॥ ನಮೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ॥

ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯೇ

ಮೂಲಪಣ್ಣಾಸ-ಅಟ್ಠಕಥಾ

(ಪಠಮೋ ಭಾಗೋ)

ಗನ್ಥಾರಮ್ಭಕಥಾ

ಕರುಣಾಸೀತಲಹದಯಂ , ಪಞ್ಞಾಪಜ್ಜೋತವಿಹತಮೋಹತಮಂ।
ಸನರಾಮರಲೋಕಗರುಂ, ವನ್ದೇ **ಸುಗತಂ** ಗತಿವಿಮುತ್ತಂ॥

ಬುದ್ಧೋಪಿ ಬುದ್ಧಭಾವಂ, ಭಾವೇತ್ವಾ ಚೇವ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಚ।
ಯಂ ಉಪಗತೋ ಗತಮಲಂ, ವನ್ದೇ ತಮನುತ್ತರಂ **ಧಮ್ಮಂ**॥

ಸುಗತಸ್ಸ ಓರಸಾನಂ, ಪುತ್ತಾನಂ ಮಾರಸೇನಮಥನಾನಂ।
ಅಟ್ಠನ್ನಮ್ಪಿ ಸಮೂಹಂ, ಸಿರಸಾ ವನ್ದೇ **ಅರಿಯಸಙ್ಘಂ**॥

ಇತಿ ಮೇ ಪಸನ್ನಮತಿನೋ, ರತನತ್ತಯವನ್ದನಾಮಯಂ ಪುಞ್ಞಂ।
ಯಂ ಸುವಿಹತನ್ತರಾಯೋ, ಹುತ್ವಾ ತಸ್ಸಾನುಭಾವೇನ॥

ಮಜ್ಝಿಮಪಮಾಣಸುತ್ತಙ್ಕಿತಸ್ಸ ಇಧ **ಮಜ್ಝಿಮಾಗಮವರಸ್ಸ**।
ಬುದ್ಧಾನುಬುದ್ಧಸಂವಣ್ಣಿತಸ್ಸ ಪರವಾದಮಥನಸ್ಸ॥

ಅತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನತ್ಥಂ, **ಅಟ್ಠಕಥಾ** ಆದಿತೋ ವಸಿಸತೇಹಿ।
ಪಞ್ಚಹಿ ಯಾ ಸಙ್ಗೀತಾ, ಅನುಸಙ್ಗೀತಾ ಚ ಪಚ್ಛಾಪಿ॥

ಸೀಹಳದೀಪಂ ಪನ ಆಭತಾಥ ವಸಿನಾ ಮಹಾಮಹಿನ್ದೇನ।
ಠಪಿತಾ ಸೀಹಳಭಾಸಾಯ, ದೀಪವಾಸೀನಮತ್ಥಾಯ॥

ಅಪನೇತ್ವಾನ ತತೋಹಂ, ಸೀಹಳಭಾಸಂ ಮನೋರಮಂ ಭಾಸಂ।
ತನ್ತಿನಯಾನುಚ್ಛವಿಕಂ, ಆರೋಪೇನ್ತೋ ವಿಗತದೋಸಂ॥

ಸಮಯಂ ಅವಿಲೋಮೇನ್ತೋ, ಥೇರಾನಂ ಥೇರವಂಸದೀಪಾನಂ।
ಸುನಿಪುಣವಿನಿಚ್ಛಯಾನಂ, ಮಹಾವಿಹಾರೇ ನಿವಾಸೀನಂ॥

ಹಿತ್ವಾ ಪುನಪ್ಪುನಾಗತಮತ್ಥಂ, ಅತ್ಥಂ ಪಕಾಸಯಿಸ್ಸಾಮಿ।
ಸುಜನಸ್ಸ ಚ ತುಟ್ಠತ್ಥಂ, ಚಿರಟ್ಠಿತತ್ಥಞ್ಚ ಧಮ್ಮಸ್ಸ॥

ಸೀಲಕಥಾ ಧುತಧಮ್ಮಾ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾನಿ ಚೇವ ಸಬ್ಬಾನಿ।
ಚರಿಯಾವಿಧಾನಸಹಿತೋ, ಝಾನಸಮಾಪತ್ತಿವಿತ್ಥಾರೋ॥

ಸಬ್ಬಾ ಚ ಅಭಿಞ್ಞಾಯೋ, ಪಞ್ಞಾಸಙ್ಕಲನನಿಚ್ಛಯೋ ಚೇವ।
ಖನ್ಧಧಾತಾಯತನಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಅರಿಯಾನಿ ಚೇವ ಚತ್ತಾರಿ॥

ಸಚ್ಚಾನಿ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರದೇಸನಾ ಸುಪರಿಸುದ್ಧನಿಪುಣನಯಾ।
ಅವಿಮುತ್ತತನ್ತಿಮಗ್ಗಾ, ವಿಪಸ್ಸನಾಭಾವನಾ ಚೇವ॥

ಇತಿ ಪನ ಸಬ್ಬಂ ಯಸ್ಮಾ, **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** ಮಯಾ ಸುಪರಿಸುದ್ಧಂ।
ವುತ್ತಂ ತಸ್ಮಾ ಭಿಯ್ಯೋ, ನ ತಂ ಇಧ ವಿಚಾರಯಿಸ್ಸಾಮಿ॥

“ಮಜ್ಝೇ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೋ,** ಏಸ ಚತುನ್ನಮ್ಪಿ ಆಗಮಾನಞ್ಹಿ।
ಠತ್ವಾ ಪಕಾಸಯಿಸ್ಸತಿ, ತತ್ಥ ಯಥಾಭಾಸಿತಮತ್ಥಂ”॥

ಇಚ್ಚೇವ ಕತೋ ತಸ್ಮಾ, ತಮ್ಪಿ ಗಹೇತ್ವಾನ ಸದ್ಧಿಮೇತಾಯ।
ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ವಿಜಾನಥ, ಮಜ್ಝಿಮಸಙ್ಗೀತಿಯಾ ಅತ್ಥನ್ತಿ॥

ನಿದಾನಕಥಾ

೧. ತತ್ಥ **ಮಜ್ಝಿಮಸಙ್ಗೀತಿ** ನಾಮ ಪಣ್ಣಾಸತೋ ಮೂಲಪಣ್ಣಾಸಾ ಮಜ್ಝಿಮಪಣ್ಣಾಸಾ ಉಪರಿಪಣ್ಣಾಸಾತಿ ಪಣ್ಣಾಸತ್ತಯಸಙ್ಗಹಾ। ವಗ್ಗತೋ ಏಕೇಕಾಯ ಪಣ್ಣಾಸಾಯ ಪಞ್ಚ ಪಞ್ಚ ವಗ್ಗೇ ಕತ್ವಾ ಪನ್ನರಸವಗ್ಗಸಮಾಯೋಗಾ। ಸುತ್ತತೋ ದಿಯಡ್ಢಸುತ್ತಸತಂ ದ್ವೇ ಚ ಸುತ್ತನ್ತಾ। ಪದತೋ ತೇವೀಸುತ್ತರಪಞ್ಚಸತಾಧಿಕಾನಿ ಅಸೀತಿಪದಸಹಸ್ಸಾನಿ। ತೇನಾಹು ಪೋರಾಣಾ -

“ಅಸೀತಿಪದಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಭಿಯ್ಯೋ ಪಞ್ಚಸತಾನಿ ಚ।
ಪುನ ತೇವೀಸತಿ ವುತ್ತಾ, ಪದಮೇವಂ ವವತ್ಥಿತ”ನ್ತಿ॥

ಅಕ್ಖರತೋ ಸತ್ತ ಅಕ್ಖರಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ಚತ್ತಾಲೀಸಞ್ಚ ಸಹಸ್ಸಾನಿ ತೇಪಞ್ಞಾಸಞ್ಚ ಅಕ್ಖರಾನಿ। ಭಾಣವಾರತೋ ಅಸೀತಿ ಭಾಣವಾರಾ ತೇವೀಸಪದಾಧಿಕೋ ಚ ಉಪಡ್ಢಭಾಣವಾರೋ। ಅನುಸನ್ಧಿತೋ ಪುಚ್ಛಾನುಸನ್ಧಿ-ಅಜ್ಝಾಸಯಾನುಸನ್ಧಿ-ಯಥಾನುಸನ್ಧಿವಸೇನ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ತಿವಿಧೋ ಅನುಸನ್ಧಿ। ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅನುಸನ್ಧಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ನವ ಚ ಸತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ತೇನಾಹು ಪೋರಾಣಾ -

“ತೀಣಿ ಸನ್ಧಿಸಹಸ್ಸಾನಿ, ತಥಾ ನವಸತಾನಿ ಚ।
ಅನುಸನ್ಧಿನಯಾ ಏತೇ, ಮಜ್ಝಿಮಸ್ಸ ಪಕಾಸಿತಾ”ತಿ॥

ತತ್ಥ ಪಣ್ಣಾಸಾಸು **ಮೂಲಪಣ್ಣಾಸಾ** ಆದಿ, ವಗ್ಗೇಸು **ಮೂಲಪರಿಯಾಯವಗ್ಗೋ,** ಸುತ್ತೇಸು **ಮೂಲಪರಿಯಾಯಸುತ್ತಂ**। ತಸ್ಸಾಪಿ “ಏವಂ ಮೇ ಸುತ”ನ್ತಿಆದಿಕಂ ಆಯಸ್ಮತಾ ಆನನ್ದೇನ ಪಠಮಮಹಾಸಙ್ಗೀತಿಕಾಲೇ ವುತ್ತಂ ನಿದಾನಮಾದಿ। ಸಾ ಪನೇಸಾ ಪಠಮಮಹಾಸಙ್ಗೀತಿ ಸುಮಙ್ಗಲವಿಲಾಸಿನಿಯಾ ದೀಘನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ ಆದಿಮ್ಹಿ ವಿತ್ಥಾರಿತಾ। ತಸ್ಮಾ ಸಾ ತತ್ಥ ವಿತ್ಥಾರಿತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

೧. ಮೂಲಪರಿಯಾಯವಗ್ಗೋ

೧. ಮೂಲಪರಿಯಾಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧. ಯಂ ಪನೇತಂ ‘‘ಏವಂ ಮೇ ಸುತ’’ನ್ತಿಆದಿಕಂ ನಿದಾನಂ। ತತ್ಥ **ಏವ**ನ್ತಿ ನಿಪಾತಪದಂ। **ಮೇ**ತಿಆದೀನಿ ನಾಮಪದಾನಿ। **ಉಕ್ಕಟ್ಠಾಯಂ ವಿಹರತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ **ವೀ**ತಿ ಉಪಸಗ್ಗಪದಂ, **ಹರತೀ**ತಿ ಆಖ್ಯಾತಪದನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ತಾವ ನಯೇನ ಪದವಿಭಾಗೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅತ್ಥತೋ ಪನ **ಏವಂ**-ಸದ್ದೋ ತಾವ ಉಪಮೂಪದೇಸಸಮ್ಪಹಂಸನಗರಹಣವಚನಸಮ್ಪಟಿಗ್ಗಹಾಕಾರನಿದಸ್ಸನಾವಧಾರಣಾದಿಅನೇಕತ್ಥಪ್ಪಭೇದೋ। ತಥಾಹೇಸ - ‘‘ಏವಂ ಜಾತೇನ ಮಚ್ಚೇನ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಕುಸಲಂ ಬಹು’’ನ್ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ಧ॰ ಪ॰ ೫೩) ಉಪಮಾಯಂ ಆಗತೋ। ‘‘ಏವಂ ತೇ ಅಭಿಕ್ಕಮಿತಬ್ಬಂ, ಏವಂ ತೇ ಪಟಿಕ್ಕಮಿತಬ್ಬ’’ನ್ತಿಆದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ४.೧೨೨) ಉಪದೇಸೇ। ‘‘ಏವಮೇತಂ ಭಗವಾ, ಏವಮೇತಂ ಸುಗತಾ’’ತಿಆದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೬೬) ಸಮ್ಪಹಂಸನೇ। ‘‘ಏವಮೇವಂ ಪನಾಯಂ ವಸಲೀ ಯಸ್ಮಿಂ ವಾ ತಸ್ಮಿಂ ವಾ ತಸ್ಸ ಮುಣ್ಡಕಸ್ಸ ಸಮಣಕಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸತೀ’’ತಿಆದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೮೭) ಗರಹಣೇ। ‘‘ಏವಂ ಭನ್ತೇತಿ ಖೋ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವತೋ ಪಚ್ಚಸ್ಸೋಸು’’ನ್ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧) ವಚನಸಮ್ಪಟಿಗ್ಗಹೇ। ‘‘ಏವಂ ಬ್ಯಾಖೋ ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವತಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸಿತಂ ಆಜಾನಾಮೀ’’ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೯೮) ಆಕಾರೇ। ‘‘ಏಹಿ ತ್ವಂ, ಮಾಣವಕ, ಯೇನ ಸಮಣೋ ಆನನ್ದೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮ, ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಮಮ ವಚನೇನ ಸಮಣಂ, ಆನನ್ದಂ, ಅಪ್ಪಾಬಾಧಂ ಅಪ್ಪಾತಙ್ಕಂ ಲಹುಟ್ಠಾನಂ ಬಲಂ ಫಾಸುವಿಹಾರಂ ಪುಚ್ಛ - ‘ಸುಭೋ ಮಾಣವೋ ತೋದೇಯ್ಯಪುತ್ತೋ, ಭವನ್ತಂ ಆನನ್ದಂ, ಅಪ್ಪಾಬಾಧಂ ಅಪ್ಪಾತಙ್ಕಂ ಲಹುಟ್ಠಾನಂ ಬಲಂ ಫಾಸುವಿಹಾರಂ ಪುಚ್ಛತೀ’ತಿ, ಏವಞ್ಚ ವದೇಹಿ ಸಾಧು ಕಿರ ಭವಂ ಆನನ್ದೋ ಯೇನ ಸುಭಸ್ಸ ಮಾಣವಸ್ಸ ತೋದೇಯ್ಯಪುತ್ತಸ್ಸ ನಿವೇಸನಂ, ತೇನುಪಸಙ್ಕಮತು ಅನುಕಮ್ಪಂ ಉಪಾದಾಯಾ’’ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.४४५) ನಿದಸ್ಸನೇ। ‘‘ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಥ, ಕಾಲಾಮಾ, ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಕುಸಲಾ ವಾ ಅಕುಸಲಾ ವಾತಿ? ಅಕುಸಲಾ, ಭನ್ತೇ। ಸಾವಜ್ಜಾ ವಾ ಅನವಜ್ಜಾ ವಾತಿ? ಸಾವಜ್ಜಾ, ಭನ್ತೇ। ವಿಞ್ಞುಗರಹಿತಾ ವಾ ವಿಞ್ಞುಪ್ಪಸತ್ಥಾ ವಾತಿ? ವಿಞ್ಞುಗರಹಿತಾ, ಭನ್ತೇ। ಸಮತ್ತಾ ಸಮಾದಿನ್ನಾ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ನೋ ವಾ, ಕಥಂ ವೋ ಏತ್ಥ ಹೋತೀತಿ? ಸಮತ್ತಾ, ಭನ್ತೇ, ಸಮಾದಿನ್ನಾ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ, ಏವಂ ನೋ ಏತ್ಥ ಹೋತೀ’’ತಿಆದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೬೬) ಅವಧಾರಣೇ। ಸ್ವಾಯಮಿಧ ಆಕಾರನಿದಸ್ಸನಾವಧಾರಣೇಸು ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ತತ್ಥ ಆಕಾರತ್ಥೇನ **ಏವಂ**ಸದ್ದೇನ ಏತಮತ್ಥಂ ದೀಪೇತಿ - ನಾನಾನಯನಿಪುಣಂ ಅನೇಕಜ್ಝಾಸಯಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಅತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನಸಮ್ಪನ್ನಂ ವಿವಿಧಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಧಮ್ಮತ್ಥದೇಸನಾಪಟಿವೇಧಗಮ್ಭೀರಂ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಸಕಸಕಭಾಸಾನುರೂಪತೋ ಸೋತಪಥಮಾಗಚ್ಛನ್ತಂ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ವಚನಂ ಸಬ್ಬಪ್ಪಕಾರೇನ ಕೋ ಸಮತ್ಥೋ ವಿಞ್ಞಾತುಂ, ಸಬ್ಬಥಾಮೇನ ಪನ ಸೋತುಕಾಮತಂ ಜನೇತ್ವಾಪಿ ಏವಂ ಮೇ ಸುತಂ, ಮಯಾಪಿ ಏಕೇನಾಕಾರೇನ ಸುತನ್ತಿ।

ನಿದಸ್ಸನತ್ಥೇನ ‘‘ನಾಹಂ ಸಯಮ್ಭೂ, ನ ಮಯಾ ಇದಂ ಸಚ್ಛಿಕತ’’ನ್ತಿ ಅತ್ತಾನಂ ಪರಿಮೋಚೇನ್ತೋ ಏವಂ ಮೇ ಸುತಂ, ಮಯಾಪಿ ಏವಂ ಸುತನ್ತಿ ಇದಾನಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಕಲಂ ಸುತ್ತಂ ನಿದಸ್ಸೇತಿ।

ಅವಧಾರಣತ್ಥೇನ ‘‘ಏತದಗ್ಗಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾವಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಬಹುಸ್ಸುತಾನಂ ಯದಿದಂ ಆನನ್ದೋ, ಗತಿಮನ್ತಾನಂ, ಸತಿಮನ್ತಾನಂ, ಧಿತಿಮನ್ತಾನಂ, ಉಪಟ್ಠಾಕಾನಂ ಯದಿದಂ ಆನನ್ದೋ’’ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೨೧೯-೨೨೩) ಏವಂ ಭಗವತಾ, ‘‘ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಅತ್ಥಕುಸಲೋ ಧಮ್ಮಕುಸಲೋ ಬ್ಯಞ್ಜನಕುಸಲೋ ನಿರುತ್ತಿಕುಸಲೋ ಪುಬ್ಬಾಪರಕುಸಲೋ’’ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೧೬೯) ಏವಂ

ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿನಾ ಚ ಪಸತ್ಥಭಾವಾನುರೂಪಂ ಅತ್ತನೋ ಧಾರಣಬಲಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಸತ್ತಾನಂ ಸೋತುಕಮ್ಯತಂ ಜನೇತಿ "ಏವಂ ಮೇ ಸುತಂ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಅತ್ಥತೋ ವಾ ಬ್ಯಞ್ಜನತೋ ವಾ ಅನೂನಮನಧಿಕಂ, ಏವಮೇವ ನ ಅಞ್ಞಥಾ ದಟ್ಠಬ್ಬ"ನ್ತಿ।

ಮೇ-ಸದ್ದೋ ತೀಸು ಅತ್ಥೇಸು ದಿಸ್ಸತಿ। ತಥಾ ಹಿಸ್ಸ "ಗಾಥಾಭಿಗೀತಂ ಮೇ ಅಭೋಜನೇಯ್ಯ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಸು॰ ನಿ॰ ೮೧) ಮಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಸಾಧು ಮೇ, ಭನ್ತೇ ಭಗವಾ, ಸಂಖಿತ್ತೇನ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತೂ"ತಿಆದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೮೮) ಮಯ್ಹನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಧಮ್ಮದಾಯಾದಾ ಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭವಥಾ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೯) ಮಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಧ ಪನ "ಮಯಾ ಸುತ"ನ್ತಿ ಚ "ಮಮ ಸುತ"ನ್ತಿ ಚ ಅತ್ಥದ್ವಯೇ ಯುಜ್ಜತಿ।

ಸುತನ್ತಿ ಅಯಂ ಸುತ-ಸದ್ದೋ ಸಉಪಸಗ್ಗೋ ಚ ಅನುಪಸಗ್ಗೋ ಚ ಗಮನ-ವಿಸ್ಸುತ-ಕಿಲಿನ್ನ-ಉಪಚಿತಾನುಯೋಗ-ಸೋತವಿಞ್ಞೇಯ್ಯ-ಸೋತದ್ವಾರಾನುಸಾರವಿಞ್ಞಾತಾದಿಅನೇಕತ್ಥಪ್ಪಭೇದೋ। ತಥಾ ಹಿಸ್ಸ "ಸೇನಾಯ ಪಸುತೋ"ತಿಆದೀಸು ಗಚ್ಛನ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಸುತಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪಸ್ಸತೋ"ತಿಆದೀಸು (ಉದಾ॰ ೧೧) ವಿಸ್ಸುತಧಮ್ಮಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ, "ಅವಸ್ಸುತಾ ಅವಸ್ಸುತಸ್ಸಾತಿ"ಆದೀಸು (ಪಾಚಿ॰ ೬೫೭) ಕಿಲಿನ್ನಾ ಕಿಲಿನ್ನಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ತುಮ್ಹೇಹಿ ಪುಞ್ಞಂ ಪಸುತಂ ಅನಪ್ಪಕ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಖು॰ ಪಾ॰ ೭.೧೨) ಉಪಚಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಯೇ ಝಾನಪಸುತಾ ಧೀರಾ"ತಿಆದೀಸು (ಧ॰ ಪ॰ ೧೮೧) ಝಾನಾನುಯುತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ದಿಟ್ಠಂ ಸುತಂ ಮುತ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೪೧) ಸೋತವಿಞ್ಞೇಯ್ಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಸುತಧರೋ ಸುತಸನ್ನಿಚಯೋ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೩೯) ಸೋತದ್ವಾರಾನುಸಾರವಿಞ್ಞಾತಧರೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಧ ಪನಸ್ಸ ಸೋತದ್ವಾರಾನುಸಾರೇನ "ಉಪಧಾರಿತ"ನ್ತಿ ವಾ "ಉಪಧಾರಣ"ನ್ತಿ ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಮೇ-ಸದ್ದಸ್ಸ ಹಿ ಮಯಾತಿ ಅತ್ಥೇ ಸತಿ "ಏವಂ ಮಯಾ ಸುತಂ ಸೋತದ್ವಾರಾನುಸಾರೇನ ಉಪಧಾರಿತ"ನ್ತಿ ಯುಜ್ಜತಿ। ಮಮಾತಿ ಅತ್ಥೇ ಸತಿ "ಏವಂ ಮಮ ಸುತಂ ಸೋತದ್ವಾರಾನುಸಾರೇನ ಉಪಧಾರಣ"ನ್ತಿ ಯುಜ್ಜತಿ।

ಏವಮೇತೇಸು ತೀಸು ಪದೇಸು **ಏವ**ನ್ತಿ ಸೋತವಿಞ್ಞಾಣಾದಿವಿಞ್ಞಾಣಕಿಚ್ಚನಿದಸ್ಸನಂ। **ಮೇ**ತಿ ವುತ್ತವಿಞ್ಞಾಣಸಮಙ್ಗಿಪುಗ್ಗಲನಿದಸ್ಸನಂ। **ಸುತ**ನ್ತಿ ಅಸ್ಸವನಭಾವಪ್ಪಟಿಕ್ಖೇಪತೋ ಅನೂನಾನಧಿಕಾವಿಪರೀತಗ್ಗಹಣನಿದಸ್ಸನಂ। ತಥಾ **ಏವ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸಾ ಸೋತದ್ವಾರಾನುಸಾರೇನ ಪವತ್ತಾಯ ವಿಞ್ಞಾಣವೀಥಿಯಾ ನಾನಪ್ಪಕಾರೇನ ಆರಮ್ಮಣೇ ಪವತ್ತಿಭಾವಪ್ಪಕಾಸನಂ। **ಮೇ**ತಿ ಅತ್ತಪ್ಪಕಾಸನಂ। **ಸುತ**ನ್ತಿ ಧಮ್ಮಪ್ಪಕಾಸನಂ। ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ "ನಾನಪ್ಪಕಾರೇನ ಆರಮ್ಮಣೇ ಪವತ್ತಾಯ ವಿಞ್ಞಾಣವೀಥಿಯಾ ಮಯಾ ನ ಅಞ್ಞಂ ಕತಂ, ಇದಂ ಪನ ಕತಂ, ಅಯಂ ಧಮ್ಮೋ ಸುತೋ"ತಿ।

ತಥಾ **ಏವ**ನ್ತಿ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಪ್ಪಕಾಸನಂ। **ಮೇ**ತಿ ಪುಗ್ಗಲಪ್ಪಕಾಸನಂ। **ಸುತ**ನ್ತಿ ಪುಗ್ಗಲಕಿಚ್ಚಪ್ಪಕಾಸನಂ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಯಂ ಸುತ್ತಂ ನಿದ್ದಿಸಿಸ್ಸಾಮಿ, ತಂ ಮಯಾ ಏವಂ ಸುತನ್ತಿ।

ತಥಾ **ಏವ**ನ್ತಿ ಯಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನಸ್ಸ ನಾನಾಕಾರಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ನಾನತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನಗ್ಗಹಣಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ನಾನಾಕಾರನಿದ್ದೇಸೋ। **ಏವ**ನ್ತಿ ಹಿ ಅಯಂ ಆಕಾರಪಞ್ಞತ್ತಿ, **ಮೇ**ತಿ ಕತ್ತುನಿದ್ದೇಸೋ, **ಸುತ**ನ್ತಿ ವಿಸಯನಿದ್ದೇಸೋ। ಏತ್ತಾವತಾ ನಾನಾಕಾರಪ್ಪವತ್ತೇನ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನೇನ ತಂಸಮಙ್ಗಿನೋ ಕತ್ತುವಿಸಯೇ ಗಹಣಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ ಕತಂ ಹೋತಿ।

ಅಥ ವಾ **ಏವ**ನ್ತಿ ಪುಗ್ಗಲಕಿಚ್ಚನಿದ್ದೇಸೋ। **ಸುತ**ನ್ತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಕಿಚ್ಚನಿದ್ದೇಸೋ। **ಮೇ**ತಿ ಉಭಯಕಿಚ್ಚಯುತ್ತಪುಗ್ಗಲನಿದ್ದೇಸೋ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ - ಮಯಾ ಸವನಕಿಚ್ಚವಿಞ್ಞಾಣಸಮಙ್ಗಿನಾ ಪುಗ್ಗಲೇನ ವಿಞ್ಞಾಣವಸೇನ ಲದ್ಧಸವನಕಿಚ್ಚವೋಹಾರೇನ ಸುತನ್ತಿ।

ತತ್ಥ **ಏವ**ನ್ತಿ ಚ **ಮೇ**ತಿ ಚ ಸಚ್ಚಿಕಟ್ಠಪರಮತ್ಥವಸೇನ ಅವಿಜ್ಜಮಾನಪಞ್ಞತ್ತಿ। ಕಿಞ್ಹೇತ್ಥ ತಂ ಪರಮತ್ಥತೋ ಅತ್ಥಿ, ಯಂ ಏವನ್ತಿ ವಾ ಮೇತಿ ವಾ ನಿದ್ದೇಸಂ ಲಭೇಥ? **ಸುತ**ನ್ತಿ ವಿಜ್ಜಮಾನಪಞ್ಞತ್ತಿ। ಯಞ್ಹಿ ತಮೇತ್ಥ ಸೋತೇನ ಉಪಲದ್ಧಂ, ತಂ ಪರಮತ್ಥತೋ ವಿಜ್ಜಮಾನನ್ತಿ।

ತಥಾ **ಏವ**ನ್ತಿ ಚ **ಮೇ**ತಿ ಚ ತಂ ತಂ ಉಪಾದಾಯ ವತ್ತಬ್ಬತೋ ಉಪಾದಾಪಞ್ಞತ್ತಿ। **ಸುತ**ನ್ತಿ ದಿಟ್ಠಾದೀನಿ ಉಪನಿಧಾಯ ವತ್ತಬ್ಬತೋ ಉಪನಿಧಾಪಞ್ಞತ್ತಿ। ಏತ್ಥ ಚ **ಏವ**ನ್ತಿ ವಚನೇನ ಅಸಮ್ಮೋಹಂ ದೀಪೇತಿ। ನ ಹಿ ಸಮ್ಮೂಳ್ಹೋ ನಾನಪ್ಪಕಾರಪಟಿವೇಧಸಮತ್ಥೋ ಹೋತಿ। **ಸುತ**ನ್ತಿ ವಚನೇನ ಸುತಸ್ಸ ಅಸಮ್ಮೋಸಂ ದೀಪೇತಿ। ಯಸ್ಸ ಹಿ ಸುತಂ ಸಮ್ಮುಟ್ಠಂ ಹೋತಿ , ನ ಸೋ ಕಾಲನ್ತರೇನ ಮಯಾ ಸುತನ್ತಿ ಪಟಿಜಾನಾತಿ। ಇಚ್ಚಸ್ಸ ಅಸಮ್ಮೋಹೇನ ಪಞ್ಞಾಸಿದ್ಧಿ, ಅಸಮ್ಮೋಸೇನ ಪನ ಸತಿಸಿದ್ಧಿ। ತತ್ಥ ಪಞ್ಞಾ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾಯ ಸತಿಯಾ ಬ್ಯಞ್ಜನಾವಧಾರಣಸಮತ್ಥತಾ, ಸತಿಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಅತ್ಥಪಟಿವೇಧಸಮತ್ಥತಾ, ತದುಭಯಸಮತ್ಥತಾಯೋಗೇನ ಅತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಧಮ್ಮಕೋಸಸ್ಸ ಅನುಪಾಲನಸಮತ್ಥತೋ ಧಮ್ಮಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕತ್ತಸಿದ್ಧಿ।

ಅಪರೋ ನಯೋ - **ಏವ**ನ್ತಿ ವಚನೇನ ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರಂ ದೀಪೇತಿ, ಅಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕರೋತೋ ಹಿ ನಾನಪ್ಪಕಾರಪಟಿವೇಧಾಭಾವತೋ। **ಸುತ**ನ್ತಿ ವಚನೇನ ಅವಿಕ್ಖೇಪಂ ದೀಪೇತಿ, ವಿಕ್ಖಿತ್ತಚಿತ್ತಸ್ಸ ಸವನಾಭಾವತೋ। ತಥಾ ಹಿ ವಿಕ್ಖಿತ್ತಚಿತ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ವುಚ್ಚಮಾನೋಪಿ "ನ ಮಯಾ ಸುತಂ, ಪುನ ಭಣಥಾ"ತಿ ಭಣತಿ। ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರೇನ ಚೇತ್ಥ ಅತ್ತಸಮ್ಮಾಪಣಿಧಿಂ ಪುಬ್ಬೇ ಚ ಕತಪುಞ್ಞತಂ ಸಾಧೇತಿ, ಸಮ್ಮಾ ಅಪಣಿಹಿತತ್ತಸ್ಸ ಪುಬ್ಬೇ ಅಕತಪುಞ್ಞಸ್ಸ ವಾ ತದಭಾವತೋ। ಅವಿಕ್ಖೇಪೇನ ಪನ ಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ ಸಪ್ಪುರಿಸೂಪನಿಸ್ಸಯಞ್ಚ ಸಾಧೇತಿ। ನ ಹಿ ವಿಕ್ಖಿತ್ತಚಿತ್ತೋ ಸೋತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ನ ಚ ಸಪ್ಪುರಿಸೇ ಅನುಪಸ್ಸಯಮಾನಸ್ಸ ಸವನಂ ಅತ್ಥೀತಿ।

ಅಪರೋ ನಯೋ - ಯಸ್ಮಾ **ಏವ**ನ್ತಿ ಯಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನಸ್ಸ ನಾನಾಕಾರಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ನಾನತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನಗ್ಗಹಣಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ನಾನಾಕಾರನಿದ್ದೇಸೋತಿ ವುತ್ತಂ। ಸೋ ಚ ಏವಂ ಭದ್ದಕೋ ಆಕಾರೋ ನ ಸಮ್ಮಾ ಅಪ್ಪಣಿಹಿತತ್ತನೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅಕತಪುಞ್ಞಸ್ಸ ವಾ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಏವ**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಭದ್ದಕೇನ ಆಕಾರೇನ ಪಚ್ಛಿಮಚಕ್ಕದ್ವಯಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅತ್ತನೋ ದೀಪೇತಿ, **ಸುತ**ನ್ತಿ ಸವನಯೋಗೇನ ಪುರಿಮಚಕ್ಕದ್ವಯಸಮ್ಪತ್ತಿಂ। ನ ಹಿ ಅಪ್ಪತಿರೂಪದೇಸೇ ವಸತೋ ಸಪ್ಪುರಿಸೂಪನಿಸ್ಸಯವಿರಹಿತಸ್ಸ ವಾ ಸವನಂ ಅತ್ಥಿ। ಇಚ್ಚಸ್ಸ ಪಚ್ಛಿಮಚಕ್ಕದ್ವಯಸಿದ್ಧಿಯಾ ಆಸಯಸುದ್ಧಿ ಸಿದ್ಧಾ ಹೋತಿ। ಪುರಿಮಚಕ್ಕದ್ವಯಸಿದ್ಧಿಯಾ ಪಯೋಗಸುದ್ಧಿ। ತಾಯ ಚ ಆಸಯಸುದ್ಧಿಯಾ ಅಧಿಗಮಬ್ಯತ್ತಿಸಿದ್ಧಿ, ಪಯೋಗಸುದ್ಧಿಯಾ ಆಗಮಬ್ಯತ್ತಿಸಿದ್ಧಿ। ಇತಿ ಪಯೋಗಾಸಯಸುದ್ಧಸ್ಸ ಆಗಮಾಧಿಗಮಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಚನಂ ಅರುಣುಗ್ಗಂ ವಿಯ ಸೂರಿಯಸ್ಸ ಉದಯತೋ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋ ವಿಯ ಚ ಕುಸಲಕಮ್ಮಸ್ಸ ಅರಹತಿ ಭಗವತೋ ವಚನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಭವಿತುನ್ತಿ ಠಾನೇ ನಿದಾನಂ ಠಪೇನ್ತೋ **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಅಪರೋ ನಯೋ - **ಏವ**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ನಾನಪ್ಪಕಾರಪಟಿವೇಧದೀಪಕೇನ ವಚನೇನ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಪಟಿಭಾನಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಸಮ್ಪತ್ತಿಸಬ್ಭಾವಂ ದೀಪೇತಿ। **ಸುತ**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಸೋತಬ್ಬಭೇದಪಟಿವೇಧದೀಪಕೇನ ಧಮ್ಮನಿರುತ್ತಿಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಸಮ್ಪತ್ತಿಸಬ್ಭಾವಂ । **ಏವ**ನ್ತಿ ಚ ಇದಂ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರದೀಪಕಂ ವಚನಂ ಭಾಸಮಾನೋ - "ಏತೇ ಮಯಾ ಧಮ್ಮಾ ಮನಸಾನುಪೇಕ್ಖಿತಾ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸುಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧಾ"ತಿ ದೀಪೇತಿ। **ಸುತ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಸವನಯೋಗದೀಪಕಂ ವಚನಂ ಭಾಸಮಾನೋ - "ಬಹೂ ಮಯಾ ಧಮ್ಮಾ ಸುತಾ ಧಾತಾ ವಚಸಾ ಪರಿಚಿತಾ"ತಿ ದೀಪೇತಿ। ತದುಭಯೇನಪಿ ಅತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನಪಾರಿಪೂರಿಂ ದೀಪೇನ್ತೋ ಸವನೇ ಆದರಂ ಜನೇತಿ। ಅತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನಪರಿಪುಣ್ಣಞ್ಹಿ ಧಮ್ಮಂ ಆದರೇನ ಅಸ್ಸುಣನ್ತೋ ಮಹತಾ ಹಿತಾ ಪರಿಬಾಹಿರೋ ಹೋತೀತಿ ಆದರಂ ಜನೇತ್ವಾ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಧಮ್ಮೋ ಸೋತಬ್ಬೋತಿ।

"ಏವಂ ಮೇ ಸುತ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಪನ ಸಕಲೇನ ವಚನೇನ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ತಥಾಗತಪ್ಪವೇದಿತಂ ಧಮ್ಮಂ ಅತ್ತನೋ ಅದಹನ್ತೋ ಅಸಪ್ಪುರಿಸಭೂಮಿಂ ಅತಿಕ್ಕಮತಿ, ಸಾವಕತ್ತಂ ಪಟಿಜಾನನ್ತೋ ಸಪ್ಪುರಿಸಭೂಮಿಂ ಓಕ್ಕಮತಿ। ತಥಾ ಅಸದ್ಧಮ್ಮಾ ಚಿತ್ತಂ ವುಟ್ಠಾಪೇತಿ, ಸದ್ಧಮ್ಮೇ ಚಿತ್ತಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತಿ। "ಕೇವಲಂ ಸುತಮೇವೇತಂ ಮಯಾ ತಸ್ಸೇವ ಪನ ಭಗವತೋ ವಚನ"ನ್ತಿ ದೀಪೇನ್ತೋ ಅತ್ತಾನಂ ಪರಿಮೋಚೇತಿ, ಸತ್ಥಾರಂ ಅಪದಿಸತಿ, ಜಿನವಚನಂ ಅಪ್ಪೇತಿ, ಧಮ್ಮನೇತ್ತಿಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತಿ।

ಅಪಿಚ “ಏವಂ ಮೇ ಸುತ”ನ್ತಿ ಅತ್ತನಾ ಉಪ್ಪಾದಿತಭಾವಂ ಅಪ್ಪಟಿಜಾನನ್ತೋ ಪುರಿಮವಚನಂ ವಿವರನ್ತೋ “ಸಮ್ಮುಖಾ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಮಿದಂ ಮಯಾ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಚತುವೇಸಾರಜ್ಜವಿಸಾರದಸ್ಸ ದಸಬಲಧರಸ್ಸ ಆಸಭಟ್ಠಾನಟ್ಠಾಯಿನೋ ಸೀಹನಾದನಾದಿನೋ ಸಬ್ಬಸತ್ತುತ್ತಮಸ್ಸ ಧಮ್ಮಿಸ್ಸರಸ್ಸ ಧಮ್ಮರಾಜಸ್ಸ ಧಮ್ಮಾಧಿಪತಿನೋ ಧಮ್ಮದೀಪಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸರಣಸ್ಸ ಸದ್ಧಮ್ಮವರಚಕ್ಕವತ್ತಿನೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ವಚನಂ, ನ ಏತ್ಥ ಅತ್ಥೇ ವಾ ಧಮ್ಮೇ ವಾ ಪದೇ ವಾ ಬ್ಯಞ್ಜನೇ ವಾ ಕಙ್ಖಾ ವಾ ವಿಮತಿ ವಾ ಕತ್ತಬ್ಬಾ”ತಿ ಸಬ್ಬದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮೇ ಅಸ್ಸದ್ಧಿಯಂ ವಿನಾಸೇತಿ, ಸದ್ಧಾಸಮ್ಪದಂ ಉಪ್ಪಾದೇತೀತಿ। ತೇನೇತಂ ವುಚ್ಚತಿ -

> “ವಿನಾಸಯತಿ ಅಸ್ಸದ್ಧಂ, ಸದ್ಧಂ ವಡ್ಢೇತಿ ಸಾಸನೇ।
> ಏವಂ ಮೇ ಸುತಮಿಚ್ಚೇವಂ, ವದಂ ಗೋತಮಸಾವಕೋ”ತಿ॥

ಏಕನ್ತಿ ಗಣನಪರಿಚ್ಛೇದನಿದ್ದೇಸೋ। **ಸಮಯ**ನ್ತಿ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನನಿದ್ದೇಸೋ। **ಏಕಂ ಸಮಯ**ನ್ತಿ ಅನಿಯಮಿತಪರಿದೀಪನಂ। ತತ್ಥ **ಸಮಯ**ಸದ್ದೋ -

> ಸಮವಾಯೇ ಖಣೇ ಕಾಲೇ, ಸಮೂಹೇ ಹೇತುದಿಟ್ಠಿಸು।
> ಪಟಿಲಾಭೇ ಪಹಾನೇ ಚ, ಪಟಿವೇಧೇ ಚ ದಿಸ್ಸತಿ॥

ತಥಾ ಹಿಸ್ಸ “ಅಪ್ಪೇವ ನಾಮ ಸ್ವೇಪಿ ಉಪಸಙ್ಕಮೇಯ್ಯಾಮ ಕಾಲಞ್ಚ ಸಮಯಞ್ಚ ಉಪಾದಾಯಾ”ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೪೪೭) ಸಮವಾಯೋ ಅತ್ಥೋ। “ಏಕೋವ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಖಣೋ ಚ ಸಮಯೋ ಚ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಾಯಾ”ತಿಆದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೮.೨೯) ಖಣೋ। “ಉಣ್ಹಸಮಯೋ ಪರಿಳಾಹಸಮಯೋ”ತಿಆದೀಸು (ಪಾಚಿ॰ ೩೫೮) ಕಾಲೋ। “ಮಹಾಸಮಯೋ ಪವನಸ್ಮಿ”ನ್ತಿಆದೀಸು ಸಮೂಹೋ। “ಸಮಯೋಪಿ ಖೋ ತೇ, ಭದ್ದಾಲಿ, ಅಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧೋ ಅಹೋಸಿ, ಭಗವಾ ಖೋ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಿಹರತಿ, ಭಗವಾಪಿ ಮಂ ಜಾನಿಸ್ಸತಿ, ‘ಭದ್ದಾಲಿ, ನಾಮ ಭಿಕ್ಖು ಸತ್ಥುಸಾಸನೇ ಸಿಕ್ಖಾಯ ನ ಪರಿಪೂರಕಾರೀ’ತಿ, ಅಯಮ್ಪಿ ಖೋ ತೇ, ಭದ್ದಾಲಿ, ಸಮಯೋ ಅಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧೋ ಅಹೋಸೀ”ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೧೩೫) ಹೇತು । “ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಉಗ್ಗಾಹಮಾನೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ಸಮಣಮುಣ್ಡಿಕಾಪುತ್ತೋ ಸಮಯಪ್ಪವಾದಕೇ ತಿನ್ದುಕಾಚೀರೇ ಏಕಸಾಲಕೇ ಮಲ್ಲಿಕಾಯ ಆರಾಮೇ ಪಟಿವಸತೀ”ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೨೬೦) ದಿಟ್ಠಿ।

> “ದಿಟ್ಠೇ ಧಮ್ಮೇ ಚ ಯೋ ಅತ್ಥೋ, ಯೋ ಚತ್ಥೋ ಸಮ್ಪರಾಯಿಕೋ।
> ಅತ್ಥಾಭಿಸಮಯಾ ಧೀರೋ, ಪಣ್ಡಿತೋತಿ ಪವುಚ್ಚತೀ”ತಿ॥ -

ಆದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೨೯) ಪಟಿಲಾಭೋ। “ಸಮ್ಮಾ ಮಾನಾಭಿಸಮಯಾ ಅನ್ತಮಕಾಸಿ ದುಕ್ಖಸ್ಸಾ”ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೪) ಪಹಾನಂ। “ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪೀಳನಟ್ಠೋ ಸಙ್ಖತಟ್ಠೋ ಸನ್ತಾಪಟ್ಠೋ ವಿಪರಿಣಾಮಟ್ಠೋ ಅಭಿಸಮಯಟ್ಠೋ”ತಿಆದೀಸು (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೩.೧) ಪಟಿವೇಧೋ। ಇಧ ಪನಸ್ಸ ಕಾಲೋ ಅತ್ಥೋ। ತೇನ ಸಂವಚ್ಛರ-ಉತು-ಮಾಸಡ್ಢಮಾಸ-ರತ್ತಿ-ದಿವ-ಪುಬ್ಬಣ್ಹ-ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕ-ಸಾಯನ್ಹ-ಪಠಮಮಜ್ಝಿಮಪಚ್ಛಿಮಯಾಮ-ಮುಹುತ್ತಾದೀಸು ಕಾಲಪ್ಪಭೇದಭೂತೇಸು ಸಮಯೇಸು ಏಕಂ ಸಮಯನ್ತಿ ದೀಪೇತಿ।

ತತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಏತೇಸು ಸಂವಚ್ಛರಾದೀಸು ಸಮಯೇಸು ಯಂ ಯಂ ಸುತ್ತಂ ಯಮ್ಹಿ ಯಮ್ಹಿ ಸಂವಚ್ಛರೇ ಉತುಮ್ಹಿ ಮಾಸೇ ಪಕ್ಖೇ ರತ್ತಿಭಾಗೇ ದಿವಸಭಾಗೇ ವಾ ವುತ್ತಂ, ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಥೇರಸ್ಸ ಸುವಿದಿತಂ ಸುವವತ್ಥಾಪಿತಂ ಪಞ್ಞಾಯ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ “ಏವಂ ಮೇ ಸುತಂ ಅಸುಕಸಂವಚ್ಛರೇ ಅಸುಕಉತುಮ್ಹಿ ಅಸುಕಮಾಸೇ ಅಸುಕಪಕ್ಖೇ ಅಸುಕರತ್ತಿಭಾಗೇ ಅಸುಕದಿವಸಭಾಗೇ ವಾ”ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತೇ ನ ಸಕ್ಕಾ ಸುಖೇನ ಧಾರೇತುಂ ವಾ ಉದ್ದಿಸಿತುಂ ವಾ ಉದ್ದಿಸಾಪೇತುಂ ವಾ, ಬಹು ಚ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏಕೇನೇವ ಪದೇನ ತಮತ್ಥಂ ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ “ಏಕಂ ಸಮಯ”ನ್ತಿ ಆಹ।

ಯೇ ವಾ ಇಮೇ ಗಬ್ಭೋಕ್ಕನ್ತಿಸಮಯೋ ಜಾತಿಸಮಯೋ ಸಂವೇಗಸಮಯೋ ಅಭಿನಿಕ್ಖಮನಸಮಯೋ ದುಕ್ಕರಕಾರಿಕಸಮಯೋ ಮಾರವಿಜಯಸಮಯೋ ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿಸಮಯೋ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರಸಮಯೋ ದೇಸನಾಸಮಯೋ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಸಮಯೋತಿ ಏವಮಾದಯೋ ಭಗವತೋ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಸು ಅತಿವಿಯ ಸುಪ್ಪಕಾಸಾ ಅನೇಕಕಾಲಪ್ಪಭೇದಾ ಏವ ಸಮಯಾ, ತೇಸು ಸಮಯೇಸು ದೇಸನಾಸಮಯಸಙ್ಖಾತಂ ಏಕಂ ಸಮಯನ್ತಿ ದೀಪೇತಿ। ಯೋ ಚಾಯಂ ಞಾಣಕರುಣಾಕಿಚ್ಚಸಮಯೇಸು ಅರುಣಾಕಿಚ್ಚಸಮಯೋ, ಅತ್ತಹಿತಪರಹಿತಪಟಿಪತ್ತಿಸಮಯೇಸು ಪರಹಿತಪಟಿಪತ್ತಿಸಮಯೋ, ಸನ್ನಿಪತಿತಾನಂ ಕರಣೀಯದ್ವಯಸಮಯೇಸು ಧಮ್ಮಿಕಥಾಸಮಯೋ, ದೇಸನಾಪಟಿಪತ್ತಿಸಮಯೇಸು ದೇಸನಾಸಮಯೋ, ತೇಸುಪಿ ಸಮಯೇಸು ಅಞ್ಞತರಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಏಕಂ ಸಮಯ"ನ್ತಿ ಆಹ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ ಯಥಾ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ "ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಕಾಮಾವಚರ"ನ್ತಿ ಚ ಇತೋ ಅಞ್ಞೇಸು ಸುತ್ತಪದೇಸು "ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ವಿವಿಚ್ಚೇವ ಕಾಮೇಹೀ"ತಿ ಚ ಭುಮ್ಮವಚನೇನ ನಿದ್ದೇಸೋ ಕತೋ, ವಿನಯೇ ಚ "ತೇನ ಸಮಯೇನ ಬುದ್ಧೋ ಭಗವಾ"ತಿ ಕರಣವಚನೇನ, ತಥಾ ಅಕತ್ವಾ "ಏಕಂ ಸಮಯ"ನ್ತಿ ಉಪಯೋಗವಚನನಿದ್ದೇಸೋ ಕತೋತಿ। ತತ್ಥ ತಥಾ ಇಧ ಚ ಅಞ್ಞಥಾ ಅತ್ಥಸಮ್ಭವತೋ। ತತ್ಥ ಹಿ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಇತೋ ಅಞ್ಞೇಸು ಸುತ್ತಪದೇಸು ಚ ಅಧಿಕರಣತ್ಥೋ ಭಾವೇನಭಾವಲಕ್ಖಣತ್ಥೋ ಚ ಸಮ್ಭವತಿ। ಅಧಿಕರಣಞ್ಹಿ ಕಾಲತ್ಥೋ ಚ ಸಮೂಹತ್ಥೋ ಚ ಸಮಯೋ, ತತ್ಥ ವುತ್ತಾನಂ ಫಸ್ಸಾದಿಧಮ್ಮಾನಂ ಖಣಸಮವಾಯಹೇತುಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಚ ಸಮಯಸ್ಸ ಭಾವೇನ ತೇಸಂ ಭಾವೋ ಲಕ್ಖೀಯತಿ, ತಸ್ಮಾ ತದತ್ಥಜೋತನತ್ಥಂ ತತ್ಥ ಭುಮ್ಮವಚನನಿದ್ದೇಸೋ ಕತೋ।

ವಿನಯೇ ಚ ಹೇತುಅತ್ಥೋ ಕರಣತ್ಥೋ ಚ ಸಮ್ಭವತಿ। ಯೋ ಹಿ ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾಪದಪಞ್ಞತ್ತಿಸಮಯೋ ಸಾರಿಪುತ್ತಾದೀಹಿಪಿ ದುಬ್ಬಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋ, ತೇನ ಸಮಯೇನ ಹೇತುಭೂತೇನ ಕರಣಭೂತೇನ ಚ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಪಞ್ಞಾಪಯನ್ತೋ ಸಿಕ್ಖಾಪದಪಞ್ಞತ್ತಿಹೇತುಞ್ಚ ಅಪೇಕ್ಖಮಾನೋ ಭಗವಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವಿಹಾಸಿ, ತಸ್ಮಾ ತದತ್ಥಜೋತನತ್ಥಂ ತತ್ಥ ಕರಣವಚನೇನ ನಿದ್ದೇಸೋ ಕತೋ।

ಇಧ ಪನ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಞ್ಚ ಏವಂಜಾತಿಕೇ ಅಚ್ಚನ್ತಸಂಯೋಗತ್ಥೋ ಸಮ್ಭವತಿ। ಯಞ್ಹಿ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ಇಮಂ ಅಞ್ಞಂ ವಾ ಸುತ್ತನ್ತಂ ದೇಸೇಸಿ, ಅಚ್ಚನ್ತಮೇವ ತಂ ಸಮಯಂ ಕರುಣಾವಿಹಾರೇನ ವಿಹಾಸಿ, ತಸ್ಮಾ ತದತ್ಥಜೋತನತ್ಥಂ ಇಧ ಉಪಯೋಗವಚನನಿದ್ದೇಸೋ ಕತೋತಿ।

ತೇನೇತಂ ವುಚ್ಚತಿ -

"ತಂ ತಂ ಅತ್ಥಮಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ, ಭುಮ್ಮೇನ ಕರಣೇನ ಚ।
ಅಞ್ಞತ್ರ ಸಮಯೋ ವುತ್ತೋ, ಉಪಯೋಗೇನ ಸೋ ಇಧಾ"ತಿ॥

ಪೋರಾಣಾ ಪನ ವಣ್ಣಯನ್ತಿ - "ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ"ತಿ ವಾ - "ತೇನ ಸಮಯೇನಾ"ತಿ ವಾ - "ಏಕಂ ಸಮಯ"ನ್ತಿ ವಾ ಅಭಿಲಾಪಮತ್ತಭೇದೋ ಏಸ, ಸಬ್ಬತ್ಥ ಭುಮ್ಮಮೇವ ಅತ್ಥೋತಿ। ತಸ್ಮಾ "ಏಕಂ ಸಮಯ"ನ್ತಿ ವುತ್ತೇಪಿ "ಏಕಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ"ತಿ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಭಗವಾತಿ ಗರು। ಗರುಞ್ಹಿ ಲೋಕೇ "ಭಗವಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಅಯಞ್ಚ ಸಬ್ಬಗುಣವಿಸಿಟ್ಠತಾಯ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಗರು, ತಸ್ಮಾ "ಭಗವಾ"ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಪೋರಾಣೇಹಿಪಿ ವುತ್ತಂ -

"ಭಗವಾತಿ ವಚನಂ ಸೇಟ್ಠಂ, ಭಗವಾತಿ ವಚನಮುತ್ತಮಂ।
ಗರುಗಾರವಯುತ್ತೋ ಸೋ, ಭಗವಾ ತೇನ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ॥

ಅಪಿಚ -

> “ಭಾಗ್ಯವಾ ಭಗ್ಗವಾ ಯುತ್ತೋ, ಭಗೇಹಿ ಚ ವಿಭತ್ತವಾ।
> ಭತ್ತವಾ ವನ್ತಗಮನೋ, ಭವೇಸು ಭಗವಾ ತತೋ”ತಿ॥ -

ಇಮಿಸ್ಸಾ ಗಾಥಾಯ ವಸೇನಸ್ಸ ಪದಸ್ಸ ವಿತ್ಥಾರತೋ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸೋ ಚ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** ಬುದ್ಧಾನುಸ್ಸತಿನಿದ್ದೇಸೇ ವುತ್ತೋಯೇವ।

ಏತ್ತಾವತಾ ಚೇತ್ಥ **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ವಚನೇನ ಯಥಾಸುತಂ ಧಮ್ಮಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮಸರೀರಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ಕರೋತಿ। ತೇನ - “ನಯಿದಂ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಸತ್ಥುಕಂ ಪಾವಚನಂ, ಅಯಂ ವೋ ಸತ್ಥಾ”ತಿ ಸತ್ಥು ಅದಸ್ಸನೇನ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತಂ ಜನಂ ಸಮಸ್ಸಾಸೇತಿ।

ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾತಿ ವಚನೇನ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಭಗವತೋ ಅವಿಜ್ಜಮಾನಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ರೂಪಕಾಯಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ ಸಾಧೇತಿ। ತೇನ “ಏವಂವಿಧಸ್ಸ ನಾಮ ಅರಿಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ದೇಸಕೋ ದಸಬಲಧರೋ ವಜಿರಸಙ್ಘಾತಸಮಾನಕಾಯೋ, ಸೋಪಿ ಭಗವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ, ಕೇನ ಅಞ್ಞೇನ ಜೀವಿತೇ ಆಸಾ ಜನೇತಬ್ಬಾ”ತಿ ಜೀವಿತಮದಮತ್ತಂ ಜನಂ ಸಂವೇಜೇತಿ, ಸದ್ಧಮ್ಮೇ ಚಸ್ಸ ಉಸ್ಸಾಹಂ ಜನೇತಿ।

ಏವನ್ತಿ ಚ ಭಣನ್ತೋ ದೇಸನಾಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ನಿದ್ದಿಸತಿ। **ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಸಾವಕಸಮ್ಪತ್ತಿಂ। **ಏಕಂ ಸಮಯ**ನ್ತಿ ಕಾಲಸಮ್ಪತ್ತಿಂ। **ಭಗವಾ**ತಿ ದೇಸಕಸಮ್ಪತ್ತಿಂ।

ಉಕ್ಕಟ್ಠಾಯಂ ವಿಹರತೀತಿ ಏತ್ಥ ಉಕ್ಕಾತಿ ದೀಪಿಕಾ, ತಞ್ಚ ನಗರಂ “ಮಙ್ಗಲದಿವಸೋ ಸುಖಣೋ ಸುನಕ್ಖತ್ತಂ ಮಾ ಅತಿಕ್ಕಮೀ”ತಿ ರತ್ತಿಮ್ಪಿ ಉಕ್ಕಾಸು ಠಿತಾಸು ಮಾಪಿತತ್ತಾ ಉಕ್ಕಟ್ಠಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ದಣ್ಡದೀಪಿಕಾಸು ಜಾಲೇತ್ವಾ ಧಾರೀಯಮಾನಾಸು ಮಾಪಿತತ್ತಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸಂ **ಉಕ್ಕಟ್ಠಾಯಂ**। ಸಮೀಪತ್ಥೇ ಚೇತಂ ಭುಮ್ಮವಚನಂ। **ವಿಹರತೀ**ತಿ ಅವಿಸೇಸೇನ ಇರಿಯಾಪಥದಿಬ್ಬಬ್ರಹ್ಮಅರಿಯವಿಹಾರೇಸು ಅಞ್ಞತರವಿಹಾರಸಮಙ್ಗಿಪರಿದೀಪನಮೇತಂ। ಇಧ ಪನ ಠಾನಗಮನನಿಸಿನ್ನಸಯನಪ್ಪಭೇದೇಸು ರಿಯಾಪಥೇಸು ಅಞ್ಞತರಇರಿಯಾಪಥಸಮಾಯೋಗಪರಿದೀಪನಂ। ತೇನ ಠಿತೋಪಿ ಗಚ್ಛನ್ತೋಪಿ ನಿಸಿನ್ನೋಪಿ ಸಯಾನೋಪಿ ಭಗವಾ ವಿಹರತಿಚ್ಚೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸೋ ಹಿ ಭಗವಾ ಏಕಂ ಇರಿಯಾಪಥಬಾಧನಂ ಅಞ್ಞೇನ ಇರಿಯಾಪಥೇನ ವಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಅಪರಿಪತನ್ತಂ ಅತ್ತಭಾವಂ ಹರತಿ ಪವತ್ತೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ವಿಹರತೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಸುಭಗವನೇತಿ ಏತ್ಥ ಸುಭಗತ್ತಾ **ಸುಭಗಂ,** ಸುನ್ದರಸಿರಿಕತ್ತಾ ಸುನ್ದರಕಾಮತ್ತಾ ಚಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಹಿ ವನಸ್ಸ ಸಿರಿಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಅನ್ನಪಾನಾದೀನಿ ಆದಾಯ ದಿವಸಂ ತತ್ಥೇವ ಛಣಸಮಜ್ಜಉಸ್ಸವೇ ಕರೋನ್ತಾ ಭೋಗಸುಖಂ ಅನುಭೋನ್ತಿ, ಸುನ್ದರಸುನ್ದರೇ ಚೇತ್ಥ ಕಾಮೇ ಪತ್ಥೇನ್ತಿ “ಪುತ್ತಂ ಲಭಾಮ, ಧೀತರಂ ಲಭಾಮಾ”ತಿ, ತೇಸಂ ತಂ ತಥೇವ ಹೋತಿ, ಏವಂ ತಂ ಸುನ್ದರಸಿರಿಕತ್ತಾ ಸುನ್ದರಕಾಮತ್ತಾ ಚ **ಸುಭಗಂ**। ಅಪಿಚ ಬಹುಜನಕನ್ತತಾಯಪಿ ಸುಭಗಂ। ವನಯತೀತಿ **ವನಂ,** ಅತ್ತಸಮ್ಪದಾಯ ಸತ್ತಾನಂ ಭತ್ತಿಂ ಕಾರೇತಿ, ಅತ್ತನಿ ಸಿನೇಹಂ ಉಪ್ಪಾದೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ವನುತೇ ಇತಿ ವಾ **ವನಂ,** ನಾನಾವಿಧಕುಸುಮ-ಗನ್ಧಸಮ್ಮೋದಮತ್ತಕೋಕಿಲಾದಿವಿಹಙ್ಗಮಾಭಿರುತೇಹಿ ಮನ್ದಮಾಲುತಚಲಿತರುಕ್ಖಸಾಖಾವಿಟಪಪಲ್ಲವಪಲಾಸೇಹಿ ಚ “ಏಥ ಮಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಥಾ”ತಿ ಸಬ್ಬಪಾಣಿನೋ ಯಾಚತಿ ವಿಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸುಭಗಞ್ಚ ತಂ ವನಞ್ಚಾತಿ **ಸುಭಗವನಂ**। ತಸ್ಮಿಂ **ಸುಭಗವನೇ**। ವನಞ್ಚ ನಾಮ ರೋಪಿಮಂ, ಸಯಂಜಾತನ್ತಿ ದುವಿಧಂ। ತತ್ಥ ವೇಳುವನಜೇತವನಾದೀನಿ ರೋಪಿಮಾನಿ। ಅನ್ಧವನಮಹಾವನಅಞ್ಜನವನಾದೀನಿ ಸಯಂ ಜಾತಾನಿ। ಇದಮ್ಪಿ ಸಯಂಜಾತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಸಾಲರಾಜಮೂಲೇತಿ ಏತ್ಥ ಸಾಲರುಕ್ಖೋಪಿ ಸಾಲೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಥಾಹ “ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಗಾಮಸ್ಸ ವಾ ನಿಗಮಸ್ಸ ವಾ ಅವಿದೂರೇ ಮಹನ್ತಂ ಸಾಲವನಂ, ತಞ್ಚಸ್ಸ ಏಳಣ್ಡೇಹಿ ಸಞ್ಛನ್ನ”ನ್ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೨೫) “ಅನ್ತರೇನ ಯಮಕಸಾಲಾನ”ನ್ತಿ ಚ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೧೯೫) ವನಪ್ಪತಿಜೇಟ್ಠಕರುಕ್ಖೋಪಿ। ಯಥಾಹ -

> “ತವೇವ ದೇವ ವಿಜಿತೇ, ತವೇವುಯ್ಯಾನಭೂಮಿಯಾ।
> ಉಜುವಂಸಾ ಮಹಾಸಾಲಾ, ನೀಲೋಭಾಸಾ ಮನೋರಮಾ”ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೨.೧೯.೪)।

ಯೋ ಕೋಚಿ ರುಕ್ಖೋಪಿ। ಯಥಾಹ “ಅಥ ಖೋ ತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಾಲುವಬೀಜಂ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ಸಾಲಮೂಲೇ ನಿಪತೇಯ್ಯಾ”ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೪೬೯)। ಇಧ ಪನ ವನಪ್ಪತಿಜೇಟ್ಠಕರುಕ್ಖೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ರಾಜಸದ್ದೋ ಪನಸ್ಸ ತಮೇವ ಜೇಟ್ಠಕಭಾವಂ ಸಾಧೇತಿ। ಯಥಾಹ “ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಸ್ಸ ಖೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಧಮ್ಮಿಕ ನಿಗ್ರೋಧರಾಜಸ್ಸಾ”ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೬.೫೪)। ತತ್ಥ ದ್ವೇಧಾ ಸಮಾಸೋ, ಸಾಲಾನಂ ರಾಜಾತಿಪಿ **ಸಾಲರಾಜಾ,** ಸಾಲೋ ಚ ಸೋ ಜೇಟ್ಠಕಟ್ಠೇನ ರಾಜಾ ಚ ಇತಿಪಿ **ಸಾಲರಾಜಾ**। **ಮೂಲ**ನ್ತಿ ಸಮೀಪಂ। ಅಯಞ್ಹಿ ಮೂಲಸದ್ದೋ, “ಮೂಲಾನಿ ಉದ್ಧರೇಯ್ಯ, ಅನ್ತಮಸೋ ಉಸಿರನಾಳಿಮತ್ತಾನಿಪೀ”ತಿಆದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೧೯೫) ಮೂಲಮೂಲೇ ದಿಸ್ಸತಿ। “ಲೋಭೋ ಅಕುಸಲಮೂಲ”ನ್ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೦೫) ಅಸಾಧಾರಣಹೇತುಮ್ಹಿ। “ಯಾವ ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕೇ ಕಾಲೇ ಛಾಯಾ ಫರತಿ, ನಿವಾತೇ ಪಣ್ಣಾನಿ ಪತನ್ತಿ, ಏತ್ತಾವತಾ ರುಕ್ಖಮೂಲ”ನ್ತಿಆದೀಸು ಸಮೀಪೇ। ಇಧ ಪನ ಸಮೀಪೇ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ, ತಸ್ಮಾ ಸಾಲರಾಜಸ್ಸ ಸಮೀಪೇತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ತತ್ಥ ಸಿಯಾ - ಯದಿ ತಾವ ಭಗವಾ ಉಕ್ಕಟ್ಠಾಯಂ ವಿಹರತಿ, “ಸುಭಗವನೇ ಸಾಲರಾಜಮೂಲೇ”ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ಅಥ ತತ್ಥ ವಿಹರತಿ, “ಉಕ್ಕಟ್ಠಾಯ”ನ್ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ನ ಹಿ ಸಕ್ಕಾ ಉಭಯತ್ಥ ಏಕಂ ಸಮಯಂ ವಿಹರಿತುನ್ತಿ। ನ ಖೋ ಪನೇತಂ ಏವಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ನನು ಅವೋಚುಮ್ಹ “ಸಮೀಪತ್ಥೇ ಚೇತಂ ಭುಮ್ಮವಚನ”ನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಯಥಾ ಗಙ್ಗಾಯಮುನಾದೀನಂ ಸಮೀಪೇ ಗೋಯೂಥಾನಿ ಚರನ್ತಾನಿ “ಗಙ್ಗಾಯ ಚರನ್ತಿ, ಯಮುನಾಯ ಚರನ್ತೀ”ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ಏವಮಿಧಾಪಿ ಯದಿದಂ ಉಕ್ಕಟ್ಠಾಯ ಸಮೀಪೇ ಸುಭಗವನಂ ಸಾಲರಾಜಮೂಲಂ, ತತ್ಥ ವಿಹರನ್ತೋ ವುಚ್ಚತಿ “ಉಕ್ಕಟ್ಠಾಯಂ ವಿಹರತಿ ಸುಭಗವನೇ ಸಾಲರಾಜಮೂಲೇ”ತಿ। ಗೋಚರಗಾಮನಿದಸ್ಸನತ್ಥಞ್ಹಿಸ್ಸ ಉಕ್ಕಟ್ಠಾವಚನಂ, ಪಬ್ಬಜಿತಾನುರೂಪನಿವಾಸಟ್ಠಾನನಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಸೇಸವಚನಂ।

ತತ್ಥ ಉಕ್ಕಟ್ಠಾಕಿತ್ತನೇನ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಭಗವತೋ ಗಹಟ್ಠಾನುಗ್ಗಹಕರಣಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ಸುಭಗವನಾದಿಕಿತ್ತನೇನ ಪಬ್ಬಜಿತಾನುಗ್ಗಹಕರಣಂ। ತಥಾ ಪುರಿಮೇನ ಪಚ್ಚಯಗ್ಗಹಣತೋ ಅತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗವಿವಜ್ಜನಂ, ಪಚ್ಛಿಮೇನ ವತ್ಥುಕಾಮಪ್ಪಹಾನತೋ ಕಾಮಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗವಿವಜ್ಜನುಪಾಯದಸ್ಸನಂ। ಪುರಿಮೇನ ಚ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಭಿಯೋಗಂ, ಪಚ್ಛಿಮೇನ ವಿವೇಕಾಧಿಮುತ್ತಿಂ। ಪುರಿಮೇನ ಕರುಣಾಯ ಉಪಗಮನಂ, ಪಚ್ಛಿಮೇನ ಪಞ್ಞಾಯ ಅಪಗಮನಂ। ಪುರಿಮೇನ ಸತ್ತಾನಂ ಹಿತಸುಖನಿಪ್ಫಾದನಾಧಿಮುತ್ತತಂ, ಪಚ್ಛಿಮೇನ ಪರಹಿತಸುಖಕರಣೇ ನಿರುಪಲೇಪನಂ। ಪುರಿಮೇನ ಧಮ್ಮಿಕಸುಖಾಪರಿಚ್ಚಾಗನಿಮಿತ್ತಂ ಫಾಸುವಿಹಾರಂ, ಪಚ್ಛಿಮೇನ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾನುಯೋಗನಿಮಿತ್ತಂ । ಪುರಿಮೇನ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಉಪಕಾರಬಹುಲತಂ, ಪಚ್ಛಿಮೇನ ದೇವಾನಂ। ಪುರಿಮೇನ ಲೋಕೇ ಜಾತಸ್ಸ ಲೋಕೇ ಸಂವಡ್ಢಭಾವಂ, ಪಚ್ಛಿಮೇನ ಲೋಕೇನ ಅನುಪಲಿತ್ತತಂ। ಪುರಿಮೇನ “ಏಕಪುಗ್ಗಲೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಬಹುಜನಹಿತಾಯ ಬಹುಜನಸುಖಾಯ ಲೋಕಾನುಕಮ್ಪಾಯ ಅತ್ಥಾಯ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ। ಕತಮೋ ಏಕಪುಗ್ಗಲೋ, ತಥಾಗತೋ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ”ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೧೭೦) ವಚನತೋ ಯದತ್ಥಂ ಭಗವಾ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ತದತ್ಥಪರಿನಿಪ್ಫಾದನಂ, ಪಚ್ಛಿಮೇನ ಯತ್ಥ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ತದನುರೂಪವಿಹಾರಂ। ಭಗವಾ ಹಿ ಪಠಮಂ ಲುಮ್ಬಿನಿವನೇ, ದುತಿಯಂ ಬೋಧಿಮಣ್ಡೇತಿ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಾಯ ಉಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ವನೇಯೇವ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ತೇನಸ್ಸ ವನೇಯೇವ ವಿಹಾರಂ ದಸ್ಸೇತೀತಿ ಏವಮಾದಿನಾ ನಯೇನೇತ್ಥ ಅತ್ಥಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ತತ್ರಾತಿ ದೇಸಕಾಲಪರಿದೀಪನಂ। ತಞ್ಹಿ ಯಂ ಸಮಯಂ ವಿಹರತಿ, ತತ್ರ ಸಮಯೇ। ಯಸ್ಮಿಞ್ಚ ಸಾಲರಾಜಮೂಲೇ ವಿಹರತಿ, ತತ್ರ ಸಾಲರಾಜಮೂಲೇತಿ ದೀಪೇತಿ। ಭಾಸಿತಬ್ಬಯುತ್ತೇ ವಾ ದೇಸಕಾಲೇ ದೀಪೇತಿ। ನ ಹಿ ಭಗವಾ ಅಯುತ್ತೇ ದೇಸೇ ಕಾಲೇ ವಾ ಧಮ್ಮಂ ಭಾಸತಿ। "ಅಕಾಲೋ ಖೋ ತಾವ ಬಾಹಿಯಾ"ತಿ (ಉದಾ॰ ೧೦) ಆದಿಚೇತ್ಥ ಸಾಧಕಂ। **ಖೋ**ತಿ ಪದಪೂರಣಮತ್ತೇ ಅವಧಾರಣೇ ಆದಿಕಾಲತ್ಥೇ ವಾ ನಿಪಾತೋ। **ಭಗವಾ**ತಿ ಲೋಕಗರುದೀಪನಂ। **ಭಿಕ್ಖೂ**ತಿ ಕಥಾಸವನಯುತ್ತಪುಗ್ಗಲವಚನಂ। ಅಪಿಚೇತ್ಥ, "ಭಿಕ್ಖಕೋತಿ ಭಿಕ್ಖು, ಭಿಕ್ಖಾಚರಿಯಂ ಅಜ್ಝುಪಗತೋತಿ ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿಆದಿನಾ (ಪಾರಾ॰ ೪೫) ನಯೇನ ವಚನತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಆಮನ್ತೇಸೀ**ತಿ ಆಲಪಿ ಅಭಾಸಿ ಸಮ್ಬೋಧೇಸೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। ಅಞ್ಞತ್ರ ಪನ ಞಾಪನೇಪಿ ಹೋತಿ। ಯಥಾಹ "ಆಮನ್ತಯಾಮಿ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಟಿವೇದಯಾಮಿ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ"ತಿ। ಪಕ್ಕೋಸನೇಪಿ। ಯಥಾಹ "ಏಹಿ ತ್ವಂ ಭಿಕ್ಖು ಮಮ ವಚನೇನ ಸಾರಿಪುತ್ತಂ ಆಮನ್ತೇಹೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೯.೧೧)।

ಭಿಕ್ಖವೋತಿ ಆಮನ್ತನಾಕಾರದೀಪನಂ। ತಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖನಸೀಲತಾದಿಗುಣಯೋಗಸಿದ್ಧತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। ಭಿಕ್ಖನಸೀಲತಾಗುಣಯುತ್ತೋಪಿ ಹಿ **ಭಿಕ್ಖು** ಭಿಕ್ಖನಧಮ್ಮತಾಗುಣಯುತ್ತೋಪಿ। ಭಿಕ್ಖನೇ ಸಾಧುಕಾರಿತಾಗುಣಯುತ್ತೋಪೀತಿ ಸದ್ದವಿದೂ ಮಞ್ಞನ್ತಿ। ತೇನ ಚ ನೇಸಂ ಭಿಕ್ಖನಸೀಲತಾದಿಗುಣಯೋಗಸಿದ್ಧೇನ ವಚನೇನ ಹೀನಾಧಿಕಜನಸೇವಿತಂ ವುತ್ತಿಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ ಉದ್ಧತದೀನಭಾವನಿಗ್ಗಹಂ ಕರೋತಿ। ಭಿಕ್ಖವೋತಿ ಇಮಿನಾ ಚ ಕರುಣಾವಿಪ್ಫಾರಸೋಮ್ಮಹದಯನಯನನಿಪಾತಪುಬ್ಬಙ್ಗಮೇನ ವಚನೇನ ತೇ ಅತ್ತನೋ ಮುಖಾಭಿಮುಖೇ ಕರೋತಿ। ತೇನೇವ ಚ ಕಥೇತುಕಮ್ಯತಾದೀಪಕೇನ ವಚನೇನ ನೇಸಂ ಸೋತುಕಮ್ಯತಂ ಜನೇತಿ। ತೇನೇವ ಚ ಸಮ್ಬೋಧನಟ್ಠೇನ ಸಾಧುಕಂ ಸವನಮನಸಿಕಾರೇಪಿ ನೇ ನಿಯೋಜೇತಿ। ಸಾಧುಕಸವನಮನಸಿಕಾರಾಯತ್ತಾ ಹಿ ಸಾಸನಸಮ್ಪತ್ತಿ।

ಅಪರೇಸುಪಿ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಸು ವಿಜ್ಜಮಾನೇಸು ಕಸ್ಮಾ ಭಿಕ್ಖೂಯೇವ ಆಮನ್ತೇಸೀತಿ ಚೇ। ಜೇಟ್ಠಸೇಟ್ಠಾಸನ್ನಸದಾಸನ್ನಿಹಿತಭಾವತೋ। ಸಬ್ಬಪರಿಸಸಾಧಾರಣಾ ಹಿ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ। ಪರಿಸಾಯ ಚ ಜೇಟ್ಠಾ ಭಿಕ್ಖೂ, ಪಠಮುಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ। ಸೇಟ್ಠಾ, ಅನಗಾರಿಯಭಾವಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಸತ್ಥುಚರಿಯಾನುವಿಧಾಯಕತ್ತಾ ಸಕಲಸಾಸನಪಟಿಗ್ಗಾಹಕತ್ತಾ ಚ। ಆಸನ್ನಾ, ತತ್ಥ ನಿಸಿನ್ನೇಸು ಸತ್ಥುಸನ್ತಿಕತ್ತಾ। ಸದಾಸನ್ನಿಹಿತಾ, ಸತ್ಥುಸನ್ತಿಕಾವಚರತ್ತಾತಿ। ಅಪಿಚ ತೇ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಭಾಜನಂ, ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಸಬ್ಭಾವತೋ। ವಿಸೇಸತೋ ಚ ಏಕಚ್ಚೇ ಭಿಕ್ಖೂಯೇವ ಸನ್ಧಾಯ ಅಯಂ ದೇಸನಾತಿಪಿ ತೇ ಏವ ಆಮನ್ತೇಸಿ।

ತತ್ಥ ಸಿಯಾ - ಕಿಮತ್ಥಂ ಪನ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೋ ಪಠಮಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸಿ, ನ ಧಮ್ಮಮೇವ ದೇಸೇತೀತಿ। ಸತಿಜನನತ್ಥಂ। ಭಿಕ್ಖೂ ಹಿ ಅಞ್ಞಂ ಚಿನ್ತೇನ್ತಾಪಿ ವಿಕ್ಖಿತ್ತಚಿತ್ತಾಪಿ ಧಮ್ಮಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಾಪಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿಕರೋನ್ತಾಪಿ ನಿಸಿನ್ನಾ ಹೋನ್ತಿ, ತೇ ಅನಾಮನ್ತೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮೇ ದೇಸಿಯಮಾನೇ - "ಅಯಂ ದೇಸನಾ ಕಿನ್ನಿದಾನಾ ಕಿಂಪಚ್ಚಯಾ ಕತಮಾಯ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ದೇಸಿತಾ"ತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ದುಗ್ಗಹಿತಂ ವಾ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯುಂ, ನ ವಾ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯುಂ। ತೇನ ನೇಸಂ ಸತಿಜನನತ್ಥಂ ಭಗವಾ ಪಠಮಂ ಆಮನ್ತೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ।

ಭದನ್ತೇತಿ ಗಾರವವಚನಮೇತಂ, ಸತ್ಥುನೋ ಪಟಿವಚನದಾನಂ ವಾ, ಅಪಿಚೇತ್ಥ ಭಿಕ್ಖವೋತಿ ವದಮಾನೋ ಭಗವಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಲಪತಿ। ಭದನ್ತೇತಿ ವದಮಾನಾ ತೇ ಭಗವನ್ತಂ ಪಚ್ಚಾಲಪನ್ತಿ। ತಥಾ ಭಿಕ್ಖವೋತಿ ಭಗವಾ ಆಭಾಸತಿ। ಭದನ್ತೇತಿ ತೇ ಪಚ್ಚಾಭಾಸನ್ತಿ। ಭಿಕ್ಖವೋತಿ ಪಟಿವಚನಂ ದಾಪೇತಿ, ಭದನ್ತೇತಿ ಪಟಿವಚನಂ ದೇನ್ತಿ। **ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ**ತಿ ಯೇ ಭಗವಾ ಆಮನ್ತೇಸಿ। **ಭಗವತೋ ಪಚ್ಚಸ್ಸೋಸು**ನ್ತಿ ಭಗವತೋ ಆಮನ್ತನಂ ಪಟಿಅಸ್ಸೋಸುಂ, ಅಭಿಮುಖಾ ಹುತ್ವಾ ಸುಣಿಂಸು ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿಂಸು ಪಟಿಗ್ಗಹೇಸುನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಭಗವಾ ಏತದವೋಚಾ**ತಿ ಭಗವಾ ಏತಂ ಇದಾನಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಕಲಂ ಸುತ್ತಂ ಅವೋಚ।

ಏತ್ತಾವತಾ ಚ ಯಂ ಆಯಸ್ಮತಾ ಆನನ್ದೇನ ಕಮಲಕುವಲಯುಜ್ಜಲವಿಮಲಸಾದುರಸಸಲಿಲಾಯ ಪೋಕ್ಖರಣಿಯಾ ಸುಖಾವತರಣತ್ಥಂ ನಿಮ್ಮಲಸಿಲಾತಲರಚನವಿಲಾಸಸೋಭಿತರತನಸೋಪಾನಂ

ವಿಪ್ಪಕಿಣ್ಣಮುತ್ತಾತಲಸದಿಸವಾಲಿಕಾಕಿಣ್ಣಪಣ್ಡರಭೂಮಿಭಾಗಂ ತಿತ್ಥಂ ವಿಯ ಸುವಿಭತ್ತಭಿತ್ತಿವಿಚಿತ್ರವೇದಿಕಾಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ನಕ್ಖತ್ತಪಥಂ ಫುಸಿತುಕಾಮತಾಯ ವಿಯ, ವಿಜಮ್ಭಿತಸಮುಸ್ಸಯಸ್ಸ ಪಾಸಾದವರಸ್ಸ ಸುಖಾರೋಹಣತ್ಥಂ ದನ್ತಮಯ-ಸಣ್ಹಮುದುಫಲಕ-ಕಞ್ಚನಲತಾವಿನದ್ಧ- ಮಣಿಗಣಪ್ಪಭಾಸಮುದಯುಜ್ಜಲಸೋಭಂ ಸೋಪಾನಂ ವಿಯ, ಸುವಣ್ಣವಲಯಾನೂಪುರಾದಿಸಙ್ಘಟ್ಟನಸದ್ದಸಮ್ಮಿಸ್ಸಿತಕಥಿತಹಸಿತಮಧುರಸ್ಸರಗೇಹಜನವಿಚರಿತಸ್ಸ ಉಳಾರಇಸ್ಸರಿಯವಿಭವಸೋಭಿತಸ್ಸ ಮಹಾಘರಸ್ಸ ಸುಖಪ್ಪವೇಸನತ್ಥಂ ಸುವಣ್ಣರಜತಮಣಿಮುತ್ತಾಪವಾಳಾದಿಜುತಿವಿಸ್ಸರವಿಜ್ಜೋತಿತ-ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತವಿಸಾಲದ್ವಾರಬಾಹಂ ಮಹಾದ್ವಾರಂ ವಿಯ ಚ ಅತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಬುದ್ಧಾನಂ ದೇಸನಾಞಾಣಗಮ್ಭೀರಭಾವಸಂಸೂಚಕಸ್ಸ ಇಮಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಸುಖಾವಗಾಹಣತ್ಥಂ ಕಾಲದೇಸದೇಸಕವತ್ಥುಪರಿಸಾಪದೇಸಪಟಿಮಣ್ಡಿತಂ ನಿದಾನಂ ಭಾಸಿತಂ, ತಸ್ಸ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

ಸುತ್ತನಿಕ್ಖೇಪವಣ್ಣನಾ

ಇದಾನಿ "ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಮೂಲಪರಿಯಾಯಂ ವೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಭಗವತಾ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ವಣ್ಣನಾಯ ಓಕಾಸೋ ಅನುಪ್ಪತ್ತೋ। ಸಾ ಪನೇಸಾ ಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ಯಸ್ಮಾ ಸುತ್ತನಿಕ್ಖೇಪಂ ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ವುಚ್ಚಮಾನಾ ಪಾಕಟಾ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸುತ್ತನಿಕ್ಖೇಪಂ ತಾವ ವಿಚಾರಯಿಸ್ಸಾಮ। ಚತ್ತಾರೋ ಹಿ ಸುತ್ತನಿಕ್ಖೇಪಾ ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯೋ ಪರಜ್ಝಾಸಯೋ ಪುಚ್ಛಾವಸಿಕೋ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಕೋತಿ।

ತತ್ಥ ಯಾನಿ ಸುತ್ತಾನಿ ಭಗವಾ ಪರೇಹಿ ಅನಜ್ಝಿಟ್ಠೋ ಕೇವಲಂ ಅತ್ತನೋ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನೇವ ಕಥೇಸಿ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ, ಆಕಙ್ಖೇಯ್ಯಸುತ್ತಂ, ವತ್ಥಸುತ್ತಂ, ಮಹಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಸುತ್ತಂ, ಮಹಾಸಳಾಯತನವಿಭಙ್ಗಸುತ್ತಂ, ಅರಿಯವಂಸಸುತ್ತಂ, ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಸುತ್ತನ್ತಹಾರಕೋ, ಇದ್ಧಿಪಾದಇನ್ದ್ರಿಯಬಲಬೋಜ್ಝಙ್ಗಮಗ್ಗಙ್ಗಸುತ್ತನ್ತಹಾರಕೋತಿ ಏವಮಾದೀನಿ। ತೇಸಂ ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯೋ ನಿಕ್ಖೇಪೋ।

ಯಾನಿ ಪನ "ಪರಿಪಕ್ಕಾ ಖೋ ರಾಹುಲಸ್ಸ ವಿಮುತ್ತಿಪರಿಪಾಚನೀಯಾ ಧಮ್ಮಾ, ಯಂನೂನಾಹಂ ರಾಹುಲಂ ಉತ್ತರಿ ಆಸವಾನಂ ಖಯೇ ವಿನೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೧೨೧) ಏವಂ ಪರೇಸಂ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಖನ್ತಿಂ ಮನಂ ಅಭಿನೀಹಾರಂ ಬುಜ್ಝನಭಾವಞ್ಚ ಅವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಪರಜ್ಝಾಸಯವಸೇನ ಕಥಿತಾನಿ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ, ಚೂಳರಾಹುಲೋವಾದಸುತ್ತಂ, ಮಹಾರಾಹುಲೋವಾದಸುತ್ತಂ, ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನಂ, ಧಾತುವಿಭಙ್ಗಸುತ್ತನ್ತಿ ಏವಮಾದೀನಿ। ತೇಸಂ ಪರಜ್ಝಾಸಯೋ ನಿಕ್ಖೇಪೋ।

ಭಗವನ್ತಂ ಪನ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಚತಸ್ಸೋ ಪರಿಸಾ ಚತ್ತಾರೋ ವಣ್ಣಾ ನಾಗಾ ಸುಪಣ್ಣಾ ಗನ್ಧಬ್ಬಾ ಅಸುರಾ ಯಕ್ಖಾ ಮಹಾರಾಜಾನೋ ತಾವತಿಂಸಾದಯೋ ದೇವಾ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾತಿ ಏವಮಾದಯೋ "ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ"ತಿ, ಭನ್ತೇ, ವುಚ್ಚನ್ತಿ। "ನೀವರಣಾ ನೀವರಣಾ"ತಿ, ಭನ್ತೇ, ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಇಮೇ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ। "ಕಿಂ ಸೂಧ ವಿತ್ತಂ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಸೇಟ್ಠ"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಸು॰ ನಿ॰ ೧೮೩) ನಯೇನ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ। ಏವಂ ಪುಟ್ಠೇನ ಭಗವತಾ ಯಾನಿ ಕಥಿತಾನಿ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸಂಯುತ್ತಾದೀನಿ। ಯಾನಿ ವಾ ಪನಞ್ಞಾನಿಪಿ ದೇವತಾಸಂಯುತ್ತ-ಮಾರಸಂಯುತ್ತ-ಬ್ರಹ್ಮಸಂಯುತ್ತ-ಸಕ್ಕಪಞ್ಹ-ಚೂಳವೇದಲ್ಲ-ಮಹಾವೇದಲ್ಲ-ಸಾಮಞ್ಞಫಲ- ಆಳವಕ-ಸೂಚಿಲೋಮ-ಖರಲೋಮಸುತ್ತಾದೀನಿ, ತೇಸಂ ಪುಚ್ಛಾವಸಿಕೋ ನಿಕ್ಖೇಪೋ।

ಯಾನಿ ಪನೇತಾನಿ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಕಾರಣಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಕಥಿತಾನಿ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ, ಧಮ್ಮದಾಯಾದಂ ಚೂಳಸೀಹನಾದಂ ಚನ್ದೂಪಮಂ ಪುತ್ತಮಂಸೂಪಮಂ ದಾರುಕ್ಖನ್ಧೂಪಮಂ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೂಪಮಂ ಫೇಣಪಿಣ್ಡೂಪಮಂ ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕೂಪಮನ್ತಿ ಏವಮಾದೀನಿ। ತೇಸಂ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಕೋ ನಿಕ್ಖೇಪೋ।

ಏವಮಿಮೇಸು ಚತೂಸು ನಿಕ್ಖೇಪೇಸು ಇಮಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಕೋ ನಿಕ್ಖೇಪೋ। ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಞ್ಹಿ ಇದಂ ಭಗವತಾ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ। ಕತರಾಯ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ? ಪರಿಯತ್ತಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಮಾನೇ। ಪಞ್ಚಸತಾ ಕಿರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ತಿಣ್ಣಂ ವೇದಾನಂ ಪಾರಗೂ ಅಪರಭಾಗೇ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಕಾಮೇಸು ಆದೀನವಂ ನೇಕ್ಖಮ್ಮೇ ಚ ಆನಿಸಂಸಂ ಸಮ್ಪಸ್ಸಮಾನಾ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ನಚಿರಸ್ಸೇವ ಸಬ್ಬಂ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಪರಿಯತ್ತಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಮಾನಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸುಂ "ಯಂ ಯಂ ಭಗವಾ ಕಥೇತಿ, ತಂ ತಂ ಮಯಂ ಖಿಪ್ಪಮೇವ ಜಾನಾಮ, ಭಗವಾ ಹಿ ತೀಣಿ ಲಿಙ್ಗಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಪದಾನಿ ಸತ್ತ ವಿಭತ್ತಿಯೋ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಥೇತಿ, ಏವಂ ಕಥಿತೇ ಚ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಗಣ್ಠಿಪದಂ ನಾಮ ನತ್ಥೀ"ತಿ। ತೇ ಭಗವತಿ ಅಗಾರವಾ ಹುತ್ವಾ ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಭಗವತೋ ಉಪಟ್ಠಾನಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಮ್ಪಿ ಅಭಿಣ್ಹಂ ನ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಭಗವಾ ತೇಸಂ ತಂ ಚಿತ್ತಚಾರಂ ಞತ್ವಾ "ಅಭಬ್ಬಾ ಇಮೇ ಇಮಂ ಮಾನಖಿಲಂ ಅನುಪಹಚ್ಚ ಮಗ್ಗಂ ವಾ ಫಲಂ ವಾ ಸಚ್ಛಿಕಾತು"ನ್ತಿ ತೇಸಂ ಸುತಪರಿಯತ್ತಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಮಾನಂ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಂ ಕತ್ವಾ ದೇಸನಾಕುಸಲೋ ಭಗವಾ ಮಾನಭಞ್ಜನತ್ಥಂ **ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಮೂಲಪರಿಯಾಯ**ನ್ತಿ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ।

ತತ್ಥ **ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಮೂಲಪರಿಯಾಯ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಮೂಲಪರಿಯಾಯಂ। ಸಬ್ಬೇಸನ್ತಿ ಅನವಸೇಸಾನಂ। ಅನವಸೇಸವಾಚಕೋ ಹಿ ಅಯಂ **ಸಬ್ಬ**-ಸದ್ದೋ। ಸೋ ಯೇನ ಯೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಅನವಸೇಸತಂ ದೀಪೇತಿ। ಯಥಾ, "ಸಬ್ಬಂ ರೂಪಂ ಅನಿಚ್ಚಂ ಸಬ್ಬಾ ವೇದನಾ ಅನಿಚ್ಚಾ ಸಬ್ಬಸಕ್ಕಾಯಪರಿಯಾಪನ್ನೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂ"ತಿ। **ಧಮ್ಮ**-ಸದ್ದೋ ಪನಾಯಂ ಪರಿಯತ್ತಿ-ಸಚ್ಚ-ಸಮಾಧಿ-ಪಞ್ಞಾ-ಪಕತಿ-ಸಭಾವಸುಞ್ಞತಾ-ಪುಞ್ಞಾಪತ್ತಿ-ಞೇಯ್ಯಾದೀಸು ದಿಸ್ಸತಿ। "ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ಧಮ್ಮಂ ಪರಿಯಾಪುಣಾತಿ ಸುತ್ತಂ ಗೇಯ್ಯ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೭೩) ಹಿ ಧಮ್ಮಸದ್ದೋ ಪರಿಯತ್ತಿಯಂ ವತ್ತತಿ। "ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮೋ ವಿದಿತಧಮ್ಮೋ"ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೯೯) ಸಚ್ಚೇಸು। "ಏವಂ ಧಮ್ಮಾ ತೇ ಭಗವನ್ತೋ"ತಿಆದೀಸು ಸಮಾಧಿಮ್ಹಿ।

"ಯಸ್ಸೇತೇ ಚತುರೋ ಧಮ್ಮಾ, ವಾನರಿನ್ದ ಯಥಾ ತವ।
ಸಚ್ಚಂ ಧಮ್ಮೋ ಧಿತಿ ಚಾಗೋ, ದಿಟ್ಠಂ ಸೋ ಅತಿವತ್ತತೀ"ತಿ॥ -

ಆದೀಸು (ಜಾ॰ ೧.೧.೫೭) ಪಞ್ಞಾಯ।

"ಜಾತಿಧಮ್ಮಾ ಜರಾಧಮ್ಮಾ, ಅಥೋ ಮರಣಧಮ್ಮಿನೋ"ತಿಆದೀಸು ಪಕತಿಯಂ। "ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ"ತಿಆದೀಸು (ಧ॰ ಸ॰ ೧.ತಿಕಮಾತಿಕಾ) ಸಭಾವೇ। "ತಸ್ಮಿಂ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇ ಧಮ್ಮಾ ಹೋನ್ತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಧ॰ ಸ॰ ೧೨೧) ಸುಞ್ಞತಾಯಂ। "ಧಮ್ಮೋ ಸುಚಿಣ್ಣೋ ಸುಖಮಾವಹಾತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಜಾ॰ ೧.೧೦.೧೦೨) ಪುಞ್ಞೇ। "ದ್ವೇ ಅನಿಯತಾ ಧಮ್ಮಾ"ತಿಆದೀಸು (ಪಾರಾ॰ ೪೪೩) ಆಪತ್ತಿಯಂ। "ಸಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮಾ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಞಾಣಮುಖೇ ಆಪಾಥಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತೀ"ತಿಆದೀಸು ಞೇಯ್ಯೇ। ಇಧ ಪನಾಯಂ ಸಭಾವೇ ವತ್ತತಿ। ತತ್ರಾಯಂ ವಚನತ್ಥೋ - ಅತ್ತನೋ ಲಕ್ಖಣಂ ಧಾರೇನ್ತೀತಿ **ಧಮ್ಮಾ। ಮೂಲ**-ಸದ್ದೋ ವಿತ್ಥಾರಿತೋ ಏವ। ಇಧ ಪನಾಯಂ ಅಸಾಧಾರಣಹೇತುಮ್ಹಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಪರಿಯಾಯಸದ್ದೋ "ಮಧುಪಿಣ್ಡಿಕಪರಿಯಾಯೋತಿ ನಂ ಧಾರೇಹೀ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೦೫) ದೇಸನಾಯಂ ವತ್ತತಿ। "ಅತ್ಥಿ ಖ್ವೇಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಪರಿಯಾಯೋ, ಯೇನ ಮಂ ಪರಿಯಾಯೇನ ಸಮ್ಮಾ ವದಮಾನೋ ವದೇಯ್ಯ ಅಕಿರಿಯವಾದೋ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ"ತಿಆದೀಸು (ಪಾರಾ॰ ೩) ಕಾರಣೇ। "ಕಸ್ಸ ನು ಖೋ, ಆನನ್ದ, ಅಜ್ಜ ಪರಿಯಾಯೋ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಓವದಿತು"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೩೯೮) ವಾರೇ। ಇಧ ಪನ ಕಾರಣೇಪಿ ದೇಸನಾಯಮ್ಪಿ ವತ್ತತಿ। ತಸ್ಮಾ "ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಮೂಲಪರಿಯಾಯ"ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅಸಾಧಾರಣಹೇತುಸಙ್ಖಾತಂ ಕಾರಣನ್ತಿ ವಾ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಕಾರಣದೇಸನನ್ತಿ ವಾ ಏವಂ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ನೇಯ್ಯತ್ಥತ್ತಾ ಚಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ, ನ ಚತುಭೂಮಕಾಪಿ ಸಭಾವಧಮ್ಮಾ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸಕ್ಕಾಯಪರಿಯಾಪನ್ನಾ ಪನ ತೇಭೂಮಕಾ ಧಮ್ಮಾವ ಅನವಸೇಸತೋ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ಅಯಮೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋತಿ।

ವೋತಿ ಅಯಂ ವೋ-ಸದ್ದೋ ಪಚ್ಚತ್ತಉಪಯೋಗಕರಣಸಮ್ಪದಾನಸಾಮಿವಚನಪದಪೂರಣೇಸು ದಿಸ್ಸತಿ। "ಕಚ್ಚಿ ಪನ ವೋ, ಅನುರುದ್ಧಾ, ಸಮಗ್ಗಾ ಸಮ್ಮೋದಮಾನಾ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೨೬) ಹಿ ಪಚ್ಚತ್ತೇ ದಿಸ್ಸತಿ। "ಗಚ್ಛಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಣಾಮೇಮಿ ವೋ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೧೫೭) ಉಪಯೋಗೇ। "ನ ವೋ ಮಮ ಸನ್ತಿಕೇ ವತ್ಥಬ್ಬ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೧೫೭) ಕರಣೇ। "ವನಪತ್ಥಪರಿಯಾಯಂ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೯೦) ಸಮ್ಪದಾನೇ। "ಸಬ್ಬೇಸಂ ವೋ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಸುಭಾಸಿತ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೪೫) ಸಾಮಿವಚನೇ। "ಯೇ ಹಿ ವೋ ಅರಿಯಾ ಪರಿಸುದ್ಧಕಾಯಕಮ್ಮನ್ತಾ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೫) ಪದಪೂರಣಮತ್ತೇ। ಇಧ ಪನಾಯಂ ಸಮ್ಪದಾನೇ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಭಿಕ್ಖವೇತಿ ಪತಿಸ್ಸವೇನ ಅಭಿಮುಖೀಭೂತಾನಂ ಪುನಾಲಪನಂ। **ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀತಿ** ದೇಸನಾಪಟಿಜಾನನಂ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ ಮೂಲಕಾರಣಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ, ದುತಿಯೇನ ನಯೇನ ಕಾರಣದೇಸನಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀತಿ। **ತಂ ಸುಣಾಥಾತಿ** ತಮತ್ಥಂ ತಂ ಕಾರಣಂ ತಂ ದೇಸನಂ ಮಯಾ ವುಚ್ಚಮಾನಂ ಸುಣಾಥ। **ಸಾಧುಕಂ ಮನಸಿ ಕರೋಥಾತಿ** ಏತ್ಥ ಪನ ಸಾಧುಕಂ ಸಾಧೂತಿ ಏಕತ್ಥಮೇತಂ। ಅಯಞ್ಹಿ ಸಾಧು ಸದ್ದೋ ಆಯಾಚನಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನಸಮ್ಪಹಂಸನಸುನ್ದರದಳ್ಹೀಕಮ್ಮಾದೀಸು ದಿಸ್ಸತಿ। "ಸಾಧು ಮೇ ಭನ್ತೇ ಭಗವಾ, ಸಂಖಿತ್ತೇನ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತೂ"ತಿಆದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೯೫) ಹಿ ಆಯಾಚನೇ ದಿಸ್ಸತಿ। "ಸಾಧು, ಭನ್ತೇತಿ ಖೋ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಭಗವತೋ ಭಾಸಿತಂ ಅಭಿನನ್ದಿತ್ವಾ ಅನುಮೋದಿತ್ವಾ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೮೬) ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನೇ। "ಸಾಧು, ಸಾಧು ಸಾರಿಪುತ್ತಾ"ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೪೯) ಸಮ್ಪಹಂಸನೇ।

> "ಸಾಧು ಧಮ್ಮರುಚೀ ರಾಜಾ, ಸಾಧು ಪಞ್ಞಾಣವಾ ನರೋ।
> ಸಾಧು ಮಿತ್ತಾನಮದ್ದುಬ್ಭೋ, ಪಾಪಸ್ಸಾಕರಣಂ ಸುಖ"ನ್ತಿ॥

ಆದೀಸು (ಜಾ॰ ೨.೧೮.೧೦೧) ಸುನ್ದರೇ। "ತೇನ ಹಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಸಾಧುಕಂ ಸುಣಾಹೀ"ತಿಆದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೧೯೨) ಸಾಧುಕಸದ್ದೋಯೇವ ದಳ್ಹೀಕಮ್ಮೇ, ಆಣತ್ತಿಯನ್ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಇಧಾಪಿ ಅಯಂ ಏತ್ಥೇವ ದಳ್ಹೀಕಮ್ಮೇ ಚ ಆಣತ್ತಿಯಞ್ಚ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸುನ್ದರತ್ಥೇಪಿ ವತ್ತತಿ। ದಳ್ಹೀಕರಣತ್ಥೇನ ಹಿ ದಳ್ಹಮಿಮಂ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣಾಥ ಸುಗ್ಗಹಿತಂ ಗಣ್ಹನ್ತಾ। ಆಣತ್ತಿಅತ್ಥೇನ ಮಮ ಆಣತ್ತಿಯಾ ಸುಣಾಥ। ಸುನ್ದರತ್ಥೇನ ಸುನ್ದರಮಿಮಂ ಭದ್ದಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣಾಥಾತಿ ಏವಂ ದೀಪಿತಂ ಹೋತಿ।

ಮನಸಿ ಕರೋಥಾತಿ ಆವಜ್ಜೇಥ, ಸಮನ್ನಾಹರಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ, ಅವಿಕ್ಖಿತ್ತಚಿತ್ತಾ ಹುತ್ವಾ ನಿಸಾಮೇಥ ಚಿತ್ತೇ ಕರೋಥಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಇದಾನೇತ್ಥ **ತಂ ಸುಣಾಥಾತಿ** ಸೋತಿನ್ದ್ರಿಯವಿಕ್ಖೇಪವಾರಣಮೇತಂ। ಸಾಧುಕಂ ಮನಸಿ ಕರೋಥಾತಿ ಮನಸಿಕಾರೇ ದಳ್ಹೀಕಮ್ಮನಿಯೋಜನೇನ ಮನಿನ್ದ್ರಿಯವಿಕ್ಖೇಪವಾರಣಂ। ಪುರಿಮಞ್ಚೇತ್ಥ ಬ್ಯಞ್ಜನವಿಪಲ್ಲಾಸಗ್ಗಾಹವಾರಣಂ, ಪಚ್ಛಿಮಂ ಅತ್ಥವಿಪಲ್ಲಾಸಗ್ಗಾಹವಾರಣಂ। ಪುರಿಮೇನ ಚ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನೇ ನಿಯೋಜೇತಿ, ಪಚ್ಛಿಮೇನ ಸುತಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಧಾರಣೂಪಪರಿಕ್ಖಾದೀಸು। ಪುರಿಮೇನ ಚ ಸಬ್ಯಞ್ಜನೋ ಅಯಂ ಧಮ್ಮೋ, ತಸ್ಮಾ ಸವನೀಯೋತಿ ದೀಪೇತಿ। ಪಚ್ಛಿಮೇನ ಸಾತ್ಥೋ, ತಸ್ಮಾ ಮನಸಿ ಕಾತಬ್ಬೋತಿ। ಸಾಧುಕಪದಂ ವಾ ಉಭಯಪದೇಹಿ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಯಸ್ಮಾ ಅಯಂ ಧಮ್ಮೋ ಧಮ್ಮಗಮ್ಭೀರೋ ದೇಸನಾಗಮ್ಭೀರೋ ಚ, ತಸ್ಮಾ ಸುಣಾಥ ಸಾಧುಕಂ, ಯಸ್ಮಾ ಅತ್ಥಗಮ್ಭೀರೋ ಪಟಿವೇಧಗಮ್ಭೀರೋ ಚ, ತಸ್ಮಾ ಸಾಧುಕಂ ಮನಸಿ ಕರೋಥಾತಿ ಏವಂ ಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಭಾಸಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ। "ತಂ ಸುಣಾಥಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಪಟಿಞ್ಞಾತಂ ದೇಸನಂ ನ ಸಂಖಿತ್ತತೋವ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ, ಅಪಿಚ ಖೋ ವಿತ್ಥಾರತೋಪಿ ನಂ ಭಾಸಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಸಙ್ಖೇಪವಿತ್ಥಾರವಾಚಕಾನಿ ಹಿ ಏತಾನಿ ಪದಾನಿ। ಯಥಾಹ ವಙ್ಗೀಸತ್ಥೇರೋ –

> "ಸಂಖಿತ್ತೇನಪಿ ದೇಸೇತಿ, ವಿತ್ಥಾರೇನಪಿ ಭಾಸತಿ।

ಸಾಳಿಕಾಯಿವ ನಿಗ್ಘೋಸೋ, ಪಟಿಭಾನಂ ಉದೀರಯೀ"ತಿ॥ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೧೪)।

ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಉಸ್ಸಾಹಜಾತಾ ಹುತ್ವಾ **ಏವಂ ಭನ್ತೇತಿ ಖೋ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವತೋ ಪಚ್ಚಸ್ಸೋಸುಂ** ಸತ್ಥು ವಚನಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿಂಸು, ಪಟಿಗ್ಗಹೇಸುನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅಥ ನೇಸಂ **ಭಗವಾ ಏತದವೋಚ** ಏತಂ ಇದಾನಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ **ಇಧ ಭಿಕ್ಖವೋ**ತಿಆದಿಕಂ ಸಕಲಂ ಸುತ್ತಂ ಅವೋಚ। ತತ್ಥ **ಇಧಾ**ತಿ ದೇಸಾಪದೇಸೇ ನಿಪಾತೋ। ಸ್ವಾಯಂ ಕತ್ಥಚಿ ಲೋಕಂ ಉಪಾದಾಯ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಥಾಹ - "ಇಧ ತಥಾಗತೋ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೧೯೦)। ಕತ್ಥಚಿ ಸಾಸನಂ। ಯಥಾಹ - "ಇಧೇವ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮಣೋ, ಇಧ ದುತಿಯೋ ಸಮಣೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೨೪೧)। ಕತ್ಥಚಿ ಓಕಾಸಂ। ಯಥಾಹ -

"ಇಧೇವ ತಿಟ್ಠಮಾನಸ್ಸ, ದೇವಭೂತಸ್ಸ ಮೇ ಸತೋ।
ಪುನರಾಯು ಚ ಮೇ ಲದ್ಧೋ, ಏವಂ ಜಾನಾಹಿ ಮಾರಿಸಾ"ತಿ॥ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೬೯)।

ಕತ್ಥಚಿ ಪದಪೂರಣಮತ್ತಮೇವ। ಯಥಾಹ "ಇಧಾಹಂ - ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭುತ್ತಾವೀ ಅಸ್ಸಂ ಪವಾರಿತೋ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೦)। ಇಧ ಪನ ಲೋಕಂ ಉಪಾದಾಯ ವುತ್ತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೨. **ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿ ಯಥಾಪಟಿಞ್ಞಾತಂ ದೇಸನಂ ದೇಸೇತುಂ ಪುನ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಲಪತಿ। ಉಭಯೇನಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಲೋಕೇತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅಸ್ಸುತವಾ ಪುಥುಜ್ಜನೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಆಗಮಾಧಿಗಮಾಭಾವಾ ಞೇಯ್ಯೋ ಅಸ್ಸುತವಾ ಇತಿ। ಯಸ್ಸ ಹಿ ಖನ್ಧಧಾತುಆಯತನಸಚ್ಚಪಚ್ಚಯಾಕಾರಸತಿಪಟ್ಠಾನಾದೀಸು ಉಗ್ಗಹಪರಿಪುಚ್ಛಾವಿನಿಚ್ಛಯರಹಿತತ್ತಾ ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಸೇಧಕೋ ನೇವ ಆಗಮೋ, ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಅಧಿಗನ್ತಬ್ಬಸ್ಸ ಅನಧಿಗತತ್ತಾ ನೇವ ಅಧಿಗಮೋ ಅತ್ಥಿ। ಸೋ ಆಗಮಾಧಿಗಮಾಭಾವಾ ಞೇಯ್ಯೋ ಅಸ್ಸುತವಾ ಇತಿ। ಸ್ವಾಯಂ -

ಪುಥೂನಂ ಜನನಾದೀಹಿ, ಕಾರಣೇಹಿ ಪುಥುಜ್ಜನೋ।
ಪುಥುಜ್ಜನನ್ತೋಗಧತ್ತಾ, ಪುಥುವಾಯಂ ಜನೋ ಇತಿ॥

ಸೋ ಹಿ ಪುಥೂನಂ ನಾನಪ್ಪಕಾರಾನಂ ಕಿಲೇಸಾದೀನಂ ಜನನಾದೀಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ **ಪುಥುಜ್ಜನೋ**। ಯಥಾಹ - ಪುಥು ಕಿಲೇಸೇ ಜನೇನ್ತೀತಿ ಪುಥುಜ್ಜನಾ, ಪುಥು ಅವಿಹತಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಕಾತಿ ಪುಥುಜ್ಜನಾ, ಪುಥು ಸತ್ಥಾರಾನಂ ಮುಖಮುಲ್ಲೋಕಿಕಾತಿ ಪುಥುಜ್ಜನಾ, ಪುಥು ಸಬ್ಬಗತೀಹಿ ಅವುಟ್ಠಿತಾತಿ ಪುಥುಜ್ಜನಾ, ಪುಥು ನಾನಾಭಿಸಙ್ಖಾರೇ ಅಭಿಸಙ್ಖರೋನ್ತೀತಿ ಪುಥುಜ್ಜನಾ, ಪುಥು ನಾನಾಓಘೇಹಿ ವುಯ್ಹನ್ತೀತಿ ಪುಥುಜ್ಜನಾ, ಪುಥು ನಾನಾಸನ್ತಾಪೇಹಿ ಸನ್ತಪ್ಪನ್ತೀತಿ ಪುಥುಜ್ಜನಾ, ಪುಥು ನಾನಾಪರಿಳಾಹೇಹಿ ಪರಿದಯ್ಹನ್ತೀತಿ ಪುಥುಜ್ಜನಾ, ಪುಥು ಪಞ್ಚಸು ಕಾಮಗುಣೇಸು ರತ್ತಾ ಗಿದ್ಧಾ ಗಧಿತಾ ಮುಚ್ಛಿತಾ ಅಜ್ಝೋಸನ್ನಾ ಲಗ್ಗಾ ಲಗಿತಾ ಪಲಿಬುದ್ಧಾತಿ ಪುಥುಜ್ಜನಾ, ಪುಥು ಪಞ್ಚಹಿ ನೀವರಣೇಹಿ ಆವುಟಾ ನಿವುತಾ ಓವುತಾ ಪಿಹಿತಾ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾ ಪಟಿಕುಜ್ಜಿತಾತಿ ಪುಥುಜ್ಜನಾತಿ (ಮಹಾನಿ॰ ೫೧)। ಪುಥೂನಂ ವಾ ಗಣನಪಥಮತೀತಾನಂ ಅರಿಯಧಮ್ಮಪರಮ್ಮುಖಾನಂ ನೀಚಧಮ್ಮಸಮಾಚಾರಾನಂ ಜನಾನಂ ಅನ್ತೋಗಧತ್ತಾಪಿ ಪುಥುಜ್ಜನಾ। ಪುಥು ವಾ ಅಯಂ, ವಿಸುಂಯೇವ ಸಙ್ಖಂ ಗತೋ, ವಿಸಂಸಟ್ಠೋ ಸೀಲಸುತಾದಿಗುಣಯುತ್ತೇಹಿ ಅರಿಯೇಹಿ ಜನೋತಿಪಿ ಪುಥುಜ್ಜನೋ। ಏವಮೇತೇಹಿ "ಅಸ್ಸುತವಾ ಪುಥುಜ್ಜನೋ"ತಿ ದ್ವೀಹಿಪಿ ಪದೇಹಿ ಯೇತೇ -

ದುವೇ ಪುಥುಜ್ಜನಾ ವುತ್ತಾ, ಬುದ್ಧೇನಾದಿಚ್ಚಬನ್ಧುನಾ।
ಅನ್ಧೋ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಏಕೋ, ಕಲ್ಯಾಣೇಕೋ ಪುಥುಜ್ಜನೋತಿ॥ -

ದ್ವೇ ಪುಥುಜ್ಜನಾ ವುತ್ತಾ। ತೇಸು ಅನ್ಧಪುಥುಜ್ಜನೋ ವುತ್ತೋ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಅರಿಯಾನಂ ಅದಸ್ಸಾವೀ**ತಿಆದೀಸು **ಅರಿಯಾ**ತಿ ಆರಕತ್ತಾ ಕಿಲೇಸೇಹಿ, ಅನಯೇ ನಇರಿಯನತೋ, ಅಯೇ ಇರಿಯನತೋ, ಸದೇವಕೇನ ಚ ಲೋಕೇನ ಅರಣೀಯತೋ

ಬುದ್ಧಾ ಚ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ಚ ಬುದ್ಧಸಾವಕಾ ಚ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ಬುದ್ಧಾ ಏವ ವಾ ಇಧ ಅರಿಯಾ। ಯಥಾಹ "ಸದೇವಕೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಲೋಕೇ... ಪೇ॰... ತಥಾಗತೋ ಅರಿಯೋತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೦೯೮)। **ಸಪ್ಪುರಿಸಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ತಥಾಗತಸಾವಕಾ ಚ "ಸಪ್ಪುರಿಸಾ"ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತೇ ಹಿ ಲೋಕುತ್ತರಗುಣಯೋಗೇನ ಸೋಭನಾ ಪುರಿಸಾತಿ **ಸಪ್ಪುರಿಸಾ**। ಸಬ್ಬೇವ ವಾ ಏತೇ ದ್ವೇಧಾಪಿ ವುತ್ತಾ। ಬುದ್ಧಾಪಿ ಹಿ ಅರಿಯಾ ಚ ಸಪ್ಪುರಿಸಾ ಚ, ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ಬುದ್ಧಸಾವಕಾಪಿ। ಯಥಾಹ -

"ಯೋ ವೇ ಕತಞ್ಞೂ ಕತವೇದಿ ಧೀರೋ,
ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೋ ದಳ್ಹಭತ್ತಿ ಚ ಹೋತಿ।
ದುಖಿತಸ್ಸ ಸಕ್ಕಚ್ಚ ಕರೋತಿ ಕಿಚ್ಚಂ,
ತಥಾವಿಧಂ ಸಪ್ಪುರಿಸಂ ವದನ್ತೀ"ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೨.೧೭.೭೮)।

ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೋ ದಳ್ಹಭತ್ತಿ ಚ ಹೋತೀತಿ ಏತ್ತಾವತಾ ಹಿ ಬುದ್ಧಸಾವಕೋ ವುತ್ತೋ, ಕತಞ್ಞುತಾದೀಹಿ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ಬುದ್ಧಾತಿ। ಇದಾನಿ ಯೋ ತೇಸಂ ಅರಿಯಾನಂ ಅದಸ್ಸನಸೀಲೋ, ನ ಚ ದಸ್ಸನೇ ಸಾಧುಕಾರೀ, ಸೋ **ಅರಿಯಾನಂ ಅದಸ್ಸಾವೀ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸೋ ಚ ಚಕ್ಖುನಾ ಅದಸ್ಸಾವೀ ಞಾಣೇನ ಅದಸ್ಸಾವೀತಿ ದುವಿಧೋ, ತೇಸು ಞಾಣೇನ ಅದಸ್ಸಾವೀ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಮಂಸಚಕ್ಖುನಾ ಹಿ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುನಾ ವಾ ಅರಿಯಾ ದಿಟ್ಠಾಪಿ ಅದಿಟ್ಠಾವ ಹೋನ್ತಿ। ತೇಸಂ ಚಕ್ಖೂನಂ ವಣ್ಣಮತ್ತಗ್ಗಹಣತೋ, ನ ಅರಿಯಭಾವಗೋಚರತೋ। ಸೋಣಸಿಙ್ಗಾಲಾದಯೋಪಿ ಚ ಚಕ್ಖುನಾ ಅರಿಯೇ ಪಸ್ಸನ್ತಿ। ನ ಚ ತೇ ಅರಿಯಾನಂ ದಸ್ಸಾವಿನೋ।

ತತ್ರಿದಂ ವತ್ಥು - ಚಿತ್ತಲಪಬ್ಬತವಾಸಿನೋ ಕಿರ ಖೀಣಾಸವತ್ಥೇರಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾಕೋ ವುಡ್ಢಪಬ್ಬಜಿತೋ ಏಕದಿವಸಂ ಥೇರೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಥೇರಸ್ಸ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಆಗಚ್ಛನ್ತೋ ಥೇರಂ ಪುಚ್ಛಿ "ಅರಿಯಾ ನಾಮ, ಭನ್ತೇ, ಕೀದಿಸಾ"ತಿ। ಥೇರೋ ಆಹ "ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಮಹಲ್ಲಕೋ ಅರಿಯಾನಂ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವತ್ತಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಕತ್ವಾ ಸಹಚರನ್ತೋಪಿ ನೇವ ಅರಿಯೇ ಜಾನಾತಿ, ಏವಂ ದುಜ್ಜಾನಾ, ಆವುಸೋ, ಅರಿಯಾ"ತಿ। ಏವಂ ವುತ್ತೇಪಿ ಸೋ ನೇವ ಅಞ್ಞಾಸಿ। ತಸ್ಮಾ ನ ಚಕ್ಖುನಾ ದಸ್ಸನಂ ದಸ್ಸನಂ, ಞಾಣೇನ ದಸ್ಸನಮೇವ ದಸ್ಸನಂ। ಯಥಾಹ "ಕಿಂ ತೇ, ವಕ್ಕಲಿ, ಇಮಿನಾ ಪೂತಿಕಾಯೇನ ದಿಟ್ಠೇನ, ಯೋ ಖೋ, ವಕ್ಕಲಿ , ಧಮ್ಮಂ ಪಸ್ಸತಿ, ಸೋ ಮಂ ಪಸ್ಸತೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೮೭)। ತಸ್ಮಾ ಚಕ್ಖುನಾ ಪಸ್ಸನ್ತೋಪಿ ಞಾಣೇನ ಅರಿಯೇಹಿ ದಿಟ್ಠಂ ಅನಿಚ್ಚಾದಿಲಕ್ಖಣಂ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ ಅರಿಯಾಧಿಗತಞ್ಚ ಧಮ್ಮಂ ಅನಧಿಗಚ್ಛನ್ತೋ ಅರಿಯಕರಧಮ್ಮಾನಂ ಅರಿಯಭಾವಸ್ಸ ಚ ಅದಿಟ್ಠತ್ತಾ "ಅರಿಯಾನಂ ಅದಸ್ಸಾವೀ"ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅರಿಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅಕೋವಿದೋತಿ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾದಿಭೇದೇ ಅರಿಯಧಮ್ಮೇ ಅಕುಸಲೋ। **ಅರಿಯಧಮ್ಮೇ ಅವಿನೀತೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ -

ದುವಿಧೋ ವಿನಯೋ ನಾಮ, ಏಕಮೇಕೇತ್ಥ ಪಞ್ಚಧಾ।
ಅಭಾವತೋ ತಸ್ಸ ಅಯಂ, "ಅವಿನೀತೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ॥

ಅಯಞ್ಹಿ ಸಂವರವಿನಯೋ ಪಹಾನವಿನಯೋತಿ ದುವಿಧೋ ವಿನಯೋ। ಏತ್ಥ ಚ ದುವಿಧೇಪಿ ವಿನಯೇ ಏಕಮೇಕೋ ವಿನಯೋ ಪಞ್ಚಧಾ ಭಿಜ್ಜತಿ। **ಸಂವರವಿನಯೋ**ಪಿ ಹಿ ಸೀಲಸಂವರೋ ಸತಿಸಂವರೋ ಞಾಣಸಂವರೋ ಖನ್ತಿಸಂವರೋ ವೀರಿಯಸಂವರೋತಿ ಪಞ್ಚವಿಧೋ। **ಪಹಾನವಿನಯೋ**ಪಿ ತದಙ್ಗಪಹಾನಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನಪಹಾನಂ ಸಮುಚ್ಛೇದಪಹಾನಂ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಪಹಾನಂ ನಿಸ್ಸರಣಪಹಾನನ್ತಿ ಪಞ್ಚವಿಧೋ।

ತತ್ಥ “ಇಮಿನಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರೇನ ಉಪೇತೋ ಹೋತಿ ಸಮುಪೇತೋ”ತಿ (ವಿಭ॰ ೫೧೧) ಅಯಂ **ಸೀಲಸಂವರೋ**। “ರಕ್ಖತಿ ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಂ ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯೇ ಸಂವರಂ ಆಪಜ್ಜತೀ”ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೧೩; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೯೫; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೨೩೯; ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೧೬) ಅಯಂ **ಸತಿಸಂವರೋ**।

> “ಯಾನಿ ಸೋತಾನಿ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ, (ಅಜಿತಾತಿ ಭಗವಾ)
> ಸತಿ ತೇಸಂ ನಿವಾರಣಂ।
> ಸೋತಾನಂ ಸಂವರಂ ಬ್ರೂಮಿ,
> ಪಞ್ಞಾಯೇತೇ ಪಿಧೀಯರೇ”ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೧೦೪೧)।

ಅಯಂ **ಞಾಣಸಂವರೋ**। “ಖಮೋ ಹೋತಿ ಸೀತಸ್ಸ ಉಣ್ಹಸ್ಸಾ”ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೩; ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೧೧೪; ೬.೫೮) ಅಯಂ **ಖನ್ತಿಸಂವರೋ**। “ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಂ ನಾಧಿವಾಸೇತೀ”ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೬; ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೧೧೪; ೬.೫೮) ಅಯಂ **ವೀರಿಯಸಂವರೋ**। ಸಬ್ಬೋಪಿ ಚಾಯಂ ಸಂವರೋ ಯಥಾಸಕಂ ಸಂವರಿತಬ್ಬಾನಂ ವಿನೇತಬ್ಬಾನಞ್ಚ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಾದೀನಂ ಸಂವರಣತೋ “ಸಂವರೋ”, ವಿನಯನತೋ “ವಿನಯೋ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಏವಂ ತಾವ ಸಂವರವಿನಯೋ ಪಞ್ಚಧಾ ಭಿಜ್ಜತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ತಥಾ ಯಂ ನಾಮರೂಪಪರಿಚ್ಛೇದಾದೀಸು ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣೇಸು ಪಟಿಪಕ್ಖಭಾವತೋ ದೀಪಾಲೋಕೇನೇವ ತಮಸ್ಸ, ತೇನ ತೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣೇನ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಅನತ್ಥಸ್ಸ ಪಹಾನಂ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ, ನಾಮರೂಪವವತ್ಥಾನೇನ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಯಾ, ಪಚ್ಚಯಪರಿಗ್ಗಹೇನ ಅಹೇತುವಿಸಮಹೇತುದಿಟ್ಠೀನಂ, ತಸ್ಸೇವ ಅಪರಭಾಗೇನ ಕಙ್ಖಾವಿತರಣೇನ ಕಥಂಕಥೀಭಾವಸ್ಸ, ಕಲಾಪಸಮ್ಮಸನೇನ “ಅಹಂ ಮಮಾ”ತಿ ಗಾಹಸ್ಸ, ಮಗ್ಗಾಮಗ್ಗವವತ್ಥಾನೇನ ಅಮಗ್ಗೇ ಮಗ್ಗಸಞ್ಞಾಯ, ಉದಯದಸ್ಸನೇನ ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿಯಾ, ವಯದಸ್ಸನೇನ ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿಯಾ, ಭಯದಸ್ಸನೇನ ಸಭಯೇ ಅಭಯಸಞ್ಞಾಯ, ಆದೀನವದಸ್ಸನೇನ ಅಸ್ಸಾದಸಞ್ಞಾಯ, ನಿಬ್ಬಿದಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ಅಭಿರತಿಸಞ್ಞಾಯ, ಮುಚ್ಚಿತುಕಮ್ಯತಾಞಾಣೇನ ಅಮುಚ್ಚಿತುಕಮ್ಯತಾಯ, ಉಪೇಕ್ಖಾಞಾಣೇನ ಅನುಪೇಕ್ಖಾಯ, ಅನುಲೋಮೇನ ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತಿಯಂ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಚ ಪಟಿಲೋಮಭಾವಸ್ಸ, ಗೋತ್ರಭುನಾ ಸಙ್ಖಾರನಿಮಿತ್ತಗ್ಗಾಹಸ್ಸ ಪಹಾನಂ, ಏತಂ **ತದಙ್ಗಪಹಾನಂ**ನಾಮ।

ಯಂ ಪನ ಉಪಚಾರಪ್ಪನಾಭೇದೇನ ಸಮಾಧಿನಾ ಪವತ್ತಿಭಾವನಿವಾರಣತೋ ಘಟಪ್ಪಹಾರೇನೇವ ಉದಕಪಿಟ್ಠೇ ಸೇವಾಲಸ್ಸ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ನೀವರಣಾದಿಧಮ್ಮಾನಂ ಪಹಾನಂ, ಏತಂ **ವಿಕ್ಖಮ್ಭನಪಹಾನಂ** ನಾಮ।

ಯಂ ಚತುನ್ನಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾನಂ ಭಾವಿತತ್ತಾ ತಂತಂಮಗ್ಗವತೋ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಾನೇ “ದಿಟ್ಠಿಗತಾನಂ ಪಹಾನಾಯಾ”ತಿಆದಿನಾ (ಧ॰ ಸ॰ ೨೭೭) ನಯೇನ ವುತ್ತಸ್ಸ ಸಮುದಯಪಕ್ಖಿಕಸ್ಸ ಕಿಲೇಸಗಣಸ್ಸ ಅಚ್ಚನ್ತಂ ಅಪ್ಪವತ್ತಿಭಾವೇನ ಪಹಾನಂ, ಇದಂ **ಸಮುಚ್ಛೇದಪಹಾನಂ** ನಾಮ। ಯಂ ಪನ ಫಲಕ್ಖಣೇ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧತ್ತಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ, ಏತಂ **ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಪಹಾನಂ** ನಾಮ। ಯಂ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖತನಿಸ್ಸಟತ್ತಾ ಪಹೀನಸಬ್ಬಸಙ್ಖತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಏತಂ **ನಿಸ್ಸರಣಪಹಾನಂ** ನಾಮ। ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಚೇತಂ ಪಹಾನಂ ಯಸ್ಮಾ ಚಾಗಟ್ಠೇನ ಪಹಾನಂ, ವಿನಯನಟ್ಠೇನ ವಿನಯೋ, ತಸ್ಮಾ “ಪಹಾನವಿನಯೋ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಂತಂಪಹಾನವತೋ ವಾ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ವಿನಯಸ್ಸ ಸಮ್ಭವತೋಪೇತಂ “ಪಹಾನವಿನಯೋ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಏವಂ ಪಹಾನವಿನಯೋಪಿ ಪಞ್ಚಧಾ ಭಿಜ್ಜತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಏವಮಯಂ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ದುವಿಧೋ, ಭೇದತೋ ಚ ದಸವಿಧೋ ವಿನಯೋ ಭಿನ್ನಸಂವರತ್ತಾ ಪಹಾತಬ್ಬಸ್ಸ ಚ ಅಪ್ಪಹೀನತ್ತಾ ಯಸ್ಮಾ ಏತಸ್ಸ ಅಸ್ಸುತವತೋ ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಭಾವತೋ ತಸ್ಸ ಅಯಂ ಅವಿನೀತೋತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ। ಏಸ ನಯೋ **ಸಪ್ಪುರಿಸಾನಂ ಅದಸ್ಸಾವೀ ಸಪ್ಪುರಿಸಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅಕೋವಿದೋ ಸಪ್ಪುರಿಸಧಮ್ಮೇ ಅವಿನೀತೋ**ತಿ ಏತ್ಥಪಿ। ನಿನ್ನಾನಾಕರಣಞ್ಹಿ ಏತಂ ಅತ್ಥತೋ। ಯಥಾಹ “ಯೇವ ತೇ ಅರಿಯಾ, ತೇವ ತೇ ಸಪ್ಪುರಿಸಾ। ಯೇವ ತೇ ಸಪ್ಪುರಿಸಾ, ತೇವ ತೇ ಅರಿಯಾ। ಯೋ ಏವ ಸೋ

ಅರಿಯಾನಂ ಧಮ್ಮೋ, ಸೋ ಏವ ಸೋ ಸಪ್ಪುರಿಸಾನಂ ಧಮ್ಮೋ। ಯೋ ಏವ ಸೋ ಸಪ್ಪುರಿಸಾನಂ ಧಮ್ಮೋ, ಸೋ ಏವ ಸೋ ಅರಿಯಾನಂ ಧಮ್ಮೋ। ಯೇವ ತೇ ಅರಿಯವಿನಯಾ, ತೇವ ತೇ ಸಪ್ಪುರಿಸವಿನಯಾ। ಯೇವ ತೇ ಸಪ್ಪುರಿಸವಿನಯಾ, ತೇವ ತೇ ಅರಿಯವಿನಯಾ। ಅರಿಯೇತಿ ವಾ ಸಪ್ಪುರಿಸೇತಿ ವಾ, ಅರಿಯಧಮ್ಮೇತಿ ವಾ ಸಪ್ಪುರಿಸಧಮ್ಮೇತಿ ವಾ, ಅರಿಯವಿನಯೇತಿ ವಾ ಸಪ್ಪುರಿಸವಿನಯೇತಿ ವಾ ಏಸೇಸೇ ಏಕೇ ಏಕತ್ಥೇ ಸಮೇ ಸಮಭಾಗೇ ತಜ್ಜಾತೇ ತಞ್ಞೇವಾ"ತಿ।

"ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಭಗವಾ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಮೂಲಪರಿಯಾಯಂ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ತಂ ಅದೇಸೇತ್ವಾವ "ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಸ್ಸುತವಾ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಅರಿಯಾನಂ ಅದಸ್ಸಾವೀ"ತಿ ಏವಂ ಪುಥುಜ್ಜನಂ ನಿದ್ದಿಸೀತಿ? ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನಾಯ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ತಮತ್ಥಂ ಆವಿಕಾತುಂ। ಭಗವತೋ ಹಿ ಧಮ್ಮಾಧಿಟ್ಠಾನಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ, ಧಮ್ಮಾಧಿಟ್ಠಾನಾ ಪುಗ್ಗಲದೇಸನಾ, ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನಾ ಪುಗ್ಗಲದೇಸನಾ, ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಾತಿ ಧಮ್ಮಪುಗ್ಗಲವಸೇನೇವ ತಾವ ಚತುಬ್ಬಿಧಾ ದೇಸನಾ।

ತತ್ಥ, "ತಿಸ್ಸೋ ಇಮಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವೇದನಾ। ಕತಮಾ ತಿಸ್ಸೋ? ಸುಖಾ ವೇದನಾ ದುಕ್ಖಾ ವೇದನಾ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾ ವೇದನಾ। ಇಮಾ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಿಸ್ಸೋ ವೇದನಾ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೧೫೦) ಏವರೂಪೀ ಧಮ್ಮಾಧಿಟ್ಠಾನಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। "ಛ ಧಾತುಯೋ ಅಯಂ ಪುರಿಸೋ ಛ ಫಸ್ಸಾಯತನೋ ಅಟ್ಠಾರಸ ಮನೋಪವಿಚಾರೋ ಚತುರಾಧಿಟ್ಠಾನೋ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೩೪೩) ಏವರೂಪೀ ಧಮ್ಮಾಧಿಟ್ಠಾನಾ ಪುಗ್ಗಲದೇಸನಾ। "ತಯೋಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ। ಕತಮೇ ತಯೋ? ಅನ್ಧೋ ಏಕಚಕ್ಖು ದ್ವಿಚಕ್ಖು। ಕತಮೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನ್ಧೋ"ತಿ? (ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೨೯) ಏವರೂಪೀ ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನಾ ಪುಗ್ಗಲದೇಸನಾ। "ಕತಮಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದುಗ್ಗತಿಭಯಂ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಇತಿ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖತಿ, ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಸ್ಸ ಖೋ ಪಾಪಕೋ ವಿಪಾಕೋ ಅಭಿಸಮ್ಪರಾಯಂ…ಪೇ॰… ಸುದ್ಧಮತ್ತಾನಂ ಪರಿಹರತಿ। ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದುಗ್ಗತಿಭಯ"ನ್ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೧೨೧) ಏವರೂಪೀ ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ।

ಸ್ವಾಯಂ ಇಧ ಯಸ್ಮಾ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಅಪರಿಞ್ಞಾತವತ್ಥುಕೋ, ಅಪರಿಞ್ಞಾಮೂಲಿಕಾ ಚ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಾನಂ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ ಮೂಲಭೂತಾ ಮಞ್ಞನಾ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಪುಥುಜ್ಜನಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನಾಯ ದೇಸನಾಯ ತಮತ್ಥಂ ಆವಿಕಾತುಂ, "ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಸ್ಸುತವಾ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಅರಿಯಾನಂ ಅದಸ್ಸಾವೀ"ತಿ ಏವಂ ಪುಥುಜ್ಜನಂ ನಿದ್ದಿಸೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಸುತ್ತನಿಕ್ಖೇಪವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಥವೀವಾರವಣ್ಣನಾ

ಏವಂ ಪುಥುಜ್ಜನಂ ನಿದ್ದಿಸಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಸ್ಸ ಪಥವೀಆದೀಸು ವತ್ಥೂಸು ಸಬ್ಬಸಕ್ಕಾಯಧಮ್ಮಜನಿತಂ ಮಞ್ಞನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ, **ಪಥವಿಂ ಪಥವಿತೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಲಕ್ಖಣಪಥವೀ ಸಸಮ್ಭಾರಪಥವೀ ಆರಮ್ಮಣಪಥವೀ ಸಮ್ಮುತಿಪಥವೀತಿ ಚತುಬ್ಬಿಧಾ ಪಥವೀ। ತಾಸು "ಕತಮಾ ಚ, ಆವುಸೋ, ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾ ಪಥವೀಧಾತು? ಯಂ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಪಚ್ಚತ್ತಂ ಕಕ್ಖಳಂ ಖರಿಗತ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ವಿಭ॰ ೧೭೩) ವುತ್ತಾ **ಲಕ್ಖಣಪಥವೀ**। "ಪಥವಿಂ ಖಣೇಯ್ಯ ವಾ ಖಣಾಪೇಯ್ಯ ವಾ"ತಿಆದೀಸು (ಪಾಚಿ॰ ೮೫) ವುತ್ತಾ **ಸಸಮ್ಭಾರಪಥವೀ**। ಯೇ ಚ ಕೇಸಾದಯೋ ವೀಸತಿ ಕೋಟ್ಠಾಸಾ, ಅಯೋಲೋಹಾದಯೋ ಚ ಬಾಹಿರಾ। ಸಾ ಹಿ ವಣ್ಣಾದೀಹಿ ಸಮ್ಭಾರೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪಥವೀತಿ ಸಸಮ್ಭಾರಪಥವೀ। "ಪಥವೀಕಸಿಣಮೇಕೋ ಸಞ್ಜಾನಾತೀ"ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೬೦) ಆಗತಾ ಪನ **ಆರಮ್ಮಣಪಥವೀ,** ನಿಮಿತ್ತಪಥವೀತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಪಥವೀಕಸಿಣಜ್ಝಾನಲಾಭೀ ದೇವಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ ಆಗಮನವಸೇನ ಪಥವೀದೇವತಾತಿ ನಾಮಂ ಲಭತಿ। ಅಯಂ **ಸಮ್ಮುತಿಪಥವೀ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸಾ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಇಧ ಲಬ್ಭತಿ। ತಾಸು ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಪಥವಿಂ ಅಯಂ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಪಥವಿತೋ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ, ಪಥವೀತಿ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ, ಪಥವೀಭಾಗೇನ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ, ಲೋಕವೋಹಾರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಞ್ಞಾವಿಪಲ್ಲಾಸೇನ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ ಪಥವೀತಿ। ಏವಂ ಪಥವೀಭಾಗಂ ಅಮುಞ್ಚನ್ತೋಯೇವ ವಾ ಏತಂ "ಸತ್ತೋತಿ ವಾ ಸತ್ತಸ್ಸಾ"ತಿ ವಾ ಆದಿನಾ ನಯೇನ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಏವಂ ಸಞ್ಜಾನಾತೀತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಉಮ್ಮತ್ತಕೋ ವಿಯ ಹಿ ಪುಥುಜ್ಜನೋ। ಸೋ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಯೇನ ಕೇನಚಿ

ಆಕಾರೇನ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಅರಿಯಾನಂ ಅದಸ್ಸಾವಿತಾದಿಭೇದಮೇವ ವಾ ಏತ್ಥ ಕಾರಣಂ। ಯಂ ವಾ ಪರತೋ "ಅಪರಿಞ್ಞಾತಂ ತಸ್ಸಾ"ತಿ ವದನ್ತೇನ ಭಗವತಾವ ವುತ್ತಂ।

ಪಥವಿಂ ಪಥವಿತೋ ಸಞ್ಞತ್ವಾತಿ ಸೋ ತಂ ಪಥವಿಂ ಏವಂ ವಿಪರೀತಸಞ್ಞಾಯ ಸಞ್ಜಾನಿತ್ವಾ, "ಸಞ್ಞಾನಿದಾನಾ ಹಿ ಪಪಞ್ಚಸಙ್ಖಾ"ತಿ (ಸು॰ ನಿ॰ ೮೮೦) ವಚನತೋ ಅಪರಭಾಗೇ ಥಾಮಪತ್ತೇಹಿ ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿಪಪಞ್ಚೇಹಿ ಇಧ ಮಞ್ಞನಾನಾಮೇನ ವುತ್ತೇಹಿ ಮಞ್ಞತಿ ಕಪ್ಪೇತಿ ವಿಕಪ್ಪೇತಿ, ನಾನಪ್ಪಕಾರತೋ ಅಞ್ಞಥಾ ಗಣ್ಹಾತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಪಥವಿಂ ಮಞ್ಞತೀ"ತಿ। ಏವಂ ಮಞ್ಞತೋ ಚಸ್ಸ ತಾ ಮಞ್ಞನಾ ಓಳಾರಿಕನಯೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಯಾ ಅಯಂ ಕೇಸಾ ಲೋಮಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವೀಸತಿಭೇದಾ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾ ಪಥವೀ ವುತ್ತಾ। ಯಾ ಚಾಯಂ ವಿಭಙ್ಗೇ "ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಬಾಹಿರಾ ಪಥವೀಧಾತು? ಯಂ ಬಾಹಿರಂ ಕಕ್ಖಳಂ ಖರಿಗತಂ ಕಕ್ಖಳತ್ತಂ ಕಕ್ಖಳಭಾವೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ಅನುಪಾದಿನ್ನಂ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ, ಅಯೋ ಲೋಹಂ ತಿಪು ಸೀಸಂ ಸಜ್ಝಂ ಮುತ್ತಾ ಮಣಿ ವೇಳುರಿಯಂ ಸಙ್ಖೋ ಸಿಲಾ ಪವಾಳಂ ರಜತಂ ಜಾತರೂಪಂ ಲೋಹಿತಙ್ಕೋ ಮಸಾರಗಲ್ಲಂ ತಿಣಂ ಕಟ್ಠಂ ಸಕ್ಖರಾ ಕಠಲಂ ಭೂಮಿ ಪಾಸಾಣೋ ಪಬ್ಬತೋ"ತಿ (ವಿಭ॰ ೧೭೩) ಏವಂ ಬಾಹಿರಾ ಪಥವೀ ವುತ್ತಾ। ಯಾ ಚ ಅಜ್ಝತ್ತಾರಮ್ಮಣತ್ತಿಕೇ ನಿಮಿತ್ತಪಥವೀ, ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಯಮತ್ಥಯೋಜನಾ ವುಚ್ಚತಿ।

ಪಥವಿಂ ಮಞ್ಞತೀತಿ ತೀಹಿ ಮಞ್ಞನಾಹಿ ಅಹಂ ಪಥವೀತಿ ಮಞ್ಞತಿ, ಮಮ ಪಥವೀತಿ ಮಞ್ಞತಿ, ಪರೋ ಪಥವೀತಿ ಮಞ್ಞತಿ, ಪರಸ್ಸ ಪಥವೀತಿ ಮಞ್ಞತಿ, ಅಥ ವಾ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಂ ಪಥವಿಂ ತಣ್ಹಾಮಞ್ಞನಾಯ ಮಞ್ಞತಿ, ಮಾನಮಞ್ಞನಾಯ ಮಞ್ಞತಿ, ದಿಟ್ಠಿಮಞ್ಞನಾಯ ಮಞ್ಞತಿ। ಕಥಂ? ಅಯಞ್ಹಿ ಕೇಸಾದೀಸು ಛನ್ದರಾಗಂ ಜನೇತಿ ಕೇಸೇ ಅಸ್ಸಾದೇತಿ ಅಭಿನನ್ದತಿ ಅಭಿವದತಿ ಅಜ್ಝೋಸಾಯ ತಿಟ್ಠತಿ। ಲೋಮೇ, ನಖೇ, ದನ್ತೇ, ತಚಂ, ಅಞ್ಞತರಂ ವಾ ಪನ ರಜ್ಜನೀಯವತ್ಥುಂ। ಏವಂ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಂ ಪಥವಿಂ ತಣ್ಹಾಮಞ್ಞನಾಯ ಮಞ್ಞತಿ। ಇತಿ ಮೇ ಕೇಸಾ ಸಿಯುಂ ಅನಾಗತಮದ್ಧಾನಂ। ಇತಿ ಲೋಮಾತಿಆದಿನಾ ವಾ ಪನ ನಯೇನ ತತ್ಥ ನನ್ದಿಂ ಸಮನ್ನಾನೇತಿ। "ಇಮಿನಾಹಂ ಸೀಲೇನ ವಾ…ಪೇ॰… ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇನ ವಾ ಏವಂ ಸಿನಿದ್ಧಮುದುಸುಖುಮನೀಲಕೇಸೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿಆದಿನಾ ವಾ ಪನ ನಯೇನ ಅಪ್ಪಟಿಲದ್ಧಾನಂ ಪಟಿಲಾಭಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಪಣಿದಹತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಂ ಪಥವಿಂ ತಣ್ಹಾಮಞ್ಞನಾಯ ಮಞ್ಞತಿ।

ತಥಾ ಅತ್ತನೋ ಕೇಸಾದೀನಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ವಾ ವಿಪತ್ತಿಂ ವಾ ನಿಸ್ಸಾಯ ಮಾನಂ ಜನೇತಿ, "ಸೇಯ್ಯೋಹಮಸ್ಮೀತಿ ವಾ ಸದಿಸೋಹಮಸ್ಮೀತಿ ವಾ ಹೀನೋಹಮಸ್ಮೀತಿ ವಾ"ತಿ। ಏವಂ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಂ ಪಥವಿಂ ಮಾನಮಞ್ಞನಾಯ ಮಞ್ಞತಿ। "ತಂ ಜೀವಂ ತಂ ಸರೀರ"ನ್ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೧೮೭) ಆಗತನಯೇನ ಪನ ಕೇಸಂ "ಜೀವೋ"ತಿ ಅಭಿನಿವಿಸತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಲೋಮಾದೀಸು। ಏವಂ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಂ ಪಥವಿಂ ದಿಟ್ಠಿಮಞ್ಞನಾಯ ಮಞ್ಞತಿ।

ಅಥ ವಾ "ಯಾ ಚೇವ ಖೋ ಪನಾವುಸೋ, ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾ ಪಥವೀಧಾತು, ಯಾ ಚ ಬಾಹಿರಾ ಪಥವೀಧಾತು, ಪಥವೀಧಾತುರೇವೇಸಾ , ತಂ ನೇತಂ ಮಮಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೦೨) ಇಮಿಸ್ಸಾ ಪವತ್ತಿಯಾ ಪಚ್ಚನೀಕನಯೇನ ಕೇಸಾದಿಭೇದಂ ಪಥವಿಂ ಏತಂ ಮಮ ಏಸೋಹಮಸ್ಮಿ ಏಸೋ ಮೇ ಅತ್ತಾತಿ ಅಭಿನಿವಿಸತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಂ ಪಥವಿಂ ದಿಟ್ಠಿಮಞ್ಞನಾಯ ಮಞ್ಞತಿ। ಏವಂ ತಾವ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಂ ಪಥವಿಂ ತೀಹಿ ಮಞ್ಞನಾಹಿ ಮಞ್ಞತಿ।

ಯಥಾ ಚ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಂ ಏವಂ ಬಾಹಿರಮ್ಪಿ। ಕಥಂ? "ಅಯಞ್ಹಿ ಅಯಲೋಹಾದೀಸು ಛನ್ದರಾಗಂ ಜನೇತಿ। ಅಯಲೋಹಾದೀನಿ ಅಸ್ಸಾದೇತಿ ಅಭಿನನ್ದತಿ ಅಭಿವದತಿ ಅಜ್ಝೋಸಾಯ ತಿಟ್ಠತಿ। ಮಮ ಅಯೋ ಮಮ ಲೋಹನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಅಯಾದೀನಿ ಮಮಾಯತಿ ರಕ್ಖತಿ ಗೋಪಯತಿ, ಏವಂ ಬಾಹಿರಂ ಪಥವಿಂ ತಣ್ಹಾಮಞ್ಞನಾಯ ಮಞ್ಞತಿ। ಇತಿ ಮೇ ಅಯಲೋಹಾದಯೋ ಸಿಯುಂ ಅನಾಗತಮದ್ಧಾನನ್ತಿ ವಾ ಪನೇತ್ಥ ನನ್ದಿಂ ಸಮನ್ನಾನೇತಿ, ಇಮಿನಾಹಂ ಸೀಲೇನ ವಾ ವತೇನ ವಾ ತಪೇನ ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇನ ವಾ ಏವಂ ಸಮ್ಪನ್ನಅಯಲೋಹಾದಿಉಪಕರಣೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅಪ್ಪಟಿಲದ್ಧಸ್ಸ ಪಟಿಲಾಭಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಪಣಿದಹತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಬಾಹಿರಂ ಪಥವಿಂ ತಣ್ಹಾಮಞ್ಞನಾಯ ಮಞ್ಞತಿ।

ತಥಾ ಅತ್ತನೋ ಅಯಲೋಹಾದೀನಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ವಾ ವಿಪತ್ತಿಂ ವಾ ನಿಸ್ಸಾಯ ಮಾನಂ ಜನೇತಿ "ಇಮಿನಾಹಂ ಸೇಯ್ಯೋಸ್ಮೀತಿ ವಾ, ಸದಿಸೋಸ್ಮೀತಿ ವಾ ಹೀನೋಸ್ಮೀತಿ ವಾ"ತಿ (ವಿಭ॰ ೮೩೨) ಏವಂ ಬಾಹಿರಂ ಪಥವಿಂ ಮಾನಮಞ್ಞನಾಯ ಮಞ್ಞತಿ। ಅಯೇ ಜೀವಸಞ್ಞೀ ಹುತ್ವಾ ಪನ ಅಯಂ "ಜೀವೋ"ತಿ ಅಭಿನಿವಿಸತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಲೋಹಾದೀಸು। ಏವಂ ಬಾಹಿರಂ ಪಥವಿಂ ದಿಟ್ಠಿಮಞ್ಞನಾಯ ಮಞ್ಞತಿ।

ಅಥ ವಾ "ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪಥವೀಕಸಿಣಂ ಅತ್ತತೋ ಸಮನುಪಸ್ಸತಿ। ಯಂ ಪಥವೀಕಸಿಣಂ, ಸೋ ಅಹಂ। ಯೋ ಅಹಂ, ತಂ ಪಥವೀಕಸಿಣನ್ತಿ ಪಥವೀಕಸಿಣಞ್ಚ ಅತ್ತಞ್ಚ ಅದ್ವಯಂ ಸಮನುಪಸ್ಸತೀ"ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೧೩೧) ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಯಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ನಿಮಿತ್ತಪಥವಿಂ "ಅತ್ತಾ"ತಿ ಅಭಿನಿವಿಸತಿ। ಏವಂ ಬಾಹಿರಂ ಪಥವಿಂ ದಿಟ್ಠಿಮಞ್ಞನಾಯ ಮಞ್ಞತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಬಾಹಿರಂ ಪಥವಿಂ ತೀಹಿ ಮಞ್ಞನಾಹಿ ಮಞ್ಞತಿ। ಏವಂ ತಾವ "ಪಥವಿಂ ಮಞ್ಞತೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ತಿಸ್ಸೋಪಿ ಮಞ್ಞನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಇತೋ ಪರಂ ಸಙ್ಖೇಪೇನೇವ ಕಥಯಿಸ್ಸಾಮ।

ಪಥವಿಯಾ ಮಞ್ಞತೀತಿ ಏತ್ಥ **ಪಥವಿಯಾ**ತಿ ಭುಮ್ಮವಚನಮೇತಂ। ತಸ್ಮಾ ಅಹಂ ಪಥವಿಯಾತಿ ಮಞ್ಞತಿ, ಮಯ್ಹಂ ಕಿಞ್ಚನಂ ಪಲಿಬೋಧೋ ಪಥವಿಯಾತಿ ಮಞ್ಞತಿ, ಪರೋ ಪಥವಿಯಾತಿ ಮಞ್ಞತಿ, ಪರಸ್ಸ ಕಿಞ್ಚನಂ ಪಲಿಬೋಧೋ ಪಥವಿಯಾತಿ ಮಞ್ಞತೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ।

ಅಥ ವಾ ಯ್ವಾಯಂ "ಕಥಂ ರೂಪಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಾನಂ ಸಮನುಪಸ್ಸತಿ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ವೇದನಂ... ಸಞ್ಞಂ... ಸಙ್ಖಾರೇ... ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಅತ್ತತೋ ಸಮನುಪಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ, ಅಯಂ ಖೋ ಮೇ ಅತ್ತಾ, ಸೋ ಖೋ ಪನ ಮೇ ಅತ್ತಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ರೂಪೇತಿ ಏವಂ ರೂಪಸ್ಮಿಂ ವಾ ಅತ್ತಾನಂ ಸಮನುಪಸ್ಸತೀ"ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೧೩೧) ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥನಯೋ ವುತ್ತೋ, ಏತೇನೇವ ನಯೇನ ವೇದನಾದಿಧಮ್ಮೇ ಅತ್ತತೋ ಗಹೇತ್ವಾ ತತೋ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಬಾಹಿರಾಸು ಪಥವೀಸು ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಪಥವಿಂ ತಸ್ಸೋಕಾಸಭಾವೇನ ಪರಿಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಸೋ ಖೋ ಪನ ಮೇ ಅಯಂ ಅತ್ತಾ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಪಥವಿಯಾತಿ ಮಞ್ಞನ್ತೋ ಪಥವಿಯಾ ಮಞ್ಞತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿಮಞ್ಞನಾ। ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಪನಸ್ಸ ಅತ್ತನಿ ಸಿನೇಹಂ ತಬ್ಬತ್ಥುಕಞ್ಚ ಮಾನಂ ಉಪ್ಪಾದಯತೋ ತಣ್ಹಾಮಾನಮಞ್ಞನಾಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಯದಾ ಪನ ತೇನೇವ ನಯೇನ ಸೋ ಖೋ ಪನಸ್ಸ ಅತ್ತಾ ಪಥವಿಯಾತಿ ಮಞ್ಞತಿ, ತದಾ ದಿಟ್ಠಿಮಞ್ಞನಾ ಏವ ಯುಜ್ಜತಿ। ಇತರಾಯೋಪಿ ಪನ ಇಚ್ಛನ್ತಿ।

ಪಥವಿತೋ ಮಞ್ಞತೀತಿ ಏತ್ಥ ಪನ **ಪಥವಿತೋ**ತಿ ನಿಸ್ಸಕ್ಕವಚನಂ। ತಸ್ಮಾ ಸಉಪಕರಣಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಪರಸ್ಸ ವಾ ಯಥಾವುತ್ತಪ್ಪಭೇದತೋ ಪಥವಿತೋ ಉಪ್ಪತ್ತಿಂ ವಾ ನಿಗ್ಗಮನಂ ವಾ ಪಥವಿತೋ ವಾ ಅಞ್ಞೋ ಅತ್ತಾತಿ ಮಞ್ಞಮಾನೋ ಪಥವಿತೋ ಮಞ್ಞತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ಅಯಮಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿಮಞ್ಞನಾ। ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಪನಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿಮಞ್ಞನಾಯ ಮಞ್ಞಿತೇ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಸಿನೇಹಂ ಮಾನಞ್ಚ ಉಪ್ಪಾದಯತೋ ತಣ್ಹಾಮಾನಮಞ್ಞನಾಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅಪರೇ ಆಹು ಪಥವೀಕಸಿಣಂ ಪರಿತ್ತಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ತತೋ ಅಞ್ಞಂ ಅಪ್ಪಮಾಣಂ ಅತ್ತಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಥವಿತೋ ಬಹಿದ್ಧಾಪಿ ಮೇ ಅತ್ತಾತಿ ಮಞ್ಞಮಾನೋ ಪಥವಿತೋ ಮಞ್ಞತೀತಿ।

ಪಥವಿಂ ಮೇತಿ ಮಞ್ಞತೀತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಕೇವಲಞ್ಹಿ ಮಹಾಪಥವಿಂ ತಣ್ಹಾವಸೇನ ಮಮಾಯತೀತಿ ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಪವತ್ತಾ ಏಕಾ ತಣ್ಹಾಮಞ್ಞನಾ ಏವ ಲಬ್ಭತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸಾ ಚಾಯಂ ಮಮ ಕೇಸಾ, ಮಮ ಲೋಮಾ, ಮಮ ಅಯೋ, ಮಮ ಲೋಹನ್ತಿ ಏವಂ ಯಥಾವುತ್ತಪ್ಪಭೇದಾಯ ಸಬ್ಬಾಯಪಿ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಬಾಹಿರಾಯ ಪಥವಿಯಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಾತಿ।

ಪಥವಿಂ ಅಭಿನನ್ದತೀತಿ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಮೇವ ಪಥವಿಂ ತಣ್ಹಾದೀಹಿ ಅಭಿನನ್ದತಿ, ಅಸ್ಸಾದೇತಿ, ಪರಾಮಸತಿ ಚಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ಪಥವಿಂ ಮಞ್ಞತೀ"ತಿ ಏತೇನೇವ ಏತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಸಿದ್ಧೇ ಕಸ್ಮಾ ಏತಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಚೇ। ಅವಿಚಾರಿತಮೇತಂ ಪೋರಾಣೇಹಿ। ಅಯಂ ಪನ ಅತ್ತನೋ ಮತಿ, ದೇಸನಾವಿಲಾಸತೋ ವಾ ಆದೀನವದಸ್ಸನತೋ ವಾ। ಯಸ್ಸಾ ಹಿ ಧಮ್ಮಧಾತುಯಾ ಸುಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧತ್ತಾ ನಾನಾನಯವಿಚಿತ್ರದೇಸನಾವಿಲಾಸಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಅಯಂ ಸಾ ಭಗವತಾ ಸುಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧಾ। ತಸ್ಮಾ ಪುಬ್ಬೇ ಮಞ್ಞನಾವಸೇನ

ಕಿಲೇಸುಪ್ಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅಭಿನನ್ದನಾವಸೇನ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ದೇಸನಾವಿಲಾಸತೋ ವಾ ಇದಮಾಹ । ಯೋ ವಾ ಪಥವಿಂ ಮಞ್ಞತಿ, ಪಥವಿಯಾ ಮಞ್ಞತಿ, ಪಥವಿತೋ ಮಞ್ಞತಿ, ಪಥವಿಂ ಮೇತಿ ಮಞ್ಞತಿ, ಸೋ ಯಸ್ಮಾ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಪಥವೀನಿಸ್ಸಿತಂ ತಣ್ಹಂ ವಾ ದಿಟ್ಠಿಂ ವಾ ಪಹಾತುಂ, ತಸ್ಮಾ ಪಥವಿಂ ಅಭಿನನ್ದತಿಯೇವ। ಯೋ ಚ ಪಥವಿಂ ಅಭಿನನ್ದತಿ, ದುಕ್ಖಂ ಸೋ ಅಭಿನನ್ದತಿ, ದುಕ್ಖಞ್ಚ ಆದೀನವೋತಿ ಆದೀನವದಸ್ಸನತೋಪಿ ಇದಮಾಹ। ವುತ್ತಞ್ಚೇತಂ ಭಗವತಾ "ಯೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಥವೀಧಾತುಂ ಅಭಿನನ್ದತಿ, ದುಕ್ಖಂ ಸೋ ಅಭಿನನ್ದತಿ, ಯೋ ದುಕ್ಖಂ ಅಭಿನನ್ದತಿ, ಅಪರಿಮುತ್ತೋ ಸೋ ದುಕ್ಖಸ್ಮಾತಿ ವದಾಮೀ"ತಿ।

ಏವಂ ಪಥವೀವತ್ಥುಕಂ ಮಞ್ಞನಂ ಅಭಿನನ್ದನಞ್ಚ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಯೇನ ಕಾರಣೇನ ಸೋ ಮಞ್ಞತಿ, ಅಭಿನನ್ದತಿ ಚ, ತಂ ಕಾರಣಂ ಆವಿಕರೋನ್ತೋ ಆಹ **ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು, ಅಪರಿಞ್ಞಾತಂ ತಸ್ಸಾತಿ ವದಾಮೀ**ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ, ಸೋ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ತಂ ಪಥವಿಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು ಮಞ್ಞತಿ, ಕೇನ ಕಾರಣೇನ ಮಞ್ಞತಿ, ಅಭಿನನ್ದತೀತಿ ಚೇ। ಅಪರಿಞ್ಞಾತಂ ತಸ್ಸಾತಿ ವದಾಮೀತಿ, ಯಸ್ಮಾ ತಂ ವತ್ಥು ತಸ್ಸ ಅಪರಿಞ್ಞಾತಂ, ತಸ್ಮಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಯೋ ಹಿ ಪಥವಿಂ ಪರಿಜಾನಾತಿ, ಸೋ ತೀಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾಹಿ ಪರಿಜಾನಾತಿ ಞಾತಪರಿಞ್ಞಾಯ ತೀರಣಪರಿಞ್ಞಾಯ ಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಾಯಾತಿ।

ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಞಾತಪರಿಞ್ಞಾ। ಪಥವೀಧಾತುಂ ಪರಿಜಾನಾತಿ, ಅಯಂ ಪಥವೀಧಾತು ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾ, ಅಯಂ ಬಾಹಿರಾ, ಇದಮಸ್ಸಾ ಲಕ್ಖಣಂ, ಇಮಾನಿ ರಸಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಪದಟ್ಠಾನಾನೀತಿ, ಅಯಂ **ಞಾತಪರಿಞ್ಞಾ**। ಕತಮಾ ತೀರಣಪರಿಞ್ಞಾ? ಏವಂ ಞಾತಂ ಕತ್ವಾ ಪಥವೀಧಾತುಂ ತೀರೇತಿ ಅನಿಚ್ಚತೋ ದುಕ್ಖತೋ ರೋಗತೋತಿ ದ್ವಾಚತ್ತಾಲೀಸಾಯ ಆಕಾರೇಹಿ, ಅಯಂ **ತೀರಣಪರಿಞ್ಞಾ**। ಕತಮಾ ಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಾ? ಏವಂ ತೀರಯಿತ್ವಾ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗೇನ ಪಥವೀಧಾತುಯಾ ಛನ್ದರಾಗಂ ಪಜಹತಿ, ಅಯಂ **ಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಾ**।

ನಾಮರೂಪವವತ್ಥಾನಂ ವಾ ಞಾತಪರಿಞ್ಞಾ। ಕಲಾಪಸಮ್ಮಸನಾದಿಅನುಲೋಮಪರಿಯೋಸಾನಾ ತೀರಣಪರಿಞ್ಞಾ। ಅರಿಯಮಗ್ಗೇ ಞಾಣಂ ಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಾತಿ। ಯೋ ಪಥವಿಂ ಪರಿಜಾನಾತಿ, ಸೋ ಇಮಾಹಿ ತೀಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾಹಿ ಪರಿಜಾನಾತಿ, ಅಸ್ಸ ಚ ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ತಾ ಪರಿಞ್ಞಾಯೋ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಪರಿಞ್ಞಾತತ್ತಾ ಪಥವಿಂ ಮಞ್ಞತಿ ಚ ಅಭಿನನ್ದತಿ ಚಾತಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ - ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಸ್ಸುತವಾ ಪುಥುಜ್ಜನೋ…ಪೇ॰… ಪಥವಿಂ ಮಞ್ಞತಿ, ಪಥವಿಯಾ ಮಞ್ಞತಿ, ಪಥವಿತೋ ಮಞ್ಞತಿ, ಪಥವಿಂ ಮೇತಿ ಮಞ್ಞತಿ, ಪಥವಿಂ ಅಭಿನನ್ದತಿ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಅಪರಿಞ್ಞಾತಂ ತಸ್ಸಾತಿ ವದಾಮೀ"ತಿ।

ಪಥವೀವಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಆಪೋವಾರಾದಿವಣ್ಣನಾ

ಆಪಂ ಆಪತೋತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಲಕ್ಖಣಸಸಮ್ಭಾರಾರಮ್ಮಣಸಮ್ಮುತಿವಸೇನ ಚತುಬ್ಬಿಧೋ ಆಪೋ। ತೇಸು "ತತ್ಥ, ಕತಮಾ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾ ಆಪೋಧಾತು। ಯಂ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಪಚ್ಚತ್ತಂ ಆಪೋ ಆಪೋಗತಂ, ಸಿನೇಹೋ ಸಿನೇಹಗತಂ ಬನ್ಧನತ್ತಂ ರೂಪಸ್ಸ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಉಪಾದಿನ್ನ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ವಿಭ॰ ೧೭೪) ವುತ್ತೋ **ಲಕ್ಖಣಆಪೋ**। "ಆಪೋಕಸಿಣಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಆಪಸ್ಮಿಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ಗಣ್ಹಾತೀ"ತಿಆದೀಸು ವುತ್ತೋ **ಸಸಮ್ಭಾರಾಪೋ**। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬಂ ಪಥವಿಯಂ ವುತ್ತಸದಿಸಮೇವ। ಕೇವಲಂ ಯೋಜನಾನಯೇ ಪನ "ಪಿತ್ತಂ ಸೇಮ್ಹ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವುತ್ತಾ ದ್ವಾದಸಭೇದಾ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾ ಆಪೋಧಾತು, "ತತ್ಥ, ಕತಮಾ ಬಾಹಿರಾ ಆಪೋಧಾತು? ಯಂ ಬಾಹಿರಂ ಆಪೋ ಆಪೋಗತಂ, ಸಿನೇಹೋ ಸಿನೇಹಗತಂ ಬನ್ಧನತ್ತಂ ರೂಪಸ್ಸ ಬಹಿದ್ಧಾ ಅನುಪಾದಿನ್ನಂ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ, ಮೂಲರಸೋ ಖನ್ಧರಸೋ ತಚರಸೋ ಪತ್ತರಸೋ ಪುಪ್ಫರಸೋ ಫಲರಸೋ ಖೀರಂ ದಧಿ ಸಪ್ಪಿ ನವನೀತಂ ತೇಲಂ ಮಧು ಫಾಣಿತಂ ಭುಮ್ಮಾನಿ ವಾ ಉದಕಾನಿ ಅನ್ತಲಿಕ್ಖಾನಿ ವಾ"ತಿ (ವಿಭ॰ ೧೭೪) ಏವಂ ವುತ್ತಾ ಚ ಬಾಹಿರಾ ಆಪೋಧಾತು ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ಯೋ ಚ ಅಜ್ಝತ್ತಾರಮ್ಮಣತ್ತಿಕೇ ನಿಮಿತ್ತಆಪೋ।

ತೇಜಂ ತೇಜತೋತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ತೇಜೋವಾರೇಪಿ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವಿತ್ಥಾರೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಯೋಜನಾನಯೇ ಪನೇತ್ಥ "ಯೇನ ಚ ಸನ್ತಪ್ಪತಿ, ಯೇನ ಚ ಜೀರೀಯತಿ, ಯೇನ ಚ ಪರಿಡಯ್ಹತಿ, ಯೇನ ಚ ಅಸಿತಪೀತಖಾಯಿತಸಾಯಿತಂ ಸಮ್ಮಾ ಪರಿಣಾಮಂ ಗಚ್ಛತೀ"ತಿ (ವಿಭಂ ೧೭೫) ಏವಂ ವುತ್ತಾ ಚತುಪ್ಪಭೇದಾ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾ ತೇಜೋಧಾತು। "ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಬಾಹಿರಾ ತೇಜೋಧಾತು? ಯಂ ಬಾಹಿರಂ ತೇಜೋ ತೇಜೋಗತಂ ಉಸ್ಮಾ ಉಸ್ಮಾಗತಂ ಉಸುಮಂ ಉಸುಮಗತಂ ಬಹಿದ್ಧಾ ಅನುಪಾದಿನ್ನಂ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ, ಕಟ್ಠಗ್ಗಿ ಪಲಾಲಗ್ಗಿ ತಿಣಗ್ಗಿ ಗೋಮಯಗ್ಗಿ ಥುಸಗ್ಗಿ ಸಙ್ಕಾರಗ್ಗಿ ಇನ್ದಗ್ಗಿ ಅಗ್ಗಿಸನ್ತಾಪೋ ಸೂರಿಯಸನ್ತಾಪೋ ಕಟ್ಠಸನ್ನಿಚಯಸನ್ತಾಪೋ ತಿಣಸನ್ನಿಚಯಸನ್ತಾಪೋ ಧಞ್ಞಸನ್ನಿಚಯಸನ್ತಾಪೋ ಭಣ್ಡಸನ್ನಿಚಯಸನ್ತಾಪೋ"ತಿ (ವಿಭಂ ೧೭೫) ಏವಂ ವುತ್ತಾ ಚ ಬಾಹಿರಾ ತೇಜೋಧಾತು ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ವಾಯಂ ವಾಯತೋತಿ ಇಮಸ್ಸ ವಾಯವಾರಸ್ಸಾಪಿ ಯೋಜನಾನಯೇ ಪನ "ಉದ್ಧಙ್ಗಮಾ ವಾತಾ ಅಧೋಗಮಾ ವಾತಾ ಕುಚ್ಛಿಸಯಾ ವಾತಾ ಕೋಟ್ಠಾಸಯಾ ವಾತಾ ಅಙ್ಗಮಙ್ಗಾನುಸಾರಿನೋ ವಾತಾ ಸತ್ಥಕವಾತಾ ಖುರಕವಾತಾ ಉಪ್ಪಲಕವಾತಾ ಅಸ್ಸಾಸೋ ಪಸ್ಸಾಸೋ"ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಾ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾ ವಾಯೋಧಾತು। "ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಬಾಹಿರಾ ವಾಯೋಧಾತು? ಯಂ ಬಾಹಿರಂ ವಾಯೋ ವಾಯೋಗತಂ ಥಮ್ಭಿತತ್ತಂ ರೂಪಸ್ಸ ಬಹಿದ್ಧಾ ಅನುಪಾದಿನ್ನಂ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ, ಪುರತ್ಥಿಮಾ ವಾತಾ ಪಚ್ಛಿಮಾ ವಾತಾ ಉತ್ತರಾ ವಾತಾ ದಕ್ಖಿಣಾ ವಾತಾ ಸರಜಾ ವಾತಾ ಅರಜಾ ವಾತಾ ಸೀತಾ ವಾತಾ ಉಣ್ಹಾ ವಾತಾ ಪರಿತ್ತಾ ವಾತಾ ಅಧಿಮತ್ತಾ ವಾತಾ ಕಾಳವಾತಾ ವೇರಮ್ಭವಾತಾ ಪಕ್ಖವಾತಾ ಸುಪಣ್ಣವಾತಾ ತಾಲವಣ್ಟವಾತಾ ವಿಧೂಪನವಾತಾ"ತಿ (ವಿಭಂ ೧೭೬) ಏವಂ ವುತ್ತಾ ಚ ಬಾಹಿರಾ ವಾಯೋಧಾತು ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಚ ಯ್ವಾಯಂ -

> "ವುತ್ತಮ್ಹಿ ಏಕಧಮ್ಮೇ, ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ಏಕಲಕ್ಖಣಾ ತೇನ।
> ವುತ್ತಾ ಭವನ್ತಿ ಸಬ್ಬೇ, ಇತಿ ವುತ್ತೋ ಲಕ್ಖಣೋ ಹಾರೋ"ತಿ॥ -

ಏವಂ ನೇತ್ತಿಯಂ **ಲಕ್ಖಣೋ** ನಾಮ ಹಾರೋ ವುತ್ತೋ, ತಸ್ಸ ವಸೇನ ಯಸ್ಮಾ ಚತೂಸು ಭೂತೇಸು ಗಹಿತೇಸು ಉಪಾದಾರೂಪಮ್ಪಿ ಗಹಿತಮೇವ ಭವತಿ, ರೂಪಲಕ್ಖಣಂ ಅನತೀತತ್ತಾ। ಯಞ್ಚ ಭೂತೋಪಾದಾರೂಪಂ ಸೋ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋ। ತಸ್ಮಾ "ಅಸ್ಸುತವಾ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಪಥವಿಂ ಆಪಂ ತೇಜಂ ವಾಯಂ ಮಞ್ಞತೀ"ತಿ ವದನ್ತೇನ ಅತ್ಥತೋ ರೂಪಂ ಅತ್ತತೋ ಸಮನುಪಸ್ಸತೀತಿಪಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ಪಥವಿಯಾ ಆಪಸ್ಮಿಂ ತೇಜಸ್ಮಿಂ ವಾಯಸ್ಮಿಂ ಮಞ್ಞತೀ"ತಿ ವದನ್ತೇನ ರೂಪಸ್ಮಿಂ ವಾ ಅತ್ತಾನಂ ಸಮನುಪಸ್ಸತೀತಿ ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಹೋತಿ। "ಪಥವಿತೋ ಆಪತೋ ತೇಜತೋ ವಾಯತೋ ಮಞ್ಞತೀ"ತಿ ವದನ್ತೇನ ರೂಪತೋ ಅಞ್ಞೋ ಅತ್ತಾತಿ ಸಿದ್ಧತ್ತಾ ರೂಪವನ್ತಂ ವಾ ಅತ್ತಾನಂ ಅತ್ತನಿ ವಾ ರೂಪಂ ಸಮನುಪಸ್ಸತೀತಿಪಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏವಮೇತಾ ಚತಸ್ಸೋ ರೂಪವತ್ಥುಕಾ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಮಞ್ಞನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತತ್ಥ ಏಕಾ ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿ, ತಿಸ್ಸೋ ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿಯೋತಿ ದ್ವೇವ ದಿಟ್ಠಿಯೋ ಹೋನ್ತೀತಿ ಅಯಮ್ಪಿ ಅತ್ಥವಿಸೇಸೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಆಪೋವಾರಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಭೂತವಾರಾದಿವಣ್ಣನಾ

೩. ಏವಂ ರೂಪಮುಖೇನ ಸಙ್ಖಾರವತ್ಥುಕಂ ಮಞ್ಞನಂ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಯೇ ಸಙ್ಖಾರೇ ಉಪಾದಾಯ ಸತ್ತಾ ಪಞ್ಞಪೀಯನ್ತಿ, ತೇಸು ಸಙ್ಖಾರೇಸು ಸತ್ತೇಸುಪಿ ಯಸ್ಮಾ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಮಞ್ಞನಂ ಕರೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತೇ ಸತ್ತೇ ನಿದ್ದಿಸನ್ತೋ **ಭೂತೇ ಭೂತತೋ ಸಞ್ಜಾನಾತೀ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥಾಯಂ **ಭೂತ**ಸದ್ದೋ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಅಮನುಸ್ಸಧಾತುವಿಜ್ಜಮಾನಖೀಣಾಸವಸತ್ತರುಕ್ಖಾದೀಸು ದಿಸ್ಸತಿ। "ಭೂತಮಿದನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮನುಪಸ್ಸಥಾ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೪೦೧) ಹಿ ಅಯಂ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧೇಸು ದಿಸ್ಸತಿ। "ಯಾನೀಧ ಭೂತಾನಿ ಸಮಾಗತಾನೀ"ತಿ (ಸು॰ ನಿ॰ ೨೨೪) ಏತ್ಥ ಅಮನುಸ್ಸೇಸು। "ಚತ್ತಾರೋ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖು, ಮಹಾಭೂತಾ ಹೇತೂ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೮೬) ಏತ್ಥ ಧಾತೂಸು। "ಭೂತಸ್ಮಿಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಪಾಚಿ॰ ೬೯) ವಿಜ್ಜಮಾನೇ। "ಯೋ ಚ ಕಾಲಘಸೋ ಭೂತೋ"ತಿ (ಜಾ॰

೧.೧೦.೧೯೦) ಏತ್ಥ ಖೀಣಾಸವೇ। "ಸಬ್ಬೇವ ನಿಕ್ಖಿಪಿಸ್ಸನ್ತಿ ಭೂತಾ ಲೋಕೇ ಸಮುಸ್ಸಯ"ನ್ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೨೨೦) ಏತ್ಥ ಸತ್ತೇಸು। "ಭೂತಗಾಮಪಾತಬ್ಯತಾಯಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೯೦) ಏತ್ಥ ರುಕ್ಖಾದೀಸು। ಇಧ ಪನಾಯಂ ಸತ್ತೇಸು ವತ್ತತಿ, ನೋ ಚ ಖೋ ಅವಿಸೇಸೇನ। ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾನಂ ಹಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಸತ್ತಾ ಇಧ ಭೂತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ।

ತತ್ಥ **ಭೂತೇ ಭೂತತೋ ಸಞ್ಜಾನಾತೀ**ತಿಆದಿ ವುತ್ತನಯಮೇವ। **ಭೂತೇ ಮಞ್ಞತೀ**ತಿಆದೀಸು ಪನ ತಿಸ್ಸೋಪಿ ಮಞ್ಞನಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಾ। ಕಥಂ? ಅಯಞ್ಹಿ "ಸೋ ಪಸ್ಸತಿ ಗಹಪತಿಂ ವಾ ಗಹಪತಿಪುತ್ತಂ ವಾ ಪಞ್ಚಹಿ ಕಾಮಗುಣೇಹಿ ಸಮಪ್ಪಿತಂ ಸಮಙ್ಗೀಭೂತ"ನ್ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೭.೫೦) ವುತ್ತನಯೇನ ಭೂತೇ ಸುಭಾ ಸುಖಿತಾತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ರಜ್ಜತಿ, ದಿಸ್ವಾಪಿ ನೇ ರಜ್ಜತಿ, ಸುತ್ವಾಪಿ, ಘಾಯಿತ್ವಾಪಿ, ಸಾಯಿತ್ವಾಪಿ, ಫುಸಿತ್ವಾಪಿ, ಞತ್ವಾಪಿ। ಏವಂ ಭೂತೇ ತಣ್ಹಾಮಞ್ಞನಾಯ ಮಞ್ಞತಿ। "ಅಹೋ ವತಾಹಂ ಖತ್ತಿಯಮಹಾಸಾಲಾನಂ ವಾ ಸಹಬ್ಯತಂ ಉಪಪಜ್ಜೇಯ್ಯ"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೩೭) ವಾ ಪನ ನಯೇನ ಅಪ್ಪಟಿಲದ್ಧಸ್ಸ ಪಟಿಲಾಭಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಪಣಿದಹತಿ, ಏವಮ್ಪಿ ಭೂತೇ ತಣ್ಹಾಮಞ್ಞನಾಯ ಮಞ್ಞತಿ। ಅತ್ತನೋ ಪನ ಭೂತಾನಞ್ಚ ಸಮ್ಪತ್ತಿವಿಪತ್ತಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅತ್ತಾನಂ ವಾ ಸೇಯ್ಯಂ ದಹತಿ। ಭೂತೇಸು ಚ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಭೂತಂ ಹೀನಂ ಅತ್ತಾನಂ ವಾ ಹೀನಂ, ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಭೂತಂ ಸೇಯ್ಯಂ । ಅತ್ತಾನಂ ವಾ ಭೂತೇನ, ಭೂತಂ ವಾ ಅತ್ತನಾ ಸದಿಸಂ ದಹತಿ। ಯಥಾಹ "ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಜಾತಿಯಾ ವಾ...ಪೇ॰... ಅಞ್ಞತರಞ್ಞತರೇನ ವತ್ಥುನಾ ಪುಬ್ಬಕಾಲಂ ಪರೇಹಿ ಸದಿಸಂ ಅತ್ತಾನಂ ದಹತಿ। ಅಪರಕಾಲಂ ಅತ್ತಾನಂ ಸೇಯ್ಯಂ ದಹತಿ। ಪರೇ ಹೀನೇ ದಹತಿ, ಯೋ ಏವರೂಪೋ ಮಾನೋ ...ಪೇ॰... ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಮಾನಾತಿಮಾನೋ"ತಿ (ವಿಭ॰ ೮೭೯-೮೮೦)। ಏವಂ ಭೂತೇ ಮಾನಮಞ್ಞನಾಯ ಮಞ್ಞತಿ।

ಭೂತೇ ಪನ "ನಿಚ್ಚಾ ಧುವಾ ಸಸ್ಸತಾ ಅವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮಾ"ತಿ ವಾ "ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ ಸಬ್ಬೇ ಪಾಣಾ ಸಬ್ಬೇ ಭೂತಾ ಸಬ್ಬೇ ಜೀವಾ ಅವಸಾ ಅಬಲಾ ಅವೀರಿಯಾ ನಿಯತಿಸಙ್ಗತಿಭಾವಪರಿಣತಾ ಛಸ್ವೇವಾಭಿಜಾತೀಸು ಸುಖದುಕ್ಖಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇನ್ತೀ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೧೬೮) ವಾ ಮಞ್ಞಮಾನೋ ದಿಟ್ಠಿಮಞ್ಞನಾಯ ಮಞ್ಞತಿ। ಏವಂ ಭೂತೇ ತೀಹಿ ಮಞ್ಞನಾಹಿ ಮಞ್ಞತಿ।

ಕಥಂ **ಭೂತೇಸು ಮಞ್ಞತಿ?** ತೇಸು ತೇಸು ಭೂತೇಸು ಅತ್ತನೋ ಉಪಪತ್ತಿಂ ವಾ ಸುಖುಪ್ಪತ್ತಿಂ ವಾ ಆಕಙ್ಖತಿ। ಏವಂ ತಾವ ತಣ್ಹಾಮಞ್ಞನಾಯ ಭೂತೇಸು ಮಞ್ಞತಿ। ಭೂತೇಸು ವಾ ಉಪಪತ್ತಿಂ ಆಕಙ್ಖಮಾನೋ ದಾನಂ ದೇತಿ, ಸೀಲಂ ಸಮಾದಿಯತಿ, ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಭೂತೇಸು ತಣ್ಹಾಮಞ್ಞನಾಯ ಮಞ್ಞತಿ। ಭೂತೇ ಪನ ಸಮೂಹಗ್ಗಾಹೇನ ಗಹೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ಏಕಚ್ಚೇ ಭೂತೇ ಸೇಯ್ಯತೋ ದಹತಿ, ಏಕಚ್ಚೇ ಸದಿಸತೋ ವಾ ಹೀನತೋ ವಾತಿ। ಏವಂ ಭೂತೇಸು ಮಾನಮಞ್ಞನಾಯ ಮಞ್ಞತಿ। ತಥಾ ಏಕಚ್ಚೇ ಭೂತೇ ನಿಚ್ಚಾ ಧುವಾತಿ ಮಞ್ಞತಿ। ಏಕಚ್ಚೇ ಅನಿಚ್ಚಾ ಅಧುವಾತಿ, ಅಹಮ್ಪಿ ಭೂತೇಸು ಅಞ್ಞತರೋಸ್ಮೀತಿ ವಾ ಮಞ್ಞತಿ। ಏವಂ ಭೂತೇಸು ದಿಟ್ಠಿಮಞ್ಞನಾಯ ಮಞ್ಞತಿ।

ಭೂತತೋ ಮಞ್ಞತೀತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಸಉಪಕರಣಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಪರಸ್ಸ ವಾ ಯತೋ ಕುತೋಚಿ ಭೂತತೋ ಉಪ್ಪತ್ತಿಂ ಮಞ್ಞಮಾನೋ ಭೂತತೋ ಮಞ್ಞತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ಅಯಮಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿಮಞ್ಞನಾ। ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಪನಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿಮಞ್ಞನಾಯ ಮಞ್ಞಿತೇ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಸಿನೇಹಂ ಮಾನಞ್ಚ ಉಪ್ಪಾದಯತೋ ತಣ್ಹಾಮಾನಮಞ್ಞನಾಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಭೂತೇ ಮೇತಿ ಮಞ್ಞತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಏಕಾ ತಣ್ಹಾಮಞ್ಞನಾವ ಲಬ್ಭತಿ। ಸಾ ಚಾಯಂ "ಮಮ ಪುತ್ತಾ, ಮಮ ಧೀತಾ, ಮಮ ಅಜೇಳಕಾ, ಕುಕ್ಕುಟಸೂಕರಾ, ಹತ್ಥಿಗವಸ್ಸವಳವಾ"ತಿ ಏವಮಾದಿನಾ ನಯೇನ ಮಮಾಯತೋ ಪವತ್ತತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಭೂತೇ ಅಭಿನನ್ದತೀ**ತಿ ಏತಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ। **ಅಪರಿಞ್ಞಾತಂ ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಯೇ ಸಙ್ಖಾರೇ ಉಪಾದಾಯ ಭೂತಾನಂ ಪಞ್ಞತ್ತಿ, ತೇಸಂ ಅಪರಿಞ್ಞಾತತ್ತಾ ಭೂತಾ ಅಪರಿಞ್ಞಾತಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಯೋಜನಾ ಪನ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಕಾತಬ್ಬಾ।

ಏವಂ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಸಙ್ಖಾರವಸೇನ ಚ ಸತ್ತವಸೇನ ಚ ಮಞ್ಞನಾವತ್ಥುಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಭೂಮಿವಿಸೇಸಾದಿನಾ ಭೇದೇನ ವಿತ್ಥಾರತೋಪಿ ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ದೇವೇ ದೇವತೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ದಿಬ್ಬನ್ತಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಕಾಮಗುಣೇಹಿ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಇದ್ಧಿಯಾತಿ

ದೇವಾ, ಕೀಳನ್ತಿ ಜೋತೇನ್ತಿ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇ ತಿವಿಧಾ ಸಮ್ಮುತಿದೇವಾ ಉಪಪತ್ತಿದೇವಾ ವಿಸುದ್ಧಿದೇವಾತಿ। **ಸಮ್ಮುತಿದೇವಾ** ನಾಮ ರಾಜಾನೋ ದೇವಿಯೋ ರಾಜಕುಮಾರಾ। **ಉಪಪತ್ತಿದೇವಾ** ನಾಮ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕೇ ದೇವೇ ಉಪಾದಾಯ ತತುತ್ತರಿದೇವಾ। **ವಿಸುದ್ಧಿದೇವಾ** ನಾಮ ಅರಹನ್ತೋ ಖೀಣಾಸವಾ। ಇಧ ಪನ ಉಪಪತ್ತಿದೇವಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ, ನೋ ಚ ಖೋ ಅವಿಸೇಸೇನ। ಪರನಿಮ್ಮಿತವಸವತ್ತಿದೇವಲೋಕೇ ಮಾರಂ ಸಪರಿಸಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಸೇಸಾ ಛ ಕಾಮಾವಚರಾ ಇಧ ದೇವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ತತ್ಥ ಸಬ್ಬಾ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ ಭೂತವಾರೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಪಜಾಪತಿನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಮಾರೋ ಪಜಾಪತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಕೇಚಿ ಪನ "ತೇಸಂ ತೇಸಂ ದೇವಾನಂ ಅಧಿಪತೀನಂ ಮಹಾರಾಜಾದೀನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। ತಂ ದೇವಗ್ಗಹಣೇನೇವ ತೇಸಂ ಗಹಿತತ್ತಾ ಅಯುತ್ತನ್ತಿ **ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ, ಮಾರೋಯೇವ ಪನ ಸತ್ತಸಙ್ಖಾತಾಯ ಪಜಾಯ ಅಧಿಪತಿಭಾವೇನ ಇಧ ಪಜಾಪತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಸೋ ಕುಹಿಂ ವಸತಿ? ಪರನಿಮ್ಮಿತವಸವತ್ತಿದೇವಲೋಕೇ । ತತ್ರ ಹಿ **ವಸವತ್ತಿರಾಜಾ** ರಜ್ಜಂ ಕಾರೇತಿ। **ಮಾರೋ** ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪದೇಸೇ ಅತ್ತನೋ ಪರಿಸಾಯ ಇಸ್ಸರಿಯಂ ಪವತ್ತೇನ್ತೋ ರಜ್ಜಪಚ್ಚನ್ತೇ ದಾಮರಿಕರಾಜಪುತ್ತೋ ವಿಯ ವಸತೀತಿ ವದನ್ತಿ। ಮಾರಗ್ಗಹಣೇನೇವ ಚೇತ್ಥ ಮಾರಪರಿಸಾಯಪಿ ಗಹಣಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಯೋಜನಾನಯೋ ಚೇತ್ಥ ಪಜಾಪತಿಂ ವಣ್ಣವನ್ತಂ ದೀಘಾಯುಕಂ ಸುಖಬಹುಲಂ ದಿಸ್ವಾ ವಾ ಸುತ್ವಾ ವಾ ರಜ್ಜನ್ತೋ ತಣ್ಹಾಮಞ್ಞನಾಯ ಮಞ್ಞತಿ। "ಅಹೋ ವತಾಹಂ ಪಜಾಪತಿನೋ ಸಹಬ್ಯತಂ ಉಪಪಜ್ಜೇಯ್ಯ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ವಾ ಪನ ನಯೇನ ಅಪ್ಪಟಿಲದ್ಧಸ್ಸ ಪಟಿಲಾಭಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಪಣಿದಹನ್ತೋಪಿ ಪಜಾಪತಿಂ ತಣ್ಹಾಮಞ್ಞನಾಯ ಮಞ್ಞತಿ। ಪಜಾಪತಿಭಾವಂ ಪನ ಪತ್ತೋ ಸಮಾನೋ ಅಹಮಸ್ಮಿ ಪಜಾನಮಿಸ್ಸರೋ ಅಧಿಪತೀತಿ ಮಾನಂ ಜನೇನ್ತೋ ಪಜಾಪತಿಂ ಮಾನಮಞ್ಞನಾಯ ಮಞ್ಞತಿ। "ಪಜಾಪತಿ ನಿಚ್ಚೋ ಧುವೋ"ತಿ ವಾ "ಉಚ್ಛಿಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ ವಿನಸ್ಸಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ವಾ "ಅವಸೋ ಅಬಲೋ ಅವೀರಿಯೋ ನಿಯತಿಸಙ್ಗತಿಭಾವಪರಿಣತೋ ಛಸ್ವೇವಾಭಿಜಾತೀಸು ಸುಖದುಕ್ಖಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತೀ"ತಿ ವಾ ಮಞ್ಞಮಾನೋ ಪನ ಪಜಾಪತಿಂ ದಿಟ್ಠಿಮಞ್ಞನಾಯ ಮಞ್ಞತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಪಜಾಪತಿಸ್ಮಿನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಏಕಾ ದಿಟ್ಠಿಮಞ್ಞನಾವ ಯುಜ್ಜತಿ। ತಸ್ಸಾ ಏವಂ ಪವತ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಇಧೇಕಚ್ಚೋ "ಪಜಾಪತಿಸ್ಮಿಂ ಯೇ ಚ ಧಮ್ಮಾ ಸಂವಿಜ್ಜನ್ತಿ, ಸಬ್ಬೇ ತೇ ನಿಚ್ಚಾ ಧುವಾ ಸಸ್ಸತಾ ಅವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮಾ"ತಿ ಮಞ್ಞತಿ। ಅಥ ವಾ "ಪಜಾಪತಿಸ್ಮಿಂ ನತ್ಥಿ ಪಾಪಂ, ನ ತಸ್ಮಿಂ ಪಾಪಕಾನಿ ಕಮ್ಮಾನಿ ಉಪಲಬ್ಭನ್ತೀ"ತಿ ಮಞ್ಞತಿ।

ಪಜಾಪತಿತೋತಿ ಏತ್ಥ ತಿಸ್ಸೋಪಿ ಮಞ್ಞನಾ ಲಬ್ಭನ್ತಿ। ಕಥಂ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಸಉಪಕರಣಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಪರಸ್ಸ ವಾ ಪಜಾಪತಿತೋ ಉಪ್ಪತ್ತಿಂ ವಾ ನಿಗ್ಗಮನಂ ವಾ ಮಞ್ಞತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿಮಞ್ಞನಾ। ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಪನಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿಮಞ್ಞನಾಯ ಮಞ್ಞಿತೇ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಸಿನೇಹಂ ಮಾನಞ್ಚ ಉಪ್ಪಾದಯತೋ ತಣ್ಹಾಮಾನಮಞ್ಞನಾಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಪಜಾಪತಿಂ ಮೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಏಕಾ ತಣ್ಹಾಮಞ್ಞನಾವ ಲಬ್ಭತಿ। ಸಾ ಚಾಯಂ "ಪಜಾಪತಿ ಮಮ ಸತ್ಥಾ ಮಮ ಸಾಮೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಮಮಾಯತೋ ಪವತ್ತತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ಬ್ರಹ್ಮಂ ಬ್ರಹ್ಮತೋತಿ ಏತ್ಥ ಬ್ರೂಹಿತೋ ತೇಹಿ ತೇಹಿ ಗುಣವಿಸೇಸೇಹೀತಿ **ಬ್ರಹ್ಮಾ**। ಅಪಿಚ ಬ್ರಹ್ಮಾತಿ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾಪಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಥಾಗತೋಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಪಿ ಮಾತಾಪಿತರೋಪಿ ಸೇಟ್ಠಮ್ಪಿ। "ಸಹಸ್ಸೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ದ್ವಿಸಹಸ್ಸೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೧೬೫-೧೬೬) ಹಿ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ ಬ್ರಹ್ಮಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ। "ಬ್ರಹ್ಮಾತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ , ತಥಾಗತಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನ"ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ತಥಾಗತೋ।

"ತಮೋನುದೋ ಬುದ್ಧೋ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು,
ಲೋಕನ್ತಗೂ ಸಬ್ಬಭವಾತಿವತ್ತೋ।
ಅನಾಸವೋ ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಪ್ಪಹೀನೋ,

ಸಚ್ಚವ್ಹಯೋ ಬ್ರಹ್ಮೇ ಉಪಾಸಿತೋ ಮೇ"ತಿ॥ (ಚೂಳನಿ॰ ೧೦೪) -

ಏತ್ಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ।

"ಬ್ರಹ್ಮಾತಿ ಮಾತಾಪಿತರೋ, ಪುಬ್ಬಾಚರಿಯಾತಿ ವುಚ್ಚರೇ"ತಿ॥ (ಇತಿವು॰ ೧೦೬; ಜಾ॰ ೨.೨೦.೧೮೧) -

ಏತ್ಥ ಮಾತಾಪಿತರೋ। "ಬ್ರಹ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇತೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೪೮; ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೧೧) ಏತ್ಥ ಸೇಟ್ಠಂ। ಇಧ ಪನ ಪಠಮಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೋ ಕಪ್ಪಾಯುಕೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ತಗ್ಗಹಣೇನೇವ ಚ ಬ್ರಹ್ಮಪುರೋಹಿತಬ್ರಹ್ಮಪಾರಿಸಜ್ಜಾಪಿ ಗಹಿತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ ಪನೇತ್ಥ ಪಜಾಪತಿವಾರೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಆಭಸ್ಸರವಾರೇ ದಣ್ಡದೀಪಿಕಾಯ ಅಚ್ಚಿ ವಿಯ ಏತೇಸಂ ಸರೀರತೋ ಆಭಾ ಛಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ಛಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪತನ್ತೀ ವಿಯ ಸರತಿ ವಿಸರತೀತಿ **ಆಭಸ್ಸರಾ**। ತೇಸಂ ಗಹಣೇನ ಸಬ್ಬಾಪಿ ದುತಿಯಜ್ಝಾನಭೂಮಿ ಗಹಿತಾ, ಏಕತಲವಾಸಿನೋ ಏವ ಚೇತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಪರಿತ್ತಾಭಾ ಅಪ್ಪಮಾಣಾಭಾ ಆಭಸ್ಸರಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಸುಭಕಿಣ್ಹವಾರೇ ಸುಭೇನ ಓಕಿಣ್ಣಾ ವಿಕಿಣ್ಣಾ ಸುಭೇನ ಸರೀರಪ್ಪಭಾವಣ್ಣೇನ ಏಕಗ್ಘನಾ ಸುವಣ್ಣಮಞ್ಜೂಸಾಯ ಠಪಿತಸಮ್ಪಜ್ಜಲಿತಕಞ್ಚನಪಿಣ್ಡಸಸ್ಸಿರಿಕಾತಿ **ಸುಭಕಿಣ್ಹಾ**। ತೇಸಂ ಗಹಣೇನ ಸಬ್ಬಾಪಿ ತತಿಯಜ್ಝಾನಭೂಮಿ ಗಹಿತಾ। ಏಕತಲವಾಸಿನೋ ಏವ ಚೇತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಪರಿತ್ತಸುಭಾ ಅಪ್ಪಮಾಣಸುಭಾ ಸುಭಕಿಣ್ಹಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ವೇಹಪ್ಫಲವಾರೇ, ವಿಪುಲಾ ಫಲಾತಿ **ವೇಹಪ್ಫಲಾ**। ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಭೂಮಿ ಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಅತ್ಥನಯಯೋಜನಾ ಪನ ಇಮೇಸು ತೀಸುಪಿ ವಾರೇಸು ಭೂತವಾರೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಅಭಿಭೂವಾರೇ ಅಭಿಭವೀತಿ **ಅಭಿಭೂ**। ಕಿಂ ಅಭಿಭವಿ? ಚತ್ತಾರೋ ಖನ್ಧೇ ಅರೂಪಿನೋ। ಅಸಞ್ಞಭವಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಅಸಞ್ಞಸತ್ತಾ ದೇವಾ ವೇಹಪ್ಫಲೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕತಲಾಯೇವ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಓಕಾಸೇ ಯೇನ ಇರಿಯಾಪಥೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ, ತೇನೇವ ಯಾವತಾಯುಕಂ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ ಚಿತ್ತಕಮ್ಮರೂಪಸದಿಸಾ ಹುತ್ವಾ। ತೇ ಇಧ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಅಭಿಭೂವಚನೇನ ಗಹಿತಾ। ಕೇಚಿ **ಅಭಿಭೂ** ನಾಮ ಸಹಸ್ಸೋ ಬ್ರಹ್ಮಾತಿ ಏವಮಾದಿನಾ ನಯೇನ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಅಧಿಪತಿಬ್ರಹ್ಮಾನಂ ವಣ್ಣಯನ್ತಿ। ಬ್ರಹ್ಮಗ್ಗಹಣೇನೇವ ಪನ ತಸ್ಸ ಗಹಿತತ್ತಾ ಅಯುತ್ತಮೇತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಯೋಜನಾನಯೋ ಚೇತ್ಥ ಅಭಿಭೂ ವಣ್ಣವಾ ದೀಘಾಯುಕೋತಿ ಸುತ್ವಾ ತತ್ಥ ಛನ್ದರಾಗಂ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತೋ ಅಭಿಭುಂ ತಣ್ಹಾಮಞ್ಞನಾಯ ಮಞ್ಞತಿ। "ಅಹೋ ವತಾಹಂ ಅಭಿಭುನೋ ಸಹಬ್ಯತಂ ಉಪಪಜ್ಜೇಯ್ಯ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಪನ ನಯೇನ ಅಪ್ಪಟಿಲದ್ಧಸ್ಸ ಪಟಿಲಾಭಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಪಣಿದಹನ್ತೋಪಿ ಅಭಿಭುಂ ತಣ್ಹಾಮಞ್ಞನಾಯ ಮಞ್ಞತಿ। ಅತ್ತಾನಂ ಹೀನತೋ ಅಭಿಭುಂ ಸೇಯ್ಯತೋ ದಹನ್ತೋ ಪನ ಅಭಿಭುಂ ಮಾನಮಞ್ಞನಾಯ ಮಞ್ಞತಿ। "ಅಭಿಭೂ ನಿಚ್ಚೋ ಧುವೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಪರಾಮಸನ್ತೋ ಅಭಿಭುಂ ದಿಟ್ಠಿಮಞ್ಞನಾಯ ಮಞ್ಞತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸೇಸಂ ಪಜಾಪತಿವಾರೇ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ಭೂತವಾರಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನವಾರಾದಿವಣ್ಣನಾ

೪. ಏವಂ ಭಗವಾ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ದೇವಲೋಕೇ ದಸ್ಸೇನ್ತೋಪಿ ಅಭಿಭೂವಚನೇನ ಅಸಞ್ಞಭವಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ, ಇದಾನಿ ಯಸ್ಮಾ ಅಯಂ ವಟ್ಟಕಥಾ, ಸುದ್ಧಾವಾಸಾ ಚ ವಿವಟ್ಟಪಕ್ಖೇ ಠಿತಾ, ಅನಾಗಾಮಿಖೀಣಾಸವಾ ಏವ ಹಿ ತೇ ದೇವಾ। ಯಸ್ಮಾ ವಾ ಕತಿಪಯಕಪ್ಪಸಹಸ್ಸಾಯುಕಾ ತೇ ದೇವಾ, ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದಕಾಲೇಯೇವ ಹೋನ್ತಿ। ಬುದ್ಧಾ ಪನ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯೇಪಿ ಕಪ್ಪೇ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತದಾ ಸುಞ್ಞಾಪಿ ಸಾ ಭೂಮಿ ಹೋತಿ। ರಞ್ಞೋ ಖನ್ಧಾವಾರಟ್ಠಾನಂ ವಿಯ ಹಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸುದ್ಧಾವಾಸಭವೋ। ತೇ ತೇನೇವ ಚ

ಕಾರಣೇನ ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಸತ್ತಾವಾಸವಸೇನಪಿ ನ ಗಹಿತಾ, ಸಬ್ಬಕಾಲಿಕಾ ಪನ ಇಮಾ ಮಞ್ಞನಾ। ತಸ್ಮಾ ತಾಸಂ ಸದಾವಿಜ್ಜಮಾನಭೂಮಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಸುದ್ಧಾವಾಸೇ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ, **ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನ**ನ್ತಿ ತಬ್ಭೂಮಿಕಾ ಚತ್ತಾರೋ ಕುಸಲವಿಪಾಕಕಿರಿಯಾ ಖನ್ಧಾ। ತೇ ಚ ತತ್ರೂಪಪನ್ನಾಯೇವ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ ಭವಪರಿಚ್ಛೇದಕಥಾ ಅಯನ್ತಿ ಕತ್ವಾ। ಏಸ ನಯೋ **ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಾ**ದೀಸು। ಅತ್ಥಯೋಜನಾ ಪನ ಚತೂಸುಪಿ ಏತೇಸು ವಾರೇಸು ಅಭಿಭೂವಾರೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಮಾನಮಞ್ಞನಾ ಚೇತ್ಥ ಪಜಾಪತಿವಾರೇ ವುತ್ತನಯೇನಾಪಿ ಯುಜ್ಜತಿ।

ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನವಾರಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ದಿಟ್ಠಸುತವಾರಾದಿವಣ್ಣನಾ

೫. ಏವಂ ಭೂಮಿವಿಸೇಸಾದಿನಾ ಭೇದೇನ ವಿತ್ಥಾರತೋಪಿ ಮಞ್ಞನಾವತ್ಥುಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸಬ್ಬಮಞ್ಞನಾವತ್ಥುಭೂತಂ ಸಕ್ಕಾಯಪರಿಯಾಪನ್ನಂ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮಭೇದಂ ದಿಟ್ಠಾದೀಹಿ ಚತೂಹಿ ಸಙ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ, **ದಿಟ್ಠಂ ದಿಟ್ಠತೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ದಿಟ್ಠ**ನ್ತಿ ಮಂಸಚಕ್ಖುನಾಪಿ ದಿಟ್ಠಂ, ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುನಾಪಿ ದಿಟ್ಠಂ। ರೂಪಾಯತನಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ತತ್ಥ **ದಿಟ್ಠಂ ಮಞ್ಞತೀ**ತಿ ದಿಟ್ಠಂ ತೀಹಿ ಮಞ್ಞನಾಹಿ ಮಞ್ಞತಿ। ಕಥಂ? ರೂಪಾಯತನಂ ಸುಭಸಞ್ಞಾಯ ಸುಖಸಞ್ಞಾಯ ಚ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ತತ್ಥ ಛನ್ದರಾಗಂ ಜನೇತಿ, ತಂ ಅಸ್ಸಾದೇತಿ ಅಭಿನನ್ದತಿ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಹೇತಂ ಭಗವತಾ "ಇತ್ಥಿರೂಪೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತ್ತಾ ರತ್ತಾ ಗಿದ್ಧಾ ಗಧಿತಾ ಮುಚ್ಛಿತಾ ಅಜ್ಝೋಸನ್ನಾ, ತೇ ದೀಘರತ್ತಂ ಸೋಚನ್ತಿ ಇತ್ಥಿರೂಪವಸಾನುಗಾ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೫೫)। ಏವಂ ದಿಟ್ಠಂ ತಣ್ಹಾಮಞ್ಞನಾಯ ಮಞ್ಞತಿ। "ಇತಿ ಮೇ ರೂಪಂ ಸಿಯಾ ಅನಾಗತಮದ್ಧಾನನ್ತಿ ವಾ ಪನೇತ್ಥ ನನ್ದಿಂ ಸಮನ್ನಾನೇತಿ, ರೂಪಸಮ್ಪದಂ ವಾ ಪನ ಆಕಙ್ಖಮಾನೋ ದಾನಂ ದೇತೀ"ತಿ ವಿತ್ಥಾರೋ। ಏವಮ್ಪಿ ದಿಟ್ಠಂ ತಣ್ಹಾಮಞ್ಞನಾಯ ಮಞ್ಞತಿ। ಅತ್ತನೋ ಪನ ಪರಸ್ಸ ಚ ರೂಪಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ವಿಪತ್ತಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಮಾನಂ ಜನೇತಿ। "ಇಮಿನಾಹಂ ಸೇಯ್ಯೋಸ್ಮೀ"ತಿ ವಾ "ಸದಿಸೋಸ್ಮೀ"ತಿ ವಾ "ಹೀನೋಸ್ಮೀ"ತಿ ವಾತಿ ಏವಂ ದಿಟ್ಠಂ ಮಾನಮಞ್ಞನಾಯ ಮಞ್ಞತಿ। ರೂಪಾಯತನಂ ಪನ ನಿಚ್ಚಂ ಧುವಂ ಸಸ್ಸತನ್ತಿ ಮಞ್ಞತಿ, ಅತ್ತಾನಂ ಅತ್ತನಿಯನ್ತಿ ಮಞ್ಞತಿ, ಮಙ್ಗಲಂ ಅಮಙ್ಗಲನ್ತಿ ಮಞ್ಞತಿ, ಏವಂ ದಿಟ್ಠಂ ದಿಟ್ಠಿಮಞ್ಞನಾಯ ಮಞ್ಞತಿ। ಏವಂ ದಿಟ್ಠಂ ತೀಹಿ ಮಞ್ಞನಾಹಿ ಮಞ್ಞತಿ। ಕಥಂ ದಿಟ್ಠಸ್ಮಿಂ ಮಞ್ಞತಿ? ರೂಪಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಾನಂ ಸಮನುಪಸ್ಸನನಯೇನ ಮಞ್ಞನ್ತೋ ದಿಟ್ಠಸ್ಮಿಂ ಮಞ್ಞತಿ। ಯಥಾ ವಾ ಧನೇ ಧಞ್ಞೇ। ಏವಂ ರೂಪಸ್ಮಿಂ ರಾಗಾದಯೋತಿ ಮಞ್ಞನ್ತೋಪಿ ದಿಟ್ಠಸ್ಮಿಂ ಮಞ್ಞತಿ। ಅಯಮಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿಮಞ್ಞನಾ। ತಸ್ಮಿಞ್ಞೇವ ಪನಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿಮಞ್ಞನಾಯ ಮಞ್ಞಿತೇ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಸಿನೇಹಂ ಮಾನಞ್ಚ ಉಪ್ಪಾದಯತೋ ತಣ್ಹಾಮಾನಮಞ್ಞನಾಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಏವಂ ದಿಟ್ಠಸ್ಮಿಂ ಮಞ್ಞತಿ। ಸೇಸಂ ಪಥವೀವಾರೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಸುತನ್ತಿ ಮಂಸಸೋತೇನಪಿ ಸುತಂ, ದಿಬ್ಬಸೋತೇನಪಿ ಸುತಂ, ಸದ್ದಾಯತನಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ।

ಮುತನ್ತಿ ಮುತ್ವಾ ಮುನಿತ್ವಾ ಚ ಗಹಿತಂ, ಆಹಚ್ಚ ಉಪಗನ್ತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ, ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಆರಮ್ಮಣಾನಞ್ಚ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸಂಸಿಲೇಸೇ ವಿಞ್ಞಾತನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಗನ್ಧರಸಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾಯತನಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ।

ವಿಞ್ಞಾತನ್ತಿ ಮನಸಾ ವಿಞ್ಞಾತಂ, ಸೇಸಾನಂ ಸತ್ತನ್ನಂ ಆಯತನಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ ಧಮ್ಮಾರಮ್ಮಣಸ್ಸ ವಾ। ಇಧ ಪನ ಸಕ್ಕಾಯಪರಿಯಾಪನ್ನಮೇವ ಲಬ್ಭತಿ। ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನೇತ್ಥ ದಿಟ್ಠವಾರೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ದಿಟ್ಠಸುತ್ತವಾರಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಏಕತ್ತವಾರಾದಿವಣ್ಣನಾ

೯. ಏವಂ ಸಬ್ಬಂ ಸಕ್ಕಾಯಭೇದಂ ದಿಟ್ಠಾದೀಹಿ ಚತೂಹಿ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಮೇವ ಸಮಾಪನ್ನಕವಾರೇನ ಚ ಅಸಮಾಪನ್ನಕವಾರೇನ ಚ ದ್ವಿಧಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಏಕತ್ತಂ ನಾನತ್ತ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಏಕತ್ತನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಹಿ ಸಮಾಪನ್ನಕವಾರಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ನಾನತ್ತ**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಅಸಮಾಪನ್ನಕವಾರಂ। ತೇಸಂ ಅಯಂ ವಚನತ್ಥೋ ಏಕಭಾವೋ **ಏಕತ್ತಂ**। ನಾನಾಭಾವೋ **ನಾನತ್ತ**ನ್ತಿ। ಯೋಜನಾ ಪನೇತ್ಥ ಸಮಾಪನ್ನಕವಾರಂ ಚತೂಹಿ ಖನ್ಧೇಹಿ, ಅಸಮಾಪನ್ನಕವಾರಞ್ಚ ಪಞ್ಚಹಿ ಖನ್ಧೇಹಿ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ''ರೂಪಂ ಅತ್ತತೋ ಸಮನುಪಸ್ಸತೀ''ತಿಆದಿನಾ ಸಾಸನನಯೇನ ಪಥವೀವಾರಾದೀಸು ವುತ್ತೇನ ಚ ಅಟ್ಠಕಥಾನಯೇನ ಯಥಾನುರೂಪಂ ವೀಮಂಸಿತ್ವಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಕೇಚಿ ಪನ ಏಕತ್ತನ್ತಿ ಏಕತ್ತನಯಂ ವದನ್ತಿ ನಾನತ್ತನ್ತಿ ನಾನತ್ತನಯಂ। ಅಪರೇ ''ಏಕತ್ತಸಞ್ಞೀ ಅತ್ತಾ ಹೋತಿ ಅರೋಗೋ ಪರಂ ಮರಣಾ, ನಾನತ್ತಸಞ್ಞೀ ಅತ್ತಾ ಹೋತೀ''ತಿ ಏವಂ ದಿಟ್ಠಾಭಿನಿವೇಸಂ। ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಇಧ ನಾಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ ಅಯುತ್ತಮೇವ ಹೋತಿ।

ಏವಂ ಸಬ್ಬಂ ಸಕ್ಕಾಯಂ ದ್ವಿಧಾ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಮೇವ ಏಕಧಾ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಸಬ್ಬಂ ಸಬ್ಬತೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಯೋಜನಾನಯೋ ಪನೇತ್ಥ ಸಬ್ಬಂ ಅಸ್ಸಾದೇನ್ತೋ ಸಬ್ಬಂ ತಣ್ಹಾಮಞ್ಞನಾಯ ಮಞ್ಞತಿ। ''ಮಯಾ ಏತೇ ಸತ್ತಾ ನಿಮ್ಮಿತಾ''ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಅತ್ತನಾ ನಿಮ್ಮಿತಂ ಮಞ್ಞನ್ತೋ ಸಬ್ಬಂ ಮಾನಮಞ್ಞನಾಯ ಮಞ್ಞತಿ। ''ಸಬ್ಬಂ ಪುಬ್ಬೇಕತಕಮ್ಮಹೇತು, ಸಬ್ಬಂ ಇಸ್ಸರನಿಮ್ಮಾನಹೇತು, ಸಬ್ಬಂ ಅಹೇತುಅಪಚ್ಚಯಾ, ಸಬ್ಬಂ ಅತ್ಥಿ, ಸಬ್ಬಂ ನತ್ಥೀ''ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಮಞ್ಞನ್ತೋ ಸಬ್ಬಂ ದಿಟ್ಠಿಮಞ್ಞನಾಯ ಮಞ್ಞತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಕಥಂ ಸಬ್ಬಸ್ಮಿಂ ಮಞ್ಞತಿ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಏವಂದಿಟ್ಠಿಕೋ ಹೋತಿ ''ಮಹಾ ಮೇ ಅತ್ತಾ''ತಿ। ಸೋ ಸಬ್ಬಲೋಕಸನ್ನಿವಾಸಂ ತಸ್ಸೋಕಾಸಭಾವೇನ ಪರಿಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಸೋ ಖೋ ಪನ ಮೇ ಅಯಂ ಅತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸ್ಮಿನ್ತಿ ಮಞ್ಞತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿಮಞ್ಞನಾ। ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಪನಸ್ಸ ಅತ್ತನಿ ಸಿನೇಹಂ ತಬ್ಬತ್ಥುಕಞ್ಚ ಮಾನಂ ಉಪ್ಪಾದಯತೋ ತಣ್ಹಾಮಾನಮಞ್ಞನಾಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸೇಸಂ ಪಥವೀವಾರೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಏವಂ ಸಬ್ಬಂ ಸಕ್ಕಾಯಂ ಏಕಧಾ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅಪರೇನಪಿ ನಯೇನ ತಂ ಏಕಧಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ನಿಬ್ಬಾನಂ ನಿಬ್ಬಾನತೋ**ತಿ ಆಹ। ತತ್ಥ **ನಿಬ್ಬಾನ**ನ್ತಿ ''ಯತೋ ಖೋ, ಭೋ, ಅಯಂ ಅತ್ತಾ ಪಞ್ಚಹಿ ಕಾಮಗುಣೇಹಿ ಸಮಪ್ಪಿತೋ ಸಮಙ್ಗೀಭೂತೋ ಪರಿಚಾರೇತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಖೋ, ಭೋ, ಅಯಂ ಅತ್ತಾ ಪರಮದಿಟ್ಠಧಮ್ಮನಿಬ್ಬಾನಂ ಪತ್ತೋ ಹೋತೀ''ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಪಞ್ಚಧಾ ಆಗತಂ ಪರಮದಿಟ್ಠಧಮ್ಮನಿಬ್ಬಾನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಅಸ್ಸಾದೇನ್ತೋ ತಣ್ಹಾಮಞ್ಞನಾಯ ಮಞ್ಞತಿ। ತೇನ ನಿಬ್ಬಾನೇನ ''ಅಹಮಸ್ಮಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪತ್ತೋ''ತಿ ಮಾನಂ ಜನೇನ್ತೋ ಮಾನಮಞ್ಞನಾಯ ಮಞ್ಞತಿ। ಅನಿಬ್ಬಾನಂಯೇವ ಸಮಾನಂ ತಂ ನಿಬ್ಬಾನತೋ ನಿಚ್ಚಾದಿತೋ ಚ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ದಿಟ್ಠಿಮಞ್ಞನಾಯ ಮಞ್ಞತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ನಿಬ್ಬಾನತೋ ಪನ ಅಞ್ಞಂ ಅತ್ತಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸೋ ಖೋ ಪನ ಮೇ ಅಯಂ ಅತ್ತಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ನಿಬ್ಬಾನೇತಿ ಮಞ್ಞನ್ತೋ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಮಿಂ ಮಞ್ಞತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿಮಞ್ಞನಾ। ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಪನಸ್ಸ ಅತ್ತನಿ ಸಿನೇಹಂ ತಬ್ಬತ್ಥುಕಞ್ಚ ಮಾನಂ ಉಪ್ಪಾದಯತೋ ತಣ್ಹಾಮಾನಮಞ್ಞನಾಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಏಸ ನಯೋ ನಿಬ್ಬಾನತೋ ಮಞ್ಞನಾಯಪಿ। ತತ್ರಪಿ ಹಿ ನಿಬ್ಬಾನತೋ ಅಞ್ಞಂ ಅತ್ತಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ''ಇದಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ಅಯಂ ಅತ್ತಾ, ಸೋ ಖೋ ಪನ ಮೇ ಅಯಂ ಅತ್ತಾ ಇತೋ ನಿಬ್ಬಾನತೋ ಅಞ್ಞೋ''ತಿ ಮಞ್ಞನ್ತೋ ನಿಬ್ಬಾನತೋ ಮಞ್ಞತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿಮಞ್ಞನಾ। ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಪನಸ್ಸ ಅತ್ತನಿ ಸಿನೇಹಂ ತಬ್ಬತ್ಥುಕಞ್ಚ ಮಾನಂ ಉಪ್ಪಾದಯತೋ ತಣ್ಹಾಮಾನಮಞ್ಞನಾಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ''ಅಹೋ ಸುಖಂ ಮಮ ನಿಬ್ಬಾನ''ನ್ತಿ ಮಞ್ಞನ್ತೋ ಪನ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಮೇತಿ ಮಞ್ಞತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅನುಗೀತಿ –

ಯಾದಿಸೋ ಏಸ ಸಕ್ಕಾಯೋ, ತಥಾ ನಂ ಅವಿಜಾನತೋ।
ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ಸಕ್ಕಾಯೇ, ಜಾಯನ್ತಿ ಸಬ್ಬಮಞ್ಞನಾ॥

ಜೇಗುಚ್ಛೋ ಭಿದುರೋ ಚಾಯಂ, ದುಕ್ಖೋ ಅಪರಿಣಾಯಕೋ।

ತಂ ಪಚ್ಚನೀಕತೋ ಬಾಲೋ, ಗಣ್ಹಂ ಗಣ್ಹಾತಿ ಮಞ್ಞನಂ॥

ಸುಭತೋ ಸುಖತೋ ಚೇವ, ಸಕ್ಕಾಯಂ ಅನುಪಸ್ಸತೋ।
ಸಲಭಸ್ಸೇವ ಅಗ್ಗಿಮ್ಹಿ, ಹೋತಿ ತಣ್ಹಾಯ ಮಞ್ಞನಾ॥

ನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಂ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ, ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ತಸ್ಸ ಪಸ್ಸತೋ।
ಗೂಥಾದೀ ವಿಯ ಗೂಥಸ್ಮಿಂ, ಹೋತಿ ಮಾನೇನ ಮಞ್ಞನಾ॥

ಅತ್ತಾ ಅತ್ತನಿಯೋ ಮೇತಿ, ಪಸ್ಸತೋ ನಂ ಅಬುದ್ಧಿನೋ।
ಆದಾಸೇ ವಿಯ ಬೋನ್ಧಿಸ್ಸ, ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಹೋತಿ ಮಞ್ಞನಾ॥

ಮಞ್ಞನಾತಿ ಚ ನಾಮೇತಂ, ಸುಖುಮಂ ಮಾರಬನ್ಧನಂ।
ಸಿಥಿಲಂ ದುಪ್ಪಮುಞ್ಚಞ್ಚ, ಯೇನ ಬದ್ಧೋ ಪುಥುಜ್ಜನೋ॥

ಬಹುಂ ವಿಪ್ಫನ್ದಮಾನೋಪಿ, ಸಕ್ಕಾಯಂ ನಾತಿವತ್ತತಿ।
ಸಮುಸ್ಸಿತಂ ದಳ್ಹತ್ಥಮ್ಭಂ, ಸಾವ ಗದ್ದುಲಬನ್ಧನೋ॥

ಸ'ಸೋ ಸಕ್ಕಾಯಮಲೀನೋ, ಜಾತಿಯಾ ಚ ಜರಾಯ ಚ।
ರೋಗಾದೀಹಿ ಚ ದುಕ್ಖೇಹಿ, ನಿಚ್ಚಂ ಹಞ್ಞತಿ ಬಾಳ್ಹಸೋ॥

ತಂ ವೋ ವದಾಮಿ ಭದ್ದನ್ತೇ, ಸಕ್ಕಾಯಂ ಅನುಪಸ್ಸಥ।
ಅಸಾತತೋ ಅಸುಭತೋ, ಭೇದತೋ ಚ ಅನತ್ತತೋ॥

ಏಸೋ ಸಭಾವೋ ಹೇತಸ್ಸ, ಪಸ್ಸಂ ಏವಮಿಮಂ ಬುಧೋ।
ಪಹಾಯ ಮಞ್ಞನಾ ಸಬ್ಬಾ, ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಾ ಪಮುಚ್ಚತೀತಿ॥

ಏಕತ್ತವಾರಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪುಥುಜ್ಜನವಸೇನ ಚತುವೀಸತಿಪಬ್ಬಾ ಪಠಮನಯಕಥಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸೇಕ್ಖವಾರದುತಿಯನಯವಣ್ಣನಾ

೭. ಏವಂ ಭಗವಾ ಪಥವೀಆದೀಸು ವತ್ಥೂಸು ಸಬ್ಬಸಕ್ಕಾಯಧಮ್ಮಮೂಲಭೂತಂ ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ಪವತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತೇಸ್ವೇವ ವತ್ಥೂಸು ಸೇಕ್ಖಸ್ಸ ಪವತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಯೋಪಿ ಸೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸೇಕ್ಖೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಯೋ**ತಿ ಉದ್ದೇಸವಚನಂ। **ಸೋ**ತಿ ನಿದ್ದೇಸವಚನಂ। **ಪಿ**ಕಾರೋ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡನತ್ಥೋ ಅಯಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮೋ ಅನಿಯತೋತಿಆದೀಸು ವಿಯ। ತೇನ ಚ ಆರಮ್ಮಣಸಭಾಗೇನ ಪುಗ್ಗಲಂ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತಿ, ನೋ ಪುಗ್ಗಲಸಭಾಗೇನ, ಹೇಟ್ಠತೋ ಹಿ ಪುಗ್ಗಲಾ ದಿಟ್ಠಿವಿಪನ್ನಾ, ಇಧ ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪನ್ನಾ, ನ ತೇಸಂ ಸಭಾಗತಾ ಅತ್ಥಿ। ಆರಮ್ಮಣಂ ಪನ ಹೇಟ್ಠಾ ಪುಗ್ಗಲಾನಮ್ಪಿ ತದೇವ, ಇಮೇಸಮ್ಪಿ ತದೇವಾತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಆರಮ್ಮಣಸಭಾಗೇನ ಪುಗ್ಗಲಂ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತಿ ನೋ ಪುಗ್ಗಲಸಭಾಗೇನಾ"ತಿ। **ಯೋಪಿ ಸೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪನ ಸಕಲೇನ ವಚನೇನ ಇದಾನಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸೇಕ್ಖಂ ದಸ್ಸೇತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖೂ**ತಿ ಇದಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ಸೇಕ್ಖೋತಿ ಕೇನಟ್ಠೇನ ಸೇಕ್ಖೋ? ಸೇಕ್ಖಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಲಾಭತೋ **ಸೇಕ್ಖೋ**। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ "ಕಿತ್ತಾವತಾ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಸೇಕ್ಖೋ ಹೋತೀತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸೇಕ್ಖಾಯ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಸೇಕ್ಖೇನ ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿನಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಖೋ ಭಿಕ್ಖು, ಸೇಕ್ಖೋ ಹೋತೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೩)। ಅಪಿಚ ಸಿಕ್ಖತೀತಿಪಿ ಸೇಕ್ಖೋ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ "ಸಿಕ್ಖತೀತಿ ಖೋ ಭಿಕ್ಖು ತಸ್ಮಾ ಸೇಕ್ಖೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಕಿಞ್ಚ ಸಿಕ್ಖತಿ? ಅಧಿಸೀಲಮ್ಪಿ ಸಿಕ್ಖತಿ, ಅಧಿಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ಸಿಕ್ಖತಿ, ಅಧಿಪಞ್ಞಮ್ಪಿ ಸಿಕ್ಖತಿ, ಸಿಕ್ಖತೀತಿ ಖೋ ಭಿಕ್ಖು ತಸ್ಮಾ ಸೇಕ್ಖೋತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೮೬)।

ಯೋಪಿ ಕಲ್ಯಾಣಪುಥುಜ್ಜನೋ ಅನುಲೋಮಪಟಿಪದಾಯ ಪರಿಪೂರಕಾರೀ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಗುತ್ತದ್ವಾರೋ ಭೋಜನೇ ಮತ್ತಞ್ಞೂ ಜಾಗರಿಯಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತೋ ಪುಬ್ಬರತ್ತಾಪರರತ್ತಂ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಭಾವನಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತೋ ವಿಹರತಿ - "ಅಜ್ಜ ವಾ ಸ್ವೇ ವಾ ಅಞ್ಞತರಂ ಸಾಮಞ್ಞಫಲಂ ಅಧಿಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ, ಸೋಪಿ ವುಚ್ಚತಿ ಸಿಕ್ಖತೀತಿ ಸೇಕ್ಖೋತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನತ್ಥೇ ಪಟಿವೇಧಪ್ಪತ್ತೋವ ಸೇಕ್ಖೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ, ನೋ ಪುಥುಜ್ಜನೋ।

ಅಪ್ಪತ್ತಂ ಮಾನಸಂ ಏತೇನಾತಿ **ಅಪ್ಪತ್ತಮಾನಸೋ**। **ಮಾನಸ**ನ್ತಿ ರಾಗೋಪಿ ಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ಅರಹತ್ತಮ್ಪಿ। "ಅನ್ತಲಿಕ್ಖಚರೋ ಪಾಸೋ, ಯ್ವಾಯಂ ಚರತಿ ಮಾನಸೋ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೩೩; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೫೧) ಏತ್ಥ ಹಿ ರಾಗೋ ಮಾನಸಂ। "ಚಿತ್ತಂ ಮನೋ ಮಾನಸ"ನ್ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೬೫) ಏತ್ಥ ಚಿತ್ತಂ। "ಅಪ್ಪತ್ತಮಾನಸೋ ಸೇಕ್ಖೋ, ಕಾಲಂ ಕಯಿರಾ ಜನೇಸುತಾ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೫೯) ಏತ್ಥ ಅರಹತ್ತಂ। ಇಧಾಪಿ ಅರಹತ್ತಮೇವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ತೇನ ಅಪ್ಪತ್ತಾರಹತ್ತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಅನುತ್ತರನ್ತಿ ಸೇಟ್ಠಂ, ಅಸದಿಸನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಚತೂಹಿ ಯೋಗೇಹಿ ಖೇಮಂ ಅನನುಯುತ್ತನ್ತಿ **ಯೋಗಕ್ಖೇಮಂ,** ಅರಹತ್ತಮೇವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। **ಪತ್ಥಯಮಾನೋ**ತಿ ದ್ವೇ ಪತ್ಥನಾ ತಣ್ಹಾಪತ್ಥನಾ ಚ, ಛನ್ದಪತ್ಥನಾ ಚ। "ಪತ್ಥಯಮಾನಸ್ಸ ಹಿ ಪಜಪ್ಪಿತಾನಿ, ಪವೇಧಿತಂ ವಾಪಿ ಪಕಪ್ಪಿತೇಸೂ"ತಿ (ಸು॰ ನಿ॰ ೯೦೮) ಏತ್ಥ ತಣ್ಹಾಪತ್ಥನಾ।

"ಛಿನ್ನಂ ಪಾಪಿಮತೋ ಸೋತಂ, ವಿದ್ಧಸ್ತಂ ವಿನಳೀಕತಂ।
ಪಾಮೋಜ್ಜಬಹುಲಾ ಹೋಥ, ಖೇಮಂ ಪತ್ತತ್ಥ ಭಿಕ್ಖವೋ"ತಿ॥ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೫೨) -

ಏತ್ಥ ಕತ್ತುಕಮ್ಯತಾ ಕುಸಲಚ್ಛನ್ದಪತ್ಥನಾ। ಅಯಮೇವ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಾ। ತೇನ **ಪತ್ಥಯಮಾನೋ**ತಿ ತಂ ಯೋಗಕ್ಖೇಮಂ ಪತ್ತುಕಾಮೋ ಅಧಿಗನ್ತುಕಾಮೋ ತನ್ನಿನ್ನೋ ತಪ್ಪೋಣೋ ತಪ್ಪಬ್ಭಾರೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ವಿಹರತೀ**ತಿ ಅಞ್ಞಂ ಇರಿಯಾಪಥದುಕ್ಖಂ ಅಞ್ಞೇನ ಇರಿಯಾಪಥೇನ ವಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಅಪರಿಪತನ್ತಂ ಕಾಯಂ ಹರತಿ। ಅಥ ವಾ "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾತಿ ಅಧಿಮುಚ್ಚನ್ತೋ ಸದ್ಧಾಯ ವಿಹರತೀ"ತಿಆದಿನಾಪಿ ನಿದ್ದೇಸನಯೇನೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಪಥವಿಂ ಪಥವಿತೋ ಅಭಿಜಾನಾತೀ**ತಿ ಪಥವಿಂ ಪಥವೀಭಾವೇನ ಅಭಿಜಾನಾತಿ, ನ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ವಿಯ ಸಬ್ಬಾಕಾರವಿಪರೀತಾಯ ಸಞ್ಞಾಯ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ। ಅಪಿಚ ಖೋ ಅಭಿವಿಸಿಟ್ಠೇನ ಞಾಣೇನ ಜಾನಾತಿ, ಏವಂ ಪಥವೀತಿ ಏತಂ ಪಥವೀಭಾವಂ ಅಧಿಮುಚ್ಚನ್ತೋ ಏವ ನಂ ಅನಿಚ್ಚಾತಿಪಿ ದುಕ್ಖಾತಿಪಿ ಅನತ್ತಾತಿಪಿ ಏವಂ ಅಭಿಜಾನಾತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏವಞ್ಚ ನಂ ಅಭಿಞ್ಞತ್ವಾ ಪಥವಿಂ ಮಾ ಮಞ್ಞೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಮಞ್ಞತೀತಿ **ಮಞ್ಞೀ**। ಅಯಂ ಪನ ಮಞ್ಞೀ ಚ ನ ಮಞ್ಞೀ ಚ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋತಿ। ಏತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಅತ್ಥೇ ಇದಂ ಪದಂ ನಿಪಾತೇತ್ವಾ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಕೋ ಪನೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋತಿ। ವುಚ್ಚತೇ, ಪುಥುಜ್ಜನೋ ತಾವ ಸಬ್ಬಮಞ್ಞನಾನಂ ಅಪ್ಪಹೀನತ್ತಾ ಮಞ್ಞತೀತಿ ವುತ್ತೋ। ಖೀಣಾಸವೋ ಪಹೀನತ್ತಾ ನ ಮಞ್ಞತೀತಿ। ಸೇಕ್ಖಸ್ಸ ಪನ ದಿಟ್ಠಿಮಞ್ಞನಾ ಪಹೀನಾ, ಇತರಾ ಪನ ತನುಭಾವಂ ಗತಾ, ತೇನ ಸೋ ಮಞ್ಞತೀತಿಪಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ವಿಯ, ನ ಮಞ್ಞತೀತಿಪಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ ಖೀಣಾಸವೋ ವಿಯಾತಿ।

ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ ತಸ್ಸಾತಿ ತಸ್ಸ ಸೇಕ್ಖಸ್ಸ ತಂ ಮಞ್ಞನಾವತ್ಥು ಓಕ್ಕನ್ತನಿಯಾಮತ್ತಾ ಸಮ್ಬೋಧಿಪರಾಯಣತ್ತಾ ಚ ತೀಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾಹಿ ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ, ಅಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಞ್ಚ ಅಪರಿಞ್ಞಾತಞ್ಚ ನ ಹೋತಿ ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ವಿಯ, ನೋಪಿ ಪರಿಞ್ಞಾತಂ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ವಿಯ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ಸೇಕ್ಖವಸೇನ ದುತಿಯನಯಕಥಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಖೀಣಾಸವವಾರತತಿಯಾದಿನಯವಣ್ಣನಾ

೮. ಏವಂ ಪಥವೀಆದೀಸು ವತ್ಥೂಸು ಸೇಕ್ಖಸ್ಸ ಪವತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಪವತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಯೋಪಿ ಸೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಅರಹ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಯೋಪೀ**ತಿ ಪಿ-ಸದ್ದೋ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡನತ್ಥೋ। ತೇನ ಇಧ ಉಭಯಸಭಾಗತಾಪಿ ಲಬ್ಭತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಸೇಕ್ಖೋ ಹಿ ಖೀಣಾಸವೇನ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲತ್ತಾ ಸಭಾಗೋ, ತೇನ ಪುಗ್ಗಲಸಭಾಗತಾ ಲಬ್ಭತಿ, ಆರಮ್ಮಣಸಭಾಗತಾ ಪನ ವುತ್ತನಯಾ ಏವ। **ಅರಹ**ನ್ತಿ ಆರಕಕಿಲೇಸೋ, ದೂರಕಿಲೇಸೋ ಪಹೀನಕಿಲೇಸೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ವುತ್ತಞ್ಚೇತಂ ಭಗವತಾ ''ಕಥಞ್ಚ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಅರಹಂ ಹೋತಿ? ಆರಕಾಸ್ಸ ಹೋನ್ತಿ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಸಂಕಿಲೇಸಿಕಾ ಪೋನೋಬ್ಭವಿಕಾ ಸದರಾ ದುಕ್ಖವಿಪಾಕಾ ಆಯತಿಂ ಜಾತಿಜರಾಮರಣಿಯಾ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಅರಹಂ ಹೋತೀ''ತಿ। (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೪೩೪) **ಖೀಣಾಸವೋ**ತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಆಸವಾ ಕಾಮಾಸವೋ…ಪೇ॰… ಅವಿಜ್ಜಾಸವೋ, ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಆಸವಾ ಅರಹತೋ ಖೀಣಾ ಪಹೀನಾ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಾ, ಅಭಬ್ಬುಪ್ಪತ್ತಿಕಾ ಞಾಣಗ್ಗಿನಾ ದಡ್ಢಾ, ತೇನ ವುಚ್ಚತಿ ಖೀಣಾಸವೋತಿ।

ವುಸಿತವಾತಿ ಗರುಸಂವಾಸೇಪಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸಂವಾಸೇಪಿ ದಸಸು ಅರಿಯವಾಸೇಸುಪಿ ವಸಿ ಪರಿವಸಿ ವುತ್ಥೋ ಪರಿವುತ್ಥೋ, ಸೋ ವುತ್ಥವಾಸೋ ಚಿಣ್ಣಚರಣೋತಿ **ವುಸಿತವಾ ಕತಕರಣೀಯೋ**ತಿ ಪುಥುಜ್ಜನಕಲ್ಯಾಣಕಂ ಉಪಾದಾಯ ಸತ್ತ ಸೇಕ್ಖಾ ಚತೂಹಿ ಮಗ್ಗೇಹಿ ಕರಣೀಯಂ ಕರೋನ್ತಿ ನಾಮ, ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಸಬ್ಬಕರಣೀಯಾನಿ ಕತಾನಿ ಪರಿಯೋಸಿತಾನಿ, ನತ್ಥಿ ತಸ್ಸ ಉತ್ತರಿ ಕರಣೀಯಂ ದುಕ್ಖಕ್ಖಯಾಧಿಗಮಾಯಾತಿ ಕತಕರಣೀಯೋ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಹೇತಂ –

''ತಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾ ವಿಮುತ್ತಸ್ಸ, ಸನ್ತಚಿತ್ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ।
ಕತಸ್ಸ ಪಟಿಚಯೋ ನತ್ಥಿ, ಕರಣೀಯಂ ನ ವಿಜ್ಜತೀ''ತಿ॥ (ಥೇರಗಾ॰ ೬೪೧)।

ಓಹಿತಭಾರೋತಿ ತಯೋ ಭಾರಾ ಖನ್ಧಭಾರೋ ಕಿಲೇಸಭಾರೋ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಭಾರೋತಿ, ತಸ್ಸಿಮೇ ತಯೋ ಭಾರಾ ಓಹಿತಾ ಓರೋಪಿತಾ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಾ ಪಾತಿತಾ, ತೇನ ವುಚ್ಚತಿ **ಓಹಿತಭಾರೋ**ತಿ। **ಅನುಪ್ಪತ್ತಸದತ್ಥೋ**ತಿ ಅನುಪ್ಪತ್ತೋ ಸದತ್ಥಂ, ಸಕತ್ಥನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಕಕಾರಸ್ಸಾಯಂ ದಕಾರೋ ಕತೋ, ಸದತ್ಥೋತಿ ಚ ಅರಹತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತಞ್ಹಿ ಅತ್ತುಪನಿಬನ್ಧನಟ್ಠೇನ ಅತ್ತಾನಂ ಅವಿಜಹನಟ್ಠೇನ ಅತ್ತನೋ ಪರಮತ್ಥಟ್ಠೇನ ಚ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥೋ ಸಕತ್ಥೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಪರಿಕ್ಖೀಣಭವಸಂಯೋಜನೋತಿ ಭವಸಂಯೋಜನಾನೀತಿ ದಸ ಸಂಯೋಜನಾನಿ ಕಾಮರಾಗಸಂಯೋಜನಂ ಪಟಿಘಮಾನದಿಟ್ಠಿವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಸೀಲಬ್ಬತಪರಾಮಾಸಭವರಾಗಇಸ್ಸಾಮಚ್ಛರಿಯಸಂಯೋಜನಂ ಅವಿಜ್ಜಾಸಂಯೋಜನಂ। ಇಮಾನಿ ಹಿ ಸತ್ತೇ ಭವೇಸು ಸಂಯೋಜೇನ್ತಿ ಉಪನಿಬನ್ಧನ್ತಿ, ಭವಂ ವಾ ಭವೇನ ಸಂಯೋಜೇನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ''ಭವಸಂಯೋಜನಾನೀ''ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಇಮಾನಿ ಭವಸಂಯೋಜನಾನಿ ಅರಹತೋ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾನಿ ಪಹೀನಾನಿ ಞಾಣಗ್ಗಿನಾ ದಡ್ಢಾನಿ, ತೇನ ವುಚ್ಚತಿ ''ಪರಿಕ್ಖೀಣಭವಸಂಯೋಜನೋ''ತಿ। **ಸಮ್ಮದಞ್ಞಾ ವಿಮುತ್ತೋ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಸಮ್ಮದಞ್ಞಾ**ತಿ ಸಮ್ಮಾ ಅಞ್ಞಾಯ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ – ಖನ್ಧಾನಂ ಖನ್ಧಟ್ಠಂ, ಆಯತನಾನಂ ಆಯತನಟ್ಠಂ, ಧಾತೂನಂ ಧಾತುಟ್ಠಂ, ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪೀಳನಟ್ಠಂ, ಸಮುದಯಸ್ಸ ಪಭವಟ್ಠಂ, ನಿರೋಧಸ್ಸ ಸನ್ತಟ್ಠಂ, ಮಗ್ಗಸ್ಸ ದಸ್ಸನಟ್ಠಂ, ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾತಿ ಏವಮಾದಿಂ ವಾ ಭೇದಂ ಸಮ್ಮಾ ಯಥಾಭೂತಂ ಅಞ್ಞಾಯ ಜಾನಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ ತುಲಯಿತ್ವಾ ವಿಭಾವೇತ್ವಾ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾತಿ।

ವಿಮುತ್ತೋತಿ ದ್ವೇ ವಿಮುತ್ತಿಯೋ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಚ ವಿಮುತ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ। ಅರಹಾ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸೇಹಿ ವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತತ್ತಾ ಚಿತ್ತವಿಮುತ್ತಿಯಾಪಿ ವಿಮುತ್ತೋ। ನಿಬ್ಬಾನಂ ಅಧಿಮುತ್ತತ್ತಾ ನಿಬ್ಬಾನೇಪಿ ವಿಮುತ್ತೋ। ತೇನ ವುಚ್ಚತಿ ''ಸಮ್ಮದಞ್ಞಾ ವಿಮುತ್ತೋ''ತಿ।

ಪರಿಞ್ಞಾತಂ ತಸ್ಸಾತಿ ತಸ್ಸ ಅರಹತೋ ತಂ ಮಞ್ಞನಾವತ್ಥು ತೀಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾತಂ। ತಸ್ಮಾ ಸೋ ತಂ ವತ್ಥುಂ ನ ಮಞ್ಞತಿ, ತಂ ವಾ ಮಞ್ಞನಂ ನ ಮಞ್ಞತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ನಿಬ್ಬಾನವಾರೇ ಪನ **ಖಯಾ ರಾಗಸ್ಸಾ**ತಿಆದಯೋ ತಯೋ ವಾರಾ ವುತ್ತಾ। ತೇ ಪಥವೀವಾರಾದೀಸುಪಿ ವಿತ್ಥಾರೇತಬ್ಬಾ। ಅಯಞ್ಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾತವಾರೋ ನಿಬ್ಬಾನವಾರೇಪಿ ವಿತ್ಥಾರೇತಬ್ಬೋ। ವಿತ್ಥಾರೇನ್ತೇನ ಚ ಪರಿಞ್ಞಾತಂ ತಸ್ಸಾತಿ ಸಬ್ಬಪದೇಹಿ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಪುನ ಖಯಾ ರಾಗಸ್ಸ ವೀತರಾಗತ್ತಾತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಏಸ ನಯೋ ಇತರೇಸು। ದೇಸನಾ ಪನ ಏಕತ್ಥ ವುತ್ತಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ವುತ್ತಮೇವ ಹೋತೀತಿ ಸಂಖಿತ್ತಾ।

ಖಯಾ ರಾಗಸ್ಸ ವೀತರಾಗತ್ತಾತಿ ಏತ್ಥ ಚ ಯಸ್ಮಾ ಬಾಹಿರಕೋ ಕಾಮೇಸು ವೀತರಾಗೋ, ನ ಖಯಾ ರಾಗಸ್ಸ ವೀತರಾಗೋ। ಅರಹಾ ಪನ ಖಯಾ ಯೇವ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ "ಖಯಾ ರಾಗಸ್ಸ ವೀತರಾಗತ್ತಾ"ತಿ। ಏಸ ನಯೋ ದೋಸಮೋಹೇಸುಪಿ। ಯಥಾ ಚ "ಪರಿಞ್ಞಾತಂ ತಸ್ಸಾತಿ ವದಾಮೀ"ತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ಪರಿಞ್ಞಾತತ್ತಾ ಸೋ ತಂ ವತ್ಥುಂ ತಂ ವಾ ಮಞ್ಞನಂ ನ ಮಞ್ಞತೀತಿ ಅತ್ಥೋ ಹೋತಿ, ಏವಮಿಧಾಪಿ ವೀತರಾಗತ್ತಾ ಸೋ ತಂ ವತ್ಥುಂ ತಂ ವಾ ಮಞ್ಞನಂ ನ ಮಞ್ಞತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಏತ್ಥ ಚ ಪರಿಞ್ಞಾತಂ ತಸ್ಸಾತಿ ಅಯಂ ವಾರೋ ಮಗ್ಗಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತೋ। ಇತರೇ ಪನ ಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಪಾರಿಪೂರಿದಸ್ಸನತ್ಥನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ದ್ವೀಹಿ ವಾ ಕಾರಣೇಹಿ ಅರಹಾ ನ ಮಞ್ಞತಿ ವತ್ಥುಸ್ಸ ಚ ಪರಿಞ್ಞಾತತ್ತಾ ಅಕುಸಲಮೂಲಾನಞ್ಚ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನತ್ತಾ। ತೇನಸ್ಸ ಪರಿಞ್ಞಾತವಾರೇನ ವತ್ಥುನೋ ವತ್ಥುಪರಿಞ್ಞಂ ದೀಪೇತಿ, ಇತರೇಹಿ ಅಕುಸಲಮೂಲಸಮುಚ್ಛೇದನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಪಚ್ಛಿಮೇಸು ತೀಸು ವಾರೇಸು ಅಯಂ ವಿಸೇಸೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ತೀಸು ಹಿ ವಾರೇಸು ರಾಗೇ ಆದೀನವಂ ದಿಸ್ವಾ ದುಕ್ಖಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರನ್ತೋ ಅಪ್ಪಣಿಹಿತವಿಮೋಕ್ಖೇನ ವಿಮುತ್ತೋ ಖಯಾ ರಾಗಸ್ಸ ವೀತರಾಗೋ ಹೋತಿ। ದೋಸೇ ಆದೀನವಂ ದಿಸ್ವಾ ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರನ್ತೋ ಅನಿಮಿತ್ತವಿಮೋಕ್ಖೇನ ವಿಮುತ್ತೋ ಖಯಾ ದೋಸಸ್ಸ ವೀತದೋಸೋ ಹೋತಿ। ಮೋಹೇ ಆದೀನವಂ ದಿಸ್ವಾ ಅನತ್ತಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರನ್ತೋ ಸುಞ್ಞತವಿಮೋಕ್ಖೇನ ವಿಮುತ್ತೋ ಖಯಾ ಮೋಹಸ್ಸ ವೀತಮೋಹೋ ಹೋತೀತಿ।

ಏವಂ ಸನ್ತೇ ನ ಏಕೋ ತೀಹಿ ವಿಮೋಕ್ಖೇಹಿ ವಿಮುಚ್ಚತೀತಿ ದ್ವೇ ವಾರಾ ನ ವತ್ತಬ್ಬಾ ಸಿಯುನ್ತಿ ಚೇ, ತಂ ನ। ಕಸ್ಮಾ? ಅನಿಯಮಿತತ್ತಾ। ಅನಿಯಮೇನ ಹಿ ವುತ್ತಂ "ಯೋಪಿ ಸೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಅರಹ"ನ್ತಿ। ನ ಪನ ವುತ್ತಂ ಅಪ್ಪಣಿಹಿತವಿಮೋಕ್ಖೇನ ವಾ ವಿಮುತ್ತೋ, ಇತರೇನ ವಾತಿ, ತಸ್ಮಾ ಯಂ ಅರಹತೋ ಯುಜ್ಜತಿ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವಾತಿ।

ಅವಿಸೇಸೇನ ವಾ ಯೋ ಕೋಚಿ ಅರಹಾ ಸಮಾನೇಪಿ ರಾಗಾದಿಕ್ಖಯೇ ವಿಪರಿಣಾಮದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪರಿಞ್ಞಾತತ್ತಾ ಖಯಾ ರಾಗಸ್ಸ ವೀತರಾಗೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ದುಕ್ಖದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪರಿಞ್ಞಾತತ್ತಾ ಖಯಾ ದೋಸಸ್ಸ ವೀತದೋಸೋತಿ। ಸಙ್ಖಾರದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪರಿಞ್ಞಾತತ್ತಾ ಖಯಾ ಮೋಹಸ್ಸ ವೀತಮೋಹೋತಿ। ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣಸ್ಸ ವಾ ಪರಿಞ್ಞಾತತ್ತಾ ಖಯಾ ರಾಗಸ್ಸ ವೀತರಾಗೋ। ಅನಿಟ್ಠಾರಮ್ಮಣಸ್ಸ ಪರಿಞ್ಞಾತತ್ತಾ ಖಯಾ ದೋಸಸ್ಸ ವೀತದೋಸೋ। ಮಜ್ಝತ್ತಾರಮ್ಮಣಸ್ಸ ಪರಿಞ್ಞಾತತ್ತಾ ಖಯಾ ಮೋಹಸ್ಸ ವೀತಮೋಹೋ। ಸುಖಾಯ ವಾ ವೇದನಾಯ ರಾಗಾನುಸಯಸ್ಸ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನತ್ತಾ ಖಯಾ ರಾಗಸ್ಸ ವೀತರಾಗೋ, ಇತರಾಸು ಪಟಿಘಮೋಹಾನುಸಯಾನಂ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನತ್ತಾ ವೀತದೋಸೋ ವೀತಮೋಹೋ ಚಾತಿ। ತಸ್ಮಾ ತಂ ವಿಸೇಸಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ "ಖಯಾ ರಾಗಸ್ಸ ವೀತರಾಗತ್ತಾ...ಪೇ॰... ವೀತಮೋಹತ್ತಾ"ತಿ।

ಖೀಣಾಸವವಸೇನ ತತಿಯಚತುತ್ಥಪಞ್ಚಮಛಟ್ಠನಯಕಥಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ತಥಾಗತವಾರಸತ್ತಮನಯವಣ್ಣನಾ

೧೨. ಏವಂ ಪಥವೀಆದೀಸು ವತ್ಥೂಸು ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಪವತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅತ್ತನೋ ಪವತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ತಥಾಗತೋಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ತಥಾಗತೋ**ತಿ ಅಟ್ಠಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಭಗವಾ ತಥಾಗತೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ - ತಥಾ ಆಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ, ತಥಾ ಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ, ತಥಲಕ್ಖಣಂ ಆಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ, ತಥಧಮ್ಮೇ ಯಾಥಾವತೋ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿ ತಥಾಗತೋ, ತಥದಸ್ಸಿತಾಯ ತಥಾಗತೋ, ತಥಾವಾದಿತಾಯ ತಥಾಗತೋ, ತಥಾಕಾರಿತಾಯ ತಥಾಗತೋ, ಅಭಿಭವನಟ್ಠೇನ ತಥಾಗತೋತಿ।

ಕಥಂ ಭಗವಾ ತಥಾ ಆಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ? ಯಥಾ ಸಬ್ಬಲೋಕಹಿತಾಯ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಮಾಪನ್ನಾ ಪುರಿಮಕಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಆಗತಾ, ಯಥಾ ವಿಪಸ್ಸೀ ಭಗವಾ ಆಗತೋ, ಯಥಾ ಸಿಖೀ ಭಗವಾ, ಯಥಾ ವೇಸ್ಸಭೂ ಭಗವಾ, ಯಥಾ ಕಕುಸನ್ಧೋ ಭಗವಾ, ಯಥಾ ಕೋಣಾಗಮನೋ ಭಗವಾ, ಯಥಾ ಕಸ್ಸಪೋ ಭಗವಾ ಆಗತೋತಿ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಯೇನ ಅಭಿನೀಹಾರೇನ ಏತೇ ಭಗವನ್ತೋ ಆಗತಾ, ತೇನೇವ ಅಮ್ಹಾಕಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ಆಗತೋ।

ಅಥ ವಾ ಯಥಾ ವಿಪಸ್ಸೀ ಭಗವಾ…ಪೇ॰… ಯಥಾ ಕಸ್ಸಪೋ ಭಗವಾ ದಾನಪಾರಮಿಂ ಪೂರೇತ್ವಾ, ಸೀಲನೇಕ್ಖಮ್ಮಪಞ್ಞಾವೀರಿಯಖನ್ತಿಸಚ್ಚಅಧಿಟ್ಠಾನಮೇತ್ತಾಉಪೇಕ್ಖಾಪಾರಮಿಂ ಪೂರೇತ್ವಾ, ಇಮಾ ದಸ ಪಾರಮಿಯೋ, ದಸ ಉಪಪಾರಮಿಯೋ, ದಸ ಪರಮತ್ಥಪಾರಮಿಯೋತಿ, ಸಮತಿಂಸ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ, ಅಙ್ಗಪರಿಚ್ಚಾಗಂ ನಯನಧನರಜ್ಜಪುತ್ತದಾರಪರಿಚ್ಚಾಗನ್ತಿ ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಮಹಾಪರಿಚ್ಚಾಗೇ ಪರಿಚ್ಚಜಿತ್ವಾ ಪುಬ್ಬಯೋಗಪುಬ್ಬಚರಿಯಧಮ್ಮಕ್ಖಾನಞಾತತ್ಥಚರಿಯಾದಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ, ಬುದ್ಧಿಚರಿಯಾಯ ಕೋಟಿಂ ಪತ್ವಾ ಆಗತೋ, ತಥಾ ಅಮ್ಹಾಕಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ಆಗತೋ।

ಯಥಾ ಚ ವಿಪಸ್ಸೀ ಭಗವಾ…ಪೇ॰… ಯಥಾ ಕಸ್ಸಪೋ ಭಗವಾ ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನೇ ಇದ್ಧಿಪಾದೇ ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಪಞ್ಚ ಬಲಾನಿ ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ ಅರಿಯಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಂ ಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ಬ್ರೂಹೇತ್ವಾ ಆಗತೋ, ತಥಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವಾಪಿ ಆಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ।

ಯಥೇವ ಲೋಕಮ್ಹಿ ವಿಪಸ್ಸಿಆದಯೋ,
ಸಬ್ಬಞ್ಞುಭಾವಂ ಮುನಯೋ ಇಧಾಗತಾ।
ತಥಾ ಅಯಂ ಸಕ್ಯಮುನೀಪಿ ಆಗತೋ,
ತಥಾಗತೋ ವುಚ್ಚತಿ ತೇನ ಚಕ್ಖುಮಾತಿ॥

ಏವಂ ತಥಾ ಆಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ।

ಕಥಂ ತಥಾ ಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ। ಯಥಾ ಸಮ್ಪತಿಜಾತೋ ವಿಪಸ್ಸೀ ಭಗವಾ ಗತೋ…ಪೇ॰… ಕಸ್ಸಪೋ ಭಗವಾ ಗತೋ। ಕಥಞ್ಚ ಸೋ ಗತೋತಿ, ಸೋ ಹಿ ಸಮ್ಪತಿಜಾತೋವ ಸಮೇಹಿ ಪಾದೇಹಿ ಪಥವಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖೋ ಸತ್ತಪದವೀತಿಹಾರೇನ ಗತೋ। ಯಥಾಹ - ಸಮ್ಪತಿಜಾತೋ, ಆನನ್ದ, ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಸಮೇಹಿ ಪಾದೇಹಿ ಪಥವಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖೋ ಸತ್ತಪದವೀತಿಹಾರೇನ ಗಚ್ಛತಿ ಸೇತಮ್ಹಿ ಛತ್ತೇ ಅನುಧಾರೀಯಮಾನೇ, ಸಬ್ಬಾ ಚ ದಿಸಾ ಅನುವಿಲೋಕೇತಿ, ಆಸಭಿಞ್ಚ ವಾಚಂ ಭಾಸತಿ "ಅಗ್ಗೋಹಮಸ್ಮಿ ಲೋಕಸ್ಸ, ಜೇಟ್ಠೋಹಮಸ್ಮಿ ಲೋಕಸ್ಸ, ಸೇಟ್ಠೋಹಮಸ್ಮಿ ಲೋಕಸ್ಸ, ಅಯಮನ್ತಿಮಾ ಜಾತಿ, ನತ್ಥಿ ದಾನಿ ಪುನಬ್ಭವೋ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೦೭)।

ತಞ್ಚಸ್ಸ ಗಮನಂ ತಥಂ ಅಹೋಸಿ ಅವಿತಥಂ ಅನೇಕೇಸಂ ವಿಸೇಸಾಧಿಗಮಾನಂ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಭಾವೇನ। ಯಞ್ಹಿ ಸೋ ಸಮ್ಪತಿಜಾತೋವ ಸಮೇಹಿ ಪಾದೇಹಿ ಪತಿಟ್ಠಹಿ, ಇದಮಸ್ಸ ಚತುರಿದ್ಧಿಪಾದಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ। ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖಭಾವೋ

ಪನ ಸಬ್ಬಲೋಕುತ್ತರಭಾವಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ। ಸತ್ತಪದವೀತಿಹಾರೋ ಸತ್ತಬೋಜ್ಝಙ್ಗರತನಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ। "ಸುವಣ್ಣದಣ್ಡಾ ವೀತಿಪತನ್ತಿ ಚಾಮರಾ"ತಿ (ಸು॰ ನಿ॰ ೬೯೩) ಏತ್ಥ ವುತ್ತೋ ಚಾಮರುಕ್ಖೇಪೋ ಸಬ್ಬತಿತ್ಥಿಯನಿಮ್ಮಥನಸ್ಸ। ಸೇತಚ್ಛತ್ತಧಾರಣಂ ಅರಹತ್ತವಿಮುತ್ತಿವರವಿಮಲಸೇತಚ್ಛತ್ತಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ। ಸಬ್ಬದಿಸಾನುವಿಲೋಕನಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಾನಾವರಣಞಾಣಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ। ಆಸಭಿವಾಚಾಭಾಸನಂ ಅಪ್ಪಟಿವತ್ತಿಯವರಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ। ತಥಾ ಅಯಂ ಭಗವಾಪಿ ಗತೋ। ತಞ್ಚಸ್ಸ ಗಮನಂ ತಥಂ ಅಹೋಸಿ ಅವಿತಥಂ ತೇಸಞ್ಞೇವ ವಿಸೇಸಾಧಿಗಮಾನಂ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಭಾವೇನ। ತೇನಾಹು ಪೋರಾಣಾ -

"ಮುಹುತ್ತಜಾತೋವ ಗವಮ್ಪತೀ ಯಥಾ,
ಸಮೇಹಿ ಪಾದೇಹಿ ಫುಸೀ ವಸುನ್ಧರಂ।
ಸೋ ವಿಕ್ಕಮೀ ಸತ್ತ ಪದಾನಿ ಗೋತಮೋ,
ಸೇತಞ್ಚ ಛತ್ತಂ ಅನುಧಾರಯುಂ ಮರೂ॥

ಗನ್ತ್ವಾನ ಸೋ ಸತ್ತ ಪದಾನಿ ಗೋತಮೋ,
ದಿಸಾ ವಿಲೋಕೇಸಿ ಸಮಾ ಸಮನ್ತತೋ।
ಅಟ್ಠಙ್ಗುಪೇತಂ ಗಿರಮಬ್ಭುದೀರಯೀ,
ಸೀಹೋ ಯಥಾ ಪಬ್ಬತಮುದ್ಧನಿಟ್ಠಿತೋ"ತಿ॥ -

ಏವಂ ತಥಾ ಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ।

ಅಥ ವಾ ಯಥಾ ವಿಪಸ್ಸೀ ಭಗವಾ…ಪೇ॰… ಯಥಾ ಕಸ್ಸಪೋ ಭಗವಾ, ಅಯಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ತಥೇವ ನೇಕ್ಖಮ್ಮೇನ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಂ ಪಹಾಯ ಗತೋ। ಅಬ್ಯಾಪಾದೇನ ಬ್ಯಾಪಾದಂ, ಆಲೋಕಸಞ್ಞಾಯ ಥಿನಮಿದ್ಧಂ, ಅವಿಕ್ಖೇಪೇನ ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ, ಧಮ್ಮವವತ್ಥಾನೇನ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಂ ಪಹಾಯ, ಞಾಣೇನ ಅವಿಜ್ಜಂ ಪದಾಲೇತ್ವಾ, ಪಾಮೋಜ್ಜೇನ ಅರತಿಂ ವಿನೋದೇತ್ವಾ, ಪಠಮಜ್ಝಾನೇನ ನೀವರಣಕವಾಟಂ ಉಗ್ಘಾಟೇತ್ವಾ, ದುತಿಯಜ್ಝಾನೇನ ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಧೂಮಂ ವೂಪಸಮೇತ್ವಾ, ತತಿಯಜ್ಝಾನೇನ ಪೀತಿಂ ವಿರಾಜೇತ್ವಾ, ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನೇನ ಸುಖದುಕ್ಖಂ ಪಹಾಯ, ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ರೂಪಸಞ್ಞಾಪಟಿಘಸಞ್ಞಾನಾನತ್ತಸಞ್ಞಾಯೋ ಸಮತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ, ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಸಞ್ಞಂ, ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಸಞ್ಞಂ, ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಸಞ್ಞಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಗತೋ।

ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಂ ಪಹಾಯ, ದುಕ್ಖಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ಸುಖಸಞ್ಞಂ, ಅನತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ಅತ್ತಸಞ್ಞಂ, ನಿಬ್ಬಿದಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ನನ್ದಿಂ, ವಿರಾಗಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ರಾಗಂ, ನಿರೋಧಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ಸಮುದಯಂ, ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ಆದಾನಂ, ಖಯಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ಘನಸಞ್ಞಂ, ವಯಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ಆಯೂಹನಂ, ವಿಪರಿಣಾಮಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ಧುವಸಞ್ಞಂ, ಅನಿಮಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ನಿಮಿತ್ತಂ, ಅಪ್ಪಣಿಹಿತಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ಪಣಿಧಿಂ, ಸುಞ್ಞತಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ಅಭಿನಿವೇಸಂ, ಅಧಿಪಞ್ಞಾಧಮ್ಮವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಸಾರಾದಾನಾಭಿನಿವೇಸಂ, ಯಥಾಭೂತಞಾಣದಸ್ಸನೇನ ಸಮ್ಮೋಹಾಭಿನಿವೇಸಂ, ಆದೀನವಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ಆಲಯಾಭಿನಿವೇಸಂ, ಪಟಿಸಙ್ಖಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ಅಪ್ಪಟಿಸಙ್ಖಂ, ವಿವಟ್ಟಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ಸಂಯೋಗಾಭಿನಿವೇಸಂ, ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗೇನ ದಿಟ್ಠೇಕಟ್ಠೇ ಕಿಲೇಸೇ ಭಞ್ಜಿತ್ವಾ, ಸಕದಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನ ಓಳಾರಿಕೇ ಕಿಲೇಸೇ ಪಹಾಯ, ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನ ಅಣುಸಹಗತೇ ಕಿಲೇಸೇ ಸಮುಗ್ಘಾಟೇತ್ವಾ, ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸೇ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಗತೋ। ಏವಮ್ಪಿ ತಥಾ ಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ।

ಕಥಂ ತಥಲಕ್ಖಣಂ ಆಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ। ಪಥವೀಧಾತುಯಾ ಕಕ್ಖಳತ್ತಲಕ್ಖಣಂ ತಥಂ ಅವಿತಥಂ। ಆಪೋಧಾತುಯಾ ಪಗ್ಘರಣಲಕ್ಖಣಂ। ತೇಜೋಧಾತುಯಾ ಉಣ್ಹತ್ತಲಕ್ಖಣಂ। ವಾಯೋಧಾತುಯಾ ವಿತ್ಥಮ್ಭನಲಕ್ಖಣಂ। ಆಕಾಸಧಾತುಯಾ ಅಸಮ್ಫುಟ್ಠಲಕ್ಖಣಂ । ವಿಞ್ಞಾಣಧಾತುಯಾ ವಿಜಾನನಲಕ್ಖಣಂ।

ರೂಪಸ್ಸ ರುಪ್ಪನಲಕ್ಖಣಂ। ವೇದನಾಯ ವೇದಯಿತಲಕ್ಖಣಂ। ಸಞ್ಞಾಯ ಸಞ್ಜಾನನಲಕ್ಖಣಂ। ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಅಭಿಸಙ್ಖರಣಲಕ್ಖಣಂ। ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ವಿಜಾನನಲಕ್ಖಣಂ।

ವಿತಕ್ಕಸ್ಸ ಅಭಿನಿರೋಪನಲಕ್ಖಣಂ। ವಿಚಾರಸ್ಸ ಅನುಮಜ್ಜನಲಕ್ಖಣಂ। ಪೀತಿಯಾ ಫರಣಲಕ್ಖಣಂ। ಸುಖಸ್ಸ ಸಾತಲಕ್ಖಣಂ। ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತಾಯ ಅವಿಕ್ಖೇಪಲಕ್ಖಣಂ। ಫಸ್ಸಸ್ಸ ಫುಸನಲಕ್ಖಣಂ।

ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ಅಧಿಮೋಕ್ಖಲಕ್ಖಣಂ। ವೀರಿಯಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ಪಗ್ಗಹಣಲಕ್ಖಣಂ। ಸತಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾನಲಕ್ಖಣಂ। ಸಮಾಧಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ಅವಿಕ್ಖೇಪಲಕ್ಖಣಂ। ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ಪಜಾನನಲಕ್ಖಣಂ।

ಸದ್ಧಾಬಲಸ್ಸ ಅಸ್ಸದ್ಧಿಯೇ ಅಕಮ್ಪಿಯಲಕ್ಖಣಂ। ವೀರಿಯಬಲಸ್ಸ ಕೋಸಜ್ಜೇ। ಸತಿಬಲಸ್ಸ ಮುಟ್ಠಸಚ್ಚೇ। ಸಮಾಧಿಬಲಸ್ಸ ಉದ್ಧಚ್ಚೇ। ಪಞ್ಞಾಬಲಸ್ಸ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಅಕಮ್ಪಿಯಲಕ್ಖಣಂ।

ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾನಲಕ್ಖಣಂ। ಧಮ್ಮವಿಚಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಪವಿಚಯಲಕ್ಖಣಂ। ವೀರಿಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಪಗ್ಗಹಣಲಕ್ಖಣಂ। ಪೀತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಫರಣಲಕ್ಖಣಂ। ಪಸ್ಸದ್ಧಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಉಪಸಮಲಕ್ಖಣಂ। ಸಮಾಧಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಅವಿಕ್ಖೇಪಲಕ್ಖಣಂ। ಉಪೇಕ್ಖಾಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಪಟಿಸಙ್ಖಾನಲಕ್ಖಣಂ।

ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ದಸ್ಸನಲಕ್ಖಣಂ। ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪಸ್ಸ ಅಭಿನಿರೋಪನಲಕ್ಖಣಂ। ಸಮ್ಮಾವಾಚಾಯ ಪರಿಗ್ಗಾಹಲಕ್ಖಣಂ। ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ಸಮುಟ್ಠಾನಲಕ್ಖಣಂ। ಸಮ್ಮಾಆಜೀವಸ್ಸ ವೋದಾನಲಕ್ಖಣಂ। ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮಸ್ಸ ಪಗ್ಗಹಣಲಕ್ಖಣಂ। ಸಮ್ಮಾಸತಿಯಾ ಉಪಟ್ಠಾನಲಕ್ಖಣಂ। ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿಸ್ಸ ಅವಿಕ್ಖೇಪಲಕ್ಖಣಂ।

ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಅಞ್ಞಾಣಲಕ್ಖಣಂ। ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಚೇತನಾಲಕ್ಖಣಂ। ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ವಿಜಾನನಲಕ್ಖಣಂ। ನಾಮಸ್ಸ ನಮನಲಕ್ಖಣಂ। ರೂಪಸ್ಸ ರುಪ್ಪನಲಕ್ಖಣಂ। ಸಳಾಯತನಸ್ಸ ಆಯತನಲಕ್ಖಣಂ। ಫಸ್ಸಸ್ಸ ಫುಸನಲಕ್ಖಣಂ। ವೇದನಾಯ ವೇದಯಿತಲಕ್ಖಣಂ। ತಣ್ಹಾಯ ಹೇತುಲಕ್ಖಣಂ। ಉಪಾದಾನಸ್ಸ ಗಹಣಲಕ್ಖಣಂ। ಭವಸ್ಸ ಆಯೂಹನಲಕ್ಖಣಂ। ಜಾತಿಯಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಲಕ್ಖಣಂ। ಜರಾಯ ಜೀರಣಲಕ್ಖಣಂ। ಮರಣಸ್ಸ ಚುತಿಲಕ್ಖಣಂ।

ಧಾತೂನಂ ಸುಞ್ಞತಾಲಕ್ಖಣಂ। ಆಯತನಾನಂ ಆಯತನಲಕ್ಖಣಂ। ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾನಂ ಉಪಟ್ಠಾನಲಕ್ಖಣಂ। ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಾನಂ ಪದಹನಲಕ್ಖಣಂ। ಇದ್ಧಿಪಾದಾನಂ ಇಜ್ಝನಲಕ್ಖಣಂ। ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಅಧಿಪತಿಲಕ್ಖಣಂ। ಬಲಾನಂ ಅಕಮ್ಪಿಯಲಕ್ಖಣಂ। ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾನಂ ನಿಯ್ಯಾನಲಕ್ಖಣಂ। ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಹೇತುಲಕ್ಖಣಂ।

ಸಚ್ಚಾನಂ ತಥಲಕ್ಖಣಂ। ಸಮಥಸ್ಸ ಅವಿಕ್ಖೇಪಲಕ್ಖಣಂ। ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಅನುಪಸ್ಸನಾಲಕ್ಖಣಂ। ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾನಂ ಏಕರಸಲಕ್ಖಣಂ। ಯುಗನನ್ಧಾನಂ ಅನತಿವತ್ತನಲಕ್ಖಣಂ।

ಸೀಲವಿಸುದ್ಧಿಯಾ ಸಂವರಲಕ್ಖಣಂ। ಚಿತ್ತವಿಸುದ್ಧಿಯಾ ಅವಿಕ್ಖೇಪಲಕ್ಖಣಂ। ದಿಟ್ಠಿವಿಸುದ್ಧಿಯಾ ದಸ್ಸನಲಕ್ಖಣಂ।

ಖಯೇಞಾಣಸ್ಸ ಸಮುಚ್ಛೇದಲಕ್ಖಣಂ। ಅನುಪ್ಪಾದೇ ಞಾಣಸ್ಸ ಪಸ್ಸದ್ಧಿಲಕ್ಖಣಂ। ಛನ್ದಸ್ಸ ಮೂಲಲಕ್ಖಣಂ। ಮನಸಿಕಾರಸ್ಸ ಸಮುಟ್ಠಾನಲಕ್ಖಣಂ। ಫಸ್ಸಸ್ಸ ಸಮೋಧಾನಲಕ್ಖಣಂ। ವೇದನಾಯ ಸಮೋಸರಣಲಕ್ಖಣಂ। ಸಮಾಧಿಸ್ಸ ಪಮುಖಲಕ್ಖಣಂ। ಸತಿಯಾ ಆಧಿಪತೇಯ್ಯಲಕ್ಖಣಂ। ಪಞ್ಞಾಯ ತತುತ್ತರಿಲಕ್ಖಣಂ। ವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಸಾರಲಕ್ಖಣಂ। ಅಮತೋಗಧಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಪರಿಯೋಸಾನಲಕ್ಖಣಂ ತಥಂ ಅವಿತಥಂ। ಏವಂ ತಥಲಕ್ಖಣಂ ಞಾಣಗತಿಯಾ ಆಗತೋ ಅವಿರಜ್ಝಿತ್ವಾ ಪತ್ತೋ ಅನುಪ್ಪತ್ತೋತಿ ತಥಾಗತೋ, ಏವಂ ತಥಲಕ್ಖಣಂ ಆಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ।

ಕಥಂ ತಥಧಮ್ಮೇ ಯಾಥಾವತೋ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿ ತಥಾಗತೋ? ತಥಧಮ್ಮಾ ನಾಮ ಚತ್ತಾರಿ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ। ಯಥಾಹ "ಚತ್ತಾರಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾನಿ ಅವಿತಥಾನಿ ಅನಞ್ಞಥಾನಿ। ಕತಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ, ಇದಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಮೇತಂ ಅವಿತಥಮೇತಂ ಅನಞ್ಞಥಮೇತ"ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೦೯೦) ವಿತ್ಥಾರೋ। ತಾನಿ ಚ ಭಗವಾ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ತಸ್ಮಾ ತಥಾನಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧತ್ತಾ ತಥಾಗತೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧತ್ಥೋ ಹಿ ಏತ್ಥ ಗತಸದ್ದೋ। ಅಪಿಚ ಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಜಾತಿಪಚ್ಚಯಸಮ್ಭೂತಸಮುದಾಗತಟ್ಠೋ ತಥೋ ಅವಿತಥೋ ಅನಞ್ಞಥೋ…ಪೇ॰… ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಸಮ್ಭೂತಸಮುದಾಗತಟ್ಠೋ ತಥೋ ಅವಿತಥೋ ಅನಞ್ಞಥೋ। ತಥಾ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಪಚ್ಚಯಟ್ಠೋ। ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಟ್ಠೋ…ಪೇ॰… ಜಾತಿಯಾ ಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಟ್ಠೋ ತಥೋ ಅವಿತಥೋ ಅನಞ್ಞಥೋ। ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಭಗವಾ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ತಸ್ಮಾಪಿ ತಥಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧತ್ತಾ ತಥಾಗತೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಏವಂ ತಥಧಮ್ಮೇ ಯಾಥಾವತೋ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿ ತಥಾಗತೋ।

ಕಥಂ ತಥದಸ್ಸಿತಾಯ ತಥಾಗತೋ? ಭಗವಾ ಯಂ ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ…ಪೇ॰… ಸದೇವಮನುಸ್ಸಾಯ ಅಪರಿಮಾಣಾಸು ಲೋಕಧಾತೂಸು ಅಪರಿಮಾಣಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಚಕ್ಖುದ್ವಾರೇ ಆಪಾಥಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಂ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಂ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ। ತಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ಜಾನಾತಿ, ಪಸ್ಸತಿ। ಏವಂ ಜಾನತಾ ಪಸ್ಸತಾ ಚ ತೇನ ತಂ ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠಾದಿವಸೇನ ವಾ ದಿಟ್ಠಸುತಮುತವಿಞ್ಞಾತೇಸು ಲಬ್ಭಮಾನಕಪದವಸೇನ ವಾ "ಕತಮಂ ತಂ ರೂಪಂ ರೂಪಾಯತನಂ, ಯಂ ರೂಪಂ ಚತುನ್ನಂ ಮಹಾಭೂತಾನಂ ಉಪಾದಾಯ ವಣ್ಣನಿಭಾ ಸನಿದಸ್ಸನಂ ಸಪ್ಪಟಿಘಂ ನೀಲಂ ಪೀತಕ"ನ್ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೬೧೬) ಆದಿನಾ ನಯೇನ ಅನೇಕೇಹಿ ನಾಮೇಹಿ ತೇರಸಹಿ ವಾರೇಹಿ ದ್ವೇಪಞ್ಞಾಸಾಯ ನಯೇಹಿ ವಿಭಜ್ಜಮಾನಂ ತಥಮೇವ ಹೋತಿ, ವಿತಥಂ ನತ್ಥಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸೋತದ್ವಾರಾದೀಸುಪಿ ಆಪಾಥಮಾಗಚ್ಛನ್ತೇಸು ಸದ್ದಾದೀಸು। ವುತ್ತಞ್ಚೇತಂ ಭಗವತಾ "ಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸದೇವಕಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ…ಪೇ॰… ಸದೇವಮನುಸ್ಸಾಯ ದಿಟ್ಠಂ ಸುತಂ ಮುತಂ ವಿಞ್ಞಾತಂ ಪತ್ತಂ ಪರಿಯೇಸಿತಂ ಅನುವಿಚರಿತಂ ಮನಸಾ, ತಮಹಂ ಜಾನಾಮಿ, …ತಮಹಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಸಿಂ, ತಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ ವಿದಿತಂ, ತಂ ತಥಾಗತೋ ನ ಉಪಟ್ಠಾಸೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೨೪)। ಏವಂ ತಥದಸ್ಸಿತಾಯ ತಥಾಗತೋ। ತತ್ಥ ತಥದಸ್ಸೀಅತ್ಥೇ ತಥಾಗತೋತಿ ಪದಸಮ್ಭವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಕಥಂ ತಥಾವಾದಿತಾಯ ತಥಾಗತೋ? ಯಂ ರತ್ತಿಂ ಭಗವಾ ಬೋಧಿಮಣ್ಡೇ ಅಪರಾಜಿತಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ತಿಣ್ಣಂ ಮಾರಾನಂ ಮತ್ಥಕಂ ಮದ್ದಿತ್ವಾ ಅನುತ್ತರಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಯಞ್ಚ ರತ್ತಿಂ ಯಮಕಸಾಲಾನಮನ್ತರೇ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿ, ಏತ್ಥನ್ತರೇ ಪಞ್ಚಚತ್ತಾಲೀಸವಸ್ಸಪರಿಮಾಣೇ ಕಾಲೇ ಪಠಮಬೋಧಿಯಾಪಿ ಮಜ್ಝಿಮಬೋಧಿಯಾಪಿ ಪಚ್ಛಿಮಬೋಧಿಯಾಪಿ ಯಂ ಭಗವತಾ ಭಾಸಿತಂ ಸುತ್ತಂ ಗೇಯ್ಯಂ…ಪೇ॰… ವೇದಲ್ಲಂ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಅತ್ಥತೋ ಚ ಬ್ಯಞ್ಜನತೋ ಚ ಅನುಪವಜ್ಜಂ ಅನೂನಮನಧಿಕಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರಪರಿಪುಣ್ಣಂ ರಾಗಮದನಿಮ್ಮದನಂ ದೋಸಮೋಹಮದನಿಮ್ಮದನಂ, ನತ್ಥಿ ತತ್ಥ ವಾಲಗ್ಗಮತ್ತಮ್ಪಿ ಪಕ್ಖಲಿತಂ, ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಏಕಮುದ್ದಿಕಾಯ ಲಞ್ಛಿತಂ ವಿಯ, ಏಕನಾಳಿಯಾ ಮಿತಂ ವಿಯ, ಏಕತುಲಾಯ ತುಲಿತಂ ವಿಯ ಚ ತಥಮೇವ ಹೋತಿ ಅವಿತಥಂ। ತೇನಾಹ – "ಯಞ್ಚ, ಚುನ್ದ, ರತ್ತಿಂ ತಥಾಗತೋ ಅನುತ್ತರಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝತಿ, ಯಞ್ಚ ರತ್ತಿಂ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತಿ, ಯಂ ಏತಸ್ಮಿಂ ಅನ್ತರೇ ಭಾಸತಿ ಲಪತಿ ನಿದ್ದಿಸತಿ, ಸಬ್ಬಂ ತಂ ತಥೇವ ಹೋತಿ ನೋ ಅಞ್ಞಥಾ। ತಸ್ಮಾ ತಥಾಗತೋತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೨೩)। ಗದಅತ್ಥೋ ಹಿ ಏತ್ಥ

ಗತಸದ್ದೋ। ಏವಂ ತಥಾವಾದಿತಾಯ ತಥಾಗತೋ। ಅಪಿಚ ಆಗದನಂ ಆಗದೋ, ವಚನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಥೋ ಅವಿಪರೀತೋ ಆಗದೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ದಕಾರಸ್ಸ ತಕಾರಂ ಕತ್ವಾ ತಥಾಗತೋತಿ ಏವಮೇತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಪದಸಿದ್ಧಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಕಥಂ ತಥಾಕಾರಿತಾಯ ತಥಾಗತೋ? ಭಗವತೋ ಹಿ ವಾಚಾಯ ಕಾಯೋ ಅನುಲೋಮೇತಿ, ಕಾಯಸ್ಸಪಿ ವಾಚಾ। ತಸ್ಮಾ ಯಥಾವಾದೀ ತಥಾಕಾರೀ, ಯಥಾಕಾರೀ ತಥಾವಾದೀ ಚ ಹೋತಿ। ಏವಂಭೂತಸ್ಸ ಚಸ್ಸ ಯಥಾ ವಾಚಾ , ಕಾಯೋಪಿ ತಥಾಗತೋ ಪವತ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯಥಾ ಚ ಕಾಯೋ, ವಾಚಾಪಿ ತಥಾ ಗತಾ ಪವತ್ತಾತಿ ತಥಾಗತೋ। ತೇನಾಹ "ಯಥಾವಾದೀ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತೋ ತಥಾಕಾರೀ, ಯಥಾಕಾರೀ ತಥಾವಾದೀ। ಇತಿ ಯಥಾವಾದೀ ತಥಾಕಾರೀ, ಯಥಾಕಾರೀ ತಥಾವಾದೀ, ತಸ್ಮಾ ತಥಾಗತೋತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ (ಅಂ॰ ನಿ॰ ೪.೨೩)। ಏವಂ ತಥಾಕಾರಿತಾಯ ತಥಾಗತೋ।

ಕಥಂ ಅಭಿಭವನಟ್ಠೇನ ತಥಾಗತೋ? ಉಪರಿ ಭವಗ್ಗಂ ಹೇಟ್ಠಾ ಅವೀಚಿಂ ಪರಿಯನ್ತಂ ಕತ್ವಾ ತಿರಿಯಂ ಅಪರಿಮಾಣಾಸು ಲೋಕಧಾತೂಸು ಸಬ್ಬಸತ್ತೇ ಅಭಿಭವತಿ, ಸೀಲೇನಪಿ ಸಮಾಧಿನಾಪಿ ಪಞ್ಞಾಯಪಿ ವಿಮುತ್ತಿಯಾಪಿ ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನೇನಪಿ, ನ ತಸ್ಸ ತುಲಾ ವಾ ಪಮಾಣಂ ವಾ ಅತ್ಥಿ, ಅತುಲೋ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ ಅನುತ್ತರೋ ರಾಜರಾಜೋ ದೇವದೇವೋ ಸಕ್ಕಾನಂ ಅತಿಸಕ್ಕೋ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂ ಅತಿಬ್ರಹ್ಮಾ। ತೇನಾಹ "ಸದೇವಕೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಲೋಕೇ…ಪೇ॰… ಸದೇವಮನುಸ್ಸಾಯ ತಥಾಗತೋ ಅಭಿಭೂ ಅನಭಿಭೂತೋ ಅಞ್ಞದತ್ಥು ದಸೋ ವಸವತ್ತೀ। ತಸ್ಮಾ ತಥಾಗತೋತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ।

ತತ್ರೇವಂ ಪದಸಿದ್ಧಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ಅಗದೋ ವಿಯ ಅಗದೋ। ಕೋ ಪನೇಸ? ದೇಸನಾವಿಲಾಸಮಯೋ ಚೇವ ಪುಞ್ಞುಸ್ಸಯೋ ಚ। ತೇನ ಹೇಸ ಮಹಾನುಭಾವೋ ಭಿಸಕ್ಕೋ ದಿಬ್ಬಾಗದೇನ ಸಪ್ಪೇ ವಿಯ ಸಬ್ಬಪರಪ್ಪವಾದಿನೋ ಸದೇವಕಞ್ಚ ಲೋಕಂ ಅಭಿಭವತಿ, ಇತಿ ಸಬ್ಬಲೋಕಾಭಿಭವನೇ ತಥೋ ಅವಿಪರೀತೋ ದೇಸನಾವಿಲಾಸಮಯೋ ಚೇವ ಪುಞ್ಞುಸ್ಸಯೋ ಚ ಅಗದೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ದಕಾರಸ್ಸ ತಕಾರಂ ಕತ್ವಾ ತಥಾಗತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏವಂ ಅಭಿಭವನಟ್ಠೇನ ತಥಾಗತೋ।

ಅಪಿಚ ತಥಾಯ ಗತೋತಿಪಿ ತಥಾಗತೋ, ತಥಂ ಗತೋತಿಪಿ ತಥಾಗತೋ। **ಗತೋ**ತಿ ಅವಗತೋ, ಅತೀತೋ, ಪತ್ತೋ, ಪಟಿಪನ್ನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ಥ ಸಕಲಂ ಲೋಕಂ ತೀರಣಪರಿಞ್ಞಾಯ ತಥಾಯ ಗತೋ ಅವಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ। ಲೋಕಸಮುದಯಂ ಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಾಯ ತಥಾಯ ಗತೋ ಅತೀತೋತಿ ತಥಾಗತೋ। ಲೋಕನಿರೋಧಂ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ತಥಾಯ ಗತೋ ಪತ್ತೋತಿ ತಥಾಗತೋ। ಲೋಕನಿರೋಧಗಾಮಿನಿಂ ಪಟಿಪದಂ ತಥಂ ಗತೋ ಪಟಿಪನ್ನೋತಿ ತಥಾಗತೋ। ತೇನ ಯಂ ವುತ್ತಂ ಭಗವತಾ "ಲೋಕೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತೇನ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಲೋಕಸ್ಮಾ ತಥಾಗತೋ ವಿಸಂಯುತ್ತೋ। ಲೋಕಸಮುದಯೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತೇನ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಲೋಕಸಮುದಯೋ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪಹೀನೋ। ಲೋಕನಿರೋಧೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತೇನ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಲೋಕನಿರೋಧೋ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕತೋ। ಲೋಕನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತೇನ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಾ, ಲೋಕನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಭಾವಿತಾ। ಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸದೇವಕಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ…ಪೇ॰… ಸಬ್ಬಂ ತಂ ತಥಾಗತೇನ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಂ, ತಸ್ಮಾ ತಥಾಗತೋತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ (ಅಂ॰ ನಿ॰ ೪.೨೩)। ತಸ್ಸ ಏವಮ್ಪಿ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇದಮ್ಪಿ ಚ ತಥಾಗತಸ್ಸ ತಥಾಗತಭಾವದೀಪನೇ ಮುಖಮತ್ತಮೇವ। ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಪನ ತಥಾಗತೋವ ತಥಾಗತಸ್ಸ ತಥಾಗತಭಾವಂ ವಣ್ಣೇಯ್ಯ।

ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿ ಪದದ್ವಯೇ ಪನ ಆರಕತ್ತಾ ಅರೀನಂ, ಅರಾನಞ್ಚ ಹತತ್ತಾ, ಪಚ್ಚಯಾದೀನಂ ಅರಹತ್ತಾ, ಪಾಪಕರಣೇ ರಹಾಭಾವಾತಿ ಇಮೇಹಿ ತಾವ ಕಾರಣೇಹಿ **ಅರಹ**ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಸಮ್ಮಾ ಸಾಮಞ್ಚ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ ಬುದ್ಧತ್ತಾ ಪನ **ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ**ತಿ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ। ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನೇತಂ ಪದದ್ವಯಂ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** ಬುದ್ಧಾನುಸ್ಸತಿವಣ್ಣನಾಯಂ ಪಕಾಸಿತಂ।

ಪರಿಞ್ಞಾತನ್ತಂ ತಥಾಗತಸ್ಸಾತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ತಂ ಮಞ್ಞನಾವತ್ಥು ಪರಿಞ್ಞಾತಂ ತಥಾಗತಸ್ಸಾತಿಪಿ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಪರಿಞ್ಞಾತನ್ತಂ ನಾಮ ಪರಿಞ್ಞಾತಪಾರಂ ಪರಿಞ್ಞಾತಾವಸಾನಂ ಅನವಸೇಸತೋ ಪರಿಞ್ಞಾತನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ಸಾವಕೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ತೇನ ತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನೇ ವಿಸೇಸೋ ನತ್ಥಿ, ಪರಿಞ್ಞಾಯ ಪನ ಅತ್ಥಿ। ಸಾವಕಾ ಹಿ ಚತುನ್ನಂ ಧಾತೂನಂ ಏಕದೇಸಮೇವ ಸಮ್ಮಸಿತ್ವಾ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪಾಪುಣನ್ತಿ। ಬುದ್ಧಾನಂ ಪನ ಅಣುಪ್ಪಮಾಣಮ್ಪಿ ಸಙ್ಖಾರಗತಂ ಞಾಣೇನ ಅದಿಟ್ಠಮತುಲಿತಮತೀರಿತಮಸಚ್ಛಿಕತಂ ನತ್ಥಿ।

ತಥಾಗತವಾರಸತ್ತಮನಯವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ತಥಾಗತವಾರಅಟ್ಠಮನಯವಣ್ಣನಾ

೧೩. **ನನ್ದೀ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಮೂಲ**ನ್ತಿಆದೀಸು ಚ **ನನ್ದೀ**ತಿ ಪುರಿಮತಣ್ಹಾ। **ದುಕ್ಖ**ನ್ತಿ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ। **ಮೂಲ**ನ್ತಿಆದಿ। **ಇತಿ ವಿದಿತ್ವಾ**ತಿ ತಂ ಪುರಿಮಭವನನ್ದಿಂ "ಇಮಸ್ಸ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಮೂಲ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಜಾನಿತ್ವಾ। **ಭವಾ**ತಿ ಕಮ್ಮಭವತೋ। **ಜಾತೀ**ತಿ ವಿಪಾಕಕ್ಖನ್ಧಾ। ತೇ ಹಿ ಯಸ್ಮಾ ಜಾಯನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಜಾತೀ"ತಿ ವುತ್ತಾ। ಜಾತಿಸೀಸೇನ ವಾ ಅಯಂ ದೇಸನಾ। ಏತಮ್ಪಿ "ಇತಿ ವಿದಿತ್ವಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಅಯಞ್ಹಿ ಏತ್ಥ ಅತ್ಥೋ "ಕಮ್ಮಭವತೋ ಉಪಪತ್ತಿಭವೋ ಹೋತೀತಿ ಏವಞ್ಚ ಜಾನಿತ್ವಾ"ತಿ। **ಭೂತಸ್ಸಾ**ತಿ ಸತ್ತಸ್ಸ। **ಜರಾಮರಣ**ನ್ತಿ ಜರಾ ಚ ಮರಣಞ್ಚ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ತೇನ ಉಪಪತ್ತಿಭವೇನ ಭೂತಸ್ಸ ಸತ್ತಸ್ಸ ಖನ್ಧಾನಂ ಜರಾಮರಣಂ ಹೋತೀತಿ ಏವಞ್ಚ ಜಾನಿತ್ವಾತಿ।

ಏತ್ತಾವತಾ ಯಂ ಬೋಧಿರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಅಪರಾಜಿತಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಸಮ್ಮಸಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪತ್ತೋ, ತಸ್ಸ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಸ್ಸ ಪಟಿವೇಧಾ ಮಞ್ಞನಾನಂ ಅಭಾವಕಾರಣಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಚತುಸಙ್ಖೇಪಂ ತಿಸನ್ಧಿಂ ತಿಯದ್ಧಂ ವೀಸತಾಕಾರಂ ತಮೇವ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಂ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಕಥಂ ಪನ ಏತ್ತಾವತಾ ಏಸ ಸಬ್ಬೋ ದಸ್ಸಿತೋ ಹೋತೀತಿ। ಏತ್ಥ ಹಿ ನನ್ದೀತಿ ಅಯಂ ಏಕೋ ಸಙ್ಖೇಪೋ। ದುಕ್ಖಸ್ಸಾತಿ ವಚನತೋ ದುಕ್ಖಂ ದುತಿಯೋ, ಭವಾ ಜಾತೀತಿ ವಚನತೋ ಭವೋ ತತಿಯೋ, ಜಾತಿಜರಾಮರಣಂ ಚತುತ್ಥೋ। ಏವಂ ತಾವ ಚತ್ತಾರೋ ಸಙ್ಖೇಪಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ಕೋಟ್ಠಾಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಣ್ಹಾದುಕ್ಖಾನಂ ಪನ ಅನ್ತರಂ ಏಕೋ ಸನ್ಧಿ, ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಚ ಭವಸ್ಸ ಚ ಅನ್ತರಂ ದುತಿಯೋ, ಭವಸ್ಸ ಚ ಜಾತಿಯಾ ಚ ಅನ್ತರಂ ತತಿಯೋ। ಏವಂ ಚತುನ್ನಂ ಅಙ್ಗುಲೀನಂ ಅನ್ತರಸದಿಸಾ ಚತುಸಙ್ಖೇಪನ್ತರಾ ತಯೋ ಸನ್ಧೀ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ತತ್ಥ ನನ್ದೀತಿ ಅತೀತೋ ಅದ್ಧಾ, ಜಾತಿಜರಾಮರಣಂ ಅನಾಗತೋ, ದುಕ್ಖಞ್ಚ ಭವೋ ಚ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೋತಿ ಏವಂ ತಯೋ ಅದ್ಧಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅತೀತೇ ಪನ ಪಞ್ಚಸು ಆಕಾರೇಸು ನನ್ದೀವಚನೇನ ತಣ್ಹಾ ಏಕಾ ಆಗತಾ, ತಾಯ ಅನಾಗತಾಪಿ ಅವಿಜ್ಜಾಸಙ್ಖಾರಉಪಾದಾನಭವಾ ಪಚ್ಚಯಲಕ್ಖಣೇನ ಗಹಿತಾವ ಹೋನ್ತಿ। ಜಾತಿಜರಾಮರಣವಚನೇನ ಪನ ಯೇಸಂ ಖನ್ಧಾನಂ ತಜ್ಜಾತಿಜರಾಮರಣಂ, ತೇ ವುತ್ತಾ ಯೇವಾತಿ ಕತ್ವಾ ಆಯತಿಂ ವಿಞ್ಞಾಣನಾಮರೂಪಸಳಾಯತನಫಸ್ಸವೇದನಾ ಗಹಿತಾವ ಹೋನ್ತಿ।

ಏವಮೇತೇ "ಪುರಿಮಕಮ್ಮಭವಸ್ಮಿಂ ಮೋಹೋ ಅವಿಜ್ಜಾ, ಆಯೂಹನಾ ಸಙ್ಖಾರಾ, ನಿಕನ್ತಿ ತಣ್ಹಾ, ಉಪಗಮನಂ ಉಪಾದಾನಂ, ಚೇತನಾ ಭವೋ ಇತಿ ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ ಪುರಿಮಕಮ್ಮಭವಸ್ಮಿಂ ಇಧ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾ ಪಚ್ಚಯಾ। ಇಧ ಪಟಿಸನ್ಧಿ ವಿಞ್ಞಾಣಂ, ಓಕ್ಕನ್ತಿ ನಾಮರೂಪಂ, ಪಸಾದೋ ಆಯತನಂ, ಫುಟ್ಠೋ ಫಸ್ಸೋ, ವೇದಯಿತಂ ವೇದನಾ ಇತಿ ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ ಇಧೂಪಪತ್ತಿಭವಸ್ಮಿಂ ಪುರೇಕತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಾ। ಇಧ ಪರಿಪಕ್ಕತ್ತಾ ಆಯತನಾನಂ ಮೋಹೋ ಅವಿಜ್ಜಾ, ಆಯೂಹನಾ ಸಙ್ಖಾರಾ, ನಿಕನ್ತಿ ತಣ್ಹಾ, ಉಪಗಮನಮುಪಾದಾನಂ, ಚೇತನಾ ಭವೋ ಇತಿ ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ ಇಧ ಕಮ್ಮಭವಸ್ಮಿಂ ಆಯತಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾ ಪಚ್ಚಯಾ। ಆಯತಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿ ವಿಞ್ಞಾಣಂ, ಓಕ್ಕನ್ತಿ ನಾಮರೂಪಂ, ಪಸಾದೋ ಆಯತನಂ, ಫುಟ್ಠೋ ಫಸ್ಸೋ ,

ವೇದಯಿತಂ ವೇದನಾ ಇತಿ ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ ಆಯತಿಂ ಉಪಪತ್ತಿಭವಸ್ಮಿಂ ಇಧ ಕತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಾ"ತಿ ಏವಂ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಲಕ್ಖಣಾ ವೀಸತಿ ಆಕಾರಾ ಇಧ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಏವಂ "ನನ್ದೀ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಮೂಲನ್ತಿ ಇತಿ ವಿದಿತ್ವಾ ಭವಾ ಜಾತಿ, ಭೂತಸ್ಸ ಜರಾಮರಣ"ನ್ತಿ ಏತ್ತಾವತಾ ಏಸ ಸಬ್ಬೋಪಿ ಚತುಸಙ್ಖೇಪೋ ತಿಸನ್ಧಿ ತಿಯದ್ಧೋ ವೀಸತಾಕಾರೋ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ ದಸ್ಸಿತೋ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಇದಾನಿ **ತಸ್ಮಾ ತಿಹ, ಭಿಕ್ಖವೇ...ಪೇ॰... ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿ ವದಾಮೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅಪುಬ್ಬಪದವಣ್ಣನಂ ಕತ್ವಾ ಪದಯೋಜನಾಯ ಅತ್ಥನಿಗಮನಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮ। **ತಸ್ಮಾ ತಿಹಾ**ತಿ ತಸ್ಮಾ ಇಚ್ಚೇವ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತಿಕಾರಹಕಾರಾ ಹಿ ನಿಪಾತಾ। **ಸಬ್ಬಸೋ**ತಿ ಅನವಸೇಸವಚನಮೇತಂ। **ತಣ್ಹಾನ**ನ್ತಿ ನನ್ದೀತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಾನಂ ಸಬ್ಬತಣ್ಹಾನಂ। **ಖಯಾ**ತಿ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗೇನ ಅಚ್ಚನ್ತಕ್ಖಯಾ। **ವಿರಾಗಾ**ದೀನಿ ಖಯವೇವಚನಾನೇವ। ಯಾ ಹಿ ತಣ್ಹಾ ಖೀಣಾ, ವಿರತ್ತಾಪಿ ತಾ ಭವನ್ತಿ ನಿರುದ್ಧಾಪಿ ಚತ್ತಾಪಿ ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠಾಪಿ। **ಖಯಾ**ತಿ ವಾ ಚತುಮಗ್ಗಕಿಚ್ಚಸಾಧಾರಣಮೇತಂ। ತತೋ ಪಠಮಮಗ್ಗೇನ **ವಿರಾಗಾ,** ದುತಿಯೇನ **ನಿರೋಧಾ,** ತತಿಯೇನ **ಚಾಗಾ,** ಚತುತ್ಥೇನ **ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಾ**ತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಯಾಹಿ ವಾ ತಣ್ಹಾಹಿ ಪಥವಿಂ ಪಥವಿತೋ ಸಞ್ಜಾನೇಯ್ಯ, ತಾಸಂ ಖಯಾ। ಯಾಹಿ ಪಥವಿಂ ಮಞ್ಞೇಯ್ಯ, ತಾಸಂ ವಿರಾಗಾ। ಯಾಹಿ ಪಥವಿಯಾ ಮಞ್ಞೇಯ್ಯ, ತಾಸಂ ನಿರೋಧಾ। ಯಾಹಿ ಪಥವಿತೋ ಮಞ್ಞೇಯ್ಯ, ತಾಸಂ ಚಾಗಾ। ಯಾಹಿ ಪಥವಿಂ ಮೇತಿ ಮಞ್ಞೇಯ್ಯ, ತಾಸಂ ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಾ। ಯಾಹಿ ವಾ ಪಥವಿಂ ಮಞ್ಞೇಯ್ಯ, ತಾಸಂ ಖಯಾ...ಪೇ॰... ಯಾಹಿ ಪಥವಿಂ ಅಭಿನನ್ದೇಯ್ಯ, ತಾಸಂ ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಾತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ, ನ ಕಿಞ್ಚಿ ವಿರುಜ್ಝತಿ।

ಅನುತ್ತರನ್ತಿ ಉತ್ತರವಿರಹಿತಂ ಸಬ್ಬಸೇಟ್ಠಂ। **ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿ**ನ್ತಿ ಸಮ್ಮಾ ಸಾಮಞ್ಚ ಬೋಧಿಂ। ಅಥ ವಾ ಪಸತ್ಥಂ ಸುನ್ದರಞ್ಚ ಬೋಧಿಂ। **ಬೋಧೀ**ತಿ ರುಕ್ಖೋಪಿ ಮಗ್ಗೋಪಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಮ್ಪಿ ನಿಬ್ಬಾನಮ್ಪಿ। "ಬೋಧಿರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಪಠಮಾಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧; ಉದಾ॰ ೧) ಚ "ಅನ್ತರಾ ಚ ಬೋಧಿಂ ಅನ್ತರಾ ಚ ಗಯ"ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೧; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮೫) ಚ ಆಗತಟ್ಠಾನೇಹಿ ರುಕ್ಖೋ ಬೋಧೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। "ಚತೂಸು ಮಗ್ಗೇಸು ಞಾಣ"ನ್ತಿ (ಚೂಳನಿ॰ ೧೨೧) ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ಮಗ್ಗೋ। "ಪಪ್ಪೋತಿ ಬೋಧಿಂ ವರಭೂರಿಮೇಧಸೋ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೨೧೭) ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ। "ಪತ್ವಾನ ಬೋಧಿಂ ಅಮತಂ ಅಸಙ್ಖತ"ನ್ತಿ ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ನಿಬ್ಬಾನಂ। ಇಧ ಪನ ಭಗವತೋ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ಅಪರೇ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣನ್ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ।

ಸಾವಕಾನಂ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ ಅನುತ್ತರಾ ಬೋಧಿ ಹೋತಿ ನ ಹೋತೀತಿ। ನ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಅಸಬ್ಬಗುಣದಾಯಕತ್ತಾ। ತೇಸಞ್ಹಿ ಕಸ್ಸಚಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ ಅರಹತ್ತಫಲಮೇವ ದೇತಿ, ಕಸ್ಸಚಿ ತಿಸ್ಸೋ ವಿಜ್ಜಾ, ಕಸ್ಸಚಿ ಛ ಅಭಿಞ್ಞಾ, ಕಸ್ಸಚಿ ಚತಸ್ಸೋ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ, ಕಸ್ಸಚಿ ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣಂ। **ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಮ್ಪಿ** ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಞಾಣಮೇವ ದೇತಿ। **ಬುದ್ಧಾನಂ** ಪನ ಸಬ್ಬಗುಣಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದೇತಿ ಅಭಿಸೇಕೋ ವಿಯ ರಞ್ಞೋ ಸಬ್ಬಲೋಕಿಸ್ಸರಿಯಭಾವಂ। ತಸ್ಮಾ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿಪಿ ಅನುತ್ತರಾ ಬೋಧಿ ನ ಹೋತೀತಿ।

ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿ ಅಭಿಞ್ಞಾಸಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿ, ಪತ್ತೋ ಅಧಿಗತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಇತಿ ವದಾಮೀ**ತಿ ಇತಿ ವದಾಮಿ ಆಚಿಕ್ಖಾಮಿ ದೇಸೇಮಿ ಪಞ್ಞಪೇಮಿ, ಪಟ್ಠಪೇಮಿ ವಿವರಾಮಿ ವಿಭಜಾಮಿ ಉತ್ತಾನೀಕರೋಮೀತಿ। ತತ್ರಾಯಂ ಯೋಜನಾ - ತಥಾಗತೋಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ...ಪೇ॰... ಪಥವಿಂ ನ ಮಞ್ಞತಿ...ಪೇ॰... ಪಥವಿಂ ನಾಭಿನನ್ದತಿ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು, ನನ್ದೀ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಮೂಲಂ, ಭವಾ ಜಾತಿ, ಭೂತಸ್ಸ ಜರಾಮರಣನ್ತಿ ಇತಿ ವಿದಿತ್ವಾತಿ। ತತ್ಥ **ಇತಿ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಇತಿಕಾರೋ ಕಾರಣತ್ಥೋ**। ತೇನ ಇಮಸ್ಸ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಸ್ಸ ವಿದಿತತ್ತಾ ಪಟಿವಿದ್ಧತ್ತಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಕಿಞ್ಚ ಭಿಯ್ಯೋ - ಯಸ್ಮಾ ಚ ಏವಮಿಮಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಂ ವಿದಿತ್ವಾ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಯಾ ನನ್ದೀತಿ ವುತ್ತತಣ್ಹಾ ಸಬ್ಬಪ್ಪಕಾರಾ, ಸಾ ಪಹೀನಾ, ತಾಸಞ್ಚ ತಥಾಗತೋ ಸಬ್ಬಸೋ ತಣ್ಹಾನಂ ಖಯಾ...ಪೇ॰... ಅನುತ್ತರಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ। ತಸ್ಮಾ ಪಥವಿಂ ನ ಮಞ್ಞತಿ...ಪೇ॰... ಪಥವಿಂ ನಾಭಿನನ್ದತೀತಿ ವದಾಮೀತಿ ಏವಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧತ್ತಾ ನ ಮಞ್ಞತಿ ನಾಭಿನನ್ದತೀತಿ ವದಾಮೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಅಥ ವಾ ಯಸ್ಮಾ "ನನ್ದೀ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಮೂಲ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಸೋ ತಣ್ಹಾ ಖಯಂ ಗತಾ, ತಸ್ಮಾ ತಿಹ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತೋ ಸಬ್ಬಸೋ ತಣ್ಹಾನಂ ಖಯಾ...ಪೇ॰... ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿ ವದಾಮಿ। ಸೋ ಏವಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧತ್ತಾ ಪಥವಿಂ ನ ಮಞ್ಞತಿ...ಪೇ॰... ನಾಭಿನನ್ದತೀತಿ। ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ಹಿ ಯಸ್ಮಾತಿ ಅವತ್ವಾ ತಸ್ಮಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾತಿ ಆನೇತ್ವಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ, ಅಯಂ ಸಾಸನಯುತ್ತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ।

ಇದಮವೋಚ ಭಗವಾತಿ ಇದಂ ನಿದಾನಾವಸಾನತೋ ಪಭುತಿ ಯಾವ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿ ವದಾಮೀತಿ ಸಕಲಸುತ್ತನ್ತಂ ಭಗವಾ ಪರೇಸಂ ಪಞ್ಞಾಯ ಅಲಬ್ಭಣೇಯ್ಯಪತಿಟ್ಠಂ ಪರಮಗಮ್ಭೀರಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಏಕೇನ ಪುಥುಜ್ಜನವಾರೇನ ಏಕೇನ ಸೇಕ್ಖವಾರೇನ ಚತೂಹಿ ಖೀಣಾಸವವಾರೇಹಿ ದ್ವೀಹಿ ತಥಾಗತವಾರೇಹೀತಿ ಅಟ್ಠಹಿ ಮಹಾವಾರೇಹಿ ಏಕಮೇಕಸ್ಮಿಞ್ಚ ವಾರೇ ಪಥವೀಆದೀಹಿ ಚತುವೀಸತಿಯಾ ಅನ್ತರವಾರೇಹಿ ಪಟಿಮಣ್ಡೇತ್ವಾ ದ್ವೇಭಾಣವಾರಪರಿಮಾಣಾಯ ತನ್ತಿಯಾ ಅವೋಚ।

ಏವಂ ವಿಚಿತ್ರನಯದೇಸನಾವಿಲಾಸಯುತ್ತಂ ಪನೇತಂ ಸುತ್ತಂ ಕರವಿಕರುದಮಞ್ಜುನಾ ಕಣ್ಣಸುಖೇನ ಪಣ್ಡಿತಜನಹದಯಾನಂ ಅಮತಾಭಿಸೇಕಸದಿಸೇನ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಸರೇನ ಭಾಸಮಾನಸ್ಸಾಪಿ। **ನ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವತೋ ಭಾಸಿತಂ ಅಭಿನನ್ದು**ನ್ತಿ ತೇ ಪಞ್ಚಸತಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಇದಂ ಭಗವತೋ ವಚನಂ ನಾನುಮೋದಿಂಸು। ಕಸ್ಮಾ? ಅಞ್ಞಾಣಕೇನ। ತೇ ಕಿರ ಇಮಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ನ ಜಾನಿಂಸು, ತಸ್ಮಾ ನಾಭಿನನ್ದಿಂಸು। ತೇಸಞ್ಹಿ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಏವಂ ವಿಚಿತ್ರನಯದೇಸನಾವಿಲಾಸಯುತ್ತಮ್ಪಿ ಏತಂ ಸುತ್ತಂ ಘನಪುಥುಲೇನ ದುಸ್ಸಪಟ್ಟೇನ ಮುಖೇ ಬನ್ಧಂ ಕತ್ವಾ ಪುರತೋ ಠಪಿತಮನುಞ್ಞಭೋಜನಂ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ। ನನು ಚ ಭಗವಾ ಅತ್ತನಾ ದೇಸಿತಂ ಧಮ್ಮಂ ಪರೇ ಞಾಪೇತುಂ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪತ್ತೋ। ಸೋ ಕಸ್ಮಾ ಯಥಾ ತೇ ನ ಜಾನನ್ತಿ, ತಥಾ ದೇಸೇಸೀತಿ। ವುತ್ತಮಿದಂ ಇಮಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ನಿಕ್ಖೇಪವಿಚಾರಣಾಯಂ ಏವ "ಮಾನಭಞ್ಜನತ್ಥಂ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಮೂಲಪರಿಯಾಯನ್ತಿ ದೇಸನಂ ಆರಭೀ"ತಿ, ತಸ್ಮಾ ನ ಯಿಧ ಪುನ ವತ್ತಬ್ಬಮತ್ಥಿ, ಏವಂ ಮಾನಭಞ್ಜನತ್ಥಂ ದೇಸಿತಞ್ಚ ಪನೇತಂ ಸುತ್ತಂ ಸುತ್ವಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ತಂಯೇವ ಕಿರ ಪಥವಿಂ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕೋಪಿ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ, ಸೇಕ್ಖೋಪಿ ಅರಹಾಪಿ ತಥಾಗತೋಪಿ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ। ಕಿನ್ನಾಮಿದಂ ಕಥಂ ನಾಮಿದನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇನ್ತಾ ಪುಬ್ಬೇ ಮಯಂ ಭಗವತಾ ಕಥಿತಂ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಖಿಪ್ಪಮೇವ ಜಾನಾಮ, ಇದಾನಿ ಪನಿಮಸ್ಸ ಮೂಲಪರಿಯಾಯಸ್ಸ ಅನ್ತಂ ವಾ ಕೋಟಿಂ ವಾ ನ ಜಾನಾಮ ನ ಪಸ್ಸಾಮ, ಅಹೋ ಬುದ್ಧಾ ನಾಮ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಾ ಅತುಲಾತಿ ಉದ್ಧಟದಾಠಾ ವಿಯ ಸಪ್ಪಾ ನಿಮ್ಮದಾ ಹುತ್ವಾ ಬುದ್ಧುಪಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಞ್ಚ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಆಗಮಂಸು।

ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಭಿಕ್ಖೂ ಧಮ್ಮಸಭಾಯಂ ಸನ್ನಿಸಿನ್ನಾ ಇಮಂ ಕಥಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇಸುಂ "ಅಹೋ ಬುದ್ಧಾನಂ ಆನುಭಾವೋ, ತೇ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪಬ್ಬಜಿತಾ ತಥಾ ಮಾನಮದಮತ್ತಾ ಭಗವತಾ ಮೂಲಪರಿಯಾಯದೇಸನಾಯ ನಿಹತಮಾನಾ ಕತಾ"ತಿ, ಅಯಞ್ಚರಹಿ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅನ್ತರಾಕಥಾ ವಿಪ್ಪಕತಾ। ಅಥ ಭಗವಾ ಗನ್ಧಕುಟಿಯಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ತಙ್ಖಣಾನುರೂಪೇನ ಪಾಟಿಹಾರಿಯೇನ ಧಮ್ಮಸಭಾಯಂ ಪಞ್ಞತ್ತವರಬುದ್ಧಾಸನೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಹ - "ಕಾಯ ನುತ್ಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏತರಹಿ ಕಥಾಯ ಸನ್ನಿಸಿನ್ನಾ"ತಿ। ತೇ ತಮತ್ಥಂ ಭಗವತೋ ಆರೋಚೇಸುಂ। ಭಗವಾ ಏತದವೋಚ - "ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇದಾನೇವ, ಪುಬ್ಬೇಪಿ ಅಹಂ ಇಮೇ ಏವಂ ಮಾನಪಗ್ಗಹಿತಸಿರೇ ವಿಚರನ್ತೇ ನಿಹತಮಾನೇ ಅಕಾಸಿ"ನ್ತಿ। ತತೋ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಇದಂ ಅತೀತಂ ಆನೇಸಿ -

ಭೂತಪುಬ್ಬಂ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಞ್ಞತರೋ ದಿಸಾಪಾಮೋಕ್ಖೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ಪಟಿವಸತಿ ತಿಣ್ಣಂ ವೇದಾನಂ ಪಾರಗೂ ಸನಿಘಣ್ಡುಕೇಟುಭಾನಂ ಸಾಕ್ಖರಪ್ಪಭೇದಾನಂ ಇತಿಹಾಸಪಞ್ಚಮಾನಂ ಪದಕೋ ವೇಯ್ಯಾಕರಣೋ ಲೋಕಾಯತಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣೇಸು ಅನವಯೋ, ಸೋ ಪಞ್ಚಮತ್ತಾನಿ ಮಾಣವಕಸತಾನಿ ಮನ್ತೇ ವಾಚೇತಿ। ಪಣ್ಡಿತಾ ಮಾಣವಕಾ ಬಹುಞ್ಚ ಗಣ್ಹನ್ತಿ ಲಹುಞ್ಚ, ಸುಟ್ಠು ಚ ಉಪಧಾರೇನ್ತಿ, ಗಹಿತಞ್ಚ ತೇಸಂ ನ ವಿನಸ್ಸತಿ। ಸೋಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಆಚರಿಯಮುಟ್ಠಿಂ ಅಕತ್ವಾ ಘಟೇ ಉದಕಂ ಆಸಿಞ್ಚನ್ತೋ ವಿಯ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಸಿಪ್ಪಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹಾಪೇತ್ವಾ ತೇ ಮಾಣವಕೇ ಏತದವೋಚ "ಏತ್ತಕಮಿದಂ ಸಿಪ್ಪಂ

ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸಮ್ಪರಾಯಹಿತ”ನ್ತಿ। ತೇ ಮಾಣವಕಾ - “ಯಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಆಚರಿಯೋ ಜಾನಾತಿ, ಮಯಮ್ಪಿ ತಂ ಜಾನಾಮ, ಮಯಮ್ಪಿ ದಾನಿ ಆಚರಿಯಾ ಏವಾ”ತಿ ಮಾನಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ತತೋ ಪಭುತಿ ಆಚರಿಯೇ ಅಗಾರವಾ ನಿಕ್ಖಿತ್ತವತ್ತಾ ವಿಹರಿಂಸು। ಆಚರಿಯೋ ಞತ್ವಾ “ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ ನೇಸಂ ಮಾನನಿಗ್ಗಹ”ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ। ಸೋ ಏಕದಿವಸಂ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೇ ತೇ ಮಾಣವಕೇ ಆಹ “ತಾತಾ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮಿ, ಕಚ್ಚಿತ್ಥ ಸಮತ್ಥಾ ಕಥೇತು”ನ್ತಿ। ತೇ “ಪುಚ್ಛಥ ಆಚರಿಯ, ಪುಚ್ಛಥ ಆಚರಿಯಾ”ತಿ ಸಹಸಾವ ಆಹಂಸು, ಯಥಾ ತಂ ಸುತಮದಮತ್ತಾ। ಆಚರಿಯೋ ಆಹ -

> “ಕಾಲೋ ಘಸತಿ ಭೂತಾನಿ, ಸಬ್ಬಾನೇವ ಸಹತ್ತನಾ।
> ಯೋ ಚ ಕಾಲಘಸೋ ಭೂತೋ, ಸ ಭೂತಪಚನಿಂ ಪಚೀ”ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೧೦.೧೯೦) -

ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಥ ತಾತಾ ಇಮಂ ಪಞ್ಹನ್ತಿ।

ತೇ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಅಜಾನಮಾನಾ ತುಣ್ಹೀ ಅಹೇಸುಂ। ಆಚರಿಯೋ ಆಹ “ಅಲಂ ತಾತಾ ಗಚ್ಛಥಜ್ಜ, ಸ್ವೇ ಕಥೇಯ್ಯಾಥಾ”ತಿ ಉಯ್ಯೋಜೇಸಿ। ತೇ ದಸಪಿ ವೀಸತಿಪಿ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡಿತಾ ಹುತ್ವಾ ನ ತಸ್ಸ ಪಞ್ಹಸ್ಸ ಆದಿಂ, ನ ಅನ್ತಮದ್ದಸಂಸು। ಆಗನ್ತ್ವಾ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ಆರೋಚೇಸುಂ “ನ ಇಮಸ್ಸ ಪಞ್ಹಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ಆಜಾನಾಮಾ”ತಿ। ಆಚರಿಯೋ ತೇಸಂ ನಿಗ್ಗಹತ್ಥಾಯ ಇಮಂ ಗಾಥಮಭಾಸಿ -

> “ಬಹೂನಿ ನರಸೀಸಾನಿ, ಲೋಮಸಾನಿ ಬ್ರಹಾನಿ ಚ।
> ಗೀವಾಸು ಪಟಿಮುಕ್ಕಾನಿ, ಕೋಚಿದೇವೇತ್ಥ ಕಣ್ಣವಾ”ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೧೦.೧೯೧) -

ಗಾಥಾಯತ್ಥೋ - ಬಹೂನಿ ನರಾನಂ ಸೀಸಾನಿ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಸಬ್ಬಾನಿ ಚ ತಾನಿ ಲೋಮಸಾನಿ ಸಬ್ಬಾನಿ ಚ ಮಹನ್ತಾನಿ ಗೀವಾಯಮೇವ ಚ ಠಪಿತಾನಿ, ನ ತಾಲಫಲಂ ವಿಯ ಹತ್ಥೇನ ಗಹಿತಾನಿ, ನತ್ಥಿ ತೇಸಂ ಇಮೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ನಾನಾಕರಣಂ। ಏತ್ಥ ಪನ ಕೋಚಿದೇವ ಕಣ್ಣವಾತಿ ಅತ್ತಾನಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। **ಕಣ್ಣವಾ**ತಿ ಪಞ್ಞವಾ। ಕಣ್ಣಚ್ಛಿದ್ದಂ ಪನ ನ ಕಸ್ಸಚಿ ನತ್ಥಿ, ತಂ ಸುತ್ವಾ ತೇ ಮಾಣವಕಾ ಮಙ್ಕುಭೂತಾ ಪತ್ತಕ್ಖನ್ಧಾ ಅಧೋಮುಖಾ ಅಙ್ಗುಲಿಯಾ ಭೂಮಿಂ ವಿಲಿಖನ್ತಾ ತುಣ್ಹೀ ಅಹೇಸುಂ।

ಅಥ ನೇಸಂ ಅಹಿರಿಕಭಾವಂ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಆಚರಿಯೋ “ಉಗ್ಗಣ್ಹಥ ತಾತಾ ಪಞ್ಹ”ನ್ತಿ ಪಞ್ಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸಿ। **ಕಾಲೋ**ತಿ ಪುರೇಭತ್ತಕಾಲೋಪಿ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಕಾಲೋಪೀತಿ ಏವಮಾದಿ। **ಭೂತಾನೀ**ತಿ ಸತ್ತಾಧಿವಚನಮೇತಂ। ಕಾಲೋ ಹಿ ಭೂತಾನಂ ನ ಚಮ್ಮಮಂಸಾದೀನಿ ಖಾದತಿ, ಅಪಿಚ ಖೋ ನೇಸಂ ಆಯುವಣ್ಣಬಲಾನಿ ಖೇಪೇನ್ತೋ ಯೋಬ್ಬಞ್ಞಂ ಮದ್ದನ್ತೋ ಆರೋಗ್ಯಂ ವಿನಾಸೇನ್ತೋ **ಘಸತಿ** ಖಾದತೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಸಬ್ಬಾನೇವ ಸಹತ್ತನಾ**ತಿ ಏವಂ ಘಸನ್ತೋ ಚ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ವಜ್ಜೇತಿ, ಸಬ್ಬಾನೇವ ಘಸತಿ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಭೂತಾನಿಯೇವ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಸಹತ್ತನಾ ಅತ್ತಾನಮ್ಪಿ ಘಸತಿ। ಪುರೇಭತ್ತಕಾಲೋ ಹಿ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಕಾಲಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಕಾಲಾದೀಸು। **ಯೋ ಚ ಕಾಲಘಸೋ ಭೂತೋ**ತಿ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಸೋ ಹಿ ಆಯತಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಾಲಂ ಖೇಪೇತ್ವಾ ಖಾದಿತ್ವಾ ಠಿತತ್ತಾ “ಕಾಲಘಸೋ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಸ ಭೂತಪಚನಿಂ ಪಚೀ**ತಿ ಸೋ ಯಾಯಂ ತಣ್ಹಾ ಅಪಾಯೇಸು ಭೂತೇ ಪಚತಿ, ತಂ ಞಾಣಗ್ಗಿನಾ ಪಚಿ ದಯ್ಹಿ ಭಸ್ಮಮಕಾಸಿ, ತೇನ “ಭೂತಪಚನಿಂ ಪಚೀ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। “ಪಜನಿ”ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ಜನಿಕಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಕನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಥ ತೇ ಮಾಣವಕಾ ದೀಪಸಹಸ್ಸಾಲೋಕೇನ ವಿಯ ರತ್ತಿಂ ಸಮವಿಸಮಂ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇನ ಪಞ್ಹಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ಪಾಕಟಂ ದಿಸ್ವಾ “ಇದಾನಿ ಮಯಂ ಯಾವಜೀವಂ ಗುರುವಾಸಂ ವಸಿಸ್ಸಾಮ, ಮಹನ್ತಾ ಏತೇ ಆಚರಿಯಾ ನಾಮ, ಮಯಞ್ಹಿ ಬಹುಸ್ಸುತಮಾನಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಚತುಪ್ಪದಿಕಗಾಥಾಯಪಿ ಅತ್ಥಂ ನ ಜಾನಾಮಾ”ತಿ ನಿಹತಮಾನಾ ಪುಬ್ಬಸದಿಸಮೇವ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ವತ್ತಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಕತ್ವಾ ಸಗ್ಗಪರಾಯಣಾ ಅಹೇಸುಂ।

ಅಹಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೇನ ಸಮಯೇನ ತೇಸಂ ಆಚರಿಯೋ ಅಹೋಸಿಂ, ಇಮೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಮಾಣವಕಾ। ಏವಂ ಪುಬ್ಬೇಪಾಹಂ ಇಮೇ ಏವಂ ಮಾನಪಗ್ಗಹಿತಸಿರೇ ವಿಚರನ್ತೇ ನಿಹತಮಾನೇ ಅಕಾಸಿನ್ತಿ।

ಇಮಞ್ಚ ಜಾತಕಂ ಸುತ್ವಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಪುಬ್ಬೇಪಿ ಮಯಂ ಮಾನೇನೇವ ಉಪಹತಾತಿ ಭಿಯ್ಯೋಸೋಮತ್ತಾಯ ನಿಹತಮಾನಾ ಹುತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಉಪಕಾರಕಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಪರಾಯಣಾ ಅಹೇಸುಂ।

ತತೋ ಭಗವಾ ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಜನಪದಚಾರಿಕಂ ಚರನ್ತೋ ವೇಸಾಲಿಂ ಪತ್ವಾ ಗೋತಮಕೇ ಚೇತಿಯೇ ವಿಹರನ್ತೋ ಇಮೇಸಂ ಪಞ್ಚಸತಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಞಾಣಪರಿಪಾಕಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಇಮಂ ಗೋತಮಕಸುತ್ತಂ ಕಥೇಸಿ -

"ಅಭಿಞ್ಞಾಯಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಮಿ ನೋ ಅನಭಿಞ್ಞಾಯ, ಸನಿದಾನಾಹಂ...ಪೇ॰... ಸಪ್ಪಾಟಿಹಾರಿಯಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಮಿ ನೋ ಅಪ್ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ। ತಸ್ಸ ಮಯ್ಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸಯತೋ...ಪೇ॰... ನೋ ಅಪ್ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ। ಕರಣೀಯೋ ಓವಾದೋ, ಕರಣೀಯಾ ಅನುಸಾಸನೀ। ಅಲಞ್ಚ ಪನ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತುಟ್ಠಿಯಾ ಅಲಂ ಅತ್ತಮನತಾಯ ಅಲಂ ಸೋಮನಸ್ಸಾಯ। ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಭಗವಾ, ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ ಧಮ್ಮೋ, ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಸಙ್ಘೋತಿ। ಇದಮವೋಚ ಭಗವಾ, ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಚ ಪನ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಸ್ಮಿಂ ಭಞ್ಞಮಾನೇ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತು ಅಕಮ್ಪಿತ್ಥಾ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೧೨೬)।

ಇದಞ್ಚ ಸುತ್ತಂ ಸುತ್ವಾ ತೇ ಪಞ್ಚಸತಾ ಭಿಕ್ಖೂ ತಸ್ಮಿಂಯೇವಾಸನೇ ಸಹ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಹಿ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು, ಏವಾಯಂ ದೇಸನಾ ಏತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ನಿಟ್ಠಮಗಮಾಸೀತಿ।

ತಥಾಗತವಾರಅಟ್ಠಮನಯವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಮೂಲಪರಿಯಾಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಸಬ್ಬಾಸವಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತಂ...ಪೇ॰... ಸಾವತ್ಥಿಯ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಾಸವಸುತ್ತಂ। ತತ್ರಾಯಂ ಅಪುಬ್ಬಪದವಣ್ಣನಾ - **ಸಾವತ್ಥೀ**ತಿ ಸವತ್ಥಸ್ಸ ಇಸಿನೋ ನಿವಾಸಟ್ಠಾನಭೂತಾ ನಗರೀ, ಯಥಾ ಕಾಕನ್ದೀ ಮಾಕನ್ದೀ ಕೋಸಮ್ಬೀತಿ ಏವಂ ತಾವ ಅಕ್ಖರಚಿನ್ತಕಾ। ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯಾ ಪನ ಭಣನ್ತಿ "ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಉಪಭೋಗಪರಿಭೋಗಂ ಸಬ್ಬಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೀತಿ ಸಾವತ್ಥೀ। ಸತ್ಥಸಮಾಯೋಗೇ ಚ ಕಿಂ ಭಣ್ಡಮತ್ಥೀತಿ ಪುಚ್ಛಿತೇ ಸಬ್ಬಮತ್ಥೀ"ತಿ ವಚನಮುಪಾದಾಯ ಸಾವತ್ಥೀ।

"ಸಬ್ಬದಾ ಸಬ್ಬೂಪಕರಣಂ, ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ಸಮೋಹಿತಂ।
ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬಮುಪಾದಾಯ, ಸಾವತ್ಥೀತಿ ಪವುಚ್ಚತಿ॥

ಕೋಸಲಾನಂ ಪುರಂ ರಮ್ಮಂ, ದಸ್ಸನೇಯ್ಯಂ ಮನೋರಮಂ।
ದಸಹಿ ಸದ್ದೇಹಿ ಅವಿವಿತ್ತಂ, ಅನ್ನಪಾನಸಮಾಯುತಂ॥

ವುದ್ಧಿಂ ವೇಪುಲ್ಲತಂ ಪತ್ತಂ, ಇದ್ಧಂ ಫೀತಂ ಮನೋರಮಂ।
ಅಳಕಮನ್ದಾವ ದೇವಾನಂ, ಸಾವತ್ಥಿಪುರಮುತ್ತಮ"ನ್ತಿ॥

ತಸ್ಸಂ **ಸಾವತ್ಥಿಯಂ। ಜೇತವನೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅತ್ತನೋ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಜನಂ ಜಿನಾತೀತಿ ಜೇತೋ, ರಞ್ಞಾ ವಾ ಅತ್ತನೋ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಜನೇ ಜಿತೇ ಜಾತೋತಿ ಜೇತೋ, ಮಙ್ಗಲಕಮ್ಯತಾಯ ವಾ ತಸ್ಸ ಏವಂನಾಮಮೇವ ಕತನ್ತಿ ಜೇತೋ, ಜೇತಸ್ಸ ವನಂ ಜೇತವನಂ। ತಞ್ಹಿ ಜೇತೇನ ರಾಜಕುಮಾರೇನ ರೋಪಿತಂ ಸಂವಡ್ಢಿತಂ ಪರಿಪಾಲಿತಂ, ಸೋ ಚ ತಸ್ಸ ಸಾಮೀ ಅಹೋಸಿ। ತಸ್ಮಾ ಜೇತವನನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಮಿಂ **ಜೇತವನೇ। ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕಸ್ಸ ಆರಾಮೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸುದತ್ತೋ ನಾಮ ಸೋ ಗಹಪತಿ ಮಾತಾಪಿತೂಹಿ ಕತನಾಮವಸೇನ। ಸಬ್ಬಕಾಮಸಮಿದ್ಧಿತಾಯ ಪನ ವಿಗತಮಲಮಚ್ಛೇರತಾಯ ಕರುಣಾದಿಗುಣಸಮಙ್ಗಿತಾಯ ಚ ನಿಚ್ಚಕಾಲಂ ಅನಾಥಾನಂ ಪಿಣ್ಡಮದಾಸಿ, ತೇನ ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕೋತಿ ಸಙ್ಖಂ ಗತೋ। ಆರಮನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪಾಣಿನೋ ವಿಸೇಸೇನ ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾತಿ ಆರಾಮೋ, ತಸ್ಸ ಪುಪ್ಫಫಲಾದಿಸೋಭಾಯ ನಾತಿದೂರನಚ್ಚಾಸನ್ನತಾದಿಪಞ್ಚವಿಧಸೇನಾಸನಙ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚ ತತೋ ತತೋ ಆಗಮ್ಮ ರಮನ್ತಿ ಅಭಿರಮನ್ತಿ ಅನುಕ್ಕಣ್ಠಿತಾ ಹುತ್ವಾ ನಿವಸನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾಯ ವಾ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಗತೇಪಿ ಅತ್ತನೋ ಅಬ್ಭನ್ತರಂಯೇವ ಆನೇತ್ವಾ ರಮೇತೀತಿ ಆರಾಮೋ। ಸೋ ಹಿ ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕೇನ ಗಹಪತಿನಾ ಜೇತಸ್ಸ ರಾಜಕುಮಾರಸ್ಸ ಹತ್ಥತೋ ಅಟ್ಠಾರಸಹಿ ಹಿರಞ್ಞಕೋಟೀಹಿ ಕೋಟಿಸನ್ಥರೇನ ಕೀಣಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾರಸಹಿ ಹಿರಞ್ಞಕೋಟೀಹಿ ಸೇನಾಸನಾನಿ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾರಸಹಿ ಹಿರಞ್ಞಕೋಟೀಹಿ ವಿಹಾರಮಹಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಏವಂ ಚತುಪಞ್ಞಾಸಹಿರಞ್ಞಕೋಟಿಪರಿಚ್ಚಾಗೇನ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಸ್ಸ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ನಿಯ್ಯಾದಿತೋ। ತಸ್ಮಾ "ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕಸ್ಸ ಆರಾಮೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಮಿಂ **ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕಸ್ಸ ಆರಾಮೇ।**

ಏತ್ಥ ಚ "ಜೇತವನೇ"ತಿ ವಚನಂ ಪುರಿಮಸಾಮಿಪರಿಕಿತ್ತನಂ। "ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕಸ್ಸ ಆರಾಮೇ"ತಿ ಪಚ್ಛಿಮಸಾಮಿಪರಿಕಿತ್ತನಂ। ಕಿಮೇತೇಸಂ ಪರಿಕಿತ್ತನೇ ಪಯೋಜನನ್ತಿ। ಪುಞ್ಞಕಾಮಾನಂ ದಿಟ್ಠಾನುಗತಿಆಪಜ್ಜನಂ। ತತ್ರ ಹಿ ದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕಪಾಸಾದಮಾಪನೇ ಭೂಮಿವಿಕ್ಕಯಲದ್ಧಾ ಅಟ್ಠಾರಸ ಹಿರಞ್ಞಕೋಟಿಯೋ ಅನೇಕಕೋಟಿಅಗ್ಘನಕಾ ರುಕ್ಖಾ ಚ ಜೇತಸ್ಸ ಪರಿಚ್ಚಾಗೋ, ಚತುಪಞ್ಞಾಸ ಕೋಟಿಯೋ ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕಸ್ಸ। ಇತಿ ತೇಸಂ ಪರಿಕಿತ್ತನೇನ ಏವಂ ಪುಞ್ಞಕಾಮಾ ಪುಞ್ಞಾನಿ ಕರೋನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಪುಞ್ಞಕಾಮೇ ತೇಸಂ ದಿಟ್ಠಾನುಗತಿಆಪಜ್ಜನೇ ನಿಯೋಜೇತಿ।

ಸಬ್ಬಾಸವಸಂವರಪರಿಯಾಯಂ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇತಿ ಕಸ್ಮಾ ಇದಂ ಸುತ್ತಮಭಾಸಿ? ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸವಿಸೋಧನಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಆಸವಕ್ಖಯಾಯ ಪಟಿಪತ್ತಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ತತ್ಥ **ಸಬ್ಬಾಸವಸಂವರಪರಿಯಾಯ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಆಸವಾನಂ ಸಂವರಕಾರಣಂ ಸಂವರಭೂತಂ ಕಾರಣಂ, ಯೇನ ಕಾರಣೇನ ತೇ ಸಂವರಿತಾ ಪಿದಹಿತಾ ಹುತ್ವಾ ಅನುಪ್ಪಾದನಿರೋಧಸಙ್ಖಾತಂ ಖಯಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಪಹೀಯನ್ತಿ ನಪ್ಪವತ್ತನ್ತಿ, ತಂ ಕಾರಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ಥ ಆಸವನ್ತೀತಿ **ಆಸವಾ,** ಚಕ್ಖುತೋಪಿ...ಪೇ॰... ಮನತೋಪಿ ಸನ್ದನ್ತಿ ಪವತ್ತನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಧಮ್ಮತೋ ಯಾವ ಗೋತ್ರಭುಂ ಓಕಾಸತೋ ಯಾವ ಭವಗ್ಗಂ ಸವನ್ತೀತಿ ವಾ ಆಸವಾ, ಏತೇ ಧಮ್ಮೇ ಏತಞ್ಚ ಓಕಾಸಂ ಅನ್ತೋ ಕರಿತ್ವಾ ಪವತ್ತನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅನ್ತೋಕರಣತ್ಥೋ ಹಿ ಅಯಂ ಆಕಾರೋ। ಚಿರಪಾರಿವಾಸಿಯಟ್ಠೇನ ಮದಿರಾದಯೋ ಆಸವಾ, ಆಸವಾ ವಿಯಾತಿಪಿ ಆಸವಾ। ಲೋಕಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಚಿರಪಾರಿವಾಸಿಕಾ ಮದಿರಾದಯೋ ಆಸವಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಯದಿ ಚ ಚಿರಪಾರಿವಾಸಿಯಟ್ಠೇನ ಆಸವಾ, ಏತೇಯೇವ ಭವಿತುಮರಹನ್ತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ "ಪುರಿಮಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ ಅವಿಜ್ಜಾಯ, ಇತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅವಿಜ್ಜಾ ನಾಹೋಸೀ"ತಿಆದಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧೦.೬೧)। ಆಯತಂ ವಾ ಸಂಸಾರದುಕ್ಖಂ ಸವನ್ತಿ ಪಸವನ್ತೀತಿಪಿ ಆಸವಾ। ಪುರಿಮಾನಿ ಚೇತ್ಥ ನಿಬ್ಬಚನಾನಿ ಯತ್ಥ ಕಿಲೇಸಾ ಆಸವಾತಿ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತತ್ಥ ಯುಜ್ಜನ್ತಿ, ಪಚ್ಛಿಮಂ ಕಮ್ಮೇಪಿ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸಾಯೇವ ಆಸವಾ, ಅಪಿಚ ಖೋ ನಾನಪ್ಪಕಾರಕಾ ಉಪದ್ದವಾಪಿ। ಸುತ್ತೇಸು ಹಿ "ನಾಹಂ, ಚುನ್ದ, ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಾನಂಯೇವ ಆಸವಾನಂ ಸಂವರಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಮೀ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೧೮೨) ಏತ್ಥ ವಿವಾದಮೂಲಭೂತಾ ಕಿಲೇಸಾ ಆಸವಾತಿ ಆಗತಾ।

"ಯೇನ ದೇವೂಪಪತ್ಯಸ್ಸ, ಗನ್ಧಬ್ಬೋ ವಾ ವಿಹಙ್ಗಮೋ।
ಯಕ್ಖತ್ತಂ ಯೇನ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಂ, ಮನುಸ್ಸತ್ತಞ್ಚ ಅಬ್ಬಜೇ।
ತೇ ಮಯ್ಹಂ ಆಸವಾ ಖೀಣಾ, ವಿದ್ಧಸ್ತಾ ವಿನಳೀಕತಾ"ತಿ॥ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೩೬)। –

ಏತ್ಥ ತೇಭೂಮಕಞ್ಚ ಕಮ್ಮಂ ಅವಸೇಸಾ ಚ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ। "ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಾನಂ ಆಸವಾನಂ ಸಂವರಾಯ ಸಮ್ಪರಾಯಿಕಾನಂ ಆಸವಾನಂ ಪಟಿಘಾತಾಯಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೩೯) ಏತ್ಥ ಪರೂಪವಾದವಿಪ್ಪಟಿಸಾರವಧಬನ್ಧಾದಯೋ ಚೇವ ಅಪಾಯದುಕ್ಖಭೂತಾ ಚ ನಾನಪ್ಪಕಾರಾ ಉಪದ್ದವಾ। ತೇ ಪನೇತೇ ಆಸವಾ ಯತ್ಥ ಯಥಾ ಆಗತಾ, ತತ್ಥ ತಥಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಏತೇ ಹಿ ವಿನಯೇ ತಾವ "ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಾನಂ ಆಸವಾನಂ ಸಂವರಾಯ, ಸಮ್ಪರಾಯಿಕಾನಂ ಆಸವಾನಂ ಪಟಿಘಾತಾಯಾ"ತಿ ದ್ವೇಧಾ ಆಗತಾ। ಸಳಾಯತನೇ "ತಯೋಮೇ ಆವುಸೋ ಆಸವಾ, ಕಾಮಾಸವೋ ಭವಾಸವೋ ಅವಿಜ್ಜಾಸವೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೬.೬೩) ತಿಧಾ ಆಗತಾ। ಅಞ್ಞೇಸು ಚ ಸುತ್ತನ್ತೇಸು ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಚ ತೇಯೇವ ದಿಟ್ಠಾಸವೇನ ಸಹ ಚತುಧಾ ಆಗತಾ। ನಿಬ್ಬೇಧಿಕಪರಿಯಾಯೇ - "ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಸವಾ ನಿರಯಗಾಮಿನಿಯಾ, ಅತ್ಥಿ ಆಸವಾ ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಗಾಮಿನಿಯಾ, ಅತ್ಥಿ ಆಸವಾ ಪೇತ್ತಿವಿಸಯಗಾಮಿನಿಯಾ, ಅತ್ಥಿ ಆಸವಾ ಮನುಸ್ಸಲೋಕಗಾಮಿನಿಯಾ, ಅತ್ಥಿ ಆಸವಾ ದೇವಲೋಕಗಾಮಿನಿಯಾ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೬.೬೩) ಪಞ್ಚಧಾ ಆಗತಾ। ಛಕ್ಕನಿಪಾತೇ - "ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಸವಾ ಸಂವರಾ ಪಹಾತಬ್ಬಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಛಧಾ ಆಗತಾ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಸುತ್ತೇ ತೇಯೇವ ದಸ್ಸನಾಪಹಾತಬ್ಬೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸತ್ತಧಾ ಆಗತಾತಿ। ಅಯಂ ತಾವ ಆಸವಪದೇ ವಚನತ್ಥೋ ಚೇವ ಪಭೇದೋ ಚ।

ಸಂವರಪದೇ ಪನ ಸಂವರಯತೀತಿ **ಸಂವರೋ,** ಪಿದಹತಿ ನಿವಾರೇತಿ ಪವತ್ತಿತುಂ ನ ದೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಥಾ ಹಿ "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಿವಾ ಪಟಿಸಲ್ಲೀಯನ್ತೇನ ದ್ವಾರಂ ಸಂವರಿತ್ವಾ ಪಟಿಸಲ್ಲೀಯಿತು"ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೭೭), "ಸೋತಾನಂ ಸಂವರಂಬ್ರೂಮಿ, ಪಞ್ಞಾಯೇತೇ ಪಿಧೀಯರೇ"ತಿ (ಸು॰ ನಿ॰ ೧೦೪೧) ಚ ಆದೀಸು ಪಿಧಾನಟ್ಠೇನ ಸಂವರಮಾಹ। ಸ್ವಾಯಂ ಸಂವರೋ ಪಞ್ಚವಿಧೋ ಹೋತಿ ಸೀಲಸಂವರೋ ಸತಿಞಾಣ ಖನ್ತಿ ವೀರಿಯಸಂವರೋತಿ। ತತ್ಥ "ಇಮಿನಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರೇನ ಉಪೇತೋ"ತಿ (ವಿಭ॰ ೫೧೧) ಅಯಂ ಸೀಲಸಂವರೋ। ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸೀಲಞ್ಹಿ ಏತ್ಥ ಸಂವರೋತಿ ವುತ್ತಂ। "ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯೇ ಸಂವರಮಾಪಜ್ಜತೀ"ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೧೩) ಸತಿಸಂವರೋ। ಸತಿ ಹೇತ್ಥ ಸಂವರೋತಿ ವುತ್ತಾ। "ಸೋತಾನಂ ಸಂವರಂ ಬ್ರೂಮಿ, ಪಞ್ಞಾಯೇತೇ ಪಿಧೀಯರೇ"ತಿ ಅಯಂ ಞಾಣಸಂವರೋ। ಞಾಣಞ್ಹೇತ್ಥ ಪಿಧೀಯರೇತಿ ಇಮಿನಾ ಪಿಧಾನಟ್ಠೇನ ಸಂವರೋತಿ ವುತ್ತಂ। "ಖಮೋ ಹೋತಿ ಸೀತಸ್ಸ…ಪೇ॰…, ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಂ ನಾಧಿವಾಸೇತೀ"ತಿಆದಿನಾ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೪-೨೬) ಪನ ನಯೇನ ಇಧೇವ ಖನ್ತಿವೀರಿಯಸಂವರಾ ಆಗತಾ। ತೇಸಞ್ಚ "ಸಬ್ಬಾಸವಸಂವರಪರಿಯಾಯ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಉದ್ದೇಸೇನ ಸಙ್ಗಹಿತತ್ತಾ ಸಂವರಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅಪಿಚ ಪಞ್ಚವಿಧೋಪಿ ಅಯಂ ಸಂವರೋ ಇಧ ಆಗತೋಯೇವ, ತತ್ಥ ಖನ್ತಿವೀರಿಯಸಂವರಾ ತಾವ ವುತ್ತಾಯೇವ। "ಸೋ ತಞ್ಚ ಅನಾಸನಂ ತಞ್ಚ ಅಗೋಚರ"ನ್ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೫) ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಸೀಲಸಂವರೋ। "ಪಟಿಸಙ್ಖಾ ಯೋನಿಸೋ ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಸಂವುತೋ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೨) ಅಯಂ ಸತಿಸಂವರೋ। ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪಟಿಸಙ್ಖಾ ಞಾಣಸಂವರೋ। ಅಗ್ಗಹಿತಗ್ಗಹಣೇನ ಪನ ದಸ್ಸನಂ ಪಟಿಸೇವನಾ ಭಾವನಾ ಚ ಞಾಣಸಂವರೋ। ಪರಿಯಾಯನ್ತಿ ಏತೇನ ಧಮ್ಮಾತಿ ಪರಿಯಾಯೋ, ಉಪ್ಪತ್ತಿಂ ನಿರೋಧಂ ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ "ಸಬ್ಬಾಸವಸಂವರಪರಿಯಾಯ"ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೧೫. ಇದಾನಿ **ಜಾನತೋ ಅಹ**ನ್ತಿಆದೀಸು **ಜಾನತೋ**ತಿ ಜಾನನ್ತಸ್ಸ। **ಪಸ್ಸತೋ**ತಿ ಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ। ದ್ವೇಪಿ ಪದಾನಿ ಏಕತ್ಥಾನಿ, ಬ್ಯಞ್ಜನಮೇವ ನಾನಂ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಜಾನತೋತಿ ಞಾಣಲಕ್ಖಣಂ ಉಪಾದಾಯ ಪುಗ್ಗಲಂ ನಿದ್ದಿಸತಿ, ಜಾನನಲಕ್ಖಣಞ್ಹಿ ಞಾಣಂ। ಪಸ್ಸತೋತಿ ಞಾಣಪ್ಪಭಾವಂ ಉಪಾದಾಯ, ಪಸ್ಸನಪ್ಪಭಾವಞ್ಹಿ ಞಾಣಂ। ಞಾಣಸಮಙ್ಗೀ ಪುಗ್ಗಲೋ ಚಕ್ಖುಮಾ ವಿಯ ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಾನಿ ಞಾಣೇನ ವಿವಟೇ ಧಮ್ಮೇ ಪಸ್ಸತಿ। ಅಪಿಚ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಂ ಉಪ್ಪಾದೇತುಂ ಜಾನತೋ, ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋ ಯಥಾ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಏವಂ ಪಸ್ಸತೋತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಾರೋ। ಕೇಚಿ ಪನಾಚರಿಯಾ ಬಹೂ ಪಪಞ್ಚೇ ಭಣನ್ತಿ, ತೇ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ನ ಯುಜ್ಜನ್ತಿ।

ಆಸವಾನಂ ಖಯನ್ತಿ ಆಸವಪ್ಪಹಾನಂ ಆಸವಾನಂ ಅಚ್ಚನ್ತಕ್ಖಯಸಮುಪ್ಪಾದಂ ಖೀಣಾಕಾರಂ ನತ್ಥಿಭಾವನ್ತಿ ಅಯಮೇವ ಹಿ ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಚ ಸುತ್ತೇ, "ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಅನಾಸವಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೪೩೮) ಚ ಆಸವಕ್ಖಯತ್ಥೋ। ಅಞ್ಞತ್ಥ ಪನ ಮಗ್ಗಫಲನಿಬ್ಬಾನಾನಿಪಿ ಆಸವಕ್ಖಯೋತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ತಥಾ ಹಿ -

"ಸೇಖಸ್ಸ ಸಿಕ್ಖಮಾನಸ್ಸ, ಉಜುಮಗ್ಗಾನುಸಾರಿನೋ।
ಖಯಸ್ಮಿಂ ಪಠಮಂ ಞಾಣಂ, ತತೋ ಅಞ್ಞಾ ಅನನ್ತರಾ"ತಿ॥ (ಇತಿವು॰ ೬೨) -

ಆದೀಸು ಮಗ್ಗೋ ಆಸವಕ್ಖಯೋತಿ ವುತ್ತೋ,

"ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಸಮಣೋ ಹೋತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೪೩೮) ಫಲಂ।

"ಪರವಜ್ಜಾನುಪಸ್ಸಿಸ್ಸ, ನಿಚ್ಚಂ ಉಜ್ಝಾನಸಞ್ಞಿನೋ।
ಆಸವಾ ತಸ್ಸ ವಡ್ಢನ್ತಿ, ಆರಾ ಸೋ ಆಸವಕ್ಖಯಾ"ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೨೫೩) -

ಆದೀಸು ನಿಬ್ಬಾನಂ "ಆಸವಕ್ಖಯೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ನೋ ಅಜಾನತೋ ನೋ ಅಪಸ್ಸತೋತಿ ಯೋ ಪನ ನ ಜಾನಾತಿ ನ ಪಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಸ ನೋ ವದಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತೇನ ಯೇ ಅಜಾನತೋ ಅಪಸ್ಸತೋಪಿ ಸಂವರಾದೀಹಿಯೇವ ಸುದ್ಧಿಂ ವದನ್ತಿ, ತೇ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ। ಪುರಿಮೇನ ವಾ ಪದದ್ವಯೇನ ಉಪಾಯೋ ವುತ್ತೋ, ಇಮಿನಾ ಅನುಪಾಯಪಟಿಸೇಧೋ। ಸಙ್ಖೇಪೇನ ಚೇತ್ಥ ಞಾಣಂ ಆಸವಸಂವರಪರಿಯಾಯೋತಿ ದಸ್ಸಿತಂ ಹೋತಿ।

ಇದಾನಿ ಯಂ ಜಾನತೋ ಆಸವಾನಂ ಖಯೋ ಹೋತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಕಾಮೋ **ಕಿಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಜಾನತೋ**ತಿ ಪುಚ್ಛಂ ಆರಭಿ, ತತ್ಥ ಜಾನನಾ ಬಹುವಿಧಾ। ದಬ್ಬಜಾತಿಕೋ ಏವ ಹಿ ಕೋಚಿ ಭಿಕ್ಖು ಛತ್ತಂ ಕಾತುಂ ಜಾನಾತಿ, ಕೋಚಿ ಚೀವರಾದೀನಂ ಅಞ್ಞತರಂ, ತಸ್ಸ ಈದಿಸಾನಿ ಕಮ್ಮಾನಿ ವತ್ತಸೀಸೇ ಠತ್ವಾ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಸಾ ಜಾನನಾ ಮಗ್ಗಫಲಾನಂ ಪದಟ್ಠಾನಂ ನ ಹೋತೀತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಾ। ಯೋ ಪನ ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ವೇಜ್ಜಕಮ್ಮಾದೀನಿ ಕಾತುಂ ಜಾನಾತಿ, ತಸ್ಸೇವಂ ಜಾನತೋ ಆಸವಾ ವಡ್ಢನ್ತಿಯೇವ, ತಸ್ಮಾ ಯಂ ಜಾನತೋ ಪಸ್ಸತೋ ಚ ಆಸವಾನಂ ಖಯೋ ಹೋತಿ, ತದೇವ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **ಯೋನಿಸೋ ಚ ಮನಸಿಕಾರಂ ಅಯೋನಿಸೋ ಚ ಮನಸಿಕಾರ**ನ್ತಿ।

ತತ್ಥ **ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರೋ** ನಾಮ ಉಪಾಯಮನಸಿಕಾರೋ ಪಥಮನಸಿಕಾರೋ, ಅನಿಚ್ಚಾದೀಸು ಅನಿಚ್ಚನ್ತಿ ಆದಿನಾ ಏವ ನಯೇನ ಸಚ್ಚಾನುಲೋಮಿಕೇನ ವಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಆವಟ್ಟನಾ ಅನ್ವಾವಟ್ಟನಾ ಆಭೋಗೋ ಸಮನ್ನಾಹಾರೋ ಮನಸಿಕಾರೋ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರೋತಿ।

ಅಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರೋತಿ ಅನುಪಾಯಮನಸಿಕಾರೋ ಉಪ್ಪಥಮನಸಿಕಾರೋ। ಅನಿಚ್ಚೇ ನಿಚ್ಚನ್ತಿ ದುಕ್ಖೇ ಸುಖನ್ತಿ ಅನತ್ತನಿ ಅತ್ತಾತಿ ಅಸುಭೇ ಸುಭನ್ತಿ ಅಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರೋ ಉಪ್ಪಥಮನಸಿಕಾರೋ। ಸಚ್ಚಪ್ಪಟಿಕುಲೇನ ವಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಆವಟ್ಟನಾ ಅನ್ವಾವಟ್ಟನಾ ಆಭೋಗೋ ಸಮನ್ನಾಹಾರೋ ಮನಸಿಕಾರೋ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರೋತಿ। ಏವಂ ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರಂ ಉಪ್ಪಾದೇತುಂ ಜಾನತೋ, ಅಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರೋ ಚ ಯಥಾ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಏವಂ ಪಸ್ಸತೋ ಆಸವಾನಂ ಖಯೋ ಹೋತಿ।

ಇದಾನಿ ಇಮಸ್ಸೇವತ್ಥಸ್ಸ ಯುತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **ಅಯೋನಿಸೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ…ಪೇ॰… ಪಹೀಯನ್ತೀತಿ**। ತೇನ ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಯಸ್ಮಾ ಅಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕರೋತೋ ಆಸವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕರೋತೋ ಪಹೀಯನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಜಾನಿತಬ್ಬಂ ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರಂ ಉಪ್ಪಾದೇತುಂ ಜಾನತೋ, ಅಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರೋ ಚ ಯಥಾ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಏವಂ ಪಸ್ಸತೋ ಆಸವಾನಂ ಖಯೋ ಹೋತೀತಿ, ಅಯಂ ತಾವೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪವಣ್ಣನಾ।

ಅಯಂ ಪನ ವಿತ್ಥಾರೋ - ತತ್ಥ "ಯೋನಿಸೋ ಅಯೋನಿಸೋ"ತಿ ಇಮೇಹಿ ತಾವ ದ್ವೀಹಿ ಪದೇಹಿ ಆಬದ್ಧಂ ಹೋತಿ ಉಪರಿ ಸಕಲಸುತ್ತಂ। ವಟ್ಟವಿವಟ್ಟವಸೇನ ಹಿ ಉಪರಿ ಸಕಲಸುತ್ತಂ ವುತ್ತಂ। ಅಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರಮೂಲಕಞ್ಚ ವಟ್ಟಂ, ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರಮೂಲಕಞ್ಚ ವಿವಟ್ಟಂ। ಕಥಂ? ಅಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರೋ ಹಿ ವಡ್ಢಮಾನೋ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮೇ ಪರಿಪೂರೇತಿ ಅವಿಜ್ಜಞ್ಚ ಭವತಣ್ಹಞ್ಚ। ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಚ ಸತಿ "ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾ…ಪೇ॰… ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಸಮುದಯೋ ಹೋತಿ। ತಣ್ಹಾಯ ಸತಿ ತಣ್ಹಾಪಚ್ಚಯಾ ಉಪಾದಾನಂ…ಪೇ॰… ಸಮುದಯೋ ಹೋತೀ"ತಿ। ಏವಂ ಅಯಂ ಅಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರಬಹುಲೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಾತವೇಗಾಭಿಘಾತೇನ ವಿಪ್ಪನಟ್ಠನಾವಾ ವಿಯ ಗಙ್ಗಾವಟ್ಟೇ ಪತಿತಗೋಕುಲಂ ವಿಯ ಚಕ್ಕಯನ್ತೇ ಯುತ್ತಬಲಿಬದ್ದೋ ವಿಯ ಚ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಭವಯೋನಿಗತಿವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಸತ್ತಾವಾಸೇಸು ಆವಟ್ಟಪರಿವಟ್ಟಂ ಕರೋತಿ, ಏವಂ ತಾವ ಅಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರಮೂಲಕಂ ವಟ್ಟಂ।

ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರೋ ಪನ ವಡ್ಢಮಾನೋ - "ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸೇತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಂ, ಅರಿಯಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಂ ಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇಸ್ಸತಿ, ಅರಿಯಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಂ ಮಗ್ಗಂ ಬಹುಲೀಕರಿಸ್ಸತೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೫೫) ವಚನತೋ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಪಮುಖಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಂ ಮಗ್ಗಂ ಪರಿಪೂರೇತಿ। ಯಾ ಚ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ, ಸಾ ವಿಜ್ಜಾತಿ ತಸ್ಸ ವಿಜ್ಜುಪ್ಪಾದಾ ಅವಿಜ್ಜಾನಿರೋಧೋ, "ಅವಿಜ್ಜಾನಿರೋಧಾ ಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧೋ…ಪೇ॰… ಏವಂ ಏತಸ್ಸ ಕೇವಲಸ್ಸ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ನಿರೋಧೋ ಹೋತೀ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧) ಏವಂ ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರಮೂಲಕಂ ವಿವಟ್ಟಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏವಂ ಇಮೇಹಿ ದ್ವೀಹಿ ಪದೇಹಿ ಆಬದ್ಧಂ ಹೋತಿ ಉಪರಿ ಸಕಲಸುತ್ತಂ।

ಏವಂ ಆಬದ್ಧೇ ಚೇತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಪುಬ್ಬೇ ಆಸವಪ್ಪಹಾನಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ವುಚ್ಚಮಾನಾ ನ ಯುಜ್ಜತಿ। ನ ಹಿ ಪಹೀನಾ ಪುನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಉಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಪನ ಪಹಾನಂ ಯುಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ಉದ್ದೇಸಪಟಿಲೋಮತೋಪಿ "ಅಯೋನಿಸೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮನಸಿಕರೋತೋ"ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಅಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕರೋತೋ**ತಿ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ ಅಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರಂ ಉಪ್ಪಾದಯತೋ। **ಅನುಪ್ಪನ್ನಾ ಚೇವ ಆಸವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಯೇ ಪುಬ್ಬೇ ಅಪ್ಪಟಿಲದ್ಧಪುಬ್ಬಂ ಚೀವರಾದಿಂ ವಾ ಪಚ್ಚಯಂ ಉಪಟ್ಠಾಕಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಅನ್ತೇವಾಸಿಕಾನಂ ವಾ ಅಞ್ಞತರಂ ಮನುಞ್ಞಂ ವತ್ಥುಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ, ತಂ ಸುಭಂ ಸುಖನ್ತಿ ಅಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕರೋತೋ, ಅಞ್ಞತರಞ್ಞತರಂ ವಾ ಪನ ಅನನುಭೂತಪುಬ್ಬಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಯಥಾ ವಾ ತಥಾ ವಾ ಅಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕರೋತೋ ಆಸವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತೇ ಅನುಪ್ಪನ್ನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ಅಞ್ಞಥಾ ಹಿ ಅನಮತಗ್ಗೇ ಸಂಸಾರೇ ಅನುಪ್ಪನ್ನಾ ನಾಮ ಆಸವಾ ನ ಸನ್ತಿ। ಅನುಭೂತಪುಬ್ಬೇಪಿ ಚ ವತ್ಥುಮ್ಹಿ ಆರಮ್ಮಣೇ ವಾ ಯಸ್ಸ ಪಕತಿಸುದ್ಧಿಯಾ ವಾ ಉದ್ದೇಸಪರಿಪುಚ್ಛಾಪರಿಯತ್ತಿನವಕಮ್ಮಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಾನಂ ವಾ ಅಞ್ಞತರವಸೇನ ಪುಬ್ಬೇ ಅನುಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ತಾದಿಸೇನ ಪಚ್ಚಯೇನ ಸಹಸಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಇಮೇಪಿ ಅನುಪ್ಪನ್ನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತೇಸುಯೇವ ಪನ ವತ್ಥಾರಮ್ಮಣೇಸು ಪುನಪ್ಪುನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಪವಡ್ಢನ್ತೀತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಇತೋ ಅಞ್ಞಥಾ ಹಿ ಪಠಮುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ವಡ್ಢಿ ನಾಮ ನತ್ಥಿ।

ಯೋನಿಸೋ ಚ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಯಸ್ಸ ಪಕತಿಸುದ್ಧಿಯಾ ವಾ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಆಯಸ್ಮತೋ ಮಹಾಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಭದ್ದಾಯ ಚ ಕಾಪಿಲಾನಿಯಾ, ಉದ್ದೇಸಪರಿಪುಚ್ಛಾದೀಹಿ ವಾ ಕಾರಣೇಹಿ ಆಸವಾ ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಸೋ ಚ ಜಾನಾತಿ "ನ ಖೋ ಮೇ

ಆಸವಾ ಮಗ್ಗೇನ ಸಮುಗ್ಘಾತಂ ಗತಾ, ಹನ್ದ ನೇಸಂ ಸಮುಗ್ಘಾತಾಯ ಪಟಿಪಜ್ಜಾಮೀ"ತಿ। ತತೋ ಮಗ್ಗಭಾವನಾಯ ಸಬ್ಬೇ ಸಮುಗ್ಘಾತೇತಿ। ತಸ್ಸ ತೇ ಆಸವಾ ಅನುಪ್ಪನ್ನಾ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಯಸ್ಸ ಪನ ಕಾರಕಸ್ಸೇವ ಸತೋ ಸತಿಸಮ್ಮೋಸೇನ ಸಹಸಾ ಆಸವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತತೋ ಸಂವೇಗಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಯೋನಿಸೋ ಪದಹನ್ತೋ ತೇ ಆಸವೇ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದತಿ, ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಪಹೀಯನ್ತೀತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಮಣ್ಡಲಾರಾಮವಾಸೀಮಹಾತಿಸ್ಸಭೂತತ್ಥೇರಸ್ಸ ವಿಯ। ಸೋ ಕಿರ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ವಿಹಾರೇ ಉದ್ದೇಸಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಅಥಸ್ಸ ಗಾಮೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರತೋ ವಿಸಭಾಗಾರಮ್ಮಣೇ ಕಿಲೇಸೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ, ಸೋ ತಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತ್ವಾ ವಿಹಾರಂ ಅಗಮಾಸಿ। ತಸ್ಸ ಸುಪಿನನ್ತೇಪಿ ತಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ನ ಉಪಟ್ಠಾಸಿ। ಸೋ "ಅಯಂ ಕಿಲೇಸೋ ವಡ್ಢಿತ್ವಾ ಅಪಾಯಸಂವತ್ತನಿಕೋ ಹೋತೀ"ತಿ ಸಂವೇಗಂ ಜನೇತ್ವಾ ಆಚರಿಯಂ ಆಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ವಿಹಾರಾ ನಿಕ್ಖಮ್ಮ ಮಹಾಸಙ್ಘರಕ್ಖಿತತ್ಥೇರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ರಾಗಪಟಿಪಕ್ಖಂ ಅಸುಭಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗುಮ್ಬನ್ತರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಪಂಸುಕೂಲಚೀವರಂ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ ನಿಸಜ್ಜ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಿಕರಾಗಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಉಟ್ಠಾಯ ಆಚರಿಯಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಪುನದಿವಸೇ ಉದ್ದೇಸಮಗ್ಗಂ ಪಾಪುಣಿ। ಯೇ ಪನ ವತ್ತಮಾನುಪ್ಪನ್ನಾ, ತೇಸಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಪಹಾನಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ।

೧೯. ಇದಾನಿ "ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಚ ಆಸವಾ ಪಹೀಯನ್ತೀ"ತಿ ಇದಮೇವ ಪದಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಯೇ ತೇ ಆಸವಾ ಪಹೀಯನ್ತಿ, ತೇಸಂ ನಾನಪ್ಪಕಾರತೋ ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ಪಹಾನಕಾರಣಂ ಆವಿಕಾತುಂ ದೇಸನಂ ವಿತ್ಥಾರೇನ್ತೋ **ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಸವಾ ದಸ್ಸನಾ ಪಹಾತಬ್ಬಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ ಯಥಾ ತಂ ದೇಸನಾಪಭೇದಕುಸಲೋ ಧಮ್ಮರಾಜಾ। ತತ್ಥ **ದಸ್ಸನಾ ಪಹಾತಬ್ಬಾ**ತಿ ದಸ್ಸನೇನ ಪಹಾತಬ್ಬಾ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ।

ದಸ್ಸನಾಪಹಾತಬ್ಬಆಸವವಣ್ಣನಾ

೨೦. ಇದಾನಿ ತಾನಿ ಪದಾನಿ ಅನುಪುಬ್ಬತೋ ಬ್ಯಾಕಾತುಕಾಮೋ "ಕತಮೇ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಸವಾ ದಸ್ಸನಾ ಪಹಾತಬ್ಬಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಂ ಕತ್ವಾ ಮೂಲಪರಿಯಾಯವಣ್ಣನಾಯಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ "ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಸ್ಸುತವಾ ಪುಥುಜ್ಜನೋ"ತಿ ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನಂ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ। ತತ್ಥ **ಮನಸಿಕರಣೀಯೇ ಧಮ್ಮೇ ನಪ್ಪಜಾನಾತೀ**ತಿ ಆವಜ್ಜಿತಬ್ಬೇ ಸಮನ್ನಾಹರಿತಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮೇ ನ ಪಜಾನಾತಿ। **ಅಮನಸಿಕರಣೀಯೇ**ತಿ ತಬ್ಬಿಪರೀತೇ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಮನಸಿಕರಣೀಯಾ, ಇಮೇ ಅಮನಸಿಕರಣೀಯಾತಿ ಧಮ್ಮತೋ ನಿಯಮೋ ನತ್ಥಿ, ಆಕಾರತೋ ಪನ ಅತ್ಥಿ। ಯೇನಾ ಆಕಾರೇನ ಮನಸಿಕರಿಯಮಾನಾ ಅಕುಸಲುಪ್ಪತ್ತಿಪದಟ್ಠಾನಾ ಹೋನ್ತಿ, ತೇನಾಕಾರೇನ ನ ಮನಸಿಕಾತಬ್ಬಾ। ಯೇನ ಕುಸಲುಪ್ಪತ್ತಿಪದಟ್ಠಾನಾ ಹೋನ್ತಿ, ತೇನಾಕಾರೇನ ಮನಸಿಕಾತಬ್ಬಾ। ತಸ್ಮಾ "ಯ'ಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮೇ ಮನಸಿಕರೋತೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನೋ ವಾ ಕಾಮಾಸವೋ"ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಯ'ಸ್ಸಾ**ತಿ ಯೇ ಅಸ್ಸ ಅಸ್ಸುತವತೋ ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ। **ಮನಸಿಕರೋತೋ**ತಿ ಆವಜ್ಜಯತೋ ಸಮನ್ನಾಹರನ್ತಸ್ಸ। **ಅನುಪ್ಪನ್ನೋ ವಾ ಕಾಮಾಸವೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸಮುಚ್ಚಯತ್ಥೋ ವಾಸದ್ದೋ, ನ ವಿಕಪ್ಪತ್ಥೋ। ತಸ್ಮಾ ಯಥಾ "ಯಾವತಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತ್ತಾ ಅಪದಾ ವಾ ದ್ವಿಪದಾ ವಾ...ಪೇ॰... ತಥಾಗತೋ ತೇಸಂ ಅಗ್ಗಮಕ್ಖಾಯತೀ"ತಿ (ಇತಿವು॰ ೯೦) ವುತ್ತೇ ಅಪದಾ ಚ ದ್ವಿಪದಾ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ, ಯಥಾ ಚ "ಭೂತಾನಂ ವಾ ಸತ್ತಾನಂ ಠಿತಿಯಾ ಸಮ್ಭವೇಸೀನಂ ವಾ ಅನುಗ್ಗಹಾಯಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೪೦೨) ವುತ್ತೇ ಭೂತಾನಞ್ಚ ಸಮ್ಭವೇಸೀನಞ್ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ, ಯಥಾ ಚ "ಅಗ್ಗಿತೋ ವಾ ಉದಕತೋ ವಾ ಮಿಥುಭೇದತೋ ವಾ"ತಿ (ಉದಾ॰ ೭೬) ವುತ್ತೇ ಅಗ್ಗಿತೋ ಚ ಉದಕತೋ ಚ ಮಿಥುಭೇದತೋ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ, ಏವಮಿಧಾಪಿ ಅನುಪ್ಪನ್ನೋ ಚ ಕಾಮಾಸವೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಚ ಕಾಮಾಸವೋ ಪವಡ್ಢತೀತಿ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಏವಂ ಸೇಸೇಸು।

ಏತ್ಥ ಚ **ಕಾಮಾಸವೋ**ತಿ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಿಕೋ ರಾಗೋ। **ಭವಾಸವೋ**ತಿ ರುಪಾರೂಪಭವೇ ಛನ್ದರಾಗೋ, ಝಾನನಿಕನ್ತಿ ಚ ಸಸ್ಸತುಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿಸಹಗತಾ। ಏವಂ ದಿಟ್ಠಾಸವೋಪಿ ಭವಾಸವೇ ಏವ ಸಮೋಧಾನಂ ಗಚ್ಛತಿ। **ಅವಿಜ್ಜಾಸವೋ**ತಿ ಚತೂಸು ಸಚ್ಚೇಸು ಅಞ್ಞಾಣಂ। ತತ್ಥ ಕಾಮಗುಣೇ ಅಸ್ಸಾದತೋ ಮನಸಿಕರೋತೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನೋ ಚ ಕಾಮಾಸವೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಚ

ಪವಡ್ಢತಿ। ಮಹಗ್ಗತಧಮ್ಮೇ ಅಸ್ಸಾದತೋ ಮನಸಿಕರೋತೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನೋ ಚ ಭವಾಸವೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಚ ಪವಡ್ಢತಿ। ತೀಸು ಭೂಮೀಸು ಧಮ್ಮೇ ಚತುವಿಪಲ್ಲಾಸಪದಟ್ಠಾನಭಾವೇನ ಮನಸಿಕರೋತೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನೋ ಚ ಅವಿಜ್ಜಾಸವೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಚ ಪವಡ್ಢತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ವುತ್ತನಯಪಚ್ಚನೀಕತೋ ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖೋ ವಿತ್ಥಾರೇತಬ್ಬೋ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನ ತಯೋ ಏವ ಆಸವಾ ಇಧ ವುತ್ತಾತಿ। ವಿಮೋಕ್ಖಪಟಿಪಕ್ಖತೋ। ಅಪ್ಪಣಿಹಿತವಿಮೋಕ್ಖಪಟಿಪಕ್ಖೋ ಹಿ ಕಾಮಾಸವೋ,। ಅನಿಮಿತ್ತಸುಞ್ಞತವಿಮೋಕ್ಖಪಟಿಪಕ್ಖಾ ಇತರೇ। ತಸ್ಮಾ ಇಮೇ ತಯೋ ಆಸವೇ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತಾ ತಿಣ್ಣಂ ವಿಮೋಕ್ಖಾನಂ ಅಭಾಗಿನೋ ಹೋನ್ತಿ, ಅನುಪ್ಪಾದೇನ್ತಾ ಭಾಗಿನೋತಿ ಏತಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೇನ ತಯೋ ಏವ ವುತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ದಿಟ್ಠಾಸವೋಪಿ ವಾ ಏತ್ಥ ವುತ್ತೋ ಯೇವಾತಿ ವಣ್ಣಿತಮೇತಂ।

ತಸ್ಸ ಅಮನಸಿಕರಣೀಯಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಮನಸಿಕಾರಾತಿ ಮನಸಿಕಾರಹೇತು, ಯಸ್ಮಾ ತೇ ಧಮ್ಮೇ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ತಸ್ಮಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏಸ ನಯೋ ದುತಿಯಪದೇಪಿ। "ಅನುಪ್ಪನ್ನಾ ಚೇವ ಆಸವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಚ ಆಸವಾ ಪವಡ್ಢನ್ತೀ"ತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಆಸವಾನಂಯೇವ ಅಭೇದತೋ ನಿಗಮನಮೇತಂ।

೧೮. ಏತ್ತಾವತಾ ಯೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನಾಯ ದೇಸನಾಯ ದಸ್ಸನಾ ಪಹಾತಬ್ಬೇ ಆಸವೇ ನಿದ್ದಿಸಿತುಂ ಅಸ್ಸುತವಾ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ವುತ್ತೋ, ಸೋ ಯಸ್ಮಾ "ಅಯೋನಿಸೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮನಸಿಕರೋತೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಾ ಚೇವ ಆಸವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀ"ತಿ ಏವಂ ಸಾಮಞ್ಞತೋ ವುತ್ತಾನಂ ಅಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರಪಚ್ಚಯಾನಂ ಕಾಮಾಸವಾದೀನಮ್ಪಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ, ತಸ್ಮಾ ತೇಪಿ ಆಸವೇ ತೇನೇವ ಪುಗ್ಗಲೇನ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ದಸ್ಸನಾ ಪಹಾತಬ್ಬೇ ಆಸವೇ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಸೋ ಏವಂ ಅಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ಅಹೋಸಿಂ ನು ಖೋ ಅಹ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಸೀಸೇನ ಚೇತ್ಥ ದಿಟ್ಠಾಸವಮ್ಪಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ಇಮಂ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ।

ತಸ್ಸತ್ಥೋ, ಯಸ್ಸ ತೇ ಇಮಿನಾ ವುತ್ತನಯೇನ ಆಸವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಸೋ ಪುಥುಜ್ಜನೋ, ಯೋ ಚಾಯಂ "ಅಸ್ಸುತವಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವುತ್ತೋ, ಸೋ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಏವಂ ಅಯೋನಿಸೋ ಅನುಪಾಯೇನ ಉಪ್ಪಥೇನ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ। ಕಥಂ? ಅಹೋಸಿಂ ನು ಖೋ…ಪೇ॰…ಸೋ ಕುಹಿಂ ಗಾಮೀ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಸೋ ಏವಂ ಅಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ಯಥಾಸ್ಸ "ಅಹಂ ಅಹೋಸಿಂ ನು ಖೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವುತ್ತಾ ಸೋಳಸವಿಧಾಪಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ।

ತತ್ಥ **ಅಹೋಸಿಂ ನು ಖೋ ನನು ಖೋ**ತಿ ಸಸ್ಸತಾಕಾರಞ್ಚ ಅಧಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪತ್ತಿಆಕಾರಞ್ಚ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅತೀತೇ ಅತ್ತನೋ ವಿಜ್ಜಮಾನತಂ ಅವಿಜ್ಜಮಾನತಞ್ಚ ಕಙ್ಖತಿ। ಕಿಂ ಕಾರಣನ್ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಉಮ್ಮತ್ತಕೋ ವಿಯ ಹಿ ಬಾಲಪುಥುಜ್ಜನೋ ಯಥಾ ವಾ ತಥಾ ವಾ ಪವತ್ತತಿ। ಅಪಿಚ ಅಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರೋಯೇವೇತ್ಥ ಕಾರಣಂ। ಏವಂ ಅಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರಸ್ಸ ಪನ ಕಿಂ ಕಾರಣನ್ತಿ। ಸ್ವೇವ ಪುಥುಜ್ಜನಭಾವೋ ಅರಿಯಾನಂ ಅದಸ್ಸನಾದೀನಿ ವಾ। ನನು ಚ ಪುಥುಜ್ಜನೋಪಿ ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿ ಕರೋತೀತಿ। ಕೋ ವಾ ಏವಮಾಹ ನ ಮನಸಿ ಕರೋತೀತಿ। ನ ಪನ ತತ್ಥ ಪುಥುಜ್ಜನಭಾವೋ ಕಾರಣಂ , ಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಾದೀನಿ ತತ್ಥ ಕಾರಣಾನಿ। ನ ಹಿ ಮಚ್ಛಮಂಸಾದೀನಿ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಪಕತಿಯಾ ಸುಗನ್ಧಾನಿ, ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಪಚ್ಚಯಾ ಪನ ಸುಗನ್ಧಾನಿಪಿ ಹೋನ್ತಿ।

ಕಿಂ ನು ಖೋ ಅಹೋಸಿನ್ತಿ ಜಾತಿಲಿಙ್ಗೂಪಪತ್ತಿಯೋ ನಿಸ್ಸಾಯ ಖತ್ತಿಯೋ ನು ಖೋ ಅಹೋಸಿಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣವೇಸ್ಸಸುದ್ದಗಹಟ್ಠಪಬ್ಬಜಿತದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅಞ್ಞತರೋತಿ ಕಙ್ಖತಿ।

ಕಥಂ ನು ಖೋತಿ ಸಣ್ಠಾನಾಕಾರಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ದೀಘೋ ನು ಖೋ ಅಹೋಸಿಂ, ರಸ್ಸಓದಾತಕಣ್ಹಪ್ಪಮಾಣಿಕಅಪ್ಪಮಾಣಿಕಾದೀನಂ ಅಞ್ಞತರೋತಿ ಕಙ್ಖತಿ। ಕೇಚಿ ಪನ ಇಸ್ಸರನಿಮ್ಮಾನಾದಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಕೇನ ನು ಖೋ

ಕಾರಣೇನ ಅಹೋಸಿನ್ತಿ ಹೇತುತೋ ಕಙ್ಖತೀತಿ ವದನ್ತಿ।

ಕಿಂ ಹುತ್ವಾ ಕಿಂ ಅಹೋಸಿನ್ತಿ ಜಾತಿಆದೀನಿ ನಿಸ್ಸಾಯ ಖತ್ತಿಯೋ ಹುತ್ವಾ ನು ಖೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಅಹೋಸಿಂ…ಪೇ॰… ದೇವೋ ಹುತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸೋತಿ ಅತ್ತನೋ ಪರಮ್ಪರಂ ಕಙ್ಖತಿ। ಸಬ್ಬತ್ಥೇವ ಪನ **ಅದ್ಧಾನ**ನ್ತಿ ಕಾಲಾಧಿವಚನಮೇತಂ।

ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ ನು ಖೋ ನನು ಖೋತಿ ಸಸ್ಸತಾಕಾರಞ್ಚ ಉಚ್ಛೇದಾಕಾರಞ್ಚ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅನಾಗತೇ ಅತ್ತನೋ ವಿಜ್ಜಮಾನತಂ ಅವಿಜ್ಜಮಾನತಞ್ಚ ಕಙ್ಖತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ಏತರಹಿ ವಾ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಮದ್ಧಾನನ್ತಿ ಇದಾನಿ ವಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಚುತಿಪರಿಯನ್ತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ವತ್ತಮಾನಕಾಲಂ ಗಹೇತ್ವಾ। **ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಕಥಂಕಥೀ ಹೋತೀ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಖನ್ಧೇಸು ವಿಚಿಕಿಚ್ಛೋ ಹೋತಿ। **ಅಹಂ ನು ಖೋಸ್ಮೀ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಿಭಾವಂ ಕಙ್ಖತಿ। ಯುತ್ತಂ ಪನೇತನ್ತಿ? ಯುತ್ತಂ ಅಯುತ್ತನ್ತಿ ಕಾ ಏತ್ಥ ಚಿನ್ತಾ। ಅಪಿಚೇತ್ಥ ಇದಂ ವತ್ಥುಮ್ಪಿ ಉದಾಹರನ್ತಿ। ಚೂಳಮಾತಾಯ ಕಿರ ಪುತ್ತೋ ಮುಣ್ಡೋ, ಮಹಾಮಾತಾಯ ಪುತ್ತೋ ಅಮುಣ್ಡೋ, ತಂ ಪುತ್ತಂ ಮುಣ್ಡೇಸುಂ। ಸೋ ಉಟ್ಠಾಯ ಅಹಂ ನು ಖೋ ಚೂಳಮಾತಾಯ ಪುತ್ತೋತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ। ಏವಂ ಅಹಂ ನು ಖೋಸ್ಮೀತಿ ಕಙ್ಖಾ ಹೋತಿ।

ನೋ ನು ಖೋಸ್ಮೀತಿ ಅತ್ತನೋ ನತ್ಥಿಭಾವಂ ಕಙ್ಖತಿ। ತತ್ರಾಪಿ ಇದಂ ವತ್ಥು - ಏಕೋ ಕಿರ ಮಚ್ಛೇ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಉದಕೇ ಚಿರಟ್ಠಾನೇನ ಸೀತಿಭೂತಂ ಅತ್ತನೋ ಊರುಂ ಮಚ್ಛೋತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಪಹರಿ। ಅಪರೋ ಸುಸಾನಪಸ್ಸೇ ಖೇತ್ತಂ ರಕ್ಖನ್ತೋ ಭೀತೋ ಸಙ್ಕುಟಿತೋ ಸಯಿ। ಸೋ ಪಟಿಬುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಜಣ್ಣುಕಾನಿ ದ್ವೇ ಯಕ್ಖಾತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಪಹರಿ। ಏವಂ ನೋ ನು ಖೋಸ್ಮೀತಿ ಕಙ್ಖತಿ।

ಕಿಂ ನು ಖೋಸ್ಮೀತಿ ಖತ್ತಿಯೋವ ಸಮಾನೋ ಅತ್ತನೋ ಖತ್ತಿಯಭಾವಂ ಕಙ್ಖತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸು। ದೇವೋ ಪನ ಸಮಾನೋ ದೇವಭಾವಂ ಅಜಾನನ್ತೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಸೋಪಿ ಪನ "ಅಹಂ ರೂಪೀ ನು ಖೋ ಅರೂಪೀ ನು ಖೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಕಙ್ಖತಿ। ಖತ್ತಿಯಾದಯೋ ಕಸ್ಮಾ ನ ಜಾನನ್ತೀತಿ ಚೇ। ಅಪಚ್ಚಕ್ಖಾ ತೇಸಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಕುಲೇ ಉಪ್ಪತ್ತಿ। ಗಹಟ್ಠಾಪಿ ಚ ಪೋತ್ಥಲಿಕಾದಯೋ ಪಬ್ಬಜಿತಸಞ್ಞಿನೋ। ಪಬ್ಬಜಿತಾಪಿ "ಕುಪ್ಪಂ ನು ಖೋ ಮೇ ಕಮ್ಮ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಗಹಟ್ಠಸಞ್ಞಿನೋ। ಮನುಸ್ಸಾಪಿ ಚ ರಾಜಾನೋ ವಿಯ ಅತ್ತನಿ ದೇವಸಞ್ಞಿನೋ ಹೋನ್ತಿ।

ಕಥಂ ನು ಖೋಸ್ಮೀತಿ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ಕೇವಲಞ್ಚೇತ್ಥ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಜೀವೋ ನಾಮ ಅತ್ಥೀತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಸಣ್ಠಾನಾಕಾರಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ದೀಘೋ ನು ಖೋಸ್ಮಿ, ರಸ್ಸಚತುರಂಸಛಳಂಸಅಟ್ಠಂಸಸೋಳಸಂಸಾದೀನಂ ಅಞ್ಞತರಪ್ಪಕಾರೋತಿ ಕಙ್ಖನ್ತೋ ಕಥಂ ನು ಖೋಸ್ಮೀತಿ ಕಙ್ಖತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸರೀರಸಣ್ಠಾನಂ ಪನ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ಅಜಾನನ್ತೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ।

ಕುತೋ ಆಗತೋ, ಸೋ ಕುಹಿಂ ಗಾಮೀ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ತಭಾವಸ್ಸ ಆಗತಿಗತಿಟ್ಠಾನಂ ಕಙ್ಖತಿ।

೧೯. ಏವಂ ಸೋಳಸಪ್ಪಭೇದಂ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಯಂ ಇಮಿನಾ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಸೀಸೇನ ದಿಟ್ಠಾಸವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಅಯಂ ದೇಸನಾ ಆರದ್ಧಾ। ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ತಸ್ಸ ಏವಂ ಅಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕರೋತೋ ಛನ್ನಂ ದಿಟ್ಠೀನ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಯಥಾ ಅಯಂ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಏವಂ ಅಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕರೋತೋ ತಸ್ಸೇವ ಸವಿಚಿಕಿಚ್ಛಸ್ಸ ಅಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರಸ್ಸ ಥಾಮಗತತ್ತಾ ಛನ್ನಂ ದಿಟ್ಠೀನಂ ಅಞ್ಞತರಾ ದಿಟ್ಠಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಸಬ್ಬಪದೇಸು ವಾಸದ್ದೋ ವಿಕಪ್ಪತ್ಥೋ, ಏವಂ ವಾ ಏವಂ ವಾ ದಿಟ್ಠಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅತ್ಥಿ ಮೇ ಅತ್ತಾ**ತಿ ಚೇತ್ಥ ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿ ಸಬ್ಬಕಾಲೇಸು ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಿತಂ ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಸಚ್ಚತೋ ಥೇತತೋ**ತಿ ಭೂತತೋ ಚ ಥಿರತೋ ಚ, "ಇದಂ ಸಚ್ಚ"ನ್ತಿ ಭೂತತೋ ಸುಟ್ಠು ದಳ್ಹಭಾವೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ನತ್ಥಿ ಮೇ ಅತ್ತಾ**ತಿ ಅಯಂ ಪನ ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿ, ಸತೋ ಸತ್ತಸ್ಸ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವಿಭವಗ್ಗಹಣತೋ। ಅಥ

ವಾ ಪುರಿಮಾಪಿ ತೀಸು ಕಾಲೇಸು ಅತ್ಥೀತಿ ಗಹಣತೋ ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿ, ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಮೇವ ಅತ್ಥೀತಿ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿ। ಪಚ್ಛಿಮಾಪಿ ಅತೀತಾನಾಗತೇಸು ನತ್ಥೀತಿ ಗಹಣತೋ ಭಸ್ಮನ್ತಾಹುತಿಯೋತಿ ಗಹಿತದಿಟ್ಠಿಕಾನಂ ವಿಯ, ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿ। ಅತೀತೇ ಏವ ನತ್ಥೀತಿ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಅಧಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪತ್ತಿಕಸ್ಸೇವ ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿ।

ಅತ್ತನಾವ ಅತ್ತಾನಂ ಸಞ್ಜಾನಾಮೀತಿ ಸಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧಸೀಸೇನ ಖನ್ಧೇ ಅತ್ತಾತಿ ಗಹೇತ್ವಾ, ಸಞ್ಞಾಯ ಅವಸೇಸಕ್ಖನ್ಧೇ ಸಞ್ಜಾನತೋ ಇಮಿನಾ ಅತ್ತನಾ ಇಮಂ ಅತ್ತಾನಂ ಸಞ್ಜಾನಾಮೀತಿ ಹೋತಿ। **ಅತ್ತನಾವ ಅನತ್ತಾನ**ನ್ತಿ ಸಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧಂಯೇವ ಅತ್ತಾತಿ ಗಹೇತ್ವಾ, ಇತರೇ ಚತ್ತಾರೋಪಿ ಅನತ್ತಾತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಞ್ಞಾಯ ತೇಸಂ ಜಾನತೋ ಏವಂ ಹೋತಿ । **ಅನತ್ತನಾವ ಅತ್ತಾನ**ನ್ತಿ ಸಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧಂ ಅನತ್ತಾತಿ। ಇತರೇ ಚತ್ತಾರೋ ಅತ್ತಾತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಞ್ಞಾಯ ತೇಸಂ ಜಾನತೋ ಏವಂ ಹೋತಿ, ಸಬ್ಬಾಪಿ ಸಸ್ಸತುಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿಯೋವ।

ವದೋ ವೇದೇಯ್ಯೋತಿಆದಯೋ ಪನ ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿಯಾ ಏವ ಅಭಿನಿವೇಸಾಕಾರಾ। ತತ್ಥ ವದತೀತಿ **ವದೋ,** ವಚೀಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕಾರಕೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ವೇದಯತೀತಿ **ವೇದೇಯ್ಯೋ,** ಜಾನಾತಿ ಅನುಭವತಿ ಚಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಕಿಂ ವೇದೇತೀತಿ, ತತ್ರ ತತ್ರ ಕಲ್ಯಾಣಪಾಪಕಾನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ವಿಪಾಕಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ। **ತತ್ರ ತತ್ರಾ**ತಿ ತೇಸು ತೇಸು ಯೋನಿಗತಿಟ್ಠಿತಿನಿವಾಸನಿಕಾಯೇಸು ಆರಮ್ಮಣೇಸು ವಾ। **ನಿಚ್ಚೋ**ತಿ ಉಪ್ಪಾದವಯರಹಿತೋ। **ಧುವೋ**ತಿ ಥಿರೋ ಸಾರಭೂತೋ। **ಸಸ್ಸತೋ**ತಿ ಸಬ್ಬಕಾಲಿಕೋ। **ಅವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಪಕತಿಭಾವಂ ಅವಿಜಹನಧಮ್ಮೋ, ಕಕಣ್ಟಕೋ ವಿಯ ನಾನಪ್ಪಕಾರತಂ ನಾಪಜ್ಜತಿ। **ಸಸ್ಸತಿಸಮ**ನ್ತಿ ಚನ್ದಸೂರಿಯಸಮುದ್ದಮಹಾಪಥವೀಪಬ್ಬತಾ ಲೋಕವೋಹಾರೇನ ಸಸ್ಸತಿಯೋತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಸಸ್ಸತೀಹಿ ಸಮಂ **ಸಸ್ಸತಿಸಮಂ**। ಯಾವ ಸಸ್ಸತಿಯೋ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ತಾವ ತಥೇವ ಠಸ್ಸತೀತಿ ಗಣ್ಹತೋ ಏವಂದಿಟ್ಠಿ ಹೋತಿ।

ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಿಟ್ಠಿಗತನ್ತಿಆದೀಸು। **ಇದ**ನ್ತಿ ಇದಾನಿ ವತ್ತಬ್ಬಸ್ಸ ಪಚ್ಚಕ್ಖನಿದಸ್ಸನಂ। ದಿಟ್ಠಿಗತಸಮ್ಬನ್ಧೇನ ಚ ಇದನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ನ ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಬನ್ಧೇನ। ಏತ್ಥ ಚ ದಿಟ್ಠಿಯೇವ **ದಿಟ್ಠಿಗತಂ,** ಗೂಥಗತಂ ವಿಯ। ದಿಟ್ಠೀಸು ವಾ ಗತಮಿದಂ ದಸ್ಸನಂ ದ್ವಾಸಟ್ಠಿದಿಟ್ಠಿಅನ್ತೋಗಧತ್ತಾತಿಪಿ ದಿಟ್ಠಿಗತಂ। ದಿಟ್ಠಿಯಾ ವಾ ಗತಂ ದಿಟ್ಠಿಗತಂ। ಇದಞ್ಹಿ ಅತ್ಥಿ ಮೇ ಅತ್ತಾತಿಆದಿ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಗಮನಮತ್ತಮೇವ, ನತ್ಥೇತ್ಥ ಅತ್ತಾ ವಾ ನಿಚ್ಚೋ ವಾ ಕೋಚೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸಾ ಚಾಯಂ ದಿಟ್ಠಿ ದುನ್ನಿಗ್ಗಮನಟ್ಠೇನ **ಗಹನಂ**। ದುರತಿಕ್ಕಮಟ್ಠೇನ ಸಪ್ಪಟಿಭಯಟ್ಠೇನ ಚ **ಕನ್ತಾರೋ,** ದುಬ್ಭಿಕ್ಖಕನ್ತಾರವಾಳಕನ್ತಾರಾದಯೋ ವಿಯ। ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ವಿನಿವಿಜ್ಝನಟ್ಠೇನ ವಿಲೋಮನಟ್ಠೇನ ವಾ **ವಿಸೂಕಂ**। ಕದಾಚಿ ಸಸ್ಸತಸ್ಸ, ಕದಾಚಿ ಉಚ್ಛೇದಸ್ಸ ಗಹಣತೋ ವಿರೂಪಂ ಫನ್ದಿತನ್ತಿ **ವಿಪ್ಫನ್ದಿತಂ**। ಬನ್ಧನಟ್ಠೇನ **ಸಂಯೋಜನಂ**। ತೇನಾಹ "ದಿಟ್ಠಿಗಹನಂ...ಪೇ॰... ದಿಟ್ಠಿಸಂಯೋಜನ"ನ್ತಿ। ಇದಾನಿಸ್ಸ ತಮೇವ ಬನ್ಧನತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ದಿಟ್ಠಿಸಂಯೋಜನಸಂಯುತ್ತೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತಸ್ಸಾಯಂ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ। ಇಮಿನಾ ದಿಟ್ಠಿಸಂಯೋಜನೇನ ಸಂಯುತ್ತೋ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಏತೇಹಿ ಜಾತಿಆದೀಹಿ ನ ಪರಿಮುಚ್ಚತೀತಿ। ಕಿಂ ವಾ ಬಹುನಾ, ಸಕಲವಟ್ಟದುಕ್ಖತೋಪಿ ನ ಮುಚ್ಚತೀತಿ।

೧೦. ಏವಂ ಛಪ್ಪಭೇದಂ ದಿಟ್ಠಾಸವಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಯಸ್ಮಾ ಸೀಲಬ್ಬತಪರಾಮಾಸೋ ಕಾಮಾಸವಾದಿವಚನೇನೇವ ದಸ್ಸಿತೋ ಹೋತಿ। ಕಾಮಸುಖತ್ಥಞ್ಹಿ ಭವಸುಖಭವವಿಸುದ್ಧಿಅತ್ಥಞ್ಚ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಅಭಿಭೂತಾ ಇತೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಸೀಲಬ್ಬತಾನಿ ಪರಾಮಸನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಅದಸ್ಸೇತ್ವಾ ದಿಟ್ಠಿಗ್ಗಹಣೇನ ವಾ ತಸ್ಸ ಗಹಿತತ್ತಾಪಿ ತಂ ಅದಸ್ಸೇತ್ವಾವ ಇದಾನಿ ಯೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ದಸ್ಸನಾ ಪಹಾತಬ್ಬೇ ಆಸವೇ ಪಜಹತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ತೇಸಂ ಆಸವಾನಂ ಪಹಾನಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಪುಬ್ಬೇ ವಾ ಅಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕರೋತೋ ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ತೇಸಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಬ್ಬಿಪರೀತಸ್ಸ ಪಹಾನಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಸುತವಾ ಚ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತಸ್ಸತ್ಥೋ, ಯಾವ "ಸೋ ಇದಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಆಗಚ್ಛತಿ, ತಾವ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯೇನ ಚ ವುತ್ತಪಚ್ಚನೀಕತೋ ಚ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಪಚ್ಚನೀಕತೋ ಚ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಅರಿಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅಕೋವಿದಾವಿನೀತಪಚ್ಚನೀಕತೋ ಅಯಂ "ಸುತವಾ ಅರಿಯಸಾವಕೋ

ಅರಿಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ಕೋವಿದೋ ಅರಿಯಧಮ್ಮೇ ಸುವಿನೀತೋ"ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಪಿಚ ಖೋ ಸಿಖಾಪತ್ತವಿಪಸ್ಸನತೋ ಪಭುತಿ ಯಾವ ಗೋತ್ರಭು, ತಾವ ತದನುರೂಪೇನ ಅತ್ಥೇನ ಅಯಂ ಅರಿಯಸಾವಕೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೧೧. "ಸೋ ಇದಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿ ಕರೋತೀ"ತಿಆದೀಸು ಪನ ಅಯಂ ಅತ್ಥವಿಭಾವನಾ, ಸೋ ಚತುಸಚ್ಚಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಿಕೋ ಅರಿಯಸಾವಕೋ ತಣ್ಹಾವಜ್ಜಾ ತೇಭೂಮಕಾ ಖನ್ಧಾ **ದುಕ್ಖಂ,** ತಣ್ಹಾ **ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ,** ಉಭಿನ್ನಂ ಅಪ್ಪವತ್ತಿ **ನಿರೋಧೋ,** ನಿರೋಧಸಮ್ಪಾಪಕೋ **ಮಗ್ಗೋ**ತಿ ಏವಂ ಪುಬ್ಬೇವ ಆಚರಿಯಸನ್ತಿಕೇ ಉಗ್ಗಹಿತಚತುಸಚ್ಚಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೋ ಅಪರೇನ ಸಮಯೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗಂ ಸಮಾರುಳ್ಹೋ ಸಮಾನೋ ತೇ ತೇಭೂಮಕೇ ಖನ್ಧೇ **ಇದಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ,** ಉಪಾಯೇನ ಪಥೇನ ಸಮನ್ನಾಹರತಿ ಚೇವ ವಿಪಸ್ಸತಿ ಚ। ಏತ್ಥ ಹಿ ಯಾವ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗೋ, ತಾವ ಮನಸಿಕಾರಸೀಸೇನೇವ ವಿಪಸ್ಸನಾ ವುತ್ತಾ। ಯಾ ಪನಾಯಂ ತಸ್ಸೇವ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಸಮುಟ್ಠಾಪಿಕಾ ಪಭಾವಿಕಾ ತಣ್ಹಾ, **ಅಯಂ ಸಮುದಯೋತಿ ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ**। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ದುಕ್ಖಞ್ಚ ಸಮುದಯೋ ಚ ಇದಂ ಠಾನಂ ಪತ್ವಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ ನಪ್ಪವತ್ತನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಯದಿದಂ **ನಿಬ್ಬಾನಂ** ನಾಮ, **ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧೋತಿ ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ**। ನಿರೋಧಸಮ್ಪಾಪಕಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಂ ಮಗ್ಗಂ **ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾತಿ ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ,** ಉಪಾಯೇನ ಪಥೇನ ಸಮನ್ನಾಹರತಿ ಚೇವ ವಿಪಸ್ಸತಿ ಚ।

ತತ್ರಾಯಂ ಉಪಾಯೋ, ಅಭಿನಿವೇಸೋ ನಾಮ ವಟ್ಟೇ ಹೋತಿ, ವಿವಟ್ಟೇ ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ "ಅಯಂ ಅತ್ಥಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಾಯೇ ಪಥವೀಧಾತು, ಆಪೋಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಸಕಸನ್ತತಿಯಂ ಚತ್ತಾರಿ ಭೂತಾನಿ ತದನುಸಾರೇನ ಉಪಾದಾರೂಪಾನಿ ಚ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಅಯಂ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋತಿ ವವತ್ಥಪೇತಿ। ತಂ ವವತ್ಥಾಪಯತೋ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ತದಾರಮ್ಮಣೇ ಚಿತ್ತಚೇತಸಿಕೇ ಧಮ್ಮೇ ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಅರೂಪಕ್ಖನ್ಧಾತಿ ವವತ್ಥಪೇತಿ। ತತೋ ಇಮೇ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ವವತ್ಥಪೇತಿ। ತೇ ಪನ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ನಾಮಞ್ಚ ರೂಪಞ್ಚಾತಿ ದ್ವೇ ಭಾಗಾಯೇವ ಹೋನ್ತಿ। ಇದಞ್ಚ ನಾಮರೂಪಂ ಸಹೇತು ಸಪ್ಪಚ್ಚಯಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತಸ್ಸ ಅಯಂ ಹೇತು ಅಯಂ ಪಚ್ಚಯೋತಿ ಅವಿಜ್ಜಾಭವತಣ್ಹಾಕಮ್ಮಾಹಾರಾದಿಕೇ ಹೇತುಪಚ್ಚಯೇ ವವತ್ಥಪೇತಿ। ತತೋ ತೇಸಂ ಪಚ್ಚಯಾನಞ್ಚ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಧಮ್ಮಾನಞ್ಚ ಯಾಥಾವಸರಸಲಕ್ಖಣಂ ವವತ್ಥಪೇತ್ವಾ ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಅಹುತ್ವಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣಂ ಆರೋಪೇತಿ, ಉದಯಬ್ಬಯಪೀಳಿತತ್ತಾ ದುಕ್ಖಾತಿ ದುಕ್ಖಲಕ್ಖಣಂ ಆರೋಪೇತಿ। ಅವಸವತ್ತನತೋ ಅನತ್ತಾತಿ ಅನತ್ತಲಕ್ಖಣಂ ಆರೋಪೇತಿ। ಏವಂ ತೀಣಿ ಲಕ್ಖಣಾನಿ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪವತ್ತೇನ್ತೋ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಂ ಪಾಪುಣಾತಿ।

ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಏಕಪಟಿವೇಧೇನೇವ ಪಟಿವಿಜ್ಝತಿ, ಏಕಾಭಿಸಮಯೇನ ಅಭಿಸಮೇತಿ। ದುಕ್ಖಂ ಪರಿಞ್ಞಾಪಟಿವೇಧೇನ ಪಟಿವಿಜ್ಝತಿ, ಸಮುದಯಂ ಪಹಾನಪಟಿವೇಧೇನ, ನಿರೋಧಂ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಪಟಿವೇಧೇನ, ಮಗ್ಗಂ ಭಾವನಾಪಟಿವೇಧೇನ। ದುಕ್ಖಞ್ಚ ಪರಿಞ್ಞಾಭಿಸಮಯೇನ ಅಭಿಸಮೇತಿ...ಪೇ॰... ಮಗ್ಗಂ ಭಾವನಾಭಿಸಮಯೇನ ಅಭಿಸಮೇತಿ, ನೋ ಚ ಖೋ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞೇನ ಞಾಣೇನ। ಏಕಞಾಣೇನೇವ ಹಿ ಏಸ ನಿರೋಧಂ ಆರಮ್ಮಣತೋ, ಸೇಸಾನಿ ಕಿಚ್ಚತೋ ಪಟಿವಿಜ್ಝತಿ ಚೇವ ಅಭಿಸಮೇತಿ ಚ। ನ ಹಿಸ್ಸ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಏವಂ ಹೋತಿ - "ಅಹಂ ದುಕ್ಖಂ ಪರಿಜಾನಾಮೀ"ತಿ ವಾ...ಪೇ॰... "ಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇಮೀ"ತಿ ವಾ। ಅಪಿಚ ಖ್ವಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಪಟಿವೇಧವಸೇನ ನಿರೋಧಂ ಸಚ್ಛಿಕರೋತೋ ಏವಂ ತಂ ಞಾಣಂ ದುಕ್ಖಪರಿಞ್ಞಾಕಿಚ್ಚಮ್ಪಿ ಸಮುದಯಪಹಾನಕಿಚ್ಚಮ್ಪಿ ಮಗ್ಗಭಾವನಾಕಿಚ್ಚಮ್ಪಿ ಕರೋತಿಯೇವ। ತಸ್ಸೇವಂ ಉಪಾಯೇನ ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕರೋತೋ ತೀಣಿ ಸಂಯೋಜನಾನಿ ಪಹೀಯನ್ತಿ, ವೀಸತಿವತ್ಥುಕಾ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿ, ಅಟ್ಠವತ್ಥುಕಾ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ, "ಸೀಲೇನ ಸುದ್ಧಿ ವತೇನ ಸುದ್ಧೀ"ತಿ ಸೀಲಬ್ಬತಾನಂ ಪರಾಮಸನತೋ ಸೀಲಬ್ಬತಪರಾಮಾಸೋತಿ। ತತ್ಥ ಚತೂಸು ಆಸವೇಸು ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಸೀಲಬ್ಬತಪರಾಮಾಸಾ ದಿಟ್ಠಾಸವೇನ ಸಙ್ಗಹಿತತ್ತಾ ಆಸವಾ ಚೇವ ಸಂಯೋಜನಾ ಚ। ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಸಂಯೋಜನಮೇವ, ನ ಆಸವೋ । "ದಸ್ಸನಾ ಪಹಾತಬ್ಬಾ ಆಸವಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ ಪನ ಆಸವಾತಿ।

“ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ…ಪೇ॰… ಪಹಾತಬ್ಬಾ”ತಿ ಇಮೇ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಆದಯೋ ದಸ್ಸನಾ ಪಹಾತಬ್ಬಾ ನಾಮ ಆಸವಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ। ಅಥ ವಾ ಯಾ ಅಯಂ ಛನ್ನಂ ದಿಟ್ಠೀನಂ ಅಞ್ಞತರಾ ದಿಟ್ಠಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಏವಂ ಸರೂಪೇನೇವ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿ ವಿಭತ್ತಾ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ “ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ”ತಿ। ಸಾ ಚ ಯಸ್ಮಾ ಸಹಜಾತಪಹಾನೇಕಟ್ಠೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪಹೀಯತಿ। ದಿಟ್ಠಾಸವೇ ಹಿ ಪಹೀಯಮಾನೇ ತಂಸಹಜಾತೋ ಚತೂಸು ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪಯುತ್ತಚಿತ್ತೇಸು ಕಾಮಾಸವೋಪಿ ಅವಿಜ್ಜಾಸವೋಪಿ ಪಹೀಯತಿ । ಪಹಾನೇಕಟ್ಠೋ ಪನ ಚತೂಸು ದಿಟ್ಠಿವಿಪ್ಪಯುತ್ತೇಸು ನಾಗಸುಪಣ್ಣಾದಿಸಮಿದ್ಧಿಪತ್ಥನಾವಸೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ ಭವಾಸವೋ। ತೇನೇವ ಸಮ್ಪಯುತ್ತೋ ಅವಿಜ್ಜಾಸವೋಪಿ, ದ್ವೀಸು ದೋಮನಸ್ಸಚಿತ್ತೇಸು ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಿನಿಬ್ಬತ್ತಕೋ ಅವಿಜ್ಜಾಸವೋಪಿ, ತಥಾ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಚಿತ್ತಸಮ್ಪಯುತ್ತೋ ಅವಿಜ್ಜಾಸವೋಪೀತಿ ಏವಂ ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ಅವಸೇಸಾ ತಯೋಪಿ ಆಸವಾ ಪಹೀಯನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಬಹುವಚನನಿದ್ದೇಸೋ ಕತೋತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏಸ ಪೋರಾಣಾನಂ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ದಸ್ಸನಾ ಪಹಾತಬ್ಬಾತಿ ದಸ್ಸನಂ ನಾಮ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗೋ, ತೇನ ಪಹಾತಬ್ಬಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಸ್ಮಾ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗೋ ದಸ್ಸನಂ? ಪಠಮಂ ನಿಬ್ಬಾನದಸ್ಸನತೋ। ನನು ಗೋತ್ರಭು ಪಠಮತರಂ ಪಸ್ಸತೀತಿ? ನೋ ನ ಪಸ್ಸತಿ। ದಿಸ್ವಾ ಕತ್ತಬ್ಬಕಿಚ್ಚಂ ಪನ ನ ಕರೋತಿ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಅಪ್ಪಹಾನತೋ। ತಸ್ಮಾ ಪಸ್ಸತೀತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ। ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ರಾಜಾನಂ ದಿಸ್ವಾಪಿ ಪಣ್ಣಾಕಾರಂ ದತ್ವಾ ಕಿಚ್ಚನಿಪ್ಫತ್ತಿಯಾ ಅದಿಟ್ಠತ್ತಾ “ಅಜ್ಜಾಪಿ ರಾಜಾನಂ ನ ಪಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ವದನ್ತೋ ಗಾಮವಾಸೀ ಪುರಿಸೋ ಚೇತ್ಥ ನಿದಸ್ಸನಂ।

ದಸ್ಸನಾಪಹಾತಬ್ಬಆಸವವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಂವರಾಪಹಾತಬ್ಬಆಸವವಣ್ಣನಾ

೧೧. ಏವಂ ದಸ್ಸನೇನ ಪಹಾತಬ್ಬೇ ಆಸವೇ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತದನನ್ತರುದ್ದಿಟ್ಠೇ ಸಂವರಾ ಪಹಾತಬ್ಬೇ ದಸ್ಸೇತುಂ, **ಕತಮೇ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಸವಾ ಸಂವರಾ ಪಹಾತಬ್ಬಾ**ತಿ ಆಹ। ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇತೋ ಪರಞ್ಹಿ ಅತ್ಥಮತ್ತಮೇವ ವಣ್ಣಯಿಸ್ಸಾಮ।

ನನು ಚ ದಸ್ಸನೇನ ಭಾವನಾಯಾತಿ ಇಮೇಹಿ ದ್ವೀಹಿ ಅಪ್ಪಹಾತಬ್ಬೋ ಆಸವೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ವಿಸುಂ ಸಂವರಾದೀಹಿ ಪಹಾತಬ್ಬೇ ದಸ್ಸೇತೀತಿ। ಸಂವರಾದೀಹಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತಾ ಆಸವಾ ಚತೂಹಿ ಮಗ್ಗೇಹಿ ಸಮುಗ್ಘಾತಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತೇಸಂ ಮಗ್ಗಾನಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಇಮೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಾಕಾರೇಹಿ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನಪ್ಪಹಾನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಏವಮಾಹ। ತಸ್ಮಾ ಯೋ ಚಾಯಂ ವುತ್ತೋ ಪಠಮೋ ದಸ್ಸನಮಗ್ಗೋಯೇವ, ಇದಾನಿ ಭಾವನಾನಾಮೇನ ವುಚ್ಚಿಸ್ಸನ್ತಿ ತಯೋ ಮಗ್ಗಾ, ತೇಸಂ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಅಯಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ತತ್ಥ **ಇಧಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ। **ಪಟಿಸಙ್ಖಾ**ತಿ ಪಟಿಸಙ್ಖಾಯ। ತತ್ಥಾಯಂ ಸಙ್ಖಾಸದ್ದೋ ಞಾಣಕೋಟ್ಠಾಸಪಞ್ಞತ್ತಿಗಣನಾಸು ದಿಸ್ಸತಿ। “ಸಙ್ಖಾಯೇಕಂ ಪಟಿಸೇವತೀ”ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೧೬೮) ಹಿ ಞಾಣೇ ದಿಸ್ಸತಿ। “ಪಪಞ್ಚಸಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾ ಸಮುದಾಚರನ್ತೀ”ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೦೧) ಕೋಟ್ಠಾಸೇ। “ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸಙ್ಖಾ ಸಮಞ್ಞಾ”ತಿಆದೀಸು (ಧ॰ ಸ॰ ೧೩೧೩) ಪಞ್ಞತ್ತಿಯಂ। “ನ ಸುಕರಂ ಸಙ್ಖಾತು”ನ್ತಿಆದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೧೨೮) ಗಣನಾಯಂ। ಇಧ ಪನ ಞಾಣೇ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಪಟಿಸಙ್ಖಾ ಯೋನಿಸೋತಿ ಹಿ ಉಪಾಯೇನ ಪಥೇನ ಪಟಿಸಙ್ಖಾಯ ಞತ್ವಾ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಅಸಂವರೇ ಆದೀನವಪಟಿಸಙ್ಖಾ ಯೋನಿಸೋ ಪಟಿಸಙ್ಖಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸಾ ಚಾಯಂ “ವರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತತ್ತಾಯ ಅಯೋಸಲಾಕಾಯ ಆದಿತ್ತಾಯ ಸಮ್ಪಜ್ಜಲಿತಾಯ ಸಜೋತಿಭೂತಾಯ ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಂ ಸಮ್ಪಲಿಮಟ್ಠಂ, ನ ತ್ವೇವ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೇಸು ರೂಪೇಸು ಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಸೋ ನಿಮಿತ್ತಗ್ಗಾಹೋ”ತಿಆದಿನಾ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೨೩೫) ಆದಿತ್ತಪರಿಯಾಯನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।
ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಸಂವುತೋ ವಿಹರತೀತಿ ಏತ್ಥ ಚಕ್ಖುಮೇವ ಇನ್ದ್ರಿಯಂ ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಂ, ಸಂವರಣತೋ ಸಂವರೋ, ಪಿದಹನತೋ

ಥಕನತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸತಿಯಾ ಏತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯೇ ಸಂವರೋ ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಸಂವರೋ। ತಿತ್ಥಕಾಕೋ ಆವಾಟಕಚ್ಛಪೋ ವನಮಹಿಂಸೋತಿಆದಯೋ ವಿಯ।

ತತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯೇ ಸಂವರೋ ವಾ ಅಸಂವರೋ ವಾ ನತ್ಥಿ। ನ ಹಿ ಚಕ್ಖುಪಸಾದಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸತಿ ವಾ ಮುಟ್ಠಸಚ್ಚಂ ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಅಪಿಚ ಯದಾ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಂ ಚಕ್ಖುಸ್ಸ ಆಪಾಥಂ ಆಗಚ್ಛತಿ, ತದಾ ಭವಙ್ಗೇ ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ನಿರುದ್ಧೇ ಕಿರಿಯಮನೋಧಾತು ಆವಜ್ಜನಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧಯಮಾನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ನಿರುಜ್ಝತಿ, ತತೋ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಂ ದಸ್ಸನಕಿಚ್ಚಂ, ತತೋ ವಿಪಾಕಮನೋಧಾತು ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನಕಿಚ್ಚಂ, ತತೋ ವಿಪಾಕಾಹೇತುಕಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು ಸನ್ತೀರಣಕಿಚ್ಚಂ, ತತೋ ಕಿರಿಯಾಹೇತುಕಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು ವೋಟ್ಠಬ್ಬನಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧಯಮಾನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ನಿರುಜ್ಝತಿ। ತದನನ್ತರಂ ಜವನಂ ಜವತಿ।

ತತ್ಥಾಪಿ ನೇವ ಭವಙ್ಗಸಮಯೇ, ನ ಆವಜ್ಜನಾದೀನಂ ಅಞ್ಞತರಸಮಯೇ ಸಂವರೋ ವಾ ಅಸಂವರೋ ವಾ ಅತ್ಥಿ। ಜವನಕ್ಖಣೇ ಪನ ಸಚೇ ದುಸ್ಸೀಲ್ಯಂ ವಾ ಮುಟ್ಠಸಚ್ಚಂ ವಾ ಅಞ್ಞಾಣಂ ವಾ ಅಕ್ಖನ್ತಿ ವಾ ಕೋಸಜ್ಜಂ ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಅಯಂ ಅಸಂವರೋ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಹೋನ್ತೋಪಿ ಸೋ ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯೇ ಅಸಂವರೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಸತಿ ದ್ವಾರಮ್ಪಿ ಅಗುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಭವಙ್ಗಮ್ಪಿ ಆವಜ್ಜನಾದೀನಿ ವೀಥಿಚಿತ್ತಾನಿಪಿ। ಯಥಾ ಕಿಂ , ಯಥಾ ನಗರೇ ಚತೂಸು ದ್ವಾರೇಸು ಅಸಂವುತೇಸು ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅನ್ತೋ ಘರಕೋಟ್ಠಕಗಬ್ಭಾದಯೋ ಸುಸಂವುತಾ, ತಥಾಪಿ ಅನ್ತೋನಗರೇ ಸಬ್ಬಂ ಭಣ್ಡಂ ಅರಕ್ಖಿತಂ ಅಗೋಪಿತಮೇವ ಹೋತಿ। ನಗರದ್ವಾರೇನ ಹಿ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಚೋರಾ ಯದಿಚ್ಛನ್ತಿ, ತಂ ಕರೇಯ್ಯುಂ, ಏವಮೇವ ಜವನೇ ದುಸ್ಸೀಲ್ಯಾದೀಸು ಉಪ್ಪನ್ನೇಸು, ತಸ್ಮಿಂ ಅಸಂವರೇ ಸತಿ ದ್ವಾರಮ್ಪಿ ಅಗುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಭವಙ್ಗಮ್ಪಿ ಆವಜ್ಜನಾದೀನಿ ವೀಥಿಚಿತ್ತಾನಿಪೀತಿ।

ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ಸೀಲಾದೀಸು ಉಪ್ಪನ್ನೇಸು ದ್ವಾರಮ್ಪಿ ಗುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಭವಙ್ಗಮ್ಪಿ ಆವಜ್ಜನಾದೀನಿ ವೀಥಿಚಿತ್ತಾನಿಪಿ। ಯಥಾ ಕಿಂ? ಯಥಾ ನಗರದ್ವಾರೇಸು ಸುಸಂವುತೇಸು ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅನ್ತೋ ಘರಾದಯೋ ಅಸಂವುತಾ, ತಥಾಪಿ ಅನ್ತೋನಗರೇ ಸಬ್ಬಂ ಭಣ್ಡಂ ಸುರಕ್ಖಿತಂ ಸುಗೋಪಿತಮೇವ ಹೋತಿ। ನಗರದ್ವಾರೇಸು ಹಿ ಪಿಹಿತೇಸು ಚೋರಾನಂ ಪವೇಸೋ ನತ್ಥಿ, ಏವಮೇವ ಜವನೇ ಸೀಲಾದೀಸು ಉಪ್ಪನ್ನೇಸು ದ್ವಾರಮ್ಪಿ ಸುಗುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಭವಙ್ಗಮ್ಪಿ ಆವಜ್ಜನಾದೀನಿ ವೀಥಿಚಿತ್ತಾನಿಪಿ। ತಸ್ಮಾ ಜವನಕ್ಖಣೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋಪಿ ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯೇ ಸಂವರೋತಿ ವುತ್ತೋ। ಇಧ ಚಾಯಂ ಸತಿಸಂವರೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಸಂವರೇನ ಸಂವುತೋ **ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಸಂವುತೋ,** ಉಪೇತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತಥಾ ಹಿ, ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸಂವುತೋತಿ ಇಮಸ್ಸ ವಿಭಙ್ಗೇ "ಇಮಿನಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರೇನ ಉಪೇತೋ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಸಮನ್ನಾಗತೋ"ತಿ (ವಿಭ॰ ೫೧೧) ವುತ್ತಂ। ತಂ ಏಕಜ್ಝಂ ಕತ್ವಾ ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಸಂವರೇನ ಸಂವುತೋತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅಥ ವಾ ಸಂವರೀತಿ ಸಂವುತೋ, ಥಕೇಸಿ ಪಿದಹೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯೇ ಸಂವರಸಂವುತೋ ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಸಂವುತೋ, ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಸಙ್ಖಾತಂ ಸತಿಕವಾಟಂ ಚಕ್ಖುದ್ವಾರೇ, ಘರದ್ವಾರೇ ಕವಾಟಂ ವಿಯ ಸಂವರಿ ಥಕೇಸಿ ಪಿದಹೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅಯಮೇವ ಚೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ಸುನ್ದರತರೋ। ತಥಾ ಹಿ "ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಂ ಅಸಂವುತಸ್ಸ ವಿಹರತೋ ಸಂವುತಸ್ಸ ವಿಹರತೋ"ತಿ ಏತೇಸು ಪದೇಸು ಅಯಮೇವ ಅತ್ಥೋ ದಿಸ್ಸತಿ।

ವಿಹರತೀತಿ ಏವಂ ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಸಂವುತೋ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಇರಿಯಾಪಥವಿಹಾರೇನ ವಿಹರತಿ। **ಯಞ್ಹಿಸ್ಸಾ**ತಿಆದಿಮ್ಹಿ ಯಂ ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಂ ಅಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅಸಂವುತಸ್ಸ ಅಥಕೇತ್ವಾ ಅಪಿದಹಿತ್ವಾ ವಿಹರನ್ತಸ್ಸಾತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಥ ವಾ, ಯೇ-ಕಾರಸ್ಸ **ಯನ್ತಿ** ಆದೇಸೋ। **ಹಿ**ಕಾರೋ ಚ ಪದಪೂರಣೋ, ಯೇ ಅಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುನ್ತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಯ್ಯುಂ। **ಆಸವಾ ವಿಘಾತಪರಿಳಾಹಾ**ತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಆಸವಾ ಚ ಅಞ್ಞೇ ಚ ವಿಘಾತಕರಾ ಕಿಲೇಸಪರಿಳಾಹಾ ವಿಪಾಕಪರಿಳಾಹಾ ಚ। ಚಕ್ಖುದ್ವಾರೇ ಹಿ ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣಂ ಆಪಾಥಗತಂ ಕಾಮಸ್ಸಾದವಸೇನ ಅಸ್ಸಾದಯತೋ ಅಭಿನನ್ದತೋ ಕಾಮಾಸವೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಈದಿಸಂ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಸುಗತಿಭವೇ ಲಭಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಭವಪತ್ಥನಾಯ ಅಸ್ಸಾದಯತೋ

ಭವಾಸವೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಸತ್ತೋತಿ ವಾ ಸತ್ತಸ್ಸಾತಿ ವಾ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಾಸವೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಸಹಜಾತಂ ಅಞ್ಞಾಣಂ ಅವಿಜ್ಜಾಸವೋತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಆಸವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ತೇಹಿ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಅಪರೇ ಕಿಲೇಸಾ ವಿಘಾತಪರಿಳಾಹಾ, ಆಯತಿಂ ವಾ ತೇಸಂ ವಿಪಾಕಾ। ತೇಪಿ ಹಿ ಅಸಂವುತಸ್ಸೇವ ವಿಹರತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುನ್ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ।

ಏವಂಸ ತೇತಿ ಏವಂ ಅಸ್ಸ ತೇ। ಏವಂ ಏತೇನ ಉಪಾಯೇನ ನ ಹೋನ್ತಿ, ನೋ ಅಞ್ಞಥಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏಸ ನಯೋ **ಪಟಿಸಙ್ಖಾ ಯೋನಿಸೋ ಸೋತಿನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಸಂವುತೋ**ತಿಆದೀಸು।

ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಸವಾ ಸಂವರಾ ಪಹಾತಬ್ಬಾತಿ ಇಮೇ ಛಸು ದ್ವಾರೇಸು ಚತ್ತಾರೋ ಚತ್ತಾರೋ ಕತ್ವಾ ಚತುವೀಸತಿ ಆಸವಾ ಸಂವರೇನ ಪಹಾತಬ್ಬಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಸಬ್ಬತ್ಥೇವ ಚೇತ್ಥ ಸತಿಸಂವರೋ ಏವ ಸಂವರೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಸಂವರಾಪಹಾತಬ್ಬಆಸವವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಟಿಸೇವನಾಪಹಾತಬ್ಬಆಸವವಣ್ಣನಾ

೨೩. **ಪಟಿಸಙ್ಖಾ ಯೋನಿಸೋ ಚೀವರನ್**ತಿಆದೀಸು ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ಸೀಲಕಥಾಯಂ ವುತ್ತಮೇವ। **ಯಞ್ಹಿಸ್ಸಾ**ತಿ ಯಂ ಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತಾದೀಸು ವಾ ಅಞ್ಞತರಂ ಅಸ್ಸ। **ಅಪ್ಪಟಿಸೇವತೋ**ತಿ ಏವಂ ಯೋನಿಸೋ ಅಪ್ಪಟಿಸೇವನ್ತಸ್ಸ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ಕೇವಲಂ ಪನಿಧ ಅಲದ್ಧಂ ಚೀವರಾದಿಂ ಪತ್ಥಯತೋ ಲದ್ಧಂ ವಾ ಅಸ್ಸಾದಯತೋ ಕಾಮಾಸವಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಈದಿಸಂ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಸಮ್ಪತ್ತಿಭವೇ ಸುಗತಿಭವೇ ಲಭಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಭವಪತ್ಥನಾಯ ಅಸ್ಸಾದಯತೋ ಭವಾಸವಸ್ಸ, ಅಹಂ ಲಭಾಮಿ ನ ಲಭಾಮೀತಿ ವಾ ಮಯ್ಹಂ ವಾ ಇದನ್ತಿ ಅತ್ತಸಞ್ಞಂ ಅಧಿಟ್ಠಹತೋ ದಿಟ್ಠಾಸವಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಪನ ಸಹಜಾತೋ ಅವಿಜ್ಜಾಸವೋತಿ ಏವಂ ಚತುನ್ನಂ ಆಸವಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ವಿಪಾಕಪರಿಳಾಹಾ ಚ ನವವೇದನುಪ್ಪಾದನತೋಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಸವಾ ಪಟಿಸೇವನಾ ಪಹಾತಬ್ಬಾತಿ ಇಮೇ ಏಕಮೇಕಸ್ಮಿಂ ಪಚ್ಚಯೇ ಚತ್ತಾರೋ ಚತ್ತಾರೋ ಕತ್ವಾ ಸೋಳಸ ಆಸವಾ ಇಮಿನಾ ಞಾಣಸಂವರಸಙ್ಖಾತೇನ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಪಟಿಸೇವನೇನ ಪಹಾತಬ್ಬಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ।

ಪಟಿಸೇವನಾಪಹಾತಬ್ಬಆಸವವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅಧಿವಾಸನಾಪಹಾತಬ್ಬಆಸವವಣ್ಣನಾ

೨೪. **ಪಟಿಸಙ್ಖಾ ಯೋನಿಸೋ ಖಮೋ ಹೋತಿ ಸೀತಸ್ಸಾ**ತಿ ಉಪಾಯೇನ ಪಥೇನ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಖಮೋ ಹೋತಿ ಸೀತಸ್ಸ ಸೀತಂ ಖಮತಿ ಸಹತಿ, ನ ಅವೀರಪುರಿಸೋ ವಿಯ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೇನಪಿ ಸೀತೇನ ಚಲತಿ ಕಮ್ಪತಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ವಿಜಹತಿ। ಅಪಿಚ ಖೋ ಲೋಮಸನಾಗತ್ಥೇರೋ ವಿಯ ಅನಪ್ಪಕೇನಾಪಿ ಸೀತೇನ ಫುಟ್ಠೋ ನ ಚಲತಿ ನ ಕಮ್ಪತಿ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಮೇವ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ। ಥೇರೋ ಕಿರ ಚೇತಿಯಪಬ್ಬತೇ ಪಿಯಙ್ಗುಗುಹಾಯಂ ಪಧಾನಘರೇ ವಿಹರನ್ತೋ ಅನ್ತರಟ್ಠಕೇ ಹಿಮಪಾತಸಮಯೇ ಲೋಕನ್ತರಿಕನಿರಯೇ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಅವಿಜಹನ್ತೋವ ಅಬ್ಭೋಕಾಸೇ ವೀತಿನಾಮೇಸಿ। ಏವಂ **ಉಣ್ಹಾದೀಸುಪಿ** ಅತ್ಥಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಕೇವಲಞ್ಹಿ ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಅಧಿಮತ್ತಮ್ಪಿ ಉಣ್ಹಂ ಸಹತಿ ಸ್ವೇವ ಥೇರೋ ವಿಯ, ಅಯಂ "ಖಮೋ ಉಣ್ಹಸ್ಸಾ"ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಥೇರೋ ಕಿರ ಗಿಮ್ಹಸಮಯೇ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ಬಹಿಚಙ್ಕಮೇ ನಿಸೀದಿ। ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿಕರೋನ್ತೋ ಸೇದಾಪಿಸ್ಸ ಕಚ್ಛೇಹಿ ಮುಚ್ಚನ್ತಿ। ಅಥ ನಂ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೋ ಆಹ "ಇಧ, ಭನ್ತೇ, ನಿಸೀದಥ, ಸೀತಲೋ ಓಕಾಸೋ"ತಿ। ಥೇರೋ "ಉಣ್ಹಭಯೇನೇವಮ್ಹಿ ಆವುಸೋ ಇಧ

ನಿಸಿನ್ನೋ”ತಿ ಅವೀಚಿಮಹಾನಿರಯಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ನಿಸೀದಿಯೇವ। **ಉಣ್ಹನ್ತಿ** ಚೇತ್ಥ ಅಗ್ಗಿಸನ್ತಾಪೋವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸೂರಿಯಸನ್ತಾಪವಸೇನ ಪನೇತಂ ವತ್ಥು ವುತ್ತಂ।

ಯೋ ಚ ದ್ವೇ ತಯೋ ವಾರೇ ಭತ್ತಂ ವಾ ಪಾನೀಯಂ ವಾ ಅಲಭಮಾನೋಪಿ ಅನಮತಗ್ಗೇ ಸಂಸಾರೇ ಅತ್ತನೋ ಪೇತ್ತಿವಿಸಯೂಪಪತ್ತಿಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಅವೇಧೇನ್ತೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ನ ವಿಜಹತಿಯೇವ। ಅಧಿಮತ್ತೇಹಿ ಡಂಸಮಕಸವಾತಾತಪಸಮ್ಫಸ್ಸೇಹಿ ಫುಟ್ಠೋ ಚಾಪಿ ತಿರಚ್ಛಾನೂಪಪತ್ತಿಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಅವೇಧೇನ್ತೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ನ ವಿಜಹತಿಯೇವ। ಸರೀಸಪಸಮ್ಫಸ್ಸೇನ ಫುಟ್ಠೋ ಚಾಪಿ ಅನಮತಗ್ಗೇ ಸಂಸಾರೇ ಸೀಹಬ್ಯಗ್ಘಾದಿಮುಖೇಸು ಅನೇಕವಾರಂ ಪರಿವತ್ತಿತಪುಬ್ಬಭಾವಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಅವೇಧೇನ್ತೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ನ ವಿಜಹತಿಯೇವ ಪಧಾನಿಯತ್ಥೇರೋ ವಿಯ। ಅಯಂ “ಖಮೋ ಜಿಘಚ್ಛಾಯ…ಪೇ॰… ಸರೀಸಪಸಮ್ಫಸ್ಸಾನ”ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಥೇರಂ ಕಿರ ಖಣ್ಡಚೇಲವಿಹಾರೇ ಕಣಿಕಾರಪಧಾನಿಯಘರೇ ಅರಿಯವಂಸಂ ಸುಣನ್ತಂ ಘೋರವಿಸೋ ಸಪ್ಪೋ ಡಂಸಿ। ಥೇರೋ ಜಾನಿತ್ವಾಪಿ ಪಸನ್ನಚಿತ್ತೋ ನಿಸಿನ್ನೋ ಧಮ್ಮಂಯೇವ ಸುಣಾತಿ। ವಿಸವೇಗೋ ಥದ್ಧೋ ಅಹೋಸಿ। ಥೇರೋ ಉಪಸಮ್ಪದಮಣ್ಡಲಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಸೀಲಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಪರಿಸುದ್ಧಸೀಲೋಹಮಸ್ಮೀತಿ ಪೀತಿಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸಿ। ಸಹ ಪೀತುಪ್ಪಾದಾ ವಿಸಂ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಪಥವಿಂ ಪಾವಿಸಿ। ಥೇರೋ ತತ್ಥೇವ ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತಂ ಲಭಿತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿ।

ಯೋ ಪನ ಅಕ್ಕೋಸವಸೇನ ದುರುತ್ತೇ ದುರುತ್ತತ್ತಾಯೇವ ಚ ದುರಾಗತೇ ಅಪಿ ಅನ್ತಿಮವತ್ಥುಸಞ್ಞಿತೇ ವಚನಪಥೇ ಸುತ್ವಾ ಖನ್ತಿಗುಣಂಯೇವ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ನ ವೇಧತಿ ದೀಘಭಾಣಕಅಭಯತ್ಥೇರೋ ವಿಯ। ಅಯಂ “ಖಮೋ ದುರುತ್ತಾನಂ ದುರಾಗತಾನಂ ವಚನಪಥಾನ”ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಥೇರೋ ಕಿರ ಪಚ್ಚಯಸನ್ತೋಸಭಾವನಾರಾಮತಾಯ ಮಹಾಅರಿಯವಂಸಪ್ಪಟಿಪದಂ ಕಥೇಸಿ, ಸಬ್ಬೋ ಮಹಾಗಾಮೋ ಆಗಚ್ಛತಿ। ಥೇರಸ್ಸ ಮಹಾಸಕ್ಕಾರೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತಂ ಅಞ್ಞತರೋ ಮಹಾಥೇರೋ ಅಧಿವಾಸೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ದೀಘಭಾಣಕೋ ಅರಿಯವಂಸಂ ಕಥೇಮೀತಿ ಸಬ್ಬರತ್ತಿಂ ಕೋಲಾಹಲಂ ಕರೋಸೀತಿಆದೀಹಿ ಅಕ್ಕೋಸಿ। ಉಭೋಪಿ ಚ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ವಿಹಾರಂ ಗಚ್ಛನ್ತಾ ಗಾವುತಮತ್ತಂ ಏಕಪಥೇನ ಅಗಮಂಸು। ಸಕಲಗಾವುತಮ್ಪಿ ಸೋ ತಂ ಅಕ್ಕೋಸಿಯೇವ। ತತೋ ಯತ್ಥ ದ್ವಿನ್ನಂ ವಿಹಾರಾನಂ ಮಗ್ಗೋ ಭಿಜ್ಜತಿ, ತತ್ಥ ಠತ್ವಾ ದೀಘಭಾಣಕತ್ಥೇರೋ ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ “ಏಸ, ಭನ್ತೇ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಮಗ್ಗೋ”ತಿ ಆಹ। ಸೋ ಅಸುಣನ್ತೋ ವಿಯ ಅಗಮಾಸಿ। ಥೇರೋಪಿ ವಿಹಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಾದೇ ಪಕ್ಖಾಲೇತ್ವಾ ನಿಸೀದಿ। ತಮೇನಂ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೋ “ಕಿಂ, ಭನ್ತೇ, ಸಕಲಗಾವುತಂ ಪರಿಭಾಸನ್ತಂ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಅವೋಚುತ್ಥಾ”ತಿ ಆಹ। ಥೇರೋ “ಖನ್ತಿಯೇವ, ಆವುಸೋ, ಮಯ್ಹಂ ಭಾರೋ, ನ ಅಕ್ಖನ್ತಿ। ಏಕಪದುದ್ಧಾರೇಪಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನವಿಯೋಗಂ ನ ಪಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಆಹ। ಏತ್ಥ ಚ ವಚನಮೇವ **ವಚನಪಥೋ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಯೋ ಪನ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಸಾರೀರಿಕಾ ವೇದನಾ ದುಕ್ಖಮನಟ್ಠೇನ **ದುಕ್ಖಾ,** ಬಹಲಟ್ಠೇನ **ತಿಬ್ಬಾ,** ಫರುಸಟ್ಠೇನ **ಖರಾ,** ತಿಖಿಣಟ್ಠೇನ **ಕಟುಕಾ,** ಅಸ್ಸಾದವಿರಹತೋ **ಅಸಾತಾ,** ಮನಂ ಅವಡ್ಢನತೋ **ಅಮನಾಪಾ,** ಪಾಣಹರಣಸಮತ್ಥತಾಯ **ಪಾಣಹರಾ** ಅಧಿವಾಸೇತಿಯೇವ, ನ ವೇಧತಿ। ಏವಂ ಸಭಾವೋ ಹೋತಿ ಚಿತ್ತಲಪಬ್ಬತೇ ಪಧಾನಿಯತ್ಥೇರೋ ವಿಯ। ಅಯಂ “ಉಪ್ಪನ್ನಾನಂ… ಪೇ॰… ಅಧಿವಾಸನಜಾತಿಕೋ”ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಥೇರಸ್ಸ ಕಿರ ರತ್ತಿಂ ಪಧಾನೇನ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಠಿತಸ್ಸ ಉದರವಾತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ಸೋ ತಂ ಅಧಿವಾಸೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಆವತ್ತತಿ ಪರಿವತ್ತತಿ। ತಮೇನಂ ಚಙ್ಕಮಪಸ್ಸೇ ಠಿತೋ ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಯತ್ಥೇರೋ ಆಹ “ಆವುಸೋ, ಪಬ್ಬಜಿತೋ ನಾಮ ಅಧಿವಾಸನಸೀಲೋ ಹೋತೀ”ತಿ। ಸೋ “ಸಾಧು, ಭನ್ತೇ”ತಿ ಅಧಿವಾಸೇತ್ವಾ ನಿಚ್ಚಲೋ ಸಯಿ। ವಾತೋ ನಾಭಿತೋ ಯಾವ ಹದಯಂ ಫಾಲೇತಿ। ಥೇರೋ ವೇದನಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನ್ತೋ ಮುಹುತ್ತೇನ ಅನಾಗಾಮೀ ಹುತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀತಿ।

ಯಞ್ಹಿಸ್ಸಾತಿ ಸೀತಾದೀಸು ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಏಕಧಮ್ಮಮ್ಪಿ ಅಸ್ಸ। **ಅನಧಿವಾಸಯತೋತಿ** ಅನಧಿವಾಸೇನ್ತಸ್ಸ ಅಕ್ಖಮನ್ತಸ್ಸ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ಆಸವುಪ್ಪತ್ತಿ ಪನೇತ್ಥ ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸೀತೇನ ಫುಟ್ಠಸ್ಸ ಉಣ್ಹಂ ಪತ್ಥಯನ್ತಸ್ಸ ಕಾಮಾಸವೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ। ನತ್ಥಿ ನೋ ಸಮ್ಪತ್ತಿಭವೇ ಸುಗತಿಭವೇ ಸೀತಂ ವಾ ಉಣ್ಹಂ ವಾತಿ ಭವಂ ಪತ್ಥಯನ್ತಸ್ಸ ಭವಾಸವೋ। ಮಯ್ಹಂ ಸೀತಂ ಉಣ್ಹನ್ತಿ ಗಾಹೋ ದಿಟ್ಠಾಸವೋ। ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಸಮ್ಪಯುತ್ತೋ ಅವಿಜ್ಜಾಸವೋತಿ।

"ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ...ಪೇ॰... ಅಧಿವಾಸನಾ ಪಹಾತಬ್ಬಾ"ತಿ ಇಮೇ ಸೀತಾದೀಸು ಏಕಮೇಕಸ್ಸ ವಸೇನ ಚತ್ತಾರೋ ಚತ್ತಾರೋ ಕತ್ವಾ ಅನೇಕೇ ಆಸವಾ ಇಮಾಯ ಖನ್ತಿಸಂವರಸಙ್ಖಾತಾಯ ಅಧಿವಾಸನಾಯ ಪಹಾತಬ್ಬಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಯಸ್ಮಾ ಅಯಂ ಖನ್ತಿ ಸೀತಾದಿಧಮ್ಮೇ ಅಧಿವಾಸೇತಿ, ಅತ್ತನೋ ಉಪರಿ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ವಾಸೇತಿಯೇವ। ನ ಅಸಹಮಾನಾ ಹುತ್ವಾ ನಿರಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಅಧಿವಾಸನಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಅಧಿವಾಸನಾಪಹಾತಬ್ಬಆಸವವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪರಿವಜ್ಜನಾಪಹಾತಬ್ಬಆಸವವಣ್ಣನಾ

೨೫. ಪಟಿಸಙ್ಖಾ ಯೋನಿಸೋ ಚಣ್ಡಂ ಹತ್ಥಿಂ ಪರಿವಜ್ಜೇತೀತಿ ಅಹಂ ಸಮಣೋತಿ ಚಣ್ಡಸ್ಸ ಹತ್ಥಿಸ್ಸ ಆಸನ್ನೇ ನ ಠಾತಬ್ಬಂ। ತತೋನಿದಾನಞ್ಹಿ ಮರಣಮ್ಪಿ ಸಿಯಾ ಮರಣಮತ್ತಮ್ಪಿ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ಏವಂ ಉಪಾಯೇನ ಪಥೇನ ಪಚ್ಚಯೇನ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಚಣ್ಡಂ ಹತ್ಥಿಂ ಪರಿವಜ್ಜೇತಿ ಪಟಿಕ್ಕಮತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। **ಚಣ್ಡನ್ತಿ** ಚ ದುಟ್ಠಂ, ವಾಳನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಖಾಣುನ್ತಿ** ಖದಿರಖಾಣುಆದಿಂ। **ಕಣ್ಟಕಟ್ಠಾನನ್ತಿ** ಕಣ್ಟಕಾನಂ ಠಾನಂ, ಯತ್ಥ ಕಣ್ಟಕಾ ವಿಜ್ಜನ್ತಿ, ತಂ ಓಕಾಸನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಸೋಬ್ಭನ್ತಿ** ಸಬ್ಬತೋ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನತಟಂ। **ಪಪಾತನ್ತಿ** ಏಕತೋ ಛಿನ್ನತಟಂ। **ಚನ್ದನಿಕನ್ತಿ** ಉಚ್ಛಿಟ್ಠೋದಕಗಬ್ಭಮಲಾದೀನಂ ಛಡ್ಡನಟ್ಠಾನಂ। **ಓಳಿಗಲ್ಲನ್ತಿ** ತೇಸಂಯೇವ ಸಕದ್ದಮಾದೀನಂ ಸನ್ದನೋಕಾಸಂ। ತಂ ಜಣ್ಣುಮತ್ತಮ್ಪಿ ಅಸುಚಿಭರಿತಂ ಹೋತಿ, ದ್ವೇಪಿ ಚೇತಾನಿ ಠಾನಾನಿ ಅಮನುಸ್ಸದುಟ್ಠಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ತಾನಿ ವಜ್ಜೇತಬ್ಬಾನಿ। **ಅನಾಸನೇತಿ** ಏತ್ಥ ಪನ ಅಯುತ್ತಂ ಆಸನಂ **ಅನಾಸನಂ,** ತಂ ಅತ್ಥತೋ ಅನಿಯತವತ್ಥುಕಂ ರಹೋಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾಸನನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಅಗೋಚರೇತಿ** ಏತ್ಥಪಿ ಚ ಅಯುತ್ತೋ ಗೋಚರೋ **ಅಗೋಚರೋ,** ಸೋ ವೇಸಿಯಾದಿಭೇದತೋ ಪಞ್ಚವಿಧೋ। **ಪಾಪಕೇ ಮಿತ್ತೇತಿ** ಲಾಮಕೇ ದುಸ್ಸೀಲೇ ಮಿತ್ತಪತಿರೂಪಕೇ, ಅಮಿತ್ತೇ ವಾ। **ಭಜನ್ತನ್ತಿ** ಸೇವಮಾನಂ। **ವಿಞ್ಞೂ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀತಿ** ಪಣ್ಡಿತಾ ಬುದ್ಧಿಸಮ್ಪನ್ನಾ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರಯೋ, ಭಿಕ್ಖೂನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ತೇ ಹಿ ಏಕಕಮ್ಮಂ ಏಕುದ್ದೇಸೋ ಸಮಸಿಕ್ಖತಾತಿ ಇಮಂ ಬ್ರಹ್ಮಂ ಸಮಾನಂ ಚರನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀತಿ** ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ಪಾಪಕೇಸು ಠಾನೇಸೂತಿ** ಲಾಮಕೇಸು ಠಾನೇಸು। **ಓಕಪ್ಪೇಯ್ಯುನ್ತಿ** ಸದ್ದಹೇಯ್ಯುಂ, ಅಧಿಮುಚ್ಚೇಯ್ಯುಂ "ಅದ್ಧಾ ಅಯಮಾಯಸ್ಮಾ ಅಕಾಸಿ ವಾ ಕರಿಸ್ಸತಿ ವಾ"ತಿ।

ಯಞ್ಹಿಸ್ಸಾತಿ ಹತ್ಥಿಆದೀಸು ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಏಕಮ್ಪಿ ಅಸ್ಸ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ಆಸವುಪ್ಪತ್ತಿ ಪನೇತ್ಥ ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಹತ್ಥಿಆದಿನಿದಾನೇನ ದುಕ್ಖೇನ ಫುಟ್ಠಸ್ಸ ಸುಖಂ ಪತ್ಥಯತೋ ಕಾಮಾಸವೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ನತ್ಥಿ ನೋ ಸಮ್ಪತ್ತಿಭವೇ ಸುಗತಿಭವೇ ಈದಿಸಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ಭವಂ ಪತ್ಥೇನ್ತಸ್ಸ ಭವಾಸವೋ। ಮಂ ಹತ್ಥೀ ಮದ್ದತಿ, ಮಂ ಅಸ್ಸೋತಿ ಗಾಹೋ ದಿಟ್ಠಾಸವೋ। ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಸಮ್ಪಯುತ್ತೋ ಅವಿಜ್ಜಾಸವೋತಿ।

ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ...ಪೇ॰... ಪರಿವಜ್ಜನಾ ಪಹಾತಬ್ಬಾತಿ ಇಮೇ ಹತ್ಥಿಆದೀಸು ಏಕೇಕಸ್ಸ ವಸೇನ ಚತ್ತಾರೋ ಚತ್ತಾರೋ ಕತ್ವಾ ಅನೇಕೇ ಆಸವಾ ಇಮಿನಾ ಸೀಲಸಂವರಸಙ್ಖಾತೇನ ಪರಿವಜ್ಜನೇನ ಪಹಾತಬ್ಬಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಪರಿವಜ್ಜನಾಪಹಾತಬ್ಬಆಸವವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ವಿನೋದನಾಪಹಾತಬ್ಬಆಸವವಣ್ಣನಾ

೨೬. **ಪಟಿಸಙ್ಖಾ ಯೋನಿಸೋ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಂ ನಾಧಿವಾಸೇತೀತಿ** "ಇತಿಪಾಯಂ ವಿತಕ್ಕೋ ಅಕುಸಲೋ, ಇತಿಪಿ ಸಾವಜ್ಜೋ, ಇತಿಪಿ ದುಕ್ಖವಿಪಾಕೋ, ಸೋ ಚ ಖೋ ಅತ್ತಬ್ಯಾಬಾಧಾಯ ಸಂವತ್ತತೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಯೋನಿಸೋ ಕಾಮವಿತಕ್ಕೇ ಆದೀನವಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಆರಮ್ಮಣೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಜಾತಮಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಂ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಂ ನಾಧಿವಾಸೇತಿ, ಚಿತ್ತಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ನ ವಾಸೇತಿ, ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ವಾ ನ ವಾಸೇತೀತಿಪಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅನಧಿವಾಸೇನ್ತೋ ಕಿಂ ಕರೋತೀತಿ? **ಪಜಹತಿ** ಛಡ್ಡೇತಿ।

ಕಿಂ ಕಚವರಂ ವಿಯ ಪಿಟಕೇನಾತಿ? ನ ಹಿ, ಅಪಿಚ ಖೋ ನಂ **ವಿನೋದೇತಿ** ತುದತಿ ವಿಜ್ಝತಿ ನೀಹರತಿ।

ಕಿಂ ಬಲಿಬದ್ದಂ ವಿಯ ಪತೋದೇನಾತಿ? ನ ಹಿ, ಅಥ ಖೋ ನಂ **ಬ್ಯನ್ತೀಕರೋತಿ** ವಿಗತನ್ತಂ ಕರೋತಿ। ಯಥಾಸ್ಸ ಅನ್ತೋಪಿ ನಾವಸಿಸ್ಸತಿ ಅನ್ತಮಸೋ ಭಙ್ಗಮತ್ತಮ್ಪಿ, ತಥಾ ನಂ ಕರೋತಿ।

ಕಥಂ ಪನ ನಂ ತಥಾ ಕರೋತೀತಿ? **ಅನಭಾವಂ ಗಮೇತೀತಿ** ಅನು ಅನು ಅಭಾವಂ ಗಮೇತಿ, ವಿಕ್ಖಮ್ಭನಪ್ಪಹಾನೇನ ಯಥಾ ಸುವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತೋ ಹೋತಿ, ತಥಾ ಕರೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏಸ ನಯೋ **ಬ್ಯಾಪಾದವಿಹಿಂಸಾವಿತಕ್ಕೇಸು**।

ಏತ್ಥ ಚ **ಕಾಮವಿತಕ್ಕೋ**ತಿ "ಯೋ ಕಾಮಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ತಕ್ಕೋ ವಿತಕ್ಕೋ ಮಿಚ್ಛಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ"ತಿ ವಿಭಙ್ಗೇ (ವಿಭಂ॰ ೯೧೦) ವುತ್ತೋ। ಏಸ ನಯೋ ಇತರೇಸು। **ಉಪ್ಪನ್ನುಪ್ಪನ್ನೇ**ತಿ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ, ಉಪ್ಪನ್ನಮತ್ತೇಯೇವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸಕಿಂ ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ದುತಿಯವಾರೇ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖಿತಾ ನ ಹೋತಿ, ಸತಕ್ಖತ್ತುಮ್ಪಿ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ವಿನೋದೇತಿಯೇವ। **ಪಾಪಕೇ ಅಕುಸಲೇ**ತಿ ಲಾಮಕಟ್ಠೇನ ಪಾಪಕೇ, ಅಕೋಸಲ್ಲತಾಯ ಅಕುಸಲೇ। **ಧಮ್ಮೇ**ತಿ ತೇಯೇವ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದಯೋ ಸಬ್ಬೇಪಿ ವಾ ನವ ಮಹಾವಿತಕ್ಕೇ। ತತ್ಥ ತಯೋ ವುತ್ತಾ ಏವ। ಅವಸೇಸಾ "ಞಾತಿವಿತಕ್ಕೋ ಜನಪದವಿತಕ್ಕೋ ಅಮರವಿತಕ್ಕೋ ಪರಾನುದ್ದಯತಾಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ವಿತಕ್ಕೋ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ವಿತಕ್ಕೋ ಅನವಞ್ಞತ್ತಿಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ವಿತಕ್ಕೋ"ತಿ (ಮಹಾನಿ॰ ೨೦೭) ಇಮೇ ಛ।

ಯಞ್ಚಸ್ಸಾತಿ ಏತೇಸು ವಿತಕ್ಕೇಸು ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಅಸ್ಸ, ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ಕಾಮವಿತಕ್ಕೋ ಪನೇತ್ಥ ಕಾಮಾಸವೋ ಏವ। ತಬ್ಬಿಸೇಸೋ ಭವಾಸವೋ। ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತೋ ದಿಟ್ಠಾಸವೋ। ಸಬ್ಬವಿತಕ್ಕೇಸು ಅವಿಜ್ಜಾಸವೋತಿ ಏವಂ ಆಸವುಪ್ಪತ್ತಿಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ...ಪೇ॰... ವಿನೋದನಾ ಪಹಾತಬ್ಬಾತಿ ಇಮೇ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದಿವಸೇನ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾ ಆಸವಾ ಇಮಿನಾ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ವಿತಕ್ಕೇ ಆದೀನವಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಸಹಿತೇನ ವೀರಿಯಸಂವರಸಙ್ಖಾತೇನ ವಿನೋದನೇನ ಪಹಾತಬ್ಬಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ವಿನೋದನಾಪಹಾತಬ್ಬಆಸವವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಭಾವನಾಪಹಾತಬ್ಬಆಸವವಣ್ಣನಾ

೨೭. **ಪಟಿಸಙ್ಖಾ ಯೋನಿಸೋ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಂ ಭಾವೇತೀತಿ** ಅಭಾವನಾಯ ಆದೀನವಂ, ಭಾವನಾಯ ಚ ಆನಿಸಂಸಂ ಉಪಾಯೇನ ಪಥೇನ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಂ ಭಾವೇತಿ, ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। ಏತ್ಥ ಚ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಇಮೇ ಉಪರಿಮಗ್ಗತ್ತಯಸಮಯಸಮ್ಭೂತಾ ಲೋಕುತ್ತರಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ಏವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ, ತಥಾಪಿ ಆದಿಕಮ್ಮಿಕಾನಂ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇಸು

ಅಸಮ್ಮೋಹತ್ಥಂ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಮಿಸ್ಸಕೇನ ನೇಸಂ ನಯೇನ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ। ಇಧ ಪನ ಲೋಕಿಯನಯಂ ಪಹಾಯ ಲೋಕುತ್ತರನಯೋ ಏವ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವುತ್ತಾನಂ ಸತ್ತನ್ನಂ ಆದಿಪದಾನಂಯೇವ ತಾವ -

ಅತ್ಥತೋ ಲಕ್ಖಣಾದೀಹಿ, ಕಮತೋ ಚ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ।
ಅನೂನಾಧಿಕತೋ ಚೇವ, ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬೋ ವಿಭಾವಿನಾ॥

ತತ್ಥ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ ತಾವ ಸರಣಟ್ಠೇನ **ಸತಿ**। ಸಾ ಪನೇಸಾ ಉಪಟ್ಠಾನಲಕ್ಖಣಾ, ಅಪಿಲಾಪನಲಕ್ಖಣಾ ವಾ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಹೇತಂ "ಯಥಾ, ಮಹಾರಾಜ, ರಞ್ಞೋ ಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕೋ ರಞ್ಞೋ ಸಾಪತೇಯ್ಯಂ ಅಪಿಲಾಪೇತಿ, ಏತ್ತಕಂ, ಮಹಾರಾಜ, ಹಿರಞ್ಞಂ, ಏತ್ತಕಂ ಸುವಣ್ಣಂ, ಏತ್ತಕಂ ಸಾಪತೇಯ್ಯನ್ತಿ, ಏವಮೇವ ಖೋ, ಮಹಾರಾಜ , ಸತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಕುಸಲಾಕುಸಲಸಾವಜ್ಜಾನವಜ್ಜಹೀನಪಣೀತಕಣ್ಹಸುಕ್ಕಸಪ್ಪಟಿಭಾಗೇ ಧಮ್ಮೇ ಅಪಿಲಾಪೇತಿ। ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ"ತಿ (ಮಿ॰ ಪ॰ ೨.೧.೧೩) ವಿತ್ಥಾರೋ। ಅಪಿಲಾಪನರಸಾ। ಕಿಚ್ಚವಸೇನೇವ ಹಿಸ್ಸ ಏತಂ ಲಕ್ಖಣಂ ಥೇರೇನ ವುತ್ತಂ। ಅಸಮ್ಮೋಸರಸಾ ವಾ। ಗೋಚರಾಭಿಮುಖಭಾವಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಾ। ಸತಿ ಏವ ಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ **ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ**। ತತ್ಥ ಬೋಧಿಯಾ ಬೋಧಿಸ್ಸ ವಾ ಅಙ್ಗೋತಿ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ।

ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಯಾ ಹಿ ಅಯಂ ಧಮ್ಮಸಾಮಗ್ಗೀ, ಯಾಯ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾಯ ಲೀನುದ್ಧಚ್ಚಪತಿಟ್ಠಾನಾಯೂಹನ-ಕಾಮಸುಖತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗ-ಉಚ್ಛೇದಸಸ್ಸತಾಭಿನಿವೇಸಾದೀನಂ ಅನೇಕೇಸಂ ಉಪದ್ದವಾನಂ ಪಟಿಪಕ್ಖಭೂತಾಯ ಸತಿಧಮ್ಮವಿಚಯವೀರಿಯಪೀತಿಪಸ್ಸದ್ಧಿಸಮಾಧಿಉಪೇಕ್ಖಾಸಙ್ಖಾತಾಯ ಧಮ್ಮಸಾಮಗ್ಗಿಯಾ ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಬುಜ್ಝತೀತಿ ಕತ್ವಾ "ಬೋಧೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಬುಜ್ಝತೀತಿ** ಕಿಲೇಸಸನ್ತಾನನಿದ್ದಾಯ ಉಟ್ಠಹತಿ, ಚತ್ತಾರಿ ವಾ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝತಿ, ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ ವಾ ಸಚ್ಛಿಕರೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಯಥಾಹ "ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ ಭಾವೇತ್ವಾ ಅನುತ್ತರಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ"ತಿ। ತಸ್ಸಾ ಧಮ್ಮಸಾಮಗ್ಗಿಸಙ್ಖಾತಾಯ ಬೋಧಿಯಾ ಅಙ್ಗೋತಿಪಿ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ, ಝಾನಙ್ಗಮಗ್ಗಙ್ಗಾದಯೋ ವಿಯ।

ಯೋಪೇಸ ಯಥಾವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾಯ ಏತಾಯ ಧಮ್ಮಸಾಮಗ್ಗಿಯಾ ಬುಜ್ಝತೀತಿ ಕತ್ವಾ ಅರಿಯಸಾವಕೋ "ಬೋಧೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಸ ಬೋಧಿಸ್ಸ ಅಙ್ಗೋತಿಪಿ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ, ಸೇನಙ್ಗರಥಙ್ಗಾದಯೋ ವಿಯ। ತೇನಾಹು ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯಾ "ಬುಜ್ಝನಕಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅಙ್ಗಾತಿ ವಾ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ"ತಿ। ಅಪಿಚ "ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾತಿ ಕೇನಟ್ಠೇನ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ? ಬೋಧಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀತಿ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ, ಬುಜ್ಝನ್ತೀತಿ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ, ಅನುಬುಜ್ಝನ್ತೀತಿ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ, ಪಟಿಬುಜ್ಝನ್ತೀತಿ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ, ಸಮ್ಬುಜ್ಝನ್ತೀತಿ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ"ತಿಆದಿನಾ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೩.೧೭) ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾನಯೇನಾಪಿ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಪಸತ್ಥೋ ಸುನ್ದರೋ ವಾ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋತಿ ಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ। ಏವಂ ಸತಿ ಏವ ಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ। ತಂ **ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಂ**। ಏವಂ ತಾವ ಏಕಸ್ಸ ಆದಿಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥತೋ ಲಕ್ಖಣಾದೀಹಿ ಚ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬೋ।

ದುತಿಯಾದೀಸು ಪನ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮೇ ವಿಚಿನಾತೀತಿ **ಧಮ್ಮವಿಚಯೋ**। ಸೋ ಪನ ವಿಚಯಲಕ್ಖಣೋ, ಓಭಾಸನರಸೋ, ಅಸಮ್ಮೋಹಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನೋ। ವೀರಭಾವತೋ ವಿಧಿನಾ ಈರಯಿತಬ್ಬತೋ ಚ **ವೀರಿಯಂ**। ತಂ ಪಗ್ಗಹಲಕ್ಖಣಂ , ಉಪತ್ಥಮ್ಭನರಸಂ, ಅನೋಸೀದನಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಂ । ಪೀಣಯತೀತಿ **ಪೀತಿ**। ಸಾ ಫರಣಲಕ್ಖಣಾ, ತುಟ್ಠಿಲಕ್ಖಣಾ ವಾ, ಕಾಯಚಿತ್ತಾನಂ ಪೀಣನರಸಾ, ತೇಸಂಯೇವ ಓದಗ್ಯಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಾ। ಕಾಯಚಿತ್ತದರಥಪಸ್ಸಮ್ಭನತೋ **ಪಸ್ಸದ್ಧಿ**। ಸಾ ಉಪಸಮಲಕ್ಖಣಾ, ಕಾಯಚಿತ್ತದರಥನಿಮ್ಮದ್ದನರಸಾ, ಆಯಚಿತ್ತಾನಂ ಅಪರಿಪ್ಫನ್ದನಭೂತಸೀತಿಭಾವಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಾ। ಸಮಾಧಾನತೋ **ಸಮಾಧಿ**। ಸೋ ಅವಿಕ್ಖೇಪಲಕ್ಖಣೋ, ಅವಿಸಾರಲಕ್ಖಣೋ ವಾ, ಚಿತ್ತಚೇತಸಿಕಾನಂ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡನರಸೋ, ಚಿತ್ತಟ್ಠಿತಿಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನೋ। ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖನತೋ **ಉಪೇಕ್ಖಾ**। ಸಾ ಪಟಿಸಙ್ಖಾನಲಕ್ಖಣಾ, ಸಮವಾಹಿತಲಕ್ಖಣಾ ವಾ, ಊನಾಧಿಕತಾನಿವಾರಣರಸಾ, ಪಕ್ಖಪಾತುಪಚ್ಛೇದರಸಾ ವಾ,

ಮಜ್ಝತ್ತಭಾವಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಾ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ಏವಂ ಸೇಸಪದಾನಮ್ಪಿ ಅತ್ಥತೋ ಲಕ್ಖಣಾದೀಹಿ ಚ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬೋ।

ಕಮತೋತಿ ಏತ್ಥ ಚ "ಸತಿಞ್ಚ ಖ್ವಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಬ್ಬತ್ಥಿಕಂ ವದಾಮೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೨೩೪) ವಚನತೋ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಸೇಸಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾನಂ ಉಪಕಾರಕತ್ತಾ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋವ ಪಠಮಂ ವುತ್ತೋ। ತತೋ ಪರಂ "ಸೋ ತಥಾ ಸತೋ ವಿಹರನ್ತೋ ತಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಞ್ಞಾಯ ಪವಿಚಿನತೀ"ತಿಆದಿನಾ (ವಿಭ॰ ೪೬೯) ನಯೇನ ಸೇಸಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾನಂ ಪುಬ್ಬಾಪರಿಯವಚನೇ ಪಯೋಜನಂ ಸುತ್ತೇಯೇವ ವುತ್ತಂ। ಏವಮೇತ್ಥ ಕಮತೋಪಿ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬೋ।

ಅನೂನಾಧಿಕತೋತಿ ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಭಗವತಾ ಸತ್ತೇವ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ವುತ್ತಾ ಅನೂನಾ ಅನಧಿಕಾತಿ। ಲೀನುದ್ಧಚ್ಚಪಟಿಪಕ್ಖತೋ ಸಬ್ಬತ್ಥಿಕತೋ ಚ। ಏತ್ಥ ಹಿ ತಯೋ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ಲೀನಸ್ಸ ಪಟಿಪಕ್ಖಾ। ಯಥಾಹ – "ಯಸ್ಮಿಞ್ಚ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮಯೇ ಲೀನಂ ಚಿತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಕಾಲೋ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಧಮ್ಮವಿಚಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಭಾವನಾಯ, ಕಾಲೋ ವೀರಿಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಭಾವನಾಯ, ಕಾಲೋ ಪೀತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಭಾವನಾಯಾ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೨೩೪)। ತಯೋ ಉದ್ಧಚ್ಚಸ್ಸ ಪಟಿಪಕ್ಖಾ। ಯಥಾಹ – "ಯಸ್ಮಿಞ್ಚ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮಯೇ ಉದ್ಧತಂ ಚಿತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಕಾಲೋ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಪಸ್ಸದ್ಧಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಭಾವನಾಯ, ಕಾಲೋ ಸಮಾಧಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಭಾವನಾಯ, ಕಾಲೋ ಉಪೇಕ್ಖಾಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಭಾವನಾಯಾ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೨೩೪)। ಏಕೋ ಪನೇತ್ಥ ಸಬ್ಬತ್ಥಿಕೋ। ಯಥಾಹ – "ಸತಿಞ್ಚ ಖ್ವಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಬ್ಬತ್ಥಿಕಂ ವದಾಮೀ"ತಿ। "ಸಬ್ಬತ್ಥಕ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏವಂ ಲೀನುದ್ಧಚ್ಚಪಟಿಪಕ್ಖತೋ ಸಬ್ಬತ್ಥಿಕತೋ ಚ ಸತ್ತೇವ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ವುತ್ತಾ ಅನೂನಾ ಅನಧಿಕಾತಿ, ಏವಮೇತ್ಥ ಅನೂನಾಧಿಕತೋಪಿ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬೋ।

ಏವಂ ತಾವ "ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವುತ್ತಾನಂ ಸತ್ತನ್ನಂ ಆದಿಪದಾನಂಯೇವ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಂ ಞತ್ವಾ ಇದಾನಿ **ಭಾವೇತಿ ವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತ**ನ್ತಿಆದೀಸು ಏವಂ ಞಾತಬ್ಬಾ। **ಭಾವೇತೀ**ತಿ ವಡ್ಢೇತಿ, ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನೇ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಜನೇತಿ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತ**ನ್ತಿ ವಿವೇಕೇ ನಿಸ್ಸಿತಂ। **ವಿವೇಕೋ**ತಿ ವಿವಿತ್ತತಾ। ಸ್ವಾಯಂ ತದಙ್ಗವಿವೇಕೋ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನಸಮುಚ್ಛೇದಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿ ನಿಸ್ಸರಣವಿವೇಕೋತಿ ಪಞ್ಚವಿಧೋ। ತಸ್ಸ ನಾನತ್ತಂ "ಅರಿಯಧಮ್ಮೇ ಅವಿನೀತೋ"ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅಯಮೇವ ಹಿ ತತ್ಥ ವಿನಯೋತಿ ವುತ್ತೋ। ಏವಂ ಏತಸ್ಮಿಂ ಪಞ್ಚವಿಧೇ ವಿವೇಕೇ।

ವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತನ್ತಿ ತದಙ್ಗವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತಂ ಸಮುಚ್ಛೇದವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತಂ ನಿಸ್ಸರಣವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತಞ್ಚ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಂ ಭಾವೇತೀತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತಥಾ ಹಿ ಅಯಂ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಭಾವನಾನುಯುತ್ತೋ ಯೋಗೀ ವಿಪಸ್ಸನಾಕ್ಖಣೇ ಕಿಚ್ಚತೋ ತದಙ್ಗವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತಂ, ಅಜ್ಝಾಸಯತೋ ನಿಸ್ಸರಣವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತಂ, ಮಗ್ಗಕಾಲೇ ಪನ ಕಿಚ್ಚತೋ ಸಮುಚ್ಛೇದವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತಂ, ಆರಮ್ಮಣತೋ ನಿಸ್ಸರಣವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತಂ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಂ ಭಾವೇತಿ। ಪಞ್ಚವಿಧವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತನ್ತಿಪಿ ಏಕೇ, ತೇ ಹಿ ನ ಕೇವಲಂ ಬಲವವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗಫಲಕ್ಖಣೇಸು ಏವ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ ಉದ್ಧರನ್ತಿ, ವಿಪಸ್ಸನಾಪಾದಕಕಸಿಣಜ್ಝಾನಆನಾಪಾನಾಸುಭಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಜ್ಝಾನೇಸುಪಿ ಉದ್ಧರನ್ತಿ। ನ ಚ ಪಟಿಸಿದ್ಧಾ ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯೇಹಿ। ತಸ್ಮಾ ತೇಸಂ ಮತೇನ ಏತೇಸಂ ಝಾನಾನಂ ಪವತ್ತಿಕ್ಖಣೇ ಕಿಚ್ಚತೋ ಏವ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತಂ। ಯಥಾ ಚ "ವಿಪಸ್ಸನಾಕ್ಖಣೇ ಅಜ್ಝಾಸಯತೋ ನಿಸ್ಸರಣವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ಏವಂ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತಮ್ಪಿ ಭಾವೇತೀತಿ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಏಸ ನಯೋ **ವಿರಾಗನಿಸ್ಸಿತಾ**ದೀಸು। ವಿವೇಕಟ್ಠಾ ಏವ ಹಿ ವಿರಾಗಾದಯೋ।

ಕೇವಲಞ್ಹೇತ್ಥ **ವೋಸ್ಸಗ್ಗೋ** ದುವಿಧೋ ಪರಿಚ್ಚಾಗವೋಸ್ಸಗ್ಗೋ ಚ ಪಕ್ಖನ್ದನವೋಸ್ಸಗ್ಗೋ ಚಾತಿ। ತತ್ಥ **ಪರಿಚ್ಚಾಗವೋಸ್ಸಗ್ಗೋ**ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಕ್ಖಣೇ ಚ ತದಙ್ಗವಸೇನ, ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಚ ಸಮುಚ್ಛೇದವಸೇನ ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನಂ। **ಪಕ್ಖನ್ದನವೋಸ್ಸಗ್ಗೋ**ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಕ್ಖಣೇ ತನ್ನಿನ್ನಭಾವೇನ, ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಪನ ಆರಮ್ಮಣಕರಣೇನ ನಿಬ್ಬಾನಪಕ್ಖನ್ದನಂ। ತದುಭಯಮ್ಪಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಮಿಸ್ಸಕೇ

ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾನಯೇ ವಟ್ಟತಿ। ತಥಾ ಹಿ ಅಯಂ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ ಯಥಾವುತ್ತೇನ ಪಕಾರೇನ ಕಿಲೇಸೇ ಪರಿಚ್ಚಜತಿ, ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ ಪಕ್ಖನ್ದತಿ। **ವೋಸ್ಸಗ್ಗಪರಿಣಾಮಿ**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಪನ ಸಕಲೇನ ವಚನೇನ ವೋಸ್ಸಗ್ಗತ್ಥಂ ಪರಿಣಮನ್ತಂ ಪರಿಣತಞ್ಚ ಪರಿಪಚ್ಚನ್ತಂ ಪರಿಪಕ್ಕಞ್ಚಾತಿ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ "ಅಯಞ್ಹಿ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಭಾವನಾನುಯುತ್ತೋ ಭಿಕ್ಖು ಯಥಾ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ ಕಿಲೇಸಪರಿಚ್ಚಾಗವೋಸ್ಸಗ್ಗತ್ಥಂ ನಿಬ್ಬಾನಪಕ್ಖನ್ದನವೋಸ್ಸಗ್ಗತ್ಥಞ್ಚ ಪರಿಪಚ್ಚತಿ, ಯಥಾ ಚ ಪರಿಪಕ್ಕೋ ಹೋತಿ, ತಥಾ ನಂ ಭಾವೇತೀ"ತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇಸು।

ಇಧ ಪನ ನಿಬ್ಬಾನಂಯೇವ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖತೇಹಿ ವಿವಿತ್ತತ್ತಾ **ವಿವೇಕೋ,** ಸಬ್ಬೇಸಂ ವಿರಾಗಭಾವತೋ **ವಿರಾಗೋ,** ನಿರೋಧಭಾವತೋ **ನಿರೋಧೋ**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಮಗ್ಗೋ ಏವ ಚ ವೋಸ್ಸಗ್ಗಪರಿಣಾಮೀ, ತಸ್ಮಾ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಂ ಭಾವೇತಿ ವಿವೇಕಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಪವತ್ತಿಯಾ ವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತಂ। ತಥಾ **ವಿರಾಗನಿಸ್ಸಿತಂ ನಿರೋಧನಿಸ್ಸಿತಂ**। ತಞ್ಚ ಖೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗಕ್ಖಣುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಸಮುಚ್ಛೇದತೋ ಪರಿಚ್ಚಾಗಭಾವೇನ ಚ ನಿಬ್ಬಾನಪಕ್ಖನ್ದನಭಾವೇನ ಚ ಪರಿಣತಂ ಪರಿಪಕ್ಕನ್ತಿ ಅಯಮೇವ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇಸು।

ಯಞ್ಹಿಸ್ಸಾತಿ ಏತೇಸು ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇಸು ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಅಸ್ಸ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ಆಸವುಪ್ಪತ್ತಿಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಇಮೇಸಂ ಉಪರಿಮಗ್ಗತ್ತಯಸಮ್ಪಯುತ್ತಾನಂ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾನಂ ಅಭಾವಿತತ್ತಾ ಯೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ ಕಾಮಾಸವೋ ಭವಾಸವೋ ಅವಿಜ್ಜಾಸವೋತಿ ತಯೋ ಆಸವಾ, ಭಾವಯತೋ ಏವಂಸ ತೇ ಆಸವಾ ನ ಹೋನ್ತೀತಿ ಅಯಂ ನಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ...ಪೇ॰... ಭಾವನಾ ಪಹಾತಬ್ಬಾತಿ ಇಮೇ ತಯೋ ಆಸವಾ ಇಮಾಯ ಮಗ್ಗತ್ತಯಸಮ್ಪಯುತ್ತಾಯ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಭಾವನಾಯ ಪಹಾತಬ್ಬಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

೨೮. ಇದಾನಿ ಇಮೇಹಿ ಸತ್ತಹಾಕಾರೇಹಿ ಪಹೀನಾಸವಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಥೋಮೇನ್ತೋ ಆಸವಪ್ಪಹಾನೇ ಚಸ್ಸ ಆನಿಸಂಸಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಏತೇಹೇವ ಚ ಕಾರಣೇಹಿ ಆಸವಪ್ಪಹಾನೇ ಸತ್ತಾನಂ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಂ ಜನೇನ್ತೋ **ಯತೋ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ...ಪೇ॰... ಅನ್ತಮಕಾಸಿ ದುಕ್ಖಸ್ಸಾ**ತಿ ಆಹ। ತತ್ಥ **ಯತೋ ಖೋ**ತಿ ಸಾಮಿವಚನೇ ತೋಕಾರೋ, ಯಸ್ಸ ಖೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಪೋರಾಣಾ ಪನ ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇತಿ ವಣ್ಣಯನ್ತಿ। **ಯೇ ಆಸವಾ ದಸ್ಸನಾ ಪಹಾತಬ್ಬಾ**ತಿ ಯೇ ಆಸವಾ ದಸ್ಸನೇನ ಪಹಾತಬ್ಬಾ, ತೇ ದಸ್ಸನೇನೇವ ಪಹೀನಾ ಹೋನ್ತಿ, ನ ಅಪ್ಪಹೀನೇಸುಯೇವ ಪಹೀನಸಞ್ಞೀ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ವಿತ್ಥಾರೋ।

ಸಬ್ಬಾಸವಸಂವರಸಂವುತೋತಿ ಸಬ್ಬೇಹಿ ಆಸವಪಿಧಾನೇಹಿ ಪಿಹಿತೋ, ಸಬ್ಬೇಸಂ ವಾ ಆಸವಾನಂ ಪಿಧಾನೇಹಿ ಪಿಹಿತೋ। **ಅಚ್ಛೇಚ್ಛಿ ತಣ್ಹ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ತಣ್ಹಂ ಛಿನ್ದಿ, ಸಂಛಿನ್ದಿ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದಿ। ವಿವತ್ತಯಿ **ಸಂಯೋಜನ**ನ್ತಿ ದಸವಿಧಮ್ಪಿ ಸಂಯೋಜನಂ ಪರಿವತ್ತಯಿ ನಿಮ್ಮೂಲಮಕಾಸಿ। **ಸಮ್ಮಾ**ತಿ ಹೇತುನಾ ಕಾರಣೇನ। **ಮಾನಾಭಿಸಮಯಾ**ತಿ ಮಾನಸ್ಸ ದಸ್ಸನಾಭಿಸಮಯಾ ಪಹಾನಾಭಿಸಮಯಾ ಚ। ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ ಹಿ ಕಿಚ್ಚವಸೇನ ಮಾನಂ ಪಸ್ಸತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ದಸ್ಸನಾಭಿಸಮಯೋ। ತೇನ ದಿಟ್ಠೋ ಪನ ಸೋ ತಾವದೇವ ಪಹೀಯತಿ ದಿಟ್ಠವಿಸೇನ ದಿಟ್ಠಸತ್ತಾನಂ ಜೀವಿತಂ ವಿಯ। ಅಯಮಸ್ಸ ಪಹಾನಾಭಿಸಮಯೋ।

ಅನ್ತಮಕಾಸಿ ದುಕ್ಖಸ್ಸಾತಿ ಏವಂ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಸಮ್ಮಾ ಮಾನಸ್ಸ ದಿಟ್ಠತ್ತಾ ಪಹೀನತ್ತಾ ಚ ಯೇ ಇಮೇ "ಕಾಯಬನ್ಧನಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ಜೀರತಿ (ಚೂಳವ॰ ೨೭೮)। ಹರಿತನ್ತಂ ವಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೦೪) ಏವಂ ವುತ್ತಅನ್ತಿಮಮರಿಯಾದನ್ತೋ ಚ, "ಅನ್ತಮಿದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಜೀವಿಕಾನ"ನ್ತಿ (ಇತಿವು॰ ೯೧; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೮೦) ಏವಂ ವುತ್ತಲಾಮಕನ್ತೋ ಚ, "ಸಕ್ಕಾಯೋ ಏಕೋ ಅನ್ತೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೬.೬೧) ಏವಂ ವುತ್ತಕೋಟ್ಠಾಸನ್ತೋ ಚ, "ಏಸೇವನ್ತೋ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಸಬ್ಬಪಚ್ಚಯಸಙ್ಖಯಾ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೫೧) ಏವಂ ವುತ್ತಕೋಟನ್ತೋ ಚಾತಿ ಏವಂ ಚತ್ತಾರೋ ಅನ್ತಾ, ತೇಸು ಸಬ್ಬಸ್ಸೇವ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅನ್ತಂ ಚತುತ್ಥಕೋಟಿಸಙ್ಖಾತಂ ಅನ್ತಿಮಕೋಟಿಸಙ್ಖಾತಂ ಅನ್ತಮಕಾಸಿ ಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಪರಿವಟುಮಂ ಅಕಾಸಿ। ಅನ್ತಿಮಸಮುಸ್ಸಯಮತ್ತಾವಸೇಸಂ ದುಕ್ಖಂ ಅಕಾಸೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಅತ್ತಮನಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂತಿ ಸಕಮನಾ ತುಟ್ಠಮನಾ, ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸೇಹಿ ವಾ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಮನಾ ಹುತ್ವಾ। **ಭಗವತೋ ಭಾಸಿತಂ ಅಭಿನನ್ದುನ್ತಿ** ಇದಂ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅನ್ತಕಿರಿಯಾಪರಿಯೋಸಾನಂ ಭಗವತೋ ಭಾಸಿತಂ ಸುಕಥಿತಂ ಸುಲಪಿತಂ, ಏವಮೇತಂ ಭಗವಾ ಏವಮೇತಂ ಸುಗತಾತಿ ಮತ್ಥಕೇನ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ತಾ ಅಬ್ಭನುಮೋದಿಂಸೂತಿ।

ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಯಂ ನ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತತ್ತಾ ಚ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯತ್ತಾ ಚ ನ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬಂ ವುತ್ತಾನುಸಾರೇನ ಅನುಪದಸೋ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ।

ಭಾವನಾಪಹಾತಬ್ಬಆಸವವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸಬ್ಬಾಸವಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಧಮ್ಮದಾಯಾದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೯. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ** ಧಮ್ಮದಾಯಾದಸುತ್ತಂ। ಯಸ್ಮಾ ಪನಸ್ಸ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಕೋ ನಿಕ್ಖೇಪೋ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ವಸ್ಸ ಅಪುಬ್ಬಪದವಣ್ಣನಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮ। ಕತರಾಯ ಚ ಪನಿದಂ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ನಿಕ್ಖಿತ್ತನ್ತಿ। ಲಾಭಸಕ್ಕಾರೇ। ಭಗವತೋ ಕಿರ ಮಹಾಲಾಭಸಕ್ಕಾರೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ಯಥಾ ತಂ ಚತ್ತಾರೋ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯೇ ಪೂರಿತದಾನಪಾರಮೀಸಞ್ಚಯಸ್ಸ। ಸಬ್ಬದಿಸಾಸು ಯಮಕಮಹಾಮೇಘೋ ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಮಹೋಘಂ ವಿಯ ಸಬ್ಬಪಾರಮಿಯೋ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವೇ ವಿಪಾಕಂ ದಸ್ಸಾಮಾತಿ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡಿತಾ ವಿಯ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಮಹೋಘಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಯಿಂಸು। ತತೋ ತತೋ ಅನ್ನಪಾನಯಾನವತ್ಥಮಾಲಾಗನ್ಧವಿಲೇಪನಾದಿಹತ್ಥಾ ಖತ್ತಿಯಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಯೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ – "ಕಹಂ ಬುದ್ಧೋ, ಕಹಂ ಭಗವಾ, ಕಹಂ ದೇವದೇವೋ, ನರಾಸಭೋ, ಪುರಿಸಸೀಹೋ"ತಿ ಭಗವನ್ತಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತಿ। ಸಕಟಸತೇಹಿಪಿ ಪಚ್ಚಯೇ ಆಹರಿತ್ವಾ ಓಕಾಸಂ ಅಲಭಮಾನಾ ಸಮನ್ತಾ ಗಾವುತಪ್ಪಮಾಣಮ್ಪಿ ಸಕಟಧುರೇನ ಸಕಟಧುರಮಾಹಚ್ಚ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ ಚೇವ ಅನುಬನ್ಧನ್ತಿ ಚ। ಅನ್ಧಕವಿನ್ದಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಯೋ ವಿಯ। ಸಬ್ಬಂ ಖನ್ಧಕೇ ತೇಸು ತೇಸು ಸುತ್ತೇಸು ಚ ಆಗತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಯಥಾ ಚ ಭಗವತೋ, ಏವಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸಾಪಿ।

> ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ – "ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಭಗವಾ ಸಕ್ಕತೋ ಹೋತಿ ಗರುಕತೋ ಮಾನಿತೋ ಪೂಜಿತೋ ಅಪಚಿತೋ ಲಾಭೀ ಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತಸೇನಾಸನಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಾನಂ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋಪಿ ಖೋ ಸಕ್ಕತೋ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಪರಿಕ್ಖಾರಾನ"ನ್ತಿ (ಉದಾ॰ ೧೪)। ತಥಾ – "ಯಾವತಾ ಖೋ, ಚುನ್ದ, ಏತರಹಿ ಸಙ್ಘೋ ವಾ ಗಣೋ ವಾ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ನಾಹಂ, ಚುನ್ದ, ಅಞ್ಞಂ ಏಕಸಙ್ಘಮ್ಪಿ ಸಮನುಪಸ್ಸಾಮಿ, ಏವಂ ಲಾಭಗ್ಗಯಸಗ್ಗಪತ್ತಂ, ಯಥರಿವ, ಚುನ್ದ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೧೭೬)।

ಸ್ವಾಯಂ ಭಗವತೋ ಚ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರೋ ಏಕತೋ ಹುತ್ವಾ ದ್ವಿನ್ನಂ ಮಹಾನದೀನಂ ಉದಕಮಿವ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ ಅಹೋಸಿ। ಕಮೇನ ಭಿಕ್ಖೂ ಪಚ್ಚಯಗರುಕಾ ಪಚ್ಚಯಬಾಹುಲಿಕಾ ಅಹೇಸುಂ। ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಮ್ಪಿ ತೇಲಮಧುಫಾಣಿತಾದೀಸು ಆಹಟೇಸು ಗಣ್ಡಿಂಯೇವ ಪಹರಿತ್ವಾ "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ದೇಥ, ಉಪಜ್ಝಾಯಸ್ಸ ದೇಥಾ"ತಿ ಉಚ್ಚಾಸದ್ದಮಹಾಸದ್ದಂ ಕರೋನ್ತಿ। ಸಾ ಚ ನೇಸಂ ಪವತ್ತಿ ಭಗವತೋಪಿ ಪಾಕಟಾ ಅಹೋಸಿ। ತತೋ ಭಗವಾ ಅನನುಚ್ಛವಿಕನ್ತಿ ಧಮ್ಮಸಂವೇಗಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ –

"ಪಚ್ಚಯಾ ಅಕಪ್ಪಿಯಾತಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞಪೇತುಂ। ಪಚ್ಚಯಪಟಿಬದ್ಧಾ ಹಿ ಕುಲಪುತ್ತಾನಂ ಸಮಣಧಮ್ಮವುತ್ತಿ। ಹನ್ದಾಹಂ ಧಮ್ಮದಾಯಾದಪಟಿಪದಂ ದೇಸೇಮಿ। ಸಾ ಸಿಕ್ಖಾಕಾಮಾನಂ ಕುಲಪುತ್ತಾನಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಪಞ್ಞತ್ತಿ ವಿಯ ಭವಿಸ್ಸತಿ

ನಗರದ್ವಾರೇ ಠಪಿತಸಬ್ಬಕಾಯಿಕಆದಾಸೋ ವಿಯ ಚ, ಯಥಾ ಹಿ ನಗರದ್ವಾರೇ ಠಪಿತೇ ಸಬ್ಬಕಾಯಿಕೇ ಆದಾಸೇ ಚತ್ತಾರೋ ವಣ್ಣಾ ಅತ್ತನೋ ಛಾಯಂ ದಿಸ್ವಾ ವಜ್ಜಂ ಪಹಾಯ ನಿದ್ದೋಸಾ ಹೋನ್ತಿ, ಏವಮೇವ ಸಿಕ್ಖಾಕಾಮಾ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಪಯೋಗಮಣ್ಡನೇನ ಅತ್ತಾನಂ ಮಣ್ಡೇತುಕಾಮಾ ಇಮಂ ಸಬ್ಬಕಾಯಿಕಾದಾಸೂಪಮಂ ದೇಸನಂ ಆವಜ್ಜಿತ್ವಾ ಆಮಿಸದಾಯಾದಪಟಿಪದಂ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮದಾಯಾದಪಟಿಪದಂ ಪೂರೇನ್ತಾ ಖಿಪ್ಪಮೇವ ಜಾತಿಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಅನ್ತಂ ಕರಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ। ಇಮಿಸ್ಸಾ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಇದಂ ಸುತ್ತಂ ಅಭಾಸಿ।

ತತ್ಥ **ಧಮ್ಮದಾಯಾದಾ ಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭವಥ, ಮಾ ಆಮಿಸದಾಯಾದಾ**ತಿ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಮೇ ದಾಯಾದಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭವಥ, ಮಾ ಆಮಿಸಸ್ಸ। ಯೋ ಮಯ್ಹಂ ಧಮ್ಮೋ, ತಸ್ಸ ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕಾ ಭವಥ, ಯಞ್ಚ ಖೋ ಮಯ್ಹಂ ಆಮಿಸಂ, ತಸ್ಸ ಮಾ ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕಾ ಭವಥಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಧಮ್ಮೋಪಿ ದುವಿಧೋ - ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯಧಮ್ಮೋ, ಪರಿಯಾಯಧಮ್ಮೋತಿ। ಆಮಿಸಮ್ಪಿ ದುವಿಧಂ - ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯಾಮಿಸಂ, ಪರಿಯಾಯಾಮಿಸನ್ತಿ। ಕಥಂ? ಮಗ್ಗಫಲನಿಬ್ಬಾನಭೇದೋ ಹಿ ನವವಿಧೋಪಿ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮೋ **ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯಧಮ್ಮೋ** ನಿಬ್ಬತ್ತಿತಧಮ್ಮೋ, ನ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಪರಿಯಾಯೇನ ಕಾರಣೇನ ವಾ ಲೇಸೇನ ವಾ ಧಮ್ಮೋ। ಯಂ ಪನಿದಂ ವಿವಟ್ಟೂಪನಿಸ್ಸಿತಂ ಕುಸಲಂ, ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ವಿವಟ್ಟಂ ಪತ್ಥೇನ್ತೋ ದಾನಂ ದೇತಿ, ಸೀಲಂ ಸಮಾದಿಯತಿ, ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ, ಗನ್ಧಮಾಲಾದೀಹಿ ವತ್ಥುಪೂಜಂ ಕರೋತಿ, ಧಮ್ಮಂ ಸುಣಾತಿ ದೇಸೇತಿ ಝಾನಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತಿ, ಏವಂ ಕರೋನ್ತೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯಧಮ್ಮಂ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪಟಿಲಭತಿ, ಅಯಂ **ಪರಿಯಾಯಧಮ್ಮೋ।** ತಥಾ ಚೀವರಾದಯೋ ಚತ್ತಾರೋ ಪಚ್ಚಯಾ **ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯಾಮಿಸಮೇವ,** ನ ಅಞ್ಞೇನ ಪರಿಯಾಯೇನ ಕಾರಣೇನ ವಾ ಲೇಸೇನ ವಾ ಆಮಿಸಂ। ಯಂ ಪನಿದಂ ವಟ್ಟಗಾಮಿಕುಸಲಂ, ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ವಟ್ಟಂ ಪತ್ಥೇನ್ತೋ ಸಮ್ಪತ್ತಿಭವಂ ಇಚ್ಛಮಾನೋ ದಾನಂ ದೇತಿ…ಪೇ॰… ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತಿ, ಏವಂ ಕರೋನ್ತೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ದೇವಮನುಸ್ಸಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಪಟಿಲಭತಿ, ಇದಂ **ಪರಿಯಾಯಾಮಿಸಂ** ನಾಮ।

ತತ್ಥ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯಧಮ್ಮೋಪಿ ಭಗವತೋಯೇವ ಸನ್ತಕೋ। ಭಗವತಾ ಹಿ ಕಥಿತತ್ತಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಮಗ್ಗಫಲನಿಬ್ಬಾನಾನಿ ಅಧಿಗಚ್ಛನ್ತಿ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ "ಸೋ ಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಭಗವಾ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದೇತಾ, ಅಸಞ್ಜಾತಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಸಞ್ಜನೇತಾ, ಅನಕ್ಖಾತಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅಕ್ಖಾತಾ, ಮಗ್ಗಞ್ಞೂ ಮಗ್ಗವಿದೂ ಮಗ್ಗಕೋವಿದೋ। ಮಗ್ಗಾನುಗಾ ಚ ಪನ ಏತರಹಿ ಸಾವಕಾ ವಿಹರನ್ತಿ ಪಚ್ಛಾ ಸಮನ್ನಾಗತಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೭೯) ಚ - "ಸೋ ಹಾವುಸೋ, ಭಗವಾ ಜಾನಂ ಜಾನಾತಿ, ಪಸ್ಸಂ ಪಸ್ಸತಿ ಚಕ್ಖುಭೂತೋ ಞಾಣಭೂತೋ ಧಮ್ಮಭೂತೋ ಬ್ರಹ್ಮಭೂತೋ ವತ್ತಾ ಪವತ್ತಾ ಅತ್ಥಸ್ಸ ನಿನ್ನೇತಾ ಅಮತಸ್ಸ ದಾತಾ ಧಮ್ಮಸ್ಸಾಮೀ ತಥಾಗತೋ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೦೩) ಚ। ಪರಿಯಾಯಧಮ್ಮೋಪಿ ಭಗವತೋಯೇವ ಸನ್ತಕೋ। ಭಗವತಾ ಹಿ ಕಥಿತತ್ತಾ ಏವಂ ಜಾನನ್ತಿ "ವಿವಟ್ಟಂ ಪತ್ಥೇತ್ವಾ ದಾನಂ ದೇನ್ತೋ…ಪೇ॰… ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೇನ್ತೋ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪಟಿಲಭತೀ"ತಿ। ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯಾಮಿಸಮ್ಪಿ ಚ ಭಗವತೋಯೇವ ಸನ್ತಕಂ। ಭಗವತಾ ಹಿ ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾಯೇವ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಜೀವಕವತ್ಥುಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಪಣೀತಚೀವರಂ ಲದ್ಧಂ। ಯಥಾಹ "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಗಹಪತಿಚೀವರಂ। ಯೋ ಇಚ್ಛತಿ, ಪಂಸುಕೂಲಿಕೋ ಹೋತು, ಯೋ ಇಚ್ಛತಿ, ಗಹಪತಿಚೀವರಂ ಸಾದಿಯತು। ಇತರೀತರೇನಪಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸನ್ತುಟ್ಠಿಂಯೇವ ವಣ್ಣೇಮೀ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೩೩೭)।

ಪುಬ್ಬೇ ಚ ಭಿಕ್ಖೂ ಪಣೀತಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ನಾಲತ್ಥುಂ। ಸಪದಾನಪಿಣ್ಡಿಯಾಲೋಪಭೋಜನಾ ಏವಾಹೇಸುಂ। ತೇಹಿ ರಾಜಗಹೇ ವಿಹರನ್ತೇನ ಭಗವತಾ - "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಙ್ಘಭತ್ತಂ ಉದ್ದೇಸಭತ್ತಂ ನಿಮನ್ತನಂ ಸಲಾಕಭತ್ತಂ ಪಕ್ಖಿಕಂ ಉಪೋಸಥಿಕಂ ಪಾಟಿಪದಿಕ"ನ್ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೩೨೫) ಏವಂ ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾಯೇವ ಪಣೀತಭೋಜನಂ ಲದ್ಧಂ। ತಥಾ ಸೇನಾಸನಂ। ಪುಬ್ಬೇ ಹಿ ಅಕತಪಬ್ಭಾರರುಕ್ಖಮೂಲಾದಿಸೇನಾಸನಾಯೇವ ಭಿಕ್ಖೂ ಅಹೇಸುಂ। ತೇ "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಞ್ಚ ಲೇಣಾನೀ"ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೨೯೪) ಏವಂ ಭಗವತಾ ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾಯೇವ ವಿಹಾರೋ ಅಡ್ಢಯೋಗೋ ಪಾಸಾದೋ ಹಮ್ಮಿಯಂ ಗುಹಾತಿ ಇಮಾನಿ ಸೇನಾಸನಾನಿ ಲಭಿಂಸು। ಪುಬ್ಬೇ ಚ ಮುತ್ತಹರೀತಕೇನೇವ ಭೇಸಜ್ಜಂ ಅಕಂಸು। ತೇ ಭಗವತಾಯೇವ - "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ,

ಪಞ್ಚ ಭೇಸಜ್ಜಾನಿ, ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ, ಸಪ್ಪಿ, ನವನೀತಂ, ತೇಲಂ, ಮಧು, ಫಾಣಿತ"ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೨೬೦) ಏವಮಾದಿನಾ ನಯೇನ ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ ನಾನಾಭೇಸಜ್ಜಾನಿ ಲಭಿಂಸು।

ಪರಿಯಾಯಾಮಿಸಮ್ಪಿ ಭಗವತೋಯೇವ ಸನ್ತಕಂ। ಭಗವತಾ ಹಿ ಕಥಿತತ್ತಾ ಯೇವ ಜಾನನ್ತಿ - "ಸಮ್ಪತ್ತಿಭವಂ ಪತ್ಥೇನ್ತೋ ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಸೀಲಂ...ಪೇ॰... ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಯಾಯಾಮಿಸಂ ದಿಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಮನುಸ್ಸಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಪಟಿಲಭತೀ"ತಿ। ತದೇವ, ಯಸ್ಮಾ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯಧಮ್ಮೋಪಿ ಪರಿಯಾಯಧಮ್ಮೋಪಿ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯಾಮಿಸಮ್ಪಿ ಪರಿಯಾಯಾಮಿಸಮ್ಪಿ ಭಗವತೋಯೇವ ಸನ್ತಕಂ, ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ಅತ್ತನೋ ಸಾಮಿಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ - "ಧಮ್ಮದಾಯಾದಾ ಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭವಥ ಮಾ ಆಮಿಸದಾಯಾದಾ"ತಿ।

ಯೋ ಮಯ್ಹಂ ಸನ್ತಕೋ ದುವಿಧೋಪಿ ಧಮ್ಮೋ, ತಸ್ಸ ದಾಯಾದಾ ಭವಥ। ಯಞ್ಚ ಖೋ ಏತಂ ಮಯ್ಹಮೇವ ಸನ್ತಕಂ ಆಮಿಸಂ, ತಸ್ಸ ದಾಯಾದಾ ಮಾ ಭವಥ। ಧಮ್ಮಕೋಟ್ಠಾಸಸ್ಸೇವ ಸಾಮಿನೋ ಭವಥ, ಮಾ ಆಮಿಸಕೋಟ್ಠಾಸಸ್ಸ। ಯೋ ಹಿ ಜಿನಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚಯಪರಮೋ ವಿಹರತಿ ಚತೂಸು ತಣ್ಹುಪ್ಪಾದೇಸು ಸನ್ದಿಸ್ಸಮಾನೋ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಧುರೋ ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಯಂ, ಅಯಂ **ಆಮಿಸದಾಯಾದೋ** ನಾಮ। ತಾದಿಸಾ ಮಾ ಭವಥ। ಯೋ ಪನ ಅನುಞ್ಞಾತಪಚ್ಚಯೇಸು ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾದೀನಿ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪಟಿಸಙ್ಖಾ ಸೇವಮಾನೋ ಪಟಿಪತ್ತಿಪರಮೋ ವಿಹರತಿ ಚತೂಸು ಅರಿಯವಂಸೇಸು ಸನ್ದಿಸ್ಸಮಾನೋ, ಅಯಂ **ಧಮ್ಮದಾಯಾದೋ** ನಾಮ। ತಾದಿಸಾ ಭವಥಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಇದಾನಿ ಯೇಸಂ ತತ್ಥ ಏತದಹೋಸಿ, ಭವಿಸ್ಸತಿ ವಾ ಅನಾಗತಮದ್ಧಾನಂ "ಕಿಂ ನು ಖೋ ಭಗವಾ ಸಾವಕಾನಂ ಅಲಾಭತ್ಥಿಕೋ ಏವಮಾಹಾ"ತಿ, ತೇಸಂ ಅತಿಪಣೀತಲಾಭತ್ಥಿಕೋ ಅಹಂ ಏವಂ ವದಾಮೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಮಾಹ **ಅತ್ಥಿ ಮೇ ತುಮ್ಹೇಸು...ಪೇ॰... ನೋ ಆಮಿಸದಾಯಾದಾ**ತಿ।

ತಸ್ಸಾಯಮತ್ಥೋ - ಅತ್ಥಿ ಮೇ ತುಮ್ಹೇಸು ಅನುಕಮ್ಪಾ ಅನುದ್ದಯಾ ಹಿತೇಸಿತಾ, ಕೇನ ನು ಖೋ ಕಾರಣೇನ ಕೇನ ಉಪಾಯೇನ ಸಾವಕಾ ಧಮ್ಮದಾಯಾದಾ ಅಸ್ಸು ಧಮ್ಮಕೋಟ್ಠಾಸಸಾಮಿನೋ, ನೋ ಆಮಿಸದಾಯಾದಾತಿ। ಅಯಂ ಪನ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ, ಪಸ್ಸತಿ ಕಿರ ಭಗವಾ ಆಮಿಸಗರುಕಾನಂ ಆಮಿಸೇ ಉಪಕ್ಖಲಿತಾನಂ ಅತೀತಕಾಲೇ ತಾವ ಕಪಿಲಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ, "ಸಙ್ಘಾಟಿಪಿ ಆದಿತ್ತಾ ಹೋತೀ"ತಿಆದಿನಾ (ಪಾರಾ॰ ೨೩೦; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೨೧೮) ನಯೇನ ಆಗತಪಾಪಭಿಕ್ಖುಭಿಕ್ಖುನೀಸಿಕ್ಖಮಾನಾದೀನಞ್ಚ ಅನೇಕಸತಾನಂ ಅಪಾಯಪರಿಪೂರಣತ್ತಂ ಅತ್ತನೋ ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಞ್ಚ ದೇವದತ್ತಾದೀನಂ। ಧಮ್ಮಗರುಕಾನಂ ಪನ ಸಾರಿಪುತ್ತಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಮಹಾಕಸ್ಸಪಾದೀನಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾದಿಗುಣಪ್ಪಟಿಲಾಭಂ। ತಸ್ಮಾ ತೇಸಂ ಅಪಾಯಾ ಪರಿಮುತ್ತಿಂ ಸಬ್ಬಗುಣಸಮ್ಪತ್ತಿಞ್ಚ ಇಚ್ಛನ್ತೋ ಆಹ - "ಅತ್ಥಿ ಮೇ ತುಮ್ಹೇಸು ಅನುಕಮ್ಪಾ ಕಿನ್ತಿ ಮೇ ಸಾವಕಾ ಧಮ್ಮದಾಯಾದಾ ಭವೇಯ್ಯುಂ, ನೋ ಆಮಿಸದಾಯಾದಾ"ತಿ। ಪಚ್ಚಯಗರುಕೋ ಚ ಚತುಪರಿಸನ್ತರೇ ಕೂಟಕಹಾಪಣೋ ವಿಯ ನಿಬ್ಬುತಙ್ಗಾರೋ ವಿಯ ಚ ನಿತ್ತೇಜೋ ನಿಪ್ಪಭೋ ಹೋತಿ। ತತೋ ವಿವತ್ತಿತಚಿತ್ತೋ ಧಮ್ಮಗರುಕೋ ತೇಜವಾ ಸೀಹೋವ ಅಭಿಭುಯ್ಯಚಾರೀ, ತಸ್ಮಾಪಿ ಏವಮಾಹ - "ಅತ್ಥಿ ಮೇ...ಪೇ॰... ನೋ ಆಮಿಸದಾಯಾದಾ"ತಿ।

ಏವಂ "ಧಮ್ಮದಾಯಾದಾ ಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭವಥ, ಮಾ ಆಮಿಸದಾಯಾದಾ"ತಿ ಇದಂ ಅನುಕಮ್ಪಾಯ ಪಣೀತತರಂ ಲಾಭಂ ಇಚ್ಛನ್ತೇನ ವುತ್ತಂ, ನೋ ಅಲಾಭತ್ಥಿಕೇನಾತಿ ಸಾವೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಇಮಸ್ಸ ಓವಾದಸ್ಸ ಅಕರಣೇ ಆದೀನವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ "ತುಮ್ಹೇ ಚ ಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ...ಪೇ॰... ನೋ ಧಮ್ಮದಾಯಾದಾ"ತಿ। ತತ್ಥ **ತುಮ್ಹೇಪಿ ತೇನ ಆದಿಯಾ ಭವೇಯ್ಯಾಥಾ**ತಿ ತುಮ್ಹೇಪಿ ತೇನ ಆಮಿಸದಾಯಾದಭಾವೇನ ನೋ ಧಮ್ಮದಾಯಾದಭಾವೇನ ಆದಿಯಾ ಭವೇಯ್ಯಾಥ। ಅಪದಿಸಿತಬ್ಬಾ ವಿಸುಂ ಕಾತಬ್ಬಾ ವವತ್ಥಪೇತಬ್ಬಾ, ವಿಞ್ಞೂಹಿ ಗಾರಯ್ಹಾ ಭವೇಯ್ಯಾಥಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಕಿನ್ತಿ? ಆಮಿಸದಾಯಾದಾ ಸತ್ಥುಸಾವಕಾ ವಿಹರನ್ತಿ, ನೋ ಧಮ್ಮದಾಯಾದಾತಿ।

ಅಹಮ್ಪಿ ತೇನ ಆದಿಯೋ ಭವೇಯ್ಯನ್ತಿ ಅಹಮ್ಪಿ ತೇನ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಆಮಿಸದಾಯಾದಭಾವೇನ ನೋ ಧಮ್ಮದಾಯಾದಭಾವೇನ ಗಾರಯ್ಹೋ ಭವೇಯ್ಯಂ। ಕಿನ್ತಿ? ಆಮಿಸ...ಪೇ॰... ದಾಯಾದಾತಿ। ಇದಂ ಭಗವಾ ತೇಸಂ ಅತೀವ ಮುದುಕರಣತ್ಥಮಾಹ। ಅಯಞ್ಹಿ ಏತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಸಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತುಮ್ಹೇ ಆಮಿಸಲೋಲಾ ಚರಿಸ್ಸಥ, ತತ್ಥ ವಿಞ್ಞೂ ಮಂ ಗರಹಿಸ್ಸನ್ತಿ "ಕಥಞ್ಹಿ ನಾಮ ಸಬ್ಬಞ್ಞೂ ಸಮಾನೋ ಅತ್ತನೋ ಸಾವಕೇ ಧಮ್ಮದಾಯಾದೇ ನೋ ಆಮಿಸದಾಯಾದೇ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತೀ"ತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಅನಾಕಪ್ಪಸಮ್ಪನ್ನೇ ಭಿಕ್ಖೂ ದಿಸ್ವಾ ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯೇ ಗರಹನ್ತಿ "ಕಸ್ಸಿಮೇ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಾ, ಕಸ್ಸನ್ತೇವಾಸಿಕಾ"ತಿ; ಸೇಯ್ಯಥಾ ವಾ ಪನ ಕುಲಕುಮಾರಕೇ ವಾ ಕುಲಕುಮಾರಿಕಾಯೋ ವಾ ದುಸ್ಸೀಲೇ ಪಾಪಧಮ್ಮೇ ದಿಸ್ವಾ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಗರಹನ್ತಿ "ಕಸ್ಸಿಮೇ ಪುತ್ತಾ, ಕಸ್ಸ ಧೀತರೋ"ತಿ; ಏವಮೇವ ಮಂ ವಿಞ್ಞೂ ಗರಹಿಸ್ಸನ್ತಿ "ಕಥಞ್ಹಿ ನಾಮ ಸಬ್ಬಞ್ಞೂ ಸಮಾನೋ ಅತ್ತನೋ ಸಾವಕೇ ಧಮ್ಮದಾಯಾದೇ ನೋ ಆಮಿಸದಾಯಾದೇ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತೀ"ತಿ।

ಏವಂ ಇಮಸ್ಸ ಓವಾದಸ್ಸ ಅಕರಣೇ ಆದೀನವಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಕರಣೇ ಆನಿಸಂಸಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ತುಮ್ಹೇ ಚ ಮೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅಹಮ್ಪಿ ತೇನ ನ ಆದಿಯೋ ಭವೇಯ್ಯನ್ತಿ** ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ವತ್ತಪರಿಪೂರಕೇ ದಹರಭಿಕ್ಖೂ ಉದ್ದೇಸಪರಿಪುಚ್ಛಾಸಮ್ಪನ್ನೇ ವಸ್ಸಸತಿಕತ್ಥೇರೇ ವಿಯ ಆಕಪ್ಪಸಮ್ಪನ್ನೇ ದಿಸ್ವಾ, ಕಸ್ಸ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಾ, ಕಸ್ಸನ್ತೇವಾಸಿಕಾತಿ, ಅಸುಕಸ್ಸಾತಿ, "ಪತಿರೂಪಂ ಥೇರಸ್ಸ, ಪಟಿಬಲೋ ವತ ಓವದಿತುಂ ಅನುಸಾಸಿತು"ನ್ತಿ ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯಾ ನ ಆದಿಯಾ ನ ಗಾರಯ್ಹಾ ಭವನ್ತಿ, ಏವಮೇವ ಅಹಮ್ಪಿ ತೇನ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಧಮ್ಮದಾಯಾದಭಾವೇನ ನೋ ಆಮಿಸದಾಯಾದಭಾವೇನ ಕಸ್ಸ ಸಾವಕಾ ನಾಲಕಪಟಿಪದಂ ತುವಟ್ಟಕಪಟಿಪದಂ ಚನ್ದೂಪಮಪಟಿಪದಂ ರಥವಿನೀತಪಟಿಪದಂ ಮಹಾಗೋಸಿಙ್ಗಸಾಲಪಟಿಪದಂ ಮಹಾಸುಞ್ಞತಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪನ್ನಾ ಚತುಪಚ್ಚಯಸನ್ತೋಸಭಾವನಾರಾಮಅರಿಯವಂಸೇಸು ಸಕ್ಖಿಭೂತಾ ಪಚ್ಚಯಗೇಧತೋ ವಿವತ್ತಮಾನಸಾ ಅಬ್ಭಾ ಮುತ್ತಚನ್ದಸಮಾ ವಿಹರನ್ತೀತಿ; "ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ "ಸಬ್ಬಞ್ಞೂ ವತ ಭಗವಾ, ಅಸಕ್ಖಿ ವತ ಸಾವಕೇ ಆಮಿಸದಾಯಾದಪಟಿಪದಂ ಛಡ್ಡಾಪೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮದಾಯಾದಪಟಿಪತ್ತಿಪೂರಕೇ ಕಾತು"ನ್ತಿ ವಿಞ್ಞೂನಂ ನ ಆದಿಯೋ ನ ಗಾರಯ್ಹೋ ಭವೇಯ್ಯನ್ತಿ। ಏವಮಿಮಸ್ಮಿಂ ಪದೇ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ಞತ್ವಾ ಸೇಸಂ ಕಣ್ಹಪಕ್ಖೇ ವುತ್ತನಯಪಚ್ಚನೀಕೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏವಂ ಇಮಸ್ಸ ಓವಾದಸ್ಸ ಕರಣೇ ಆನಿಸಂಸಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಂ ಓವಾದಂ ನಿಯ್ಯಾತೇನ್ತೋ ಆಹ - "ತಸ್ಮಾ ತಿಹ ಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ...ಪೇ॰... ನೋ ಆಮಿಸದಾಯಾದಾ"ತಿ।

೩೦. ಏವಮಿಮಂ ಓವಾದಂ ನಿಯ್ಯಾತೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಸ್ಸಾ ಧಮ್ಮದಾಯಾದಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಪರಿಪೂರಕಾರಿಂ ಥೋಮೇತುಂ **ಇಧಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಭಗವತೋ ಹಿ ಥೋಮನಂ ಸುತ್ವಾಪಿ ಹೋನ್ತಿಯೇವ ತದತ್ಥಾಯ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಾರೋ।

ತತ್ಥ **ಇಧಾ**ತಿ ನಿಪಾತಪದಮೇತಂ। **ಭುತ್ತಾವೀ**ತಿ ಭುತ್ತವಾ, ಕತಭತ್ತಕಿಚ್ಚೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಪವಾರಿತೋ**ತಿ ಯಾವದತ್ಥಪವಾರಣಾಯ ಪವಾರಿತೋ, ಯಾವದತ್ಥಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ, ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಭೋಜನೋ ತಿತ್ತೋವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಚತುಬ್ಬಿಧಾ ಹಿ ಪವಾರಣಾ ವಸ್ಸಂವುಟ್ಠಪವಾರಣಾ ಪಚ್ಚಯಪವಾರಣಾ ಅನತಿರಿತ್ತಪವಾರಣಾ ಯಾವದತ್ಥಪವಾರಣಾತಿ। ತತ್ಥ, "ಅನುಜಾನಾಮಿ ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಸ್ಸಂವುಟ್ಠಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ತೀಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಪವಾರೇತು"ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೨೦೯) ಅಯಂ **ವಸ್ಸಂವುಟ್ಠಪವಾರಣಾ।** "ಇಚ್ಛಾಮಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘಂ ಚತುಮಾಸಂ ಭೇಸಜ್ಜೇನ ಪವಾರೇತು"ನ್ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೩೦೩) ಚ "ಅಞ್ಞತ್ರ ಪುನಪವಾರಣಾಯ ಅಞ್ಞತ್ರ ನಿಚ್ಚಪವಾರಣಾಯಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೩೦೭) ಚ ಅಯಂ **ಪಚ್ಚಯಪವಾರಣಾ।** "ಪವಾರಿತೋ ನಾಮ ಅಸನಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಭೋಜನಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಹತ್ಥಪಾಸೇ ಠಿತೋ ಅಭಿಹರತಿ, ಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಏಸೋ ಪವಾರಿತೋ ನಾಮಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೨೩೯) ಅಯಂ **ಅನತಿರಿತ್ತಪವಾರಣಾ।** "ಪಣೀತೇನ ಖಾದನೀಯೇನ ಭೋಜನೀಯೇನ ಸಹತ್ಥಾ ಸನ್ತಪ್ಪೇಸಿ ಸಮ್ಪವಾರೇಸೀ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೯೭, ೩೫೮) ಅಯಂ **ಯಾವದತ್ಥಪವಾರಣಾ।** ಅಯಮಿಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಪವಾರಿತೋತಿ ಯಾವದತ್ಥಪವಾರಣಾಯ ಪವಾರಿತೋ"ತಿ।

ಪರಿಪುಣ್ಣೋತಿ ಭೋಜನೇನ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ। **ಪರಿಯೋಸಿತೋ**ತಿ ಪರಿಯೋಸಿತಭೋಜನೋ, ಉತ್ತರಪದಲೋಪೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಯಾವತಕಂ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ, ತಾವತಕಂ ಭುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಅವಸಿತಾ ಮೇ ಭೋಜನಕಿರಿಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸುಹಿತೋ**ತಿ ಧಾತೋ,

ಜಿಘಚ್ಛಾದುಕ್ಖಾಭಾವೇನ ವಾ ಸುಖಿತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಯಾವದತ್ಥೋ**ತಿ ಯಾವತಕೋ ಮೇ ಭೋಜನೇನ ಅತ್ಥೋ, ಸೋ ಸಬ್ಬೋ ಪತ್ತೋತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಪುರಿಮಾನಂ ತಿಣ್ಣಂ ಪಚ್ಛಿಮಾನಿ ಸಾಧಕಾನಿ। ಯೋ ಹಿ ಪರಿಯೋಸಿತೋ, ಸೋ ಭುತ್ತಾವೀ ಹೋತಿ। ಯೋ ಚ ಸುಹಿತೋ, ಸೋ ಯಾವದತ್ಥಪವಾರಣಾಯ ಪವಾರಿತೋ। ಯೋ ಯಾವದತ್ಥೋ, ಸೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋತಿ। ಪುರಿಮಾನಿ ವಾ ಪಚ್ಛಿಮಾನಂ। ಯಸ್ಮಾ ಹಿ ಭುತ್ತಾವೀ, ತಸ್ಮಾ ಪರಿಯೋಸಿತೋ। ಯಸ್ಮಾ ಪವಾರಿತೋ, ತಸ್ಮಾ ಸುಹಿತೋ। ಯಸ್ಮಾ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ, ತಸ್ಮಾ ಯಾವದತ್ಥೋತಿ। ಸಬ್ಬಞ್ಚೇತಂ ಪರಿಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಸಿಯಾತಿ ಏಕಂಸೇ ಚ ವಿಕಪ್ಪನೇ ಚ। "ಪಥವೀಧಾತು ಸಿಯಾ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾ, ಸಿಯಾ ಬಾಹಿರಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೩೪೯) ಏಕಂಸೇ। "ಸಿಯಾ ಅಞ್ಞತರಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಆಪತ್ತಿ ವೀತಿಕ್ಕಮೋ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೩೯) ವಿಕಪ್ಪನೇ। ಇಧ ಉಭಯಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿ। ಅತಿರೇಕೋವ **ಅತಿರೇಕಧಮ್ಮೋ**। ತಥಾ **ಛಡ್ಡನೀಯ ಧಮ್ಮೋ**। ಅಧಿಕೋ ಚ ಛಡ್ಡೇತಬ್ಬೋ ಚ, ನ ಅಞ್ಞಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಾತಬ್ಬೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಥಾ**ತಿ ತಮ್ಹಿ ಕಾಲೇ। **ಜಿಘಚ್ಛಾದುಬ್ಬಲ್ಯಪರೇತಾ**ತಿ ಜಿಘಚ್ಛಾಯ ಚ ದುಬ್ಬಲ್ಯೇನ ಚ ಪರೇತಾ ಫುಟ್ಠಾ ಅನುಗತಾ ಚ ಅಟ್ಠಪಿ ದಸಪಿ ದಿವಸಾನಿ। ತತ್ಥ ಕೇಚಿ ಜಿಘಚ್ಛಿತಾಪಿ ನ ದುಬ್ಬಲಾ ಹೋನ್ತಿ, ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ ಜಿಘಚ್ಛಂ ಸಹಿತುಂ। ಇಮೇ ಪನ ನ ತಾದಿಸಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ಉಭಯಮಾಹ। **ತ್ಯಾಹ**ನ್ತಿ ತೇ ಅಹಂ। **ಸಚೇ ಆಕಙ್ಖಥಾ**ತಿ ಯದಿ ಇಚ್ಛಥ।

ಅಪ್ಪಹರಿತೇತಿ ಅಪ್ಪರುಳ್ಹಹರಿತೇ, ಯಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪಿಣ್ಡಪಾತಜ್ಝೋತ್ಥರಣೇನ ವಿನಸ್ಸನಧಮ್ಮಾನಿ ತಿಣಾನಿ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಿನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನ ನಿತ್ತಿಣಞ್ಚ ಮಹಾತಿಣಗಹನಂ ಚ, ಯತ್ಥ ಸಕಟೇನಪಿ ಛಡ್ಡಿತೇ ಪಿಣ್ಡಪಾತೇ ತಿಣಾನಿ ನ ವಿನಸ್ಸನ್ತಿ, ತಞ್ಚ ಠಾನಂ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಂ ಹೋತಿ। ಭೂತಗಾಮಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ಹಿ ಅವಿಕೋಪನತ್ಥಮೇತಂ ವುತ್ತಂ।

ಅಪ್ಪಾಣಕೇತಿ ನಿಪ್ಪಾಣಕೇ ಪಿಣ್ಡಪಾತಜ್ಝೋತ್ಥರಣೇನ ಮರಿತಬ್ಬಪಾಣಕರಹಿತೇ ವಾ ಮಹಾಉದಕಕ್ಖನ್ಧೇ। ಪರಿತ್ತೋದಕೇ ಏವ ಹಿ ಭತ್ತಪಕ್ಖೇಪೇನ ಆಲುಲಿತೇ ಸುಖುಮಪಾಣಕಾ ಮರನ್ತಿ, ನ ಮಹಾತಳಾಕಾದೀಸೂತಿ। ಪಾಣಕಾನುರಕ್ಖಣತ್ಥಞ್ಹಿ ಏತಂ ವುತ್ತಂ। **ಓಪಿಲಾಪೇಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ನಿಮುಜ್ಜಾಪೇಸ್ಸಾಮಿ।

ತತ್ರೇಕಸ್ಸಾತಿ ತೇಸು ದ್ವೀಸು ಏಕಸ್ಸ। ಯೋ ಇಮಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುಟ್ಠು ಸುತವಾ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಆವಜ್ಜೇತಿ ಚ , ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ **ವುತ್ತಂ ಖೋ ಪನೇತ**ನ್ತಿ। ಅಯಂ **ವುತ್ತ**-ಸದ್ದೋ ಕೇಸೋಹಾರಣೇಪಿ ದಿಸ್ಸತಿ "ಕಾಪಟಿಕೋ ಮಾಣವೋ ದಹರೋ ವುತ್ತಸಿರೋ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೪೨೬)। ರೋಪಿತೇಪಿ "ಯಥಾ ಸಾರದಿಕಂ ಬೀಜಂ, ಖೇತ್ತೇ ವುತ್ತಂ ವಿರೂಹತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಜಾ॰ ೧.೩.೩೧)। ಕಥಿತೇಪಿ "ವುತ್ತಮಿದಂ ಭಗವತಾ, ವುತ್ತಮಿದಂ ಅರಹತಾ"ತಿಆದೀಸು। ಇಧ ಪನ ಕಥಿತೇ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಕಥಿತಂ ಖೋ ಪನೇತನ್ತಿ ಅಯಞ್ಹೇಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ। **ಆಮಿಸಞ್ಞತರ**ನ್ತಿ ಚತುನ್ನಂ ಪಚ್ಚಯಾಮಿಸಾನಂ ಅಞ್ಞತರಂ, ಏಕನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯದಿದ**ನ್ತಿ ನಿಪಾತೋ, ಸಬ್ಬಲಿಙ್ಗವಿಭತ್ತಿವಚನೇಸು ತಾದಿಸೋವ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಅತ್ಥತೋ ಪರಿಣಾಮೇತಬ್ಬೋ। ಇಧ ಪನಾಸ್ಸ ಯೋ ಏಸೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯೋ ಏಸೋ ಪಿಣ್ಡಪಾತೋ ನಾಮ। ಇದಂ ಆಮಿಸಞ್ಞತರನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಯಂನೂನಾಹ**ನ್ತಿ ಸಾಧು ವತಾಹಂ। **ಏವ**ನ್ತಿ ಯಥಾ ಇದಾನಿ ಇಮಂ ಖಣಂ ವೀತಿನಾಮೇಮಿ, ಏವಮೇವ ರತ್ತಿನ್ದಿವಂ। **ವೀತಿನಾಮೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಖೇಪೇಯ್ಯಂ ಅತಿವತ್ತಾಪೇಯ್ಯಂ।

ಸೋ ತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತನ್ತಿ ಸೋ ತಂ ಸದೇವಕೇನ ಲೋಕೇನ ಸಿರಸಾ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತಬ್ಬರೂಪಂ ಸುಗತಾತಿರಿತ್ತಮ್ಪಿ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಅಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮದಾಯಾದಭಾವಂ ಆಕಙ್ಖಮಾನೋ ಆದಿತ್ತಸೀಸೂಪಮಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ತೇನೇವ ಜಿಘಚ್ಛಾದುಬ್ಬಲ್ಯೇನ ಏವಂ ತಂ ರತ್ತಿನ್ದಿವಂ ವೀತಿನಾಮೇಯ್ಯ।

ಅಥ ದುತಿಯಸ್ಸಾತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ವಾರೇ ಏಸ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ಸಚೇ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು, ಯಂನೂನಾಹಂ…ಪೇ॰… ವೀತಿನಾಮೇಯ್ಯನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇನ್ತೋ ಏವಮ್ಪಿ ಚಿನ್ತೇಯ್ಯ, ಪಬ್ಬಜಿತೇನ ಖೋ ವಾಳಮಿಗಾಕುಲೇ ಅರಞ್ಞೇ ಭೇಸಜ್ಜಂ ವಿಯ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣವಾಳಾಕುಲೇ ಗಾಮೇ ಪಿಣ್ಡಪಾತೋಪಿ ದುಕ್ಖಂ ಪರಿಯೇಸಿತುಂ। ಅಯಂ ಪನ ಪಿಣ್ಡಪಾತೋ ಇತಿ ಪರಿಯೇಸನಾದೀನವವಿಮುತ್ತೋ ಚ ಸುಗತಾತಿರಿತ್ತೋ ಚಾತಿ ಉಭತೋ ಸುಜಾತಖತ್ತಿಯಕುಮಾರೋ ವಿಯ ಹೋತಿ, ಯೇಹಿ ಚ

ಪಞ್ಚಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಪಿಣ್ಡಪಾತೋ ನ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬೋ ಹೋತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ, ಪುಗ್ಗಲಂ ಗರಹಿತ್ವಾ ನ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬೋ ಹೋತಿ “ಅಲಜ್ಜಿಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸನ್ತಕೋ”ತಿ। ಅಪರಿಸುದ್ಧಉಪ್ಪತ್ತಿತಾಯ ನ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬೋ ಹೋತಿ “ಭಿಕ್ಖುನಿಪರಿಪಾಚನಅಸನ್ತಸಮ್ಭಾವನುಪ್ಪನ್ನೋ”ತಿ। ಸಾಮಿಕಾನುಕಮ್ಪಾಯ ನ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬೋ ಹೋತಿ “ಪಿಣ್ಡಪಾತಸಾಮಿಕೋ ಭಿಕ್ಖು ಜಿಘಚ್ಛಿತೋ”ತಿ। ಸೋ ಧಾತೋ ತಸ್ಸೇವ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಾದೀಸು ಅನುಕಮ್ಪಾಯ ನ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬೋ ಹೋತಿ “ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಾ ಅಞ್ಞೇ ವಾ ತಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಾ ಜಿಘಚ್ಛಿತಾ”ತಿ, ತೇಪಿ ಧಾತಾ ಸುಹಿತಾ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಅಸ್ಸದ್ಧತಾಯ ನ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬೋ ಹೋತಿ “ಪಿಣ್ಡಪಾತಸಾಮಿಕೋ ಭಿಕ್ಖು ಅಸ್ಸದ್ಧೋ”ತಿ। ತೇಹಿ ಚ ಕಾರಣೇಹಿ ಅಯಂ ವಿಮುತ್ತೋ। ಭಗವಾ ಹಿ ಲಜ್ಜೀನಂ ಅಗ್ಗೋ, ಪರಿಸುದ್ಧುಪ್ಪತ್ತಿಕೋ ಪಿಣ್ಡಪಾತೋ, ಭಗವಾ ಚ ಧಾತೋ ಸುಹಿತೋ, ಪಚ್ಛಾಸೀಸಕೋಪಿ ಅಞ್ಞೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ನತ್ಥಿ, ಯೇ ಲೋಕೇ ಸದ್ಧಾ, ಭಗವಾ ತೇಸಂ ಅಗ್ಗೋತಿ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಚ ಸೋ ತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ…ಪೇ॰… ವೀತಿನಾಮೇಯ್ಯ। ಏತ್ತಾವತಾ ಯೋಪಿ ಅಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ, ಸೋಪಿ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಕಮೇವ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ನ ಭುತ್ತೋ ಹೋತಿ। ಯೋಪಿ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ, ಸೋಪಿ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಕಮೇವ ಭುತ್ತೋ ಹೋತಿ। ನತ್ಥಿ ಪಿಣ್ಡಪಾತೇ ವಿಸೇಸೋ। ಪುಗ್ಗಲೇ ಪನ ಅತ್ಥಿ ವಿಸೇಸೋ। ತಸ್ಮಾ ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಕಿಞ್ಚಾಪೀ**ತಿ ಅನುಜಾನನಪ್ಪಸಂಸನತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। ಕಿಂ ಅನುಜಾನಾತಿ? ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ತಂ ಅನವಜ್ಜಪರಿಭೋಗಂ। ಕಿಂ ಪಸಂಸತಿ? ಭುತ್ವಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಕರಣಂ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ ಯದಿಪಿ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಏವಂ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಮೇವ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಕಾತಬ್ಬಮೇವ ಕರೇಯ್ಯ। **ಅಥ ಖೋ ಅಸುಯೇವ ಮೇ ಪುರಿಮೋ ಭಿಕ್ಖೂ**ತಿ ಯೋ ಪುರಿಮೋ ಭಿಕ್ಖು ತಮ್ಪಿ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ, ಸೋಯೇವ ಮಮ ದ್ವೀಸು ಸೂರೇಸು ಸೂರತರೋ ವಿಯ ದ್ವೀಸು ಪಣ್ಡಿತೇಸು ಪಣ್ಡಿತತರೋ ವಿಯ ಚ ಪುಜ್ಜತರೋ ಚ ಪಾಸಂಸತರೋ ಚ, ದುತಿಯಭಿಕ್ಖುತೋ ಅತಿರೇಕೇನ ಪೂಜನೀಯೋ ಚ ಪಸಂಸನೀಯೋ ಚಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಇದಾನಿ ತಮತ್ಥಂ ಕಾರಣೇನ ಸಾಧೇನ್ತೋ **ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತೂ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ, ತತ್ಥ ಸಿಯಾ ತುಮ್ಹಾಕಂ, ಕಸ್ಮಾ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಭಗವತೋ ಪುಜ್ಜತರೋ ಚ ಪಾಸಂಸತರೋ ಚಾತಿ? **ತಞ್ಹಿ ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪಟಿಕ್ಖಿಪನಂ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ದೀಘರತ್ತಂ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾಯ…ಪೇ॰… ವೀರಿಯಾರಮ್ಭಾಯ ಸಂವತ್ತಿಸ್ಸತಿ। ಕಥಂ? ತಸ್ಸ ಹಿ ಸಚೇ ಅಪರೇನ ಸಮಯೇನ ಪಚ್ಚಯೇಸು ಅತ್ರಿಚ್ಛತಾ ವಾ ಪಾಪಿಚ್ಛತಾ ವಾ ಮಹಿಚ್ಛತಾ ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ। ತತೋ ನಂ ಇಮಿನಾ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪಟಿಕ್ಖೇಪಪಚ್ಚಯೇನ ನಿವಾರೇಸ್ಸತಿ “ಅರೇ ತ್ವಂ ಸುಗತಾತಿರಿತ್ತಮ್ಪಿ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಈದಿಸಂ ಇಚ್ಛಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸೀ”ತಿ ಏವಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಮಾನೋ। ಏಸ ನಯೋ ಅಸನ್ತುಟ್ಠಿಯಾ ಅಸಂಲೇಖಸ್ಸ ಚುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ನಿವಾರಣೇ। ಏವಂ ತಾವಸ್ಸ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾಯ ಸನ್ತುಟ್ಠಿಯಾ ಸಂಲೇಖಾಯ ಸಂವತ್ತಿಸ್ಸತಿ।

ಸುಭರತಾಯಾತಿ ಏತ್ಥ ಅಯಂ ಸಂವಣ್ಣನಾ - ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಅತ್ತನೋಪಿ ಉಪಟ್ಠಾಕಾನಮ್ಪಿ ದುಬ್ಭರೋ ಹೋತಿ ದುಪ್ಪೋಸೋ। ಏಕಚ್ಚೋ ಅತ್ತನೋಪಿ ಉಪಟ್ಠಾಕಾನಮ್ಪಿ ಸುಭರೋ ಹೋತಿ ಸುಪೋಸೋ। ಕಥಂ? ಯೋ ಹಿ ಅಮ್ಬಿಲಾದೀನಿ ಲದ್ಧಾ ಅನಮ್ಬಿಲಾದೀನಿ ಪರಿಯೇಸತಿ, ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಘರೇ ಲದ್ಧಂ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಘರೇ ಛಡ್ಡೇನ್ತೋ ಸಬ್ಬಂ ಗಾಮಂ ವಿಚರಿತ್ವಾ ರಿತ್ತಪತ್ತೋವ ವಿಹಾರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ನಿಪಜ್ಜತಿ, ಅಯಂ ಅತ್ತನೋ ದುಬ್ಭರೋ। ಯೋ ಪನ ಸಾಲಿಮಂಸೋದನಾದೀನಂ ಪತ್ತೇ ಪೂರೇತ್ವಾ ದಿನ್ನೇಪಿ ದುಮ್ಮುಖಭಾವಂ ಅನತ್ತಮನಭಾವಮೇವ ಚ ದಸ್ಸೇತಿ, ತೇಸಂ ವಾ ಸಮ್ಮುಖಾವ ತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ “ಕಿಂ ತುಮ್ಹೇಹಿ ದಿನ್ನ”ನ್ತಿ ಅಪಸಾದೇನ್ತೋ ಸಾಮಣೇರಗಹಟ್ಠಾದೀನಮ್ಪಿ ದೇತಿ , ಅಯಂ ಉಪಟ್ಠಾಕಾನಂ ದುಬ್ಭರೋ। ಏತಂ ದಿಸ್ವಾ ಮನುಸ್ಸಾ ದೂರತೋ ಪರಿವಜ್ಜನ್ತಿ ದುಬ್ಭರೋ ಭಿಕ್ಖು ನ ಸಕ್ಕಾ ಪೋಸಿತುನ್ತಿ। ಯೋ ಪನ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಲೂಖಂ ವಾ ಪಣೀತಂ ವಾ ಲದ್ಧಾ ತುಟ್ಠಚಿತ್ತೋವ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ವಿಹಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ, ಅಯಂ ಅತ್ತನೋ ಸುಭರೋ। ಯೋ ಚ ಪರೇಸಮ್ಪಿ ಅಪ್ಪಂ ವಾ ಬಹುಂ ವಾ ಲೂಖಂ ವಾ ಪಣೀತಂ ವಾ ದಾನಂ ಅಹೀಳೇತ್ವಾ ಅತ್ತಮನೋ ವಿಪ್ಪಸನ್ನಮುಖೋ ಹುತ್ವಾ ತೇಸಂ ಸಮ್ಮುಖಾವ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಯಾತಿ, ಅಯಂ ಉಪಟ್ಠಾಕಾನಂ ಸುಭರೋ। ಏತಂ ದಿಸ್ವಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಅತಿವಿಯ ವಿಸ್ಸತ್ಥಾ ಹೋನ್ತಿ - “ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭದನ್ತೋ ಸುಭರೋ ಥೋಕೇನಪಿ ತುಸ್ಸತಿ, ಮಯಮೇವ ನಂ ಪೋಸಿಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ ಪಟಿಞ್ಞಂ ಕತ್ವಾ ಪೋಸೇನ್ತಿ।

ತತ್ಥ ಸಚೇ ಅಪರೇನ ಸಮಯೇನ ಅಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಉಪಟ್ಠಾಕಾನಂ ವಾ ದುಬ್ಭರತಾನಯೇನ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ। ತತೋ ನಂ ಇಮಿನಾ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪಟಿಕ್ಖೇಪಙ್ಕುಸೇನ ನಿವಾರೇಸ್ಸತಿ - "ಅರೇ ತ್ವಂ ಸುಗತಾತಿರಿತ್ತಮ್ಪಿ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಈದಿಸಂ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸೀ"ತಿ ಏವಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಮಾನೋ, ಏವಮಸ್ಸ ಸುಭರತಾಯ ಸಂವತ್ತಿಸ್ಸತಿ। ಸಚೇ ಪನಸ್ಸ ಕೋಸಜ್ಜಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ, ತಮ್ಪಿ ಏತೇನೇವಙ್ಕುಸೇನ ನಿವಾರೇಸ್ಸತಿ - "ಅರೇ ತ್ವಂ ನಾಮ ತದಾ ಸುಗತಾತಿರಿತ್ತಮ್ಪಿ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ತಥಾ ಜಿಘಚ್ಛಾದುಬ್ಬಲ್ಯಪರೇತೋಪಿ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಅಜ್ಜ ಕೋಸಜ್ಜಮನುಯುಞ್ಜಸೀ"ತಿ ಏವಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಮಾನೋ, ಏವಮಸ್ಸ ವೀರಿಯಾರಮ್ಭಾಯ ಸಂವತ್ತಿಸ್ಸತಿ। ಏವಮಸ್ಸ ಇದಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪಟಿಕ್ಖಿಪನಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾಯ...ಪೇ॰... ವೀರಿಯಾರಮ್ಭಾಯ ಸಂವತ್ತಿಸ್ಸತಿ। ಏವಮಸ್ಸಿಮೇ ಪಞ್ಚ ಗುಣಾ ಪರಿಪೂರಾ ದಸ ಕಥಾವತ್ಥೂನಿ ಪರಿಪೂರೇಸ್ಸನ್ತಿ।

ಕಥಂ? ಅತ್ರ ಹಿ ಪಾಳಿಯಂಯೇವ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾಸನ್ತುಟ್ಠಿತಾವೀರಿಯಾರಮ್ಭವಸೇನ ತೀಣಿ ಆಗತಾನಿ, ಸೇಸಾನಿ ಸಲ್ಲೇಖೇನ ಸಙ್ಗಹಿತಾನಿ। ಇದಞ್ಹಿ ಸಬ್ಬಕಥಾವತ್ಥೂನಂ ನಾಮಮೇವ, ಯದಿದಂ ಸಲ್ಲೇಖೋ। ಯಥಾಹ - "ಯಾ ಚ ಖೋ ಅಯಂ, ಆನನ್ದ, ಕಥಾ ಅಭಿಸಲ್ಲೇಖಿಕಾ ಚೇತೋವಿನೀವರಣಸಪ್ಪಾಯಾ ಏಕನ್ತನಿಬ್ಬಿದಾಯ ವಿರಾಗಾಯ ನಿರೋಧಾಯ ಉಪಸಮಾಯ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ಸಮ್ಬೋಧಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ, ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಕಥಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೧೮೯, ೧೯೨) ವಿತ್ಥಾರೋ। ಏವಂ ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಗುಣಾ ಪರಿಪೂರಾ ದಸ ಕಥಾವತ್ಥೂನಿ ಪರಿಪೂರೇಸ್ಸನ್ತಿ। ದಸ ಕಥಾವತ್ಥೂನಿ ಪರಿಪೂರಾನಿ ತಿಸ್ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾ ಪರಿಪೂರೇಸ್ಸನ್ತಿ।

ಕಥಂ? ಏತೇಸು ಹಿ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಕಥಾ ಸನ್ತೋಸಕಥಾ ಅಸಂಸಗ್ಗಕಥಾ ಸೀಲಕಥಾತಿ ಇಮಾ ಚತಸ್ಸೋ ಕಥಾ ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾಸಙ್ಗಹಿತಾಯೇವ । ಪವಿವೇಕಕಥಾ ವೀರಿಯಾರಮ್ಭಕಥಾ ಸಮಾಧಿಕಥಾತಿ ಇಮಾ ತಿಸ್ಸೋ ಅಧಿಚಿತ್ತಸಿಕ್ಖಸಙ್ಗಹಿತಾ । ಪಞ್ಞಾಕಥಾ ವಿಮುತ್ತಿಕಥಾ ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಕಥಾತಿ ಇಮಾ ತಿಸ್ಸೋ ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾಸಙ್ಗಹಿತಾತಿ। ಏವಂ ದಸ ಕಥಾವತ್ಥೂನಿ ಪರಿಪೂರಾನಿ ತಿಸ್ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾ ಪರಿಪೂರೇಸ್ಸನ್ತಿ। ತಿಸ್ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾ ಪರಿಪೂರಾ ಪಞ್ಚ ಅಸೇಕ್ಖಧಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧೇ ಪರಿಪೂರೇಸ್ಸನ್ತಿ।

ಕಥಂ? ಪರಿಪೂರಾ ಹಿ ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾ ಅಸೇಕ್ಖೋ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೋಯೇವ ಹೋತಿ, ಅಧಿಚಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾ ಅಸೇಕ್ಖೋ ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧೋ, ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾ ಅಸೇಕ್ಖಾ ಪಞ್ಞಾ-ವಿಮುತ್ತಿ-ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಕ್ಖನ್ಧಾ ಏವಾತಿ ಏವಂ ತಿಸ್ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾ ಪರಿಪೂರಾ ಪಞ್ಚ ಅಸೇಕ್ಖಧಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧೇ ಪರಿಪೂರೇಸ್ಸನ್ತಿ। ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಾ ಪರಿಪೂರಾ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪರಿಪೂರೇಸ್ಸನ್ತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಉಪರಿಪಬ್ಬತೇ ಪಾವುಸ್ಸಕೋ ಮಹಾಮೇಘೋ ಅಭಿವುಟ್ಠೋ ಪಬ್ಬತಕನ್ದರಸರಸಾಖಾ ಪರಿಪೂರೇತಿ। ತಾ ಪರಿಪೂರಾ ಕುಸೋಬ್ಭೇ, ಕುಸೋಬ್ಭಾ ಮಹಾಸೋಬ್ಭೇ, ಮಹಾಸೋಬ್ಭಾ ಕುನ್ನದಿಯೋ, ಕುನ್ನದಿಯೋ ಮಹಾನದಿಯೋ, ಮಹಾನದಿಯೋ ಮಹಾಸಮುದ್ದಸಾಗರಂ ಪರಿಪೂರೇನ್ತಿ; ಏವಮೇವ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಗುಣಾ ಪರಿಪೂರಾ ದಸ ಕಥಾವತ್ಥುನಿ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಯಾವ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪರಿಪೂರೇಸ್ಸನ್ತಿ। ಏವಮಯಂ ಭಿಕ್ಖು ಧಮ್ಮದಾಯಾದಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಪರಮಧಮ್ಮದಾಯಾದಂ ಲಭತೀತಿ ಏತಮತ್ಥಂ ಸಮ್ಪಸ್ಸಮಾನೋ ಭಗವಾ "ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು ತಞ್ಹಿ ತಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನೋ"ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಏವಂ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪುಜ್ಜತರಪಾಸಂಸತರಭಾವಂ ಕಾರಣೇನ ಸಾಧೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ತಥತ್ತಾಯ ಸನ್ನಿಯೋಜೇನ್ತೋ **ತಸ್ಮಾ ತಿಹ ಮೇ ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಯಸ್ಮಾ ಯೋ ತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೇಯ್ಯ, ಸೋ ಇಮೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಮೂಲಗುಣೇಹಿ ಪರಿಬಾಹಿರೋ। ಯೋ ಪನ ಅಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಕರೇಯ್ಯ, ಸೋ ಇಮೇಸಂ ಭಾಗೀ ಹೋತಿ - "ತಸ್ಮಾ ತಿಹ ಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ...ಪೇ॰... ನೋ ಆಮಿಸದಾಯಾದಾ"ತಿ।

ಇದಮವೋಚ ಭಗವಾತಿ ಇದಂ ನಿದಾನಪರಿಯೋಸಾನತೋ ಪಭುತಿ ಯಾವ ನೋ ಆಮಿಸದಾಯಾದಾತಿ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸಂ ಭಗವಾ ಅವೋಚ। **ಇದಂ ವತ್ವಾನ ಸುಗತೋ**ತಿ ಇದಞ್ಚ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸಂ ವತ್ವಾವ ಸೋಭನಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಗತತ್ತಾ **ಸುಗತೋ**ತಿ ಸಙ್ಖಂ ಪತ್ತೋಯೇವ ಭಗವಾ। **ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ವಿಹಾರಂ ಪಾವಿಸೀ** ಪಞ್ಞತ್ತವರಬುದ್ಧಾಸನತೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ವಿಹಾರಂ ಅತ್ತನೋ ಮಹಾಗನ್ಧಕುಟಿಂ ಪಾವಿಸಿ ಅಸಮ್ಭಿನ್ನಾಯ ಏವ ಪರಿಸಾಯ। ಕಸ್ಮಾ ಧಮ್ಮಘೋಸಮನತ್ಥಂ।

ಬುದ್ಧಾ ಕಿರ ಅಪರಿನಿಟ್ಠಿತಾಯ ದೇಸನಾಯ ವಿಹಾರಂ ಪವಿಸನ್ತಾ ದ್ವೀಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಪವಿಸನ್ತಿ ಪುಗ್ಗಲಥೋಮನತ್ಥಂ ವಾ ಧಮ್ಮಥೋಮನತ್ಥಂ ವಾ। ಪುಗ್ಗಲಥೋಮನತ್ಥಂ ಪವಿಸನ್ತೋ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇಸಿ – "ಇಮಂ ಮಯಾ ಸಂಖಿತ್ತೇನ ಉದ್ದೇಸಂ ಉದ್ದಿಟ್ಠಂ, ವಿತ್ಥಾರೇನ ಅವಿಭತ್ತಂ, ಧಮ್ಮಪಟಿಗ್ಗಾಹಕಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಆನನ್ದಂ ವಾ ಕಚ್ಚಾನಂ ವಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತೇ ಮಯ್ಹಂ ಞಾಣೇನ ಸಂಸನ್ದೇತ್ವಾ ಕಥೇಸ್ಸನ್ತಿ, ತತೋ ಧಮ್ಮಪಟಿಗ್ಗಾಹಕಾ ಪುನ ಮಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಅಹಂ ಸುಕಥಿತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆನನ್ದೇನ ಸುಕಥಿತಂ ಕಚ್ಚಾನೇನ, ಮಂ ಚೇಪಿ ತುಮ್ಹೇ ಏತಮತ್ಥಂ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯಾಥ, ಅಹಮ್ಪಿ ನಂ ಏವಮೇವ ಬ್ಯಾಕರೇಯ್ಯನ್ತಿ ಏವಂ ತೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಥೋಮೇಸ್ಸಾಮಿ, ತತೋ ತೇಸು ಗಾರವಂ ಜನೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತೇಪಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಅತ್ಥೇ ಚ ಧಮ್ಮೇ ಚ ನಿಯೋಜೇಸ್ಸನ್ತಿ, ತೇ ತೇಹಿ ನಿಯೋಜಿತಾ ತಿಸ್ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾ ಪರಿಪೂರೇನ್ತಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಕರಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ।

ಧಮ್ಮಥೋಮನತ್ಥಂ ಪವಿಸನ್ತೋ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇಸಿ, ಯಥಾ ಇಧೇವ ಚಿನ್ತೇಸಿ – "ಮಯಿ ವಿಹಾರಂ ಪವಿಟ್ಠೇ ತಮೇವ ಆಮಿಸದಾಯಾದಂ ಗರಹನ್ತೋ ಧಮ್ಮದಾಯಾದಞ್ಚ ಥೋಮೇನ್ತೋ ಇಮಿಸ್ಸಂಯೇವ ಪರಿಸತಿ ನಿಸಿನ್ನೋ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸ್ಸತಿ, ಏವಂ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಏಕಜ್ಝಾಸಯಾಯ ಮತಿಯಾ ದೇಸಿತಾ ಅಯಂ ದೇಸನಾ ಅಗ್ಗಾ ಚ ಗರುಕಾ ಚ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಪಾಸಾಣಚ್ಛತ್ತಸದಿಸಾ। ಚತುರೋಘನಿತ್ಥರಣಟ್ಠೇನ ತಿತ್ಥೇ ಠಪಿತಾ ನಾವಾ ವಿಯ ಮಗ್ಗಗಮನಟ್ಠೇನ ಚತುಯುತ್ತಆಜಞ್ಞರಥೋ ವಿಯ ಚ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಯಥಾ ಚ 'ಏವಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಅಯಂ ದಣ್ಡೋ'ತಿ ಪರಿಸತಿ ಆಣಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ಪಾಸಾದಂ ಆರುಳ್ಹೇ ರಾಜಿನಿ ತತ್ಥೇವ ನಿಸಿನ್ನೋ ಸೇನಾಪತಿ ತಂ ರಞ್ಞಾ ಠಪಿತಂ ಆಣಂ ಪವತ್ತೇತಿ; ಏವಮ್ಪಿ ಮಯಾ ಠಪಿತಂ ದೇಸನಂ ಇಮಿಸ್ಸಂಯೇವ ಪರಿಸತಿ ನಿಸಿನ್ನೋ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಥೋಮೇತ್ವಾ ದೇಸೇಸ್ಸತಿ, ಏವಂ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಮತಿಯಾ ದೇಸಿತಾ ಅಯಂ ದೇಸನಾ ಬಲವತರಾ ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕಸೂರಿಯೋ ವಿಯ ಪಜ್ಜಲಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। ಏವಮಿಧ ಧಮ್ಮಥೋಮನತ್ಥಂ ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ವಿಹಾರಂ ಪಾವಿಸಿ।

ಈದಿಸೇಸು ಚ ಠಾನೇಸು ಭಗವಾ ನಿಸಿನ್ನಾಸನೇಯೇವ ಅನ್ತರಹಿತೋ ಚಿತ್ತಗತಿಯಾ ವಿಹಾರಂ ಪವಿಸತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಯದಿ ಹಿ ಕಾಯಗತಿಯಾ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಸಬ್ಬಾ ಪರಿಸಾ ಭಗವನ್ತಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಸಾ ಏಕವಾರಂ ಭಿನ್ನಾ ಪುನ ದುಸ್ಸನ್ನಿಪಾತಾ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ಭಗವಾ ಚಿತ್ತಗತಿಯಾ ಏವ ಪಾವಿಸಿ।

೩೧. ಏವಂ ಪವಿಟ್ಠೇ ಪನ ಭಗವತಿ ಭಗವತೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಾನುರೂಪಂ ತಂ ಧಮ್ಮಂ ಥೋಮೇತುಕಾಮೋ **ತತ್ರ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ...ಪೇ॰...ಏತದವೋಚ**। ತತ್ಥ **ಆಯಸ್ಮಾ**ತಿ ಪಿಯವಚನಮೇತಂ। **ಸಾರಿಪುತ್ತೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ಥೇರಸ್ಸ ನಾಮಂ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಮಾತಿತೋ, ನ ಪಿತಿತೋ। ರೂಪಸಾರಿಯಾ ಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ಸೋ ಪುತ್ತೋ, ತಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಅಚಿರಪಕ್ಕನ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಪಕ್ಕನ್ತಸ್ಸ ಸತೋ ನಚಿರೇನ। **ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಬುದ್ಧಾ ಭಗವನ್ತೋ ಸಾವಕೇ ಆಲಪನ್ತಾ ಭಿಕ್ಖವೇತಿ ಆಲಪನ್ತಿ। ಸಾವಕಾ ಪನ ಬುದ್ಧೇಹಿ ಸದಿಸಾ ಮಾ ಹೋಮಾತಿ ಆವುಸೋತಿ ಪಠಮಂ ವತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಭಿಕ್ಖವೇತಿ ಭಣನ್ತಿ। ಬುದ್ಧೇಹಿ ಚ ಆಲಪಿತೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ ಭದನ್ತೇತಿ ಪಟಿವಚನಂ ದೇತಿ, ಸಾವಕೇಹಿ ಆವುಸೋತಿ।

ಕಿತ್ತಾವತಾ ನು ಖೋ, ಆವುಸೋತಿ ಏತ್ಥ **ಕಿತ್ತಾವತಾ**ತಿ ಪರಿಚ್ಛೇದವಚನಂ, ಕಿತ್ತಕೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ನು**ಕಾರೋ ಪುಚ್ಛಾಯಂ। **ಖೋ**ಕಾರೋ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। **ಸತ್ಥು ಪವಿವಿತ್ತಸ್ಸ ವಿಹರತೋ**ತಿ, ತೀಹಿ ವಿವೇಕೇಹಿ ಕಾಯಚಿತ್ತಉಪಧಿವಿವೇಕೇಹಿ ಸತ್ಥುನೋ ವಿಹರನ್ತಸ್ಸ। **ವಿವೇಕಂ ನಾನುಸಿಕ್ಖನ್ತೀ**ತಿ ತಿಣ್ಣಂ ವಿವೇಕಾನಂ ಅಞ್ಞತರಮ್ಪಿ ನಾನುಸಿಕ್ಖನ್ತಿ, ಆಮಿಸದಾಯಾದಾವ ಹೋನ್ತೀತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಭಿಕ್ಖೂ ಪುಚ್ಛಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖೇಪಿ।

ಏವಂ ವುತ್ತೇ ತಮತ್ಥಂ ಸೋತುಕಾಮಾ ಭಿಕ್ಖೂ **ದೂರತೋಪಿ ಖೋ**ತಿಆದಿಮಾಹಂಸು। ತತ್ಥ **ದೂರತೋಪೀ**ತಿ ತಿರೋರಟ್ಠತೋಪಿ ತಿರೋಜನಪದತೋಪಿ ಅನೇಕಯೋಜನಗಣನತೋಪೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಸನ್ತಿಕೇ**ತಿ ಸಮೀಪೇ। **ಅಞ್ಞಾತು**ನ್ತಿ ಜಾನಿತುಂ ಬುಜ್ಝಿತುಂ। **ಆಯಸ್ಮನ್ತಂಯೇವ ಸಾರಿಪುತ್ತಂ ಪಟಿಭಾತೂ**ತಿ ಆಯಸ್ಮತೋಯೇವ ಸಾರಿಪುತ್ತಸ್ಸ ಭಾಗೋ ಹೋತು, ಆಯಸ್ಮಾ ಪನ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ಭಾಗಂ ಕತ್ವಾ ವಿಭಜತೂತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಆಯಸ್ಮತೋ ಹಿ ಭಾಗೋ ಯದಿದಂ

ಅತ್ಥಕ್ಖಾನಂ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪನ ಸವನಂ ಭಾಗೋತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ, ಏವಂ ಸದ್ದಲಕ್ಖಣೇನ ಸಮೇತಿ। ಕೇಚಿ ಪನ ಭಣನ್ತಿ "ಪಟಿಭಾತೂತಿ ದಿಸ್ಸತೂ"ತಿ। ಅಪರೇ "ಉಪಟ್ಠಾತೂ"ತಿ। **ಧಾರೇಸ್ಸನ್ತೀತಿ** ಉಗ್ಗಹೇಸ್ಸನ್ತಿ ಪರಿಯಾಪುಣಿಸ್ಸನ್ತಿ। ತತೋ ನೇಸಂ ಕಥೇತುಕಾಮೋ ಥೇರೋ **ತೇನ ಹೀ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ತೇನಾ**ತಿ ಕಾರಣವಚನಂ। **ಹಿ**ಕಾರೋ ನಿಪಾತೋ। ಯಸ್ಮಾ ಸೋತುಕಾಮಾತ್ಥ, ಯಸ್ಮಾ ಚ ಮಯ್ಹಂ ಭಾರಂ ಆರೋಪಯಿತ್ಥ, ತಸ್ಮಾ ಸುಣಾಥಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತೇಪಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಥೇರಸ್ಸ ವಚನಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿಂಸು, ತೇನಾಹ "ಏವಮಾವುಸೋತಿ...ಪೇ॰...ಪಚ್ಚಸ್ಸೋಸು"ನ್ತಿ।

ಅಥ ನೇಸಂ, ಆಮಿಸದಾಯಾದಂ ಗರಹನ್ತೇನ ಭಗವತಾ "ತುಮ್ಹೇಪಿ ತೇನ ಆದಿಯಾ ಭವೇಯ್ಯಾಥಾ"ತಿ ಏಕೇನೇವಾಕಾರೇನ ವುತ್ತಮತ್ಥಂ ತೀಹಿ ಆಕಾರೇಹಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಏತದವೋಚ - "ಇಧಾವುಸೋ , ಸತ್ಥು ಪವಿವಿತ್ತಸ್ಸ ವಿಹರತೋ...ಪೇ॰... ಏತ್ತಾವತಾ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಸತ್ಥು ಪವಿವಿತ್ತಸ್ಸ ವಿಹರತೋ ಸಾವಕಾ ವಿವೇಕಂ ನಾನುಸಿಕ್ಖನ್ತೀ"ತಿ।

ಏತ್ತಾವತಾ ಯಞ್ಚ ಭಗವಾ ಆಮಿಸದಾಯಾದಪಟಿಪದಂ ಗರಹನ್ತೋ "ತುಮ್ಹೇಪಿ ತೇನ ಆದಿಯಾ ಭವೇಯ್ಯಾಥಾ"ತಿ ಆಹ, ಯಞ್ಚ ಅತ್ತನಾ ಪುಚ್ಛಂ ಪುಚ್ಛಿ "ಕಿತ್ತಾವತಾ ನು ಖೋ...ಪೇ॰... ನಾನುಸಿಕ್ಖನ್ತೀ"ತಿ, ತಸ್ಸ ವಿತ್ಥಾರತೋ ಅತ್ಥೋ ಸುವಿಭತ್ತೋ ಹೋತಿ। ಸೋ ಚ ಖೋ ಭಗವತೋ ಆದಿಯಭಾವಂ ಅನಾಮಸಿತ್ವಾವ। ಭಗವತೋಯೇವ ಹಿ ಯುತ್ತಂ ಸಾವಕೇ ಅನುಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ "ಅಹಮ್ಪಿ ತೇನ ಆದಿಯೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವತ್ತುಂ, ನ ಸಾವಕಾನಂ। ಏಸ ನಯೋ ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖೇಪಿ, ಅಯಂ ತಾವೇತ್ಥ ಅನುಸನ್ಧಿಕ್ಕಮಯೋಜನಾ।

ಅಯಂ ಪನತ್ಥವಣ್ಣನಾ **ಇಧಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ, **ಸತ್ಥು ಪವಿವಿತ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಸತ್ಥುನೋ ತೀಹಿ ವಿವೇಕೇಹಿ ಅಚ್ಚನ್ತಪವಿವಿತ್ತಸ್ಸ। **ವಿವೇಕಂ ನಾನುಸಿಕ್ಖನ್ತೀ**ತಿ ಕಾಯವಿವೇಕಂ ನಾನುಸಿಕ್ಖನ್ತಿ, ನ ಪರಿಪೂರೇನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಯದಿ ಪನ ತಿವಿಧಂ ವಿವೇಕಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದೇಯ್ಯ, ಪುಚ್ಛಾಯ ಅವಿಸೇಸೋ ಸಿಯಾ। ಬ್ಯಾಕರಣಪಕ್ಖೋ ಹಿ ಅಯಂ। ತಸ್ಮಾ ಇಮಿನಾ ಪದೇನ ಕಾಯವಿವೇಕಂ, "ಯೇಸಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾನ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಚಿತ್ತವಿವೇಕಂ, "ಬಾಹುಲಿಕಾ"ತಿಆದಿನಾ ಉಪಧಿವಿವೇಕಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತೀತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಯೇಸಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾನನ್ತಿ ಲೋಭಾದಯೋ ಸನ್ಧಾಯಾಹ, ಯೇ ಪರತೋ "ತತ್ರಾವುಸೋ ಲೋಭೋ ಚ ಪಾಪಕೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವಕ್ಖತಿ। **ನಪ್ಪಜಹನ್ತೀ**ತಿ ನ ಪರಿಚ್ಚಜನ್ತಿ, ಚಿತ್ತವಿವೇಕಂ ನ ಪರಿಪೂರೇನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಬಾಹುಲಿಕಾ**ತಿ ಚೀವರಾದಿಬಾಹುಲ್ಲಾಯ ಪಟಿಪನ್ನಾ। ಸಾಸನಂ ಸಿಥಿಲಂ ಗಣ್ಹನ್ತೀತಿ **ಸಾಥಲಿಕಾ**। **ಓಕ್ಕಮನೇ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಓಕ್ಕಮನಂ** ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಅವಗಮನಟ್ಠೇನ ಪಞ್ಚ ನೀವರಣಾನಿ, ತೇನ ಪಞ್ಚನೀವರಣಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಪವಿವೇಕೇ**ತಿ ಉಪಧಿವಿವೇಕೇ ನಿಬ್ಬಾನೇ। **ನಿಕ್ಖಿತ್ತಧುರಾ**ತಿ ಓರೋಪಿತಧುರಾ, ತದಧಿಗಮಾಯ ಆರಮ್ಭಮ್ಪಿ ಅಕುರುಮಾನಾತಿ, ಏತ್ತಾವತಾ ಉಪಧಿವಿವೇಕಂ ನ ಪರಿಪೂರೇನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಏತ್ತಾವತಾ ಅನಿಯಮೇನೇವ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ದೇಸನಂ ನಿಯಮೇನ್ತೋ "ತತ್ರಾವುಸೋ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ಕಸ್ಮಾ? ಸಾವಕಾ "ತೀಹಿ ಠಾನೇಹೀ"ತಿ ಏವಞ್ಹಿ ಅನಿಯಮೇತ್ವಾವ ವುಚ್ಚಮಾನೇ "ಕಮ್ಪಿ ಮಞ್ಞೇ ಭಣತಿ , ನ ಅಮ್ಹೇ"ತಿ ಉದಾಸಿನಾಪಿ ಹೋನ್ತಿ। "ಥೇರಾ ನವಾ ಮಜ್ಝಿಮಾ"ತಿ ಏವಂ ಪನ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ವುಚ್ಚಮಾನೇ ಅಮ್ಹೇ ಭಣತೀತಿ ಆದರಂ ಕರೋನ್ತಿ । ಯಥಾ ರಞ್ಞಾ "ಅಮಚ್ಚೇಹಿ ನಗರವೀಥಿಯೋ ಸೋಧೇತಬ್ಬಾ"ತಿ ವುತ್ತೇಪಿ "ಕೇನ ನು ಖೋ ಸೋಧೇತಬ್ಬಾ"ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನಾ ನ ಸೋಧೇನ್ತಿ, ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಘರದ್ವಾರಂ ಸೋಧೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಪನ ಭೇರಿಯಾ ನಿಕ್ಖನ್ತಾಯ ಸಬ್ಬೇ ಮುಹುತ್ತೇನ ಸೋಧೇನ್ತಿ ಚ ಅಲಙ್ಕರೋನ್ತಿ ಚ, ಏವಂಸಮ್ಪದಮಿದಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ತತ್ಥ **ತತ್ರಾ**ತಿ ತೇಸು ಸಾವಕೇಸು। **ಥೇರಾ**ತಿ ದಸವಸ್ಸೇ ಉಪಾದಾಯ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ತೀಹಿ ಠಾನೇಹೀ**ತಿ ತೀಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ। ಅಯಞ್ಹಿ ಠಾನಸದ್ದೋ ಇಸ್ಸರಿಯಟ್ಠಿತಿಖಣಕಾರಣೇಸು ದಿಸ್ಸತಿ। "ಕಿಂ ಪನಾಯಸ್ಮಾ ದೇವಾನಮಿನ್ದೋ ಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಇಮಂ ಠಾನಂ

ಪತ್ತೋ”ತಿಆದೀಸು ಹಿ ಇಸ್ಸರಿಯೇ ದಿಸ್ಸತಿ। “ಠಾನಕುಸಲೋ ಹೋತಿ ಅಕ್ಖಣವೇಧೀ”ತಿಆದೀಸು ಠಿತಿಯಂ। “ಠಾನಸೋವೇತಂ ತಥಾಗತಂ ಪಟಿಭಾತೀ”ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೮೭) ಖಣೇ। “ಠಾನಞ್ಚ ಠಾನತೋ ಅಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಅಟ್ಠಾನತೋ”ತಿಆದೀಸು (ವಿಭ॰ ೮೦೯; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೪೮) ಕಾರಣೇ। ಇಧ ಪನ ಕಾರಣೇಯೇವ। ಕಾರಣಞ್ಹಿ ಯಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ಫಲಂ ತಿಟ್ಠತಿ ತದಾಯತ್ತವುತ್ತಿಭಾವೇನ, ತಸ್ಮಾ ಠಾನನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಇಮಿನಾ ಪಠಮೇನ ಠಾನೇನ ಥೇರಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಗಾರಯ್ಹಾತಿ ಏತ್ಥ **ಗಾರಯ್ಹಾ**ತಿ ಗರಹಿತಬ್ಬಾ। **ಥೇರಾ** ನಾಮ ಸಮಾನಾ ಅರಞ್ಞವನಪತ್ಥಾನಿ ಪನ್ತಾನಿ ಸೇನಾಸನಾನಿ ನ ಉಪೇನ್ತಿ, ಗಾಮನ್ತಸೇನಾಸನಂ ನ ಮುಞ್ಚನ್ತಿ, ಸಙ್ಗಣಿಕಾರಾಮತಂ ವಡ್ಢೇನ್ತಾ ವಿಹರನ್ತಿ, ಕಾಯವಿವೇಕಮ್ಪಿ ನ ಪರಿಪೂರೇನ್ತಿ, ನವಮಜ್ಝಿಮಕಾಲೇ ಕೀದಿಸಾ ಅಹೇಸುನ್ತಿ ಏವಂ ನಿನ್ದಿತಬ್ಬಾ ಹೋನ್ತಿ, ಇಮಂ ನಿನ್ದಂ ಆವುಸೋ ಲಭನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ದುತಿಯೇನ ಠಾನೇನಾ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಇಮೇ ನಾಮ ಆವುಸೋ ಥೇರಾಪಿ ಸಮಾನಾ ಯೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸತ್ಥಾ ಪಹಾನಮಾಹ, ತೇ ಲೋಭಾದಿಧಮ್ಮೇ ನ ಜಹನ್ತಿ, ಅಚ್ಛರಾಸಙ್ಘಾತಮತ್ತಮ್ಪಿ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತಂ ನ ಲಭನ್ತಿ, ನವಮಜ್ಝಿಮಕಾಲೇ ಕೀದಿಸಾ ಅಹೇಸುನ್ತಿ ಏವಂ ನಿನ್ದಿತಬ್ಬಾ ಹೋನ್ತಿ, ಇಮಂ ನಿನ್ದಂ ಆವುಸೋ ಲಭನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತೀತಿ ಏವಂ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। **ತತಿಯೇನ ಠಾನೇನಾ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಇಮೇ ನಾಮಾವುಸೋ, ಥೇರಾಪಿ ಸಮಾನಾ ಇತರೀತರೇನ ನ ಯಾಪೇನ್ತಿ, ಚೀವರಪತ್ತಸೇನಾಸನಪೂತಿಕಾಯಮಣ್ಡನಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತಾ ವಿಹರನ್ತಿ ಉಪಧಿವಿವೇಕಂ ಅಪೂರಯಮಾನಾ, ನವಮಜ್ಝಿಮಕಾಲೇ ಕೀದಿಸಾ ಅಹೇಸುನ್ತಿ ಏವಂ ನಿನ್ದಿತಬ್ಬಾ ಹೋನ್ತಿ, ಇಮಂ ನಿನ್ದಂ, ಆವುಸೋ, ಲಭನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತೀತಿ ಏವಂ ಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಏಸ ನಯೋ ಮಜ್ಝಿಮನವವಾರೇಸು।

ಅಯಂ ಪನ ವಿಸೇಸೋ। **ಮಜ್ಝಿಮಾ**ತಿ ಪಞ್ಚವಸ್ಸೇ ಉಪಾದಾಯ ಯಾವ ನವ ವಸ್ಸಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ನವಾ**ತಿ ಊನಪಞ್ಚವಸ್ಸಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಯಥಾ ಚ ತತ್ಥ ನವಮಜ್ಝಿಮಕಾಲೇ ಕೀದಿಸಾ ಅಹೇಸುನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ಏವಮಿಧ ನವಕಾಲೇ ಕೀದಿಸಾ ಅಹೇಸುಂ, ಥೇರಕಾಲೇ ಕೀದಿಸಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಮಜ್ಝಿಮಥೇರಕಾಲೇ ಕೀದಿಸಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ವತ್ವಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

೩೨. ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಚ ಕಣ್ಹಪಕ್ಖೇ ವುತ್ತಪಚ್ಚನೀಕನಯೇನ ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖೇ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ। ಇಮೇ ವತ ಥೇರಾಪಿ ಸಮಾನಾ ಯೋಜನಪರಮ್ಪರಾಯ ಅರಞ್ಞವನಪತ್ಥಾನಿ ಪನ್ತಾನಿ ಸೇನಾಸನಾನಿ ಸೇವನ್ತಿ, ಗಾಮನ್ತಸೇನಾಸನಂ ಉಪಗನ್ತುಂ ಯುತ್ತಕಾಲೇಪಿ ನ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಏವಂ ಜಿಣ್ಣಸರೀರಾಪಿ ಆರದ್ಧವೀರಿಯಾ ಪಚ್ಚಯದಾಯಕಾನಂ ಪಸಾದಂ ಜನೇನ್ತಿ, ನವಮಜ್ಝಿಮಕಾಲೇ ಕೀದಿಸಾ ಅಹೇಸುನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಪಠಮೇನ ಠಾನೇನ ಥೇರಾ ಪಾಸಂಸಾ ಭವನ್ತಿ, ಪಸಂಸಂ ಲಭನ್ತಿ। ಲೋಭಾದಯೋ ಪಹಾಯ ಚಿತ್ತವಿವೇಕಂ ಪೂರೇನ್ತಿ, ಅಯಮ್ಪಿ ಮಹಾಥೇರೋ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಅನ್ತೇವಾಸಿಕಪರಿವಾರಿತೋ ಹುತ್ವಾ ನಿಸೀದಿತುಂ ಯುತ್ತಕಾಲೇಪಿ ಈದಿಸೇಪಿ ವಯೇ ವತ್ತಮಾನೇ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ಪವಿಟ್ಠೋ ಸಾಯಂ ನಿಕ್ಖಮತಿ, ಸಾಯಂ ಪವಿಟ್ಠೋ ಪಾತೋ ನಿಕ್ಖಮತಿ, ಕಸಿಣಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ, ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತಿ, ಮಗ್ಗಫಲಾನಿ ಅಧಿಗಚ್ಛತಿ, ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ಚಿತ್ತವಿವೇಕಂ ಪೂರೇತೀತಿ ಇಮಿನಾ ದುತಿಯೇನ ಠಾನೇನ ಥೇರಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಪಾಸಂಸಾ ಭವನ್ತಿ, ಪಸಂಸಂ ಲಭನ್ತಿ। ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಥೇರಸ್ಸ ಪಟ್ಟದುಕೂಲಕೋಸೇಯ್ಯಾದೀನಿ ಸುಖಸಮ್ಫಸ್ಸಾನಿ ಲಹುಚೀವರಾದೀನಿ ಯುತ್ತಾನಿ, ತಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ನಾಮ ಕಾಲೇ ಅಯಂ ಮಹಾಥೇರೋ ಪಂಸುಕೂಲಾನಿ ಧಾರೇತಿ, ಅಸಿಥಿಲಂ ಸಾಸನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಗತನೀವರಣೋ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಅಪ್ಪೇತ್ವಾ ಉಪಧಿವಿವೇಕಂ ಪರಿಪೂರಯಮಾನೋ ವಿಹರತಿ, ನವಮಜ್ಝಿಮಕಾಲೇ ಕೀದಿಸೋ ಅಹೋಸೀತಿ ಇಮಿನಾ ತತಿಯೇನ ಠಾನೇನ ಥೇರಾ ಪಾಸಂಸಾ ಭವನ್ತಿ, ಪಸಂಸಂ ಲಭನ್ತೀತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಮಜ್ಝಿಮನವವಾರೇಸು।

೩೩. **ತತ್ರಾವುಸೋ**ತಿ ಕೋ ಅನುಸನ್ಧಿ, ಏವಂ ನವಹಾಕಾರೇಹಿ ಆಮಿಸದಾಯಾದಪಟಿಪದಂ ಗರಹನ್ತೋ, ನವಹಿ ಧಮ್ಮದಾಯಾದಪಟಿಪದಂ ಥೋಮೇನ್ತೋ, ಅಟ್ಠಾರಸಹಾಕಾರೇಹಿ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ, ಯೇ ತೇ “ಯೇಸಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸತ್ಥಾ ಪಹಾನಮಾಹ, ತೇ ಚ ಧಮ್ಮೇ ನ ಪಜಹನ್ತೀ”ತಿ ಏವಂ ಪಹಾತಬ್ಬಧಮ್ಮಾ ವುತ್ತಾ। ತೇ ಸರೂಪತೋ “ಇಮೇ ತೇ”ತಿ ದಸ್ಸೇತುಮಿದಂ “ತತ್ರಾವುಸೋ, ಲೋಭೋ ಚಾ”ತಿಆದಿಮಾಹ, ಅಯಂ ಅನುಸನ್ಧಿ।

ಅಪಿಚ ಹೇಟ್ಠಾ ಪರಿಯಾಯೇನೇವ ಧಮ್ಮೋ ಕಥಿತೋ। ಆಮಿಸಂ ಪನ ಪರಿಯಾಯೇನಪಿ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯೇನಪಿ ಕಥಿತಂ। ಇದಾನಿ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯಧಮ್ಮಂ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗಂ ಕಥೇತುಮಿದಮಾಹ। ಅಯಂ ಪೇತ್ಥ ಅನುಸನ್ಧಿ।

ತತ್ಥ **ತತ್ರಾ**ತಿ ಅತೀತದೇಸನಾನಿದಸ್ಸನಂ, "ಸತ್ಥು ಪವಿವಿತ್ತಸ್ಸ ವಿಹರತೋ ಸಾವಕಾ ವಿವೇಕಂ ನಾನುಸಿಕ್ಖನ್ತೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವುತ್ತದೇಸನಾಯನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಲೋಭೋ ಚ ಪಾಪಕೋ, ದೋಸೋ ಚ ಪಾಪಕೋ**ತಿ ಇಮೇ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ಪಾಪಕಾ ಲಾಮಕಾ, ಇಮೇ ಪಹಾತಬ್ಬಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ತತ್ಥ ಲುಬ್ಭನಲಕ್ಖಣೋ **ಲೋಭೋ**। ದುಸ್ಸನಲಕ್ಖಣೋ **ದೋಸೋ**। ತೇಸು ಲೋಭೋ ಆಮಿಸದಾಯಾದಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಾನಂ ಲಾಭೇ ಹೋತಿ, ದೋಸೋ ಅಲಾಭೇ। ಲೋಭೇನ ಅಲದ್ಧಂ ಪತ್ಥೇತಿ, ದೋಸೇನ ಅಲಭನ್ತೋ ವಿಘಾತವಾ ಹೋತಿ। ಲೋಭೋ ಚ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮೇ ಹೋತಿ, ದೋಸೋ ಅದಾಯಕೇ ವಾ ಅಮನುಞ್ಞದಾಯಕೇ ವಾ। ಲೋಭೇನ ನವತಣ್ಹಾಮೂಲಕೇ ಧಮ್ಮೇ ಪರಿಪೂರೇತಿ, ದೋಸೇನ ಪಞ್ಚ ಮಚ್ಛರಿಯಾನಿ।

ಇದಾನಿ ತೇಸಂ ಪಹಾನೂಪಾಯಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಲೋಭಸ್ಸ ಚ ಪಹಾನಾಯಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ, ತಸ್ಸ ಪನ ಪಾಪಕಸ್ಸ ಲೋಭಸ್ಸ ಚ ದೋಸಸ್ಸ ಚ ಪಹಾನಾಯ। **ಅತ್ಥಿ ಮಜ್ಝಿಮಾ ಪಟಿಪದಾ**ತಿ ಮಗ್ಗಂ ಸನ್ಧಾಯ ಇದಂ ವುತ್ತಂ। ಮಗ್ಗೋ ಹಿ ಲೋಭೋ ಏಕೋ ಅನ್ತೋ, ದೋಸೋ ಏಕೋ ಅನ್ತೋತಿ ಏತೇ ದ್ವೇ ಅನ್ತೇ ನ ಉಪೇತಿ, ನ ಉಪಗಚ್ಛತಿ, ವಿಮುತ್ತೋ ಏತೇಹಿ ಅನ್ತೇಹಿ, ತಸ್ಮಾ "ಮಜ್ಝಿಮಾ ಪಟಿಪದಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಏತೇಸಂ ಮಜ್ಝೇ ಭವತ್ತಾ **"ಮಜ್ಝಿಮಾ,** ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬತೋ ಚ **ಪಟಿಪದಾ**ತಿ। ತಥಾ ಕಾಮಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗೋ ಏಕೋ ಅನ್ತೋ, ಅತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗೋ ಏಕೋ ಅನ್ತೋ, ಸಸ್ಸತಂ ಏಕೋ ಅನ್ತೋ, ಉಚ್ಛೇದೋ ಏಕೋ ಅನ್ತೋತಿ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ವಿತ್ಥಾರೇತಬ್ಬಂ।

ಚಕ್ಖುಕರಣೀತಿಆದೀಹಿ ಪನ ತಮೇವ ಪಟಿಪದಂ ಥೋಮೇತಿ। ಸಾ ಹಿ ಸಚ್ಚಾನಂ ದಸ್ಸನಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ ದಸ್ಸನಪರಿಣಾಯಕಟ್ಠೇನಾತಿ **ಚಕ್ಖುಕರಣೀ**। ಸಚ್ಚಾನಂ ಞಾಣಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ ವಿದಿತಕರಣಟ್ಠೇನಾತಿ **ಞಾಣಕರಣೀ**। ರಾಗಾದೀನಞ್ಚ ವೂಪಸಮನತೋ **ಉಪಸಮಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ**। ಚತುನ್ನಮ್ಪಿ ಸಚ್ಚಾನಂ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಭಾವದಸ್ಸನತೋ **ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ**। **ಸಮ್ಬೋಧೋ**ತಿ ಮಗ್ಗೋ, ತಸ್ಸತ್ಥಾಯ ಸಂವತ್ತನತೋ **ಸಮ್ಬೋಧಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ**। ಮಗ್ಗೋಯೇವ ಹಿ ಮಗ್ಗತ್ಥಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ ಮಗ್ಗೇನ ಕಾತಬ್ಬಕಿಚ್ಚಕರಣತೋ। **ನಿಬ್ಬಾನಂ** ನಾಮ ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಂ ತಸ್ಸ ಪನ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಚ್ಚಕ್ಖಕಮ್ಮಾಯ ಸಂವತ್ತನತೋ **ನಿಬ್ಬಾನಾಯ ಸಂವತ್ತತೀ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಾರೋ। ಇತೋ ಅಞ್ಞಥಾ ವಣ್ಣನಾ ಪಪಞ್ಚಾ।

ಇದಾನಿ ತಂ ಮಜ್ಝಿಮಂ ಪಟಿಪದಂ ಸರೂಪತೋ ದಸ್ಸೇತುಕಾಮೋ "ಕತಮಾ ಚ ಸಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ "ಅಯಮೇವಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ।

ತತ್ಥ **ಅಯಮೇವಾ**ತಿ ಅವಧಾರಣವಚನಂ, ಅಞ್ಞಮಗ್ಗಪ್ಪಟಿಸೇಧನತ್ಥಂ, ಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಬುದ್ಧಸಾವಕಾನಂ ಸಾಧಾರಣಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಞ್ಚ। ವುತ್ತಞ್ಚೇತಂ "ಏಸೇವ ಮಗ್ಗೋ ನತ್ಥಞ್ಞೋ ದಸ್ಸನಸ್ಸ ವಿಸುದ್ಧಿಯಾ"ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೨೭೪)। ಸ್ವಾಯಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಆರಕತ್ತಾಪಿ **ಅರಿಯೋ**। ಅರಿಪಹಾನಾಯ ಸಂವತ್ತತೀತಿಪಿ ಅರಿಯೇನ ದೇಸಿತೋತಿಪಿ ಅರಿಯಭಾವಪ್ಪಟಿಲಾಭಾಯ ಸಂವತ್ತತೀತಿಪಿ ಅರಿಯೋ। ಅಟ್ಠಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಉಪೇತತ್ತಾ **ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ,** ನ ಚ ಅಙ್ಗವಿನಿಮುತ್ತೋ ಪಞ್ಚಙ್ಗಿಕತೂರಿಯಾದೀನಿ ವಿಯ। ಕಿಲೇಸೇ ಮಾರೇನ್ತೋ ಗಚ್ಛತಿ, ಮಗ್ಗತಿ ವಾ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ಮಗ್ಗೀಯತಿ ವಾ ನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಿಕೇಹಿ, ಗಮ್ಮತಿ ವಾ ತೇಹಿ ಪಟಿಪಜ್ಜೀಯತೀತಿ **ಮಗ್ಗೋ**। **ಸೇಯ್ಯಥಿದ**ನ್ತಿ ನಿಪಾತೋ, ತಸ್ಸ ಕತಮೋ ಸೋ ಇತಿ ಚೇತಿ ಅತ್ಥೋ, ಕತಮಾನಿ ವಾ ತಾನಿ ಅಟ್ಠಙ್ಗಾನೀತಿ। ಏಕಮೇಕಞ್ಹಿ ಅಙ್ಗಂ ಮಗ್ಗೋಯೇವ। ಯಥಾಹ "ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಮಗ್ಗೋ ಚೇವ ಹೇತು ಚಾ"ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೦೩೯)। ಪೋರಾಣಾಪಿ ಭಣನ್ತಿ – "ದಸ್ಸನಮಗ್ಗೋ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ, ಅಭಿನಿರೋಪನಮಗ್ಗೋ ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ…ಪೇ॰… ಅವಿಕ್ಖೇಪಮಗ್ಗೋ ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧೀ"ತಿ।

ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಾದೀಸು ಚೇತೇಸು ಸಮ್ಮಾ ದಸ್ಸನಲಕ್ಖಣಾ **ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ**। ಸಮ್ಮಾ ಅಭಿನಿರೋಪನಲಕ್ಖಣೋ **ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ**। ಸಮ್ಮಾ ಪರಿಗ್ಗಹಲಕ್ಖಣಾ **ಸಮ್ಮಾವಾಚಾ**। ಸಮ್ಮಾ ಸಮುಟ್ಠಾನಲಕ್ಖಣೋ **ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತೋ**। ಸಮ್ಮಾ ವೋದಾನಲಕ್ಖಣೋ

ಸಮ್ಮಾಆಜೀವೋ। ಸಮ್ಮಾ ಪಗ್ಗಹಲಕ್ಖಣೋ **ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮೋ**। ಸಮ್ಮಾ ಉಪಟ್ಠಾನಲಕ್ಖಣಾ **ಸಮ್ಮಾಸತಿ**। ಸಮ್ಮಾ ಸಮಾಧಾನಲಕ್ಖಣೋ **ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿ**। ನಿಬ್ಬಚನಮ್ಪಿ ನೇಸಂ ಸಮ್ಮಾ ಪಸ್ಸತೀತಿ **ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠೀ**ತಿ ಏತೇನೇವ ನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ತತ್ಥ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಂ ತಪ್ಪಚ್ಚನೀಯಕಿಲೇಸೇ ಚ ಅವಿಜ್ಜಞ್ಚ ಪಜಹತಿ, ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕರೋತಿ, ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮೇ ಚ ಪಸ್ಸತಿ, ತೇ ಚ ಖೋ ಅಸಮ್ಮೋಹತೋ, ನೋ ಆರಮ್ಮಣತೋ, ತಸ್ಮಾ "ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಮಿಚ್ಛಾಸಙ್ಕಪ್ಪಂ ತಪ್ಪಚ್ಚನೀಯಕಿಲೇಸೇ ಚ ಪಜಹತಿ, ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕರೋತಿ, ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮೇ ಚ ಸಮ್ಮಾ ಅಭಿನಿರೋಪೇತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಸಮ್ಮಾವಾಚಾ ಮಿಚ್ಛಾವಾಚಂ ತಪ್ಪಚ್ಚನೀಯಕಿಲೇಸೇ ಚ ಪಜಹತಿ, ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕರೋತಿ, ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮೇ ಚ ಸಮ್ಮಾ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಸಮ್ಮಾವಾಚಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತೋ ಮಿಚ್ಛಾಕಮ್ಮನ್ತಂ ತಪ್ಪಚ್ಚನೀಯಕಿಲೇಸೇ ಚ ಪಜಹತಿ, ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕರೋತಿ, ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮೇ ಚ ಸಮ್ಮಾ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಸಮ್ಮಾಆಜೀವೋ ಮಿಚ್ಛಾಆಜೀವಂ ತಪ್ಪಚ್ಚನೀಯಕಿಲೇಸೇ ಚ ಪಜಹತಿ, ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕರೋತಿ, ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮೇ ಚ ಸಮ್ಮಾ ವೋದಾಪೇತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಸಮ್ಮಾಆಜೀವೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮೋ ಮಿಚ್ಛಾವಾಯಾಮಂ ತಪ್ಪಚ್ಚನೀಯಕಿಲೇಸೇ ಚ ಕೋಸಜ್ಜಞ್ಚ ಪಜಹತಿ, ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕರೋತಿ, ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮೇ ಚ ಸಮ್ಮಾ ಪಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಸಮ್ಮಾಸತಿ ಮಿಚ್ಛಾಸತಿಂ ತಪ್ಪಚ್ಚನೀಯಕಿಲೇಸೇ ಚ ಪಜಹತಿ, ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕರೋತಿ, ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮೇ ಚ ಸಮ್ಮಾ ಉಪಟ್ಠಾಪೇತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಸಮ್ಮಾಸತೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿ ಮಿಚ್ಛಾಸಮಾಧಿಂ ತಪ್ಪಚ್ಚನೀಯಕಿಲೇಸೇ ಚ ಉದ್ಧಚ್ಚಞ್ಚ ಪಜಹತಿ, ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕರೋತಿ, ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮೇ ಚ ಸಮ್ಮಾ ಸಮಾಧಿಯತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಇದಾನಿ **ಅಯಂ ಖೋ ಸಾ, ಆವುಸೋ**ತಿ ತಮೇವ ಪಟಿಪದಂ ನಿಗಮೇನ್ತೋ ಆಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ, ಯ್ವಾಯಂ ಚತ್ತಾರೋಪಿ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗೇ ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ ಕಥಿತೋ "ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ", ಅಯಂ ಖೋ ಸಾ, ಆವುಸೋ...ಪೇ॰... ನಿಬ್ಬಾನಾಯ ಸಂವತ್ತತೀತಿ।

ಏವಂ ಪಹಾತಬ್ಬಧಮ್ಮೇಸು ಲೋಭದೋಸೇ ತಪ್ಪಹಾನುಪಾಯಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಪಹಾತಬ್ಬಧಮ್ಮೇ ತೇಸಂ ಪಹಾನುಪಾಯಞ್ಚ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ತತ್ರಾವುಸೋ, ಕೋಧೋ ಚಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಕುಜ್ಝನಲಕ್ಖಣೋ **ಕೋಧೋ,** ಚಣ್ಡಿಕ್ಕಲಕ್ಖಣೋ ವಾ, ಆಘಾತಕರಣರಸೋ, ದುಸ್ಸನಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನೋ। ಉಪನನ್ಧನಲಕ್ಖಣೋ **ಉಪನಾಹೋ,** ವೇರ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜನರಸೋ, ಕೋಧಾನುಪಬನ್ಧಭಾವಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನೋ। ವುತ್ತಞ್ಚೇತಂ – "ಪುಬ್ಬಕಾಲೇ ಕೋಧೋ, ಅಪರಕಾಲೇ ಉಪನಾಹೋ"ತಿಆದಿ (ವಿಭ॰ ೮೯೧)।

ಪರಗುಣಮಕ್ಖನಲಕ್ಖಣೋ **ಮಕ್ಖೋ,** ತೇಸಂ ವಿನಾಸನರಸೋ, ತದವಚ್ಛಾದನಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನೋ। ಯುಗಗ್ಗಾಹಲಕ್ಖಣೋ **ಪಳಾಸೋ,** ಪರಗುಣೇಹಿ ಅತ್ತನೋ ಗುಣಾನಂ ಸಮೀಕರಣರಸೋ, ಪರೇಸಂ ಗುಣಪ್ಪಮಾಣೇನ ಉಪಟ್ಠಾನಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನೋ।

ಪರಸಮ್ಪತ್ತಿಖೀಯನಲಕ್ಖಣಾ **ಇಸ್ಸಾ,** ತಸ್ಸಾ ಅಕ್ಖಮನಲಕ್ಖಣಾ ವಾ, ತತ್ಥ ಅನಭಿರತಿರಸಾ, ತತೋ ವಿಮುಖಭಾವಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಾ। ಅತ್ತನೋ ಸಮ್ಪತ್ತಿನಿಗೂಹನಲಕ್ಖಣಂ **ಮಚ್ಛೇರಂ,** ಅತ್ತನೋ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪರೇಹಿ ಸಾಧಾರಣಭಾವಅಸುಖಾಯನರಸಂ, ಸಙ್ಕೋಚನಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಂ।

ಕತಪಾಪಪಟಿಚ್ಛಾದನಲಕ್ಖಣಾ **ಮಾಯಾ,** ತಸ್ಸ ನಿಗೂಹನರಸಾ, ತದಾವರಣಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಾ। ಅತ್ತನೋ ಅವಿಜ್ಜಮಾನಗುಣಪಕಾಸನಲಕ್ಖಣಂ **ಸಾಠೇಯ್ಯಂ,** ತೇಸಂ ಸಮುದಾಹರಣರಸಂ, ಸರೀರಾಕಾರೇಹಿಪಿ ತೇಸಂ ವಿಭೂತಕರಣಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಂ।

ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉದ್ಧುಮಾತಭಾವಲಕ್ಖಣೋ **ಥಮ್ಭೋ,** ಅಪ್ಪತಿಸ್ಸಯವುತ್ತಿರಸೋ, ಅಮದ್ದವತಾಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನೋ। ಕರಣುತ್ತರಿಯಲಕ್ಖಣೋ **ಸಾರಮ್ಭೋ,** ವಿಪಚ್ಚನೀಕತಾರಸೋ, ಅಗಾರವಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನೋ।

ಉಣ್ಣತಿಲಕ್ಖಣೋ **ಮಾನೋ,** ಅಹಂಕಾರರಸೋ, ಉದ್ಧುಮಾತಭಾವಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನೋ। ಅಬ್ಭುಣ್ಣತಿಲಕ್ಖಣೋ **ಅತಿಮಾನೋ,** ಅತಿವಿಯ ಅಹಙ್ಕಾರರಸೋ। ಅಚ್ಚುದ್ಧುಮಾತಭಾವಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನೋ।

ಮತ್ತಭಾವಲಕ್ಖಣೋ **ಮದೋ,** ಮದಗ್ಗಾಹಣರಸೋ, ಉಮ್ಮಾದಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನೋ। ಪಞ್ಚಸು ಕಾಮಗುಣೇಸು ಚಿತ್ತವೋಸ್ಸಗ್ಗಲಕ್ಖಣೋ **ಪಮಾದೋ,** ವೋಸ್ಸಗ್ಗಾನುಪ್ಪದಾನರಸೋ, ಸತಿವಿಪ್ಪವಾಸಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನೋತಿ ಏವಂ ಇಮೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಲಕ್ಖಣಾದೀನಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ "ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಕೋಧೋ"ತಿಆದಿನಾ **ವಿಭಙ್ಗೇ** (ವಿಭಂ ೮೯೧) ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ವಿಸೇಸತೋ ಚೇತ್ಥ ಆಮಿಸದಾಯಾದೋ ಅತ್ತನಾ ಅಲಭನ್ತೋ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಲಾಭಿನೋ ಕುಜ್ಝತಿ, ತಸ್ಸ ಸಕಿಂ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಕೋಧೋ **ಕೋಧೋ**ಯೇವ, ತತುತ್ತರಿ **ಉಪನಾಹೋ**। ಸೋ ಏವಂ ಕುದ್ಧೋ ಉಪನಯ್ಹನ್ತೋ ಚ ಸನ್ತೇಪಿ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಲಾಭಿನೋ ಗುಣೇ ಮಕ್ಖೇತಿ, ಅಹಮ್ಪಿ ತಾದಿಸೋತಿ ಚ ಯುಗಗ್ಗಾಹಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ಮಕ್ಖೋ ಚ ಪಳಾಸೋ ಚ, ಏವಂ ಮಕ್ಖೀ ಪಳಾಸೀ ತಸ್ಸ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಾದೀಸು ಕಿಂ ಇಮಸ್ಸ ಇಮಿನಾತಿ ಇಸ್ಸತಿ ಪದುಸ್ಸತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ **ಇಸ್ಸಾ**। ಸಚೇ ಪನಸ್ಸ ಕಾಚಿ ಸಮ್ಪತ್ತಿ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸಾ ತೇನ ಸಾಧಾರಣಭಾವಂ ನ ಸಹತಿ, ಇದಮಸ್ಸ **ಮಚ್ಛೇರಂ**। ಲಾಭಹೇತು ಖೋ ಪನ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತೇಪಿ ದೋಸೇ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ **ಮಾಯಾ**। ಅಸನ್ತೇಪಿ ಗುಣೇ ಪಕಾಸೇತಿ। ಇದಮಸ್ಸ **ಸಾಠೇಯ್ಯಂ**। ಸೋ ಏವಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಸಚೇ ಯಥಾಧಿಪ್ಪಾಯಂ ಲಾಭಂ ಲಭತಿ, ತೇನ ಥದ್ಧೋ ಹೋತಿ ಅಮುದುಚಿತ್ತೋ, ನಯಿದಂ ಏವಂ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಓವದಿತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯೋ, ಅಯಮಸ್ಸ **ಥಮ್ಭೋ**। ಸಚೇ ಪನ ನಂ ಕೋಚಿ ಕಿಞ್ಚಿ ವದತಿ "ನಯಿದಂ ಏವಂ ಕಾತಬ್ಬ"ನ್ತಿ, ತೇನ ಸಾರದ್ಧಚಿತ್ತೋ ಹೋತಿ ಭಾಕುಟಿಕಮುಖೋ "ಕೋ ಮೇ ತ್ವ"ನ್ತಿ ಪಸಯ್ಹ ಭಾಣೀ, ಅಯಮಸ್ಸ **ಸಾರಮ್ಭೋ**। ತತೋ ಥಮ್ಭೇನ "ಅಹಮೇವ ಸೇಯ್ಯೋ"ತಿ ಅತ್ತಾನಂ ಮಞ್ಞನ್ತೋ ಮಾನೀ ಹೋತಿ। ಸಾರಮ್ಭೇನ "ಕೇ ಇಮೇ"ತಿ ಪರೇ ಅತಿಮಞ್ಞನ್ತೋ ಅತಿಮಾನೀ, ಅಯಮಸ್ಸ **ಮಾನೋ** ಚ **ಅತಿಮಾನೋ** ಚ। ಸೋ ತೇಹಿ ಮಾನಾತಿಮಾನೇಹಿ ಜಾತಿಮದಾದಿಅನೇಕರೂಪಂ ಮದಂ ಜನೇತಿ। ಮತ್ತೋ ಸಮಾನೋ ಕಾಮಗುಣಾದಿಭೇದೇಸು ವತ್ಥೂಸು ಪಮಜ್ಜತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ **ಮದೋ** ಚ **ಪಮಾದೋ** ಚಾತಿ।

ಏವಂ ಆಮಿಸದಾಯಾದೋ ಅಪರಿಮುತ್ತೋ ಹೋತಿ ಇಮೇಹಿ ಪಾಪಕೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಚ ಏವರೂಪೇಹಿ। ಏವಂ ತಾವೇತ್ಥ ಪಹಾತಬ್ಬಧಮ್ಮಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಪಹಾನುಪಾಯೋ ಪಾಠತೋ ಚ ಅತ್ಥತೋ ಚ ಸಬ್ಬತ್ಥ ನಿಬ್ಬಿಸೇಸೋಯೇವ।

ಞಾಣಪರಿಚಯಪಾಟವತ್ಥಂ ಪನೇತ್ಥ ಅಯಂ ಭೇದೋ ಚ ಕಮೋ ಚ ಭಾವನಾನಯೋ ಚ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ **ಭೇದೋ** ತಾವ, ಅಯಞ್ಹಿ ಮಜ್ಝಿಮಾ ಪಟಿಪದಾ ಕದಾಚಿ ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ ಹೋತಿ, ಕದಾಚಿ ಸತ್ತಙ್ಗಿಕೋ। ಅಯಞ್ಹಿ ಲೋಕುತ್ತರಪಠಮಜ್ಝಾನವಸೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ ಹೋತಿ, ಅವಸೇಸಜ್ಝಾನವಸೇನ ಸತ್ತಙ್ಗಿಕೋ। ಉಕ್ಕಟ್ಠನಿದ್ದೇಸತೋ ಪನಿಧ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋತಿ ವುತ್ತೋ। ಇತೋ ಪರಞ್ಹಿ ಮಗ್ಗಙ್ಗಂ ನತ್ಥಿ। ಏವಂ ತಾವೇತ್ಥ ಭೇದೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಸಬ್ಬಕುಸಲಾನಂ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಸೇಟ್ಠಾ, ಯಥಾಹ "ಪಞ್ಞಾ ಹಿ ಸೇಟ್ಠಾ ಕುಸಲಾ ವದನ್ತೀ"ತಿ (ಜಾ॰ ೨.೧೭.೮೧)। ಕುಸಲವಾರೇ ಚ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾ, ಯಥಾಹ "ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾ ಹೋತಿ, ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಂ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠೀತಿ ಪಜಾನಾತಿ, ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಂ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠೀತಿ ಪಜಾನಾತೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೧೩೬) ವಿತ್ಥಾರೋ। ಯಥಾ ಚಾಹ "ವಿಜ್ಜಾ ಚ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ"ತಿ। ತಪ್ಪಭವಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಾನಿ ಸೇಸಙ್ಗಾನಿ, ಯಥಾಹ "ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಪಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಸಮ್ಮಾಸತಿಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿ ಪಹೋತೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೧೪೧)। ತಸ್ಮಾ ಇಮಿನಾ ಕಮೇನ ಏತಾನಿ ಅಙ್ಗಾನಿ ವುತ್ತಾನೀತಿ ಏವಮೇತ್ಥ **ಕಮೋ** ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಭಾವನಾನಯೋತಿ ಕೋಚಿ ಸಮಥಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಭಾವೇತಿ, ಕೋಚಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಸಮಥಂ। ಕಥಂ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪಠಮಂ ಉಪಚಾರಸಮಾಧಿಂ ವಾ ಅಪ್ಪನಾಸಮಾಧಿಂ ವಾ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ, ಅಯಂ ಸಮಥೋ; ಸೋ ತಞ್ಚ ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತೇ ಚ ಧಮ್ಮೇ ಅನಿಚ್ಚಾದೀಹಿ ವಿಪಸ್ಸತಿ, ಅಯಂ ವಿಪಸ್ಸನಾ। ಇತಿ ಪಠಮಂ ಸಮಥೋ, ಪಚ್ಛಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ। ತೇನ ವುಚ್ಚತಿ "ಸಮಥಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಭಾವೇತೀ"ತಿ। ತಸ್ಸ ಸಮಥಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಭಾವಯತೋ ಮಗ್ಗೋ ಸಞ್ಜಾಯತಿ, ಸೋ ತಂ ಮಗ್ಗಂ ಆಸೇವತಿ ಭಾವೇತಿ ಬಹುಲೀಕರೋತಿ, ತಸ್ಸ ತಂ ಮಗ್ಗಂ ಆಸೇವತೋ ಭಾವಯತೋ ಬಹುಲೀಕರೋತೋ ಸಂಯೋಜನಾನಿ ಪಹೀಯನ್ತಿ, ಅನುಸಯಾ ಬ್ಯನ್ತೀಹೋನ್ತಿ, ಏವಂ ಸಮಥಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಭಾವೇತಿ।

ಇಧ ಪನೇಕಚ್ಚೋ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ ಸಮಥಂ ಅನುಪ್ಪಾದೇತ್ವಾವ ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೇ ಅನಿಚ್ಚಾದೀಹಿ ವಿಪಸ್ಸತಿ, ಅಯಂ ವಿಪಸ್ಸನಾ। ತಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ತತ್ಥ ಜಾತಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ವೋಸ್ಸಗ್ಗಾರಮ್ಮಣತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಏಕಗ್ಗತಾ, ಅಯಂ ಸಮಥೋ। ಇತಿ ಪಠಮಂ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಪಚ್ಛಾ ಸಮಥೋ। ತೇನ ವುಚ್ಚತಿ "ವಿಪಸ್ಸನಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಸಮಥಂ ಭಾವೇತೀ"ತಿ। ತಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಸಮಥಂ ಭಾವಯತೋ ಮಗ್ಗೋ ಸಞ್ಜಾಯತಿ, ಸೋ ತಂ ಮಗ್ಗಂ ಆಸೇವತಿ…ಪೇ॰… ಬಹುಲೀಕರೋತಿ, ತಸ್ಸ ತಂ ಮಗ್ಗಂ ಆಸೇವತೋ…ಪೇ॰… ಅನುಸಯಾ ಬ್ಯನ್ತೀಹೋನ್ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೧೭೦; ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೨.೧), ಏವಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಸಮಥಂ ಭಾವೇತಿ।

ಸಮಥಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಪನ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಭಾವಯತೋಪಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಸಮಥಂ ಭಾವಯತೋಪಿ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾ ಯುಗನದ್ಧಾವ ಹೋನ್ತಿ। ಏವಮೇತ್ಥ ಭಾವನಾನಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಧಮ್ಮದಾಯಾದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಭಯಭೇರವಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೪. ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಭಯಭೇರವಸುತ್ತಂ। ತತ್ರಾಯಂ ಅಪುಬ್ಬಪದವಣ್ಣನಾ – **ಅಥಾ**ತಿ ಅವಿಚ್ಛೇದನತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। **ಖೋ**ತಿ ಅವಧಾರಣತ್ಥೇ, ಭಗವತೋ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಿಹಾರೇ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನೇಯೇವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಜಾಣುಸ್ಸೋಣೀ**ತಿ ನೇತಂ ತಸ್ಸ ಮಾತಾಪಿತೂಹಿ ಕತನಾಮಂ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಠಾನನ್ತರಪಟಿಲಾಭಲದ್ಧಂ। ಜಾಣುಸ್ಸೋಣಿಟ್ಠಾನಂ ಕಿರ ನಾಮೇತಂ ಪುರೋಹಿತಟ್ಠಾನಂ,

ತಂ ತಸ್ಸ ರಞ್ಞಾ ದಿನ್ನಂ, ತಸ್ಮಾ "ಜಾನುಸ್ಸೋಣೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಬ್ರಹ್ಮಂ ಅಣತೀತಿ **ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ,** ಮನ್ತೇ ಸಜ್ಝಾಯತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇದಮೇವ ಹಿ ಜಾತಿಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ನಿರುತ್ತಿವಚನಂ। ಅರಿಯಾ ಪನ ಬಾಹಿತಪಾಪತ್ತಾ **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ**ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ।

ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀತಿ ಯೇನಾತಿ ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ ಕರಣವಚನಂ, ತಸ್ಮಾ ಯತ್ಥ ಭಗವಾ, ತತ್ಥ ಉಪಸಙ್ಕಮೀತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಯೇನ ವಾ ಕಾರಣೇನ ಭಗವಾ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತಬ್ಬೋ, ತೇನ ಕಾರಣೇನ ಉಪಸಙ್ಕಮೀತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಕೇನ ಚ ಕಾರಣೇನ ಭಗವಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತಬ್ಬೋ? ನಾನಪ್ಪಕಾರಗುಣವಿಸೇಸಾಧಿಗಮಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ, ಸಾದುಫಲೂಪಭೋಗಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ದಿಜಗಣೇಹಿ ನಿಚ್ಚಫಲಿತಮಹಾರುಕ್ಖೋ ವಿಯ।

ಉಪಸಙ್ಕಮೀತಿ ಚ ಗತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ**ತಿ ಉಪಸಙ್ಕಮನಪರಿಯೋಸಾನದೀಪನಂ। ಅಥ ವಾ ಏವಂ ಗತೋ ತತೋ ಆಸನ್ನತರಂ ಠಾನಂ ಭಗವತೋ ಸಮೀಪಸಙ್ಖಾತಂ ಗನ್ತ್ವಾತಿಪಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಭಗವತಾ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಮೋದೀ**ತಿ ಯಥಾ ಖಮನೀಯಾದೀನಿ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ಭಗವಾ ತೇನ, ಏವಂ ಸೋಪಿ ಭಗವತಾ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮಪ್ಪವತ್ತಮೋದೋ ಅಹೋಸಿ, ಸೀತೋದಕಂ ವಿಯ ಉಣ್ಹೋದಕೇನ ಸಮ್ಮೋದಿತಂ ಏಕೀಭಾವಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಯಾಯ ಚ "ಕಚ್ಚಿ ತೇ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಖಮನೀಯಂ, ಕಚ್ಚಿ ಯಾಪನೀಯಂ, ಕಚ್ಚಿ ಭೋತೋ ಗೋತಮಸ್ಸ ಗೋತಮಸಾವಕಾನಞ್ಚ ಅಪ್ಪಾಬಾಧಂ ಅಪ್ಪಾತಙ್ಕಂ ಲಹುಟ್ಠಾನಂ ಬಲಂ ಫಾಸುವಿಹಾರೋ"ತಿಆದಿಕಾಯ ಕಥಾಯ ಸಮ್ಮೋದಿ, ತಂ ಪೀತಿಪಾಮೋಜ್ಜಸಙ್ಖಾತಸಮ್ಮೋದಜನನತೋ ಸಮ್ಮೋದಿತುಂ ಯುತ್ತಭಾವತೋ ಚ **ಸಮ್ಮೋದನೀಯಂ,** ಅತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನಮಧುರತಾಯ ಸುಚಿರಮ್ಪಿ ಕಾಲಂ ಸಾರೇತುಂ ನಿರನ್ತರಂ ಪವತ್ತೇತುಂ ಅರಹರೂಪತೋ ಸರಿತಬ್ಬಭಾವತೋ ಚ **ಸಾರಾಣೀಯಂ**। ಸುಯ್ಯಮಾನಸುಖತೋ ಚ ಸಮ್ಮೋದನೀಯಂ, ಅನುಸ್ಸರಿಯಮಾನಸುಖತೋ ಚ ಸಾರಣೀಯಂ। ತಥಾ ಬ್ಯಞ್ಜನಪರಿಸುದ್ಧತಾಯ ಸಮ್ಮೋದನೀಯಂ, ಅತ್ಥಪರಿಸುದ್ಧತಾಯ ಸಾರಣೀಯನ್ತಿ ಏವಂ ಅನೇಕೇಹಿ ಪರಿಯಾಯೇಹಿ ಸಮ್ಮೋದನೀಯಂ ಕಥಂ ಸಾರಣೀಯಂ ವೀತಿಸಾರೇತ್ವಾ ಪರಿಯೋಸಾಪೇತ್ವಾ ನಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಯೇನತ್ಥೇನ ಆಗತೋ, ತಂ ಪುಚ್ಛಿತುಕಾಮೋ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ।

ಏಕಮನ್ತನ್ತಿ ಭಾವನಪುಂಸಕನಿದ್ದೇಸೋ, "ವಿಸಮಂ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾ ಪರಿವತ್ತನ್ತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೭೦) ವಿಯ। ತಸ್ಮಾ ಯಥಾ ನಿಸಿನ್ನೋ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತಿ, ತಥಾ ನಿಸೀದೀತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ ವಾ ಏತಂ ಉಪಯೋಗವಚನಂ। **ನಿಸೀದೀ**ತಿ ಉಪಾವಿಸಿ। ಪಣ್ಡಿತಾ ಹಿ ಪುರಿಸಾ ಗರುಟ್ಠಾನಿಯಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಆಸನಕುಸಲತಾಯ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದನ್ತಿ, ಅಯಞ್ಚ ನೇಸಂ ಅಞ್ಞತರೋ, ತಸ್ಮಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ।

ಕಥಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಪನ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತೀತಿ। ಛ ನಿಸಜ್ಜದೋಸೇ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ, ಅತಿದೂರಂ ಅಚ್ಚಾಸನ್ನಂ ಉಪರಿವಾತಂ ಉನ್ನತಪದೇಸಂ ಅತಿಸಮ್ಮುಖಂ ಅತಿಪಚ್ಛಾತಿ। ಅತಿದೂರೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹಿ ಸಚೇ ಕಥೇತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ಉಚ್ಚಾಸದ್ದೇನ ಕಥೇತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ। ಅಚ್ಚಾಸನ್ನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಸಙ್ಘಟ್ಟನಂ ಕರೋತಿ। ಉಪರಿವಾತೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಸರೀರಗನ್ಧೇನ ಬಾಧತಿ। ಉನ್ನತಪ್ಪದೇಸೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಅಗಾರವಂ ಪಕಾಸೇತಿ। ಅತಿಸಮ್ಮುಖಾ ನಿಸಿನ್ನೋ ಸಚೇ ದಟ್ಠುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ಚಕ್ಖುನಾ ಚಕ್ಖುಂ ಆಹಚ್ಚ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ ಹೋತಿ। ಅತಿಪಚ್ಛಾ ನಿಸಿನ್ನೋ ಸಚೇ ದಟ್ಠುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ಗೀವಂ ಪಸಾರೇತ್ವಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಅಯಮ್ಪಿ ಏತೇ ಛ ನಿಸಜ್ಜದೋಸೇ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ನಿಸೀದಿ, ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದೀ"ತಿ।

ಯೇಮೇತಿ ಯೇ ಇಮೇ। **ಕುಲಪುತ್ತಾ**ತಿ ದುವಿಧಾ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಜಾತಿಕುಲಪುತ್ತಾ ಆಚಾರಕುಲಪುತ್ತಾ। ತತ್ಥ "ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ರಟ್ಠಪಾಲೋ ನಾಮ ಕುಲಪುತ್ತೋ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಥುಲ್ಲಕೋಟ್ಠಿಕೇ ಅಗ್ಗಕುಲಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೨೯೪) ಏವಂ ಆಗತಾ ಉಚ್ಚಾಕುಲಪ್ಪಸುತಾ **ಜಾತಿಕುಲಪುತ್ತಾ** ನಾಮ। "ಯೇ ತೇ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಸದ್ಧಾ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜಿತಾ"ತಿ

(ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೭೮) ಏವಂ ಆಗತಾ ಪನ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಕುಲೇ ಪಸುತಾಪಿ ಆಚಾರಸಮ್ಪನ್ನಾ **ಆಚಾರಕುಲಪುತ್ತಾ** ನಾಮ। ಇಧ ಪನ ದ್ವೀಹಿಪಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಕುಲಪುತ್ತಾಯೇವ।

ಸದ್ಧಾತಿ ಸದ್ಧಾಯ। **ಅಗಾರಸ್ಮಾ**ತಿ ಅಗಾರತೋ। **ಅನಗಾರಿಯ**ನ್ತಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಭಿಕ್ಖುಭಾವಞ್ಚ। ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಪಿ ಹಿ ನತ್ಥೇತ್ಥ ಅಗಾರಿಯನ್ತಿ **ಅನಗಾರಿಯಾ,** ಅಗಾರಸ್ಸ ಹಿತಂ ಕಸಿಗೋರಕ್ಖಾದಿಕಮ್ಮಮೇತ್ಥ ನತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಭಿಕ್ಖುಪಿ ನತ್ಥೇತಸ್ಸ ಅಗಾರನ್ತಿ ಅನಗಾರೋ, ಅನಗಾರಸ್ಸ ಭಾವೋ ಅನಗಾರಿಯಂ। **ಪಬ್ಬಜಿತಾ**ತಿ ಉಪಗತಾ, ಏವಂ ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ಅನಗಾರಿಯಸಙ್ಖಾತಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಭಿಕ್ಖುಭಾವಂ ವಾ ಉಪಗತಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮೋ**ತಿ ಪುರತೋ ಗಾಮೀ ನಾಯಕೋ। **ಬಹುಕಾರೋ**ತಿ ಹಿತಕಿರಿಯಾಯ ಬಹೂಪಕಾರೋ। **ಭವಂ ತೇಸಂ ಗೋತಮೋ ಸಮಾದಪೇತಾ**ತಿ ತೇ ಕುಲಪುತ್ತೇ ಭವಂ ಗೋತಮೋ ಅಧಿಸೀಲಾದೀನಿ ಗಾಹೇತಾ ಸಿಕ್ಖಾಪೇತಾ। **ಸಾ ಜನತಾ**ತಿ ಸೋ ಜನಸಮೂಹೋ। **ದಿಟ್ಠಾನುಗತಿಂ ಆಪಜ್ಜತೀ**ತಿ ದಸ್ಸನಾನುಗತಿಂ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ, ಯನ್ದಿಟ್ಠಿಕೋ ಭವಂ ಗೋತಮೋ ಯಂಖನ್ತಿಕೋ ಯಂರುಚಿಕೋ, ತೇಪಿ ತನ್ದಿಟ್ಠಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ ತಂಖನ್ತಿಕಾ ತಂರುಚಿಕಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನಾಯಂ ಏವಮಾಹಾತಿ? ಏಸ ಕಿರ ಪುಬ್ಬೇ ಅನೇಕೇ ಕುಲಪುತ್ತೇ ಅಗಾರಮಜ್ಝೇ ವಸನ್ತೇ ದೇವಪುತ್ತೇ ವಿಯ ಪಞ್ಚಹಿ ಕಾಮಗುಣೇಹಿ ಪರಿಚಾರಿಯಮಾನೇ ಅನ್ತೋ ಚ ಬಹಿ ಚ ಸುಸಂವಿಹಿತಾರಕ್ಖೇ ದಿಸ್ವಾ, ತೇ ಅಪರೇನ ಸಮಯೇನ ಭಗವತೋ ಮಧುರರಸಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಸದ್ಧಾಯ ಘರಾ ನಿಕ್ಖಮ್ಮ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಘಾಸಚ್ಛಾದನಪರಮತಾಯ ಸನ್ತುಟ್ಠೇ ಆರಞ್ಞಕೇಸು ಸೇನಾಸನೇಸು ಕೇನಚಿ ಅರಕ್ಖಿಯಮಾನೇಪಿ ಅನುಸ್ಸಙ್ಕಿತಾಪರಿಸಙ್ಕಿತೇ ಹಟ್ಠಪಹಟ್ಠೇ ಉದಗ್ಗುದಗ್ಗೇ ಅದ್ದಸ, ದಿಸ್ವಾ ಚ ಇಮೇಸಂ ಕುಲಪುತ್ತಾನಂ "ಅಯಂ ಫಾಸುವಿಹಾರೋ ಕಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನೋ"ತಿ ಚಿನ್ತೇನ್ತೋ "ಸಮಣಂ ಗೋತಮ"ನ್ತಿ ಭಗವತಿ ಪಸಾದಂ ಅಲತ್ಥ। ಸೋ ತಂ ಪಸಾದಂ ನಿವೇದೇತುಂ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಆಗತೋ, ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ।

ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ತಂ ವಚನಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ತೋ ಅಬ್ಭನುಮೋದನ್ತೋ ಚ **ಏವಮೇತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ವಚನಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನಾನುಮೋದನತ್ಥೋಯೇವ ಹಿ ಏತ್ಥ ಅಯಂ **ಏವ**ನ್ತಿ ನಿಪಾತೋ। **ಮಮಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸಾ**ತಿ ಮಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ। **ಸದ್ಧಾ**ತಿ ಸದ್ಧಾಯೇವ। ನ ಇಣಟ್ಟಾ ನ ಭಯಟ್ಟಾತಿಆದೀನಿ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। ಈದಿಸಾನಂಯೇವ ಹಿ ಭಗವಾ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮೋ, ನ ಇತರೇಸಂ। **ದುರಭಿಸಮ್ಭವಾನಿ ಹೀ**ತಿ ಸಮ್ಭವಿತುಂ ದುಕ್ಖಾನಿ ದುಸ್ಸಹಾನಿ, ನ ಸಕ್ಕಾ ಅಪ್ಪೇಸಕ್ಖೇಹಿ ಅಜ್ಝೋಗಾಹಿತುನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅರಞ್ಞವನಪತ್ಥಾನೀ**ತಿ ಅರಞ್ಞಾನಿ ಚ ವನಪತ್ಥಾನಿ ಚ। ತತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯೇನ, "ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಬಹಿ ಇನ್ದಖಿಲಾ ಸಬ್ಬಮೇತಂ ಅರಞ್ಞ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಥಾಪಿ ಯನ್ತಂ "ಪಞ್ಚಧನುಸತಿಕಂ ಪಚ್ಛಿಮ"ನ್ತಿ ಆರಞ್ಞಿಕಙ್ಗನಿಪ್ಫಾದಕಂ ಸೇನಾಸನಂ ವುತ್ತಂ, ತದೇವ ಅಧಿಪ್ಪೇತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ವನಪತ್ಥನ್ತಿ ಗಾಮನ್ತಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅನುಪಚಾರಟ್ಠಾನಂ, ಯತ್ಥ ನ ಕಸೀಯತಿ ನ ವಪೀಯತಿ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ "ವನಪತ್ಥನ್ತಿ ದೂರಾನಮೇತಂ ಸೇನಾಸನಾನಂ ಅಧಿವಚನಂ, ವನಪತ್ಥನ್ತಿ ವನಸಣ್ಡಾನಮೇತಂ ಸೇನಾಸನಾನಂ, ವನಪತ್ಥನ್ತಿ ಭಿಂಸನಕಾನಮೇತಂ, ವನಪತ್ಥನ್ತಿ ಸಲೋಮಹಂಸಾನಮೇತಂ, ವನಪತ್ಥನ್ತಿ ಪರಿಯನ್ತಾನಮೇತಂ, ವನಪತ್ಥನ್ತಿ ನ ಮನುಸ್ಸೂಪಚಾರಾನಮೇತಂ ಸೇನಾಸನಾನಂ ಅಧಿವಚನ"ನ್ತಿ। ಏತ್ಥ ಚ **ಪರಿಯನ್ತಾನ**ನ್ತಿ ಇಮಮೇಕಂ ಪರಿಯಾಯಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಸೇಸಪರಿಯಾಯೇಹಿ ವನಪತ್ಥಾನಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। **ಪನ್ತಾನೀ**ತಿ ಪರಿಯನ್ತಾನಿ ಅತಿದೂರಾನಿ। **ದುಕ್ಕರಂ ಪವಿವೇಕ**ನ್ತಿ ಕಾಯವಿವೇಕಂ ದುಕ್ಕರಂ। **ದುರಭಿರಮ**ನ್ತಿ ಅಭಿರಮಿತುಂ ನ ಸುಖಂ। **ಏಕತ್ತೇ**ತಿ ಏಕೀಭಾವೇ। ಕಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ? ಕಾಯವಿವೇಕೇ ಕತೇಪಿ ತತ್ಥ ಚಿತ್ತಂ ಅಭಿರಮಾಪೇತುಂ ದುಕ್ಕರಂ। ದ್ವಯಂದ್ವಯಾರಾಮೋ ಹಿ ಅಯಂ ಲೋಕೋತಿ। ಹರನ್ತಿ **ಮಞ್ಞೇ**ತಿ ಹರನ್ತಿ ವಿಯ ಘಸನ್ತಿ ವಿಯ। **ಮನೋ**ತಿ ಮನಂ। **ಸಮಾಧಿಂ ಅಲಭಮಾನಸ್ಸಾ**ತಿ ಉಪಚಾರಸಮಾಧಿಂ ವಾ ಅಪ್ಪನಾಸಮಾಧಿಂ ವಾ ಅಲಭನ್ತಸ್ಸ। ಕಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ? ಈದಿಸಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ತಿಣಪಣ್ಣಮಿಗಾದಿಸದ್ದೇಹಿ ವಿವಿಧೇಹಿ ಚ ಭಿಂಸನಕೇಹಿ ವನಾನಿ ಚಿತ್ತಂ ವಿಕ್ಖಿಪನ್ತಿ ಮಞ್ಞೇತಿ, ಸಬ್ಬಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಸದ್ಧಾಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಕುಲಪುತ್ತಾನಂ ಅರಞ್ಞವಾಸೇ (ವಿಭ॰ ೫೨೯) ವಿಮ್ಹಿತೋ ಆಹ।

ಕಾಯಕಮ್ಮನ್ತವಾರಕಥಾ

೩೫. ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ “ಏವಮೇತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ”ತಿಆದೀಹಿ ತಂ ತಂ ವಚನಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ ಅಬ್ಭನುಮೋದಿತ್ವಾ ಚ ಯಸ್ಮಾ ಸೋಳಸಸು ಠಾನೇಸು ಆರಮ್ಮಣಪರಿಗ್ಗಹರಹಿತಾನಂಯೇವ ತಾದಿಸಾನಿ ಸೇನಾಸನಾನಿ ದುರಭಿಸಮ್ಭವಾನಿ, ನ ತೇಸು ಆರಮ್ಮಣಪರಿಗ್ಗಾಹಯುತ್ತಾನಂ, ಅತ್ತನಾ ಚ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಸಮಾನೋ ತಾದಿಸೋ ಅಹೋಸಿ, ತಸ್ಮಾ ಅತ್ತನೋ ತಾದಿಸಾನಂ ಸೇನಾಸನಾನಂ ದುರಭಿಸಮ್ಭವತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ, **ಮಯ್ಹಮ್ಪಿ ಖೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಪುಬ್ಬೇವ ಸಮ್ಬೋಧಾ**ತಿ ಸಮ್ಬೋಧತೋ ಪುಬ್ಬೇವ, ಅರಿಯಮಗ್ಗಪ್ಪತ್ತಿತೋ ಅಪರಭಾಗೇಯೇವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅನಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸಾ**ತಿ ಅಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧಚತುಸಚ್ಚಸ್ಸ। **ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸೇವ ಸತೋ**ತಿ ಬುಜ್ಝನಕಸತ್ತಸ್ಸೇವ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಧಿಗನ್ತುಂ ಅರಹಸತ್ತಸ್ಸೇವ ಸತೋ, ಬೋಧಿಯಾ ವಾ ಸತ್ತಸ್ಸೇವ ಲಗ್ಗಸ್ಸೇವ ಸತೋ। ದೀಪಙ್ಕರಸ್ಸ ಹಿ ಭಗವತೋ ಪಾದಮೂಲೇ ಅಟ್ಠಧಮ್ಮಸಮೋಧಾನೇನ ಅಭಿನೀಹಾರಸಮಿದ್ಧಿತೋ ಪಭುತಿ ತಥಾಗತೋ ಬೋಧಿಯಾ ಸತ್ತೋ ಲಗ್ಗೋ “ಪತ್ತಬ್ಬಾ ಮಯಾ ಏಸಾ”ತಿ ತದಧಿಗಮಾಯ ಪರಕ್ಕಮಂ ಅಮುಞ್ಚನ್ತೋಯೇವ ಆಗತೋ, ತಸ್ಮಾ **ಬೋಧಿಸತ್ತೋ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ತಸ್ಸ ಮಯ್ಹ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ಏವಂ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸೇವ ಸತೋ ಮಯ್ಹಂ। **ಯೇ ಖೋ ಕೇಚಿ ಸಮಣಾ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ವಾ**ತಿ ಯೇ ಕೇಚಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜೂಪಗತಾ ವಾ ಭೋವಾದಿನೋ ವಾ।

ಅಪರಿಸುದ್ಧಕಾಯಕಮ್ಮನ್ತಾತಿ ಅಪರಿಸುದ್ಧೇನ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಿನಾ ಕಾಯಕಮ್ಮನ್ತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ। **ಅಪರಿಸುದ್ಧಕಾಯಕಮ್ಮನ್ತಸನ್ದೋಸಹೇತೂ**ತಿ ಅಪರಿಸುದ್ಧಸ್ಸ ಕಾಯಕಮ್ಮನ್ತಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ದೋಸಸಸ್ಸ ಹೇತು, ಅಪರಿಸುದ್ಧಕಾಯಕಮ್ಮನ್ತಕಾರಣಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಹವೇ**ತಿ ಏಕಂಸವಚನೇ ನಿಪಾತೋ। **ಅಕುಸಲ**ನ್ತಿ ಸಾವಜ್ಜಂ ಅಕ್ಖೇಮಞ್ಚ। **ಭಯಭೇರವ**ನ್ತಿ ಭಯಞ್ಚ ಭೇರವಞ್ಚ। ಚಿತ್ತುತ್ರಾಸಸ್ಸ ಚ ಭಯಾನಕಾರಮ್ಮಣಸ್ಸ ಚೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ತತ್ರ **ಭಯಂ** ಸಾವಜ್ಜಟ್ಠೇನ ಅಕುಸಲಂ, **ಭೇರವಂ** ಅಕ್ಖೇಮಟ್ಠೇನಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಅವ್ಹಾಯನ್ತೀ**ತಿ ಪಕ್ಕೋಸನ್ತಿ। ಕಥಂ? ತೇ ಹಿ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದೀನಿ ಕತ್ವಾ “ಮಯಂ ಅಯುತ್ತಮಕಮ್ಹಾ, ಸಚೇ ನೋ ತೇ ಜಾನೇಯ್ಯುಂ, ಯೇಸಂ ಅಪರಜ್ಝಿಮ್ಹಾ, ಇದಾನಿ ಅನುಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಅನಯಬ್ಯಸನಂ ಆಪಾದೇಯ್ಯು”ನ್ತಿ ಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತರೇ ವಾ ಗುಮ್ಬನ್ತರೇ ವಾ ನಿಸೀದನ್ತಿ। ತೇ “ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಮ್ಪಿ ತಿಣಸದ್ದಂ ವಾ ಪಣ್ಣಸದ್ದಂ ವಾ ಸುತ್ವಾ, ಇದಾನಿಮ್ಹಾ ನಟ್ಠಾ”ತಿ ತಸನ್ತಿ ವಿತ್ತಸನ್ತಿ, ಆಗನ್ತ್ವಾ ಪರೇಹಿ ಪರಿವಾರಿತಾ ವಿಯ ಬದ್ಧಾ ವಧಿತಾ ವಿಯ ಚ ಹೋನ್ತಿ। ಏವಂ ತಂ ಭಯಭೇರವಂ ಅತ್ತನಿ ಸಮಾರೋಪನಟ್ಠೇನ ಅವ್ಹಾಯನ್ತಿ ಪಕ್ಕೋಸನ್ತಿ।

ನ ಖೋ ಪನಾಹಂ…ಪೇ॰… ಪಟಿಸೇವಾಮೀತಿ ಅಹಂ ಖೋ ಪನ ಅಪರಿಸುದ್ಧಕಾಯಕಮ್ಮನ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ಅರಞ್ಞವನಪತ್ಥಾನಿ ಪನ್ತಾನಿ ಸೇನಾಸನಾನಿ ನ ಪಟಿಸೇವಾಮಿ। **ಯೇ ಹಿ ವೋ**ತಿ ಏತ್ಥ **ವೋ**ತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। **ಅರಿಯಾ** ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಬುದ್ಧಾ ಚ ಬುದ್ಧಸಾವಕಾ ಚ। **ಪರಿಸುದ್ಧಕಾಯಕಮ್ಮನ್ತಾ**ತಿ ಈದಿಸಾ ಹುತ್ವಾ। **ತೇಸಮಹಂ ಅಞ್ಞತರೋ**ತಿ ತೇಸಂ ಅಹಮ್ಪಿ ಏಕೋ ಅಞ್ಞತರೋ। ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಹಿ ಗಹಟ್ಠೋಪಿ ಪಬ್ಬಜಿತೋಪಿ ಪರಿಸುದ್ಧಕಾಯಕಮ್ಮನ್ತೋವ ಹೋತಿ। **ಭಿಯ್ಯೋ**ತಿ ಅತಿರೇಕತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। **ಪಲ್ಲೋಮ**ನ್ತಿ ಪನ್ನಲೋಮತಂ, ಖೇಮಂ ಸೋತ್ಥಿಭಾವನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಆಪಾದಿ**ನ್ತಿ ಆಪಜ್ಜಿಂ, ಅತಿರೇಕಂ ಸೋತ್ಥಿಭಾವಂ ಅತಿರೇಕೇನ ವಾ ಸೋತ್ಥಿಭಾವಮಾಪಜ್ಜಿನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅರಞ್ಞೇ ವಿಹಾರಾಯಾ**ತಿ ಅರಞ್ಞೇ ವಿಹಾರತ್ಥಾಯ।

ಕಾಯಕಮ್ಮನ್ತವಾರಕಥಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ವಚೀಕಮ್ಮನ್ತವಾರಾದಿವಣ್ಣನಾ

೩೬. ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। ಅಯಂ ಪನ ವಿಸೇಸೋ, ವಚೀಕಮ್ಮನ್ತವಾರೇ ತಾವ **ಅಪರಿಸುದ್ಧವಚೀಕಮ್ಮನ್ತಾ**ತಿ ಅಪರಿಸುದ್ಧೇನ ಮುಸಾವಾದಾದಿನಾ ವಚೀಕಮ್ಮನ್ತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ। ತೇ ಕಥಂ ಭಯಭೇರವಂ ಅವ್ಹಾಯನ್ತಿ? ತೇ ಮುಸಾವಾದೇನ ಪರಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ

ಭಞ್ಜಿತ್ವಾ, ಪಿಸುಣವಾಚಾಯ ಮಿತ್ತಭೇದಂ ಕತ್ವಾ ಫರುಸವಾಚಾಯ ಪರೇಸಂ ಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ಮಮ್ಮಾನಿ ತುದಿತ್ವಾ ನಿರತ್ಥಕವಾಚಾಯ ಪರಸತ್ತಾನಂ ಕಮ್ಮನ್ತೇ ನಾಸೇತ್ವಾ "ಮಯಂ ಅಯುತ್ತಮಕಮ್ಹಾ, ಸಚೇ ನೋ ತೇ ಜಾನೇಯ್ಯುಂ, ಯೇಸಂ ಅಪರಜ್ಝಿಮ್ಹಾ, ಇದಾನಿ ಅನುಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಅನಯಬ್ಯಸನಂ ಪಾಪೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ ಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತರೇ ವಾ ಗುಮ್ಬನ್ತರೇ ವಾ ನಿಸೀದನ್ತಿ। ತೇ "ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಮ್ಪಿ ತಿಣಸದ್ದಂ ವಾ ಪಣ್ಣಸದ್ದಂ ವಾ ಸುತ್ವಾ ಇದಾನಿಮ್ಹಾ ನಟ್ಠಾ"ತಿ ತಸನ್ತಿ ವಿತ್ತಸನ್ತಿ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಪರೇಹಿ ಪರಿವಾರಿತಾ ವಿಯ ಬದ್ಧಾ ವಧಿತಾ ವಿಯ ಚ ಹೋನ್ತಿ। ಏವಂ ತಂ ಭಯಭೇರವಂ ಅತ್ತನಿ ಸಮಾರೋಪನಟ್ಠೇನ ಅವ್ಹಾಯನ್ತಿ, ಪಕ್ಕೋಸನ್ತಿ।

ಮನೋಕಮ್ಮನ್ತವಾರೇ **ಅಪರಿಸುದ್ಧಮನೋಕಮ್ಮನ್ತಾ**ತಿ ಅಪರಿಸುದ್ಧೇನ ಅಭಿಜ್ಝಾದಿನಾ ಮನೋಕಮ್ಮನ್ತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ। ತೇ ಕಥಂ ಭಯಭೇರವಂ ಅವ್ಹಾಯನ್ತಿ? ತೇ ಪರೇಸಂ ರಕ್ಖಿತಗೋಪಿತೇಸು ಭಣ್ಡೇಸು ಅಭಿಜ್ಝಾವಿಸಮಲೋಭಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಪರಸ್ಸ ಕುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಪರಸತ್ತೇ ಮಿಚ್ಛಾದಸ್ಸನಂ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ ಮಯಂ ಅಯುತ್ತಮಕಮ್ಹಾ…ಪೇ॰… ಅತ್ತನಿ ಸಮಾರೋಪನಟ್ಠೇನ ಅವ್ಹಾಯನ್ತಿ ಪಕ್ಕೋಸನ್ತಿ।

ಆಜೀವವಾರೇ **ಅಪರಿಸುದ್ಧಾಜೀವಾ**ತಿ ಅಪರಿಸುದ್ಧೇನ ವೇಜ್ಜಕಮ್ಮದೂತಕಮ್ಮವಡ್ಢಿಪಯೋಗಾದಿನಾ ಏಕವೀಸತಿಅನೇಸನಭೇದೇನ ಆಜೀವೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ। ತೇ ಕಥಂ ಭಯಭೇರವಂ ಅವ್ಹಾಯನ್ತಿ? ತೇ ಏವಂ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಸುಣನ್ತಿ - "ಸಾಸನಸೋಧಕಾ ಕಿರ ತೇಪಿಟಕಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಾಸನಂ ಸೋಧೇತುಂ ನಿಕ್ಖನ್ತಾ, ಅಜ್ಜ ವಾ ಸ್ವೇ ವಾ ಇಧಾಗಮಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತರೇ ವಾ…ಪೇ॰… ತಸನ್ತಿ ವಿತ್ತಸನ್ತಿ। ತೇ ಹಿ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಗಹಿತಾ ವಿಯ ಓದಾತವತ್ಥನಿವಾಸಿತಾ ವಿಯ ಚ ಹೋನ್ತೀತಿ। ಸೇಸಂ ತಾದಿಸಮೇವ।

೩೭. ಇತೋ ಪರಂ **ಅಭಿಜ್ಝಾಲೂ**ತಿಆದೀಸು ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅಭಿಜ್ಝಾಬ್ಯಾಪಾದಾ ಮನೋಕಮ್ಮನ್ತೇನ ಸಙ್ಗಹಿತಾ ತಥಾಪಿ ನೀವರಣವಸೇನ ಪುನ ವುತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತತ್ಥ **ಅಭಿಜ್ಝಾಲೂ**ತಿ ಪರಭಣ್ಡಾದಿಅಭಿಜ್ಝಾಯನಸೀಲಾ। **ಕಾಮೇಸು ತಿಬ್ಬಸಾರಾಗಾ**ತಿ ವತ್ಥುಕಾಮೇಸು ಬಹಲಕಿಲೇಸರಾಗಾ, ತೇ ಕಥಂ ಭಯಭೇರವಂ ಅವ್ಹಾಯನ್ತಿ? ತೇ ಅವವತ್ಥಿತಾರಮ್ಮಣಾ ಹೋನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಅವವತ್ಥಿತಾರಮ್ಮಣಾನಂ ಅರಞ್ಞೇ ವಿಹರನ್ತಾನಂ ದಿವಾ ದಿಟ್ಠಂ ರತ್ತಿಂ ಭಯಭೇರವಂ ಹುತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾತಿ - "ತೇ ಆಕುಲಚಿತ್ತಾ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೇನಪಿ ತಸನ್ತಿ ವಿತ್ತಸನ್ತಿ, ರಜ್ಜುಂ ವಾ ಲತಂ ವಾ ದಿಸ್ವಾ ಸಪ್ಪಸಞ್ಞಿನೋ ಹೋನ್ತಿ, ಖಾಣುಂ ದಿಸ್ವಾ ಯಕ್ಖಸಞ್ಞಿನೋ, ಥಲಂ ವಾ ಪಬ್ಬತಂ ವಾ ದಿಸ್ವಾ ಹತ್ಥಿಸಞ್ಞಿನೋ ಸಪ್ಪಾದೀಹಿ ಅನಯಬ್ಯಸನಂ ಆಪಾದಿತಾ ವಿಯ ಹೋನ್ತೀ"ತಿ। ಸೇಸಂ ತಾದಿಸಮೇವ।

೩೮. **ಬ್ಯಾಪನ್ನಚಿತ್ತಾ**ತಿ ಪಕತಿಭಾವವಿಜಹನೇನ ವಿಪನ್ನಚಿತ್ತಾ। ಕಿಲೇಸಾನುಗತಞ್ಹಿ ಚಿತ್ತಂ ಪಕತಿಭಾವಂ ವಿಜಹತಿ, ಪುರಾಣಭತ್ತಬ್ಯಞ್ಜನಂ ವಿಯ ಪೂತಿಕಂ ಹೋತಿ। **ಪದುಟ್ಠಮನಸಙ್ಕಪ್ಪಾ**ತಿ ಪದುಟ್ಠಚಿತ್ತಸಙ್ಕಪ್ಪಾ, ಅಭದ್ರಕೇನ ಪರೇಸಂ ಅನತ್ಥಜನಕೇನ ಚಿತ್ತಸಙ್ಕಪ್ಪೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತೇ ಕಥಂ ಭಯಭೇರವಂ ಅವ್ಹಾಯನ್ತಿ? ಭಯಭೇರವಾವ್ಹಾಯನಂ ಇತೋ ಪಭುತಿ ಅಭಿಜ್ಝಾಲುವಾರೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಯತ್ಥ ಪನ ವಿಸೇಸೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ತತ್ಥ ವಕ್ಖಾಮ। **ನ ಖೋ ಪನಾಹಂ ಬ್ಯಾಪನ್ನಚಿತ್ತೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಮೇತ್ತಚಿತ್ತೋ ಅಹಂ ಹಿತಚಿತ್ತೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ, ಈದಿಸಾ ಹಿ ಬೋಧಿಸತ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ। ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ವುತ್ತದೋಸಪಟಿಪಕ್ಖವಸೇನ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಗುಣಾ ವಣ್ಣೇತಬ್ಬಾ।

೩೯. **ಥಿನಮಿದ್ಧಪರಿಯುಟ್ಠಿತಾ**ತಿ ಚಿತ್ತಗೇಲಞ್ಞಭೂತೇನ ಥಿನೇನ ಸೇಸನಾಮಕಾಯಗೇಲಞ್ಞಭೂತೇನ ಮಿದ್ಧೇನ ಚ ಪರಿಯುಟ್ಠಿತಾ, ಅಭಿಭೂತಾ ಗಹಿತಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತೇ ನಿದ್ದಾಬಹುಲಾ ಹೋನ್ತಿ।

೪೦. **ಉದ್ಧತಾ**ತಿ ಉದ್ಧಚ್ಚಪಕತಿಕಾ ವಿಪ್ಫನ್ದಮಾನಚಿತ್ತಾ, ಉದ್ಧಚ್ಚೇನ ಹಿ ಏಕಾರಮ್ಮಣೇ ಚಿತ್ತಂ ವಿಪ್ಫನ್ದತಿ ಧಜಯಟ್ಠಿಯಂ ವಾತೇನ ಪಟಾಕಾ ವಿಯ। **ಅವೂಪಸನ್ತಚಿತ್ತಾ**ತಿ ಅನಿಬ್ಬುತಚಿತ್ತಾ, ಇಧ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಗಹೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ।

೪೦. ಕಙ್ಖೀ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛೀತಿ ಏತ್ಥ ಏಕಮೇವಿದಂ ಪಞ್ಚಮಂ ನೀವರಣಂ। ಕಿಂ ನು ಖೋ ಇದನ್ತಿ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕಙ್ಖನತೋ ಕಙ್ಖಾ, ಇದಮೇವಿದನ್ತಿ ನಿಚ್ಛೇತುಂ ಅಸಮತ್ಥಭಾವತೋ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ "ಕಙ್ಖೀ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛೀ"ತಿ ವುತ್ತಾ।

೪೧. ಅತ್ತುಕ್ಕಂಸನಕಾ ಪರವಮ್ಭೀತಿ ಯೇ ಅತ್ತಾನಂ ಉಕ್ಕಂಸೇನ್ತಿ ಉಕ್ಖಿಪನ್ತಿ, ಉಚ್ಚೇ ಠಾನೇ ಠಪೇನ್ತಿ, ಪರಞ್ಚ ವಮ್ಭೇನ್ತಿ ಗರಹನ್ತಿ ನಿನ್ದನ್ತಿ, ನೀಚೇ ಠಾನೇ ಠಪೇನ್ತಿ, ತೇಸಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ತೇ ಕಥಂ ಭಯಭೇರವಂ ಅವ್ಹಾಯನ್ತಿ? ತೇ ಪರೇಹಿ "ಅಸುಕೋ ಚ ಕಿರ ಅಸುಕೋ ಚ ಅತ್ತಾನಂ ಉಕ್ಕಂಸೇನ್ತಿ, ಅಮ್ಹೇ ಗರಹನ್ತಿ, ದಾಸೇ ವಿಯ ಕರೋನ್ತಿ, ಗಣ್ಹಥ ನೇ"ತಿ ಅನುಬದ್ಧಾ ಪಲಾಯಿತ್ವಾ ಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತರೇ ವಾ ಗುಮ್ಬನ್ತರೇ ವಾತಿ ಕಾಯಕಮ್ಮನ್ತಸದಿಸಂ ವಿತ್ಥಾರೇತಬ್ಬಂ।

೪೩. ಛಮ್ಭೀತಿ ಕಾಯಥಮ್ಭನಲೋಮಹಂಸನಕರೇನ ಛಮ್ಭೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ। **ಭೀರುಕಜಾತಿಕಾತಿ** ಭೀರುಕಪಕತಿಕಾ, ಗಾಮದಾರಕಾ ವಿಯ ಭಯಬಹುಲಾ ಅಸೂರಾ ಕಾತರಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೪೪. ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಲಬ್ಭತೀತಿ **ಲಾಭೋ,** ಚತುನ್ನಂ ಪಚ್ಚಯಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಸಕ್ಕಾರೋತಿ** ಸುನ್ದರಕಾರೋ, ಪಚ್ಚಯಾ ಏವ ಹಿ ಪಣೀತಪಣೀತಾ ಸುನ್ದರಸುನ್ದರಾ ಚ ಅಭಿಸಙ್ಖರಿತ್ವಾ ಕತಾ ಸಕ್ಕಾರಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಯಾ ಚ ಪರೇಹಿ ಅತ್ತನೋ ಗಾರವಕಿರಿಯಾ ಪುಪ್ಫಾದೀಹಿ ವಾ ಪೂಜಾ। **ಸಿಲೋಕೋತಿ** ವಣ್ಣಭಣನಂ ಏತಂ , ಲಾಭಞ್ಚ ಸಕ್ಕಾರಞ್ಚ ಸಿಲೋಕಞ್ಚ **ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕಂ। ನಿಕಾಮಯಮಾನಾತಿ** ಪತ್ಥಯಮಾನಾ। ಭಯಭೇರವಾವ್ಹಾಯನಂ ಅಭಿಜ್ಝಾಲುವಾರಸದಿಸಮೇವ। ತದತ್ಥದೀಪಕಂ ಪನೇತ್ಥ ಪಿಯಗಾಮಿಕವತ್ಥುಂ ಕಥೇನ್ತಿ -

ಏಕೋ ಕಿರ ಪಿಯಗಾಮಿಕೋ ನಾಮ ಭಿಕ್ಖು ಸಮಾದಿನ್ನಧುತಙ್ಗಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಲಾಭಂ ದಿಸ್ವಾ "ಅಹಮ್ಪಿ ಧುತಙ್ಗಂ ಸಮಾದಿಯಿತ್ವಾ ಲಾಭಂ ಉಪ್ಪಾದೇಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಸೋಸಾನಿಕಙ್ಗಂ ಸಮಾದಾಯ ಸುಸಾನೇ ವಸತಿ। ಅಥೇಕದಿವಸಂ ಏಕೋ ಕಮ್ಮಮುತ್ತೋ ಜರಗ್ಗವೋ ದಿವಾ ಗೋಚರೇ ಚರಿತ್ವಾ ರತ್ತಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಸುಸಾನೇ ಪುಪ್ಫಗುಮ್ಬೇ ಸೀಸಂ ಕತ್ವಾ ರೋಮನ್ಥಯಮಾನೋ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಪಿಯಗಾಮಿಕೋ ರತ್ತಿಂ ಚಙ್ಕಮನಾ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ ತಸ್ಸ ಹನುಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ "ಅದ್ಧಾ ಮಂ ಲಾಭಗಿದ್ಧೋ ಏಸ ಸುಸಾನೇ ವಸತೀತಿ ಞತ್ವಾ ದೇವರಾಜಾ ವಿಹೇಠೇತುಂ ಆಗತೋ"ತಿ, ಸೋ ಜರಗ್ಗವಸ್ಸ ಪುರತೋ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಪಗ್ಗಹೇತ್ವಾ "ಸಪ್ಪುರಿಸ ದೇವರಾಜ ಅಜ್ಜ ಮೇ ಏಕರತ್ತಿಂ ಖಮ, ಸ್ವೇ ಪಟ್ಠಾಯ ನ ಏವಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ನಮಸ್ಸಮಾನೋ ಸಬ್ಬರತ್ತಿಂ ಯಾಚನ್ತೋ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ತತೋ ಸೂರಿಯೇ ಉಟ್ಠಿತೇ ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಕತ್ತರಯಟ್ಠಿಯಾ ಪಹರಿತ್ವಾ ಪಲಾಪೇಸಿ "ಸಬ್ಬರತ್ತಿಂ ಮಂ ಭಿಂಸಾಪೇಸೀ"ತಿ।

೪೫. ಕುಸೀತಾತಿ ಕೋಸಜ್ಜಾನುಗತಾ। **ಹೀನವೀರಿಯಾತಿ** ಹೀನಾ ವೀರಿಯೇನ ವಿರಹಿತಾ ವಿಯುತ್ತಾ, ನಿಬ್ಬೀರಿಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಕುಸೀತಾ ಕಾಯಿಕವೀರಿಯಾರಮ್ಭವಿರಹಿತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಹೀನವೀರಿಯಾ ಚೇತಸಿಕವೀರಿಯಾರಮ್ಭವಿರಹಿತಾ। ತೇ ಆರಮ್ಮಣವವತ್ಥಾನಮತ್ತಮ್ಪಿ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ತೇಸಂ ಅವವತ್ಥಿತಾರಮ್ಮಣಾನನ್ತಿ ಸಬ್ಬಂ ಪುಬ್ಬಸದಿಸಮೇವ।

೪೬. ಮುಟ್ಠಸ್ಸತೀತಿ ನಟ್ಠಸ್ಸತೀ। **ಅಸಮ್ಪಜಾನಾತಿ** ಪಞ್ಞಾರಹಿತಾ, ಇಮಸ್ಸ ಚ ಪಟಿಪಕ್ಖೇ "ಉಪಟ್ಠಿತಸ್ಸತೀಹಮಸ್ಮೀ"ತಿ ವಚನತೋ ಸತಿಭಾಜನಿಯಮೇವೇತಂ। ಪಞ್ಞಾ ಪನೇತ್ಥ ಸತಿದುಬ್ಬಲ್ಯದೀಪನತ್ಥಂ ವುತ್ತಾ। ದುವಿಧಾ ಹಿ ಸತಿ ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಪಞ್ಞಾವಿಪ್ಪಯುತ್ತಾ ಚ। ತತ್ಥ ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಬಲವತೀ, ವಿಪ್ಪಯುತ್ತಾ ದುಬ್ಬಲಾ, ತಸ್ಮಾ ಯದಾಪಿ ತೇಸಂ ಸತಿ ಹೋತಿ, ತದಾಪಿ ಅಸಮ್ಪಜಾನನ್ತಾ ಮುಟ್ಠಸ್ಸತೀಯೇವ ತೇ, ದುಬ್ಬಲಾಯ ಸತಿಯಾ ಸತಿಕಿಚ್ಚಾಭಾವತೋತಿ ಏತಮತ್ಥಂ ದೀಪೇತುಂ "ಅಸಮ್ಪಜಾನಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತೇ ಏವಂ ಮುಟ್ಠಸ್ಸತೀ ಅಸಮ್ಪಜಾನಾ ಆರಮ್ಮಣವವತ್ಥಾನಮತ್ತಮ್ಪಿ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತೀತಿ ಸಬ್ಬಂ ಪುಬ್ಬಸದಿಸಮೇವ।

೪೭. **ಅಸಮಾಹಿತಾತಿ** ಉಪಚಾರಪ್ಪನಾಸಮಾಧಿವಿರಹಿತಾ। **ವಿಬ್ಭನ್ತಚಿತ್ತಾತಿ** ಉಬ್ಭನ್ತಚಿತ್ತಾ। ಸಮಾಧಿವಿರಹೇನ ಲದ್ಧೋಕಾಸೇನ ಉದ್ಧಚ್ಚೇನ ತೇಸಂ ಸಮಾಧಿವಿರಹಾನಂ ಚಿತ್ತಂ ನಾನಾರಮ್ಮಣೇಸು ಪರಿಬ್ಭಮತಿ, ವನಮಕ್ಕಟೋ ವಿಯ ವನಸಾಖಾಸು ಉದ್ಧಚ್ಚೇನ ಏಕಾರಮ್ಮಣೇ ವಿಪ್ಫನ್ದತಿ। ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ತೇ ಏವಂ ಅಸಮಾಹಿತಾ ವಿಬ್ಭನ್ತಚಿತ್ತಾ ಆರಮ್ಮಣವವತ್ಥಾನಮತ್ತಮ್ಪಿ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತೀತಿ ಸಬ್ಬಂ ಪುಬ್ಬಸದಿಸಮೇವ।

೪೮. **ದುಪ್ಪಞ್ಞಾತಿ** ನಿಪ್ಪಞ್ಞಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಪಞ್ಞಾ ಪನ ದುಟ್ಠಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। **ಏಳಮೂಗಾತಿ** ಏಲಮುಖಾ, ಖ-ಕಾರಸ್ಸ ಗ-ಕಾರೋ ಕತೋ। ಲಾಲಮುಖಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ದುಪ್ಪಞ್ಞಾನಞ್ಹಿ ಕಥೇನ್ತಾನಂ ಲಾಲಾ ಮುಖತೋ ಗಲತಿ, ಲಾಲಾ ಚ ಏಲಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಥಾಹ "ಪಸ್ಸೇಲಮೂಗಂ ಉರಗಂ ದುಜ್ಜಿವ್ಹ"ನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ತೇ "ಏಳಮೂಗಾ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। "ಏಲಮುಖಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। "ಏಲಮುಗಾ"ತಿ ಕೇಚಿ ಪಠನ್ತಿ, ಅಪರೇ "ಏಲಮುಕಾ"ತಿಪಿ, ಸಬ್ಬತ್ಥ "ಏಲಮುಖಾ"ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇ ಕಥಂ ಭಯಭೇರವಂ ಅವ್ಹಾಯನ್ತಿ? ತೇ ದುಪ್ಪಞ್ಞಾ ಏಳಮೂಗಾ ಆರಮ್ಮಣವವತ್ಥಾನಮತ್ತಮ್ಪಿ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ತೇಸಂ ಅವವತ್ಥಿತಾರಮ್ಮಣಾನಂ ಅರಞ್ಞೇ ವಿಹರನ್ತಾನಂ ದಿವಾ ದಿಟ್ಠಂ ರತ್ತಿಂ ಭಯಭೇರವಂ ಹುತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾತಿ "ತೇ ಆಕುಲಚಿತ್ತಾ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೇನಪಿ ತಸನ್ತಿ ವಿತ್ತಸನ್ತಿ, ರಜ್ಜುಂ ವಾ ಲತಂ ವಾ ದಿಸ್ವಾ ಸಪ್ಪಸಞ್ಞಿನೋ ಹೋನ್ತಿ, ಖಾಣುಂ ದಿಸ್ವಾ ಯಕ್ಖಸಞ್ಞಿನೋ, ಥಲಂ ವಾ ಪಬ್ಬತಂ ವಾ ದಿಸ್ವಾ ಹತ್ಥಿಸಞ್ಞಿನೋ ಸಪ್ಪಾದೀಹಿ ಅನಯಬ್ಯಸನಂ ಆಪಾದಿತಾ ವಿಯ ಹೋನ್ತೀ"ತಿ। ಏವಂ ತಂ ಭಯಭೇರವಂ ಅತ್ತನಿ ಸಮಾರೋಪನಟ್ಠೇನ ಅವ್ಹಾಯನ್ತಿ ಪಕ್ಕೋಸನ್ತಿ। **ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪನ್ನೋಹಮಸ್ಮೀತಿ** ಏತ್ಥ **ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪನ್ನೋತಿ** ಪಞ್ಞಾಯ ಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ನೋ ಚ ಖೋ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾಯ, ನ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಪನ ಇಮೇಸು ಸೋಳಸಸು ಠಾನೇಸು ಆರಮ್ಮಣವವತ್ಥಾನಪಞ್ಞಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ।

ವಚೀಕಮ್ಮನ್ತವಾರಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸೋಳಸಟ್ಠಾನಾರಮ್ಮಣಪರಿಗ್ಗಹೋ ನಿಟ್ಠಿತೋ।

ಭಯಭೇರವಸೇನಾಸನಾದಿವಣ್ಣನಾ

೪೯. **ತಸ್ಸ ಮಯ್ಹನ್ತಿ** ಕೋ ಅನುಸನ್ಧಿ? ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಕಿರ ಇಮಾನಿ ಸೋಳಸಾರಮ್ಮಣಾನಿ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಚ ಭಯಭೇರವಂ ಅದಿಸ್ವಾ ಭಯಭೇರವಂ ನಾಮ ಏವರೂಪಾಸು ರತ್ತೀಸು ಏವರೂಪೇ ಸೇನಾಸನೇ ಚ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಹನ್ದ ನಂ ತತ್ಥಾಪಿ ಗವೇಸಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಭಯಭೇರವಗವೇಸನಮಕಾಸಿ, ಏತಮತ್ಥಂ ಭಗವಾ ಇದಾನಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ತಸ್ಸ ಮಯ್ಹನ್ತಿ**ಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಯಾ ತಾತಿ** ಉಭಯಮೇತಂ ರತ್ತೀನಂಯೇವ ಉದ್ದೇಸನಿದ್ದೇಸವಚನಂ। **ಅಭಿಞ್ಞಾತಾತಿ** ಏತ್ಥ **ಅಭೀತಿ** ಲಕ್ಖಣತ್ಥೇ ಉಪಸಗ್ಗೋ। ತಸ್ಮಾ ಅಭಿಞ್ಞಾತಾತಿ ಚನ್ದಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಚನ್ದಪರಿಕ್ಖಯೇನಾತಿ ಏವಮಾದೀಹಿ ಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಞಾತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಅಭಿಲಕ್ಖಿತಾತಿ** ಏತ್ಥ ಉಪಸಗ್ಗಮತ್ತಮೇವ, ತಸ್ಮಾ ಅಭಿಲಕ್ಖಿತಾತಿ ಲಕ್ಖಣೀಯಾ ಇಚ್ಚೇವ ಅತ್ಥೋ, ಉಪೋಸಥಸಮಾದಾನಧಮ್ಮಸ್ಸವನಪೂಜಾಸಕ್ಕಾರಾದಿಕರಣತ್ಥಂ ಲಕ್ಖೇತಬ್ಬಾ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತಬ್ಬಾ ಉಪಲಕ್ಖೇತಬ್ಬಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಚಾತುದ್ದಸೀತಿ ಪಕ್ಖಸ್ಸ ಪಠಮದಿವಸತೋ ಪಭುತಿ ಚತುದ್ದಸನ್ನಂ ಪೂರಣೀ ಏಕಾ ರತ್ತಿ। ಏವಂ **ಪಞ್ಚದಸೀ ಅಟ್ಠಮೀ** ಚ। **ಪಕ್ಖಸ್ಸಾತಿ** ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖಸ್ಸ ಕಣ್ಹಪಕ್ಖಸ್ಸ ಚ। ಏತಾ ತಿಸ್ಸೋ ತಿಸ್ಸೋ ಕತ್ವಾ ಛ ರತ್ತಿಯೋ, ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪಕ್ಖವಚನಂ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ "ಪಕ್ಖಸ್ಸ ಚಾತುದ್ದಸೀ ಪಕ್ಖಸ್ಸ ಪಞ್ಚದಸೀ ಪಕ್ಖಸ್ಸ ಅಟ್ಠಮೀ"ತಿ। ಅಥ ಪಞ್ಚಮೀ ಕಸ್ಮಾ ನ ಗಹಿತಾತಿ? ಅಸಬ್ಬಕಾಲಿಕತ್ತಾ। ಬುದ್ಧೇ ಕಿರ ಭಗವತಿ ಅನುಪ್ಪನ್ನೇಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಅಪರಿನಿಬ್ಬುತೇಪಿ ಪಞ್ಚಮೀ ಅನಭಿಲಕ್ಖಿತಾಯೇವ, ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ಪನ ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಾಹಕತ್ಥೇರಾ ಚಿನ್ತೇಸುಂ "ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ ಚಿರೇನ ಹೋತೀ"ತಿ। ತತೋ ಸಮ್ಮನ್ನಿತ್ವಾ ಪಞ್ಚಮೀತಿ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನದಿವಸಂ ಠಪೇಸುಂ, ತತೋ ಪಭುತಿ ಸಾ ಅಭಿಲಕ್ಖಿತಾ ಜಾತಾ, ಏವಂ ಅಸಬ್ಬಕಾಲಿಕತ್ತಾ ಏತ್ಥ ನ ಗಹಿತಾತಿ।

ತಥಾರೂಪಾಸೂತಿ ತಥಾವಿಧಾಸು। **ಆರಾಮಚೇತಿಯಾನೀತಿ** ಪುಪ್ಫಾರಾಮಫಲಾರಾಮಾದಯೋ ಆರಾಮಾ ಏವ ಆರಾಮಚೇತಿಯಾನಿ। ಚಿತ್ತೀಕತಟ್ಠೇನ ಹಿ **ಚೇತಿಯಾನೀ**ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ಪೂಜನೀಯಟ್ಠೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ವನಚೇತಿಯಾನೀತಿ** ಬಲಿಹರಣವನಸಣ್ಡಸುಭಗವನದೇವಸಾಲವನಾದೀನಿ ವನಾನಿಯೇವ ವನಚೇತಿಯಾನಿ। **ರುಕ್ಖಚೇತಿಯಾನೀತಿ** ಗಾಮನಿಗಮಾದಿದ್ವಾರೇಸು ಪೂಜನೀಯರುಕ್ಖಾಯೇವ ರುಕ್ಖಚೇತಿಯಾನಿ। ಲೋಕಿಯಾ ಹಿ ದಿಬ್ಬಾಧಿವತ್ಥಾತಿ ವಾ ಮಞ್ಞಮಾನಾ ತೇಸುಯೇವ ವಾ ದಿಬ್ಬಸಞ್ಞಿನೋ ಹುತ್ವಾ ಆರಾಮವನರುಕ್ಖೇ ಚಿತ್ತೀಕರೋನ್ತಿ , ಪೂಜೇನ್ತಿ, ತೇನ ತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ **ಚೇತಿಯಾನೀ**ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ಭಿಂಸನಕಾನೀತಿ** ಭಯಜನಕಾನಿ, ಪಸ್ಸತೋಪಿ ಸುಣತೋಪಿ ಭಯಂ ಜನೇನ್ತಿ। **ಸಲೋಮಹಂಸಾನೀತಿ** ಸಹೇವ ಲೋಮಹಂಸೇನ ವತ್ತನ್ತಿ, ಪವಿಸಮಾನಸ್ಸೇವ ಲೋಮಹಂಸಜನನತೋ। **ಅಪ್ಪೇವ ನಾಮ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಅಪಿ ನಾಮ ತಂ ಭಯಭೇರವಂ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯಮೇವ। **ಅಪರೇನ ಸಮಯೇನಾ**ತಿ, "ಏತದಹೋಸಿ ಯಂನೂನಾಹ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಚಿನ್ತಿತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಞ್ಞೇನ ಕಾಲೇನ।

ತತ್ಥ ಚ ಮೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಿಹರತೋತಿ ತಥಾರೂಪೇಸು ಸೇನಾಸನೇಸು ಯಂ ಯಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಆಯಾಚನಉಪಹಾರಕರಣಾರಹಂ ಯಕ್ಖಟ್ಠಾನಂ ಪುಪ್ಫಧೂಪಮಂಸರುಹಿರವಸಾಮೇದಪಿಹಕಪಪ್ಫಾಸಸುರಾಮೇರಯಾದೀಹಿ ಓಕಿಣ್ಣಕಿಲಿನ್ನಧರಣಿತಲಂ ಏಕನಿಪಾತಂ ವಿಯ ಯಕ್ಖರಕ್ಖಸಪಿಸಾಚಾನಂ, ಯಂ ದಿವಾಪಿ ಪಸ್ಸನ್ತಾನಂ ಹದಯಂ ಮಞ್ಞೇ ಫಲತಿ, ತಂ ಠಾನಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ "ತತ್ಥ ಚ ಮೇ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ವಿಹರತೋ"ತಿ। **ಮಗೋ ವಾ ಆಗಚ್ಛತೀ**ತಿ ಸಿಙ್ಗಾನಿ ವಾ ಖುರಾನಿ ವಾ ಕೋಟ್ಟೇನ್ತೋ ಗೋಕಣ್ಣಖಗ್ಗದೀಪಿವರಾಹಾದಿಭೇದೋ ಮಗೋ ವಾ ಆಗಚ್ಛತಿ, ಸಬ್ಬಚತುಪ್ಪದಾನಞ್ಹಿ ಇಧ **ಮಗೋ**ತಿ ನಾಮಂ। ಕತ್ಥಚಿ ಪನ ಕಾಳಸಿಙ್ಗಾಲೋಪಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಥಾಹ -

> "ಉಸಭಸ್ಸೇವ ತೇ ಖನ್ಧೋ, ಸೀಹಸ್ಸೇವ ವಿಜಮ್ಭಿತಂ।
> ಮಗರಾಜ ನಮೋ ತ್ಯತ್ಥು, ಅಪಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಲಭಾಮಸೇ"ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೩.೧೩೩)।

ಮೋರೋ ವಾ ಕಟ್ಠಂ ಪಾತೇತೀತಿ ಮೋರೋ ವಾ ಸುಕ್ಖಕಟ್ಠಂ ರುಕ್ಖತೋ ಚಾಲೇತ್ವಾ ಪಾತೇತಿ। ಮೋರಗ್ಗಹಣೇನ ಚ ಇಧ ಸಬ್ಬಪಕ್ಖಿಗ್ಗಹಣಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ತೇನ ಯೋ ಕೋಚಿ ಪಕ್ಖೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅಥ ವಾ ಮೋರೋ ವಾತಿ ವಾ ಸದ್ದೇನ ಅಞ್ಞೋ ವಾ ಕೋಚಿ ಪಕ್ಖೀತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಪುರಿಮೇ ಮಗಗ್ಗಹಣೇಪಿ। **ವಾತೋ ವಾ ಪಣ್ಣಕಸಟಂ ಏರೇತೀ**ತಿ ವಾತೋ ವಾ ಪಣ್ಣಕಚವರಂ ಘಟ್ಟೇತಿ। **ಏತಂ ನೂನ ತಂ ಭಯಭೇರವಂ ಆಗಚ್ಛತೀ**ತಿ ಯಮೇತಂ ಆಗಚ್ಛತಿ, ತಂ ಭಯಭೇರವಂ ನೂನಾತಿ। ಇತೋ ಪಭುತಿ ಚ ಆರಮ್ಮಣಮೇವ ಭಯಭೇರವನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಪರಿತ್ತಸ್ಸ ಚ ಅಧಿಮತ್ತಸ್ಸ ಚ ಭಯಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣತ್ತಾ ಸುಖಾರಮ್ಮಣಂ ರೂಪಂ ಸುಖಮಿವ। **ಕಿಂ ನು ಖೋ ಅಹಂ ಅಞ್ಞದತ್ಥು ಭಯಪಟಿಕಙ್ಖೀ ವಿಹರಾಮೀ**ತಿ ಅಹಂ ಖೋ ಕಿಂ ಕಾರಣಂ ಏಕಂಸೇನೇವ ಭಯಂ ಆಕಙ್ಖಮಾನೋ ಇಚ್ಛಮಾನೋ ಹುತ್ವಾ ವಿಹರಾಮಿ।

ಯಥಾಭೂತಂ ಯಥಾಭೂತಸ್ಸಾತಿ ಯೇನ ಯೇನ ಇರಿಯಾಪಥೇನ ಭೂತಸ್ಸ ಭವಿತಸ್ಸ ಸತೋ ವತ್ತಮಾನಸ್ಸ ಸಮಙ್ಗೀಭೂತಸ್ಸ ವಾ। **ಮೇ**ತಿ ಮಮ ಸನ್ತಿಕೇ। **ತಥಾಭೂತಂ ತಥಾಭೂತೋ ವಾ**ತಿ ತೇನ ತೇನೇವ ಇರಿಯಾಪಥೇನ ಭೂತೋ ಭವಿತೋ ಸನ್ತೋ ವತ್ತಮಾನೋ ಸಮಙ್ಗೀಭೂತೋ ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸೋ ಖೋ ಅಹಂ...ಪೇ॰... ಪಟಿವಿನೇಮೀ**ತಿ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಕಿರ ಚಙ್ಕಮನ್ತಸ್ಸ ತಸ್ಮಿಂ ಮಗಸಿಙ್ಗಖುರಸದ್ದಾದಿಭೇದೇ ಭಯಭೇರವಾರಮ್ಮಣೇ ಆಗತೇ ನೇವ ಮಹಾಸತ್ತೋ ತಿಟ್ಠತಿ, ನ ನಿಸೀದತಿ ನ ಸಯತಿ, ಅಥ ಖೋ ಚಙ್ಕಮನ್ತೋವ ಪರಿವೀಮಂಸನ್ತೋ ಪರಿವಿಚಿನನ್ತೋ ಭಯಭೇರವಂ ನ ಪಸ್ಸತಿ, ಮಗಸಿಙ್ಗಖುರಸದ್ದಾದಿಮತ್ತಮೇವ ಚೇತಂ ಹೋತಿ, ಸೋ ತಂ ಞತ್ವಾ ಇದಂ ನಾಮೇತಂ, ನ ಭಯಭೇರವನ್ತಿ ತತೋ ತಿಟ್ಠತಿ ವಾ ನಿಸೀದತಿ ವಾ ಸಯತಿ ವಾ। ಏತಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ಸೋ ಖೋ ಅಹ"ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬಪೇಯ್ಯಾಲೇಸು। ಇತೋ ಪರಞ್ಚ ಇರಿಯಾಪಥಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಅವತ್ವಾ ಆಸನ್ನಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಇರಿಯಾಪಥಾ ವುತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ಚಙ್ಕಮನ್ತಸ್ಸ ಹಿ

ಭಯಭೇರವೇ ಆಗತೇ ನ ಠಿತೋ ನ ನಿಸಿನ್ನೋ ನ ನಿಪನ್ನೋ ಠಿತಸ್ಸಾಪಿ ಆಗತೇ ನ ಚಙ್ಕಮೀತಿ ಏವಂ ತಸ್ಸ ಆಸನ್ನಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ವುತ್ತಾತಿ।

ಭಯಭೇರವಸೇನಾಸನಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅಸಮ್ಮೋಹವಿಹಾರವಣ್ಣನಾ

೫೦. ಏವಂ ಭಿಂಸನಕೇಸುಪಿ ಠಾನೇಸು ಅತ್ತನೋ ಭಯಭೇರವಾಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಝಾಯೀನಂ ಸಮ್ಮೋಹಟ್ಠಾನೇಸು ಅತ್ತನೋ ಅಸಮ್ಮೋಹವಿಹಾರಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಸನ್ತಿ ಖೋ ಪನ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಸನ್ತೀ**ತಿ ಅತ್ಥಿ ಸಂವಿಜ್ಜನ್ತಿ ಉಪಲಬ್ಭನ್ತಿ। **ರತ್ತಿಂಯೇವ ಸಮಾನ**ನ್ತಿ ರತ್ತಿಂಯೇವ ಸನ್ತಂ, **ದಿವಾತಿ ಸಞ್ಜಾನನ್ತೀ**ತಿ "ದಿವಸೋ ಅಯ"ನ್ತಿ ಸಞ್ಜಾನನ್ತಿ। **ದಿವಾಯೇವ ಸಮಾನ**ನ್ತಿ ದಿವಸಂಯೇವ ಸನ್ತಂ। **ರತ್ತೀತಿ ಸಞ್ಜಾನನ್ತೀ**ತಿ "ರತ್ತಿ ಅಯ"ನ್ತಿ ಸಞ್ಜಾನನ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತೇ ಏವಂಸಞ್ಞಿನೋ ಹೋನ್ತೀತಿ। ವುಟ್ಠಾನಕೋಸಲ್ಲಾಭಾವತೋ ವಾ ಸಕುಣರುತತೋ ವಾ। ಕಥಂ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಓದಾತಕಸಿಣಲಾಭೀ ದಿವಾ ಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ದಿವಾ ಸಮಾಪನ್ನೋ ದಿವಾಯೇವ ವುಟ್ಠಹಾಮೀತಿ ಮನಸಿಕಾರಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ, ನೋ ಚ ಖೋ ಅದ್ಧಾನಪರಿಚ್ಛೇದೇ ಕುಸಲೋ ಹೋತಿ। ಸೋ ದಿವಸಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ರತ್ತಿಭಾಗೇ ವುಟ್ಠಾತಿ। ಓದಾತಕಸಿಣಫರಣವಸೇನ ಚಸ್ಸ ವಿಸದಂ ಹೋತಿ ವಿಭೂತಂ ಸುವಿಭೂತಂ। ಸೋ, ದಿವಾ ವುಟ್ಠಹಾಮೀತಿ ಉಪ್ಪಾದಿತಮನಸಿಕಾರತಾಯ ಓದಾತಕಸಿಣಫರಣವಿಸದವಿಭೂತತಾಯ ಚ ರತ್ತಿಂಯೇವ ಸಮಾನಂ ದಿವಾತಿ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ। ಇಧ ಪನೇಕಚ್ಚೋ ನೀಲಕಸಿಣಲಾಭೀ ರತ್ತಿಂ ಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ರತ್ತಿಂ ಸಮಾಪನ್ನೋ ರತ್ತಿಂಯೇವ ವುಟ್ಠಹಾಮೀತಿ ಮನಸಿಕಾರಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ, ನೋ ಚ ಖೋ ಅದ್ಧಾನಪರಿಚ್ಛೇದೇ ಕುಸಲೋ ಹೋತಿ। ಸೋ ರತ್ತಿಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ದಿವಸಭಾಗೇ ವುಟ್ಠಾತಿ। ನೀಲಕಸಿಣಫರಣವಸೇನ ಚಸ್ಸ ಅವಿಸದಂ ಹೋತಿ ಅವಿಭೂತಂ। ಸೋ ರತ್ತಿಂ ವುಟ್ಠಹಾಮೀತಿ ಉಪ್ಪಾದಿತಮನಸಿಕಾರತಾಯ ನೀಲಕಸಿಣಫರಣಾವಿಸದಾವಿಭೂತತಾಯ ಚ ದಿವಾಯೇವ ಸಮಾನಂ ರತ್ತೀತಿ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ। ಏವಂ ತಾವ ವುಟ್ಠಾನಕೋಸಲ್ಲಾಭಾವತೋ ಏವಂಸಞ್ಞಿನೋ ಹೋನ್ತಿ।

ಸಕುಣರುತತೋ ಪನ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಅನ್ತೋಸೇನಾಸನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತಿ। ಅಥ ದಿವಾ ರವನಕಸಕುಣಾ ಕಾಕಾದಯೋ ಚನ್ದಾಲೋಕೇನ ದಿವಾತಿ ಮಞ್ಞಮಾನಾ ರತ್ತಿಂ ರವನ್ತಿ, ಅಞ್ಞೇಹಿ ವಾ ಕಾರಣೇಹಿ। ಸೋ ತೇಸಂ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ರತ್ತಿಂಯೇವ ಸಮಾನಂ ದಿವಾತಿ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ। ಇಧ ಪನೇಕಚ್ಚೋ ಪಬ್ಬತನ್ತರೇ ಗಮ್ಭೀರಾಯ ಘನವನಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾಯ ಗಿರಿಗುಹಾಯ ಸತ್ತಾಹವದ್ದಲಿಕಾಯ ವತ್ತಮಾನಾಯ ಅನ್ತರಹಿತಸೂರಿಯಾಲೋಕೇ ಕಾಲೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತಿ। ಅಥ ರತ್ತಿಂ ರವನಕಸಕುಣಾ ಉಲೂಕಾದಯೋ ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕಸಮಯೇಪಿ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಸಮನ್ಧಕಾರೇ ನಿಲೀನಾ ರತ್ತಿಸಞ್ಞಾಯ ವಾ ಅಞ್ಞೇಹಿ ವಾ ಕಾರಣೇಹಿ ರವನ್ತಿ। ಸೋ ತೇಸಂ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ದಿವಾಯೇವ ಸಮಾನಂ ರತ್ತೀತಿ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ। ಏವಂ ಸಕುಣರುತತೋ ಏವಂಸಞ್ಞಿನೋ ಹೋನ್ತೀತಿ। **ಇದಮಹ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಅಹಂ ಏವಂ ಸಞ್ಜಾನನಂ । **ಸಮ್ಮೋಹವಿಹಾರಸ್ಮಿಂ ವದಾಮೀ**ತಿ ಸಮ್ಮೋಹವಿಹಾರಪರಿಯಾಪನ್ನಂ ಅನ್ತೋಗಧಂ, ಸಮ್ಮೋಹವಿಹಾರಾನಂ ಅಞ್ಞತರಂ ವದಾಮೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಅಹಂ ಖೋ ಪನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ…ಪೇ॰… ಸಞ್ಜಾನಾಮೀತಿ ಪಾಕಟೋ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ರತ್ತಿನ್ದಿವಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಸತ್ತಾಹವದ್ದಲೇಪಿ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯೇಸು ಅದಿಸ್ಸಮಾನೇಸುಪಿ ಜಾನಾತಿಯೇವ "ಏತ್ತಕಂ ಪುರೇಭತ್ತಕಾಲೋ ಗತೋ, ಏತ್ತಕಂ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಕಾಲೋ, ಏತ್ತಕಂ ಪಠಮಯಾಮೋ, ಏತ್ತಕಂ ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮೋ, ಏತ್ತಕಂ ಪಚ್ಛಿಮಯಾಮೋ"ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ। ಅನಚ್ಛರಿಯಞ್ಚೇತಂ ಯಂ ಪೂರಿತಪಾರಮೀ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಏವಂ ಜಾನಾತಿ। ಪದೇಸಞಾಣೇ ಠಿತಾನಂ ಸಾವಕಾನಮ್ಪಿ ಹಿ ರತ್ತಿನ್ದಿವಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಪಾಕಟೋ ಹೋತಿ।

ಕಲ್ಯಾಣಿಯಮಹಾವಿಹಾರೇ ಕಿರ ಗೋದತ್ತತ್ಥೇರೋ ದ್ವಙ್ಗುಲಕಾಲೇ ಭತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಙ್ಗುಲಕಾಲೇ ಭುಞ್ಜತಿ। ಸೂರಿಯೇ ಅದಿಸ್ಸಮಾನೇಪಿ ಪಾತೋಯೇವ ಸೇನಾಸನಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ತಾಯ ವೇಲಾಯ ನಿಕ್ಖಮತಿ। ಏಕದಿವಸಂ ಆರಾಮಿಕಾ ''ಸ್ವೇ ಥೇರಸ್ಸ ನಿಕ್ಖಮನಕಾಲೇ ಪಸ್ಸಾಮಾ''ತಿ ಭತ್ತಂ ಸಮ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಕಾಲತ್ಥಮ್ಭಮೂಲೇ ನಿಸೀದಿಂಸು। ಥೇರೋ ದ್ವಙ್ಗುಲಕಾಲೇಯೇವ ನಿಕ್ಖಮತಿ। ತತೋ ಪಭುತಿ ಕಿರ ಸೂರಿಯೇ ಅದಿಸ್ಸಮಾನೇಪಿ ಥೇರಸ್ಸ ನಿಕ್ಖಮನಸಞ್ಞಾಯ ಏವ ಭೇರಿಂ ಆಕೋಟೇನ್ತಿ।

ಅಜಗರವಿಹಾರೇಪಿ ಕಾಳದೇವತ್ಥೇರೋ ಅನ್ತೋವಸ್ಸೇ ಯಾಮಗಣ್ಡಿಕಂ ಪಹರತಿ, ಆಚಿಣ್ಣಮೇತಂ ಥೇರಸ್ಸ। ನ ಚ ಯಾಮಯನ್ತನಾಳಿಕಂ ಪಯೋಜೇತಿ, ಅಞ್ಞೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಪಯೋಜೇನ್ತಿ। ಅಥ ನಿಕ್ಖನ್ತೇ ಪಠಮೇ ಯಾಮೇ ಥೇರೇ ಮುಗ್ಗರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಠಿತಮತ್ತೇಯೇವ ಏಕಂ ದ್ವೇ ವಾರೇ ಪಹರನ್ತೇಯೇವ ವಾ ಯಾಮಯನ್ತಂ ಪತತಿ, ಏವಂ ತೀಸು ಯಾಮೇಸು ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಥೇರೋ ಪಾತೋಯೇವ ಗಾಮಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಆದಾಯ ವಿಹಾರಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಭೋಜನವೇಲಾಯ ಪತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದಿವಾ ವಿಹಾರಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ। ಭಿಕ್ಖೂ ಕಾಲತ್ಥಮ್ಭಂ ದಿಸ್ವಾ ಥೇರಸ್ಸ ಅದಿಸ್ವಾ ಆಗಮನತ್ಥಾಯ ಪೇಸೇನ್ತಿ। ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಥೇರಂ ದಿವಾ ವಿಹಾರಟ್ಠಾನಾ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಮೇವ ವಾ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ವಾ ಪಸ್ಸತಿ। ಏವಂ ಪದೇಸಞಾಣೇ ಠಿತಾನಂ ಸಾವಕಾನಮ್ಪಿ ರತ್ತಿನ್ದಿವಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಪಾಕಟೋ ಹೋತಿ, ಕಿಮಙ್ಗಂ ಪನ ಬೋಧಿಸತ್ತಾನನ್ತಿ।

ಯಂ ಖೋ ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ...ಪೇ॰... ವದೇಯ್ಯಾತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ''ಯಂ ಖೋ ತಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಅಸಮ್ಮೋಹಧಮ್ಮೋ ಸತ್ತೋ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ...ಪೇ॰... ಸುಖಾಯ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನ''ನ್ತಿ ವಚನಂ ವದಮಾನೋ ಕೋಚಿ ಸಮ್ಮಾ ವದೇಯ್ಯ, ಸಮ್ಮಾ ವದಮಾನೋ ಸಿಯಾ, ನ ವಿತಥವಾದೀ ಅಸ್ಸ। ಮಮೇವ ತಂ ವಚನಂ ವದಮಾನೋ ಸಮ್ಮಾ ವದೇಯ್ಯ, ಸಮ್ಮಾ ವದಮಾನೋ ಸಿಯಾ, ನ ವಿತಥವಾದೀ ಅಸ್ಸಾತಿ ಏವಂ ಪದಸಮ್ಬನ್ಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ತತ್ಥ **ಅಸಮ್ಮೋಹಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಅಸಮ್ಮೋಹಸಭಾವೋ। **ಲೋಕೇ**ತಿ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ। **ಬಹುಜನಹಿತಾಯಾ**ತಿ ಬಹುಜನಸ್ಸ ಹಿತತ್ಥಾಯ, ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕಹಿತೂಪದೇಸಕೋತಿ। **ಬಹುಜನಸುಖಾಯಾ**ತಿ ಬಹುಜನಸ್ಸ ಸುಖತ್ಥಾಯ, ಚಾಗಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಉಪಕರಣಸುಖಸ್ಸ ದಾಯಕೋತಿ। **ಲೋಕಾನುಕಮ್ಪಾಯಾ**ತಿ ಲೋಕಸ್ಸ ಅನುಕಮ್ಪತ್ಥಾಯ, ಮೇತ್ತಾಕರುಣಾಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಮಾತಾಪಿತರೋ ವಿಯ ಲೋಕಸ್ಸ ರಕ್ಖಿತಾ ಗೋಪಯಿತಾತಿ। **ಅತ್ಥಾಯ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನ**ನ್ತಿ ಇಧ ದೇವಮನುಸ್ಸಗ್ಗಹಣೇನ ಚ ಭಬ್ಬಪುಗ್ಗಲವೇನೇಯ್ಯಸತ್ತೇಯೇವ ಗಹೇತ್ವಾ ತೇಸಂ ನಿಬ್ಬಾನಮಗ್ಗಫಲಾಧಿಗಮಾಯ ಅತ್ತನೋ ಉಪ್ಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಅತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ಹಿ ವುತ್ತೇ ಪರಮತ್ಥತ್ಥಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಾಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಹಿತಾಯಾ**ತಿ ವುತ್ತೇ ತಂ ಸಮ್ಪಾಪಕಮಗ್ಗತ್ಥಾಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ನಿಬ್ಬಾನಸಮ್ಪಾಪಕಮಗ್ಗತೋ ಹಿ ಉತ್ತರಿ ಹಿತಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। **ಸುಖಾಯಾ**ತಿ ವುತ್ತೇ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸುಖತ್ಥಾಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ತತೋ ಉತ್ತರಿ ಸುಖಾಭಾವತೋ। ವುತ್ತಞ್ಚೇತಂ ''ಅಯಂ ಸಮಾಧಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಸುಖೋ ಚೇವ ಆಯತಿಞ್ಚ ಸುಖವಿಪಾಕೋ''ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೫೫; ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೨೭; ವಿಭ॰ ೮೦೪)।

ಅಸಮ್ಮೋಹವಿಹಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಾದಿವಣ್ಣನಾ

೫೧. ಏವಂ ಭಗವಾ ಬುದ್ಧಗುಣಪಟಿಲಾಭಾವಸಾನಂ ಅತ್ತನೋ ಅಸಮ್ಮೋಹವಿಹಾರಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಯಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ತಂ ಕೋಟಿಪ್ಪತ್ತಂ ಅಸಮ್ಮೋಹವಿಹಾರಂ ಅಧಿಗತೋ, ತಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗತೋ ಪಭುತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಆರದ್ಧಂ ಖೋ ಪನ ಮೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಕೇಚಿ ಪನಾಹು “ಇಮಂ ಅಸಮ್ಮೋಹವಿಹಾರಂ ಸುತ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಚಿತ್ತಮೇವಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ‘ಕಾಯ ನು ಖೋ ಪಟಿಪದಾಯ ಇಮಂ ಪತ್ತೋ’ತಿ, ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಮಞ್ಞಾಯ ಇಮಾಯಾಹಂ ಪಟಿಪದಾಯ ಇಮಂ ಉತ್ತಮಂ ಅಸಮ್ಮೋಹವಿಹಾರಂ ಪತ್ತೋತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಏವಮಾಹಾ”ತಿ।

ತತ್ಥ **ಆರದ್ಧಂ ಖೋ ಪನ ಮೇ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ವೀರಿಯಂ ಅಹೋಸೀ**ತಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ನ ಮಯಾ ಅಯಂ ಉತ್ತಮೋ ಅಸಮ್ಮೋಹವಿಹಾರೋ ಕುಸೀತೇನ ಮುಟ್ಠಸ್ಸತಿನಾ ಸಾರದ್ಧಕಾಯೇನ ವಿಕ್ಖಿತ್ತಚಿತ್ತೇನ ವಾ ಅಧಿಗತೋ, ಅಪಿಚ ಖೋ ತದಧಿಗಮಾಯ ಆರದ್ಧಂ ಖೋ ಪನ ಮೇ ವೀರಿಯಂ ಅಹೋಸಿ, ಬೋಧಿಮಣ್ಡೇ ನಿಸಿನ್ನೇನ ಮಯಾ ಚತುರಙ್ಗವೀರಿಯಂ ಆರದ್ಧಂ ಅಹೋಸಿ, ಪಗ್ಗಹಿತಂ ಅಸಿಥಿಲಪ್ಪವತ್ತಿತನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಆರದ್ಧತ್ತಾಯೇವ ಚ ಮೇತಂ **ಅಸಲ್ಲೀನಂ** ಅಹೋಸಿ।

ಉಪಟ್ಠಿತಾ ಸತಿ ಅಸಮ್ಮುಟ್ಠಾತಿ ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ವೀರಿಯಮೇವ, ಸತಿಪಿ ಮೇ ಆರಮ್ಮಣಾಭಿಮುಖೀಭಾವೇನ ಉಪಟ್ಠಿತಾ ಅಹೋಸಿ। ಉಪಟ್ಠಿತತ್ತಾಯೇವ ಚ ಅಸಮ್ಮುಟ್ಠಾ। **ಪಸ್ಸದ್ಧೋ ಕಾಯೋ**ತಿ ಕಾಯಚಿತ್ತಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿವಸೇನ ಕಾಯೋಪಿ ಮೇ ಪಸ್ಸದ್ಧೋ ಅಹೋಸಿ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ನಾಮಕಾಯೇ ಪಸ್ಸದ್ಧೇ ರೂಪಕಾಯೋಪಿ ಪಸ್ಸದ್ಧೋಯೇವ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ನಾಮಕಾಯೋ ರೂಪಕಾಯೋತಿ ಅವಿಸೇಸೇತ್ವಾವ ಪಸ್ಸದ್ಧೋ ಕಾಯೋತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಸಾರದ್ಧೋ**ತಿ ಸೋ ಚ ಖೋ ಪಸ್ಸದ್ಧತ್ತಾಯೇವ ಅಸಾರದ್ಧೋ, ವಿಗತದರಥೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಸಮಾಹಿತಂ ಚಿತ್ತಂ ಏಕಗ್ಗ**ನ್ತಿ ಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ಮೇ ಸಮ್ಮಾ ಆಹಿತಂ ಸುಟ್ಠು ಠಪಿತಂ ಅಪ್ಪಿತಂ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ। ಸಮಾಹಿತತ್ತಾ ಏವ ಚ ಏಕಗ್ಗಂ ಅಚಲಂ ನಿಪ್ಫನ್ದನನ್ತಿ, ಏತ್ತಾವತಾ ಝಾನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಾ ಕಥಿತಾ ಹೋತಿ।

ಇದಾನಿ ಇಮಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಅಧಿಗತಂ ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ವಿಜ್ಜಾತ್ತಯಪರಿಯೋಸಾನಂ ವಿಸೇಸಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಸೋ ಖೋ ಅಹ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ವಿವಿಚ್ಚೇವ ಕಾಮೇಹಿ...ಪೇ॰... ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹಾಸಿ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ತಾವ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ಪಥವೀಕಸಿಣಕಥಾಯಂ ವುತ್ತಂ। ಕೇವಲಞ್ಹಿ ತತ್ಥ “ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತೀ”ತಿ ಆಗತಂ, ಇಧ “ವಿಹಾಸಿ”ನ್ತಿ, ಅಯಮೇವ ವಿಸೇಸೋ। ಕಿಂ ಕತ್ವಾ ಪನ ಭಗವಾ ಇಮಾನಿ ಝಾನಾನಿ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹಾಸೀತಿ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಭಾವೇತ್ವಾ। ಕತರಂ? ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ।

ಇಮಾನಿ ಚ ಪನ ಚತ್ತಾರಿ ಝಾನಾನಿ ಕೇಸಞ್ಚಿ ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತತ್ಥಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಕೇಸಞ್ಚಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಾದಕಾನಿ, ಕೇಸಞ್ಚಿ ಅಭಿಞ್ಞಾಪಾದಕಾನಿ, ಕೇಸಞ್ಚಿ ನಿರೋಧಪಾದಕಾನಿ, ಕೇಸಞ್ಚಿ ಭವೋಕ್ಕಮನತ್ಥಾನಿ। ತತ್ಥ ಖೀಣಾಸವಾನಂ ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತತ್ಥಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ತೇ ಹಿ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಏಕಗ್ಗಚಿತ್ತಾ ಸುಖಂ ದಿವಸಂ ವಿಹರಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ಇಚ್ಚೇವಂ ಕಸಿಣಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೇನ್ತಿ। ಸೇಕ್ಖಪುಥುಜ್ಜನಾನಂ ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಸಮಾಹಿತೇನ ಚಿತ್ತೇನ ವಿಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೇನ್ತಾನಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಾದಕಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಯೇ ಪನ ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ಅಭಿಞ್ಞಾಪಾದಕಜ್ಝಾನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾಯ “ಏಕೋಪಿ ಹುತ್ವಾ ಬಹುಧಾ ಹೋತೀ”ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೩೮; ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೧೦೨) ವುತ್ತನಯಾ ಅಭಿಞ್ಞಾಯೋ ಪತ್ಥೇನ್ತಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೇನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಪಾದಕಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಯೇ ಪನ ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸತ್ತಾಹಂ ಅಚಿತ್ತಾ ಹುತ್ವಾ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ನಿರೋಧಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪತ್ವಾ ಸುಖಂ ವಿಹರಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೇನ್ತಿ, ತೇಸಂ ನಿರೋಧಪಾದಕಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಯೇ ಪನ ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ಅಪರಿಹೀನಜ್ಝಾನಾ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೇನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಭವೋಕ್ಕಮನತ್ಥಾನಿ ಹೋನ್ತಿ।

ಭಗವತಾ ಪನಿದಂ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ಬೋಧಿರುಕ್ಖಮೂಲೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತಂ, ತಂ ತಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಾದಕಞ್ಚೇವ ಅಹೋಸಿ ಅಭಿಞ್ಞಾಪಾದಕಞ್ಚ ಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚಸಾಧಕಞ್ಚ, ಸಬ್ಬಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಗುಣದಾಯಕನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೫೨. ಯೇಸಞ್ಚ ಗುಣಾನಂ ದಾಯಕಂ ಅಹೋಸಿ, ತೇಸಂ ಏಕದೇಸಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಸೋ ಏವಂ ಸಮಾಹಿತೇ ಚಿತ್ತೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ದ್ವಿನ್ನಂ ವಿಜ್ಜಾನಂ ಅನುಪದವಣ್ಣನಾ ಚೇವ ಭಾವನಾನಯೋ ಚ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವಿತ್ಥಾರಿತೋ। ಕೇವಲಞ್ಹಿ ತತ್ಥ "ಸೋ ಏವಂ ಸಮಾಹಿತೇ ಚಿತ್ತೇ…ಪೇ॰… ಅಭಿನಿನ್ನಾಮೇತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ಇಧ "ಅಭಿನಿನ್ನಾಮೇಸಿ"ನ್ತಿ। **ಅಯಂ ಖೋ ಮೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ**ತಿ ಅಯಞ್ಚ ಅಪ್ಪನಾವಾರೋ ತತ್ಥ ಅನಾಗತೋತಿ ಅಯಮೇವ ವಿಸೇಸೋ। ತತ್ಥ **ಸೋತಿ** ಸೋ ಅಹಂ। **ಅಭಿನಿನ್ನಾಮೇಸಿನ್ತಿ** ಅಭಿನೀಹರಿಂ। ಅಭಿನಿನ್ನಾಮೇಸಿನ್ತಿ ಚ ವಚನತೋ **ಸೋತಿ** ಏತ್ಥ ಸೋ ಅಹನ್ತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಯಸ್ಮಾ ಚಿದಂ ಭಗವತೋ ವಸೇನ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿಞಾಣಂ ಆಗತಂ, ತಸ್ಮಾ "ಸೋ ತತೋ ಚುತೋ ಇಧೂಪಪನ್ನೋ"ತಿ ಏತ್ಥ ಏವಂ ಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಏತ್ಥ ಹಿ **ಸೋ ತತೋ ಚುತೋತಿ** ಪಟಿನಿವತ್ತನ್ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಂ। ತಸ್ಮಾ **ಇಧೂಪಪನ್ನೋತಿ** ಇಮಿಸ್ಸಾ ಇಧೂಪಪತ್ತಿಯಾ ಅನನ್ತರಂ। **ಅಮುತ್ರ ಉದಪಾದಿನ್ತಿ** ತುಸಿತಭವನಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ತತ್ರಾಪಾಸಿಂ ಏವಂನಾಮೋತಿ** ತತ್ರಾಪಿ ತುಸಿತಭವನೇ ಸೇತಕೇತು ನಾಮ ದೇವಪುತ್ತೋ ಅಹೋಸಿಂ। **ಏವಂಗೋತ್ತೋತಿ** ತಾಹಿ ದೇವತಾಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕಗೋತ್ತೋ। **ಏವಂವಣ್ಣೋತಿ** ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋ। **ಏವಮಾಹಾರೋತಿ** ದಿಬ್ಬಸುಧಾಹಾರೋ। **ಏವಂಸುಖದುಕ್ಖಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀತಿ** ಏವಂ ದಿಬ್ಬಸುಖಪಟಿಸಂವೇದೀ। ದುಕ್ಖಂ ಪನ ಸಙ್ಖಾರದುಕ್ಖಮತ್ತಮೇವ । **ಏವಮಾಯುಪರಿಯನ್ತೋತಿ** ಏವಂ ಸತ್ತಪಞ್ಞಾಸವಸ್ಸಕೋಟಿಸಟ್ಠಿವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಾಯುಪರಿಯನ್ತೋ। **ಸೋ ತತೋ ಚುತೋತಿ** ಸೋ ಅಹಂ ತತೋ ತುಸಿತಭವನತೋ ಚುತೋ। **ಇಧೂಪಪನ್ನೋತಿ** ಇಧ ಮಹಾಮಾಯಾಯ ದೇವಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ।

ಅಯಂ ಖೋ ಮೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾತಿಆದೀಸು **ಮೇತಿ** ಮಯಾ। **ವಿಜ್ಜಾತಿ** ವಿದಿತಕರಣಟ್ಠೇನ ವಿಜ್ಜಾ। ಕಿಂ ವಿದಿತಂ ಕರೋತಿ? ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ। **ಅವಿಜ್ಜಾತಿ** ತಸ್ಸೇವ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಸ್ಸ ಅವಿದಿತಕರಣಟ್ಠೇನ ತಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದಕೋ ಮೋಹೋ ವುಚ್ಚತಿ। **ತಮೋತಿ** ಸ್ವೇವ ಮೋಹೋ ಪಟಿಚ್ಛಾದಕಟ್ಠೇನ "ತಮೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಆಲೋಕೋತಿ** ಸಾಯೇವ ವಿಜ್ಜಾ ಓಭಾಸಕರಣಟ್ಠೇನ "ಆಲೋಕೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ವಿಜ್ಜಾ ಅಧಿಗತಾತಿ ಅಯಂ ಅತ್ಥೋ, ಸೇಸಂ ಪಸಂಸಾವಚನಂ। ಯೋಜನಾ ಪನೇತ್ಥ ಅಯಂ ಖೋ ಮೇ ವಿಜ್ಜಾ ಅಧಿಗತಾ, ತಸ್ಸ ಮೇ ಅಧಿಗತವಿಜ್ಜಸ್ಸ ಅವಿಜ್ಜಾ ವಿಹತಾ, ವಿನಟ್ಠಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ ವಿಜ್ಜಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ। ಏಸ ನಯೋ ಇತರಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಪದದ್ವಯೇ।

ಯಥಾ ತನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ಯಥಾತಿ** ಓಪಮ್ಮೇ। **ತನ್ತಿ** ನಿಪಾತೋ। ಸತಿಯಾ ಅವಿಪ್ಪವಾಸೇನ **ಅಪ್ಪಮತ್ತಸ್ಸ**। ವೀರಿಯಾತಾಪೇನ **ಆತಾಪಿನೋ**। ಕಾಯೇ ಚ ಜೀವಿತೇ ಚ ಅನಪೇಕ್ಖತಾಯ **ಪಹಿತತ್ತಸ್ಸ,** ಪೇಸಿತತ್ತಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ "ಯಥಾ ಅಪ್ಪಮತ್ತಸ್ಸ ಆತಾಪಿನೋ ಪಹಿತತ್ತಸ್ಸ ವಿಹರತೋ ಅವಿಜ್ಜಾ ವಿಹಞ್ಞೇಯ್ಯ, ವಿಜ್ಜಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। ತಮೋ ವಿಹಞ್ಞೇಯ್ಯ, ಆಲೋಕೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। ಏವಮೇವ ಮಮ ಅವಿಜ್ಜಾ ವಿಹತಾ, ವಿಜ್ಜಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ। ತಮೋ ವಿಹತೋ, ಆಲೋಕೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ। ಏತಸ್ಸ ಮೇ ಪಧಾನಾನುಯೋಗಸ್ಸ ಅನುರೂಪಮೇವ ಫಲಂ ಲದ್ಧ"ನ್ತಿ।

ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞಾಣಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೫೩. ಚುತೂಪಪಾತಕಥಾಯಂ ಯಸ್ಮಾ ಇಧ ಭಗವತೋ ವಸೇನ ಪಾಳಿ ಆಗತಾ, ತಸ್ಮಾ "ಪಸ್ಸಾಮಿ ಪಜಾನಾಮೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ಅಯಂ ವಿಸೇಸೋ। ಸೇಸಂ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವುತ್ತಸದಿಸಮೇವ।

ಏತ್ಥ ಪನ **ವಿಜ್ಜಾತಿ** ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞಾಣವಿಜ್ಜಾ। **ಅವಿಜ್ಜಾತಿ** ಸತ್ತಾನಂ ಚುತಿಪಟಿಸನ್ಧಿಪಟಿಚ್ಛಾದಿಕಾ ಅವಿಜ್ಜಾ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಪೂರಿತಪಾರಮೀನಂ ಮಹಾಸತ್ತಾನಂ ಪರಿಕಮ್ಮಕಿಚ್ಚಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ತೇ ಹಿ ಚಿತ್ತೇ ಅಭಿನಿನ್ನಾಮಿತಮತ್ತೇಯೇವ ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಿ, ದಿಬ್ಬೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ಸತ್ತೇ ಪಸ್ಸನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಯೋ ತತ್ಥ ಪರಿಕಮ್ಮಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಭಾವನಾನಯೋ ವುತ್ತೋ, ನ ತೇನ ಇಧ ಅತ್ಥೋತಿ।

ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞಾಣಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಆಸವಕ್ಖಯಞಾಣಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೫೪. ತತಿಯವಿಜ್ಜಾಯ **ಸೋ ಏವಂ ಸಮಾಹಿತೇ ಚಿತ್ತೇತಿ** ವಿಪಸ್ಸನಾಪಾದಕಂ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಚಿತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಆಸವಾನಂ ಖಯಞಾಣಾಯಾತಿ** ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣತ್ಥಾಯ। ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ ಹಿ ಆಸವವಿನಾಸನತೋ ಆಸವಾನಂ ಖಯೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತತ್ರ ಚೇತಂ ಞಾಣಂ, ತಪ್ಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾತಿ। **ಚಿತ್ತಂ ಅಭಿನಿನ್ನಾಮೇಸಿ**ನ್ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಚಿತ್ತಂ ಅಭಿನೀಹರಿಂ। **ಸೋ ಇದಂ ದುಕ್ಖ**ನ್ತಿ ಏವಮಾದೀಸು "ಏತ್ತಕಂ ದುಕ್ಖಂ, ನ ಇತೋ ಭಿಯ್ಯೋ"ತಿ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ ಸರಸಲಕ್ಖಣಪಟಿವೇಧೇನ ಯಥಾಭೂತಂ ಅಬ್ಭಞ್ಞಾಸಿಂ ಜಾನಿಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿಂ। ತಸ್ಸ ಚ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಕಂ ತಣ್ಹಂ **ಅಯಂ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋತಿ**। ತದುಭಯಮ್ಪಿ ಯಂ ಠಾನಂ ಪತ್ವಾ ನಿರುಜ್ಝತಿ, ತಂ ತೇಸಂ ಅಪ್ಪವತ್ತಿಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ **ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧೋತಿ**। ತಸ್ಸ ಸಮ್ಪಾಪಕಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ **ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾತಿ** ಸರಸಲಕ್ಖಣಪಟಿವೇಧೇನ ಯಥಾಭೂತಂ ಅಬ್ಭಞ್ಞಾಸಿಂ ಜಾನಿಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿನ್ತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಏವಂ ಸರೂಪತೋ ಸಚ್ಚಾನಿ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಕಿಲೇಸವಸೇನ ಪರಿಯಾಯತೋ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಇಮೇ ಆಸವಾತಿ**ಆದಿಮಾಹ। **ತಸ್ಸ ಮೇ ಏವಂ ಜಾನತೋ ಏವಂ ಪಸ್ಸತೋತಿ** ತಸ್ಸ ಮಯ್ಹಂ ಏವಂ ಜಾನನ್ತಸ್ಸ ಏವಂ ಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ। ಸಹ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಕೋಟಿಪ್ಪತ್ತಂ ಮಗ್ಗಂ ಕಥೇತಿ। **ಕಾಮಾಸವಾತಿ** ಕಾಮಾಸವತೋ। **ವಿಮುಚ್ಚಿತ್ಥಾತಿ** ಇಮಿನಾ ಫಲಕ್ಖಣಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಹಿ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುಚ್ಚತಿ, ಫಲಕ್ಖಣೇ ವಿಮುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ವಿಮುತ್ತಸ್ಮಿಂ ವಿಮುತ್ತಮಿತಿ ಞಾಣ**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಖೀಣಾ ಜಾತೀತಿ**ಆದೀಹಿ ತಸ್ಸ ಭೂಮಿಂ, ತೇನ ಹಿ ಞಾಣೇನ ಭಗವಾ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತೋ "ಖೀಣಾ ಜಾತೀ"ತಿಆದೀನಿ ಅಬ್ಭಞ್ಞಾಸಿ। ಕತಮಾ ಪನ ಭಗವತೋ ಜಾತಿ ಖೀಣಾ, ಕಥಞ್ಚ ನಂ ಅಬ್ಭಞ್ಞಾಸೀತಿ? ನ ತಾವಸ್ಸ ಅತೀತಾ ಜಾತಿ ಖೀಣಾ, ಪುಬ್ಬೇವ ಖೀಣತ್ತಾ, ನ ಅನಾಗತಾ, ಅನಾಗತೇ ವಾಯಾಮಾಭಾವತೋ, ನ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾ, ವಿಜ್ಜಮಾನತ್ತಾ। ಯಾ ಪನ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅಭಾವಿತತ್ತಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ ಏಕಚತುಪಞ್ಚವೋಕಾರಭವೇಸು ಏಕಚತುಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಭೇದಾ ಜಾತಿ, ಸಾ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಭಾವಿತತ್ತಾ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮತಂ ಆಪಜ್ಜನೇನ ಖೀಣಾ, ತಂ ಸೋ ಮಗ್ಗಭಾವನಾಯ ಪಹೀನಕಿಲೇಸೇ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ "ಕಿಲೇಸಾಭಾವೇ ವಿಜ್ಜಮಾನಮ್ಪಿ ಕಮ್ಮಂ ಆಯತಿಂ ಅಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಂ ಹೋತೀ"ತಿ ಜಾನನ್ತೋ ಅಬ್ಭಞ್ಞಾಸಿ।

ವುಸಿತನ್ತಿ ವುತ್ಥಂ ಪರಿವುತ್ಥಂ, ಕತಂ ಚರಿತಂ ನಿಟ್ಠಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯ**ನ್ತಿ ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ, ಪುಥುಜ್ಜನಕಲ್ಯಾಣಕೇನ ಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸತ್ತಸೇಕ್ಖಾ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಂ ವಸನ್ತಿ ನಾಮ, ಖೀಣಾಸವೋ ವುತ್ಥವಾಸೋ। ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಅತ್ತನೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತೋ "ವುಸಿತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯ"ನ್ತಿ ಅಬ್ಭಞ್ಞಾಸಿ। **ಕತಂ ಕರಣೀಯ**ನ್ತಿ ಚತೂಸು ಸಚ್ಚೇಸು ಚತೂಹಿ ಮಗ್ಗೇಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾಪಹಾನಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಭಾವನಾವಸೇನ ಸೋಳಸವಿಧಮ್ಪಿ ಕಿಚ್ಚಂ ನಿಟ್ಠಾಪಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪುಥುಜ್ಜನಕಲ್ಯಾಣಕಾದಯೋ ಹಿ ತಂ ಕಿಚ್ಚಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಖೀಣಾಸವೋ ಕತಕರಣೀಯೋ। ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಅತ್ತನೋ ಕರಣೀಯಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತೋ "ಕತಂ ಕರಣೀಯ"ನ್ತಿ ಅಬ್ಭಞ್ಞಾಸಿ।

ನಾಪರಂ ಇತ್ಥತ್ತಾಯಾತಿ ಇದಾನಿ ಪುನ ಇತ್ಥಭಾವಾಯ ಏವಂಸೋಳಸಕಿಚ್ಚಭಾವಾಯ, ಕಿಲೇಸಕ್ಖಯಾಯ ವಾ ಮಗ್ಗಭಾವನಾಕಿಚ್ಚಂ ಮೇ ನತ್ಥೀತಿ ಅಬ್ಭಞ್ಞಾಸಿ। ಅಥ ವಾ **ಇತ್ಥತ್ತಾಯಾತಿ** ಇತ್ಥಭಾವತೋ ಇಮಸ್ಮಾ ಏವಂಪಕಾರಾ ಇದಾನಿ

ವತ್ತಮಾನಕ್ಖನ್ಧಸನ್ತಾನಾ ಅಪರಂ ಖನ್ಧಸನ್ತಾನಂ ಮಯ್ಹಂ ನತ್ಥಿ। ಇಮೇ ಪನ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ ಪರಿಞ್ಞಾತಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ ಛಿನ್ನಮೂಲಕಾ ರುಕ್ಖಾ ವಿಯ। ತೇ ಚರಿಮಕವಿಞ್ಞಾಣನಿರೋಧೇನ ಅನುಪಾದಾನೋ ವಿಯ ಜಾತವೇದೋ ನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಅಬ್ಭಞ್ಞಾಸಿ।

ಇದಾನಿ ಏವಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಪರಿಗ್ಗಹಿತಂ ಆಸವಾನಂ ಖಯಞಾಣಾಧಿಗಮಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ, **ಅಯಂ ಖೋ ಮೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ವಿಜ್ಜಾ**ತಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣವಿಜ್ಜಾ। **ಅವಿಜ್ಜಾ**ತಿ ಚತುಸಚ್ಚಪಟಿಚ್ಛಾದಿಕಾ ಅವಿಜ್ಜಾ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ಏತ್ತಾವತಾ ಚ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಞಾಣೇನ ಅತೀತಂಸಞಾಣಂ, ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುನಾ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾನಾಗತಂಸಞಾಣಂ, ಆಸವಕ್ಖಯೇನ ಸಕಲಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಗುಣನ್ತಿ ಏವಂ ತೀಹಿ ವಿಜ್ಜಾಹಿ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಗುಣೇ ಸಙ್ಗಹೇತ್ವಾ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ಅಸಮ್ಮೋಹವಿಹಾರಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ದಸ್ಸೇಸಿ।

ಆಸವಕ್ಖಯಞಾಣಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅರಞ್ಞವಾಸಕಾರಣವಣ್ಣನಾ

೩೫. ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಕಿರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ – "ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪಟಿಜಾನಾತಿ, ಅಜ್ಜಾಪಿ ಚ ಅರಞ್ಞವಾಸಂ ನ ವಿಜಹತಿ, ಅತ್ಥಿ ನು ಖ್ವಸ್ಸ ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಕರಣೀಯ"ನ್ತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಇಮಿನಾ ಅಜ್ಝಾಸಯಾನುಸನ್ಧಿನಾ, **ಸಿಯಾ ಖೋ ಪನ ತೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸಿಯಾ ಖೋ ಪನ ತೇ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಏವಮಸ್ಸಾ**ತಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕದಾಚಿ ತುಯ್ಹಂ ಏವಂ ಭವೇಯ್ಯ। **ನ ಖೋ ಪನೇತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಏವಂ ದಟ್ಠಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಏತಂ ಖೋ ಪನ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ತಯಾ ಮಯ್ಹಂ ಪನ್ತಸೇನಾಸನಪಟಿಸೇವನಂ ಅವೀತರಾಗಾದಿತಾಯಾತಿ ಏವಂ ನ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಏವಂ ಪನ್ತಸೇನಾಸನಪಟಿಸೇವನೇ ಅಕಾರಣಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಕಾರಣಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ದ್ವೇ ಖೋ ಅಹ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಅತ್ಥೋಯೇವ ಅತ್ಥವಸೋ। ತಸ್ಮಾ **ದ್ವೇ ಖೋ ಅಹಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಅತ್ಥವಸೇ**ತಿ ಅಹಂ ಖೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ದ್ವೇ ಅತ್ಥೇ ದ್ವೇ ಕಾರಣಾನಿ ಸಮ್ಪಸ್ಸಮಾನೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅತ್ತನೋ ಚ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮೋ** ನಾಮ ಅಯಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖೋ ಅತ್ತಭಾವೋ। **ಸುಖವಿಹಾರೋ** ನಾಮ ಚತುನ್ನಮ್ಪಿ ಇರಿಯಾಪಥವಿಹಾರಾನಂ ಫಾಸುತಾ, ಏಕಕಸ್ಸ ಹಿ ಅರಞ್ಞೇ ಅನ್ತಮಸೋ ಉಚ್ಚಾರಪಸ್ಸಾವಕಿಚ್ಚಂ ಉಪಾದಾಯ ಸಬ್ಬೇವ ಇರಿಯಾಪಥಾ ಫಾಸುಕಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸ್ಸ ಸುಖವಿಹಾರನ್ತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಪಚ್ಛಿಮಞ್ಚ ಜನತಂ ಅನುಕಮ್ಪಮಾನೋ**ತಿ ಕಥಂ ಅರಞ್ಞವಾಸೇನ ಪಚ್ಛಿಮಾ ಜನತಾ ಅನುಕಮ್ಪಿತಾ ಹೋತಿ? ಸದ್ಧಾಪಬ್ಬಜಿತಾ ಹಿ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಭಗವತೋ ಅರಞ್ಞವಾಸಂ ದಿಸ್ವಾ ಭಗವಾಪಿ ನಾಮ ಅರಞ್ಞಸೇನಾಸನಾನಿ ನ ಮುಞ್ಚತಿ, ಯಸ್ಸ ನೇವತ್ಥಿ ಪರಿಞ್ಞಾತಬ್ಬಂ ನ ಪಹಾತಬ್ಬಂ ನ ಭಾವೇತಬ್ಬಂ ನ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಂ, ಕಿಮಙ್ಗಂ ಪನ ಮಯನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ವಸಿತಬ್ಬಮೇವ ಮಞ್ಞಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಏವಂ ಖಿಪ್ಪಮೇವ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಕರಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಏವಂ ಪಚ್ಛಿಮಾ ಜನತಾ ಅನುಕಮ್ಪಿತಾ ಹೋತಿ। ಏತಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ "ಪಚ್ಛಿಮಞ್ಚ ಜನತಂ ಅನುಕಮ್ಪಮಾನೋ"ತಿ।

ಅರಞ್ಞವಾಸಕಾರಣವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ದೇಸನಾನುಮೋದನಾವಣ್ಣನಾ

೩೬. ತಂ ಸುತ್ವಾ ಅತ್ತಮನೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ **ಅನುಕಮ್ಪಿತರೂಪಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅನುಕಮ್ಪಿತರೂಪಾ**ತಿ ಅನುಕಮ್ಪಿತಜಾತಿಕಾ ಅನುಕಮ್ಪಿತಸಭಾವಾ। **ಜನತಾ**ತಿ ಜನಸಮೂಹೋ। **ಯಥಾ ತಂ ಅರಹತಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನಾ**ತಿ ಯಥಾ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಅನುಕಮ್ಪೇಯ್ಯ, ತಥೇವ ಅನುಕಮ್ಪಿತರೂಪಾತಿ।

ಏವಞ್ಚ ಪನ ವತ್ವಾ ಪುನ ತಂ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಅಬ್ಭನುಮೋದಮಾನೋ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ **ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ, ಭೋ ಗೋತಮಾ**ತಿ। ತತ್ಥಾಯಂ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಸದ್ದೋ ಖಯಸುನ್ದರಾಭಿರೂಪಅಬ್ಭನುಮೋದನೇಸು ದಿಸ್ಸತಿ। "ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾ, ಭನ್ತೇ, ರತ್ತಿ, ನಿಕ್ಖನ್ತೋ ಪಠಮೋ ಯಾಮೋ, ಚಿರನಿಸಿನ್ನೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ"ತಿಆದೀಸು (ಚೂಳವ॰ ೩೮೩; ಅ॰ ನಿ॰ ೮.೨೦) ಹಿ ಖಯೇ ದಿಸ್ಸತಿ। "ಅಯಂ ಇಮೇಸಂ ಚತುನ್ನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತತರೋ ಚ ಪಣೀತತರೋ ಚಾ"ತಿಆದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೧೦೦) ಸುನ್ದರೇ।

"ಕೋ ಮೇ ವನ್ದತಿ ಪಾದಾನಿ, ಇದ್ಧಿಯಾ ಯಸಸಾ ಜಲಂ।
ಅಭಿಕ್ಕನ್ತೇನ ವಣ್ಣೇನ, ಸಬ್ಬಾ ಓಭಾಸಯಂ ದಿಸಾ"ತಿ॥ -

ಆದೀಸು (ವಿ॰ ವ॰ ೮೫೭) ಅಭಿರೂಪೇ। "ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ, ಭನ್ತೇ"ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೫೦; ಪಾರಾ॰ ೧೫) ಅಬ್ಭನುಮೋದನೇ । ಇಧಾಪಿ ಅಬ್ಭನುಮೋದನೇಯೇವ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಅಬ್ಭನುಮೋದನೇ, ತಸ್ಮಾ ಸಾಧು ಸಾಧು ಭೋ, ಗೋತಮಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

"ಭಯೇ ಕೋಧೇ ಪಸಂಸಾಯಂ, ತುರಿತೇ ಕೋತೂಹಲಚ್ಛರೇ।
ಹಾಸೇ ಸೋಕೇ ಪಸಾದೇ ಚ, ಕರೇ ಆಮೇಡಿತಂ ಬುಧೋ"ತಿ॥ -

ಇಮಿನಾ ಚ ಲಕ್ಖಣೇನ ಇಧ ಪಸಾದವಸೇನ ಪಸಂಸಾವಸೇನ ಚಾಯಂ ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ ವುತ್ತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಥ ವಾ **ಅಭಿಕ್ಕನ್ತ**ನ್ತಿ ಅಭಿಕನ್ತಂ। ಅತಿಇಟ್ಠಂ ಅತಿಮನಾಪಂ, ಅತಿಸುನ್ದರನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ತತ್ಥ ಏಕೇನ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಸದ್ದೇನ ದೇಸನಂ ಥೋಮೇತಿ, ಏಕೇನ ಅತ್ತನೋ ಪಸಾದಂ। ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಯದಿದಂ ಭೋತೋ ಗೋತಮಸ್ಸ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ, ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ ಯದಿದಂ ಭೋತೋ ಗೋತಮಸ್ಸ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಆಗಮ್ಮ ಮಮ ಪಸಾದೋತಿ। ಭಗವತೋಯೇವ ವಾ ವಚನಂ ದ್ವೇ ದ್ವೇ ಅತ್ಥೇ ಸನ್ಧಾಯ ಥೋಮೇತಿ - ಭೋತೋ ಗೋತಮಸ್ಸ ವಚನಂ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ ದೋಸನಾಸನತೋ, ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ ಗುಣಾಧಿಗಮನತೋ, ತಥಾ ಸದ್ಧಾಜನನತೋ, ಪಞ್ಞಾಜನನತೋ, ಸಾತ್ಥತೋ, ಸಬ್ಯಞ್ಜನತೋ, ಉತ್ತಾನಪದತೋ, ಗಮ್ಭೀರತ್ಥತೋ, ಕಣ್ಣಸುಖತೋ, ಹದಯಙ್ಗಮತೋ, ಅನತ್ತುಕ್ಕಂಸನತೋ, ಅಪರವಮ್ಭನತೋ, ಕರುಣಾಸೀತಲತೋ, ಪಞ್ಞಾವದಾತತೋ, ಆಪಾಥರಮಣೀಯತೋ, ವಿಮದ್ದಕ್ಖಮತೋ, ಸುಯ್ಯಮಾನಸುಖತೋ, ವೀಮಂಸೀಯಮಾನಹಿತತೋತಿ ಏವಮಾದೀಹಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

ತತೋ ಪರಮ್ಪಿ ಚತೂಹಿ ಉಪಮಾಹಿ ದೇಸನಂಯೇವ ಥೋಮೇತಿ। ತತ್ಥ **ನಿಕ್ಕುಜ್ಜಿತ**ನ್ತಿ ಅಧೋಮುಖಠಪಿತಂ, ಹೇಟ್ಠಾಮುಖಜಾತಂ ವಾ। **ಉಕ್ಕುಜ್ಜೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಉಪರಿ ಮುಖಂ ಕರೇಯ್ಯ। **ಪಟಿಚ್ಛನ್ನ**ನ್ತಿ ತಿಣಪಣ್ಣಾದಿಚ್ಛಾದಿತಂ। **ವಿವರೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಉಗ್ಘಾಟೇಯ್ಯ। **ಮೂಳ್ಹಸ್ಸಾ**ತಿ ದಿಸಾಮೂಳ್ಹಸ್ಸ। **ಮಗ್ಗಂ ಆಚಿಕ್ಖೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಹತ್ಥೇ ಗಹೇತ್ವಾ "ಏಸ ಮಗ್ಗೋ"ತಿ ವದೇಯ್ಯ। **ಅನ್ಧಕಾರೇ**ತಿ ಕಾಳಪಕ್ಖಚಾತುದ್ದಸೀಅಡ್ಢರತ್ತಘನವನಸಣ್ಡಮೇಘಪಟಲೇಹಿ ಚತುರಙ್ಗೇ ತಮೇ, ಅಯಂ ತಾವ ಅನುತ್ತಾನಪದತ್ಥೋ।

ಅಯಂ ಪನ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಯೋಜನಾ - ಯಥಾ ಕೋಚಿ ನಿಕ್ಕುಜ್ಜಿತಂ ಉಕ್ಕುಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಏವಂ ಸದ್ಧಮ್ಮವಿಮುಖಂ ಅಸದ್ಧಮ್ಮೇ ಪತಿತಂ ಮಂ ಅಸದ್ಧಮ್ಮಾ ವುಟ್ಠಾಪೇನ್ತೇನ, ಯಥಾ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ ವಿವರೇಯ್ಯ । ಏವಂ ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಾಸನನ್ತರಧಾನತೋ ಪಭುತಿ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಗಹನಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ ಸಾಸನಂ ವಿವರನ್ತೇನ, ಯಥಾ ಮೂಳ್ಹಸ್ಸ ಮಗ್ಗಂ ಆಚಿಕ್ಖೇಯ್ಯ, ಏವಂ ಕುಮ್ಮಗ್ಗಮಿಚ್ಛಾಮಗ್ಗಪ್ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ಮೇ ಸಗ್ಗಮೋಕ್ಖಮಗ್ಗಂ ಆಚಿಕ್ಖನ್ತೇನ, ಯಥಾ ಅನ್ಧಕಾರೇ ತೇಲಪಜ್ಜೋತಂ ಧಾರೇಯ್ಯ, ಏವಂ ಮೋಹನ್ಧಕಾರೇ ನಿಮುಗ್ಗಸ್ಸ ಮೇ ಬುದ್ಧಾದಿರತನರೂಪಾನಿ ಅಪಸ್ಸತೋ

ತಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದಕಮೋಹನ್ಧಕಾರವಿದ್ಧಂಸಕದೇಸನಾಪಜ್ಜೋತಧಾರಣೇನ ಮಯ್ಹಂ ಭೋತಾ ಗೋತಮೇನ ಏತೇಹಿ ಪರಿಯಾಯೇಹಿ ಪಕಾಸಿತತ್ತಾ ಅನೇಕಪರಿಯಾಯೇನ ಧಮ್ಮೋ ಪಕಾಸಿತೋತಿ।

ದೇಸನಾನುಮೋದನಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಸನ್ನಾಕಾರವಣ್ಣನಾ

ಏವಂ ದೇಸನಂ ಥೋಮೇತ್ವಾ ಇಮಾಯ ದೇಸನಾಯ ರತನತ್ತಯಪಸನ್ನಚಿತ್ತೋ ಪಸನ್ನಾಕಾರಂ ಕರೋನ್ತೋ **ಏಸಾಹನ್ತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಏಸಾಹನ್ತಿ** ಏಸೋ ಅಹಂ। **ಭವನ್ತಂ ಗೋತಮಂ ಸರಣಂ ಗಚ್ಛಾಮೀತಿ** ಭವಂ ಮೇ ಗೋತಮೋ ಸರಣಂ ಪರಾಯಣಂ, ಅಘಸ್ಸ ತಾತಾ , ಹಿತಸ್ಸ ಚ ವಿಧಾತಾತಿ ಇಮಿನಾ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಭವನ್ತಂ ಗೋತಮಂ ಗಚ್ಛಾಮಿ, ಭಜಾಮಿ, ಸೇವಾಮಿ, ಪಯಿರುಪಾಸಾಮಿ, ಏವಂ ವಾ ಜಾನಾಮಿ, ಬುಜ್ಝಾಮೀತಿ। ಯೇಸಞ್ಹಿ ಧಾತೂನಂ ಗತಿಅತ್ಥೋ, ಬುದ್ಧಿಪಿ ತೇಸಂ ಅತ್ಥೋ। ತಸ್ಮಾ ಗಚ್ಛಾಮೀತಿ ಇಮಸ್ಸ ಜಾನಾಮಿ, ಬುಜ್ಝಾಮೀತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ। **ಧಮ್ಮಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಞ್ಚಾತಿ** ಏತ್ಥ ಪನ ಅಧಿಗತಮಗ್ಗೇ ಸಚ್ಛಿಕತನಿರೋಧೇ ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನೇ ಚ ಅಪಾಯೇಸು ಅಪತಮಾನೇ ಧಾರೇತೀತಿ **ಧಮ್ಮೋ,** ಸೋ ಅತ್ಥತೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ಚೇವ ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ - ‘‘ಯಾವತಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮಾ ಸಙ್ಖತಾ, ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ ತೇಸಂ ಅಗ್ಗಮಕ್ಖಾಯತೀ’’ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೩೪) ವಿತ್ಥಾರೋ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ಚೇವ ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಅರಿಯಫಲೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮೋಪಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಛತ್ತಮಾಣವಕವಿಮಾನೇ -

‘‘ರಾಗವಿರಾಗಮನೇಜಮಸೋಕಂ, ಧಮ್ಮಮಸಙ್ಖತಮಪ್ಪಟಿಕೂಲಂ।
ಮಧುರಮಿಮಂ ಪಗುಣಂ ಸುವಿಭತ್ತಂ, ಧಮ್ಮಮಿಮಂ ಸರಣತ್ಥಮುಪೇಹೀ’’ತಿ॥ (ವಿ॰ ವ॰ ೮೮೭)।

ಏತ್ಥ **ರಾಗವಿರಾಗೋತಿ** ಮಗ್ಗೋ ಕಥಿತೋ। **ಅನೇಜಮಸೋಕನ್ತಿ** ಫಲಂ। **ಧಮ್ಮಮಸಙ್ಖತನ್ತಿ** ನಿಬ್ಬಾನಂ। **ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಂ ಮಧುರಮಿಮಂ ಪಗುಣಂ ಸುವಿಭತ್ತನ್ತಿ** ಪಿಟಕತ್ತಯೇನ ವಿಭತ್ತಾ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಾತಿ। ದಿಟ್ಠಿಸೀಲಸಙ್ಘಾತೇನ ಸಂಹತೋತಿ **ಸಙ್ಘೋ,** ಸೋ ಅತ್ಥತೋ ಅಟ್ಠ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಸಮೂಹೋ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ವಿಮಾನೇ।

‘‘ಯತ್ಥ ಚ ದಿನ್ನಮಹಪ್ಫಲಮಾಹು, ಚತೂಸು ಸುಚೀಸು ಪುರಿಸಯುಗೇಸು।
ಅಟ್ಠ ಚ ಪುಗ್ಗಲ ಧಮ್ಮದಸಾ ತೇ, ಸಙ್ಘಮಿಮಂ ಸರಣತ್ಥಮುಪೇಹೀ’’ತಿ॥ (ವಿ॰ ವ॰ ೮೮೮)।

ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಙ್ಘೋ **ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ**। ಏತ್ತಾವತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ತೀಣಿ ಸರಣಗಮನಾನಿ ಪಟಿವೇದೇಸಿ।

ಪಸನ್ನಾಕಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸರಣಗಮನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

ಇದಾನಿ ತೇಸು ಸರಣಗಮನೇಸು ಕೋಸಲ್ಲತ್ಥಂ ಸರಣಂ, ಸರಣಗಮನಂ। ಯೋ ಚ ಸರಣಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಸರಣಗಮನಪ್ಪಭೇದೋ , ಸರಣಗಮನಸ್ಸ ಫಲಂ, ಸಂಕಿಲೇಸೋ, ಭೇದೋತಿ ಅಯಂ ವಿಧಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಪದತ್ಥತೋ ತಾವ ಹಿಂಸತೀತಿ **ಸರಣಂ,** ಸರಣಗತಾನಂ ತೇನೇವ ಸರಣಗಮನೇನ ಭಯಂ ಸನ್ತಾಸಂ ದುಕ್ಖಂ ದುಗ್ಗತಿಪರಿಕಿಲೇಸಂ ಹನತಿ ವಿನಾಸೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ, ರತನತ್ತಯಸ್ಸೇವೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ।

ಅಥ ವಾ ಹಿತೇ ಪವತ್ತನೇನ ಅಹಿತಾ ಚ ನಿವತ್ತನೇನ ಸತ್ತಾನಂ ಭಯಂ ಹಿಂಸತಿ ಬುದ್ಧೋ। ಭವಕನ್ತಾರಾ ಉತ್ತಾರಣೇನ ಅಸ್ಸಾಸದಾನೇನ ಚ ಧಮ್ಮೋ। ಅಪ್ಪಕಾನಮ್ಪಿ ಕಾರಾನಂ ವಿಪುಲಫಲಪಟಿಲಾಭಕರಣೇನ ಸಙ್ಘೋ। ತಸ್ಮಾ ಇಮಿನಾಪಿ ಪರಿಯಾಯೇನ ರತನತ್ತಯಂ ಸರಣಂ। ತಪ್ಪಸಾದತಗ್ಗರುತಾಹಿ ವಿಹತಕಿಲೇಸೋ ತಪ್ಪರಾಯಣತಾಕಾರಪ್ಪವತ್ತೋ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ ಸರಣಗಮನಂ। ತಂಸಮಙ್ಗೀಸತ್ತೋ ಸರಣಂ ಗಚ್ಛತಿ, ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇನ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೇನ ಏತಾನಿ ಮೇ ತೀಣಿ ಸರಣಾನಿ ಸರಣಂ, ಏತಾನಿ ಪರಾಯಣನ್ತಿ ಏವಂ ಉಪೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏವಂ ತಾವ **ಸರಣಂ ಸರಣಗಮನಂ ಯೋ ಚ ಸರಣಂ ಗಚ್ಛತೀ**ತಿ ಇದಂ ತಯಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಸರಣಗಮನಪ್ಪಭೇದೇ ಪನ ದುವಿಧಂ ಸರಣಗಮನಂ ಲೋಕುತ್ತರಂ ಲೋಕಿಯಞ್ಚ। ತತ್ಥ ಲೋಕುತ್ತರಂ ದಿಟ್ಠಸಚ್ಚಾನಂ ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಸರಣಗಮನುಪಕ್ಕಿಲೇಸಸಮುಚ್ಛೇದೇನ ಆರಮ್ಮಣತೋ ನಿಬ್ಬಾನಾರಮ್ಮಣಂ ಹುತ್ವಾ ಕಿಚ್ಚತೋ ಸಕಲೇಪಿ ರತನತ್ತಯೇ ಇಜ್ಝತಿ। ಲೋಕಿಯಂ ಪುಥುಜ್ಜನಾನಂ ಸರಣಗಮನುಪಕ್ಕಿಲೇಸವಿಕ್ಖಮ್ಭನೇನ ಆರಮ್ಮಣತೋ ಬುದ್ಧಾದಿಗುಣಾರಮ್ಮಣಂ ಹುತ್ವಾ ಇಜ್ಝತಿ, ತಂ ಅತ್ಥತೋ ಬುದ್ಧಾದೀಸು ವತ್ಥೂಸು ಸದ್ಧಾಪಟಿಲಾಭೋ, ಸದ್ಧಾಮೂಲಿಕಾ ಚ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ದಸಸು ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥೂಸು ದಿಟ್ಠಿಜುಕಮ್ಮನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ತಯಿದಂ ಚತುಧಾ ಪವತ್ತತಿ ಅತ್ತಸನ್ನಿಯ್ಯಾತನೇನ ತಪ್ಪರಾಯಣತಾಯ ಸಿಸ್ಸಭಾವೂಪಗಮನೇನ ಪಣಿಪಾತೇನಾತಿ। ತತ್ಥ **ಅತ್ತಸನ್ನಿಯ್ಯಾತನಂ** ನಾಮ "ಅಜ್ಜ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಅಹಂ ಅತ್ತಾನಂ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ನಿಯ್ಯಾತೇಮಿ, ಧಮ್ಮಸ್ಸ, ಸಙ್ಘಸ್ಸಾ"ತಿ ಏವಂ ಬುದ್ಧಾದೀನಂ ಅತ್ತಪರಿಚ್ಚಜನಂ। **ತಪ್ಪರಾಯಣತಾ** ನಾಮ "ಅಜ್ಜ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಅಹಂ ಬುದ್ಧಪರಾಯಣೋ, ಧಮ್ಮಪರಾಯಣೋ, ಸಙ್ಘಪರಾಯಣೋ ಇತಿ ಮಂ ಧಾರೇಥಾ"ತಿ ಏವಂ ತಪ್ಪರಾಯಣಭಾವೋ। **ಸಿಸ್ಸಭಾವೂಪಗಮನಂ** ನಾಮ "ಅಜ್ಜ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಅಹಂ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೋ, ಧಮ್ಮಸ್ಸ, ಸಙ್ಘಸ್ಸಾತಿ ಮಂ ಧಾರೇಥಾ"ತಿ ಏವಂ ಸಿಸ್ಸಭಾವೂಪಗಮೋ। **ಪಣಿಪಾತೋ** ನಾಮ "ಅಜ್ಜ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಅಹಂ ಅಭಿವಾದನಪಚ್ಚುಟ್ಠಾನಅಞ್ಜಲಿಕಮ್ಮಸಾಮೀಚಿಕಮ್ಮಂ ಬುದ್ಧಾದೀನಂಯೇವ ತಿಣ್ಣಂ ವತ್ಥೂನಂ ಕರೋಮಿ, ಇತಿ ಮಂ ಧಾರೇಥಾ"ತಿ ಏವಂ ಬುದ್ಧಾದೀಸು ಪರಮನಿಪಚ್ಚಕಾರೋ। ಇಮೇಸಞ್ಹಿ ಚತುನ್ನಂ ಆಕಾರಾನಂ ಅಞ್ಞತರಮ್ಪಿ ಕರೋನ್ತೇನ ಗಹಿತಂಯೇವ ಹೋತಿ ಸರಣಗಮನಂ।

ಅಪಿಚ ಭಗವತೋ ಅತ್ತಾನಂ ಪರಿಚ್ಚಜಾಮಿ, ಧಮ್ಮಸ್ಸ, ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಅತ್ತಾನಂ ಪರಿಚ್ಚಜಾಮಿ। ಜೀವಿತಂ ಪರಿಚ್ಚಜಾಮಿ, ಪರಿಚ್ಚತ್ತೋಯೇವ ಮೇ ಅತ್ತಾ, ಪರಿಚ್ಚತ್ತಂಯೇವ ಮೇ ಜೀವಿತಂ, ಜೀವಿತಪರಿಯನ್ತಿಕಂ ಬುದ್ಧಂ ಸರಣಂ ಗಚ್ಛಾಮಿ, ಬುದ್ಧೋ ಮೇ ಸರಣಂ ಲೇಣಂ ತಾಣನ್ತಿ ಏವಮ್ಪಿ ಅತ್ತಸನ್ನಿಯ್ಯಾತನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। "ಸತ್ಥಾರಞ್ಚ ವತಾಹಂ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯಂ ಭಗವನ್ತಮೇವ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯಂ, ಸುಗತಞ್ಚ ವತಾಹಂ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯಂ ಭಗವನ್ತಮೇವ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯಂ, ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಞ್ಚ ವತಾಹಂ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯಂ ಭಗವನ್ತಮೇವ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೧೫೪) ಏವಮ್ಪಿ ಮಹಾಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಸರಣಗಮನಂ ವಿಯ ಸಿಸ್ಸಭಾವೂಪಗಮನಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

> "ಸೋ ಅಹಂ ವಿಚರಿಸ್ಸಾಮಿ, ಗಾಮಾ ಗಾಮಂ ಪುರಾ ಪುರಂ।
> ನಮಸ್ಸಮಾನೋ ಸಮ್ಬುದ್ಧಂ, ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಚ ಸುಧಮ್ಮತ"ನ್ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೧೯೪; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೪೬) -

ಏವಮ್ಪಿ ಆಳವಕಾದೀನಂ ಸರಣಗಮನಂ ವಿಯ ತಪ್ಪರಾಯಣತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। "ಅಥ ಖೋ ಬ್ರಹ್ಮಾಯು ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ಏಕಂಸಂ ಉತ್ತರಾಸಙ್ಗಂ ಕರಿತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಪಾದೇಸು ಸಿರಸಾ ನಿಪತಿತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಪಾದಾನಿ ಮುಖೇನ ಚ ಪರಿಚುಮ್ಬತಿ, ಪಾಣೀಹಿ ಚ ಪರಿಸಮ್ಬಾಹತಿ, ನಾಮಞ್ಚ ಸಾವೇತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಯು ಅಹಂ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ, ಬ್ರಹ್ಮಾಯು ಅಹಂ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೩೯೪) ಏವಮ್ಪಿ ಪಣಿಪಾತೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಸೋ ಪನೇಸ ಞಾತಿಭಯಾಚರಿಯದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯವಸೇನ ಚತುಬ್ಬಿಧೋ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಪಣಿಪಾತೇನ ಸರಣಗಮನಂ ಹೋತಿ, ನ ಇತರೇಹಿ। ಸೇಟ್ಠವಸೇನೇವ ಹಿ ಸರಣಂ ಗಯ್ಹತಿ, ಸೇಟ್ಠವಸೇನ ಭಿಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ಯೋ ಸಾಕಿಯೋ ವಾ ಕೋಲಿಯೋ ವಾ "ಬುದ್ಧೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಞಾತಕೋ"ತಿ ವನ್ದತಿ, ಅಗ್ಗಹಿತಮೇವ ಹೋತಿ ಸರಣಂ। ಯೋ ವಾ "ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ರಾಜಪೂಜಿತೋ

ಮಹಾನುಭಾವೋ, ಅವನ್ದಿಯಮಾನೋ ಅನತ್ಥಮ್ಪಿ ಕರೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಭಯೇನ ವನ್ದತಿ, ಅಗ್ಗಹಿತಮೇವ ಹೋತಿ ಸರಣಂ। ಯೋ ವಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಕಾಲೇ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಕಿಞ್ಚಿ ಉಗ್ಗಹಿತಂ ಸರಮಾನೋ ಬುದ್ಧಕಾಲೇ ವಾ -

"ಏಕೇನ ಭೋಗೇ ಭುಞ್ಜೇಯ್ಯ, ದ್ವೀಹಿ ಕಮ್ಮಂ ಪಯೋಜಯೇ।
ಚತುತ್ಥಞ್ಚ ನಿಧಾಪೇಯ್ಯ, ಆಪದಾಸು ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ॥ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೨೬೫) -

ಏವರೂಪಂ ಅನುಸಾಸನಿಂ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ "ಆಚರಿಯೋ ಮೇ"ತಿ ವನ್ದತಿ, ಅಗ್ಗಹಿತಮೇವ ಹೋತಿ ಸರಣಂ। ಯೋ ಪನ "ಅಯಂ ಲೋಕೇ ಅಗ್ಗದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೋ"ತಿ ವನ್ದತಿ, ತೇನೇವ ಗಹಿತಂ ಹೋತಿ ಸರಣಂ।

ಏವಂ ಗಹಿತಸರಣಸ್ಸ ಚ ಉಪಾಸಕಸ್ಸ ವಾ ಉಪಾಸಿಕಾಯ ವಾ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯೇಸು ಪಬ್ಬಜಿತಮ್ಪಿ ಞಾತಿಂ "ಞಾತಕೋ ಮೇ ಅಯ"ನ್ತಿ ವನ್ದತೋ ಸರಣಗಮನಂ ನ ಭಿಜ್ಜತಿ, ಪಗೇವ ಅಪಬ್ಬಜಿತಂ। ತಥಾ ರಾಜಾನಂ ಭಯವಸೇನ ವನ್ದತೋ, ಸೋ ಹಿ ರಟ್ಠಪೂಜಿತತ್ತಾ ಅವನ್ದಿಯಮಾನೋ ಅನತ್ಥಮ್ಪಿ ಕರೇಯ್ಯಾತಿ। ತಥಾ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಸಿಪ್ಪಂ ಸಿಕ್ಖಾಪಕಂ ತಿತ್ಥಿಯಂ "ಆಚರಿಯೋ ಮೇ ಅಯ"ನ್ತಿ ವನ್ದತೋಪಿ ನ ಭಿಜ್ಜತೀತಿ ಏವಂ ಸರಣಗಮನಪ್ಪಭೇದೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಏತ್ಥ ಚ ಲೋಕುತ್ತರಸ್ಸ ಸರಣಗಮನಸ್ಸ ಚತ್ತಾರಿ ಸಾಮಞ್ಞಫಲಾನಿ ವಿಪಾಕಫಲಂ, ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಕ್ಖಯೋ ಆನಿಸಂಸಫಲಂ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ -

"ಯೋ ಚ ಬುದ್ಧಞ್ಚ ಧಮ್ಮಞ್ಚ, ಸಙ್ಘಞ್ಚ ಸರಣಂ ಗತೋ।
ಚತ್ತಾರಿ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ, ಸಮ್ಮಪ್ಪಞ್ಞಾಯ ಪಸ್ಸತಿ॥

ದುಕ್ಖಂ ದುಕ್ಖಸಮುಪ್ಪಾದಂ, ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಚ ಅತಿಕ್ಕಮಂ।
ಅರಿಯಞ್ಚಟ್ಠಙ್ಗಿಕಂ ಮಗ್ಗಂ, ದುಕ್ಖೂಪಸಮಗಾಮಿನಂ॥

ಏತಂ ಖೋ ಸರಣಂ ಖೇಮಂ, ಏತಂ ಸರಣಮುತ್ತಮಂ।
ಏತಂ ಸರಣಮಾಗಮ್ಮ, ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಾ ಪಮುಚ್ಚತೀ"ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೧೯೦-೧೯೨)।

ಅಪಿಚ ನಿಚ್ಚತೋ ಅನುಪಗಮನಾದಿವಸೇನ ಪೇತಸ್ಸ ಆನಿಸಂಸಫಲಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ, "ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನವಕಾಸೋ, ಯಂ ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪನ್ನೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕಞ್ಚಿ ಸಙ್ಖಾರಂ ನಿಚ್ಚತೋ ಉಪಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಸುಖತೋ ಉಪಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಕಞ್ಚಿ ಧಮ್ಮಂ ಅತ್ತತೋ ಉಪಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಮಾತರಂ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇಯ್ಯ, ಪಿತರಂ ಅರಹನ್ತಂ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇಯ್ಯ, ದುಟ್ಠಚಿತ್ತೋ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಲೋಹಿತಂ ಉಪ್ಪಾದೇಯ್ಯ, ಸಙ್ಘಂ ಭಿನ್ದೇಯ್ಯ, ಅಞ್ಞಂ ಸತ್ಥಾರಂ ಉದ್ದಿಸೇಯ್ಯ, ನೇತಂ ಠಾನಂ ವಿಜ್ಜತೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೧೨೮; ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೨೬೮-೨೭೬)।

ಲೋಕಿಯಸ್ಸ ಪನ ಸರಣಗಮನಸ್ಸ ಭವಸಮ್ಪದಾಪಿ ಭೋಗಸಮ್ಪದಾಪಿ ಫಲಮೇವ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ -

"ಯೇಕೇಚಿ ಬುದ್ಧಂ ಸರಣಂ ಗತಾಸೇ,
ನ ತೇ ಗಮಿಸ್ಸನ್ತಿ ಅಪಾಯಭೂಮಿಂ।
ಪಹಾಯ ಮಾನುಸಂ ದೇಹಂ,
ದೇವಕಾಯಂ ಪರಿಪೂರೇಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ॥ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೩೭)।

ಅಪರಮ್ಪಿ ವುತ್ತಂ “ಅಥ ಖೋ ಸಕ್ಕೋ ದೇವಾನಮಿನ್ದೋ ಅಸೀತಿಯಾ ದೇವತಾಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಯೇನಾಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ, ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ…ಪೇ॰… ಏಕಮನ್ತಂ ಠಿತಂ ಖೋ ಸಕ್ಕಂ ದೇವಾನಮಿನ್ದಂ ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ ಏತದವೋಚ ‘ಸಾಧು ಖೋ ದೇವಾನಮಿನ್ದ ಬುದ್ಧಂ ಸರಣಗಮನಂ ಹೋತಿ, ಬುದ್ಧಂ ಸರಣಗಮನಹೇತು ಖೋ ದೇವಾನಮಿನ್ದ ಏವಮಿಧೇಕಚ್ಚೇ ಸತ್ತಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಸುಗತಿಂ ಸಗ್ಗಂ ಲೋಕಂ ಉಪಪಜ್ಜನ್ತೀ’ತಿ। ತೇ ಅಞ್ಞೇ ದೇವೇ ದಸಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಅಧಿಗಣ್ಹನ್ತಿ ದಿಬ್ಬೇನ ಆಯುನಾ ದಿಬ್ಬೇನ ವಣ್ಣೇನ ಸುಖೇನ ಯಸೇನ ಆಧಿಪತೇಯ್ಯೇನ ದಿಬ್ಬೇಹಿ ರೂಪೇಹಿ ಸದ್ದೇಹಿ ಗನ್ಧೇಹಿ ರಸೇಹಿ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬೇಹೀ”ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೩೪೧)। ಏಸ ನಯೋ ಧಮ್ಮೇ ಸಙ್ಘೇ ಚ। ಅಪಿಚ ವೇಲಾಮಸುತ್ತಾದಿವಸೇನಾಪಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೯.೨೦) ಸರಣಗಮನಸ್ಸ ಫಲವಿಸೇಸೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏವಂ ಸರಣಗಮನಫಲಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ತತ್ಥ ಲೋಕಿಯಸರಣಗಮನಂ ತೀಸು ವತ್ಥೂಸು ಅಞ್ಞಾಣಸಂಸಯಮಿಚ್ಛಾಞಾಣಾದೀಹಿ ಸಂಕಿಲಿಸ್ಸತಿ, ನ ಮಹಾಜುತಿಕಂ ಹೋತಿ, ನ ಮಹಾವಿಪ್ಫಾರಂ। ಲೋಕುತ್ತರಸ್ಸ ನತ್ಥಿ ಸಂಕಿಲೇಸೋ। ಲೋಕಿಯಸ್ಸ ಚ ಸರಣಗಮನಸ್ಸ ದುವಿಧೋ ಭೇದೋ ಸಾವಜ್ಜೋ ಅನವಜ್ಜೋ ಚ। ತತ್ಥ ಸಾವಜ್ಜೋ ಅಞ್ಞಸತ್ಥಾರಾದೀಸು ಅತ್ತಸನ್ನಿಯ್ಯಾತನಾದೀಹಿ ಹೋತಿ, ಸೋ ಅನಿಟ್ಠಫಲೋ। ಅನವಜ್ಜೋ ಕಾಲಂ ಕಿರಿಯಾಯ, ಸೋ ಅವಿಪಾಕತ್ತಾ ಅಫಲೋ। ಲೋಕುತ್ತರಸ್ಸ ಪನ ನೇವತ್ಥಿ ಭೇದೋ। ಭವನ್ತರೇಪಿ ಹಿ ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಅಞ್ಞಸತ್ಥಾರಂ ನ ಉದ್ದಿಸತೀತಿ ಏವಂ ಸರಣಗಮನಸ್ಸ ಸಂಕಿಲೇಸೋ ಚ ಭೇದೋ ಚ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ। **ಉಪಾಸಕಂ ಮಂ ಭವಂ ಗೋತಮೋ ಧಾರೇತೂ**ತಿ ಮಂ ಭವಂ ಗೋತಮೋ “ಉಪಾಸಕೋ ಅಯ”ನ್ತಿ ಏವಂ ಧಾರೇತು, ಜಾನಾತೂತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸರಣಗಮನಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಉಪಾಸಕವಿಧಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

ಉಪಾಸಕವಿಧಿಕೋಸಲ್ಲತ್ಥಂ ಪನೇತ್ಥ ಕೋ ಉಪಾಸಕೋ, ಕಸ್ಮಾ ಉಪಾಸಕೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಕಿಮಸ್ಸ ಸೀಲಂ, ಕೋ ಆಜೀವೋ, ಕಾ ವಿಪತ್ತಿ, ಕಾ ಸಮ್ಪತ್ತೀತಿ ಇದಂ ಪಕಿಣ್ಣಕಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ತತ್ಥ **ಕೋ ಉಪಾಸಕೋ**ತಿ ಯೋ ಕೋಚಿ ತಿಸರಣಗತೋ ಗಹಟ್ಠೋ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ – “ಯತೋ ಖೋ ಮಹಾನಾಮ ಉಪಾಸಕೋ ಬುದ್ಧಂ ಸರಣಂ ಗತೋ ಹೋತಿ, ಧಮ್ಮಂ ಸರಣಂ ಗತೋ ಹೋತಿ, ಸಙ್ಘಂ ಸರಣಂ ಗತೋ ಹೋತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಖೋ ಮಹಾನಾಮ ಉಪಾಸಕೋ ಹೋತೀ”ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೦೩೩)।

ಕಸ್ಮಾ ಉಪಾಸಕೋತಿ ರತನತ್ತಯಸ್ಸ ಉಪಾಸನತೋ। ಸೋ ಹಿ ಬುದ್ಧಂ ಉಪಾಸತೀತಿ ಉಪಾಸಕೋ। ಧಮ್ಮಂ, ಸಙ್ಘಂ ಉಪಾಸತೀತಿ ಉಪಾಸಕೋ।

ಕಿಮಸ್ಸ ಸೀಲನ್ತಿ ಪಞ್ಚ ವೇರಮಣಿಯೋ। ಯಥಾಹ “ಯತೋ ಖೋ ಮಹಾನಾಮ ಉಪಾಸಕೋ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ ಅದಿನ್ನಾದಾನಾ , ಕಾಮೇಸು ಮಿಚ್ಛಾಚಾರಾ, ಮುಸಾವಾದಾ, ಸುರಾಮೇರಯಮಜ್ಜಪಮಾದಟ್ಠಾನಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಖೋ ಮಹಾನಾಮ ಉಪಾಸಕೋ ಸೀಲವಾ ಹೋತೀ”ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೦೩೩)।

ಕೋ ಆಜೀವೋತಿ ಪಞ್ಚ ಮಿಚ್ಛಾವಣಿಜ್ಜಾ ಪಹಾಯ ಧಮ್ಮೇನ ಸಮೇನ ಜೀವಿತಕಪ್ಪನಂ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ “ಪಞ್ಚಿಮಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಣಿಜ್ಜಾ ಉಪಾಸಕೇನ ಅಕರಣೀಯಾ। ಕತಮಾ ಪಞ್ಚ? ಸತ್ಥವಣಿಜ್ಜಾ, ಸತ್ತವಣಿಜ್ಜಾ, ಮಂಸವಣಿಜ್ಜಾ, ಮಜ್ಜವಣಿಜ್ಜಾ, ವಿಸವಣಿಜ್ಜಾ। ಇಮಾ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಞ್ಚ ವಣಿಜ್ಜಾ ಉಪಾಸಕೇನ ಅಕರಣೀಯಾ”ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೧೭೭)।

ಕಾ ವಿಪತ್ತೀತಿ ಯಾ ತಸ್ಸೇವ ಸೀಲಸ್ಸ ಚ ಆಜೀವಸ್ಸ ಚ ವಿಪತ್ತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ವಿಪತ್ತಿ। ಅಪಿಚ ಯಾಯ ಏಸ ಚಣ್ಡಾಲೋ ಚೇವ ಹೋತಿ ಮಲಞ್ಚ ಪತಿಕುಟ್ಠೋ ಚ। ಸಾಪಿಸ್ಸ ವಿಪತ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತೇ ಚ ಅತ್ಥತೋ ಅಸ್ಸದ್ಧಿಯಾದಯೋ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ ಹೋನ್ತಿ।

ಯಥಾಹ “ಪಞ್ಚಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಉಪಾಸಕೋ ಉಪಾಸಕಚಣ್ಡಾಲೋ ಚ ಹೋತಿ ಉಪಾಸಕಮಲಞ್ಚ ಉಪಾಸಕಪತಿಕುಟ್ಠೋ ಚ। ಕತಮೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ? ಅಸ್ಸದ್ಧೋ ಹೋತಿ, ದುಸ್ಸೀಲೋ ಹೋತಿ, ಕೋತೂಹಲಮಙ್ಗಲಿಕೋ ಹೋತಿ, ಮಙ್ಗಲಂ ಪಚ್ಚೇತಿ ನೋ ಕಮ್ಮಂ, ಇತೋ ಚ ಬಹಿದ್ಧಾ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಂ ಪರಿಯೇಸತಿ ತತ್ಥ ಚ ಪುಬ್ಬಕಾರಂ ಕರೋತೀ”ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೧೭೫)।

ಕಾ ಸಮ್ಪತ್ತೀತಿ ಯಾ ಚಸ್ಸ ಸೀಲಸಮ್ಪದಾ ಚ ಆಜೀವಸಮ್ಪದಾ ಚ, ಸಾ ಸಮ್ಪತ್ತಿ। ಯೇ ಚಸ್ಸ ರತನಭಾವಾದಿಕರಾ ಸದ್ಧಾದಯೋ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ। ಯಥಾಹ “ಪಞ್ಚಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಉಪಾಸಕೋ ಉಪಾಸಕರತನಞ್ಚ ಹೋತಿ ಉಪಾಸಕಪದುಮಞ್ಚ ಉಪಾಸಕಪುಣ್ಡರೀಕಞ್ಚ। ಕತಮೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ? ಸದ್ಧೋ ಹೋತಿ, ಸೀಲವಾ ಹೋತಿ, ನ ಕೋತೂಹಲಮಙ್ಗಲಿಕೋ ಹೋತಿ, ಕಮ್ಮಂ ಪಚ್ಚೇತಿ ನೋ ಮಙ್ಗಲಂ, ನ ಇತೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಂ ಗವೇಸತಿ, ಇಧ ಚ ಪುಬ್ಬಕಾರಂ ಕರೋತೀ”ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೧೭೫)।

ಅಜ್ಜತಗ್ಗೇತಿ ಏತ್ಥ ಅಯಂ **ಅಗ್ಗ**ಸದ್ದೋ ಆದಿಕೋಟಿಕೋಟ್ಠಾಸಸೇಟ್ಠೇಸು ದಿಸ್ಸತಿ। “ಅಜ್ಜತಗ್ಗೇ, ಸಮ್ಮ ದೋವಾರಿಕ, ಆವರಾಮಿ ದ್ವಾರಂ ನಿಗಣ್ಠಾನಂ ನಿಗಣ್ಠೀನ”ನ್ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೭೦) ಹಿ ಆದಿಮ್ಹಿ ದಿಸ್ಸತಿ। “ತೇನೇವ ಅಙ್ಗುಲಗ್ಗೇನ ತಂ ಅಙ್ಗುಲಗ್ಗಂ ಪರಾಮಸೇಯ್ಯ, (ಕಥಾ॰ ೪೪೧) ಉಚ್ಛಗ್ಗಂ ವೇಳಗ್ಗ”ನ್ತಿಆದೀಸು ಕೋಟಿಯಂ। “ಅಮ್ಬಿಲಗ್ಗಂ ವಾ ಮಧುರಗ್ಗಂ ವಾ ತಿತ್ತಕಗ್ಗಂ ವಾ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೩೭೪), ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಿಹಾರಗ್ಗೇನ ವಾ ಪರಿವೇಣಗ್ಗೇನ ವಾ ಭಾಜೇತು”ನ್ತಿಆದೀಸು (ಚೂಳವ॰ ೩೧೮) ಕೋಟ್ಠಾಸೇ। “ಯಾವತಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತ್ತಾ ಅಪದಾ ವಾ…ಪೇ॰… ತಥಾಗತೋ ತೇಸಂ ಅಗ್ಗಮಕ್ಖಾಯತೀ”ತಿಆದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೩೪) ಸೇಟ್ಠೇ। ಇಧ ಪನಾಯಂ ಆದಿಮ್ಹಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ತಸ್ಮಾ **ಅಜ್ಜತಗ್ಗೇ**ತಿ ಅಜ್ಜತಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ, ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಅಜ್ಜತ**ನ್ತಿ ಅಜ್ಜಭಾವಂ। ಅಜ್ಜದಗ್ಗೇತಿ ವಾ ಪಾಠೋ, ದ-ಕಾರೋ ಪದಸನ್ಧಿಕರೋ, ಅಜ್ಜ ಅಗ್ಗಂ ಕತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಪಾಣುಪೇತನ್ತಿ ಪಾಣೇಹಿ ಉಪೇತಂ, ಯಾವ ಮೇ ಜೀವಿತಂ ಪವತ್ತತಿ, ತಾವ ಉಪೇತಂ। ಅನಞ್ಞಸತ್ಥುಕಂ ತೀಹಿ ಸರಣಗಮನೇಹಿ ಸರಣಂ ಗತಂ ಉಪಾಸಕಂ ಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕಂ ಮಂ ಭವಂ ಗೋತಮೋ ಧಾರೇತು ಜಾನಾತು। ಅಹಞ್ಹಿ ಸಚೇಪಿ ಮೇ ತಿಖಿಣೇನ ಅಸಿನಾ ಸೀಸಂ ಛಿನ್ದೇಯ್ಯ, ನೇವ ಬುದ್ಧಂ “ನ ಬುದ್ಧೋ”ತಿ ವಾ ಧಮ್ಮಂ “ನ ಧಮ್ಮೋ”ತಿ ವಾ, ಸಙ್ಘಂ “ನ ಸಙ್ಘೋ”ತಿ ವಾ ವದೇಯ್ಯನ್ತಿ। ಏವಂ ಅತ್ತಸನ್ನಿಯ್ಯಾತನೇನ ಸರಣಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಚತೂಹಿ ಚ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಪವಾರೇತ್ವಾ ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಪಕ್ಕಾಮೀತಿ।

ಉಪಾಸಕವಿಧಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಭಯಭೇರವಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಅನಙ್ಗಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೭. ಏವಂ ಮೇ ಸುತಂ…ಪೇ॰… ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋತಿ ಅನಙ್ಗಣಸುತ್ತಂ। ತತ್ರಾಯಂ ಅನುತ್ತಾನಪದವಣ್ಣನಾ - ಯಥಾ ಚೇತ್ಥ, ಏವಂ ಸಬ್ಬಸುತ್ತೇಸು। ತಸ್ಮಾ ಇತೋ ಪರಂ ಏತ್ತಕಮ್ಪಿ ಅವತ್ವಾ ಅಪುಬ್ಬಪದವಣ್ಣನಂಯೇವ ಕರಿಸ್ಸಾಮ।

ಚತ್ತಾರೋತಿ ಗಣನಪರಿಚ್ಛೇದೋ। **ಪುಗ್ಗಲಾ**ತಿ ಸತ್ತಾ ನರಾ ಪೋಸಾ। ಏತ್ತಾವತಾ ಚ ಪುಗ್ಗಲವಾದೀ ಮಹಾಥೇರೋತಿ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ, ಅಯಞ್ಹಿ ಆಯಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧಪುತ್ತಾನಂ ಸೇಟ್ಠೋ, ಸೋ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ದೇಸನಂ ಅವಿಲೋಮೇನ್ತೋಯೇವ ದೇಸೇತಿ।

ಸಮ್ಮುತಿಪರಮತ್ಥದೇಸನಾಕಥಾವಣ್ಣನಾ

ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ದುವಿಧಾ ದೇಸನಾ ಸಮ್ಮುತಿದೇಸನಾ, ಪರಮತ್ಥದೇಸನಾ ಚಾತಿ। ತತ್ಥ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸತ್ತೋ ಇತ್ಥೀ ಪುರಿಸೋ ಖತ್ತಿಯೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ದೇವೋ ಮಾರೋತಿ ಏವರೂಪಾ **ಸಮ್ಮುತಿದೇಸನಾ**। ಅನಿಚ್ಚಂ ದುಕ್ಖಂ ಅನತ್ತಾ, ಖನ್ಧಾ ಧಾತೂ ಆಯತನಾನಿ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾತಿ ಏವರೂಪಾ **ಪರಮತ್ಥದೇಸನಾ**।

ತತ್ಥ ಭಗವಾ ಯೇ ಸಮ್ಮುತಿವಸೇನ ದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಅತ್ಥಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಮೋಹಂ ಪಹಾಯ ವಿಸೇಸಂ ಅಧಿಗನ್ತುಂ ಸಮತ್ಥಾ, ತೇಸಂ ಸಮ್ಮುತಿದೇಸನಂ ದೇಸೇತಿ। ಯೇ ಪನ ಪರಮತ್ಥವಸೇನ ದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಅತ್ಥಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಮೋಹಂ ಪಹಾಯ ವಿಸೇಸಮಧಿಗನ್ತುಂ ಸಮತ್ಥಾ, ತೇಸಂ ಪರಮತ್ಥದೇಸನಂ ದೇಸೇತಿ। ತತ್ರಾಯಂ ಉಪಮಾ, ಯಥಾ ಹಿ ದೇಸಭಾಸಾಕುಸಲೋ ತಿಣ್ಣಂ ವೇದಾನಂ ಅತ್ಥಸಂವಣ್ಣನಕೋ ಆಚರಿಯೋ ಯೇ ದಮಿಳಭಾಸಾಯ ವುತ್ತೇ ಅತ್ಥಂ ಜಾನನ್ತಿ, ತೇಸಂ ದಮಿಳಭಾಸಾಯ ಆಚಿಕ್ಖತಿ। ಯೇ ಅನ್ಧಕಭಾಸಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರಾಯ, ತೇಸಂ ತಾಯ ತಾಯ ಭಾಸಾಯ। ಏವಂ ತೇ ಮಾಣವಕಾ ಛೇಕಂ ಬ್ಯತ್ತಂ ಆಚರಿಯಮಾಗಮ್ಮ ಖಿಪ್ಪಮೇವ ಸಿಪ್ಪಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಆಚರಿಯೋ ವಿಯ ಬುದ್ಧೋ ಭಗವಾ। ತಯೋ ವೇದಾ ವಿಯ ಕಥೇತಬ್ಬಭಾವೇನ ಠಿತಾನಿ ತೀಣಿ ಪಿಟಕಾನಿ। ದೇಸಭಾಸಾಕೋಸಲ್ಲಮಿವ ಸಮ್ಮುತಿಪರಮತ್ಥಕೋಸಲ್ಲಂ। ನಾನಾದೇಸಭಾಸಾ ಮಾಣವಕಾ ವಿಯ ಸಮ್ಮುತಿಪರಮತ್ಥದೇಸನಾಪಟಿವಿಜ್ಝನಸಮತ್ಥಾ ವೇನೇಯ್ಯಸತ್ತಾ। ಆಚರಿಯಸ್ಸ ದಮಿಳಭಾಸಾದಿಆಚಿಕ್ಖನಂ ವಿಯ ಭಗವತೋ ಸಮ್ಮುತಿಪರಮತ್ಥವಸೇನ ದೇಸನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಆಹ ಚೇತ್ಥ -

"ದುವೇ ಸಚ್ಚಾನಿ ಅಕ್ಖಾಸಿ, ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ವದತಂ ವರೋ।
ಸಮ್ಮುತಿಂ ಪರಮತ್ಥಞ್ಚ, ತತಿಯಂ ನೂಪಲಬ್ಭತಿ॥

ಸಙ್ಕೇತವಚನಂ ಸಚ್ಚಂ, ಲೋಕಸಮ್ಮುತಿಕಾರಣಾ।
ಪರಮತ್ಥವಚನಂ ಸಚ್ಚಂ, ಧಮ್ಮಾನಂ ಭೂತಕಾರಣಾ॥

ತಸ್ಮಾ ವೋಹಾರಕುಸಲಸ್ಸ, ಲೋಕನಾಥಸ್ಸ ಸತ್ಥುನೋ।
ಸಮ್ಮುತಿಂ ವೋಹರನ್ತಸ್ಸ, ಮುಸಾವಾದೋ ನ ಜಾಯತೀ"ತಿ॥

ಅಪಿಚ ಅಟ್ಠಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಭಗವಾ ಪುಗ್ಗಲಕಥಂ ಕಥೇತಿ - ಹಿರೋತ್ತಪ್ಪದೀಪನತ್ಥಂ, ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಾದೀಪನತ್ಥಂ, ಪಚ್ಚತ್ತಪುರಿಸಕಾರದೀಪನತ್ಥಂ, ಆನನ್ತರಿಯದೀಪನತ್ಥಂ, ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರದೀಪನತ್ಥಂ, ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸದೀಪನತ್ಥಂ, ದಕ್ಖಿಣಾವಿಸುದ್ಧಿದೀಪನತ್ಥಂ, ಲೋಕಸಮ್ಮುತಿಯಾ ಅಪ್ಪಹಾನತ್ಥಞ್ಚಾತಿ। "ಖನ್ಧಧಾತುಆಯತನಾನಿ ಹಿರೀಯನ್ತಿ ಓತ್ತಪ್ಪನ್ತೀ"ತಿ ಹಿ ವುತ್ತೇ ಮಹಾಜನೋ ನ ಜಾನಾತಿ, ಸಮ್ಮೋಹಮಾಪಜ್ಜತಿ, ಪಟಿಸತ್ತು ಹೋತಿ "ಕಿಮಿದಂ ಖನ್ಧಧಾತುಆಯತನಾನಿ ಹಿರೀಯನ್ತಿ ಓತ್ತಪ್ಪನ್ತಿ ನಾಮಾ"ತಿ। "ಇತ್ಥೀ ಹಿರೀಯತಿ ಓತ್ತಪ್ಪತಿ ಪುರಿಸೋ ಖತ್ತಿಯೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ದೇವೋ ಮಾರೋ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಪನ ಜಾನಾತಿ, ನ ಸಮ್ಮೋಹಮಾಪಜ್ಜತಿ, ನ ಪಟಿಸತ್ತು ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ **ಹಿರೋತ್ತಪ್ಪದೀಪನತ್ಥಂ** ಪುಗ್ಗಲಕಥಂ ಕಥೇತಿ।

"ಖನ್ಧಾ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕಾ ಧಾತುಯೋ ಆಯತನಾನೀ"ತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ **ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಾದೀಪನತ್ಥಂ** ಪುಗ್ಗಲಕಥಂ ಕಥೇತಿ।

"ವೇಳುವನಾದಯೋ ಮಹಾವಿಹಾರಾ ಖನ್ಧೇಹಿ ಕಾರಾಪಿತಾ ಧಾತೂಹಿ ಆಯತನೇಹೀ"ತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ **ಪಚ್ಚತ್ತಪುರಿಸಕಾರದೀಪನತ್ಥಂ** ಪುಗ್ಗಲಕಥಂ ಕಥೇತಿ।

“ಖನ್ಧಾ ಮಾತರಂ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇನ್ತಿ ಪಿತರಂ ಅರಹನ್ತಂ ರುಹಿರುಪ್ಪಾದಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಸಙ್ಘಭೇದಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಧಾತುಯೋ ಆಯತನಾನೀ”ತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ **ಆನನ್ತರಿಯದೀಪನತ್ಥಂ** ಪುಗ್ಗಲಕಥಂ ಕಥೇತಿ। “ಖನ್ಧಾ ಮೇತ್ತಾಯನ್ತಿ ಧಾತುಯೋ ಆಯತನಾನೀ”ತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ **ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರದೀಪನತ್ಥಂ** ಪುಗ್ಗಲಕಥಂ ಕಥೇತಿ।

“ಖನ್ಧಾ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಮನುಸ್ಸರನ್ತಿ ಧಾತುಯೋ ಆಯತನಾನೀ”ತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ **ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸದೀಪನತ್ಥಂ** ಪುಗ್ಗಲಕಥಂ ಕಥೇತಿ। “ಖನ್ಧಾ ದಾನಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಿ ಧಾತುಯೋ ಆಯತನಾನೀ”ತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ಮಹಾಜನೋ ನ ಜಾನಾತಿ, ಸಮ್ಮೋಹಮಾಪಜ್ಜತಿ, ಪಟಿಸತ್ತು ಹೋತಿ “ಕಿಮಿದಂ ಖನ್ಧಧಾತುಆಯತನಾನಿ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಿ ನಾಮಾ”ತಿ। “ಪುಗ್ಗಲಾ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಿ ಸೀಲವನ್ತೋ ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮಾ”ತಿ ವುತ್ತೇ ಪನ ಜಾನಾತಿ, ನ ಸಮ್ಮೋಹಮಾಪಜ್ಜತಿ, ನ ಪಟಿಸತ್ತು ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ **ದಕ್ಖಿಣಾವಿಸುದ್ಧಿದೀಪನತ್ಥಂ** ಪುಗ್ಗಲಕಥಂ ಕಥೇತಿ।

ಲೋಕಸಮ್ಮುತಿಞ್ಚ ಬುದ್ಧಾ ಭಗವನ್ತೋ ನಪ್ಪಜಹನ್ತಿ, ಲೋಕಸಮಞ್ಞಾಯ ಲೋಕನಿರುತ್ತಿಯಂ ಲೋಕಾಭಿಲಾಪೇ ಠಿತಾಯೇವ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ **ಲೋಕಸಮ್ಮುತಿಯಾ ಅಪ್ಪಹಾನತ್ಥಮ್ಪಿ** ಪುಗ್ಗಲಕಥಂ ಕಥೇತಿ। ತಸ್ಮಾ ಅಯಮ್ಪಿ ಆಯಸ್ಮಾ ಲೋಕವೋಹಾರಕುಸಲತಾಯ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ದೇಸನಂ ಅವಿಲೋಮೇನ್ತೋ ಲೋಕಸಮ್ಮುತಿಯಂ ಠತ್ವಾವ **ಚತ್ತಾರೋಮೇ, ಆವುಸೋ, ಪುಗ್ಗಲಾ**ತಿ ಆಹ। ತಸ್ಮಾ ಏತ್ಥ ಪರಮತ್ಥವಸೇನ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಸಮ್ಮುತಿವಸೇನೇವ ಪುಗ್ಗಲೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾತಿ ಲೋಕಸಙ್ಕೇತವಸೇನ ಅತ್ಥಿ ಉಪಲಬ್ಭಮಾನಾ। **ಲೋಕಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಸತ್ತಲೋಕೇ। **ಸಾಙ್ಗಣೋವ ಸಮಾನೋ**ತಿಆದೀಸು ಪನ **ಅಙ್ಗಣ**ನ್ತಿ ಕತ್ಥಚಿ ಕಿಲೇಸಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಯಥಾಹ “ತತ್ಥ ಕತಮಾನಿ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಣಾನಿ? ರಾಗೋ ಅಙ್ಗಣಂ, ದೋಸೋ ಅಙ್ಗಣಂ, ಮೋಹೋ ಅಙ್ಗಣ”ನ್ತಿ (ವಿಭಂ॰ ೯೨೪)। ಕತ್ಥಚಿ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಮಲಂ ವಾ ಪಙ್ಕೋ ವಾ, ಯಥಾಹ “ತಸ್ಸೇವ ರಜಸ್ಸ ವಾ ಅಙ್ಗಣಸ್ಸ ವಾ ಪಹಾನಾಯ ವಾಯಮತೀ”ತಿ। ಕತ್ಥಚಿ ತಥಾರೂಪೋ ಭೂಮಿಭಾಗೋ, ಸೋ ಬೋಧಿಯಙ್ಗಣಂ ಚೇತಿಯಙ್ಗಣನ್ತಿಆದೀನಂ ವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇಧ ಪನ ನಾನಪ್ಪಕಾರಾ ತಿಬ್ಬಕಿಲೇಸಾ “ಅಙ್ಗಣ”ನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ತಥಾ ಹಿ ವಕ್ಖತಿ “ಪಾಪಕಾನಂ ಖೋ ಏತಂ, ಆವುಸೋ, ಅಕುಸಲಾನಂ ಇಚ್ಛಾವಚರಾನಂ ಅಧಿವಚನಂ, ಯದಿದಂ ಅಙ್ಗಣ”ನ್ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೬೦)। ಸಹ ಅಙ್ಗಣೇನ **ಸಾಙ್ಗಣೋ**।

ಸಾಙ್ಗಣೋವ ಸಮಾನೋತಿ ಸಕಿಲೇಸೋಯೇವ ಸನ್ತೋ । **ಅತ್ಥಿ ಮೇ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅಙ್ಗಣನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತೀ**ತಿ ಮಯ್ಹಂ ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನೇ ಕಿಲೇಸೋ ಅತ್ಥೀತಿಪಿ ನ ಜಾನಾತಿ। “ಇಮೇ ಕಿಲೇಸಾ ನಾಮ ಕಕ್ಖಳಾ ವಾಳಾ ಜಹಿತಬ್ಬಾ ನ ಗಹಿತಬ್ಬಾ ವಿಸದುಟ್ಠಸಲ್ಲಸದಿಸಾ”ತಿ ಏವಂ ಯಾಥಾವಸರಸತೋಪಿ ನ ಜಾನಾತಿ। ಯೋ ಅತ್ಥೀತಿ ಚ ಜಾನಾತಿ, ಏವಞ್ಚ ಜಾನಾತಿ। ಸೋ “ಅತ್ಥಿ ಮೇ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅಙ್ಗಣನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತೀ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಸ್ಸ ಪನ ನ ಚ ಮಗ್ಗೇನ ಸಮೂಹತಾ ಕಿಲೇಸಾ, ನ ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ಯೇನ ವಾ ತೇನ ವಾ ವಾರಿತತ್ತಾ, ಅಯಮಿಧ ಅನಙ್ಗಣೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। **ನತ್ಥಿ ಮೇ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅಙ್ಗಣನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತೀ**ತಿ “ಮಯ್ಹಂ ಕಿಲೇಸಾ ಯೇನ ವಾ ತೇನ ವಾ ವಾರಿತತ್ತಾ ನತ್ಥಿ, ನ ಮಗ್ಗೇನ ಸಮೂಹತತ್ತಾ”ತಿ ನ ಜಾನಾತಿ, “ತೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಮಹಾಅನತ್ಥಂ ಕರಿಸ್ಸನ್ತಿ ಕಕ್ಖಳಾ ವಾಳಾ ವಿಸದುಟ್ಠಸಲ್ಲಸದಿಸಾ”ತಿ ಏವಂ ಯಾಥಾವಸರಸತೋಪಿ ನ ಜಾನಾತಿ। ಯೋ ಪನ “ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ನತ್ಥೀ”ತಿ ಚ ಜಾನಾತಿ, ಏವಞ್ಚ ಜಾನಾತಿ, ಸೋ “ನತ್ಥಿ ಮೇ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅಙ್ಗಣನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತೀ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ । **ತತ್ರಾ**ತಿ ತೇಸು ಚತೂಸು ಪುಗ್ಗಲೇಸು, ತೇಸು ವಾ ದ್ವೀಸು ಸಾಙ್ಗಣೇಸು, **ಯ್ವಾಯ**ನ್ತಿ ಯೋ ಅಯಂ, ಯಾಯನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ।

೫೮. ಕೋ ನು ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಹೇತು ಕೋ ಪಚ್ಚಯೋತಿ ಉಭಯೇನಾಪಿ ಕಾರಣಮೇವ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಯೇನಿಮೇಸ**ನ್ತಿ ಯೇನ ಹೇತುನಾ ಯೇನ ಪಚ್ಚಯೇನ ಇಮೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಏಕೋ ಸೇಟ್ಠಪುರಿಸೋ ಏಕೋ ಹೀನಪುರಿಸೋತಿ ಅಕ್ಖಾಯತಿ, ಸೋ ಕೋ

ಹೇತು ಕೋ ಪಚ್ಚಯೋತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ "ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ ಪಜಾನಾತೀ"ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಂ, ಪಜಾನನಾ ನಪ್ಪಜಾನನಾತಿ ಇದಮೇವ ಉಭಯಂ ಹೇತು ಚೇವ ಪಚ್ಚಯೋ ಚ।

೫೯. ಥೇರೋ ಪನ ಅತ್ತನೋ ವಿಚಿತ್ರಪಟಿಭಾನತಾಯ ತಂ ಪಾಕಟತರಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ ಪುನ **ತತ್ರಾವುಸೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ತಸ್ಸೇತಂ ಪಾಟಿಕಙ್ಖ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಏತಂ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಿತಬ್ಬಂ। ಇದಮೇವ ಏಸ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸತಿ, ನ ಅಞ್ಞನ್ತಿ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ, ಅವಸ್ಸಂ ಭಾವೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ನ ಛನ್ದಂ ಜನೇಸ್ಸತೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವುತ್ತಂ ಅಛನ್ದಜನನಾದಿಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ।

ತತ್ಥ ಚ **ನ ಛನ್ದಂ ಜನೇಸ್ಸತೀ**ತಿ ಅಪ್ಪಜಾನನ್ತೋ ತಸ್ಸ ಅಙ್ಗಣಸ್ಸ ಪಹಾನತ್ಥಂ ಕತ್ತುಕಮ್ಯತಾಛನ್ದಂ ನ ಜನೇಸ್ಸತಿ। **ನ ವಾಯಮಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ತತೋ ಬಲವತರಂ ವಾಯಾಮಂ ನ ಕರಿಸ್ಸತಿ, **ನ ವೀರಿಯಂ ಆರಭಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ಥಾಮಗತವೀರಿಯಂ ಪನ ನೇವ ಆರಭಿಸ್ಸತಿ, ನ ಪವತ್ತೇಸ್ಸತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಸಾಙ್ಗಣೋ**ತಿ ಇಮೇಹಿ ರಾಗಾದೀಹಿ ಅಙ್ಗಣೇಹಿ ಸಾಙ್ಗಣೋ। **ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಚಿತ್ತೋ**ತಿ ತೇಹಿಯೇವ ಸುಟ್ಠುತರಂ ಕಿಲಿಟ್ಠಚಿತ್ತೋ ಮಲೀನಚಿತ್ತೋ ವಿಬಾಧಿತಚಿತ್ತೋ ಉಪತಾಪಿತಚಿತ್ತೋ ಚ ಹುತ್ವಾ। **ಕಾಲಂ ಕರಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ಮರಿಸ್ಸತಿ।

ಸೇಯ್ಯಥಾಪೀತಿ ಯಥಾ ನಾಮ। **ಕಂಸಪಾತೀ**ತಿ ಕಂಸಲೋಹಭಾಜನಂ। **ಆಭತಾ**ತಿ ಆನೀತಾ। **ಆಪಣಾ ವಾ ಕಮ್ಮಾರಕುಲಾ ವಾ**ತಿ ಆಪಣತೋ ವಾ ಕಂಸಪಾತಿಕಾರಕಾನಂ ಕಮ್ಮಾರಾನಂ ಘರತೋ ವಾ। **ರಜೇನಾ**ತಿ ಆಗನ್ತುಕರಜೇನ ಪಂಸುಆದಿನಾ। **ಮಲೇನಾ**ತಿ ತತ್ಥೇವ ಉಟ್ಠಿತೇನ ಲೋಹಮಲೇನ। **ಪರಿಯೋನದ್ಧಾ**ತಿ ಸಞ್ಛನ್ನಾ। **ನ ಚೇವ ಪರಿಭುಞ್ಜೇಯ್ಯು**ನ್ತಿ ಉದಕಖಾದನೀಯಪಕ್ಖಿಪನಾದೀಹಿ ಪರಿಭೋಗಂ ನ ಕರೇಯ್ಯುಂ। **ನ ಚ ಪರಿಯೋದಪೇಯ್ಯು**ನ್ತಿ ಧೋವನಘಂಸನಾದೀಹಿ ನ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಕಾರಾಪೇಯ್ಯುಂ। **ರಜಾಪಥೇ**ತಿ ರಜಪಥೇ। ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ, ರಜಸ್ಸ ಆಗಮನಟ್ಠಾನೇ ವಾ ವುಟ್ಠಾನುಟ್ಠಾನೇ ವಾ ಹೇಟ್ಠಾಮಞ್ಚೇ ವಾ ಥುಸಕೋಟ್ಠಕೇ ವಾ ಭಾಜನನ್ತರೇ ವಾ, ಯತ್ಥ ರಜೇನ ಓಕಿರೀಯತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠತರಾ ಅಸ್ಸ ಮಲಗ್ಗಹಿತಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ರಜಾಪಥೇ ನಿಕ್ಖಿಪನೇನ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠತರಾ, ಅಪರಿಭೋಗಾಪರಿಯೋದಪನೇಹಿ ಮಲಗ್ಗಹಿತತರಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಪಟಿಪುಚ್ಛಾವಚನಞ್ಚೇತಂ। ತೇನಸ್ಸ ಏವಮತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ಆವುಸೋ, ಸಾ ಕಂಸಪಾತಿ ಏವಂ ಕರೀಯಮಾನಾ ಅಪರೇನ ಕಾಲೇನ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠತರಾ ಚ ಮಲಗ್ಗಹಿತತರಾ ಚ ಮತ್ತಿಕಪಾತೀತಿ ವಾ ಕಂಸಪಾತೀತಿ ವಾ ಇತಿಪಿ ದುಜ್ಜಾನಾ ಭವೇಯ್ಯ ನು ಖೋ ನೋತಿ, ಥೇರೋ ತಂ ಪಟಿಜಾನನ್ತೋ ಆಹ "ಏವಮಾವುಸೋ"ತಿ। ಪುನ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ ಓಪಮ್ಮಂ ಸಮ್ಪಟಿಪಾದೇನ್ತೋ, **ಏವಮೇವ ಖೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥೇವಂ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ - ಕಿಲಿಟ್ಠಕಂಸಪಾತಿಸದಿಸೋ ಸಾಙ್ಗಣೋ ಪುಗ್ಗಲೋ। ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಕಂಸಪಾತಿಯಾ ನಪರಿಭುಞ್ಜನಮಾದಿಂ ಕತ್ವಾ ರಜಾಪಥನಿಕ್ಖೇಪೋ ವಿಯ ತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಲಭಮಾನಸ್ಸ ವೇಜ್ಜಕಮ್ಮಾದೀಸು ಪಸುತಪುಗ್ಗಲಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಪಟಿಲಾಭೋ। ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಕಂಸಪಾತಿಯಾ ಪುನ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠತರಭಾವೋ ವಿಯ ತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯಾನಂ ಅನುಸಿಕ್ಖತೋ ವೇಜ್ಜಕಮ್ಮಾದಿಕರಣಂ, ಏತ್ಥ ರಿತಸ್ಸ ಸಾಙ್ಗಣಕಾಲಕಿರಿಯಾ। ಅಥ ವಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ದುಕ್ಕಟದುಬ್ಭಾಸಿತವೀತಿಕ್ಕಮನಂ, ಏತ್ಥ ರಿತಸ್ಸ ಸಾಙ್ಗಣಕಾಲಕಿರಿಯಾ। ಅಥ ವಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಥುಲ್ಲಚ್ಚಯವೀತಿಕ್ಕಮನಂ, ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸವೀತಿಕ್ಕಮನಂ, ಪಾರಾಜಿಕವೀತಿಕ್ಕಮನಂ, ಮಾತುಘಾತಾದಿಆನನ್ತರಿಯಕರಣಂ, ಏತ್ಥ ರಿತಸ್ಸ ಸಾಙ್ಗಣಕಾಲಕಿರಿಯಾತಿ।

ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಚಿತ್ತೋ ಕಾಲಂ ಕರಿಸ್ಸತೀತಿ ಏತ್ಥ ಚ ಅಕುಸಲಚಿತ್ತೇನ ಕಾಲಂ ಕರಿಸ್ಸತೀತಿ ನ ಏವಮತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಸಬ್ಬಸತ್ತಾ ಹಿ ಪಕತಿಚಿತ್ತೇನ ಭವಙ್ಗಚಿತ್ತೇನೇವ ಕಾಲಂ ಕರೋನ್ತಿ। ಅಯಂ ಪನ ಅವಿಸೋಧೇತ್ವಾ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನಂ ಕಾಲಂ ಕರಿಸ್ಸತೀತಿ ಏತಮತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯ ಏವಂ ವುತ್ತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ದುತಿಯವಾರೇ **ಪರಿಯೋದಪೇಯ್ಯು**ನ್ತಿ ಧೋವನಘಂಸನಸಣ್ಹಛಾರಿಕಾಪರಿಮಜ್ಜನಾದೀಹಿ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಆದಾಸಮಣ್ಡಲಸದಿಸಂ ಕರೇಯ್ಯುಂ। **ನ ಚ ನಂ ರಜಾಪಥೇ**ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇ ಠಾನೇ ಅನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಕರಣ್ಡಮಞ್ಜೂಸಾದೀಸು ವಾ ಠಪೇಯ್ಯುಂ,

ಪಲಿವೇಠೇತ್ವಾ ವಾ ನಾಗದನ್ತೇ ಲಗ್ಗೇಯ್ಯುಂ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನೇವ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

ಉಪಮಾಸಂಸನ್ದನಾ ಚೇತ್ಥ ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬಾ - ಕಿಲಿಟ್ಠಕಂಸಪಾತಿಸದಿಸೋ ಸಾಙ್ಗಣೋ ಭಬ್ಬಪುಗ್ಗಲೋ। ಕಿಲಿಟ್ಠಕಂಸಪಾತಿಯಾ ಪರಿಭುಞ್ಜನಮಾದಿಂ ಕತ್ವಾ ಸುದ್ಧಟ್ಠಾನೇ ಠಪನಂ ವಿಯ ತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಲಭಮಾನಸ್ಸ ಪೇಸಲಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಪಟಿಲಾಭೋ। ಯೇ ಓವದನ್ತಿ ಅನುಸಾಸನ್ತಿ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಮ್ಪಿ ಪಮಾದಂ ದಿಸ್ವಾ ದಣ್ಡಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಸಿಕ್ಖಾಪೇನ್ತಿ, ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಕಂಸಪಾತಿಯಾ ಅಪರಕಾಲೇ ಪರಿಸುದ್ಧಪರಿಯೋದಾತಭಾವೋ ವಿಯ ತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯಾನಂ ಅನುಸಿಕ್ಖತೋ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಸಮ್ಮಾವತ್ತಪಟಿಪತ್ತಿ, ಏತ್ಥ ಠಿತಸ್ಸ ಅನಙ್ಗಣಕಾಲಕಿರಿಯಾ। ಅಥ ವಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಸುದ್ಧೇ ಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಅತ್ತನೋ ಅನುರೂಪಂ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಧುತಙ್ಗಾನಿ ಸಮಾದಾಯ ಅತ್ತನೋ ಅನುಕೂಲಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಾಮನ್ತಸೇನಾಸನವಾಸಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಪನ್ತಸೇನಾಸನವಾಸೋ, ಏತ್ಥ ಠಿತಸ್ಸ ಅನಙ್ಗಣಕಾಲಕಿರಿಯಾ। ಅಥ ವಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಕಸಿಣಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಅಟ್ಠಸಮಾಪತ್ತಿನಿಬ್ಬತ್ತನೇನ ಕಿಲೇಸವಿಕ್ಖಮ್ಭನಂ, ವಿಪಸ್ಸನಾಪಾದಕಜ್ಝಾನಾ ವುಟ್ಠಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಕಿಲೇಸಾನಂ ತದಙ್ಗನಿವಾರಣಂ, ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಾಧಿಗಮೋ...ಪೇ॰... ಅರಹತ್ತಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾತಿ ಏತ್ಥ ಠಿತಸ್ಸ ಅಚ್ಚನ್ತಂ ಅನಙ್ಗಣಕಾಲಕಿರಿಯಾ ಏವ।

ತತಿಯವಾರೇ **ಸುಭನಿಮಿತ್ತ**ನ್ತಿ ರಾಗಟ್ಠಾನಿಯಂ ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣಂ। **ಮನಸಿ ಕರಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ವಿಪನ್ನಸ್ಸತಿ ತಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ಆವಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ। **ತಸ್ಸ ಸುಭನಿಮಿತ್ತಸ್ಸ ಮನಸಿಕಾರಾ**ತಿ ತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸುಭನಿಮಿತ್ತಮನಸಿಕಾರಕಾರಣಾ। **ಅನುದ್ಧಂಸೇಸ್ಸತೀ**ತಿ ಹಿಂಸಿಸ್ಸತಿ ಅಧಿಭವಿಸ್ಸತಿ। ರಾಗೋ ಹಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೋ ಕುಸಲವಾರಂ ಪಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಸಯಮೇವ ಅಕುಸಲಜವನಂ ಹುತ್ವಾ ತಿಟ್ಠನ್ತೋ ಕುಸಲಚಿತ್ತಂ ಅನುದ್ಧಂಸೇತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನೇವ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಾ ಪನೇತ್ಥ ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬಾ - ಪರಿಸುದ್ಧಕಂಸಪಾತಿಸದಿಸೋ ಪಕತಿಯಾ ಅಪ್ಪಕಿಲೇಸೋ ಅನಙ್ಗಣಪುಗ್ಗಲೋ। ಪರಿಸುದ್ಧಕಂಸಪಾತಿಯಾ ನಪರಿಭುಞ್ಜನಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ರಜಾಪಥೇ ನಿಕ್ಖೇಪೋ ವಿಯ ತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಲಭಮಾನಸ್ಸಾತಿ ಇತೋ ಪರಂ ಸಬ್ಬಂ ಪಠಮವಾರಸದಿಸಮೇವ।

ಚತುತ್ಥವಾರೇ **ಸುಭನಿಮಿತ್ತಂ ನ ಮನಸಿ ಕರಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಸತಿವಿರಹಾಭಾವತೋ ತಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ನಾವಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ, ಸೇಸಂ ದುತಿಯವಾರಾನುಸಾರೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। "ಅಯಂ ಖೋ, ಆವುಸೋ"ತಿಆದಿ "ಕೋ ನು ಖೋ, ಆವುಸೋ"ತಿಆದಿಮ್ಹಿ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

೬೦. ಇದಾನಿ ತಂ ಅಙ್ಗಣಂ ನಾನಪ್ಪಕಾರತೋ ಪಾಕಟಂ ಕಾರಾಪೇತುಕಾಮೇನಾಯಸ್ಮತಾ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೇನ "ಅಙ್ಗಣಂ ಅಙ್ಗಣ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಪುಟ್ಠೋ ತಂ ಬ್ಯಾಕರೋನ್ತೋ **ಪಾಪಕಾನಂ ಖೋ ಏತಂ, ಆವುಸೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಇಚ್ಛಾವಚರಾನ**ನ್ತಿ ಇಚ್ಛಾಯ ಅವಚರಾನಂ, ಇಚ್ಛಾವಸೇನ ಓತಿಣ್ಣಾನಂ ಪವತ್ತಾನಂ ನಾನಪ್ಪಕಾರಾನಂ ಕೋಪಅಪ್ಪಚ್ಚಯಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯಂ ಇಧೇಕಚ್ಚಸ್ಸಾ**ತಿ ಯೇನ ಇಧೇಕಚ್ಚಸ್ಸ ಏವಂ ಇಚ್ಛಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ತಂ ಠಾನಂ ತಂ ಕಾರಣಂ ವಿಜ್ಜತಿ ಅತ್ಥಿ, ಉಪಲಬ್ಭತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಆಪನ್ನೋ ಅಸ್ಸ**ನ್ತಿ ಆಪನ್ನೋ ಭವೇಯ್ಯಂ। **ನ ಚ ಮಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಜಾನೇಯ್ಯು**ನ್ತಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಚ ಮಂ ನ ಜಾನೇಯ್ಯುಂ। ಕಿಂ ಪನೇತ್ಥ ಠಾನಂ, ಲಾಭತ್ಥಿಕತಾ। ಲಾಭತ್ಥಿಕೋ ಹಿ ಭಿಕ್ಖು ಪಕತಿಯಾಪಿ ಚ ಕತಪುಞ್ಞೋ ಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಸಕ್ಕತೋ ಗರುಕತೋ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇತಿ "ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪನ್ನಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಥೇರಾ ಞತ್ವಾ ಮಜ್ಝಿಮಾನಂ ಆರೋಚೇನ್ತಿ, ತೇ ನವಕಾನಂ, ನವಕಾ ವಿಹಾರೇ ವಿಘಾಸಾದಾದೀನಂ, ತೇ ಓವಾದಂ ಆಗತಾನಂ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ, ಏವಂ ಕಮೇನ ಚತಸ್ಸೋ ಪರಿಸಾ ಜಾನನ್ತಿ। ಏವಮಸ್ಸ ಲಾಭನ್ತರಾಯೋ ಹೋತಿ। ಅಹೋ ವತಾಹಂ ಆಪತ್ತಿಞ್ಚ ವತ ಆಪನ್ನೋ ಅಸ್ಸಂ, ನ ಚ ಮಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಜಾನೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ।

ಯಂ ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಜಾನೇಯ್ಯುನ್ತಿ ಯೇನ ಕಾರಣೇನ ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಅಞ್ಞೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಜಾನೇಯ್ಯುಂ, ತಂ ಕಾರಣಂ ವಿಜ್ಜತಿ ಖೋ ಪನ ಅತ್ಥಿಯೇವ, ನೋ ನತ್ಥಿ। ಥೇರಾ ಹಿ ಞತ್ವಾ ಮಜ್ಝಿಮಾನಂ ಆರೋಚೇನ್ತಿ। ಏವಂ ಸೋ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನ ಚತೂಸು

ಪರಿಸಾಸು ಪಾಕಟೋ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಪಾಕಟೋ ಚ ಅಯಸಾಭಿಭೂತೋ ಗಾಮಸತಮ್ಪಿ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಉಮ್ಮಾರಸತೇಸು ಠಾನೇಸು ಉಜ್ಝಿತ್ವಾ ಯಥಾಧೋತೇನ ಪತ್ತೇನ ನಿಕ್ಖಮತಿ। ತತೋ **ಜಾನನ್ತಿ ಮಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪನ್ನೋ**ತಿ ತೇಹಿ ಚಮ್ಪಿ ಏವಂ ನಾಸಿತೋತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ, **ಇತಿ ಸೋ ಕುಪಿತೋ ಹೋತಿ ಅಪ್ಪತೀತೋ** ಸೋ ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ಕುಪಿತೋ ಚೇವ ಹೋತಿ ಕೋಧಾಭಿಭೂತೋ ಅಪ್ಪತೀತೋ ಚ ದೋಮನಸ್ಸಾಭಿಭೂತೋ।

ಯೋ ಚೇವ ಖೋ , **ಆವುಸೋ, ಕೋಪೋ ಯೋ ಚ ಅಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಉಭಯಮೇತಂ ಅಙ್ಗಣ**ನ್ತಿ, ಆವುಸೋ, ಯೋ ಚಾಯಂ ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧಸಙ್ಗಹಿತೋ ಕೋಪೋ, ಯೋ ಚ ವೇದನಾಕ್ಖನ್ಧಸಙ್ಗಹಿತೋ ಅಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, ಏತಂ ಉಭಯಂ ಅಙ್ಗಣನ್ತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಇದಞ್ಚ ತಾದಿಸಾನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಲೋಭೋ ಪನ ಇಮಸ್ಸ ಅಙ್ಗಣಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗವಸೇನ, ಮೋಹೋ ಸಮ್ಪಯೋಗವಸೇನಾಪಿ ಗಹಿತೋಯೇವ ಹೋತಿ।

ಅನುರಹೋ ಮನ್ತಿ ಪುರಿಮಸದಿಸಮೇವ ಭಿಕ್ಖುಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಹಾರಪಚ್ಚನ್ತೇ ಸೇನಾಸನಂ ಪವೇಸೇತ್ವಾ ದ್ವಾರಂ ಥಕೇತ್ವಾ ಚೋದೇನ್ತೇ ಇಚ್ಛತಿ। **ಠಾನಂ ಖೋ ಪನೇತ**ನ್ತಿ ಏತಂ ಕಾರಣಂ ವಿಜ್ಜತಿ, ಯಂ ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಚತುಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ಆನೇತ್ವಾ ಬ್ಯತ್ತಾ ವಿನೀತಾ "ತಯಾ ಅಸುಕಮ್ಹಿ ನಾಮ ಠಾನೇ ವೇಜ್ಜಕಮ್ಮಂ ಕತ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಚೋದೇಯ್ಯುಂ। ಸೋ ಚತೂಸು ಪರಿಸಾಸು ಪಾಕಟೋ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಪಾಕಟೋ ಚ ಅಯಸಾಭಿಭೂತೋತಿ ಸಬ್ಬಂ ಪುರಿಮಸದಿಸಮೇವ।

ಸಪ್ಪಟಿಪುಗ್ಗಲೋತಿ ಸಮಾನೋ ಪುಗ್ಗಲೋ। **ಸಮಾನೋ**ತಿ ಸಾಪತ್ತಿಕೋ। **ಪಟಿಪುಗ್ಗಲೋ**ತಿ ಚೋದಕೋ। ಅಯಂ ಸಾಪತ್ತಿಕೇನೇವ ಚೋದನಂ ಇಚ್ಛತಿ, ತ್ವಮ್ಪಿ ಇಮಞ್ಚಿಮಞ್ಚ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪನ್ನೋ, ತಂ ತಾವ ಪಟಿಕರೋಹಿ ಪಚ್ಛಾ ಮಂ ಚೋದೇಸ್ಸಸೀತಿ ವತ್ತುಂ ಸಕ್ಕಾತಿ ಮಞ್ಞಮಾನೋ। ಅಪಿಚ ಜಾತಿಆದೀಹಿಪಿ ಸಮಾನೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಪ್ಪಟಿಪುಗ್ಗಲೋ। ಅಯಞ್ಹಿ ಅತ್ತನೋ ಜಾತಿಯಾ ಕುಲೇನ ಬಾಹುಸಚ್ಚೇನ ಬ್ಯತ್ತತಾಯ ಧುತಙ್ಗೇನಾತಿ ಏವಮಾದೀಹಿಪಿ ಸಮಾನೇನೇವ ಚೋದನಂ ಇಚ್ಛತಿ, ತಾದಿಸೇನ ವುತ್ತಂ ನಾತಿದುಕ್ಖಂ ಹೋತೀತಿ ಮಞ್ಞಮಾನೋ। **ಅಪ್ಪಟಿಪುಗ್ಗಲೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅಯುತ್ತೋ ಪಟಿಪುಗ್ಗಲೋ ಅಪ್ಪಟಿಪುಗ್ಗಲೋ। ಇಮೇಹಿ ಆಪತ್ತಾದೀಹಿ ಅಸದಿಸತ್ತಾ ಪಟಿಸತ್ತು ಪಟಿಸಲ್ಲೋ ಚೋದಕೋ ಭವಿತುಂ ಅಯುತ್ತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಇತಿ ಸೋ ಕುಪಿತೋ**ತಿ ಇತಿ ಸೋ ಇಮಾಯ ಅಪ್ಪಟಿಪುಗ್ಗಲಚೋದನಾಯ ಏವಂ ಕುಪಿತೋ ಹೋತಿ।

ಚತುತ್ಥವಾರೇ **ಅಹೋ ವತಾ**ತಿ "ಅಹೋ ವತ ರೇ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪಣ್ಡಿತಕಾ, ಅಹೋ ವತ ರೇ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬಹುಸ್ಸುತಕಾ ತೇವಿಜ್ಜಕಾ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೯೧) ಗರಹಾಯಂ ದಿಸ್ಸತಿ। "ಅಹೋ ವತ ಮಂ ದಹರಂಯೇವ ಸಮಾನಂ ರಜ್ಜೇ ಅಭಿಸಿಞ್ಚೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೫೭) ಪತ್ಥನಾಯಂ। ಇಧ ಪತ್ಥನಾಯಮೇವ। **ಪಟಿಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಪಟಿಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ**ತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ। ಅಯಂ ಭಿಕ್ಖು ಲಾಭತ್ಥಿಕೋ ಭಗವತೋ ಅತ್ತಾನಂ ಪಟಿಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ ಇಚ್ಛತಿ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಅನುಮತಿಪುಚ್ಛಾಯ, ನೋ ಮಗ್ಗಂ ವಾ ಫಲಂ ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಾ ಅನ್ತರಂ ಕತ್ವಾ। ಅಯಞ್ಹಿ ಪಸ್ಸತಿ ಭಗವನ್ತಂ ಸಾರಿಪುತ್ತಾದಯೋ ಮಹಾಥೇರೇ "ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಸಿ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನ, ಕಸ್ಸಪ , ರಾಹುಲ ಚಕ್ಖುಂ ನಿಚ್ಚಂ ವಾ ಅನಿಚ್ಚಂ ವಾ"ತಿ ಏವಂ ಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ಪಟಿಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಪಟಿಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಂ, ಮನುಸ್ಸೇ ಚ "ತೇಸ ಪಣ್ಡಿತಾ ಥೇರಾ ಸತ್ಥು ಚಿತ್ತಂ ಆರಾಧೇನ್ತೀ"ತಿ ವಣ್ಣಂ ಭಣನ್ತೇ, ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಞ್ಚ ಉಪಹರನ್ತೇ। ತಸ್ಮಾ ತಂ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಂ ಇಚ್ಛನ್ತೋ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ನಿಖಣಿತ್ವಾ ಠಪಿತಖಾಣು ವಿಯ ಭಗವತೋ ಪುರತೋವ ಹೋತಿ।

ಇತಿ ಸೋ ಕುಪಿತೋತಿ ಅಥ ಭಗವಾ ತಂ ಅಮನಸಿಕರಿತ್ವಾವ ಅಞ್ಞಂ ಥೇರಂ ಪಟಿಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ , ತೇನ ಸೋ ಕುಪಿತೋ ಹೋತಿ ಭಗವತೋ ಚ ಥೇರಸ್ಸ ಚ। ಕಥಂ ಭಗವತೋ ಕುಪ್ಪತಿ? "ಅಹಂ ಪಬ್ಬಜಿತಕಾಲತೋ ಪಭುತಿ ಗನ್ಧಕುಟಿಪರಿವೇಣತೋ ಬಹಿನಿಕ್ಖಮನಂ ನ ಜಾನಾಮಿ, ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಛಾಯಾವ ನ ವಿಜಹಾಮಿ, ಮಂ ನಾಮ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಮತ್ತಮ್ಪಿ ನತ್ಥಿ। ತಂಮುಹುತ್ತಂ ದಿಟ್ಠಮತ್ತಕಮೇವ ಥೇರಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತೀ"ತಿ ಏವಂ ಭಗವತೋ ಕುಪ್ಪತಿ। ಕಥಂ ಥೇರಸ್ಸ ಕುಪ್ಪತಿ? "ಅಯಂ ಮಹಲ್ಲಕತ್ಥೇರೋ ಭಗವತೋ ಪುರತೋ ಖಾಣು ವಿಯ ನಿಸೀದತಿ, ಕದಾ ನು ಖೋ ಇಮಂ

ಧಮ್ಮಕಮ್ಮಿಕಾ ಅಭಬ್ಬಟ್ಠಾನಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ನೀಹರಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಅಯಞ್ಹಿ ಯದಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ನ ಭವೇಯ್ಯ, ಅವಸ್ಸಂ ಭಗವಾ ಮಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಸಲ್ಲಪೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಏವಂ ಥೇರಸ್ಸ ಕುಪ್ಪತಿ।

ಪುರಕ್ಖತ್ವಾ ಪುರಕ್ಖತ್ವಾತಿ ಪುರತೋ ಪುರತೋ ಕತ್ವಾ, ಸಮ್ಪರಿವಾರೇತ್ವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅಯಮ್ಪಿ ಲಾಭತ್ಥಿಕೋಯೇವ, ಅಯಞ್ಹಿ ಪಸ್ಸತಿ ಬಹುಸ್ಸುತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಮಹಾಪರಿವಾರೇನ ಗಾಮಂ ಪವಿಸನ್ತೇ, ಚೇತಿಯಂ ವನ್ದನ್ತೇ, ತೇಸಞ್ಚ ತಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಉಪಾಸಕೇ ಪಸನ್ನೇ ಪಸನ್ನಾಕಾರಂ ಕರೋನ್ತೇ। ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ಇಚ್ಛತಿ। **ಕುಪಿತೋ**ತಿ ಅಯಮ್ಪಿ ದ್ವೀಸು ಠಾನೇಸು ಕುಪ್ಪತಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಥೇರಸ್ಸ ಚ। ಕಥಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ? "ಇಮೇ ಯದೇವ ಮಯ್ಹಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಚೀವರಂ ವಾ ಪಿಣ್ಡಪಾತೋ ವಾ, ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಿ, ಮಯ್ಹಂ ಪನ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಆಗಚ್ಛನ್ತೋಪಿ ನತ್ಥೀ"ತಿ ಏವಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಕುಪ್ಪತಿ। ಕಥಂ ಥೇರಸ್ಸ? "ಏಸೋ ಮಹಲ್ಲಕತ್ಥೇರೋ ತೇಸು ತೇಸು ಠಾನೇಸು ಸಯಮೇವ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಕುದಾಸ್ಸು ನಾಮ ನಂ ಧಮ್ಮಕಮ್ಮಿಕಾ ನಿಕ್ಕಡ್ಢಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅಸತಿ ಅವಸ್ಸಂ ಮಂಯೇವ ಪರಿವಾರೇಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ।

ಭತ್ತಗ್ಗೇತಿ ಭೋಜನಟ್ಠಾನೇ। **ಅಗ್ಗಾಸನ**ನ್ತಿ ಸಙ್ಘತ್ಥೇರಾಸನಂ। **ಅಗ್ಗೋದಕ**ನ್ತಿ ದಕ್ಖಿಣೋದಕಂ। **ಅಗ್ಗಪಿಣ್ಡ**ನ್ತಿ ಸಙ್ಘತ್ಥೇರಪಿಣ್ಡಂ। ಸಬ್ಬತ್ಥ ವಾ **ಅಗ್ಗ**ನ್ತಿ ಪಣೀತಾಧಿವಚನಮೇತಂ। ತತ್ಥ **ಅಹಮೇವ ಲಭೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಇಚ್ಛಾ ನಾತಿಮಹಾಸಾವಜ್ಜಾ। **ನ ಅಞ್ಞೋ ಭಿಕ್ಖು ಲಭೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಪನ ಅತಿಮಹಾಸಾವಜ್ಜಾ । ಅಯಮ್ಪಿ ಲಾಭತ್ಥಿಕೋ ಪಾಸಾದಿಕೋ ಹೋತಿ ಚೀವರಧಾರಣಾದೀಹಿ, ಕದಾಚಿ ಪಬ್ಬಜತಿ, ಕದಾಚಿ ವಿಬ್ಭಮತಿ। ತೇನ ಸೋ ಪುಬ್ಬೇ ಲದ್ಧಪುಬ್ಬಂ ಆಸನಾದಿಂ ಪಚ್ಛಾ ಅಲಭನ್ತೋ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇಸಿ। **ನ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಲಭೇಯ್ಯಾ**ತಿ ನ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಥೇರಾನಂ ಅಗ್ಗಾಸನಾದೀಸು ತದನುಸಾರೇನ ಮಜ್ಝಿಮಾನಂ ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಚ ನವಾನಂ ಕದಾಚಿ ಯಂ ವಾ ತಂ ವಾ ಸಬ್ಬನಿಹೀನಂ ಆಸನಾದಿಂ ಲಭತಿ। **ಕುಪಿತೋ**ತಿ ಅಯಮ್ಪಿ ದ್ವೀಸು ಠಾನೇಸು ಕುಪ್ಪತಿ ಮನುಸ್ಸಾನಞ್ಚ ಥೇರಾನಞ್ಚ। ಕಥಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ? "ಇಮೇ ಮಙ್ಗಲಾದೀಸು ಮಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಭಿಕ್ಖೂ ಲಭನ್ತಿ, ಏತೇ, 'ಭನ್ತೇ, ಏತ್ತಕೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅನುಕಮ್ಪಂ ಕರೋಥಾ'ತಿ ವದನ್ತಿ, ಇದಾನಿ ತಂಮುಹುತ್ತಂ ದಿಟ್ಠಮತ್ತಕಂ ಮಹಲ್ಲಕತ್ಥೇರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗತಾ, ಹೋತು ಇದಾನಿ, ನೇಸಂ ಕಿಚ್ಚೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಏವಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಕುಪ್ಪತಿ। ಕಥಂ ಥೇರಾನಂ? "ಇಮೇ ನಾಮ ಯದಿ ನ ಭವೇಯ್ಯುಂ, ಮಂಯೇವ ಮನುಸ್ಸಾ ನಿಮನ್ತೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ ಏವಂ ಥೇರಾನಂ ಕುಪ್ಪತಿ।

ಅನುಮೋದೇಯ್ಯನ್ತಿ ಅನುಮೋದನಂ ಕರೇಯ್ಯಂ। ಅಯಮ್ಪಿ ಲಾಭತ್ಥಿಕೋ ಯಂ ವಾ ತಂ ವಾ ಖಣ್ಡಾನುಮೋದನಂ ಜಾನಾತಿ, "ಸೋ ಅನುಮೋದನಟ್ಠಾನೇ ಬಹೂ ಮಾತುಗಾಮಾ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತಾ ಮಂ ಸಞ್ಜಾನಿತ್ವಾ ತತೋ ಪಭುತಿ ಥಾಲಕಭಿಕ್ಖಂ ದಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಪತ್ಥೇನ್ತೋ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇಸಿ। **ಠಾನ**ನ್ತಿ ಬಹುಸ್ಸುತಾನಂ ಅನುಮೋದನಾ ಭಾರೋ, ತೇನ ಬಹುಸ್ಸುತೋ ಅನುಮೋದೇಯ್ಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಕುಪಿತೋ**ತಿ ಅಯಮ್ಪಿ ತೀಸು ಠಾನೇಸು ಕುಪ್ಪತಿ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಥೇರಸ್ಸ ಧಮ್ಮಕಥಿಕಸ್ಸ ಚ। ಕಥಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ? "ಇಮೇ ಪುಬ್ಬೇ ಮಂಯೇವ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಯಾಚನ್ತಿ 'ಅಮ್ಹಾಕಂ ನಾಗತ್ಥೇರೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸುಮನತ್ಥೇರೋ ಅನುಮೋದತೂ'ತಿ, ಅಜ್ಜ ಪನ ನಾವೋಚು"ನ್ತಿ ಏವಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಕುಪ್ಪತಿ। ಕಥಂ ಥೇರಸ್ಸ? "ಅಯಂ ಸಙ್ಘತ್ಥೇರೋ 'ತುಮ್ಹಾಕಂ ಕುಲುಪಕಂ ನಾಗತ್ಥೇರಂ ಸುಮನತ್ಥೇರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಥ, ಅಯಂ ಅನುಮೋದಿಸ್ಸತೀ'ತಿ ನ ಭಣತೀ"ತಿ ಏವಂ ಥೇರಸ್ಸ ಕುಪ್ಪತಿ। ಕಥಂ ಧಮ್ಮಕಥಿಕಸ್ಸ? "ಥೇರೇನ ವುತ್ತಮತ್ತೇಯೇವ ಪಹಾರಂ ಲದ್ಧಕುಕ್ಕುಟೋ ವಿಯ ತುರಿತತುರಿತಂ ವಸ್ಸತಿ, ಇಮಂ ನಾಮ ನಿಕ್ಕಡ್ಢನ್ತಾ ನತ್ಥಿ, ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಅಸತಿ ಅಹಮೇವ ಅನುಮೋದೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಧಮ್ಮಕಥಿಕಸ್ಸ ಕುಪ್ಪತಿ।

ಆರಾಮಗತಾನನ್ತಿ ವಿಹಾರೇ ಸನ್ನಿಪತಿತಾನಂ। ಅಯಮ್ಪಿ ಲಾಭತ್ಥಿಕೋ ಯಂ ವಾ ತಂ ವಾ ಖಣ್ಡಧಮ್ಮಕಥಂ ಜಾನಾತಿ, ಸೋ ಪಸ್ಸತಿ ತಾದಿಸೇಸು ಠಾನೇಸು ದ್ವಿಯೋಜನತಿಯೋಜನತೋ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಬ್ಬರತ್ತಿಕಾನಿ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಾನಿ ಸುಣನ್ತೇ, ತುಟ್ಠಚಿತ್ತೇ ಚ ದಹರೇ ವಾ ಸಾಮಣೇರೇ ವಾ ಸಾಧು ಸಾಧೂತಿ ಮಹಾಸದ್ದೇನ ಸಾಧುಕಾರಂ ದೇನ್ತೇ, ತತೋ ದುತಿಯದಿವಸೇ ಅನ್ತೋಗಾಮಗತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಉಪಾಸಕಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ "ಕೇ, ಭನ್ತೇ, ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇಸು"ನ್ತಿ। ತೇ ಭಣನ್ತಿ "ಅಸುಕೋ ಚ ಅಸುಕೋ ಚಾ"ತಿ। ತಂ ಸುತ್ವಾ ಪಸನ್ನಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಧಮ್ಮಕಥಿಕಾನಂ ಮಹಾಸಕ್ಕಾರಂ ಕರೋನ್ತಿ। ಸೋ ತಂ ಇಚ್ಛಮಾನೋ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇಸಿ। **ಠಾನ**ನ್ತಿ

ಬಹುಸ್ಸುತಾನಂ ವಿನಿಚ್ಛಯಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ ಭಾರೋ, ತೇನ ಬಹುಸ್ಸುತೋ ದೇಸೇಯ್ಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಕುಪಿತೋತಿ** ಚತುಪ್ಪದಿಕಂ ಗಾಥಮ್ಪಿ ವತ್ತುಂ ಓಕಾಸಂ ಅಲಭಮಾನೋ ಕುಪಿತೋ ಹೋತಿ ಅತ್ತನೋ ಮನ್ದಭಾವಸ್ಸ "ಅಹಞ್ಹಿ ಮನ್ದೋ ದುಪ್ಪಞ್ಞೋ ಕುತೋ ಲಭಿಸ್ಸಾಮಿ ದೇಸೇತು"ನ್ತಿ।

ಭಿಕ್ಖುನೀನನ್ತಿ ಓವಾದತ್ಥಂ ವಾ ಉದ್ದೇಸತ್ಥಂ ವಾ ಪರಿಪುಚ್ಛತ್ಥಂ ವಾ ಪೂಜಾಕರಣತ್ಥಂ ವಾ ಆರಾಮಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಸನ್ನಿಪತಿತಭಿಕ್ಖುನೀನಂ। ಅಯಮ್ಪಿ ಲಾಭತ್ಥಿಕೋ, ತಸ್ಸೇವಂ ಹೋತಿ ಇಮಾ ಮಹಾಕುಲಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ, ತಾಸು ಕುಲೇಸು ಪವಿಸೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಾಸು ಮನುಸ್ಸಾ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸನ್ತಿ "ಕಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಓವಾದಂ ವಾ ಉದ್ದೇಸಂ ವಾ ಪರಿಪುಚ್ಛಂ ವಾ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ। ತತೋ ವಕ್ಖನ್ತಿ "ಅಸುಕೋ ನಾಮ ಅಯ್ಯೋ ಬಹುಸ್ಸುತೋ, ತಸ್ಸ ದೇಥ ಕರೋಥಾ"ತಿ, ತೇನಸ್ಸ ಏವಂ ಇಚ್ಛಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। **ಠಾನ**ನ್ತಿ ಓವಾದಾದಯೋ ನಾಮ ಬಹುಸ್ಸುತಾನಂ ಭಾರೋ, ತೇನ ಬಹುಸ್ಸುತೋ ದೇಸೇಯ್ಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಕುಪಿತೋತಿ** ಅಯಮ್ಪಿ ದ್ವೀಸು ಠಾನೇಸು ಕುಪ್ಪತಿ, ತಾಸಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ "ಇಮಾ ಪುಬ್ಬೇ ಮಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಉಪೋಸಥಪ್ಪವಾರಣಾದೀನಿ ಲಭನ್ತಿ, ತಾ ಇದಾನಿ ತಂಮುಹುತ್ತಂ ದಿಟ್ಠಮತ್ತಕಮಹಲ್ಲಕತ್ಥೇರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗತಾ"ತಿ। ಧಮ್ಮಕಥಿಕಸ್ಸ ಚ "ಏಸ ಇಮಾಸಂ ಸಹಸಾ ಓವಾದಂ ಅದಾಸಿಯೇವಾ"ತಿ।

ಉಪಾಸಕಾನನ್ತಿ, ಆರಾಮಗತಾನಂ ಉಪಾಸಕಾನಂ। ನಿಸ್ಸಟ್ಠಕಮ್ಮನ್ತಾ ನಾಮ ಮಹಾಉಪಾಸಕಾ ಹೋನ್ತಿ, ತೇ ಪುತ್ತಭಾತುಕಾನಂ ಕಮ್ಮಂ ನಿಯ್ಯಾತೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣನ್ತಾ ವಿಚರನ್ತಿ, ಅಯಂ ತೇಸಂ ದೇಸೇತುಂ ಇಚ್ಛತಿ, ಕಿಂ ಕಾರಣಾ? ಇಮೇ ಪಸೀದಿತ್ವಾ ಉಪಾಸಿಕಾನಮ್ಪಿ ಆರೋಚೇಸ್ಸನ್ತಿ, ತತೋ ಸದ್ಧಿಂ ಉಪಾಸಿಕಾಹಿ ಮಯ್ಹಮೇವ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಂ ಉಪಹರಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ। ಠಾನಂ ಬಹುಸ್ಸುತೇನೇವ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। **ಕುಪಿತೋತಿ** ಅಯಮ್ಪಿ ದ್ವೀಸು ಠಾನೇಸು ಕುಪ್ಪತಿ, ಉಪಾಸಕಾನಞ್ಚ "ಇಮೇ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಸುಣನ್ತಿ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಕುಲುಪಕಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಸುಣಾಮಾತಿ ನಾಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಹೋತು ಇದಾನಿ, ತೇಸಂ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಕಿಚ್ಚೇ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಧಮ್ಮಕಥಿಕಸ್ಸ ಚ, "ಅಯಮೇತೇಸಂ ದೇಸೇತೀ"ತಿ।

ಉಪಾಸಿಕಾನನ್ತಿ ಆರಾಮಗತಾನಂ। **ಉಪಾಸಿಕಾ** ನಾಮ ಆಸನಪೂಜಾದಿಕರಣತ್ಥಂ ವಾ ಉಪೋಸಥದಿವಸೇ ವಾ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನತ್ಥಂ ಸನ್ನಿಪತಿತಾ। ಸೇಸಂ ಉಪಾಸಕವಾರೇ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ಸಕ್ಕರೇಯ್ಯುನ್ತಿ ಸಕ್ಕಚ್ಚಞ್ಚ ಕರೇಯ್ಯುಂ, ಸುನ್ದರಞ್ಚ ಕರೇಯ್ಯುಂ। ಇಮಿನಾ ಅತ್ತನಿ ಕಾರಂ ಕರೀಯಮಾನಂ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಕತಞ್ಚ ಸುನ್ದರಞ್ಚ ಪತ್ಥೇತಿ। **ಗರುಂ ಕರೇಯ್ಯು**ನ್ತಿ ಭಾರಿಯಂ ಕರೇಯ್ಯುಂ। ಇಮಿನಾ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಅತ್ತಾನಂ ಗರುಟ್ಠಾನೇ ಠಪೀಯಮಾನಂ ಪತ್ಥೇತಿ। **ಮಾನೇಯ್ಯು**ನ್ತಿ ಪಿಯಾಯೇಯ್ಯುಂ। **ಪೂಜೇಯ್ಯು**ನ್ತಿ ಏವಂ ಸಕ್ಕರೋನ್ತಾ ಗರುಂ ಕರೋನ್ತಾ ಮಾನೇನ್ತಾ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಪೂಜೇಯ್ಯುನ್ತಿ ಪಚ್ಚಯಪೂಜಂ ಪತ್ಥೇತಿ। **ಠಾನ**ನ್ತಿ "ಪಿಯೋ ಗರು ಭಾವನಿಯೋ"ತಿ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೋ ಬಹುಸ್ಸುತೋ ಚ ಸೀಲವಾ ಚ ಏತಂ ವಿಧಿಂ ಅರಹತಿ ತೇನ ಭಿಕ್ಖೂ ಏವರೂಪಂ ಏವಂ ಕರೇಯ್ಯುನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಕುಪಿತೋತಿ** ಅಯಮ್ಪಿ ದ್ವೀಸು ಠಾನೇಸು ಕುಪ್ಪತಿ ಭಿಕ್ಖೂನಞ್ಚ "ಇಮೇ ಏತಂ ಸಕ್ಕರೋನ್ತೀ"ತಿ ಥೇರಸ್ಸ ಚ "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅಸತಿ ಮಂಯೇವ ಸಕ್ಕರೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಇತೋ ಪರೇಸು ತೀಸು ವಾರೇಸು।

ಪಣೀತಾನಂ ಚೀವರಾನನ್ತಿ ಪಟ್ಟದುಕೂಲಪಟ್ಟುಣ್ಣಕೋಸೇಯ್ಯಾದೀನಂ ಮಹಗ್ಘಸುಖುಮಸುಖಸಮ್ಫಸ್ಸಾನಂ ಚೀವರಾನಂ। ಇಧಾಪಿ **ಅಹಮೇವ ಲಾಭೀ ಅಸ್ಸ**ನ್ತಿ ಇಚ್ಛಾ ನಾತಿಮಹಾಸಾವಜ್ಜಾ। **ನ ಅಞ್ಞೋ ಭಿಕ್ಖು ಲಾಭೀ ಅಸ್ಸಾ**ತಿ ಪನ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜಾ।

ಪಣೀತಾನಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಾನನ್ತಿ ಸಪ್ಪಿತೇಲಮಧುಸಕ್ಕರಾದಿಪೂರಿತಾನಂ ಸೇಟ್ಠಪಿಣ್ಡಪಾತಾನಂ। **ಪಣೀತಾನಂ ಸೇನಾಸನಾನ**ನ್ತಿ ಅನೇಕಸತಸಹಸ್ಸಗ್ಘನಕಾನಂ ಮಞ್ಚಪೀಠಾದೀನಂ ಪಣೀತಾನಂ। **ಗಿಲಾನಪ್ಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಾನ**ನ್ತಿ ಸಪ್ಪಿತೇಲಮಧುಫಾಣಿತಾದೀನಂ ಉತ್ತಮಭೇಸಜ್ಜಾನಂ। ಸಬ್ಬತ್ಥಾಪಿ ಠಾನಂ ಬಹುಸ್ಸುತೇಹಿ ಪುಞ್ಞವನ್ತೇಹಿ ಚ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। **ಕುಪಿತೋತಿ** ಸಬ್ಬತ್ಥಾಪಿ ದ್ವೀಸು ಠಾನೇಸು ಕುಪ್ಪತಿ, ಮನುಸ್ಸಾನಞ್ಚ "ಇಮೇಸಂ ನಾಮ ಪರಿಚಿತಭಾವೋಪಿ ನತ್ಥಿ, ದೀಘರತ್ತಂ

ಏಕತೋ ವಸನ್ತಸ್ಸ ಪಂಸುಕೂಲತ್ಥಾಯ ವಾ ಪಿಣ್ಡಪಾತತ್ಥಾಯ ವಾ ಸಪ್ಪಿತೇಲಾದಿಕಾರಣಾ ವಾ ಘರಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಚರನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಮೇ ಏಕದಿವಸಮ್ಪಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಪಣೀತಂ ಪಚ್ಚಯಂ ನ ದೇನ್ತಿ। ಆಗನ್ತುಕಂ ಮಹಲ್ಲಕಂ ಪನ ದಿಸ್ವಾವ ಯಂ ಇಚ್ಛತಿ, ತಂ ದೇನ್ತೀ"ತಿ, ಥೇರಸ್ಸ ಚ "ಅಯಮ್ಪಿ ಮಹಲ್ಲಕೋ ಇಮೇಸಂ ಅತ್ತಾನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋಯೇವ ಚರತಿ, ಕುದಾಸ್ಸು ನಾಮ ನಂ ಧಮ್ಮಕಮ್ಮಿಕಾ ನಿಕ್ಕಡ್ಢೇಯ್ಯುಂ, ಏವಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅಸತಿ ಅಹಮೇವ ಲಾಭೀ ಅಸ್ಸ"ನ್ತಿ।

ಇಮೇಸಂ ಖೋ, ಏತಂ ಆವುಸೋತಿ ಇಮೇಸಂ ಹೇಟ್ಠಾ ಏಕೂನವೀಸತಿವಾರೇಹಿ ವುತ್ತಾನಂ ಇಚ್ಛಾವಚರಾನಂ।

೬೧. **ದಿಸ್ಸನ್ತಿ ಚೇವ ಸೂಯನ್ತಿ ಚಾತಿ** ನ ಇಚ್ಛಾವಚರಾ ಚಕ್ಖುನಾ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ನ ಸೋತೇನ ಸೂಯನ್ತಿ, ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣವಿಸಯತ್ತಾ। ಅಪ್ಪಹೀನಇಚ್ಛಾವಚರಸ್ಸ ಪನ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಇಚ್ಛಾವಚರವಸೇನ ಪವತ್ತಕಾಯಕಮ್ಮಂ ದಿಸ್ವಾ ದಿಟ್ಠಾ ವಿಯ ವಚೀಕಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ ಸುತಾ ವಿಯ ಚ ಹೋನ್ತಿ, ತೇನ ವುತ್ತಂ "ದಿಸ್ಸನ್ತಿ ಚೇವ ಸೂಯನ್ತಿ ಚಾ"ತಿ। ಪಚ್ಚಕ್ಖಕಾಲೇ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ, "ಅಸುಕೋ ಕಿರ ಭಿಕ್ಖು ಈದಿಸೋ"ತಿ ತಿರೋಕ್ಖಕಾಲೇ ಸೂಯನ್ತಿ। **ಕಿಞ್ಚಾಪೀತಿ** ಅನುಗ್ಗಹಗರಹವಚನಂ। ತೇನ ಆರಞ್ಞಿಕತ್ತಂ ಅನುಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಇಚ್ಛಾವಚರಾನಂ ಅಪ್ಪಹಾನಂ ಗರಹತಿ।

ತತ್ರಾಯಂ ಯೋಜನಾ, ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಗಾಮನ್ತಸೇನಾಸನಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಆರಞ್ಞಿಕೋ ಹೋತಿ, ಅನ್ತೇ ಪನ್ತಸೇನಾಸನೇ ವಸತಿ, ಇಮೇ ಚಸ್ಸ ಏತ್ತಕಾ ಇಚ್ಛಾವಚರಾ ಅಪ್ಪಹೀನಾ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸೋ ಅತಿರೇಕಲಾಭಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕೋ ಹೋತಿ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸೋ ಲೋಲುಪ್ಪಚಾರಂ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಸಪದಾನಚಾರೀ ಹೋತಿ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸೋ ಗಹಪತಿಚೀವರಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪಂಸುಕೂಲಿಕೋ ಹೋತಿ।

ಲೂಖಚೀವರಧರೋತಿ ಏತ್ಥ ಪನ **ಲೂಖ**ನ್ತಿ ಸತ್ಥಲೂಖಂ ಸುತ್ತಲೂಖಂ ರಜನಲೂಖನ್ತಿ ತೀಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಲೂಖಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ ಸತ್ಥೇನ ಖಣ್ಡಾಖಣ್ಡಿಕಂ ಛಿನ್ನಂ **ಸತ್ಥಲೂಖಂ** ನಾಮ, ತಂ ಅಗ್ಘೇನ ಪರಿಹಾಯತಿ, ಥೂಲದೀಘಸುತ್ತಕೇನ ಸಿಬ್ಬಿತಂ **ಸುತ್ತಲೂಖಂ** ನಾಮ, ತಂ ಫಸ್ಸೇನ ಪರಿಹಾಯತಿ ಖರಸಮ್ಫಸ್ಸಂ ಹೋತಿ। ರಜನೇನ ರತ್ತಂ **ರಜನಲೂಖಂ** ನಾಮ, ತಂ ವಣ್ಣೇನ ಪರಿಹಾಯತಿ ದುಬ್ಬಣ್ಣಂ ಹೋತಿ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಏವಂ ಸತ್ಥಲೂಖಸುತ್ತಲೂಖರಜನಲೂಖಚೀವರಧರೋ ಹೋತಿ, ಇಮೇ ಚಸ್ಸ ಏತ್ತಕಾ ಇಚ್ಛಾವಚರಾ ಅಪ್ಪಹೀನಾ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ ಚೇವ ಸೂಯನ್ತಿ ಚ, ಅಥ ಖೋ ನಂ ವಿಞ್ಞೂ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ನೇವ ಸಕ್ಕರೋನ್ತಿ…ಪೇ॰… ನ ಪೂಜೇನ್ತೀತಿ। **ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತೂತಿ** ಏತ್ಥ ತನ್ತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ, **ಕಿಸ್ಸ ಹೇತೂತಿ** ಕಿಂ ಕಾರಣಾ। **ತೇ ಹಿ ತಸ್ಸ…ಪೇ॰… ಸೂಯನ್ತಿ** ಚ ಯಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ತೇ ಪಾಪಕಾ ಸೂಯನ್ತಿ ಚಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಇಮೇಸಂ ಇಚ್ಛಾವಚರಾನಂ ಅಪ್ಪಹೀನತ್ತಾತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಇದಾನಿ ತಮತ್ಥಂ ಉಪಮಾಯ ಪಾಕಟಂ ಕರೋನ್ತೋ **ಸೇಯ್ಯಥಾಪೀತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಕುಣಪ**ನ್ತಿ ಮತಕಳೇವರಂ। ಅಹಿಸ್ಸ ಕುಣಪಂ **ಅಹಿಕುಣಪಂ**। ಏವಂ ಇತರಾನಿ। ಅತಿಪಟಿಕೂಲಜಿಗುಚ್ಛನೀಯಭಾವತೋ ಚೇತ್ಥ ಇಮಾನೇವ ತೀಣಿ ವುತ್ತಾನೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಹಿ ಸಸಸೂಕರಾದೀನಂ ಕುಣಪಂ ಮನುಸ್ಸಾ ಕಟುಕಭಣ್ಡಾದೀಹಿ ಅಭಿಸಙ್ಖರಿತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಿಪಿ। ಇಮೇಸಂ ಪನ ಕುಣಪಂ ಅಭಿನವಮ್ಪಿ ಜಿಗುಚ್ಛನ್ತಿಯೇವ, ಕೋ ಪನ ವಾದೋ ಕಾಲಾತಿಕ್ಕಮೇನ ಪೂತಿಭೂತೇ। **ರಚಯಿತ್ವಾತಿ** ವಡ್ಢೇತ್ವಾ, ಪರಿಪೂರೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ, ಕುಣಪಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕಂಸಪಾತಿಯಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅಞ್ಞಿಸ್ಸಾತಿ** ಅಪರಾಯ। **ಪಟಿಕುಜ್ಜಿತ್ವಾತಿ** ಪಿದಹಿತ್ವಾ । **ಅನ್ತರಾಪಣ**ನ್ತಿ ಆಪಣಾನಮನ್ತರೇ ಮಹಾಜನಸಂಕಿಣ್ಣಂ ರಚ್ಛಾಮುಖಂ। **ಪಟಿಪಜ್ಜೇಯ್ಯು**ನ್ತಿ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯುಂ। **ಜಞ್ಞಜಞ್ಞಂ ವಿಯಾತಿ** ಚೋಕ್ಖಚೋಕ್ಖಂ ವಿಯ ಮನಾಪಮನಾಪಂ ವಿಯ। ಅಪಿಚ ವಧುಕಾಪಣ್ಣಾಕಾರಂ ವಿಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ವಧುಕಾತಿ** ಜನೇತ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಸಾ ನೀಯಮಾನಂ ಪಣ್ಣಾಕಾರಂ ಜಞ್ಞಂ, ಉಭಯತ್ಥಾಪಿ ಆದರವಸೇನ ವಾ ಪಸಂಸಾವಸೇನ ವಾ ಪುನರುತ್ತಂ। "ಜಞ್ಞಜಞ್ಞಂ ಬ್ಯಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ।

ಅಪಾಪುರಿತ್ವಾತಿ ವಿವರಿತ್ವಾ। **ತಸ್ಸ ಸಹ ದಸ್ಸನೇನ ಅಮನಾಪತಾ ಚ ಸಣ್ಠಹೇಯ್ಯಾತಿ** ತಸ್ಸ ಕುಣಪಸ್ಸ ದಸ್ಸನೇನ ಸಹೇವ ತಸ್ಸ ಜನಸ್ಸ ಅಮನಾಪತಾ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ। **ಅಮನಾಪತಾತಿ** ಚ "ಅಮನಾಪಮಿದ"ನ್ತಿ ಉಪ್ಪನ್ನಚಿತ್ತಚೇತಸಿಕಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಏಸ ನಯೋ **ಪಟಿಕುಲ್ಯಜೇಗುಚ್ಛತಾಸು। ಜಿಘಚ್ಛಿತಾನಮ್ಪೀತಿ** ಛಾತಾನಮ್ಪಿ। **ನ ಭೋತ್ತುಕಮ್ಯತಾ ಅಸ್ಸಾತಿ** ಭುಞ್ಜಿತುಕಾಮತಾ ನ ಭವೇಯ್ಯ। **ಪಗೇವ ಸುಹಿತಾನನ್ತಿ** ಧಾತಾನಂ ಪನ ಪಠಮತರಮೇವ ಭುಞ್ಜಿತುಕಾಮತಾ ನ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ತತ್ರಾಯಂ ಉಪಮಾಸಂಸನ್ದನಾ - ಪರಿಸುದ್ಧಕಂಸಪಾತಿಸದಿಸಂ ಇಮಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಲಿಙ್ಗಂ, ಕುಣಪರಚನಂ ವಿಯ ಇಚ್ಛಾವಚರಾನಂ ಅಪ್ಪಹಾನಂ, ಅಪರಕಂಸಪಾತಿಯಾ ಪಟಿಕುಜ್ಜನಂ ವಿಯ ಆರಞ್ಞಿಕಙ್ಗಾದೀಹಿ ಇಚ್ಛಾವಚರಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದನಂ, ಕಂಸಪಾತಿಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ಕುಣಪದಸ್ಸನೇನ ಜನಸ್ಸ ಅಮನಾಪತಾ ವಿಯ ಆರಞ್ಞಿಕಙ್ಗಾದೀನಿ ಅನಾದಿಯಿತ್ವಾ ಇಚ್ಛಾವಚರದಸ್ಸನೇನ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ಅಸಕ್ಕಾರಕರಣಾದಿತಾತಿ।

೬೧. ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖೇ ಪನ, **ಕಿಞ್ಚಾಪೀತಿ** ಅನುಗ್ಗಹಪಸಂಸಾವಚನಂ, ತೇನ ಆರಞ್ಞಿಕತ್ತಂ ಅನುಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಇಚ್ಛಾವಚರಪ್ಪಹಾನಂ ಪಸಂಸತಿ। **ನೇಮನ್ತನಿಕೋತಿ** ನಿಮನ್ತನಪಟಿಗ್ಗಾಹಕೋ। **ವಿಚಿತಕಾಳಕನ್ತಿ** ವಿಚಿನಿತ್ವಾ ಅಪನೀತಕಾಳಕಂ। **ಅನೇಕಸೂಪಂ ಅನೇಕಬ್ಯಞ್ಜನನ್ತಿ** ಏತ್ಥ **ಸೂಪೋ** ನಾಮ ಹತ್ಥಹಾರಿಯೋ ವುಚ್ಚತಿ। **ಬ್ಯಞ್ಜನನ್ತಿ** ಉತ್ತರಿಭಙ್ಗಂ, ತೇನ ಮಚ್ಛಮಂಸಮುಗ್ಗಸೂಪಾದೀಹಿ ಅನೇಕಸೂಪಂ, ನಾನಪ್ಪಕಾರಮಂಸಾದಿಬ್ಯಞ್ಜನೇಹಿ ಅನೇಕಬ್ಯಞ್ಜನನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಉಪಮಾಸಂಸನ್ದನೇ ಚ ಸಾಲಿವರಭತ್ತರಚನಂ ವಿಯ ಇಚ್ಛಾವಚರಪ್ಪಹಾನಂ, ಅಪರಕಂಸಪಾತಿಯಾ ಪಟಿಕುಜ್ಜನಂ ವಿಯ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾಸಮುಟ್ಠಾನೇಹಿ ಗಾಮನ್ತವಿಹಾರಾದೀಹಿ ಇಚ್ಛಾವಚರಪ್ಪಹಾನಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದಕಂ, ಕಂಸಪಾತಿಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ಸಾಲಿವರಭತ್ತದಸ್ಸನೇನ ಜನಸ್ಸ ಮನಾಪತಾ ವಿಯ ಗಾಮನ್ತವಿಹಾರಾದೀನಿ ಅನಾದಿಯಿತ್ವಾ ಇಚ್ಛಾವಚರಪ್ಪಹಾನದಸ್ಸನೇನ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ಸಕ್ಕಾರಕರಣಾದಿತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

೬೨. **ಉಪಮಾ ಮಂ, ಆವುಸೋ ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಪಟಿಭಾತೀತಿ** ಮಯ್ಹಂ, ಆವುಸೋ ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಉಪಮಾ ಉಪಟ್ಠಾತಿ। ಏಕಂ ಉಪಮಂ ವತ್ತುಕಾಮೋ ಅಹನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಪಟಿಭಾತು ತನ್ತಿ** ತುಯ್ಹಂ ಪಟಿಭಾತು ಉಪಟ್ಠಾತು, ವದ ತ್ವನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಏಕಮಿದಾಹನ್ತಿ** ಏತ್ಥ **ಇದಾತಿ** ನಿಪಾತಮತ್ತಂ, ಏಕಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಅಹನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ ಉಪಯೋಗವಚನಂ। **ರಾಜಗಹೇ ವಿಹರಾಮಿ ಗಿರಿಬ್ಬಜೇತಿ, ರಾಜಗಹನ್ತಿ** ತಸ್ಸ ನಗರಸ್ಸ ನಾಮಂ। ಸಮನ್ತತೋ ಪನ ಗಿರಿಪರಿಕ್ಖೇಪೇನ ವಜೋ ವಿಯ ಸಣ್ಠಿತತ್ತಾ **ಗಿರಿಬ್ಬಜನ್ತಿ** ವುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ನಗರೇ ವಿಹರಾಮಿ, ತಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅಹಂ ವಿಹರಾಮೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅಥ ಖ್ವಾಹನ್ತಿ** ಅಥ ಖೋ ಅಹಂ। ಏತ್ಥ ಚ **ಅಥಾತಿ** ಅಞ್ಞಾಧಿಕಾರವಚನಾರಮ್ಭೇ ನಿಪಾತೋ। **ಖೋತಿ** ಪದಪೂರಣಮತ್ತೇ। **ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯನ್ತಿ** ದಿವಸಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗಸಮಯಂ। ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯೇತಿ ಅತ್ಥೋ, ಪುಬ್ಬಣ್ಹೇ ವಾ ಸಮಯಂ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯಂ, ಪುಬ್ಬಣ್ಹೇ ಏಕಂ ಖಣನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಅಚ್ಚನ್ತಸಂಯೋಗೇ ಉಪಯೋಗವಚನಂ ಲಬ್ಭತಿ। **ನಿವಾಸೇತ್ವಾತಿ** ಪರಿದಹಿತ್ವಾ, ವಿಹಾರನಿವಾಸನಪರಿವತ್ತನವಸೇನೇತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಗಾಮಪ್ಪವೇಸನತ್ಥಾಯ ವಾ ಸಣ್ಠಪೇತ್ವಾ ನಿವಾಸನವಸೇನ, ನ ಹಿ ಸೋ ತತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅನಿವತ್ಥೋ ಅಹೋಸಿ।

ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯಾತಿ ಪತ್ತಂ ಹತ್ಥೇನ ಚೀವರಂ ಕಾಯೇನ ಆದಿಯಿತ್ವಾ। **ಪಿಣ್ಡಾಯಾತಿ** ಪಿಣ್ಡಪಾತತ್ಥಾಯ। **ಸಮೀತೀತಿ** ತಸ್ಸ ನಾಮಂ। **ಯಾನಕಾರಪುತ್ತೋತಿ** ರಥಕಾರಪುತ್ತೋ। **ಪಣ್ಡುಪುತ್ತೋತಿ** ಪಣ್ಡುಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ। **ಆಜೀವಕೋತಿ** ನಗ್ಗಸಮಣಕೋ। **ಪುರಾಣಯಾನಕಾರಪುತ್ತೋತಿ** ಪೋರಾಣಯಾನಕಾರಕುಲಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ। **ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತೋತಿ** ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ಠಿತೋ। **ವಙ್ಕಂ** ನಾಮ ಏಕತೋ ಕುಟಿಲಂ। **ಜಿಮ್ಹಂ** ನಾಮ ಸಪ್ಪಗತಮಗ್ಗಸದಿಸಂ। **ದೋಸನ್ತಿ** ಫೇಗ್ಗುವಿಸಮಗಣ್ಠಿಕಾದಿ। **ಯಥಾ ಯಥಾತಿ** ಕಾಲತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ, ಯದಾ ಯದಾ ಯಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ತಥಾ ತಥಾತಿ** ಅಯಮ್ಪಿ ಕಾಲತ್ಥೋಯೇವ, ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸೋ ಅತ್ತನೋ ಸುತ್ತಾನುಲೋಮೇನ ಚಿನ್ತೇಸಿ, ಇತರೋ ತೇನ ಚಿನ್ತಿತಕ್ಖಣೇ ಚಿನ್ತಿತಟ್ಠಾನಮೇವ ತಚ್ಛತಿ।

ಅತ್ತಮನೋತಿ ಸಕಮನೋ ತುಟ್ಠಮನೋ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸೇಹಿ ಗಹಿತಮನೋ। **ಅತ್ತಮನವಾಚಂ ನಿಚ್ಛಾರೇಸೀತಿ** ಅತ್ತಮನತಾಯ ವಾಚಂ , ಅತ್ತಮನಭಾವಸ್ಸ ವಾ ಯುತ್ತಂ ವಾಚಂ ನಿಚ್ಛಾರೇಸಿ ಉದೀರಯಿ, ಪಬ್ಯಾಹರೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಹದಯಾ ಹದಯಂ ಮಞ್ಞೇ ಅಞ್ಞಾಯಾತಿ** ಚಿತ್ತೇನ ಚಿತ್ತಂ ಜಾನಿತ್ವಾ ವಿಯ।

ಅಸ್ಸದ್ಧಾತಿ ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಸಙ್ಘೇಸು ಸದ್ಧಾವಿರಹಿತಾ। **ಜೀವಿಕತ್ಥಾತಿ** ಇಣಭಯಾದೀಹಿ ಪೀಳಿತಾ ಬಹಿ ಜೀವಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ಇಧ ಜೀವಿಕತ್ಥಿಕಾ ಹುತ್ವಾ। **ನ ಸದ್ಧಾತಿ** ನ ಸದ್ಧಾಯ। **ಸಠಾ ಮಾಯಾವಿನೋತಿ** ಮಾಯಾಸಾಠೇಯ್ಯೇಹಿ ಯುತ್ತಾ। **ಕೇತಬಿನೋತಿ** ಸಿಕ್ಖಿತಕೇರಾಟಿಕಾ, ನಿಪ್ಫನ್ನಥಾಮಗತಸಾಠೇಯ್ಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸಾಠೇಯ್ಯಞ್ಹಿ ಅಭೂತಗುಣದಸ್ಸನತೋ ಅಭೂತಭಣ್ಡಗುಣದಸ್ಸನಸಮಂ ಕತ್ವಾ "ಕೇರಾಟಿಯ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಉನ್ನಳಾತಿ** ಉಗ್ಗತನಳಾ, ಉಟ್ಠಿತತುಚ್ಛಮಾನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ । **ಚಪಲಾತಿ** ಪತ್ತಚೀವರಮಣ್ಡನಾದಿನಾ ಚಾಪಲ್ಲೇನ ಯುತ್ತಾ। **ಮುಖರಾತಿ** ಮುಖಖರಾ, ಖರವಚನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, **ವಿಕಿಣ್ಣವಾಚಾತಿ** ಅಸಂಯತವಚನಾ, ದಿವಸಮ್ಪಿ ನಿರತ್ಥಕವಚನಪ್ಪಲಾಪಿನೋ। **ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಅಗುತ್ತದ್ವಾರಾತಿ** ಛಸು ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಅಸಂವುತಕಮ್ಮದ್ವಾರಾ। **ಭೋಜನೇ ಅಮತ್ತಞ್ಞುನೋತಿ** ಭೋಜನೇ ಯಾ ಮತ್ತಾ ಜಾನಿತಬ್ಬಾ ಪರಿಯೇಸನಪಟಿಗ್ಗಹಣಪರಿಭೋಗೇಸು ಯುತ್ತತಾ, ತಸ್ಸಾ ಅಜಾನನಕಾ। **ಜಾಗರಿಯಂ ಅನನುಯುತ್ತಾತಿ** ಜಾಗರೇ ಅನನುಯುತ್ತಾ। **ಸಾಮಞ್ಞೇ ಅನಪೇಕ್ಖವನ್ತೋತಿ** ಸಮಣಧಮ್ಮೇ ನಿರಪೇಕ್ಖಾ, ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿರಹಿತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಿಕ್ಖಾಯ ನ ತಿಬ್ಬಗಾರವಾತಿ** ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಬಹುಲಗಾರವಾ ನ ಹೋನ್ತಿ, ಆಪತ್ತಿವೀತಿಕ್ಕಮಬಹುಲಾ ವಾ। **ಬಾಹುಲಿಕಾತಿ**ಆದಿ ಧಮ್ಮದಾಯಾದೇ ವುತ್ತಂ, **ಕುಸೀತಾತಿ**ಆದಿ ಭಯಭೇರವೇ। **ಧಮ್ಮಪರಿಯಾಯೇನಾತಿ** ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ।

ಸದ್ಧಾ ಅಗಾರಸ್ಮಾತಿ ಪಕತಿಯಾಪಿ ಸದ್ಧಾ, ಪಬ್ಬಜಿತಾಪಿ ಸದ್ಧಾಯ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜಿತಾ। **ಪಿವನ್ತಿ ಮಞ್ಞೇ ಘಸನ್ತಿ ಮಞ್ಞೇತಿ** ಪಿವನ್ತಿ ವಿಯ ಘಸನ್ತಿ ವಿಯ। ಅತ್ತಮನವಾಚಂ ನಿಚ್ಛಾರೇನ್ತಾ ವಚಸಾ ಪಿವನ್ತಿ ವಿಯ, ಅಬ್ಭನುಮೋದನ್ತಾ ಮನಸಾ ಘಸನ್ತಿ ವಿಯ। **ಸಾಧು ವತಾತಿ** ಸುನ್ದರಂ ವತ । **ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀತಿ** ರಸ್ಸಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿ ದೀಘಮ್ಪಿ। ರಸ್ಸೇ ಸತಿ ಸಾರಿಪುತ್ತಸ್ಸ ಉಪರಿ ಹೋತಿ, ದೀಘೇ ಸತಿ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ। ಯದಾ ಸಾರಿಪುತ್ತಸ್ಸ ಉಪರಿ ಹೋತಿ, ತದಾ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಅಮ್ಹೇ ಅಕುಸಲಾ ವುಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯದಾ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ, ತದಾ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರಯೋ ಅಕುಸಲಾ ವುಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದಹರೋತಿ** ತರುಣೋ। **ಯುವಾತಿ** ಯೋಬ್ಬನಭಾವೇ ಠಿತೋ। **ಮಣ್ಡನಕಜಾತಿಕೋತಿ** ಅಲಙ್ಕಾರಕಸಭಾವೋ। ತತ್ಥ ಕೋಚಿ ತರುಣೋಪಿ ಯುವಾ ನ ಹೋತಿ ಯಥಾ ಅತಿತರುಣೋ, ಕೋಚಿ ಯುವಾಪಿ ಮಣ್ಡನಕಜಾತಿಕೋ ನ ಹೋತಿ ಯಥಾ ಉಪಸನ್ತಸಭಾವೋ, ಆಲಸಿಯಬ್ಯಸನಾದೀಹಿ ವಾ ಅಭಿಭೂತೋ, ಇಧ ಪನ ದಹರೋ ಚೇವ ಯುವಾ ಚ ಮಣ್ಡನಕಜಾತಿಕೋ ಚ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ, ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ। **ಉಪ್ಪಲಾದೀನಿ** ಲೋಕಸಮ್ಮತತ್ತಾ ವುತ್ತಾನಿ। **ಇತಿಹ ತೇತಿ** ಏವಂ ತೇ। **ಉಭೋ ಮಹಾನಾಗಾತಿ** ದ್ವೇಪಿ ಮಹಾನಾಗಾ, ದ್ವೇಪಿ ಹಿ ಏತೇ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ "ಮಹಾನಾಗಾ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ತತ್ರಾಯಂ ವಚನತ್ಥೋ, ಛನ್ದಾದೀಹಿ ನ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ **ನಾಗಾ,** ತೇನ ತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಪಹೀನೇ ಕಿಲೇಸೇ ನ ಆಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ **ನಾಗಾ,** ನಾನಪ್ಪಕಾರಕಂ ಆಗುಂ ನ ಕರೋನ್ತೀತಿ **ನಾಗಾ,** ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ। ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ ಮಹಾನಿದ್ದೇಸೇ (ಮಹಾನಿ॰ ೮೦) ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಪಿಚ -

> "ಆಗುಂ ನ ಕರೋತಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಲೋಕೇ,
> ಸಬ್ಬಸಂಯೋಗೇ ವಿಸಜ್ಜ ಬನ್ಧನಾನಿ।
> ಸಬ್ಬತ್ಥ ನ ಸಜ್ಜತೀ ವಿಮುತ್ತೋ,
> ನಾಗೋ ತಾದಿ ಪವುಚ್ಚತೇ ತಥತ್ತಾ"ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೫೨೭; ಮಹಾನಿ॰ ೮೦)।

ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಮಹನ್ತಾ ನಾಗಾ **ಮಹಾನಾಗಾ,** ಅಞ್ಞೇಹಿ ಖೀಣಾಸವನಾಗೇಹಿ ಪುಜ್ಜತರಾ ಚ ಪಾಸಂಸತರಾ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸಾತಿ** ಅಞ್ಞೋ ಅಞ್ಞಸ್ಸ। **ಸಮನುಮೋದಿಂಸೂತಿ** ಸಮಂ ಅನುಮೋದಿಂಸು। ತತ್ಥ

ಇಮಾಯ ಉಪಮಾಯ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ ಅನುಮೋದಿ, ಪಟಿಭಾತು ತಂ ಆವುಸೋತಿ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ಸುಭಾಸಿತಂ ಸಮನುಮೋದಿಂಸೂ"ತಿ।

ಸಮ್ಮುತಿಪರಮತ್ಥದೇಸನಾಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಅನಙ್ಗಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಆಕಙ್ಖೇಯ್ಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೪. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಆಕಙ್ಖೇಯ್ಯಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಸಮ್ಪನ್ನಸೀಲಾ**ತಿ ತಿವಿಧಂ ಸಮ್ಪನ್ನಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಸಮಙ್ಗಿಮಧುರವಸೇನ। ತತ್ಥ –

"ಸಮ್ಪನ್ನಂ ಸಾಲಿಕೇದಾರಂ, ಸುವಾ ಭುಞ್ಜನ್ತಿ ಕೋಸಿಯ।
ಪಟಿವೇದೇಮಿ ತೇ ಬ್ರಹ್ಮೇ, ನ ನಂ ವಾರೇತುಮುಸ್ಸಹೇ"ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೧೪.೧)।

ಇದಂ **ಪರಿಪುಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನಂ** ನಾಮ। "ಇಮಿನಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರೇನ ಉಪೇತೋ ಹೋತಿ ಸಮುಪೇತೋ ಉಪಾಗತೋ ಸಮುಪಾಗತೋ ಉಪಪನ್ನೋ ಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸಮನ್ನಾಗತೋ"ತಿ (ವಿಭ॰ ೫೧೧) ಇದಂ **ಸಮಙ್ಗಿಸಮ್ಪನ್ನಂ** ನಾಮ। "ಇಮಿಸ್ಸಾ, ಭನ್ತೇ, ಮಹಾಪಥವಿಯಾ ಹೇಟ್ಠಿಮತಲಂ ಸಮ್ಪನ್ನಂ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಖುದ್ದಮಧುಂ ಅನೇಳಕಂ, ಏವಮಸ್ಸಾದ"ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೧೭) ಇದಂ **ಮಧುರಸಮ್ಪನ್ನಂ** ನಾಮ। ಇಧ ಪನ ಪರಿಪುಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನಮ್ಪಿ ಸಮಙ್ಗಿಸಮ್ಪನ್ನಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸಮ್ಪನ್ನಸೀಲಾತಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಸೀಲಾ ಹುತ್ವಾತಿಪಿ ಸೀಲಸಮಙ್ಗಿನೋ ಹುತ್ವಾತಿಪಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಸೀಲ**ನ್ತಿ ಕೇನಟ್ಠೇನ ಸೀಲಂ? ಸೀಲನಟ್ಠೇನ **ಸೀಲಂ**। ತಸ್ಸ ವಿತ್ಥಾರಕಥಾ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** ವುತ್ತಾ।

ತತ್ಥ "ಪರಿಪುಣ್ಣಸೀಲಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಅತ್ಥೇನ ಖೇತ್ತದೋಸವಿಗಮೇನ ಖೇತ್ತಪಾರಿಪೂರೀ ವಿಯ ಸೀಲದೋಸವಿಗಮೇನ ಸೀಲಪಾರಿಪೂರೀ ವುತ್ತಾ ಹೋತಿ। ಯಥಾ ಹಿ ಖೇತ್ತಂ ಬೀಜಖಣ್ಡಂ ವಪ್ಪಖಣ್ಡಂ ಉದಕಖಣ್ಡಂ ಊಸಖಣ್ಡನ್ತಿ ಚತುದೋಸಸಮನ್ನಾಗತಂ ಅಪರಿಪೂರಂ ಹೋತಿ।

ತತ್ಥ **ಬೀಜಖಣ್ಡಂ** ನಾಮ ಯತ್ಥ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ಬೀಜಾನಿ ಖಣ್ಡಾನಿ ವಾ ಪೂತೀನಿ ವಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಾನಿ ಯತ್ಥ ವಪನ್ತಿ, ತತ್ಥ ಸಸ್ಸಂ ನ ಉಟ್ಠೇತಿ, ಖೇತ್ತಂ ಖಣ್ಡಂ ಹೋತಿ। **ವಪ್ಪಖಣ್ಡಂ** ನಾಮ ಯತ್ಥ ಅಕುಸಲೋ ಬೀಜಾನಿ ವಪನ್ತೋ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ನಿಪಾತೇತಿ। ಏವಞ್ಹಿ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಸಸ್ಸಂ ನ ಉಟ್ಠೇತಿ, ಖೇತ್ತಂ ಖಣ್ಡಂ ಹೋತಿ। **ಉದಕಖಣ್ಡಂ** ನಾಮ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಉದಕಂ ಅತಿಬಹು ವಾ ನ ವಾ ಹೋತಿ, ತತ್ರಾಪಿ ಹಿ ಸಸ್ಸಾನಿ ನ ಉಟ್ಠೇನ್ತಿ, ಖೇತ್ತಂ ಖಣ್ಡಂ ಹೋತಿ। **ಊಸಖಣ್ಡಂ** ನಾಮ ಯತ್ಥ ಕಸ್ಸಕೋ ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿ ಪದೇಸೇ ನಙ್ಗಲೇನ ಭೂಮಿಂ ಚತ್ತಾರೋ ಪಞ್ಚ ವಾರೇ ಕಸನ್ತೋ ಅತಿಗಮ್ಭೀರಂ ಕರೋತಿ, ತತೋ ಊಸಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತತ್ರಾಪಿ ಹಿ ಸಸ್ಸಂ ನ ಉಟ್ಠೇತಿ, ಖೇತ್ತಂ ಖಣ್ಡಂ ಹೋತಿ, ತಾದಿಸಞ್ಚ ಖೇತ್ತಂ ನ ಮಹಪ್ಫಲಂ ಹೋತಿ ನ ಮಹಾನಿಸಂಸಂ, ತತ್ರಾಪಿ ಹಿ ಬಹುಮ್ಪಿ ವಪಿತ್ವಾ ಅಪ್ಪಂ ಲಭತಿ। ಇಮೇಸಂ ಪನ ಚತುನ್ನಂ ದೋಸಾನಂ ವಿಗಮಾ ಖೇತ್ತಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಹೋತಿ। ತಾದಿಸಞ್ಚ ಖೇತ್ತಂ ಮಹಪ್ಫಲಂ ಹೋತಿ ಮಹಾನಿಸಂಸಂ। ಏವಮೇವ ಖಣ್ಡಂ ಛಿದ್ದಂ ಸಬಲಂ ಕಮ್ಮಾಸನ್ತಿ ಚತುದೋಸಸಮನ್ನಾಗತಂ ಸೀಲಂ ಅಪರಿಪೂರಂ ಹೋತಿ। ತಾದಿಸಞ್ಚ ಸೀಲಂ ನ ಮಹಪ್ಫಲಂ ಹೋತಿ, ನ ಮಹಾನಿಸಂಸಂ। ಇಮೇಸಂ ಪನ ಚತುನ್ನಂ ದೋಸಾನಂ ವಿಗಮಾ ಸೀಲಖೇತ್ತಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಹೋತಿ, ತಾದಿಸಞ್ಚ ಸೀಲಂ ಮಹಪ್ಫಲಂ ಹೋತಿ ಮಹಾನಿಸಂಸಂ।

“ಸೀಲಸಮಙ್ಗಿನೋ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಪನತ್ಥೇನ ಸೀಲೇನ ಸಮಙ್ಗಿಭೂತಾ ಸಮೋಧಾನಂ ಗತಾ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಹುತ್ವಾ ವಿಹರಥಾತಿ ಇದಮೇವ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ದ್ವೀಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಸಮ್ಪನ್ನಸೀಲತಾ ಹೋತಿ ಸೀಲವಿಪತ್ತಿಯಾ ಚ ಆದೀನವದಸ್ಸನೇನ ಸೀಲಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚ ಆನಿಸಂಸದಸ್ಸನೇನ। ತದುಭಯಮ್ಪಿ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** ವಿತ್ಥಾರಿತಂ।

ತತ್ಥ “ಸಮ್ಪನ್ನಸೀಲಾ”ತಿ ಏತ್ತಾವತಾ ಕಿರ ಭಗವಾ ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಂ ಉದ್ದಿಸಿತ್ವಾ “ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸಂವುತಾ”ತಿ ಇಮಿನಾ ತತ್ಥ ಜೇಟ್ಠಕಸೀಲಂ ವಿತ್ಥಾರೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇಸೀತಿ ದೀಪವಿಹಾರವಾಸೀ ಸುಮನತ್ಥೇರೋ ಆಹ। ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೋ ಪನಸ್ಸ **ತೇಪಿಟಕಚೂಳನಾಗತ್ಥೇರೋ** ಆಹ - ಉಭಯತ್ಥಾಪಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರೋ ಭಗವತಾ ವುತ್ತೋ, ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರೋಯೇವ ಹಿ ಸೀಲಂ। ಇತರಾನಿ ಪನ ತೀಣಿ ಸೀಲನ್ತಿ ವುತ್ತಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ಅತ್ಥೀತಿ ಅನನುಜಾನನ್ತೋ ವತ್ವಾ ಆಹ - “ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರೋ ನಾಮ ಛದ್ವಾರರಕ್ಖಾಮತ್ತಕಮೇವ, ಆಜೀವಪಾರಿಸುದ್ಧಿ ಧಮ್ಮೇನ ಸಮೇನ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪತ್ತಿಮತ್ತಕಂ, ಪಚ್ಚಯನಿಸ್ಸಿತಂ ಪಟಿಲದ್ಧಪಚ್ಚಯೇ ಇದಮತ್ಥನ್ತಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜನಮತ್ತಕಂ। ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯೇನ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರೋವ ಸೀಲಂ। ಯಸ್ಸ ಸೋ ಭಿನ್ನೋ, ಅಯಂ ಛಿನ್ನಸೀಸೋ ವಿಯ ಪುರಿಸೋ ಹತ್ಥಪಾದೇ ಸೇಸಾನಿ ರಕ್ಖಿಸ್ಸತೀತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ। ಯಸ್ಸ ಪನ ಸೋ ಅರೋಗೋ, ಅಯಂ ಅಚ್ಛಿನ್ನಸೀಸೋ ವಿಯ ಪುರಿಸೋ ಜೀವಿತಂ ಸೇಸಾನಿ ಪುನ ಪಾಕತಿಕಾನಿ ಕತ್ವಾ ರಕ್ಖಿತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ‘ಸಮ್ಪನ್ನಸೀಲಾ’ತಿ ಇಮಿನಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಂ ಉದ್ದಿಸಿತ್ವಾ ‘ಸಮ್ಪನ್ನಪಾತಿಮೋಕ್ಖಾ’ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ ವತ್ವಾ ತಂ ವಿತ್ಥಾರೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ‘ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸಂವುತಾ’ತಿಆದಿಮಾಹಾ”ತಿ।

ತತ್ಥ **ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸಂವುತಾತಿ** ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ। **ಆಚಾರಗೋಚರಸಮ್ಪನ್ನಾತಿ** ಆಚಾರೇನ ಚ ಗೋಚರೇನ ಚ ಸಮ್ಪನ್ನಾ। **ಅಣುಮತ್ತೇಸೂತಿ** ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೇಸು। **ವಜ್ಜೇಸೂತಿ** ಅಕುಸಲಧಮ್ಮೇಸು। **ಭಯದಸ್ಸಾವೀತಿ** ಭಯದಸ್ಸಿನೋ। **ಸಮಾದಾಯಾತಿ** ಸಮ್ಮಾ ಆದಿಯಿತ್ವಾ। **ಸಿಕ್ಖಥ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸೂತಿ** ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ತಂ ತಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಸಮಾದಿಯಿತ್ವಾ ಸಿಕ್ಖಥ। ಅಪಿಚ **ಸಮಾದಾಯ ಸಿಕ್ಖಥ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸೂತಿ** ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಸಿಕ್ಖಾಕೋಟ್ಠಾಸೇಸು ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ ಕಾಯಿಕಂ ವಾಚಸಿಕಞ್ಚ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಸಮಾದಾಯ ಸಿಕ್ಖಥಾತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನ ಸಬ್ಬಾನೇತಾನಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಾದೀನಿ ಪದಾನಿ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** ವುತ್ತಾನಿ।

೬೫. ಆಕಙ್ಖೇಯ್ಯ ಚೇತಿ ಇದಂ ಕಸ್ಮಾ ಆರದ್ಧಂ? ಸೀಲಾನಿಸಂಸದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ಸಚೇಪಿ ಅಚಿರಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ವಾ ದುಪ್ಪಞ್ಞಾನಂ ವಾ ಏವಮಸ್ಸ “ಭಗವಾ ಸೀಲಂ ಪೂರೇಥಾತಿ ವದತಿ, ಕೋ ನು ಖೋ ಸೀಲಪೂರಣೇ ಆನಿಸಂಸೋ, ಕೋ ವಿಸೇಸೋ, ಕಾ ವಡ್ಢೀ”ತಿ? ತೇಸಂ ಸತ್ತರಸ ಆನಿಸಂಸೇ ದಸ್ಸೇತುಂ ಏವಮಾಹ। ಅಪ್ಪೇವ ನಾಮ ಏತಂ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ಪಿಯಮನಾಪತಾದಿಆಸವಕ್ಖಯಪರಿಯೋಸಾನಂ ಆನಿಸಂಸಂ ಸುತ್ವಾಪಿ ಸೀಲಂ ಪರಿಪೂರೇಯ್ಯುನ್ತಿ। ವಿಸಕಣ್ಟಕವಾಣಿಜೋ ವಿಯ। **ವಿಸಕಣ್ಟಕವಾಣಿಜೋ** ನಾಮ ಗುಳವಾಣಿಜೋ ವುಚ್ಚತಿ।

ಸೋ ಕಿರ ಗುಳಫಾಣಿತಖಣ್ಡಸಕ್ಖರಾದೀನಿ ಸಕಟೇನಾದಾಯ ಪಚ್ಚನ್ತಗಾಮಂ ಗನ್ತ್ವಾ “ವಿಸಕಣ್ಟಕಂ ಗಣ್ಹಥ, ವಿಸಕಣ್ಟಕಂ ಗಣ್ಹಥಾ”ತಿ ಉಗ್ಘೋಸೇಸಿ। ತಂ ಸುತ್ವಾ ಗಾಮಿಕಾ “ವಿಸಂ ನಾಮ ಕಕ್ಖಳಂ, ಯೋ ನಂ ಖಾದತಿ, ಸೋ ಮರತಿ, ಕಣ್ಟಕಮ್ಪಿ ವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಮಾರೇತಿ, ಉಭೋಪೇತೇ ಕಕ್ಖಳಾ, ಕೋ ಏತ್ಥ ಆನಿಸಂಸೋ”ತಿ ಗೇಹದ್ವಾರಾನಿ ಥಕೇಸುಂ, ದಾರಕೇ ಚ ಪಲಾಪೇಸುಂ। ತಂ ದಿಸ್ವಾ ವಾಣಿಜೋ “ಅವೋಹಾರಕುಸಲಾ ಇಮೇ ಗಾಮಿಕಾ, ಹನ್ದ ನೇ ಉಪಾಯೇನ ಗಣ್ಹಾಪೇಮೀ”ತಿ “ಅತಿಮಧುರಂ ಗಣ್ಹಥ, ಅತಿಸಾದುಂ ಗಣ್ಹಥ, ಗುಳಂ ಫಾಣಿತಂ ಸಕ್ಖರಂ ಸಮಗ್ಘಂ ಲಬ್ಭತಿ, ಕೂಟಮಾಸಕಕೂಟಕಹಾಪಣಾದೀಹಿಪಿ ಲಬ್ಭತೀ”ತಿ ಉಗ್ಘೋಸೇಸಿ। ತಂ ಸುತ್ವಾ ಗಾಮಿಕಾ ಹಟ್ಠತುಟ್ಠಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಬಹುಮ್ಪಿ ಮೂಲಂ ದತ್ವಾ ಗಹೇಸುಂ। ತತ್ಥ ವಾಣಿಜಸ್ಸ “ವಿಸಕಣ್ಟಕಂ ಗಣ್ಹಥಾ”ತಿ ಉಗ್ಘೋಸನಂ ವಿಯ ಭಗವತೋ “ಸಮ್ಪನ್ನಸೀಲಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಿಹರಥ…ಪೇ॰… ಸಮಾದಾಯ ಸಿಕ್ಖಥ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸೂ”ತಿ ವಚನಂ। “ಉಭೋಪೇತೇ ಕಕ್ಖಳಾ, ಕೋ ಏತ್ಥ ಆನಿಸಂಸೋ”ತಿ ಗಾಮಿಕಾನಂ ಚಿನ್ತನಂ ವಿಯ ಭಗವಾ “ಸಮ್ಪನ್ನಸೀಲಾ ವಿಹರಥಾ”ತಿ ಆಹ, “ಸೀಲಞ್ಚ ನಾಮೇತಂ ಕಕ್ಖಳಂ ಫರುಸಂ ಖಿಡ್ಡಾದಿಪಚ್ಚನೀಕಂ, ಕೋ ನು ಖೋ ಸಮ್ಪನ್ನಸೀಲಾನಂ ಆನಿಸಂಸೋ”ತಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಚಿನ್ತನಂ। ಅಥ

ತಸ್ಸ ವಾಣಿಜಸ್ಸ "ಅತಿಮಧುರಂ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿಆದಿವಚನಂ ವಿಯ ಭಗವತೋ ಪಿಯಮನಾಪತಾದಿಆಸವಕ್ಖಯಪರಿಯೋಸಾನಂ ಸತ್ತರಸಆನಿಸಂಸಪ್ಪಕಾಸನತ್ಥಂ "ಆಕಙ್ಖೇಯ್ಯ ಚೇ"ತಿಆದಿವಚನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ತತ್ಥ **ಆಕಙ್ಖೇಯ್ಯ ಚೇತಿ** ಯದಿ ಆಕಙ್ಖೇಯ್ಯ ಯದಿ ಇಚ್ಛೇಯ್ಯ। **ಪಿಯೋ ಚ ಅಸ್ಸ**ನ್ತಿ ಪಿಯಚಕ್ಖೂಹಿ ಸಮ್ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬೋ, ಸಿನೇಹುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪದಟ್ಠಾನಭೂತೋ ಭವೇಯ್ಯನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಮನಾಪೋತಿ** ತೇಸಂ ಮನವಡ್ಢನಕೋ, ತೇಸಂ ವಾ ಮನೇನ ಪತ್ತಬ್ಬೋ, ಮೇತ್ತಚಿತ್ತೇನ ಫರಿತಬ್ಬೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಗರೂತಿ** ತೇಸಂ ಗರುಟ್ಠಾನಿಯೋ ಪಾಸಾಣಚ್ಛತ್ತಸದಿಸೋ। **ಭಾವನೀಯೋತಿ** "ಅದ್ಧಾ ಅಯಮಾಯಸ್ಮಾ ಜಾನಂ ಜಾನಾತಿ ಪಸ್ಸಂ ಪಸ್ಸತೀ"ತಿ ಏವಂ ಸಮ್ಭಾವನೀಯೋ। **ಸೀಲೇಸ್ವೇವಸ್ಸ ಪರಿಪೂರಕಾರೀತಿ** ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲೇಸುಯೇವ ಪರಿಪೂರಕಾರೀ ಅಸ್ಸ, ಅನೂನೇನ ಪರಿಪೂರಿತಾಕಾರೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಚೇತೋಸಮಥಮನುಯುತ್ತೋತಿ** ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತಸಮಥೇ ಯುತ್ತೋ, ಏತ್ಥ ಹಿ ಅಜ್ಝತ್ತನ್ತಿ ವಾ ಅತ್ತನೋತಿ ವಾ ಏತಂ ಏಕತ್ಥಂ, ಬ್ಯಞ್ಜನಮೇವ ನಾನಂ। ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ ಪನೇತಂ ಸಮಥನ್ತಿ ಉಪಯೋಗವಚನಂ। ಅನೂತಿ ಇಮಿನಾ ಉಪಸಗ್ಗೇನ ಯೋಗೇ ಸಿದ್ಧಂ। **ಅನಿರಾಕತಜ್ಝಾನೋತಿ** ಬಹಿ ಅನೀಹಟಜ್ಝಾನೋ, ಅವಿನಾಸಿತಜ್ಝಾನೋ ವಾ, ನೀಹರಣವಿನಾಸತ್ಥಞ್ಹಿ ಇದಂ ನಿರಾಕರಣಂ ನಾಮ। ಥಮ್ಭಂ ನಿರಂಕತ್ವಾ ನಿವಾತವುತ್ತೀತಿಆದೀಸು ಚಸ್ಸ ಪಯೋಗೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ಸತ್ತವಿಧಾಯ ಅನುಪಸ್ಸನಾಯ ಯುತ್ತೋ, ಸತ್ತವಿಧಾ **ಅನುಪಸ್ಸನಾ** ನಾಮ ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾ ದುಕ್ಖಾನುಪಸ್ಸನಾ ಅನತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಾ ನಿಬ್ಬಿದಾನುಪಸ್ಸನಾ ವಿರಾಗಾನುಪಸ್ಸನಾ ನಿರೋಧಾನುಪಸ್ಸನಾ ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಾನುಪಸ್ಸನಾತಿ। ತಾ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** ವಿತ್ಥಾರಿತಾ। **ಬ್ರೂಹೇತಾ ಸುಞ್ಞಾಗಾರಾನ**ನ್ತಿ ವಡ್ಢೇತಾ ಸುಞ್ಞಾಗಾರಾನಂ, ಏತ್ಥ ಚ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ರತ್ತಿನ್ದಿವಂ ಸುಞ್ಞಾಗಾರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ನಿಸೀದಮಾನೋ ಭಿಕ್ಖು "ಬ್ರೂಹೇತಾ ಸುಞ್ಞಾಗಾರಾನ"ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏಕಭೂಮಕಾದಿಪಾಸಾದೇ ಕುರುಮಾನೋಪಿ ಪನ ನೇವ ಸುಞ್ಞಾಗಾರಾನಂ ಬ್ರೂಹೇತಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋತಿ।

ಏತ್ತಾವತಾ ಚ ಯಥಾ ತಣ್ಹಾವಿಚರಿತದೇಸನಾ ಪಠಮಂ ತಣ್ಹಾವಸೇನ ಆರದ್ಧಾಪಿ ತಣ್ಹಾಪದಟ್ಠಾನತ್ತಾ ಮಾನದಿಟ್ಠೀನಂ ಮಾನದಿಟ್ಠಿಯೋ ಓಸರಿತ್ವಾ ಕಮೇನ ಪಪಞ್ಚತ್ತಯದೇಸನಾ ಜಾತಾ, ಏವಮಯಂ ದೇಸನಾ ಪಠಮಂ ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾವಸೇನ ಆರದ್ಧಾಪಿ ಸೀಲಪದಟ್ಠಾನತ್ತಾ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾನಂ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಯೋ ಓಸರಿತ್ವಾ ಕಮೇನ ಸಿಕ್ಖತ್ತಯದೇಸನಾ ಜಾತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಏತ್ಥ ಹಿ "ಸೀಲೇಸ್ವೇವಸ್ಸ ಪರಿಪೂರಕಾರೀ"ತಿ ಏತ್ತಾವತಾ ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾ ವುತ್ತಾ। "ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಚೇತೋಸಮಥಮನುಯುತ್ತೋ ಅನಿರಾಕತಜ್ಝಾನೋ"ತಿ ಏತ್ತಾವತಾ ಅಧಿಚಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾ, "ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ"ತಿ ಏತ್ತಾವತಾ ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾ, "ಬ್ರೂಹೇತಾ ಸುಞ್ಞಾಗಾರಾನ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಪನ ಸಮಥವಸೇನ ಸುಞ್ಞಾಗಾರವಡ್ಢನೇ ಅಧಿಚಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾ, ವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾತಿ ಏವಂ ದ್ವೇಪಿ ಸಿಕ್ಖಾ ಸಙ್ಗಹೇತ್ವಾ ವುತ್ತಾ। ಏತ್ಥ ಚ "ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಚೇತೋಸಮಥಮನುಯುತ್ತೋ ಅನಿರಾಕತಜ್ಝಾನೋ"ತಿ ಇಮೇಹಿ ಪದೇಹಿ ಸೀಲಾನುರಕ್ಖಿಕಾ ಏವ ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತಾ ಕಥಿತಾ। "ವಿಪಸ್ಸನಾಯಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಪದೇನ ಸೀಲಾನುರಕ್ಖಿಕೋ ಸಙ್ಖಾರಪರಿಗ್ಗಹೋ।

ಕಥಂ ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತಾ ಸೀಲಮನುರಕ್ಖತಿ? ಯಸ್ಸ ಹಿ ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತಾ ನತ್ಥಿ, ಸೋ ಬ್ಯಾಧಿಮ್ಹಿ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ವಿಹಞ್ಞತಿ, ಸೋ ಬ್ಯಾಧಿವಿಹತೋ ವಿಕ್ಖಿತ್ತಚಿತ್ತೋ ಸೀಲಂ ವಿನಾಸೇತ್ವಾಪಿ ಬ್ಯಾಧಿವೂಪಸಮಂ ಕತ್ತಾ ಹೋತಿ। ಯಸ್ಸ ಪನ ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತಾ ಅತ್ಥಿ, ಸೋ ತಂ ಬ್ಯಾಧಿದುಕ್ಖಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತ್ವಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ, ಸಮಾಪನ್ನಕ್ಖಣೇ ದುಕ್ಖಂ ದೂರಾಪಕತಂ ಹೋತಿ, ಬಲವತರಸುಖಮುಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಏವಂ ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತಾ ಸೀಲಂ ಅನುರಕ್ಖತಿ।

ಕಥಂ ಸಙ್ಖಾರಪರಿಗ್ಗಹೋ ಸೀಲಮನುರಕ್ಖತಿ? ಯಸ್ಸ ಹಿ ಸಙ್ಖಾರಪರಿಗ್ಗಹೋ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಸ "ಮಮ ರೂಪಂ ಮಮ ವಿಞ್ಞಾಣ"ನ್ತಿ ಅತ್ತಭಾವೇ ಬಲವಮಮತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಸೋ ತಥಾರೂಪೇಸು ದುಬ್ಭಿಕ್ಖಬ್ಯಾಧಿಭಯಾದೀಸು ಸಮ್ಪತ್ತೇಸು ಸೀಲಂ ವಿನಾಸೇತ್ವಾಪಿ

ಅತ್ತಭಾವಂ ಪೋಸೇತಾ ಹೋತಿ। ಯಸ್ಸ ಪನ ಸಙ್ಖಾರಪರಿಗ್ಗಹೋ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಸ ಅತ್ತಭಾವೇ ಬಲವಮಮತ್ತಂ ವಾ ಸಿನೇಹೋ ವಾ ನ ಹೋತಿ, ಸೋ ತಥಾರೂಪೇಸು ದುಬ್ಭಿಕ್ಖಬ್ಯಾಧಿಭಯಾದೀಸು ಸಮ್ಪತ್ತೇಸು ಸಚೇಪಿಸ್ಸ ಅನ್ತಾನಿ ಬಹಿ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಿ, ಸಚೇಪಿ ಉಸ್ಸುಸ್ಸತಿ ವಿಸುಸ್ಸತಿ, ಖಣ್ಡಾಖಣ್ಡಿಕೋ ವಾ ಹೋತಿ ಸತಧಾಪಿ ಸಹಸ್ಸಧಾಪಿ, ನೇವ ಸೀಲಂ ವಿನಾಸೇತ್ವಾ ಅತ್ತಭಾವಂ ಪೋಸೇತಾ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಸಙ್ಖಾರಪರಿಗ್ಗಹೋ ಸೀಲಮನುರಕ್ಖತಿ। "ಬ್ರೂಹೇತಾ ಸುಞ್ಞಾಗಾರಾನ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಪನ ತಸ್ಸೇವ ಉಭಯಸ್ಸ ಬ್ರೂಹನಾ ವಡ್ಢನಾ ಸಾತಚ್ಚಕಿರಿಯಾ ದಸ್ಸಿತಾ।

ಏವಂ ಭಗವಾ ಯಸ್ಮಾ "ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ಪಿಯೋ ಚಸ್ಸಂ ಮನಾಪೋ ಚ ಗರು ಚ ಭಾವನೀಯೋ ಚಾ"ತಿ ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಧಮ್ಮೇ ಆಕಙ್ಖನ್ತೇನ ನತ್ಥಞ್ಞಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಾತಬ್ಬಂ, ಅಞ್ಞದತ್ಥು ಸೀಲಾದಿಗುಣಸಮನ್ನಾಗತೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ಇದಿಸೋ ಹಿ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ಪಿಯೋ ಹೋತಿ ಮನಾಪೋ ಗರು ಭಾವನೀಯೋ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಹೇತಂ –

"ಸೀಲದಸ್ಸನಸಮ್ಪನ್ನಂ , ಧಮ್ಮಟ್ಠಂ ಸಚ್ಚವಾದಿನಂ।
ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮ ಕುಬ್ಬಾನಂ, ತಂ ಜನೋ ಕುರುತೇ ಪಿಯ"ನ್ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೨೧೭)।

ತಸ್ಮಾ "ಆಕಙ್ಖೇಯ್ಯ ಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ಪಿಯೋ ಚಸ್ಸಂ ಮನಾಪೋ ಚ ಗರು ಚ ಭಾವನೀಯೋ ಚಾತಿ ಸೀಲೇಸ್ವೇವಸ್ಸ ಪರಿಪೂರಕಾರೀ...ಪೇ॰... ಸುಞ್ಞಾಗಾರಾನ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಯಸ್ಮಾ ಪಚ್ಚಯಲಾಭಾದಿಂ ಪತ್ಥಯನ್ತೇನಾಪಿ ಇದಮೇವ ಕರಣೀಯಂ, ನ ಅಞ್ಞಂ ಕಿಞ್ಚಿ, ತಸ್ಮಾ "ಆಕಙ್ಖೇಯ್ಯ ಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಲಾಭೀ ಅಸ್ಸ"ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ನ ಚೇತ್ಥ ಭಗವಾ ಲಾಭನಿಮಿತ್ತಂ ಸೀಲಾದಿಪರಿಪೂರಣಂ ಕಥೇತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಭಗವಾ ಹಿ ಘಾಸೇಸನಂ ಛಿನ್ನಕಥೋ ನ ವಾಚಂ ಪಯುತ್ತಂ ಭಣೇತಿ, ಏವಂ ಸಾವಕೇ ಓವದತಿ, ಸೋ ಕಥಂ ಲಾಭನಿಮಿತ್ತಂ ಸೀಲಾದಿಪರಿಪೂರಣಂ ಕಥೇಸ್ಸತಿ, ಪುಗ್ಗಲಜ್ಝಾಸಯವಸೇನ ಪನೇತಂ ವುತ್ತಂ। ಯೇಸಞ್ಹಿ ಏವಂ ಅಜ್ಝಾಸಯೋ ಭವೇಯ್ಯ "ಸಚೇ ಮಯಂ ಚತೂಹಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ನ ಕಿಲಮೇಯ್ಯಾಮ, ಸೀಲಾದಿಂ ಪೂರೇತುಂ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಾಮಾ"ತಿ, ತೇಸಂ ಅಜ್ಝಾಸಯವಸೇನ ಭಗವಾ ಏವಮಾಹ। ಅಪಿಚ ರಸಾನಿಸಂಸೋ ಏಸ ಸೀಲಸ್ಸ, ಯದಿದಂ ಚತ್ತಾರೋ ಪಚ್ಚಯಾ ನಾಮ। ತಥಾ ಹಿ ಪಣ್ಡಿತಮನುಸ್ಸಾ ಕೋಟ್ಠಾದೀಸು ಠಪಿತಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಪುತ್ತಾದೀನಮ್ಪಿ ಅದತ್ವಾ ಅತ್ತನಾಪಿ ಅಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಸೀಲವನ್ತಾನಂ ದೇನ್ತೀತಿ ಸೀಲಸ್ಸ ಸರಸಾನಿಸಂಸದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಪೇತಂ ವುತ್ತಂ।

ತತಿಯವಾರೇ **ಯೇಸಾಹ**ನ್ತಿ ಯೇಸಂ ಅಹಂ। **ತೇಸಂ ತೇ ಕಾರಾ**ತಿ ತೇಸಂ ದೇವಾನಂ ವಾ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ವಾ ತೇ ಮಯಿ ಕತಾ ಪಚ್ಚಯದಾನಕಾರಾ। ದೇವಾಪಿ ಹಿ ಸೀಲಾದಿಗುಣಯುತ್ತಾನಂ ಪಚ್ಚಯೇ ದೇನ್ತಿ, ನ ಕೇವಲಂ ಮನುಸ್ಸಾಯೇವ, ಸಕ್ಕೋ ವಿಯ ಆಯಸ್ಮತೋ ಮಹಾಕಸ್ಸಪಸ್ಸ। **ಮಹಪ್ಫಲಾ ಮಹಾನಿಸಂಸಾ**ತಿ ಉಭಯಮೇತಂ ಅತ್ಥತೋ ಏಕಂ, ಬ್ಯಞ್ಜನಮೇವ ನಾನಂ। ಮಹನ್ತಂ ವಾ ಲೋಕಿಯಸುಖಂ ಫಲನ್ತೀತಿ **ಮಹಪ್ಫಲಾ** । ಮಹತೋ ಲೋಕುತ್ತರಸುಖಸ್ಸ ಚ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತೀತಿ **ಮಹಾನಿಸಂಸಾ**। ಸೀಲಾದಿಗುಣಯುತ್ತಸ್ಸ ಹಿ ಕಟಚ್ಛುಭಿಕ್ಖಾಪಿ ಪಞ್ಚರತನಮತ್ತಾಯ ಭೂಮಿಯಾ ಪಣ್ಣಸಾಲಾಪಿ ಕತ್ವಾ ದಿನ್ನಾ ಅನೇಕಾನಿ ಕಪ್ಪಸಹಸ್ಸಾನಿ ದುಗ್ಗತಿವಿನಿಪಾತತೋ ರಕ್ಖತಿ, ಪರಿಯೋಸಾನೇ ಚ ಅಮತಾಯ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। "ಖೀರೋದನಂ ಅಹಮದಾಸಿ"ನ್ತಿಆದೀನಿ (ವಿ॰ ವ॰ ೪೧೩) ಚೇತ್ಥ ವತ್ಥೂನಿ, ಸಕಲಮೇವ ವಾ **ಪೇತವತ್ಥು ವಿಮಾನವತ್ಥು** ಚ ಸಾಧಕಂ। ತಸ್ಮಾ ಪಚ್ಚಯದಾಯಕೇಹಿ ಅತ್ತನಿ ಕತಾನಂ ಕಾರಾನಂ ಮಹಪ್ಫಲತಂ ಇಚ್ಛನ್ತೇನಾಪಿ ಸೀಲಾದಿಗುಣಯುತ್ತೇನೇವ ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಚತುತ್ಥವಾರೇ **ಞಾತೀ**ತಿ ಸಸ್ಸುಸಸುರಪಕ್ಖಿಕಾ। **ಸಾಲೋಹಿತಾ**ತಿ ಏಕಲೋಹಿತಸಮ್ಬದ್ಧಾ ಪೀತಿಪಿತಾಮಹಾದಯೋ । **ಪೇತಾ**ತಿ ಪೇಚ್ಚಭಾವಂ ಗತಾ। **ಕಾಲಙ್ಕತಾ**ತಿ ಮತಾ। **ತೇಸಂ ತ**ನ್ತಿ ತೇಸಂ ತಂ ಮಯಿ ಪಸನ್ನಚಿತ್ತತಂ ವಾ ಪಸನ್ನೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಅನುಸ್ಸರಣಂ ವಾ। ಯಸ್ಸ ಹಿ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಕಾಲಙ್ಕತೋ ಪಿತಾ ವಾ ಮಾತಾ ವಾ "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಞಾತಕೋ ಥೇರೋ ಸೀಲವಾ ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮೋ"ತಿ ಪಸನ್ನಚಿತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ, ತಸ್ಸ ಸೋ ಚಿತ್ತಪ್ಪಸಾದೋಪಿ ತಂ ಅನುಸ್ಸರಣಮತ್ತಮ್ಪಿ ಮಹಪ್ಫಲಂ ಮಹಾನಿಸಂಸಮೇವ ಹೋತಿ, ಅನೇಕಾನಿ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ದುಗ್ಗತಿತೋ ವಾರೇತುಂ ಅನ್ತೇ ಚ ಅಮತಂ ಪಾಪೇತುಂ

ಸಮತ್ಥಮೇವ ಹೋತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ "ಯೇ ತೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖೂ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನಾ ಸಮಾಧಿಸಮ್ಪನ್ನಾ ಪಞ್ಞಾ, ವಿಮುತ್ತಿ, ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಸಮ್ಪನ್ನಾ, ದಸ್ಸನಂಪಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಬಹುಕಾರಂ ವದಾಮಿ। ಸವನಂ, ಅನುಸ್ಸತಿಂ, ಅನುಪಬ್ಬಜ್ಜಂ, ಉಪಸಙ್ಕಮನಂ, ಪಯಿರುಪಾಸನಂಪಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಬಹುಕಾರಂ ವದಾಮೀ"ತಿ (ಇತಿವು॰ ೧೦೪)। ತಸ್ಮಾ ಞಾತಿಸಾಲೋಹಿತಾನಂ ಅತ್ತನಿ ಚಿತ್ತಪ್ಪಸಾದಸ್ಸ ಅನುಸ್ಸತಿಯಾ ಚ ಮಹಪ್ಫಲತಂ ಇಚ್ಛನ್ತೇನಾಪಿ ಸೀಲಾದಿಗುಣಯುತ್ತೇನೇವ, ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

೬೯. ಪಞ್ಚಮವಾರೇ **ಅರತಿರತಿಸಹೋ ಅಸ್ಸ**ನ್ತಿ ಅರತಿಯಾ ರತಿಯಾ ಚ ಸಹೋ ಅಭಿಭವಿತಾ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿತಾ ಭವೇಯ್ಯಂ। ಏತ್ಥ ಚ **ಅರತೀ**ತಿ ಅಧಿಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಪನ್ತಸೇನಾಸನೇಸು ಚ ಉಕ್ಕಣ್ಠಾ। **ರತೀ**ತಿ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣರತಿ। **ನ ಚ ಮಂ ಅರತಿ ಸಹೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಮಞ್ಚ ಅರತಿ ನ ಅಭಿಭವೇಯ್ಯ ನ ಮದ್ದೇಯ್ಯ ನ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರೇಯ್ಯ। **ಉಪ್ಪನ್ನ**ನ್ತಿ ಜಾತಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ। ಸೀಲಾದಿಗುಣಯುತ್ತೋ ಹಿ ಅರತಿಞ್ಚ ರತಿಞ್ಚ ಸಹತಿ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರತಿ ಮದ್ದಿತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ। ತಸ್ಮಾ ಈದಿಸಂ ಅತ್ತಾನಂ ಇಚ್ಛನ್ತೇನಾಪಿ ಸೀಲಾದಿಗುಣಯುತ್ತೇನೇವ ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಛಟ್ಠವಾರೇ **ಭಯಂ** ಚಿತ್ತುತ್ರಾಸೋಪಿ ಆರಮ್ಮಣಮ್ಪಿ। **ಭೇರವಂ** ಆರಮ್ಮಣಮೇವ। ಸೇಸಂ ಪಞ್ಚಮವಾರೇ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ಸೀಲಾದಿಗುಣಯುತ್ತೋ ಹಿ ಭಯಭೇರವಂ ಸಹತಿ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರತಿ ಮದ್ದಿತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ ಅರಿಯಕೋಟಿಯವಾಸೀಮಹಾದತ್ತತ್ಥೇರೋ ವಿಯ।

ಥೇರೋ ಕಿರ ಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಅಞ್ಞತರಂ ಪಾಸಾದಿಕಂ ಅರಞ್ಞಂ ದಿಸ್ವಾ "ಇಧೇವಜ್ಜ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಮಗ್ಗಾ ಓಕ್ಕಮ್ಮ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಸಙ್ಘಾಟಿಂ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ನಿಸೀದಿ। ರುಕ್ಖದೇವತಾಯ ದಾರಕಾ ಥೇರಸ್ಸ ಸೀಲತೇಜೇನ ಸಕಭಾವೇನ ಸಣ್ಠಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ವಿಸ್ಸರಮಕಂಸು। ದೇವತಾಪಿ ರುಕ್ಖಂ ಚಾಲೇಸಿ। ಥೇರೋ ಅಚಲೋವ ನಿಸೀದಿ। ಸಾ ದೇವತಾ ಧೂಮಾಯಿ, ಪಜ್ಜಲಿ, ನೇವ ಸಕ್ಖಿ ಥೇರಂ ಚಾಲೇತುಂ, ತತೋ ಉಪಾಸಕವಣ್ಣೇನಾಗನ್ತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। "ಕೋ ಏಸೋ"ತಿ ವುತ್ತಾ "ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಏತಸ್ಮಿಂ ರುಕ್ಖೇ ಅಧಿವತ್ಥಾ ದೇವತಾ"ತಿ ಅವೋಚ। ತ್ವಂ ಏತೇ ವಿಕಾರೇ ಅಕಾಸೀತಿ। ಆಮ ಭನ್ತೇತಿ। ಕಸ್ಮಾತಿ ಚ ವುತ್ತಾ ಆಹ - "ತುಮ್ಹಾಕಂ, ಭನ್ತೇ , ಸೀಲತೇಜೇನ ದಾರಕಾ ಸಕಭಾವೇನ ಸಣ್ಠಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ವಿಸ್ಸರಮಕಂಸು, ಸಾಹಂ ತುಮ್ಹೇ ಪಲಾಪೇತುಂ ಏವಮಕಾಸಿ"ನ್ತಿ। ಥೇರೋ ಆಹ - "ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಇಧ, ಭನ್ತೇ, ಮಾ ವಸಥ, ಮಯ್ಹಂ ಅಫಾಸೂತಿ ಪಟಿಕಚ್ಚೇವ ನಾವಚಾಸಿ। ಇದಾನಿ ಪನ ಮಾ ಕಿಞ್ಚಿ ಅವಚ, ಅರಿಯಕೋಟಿಯಮಹಾದತ್ತೋ ಅಮನುಸ್ಸಭಯೇನ ಗತೋತಿ ವಚನತೋ ಲಜ್ಜಾಮಿ, ತೇನಾಹಂ ಇಧೇವ ವಸಿಸ್ಸಂ, ತ್ವಂ ಪನ ಅಜ್ಜೇಕದಿವಸಂ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ವಸಾಹೀ"ತಿ। ಏವಂ ಸೀಲಾದಿಗುಣಯುತ್ತೋ ಭಯಭೇರವಸಹೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಈದಿಸಮತ್ತಾನಂ ಇಚ್ಛನ್ತೇನಾಪಿ ಸೀಲಾದಿಗುಣಯುತ್ತೇನೇವ ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಸತ್ತಮವಾರೇ **ಆಭಿಚೇತಸಿಕಾನ**ನ್ತಿ **ಅಭಿಚೇತೋ**ತಿ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ ವಿಸುದ್ಧಚಿತ್ತಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಅಧಿಚಿತ್ತಂ ವಾ, ಅಭಿಚೇತಸಿ ಜಾತಾನಿ ಆಭಿಚೇತಸಿಕಾನಿ, ಅಭಿಚೇತೋ ಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಾನೀತಿ ವಾ ಆಭಿಚೇತಸಿಕಾನಿ। **ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರಾನ**ನ್ತಿ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮೇ ಸುಖವಿಹಾರಾನಂ। **ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಪಚ್ಚಕ್ಖೋ ಅತ್ತಭಾವೋ ವುಚ್ಚತಿ, ತತ್ಥ ಸುಖವಿಹಾರಭೂತಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ, ರೂಪಾವಚರಜ್ಝಾನಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ತಾನಿ ಹಿ ಅಪ್ಪೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಾ ಝಾಯಿನೋ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅತ್ತಭಾವೇ ಅಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಂ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸುಖಂ ವಿನ್ದನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ "ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರಾನೀ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ನಿಕಾಮಲಾಭೀ**ತಿ ನಿಕಾಮೇನ ಲಾಭೀ ಅತ್ತನೋ ಇಚ್ಛಾವಸೇನ ಲಾಭೀ, ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತಕ್ಖಣೇ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತುಂ ಸಮತ್ಥೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅಕಿಚ್ಛಲಾಭೀ**ತಿ ಸುಖೇನೇವ ಪಚ್ಚನೀಕಧಮ್ಮೇ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತ್ವಾ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತುಂ ಸಮತ್ಥೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅಕಸಿರಲಾಭೀ**ತಿ ಅಕಸಿರಾನಂ ವಿಪುಲಾನಂ ಲಾಭೀ, ಯಥಾಪರಿಚ್ಛೇದೇಯೇವ ವುಟ್ಠಾತುಂ ಸಮತ್ಥೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏಕಚ್ಚೋ ಹಿ ಲಾಭೀಯೇವ ಹೋತಿ, ನ ಪನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತಕ್ಖಣೇ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತುಂ। ಏಕಚ್ಚೋ ಸಕ್ಕೋತಿ ತಥಾ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತುಂ, ಪಾರಿಬನ್ಧಿಕೇ ಪನ ಕಿಚ್ಛೇನ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತಿ। ಏಕಚ್ಚೋ

ತಥಾ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ, ಪಾರಿಬನ್ಧಿಕೇ ಚ ಅಕಿಚ್ಛೇನೇವ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತಿ, ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ನಾಳಿಕಾಯನ್ತಂ ವಿಯ ಯಥಾಪರಿಚ್ಛೇದೇಯೇವ ಚ ವುಟ್ಠಾತುಂ। ಯೋ ಪನ ಇಮಂ ತಿವಿಧಮ್ಪಿ ಸಮ್ಪದಂ ಇಚ್ಛತಿ, ಸೋಪಿ ಸೀಲೇಸ್ವೇವಸ್ಸ ಪರಿಪೂರಕಾರೀತಿ।

ಏವಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಪಾದಕೇ ಝಾನೇ ವುತ್ತೇ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅಭಿಞ್ಞಾನಂ ವಾರೋ ಆಗತೋ, ಅಥ ಖೋ ನಂ ಭಗವಾ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾವ ಯಸ್ಮಾ ನ ಕೇವಲಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಪಾದಕಜ್ಝಾನಾನಿ ಚ ಅಭಿಞ್ಞಾಯೋಯೇವ ಚ ಸೀಲಾನಂ ಆನಿಸಂಸೋ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಚತ್ತಾರಿ ಆರುಪ್ಪಝಾನಾನಿಪಿ ತಯೋ ಚ ಹೇಟ್ಠಿಮಾ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಪರಿಯಾದಿಯಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಆಕಙ್ಖೇಯ್ಯ ಚೇ… ಪೇ॰… ಯೇ ತೇ ಸನ್ತಾ**ತಿ ಏವಮಾದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಸನ್ತಾ**ತಿ ಅಙ್ಗಸನ್ತತಾಯ ಚೇವ ಆರಮ್ಮಣಸನ್ತತಾಯ ಚ। **ವಿಮೋಕ್ಖಾ**ತಿ ಪಚ್ಚನೀಕಧಮ್ಮೇಹಿ ವಿಮುತ್ತತ್ತಾ ಆರಮ್ಮಣೇ ಚ ಅಧಿಮುತ್ತತ್ತಾ। **ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ರೂಪೇ**ತಿ ರೂಪಾವಚರಜ್ಝಾನೇ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ, ಯೇ ತೇ ವಿಮೋಕ್ಖಾ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ರೂಪೇ ಸನ್ತಾತಿ ಪದಸಮ್ಬನ್ಧೋ, ಇತರಥಾ ಹಿ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ರೂಪೇ ಕಿಂ ಕರೋತೀತಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯೇಯ್ಯುಂ। **ಆರುಪ್ಪಾ**ತಿ ಆರಮ್ಮಣತೋ ಚ ವಿಪಾಕತೋ ಚ ರೂಪವಿರಹಿತಾ। **ಕಾಯೇನ ಫುಸಿತ್ವಾ**ತಿ ನಾಮಕಾಯೇನ ಫುಸಿತ್ವಾ ಪಾಪುಣಿತ್ವಾ, ಅಧಿಗನ್ತ್ವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತಾನಮೇವ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ "ಯೋಪಿ ಭಿಕ್ಖು ಇಮೇ ವಿಮೋಕ್ಖೇ ಫುಸಿತ್ವಾ ವಿಹರಿತುಕಾಮೋ, ಸೋಪಿ ಸೀಲೇಸ್ವೇವಸ್ಸ ಪರಿಪೂರಕಾರೀ"ತಿ।

೬೭. ನವಮವಾರೇ **ತಿಣ್ಣಂ ಸಂಯೋಜನಾನ**ನ್ತಿ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಸೀಲಬ್ಬತಪರಾಮಾಸಸಙ್ಖಾತಾನಂ ತಿಣ್ಣಂ ಬನ್ಧನಾನಂ। ತಾನಿ ಹಿ ಸಂಯೋಜೇನ್ತಿ ಖನ್ಧಗತಿಭವಾದೀಹಿ ಖನ್ಧಗತಿಭವಾದಯೋ, ಕಮ್ಮಂ ವಾ ಫಲೇನ, ತಸ್ಮಾ **ಸಂಯೋಜನಾನೀ**ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ಬನ್ಧನಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪರಿಕ್ಖಯಾ**ತಿ ಪರಿಕ್ಖಯೇನ। **ಸೋತಾಪನ್ನೋ**ತಿ ಸೋತಂ ಆಪನ್ನೋ। ಸೋತೋತಿ ಚ ಮಗ್ಗಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಸೋತಾಪನ್ನೋ**ತಿ ತಂಸಮಙ್ಗಿಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ। ಯಥಾಹ "ಸೋತೋ ಸೋತೋತಿ ಹಿದಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ವುಚ್ಚತಿ। ಕತಮೋ ನು ಖೋ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಸೋತೋತಿ? ಅಯಮೇವ ಹಿ, ಭನ್ತೇ, ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ, ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ…ಪೇ॰… ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧೀತಿ। ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಸೋತಾಪನ್ನೋತಿ ಹಿದಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ವುಚ್ಚತಿ। ಕತಮೋ ನು ಖೋ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಸೋತಾಪನ್ನೋತಿ? ಯೋ ಹಿ, ಭನ್ತೇ, ಇಮಿನಾ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಸೋತಾಪನ್ನೋ, ಯೋಯಂ ಆಯಸ್ಮಾ ಏವಂನಾಮೋ ಏವಂಗೋತ್ತೋ"ತಿ। ಇಧ ಪನ ಮಗ್ಗೇನ ಫಲಸ್ಸ ನಾಮಂ ದಿನ್ನಂ, ತಸ್ಮಾ ಫಲಟ್ಠೋ "ಸೋತಾಪನ್ನೋ"ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಅವಿನಿಪಾತಧಮ್ಮೋ**ತಿ ವಿನಿಪಾತೇತೀತಿ ವಿನಿಪಾತೋ, ನಾಸ್ಸ ವಿನಿಪಾತೋ ಧಮ್ಮೋತಿ ಅವಿನಿಪಾತಧಮ್ಮೋ, ನ ಅತ್ತಾನಂ ಅಪಾಯೇ ವಿನಿಪಾತಸಭಾವೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ಅಪಾಯಗಮನಿಯಾ, ತೇಸಂ ಪಹೀನತ್ತಾ। ಸಮ್ಬೋಧಿ ಪರಂ ಅಯನಂ ಗತಿ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಸಮ್ಬೋಧಿಪರಾಯಣೋ,** ಉಪರಿಮಗ್ಗತ್ತಯಂ ಅವಸ್ಸಂ ಸಮ್ಪಾಪಕೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಸ್ಮಾ? ಪಟಿಲದ್ಧಪಠಮಮಗ್ಗತ್ತಾ। **ಸೀಲೇಸ್ವೇವಾ**ತಿ ಈದಿಸೋ ಹೋತುಕಾಮೋಪಿ ಸೀಲೇಸ್ವೇವಸ್ಸ ಪರಿಪೂರಣಾರೀತಿ।

ದಸಮವಾರೇ ಪಠಮಮಗ್ಗೇನ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾನಿಪಿ ತೀಣಿ ಸಂಯೋಜನಾನಿ ಸಕದಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಸ್ಸ ವಣ್ಣಭಣನತ್ಥಂ ವುತ್ತಾನಿ। **ರಾಗದೋಸಮೋಹಾನಂ ತನುತ್ತಾ**ತಿ ಏತೇಸಂ ತನುಭಾವೇನ, ತನುತ್ತಕರಣೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ದ್ವೀಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ತನುತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ ಅಧಿಚ್ಚುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚ ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಮನ್ದತಾಯ ಚ। ಸಕದಾಗಾಮಿಸ್ಸ ಹಿ ವಟ್ಟಾನುಸಾರಿಮಹಾಜನಸ್ಸೇವ ಕಿಲೇಸಾ ಅಭಿಣ್ಹಂ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಕದಾಚಿ ಕರಹಚಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ವಿರಳಾಕಾರಾ ಹುತ್ವಾ, ವಿರಳವಾಪಿತೇ ಖೇತ್ತೇ ಅಙ್ಕುರಾ ವಿಯ। ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾಪಿ ಚ ವಟ್ಟಾನುಸಾರಿಮಹಾಜನಸ್ಸೇವ ಮದ್ದನ್ತಾ ಫರನ್ತಾ ಛಾದೇನ್ತಾ ಅನ್ಧಕಾರಂ ಕರೋನ್ತಾ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಮನ್ದಮನ್ದಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ತನುಕಾಕಾರಾ ಹುತ್ವಾ, ಅಬ್ಭಪಟಲಮಿವ ಮಕ್ಖಿಕಾಪತ್ತಮಿವ ಚ।

ತತ್ಥ ಕೇಚಿ ಥೇರಾ ಭಣನ್ತಿ “ಸಕದಾಗಾಮಿಸ್ಸ ಕಿಲೇಸಾ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಚಿರೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಬಹಲಾವ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತಥಾ ಹಿಸ್ಸ ಪುತ್ತಾ ಚ ಧೀತರೋ ಚ ದಿಸ್ಸನ್ತೀ”ತಿ, ಏತಂ ಪನ ಅಪ್ಪಮಾಣಂ। ಪುತ್ತಧೀತರೋ ಹಿ ಅಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಪರಾಮಸನಮತ್ತೇನಪಿ ಹೋನ್ತೀತಿ। ದ್ವೀಹಿಯೇವ ಕಾರಣೇಹಿಸ್ಸ ಕಿಲೇಸಾನಂ ತನುತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ ಅಧಿಚ್ಚುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚ ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಮನ್ದತಾಯ ಚಾತಿ।

ಸಕದಾಗಾಮೀತಿ ಸಕಿಂ ಆಗಮನಧಮ್ಮೋ। **ಸಕಿದೇವ ಇಮಂ ಲೋಕಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ**ತಿ ಏಕವಾರಂಯೇವ ಇಮಂ ಮನುಸ್ಸಲೋಕಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಸೇನ ಆಗನ್ತ್ವಾ। ಯೋಪಿ ಹಿ ಇಧ ಸಕದಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ಇಧೇವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾತಿ, ಸೋಪಿ ಇಧ ನ ಗಹಿತೋ। ಯೋಪಿ ಇಧ ಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ದೇವೇಸು ಉಪಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾತಿ। ಯೋಪಿ ದೇವಲೋಕೇ ಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾತಿ। ಯೋಪಿ ದೇವಲೋಕೇ ಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ಇಧೇವ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾತಿ। ಯೋ ಪನ ಇಧ ಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ದೇವಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ, ತತ್ಥ ಯಾವತಾಯುಕಂ ಠತ್ವಾ ಪುನ ಇಧೇವ ಉಪಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾತಿ, ಅಯಮಿಧ ಗಹಿತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಕರೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಕರೇಯ್ಯಂ। **ಸೀಲೇಸ್ವೇವಾ**ತಿ ಈದಿಸೋ ಹೋತುಕಾಮೋಪಿ ಸೀಲೇಸ್ವೇವಸ್ಸ ಪರಿಪೂರಕಾರೀತಿ।

ಏಕಾದಸಮವಾರೇ **ಪಞ್ಚನ್ನ**ನ್ತಿ ಗಣನಪರಿಚ್ಛೇದೋ। **ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನ**ನ್ತಿ ಓರಂ ವುಚ್ಚತಿ ಹೇಟ್ಠಾ, ಹೇಟ್ಠಾಭಾಗಿಯಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ, ಕಾಮಾವಚರಲೋಕೇ ಉಪ್ಪತ್ತಿಪಚ್ಚಯಾನನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಸಂಯೋಜನಾನ**ನ್ತಿ ಬನ್ಧನಾನಂ, ತಾನಿ ಕಾಮರಾಗಬ್ಯಾಪಾದಸಂಯೋಜನೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಸಂಯೋಜನಾನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ಯಸ್ಸ ಹಿ ಏತಾನಿ ಅಪ್ಪಹೀನಾನಿ, ಸೋ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಭವಗ್ಗೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ, ಅಥ ಖೋ ಆಯುಪರಿಕ್ಖಯಾ ಕಾಮಾವಚರೇ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿಯೇವ, ಗಿಲಿತಬಲಿಸಮಚ್ಛೂಪಮೋ ಸ್ವಾಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ದೀಘಸುತ್ತಕೇನ ಪಾದೇ ಬದ್ಧವಿಹಙ್ಗೂಪಮೋ ಚಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಾನಮ್ಪಿ ಚೇತ್ಥ ವಚನಂ ವಣ್ಣಭಣನತ್ಥಮೇವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಓಪಪಾತಿಕೋ**ತಿ ಸೇಸಯೋನಿಪಟಿಕ್ಖೇಪವಚನಮೇತಂ। **ತತ್ಥಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ**ತಿ ತತ್ಥೇವ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ। **ಅನಾವತ್ತಿಧಮ್ಮೋ ತಸ್ಮಾ ಲೋಕಾ**ತಿ ತತೋ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಸೇನ ಪುನ ಅನಾವತ್ತಿಸಭಾವೋ। **ಸೀಲೇಸ್ವೇವಾ**ತಿ ಈದಿಸೋ ಹೋತುಕಾಮೋಪಿ ಸೀಲೇಸ್ವೇವಸ್ಸ ಪರಿಪೂರಕಾರೀತಿ।

೭೮. ಏವಂ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇ ವುತ್ತೇ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಚತುತ್ಥಮಗ್ಗಸ್ಸ ವಾರೋ ಆಗತೋ, ಅಥ ಖೋ ನಂ ಭಗವಾ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾವ ಯಸ್ಮಾ ನ ಕೇವಲಾ ಆಸವಕ್ಖಯಾಭಿಞ್ಞಾ ಏವ ಸೀಲಾನಂ ಆನಿಸಂಸೋ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಲೋಕಿಯಪಞ್ಚಾಭಿಞ್ಞಾಯೋಪಿ, ತಸ್ಮಾ ತಾಪಿ ದಸ್ಸೇತುಂ, ಯಸ್ಮಾ ಚ ಆಸವಕ್ಖಯೇ ಕಥಿತೇ ದೇಸನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ ಹೋತಿ, ಏವಞ್ಚ ಸತಿ ಇಮೇಸಂ ಗುಣಾನಂ ಅಕಥಿತತ್ತಾ ಅಯಂ ಕಥಾ ಮುಣ್ಡಾಭಿಞ್ಞಾಕಥಾ ನಾಮ ಭವೇಯ್ಯ, ತಸ್ಮಾ ಚ ಅಭಿಞ್ಞಾಪಾರಿಪೂರಿಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಮ್ಪಿ, ಯಸ್ಮಾ ಚ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇ ಠಿತಸ್ಸ ಸುಖೇನ ಇದ್ಧಿವಿಕುಪ್ಪನಾ ಇಜ್ಝತಿ, ಸಮಾಧಿಪರಿಬನ್ಧಾನಂ ಕಾಮರಾಗಬ್ಯಾಪಾದಾನಂ ಸಮೂಹತತ್ತಾ, ಅನಾಗಾಮೀ ಹಿ ಸೀಲೇಸು ಚ ಸಮಾಧಿಮ್ಹಿ ಚ ಪರಿಪೂರಕಾರೀ, ತಸ್ಮಾ ಯುತ್ತಟ್ಠಾನೇಯೇವ ಲೋಕಿಯಾಭಿಞ್ಞಾಯೋ ದಸ್ಸೇತುಮ್ಪಿ “ಆಕಙ್ಖೇಯ್ಯ ಚೇ…ಪೇ॰… ಅನೇಕವಿಹಿತ”ನ್ತಿ ಏವಮಾದಿಮಾಹಾತಿ ಅಯಮನುಸನ್ಧಿ।

ತತ್ಥ “ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ಇದ್ಧಿವಿಧ”ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಆಗತಾನಂ ಪಞ್ಚನ್ನಮ್ಪಿ ಲೋಕಿಯಾಭಿಞ್ಞಾನಂ ಪಾಳಿವಣ್ಣನಾ ಸದ್ಧಿಂ ಭಾವನಾನಯೇನ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** ವುತ್ತಾ।

೭೯. ಛಟ್ಠಾಭಿಞ್ಞಾಯ **ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ**ತಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಾನಂ ಖಯಾ। **ಅನಾಸವ**ನ್ತಿ ಆಸವವಿರಹಿತಂ। **ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಚೇತೋವಚನೇನ ಅರಹತ್ತಫಲಸಮ್ಪಯುತ್ತೋವ ಸಮಾಧಿ, ಪಞ್ಞಾವಚನೇನ ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಪಞ್ಞಾವ ವುತ್ತಾ। ತತ್ಥ ಚ ಸಮಾಧಿ ರಾಗತೋ ವಿಮುತ್ತತ್ತಾ **ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ,** ಪಞ್ಞಾ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ವಿಮುತ್ತತ್ತಾ **ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತೀ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ವುತ್ತಞ್ಚೇತಂ ಭಗವತಾ “ಯೋ ಹಿಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮಾಧಿ, ತದಸ್ಸ ಸಮಾಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ। ಯಾ ಹಿಸ್ಸ,

ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಞ್ಞಾ, ತದಸ್ಸ ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಂ। ಇತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ , ರಾಗವಿರಾಗಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ, ಅವಿಜ್ಜಾವಿರಾಗಾ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತೀ"ತಿ, ಅಪಿಚೇತ್ಥ ಸಮಥಫಲಂ **ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ,** ವಿಪಸ್ಸನಾಫಲಂ **ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತೀ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅತ್ತಭಾವೇ। **ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋಯೇವ ಪಞ್ಞಾಯ ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ಕತ್ವಾ, ಅಪರಪಚ್ಚಯೇನ ಞತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಪಾಪುಣಿತ್ವಾ ಸಮ್ಪಾದೇತ್ವಾ ವಿಹರೇಯ್ಯಂ। **ಸೀಲೇಸ್ವೇವಾ**ತಿ ಏವಂ ಸಬ್ಬಾಸವೇ ನಿದ್ಧುನಿತ್ವಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ಅಧಿಗನ್ತುಕಾಮೋಪಿ ಸೀಲೇಸ್ವೇವಸ್ಸ ಪರಿಪೂರಕಾರೀತಿ।

ಏವಂ ಭಗವಾ ಸೀಲಾನಿಸಂಸಕಥಂ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಾ ಕಥೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ತಂ ಸೀಲಾನಿಸಂಸಂ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ನಿಗಮನಂ ಆಹ "ಸಮ್ಪನ್ನಸೀಲಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ…ಪೇ॰… ಇದಮೇತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ। ತಸ್ಸಾಯಂ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ, "ಸಮ್ಪನ್ನಸೀಲಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಿಹರಥ…ಪೇ॰… ಸಮಾದಾಯ ಸಿಕ್ಖಥ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸೂ"ತಿ ಇತಿ ಯಂ ತಂ ಮಯಾ ಪುಬ್ಬೇ ಏವಂ ವುತ್ತಂ, ಇದಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಸಮ್ಪನ್ನಸೀಲೋ ಭಿಕ್ಖು ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ಪಿಯೋ ಹೋತಿ ಮನಾಪೋ, ಗರು ಭಾವನೀಯೋ ಪಚ್ಚಯಾನಂ ಲಾಭೀ, ಪಚ್ಚಯದಾಯಕಾನಂ ಮಹಪ್ಫಲಕರೋ, ಪುಬ್ಬಞಾತೀನಂ ಅನುಸ್ಸರಣಚೇತನಾಯ ಫಲಮಹತ್ತಕರೋ, ಅರತಿರತಿಸಹೋ, ಭಯಭೇರವಸಹೋ, ರೂಪಾವಚರಜ್ಝಾನಾನಂ ಅರೂಪಾವಚರಜ್ಝಾನಾನಞ್ಚ ಲಾಭೀ, ಹೇಟ್ಠಿಮಾನಿ ತೀಣಿ ಸಾಮಞ್ಞಫಲಾನಿ ಪಞ್ಚ ಲೋಕಿಯಾಭಿಞ್ಞಾ ಆಸವಕ್ಖಯಞಾಣನ್ತಿ ಚ ಇಮೇ ಚ ಗುಣೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ತಾ ಹೋತಿ, ಏತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಇದಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ। ಇದಮವೋಚ ಭಗವಾ, ಅತ್ತಮನಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವತೋ ಭಾಸಿತಂ ಅಭಿನನ್ದುನ್ತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಆಕಙ್ಖೇಯ್ಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ವತ್ಥಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೦. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ವತ್ಥಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವತ್ಥ**ನ್ತಿ ಉಪಮಾವಚನಮೇವೇತಂ। ಉಪಮಂ ಕರೋನ್ತೋ ಚ ಭಗವಾ ಕತ್ಥಚಿ ಪಠಮಂಯೇವ ಉಪಮಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ಕತ್ಥಚಿ ಪಠಮಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಉಪಮಂ, ಕತ್ಥಚಿ ಉಪಮಾಯ ಅತ್ಥಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತಿ, ಕತ್ಥಚಿ ಅತ್ಥೇನ ಉಪಮಂ।

ತಥಾ ಹೇಸ – "ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿಸ್ಸು, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದ್ವೇ ಅಗಾರಾ ಸದ್ವಾರಾ, ತತ್ಥ ಚಕ್ಖುಮಾ ಪುರಿಸೋ ಮಜ್ಝೇ ಠಿತೋ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೬೧) ಸಕಲಮ್ಪಿ ದೇವದೂತಸುತ್ತಂ ಉಪಮಂ ಪಠಮಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ। "ತಿರೋಕುಟ್ಟಂ ತಿರೋಪಾಕಾರಂ ತಿರೋಪಬ್ಬತಂ ಅಸಜ್ಜಮಾನೋ ಗಚ್ಛತಿ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಆಕಾಸೇ"ತಿಆದಿನಾ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೩೮; ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೧೦೨) ಪನ ನಯೇನ ಸಕಲಮ್ಪಿ ಇದ್ಧಿವಿಧಮತ್ಥಂ ಪಠಮಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಉಪಮಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ। "ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪುರಿಸೋ ಸಾರತ್ಥಿಕೋ ಸಾರಗವೇಸೀ"ತಿಆದಿನಾವ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೧೮) ನಯೇನ ಸಕಲಮ್ಪಿ ಚೂಳಸಾರೋಪಮಸುತ್ತಂ ಉಪಮಾಯ ಅತ್ಥಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ। "ಇಧ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೇ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಧಮ್ಮಂ ಪರಿಯಾಪುಣನ್ತಿ ಸುತ್ತಂ…ಪೇ॰… ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುರಿಸೋ ಅಲಗದ್ದತ್ಥಿಕೋ"ತಿಆದಿನಾ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೩೮) ನಯೇನ ಸಕಲಮ್ಪಿ ಅಲಗದ್ದಸುತ್ತಂ ಮಹಾಸಾರೋಪಮಸುತ್ತನ್ತಿ ಏವಮಾದೀನಿ ಸುತ್ತಾನಿ ಅತ್ಥೇನ ಉಪಮಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ।

ಸ್ವಾಯಂ ಇಧ ಪಠಮಂ ಉಪಮಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಪನೇವಂ ಭಗವಾ ದಸ್ಸೇತೀತಿ? ಪುಗ್ಗಲಜ್ಝಾಸಯೇನ ವಾ ದೇಸನಾವಿಲಾಸೇನ ವಾ। ಯೇ ಹಿ ಪುಗ್ಗಲಾ ಪಠಮಂ ಉಪಮಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ವುಚ್ಚಮಾನಮತ್ಥಂ ಸುಖೇನ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಪಠಮಂ ಉಪಮಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। ಯಸ್ಸಾ ಚ ಧಮ್ಮಧಾತುಯಾ ಸುಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧತ್ತಾ

ದೇಸನಾವಿಲಾಸಂ ಪತ್ತೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸಾ ಸುಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧಾ। ತಸ್ಮಾ ಏಸ ದೇಸನಾವಿಲಾಸಮ್ಪತ್ತೋ ಧಮ್ಮಿಸ್ಸರೋ ಧಮ್ಮರಾಜಾ, ಸೋ ಯಥಾ ಯಥಾ ಇಚ್ಛತಿ, ತಥಾ ತಥಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತೀತಿ ಏವಂ ಇಮಿನಾ ಪುಗ್ಗಲಜ್ಝಾಸಯೇನ ವಾ ದೇಸನಾವಿಲಾಸೇನ ವಾ ಏವಂ ದಸ್ಸೇತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ತತ್ಥ **ವತ್ಥ**ನ್ತಿ ಪಕತಿಪರಿಸುದ್ಧಂ ವತ್ಥಂ। **ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಂ ಮಲಗ್ಗಹಿತ**ನ್ತಿ ಆಗನ್ತುಕೇನ ಪಂಸುರಜಾದಿನಾ ಸಂಕಿಲೇಸೇನ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಂ, ಸೇದಜಲ್ಲಿಕಾದಿನಾ ಮಲೇನ ಗಹಿತತ್ತಾ ಮಲಗ್ಗಹಿತಂ। **ರಙ್ಗಜಾತೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ರಙ್ಗಮೇವ ರಙ್ಗಜಾತಂ। **ಉಪಸಂಹರೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಉಪನಾಮೇಯ್ಯ। **ಯದಿ ನೀಲಕಾಯಾ**ತಿ ನೀಲಕಾಯ ವಾ, ನೀಲಕತ್ಥಾಯ ವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ। ರಜಕೋ ಹಿ ನೀಲಕತ್ಥಾಯ ಉಪಸಂಹರನ್ತೋ ಕಂಸನೀಲಪಲಾಸನೀಲಾದಿಕೇ ನೀಲರಙ್ಗೇ ಉಪಸಂಹರತಿ। ಪೀತಕತ್ಥಾಯ ಉಪಸಂಹರನ್ತೋ ಕಣಿಕಾರಪುಪ್ಫಸದಿಸೇ ಪೀತಕರಙ್ಗೇ। ಲೋಹಿತಕತ್ಥಾಯ ಉಪಸಂಹರನ್ತೋ ಬನ್ಧುಜೀವಕಪುಪ್ಫಸದಿಸೇ ಲೋಹಿತಕರಙ್ಗೇ। ಮಞ್ಜಿಟ್ಠಕತ್ಥಾಯ ಉಪಸಂಹರನ್ತೋ ಕಣವೀರಪುಪ್ಫಸದಿಸೇ ಮನ್ದರತ್ತರಙ್ಗೇ। ತೇನ ವುತ್ತಂ ‘‘ಯದಿ ನೀಲಕಾಯ…ಪೇ॰… ಯದಿ ಮಞ್ಜಿಟ್ಠಕಾಯಾ’’ತಿ।

ದುರತ್ತವಣ್ಣಮೇವಸ್ಸಾತಿ ದುಟ್ಠು ರಞ್ಜಿತವಣ್ಣಮೇವ ಅಸ್ಸ। **ಅಪರಿಸುದ್ಧವಣ್ಣಮೇವಸ್ಸಾ**ತಿ ನೀಲವಣ್ಣೋಪಿಸ್ಸ ಪರಿಸುದ್ಧೋ ನ ಭವೇಯ್ಯ, ಸೇಸವಣ್ಣೋಪಿ। ತಾದಿಸಞ್ಹಿ ವತ್ಥಂ ನೀಲಕುಮ್ಭಿಯಾ ಪಕ್ಖಿತ್ತಮ್ಪಿ ಸುನೀಲಂ ನ ಹೋತಿ, ಸೇಸಕುಮ್ಭೀಸು ಪಕ್ಖಿತ್ತಮ್ಪಿ ಪೀತಕಾದಿವಣ್ಣಂ ನ ಹೋತಿ, ಮಿಲಾತನೀಲ ಕುರಣ್ಡ-ಕಣಿಕಾರ-ಬನ್ಧುಜೀವಕ-ಕಣವೀರಪುಪ್ಫವಣ್ಣಮೇವ ಹೋತಿ। **ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತೂ**ತಿ ತಂ ವತ್ಥಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು ಕಿಂ ಕಾರಣಾ ಈದಿಸಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ವಾ ವತ್ಥೇ ರಙ್ಗಜಾತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು ಈದಿಸಂ ದುರತ್ತವಣ್ಣಂ ಅಪರಿಸುದ್ಧವಣ್ಣಂ ಹೋತೀತಿ? ಯಸ್ಮಾ ಪನಸ್ಸ ವತ್ಥಸ್ಸ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಭಾವೋಯೇವೇತ್ಥ ಕಾರಣಂ, ನ ಅಞ್ಞಂ ಕಿಞ್ಚಿ, ತಸ್ಮಾ ‘‘ಅಪರಿಸುದ್ಧತ್ತಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವತ್ಥಸ್ಸಾ’’ತಿ ಆಹ।

ಏವಮೇವ ಖೋತಿ ಉಪಮಾಸಮ್ಪಟಿಪಾದನಂ। **ಚಿತ್ತೇ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠೇ**ತಿ ಚಿತ್ತಮ್ಹಿ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಮ್ಹಿ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಭಗವಾ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠವತ್ಥೇನ ಓಪಮ್ಮಂ ಅಕಾಸೀತಿ ಚೇ, ವಾಯಾಮಮಹಪ್ಫಲದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ಯಥಾ ಹಿ ಆಗನ್ತುಕೇಹಿ ಮಲೇಹಿ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಂ ವತ್ಥಂ ಪಕತಿಯಾ ಪಣ್ಡರತ್ತಾ ಪುನ ಧೋವೀಯಮಾನಂ ಪಣ್ಡರಂ ಹೋತಿ, ನ ತತ್ಥ ಜಾತಿಕಾಳಕೇ ವಿಯ ಏಳಕಲೋಮೇ ವಾಯಾಮೋ ನಿಪ್ಫಲೋ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ಆಗನ್ತುಕೇಹಿ ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಂ। ಪಕತಿಯಾ ಪನ ತಂ ಸಕಲೇಪಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಭವಙ್ಗವಾರೇ ಪಣ್ಡರಮೇವ। ಯಥಾಹ - ‘‘ಪಭಸ್ಸರಮಿದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚಿತ್ತಂ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಆಗನ್ತುಕೇಹಿ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠ’’ನ್ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೫೧)। ತಂ ವಿಸೋಧೀಯಮಾನಂ ಸಕ್ಕಾ ಪಭಸ್ಸರತರಂ ಕಾತುಂ, ನ ತತ್ಥ ವಾಯಾಮೋ ನಿಪ್ಫಲೋತಿ ಏವಂ ವಾಯಾಮಮಹಪ್ಫಲದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠವತ್ಥೇನ ಓಪಮ್ಮಂ ಅಕಾಸೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ದುಗ್ಗತಿ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಾತಿ ಈದಿಸೇ ಚಿತ್ತೇ ದುಗ್ಗತಿ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಿತಬ್ಬಾ, ದುಗ್ಗತಿಂ ಏವ ಏಸ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸತಿ , ನಾಞ್ಞನ್ತಿ ಏವಂ ದುಗ್ಗತಿ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಾ, ಅವಸ್ಸಂ ಭಾವೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸಾ ಚಾಯಂ ದುಗ್ಗತಿ ನಾಮ ಪಟಿಪತ್ತಿದುಗ್ಗತಿ, ಗತಿದುಗ್ಗತೀತಿ ದುವಿಧಾ ಹೋತಿ। ಪಟಿಪತ್ತಿದುಗ್ಗತಿಪಿ ಅಗಾರಿಯಪಟಿಪತ್ತಿದುಗ್ಗತಿ, ಅನಗಾರಿಯಪಟಿಪತ್ತಿದುಗ್ಗತೀತಿ ದುವಿಧಾ ಹೋತಿ।

ಅಗಾರಿಯೋ ಹಿ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಚಿತ್ತೋ ಪಾಣಮ್ಪಿ ಹನತಿ, ಅದಿನ್ನಮ್ಪಿ ಆದಿಯತಿ, ಸಕಲೇಪಿ ದಸ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥೇ ಪೂರೇತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ **ಅಗಾರಿಯಪಟಿಪತ್ತಿದುಗ್ಗತಿ**। ಸೋ ತತ್ಥ ಠಿತೋ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ನಿರಯಮ್ಪಿ ಗಚ್ಛತಿ, ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಮ್ಪಿ, ಪೇತ್ತಿವಿಸಯಮ್ಪಿ ಗಚ್ಛತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ **ಗತಿದುಗ್ಗತಿ**।

ಅನಗಾರಿಯೋಪಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಚಿತ್ತೋ ದೂತೇಯ್ಯಪಹಿಣಗಮನಂ ಗಚ್ಛತಿ, ವೇಜ್ಜಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ, ಸಙ್ಘಭೇದಾಯ ಚೇತಿಯಭೇದಾಯ ಪರಕ್ಕಮತಿ, ವೇಳುದಾನಾದೀಹಿ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇತಿ, ಸಕಲಮ್ಪಿ ಅನಾಚಾರಂ ಅಗೋಚರಞ್ಚ ಪರಿಪೂರೇತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ **ಅನಗಾರಿಯಪಟಿಪತ್ತಿದುಗ್ಗತಿ**।ಸೋ ತತ್ಥ ಠಿತೋ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ನಿರಯಮ್ಪಿ ಗಚ್ಛತಿ,

ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಮ್ಪಿ, ಪೇತ್ತಿವಿಸಯಮ್ಪಿ ಗಚ್ಛತಿ ಸಮಣಯಕ್ಖೋ ನಾಮ ಹೋತಿ ಸಮಣಪೇತೋ, ಆದಿತ್ತೇಹಿ ಸಙ್ಘಾಟಿಆದೀಹಿ ಸಮ್ಪಜ್ಜಲಿತಕಾಯೋ ಅಟ್ಟಸ್ಸರಂ ಕರೋನ್ತೋ ವಿಚರತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ **ಗತಿದುಗ್ಗತಿ**।

ಸೇಯ್ಯಥಾಪೀತಿ ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖಂ ದಸ್ಸೇತುಮಾರದ್ಧೋ, ತಸ್ಸತ್ಥೋ ಕಣ್ಹಪಕ್ಖೇ ವುತ್ತಪಚ್ಚನೀಕೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏತ್ಥಾಪಿ ಚ ಸುಗತಿ ನಾಮ ಪಟಿಪತ್ತಿಸುಗತಿ ಗತಿಸುಗತೀತಿ ದುವಿಧಾ ಹೋತಿ। ಪಟಿಪತ್ತಿಸುಗತಿಪಿ ಅಗಾರಿಯಪಟಿಪತ್ತಿಸುಗತಿ ಅನಗಾರಿಯಪಟಿಪತ್ತಿಸುಗತೀತಿ ದುವಿಧಾ ಹೋತಿ। ಅಗಾರಿಯೋ ಹಿ ಪರಿಸುದ್ಧಚಿತ್ತೋ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾಪಿ ವಿರಮತಿ, ಅದಿನ್ನಾದಾನಾಪಿ, ಸಕಲೇಪಿ ದಸ ಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥೇ ಪರಿಪೂರೇತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ **ಅಗಾರಿಯಪಟಿಪತ್ತಿಸುಗತಿ**। ಸೋ ತತ್ಥ ಠಿತೋ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಮನುಸ್ಸಮಹನ್ತತಮ್ಪಿ ದೇವಮಹನ್ತತಮ್ಪಿ ಉಪಪಜ್ಜತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ **ಗತಿಸುಗತಿ**।

ಅನಗಾರಿಯೋಪಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಪರಿಸುದ್ಧಚಿತ್ತೋ ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಂ ಸೋಧೇತಿ, ತೇರಸ ಧುತಙ್ಗಾನಿ ಸಮಾದಿಯತಿ, ಅಟ್ಠತಿಂಸಾರಮ್ಮಣೇಸು ಅತ್ತನೋ ಅನುಕೂಲಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪನ್ತಸೇನಾಸನೇ ಪಟಿಸೇವಮಾನೋ ಕಸಿಣಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಝಾನಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತಿ, ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತಿ…ಪೇ॰… ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ **ಅನಗಾರಿಯಪಟಿಪತ್ತಿಸುಗತಿ**। ಸೋ ತತ್ಥ ಠಿತೋ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ ವಾ ತೀಸು ಮಹಾಕುಲೇಸು, ಛಸು ವಾ ಕಾಮಾವಚರದೇವೇಸು, ದಸಸು ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಭವನೇಸು , ಪಞ್ಚಸು ವಾ ಸುದ್ಧಾವಾಸೇಸು, ಚತೂಸು ವಾ ಆರುಪ್ಪೇಸು ಉಪಪಜ್ಜತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ **ಗತಿಸುಗತೀತಿ**।

೭೧. ಏವಂ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠೇ ಚಿತ್ತೇ ದುಗ್ಗತಿ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಾ, ಅಸಂಕಿಲಿಟ್ಠೇ ಚ ಸುಗತೀತಿ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಯೇಹಿ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಚಿತ್ತಂ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಂ ಹೋತಿ, ತೇ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಕತಮೇ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ** ? **ಅಭಿಜ್ಝಾ ವಿಸಮಲೋಭೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ ಸಕಭಣ್ಡೇ ಛನ್ದರಾಗೋ **ಅಭಿಜ್ಝಾ,** ಪರಭಣ್ಡೇ **ವಿಸಮಲೋಭೋ**। ಅಥ ವಾ ಸಕಭಣ್ಡೇ ವಾ ಪರಭಣ್ಡೇ ವಾ ಹೋತು, ಯುತ್ತಪತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಛನ್ದರಾಗೋ ಅಭಿಜ್ಝಾ, ಅಯುತ್ತಾಪತ್ತಟ್ಠಾನೇ ವಿಸಮಲೋಭೋ। ಥೇರೋ ಪನಾಹ "ಕಿಸ್ಸ ವಿನಿಬ್ಭೋಗಂ ಕರೋಥ, ಯುತ್ತೇ ವಾ ಅಯುತ್ತೇ ವಾ ಹೋತು, 'ರಾಗೋ ವಿಸಮಂ ದೋಸೋ ವಿಸಮಂ ಮೋಹೋ ವಿಸಮ'ನ್ತಿ (ವಿಭ॰ ೯೨೪) ವಚನತೋ ನ ಕೋಚಿ ಲೋಭೋ ಅವಿಸಮೋ ನಾಮ, ತಸ್ಮಾ ಲೋಭೋಯೇವ ಅಭಿಜ್ಝಾಯನಟ್ಠೇನ ಅಭಿಜ್ಝಾ, ವಿಸಮಟ್ಠೇನ ವಿಸಮಂ, ಏಕತ್ಥಮೇತಂ ಬ್ಯಞ್ಜನಮೇವ ನಾನ"ನ್ತಿ। ಸೋ ಪನೇಸ ಅಭಿಜ್ಝಾವಿಸಮಲೋಭೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಚಿತ್ತಂ ದೂಸೇತಿ, ಓಭಾಸಿತುಂ ನ ದೇತಿ। ತಸ್ಮಾ "ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಯಥಾ ಚೇಸ, ಏವಂ ನವವಿಧಆಘಾತವತ್ಥುಸಮ್ಭವೋ **ಬ್ಯಾಪಾದೋ**। ದಸವಿಧಆಘಾತವತ್ಥುಸಮ್ಭವೋ **ಕೋಧೋ**। ಪುನಪ್ಪುನಂ ಚಿತ್ತಪರಿಯೋನನ್ಧನೋ **ಉಪನಾಹೋ**। ಅಗಾರಿಯಸ್ಸ ವಾ ಅನಗಾರಿಯಸ್ಸ ವಾ ಸುಕತಕರಣವಿನಾಸನೋ **ಮಕ್ಖೋ**। ಅಗಾರಿಯೋಪಿ ಹಿ ಕೇನಚಿ ಅನುಕಮ್ಪಕೇನ ದಲಿದ್ದೋ ಸಮಾನೋ ಉಚ್ಚೇ ಠಾನೇ ಠಪಿತೋ, ಅಪರೇನ ಸಮಯೇನ "ಕಿಂ ತಯಾ ಮಯ್ಹಂ ಕತ"ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ಸುಕತಕರಣಂ ವಿನಾಸೇತಿ। ಅನಗಾರಿಯೋಪಿ ಸಾಮಣೇರಕಾಲತೋ ಪಭುತಿ ಆಚರಿಯೇನ ವಾ ಉಪಜ್ಝಾಯೇನ ವಾ ಚತೂಹಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಉದ್ದೇಸಪರಿಪುಚ್ಛಾಹಿ ಚ ಅನುಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮಕಥಾನಯಪಕರಣಕೋಸಲ್ಲಾದೀನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪಿತೋ, ಅಪರೇನ ಸಮಯೇನ ರಾಜರಾಜಮಹಾಮತ್ತಾದೀಹಿ ಸಕ್ಕತೋ ಗರುಕತೋ ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯೇಸು ಅಚಿತ್ತೀಕತೋ ಚರಮಾನೋ "ಅಯಂ ಅಮ್ಹೇಹಿ ದಹರಕಾಲೇ ಏವಂ ಅನುಗ್ಗಹಿತೋ ಸಂವಡ್ಢಿತೋ ಚ, ಅಥ ಪನಿದಾನಿ ನಿಸ್ಸಿನೇಹೋ ಜಾತೋ"ತಿ ವುಚ್ಚಮಾನೋ "ಕಿಂ ಮಯ್ಹಂ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಕತ"ನ್ತಿ ತೇಸಂ ಸುಕತಕರಣಂ ವಿನಾಸೇತಿ, ತಸ್ಸ ಸೋ ಸುಕತಕರಣವಿನಾಸನೋ ಮಕ್ಖೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಚಿತ್ತಂ ದೂಸೇತಿ, ಓಭಾಸಿತುಂ ನ ದೇತಿ। ತಸ್ಮಾ "ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಯಥಾ ಚಾಯಂ, ಏವಂ ಬಹುಸ್ಸುತೇಪಿ ಪುಗ್ಗಲೇ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿತ್ವಾ "ಈದಿಸಸ್ಸ ಚೇವ ಬಹುಸ್ಸುತಸ್ಸ ಅನಿಯತಾ ಗತಿ, ತವ ವಾ ಮಮ ವಾ ಕೋ ವಿಸೇಸೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ ಯುಗಗ್ಗಾಹಗಾಹೀ **ಪಳಾಸೋ**। ಪರೇಸಂ ಸಕ್ಕಾರಾದೀನಿ

ಖೀಯನಾ **ಇಸ್ಸಾ**। ಅತ್ತನೋ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪರೇಹಿ ಸಾಧಾರಣಭಾವಂ ಅಸಹಮಾನಂ **ಮಚ್ಛರಿಯಂ**। ವಞ್ಚನಿಕಚರಿಯಭೂತಾ **ಮಾಯಾ**। ಕೇರಾಟಿಕಭಾವೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಂ **ಸಾಠೇಯ್ಯಂ**। ಕೇರಾಟಿಕೋ ಹಿ ಆಯತನಮಚ್ಛೋ ವಿಯ ಹೋತಿ। **ಆಯತನಮಚ್ಛೋ** ನಾಮ ಕಿರ ಮಚ್ಛಾನಂ ನಙ್ಗುಟ್ಠಂ ದಸ್ಸೇತಿ ಸಪ್ಪಾನಂ ಸೀಸಂ , "ತುಮ್ಹೇಹಿ ಸದಿಸೋ ಅಹ"ನ್ತಿ ಜಾನಾಪೇತುಂ। ಏವಮೇವ ಕೇರಾಟಿಕೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಯಂ ಯಂ ಸುತ್ತನ್ತಿಕಂ ವಾ ಆಭಿಧಮ್ಮಿಕಂ ವಾ ಉಪಸಙ್ಕಮತಿ, ತಂ ತಂ ಏವಂ ವದತಿ "ಅಹಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಬದ್ಧಚರೋ, ತುಮ್ಹೇ ಮಯ್ಹಂ ಅನುಕಮ್ಪಕಾ, ನಾಹಂ ತುಮ್ಹೇ ಮುಞ್ಚಾಮೀ"ತಿ "ಏವಮೇತೇ 'ಸಗಾರವೋ ಅಯಂ ಅಮ್ಹೇಸು ಸಪ್ಪತಿಸ್ಸೋ'ತಿ ಮಞ್ಞಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ। ತಸ್ಸೇತಂ ಕೇರಾಟಿಕಭಾವೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಂ ಸಾಠೇಯ್ಯಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಚಿತ್ತಂ ದೂಸೇತಿ, ಓಭಾಸಿತುಂ ನ ದೇತಿ। ತಸ್ಮಾ "ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಯಥಾ ಚೇತಂ, ಏವಂ ವಾತಭರಿತಭಸ್ತಸದಿಸಥದ್ಧಭಾವಪಗ್ಗಹಿತಸಿರಅನಿವಾತವುತ್ತಿಕಾರಕರಣೋ **ಥಮ್ಭೋ**। ತದುತ್ತರಿಕರಣೋ **ಸಾರಮ್ಭೋ**। ಸೋ ದುವಿಧೇನ ಲಬ್ಭತಿ ಅಕುಸಲವಸೇನ ಚೇವ ಕುಸಲವಸೇನ ಚ। ತತ್ಥ ಅಗಾರಿಯಸ್ಸ ಪರೇನ ಕತಂ ಅಲಙ್ಕಾರಾದಿಂ ದಿಸ್ವಾ ತದ್ದಿಗುಣಕರಣೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ, ಅನಗಾರಿಯಸ್ಸ ಚ ಯತ್ತಕಂ ಯತ್ತಕಂ ಪರೋ ಪರಿಯಾಪುಣಾತಿ ವಾ ಕಥೇತಿ ವಾ, ಮಾನವಸೇನ ತದ್ದಿಗುಣತದ್ದಿಗುಣಕರಣೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ ಅಕುಸಲೋ। ಅಗಾರಿಯಸ್ಸ ಪನ ಪರಂ ಏಕಂ ಸಲಾಕಭತ್ತಂ ದೇನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಅತ್ತನಾ ದ್ವೇ ವಾ ತೀಣಿ ವಾ ದಾತುಕಾಮತಾಯ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ, ಅನಗಾರಿಯಸ್ಸ ಚ ಪರೇನ ಏಕನಿಕಾಯೇ ಗಹಿತೇ ಮಾನಂ ಅನಿಸ್ಸಾಯ ಕೇವಲಂ ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಅತ್ತನಾ ಆಲಸಿಯಂ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ದ್ವೇ ನಿಕಾಯೇ ಗಹೇತುಕಾಮತಾಯ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ ಕುಸಲೋ। ಇಧ ಪನ ಅಕುಸಲೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಅಯಞ್ಹಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಚಿತ್ತಂ ದೂಸೇತಿ, ಓಭಾಸಿತುಂ ನ ದೇತಿ। ತಸ್ಮಾ "ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಯಥಾ ಚಾಯಂ, ಏವಂ ಜಾತಿಆದೀನಿ ನಿಸ್ಸಾಯ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಣ್ಣತಿವಸೇನ ಪವತ್ತಮಾನೋ **ಮಾನೋ,** ಅಚ್ಚುಣ್ಣತಿವಸೇನ **ಅತಿಮಾನೋ,** ಮದಗ್ಗಹಣಾಕಾರೋ **ಮದೋ,** ಕಾಮಗುಣೇಸು ಚಿತ್ತವೋಸ್ಸಗ್ಗವಸೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ **ಪಮಾದೋ** ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಚಿತ್ತಂ ದೂಸೇತಿ, ಓಭಾಸಿತುಂ ನ ದೇತಿ। ತಸ್ಮಾ "ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಭಗವಾ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಲೋಭಮಾದಿಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತೀತಿ? ತಸ್ಸ ಪಠಮುಪ್ಪತ್ತಿತೋ। ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಞ್ಹಿ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಉಪಪನ್ನಾನಂ ಅನ್ತಮಸೋ ಸುದ್ಧಾವಾಸಭೂಮಿಯಮ್ಪಿ ಸಬ್ಬಪಠಮಂ ಭವನಿಕನ್ತಿವಸೇನ ಲೋಭೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತತೋ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಅನುರೂಪಪಚ್ಚಯಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ಇತರೇ, ನ ಚ ಏತೇ ಸೋಳಸೇವ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ, ಏತೇನ ಪನ ನಯೇನ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಕಿಲೇಸಾ ಗಹಿತಾಯೇವ ಹೋನ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

೭೨. ಏತ್ತಾವತಾ ಸಂಕಿಲೇಸಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ವೋದಾನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಸ ಖೋ ಸೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಇತಿ ವಿದಿತ್ವಾ**ತಿ ಏವಂ ಜಾನಿತ್ವಾ। **ಪಜಹತೀ**ತಿ ಸಮುಚ್ಛೇದಪ್ಪಹಾನವಸೇನ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಪಜಹತಿ। ತತ್ಥ ಕಿಲೇಸಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಮಗ್ಗಪಟಿಪಾಟಿಯಾತಿ ದ್ವಿಧಾ ಪಹಾನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಕಿಲೇಸಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ತಾವ ಅಭಿಜ್ಝಾವಿಸಮಲೋಭೋ ಥಮ್ಭೋ ಸಾರಮ್ಭೋ ಮಾನೋ ಅತಿಮಾನೋ ಮದೋತಿ ಇಮೇ ಛ ಕಿಲೇಸಾ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಪಹೀಯನ್ತಿ। ಬ್ಯಾಪಾದೋ ಕೋಧೋ ಉಪನಾಹೋ ಪಮಾದೋತಿ ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಕಿಲೇಸಾ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನ ಪಹೀಯನ್ತಿ। ಮಕ್ಖೋ ಪಳಾಸೋ ಇಸ್ಸಾ ಮಚ್ಛರಿಯಂ ಮಾಯಾ ಸಾಠೇಯ್ಯನ್ತಿ ಇಮೇ ಛ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗೇನ ಪಹೀಯನ್ತೀತಿ। ಮಗ್ಗಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಪನ, ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗೇನ ಮಕ್ಖೋ ಪಳಾಸೋ ಇಸ್ಸಾ ಮಚ್ಛರಿಯಂ ಮಾಯಾ ಸಾಠೇಯ್ಯನ್ತಿ ಇಮೇ ಛ ಪಹೀಯನ್ತಿ। ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನ ಬ್ಯಾಪಾದೋ ಕೋಧೋ ಉಪನಾಹೋ ಪಮಾದೋತಿ ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ। ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಅಭಿಜ್ಝಾವಿಸಮಲೋಭೋ ಥಮ್ಭೋ ಸಾರಮ್ಭೋ ಮಾನೋ ಅತಿಮಾನೋ ಮದೋತಿ ಇಮೇ ಛ ಪಹೀಯನ್ತೀತಿ।

ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಠಾನೇ ಇಮೇ ಕಿಲೇಸಾ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗವಜ್ಝಾ ವಾ ಹೋನ್ತು, ಸೇಸಮಗ್ಗವಜ್ಝಾ ವಾ, ಅಥ ಖೋ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನೇವ ಪಹಾನಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಅಭಿಜ್ಝಾವಿಸಮಲೋಭಂ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಂ ಪಜಹತೀ"ತಿಆದಿಮಾಹಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಪವೇಣಿಮಗ್ಗಾಗತೋ ಸಮ್ಭವೋ, ಸೋ ಚ ಉಪರಿ ಚತುತ್ಥಮಗ್ಗಸ್ಸೇವ ನಿದ್ದಿಟ್ಠತ್ತಾ ಯುಜ್ಜತಿ, ತತಿಯಮಗ್ಗೇನ ಪಹೀನಾವಸೇಸಾನಞ್ಹಿ ವಿಸಮಲೋಭಾದೀನಂ ತೇನ ಪಹಾನಂ ಹೋತಿ, ಸೇಸಾನಂ ಇಮಿನಾವ। ಯೇಪಿ ಹಿ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗೇನ ಪಹೀಯನ್ತಿ, ತೇಪಿ ತಂಸಮುಟ್ಠಾಪಕಚಿತ್ತಾನಂ ಅಪ್ಪಹೀನತ್ತಾ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನೇವ ಸುಪ್ಪಹೀನಾ ಹೋನ್ತೀತಿ। ಕೇಚಿ ಪನ ಪಠಮಮಗ್ಗೇನ ಚೇತ್ಥ ಪಹಾನಂ ವಣ್ಣಯನ್ತಿ, ತಂ ಪುಬ್ಬಾಪರೇನ ನ ಸನ್ಧಿಯತಿ। ಕೇಚಿ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನಪ್ಪಹಾನಮ್ಪಿ, ತಂ ತೇಸಂ ಇಚ್ಛಾಮತ್ತಮೇವ।

೭೩. **ಯತೋ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇತಿ** ಏತ್ಥ **ಯತೋತಿ** ಯಮ್ಹಿ ಕಾಲೇ। **ಪಹೀನೋ ಹೋತೀತಿ** ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಪಹಾನಂ ಸನ್ಧಾಯೇವಾಹ।

೭೪. **ಸೋ ಬುದ್ಧೇ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೇನಾತಿ** ಏತಂ "ಯತೋ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಭಿಜ್ಝಾವಿಸಮಲೋಭೋ ಪಹೀನೋ ಹೋತಿ, ಸೋ ಬುದ್ಧೇ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತೀ"ತಿ ಏವಂ ಏಕಮೇಕೇನ ಪದೇನ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಇಮಸ್ಸ ಹಿ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನ ಲೋಕುತ್ತರಪ್ಪಸಾದೋ ಆಗತೋ, ಅಥಸ್ಸ ಅಪರೇನ ಸಮಯೇನ ಬುದ್ಧಗುಣೇ ಧಮ್ಮಗುಣೇ ಸಙ್ಘಗುಣೇ ಚ ಅನುಸ್ಸರತೋ ಲೋಕಿಯೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಮಸ್ಸ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಮಿಸ್ಸಕಂ ಪಸಾದಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಭಗವಾ "ಬುದ್ಧೇ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೇನಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೇನಾತಿ** ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಸಙ್ಘಗುಣಾನಂ ಯಾಥಾವತೋ ಞಾತತ್ತಾ ಅಚಲೇನ ಅಚ್ಚುತೇನ ಪಸಾದೇನ। ಇದಾನಿ ಯಥಾ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅನುಸ್ಸರತೋ ಸೋ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ತಂ ವಿಧಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ಇತಿಪಿ ಸೋ ಭಗವಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ತೀಣಿ ಅನುಸ್ಸತಿಟ್ಠಾನಾನಿ ವಿತ್ಥಾರೇಸಿ। ತೇಸಂ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** ಅನುಸ್ಸತಿಕಥಾಯಂ ವುತ್ತಾ।

೭೫. ಏವಮಸ್ಸ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಮಿಸ್ಸಕಂ ಪಸಾದಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನಂ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದಸಮನ್ನಾಗತಞ್ಚ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಂ ಸೋಮನಸ್ಸಾದಿಆನಿಸಂಸಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಯಥೋಧಿ ಖೋ ಪನಸ್ಸಾತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ಅನಾಗಾಮಿಸ್ಸ ಹಿ ಪಚ್ಚನ್ತೇ ವುಟ್ಠಿತಂ ಚೋರುಪದ್ದವಂ ವೂಪಸಮೇತ್ವಾ ತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋ ಮಹಾನಗರೇ ವಸನ್ತಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ವಿಯ ಇಮೇ ಚಿಮೇ ಚ ಮಮ ಕಿಲೇಸಾ ಪಹೀನಾತಿ ಅತ್ತನೋ ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋ ಬಲವಸೋಮನಸ್ಸಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಭಗವಾ "ಯಥೋಧಿ ಖೋ ಪನಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಯ್ವಾಯಂ ಅನಾಗಾಮೀ ಭಿಕ್ಖು ಏವಂ "ಬುದ್ಧೇ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಧಮ್ಮೇ… ಪೇ॰… ಸಙ್ಘೇ…ಪೇ॰… ಅನುತ್ತರಂ ಪುಞ್ಞಕ್ಖೇತ್ತಂ ಲೋಕಸ್ಸಾ"ತಿ, ತಸ್ಸ ಯಥೋಧಿ ಖೋ ಚತ್ತಂ ಹೋತಿ ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠಂ, ಸಕಸಕಓಧಿವಸೇನ ಚತ್ತಮೇವ ಹೋತಿ, ತಂ ತಂ ಕಿಲೇಸಜಾತಂ ವನ್ತಂ ಮುತ್ತಂ ಪಹೀನಂ ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠಂ। **ಸಕಸಕಓಧಿವಸೇನಾತಿ** ದ್ವೇ ಓಧೀ ಕಿಲೇಸೋಧಿ ಚ ಮಗ್ಗೋಧಿ ಚ। ತತ್ಥ ಕಿಲೇಸೋಧಿವಸೇನಾಪಿ ಯೇ ಕಿಲೇಸಾ ಯಂ ಮಗ್ಗವಜ್ಝಾ, ತೇ ಅಞ್ಞಮಗ್ಗವಜ್ಝೇಹಿ ಅಮಿಸ್ಸಾ ಹುತ್ವಾ ಸಕೇನೇವ ಓಧಿನಾ ಪಹೀನಾ। ಮಗ್ಗೋಧಿವಸೇನಾಪಿ ಯೇ ಕಿಲೇಸಾ ಯೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಪಹಾತಬ್ಬಾ, ತೇನ ತೇಯೇವ ಪಹೀನಾ ಹೋನ್ತಿ। ಏವಂ ಸಕಸಕಓಧಿವಸೇನ ತಂ ತಂ ಕಿಲೇಸಜಾತಂ ಚತ್ತಮೇವ ಹೋತಿ ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠಂ, ತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಚ ಲದ್ಧಸೋಮನಸ್ಸೋ ತತುತ್ತರಿಪಿ ಸೋ "ಬುದ್ಧೇ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋಮ್ಹೀ"ತಿ ಲಭತಿ ಅತ್ಥವೇದನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ಯತೋಧಿ **ಖೋತಿಪಿ** ಪಾಠೋ। ತಸ್ಸ ವಸೇನ ಅಯಮತ್ಥೋ, ಅಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಯತೋಧಿ ಖೋ ಪನ ಚತ್ತಂ ಹೋತಿ ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠಂ। ತತ್ಥ **ಯತೋತಿ** ಕಾರಣವಚನಂ, ಯಸ್ಮಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಓಧೀತಿ** ಹೇಟ್ಠಾ ತಯೋ ಮಗ್ಗಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ತೇ ಹಿ ಓಧಿಂ ಕತ್ವಾ ಕೋಟ್ಠಾಸಂ ಕತ್ವಾ ಉಪರಿಮಗ್ಗೇನ ಪಹಾತಬ್ಬಕಿಲೇಸೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಪಜಹನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಓಧೀತಿ** ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ ಪನ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಿಲೇಸಂ ಅನವಸೇಸೇತ್ವಾ ಪಜಹತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಅನೋಧೀತಿ** ವುಚ್ಚತಿ। ಇಮಸ್ಸ ಚ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಹೇಟ್ಠಾಮಗ್ಗತ್ತಯೇನ ಚತ್ತಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಯತೋಧಿ ಖೋ ಪನಸ್ಸ ಚತ್ತಂ **ಹೋತೀ**"ತಿ। ತತ್ಥ **ಖೋ ಪನಾತಿ** ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। ಅಯಂ ಪನ ಪಿಣ್ಡತ್ಥೋ। ಯಸ್ಮಾ ಅಸ್ಸ ಓಧಿ ಚತ್ತಂ **ಹೋತಿ** ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠಂ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಚ ಲದ್ಧಸೋಮನಸ್ಸೋ ತತುತ್ತರಿಪಿ ಸೋ "ಬುದ್ಧೇ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋಮ್ಹೀ"ತಿ ಲಭತಿ ಅತ್ಥವೇದನ್ತಿ ಯಥಾಪಾಳಿ ನೇತಬ್ಬಂ।

ತತ್ಥ **ಚತ್ತ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಸಕಭಾವಪರಿಚ್ಚಜನವಸೇನ ವುತ್ತಂ। **ವನ್ತ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಪನ ಅನಾದಿಯನಭಾವದಸ್ಸನವಸೇನ। **ಮುತ್ತ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಸನ್ತತಿತೋ ವಿನಿಮೋಚನವಸೇನ। **ಪಹೀನ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಮುತ್ತಸ್ಸಪಿ ಕ್ವಚಿ ಅನವಟ್ಠಾನದಸ್ಸನವಸೇನ। **ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಪುಬ್ಬೇ ಆದಿನ್ನಪುಬ್ಬಸ್ಸ ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗದಸ್ಸನವಸೇನ ಪಟಿಮುಖಂ ವಾ ನಿಸ್ಸಟ್ಠಭಾವದಸ್ಸನವಸೇನ ಭಾವನಾಬಲೇನ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ನಿಸ್ಸಟ್ಠಭಾವದಸ್ಸನವಸೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಲಭತಿ ಅತ್ಥವೇದಂ ಲಭತಿ ಧಮ್ಮವೇದ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಬುದ್ಧಾದೀಸು ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೋಯೇವ ಅರಣೀಯತೋ **ಅತ್ಥೋ,** ಉಪಗನ್ತಬ್ಬತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಧಾರಣತೋ **ಧಮ್ಮೋ,** ವಿನಿಪತಿತುಂ ಅಪ್ಪದಾನತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ವೇದೋತಿ** ಗನ್ಥೋಪಿ ಞಾಣಮ್ಪಿ ಸೋಮನಸ್ಸಮ್ಪಿ। "ತಿಣ್ಣಂ ವೇದಾನಂ ಪಾರಗೂ"ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೫೬) ಹಿ ಗನ್ಥೋ "ವೇದೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। "ಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವೇದಗುಮಾಭಿಜಞ್ಞಾ, ಅಕಿಞ್ಚನಂ ಕಾಮಭವೇ ಅಸತ್ತ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಸು॰ ನಿ॰ ೧೦೬೫) ಞಾಣಂ। "ಯೇ ವೇದಜಾತಾ ವಿಚರನ್ತಿ ಲೋಕೇ"ತಿಆದೀಸು ಸೋಮನಸ್ಸಂ। ಇಧ ಪನ ಸೋಮನಸ್ಸಞ್ಚ ಸೋಮನಸ್ಸಸಮ್ಪಯುತ್ತಞಾಣಞ್ಚ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ತಸ್ಮಾ "ಲಭತಿ ಅತ್ಥವೇದಂ ಲಭತಿ ಧಮ್ಮವೇದನ್ತಿ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದಾರಮ್ಮಣಸೋಮನಸ್ಸಞ್ಚ ಸೋಮನಸ್ಸಮಯಞಾಣಞ್ಚ ಲಭತೀ"ತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅಥ ವಾ **ಅತ್ಥವೇದ**ನ್ತಿ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಮೇವ ವೇದಂ। **ಧಮ್ಮವೇದ**ನ್ತಿ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದಸ್ಸ ಹೇತುಂ ಓಧಿಸೋ ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಮೇವ ವೇದನ್ತಿ ಏವಮ್ಪಿ ಏತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ "ಹೇತುಮ್ಹಿ ಞಾಣಂ ಧಮ್ಮಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ, ಹೇತುಫಲೇ ಞಾಣಂ ಅತ್ಥಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ"ತಿ (ವಿಭ॰ ೭೨೦-೭೨೧)। **ಧಮ್ಮೂಪಸಂಹಿತಂ ಪಾಮೋಜ್ಜ**ನ್ತಿ ತಮೇವ ಅತ್ಥಞ್ಚ ಧಮ್ಮಞ್ಚ ಅತ್ಥಧಮ್ಮಾನಿಸಂಸಭೂತಂ ವೇದಞ್ಚ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಪಾಮೋಜ್ಜಂ। ತಞ್ಹಿ ಅನವಜ್ಜಲಕ್ಖಣೇನ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾಕಾರಪ್ಪವತ್ತೇನ ಧಮ್ಮೇನ **ಉಪಸಞ್ಹಿತ**ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಪಮುದಿತಸ್ಸ ಪೀತಿ ಜಾಯತೀತಿ** ಇಮಿನಾ ಪಾಮೋಜ್ಜೇನ ಪಮುದಿತಸ್ಸ ನಿರಾಮಿಸಾ ಪೀತಿ ಜಾಯತಿ। **ಪೀತಿಮನಸ್ಸಾತಿ** ತಾಯ ಪೀತಿಯಾ ಪೀಣಿತಮನಸ್ಸ। **ಕಾಯೋ ಪಸ್ಸಮ್ಭತೀತಿ** ಕಾಯೋಪಿ ಪಸ್ಸದ್ಧೋ ಹೋತಿ ವೂಪಸನ್ತದರಥೋ। **ಪಸ್ಸದ್ಧಕಾಯೋ ಸುಖ**ನ್ತಿ ಏವಂ ವೂಪಸನ್ತಕಾಯದರಥೋ ಚೇತಸಿಕಂ ಸುಖಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ। **ಚಿತ್ತಂ ಸಮಾಧಿಯತೀತಿ** ಚಿತ್ತಂ ಸಮ್ಮಾ ಆಧಿಯತಿ ಅಪ್ಪಿತಂ ವಿಯ ಅಚಲಂ ತಿಟ್ಠತಿ।

೭೭. ಏವಮಸ್ಸ ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನಂ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದಸಮನ್ನಾಗತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಂ ಸೋಮನಸ್ಸಾದಿಆನಿಸಂಸಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ "ಯಥೋಧಿ ಖೋ ಪನ ಮೇ"ತಿ ವಾರೇನ ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾಯ ಪವತ್ತಾಕಾರಂ ಪಕಾಸೇತ್ವಾ ತಸ್ಸೇವ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಾನುಭಾವಸೂಚಕಂ ಫಲಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಸ ಖೋ ಸೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಏವಂಸೀಲೋತಿ** ತಸ್ಸ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಏವಂಧಮ್ಮೋ ಏವಂಪಞ್ಞೋತಿ** ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಮೇವ ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧಂ ಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಸಾಲೀನ**ನ್ತಿ ಲೋಹಿತಸಾಲಿಗನ್ಧಸಾಲಿಆದೀನಂ ಅನೇಕರೂಪಾನಂ। **ಪಿಣ್ಡಪಾತ**ನ್ತಿ ಓದನಂ। **ವಿಚಿತಕಾಳಕ**ನ್ತಿ ಅಪನೀತಕಾಳಕಂ। **ನೇವಸ್ಸ ತಂ ಹೋತಿ ಅನ್ತರಾಯಾಯಾತಿ** ತಸ್ಸ ಏವಂವಿಧಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ತಂ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಪಿಣ್ಡಪಾತಭೋಜನಂ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ವಾ ಫಲಸ್ಸ ವಾ ನೇವ ಅನ್ತರಾಯಾಯ ಹೋತಿ, ಪಟಿಲದ್ಧಗುಣಸ್ಸ ಹಿ ತಂ

ಕಿಮನ್ತರಾಯಂ ಕರಿಸ್ಸತಿ? ಯೋಪಿಸ್ಸ ಅಪ್ಪಟಿಲದ್ಧೋ ಚತುತ್ಥಮಗ್ಗೋ ಚ ಫಲಂ ಚ ತಪ್ಪಟಿಲಾಭಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಆರಭತೋಪಿ ನೇವಸ್ಸ ತಂ ಹೋತಿ ಅನ್ತರಾಯಾಯ, ಅನ್ತರಾಯಂ ಕಾತುಂ ಅಸಮತ್ಥಮೇವ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಸೀಲಧಮ್ಮಪಞ್ಞಾಸಙ್ಗಹೇನ ಮಗ್ಗೇನ ವಿಸುದ್ಧಚಿತ್ತತ್ತಾ।

ಯಸ್ಮಾ ಚೇತ್ಥ ಏತದೇವ ಕಾರಣಂ, ತಸ್ಮಾ ತದನುರೂಪಂ ಉಪಮಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಸೇಯ್ಯಥಾಪೀ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಅಚ್ಛ**ನ್ತಿ ವಿಪ್ಪಸನ್ನಂ। **ಪರಿಸುದ್ಧಂ** ಮಲವಿಗಮೇನ। **ಪರಿಯೋದಾತಂ** ಪಭಸ್ಸರತಾಯ। **ಉಕ್ಕಾಮುಖ**ನ್ತಿ ಸುವಣ್ಣಕಾರಾನಂ ಮೂಸಾಮುಖಂ। ಸುವಣ್ಣಕಾರಾನಂ ಮೂಸಾ ಹಿ ಇಧ **ಉಕ್ಕಾ,** ಅಞ್ಞತ್ಥ ಪನ ದೀಪಿಕಾದಯೋಪಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। “ಉಕ್ಕಾಸು ಧಾರೀಯಮಾನಾಸೂ”ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೧೫೯) ಹಿ ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ದೀಪಿಕಾ “ಉಕ್ಕಾ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। “ಉಕ್ಕಂ ಬನ್ಧೇಯ್ಯ, ಉಕ್ಕಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಉಕ್ಕಾಮುಖಂ ಆಲಿಮ್ಪೇಯ್ಯಾ”ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೩೬೦) ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ಅಙ್ಗಾರಕಪಲ್ಲಂ। “ಕಮ್ಮಾರಾನಂ ಯಥಾ ಉಕ್ಕಾ, ಅನ್ತೋ ಝಾಯತಿ ನೋ ಬಹೀ”ತಿ (ಜಾ॰ ೨.೨೨.೭೮೬) ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ಕಮ್ಮಾರುದ್ಧನಂ। “ಏವಂವಿಪಾಕೋ ಉಕ್ಕಾಪಾತೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೪) ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ವಾತವೇಗೋ “ಉಕ್ಕಾ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಠಾನೇ ಅಞ್ಞೇಸು ಚ ಏವರೂಪೇಸು “ಸಣ್ಡಾಸೇನ ಜಾತರೂಪಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಉಕ್ಕಾಮುಖೇ ಪಕ್ಖಿಪತೀ”ತಿ ಆಗತಟ್ಠಾನೇಸು ಸುವಣ್ಣಕಾರಾನಂ ಮೂಸಾ “ಉಕ್ಕಾ”ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ತತ್ರಾಯಂ ಉಪಮಾಸಂಸನ್ದನಾ - ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠವತ್ಥಂ ವಿಯ ಹಿ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಜಾತರೂಪಂ ವಿಯ ಚ ಇಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪುಥುಜ್ಜನಕಾಲೇ ಕಾಮರಾಗಾದಿಮಲಾನುಗತಂ ಚಿತ್ತಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಅಚ್ಛೋದಕಂ ವಿಯ ಉಕ್ಕಾಮುಖಂ ವಿಯ ಚ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೋ। ತಂ ಉದಕಂ ಉಕ್ಕಾಮುಖಞ್ಚ ಆಗಮ್ಮ ವತ್ಥಸುವಣ್ಣಾನಂ ಪರಿಸುದ್ಧತಾ ವಿಯ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಸೀಲಧಮ್ಮಪಞ್ಞಾಸಙ್ಗಹಂ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಂ ಆಗಮ್ಮ ವಿಸುದ್ಧಚಿತ್ತತಾತಿ।

೭೭. **ಸೋ ಮೇತ್ತಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ**ತಿ ಯಥಾನುಸನ್ಧಿವಸೇನ ದೇಸನಾ ಆಗತಾ। ತಯೋ ಹಿ ಅನುಸನ್ಧೀ ಪುಚ್ಛಾನುಸನ್ಧಿ ಅಜ್ಝಾಸಯಾನುಸನ್ಧಿ ಯಥಾನುಸನ್ಧೀತಿ। ತತ್ಥ “ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಅಞ್ಞತರೋ ಭಿಕ್ಖು ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ ‘ಸಿಯಾ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಬಹಿದ್ಧಾ ಅಸತಿ ಪರಿತಸ್ಸನಾ’ತಿ? ‘ಸಿಯಾ ಭಿಕ್ಖೂ’ತಿ ಭಗವಾ ಅವೋಚಾ”ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೪೨)। ಏವಂ ಪುಚ್ಛನ್ತಾನಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಸುತ್ತವಸೇನ **ಪುಚ್ಛಾನುಸನ್ಧಿ** ವೇದಿತಬ್ಬೋ। “ಸಿಯಾ ಖೋ ಪನ ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಏವಮಸ್ಸ, ಅಜ್ಜಾಪಿ ನೂನ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಅವೀತರಾಗೋ”ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೫೫) ಏವಂ ಪರೇಸಂ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ವುತ್ತಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ವಸೇನ **ಅಜ್ಝಾಸಯಾನುಸನ್ಧಿ** ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಯೇನ ಪನ ಧಮ್ಮೇನ ಆದಿಮ್ಹಿ ದೇಸನಾ ಉಟ್ಠಿತಾ, ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅನುರೂಪಧಮ್ಮವಸೇನ ವಾ ಪಟಿಪಕ್ಖವಸೇನ ವಾ ಯೇಸು ಸುತ್ತೇಸು ಉಪರಿ ದೇಸನಾ ಆಗಚ್ಛತಿ, ತೇಸಂ ವಸೇನ **ಯಥಾನುಸನ್ಧಿ** ವೇದಿತಬ್ಬೋ । ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ, ಆಕಙ್ಖೇಯ್ಯಸುತ್ತೇ ಹೇಟ್ಠಾ ಸೀಲೇನ ದೇಸನಾ ಉಟ್ಠಿತಾ, ಉಪರಿ ಛ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಆಗತಾ। ಕಕಚೂಪಮೇ ಹೇಟ್ಠಾ ಅಕ್ಖನ್ತಿಯಾ ಉಟ್ಠಿತಾ, ಉಪರಿ ಕಕಚೂಪಮೋವಾದೋ ಆಗತೋ। ಅಲಗದ್ದೇ ಹೇಟ್ಠಾ ದಿಟ್ಠಿಪರಿದೀಪನೇನ ಉಟ್ಠಿತಾ, ಉಪರಿ ತಿಪರಿವಟ್ಟಸುಞ್ಞತಾಪಕಾಸನಾ ಆಗತಾ, ಚೂಳಅಸ್ಸಪುರೇ ಹೇಟ್ಠಾ ಕಿಲೇಸಪರಿದೀಪನೇನ ಉಟ್ಠಿತಾ, ಉಪರಿ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಾ ಆಗತಾ। ಕೋಸಮ್ಬಿಯಸುತ್ತೇ ಹೇಟ್ಠಾ ಭಣ್ಡನೇನ ಉಟ್ಠಿತಾ, ಉಪರಿ ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮಾ ಆಗತಾ। ಇಮಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ವತ್ಥಸುತ್ತೇ ಹೇಟ್ಠಾ ಕಿಲೇಸಪರಿದೀಪನೇನ ಉಟ್ಠಿತಾ, ಉಪರಿ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಾ ಆಗತಾ। ತೇನ ವುತ್ತಂ “ಯಥಾನುಸನ್ಧಿವಸೇನ ದೇಸನಾ ಆಗತಾ”ತಿ। ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರೇಸು ಪನ ಅನುಪದವಣ್ಣನಾ ಚ ಭಾವನಾನಯೋ ಚ ಸಬ್ಬೋ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವುತ್ತೋ।

೭೮. ಏವಂ ಭಗವಾ ಅಭಿಜ್ಝಾದೀನಂ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾನಂ ಪಟಿಪಕ್ಖಭೂತಂ ಸಬ್ಬಸೋ ಚ ಕಾಮರಾಗಬ್ಯಾಪಾದಪ್ಪಹಾನೇನ ವಿಹತಪಚ್ಚತ್ಥಿಕತ್ತಾ ಲದ್ಧಪದಟ್ಠಾನಂ ತಸ್ಸ ಅನಾಗಾಮಿನೋ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಭಾವನಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಸೋ ಅತ್ಥಿ ಇದ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಸೋ ಅನಾಗಾಮೀ ಏವಂ ಭಾವಿತಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರೋ ಏತೇಸಂ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಾನಂ ಯತೋ ಕುತೋಚಿ ವುಟ್ಠಾಯ ತೇ ಏವ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಧಮ್ಮೇ ನಾಮವಸೇನ ತೇಸಂ ನಿಸ್ಸಯಂ ಹದಯವತ್ಥುಂ ವತ್ಥುನಿಸ್ಸಯಾನಿ ಭೂತಾನೀತಿ ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಭೂತುಪಾದಾಯಧಮ್ಮೇ ರೂಪವಸೇನ ಚ ವವತ್ಥಪೇತ್ವಾ **ಅತ್ಥಿ ಇದನ್**ತಿ ಪಜಾನಾತಿ, ಏತ್ತಾವತಾನೇನ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚವವತ್ಥಾನಂ ಕತಂ ಹೋತಿ। ತತೋ ತಸ್ಸ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಸಮುದಯಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತೋ **ಅತ್ಥಿ ಹೀನನ್**ತಿ ಪಜಾನಾತಿ, ಏತ್ತಾವತಾನೇನ ಸಮುದಯಸಚ್ಚವವತ್ಥಾನಂ ಕತಂ ಹೋತಿ। ತತೋ ತಸ್ಸ ಪಹಾನುಪಾಯಂ ವಿಚಿನನ್ತೋ **ಅತ್ಥಿ ಪಣೀತನ್**ತಿ ಪಜಾನಾತಿ, ಏತ್ತಾವತಾನೇನ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚವವತ್ಥಾನಂ ಕತಂ ಹೋತಿ। ತತೋ ತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಅಧಿಗನ್ತಬ್ಬಟ್ಠಾನಂ ವಿಚಿನನ್ತೋ **ಅತ್ಥಿ ಉತ್ತರಿ ಇಮಸ್ಸ ಸಞ್ಞಾಗತಸ್ಸ ನಿಸ್ಸರಣನ್**ತಿ ಪಜಾನಾತಿ, ಇಮಸ್ಸ ಮಯಾ ಅಧಿಗತಸ್ಸ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಸಞ್ಞಾಗತಸ್ಸ ಉತ್ತರಿ ನಿಸ್ಸರಣಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಏವಂ ಪಜಾನಾತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ, ಏತ್ತಾವತಾನೇನ ನಿರೋಧಸಚ್ಚವವತ್ಥಾನಂ ಕತಂ ಹೋತಿ। **ತಸ್ಸ ಏವಂ ಜಾನತೋ ಏವಂ ಪಸ್ಸತೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾಯ ಏವಂ ಚತೂಹಿ ಆಕಾರೇಹಿ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಜಾನತೋ, ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ ಏವಂ ಪಸ್ಸತೋ, ಭಯಭೇರವೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಕಾಮಾಸವಾಪಿ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುಚ್ಚತಿ...ಪೇ॰... ಇತ್ಥತ್ತಾಯಾತಿ ಪಜಾನಾತೀತಿ।

ಏವಂ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಾ ದೇಸನಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಯಸ್ಮಾ ತಸ್ಸಂ ಪರಿಸತಿ ನ್ಹಾನಸುದ್ಧಿಕೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ನಿಸಿನ್ನೋ, ಸೋ ಏವಂ ನ್ಹಾನಸುದ್ಧಿಯಾ ವಣ್ಣಂ ವುಚ್ಚಮಾನಂ ಸುತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸತೀತಿ ಭಗವತಾ ವಿದಿತೋ, ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಚೋದನತ್ಥಾಯ "ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸಿನಾತೋ ಅನ್ತರೇನ ಸಿನಾನೇನಾ"ತಿ ಇಮಂ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ಅನುಸನ್ಧಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅನ್ತರೇನ ಸಿನಾನೇನಾ**ತಿ ಅಬ್ಭನ್ತರೇನ ಕಿಲೇಸವುಟ್ಠಾನಸಿನಾನೇನ।

೭೯. **ಸುನ್ದರಿಕಭಾರದ್ವಾಜೋತಿ ಭಾರದ್ವಾಜೋ** ನಾಮ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಅತ್ತನೋ ಗೋತ್ತವಸೇನ, ಸುನ್ದರಿಕಾಯ ಪನ ನದಿಯಾ ಸಿನಾತಸ್ಸ ಪಾಪಪ್ಪಹಾನಂ ಹೋತೀತಿ ಅಯಮಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿ, ತಸ್ಮಾ "ಸುನ್ದರಿಕಭಾರದ್ವಾಜೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸೋ ತಂ ಭಗವತೋ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ "ಮಯಂ ಸಿನಾನಸುದ್ಧಿಂ ವಣ್ಣೇಮ, ಸಮಣೋಪಿ ಗೋತಮೋ ತಥೇವ ವಣ್ಣೇತಿ, ಸಮಾನಚ್ಛನ್ದೋ ದಾನಿ ಏಸ ಅಮ್ಹೇಹೀ"ತಿ। ಅಥ ಭಗವನ್ತಂ ಬಾಹುಕಂ ನದಿಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತಂ ತತ್ಥ ಪಾಪಂ ಪವಾಹೇತ್ವಾ ಆಗತಂ ವಿಯ ಮಞ್ಞಮಾನೋ ಆಹ "ಗಚ್ಛತಿ ಪನ ಭವಂ ಗೋತಮೋ ಬಾಹುಕಂ ನದಿಂ ಸಿನಾಯಿತು"ನ್ತಿ? ಭಗವಾ ತಸ್ಸ ಗಚ್ಛಾಮೀತಿ ವಾ ನ ಗಚ್ಛಾಮೀತಿ ವಾ ಅವತ್ವಾಯೇವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿಸಮುಗ್ಘಾತಂ ಕತ್ತುಕಾಮೋ "ಕಿಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬಾಹುಕಾಯ ನದಿಯಾ , ಕಿಂ ಬಾಹುಕಾ ನದೀ ಕರಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಆಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ ಕಿಂ ಪಯೋಜನಂ ಬಾಹುಕಾಯ, ಕಿಂ ಸಾ ಕರಿಸ್ಸತಿ? ಅಸಮತ್ಥಾ ಸಾ ಕಸ್ಸಚಿ ಅತ್ಥಾಯ, ಕಿಂ ತತ್ಥ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀತಿ?

ಅಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ತಂ ಪಸಂಸನ್ತೋ **ಲೋಕ್ಖಸಮ್ಮತಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಲೋಕ್ಖಸಮ್ಮತಾ**ತಿ ಲೂಖಭಾವಸಮ್ಮತಾ, **ಲೂಖಭಾವನ್**ತಿ ಚೋಕ್ಖಭಾವಂ, ವಿಸುದ್ಧಿಭಾವಂ ದೇತೀತಿ ಏವಂ ಸಮ್ಮತಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಲೋಕ್ಯಸಮ್ಮತಾ**ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ, ಸೇಟ್ಠಂ ಲೋಕಂ ಗಮಯತೀತಿ ಏವಂ ಸಮ್ಮತಾತಿ। **ಪುಞ್ಞಸಮ್ಮತಾ**ತಿ ಪುಞ್ಞನ್ತಿ ಸಮ್ಮತಾ। **ಪವಾಹೇತೀ**ತಿ ಗಮಯತಿ ವಿಸೋಧೇತಿ। **ಗಾಥಾಹಿ ಅಜ್ಝಭಾಸೀ**ತಿ ಗಾಥಾಹಿ ಅಭಾಸಿ। ಗಾಥಾ ಚ ವುಚ್ಚಮಾನಾ ತದತ್ಥದೀಪನತ್ಥಮೇವ ವಾ ಗಾಥಾರುಚಿಕಾನಂ ವುಚ್ಚತಿ, ವಿಸೇಸತ್ಥದೀಪನತ್ಥಂ ವಾ। ಇಧ ಪನೇತಾ ಉಭಯತ್ಥದೀಪನತ್ಥಂ ವುತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಬಾಹುಕನ್ತಿ ಇದಮೇವ ಹಿ ಏತ್ಥ ವಚನಂ ತದತ್ಥದೀಪಕಂ, ಸೇಸಾನಿ ವಿಸೇಸತ್ಥದೀಪಕಾನಿ। ಯಥೇವ ಹಿ ಬಾಹುಕಂ, ಏವಂ ಅಧಿಕಕ್ಕಾದೀನಿಪಿ ಲೋಕೋ ಗಚ್ಛತಿ ನ್ಹಾನೇನ ಪಾಪಂ ಪವಾಹೇತುಂ। ತತ್ಥ ಯೇ ತೇಸಂ ಠಾನಾನಂ ಆಸನ್ನಾ ಹೋನ್ತಿ, ತೇ ದಿವಸಸ್ಸ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ನ್ಹಾಯನ್ತಿ। ಯೇ ದೂರಾ, ತೇ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಸಕಿಂ ಏಕದಿವಸನ್ತರಂ, ಏವಂ ಯಾವ ಸಂವಚ್ಛರನ್ತರಂ ನ್ಹಾಯನ್ತಿ। ಯೇ ಪನ ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ಗನ್ತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ತೇ ಘಟೇಹಿಪಿ ತತೋ ಉದಕಂ ಆಹರಾಪೇತ್ವಾ ನ್ಹಾಯನ್ತಿ। ಸಬ್ಬಞ್ಚೇತಂ ನಿರತ್ಥಕಂ, ತಸ್ಮಾ ಇಮಂ ವಿಸೇಸತ್ಥಂ ದೀಪೇತುಂ **ಅಧಿಕಕ್ಕಾದೀನಿಪೀ**ತಿ ಆಹ।

ತತ್ಥ **ಅಧಿಕಕ್ಕನ್ತಿ** ನ್ಹಾನಸಮ್ಭಾರವಸೇನ ಲದ್ಧವೋಹಾರಂ ಏಕಂ ತಿತ್ಥಂ ವುಚ್ಚತಿ। **ಗಯಾತಿಪಿ** ಮಣ್ಡಲವಾಪಿಸಣ್ಠಾನಂ ತಿತ್ಥಮೇವ ವುಚ್ಚತಿ। **ಪಯಾಗಾತಿ** ಏತಮ್ಪಿ ಗಙ್ಗಾಯ ಏಕಂ ತಿತ್ಥಮೇವ ಮಹಾಪನಾದಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ಗಙ್ಗಾಯಂ ನಿಮುಗ್ಗಪಾಸಾದಸ್ಸ ಸೋಪಾನಸಮ್ಮುಖಟ್ಠಾನಂ, ಬಾಹುಕಾ ಸುನ್ದರಿಕಾ ಸರಸ್ಸತೀ ಬಾಹುಮತೀತಿ ಇಮಾ ಪನ ಚತಸ್ಸೋ ನದಿಯೋ। **ಬಾಲೋತಿ** ದುಪ್ಪಞ್ಞೋ। **ಪಕ್ಖನ್ದೋತಿ** ಪವಿಸನ್ತೋ। **ನ ಸುಜ್ಝತೀತಿ** ಕಿಲೇಸಸುದ್ಧಿಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಕೇವಲಂ ರಜೋಜಲ್ಲಮೇವ ಪವಾಹೇತಿ।

ಕಿಂ ಸುನ್ದರಿಕಾ ಕರಿಸ್ಸತೀತಿ ಸುನ್ದರಿಕಾ ಕಿಲೇಸವಿಸೋಧನೇ ಕಿಂ ಕರಿಸ್ಸತಿ? ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಾತುಂ ಸಮತ್ಥಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಏಸ ನಯೋ **ಪಯಾಗಬಾಹುಕಾ**ಸು। ಇಮೇಹಿ ಚ ತೀಹಿ ಪದೇಹಿ ವುತ್ತೇಹಿ ಇತರಾನಿಪಿ ಚತ್ತಾರಿ ಲಕ್ಖಣಾಹಾರನಯೇನ ವುತ್ತಾನೇವ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಯಥೇವ ಸುನ್ದರಿಕಾ ಪಯಾಗಾ ಬಾಹುಕಾ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಕರೋನ್ತಿ, ತಥಾ ಅಧಿಕಕ್ಕಾದಯೋಪೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ವೇರಿನ್ತಿ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಿಪಞ್ಚವೇರಸಮನ್ನಾಗತಂ। **ಕತಕಿಬ್ಬಿಸನ್ತಿ** ಕತಲುದ್ದಕಮ್ಮಂ। **ನ ಹಿ ನಂ ಸೋಧಯೇತಿ** ಸುನ್ದರಿಕಾ ವಾ ಪಯಾಗಾ ವಾ ಬಾಹುಕಾ ವಾ ನ ಸೋಧಯೇ, ನ ಸೋಧೇತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಪಾಪಕಮ್ಮಿನನ್ತಿ** ಪಾಪಕೇಹಿ ವೇರಕಿಬ್ಬಿಸಕಮ್ಮೇಹಿ ಯುತ್ತಂ, ಲಾಮಕಕಮ್ಮೇ ಯುತ್ತಂ ವಾ ವೇರಕಿಬ್ಬಿಸಭಾವಂ ಅಪ್ಪತ್ತೇಹಿ ಖುದ್ದಕೇಹಿಪಿ ಪಾಪೇಹಿ ಯುತ್ತನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಸುದ್ಧಸ್ಸಾತಿ ನಿಕ್ಕಿಲೇಸಸ್ಸ। **ಸದಾ ಫಗ್ಗೂತಿ** ನಿಚ್ಚಮ್ಪಿ ಫಗ್ಗುನೀನಕ್ಖತ್ತಮೇವ। ಫಗ್ಗುನಮಾಸೇ ಕಿರ “ಉತ್ತರಫಗ್ಗುನದಿವಸೇ ಯೋ ನ್ಹಾಯತಿ, ಸೋ ಸಂವಚ್ಛರಂ ಕತಪಾಪಂ ಸೋಧೇತೀ”ತಿ ಏವಂ ದಿಟ್ಠಿಕೋ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ, ತೇನಸ್ಸ ಭಗವಾ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಪಟಿಹನನ್ತೋ ಆಹ “ಸುದ್ಧಸ್ಸ ವೇ ಸದಾ ಫಗ್ಗೂ”ತಿ। ನಿಕ್ಕಿಲೇಸಸ್ಸ ನಿಚ್ಚಂ ಫಗ್ಗುನೀನಕ್ಖತ್ತಂ, ಇತರೋ ಕಿಂ ಸುಜ್ಝತೀತಿ? **ಉಪೋಸಥೋ ಸದಾತಿ** ಸುದ್ಧಸ್ಸ ಚ ಚಾತುದ್ದಸಪನ್ನರಸಾದೀಸು ಉಪೋಸಥಙ್ಗಾನಿ ಅಸಮಾದಿಯತೋಪಿ ನಿಚ್ಚಮೇವ ಉಪೋಸಥೋ। **ಸುದ್ಧಸ್ಸ ಸುಚಿಕಮ್ಮಸ್ಸಾತಿ** ನಿಕ್ಕಿಲೇಸತಾಯ ಸುದ್ಧಸ್ಸ ಸುಚೀಹಿ ಚ ಕಾಯಕಮ್ಮಾದೀಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ। **ಸದಾ ಸಮ್ಪಜ್ಜತೇ ವತನ್ತಿ** ಈದಿಸಸ್ಸ ಚ ಕುಸಲೂಪಸಞ್ಹಿತಂ ವತಸಮಾದಾನಮ್ಪಿ ನಿಚ್ಚಂ ಸಮ್ಪನ್ನಮೇವ ಹೋತೀತಿ। **ಇಧೇವ ಸಿನಾಹೀತಿ** ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಮಮ ಸಾಸನೇ ಸಿನಾಹಿ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? “ಸಚೇ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಕಿಲೇಸಮಲಪ್ಪವಾಹನಂ ಇಚ್ಛಸಿ, ಇಧೇವ ಮಮ ಸಾಸನೇ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಮಗ್ಗಸಲಿಲೇನ ಸಿನಾಹಿ, ಅಞ್ಞತ್ರ ಹಿ ಇದಂ ನತ್ಥೀ”ತಿ।

ಇದಾನಿಸ್ಸ ಸಪ್ಪಾಯದೇಸನಾವಸೇನ ತೀಸುಪಿ ದ್ವಾರೇಸು ಸುದ್ಧಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಸಬ್ಬಭೂತೇಸು ಕರೋಹಿ ಖೇಮತನ್ತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಖೇಮತನ್ತಿ** ಅಭಯಂ ಹಿತಭಾವಂ, ಮೇತ್ತನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏತೇನಸ್ಸ ಮನೋದ್ವಾರಸುದ್ಧಿ ದಸ್ಸಿತಾ ಹೋತಿ।

ಸಚೇ ಮುಸಾ ನ ಭಣಸೀತಿ ಏತೇನಸ್ಸ ವಚೀದ್ವಾರಸುದ್ಧಿ। **ಸಚೇ ಪಾಣಂ ನ ಹಿಂಸಸಿ ಸಚೇ ಅದಿನ್ನಂ ನಾದಿಯಸೀತಿ** ಏತೇಹಿ ಕಾಯದ್ವಾರಸುದ್ಧಿ। **ಸದ್ದಹಾನೋ ಅಮಚ್ಛರೀತಿ** ಏತೇಹಿ ಪನ ನಂ ಏವಂ ಪರಿಸುದ್ಧದ್ವಾರಂ ಸದ್ಧಾಸಮ್ಪದಾಯ ಚಾಗಸಮ್ಪದಾಯ ಚ ನಿಯೋಜೇಸಿ। **ಕಿಂ ಕಾಹಸಿ ಗಯಂ ಗನ್ತ್ವಾ, ಉದಪಾನೋಪಿ ತೇ ಗಯಾತಿ** ಅಯಂ ಪನ ಉಪಡ್ಢಗಾಥಾ, ಸಚೇ ಸಬ್ಬಭೂತೇಸು ಖೇಮತಂ ಕರಿಸ್ಸಸಿ, ಮುಸಾ ನ ಭಣಿಸ್ಸಸಿ, ಪಾಣಂ ನ ಹನಿಸ್ಸಸಿ, ಅದಿನ್ನಂ ನಾದಿಯಿಸ್ಸಸಿ, ಸದ್ಧಹಾನೋ ಅಮಚ್ಛರೀ ಭವಿಸ್ಸಸಿ, ಕಿಂ ಕಾಹಸಿ ಗಯಂ ಗನ್ತ್ವಾ, ಉದಪಾನೋಪಿ ತೇ ಗಯಾ , ಗಯಾಯಪಿ ಹಿ ತೇ ನ್ಹಾಯನ್ತಸ್ಸ ಉದಪಾನೇಪಿ ಇಮಾಯ ಏವ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಕಿಲೇಸಸುದ್ಧಿ, ಸರೀರಮಲಸುದ್ಧಿ ಪನ ಉಭಯತ್ಥ ಸಮಾತಿ ಏವಂ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಲೋಕೇ ಗಯಾ ಸಮ್ಮತತರಾ, ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಭಗವಾ “ಗಚ್ಛತಿ ಪನ ಭವಂ ಗೋತಮೋ ಬಾಹುಕ”ನ್ತಿ ಪುಟ್ಠೋಪಿ “ಕಿಂ ಕಾಹಸಿ ಬಾಹುಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ”ತಿ ಅವತ್ವಾ “ಕಿಂ ಕಾಹಸಿ ಗಯಂ ಗನ್ತ್ವಾ”ತಿ ಆಹಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೮೦. **ಏವಂ ವುತ್ತೇತಿ** ಏವಮಾದಿ ಭಯಭೇರವೇ ವುತ್ತತ್ತಾ ಪಾಕಟಮೇವ। **ಏಕೋ ವೂಪಕಟ್ಠೋತಿ**ಆದೀಸು ಪನ **ಏಕೋ** ಕಾಯವಿವೇಕೇನ । **ವೂಪಕಟ್ಠೋ** ಚಿತ್ತವಿವೇಕೇನ। **ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ** ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇ ಸತಿ ಅವಿಜಹನೇನ। **ಆತಾಪೀ** ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕವೀರಿಯಸಙ್ಖಾತೇನ ಆತಾಪೇನ। **ಪಹಿತತ್ತೋ** ಕಾಯೇ ಚ ಜೀವಿತೇ ಚ ಅನಪೇಕ್ಖತಾಯ। **ವಿಹರನ್ತೋ**

ಅಞ್ಞತರಇರಿಯಾಪಥವಿಹಾರೇನ। **ನಚಿರಸ್ಸೇವಾ**ತಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಉಪಾದಾಯ ವುಚ್ಚತಿ। **ಕುಲಪುತ್ತಾ**ತಿ ದುವಿಧಾ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಜಾತಿಕುಲಪುತ್ತಾ ಚ ಆಚಾರಕುಲಪುತ್ತಾ ಚ, ಅಯಂ ಪನ ಉಭಯಥಾಪಿ ಕುಲಪುತ್ತೋ। **ಅಗಾರಸ್ಮಾ**ತಿ ಘರಾ। ಅಗಾರಸ್ಸ ಹಿತಂ **ಅಗಾರಿಯಂ,** ಕಸಿಗೋರಕ್ಖಾದಿಕುಟುಮ್ಬಪೋಸನಕಮ್ಮಂ ವುಚ್ಚತಿ, ನತ್ಥಿ ಏತ್ಥ ಅಗಾರಿಯನ್ತಿ **ಅನಗಾರಿಯಂ,** ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಪಬ್ಬಜನ್ತೀ**ತಿ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತಿ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತಿ। **ತದನುತ್ತರ**ನ್ತಿ ತಂ ಅನುತ್ತರಂ। **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಪರಿಯೋಸಾನ**ನ್ತಿ ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಸ ಪರಿಯೋಸಾನಂ, ಅರಹತ್ತಫಲನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಹಿ ಅತ್ಥಾಯ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಪಬ್ಬಜನ್ತಿ। **ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅತ್ತಭಾವೇ। **ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ**ತಿ ಅತ್ತನಾಯೇವ ಪಞ್ಞಾಯ ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ಕತ್ವಾ, ಅಪರಪ್ಪಚ್ಚಯಂ ಕತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹಾಸೀ**ತಿ ಪಾಪುಣಿತ್ವಾ ಸಮ್ಪಾದೇತ್ವಾ ವಿಹಾಸೀತಿ, ಏವಂ ವಿಹರನ್ತೋ ಚ ಖೀಣಾ ಜಾತಿ…ಪೇ॰… ಅಬ್ಭಞ್ಞಾಸಿ। ಏತೇನಸ್ಸ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಭೂಮಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಕತಮಾ ಪನಸ್ಸ ಜಾತಿ ಖೀಣಾ? ಕಥಞ್ಚ ನಂ ಅಬ್ಭಞ್ಞಾಸೀತಿ? ವುಚ್ಚತೇ, ಕಾಮಞ್ಚೇತಂ ಭಯಭೇರವೇಪಿ ವುತ್ತಂ, ತಥಾಪಿ ನಂ ಇಧ ಪರಮಪುರಿಸವಸೇನ ಯೋಜನಾನಯಸ್ಸ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಪುನ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಭಣಾಮ। ನ ತಾವಸ್ಸ ಅತೀತಾ ಜಾತಿ ಖೀಣಾ, ಪುಬ್ಬೇವ ಖೀಣತ್ತಾ। ನ ಅನಾಗತಾ, ತತ್ಥ ವಾಯಾಮಾಭಾವತೋ। ನ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾ, ವಿಜ್ಜಮಾನತ್ತಾ। ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಪನ ಅಭಾವಿತತ್ತಾ ಯಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ ಏಕಚತುಪಞ್ಚವೋಕಾರಭವೇಸು ಏಕಚತುಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಪ್ಪಭೇದಾ ಜಾತಿ, ಸಾ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಭಾವಿತತ್ತಾ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮತಂ ಆಪಜ್ಜನೇನ ಖೀಣಾ, ತಂ ಸೋ ಮಗ್ಗಭಾವನಾಯ ಪಹೀನಕಿಲೇಸೇ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಕಿಲೇಸಾಭಾವೇ ವಿಜ್ಜಮಾನಮ್ಪಿ ಕಮ್ಮಂ ಆಯತಿಂ ಅಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಂ ಹೋತೀತಿ ಜಾನನ್ತೋ ಜಾನಾತಿ।

ವುಸಿತನ್ತಿ ವುತ್ಥಂ ಪರಿವುತ್ಥಂ, ಕತಂ ಚರಿತಂ ನಿಟ್ಠಾಪಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯ**ನ್ತಿ ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ। **ಕತಂ ಕರಣೀಯ**ನ್ತಿ ಚತೂಸು ಸಚ್ಚೇಸು ಚತೂಹಿ ಮಗ್ಗೇಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾಪಹಾನಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಭಾವನಾವಸೇನ ಸೋಳಸವಿಧಮ್ಪಿ ಕಿಚ್ಚಂ ನಿಟ್ಠಾಪಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಾಪರಂ ಇತ್ಥತ್ತಾಯಾ**ತಿ ಇದಾನಿ ಪುನಇತ್ಥಭಾವಾಯ ಏವಂಸೋಳಸಕಿಚ್ಚಭಾವಾಯ, ಕಿಲೇಸಕ್ಖಯಾಯ ವಾ ಮಗ್ಗಭಾವನಾ ನತ್ಥೀತಿ। ಅಥ ವಾ, **ಇತ್ಥತ್ತಾಯಾ**ತಿ ಇತ್ಥಭಾವತೋ ಇಮಸ್ಮಾ ಏವಂಪಕಾರಾ ಇದಾನಿ ವತ್ತಮಾನಕ್ಖನ್ಧಸನ್ತಾನಾ ಅಪರಂ ಖನ್ಧಸನ್ತಾನಂ ನತ್ಥಿ। ಇಮೇ ಪನ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ ಪರಿಞ್ಞಾತಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ಛಿನ್ನಮೂಲಕೋ ರುಕ್ಖೋ ವಿಯಾತಿ ಅಬ್ಭಞ್ಞಾಸಿ। **ಅಞ್ಞತರೋ**ತಿ ಏಕೋ। **ಅರಹತ**ನ್ತಿ ಅರಹನ್ತಾನಂ, ಭಗವತೋ ಸಾವಕಾನಂ ಅರಹತಂ ಅಬ್ಭನ್ತರೋ ಅಹೋಸೀತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ವತ್ಥಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಸಲ್ಲೇಖಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೧. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಸಲ್ಲೇಖಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಮಹಾಚುನ್ದೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ಥೇರಸ್ಸ ನಾಮಂ। **ಸಾಯನ್ಹಸಮಯ**ನ್ತಿ ಸಾಯನ್ಹಕಾಲೇ। **ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಾ ವುಟ್ಠಿತೋ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಪಟಿಸಲ್ಲಾನ**ನ್ತಿ ತೇಹಿ ತೇಹಿ ಸತ್ತಸಙ್ಖಾರೇಹಿ ಪಟಿನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಸಲ್ಲಾನಂ ನಿಲೀಯನಂ, ಏಕೀಭಾವೋ ಪವಿವೇಕೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಯೋ ತತೋ ವುಟ್ಠಿತೋ, ಸೋ ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಾ ವುಟ್ಠಿತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಾನಂ ಉತ್ತಮತೋ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾಸಿ, ತಸ್ಮಾ "ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಾ ವುಟ್ಠಿತೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ। **ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ**ತಿ ಸಮದಸನಖುಜ್ಜಲವಿಭೂಸಿತೇನ ಸಿರಸಾ ಭಗವನ್ತಂ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ, ಅಭಿವಾದಾಪೇತ್ವಾ ವಾ "ಸುಖೀ ಭವ, ಚುನ್ದಾ"ತಿ ಏವಂ ವಚೀಭೇದಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ, ಭಗವಾ ಪನ ಕಿರ ವನ್ದಿತೋ ಸಮಾನೋ ಸುವಣ್ಣದುನ್ದುಭಿಸದಿಸಂ ಗೀವಂ ಪಗ್ಗಯ್ಹ ಕಣ್ಣಸುಖಂ ಪೇಮನಿಯಂ ಅಮತಾಭಿಸೇಕಸದಿಸಂ ಬ್ರಹ್ಮಘೋಸಂ ನಿಚ್ಛಾರೇನ್ತೋ "ಸುಖೀ ಹೋಹೀ"ತಿ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ನಾಮಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವದತಿ, ಏತಂ ಆಚಿಣ್ಣಂ ತಥಾಗತಾನಂ। ತತ್ರಿದಂ ಸಾಧಕಸುತ್ತಂ, "ಸಕ್ಕೋ, ಭನ್ತೇ, ದೇವಾನಮಿನ್ದೋ ಸಾಮಚ್ಚೋ ಸಪರಿಜನೋ ಭಗವತೋ ಪಾದೇ ಸಿರಸಾ ವನ್ದತೀತಿ, ಸುಖೀ ಹೋತು ಪಞ್ಚಸಿಖ ಸಕ್ಕೋ ದೇವಾನಮಿನ್ದೋ ಸಾಮಚ್ಚೋ

ಸಪರಿಜನೋ, ಸುಖಕಾಮಾ ಹಿ ದೇವಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಅಸುರಾ ನಾಗಾ ಗನ್ಧಬ್ಬಾ, ಯೇ ಚಞ್ಞೇ ಸನ್ತಿ ಪುಥುಕಾಯಾ"ತಿ। ಏವಞ್ಚ ಪನ ತಥಾಗತಾ ಏವರೂಪೇ ಮಹೇಸಕ್ಖೇ ಯಕ್ಖೇ ಅಭಿವದನ್ತೀತಿ।

ಯಾ ಇಮಾತಿ ಇದಾನಿ ವತ್ತಬ್ಬಾಭಿಮುಖಂ ಕರೋನ್ತೋ ವಿಯ ಆಹ। **ಅನೇಕವಿಹಿತಾತಿ** ನಾನಪ್ಪಕಾರಾ। **ದಿಟ್ಠಿಯೋತಿ** ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಯೋ । **ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ** ಸತ್ತೇಸು ಪಾತುಭವನ್ತಿ। **ಅತ್ತವಾದಪ್ಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾತಿ** "ರೂಪಂ ಅತ್ತತೋ ಸಮನುಪಸ್ಸತೀ"ತಿಆದಿನಯಪ್ಪವತ್ತೇನ ಅತ್ತವಾದೇನ ಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾ, ತಾ ವೀಸತಿ ಭವನ್ತಿ। **ಲೋಕವಾದಪ್ಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾತಿ** "ಸಸ್ಸತೋ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚಾ"ತಿಆದಿನಯಪ್ಪವತ್ತೇನ ಲೋಕವಾದೇನ ಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾ, ತಾ ಅಟ್ಠ ಹೋನ್ತಿ ಸಸ್ಸತೋ, ಅಸಸ್ಸತೋ, ಸಸ್ಸತೋ ಚ ಅಸಸ್ಸತೋ ಚ, ನೇವ ಸಸ್ಸತೋ ನಾಸಸ್ಸತೋ, ಅನ್ತವಾ, ಅನನ್ತವಾ, ಅನ್ತವಾ ಚ ಅನನ್ತವಾ ಚ, ನೇವನ್ತವಾ ನಾನನ್ತವಾ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚಾತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತತ್ತಾ।

ಆದಿಮೇವಾತಿಆದೀಸು ಅಯಮತ್ಥೋ ಕಿಂ ನು ಖೋ ಭನ್ತೇ ಆದಿಮೇವ ಮನಸಿಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಅಪ್ಪತ್ವಾಪಿ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಮಿಸ್ಸಕಪಠಮಮನಸಿಕಾರಮೇವ ಮನಸಿಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಏವಮೇತಾಸಂ ಏತ್ತಕೇನೇವ ಉಪಾಯೇನ ಏತಾಸಂ ದಿಟ್ಠೀನಂ ಪಹಾನಞ್ಚ ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೋ ಚ ಹೋತೀತಿ। ಇದಞ್ಚ ಥೇರೋ ಅತ್ತನಾ ಅನಧಿಮಾನಿಕೋಪಿ ಸಮಾನೋ ಅಧಿಮಾನಿಕಾನಂ ಅಧಿಮಾನಪ್ಪಹಾನತ್ಥಂ ಅಧಿಮಾನಿಕೋ ವಿಯ ಹುತ್ವಾ ಪುಚ್ಛತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಪರೇ ಪನಾಹು "ಥೇರಸ್ಸ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಾ ಆದಿಮನಸಿಕಾರೇನೇವ ದಿಟ್ಠೀನಂ ಸಮುಚ್ಛೇದಪ್ಪಹಾನಂ ಹೋತೀತಿ ಏವಂಸಞ್ಞಿನೋಪಿ, ಸಮಾಪತ್ತಿವಿಹಾರಾ ಸಲ್ಲೇಖವಿಹಾರಾತಿ ಏವಂಸಞ್ಞಿನೋಪಿ ಅತ್ಥಿ। ಸೋ ತೇಸಂ ಅತ್ಥಾಯ ಭಗವನ್ತಂ ಪುಚ್ಛತೀ"ತಿ।

೮೨. ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ತಾಸಂ ದಿಟ್ಠೀನಂ ಪಹಾನೂಪಾಯಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಯಾ ಇಮಾತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಯತ್ಥ ಚೇತಾ ದಿಟ್ಠಿಯೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿಆದಿ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧೇ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಏತೇಸು ಹಿ ಏತಾ ದಿಟ್ಠಿಯೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಯಥಾಹ "ರೂಪೇ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತಿ ರೂಪಂ ಅಭಿನಿವಿಸ್ಸ ಏವಂ ದಿಟ್ಠಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಸೋ ಅತ್ತಾ ಸೋ ಲೋಕೋ ಸೋ ಪೇಚ್ಚ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ ನಿಚ್ಚೋ ಧುವೋ ಸಸ್ಸತೋ ಅವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮೋ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೧೫೨) ವಿತ್ಥಾರೋ। ಆರಮ್ಮಣವಸೇನ ಪನ ಏಕವಚನಂ ಕತ್ವಾ **ಯತ್ಥ ಚಾತಿ** ಆಹ, ಯಸ್ಮಿಂ ಆರಮ್ಮಣೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏತ್ಥ ಚ **ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ಅನುಸೇನ್ತಿ ಸಮುದಾಚರನ್ತೀತಿ** ಇಮೇಸಂ ಏವಂ ನಾನಾಕರಣಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಜಾತಿವಸೇನ ಹಿ ಅಜಾತಾ ಜಾಯಮಾನಾ **ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ** ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಪುನಪ್ಪುನಂ ಆಸೇವಿತಾ ಥಾಮಗತಾ ಅಪ್ಪಟಿವಿನೀತಾ **ಅನುಸೇನ್ತೀತಿ**। ಕಾಯವಚೀದ್ವಾರಂ ಸಮ್ಪತ್ತಾ **ಸಮುದಾಚರನ್ತೀತಿ**, ಇದಮೇತೇಸಂ ನಾನಾಕರಣಂ। **ತಂ ನೇತಂ ಮಮಾತಿ**ಆದೀಸು ತಂ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಪ್ಪಭೇದಂ ಆರಮ್ಮಣಮೇತಂ ಮಯ್ಹಂ ನ ಹೋತಿ, ಅಹಮ್ಪಿ ಏಸೋ ನ ಅಸ್ಮಿ, ಏಸೋ ಮೇ ಅತ್ತಾಪಿ ನ ಹೋತೀತಿ ಏವಮೇತಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಸಮ್ಮಪ್ಪಞ್ಞಾಯ ಪಸ್ಸತೋತಿ ಏವಂ ತಾವ ಪದತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಏತ್ಥ ಏತಂ ಮಮಾತಿ ತಣ್ಹಾಗಾಹೋ, ತಞ್ಚ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಅಟ್ಠಸತತಣ್ಹಾವಿಚರಿತಪ್ಪಭೇದಂ ತಣ್ಹಾಪಪಞ್ಚಂ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಏಸೋಹಮಸ್ಮೀತಿ ಮಾನಗಾಹೋ, ತಞ್ಚ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ನವಪ್ಪಭೇದಂ ಮಾನಪಪಞ್ಚಂ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಏಸೋ ಮೇ ಅತ್ತಾತಿ ದಿಟ್ಠಿಗಾಹೋ, ತಞ್ಚ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ದ್ವಾಸಟ್ಠಿದಿಟ್ಠಿಗತಪ್ಪಭೇದಂ ದಿಟ್ಠಿಪಪಞ್ಚಂ ಗಣ್ಹಾತಿ। ತಸ್ಮಾ **ನೇತಂ ಮಮಾತಿ** ವದನ್ತೋ ಭಗವಾ ಯಥಾವುತ್ತಪ್ಪಭೇದಂ ತಣ್ಹಾಪಪಞ್ಚಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। **ನೇಸೋಹಮಸ್ಮೀತಿ** ಮಾನಪಪಞ್ಚಂ। **ನ ಮೇಸೋ ಅತ್ತಾತಿ** ದಿಟ್ಠಿಪಪಞ್ಚಂ। ದಿಟ್ಠೇಕಟ್ಠಾಯೇವ ಚೇತ್ಥ ತಣ್ಹಾಮಾನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಏವಮೇತನ್ತಿ** ಏವಂ "ನೇತಂ ಮಮಾ"ತಿಆದಿನಾ ಆಕಾರೇನ ಏತಂ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ। **ಯಥಾಭೂತನ್ತಿ** ಯಥಾ ಸಭಾವಂ, ಯಥಾ ಅತ್ಥೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಞ್ಹಿ ಏತೇನೇವ ಆಕಾರೇನ ಅತ್ಥಿ। ಮಮನ್ತಿಆದಿನಾ ಪನ ಗಯ್ಹಮಾನಮ್ಪಿ ತೇನಾಕಾರೇನ ನೇವತ್ಥೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಸಮ್ಮಪ್ಪಞ್ಞಾಯ ಪಸ್ಸತೋತಿ** ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಪರಿಯೋಸಾನಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾಯ ಸುಟ್ಠು ಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ। **ಏವಮೇತಾಸನ್ತಿ** ಏತೇನ ಉಪಾಯೇನ ಏತಾಸಂ। **ಪಹಾನಂ ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೋತಿ** ಉಭಯಮ್ಪೇತಂ ಸಮುಚ್ಛೇದಪ್ಪಹಾನಸ್ಸೇವಾಧಿವಚನಂ।

ಏವಂ ಭಗವಾ ಆದಿಮನಸಿಕಾರೇನೇವ ದಿಟ್ಠೀನಂ ಪಹಾನಂ ಹೋತಿ ನು ಖೋ ನೋತಿ ಆಯಸ್ಮತಾ ಮಹಾಚುನ್ದೇನ ಅಧಿಮಾನಿಕಾನಂ ವಸೇನ ಪಞ್ಹಂ ಪುಟ್ಠೋ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗೇನ ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪಹಾನಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸಯಮೇವ ಅಧಿಮಾನಿಕಾನಂ ಝಾನಂ ವಿಭಜನ್ತೋ **ಠಾನಂ ಖೋ ಪನೇತ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅಧಿಮಾನಿಕಾ** ನಾಮ ಯೇಸಂ ಅಪ್ಪತ್ತೇ ಪತ್ತಸಞ್ಞಾಯ ಅಧಿಮಾನೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಸ್ವಾಯಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ ನೇವ ಲೋಕವಟ್ಟಾನುಸಾರೀನಂ ಬಾಲಪುಥುಜ್ಜನಾನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ನ ಅರಿಯಸಾವಕಾನಂ। ನ ಹಿ ಸೋತಾಪನ್ನಸ್ಸ "ಸಕದಾಗಾಮೀ ಅಹ"ನ್ತಿ ಅಧಿಮಾನೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ನ ಸಕದಾಗಾಮಿಸ್ಸ "ಅನಾಗಾಮೀ ಅಹ"ನ್ತಿ, ನ ಅನಾಗಾಮಿನೋ "ಅರಹಾ ಅಹ"ನ್ತಿ, ಕಾರಕಸ್ಸೇವ ಪನ ಸಮಥವಸೇನ ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ವಾ ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತಕಿಲೇಸಸ್ಸ ನಿಚ್ಚಂ ಯುತ್ತಪಯುತ್ತಸ್ಸ ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತಸ್ಸ ಹಿ ಸಮಥವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತಾನಂ ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಾವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತಾನಂ ವಾ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಸಮುದಾಚಾರಂ ಅಪಸ್ಸತೋ "ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಅಹನ್ತಿ ವಾ, ಸಕದಾಗಾಮೀ, ಅನಾಗಾಮೀ , ಅರಹಾ ಅಹ"ನ್ತಿ ವಾ ಅಧಿಮಾನೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಲಙ್ಗರತಿಸ್ಸಪಬ್ಬತವಾಸಿಧಮ್ಮದಿನ್ನತ್ಥೇರೇನ ಓವಾದಿಯಮಾನತ್ಥೇರಾನಂ ವಿಯ।

ಥೇರಸ್ಸ ಕಿರ ಅಚಿರೂಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸೇವ ಓವಾದೇ ಠತ್ವಾ ಬಹೂ ಭಿಕ್ಖೂ ವಿಸೇಸಂ ಅಧಿಗಚ್ಛಿಂಸು। ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಸುತ್ವಾ ತಿಸ್ಸಮಹಾವಿಹಾರವಾಸೀ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ "ನ ಅಟ್ಠಾನನಿಯೋಜಕೋ ಥೇರೋತಿ ಥೇರಂ ಆನೇಥಾ"ತಿ ಸಮ್ಬಹುಲೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಪಾಹೇಸಿ। ತೇ ಗನ್ತ್ವಾ, "ಆವುಸೋ, ಧಮ್ಮದಿನ್ನ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ ತಂ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತೀ"ತಿ ಆಹಂಸು। ಸೋ ಆಹ "ಕಿಂ ಪನ ತುಮ್ಹೇ, ಭನ್ತೇ, ಅತ್ತಾನಂ ಗವೇಸಥ ಪರ"ನ್ತಿ? ಅತ್ತಾನಂ ಸಪ್ಪುರಿಸಾತಿ, ಸೋ ತೇಸಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಮದಾಸಿ, ಸಬ್ಬೇವ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು। ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ ಪುನ ಅಞ್ಞೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಪಾಹೇಸಿ, ಏವಂ ಯಾವತತಿಯಂ ಪಹಿತಾ ಸಬ್ಬೇಪಿ ತತ್ಥೇವ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ವಿಹರಿಂಸು।

ತತೋ ಸಙ್ಘೋ ಗತಗತಾ ನಾಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಅಞ್ಞತರಂ ವುಡ್ಢಪಬ್ಬಜಿತಂ ಪಾಹೇಸಿ। ಸೋ ಗನ್ತ್ವಾ ಚ, "ಭನ್ತೇ, ಧಮ್ಮದಿನ್ನ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ತಿಸ್ಸಮಹಾವಿಹಾರವಾಸೀ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ ತುಯ್ಹಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಪೇಸೇಸಿ, ತ್ವಂ ನಾಮ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಆಣಂ ಗರುಂ ನ ಕರೋಸಿ, ನಾಗಚ್ಛಸೀ"ತಿ ಆಹ। ಥೇರೋ ಕಿಮೇತನ್ತಿ ಪಣ್ಣಸಾಲಂ ಅಪ್ಪವಿಸಿತ್ವಾವ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ ತಾವದೇವ ನಿಕ್ಖಮಿ, ಸೋ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಹಙ್ಕನವಿಹಾರಂ ಪಾವಿಸಿ। ತತ್ಥ ಚೇಕೋ ಮಹಾಥೇರೋ ಸಟ್ಠಿವಸ್ಸಾತೀತೋ ಅಧಿಮಾನೇನ ಅರಹತ್ತಂ ಪಟಿಜಾನಾತಿ। ಥೇರೋ ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಂ ಕತ್ವಾ ಅಧಿಗಮಂ ಪುಚ್ಛಿ। ಥೇರೋ ಆಹ "ಆಮ ಧಮ್ಮದಿನ್ನ, ಯಂ ಪಬ್ಬಜಿತೇನ ಕಾತಬ್ಬಂ, ಚಿರಕತಂ ತಂ ಮಯಾ, ಅತೀತಸಟ್ಠಿವಸ್ಸೋಮ್ಹಿ ಏತರಹೀ"ತಿ। ಕಿಂ, ಭನ್ತೇ, ಇದ್ಧಿಮ್ಪಿ ವಳಞ್ಜೇಥಾತಿ। ಆಮ ಧಮ್ಮದಿನ್ನಾತಿ। ಸಾಧು ವತ, ಭನ್ತೇ, ಹತ್ಥಿಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಪಟಿಮುಖಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಂ ಮಾಪೇಥಾತಿ। ಸಾಧಾವುಸೋತಿ ಥೇರೋ ಸಬ್ಬಸೇತಂ ಸತ್ತಪ್ಪತಿಟ್ಠಂ ತಿಧಾಪಭಿನ್ನಂ ನಙ್ಗುಟ್ಠಂ ಬೀಜಯಮಾನಂ ಸೋಣ್ಡಂ ಮುಖೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ದ್ವೀಹಿ ದನ್ತೇಹಿ ವಿಜ್ಝಿತುಕಾಮಂ ವಿಯ ಪಟಿಮುಖಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಂ ಮಹಾಹತ್ಥಿಂ ಮಾಪೇಸಿ। ಸೋ ತಂ ಅತ್ತನಾಯೇವ ಮಾಪಿತಂ ಹತ್ಥಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಭೀತೋ ಪಲಾಯಿತುಂ ಆರಭಿ। ತದಾವ ಅತ್ತಾನಂ "ನಾಹಂ ಅರಹಾ"ತಿ ಞತ್ವಾ ಧಮ್ಮದಿನ್ನಸ್ಸ ಪಾದಮೂಲೇ ಉಕ್ಕುಟಿಕಂ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ "ಪತಿಟ್ಠಾ ಮೇ ಹೋಹಿ, ಆವುಸೋ"ತಿ ಆಹ। ಧಮ್ಮದಿನ್ನೋ "ಮಾ, ಭನ್ತೇ, ಸೋಚಿ, ಮಾ ಅನತ್ತಮನೋ ಅಹೋಸಿ, ಕಾರಕಾನಂಯೇವ ಅಧಿಮಾನೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ"ತಿ ಥೇರಂ ಸಮಸ್ಸಾಸೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಮದಾಸಿ। ಥೇರೋ ತಸ್ಸೋವಾದೇ ಠತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿ।

ಚಿತ್ತಲಪಬ್ಬತೇಪಿ ತಾದಿಸೋವ ಥೇರೋ ವಸತಿ। ಧಮ್ಮದಿನ್ನೋ ತಮ್ಪಿ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ತಥೇವ ಪುಚ್ಛಿ। ಸೋಪಿ ತಥೇವ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ತತೋ ನಂ ಧಮ್ಮದಿನ್ನೋ ಕಿಂ, ಭನ್ತೇ, ಇದ್ಧಿಮ್ಪಿ ವಳಞ್ಜೇಥಾತಿ ಆಹ। ಆಮಾವುಸೋತಿ। ಸಾಧು ವತ, ಭನ್ತೇ, ಏಕಂ ಪೋಕ್ಖರಣಿಂ ಮಾಪೇಥಾತಿ। ಥೇರೋ ಮಾಪೇಸಿ। ಏತ್ಥ, ಭನ್ತೇ, ಪದುಮಗುಮ್ಬಂ ಮಾಪೇಥಾತಿ। ತಮ್ಪಿ ಮಾಪೇಸಿ। ಪದುಮಗುಮ್ಬೇ ಮಹಾಪದುಮಂ ಮಾಪೇಥಾತಿ। ತಮ್ಪಿ ಮಾಪೇಸಿ। ಏತಸ್ಮಿಂ ಪದುಮಗುಮ್ಬೇ ಠತ್ವಾ ಮಧುರಸ್ಸರೇನ ಗಾಯನ್ತಂ ನಚ್ಚನ್ತಞ್ಚ ಏಕಂ ಇತ್ಥಿವಿಗ್ಗಹಂ ಮಾಪೇಥಾತಿ। ತಮ್ಪಿ ಮಾಪೇಸಿ। ಸೋ ಏತಂ, ಭನ್ತೇ, ಪುನಪ್ಪುನಂ ಉಪನಿಜ್ಝಾಯಥಾತಿ ವತ್ವಾ ಸಯಂ ಪಾಸಾದಂ ಪಾವಿಸಿ। ಥೇರಸ್ಸ ತಂ ಉಪನಿಜ್ಝಾಯತೋ ಸಟ್ಠಿವಸ್ಸಾನಿ ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತಕಿಲೇಸಾ ಚಲಿಂಸು, ಸೋ ತದಾ ಅತ್ತಾನಂ ಞತ್ವಾ ಪುರಿಮತ್ಥೇರೋ ವಿಯ ಧಮ್ಮದಿನ್ನತ್ಥೇರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿ।

ಧಮ್ಮದಿನ್ನೋಪಿ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ತಿಸ್ಸಮಹಾವಿಹಾರಂ ಅಗಮಾಸಿ। ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ಸಮಯೇ ಥೇರಾ ಚೇತಿಯಙ್ಗಣಂ ಸಮ್ಮಜ್ಜಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧಾರಮ್ಮಣಂ ಪೀತಿಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಾ ಹೋನ್ತಿ, ಏತಂ ಕಿರ ತೇಸಂ ವತ್ತಂ। ತೇನ ನೇಸಂ ಏಕೋಪಿ "ಇಧ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಠಪೇಹೀ"ತಿ ಧಮ್ಮದಿನ್ನಂ ವತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿತಾಪಿ ನಾಹೋಸಿ। ಧಮ್ಮದಿನ್ನೋ ಏಸೋ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ಞತ್ವಾ ಪನ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿಂಸು। ಸೋ ಪುಚ್ಛಿತಪಞ್ಹೇ ತಿಣ್ಹೇನ ಅಸಿನಾ ಕುಮುದನಾಳಕಲಾಪಂ ವಿಯ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪಾದಙ್ಗುಲಿಯಾ ಮಹಾಪಥವಿಂ ಪಹರಿ। ಭನ್ತೇ ಅಯಂ ಅಚೇತನಾ ಮಹಾಪಥವೀಪಿ ಧಮ್ಮದಿನ್ನಸ್ಸ ಗುಣಂ ಜಾನಾತಿ। ತುಮ್ಹೇ ಪನ ನ ಜಾನಿತ್ಥಾತಿ ಚ ವತ್ವಾ ಇಮಂ ಗಾಥಮಾಹ -

"ಅಚೇತನಾಯಂ ಪಥವೀ, ವಿಜಾನಾತಿ ಗುಣಾಗುಣಂ।
ಸಚೇತನಾಥ ಖೋ ಭನ್ತೇ, ನ ಜಾನಾಥ ಗುಣಾಗುಣ"ನ್ತಿ॥

ತಾವದೇವ ಚ ಆಕಾಸೇ ಅಬ್ಭುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ತಲಙ್ಗರತಿಸ್ಸಪಬ್ಬತಮೇವ ಅಗಮಾಸಿ। ಏವಂ ಕಾರಕಸ್ಸೇವ ಅಧಿಮಾನೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ತಾದಿಸಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವಸೇನ ಝಾನಂ ವಿಭಜನ್ತೋ **ಠಾನಂ ಖೋ ಪನೇತ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತಸ್ಸತ್ಥೋ, ಅತ್ಥೇತಂ ಕಾರಣಂ, ನೋ ನತ್ಥಿ। ಯೇನ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಭಿಕ್ಖು ಬಾಹಿರಪರಿಬ್ಬಾಜಕೇಹಿ ಸಾಧಾರಣಂ ವಿವಿಚ್ಚೇವ ಕಾಮೇಹಿ...ಪೇ॰... ಪಠಮಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರೇಯ್ಯ, ಯಂ ಪನ **ತಸ್ಸ ಏವಮಸ್ಸ ಸಲ್ಲೇಖೇನ ವಿಹರಾಮೀ**ತಿ, ಯಂ ಪಟಿಪತ್ತಿವಿಧಾನಂ ಕಿಲೇಸೇ ಸಂಲಿಖತಿ, ತೇನಾಹಂ ವಿಹರಾಮೀತಿ, ತಂ ನ ಯುಜ್ಜತಿ, ನ ಹಿ ಅಧಿಮಾನಿಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಝಾನಂ ಸಲ್ಲೇಖೋ ವಾ ಸಲ್ಲೇಖಪಟಿಪದಾ ವಾ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಅವಿಪಸ್ಸನಾಪಾದಕತ್ತಾ। ನ ಹಿ ಸೋ ಝಾನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ತತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸತಿ, ಝಾನಂ ಪನಸ್ಸ ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗಮತ್ತಂ ಕರೋತಿ, ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ತಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಭಗವಾ "ನ ಖೋ ಪನೇತೇ, ಚುನ್ದ, ಅರಿಯಸ್ಸ ವಿನಯೇ ಸಲ್ಲೇಖಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರಾ ಏತೇ ಅರಿಯಸ್ಸ ವಿನಯೇ ವುಚ್ಚನ್ತೀ"ತಿ ಆಹ।

ತತ್ಥ **ಏತೇ**ತಿ ಝಾನಧಮ್ಮವಸೇನ ಬಹುವಚನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ಏತೇ ಪಠಮಜ್ಝಾನಧಮ್ಮಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸಮಾಪತ್ತಿವಸೇನ ವಾ, ಏಕಮ್ಪಿ ಹಿ ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಸಮಾಪತ್ತಿವಸೇನ ಪವತ್ತತ್ತಾ ಬಹುತ್ತಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಆರಮ್ಮಣವಸೇನ ವಾ, ಏಕಮ್ಪಿ ಹಿ ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ಪಥವೀಕಸಿಣಾದೀಸು ಪವತ್ತಿವಸೇನ ಬಹುತ್ತಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ। ಏಸ ನಯೋ ದುತಿಯತತಿಯಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನೇಸು। ಆರುಪ್ಪಝಾನೇಸು ಪನ ಆರಮ್ಮಣಭೇದಾಭಾವತೋ ಪುರಿಮಕಾರಣದ್ವಯವಸೇನೇವ ಬಹುವಚನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಯಸ್ಮಾ ಚೇತೇಸಂ ಅಙ್ಗಾನಿಪಿ ಸನ್ತಾನಿ ಆರಮ್ಮಣಾನಿಪಿ, ನಿಬ್ಬುತಾನಿ ಚೇವ ಸುಖುಮಾನಿ ಚಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಾನಿ **ಸನ್ತಾ ಏತೇ ವಿಹಾರಾ**ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಾನೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ಅಯಂ ತಾವ ತೇಸಂ ಚತುನ್ನಮ್ಪಿ ಸಾಧಾರಣಾ ವಣ್ಣನಾ। ವಿಸೇಸವಣ್ಣನಾ ಪನ "ಸಬ್ಬಸೋ ರೂಪಸಞ್ಞಾನ"ನ್ತಿಆದಿಪದಾನುಸಾರತೋ ವತ್ತಬ್ಬಾ ಸಿಯಾ। ಸಾ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ವುತ್ತಾಯೇವ।

೮೩. ಏವಂ ಯಸ್ಮಾ ಅಧಿಮಾನಿಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಝಾನವಿಹಾರೋ ಅವಿಪಸ್ಸನಾಪಾದಕತ್ತಾ ಸಲ್ಲೇಖವಿಹಾರೋ ನ ಹೋತಿ, ನ ಹಿ ಸೋ ಝಾನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ತತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸತಿ, ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗಕರೋ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮೇ ಸುಖವಿಹಾರೋ ಪನಸ್ಸ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ರೂಪಜ್ಝಾನಾನಿ ಚ ಅರೂಪಜ್ಝಾನಾನಿ ಚ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಚ ಯತ್ಥ ಸಲ್ಲೇಖೋ ಕಾತಬ್ಬೋ ಚತುಚತ್ತಾಲೀಸಾಯ ಆಕಾರೇಹಿ, ತಞ್ಚ ವತ್ಥುಂ ತಞ್ಚ ಸಲ್ಲೇಖಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಇಧ ಖೋ ಪನ ವೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನ "ಅಟ್ಠಹಿ ಸಮಾಪತ್ತೀಹಿ ಅವಿಹಿಂಸಾದಯೋ ಸಲ್ಲೇಖಾ"ತಿ ವುತ್ತಾ? ಲೋಕುತ್ತರಪಾದಕತ್ತಾ। ಬಾಹಿರಕಾನಞ್ಹಿ ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ವಟ್ಟಪಾದಕಾಯೇವ। ಸಾಸನೇ ಸರಣಗಮನಮ್ಪಿ ಲೋಕುತ್ತರಪಾದಕಂ, ಪಗೇವ ಅವಿಹಿಂಸಾದಯೋ।

ಇಮಿನಾಯೇವ ಚ ಸುತ್ತೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ "ಯಥಾ ಬಾಹಿರಕಸ್ಸ ಅಟ್ಠಸಮಾಪತ್ತಿಲಾಭಿನೋ ಪಞ್ಚಾಭಿಞ್ಞಸ್ಸಾಪಿ ದಿನ್ನದಾನತೋ ಸಾಸನೇ ತಿಸರಣಗತಸ್ಸ ದಿನ್ನದಾನಂ ಮಹಪ್ಫಲತರಂ ಹೋತೀ"ತಿ। ಇದಞ್ಚ ಸನ್ಧಾಯ ದಕ್ಖಿಣಾವಿಸುದ್ಧಿಸುತ್ತೇ "ಬಾಹಿರಕೇ ಕಾಮೇಸು ವೀತರಾಗೇ ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಗುಣಾ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಿತಬ್ಬಾ। ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೇ ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಾ ದಕ್ಖಿಣಾ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಿತಬ್ಬಾ, ಕೋ ಪನ ವಾದೋ ಸೋತಾಪನ್ನೇ"ತಿ ವುತ್ತಂ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೩೭೯)। ಸರಣಗಮನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಹಿ ತತ್ಥ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋತಿ, ಅಯಂ ತಾವೇತ್ಥ ಪಾಳಿಯೋಜನಾ।

ಅನುಪದವಣ್ಣನಾಯಂ ಪನ **ಇಧಾ**ತಿ ವಿಹಿಂಸಾದಿವತ್ಥುದೀಪನಮೇತಂ। **ಖೋ ಪನಾ**ತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। **ವೋ**ತಿ ಕರಣತ್ಥೇ ಸಾಮಿವಚನಂ, ಅಯಂ ಪನ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ, ಯದೇತಂ "ಪರೇ ವಿಹಿಂಸಕಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವಿಹಿಂಸಾದಿವತ್ಥುಂ ವದಾಮ। ಇಧ, ಚುನ್ದ, ತುಮ್ಹೇಹಿ ಸಲ್ಲೇಖೋ ಕಾತಬ್ಬೋತಿ।

ಏವಂ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ವಿತ್ಥಾರೇನ್ತೋ "ಪರೇ ವಿಹಿಂಸಕಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಮಯಮೇತ್ಥ ಅವಿಹಿಂಸಕಾ ಭವಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ಸಲ್ಲೇಖೋ ಕರಣೀಯೋ"ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಪರೇ**ತಿ ಯೇ ಕೇಚಿ ಇಮಂ ಸಲ್ಲೇಖಮನನುಯುತ್ತಾ। **ವಿಹಿಂಸಕಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀ**ತಿ ಪಾಣಿನಾ ವಾ ಲೇಡ್ಡುನಾ ವಾತಿಆದೀಹಿ ಸತ್ತಾನಂ ವಿಹೇಸಕಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ। **ಮಯಮೇತ್ಥ ಅವಿಹಿಂಸಕಾ ಭವಿಸ್ಸಾಮಾ**ತಿ ಮಯಂ ಪನ ಯತ್ಥೇವ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಪರೇ ಏವಂ ವಿಹಿಂಸಕಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಏತ್ಥೇವ ಅವಿಹಿಂಸಕಾ ಭವಿಸ್ಸಾಮ, ಅವಿಹಿಂಸಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ವಿಹರಿಸ್ಸಾಮ। **ಇತಿ ಸಲ್ಲೇಖೋ ಕರಣೀಯೋ**ತಿ ಏವಂ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಸಲ್ಲೇಖೋ ಕಾತಬ್ಬೋ । **ಸಲ್ಲೇಖೋ**ತಿ ಚ ಇಧ ಅವಿಹಿಂಸಾವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅವಿಹಿಂಸಾ ಹಿ ವಿಹಿಂಸಂ ಸಲ್ಲೇಖತಿ, ತಂ ಛಿನ್ದತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಸಲ್ಲೇಖೋ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। ಅಯಂ ಪನ ವಿಸೇಸೋ। **ಪರೇ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಕಮ್ಮಪಥಾನಂ ಅನ್ತಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಞ್ಚ ಮಿಚ್ಛತ್ತಾನಂ ಆದಿಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಞ್ಚ ಮಿಸ್ಸೇತ್ವಾ ದಿಟ್ಠಿ ವುತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತಥಾ **ಮಯಮೇತ್ಥ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠೀ**ತಿ ವುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಕಮ್ಮಪಥಕಥಾ ವಿತ್ಥಾರತೋ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಸುತ್ತೇ ಆವಿ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಮಿಚ್ಛತ್ತೇಸು ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಆದಯೋ ದ್ವೇಧಾವಿತಕ್ಕೇ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ಪಾಣಂ ಅತಿಪಾತೇನ್ತೀತಿ **ಪಾಣಾತಿಪಾತೀ** ಪಾಣಘಾತಕಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅದಿನ್ನಂ ಆದಿಯನ್ತೀತಿ **ಅದಿನ್ನಾದಾಯೀ,** ಪರಸ್ಸ ಹಾರಿನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಬ್ರಹ್ಮಂ ಹೀನಂ ಲಾಮಕಧಮ್ಮಂ ಚರನ್ತೀತಿ **ಅಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ,** ಮೇಥುನಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಸೇವಕಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಬ್ರಹ್ಮಂ ಸೇಟ್ಠಂ ಪಟಿಪದಂ ಚರನ್ತೀತಿ **ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ,** ಮೇಥುನಾ ಪಟಿವಿರತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಸಲ್ಲೇಖೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಞ್ಹಿ ಅಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಸಲ್ಲೇಖತಿ। ಮುಸಾ ವದನ್ತೀತಿ **ಮುಸಾವಾದೀ,** ಪರೇಸಂ ಅತ್ಥಭಞ್ಜನಕಂ ತುಚ್ಛಂ ಅಲಿಕಂ ವಾಚಂ ಭಾಸಿತಾರೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಿಸುಣಾ ವಾಚಾ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಪಿಸುಣವಾಚಾ**। ಪರೇಸಂ ಮಮ್ಮಚ್ಛೇದಿಕಾ ಫರುಸಾ ವಾಚಾ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಫರುಸವಾಚಾ**। ಸಮ್ಫಂ ನಿರತ್ಥಕವಚನಂ ಪಲಪನ್ತೀತಿ **ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪೀ**। ಅಭಿಜ್ಝಾಯನ್ತೀತಿ **ಅಭಿಜ್ಝಾಲೂ,** ಪರಭಣ್ಡಲುಬ್ಭನಸೀಲಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಬ್ಯಾಪನ್ನಂ ಪೂತಿಭೂತಂ ಚಿತ್ತಮೇತೇಸನ್ತಿ **ಬ್ಯಾಪನ್ನಚಿತ್ತಾ**। ಮಿಚ್ಛಾ ಪಾಪಿಕಾ ವಿಞ್ಞುಗರಹಿತಾ ಏತೇಸಂ ದಿಟ್ಠೀತಿ **ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠೀ,** ಕಮ್ಮಪಥಪರಿಯಾಪನ್ನಾಯ ನತ್ಥಿ ದಿನ್ನನ್ತಿಆದಿವತ್ಥುಕಾಯ, ಮಿಚ್ಛತ್ತಪರಿಯಾಪನ್ನಾಯ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕದಿಟ್ಠಿಯಾ ಚ ಸಮನ್ನಾಗತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಮ್ಮಾ ಸೋಭನಾ ವಿಞ್ಞುಪ್ಪಸತ್ಥಾ ಏತೇಸಂ ದಿಟ್ಠೀತಿ **ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠೀ,** ಕಮ್ಮಪಥಪರಿಯಾಪನ್ನಾಯ ಅತ್ಥಿ ದಿನ್ನನ್ತಿಆದಿಕಾಯ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಾದಿಟ್ಠಿಯಾ, ಸಮ್ಮತ್ತಪರಿಯಾಪನ್ನಾಯ ಮಗ್ಗದಿಟ್ಠಿಯಾ ಚ ಸಮನ್ನಾಗತಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಮಿಚ್ಛಾಸಙ್ಕಪ್ಪಾತಿ ಅಯಾಥಾವಅನಿಯ್ಯಾನಿಕಅಕುಸಲಸಙ್ಕಪ್ಪಾ। ಏಸ ನಯೋ **ಮಿಚ್ಛಾವಾಚಾ**ತಿಆದೀಸು। ಅಯಂ ಪನ ವಿಸೇಸೋ, ಮಿಚ್ಛಾಸಙ್ಕಪ್ಪಾದಯೋ ವಿಯ ಹಿ **ಮಿಚ್ಛಾಸತಿ** ನಾಮ ಪಾಟಿಏಕ್ಕೋ ಕೋಚಿ ಧಮ್ಮೋ ನತ್ಥಿ, ಅತೀತಂ ಪನ ಚಿನ್ತಯತೋ

ಪವತ್ತಾನಂ ಚತುನ್ನಮ್ಪಿ ಅಕುಸಲಕ್ಖನ್ಧಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಯಮ್ಪಿ ವುತ್ತಂ ಭಗವತಾ - "ಅತ್ಥೇಸಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನುಸ್ಸತಿ, ನೇಸಾ ನತ್ಥೀತಿ ವದಾಮಿ, ಪುತ್ತಲಾಭಂ ವಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನುಸ್ಸರತೋ, ಧನಲಾಭಂ ವಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನುಸ್ಸರತೋ, ಯಸಲಾಭಂ ವಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನುಸ್ಸರತೋ"ತಿ, ತಮ್ಪಿ ತಂ ತಂ ಚಿನ್ತೇನ್ತಸ್ಸ ಸತಿಪತಿರೂಪಕೇನ ಉಪ್ಪತ್ತಿಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ । **ಮಿಚ್ಛಾಞಾಣೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಚ **ಮಿಚ್ಛಾಞಾಣ**ನ್ತಿ ಪಾಪಕಿರಿಯಾಸು ಉಪಾಯಚಿನ್ತಾವಸೇನ ಪಾಪಂ ಕತ್ವಾ "ಸುಕತಂ ಮಯಾ"ತಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾಕಾರೇನ ಚ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಮೋಹೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಪುಗ್ಗಲಾ **ಮಿಚ್ಛಾಞಾಣೀ। ಸಮ್ಮಾಞಾಣೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಏಕೂನವೀಸತಿಭೇದಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾಞಾಣಂ "ಸಮ್ಮಾಞಾಣ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಪುಗ್ಗಲಾ **ಸಮ್ಮಾಞಾಣೀ। ಮಿಚ್ಛಾವಿಮುತ್ತೀ**ತಿ ಅವಿಮುತ್ತಾಯೇವ ಸಮಾನಾ "ವಿಮುತ್ತಾ ಮಯ"ನ್ತಿ ಏವಂಸಞ್ಞಿನೋ, ಅವಿಮುತ್ತಿಯಂ ವಾ ವಿಮುತ್ತಿಸಞ್ಞಿನೋ। ತತ್ರಾಯಂ ವಚನತ್ಥೋ, ಮಿಚ್ಛಾ ಪಾಪಿಕಾ ವಿಪರೀತಾ ವಿಮುತ್ತಿ ಏತೇಸಂ ಅತ್ಥೀತಿ **ಮಿಚ್ಛಾವಿಮುತ್ತೀ।** ಮಿಚ್ಛಾವಿಮುತ್ತೀತಿ ಚ ಯಥಾವುತ್ತೇನಾಕಾರೇನ ಪವತ್ತಾನಂ ಅಕುಸಲಕ್ಖನ್ಧಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಫಲಸಮ್ಪಯುತ್ತಾನಿ ಪನ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಆದೀನಿ ಅಟ್ಠಙ್ಗಾನಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಸೇಸಧಮ್ಮಾ **ಸಮ್ಮಾವಿಮುತ್ತೀ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸಾ ಚ ಮಿಚ್ಛಾವಿಮುತ್ತಿಂ ಸಲ್ಲಿಖಿತ್ವಾ ಠಿತತ್ತಾ **ಸಲ್ಲೇಖೋ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತತ್ಥ ನಿಯೋಜೇನ್ತೋ ಆಹ "ಮಯಮೇತ್ಥ ಸಮ್ಮಾವಿಮುತ್ತೀ ಭವಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ಸಲ್ಲೇಖೋ ಕರಣೀಯೋ"ತಿ।

ಇತೋ ಪರಾನಿ ತೀಣಿ ನೀವರಣವಸೇನ ವುತ್ತಾನಿ। **ಅಭಿಜ್ಝಾಲೂ ಬ್ಯಾಪನ್ನಚಿತ್ತಾ**ತಿ ಏವಂ ಕಮ್ಮಪಥೇಸು ವುತ್ತತ್ತಾ ಪನೇತ್ಥ ಪಠಮಾನಿ ದ್ವೇ ನೀವರಣಾನಿ ನ ವುತ್ತಾನೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ತತ್ಥ ಥಿನಮಿದ್ಧೇನ ಪರಿಯುಟ್ಠಿತಾ ಅಭಿಭೂತಾತಿ **ಥಿನಮಿದ್ಧಪರಿಯುಟ್ಠಿತಾ।** ಉದ್ಧಚ್ಚೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾತಿ **ಉದ್ಧತಾ।** ವಿಚಿನನ್ತಾ ಕಿಚ್ಛನ್ತಿ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ ಕಾತುನ್ತಿ **ವಿಚಿಕಿಚ್ಛೀ। ಕೋಧನಾ**ತಿಆದೀನಿ ದಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸವಸೇನ ವುತ್ತಾನಿ। ತತ್ಥ ಕೋಧಾದೀಸು ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಧಮ್ಮದಾಯಾದವತ್ಥಸುತ್ತೇಸು ವುತ್ತಂ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ವಚನತ್ಥೋ - **ಕೋಧನಾ**ತಿ ಕುಜ್ಝನಸೀಲಾ। **ಉಪನಾಹೀ**ತಿ ಉಪನಾಹನಸೀಲಾ, ಉಪನಾಹೋ ವಾ ಏತೇಸಂ ಅತ್ಥೀತಿ **ಉಪನಾಹೀ।** ತಥಾ **ಮಕ್ಖೀ ಪಳಾಸೀ** ಚ। ಇಸ್ಸನ್ತೀತಿ **ಇಸ್ಸುಕೀ।** ಮಚ್ಛರಾಯನ್ತೀತಿ **ಮಚ್ಛರೀ,** ಮಚ್ಛೇರಂ ವಾ ಏತೇಸಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಮಚ್ಛರೀ। ಸಠಯನ್ತೀತಿ **ಸಠಾ,** ನ ಸಮ್ಮಾ ಭಾಸನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಕೇರಾಟಿಕಯುತ್ತಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಮಾಯಾ ಏತೇಸಂ ಅತ್ಥೀತಿ **ಮಾಯಾವೀ।** ಥಮ್ಭಸಮಙ್ಗಿತಾಯ **ಥದ್ಧಾ।** ಅತಿಮಾನಯೋಗೇನ **ಅತಿಮಾನೀ।** ವುತ್ತಪಚ್ಚನೀಕನಯೇನ ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ದುಬ್ಬಚಾತಿ ವತ್ತುಂ ದುಕ್ಖಾ ಕಿಞ್ಚಿ ವುಚ್ಚಮಾನಾ ನ ಸಹನ್ತಿ। ತಬ್ಬಿಪರೀತಾ **ಸುವಚಾ।** ದೇವದತ್ತಾದಿಸದಿಸಾ ಪಾಪಕಾ ಮಿತ್ತಾ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಪಾಪಮಿತ್ತಾ।** ಬುದ್ಧಾ ವಾ ಸಾರಿಪುತ್ತಾದಿಸದಿಸಾ ವಾ ಕಲ್ಯಾಣಾ ಮಿತ್ತಾ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಾ।** ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಾದೀಸು ಚಿತ್ತವೋಸ್ಸಗ್ಗವಸೇನ **ಪಮತ್ತಾ।** ವಿಪರೀತಾ **ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಇಮಾನಿ ತೀಣಿ ಪಕಿಣ್ಣಕವಸೇನ ವುತ್ತಾನಿ। **ಅಸ್ಸದ್ಧಾ**ತಿಆದೀನಿ ಸತ್ತ ಅಸದ್ಧಮ್ಮವಸೇನ। ತತ್ಥ ತೀಸು ವತ್ಥೂಸು ಸದ್ಧಾ ಏತೇಸಂ ನತ್ಥೀತಿ **ಅಸ್ಸದ್ಧಾ।** ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖೇ ಸದ್ದಹನ್ತೀತಿ **ಸದ್ಧಾ,** ಸದ್ಧಾ ವಾ ಏತೇಸಂ ಅತ್ಥೀತಿಪಿ ಸದ್ಧಾ। ನತ್ಥಿ ಏತೇಸಂ ಹಿರೀತಿ **ಅಹಿರಿಕಾ,** ಅಕುಸಲಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ಅಜಿಗುಚ್ಛಮಾನಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಹಿರೀ ಏತೇಸಂ ಮನೇ, ಹಿರಿಯಾ ವಾ ಯುತ್ತಮನಾತಿ **ಹಿರಿಮನಾ।** ನ ಓತ್ತಪ್ಪನ್ತೀತಿ **ಅನೋತ್ತಪ್ಪೀ,** ಅಕುಸಲಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ನ ಭಾಯನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತಬ್ಬಿಪರೀತಾ **ಓತ್ತಪ್ಪೀ।** ಅಪ್ಪಂ ಸುತಮೇತೇಸನ್ತಿ **ಅಪ್ಪಸ್ಸುತಾ, ಅಪ್ಪ**ನ್ತಿ ಚ ಥೋಕನ್ತಿ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ, ನತ್ಥೀತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। "ಅಪ್ಪಸ್ಸುತಾ"ತಿ ಹಿ ನಿಸ್ಸುತಾ ಸುತವಿರಹಿತಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಬಹು ಸುತಮೇತೇಸನ್ತಿ **ಬಹುಸ್ಸುತಾ,** ತಥಾಗತಭಾಸಿತಂ ಏಕಮ್ಪಿ ಗಾಥಂ ಯಾಥಾವತೋ ಞತ್ವಾ ಅನುರೂಪಪಟಿಪನ್ನಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಕುಚ್ಛಿತಾ ಸೀದನ್ತೀತಿ **ಕುಸೀತಾ,** ಹೀನವೀರಿಯಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಆರದ್ಧಂ ವೀರಿಯಮೇತೇಸನ್ತಿ **ಆರದ್ಧವೀರಿಯಾ,** ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಯುತ್ತಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ, ಮುಟ್ಠಾ ಸತಿ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಮುಟ್ಠಸ್ಸತೀ,** ನಟ್ಠಸ್ಸತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಉಪಟ್ಠಿತಾ ಸತಿ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಉಪಟ್ಠಿತಸ್ಸತೀ,** ನಿಚ್ಚಂ ಆರಮ್ಮಣಾಭಿಮುಖಪ್ಪವತ್ತಸತೀನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ದುಟ್ಠಾ ಪಞ್ಞಾ ಏತೇಸನ್ತಿ **ದುಪ್ಪಞ್ಞಾ,** ನಟ್ಠಪಞ್ಞಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಪಞ್ಞಾಯ ಸಮ್ಪನ್ನಾತಿ **ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪನ್ನಾ, ಪಞ್ಞಾ**ತಿ ಚ ಇಧ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ವಿಪಸ್ಸನಾಸಮ್ಭಾರೋ ಹಿ ಪರಿಪೂರೋ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಆಗತೋ, ತಸ್ಮಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾವ ಅಯನ್ತಿ ಪೋರಾಣಾನಂ ಆಣಾ।

ಇದಾನಿ ಏಕಮೇವ ಲೋಕುತ್ತರಗುಣಾನಂ ಅನ್ತರಾಯಕರಂ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕದಿಟ್ಠಿಂ ತೀಹಾಕಾರೇಹಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಪರಾಮಾಸೀ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಂ ಪರಾಮಸನ್ತೀತಿ **ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಪರಾಮಾಸೀ।** ಆಧಾನಂ ಗಣ್ಹನ್ತೀತಿ **ಆಧಾನಗ್ಗಾಹೀ, ಆಧಾನ**ನ್ತಿ ದಳ್ಹಂ ವುಚ್ಚತಿ, ದಳ್ಹಗ್ಗಾಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯುತ್ತಕಾರಣಂ ದಿಸ್ವಾವ ಲದ್ಧಿಂ ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜನ್ತೀತಿ **ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೀ,** ದುಕ್ಖೇನ ಕಿಚ್ಛೇನ ಕಸಿರೇನ ಬಹುಮ್ಪಿ ಕಾರಣಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ನ ಸಕ್ಕಾ ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಂ ಕಾತುನ್ತಿ **ದುಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೀ,** ಯೇ ಅತ್ತನೋ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚನ್ತಿ ದಳ್ಹಂ ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಅಪಿ ಬುದ್ಧಾದೀಹಿ ಕಾರಣಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ವುಚ್ಚಮಾನಾ ನ ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜನ್ತಿ, ತೇಸಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ತಾದಿಸಾ ಹಿ ಪುಗ್ಗಲಾ ಯಂ ಯದೇವ ಧಮ್ಮಂ ವಾ ಅಧಮ್ಮಂ ವಾ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ "ಏವಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಆಚರಿಯೇಹಿ ಕಥಿತಂ, ಏವಂ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಸುತ"ನ್ತಿ ಕುಮ್ಮೋವ ಅಙ್ಗಾನಿ ಸಕೇ ಕಪಾಲೇ ಅನ್ತೋಯೇವ ಸಮೋದಹನ್ತಿ, ಕುಮ್ಭೀಲಗ್ಗಾಹಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ ನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನ್ತಿ। ವುತ್ತವಿಪರಿಯಾಯೇನ ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೮೪. ಏವಂ ಚತುಚತ್ತಾಲೀಸಾಯ ಆಕಾರೇಹಿ ಸಲ್ಲೇಖಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಸ್ಮಿಂ ಸಲ್ಲೇಖೇ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಸ್ಸಾಪಿ ಬಹೂಪಕಾರತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಮ್ಪಿ ಖೋ ಅಹ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತಸ್ಸತ್ಥೋ , ಅಹಂ, ಚುನ್ದ, ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಮ್ಪಿ ಬಹೂಪಕಾರಂ ವದಾಮಿ, ಯಾ ಪನೇತಾ ಕಾಯೇನ ಚ ವಾಚಾಯ ಚ ಅನುವಿಧಿಯನಾ, ಯಥಾ ಪಠಮಂ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ, ತಥೇವ ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಕಾಯೇನ ಕರಣಂ, ವಾಚಾಯ ಚ "ಕರೋಥಾ"ತಿ ಆಣಾಪನಂ ವಾ, ಉಗ್ಗಹಪರಿಪುಚ್ಛಾದೀನಿ ವಾ, ತತ್ಥ ವಾದೋಯೇವ ಕೋ, ಏಕನ್ತಬಹೂಪಕಾರಾಯೇವ ಹಿ ತಾ ಅನುವಿಧಿಯನಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋಪಿ ಬಹೂಪಕಾರೋತಿ? ಏಕನ್ತಹಿತಸುಖಾವಹತ್ತಾ ಅನುವಿಧಿಯನಾನಂ ಹೇತುತ್ತಾ ಚ।

"ದಾನಂ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಹಿ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ ಸಯಮ್ಪಿ ಏಕನ್ತಹಿತಸುಖಾವಹೋ ಅನುವಿಧಿಯನಾನಮ್ಪಿ ಹೇತು, ಏವಞ್ಹಿ ಉಪ್ಪನ್ನಚಿತ್ತತ್ತಾಯೇವ ದುತಿಯದಿವಸೇ ಮಹಾವೀಥಿಂ ಪಿದಹಿತ್ವಾ ಮಹಾಮಣ್ಡಪಂ ಕತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುಸತಸ್ಸ ವಾ ಭಿಕ್ಖುಸಹಸ್ಸಸ್ಸ ವಾ ದಾನಂ ದೇತಿ, "ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ನಿಮನ್ತೇಥ ಪೂಜೇಥ ಪರಿವಿಸಥಾ"ತಿ ಪರಿಜನೇ ಆಣಾಪೇತಿ। ಏವಂ "ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚೀವರಂ ಸೇನಾಸನಂ ಭೇಸಜ್ಜಂ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ ಸಯಮ್ಪಿ ಏಕನ್ತಹಿತಸುಖಾವಹೋ ಅನುವಿಧಿಯನಾನಮ್ಪಿ ಹೇತು, ಏವಂ ಉಪ್ಪನ್ನಚಿತ್ತತ್ತಾಯೇವ ಹಿ ಚೀವರಾದೀನಿ ಅಭಿಸಙ್ಖರೋತಿ ದೇತಿ ದಾಪೇತಿ ಚ। ಏಸ ನಯೋ ಸರಣಗಮನಾದೀಸು।

"ಸರಣಂ ಗಚ್ಛಾಮೀ"ತಿ ಹಿ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾವ ಪಚ್ಛಾ ಕಾಯೇನ ವಾ ವಾಚಾಯ ವಾ ಸರಣಂ ಗಣ್ಹಾತಿ। ತಥಾ "ಪಞ್ಚಙ್ಗಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಂ ದಸಙ್ಗಂ ವಾ ಸೀಲಂ ಸಮಾದಿಯಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಕಾಯೇನ ವಾ ವಾಚಾಯ ವಾ ಸಮಾದಿಯತಿ, "ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಚತೂಸು ಸೀಲೇಸು ಪತಿಟ್ಠಹಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಕಾಯೇನ ವಾಚಾಯ ಚ ಪೂರೇತಬ್ಬಂ ಸೀಲಂ ಪೂರೇತಿ। "ಬುದ್ಧವಚನಂ ಉಗ್ಗಹೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾವ ಏಕಂ ವಾ ನಿಕಾಯಂ ದ್ವೇ ವಾ ತಯೋ ವಾ ಚತ್ತಾರೋ ವಾ ಪಞ್ಚ ವಾ ನಿಕಾಯೇ ವಾಚಾಯ ಉಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಏವಂ ಧುತಙ್ಗಸಮಾದಾನ-ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನುಗ್ಗಹ-ಕಸಿಣಪರಿಕಮ್ಮ-ಝಾನಸಮಾಪತ್ತಿವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗಫಲ- ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿ-ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿವಸೇನ ನೇತಬ್ಬಂ।

"ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಹಿ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ ಸಯಮ್ಪಿ ಏಕನ್ತಹಿತಸುಖಾವಹೋ ಅನುವಿಧಿಯನಾನಮ್ಪಿ ಹೇತು, ಏವಞ್ಹಿ ಉಪ್ಪನ್ನಚಿತ್ತತ್ತಾಯೇವ ಅಪರೇನ ಸಮಯೇನ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಕಾಯೇನ ವಾಚಾಯ ಚ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಸದೇವಕಂ ಲೋಕಂ ತಾರೇನ್ತೋ ವಿಚರತಿ। ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋಪಿ ಬಹೂಪಕಾರೋ। ಕಾಯವಾಚಾಹಿ ಪನ ಅನುವಿಧಿಯನಾ ಅತಿಬಹೂಪಕಾರಾಯೇವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಏವಂ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಸ್ಸಾಪಿ ಬಹೂಪಕಾರತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತತ್ಥ ನಿಯೋಜೇನ್ತೋ "ತಸ್ಮಾ ತಿಹ ಚುನ್ದಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ತಂ ಅತ್ಥತೋ ಪಾಕಟಮೇವ।

೮೫. ಏವಂ ಚತುಚತ್ತಾಲೀಸಾಯ ಆಕಾರೇಹಿ ದಸ್ಸಿತೇ ಸಲ್ಲೇಖೇ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಸ್ಸಾಪಿ ಬಹೂಪಕಾರತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಸ್ಸೇವ ಸಲ್ಲೇಖಸ್ಸ ಹಿತಾಧಿಗಮಾಯ ಮಗ್ಗಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಸೇಯ್ಯಥಾಪೀ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತಸ್ಸತ್ಥೋ , ಯಥಾ ನಾಮ, ಚುನ್ದ, ಖಾಣುಕಣ್ಟಕಪಾಸಾಣಾದೀಹಿ ವಿಸಮೋ ಮಗ್ಗೋ ಭವೇಯ್ಯ, ತಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಕಮನಾಯ ಪರಿವಜ್ಜನತ್ಥಾಯ ಅಞ್ಞೋ ಸುಪರಿಕಮ್ಮಕತೋ ವಿಯ ಭೂಮಿಭಾಗೋ ಸಮೋ ಮಗ್ಗೋ ಭವೇಯ್ಯ, ಯಥಾ ಚ ರುಕ್ಖಮೂಲಪಾಸಾಣಪಪಾತಕುಮ್ಭೀಲಮಕರಾದಿ ಪರಿಬ್ಯಾಕುಲಂ ವಿಸಮಂ ತಿತ್ಥಮಸ್ಸ, ತಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಕಮನಾಯ ಪರಿವಜ್ಜನತ್ಥಾಯ ಅಞ್ಞಂ ಅವಿಸಮಂ ಅನುಪುಬ್ಬಗಮ್ಭೀರಂ ಸೋಪಾನಫಲಕಸದಿಸಂ ತಿತ್ಥಂ ಭವೇಯ್ಯ, ಯಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಸುಖೇನೇವ ತಂ ನದಿಂ ವಾ ತಳಾಕಂ ವಾ ಅಜ್ಝೋಗಾಹೇತ್ವಾ ನ್ಹಾಯೇಯ್ಯ ವಾ ಉತ್ತರೇಯ್ಯ ವಾ, ಏವಮೇವ ಖೋ, ಚುನ್ದ, ವಿಸಮಮಗ್ಗವಿಸಮತಿತ್ಥಸದಿಸಾಯ ವಿಹಿಂಸಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ ವಿಹಿಂಸಕಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸಮಮಗ್ಗಸಮತಿತ್ಥಸದಿಸಾ ಅವಿಹಿಂಸಾ ಹೋತಿ ಪರಿಕ್ಕಮನಾಯ। ಯಥೇವ ಹಿ ವಿಸಮಮಗ್ಗತಿತ್ಥಪರಿವಜ್ಜನತ್ಥಾಯ ಸಮೋ ಮಗ್ಗೋ ಚ ತಿತ್ಥಞ್ಚ ಪಟಿಯತ್ತಂ, ಏವಂ ವಿಹಿಂಸಾಪರಿವಜ್ಜನತ್ಥಾಯ ಅವಿಹಿಂಸಾ ಪಟಿಯತ್ತಾ, ಯಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಸುಖೇನೇವ ಮನುಸ್ಸಗತಿಂ ವಾ ದೇವಗತಿಂ ವಾ ಅಜ್ಝೋಗಾಹೇತ್ವಾ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ವಾ ಅನುಭವೇಯ್ಯ ಉತ್ತರೇಯ್ಯ ವಾ ಲೋಕಾ। ಏತೇನೇವ ಉಪಾಯೇನ ಸಬ್ಬಪದಾನಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಾನಿ।

೮೬. ಏವಂ ತಸ್ಸೇವ ಹಿತಾಧಿಗಮಾಯ ಮಗ್ಗಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಉಪರಿಭಾಗಙ್ಗಮನೀಯತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ, **ಸೇಯ್ಯಥಾಪೀ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತಸ್ಸತ್ಥೋ, ಯಥಾ ನಾಮ, ಚುನ್ದ, ಯೇ ಕೇಚಿ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾ ಜನಕಾ ವಾ ಅಜನಕಾ ವಾ, ದಿನ್ನಾಯಪಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾ ವಿಪಾಕಜನಕಾ ವಾ ಅಜನಕಾ ವಾ, ಸಬ್ಬೇ ತೇ ಜಾತಿವಸೇನ ಅಧೋಭಾಗಙ್ಗಮನೀಯಾತಿ ಏವಂನಾಮಾವ ಹೋನ್ತಿ, ವಿಪಾಕಕಾಲೇ ಅನಿಟ್ಠಾಕನ್ತವಿಪಾಕತ್ತಾ। ಯಥಾ ಚ ಯೇ ಕೇಚಿ ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾ ಜನಕಾ ವಾ ಅಜನಕಾ ವಾ ದಿನ್ನಾಯಪಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾ ವಿಪಾಕಜನಕಾ ವಾ ಅಜನಕಾ ವಾ, ಸಬ್ಬೇ ತೇ ಜಾತಿವಸೇನ ಉಪರಿಭಾಗಙ್ಗಮನೀಯಾತಿ ಏವಂನಾಮಾವ ಹೋನ್ತಿ, ವಿಪಾಕಕಾಲೇ ಇಟ್ಠಕನ್ತವಿಪಾಕತ್ತಾ, ಏವಮೇವ ಖೋ, ಚುನ್ದ, ವಿಹಿಂಸಕಸ್ಸ…ಪೇ॰… ಉಪರಿಭಾಗಾಯಾತಿ। ತತ್ರಾಯಂ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಾ - ಯಥಾ ಸಬ್ಬೇ ಅಕುಸಲಾ ಅಧೋಭಾಗಙ್ಗಮನೀಯಾ, ಏವಂ ವಿಹಿಂಸಕಸ್ಸ ಏಕಾ ವಿಹಿಂಸಾಪಿ। ಯಥಾ ಚ ಸಬ್ಬೇ ಕುಸಲಾ ಉಪರಿಭಾಗಙ್ಗಮನೀಯಾ, ಏವಂ ಅವಿಹಿಂಸಕಸ್ಸ ಏಕಾ ಅವಿಹಿಂಸಾಪಿ। ಏತೇನೇವ ಉಪಾಯೇನ ಅಕುಸಲಂ ಅಕುಸಲೇನ ಕುಸಲಞ್ಚ ಕುಸಲೇನ ಉಪಮೇತಬ್ಬಂ, ಅಯಂ ಕಿರೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋತಿ।

೮೭. ಏವಂ ತಸ್ಸೇವ ಸಲ್ಲೇಖಸ್ಸ ಉಪರಿಭಾಗಙ್ಗಮನೀಯತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಪನೇ ಸಮತ್ಥಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಸೋ ವತ ಚುನ್ದಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸೋ**ತಿ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಪುಗ್ಗಲನಿದ್ದೇಸೋ। ತಸ್ಸ ಯೋತಿ ಇಮಂ ಉದ್ದೇಸವಚನಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ಯೋ ಅತ್ತನಾ ಪಲಿಪಪಲಿಪನ್ನೋ, ಸೋ ವತ, ಚುನ್ದ, ಪರಂ ಪಲಿಪಪಲಿಪನ್ನಂ ಉದ್ಧರಿಸ್ಸತೀತಿ ಏವಂ ಸಬ್ಬಪದೇಸು ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಪಲಿಪಪಲಿಪನ್ನೋ**ತಿ ಗಮ್ಭೀರಕದ್ದಮೇ ನಿಮುಗ್ಗೋ ವುಚ್ಚತಿ, ನೋ ಚ ಖೋ ಅರಿಯಸ್ಸ ವಿನಯೇ। ಅರಿಯಸ್ಸ ಪನ ವಿನಯೇ **ಪಲಿಪ**ನ್ತಿ ಪಞ್ಚ ಕಾಮಗುಣಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ಪಲಿಪನ್ನೋ**ತಿ ತತ್ಥ ನಿಮುಗ್ಗೋ ಬಾಲಪುಥುಜ್ಜನೋ, ತಸ್ಮಾ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಯಥಾ, ಚುನ್ದ, ಕೋಚಿ ಪುರಿಸೋ ಯಾವ ನಾಸಿಕಗ್ಗಾ ಗಮ್ಭೀರೇ ಕದ್ದಮೇ ನಿಮುಗ್ಗೋ ಅಪರಂ ತತ್ಥೇವ ನಿಮುಗ್ಗಂ ಹತ್ಥೇ ವಾ ಸೀಸೇ ವಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಉದ್ಧರಿಸ್ಸತೀತಿ ನೇತಂ ಠಾನಂ ವಿಜ್ಜತಿ, ನ ಹಿ ತಂ ಕಾರಣಮತ್ಥಿ, ಯೇನ ಸೋ ತಂ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ಥಲೇ ಪತಿಟ್ಠಪೇಯ್ಯ, ಏವಮೇವ ಯೋ ಅತ್ತನಾ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಪಲಿಪೇ ಪಲಿಪನ್ನೋ, ಸೋ ವತ ಪರಂ ತಥೇವ ಪಲಿಪಪಲಿಪನ್ನಂ ಉದ್ಧರಿಸ್ಸತೀತಿ ನೇತಂ ಠಾನಂ ವಿಜ್ಜತಿ।

ತತ್ಥ ಸಿಯಾ ಅಯುತ್ತಮೇತಂ, ಪುಥುಜ್ಜನಾನಮ್ಪಿ ಭಿಕ್ಖುಭಿಕ್ಖುನೀಉಪಾಸಕಉಪಾಸಿಕಾನಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಹೋನ್ತಿಯೇವ ಧಮ್ಮಂ ಅಭಿಸಮೇತಾರೋ, ತಸ್ಮಾ ಪಲಿಪಪಲಿಪನ್ನೋ ಉದ್ಧರತೀತಿ, ತಂ ನ ತಥಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಭಗವಾಯೇವ ಹಿ

ತತ್ಥ ಉದ್ಧರತಿ, ಪಸಂಸಾಮತ್ತಮೇವ ಪನ ಧಮ್ಮಕಥಿಕಾ ಲಭನ್ತಿ ರಞ್ಞೋ ಪಹಿತಲೇಖವಾಚಕೋ ವಿಯ। ಯಥಾ ಹಿ ರಞ್ಞೋ ಪಚ್ಚನ್ತಜನಪದೇ ಪಹಿತಂ ಲೇಖಂ ತತ್ಥ ಮನುಸ್ಸಾ ಲೇಖಂ ವಾಚೇತುಂ ಅಜಾನನ್ತಾ ಯೋ ವಾಚೇತುಂ ಜಾನಾತಿ, ತೇನ ವಾಚಾಪೇತ್ವಾ ತಮತ್ಥಂ ಸುತ್ವಾ "ರಞ್ಞೋ ಆಣಾ"ತಿ ಆದರೇನ ಸಮ್ಪಾದೇನ್ತಿ, ನ ಚ ನೇಸಂ ಹೋತಿ "ಲೇಖವಾಚಕಸ್ಸ ಅಯಂ ಆಣಾ"ತಿ। ಲೇಖವಾಚಕೋ ಪನ "ವಿಸ್ಸಟ್ಠಾಯ ವಾಚಾಯ ವಾಚೇಸಿ ಅನೇಲಗಳಾಯಾ"ತಿ ಪಸಂಸಾಮತ್ತಮೇವ ಲಭತಿ, ಏವಮೇವ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸಾರಿಪುತ್ತಪಭುತಯೋ ಧಮ್ಮಕಥಿಕಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಿ, ಅಥ ಖೋ ಲಿಖಿತಪಣ್ಣವಾಚಕೋ ವಿಯ ತೇ ಹೋನ್ತಿ। ಭಗವತೋಯೇವ ಪನ ಸಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ ರಞ್ಞೋ ಆಣಾ ವಿಯ। ಯೇ ಚ ತಂ ಸುತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ಅಭಿಸಮೇನ್ತಿ, ತೇ ಭಗವಾಯೇವ ಉದ್ಧರತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಧಮ್ಮಕಥಿಕಾ ಪನ "ವಿಸ್ಸಟ್ಠಾಯ ವಾಚಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಿ ಅನೇಲಗಳಾಯಾ"ತಿ ಪಸಂಸಾಮತ್ತಮೇವ ಲಭನ್ತೀತಿ। ತಸ್ಮಾ ಯುತ್ತಮೇವೇತನ್ತಿ। ವುತ್ತವಿಪರಿಯಾಯೇನ ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅದನ್ತೋ ಅವಿನೀತೋ ಅಪರಿನಿಬ್ಬುತೋತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಅನಿಬ್ಬಿಸತಾಯ **ಅದನ್ತೋ**। ಅಸಿಕ್ಖಿತವಿನಯತಾಯ **ಅವಿನೀತೋ**। ಅನಿಬ್ಬುತಕಿಲೇಸತಾಯ **ಅಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸೋ ತಾದಿಸೋ ಪರಂ ದಮೇಸ್ಸತಿ, ನಿಬ್ಬಿಸಂ ಕರಿಸ್ಸತಿ , ವಿನೇಸ್ಸತಿ ವಾ ತಿಸ್ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾ ಸಿಕ್ಖಾಪೇಸ್ಸತಿ, ಪರಿನಿಬ್ಬಾಪೇಸ್ಸತಿ ವಾ ತಸ್ಸ ಕಿಲೇಸೇ ನಿಬ್ಬಾಪೇಸ್ಸತೀತಿ ನೇತಂ ಠಾನಂ ವಿಜ್ಜತಿ। ವುತ್ತವಿಪರಿಯಾಯೇನ ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಏವಮೇವ ಖೋ, ಚುನ್ದ, ವಿಹಿಂಸಕಸ್ಸ...ಪೇ॰... ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಾಯಾತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಏವಮತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ - ಯಥಾ ಹಿ ಅತ್ತನಾ ಅಪಲಿಪಪಲಿಪನ್ನೋ ಪರಂ ಪಲಿಪಪಲಿಪನ್ನಂ ಉದ್ಧರಿಸ್ಸತಿ, ದನ್ತೋ ದಮೇಸ್ಸತಿ, ವಿನೀತೋ ವಿನೇಸ್ಸತಿ, ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಪೇಸ್ಸತೀತಿ ಠಾನಮೇತಂ ವಿಜ್ಜತೀತಿ। ಕಿಂ ಪನ ತನ್ತಿ? ಅಪಲಿಪಪಲಿಪನ್ನತ್ತಂ, ದನ್ತತ್ತಂ ವಿನೀತತ್ತಂ ಪರಿನಿಬ್ಬುತತ್ತಞ್ಚ, ಏವಮೇವ ಖೋ, ಚುನ್ದ, ವಿಹಿಂಸಕಸ್ಸ ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅವಿಹಿಂಸಾ ಹೋತಿ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಾಯ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಯೋ ಅತ್ತನಾ ಅವಿಹಿಂಸಕೋ, ತಸ್ಸ ಯಾ ಅವಿಹಿಂಸಾ, ಅಯಂ ಯಾ ಏಸಾ ವಿಹಿಂಸಕಸ್ಸ ಪರಸ್ಸ ವಿಹಿಂಸಾ, ತಸ್ಸಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಾಯ ಹೋತಿ, ಅತ್ತನಾ ಹಿ ಅವಿಹಿಂಸಕೋ ಪರಸ್ಸ ವಿಹಿಂಸಾಚೇತನಂ ನಿಬ್ಬಾಪೇಸ್ಸತೀತಿ ಠಾನಮೇತಂ ವಿಜ್ಜತಿ। ಕಿಂ ಪನ ತನ್ತಿ? ಅವಿಹಿಂಸಕತ್ತಮೇವ। ಯಞ್ಹಿ ಯೇನ ಅತ್ತನಾ ಅಧಿಗತಂ ಹೋತಿ, ಸೋ ಪರಂ ತದತ್ಥಾಯ ಸಮಾದಪೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತೀತಿ।

ಅಥ ವಾ ಯಥಾ ಅತ್ತನಾ ಅಪಲಿಪನ್ನೋ ದನ್ತೋ ವಿನೀತೋ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ ಪರಂ ಪಲಿಪಪಲಿಪನ್ನಂ ಅದನ್ತಂ ಅವಿನೀತಂ ಅಪರಿನಿಬ್ಬುತಞ್ಚ ಉದ್ಧರಿಸ್ಸತಿ ದಮೇಸ್ಸತಿ ವಿನೇಸ್ಸತಿ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಪೇಸ್ಸತೀತಿ ಠಾನಮೇತಂ ವಿಜ್ಜತಿ, ಏವಮೇವ ವಿಹಿಂಸಕಸ್ಸ ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವಿಹಿಂಸಾಪಹಾನಾಯ ಮಗ್ಗಂ ಭಾವಯತೋ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಅವಿಹಿಂಸಾ ಹೋತಿ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಾಯ। ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ ವಿಯ ಹಿ ಅಪರಿನಿಬ್ಬುತಂ ಅವಿಹಿಂಸಾಚೇತನಾವ ವಿಹಿಂಸಾಚೇತನಂ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಪೇತುಂ ಸಮತ್ಥಾ। ಏತಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ಏವಮೇವ ಖೋ, ಚುನ್ದಾ"ತಿಆದಿಮಾಹಾತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಯಥಾ ಚೇತ್ಥ, ಏವಂ ಸಬ್ಬಪದೇಸು। ಅತಿವಿತ್ಥಾರಭಯೇನ ಪನ ಅನುಪದಯೋಜನಾ ನ ಕತಾತಿ।

೮೮. ಏವಂ ತಸ್ಸ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಪನೇ ಸಮತ್ಥಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಂ ದೇಸನಂ ನಿಗಮೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮಪಟಿಪತ್ತಿಯಂ ನಿಯೋಜೇತುಂ **ಇತಿ ಖೋ, ಚುನ್ದಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸಲ್ಲೇಖಪರಿಯಾಯೋ**ತಿ ಸಲ್ಲೇಖಕಾರಣಂ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಏತ್ಥ ಅವಿಹಿಂಸಾದಯೋ ಏವ ವಿಹಿಂಸಾದೀನಂ ಸಲ್ಲೇಖನತೋ ಸಲ್ಲೇಖಕಾರಣಂ । ತೇಸಂ ವಸೇನ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬತೋ ಚಿತ್ತುಪಾದಕಾರಣಂ, ವಿಹಿಂಸಾದಿ, ಪರಿಕ್ಕಮನಸ್ಸ ಹೇತುತೋ ಪರಿಕ್ಕಮನಕಾರಣಂ, ಉಪರಿಭಾಗನಿಪ್ಫಾದನತೋ ಉಪರಿಭಾಗಕಾರಣಂ , ವಿಹಿಂಸಾದೀನಂ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಪನತೋ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಕಾರಣನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಹಿತೇಸಿನಾ**ತಿ ಹಿತಂ ಏಸನ್ತೇನ। **ಅನುಕಮ್ಪಕೇನಾ**ತಿ ಅನುಕಮ್ಪಮಾನೇನ। **ಅನುಕಮ್ಪಂ ಉಪಾದಾಯಾ**ತಿ ಅನುಕಮ್ಪಂ ಚಿತ್ತೇನ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ, ಪರಿಚ್ಚಾತಿಪಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಕತಂ ವೋ ತಂ ಮಯಾ**ತಿ ತಂ ಮಯಾ ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಪರಿಯಾಯೇ ದಸ್ಸೇನ್ತೇನ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಕತಂ। ಏತ್ತಕಮೇವ ಹಿ

ಅನುಕಮ್ಪಕಸ್ಸ ಸತ್ಥು ಕಿಚ್ಚಂ, ಯದಿದಂ ಅವಿಪರೀತಧಮ್ಮದೇಸನಾ। ಇತೋ ಪರಂ ಪನ ಪಟಿಪತ್ತಿ ನಾಮ ಸಾವಕಾನಂ ಕಿಚ್ಚಂ। ತೇನಾಹ **ಏತಾನಿ, ಚುನ್ದ, ರುಕ್ಖಮೂಲಾನಿ...ಪೇ॰... ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅನುಸಾಸನೀ**ತಿ।

ತತ್ಥ ಚ **ರುಕ್ಖಮೂಲಾನೀ**ತಿ ಇಮಿನಾ ರುಕ್ಖಮೂಲಸೇನಾಸನಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಸುಞ್ಞಾಗಾರಾನೀ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಜನವಿವಿತ್ತಟ್ಠಾನಂ। ಉಭಯೇನಾಪಿ ಚ ಯೋಗಾನುರೂಪಸೇನಾಸನಮಾಚಿಕ್ಖತಿ, ದಾಯಜ್ಜಂ ನಿಯ್ಯಾತೇತಿ। **ಝಾಯಥಾ**ತಿ ಆರಮ್ಮಣೂಪನಿಜ್ಝಾನೇನ ಅಟ್ಠತಿಂಸಾರಮ್ಮಣಾನಿ, ಲಕ್ಖಣೂಪನಿಜ್ಝಾನೇನ ಚ ಅನಿಚ್ಚಾದಿತೋ ಖನ್ಧಾಯತನಾದೀನಿ ಉಪನಿಜ್ಝಾಯಥ, ಸಮಥಞ್ಚ ವಿಪಸ್ಸನಞ್ಚ ವಡ್ಢೇಥಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಮಾ ಪಮಾದತ್ಥಾ**ತಿ ಮಾ ಪಮಜ್ಜಿತ್ಥ। **ಮಾ ಪಚ್ಛಾ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಿನೋ ಅಹುವತ್ಥಾ**ತಿ ಯೇ ಹಿ ಪುಬ್ಬೇ ದಹರಕಾಲೇ, ಆರೋಗ್ಯಕಾಲೇ, ಸತ್ತಸಪ್ಪಾಯಾದಿಸಮ್ಪತ್ತಿಕಾಲೇ, ಸತ್ಥು ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಕಾಲೇ ಚ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರವಿರಹಿತಾ ರತ್ತಿನ್ದಿವಂ ಮಙ್ಗುಲಭತ್ತಾ ಹುತ್ವಾ ಸೇಯ್ಯಸುಖಂ ಮಿದ್ಧಸುಖಮನುಭೋನ್ತಾ ಪಮಜ್ಜನ್ತಿ, ತೇ ಪಚ್ಛಾ ಜರಾಕಾಲೇ, ರೋಗಕಾಲೇ, ಮರಣಕಾಲೇ, ವಿಪತ್ತಿಕಾಲೇ, ಸತ್ಥು ಪರಿನಿಬ್ಬುತಕಾಲೇ ಚ ತಂ ಪುಬ್ಬೇ ಪಮಾದವಿಹಾರಂ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಾ, ಸಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಾಲಕಿರಿಯಞ್ಚ ಭಾರಿಯಂ ಸಮ್ಪಸ್ಸಮಾನಾ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಿನೋ ಹೋನ್ತಿ, ತುಮ್ಹೇ ಪನ ತಾದಿಸಾ ಮಾ ಅಹುವತ್ಥಾತಿ ಏತಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ "ಮಾ ಪಚ್ಛಾ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಿನೋ ಅಹುವತ್ಥಾ"ತಿ। **ಅಯಂ ವೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅನುಸಾಸನೀ**ತಿ ಅಯಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸನ್ತಿಕಾ "ಝಾಯಥ ಮಾ ಪಮಾದತ್ಥಾ"ತಿ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಅನುಸಾಸನೀ, ಓವಾದೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸಲ್ಲೇಖಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೯. ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ "ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠೀತಿ, ಆವುಸೋ, ವುಚ್ಚತಿ, ಕಿತ್ತಾವತಾ ನು ಖೋ, ಆವುಸೋ"ತಿ ವಾ "ಕತಮಂ ಪನಾವುಸೋ , ಅಕುಸಲ"ನ್ತಿ ವಾ ಏವಂ ಯತ್ತಕಾ ಥೇರೇನ ಪುಚ್ಛಾ ವುತ್ತಾ, ಸಬ್ಬಾ ಕಥೇತುಕಮ್ಯತಾ ಪುಚ್ಛಾ ಏವ।

ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಜಾನನ್ತಾಪಿ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠೀತಿ ವದನ್ತಿ ಅಜಾನನ್ತಾಪಿ ಬಾಹಿರಕಾಪಿ ಸಾಸನಿಕಾಪಿ ಅನುಸ್ಸವಾದಿವಸೇನಾಪಿ ಅತ್ತಪಚ್ಚಕ್ಖೇನಾಪಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಬಹೂನಂ ವಚನಂ ಉಪಾದಾಯ ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಆಮಸನ್ತೋ "ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠೀತಿ, ಆವುಸೋ, ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ ಆಹ। ಅಯಞ್ಹಿ ಏತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ, ಅಪರೇಹಿಪಿ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಅಥಾಪರೇಹಿಪಿ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಸ್ವಾಯಂ ಏವಂ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ಅತ್ಥಞ್ಚ ಲಕ್ಖಣಞ್ಚ ಉಪಾದಾಯ ಕಿತ್ತಾವತಾ ನು ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಹೋತೀತಿ। ತತ್ಥ **ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠೀ**ತಿ ಸೋಭನಾಯ ಪಸತ್ಥಾಯ ಚ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। ಯದಾ ಪನ ಧಮ್ಮೇಯೇವ ಅಯಂ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಸದ್ದೋ ವತ್ತತಿ, ತದಾಸ್ಸ ಸೋಭನಾ ಪಸತ್ಥಾ ಚ ದಿಟ್ಠಿ **ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠೀ**ತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಸಾ ಚಾಯಂ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ದುವಿಧಾ ಹೋತಿ ಲೋಕಿಯಾ ಲೋಕುತ್ತರಾತಿ। ತತ್ಥ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಾಞಾಣಂ ಸಚ್ಚಾನುಲೋಮಿಕಞಾಣಞ್ಚ ಲೋಕಿಯಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ, ಸಙ್ಖೇಪತೋ ವಾ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಸಾಸವಾ ಪಞ್ಞಾ। ಅರಿಯಮಗ್ಗಫಲಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಪಞ್ಞಾ ಲೋಕುತ್ತರಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ। ಪುಗ್ಗಲೋ ಪನ ತಿವಿಧೋ ಹೋತಿ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಸೇಕ್ಖೋ ಅಸೇಕ್ಖೋ ಚ। ತತ್ಥ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ದುವಿಧೋ ಹೋತಿ ಬಾಹಿರಕೋ ಸಾಸನಿಕೋ ಚ। ತತ್ಥ ಬಾಹಿರಕೋ ಕಮ್ಮವಾದೀ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಹೋತಿ, ನೋ ಸಚ್ಚಾನುಲೋಮಿಕಾಯ ಅತ್ತದಿಟ್ಠಿಪರಾಮಾಸಕತ್ತಾ। ಸಾಸನಿಕೋ ದ್ವೀಹಿಪಿ। ಸೇಕ್ಖೋ ನಿಯತಾಯ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ। ಅಸೇಕ್ಖೋ ಅಸೇಕ್ಖಾಯ। ಇಧ ಪನ ನಿಯತಾಯ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಾಯ ಲೋಕುತ್ತರಕುಸಲಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ "ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠೀ"ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ತೇನೇವಾಹ "ಉಜುಗತಾಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿ ಧಮ್ಮೇ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ

ಆಗತೋ ಇಮಂ ಸದ್ಧಮ್ಮ''ನ್ತಿ, ಲೋಕುತ್ತರಕುಸಲಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯೇವ ಹಿ ಅನ್ತದ್ವಯಮನುಪಗಮ್ಮ ಉಜುಭಾವೇನ ಗತತ್ತಾ , ಕಾಯವಙ್ಕಾದೀನಿ ಚ ಸಬ್ಬವಙ್ಕಾನಿ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಗತತ್ತಾ ಉಜುಗತಾ ಹೋತಿ, ತಾಯೇವ ಚ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ನವಪ್ಪಕಾರೇಪಿ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮೇ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೇನ ಅಚಲಪ್ಪಸಾದೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ, ಸಬ್ಬದಿಟ್ಠಿಗಹನಾನಿ ಚ ವಿನಿಬ್ಬೇಠೇನ್ತೋ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸೇ ಪಜಹನ್ತೋ ಜಾತಿಸಂಸಾರಾ ನಿಕ್ಖಮನ್ತೋ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಪರಿನಿಟ್ಠಪೇನ್ತೋ ಅರಿಯೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಆಗತೋ ಇಮಂ ಸಮ್ಬುದ್ಧಪ್ಪವೇದಿತಂ ಅಮತೋಗಧಂ ನಿಬ್ಬಾನಸಙ್ಖಾತಂ **ಸದ್ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಯತೋ ಖೋತಿ ಕಾಲಪರಿಚ್ಛೇದವಚನಮೇತಂ, ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅಕುಸಲಞ್ಚ ಪಜಾನಾತೀ**ತಿ ದಸಾಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಸಙ್ಖಾತಂ ಅಕುಸಲಞ್ಚ ಪಜಾನಾತಿ, ನಿರೋಧಾರಮ್ಮಣಾಯ ಪಜಾನನಾಯ ಕಿಚ್ಚವಸೇನ ''ಇದಂ ದುಕ್ಖ''ನ್ತಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತೋ ಅಕುಸಲಂ ಪಜಾನಾತಿ। **ಅಕುಸಲಮೂಲಞ್ಚ ಪಜಾನಾತೀ**ತಿ ತಸ್ಸ ಮೂಲಪಚ್ಚಯಭೂತಂ ಅಕುಸಲಮೂಲಞ್ಚ ಪಜಾನಾತಿ, ತೇನೇವ ಪಕಾರೇನ ''ಅಯಂ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ''ತಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತೋ। ಏಸ ನಯೋ **ಕುಸಲಞ್ಚ ಕುಸಲಮೂಲಞ್ಚಾ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ। ಯಥಾ ಚೇತ್ಥ, ಏವಂ ಇತೋ ಪರೇಸು ಸಬ್ಬವಾರೇಸು ಕಿಚ್ಚವಸೇನೇವ ವತ್ಥುಪಜಾನನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಏತ್ತಾವತಾಪೀ**ತಿ ಏತ್ತಕೇನ ಇಮಿನಾ ಅಕುಸಲಾದಿಪ್ಪಜಾನನೇನಾಪಿ। **ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಹೋತೀ**ತಿ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾಯ ಲೋಕುತ್ತರಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ। **ಉಜುಗತಾಸ್ಸ...ಪೇ... ಇಮಂ ಸದ್ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಏತ್ತಾವತಾ ಸಂಖಿತ್ತದೇಸನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ ಹೋತಿ। ದೇಸನಾಯೇವ ಚೇಸಾ ಸಂಖಿತ್ತಾ, ತೇಸಂ ಪನ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವಿತ್ಥಾರವಸೇನೇವ ಸಮ್ಮಾಮನಸಿಕಾರಪ್ಪಟಿವೇಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ದುತಿಯವಾರೇ ಪನ ದೇಸನಾಪಿ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಮನಸಿಕಾರಪ್ಪಟಿವೇಧೋಪಿ ವಿತ್ಥಾರೇನೇವ ವುತ್ತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ ''ಸಂಖಿತ್ತದೇಸನಾಯ ದ್ವೇ ಹೇಟ್ಠಿಮಮಗ್ಗಾ, ವಿತ್ಥಾರದೇಸನಾಯ ದ್ವೇ ಉಪರಿಮಮಗ್ಗಾ ಕಥಿತಾ''ತಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಹಂಸು ವಿತ್ಥಾರದೇಸನಾವಸಾನೇ ''ಸಬ್ಬಸೋ ರಾಗಾನುಸಯಂ ಪಹಾಯಾ''ತಿಆದಿವಚನಂ ಸಮ್ಪಸ್ಸಮಾನಾ। ಥೇರೋ ಪನಾಹ ''ಸಂಖಿತ್ತದೇಸನಾಯಪಿ ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗಾ ರಾಸಿತೋ ಕಥಿತಾ, ವಿತ್ಥಾರದೇಸನಾಯಪೀ''ತಿ। ಯಾ ಚಾಯಂ ಇಧ ಸಂಖಿತ್ತವಿತ್ಥಾರದೇಸನಾಸು ವಿಚಾರಣಾ ಆವಿಕತಾ, ಸಾ ಸಬ್ಬವಾರೇಸು ಇಧ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅಪುಬ್ಬಾನುತ್ತಾನಪದವಣ್ಣನಾಮತ್ತಮೇವ ಹಿ ಇತೋ ಪರಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮ।

ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥವಣ್ಣನಾ

ತತ್ಥ ಪಠಮವಾರಸ್ಸ ತಾವ ವಿತ್ಥಾರದೇಸನಾಯ ''ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಅಕುಸಲ''ನ್ತಿಆದೀಸು ಅಕೋಸಲ್ಲಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಅಕುಸಲಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ಪರತೋ ವತ್ತಬ್ಬಕುಸಲಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖತೋ ವಾ। ತಂ ಲಕ್ಖಣತೋ ಸಾವಜ್ಜದುಕ್ಖವಿಪಾಕಂ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಂ ವಾ। ಅಯಂ ತಾವೇತ್ಥ ಸಾಧಾರಣಪದವಣ್ಣನಾ।

ಅಸಾಧಾರಣೇಸು ಪನ ಪಾಣಸ್ಸ ಅತಿಪಾತೋ **ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ,** ಪಾಣವಧೋ ಪಾಣಘಾತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಪಾಣೋ**ತಿ ಚೇತ್ಥ ವೋಹಾರತೋ ಸತ್ತೋ, ಪರಮತ್ಥತೋ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಂ। ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ಪಾಣೇ ಪಾಣಸಞ್ಞಿನೋ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯುಪಚ್ಛೇದಕಉಪಕ್ಕಮಸಮುಟ್ಠಾಪಿಕಾ ಕಾಯವಚೀದ್ವಾರಾನಂ ಅಞ್ಞತರದ್ವಾರಪ್ಪವತ್ತಾ ವಧಕಚೇತನಾ ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ। ಸೋ ಗುಣವಿರಹಿತೇಸು ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾದೀಸು ಪಾಣೇಸು ಖುದ್ದಕೇ ಪಾಣೇ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜೋ, ಮಹಾಸರೀರೇ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜೋ। ಕಸ್ಮಾ? ಪಯೋಗಮಹನ್ತತಾಯ। ಪಯೋಗಸಮತ್ತೇಪಿ ವತ್ಥುಮಹನ್ತತಾಯ। ಗುಣವನ್ತೇಸು ಮನುಸ್ಸಾದೀಸು ಅಪ್ಪಗುಣೇ ಪಾಣೇ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜೋ, ಮಹಾಗುಣೇ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜೋ। ಸರೀರಗುಣಾನಂ ಪನ ಸಮಭಾವೇ ಸತಿ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಉಪಕ್ಕಮಾನಞ್ಚ ಮುದುತಾಯ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜೋ, ತಿಬ್ಬತಾಯ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತಸ್ಸ ಪಞ್ಚ ಸಮ್ಭಾರಾ ಹೋನ್ತಿ ಪಾಣೋ, ಪಾಣಸಞ್ಞಿತಾ, ವಧಕಚಿತ್ತಂ, ಉಪಕ್ಕಮೋ, ತೇನ ಮರಣನ್ತಿ। ಛ ಪಯೋಗಾ ಸಾಹತ್ಥಿಕೋ, ಆಣತ್ತಿಕೋ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯೋ, ಥಾವರೋ,

ವಿಜ್ಜಾಮಯೋ, ಇದ್ಧಿಮಯೋತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನೇತ್ಥ ವಿತ್ಥಾರಿಯಮಾನೇ ಅತಿಪಪಞ್ಚೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ನಂ ನ ವಿತ್ಥಾರಯಾಮ, ಅಞ್ಞಞ್ಚ ಏವರೂಪಂ। ಅತ್ಥಿಕೇಹಿ ಪನ **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಂ ವಿನಯಟ್ಠಕಥಂ** (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೧೮೨) ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

ಅದಿನ್ನಸ್ಸ ಆದಾನಂ **ಅದಿನ್ನಾದಾನಂ,** ಪರಸ್ಸ ಹರಣಂ ಥೇಯ್ಯಂ, ಚೋರಿಕಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ **ಅದಿನ್ನ**ನ್ತಿ ಪರಪರಿಗ್ಗಹಿತಂ, ಯತ್ಥ ಪರೋ ಯಥಾಕಾಮಕಾರಿತಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತೋ ಅದಣ್ಡಾರಹೋ ಅನುಪವಜ್ಜೋ ಚ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ಪರಪರಿಗ್ಗಹಿತೇ ಪರಪರಿಗ್ಗಹಿತಸಞ್ಞಿನೋ ತದಾದಾಯಕಉಪಕ್ಕಮಸಮುಟ್ಠಾಪಿಕಾ ಥೇಯ್ಯಚೇತನಾ ಅದಿನ್ನಾದಾನಂ। ತಂ ಹೀನೇ ಪರಸನ್ತಕೇ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜಂ , ಪಣೀತೇ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜಂ। ಕಸ್ಮಾ? ವತ್ಥುಪಣೀತತಾಯ। ವತ್ಥುಸಮತ್ತೇ ಸತಿ ಗುಣಾಧಿಕಾನಂ ಸನ್ತಕೇ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜಂ। ತಂ ತಂ ಗುಣಾಧಿಕಂ ಉಪಾದಾಯ ತತೋ ತತೋ ಹೀನಗುಣಸ್ಸ ಸನ್ತಕೇ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜಂ। ತಸ್ಸ ಪಞ್ಚ ಸಮ್ಭಾರಾ ಹೋನ್ತಿ ಪರಪರಿಗ್ಗಹಿತಂ, ಪರಪರಿಗ್ಗಹಿತಸಞ್ಞಿತಾ, ಥೇಯ್ಯಚಿತ್ತಂ, ಉಪಕ್ಕಮೋ, ತೇನ ಹರಣನ್ತಿ। ಛ ಪಯೋಗಾ ಸಾಹತ್ಥಿಕಾದಯೋವ। ತೇ ಚ ಖೋ ಯಥಾನುರೂಪಂ ಥೇಯ್ಯಾವಹಾರೋ, ಪಸಯ್ಹಾವಹಾರೋ, ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾವಹಾರೋ, ಪರಿಕಪ್ಪಾವಹಾರೋ, ಕುಸಾವಹಾರೋತಿ ಇಮೇಸಂ ಅವಹಾರಾನಂ ವಸೇನ ಪವತ್ತಾತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ। ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ** (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೯೨) ವುತ್ತೋ।

ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರೋತಿ ಏತ್ಥ ಪನ **ಕಾಮೇಸೂ**ತಿ ಮೇಥುನಸಮಾಚಾರೇಸು। **ಮಿಚ್ಛಾಚಾರೋ**ತಿ ಏಕನ್ತನಿನ್ದಿತೋ ಲಾಮಕಾಚಾರೋ। ಲಕ್ಖಣತೋ ಪನ ಅಸದ್ಧಮ್ಮಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಕಾಯದ್ವಾರಪ್ಪವತ್ತಾ ಅಗಮನೀಯಟ್ಠಾನವೀತಿಕ್ಕಮಚೇತನಾ ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರೋ।

ತತ್ಥ **ಅಗಮನೀಯಟ್ಠಾನಂ** ನಾಮ ಪುರಿಸಾನಂ ತಾವ ಮಾತುರಕ್ಖಿತಾ, ಪಿತುರಕ್ಖಿತಾ, ಮಾತಾಪಿತುರಕ್ಖಿತಾ, ಭಾತುರಕ್ಖಿತಾ, ಭಗಿನಿರಕ್ಖಿತಾ, ಞಾತಿರಕ್ಖಿತಾ, ಗೋತ್ತರಕ್ಖಿತಾ, ಧಮ್ಮರಕ್ಖಿತಾ, ಸಾರಕ್ಖಾ, ಸಪರಿದಣ್ಡಾತಿ ಮಾತುರಕ್ಖಿತಾದಯೋ ದಸ ; ಧನಕ್ಕೀತಾ, ಛನ್ದವಾಸಿನೀ, ಭೋಗವಾಸಿನೀ, ಪಟವಾಸಿನೀ, ಓದಪತ್ತಕಿನೀ, ಓಭಟಚುಮ್ಬಟಾ, ದಾಸೀ ಚ ಭರಿಯಾ ಚ, ಕಮ್ಮಕಾರೀ ಚ ಭರಿಯಾ ಚ, ಧಜಾಹತಾ, ಮುಹುತ್ತಿಕಾತಿ ಏತಾ ಚ ಧನಕ್ಕೀತಾದಯೋ ದಸಾತಿ **ವೀಸತಿ ಇತ್ಥಿಯೋ।** ಇತ್ಥೀಸು ಪನ ದ್ವಿನ್ನಂ ಸಾರಕ್ಖಾಸಪರಿದಣ್ಡಾನಂ, ದಸನ್ನಞ್ಚ ಧನಕ್ಕೀತಾದೀನನ್ತಿ ದ್ವಾದಸನ್ನಂ ಇತ್ಥೀನಂ ಅಞ್ಞೇ ಪುರಿಸಾ, ಇದಂ **ಅಗಮನೀಯಟ್ಠಾನಂ** ನಾಮ। ಸೋ ಪನೇಸ ಮಿಚ್ಛಾಚಾರೋ ಸೀಲಾದಿಗುಣರಹಿತೇ ಅಗಮನೀಯಟ್ಠಾನೇ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜೋ, ಸೀಲಾದಿಗುಣಸಮ್ಪನ್ನೇ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜೋ। ತಸ್ಸ ಚತ್ತಾರೋ ಸಮ್ಭಾರಾ ಅಗಮನೀಯವತ್ಥು, ತಸ್ಮಿಂ ಸೇವನಚಿತ್ತಂ, ಸೇವನಪಯೋಗೋ, ಮಗ್ಗೇನಮಗ್ಗಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಅಧಿವಾಸನನ್ತಿ। ಏಕೋ ಪಯೋಗೋ ಸಾಹತ್ಥಿಕೋ ಏವ।

ಮುಸಾತಿ ವಿಸಂವಾದನಪುರೇಕ್ಖಾರಸ್ಸ ಅತ್ಥಭಞ್ಜಕೋ ವಚೀಪಯೋಗೋ ಕಾಯಪಯೋಗೋ ವಾ। ವಿಸಂವಾದನಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಪನಸ್ಸ ಪರವಿಸಂವಾದನಕಕಾಯವಚೀಪಯೋಗಸಮುಟ್ಠಾಪಿಕಾ ಚೇತನಾ **ಮುಸಾವಾದೋ।** ಅಪರೋ ನಯೋ **ಮುಸಾ**ತಿ ಅಭೂತಂ ಅತಚ್ಛಂ ವತ್ಥು। **ವಾದೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ಭೂತತೋ ತಚ್ಛತೋ ವಿಞ್ಞಾಪನಂ। ಲಕ್ಖಣತೋ ಪನ ಅತಥಂ ವತ್ಥುಂ ತಥತೋ ಪರಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇತುಕಾಮಸ್ಸ ತಥಾವಿಞ್ಞತ್ತಿಸಮುಟ್ಠಾಪಿಕಾ ಚೇತನಾ ಮುಸಾವಾದೋ। ಸೋ ಯಮತ್ಥಂ ಭಞ್ಜತಿ, ತಸ್ಸ ಅಪ್ಪತಾಯ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜೋ, ಮಹನ್ತತಾಯ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜೋ। ಅಪಿಚ ಗಹಟ್ಠಾನಂ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಂ ಅದಾತುಕಾಮತಾಯ ನತ್ಥೀತಿಆದಿನಯಪ್ಪವತ್ತೋ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜೋ, ಸಕ್ಖಿನಾ ಹುತ್ವಾ ಅತ್ಥಭಞ್ಜನತ್ಥಂ ವುತ್ತೋ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜೋ। ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಅಪ್ಪಕಮ್ಪಿ ತೇಲಂ ವಾ ಸಪ್ಪಿಂ ವಾ ಲಭಿತ್ವಾ ಹಸಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ "ಅಜ್ಜ ಗಾಮೇ ತೇಲಂ ನದೀಮಞ್ಞೇ ಸನ್ದತೀ"ತಿ ಪುರಾಣಕಥಾನಯೇನ ಪವತ್ತೋ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜೋ, ಅದಿಟ್ಠಂಯೇವ ಪನ ದಿಟ್ಠನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವದನ್ತಾನಂ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜೋ। ತಸ್ಸ ಚತ್ತಾರೋ ಸಮ್ಭಾರಾ ಹೋನ್ತಿ ಅತಥಂ ವತ್ಥು, ವಿಸಂವಾದನಚಿತ್ತಂ, ತಜ್ಜೋ ವಾಯಾಮೋ, ಪರಸ್ಸ ತದತ್ಥವಿಜಾನನನ್ತಿ। ಏಕೋ ಪಯೋಗೋ ಸಾಹತ್ಥಿಕೋವ। ಸೋ ಕಾಯೇನ ವಾ ಕಾಯಪ್ಪಟಿಬದ್ಧೇನ ವಾ ವಾಚಾಯ ವಾ ವಿಸಂವಾದಕಕಿರಿಯಾಕರಣೇ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ತಾಯ ಚೇ ಕಿರಿಯಾಯ ಪರೋ ತಮತ್ಥಂ ಜಾನಾತಿ, ಅಯಂ ಕಿರಿಯಾಸಮುಟ್ಠಾಪಿಕಚೇತನಾಕ್ಖಣೇಯೇವ ಮುಸಾವಾದಕಮ್ಮುನಾ ಬಜ್ಝತಿ।

ಪಿಸುಣಾ ವಾಚಾತಿಆದೀಸು ಯಾಯ ವಾಚಾಯ ಯಸ್ಸ ತಂ ವಾಚಂ ಭಾಸತಿ, ತಸ್ಸ ಹದಯೇ ಅತ್ತನೋ ಪಿಯಭಾವಂ ಪರಸ್ಸ ಚ ಸುಞ್ಞಭಾವಂ ಕರೋತಿ, ಸಾ **ಪಿಸುಣಾ ವಾಚಾ**। ಯಾಯ ಪನ ಅತ್ತಾನಮ್ಪಿ ಪರಮ್ಪಿ ಫರುಸಮ್ಪಿ ಕರೋತಿ, ಸಾ ವಾಚಾ ಸಯಮ್ಪಿ ಫರುಸಾ ನೇವ ಕಣ್ಣಸುಖಾ ನ ಹದಯಸುಖಾ ವಾ, ಅಯಂ **ಫರುಸಾ ವಾಚಾ**। ಯೇನ ಸಮ್ಫಂ ಪಲಪತಿ ನಿರತ್ಥಕಂ, ಸೋ **ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪೋ**। ತೇಸಂ ಮೂಲಭೂತಾ ಚೇತನಾಪಿ ಪಿಸುಣಾವಾಚಾದಿನಾಮಮೇವ ಲಭತಿ, ಸಾ ಏವ ಚ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾತಿ। ತತ್ಥ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಚಿತ್ತಸ್ಸ ಪರೇಸಂ ವಾ ಭೇದಾಯ ಅತ್ತನೋ ಪಿಯಕಮ್ಯತಾಯ ವಾ ಕಾಯವಚೀಪಯೋಗಸಮುಟ್ಠಾಪಿಕಾ ಚೇತನಾ ಪಿಸುಣಾ ವಾಚಾ। ಸಾ ಯಸ್ಸ ಭೇದಂ ಕರೋತಿ, ತಸ್ಸ ಅಪ್ಪಗುಣತಾಯ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜಾ, ಮಹಾಗುಣತಾಯ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜಾ। ತಸ್ಸಾ ಚತ್ತಾರೋ ಸಮ್ಭಾರಾ ಭಿನ್ದಿತಬ್ಬೋ ಪರೋ, "ಇತಿ ಇಮೇ ನಾನಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ವಿನಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಭೇದಪುರೇಕ್ಖಾರತಾ ವಾ, "ಅಹಂ ಪಿಯೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ ವಿಸ್ಸಾಸಿಕೋ"ತಿ ಪಿಯಕಮ್ಯತಾ ವಾ, ತಜ್ಜೋ ವಾಯಾಮೋ, ತಸ್ಸ ತದತ್ಥವಿಜಾನನನ್ತಿ।

ಪರಸ್ಸ ಮಮ್ಮಚ್ಛೇದಕಕಾಯವಚೀಪಯೋಗಸಮುಟ್ಠಾಪಿಕಾ ಏಕನ್ತಫರುಸಾ ಚೇತನಾ ಫರುಸಾ ವಾಚಾ। ತಸ್ಸ ಆವಿಭಾವತ್ಥಮಿದಂ ವತ್ಥು - ಏಕೋ ಕಿರ ದಾರಕೋ ಮಾತುವಚನಂ ಅನಾದಿಯಿತ್ವಾ ಅರಞ್ಞಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತಂ ಮಾತಾ ನಿವತ್ತೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೀ "ಚಣ್ಡಾ ತಂ ಮಹಿಂಸೀ ಅನುಬನ್ಧತೂ"ತಿ ಅಕ್ಕೋಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ತತ್ಥೇವ ಅರಞ್ಞೇ ಮಹಿಂಸೀ ಉಟ್ಠಾಸಿ। ದಾರಕೋ "ಯಂ ಮಮ ಮಾತಾ ಮುಖೇನ ಕಥೇಸಿ ತಂ ಮಾ ಹೋತು, ಯಂ ಚಿತ್ತೇನ ಚಿನ್ತೇಸಿ ತಂ ಹೋತೂ"ತಿ ಸಚ್ಚಕಿರಿಯಮಕಾಸಿ। ಮಹಿಂಸೀ ತತ್ಥೇವ ಬದ್ಧಾ ವಿಯ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಏವಂ ಮಮ್ಮಚ್ಛೇದಕೋಪಿ ಪಯೋಗೋ ಚಿತ್ತಸಣ್ಹತಾಯ ಫರುಸಾ ವಾಚಾ ನ ಹೋತಿ। ಮಾತಾಪಿತರೋ ಹಿ ಕದಾಚಿ ಪುತ್ತಕೇ ಏವಮ್ಪಿ ವದನ್ತಿ "ಚೋರಾ ವೋ ಖಣ್ಡಾಖಣ್ಡಿಕಂ ಕರೋನ್ತೂ"ತಿ, ಉಪ್ಪಲಪತ್ತಮ್ಪಿ ಚ ನೇಸಂ ಉಪರಿ ಪತನ್ತಂ ನ ಇಚ್ಛನ್ತಿ। ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯಾ ಚ ಕದಾಚಿ ನಿಸ್ಸಿತಕೇ ಏವಂ ವದನ್ತಿ "ಕಿಂ ಇಮೇ ಅಹಿರಿಕಾ ಅನೋತ್ತಪ್ಪಿನೋ ಚರನ್ತಿ ನಿದ್ಧಮಥ ನೇ"ತಿ। ಅಥ ಖೋ ನೇಸಂ ಆಗಮಾಧಿಗಮಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಇಚ್ಛನ್ತಿ। ಯಥಾ ಚ ಚಿತ್ತಸಣ್ಹತಾಯ ಫರುಸಾ ವಾಚಾ ನ ಹೋತಿ, ಏವಂ ವಚನಸಣ್ಹತಾಯ ಅಫರುಸಾ ವಾಚಾಪಿ ನ ಹೋತಿ। ನ ಹಿ ಮಾರಾಪೇತುಕಾಮಸ್ಸ "ಇಮಂ ಸುಖಂ ಸಯಾಪೇಥಾ"ತಿ ವಚನಂ ಅಫರುಸಾ ವಾಚಾ ಹೋತಿ। ಚಿತ್ತಫರುಸತಾಯ ಪನೇಸಾ ಫರುಸಾ ವಾಚಾವ। ಸಾ ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ಪವತ್ತಿತಾ, ತಸ್ಸ ಅಪ್ಪಗುಣತಾಯ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜಾ, ಮಹಾಗುಣತಾಯ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜಾ। ತಸ್ಸಾ ತಯೋ ಸಮ್ಭಾರಾ ಅಕ್ಕೋಸಿತಬ್ಬೋ ಪರೋ, ಕುಪಿತಚಿತ್ತಂ, ಅಕ್ಕೋಸನಾತಿ।

ಅನತ್ಥವಿಞ್ಞಾಪಕಕಾಯವಚೀಪಯೋಗಸಮುಟ್ಠಾಪಿಕಾ ಅಕುಸಲಚೇತನಾ **ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪೋ**। ಸೋ ಆಸೇವನಮನ್ದತಾಯ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜೋ, ಆಸೇವನಮಹನ್ತತಾಯ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜೋ। ತಸ್ಸ ದ್ವೇ ಸಮ್ಭಾರಾ ಭಾರತಯುದ್ಧಸೀತಾಹರಣಾದಿನಿರತ್ಥಕಕಥಾಪುರೇಕ್ಖಾರತಾ, ತಥಾರೂಪೀಕಥಾಕಥನನ್ತಿ।

ಅಭಿಜ್ಝಾಯತೀತಿ **ಅಭಿಜ್ಝಾ,** ಪರಭಣ್ಡಾಭಿಮುಖೀ ಹುತ್ವಾ ತನ್ನಿನ್ನತಾಯ ಪವತ್ತತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಾ "ಅಹೋ ವತ ಇದಂ ಮಮಸ್ಸಾ"ತಿ ಏವಂ ಪರಭಣ್ಡಾಭಿಜ್ಝಾಯನಲಕ್ಖಣಾ। ಅದಿನ್ನಾದಾನಂ ವಿಯ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜಾ ಚ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜಾ ಚ। ತಸ್ಸಾ ದ್ವೇ ಸಮ್ಭಾರಾ ಪರಭಣ್ಡಂ, ಅತ್ತನೋ ಪರಿಣಾಮನಞ್ಚ। ಪರಭಣ್ಡವತ್ಥುಕೇ ಹಿ ಲೋಭೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇಪಿ ನ ತಾವ ಕಮ್ಮಪಥಭೇದೋ ಹೋತಿ, ಯಾವ "ಅಹೋ ವತೀದಂ ಮಮಸ್ಸಾ"ತಿ ಅತ್ತನೋ ನ ಪರಿಣಾಮೇತಿ।

ಹಿತಸುಖಂ ಬ್ಯಾಪಾದಯತೀತಿ **ಬ್ಯಾಪಾದೋ**। ಸೋ ಪರವಿನಾಸಾಯ ಮನೋಪದೋಸಲಕ್ಖಣೋ , ಫರುಸಾ ವಾಚಾ ವಿಯ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜೋ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜೋ ಚ। ತಸ್ಸ ದ್ವೇ ಸಮ್ಭಾರಾ ಪರಸತ್ತೋ ಚ, ತಸ್ಸ ಚ ವಿನಾಸಚಿನ್ತಾ। ಪರಸತ್ತವತ್ಥುಕೇ ಹಿ ಕೋಧೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇಪಿ ನ ತಾವ ಕಮ್ಮಪಥಭೇದೋ ಹೋತಿ, ಯಾವ "ಅಹೋ ವತಾಯಂ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜೇಯ್ಯ ವಿನಸ್ಸೇಯ್ಯಾ"ತಿ ತಸ್ಸ ವಿನಾಸಂ ನ ಚಿನ್ತೇತಿ।

ಯಥಾಭುಚ್ಚಗಹಣಾಭಾವೇನ ಮಿಚ್ಛಾ ಪಸ್ಸತೀತಿ **ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ**। ಸಾ “ನತ್ಥಿ ದಿನ್ನ”ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವಿಪರೀತದಸ್ಸನಲಕ್ಖಣಾ। ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪೋ ವಿಯ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜಾ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜಾ ಚ। ಅಪಿಚ ಅನಿಯತಾ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜಾ, ನಿಯತಾ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜಾ। ತಸ್ಸಾ ದ್ವೇ ಸಮ್ಭಾರಾ ವತ್ಥುನೋ ಚ ಗಹಿತಾಕಾರವಿಪರೀತತಾ, ಯಥಾ ಚ ತಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ತಥಾಭಾವೇನ ತಸ್ಸುಪಟ್ಠಾನನ್ತಿ।

ಇಮೇಸಂ ಪನ ದಸನ್ನಂ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಾನಂ ಧಮ್ಮತೋ ಕೋಟ್ಠಾಸತೋ ಆರಮ್ಮಣತೋ ವೇದನಾತೋ ಮೂಲತೋತಿ ಪಞ್ಚಹಾಕಾರೇಹಿ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ತತ್ಥ **ಧಮ್ಮತೋ**ತಿ ಏತೇಸು ಹಿ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಸತ್ತ, ಚೇತನಾಧಮ್ಮಾವ ಹೋನ್ತಿ, ಅಭಿಜ್ಝಾದಯೋ ತಯೋ ಚೇತನಾಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ।

ಕೋಟ್ಠಾಸತೋತಿ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಸತ್ತ, ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ಚಾತಿ ಇಮೇ ಅಟ್ಠ ಕಮ್ಮಪಥಾ ಏವ ಹೋನ್ತಿ, ನೋ ಮೂಲಾನಿ। ಅಭಿಜ್ಝಾಬ್ಯಾಪಾದಾ ಕಮ್ಮಪಥಾ ಚೇವ ಮೂಲಾನಿ ಚ। ಅಭಿಜ್ಝಾ ಹಿ ಮೂಲಂ ಪತ್ವಾ ಲೋಭೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ ಹೋತಿ। ಬ್ಯಾಪಾದೋ ದೋಸೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ।

ಆರಮ್ಮಣತೋತಿ ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಾರಮ್ಮಣತೋ ಸಙ್ಖಾರಾರಮ್ಮಣೋ ಹೋತಿ। ಅದಿನ್ನಾದಾನಂ ಸತ್ತಾರಮ್ಮಣಂ ವಾ ಸಙ್ಖಾರಾರಮ್ಮಣಂ ವಾ। ಮಿಚ್ಛಾಚಾರೋ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬವಸೇನ ಸಙ್ಖಾರಾರಮ್ಮಣೋ। ಸತ್ತಾರಮ್ಮಣೋತಿಪಿ ಏಕೇ। ಮುಸಾವಾದೋ ಸತ್ತಾರಮ್ಮಣೋ ವಾ ಸಙ್ಖಾರಾರಮ್ಮಣೋ ವಾ। ತಥಾ ಪಿಸುಣಾ ವಾಚಾ। ಫರುಸಾ ವಾಚಾ ಸತ್ತಾರಮ್ಮಣಾವ। ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪೋ ದಿಟ್ಠಸುತಮುತವಿಞ್ಞಾತವಸೇನ ಸತ್ತಾರಮ್ಮಣೋ ವಾ ಸಙ್ಖಾರಾರಮ್ಮಣೋ ವಾ, ತಥಾ ಅಭಿಜ್ಝಾ। ಬ್ಯಾಪಾದೋ ಸತ್ತಾರಮ್ಮಣೋವ। ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮವಸೇನ ಸಙ್ಖಾರಾರಮ್ಮಣಾ।

ವೇದನಾತೋತಿ ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ ದುಕ್ಖವೇದನೋ ಹೋತಿ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಹಿ ರಾಜಾನೋ ಚೋರಂ ದಿಸ್ವಾ ಹಸಮಾನಾಪಿ “ಗಚ್ಛಥ ನಂ ಘಾತೇಥಾ”ತಿ ವದನ್ತಿ, ಸನ್ನಿಟ್ಠಾಪಕಚೇತನಾ ಪನ ನೇಸಂ ದುಕ್ಖಸಮ್ಪಯುತ್ತಾವ ಹೋತಿ। ಅದಿನ್ನಾದಾನಂ ತಿವೇದನಂ। ಮಿಚ್ಛಾಚಾರೋ ಸುಖಮಜ್ಝತ್ತವಸೇನ ದ್ವಿವೇದನೋ, ಸನ್ನಿಟ್ಠಾಪಕಚಿತ್ತೇ ಪನ ಮಜ್ಝತ್ತವೇದನೋ ನ ಹೋತಿ। ಮುಸಾವಾದೋ ತಿವೇದನೋ, ತಥಾ ಪಿಸುಣಾ ವಾಚಾ। ಫರುಸಾ ವಾಚಾ ದುಕ್ಖವೇದನಾವ। ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪೋ ತಿವೇದನೋ । ಅಭಿಜ್ಝಾ ಸುಖಮಜ್ಝತ್ತವಸೇನ ದ್ವಿವೇದನಾ, ತಥಾ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ। ಬ್ಯಾಪಾದೋ ದುಕ್ಖವೇದನೋ।

ಮೂಲತೋತಿ ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ ದೋಸಮೋಹವಸೇನ ದ್ವಿಮೂಲಕೋ ಹೋತಿ। ಅದಿನ್ನಾದಾನಂ ದೋಸಮೋಹವಸೇನ ವಾ ಲೋಭಮೋಹವಸೇನ ವಾ। ಮಿಚ್ಛಾಚಾರೋ ಲೋಭಮೋಹವಸೇನ। ಮುಸಾವಾದೋ ದೋಸಮೋಹವಸೇನ ವಾ ಲೋಭಮೋಹವಸೇನ ವಾ, ತಥಾ ಪಿಸುಣಾ ವಾಚಾ ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪೋ ಚ। ಫರುಸಾ ವಾಚಾ ದೋಸಮೋಹವಸೇನ। ಅಭಿಜ್ಝಾ ಮೋಹವಸೇನ ಏಕಮೂಲಾ, ತಥಾ ಬ್ಯಾಪಾದೋ। ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ಲೋಭಮೋಹವಸೇನ ದ್ವಿಮೂಲಾತಿ।

ಲೋಭೋ ಅಕುಸಲಮೂಲನ್ತಿಆದೀಸು ಲುಬ್ಭತೀತಿ **ಲೋಭೋ**। ದುಸ್ಸತೀತಿ **ದೋಸೋ**। ಮುಯ್ಹತೀತಿ **ಮೋಹೋ**। ತೇಸು ಲೋಭೋ ಸಯಞ್ಚ ಅಕುಸಲೋ ಸಾವಜ್ಜದುಕ್ಖವಿಪಾಕಟ್ಠೇನ, ಇಮೇಸಞ್ಚ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದೀನಂ ಅಕುಸಲಾನಂ ಕೇಸಞ್ಚಿ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಪ್ಪಭಾವಕಟ್ಠೇನ ಕೇಸಞ್ಚಿ ಉಪನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯಟ್ಠೇನ ಮೂಲನ್ತಿ **ಅಕುಸಲಮೂಲಂ**। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ “ರತ್ತೋ ಖೋ ಆವುಸೋ ರಾಗೇನ ಅಭಿಭೂತೋ ಪರಿಯಾದಿನ್ನಚಿತ್ತೋ ಪಾಣಮ್ಪಿ ಹನತೀ”ತಿಆದಿ। ದೋಸಮೋಹಾನಂ ಅಕುಸಲಮೂಲಭಾವೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥವಣ್ಣನಾ

ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ವೇರಮಣೀ ಕುಸಲನ್ತಿಆದೀಸು **ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ**ದಯೋ ವುತ್ತತ್ಥಾ ಏವ। ವೇರಂ ಮಣತೀತಿ **ವೇರಮಣೀ,** ವೇರಂ ಪಜಹತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ವಿರಮತಿ ವಾ ಏತಾಯ ಕರಣಭೂತಾಯ, ವಿಕಾರಸ್ಸ ವೇಕಾರಂ ಕತ್ವಾಪಿ **ವೇರಮಣೀ।** ಅಯಂ ತಾವೇತ್ಥ ಬ್ಯಞ್ಜನತೋ ವಣ್ಣನಾ। ಅತ್ಥತೋ ಪನ **ವೇರಮಣೀ**ತಿ ಕುಸಲಚಿತ್ತಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ವಿರತಿ। ಯಾ "ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ವಿರಮನ್ತಸ್ಸ, ಯಾ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ಆರತಿ ವಿರತೀ"ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಾ ಕುಸಲಚಿತ್ತಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ವಿರತಿ, ಸಾ ಭೇದತೋ ತಿವಿಧೋ ಹೋತಿ ಸಮ್ಪತ್ತವಿರತಿ ಸಮಾದಾನವಿರತಿ ಸಮುಚ್ಛೇದವಿರತೀತಿ। ತತ್ಥ ಅಸಮಾದಿನ್ನಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ ಅತ್ತನೋ ಜಾತಿವಯಬಾಹುಸಚ್ಚಾದೀನಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ "ಅಯುತ್ತಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಏವರೂಪಂ ಕಾತು"ನ್ತಿ ಸಮ್ಪತ್ತವತ್ಥುಂ ಅವೀತಿಕ್ಕಮನ್ತಾನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ವಿರತಿ **ಸಮ್ಪತ್ತವಿರತೀ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ ಸೀಹಳದೀಪೇ **ಚಕ್ಕನಉಪಾಸಕಸ್ಸ** ವಿಯ।

ತಸ್ಸ ಕಿರ ದಹರಕಾಲೇಯೇವ ಮಾತುಯಾ ರೋಗೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ವೇಜ್ಜೇನ ಚ "ಅಲ್ಲಸಸಮಂಸಂ ಲದ್ಧುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತೋ ಚಕ್ಕನಸ್ಸ ಭಾತಾ "ಗಚ್ಛ ತಾತ ಖೇತ್ತಂ ಆಹಿಣ್ಡಾಹೀ"ತಿ ಚಕ್ಕನಂ ಪೇಸೇಸಿ। ಸೋ ತತ್ಥ ಗತೋ। ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ಸಮಯೇ ಏಕೋ ಸಸೋ ತರುಣಸಸ್ಸಂ ಖಾದಿತುಂ ಆಗತೋ ಹೋತಿ, ಸೋ ತಂ ದಿಸ್ವಾ ವೇಗೇನ ಧಾವೇನ್ತೋ ವಲ್ಲಿಯಾ ಬದ್ಧೋ "ಕಿರಿ ಕಿರೀ"ತಿ ಸದ್ದಮಕಾಸಿ। ಚಕ್ಕನೋ ತೇನ ಸದ್ದೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ "ಮಾತು ಭೇಸಜ್ಜಂ ಕರೋಮೀ"ತಿ। ಪುನ ಚಿನ್ತೇಸಿ "ನ ಮೇತಂ ಪತಿರೂಪಂ, ಯ್ವಾಹಂ ಮಾತು ಜೀವಿತಕಾರಣಾ ಪರಂ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ। ಅಥ ನಂ "ಗಚ್ಛ ಅರಞ್ಞೇ ಸಸೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ತಿಣೋದಕಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಾ"ತಿ ಮುಞ್ಚಿ। ಭಾತರಾ ಚ "ಕಿಂ ತಾತ ಸಸೋ ಲದ್ಧೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತೋ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಆಚಿಕ್ಖಿ। ತತೋ ನಂ ಭಾತಾ ಪರಿಭಾಸಿ। ಸೋ ಮಾತುಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ "ಯತೋಹಂ ಜಾತೋ, ನಾಭಿಜಾನಾಮಿ ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಪಾಣಂ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇತಾ"ತಿ ಸಚ್ಚಂ ವತ್ವಾ ಅಧಿಟ್ಠಾಸಿ। ತಾವದೇವಸ್ಸ ಮಾತಾ ಅರೋಗಾ ಅಹೋಸಿ।

ಸಮಾದಿನ್ನಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ ಪನ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸಮಾದಾನೇ ಚ ತತುತ್ತರಿ ಚ ಅತ್ತನೋ ಜೀವಿತಮ್ಪಿ ಪರಿಚ್ಚಜಿತ್ವಾ ವತ್ಥುಂ ಅವೀತಿಕ್ಕಮನ್ತಾನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ವಿರತಿ **ಸಮಾದಾನವಿರತೀ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ ಉತ್ತರವಡ್ಢಮಾನಪಬ್ಬತವಾಸೀಉಪಾಸಕಸ್ಸ ವಿಯ।

ಸೋ ಕಿರ **ಅಮ್ಬರಿಯವಿಹಾರವಾಸೀಪಿಙ್ಗಲಬುದ್ಧರಕ್ಖಿತತ್ಥೇರಸ್ಸ** ಸನ್ತಿಕೇ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಖೇತ್ತಂ ಕಸ್ಸತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಗೋಣೋ ನಟ್ಠೋ, ಸೋ ತಂ ಗವೇಸನ್ತೋ ಉತ್ತರವಡ್ಢಮಾನಪಬ್ಬತಂ ಆರುಹಿ, ತತ್ರ ನಂ ಮಹಾಸಪ್ಪೋ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ಸೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ "ಇಮಾಯಸ್ಸ ತಿಖಿಣವಾಸಿಯಾ ಸೀಸಂ ಛಿನ್ದಾಮೀ"ತಿ। ಪುನ ಚಿನ್ತೇಸಿ "ನ ಮೇತಂ ಪತಿರೂಪಂ, ಯ್ವಾಹಂ ಭಾವನೀಯಸ್ಸ ಗರುನೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಭಿನ್ದೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ। ಏವಂ ಯಾವತತಿಯಂ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ "ಜೀವಿತಂ ಪರಿಚ್ಚಜಾಮಿ, ನ ಸಿಕ್ಖಾಪದ"ನ್ತಿ ಅಂಸೇ ಠಪಿತಂ ತಿಖಿಣದಣ್ಡವಾಸಿಂ ಅರಞ್ಞೇ ಛಡ್ಡೇಸಿ। ತಾವದೇವ ನಂ ಮಹಾವಾಳೋ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಅಗಮಾಸೀತಿ।

ಅರಿಯಮಗ್ಗಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಪನ ವಿರತಿ **ಸಮುಚ್ಛೇದವಿರತೀ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಯಸ್ಸಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿತೋ ಪಭುತಿ "ಪಾಣಂ ಘಾತೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ। ಸಾ ಪನಾಯಂ ವಿರತಿ ಕೋಸಲ್ಲಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ **ಕುಸಲ**ನ್ತಿ ವುತ್ತಾ। ಕುಚ್ಛಿತಸಯನತೋ ವಾ ಕುಸನ್ತಿ ಲದ್ಧವೋಹಾರಂ ದುಸ್ಸೀಲ್ಯಂ ಲುನಾತೀತಿಪಿ **ಕುಸಲಂ।** ಕತಮಞ್ಚಾವುಸೋ ಕುಸಲನ್ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಪನ ಪಞ್ಹಸ್ಸ ಅನನುರೂಪತ್ತಾ ಕುಸಲಾತಿ ನ ವುತ್ತಾ।

ಯಥಾ ಚ ಅಕುಸಲಾನಂ, ಏವಂ ಇಮೇಸಮ್ಪಿ ಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಾನಂ ಧಮ್ಮತೋ ಕೋಟ್ಠಾಸತೋ ಆರಮ್ಮಣತೋ ವೇದನಾತೋ ಮೂಲತೋತಿ ಪಞ್ಚಹಾಕಾರೇಹಿ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ತತ್ಥ **ಧಮ್ಮತೋತಿ** ಏತೇಸು ಹಿ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಸತ್ತ ಚೇತನಾಪಿ ವಟ್ಟನ್ತಿ, ವಿರತಿಯೋಪಿ। ಅನ್ತೇ ತಯೋ ಚೇತನಾಸಮ್ಪಯುತ್ತಾವ।

ಕೋಟ್ಠಾಸತೋತಿ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಸತ್ತ ಕಮ್ಮಪಥಾ ಏವ, ನೋ ಮೂಲಾನಿ। ಅನ್ತೇ ತಯೋ ಕಮ್ಮಪಥಾ ಚೇವ ಮೂಲಾನಿ ಚ। ಅನಭಿಜ್ಝಾ ಹಿ ಮೂಲಂ ಪತ್ವಾ ಅಲೋಭೋ ಕುಸಲಮೂಲಂ ಹೋತಿ। ಅಬ್ಯಾಪಾದೋ ಅದೋಸೋ ಕುಸಲಮೂಲಂ। ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಅಮೋಹೋ ಕುಸಲಮೂಲಂ।

ಆರಮ್ಮಣತೋತಿ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದೀನಂ ಆರಮ್ಮಣಾನೇವ ಏತೇಸಂ ಆರಮ್ಮಣಾನಿ, ವೀತಿಕ್ಕಮಿತಬ್ಬತೋಯೇವ ಹಿ ವೇರಮಣೀ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಯಥಾ ಪನ ನಿಬ್ಬಾನಾರಮ್ಮಣೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ಕಿಲೇಸೇ ಪಜಹತಿ, ಏವಂ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಾದಿಆರಮ್ಮಣಾಪೇತೇ ಕಮ್ಮಪಥಾ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದೀನಿ ದುಸ್ಸೀಲ್ಯಾನಿ ಪಜಹನ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ವೇದನಾತೋತಿ ಸಬ್ಬೇ ಸುಖವೇದನಾ ವಾ ಹೋನ್ತಿ, ಮಜ್ಝತ್ತವೇದನಾ ವಾ। ಕುಸಲಂ ಪತ್ವಾ ಹಿ ದುಕ್ಖವೇದನಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ।

ಮೂಲತೋತಿ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಸತ್ತ ಕಮ್ಮಪಥಾ ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಚಿತ್ತೇನ ವಿರಮನ್ತಸ್ಸ ಅಲೋಭಅದೋಸಅಮೋಹವಸೇನ ತಿಮೂಲಾ ಹೋನ್ತಿ। ಞಾಣವಿಪ್ಪಯುತ್ತಚಿತ್ತೇನ ವಿರಮನ್ತಸ್ಸ ದ್ವಿಮೂಲಾ। ಅನಭಿಜ್ಝಾ ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಚಿತ್ತೇನ ವಿರಮನ್ತಸ್ಸ ದ್ವಿಮೂಲಾ। ಞಾಣವಿಪ್ಪಯುತ್ತಚಿತ್ತೇನ ಏಕಮೂಲಾ। ಅಲೋಭೋ ಪನ ಅತ್ತನಾವ ಅತ್ತನೋ ಮೂಲಂ ನ ಹೋತಿ, ಅಬ್ಯಾಪಾದೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಅಲೋಭಾದೋಸವಸೇನ ದ್ವಿಮೂಲಾವಾತಿ।

ಅಲೋಭೋ ಕುಸಲಮೂಲನ್ತಿಆದೀಸು ನ ಲೋಭೋತಿ **ಅಲೋಭೋ,** ಲೋಭಪಟಿಪಕ್ಖಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಅದೋಸಾಮೋಹೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ತೇಸು ಅಲೋಭೋ ಸಯಞ್ಚ ಕುಸಲಂ, ಇಮೇಸಞ್ಚ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ವೇರಮಣೀಆದೀನಂ ಕುಸಲಾನಂ ಕೇಸಞ್ಚಿ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಪ್ಪಭಾವಕಟ್ಠೇನ ಕೇಸಞ್ಚಿ ಉಪನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯಟ್ಠೇನ ಮೂಲನ್ತಿ **ಕುಸಲಮೂಲಂ**। ಅದೋಸಾಮೋಹಾನಮ್ಪಿ ಕುಸಲಮೂಲಭಾವೇ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಇದಾನಿ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ತಂ ಸಙ್ಖೇಪೇನ ಚ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಚ ದೇಸಿತಮತ್ಥಂ ನಿಗಮೇನ್ತೋ **ಯತೋ ಖೋ ಆವುಸೋ**ತಿಆದಿಅಪ್ಪನಾವಾರಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಏವಂ ಅಕುಸಲಂ ಪಜಾನಾತೀ**ತಿ ಏವಂ ಯಥಾನಿದ್ದಿಟ್ಠದಸಾಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥವಸೇನ ಅಕುಸಲಂ ಪಜಾನಾತಿ। **ಏವಂ ಅಕುಸಲಮೂಲ**ನ್ತಿಆದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಏತ್ತಾವತಾ ಏಕೇನ ನಯೇನ ಚತುಸಚ್ಚಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಿಕಸ್ಸ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಾ ನಿಯ್ಯಾನಂ ಕಥಿತಂ ಹೋತಿ। ಕಥಂ? ಏತ್ಥ ಹಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಭಿಜ್ಝಂ ದಸ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಾ ಚ ಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಾ ಚ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ। ಅಭಿಜ್ಝಾ ಚ ಲೋಭೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಞ್ಚಾತಿ ಇಮೇ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯೇನ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ। ಪರಿಯಾಯೇನ ಪನ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಕಮ್ಮಪಥಾ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ। ಸಬ್ಬಾನಿ ಕುಸಲಾಕುಸಲಮೂಲಾನಿ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ। ಉಭಿನ್ನಂ ಅಪ್ಪವತ್ತಿ ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ । ದುಕ್ಖಂ ಪರಿಜಾನನ್ತೋ ಸಮುದಯಂ ಪಜಹಮಾನೋ ನಿರೋಧಂ ಪಜಾನನ್ತೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚನ್ತಿ ಇತಿ ದ್ವೇ ಸಚ್ಚಾನಿ ಸರೂಪೇನ ವುತ್ತಾನಿ, ದ್ವೇ ಆವತ್ತಹಾರವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

ಸೋ ಸಬ್ಬಸೋ ರಾಗಾನುಸಯಂ ಪಹಾಯಾತಿ ಸೋ ಏವಂ ಅಕುಸಲಾದೀನಿ ಪಜಾನನ್ತೋ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ರಾಗಾನುಸಯಂ ಪಜಹಿತ್ವಾ। **ಪಟಿಘಾನುಸಯಂ ಪಟಿವಿನೋದೇತ್ವಾ**ತಿ ಪಟಿಘಾನುಸಯಞ್ಚ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನೇವ ನೀಹರಿತ್ವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೋ ಕಥಿತೋ। **ಅಸ್ಮೀತಿ ದಿಟ್ಠಿಮಾನಾನುಸಯಂ ಸಮೂಹನಿತ್ವಾ**ತಿ ಪಞ್ಚಸು ಖನ್ಧೇಸು ಕಞ್ಚಿ ಧಮ್ಮಂ ಅನವಕಾರೀಕರಿತ್ವಾ "ಅಸ್ಮೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮೂಹಗ್ಗಹಣಾಕಾರೇನ ಪವತ್ತಂ ದಿಟ್ಠಿಮಾನಾನುಸಯಂ ಸಮುಗ್ಘಾಟೇತ್ವಾ।

ತತ್ಥ **ದಿಟ್ಠಿಮಾನಾನುಸಯನ್ತಿ** ದಿಟ್ಠಿಸದಿಸಂ ಮಾನಾನುಸಯನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅಯಞ್ಹಿ ಮಾನಾನುಸಯೋ ಅಸ್ಮೀತಿ ಪವತ್ತತ್ತಾ ದಿಟ್ಠಿಸದಿಸೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ವುತ್ತೋ । ಇಮಞ್ಚ ಅಸ್ಮಿಮಾನಂ ವಿತ್ಥಾರತೋ ವಿಞ್ಞಾತುಕಾಮೇನ ಖನ್ಧಿಯವಗ್ಗೇ ಖೇಮಕಸುತ್ತಂ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೮೯) ಓಲೋಕೇತಬ್ಬನ್ತಿ।

ಅವಿಜ್ಜಂ ಪಹಾಯಾತಿ ವಟ್ಟಮೂಲಂ ಅವಿಜ್ಜಂ ಪಜಹಿತ್ವಾ। **ವಿಜ್ಜಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾತಿ** ತಸ್ಸಾ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಸಮುಗ್ಘಾಟಿಕಂ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗವಿಜ್ಜಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ। ಏತ್ತಾವತಾ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ ಕಥಿತೋ। **ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಕರೋ ಹೋತೀತಿ** ಅಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅತ್ತಭಾವೇ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪರಿಚ್ಛೇದಕರೋ ಹೋತಿ। **ಏತ್ತಾವತಾಪಿ ಖೋ, ಆವುಸೋತಿ** ದೇಸನಂ ನಿಯ್ಯಾತೇತಿ, ಇಮಾಯ ಕಮ್ಮಪಥದೇಸನಾಯ ವುತ್ತಮನಸಿಕಾರಪ್ಪಟಿವೇಧವಸೇನಪೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ಏವಂ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇಹಿ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಪೇಸೀತಿ।

ಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಆಹಾರವಾರವಣ್ಣನಾ

೯೦. **ಸಾಧಾವುಸೋತಿ ಖೋ...ಪೇ॰... ಆಗತೋ ಇಮಂ ಸದ್ಧಮ್ಮನ್ತಿ** ಏವಂ ಆಯಸ್ಮತೋ ಸಾರಿಪುತ್ತಸ್ಸ ಕುಸಲಾಕುಸಲಮುಖೇನ ಚತುಸಚ್ಚದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ತಂ ಆಯಸ್ಮತೋ ಸಾರಿಪುತ್ತಸ್ಸ ಭಾಸಿತಂ "ಸಾಧಾವುಸೋ"ತಿ ಇಮಿನಾ ವಚನೇನ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಅಭಿನನ್ದಿತ್ವಾ ಇಮಸ್ಸೇವ ವಚನಸ್ಸ ಸಮುಟ್ಠಾಪಕೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಅನುಮೋದಿತ್ವಾ ವಚಸಾ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ ಚೇತಸಾ ಸಮ್ಪಿಯಾಯಿತ್ವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಇದಾನಿ ಯಸ್ಮಾ ಥೇರೋ ನಾನಪ್ಪಕಾರೇನ ಚತುಸಚ್ಚದೇಸನಂ ದೇಸೇತುಂ ಪಟಿಬಲೋ, ಯಥಾಹ "ಸಾರಿಪುತ್ತೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಹೋತಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಆಚಿಕ್ಖಿತುಂ ದೇಸೇತು"ನ್ತಿ ಯಸ್ಮಾ ವಾ ಉತ್ತರಿಮ್ಪಿ ದೇಸೇತುಕಾಮೋವ ಹುತ್ವಾ "ಏತ್ತಾವತಾಪಿ ಖೋ"ತಿ ಅವಚ, ತಸ್ಮಾ ಅಪರೇನಪಿ ನಯೇನ ಸಚ್ಚದೇಸನಂ ಸೋತುಕಾಮಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಸಾರಿಪುತ್ತಂ ಉತ್ತರಿಂ ಪಞ್ಹಂ ಅಪುಚ್ಛಿಂಸು। ತೇನ ಸಯಮೇವ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಪಞ್ಹತೋ ಉತ್ತರಿಂ ಸಿಯಾ ಖೋ ಪನಾವುಸೋ, ಅಞ್ಞೋಪಿ ಪರಿಯಾಯೋ ಭವೇಯ್ಯ ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ಕಾರಣನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಅಞ್ಞಂ ಅತಿರೇಕಂ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿಂಸು, ಪುರಿಮಪಞ್ಹಸ್ಸ ವಾ ಉಪರಿಭಾಗೇ ಪುಚ್ಛಿಂಸೂತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅಥ ನೇಸಂ ಬ್ಯಾಕರಮಾನೋ ಥೇರೋ **ಸಿಯಾ, ಆವುಸೋತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥಾಯಂ ಅನುತ್ತಾನಪದವಣ್ಣನಾ, **ಆಹಾರನ್ತಿ** ಪಚ್ಚಯಂ। ಪಚ್ಚಯೋ ಹಿ ಆಹರತಿ ಅತ್ತನೋ ಫಲಂ, ತಸ್ಮಾ "ಆಹಾರೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಭೂತಾನಂ ವಾ ಸತ್ತಾನನ್ತಿಆದೀಸು **ಭೂತಾತಿ** ಸಞ್ಜಾತಾ, ನಿಬ್ಬತ್ತಾ। **ಸಮ್ಭವೇಸೀನನ್ತಿ** ಯೇ ಸಮ್ಭವಂ ಜಾತಿಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಂ ಏಸನ್ತಿ ಗವೇಸನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಚತೂಸು ಯೋನೀಸು ಅಣ್ಡಜಜಲಾಬುಜಾ ಸತ್ತಾ ಯಾವ ಅಣ್ಡಕೋಸಂ ವತ್ಥಿಕೋಸಞ್ಚ ನ ಭಿನ್ದನ್ತಿ, ತಾವ **ಸಮ್ಭವೇಸಿನೋ** ನಾಮ। ಅಣ್ಡಕೋಸಂ ವತ್ಥಿಕೋಸಞ್ಚ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಬಹಿ ನಿಕ್ಖನ್ತಾ **ಭೂತಾ** ನಾಮ। ಸಂಸೇದಜಾ ಓಪಪಾತಿಕಾ ಚ ಪಠಮಚಿತ್ತಕ್ಖಣೇ ಸಮ್ಭವೇಸಿನೋ ನಾಮ। ದುತಿಯಚಿತ್ತಕ್ಖಣತೋ ಪಭುತಿ ಭೂತಾ ನಾಮ। ಯೇನ ಯೇನ ವಾ ಇರಿಯಾಪಥೇನ ಜಾಯನ್ತಿ, ಯಾವ ತೇ ತತೋ ಅಞ್ಞಂ ನ ಪಾಪುಣನ್ತಿ, ತಾವ ಸಮ್ಭವೇಸಿನೋ ನಾಮ। ತತೋ ಪರಂ ಭೂತಾ ನಾಮ।

ಅಥ ವಾ **ಭೂತಾತಿ** ಜಾತಾ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಾ, ಯೇ ಭೂತಾಯೇವ ನ ಪುನ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಖೀಣಾಸವಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಸಮ್ಭವಮೇಸನ್ತೀತಿ **ಸಮ್ಭವೇಸಿನೋ**। ಅಪ್ಪಹೀನಭವಸಂಯೋಜನತ್ತಾ ಆಯತಿಮ್ಪಿ ಸಮ್ಭವಂ ಏಸನ್ತಾನಂ ಸೇಕ್ಖಪುಥುಜ್ಜನಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಏವಂ ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ಇಮೇಹಿ ದ್ವೀಹಿ ಪದೇಹಿ ಸಬ್ಬಸತ್ತೇ ಪರಿಯಾದಿಯತಿ। **ವಾ**ಸದ್ದೋ ಚೇತ್ಥ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡನತ್ಥೋ, ತಸ್ಮಾ ಭೂತಾನಞ್ಚ ಸಮ್ಭವೇಸೀನಞ್ಚಾತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಠಿತಿಯಾತಿ ಠಿತತ್ಥಂ। **ಅನುಗ್ಗಹಾಯಾತಿ** ಅನುಗ್ಗಹತ್ಥಂ ಉಪಕಾರತ್ಥಂ। ವಚನಭೇದೋ ಚೇಸ, ಅತ್ಥೋ ಪನ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಪದಾನಂ ಏಕೋಯೇವ। ಅಥ ವಾ **ಠಿತಿಯಾತಿ** ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಸತ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಧಮ್ಮಾನಂ ಅನುಪ್ಪಬನ್ಧವಸೇನ ಅವಿಚ್ಛೇದಾಯ। **ಅನುಗ್ಗಹಾಯಾತಿ** ಅನುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಉಪ್ಪಾದಾಯ। ಉಭೋಪಿ ಚೇತಾನಿ ಭೂತಾನಂ ಠಿತಿಯಾ ಚೇವ ಅನುಗ್ಗಹಾಯ ಚ। ಸಮ್ಭವೇಸೀನಂ ವಾ ಠಿತಿಯಾ ಚೇವ ಅನುಗ್ಗಹಾಯ ಚಾತಿ ಏವಂ ಉಭಯತ್ಥ ದಟ್ಠಬ್ಬಾನಿ। **ಕಬಳೀಕಾರೋ ಆಹಾರೋತಿ** ಕಬಳಂ ಕತ್ವಾ ಅಜ್ಝೋಹರಿತಬ್ಬತೋ ಕಬಳೀಕಾರೋ ಆಹಾರೋ, ಓದನಕುಮ್ಮಾಸಾದಿವತ್ಥುಕಾಯ ಓಜಾಯೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಓಳಾರಿಕೋ ವಾ ಸುಖುಮೋ ವಾತಿ** ವತ್ಥುಓಳಾರಿಕತಾಯ ಓಳಾರಿಕೋ, ವತ್ಥುಸುಖುಮತಾಯ ಸುಖುಮೋ। ಸಭಾವೇನ ಪನ ಸುಖುಮರೂಪಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ ಕಬಳೀಕಾರೋ ಆಹಾರೋ ಸುಖುಮೋವ ಹೋತಿ। ಸಾಪಿ ಚಸ್ಸ ವತ್ಥುತೋ ಓಳಾರಿಕತಾ ಸುಖುಮತಾ ಚ ಉಪಾದಾಯುಪಾದಾಯ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಕುಮ್ಭೀಲಾನಞ್ಹಿ ಆಹಾರಂ ಉಪಾದಾಯ ಮೋರಾನಂ ಆಹಾರೋ ಸುಖುಮೋ। ಕುಮ್ಭೀಲಾ ಕಿರ ಪಾಸಾಣೇ ಗಿಲನ್ತಿ। ತೇ ಚ ನೇಸಂ ಕುಚ್ಛಿಪ್ಪತ್ತಾವ ವಿಲೀಯನ್ತಿ। ಮೋರಾ ಸಪ್ಪವಿಚ್ಛಿಕಾದಿಪಾಣೇ ಖಾದನ್ತಿ। ಮೋರಾನಂ ಪನ ಆಹಾರಂ ಉಪಾದಾಯ ತರಚ್ಛಾನಂ ಆಹಾರೋ ಸುಖುಮೋ। ತೇ ಕಿರ ತಿವಸ್ಸಛಡ್ಡಿತಾನಿ ವಿಸಾಣಾನಿ ಚೇವ ಅಟ್ಠೀನಿ ಚ ಖಾದನ್ತಿ। ತಾನಿ ಚ ನೇಸಂ ಖೇಳೇನ ತೇಮಿತಮತ್ತೇನೇವ ಕನ್ದಮೂಲಂ ವಿಯ ಮುದುಕಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ತರಚ್ಛಾನಮ್ಪಿ ಆಹಾರಂ ಉಪಾದಾಯ ಹತ್ಥೀನಂ ಆಹಾರೋ ಸುಖುಮೋ। ತೇಪಿ ನಾನಾರುಕ್ಖಸಾಖಾಯೋ ಖಾದನ್ತಿ। ಹತ್ಥೀನಂ ಆಹಾರತೋ ಗವಯಗೋಕಣ್ಣಮಿಗಾದೀನಂ ಆಹಾರೋ ಸುಖುಮೋ। ತೇ ಕಿರ ನಿಸ್ಸಾರಾನಿ ನಾನಾರುಕ್ಖಪಣ್ಣಾದೀನಿ ಖಾದನ್ತಿ। ತೇಸಮ್ಪಿ ಆಹಾರತೋ ಗುನ್ನಂ ಆಹಾರೋ ಸುಖುಮೋ। ತೇ ಅಲ್ಲಸುಕ್ಖತಿಣಾನಿ ಖಾದನ್ತಿ। ತೇಸಂ ಆಹಾರತೋ ಸಸಾನಂ ಆಹಾರೋ ಸುಖುಮೋ। ಸಸಾನಂ ಆಹಾರತೋ ಸಕುಣಾನಂ ಆಹಾರೋ ಸುಖುಮೋ। ಸಕುಣಾನಂ ಆಹಾರತೋ ಪಚ್ಚನ್ತವಾಸೀನಂ ಆಹಾರೋ ಸುಖುಮೋ। ಪಚ್ಚನ್ತವಾಸೀನಂ ಆಹಾರತೋ ಗಾಮಭೋಜಕಾನಂ ಆಹಾರೋ ಸುಖುಮೋ। ಗಾಮಭೋಜಕಾನಂ ಆಹಾರತೋ ರಾಜರಾಜಮಹಾಮತ್ತಾನಂ ಆಹಾರೋ ಸುಖುಮೋ। ತೇಸಮ್ಪಿ ಆಹಾರತೋ ಚಕ್ಕವತ್ತಿನೋ ಆಹಾರೋ ಸುಖುಮೋ। ಚಕ್ಕವತ್ತಿನೋ ಆಹಾರತೋ ಭುಮ್ಮದೇವಾನಂ ಆಹಾರೋ ಸುಖುಮೋ। ಭುಮ್ಮದೇವಾನಂ ಆಹಾರತೋ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾನಂ ಆಹಾರೋ ಸುಖುಮೋ। ಏವಂ ಯಾವ ಪರನಿಮ್ಮಿತವಸವತ್ತೀನಂ ಆಹಾರೋ ವಿತ್ಥಾರೇತಬ್ಬೋ, ತೇಸಂ ಆಹಾರೋ ಸುಖುಮೋತ್ವೇವ ನಿಟ್ಠಂ ಪತ್ತೋ।

ಏತ್ಥ ಚ ಓಳಾರಿಕೇ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಓಜಾ ಪರಿತ್ತಾ ಹೋತಿ ದುಬ್ಬಲಾ, ಸುಖುಮೇ ಬಲವತೀ। ತಥಾ ಹಿ ಏಕಪತ್ತಪೂರಮ್ಪಿ ಯಾಗುಂ ಪೀವತೋ ಮುಹುತ್ತೇನೇವ ಜಿಘಚ್ಛಿತೋ ಹೋತಿ, ಯಂಕಿಞ್ಚಿದೇವ ಖಾದಿತುಕಾಮೋ। ಸಪ್ಪಿಂ ಪನ ಪಸಟಮತ್ತಂ ಪಿವಿತ್ವಾ ದಿವಸಂ ಅಭೋತ್ತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ವತ್ಥು ಪರಿಸ್ಸಮಂ ವಿನೋದೇತಿ, ನ ಪನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಪಾಲೇತುಂ। ಓಜಾ ಪಾಲೇತಿ, ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಪರಿಸ್ಸಮಂ ವಿನೋದೇತುಂ। ದ್ವೇ ಪನ ಏಕತೋ ಹುತ್ವಾ ಪರಿಸ್ಸಮಞ್ಚೇವ ವಿನೋದೇನ್ತಿ ಪಾಲೇನ್ತಿ ಚಾತಿ।

ಫಸ್ಸೋ ದುತಿಯೋತಿ ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಾದಿ ಛಬ್ಬಿಧೋಪಿ ಫಸ್ಸೋ। ಏತೇಸು ಚತೂಸು ಆಹಾರೇಸು ದುತಿಯೋ ಆಹಾರೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ದೇಸನಾನಯೋ ಏವ ಚೇಸ। ತಸ್ಮಾ ಇಮಿನಾ ನಾಮ ಕಾರಣೇನ ದುತಿಯೋ ವಾ ತತಿಯೋ ವಾತಿ ಇದಮೇತ್ಥ ನ ಗವೇಸಿತಬ್ಬಂ। **ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾತಿ** ಚೇತನಾ ಏವ ವುಚ್ಚತಿ। **ವಿಞ್ಞಾಣನ್ತಿ** ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಚಿತ್ತಂ।

ಏತ್ಥಾಹ, ಯದಿ ಪಚ್ಚಯಟ್ಠೋ ಆಹಾರಟ್ಠೋ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಅಞ್ಞೇಸುಪಿ ಸತ್ತಾನಂ ಪಚ್ಚಯೇಸು ವಿಜ್ಜಮಾನೇಸು ಇಮೇಯೇವ ಚತ್ತಾರೋ ವುತ್ತಾತಿ? ವುಚ್ಚತೇ, ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಸನ್ತತಿಯಾ ವಿಸೇಸಪಚ್ಚಯತ್ತಾ। ವಿಸೇಸಪಚ್ಚಯೋ ಹಿ ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರಭಕ್ಖಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ರೂಪಕಾಯಸ್ಸ ಕಬಳೀಕಾರೋ ಆಹಾರೋ। ನಾಮಕಾಯೇ ವೇದನಾಯ ಫಸ್ಸೋ, ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾ, ನಾಮರೂಪಸ್ಸ ವಿಞ್ಞಾಣಂ। ಯಥಾಹ –

> “ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಯಂ ಕಾಯೋ ಆಹಾರಟ್ಠಿತಿಕೋ, ಆಹಾರಂ ಪಟಿಚ್ಚ ತಿಟ್ಠತಿ, ಅನಾಹಾರೋ ನೋ ತಿಟ್ಠತಿ। ತಥಾ ಫಸ್ಸಪಚ್ಚಯಾ ವೇದನಾ, ಸಙ್ಖಾರಪಚ್ಚಯಾ ವಿಞ್ಞಾಣಂ, ವಿಞ್ಞಾಣಪಚ್ಚಯಾ ನಾಮರೂಪ”ನ್ತಿ।

ಕೋ ಪನೇತ್ಥ ಆಹಾರೋ, ಕಿಂ ಆಹರತೀತಿ? ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರೋ ಓಜಟ್ಠಮಕರೂಪಾನಿ ಆಹರತಿ। ಫಸ್ಸಾಹಾರೋ ತಿಸ್ಸೋ ವೇದನಾ, ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾಹಾರೋ ತಯೋ ಭವೇ, ವಿಞ್ಞಾಣಾಹಾರೋ ಪಟಿಸನ್ಧಿನಾಮರೂಪನ್ತಿ।

ಕಥಂ? ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರೋ ತಾವ ಮುಖೇ ಠಪಿತಮತ್ತೋಯೇವ ಅಟ್ಠ ರೂಪಾನಿ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತಿ। ದನ್ತವಿಚುಣ್ಣಿತಂ ಪನ ಅಜ್ಝೋಹರಿಯಮಾನಂ ಏಕೇಕಂ ಸಿತ್ಥಂ ಅಟ್ಠಟ್ಠ ರೂಪಾನಿ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತಿಯೇವ। ಏವಂ ಓಜಟ್ಠಮಕರೂಪಾನಿ ಆಹರತಿ।

ಫಸ್ಸಾಹಾರೋ ಪನ ಸುಖವೇದನಿಯೋ ಫಸ್ಸೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ ಸುಖವೇದನಂ ಆಹರತಿ, ತಥಾ ದುಕ್ಖವೇದನಿಯೋ ದುಕ್ಖಂ, ಅದುಕ್ಖಮಸುಖವೇದನಿಯೋ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖನ್ತಿ ಏವಂ ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ಫಸ್ಸಾಹಾರೋ ತಿಸ್ಸೋ ವೇದನಾ ಆಹರತಿ।

ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾಹಾರೋ ಕಾಮಭವೂಪಗಂ ಕಮ್ಮಂ ಕಾಮಭವಂ ಆಹರತಿ, ರೂಪಾರೂಪಭವೂಪಗಾನಿ ತಂ ತಂ ಭವಂ। ಏವಂ ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾಹಾರೋ ತಯೋ ಭವೇ ಆಹರತಿ।

ವಿಞ್ಞಾಣಾಹಾರೋ ಪನ ಯೇ ಚ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕ್ಖಣೇ ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಕಾ ತಯೋ ಖನ್ಧಾ, ಯಾನಿ ಚ ತಿಸನ್ತತಿವಸೇನ ತಿಂಸರೂಪಾನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಸಹಜಾತಾದಿಪಚ್ಚಯನಯೇನ ತಾನಿ ಆಹರತೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಏವಂ ವಿಞ್ಞಾಣಾಹಾರೋ ಪಟಿಸನ್ಧಿನಾಮರೂಪಂ ಆಹರತೀತಿ।

ಏತ್ಥ ಚ ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾಹಾರೋ ತಯೋ ಭವೇ ಆಹರತೀತಿ ಸಾಸವಾ ಕುಸಲಾಕುಸಲಚೇತನಾವ ವುತ್ತಾ। ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿನಾಮರೂಪಂ ಆಹರತೀತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣಮೇವ ವುತ್ತಂ । ಅವಿಸೇಸೇನ ಪನ ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತತಂಸಮುಟ್ಠಾನಧಮ್ಮಾನಂ ಆಹರಣತೋ ಪೇತೇ **ಆಹಾರಾ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಏತೇಸು ಚತೂಸು ಆಹಾರೇಸು ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರೋ ಉಪತ್ಥಮ್ಭೇನ್ತೋ ಆಹಾರಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇತಿ। ಫಸ್ಸೋ ಫುಸನ್ತೋಯೇವ, ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾ ಆಯೂಹಮಾನಾವ। ವಿಞ್ಞಾಣಂ ವಿಜಾನನ್ತಮೇವ।

ಕಥಂ? ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರೋ ಹಿ ಉಪತ್ಥಮ್ಭೇನ್ತೋಯೇವ ಕಾಯಟ್ಠಪನೇನ ಸತ್ತಾನಂ ಠಿತಿಯಾ ಹೋತಿ। ಕಮ್ಮಜನಿತೋಪಿ ಹಿ ಅಯಂ ಕಾಯೋ ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರೇನ ಉಪತ್ಥಮ್ಭಿತೋ ದಸಪಿ ವಸ್ಸಾನಿ ವಸ್ಸಸತಮ್ಪಿ ಯಾವ ಆಯುಪರಿಮಾಣಂ ತಿಟ್ಠತಿ। ಯಥಾ ಕಿಂ? ಯಥಾ ಮಾತುಯಾ ಜನಿತೋಪಿ ದಾರಕೋ ಧಾತಿಯಾ ಥಞ್ಞಾದೀನಿ ಪಾಯೇತ್ವಾ ಪೋಸಿಯಮಾನೋವ ಚಿರಂ ತಿಟ್ಠತಿ, ಯಥಾ ಚುಪತ್ಥಮ್ಭೇನ ಉಪತ್ಥಮ್ಭಿತಗೇಹಂ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ –

> “ಯಥಾ ಮಹಾರಾಜ ಗೇಹೇ ಪತನ್ತೇ ಅಞ್ಞೇನ ದಾರುನಾ ಉಪತ್ಥಮ್ಭೇನ್ತಿ, ಅಞ್ಞೇನ ದಾರುನಾ ಉಪತ್ಥಮ್ಭಿತಂ ಸನ್ತಂ ಏವಂ ತಂ ಗೇಹಂ ನ ಪತತಿ, ಏವಮೇವ ಖೋ ಮಹಾರಾಜ ಅಯಂ ಕಾಯೋ ಆಹಾರಟ್ಠಿತಿಕೋ, ಆಹಾರಂ ಪಟಿಚ್ಚ ತಿಟ್ಠತೀ”ತಿ।

ಏವಂ ಕಬಳೀಕಾರೋ ಆಹಾರೋ ಉಪತ್ಥಮ್ಭೇನ್ತೋ ಆಹಾರಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇತಿ। ಏವಂ ಸಾಧೇನ್ತೋಪಿ ಚ ಕಬಳೀಕಾರೋ ಆಹಾರೋ ದ್ವಿನ್ನಂ ರೂಪಸನ್ತತೀನಂ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ ಆಹಾರಸಮುಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಚ ಉಪಾದಿನ್ನಸ್ಸ ಚ। ಕಮ್ಮಜಾನಂ ಅನುಪಾಲಕೋ ಹುತ್ವಾ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। ಆಹಾರಸಮುಟ್ಠಾನಾನಂ ಜನಕೋ ಹುತ್ವಾ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ।

ಫಸ್ಸೋ ಪನ ಸುಖಾದಿವತ್ಥುಭೂತಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಫುಸನ್ತೋಯೇವ ಸುಖಾದಿವೇದನಾಪವತ್ತನೇನ ಸತ್ತಾನಂ ಠಿತಿಯಾ ಹೋತಿ। ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾ ಕುಸಲಾಕುಸಲಕಮ್ಮವಸೇನ ಆಯೂಹಮಾನಾಯೇವ ಭವಮೂಲನಿಪ್ಫಾದನತೋ ಸತ್ತಾನಂ ಠಿತಿಯಾ ಹೋತಿ। ವಿಞ್ಞಾಣಂ ವಿಜಾನನ್ತಮೇವ ನಾಮರೂಪಪ್ಪವತ್ತನೇನ ಸತ್ತಾನಂ ಠಿತಿಯಾ ಹೋತಿ।

ಏವಂ ಉಪತ್ಥಮ್ಭನಾದಿವಸೇನ ಆಹಾರಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧಯಮಾನೇಸು ಪನೇತೇಸು ಚತ್ತಾರಿ ಭಯಾನಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾನಿ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ, ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರೇ ನಿಕನ್ತಿಯೇವ ಭಯಂ, ಫಸ್ಸೇ ಉಪಗಮನಮೇವ, ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾಯ ಆಯೂಹನಮೇವ, ವಿಞ್ಞಾಣೇ ಅಭಿನಿಪಾತೋಯೇವ ಭಯನ್ತಿ। ಕಿಂ ಕಾರಣಾ? ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರೇ ಹಿ ನಿಕನ್ತಿಂ ಕತ್ವಾ ಸೀತಾದೀನಂ ಪುರೇಕ್ಖತಾ ಸತ್ತಾ ಆಹಾರತ್ಥಾಯ ಮುದ್ದಾಗಣನಾದಿಕಮ್ಮಾನಿ ಕರೋನ್ತಾ ಅನಪ್ಪಕಂ ದುಕ್ಖಂ ನಿಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಏಕಚ್ಚೇ ಚ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾಪಿ ವೇಜ್ಜಕಮ್ಮಾದಿಕಾಯ ಅನೇಸನಾಯ ಆಹಾರಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತಾ ದಿಟ್ಠೇಪಿ ಧಮ್ಮೇ ಗಾರಯ್ಹಾ ಹೋನ್ತಿ। ಸಮ್ಪರಾಯೇಪಿ ತಸ್ಸ ಸಙ್ಘಾಟಿಪಿ ಆದಿತ್ತಾ ಸಮ್ಪಜ್ಜಲಿತಾತಿಆದಿನಾ ಲಕ್ಖಣಸಂಯುತ್ತೇ ವುತ್ತನಯೇನ ಸಮಣಪೇತಾ ಹೋನ್ತಿ। ಇಮಿನಾವ ತಾವ ಕಾರಣೇನ ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರೇ ನಿಕನ್ತಿಯೇವ ಭಯನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಫಸ್ಸಂ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತಾಪಿ ಫಸ್ಸಸ್ಸಾದಿನೋ ಪರೇಸಂ ರಕ್ಖಿತಗೋಪಿತೇಸು ದಾರಾದೀಸು ಭಣ್ಡೇಸು ಅಪರಜ್ಝನ್ತಿ। ತೇ ಸಹ ಭಣ್ಡೇನ ಭಣ್ಡಸಾಮಿಕಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಖಣ್ಡಾಖಣ್ಡಿಕಂ ವಾ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಸಙ್ಕಾರಕೂಟೇಸು ಛಡ್ಡೇನ್ತಿ। ರಞ್ಞೋ ವಾ ನಿಯ್ಯಾತೇನ್ತಿ। ತತೋ ನೇ ರಾಜಾ ವಿವಿಧಾ ಕಮ್ಮಕಾರಣಾ ಕಾರಾಪೇತಿ। ಕಾಯಸ್ಸ ಚ ಭೇದಾ ದುಗ್ಗತಿ ನೇಸಂ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಾ ಹೋತಿ। ಇತಿ ಫಸ್ಸಸ್ಸಾದಮೂಲಕಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಮ್ಪಿ ಸಮ್ಪರಾಯಿಕಮ್ಪಿ ಭಯಂ ಸಬ್ಬಮಾಗತಮೇವ ಹೋತಿ। ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ಫಸ್ಸಾಹಾರೇ ಉಪಗಮನಮೇವ ಭಯನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಕುಸಲಾಕುಸಲಕಮ್ಮಾಯೂಹನೇನೇವ ಪನ ತಮ್ಮೂಲಕಂ ತೀಸು ಭವೇಸು ಭಯಂ ಸಬ್ಬಮಾಗತಂಯೇವ ಹೋತಿ। ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾಹಾರೇ ಆಯೂಹನಮೇವ ಭಯನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚ ಯಸ್ಮಿಂ ಯಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಅಭಿನಿಪತತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿನಾಮರೂಪಂ ಗಹೇತ್ವಾವ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ, ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ನಿಬ್ಬತ್ತೇ ಸಬ್ಬಭಯಾನಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಾನಿಯೇವ ಹೋನ್ತಿ, ತಮ್ಮೂಲಕತ್ತಾತಿ, ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ವಿಞ್ಞಾಣಾಹಾರೇ ಅಭಿನಿಪಾತೋಯೇವ ಭಯನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಏವಂ ಸಭಯೇಸು ಪನ ಇಮೇಸು ಆಹಾರೇಸು ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರೇ ನಿಕನ್ತಿಪರಿಯಾದಾನತ್ಥಂ "ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದ್ವೇ ಜಾಯಮ್ಪತಿಕಾ"ತಿಆದಿನಾ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೬೩) ನಯೇನ **ಪುತ್ತಮಂಸೂಪಮಂ** ದೇಸೇಸಿ। ಫಸ್ಸಾಹಾರೇ ನಿಕನ್ತಿಪರಿಯಾದಾನತ್ಥಂ "ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಗಾವೀ ನಿಚ್ಚಮ್ಮಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ **ನಿಚ್ಚಮ್ಮಗಾವೂಪಮಂ** ದೇಸೇಸಿ। ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾಹಾರೇ ನಿಕನ್ತಿಪರಿಯಾದಾನತ್ಥಂ "ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಙ್ಗಾರಕಾಸೂ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ **ಅಙ್ಗಾರಕಾಸೂಪಮಂ** ದೇಸೇಸಿ। ವಿಞ್ಞಾಣಾಹಾರೇ ನಿಕನ್ತಿಪರಿಯಾದಾನತ್ಥಂ "ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚೋರಂ ಆಗುಚಾರಿ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ **ಸತ್ತಿಸತಾಹತೂಪಮಂ** ದೇಸೇಸಿ।

ತತ್ರಾಯಂ ಭೂತಮತ್ಥಂ ಕತ್ವಾ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಅತ್ಥಯೋಜನಾ, ದ್ವೇ ಕಿರ ಜಾಯಮ್ಪತಿಕಾ ಪುತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿತ್ತೇನ ಪಾಥೇಯ್ಯೇನ ಯೋಜನಸತಿಕಂ ಕನ್ತಾರಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಿಂಸು। ತೇಸಂ ಪಞ್ಞಾಸ ಯೋಜನಾನಿ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಾಥೇಯ್ಯಂ ನಿಟ್ಠಾಸಿ। ತೇ ಖುಪ್ಪಿಪಾಸಾತುರಾ ವಿರಳಚ್ಛಾಯಾಯಂ ನಿಸೀದಿಂಸು। ತತೋ ಪುರಿಸೋ ಭರಿಯಂ ಆಹ "ಭದ್ದೇ ಇತೋ ಸಮನ್ತಾ ಪಞ್ಞಾಸ ಯೋಜನಾನಿ ಗಾಮೋ ವಾ ನಿಗಮೋ ವಾ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಯಂ ತಂ ಪುರಿಸೇನ ಕಾತಬ್ಬಂ ಬಹುಮ್ಪಿ ಕಸಿಗೋರಕ್ಖಾದಿಕಮ್ಮಂ, ನ ದಾನಿ ಸಕ್ಕಾ ತಂ ಮಯಾ ಕಾತುಂ, ಏಹಿ ಮಂ ಮಾರೇತ್ವಾ ಉಪಡ್ಢಮಂಸಂ ಖಾದಿತ್ವಾ ಉಪಡ್ಢಂ ಪಾಥೇಯ್ಯಂ ಕತ್ವಾ ಪುತ್ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಕನ್ತಾರಂ ನಿತ್ಥರಾಹೀ"ತಿ। ಸಾಪಿ ಆಹ "ಸಾಮಿ ಮಯಾ ದಾನಿ ಯಂ ತಂ ಇತ್ಥಿಯಾ ಕಾತಬ್ಬಂ ಬಹುಮ್ಪಿ ಸುತ್ತಕನ್ತನಾದಿಕಮ್ಮಂ, ತಂ

ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ಏಹಿ ಮಂ ಮಾರೇತ್ವಾ ಉಪಡ್ಢಮಂಸಂ ಖಾದಿತ್ವಾ ಉಪಡ್ಢಂ ಪಾಥೇಯ್ಯಂ ಕತ್ವಾ ಪುತ್ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಕನ್ತಾರಂ ನಿತ್ಥರಾಹೀ"ತಿ। ತತೋ ಸೋ ತಂ ಆಹ "ಭದ್ದೇ ಮಾತುಗಾಮಮರಣೇನ ದ್ವಿನ್ನಂ ಮರಣಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ನ ಹಿ ಮನ್ದೋ ಕುಮಾರೋ ಮಾತರಂ ವಿನಾ ಜೀವಿತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಯದಿ ಪನ ಮಯಂ ಜೀವಾಮ, ಪುನ ದಾರಕಂ ಲಭೇಯ್ಯಾಮ, ಹನ್ದ ದಾನಿ ಪುತ್ತಕಂ ಮಾರೇತ್ವಾ ಮಂಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕನ್ತಾರಂ ನಿತ್ಥರಾಮಾ"ತಿ।

ತತೋ ಮಾತಾ ಪುತ್ತಮಾಹ "ತಾತ ಪಿತು ಸನ್ತಿಕಂ ಗಚ್ಛಾಹೀ"ತಿ। ಸೋ ಅಗಮಾಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ಪಿತಾ "ಮಯಾ ಪುತ್ತಕಂ ಪೋಸೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಕಸಿಗೋರಕ್ಖಾದೀಹಿ ಅನಪ್ಪಕಂ ದುಕ್ಖಮನುಭೂತಂ, ನ ಸಕ್ಕೋಮಿ ಪುತ್ತಂ ಮಾರೇತುಂ, ತ್ವಂಯೇವ ತವ ಪುತ್ತಕಂ ಮಾರೇಹೀ"ತಿ ವತ್ವಾ "ತಾತ ಮಾತುಸನ್ತಿಕಮೇವ ಗಚ್ಛಾಹೀ"ತಿ ಆಹ। ಸೋ ಅಗಮಾಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ಮಾತಾಪಿ "ಮಯಾ ಪುತ್ತಂ ಪತ್ಥೇನ್ತಿಯಾ ಗೋವತಕುಕ್ಕುರವತದೇವತಾಯಾಚನಾದೀಹಿಪಿ ತಾವ ಅನಪ್ಪಕಂ ದುಕ್ಖಂ ಅನುಭೂತಂ, ಕೋ ಪನ ವಾದೋ ಕುಚ್ಛಿನಾ ಪರಿಹರನ್ತಿಯಾ? ನ ಸಕ್ಕಾಹಂ ಪುತ್ತಂ ಮಾರೇತು"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ "ತಾತ ಪಿತುಸನ್ತಿಕಂಯೇವ ಗಚ್ಛಾಹೀ"ತಿ ಆಹ। ಏವಂ ಸೋ ದ್ವಿನ್ನಂ ಅನ್ತರಾ ಗಚ್ಛನ್ತೋಯೇವ ಮತೋ। ತೇ ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಪರಿದೇವಿತ್ವಾ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಮಂಸಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಖಾದನ್ತಾ ಪಕ್ಕಮಿಂಸು। ತೇಸಂ ಸೋ ಪುತ್ತಮಂಸಾಹಾರೋ ನವಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಪಟಿಕುಲತ್ತಾ ನೇವ ದವಾಯ ಹೋತಿ, ನ ಮದಾಯ ನ ಮಣ್ಡನಾಯ ನ ವಿಭೂಸನಾಯ, ಕೇವಲಂ ಕನ್ತಾರನಿತ್ಥರಣತ್ಥಾಯೇವ ಹೋತಿ।

ಕತಮೇಹಿ ನವಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಪಟಿಕೂಲೋತಿ ಚೇ? ಸಜಾತಿಮಂಸತಾಯ ಞಾತಿಮಂಸತಾಯ ಪುತ್ತಮಂಸತಾಯ ಪಿಯಪುತ್ತಮಂಸತಾಯ ತರುಣಮಂಸತಾಯ ಆಮಕಮಂಸತಾಯ ಅಗೋರಸಮಂಸತಾಯ ಅಲೋಣತಾಯ ಅಧೂಪಿತತಾಯಾತಿ। ತಸ್ಮಾ ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರಂ ಏವಂ ಪುತ್ತಮಂಸಸದಿಸಂ ಪಸ್ಸತಿ , ಸೋ ತತ್ಥ ನಿಕನ್ತಿಂ ಪರಿಯಾದಿಯತಿ। ಅಯಂ ತಾವ **ಪುತ್ತಮಂಸೂಪಮಾಯಂ** ಅತ್ಥಯೋಜನಾ।

ನಿಚ್ಚಮ್ಮಗಾವೂಪಮಾಯಂ ಪನ ಯಥಾ ಸಾ ಗಾವೀ ಗೀವತೋ ಯಾವ ಖುರಾ, ತಾವ ಚಮ್ಮಂ ಉದ್ದಾಲೇತ್ವಾ ಮುತ್ತಾ ಯಂ ಯದೇವ ನಿಸ್ಸಾಯ ತಿಟ್ಠತಿ, ತತ್ಥ ಪಾಣಕೇಹಿ ಖಜ್ಜಮಾನಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸೇವಾಧಿಕರಣಂ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಫಸ್ಸೋಪಿ ಯಂ ಯದೇವ ವತ್ಥುಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ವಾ ನಿಸ್ಸಾಯ ತಿಟ್ಠತಿ, ತಂತಂವತ್ಥಾರಮ್ಮಣಸಮ್ಭವಸ್ಸ ವೇದಯಿತದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅಧಿಕರಣಮೇವ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಫಸ್ಸಾಹಾರಂ ಏವಂ ನಿಚ್ಚಮ್ಮಗಾವಿಸದಿಸಂ ಪಸ್ಸತಿ , ಸೋ ತತ್ಥ ನಿಕನ್ತಿಂ ಪರಿಯಾದಿಯತಿ, ಅಯಂ **ನಿಚ್ಚಮ್ಮಗಾವೂಪಮಾಯಂ** ಅತ್ಥಯೋಜನಾ।

ಅಙ್ಗಾರಕಾಸೂಪಮಾಯಂ ಪನ ಯಥಾ ಸಾ ಅಙ್ಗಾರಕಾಸು, ಏವಂ ಮಹಾಪರಿಳಾಹಟ್ಠೇನ ತಯೋ ಭವಾ। ಯಥಾ ನಾನಾಬಾಹಾಸು ಗಹೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ಉಪಕಡ್ಢಕಾ ದ್ವೇ ಪುರಿಸಾ, ಏವಂ ಭವೇಸು ಉಪಕಡ್ಢನಟ್ಠೇನ ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾ। ತಸ್ಮಾ ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾಹಾರಂ ಏವಂ ಅಙ್ಗಾರಕಾಸೂಪಕಡ್ಢಕಪುರಿಸಸದಿಸಂ ಪಸ್ಸತಿ, ಸೋ ತತ್ಥ ನಿಕನ್ತಿಂ ಪರಿಯಾದಿಯತಿ, ಅಯಂ **ಅಙ್ಗಾರಕಾಸೂಪಮಾಯಂ** ಅತ್ಥಯೋಜನಾ।

ಸತ್ತಿಸತಾಹತೂಪಮಾಯಂ ಪನ ಯೇನ ಸೋ ಪುರಿಸೋ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯೇ ಸತ್ತಿಸತೇನ ಹಞ್ಞತಿ, ತಮಸ್ಸ ಸರೀರೇ ವಣಮುಖಸತಂ ಕತ್ವಾ ಅನ್ತರಾ ಅಟ್ಠತ್ವಾ ವಿನಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಅಪರಭಾಗೇಯೇವ ಪತತಿ, ಏವಂ ಇತರಾನಿ ದ್ವೇ ಸತ್ತಿಸತಾನಿ, ಏವಮಸ್ಸ ಪತಿತೋಕಾಸೇ ಅಪತಿತ್ವಾ ಅಪತಿತ್ವಾ ಗತಾಹಿ ಸತ್ತೀಹಿ ಸಬ್ಬಸರೀರಂ ಛಿದ್ದಾವಛಿದ್ದಮೇವ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ಏಕವಣಮುಖೇಪಿ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪಮಾಣಂ ನತ್ಥಿ, ಕೋ ಪನ ವಾದೋ ತೀಸು ವಣಮುಖಸತೇಸು? ತತ್ಥ ಸತ್ತಿನಿಪಾತಕಾಲೋ ವಿಯ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣನಿಬ್ಬತ್ತಕಾಲೋ। ವಣಮುಖಜನನಂ ವಿಯ ಖನ್ಧಜನನಂ। ವಣಮುಖೇಸು ದುಕ್ಖವೇದನುಪ್ಪಾದೋ ವಿಯ ಜಾತೇಸು ಖನ್ಧೇಸು ವಟ್ಟಮೂಲಕನಾನಾವಿಧದುಕ್ಖುಪ್ಪಾದೋ। ಅಪರೋ ನಯೋ, ಆಗುಚಾರೀ ಪುರಿಸೋ ವಿಯ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣಂ। ತಸ್ಸ ಸತ್ತಿಘಾತೇಹಿ ಉಪ್ಪನ್ನವಣಮುಖಾನಿ ವಿಯ ವಿಞ್ಞಾಣಪಚ್ಚಯಾ ನಾಮರೂಪಂ। ವಣಮುಖಪಚ್ಚಯಾ ತಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ

ಕಕ್ಖಳದುಕ್ಖುಪ್ಪಾದೋ ವಿಯ ನಾಮರೂಪಪಚ್ಚಯಾ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ದ್ವತ್ತಿಂಸಕಮ್ಮಕಾರಣಅಟ್ಠನವುತಿರೋಗಾದಿವಸೇನ ನಾನಪ್ಪಕಾರಕದುಕ್ಖುಪ್ಪಾದೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ತಸ್ಮಾ ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ವಿಞ್ಞಾಣಾಹಾರಂ ಏವಂ ಸತ್ತಿಸತಾಹತಸದಿಸಂ ಪಸ್ಸತಿ। ಸೋ ತತ್ಥ ನಿಕನ್ತಿಂ ಪರಿಯಾದಿಯತಿ, ಅಯಂ **ಸತ್ತಿಸತಾಹತೂಪಮಾಯಂ** ಅತ್ಥಯೋಜನಾ।

ಸೋ ಏವಂ ಇಮೇಸು ಆಹಾರೇಸು ನಿಕನ್ತಿಂ ಪರಿಯಾದಿಯನ್ತೋ ಚತ್ತಾರೋಪಿ ಆಹಾರೇ ಪರಿಜಾನಾತಿ, ಯೇಸು ಪರಿಞ್ಞಾತೇಸು ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಪರಿಞ್ಞಾತಂ ವತ್ಥು ಪರಿಞ್ಞಾತಮೇವ ಹೋತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ –

“ಕಬಳೀಕಾರೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಹಾರೇ ಪರಿಞ್ಞಾತೇ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಿಕೋ ರಾಗೋ ಪರಿಞ್ಞಾತೋ ಹೋತಿ। ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಿಕೇ ರಾಗೇ ಪರಿಞ್ಞಾತೇ ನತ್ಥಿ ತಂ ಸಂಯೋಜನಂ, ಯೇನ ಸಂಯೋಜನೇನ ಸಂಯುತ್ತೋ ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಪುನ ಇಮಂ ಲೋಕಂ ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯ। ಫಸ್ಸೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಹಾರೇ ಪರಿಞ್ಞಾತೇ ತಿಸ್ಸೋ ವೇದನಾ ಪರಿಞ್ಞಾತಾ ಹೋನ್ತಿ। ತೀಸು ವೇದನಾಸು ಪರಿಞ್ಞಾತಾಸು ಅರಿಯಸಾವಕಸ್ಸ ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಉತ್ತರಿಕರಣೀಯನ್ತಿ ವದಾಮಿ। ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾಯ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಹಾರೇ ಪರಿಞ್ಞಾತೇ ತಿಸ್ಸೋ ತಣ್ಹಾ ಪರಿಞ್ಞಾತಾ ಹೋನ್ತಿ। ತೀಸು ತಣ್ಹಾಸು ಪರಿಞ್ಞಾತಾಸು ಅರಿಯಸಾವಕಸ್ಸ ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಉತ್ತರಿಕರಣೀಯನ್ತಿ ವದಾಮಿ। ವಿಞ್ಞಾಣೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಹಾರೇ ಪರಿಞ್ಞಾತೇ ನಾಮರೂಪಂ ಪರಿಞ್ಞಾತಂ ಹೋತಿ। ನಾಮರೂಪೇ ಪರಿಞ್ಞಾತೇ ಅರಿಯಸಾವಕಸ್ಸ ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಉತ್ತರಿಕರಣೀಯನ್ತಿ ವದಾಮೀ”ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೬೩)।

ತಣ್ಹಾಸಮುದಯಾ ಆಹಾರಸಮುದಯೋತಿ ಪುರಿಮತಣ್ಹಾಸಮುದಯಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಾನಂ ಆಹಾರಾನಂ ಸಮುದಯೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಥಂ? ಪಟಿಸನ್ಧಿಕ್ಖಣೇ ಹಿ ತಿಸನ್ತತಿವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಸಮತಿಂಸರೂಪಬ್ಭನ್ತರೇ ಜಾತಾ ಓಜಾ ಅತ್ಥಿ। ಅಯಂ ತಣ್ಹಾಪಚ್ಚಯಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ ಉಪಾದಿನ್ನಕಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರೋ। ಪಟಿಸನ್ಧಿಚಿತ್ತಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಪನ ಫಸ್ಸಚೇತನಾ ಸಯಞ್ಚ ಚಿತ್ತಂ ವಿಞ್ಞಾಣನ್ತಿ ಇಮೇ ತಣ್ಹಾಪಚ್ಚಯಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ ಉಪಾದಿನ್ನಕಫಸ್ಸಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾ ವಿಞ್ಞಾಣಾಹಾರಾತಿ। ಏವಂ ತಾವ ಪುರಿಮತಣ್ಹಾಸಮುದಯಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಾನಂ ಆಹಾರಾನಂ ಸಮುದಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಯಸ್ಮಾ ಪನಿಧ ಉಪಾದಿನ್ನಕಾಪಿ ಅನುಪಾದಿನ್ನಕಾಪಿ ಆಹಾರಾ ಮಿಸ್ಸೇತ್ವಾ ಕಥಿತಾ, ತಸ್ಮಾ ಅನುಪಾದಿನ್ನಕಾನಮ್ಪಿ ಏವಂ ತಣ್ಹಾಸಮುದಯಾ ಆಹಾರಸಮುದಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ । ಅಟ್ಠಲೋಭಸಹಗತಚಿತ್ತಸಮುಟ್ಠಿತೇಸು ಹಿ ರೂಪೇಸು ಓಜಾ ಅತ್ಥಿ, ಅಯಂ ಸಹಜಾತತಣ್ಹಾಪಚ್ಚಯಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ ಅನುಪಾದಿನ್ನಕಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರೋ। ಲೋಭಸಹಗತಚಿತ್ತಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಪನ ಫಸ್ಸಚೇತನಾ ಸಯಞ್ಚ ಚಿತ್ತಂ ವಿಞ್ಞಾಣನ್ತಿ ಇಮೇ ತಣ್ಹಾಪಚ್ಚಯಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ ಅನುಪಾದಿನ್ನಕಫಸ್ಸಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾ ವಿಞ್ಞಾಣಾಹಾರಾತಿ।

ತಣ್ಹಾನಿರೋಧಾ ಆಹಾರನಿರೋಧೋತಿ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಉಪಾದಿನ್ನಕಾನಞ್ಚ ಅನುಪಾದಿನ್ನಕಾನಞ್ಚ ಆಹಾರಾನಂ ಪಚ್ಚಯಭೂತಾಯ ತಣ್ಹಾಯ ನಿರೋಧೇನ ಆಹಾರನಿರೋಧೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ಅಯಂ ಪನ ವಿಸೇಸೋ, ಇಧ ಚತ್ತಾರಿಪಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಸರೂಪೇನೇವ ವುತ್ತಾನಿ। ಯಥಾ ಚ ಇಧ, ಏವಂ ಇತೋ ಉತ್ತರಿಮ್ಪಿ ಸಬ್ಬವಾರೇಸೂತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅಸಮ್ಮುಯ್ಹನ್ತೇನ ಸಚ್ಚಾನಿ ಉದ್ಧರಿತಬ್ಬಾನಿ। ಸಬ್ಬವಾರೇಸು ಚ “ಏತ್ತಾವತಾಪಿ ಖೋ ಆವುಸೋ”ತಿ ಇದಂ ದೇಸನಾನಿಯ್ಯಾತನಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ದೇಸಿತಧಮ್ಮವಸೇನ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ತಸ್ಸ ಇಧ ತಾವ ಅಯಂ ಯೋಜನಾ **ಏತ್ತಾವತಾಪೀತಿ** ಇಮಾಯ ಆಹಾರದೇಸನಾಯ ವುತ್ತಮನಸಿಕಾರಪ್ಪಟಿವೇಧವಸೇನಾಪೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥಾಪಿ।

ಆಹಾರವಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಚ್ಚವಾರವಣ್ಣನಾ

೬೧. ಇದಾನಿ "ಸಾಧಾವುಸೋ"ತಿ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಥೇರಸ್ಸ ಭಾಸಿತಂ ಅಭಿನನ್ದಿತ್ವಾ ಅನುಮೋದಿತ್ವಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಉತ್ತರಿಮ್ಪಿ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿಂಸು। ಥೇರೋ ಚ ನೇಸಂ ಅಞ್ಞೇನಪಿ ಪರಿಯಾಯೇನ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ಏಸ ನಯೋ ಇತೋ ಪರೇಸುಪಿ ಸಬ್ಬವಾರೇಸು। ತಸ್ಮಾ ಇತೋ ಪರಂ ಏವರೂಪಾನಿ ವಚನಾನಿ ಅನಾಮಸಿತ್ವಾ ಯೇನ ಯೇನ ಪರಿಯಾಯೇನ ಬ್ಯಾಕರೋತಿ, ತಸ್ಸ ತಸ್ಸೇವ ಅತ್ಥಂ ವಣ್ಣಯಿಸ್ಸಾಮ। ಇಮಸ್ಸ ಪನ ವಾರಸ್ಸ ಸಙ್ಖೇಪದೇಸನಾಯಂ **ದುಕ್ಖಞ್ಚ ಪಜಾನಾತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ **ದುಕ್ಖ**ನ್ತಿ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ। ವಿತ್ಥಾರದೇಸನಾಯಂ ಪನ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** ಸಚ್ಚನಿದ್ದೇಸೇ ವುತ್ತಮೇವಾತಿ।

ಸಚ್ಚವಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಜರಾಮರಣವಾರವಣ್ಣನಾ

೬೨. ಇತೋ ಪರಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದವಸೇನ ದೇಸನಾ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಜರಾಮರಣವಾರೇ ತಾವ **ತೇಸಂ ತೇಸ**ನ್ತಿ ಅಯಂ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಅನೇಕೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಸಾಧಾರಣನಿದ್ದೇಸೋತಿ ಞಾತಬ್ಬೋ। ಯಾ ದೇವದತ್ತಸ್ಸ ಜರಾ, ಯಾ ಸೋಮದತ್ತಸ್ಸ ಜರಾತಿ ಏವಞ್ಹಿ ದಿವಸಮ್ಪಿ ಕಥೇನ್ತಸ್ಸ ನೇವ ಸತ್ತಾ ಪರಿಯಾದಾನಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಇಮೇಹಿ ಪನ ದ್ವೀಹಿ ಪದೇಹಿ ನ ಕೋಚಿ ಸತ್ತೋ ಅಪರಿಯಾದಿನ್ನೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ "ಅಯಂ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಅನೇಕೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಸಾಧಾರಣನಿದ್ದೇಸೋ"ತಿ।

ತಮ್ಹಿ ತಮ್ಹೀತಿ ಅಯಂ ಗತಿಜಾತಿವಸೇನ ಅನೇಕೇಸಂ ನಿಕಾಯಾನಂ ಸಾಧಾರಣನಿದ್ದೇಸೋ। **ಸತ್ತನಿಕಾಯೇ**ತಿ ಸಾಧಾರಣನಿದ್ದೇಸೇನ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಸ್ಸ ಸರೂಪನಿದಸ್ಸನಂ। **ಜರಾ ಜೀರಣತಾ**ತಿಆದೀಸು ಪನ **ಜರಾ**ತಿ ಸಭಾವನಿದ್ದೇಸೋ। **ಜೀರಣತಾ**ತಿ ಆಕಾರನಿದ್ದೇಸೋ। **ಖಣ್ಡಿಚ್ಚ**ನ್ತಿಆದಯೋ ಕಾಲಾತಿಕ್ಕಮೇ ಕಿಚ್ಚನಿದ್ದೇಸಾ। ಪಚ್ಛಿಮಾ ದ್ವೇ ಪಕತಿನಿದ್ದೇಸಾ। ಅಯಞ್ಹಿ **ಜರಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪದೇನ ಸಭಾವತೋ ದೀಪಿತಾ, ತೇನಸ್ಸಾಯಂ ಸಭಾವನಿದ್ದೇಸೋ। **ಜೀರಣತಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಆಕಾರತೋ। ತೇನಸ್ಸಾಯಂ ಆಕಾರನಿದ್ದೇಸೋ। **ಖಣ್ಡಿಚ್ಚ**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಕಾಲಾತಿಕ್ಕಮೇ ದನ್ತನಖಾನಂ ಖಣ್ಡಿತಭಾವಕರಣಕಿಚ್ಚತೋ। **ಪಾಲಿಚ್ಚ**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಕೇಸಲೋಮಾನಂ ಪಲಿತಭಾವಕರಣಕಿಚ್ಚತೋ। **ವಲಿತ್ತಚತಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಮಂಸಂ ಮಿಲಾಪೇತ್ವಾ ತಚೇ ವಲಿತ್ತಭಾವಕರಣಕಿಚ್ಚತೋ ದೀಪಿತಾ। ತೇನಸ್ಸಾ ಇಮೇ **ಖಣ್ಡಿಚ್ಚ**ನ್ತಿಆದಯೋ ತಯೋ ಕಾಲಾತಿಕ್ಕಮೇ ಕಿಚ್ಚನಿದ್ದೇಸಾ। ತೇಹಿ ಇಮೇಸಂ ವಿಕಾರಾನಂ ದಸ್ಸನವಸೇನ ಪಾಕಟೀಭೂತಾ ಪಾಕಟಜರಾ ದಸ್ಸಿತಾ। ಯಥೇವ ಹಿ ಉದಕಸ್ಸ ವಾ ಅಗ್ಗಿನೋ ವಾ ವಾತಸ್ಸ ವಾ ತಿಣರುಕ್ಖಾದೀನಂ ಸಮ್ಭಗ್ಗಪಲಿಭಗ್ಗತಾಯ ವಾ ಝಾಮತಾಯ ವಾ ಗತಮಗ್ಗೋ ಪಾಕಟೋ ಹೋತಿ, ನ ಚ ಸೋ ಗತಮಗ್ಗೋ ತಾನೇವ ಉದಕಾದೀನಿ, ಏವಮೇವ ಜರಾಯ ದನ್ತಾದೀಸು ಖಣ್ಡಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ಗತಮಗ್ಗೋ ಪಾಕಟೋ, ಚಕ್ಖುಂ ಉಮ್ಮೀಲೇತ್ವಾಪಿ ಗಯ್ಹತಿ। ನ ಚ ಖಣ್ಡಿಚ್ಚಾದೀನೇವ ಜರಾ, ನ ಹಿ ಜರಾ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ ಹೋತಿ।

ಆಯುನೋ ಸಂಹಾನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಪರಿಪಾಕೋತಿ ಇಮೇಹಿ ಪನ ಪದೇಹಿ ಕಾಲಾತಿಕ್ಕಮೇಯೇವ ಅಭಿಬ್ಯತ್ತತಾಯ ಆಯುಕ್ಖಯಚಕ್ಖಾದಿಇನ್ದ್ರಿಯಪರಿಪಾಕಸಞ್ಞಿತಾಯ ಪಕತಿಯಾ ದೀಪಿತಾ। ತೇನಸ್ಸಿಮೇ ಪಚ್ಛಿಮಾ ದ್ವೇ ಪಕತಿನಿದ್ದೇಸಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಜರಂ ಪತ್ತಸ್ಸ ಆಯು ಹಾಯತಿ, ತಸ್ಮಾ ಜರಾ "ಆಯುನೋ ಸಂಹಾನೀ"ತಿ ಫಲೂಪಚಾರೇನ ವುತ್ತಾ । ಯಸ್ಮಾ ಚ ದಹರಕಾಲೇ ಸುಪ್ಪಸನ್ನಾನಿ ಸುಖುಮಮ್ಪಿ ಅತ್ತನೋ ವಿಸಯಂ ಸುಖೇನೇವ ಗಣ್ಹನಸಮತ್ಥಾನಿ ಚಕ್ಖಾದೀನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಜರಂ ಪತ್ತಸ್ಸ ಪರಿಪಕ್ಕಾನಿ ಆಲುಳಿತಾನಿ ಅವಿಸದಾನಿ ಓಳಾರಿಕಮ್ಪಿ ಅತ್ತನೋ ವಿಸಯಂ ಗಹೇತುಂ ಅಸಮತ್ಥಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಪರಿಪಾಕೋ"ತಿಪಿ ಫಲೂಪಚಾರೇನೇವ ವುತ್ತಾ। ಸಾ ಪನಾಯಂ ಏವಂ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಜರಾ ಪಾಕಟಾ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾತಿ ದುವಿಧಾ ಹೋತಿ।

ತತ್ಥ ದನ್ತಾದೀಸು ಖಣ್ಡಭಾವಾದಿದಸ್ಸನತೋ ರೂಪಧಮ್ಮೇಸು ಜರಾ **ಪಾಕಟಜರಾ** ನಾಮ। ಅರೂಪಧಮ್ಮೇಸು ಪನ ತಾದಿಸಸ್ಸ ವಿಕಾರಸ್ಸ ಅದಸ್ಸನತೋ **ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಜರಾ** ನಾಮ। ತತ್ಥ ಯ್ವಾಯಂ ಖಣ್ಡಾದಿಭಾವೋ ದಿಸ್ಸತಿ, ಸೋ ತಾದಿಸಾನಂ ದನ್ತಾದೀನಂ

ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯತ್ತಾ ವಣ್ಣೋಯೇವ, ತಂ ಚಕ್ಖುನಾ ದಿಸ್ವಾ ಮನೋದ್ವಾರೇನ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ "ಇಮೇ ದನ್ತಾ ಜರಾಯ ಪಹಟಾ"ತಿ ಜರಂ ಜಾನಾತಿ ಉದಕಟ್ಠಾನೇ ಬದ್ಧಾನಿ ಗೋಸೀಸಾದೀನಿ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಹೇಟ್ಠಾ ಉದಕಸ್ಸ ಅತ್ಥಿಭಾವಂ ಜಾನನಂ ವಿಯ। ಪುನ ಅವೀಚಿ ಸವೀಚೀತಿ ಏವಮ್ಪಿ ದುವಿಧಾ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಮಣಿಕನಕರಜತಪವಾಳಸೂರಿಯಾದೀನಂ ಮನ್ದದಸಕಾದೀಸು ಪಾಣೀನಂ ವಿಯ ಪುಪ್ಫಫಲಪಲ್ಲವಾದೀಸು ಚ ಅಪಾಣೀನಂ ವಿಯ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ವಣ್ಣವಿಸೇಸಾದೀನಂ ದುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯತ್ತಾ ಜರಾ **ಅವೀಚಿಜರಾ** ನಾಮ, ನಿರನ್ತರಜರಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತೋ ಅಞ್ಞೇಸು ಪನ ಯಥಾವುತ್ತೇಸು ಅನ್ತರನ್ತರಾ ವಣ್ಣವಿಸೇಸಾದೀನಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯತ್ತಾ ಜರಾ **ಸವೀಚಿಜರಾ** ನಾಮಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಇತೋ ಪರಂ, **ತೇಸಂ ತೇಸ**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಚುತಿ ಚವನತಾ**ತಿಆದೀಸು ಪನ **ಚುತೀ**ತಿ ಚವನಕವಸೇನ ವುಚ್ಚತಿ, ಏಕಚತುಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾನಂ ಸಾಮಞ್ಞವಚನಮೇತಂ। **ಚವನತಾ**ತಿ ಭಾವವಚನೇನ ಲಕ್ಖಣನಿದಸ್ಸನಂ। **ಭೇದೋ**ತಿ ಚುತಿಕ್ಖನ್ಧಾನಂ ಭಙ್ಗುಪ್ಪತ್ತಿಪರಿದೀಪನಂ। **ಅನ್ತರಧಾನ**ನ್ತಿ ಘಟಸ್ಸೇವ ಭಿನ್ನಸ್ಸ ಭಿನ್ನಾನಂ ಚುತಿಕ್ಖನ್ಧಾನಂ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಪರಿಯಾಯೇನ ಠಾನಾಭಾವಪರಿದೀಪನಂ। **ಮಚ್ಚು ಮರಣ**ನ್ತಿ ಮಚ್ಚುಸಙ್ಖಾತಂ ಮರಣಂ। ತೇನ **ಸಮುಚ್ಛೇದಮರಣಾ**ದೀನಿ ನಿಸೇಧೇತಿ। **ಕಾಲೋ** ನಾಮ ಅನ್ತಕೋ, ತಸ್ಸ ಕಿರಿಯಾತಿ **ಕಾಲಕಿರಿಯಾ**। ಏತೇನ ಲೋಕಸಮ್ಮುತಿಯಾ ಮರಣಂ ದೀಪೇತಿ।

ಇದಾನಿ ಪರಮತ್ಥೇನ ದೀಪೇತುಂ, **ಖನ್ಧಾನಂ ಭೇದೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಪರಮತ್ಥೇನ ಹಿ ಖನ್ಧಾಯೇವ ಭಿಜ್ಜನ್ತಿ, ನ ಸತ್ತೋ ನಾಮ ಕೋಚಿ ಮರತಿ। ಖನ್ಧೇಸು ಪನ ಭಿಜ್ಜಮಾನೇಸು ಸತ್ತೋ ಮರತಿ, ಭಿನ್ನೇಸು ಮತೋತಿ ವೋಹಾರೋ ಹೋತಿ।

ಏತ್ಥ ಚ ಚತುವೋಕಾರವಸೇನ ಖನ್ಧಾನಂ ಭೇದೋ, ಏಕವೋಕಾರವಸೇನ ಕಳೇವರಸ್ಸ ನಿಕ್ಖೇಪೋ। ಚತುವೋಕಾರವಸೇನ ವಾ ಖನ್ಧಾನಂ ಭೇದೋ, ಸೇಸದ್ವಯವಸೇನ ಕಳೇವರಸ್ಸ ನಿಕ್ಖೇಪೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಕಸ್ಮಾ? ಭವದ್ವಯೇಪಿ ರೂಪಕಾಯಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಕಳೇವರಸ್ಸ ಸಮ್ಭವತೋ। ಅಥ ವಾ ಯಸ್ಮಾ ಚ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾದೀಸು ಖನ್ಧಾ ಭಿಜ್ಜನ್ತೇವ, ನ ಕಿಞ್ಚಿ ನಿಕ್ಖಿಪನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತೇಸಂ ವಸೇನ ಖನ್ಧಾನಂ ಭೇದೋ, ಮನುಸ್ಸಾದೀಸು ಕಳೇವರಸ್ಸ ನಿಕ್ಖೇಪೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಕಳೇವರಸ್ಸ ನಿಕ್ಖೇಪಕಾರಣತೋ ಮರಣಂ ಕಳೇವರಸ್ಸ ನಿಕ್ಖೇಪೋತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಇತಿ ಅಯಞ್ಚ ಜರಾ ಇದಞ್ಚ ಮರಣಂ। ಇದಂ ವುಚ್ಚತಾವುಸೋತಿ ಇದಂ ಉಭಯಮ್ಪಿ ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ ಜರಾಮರಣನ್ತಿ ಕಥೀಯತಿ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ।

ಜರಾಮರಣವಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಜಾತಿವಾರವಣ್ಣನಾ

೯೩. ಜಾತಿವಾರೇ **ಜಾತಿ ಸಞ್ಜಾತೀ**ತಿಆದೀಸು ಜಾಯನಟ್ಠೇನ **ಜಾತಿ,** ಸಾ ಅಪರಿಪುಣ್ಣಾಯತನವಸೇನ ಯುತ್ತಾ। ಸಞ್ಜಾಯನಟ್ಠೇನ **ಸಞ್ಜಾತಿ,** ಸಾ ಪರಿಪುಣ್ಣಾಯತನವಸೇನ ಯುತ್ತಾ। ಓಕ್ಕಮನಟ್ಠೇನ **ಓಕ್ಕನ್ತಿ,** ಸಾ ಅಣ್ಡಜಜಲಾಬುಜವಸೇನ ಯುತ್ತಾ। ತೇ ಹಿ ಅಣ್ಡಕೋಸಞ್ಚ ವತ್ಥಿಕೋಸಞ್ಚ ಓಕ್ಕಮನ್ತಾ ಪವಿಸನ್ತಾ ವಿಯ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತನಟ್ಠೇನ **ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿ,** ಸಾ ಸಂಸೇದಜಓಪಪಾತಿಕವಸೇನ ಯುತ್ತಾ, ತೇ ಹಿ ಪಾಕಟಾಯೇವ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ। ಅಯಂ ತಾವ ವೋಹಾರದೇಸನಾ।

ಇದಾನಿ ಪರಮತ್ಥದೇಸನಾ ಹೋತಿ। ಖನ್ಧಾಯೇವ ಹಿ ಪರಮತ್ಥತೋ ಪಾತುಭವನ್ತಿ, ನ ಸತ್ತೋ। ತತ್ಥ ಚ **ಖನ್ಧಾನ**ನ್ತಿ ಏಕವೋಕಾರಭವೇ ಏಕಸ್ಸ ಚತುವೋಕಾರಭವೇ ಚತುನ್ನಂ ಪಞ್ಚವೋಕಾರಭವೇ ಪಞ್ಚನ್ನಮ್ಪಿ ಗಹಣಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಪಾತುಭಾವೋ**ತಿ ಉಪ್ಪತ್ತಿ। **ಆಯತನಾನ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ತತ್ರ ತತ್ರ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾಯತನವಸೇನೇವ ಸಙ್ಗಹೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಪಟಿಲಾಭೋ**ತಿ ಸನ್ತತಿಯಂ ಪಾತುಭಾವೋಯೇವ। ಪಾತುಭವನ್ತಾನೇವ ಹಿ ತಾನಿ ಪಟಿಲದ್ಧಾನಿ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ। **ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಾವುಸೋ ಜಾತೀ**ತಿ ಇಮಿನಾ

ಪದೇನ ವೋಹಾರತೋ ಪರಮತ್ಥತೋ ಚ ದೇಸಿತಾಯ ಜಾತಿಯಾ ನಿಗಮನಂ ಕರೋತೀತಿ। **ಭವಸಮುದಯಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಜಾತಿಯಾ ಪಚ್ಚಯಭೂತೋ ಕಮ್ಮಭವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ।

ಜಾತಿವಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಭವವಾರವಣ್ಣನಾ

೯೪. ಭವವಾರೇ **ಕಾಮಭವೋ**ತಿ ಕಮ್ಮಭವೋ ಚ ಉಪಪತ್ತಿಭವೋ ಚ। ತತ್ಥ **ಕಮ್ಮಭವೋ** ನಾಮ ಕಾಮಭವೂಪಗಂ ಕಮ್ಮಮೇವ। ತಞ್ಹಿ ಉಪಪತ್ತಿಭವಸ್ಸ ಕಾರಣತ್ತಾ ''ಸುಖೋ ಬುದ್ಧಾನಮುಪ್ಪಾದೋ (ಧ॰ ಪ॰ ೧೯೪) ದುಕ್ಖೋ ಪಾಪಸ್ಸ ಉಚ್ಚಯೋ''ತಿಆದೀನಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೧೧೭) ವಿಯ ಫಲವೋಹಾರೇನ ಭವೋತಿ ವುತ್ತಂ। **ಉಪಪತ್ತಿಭವೋ** ನಾಮ ತೇನ ಕಮ್ಮೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ ಉಪಾದಿನ್ನಕ್ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ। ತಞ್ಹಿ ತತ್ಥ ಭವತೀತಿ ಕತ್ವಾ **ಭವೋ**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏವಂ ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ಇದಂ ಕಮ್ಮಞ್ಚ ಉಪಪತ್ತಿ ಚ ಉಭಯಮ್ಪೇತಮಿಧ ''ಕಾಮಭವೋ''ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏಸ ನಯೋ **ರೂಪಾರೂಪಭವೇಸು**। **ಉಪಾದಾನಸಮುದಯಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಉಪಾದಾನಂ ಕುಸಲಕಮ್ಮಭವಸ್ಸ ಉಪನಿಸ್ಸಯವಸೇನೇವ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಭವಸ್ಸ ಉಪನಿಸ್ಸಯವಸೇನಪಿ ಸಹಜಾತಾದಿವಸೇನಪಿ। ಉಪಪತ್ತಿಭವಸ್ಸ ಪನ ಸಬ್ಬಸ್ಸಾಪಿ ಉಪನಿಸ್ಸಯವಸೇನೇವ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ।

ಭವವಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಉಪಾದಾನವಾರವಣ್ಣನಾ

೯೫. ಉಪಾದಾನವಾರೇ **ಕಾಮುಪಾದಾನ**ನ್ತಿಆದೀಸು ವತ್ಥುಕಾಮಂ ಉಪಾದಿಯತಿ ಏತೇನ, ಸಯಂ ವಾ ತಂ ಉಪಾದಿಯತೀತಿ **ಕಾಮುಪಾದಾನಂ**। ಕಾಮೋ ಚ ಸೋ ಉಪಾದಾನಞ್ಚಾತಿ ವಾ ಕಾಮುಪಾದಾನಂ। **ಉಪಾದಾನ**ನ್ತಿ ದಳ್ಹಗ್ಗಹಣಂ ವುಚ್ಚತಿ। ದಳ್ಹತ್ಥೋ ಹಿ ಏತ್ಥ ಉಪಸದ್ದೋ, ''ಉಪಾಯಾಸ ಉಪಕಟ್ಠಾ''ತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಿಕರಾಗಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ। ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನೇತಂ ''ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಕಾಮುಪಾದಾನಂ, ಯೋ ಕಾಮೇಸು ಕಾಮಚ್ಛನ್ದೋ''ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೨೨೦; ವಿಭ॰ ೯೩೮) ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ತಥಾ ದಿಟ್ಠಿ ಚ ಸಾ ಉಪಾದಾನಞ್ಚಾತಿ **ದಿಟ್ಠುಪಾದಾನಂ**। ಅಥ ವಾ ದಿಟ್ಠಿಂ ಉಪಾದಿಯತಿ, ಉಪಾದಿಯನ್ತಿ ವಾ ಏತೇನ ದಿಟ್ಠಿನ್ತಿ ದಿಟ್ಠುಪಾದಾನಂ। ಉಪಾದಿಯತಿ ಹಿ ಪುರಿಮದಿಟ್ಠಿಂ ಉತ್ತರದಿಟ್ಠಿ। ಉಪಾದಿಯನ್ತಿ ಚ ತಾಯ ದಿಟ್ಠಿಂ। ಯಥಾಹ ''ಸಸ್ಸತೋ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚ, ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚಂ ಮೋಘಮಞ್ಞ''ನ್ತಿಆದಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೭), ಸೀಲಬ್ಬತುಪಾದಾನಅತ್ತವಾದುಪಾದಾನವಜ್ಜಸ್ಸ ಸಬ್ಬದಿಟ್ಠಿಗತಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ। ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನೇತಂ ''ತತ್ಥ ಕತಮಂ ದಿಟ್ಠುಪಾದಾನಂ ನತ್ಥಿ ದಿನ್ನ''ನ್ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೨೨೦; ವಿಭ॰ ೯೩೮) ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ತಥಾ ಸೀಲಬ್ಬತಂ ಉಪಾದಿಯನ್ತಿ ಏತೇನ, ಸಯಂ ವಾ ತಂ ಉಪಾದಿಯತಿ, ಸೀಲಬ್ಬತಞ್ಚ ತಂ ಉಪಾದಾನಞ್ಚಾತಿ ವಾ **ಸೀಲಬ್ಬತುಪಾದಾನಂ**। ಗೋಸೀಲಗೋವತಾದೀನಿ ಹಿ ಏವಂ ಸುದ್ಧೀತಿ ಅಭಿನಿವೇಸತೋ ಸಯಮೇವ ಉಪಾದಾನಾನಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ। ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನೇತಂ ''ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಸೀಲಬ್ಬತುಪಾದಾನಂ, ಇತೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಸೀಲೇನ ಸುದ್ಧೀ''ತಿ ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಇದಾನಿ ವದನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ **ವಾದೋ**। ಉಪಾದಿಯನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಉಪಾದಾನಂ**। ಕಿಂ ವದನ್ತಿ, ಉಪಾದಿಯನ್ತಿ ವಾ? ಅತ್ತಾನಂ। ಅತ್ತನೋ ವಾದುಪಾದಾನಂ **ಅತ್ತವಾದುಪಾದಾನಂ**। ಅತ್ತವಾದಮತ್ತಮೇವ ವಾ ಅತ್ತಾತಿ ಉಪಾದಿಯತಿ ಏತೇನಾತಿ ಅತ್ತವಾದುಪಾದಾನಂ, ವೀಸತಿವತ್ಥುಕಾಯ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಯಾ ಏತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ। ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನೇತಂ

“ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಅತ್ತವಾದುಪಾದಾನಂ, ಇಧ ಅಸ್ಸುತವಾ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಅರಿಯಾನಂ ಅದಸ್ಸಾವೀ”ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೨೨೩) ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ತಣ್ಹಾಸಮುದಯಾತಿ ಏತ್ಥ ತಣ್ಹಾ ಕಾಮುಪಾದಾನಸ್ಸ ಉಪನಿಸ್ಸಯವಸೇನ ಅನನ್ತರಸಮನನ್ತರನತ್ಥಿವಿಗತಾಸೇವನವಸೇನ ವಾ ಪಚ್ಚಯೋ। ಅವಸೇಸಾನಂ ಪನ ಸಹಜಾತಾದಿವಸೇನಾಪಿ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ।

ಉಪಾದಾನವಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ತಣ್ಹಾವಾರವಣ್ಣನಾ

೯೭. ತಣ್ಹಾವಾರೇ **ರೂಪತಣ್ಹಾ...ಪೇ॰... ಧಮ್ಮತಣ್ಹಾ**ತಿ ಏವಂ ಚಕ್ಖುದ್ವಾರಾದೀಸು ಜವನವೀಥಿಯಂ ಪವತ್ತಾಯ ತಣ್ಹಾಯ “ಸೇಟ್ಠಿಪುತ್ತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪುತ್ತೋ”ತಿ ಏವಮಾದೀಸು ಪಿತಿತೋ ನಾಮಂ ವಿಯ ಪಿತಿಸದಿಸಾರಮ್ಮಣತೋ ನಾಮಂ। ಏತ್ಥ ಚ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಾ ತಣ್ಹಾ, ರೂಪೇ ತಣ್ಹಾತಿ **ರೂಪತಣ್ಹಾ**। ಸಾ ಕಾಮರಾಗಭಾವೇನ ರೂಪಂ ಅಸ್ಸಾದೇನ್ತೀ ಪವತ್ತಮಾನಾ **ಕಾಮತಣ್ಹಾ**। ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿಸಹಗತರಾಗಭಾವೇನ ರೂಪಂ ನಿಚ್ಚಂ ಧುವಂ ಸಸ್ಸತನ್ತಿ ಏವಂ ಅಸ್ಸಾದೇನ್ತೀ ಪವತ್ತಮಾನಾ **ಭವತಣ್ಹಾ**। ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿಸಹಗತರಾಗಭಾವೇನ ರೂಪಂ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜತಿ ವಿನಸ್ಸತಿ ಪೇಚ್ಚ ನ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಏವಂ ಅಸ್ಸಾದೇನ್ತೀ ಪವತ್ತಮಾನಾ **ವಿಭವತಣ್ಹಾ**ತಿ ಏವಂ ತಿವಿಧಾ ಹೋತಿ। ಯಥಾ ಚ ರೂಪತಣ್ಹಾ, ತಥಾ ಸದ್ದತಣ್ಹಾದಯೋಪೀತಿ ಏತಾನಿ ಅಟ್ಠಾರಸ ತಣ್ಹಾವಿಚರಿತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ತಾನಿ ಅಜ್ಝತ್ತರೂಪಾದೀಸು ಅಟ್ಠಾರಸ, ಬಹಿದ್ಧಾರೂಪಾದೀಸು ಅಟ್ಠಾರಸಾತಿ ಛತ್ತಿಂಸ। ಇತಿ ಅತೀತಾನಿ ಛತ್ತಿಂಸ, ಅನಾಗತಾನಿ ಛತ್ತಿಂಸ, ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾನಿ ಛತ್ತಿಂಸಾತಿ ಅಟ್ಠಸತಂ। “ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಸ್ಸುಪಾದಾಯ ‘ಅಸ್ಮೀ’ತಿ ಹೋತಿ , ‘ಇತ್ಥಸ್ಮೀ’ತಿ ಹೋತೀ”ತಿ (ವಿಭ॰ ೯೭೩-೯೭೪) ವಾ ಏವಮಾದೀನಾ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕರೂಪಾದಿನಿಸ್ಸಿತಾನಿ ಅಟ್ಠಾರಸ, “ಬಾಹಿರಸ್ಸುಪಾದಾಯ ‘ಇಮಿನಾ ಅಸ್ಮೀ’ತಿ ಹೋತಿ, ‘ಇಮಿನಾ ಇತ್ಥಸ್ಮೀ’ತಿ ಹೋತೀ”ತಿ ವಾ (ವಿಭ॰ ೯೭೫) ಏವಮಾದಿನಾ ಬಾಹಿರರೂಪಾದಿನಿಸ್ಸಿತಾನಿ ಅಟ್ಠಾರಸಾತಿ ಛತ್ತಿಂಸ। ಇತಿ ಅತೀತಾನಿ ಛತ್ತಿಂಸ, ಅನಾಗತಾನಿ ಛತ್ತಿಂಸ, ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾನಿ ಛತ್ತಿಂಸಾತಿ ಏವಮ್ಪಿ **ಅಟ್ಠಸತತಣ್ಹಾವಿಚರಿತಾನಿ** ಹೋನ್ತಿ। ಪುನ ಸಙ್ಗಹೇ ಕರೀಯಮಾನೇ ರೂಪಾದೀಸು ಆರಮ್ಮಣೇಸು ಛಳೇವ ತಣ್ಹಾಕಾಯಾ ತಿಸ್ಸೋಯೇವ ಕಾಮತಣ್ಹಾದಯೋ ಹೋನ್ತೀತಿ ಏವಂ –

> ನಿದ್ದೇಸತ್ಥೇನ ನಿದ್ದೇಸ-ವಿತ್ಥಾರಾ ವಿತ್ಥಾರಸ್ಸ ಚ।
> ಪುನ ಸಙ್ಗಹತೋ ತಣ್ಹಾ, ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬಾ ವಿಭಾವಿನಾತಿ॥

ವೇದನಾಸಮುದಯಾತಿ ಏತ್ಥ ಪನ **ವೇದನಾ**ತಿ ವಿಪಾಕವೇದನಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ಸಾ ಕಥಂ ಛಸು ದ್ವಾರೇಸು ತಣ್ಹಾಯ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತೀತಿ ಚೇ? ಅಸ್ಸಾದನೀಯತೋ। ಸುಖಾಯ ಹಿ ವೇದನಾಯ ಅಸ್ಸಾದನೇನ ಸತ್ತಾ ವೇದನಂ ಮಮಾಯನ್ತಾ ವೇದನಾಯ ತಣ್ಹಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ವೇದನಾರಾಗರತ್ತಾ ಹುತ್ವಾ ಚಕ್ಖುದ್ವಾರೇ ಇಟ್ಠಮೇವ ರೂಪಂ ಪತ್ಥೇನ್ತಿ, ಲದ್ಧಾ ಚ ನಂ ಅಸ್ಸಾದೇನ್ತಿ, ಆರಮ್ಮಣದಾಯಕಾನಞ್ಚ ಚಿತ್ತಕಾರಾದೀನಂ ಸಕ್ಕಾರಂ ಕರೋನ್ತಿ। ತಥಾ ಸೋತದ್ವಾರಾದೀಸು ಇಟ್ಠೇ ಚ ಸದ್ದಾದಯೋ ಪತ್ಥೇನ್ತಿ, ಲದ್ಧಾ ಚ ನೇ ಅಸ್ಸಾದೇನ್ತಿ, ಆರಮ್ಮಣದಾಯಕಾನಞ್ಚ ವೀಣಾವಾದಕ-ಗನ್ಧಿಕಸೂದ-ತನ್ತವಾಯ-ನಾನಾವಿಧಸಿಪ್ಪಸನ್ದಸ್ಸಕಾದೀನಂ ಸಕ್ಕಾರಂ ಕರೋನ್ತಿ। ಯಥಾ ಕಿಂ? ಯಥಾ ಪುತ್ತಸಿನೇಹೇನ ಪುತ್ತಂ ಮಮಾಯನ್ತಾ ಧಾತಿಯಾ ಸಕ್ಕಾರಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಸಪ್ಪಾಯಸಪ್ಪಿಖೀರಾದೀನಿಯೇವ ನಂ ಪಾಯೇನ್ತಿ ಚೇವ ಭೋಜೇನ್ತಿ ಚ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ತಣ್ಹಾವಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ವೇದನಾವಾರವಣ್ಣನಾ

೯೭. ವೇದನಾವಾರೇ **ವೇದನಾಕಾಯಾ**ತಿ ವೇದನಾಸಮೂಹಾ। **ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಜಾ ವೇದನಾ...ಪೇ॰... ಮನೋಸಮ್ಫಸ್ಸಜಾ ವೇದನಾ**ತಿ ಏತಂ ''ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಜಾ ವೇದನಾ ಅತ್ಥಿ ಕುಸಲಾ, ಅತ್ಥಿ ಅಕುಸಲಾ, ಅತ್ಥಿ ಅಬ್ಯಾಕತಾ''ತಿ (ವಿಭ॰ ೩೪) ಏವಂ ವಿಭಙ್ಗೇ ಆಗತತ್ತಾ ಚಕ್ಖುದ್ವಾರಾದೀಸು ಪವತ್ತಾನಂ ಕುಸಲಾಕುಸಲಾಬ್ಯಾಕತವೇದನಾನಂ ''ಸಾರಿಪುತ್ತೋ, ಮನ್ತಾಣಿಪುತ್ತೋ''ತಿ ಏವಮಾದೀಸು ಮಾತಿತೋ ನಾಮಂ ವಿಯ ಮಾತಿಸದಿಸವತ್ಥುತೋ ನಾಮಂ। ವಚನತ್ಥೋ ಪನೇತ್ಥ ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಹೇತು ಜಾತಾ ವೇದನಾ **ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಜಾ ವೇದನಾ**ತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। ಅಯಂ ತಾವೇತ್ಥ ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಿಕಕಥಾ । ವಿಪಾಕವಸೇನ ಪನ ಚಕ್ಖುದ್ವಾರೇ ದ್ವೇ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಾನಿ, ದ್ವೇ ಮನೋಧಾತುಯೋ, ತಿಸ್ಸೋ ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಧಾತುಯೋತಿ ಏತಾಹಿ ಸಮ್ಪಯುತ್ತವಸೇನ ವೇದನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಏಸ ನಯೋ ಸೋತದ್ವಾರಾದೀಸು। ಮನೋದ್ವಾರೇ ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಧಾತುಸಮ್ಪಯುತ್ತಾವ।

ಫಸ್ಸಸಮುದಯಾತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಪಞ್ಚದ್ವಾರೇ ಪಞ್ಚವತ್ಥುಕವೇದನಾನಂ ಸಹಜಾತಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಾದಿಸಮುದಯಾ ಸಮುದಯೋ ಹೋತಿ। ಅವಸೇಸಾನಂ ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಾದಯೋ ಉಪನಿಸ್ಸಯಾದಿವಸೇನ ಪಚ್ಚಯಾ। ಮನೋದ್ವಾರೇ ತದಾರಮ್ಮಣವೇದನಾನಂ ಅದ್ವಾರಿಕಾನಞ್ಚ ಪಟಿಸನ್ಧಿಭವಙ್ಗಚುತಿವೇದನಾನಂ ಸಹಜಾತಮನೋಸಮ್ಫಸ್ಸಸಮುದಯಾ ಸಮುದಯೋ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ವೇದನಾವಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಫಸ್ಸವಾರವಣ್ಣನಾ

೯೮. ಫಸ್ಸವಾರೇ **ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸೋ**ತಿ ಚಕ್ಖುಮ್ಹಿ ಸಮ್ಫಸ್ಸೋ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। **ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸೋ...ಪೇ॰... ಕಾಯಸಮ್ಫಸ್ಸೋ**ತಿ ಏತ್ತಾವತಾ ಚ ಕುಸಲಾಕುಸಲವಿಪಾಕಾ ಪಞ್ಚವತ್ಥುಕಾ ದಸ ಸಮ್ಫಸ್ಸಾ ವುತ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಮನೋಸಮ್ಫಸ್ಸೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಸೇಸಾ ಬಾವೀಸತಿ ಲೋಕಿಯವಿಪಾಕಮನಸಮ್ಪಯುತ್ತಫಸ್ಸಾ। **ಸಳಾಯತನಸಮುದಯಾ**ತಿ ಛನ್ನಂ ಚಕ್ಖಾದೀನಂ ಆಯತನಾನಂ ಸಮುದಯೇನ ಇಮಸ್ಸ ಛಬ್ಬಿಧಸ್ಸಾಪಿ ಸಮ್ಫಸ್ಸಸ್ಸ ಸಮುದಯೋ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ।

ಫಸ್ಸವಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಳಾಯತನವಾರವಣ್ಣನಾ

೯೯. ಸಳಾಯತನವಾರೇ **ಚಕ್ಖಾಯತನ**ನ್ತಿಆದೀಸು ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** ಖನ್ಧನಿದ್ದೇಸೇ ಚೇವ ಆಯತನನಿದ್ದೇಸೇ ಚ ವುತ್ತನಯಮೇವ। **ನಾಮರೂಪಸಮುದಯಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಯಂ ನಾಮಂ ಯಞ್ಚ ರೂಪಂ, ಯಞ್ಚ ನಾಮರೂಪಂ ಯಸ್ಸ ಆಯತನಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ವಸೇನ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದನಿದ್ದೇಸೇ ವುತ್ತನಯೇನ ನಾಮರೂಪಸಮುದಯಾ ಸಳಾಯತನಸಮುದಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಮೇವಾತಿ।

ಸಳಾಯತನವಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಾಮರೂಪವಾರವಣ್ಣನಾ

೧೦೦. ನಾಮರೂಪವಾರೇ ನಮನಲಕ್ಖಣಂ **ನಾಮಂ**। ರುಪ್ಪನಲಕ್ಖಣಂ **ರೂಪಂ**। ವಿತ್ಥಾರವಾರೇ ಪನಸ್ಸ **ವೇದನಾ**ತಿ ವೇದನಾಕ್ಖನ್ಧೋ। **ಸಞ್ಞಾ**ತಿ ಸಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧೋ। **ಚೇತನಾ ಫಸ್ಸೋ ಮನಸಿಕಾರೋ**ತಿ ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಕಾಮಞ್ಚ ಅಞ್ಞೇಪಿ

ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧಸಙ್ಗಹಿತಾ ಧಮ್ಮಾ ಸನ್ತಿ, ಇಮೇ ಪನ ತಯೋ ಸಬ್ಬದುಬ್ಬಲೇಸುಪಿ ಚಿತ್ತೇಸು ಸನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏತೇಸಂಯೇವ ವಸೇನೇತ್ಥ ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧೋಪಿ ದಸ್ಸಿತೋ। **ಚತ್ತಾರಿ ಚ ಮಹಾಭೂತಾನೀತಿ** ಏತ್ಥ **ಚತ್ತಾರೀತಿ** ಗಣನಪರಿಚ್ಛೇದೋ। **ಮಹಾಭೂತಾನೀತಿ** ಪಥವೀಆಪತೇಜವಾಯಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಯೇನ ಪನ ಕಾರಣೇನ ತಾನಿ ಮಹಾಭೂತಾನೀತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ಯೋ ಚೇತ್ಥ ಅಞ್ಞೋ ವಿನಿಚ್ಛಯನಯೋ, ಸೋ ಸಬ್ಬೋ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** ರೂಪಕ್ಖನ್ಧನಿದ್ದೇಸೇ ವುತ್ತೋ।

ಚತುನ್ನಞ್ಚ ಮಹಾಭೂತಾನಂ ಉಪಾದಾಯಾತಿ ಏತ್ಥ ಪನ **ಚತುನ್ನನ್ತಿ** ಉಪಯೋಗತ್ಥೇ ಸಾಮಿವಚನಂ, ಚತ್ತಾರಿ ಚ ಮಹಾಭೂತಾನೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಉಪಾದಾಯಾತಿ** ಉಪಾದಿಯಿತ್ವಾ, ಗಹೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ನಿಸ್ಸಾಯಾತಿಪಿ ಏಕೇ। ವತ್ತಮಾನನ್ತಿ ಅಯಞ್ಚೇತ್ಥ ಪಾಠಸೇಸೋ। ಸಮೂಹತ್ಥೇ ವಾ ಏತಂ ಸಾಮಿವಚನಂ। ತೇನ ಚತುನ್ನಞ್ಚ ಮಹಾಭೂತಾನಂ ಸಮೂಹಂ ಉಪಾದಾಯ ಪವತ್ತಮಾನಂ ರೂಪನ್ತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥಾಪಿ ಯಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಪಥವೀಆದೀನಿ ಮಹಾಭೂತಾನಿ, ಯಞ್ಚ ಚತುನ್ನಂ ಮಹಾಭೂತಾನಂ ಉಪಾದಾಯ ವತ್ತಮಾನಂ ಚಕ್ಖಾಯತನಾದಿಭೇದೇನ ಅಭಿಧಮ್ಮಪಾಳಿಯಮೇವ ವುತ್ತಂ ತೇವೀಸತಿವಿಧಂ ರೂಪಂ, ತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ "ರೂಪ"ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ವಿಞ್ಞಾಣಸಮುದಯಾತಿ** ಏತ್ಥ ಪನ ಯಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಯಸ್ಸ ನಾಮಸ್ಸ ಯಸ್ಸ ಚ ರೂಪಸ್ಸ ಯಸ್ಸ ಚ ನಾಮರೂಪಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ವಸೇನ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದನಿದ್ದೇಸೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವಿಞ್ಞಾಣಸಮುದಯಾ ನಾಮರೂಪಸಮುದಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ।

ನಾಮರೂಪವಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ವಿಞ್ಞಾಣವಾರವಣ್ಣನಾ

೧೦೧. ವಿಞ್ಞಾಣವಾರೇ **ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣನ್ತಿ** ಚಕ್ಖುಮ್ಹಿ ವಿಞ್ಞಾಣಂ, ಚಕ್ಖುತೋ ವಾ ಜಾತಂ ವಿಞ್ಞಾಣನ್ತಿ **ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಂ**। ಏವಂ **ಸೋತಘಾನಜಿವ್ಹಾಕಾಯವಿಞ್ಞಾಣಾನಿ**। ಇತರಂ ಪನ ಮನೋಯೇವ ವಿಞ್ಞಾಣನ್ತಿ **ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಂ**। ದ್ವಿಪಞ್ಚವಿಞ್ಞಾಣವಜ್ಜಿತಸ್ಸ ತೇಭೂಮಕವಿಪಾಕಚಿತ್ತಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಸಙ್ಖಾರಸಮುದಯಾತಿ** ಏತ್ಥ ಪನ ಯೋ ಸಙ್ಖಾರೋ ಯಸ್ಸ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ವಸೇನ ಸಙ್ಖಾರಸಮುದಯಾ ವಿಞ್ಞಾಣಸಮುದಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ।

ವಿಞ್ಞಾಣವಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಙ್ಖಾರವಾರವಣ್ಣನಾ

೧೦೨. ಸಙ್ಖಾರವಾರೇ ಅಭಿಸಙ್ಖರಣಲಕ್ಖಣೋ **ಸಙ್ಖಾರೋ**। ವಿತ್ಥಾರವಾರೇ ಪನಸ್ಸ **ಕಾಯಸಙ್ಖಾರೋತಿ** ಕಾಯತೋ ಪವತ್ತಸಙ್ಖಾರೋ, ಕಾಯದ್ವಾರೇ ಚೋಪನವಸೇನ ಪವತ್ತಾನಂ ಕಾಮಾವಚರಕುಸಲತೋ ಅಟ್ಠನ್ನಂ, ಅಕುಸಲತೋ ದ್ವಾದಸನ್ನನ್ತಿ ವೀಸತಿಯಾ ಕಾಯಸಞ್ಚೇತನಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ವಚೀಸಙ್ಖಾರೋತಿ** ವಚಿತೋ ಪವತ್ತಸಙ್ಖಾರೋ, ವಚೀದ್ವಾರೇ ವಚನಭೇದವಸೇನ ಪವತ್ತಾನಂ ವೀಸತಿಯಾ ಏವ ವಚೀಸಞ್ಚೇತನಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾರೋತಿ** ಚಿತ್ತತೋ ಪವತ್ತಸಙ್ಖಾರೋ, ಕಾಯವಚೀದ್ವಾರೇ ಚೋಪನಂ ಅಕತ್ವಾ ರಹೋ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಚಿನ್ತಯನ್ತಸ್ಸ ಪವತ್ತಾನಂ ಲೋಕಿಯಕುಸಲಾಕುಸಲವಸೇನ ಏಕೂನತಿಂಸಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಅವಿಜ್ಜಾಸಮುದಯಾತಿ** ಏತ್ಥ ಪನ ಕುಸಲಾನಂ ಉಪನಿಸ್ಸಯವಸೇನ ಅಕುಸಲಾನಂ ಸಹಜಾತಾದಿವಸೇನಾಪಿ ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ।

ಸಙ್ಖಾರವಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅವಿಜ್ಜಾವಾರವಣ್ಣನಾ

೧೦೩. ಅವಿಜ್ಜಾವಾರೇ **ದುಕ್ಖೇ ಅಞ್ಞಾಣನ್ತಿ** ದುಕ್ಖಸಚ್ಚೇ ಅಞ್ಞಾಣಂ, ಮೋಹಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಏಸ ನಯೋ **ಸಮುದಯೇ ಅಞ್ಞಾಣನ್ತಿ**ಆದೀಸು। ತತ್ಥ ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ದುಕ್ಖೇ ಅಞ್ಞಾಣಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ ಅನ್ತೋಗಧತೋ ವತ್ಥುತೋ ಆರಮ್ಮಣತೋ ಪಟಿಚ್ಛಾದನತೋ ಚ। ತಥಾ ಹಿ ತಂ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ ದುಕ್ಖೇ ಅನ್ತೋಗಧಂ, ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಞ್ಚಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯಭಾವೇನ ವತ್ಥು, ಆರಮ್ಮಣಪಚ್ಚಯಭಾವೇನ ಆರಮ್ಮಣಂ, ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಞ್ಚ ಏತಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತಿ, ತಸ್ಸ ಯಾಥಾವಲಕ್ಖಣಪ್ಪಟಿವೇಧನಿವಾರಣೇನ, ಞಾಣಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಚೇತ್ಥ ಅಪ್ಪದಾನೇನ।

ಸಮುದಯೇ ಅಞ್ಞಾಣಂ ತೀಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ ವತ್ಥುತೋ ಆರಮ್ಮಣತೋ ಪಟಿಚ್ಛಾದನತೋ ಚ। ನಿರೋಧೇ ಪಟಿಪದಾಯಞ್ಚ ಅಞ್ಞಾಣಂ ಏಕೇನೇವ ಕಾರಣೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದನತೋ। ನಿರೋಧಪಟಿಪದಾಯ ಹಿ ಪಟಿಚ್ಛಾದಕಮೇವ ಅಞ್ಞಾಣಂ ತೇಸಂ ಯಾಥಾವಲಕ್ಖಣಪ್ಪಟಿವೇಧನಿವಾರಣೇನ, ತೇಸು ಚ ಞಾಣಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಅಪ್ಪದಾನೇನ। ನ ಪನ ತತ್ಥ ಅನ್ತೋಗಧಂ, ತಸ್ಮಿಂ ಸಚ್ಚದ್ವಯೇ ಅಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ। ನ ತಸ್ಸ ತಂ ಸಚ್ಚದ್ವಯಂ ವತ್ಥು, ಅಸಹಜಾತತ್ತಾ। ನಾರಮ್ಮಣಂ, ತದಾರಬ್ಭ ಅಪ್ಪವತ್ತನತೋ। ಪಚ್ಛಿಮಞ್ಹಿ ಸಚ್ಚದ್ವಯಂ ಗಮ್ಭೀರತ್ತಾ ದುದ್ದಸಂ, ನ ಚೇತ್ಥ ಅನ್ಧಭೂತಂ ಅಞ್ಞಾಣಂ ಪವತ್ತತಿ। ಪುರಿಮಂ ಪನ ವಞ್ಚನಿಯಟ್ಠೇನ ಸಭಾವಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ದುದ್ದಸತ್ತಾ ಗಮ್ಭೀರಂ, ತತ್ಥ ವಿಪಲ್ಲಾಸಗ್ಗಾಹವಸೇನ ಪವತ್ತತಿ।

ಅಪಿಚ **ದುಕ್ಖೇತಿ** ಏತ್ತಾವತಾ ಸಙ್ಗಹತೋ ವತ್ಥುತೋ ಆರಮ್ಮಣತೋ ಕಿಚ್ಚತೋ ಚ ಅವಿಜ್ಜಾ ದೀಪಿತಾ। **ದುಕ್ಖಸಮುದಯೇತಿ** ಏತ್ತಾವತಾ ವತ್ಥುತೋ ಆರಮ್ಮಣತೋ ಕಿಚ್ಚತೋ ಚ। **ದುಕ್ಖನಿರೋಧೇ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನಿಯಾ ಪಟಿಪದಾಯಾತಿ** ಏತ್ತಾವತಾ ಕಿಚ್ಚತೋ। ಅವಿಸೇಸತೋ ಪನ **ಅಞ್ಞಾಣನ್ತಿ** ಏತೇನ ಸಭಾವತೋ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾತಿ ಞಾತಬ್ಬಾ। **ಆಸವಸಮುದಯಾತಿ** ಏತ್ಥ ಪನ ಕಾಮಾಸವಭವಾಸವಾ ಸಹಜಾತಾದಿವಸೇನ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ। ಅವಿಜ್ಜಾಸವೋ ಉಪನಿಸ್ಸಯವಸೇನೇವ। ಪುಬ್ಬುಪ್ಪನ್ನಾ ಚೇತ್ಥ ಅವಿಜ್ಜಾ ಅವಿಜ್ಜಾಸವೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸಾ ಅಪರಾಪರುಪ್ಪನ್ನಾಯ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಉಪನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ।

ಅವಿಜ್ಜಾವಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಆಸವವಾರವಣ್ಣನಾ

೧೦೪. ಆಸವವಾರೇ **ಅವಿಜ್ಜಾಸಮುದಯಾತಿ** ಏತ್ಥ ಅವಿಜ್ಜಾ ಕಾಮಾಸವಭವಾಸವಾನಂ ಸಹಜಾತಾದಿವಸೇನ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। ಅವಿಜ್ಜಾಸವಸ್ಸ ಉಪನಿಸ್ಸಯವಸೇನೇವ। ಅಪರಾಪರುಪ್ಪನ್ನಾ ಚೇತ್ಥ ಅವಿಜ್ಜಾ ಅವಿಜ್ಜಾಸವೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಪುಬ್ಬುಪ್ಪನ್ನಾ ಅವಿಜ್ಜಾಯೇವಸ್ಸ ಅಪರಾಪರುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಅವಿಜ್ಜಾಸವಸ್ಸ ಉಪನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ। ಅಯಂ ವಾರೋ ಯಾ ಏಸಾ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಪದೇಸು ಜೇಟ್ಠಿಕಾ ಅವಿಜ್ಜಾ, ತಸ್ಸಾಪಿ ಪಚ್ಚಯದಸ್ಸನವಸೇನ ವುತ್ತೋ। ಏವಂ ವುತ್ತೇನ ವಾರೇನ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಅನಮತಗ್ಗತಾ ಸಾಧಿತಾ ಹೋತಿ। ಕಥಂ? ಆಸವಸಮುದಯೇನ ಹಿ ಅವಿಜ್ಜಾಸಮುದಯೋ। ಅವಿಜ್ಜಾಸಮುದಯೇನಾಪಿ ಆಸವಸಮುದಯೋ। ಏವಂ ಆಸವಾ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಅವಿಜ್ಜಾಪಿ ಆಸವಾನಂ ಪಚ್ಚಯೋತಿ ಕತ್ವಾ ಪುಬ್ಬಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ ಅವಿಜ್ಜಾಯ, ತಸ್ಸಾ ಅಪಞ್ಞಾಯನತೋ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಅನಮತಗ್ಗತಾ ಸಿದ್ಧಾ ಹೋತೀತಿ।

ಏವಂ ಸಬ್ಬೇಪಿಮೇ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಕಮ್ಮಪಥವಾರೋ ಆಹಾರವಾರೋ ದುಕ್ಖವಾರೋ ಜರಾ-ಮರಣ-ಜಾತಿ-ಭವ-ಉಪಾದಾನ-ತಣ್ಹಾ-ವೇದನಾ-ಫಸ್ಸ-ಸಳಾಯತನ-ನಾಮರೂಪ- ವಿಞ್ಞಾಣ-ಸಙ್ಖಾರ-ಅವಿಜ್ಜಾ-ಆಸವವಾರೋತಿ **ಸೋಳಸವಾರಾ** ವುತ್ತಾ।

ತೇಸು ಏಕೇಕಸ್ಸ ವಾರಸ್ಸ ಸಙ್ಖೇಪವಿತ್ಥಾರವಸೇನ ದ್ವಿಧಾ ವಿಭತ್ತಾ ದ್ವತ್ತಿಂಸಟ್ಠಾನಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಇಮೇಸು ದ್ವತ್ತಿಂಸಟ್ಠಾನೇಸು ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಕಥಿತಾನಿ। ಏತೇಸಂಯೇವ ವಿತ್ಥಾರವಸೇನ ವುತ್ತೇಸು ಸೋಳಸಸು ಠಾನೇಸು

ಅರಹತ್ತಂ ಕಥಿತಂ। ಥೇರಸ್ಸ ಪನ ಮತೇನ ದ್ವತ್ತಿಂಸಾಯಪಿ ಠಾನೇಸು ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಚತ್ತಾರೋ ಚ ಮಗ್ಗಾ ಕಥಿತಾತಿ। ಇತಿ ಸಕಲೇಪಿ ಪಞ್ಚಮಹಾನಿಕಾಯಸಙ್ಗಹಿತೇ ಬುದ್ಧವಚನೇ ನತ್ಥಿ ತಂ ಸುತ್ತಂ, ಯತ್ಥ ದ್ವತ್ತಿಂಸಕ್ಖತ್ತುಂ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ದ್ವತ್ತಿಂಸಕ್ಖತ್ತುಞ್ಚ ಅರಹತ್ತಂ ಪಕಾಸಿತಂ ಅಞ್ಞತ್ರ ಇಮಮ್ಹಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಸುತ್ತಾತಿ।

ಇದಮವೋಚಾಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋತಿ ಇದಂ ದ್ವತ್ತಿಂಸಾಯ ಚತುಸಚ್ಚಪರಿಯಾಯೇಹಿ ದ್ವತ್ತಿಂಸಾಯ ಅರಹತ್ತಪರಿಯಾಯೇಹೀತಿ ಚತುಸಟ್ಠಿಯಾ ಕಾರಣೇಹಿ ಅಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಸುತ್ತಂ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಅವೋಚ, ಅತ್ತಮನಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಯಸ್ಮತೋ ಸಾರಿಪುತ್ತಸ್ಸ ಭಾಸಿತಂ ಅಭಿನನ್ದುನ್ತಿ।

ಆಸವವಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಸತಿಪಟ್ಠಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೫. ಏವಂ **ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಕುರೂಸು ವಿಹರತೀ**ತಿ ಕುರುನಾಮಕಾ ಜಾನಪದಿನೋ ರಾಜಕುಮಾರಾ, ತೇಸಂ ನಿವಾಸೋ ಏಕೋಪಿ ಜನಪದೋ ರುಳ್ಹೀಸದ್ದೇನ **ಕುರೂ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಕುರೂಸು ಜನಪದೇ। ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯಾ ಪನಾಹು - ಮನ್ಧಾತುಕಾಲೇ ತೀಸು ದೀಪೇಸು ಮನುಸ್ಸಾ ಜಮ್ಬುದೀಪೋ ನಾಮ ಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಮಹಾಸಾವಕಚಕ್ಕವತ್ತಿಪಭುತೀನಂ ಉತ್ತಮಪುರಿಸಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಭೂಮಿ ಉತ್ತಮದೀಪೋ ಅತಿರಮಣೀಯೋತಿ ಸುತ್ವಾ ರಞ್ಞಾ ಮನ್ಧಾತುಚಕ್ಕವತ್ತಿನಾ ಚಕ್ಕರತನಂ ಪುರಕ್ಖತ್ವಾ ಚತ್ತಾರೋ ದೀಪೇ ಅನುಸಂಯಾಯನ್ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಆಗಮಂಸು। ತತೋ ರಾಜಾ ಪರಿಣಾಯಕರತನಂ ಪುಚ್ಛಿ -

“ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ಮನುಸ್ಸಲೋಕತೋ ರಮಣೀಯತರಂ ಠಾನ”ನ್ತಿ?

“ಕಸ್ಮಾ ದೇವ ಏವಂ ಭಣಸಿ?

“ಕಿಂ ನ ಪಸ್ಸಸಿ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾನಂ ಆನುಭಾವಂ?

“ನನು ಏತೇಸಂ ಠಾನಂ ಇತೋ ರಮಣೀಯತರ”ನ್ತಿ?

ರಾಜಾ ಚಕ್ಕರತನಂ ಪುರಕ್ಖತ್ವಾ ತತ್ಥ ಅಗಮಾಸಿ। ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾರಾಜಾನೋ “ಮನ್ಧಾತುಮಹಾರಾಜಾ ಆಗತೋ”ತಿ ಸುತ್ವಾವ “ಮಹಿದ್ಧಿಕೋ ಮಹಾನುಭಾವೋ ರಾಜಾ ನ ಸಕ್ಕಾ ಯುದ್ಧೇನ ಪಟಿಬಾಹಿತು”ನ್ತಿ ಸಕರಜ್ಜಂ ನಿಯ್ಯಾತೇಸುಂ। ಸೋ ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪುನ ಪುಚ್ಛಿ - “ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ಇತೋ ರಮಣೀಯತರಂ ಠಾನ”ನ್ತಿ। ಅಥಸ್ಸ ತಾವತಿಂಸಭವನಂ ಕಥಯಿಂಸು - “ತಾವತಿಂಸಭವನಂ, ದೇವ, ರಮಣೀಯತರಂ, ತತ್ಥ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ದೇವರಞ್ಞೋ ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾರಾಜಾನೋ ಪರಿಚಾರಕಾ ದೋವಾರಿಕಭೂಮಿಯಂ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ। ಸಕ್ಕೋ ದೇವರಾಜಾ ಮಹಿದ್ಧಿಕೋ ಮಹಾನುಭಾವೋ। ತಸ್ಸಿಮಾನಿ ಪನ ಉಪಭೋಗಟ್ಠಾನಾನಿ, ಯೋಜನಸಹಸ್ಸುಬ್ಬೇಧೋ ವೇಜಯನ್ತಪಾಸಾದೋ, ಪಞ್ಚಯೋಜನಸತುಬ್ಬೇಧಾ ಸುಧಮ್ಮಾ ದೇವಸಭಾ, ದಿಯಡ್ಢಯೋಜನಸತಿಕೋ ವೇಜಯನ್ತರಥೋ, ತಥಾ ಏರಾವಣೋ ಹತ್ಥೀ, ದಿಬ್ಬರುಕ್ಖಸಹಸ್ಸಪಟಿಮಣ್ಡಿತಂ ನನ್ದನವನಂ ಚಿತ್ತಲತಾವನಂ ಫಾರುಸಕವನಂ ಮಿಸ್ಸಕವನಂ । ಯೋಜನಸತುಬ್ಬೇಧೋ ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕೋ ಕೋವಿಳಾರೋ, ತಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಾ ಸಟ್ಠಿಯೋಜನಾಯಾಮಾ

ಪಣ್ಣಾಸಯೋಜನವಿತ್ಥತಾ ಪಞ್ಚದಸಯೋಜನುಬ್ಬೇಧಾ ಜಯಸುಮನಪುಪ್ಫವಣ್ಣಾ ಪಣ್ಡುಕಮ್ಬಲಸಿಲಾ, ಯಸ್ಸಾ ಮುದುತಾಯ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ನಿಸೀದತೋ ಉಪಡ್ಢಕಾಯೋ ಅನುಪವಿಸತೀ"ತಿ।

ತಂ ಸುತ್ವಾ ರಾಜಾ ತತ್ಥ ಗನ್ತುಕಾಮೋ ಚಕ್ಕರತನಂ ಅಬ್ಭುಕ್ಕಿರಿ । ತಂ ಆಕಾಸೇ ಪತಿಟ್ಠಾಸಿ ಸದ್ಧಿಂ ಚತುರಙ್ಗಿನಿಯಾ ಸೇನಾಯ। ಅಥ ದ್ವಿನ್ನಂ ದೇವಲೋಕಾನಂ ವೇಮಜ್ಝತೋ ಚಕ್ಕರತನಂ ಓತರಿತ್ವಾ ಪಥವಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಾಸಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪರಿಣಾಯಕರತನಪ್ಪಮುಖಾಯ ಚತುರಙ್ಗಿನಿಯಾ ಸೇನಾಯ। ರಾಜಾ ಏಕಕೋವ ತಾವತಿಂಸಭವನಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಸಕ್ಕೋ "ಮನ್ಧಾತಾ ಆಗತೋ"ತಿ ಸುತ್ವಾವ ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಂ ಕತ್ವಾ - "ಸ್ವಾಗತಂ ತೇ, ಮಹಾರಾಜ, ಸಕಂ ತೇ, ಮಹಾರಾಜ। ಅನುಸಾಸ, ಮಹಾರಾಜಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಸದ್ಧಿಂ ನಾಟಕೇಹಿ ರಜ್ಜಂ ದ್ವೇಭಾಗೇ ಕತ್ವಾ ಏಕಂ ಭಾಗಮದಾಸಿ। ರಞ್ಞೋ ತಾವತಿಂಸಭವನೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಮತ್ತಸ್ಸೇವ ಮನುಸ್ಸಭಾವೋ ವಿಗಚ್ಛಿ, ದೇವಭಾವೋ ಪಾತುರಹೋಸಿ।

ತಸ್ಸ ಕಿರ ಸಕ್ಕೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಪಣ್ಡುಕಮ್ಬಲಸಿಲಾಯಂ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಅಕ್ಖಿನಿಮಿಸಮತ್ತೇನ ನಾನತ್ತಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ತಂ ಅಸಲ್ಲಕ್ಖೇನ್ತಾ ದೇವಾ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ಚ ತಸ್ಸ ಚ ನಾನತ್ತೇ ಮುಯ್ಹನ್ತಿ। ಸೋ ತತ್ಥ ದಿಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವಮಾನೋ ಯಾವ ಛತ್ತಿಂಸ ಸಕ್ಕಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಚುತಾ, ತಾವ ರಜ್ಜಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಅತಿತ್ತೋಯೇವ ಕಾಮೇಹಿ ತತೋ ಚವಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಉಯ್ಯಾನೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ ವಾತಾತಪೇನ ಫುಟ್ಠಗತ್ತೋ ಕಾಲಮಕಾಸಿ।

ಚಕ್ಕರತನೇ ಪನ ಪಥವಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಿತೇ ಪರಿಣಾಯಕರತನಂ ಸುವಣ್ಣಪಟ್ಟೇ ಮನ್ಧಾತುಉಪಾಹನಂ ಲಿಖಾಪೇತ್ವಾ ಇದಂ ಮನ್ಧಾತುರಜ್ಜನ್ತಿ ರಜ್ಜಮನುಸಾಸಿ। ತೇಪಿ ತೀಹಿ ದೀಪೇಹಿ ಆಗತಮನುಸ್ಸಾ ಪುನ ಗನ್ತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ಪರಿಣಾಯಕರತನಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ "ದೇವ ಮಯಂ ರಞ್ಞೋ ಆನುಭಾವೇನ ಆಗತಾ, ಇದಾನಿ ಗನ್ತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋಮ, ವಸನಟ್ಠಾನಂ ನೋ ದೇಹೀ"ತಿ ಯಾಚಿಂಸು। ಸೋ ತೇಸಂ ಏಕೇಕಂ ಜನಪದಮದಾಸಿ। ತತ್ಥ ಪುಬ್ಬವಿದೇಹತೋ ಆಗತಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಆವಸಿತಪದೇಸೋ ತಾಯೇವ ಪುರಿಮಸಞ್ಞಾಯ **ವಿದೇಹರಟ್ಠ**ನ್ತಿ ನಾಮಂ ಲಭಿ। ಅಪರಗೋಯಾನತೋ ಆಗತಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಆವಸಿತಪದೇಸೋ **ಅಪರನ್ತಜನಪದೋ**ತಿ ನಾಮಂ ಲಭಿ। ಉತ್ತರಕುರುತೋ ಆಗತಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಆವಸಿತಪದೇಸೋ **ಕುರುರಟ್ಠ**ನ್ತಿ ನಾಮಂ ಲಭೀತಿ । ಬಹುಕೇ ಪನ ಗಾಮನಿಗಮಾದಯೋ ಉಪಾದಾಯ ಬಹುವಚನೇನ ವೋಹರೀಯತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "**ಕುರೂಸು ವಿಹರತೀ**"ತಿ।

ಕಮ್ಮಾಸಧಮ್ಮಂ ನಾಮ ಕುರೂನಂ ನಿಗಮೋತಿ। **ಕಮ್ಮಾಸಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಕೇಚಿ ಧ-ಕಾರಸ್ಸ ದ-ಕಾರೇನ ಅತ್ಥಂ ವಣ್ಣಯನ್ತಿ। ಕಮ್ಮಾಸೋ ಏತ್ಥ ದಮಿತೋತಿ **ಕಮ್ಮಾಸದಮ್ಮೋ**। **ಕಮ್ಮಾಸೋ**ತಿ ಕಮ್ಮಾಸಪಾದೋ ಪೋರಿಸಾದೋ ವುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಸ ಕಿರ ಪಾದೇ ಖಾಣುಕೇನ ವಿದ್ಧಟ್ಠಾನೇ ವಣೋ ರುಹನ್ತೋ ಚಿತ್ತದಾರುಸದಿಸೋ ಹುತ್ವಾ ರುಹಿ, ತಸ್ಮಾ **ಕಮ್ಮಾಸಪಾದೋ**ತಿ ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥ । ಸೋ ಚ ತಸ್ಮಿಂ ಓಕಾಸೇ ದಮಿತೋ ಪೋರಿಸಾದಭಾವತೋ ಪಟಿಸೇಧಿತೋ। ಕೇನ? ಮಹಾಸತ್ತೇನ। ಕತರಸ್ಮಿಂ ಜಾತಕೇತಿ? **ಮಹಾಸುತಸೋಮಜಾತಕೇ**ತಿ ಏಕೇ। ಇಮೇ ಪನ ಥೇರಾ **ಜಯದ್ದಿಸಜಾತಕೇ**ತಿ ವದನ್ತಿ। ತದಾ ಹಿ ಮಹಾಸತ್ತೇನ ಕಮ್ಮಾಸಪಾದೋ ದಮಿತೋ। ಯಥಾಹ -

"ಪುತ್ತೋ ಯದಾ ಹೋಮಿ ಜಯದ್ದಿಸಸ್ಸ,
ಪಞ್ಚಾಲರಟ್ಠಾಧಿಪತಿಸ್ಸ ಅತ್ರಜೋ।
ಚಜಿತ್ವಾನ ಪಾಣಂ ಪಿತರಂ ಪಮೋಚಯಿಂ,
ಕಮ್ಮಾಸಪಾದಮ್ಪಿ ಚಹಂ ಪಸಾದಯಿ"ನ್ತಿ॥

ಕೇಚಿ ಪನ ಧ-ಕಾರೇನೇವ ಅತ್ಥಂ ವಣ್ಣಯನ್ತಿ। ಕುರುರಟ್ಠವಾಸೀನಂ ಕಿರ ಕುರುವತ್ತಧಮ್ಮೋ ತಸ್ಮಿಂ ಕಮ್ಮಾಸೋ ಜಾತೋ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಠಾನಂ ಕಮ್ಮಾಸೋ ಏತ್ಥ ಧಮ್ಮೋ ಜಾತೋತಿ **ಕಮ್ಮಾಸಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತತ್ಥ ನಿವಿಟ್ಠನಿಗಮಸ್ಸಾಪಿ ಏತದೇವ ನಾಮಂ। ಭುಮ್ಮವಚನೇನ ಕಸ್ಮಾ ನ ವುತ್ತನ್ತಿ? ಅವಸನೋಕಾಸತೋ। ಭಗವತೋ ಕಿರ ತಸ್ಮಿಂ ನಿಗಮೇ ವಸನೋಕಾಸೋ ಕೋಚಿ ವಿಹಾರೋ

ನಾಹೋಸಿ। ನಿಗಮತೋ ಪನ ಅಪಕ್ಕಮ್ಮ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ಉದಕಸಮ್ಪನ್ನೇ ರಮಣೀಯೇ ಭೂಮಿಭಾಗೇ ಮಹಾವನಸಣ್ಡೋ ಅಹೋಸಿ। ತತ್ಥ ಭಗವಾ ವಿಹಾಸಿ। ತಂ ನಿಗಮಂ ಗೋಚರಗಾಮಂ ಕತ್ವಾ, ತಸ್ಮಾ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ "ಕುರೂಸು ವಿಹರತಿ ಕಮ್ಮಾಸಧಮ್ಮಂ ನಾಮ ಕುರೂನಂ ನಿಗಮೋ, ತಂ ಗೋಚರಗಾಮಂ ಕತ್ವಾ"ತಿ।

ಉದ್ದೇಸವಾರಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೦೬. **ಏಕಾಯನೋ ಅಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಗ್ಗೋ**ತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಇದಂ ಸುತ್ತಮಭಾಸಿ? ಕುರುರಟ್ಠವಾಸೀನಂ ಗಮ್ಭೀರದೇಸನಾಪಟಿಗ್ಗಹಣಸಮತ್ಥತಾಯ। ಕುರುರಟ್ಠವಾಸಿನೋ ಕಿರ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಉಪಾಸಕಾ ಉಪಾಸಿಕಾಯೋ ಉತುಪಚ್ಚಯಾದಿಸಮ್ಪನ್ನತ್ತಾ ತಸ್ಸ ರಟ್ಠಸ್ಸ ಸಪ್ಪಾಯಉತುಪಚ್ಚಯಸೇವನೇನ ನಿಚ್ಚಂ ಕಲ್ಲಸರೀರಾ ಕಲ್ಲಚಿತ್ತಾ ಚ ಹೋನ್ತಿ। ತೇ ಚಿತ್ತಸರೀರಕಲ್ಲತಾಯ ಅನುಗ್ಗಹಿತಪಞ್ಞಾಬಲಾ ಗಮ್ಭೀರಕಥಂ ಪರಿಗ್ಗಹೇತುಂ ಸಮತ್ಥಾ ಹೋನ್ತಿ। ತೇನ ತೇಸಂ ಭಗವಾ ಇಮಂ ಗಮ್ಭೀರದೇಸನಾಪಟಿಗ್ಗಹಣಸಮತ್ಥತಂ ಸಮ್ಪಸ್ಸನ್ತೋ ಏಕವೀಸತಿಯಾ ಠಾನೇಸು ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಅರಹತ್ತೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಇದಂ ಗಮ್ಭೀರತ್ಥಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಸುತ್ತಂ ಅಭಾಸಿ। ಯಥಾ ಹಿ ಪುರಿಸೋ ಸುವಣ್ಣಚಙ್ಕೋಟಕಂ ಲಭಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ನಾನಾಪುಪ್ಫಾನಿ ಪಕ್ಖಿಪೇಯ್ಯ, ಸುವಣ್ಣಮಞ್ಜೂಸಂ ವಾ ಪನ ಲಭಿತ್ವಾ ಸತ್ತರತನಾನಿ ಪಕ್ಖಿಪೇಯ್ಯ, ಏವಂ ಭಗವಾ ಕುರುರಟ್ಠವಾಸಿಪರಿಸಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಗಮ್ಭೀರದೇಸನಂ ದೇಸೇಸಿ। ತೇನೇವೇತ್ಥ ಅಞ್ಞಾನಿಪಿ ಗಮ್ಭೀರತ್ಥಾನಿ ದೀಘನಿಕಾಯೇ **ಮಹಾನಿದಾನಂ ಮಹಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ** ಇಮಸ್ಮಿಂ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯೇ **ಸಾರೋಪಮಂ ರುಕ್ಖೂಪಮಂ ರಟ್ಠಪಾಲಂ ಮಾಗಣ್ಡಿಯಂ ಆನೇಞ್ಜಸಪ್ಪಾಯ**ನ್ತಿ ಅಞ್ಞಾನಿಪಿ ಸುತ್ತಾನಿ ದೇಸೇಸಿ।

ಅಪಿಚ ತಸ್ಮಿಂ ಜನಪದೇ ಚತಸ್ಸೋ ಪರಿಸಾ ಪಕತಿಯಾವ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಭಾವನಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತಾ ವಿಹರನ್ತಿ, ಅನ್ತಮಸೋ ದಾಸಕಮ್ಮಕರಪರಿಜನಾಪಿ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಪ್ಪಟಿಸಂಯುತ್ತಮೇವ ಕಥಂ ಕಥೇನ್ತಿ। ಉದಕತಿತ್ಥಸುತ್ತಕನ್ತನಟ್ಠಾನಾದೀಸುಪಿ ನಿರತ್ಥಕಕಥಾ ನಾಮ ನ ಪವತ್ತತಿ। ಸಚೇ ಕಾಚಿ ಇತ್ಥೀ "ಅಮ್ಮ ತ್ವಂ ಕತರಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಭಾವನಂ ಮನಸಿಕರೋಸೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಾ "ನ ಕಿಞ್ಚೀ"ತಿ ವದತಿ। ತಂ ಗರಹನ್ತಿ "ಧಿರತ್ಥು ತವ ಜೀವಿತಂ, ಜೀವಮಾನಾಪಿ ತ್ವಂ ಮತಸದಿಸಾ"ತಿ। ಅಥ ನಂ "ಮಾ ದಾನಿ ಪುನ ಏವಮಕಾಸೀ"ತಿ ಓವದಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞತರಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹಾಪೇನ್ತಿ। ಯಾ ಪನ "ಅಹಂ ಅಸುಕಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿಕರೋಮೀ"ತಿ ವದತಿ। ತಸ್ಸಾ "ಸಾಧು ಸಾಧೂ"ತಿ ಸಾಧುಕಾರಂ ದತ್ವಾ "ತವ ಜೀವಿತಂ ಸುಜೀವಿತಂ, ತ್ವಂ ನಾಮ ಮನುಸ್ಸತ್ತಂ ಪತ್ತಾ, ತವತ್ಥಾಯ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ"ತಿಆದೀಹಿ ಪಸಂಸನ್ತಿ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚೇತ್ಥ ಮನುಸ್ಸಜಾತಿಯಾಯೇವ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಮನಸಿಕಾರಯುತ್ತಾ, ತೇ ನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಹರನ್ತಾ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾಪಿ। ತತ್ರಿದಂ ವತ್ಥು - ಏಕೋ ಕಿರ ನಟಕೋ ಸುವಪೋತಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಿಕ್ಖಾಪೇನ್ತೋ ವಿಚರತಿ। ಸೋ ಭಿಕ್ಖುನುಪಸ್ಸಯಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ವಸಿತ್ವಾ ಗಮನಕಾಲೇ ಸುವಪೋತಕಂ ಪಮುಸ್ಸಿತ್ವಾ ಗತೋ। ತಂ ಸಾಮಣೇರಿಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಟಿಜಗ್ಗಿಂಸು। ಬುದ್ಧರಕ್ಖಿತೋತಿಸ್ಸ ನಾಮಂ ಅಕಂಸು। ತಂ ಏಕದಿವಸಂ ಪುರತೋ ನಿಸಿನ್ನಂ ದಿಸ್ವಾ ಮಹಾಥೇರೀ ಆಹ - "ಬುದ್ಧರಕ್ಖಿತಾ"ತಿ?

ಕಿಂ ಅಯ್ಯೇತಿ।

ಅತ್ಥಿ ಕೋಚಿ ತವ ಮನಸಿಕಾರೋತಿ?

ನತ್ಥಿ ಅಯ್ಯೇತಿ।

ಆವುಸೋ , ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ವಸನ್ತೇನ ನಾಮ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಅತ್ತಭಾವೇನ ಭವಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, ಕೋಚಿದೇವ ಮನಸಿಕಾರೋ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ, ತ್ವಂ ಪನ ಅಞ್ಞಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಸಿ "ಅಟ್ಠಿ ಅಟ್ಠೀ"ತಿ ಸಜ್ಝಾಯಂ ಕರೋಹೀತಿ। ಸೋ ಥೇರಿಯಾ ಓವಾದೇ ಠತ್ವಾ "ಅಟ್ಠಿ ಅಟ್ಠೀ"ತಿ ಸಜ್ಝಾಯನ್ತೋ ಚರತಿ।

ತಂ ಏಕದಿವಸಂ ಪಾತೋವ ತೋರಣಗ್ಗೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಬಾಲಾತಪಂ ತಪಮಾನಂ ಏಕೋ ಸಕುಣೋ ನಖಪಞ್ಜರೇನ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ಸೋ "ಕಿರಿ ಕಿರೀ"ತಿ ಸದ್ದಮಕಾಸಿ। ಸಾಮಣೇರಿಯೋ ಸುತ್ವಾ "ಅಯ್ಯೋ ಬುದ್ಧರಕ್ಖಿತೋ ಸಕುಣೇನ ಗಹಿತೋ, ಮೋಚೇಮ ನ"ನ್ತಿ ಲೇಡ್ಡುಆದೀನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಅನುಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಮೋಚೇಸುಂ। ತಂ ಆನೇತ್ವಾ ಪುರತೋ ಠಪಿತಂ ಥೇರೀ ಆಹ -

"ಬುದ್ಧರಕ್ಖಿತ, ಸಕುಣೇನ ಗಹಿತಕಾಲೇ ಕಿಂ ಚಿನ್ತೇಸೀ"ತಿ?

ನ ಅಯ್ಯೇ ಅಞ್ಞಂ ಚಿನ್ತೇಸಿಂ, "ಅಟ್ಠಿಪುಞ್ಜೋವ ಅಟ್ಠಿಪುಞ್ಜಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ, ಕತರಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಠಾನೇ ವಿಪ್ಪಕಿರಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಏವಂ ಅಯ್ಯೇ ಅಟ್ಠಿಪುಞ್ಜಮೇವ ಚಿನ್ತೇಸಿನ್ತಿ।

ಸಾಧು ಸಾಧು, ಬುದ್ಧರಕ್ಖಿತ, ಅನಾಗತೇ ಭವಕ್ಖಯಸ್ಸ ತೇ ಪಚ್ಚಯೋ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ। ಏವಂ ತತ್ಥ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾಪಿ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಮನಸಿಕಾರಯುತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ನೇಸಂ ಭಗವಾ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಬುದ್ಧಿಮೇವ ಜನೇನ್ತೋ ಇದಂ ಸುತ್ತಂ ಅಭಾಸಿ।

ತತ್ಥ **ಏಕಾಯನೋ**ತಿ ಏಕಮಗ್ಗೋ। ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಹಿ -

"ಮಗ್ಗೋ ಪನ್ಥೋ ಪಥೋ ಪಜ್ಜೋ, ಅಞ್ಜಸಂ ವಟುಮಾಯನಂ।
ನಾವಾ ಉತ್ತರಸೇತೂ ಚ, ಕುಲ್ಲೋ ಚ ಭಿಸಿಸಙ್ಕಮೋ"ತಿ॥ (ಚೂಳನಿ॰ ೧೦೧) -

ಬಹೂನಿ ನಾಮಾನಿ। ಸ್ವಾಯಂ ಇಧ ಅಯನನಾಮೇನ ವುತ್ತೋ। ತಸ್ಮಾ **ಏಕಾಯನೋ ಅಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಗ್ಗೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಏಕಮಗ್ಗೋ ಅಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಗ್ಗೋ, ನ ದ್ವೇಧಾಪಥಭೂತೋತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಅಥ ವಾ ಏಕೇನ ಅಯಿತಬ್ಬೋತಿ ಏಕಾಯನೋ। **ಏಕೇನಾ**ತಿ ಗಣಸಙ್ಗಣಿಕಂ ಪಹಾಯ ವೂಪಕಟ್ಠೇನ ಪವಿವಿತ್ತಚಿತ್ತೇನ। **ಅಯಿತಬ್ಬೋ**ತಿ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬೋ। ಅಯನ್ತಿ ವಾ ಏತೇನಾತಿ **ಅಯನೋ,** ಸಂಸಾರತೋ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ । ಏಕಸ್ಸ ಅಯನೋ **ಏಕಾಯನೋ, ಏಕಸ್ಸಾ**ತಿ ಸೇಟ್ಠಸ್ಸ। ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಸೇಟ್ಠೋ ಚ ಭಗವಾ, ತಸ್ಮಾ ಭಗವತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಹಿ ತೇನ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಅಯನ್ತಿ, ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಭಗವತೋವ ಸೋ ಅಯನೋ ತೇನ ಉಪ್ಪಾದಿತತ್ತಾ। ಯಥಾಹ "ಸೋ ಹಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಭಗವಾ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದೇತಾ"ತಿಆದಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೭೯)। ಅಯತೀತಿ ವಾ **ಅಯನೋ,** ಗಚ್ಛತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏಕಸ್ಮಿಂ ಅಯನೋತಿ **ಏಕಾಯನೋ,** ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ಪವತ್ತತಿ, ನ ಅಞ್ಞತ್ರಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಯಥಾಹ "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಖೋ, ಸುಭದ್ದ, ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ ಉಪಲಬ್ಭತೀ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೨೧೪)। ದೇಸನಾಭೇದೋಯೇವ ಹೇಸೋ, ಅತ್ಥೋ ಪನೇಕೋ। ಅಪಿಚ ಏಕಂ ಅಯತೀತಿ ಏಕಾಯನೋ। ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ನಾನಾಮುಖಭಾವನಾನಯಪ್ಪವತ್ತೋಪಿ ಅಪರಭಾಗೇ ಏಕಂ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ ಗಚ್ಛತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಯಥಾಹ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಸಹಮ್ಪತಿ -

"ಏಕಾಯನಂ ಜಾತಿಖಯನ್ತದಸ್ಸೀ,
ಮಗ್ಗಂ ಪಜಾನಾತಿ ಹಿತಾನುಕಮ್ಪೀ।
ಏತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ತರಿಂಸು ಪುಬ್ಬೇ,
ತರಿಸ್ಸನ್ತಿ ಯೇ ಚ ತರನ್ತಿ ಓಘ"ನ್ತಿ॥ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೪೦೯)।

ಕೇಚಿ ಪನ "ನ ಪಾರಂ ದಿಗುಣಂ ಯನ್ತೀ"ತಿ ಗಾಥಾನಯೇನ ಯಸ್ಮಾ ಏಕವಾರಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಗಚ್ಛತಿ। ತಸ್ಮಾ "ಏಕಾಯನೋ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ನ ಯುಜ್ಜತಿ। ಇಮಸ್ಸ ಹಿ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಸಕಿಂ ಅಯನೋತಿ ಇಮಿನಾ ಬ್ಯಞ್ಜನೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ। ಯದಿ ಪನ ಏಕಂ ಅಯನಮಸ್ಸ ಏಕಾ ಗತಿ ಪವತ್ತೀತಿ ಏವಮತ್ಥಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ವುಚ್ಚೇಯ್ಯ, ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಯುಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಅತ್ಥೋ ಪನ ಉಭಯಥಾಪಿ ನ ಯುಜ್ಜತಿ।

ಕಸ್ಮಾ? ಇಧ ಪುಬ್ಬಭಾಗಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ। ಕಾಯಾದಿಚತುಆರಮ್ಮಣಪ್ಪವತ್ತೋ ಹಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗಸತಿಪಟ್ಠಾನಮಗ್ಗೋ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ, ನ ಲೋಕುತ್ತರೋ। ಸೋ ಚ ಅನೇಕವಾರಮ್ಪಿ ಅಯತಿ, ಅನೇಕಞ್ಚಸ್ಸ ಅಯನಂ ಹೋತಿ।

ಪುಬ್ಬೇಪಿ ಚ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪದೇ ಮಹಾಥೇರಾನಂ ಸಾಕಚ್ಛಾ ಅಹೋಸಿಯೇವ। ತಿಪಿಟಕಚೂಳನಾಗತ್ಥೇರೋ "ಪುಬ್ಬಭಾಗಸತಿಪಟ್ಠಾನಮಗ್ಗೋ"ತಿ ಆಹ। ಆಚರಿಯೋ ಪನಸ್ಸ ತಿಪಿಟಕಚೂಳಸುಮತ್ಥೇರೋ "ಮಿಸ್ಸಕಮಗ್ಗೋ"ತಿ ಆಹ। ಪುಬ್ಬಭಾಗೋ ಭನ್ತೇತಿ। ಮಿಸ್ಸಕೋ ಆವುಸೋತಿ। ಆಚರಿಯೇ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಭಣನ್ತೇ ಅಪ್ಪಟಿಬಾಹಿತ್ವಾ ತುಣ್ಹೀ ಅಹೋಸಿ। ಪಞ್ಹಂ ಅವಿನಿಚ್ಛಿನಿತ್ವಾವ ಉಟ್ಠಹಿಂಸು। ಅಥಾಚರಿಯತ್ಥೇರೋ ನ್ಹಾನಕೋಟ್ಠಕಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ "ಮಯಾ ಮಿಸ್ಸಕಮಗ್ಗೋ ಕಥಿತೋ, ಚೂಳನಾಗೋ ಪುಬ್ಬಭಾಗೋತಿ ಆದಾಯ ವೋಹರತಿ , ಕೋ ನು ಖೋ ಏತ್ಥ ನಿಚ್ಛಯೋ"ತಿ ಸುತ್ತನ್ತಂ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪರಿವತ್ತೇನ್ತೋ "ಯೋ ಹಿ ಕೋಚಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ ಏವಂ ಭಾವೇಯ್ಯ ಸತ್ತ ವಸ್ಸಾನೀ"ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇಸಿ, ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸತ್ತ ವಸ್ಸಾನಿ ತಿಟ್ಠಮಾನೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಮಯಾ ವುತ್ತೋ ಮಿಸ್ಸಕಮಗ್ಗೋ ನ ಲಬ್ಭತಿ, ಚೂಳನಾಗೇನ ದಿಟ್ಠೋ ಪುಬ್ಬಭಾಗಮಗ್ಗೋವ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಞತ್ವಾ ಅಟ್ಠಮಿಯಂ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನೇ ಸಙ್ಘುಟ್ಠೇ ಅಗಮಾಸಿ।

ಪೋರಾಣಕತ್ಥೇರಾ ಕಿರ ಪಿಯಧಮ್ಮಸ್ಸವನಾ ಹೋನ್ತಿ। ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾವ "ಅಹಂ ಪಠಮಂ, ಅಹಂ ಪಠಮ"ನ್ತಿ ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನೇವ ಓಸರನ್ತಿ। ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ದಿವಸೇ ಚೂಳನಾಗತ್ಥೇರಸ್ಸ ವಾರೋ। ತೇನ ಧಮ್ಮಾಸನೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ವೀಜನಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪುಬ್ಬಗಾಥಾಸು ವುತ್ತಾಸು ಥೇರಸ್ಸ ಆಸನಪಿಟ್ಠಿಯಂ ಠಿತಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ "ರಹೋ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ನ ವಕ್ಖಾಮೀ"ತಿ। ಪೋರಾಣಕತ್ಥೇರಾ ಹಿ ಅನುಸೂಯಕಾ ಹೋನ್ತಿ, ನ ಅತ್ತನೋ ರುಚಿಮೇವ ಉಚ್ಛುಭಾರಂ ವಿಯ ಏವಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ವಿಚರನ್ತಿ, ಕಾರಣಮೇವ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ಅಕಾರಣಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಥೇರೋ "ಆವುಸೋ ಚೂಳನಾಗಾ"ತಿ ಆಹ। ಸೋ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ವಿಯ ಸದ್ದೋತಿ ಧಮ್ಮಂ ಠಪೇತ್ವಾ "ಕಿಂ ಭನ್ತೇ"ತಿ ಆಹ। ಆವುಸೋ ಚೂಳನಾಗ ಮಯಾ ವುತ್ತೋ ಮಿಸ್ಸಕಮಗ್ಗೋ ನ ಲಬ್ಭತಿ, ತಯಾ ವುತ್ತೋ ಪುಬ್ಬಭಾಗಸತಿಪಟ್ಠಾನಮಗ್ಗೋವ ಲಬ್ಭತೀತಿ।

ಥೇರೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಆಚರಿಯೋ ಸಬ್ಬಪರಿಯತ್ತಿಕೋ ತೇಪಿಟಕೋ ಸುತಬುದ್ಧೋ, ಏವರೂಪಸ್ಸಪಿ ನಾಮ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅಯಂ ಪಞ್ಹೋ ಆಲುಳೇತಿ, ಅನಾಗತೇ ಮಮ ಭಾತಿಕಾ ಇಮಂ ಪಞ್ಹಂ ಆಲುಳೇಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಸುತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಇಮಂ ಪಞ್ಹಂ ನಿಚ್ಚಲಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಮಗ್ಗತೋ "ಏಕಾಯನಮಗ್ಗೋ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗಸತಿಪಟ್ಠಾನಮಗ್ಗೋ -

"ಮಗ್ಗಾನಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಸೇಟ್ಠೋ, ಸಚ್ಚಾನಂ ಚತುರೋ ಪದಾ।
ವಿರಾಗೋ ಸೇಟ್ಠೋ ಧಮ್ಮಾನಂ, ದ್ವಿಪದಾನಞ್ಚ ಚಕ್ಖುಮಾ॥

ಏಸೇವ ಮಗ್ಗೋ ನತ್ಥಞ್ಞೋ, ದಸ್ಸನಸ್ಸ ವಿಸುದ್ಧಿಯಾ।
ಏತಞ್ಹಿ ತುಮ್ಹೇ ಪಟಿಪಜ್ಜಥ, ಮಾರಸೇನಪ್ಪಮದ್ದನಂ।
ಏತಞ್ಹಿ ತುಮ್ಹೇ ಪಟಿಪನ್ನಾ, ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಕರಿಸ್ಸಥಾ"ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೨೭೩-೨೭೫) -

ಸುತ್ತಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ಠಪೇಸಿ।

ಮಗ್ಗೋತಿ ಕೇನಟ್ಠೇನ ಮಗ್ಗೋ? ನಿಬ್ಬಾನಗಮನಟ್ಠೇನ ನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಿಕೇಹಿ ಮಗ್ಗನಿಯಟ್ಠೇನ ಚ। **ಸತ್ತಾನಂ ವಿಸುದ್ಧಿಯಾ**ತಿ ರಾಗಾದೀಹಿ ಮಲೇಹಿ ಅಭಿಜ್ಝಾವಿಸಮಲೋಭಾದೀಹಿ ಚ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಕಿಲಿಟ್ಠಚಿತ್ತಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ವಿಸುದ್ಧತ್ಥಾಯ। ತಥಾ ಹಿ ಇಮಿನಾವ ಮಗ್ಗೇನ ಇತೋ ಸತಸಹಸ್ಸಕಪ್ಪಾಧಿಕಾನಂ ಚತುನ್ನಂ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಂ ಉಪರಿ ಏಕಸ್ಮಿಞ್ಞೇವ ಕಪ್ಪೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೇ ತಣ್ಹಙ್ಕರಮೇಧಙ್ಕರಸರಣಙ್ಕರದೀಪಙ್ಕರನಾಮಕೇ ಬುದ್ಧೇ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಸಕ್ಯಮುನಿಪರಿಯೋಸಾನಾ ಅನೇಕೇ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ

ಅನೇಕಸತಾ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ಗಣನಪಥಂ ವೀತಿವತ್ತಾ ಅರಿಯಸಾವಕಾ ಚಾತಿ ಇಮೇ ಸತ್ತಾ ಸಬ್ಬೇ ಚಿತ್ತಮಲಂ ಪವಾಹೇತ್ವಾ ಪರಮವಿಸುದ್ಧಿಂ ಪತ್ತಾ। ರೂಪಮಲವಸೇನ ಪನ ಸಂಕಿಲೇಸವೋದಾನಪಞ್ಞತ್ತಿಯೇವ ನತ್ಥಿ। ತಥಾ ಹಿ -

ರೂಪೇನ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠೇನ, ಸಂಕಿಲಿಸ್ಸನ್ತಿ ಮಾಣವಾ।
ರೂಪೇ ಸುದ್ಧೇ ವಿಸುಜ್ಝನ್ತಿ, ಅನಕ್ಖಾತಂ ಮಹೇಸಿನಾ॥

ಚಿತ್ತೇನ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠೇನ, ಸಂಕಿಲಿಸ್ಸನ್ತಿ ಮಾಣವಾ।
ಚಿತ್ತೇ ಸುದ್ಧೇ ವಿಸುಜ್ಝನ್ತಿ, ಇತಿ ವುತ್ತಂ ಮಹೇಸಿನಾ॥

ಯಥಾಹ "ಚಿತ್ತಸಂಕಿಲೇಸಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತ್ತಾ ಸಂಕಿಲಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಚಿತ್ತವೋದಾನಾ ವಿಸುಜ್ಝನ್ತೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೧೦೦)। ತಞ್ಚ ಚಿತ್ತವೋದಾನಂ ಇಮಿನಾ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಮಗ್ಗೇನ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ "ಸತ್ತಾನಂ ವಿಸುದ್ಧಿಯಾ"ತಿ।

ಸೋಕಪರಿದೇವಾನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮಾಯಾತಿ ಸೋಕಸ್ಸ ಚ ಪರಿದೇವಸ್ಸ ಚ ಸಮತಿಕ್ಕಮಾಯ, ಪಹಾನಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಯಞ್ಹಿ ಮಗ್ಗೋ ಭಾವಿತೋ **ಸನ್ತತಿಮಹಾಮತ್ತಾ**ದೀನಂ ವಿಯ ಸೋಕಸಮತಿಕ್ಕಮಾಯ, **ಪಟಾಚಾರಾ**ದೀನಂ ವಿಯ ಚ ಪರಿದೇವಸಮತಿಕ್ಕಮಾಯ ಚ ಸಂವತ್ತತಿ। ತೇನಾಹ "ಸೋಕಪರಿದೇವಾನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮಾಯಾ"ತಿ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಹಿ ಸನ್ತತಿಮಹಾಮತ್ತೋ -

"ಯಂ ಪುಬ್ಬೇ ತಂ ವಿಸೋಧೇಹಿ, ಪಚ್ಛಾ ತೇ ಮಾಹು ಕಿಞ್ಚನಂ।
ಮಜ್ಝೇ ಚೇ ನೋ ಗಹೇಸ್ಸಸಿ, ಉಪಸನ್ತೋ ಚರಿಸ್ಸಸೀ"ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೯೫೫)।

ಇಮಂ ಗಾಥಂ ಸುತ್ವಾ ಸಹ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಹಿ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ।

ಪಟಾಚಾರಾ -

"ನ ಸನ್ತಿ ಪುತ್ತಾ ತಾಣಾಯ, ನ ಪಿತಾ ನಾಪಿ ಬನ್ಧವಾ।
ಅನ್ತಕೇನಾಧಿಪನ್ನಸ್ಸ, ನತ್ಥಿ ಞಾತೀಸು ತಾಣತಾ"ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೨೮೮)।

ಇಮಂ ಗಾಥಂ ಸುತ್ವಾ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಕಾಯವೇದನಾಚಿತ್ತಧಮ್ಮೇಸು ಕಞ್ಚಿ ಧಮ್ಮಂ ಅನಾಮಸಿತ್ವಾ ಭಾವನಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ತೇಪಿ ಇಮಿನಾವ ಮಗ್ಗೇನ ಸೋಕಪರಿದೇವೇ ಸಮತಿಕ್ಕನ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸಾನಂ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಾಯಾತಿ ಕಾಯಿಕದುಕ್ಖಸ್ಸ ಚ ಚೇತಸಿಕದೋಮನಸ್ಸಸ್ಸ ಚಾತಿ ಇಮೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಾಯ, ನಿರೋಧಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಯಞ್ಹಿ ಮಗ್ಗೋ ಭಾವಿತೋ ತಿಸ್ಸತ್ಥೇರಾದೀನಂ ವಿಯ ದುಕ್ಖಸ್ಸ, ಸಕ್ಕಾದೀನಂ ವಿಯ ಚ ದೋಮನಸ್ಸಸ್ಸ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ।

ತತ್ರಾಯಂ ಅತ್ಥದೀಪನಾ - ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ಕಿರ **ತಿಸ್ಸೋ** ನಾಮ ಕುಟುಮ್ಬಿಕಪುತ್ತೋ ಚತ್ತಾಲೀಸ ಹಿರಞ್ಞಕೋಟಿಯೋ ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅಗಾಮಕೇ ಅರಞ್ಞೇ ವಿಹರತಿ। ತಸ್ಸ ಕನಿಟ್ಠಭಾತುಭರಿಯಾ "ಗಚ್ಛಥ ನಂ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇಥಾ"ತಿ ಪಞ್ಚಸತೇ ಚೋರೇ ಪೇಸೇಸಿ। ತೇ ಗನ್ತ್ವಾ ಥೇರಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ನಿಸೀದಿಂಸು। ಥೇರೋ ಆಹ "ಕಸ್ಮಾ ಆಗತತ್ಥ ಉಪಾಸಕಾ"ತಿ? ತಂ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇಸ್ಸಾಮಾತಿ। ಪಾಟಿಭೋಗಂ ಮೇ ಉಪಾಸಕಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಜ್ಜೇಕರತ್ತಿಂ ಜೀವಿತಂ ದೇಥಾತಿ। ಕೋ ತೇ, ಸಮಣ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪಾಟಿಭೋಗೋ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ? ಥೇರೋ ಮಹನ್ತಂ ಪಾಸಾಣಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದ್ವೇ ಊರುಟ್ಠೀನಿ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ "ವಟ್ಟತಿ

ಉಪಾಸಕಾ ಪಾಟಿಭೋಗೋ"ತಿ ಆಹ। ತೇ ಅಪಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಚಙ್ಕಮನಸೀಸೇ ಅಗ್ಗಿಂ ಕತ್ವಾ ನಿಪಜ್ಜಿಂಸು। ಥೇರಸ್ಸ ವೇದನಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತ್ವಾ ಸೀಲಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಸೀಲಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪೀತಿಪಾಮೋಜ್ಜಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ । ತತೋ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇನ್ತೋ ತಿಯಾಮರತ್ತಿಂ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಅರುಣುಗ್ಗಮನೇ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ -

"ಉಭೋ ಪಾದಾನಿ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ, ಸಞ್ಞಪೇಸ್ಸಾಮಿ ವೋ ಅಹಂ।
ಅಟ್ಟಿಯಾಮಿ ಹರಾಯಾಮಿ, ಸರಾಗಮರಣಂ ಅಹಂ॥

ಏವಾಹಂ ಚಿನ್ತಯಿತ್ವಾನ, ಯಥಾಭೂತಂ ವಿಪಸ್ಸಿಸಂ।
ಸಮ್ಪತ್ತೇ ಅರುಣುಗ್ಗಮ್ಹಿ, ಅರಹತ್ತಮಪಾಪುಣಿ"ನ್ತಿ॥

ಅಪರೇಪಿ ತಿಂಸ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅರಞ್ಞವಿಹಾರೇ ವಸ್ಸಂ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ "ಆವುಸೋ, ತಿಯಾಮರತ್ತಿಂ ಸಮಣಧಮ್ಮೋವ ಕಾತಬ್ಬೋ, ನ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಆಗನ್ತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ವಿಹರಿಂಸು। ತೇಸಂ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಪಚ್ಚೂಸಸಮಯೇ ಪಚಲಾಯನ್ತಾನಂ ಏಕೋ ಬ್ಯಗ್ಘೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಏಕೇಕಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ। ನ ಕೋಚಿ "ಮಂ ಬ್ಯಗ್ಘೋ ಗಣ್ಹೀ"ತಿ ವಾಚಮ್ಪಿ ನಿಚ್ಛಾರೇಸಿ। ಏವಂ ಪಞ್ಚಸು ದಸಸು ಭಿಕ್ಖೂಸು ಖಾದಿತೇಸು ಉಪೋಸಥದಿವಸೇ "ಇತರೇ, ಆವುಸೋ, ಕುಹಿ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಞತ್ವಾ ಚ "ಇದಾನಿ ಗಹಿತೇನ, ಗಹಿತೋಮ್ಹೀತಿ ವತ್ತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ವಿಹರಿಂಸು।

ಅಥ ಅಞ್ಞತರಂ ದಹರಭಿಕ್ಖುಂ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಬ್ಯಗ್ಘೋ ಗಣ್ಹಿ। ಸೋ "ಬ್ಯಗ್ಘೋ, ಭನ್ತೇ"ತಿ ಆಹ। ಭಿಕ್ಖೂ ಕತ್ತರದಣ್ಡೇ ಚ ಉಕ್ಕಾಯೋ ಚ ಗಹೇತ್ವಾ ಮೋಚೇಸ್ಸಾಮಾತಿ ಅನುಬನ್ಧಿಂಸು। ಬ್ಯಗ್ಘೋ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅಗತಿಂ ಛಿನ್ನತಟಟ್ಠಾನಂ ಆರುಯ್ಹ ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಪಾದಙ್ಗುಟ್ಠಕತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಖಾದಿತುಂ ಆರಭಿ। ಇತರೇಪಿ "ಇದಾನಿ , ಸಪ್ಪುರಿಸ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ನತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವಿಸೇಸೋ ನಾಮ ಏವರೂಪೇ ಠಾನೇ ಪಞ್ಞಾಯತೀ"ತಿ ಆಹಂಸು। ಸೋ ಬ್ಯಗ್ಘಮುಖೇ ನಿಪನ್ನೋವ ತಂ ವೇದನಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇನ್ತೋ ಯಾವ ಗೋಪ್ಫಕಾ ಖಾದಿತಸಮಯೇ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಹುತ್ವಾ, ಯಾವ ಜಣ್ಣುಕಾ ಖಾದಿತಸಮಯೇ ಸಕದಾಗಾಮೀ, ಯಾವ ನಾಭಿಯಾ ಖಾದಿತಸಮಯೇ ಅನಾಗಾಮೀ ಹುತ್ವಾ, ಹದಯರೂಪೇ ಅಖಾದಿತೇಯೇವ ಸಹ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಹಿ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ -

"ಸೀಲವಾ ವತಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಪಞ್ಞವಾ ಸುಸಮಾಹಿತೋ।
ಮುಹುತ್ತಂ ಪಮಾದಮನ್ವಾಯ, ಬ್ಯಗ್ಘೇನೋರುದ್ಧಮಾನಸೋ॥

ಪಞ್ಜರಸ್ಮಿಂ ಗಹೇತ್ವಾನ, ಸಿಲಾಯ ಉಪರೀಕತೋ।
ಕಾಮಂ ಖಾದತು ಮಂ ಬ್ಯಗ್ಘೋ, ಭಕ್ಖೋ ಕಾಯೋ ಅಮಿತ್ತಾನಂ।
ಪಟಿಲದ್ಧೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇ, ಮರಣಂ ಹೇಹಿತಿ ಭದ್ದಕ"ನ್ತಿ॥

ಅಪರೋಪಿ ಪೀತಮಲ್ಲತ್ಥೇರೋ ನಾಮ ಗಿಹಿಕಾಲೇ ತೀಸು ರಜ್ಜೇಸು ಪಟಾಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ **ತಮ್ಬಪಣ್ಣಿದೀಪಂ** ಆಗಮ್ಮ ರಾಜಾನಂ ದಿಸ್ವಾ ರಞ್ಞಾ ಕತಾನುಗ್ಗಹೋ ಏಕದಿವಸಂ ಕಿಲಞ್ಜಕಾಪಣಸಾಲದ್ವಾರೇನ ಗಚ್ಛನ್ತೋ "ರೂಪಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನ ತುಮ್ಹಾಕಂ, ತಂ ಪಜಹಥ, ತಂ ವೋ ಪಹೀನಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೩೩-೩೪) ನತುಮ್ಹಾಕವಗ್ಗಂ ಸುತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ "ನೇವ ಕಿರ ರೂಪಂ ಅತ್ತನೋ, ನ ವೇದನಾ"ತಿ। ಸೋ ತಂಯೇವ ಅಙ್ಕುಸಂ ಕತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಮಹಾವಿಹಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಯಾಚಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ದ್ವೇಮಾತಿಕಾ ಪಗುಣಂ ಕತ್ವಾ ತಿಂಸ ಭಿಕ್ಖೂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಬಲವಾಲಿಯಅಙ್ಗಣಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಮಕಾಸಿ। ಪಾದೇಸು ಅವಹನ್ತೇಸು ಜಣ್ಣುಕೇಹಿ ಚಙ್ಕಮತಿ। ತಮೇನಂ ರತ್ತಿಂ ಏಕೋ ಮಿಗಲುದ್ದಕೋ ಮಿಗೋತಿ ಮಞ್ಞಮಾನೋ ಸತ್ತಿಯಾ ಪಹರಿ। ಸತ್ತಿ ವಿನಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಗತಾ। ಸೋ ತಂ ಸತ್ತಿಂ ಹರಾಪೇತ್ವಾ ಪಹಾರಮುಖಾನಿ ತಿಣವಟ್ಟಿಯಾ

ಪೂರಾಪೇತ್ವಾ ಪಾಸಾಣಪಿಟ್ಠಿಯಂ ಅತ್ತಾನಂ ನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾ ಓಕಾಸಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಸಹ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಹಿ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಉಕ್ಕಾಸಿತಸದ್ದೇನ ಆಗತಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಬ್ಯಾಕರಿತ್ವಾ ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ -

"ಭಾಸಿತಂ ಬುದ್ಧಸೇಟ್ಠಸ್ಸ, ಸಬ್ಬಲೋಕಗ್ಗವಾದಿನೋ।
ನ ತುಮ್ಹಾಕಮಿದಂ ರೂಪಂ, ತಂ ಜಹೇಯ್ಯಾಥ ಭಿಕ್ಖವೋ॥

ಅನಿಚ್ಚಾ ವತ ಸಙ್ಖಾರಾ, ಉಪ್ಪಾದವಯಧಮ್ಮಿನೋ।
ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ, ತೇಸಂ ವೂಪಸಮೋ ಸುಖೋ"ತಿ॥

ಅಥ ನಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಹಂಸು "ಸಚೇ, ಭನ್ತೇ, ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಅರೋಗೋ ಅಭವಿಸ್ಸಾ, ಅದ್ಧಾ ತೇ ಮುದ್ಧಮತ್ಥಕೇ ಹತ್ಥಂ ಪಸಾರೇತ್ವಾ ಸೀಸಂ ಪರಾಮಸೇಯ್ಯಾ"ತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಅಯಂ ಮಗ್ಗೋ ತಿಸ್ಸತ್ಥೇರಾದೀನಂ ವಿಯ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ।

ಸಕ್ಕೋ ಪನ ದೇವಾನಮಿನ್ದೋ ಅತ್ತನೋ ಪಞ್ಚವಿಧಂ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಮರಣಭಯಸನ್ತಜ್ಜಿತೋ ದೋಮನಸ್ಸಜಾತೋ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿ। ಸೋ ಉಪೇಕ್ಖಾಪಞ್ಹವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾವಸಾನೇ ಅಸೀತಿಸಹಸ್ಸಾಹಿ ದೇವತಾಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಸಿ। ಸಾ ಚಸ್ಸ ಉಪಪತ್ತಿ ಪುನ ಪಾಕತಿಕಾವ ಅಹೋಸಿ।

ಸುಬ್ರಹ್ಮಾಪಿ ದೇವಪುತ್ತೋ ಅಚ್ಛರಾಸಹಸ್ಸಪರಿವಾರೋ ಸಗ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭೋತಿ, ತತ್ಥ ಪಞ್ಚಸತಾ ಅಚ್ಛರಾಯೋ ರುಕ್ಖತೋ ಪುಪ್ಫಾನಿ ಓಚಿನನ್ತಿಯೋ ಚವಿತ್ವಾ ನಿರಯೇ ಉಪಪನ್ನಾ। ಸೋ "ಕಿಂ ಇಮಾ ಚಿರಾಯನ್ತೀ"ತಿ ಉಪಧಾರೇನ್ತೋ ತಾಸಂ ನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಭಾವಂ ದಿಸ್ವಾ "ಕಿತ್ತಕಂ ನು ಖೋ ಮಮ ಆಯೂ"ತಿ ಉಪಪರಿಕ್ಖನ್ತೋ ಅತ್ತನೋಪಿ ಆಯುಪರಿಕ್ಖಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನಭಾವಂ ದಿಸ್ವಾ ಭೀತೋ ಅತಿವಿಯ ದೋಮನಸ್ಸಜಾತೋ ಹುತ್ವಾ "ಇಮಂ ಮೇ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಸತ್ಥಾ ವಿನಯಿಸ್ಸತಿ ನ ಅಞ್ಞೋ"ತಿ ಅವಸೇಸಾ ಪಞ್ಚಸತಾ ಅಚ್ಛರಾಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿ -

"ನಿಚ್ಚಂ ಉತ್ರಸ್ತಮಿದಂ ಚಿತ್ತಂ, ನಿಚ್ಚಂ ಉಬ್ಬಿಗ್ಗಿದಂ ಮನೋ।
ಅನುಪ್ಪನ್ನೇಸು ಕಿಚ್ಛೇಸು, ಅಥೋ ಉಪ್ಪತಿತೇಸು ಚ।
ಸಚೇ ಅತ್ಥಿ ಅನುತ್ರಸ್ತಂ, ತಂ ಮೇ ಅಕ್ಖಾಹಿ ಪುಚ್ಛಿತೋ"ತಿ॥ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೯೮)।

ತತೋ ನಂ ಭಗವಾ ಆಹ -

"ನಾಞ್ಞತ್ರ ಬೋಜ್ಝಾ ತಪಸಾ, ನಾಞ್ಞತ್ರಿನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಾ।
ನಾಞ್ಞತ್ರ ಸಬ್ಬನಿಸ್ಸಗ್ಗಾ, ಸೋತ್ಥಿಂ ಪಸ್ಸಾಮಿ ಪಾಣಿನ"ನ್ತಿ॥ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೯೮)।

ಸೋ ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಪಞ್ಚಹಿ ಅಚ್ಛರಾಸತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ತಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಥಾವರಂ ಕತ್ವಾ ದೇವಲೋಕಮೇವ ಅಗಮಾಸೀತಿ । ಏವಮಯಂ ಮಗ್ಗೋ ಭಾವಿತೋ ಸಕ್ಕಾದೀನಂ ವಿಯ ದೋಮನಸ್ಸಸ್ಸ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಾಯ ಸಂವತ್ತತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಞಾಯಸ್ಸ ಅಧಿಗಮಾಯಾತಿ ಞಾಯೋ ವುಚ್ಚತಿ ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ, ತಸ್ಸ ಅಧಿಗಮಾಯ, ಪತ್ತಿಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅಯಞ್ಹಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಲೋಕಿಯೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಮಗ್ಗೋ ಭಾವಿತೋ ಲೋಕುತ್ತರಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅಧಿಗಮಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ। ತೇನಾಹ "ಞಾಯಸ್ಸ ಅಧಿಗಮಾಯಾ"ತಿ। **ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯಾತಿ** ತಣ್ಹಾವಾನವಿರಹಿತತ್ತಾ ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ ಲದ್ಧನಾಮಸ್ಸ

ಅಮತಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ, ಅತ್ತಪಚ್ಚಕ್ಖತಾಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅಯಞ್ಹಿ ಮಗ್ಗೋ ಭಾವಿತೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ನಿಬ್ಬಾನಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಂ ಸಾಧೇತಿ। ತೇನಾಹ "ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯಾ"ತಿ।

ತತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ "ಸತ್ತಾನಂ ವಿಸುದ್ಧಿಯಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಸೋಕಸಮತಿಕ್ಕಮಾದೀನಿ ಅತ್ಥತೋ ಸಿದ್ಧಾನೇವ ಹೋನ್ತಿ, ಠಪೇತ್ವಾ ಪನ ಸಾಸನಯುತ್ತಿಕೋವಿದೇ ಅಞ್ಞೇಸಂ ನ ಪಾಕಟಾನಿ, ನ ಚ ಭಗವಾ ಪಠಮಂ ಸಾಸನಯುತ್ತಿಕೋವಿದಂ ಜನಂ ಕತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ। ತೇನ ತೇನೇವ ಪನ ಸುತ್ತೇನ ತಂ ತಂ ಅತ್ಥಂ ಞಾಪೇತಿ। ತಸ್ಮಾ ಇಧ ಯಂ ಯಂ ಅತ್ಥಂ ಏಕಾಯನಮಗ್ಗೋ ಸಾಧೇತಿ, ತಂ ತಂ ಪಾಕಟಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ಸೋಕಪರಿದೇವಾನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮಾಯಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ಯಸ್ಮಾ ವಾ ಯಾ ಸತ್ತಾನಂ ವಿಸುದ್ಧಿ ಏಕಾಯನಮಗ್ಗೇನ ಸಂವತ್ತತಿ, ಸಾ ಸೋಕಪರಿದೇವಾನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮೇನ ಹೋತಿ, ಸೋಕಪರಿದೇವಾನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮೋ ದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸಾನಂ ಅತ್ಥಙ್ಗಮೇನ, ದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸಾನಂ ಅತ್ಥಙ್ಗಮೋ ಞಾಯಸ್ಸಾಧಿಗಮೇನ, ಞಾಯಸ್ಸಾಧಿಗಮೋ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ। ತಸ್ಮಾ ಇಮಮ್ಪಿ ಕಮಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ಸತ್ತಾನಂ ವಿಸುದ್ಧಿಯಾ"ತಿ ವತ್ವಾ "ಸೋಕಪರಿದೇವಾನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮಾಯಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಅಪಿಚ ವಣ್ಣಭಣನಮೇತಂ ಏಕಾಯನಮಗ್ಗಸ್ಸ। ಯಥೇವ ಹಿ ಭಗವಾ "ಧಮ್ಮಂ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಂ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣಂ ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣಂ ಸಾತ್ಥಂ ಸಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಕೇವಲಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಪಕಾಸೇಸ್ಸಾಮಿ, ಯದಿದಂ ಛಛಕ್ಕಾನೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೪೨೦) ಛಛಕ್ಕದೇಸನಾಯ ಅಟ್ಠಹಿ ಪದೇಹಿ ವಣ್ಣಂ ಅಭಾಸಿ, ಯಥಾ ಚ ಅರಿಯವಂಸದೇಸನಾಯ "ಚತ್ತಾರೋಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅರಿಯವಂಸಾ ಅಗ್ಗಞ್ಞಾ ರತ್ತಞ್ಞಾ ವಂಸಞ್ಞಾ ಪೋರಾಣಾ ಅಸಂಕಿಣ್ಣಾ ಅಸಂಕಿಣ್ಣಪುಬ್ಬಾ ನ ಸಂಕೀಯನ್ತಿ, ನ ಸಂಕೀಯಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಅಪ್ಪಟಿಕುಟ್ಠಾ ಸಮಣೇಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಹಿ ವಿಞ್ಞೂಹೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೨೮) ನವಹಿ ಪದೇಹಿ ವಣ್ಣಂ ಅಭಾಸಿ, ಏವಂ ಇಮಸ್ಸಪಿ ಏಕಾಯನಮಗ್ಗಸ್ಸ ಸತ್ತಾನಂ ವಿಸುದ್ಧಿಯಾತಿಆದೀಹಿ ಸತ್ತಹಿ ಪದೇಹಿ ವಣ್ಣಂ ಅಭಾಸಿ।

ಕಸ್ಮಾ ಇತಿ ಚೇ? ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಉಸ್ಸಾಹಜನನತ್ಥಂ। ವಣ್ಣಭಾಸನಞ್ಹಿ ಸುತ್ವಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ "ಅಯಂ ಕಿರ ಮಗ್ಗೋ ಹದಯಸನ್ತಾಪಭೂತಂ ಸೋಕಂ, ವಾಚಾವಿಪ್ಪಲಾಪಭೂತಂ ಪರಿದೇವಂ, ಕಾಯಿಕಅಸಾತಭೂತಂ ದುಕ್ಖಂ, ಚೇತಸಿಕಅಸಾತಭೂತಂ ದೋಮನಸ್ಸನ್ತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಉಪದ್ದವೇ ಹನತಿ, ವಿಸುದ್ಧಿಂ ಞಾಯಂ ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ ತಯೋ ವಿಸೇಸೇ ಆವಹತೀ"ತಿ ಉಸ್ಸಾಹಜಾತಾ ಇಮಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಉಗ್ಗಹೇತಬ್ಬಂ ಪರಿಯಾಪುಣಿತಬ್ಬಂ ಧಾರೇತಬ್ಬಂ ವಾಚೇತಬ್ಬಂ, ಇಮಞ್ಚ ಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಇತಿ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಉಸ್ಸಾಹಜನನತ್ಥಂ ವಣ್ಣಂ ಅಭಾಸಿ, ಕಮ್ಬಲವಾಣಿಜಾದಯೋ ಕಮ್ಬಲಾದೀನಂ ವಣ್ಣಂ ವಿಯ।

ಯಥಾ ಹಿ ಸತಸಹಸ್ಸಗ್ಘನಿಕಪಣ್ಡುಕಮ್ಬಲವಾಣಿಜೇನ ಕಮ್ಬಲಂ ಗಣ್ಹಥಾತಿ ಉಗ್ಘೋಸಿತೇಪಿ ಅಸುಕಕಮ್ಬಲೋತಿ ನ ತಾವ ಮನುಸ್ಸಾ ಜಾನನ್ತಿ। ಕೇಸಕಮ್ಬಲವಾಲಕಮ್ಬಲಾದಯೋಪಿ ಹಿ ದುಗ್ಗನ್ಧಾ ಖರಸಮ್ಫಸ್ಸಾ ಕಮ್ಬಲಾತ್ವೇವ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಯದಾ ಪನ ತೇನ ಗನ್ಧಾರಕೋ ರತ್ತಕಮ್ಬಲೋ ಸುಖುಮೋ ಉಜ್ಜಲೋ ಸುಖಸಮ್ಫಸ್ಸೋತಿ ಉಗ್ಘೋಸಿತಂ ಹೋತಿ, ತದಾ ಯೇ ಪಹೋನ್ತಿ, ತೇ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ಯೇ ನ ಪಹೋನ್ತಿ, ತೇಪಿ ದಸ್ಸನಕಾಮಾ ಹೋನ್ತಿ, ಏವಮೇವಂ "ಏಕಾಯನೋ ಅಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಗ್ಗೋ"ತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ಅಸುಕಮಗ್ಗೋತಿ ನ ತಾವ ಪಾಕಟೋ ಹೋತಿ। ನಾನಪ್ಪಕಾರಕಾ ಹಿ ಅನಿಯ್ಯಾನಮಗ್ಗಾಪಿ ಮಗ್ಗಾತ್ವೇವ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। "ಸತ್ತಾನಂ ವಿಸುದ್ಧಿಯಾ"ತಿಆದಿಮ್ಹಿ ಪನ ವುತ್ತೇ "ಅಯಂ ಕಿರ ಮಗ್ಗೋ ಚತ್ತಾರೋ ಉಪದ್ದವೇ ಹನತಿ, ತಯೋ ವಿಸೇಸೇ ಆವಹತೀ"ತಿ ಉಸ್ಸಾಹಜಾತಾ ಇಮಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಉಗ್ಗಹೇತಬ್ಬಂ ಪರಿಯಾಪುಣಿತಬ್ಬಂ ಧಾರೇತಬ್ಬಂ ವಾಚೇತಬ್ಬಂ, ಇಮಞ್ಚ ಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸನ್ತೋ "ಸತ್ತಾನಂ ವಿಸುದ್ಧಿಯಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ಯಥಾ ಚ ಸತಸಹಸ್ಸಗ್ಘನಿಕಪಣ್ಡುಕಮ್ಬಲವಾಣಿಜೋಪಮಾ, ಏವಂ ರತ್ತಜಮ್ಬುನದಸುವಣ್ಣಉದಕಪ್ಪಸಾದಕಮಣಿರತನಸುವಿಸುದ್ಧಮುತ್ತಾರತನಧೋತಪವಾಳಾದಿವಾಣಿಜೂಪಮಾದಯೋಪೇತ್ಥ ಆಹರಿತಬ್ಬಾ।

ಯದಿದನ್ತಿ ನಿಪಾತೋ, ಯೇ ಇಮೇತಿ ಅಯಮಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ। **ಚತ್ತಾರೋ**ತಿ ಗಣನಪರಿಚ್ಛೇದೋ, ತೇನ ನ ತತೋ ಹೇಟ್ಠಾ ನ ಉದ್ಧನ್ತಿ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಪರಿಚ್ಛೇದಂ ದೀಪೇತಿ। **ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ**ತಿ ತಯೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ ಸತಿಗೋಚರೋಪಿ, ತಿಧಾ ಪಟಿಪನ್ನೇಸು ಸಾವಕೇಸು ಸತ್ಥುನೋ ಪಟಿಘಾನುನಯವೀತಿವತ್ತತಾಪಿ, ಸತಿಪಿ। "ಚತುನ್ನಂ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾನಂ ಸಮುದಯಞ್ಚ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಞ್ಚ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ, ತಂ ಸುಣಾಥ…ಪೇ॰…। ಕೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಯಸ್ಸ ಸಮುದಯೋ? ಆಹಾರಸಮುದಯಾ ಕಾಯಸಮುದಯೋ"ತಿಆದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೪೦೮) ಹಿ ಸತಿಗೋಚರೋ **ಸತಿಪಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಥಾ "ಕಾಯೋ ಪಟ್ಠಾನಂ, ನೋ ಸತಿ। ಸತಿ ಪಟ್ಠಾನಞ್ಚೇವ ಸತಿ ಚಾ"ತಿಆದೀಸುಪಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೩.೩೫)। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಪತಿಟ್ಠಾತಿ ಅಸ್ಮಿನ್ತಿ ಪಟ್ಠಾನಂ। ಕಾ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ? ಸತಿ। ಸತಿಯಾ ಪಟ್ಠಾನಂ **ಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ**। ಪಧಾನಟ್ಠಾನನ್ತಿ ವಾ ಪಟ್ಠಾನಂ। ಸತಿಯಾ ಪಟ್ಠಾನಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ, ಹತ್ಥಿಟ್ಠಾನಅಸ್ಸಟ್ಠಾನಾದೀನಿ ವಿಯ। "ತಯೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ, ಯದರಿಯೋ ಸೇವತಿ, ಯದರಿಯೋ ಸೇವಮಾನೋ ಸತ್ಥಾ ಗಣಮನುಸಾಸಿತುಮರಹತೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೩೧೧) ಏತ್ಥಾಪಿ ತಿಧಾ ಪಟಿಪನ್ನೇಸು ಸಾವಕೇಸು ಸತ್ಥುನೋ ಪಟಿಘಾನುನಯವೀತಿವತ್ತತಾ "ಸತಿಪಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಾ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಪಟ್ಠಪೇತಬ್ಬತೋ ಪಟ್ಠಾನಂ, ಪವತ್ತಯಿತಬ್ಬತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕೇನ ಪಟ್ಠಪೇತಬ್ಬತೋತಿ? ಸತಿಯಾ। ಸತಿಯಾ ಪಟ್ಠಾನಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನನ್ತಿ। "ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ ಭಾವಿತಾ ಬಹುಲೀಕತಾ ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ ಪರಿಪೂರೇನ್ತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೯೮೯) ಪನ ಸತಿಯೇವ "ಸತಿಪಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಪತಿಟ್ಠಾತೀತಿ ಪಟ್ಠಾನಂ, ಉಪಟ್ಠಾತಿ ಓಕ್ಕನ್ತಿತ್ವಾ ಪಕ್ಖನ್ದಿತ್ವಾ ಪವತ್ತತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸತಿಯೇವ ಪಟ್ಠಾನಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ। ಅಥ ವಾ ಸರಣಟ್ಠೇನ ಸತಿ, ಉಪಟ್ಠಾನಟ್ಠೇನ ಪಟ್ಠಾನಂ। ಇತಿ ಸತಿ ಚ ಸಾ ಪಟ್ಠಾನಞ್ಚಾತಿಪಿ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ। ಇದಮಿಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ।

ಯದಿ ಏವಂ, ಕಸ್ಮಾ "ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ"ತಿ ಬಹುವಚನಂ? ಸತಿಬಹುತ್ತಾ। ಆರಮ್ಮಣಭೇದೇನ ಹಿ ಬಹುಕಾ ಏತಾ ಸತಿಯೋ। ಅಥ ಮಗ್ಗೋತಿ ಕಸ್ಮಾ ಏಕವಚನಂ? ಮಗ್ಗಟ್ಠೇನ ಏಕತ್ತಾ। ಚತಸ್ಸೋಪಿ ಹಿ ಏತಾ ಸತಿಯೋ ಮಗ್ಗಟ್ಠೇನ ಏಕತ್ತಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ "ಮಗ್ಗೋತಿ ಕೇನಟ್ಠೇನ ಮಗ್ಗೋ? ನಿಬ್ಬಾನಗಮನಟ್ಠೇನ, ನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಿಕೇಹಿ ಮಗ್ಗನೀಯಟ್ಠೇನ ಚಾ"ತಿ। ಚತಸ್ಸೋಪಿ ಚೇತಾ ಅಪರಭಾಗೇ ಕಾಯಾದೀಸು ಆರಮ್ಮಣೇಸು ಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧಯಮಾನಾ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಚ ನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಿಕೇಹಿ ಮಗ್ಗೀಯನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಚತಸ್ಸೋಪಿ ಏಕೋ ಮಗ್ಗೋತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ । ಏವಞ್ಚ ಸತಿ ವಚನಾನುಸನ್ಧಿನಾ ಸಾನುಸನ್ಧಿಕಾವ ದೇಸನಾ ಹೋತಿ, "ಮಾರಸೇನಪ್ಪಮದ್ದನಂ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಗ್ಗಂ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ, ತಂ ಸುಣಾಥ…ಪೇ॰… ಕತಮೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಾರಸೇನಪ್ಪಮದ್ದನೋ ಮಗ್ಗೋ? ಯದಿದಂ ಸತ್ತಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ"ತಿಆದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೨೨೪) ವಿಯ ಹಿ ಯಥಾ ಮಾರಸೇನಪ್ಪಮದ್ದನೋತಿ ಚ ಸತ್ತಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾತಿ ಚ ಅತ್ಥತೋ ಏಕಂ, ಬ್ಯಞ್ಜನಮೇವೇತ್ಥ ನಾನಂ। ಏವಂ ಏಕಾಯನಮಗ್ಗೋತಿ ಚ ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾತಿ ಚ ಅತ್ಥತೋ ಏಕಂ, ಬ್ಯಞ್ಜನಮೇವೇತ್ಥ ನಾನಂ। ತಸ್ಮಾ ಮಗ್ಗಟ್ಠೇನ ಏಕತ್ತಾ ಏಕವಚನಂ, ಆರಮ್ಮಣಭೇದೇನ ಸತಿಬಹುತ್ತಾ ಬಹುವಚನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಭಗವತಾ ಚತ್ತಾರೋವ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ ವುತ್ತಾ ಅನೂನಾ ಅನಧಿಕಾತಿ? ವೇನೇಯ್ಯಹಿತತ್ತಾ । ತಣ್ಹಾಚರಿತದಿಟ್ಠಿಚರಿತಸಮಥಯಾನಿಕವಿಪಸ್ಸನಾಯಾನಿಕೇಸು ಹಿ ಮನ್ದತಿಕ್ಖವಸೇನ ದ್ವೇಧಾ ದ್ವೇಧಾ ಪವತ್ತೇಸು ವೇನೇಯ್ಯೇಸು ಮನ್ದಸ್ಸ ತಣ್ಹಾಚರಿತಸ್ಸ ಓಳಾರಿಕಂ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೋ,** ತಿಕ್ಖಸ್ಸ ಸುಖುಮಂ ವೇದನಾನುಪಸ್ಸನಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ। ದಿಟ್ಠಿಚರಿತಸ್ಸಾಪಿ ಮನ್ದಸ್ಸ ನಾತಿಪ್ಪಭೇದಗತಂ ಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೋ, ತಿಕ್ಖಸ್ಸ ಅತಿಪ್ಪಭೇದಗತಂ ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ। ಸಮಥಯಾನಿಕಸ್ಸ ಚ ಮನ್ದಸ್ಸ ಅಕಿಚ್ಛೇನ ಅಧಿಗನ್ತಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ ಪಠಮಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೋ, ತಿಕ್ಖಸ್ಸ ಓಳಾರಿಕಾರಮ್ಮಣೇ ಅಸಣ್ಠಹನತೋ ದುತಿಯಂ। ವಿಪಸ್ಸನಾಯಾನಿಕಸ್ಸಪಿ ಮನ್ದಸ್ಸ ನಾತಿಪ್ಪಭೇದಗತಾರಮ್ಮಣಂ ತತಿಯಂ, ತಿಕ್ಖಸ್ಸ ಅತಿಪ್ಪಭೇದಗತಾರಮ್ಮಣಂ ಚತುತ್ಥಂ। ಇತಿ ಚತ್ತಾರೋವ ವುತ್ತಾ ಅನೂನಾ ಅನಧಿಕಾತಿ।

ಸುಭಸುಖನಿಚ್ಚಅತ್ತಭಾವವಿಪಲ್ಲಾಸಪಹಾನತ್ಥಂ ವಾ। ಕಾಯೋ ಹಿ ಅಸುಭೋ, ತತ್ಥ ಚ ಸುಭವಿಪಲ್ಲಾಸವಿಪಲ್ಲತ್ಥಾ ಸತ್ತಾ, ತೇಸಂ ತತ್ಥ ಅಸುಭಭಾವದಸ್ಸನೇನ ತಸ್ಸ ವಿಪಲ್ಲಾಸಸ್ಸ ಪಹಾನತ್ಥಂ ಪಠಮಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ವುತ್ತಂ। ಸುಖಂ ನಿಚ್ಚಂ ಅತ್ತಾತಿ ಗಹಿತೇಸುಪಿ ಚ

ವೇದನಾದೀಸು ವೇದನಾ ದುಕ್ಖಾ, ಚಿತ್ತಂ ಅನಿಚ್ಚಂ, ಧಮ್ಮಾ ಅನತ್ತಾ, ತೇಸು ಚ ಸುಖನಿಚ್ಚಅತ್ತವಿಪಲ್ಲಾಸವಿಪಲ್ಲತ್ಥಾ ಸತ್ತಾ, ತೇಸಂ ತತ್ಥ ದುಕ್ಖಾದಿಭಾವದಸ್ಸನೇನ ತೇಸಂ ವಿಪಲ್ಲಾಸಾನಂ ಪಹಾನತ್ಥಂ ಸೇಸಾನಿ ತೀಣಿ ವುತ್ತಾನೀತಿ ಏವಂ ಸುಭಸುಖನಿಚ್ಚಅತ್ತಭಾವವಿಪಲ್ಲಾಸಪಹಾನತ್ಥಂ ವಾ ಚತ್ತಾರೋವ ವುತ್ತಾ ಅನೂನಾ ಅನಧಿಕಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ವಿಪಲ್ಲಾಸಪಹಾನತ್ಥಮೇವ, ಅಥ ಖೋ ಚತುರೋಘಯೋಗಾಸವಗನ್ಥಉಪಾದಾನಅಗತಿಪಹಾನತ್ಥಮ್ಪಿ ಚತುಬ್ಬಿಧಾಹಾರಪರಿಞ್ಞತ್ಥಞ್ಚ ಚತ್ತಾರೋವ ವುತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅಯಂ ತಾವ ಪಕರಣನಯೋ।

ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ ಸರಣವಸೇನ ಚೇವ ಏಕತ್ತಸಮೋಸರಣವಸೇನ ಚ ಏಕಮೇವ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಆರಮ್ಮಣವಸೇನ ಚತ್ತಾರೋತಿ ಏತದೇವ ವುತ್ತಂ। ಯಥಾ ಹಿ ಚತುದ್ವಾರೇ ನಗರೇ ಪಾಚೀನತೋ ಆಗಚ್ಛನ್ತಾ ಪಾಚೀನದಿಸಾಯ ಉಟ್ಠಾನಕಂ ಭಣ್ಡಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಾಚೀನದ್ವಾರೇನ ನಗರಮೇವ ಪವಿಸನ್ತಿ, ದಕ್ಖಿಣತೋ ಪಚ್ಛಿಮತೋ ಉತ್ತರತೋ ಆಗಚ್ಛನ್ತಾ ಉತ್ತರದಿಸಾಯ ಉಟ್ಠಾನಕಂ ಭಣ್ಡಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಉತ್ತರದ್ವಾರೇನ ನಗರಮೇವ ಪವಿಸನ್ತಿ, ಏವಂಸಮ್ಪದಮಿದಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ನಗರಂ ವಿಯ ಹಿ ನಿಬ್ಬಾನಮಹಾನಗರಂ । ದ್ವಾರಂ ವಿಯ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗೋ। ಪಾಚೀನದಿಸಾದಯೋ ವಿಯ ಕಾಯಾದಯೋ।

ಯಥಾ ಪಾಚೀನತೋ ಆಗಚ್ಛನ್ತಾ ಪಾಚೀನದಿಸಾಯ ಉಟ್ಠಾನಕಂ ಭಣ್ಡಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಾಚೀನದ್ವಾರೇನ ನಗರಮೇವ ಪವಿಸನ್ತಿ, ಏವಂ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಮುಖೇನ ಆಗಚ್ಛನ್ತಾ ಚುದ್ದಸವಿಧೇನ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಭಾವನಾನುಭಾವನಿಬ್ಬತ್ತೇನ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಏಕಂ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ ಓಸರನ್ತಿ।

ಯಥಾ ದಕ್ಖಿಣತೋ ಆಗಚ್ಛನ್ತಾ ದಕ್ಖಿಣದಿಸಾಯ ಉಟ್ಠಾನಕಂ ಭಣ್ಡಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣದ್ವಾರೇನ ನಗರಮೇವ ಪವಿಸನ್ತಿ, ಏವಂ ವೇದನಾನುಪಸ್ಸನಾಮುಖೇನ ಆಗಚ್ಛನ್ತಾ ನವವಿಧೇನ ವೇದನಾನುಪಸ್ಸನಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ವೇದನಾನುಪಸ್ಸನಾಭಾವನಾನುಭಾವನಿಬ್ಬತ್ತೇನ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಏಕಂ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ ಓಸರನ್ತಿ।

ಯಥಾ ಪಚ್ಛಿಮತೋ ಆಗಚ್ಛನ್ತಾ ಪಚ್ಛಿಮದಿಸಾಯ ಉಟ್ಠಾನಕಂ ಭಣ್ಡಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮದ್ವಾರೇನ ನಗರಮೇವ ಪವಿಸನ್ತಿ, ಏವಂ ಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಾಮುಖೇನ ಆಗಚ್ಛನ್ತಾ ಸೋಳಸವಿಧೇನ ಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಾಭಾವನಾನುಭಾವನಿಬ್ಬತ್ತೇನ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಏಕಂ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ ಓಸರನ್ತಿ।

ಯಥಾ ಉತ್ತರತೋ ಆಗಚ್ಛನ್ತಾ ಉತ್ತರದಿಸಾಯ ಉಟ್ಠಾನಕಂ ಭಣ್ಡಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಉತ್ತರದ್ವಾರೇನ ನಗರಮೇವ ಪವಿಸನ್ತಿ, ಏವಂ ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸನಾಮುಖೇನ ಆಗಚ್ಛನ್ತಾ ಪಞ್ಚವಿಧೇನ ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸನಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸನಾಭಾವನಾನುಭಾವನಿಬ್ಬತ್ತೇನ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಏಕಂ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ ಓಸರನ್ತಿ।

ಏವಂ ಸರಣವಸೇನ ಚೇವ ಏಕತ್ತಸಮೋಸರಣವಸೇನ ಚ ಏಕಮೇವ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಆರಮ್ಮಣವಸೇನ ಚತ್ತಾರೋವ ವುತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋತಿ ಕಥೇತುಕಮ್ಯತಾ ಪುಚ್ಛಾ। **ಇಧಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ। **ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿ ಧಮ್ಮಪಟಿಗ್ಗಾಹಕಪುಗ್ಗಲಾಲಪನಮೇತಂ। **ಭಿಕ್ಖೂ**ತಿ ಪಟಿಪತ್ತಿಸಮ್ಪಾದಕಪುಗ್ಗಲನಿದಸ್ಸನಮೇತಂ। ಅಞ್ಞೇಪಿ ಚ ದೇವಮನುಸ್ಸಾ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಸಮ್ಪಾದೇನ್ತಿಯೇವ, ಸೇಟ್ಠತ್ತಾ ಪನ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಭಿಕ್ಖುಭಾವದಸ್ಸನತೋ ಚ, "ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ಆಹ। ಭಗವತೋ ಹಿ ಅನುಸಾಸನಿಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ತೇಸು ಭಿಕ್ಖು ಸೇಟ್ಠೋ, ಸಬ್ಬಪ್ಪಕಾರಾಯ ಅನುಸಾಸನಿಯಾ ಭಾಜನಭಾವತೋ, ತಸ್ಮಾ ಸೇಟ್ಠತ್ತಾ "ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ಆಹ। ತಸ್ಮಿಂ ಗಹಿತೇ ಪನ ಸೇಸಾ ಗಹಿತಾವ ಹೋನ್ತಿ ರಾಜಗಮನಾದೀಸು ರಾಜಗ್ಗಹಣೇನ ಸೇಸಪರಿಸಾ ವಿಯ। ಯೋ ಚ

ಇಮಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ, ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಭಿಕ್ಖುಭಾವದಸ್ಸನತೋಪಿ “ಭಿಕ್ಖೂ”ತಿ ಆಹ । ಪಟಿಪನ್ನಕೋ ಹಿ ದೇವೋ ವಾ ಹೋತು ಮನುಸ್ಸೋ ವಾ, “ಭಿಕ್ಖೂ”ತಿ ಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛತಿಯೇವ। ಯಥಾಹ -

“ಅಲಙ್ಕತೋ ಚೇಪಿ ಸಮಂ ಚರೇಯ್ಯ,
ಸನ್ತೋ ದನ್ತೋ ನಿಯತೋ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ।
ಸಬ್ಬೇಸು ಭೂತೇಸು ನಿಧಾಯ ದಣ್ಡಂ,
ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಸೋ ಸಮಣೋ ಸ ಭಿಕ್ಖೂ”ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೧೪೨)।

ಕಾಯೇತಿ ರೂಪಕಾಯೇ। ರೂಪಕಾಯೋ ಹಿ ಇಧ ಅಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಾನಂ ಕೇಸಾದೀನಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸಮೂಹಟ್ಠೇನ ಹತ್ಥಿಕಾಯರಥಕಾಯಾದಯೋ ವಿಯ ಕಾಯೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಯಥಾ ಚ ಸಮೂಹಟ್ಠೇನ, ಏವಂ ಕುಚ್ಛಿತಾನಂ ಆಯಟ್ಠೇನ। ಕುಚ್ಛಿತಾನಞ್ಹಿ ಪರಮಜೇಗುಚ್ಛಾನಂ ಸೋ ಆಯೋತಿಪಿ **ಕಾಯೋ**। **ಆಯೋ**ತಿ ಉಪ್ಪತ್ತಿದೇಸೋ। ತತ್ರಾಯಂ ವಚನತ್ಥೋ, ಆಯನ್ತಿ ತತೋತಿ ಆಯೋ। ಕೇ ಆಯನ್ತಿ? ಕುಚ್ಛಿತಾ ಕೇಸಾದಯೋ। ಇತಿ ಕುಚ್ಛಿತಾನಂ ಆಯೋತಿ **ಕಾಯೋ**। ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀತಿ ಕಾಯಮನುಪಸ್ಸನಸೀಲೋ, ಕಾಯಂ ವಾ ಅನುಪಸ್ಸಮಾನೋ।

“ಕಾಯೇ”ತಿ ಚ ವತ್ವಾಪಿ ಪುನ “ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ”ತಿ ದುತಿಯಂ ಕಾಯಗ್ಗಹಣಂ ಅಸಮ್ಮಿಸ್ಸತೋ ವವತ್ಥಾನಘನವಿನಿಬ್ಭೋಗಾದಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಕತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತೇನ ನ ಕಾಯೇ ವೇದನಾನುಪಸ್ಸೀ ವಾ, ಚಿತ್ತಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಾ, ಅಥ ಖೋ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀಯೇವಾತಿ ಕಾಯಸಙ್ಖಾತೇ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಕಾರಸ್ಸೇವ ದಸ್ಸನೇನ ಅಸಮ್ಮಿಸ್ಸತೋ ವವತ್ಥಾನಂ ದಸ್ಸಿತಂ ಹೋತಿ। ತಥಾ ನ ಕಾಯೇ ಅಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗವಿಮುತ್ತಏಕಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ, ನಾಪಿ ಕೇಸಲೋಮಾದಿವಿನಿಮುತ್ತಇತ್ಥಿಪುರಿಸಾನುಪಸ್ಸೀ। ಯೋಪಿ ಚೇತ್ಥ ಕೇಸಲೋಮಾದಿಕೋ ಭೂತುಪಾದಾಯಸಮೂಹಸಙ್ಖಾತೋ ಕಾಯೋ , ತತ್ಥಪಿ ನ ಭೂತುಪಾದಾಯವಿನಿಮುತ್ತಏಕಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ, ಅಥ ಖೋ ರಥಸಮ್ಭಾರಾನುಪಸ್ಸಕೋ ವಿಯ ಅಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಸಮೂಹಾನುಪಸ್ಸೀ, ನಗರಾವಯವಾನುಪಸ್ಸಕೋ ವಿಯ ಕೇಸಲೋಮಾದಿಸಮೂಹಾನುಪಸ್ಸೀ, ಕದಲಿಕ್ಖನ್ಧಪತ್ತವಟ್ಟಿವಿನಿಬ್ಭುಜನಕೋ ವಿಯ ರಿತ್ತಮುಟ್ಠಿವಿನಿವೇಠಕೋ ವಿಯ ಚ ಭೂತುಪಾದಾಯಸಮೂಹಾನುಪಸ್ಸೀಯೇವಾತಿ ನಾನಪ್ಪಕಾರತೋ ಸಮೂಹವಸೇನೇವ ಕಾಯಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ವತ್ಥುನೋ ದಸ್ಸನೇನ ಘನವಿನಿಬ್ಭೋಗೋ ದಸ್ಸಿತೋ ಹೋತಿ। ನ ಹೇತ್ಥ ಯಥಾವುತ್ತಸಮೂಹವಿನಿಮುತ್ತೋ ಕಾಯೋ ವಾ ಇತ್ಥೀ ವಾ ಪುರಿಸೋ ವಾ ಅಞ್ಞೋ ವಾ ಕೋಚಿ ಧಮ್ಮೋ ದಿಸ್ಸತಿ , ಯಥಾವುತ್ತಧಮ್ಮಸಮೂಹಮತ್ತೇಯೇವ ಪನ ತಥಾ ತಥಾ ಸತ್ತಾ ಮಿಚ್ಛಾಭಿನಿವೇಸಂ ಕರೋನ್ತಿ। ತೇನಾಹು ಪೋರಾಣಾ -

“ಯಂ ಪಸ್ಸತಿ ನ ತಂ ದಿಟ್ಠಂ, ಯಂ ದಿಟ್ಠಂ ತಂ ನ ಪಸ್ಸತಿ।
ಅಪಸ್ಸಂ ಬಜ್ಝತೇ ಮೂಳ್ಹೋ, ಬಜ್ಝಮಾನೋ ನ ಮುಚ್ಚತೀ”ತಿ॥ -

ಘನವಿನಿಬ್ಭೋಗಾದಿದಸ್ಸನತ್ಥನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಆದಿಸದ್ದೇನ ಚೇತ್ಥ ಅಯಮ್ಪಿ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ - ಅಯಞ್ಹಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀಯೇವ, ನ ಅಞ್ಞಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಯಥಾ ಅನುದಕಭೂತಾಯಪಿ ಮರೀಚಿಯಾ ಉದಕಾನುಪಸ್ಸಿನೋ ಹೋನ್ತಿ, ನ ಏವಂ ಅನಿಚ್ಚದುಕ್ಖಾನತ್ತಅಸುಭಭೂತೇಯೇವ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಾಯೇ ನಿಚ್ಚಸುಖಅತ್ತಸುಭಭಾವಾನುಪಸ್ಸೀ, ಅಥ ಖೋ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ ಅನಿಚ್ಚದುಕ್ಖಾನತ್ತಅಸುಭಾಕಾರಸಮೂಹಾನುಪಸ್ಸೀಯೇವಾತಿ। ಅಥ ವಾ ಯ್ವಾಯಂ ಪರತೋ “ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಅರಞ್ಞಗತೋ ವಾ...ಪೇ॰... ಸೋ ಸತೋವ ಅಸ್ಸಸತೀ”ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಾದಿಚುಣ್ಣಿಕಜಾತಅಟ್ಠಿಕಪರಿಯೋಸಾನೋ ಕಾಯೋ ವುತ್ತೋ, ಯೋ ಚ “ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪಥವಿಕಾಯಂ ಅನಿಚ್ಚತೋ ಅನುಪಸ್ಸತಿ ಆಪೋಕಾಯಂ ತೇಜೋಕಾಯಂ ವಾಯೋಕಾಯಂ ಕೇಸಕಾಯಂ ಲೋಮಕಾಯಂ ಛವಿಕಾಯಂ ಚಮ್ಮಕಾಯಂ

ಮಂಸಕಾಯಂ ರುಹಿರಕಾಯಂ ನಹಾರುಕಾಯಂ ಅಟ್ಠಿಕಾಯಂ ಅಟ್ಠಿಮಿಞ್ಜಕಾಯ''ನ್ತಿ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಯಂ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೩.೩೫) ಕಾಯೋ ವುತ್ತೋ, ತಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸ್ಸ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಕಾಯೇ ಅನುಪಸ್ಸನತೋ ''ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ''ತಿ ಏವಮ್ಪಿ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಅಥ ವಾ ಕಾಯೇ ಅಹನ್ತಿ ವಾ ಮಮನ್ತಿ ವಾ ಏವಂ ಗಹೇತಬ್ಬಸ್ಸ ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಅನನುಪಸ್ಸನತೋ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸೇವ ಪನ ಕೇಸಾಲೋಮಾದಿಕಸ್ಸ ನಾನಾಧಮ್ಮಸಮೂಹಸ್ಸ ಅನುಪಸ್ಸನತೋ ಕಾಯೇ ಕೇಸಾದಿಧಮ್ಮಸಮೂಹಸಙ್ಖಾತಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಅಪಿಚ ''ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಾಯೇ ಅನಿಚ್ಚತೋ ಅನುಪಸ್ಸತಿ, ನೋ ನಿಚ್ಚತೋ''ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಯಂ ಆಗತನಯಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸ್ಸೇವ ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣಾದಿನೋ ಆಕಾರಸಮೂಹಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಕಾಯಸ್ಸಾನುಪಸ್ಸನತೋಪಿ ''ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ''ತಿ ಏವಮ್ಪಿ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ತಥಾ ಹಿ ಅಯಂ ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಭಿಕ್ಖು ಇಮಂ ಕಾಯಂ ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾದೀನಂ ಸತ್ತನ್ನಂ ಅನುಪಸ್ಸನಾನಂ ವಸೇನ ಅನಿಚ್ಚತೋ ಅನುಪಸ್ಸತಿ, ನೋ ನಿಚ್ಚತೋ। ದುಕ್ಖತೋ ಅನುಪಸ್ಸತಿ, ನೋ ಸುಖತೋ। ಅನತ್ತತೋ ಅನುಪಸ್ಸತಿ, ನೋ ಅತ್ತತೋ। ನಿಬ್ಬಿನ್ದತಿ, ನೋ ನನ್ದತಿ। ವಿರಜ್ಜತಿ, ನೋ ರಜ್ಜತಿ। ನಿರೋಧೇತಿ, ನೋ ಸಮುದೇತಿ। ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜತಿ, ನೋ ಆದಿಯತಿ। ಸೋ ತಂ ಅನಿಚ್ಚತೋ ಅನುಪಸ್ಸನ್ತೋ ನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಂ ಪಜಹತಿ, ದುಕ್ಖತೋ ಅನುಪಸ್ಸನ್ತೋ ಸುಖಸಞ್ಞಂ ಪಜಹತಿ, ಅನತ್ತತೋ ಅನುಪಸ್ಸನ್ತೋ ಅತ್ತಸಞ್ಞಂ ಪಜಹತಿ, ನಿಬ್ಬಿನ್ದನ್ತೋ ನನ್ದಿಂ ಪಜಹತಿ, ವಿರಜ್ಜನ್ತೋ ರಾಗಂ ಪಜಹತಿ, ನಿರೋಧೇನ್ತೋ ಸಮುದಯಂ ಪಜಹತಿ, ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜನ್ತೋ ಆದಾನಂ ಪಜಹತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ವಿಹರತೀತಿ ಇರಿಯತಿ। **ಆತಾಪೀ**ತಿ ತೀಸು ಭವೇಸು ಕಿಲೇಸೇ ಆತಾಪೇತೀತಿ ಆತಾಪೋ, ವೀರಿಯಸ್ಸೇತಂ ನಾಮಂ। ಆತಾಪೋ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಆತಾಪೀ**। **ಸಮ್ಪಜಾನೋ**ತಿ ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಸಙ್ಖಾತೇನ ಞಾಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಸತಿಮಾ**ತಿ ಕಾಯಪರಿಗ್ಗಾಹಿಕಾಯ ಸತಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। ಅಯಂ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಸತಿಯಾ ಆರಮ್ಮಣಂ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಪಞ್ಞಾಯ ಅನುಪಸ್ಸತಿ, ನ ಹಿ ಸತಿವಿರಹಿತಸ್ಸ ಅನುಪಸ್ಸನಾ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ। ತೇನೇವಾಹ ''ಸತಿಞ್ಚ ಖ್ವಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಬ್ಬತ್ಥಿಕಂ ವದಾಮೀ''ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೨೩೪)। ತಸ್ಮಾ ಏತ್ಥ ''ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತೀ''ತಿ ಏತ್ತಾವತಾ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅಥ ವಾ ಯಸ್ಮಾ ಅನಾತಾಪಿನೋ ಅನ್ತೋಸಙ್ಖೇಪೋ ಅನ್ತರಾಯಕರೋ ಹೋತಿ, ಅಸಮ್ಪಜಾನೋ ಉಪಾಯಪರಿಗ್ಗಹೇ ಅನುಪಾಯಪರಿವಜ್ಜನೇ ಚ ಸಮ್ಮುಯ್ಹತಿ, ಮುಟ್ಠಸ್ಸತಿ ಉಪಾಯಾಪರಿಚ್ಚಾಗೇ ಅನುಪಾಯಾಪರಿಗ್ಗಹೇ ಚ ಅಸಮತ್ಥೋ ಹೋತಿ, ತೇನಸ್ಸ ತಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ನ ಸಮ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ಯೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಆನುಭಾವೇನ ತಂ ಸಮ್ಪಜ್ಜತಿ। ತೇಸಂ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ''ಆತಾಪೀ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಸತಿಮಾತಿ ಇದಂ ವುತ್ತ''ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಇತಿ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಸಮ್ಪಯೋಗಙ್ಗಞ್ಚಸ್ಸ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಪಹಾನಙ್ಗಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ವಿನೇಯ್ಯ ಲೋಕೇ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸ**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ವಿನೇಯ್ಯಾ**ತಿ ತದಙ್ಗವಿನಯೇನ ವಾ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಿನಯೇನ ವಾ ವಿನಯಿತ್ವಾ। **ಲೋಕೇ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಕಾಯೇ। ಕಾಯೋ ಹಿ ಇಧ ಲುಜ್ಜನಪಲುಜ್ಜನಟ್ಠೇನ ಲೋಕೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಯಸ್ಮಾ ಪನಸ್ಸ ನ ಕಾಯಮತ್ತೇಯೇವ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಂ ಪಹೀಯತಿ, ವೇದನಾದೀಸುಪಿ ಪಹೀಯತಿಯೇವ, ತಸ್ಮಾ ''ಪಞ್ಚಪಿ ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ ಲೋಕೋ''ತಿ **ವಿಭಙ್ಗೇ** (ವಿಭ॰ ೩೬೨) ವುತ್ತಂ। ಲೋಕಸಙ್ಖಾತತ್ತಾ ವಾ ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅತ್ಥುದ್ಧಾರನಯೇನೇತಂ ವುತ್ತಂ। ಯಂ ಪನಾಹ ''ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಲೋಕೋ? ಸ್ವೇವ ಕಾಯೋ ಲೋಕೋ''ತಿ। ಅಯಮೇವೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಲೋಕೇ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಂ ವಿನೇಯ್ಯಾತಿ ಏವಂ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಯಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ ಅಭಿಜ್ಝಾಗಹಣೇನ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದೋ , ದೋಮನಸ್ಸಗ್ಗಹಣೇನ ಬ್ಯಾಪಾದೋ ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಮಾ ನೀವರಣಪರಿಯಾಪನ್ನಬಲವಧಮ್ಮದ್ವಯದಸ್ಸನೇನ ನೀವರಣಪ್ಪಹಾನಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ವಿಸೇಸೇನ ಚೇತ್ಥ ಅಭಿಜ್ಝಾವಿನಯೇನ ಕಾಯಸಮ್ಪತ್ತಿಮೂಲಕಸ್ಸ ಅನುರೋಧಸ್ಸ, ದೋಮನಸ್ಸವಿನಯೇನ ಪನ ಕಾಯವಿಪತ್ತಿಮೂಲಕಸ್ಸ ವಿರೋಧಸ್ಸ, ಅಭಿಜ್ಝಾವಿನಯೇನ ಚ ಕಾಯೇ ಅಭಿರತಿಯಾ, ದೋಮನಸ್ಸವಿನಯೇನ ಕಾಯಭಾವನಾಯ

ಅನಭಿರತಿಯಾ, ಅಭಿಜ್ಝಾವಿನಯೇನ ಕಾಯೇ ಅಭೂತಾನಂ ಸುಭಸುಖಭಾವಾದೀನಂ ಪಕ್ಖೇಪಸ್ಸ, ದೋಮನಸ್ಸವಿನಯೇನ ಚ ಕಾಯೇ ಭೂತಾನಂ ಅಸುಭಾಸುಖಭಾವಾದೀನಂ ಅಪನಯನಸ್ಸ ಚ ಪಹಾನಂ ವುತ್ತಂ। ತೇನ ಯೋಗಾವಚರಸ್ಸ ಯೋಗಾನುಭಾವೋ ಯೋಗಸಮತ್ಥತಾ ಚ ದೀಪಿತಾ ಹೋತಿ। ಯೋಗಾನುಭಾವೋ ಹಿ ಏಸ, ಯದಿದಂ ಅನುರೋಧವಿರೋಧವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋ ಅರತಿರತಿಸಹೋ ಅಭೂತಪಕ್ಖೇಪಭೂತಾಪನಯನವಿರಹಿತೋ ಚ ಹೋತಿ। ಅನುರೋಧವಿರೋಧವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋ ಚೇಸ ಅರತಿರತಿಸಹೋ ಅಭೂತಂ ಅಪಕ್ಖಿಪನ್ತೋ ಭೂತಞ್ಚ ಅನಪನೇನ್ತೋ ಯೋಗಸಮತ್ಥೋ ಹೋತೀತಿ।

ಅಪರೋ ನಯೋ "ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ಅನುಪಸ್ಸನಾಯ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ವುತ್ತಂ। "ವಿಹರತೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತವಿಹಾರೇನ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಿಕಸ್ಸ ಕಾಯಪರಿಹರಣಂ। "ಆತಾಪೀ"ತಿಆದೀಸು ಆತಾಪೇನ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಂ, ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞೇನ ಸಬ್ಬತ್ಥಿಕಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಪರಿಹರಣೂಪಾಯೋ ವಾ, ಸತಿಯಾ ವಾ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಪಟಿಲದ್ಧಸಮಥೋ, ಸಮ್ಪಜಞ್ಞೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾ, ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸವಿನಯೇನ ಭಾವನಾಫಲಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ವಿಭಙ್ಗೇ ಪನ **"ಅನುಪಸ್ಸೀ"**ತಿ ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಅನುಪಸ್ಸನಾ? ಯಾ ಪಞ್ಞಾ ಪಜಾನನಾ…ಪೇ॰… ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅನುಪಸ್ಸನಾ। ಇಮಾಯ ಅನುಪಸ್ಸನಾಯ ಉಪೇತೋ ಹೋತಿ ಸಮುಪೇತೋ ಉಪಾಗತೋ ಸಮುಪಾಗತೋ ಉಪಪನ್ನೋ ಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। ತೇನ ವುಚ್ಚತಿ ಅನುಪಸ್ಸೀತಿ।

ವಿಹರತೀತಿ ಇರಿಯತಿ ವತ್ತತಿ ಪಾಲೇತಿ ಯಪೇತಿ ಯಾಪೇತಿ ಚರತಿ ವಿಹರತಿ। ತೇನ ವುಚ್ಚತಿ ವಿಹರತೀತಿ।

ಆತಾಪೀತಿ ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಆತಾಪೋ? ಯೋ ಚೇತಸಿಕೋ ವೀರಿಯಾರಮ್ಭೋ…ಪೇ॰… ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮೋ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಆತಾಪೋ। ಇಮಿನಾ ಆತಾಪೇನ ಉಪೇತೋ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಸಮನ್ನಾಗತೋ। ತೇನ ವುಚ್ಚತಿ ಆತಾಪೀತಿ।

ಸಮ್ಪಜಾನೋತಿ ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ? ಯಾ ಪಞ್ಞಾ ಪಜಾನನಾ…ಪೇ॰… ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ। ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ। ಇಮಿನಾ ಸಮ್ಪಜಞ್ಞೇನ ಉಪೇತೋ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಸಮನ್ನಾಗತೋ। ತೇನ ವುಚ್ಚತಿ ಸಮ್ಪಜಾನೋತಿ।

ಸತಿಮಾತಿ ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಸತಿ? ಯಾ ಸತಿ ಅನುಸ್ಸತಿ…ಪೇ॰… ಸಮ್ಮಾಸತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಸತಿ। ಇಮಾಯ ಸತಿಯಾ ಉಪೇತೋ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಸಮನ್ನಾಗತೋ। ತೇನ ವುಚ್ಚತಿ ಸತಿಮಾತಿ।

ವಿನೇಯ್ಯ ಲೋಕೇ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸನ್ತಿ ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಲೋಕೋ? ಸ್ವೇವ ಕಾಯೋ ಲೋಕೋ, ಪಞ್ಚಪಿ ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ ಲೋಕೋ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಲೋಕೋ। ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಅಭಿಜ್ಝಾ? ಯೋ ರಾಗೋ ಸಾರಾಗೋ ಅನುನಯೋ ಅನುರೋಧೋ ನನ್ದೀ ನನ್ದೀರಾಗೋ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಸಾರಾಗೋ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅಭಿಜ್ಝಾ। ತತ್ಥ ಕತಮಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ? ಯಂ ಚೇತಸಿಕಂ ಅಸಾತಂ, ಚೇತಸಿಕಂ ದುಕ್ಖಂ, ಚೇತೋಸಮ್ಫಸ್ಸಜಂ ಅಸಾತಂ…ಪೇ॰… ದುಕ್ಖಾ ವೇದನಾ। ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ದೋಮನಸ್ಸಂ। ಇತಿ ಅಯಞ್ಚ ಅಭಿಜ್ಝಾ ಇದಞ್ಚ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಇಮಮ್ಹಿ ಲೋಕೇ ವಿನೀತಾ ಹೋನ್ತಿ ಪಟಿವಿನೀತಾ ಸನ್ತಾ ವೂಪಸನ್ತಾ ಸಮಿತಾ ವೂಪಸಮಿತಾ ಅತ್ಥಙ್ಗತಾ ಅಬ್ಭತ್ಥಙ್ಗತಾ ಅಪ್ಪಿತಾ ಬ್ಯಪ್ಪಿತಾ ಸೋಸಿತಾ ವಿಸೋಸಿತಾ ಬ್ಯನ್ತೀಕತಾ, ತೇನ ವುಚ್ಚತಿ ವಿನೇಯ್ಯ ಲೋಕೇ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸನ್ತಿ (ವಿಭ॰ ೩೫೬) ಏವಮೇತೇಸಂ ಪದಾನಮತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ। ತೇನ ಸಹ ಅಯಂ ಅಟ್ಠಕಥಾನಯೋ ಯಥಾ ಸಂಸನ್ದತಿ, ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಯಂ ತಾವ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನುದ್ದೇಸಸ್ಸ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ।

ವೇದನಾಸು… ಚಿತ್ತೇ… ಧಮ್ಮೇಸು ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ…ಪೇ॰… ವಿನೇಯ್ಯ ಲೋಕೇ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ **ವೇದನಾನುಪಸ್ಸೀ**ತಿ ಏವಮಾದೀಸು ವೇದನಾದೀನಂ ಪುನ ವಚನೇ ಪಯೋಜನಂ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಯಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ವೇದನಾಸು ವೇದನಾನುಪಸ್ಸೀ, ಚಿತ್ತೇ ಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸೀ, ಧಮ್ಮೇಸು ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ **ವೇದನಾ**ತಿ ತಿಸ್ಸೋ

ವೇದನಾ, ತಾ ಚ ಲೋಕಿಯಾ ಏವ। ಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ಲೋಕಿಯಂ, ತಥಾ ಧಮ್ಮಾ। ತೇಸಂ ವಿಭಾಗೋ ನಿದ್ದೇಸವಾರೇ ಪಾಕಟೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಕೇವಲಂ ಪನಿಧ ಯಥಾ ವೇದನಾ ಅನುಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ, ತಥಾ ಅನುಪಸ್ಸನ್ತೋ **ವೇದನಾಸು ವೇದನಾನುಪಸ್ಸೀ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏಸ ನಯೋ ಚಿತ್ತಧಮ್ಮೇಸುಪಿ। ಕಥಞ್ಚ ವೇದನಾ ಅನುಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಾತಿ? ಸುಖಾ ತಾವ ವೇದನಾ ದುಕ್ಖತೋ, ದುಕ್ಖಾ ಸಲ್ಲತೋ, ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾ ಅನಿಚ್ಚತೋ। ಯಥಾಹ -

"ಯೋ ಸುಖಂ ದುಕ್ಖತೋ ಅದ್ದ, ದುಕ್ಖಮದ್ದಕ್ಖಿ ಸಲ್ಲತೋ।
ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಂ ಸನ್ತಂ, ಅದಕ್ಖಿ ನಂ ಅನಿಚ್ಚತೋ।
ಸ ವೇ ಸಮ್ಮದ್ದಸೋ ಭಿಕ್ಖು, ಉಪಸನ್ತೋ ಚರಿಸ್ಸತೀ"ತಿ॥ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೨೫೩)।

ಸಬ್ಬಾ ಏವ ಚೇತಾ ದುಕ್ಖಾತಿಪಿ ಅನುಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ "ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ವೇದಯಿತಂ, ಸಬ್ಬಂ ತಂ ದುಕ್ಖಸ್ಮಿನ್ತಿ ವದಾಮೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೨೫೯)। ಸುಖದುಕ್ಖತೋಪಿ ಚ ಅನುಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ। ಯಥಾಹ "ಸುಖಾ ವೇದನಾ ಠಿತಿಸುಖಾ ವಿಪರಿಣಾಮದುಕ್ಖಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೪೬೪) ಸಬ್ಬಂ ವಿತ್ಥಾರೇತಬ್ಬಂ। ಅಪಿಚ ಅನಿಚ್ಚಾದಿಸತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಾವಸೇನಪಿ ಅನುಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ। ಸೇಸಂ ನಿದ್ದೇಸವಾರೇಯೇವ ಪಾಕಟಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಚಿತ್ತಧಮ್ಮೇಸುಪಿ ಚಿತ್ತಂ ತಾವ ಆರಮ್ಮಣಾಧಿಪತಿಸಹಜಾತಭೂಮಿಕಮ್ಮವಿಪಾಕಕಿರಿಯಾದಿನಾನತ್ತಭೇದಾನಂ ಅನಿಚ್ಚಾದಿಸತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಾನಂ ನಿದ್ದೇಸವಾರೇ ಆಗತಸರಾಗಾದಿಭೇದಾನಞ್ಚ ವಸೇನ ಅನುಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ। ಧಮ್ಮಾ ಸಲಕ್ಖಣಸಾಮಞ್ಞಲಕ್ಖಣಾನಂ ಸುಞ್ಞತಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅನಿಚ್ಚಾದಿಸತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಾನಂ ನಿದ್ದೇಸವಾರೇ ಆಗತಸನ್ತಾಸನ್ತಾದಿಭೇದಾನಞ್ಚ ವಸೇನ ಅನುಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ಕಾಮಞ್ಚೇತ್ಥ ಯಸ್ಸ ಕಾಯಸಙ್ಖಾತೇ ಲೋಕೇ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಂ ಪಹೀನಂ, ತಸ್ಸ ವೇದನಾದಿಲೋಕೇಸುಪಿ ತಂ ಪಹೀನಮೇವ। ನಾನಾಪುಗ್ಗಲವಸೇನ ಪನ ನಾನಾಚಿತ್ತಕ್ಖಣಿಕಸತಿಪಟ್ಠಾನಭಾವನಾವಸೇನ ಚ ಸಬ್ಬತ್ಥ ವುತ್ತಂ। ಯತೋ ವಾ ಏಕತ್ಥ ಪಹೀನಂ ಸೇಸೇಸುಪಿ ಪಹೀನಂ ಹೋತಿ। ತೇನೇವಸ್ಸ ತತ್ಥ ಪಹಾನದಸ್ಸನತ್ಥಮ್ಪಿ ಏವಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬನ್ತಿ।

ಉದ್ದೇಸವಾರಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಆನಾಪಾನಪಬ್ಬವಣ್ಣನಾ

೧೦೭. ಇದಾನಿ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಛೇಕೋ ವಿಲೀವಕಾರಕೋ ಥೂಲಕಿಲಞ್ಜಸಣ್ಹಕಿಲಞ್ಜಚಙ್ಕೋಟಕಪೇಳಾಪುಟಾದೀನಿ ಉಪಕರಣಾನಿ ಕತ್ತುಕಾಮೋ ಏಕಂ ಮಹಾವೇಳುಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಚತುಧಾ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ತತೋ ಏಕೇಕಂ ವೇಳುಖಣ್ಡಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಫಾಲೇತ್ವಾ ತಂ ತಂ ಉಪಕರಣಂ ಕರೇಯ್ಯ, ಏವಮೇವ ಭಗವಾ ಸತಿಪಟ್ಠಾನದೇಸನಾಯ ಸತ್ತಾನಂ ಅನೇಕಪ್ಪಕಾರವಿಸೇಸಾಧಿಗಮಂ ಕತ್ತುಕಾಮೋ ಏಕಮೇವ ಸಮ್ಮಾಸತಿಂ "ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ। ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಆರಮ್ಮಣವಸೇನ ಚತುಧಾ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ತತೋ ಏಕೇಕಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಭಜನ್ತೋ "ಕಥಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖವೇ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ನಿದ್ದೇಸವಾರಂ ವತ್ತುಮಾರದ್ಧೋ।

ತತ್ಥ **ಕಥಞ್ಚಾ**ತಿಆದಿ ವಿತ್ಥಾರೇತುಕಮ್ಯತಾ ಪುಚ್ಛಾ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ - ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕೇನ ಚ ಪಕಾರೇನ ಭಿಕ್ಖು ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತೀತಿ? ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬಪುಚ್ಛಾವಾರೇಸು। **ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖೂ**ತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ ಭಿಕ್ಖು। ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಇಧ-ಸದ್ದೋ ಸಬ್ಬಪ್ಪಕಾರಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾನಿಬ್ಬತ್ತಕಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸನ್ನಿಸ್ಸಯಭೂತಸಾಸನಪರಿದೀಪನೋ ಅಞ್ಞಸಾಸನಸ್ಸ ತಥಾಭಾವಪಟಿಸೇಧನೋ ಚ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ "ಇಧೇವ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮಣೋ...ಪೇ॰... ಸುಞ್ಞಾ ಪರಪ್ಪವಾದಾ ಸಮಣೇಭಿ ಅಞ್ಞೇಹೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೩೯)। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ।

“ಅರಞ್ಞಗತೋ ವಾ…ಪೇ॰… ಸುಞ್ಞಾಗಾರಗತೋ ವಾ”ತಿ ಇದಮಸ್ಸ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಭಾವನಾನುರೂಪಸೇನಾಸನಪರಿಗ್ಗಹಪರಿದೀಪನಂ। ಇಮಸ್ಸ ಹಿ ಭಿಕ್ಖುನೋ ದೀಘರತ್ತಂ ರೂಪಾದೀಸು ಆರಮ್ಮಣೇಸು ಅನುವಿಸಟಂ ಚಿತ್ತಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನವೀಥಿಂ ಓತರಿತುಂ ನ ಇಚ್ಛತಿ, ಕೂಟಗೋಣಯುತ್ತರಥೋ ವಿಯ ಉಪ್ಪಥಮೇವ ಧಾವತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಗೋಪೋ ಕೂಟಧೇನುಯಾ ಸಬ್ಬಂ ಖೀರಂ ಪಿವಿತ್ವಾ ವಡ್ಢಿತಂ ಕೂಟವಚ್ಛಂ ದಮೇತುಕಾಮೋ ಧೇನುತೋ ಅಪನೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತೇ ಮಹನ್ತಂ ಥಮ್ಭಂ ನಿಖಣಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಯೋತ್ತೇನ ಬನ್ಧೇಯ್ಯ। ಅಥಸ್ಸ ಸೋ ವಚ್ಛೋ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ವಿಪ್ಫನ್ದಿತ್ವಾ ಪಲಾಯಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ತಮೇವ ಥಮ್ಭಂ ಉಪನಿಸೀದೇಯ್ಯ ವಾ ಉಪನಿಪಜ್ಜೇಯ್ಯ ವಾ, ಏವಮೇವ ಇಮಿನಾಪಿ ಭಿಕ್ಖುನಾ ದೀಘರತ್ತಂ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಾದಿರಸಪಾನವಡ್ಢಿತಂ ದುಟ್ಠಚಿತ್ತಂ ದಮೇತುಕಾಮೇನ ರೂಪಾದಿಆರಮ್ಮಣತೋ ಅಪನೇತ್ವಾ ಅರಞ್ಞಂ ವಾ ರುಕ್ಖಮೂಲಂ ವಾ ಸುಞ್ಞಾಗಾರಂ ವಾ ಪವೇಸೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾರಮ್ಮಣತ್ಥಮ್ಭೇ ಸತಿಯೋತ್ತೇನ ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಂ। ಏವಮಸ್ಸ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ವಿಪ್ಫನ್ದಿತ್ವಾಪಿ ಪುಬ್ಬೇ ಆಚಿಣ್ಣಾರಮ್ಮಣಂ ಅಲಭಮಾನಂ ಸತಿಯೋತ್ತಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪಲಾಯಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಂ ತಮೇವಾರಮ್ಮಣಂ ಉಪಚಾರಪ್ಪನಾವಸೇನ ಉಪನಿಸೀದತಿ ಚೇವ ಉಪನಿಪಜ್ಜತಿ ಚ। ತೇನಾಹು ಪೋರಾಣಾ –

> “ಯಥಾ ಥಮ್ಭೇ ನಿಬನ್ಧೇಯ್ಯ, ವಚ್ಛಂ ದಮಂ ನರೋ ಇಧ।
> ಬನ್ಧೇಯ್ಯೇವಂ ಸಕಂ ಚಿತ್ತಂ, ಸತಿಯಾರಮ್ಮಣೇ ದಳ್ಹ”ನ್ತಿ॥

ಏವಮಸ್ಸ ತಂ ಸೇನಾಸನಂ ಭಾವನಾನುರೂಪಂ ಹೋತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ “ಇದಮಸ್ಸ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಭಾವನಾನುರೂಪಸೇನಾಸನಪರಿಗ್ಗಹಪರಿದೀಪನ”ನ್ತಿ।

ಅಪಿಚ ಯಸ್ಮಾ ಇದಂ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ಮುದ್ಧಭೂತಂ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಬುದ್ಧಸಾವಕಾನಂ ವಿಸೇಸಾಧಿಗಮದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರಪದಟ್ಠಾನಂ ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಇತ್ಥಿಪುರಿಸಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಾದಿಸದ್ದಸಮಾಕುಲಂ ಗಾಮನ್ತಂ ಅಪರಿಚ್ಚಜಿತ್ವಾ ನ ಸುಕರಂ ಸಮ್ಪಾದೇತುಂ, ಸದ್ದಕಣ್ಟಕತ್ತಾ ಝಾನಸ್ಸ। ಅಗಾಮಕೇ ಪನ ಅರಞ್ಞೇ ಸುಕರಂ ಯೋಗಾವಚರೇನ ಇದಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಆನಾಪಾನಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ತದೇವ ಝಾನಂ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸಿತ್ವಾ ಅಗ್ಗಫಲಂ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿತುಂ। ತಸ್ಮಾಸ್ಸ ಅನುರೂಪಸೇನಾಸನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಭಗವಾ “ಅರಞ್ಞಗತೋ ವಾ”ತಿಆದಿಮಾಹ।

ವತ್ಥುವಿಜ್ಜಾಚರಿಯೋ ವಿಯ ಹಿ ಭಗವಾ। ಸೋ ಯಥಾ ವತ್ಥುವಿಜ್ಜಾಚರಿಯೋ ನಗರಭೂಮಿಂ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಸುಟ್ಠು ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ “ಏತ್ಥ ನಗರಂ ಮಾಪೇಥಾ”ತಿ ಉಪದಿಸತಿ, ಸೋತ್ಥಿನಾ ಚ ನಗರೇ ನಿಟ್ಠಿತೇ ರಾಜಕುಲತೋ ಮಹಾಸಕ್ಕಾರಂ ಲಭತಿ, ಏವಮೇವ ಯೋಗಾವಚರಸ್ಸ ಅನುರೂಪಂ ಸೇನಾಸನಂ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ “ಏತ್ಥ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಅನುಯುಞ್ಜಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ಉಪದಿಸತಿ। ತತೋ ತತ್ಥ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಅನುಯುಞ್ಜನ್ತೇನ ಯೋಗಿನಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಅರಹತ್ತೇ ಪತ್ತೇ “ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ವತ ಸೋ ಭಗವಾ”ತಿ ಮಹನ್ತಂ ಸಕ್ಕಾರಂ ಲಭತಿ।

ಅಯಂ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ದೀಪಿಸದಿಸೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಥಾ ಹಿ ಮಹಾದೀಪಿರಾಜಾ ಅರಞ್ಞೇ ತಿಣಗಹನಂ ವಾ ವನಗಹನಂ ವಾ ಪಬ್ಬತಗಹನಂ ವಾ ನಿಸ್ಸಾಯ ನಿಲೀಯಿತ್ವಾ ವನಮಹಿಂಸಗೋಕಣ್ಣಸೂಕರಾದಯೋ ಮಿಗೇ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಏವಮೇವ ಅಯಂ ಅರಞ್ಞಾದೀಸು ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಅನುಯುಞ್ಜನ್ತೋ ಭಿಕ್ಖು ಯಥಾಕ್ಕಮೇನ ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗೇ ಚೇವ ಚತ್ತಾರಿ ಅರಿಯಫಲಾನಿ ಚ ಗಣ್ಹಾತಿ। ತೇನಾಹು ಪೋರಾಣಾ –

> “ಯಥಾಪಿ ದೀಪಿಕೋ ನಾಮ, ನಿಲೀಯಿತ್ವಾ ಗಣ್ಹತೀ ಮಿಗೇ।
> ತಥೇವಾಯಂ ಬುದ್ಧಪುತ್ತೋ, ಯುತ್ತಯೋಗೋ ವಿಪಸ್ಸಕೋ।

ಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾನ, ಗಣ್ಹಾತಿ ಫಲಮುತ್ತಮ"ನ್ತಿ॥

ತೇನಸ್ಸ ಪರಕ್ಕಮಜವಯೋಗ್ಗಭೂಮಿಂ ಅರಞ್ಞಸೇನಾಸನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಭಗವಾ "ಅರಞ್ಞಗತೋ ವಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ಇತೋ ಪರಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ತಾವ ಆನಾಪಾನಪಬ್ಬೇ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ, ತಂ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** ವುತ್ತಮೇವ।

ತಸ್ಸ ಪನ ಇಮೇಸಂ "ದೀಘಂ ವಾ ಅಸ್ಸಸನ್ತೋ ದೀಘಂ ಅಸ್ಸಸಾಮೀತಿ ಪಜಾನಾತಿ...ಪೇ॰... ಪಸ್ಸಮ್ಭಯಂ ಕಾಯಸಙ್ಖಾರಂ ಪಸ್ಸಸಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಸಿಕ್ಖತೀ"ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಾನಂ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಾನಂ ವಸೇನ ಸಿಕ್ಖತೋ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸನಿಮಿತ್ತೇ ಚತ್ತಾರಿ ಝಾನಾನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಸೋ ಝಾನಾ ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸೇ ವಾ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ ಝಾನಙ್ಗಾನಿ ವಾ। ತತ್ಥ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಕಮ್ಮಿಕೋ "ಇಮೇ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಾ ಕಿಂ ನಿಸ್ಸಿತಾ, ವತ್ಥುಂ ನಿಸ್ಸಿತಾ, ವತ್ಥು ನಾಮ ಕರಜಕಾಯೋ, ಕರಜಕಾಯೋ ನಾಮ ಚತ್ತಾರಿ ಮಹಾಭೂತಾನಿ ಉಪಾದಾರೂಪಞ್ಚಾ"ತಿ ಏವಂ ರೂಪಂ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ತತೋ ತದಾರಮ್ಮಣೇ ಫಸ್ಸಪಞ್ಚಮಕೇ ನಾಮನ್ತಿ ಏವಂ ನಾಮರೂಪಂ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತೋ ಅವಿಜ್ಜಾದಿಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಂ ದಿಸ್ವಾ "ಪಚ್ಚಯಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಧಮ್ಮಮತ್ತಮೇವೇತಂ, ಅಞ್ಞೋ ಸತ್ತೋ ವಾ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಾ ನತ್ಥೀ"ತಿ ವಿತಿಣ್ಣಕಙ್ಖೋ ಸಪ್ಪಚ್ಚಯನಾಮರೂಪೇ ತಿಲಕ್ಖಣಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇನ್ತೋ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಇದಂ ಏಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಾ ನಿಯ್ಯಾನಮುಖಂ।

ಝಾನಕಮ್ಮಿಕೋಪಿ "ಇಮಾನಿ ಝಾನಙ್ಗಾನಿ ಕಿಂ ನಿಸ್ಸಿತಾನಿ, ವತ್ಥುಂ ನಿಸ್ಸಿತಾನಿ। ವತ್ಥು ನಾಮ ಕರಜಕಾಯೋತಿ ಝಾನಙ್ಗಾನಿ ನಾಮಂ, ಕರಜಕಾಯೋ ರೂಪ"ನ್ತಿ ನಾಮರೂಪಂ ವವತ್ಥಪೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತೋ ಅವಿಜ್ಜಾದಿಪಚ್ಚಯಾಕಾರಂ ದಿಸ್ವಾ "ಪಚ್ಚಯಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಧಮ್ಮಮತ್ತಮೇವೇತಂ, ಅಞ್ಞೋ ಸತ್ತೋ ವಾ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಾ ನತ್ಥೀ"ತಿ ವಿತಿಣ್ಣಕಙ್ಖೋ ಸಪ್ಪಚ್ಚಯನಾಮರೂಪೇ ತಿಲಕ್ಖಣಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇನ್ತೋ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಇದಂ ಏಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಾ ನಿಯ್ಯಾನಮುಖಂ।

ಇತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾತಿ ಏವಂ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ। **ಬಹಿದ್ಧಾ ವಾ**ತಿ ಪರಸ್ಸ ವಾ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಕಾಯೇ। **ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾ ವಾ**ತಿ ಕಾಲೇನ ಅತ್ತನೋ, ಕಾಲೇನ ಪರಸ್ಸ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಕಾಯೇ। ಏತೇನಸ್ಸ ಪಗುಣಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಅಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಅಪರಾಪರಂ ಸಞ್ಚರಣಕಾಲೋ ಕಥಿತೋ। ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಪನಿದಂ ಉಭಯಂ ನ ಲಬ್ಭತಿ।

ಸಮುದಯಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಾತಿ ಯಥಾ ನಾಮ ಕಮ್ಮಾರಭಸ್ತಞ್ಚ ಗಗ್ಗರನಾಳಿಞ್ಚ ತಜ್ಜಞ್ಚ ವಾಯಾಮಂ ಪಟಿಚ್ಚ ವಾತೋ ಅಪರಾಪರಂ ಸಞ್ಚರತಿ, ಏವಂ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಕರಜಕಾಯಞ್ಚ ನಾಸಾಪುಟಞ್ಚ ಚಿತ್ತಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಕಾಯೋ ಅಪರಾಪರಂ ಸಞ್ಚರತಿ। ಕಾಯಾದಯೋ ಧಮ್ಮಾ ಸಮುದಯಧಮ್ಮಾ, ತೇ ಪಸ್ಸನ್ತೋ "ಸಮುದಯಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಾ ಕಾಯಸ್ಮಿಂ ವಿಹರತೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ವಯಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಾ**ತಿ ಯಥಾ ಭಸ್ತಾಯ ಅಪನೀತಾಯ ಗಗ್ಗರನಾಳಿಯಾ ಭಿನ್ನಾಯ ತಜ್ಜೇ ಚ ವಾಯಾಮೇ ಅಸತಿ ಸೋ ವಾತೋ ನಪ್ಪವತ್ತತಿ , ಏವಮೇವ ಕಾಯೇ ಭಿನ್ನೇ ನಾಸಾಪುಟೇ ವಿದ್ಧಸ್ತೇ ಚಿತ್ತೇ ಚ ನಿರುದ್ಧೇ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಕಾಯೋ ನಾಮ ನಪ್ಪವತ್ತತೀತಿ ಕಾಯಾದಿನಿರೋಧಾ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸನಿರೋಧೋತಿ ಏವಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋ "ವಯಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಾ ಕಾಯಸ್ಮಿಂ ವಿಹರತೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಸಮುದಯವಯಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಾ**ತಿ ಕಾಲೇನ ಸಮುದಯಂ, ಕಾಲೇನ ವಯಂ ಅನುಪಸ್ಸನ್ತೋ। **ಅತ್ಥಿ ಕಾಯೋತಿ ವಾ ಪನಸ್ಸಾ**ತಿ ಕಾಯೋವ ಅತ್ಥಿ, ನ ಸತ್ತೋ, ನ ಪುಗ್ಗಲೋ, ನ ಇತ್ಥೀ, ನ ಪುರಿಸೋ, ನ ಅತ್ತಾ, ನ ಅತ್ತನಿಯಂ, ನಾಹಂ, ನ ಮಮ, ನ ಕೋಚಿ, ನ ಕಸ್ಸಚೀತಿ ಏವಮಸ್ಸ ಸತಿ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಾ ಹೋತಿ।

ಯಾವದೇವಾತಿ ಪಯೋಜನಪರಿಚ್ಛೇದವವತ್ಥಾಪನಮೇತಂ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಯಾ ಸತಿ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಾ ಹೋತಿ, ಸಾ ನ ಅಞ್ಞತ್ಥಾಯ। ಅಥ ಖೋ ಯಾವದೇವ ಞಾಣಮತ್ತಾಯ ಅಪರಾಪರಂ ಉತ್ತರುತ್ತರಿ ಞಾಣಪಮಾಣತ್ಥಾಯ ಚೇವ ಸತಿಪಮಾಣತ್ಥಾಯ ಚ, ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಾನಂ ವುಡ್ಢತ್ಥಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅನಿಸ್ಸಿತೋ ಚ ವಿಹರತೀ**ತಿ ತಣ್ಹಾನಿಸ್ಸಯದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಯಾನಂ ವಸೇನ ಅನಿಸ್ಸಿತೋ

ವಿಹರತಿ। **ನ ಚ ಕಿಞ್ಚಿ ಲೋಕೇ ಉಪಾದಿಯತೀತಿ** ಲೋಕಸ್ಮಿಂ ಕಿಞ್ಚಿ ರೂಪಂ ವಾ...ಪೇ॰... ವಿಞ್ಞಾಣಂ ವಾ "ಅಯಂ ಮೇ ಅತ್ತಾ ವಾ ಅತ್ತನಿಯಂ ವಾ"ತಿ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಏವಮ್ಪೀ**ತಿ ಉಪರಿಅತ್ಥಂ ಉಪಾದಾಯ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡನತ್ಥೋ ಪಿಕಾರೋ। ಇಮಿನಾ ಪನ ಪದೇನ ಭಗವಾ ಆನಾಪಾನಪಬ್ಬದೇಸನಂ ನಿಯ್ಯಾತೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತಿ।

ತತ್ಥ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಪರಿಗ್ಗಾಹಿಕಾ ಸತಿ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ, ತಸ್ಸಾ ಸಮುಟ್ಠಾಪಿಕಾ ಪುರಿಮತಣ್ಹಾ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ, ಉಭಿನ್ನಂ ಅಪ್ಪವತ್ತಿ ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ, ದುಕ್ಖಪರಿಜಾನನೋ ಸಮುದಯಪಜಹನೋ ನಿರೋಧಾರಮ್ಮಣೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ। ಏವಂ ಚತುಸಚ್ಚವಸೇನ ಉಸ್ಸಕ್ಕಿತ್ವಾ ನಿಬ್ಬುತಿಂ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ ಇದಮೇಕಸ್ಸ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸವಸೇನ ಅಭಿನಿವಿಟ್ಠಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಾ ನಿಯ್ಯಾನಮುಖನ್ತಿ।

ಆನಾಪಾನಪಬ್ಬವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಇರಿಯಾಪಥಪಬ್ಬವಣ್ಣನಾ

೧೦೮. ಏವಂ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸವಸೇನ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಂ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಇರಿಯಾಪಥವಸೇನ ವಿಭಜಿತುಂ **ಪುನ ಚಪರ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಕಾಮಂ ಸೋಣಸಿಙ್ಗಾಲಾದಯೋಪಿ ಗಚ್ಛನ್ತಾ "ಗಚ್ಛಾಮಾ"ತಿ ಜಾನನ್ತಿ। ನ ಪನೇತಂ ಏವರೂಪಂ ಜಾನನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಏವರೂಪಞ್ಹಿ ಜಾನನಂ ಸತ್ತೂಪಲದ್ಧಿಂ ನ ಪಜಹತಿ , ಅತ್ತಸಞ್ಞಂ ನ ಉಗ್ಘಾಟೇತಿ , ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ವಾ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಭಾವನಾ ವಾ ನ ಹೋತಿ। ಇಮಸ್ಸ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಜಾನನಂ ಸತ್ತೂಪಲದ್ಧಿಂ ಪಜಹತಿ, ಅತ್ತಸಞ್ಞಂ ಉಗ್ಘಾಟೇತಿ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಞ್ಚೇವ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಭಾವನಾ ಚ ಹೋತಿ। ಇದಞ್ಹಿ "ಕೋ ಗಚ್ಛತಿ, ಕಸ್ಸ ಗಮನಂ, ಕಿಂ ಕಾರಣಾ ಗಚ್ಛತೀ"ತಿ ಏವಂ ಸಮ್ಪಜಾನನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಠಾನಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ತತ್ಥ **ಕೋ ಗಚ್ಛತೀ**ತಿ ನ ಕೋಚಿ ಸತ್ತೋ ವಾ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಾ ಗಚ್ಛತಿ। **ಕಸ್ಸ ಗಮನ**ನ್ತಿ ನ ಕಸ್ಸಚಿ ಸತ್ತಸ್ಸ ವಾ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವಾ ಗಮನಂ। **ಕಿಂ ಕಾರಣಾ ಗಚ್ಛತೀ**ತಿ ಚಿತ್ತಕಿರಿಯವಾಯೋಧಾತುವಿಪ್ಫಾರೇನ ಗಚ್ಛತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏಸ ಏವಂ ಪಜಾನಾತಿ "ಗಚ್ಛಾಮೀ"ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಂ ವಾಯಂ ಜನೇತಿ, ವಾಯೋ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಂ ಜನೇತಿ, ಚಿತ್ತಕಿರಿಯವಾಯೋಧಾತುವಿಪ್ಫಾರೇನ ಸಕಲಕಾಯಸ್ಸ ಪುರತೋ ಅಭಿನೀಹಾರೋ ಗಮನನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಠಾನಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ತತ್ರಾಪಿ ಹಿ "ತಿಟ್ಠಾಮೀ"ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಂ ವಾಯಂ ಜನೇತಿ, ವಾಯೋ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಂ ಜನೇತಿ, ಚಿತ್ತಕಿರಿಯವಾಯೋಧಾತುವಿಪ್ಫಾರೇನ ಸಕಲಕಾಯಸ್ಸ ಕೋಟಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಉಸ್ಸಿತಭಾವೋ ಠಾನನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। "ನಿಸೀದಾಮೀ"ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಂ ವಾಯಂ ಜನೇತಿ, ವಾಯೋ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಂ ಜನೇತಿ, ಚಿತ್ತಕಿರಿಯವಾಯೋಧಾತುವಿಪ್ಫಾರೇನ ಹೇಟ್ಠಿಮಕಾಯಸ್ಸ ಸಮಿಞ್ಜನಂ ಉಪರಿಮಕಾಯಸ್ಸ ಉಸ್ಸಿತಭಾವೋ ನಿಸಜ್ಜಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ। "ಸಯಾಮೀ"ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಂ ವಾಯಂ ಜನೇತಿ, ವಾಯೋ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಂ ಜನೇತಿ, ಚಿತ್ತಕಿರಿಯವಾಯೋಧಾತುವಿಪ್ಫಾರೇನ ಸಕಲಸರೀರಸ್ಸ ತಿರಿಯತೋ ಪಸಾರಣಂ ಸಯನನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ।

ತಸ್ಸ ಏವಂ ಪಜಾನತೋ ಏವಂ ಹೋತಿ "ಸತ್ತೋ ಗಚ್ಛತಿ ಸತ್ತೋ ತಿಟ್ಠತೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅತ್ಥಿ ಪನ ಕೋಚಿ ಸತ್ತೋ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ವಾ ಠಿತೋ ವಾ ನತ್ಥಿ। ಯಥಾ ಪನ "ಸಕಟಂ ಗಚ್ಛತಿ ಸಕಟಂ ತಿಟ್ಠತೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ನ ಚ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಕಟಂ ನಾಮ ಗಚ್ಛನ್ತಂ ವಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಂ ವಾ ಅತ್ಥಿ। ಚತ್ತಾರೋ ಪನ ಗೋಣೇ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಛೇಕಮ್ಹಿ ಸಾರಥಿಮ್ಹಿ ಪಾಜೇನ್ತೇ "ಸಕಟಂ ಗಚ್ಛತಿ ಸಕಟಂ ತಿಟ್ಠತೀ"ತಿ ವೋಹಾರಮತ್ತಮೇವ ಹೋತಿ, ಏವಮೇವ ಅಜಾನನಟ್ಠೇನ ಸಕಟಂ ವಿಯ ಕಾಯೋ। ಗೋಣಾ ವಿಯ ಚಿತ್ತಜವಾತಾ। ಸಾರಥಿ ವಿಯ ಚಿತ್ತಂ। ಗಚ್ಛಾಮಿ ತಿಟ್ಠಾಮೀತಿ ಚಿತ್ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ವಾಯೋಧಾತು ವಿಞ್ಞತ್ತಿಂ ಜನಯಮಾನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ,

ಚಿತ್ತಕಿರಿಯವಾಯೋಧಾತುವಿಪ್ಫಾರೇನ ಗಮನಾದೀನಿ ಪವತ್ತನ್ತಿ। ತತೋ "ಸತ್ತೋ ಗಚ್ಛತಿ, ಸತ್ತೋ ತಿಟ್ಠತಿ, ಅಹಂ ಗಚ್ಛಾಮಿ, ಅಹಂ ತಿಟ್ಠಾಮೀ"ತಿ ವೋಹಾರಮತ್ತಂ ಹೋತೀತಿ। ತೇನಾಹ -

"ನಾವಾ ಮಾಲುತವೇಗೇನ, ಜಿಯಾವೇಗೇನ ತೇಜನಂ।
ಯಥಾ ಯಾತಿ ತಥಾ ಕಾಯೋ, ಯಾತಿ ವಾತಾಹತೋ ಅಯಂ॥

ಯನ್ತಂ ಸುತ್ತವಸೇನೇವ, ಚಿತ್ತಸುತ್ತವಸೇನಿದಂ।
ಪಯುತ್ತಂ ಕಾಯಯನ್ತಮ್ಪಿ, ಯಾತಿ ಠಾತಿ ನಿಸೀದತಿ॥

ಕೋ ನಾಮ ಏತ್ಥ ಸೋ ಸತ್ತೋ, ಯೋ ವಿನಾ ಹೇತುಪಚ್ಚಯೇ।
ಅತ್ತನೋ ಆನುಭಾವೇನ, ತಿಟ್ಠೇ ವಾ ಯದಿ ವಾ ವಜೇ"ತಿ॥

ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ಹೇತುಪಚ್ಚಯವಸೇನೇವ ಪವತ್ತಾನಿ ಗಮನಾದೀನಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇನ್ತೋ ಏಸ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ವಾ ಗಚ್ಛಾಮೀತಿ ಪಜಾನಾತಿ, ಠಿತೋ ವಾ, ನಿಸಿನ್ನೋ ವಾ, ಸಯಾನೋ ವಾ ಸಯಾನೋಮ್ಹೀತಿ ಪಜಾನಾತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಯಥಾ ಯಥಾ ವಾ ಪನಸ್ಸ ಕಾಯೋ ಪಣಿಹಿತೋ ಹೋತಿ, ತಥಾ ತಥಾ ನಂ ಪಜಾನಾತೀತಿ ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಿಕವಚನಮೇತಂ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಯೇನ ಯೇನ ವಾ ಆಕಾರೇನ ತಸ್ಸ ಕಾಯೋ ಠಿತೋ ಹೋತಿ, ತೇನ ತೇನ ನಂ ಪಜಾನಾತಿ। ಗಮನಾಕಾರೇನ ಠಿತಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಪಜಾನಾತಿ। ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾಸಯನಾಕಾರೇನ ಠಿತಂ ಸಯಾನೋತಿ ಪಜಾನಾತೀತಿ।

ಇತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾತಿ ಏವಂ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಚತುಇರಿಯಾಪಥಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನೇನ ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ। **ಬಹಿದ್ಧಾ ವಾ**ತಿ ಪರಸ್ಸ ವಾ ಚತುಇರಿಯಾಪಥಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನೇನ। **ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾ ವಾ**ತಿ ಕಾಲೇನ ಅತ್ತನೋ, ಕಾಲೇನ ಪರಸ್ಸ ಚತುಇರಿಯಾಪಥಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನೇನ ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ। **ಸಮುದಯಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಾ**ತಿಆದೀಸು ಪನ "ಅವಿಜ್ಜಾಸಮುದಯಾ ರೂಪಸಮುದಯೋ"ತಿಆದಿನಾ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೪೯) ನಯೇನ ಪಞ್ಚಹಾಕಾರೇಹಿ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಸಮುದಯೋ ಚ ವಯೋ ಚ ನೀಹರಿತಬ್ಬೋ। ತಞ್ಹಿ ಸನ್ಧಾಯ ಇಧ "ಸಮುದಯಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಾ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅತ್ಥಿ ಕಾಯೋತಿ ವಾ ಪನಸ್ಸಾ**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಸದಿಸಮೇವ।

ಇಧ ಪನ ಚತುಇರಿಯಾಪಥಪರಿಗ್ಗಾಹಿಕಾ ಸತಿ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ, ತಸ್ಸಾ ಸಮುಟ್ಠಾಪಿಕಾ ಪುರಿಮತಣ್ಹಾ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ , ಉಭಿನ್ನಂ ಅಪ್ಪವತ್ತಿ ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ, ದುಕ್ಖಪರಿಜಾನನೋ ಸಮುದಯಪಜಹನೋ ನಿರೋಧಾರಮ್ಮಣೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ। ಏವಂ ಚತುಸಚ್ಚವಸೇನ ಉಸ್ಸಕ್ಕಿತ್ವಾ ನಿಬ್ಬುತಿಂ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ ಇದಮೇಕಸ್ಸ ಚತೂಇರಿಯಾಪಥಪರಿಗ್ಗಾಹಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಾ ನಿಯ್ಯಾನಮುಖನ್ತಿ।

ಇರಿಯಾಪಥಪಬ್ಬವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಚತುಸಮ್ಪಜಞ್ಞಪಬ್ಬವಣ್ಣನಾ

೧೦೯. ಏವಂ ಇರಿಯಾಪಥವಸೇನ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಂ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಚತುಸಮ್ಪಜಞ್ಞವಸೇನ ವಿಭಜಿತುಂ **ಪುನ ಚಪರನ್ತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅಭಿಕ್ಕನ್ತೇ ಪಟಿಕ್ಕನ್ತೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ತಾವ **ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ** ವುಚ್ಚತಿ ಗಮನಂ। **ಪಟಿಕ್ಕನ್ತಂ** ನಿವತ್ತನಂ। ತದುಭಯಮ್ಪಿ ಚತೂಸು ಇರಿಯಾಪಥೇಸು ಲಬ್ಭತಿ। ಗಮನೇ ತಾವ ಪುರತೋ ಕಾಯಂ ಅಭಿಹರನ್ತೋ **ಅಭಿಕ್ಕಮತಿ** ನಾಮ। ಪಟಿನಿವತ್ತೇನ್ತೋ **ಪಟಿಕ್ಕಮತಿ** ನಾಮ। ಠಾನೇಪಿ ಠಿತಕೋವ ಕಾಯಂ ಪುರತೋ ಓನಾಮೇನ್ತೋ ಅಭಿಕ್ಕಮತಿ ನಾಮ। ಪಚ್ಛತೋ ಅಪನಾಮೇನ್ತೋ

ಪಟಿಕ್ಕಮತಿ ನಾಮ। ನಿಸಜ್ಜಾಯಪಿ ನಿಸಿನ್ನಕೋವ ಆಸನಸ್ಸ ಪುರಿಮಅಙ್ಗಾಭಿಮುಖೋ ಸಂಸರನ್ತೋ ಅಭಿಕ್ಕಮತಿ ನಾಮ। ಪಚ್ಛಿಮಅಙ್ಗಪ್ಪದೇಸಂ ಪಚ್ಚಾ ಸಂಸರನ್ತೋ ಪಟಿಕ್ಕಮತಿ ನಾಮ। ನಿಪಜ್ಜಾಯಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಸಮ್ಪಜಾನಕಾರೀ ಹೋತೀತಿ ಸಮ್ಪಜಞ್ಞೇನ ಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚಕಾರೀ, ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಮೇವ ವಾ ಕಾರೀ। ಸೋ ಹಿ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾದೀಸು ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ಕರೋತೇವ, ನ ಕತ್ಥಚಿ ಸಮ್ಪಜಞ್ಞವಿರಹಿತೋ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಸಾತ್ಥಕಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ಸಪ್ಪಾಯಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ಗೋಚರಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ಅಸಮ್ಮೋಹಸಮ್ಪಜಞ್ಞನ್ತಿ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ। ತತ್ಥ ಅಭಿಕ್ಕಮನಚಿತ್ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಚಿತ್ತವಸೇನೇವ ಅಗನ್ತ್ವಾ "ಕಿಂ ನು ಮೇ ಏತ್ಥ ಗತೇನ ಅತ್ಥೋ ಅತ್ಥಿ ನತ್ಥೀ"ತಿ ಅತ್ಥಾನತ್ಥಂ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಅತ್ಥಪರಿಗ್ಗಹಣಂ **ಸಾತ್ಥಕಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ**। ತತ್ಥ ಚ ಅತ್ಥೋತಿ ಚೇತಿಯದಸ್ಸನಬೋಧಿದಸ್ಸನಸಙ್ಘದಸ್ಸನಥೇರದಸ್ಸನಅಸುಭದಸ್ಸನಾದಿವಸೇನ ಧಮ್ಮತೋ ವಡ್ಢಿ। ಚೇತಿಯಂ ವಾ ಬೋಧಿಂ ವಾ ದಿಸ್ವಾಪಿ ಹಿ ಬುದ್ಧಾರಮ್ಮಣಂ ಸಙ್ಘದಸ್ಸನೇನ ಸಙ್ಘಾರಮ್ಮಣಂ ಪೀತಿಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ತದೇವ ಖಯವಯತೋ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಥೇರೇ ದಿಸ್ವಾ ತೇಸಂ ಓವಾದೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಅಸುಭಂ ದಿಸ್ವಾ ತತ್ಥ ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ತದೇವ ಖಯವಯತೋ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏತೇಸಂ ದಸ್ಸನಂ ಸಾತ್ಥಕಂ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಆಮಿಸತೋಪಿ ವಡ್ಢಿ ಅತ್ಥೋಯೇವ, ತಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಾನುಗ್ಗಹಾಯ ಪಟಿಪನ್ನತ್ತಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ।

ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ಗಮನೇ ಸಪ್ಪಾಯಾಸಪ್ಪಾಯಂ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಸಪ್ಪಾಯಪರಿಗ್ಗಹಣಂ **ಸಪ್ಪಾಯಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ**। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ, ಚೇತಿಯದಸ್ಸನಂ ತಾವ ಸಾತ್ಥಕಂ। ಸಚೇ ಪನ ಚೇತಿಯಸ್ಸ ಮಹಾಪೂಜಾಯ ದಸದ್ವಾದಸಯೋಜನನ್ತರೇ ಪರಿಸಾ ಸನ್ನಿಪತನ್ತಿ। ಅತ್ತನೋ ವಿಭವಾನುರೂಪಂ ಇತ್ಥಿಯೋಪಿ ಪುರಿಸಾಪಿ ಅಲಙ್ಕತಪ್ಪಟಿಯತ್ತಾ ಚಿತ್ತಕಮ್ಮರೂಪಕಾನಿ ವಿಯ ಸಞ್ಚರನ್ತಿ। ತತ್ರ ಚಸ್ಸ ಇಟ್ಠೇ ಆರಮ್ಮಣೇ ಲೋಭೋ, ಅನಿಟ್ಠೇ ಪಟಿಘೋ, ಅಸಮಪೇಕ್ಖನೇ ಮೋಹೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಾಪತ್ತಿಂ ವಾ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಜೀವಿತಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಾನಂ ವಾ ಅನ್ತರಾಯೋ ಹೋತಿ, ಏವಂ ತಂ ಠಾನಂ ಅಸಪ್ಪಾಯಂ ಹೋತಿ। ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಅನ್ತರಾಯಾಭಾವೇ ಸಪ್ಪಾಯಂ। ಬೋಧಿದಸ್ಸನೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಸಙ್ಘದಸ್ಸನಮ್ಪಿ ಸಾತ್ಥಂ। ಸಚೇ ಪನ ಅನ್ತೋಗಾಮೇ ಮಹಾಮಣ್ಡಪಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬರತ್ತಿಂ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ ಕಾರೇನ್ತೇಸು ಮನುಸ್ಸೇಸು ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇನೇವ ಜನಸನ್ನಿಪಾತೋ ಚೇವ ಅನ್ತರಾಯೋ ಚ ಹೋತಿ, ಏವಂ ತಂ ಠಾನಂ ಅಸಪ್ಪಾಯಂ। ಅನ್ತರಾಯಾಭಾವೇ ಸಪ್ಪಾಯಂ। ಮಹಾಪರಿಸಪರಿವಾರಾನಂ ಥೇರಾನಂ ದಸ್ಸನೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಅಸುಭದಸ್ಸನಮ್ಪಿ ಸಾತ್ಥಂ। ತದತ್ಥದೀಪನತ್ಥಞ್ಚ ಇದಂ ವತ್ಥು - ಏಕೋ ಕಿರ ದಹರಭಿಕ್ಖು ಸಾಮಣೇರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದನ್ತಕಟ್ಠತ್ಥಾಯ ಗತೋ। ಸಾಮಣೇರೋ ಮಗ್ಗಾ ಓಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪುರತೋ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಅಸುಭಂ ದಿಸ್ವಾ ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ತದೇವ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ ತೀಣಿ ಫಲಾನಿ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪರಿಮಗ್ಗತ್ಥಾಯ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ದಹರೋ ತಂ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ "ಸಾಮಣೇರಾ"ತಿ ಪಕ್ಕೋಸಿ। ಸೋ "ಮಯಾ ಪಬ್ಬಜಿತದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಸದ್ಧಿಂ ದ್ವೇ ಕಥಾ ನಾಮ ನ ಕಥಿತಪುಬ್ಬಾ। ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ದಿವಸೇ ಉಪರಿವಿಸೇಸಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ "ಕಿಂ, ಭನ್ತೇ"ತಿ ಪಟಿವಚನಂ ಅದಾಸಿ। ಏಹೀತಿ ಚ ವುತ್ತೇ ಏಕವಚನೇನೇವ ಆಗನ್ತ್ವಾ "ಭನ್ತೇ, ಇಮಿನಾ ತಾವ ಮಗ್ಗೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಮಯಾ ಠಿತೋಕಾಸೇ ಮುಹುತ್ತಂ ಪುರತ್ಥಾಭಿಮುಖೋ ಠತ್ವಾ ಓಲೋಕೇಥಾ"ತಿ ಆಹ। ಸೋ ತಥಾ ಕತ್ವಾ ತೇನ ಪತ್ತವಿಸೇಸಮೇವ ಪಾಪುಣಿ। ಏವಂ ಏಕಂ ಅಸುಭಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಜನಾನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಜಾಯತಿ। ಏವಂ ಸಾತ್ಥಮ್ಪಿ ಪನೇತಂ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಮಾತುಗಾಮಾಸುಭಂ ಅಸಪ್ಪಾಯಂ। ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸ ಚ ಪುರಿಸಾಸುಭಂ ಸಭಾಗಮೇವ ಸಪ್ಪಾಯನ್ತಿ ಏವಂ ಸಪ್ಪಾಯಪರಿಗ್ಗಹಣಂ **ಸಪ್ಪಾಯಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ** ನಾಮ।

ಏವಂ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಸಾತ್ಥಸಪ್ಪಾಯಸ್ಸ ಪನ ಅಟ್ಠತಿಂಸಾಯ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇಸು ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತರುಚಿತಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸಙ್ಖಾತಂ ಗೋಚರಂ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರಗೋಚರೇ ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಮನಂ **ಗೋಚರಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ** ನಾಮ। ತಸ್ಸಾವಿಭಾವತ್ಥಂ ಇದಂ ಚತುಕ್ಕಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಭಿಕ್ಖು ಹರತಿ ನ ಪಚ್ಚಾಹರತಿ , ಏಕಚ್ಚೋ ನ ಹರತಿ ಪಚ್ಚಾಹರತಿ , ಏಕಚ್ಚೋ ನೇವ ಹರತಿ ನ ಪಚ್ಚಾಹರತಿ, ಏಕಚ್ಚೋ ಹರತಿ ಚ ಪಚ್ಚಾಹರತಿ ಚ।

ತತ್ಥ ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ದಿವಸಂ ಚಙ್ಕಮೇನ ನಿಸಜ್ಜಾಯ ಆವರಣೀಯೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಸೋಧೇತ್ವಾ ತಥಾ ರತ್ತಿಯಾ ಪಠಮಂ ಯಾಮಂ ಮಜ್ಝಿಮೇ ಯಾಮೇ ಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮಯಾಮೇಪಿ ನಿಸಜ್ಜಾಚಙ್ಕಮೇಹಿ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಪಗೇವ ಚೇತಿಯಙ್ಗಣಬೋಧಿಯಙ್ಗಣವತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಬೋಧಿರುಕ್ಖೇ ಉದಕಂ ಅಭಿಸಿಞ್ಚಿತ್ವಾ ಪಾನೀಯಂ ಪರಿಭೋಜನೀಯಂ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯವತ್ತಾದೀನಿ ಸಬ್ಬಾನಿ ಖನ್ಧಕವತ್ತಾನಿ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತತಿ। ಸೋ ಸರೀರಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಸೇನಾಸನಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ದ್ವೇ ತಯೋ ಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ಉಸುಮಂ ಗಾಹಾಪೇನ್ತೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಅನುಯುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರವೇಲಾಯ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸೀಸೇನೇವ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಸೇನಾಸನತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿಕರೋನ್ತೋವ ಚೇತಿಯಙ್ಗಣಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಚೇ ಬುದ್ಧಾನುಸ್ಸತಿಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಹೋತಿ, ತಂ ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾವ ಚೇತಿಯಙ್ಗಣಂ ಪವಿಸತಿ। ಅಞ್ಞಂ ಚೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಹೋತಿ, ಸೋಪಾನಪಾದಮೂಲೇ ಠತ್ವಾ ಹತ್ಥೇನ ಗಹಿತಭಣ್ಡಂ ವಿಯ ತಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಬುದ್ಧಾರಮ್ಮಣಂ ಪೀತಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಚೇತಿಯಙ್ಗಣಂ ಆರುಯ್ಹ ಮಹನ್ತಂ ಚೇತಿಯಂ ಚೇ, ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಚತೂಸು ಠಾನೇಸು ವನ್ದಿತಬ್ಬಂ। ಖುದ್ದಕಂ ಚೇತಿಯಂ ಚೇ, ತಥೇವ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಅಟ್ಠಸು ಠಾನೇಸು ವನ್ದಿತಬ್ಬಂ। ಚೇತಿಯಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಬೋಧಿಯಙ್ಗಣಂ ಪತ್ತೇನಾಪಿ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಮ್ಮುಖಾ ವಿಯ ನಿಪಚ್ಚಕಾರಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಬೋಧಿ ವನ್ದಿತಬ್ಬೋ। ಸೋ ಏವಂ ಚೇತಿಯಞ್ಚ ಬೋಧಿಞ್ಚ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಪಟಿಸಾಮಿತಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಟಿಸಾಮಿತಭಣ್ಡಕಂ ಹತ್ಥೇನ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ವಿಯ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಾಮಸಮೀಪೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸೀಸೇನೇವ ಚೀವರಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಗಾಮಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸತಿ।

ಅಥ ನಂ ಮನುಸ್ಸಾ ದಿಸ್ವಾ "ಅಯ್ಯೋ ನೋ ಆಗತೋ"ತಿ ಪಚ್ಚುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಪತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಸನಸಾಲಾಯಂ ವಾ ಗೇಹೇ ವಾ ನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾ ಯಾಗುಂ ದತ್ವಾ ಯಾವ ಭತ್ತಂ ನ ನಿಟ್ಠಾತಿ, ತಾವ ಪಾದೇ ಧೋವಿತ್ವಾ ತೇಲೇನ ಮಕ್ಖೇತ್ವಾ ಪುರತೋ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಪಞ್ಹಂ ವಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಧಮ್ಮಂ ವಾ ಸೋತುಕಾಮಾ ಹೋನ್ತಿ। ಸಚೇಪಿ ನ ಕಥಾಪೇನ್ತಿ, ಜನಸಙ್ಗಹತ್ಥಂ ಧಮ್ಮಕಥಾ ನಾಮ ಕಾತಬ್ಬಾಯೇವಾತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯಾ ವದನ್ತಿ। ಧಮ್ಮಕಥಾ ಹಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನವಿನಿಮುತ್ತಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ । ತಸ್ಮಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸೀಸೇನೇವ ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸೀಸೇನೇವ ಆಹಾರಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಅನುಮೋದನಂ ಕತ್ವಾ ನಿವತ್ತಿಯಮಾನೇಹಿಪಿ ಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಅನುಗತೋವ ಗಾಮತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ನಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ। ಅಥ ನಂ ಪುರೇತರಂ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಬಹಿಗಾಮೇ ಕತಭತ್ತಕಿಚ್ಚಾ ಸಾಮಣೇರದಹರಭಿಕ್ಖೂ ದಿಸ್ವಾ ಪಚ್ಚುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಮಸ್ಸ ಗಣ್ಹನ್ತಿ।

ಪೋರಾಣಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಕಿರ "ನ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ಆಚರಿಯೋ"ತಿ ಮುಖಂ ಉಲ್ಲೋಕೇತ್ವಾ ವತ್ತಂ ಕರೋನ್ತಿ। ಸಮ್ಪತ್ತಪರಿಚ್ಛೇದೇನೇವ ಕರೋನ್ತಿ। ತೇ ತಂ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ "ಭನ್ತೇ, ಏತೇ ಮನುಸ್ಸಾ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಕಿಂ ಹೋನ್ತಿ ಮಾತುಪಕ್ಖತೋ ಸಮ್ಬನ್ಧಾ ಪಿತಿಪಕ್ಖತೋ"ತಿ। ಕಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಪುಚ್ಛಥಾತಿ। ತುಮ್ಹೇಸು ಏತೇಸಂ ಪೇಮಂ ಬಹುಮಾನನ್ತಿ। ಆವುಸೋ, ಯಂ ಮಾತಾಪಿತೂಹಿಪಿ ದುಕ್ಕರಂ, ತಂ ಏತೇ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಪತ್ತಚೀವರಮ್ಪಿ ನೋ ಏತೇಸಂ ಸನ್ತಕಮೇವ, ಏತೇಸಂ ಆನುಭಾವೇನ ನೇವ ಭಯೇ ಭಯಂ, ನ ಛಾತಕೇ ಛಾತಕಂ ಜಾನಾಮ, ಏದಿಸಾ ನಾಮ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಉಪಕಾರಿನೋ ನತ್ಥೀತಿ ತೇಸಂ ಗುಣೇ ಕಥೇನ್ತೋ ಗಚ್ಛತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ **ಹರತಿ ನ ಪಚ್ಚಾಹರತೀ**ತಿ।

ಯಸ್ಸ ಪನ ಪಗೇವ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ ವತ್ತಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಜತೇಜೋ ಪಜ್ಜಲತಿ, ಅನುಪಾದಿನ್ನಕಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಉಪಾದಿನ್ನಕಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಸರೀರತೋ ಸೇದಾ ಮುಚ್ಚನ್ತಿ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನವೀಥಿಂ ನಾರೋಹತಿ, ಸೋ ಪಗೇವ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ವೇಗಸಾವ ಚೇತಿಯಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಗೋರೂಪಾನಂ ನಿಕ್ಖಮನವೇಲಾಯಮೇವ ಗಾಮಂ ಯಾಗುಭಿಕ್ಖಾಯ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಯಾಗುಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಆಸನಸಾಲಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಿವತಿ। ಅಥಸ್ಸ ದ್ವತ್ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಅಜ್ಝೋಹರಣಮತ್ತೇನೇವ ಕಮ್ಮಜತೇಜೋ ಉಪಾದಿನ್ನಕಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಅನುಪಾದಿನ್ನಕಂ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಘಟಸತೇನ ನ್ಹಾತೋ ವಿಯ ತೇಜೋಧಾತುಪರಿಳಾಹನಿಬ್ಬಾಪನಂ ಪತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸೀಸೇನ ಯಾಗುಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಪತ್ತಞ್ಚ ಮುಖಞ್ಚ ಧೋವಿತ್ವಾ ಅನ್ತರಾಭತ್ತೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿಕತ್ವಾ ಅವಸೇಸಟ್ಠಾನೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸೀಸೇನ ಆಹಾರಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪೋಙ್ಖಾನುಪೋಙ್ಖಂ ಉಪಟ್ಠಹಮಾನಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾವ ಆಗಚ್ಛತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ **ನ ಹರತಿ ಪಚ್ಚಾಹರತೀ**ತಿ। ಏದಿಸಾ ಚ ಭಿಕ್ಖೂ ಯಾಗುಂ ಪಿವಿತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಆರಭಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧಸಾಸನೇ

ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತಾ ನಾಮ ಗಣನಪಥಂ ವೀತಿವತ್ತಾ, ಸೀಹಳದೀಪೇಯೇವ ತೇಸು ತೇಸು ಗಾಮೇಸು ಆಸನಸಾಲಾಯಂ ನ ತಂ ಆಸನಂ ಅತ್ಥಿ, ಯತ್ಥ ಯಾಗುಂ ಪಿವಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಭಿಕ್ಖೂ ನತ್ಥೀತಿ।

ಯೋ ಪನ ಪಮಾದವಿಹಾರೀ ಹೋತಿ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಧುರೋ, ಸಬ್ಬವತ್ತಾನಿ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪಞ್ಚವಿಧಚೇತೋಖಿಲವಿನಿಬನ್ಧಚಿತ್ತೋ ವಿಹರನ್ತೋ "ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ಅತ್ಥೀ"ತಿಪಿ ಸಞ್ಞಂ ಅಕತ್ವಾ ಗಾಮಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಅನನುಲೋಮಿಕೇನ ಗಿಹಿಸಂಸಗ್ಗೇನ ಸಂಸಟ್ಠೋ ಚರಿತ್ವಾ ಚ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಚ ತುಚ್ಛೋ ನಿಕ್ಖಮತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ **ನೇವ ಹರತಿ ನ ಪಚ್ಚಾಹರತೀ**ತಿ।

ಯೋ ಪನಾಯಂ ಹರತಿ ಚ ಪಚ್ಚಾಹರತಿ ಚಾತಿ ವುತ್ತೋ, ಸೋ ಗತಪಚ್ಚಾಗತಿಕವತ್ತವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅತ್ತಕಾಮಾ ಹಿ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ದಸಪಿ ವೀಸಮ್ಪಿ ತಿಂಸಮ್ಪಿ ಚತ್ತಾಲೀಸಮ್ಪಿ ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪಿ ಸತಮ್ಪಿ ಏಕತೋ ವಸನ್ತಾ ಕತಿಕವತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ವಿಹರನ್ತಿ, ಆವುಸೋ, ತುಮ್ಹೇ ನ ಇಣಟ್ಟಾ ನ ಭಯಟ್ಟಾ ನ ಜೀವಿಕಾಪಕತಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾ, ದುಕ್ಖಾ ಮುಚ್ಚಿತುಕಾಮಾ ಪನೇತ್ಥ ಪಬ್ಬಜಿತಾ, ತಸ್ಮಾ ಗಮನೇ ಉಪ್ಪನ್ನಕಿಲೇಸಂ ಗಮನೇಯೇವ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಥ, ಠಾನೇ, ನಿಸಜ್ಜಾಯಂ, ಸಯನೇ ಉಪ್ಪನ್ನಕಿಲೇಸಂ ಸಯನೇಯೇವ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಥಾತಿ। ತೇ ಏವಂ ಕತಿಕವತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರಂ ಗಚ್ಛನ್ತಾ ಅಡ್ಢಉಸಭಉಸಭಅಡ್ಢಗಾವುತಗಾವುತನ್ತರೇಸು ಪಾಸಾಣಾ ಹೋನ್ತಿ। ತಾಯ ಸಞ್ಞಾಯ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿಕರೋನ್ತಾವ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಸಚೇ ಕಸ್ಸಚಿ ಗಮನೇ ಕಿಲೇಸೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತತ್ಥೇವ ನಂ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ತಥಾ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ತಿಟ್ಠತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಪಚ್ಛತೋ ಆಗಚ್ಛನ್ತೋಪಿ ತಿಟ್ಠತಿ। ಸೋ "ಅಯಂ ಭಿಕ್ಖು ತುಯ್ಹಂ ಉಪ್ಪನ್ನವಿತಕ್ಕಂ ಜಾನಾತಿ, ಅನನುಚ್ಛವಿಕಂ ತೇ ಏತ"ನ್ತಿ ಅತ್ತಾನಂ ಪಟಿಚೋದೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಅರಿಯಭೂಮಿಂ ಓಕ್ಕಮತಿ। ತಥಾ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ನಿಸೀದತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಪಚ್ಛತೋ ಆಗಚ್ಛನ್ತೋಪಿ ನಿಸೀದತೀತಿ ಸೋಯೇವ ನಯೋ। ಅರಿಯಭೂಮಿಂ ಓಕ್ಕಮಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋಪಿ ತಂ ಕಿಲೇಸಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿಕರೋನ್ತೋವ ಗಚ್ಛತಿ। ನ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನವಿಪ್ಪಯುತ್ತೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಪಾದಂ ಉದ್ಧರತಿ। ಉದ್ಧರತಿ ಚೇ, ಪಟಿನಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಪುರಿಮಪದೇಸಂ ಯೇವ ಏತಿ ಆಳಿನ್ದಕವಾಸೀ ಮಹಾಫುಸ್ಸದೇವತ್ಥೇರೋ ವಿಯ।

ಸೋ ಕಿರ ಏಕೂನವೀಸತಿವಸ್ಸಾನಿ ಗತಪಚ್ಚಾಗತಿಕವತ್ತಂ ಪೂರೇನ್ತೋ ಏವ ವಿಹಾಸಿ। ಮನುಸ್ಸಾಪಿ ಸುದಂ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಕಸನ್ತಾ ಚ ವಪನ್ತಾ ಚ ಮದ್ದನ್ತಾ ಚ ಕಮ್ಮಾನಿ ಚ ಕರೋನ್ತಾ ಥೇರಂ ತಥಾಗಚ್ಛನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ "ಅಯಂ ಥೇರೋ ಪುನಪ್ಪುನಂ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ। ಕಿಂ ನು ಖೋ ಮಗ್ಗಮೂಳ್ಹೋ ಉದಾಹು ಕಿಞ್ಚಿ ಪಮುಟ್ಠೋ"ತಿ ಸಮುಲ್ಲಪನ್ತಿ। ಸೋ ತಂ ಅನಾದಿಯಿತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಯುತ್ತಚಿತ್ತೇನೇವ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೋ ವೀಸತಿವಸ್ಸಬ್ಭನ್ತರೇ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿ। ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತದಿವಸೇಯೇವಸ್ಸ ಚಙ್ಕಮನಕೋಟಿಯಂ ಅಧಿವತ್ಥಾ ದೇವತಾ ಅಙ್ಗುಲೀಹಿ ದೀಪಂ ಉಜ್ಜಾಲೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಚತ್ತಾರೋಪಿ ಮಹಾರಾಜಾನೋ ಸಕ್ಕೋ ಚ ದೇವಾನಮಿನ್ದೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಚ ಸಹಮ್ಪತಿ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಅಗಮಂಸು। ತಞ್ಚ ಓಭಾಸಂ ದಿಸ್ವಾ ವನವಾಸೀಮಹಾತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ ತಂ ದುತಿಯದಿವಸೇ ಪುಚ್ಛಿ "ರತ್ತಿಭಾಗೇ ಆಯಸ್ಮತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಓಭಾಸೋ ಅಹೋಸಿ, ಕಿಂ ಸೋ ಓಭಾಸೋ"ತಿ । ಥೇರೋ ವಿಕ್ಖೇಪಂ ಕರೋನ್ತೋ "ಓಭಾಸೋ ನಾಮ ದೀಪೋಭಾಸೋಪಿ ಹೋತಿ ಮಣಿಓಭಾಸೋಪೀ"ತಿ ಏವಮಾದಿಮಾಹ। ತತೋ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇಥ ತುಮ್ಹೇತಿ ನಿಬದ್ಧೋ ಆಮಾತಿ ಪಟಿಜಾನಿತ್ವಾ ಆರೋಚೇಸಿ ಕಾಲವಲ್ಲಿಮಣ್ಡಪವಾಸೀ ಮಹಾನಾಗತ್ಥೇರೋ ವಿಯ ಚ।

ಸೋಪಿ ಕಿರ ಗತಪಚ್ಚಾಗತಿಕವತ್ತಂ ಪೂರೇನ್ತೋ ಪಠಮಂ ತಾವ ಭಗವತೋ ಮಹಾಪಧಾನಂ ಪೂಜೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಸತ್ತ ವಸ್ಸಾನಿ ಠಾನಚಙ್ಕಮನಮೇವ ಅಧಿಟ್ಠಾಸಿ। ಪುನ ಸೋಳಸ ವಸ್ಸಾನಿ ಗತಪಚ್ಚಾಗತಿಕವತ್ತಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿ। ಸೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಯುತ್ತೇನೇವ ಚಿತ್ತೇನ ಪಾದಂ ಉದ್ಧರನ್ತೋ ವಿಯುತ್ತೇನ ಉದ್ಧಟೇ ಪಟಿನಿವತ್ತನ್ತೋ ಗಾಮಸ್ಸ ಸಮೀಪಂ ಗನ್ತ್ವಾ "ಗಾವೀ ನು ಪಬ್ಬಜಿತೋ ನೂ"ತಿ ಆಸಙ್ಕನೀಯಪದೇಸೇ ಠತ್ವಾ ಚೀವರಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಕಚ್ಛಕನ್ತರತೋ ಉದಕೇನ ಪತ್ತಂ ಧೋವಿತ್ವಾ ಉದಕಗಣ್ಡೂಸಂ ಕರೋತಿ। ಕಿಂ ಕಾರಣಾ? ಮಾ ಮೇ ಭಿಕ್ಖಂ ದಾತುಂ ವನ್ದಿತುಂ ವಾ ಆಗತೇ ಮನುಸ್ಸೇ ದೀಘಾಯುಕಾ ಹೋಥಾತಿ ವಚನಮತ್ತೇನಾಪಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನವಿಕ್ಖೇಪೋ ಅಹೋಸೀತಿ। ಅಜ್ಜ, ಭನ್ತೇ, ಕತಿಮೀತಿ ದಿವಸಂ ವಾ ಭಿಕ್ಖುಗಣನಂ ವಾ ಪಞ್ಹಂ ವಾ

ಪುಚ್ಛಿತೋ ಪನ ಉದಕಂ ಗಿಲಿತ್ವಾ ಆರೋಚೇಸಿ। ಸಚೇ ದಿವಸಾದಿಪುಚ್ಛಕಾ ನ ಹೋನ್ತಿ, ನಿಕ್ಖಮನವೇಲಾಯ ಗಾಮದ್ವಾರೇ ನಿಟ್ಠುಭಿತ್ವಾವ ಯಾತಿ ಕಲಮ್ಬತಿತ್ಥವಿಹಾರೇ ವಸ್ಸೂಪಗತಪಞ್ಞಾಸಭಿಕ್ಖೂ ವಿಯ।

ತೇ ಕಿರ ಆಸಾಳ್ಹಿಪುಣ್ಣಮಾಯಂ ಕತಿಕವತ್ತಂ ಅಕಂಸು "ಅರಹತ್ತಂ ಅಪ್ಪತ್ವಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ನ ಆಲಪಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ। ಗಾಮಞ್ಚ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸನ್ತಾ ಉದಕಗಣ್ಡೂಸಂ ಕತ್ವಾ ಪವಿಸಿಂಸು। ದಿವಸಾದೀಸು ಪುಚ್ಛಿತೇಸು ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಪಟಿಪಜ್ಜಿಂಸು। ತತ್ಥ ಮನುಸ್ಸಾ ನಿಟ್ಠುಭನಂ ದಿಸ್ವಾ ಜಾನಿಂಸು, "ಅಜ್ಜೇಕೋ ಆಗತೋ, ಅಜ್ಜ ದ್ವೇ"ತಿ। ಏವಞ್ಚ ಚಿನ್ತೇಸುಂ "ಕಿಂ ನು ಖೋ ಏತೇ ಅಮ್ಹೇಹಿಯೇವ ಸದ್ಧಿಂ ನ ಸಲ್ಲಪನ್ತಿ, ಉದಾಹು ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಮ್ಪಿ, ಯದಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ನ ಸಲ್ಲಪನ್ತಿ, ಅದ್ಧಾ ವಿವಾದಜಾತಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಏಥ ನೇ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಖಮಾಪೇಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಸಬ್ಬೇ ವಿಹಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಞ್ಞಾಸಾಯ ಭಿಕ್ಖುಸು ದ್ವೇಪಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಏಕೋಕಾಸೇ ನಾದ್ದಸಂಸು। ತತೋ ಯೋ ತೇಸು ಚಕ್ಖುಮಾ ಪುರಿಸೋ, ಸೋ ಆಹ "ನ ಭೋ ಕಲಹಕಾರಕಾನಂ ಓಕಾಸೋ ಈದಿಸೋ ಹೋತಿ, ಸುಸಮ್ಮಟ್ಠಂ ಚೇತಿಯಙ್ಗಣಂ ಬೋಧಿಯಙ್ಗಣಂ, ಸುನಿಕ್ಖಿತ್ತಾ ಸಮ್ಮಜ್ಜನಿಯೋ, ಸೂಪಟ್ಠಪಿತಂ ಪಾನೀಯಂ ಪರಿಭೋಜನೀಯ"ನ್ತಿ। ತೇ ತತೋವ ನಿವತ್ತಾ, ತೇಪಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಅನ್ತೋತೇಮಾಸೇಯೇವ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಮಹಾಪವಾರಣಾಯ ವಿಸುದ್ಧಿಪವಾರಣಂ ಪವಾರೇಸುಂ।

ಏವಂ ಕಾಲವಲ್ಲಿಮಣ್ಡಪವಾಸೀ ಮಹಾನಾಗತ್ಥೇರೋ ವಿಯ ಕಲಮ್ಬತಿತ್ಥವಿಹಾರೇ ವಸ್ಸೂಪಗತಭಿಕ್ಖೂ ವಿಯ ಚ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಯುತ್ತೇನೇವ ಚಿತ್ತೇನ ಪಾದಂ ಉದ್ಧರನ್ತೋ ಗಾಮಸಮೀಪಂ ಪತ್ವಾ ಉದಕಗಣ್ಡೂಸಂ ಕತ್ವಾ ವೀಥಿಯೋ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಯತ್ಥ ಸುರಾಸೋಣ್ಡಧುತ್ತಾದಯೋ ಕಲಹಕಾರಕಾ ಚಣ್ಡಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಾದಯೋ ವಾ ನತ್ಥಿ, ತಂ ವೀಥಿಂ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ। ತತ್ಥ ಚ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಮಾನೋ ನ ತುರಿತತುರಿತೋ ವಿಯ ಜವೇನ ಗಚ್ಛತಿ। ನ ಹಿ ಜವೇನ ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಯಧುತಙ್ಗಂ ನಾಮ ಕಿಞ್ಚಿ ಅತ್ಥಿ। ವಿಸಮಭೂಮಿಭಾಗಪ್ಪತ್ತಂ ಪನ ಉದಕಸಕಟಂ ವಿಯ ನಿಚ್ಚಲೋ ಹುತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ। ಅನುಘರಂ ಪವಿಟ್ಠೋ ಚ ತಂ ದಾತುಕಾಮಂ ವಾ ಅದಾತುಕಾಮಂ ವಾ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತುಂ ತದನುರೂಪಂ ಕಾಲಂ ಆಗಮೇನ್ತೋ ಭಿಕ್ಖಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅನ್ತೋಗಾಮೇ ವಾ ಬಹಿಗಾಮೇ ವಾ ವಿಹಾರಮೇವ ವಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಯಥಾಫಾಸುಕೇ ಪತಿರೂಪೇ ಓಕಾಸೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿಕರೋನ್ತೋ ಆಹಾರೇ ಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞಂ ಉಪಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಅಕ್ಖಬ್ಭಞ್ಜನವಣಲೇಪನಪುತ್ತಮಂಸೂಪಮಾವಸೇನ ನಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಂ ಆಹಾರಂ ಆಹಾರೇತಿ, ನೇವ ದವಾಯ ನ ಮದಾಯ ನ ಮಣ್ಡನಾಯ ನ ವಿಭೂಸನಾಯ। ಭುತ್ತಾವೀ ಚ ಉದಕಕಿಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ಮುಹುತ್ತಂ ಭತ್ತಕಿಲಮಥಂ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭೇತ್ವಾ ಯಥಾ ಪುರೇಭತ್ತಂ, ಏವಂ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ। ಯಥಾ ಪುರಿಮಯಾಮಂ, ಏವಂ ಪಚ್ಛಿಮಯಾಮಞ್ಚ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಮೇವ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ **ಹರತಿ ಚ ಪಚ್ಚಾಹರತಿ ಚಾ**ತಿ।

ಇದಂ ಪನ ಹರಣಪಚ್ಚಾಹರಣಸಙ್ಖಾತಂ ಗತಪಚ್ಚಾಗತಿಕವತ್ತಂ ಪೂರೇನ್ತೋ ಯದಿ ಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ। ಪಠಮವಯೇ ಏವ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ನೋ ಚೇ ಪಠಮವಯೇ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಅಥ ಮಜ್ಝಿಮವಯೇ। ನೋ ಚೇ ಮಜ್ಝಿಮವಯೇ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಅಥ ಪಚ್ಛಿಮವಯೇ। ನೋ ಚೇ ಪಚ್ಛಿಮವಯೇ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಅಥ ಮರಣಸಮಯೇ। ನೋ ಚೇ ಮರಣಸಮಯೇ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಅಥ ದೇವಪುತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ। ನೋ ಚೇ ದೇವಪುತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಅನುಪ್ಪನ್ನೇ ಬುದ್ಧೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಸಚ್ಛಿಕರೋತಿ। ನೋ ಚೇ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಸಚ್ಛಿಕರೋತಿ, ಅಥ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವೇ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞೋ ವಾ ಹೋತಿ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಥೇರೋ ಬಾಹಿಯೋ ದಾರುಚೀರಿಯೋ, ಮಹಾಪಞ್ಞೋ ವಾ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಥೇರೋ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ, ಮಹಿದ್ಧಿಕೋ ವಾ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಥೇರೋ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ, ಧುತಙ್ಗಧರೋ ವಾ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಥೇರೋ ಮಹಾಕಸ್ಸಪೋ, ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಕೋ ವಾ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಥೇರೋ ಅನುರುದ್ಧೋ, ವಿನಯಧರೋ ವಾ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಥೇರೋ ಉಪಾಲಿ, ಧಮ್ಮಕಥಿಕೋ ವಾ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಥೇರೋ ಪುಣ್ಣೋ ಮನ್ತಾಣಿಪುತ್ತೋ, ಆರಞ್ಞಿಕೋ ವಾ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಥೇರೋ ರೇವತೋ, ಬಹುಸ್ಸುತೋ ವಾ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಥೇರೋ ಆನನ್ದೋ, ಸಿಕ್ಖಾಕಾಮೋ ವಾ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಥೇರೋ ರಾಹುಲೋ ಬುದ್ಧಪುತ್ತೋತಿ। ಇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಚತುಕ್ಕೇ ಯ್ವಾಯಂ ಹರತಿ ಚ ಪಚ್ಚಾಹರತಿ ಚ, ತಸ್ಸ **ಗೋಚರಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ** ಸಿಖಾಪತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಅಭಿಕ್ಕಮಾದೀಸು ಪನ ಅಸಮ್ಮುಯ್ಹನಂ **ಅಸಮ್ಮೋಹಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ**। ತಂ ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ - ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ಅಭಿಕ್ಕಮನ್ತೋ ವಾ ಪಟಿಕ್ಕಮನ್ತೋ ವಾ ಯಥಾ ಅನ್ಧಪುಥುಜ್ಜನಾ ಅಭಿಕ್ಕಮಾದೀಸು "ಅತ್ತಾ ಅಭಿಕ್ಕಮತಿ, ಅತ್ತನಾ ಅಭಿಕ್ಕಮೋ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತೋ"ತಿ ವಾ "ಅಹಂ ಅಭಿಕ್ಕಮಾಮಿ, ಮಯಾ ಅಭಿಕ್ಕಮೋ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತೋ"ತಿ ವಾ ಸಮ್ಮುಯ್ಹನ್ತಿ। ತಥಾ ಅಸಮ್ಮುಯ್ಹನ್ತೋ "ಅಭಿಕ್ಕಮಾಮೀ"ತಿ ಚಿತ್ತೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೇ ತೇನೇವ ಚಿತ್ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಚಿತ್ತಸಮುಟ್ಠಾನಾ ವಾಯೋಧಾತು ವಿಞ್ಞತ್ತಿಂ ಜನಯಮಾನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಇತಿ ಚಿತ್ತಕಿರಿಯವಾಯೋಧಾತುವಿಪ್ಫಾರವಸೇನ ಅಯಂ ಕಾಯಸಮ್ಮತೋ ಅಟ್ಠಿಸಙ್ಘಾತೋ ಅಭಿಕ್ಕಮತಿ, ತಸ್ಸೇವಂ ಅಭಿಕ್ಕಮತೋ ಏಕೇಕಪಾದುದ್ಧರಣೇ ಪಥವೀಧಾತು ಆಪೋಧಾತೂತಿ ದ್ವೇ ಧಾತುಯೋ ಓಮತ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ ಮನ್ದಾ, ಇತರಾ ದ್ವೇ ಅಧಿಮತ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ ಬಲವತಿಯೋ, ತಥಾ ಅತಿಹರಣವೀತಿಹರಣೇಸು। ವೋಸ್ಸಜ್ಜನೇ ತೇಜೋವಾಯೋಧಾತುಯೋ ಓಮತ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ ಮನ್ದಾ, ಇತರಾ ದ್ವೇ ಅಧಿಮತ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ ಬಲವತಿಯೋ। ತಥಾ ಸನ್ನಿಕ್ಖೇಪನಸನ್ನಿರುಮ್ಭನೇಸು। ತತ್ಥ ಉದ್ಧರಣೇ ಪವತ್ತಾ ರೂಪಾರೂಪಧಮ್ಮಾ ಅತಿಹರಣಂ ನ ಪಾಪುಣನ್ತಿ। ತಥಾ ಅತಿಹರಣೇ ಪವತ್ತಾ ವೀತಿಹರಣಂ, ವೀತಿಹರಣೇ ಪವತ್ತಾ ವೋಸ್ಸಜ್ಜನಂ, ವೋಸ್ಸಜ್ಜನೇ ಪವತ್ತಾ ಸನ್ನಿಕ್ಖೇಪನಂ, ಸನ್ನಿಕ್ಖೇಪನೇ ಪವತ್ತಾ ಸನ್ನಿರುಮ್ಭನಂ ನ ಪಾಪುಣನ್ತಿ। ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವ ಪಬ್ಬಂ ಪಬ್ಬಂ ಸನ್ಧಿ ಸನ್ಧಿ ಓಧಿ ಓಧಿ ಹುತ್ವಾ ತತ್ತಕಪಾಲೇ ಪಕ್ಖಿತ್ತತಿಲಾನಿ ವಿಯ ಪಟಪಟಾಯನ್ತಾ ಭಿಜ್ಜನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಕೋ ಏಕೋ ಅಭಿಕ್ಕಮತಿ? ಕಸ್ಸ ವಾ ಏಕಸ್ಸ ಅಭಿಕ್ಕಮನಂ? ಪರಮತ್ಥತೋ ಹಿ ಧಾತೂನಂಯೇವ ಗಮನಂ, ಧಾತೂನಂ ಠಾನಂ, ಧಾತೂನಂ ನಿಸಜ್ಜನಂ, ಧಾತೂನಂ ಸಯನಂ, ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಸದ್ಧಿಂ ರೂಪೇನ -

> ಅಞ್ಞಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೇ ಚಿತ್ತಂ, ಅಞ್ಞಂ ಚಿತ್ತಂ ನಿರುಜ್ಝತಿ।
> ಅವೀಚಿಮನುಸಮ್ಬನ್ಧೋ, ನದೀಸೋತೋವ ವತ್ತತೀತಿ॥

ಏವಂ ಅಭಿಕ್ಕಮಾದೀಸು ಅಸಮ್ಮುಯ್ಹನಂ **ಅಸಮ್ಮೋಹಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ** ನಾಮಾತಿ।
ನಿಟ್ಠಿತೋ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತೇ ಪಟಿಕ್ಕನ್ತೇ ಸಮ್ಪಜಾನಕಾರೀ ಹೋತೀತಿ ಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ।

ಆಲೋಕಿತೇ ವಿಲೋಕಿತೇತಿ ಏತ್ಥ ಪನ **ಆಲೋಕಿತಂ** ನಾಮ ಪುರತೋ ಪೇಕ್ಖನಂ। **ವಿಲೋಕಿತಂ** ನಾಮ ಅನುದಿಸಾಪೇಕ್ಖನಂ। ಅಞ್ಞಾನಿಪಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಉಪರಿ ಪಚ್ಛತೋ ಪೇಕ್ಖನವಸೇನ ಓಲೋಕಿತಉಲ್ಲೋಕಿತಾಪಲೋಕಿತಾನಿ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ, ತಾನಿ ಇಧ ನ ಗಹಿತಾನಿ। ಸಾರುಪ್ಪವಸೇನ ಪನ ಇಮಾನೇವ ದ್ವೇ ಗಹಿತಾನಿ, ಇಮಿನಾ ವಾ ಮುಖೇನ ಸಬ್ಬಾನಿಪಿ ತಾನಿ ಗಹಿತಾನೇವಾತಿ।

ತತ್ಥ "ಆಲೋಕೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿತ್ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಚಿತ್ತವಸೇನೇವ ಅನೋಲೋಕೇತ್ವಾ ಅತ್ಥಪರಿಗ್ಗಹಣಂ ಸಾತ್ಥಕಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ। ತಂ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ನನ್ದಂ ಕಾಯಸಕ್ಖಿಂ ಕತ್ವಾ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ - "ಸಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನನ್ದಸ್ಸ ಪುರತ್ಥಿಮಾ ದಿಸಾ ಆಲೋಕೇತಬ್ಬಾ ಹೋತಿ, ಸಬ್ಬಂ ಚೇತಸಾ ಸಮನ್ನಾಹರಿತ್ವಾ ನನ್ದೋ ಪುರತ್ಥಿಮಂ ದಿಸಂ ಆಲೋಕೇತಿ, ಏವಂ ಮೇ ಪುರತ್ಥಿಮಂ ದಿಸಂ ಆಲೋಕಯತೋ ನ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಾ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಅನ್ವಾಸ್ಸವೇಯ್ಯುನ್ತಿ ಇತಿ ಸೋ ತತ್ಥ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಹೋತಿ, ಸಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನನ್ದಸ್ಸ ಪಚ್ಛಿಮಾ ದಿಸಾ, ಉತ್ತರಾ ದಿಸಾ, ದಕ್ಖಿಣಾ ದಿಸಾ, ಉದ್ಧಂ, ಅಧೋ, ಅನುದಿಸಾ ಆಲೋಕೇತಬ್ಬಾ ಹೋತಿ, ಸಬ್ಬಂ ಚೇತಸೋ ಸಮನ್ನಾಹರಿತ್ವಾ ನನ್ದೋ ಅನುದಿಸಂ ಆಲೋಕೇತಿ। ಏವಂ ಮೇ ಅನುದಿಸಂ ಆಲೋಕಯತೋ...ಪೇ॰... ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಹೋತೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೮.೯)।

ಅಪಿಚ ಇಧಾಪಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಚೇತಿಯದಸ್ಸನಾದಿವಸೇನೇವ ಸಾತ್ಥಕತಾ ಚ ಸಪ್ಪಾಯತಾ ಚ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಪನ ಅವಿಜಹನಮೇವ ಗೋಚರಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ। ತಸ್ಮಾ ಖನ್ಧಧಾತುಆಯತನಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಿಕೇಹಿ ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನವಸೇನೇವ, ಕಸಿಣಾದಿಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಿಕೇಹಿ ವಾ ಪನ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸೀಸೇನೇವ ಆಲೋಕನವಿಲೋಕನಂ ಕಾತಬ್ಬಂ। ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಅತ್ತಾ ನಾಮ ಆಲೋಕೇತಾ ವಾ ವಿಲೋಕೇತಾ ವಾ ನತ್ಥಿ, ಆಲೋಕೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಪನ ಚಿತ್ತೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೇ ತೇನೇವ ಚಿತ್ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಚಿತ್ತಸಮುಟ್ಠಾನಾ ವಾಯೋಧಾತು ವಿಞ್ಞತ್ತಿಂ ಜನಯಮಾನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಇತಿ ಚಿತ್ತಕಿರಿಯವಾಯೋಧಾತುವಿಪ್ಫಾರವಸೇನೇವ

ಹೇಟ್ಠಿಮಂ ಅಕ್ಖಿದಲಂ ಅಧೋ ಸೀದತಿ, ಉಪರಿಮಂ ಉದ್ಧಂ ಲಙ್ಘೇತಿ, ಕೋಚಿ ಯನ್ತಕೇನ ವಿವರನ್ತೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ತತೋ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಂ ದಸ್ಸನಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇನ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ। ಏವಂ ಸಮ್ಪಜಾನನಂ ಪನೇತ್ಥ **ಅಸಮ್ಮೋಹಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ** ನಾಮ।

ಅಪಿಚ ಮೂಲಪರಿಞ್ಞಾಆಗನ್ತುಕತಾವಕಾಲಿಕಭಾವವಸೇನಪೇತ್ಥ ಅಸಮ್ಮೋಹಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಮೂಲಪರಿಞ್ಞಾವಸೇನ ತಾವ -

ಭವಙ್ಗಾವಜ್ಜನಞ್ಚೇವ, ದಸ್ಸನಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನಂ।
ಸನ್ತೀರಣಂ ವೋಟ್ಠಬ್ಬನಂ, ಜವನಂ ಭವತಿ ಸತ್ತಮಂ॥

ತತ್ಥ ಭವಙ್ಗಂ ಉಪಪತ್ತಿಭವಸ್ಸ ಅಙ್ಗಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧಯಮಾನಂ ಪವತ್ತತಿ, ತಂ ಆವಟ್ಟೇತ್ವಾ ಕಿರಿಯಮನೋಧಾತು ಆವಜ್ಜನಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧಯಮಾನಾ, ತನ್ನಿರೋಧಾ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಂ ದಸ್ಸನಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧಯಮಾನಂ , ತನ್ನಿರೋಧಾ ವಿಪಾಕಮನೋಧಾತು ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧಯಮಾನಾ, ತನ್ನಿರೋಧಾ ವಿಪಾಕಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು ಸನ್ತೀರಣಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧಯಮಾನಾ, ತನ್ನಿರೋಧಾ ಕಿರಿಯಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು ವೋಟ್ಠಬ್ಬಪನಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧಯಮಾನಾ, ತನ್ನಿರೋಧಾ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಂ ಜವನಂ ಜವತಿ। ತತ್ಥ ಪಠಮಜವನೇಪಿ "ಅಯಂ ಇತ್ಥೀ, ಅಯಂ ಪುರಿಸೋ"ತಿ ರಜ್ಜನದುಸ್ಸನಮುಯ್ಹನವಸೇನ ಆಲೋಕಿತವಿಲೋಕಿತಂ ನ ಹೋತಿ। ದುತಿಯಜವನೇಪಿ…ಪೇ॰… ಸತ್ತಮಜವನೇಪಿ। ಏತೇಸು ಪನ ಯುದ್ಧಮಣ್ಡಲೇ ಯೋಧೇಸು ವಿಯ ಹೇಟ್ಠುಪರಿಯವಸೇನ ಭಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪತಿತೇಸು "ಅಯಂ ಇತ್ಥೀ, ಅಯಂ ಪುರಿಸೋ"ತಿ ರಜ್ಜನಾದಿವಸೇನ ಆಲೋಕಿತವಿಲೋಕಿತಂ ಹೋತಿ। ಏವಂ ತಾವೇತ್ಥ ಮೂಲಪರಿಞ್ಞಾವಸೇನ ಅಸಮ್ಮೋಹಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಚಕ್ಖುದ್ವಾರೇ ಪನ ರೂಪೇ ಆಪಾಥಗತೇ ಭವಙ್ಗಚಲನತೋ ಉದ್ಧಂ ಸಕಕಿಚ್ಚಂ ನಿಪ್ಫಾದನವಸೇನ ಆವಜ್ಜನಾದೀಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ನಿರುದ್ಧೇಸು ಅವಸಾನೇ ಜವನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತಂ ಪುಬ್ಬೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಆವಜ್ಜನಾದೀನಂ ಗೇಹಭೂತೇ ಚಕ್ಖುದ್ವಾರೇ ಆಗನ್ತುಕಪುರಿಸೋ ವಿಯ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಯಥಾ ಪರಗೇಹೇ ಕಿಞ್ಚಿ ಯಾಚಿತುಂ ಪವಿಟ್ಠಸ್ಸ ಆಗನ್ತುಕಪುರಿಸಸ್ಸ ಗೇಹಸಾಮಿಕೇಸು ತುಣ್ಹೀಮಾಸಿನೇಸು ಆಣಾಕರಣಂ ನ ಯುತ್ತಂ। ಏವಂ ಆವಜ್ಜನಾದೀನಂ ಗೇಹಭೂತೇ ಚಕ್ಖುದ್ವಾರೇ ಆವಜ್ಜನಾದೀಸುಪಿ ಅರಜ್ಜನ್ತೇಸು ಅದುಸ್ಸನ್ತೇಸು ಅಮುಯ್ಹನ್ತೇಸು ಚ ರಜ್ಜನದುಸ್ಸನಮುಯ್ಹನಂ ಅಯುತ್ತನ್ತಿ ಏವಂ ಆಗನ್ತುಕಭಾವವಸೇನ ಅಸಮ್ಮೋಹಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಯಾನಿ ಪನ ತಾನಿ ಚಕ್ಖುದ್ವಾರೇ ವೋಟ್ಠಬ್ಬಪನಪರಿಯೋಸಾನಾನಿ ಚಿತ್ತಾನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತಾನಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮೇಹಿ ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವ ಭಿಜ್ಜನ್ತಿ, ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ನ ಪಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಇತ್ತರಾನಿ ತಾವಕಾಲಿಕಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಯಥಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಘರೇ ಸಬ್ಬೇಸು ಮಾನುಸಕೇಸು ಮತೇಸು ಅವಸೇಸಸ್ಸ ಏಕಸ್ಸ ತಙ್ಖಣೇಞ್ಞೇವ ಮರಣಧಮ್ಮಸ್ಸ ನ ಯುತ್ತಾ ನಚ್ಚಗೀತಾದೀಸು ಅಭಿರತಿ ನಾಮ, ಏವಮೇವ ಏಕದ್ವಾರೇ ಸಸಮ್ಪಯುತ್ತೇಸು ಆವಜ್ಜನಾದೀಸು ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವ ಮತೇಸು ಅವಸೇಸಸ್ಸ ತಙ್ಖಣೇಞ್ಞೇವ ಮರಣಧಮ್ಮಸ್ಸ ಜವನಸ್ಸಾಪಿ ರಜ್ಜನದುಸ್ಸನಮುಯ್ಹನವಸೇನ ಅಭಿರತಿ ನಾಮ ನ ಯುತ್ತಾತಿ ಏವಂ ತಾವಕಾಲಿಕಭಾವವಸೇನ ಅಸಮ್ಮೋಹಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಅಪಿಚ ಖನ್ಧಾಯತನಧಾತುಪಚ್ಚಯಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣವಸೇನಪೇತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏತ್ಥ ಹಿ ಚಕ್ಖು ಚೇವ ರೂಪಞ್ಚ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋ, ದಸ್ಸನಂ ವಿಞ್ಞಾಣಕ್ಖನ್ಧೋ, ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ವೇದನಾ ವೇದನಾಕ್ಖನ್ಧೋ, ಸಞ್ಞಾ ಸಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧೋ, ಫಸ್ಸಾದಿಕಾ ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧೋ। ಏವಮೇತೇಸಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಖನ್ಧಾನಂ ಸಮವಾಯೇ ಆಲೋಕನವಿಲೋಕನಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ತತ್ಥ ಕೋ ಏಕೋ ಆಲೋಕೇತಿ, ಕೋ ವಿಲೋಕೇತಿ? ತಥಾ ಚಕ್ಖು ಚಕ್ಖಾಯತನಂ, ರೂಪಂ ರೂಪಾಯತನಂ, ದಸ್ಸನಂ ಮನಾಯತನಂ, ವೇದನಾದಯೋ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮಾ ಧಮ್ಮಾಯತನಂ। ಏವಮೇತೇಸಂ ಚತುನ್ನಂ ಆಯತನಾನಂ ಸಮವಾಯೇ ಆಲೋಕನವಿಲೋಕನಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ತತ್ಥ ಕೋ ಏಕೋ ಆಲೋಕೇತಿ, ಕೋ ವಿಲೋಕೇತಿ? ತಥಾ ಚಕ್ಖು ಚಕ್ಖುಧಾತು, ರೂಪಂ ರೂಪಧಾತು, ದಸ್ಸನಂ

ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು, ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ವೇದನಾದಯೋ ಧಮ್ಮಧಾತು। ಏವಮೇತಾಸಂ ಚತುನ್ನಂ ಧಾತೂನಂ ಸಮವಾಯೇ ಆಲೋಕನವಿಲೋಕನಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ತತ್ಥ ಕೋ ಏಕೋ ಆಲೋಕೇತಿ, ಕೋ ವಿಲೋಕೇತಿ? ತಥಾ ಚಕ್ಖು ನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯೋ, ರೂಪಂ ಆರಮ್ಮಣಪಚ್ಚಯೋ, ಆವಜ್ಜನಂ ಅನನ್ತರಸಮನನ್ತರೂಪನಿಸ್ಸಯನತ್ಥಿವಿಗತಪಚ್ಚಯೋ, ಆಲೋಕೋ ಉಪನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯೋ ವೇದನಾದಯೋ ಸಹಜಾತಪಚ್ಚಯೋ। ಏವಮೇತೇಸಂ ಪಚ್ಚಯಾನಂ ಸಮವಾಯೇ ಆಲೋಕನವಿಲೋಕನಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ತತ್ಥ ಕೋ ಏಕೋ ಆಲೋಕೇತಿ, ಕೋ ವಿಲೋಕೇತೀತಿ? ಏವಮೇತ್ಥ ಖನ್ಧಾಯತನಧಾತುಪಚ್ಚಯಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣವಸೇನಪಿ ಅಸಮ್ಮೋಹಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಸಮಿಞ್ಜಿತೇ ಪಸಾರಿತೇತಿ ಪಬ್ಬಾನಂ ಸಮಿಞ್ಜನಪಸಾರಣೇ। ತತ್ಥ ಚಿತ್ತವಸೇನೇವ ಸಮಿಞ್ಜನಪಸಾರಣಂ ಅಕತ್ವಾ ಹತ್ಥಪಾದಾನಂ ಸಮಿಞ್ಜನಪಸಾರಣಪಚ್ಚಯಾ ಅತ್ಥಾನತ್ಥಂ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಅತ್ಥಪರಿಗ್ಗಹಣಂ ಸಾತ್ಥಕಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ। ತತ್ಥ ಹತ್ಥಪಾದೇ ಅತಿಚಿರಂ ಸಮಿಞ್ಜೇತ್ವಾ ಪಸಾರೇತ್ವಾ ಏವ ವಾ ಠಿತಸ್ಸ ಖಣೇ ಖಣೇ ವೇದನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಚಿತ್ತಂ ಏಕಗ್ಗಂ ನ ಲಭತಿ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಪರಿಪತತಿ, ವಿಸೇಸಂ ನಾಧಿಗಚ್ಛತಿ। ಕಾಲೇ ಸಮಿಞ್ಜೇನ್ತಸ್ಸ ಕಾಲೇ ಪಸಾರೇನ್ತಸ್ಸ ಪನ ತಾ ವೇದನಾ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಚಿತ್ತಂ ಏಕಗ್ಗಂ ಹೋತಿ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಫಾತಿಂ ಗಚ್ಛತಿ, ವಿಸೇಸಮಧಿಗಚ್ಛತೀತಿ ಏವಂ ಅತ್ಥಾನತ್ಥಪರಿಗ್ಗಹಣಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಅತ್ಥೇ ಪನ ಸತಿಪಿ ಸಪ್ಪಾಯಾಸಪ್ಪಾಯಂ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಸಪ್ಪಾಯಪರಿಗ್ಗಹಣಂ ಸಪ್ಪಾಯಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ। ತತ್ರಾಯಂ ನಯೋ - ಮಹಾಚೇತಿಯಙ್ಗಣೇ ಕಿರ ದಹರಭಿಕ್ಖೂ ಸಜ್ಝಾಯಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ತೇಸಂ ಪಿಟ್ಠಿಪಸ್ಸೇ ದಹರಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣನ್ತಿ। ತತ್ರೇಕೋ ದಹರೋ ಹತ್ಥಂ ಪಸಾರೇನ್ತೋ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಂ ಪತ್ವಾ ತೇನೇವ ಕಾರಣೇನ ಗಿಹೀ ಜಾತೋ। ಅಪರೋಪಿ ಭಿಕ್ಖು ಪಾದಂ ಪಸಾರೇನ್ತೋ ಅಗ್ಗಿಮ್ಹಿ ಪಸಾರೇಸಿ, ಅಟ್ಠಿಂ ಆಹಚ್ಚ ಪಾದೋ ಝಾಯಿ। ಅಪರೋ ವಮ್ಮಿಕೇ ಪಸಾರೇಸಿ, ಸೋ ಆಸೀವಿಸೇನ ದಟ್ಠೋ। ಅಪರೋ ಚೀವರಕುಟಿದಣ್ಡಕೇ ಪಸಾರೇಸಿ, ತಂ ಮಣಿಸಪ್ಪೋ ಡಂಸಿ। ತಸ್ಮಾ ಏವರೂಪೇ ಅಸಪ್ಪಾಯೇ ಅಪಸಾರೇತ್ವಾ ಸಪ್ಪಾಯೇ ಪಸಾರೇತಬ್ಬಂ। ಇದಮೇತ್ಥ ಸಪ್ಪಾಯಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ।

ಗೋಚರಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ಪನ ಮಹಾಥೇರವತ್ಥುನಾ ದೀಪೇತಬ್ಬಂ - ಮಹಾಥೇರೋ ಕಿರ ದಿವಾಟ್ಠಾನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಕಥಯಮಾನೋ ಸಹಸಾ ಹತ್ಥಂ ಸಮಿಞ್ಜೇತ್ವಾ ಪುನ ಯಥಾಠಾನೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಣಿಕಂ ಸಮಿಞ್ಜೇಸಿ। ತಂ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಾ ಪುಚ್ಛಿಂಸು "ಕಸ್ಮಾ ಭನ್ತೇ ಸಹಸಾ ಹತ್ಥಂ ಸಮಿಞ್ಜೇತ್ವಾ ಪುನ ಯಥಾಠಾನೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಣಿಕಂ ಸಮಿಞ್ಜಯಿತ್ಥಾ"ತಿ। ಯತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾಹಂ, ಆವುಸೋ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿಕಾತುಂ ಆರದ್ಧೋ, ನ ಮೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಹತ್ಥೋ ಸಮಿಞ್ಜಿತಪುಬ್ಬೋ, ಇದಾನಿ ಪನ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಕಥಯಮಾನೇನ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಸಮಿಞ್ಜಿತೋ, ತಸ್ಮಾ ಪುನ ಯಥಾಠಾನೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಮಿಞ್ಜೇಸಿನ್ತಿ। ಸಾಧು, ಭನ್ತೇ, ಭಿಕ್ಖುನಾ ನಾಮ ಏವರೂಪೇನ ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ। ಏವಮೇತ್ಥಾಪಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾವಿಜಹನಮೇವ ಗೋಚರಸಮ್ಪಜಞ್ಞನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಅತ್ತಾ ನಾಮ ಕೋಚಿ ಸಮಿಞ್ಜೇನ್ತೋ ವಾ ಪಸಾರೇನ್ತೋ ವಾ ನತ್ಥಿ। ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಚಿತ್ತಕಿರಿಯವಾಯೋಧಾತುವಿಪ್ಫಾರೇನ ಪನ ಸುತ್ತಕಡ್ಢನವಸೇನ ದಾರುಯನ್ತಸ್ಸ ಹತ್ಥಪಾದಲಳನಂ ವಿಯ ಸಮಿಞ್ಜನಪಸಾರಣಂ ಹೋತೀತಿ ಏವಂ ಪರಿಜಾನನಂ ಪನೇತ್ಥ ಅಸಮ್ಮೋಹಸಮ್ಪಜಞ್ಞನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಸಙ್ಘಾಟಿಪತ್ತಚೀವರಧಾರಣೇತಿ ಏತ್ಥ ಸಙ್ಘಾಟಿಚೀವರಾನಂ ನಿವಾಸನಪಾರುಪನವಸೇನ ಪತ್ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖಾಪಟಿಗ್ಗಹಣಾದಿವಸೇನ ಪರಿಭೋಗೋ ಧಾರಣಂ ನಾಮ। ತತ್ಥ ಸಙ್ಘಾಟಿಚೀವರಧಾರಣೇ ತಾವ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಚ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರತೋ ಆಮಿಸಲಾಭೋ "ಸೀತಸ್ಸ ಪಟಿಘಾತಾಯಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಭಗವತಾ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೋಯೇವ ಚ ಅತ್ಥೋ ಅತ್ಥೋ ನಾಮ। ತಸ್ಸ ವಸೇನ ಸಾತ್ಥಕಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಉಣ್ಹಪಕತಿಕಸ್ಸ ಪನ ದುಬ್ಬಲಸ್ಸ ಚ ಚೀವರಂ ಸುಖುಮಂ ಸಪ್ಪಾಯಂ। ಸೀತಾಲುಕಸ್ಸ ಘನಂ ದುಪಟ್ಟಂ। ವಿಪರೀತಂ ಅಸಪ್ಪಾಯಂ। ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಜಿಣ್ಣಂ ಅಸಪ್ಪಾಯಮೇವ। ಅಗ್ಗಳಾದಿದಾನೇ ಹಿಸ್ಸ ತಂ ಪಲಿಬೋಧಕರಂ ಹೋತಿ। ತಥಾ ಪಟ್ಟುಣ್ಣದುಕೂಲಾದಿಭೇದಂ ಲೋಭನೀಯಚೀವರಂ। ತಾದಿಸಞ್ಹಿ ಅರಞ್ಞೇ ಏಕಕಸ್ಸ ನಿವಾಸನ್ತರಾಯಕರಂ ಜೀವಿತನ್ತರಾಯಕರಂ ವಾಪಿ ಹೋತಿ। ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯೇನ ಪನ ಯಂ ನಿಮಿತ್ತಕಮ್ಮಾದಿಮಿಚ್ಛಾಜೀವವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಂ, ಯಞ್ಚಸ್ಸ ಸೇವಮಾನಸ್ಸ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಅಭಿವಡ್ಢನ್ತಿ, ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಪರಿಹಾಯನ್ತಿ, ತಂ ಅಸಪ್ಪಾಯಂ। ವಿಪರೀತಂ ಸಪ್ಪಾಯಂ । ತಸ್ಸ ವಸೇನೇತ್ಥ ಸಪ್ಪಾಯಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾವಿಜಹನವಸೇನೇವ ಚ ಗೋಚರಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಅತ್ತಾ ನಾಮ ಕೋಚಿ ಚೀವರಂ ಪಾರುಪನ್ತೋ ನತ್ಥಿ। ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಚಿತ್ತಕಿರಿಯವಾಯೋಧಾತುವಿಪ್ಫಾರೇನೇವ ಪನ ಚೀವರಪಾರುಪನಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಚೀವರಮ್ಪಿ ಅಚೇತನಂ, ಕಾಯೋಪಿ ಅಚೇತನೋ। ಚೀವರಂ ನ ಜಾನಾತಿ "ಮಯಾ ಕಾಯೋ ಪಾರುತೋ"ತಿ। ಕಾಯೋಪಿ ನ ಜಾನಾತಿ "ಅಹಂ ಚೀವರೇನ ಪಾರುತೋ"ತಿ, ಧಾತುಯೋವ ಧಾತುಸಮೂಹಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇನ್ತಿ ಪಟಪಿಲೋತಿಕಾಯ ಪೋತ್ಥಕರೂಪಪಟಿಚ್ಛಾದನೇ ವಿಯ। ತಸ್ಮಾ ನೇವ ಸುನ್ದರಂ ಚೀವರಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಸೋಮನಸ್ಸಂ ಕಾತಬ್ಬಂ, ನ ಅಸುನ್ದರಂ ಲಭಿತ್ವಾ ದೋಮನಸ್ಸಂ। ನಾಗವಮ್ಮಿಕಚೇತಿಯರುಕ್ಖಾದೀಸು ಹಿ ಕೇಚಿ ಮಾಲಾಗನ್ಧಧೂಮವತ್ಥಾದೀಹಿ ಸಕ್ಕಾರಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಕೇಚಿ ಗೂಥಮುತ್ತಕದ್ದಮದಣ್ಡಸತ್ಥಪ್ಪಹಾರಾದೀಹಿ ಅಸಕ್ಕಾರಂ, ನ ತೇ ನಾಗವಮ್ಮಿಕರುಕ್ಖಾದಯೋ ಸೋಮನಸ್ಸಂ ವಾ ದೋಮನಸ್ಸಂ ವಾ ಕರೋನ್ತಿ; ಏವಮೇವ ನೇವ ಸುನ್ದರಂ ಚೀವರಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಸೋಮನಸ್ಸಂ ಕಾತಬ್ಬಂ, ನ ಅಸುನ್ದರಂ ಲಭಿತ್ವಾ ದೋಮನಸ್ಸನ್ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಪಟಿಸಙ್ಖಾನವಸೇನ ಪನೇತ್ಥ ಅಸಮ್ಮೋಹಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಪತ್ತಧಾರಣೇಪಿ ಪತ್ತಂ ಸಹಸಾವ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಇಮಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಮಾನೋ ಭಿಕ್ಖಂ ಲಭಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಏವಂ ಪತ್ತಗಹಣಪಚ್ಚಯಾ ಪಟಿಲಭಿತಬ್ಬಅತ್ಥವಸೇನ ಸಾತ್ಥಕಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಕಿಸದುಬ್ಬಲಸರೀರಸ್ಸ ಪನ ಗರು ಪತ್ತೋ ಅಸಪ್ಪಾಯೋ। ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಚತುಪಞ್ಚಗಣ್ಠಿಕಾಹತೋ ದುಬ್ಬಿಸೋಧನೀಯೋ ಅಸಪ್ಪಾಯೋವ। ದುದ್ಧೋತಪತ್ತೋ ಹಿ ನ ವಟ್ಟತಿ, ತಂ ಧೋವನ್ತಸ್ಸೇವ ಚಸ್ಸ ಪಲಿಬೋಧೋ ಹೋತಿ। ಮಣಿವಣ್ಣಪತ್ತೋ ಪನ ಲೋಭನೀಯೋ ಚೀವರೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಅಸಪ್ಪಾಯೋ। ನಿಮಿತ್ತಕಮ್ಮಾದಿವಸೇನ ಲದ್ಧೋ ಪನ ಯಞ್ಚಸ್ಸ ಸೇವಮಾನಸ್ಸ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಅಭಿವಡ್ಢನ್ತಿ, ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಪರಿಹಾಯನ್ತಿ, ಅಯಂ ಏಕನ್ತಅಸಪ್ಪಾಯೋವ। ವಿಪರೀತೋ ಸಪ್ಪಾಯೋ। ತಸ್ಸ ವಸೇನೇತ್ಥ ಸಪ್ಪಾಯಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾವಿಜಹನವಸೇನೇವ ಚ ಗೋಚರಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಅತ್ತಾ ನಾಮ ಕೋಚಿ ಪತ್ತಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ನತ್ಥಿ। ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಚಿತ್ತಕಿರಿಯವಾಯೋಧಾತುವಿಪ್ಫಾರೇನೇವ ಪನ ಪತ್ತಗ್ಗಹಣಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಪತ್ತೋಪಿ ಅಚೇತನೋ, ಹತ್ಥಾಪಿ ಅಚೇತನಾ। ಪತ್ತೋ ನ ಜಾನಾತಿ "ಅಹಂ ಹತ್ಥೇಹಿ ಗಹಿತೋ"ತಿ। ಹತ್ಥಾಪಿ ನ ಜಾನನ್ತಿ "ಪತ್ತೋ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಗಹಿತೋ"ತಿ। ಧಾತುಯೋವ ಧಾತುಸಮೂಹಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ ಸಣ್ಡಾಸೇನ ಅಗ್ಗಿವಣ್ಣಪತ್ತಗ್ಗಹಣೇ ವಿಯಾತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಪಟಿಸಙ್ಖಾನವಸೇನೇತ್ಥ ಅಸಮ್ಮೋಹಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಅಪಿಚ ಯಥಾ ಛಿನ್ನಹತ್ಥಪಾದೇ ವಣಮುಖೇಹಿ ಪಗ್ಘರಿತಪುಬ್ಬಲೋಹಿತಕಿಮಿಕುಲೇ ನೀಲಮಕ್ಖಿಕಸಮ್ಪರಿಕಿಣ್ಣೇ ಅನಾಥಸಾಲಾಯಂ ನಿಪನ್ನೇ ಅನಾಥಮನುಸ್ಸೇ ದಿಸ್ವಾ ದಯಾಲುಕಾ ಪುರಿಸಾ ತೇಸಂ ವಣಪಟ್ಟಚೋಳಕಾನಿ ಚೇವ ಕಪಾಲಾದೀಹಿ ಚ ಭೇಸಜ್ಜಾನಿ ಉಪನಾಮೇನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಚೋಳಕಾನಿಪಿ ಕೇಸಞ್ಚಿ ಸಣ್ಹಾನಿ, ಕೇಸಞ್ಚಿ ಥೂಲಾನಿ ಪಾಪುಣನ್ತಿ। ಭೇಸಜ್ಜಕಪಾಲಕಾನಿಪಿ ಕೇಸಞ್ಚಿ ಸುಸಣ್ಠಾನಾನಿ, ಕೇಸಞ್ಚಿ ದುಸ್ಸಣ್ಠಾನಾನಿ ಪಾಪುಣನ್ತಿ, ನ ತೇ ತತ್ಥ ಸುಮನಾ ವಾ ದುಮ್ಮನಾ ವಾ ಹೋನ್ತಿ। ವಣಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದನಮತ್ತೇನೇವ ಹಿ ಚೋಳಕೇನ ಭೇಸಜ್ಜಪಟಿಗ್ಗಹಣಮತ್ತೇನೇವ ಚ ಕಪಾಲಕೇನ ತೇಸಮತ್ಥೋ, ಏವಮೇವ ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ವಣಚೋಳಕಂ ವಿಯ ಚೀವರಂ, ಭೇಸಜ್ಜಕಪಾಲಕಂ ವಿಯ ಪತ್ತಂ, ಕಪಾಲೇ ಭೇಸಜ್ಜಮಿವ ಚ ಪತ್ತೇ ಲದ್ಧಂ ಭಿಕ್ಖಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತಿ। ಅಯಂ ಸಙ್ಘಾಟಿಪತ್ತಚೀವರಧಾರಣೇ ಅಸಮ್ಮೋಹಸಮ್ಪಜಞ್ಞೇನ ಉತ್ತಮಸಮ್ಪಜಾನಕಾರೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅಸಿತಾದೀಸು **ಅಸಿತೇ**ತಿ ಪಿಣ್ಡಪಾತಭೋಜನೇ। **ಪೀತೇ**ತಿ ಯಾಗುಆದಿಪಾನೇ। **ಖಾಯಿತೇ**ತಿ ಪಿಟ್ಠಖಜ್ಜಕಾದಿಖಾದನೇ। **ಸಾಯಿತೇ**ತಿ ಮಧುಫಾಣಿತಾದಿಸಾಯನೇ। ತತ್ಥ "ನೇವ ದವಾಯಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವುತ್ತೋ ಅಟ್ಠವಿಧೋಪಿ ಅತ್ಥೋ ಅತ್ಥೋ ನಾಮ। ತಸ್ಸ ವಸೇನ ಸಾತ್ಥಕಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಲೂಖಪಣೀತತಿತ್ತಮಧುರಾದೀಸು ಪನ ಯೇನ ಭೋಜನೇನ ಯಸ್ಸ ಅಫಾಸು ಹೋತಿ, ತಂ ತಸ್ಸ ಅಸಪ್ಪಾಯಂ। ಯಂ ಪನ ನಿಮಿತ್ತಕಮ್ಮಾದಿವಸೇನ ಪಟಿಲದ್ಧಂ, ಯಞ್ಚಸ್ಸ ಭುಞ್ಜತೋ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಅಭಿವಡ್ಢನ್ತಿ, ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಪರಿಹಾಯನ್ತಿ, ತಂ ಏಕನ್ತಅಸಪ್ಪಾಯಮೇವ। ವಿಪರೀತಂ ಸಪ್ಪಾಯಂ। ತಸ್ಸ ವಸೇನೇತ್ಥ ಸಪ್ಪಾಯಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾವಿಜಹನವಸೇನೇವ ಚ ಗೋಚರಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಅತ್ತಾ ನಾಮ ಕೋಚಿ ಭುಞ್ಜಕೋ ನತ್ಥಿ, ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಚಿತ್ತಕಿರಿಯವಾಯೋಧಾತುವಿಪ್ಫಾರವಸೇನೇವ ಪನ ಪತ್ತಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಚಿತ್ತಕಿರಿಯವಾಯೋಧಾತುವಿಪ್ಫಾರೇನೇವ ಹತ್ಥಸ್ಸ ಪತ್ತೇ ಓತಾರಣಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಚಿತ್ತಕಿರಿಯವಾಯೋಧಾತುವಿಪ್ಫಾರೇನೇವ ಆಲೋಪಕರಣಂ ಆಲೋಪಉದ್ಧರಣಂ ಮುಖವಿವರಣಞ್ಚ ಹೋತಿ। ನ ಕೋಚಿ ಕುಞ್ಚಿಕಾಯ ಯನ್ತಕೇನ ಚ ಹನುಕಟ್ಠೀನಿ ವಿವರತಿ, ಚಿತ್ತಕಿರಿಯವಾಯೋಧಾತುವಿಪ್ಫಾರೇನೇವ ಆಲೋಪಸ್ಸ ಮುಖೇ ಠಪನಂ, ಉಪರಿದನ್ತಾನಂ ಮುಸಲಕಿಚ್ಚಸಾಧನಂ, ಹೇಟ್ಠಾದನ್ತಾನಂ ಉದುಕ್ಖಲಕಿಚ್ಚಸಾಧನಂ, ಜಿವ್ಹಾಯ ಹತ್ಥಕಿಚ್ಚಸಾಧನಞ್ಚ ಹೋತಿ।

ಇತಿ ತಂ ತತ್ಥ ಅಗ್ಗಜಿವ್ಹಾಯ ತನುಕಖೇಳೋ ಮೂಲಜಿವ್ಹಾಯ ಬಹಲಖೇಳೋ ಮಕ್ಖೇತಿ। ತಂ ಹೇಟ್ಠಾದನ್ತಉದುಕ್ಖಲೇ ಜಿವ್ಹಾಹತ್ಥಪರಿವತ್ತಿತಂ ಖೇಳಉದಕತೇಮಿತಂ ಉಪರಿದನ್ತಮುಸಲಸಞ್ಚುಣ್ಣಿತಂ ಕೋಚಿ ಕಟಚ್ಛುನಾ ವಾ ದಬ್ಬಿಯಾ ವಾ ಅನ್ತೋಪವೇಸೇನ್ತೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ವಾಯೋಧಾತುಯಾವ ಪವಿಸತಿ। ಪವಿಟ್ಠಂ ಪವಿಟ್ಠಂ ಕೋಚಿ ಪಲಾಲಸನ್ಥರಂ ಕತ್ವಾ ಧಾರೇನ್ತೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ವಾಯೋಧಾತುವಸೇನೇವ ತಿಟ್ಠತಿ। ಠಿತಂ ಠಿತಂ ಕೋಚಿ ಉದ್ಧನಂ ಕತ್ವಾ ಅಗ್ಗಿಂ ಜಾಲೇತ್ವಾ ಪಚನ್ತೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ತೇಜೋಧಾತುಯಾವ ಪಚ್ಚತಿ। ಪಕ್ಕಂ ಪಕ್ಕಂ ಕೋಚಿ ದಣ್ಡೇನ ವಾ ಯಟ್ಠಿಯಾ ವಾ ಬಹಿ ನೀಹಾರಕೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ವಾಯೋಧಾತುಯೇವ ನೀಹರತಿ।

ಇತಿ ವಾಯೋಧಾತು ಅತಿಹರತಿ ಚ ವೀತಿಹರತಿ ಚ ಧಾರೇತಿ ಚ ಪರಿವತ್ತೇತಿ ಚ ಸಞ್ಚುಣ್ಣೇತಿ ವಿಸೋಸೇತಿ ಚ ನೀಹರತಿ ಚ। ಪಥವೀಧಾತು ಧಾರೇತಿ ಚ ಪರಿವತ್ತೇತಿ ಚ ಸಞ್ಚುಣ್ಣೇತಿ ಚ ವಿಸೋಸೇತಿ ಚ। ಆಪೋಧಾತು ಸಿನೇಹೇತಿ ಚ ಅಲ್ಲತ್ತಞ್ಚ ಅನುಪಾಲೇತಿ। ತೇಜೋಧಾತು ಅನ್ತೋಪವಿಟ್ಠಂ ಪರಿಪಾಚೇತಿ। ಆಕಾಸಧಾತು ಅಞ್ಜಸೋ ಹೋತಿ। ವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಸಮ್ಮಾಪಯೋಗಮನ್ವಾಯ ಆಭುಜತೀತಿ ಏವಂಪವತ್ತಪಟಿಸಙ್ಖಾನವಸೇನೇತ್ಥ ಅಸಮ್ಮೋಹಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಅಪಿಚ ಗಮನತೋ ಪರಿಯೇಸನತೋ ಪರಿಭೋಗತೋ ಆಸಯತೋ ನಿಧಾನತೋ ಅಪರಿಪಕ್ಕತೋ ಪರಿಪಕ್ಕತೋ ಫಲತೋ ನಿಸ್ಸನ್ದತೋ ಸಮ್ಮಕ್ಖಣತೋತಿ ಏವಂ ದಸವಿಧಪಟಿಕೂಲಭಾವಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣತೋಪೇತ್ಥ ಅಸಮ್ಮೋಹಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ವಿತ್ಥಾರಕಥಾ ಪನೇತ್ಥ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** ಆಹಾರಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞಾನಿದ್ದೇಸತೋ ಗಹೇತಬ್ಬಾ।

ಉಚ್ಚಾರಪಸ್ಸಾವಕಮ್ಮೇತಿ ಉಚ್ಚಾರಸ್ಸ ಚ ಪಸ್ಸಾವಸ್ಸ ಚ ಕರಣೇ। ತತ್ಥ ಪತ್ತಕಾಲೇ ಉಚ್ಚಾರಪಸ್ಸಾವಂ ಅಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಸಕಲಸರೀರತೋ ಸೇದಾ ಮುಚ್ಚನ್ತಿ, ಅಕ್ಖೀನಿ ಭಮನ್ತಿ, ಚಿತ್ತಂ ನ ಏಕಗ್ಗಂ ಹೋತಿ, ಅಞ್ಞೇ ಚ ರೋಗಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಪನ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ನ ಹೋತೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। ತಸ್ಸ ವಸೇನ ಸಾತ್ಥಕಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅಟ್ಠಾನೇ ಉಚ್ಚಾರಪಸ್ಸಾವಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಪನ ಆಪತ್ತಿ ಹೋತಿ, ಅಯಸೋ ವಡ್ಢತಿ, ಜೀವಿತನ್ತರಾಯೋ ಹೋತಿ। ಪತಿರೂಪೇ ಠಾನೇ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ನ ಹೋತೀತಿ ಇದಮೇತ್ಥ ಸಪ್ಪಾಯಂ। ತಸ್ಸ ವಸೇನ ಸಪ್ಪಾಯಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾವಿಜಹನವಸೇನೇವ ಚ ಗೋಚರಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಅತ್ತಾ ನಾಮ ಕೋಚಿ ಉಚ್ಚಾರಪಸ್ಸಾವಂ ಕರೋನ್ತೋ ನತ್ಥಿ। ಚಿತ್ತಕಿರಿಯವಾಯೋಧಾತುವಿಪ್ಫಾರೇನೇವ ಪನ ಉಚ್ಚಾರಪಸ್ಸಾವಕಮ್ಮಂ ಹೋತಿ। ಯಥಾ ಪನ ಪಕ್ಕೇ ಗಣ್ಡೇ ಗಣ್ಡಭೇದೇನ ಪುಬ್ಬಲೋಹಿತಂ ಅಕಾಮತಾಯ ನಿಕ್ಖಮತಿ, ಯಥಾ ಚ

ಅತಿಭರಿತಾ ಉದಕಭಾಜನಾ ಉದಕಂ ಅಕಾಮತಾಯ ನಿಕ್ಖಮತಿ, ಏವಂ ಪಕ್ಕಾಸಯಮುತ್ತವತ್ಥೀಸು ಸನ್ನಿಚಿತಾ ಉಚ್ಚಾರಪಸ್ಸಾವಾ ವಾಯುವೇಗಸಮುಪ್ಪೀಳಿತಾ ಅಕಾಮತಾಯಪಿ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಿ। ಸೋ ಪನಾಯಂ ಏವಂ ನಿಕ್ಖಮನ್ತೋ ಉಚ್ಚಾರಪಸ್ಸಾವೋ ನೇವ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅತ್ತನೋ ಹೋತಿ, ನ ಪರಸ್ಸ। ಕೇವಲಂ ಸರೀರನಿಸ್ಸನ್ದೋವ ಹೋತಿ। ಯಥಾ ಕಿಂ? ಯಥಾ ಉದಕಕುಮ್ಭತೋ ಪುರಾಣಉದಕಂ ಛಡ್ಡೇನ್ತಸ್ಸ ನೇವ ತಂ ಅತ್ತನೋ ಹೋತಿ, ನ ಪರೇಸಂ। ಕೇವಲಂ ಪಟಿಜಗ್ಗನಮತ್ತಮೇವ ಹೋತಿ। ಏವಂಪವತ್ತಪಟಿಸಙ್ಖಾನವಸೇನೇತ್ಥ ಅಸಮ್ಮೋಹಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಗತಾದೀಸು **ಗತೇತಿ** ಗಮನೇ। **ಠಿತೇತಿ** ಠಾನೇ। **ನಿಸಿನ್ನೇತಿ** ನಿಸಜ್ಜಾಯ। **ಸುತ್ತೇತಿ** ಸಯನೇ। **ಜಾಗರಿತೇತಿ** ಜಾಗರಣೇ। **ಭಾಸಿತೇತಿ** ಕಥನೇ। **ತುಣ್ಹೀಭಾವೇತಿ** ಅಕಥನೇ। "ಗಚ್ಛನ್ತೋ ವಾ ಗಚ್ಛಾಮೀತಿ ಪಜಾನಾತಿ, ಠಿತೋ ವಾ ಠಿತೋಮ್ಹೀತಿ ಪಜಾನಾತಿ, ನಿಸಿನ್ನೋ ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋಮ್ಹೀತಿ ಪಜಾನಾತಿ, ಸಯಾನೋ ವಾ ಸಯಾನೋಮ್ಹೀತಿ ಪಜಾನಾತೀ"ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಠಾನೇ ಅದ್ಧಾನಇರಿಯಾಪಥಾ ಕಥಿತಾ। "ಅಭಿಕ್ಕನ್ತೇ ಪಟಿಕ್ಕನ್ತೇ ಆಲೋಕಿತೇ ವಿಲೋಕಿತೇ ಸಮಿಞ್ಜಿತೇ ಪಸಾರಿತೇ"ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಮಜ್ಝಿಮಾ। "ಗತೇ ಠಿತೇ ನಿಸಿನ್ನೇ ಸುತ್ತೇ ಜಾಗರಿತೇ"ತಿ ಇಧ ಪನ ಖುದ್ದಕಚುಣ್ಣಿಕಇರಿಯಾಪಥಾ ಕಥಿತಾ। ತಸ್ಮಾ ಏತೇಸುಪಿ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಸಮ್ಪಜಾನಕಾರಿತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ತಿಪಿಟಕಮಹಾಸೀವತ್ಥೇರೋ ಪನಾಹ - ಯೋ ಚಿರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ವಾ ಚಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ವಾ ಅಪರಭಾಗೇ ಠಿತೋ ಇತಿ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖತಿ "ಚಙ್ಕಮನಕಾಲೇ ಪವತ್ತಾ ರೂಪಾರೂಪಧಮ್ಮಾ ಏತ್ಥೇವ ನಿರುದ್ಧಾ"ತಿ, ಅಯಂ **ಗತೇ ಸಮ್ಪಜಾನಕಾರೀ** ನಾಮ। ಯೋ ಸಜ್ಝಾಯಂ ವಾ ಕರೋನ್ತೋ ಪಞ್ಹಂ ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ವಾ ಮನಸಿಕರೋನ್ತೋ ಚಿರಂ ಠತ್ವಾ ಅಪರಭಾಗೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಇತಿ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖತಿ "ಠಿತಕಾಲೇ ಪವತ್ತಾ ರೂಪಾರೂಪಧಮ್ಮಾ ಏತ್ಥೇವ ನಿರುದ್ಧಾ"ತಿ, ಅಯಂ **ಠಿತೇ ಸಮ್ಪಜಾನಕಾರೀ** ನಾಮ। ಯೋ ಸಜ್ಝಾಯಾದಿಕರಣವಸೇನೇವ ಚಿರಂ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಅಪರಭಾಗೇ ನಿಪನ್ನೋ ಇತಿ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖತಿ "ನಿಸಿನ್ನಕಾಲೇ ಪವತ್ತಾ ರೂಪಾರೂಪಧಮ್ಮಾ ಏತ್ಥೇವ ನಿರುದ್ಧಾ"ತಿ, ಅಯಂ **ನಿಸಿನ್ನೇ ಸಮ್ಪಜಾನಕಾರೀ** ನಾಮ। ಯೋ ಪನ ನಿಪನ್ನಕೋ ಸಜ್ಝಾಯಂ ವಾ ಕರೋನ್ತೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ವಾ ಮನಸಿಕರೋನ್ತೋ ನಿದ್ದಂ ಓಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅಪರಭಾಗೇ ವುಟ್ಠಾಯ ಇತಿ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖತಿ "ಸಯನಕಾಲೇ ಪವತ್ತಾ ರೂಪಾರೂಪಧಮ್ಮಾ ಏತ್ಥೇವ ನಿರುದ್ಧಾ"ತಿ, ಅಯಂ **ಸುತ್ತೇ ಜಾಗರಿತೇ ಚ ಸಮ್ಪಜಾನಕಾರೀ** ನಾಮ। ಕಿರಿಯಮಯಚಿತ್ತಾನಞ್ಹಿ ಅಪ್ಪವತ್ತಂ ಸುತ್ತಂ ನಾಮ, ಪವತ್ತಂ ಜಾಗರಿತಂ ನಾಮಾತಿ। ಯೋ ಪನ ಭಾಸಮಾನೋ "ಅಯಂ ಸದ್ದೋ ನಾಮ ಓಟ್ಠೇ ಚ ಪಟಿಚ್ಚ ದನ್ತೇ ಚ ಜಿವ್ಹಞ್ಚ ತಾಲುಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ತದನುರೂಪಂ ಪಯೋಗಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಜಾಯತೀ"ತಿ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಭಾಸತಿ, ಚಿರಂ ವಾ ಪನ ಕಾಲಂ ಸಜ್ಝಾಯಂ ವಾ ಕತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ವಾ ಕಥೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ವಾ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಪಞ್ಹಂ ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಅಪರಭಾಗೇ ತುಣ್ಹೀಭೂತೋ ಇತಿ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖತಿ "ಭಾಸಿತಕಾಲೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ರೂಪಾರೂಪಧಮ್ಮಾ ಏತ್ಥೇವ ನಿರುದ್ಧಾ"ತಿ, ಅಯಂ **ಭಾಸಿತೇ ಸಮ್ಪಜಾನಕಾರೀ** ನಾಮ। ಯೋ ತುಣ್ಹೀಭೂತೋ ಚಿರಂ ಧಮ್ಮಂ ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ವಾ ಮನಸಿಕತ್ವಾ ಅಪರಭಾಗೇ ಇತಿ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖತಿ "ತುಣ್ಹೀಭೂತಕಾಲೇ ಪವತ್ತಾ ರೂಪಾರೂಪಧಮ್ಮಾ ಏತ್ಥೇವ ನಿರುದ್ಧಾ, ಉಪಾದಾರೂಪಪವತ್ತಿಯಾ ಸತಿ **ಭಾಸತಿ** ನಾಮ, ಅಸತಿ **ತುಣ್ಹೀ ಭವತಿ** ನಾಮಾ"ತಿ, ಅಯಂ **ತುಣ್ಹೀಭಾವೇ ಸಮ್ಪಜಾನಕಾರೀ** ನಾಮಾತಿ।

ತಯಿದಂ ಮಹಾಸೀವತ್ಥೇರೇನ ವುತ್ತಂ ಅಸಮ್ಮೋಹಧುರಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ **ಸತಿಪಟ್ಠಾನಸುತ್ತೇ** ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। **ಸಾಮಞ್ಞಫಲೇ** ಪನ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ಲಬ್ಭತಿ। ತಸ್ಮಾ ವಿಸೇಸತೋ ಏತ್ಥ ಅಸಮ್ಮೋಹಸಮ್ಪಜಞ್ಞಸ್ಸೇವ ವಸೇನ ಸಮ್ಪಜಾನಕಾರಿತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸಮ್ಪಜಾನಕಾರೀ ಸಮ್ಪಜಾನಕಾರೀತಿ ಚ ಸಬ್ಬಪದೇಸು ಸತಿಸಮ್ಪಯುತ್ತಸ್ಸೇವ ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಸ್ಸ ವಸೇನತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ವಿಭಙ್ಗಪ್ಪಕರಣೇ** ಪನ, "ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಅಭಿಕ್ಕಮತಿ, ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಪಟಿಕ್ಕಮತೀ"ತಿ (ವಿಭಂ ೫೨೩) ಏವಮೇತಾನಿ ಪದಾನಿ ವಿಭತ್ತಾನೇವ।

ಇತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾತಿ ಏವಂ ಚತುಸಮ್ಪಜಞ್ಞಪರಿಗ್ಗಹಣೇನ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಕಾಯೇ, ಪರಸ್ಸ ವಾ ಕಾಯೇ, ಕಾಲೇನ ವಾ ಅತ್ತನೋ, ಕಾಲೇನ ವಾ ಪರಸ್ಸ ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ। ಇಧ **ಸಮುದಯವಯಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ**ತಿಆದೀಸು

ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸೇವ ಸಮುದಯೋ ಚ ವಯೋ ಚ ನೀಹರಿತಬ್ಬೋ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತಸದಿಸಮೇವ।

ಇಧ ಚತುಸಮ್ಪಜಞ್ಞಪರಿಗ್ಗಾಹಿಕಾ ಸತಿ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ, ತಸ್ಸಾ ಸಮುಟ್ಠಾಪಿಕಾ ಪುರಿಮತಣ್ಹಾ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ, ಉಭಿನ್ನಂ ಅಪ್ಪವತ್ತಿ ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ, ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ। ಏವಂ ಚತುಸಚ್ಚವಸೇನ ಉಸ್ಸಕ್ಕಿತ್ವಾ ನಿಬ್ಬುತಿಂ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ ಇದಮೇಕಸ್ಸ ಚತುಸಮ್ಪಜಞ್ಞಪರಿಗ್ಗಾಹಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ವಸೇನ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಾ ನಿಯ್ಯಾನಮುಖನ್ತಿ।

ಚತುಸಮ್ಪಜಞ್ಞಪಬ್ಬವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಟಿಕೂಲಮನಸಿಕಾರಪಬ್ಬವಣ್ಣನಾ

೧೧೦. ಏವಂ ಚತುಸಮ್ಪಜಞ್ಞವಸೇನ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಂ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಪಟಿಕೂಲಮನಸಿಕಾರವಸೇನ ವಿಭಜಿತುಂ **ಪುನ ಚಪರನ್ತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಇಮಮೇವ ಕಾಯನ್ತಿ**ಆದೀಸು ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ವಿತ್ಥಾರತೋ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** ಕಾಯಗತಾಸತಿಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇ ವುತ್ತಂ। **ಉಭತೋಮುಖಾತಿ** ಹೇಟ್ಠಾ ಚ ಉಪರಿ ಚಾತಿ ದ್ವೀಹಿ ಮುಖೇಹಿ ಯುತ್ತಾ। **ನಾನಾವಿಹಿತಸ್ಸಾತಿ** ನಾನಾವಿಧಸ್ಸ।

ಇದಂ ಪನೇತ್ಥ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ - ಉಭತೋಮುಖಾ ಪುತೋಳಿ ವಿಯ ಹಿ ಚಾತುಮಹಾಭೂತಿಕೋ ಕಾಯೋ, ತತ್ಥ ಮಿಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪಕ್ಖಿತ್ತನಾನಾವಿಧಧಞ್ಞಂ ವಿಯ ಕೇಸಾದಯೋ ದ್ವತ್ತಿಂಸಾಕಾರಾ, ಚಕ್ಖುಮಾ ಪುರಿಸೋ ವಿಯ ಯೋಗಾವಚರೋ, ತಸ್ಸ ತಂ ಪುತೋಳಿಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋ ನಾನಾವಿಧಧಞ್ಞಸ್ಸ ಪಾಕಟಕಾಲೋ ವಿಯ ಯೋಗಿನೋ ದ್ವತ್ತಿಂಸಾಕಾರಸ್ಸ ವಿಭೂತಾಕಾರೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಇತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾತಿ ಏವಂ ಕೇಸಾದಿಪರಿಗ್ಗಹಣೇನ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಕಾಯೇ, ಪರಸ್ಸ ವಾ ಕಾಯೇ, ಕಾಲೇನ ವಾ ಅತ್ತನೋ, ಕಾಲೇನ ವಾ ಪರಸ್ಸ ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ, ಇತೋ ಪರಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ಕೇವಲಞ್ಹಿ ಇಧ ದ್ವತ್ತಿಂಸಾಕಾರಪರಿಗ್ಗಾಹಿಕಾ ಸತಿ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚನ್ತಿ ಏವಂ ಯೋಜನಂ ಕತ್ವಾ ನಿಯ್ಯಾನಮುಖಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸೇಸಂ ಪುರಿಮಸದಿಸಮೇವಾತಿ।

ಪಟಿಕೂಲಮನಸಿಕಾರಪಬ್ಬವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಧಾತುಮನಸಿಕಾರಪಬ್ಬವಣ್ಣನಾ

೧೧೧. ಏವಂ ಪಟಿಕೂಲಮನಸಿಕಾರವಸೇನ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಂ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಧಾತುಮನಸಿಕಾರವಸೇನ ವಿಭಜಿತುಂ **ಪುನ ಚಪರನ್ತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ರಾಯಂ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ - ಯಥಾ ಕೋಚಿ ಗೋಘಾತಕೋ ವಾ ತಸ್ಸೇವ ವಾ ಭತ್ತವೇತನಭತೋ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೋ ಗಾವಿಂ ವಧಿತ್ವಾ ವಿನಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಚತಸ್ಸೋ ದಿಸಾ ಗತಾನಂ ಮಹಾಪಥಾನಂ ವೇಮಜ್ಝಟ್ಠಾನಸಙ್ಖಾತೇ ಚತುಮಹಾಪಥೇ ಕೋಟ್ಠಾಸಂ ಕೋಟ್ಠಾಸಂ ಕತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ ಅಸ್ಸ, ಏವಮೇವ ಭಿಕ್ಖು ಚತುನ್ನಂ ಇರಿಯಾಪಥಾನಂ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಆಕಾರೇನ ಠಿತತ್ತಾ ಯಥಾಠಿತಂ, ಯಥಾಠಿತತ್ತಾ ಚ ಯಥಾಪಣಿಹಿತಂ ಕಾಯಂ - "ಅತ್ಥಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಾಯೇ ಪಥವೀಧಾತು…ಪೇ॰… ವಾಯೋಧಾತೂ"ತಿ ಏವಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತಿ।

ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಯಥಾ ಗೋಘಾತಕಸ್ಸ ಗಾವಿಂ ಪೋಸೇನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಆಘಾತನಂ ಆಹರನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಆಹರಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಠಪೇನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ವಧೇನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ವಧಿತಂ ಮತಂ ಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ತಾವದೇವ ಗಾವೀತಿ ಸಞ್ಞಾ ನ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ, ಯಾವ ನಂ ಪದಾಲೇತ್ವಾ ಬಿಲಸೋ ನ ವಿಭಜತಿ। ವಿಭಜಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಪನ ಗಾವೀತಿ ಸಞ್ಞಾ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ, ಮಂಸಸಞ್ಞಾ ಪವತ್ತತಿ, ನಾಸ್ಸ

ಏವಂ ಹೋತಿ "ಅಹಂ ಗಾವಿಂ ವಿಕ್ಕಿಣಾಮಿ, ಇಮೇ ಗಾವಿಂ ಹರನ್ತೀ"ತಿ। ಅಥ ಖ್ವಸ್ಸ "ಅಹಂ ಮಂಸಂ ವಿಕ್ಕಿಣಾಮಿ, ಇಮೇ ಮಂಸಂ ಹರನ್ತಿ"ಚ್ಚೇವ ಹೋತಿ, ಏವಮೇವ ಇಮಸ್ಸಾಪಿ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪುಬ್ಬೇ ಬಾಲಪುಥುಜ್ಜನಕಾಲೇ ಗಿಹಿಭೂತಸ್ಸಾಪಿ ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸಾಪಿ ತಾವದೇವ ಸತ್ತೋತಿ ವಾ ಪುಗ್ಗಲೋತಿ ವಾ ಸಞ್ಞಾ ನ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ, ಯಾವ ಇಮಮೇವ ಕಾಯಂ ಯಥಾಠಿತಂ ಯಥಾಪಣಿಹಿತಂ ಘನವಿನಿಬ್ಭೋಗಂ ಕತ್ವಾ ಧಾತುಸೋ ನ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತಿ। ಧಾತುಸೋ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋ ಪನಸ್ಸ ಸತ್ತಸಞ್ಞಾ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ, ಧಾತುವಸೇನೇವ ಚಿತ್ತಂ ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ – "ಇಮಮೇವ ಕಾಯಂ ಯಥಾಠಿತಂ ಯಥಾಪಣಿಹಿತಂ ಧಾತುಸೋ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತಿ, ಅತ್ಥಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಾಯೇ ಪಥವೀಧಾತು ಆಪೋಧಾತು ತೇಜೋಧಾತು ವಾಯೋಧಾತೂತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಕ್ಖೋ ಗೋಘಾತಕೋ ವಾ…ಪೇ॰… ವಾಯೋಧಾತೂ"ತಿ।

ಗೋಘಾತಕೋ ವಿಯ ಹಿ ಯೋಗೀ, ಗಾವೀತಿ ಸಞ್ಞಾ ವಿಯ ಸತ್ತಸಞ್ಞಾ, ಚತುಮಹಾಪಥೋ ವಿಯ ಚತುಇರಿಯಾಪಥೋ, ಬಿಲಸೋ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಭಾವೋ ವಿಯ ಧಾತುಸೋ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣನ್ತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಪಾಳಿವಣ್ಣನಾ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಕಥಾ ಪನ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** ವಿತ್ಥಾರಿತಾ।

ಇತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾತಿ ಏವಂ ಚತುಧಾತುಪರಿಗ್ಗಹಣೇನ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಕಾಯೇ, ಪರಸ್ಸ ವಾ ಕಾಯೇ, ಕಾಲೇನ ವಾ ಅತ್ತನೋ, ಕಾಲೇನ ವಾ ಪರಸ್ಸ ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ। ಇತೋ ಪರಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ಕೇವಲಞ್ಹಿ ಇಧ ಚತುಧಾತುಪರಿಗ್ಗಾಹಿಕಾ ಸತಿ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚನ್ತಿ ಏವಂ ಯೋಜನಂ ಕತ್ವಾ ನಿಯ್ಯಾನಮುಖಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸೇಸಂ ಪುರಿಮಸದಿಸಮೇವಾತಿ।

ಧಾತುಮನಸಿಕಾರಪಬ್ಬವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನವಸಿವಥಿಕಪಬ್ಬವಣ್ಣನಾ

೧೧೨. ಏವಂ ಧಾತುಮನಸಿಕಾರವಸೇನ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಂ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ನವಹಿ ಸಿವಥಿಕಪಬ್ಬೇಹಿ ವಿಭಜಿತುಂ, **ಪುನ ಚಪರನ್ತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಯಥಾ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ। **ಸರೀರ**ನ್ತಿ ಮತಸರೀರಂ। **ಸಿವಥಿಕಾಯ ಛಡ್ಡಿತ**ನ್ತಿ ಸುಸಾನೇ ಅಪವಿದ್ಧಂ। ಏಕಾಹಂ ಮತಸ್ಸ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಏಕಾಹಮತಂ**। ದ್ವೀಹಂ ಮತಸ್ಸ ಅಸ್ಸಾತಿ **ದ್ವೀಹಮತಂ**। ತೀಹಂ ಮತಸ್ಸ ಅಸ್ಸಾತಿ **ತೀಹಮತಂ**। ಭಸ್ತಾ ವಿಯ ವಾಯುನಾ ಉದ್ಧಂ ಜೀವಿತಪರಿಯಾದಾನಾ ಯಥಾನುಕ್ಕಮಂ ಸಮುಗ್ಗತೇನ ಸೂನಭಾವೇನ ಉದ್ಧುಮಾತತ್ತಾ **ಉದ್ಧುಮಾತಕಂ**। ವಿನೀಲಂ ವುಚ್ಚತಿ ವಿಪರಿಭಿನ್ನವಣ್ಣಂ। ವಿನೀಲಮೇವ **ವಿನೀಲಕಂ**। ಪಟಿಕೂಲತ್ತಾ ವಾ ಕುಚ್ಛಿತಂ ವಿನೀಲನ್ತಿ **ವಿನೀಲಕಂ**। ಮಂಸುಸ್ಸದಟ್ಠಾನೇಸು ರತ್ತವಣ್ಣಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಸನ್ನಿಚಯಟ್ಠಾನೇಸು ಸೇತವಣ್ಣಸ್ಸ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಚ ನೀಲವಣ್ಣಸ್ಸ ನೀಲಟ್ಠಾನೇಸು ನೀಲಸಾಟಕಪಾರುತಸ್ಸೇವ ಛವಸರೀರಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಪರಿಭಿನ್ನಟ್ಠಾನೇಹಿ ನವಹಿ ವಾ ವಣಮುಖೇಹಿ ವಿಸನ್ದಮಾನಂ ಪುಬ್ಬಂ ವಿಪುಬ್ಬಂ। ವಿಪುಬ್ಬಮೇವ **ವಿಪುಬ್ಬಕಂ,** ಪಟಿಕೂಲತ್ತಾ ವಾ ಕುಚ್ಛಿತಂ ವಿಪುಬ್ಬನ್ತಿ **ವಿಪುಬ್ಬಕಂ**। ವಿಪುಬ್ಬಕಂ ಜಾತಂ ತಥಾಭಾವಂ ಗತನ್ತಿ **ವಿಪುಬ್ಬಕಜಾತಂ**।

ಸೋ ಇಮಮೇವ ಕಾಯನ್ತಿ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಇಮಂ ಅತ್ತನೋ ಕಾಯಂ ತೇನ ಕಾಯೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಞಾಣೇನ ಉಪಸಂಹರತಿ ಉಪನೇತಿ। ಕಥಂ? ಅಯಮ್ಪಿ ಖೋ ಕಾಯೋ ಏವಂಧಮ್ಮೋ ಏವಂಭಾವೀ ಏವಂಅನತೀತೋತಿ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ – ಆಯು, ಉಸ್ಮಾ, ವಿಞ್ಞಾಣನ್ತಿ ಇಮೇಸಂ ತಿಣ್ಣಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅತ್ಥಿತಾಯ ಅಯಂ ಕಾಯೋ ಠಾನಗಮನಾದಿಖಮೋ ಹೋತಿ ಇಮೇಸಂ ಪನ ವಿಗಮಾ ಅಯಮ್ಪಿ ಏವಂಧಮ್ಮೋ ಏವಂಪೂತಿಕಸಭಾವೋಯೇವ, **ಏವಂಭಾವೀ** ಏವಂಉದ್ಧುಮಾತಾದಿಭೇದೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, **ಏವಂಅನತೀತೋ** ಏವಂಉದ್ಧುಮಾತಾದಿಭಾವಂ ಅನತಿಕ್ಕನ್ತೋತಿ।

ಇತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾತಿ ಏವಂ ಉದ್ಧುಮಾತಾದಿಪರಿಗ್ಗಹಣೇನ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಕಾಯೇ, ಪರಸ್ಸ ವಾ ಕಾಯೇ, ಕಾಲೇನ ವಾ ಅತ್ತನೋ, ಕಾಲೇನ ವಾ ಪರಸ್ಸ ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ।

ಖಜ್ಜಮಾನನ್ತಿ ಉದರಾದೀಸು ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಉದರಮಂಸಓಟ್ಠಮಂಸಅಕ್ಖಿಕೂಟಾದೀನಿ ಲುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಲುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಖಾದಿಯಮಾನಂ। **ಸಮಂಸಲೋಹಿತನ್ತಿ** ಸೇಸಾವಸೇಸಮಂಸಲೋಹಿತಯುತ್ತಂ। **ನಿಮಂಸಲೋಹಿತಮಕ್ಖಿತನ್ತಿ** ಮಂಸೇ ಖೀಣೇಪಿ ಲೋಹಿತಂ ನ ಸುಸ್ಸತಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "ನಿಮಂಸಲೋಹಿತಮಕ್ಖಿತ"ನ್ತಿ। **ಅಞ್ಞೇನಾತಿ** ಅಞ್ಞೇನ ದಿಸಾಭಾಗೇನ। **ಹತ್ಥಟ್ಠಿಕನ್ತಿ** ಚತುಸಟ್ಠಿಭೇದಮ್ಪಿ ಹತ್ಥಟ್ಠಿಕಂ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ವಿಪ್ಪಕಿಣ್ಣಂ। **ಪಾದಟ್ಠಿಕಾದೀಸುಪಿ** ಏಸೇವ ನಯೋ। **ತೇರೋವಸ್ಸಿಕಾನೀತಿ** ಅತಿಕ್ಕನ್ತಸಂವಚ್ಛರಾನಿ। **ಪೂತೀನೀತಿ** ಅಬ್ಭೋಕಾಸೇ ಠಿತಾನಿ ವಾತಾತಪವುಟ್ಠಿಸಮ್ಫಸ್ಸೇನ ತೇರೋವಸ್ಸಿಕಾನೇವ ಪೂತೀನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಅನ್ತೋಭೂಮಿಗತಾನಿ ಪನ ಚಿರತರಂ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ। **ಚುಣ್ಣಕಜಾತಾನೀತಿ** ಚುಣ್ಣಂ ಚುಣ್ಣಂ ಹುತ್ವಾ ವಿಪ್ಪಕಿಣ್ಣಾನಿ। ಸಬ್ಬತ್ಥ ಸೋ ಇಮಮೇವಾತಿ ವುತ್ತನಯೇನ ಖಜ್ಜಮಾನಾದೀನಂ ವಸೇನ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ।

ಇತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾತಿ ಏವಂ ಖಜ್ಜಮಾನಾದಿಪರಿಗ್ಗಹಣೇನ ಯಾವ ಚುಣ್ಣಕಭಾವಾ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಕಾಯೇ, ಪರಸ್ಸ ವಾ ಕಾಯೇ, ಕಾಲೇನ ವಾ ಅತ್ತನೋ, ಕಾಲೇನ ವಾ ಪರಸ್ಸ ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ।

ಇಧ ಪನ ಠತ್ವಾ ನವಸಿವಥಿಕಾ ಸಮೋಧಾನೇತಬ್ಬಾ। "ಏಕಾಹಮತಂ ವಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವುತ್ತಾ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಏಕಾ, "ಕಾಕೇಹಿ ವಾ ಖಜ್ಜಮಾನ"ನ್ತಿಆದಿಕಾ ಏಕಾ, "ಅಟ್ಠಿಕಸಙ್ಖಲಿಕಂ ಸಮಂಸಲೋಹಿತಂ ನ್ಹಾರುಸಮ್ಬನ್ಧ"ನ್ತಿ ಏಕಾ, "ನಿಮಂಸಲೋಹಿತಮಕ್ಖಿತಂ ನ್ಹಾರುಸಮ್ಬನ್ಧ"ನ್ತಿ ಏಕಾ, "ಅಪಗತಮಂಸಲೋಹಿತಂ ನ್ಹಾರುಸಮ್ಬನ್ಧ"ನ್ತಿ ಏಕಾ, "ಅಟ್ಠಿಕಾನಿ ಅಪಗತಸಮ್ಬನ್ಧಾನೀ"ತಿಆದಿಕಾ ಏಕಾ, "ಅಟ್ಠಿಕಾನಿ ಸೇತಾನಿ ಸಙ್ಖವಣ್ಣಪಟಿಭಾಗಾನೀ"ತಿ ಏಕಾ, "ಪುಞ್ಜಕಿತಾನಿ ತೇರೋವಸ್ಸಿಕಾನೀ"ತಿ ಏಕಾ, "ಪೂತೀನಿ ಚುಣ್ಣಕಜಾತಾನೀ"ತಿ ಏಕಾ।

ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇತಿ ಇದಂ ನವಸಿವಥಿಕಾ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಂ ನಿಟ್ಠಪೇನ್ತೋ ಆಹ। ತತ್ಥ ನವಸಿವಥಿಕಪರಿಗ್ಗಾಹಿಕಾ ಸತಿ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ, ತಸ್ಸಾ ಸಮುಟ್ಠಾಪಿಕಾ ಪುರಿಮತಣ್ಹಾ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ, ಉಭಿನ್ನಂ ಅಪ್ಪವತ್ತಿ ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ, ದುಕ್ಖಪರಿಜಾನನೋ ಸಮುದಯಪಜಹನೋ ನಿರೋಧಾರಮ್ಮಣೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ। ಏವಂ ಚತುಸಚ್ಚವಸೇನೇವ ಉಸ್ಸಕ್ಕಿತ್ವಾ ನಿಬ್ಬುತಿಂ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ ಇದಂ ನವಸಿವಥಿಕಪರಿಗ್ಗಾಹಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಾ ನಿಯ್ಯಾನಮುಖನ್ತಿ।

ನವಸಿವಥಿಕಪಬ್ಬವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಏತ್ತಾವತಾ ಚ ಆನಾಪಾನಪಬ್ಬಂ ಇರಿಯಾಪಥಪಬ್ಬಂ ಚತುಸಮ್ಪಜಞ್ಞಪಬ್ಬಂ ಪಟಿಕೂಲಮನಸಿಕಾರಪಬ್ಬಂ ಧಾತುಮನಸಿಕಾರಪಬ್ಬಂ ನವಸಿವಥಿಕಪಬ್ಬಾನೀತಿ ಚುದ್ದಸಪಬ್ಬಾ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ ಹೋತಿ।

ತತ್ಥ ಆನಾಪಾನಪಬ್ಬಂ ಪಟಿಕೂಲಮನಸಿಕಾರಪಬ್ಬನ್ತಿ ಇಮಾನೇವ ದ್ವೇ ಅಪ್ಪನಾಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾನಿ। ಸಿವಥಿಕಾನಂ ಪನ ಆದೀನವಾನುಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ ಸೇಸಾನಿ ದ್ವಾದಸಾಪಿ ಉಪಚಾರಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾನೇವಾತಿ।

ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ವೇದನಾನುಪಸ್ಸನಾವಣ್ಣನಾ

೧೧೩. ಏವಂ ಭಗವಾ ಚುದ್ದಸವಿಧೇನ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ನವವಿಧೇನ ವೇದನಾನುಪಸ್ಸನಂ ಕಥೇತುಂ **ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸುಖಂ ವೇದನನ್ತಿ** ಕಾಯಿಕಂ ವಾ ಚೇತಸಿಕಂ ವಾ ಸುಖಂ ವೇದನಂ ವೇದಯಮಾನೋ "ಅಹಂ ಸುಖಂ ವೇದನಂ ವೇದಯಾಮೀ"ತಿ ಪಜಾನಾತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ಥ ಕಾಮಂ ಉತ್ತಾನಸೇಯ್ಯಕಾಪಿ ದಾರಕಾ ಥಞ್ಞಪಿವನಾದಿಕಾಲೇ ಸುಖಂ ವೇದಯಮಾನಾ "ಸುಖಂ ವೇದಯಾಮಾ"ತಿ ಪಜಾನನ್ತಿ, ನ ಪನೇತಂ ಏವರೂಪಂ ಜಾನನಂ

ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಏವರೂಪಂ ಜಾನನಂ ಹಿ ಸತ್ತೂಪಲದ್ಧಿಂ ನ ಜಹತಿ, ಸತ್ತಸಞ್ಞಂ ನ ಉಗ್ಘಾಟೇತಿ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ವಾ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಭಾವನಾ ವಾ ನ ಹೋತಿ। ಇಮಸ್ಸ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಜಾನನಂ ಸತ್ತೂಪಲದ್ಧಿಂ ಜಹತಿ , ಸತ್ತಸಞ್ಞಂ ಉಗ್ಘಾಟೇತಿ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಚೇವ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಭಾವನಾ ಚ ಹೋತಿ। ಇದಞ್ಹಿ "ಕೋ ವೇದಯತಿ, ಕಸ್ಸ ವೇದನಾ, ಕಿಂ ಕಾರಣಾ ವೇದನಾ"ತಿ ಏವಂ ಸಮ್ಪಜಾನವೇದಿಯನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ।

ತತ್ಥ **ಕೋ ವೇದಯತೀ**ತಿ ನ ಕೋಚಿ ಸತ್ತೋ ವಾ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಾ ವೇದಯತಿ। **ಕಸ್ಸ ವೇದನಾ**ತಿ ನ ಕಸ್ಸಚಿ ಸತ್ತಸ್ಸ ವಾ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವಾ ವೇದನಾ। **ಕಿಂ ಕಾರಣಾ ವೇದನಾ**ತಿ ವತ್ಥುಆರಮ್ಮಣಾವ ಪನಸ್ಸ ವೇದನಾ। ತಸ್ಮಾ ಏಸ ಏವಂ ಪಜಾನಾತಿ – "ತಂ ತಂ ಸುಖಾದೀನಂ ವತ್ಥುಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ವೇದನಾವ ವೇದಯತಿ। ತಂ ಪನ ವೇದನಾಪವತ್ತಿಂ ಉಪಾದಾಯ 'ಅಹಂ ವೇದಯಾಮೀ'ತಿ ವೋಹಾರಮತ್ತಂ ಹೋತೀ"ತಿ। ಏವಂ ವೇದನಾವ ವತ್ಥುಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ವೇದನಾವ ವೇದಯತೀತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇನ್ತೋ ಏಸ "ಸುಖಂ ವೇದನಂ ವೇದಯಾಮೀ"ತಿ ಪಜಾನಾತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಚಿತ್ತಲಪಬ್ಬತೇ ಅಞ್ಞತರೋ ಥೇರೋ ವಿಯ। ಥೇರೋ ಕಿರ ಅಫಾಸುಕಕಾಲೇ ಬಲವವೇದನಾಯ ನಿತ್ಥುನನ್ತೋ ಅಪರಾಪರಂ ಪರಿವತ್ತತಿ। ತಮೇಕೋ ದಹರೋ ಆಹ "ಕತರಂ ವೋ, ಭನ್ತೇ, ಠಾನಂ ರುಜ್ಜತೀ"ತಿ। ಆವುಸೋ, ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ರುಜ್ಜನಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ವತ್ಥುಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ವೇದನಾವ ವೇದಯತೀತಿ। ಏವಂ ಜಾನನಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಧಿವಾಸೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ ನೋ, ಭನ್ತೇತಿ। ಅಧಿವಾಸೇಮಿ ಆವುಸೋತಿ। ಅಧಿವಾಸನಾ, ಭನ್ತೇ, ಸೇಯ್ಯಾತಿ। ಥೇರೋ ಅಧಿವಾಸೇಸಿ। ತತೋ ವಾತೋ ಯಾವ ಹದಯಾ ಫಾಲೇಸಿ, ಮಞ್ಚಕೇ ಅನ್ತಾನಿ ರಾಸಿಕತಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। ಥೇರೋ ದಹರಸ್ಸ ದಸ್ಸೇಸಿ "ವಟ್ಟತಾವುಸೋ, ಏತ್ತಕಾ ಅಧಿವಾಸನಾ"ತಿ। ದಹರೋ ತುಣ್ಹೀ ಅಹೋಸಿ। ಥೇರೋ ವೀರಿಯಸಮತಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಸಹ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಹಿ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿತ್ವಾ ಸಮಸೀಸೀ ಹುತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿ।

ಯಥಾ ಚ ಸುಖಂ, ಏವಂ ದುಕ್ಖಂ…ಪೇ॰… ನಿರಾಮಿಸಂ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಂ ವೇದನಂ ವೇದಯಮಾನೋ "ನಿರಾಮಿಸಂ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಂ ವೇದನಂ ವೇದಯಾಮೀ"ತಿ ಪಜಾನಾತಿ। ಇತಿ ಭಗವಾ ರೂಪಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಅರೂಪಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥೇನ್ತೋ ವೇದನಾವಸೇನ ಕಥೇಸಿ। ದುವಿಧಞ್ಹಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ರೂಪಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಅರೂಪಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಞ್ಚ। ರೂಪಪರಿಗ್ಗಹೋ ಅರೂಪಪರಿಗ್ಗಹೋತಿಪಿ ಏತದೇವ ವುಚ್ಚತಿ। ತತ್ಥ ಭಗವಾ ರೂಪಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥೇನ್ತೋ ಸಙ್ಖೇಪಮನಸಿಕಾರವಸೇನ ವಾ ವಿತ್ಥಾರಮನಸಿಕಾರವಸೇನ ವಾ ಚತುಧಾತುವವತ್ಥಾನಂ ಕಥೇಸಿ। ತದುಭಯಮ್ಪಿ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** ದಸ್ಸಿತಮೇವ।

ಅರೂಪಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಪನ ಕಥೇನ್ತೋ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ವೇದನಾವಸೇನ ಕಥೇತಿ। ತಿವಿಧೋ ಹಿ ಅರೂಪಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇ ಅಭಿನಿವೇಸೋ ಫಸ್ಸವಸೇನ ವೇದನಾವಸೇನ ಚಿತ್ತವಸೇನಾತಿ। ಕಥಂ? ಏಕಚ್ಚಸ್ಸ ಹಿ ಸಂಖಿತ್ತೇನ ವಾ ವಿತ್ಥಾರೇನ ವಾ ಪರಿಗ್ಗಹಿತೇ ರೂಪಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇ ತಸ್ಮಿಂ ಆರಮ್ಮಣೇ ಚಿತ್ತಚೇತಸಿಕಾನಂ ಪಠಮಾಭಿನಿಪಾತೋ ತಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಫುಸನ್ತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ ಫಸ್ಸೋ ಪಾಕಟೋ ಹೋತಿ। ಏಕಚ್ಚಸ್ಸ ತಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಅನುಭವನ್ತೀ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ವೇದನಾ ಪಾಕಟಾ ಹೋತಿ। ಏಕಚ್ಚಸ್ಸ ತಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಜಾನನ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಪಾಕಟಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಸ ಫಸ್ಸೋ ಪಾಕಟೋ ಹೋತಿ, ಸೋಪಿ "ನ ಕೇವಲಂ ಫಸ್ಸೋವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ತದೇವ ಆರಮ್ಮಣಂ ಅನುಭವಮಾನಾ ವೇದನಾಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಸಞ್ಜಾನನಮಾನಾ ಸಞ್ಞಾಪಿ, ಚೇತಯಮಾನಾ ಚೇತನಾಪಿ, ವಿಜಾನನಮಾನಂ ವಿಞ್ಞಾಣಮ್ಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ"ತಿ ಫಸ್ಸಪಞ್ಚಮಕೇಯೇವ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಯಸ್ಸ ವೇದನಾ ಪಾಕಟಾ ಹೋತಿ। ಸೋ "ನ ಕೇವಲಂ ವೇದನಾವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ತದೇವಾರಮ್ಮಣಂ ಫುಸಮಾನೋ ಫಸ್ಸೋಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಸಞ್ಜಾನನಮಾನಾ ಸಞ್ಞಾಪಿ, ಚೇತಯಮಾನಾ ಚೇತನಾಪಿ, ವಿಜಾನನಮಾನಂ ವಿಞ್ಞಾಣಮ್ಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ"ತಿ ಫಸ್ಸಪಞ್ಚಮಕೇಯೇವ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಯಸ್ಸ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಪಾಕಟಂ ಹೋತಿ, ಸೋ "ನ ಕೇವಲಂ ವಿಞ್ಞಾಣಮೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ತದೇವಾರಮ್ಮಣಂ ಫುಸಮಾನೋ ಫಸ್ಸೋಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಅನುಭವಮಾನಾ ವೇದನಾಪಿ, ಸಞ್ಜಾನನಮಾನಾ ಸಞ್ಞಾಪಿ, ಚೇತಯಮಾನಾ ಚೇತನಾಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ"ತಿ ಫಸ್ಸಪಞ್ಚಮಕೇಯೇವ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ।

ಸೋ "ಇಮೇ ಫಸ್ಸಪಞ್ಚಮಕಾ ಧಮ್ಮಾ ಕಿಂ ನಿಸ್ಸಿತಾ"ತಿ ಉಪಧಾರೇನ್ತೋ "ವತ್ಥುಂ ನಿಸ್ಸಿತಾ"ತಿ ಪಜಾನಾತಿ। ವತ್ಥು ನಾಮ ಕರಜಕಾಯೋ, ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "ಇದಞ್ಚ ಮೇ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಏತ್ಥ ಸಿತಂ ಏತ್ಥ ಪಟಿಬದ್ಧ"ನ್ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೩೪,೨೩೫; ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೨೫೨)। ಸೋ ಅತ್ಥತೋ ಭೂತಾನಿ ಚೇವ ಉಪಾದಾರೂಪಾನಿ ಚ। ಏವಮೇತ್ಥ "ವತ್ಥು ರೂಪಂ, ಫಸ್ಸಪಞ್ಚಮಕಾ ನಾಮ"ನ್ತಿ ನಾಮರೂಪಮತ್ತಮೇವ ಪಸ್ಸತಿ। ರೂಪಂ ಚೇತ್ಥ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋ, ನಾಮಂ ಚತ್ತಾರೋ ಅರೂಪಿನೋ ಖನ್ಧಾತಿ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಮತ್ತಂ ಹೋತಿ। ನಾಮರೂಪವಿನಿಮುತ್ತಾ ಹಿ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ, ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧವಿನಿಮುತ್ತಞ್ಚ ನಾಮರೂಪಂ ನತ್ಥಿ।

ಸೋ "ಇಮೇ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ ಕಿಂ ಹೇತುಕಾ"ತಿ ಉಪಪರಿಕ್ಖನ್ತೋ "ಅವಿಜ್ಜಾದಿಹೇತುಕಾ"ತಿ ಪಸ್ಸತಿ। ತತೋ ಪಚ್ಚಯೋ ಚೇವ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಞ್ಚ ಇದಂ, ಅಞ್ಞೋ ಸತ್ತೋ ವಾ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಾ ನತ್ಥಿ, ಸುದ್ಧಸಙ್ಖಾರಪುಞ್ಜಮತ್ತಮೇವಾತಿ ಸಪ್ಪಚ್ಚಯನಾಮರೂಪವಸೇನ ತಿಲಕ್ಖಣಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಟಿಪಾಟಿಯಾ "ಅನಿಚ್ಚಂ ದುಕ್ಖಂ ಅನತ್ತಾ"ತಿ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ ವಿಚರತಿ।

ಸೋ "ಅಜ್ಜ ಅಜ್ಜಾ"ತಿ ಪಟಿವೇಧಂ ಆಕಙ್ಖಮಾನೋ ತಥಾರೂಪೇ ದಿವಸೇ ಉತುಸಪ್ಪಾಯ ಪುಗ್ಗಲಸಪ್ಪಾಯ ಭೋಜನಸಪ್ಪಾಯ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಸಪ್ಪಾಯಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಏಕಪಲ್ಲಙ್ಕೇನ ನಿಸಿನ್ನೋ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ। ಏವಂ ಇಮೇಸಮ್ಪಿ ತಿಣ್ಣಂ ಜನಾನಂ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥಿತಂ ಹೋತಿ।

ಇಧ ಪನ ಭಗವಾ ಅರೂಪಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥೇನ್ತೋ ವೇದನಾವಸೇನ ಕಥೇಸಿ। ಫಸ್ಸವಸೇನ ವಾ ಹಿ ವಿಞ್ಞಾಣವಸೇನ ವಾ ಕಥೀಯಮಾನಂ ನ ಪಾಕಟಂ ಹೋತಿ, ಅನ್ಧಕಾರಂ ವಿಯ ಖಾಯತಿ। ವೇದನಾವಸೇನ ಪನ ಪಾಕಟಂ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ವೇದನಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಪಾಕಟತಾಯ। ಸುಖದುಕ್ಖವೇದನಾನಞ್ಹಿ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ಪಾಕಟಾ। ಯದಾ ಸುಖಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಸಕಲಸರೀರಂ ಖೋಭೇನ್ತಂ ಮದ್ದನ್ತಂ ಫರಮಾನಂ ಅಭಿಸನ್ದಯಮಾನಂ ಸತಧೋತಂ ಸಪ್ಪಿಂ ಖಾದಾಪಯನ್ತಂ ವಿಯ ಸತಪಾಕತೇಲಂ ಮಕ್ಖಯಮಾನಂ ವಿಯ ಘಟಸಹಸ್ಸೇನ ಪರಿಳಾಹಂ ನಿಬ್ಬಾಪಯಮಾನಂ ವಿಯ "ಅಹೋ ಸುಖಂ ಅಹೋ ಸುಖ"ನ್ತಿ ವಾಚಂ ನಿಚ್ಛಾರಯಮಾನಮೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಯದಾ ದುಕ್ಖಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಸಕಲಸರೀರಂ ಖೋಭೇನ್ತಂ ಮದ್ದನ್ತಂ ಫರಮಾನಂ ಅಭಿಸನ್ದಯಮಾನಂ ತತ್ತಫಾಲಂ ಪವೇಸೇನ್ತಂ ವಿಯ ವಿಲೀನತಮ್ಬಲೋಹೇನ ಆಸಿಞ್ಚನ್ತಂ ವಿಯ ಸುಕ್ಖತಿಣವನಪ್ಪತಿಮ್ಹಿ ಅರಞ್ಞೇ ದಾರುಉಕ್ಕಾಕಲಾಪಂ ಖಿಪಮಾನಂ ವಿಯ "ಅಹೋ ದುಕ್ಖಂ ಅಹೋ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ವಿಪ್ಪಲಾಪಯಮಾನಮೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಇತಿ ಸುಖದುಕ್ಖವೇದನಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ಪಾಕಟಾ ಹೋತಿ।

ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾ ಪನ ದುದ್ದೀಪನಾ ಅನ್ಧಕಾರಾವ ಅವಿಭೂತಾ। ಸಾ ಸುಖದುಕ್ಖಾನಂ ಅಪಗಮೇ ಸಾತಾಸಾತಪ್ಪಟಿಕ್ಖೇಪವಸೇನ ಮಜ್ಝತ್ತಾಕಾರಭೂತಾ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾ ವೇದನಾತಿ ನಯತೋ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಪಾಕಟಾ ಹೋತಿ। ಯಥಾ ಕಿಂ? ಯಥಾ ಅನ್ತರಾ ಪಿಟ್ಠಿಪಾಸಾಣಂ ಆರೋಹಿತ್ವಾ ಪಲಾತಸ್ಸ ಮಿಗಸ್ಸ ಅನುಪಥಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಮಿಗಲುದ್ದಕೋ ಪಿಟ್ಠಿಪಾಸಾಣಸ್ಸ ಓರಭಾಗೇಪಿ ಪರಭಾಗೇಪಿ ಪದಂ ದಿಸ್ವಾ ಮಜ್ಝೇ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋಪಿ "ಇತೋ ಆರುಳ್ಹೋ, ಇತೋ ಓರುಳ್ಹೋ, ಮಜ್ಝೇ ಪಿಟ್ಠಿಪಾಸಾಣೇ ಇಮಿನಾ ಪದೇಸೇನ ಗತೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ನಯತೋ ಜಾನಾತಿ, ಏವಂ ಆರುಳ್ಹಟ್ಠಾನೇ ಪದಂ ವಿಯ ಹಿ ಸುಖವೇದನಾಯ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ಪಾಕಟಾ ಹೋತಿ। ಓರುಳ್ಹಟ್ಠಾನೇ ಪದಂ ವಿಯ ದುಕ್ಖವೇದನಾಯ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ಪಾಕಟಾ ಹೋತಿ। "ಇತೋ ಆರುಯ್ಹ ಇತೋ ಓರುಯ್ಹ ಮಜ್ಝೇ ಏವಂ ಗತೋ"ತಿ ನಯತೋ ಗಹಣಂ ವಿಯ ಸುಖದುಕ್ಖಾನಂ ಅಪಗಮೇ ಸಾತಾಸಾತಪ್ಪಟಿಕ್ಖೇಪವಸೇನ ಮಜ್ಝತ್ತಾಕಾರಭೂತಾ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾ ವೇದನಾತಿ ನಯತೋ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಪಾಕಟಾ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಭಗವಾ ಪಠಮಂ ರೂಪಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಅರೂಪಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ವೇದನಾವಸೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾವ ದಸ್ಸೇಸಿ।

ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಇಧೇವ ಏವಂ ದಸ್ಸೇಸಿ, ಚೂಳತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಯೇ, ಮಹಾತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಯೇ, ಚೂಳವೇದಲ್ಲೇ, ಮಹಾವೇದಲ್ಲೇ, ರಟ್ಠಪಾಲಸುತ್ತೇ, ಮಾಗಣ್ಡಿಯಸುತ್ತೇ, ಧಾತುವಿಭಙ್ಗೇ, ಆನೇಞ್ಜಸಪ್ಪಾಯೇ, **ದೀಘನಿಕಾಯಮ್ಹಿ** ಮಹಾನಿದಾನೇ, ಸಕ್ಕಪಞ್ಹೇ,

ಮಹಾಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ, **ಸಂಯುತ್ತಮ್ಪಿ** ಚೂಳನಿದಾನಸುತ್ತೇ, ರುಕ್ಖೋಪಮೇ, ಪರಿವೀಮಂಸನಸುತ್ತೇ, ಸಕಲೇ ವೇದನಾಸಂಯುತ್ತೇತಿ ಏವಂ ಅನೇಕೇಸು ಸುತ್ತೇಸು ಪಠಮಂ ರೂಪಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಅರೂಪಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ವೇದನಾವಸೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇಸಿ। ಯಥಾ ಚ ತೇಸು, ಏವಂ ಇಮಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಸುತ್ತೇ ಪಠಮಂ ರೂಪಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಅರೂಪಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ವೇದನಾವಸೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ಸುಖಂ ವೇದನನ್ತಿ**ಆದೀಸು ಅಯಂ ಅಪರೋಪಿ ಪಜಾನನಪರಿಯಾಯೋ - **ಸುಖಂ ವೇದನಂ ವೇದಯಾಮೀತಿ ಪಜಾನಾತೀತಿ** ಸುಖವೇದನಾಕ್ಖಣೇ ದುಕ್ಖಾಯ ವೇದನಾಯ ಅಭಾವತೋ ಸುಖಂ ವೇದನಂ ವೇದಯಮಾನೋ "ಸುಖಂ ವೇದನಂ ವೇದಯಾಮೀ"ತಿ ಪಜಾನಾತಿ। ತೇನ ಯಾ ಪುಬ್ಬೇ ಅನುಭೂತಪುಬ್ಬಾ ದುಕ್ಖಾ ವೇದನಾ, ತಸ್ಸಾ ಇದಾನಿ ಅಭಾವತೋ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಚ ಸುಖಾಯ ವೇದನಾಯ ಇತೋ ಪಠಮಂ ಅಭಾವತೋ ವೇದನಾ ನಾಮ ಅನಿಚ್ಚಾ ಅಧುವಾ ವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮಾ, ಇತಿಹ ತತ್ಥ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಹೋತಿ।

ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ ಭಗವತಾ -

> "ಯಸ್ಮಿಂ ಅಗ್ಗಿವೇಸ್ಸನ ಸಮಯೇ ಸುಖಂ ವೇದನಂ ವೇದೇತಿ, ನೇವ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ದುಕ್ಖಂ ವೇದನಂ ವೇದೇತಿ, ನ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಂ ವೇದನಂ ವೇದೇತಿ, ಸುಖಂಯೇವ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ವೇದನಂ ವೇದೇತಿ, ಯಸ್ಮಿಂ ಅಗ್ಗಿವೇಸ್ಸನ ಸಮಯೇ ದುಕ್ಖಂ...ಪೇ॰... ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಂ ವೇದನಂ ವೇದೇತಿ, ನೇವ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಸುಖಂ ವೇದನಂ ವೇದೇತಿ, ನ ದುಕ್ಖಂ ವೇದನಂ ವೇದೇತಿ, ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಞ್ಞೇವ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ವೇದನಂ ವೇದೇತಿ। ಸುಖಾಪಿ ಖೋ ಅಗ್ಗಿವೇಸ್ಸನ ವೇದನಾ ಅನಿಚ್ಚಾ ಸಙ್ಖತಾ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನಾ ಖಯಧಮ್ಮಾ ವಯಧಮ್ಮಾ ವಿರಾಗಧಮ್ಮಾ ನಿರೋಧಧಮ್ಮಾ। ದುಕ್ಖಾಪಿ ಖೋ...ಪೇ॰... ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾಪಿ ಖೋ ಅಗ್ಗಿವೇಸ್ಸನ ವೇದನಾ ಅನಿಚ್ಚಾ...ಪೇ॰... ನಿರೋಧಧಮ್ಮಾ। ಏವಂ ಪಸ್ಸಂ ಅಗ್ಗಿವೇಸ್ಸನ ಸುತವಾ ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಸುಖಾಯಪಿ ವೇದನಾಯ ದುಕ್ಖಾಯಪಿ ವೇದನಾಯ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾಯಪಿ ವೇದನಾಯ ನಿಬ್ಬಿನ್ದತಿ, ನಿಬ್ಬಿನ್ದಂ ವಿರಜ್ಜತಿ, ವಿರಾಗಾ ವಿಮುಚ್ಚತಿ, ವಿಮುತ್ತಸ್ಮಿಂ ವಿಮುತ್ತಮಿತಿ ಞಾಣಂ ಹೋತಿ। 'ಖೀಣಾ ಜಾತಿ, ವುಸಿತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ, ಕತಂ ಕರಣೀಯಂ, ನಾಪರಂ ಇತ್ಥತ್ತಾಯಾ'ತಿ ಪಜಾನಾತೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೨೦೫)।

ಸಾಮಿಸಂ ವಾ ಸುಖನ್ತಿಆದೀಸು **ಸಾಮಿಸಾ ಸುಖಾ** ನಾಮ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಾಮಿಸನಿಸ್ಸಿತಾ ಛ ಗೇಹಸಿತಸೋಮನಸ್ಸವೇದನಾ। **ನಿರಾಮಿಸಾ ಸುಖಾ** ನಾಮ ಛ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತಸೋಮನಸ್ಸವೇದನಾ। **ಸಾಮಿಸಾ ದುಕ್ಖಾ** ನಾಮ ಛ ಗೇಹಸಿತದೋಮನಸ್ಸವೇದನಾ। **ನಿರಾಮಿಸಾ ದುಕ್ಖಾ** ನಾಮ ಛ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತದೋಮನಸ್ಸವೇದನಾ। **ಸಾಮಿಸಾ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾ** ನಾಮ ಛ ಗೇಹಸಿತಉಪೇಕ್ಖಾ ವೇದನಾ। **ನಿರಾಮಿಸಾ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾ** ನಾಮ ಛ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತಉಪೇಕ್ಖಾ ವೇದನಾ। ತಾಸಂ ವಿಭಾಗೋ ಉಪರಿಪಣ್ಣಾಸಕೇ ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತೋಯೇವ।

ಇತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾತಿ ಏವಂ ಸುಖವೇದನಾದಿಪರಿಗ್ಗಹಣೇನ ಅತ್ತನೋ ವಾ ವೇದನಾಸು, ಪರಸ್ಸ ವಾ ವೇದನಾಸು, ಕಾಲೇನ ವಾ ಅತ್ತನೋ, ಕಾಲೇನ ವಾ ಪರಸ್ಸ ವೇದನಾಸು ವೇದನಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ। **ಸಮುದಯವಯಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಾತಿ** ಏತ್ಥ ಪನ "ಅವಿಜ್ಜಾಸಮುದಯಾ ವೇದನಾಸಮುದಯೋ"ತಿಆದೀಹಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೫೦) ಪಞ್ಚಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಆಕಾರೇಹಿ ವೇದನಾನಂ ಸಮುದಯಞ್ಚ ವಯಞ್ಚ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ಸಮುದಯಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಾ ವೇದನಾಸು ವಿಹರತಿ, ವಯಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಾ ವೇದನಾಸು ವಿಹರತಿ, ಕಾಲೇನ ಸಮುದಯಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಾ, ಕಾಲೇನ ವಯಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಾ ವೇದನಾಸು ವಿಹರತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇತೋ ಪರಂ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಯಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ಕೇವಲಞ್ಹಿ ಇಧ ವೇದನಾಪರಿಗ್ಗಾಹಿಕಾ ಸತಿ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚನ್ತಿ ಏವಂ ಯೋಜನಂ ಕತ್ವಾ ವೇದನಾಪರಿಗ್ಗಾಹಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ನಿಯ್ಯಾನಮುಖಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸೇಸಂ ತಾದಿಸಮೇವಾತಿ।

ವೇದನಾನುಪಸ್ಸನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಾವಣ್ಣನಾ

೧೧೪. ಏವಂ ನವವಿಧೇನ ವೇದನಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸೋಳಸವಿಧೇನ ಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಂ ಕಥೇತುಂ **ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸರಾಗ**ನ್ತಿ ಅಟ್ಠವಿಧಂ ಲೋಭಸಹಗತಂ। **ವೀತರಾಗ**ನ್ತಿ ಲೋಕಿಯಕುಸಲಾಬ್ಯಾಕತಂ। ಇದಂ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಸಮ್ಮಸನಂ ನ ಧಮ್ಮಸಮೋಧಾನಂ, ತಸ್ಮಾ ಇಧ ಏಕಪದೇಪಿ ಲೋಕುತ್ತರಂ ನ ಲಬ್ಭತಿ। ಸೇಸಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಕುಸಲಚಿತ್ತಾನಿ ನೇವ ಪುರಿಮಪದಂ, ನ ಪಚ್ಛಿಮಪದಂ ಭಜನ್ತಿ। **ಸದೋಸ**ನ್ತಿ ದುವಿಧಂ ದೋಸಸಹಗತಂ । **ವೀತದೋಸ**ನ್ತಿ ಲೋಕಿಯಕುಸಲಾಬ್ಯಾಕತಂ। ಸೇಸಾನಿ ದಸಾಕುಸಲಚಿತ್ತಾನಿ ನೇವ ಪುರಿಮಂ ಪದಂ, ನ ಪಚ್ಛಿಮಂ ಪದಂ ಭಜನ್ತಿ। **ಸಮೋಹ**ನ್ತಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಸಹಗತಞ್ಚೇವ ಉದ್ಧಚ್ಚಸಹಗತಞ್ಚಾತಿ ದುವಿಧಂ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಮೋಹೋ ಸಬ್ಬಾಕುಸಲೇಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಾನಿಪಿ ಇಧ ವಟ್ಟನ್ತಿಯೇವ। ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಹಿ ದುಕೇ ದ್ವಾದಸಾಕುಸಲಚಿತ್ತಾನಿ ಪರಿಯಾದಿಣ್ಣಾನೀತಿ। **ವೀತಮೋಹ**ನ್ತಿ ಲೋಕಿಯಕುಸಲಾಬ್ಯಾಕತಂ। **ಸಂಖಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಥಿನಮಿದ್ಧಾನುಪತಿತಂ, ಏತಞ್ಹಿ ಸಂಕುಟಿತಚಿತ್ತಂ ನಾಮ। **ವಿಕ್ಖಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಉದ್ಧಚ್ಚಸಹಗತಂ, ಏತಞ್ಹಿ ಪಸಟಚಿತ್ತಂ ನಾಮ।

ಮಹಗ್ಗತನ್ತಿ ರೂಪಾರೂಪಾವಚರಂ। **ಅಮಹಗ್ಗತ**ನ್ತಿ ಕಾಮಾವಚರಂ। **ಸಉತ್ತರ**ನ್ತಿ ಕಾಮಾವಚರಂ। **ಅನುತ್ತರ**ನ್ತಿ ರೂಪಾವಚರಞ್ಚ ಅರೂಪಾವಚರಞ್ಚ। ತತ್ರಾಪಿ ಸಉತ್ತರಂ ರೂಪಾವಚರಂ, ಅನುತ್ತರಂ ಅರೂಪಾವಚರಮೇವ। **ಸಮಾಹಿತ**ನ್ತಿ ಯಸ್ಸ ಅಪ್ಪನಾಸಮಾಧಿ ಉಪಚಾರಸಮಾಧಿ ವಾ ಅತ್ಥಿ। **ಅಸಮಾಹಿತ**ನ್ತಿ ಉಭಯಸಮಾಧಿವಿರಹಿತಂ। **ವಿಮುತ್ತ**ನ್ತಿ ತದಙ್ಗವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಿಮುತ್ತೀಹಿ ವಿಮುತ್ತಂ। **ಅವಿಮುತ್ತ**ನ್ತಿ ಉಭಯವಿಮುತ್ತಿವಿರಹಿತಂ, ಸಮುಚ್ಛೇದಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿನಿಸ್ಸರಣವಿಮುತ್ತೀನಂ ಪನ ಇಧ ಓಕಾಸೋವ ನತ್ಥಿ।

ಇತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾತಿ ಏವಂ ಸರಾಗಾದಿಪರಿಗ್ಗಹಣೇನ ಯಸ್ಮಿಂ ಯಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಯಂ ಯಂ ಚಿತ್ತಂ ಪವತ್ತತಿ, ತಂ ತಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇನ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಚಿತ್ತೇ, ಪರಸ್ಸ ವಾ ಚಿತ್ತೇ, ಕಾಲೇನ ವಾ ಅತ್ತನೋ, ಕಾಲೇನ ವಾ ಪರಸ್ಸ ಚಿತ್ತೇ ಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ। **ಸಮುದಯವಯಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ "ಅವಿಜ್ಜಾಸಮುದಯಾ ವಿಞ್ಞಾಣಸಮುದಯೋ"ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೫೦) ಏವಂ ಪಞ್ಚಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಆಕಾರೇಹಿ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಸಮುದಯೋ ಚ ವಯೋ ಚ ನೀಹರಿತಬ್ಬೋ। ಇತೋ ಪರಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ಕೇವಲಞ್ಹಿ ಇಧ ಚಿತ್ತಪರಿಗ್ಗಾಹಿಕಾ ಸತಿ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚನ್ತಿ ಏವಂ ಯೋಜನಂ ಕತ್ವಾ ಚಿತ್ತಪರಿಗ್ಗಾಹಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ನಿಯ್ಯಾನಮುಖಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸೇಸಂ ತಾದಿಸಮೇವಾತಿ।

ಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸನಾ ನೀವರಣಪಬ್ಬವಣ್ಣನಾ

೧೧೫. ಏವಂ ಸೋಳಸವಿಧೇನ ಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಪಞ್ಚವಿಧೇನ ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸನಂ ಕಥೇತುಂ **ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಅಪಿಚ ಭಗವತಾ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ಸುದ್ಧರೂಪಪರಿಗ್ಗಹೋ ಕಥಿತೋ, ವೇದನಾಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಾಹಿ ಸುದ್ಧಅರೂಪಪರಿಗ್ಗಹೋ। ಇದಾನಿ ರೂಪಾರೂಪಮಿಸ್ಸಕಪರಿಗ್ಗಹಂ ಕಥೇತುಂ "ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ"ತಿಆದಿಮಾಹ । ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ವಾ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಪರಿಗ್ಗಹೋವ ಕಥಿತೋ, ವೇದನಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ವೇದನಾಕ್ಖನ್ಧಪರಿಗ್ಗಹೋವ, ಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ವಿಞ್ಞಾಣಕ್ಖನ್ಧಪರಿಗ್ಗಹೋವಾತಿ ಇದಾನಿ ಸಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧಪರಿಗ್ಗಹಮ್ಪಿ ಕಥೇತುಂ "ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ"ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಸನ್ತನ್ತಿ** ಅಭಿಣ್ಹಸಮುದಾಚಾರವಸೇನ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಂ। **ಅಸನ್ತನ್ತಿ** ಅಸಮುದಾಚಾರವಸೇನ ವಾ ಪಹೀನತ್ತಾ ವಾ ಅವಿಜ್ಜಮಾನಂ। **ಯಥಾ ಚಾತಿ** ಯೇನ ಕಾರಣೇನ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ। **ತಞ್ಚ ಪಜಾನಾತೀತಿ** ತಞ್ಚ ಕಾರಣಂ ಪಜಾನಾತಿ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಸಬ್ಬಪದೇಸು ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ತತ್ಥ ಸುಭನಿಮಿತ್ತೇ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೇನ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ। ಸುಭನಿಮಿತ್ತಂ ನಾಮ ಸುಭಮ್ಪಿ ಸುಭನಿಮಿತ್ತಂ, ಸುಭಾರಮ್ಮಣಮ್ಪಿ ಸುಭನಿಮಿತ್ತಂ। **ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋ** ನಾಮ ಅನುಪಾಯಮನಸಿಕಾರೋ ಉಪ್ಪಥಮನಸಿಕಾರೋ ಅನಿಚ್ಚೇ ನಿಚ್ಚನ್ತಿ ವಾ ದುಕ್ಖೇ ಸುಖನ್ತಿ ವಾ ಅನತ್ತನಿ ಅತ್ತಾತಿ ವಾ ಅಸುಭೇ ಸುಭನ್ತಿ ವಾ ಮನಸಿಕಾರೋ, ತಂ ತತ್ಥ ಬಹುಲಂ ಪವತ್ತಯತೋ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ - "ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸುಭನಿಮಿತ್ತಂ, ತತ್ಥ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಬಹುಲೀಕಾರೋ , ಅಯಮಾಹಾರೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಸ್ಸ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಾಯಾ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೨೩೨)।

ಅಸುಭನಿಮಿತ್ತೇ ಪನ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೇನಸ್ಸ ಪಹಾನಂ ಹೋತಿ। **ಅಸುಭನಿಮಿತ್ತಂ** ನಾಮ ಅಸುಭಮ್ಪಿ ಅಸುಭಾರಮ್ಮಣಮ್ಪಿ। **ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋ** ನಾಮ ಉಪಾಯಮನಸಿಕಾರೋ ಪಥಮನಸಿಕಾರೋ ಅನಿಚ್ಚೇ ಅನಿಚ್ಚನ್ತಿ ವಾ ದುಕ್ಖೇ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ವಾ ಅನತ್ತನಿ ಅನತ್ತಾತಿ ವಾ ಅಸುಭೇ ಅಸುಭನ್ತಿ ವಾ ಮನಸಿಕಾರೋ, ತಂ ತತ್ಥ ಬಹುಲಂ ಪವತ್ತಯತೋ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದೋ ಪಹೀಯತಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ - "ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಸುಭನಿಮಿತ್ತಂ, ತತ್ಥ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಬಹುಲೀಕಾರೋ, ಅಯಮನಾಹಾರೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಸ್ಸ ಅನುಪ್ಪಾದಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯಾ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೨೩೨)।

ಅಪಿಚ ಛ ಧಮ್ಮಾ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ಅಸುಭನಿಮಿತ್ತಸ್ಸ ಉಗ್ಗಹೋ ಅಸುಭಭಾವನಾನುಯೋಗೋ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಗುತ್ತದ್ವಾರತಾ ಭೋಜನೇ ಮತ್ತಞ್ಞುತಾ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತಾ ಸಪ್ಪಾಯಕಥಾತಿ। ದಸವಿಧಞ್ಹಿ ಅಸುಭನಿಮಿತ್ತಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದೋ ಪಹೀಯತಿ, ಭಾವೇನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಪಿಹಿತದ್ವಾರಸ್ಸಾಪಿ, ಚತುನ್ನಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಆಲೋಪಾನಂ ಓಕಾಸೇ ಸತಿ ಉದಕಂ ಪಿವಿತ್ವಾ ಯಾಪನಸೀಲತಾಯ ಭೋಜನೇ ಮತ್ತಞ್ಞುನೋಪಿ। ತೇನೇತಂ ವುತ್ತಂ -

"ಚತ್ತಾರೋ ಪಞ್ಚ ಆಲೋಪೇ, ಅಭುತ್ವಾ ಉದಕಂ ಪಿವೇ।
ಅಲಂ ಫಾಸುವಿಹಾರಾಯ, ಪಹಿತತ್ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ"ತಿ॥ (ಥೇರಗಾ॰ ೯೮೩)।

ಅಸುಭಕಮ್ಮಿಕತಿಸ್ಸತ್ಥೇರಸದಿಸೇ ಅಸುಭಭಾವನಾರತೇ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೇ ಸೇವನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದೋ ಪಹೀಯತಿ, ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾದೀಸು ದಸಅಸುಭನಿಸ್ಸಿತಸಪ್ಪಾಯಕಥಾಯಪಿ ಪಹೀಯತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಛ ಧಮ್ಮಾ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀ"ತಿ। ಇಮೇಹಿ ಪನ ಛಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಪಹೀನಸ್ಸ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ಹೋತೀತಿ ಪಜಾನಾತಿ।

ಪಟಿಘನಿಮಿತ್ತೇ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೇನ ಪನ ಬ್ಯಾಪಾದಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಪಟಿಘಮ್ಪಿ ಪಟಿಘನಿಮಿತ್ತಂ, ಪಟಿಘಾರಮ್ಮಣಮ್ಪಿ ಪಟಿಘನಿಮಿತ್ತಂ। ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಏಕಲಕ್ಖಣೋವ। ತಂ ತಸ್ಮಿಂ ನಿಮಿತ್ತೇ ಬಹುಲಂ ಪವತ್ತಯತೋ ಬ್ಯಾಪಾದೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ - "ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಟಿಘನಿಮಿತ್ತಂ, ತತ್ಥ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಬಹುಲೀಕಾರೋ, ಅಯಮಾಹಾರೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಬ್ಯಾಪಾದಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಬ್ಯಾಪಾದಸ್ಸ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಾಯಾ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೨೩೨)।

ಮೇತ್ತಾಯ ಪನ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೇನಸ್ಸ ಪಹಾನಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ತತ್ಥ “ಮೇತ್ತಾ”ತಿ ವುತ್ತೇ ಅಪ್ಪನಾಪಿ ಉಪಚಾರೋಪಿ ವಟ್ಟತಿ। “ಚೇತೋವಿಮುತ್ತೀ”ತಿ ಅಪ್ಪನಾವ। ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋ ವುತ್ತಲಕ್ಖಣೋವ। ತಂ ತತ್ಥ ಬಹುಲಂ ಪವತ್ತಯತೋ ಬ್ಯಾಪಾದೋ ಪಹೀಯತಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ - “ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮೇತ್ತಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ, ತತ್ಥ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಬಹುಲೀಕಾರೋ, ಅಯಮನಾಹಾರೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಬ್ಯಾಪಾದಸ್ಸ ಅನುಪ್ಪಾದಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಬ್ಯಾಪಾದಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯಾ”ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೨೩೨)।

ಅಪಿಚ ಛ ಧಮ್ಮಾ ಬ್ಯಾಪಾದಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ಮೇತ್ತಾನಿಮಿತ್ತಸ್ಸ ಉಗ್ಗಹೋ ಮೇತ್ತಾಭಾವನಾನುಯೋಗೋ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಾಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ ಪಟಿಸಙ್ಖಾನಬಹುತಾ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತಾ ಸಪ್ಪಾಯಕಥಾತಿ। ಓಧಿಸಕಅನೋಧಿಸಕದಿಸಾಫರಣಾನಞ್ಹಿ ಅಞ್ಞತರವಸೇನ ಮೇತ್ತಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಬ್ಯಾಪಾದೋ ಪಹೀಯತಿ, ಓಧಿಸೋ ಅನೋಧಿಸೋ ದಿಸಾಫರಣವಸೇನ ಮೇತ್ತಂ ಭಾವೇನ್ತಸ್ಸಾಪಿ। “ತ್ವಂ ಏತಸ್ಸ ಕುದ್ಧೋ ಕಿಂ ಕರಿಸ್ಸಸಿ, ಕಿಮಸ್ಸ ಸೀಲಾದೀನಿ ನಾಸೇತುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಸಿ, ನನು ತ್ವಂ ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮೇನ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮೇನೇವ ಗಮಿಸ್ಸಸಿ, ಪರಸ್ಸ ಕುಜ್ಝನಂ ನಾಮ ವೀತಚ್ಚಿತಙ್ಗಾರ-ತತ್ತಅಯಸಲಾಕ-ಗೂಥಾದೀನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಂ ಪಹರಿತುಕಾಮತಾಸದಿಸಂ ಹೋತಿ। ಏಸೋಪಿ ತವ ಕುದ್ಧೋ ಕಿಂ ಕರಿಸ್ಸತಿ, ಕಿಂ ತೇ ಸೀಲಾದೀನಿ ವಿನಾಸೇತುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತಿ, ಏಸ ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮೇನೇವ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮೇನ ಗಮಿಸ್ಸತಿ, ಅಪ್ಪಟಿಚ್ಛಿತಪಹೇಣಕಂ ವಿಯ ಪಟಿವಾತಂ ಖಿತ್ತರಜೋಮುಟ್ಠಿ ವಿಯ ಚ ಏತಸ್ಸೇವೇಸ ಕೋಧೋ ಮತ್ಥಕೇ ಪತಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಏವಂ ಅತ್ತನೋ ಚ ಪರಸ್ಸ ಚ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋಪಿ, ಉಭಯಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಪಟಿಸಙ್ಖಾನೇ ಠಿತಸ್ಸಾಪಿ, ಅಸ್ಸಗುತ್ತತ್ಥೇರಸದಿಸೇ ಮೇತ್ತಾಭಾವನಾರತೇ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೇ ಸೇವನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಬ್ಯಾಪಾದೋ ಪಹೀಯತಿ। ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾದೀಸು ಮೇತ್ತಾನಿಸ್ಸಿತಸಪ್ಪಾಯಕಥಾಯಪಿ ಪಹೀಯತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ “ಛ ಧಮ್ಮಾ ಬ್ಯಾಪಾದಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀ”ತಿ। ಇಮೇಹಿ ಪನ ಛಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಪಹೀನಸ್ಸ ಬ್ಯಾಪಾದಸ್ಸ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ಹೋತೀತಿ ಪಜಾನಾತಿ।

ಅರತಿಆದೀಸು ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೇನ ಥಿನಮಿದ್ಧಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ। **ಅರತಿ** ನಾಮ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತಾ। **ತನ್ದೀ** ನಾಮ ಕಾಯಾಲಸಿಯತಾ। **ವಿಜಮ್ಭಿತಾ** ನಾಮ ಕಾಯವಿನಾಮನಾ। **ಭತ್ತಸಮ್ಮದೋ** ನಾಮ ಭತ್ತಮುಚ್ಛಾ ಭತ್ತಪರಿಳಾಹೋ। **ಚೇತಸೋ ಲೀನತ್ತಂ** ನಾಮ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಲೀನಾಕಾರೋ। ಇಮೇಸು ಅರತಿಆದೀಸು ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಂ ಬಹುಲಂ ಪವತ್ತಯತೋ ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತೇನಾಹ - “ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅರತಿ ತನ್ದೀ ವಿಜಮ್ಭಿತಾ ಭತ್ತಸಮ್ಮದೋ ಚೇತಸೋ ಲೀನತ್ತಂ, ತತ್ಥ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಬಹುಲೀಕಾರೋ, ಅಯಮಾಹಾರೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಥಿನಮಿದ್ಧಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಥಿನಮಿದ್ಧಸ್ಸ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಾಯಾ”ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೨೩೨)।

ಆರಮ್ಭಧಾತುಆದೀಸು ಪನ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೇನಸ್ಸ ಪಹಾನಂ ಹೋತಿ। **ಆರಮ್ಭಧಾತು** ನಾಮ ಪಠಮಾರಮ್ಭವೀರಿಯಂ। **ನಿಕ್ಕಮಧಾತು** ನಾಮ ಕೋಸಜ್ಜತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತತಾಯ ತತೋ ಬಲವತರಂ। **ಪರಕ್ಕಮಧಾತು** ನಾಮ ಪರಂ ಪರಂ ಠಾನಂ ಅಕ್ಕಮನತೋ ತತೋಪಿ ಬಲವತರಂ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ತಿಪ್ಪಭೇದೇ ವೀರಿಯೇ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಂ ಬಹುಲಂ ಪವತ್ತಯತೋ ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ಪಹೀಯತಿ। ತೇನಾಹ - “ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆರಮ್ಭಧಾತು ನಿಕ್ಕಮಧಾತು ಪರಕ್ಕಮಧಾತು, ತತ್ಥ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಬಹುಲೀಕಾರೋ, ಅಯಮಾಹಾರೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಥಿನಮಿದ್ಧಸ್ಸ ಅನುಪ್ಪಾದಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಥಿನಮಿದ್ಧಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯಾ”ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೨೩೨)।

ಅಪಿಚ ಛ ಧಮ್ಮಾ ಥಿನಮಿದ್ಧಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ, ಅತಿಭೋಜನೇ ನಿಮಿತ್ತಗ್ಗಾಹೋ ಇರಿಯಾಪಥಸಮ್ಪರಿವತ್ತನತಾ ಆಲೋಕಸಞ್ಞಾಮನಸಿಕಾರೋ ಅಬ್ಭೋಕಾಸವಾಸೋ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತಾ ಸಪ್ಪಾಯಕಥಾತಿ। ಆಹರಹತ್ಥಕತತ್ರವಟ್ಟಕಅಲಂಸಾಟಕಕಾಕಮಾಸಕಭುತ್ತವಮಿತಕಭೋಜನಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ರತ್ತಿಟ್ಠಾನೇ ದಿವಾಟ್ಠಾನೇ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಹಿ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋತೋ ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ಮಹಾಹತ್ಥೀ ವಿಯ ಓತ್ಥರನ್ತಂ ಆಗಚ್ಛತಿ। ಚತುಪಞ್ಚಆಲೋಪಓಕಾಸಂ ಪನ ಠಪೇತ್ವಾ

ಪಾನೀಯಂ ಪಿವಿತ್ವಾ ಯಾಪನಸೀಲಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ತಂ ನ ಹೋತೀತಿ ಏವಂ ಅತಿಭೋಜನೇ ನಿಮಿತ್ತಂ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ಪಹೀಯತಿ। ಯಸ್ಮಿಂ ಇರಿಯಾಪಥೇ ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ಓಕ್ಕಮತಿ, ತತೋ ಅಞ್ಞಂ ಪರಿವತ್ತೇನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ರತ್ತಿಂ ಚನ್ದಾಲೋಕದೀಪಾಲೋಕಉಕ್ಕಾಲೋಕೇ ದಿವಾ ಸೂರಿಯಾಲೋಕಂ ಮನಸಿಕರೋನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಅಬ್ಭೋಕಾಸೇ ವಸನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಮಹಾಕಸ್ಸಪತ್ಥೇರಸದಿಸೇ ಪಹೀನಥಿನಮಿದ್ಧೇ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೇ ಸೇವನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ಪಹೀಯತಿ। ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾದೀಸು ಧುತಙ್ಗನಿಸ್ಸಿತಸಪ್ಪಾಯಕಥಾಯಪಿ ಪಹೀಯತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಛ ಧಮ್ಮಾ ಥಿನಮಿದ್ಧಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀ"ತಿ । ಇಮೇಹಿ ಪನ ಛಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಪಹೀನಸ್ಸ ಥಿನಮಿದ್ಧಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ಹೋತೀತಿ ಪಜಾನಾತಿ।

ಚೇತಸೋ ಅವೂಪಸಮೇ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೇನ ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ। **ಅವೂಪಸಮೋ** ನಾಮ ಅವೂಪಸನ್ತಾಕಾರೋ। ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಮೇವೇತಂ ಅತ್ಥತೋ। ತತ್ಥ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಂ ಬಹುಲಂ ಪವತ್ತಯತೋ ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತೇನಾಹ "ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚೇತಸೋ ಅವೂಪಸಮೋ, ತತ್ಥ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಬಹುಲೀಕಾರೋ, ಅಯಮಾಹಾರೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಸ್ಸ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಾಯಾ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೨೩೨)।

ಸಮಾಧಿಸಙ್ಖಾತೇ ಪನ ಚೇತಸೋ ವೂಪಸಮೇ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೇನಸ್ಸ ಪಹಾನಂ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ - "ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚೇತಸೋ ವೂಪಸಮೋ, ತತ್ಥ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಬಹುಲೀಕಾರೋ, ಅಯಮಾಹಾರೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಸ್ಸ ಅನುಪ್ಪಾದಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯಾ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೨೩೨)।

ಅಪಿಚ ಛ ಧಮ್ಮಾ ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ಬಹುಸ್ಸುತತಾ ಪರಿಪುಚ್ಛಕತಾ ವಿನಯೇ ಪಕತಞ್ಞುತಾ ವುದ್ಧಸೇವಿತಾ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತಾ ಸಪ್ಪಾಯಕಥಾತಿ। ಬಾಹುಸಚ್ಚೇನಪಿ ಹಿ ಏಕಂ ವಾ ದ್ವೇ ವಾ ತಯೋ ವಾ ಚತ್ತಾರೋ ವಾ ಪಞ್ಚ ವಾ ನಿಕಾಯೇ ಪಾಳಿವಸೇನ ಚ ಅತ್ಥವಸೇನ ಚ ಉಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಪಹೀಯತಿ। ಕಪ್ಪಿಯಾಕಪ್ಪಿಯಪರಿಪುಚ್ಛಾಬಹುಲಸ್ಸಾಪಿ, ವಿನಯಪಞ್ಞತ್ತಿಯಂ ಚಿಣ್ಣವಸಿಭಾವತಾಯ ಪಕತಞ್ಞುನೋಪಿ, ವುದ್ಧೇ ಮಹಲ್ಲಕತ್ಥೇರೇ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಉಪಾಲಿತ್ಥೇರಸದಿಸೇ ವಿನಯಧರೇ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೇ ಸೇವನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಪಹೀಯತಿ। ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾದೀಸು ಕಪ್ಪಿಯಾಕಪ್ಪಿಯನಿಸ್ಸಿತಸಪ್ಪಾಯಕಥಾಯಪಿ ಪಹೀಯತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಛ ಧಮ್ಮಾ ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀ"ತಿ। ಇಮೇಹಿ ಪನ ಛಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಪಹೀನೇ ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚೇ ಉದ್ಧಚ್ಚಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಸ್ಸ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ಹೋತೀತಿ ಪಜಾನಾತಿ।

ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಠಾನೀಯೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೇನ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ ಉಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ। **ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಠಾನೀಯಾ** ಧಮ್ಮಾ ನಾಮ ಪುನಪ್ಪುನಂ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ ಕಾರಣತ್ತಾ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾವ। ತತ್ಥ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಂ ಬಹುಲಂ ಪವತ್ತಯತೋ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತೇನಾಹ - "ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಠಾನೀಯಾ ಧಮ್ಮಾ , ತತ್ಥ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಬಹುಲೀಕಾರೋ, ಅಯಮಾಹಾರೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಾಯ ವಾ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ ಉಪ್ಪಾದಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ವಾ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಾಯಾ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೨೩೨)।

ಕುಸಲಾದೀಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೇನ ಪನಸ್ಸಾ ಪಹಾನಂ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ - "ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕುಸಲಾಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಸಾವಜ್ಜಾನವಜ್ಜಾ ಧಮ್ಮಾ ಸೇವಿತಬ್ಬಾಸೇವಿತಬ್ಬಾ ಧಮ್ಮಾ ಹೀನಪ್ಪಣೀತಾ ಧಮ್ಮಾ ಕಣ್ಹಸುಕ್ಕಸಪ್ಪಟಿಭಾಗಾ ಧಮ್ಮಾ, ತತ್ಥ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಬಹುಲೀಕಾರೋ , ಅಯಮಾಹಾರೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಾಯ ವಾ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ ಅನುಪ್ಪಾದಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ವಾ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ ಪಹಾನಾಯಾ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೨೩೨)।

ಅಪಿಚ ಛ ಧಮ್ಮಾ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ ಪಹಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ಬಹುಸ್ಸುತತಾ ಪರಿಪುಚ್ಛಕತಾ ವಿನಯೇ ಪಕತಞ್ಞುತಾ ಅಧಿಮೋಕ್ಖಬಹುಲತಾ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತಾ ಸಪ್ಪಾಯಕಥಾತಿ। ಬಾಹುಸಚ್ಚೇನಪಿ ಹಿ ಏಕಂ ವಾ...ಪೇ॰... ಪಞ್ಚ ವಾ ನಿಕಾಯೇ ಪಾಳಿವಸೇನ ಅತ್ಥವಸೇನ ಚ ಉಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಪಹೀಯತಿ। ತೀಣಿ ರತನಾನಿ ಆರಬ್ಭ ಪರಿಪುಚ್ಛಾಬಹುಲಸ್ಸಾಪಿ, ವಿನಯೇ ಚಿಣ್ಣವಸಿಭಾವಸ್ಸಾಪಿ, ತೀಸು ರತನೇಸು ಓಕಪ್ಪನಿಯಸದ್ಧಾಸಙ್ಖಾತಅಧಿಮೋಕ್ಖಬಹುಲಸ್ಸಾಪಿ, ಸದ್ಧಾಧಿಮುತ್ತೇ ವಕ್ಕಲಿತ್ಥೇರಸದಿಸೇ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೇ ಸೇವನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಪಹೀಯತಿ। ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾದೀಸು ತಿಣ್ಣಂ ರತನಾನಂ ಗುಣನಿಸ್ಸಿತಸಪ್ಪಾಯಕಥಾಯಪಿ ಪಹೀಯತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಛ ಧಮ್ಮಾ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ ಪಹಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀ"ತಿ। ಇಮೇಹಿ ಪನ ಛಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಪಹೀನಾಯ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗೇನ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ಹೋತೀತಿ ಪಜಾನಾತಿ।

ಇತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾತಿ ಏವಂ ಪಞ್ಚನೀವರಣಪರಿಗ್ಗಹಣೇನ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಧಮ್ಮೇಸು, ಪರಸ್ಸ ವಾ ಧಮ್ಮೇಸು, ಕಾಲೇನ ವಾ ಅತ್ತನೋ, ಕಾಲೇನ ವಾ ಪರಸ್ಸ ಧಮ್ಮೇಸು ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ। ಸಮುದಯವಯಾ ಪನೇತ್ಥ ಸುಭನಿಮಿತ್ತ ಅಸುಭನಿಮಿತ್ತಾದೀಸು ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರವಸೇನ ಪಞ್ಚಸು ನೀವರಣೇಸು ವುತ್ತನಯೇನ ನೀಹರಿತಬ್ಬಾ। ಇತೋ ಪರಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ಕೇವಲಞ್ಹಿ ಇಧ ನೀವರಣಪರಿಗ್ಗಾಹಿಕಾ ಸತಿ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚನ್ತಿ ಏವಂ ಯೋಜನಂ ಕತ್ವಾ ನೀವರಣಪರಿಗ್ಗಾಹಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ನಿಯ್ಯಾನಮುಖಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸೇಸಂ ತಾದಿಸಮೇವಾತಿ।

ನೀವರಣಪಬ್ಬವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಖನ್ಧಪಬ್ಬವಣ್ಣನಾ

೧೧೬. ಏವಂ ಪಞ್ಚನೀವರಣವಸೇನ ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸನಂ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧವಸೇನ ವಿಭಜಿತುಂ **ಪುನ ಚಪರನ್ತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಪಞ್ಚಸು ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೇಸೂ**ತಿ ಉಪಾದಾನಸ್ಸ ಖನ್ಧಾ ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ, ಉಪಾದಾನಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಭೂತಾ ಧಮ್ಮಪುಞ್ಜಾ ಧಮ್ಮರಾಸಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ । ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನ ಖನ್ಧಕಥಾ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** ವುತ್ತಾ। **ಇತಿ ರೂಪ**ನ್ತಿ "ಇದಂ ರೂಪಂ, ಏತ್ತಕಂ ರೂಪಂ, ನ ಇತೋ ಪರಂ ರೂಪಂ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಸಭಾವತೋ ರೂಪಂ ಪಜಾನಾತಿ। **ವೇದನಾದೀಸು**ಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ। ವಿತ್ಥಾರೇನ ಪನ ರೂಪಾದೀನಿ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** ಖನ್ಧಕಥಾಯಮೇವ ವುತ್ತಾನಿ। **ಇತಿ ರೂಪಸ್ಸ ಸಮುದಯೋ**ತಿ ಏವಂ ಅವಿಜ್ಜಾಸಮುದಯಾದಿವಸೇನ ಪಞ್ಚಹಾಕಾರೇಹಿ ರೂಪಸ್ಸ ಸಮುದಯೋ। **ಇತಿ ರೂಪಸ್ಸ ಅತ್ಥಙ್ಗಮೋ**ತಿ ಏವಂ ಅವಿಜ್ಜಾನಿರೋಧಾದಿವಸೇನ ಪಞ್ಚಹಾಕಾರೇಹಿ ರೂಪಸ್ಸ ಅತ್ಥಙ್ಗಮೋ, ವೇದನಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ। ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** ಉದಯಬ್ಬಯಞಾಣಕಥಾಯಂ ವುತ್ತೋ।

ಇತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾತಿ ಏವಂ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಪರಿಗ್ಗಹಣೇನ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಧಮ್ಮೇಸು, ಪರಸ್ಸ ವಾ ಧಮ್ಮೇಸು, ಕಾಲೇನ ವಾ ಅತ್ತನೋ, ಕಾಲೇನ ವಾ ಪರಸ್ಸ ಧಮ್ಮೇಸು ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ। ಸಮುದಯವಯಾ ಪನೇತ್ಥ "ಅವಿಜ್ಜಾಸಮುದಯಾ ರೂಪಸಮುದಯೋ"ತಿಆದೀನಂ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೫೦) ಪಞ್ಚಸು ಖನ್ಧೇಸು ವುತ್ತಾನಂ ಪಞ್ಞಾಸಾಯ ಲಕ್ಖಣಾನಂ ವಸೇನ ನೀಹರಿತಬ್ಬಾ। ಇತೋ ಪರಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ಕೇವಲಞ್ಹಿ ಇಧ ಖನ್ಧಪರಿಗ್ಗಾಹಿಕಾ ಸತಿ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚನ್ತಿ ಏವಂ ಯೋಜನಂ ಕತ್ವಾ ಖನ್ಧಪರಿಗ್ಗಾಹಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ನಿಯ್ಯಾನಮುಖಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸೇಸಂ ತಾದಿಸಮೇವಾತಿ।

ಖನ್ಧಪಬ್ಬವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಆಯತನಪಬ್ಬವಣ್ಣನಾ

೧೧೭. ಏವಂ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧವಸೇನ ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸನಂ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಆಯತನವಸೇನ ವಿಭಜಿತುಂ **ಪುನ ಚಪರನ್ತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಛಸು ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಬಾಹಿರೇಸು ಆಯತನೇಸೂತಿ** ಚಕ್ಖು ಸೋತಂ ಘಾನಂ ಜಿವ್ಹಾ ಕಾಯೋ ಮನೋತಿ ಇಮೇಸು ಛಸು ಅಜ್ಝತ್ತಿಕೇಸು ರೂಪಂ ಸದ್ದೋ ಗನ್ಧೋ ರಸೋ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬೋ ಧಮ್ಮಾತಿ ಇಮೇಸು ಛಸು ಬಾಹಿರೇಸು। **ಚಕ್ಖುಂ ಚ ಪಜಾನಾತೀತಿ** ಚಕ್ಖುಪಸಾದಂ ಯಾಥಾವಸರಸಲಕ್ಖಣವಸೇನ ಪಜಾನಾತಿ। **ರೂಪೇ ಚ ಪಜಾನಾತೀತಿ** ಬಹಿದ್ಧಾ ಚತುಸಮುಟ್ಠಾನಿಕರೂಪಞ್ಚ ಯಾಥಾವಸರಸಲಕ್ಖಣವಸೇನ ಪಜಾನಾತಿ। **ಯಞ್ಚ ತದುಭಯಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಸಂಯೋಜನನ್ತಿ** ಯಞ್ಚ ತಂ ಚಕ್ಖುಂ ಚೇವ ರೂಪೇ ಚಾತಿ ಉಭಯಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಕಾಮರಾಗಸಂಯೋಜನಂ ಪಟಿಘ-ಮಾನ-ದಿಟ್ಠಿ-ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ-ಸೀಲಬ್ಬತಪರಾಮಾಸ-ಭವರಾಗ-ಇಸ್ಸಾ-ಮಚ್ಛರಿಯಾವಿಜ್ಜಾಸಂಯೋಜನನ್ತಿ ದಸವಿಧಂ ಸಂಯೋಜನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಞ್ಚ ಯಾಥಾವಸರಸಲಕ್ಖಣವಸೇನ ಪಜಾನಾತಿ।

ಕಥಂ ಪನೇತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ? ಚಕ್ಖುದ್ವಾರೇ ತಾವ ಆಪಾಥಗತಂ ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣಂ ಕಾಮಸ್ಸಾದವಸೇನ ಅಸ್ಸಾದಯತೋ ಅಭಿನನ್ದತೋ ಕಾಮರಾಗಸಂಯೋಜನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಅನಿಟ್ಠಾರಮ್ಮಣೇ ಕುಜ್ಝತೋ ಪಟಿಘಸಂಯೋಜನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। "ಠಪೇತ್ವಾ ಮಂ ನ ಕೋಚಿ ಅಞ್ಞೋ ಏತಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ವಿಭಾವೇತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಮಞ್ಞತೋ ಮಾನಸಂಯೋಜನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। "ಏತಂ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಂ ನಿಚ್ಚಂ ಧುವ"ನ್ತಿ ಗಣ್ಹತೋ ದಿಟ್ಠಿಸಂಯೋಜನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। "ಏತಂ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಂ ಸತ್ತೋ ನು ಖೋ, ಸತ್ತಸ್ಸ ನು ಖೋ"ತಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛತೋ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಸಂಯೋಜನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। "ಸಮ್ಪತ್ತಿಭವೇ ವತ ನೋ ಇದಂ ಸುಲಭಂ ಜಾತ"ನ್ತಿ ಭವಂ ಪತ್ಥೇನ್ತಸ್ಸ ಭವರಾಗಸಂಯೋಜನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। "ಆಯತಿಮ್ಪಿ ಏವರೂಪಂ ಸೀಲಬ್ಬತಂ ಸಮಾದಿಯಿತ್ವಾ ಸಕ್ಕಾ ಲದ್ಧು"ನ್ತಿ ಸೀಲಬ್ಬತಂ ಸಮಾದಿಯನ್ತಸ್ಸ ಸೀಲಬ್ಬತಪರಾಮಾಸಸಂಯೋಜನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। "ಅಹೋ ವತ ಏತಂ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಂ ಅಞ್ಞೇ ನ ಲಭೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ ಉಸೂಯತೋ ಇಸ್ಸಾಸಂಯೋಜನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಅತ್ತನಾ ಲದ್ಧಂ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಂ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಮಚ್ಛರಾಯತೋ ಮಚ್ಛರಿಯಸಂಯೋಜನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಸಹಜಾತಅಞ್ಞಾಣವಸೇನ ಅವಿಜ್ಜಾಸಂಯೋಜನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ।

ಯಥಾ ಚ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸಾತಿ ಯೇನ ಕಾರಣೇನ ಅಸಮುದಾಚಾರವಸೇನ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ತಸ್ಸ ದಸವಿಧಸ್ಸಾಪಿ ಸಂಯೋಜನಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ, ತಞ್ಚ ಕಾರಣಂ ಪಜಾನಾತಿ। **ಯಥಾ ಚ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸಾತಿ** ಅಪ್ಪಹೀನಟ್ಠೇನ ಪನ ಸಮುದಾಚಾರವಸೇನ ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ತಸ್ಸ ದಸವಿಧಸ್ಸಾಪಿ ಸಂಯೋಜನಸ್ಸ ಯೇನ ಕಾರಣೇನ ಪಹಾನಂ ಹೋತಿ, ತಞ್ಚ ಕಾರಣಂ ಪಜಾನಾತಿ। **ಯಥಾ ಚ ಪಹೀನಸ್ಸಾತಿ** ತದಙ್ಗವಿಕ್ಖಮ್ಭನಪ್ಪಹಾನವಸೇನ ಪಹೀನಸ್ಸಾಪಿ ತಸ್ಸ ದಸವಿಧಸ್ಸ ಸಂಯೋಜನಸ್ಸ ಯೇನ ಕಾರಣೇನ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ, ತಞ್ಚ ಪಜಾನಾತಿ। ಕೇನ ಕಾರಣೇನ ಪನಸ್ಸ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ? ದಿಟ್ಠಿವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಸೀಲಬ್ಬತಪರಾಮಾಸಇಸ್ಸಾಮಚ್ಛರಿಯಭೇದಸ್ಸ ತಾವ ಪಞ್ಚವಿಧಸ್ಸ ಸಂಯೋಜನಸ್ಸ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗೇನ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ। ಕಾಮರಾಗಪಟಿಘಸಂಯೋಜನದ್ವಯಸ್ಸ ಓಳಾರಿಕಸ್ಸ ಸಕದಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನ, ಅಣುಸಹಗತಸ್ಸ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನ, ಮಾನಭವರಾಗಾವಿಜ್ಜಾಸಂಯೋಜನತ್ತಯಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ।

ಸೋತಞ್ಚ ಪಜಾನಾತಿ ಸದ್ದೇ ಚಾ ತಿಆದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಅಪಿಚೇತ್ಥ ಆಯತನಕಥಾ ವಿತ್ಥಾರತೋ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** ಆಯತನನಿದ್ದೇಸೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಇತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾತಿ ಏವಂ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾಯತನಪರಿಗ್ಗಹಣೇನ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಧಮ್ಮೇಸು, ಬಾಹಿರಾಯತನಪರಿಗ್ಗಹಣೇನ ಪರಸ್ಸ ವಾ ಧಮ್ಮೇಸು, ಕಾಲೇನ ವಾ ಅತ್ತನೋ, ಕಾಲೇನ ವಾ ಪರಸ್ಸ ಧಮ್ಮೇಸು ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ। ಸಮುದಯವಯಾ ಪನೇತ್ಥ "ಅವಿಜ್ಜಾಸಮುದಯಾ ಚಕ್ಖುಸಮುದಯೋ"ತಿ ರೂಪಾಯತನಸ್ಸ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೇ, ಅರೂಪಾಯತನೇಸು ಮನಾಯತನಸ್ಸ ವಿಞ್ಞಾಣಕ್ಖನ್ಧೇ, ಧಮ್ಮಾಯತನಸ್ಸ ಸೇಸಕ್ಖನ್ಧೇಸು ವುತ್ತನಯೇನ ನೀಹರಿತಬ್ಬಾ। ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಾ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಾ। ಇತೋ ಪರಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ಕೇವಲಞ್ಹಿ ಇಧ ಆಯತನಪರಿಗ್ಗಾಹಿಕಾ ಸತಿ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚನ್ತಿ ಏವಂ ಯೋಜನಂ ಕತ್ವಾ ಆಯತನಪರಿಗ್ಗಾಹಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ನಿಯ್ಯಾನಮುಖಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸೇಸಂ ತಾದಿಸಮೇವಾತಿ।

ಆಯತನಪಬ್ಬವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಪಬ್ಬವಣ್ಣನಾ

೧೧೮. ಏವಂ ಛ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಬಾಹಿರಾಯತನವಸೇನ ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸನಂ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗವಸೇನ ವಿಭಜಿತುಂ **ಪುನ ಚಪರನ್ತಿ** ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇಸೂತಿ** ಬುಜ್ಝನಕಸತ್ತಸ್ಸ ಅಙ್ಗೇಸು। **ಸನ್ತನ್ತಿ** ಪಟಿಲಾಭವಸೇನ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಂ। **ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗನ್ತಿ** ಸತಿಸಙ್ಖಾತಂ ಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಂ। ಏತ್ಥ ಹಿ ಸಮ್ಬುಜ್ಝತಿ ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯೋಗಾವಚರೋತಿ ಸಮ್ಬೋಧಿ, ಯಾಯ ವಾ ಸೋ ಸತಿಆದಿಕಾಯ ಸತ್ತಧಮ್ಮಸಾಮಗ್ಗಿಯಾ ಸಮ್ಬುಜ್ಝತಿ ಕಿಲೇಸನಿದ್ದಾತೋ ಉಟ್ಠಾತಿ, ಸಚ್ಚಾನಿ ವಾ ಪಟಿವಿಜ್ಝತಿ, ಸಾ ಧಮ್ಮಸಾಮಗ್ಗೀ ಸಮ್ಬೋಧಿ। ತಸ್ಸ ಸಮ್ಬೋಧಿಸ್ಸ, ತಸ್ಸಾ ವಾ ಸಮ್ಬೋಧಿಯಾ ಅಙ್ಗನ್ತಿ **ಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಂ।** ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಸತಿಸಙ್ಖಾತಂ ಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗ"ನ್ತಿ। ಸೇಸಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇಸುಪಿ ಇಮಿನಾವ ನಯೇನ ವಚನತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅಸನ್ತನ್ತಿ ಅಪ್ಪಟಿಲಾಭವಸೇನ ಅವಿಜ್ಜಮಾನಂ। **ಯಥಾ ಚ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸಾತಿ**ಆದೀಸು ಪನ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ತಾವ - "ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಟ್ಠಾನೀಯಾ ಧಮ್ಮಾ, ತತ್ಥ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಬಹುಲೀಕಾರೋ, ಅಯಮಾಹಾರೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾಯ, ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಾಯ ಭಾವನಾಯ ಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಸಂವತ್ತತೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೮೩) ಏವಂ ಉಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ । ತತ್ಥ ಸತಿಯೇವ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಟ್ಠಾನೀಯಾ ಧಮ್ಮಾ। ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋ ವುತ್ತಲಕ್ಖಣೋಯೇವ, ತಂ ತತ್ಥ ಬಹುಲಂ ಪವತ್ತಯತೋ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ।

ಅಪಿಚ ಚತ್ತಾರೋ ಧಮ್ಮಾ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ಮುಟ್ಠಸ್ಸತಿಪುಗ್ಗಲಪರಿವಜ್ಜನತಾ ಉಪಟ್ಠಿತಸ್ಸತಿಪುಗ್ಗಲಸೇವನತಾ ತದಧಿಮುತ್ತತಾತಿ। ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾದೀಸು ಹಿ ಸತ್ತಸು ಠಾನೇಸು ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞೇನ ಭತ್ತನಿಕ್ಖಿತ್ತಕಾಕಸದಿಸೇ ಮುಟ್ಠಸ್ಸತಿಪುಗ್ಗಲೇ ಪರಿವಜ್ಜನೇನ ತಿಸ್ಸದತ್ತತ್ಥೇರಅಭಯತ್ಥೇರಸದಿಸೇ ಉಪಟ್ಠಿತಸ್ಸತಿಪುಗ್ಗಲೇ ಸೇವನೇನ ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾದೀಸು ಸತಿಸಮುಟ್ಠಾಪನತ್ಥಂ ನಿನ್ನಪೋಣಪಬ್ಭಾರಚಿತ್ತತಾಯ ಚ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಏವಂ ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಪನಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರೀ ಹೋತೀತಿ ಪಜಾನಾತಿ।

ಧಮ್ಮವಿಚಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಪನ - "ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕುಸಲಾಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ...ಪೇ॰... ಕಣ್ಹಸುಕ್ಕಸಪ್ಪಟಿಭಾಗಾ ಧಮ್ಮಾ, ತತ್ಥ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಬಹುಲೀಕಾರೋ, ಅಯಮಾಹಾರೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಧಮ್ಮವಿಚಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾಯ, ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಧಮ್ಮವಿಚಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಾಯ ಭಾವನಾಯ ಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಸಂವತ್ತತೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೨೩೨) ಏವಂ ಉಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ।

ಅಪಿಚ ಸತ್ತ ಧಮ್ಮಾ ಧಮ್ಮವಿಚಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ಪರಿಪುಚ್ಛಕತಾ ವತ್ಥುವಿಸದಕಿರಿಯಾ ಇನ್ದ್ರಿಯಸಮತ್ತಪಟಿಪಾದನಾ ದುಪ್ಪಞ್ಞಪುಗ್ಗಲಪರಿವಜ್ಜನಾ ಪಞ್ಞವನ್ತಪುಗ್ಗಲಸೇವನಾ ಗಮ್ಭೀರಞಾಣಚರಿಯಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ ತದಧಿಮುತ್ತತಾತಿ। ತತ್ಥ **ಪರಿಪುಚ್ಛಕತಾತಿ** ಖನ್ಧಧಾತುಆಯತನಇನ್ದ್ರಿಯಬಲಬೋಜ್ಝಙ್ಗಮಗ್ಗಙ್ಗಝಾನಙ್ಗಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾನಂ ಅತ್ಥಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಪರಿಪುಚ್ಛಾಬಹುಲತಾ।

ವತ್ಥುವಿಸದಕಿರಿಯಾತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಬಾಹಿರಾನಂ ವತ್ಥೂನಂ ವಿಸದಭಾವಕರಣಂ। ಯದಾ ಹಿಸ್ಸ ಕೇಸನಖಲೋಮಾ ಅತಿದೀಘಾ ಹೋನ್ತಿ, ಸರೀರಂ ವಾ ಉಸ್ಸನ್ನದೋಸಞ್ಚೇವ ಸೇದಮಲಮಕ್ಖಿತಞ್ಚ, ತದಾ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಂ ವತ್ಥು ಅವಿಸದಂ ಹೋತಿ ಅಪರಿಸುದ್ಧಂ ।

ಯದಾ ಪನ ಚೀವರಂ ಜಿಣ್ಣಂ ಕಿಲಿಟ್ಠಂ ದುಗ್ಗನ್ಧಂ ಹೋತಿ, ಸೇನಾಸನಂ ವಾ ಉಕ್ಲಾಪಂ, ತದಾ ಬಾಹಿರಂ ವತ್ಥು ಅವಿಸದಂ ಹೋತಿ ಅಪರಿಸುದ್ಧಂ। ತಸ್ಮಾ ಕೇಸಾದಿಚ್ಛೇದಾಪನೇನ ಉದ್ಧಂವಿರೇಚನಅಧೋವಿರೇಚನಾದೀಹಿ ಸರೀರಸಲ್ಲಹುಕಭಾವಕರಣೇನ ಉಚ್ಛಾದನನ್ಹಾಪನೇನ ಚ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಂ ವತ್ಥು ವಿಸದಂ ಕಾತಬ್ಬಂ।

ಸೂಚಿಕಮ್ಮಧೋವನರಜನಪರಿಭಣ್ಡಕರಣಾದೀಹಿ ಬಾಹಿರಂ ವತ್ಥು ವಿಸದಂ ಕಾತಬ್ಬಂ। ಏತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಬಾಹಿರೇ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಅವಿಸದೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇಸು ಚಿತ್ತಚೇತಸಿಕೇಸು ಞಾಣಮ್ಪಿ ಅಪರಿಸುದ್ಧಂ ಹೋತಿ, ಅಪರಿಸುದ್ಧಾನಿ ದೀಪಕಪಲ್ಲಕವಟ್ಟಿತೇಲಾನಿ ನಿಸ್ಸಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನದೀಪಸಿಖಾಯ ಓಭಾಸೋ ವಿಯ। ವಿಸದೇ ಪನ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಬಾಹಿರೇ ವತ್ಥುಮ್ಹಿ ಉಪ್ಪನ್ನೇಸು ಚಿತ್ತಚೇತಸಿಕೇಸು ಞಾಣಮ್ಪಿ ವಿಸದಂ ಹೋತಿ, ಪರಿಸುದ್ಧಾನಿ ದೀಪಕಪಲ್ಲಕವಟ್ಟಿತೇಲಾನಿ ನಿಸ್ಸಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನದೀಪಸಿಖಾಯ ಓಭಾಸೋ ವಿಯ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ವತ್ಥುವಿಸದಕಿರಿಯಾ ಧಮ್ಮವಿಚಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾಯ ಸಂವತ್ತತೀ"ತಿ।

ಇನ್ದ್ರಿಯಸಮತ್ತಪಟಿಪಾದನಾ ನಾಮ ಸದ್ಧಾದೀನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಸಮಭಾವಕರಣಂ। ಸಚೇ ಹಿಸ್ಸ ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಬಲವಂ ಹೋತಿ, ಇತರಾನಿ ಮನ್ದಾನಿ। ತತೋ ವೀರಿಯಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಪಗ್ಗಹಕಿಚ್ಚಂ, ಸತಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಉಪಟ್ಠಾನಕಿಚ್ಚಂ, ಸಮಾಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಅವಿಕ್ಖೇಪಕಿಚ್ಚಂ, ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಂ ದಸ್ಸನಕಿಚ್ಚಂ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ತಂ ಧಮ್ಮಸಭಾವಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣೇನ ವಾ ಯಥಾ ವಾ ಮನಸಿಕರೋತೋ ಬಲವಂ ಜಾತಂ, ತಥಾ ಅಮನಸಿಕಾರೇನ ಹಾಪೇತಬ್ಬಂ। ವಕ್ಕಲಿತ್ಥೇರಸ್ಸ ವತ್ಥು ಚೇತ್ಥ ನಿದಸ್ಸನಂ। ಸಚೇ ಪನ ವೀರಿಯಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಬಲವಂ ಹೋತಿ, ಅಥ ನೇವ ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಅಧಿಮೋಕ್ಖಕಿಚ್ಚಂ ಕಾತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ನ ಇತರಾನಿ ಇತರಕಿಚ್ಚಭೇದಂ। ತಸ್ಮಾ ತಂ ಪಸ್ಸದ್ಧಾದಿಭಾವನಾಯ ಹಾಪೇತಬ್ಬಂ। ತತ್ರಾಪಿ ಸೋಣತ್ಥೇರಸ್ಸ ವತ್ಥು ದಸ್ಸೇತಬ್ಬಂ। ಏವಂ ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏಕಸ್ಸ ಬಲವಭಾವೇ ಸತಿ ಇತರೇಸಂ ಅತ್ತನೋ ಕಿಚ್ಚೇಸು ಅಸಮತ್ಥತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ವಿಸೇಸತೋ ಪನೇತ್ಥ ಸದ್ಧಾಪಞ್ಞಾನಂ ಸಮಾಧಿವೀರಿಯಾನಂ ಚ ಸಮತಂ ಪಸಂಸನ್ತಿ। ಬಲವಸದ್ಧೋ ಹಿ ಮನ್ದಪಞ್ಞೋ ಮುಧಾಪಸನ್ನೋ ಹೋತಿ, ಅವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಪಸೀದತಿ। ಬಲವಪಞ್ಞೋ ಮನ್ದಸದ್ಧೋ ಕೇರಾಟಿಕಪಕ್ಖಂ ಭಜತಿ। ಭೇಸಜ್ಜಸಮುಟ್ಠಿತೋ ವಿಯ ರೋಗೋ ಅತೇಕಿಚ್ಛೋ ಹೋತಿ। ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಮತ್ತೇನೇವ ಕುಸಲಂ ಹೋತೀತಿ ಅತಿಧಾವಿತ್ವಾ ದಾನಾದೀನಿ ಅಕರೋನ್ತೋ ನಿರಯೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಉಭಿನ್ನಂ ಸಮತಾಯ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂಯೇವ ಪಸೀದತಿ । ಬಲವಸಮಾಧಿಂ ಪನ ಮನ್ದವೀರಿಯಂ ಸಮಾಧಿಸ್ಸ ಕೋಸಜ್ಜಪಕ್ಖತ್ತಾ ಕೋಸಜ್ಜಂ ಅಧಿಭವತಿ। ಬಲವವೀರಿಯಂ ಮನ್ದಸಮಾಧಿಂ ವೀರಿಯಸ್ಸ ಉದ್ಧಚ್ಚಪಕ್ಖತ್ತಾ ಉದ್ಧಚ್ಚಂ ಅಧಿಭವತಿ । ಸಮಾಧಿ ಪನ ವೀರಿಯೇನ ಸಂಯೋಜಿತೋ ಕೋಸಜ್ಜೇ ಪತಿತುಂ ನ ಲಭತಿ। ವೀರಿಯಂ ಸಮಾಧಿನಾ ಸಂಯೋಜಿತಂ ಉದ್ಧಚ್ಚೇ ಪತಿತುಂ ನ ಲಭತಿ। ತಸ್ಮಾ ತದುಭಯಂ ಸಮಂ ಕಾತಬ್ಬಂ। ಉಭಯಸಮತಾಯ ಹಿ ಅಪ್ಪನಾ ಹೋತಿ।

ಅಪಿಚ ಸಮಾಧಿಕಮ್ಮಿಕಸ್ಸ ಬಲವತೀಪಿ ಸದ್ಧಾ ವಟ್ಟತಿ। ಏವಂ ಸದ್ದಹನ್ತೋ ಓಕಪ್ಪೇನ್ತೋ ಅಪ್ಪನಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸತಿ। ಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾಸು ಪನ ಸಮಾಧಿಕಮ್ಮಿಕಸ್ಸ ಏಕಗ್ಗತಾ ಬಲವತೀ ವಟ್ಟತಿ, ಏವಞ್ಹಿ ಸೋ ಅಪ್ಪನಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ವಿಪಸ್ಸನಾಕಮ್ಮಿಕಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾ ಬಲವತೀ ವಟ್ಟತಿ, ಏವಞ್ಹಿ ಸೋ ಲಕ್ಖಣಪ್ಪಟಿವೇಧಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಉಭಿನ್ನಂ ಪನ ಸಮತಾಯಪಿ ಅಪ್ಪನಾ ಹೋತಿಯೇವ। ಸತಿ ಪನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಬಲವತೀ ವಟ್ಟತಿ। ಸತಿ ಹಿ ಚಿತ್ತಂ ಉದ್ಧಚ್ಚಪಕ್ಖಿಕಾನಂ ಸದ್ಧಾವೀರಿಯಪಞ್ಞಾನಂ ವಸೇನ ಉದ್ಧಚ್ಚಪಾತತೋ, ಕೋಸಜ್ಜಪಕ್ಖಿಕೇನ ಚ ಸಮಾಧಿನಾ ಕೋಸಜ್ಜಪಾತತೋ ರಕ್ಖತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸಾ ಲೋಣಧೂಪನಂ ವಿಯ ಸಬ್ಬಬ್ಯಞ್ಜನೇಸು ಸಬ್ಬಕಮ್ಮಿಕಅಮಚ್ಚೋ ವಿಯ ಚ ಸಬ್ಬರಾಜಕಿಚ್ಚೇಸು ಸಬ್ಬತ್ಥ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಾ। ತೇನಾಹ - "ಸತಿ ಚ ಪನ ಸಬ್ಬತ್ಥಿಕಾ ವುತ್ತಾ ಭಗವತಾ। ಕಿಂ ಕಾರಣಾ? ಚಿತ್ತಞ್ಹಿ ಸತಿ ಪಟಿಸರಣಂ, ಆರಕ್ಖಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಾ ಚ ಸತಿ, ನ ಚ ವಿನಾ ಸತಿಯಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಪಗ್ಗಹನಿಗ್ಗಹೋ ಹೋತೀ"ತಿ।

ದುಪ್ಪಞ್ಞಪುಗ್ಗಲಪರಿವಜ್ಜನಾ ನಾಮ ಖನ್ಧಾದಿಭೇದೇ ಅನೋಗಾಳ್ಹಪಞ್ಞಾನಂ ದುಮ್ಮೇಧಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಆರಕಾವ ಪರಿವಜ್ಜನಂ। **ಪಞ್ಞವನ್ತಪುಗ್ಗಲಸೇವನಾ** ನಾಮ ಸಮಪಞ್ಞಾಸಲಕ್ಖಣಪರಿಗ್ಗಾಹಿಕಾಯ ಉದಯಬ್ಬಯಪಞ್ಞಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಪುಗ್ಗಲಸೇವನಾ। **ಗಮ್ಭೀರಞಾಣಚರಿಯಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ** ನಾಮ ಗಮ್ಭೀರೇಸು ಖನ್ಧಾದೀಸು ಪವತ್ತಾಯ ಗಮ್ಭೀರಪಞ್ಞಾಯ ಪಭೇದಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ।

ತದಧಿಮುತ್ತತಾ ನಾಮ ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾದೀಸು ಧಮ್ಮವಿಚಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸಮುಟ್ಠಾಪನತ್ಥಂ ನಿನ್ನಪೋಣಪಬ್ಭಾರಚಿತ್ತತಾ। ಏವಂ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಪನಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರೀ ಹೋತೀತಿ ಪಜಾನಾತಿ।

ವೀರಿಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ – "ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆರಬ್ಭಧಾತು ನಿಕ್ಕಮಧಾತು ಪರಕ್ಕಮಧಾತು, ತತ್ಥ ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರಬಹುಲೀಕಾರೋ, ಅಯಮಾಹಾರೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ವೀರಿಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾಯ, ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ವೀರಿಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಾಯ ಭಾವನಾಯ ಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಸಂವತ್ತತೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೨೩೨) ಏವಂ ಉಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ।

ಅಪಿಚ ಏಕಾದಸ ಧಮ್ಮಾ ವೀರಿಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ಅಪಾಯಭಯಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣತಾ ಆನಿಸಂಸದಸ್ಸಾವಿತಾ ಗಮನವೀಥಿಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣತಾ ಪಿಣ್ಡಪಾತಾಪಚಾಯನತಾ ದಾಯಜ್ಜಮಹತ್ತಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣತಾ ಸತ್ಥುಮಹತ್ತಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣತಾ ಜಾತಿಮಹತ್ತಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣತಾ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಮಹತ್ತಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣತಾ ಕುಸೀತಪುಗ್ಗಲಪರಿವಜ್ಜನತಾ ಆರದ್ಧವೀರಿಯಪುಗ್ಗಲಸೇವನತಾ ತದಧಿಮುತ್ತತಾತಿ।

ತತ್ಥ ನಿರಯೇಸು ಪಞ್ಚವಿಧಬನ್ಧನಕಮ್ಮಕಾರಣತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಮಹಾದುಕ್ಖಂ ಅನುಭವನಕಾಲೇಪಿ, ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಯಂ ಜಾಲಕ್ಖಿಪಕುಮೀನಾದೀಹಿ ಗಹಿತಕಾಲೇಪಿ, ಪಾಜನಕಣ್ಟಕಾದಿಪ್ಪಹಾರತುನ್ನಸ್ಸ ಪನ ಸಕಟವಾಹನಾದಿಕಾಲೇಪಿ, ಪೇತ್ತಿವಿಸಯೇ ಅನೇಕಾನಿಪಿ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಏಕಂ ಬುದ್ಧನ್ತರಮ್ಪಿ ಖುಪ್ಪಿಪಾಸಾಹಿ ಆತುರಿತಕಾಲೇಪಿ, ಕಾಲಕಞ್ಜಿಕಅಸುರೇಸು ಸಟ್ಠಿಹತ್ಥಅಸೀತಿಹತ್ಥಪ್ಪಮಾಣೇನ ಅಟ್ಠಿಚಮ್ಮಮತ್ತೇನೇವ ಅತ್ತಭಾವೇನ ವಾತಾತಪಾದಿದುಕ್ಖಾನುಭವನಕಾಲೇಪಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ವೀರಿಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಂ ಉಪ್ಪಾದೇತುಂ। ಅಯಮೇವ ತೇ ಭಿಕ್ಖು ಕಾಲೋ ವೀರಿಯಕರಣಾಯಾತಿ ಏವಂ ಅಪಾಯಭಯಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ವೀರಿಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ।

"ನ ಸಕ್ಕಾ ಕುಸೀತೇನ ನವಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಂ ಲದ್ಧುಂ, ಆರದ್ಧವೀರಿಯೇನೇವ ಸಕ್ಕಾ ಅಯಮಾನಿಸಂಸೋ ವೀರಿಯಸ್ಸಾ"ತಿ ಏವಂ ಆನಿಸಂಸದಸ್ಸಾವಿನೋಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। "ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಮಹಾಸಾವಕೇಹಿ ತೇ ಗತಮಗ್ಗೋ ಗನ್ತಬ್ಬೋ, ಸೋ ಚ ನ ಸಕ್ಕಾ ಕುಸೀತೇನ ಗನ್ತು"ನ್ತಿ ಏವಂ ಗಮನವೀಥಿಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। "ಯೇ ತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಾದೀಹಿ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಿ, ಇಮೇ ತೇ ಮನುಸ್ಸಾ ನೇವ ಞಾತಕಾ, ನ ದಾಸಕಮ್ಮಕರಾ, ನಾಪಿ 'ತಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಜೀವಿಸ್ಸಾಮಾ'ತಿ ತೇ ಪಣೀತಾನಿ ಪಿಣ್ಡಪಾತಾದೀನಿ ದೇನ್ತಿ, ಅಥ ಖೋ ಅತ್ತನೋ ಕಾರಾನಂ ಮಹಪ್ಫಲತಂ ಪಚ್ಚಾಸೀಸಮಾನಾ ದೇನ್ತಿ, ಸತ್ಥಾರಾಪಿ 'ಅಯಂ ಇಮೇ ಪಚ್ಚಯೇ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಕಾಯದಳ್ಹೀಬಹುಲೋ ಸುಖಂ ವಿಹರಿಸ್ಸತೀ'ತಿ ನ ಏವಂ ಸಮ್ಪಸ್ಸತಾ ತುಯ್ಹಂ ಪಚ್ಚಯಾ ಅನುಞ್ಞಾತಾ, ಅಥ ಖೋ 'ಅಯಂ ಇಮೇ ಪರಿಭುಞ್ಜಮಾನೋ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ವಟ್ಟದುಕ್ಖತೋ ಮುಚ್ಚಿಸ್ಸತೀ'ತಿ ತೇ ಪಚ್ಚಯಾ ಅನುಞ್ಞಾತಾ, ಸೋ ದಾನಿ ತ್ವಂ ಕುಸೀತೋ ವಿಹರನ್ತೋ ನ ತಂ ಪಿಣ್ಡಂ ಅಪಚಾಯಿಸ್ಸಸಿ, ಆರದ್ಧವೀರಿಯಸ್ಸೇವ ಹಿ ಪಿಣ್ಡಪಾತಾಪಚಾಯನಂ ನಾಮ ಹೋತೀ"ತಿ ಏವಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಾಪಚಾಯನಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಮಹಾಮಿತ್ತತ್ಥೇರಸ್ಸ ವಿಯ।

ಥೇರೋ ಕಿರ ಕಸ್ಸಕಲೇಣೇ ನಾಮ ಪಟಿವಸತಿ। ತಸ್ಸ ಚ ಗೋಚರಗಾಮೇ ಏಕಾ ಮಹಾಉಪಾಸಿಕಾ ಥೇರಂ ಪುತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಪಟಿಜಗ್ಗತಿ। ಸಾ ಏಕದಿವಸಂ ಅರಞ್ಞಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀ ಧೀತರಂ ಆಹ – "ಅಮ್ಮ ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪುರಾಣತಣ್ಡುಲಾ, ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ ಖೀರಂ, ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ ಸಪ್ಪಿ, ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ ಫಾಣಿತಂ, ತವ ಭಾತಿಕಸ್ಸ ಅಯ್ಯಮಿತ್ತಸ್ಸ ಆಗತಕಾಲೇ ಭತ್ತಂ ಪಚಿತ್ವಾ ಖೀರಸಪ್ಪಿಫಾಣಿತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ದೇಹಿ, ತ್ವಂ ಚ ಭುಞ್ಜೇಯ್ಯಾಸಿ, ಅಹಂ ಪನ ಹಿಯ್ಯೋ ಪಕ್ಕಂ ಪಾರಿವಾಸಿಕಭತ್ತಂ ಕಞ್ಜಿಕೇನ ಭುತ್ತಾಮ್ಹೀ"ತಿ। ದಿವಾ ಕಿಂ ಭುಞ್ಜಿಸ್ಸಸಿ ಅಮ್ಮಾತಿ? ಸಾಕಪಣ್ಣಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಕಣತಣ್ಡುಲೇಹಿ ಅಮ್ಬಿಲಯಾಗುಂ ಪಚಿತ್ವಾ ಠಪೇಹಿ ಅಮ್ಮಾತಿ।

ಥೇರೋ ಚೀವರಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಪತ್ತಂ ನೀಹರನ್ತೋವ ತಂ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ಅತ್ತಾನಂ ಓವದಿ – "ಮಹಾಉಪಾಸಿಕಾ ಕಿರ ಕಞ್ಜಿಯೇನ ಪಾರಿವಾಸಿಕಭತ್ತಂ ಭುಞ್ಜಿ, ದಿವಾಪಿ ಕಣಪಣ್ಣಮ್ಬಿಲಯಾಗುಂ ಭುಞ್ಜಿಸ್ಸತಿ, ತುಯ್ಹಂ ಅತ್ಥಾಯ ಪನ ಪುರಾಣತಣ್ಡುಲಾದೀನಿ

ಆಚಿಕ್ಖತಿ, ತಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಖೋ ಪನೇಸಾ ನೇವ ಖೇತ್ತಂ ನ ವತ್ಥುಂ ನ ಭತ್ತಂ ನ ವತ್ಥಂ ಪಚ್ಚಾಸೀಸತಿ, ತಿಸ್ಸೋ ಪನ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ ಪತ್ಥಯಮಾನಾ ದೇತಿ, ತ್ವಂ ಏತಿಸ್ಸಾ ತಾ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ ದಾತುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಸಿ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಸೀತಿ, ಅಯಂ ಖೋ ಪನ ಪಿಣ್ಡಪಾತೋ ತಯಾ ಸರಾಗೇನ ಸದೋಸೇನ ಸಮೋಹೇನ ನ ಸಕ್ಕಾ ಗಣ್ಹಿತುನ್ತಿ ಪತ್ತಂ ಥವಿಕಾಯ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಗಣ್ಠಿಕಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಕಸ್ಸಕಲೇಣಮೇವ ಗನ್ತ್ವಾ ಪತ್ತಂ ಹೇಟ್ಠಾಮಞ್ಚೇ ಚೀವರಂ ಚೀವರವಂಸೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಅಪಾಪುಣಿತ್ವಾ ನ ನಿಕ್ಖಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವೀರಿಯಂ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ನಿಸೀದಿ। ದೀಘರತ್ತಂ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ನಿವುತ್ಥಭಿಕ್ಖು ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಪುರೇಭತ್ತಮೇವ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ವಿಕಸಿತಂ ವಿಯ ಪದುಮಂ ಮಹಾಖೀಣಾಸವೋ ಸಿತಂ ಕರೋನ್ತೋವ ನಿಕ್ಖಮಿ। ಲೇಣದ್ವಾರೇ ರುಕ್ಖಮ್ಹಿ ಅಧಿವತ್ಥಾ ದೇವತಾ -

> "ನಮೋ ತೇ ಪುರಿಸಾಜಞ್ಞ, ನಮೋ ತೇ ಪುರಿಸುತ್ತಮ।
> ಯಸ್ಸ ತೇ ಆಸವಾ ಖೀಣಾ, ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೋಸಿ ಮಾರಿಸಾ"ತಿ॥ -

ಏವಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇತ್ವಾ "ಭನ್ತೇ, ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಟ್ಠಾನಂ ತುಮ್ಹಾದಿಸಾನಂ ಅರಹನ್ತಾನಂ ಭಿಕ್ಖಂ ದತ್ವಾ ಮಹಲ್ಲಕಿತ್ಥಿಯೋ ದುಕ್ಖಾ ಮುಚ್ಚಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಆಹ।

ಥೇರೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ದ್ವಾರಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ಕಾಲಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಪಾತೋಯೇವಾತಿ ಞತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಗಾಮಂ ಪಾವಿಸಿ। ದಾರಿಕಾಪಿ ಭತ್ತಂ ಸಮ್ಪಾದೇತ್ವಾ "ಇದಾನಿ ಮೇ ಭಾತಾ ಆಗಮಿಸ್ಸತಿ , ಇದಾನಿ ಆಗಮಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ದ್ವಾರಂ ಓಲೋಕಯಮಾನಾ ನಿಸೀದಿ। ಸಾ ಥೇರೇ ಘರದ್ವಾರಂ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ಪತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಪ್ಪಿಫಾಣಿತಯೋಜಿತಸ್ಸ ಖೀರಪಿಣ್ಡಪಾತಸ್ಸ ಪೂರೇತ್ವಾ ಹತ್ಥೇ ಠಪೇಸಿ। ಥೇರೋ "ಸುಖಂ ಹೋತೂ"ತಿ ಅನುಮೋದನಂ ಕತ್ವಾ ಪಕ್ಕಾಮಿ। ಸಾಪಿ ತಂ ಓಲೋಕಯಮಾನಾವ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಥೇರಸ್ಸ ಹಿ ತದಾ ಅತಿವಿಯ ಪರಿಸುದ್ಧೋ ಛವಿವಣ್ಣೋ ಅಹೋಸಿ, ವಿಪ್ಪಸನ್ನಾನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ, ಮುಖಂ ಬನ್ಧನಾ ಪಮುತ್ತತಾಲಪಕ್ಕಂ ವಿಯ ಅತಿವಿಯ ವಿರೋಚಿತ್ಥ। ಮಹಾಉಪಾಸಿಕಾ ಅರಞ್ಞಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ "ಕಿಂ ಅಮ್ಮ, ಭಾತಿಕೋ ತೇ ಆಗತೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಸಾ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಆರೋಚೇಸಿ। ಸಾ ಉಪಾಸಿಕಾ "ಅಜ್ಜ ಮೇ ಪುತ್ತಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜಿತಕಿಚ್ಚಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪತ್ತ"ನ್ತಿ ಞತ್ವಾ "ಅಭಿರಮತಿ ತೇ ಅಮ್ಮ ಭಾತಾ ಬುದ್ಧಸಾಸನೇ ನ ಉಕ್ಕಣ್ಠತೀ"ತಿ ಆಹ।

"ಮಹನ್ತಂ ಖೋ ಪನೇತಂ ಸತ್ಥು ದಾಯಜ್ಜಂ, ಯದಿದಂ ಸತ್ತಅರಿಯಧನಂ ನಾಮ, ತಂ ನ ಸಕ್ಕಾ ಕುಸೀತೇನ ಗಹೇತುಂ। ಯಥಾ ಹಿ ವಿಪ್ಪಟಿಪನ್ನಂ ಪುತ್ತಂ ಮಾತಾಪಿತರೋ 'ಅಯಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅಪುತ್ತೋ'ತಿ ಪರಿಬಾಹಿರಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಸೋ ತೇಸಂ ಅಚ್ಚಯೇನ ದಾಯಜ್ಜಂ ನ ಲಭತಿ, ಏವಂ ಕುಸೀತೋಪಿ ಇದಂ ಅರಿಯಧನದಾಯಜ್ಜಂ ನ ಲಭತಿ, ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋವ ಲಭತೀ"ತಿ ದಾಯಜ್ಜಮಹತ್ತತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। "ಮಹಾ ಖೋ ಪನ ತೇ ಸತ್ಥಾ, ಸತ್ಥುನೋ ಹಿ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣಕಾಲೇಪಿ ಅಭಿನಿಕ್ಖಮನೇಪಿ ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿಯಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯದೇವೋರೋಹಣ-ಆಯುಸಙ್ಖಾರವೋಸ್ಸಜ್ಜನೇಸುಪಿ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಕಾಲೇಪಿ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತು ಕಮ್ಪಿತ್ಥ, ಯುತ್ತಂ ನು ತೇ ಏವರೂಪಸ್ಸ ಸತ್ಥುನೋ ಸಾಸನೇ 'ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಕುಸೀತೇನ ಭವಿತು'"ನ್ತಿ ಏವಂ ಸತ್ಥುಮಹತ್ತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ।

ಜಾತಿಯಾಪಿ - "ತ್ವಂ ಇದಾನಿ ನ ಲಾಮಕಜಾತಿಕೋ, ಅಸಮ್ಭಿನ್ನಾಯ ಮಹಾಸಮ್ಮತಪವೇಣಿಯಾ ಆಗತೋ, ಉಕ್ಕಾಕರಾಜವಂಸೇ ಜಾತೋಸಿ, ಸುದ್ಧೋದನಮಹಾರಾಜಸ್ಸ ಮಹಾಮಾಯಾದೇವಿಯಾ ಚ ನತ್ತಾ, ರಾಹುಲಭದ್ದಸ್ಸ ಕನಿಟ್ಠೋ, ತಯಾ ನಾಮ ಏವರೂಪೇನ ಜಿನಪುತ್ತೇನ ಹುತ್ವಾ ನ ಯುತ್ತಂ ಕುಸೀತೇನ ವಿಹರಿತು"ನ್ತಿ ಏವಂ ಜಾತಿಮಹತ್ತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। "ಸಾರಿಪುತ್ತಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಾ ಚೇವ ಅಸೀತಿ ಚ ಮಹಾಸಾವಕಾ ವೀರಿಯೇನೇವ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿಂಸು, ತ್ವಂ ಏತೇಸಂ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಿಸ್ಸಸಿ ನ ಪಟಿಪಜ್ಜಿಸ್ಸಸೀ"ತಿ ಏವಂ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಮಹತ್ತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಕುಚ್ಛಿಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಠಿತಅಜಗರಸದಿಸೇ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕವೀರಿಯೇ ಕುಸೀತಪುಗ್ಗಲೇ ಪರಿವಜ್ಜನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಆರದ್ಧವೀರಿಯೇ

ಪಹಿತತ್ತೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಸೇವನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾದೀಸು ವೀರಿಯುಪ್ಪಾದನತ್ಥಂ ನಿನ್ನಪೋಣಪಬ್ಭಾರಚಿತ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಏವಂ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಪನಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರೀ ಹೋತೀತಿ ಪಜಾನಾತಿ।

ಪೀತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ - "ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪೀತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಟ್ಠಾನೀಯಾ ಧಮ್ಮಾ, ತತ್ಥ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಬಹುಲೀಕಾರೋ, ಅಯಮಾಹಾರೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಪೀತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾಯ, ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಪೀತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಾಯ ಭಾವನಾಯ ಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಸಂವತ್ತತೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೨೩೨) ಏವಂ ಉಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಪೀತಿಯೇವ ಪೀತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಟ್ಠಾನೀಯಾ ಧಮ್ಮಾ ನಾಮ, ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಕಮನಸಿಕಾರೋ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋ ನಾಮ।

ಅಪಿಚ ಏಕಾದಸ ಧಮ್ಮಾ ಪೀತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ಬುದ್ಧಾನುಸ್ಸತಿ ಧಮ್ಮಸಙ್ಘಸೀಲಚಾಗದೇವತಾನುಸ್ಸತಿ ಉಪಸಮಾನುಸ್ಸತಿ ಲೂಖಪುಗ್ಗಲಪರಿವಜ್ಜನತಾ ಸಿನಿದ್ಧಪುಗ್ಗಲಸೇವನತಾ ಪಸಾದನೀಯಸುತ್ತನ್ತಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣತಾ ತದಧಿಮುತ್ತತಾತಿ।

ಬುದ್ಧಗುಣೇ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಹಿ ಯಾವ ಉಪಚಾರಾ ಸಕಲಸರೀರಂ ಫರಮಾನೋ ಪೀತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಧಮ್ಮಸಙ್ಘಗುಣೇ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ದೀಘರತ್ತಂ ಅಖಣ್ಡಂ ಕತ್ವಾ ರಕ್ಖಿತಂ ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಗಿಹಿನೋ ದಸಸೀಲಪಞ್ಚಸೀಲಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ದುಬ್ಭಿಕ್ಖಭಯಾದೀಸು ಪಣೀತಂ ಭೋಜನಂ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ದತ್ವಾ "ಏವಂ ನಾಮ ಅದಮ್ಹಾ"ತಿ ಚಾಗಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಗಿಹಿನೋಪಿ ಏವರೂಪೇ ಕಾಲೇ ಸೀಲವನ್ತಾನಂ ದಿನ್ನದಾನಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಯೇಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ದೇವತಾ ದೇವತ್ತಂ ಪತ್ತಾ, ತಥಾರೂಪಾನಂ ಗುಣಾನಂ ಅತ್ತನಿ ಅತ್ಥಿತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, "ಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತಾ ಕಿಲೇಸಾ ಸಟ್ಠಿಪಿ, ಸತ್ತತಿಪಿ ವಸ್ಸಾನಿ ನ ಸಮುದಾಚರನ್ತೀ"ತಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಚೇತಿಯದಸ್ಸನಬೋಧಿದಸ್ಸನಥೇರದಸ್ಸನೇಸು ಅಸಕ್ಕಚ್ಚಕಿರಿಯಾಯ ಸಂಸೂಚಿತಲೂಖಭಾವೇ ಬುದ್ಧಾದೀಸು ಪಸಾದಸಿನೇಹಾಭಾವೇನ ಗದ್ರಭಪಿಟ್ಠೇ ರಜಸದಿಸೇ ಲೂಖಪುಗ್ಗಲೇ ಪರಿವಜ್ಜನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಬುದ್ಧಾದೀಸು ಪಸಾದಬಹುಲೇ ಮುದುಚಿತ್ತೇ ಸಿನಿದ್ಧಪುಗ್ಗಲೇ ಸೇವನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ರತನತ್ತಯಗುಣಪರಿದೀಪಕೇ ಪಸಾದನೀಯೇ ಸುತ್ತನ್ತೇ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾದೀಸು ಪೀತಿಉಪ್ಪಾದನತ್ಥಂ ನಿನ್ನಪೋಣಪಬ್ಭಾರಚಿತ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಏವಂ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಪನಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರೀ ಹೋತೀತಿ ಪಜಾನಾತಿ।

ಪಸ್ಸದ್ಧಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ - "ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಯಪಸ್ಸದ್ಧಿ ಚಿತ್ತಪಸ್ಸದ್ಧಿ, ತತ್ಥ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಬಹುಲೀಕಾರೋ, ಅಯಮಾಹಾರೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಪಸ್ಸದ್ಧಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾಯ, ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಪಸ್ಸದ್ಧಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಾಯ ಭಾವನಾಯ ಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಸಂವತ್ತತೀ"ತಿ ಏವಂ ಉಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ।

ಅಪಿಚ ಸತ್ತ ಧಮ್ಮಾ ಪಸ್ಸದ್ಧಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ಪಣೀತಭೋಜನಸೇವನತಾ ಉತುಸುಖಸೇವನತಾ ಇರಿಯಾಪಥಸುಖಸೇವನತಾ ಮಜ್ಝತ್ತಪಯೋಗತಾ ಸಾರದ್ಧಕಾಯಪುಗ್ಗಲಪರಿವಜ್ಜನತಾ ಪಸ್ಸದ್ಧಕಾಯಪುಗ್ಗಲಸೇವನತಾ ತದಧಿಮುತ್ತತಾತಿ।

ಪಣೀತಞ್ಹಿ ಸಿನಿದ್ಧಂ ಸಪ್ಪಾಯಭೋಜನಂ ಭುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಸೀತುಣ್ಹೇಸು ಉತೂಸು ಠಾನಾದೀಸು ಇರಿಯಾಪಥೇಸು ಸಪ್ಪಾಯಂ ಉತುಂ ಚ ಇರಿಯಾಪಥಂ ಚ ಸೇವನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಪಸ್ಸದ್ಧಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಯೋ ಪನ ಮಹಾಪುರಿಸಜಾತಿಕೋ ಸಬ್ಬಉತುಇರಿಯಾಪಥಕ್ಖಮೋವ ಹೋತಿ, ನ ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ। ಯಸ್ಸ ಸಭಾಗವಿಸಭಾಗತಾ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಸೇವ ವಿಸಭಾಗೇ ಉತುಇರಿಯಾಪಥೇ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಸಭಾಗೇ ಸೇವನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಮಜ್ಝತ್ತಪಯೋಗೋ ವುಚ್ಚತಿ ಅತ್ತನೋ ಚ ಪರಸ್ಸ ಚ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಾಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ, ಇಮಿನಾ ಮಜ್ಝತ್ತಪಯೋಗೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಯೋ ಲೇಡ್ಡುದಣ್ಡಾದೀಹಿ ಪರಂ ವಿಹೇಠಯಮಾನೋವ

ವಿಚರತಿ। ಏವರೂಪಂ ಸಾರದ್ಧಕಾಯಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಪರಿವಜ್ಜನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಸಂಯತಪಾದಪಾಣಿಂ ಪಸ್ಸದ್ಧಕಾಯಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಸೇವನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾದೀಸು ಪಸ್ಸದ್ಧಿಉಪ್ಪಾದನತ್ಥಾಯ ನಿನ್ನಪೋಣಪಬ್ಭಾರಚಿತ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಏವಂ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಪನಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರೀ ಹೋತೀತಿ ಪಜಾನಾತಿ।

ಸಮಾಧಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ - "ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮಥನಿಮಿತ್ತಂ ಅಬ್ಯಗ್ಗನಿಮಿತ್ತಂ, ತತ್ಥ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಬಹುಲೀಕಾರೋ, ಅಯಮಾಹಾರೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಸಮಾಧಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾಯ, ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಸಮಾಧಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಾಯ ಭಾವನಾಯ ಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಸಂವತ್ತತೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೨೩೨) ಏವಂ ಉಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಸಮಥೋವ ಸಮಥನಿಮಿತ್ತಂ, ಅವಿಕ್ಖೇಪಟ್ಠೇನ ಚ ಅಬ್ಯಗ್ಗನಿಮಿತ್ತನ್ತಿ।

ಅಪಿಚ ಏಕಾದಸ ಧಮ್ಮಾ ಸಮಾಧಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ವತ್ಥುವಿಸದಕಿರಿಯತಾ ಇನ್ದ್ರಿಯಸಮತ್ತಪಟಿಪಾದನತಾ ನಿಮಿತ್ತಕುಸಲತಾ ಸಮಯೇ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಪಗ್ಗಹಣತಾ ಸಮಯೇ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ನಿಗ್ಗಹಣತಾ ಸಮಯೇ ಸಮ್ಪಹಂಸನತಾ ಸಮಯೇ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖನತಾ ಅಸಮಾಹಿತಪುಗ್ಗಲಪರಿವಜ್ಜನತಾ ಸಮಾಹಿತಪುಗ್ಗಲಸೇವನತಾ ಝಾನವಿಮೋಕ್ಖಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣತಾ ತದಧಿಮುತ್ತತಾತಿ। ತತ್ಥ **ವತ್ಥುವಿಸದಕಿರಿಯತಾ ಚ ಇನ್ದ್ರಿಯಸಮತ್ತಪಟಿಪಾದನತಾ** ಚ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ನಿಮಿತ್ತಕುಸಲತಾ ನಾಮ ಕಸಿಣನಿಮಿತ್ತಸ್ಸ ಉಗ್ಗಹಣಕುಸಲತಾ। **ಸಮಯೇ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಪಗ್ಗಹಣತಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಅತಿಸಿಥಿಲವೀರಿಯತಾದೀಹಿ ಲೀನಂ ಚಿತ್ತಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಧಮ್ಮವಿಚಯವೀರಿಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸಮುಟ್ಠಾಪನೇನ ತಸ್ಸ ಪಗ್ಗಹಣಂ। **ಸಮಯೇ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ನಿಗ್ಗಹಣತಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಅಚ್ಚಾರದ್ಧವೀರಿಯತಾದೀಹಿ ಉದ್ಧತಂ ಚಿತ್ತಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಪಸ್ಸದ್ಧಿಸಮಾಧಿಉಪೇಕ್ಖಾಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸಮುಟ್ಠಾಪನೇನ ತಸ್ಸ ನಿಗ್ಗಹಣಂ। **ಸಮಯೇ ಸಮ್ಪಹಂಸನತಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಚಿತ್ತಂ ಪಞ್ಞಾಪಯೋಗಮನ್ದತಾಯ ವಾ ಉಪಸಮಸುಖಾನಧಿಗಮೇನ ವಾ ನಿರಸ್ಸಾದಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಅಟ್ಠಸಂವೇಗವತ್ಥುಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣೇನ ಸಂವೇಜೇತಿ। ಅಟ್ಠ ಸಂವೇಗವತ್ಥೂನಿ ನಾಮ ಜಾತಿಜರಾಬ್ಯಾಧಿಮರಣಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ, ಅಪಾಯದುಕ್ಖಂ ಪಞ್ಚಮಂ, ಅತೀತೇ ವಟ್ಟಮೂಲಕಂ ದುಕ್ಖಂ, ಅನಾಗತೇ ವಟ್ಟಮೂಲಕಂ ದುಕ್ಖಂ, ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ಆಹಾರಪರಿಯೇಟ್ಠಿಮೂಲಕಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ। ರತನತ್ತಯಗುಣಾನುಸ್ಸರಣೇನ ಚ ಪಸಾದಂ ಜನೇತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ "ಸಮಯೇ ಸಮ್ಪಹಂಸನತಾ"ತಿ।

ಸಮಯೇ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖನತಾ ನಾಮ ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಆಗಮ್ಮ ಅಲೀನಂ ಅನುದ್ಧತಂ ಅನಿರಸ್ಸಾದಂ ಆರಮ್ಮಣೇ ಸಮಪ್ಪವತ್ತಂ ಸಮಥವೀಥಿಪಟಿಪನ್ನಂ ಚಿತ್ತಂ ಹೋತಿ, ತದಾಸ್ಸ ಪಗ್ಗಹನಿಗ್ಗಹಸಮ್ಪಹಂಸನೇಸು ನ ಬ್ಯಾಪಾರಂ ಆಪಜ್ಜತಿ ಸಾರಥಿ ವಿಯ ಸಮಪ್ಪವತ್ತೇಸು ಅಸ್ಸೇಸು। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ "ಸಮಯೇ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖನತಾ"ತಿ। **ಅಸಮಾಹಿತಪುಗ್ಗಲಪರಿವಜ್ಜನತಾ** ನಾಮ ಉಪಚಾರಂ ವಾ ಅಪ್ಪನಂ ವಾ ಅಪ್ಪತ್ತಾನಂ ವಿಕ್ಖಿತ್ತಚಿತ್ತಾನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಆರಕಾ ಪರಿವಜ್ಜನಂ। **ಸಮಾಹಿತಪುಗ್ಗಲಸೇವನತಾ** ನಾಮ ಉಪಚಾರೇನ ವಾ ಅಪ್ಪನಾಯ ವಾ ಸಮಾಹಿತಚಿತ್ತಾನಂ ಸೇವನಾ ಭಜನಾ ಪಯಿರುಪಾಸನಾ। **ತದಧಿಮುತ್ತತಾ** ನಾಮ ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾದೀಸು ಸಮಾಧಿಉಪ್ಪಾದನತ್ಥಂಯೇವ ನಿನ್ನಪೋಣಪಬ್ಭಾರಚಿತ್ತತಾ। ಏವಞ್ಹಿ ಪಟಿಪಜ್ಜತೋ ಏಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಏವಂ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಪನಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರೀ ಹೋತೀತಿ ಪಜಾನಾತಿ।

ಉಪೇಕ್ಖಾಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ - "ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಉಪೇಕ್ಖಾಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಟ್ಠಾನೀಯಾ ಧಮ್ಮಾ, ತತ್ಥ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಬಹುಲೀಕಾರೋ, ಅಯಮಾಹಾರೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಉಪೇಕ್ಖಾಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾಯ, ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಉಪೇಕ್ಖಾಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಾಯ ಭಾವನಾಯ ಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಸಂವತ್ತತೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೨೩೨) ಏವಂ ಉಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಉಪೇಕ್ಖಾಯೇವ ಉಪೇಕ್ಖಾಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಟ್ಠಾನೀಯಾ ಧಮ್ಮಾ ನಾಮ।

ಅಪಿಚ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ ಉಪೇಕ್ಖಾಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ಸತ್ತಮಜ್ಝತ್ತತಾ ಸಙ್ಖಾರಮಜ್ಝತ್ತತಾ ಸತ್ತಸಙ್ಖಾರಕೇಲಾಯನಪುಗ್ಗಲಪರಿವಜ್ಜನತಾ ಸತ್ತಸಙ್ಖಾರಮಜ್ಝತ್ತಪುಗ್ಗಲಸೇವನತಾ ತದಧಿಮುತ್ತತಾತಿ।

ತತ್ಥ ದ್ವೀಹಾಕಾರೇಹಿ ಸತ್ತಮಜ್ಝತ್ತತಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತಿ - "ತ್ವಂ ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮೇನ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮೇನ ಗಮಿಸ್ಸಸಿ, ಏಸೋಪಿ ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮೇನ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮೇನ ಗಮಿಸ್ಸತಿ, ತ್ವಂ ಕಂ ಕೇಲಾಯಸೀ"ತಿ ಏವಂ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಾಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣೇನ ಚ, "ಪರಮತ್ಥತೋ ಸತ್ತೋಯೇವ ನತ್ಥಿ, ಸೋ ತ್ವಂ ಕಂ ಕೇಲಾಯಸೀ"ತಿ ಏವಂ ನಿಸ್ಸತ್ತಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣೇನ ಚ। ದ್ವೀಹೇವಾಕಾರೇಹಿ ಸಙ್ಖಾರಮಜ್ಝತ್ತತಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತಿ - "ಇದಂ ಚೀವರಂ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ವಣ್ಣವಿಕಾರಂ ಚೇವ ಜಿಣ್ಣಭಾವಂ ಚ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ಪಾದಪುಞ್ಛನಚೋಳಕಂ ಹುತ್ವಾ ಯಟ್ಠಿಕೋಟಿಯಾ ಛಡ್ಡನೀಯಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಸಚೇ ಪನಸ್ಸ ಸಾಮಿಕೋ ಭವೇಯ್ಯ, ನಾಸ್ಸ ಏವಂ ವಿನಸ್ಸಿತುಂ ದದೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಏವಂ ಅಸಾಮಿಕಭಾವಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣೇನ, "ಅನದ್ಧನಿಯಂ ಇದಂ ತಾವಕಾಲಿಕ"ನ್ತಿ ಏವಂ ತಾವಕಾಲಿಕತಾಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣೇನ ಚ। ಯಥಾ ಚ ಚೀವರೇ, ಏವಂ ಪತ್ತಾದೀಸುಪಿ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ।

ಸತ್ತಸಙ್ಖಾರಕೇಲಾಯನಪುಗ್ಗಲಪರಿವಜ್ಜನತಾತಿ ಏತ್ಥ ಯೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಗಿಹಿ ವಾ ಅತ್ತನೋ ಪುತ್ತಧೀತಾದಿಕೇ, ಪಬ್ಬಜಿತೋ ವಾ ಅತ್ತನೋ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಸಮಾನುಪಜ್ಝಾಯಕಾದಿಕೇ ಮಮಾಯತಿ, ಸಹತ್ಥೇನೇವ ನೇಸಂ ಕೇಸಚ್ಛೇದನಸೂಚಿಕಮ್ಮಚೀವರಧೋವನರಜನಪತ್ತಪಚನಾದೀನಿ ಕರೋತಿ, ಮುಹುತ್ತಮ್ಪಿ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ "ಅಸುಕೋ ಸಾಮಣೇರೋ ಕುಹಿಂ, ಅಸುಕೋ ದಹರೋ ಕುಹಿ"ನ್ತಿ ಭನ್ತಮಿಗೋ ವಿಯ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಆಲೋಕೇತಿ , ಅಞ್ಞೇನ ಕೇಸಚ್ಛೇದನಾದೀನಂ ಅತ್ಥಾಯ "ಮುಹುತ್ತಂ ತಾವ ಅಸುಕಂ ಪೇಸೇಥಾ"ತಿ ಯಾಚೀಯಮಾನೋಪಿ "ಅಮ್ಹೇಪಿ ತಂ ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮಂ ನ ಕಾರೇಮ, ತುಮ್ಹೇ ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕಿಲಮೇಸ್ಸಥಾ"ತಿ ನ ದೇತಿ। ಅಯಂ **ಸತ್ತಕೇಲಾಯನೋ** ನಾಮ। ಯೋ ಪನ ಪತ್ತಚೀವರಥಾಲಕಕತ್ತರಯಟ್ಠಿಆದೀನಿ ಮಮಾಯತಿ, ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಹತ್ಥೇನ ಪರಾಮಸಿತುಮ್ಪಿ ನ ದೇತಿ, ತಾವಕಾಲಿಕಂ ಯಾಚಿತೋ "ಮಯಮ್ಪಿ ಇದಂ ಮಮಾಯನ್ತಾ ನ ಪರಿಭುಞ್ಜಾಮ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಕಿಂ ದಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ವದತಿ। ಅಯಂ **ಸಙ್ಖಾರಕೇಲಾಯನೋ** ನಾಮ। ಯೋ ಪನ ತೇಸು ದ್ವೀಸುಪಿ ವತ್ಥೂಸು ಮಜ್ಝತ್ತೋ ಉದಾಸಿನೋ। ಅಯಂ **ಸತ್ತಸಙ್ಖಾರಮಜ್ಝತ್ತೋ** ನಾಮ। ಇತಿ ಅಯಂ ಉಪೇಕ್ಖಾಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ ಏವರೂಪಂ ಸತ್ತಸಙ್ಖಾರಕೇಲಾಯನಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಆರಕಾ ಪರಿವಜ್ಜನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಸತ್ತಸಙ್ಖಾರಮಜ್ಝತ್ತಪುಗ್ಗಲಂ ಸೇವನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾದೀಸು ತದುಪ್ಪಾದನತ್ಥಂ ನಿನ್ನಪೋಣಪಬ್ಭಾರಚಿತ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಏವಂ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಪನಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರೀ ಹೋತೀತಿ ಪಜಾನಾತಿ।

ಇತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾತಿ ಏವಂ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಸತ್ತ ಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ, ಪರಸ್ಸ ವಾ, ಕಾಲೇನ ವಾ ಅತ್ತನೋ, ಕಾಲೇನ ವಾ ಪರಸ್ಸ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮೇಸು ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ। ಸಮುದಯವಯಾ ಪನೇತ್ಥ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಿನಿರೋಧವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಇತೋ ಪರಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ಕೇವಲಞ್ಹಿ ಇಧ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಪರಿಗ್ಗಾಹಿಕಾ ಸತಿ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚನ್ತಿ ಏವಂ ಯೋಜನಂ ಕತ್ವಾ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಪರಿಗ್ಗಾಹಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ನಿಯ್ಯಾನಮುಖಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸೇಸಂ ತಾದಿಸಮೇವಾತಿ।

ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಪಬ್ಬವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಚತುಸಚ್ಚಪಬ್ಬವಣ್ಣನಾ

೧೧೯. ಏವಂ ಸತ್ತಬೋಜ್ಝಙ್ಗವಸೇನ ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸನಂ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಚತುಸಚ್ಚವಸೇನ ವಿಭಜಿತುಂ **ಪುನ ಚಪರನ್ತಿ**ಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಇದಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತೀತಿ** ಠಪೇತ್ವಾ ತಣ್ಹಂ ತೇಭೂಮಕೇ ಧಮ್ಮೇ “ಇದಂ ದುಕ್ಖ”ನ್ತಿ ಯಥಾಸಭಾವತೋ ಪಜಾನಾತಿ, ತಸ್ಸೇವ ಖೋ ಪನ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಜನಿಕಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪಿಕಂ ಪುರಿಮತಣ್ಹಂ “ಅಯಂ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ”ತಿ, ಉಭಿನ್ನಂ ಅಪ್ಪವತ್ತಿಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ “ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧೋ”ತಿ, ದುಕ್ಖಪರಿಜಾನನಂ ಸಮುದಯಪಜಹನಂ ನಿರೋಧಸಚ್ಛಿಕರಣಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ “ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ”ತಿ ಯಥಾಸಭಾವತೋ ಪಜಾನಾತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅವಸೇಸಾ ಅರಿಯಸಚ್ಚಕಥಾ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** ವಿತ್ಥಾರಿತಾಯೇವ।

ಇತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾತಿ ಏವಂ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ, ಪರಸ್ಸ ವಾ, ಕಾಲೇನ ವಾ ಅತ್ತನೋ, ಕಾಲೇನ ವಾ ಪರಸ್ಸ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮೇಸು ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ। ಸಮುದಯವಯಾ ಪನೇತ್ಥ ಚತುನ್ನಂ ಸಚ್ಚಾನಂ ಯಥಾಸಮ್ಭವತೋ ಉಪ್ಪತ್ತಿನಿವತ್ತಿವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಇತೋ ಪರಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ಕೇವಲಞ್ಹಿ ಇಧ ಚತುಸಚ್ಚಪರಿಗ್ಗಾಹಿಕಾ ಸತಿ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚನ್ತಿ ಏವಂ ಯೋಜನಂ ಕತ್ವಾ ಸಚ್ಚಪರಿಗ್ಗಾಹಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ನಿಯ್ಯಾನಮುಖಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸೇಸಂ ತಾದಿಸಮೇವಾತಿ।

ಚತುಸಚ್ಚಪಬ್ಬವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಏತ್ತಾವತಾ ಆನಾಪಾನಂ ಚತುಇರಿಯಾಪಥಂ ಚತುಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ದ್ವತ್ತಿಂಸಾಕಾರಂ ಚತುಧಾತುವವತ್ಥಾನಂ ನವಸಿವಥಿಕಾ ವೇದನಾನುಪಸ್ಸನಾ ಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಾ ನೀವರಣಪರಿಗ್ಗಹೋ ಖನ್ಧಪರಿಗ್ಗಹೋ ಆಯತನಪರಿಗ್ಗಹೋ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಪರಿಗ್ಗಹೋ ಸಚ್ಚಪರಿಗ್ಗಹೋತಿ ಏಕವೀಸತಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾನಿ ವುತ್ತಾನಿ। ತೇಸು ಆನಾಪಾನಂ ದ್ವತ್ತಿಂಸಾಕಾರೋ ನವಸಿವಥಿಕಾತಿ ಏಕಾದಸ ಅಪ್ಪನಾಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ದೀಘಭಾಣಕಮಹಾಸೀವತ್ಥೇರೋ ಪನ “ನವಸಿವಥಿಕಾ ಆದೀನವಾನುಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ವುತ್ತಾ”ತಿ ಆಹ। ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಮತೇನ ದ್ವೇಯೇವ ಅಪ್ಪನಾಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾನಿ, ಸೇಸಾನಿ ಉಪಚಾರಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾನಿ। ಕಿಂ ಪನೇತೇಸು ಸಬ್ಬೇಸು ಅಭಿನಿವೇಸೋ ಜಾಯತೀತಿ? ನ ಜಾಯತಿ। ಇರಿಯಾಪಥಸಮ್ಪಜಞ್ಞನೀವರಣಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇಸು ಹಿ ಅಭಿನಿವೇಸೋ ನ ಜಾಯತಿ, ಸೇಸೇಸು ಜಾಯತೀತಿ। ಮಹಾಸೀವತ್ಥೇರೋ ಪನಾಹ – “ಏತೇಸುಪಿ ಅಭಿನಿವೇಸೋ ಜಾಯತಿ, ಅಯಞ್ಹಿ ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಇರಿಯಾಪಥಾ, ಉದಾಹು ನತ್ಥಿ, ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ಮೇ ಚತುಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ, ಉದಾಹು ನತ್ಥಿ, ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ಮೇ ಪಞ್ಚನೀವರಣಾ, ಉದಾಹು ನತ್ಥಿ, ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ಮೇ ಸತ್ತಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ, ಉದಾಹು ನತ್ಥೀತಿ ಏವಂ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅಭಿನಿವೇಸೋ ಜಾಯತೀ”ತಿ।

೧೩೭. **ಯೋ ಹಿ ಕೋಚಿ, ಭಿಕ್ಖವೇತಿ** ಯೋ ಹಿ ಕೋಚಿ ಭಿಕ್ಖು ವಾ ಭಿಕ್ಖುನೀ ವಾ ಉಪಾಸಕೋ ವಾ ಉಪಾಸಿಕಾ ವಾ। **ಏವಂ ಭಾವೇಯ್ಯಾತಿ** ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ವುತ್ತೇನ ಭಾವನಾನುಕ್ಕಮೇನ ಭಾವೇಯ್ಯ। **ಪಾಟಿಕಙ್ಖನ್ತಿ** ಪಟಿಕಙ್ಖಿತಬ್ಬಂ, ಅವಸ್ಸಂ ಭಾವೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಞ್ಞಾತಿ** ಅರಹತ್ತಂ। **ಸತಿ ವಾ ಉಪಾದಿಸೇಸೇತಿ** ಉಪಾದಾನಸೇಸೇ ವಾ ಸತಿ ಅಪರಿಕ್ಖೀಣೇ। **ಅನಾಗಾಮಿತಾತಿ** ಅನಾಗಾಮಿಭಾವೋ।

ಏವಂ ಸತ್ತನ್ನಂ ವಸ್ಸಾನಂ ವಸೇನ ಸಾಸನಸ್ಸ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪುನ ತತೋ ಅಪ್ಪತರೇಪಿ ಕಾಲೇ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “ತಿಟ್ಠನ್ತು, ಭಿಕ್ಖವೇ”ತಿಆದಿಮಾಹ। ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಚೇತಂ ಮಜ್ಝಿಮಸ್ಸೇವ ನೇಯ್ಯಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ತಿಕ್ಖಪಞ್ಞಂ ಪನ ಸನ್ಧಾಯ – “ಪಾತೋ ಅನುಸಿಟ್ಠೋ ಸಾಯಂ ವಿಸೇಸಂ ಅಧಿಗಮಿಸ್ಸತಿ, ಸಾಯಂ ಅನುಸಿಟ್ಠೋ ಪಾತೋ ವಿಸೇಸಂ ಅಧಿಗಮಿಸ್ಸತೀ”ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೩೪೫) ವುತ್ತಂ।

ಇತಿ ಭಗವಾ “ಏವಂನಿಯ್ಯಾನಿಕಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾಸನ”ನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಏಕವೀಸತಿಯಾಪಿ ಠಾನೇಸು ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ದೇಸಿತಂ ದೇಸನಂ ನಿಯ್ಯಾತೇನ್ತೋ “ಏಕಾಯನೋ ಅಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಗ್ಗೋ...ಪೇ॰... ಇತಿ ಯಂ ತಂ ವುತ್ತಂ, ಇದಮೇತಂ

ಪಟಿಚ್ಚ ವುತ್ತ’’ನ್ತಿ ಆಹ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸತಿಪಟ್ಠಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಠಮವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಸೀಹನಾದವಗ್ಗೋ

೧. ಚೂಳಸೀಹನಾದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೯. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಚೂಳಸೀಹನಾದಸುತ್ತಂ। ಯಸ್ಮಾ ಪನಸ್ಸ ಅತ್ಥುಪ್ಪತ್ತಿಕೋ ನಿಕ್ಖೇಪೋ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಚಸ್ಸ ಅನುಪುಬ್ಬಪದವಣ್ಣನಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮ। ಕತರಾಯ ಪನಿದಂ ಅತ್ಥುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ನಿಕ್ಖಿತ್ತನ್ತಿ? ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಪಚ್ಚಯಾ ತಿತ್ಥಿಯಪರಿದೇವಿತೇ। ಭಗವತೋ ಕಿರ ಧಮ್ಮದಾಯಾದಸುತ್ತೇ ವುತ್ತನಯೇನ ಮಹಾಲಾಭಸಕ್ಕಾರೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ಚತುಪ್ಪಮಾಣಿಕೋ ಹಿ ಅಯಂ ಲೋಕಸನ್ನಿವಾಸೋ, ರೂಪಪ್ಪಮಾಣೋ ರೂಪಪ್ಪಸನ್ನೋ, ಘೋಸಪ್ಪಮಾಣೋ ಘೋಸಪ್ಪಸನ್ನೋ, ಲೂಖಪ್ಪಮಾಣೋ ಲೂಖಪ್ಪಸನ್ನೋ, ಧಮ್ಮಪ್ಪಮಾಣೋ ಧಮ್ಮಪ್ಪಸನ್ನೋತಿ ಇಮೇಸಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ವಸೇನ ಚತುಧಾ ಠಿತೋ।

ತೇಸಂ ಇದಂ ನಾನಾಕರಣಂ - ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ರೂಪಪ್ಪಮಾಣೋ ರೂಪಪ್ಪಸನ್ನೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಆರೋಹಂ ವಾ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಪರಿಣಾಹಂ ವಾ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಸಣ್ಠಾನಂ ವಾ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಪಾರಿಪೂರಿಂ ವಾ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಪಮಾಣಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಸಾದಂ ಜನೇತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ರೂಪಪ್ಪಮಾಣೋ ರೂಪಪ್ಪಸನ್ನೋ।

ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಘೋಸಪ್ಪಮಾಣೋ ಘೋಸಪ್ಪಸನ್ನೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪರವಣ್ಣನಾಯ ಪರಥೋಮನಾಯ ಪರಪಸಂಸನಾಯ ಪರವಣ್ಣಹಾರಿಕಾಯ, ತತ್ಥ ಪಮಾಣಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಸಾದಂ ಜನೇತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಘೋಸಪ್ಪಮಾಣೋ ಘೋಸಪ್ಪಸನ್ನೋ।

ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಲೂಖಪ್ಪಮಾಣೋ ಲೂಖಪ್ಪಸನ್ನೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಚೀವರಲೂಖಂ ವಾ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಪತ್ತಲೂಖಂ ವಾ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ, ಸೇನಾಸನಲೂಖಂ ವಾ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ವಿವಿಧಂ ವಾ ದುಕ್ಕರಕಾರಿಕಂ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಪಮಾಣಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಸಾದಂ ಜನೇತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಲೂಖಪ್ಪಮಾಣೋ ಲೂಖಪ್ಪಸನ್ನೋ।

ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಧಮ್ಮಪ್ಪಮಾಣೋ ಧಮ್ಮಪ್ಪಸನ್ನೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೀಲಂ ವಾ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಸಮಾಧಿಂ ವಾ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಪಞ್ಞಂ ವಾ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಪಮಾಣಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಸಾದಂ ಜನೇತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಧಮ್ಮಪ್ಪಮಾಣೋ ಧಮ್ಮಪ್ಪಸನ್ನೋತಿ।

ಇಮೇಸು ಚತೂಸು ಪುಗ್ಗಲೇಸು ರೂಪಪ್ಪಮಾಣೋಪಿ ಭಗವತೋ ಆರೋಹಪರಿಣಾಹಸಣ್ಠಾನಪಾರಿಪೂರಿವಣ್ಣಪೋಕ್ಖರತಂ, ಅಸೀತಿಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಪ್ಪಟಿಮಣ್ಡಿತತ್ತಾ ನಾನಾರತನವಿಚಿತ್ತಮಿವ ಸುವಣ್ಣಮಹಾಪಟಂ, ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಸಮಾಕಿಣ್ಣತಾಯ ತಾರಾಗಣಸಮುಜ್ಜಲಂ ವಿಯ ಗಗನತಲಂ ಸಬ್ಬಫಾಲಿಫುಲ್ಲಂ ವಿಯ ಚ ಯೋಜನಸತುಬ್ಬೇಧಂ ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕಂ ಅಟ್ಠಾರಸರತನುಬ್ಬೇಧಂ ಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾಪರಿಕ್ಖೇಪಂ ಸಸ್ಸಿರಿಕಂ ಅನೋಪಮಸರೀರಂ ದಿಸ್ವಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇಯೇವ ಪಸೀದತಿ।

ಘೋಸಪ್ಪಮಾಣೋಪಿ, ಭಗವತಾ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ದಸ ಪಾರಮಿಯೋ ದಸ ಉಪಪಾರಮಿಯೋ ದಸ ಪರಮತ್ಥಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರಿತಾ ಅಙ್ಗಪರಿಚ್ಚಾಗೋ ಪುತ್ತದಾರಪರಿಚ್ಚಾಗೋ, ರಜ್ಜಪರಿಚ್ಚಾಗೋ ಅತ್ತಪರಿಚ್ಚಾಗೋ ನಯನಪರಿಚ್ಚಾಗೋ ಚ ಕತೋತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಪವತ್ತಂ ಘೋಸಂ ಸುತ್ವಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇಯೇವ ಪಸೀದತಿ।

ಲೂಖಪ್ಪಮಾಣೋಪಿ ಭಗವತೋ ಚೀವರಲೂಖಂ ದಿಸ್ವಾ "ಸಚೇ ಭಗವಾ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸಿಸ್ಸ, ಕಾಸಿಕವತ್ಥಮೇವ ಅಧಾರಯಿಸ್ಸ। ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಪನಾನೇನ ಸಾಣಪಂಸುಕೂಲಚೀವರೇನ ಸನ್ತುಸ್ಸಮಾನೇನ ಭಾರಿಯಂ ಕತ"ನ್ತಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇಯೇವ

ಪಸೀದತಿ। ಪತ್ತಲೂಖಮ್ಪಿ ದಿಸ್ವಾ - “ಇಮಿನಾ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸನ್ತೇನ ರತ್ತವರಸುವಣ್ಣಭಾಜನೇಸು ಚಕ್ಕವತ್ತಿಭೋಜನಾರಹಂ ಸುಗನ್ಧಸಾಲಿಭೋಜನಂ ಪರಿಭುತ್ತಂ, ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಪನ ಪಾಸಾಣಮಯಂ ಪತ್ತಂ ಆದಾಯ ಉಚ್ಚನೀಚಕುಲದ್ವಾರೇಸು ಸಪದಾನಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಲದ್ಧಪಿಣ್ಡಿಯಾಲೋಪೇನ ಸನ್ತುಸ್ಸಮಾನೋ ಭಾರಿಯಂ ಕರೋತೀ”ತಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇಯೇವ ಪಸೀದತಿ। ಸೇನಾಸನಲೂಖಂ ದಿಸ್ವಾಪಿ - “ಅಯಂ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸನ್ತೋ ತಿಣ್ಣಂ ಉತೂನಂ ಅನುಚ್ಛವಿಕೇಸು ತೀಸು ಪಾಸಾದೇಸು ತಿವಿಧನಾಟಕಪರಿವಾರೋ ದಿಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ವಿಯ ರಜ್ಜಸಿರಿಂ ಅನುಭವಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜೂಪಗತೋ ರುಕ್ಖಮೂಲಸೇನಾಸನಾದೀಸು ದಾರುಫಲಕಸಿಲಾಪಟ್ಟಪೀಠಮಞ್ಚಕಾದೀಹಿ ಸನ್ತುಸ್ಸಮಾನೋ ಭಾರಿಯಂ ಕರೋತೀ”ತಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇಯೇವ ಪಸೀದತಿ। ದುಕ್ಕರಕಾರಿಕಮಸ್ಸ ದಿಸ್ವಾಪಿ - “ಛಬ್ಬಸ್ಸಾನಿ ನಾಮ ಮುಗ್ಗಯೂಸಕುಲತ್ಥಯೂಸಹರೇಣುಯೂಸಾದೀನಂ ಪಸಟಮತ್ತೇನ ಯಾಪೇಸ್ಸತಿ, ಅಪ್ಪಾಣಕಂ ಝಾನಂ ಝಾಯಿಸ್ಸತಿ, ಸರೀರೇ ಚ ಜೀವಿತೇ ಚ ಅನಪೇಕ್ಖೋ ವಿಹರಿಸ್ಸತಿ, ಅಹೋ ದುಕ್ಕರಕಾರಕೋ ಭಗವಾ”ತಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇಯೇವ ಪಸೀದತಿ।

ಧಮ್ಮಪ್ಪಮಾಣೋಪಿ ಭಗವತೋ ಸೀಲಗುಣಂ ಸಮಾಧಿಗುಣಂ ಪಞ್ಞಾಗುಣಂ ಝಾನವಿಮೋಕ್ಖಸಮಾಧಿಸಮಾಪತ್ತಿಸಮ್ಪದಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಪಾರಿಪೂರಿಂ ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ದೇವೋರೋಹಣಂ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತದಮನಾದೀನಿ ಚ ಅನೇಕಾನಿ ಅಚ್ಛರಿಯಾನಿ ದಿಸ್ವಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇಯೇವ ಪಸೀದತಿ, ತೇ ಏವಂ ಪಸನ್ನಾ ಭಗವತೋ ಮಹನ್ತಂ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಂ ಅಭಿಹರನ್ತಿ। ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಪನ **ಬಾವೇರುಜಾತಕೇ** ಕಾಕಸ್ಸ ವಿಯ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರೋ ಪರಿಹಾಯಿತ್ಥ। ಯಥಾಹ -

“ಅದಸ್ಸನೇನ ಮೋರಸ್ಸ, ಸಿಖಿನೋ ಮಞ್ಜುಭಾಣಿನೋ।
ಕಾಕಂ ತತ್ಥ ಅಪೂಜೇಸುಂ, ಮಂಸೇನ ಚ ಫಲೇನ ಚ॥

ಯದಾ ಚ ಸರಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಮೋರೋ ಬಾವೇರುಮಾಗಮಾ।
ಅಥ ಲಾಭೋ ಚ ಸಕ್ಕಾರೋ, ವಾಯಸಸ್ಸ ಅಹಾಯಥ॥

ಯಾವ ನುಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಬುದ್ಧೋ, ಧಮ್ಮರಾಜಾ ಪಭಙ್ಕರೋ।
ತಾವ ಅಞ್ಞೇ ಅಪೂಜೇಸುಂ, ಪುಥೂ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ॥

ಯದಾ ಚ ಸರಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಬುದ್ಧೋ ಧಮ್ಮಮದೇಸಯಿ।
ಅಥ ಲಾಭೋ ಚ ಸಕ್ಕಾರೋ, ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಅಹಾಯಥಾ”ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೪.೧೫೩-೧೫೬)।

ತೇ ಏವಂ ಪಹೀನಲಾಭಸಕ್ಕಾರಾ ರತ್ತಿಂ ಏಕದ್ವಙ್ಗುಲಮತ್ತಂ ಓಭಾಸೇತ್ವಾಪಿ ಸೂರಿಯುಗ್ಗಮನೇ ಖಜ್ಜೋಪನಕಾ ವಿಯ ಹತಪ್ಪಭಾ ಅಹೇಸುಂ।

ಯಥಾ ಹಿ ಖಜ್ಜೋಪನಕಾ, ಕಾಳಪಕ್ಖಮ್ಹಿ ರತ್ತಿಯಾ।
ನಿದಸ್ಸಯನ್ತಿ ಓಭಾಸಂ, ಏತೇಸಂ ವಿಸಯೋ ಹಿ ಸೋ॥

ಯದಾ ಚ ರಸ್ಮಿಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಅಬ್ಭುದೇತಿ ಪಭಙ್ಕರೋ।
ಅಥ ಖಜ್ಜುಪಸಙ್ಘಾನಂ, ಪಭಾ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ॥

ಏವಂ ಖಜ್ಜುಪಸದಿಸಾ, ತಿತ್ಥಿಯಾಪಿ ಪುಥೂ ಇಧ।
ಕಾಳಪಕ್ಖೂಪಮೇ ಲೋಕೇ, ದೀಪಯನ್ತಿ ಸಕಂ ಗುಣಂ॥

ಯದಾ ಚ ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ, ಉದೇತಿ ಅಮಿತಪ್ಪಭೋ।
ನಿಪ್ಪಭಾ ತಿತ್ಥಿಯಾ ಹೋನ್ತಿ, ಸೂರಿಯೇ ಖಜ್ಜುಪಕಾ ಯಥಾತಿ॥

ತೇ ಏವಂ ನಿಪ್ಪಭಾ ಹುತ್ವಾ ಕಚ್ಛುಪಿಳಕಾದೀಹಿ ಕಿಣ್ಣಸರೀರಾ ಪರಮಪಾರಿಜುಞ್ಞಪತ್ತಾ ಯೇನ ಬುದ್ಧೋ ಯೇನ ಧಮ್ಮೋ ಯೇನ ಸಙ್ಘೋ ಯೇನ ಚ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಸನ್ನಿಪಾತೋ, ತೇನ ತೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಅನ್ತರವೀಥಿಯಮ್ಪಿ ಸಿಙ್ಘಾಟಕೇಪಿ ಚತುಕ್ಕೇಪಿ ಸಭಾಯಮ್ಪಿ ಠತ್ವಾ ಪರಿದೇವನ್ತಿ -

"ಕಿಂ ಭೋ ಸಮಣೋಯೇವ ಗೋತಮೋ ಸಮಣೋ, ಮಯಂ ಅಸ್ಸಮಣಾ; ಸಮಣಸ್ಸೇವ ಗೋತಮಸ್ಸ ಸಾವಕಾ ಸಮಣಾ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸಾವಕಾ ಅಸ್ಸಮಣಾ? ಸಮಣಸ್ಸೇವ ಗೋತಮಸ್ಸ ಸಾವಕಾನಞ್ಚಸ್ಸ ದಿನ್ನಂ ಮಹಪ್ಫಲಂ, ನ ಅಮ್ಹಾಕಂ, ಸಾವಕಾನಞ್ಚ ನೋ ದಿನ್ನಂ ಮಹಪ್ಫಲಂ? ನನು ಸಮಣೋಪಿ ಗೋತಮೋ ಸಮಣೋ, ಮಯಮ್ಪಿ ಸಮಣಾ। ಸಮಣಸ್ಸಪಿ ಗೋತಮಸ್ಸ ಸಾವಕಾ ಸಮಣಾ, ಅಮ್ಹಾಕಮ್ಪಿ ಸಾವಕಾ ಸಮಣಾ। ಸಮಣಸ್ಸಪಿ ಗೋತಮಸ್ಸ ಸಾವಕಾನಞ್ಚಸ್ಸ ದಿನ್ನಂ ಮಹಪ್ಫಲಂ, ಅಮ್ಹಾಕಮ್ಪಿ ಸಾವಕಾನಞ್ಚ ನೋ ದಿನ್ನಂ ಮಹಪ್ಫಲಞ್ಞೇವ? ಸಮಣಸ್ಸಪಿ ಗೋತಮಸ್ಸ ಸಾವಕಾನಞ್ಚಸ್ಸ ದೇಥ ಕರೋಥ, ಅಮ್ಹಾಕಮ್ಪಿ ಸಾವಕಾನಞ್ಚ ನೋ ದೇಥ ಸಕ್ಕರೋಥ? ನನು ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಪುರಿಮಾನಿ ದಿವಸಾನಿ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ಮಯಂ ಪನ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೇಯೇವ ಉಪ್ಪನ್ನಾ"ತಿ।

ಏವಂ ನಾನಪ್ಪಕಾರಂ ವಿರವನ್ತಿ। ಅಥ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಉಪಾಸಕಾ ಉಪಾಸಿಕಾಯೋತಿ ಚತಸ್ಸೋ ಪರಿಸಾ ತೇಸಂ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಆರೋಚೇಸುಂ "ತಿತ್ಥಿಯಾ ಭನ್ತೇ ಇದಞ್ಚಿದಞ್ಚ ಕಥೇನ್ತೀ"ತಿ । ತಂ ಸುತ್ವಾ ಭಗವಾ - "ಮಾ ತುಮ್ಹೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ವಚನೇನ 'ಅಞ್ಞತ್ರ ಸಮಣೋ ಅತ್ಥೀ'ತಿ ಸಞ್ಞಿನೋ ಅಹುವತ್ಥಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯೇಸು ಸಮಣಭಾವಂ ಪಟಿಸೇಧೇನ್ತೋ ಇಧೇವ ಚ ಅನುಜಾನನ್ತೋ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಅತ್ಥುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ **ಇಧೇವ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮಣೋ**ತಿ ಇದಂ ಸುತ್ತಂ ಅಭಾಸಿ।

ತತ್ಥ **ಇಧೇವಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಸಾಸನೇ। ಅಯಂ ಪನ ನಿಯಮೋ ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ದುತಿಯಾದಯೋಪಿ ಹಿ ಸಮಣಾ ಇಧೇವ, ನ ಅಞ್ಞತ್ಥ। **ಸಮಣೋ**ತಿ ಸೋತಾಪನ್ನೋ। ತೇನೇವಾಹ - "ಕತಮೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಠಮೋ ಸಮಣೋ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ತಿಣ್ಣಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಹೋತಿ ಅವಿನಿಪಾತಧಮ್ಮೋ ನಿಯತೋ ಸಮ್ಬೋಧಿಪರಾಯಣೋ, ಅಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಠಮೋ ಸಮಣೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೨೪೧)।

ದುತಿಯೋತಿ ಸಕದಾಗಾಮೀ। ತೇನೇವಾಹ - "ಕತಮೋ ಚ? ಭಿಕ್ಖವೇ, ದುತಿಯೋ ಸಮಣೋ। ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ತಿಣ್ಣಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ರಾಗದೋಸಮೋಹಾನಂ ತನುತ್ತಾ ಸಕದಾಗಾಮೀ ಹೋತಿ, ಸಕಿದೇವ ಇಮಂ ಲೋಕಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಕರೋತಿ। ಅಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದುತಿಯೋ ಸಮಣೋ"ತಿ।

ತತಿಯೋತಿ ಅನಾಗಾಮೀ। ತೇನೇವಾಹ - "ಕತಮೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತತಿಯೋ ಸಮಣೋ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಓಪಪಾತಿಕೋ ಹೋತಿ ತತ್ಥ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ ಅನಾವತ್ತಿಧಮ್ಮೋ ತಸ್ಮಾ ಲೋಕಾ। ಅಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತತಿಯೋ ಸಮಣೋ"ತಿ।

ಚತುತ್ಥೋತಿ ಅರಹಾ। ತೇನೇವಾಹ - "ಕತಮೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚತುತ್ಥೋ ಸಮಣೋ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಅನಾಸವಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಅಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚತುತ್ಥೋ ಸಮಣೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೨೪೧)। ಇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಚತ್ತಾರೋ ಫಲಟ್ಠಕಸಮಣಾವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ।

ಸುಞ್ಞಾತಿ ರಿತ್ತಾ ತುಚ್ಛಾ। **ಪರಪ್ಪವಾದಾತಿ** ಚತ್ತಾರೋ ಸಸ್ಸತವಾದಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಏಕಚ್ಚಸಸ್ಸತಿಕಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಅನ್ತಾನನ್ತಿಕಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಅಮರಾವಿಕ್ಖೇಪಿಕಾ, ದ್ವೇ ಅಧಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನಿಕಾ, ಸೋಳಸ ಸಞ್ಞೀವಾದಾ, ಅಟ್ಠ ಅಸಞ್ಞೀವಾದಾ, ಅಟ್ಠ ನೇವಸಞ್ಞೀನಾಸಞ್ಞೀವಾದಾ, ಸತ್ತ ಉಚ್ಛೇದವಾದಾ, ಪಞ್ಚ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮನಿಬ್ಬಾನವಾದಾತಿ ಇಮೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ **ಬ್ರಹ್ಮಜಾಲೇ** ಆಗತಾ ದ್ವಾಸಟ್ಠಿ ದಿಟ್ಠಿಯೋ। ಇತೋ ಬಾಹಿರಾನಂ ಪರೇಸಂ ವಾದಾ **ಪರಪ್ಪವಾದಾ** ನಾಮ। ತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಇಮೇಹಿ ಚತೂಹಿ ಫಲಟ್ಠಕಸಮಣೇಹಿ ಸುಞ್ಞಾ, ನ ಹಿ ತೇ ಏತ್ಥ ಸನ್ತಿ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಏತೇಹೇವ ಸುಞ್ಞಾ, ಚತೂಹಿ ಪನ ಮಗ್ಗಟ್ಠಕಸಮಣೇಹಿಪಿ ಚತುನ್ನಂ ಮಗ್ಗಾನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕೇಹಿಪೀತಿ ದ್ವಾದಸಹಿಪಿ ಸಮಣೇಹಿ ಸುಞ್ಞಾ ಏವ। ಇಮಮೇವ ಅತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯ ಭಗವತಾ **ಮಹಾಪರಿನಿಬ್ಬಾನೇ** ವುತ್ತಂ –

> “ಏಕೂನತಿಂಸೋ ವಯಸಾ ಸುಭದ್ದ,
> ಯಂ ಪಬ್ಬಜಿಂ ಕಿಂ ಕುಸಲಾನುಏಸೀ।
> ವಸ್ಸಾನಿ ಪಞ್ಞಾಸ ಸಮಾಧಿಕಾನಿ,
> ಯತೋ ಅಹಂ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಸುಭದ್ದ।
> ಞಾಯಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪದೇಸವತ್ತೀ,
> ಇತೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ಸಮಣೋಪಿ ನತ್ಥಿ॥

“ದುತಿಯೋಪಿ ಸಮಣೋ ನತ್ಥಿ, ತತಿಯೋಪಿ ಸಮಣೋ ನತ್ಥಿ, ಚತುತ್ಥೋಪಿ ಸಮಣೋ ನತ್ಥಿ। ಸುಞ್ಞಾ ಪರಪ್ಪವಾದಾ ಸಮಣೇಭಿ ಅಞ್ಞೇಹೀ”ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೨೧೪)।

ಏತ್ಥ ಹಿ ಪದೇಸವತ್ತೀತಿ ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ತಸ್ಮಾ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಸ್ಸ ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕಂ ಮಗ್ಗಟ್ಠಂ ಫಲಟ್ಠನ್ತಿ ತಯೋಪಿ ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ ಸಮಣೋಪಿ ನತ್ಥೀತಿ ಆಹ। ಸಕದಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಸ್ಸ ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕಂ ಮಗ್ಗಟ್ಠಂ ಫಲಟ್ಠನ್ತಿ ತಯೋಪಿ ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ ದುತಿಯೋಪಿ ಸಮಣೋ ನತ್ಥೀತಿ ಆಹ। ಇತರೇಸುಪಿ ದ್ವೀಸು ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತೇ ಅಞ್ಞತ್ಥ ನತ್ಥೀತಿ? ಅಖೇತ್ತತಾಯ। ಯಥಾ ಹಿ ನ ಆರಗ್ಗೇ ಸಾಸಪೋ ತಿಟ್ಠತಿ, ನ ಉದಕಪಿಟ್ಠೇ ಅಗ್ಗಿ ಜಲತಿ, ನ ಪಿಟ್ಠಿಪಾಸಾಣೇ ಬೀಜಾನಿ ರುಹನ್ತಿ, ಏವಮೇವ ಬಾಹಿರೇಸು ತಿತ್ಥಾಯತನೇಸು ನ ಇಮೇ ಸಮಣಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಪನ ಸಾಸನೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಖೇತ್ತತಾಯ। ತೇಸಂ ಅಖೇತ್ತತಾ ಚ ಖೇತ್ತತಾ ಚ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ ಚ ಭಾವತೋ ಚ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ –

“ಯಸ್ಮಿಂ ಖೋ, ಸುಭದ್ದ, ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ ನ ಉಪಲಬ್ಭತಿ, ಸಮಣೋಪಿ ತತ್ಥ ನ ಉಪಲಬ್ಭತಿ, ದುತಿಯೋಪಿ ತತ್ಥ ಸಮಣೋ ನ ಉಪಲಬ್ಭತಿ, ತತಿಯೋಪಿ ತತ್ಥ ಸಮಣೋ ನ ಉಪಲಬ್ಭತಿ, ಚತುತ್ಥೋಪಿ ತತ್ಥ ಸಮಣೋ ನ ಉಪಲಬ್ಭತಿ। ಯಸ್ಮಿಞ್ಚ ಖೋ, ಸುಭದ್ದ, ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ ಉಪಲಬ್ಭತಿ, ಸಮಣೋಪಿ ತತ್ಥ ಉಪಲಬ್ಭತಿ, ದುತಿಯೋಪಿ ತತ್ಥ…ಪೇ॰…। ಚತುತ್ಥೋಪಿ ತತ್ಥ ಸಮಣೋ ಉಪಲಬ್ಭತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಖೋ, ಸುಭದ್ದ, ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ ಉಪಲಬ್ಭತಿ, ಇಧೇವ, ಸುಭದ್ದ, ಸಮಣೋ, ಇಧ ದುತಿಯೋ ಸಮಣೋ, ಇಧ ತತಿಯೋ ಸಮಣೋ, ಇಧ ಚತುತ್ಥೋ ಸಮಣೋ, ಸುಞ್ಞಾ ಪರಪ್ಪವಾದಾ ಸಮಣೇಭಿ ಅಞ್ಞೇಹೀ”ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೨೧೪)।

ಏವಂ ಯಸ್ಮಾ ತಿತ್ಥಾಯತನಂ ಅಖೇತ್ತಂ, ಸಾಸನಂ ಖೇತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಯಥಾ ಸುರತ್ತಹತ್ಥಪಾದೋ ಸೂರಕೇಸರಕೋ ಸೀಹೋ ಮಿಗರಾಜಾ ನ ಸುಸಾನೇ ವಾ ಸಙ್ಕಾರಕೂಟೇ ವಾ ಪಟಿವಸತಿ, ತಿಯೋಜನಸಹಸ್ಸವಿತ್ಥತಂ ಪನ ಹಿಮವನ್ತಂ ಅಜ್ಝೋಗಾಹೇತ್ವಾ ಮಣಿಗುಹಾಯಂಯೇವ ಪಟಿವಸತಿ। ಯಥಾ ಚ ಛದ್ದನ್ತೋ ನಾಗರಾಜಾ ನ ಗೋಚರಿಯಹತ್ಥಿಕುಲಾದೀಸು ನವಸು ನಾಗಕುಲೇಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಛದ್ದನ್ತಕುಲೇಯೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಯಥಾ ಚ ವಲಾಹಕೋ ಅಸ್ಸರಾಜಾ ನ ಗದ್ರಭಕುಲೇ ವಾ ಘೋಟಕಕುಲೇ ವಾ

ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಸಿನ್ಧುಯಾ ತೀರೇ ಪನ ಸಿನ್ಧವಕುಲೇಯೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಯಥಾ ಚ ಸಬ್ಬಕಾಮದದಂ ಮನೋಹರಂ ಮಣಿರತನಂ ನ ಸಙ್ಕಾರಕೂಟೇ ವಾ ಪಂಸುಪಬ್ಬತಾದೀಸು ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ವೇಪುಲ್ಲಪಬ್ಬತಬ್ಭನ್ತರೇಯೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಯಥಾ ಚ ತಿಮಿರಪಿಙ್ಗಲೋ ಮಚ್ಛರಾಜಾ ನ ಖುದ್ದಕಪೋಕ್ಖರಣೀಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಚತುರಾಸೀತಿಯೋಜನಸಹಸ್ಸಗಮ್ಭೀರೇ ಮಹಾಸಮುದ್ದೇಯೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಯಥಾ ಚ ದಿಯಡ್ಢಯೋಜನಸತಿಕೋ ಸುಪಣ್ಣರಾಜಾ ನ ಗಾಮದ್ವಾರೇ ಏರಣ್ಡವನಾದೀಸು ಪಟಿವಸತಿ, ಮಹಾಸಮುದ್ದಂ ಪನ ಅಜ್ಝೋಗಾಹೇತ್ವಾ ಸಿಮ್ಬಲಿದಹವನೇಯೇವ ಪಟಿವಸತಿ। ಯಥಾ ಚ ಧತರಟ್ಠೋ ಸುವಣ್ಣಹಂಸೋ ನ ಗಾಮದ್ವಾರೇ ಆವಾಟಕಾದೀಸು ಪಟಿವಸತಿ, ನವುತಿಹಂಸಸಹಸ್ಸಪರಿವಾರೋ ಹುತ್ವಾ ಚಿತ್ತಕೂಟಪಬ್ಬತೇಯೇವ ಪಟಿವಸತಿ। ಯಥಾ ಚ ಚತುದ್ದೀಪಿಸ್ಸರೋ ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಾಜಾ ನ ನೀಚಕುಲೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಅಸಮ್ಭಿನ್ನಜಾತಿಖತ್ತಿಯಕುಲೇಯೇವ ಪನ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಏವಮೇವ ಇಮೇಸು ಸಮಣೇಸು ಏಕಸಮಣೋಪಿ ನ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಾಯತನೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಅರಿಯಮಗ್ಗಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೇ ಪನ ಬುದ್ಧಸಾಸನೇಯೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ "ಇಧೇವ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮಣೋ...ಪೇ॰... ಸುಞ್ಞಾ ಪರಪ್ಪವಾದಾ ಸಮಣೇಹಿ ಸಮಣೇಭಿ ಅಞ್ಞೇಹೀ"ತಿ।

ಸಮ್ಮಾ ಸೀಹನಾದಂ ನದಥಾತಿ ಏತ್ಥ **ಸಮ್ಮಾ**ತಿ ಹೇತುನಾ ನಯೇನ ಕಾರಣೇನ। **ಸೀಹನಾದ**ನ್ತಿ ಸೇಟ್ಠನಾದಂ ಅಭೀತನಾದಂ ಅಪ್ಪಟಿನಾದಂ। ಇಮೇಸಞ್ಹಿ ಚತುನ್ನಂ ಸಮಣಾನಂ ಇಧೇವ ಅತ್ಥಿತಾಯ ಅಯಂ ನಾದೋ ಸೇಟ್ಠನಾದೋ ನಾಮ ಹೋತಿ ಉತ್ತಮನಾದೋ। "ಇಮೇ ಸಮಣಾ ಇಧೇವ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ವದನ್ತಸ್ಸ ಅಞ್ಞತೋ ಭಯಂ ವಾ ಆಸಙ್ಕಾ ವಾ ನತ್ಥೀತಿ ಅಭೀತನಾದೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। "ಅಮ್ಹಾಕಮ್ಪಿ ಸಾಸನೇ ಇಮೇ ಸಮಣಾ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಪೂರಣಾದೀಸು ಏಕಸ್ಸಾಪಿ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ವತ್ತುಂ ಅಸಮತ್ಥತಾಯ ಅಯಂ ನಾದೋ ಅಪ್ಪಟಿನಾದೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಸೀಹನಾದನ್ತಿ ಸೇಟ್ಠನಾದಂ ಅಭೀತನಾದಂ ಅಪ್ಪಟಿನಾದ"ನ್ತಿ।

೧೪೦. **ಠಾನಂ ಖೋ ಪನೇತಂ ವಿಜ್ಜತೀ**ತಿ ಇದಂ ಖೋ ಪನ ಕಾರಣಂ ವಿಜ್ಜತಿ। ಯಂ **ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ**ತಿ ಯೇನ ಕಾರಣೇನ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ। ಏತ್ಥ ಚ ತಿತ್ಥಂ ಜಾನಿತಬ್ಬಂ, ತಿತ್ಥಕರೋ ಜಾನಿತಬ್ಬೋ ತಿತ್ಥಿಯಾ ಜಾನಿತಬ್ಬಾ, ತಿತ್ಥಿಯಸಾವಕಾ ಜಾನಿತಬ್ಬಾ। **ತಿತ್ಥಂ**ನಾಮ ದ್ವಾಸಟ್ಠಿ ದಿಟ್ಠಿಯೋ। ಏತ್ಥ ಹಿ ಸತ್ತಾ ತರನ್ತಿ ಉಪ್ಪಲವನ್ತಿ ಉಮ್ಮುಜ್ಜನಿಮುಜ್ಜಂ ಕರೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಿತ್ಥನ್ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ತಾಸಂ ದಿಟ್ಠೀನಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಾ **ತಿತ್ಥಕರೋ** ನಾಮ। ತಸ್ಸ ಲದ್ಧಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾ **ತಿತ್ಥಿಯಾ** ನಾಮ। ತೇಸಂ ಪಚ್ಚಯದಾಯಕಾ **ತಿತ್ಥಿಯಸಾವಕಾ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ**ತಿ ಗಿಹಿಬನ್ಧನಂ ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜ್ಜೂಪಗತಾ। **ಅಸ್ಸಾಸೋ**ತಿ ಅವಸ್ಸಯೋ ಪತಿಟ್ಠಾ ಉಪತ್ಥಮ್ಭೋ। **ಬಲ**ನ್ತಿ ಥಾಮೋ। **ಯೇನ ತುಮ್ಹೇ**ತಿ ಯೇನ ಅಸ್ಸಾಸೇನ ವಾ ಬಲೇನ ವಾ ಏವಂ ವದೇಥ।

ಅತ್ಥಿ ಖೋ ನೋ, ಆವುಸೋ, ತೇನ ಭಗವತಾ ಜಾನತಾ ಪಸ್ಸತಾ ಅರಹತಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನಾತಿ ಏತ್ಥ ಅಯಂ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ - ಯೋ ಸೋ ಭಗವಾ ಸಮತಿಂಸ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸೇ ಭಞ್ಜಿತ್ವಾ ಅನುತ್ತರಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ತೇನ ಭಗವತಾ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಆಸಯಾನುಸಯಂ **ಜಾನತಾ,** ಹತ್ಥತಲೇ ಠಪಿತಂ ಆಮಲಕಂ ವಿಯ ಸಬ್ಬಂ ಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ **ಪಸ್ಸತಾ**। ಅಪಿಚ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾದೀಹಿ ಜಾನತಾ, ದಿಬ್ಬೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ಪಸ್ಸತಾ। ತೀಹಿ ವಿಜ್ಜಾಹಿ ಛಹಿ ವಾ ಪನ ಅಭಿಞ್ಞಾಹಿ ಜಾನತಾ, ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅಪ್ಪಟಿಹತೇನ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖುನಾ ಪಸ್ಸತಾ। ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಜಾನನಸಮತ್ಥಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಜಾನತಾ, ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಚಕ್ಖುವಿಸಯಾತೀತಾನಿ ತಿರೋಕುಟ್ಟಾದಿಗತಾನಿ ವಾಪಿ ರೂಪಾನಿ ಅತಿವಿಸುದ್ಧೇನ ಮಂಸಚಕ್ಖುನಾ ಪಸ್ಸತಾ। ಅತ್ತಹಿತಸಾಧಿಕಾಯ ಸಮಾಧಿಪದಟ್ಠಾನಾಯ ಪಟಿವೇಧಪಞ್ಞಾಯ ಜಾನತಾ, ಪರಹಿತಸಾಧಿಕಾಯ ಕರುಣಾಪದಟ್ಠಾನಾಯ ದೇಸನಾಪಞ್ಞಾಯ ಪಸ್ಸತಾ। ಅರೀನಂ ಹತತ್ತಾ ಪಚ್ಚಯಾದೀನಂ ಅರಹತ್ತಾ ಚ **ಅರಹತಾ,** ಸಮ್ಮಾ ಸಾಮಞ್ಚ ಸಚ್ಚಾನಂ ಬುದ್ಧತ್ತಾ **ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ**। ಅನ್ತರಾಯಿಕಧಮ್ಮೇ ವಾ ಜಾನತಾ, ನಿಯ್ಯಾನಿಕಧಮ್ಮೇ ಪಸ್ಸತಾ। ಕಿಲೇಸಾರೀನಂ ಹತತ್ತಾ ಅರಹತಾ, ಸಮ್ಮಾ ಸಾಮಂ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ ಬುದ್ಧತ್ತಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನಾತಿ, ಏವಂ ಚತುವೇಸಾರಜ್ಜವಸೇನ ಚತೂಹಿ ಆಕಾರೇಹಿ ಥೋಮಿತೇನ ಚತ್ತಾರೋ ಧಮ್ಮಾ ಅಕ್ಖಾತಾ, ಯೇ ಮಯಂ ಅತ್ತನಿ ಸಮ್ಪಸ್ಸಮಾನಾ ಏವಂ ವದೇಮ, ನ ರಾಜರಾಜಮಹಾಮತ್ತಾದೀನಂ ಉಪತ್ಥಮ್ಭಂ ಕಾಯಬಲನ್ತಿ।

ಸತ್ಥರಿ ಪಸಾದೋತಿ "ಇತಿಪಿ ಸೋ ಭಗವಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಬುದ್ಧಗುಣೇ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಾನಂ ಉಪ್ಪನ್ನಪ್ಪಸಾದೋ। **ಧಮ್ಮೇ ಪಸಾದೋ**ತಿ "ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ ಭಗವತಾ ಧಮ್ಮೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಧಮ್ಮಗುಣೇ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಾನಂ ಉಪ್ಪನ್ನಪ್ಪಸಾದೋ। **ಸೀಲೇಸು ಪರಿಪೂರಕಾರಿತಾ**ತಿ ಅರಿಯಕನ್ತೇಸು ಸೀಲೇಸು ಪರಿಪೂರಕಾರಿತಾ। ಅರಿಯಕನ್ತಸೀಲಾನಿ ನಾಮ **ಪಞ್ಚಸೀಲಾನಿ**। ತಾನಿ ಹಿ ಭವನ್ತರಗತೋಪಿ ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಅತ್ತನೋ ಅರಿಯಸಾವಕಭಾವಂ ಅಜಾನನ್ತೋಪಿ ನ ವೀತಿಕ್ಕಮತಿ। ಸಚೇಪಿ ಹಿ ನಂ ಕೋಚಿ ವದೇಯ್ಯ - "ಇಮಂ ಸಕಲಂ ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಜ್ಜಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ ಖುದ್ದಕಮಕ್ಖಿಕಂ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇಹೀ"ತಿ, ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ, ಯಂ ಸೋ ತಸ್ಸ ವಚನಂ ಕರೇಯ್ಯ। ಏವಂ ಅರಿಯಾನಂ ಸೀಲಾನಿ ಕನ್ತಾನಿ ಪಿಯಾನಿ ಮನಾಪಾನಿ। ತಾನಿ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "ಸೀಲೇಸು ಪರಿಪೂರಕಾರಿತಾ"ತಿ।

ಸಹಧಮ್ಮಿಕಾ ಖೋ ಪನಾತಿ ಭಿಕ್ಖು ಭಿಕ್ಖುನೀ ಸಿಕ್ಖಮಾನಾ ಸಾಮಣೇರೋ ಸಾಮಣೇರೀ ಉಪಾಸಕೋ ಉಪಾಸಿಕಾತಿ ಏತೇ ಸತ್ತ **ಸಹಧಮ್ಮಚಾರಿನೋ**। ಏತೇಸು ಹಿ ಭಿಕ್ಖು ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಹಧಮ್ಮಂ ಚರತಿ ಸಮಾನಸಿಕ್ಖತಾಯ। ತಥಾ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಭಿಕ್ಖುನೀಹಿ…ಪೇ॰… ಉಪಾಸಿಕಾ ಉಪಾಸಿಕಾಹಿ, ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಸೋತಾಪನ್ನೇಹಿ, ಸಕದಾಗಾಮೀ…ಪೇ॰… ಅನಾಗಾಮೀಹಿ ಸಹಧಮ್ಮಂ ಚರತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬೇಪೇತೇ **ಸಹಧಮ್ಮಿಕಾ**ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಅಪಿಚೇತ್ಥ ಅರಿಯಸಾವಕಾಯೇವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ತೇಸಞ್ಹಿ ಭವನ್ತರೇಪಿ ಮಗ್ಗದಸ್ಸನಮ್ಹಿ ವಿವಾದೋ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ತೇ ಅಚ್ಚನ್ತಂ ಏಕಧಮ್ಮಚಾರಿತಾಯ ಸಹಧಮ್ಮಿಕಾ। ಇಮಿನಾ, "ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಭಗವತೋ ಸಾವಕಸಙ್ಘೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಸಙ್ಘಂ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಾನಂ ಉಪ್ಪನ್ನಪ್ಪಸಾದೋ ಕಥಿತೋ। ಏತ್ತಾವತಾ ಚತ್ತಾರಿ ಸೋತಾಪನ್ನಸ್ಸ ಅಙ್ಗಾನಿ ಕಥಿತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ।

ಇಮೇ ಖೋ ನೋ, ಆವುಸೋತಿ, ಆವುಸೋ, ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಧಮ್ಮಾ ತೇನ ಭಗವತಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅಸ್ಸಾಸೋ ಚೇವ ಬಲಞ್ಚಾತಿ ಅಕ್ಖಾತಾ, ಯೇ ಮಯಂ ಅತ್ತನಿ ಸಮ್ಪಸ್ಸಮಾನಾ ಏವಂ ವದೇಮ।

೧೪೧. **ಯೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸತ್ಥಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪೂರಣಕಸ್ಸಪಾದಿಕೇ ಛ ಸತ್ಥಾರೋ ಅಪದಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಯಥಾ ಪನ ಇದಾನಿ ಸಾಸನೇ ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯಾದೀಸು "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಆಚರಿಯೋ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಉಪಜ್ಝಾಯೋ"ತಿ ಗೇಹಸಿತಪೇಮಂ ಹೋತಿ। ಏವರೂಪಂ ಪೇಮಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಸತ್ಥರಿ ಪಸಾದೋ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಥೇರೋ ಪನಾಹ - "ಯಸ್ಮಾ ಸತ್ಥಾ ನಾಮ ನ ಏಕಸ್ಸ, ನ ದ್ವಿನ್ನಂ ಹೋತಿ, ಸದೇವಕಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ಏಕೋವ ಸತ್ಥಾ, ತಸ್ಮಾ ತಿತ್ಥಿಯಾ 'ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸತ್ಥಾ' ತಿ ಏಕಪದೇನೇವ ಸತ್ಥಾರಂ ವಿಸುಂ ಕತ್ವಾ ಇಮಿನಾವ ಪದೇನ ವಿರುದ್ಧಾ ಪರಾಜಿತಾ"ತಿ। **ಧಮ್ಮೇ ಪಸಾದೋ**ತಿ ಇದಂ ಪನ ಯಥಾ ಇದಾನಿ ಸಾಸನೇ "ಅಮ್ಹಾಕಂ **ದೀಘನಿಕಾಯೋ** ಅಮ್ಹಾಕಂ **ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯೋ**"ತಿ ಮಮಾಯನ್ತಿ, ಏವಂ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮೇ ಗೇಹಸಿತಪೇಮಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದನ್ತಿ। **ಸೀಲೇಸೂ**ತಿ ಅಜಸೀಲಗೋಸೀಲಮೇಣ್ಡಕಸೀಲಕುಕ್ಕುರಸೀಲಾದೀಸು। **ಇಧ ನೋ ಆವುಸೋ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಇಧಾ**ತಿ ಪಸಾದಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದನ್ತಿ। **ಕೋ ಅಧಿಪ್ಪಯಾಸೋ**ತಿ ಕೋ ಅಧಿಕಪ್ಪಯೋಗೋ। **ಯದಿದ**ನ್ತಿ ಯಮಿದಂ ತುಮ್ಹಾಕಞ್ಚೇವ ಅಮ್ಹಾಕಞ್ಚ ನಾನಾಕರಣಂ ವದೇಯ್ಯಾಥ। ತಂ ಕಿಂ ನಾಮ? ತುಮ್ಹಾಕಮ್ಪಿ ಹಿ ಚತೂಸು ಠಾನೇಸು ಪಸಾದೋ, ಅಮ್ಹಾಕಮ್ಪಿ। ನನು ಏತಸ್ಮಿಂ ಪಸಾದೇ ತುಮ್ಹೇ ಚ ಅಮ್ಹೇ ಚ ದ್ವೇಧಾ ಭಿನ್ನಸುವಣ್ಣಂ ವಿಯ ಏಕಸದಿಸಾತಿ ವಾಚಾಯ ಸಮಧುರಾ ಹುತ್ವಾ ಅಟ್ಠಂಸು।

ಅಥ ನೇಸಂ ತಂ ಸಮಧುರತಂ ಭಿನ್ದನ್ತೋ ಭಗವಾ **ಏವಂ ವಾದಿನೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಏಕಾ ನಿಟ್ಠಾ**ತಿ ಯಾ ತಸ್ಸ ಪಸಾದಸ್ಸ ಪರಿಯೋಸಾನಭೂತಾ ನಿಟ್ಠಾ, ಕಿಂ ಸಾ ಏಕಾ, ಉದಾಹು ಪುಥೂತಿ ಏವಂ ಪುಚ್ಛಥಾತಿ ವದತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ನಿಟ್ಠಂ ಅಪಞ್ಞಪೇನ್ತೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಞ್ಹಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೋ ನಿಟ್ಠಾ, ಮಹಾತಾಪಸಾನಂ ಆಭಸ್ಸರಾ, ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾನಂ ಸುಭಕಿಣ್ಹಾ, ಆಜೀವಕಾನಂ "ಅನನ್ತಮಾನಸೋ"ತಿ ಏವಂ ಪರಿಕಪ್ಪಿತೋ ಅಸಞ್ಞೀಭವೋ । ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ ಪನ ಅರಹತ್ತಂ ನಿಟ್ಠಾ। ಸಬ್ಬೇವ ಚೇತೇ ಅರಹತ್ತಮೇವ ನಿಟ್ಠಾತಿ ವದನ್ತಿ। ದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಪನ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾದೀನಿ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಲದ್ಧಿವಸೇನ ಏಕಮೇವ ನಿಟ್ಠಂ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಭಗವಾ **ಸಮ್ಮಾ ಬ್ಯಾಕರಮಾನಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಇದಾನಿ ಭಿಕ್ಖೂನಮ್ಪಿ ಏಕಾ ನಿಟ್ಠಾ, ತಿತ್ಥಿಯಾನಮ್ಪಿ ಏಕಾ ನಿಟ್ಠಾತಿ ದ್ವೀಸು ಅಟ್ಠಕಾರಕೇಸು ವಿಯ ಠಿತೇಸು ಭಗವಾ ಅನುಯೋಗವತ್ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಸಾ ಪನಾವುಸೋ, ನಿಟ್ಠಾ ಸರಾಗಸ್ಸ, ಉದಾಹು ವೀತರಾಗಸ್ಸಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ರಾಗರತ್ತಾದೀನಂ ನಿಟ್ಠಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಯದಿ ಸಿಯಾ, ಸೋಣಸಿಙ್ಗಾಲಾದೀನಮ್ಪಿ ಸಿಯಾತಿ ಇಮಂ ದೋಸಂ ಪಸ್ಸನ್ತಾನಂ ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ "ವೀತರಾಗಸ್ಸ ಆವುಸೋ ಸಾ ನಿಟ್ಠಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಬ್ಯಾಕರಣಂ ದಸ್ಸಿತಂ।

ತತ್ಥ **ವಿದ್ದಸುನೋ**ತಿ ಪಣ್ಡಿತಸ್ಸ। **ಅನುರುದ್ಧಪಟಿವಿರುದ್ಧಸ್ಸಾ**ತಿ ರಾಗೇನ ಅನುರುದ್ಧಸ್ಸ ಕೋಧೇನ ಪಟಿವಿರುದ್ಧಸ್ಸ। **ಪಪಞ್ಚಾರಾಮಸ್ಸ ಪಪಞ್ಚರತಿನೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಆರಮನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಆರಾಮೋ। ಪಪಞ್ಚೋ ಆರಾಮೋ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಪಪಞ್ಚಾರಾಮೋ**। ಪಪಞ್ಚೇ ರತಿ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಪಪಞ್ಚರತಿ**। **ಪಪಞ್ಚೋ**ತಿ ಚ ಮತ್ತಪಮತ್ತಾಕಾರಭಾವೇನ ಪವತ್ತಾನಂ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಮಾನಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಇಧ ಪನ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಯೋವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। **ಸರಾಗಸ್ಸಾ**ತಿಆದೀಸು ಪಞ್ಚಸು ಠಾನೇಸು ಏಕೋವ ಕಿಲೇಸೋ ಆಗತೋ। ತಸ್ಸ ಆಕಾರತೋ ನಾನತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಸರಾಗಸ್ಸಾ**ತಿ ಹಿ ವುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಿಕರಾಗವಸೇನ ಗಹಿತೋ। **ಸತಣ್ಹಸ್ಸಾ**ತಿ ಭವತಣ್ಹಾವಸೇನ। **ಸಉಪಾದಾನಸ್ಸಾ**ತಿ ಗಹಣವಸೇನ। **ಅನುರುದ್ಧಪಟಿವಿರುದ್ಧಸ್ಸಾ**ತಿ ಯುಗಳವಸೇನ। **ಪಪಞ್ಚಾರಾಮಸ್ಸಾ**ತಿ ಪಪಞ್ಚುಪ್ಪತ್ತಿದಸ್ಸನವಸೇನ। **ಸರಾಗಸ್ಸಾ**ತಿ ವಾ ಏತ್ಥ ಅಕುಸಲಮೂಲವಸೇನ ಗಹಿತೋ। **ಸತಣ್ಹಸ್ಸಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ತಣ್ಹಾಪಚ್ಚಯಾ ಉಪಾದಾನದಸ್ಸನವಸೇನ। ಸೇಸಂ ಪುರಿಮಸದಿಸಮೇವ। ಥೇರೋ ಪನಾಹ "ಕಸ್ಮಾ ಏವಂ ವಿದ್ಧಂಸೇಥ? ಏಕೋಯೇವ ಹಿ ಅಯಂ ಲೋಭೋ ರಜ್ಜನವಸೇನ **ರಾಗೋ**ತಿ ವುತ್ತೋ। ತಣ್ಹಾಕರಣವಸೇನ **ತಣ್ಹಾ**। ಗಹಣಟ್ಠೇನ **ಉಪಾದಾನಂ**। ಯುಗಳವಸೇನ **ಅನುರೋಧಪಟಿವಿರೋಧೋ**। ಪಪಞ್ಚುಪ್ಪತ್ತಿದಸ್ಸನಟ್ಠೇನ **ಪಪಞ್ಚೋ**"ತಿ।

೧೪೨. ಇದಾನಿ ಇಮೇಸಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಮೂಲಭೂತಂ ದಿಟ್ಠಿವಾದಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ದ್ವೇಮಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಿಟ್ಠಿಯೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಭವದಿಟ್ಠೀ**ತಿ ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿ। **ವಿಭವದಿಟ್ಠೀ**ತಿ ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿ। **ಭವದಿಟ್ಠಿಂ ಅಲ್ಲೀನಾ**ತಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿಂ ಅಲ್ಲೀನಾ। **ಉಪಗತಾ**ತಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿವಸೇನೇವ ಉಪಗತಾ। **ಅಜ್ಝೋಸಿತಾ**ತಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿವಸೇನೇವ ಅನುಪವಿಟ್ಠಾ। **ವಿಭವದಿಟ್ಠಿಯಾ ತೇ ಪಟಿವಿರುದ್ಧಾ**ತಿ ತೇ ಸಬ್ಬೇ ಉಚ್ಛೇದವಾದೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ - "ತುಮ್ಹೇ ಅನ್ಧಬಾಲಾ ನ ಜಾನಾಥ, ಸಸ್ಸತೋ ಅಯಂ ಲೋಕೋ, ನಾಯಂ ಲೋಕೋ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜತೀ"ತಿ ಪಟಿವಿರುದ್ಧಾ ನಿಚ್ಚಂ ಕಲಹಭಣ್ಡನಪಸುತಾ ವಿಹರನ್ತಿ। ದುತಿಯವಾರೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಸಮುದಯಞ್ಚಾತಿಆದೀಸು ದ್ವೇ ದಿಟ್ಠೀನಂ ಸಮುದಯಾ ಖಣಿಕಸಮುದಯೋ ಪಚ್ಚಯಸಮುದಯೋ ಚ। **ಖಣಿಕಸಮುದಯೋ** ದಿಟ್ಠೀನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। **ಪಚ್ಚಯಸಮುದಯೋ** ಅಟ್ಠ ಠಾನಾನಿ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ, ಖನ್ಧಾಪಿ ದಿಟ್ಠಿಟ್ಠಾನಂ, ಅವಿಜ್ಜಾಪಿ, ಫಸ್ಸೋಪಿ, ಸಞ್ಞಾಪಿ, ವಿತಕ್ಕೋಪಿ, ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋಪಿ, ಪಾಪಮಿತ್ತೋಪಿ, ಪರತೋಘೋಸೋಪಿ ದಿಟ್ಠಿಟ್ಠಾನಂ। "ಖನ್ಧಾ ಹೇತು ಖನ್ಧಾ ಪಚ್ಚಯೋ ದಿಟ್ಠೀನಂ ಉಪಾದಾಯ ಸಮುಟ್ಠಾನಟ್ಠೇನ। ಏವಂ ಖನ್ಧಾಪಿ ದಿಟ್ಠಿಟ್ಠಾನಂ। ಅವಿಜ್ಜಾ... ಫಸ್ಸೋ... ಸಞ್ಞಾ... ವಿತಕ್ಕೋ... ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋ... ಪಾಪಮಿತ್ತೋ... ಪರತೋಘೋಸೋ ಹೇತು, ಪರತೋಘೋಸೋ ಪಚ್ಚಯೋ ದಿಟ್ಠೀನಂ ಉಪಾದಾಯ ಸಮುಟ್ಠಾನಟ್ಠೇನ। ಏವಂ ಪರತೋಘೋಸೋಪಿ ದಿಟ್ಠಿಟ್ಠಾನಂ" (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೧೨೪)। ಅತ್ಥಙ್ಗಮಾಪಿ ದ್ವೇಯೇವ ಖಣಿಕತ್ಥಙ್ಗಮೋ ಪಚ್ಚಯತ್ಥಙ್ಗಮೋ ಚ। **ಖಣಿಕತ್ಥಙ್ಗಮೋ** ನಾಮ ಖಯೋ ವಯೋ ಭೇದೋ ಪರಿಭೇದೋ ಅನಿಚ್ಚತಾ ಅನ್ತರಧಾನಂ। **ಪಚ್ಚಯತ್ಥಙ್ಗಮೋ** ನಾಮ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗೋ। ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗೋ ಹಿ ದಿಟ್ಠಿಟ್ಠಾನಸಮುಗ್ಘಾತೋತಿ ವುತ್ತೋ।

ಅಸ್ಸಾದನ್ತಿ ದಿಟ್ಠಿಮೂಲಕಂ ಆನಿಸಂಸಂ। ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ - "ಯಂದಿಟ್ಠಿಕೋ ಸತ್ಥಾ ಹೋತಿ, ತಂದಿಟ್ಠಿಕಾ ಸಾವಕಾ ಹೋನ್ತಿ। ಯಂದಿಟ್ಠಿಕಾ ಸತ್ಥಾರಂ ಸಾವಕಾ ಸಕ್ಕರೋನ್ತಿ, ಗರುಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಮಾನೇನ್ತಿ, ಪೂಜೇನ್ತಿ, ಲಭನ್ತಿ ತತೋನಿದಾನಂ ಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತಸೇನಾಸನಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಂ। ಅಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಿಟ್ಠಿಯಾ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕೋ ಆನಿಸಂಸೋ"ತಿ। **ಆದೀನವ**ನ್ತಿ ದಿಟ್ಠಿಗ್ಗಹಣಮೂಲಕಂ ಉಪದ್ದವಂ। ಸೋ ವಗ್ಗುಲಿವತಂ ಉಕ್ಕುಟಿಕಪ್ಪಧಾನಂ ಕಣ್ಟಕಾಪಸ್ಸಯತಾ ಪಞ್ಚಾತಪತಪ್ಪನಂ ಸಾನುಪಪಾತಪತನಂ ಕೇಸಮಸ್ಸುಲುಞ್ಚನಂ ಅಪ್ಪೋಣಕಂ ಝೂನನ್ತಿಆದೀನಂ ವಸೇನಂ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ನಿಸ್ಸರಣ**ನ್ತಿ ದಿಟ್ಠೀನಂ

ನಿಸ್ಸರಣಂ ನಾಮ ನಿಬ್ಬಾನಂ। **ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನನ್ತೀ**ತಿ ಯೇ ಏತಂ ಸಬ್ಬಂ ಯಥಾಸಭಾವಂ ನ ಜಾನನ್ತಿ। **ನ ಪರಿಮುಚ್ಚನ್ತಿ ದುಕ್ಖಸ್ಮಾ**ತಿ ಸಕಲವಟ್ಟದುಕ್ಖತೋ ನ ಪರಿಮುಚ್ಚನ್ತಿ। ಇಮಿನಾ ಏತೇಸಂ ನಿಟ್ಠಾ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಪರಿಮುಚ್ಚನ್ತಿ ದುಕ್ಖಸ್ಮಾ**ತಿ ಸಕಲವಟ್ಟದುಕ್ಖತೋ ಪರಿಮುಚ್ಚನ್ತಿ। ಇಮಿನಾ ಏತೇಸಂ ನಿಟ್ಠಾ ನಾಮ ಅತ್ಥೀತಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಅಟ್ಠಕಾರಕಾನಂ ಅಟ್ಠಂ ಭಿನ್ದನ್ತೋ ವಿಯ ಸಾಸನಸ್ಮಿಂಯೇವ ನಿಟ್ಠಾಯ ಅತ್ಥಿತಂ ಪತಿಟ್ಠಪೇತಿ।

೧೪೩. ಇದಾನಿ ದಿಟ್ಠಿಚ್ಛೇದನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಚತ್ತಾರಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಉಪಾದಾನಾನೀ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತೇಸಂ ವಿತ್ಥಾರಕಥಾ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** ವುತ್ತಾಯೇವ।

ಸಬ್ಬುಪಾದಾನಪರಿಞ್ಞಾವಾದಾ ಪಟಿಜಾನಮಾನಾತಿ ಮಯಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಉಪಾದಾನಾನಂ ಪರಿಞ್ಞಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮಂ ವದಾಮಾತಿ ಏವಂ ಪಟಿಜಾನಮಾನಾ। **ನ ಸಮ್ಮಾ ಸಬ್ಬುಪಾದಾನಪರಿಞ್ಞ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಉಪಾದಾನಾನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮಂ ಸಮ್ಮಾ ನ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಿ। ಕೇಚಿ ಕಾಮುಪಾದಾನಮತ್ತಸ್ಸ ಪರಿಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಿ। ಕೇಚಿ ದಿಟ್ಠುಪಾದಾನಮತ್ತಸ್ಸ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಿ, ಕೇಚಿ ಸೀಲಬ್ಬತುಪಾದಾನಸ್ಸಾಪಿ। ಅತ್ತವಾದುಪಾದಾನಸ್ಸ ಪನ ಪರಿಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ತೇಸಂ ಪನ ಭೇದಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಕಾಮುಪಾದಾನಸ್ಸ ಪರಿಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತೀ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಕಾಮುಪಾದಾನಸ್ಸ ಪರಿಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಿಯೇವ, ಛನ್ನವುತಿ ಪಾಸಣ್ಡಾಪಿ ಹಿ "ಕಾಮಾ ಖೋ ಪಬ್ಬಜಿತೇನ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬಾ"ತಿ ವತ್ಥುಪಟಿಸೇವನಂ ಕಾಮಂ ಕಪ್ಪತೀತಿ ನ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಿ, ಅಕಪ್ಪಿಯಮೇವ ಕತ್ವಾ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಿ। ಯೇ ಪನ ಸೇವನ್ತಿ, ತೇ ಥೇಯ್ಯೇನ ಸೇವನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಕಾಮುಪಾದಾನಸ್ಸ ಪರಿಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತೀ"ತಿ।

ಯಸ್ಮಾ "ನತ್ಥಿ ದಿನ್ನ"ನ್ತಿಆದೀನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಚರನ್ತಿ। "ಸೀಲೇನ ಸುದ್ಧಿ ವತೇನ ಸುದ್ಧಿ, ಭಾವನಾಯ ಸುದ್ಧೀ"ತಿ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ಅತ್ತುಪಲದ್ಧಿಂ ನ ಪಜಹನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ನ ದಿಟ್ಠುಪಾದಾನಸ್ಸ, ನ ಸೀಲಬ್ಬತುಪಾದಾನಸ್ಸ , ನ ಅತ್ತವಾದುಪಾದಾನಸ್ಸ ಪರಿಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಿ। **ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತೂ**ತಿ ತಂ ಅಪಞ್ಞಾಪನಂ ಏತೇಸಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು, ಕಿಂ ಕಾರಣಾ? **ಇಮಾನಿ ಹಿ ತೇ ಭೋನ್ತೋ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ತೇ ಭೋನ್ತೋ ಇಮಾನಿ ತೀಣಿ ಕಾರಣಾನಿ ಯಥಾಸಭಾವತೋ ನ ಜಾನನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯೇ ಪನೇತ್ಥ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪರಿಞ್ಞಾನಂ ಪಞ್ಞಾಪನಕಾರಣಂ ದಿಟ್ಠಿಞ್ಚೇವ ಸೀಲಬ್ಬತಞ್ಚ "ಏತಂ ಪಹಾತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಯಥಾಸಭಾವತೋ ಜಾನನ್ತಿ। ತೇ ಸನ್ಧಾಯ ಪರತೋ ದ್ವೇ ವಾರಾ ವುತ್ತಾ। ತತ್ಥ ಯೇ "ಅತ್ಥಿ ದಿನ್ನ"ನ್ತಿಆದೀನಿ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ತೇ ದಿಟ್ಠುಪಾದಾನಸ್ಸ ಪರಿಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಿ। ಯೇ ಪನ "ನ ಸೀಲೇನ ಸುದ್ಧಿ, ನ ವತೇನ ಸುದ್ಧಿ, ನ ಭಾವನಾಯ ಸುದ್ಧೀ"ತಿ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ತೇ ಸೀಲಬ್ಬತುಪಾದಾನಸ್ಸ ಪರಿಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಿ। ಅತ್ತವಾದುಪಾದಾನಸ್ಸ ಪರಿಞ್ಞಂ ಪನ ಏಕೋಪಿ ಪಞ್ಞಪೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಅಟ್ಠಸಮಾಪತ್ತಿಲಾಭಿನೋಪಿ ಹಿ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯೇ ಪಾಣಿನಾ ಪರಿಮಜ್ಜಿತ್ವಾ ಚರಮಾನಾಪಿ ಚ ತಿತ್ಥಿಯಾ ತಿಸ್ಸೋ ಪರಿಞ್ಞಾ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಿ। ಅತ್ತವಾದಂ ಮುಞ್ಚಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಪುನಪ್ಪುನಂ ವಟ್ಟಸ್ಮಿಂಯೇವ ಪತನ್ತಿ। ಪಥವಿಜಿಗುಚ್ಛನಸಸಕೋ ವಿಯ ಹಿ ಏತೇ।

ತತ್ಥಾಯಂ ಅತ್ಥಸಲ್ಲಾಪಿಕಾ ಉಪಮಾ - ಪಥವೀ ಕಿರ ಸಸಕಂ ಆಹ - "ಭೋ ಸಸಕಾ"ತಿ। ಸಸಕೋ ಆಹ - "ಕೋ ಏಸೋ"ತಿ। "ಕಸ್ಮಾ ಮಮೇವ ಉಪರಿ ಸಬ್ಬಇರಿಯಾಪಥೇ ಕಪ್ಪೇನ್ತೋ ಉಚ್ಚಾರಪಸ್ಸಾವಂ ಕರೋನ್ತೋ ಮಂ ನ ಜಾನಾಸೀ"ತಿ। "ಸುಟ್ಠು ತಯಾ ಅಹಂ ದಿಟ್ಠೋ, ಮಯಾ ಅಕ್ಕನ್ತಟ್ಠಾನಮ್ಪಿ ಅಙ್ಗುಲಗ್ಗೇಹಿ ಫುಟ್ಠಟ್ಠಾನಂ ವಿಯ ಹೋತಿ, ವಿಸ್ಸಟ್ಠಉದಕಂ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಂ, ಕರೀಸಂ ಕತಕಫಲಮತ್ತಂ। ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಾದೀಹಿ ಪನ ಅಕ್ಕನ್ತಟ್ಠಾನಮ್ಪಿ ಮಹನ್ತಂ, ಪಸ್ಸಾವೋಪಿ ನೇಸಂ ಘಟಮತ್ತೋ ಹೋತಿ, ಉಚ್ಚಾರೋಪಿ ಪಚ್ಛಿಮತ್ತೋ ಹೋತಿ, ಅಲಂ ಮಯ್ಹಂ ತಯಾ"ತಿ ಉಪ್ಪತಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪತಿತೋ। ತತೋ ನಂ ಪಥವೀ ಆಹ - "ಅರೇ ದೂರಂ ಗತೋಪಿ ನನು ಮಯ್ಹಂ ಉಪರಿಯೇವ ಪತಿತೋಸೀ"ತಿ। ಸೋ ಪುನ ತಂ ಜಿಗುಚ್ಛನ್ತೋ ಉಪ್ಪತಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಪತಿತೋ, ಏವಂ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ಉಪ್ಪತಿತ್ವಾ ಪತಮಾನೋ ಸಸಕೋ ಪಥವಿಂ ಮುಞ್ಚಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಏವಮೇವಂ ತಿತ್ಥಿಯಾ ಸಬ್ಬೂಪಾದಾನಪರಿಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತೋಪಿ ಕಾಮುಪಾದಾನಾದೀನಂ ತಿಣ್ಣಂಯೇವ ಸಮತಿಕ್ಕಮಂ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಿ। ಅತ್ತವಾದಂ ಪನ ಮುಞ್ಚಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ಪುನಪ್ಪುನಂ ವಟ್ಟಸ್ಮಿಂಯೇವ ಪತನ್ತೀತಿ।

ಏವಂ ಯಂ ತಿತ್ಥಿಯಾ ಸಮತಿಕ್ಕಮಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ತಸ್ಸ ವಸೇನ ದಿಟ್ಠಿಚ್ಛೇದವಾದಂ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಪಸಾದಪಚ್ಛೇದವಾದಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಏವರೂಪೇ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮವಿನಯೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಧಮ್ಮವಿನಯೇ**ತಿ ಧಮ್ಮೇ ಚೇವ ವಿನಯೇ ಚ, ಉಭಯೇನಪಿ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕಸಾಸನಂ ದಸ್ಸೇತಿ। "ಯೋ ಸತ್ಥರಿ ಪಸಾದೋ ಸೋ ನ ಸಮ್ಮಗ್ಗತೋ"ತಿ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕಸಾಸನಮ್ಹಿ ಹಿ ಸತ್ಥಾ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ ಸೀಹೋಪಿ ಹೋತಿ, ಬ್ಯಗ್ಘೋಪಿ ಹೋತಿ, ದೀಪಿಪಿ ಅಚ್ಛೋಪಿ ತರಚ್ಛೋಪಿ। ಸಾವಕಾ ಪನಸ್ಸ ಮಿಗಾಪಿ ಸೂಕರಾಪಿ ಪಸದಾಪಿ ಹೋನ್ತಿ, ಸೋ "ಇಮೇ ಮಯ್ಹಂ ಪುಬ್ಬೇ ಉಪಟ್ಠಾಕಾ ಪಚ್ಚಯದಾಯಕಾ"ತಿ ಖನ್ತಿಂ ವಾ ಮೇತ್ತಂ ವಾ ಅನುದ್ದಯಂ ವಾ ಅಕತ್ವಾ ತೇಸಂ ಉಪರಿ ಪತಿತ್ವಾ ಲೋಹಿತಂ ಪಿವತಿ, ಥೂಲಥೂಲಮಂಸಾನಿಪಿ ಖಾದತಿ। ಸತ್ಥಾ ವಾ ಪನ ಬಿಳಾರೋ ಹೋತಿ, ಸಾವಕಾ ಕುಕ್ಕುಟಾ ವಾ ಮೂಸಿಕಾ ವಾ। ಅಥ ನೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಅನುಕಮ್ಪಂ ಅಕತ್ವಾ ಖಾದತಿ। ಅಥ ವಾ ಸತ್ಥಾ ನಿರಯಪಾಲೋ ಹೋತಿ, ಸಾವಕಾ ನೇರಯಿಕಸತ್ತಾ। ಸೋ "ಇಮೇ ಮಯ್ಹಂ ಪುಬ್ಬೇ ಉಪಟ್ಠಾಕಾ ಪಚ್ಚಯದಾಯಕಾ"ತಿ ಅನುಕಮ್ಪಂ ಅಕತ್ವಾ ವಿವಿಧಾ ಕಮ್ಮಕಾರಣಾ ಕರೋತಿ, ಆದಿತ್ತೇಪಿ ರಥೇ ಯೋಜೇತಿ, ಅಙ್ಗಾರಪಬ್ಬತಮ್ಪಿ ಆರೋಪೇತಿ, ಲೋಹಕುಮ್ಭಿಯಮ್ಪಿ ಖಿಪತಿ , ಅನೇಕೇಹಿಪಿ ದುಕ್ಖಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮ್ಪಯೋಜೇತಿ। ಸಾವಕಾ ವಾ ಪನ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ ಸೀಹಾದಯೋ ಹೋನ್ತಿ, ಸತ್ಥಾ ಮಿಗಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರೋ। ತೇ "ಇಮಂ ಮಯಂ ಪುಬ್ಬೇ ಚತೂಹಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಉಪಟ್ಠಹಿಮ್ಹಾ, ಸತ್ಥಾ ನೋ ಅಯ"ನ್ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಖನ್ತಿಂ ವಾ ಮೇತ್ತಂ ವಾ ಅನುದ್ದಯಂ ವಾ ಅಕತ್ವಾ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಅನಯಬ್ಯಸನಂ ಪಾಪೇನ್ತಿ। ಏವಂ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕಸಾಸನೇ ಯೋ ಸತ್ಥರಿ ಪಸಾದೋ, ಸೋ ನ ಸಮ್ಮಗ್ಗತೋ ಹೋತಿ, ಕಞ್ಚಿ ಕಾಲಂ ಗನ್ತ್ವಾಪಿ ಪಚ್ಛಾ ವಿನಸ್ಸತಿಯೇವ।

ಯೋ ಧಮ್ಮೇ ಪಸಾದೋತಿ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕಸಾಸನಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಧಮ್ಮೇ ಪಸಾದೋ ನಾಮ, ಉಗ್ಗಹಿತಪರಿಯಾಪುಟ - ಧಾರಿತವಾಚಿತ್ತಮತ್ತಕೇ ತನ್ತಿಧಮ್ಮೇ ಪಸಾದೋ ಹೋತಿ, ವಟ್ಟಮೋಕ್ಖೋ ಪನೇತ್ಥ ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ಯೋ ಏತ್ಥ ಪಸಾದೋ, ಸೋ ಪುನಪ್ಪುನಂ ವಟ್ಟಮೇವ ಗಮ್ಭೀರಂ ಕರೋತೀತಿ ಸಾಸನಸ್ಮಿಂ ಅಸಮ್ಮಗ್ಗತೋ ಅಸಭಾವತೋ ಅಕ್ಖಾಯತಿ।

ಯಾ ಸೀಲೇಸು ಪರಿಪೂರಕಾರಿತಾತಿ ಯಾಪಿ ಚ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕಸಾಸನೇ ಅಜಸೀಲಾದೀನಂ ವಸೇನ ಪರಿಪೂರಕಾರಿತಾ, ಸಾಪಿ ಯಸ್ಮಾ ವಟ್ಟಮೋಕ್ಖಂ ಭವನಿಸ್ಸರಣಂ ನ ಸಮ್ಪಾಪೇತಿ, ಸಮ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಪನ ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಂ ಆವಹತಿ, ವಿಪಚ್ಚಮಾನಾ ನಿರಯಂ, ತಸ್ಮಾ ಸಾ ನ ಸಮ್ಮಗ್ಗತಾ ಅಕ್ಖಾಯತಿ। **ಯಾ ಸಹಧಮ್ಮಿಕೇಸೂ**ತಿ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕಸಾಸನಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಯೇ ಸಹಧಮ್ಮಿಕಾ, ತೇಸು ಯಸ್ಮಾ ಏಕಚ್ಚೇ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ ಸೀಹಾದಯೋಪಿ ಹೋನ್ತಿ, ಏಕಚ್ಚೇ ಮಿಗಾದಯೋ, ತತ್ಥ ಸೀಹಾದಿಭೂತಾ "ಇಮೇ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸಹಧಮ್ಮಿಕಾ ಅಹೇಸು"ನ್ತಿ ಮಿಗಾದಿಭೂತೇಸು ಖನ್ತಿಆದೀನಿ ಅಕತ್ವಾ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ನೇಸಂ ಮಹಾದುಕ್ಖಂ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏತ್ಥ ಸಹಧಮ್ಮಿಕೇಸು ಪಿಯಮನಾಪತಾಪಿ ಅಸಮ್ಮಗ್ಗತಾ ಅಕ್ಖಾಯತಿ।

ಇದಂ ಪನ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಕಾರಣಭೇದಂ ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಭಗವಾ **ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಏವಞ್ಹೇತಂ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಹೋತೀ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ರಾಯಂ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ - ಏವಞ್ಹೇತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಹೋತಿ, ಯಂ ಮಯಾ ವುತ್ತಂ "ಯೋ ಸತ್ಥರಿ ಪಸಾದೋ ಸೋ ನ ಸಮ್ಮಗ್ಗತೋ ಅಕ್ಖಾಯತೀ"ತಿಆದಿ, ತಂ ಏವಮೇವ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ ತೇ ಪಸಾದಾದಯೋ ದುರಕ್ಖಾತೇ ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ...ಪೇ॰... ಅಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಪ್ಪವೇದಿತೇತಿ, ಏತ್ಥ ಹಿ **ಯಥಾ** ತನ್ತಿ ಕಾರಣತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। ತತ್ಥ **ದುರಕ್ಖಾತೇ**ತಿ ದುಕ್ಕಥಿತೇ, ದುಕ್ಕಥಿತತ್ತಾಯೇವ **ದುಪ್ಪವೇದಿತೇ**। ಸೋ ಪನೇಸ ಯಸ್ಮಾ ಮಗ್ಗಫಲತ್ಥಾಯ ನ ನಿಯ್ಯಾತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕೋ**। ರಾಗಾದೀನಂ ಉಪಸಮಾಯ ಅಸಂವತ್ತನತೋ **ಅನುಪಸಮಸಂವತ್ತನಿಕೋ**। ನ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಸಬ್ಬಞ್ಞುನಾ ಪವೇದಿತೋತಿ **ಅಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಪ್ಪವೇದಿತೋ**। ತಸ್ಮಿಂ **ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕೇ ಅನುಪಸಮಸಂವತ್ತನಿಕೇ ಅಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಪ್ಪವೇದಿತೇ**। ಏತ್ತಾವತಾ ಭಗವಾ ತಿತ್ಥಿಯೇಸು ಪಸಾದೋ ಸುರಾಪೀತಸಿಙ್ಗಾಲೇ ಪಸಾದೋ ವಿಯ ನಿರತ್ಥಕೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಏಕೋ ಕಿರ ಕಾಳಸಿಙ್ಗಾಲೋ ರತ್ತಿಂ ನಗರಂ ಪವಿಟ್ಠೋ ಸುರಾಜಲ್ಲಿಕಂ ಖಾದಿತ್ವಾ ಪುನ್ನಾಗವನೇ ನಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ನಿದ್ದಾಯನ್ತೋ ಸೂರಿಯುಗ್ಗಮನೇ ಪಬುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ನ ಸಕ್ಕಾ ಗನ್ತುಂ, ಬಹೂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ವೇರಿನೋ, ಏಕಂ ವಞ್ಚೇತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ। ಸೋ ಏಕಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಗಚ್ಛನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಇಮಂ ವಞ್ಚೇಸ್ಸಾಮೀತಿ "ಅಯ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ"ತಿ ಆಹ। ಕೋ ಏಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ

ಪಕ್ಕೋಸತೀತಿ। “ಅಹಂ, ಸಾಮೀ, ಇತೋ ತಾವ ಏಹೀತಿ। ಕಿಂ ಭೋತಿ? ಮಂ ಬಹಿಗಾಮಂ ನೇಹಿ, ಅಹಂ ತೇ ದ್ವೇ ಕಹಾಪಣಸತಾನಿ ದಸ್ಸಾಮೀತಿ। ಸೋಪಿ ನಯಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ತಂ ಪಾದೇಸು ಗಣ್ಹಿ। ಅರೇ ಬಾಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ನ ಮಯ್ಹಂ ಕಹಾಪಣಾ ಭಡ್ಡಿತಕಾ ಅತ್ಥಿ, ದುಲ್ಲಭಾ ಕಹಾಪಣಾ, ಸಾಧುಕಂ ಮಂ ಗಣ್ಹಾಹೀತಿ। ಕಥಂ ಭೋ ಗಣ್ಹಾಮೀತಿ? ಉತ್ತರಾಸಙ್ಗೇನ ಗಣ್ಠಿಕಂ ಕತ್ವಾ ಅಂಸೇ ಲಗ್ಗೇತ್ವಾ ಗಣ್ಹಾಹೀತಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ತಂ ತಥಾ ಗಹೇತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣದ್ವಾರಸಮೀಪಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಏತ್ಥ ಓತಾರೇಮೀತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಕತರಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ಏತನ್ತಿ? ಮಹಾದ್ವಾರಂ ಏತನ್ತಿ। ಅರೇ ಬಾಲ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕಿಂ ತವ ಞಾತಕಾ ಅನ್ತರದ್ವಾರೇ ಕಹಾಪಣಂ ಠಪೇನ್ತಿ, ಪರತೋ ಮಂ ಹರಾ”ತಿ। ಸೋ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಥೋಕಂ ಥೋಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ “ಏತ್ಥ ಓತಾರೇಮಿ ಏತ್ಥ ಓತಾರೇಮೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ತೇನ ತಜ್ಜಿತೋ ಖೇಮಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತತ್ಥ ಓತಾರೇಹೀತಿ ವುತ್ತೋ ಓತಾರೇತ್ವಾ ಸಾಟಕಂ ಗಣ್ಹಿ। ಕಾಳಸಿಙ್ಗಾಲೋ ಆಹ “ಅಹಂ ತೇ ದ್ವೇ ಕಹಾಪಣಸತಾನಿ ದಸ್ಸಾಮೀತಿ ಅವೋಚಂ। ಮಯ್ಹಂ ಪನ ಕಹಾಪಣಾ ಬಹೂ, ನ ದ್ವೇ ಕಹಾಪಣಸತಾನೇವ, ಯಾವ ಅಹಂ ಕಹಾಪಣೇ ಆಹರಾಮಿ, ತಾವ ತ್ವಂ ಸೂರಿಯಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ತಿಟ್ಠಾ”ತಿ ವತ್ವಾ ಥೋಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ನಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಪುನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಆಹ “ಅಯ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮಾ ಇತೋ ಓಲೋಕೇಹಿ, ಸೂರಿಯಮೇವ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ತಿಟ್ಠಾ”ತಿ। ಏವಞ್ಚ ಪನ ವತ್ವಾ ಕೇತಕವನಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಯಥಾರುಚಿಂ ಪಕ್ಕನ್ತೋ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸಪಿ ಸೂರಿಯಂ ಓಲೋಕೇನ್ತಸ್ಸೇವ ನಲಾಟತೋ ಚೇವ ಕಚ್ಛೇಹಿ ಚ ಸೇದಾ ಮುಚ್ಚಿಂಸು। ಅಥ ನಂ ರುಕ್ಖದೇವತಾ ಆಹ -

“ಸದ್ದಹಾಸಿ ಸಿಙ್ಗಾಲಸ್ಸ, ಸುರಾಪೀತಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ।
ಸಿಪ್ಪಿಕಾನಂ ಸತಂ ನತ್ಥಿ, ಕುತೋ ಕಂಸಸತಾ ದುವೇ”ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೧.೧೧೩)।

ಏವಂ ಯಥಾ ಕಾಳಸಿಙ್ಗಾಲೇ ಪಸಾದೋ ನಿರತ್ಥಕೋ, ಏವಂ ತಿತ್ಥಿಯೇಸುಪೀತಿ।

೧೪೪. ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕಸಾಸನೇ ಪಸಾದಸ್ಸ ನಿರತ್ಥಕಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಸಾಸನೇ ತಸ್ಸ ಸಾತ್ಥಕತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ತಥಾಗತೋ ಚ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಕಾಮುಪಾದಾನಸ್ಸ ಪರಿಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇತೀ**ತಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಕಾಮುಪಾದಾನಸ್ಸ ಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮಂ ಪಞ್ಞಪೇತಿ, ಇತರೇಸಂ ತಿಣ್ಣಂ ಉಪಾದಾನಾನಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗೇನ ಪರಿಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇತಿ। **ಏವರೂಪೇ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮವಿನಯೇ**ತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏವರೂಪೇ ಧಮ್ಮೇ ಚ ವಿನಯೇ ಚ। ಉಭಯೇನಪಿ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಸಾಸನಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಸತ್ಥರಿ ಪಸಾದೋ**ತಿ ಏವರೂಪೇ ಸಾಸನೇ ಯೋ ಸತ್ಥರಿ ಪಸಾದೋ, ಸೋ ಸಮ್ಮಗ್ಗತೋ ಅಕ್ಖಾಯತಿ, ಭವದುಕ್ಖನಿಸ್ಸರಣಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ।

ತತ್ರಿಮಾನಿ ವತ್ಥೂನಿ - ಭಗವಾ ಕಿರ ವೇದಿಯಕಪಬ್ಬತೇ ಇನ್ದಸಾಲಗುಹಾಯಂ ಪಟಿವಸತಿ। ಅಥೇಕೋ ಉಲೂಕಸಕುಣೋ ಭಗವತಿ ಗಾಮಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸನ್ತೇ ಉಪಡ್ಢಮಗ್ಗಂ ಅನುಗಚ್ಛತಿ, ನಿಕ್ಖಮನ್ತೇ ಉಪಡ್ಢಮಗ್ಗಂ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಂ ಕರೋತಿ। ಸೋ ಏಕದಿವಸಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಂ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವುತಂ ನಿಸಿನ್ನಂ ಪಬ್ಬತಾ ಓರುಯ್ಹ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಪಕ್ಖೇ ಪಣಾಮೇತ್ವಾ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಪಗ್ಗಯ್ಹ ಸೀಸಂ ಹೇಟ್ಠಾ ಕತ್ವಾ ದಸಬಲಂ ನಮಸ್ಸಮಾನೋ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಭಗವಾ ತಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಸಿತಂ ಪಾತ್ವಾಕಾಸಿ। ಆನನ್ದತ್ಥೇರೋ “ಕೋ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಹೇತು ಕೋ ಪಚ್ಚಯೋ ಸಿತಸ್ಸ ಪಾತುಕಮ್ಮಾಯಾ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। “ಪಸ್ಸಾನನ್ದ, ಇಮಂ ಉಲೂಕಸಕುಣಂ, ಅಯಂ ಮಯಿ ಚ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇ ಚ ಚಿತ್ತಂ ಪಸಾದೇತ್ವಾ ಸತಸಹಸ್ಸಕಪ್ಪೇ ದೇವೇಸು ಚ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಚ ಸಂಸರಿತ್ವಾ ಸೋಮನಸ್ಸೋ ನಾಮ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಆಹ -

ಉಲೂಕಮಣ್ಡಲಕ್ಖಿಕ, ವೇದಿಯಕೇ ಚಿರದೀಘವಾಸಿಕ।
ಸುಖಿತೋಸಿ ತ್ವಂ ಅಯ್ಯ ಕೋಸಿಯ, ಕಾಲುಟ್ಠಿತಂ ಪಸ್ಸಸಿ ಬುದ್ಧವರಂ॥

ಮಯಿ ಚಿತ್ತಂ ಪಸಾದೇತ್ವಾ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇ ಅನುತ್ತರೇ।
ಕಪ್ಪಾನಂ ಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ, ದುಗ್ಗತೇಸೋ ನ ಗಚ್ಛತಿ॥

දේවලෝකා චවිත්වාන, කුසලමූලේන චෝදිතෝ।
භවිස්සති අනන්තඤාණෝ, සෝමනස්සෝති විස්සුතෝති॥

අඤ්ඤානිපි චේත්ථ රාජගහනගරේ සුමනමාලාකාරවත්ථු මහාභේරිවාදකවත්ථු මෝරජිකවත්ථු වීණාවාදකවත්ථු සඞ්ඛධමකවත්ථූති ඒවමාදීනි වත්ථූනි විත්ථාරේතබ්බානි। ඒවං නිය්‍යානිකසාසනේ සත්ථරි පසාදෝ සම්මග්ගතෝ හෝති।

ධම්මේ පසාදෝති නිය්‍යානිකසාසනම්හි ධම්මේ පසාදෝ සම්මග්ගතෝ හෝති। සරමත්තේ නිමිත්තං ගහේත්වා සුණන්තානං තිරච්ඡානගතානම්පි සම්පත්තිදායකෝ හෝති, පරමත්ථේ කිං පන වත්තබ්බං। අයමත්ථෝ මණ්ඩූකදේවපුත්තාදීනං වත්ථුවසේන වේදිතබ්බෝ।

සීලේසු පරිපූරකාරිතාති නිය්‍යානිකසාසනම්හි සීලේසු පරිපූරකාරිතාපි සම්මග්ගතා හෝති, සග්ගමෝක්ඛසම්පත්තිං ආවහති। තත්ථ ඡත්තමාණවකවත්ථුසාමණේරවත්ථුආදීනි දීපේතබ්බානි।

සහධම්මිකේසූති නිය්‍යානිකසාසනේ සහධම්මිකේසු පියමනාපතාපි සම්මග්ගතා හෝති, මහාසම්පත්තිං ආවහති। අයමත්ථෝ **විමානපේතවත්ථූහි** දීපේතබ්බෝ। වුත්තඤ්හේතං -

“ඛීරෝදනමහමදාසිං, භික්ඛුනෝ පිණ්ඩාය චරන්තස්ස...පේ...

ඵාණිතං...පේ... උච්ඡුඛණ්ඩිකං... තිම්බරුසකං... කක්කාරිකං...

ඒළාලුකං... වල්ලිපක්කං... ඵාරුසකං... හත්ථපතාකං...

සාකමුට්ඨිං ... පුප්ඵකමුට්ඨිං... මූලකං... නිම්බමුට්ඨිං...

අම්බිකඤ්ජිකං... දෝණිනිම්මජ්ජනිං... කායබන්ධනං...

අංසබද්ධකං... ආයෝගපට්ටං... විධූපනං... තාලවණ්ටං...

මෝරහත්ථං... ඡත්තං... උපාහනං... පූවං මෝදකං...

සක්ඛලිකං අහමදාසිං, භික්ඛුනෝ පිණ්ඩාය චරන්තස්ස...පේ...

තස්සා මේ පස්ස විමානං, අච්ඡරා කාමවණ්ණිනීහමස්මී”ති (වි. ව. ४०८)।

තං කිස්ස හේතූතිආදි වුත්තනයානුසාරේනේව යෝජේත්වා වේදිතබ්බං।

१४४. ඉදානි යේසං උපාදානානං තිත්ථියා න සම්මා පරිඤ්ඤං පඤ්ඤපේන්ති, තථාගතෝ පඤ්ඤපේති, තේසං පච්චයං දස්සේතුං **ඉමේ ච, භික්ඛවේති**ආදිමාහ। තත්ථ **කිංනිදානාති**ආදීසු නිදානාදීනි සබ්බානේව කාරණවේවචනානි। කාරණඤ්හි යස්මා ඵලං නිදේති හන්ද, නං ගණ්හථාති අප්පේති විය, තස්මා **නිදාන**න්ති වුච්චති। යස්මා තං තතෝ ජායති සමුදේති පභවති, තස්මා **සමුදයෝ, ජාති, පභවෝති** වුච්චති। අයං පනේත්ථ පදත්ථෝ - කිං

ನಿದಾನಂ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಕಿಂನಿದಾನಾ**। ಕೋ ಸಮುದಯೋ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಕಿಂಸಮುದಯಾ**। ಕಾ ಜಾತಿ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಕಿಂಜಾತಿಕಾ**। ಕೋ ಪಭವೋ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಕಿಂಪಭವಾ**। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ತೇಸಂ ತಣ್ಹಾ ಯಥಾವುತ್ತೇನ ಅತ್ಥೇನ ನಿದಾನಞ್ಚೇವ ಸಮುದಯೋ ಚ ಜಾತಿ ಚ ಪಭವೋ ಚ, ತಸ್ಮಾ ''ತಣ್ಹಾನಿದಾನಾ''ತಿಆದಿಮಾಹ। ಏವಂ ಸಬ್ಬಪದೇಸು ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಭಗವಾ ನ ಕೇವಲಂ ಉಪಾದಾನಸ್ಸೇವ ಪಚ್ಚಯಂ ಜಾನಾತಿ, ಉಪಾದಾನಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಭೂತಾಯ ತಣ್ಹಾಯಪಿ, ತಣ್ಹಾದಿಪಚ್ಚಯಾನಂ ವೇದನಾದೀನಮ್ಪಿ ಪಚ್ಚಯಂ ಜಾನಾತಿಯೇವ, ತಸ್ಮಾ **ತಣ್ಹಾ ಚಾಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಯತೋ ಚ ಖೋತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ। **ಅವಿಜ್ಜಾ ಪಹೀನಾ ಹೋತೀ**ತಿ ವಟ್ಟಮೂಲಿಕಾ ಅವಿಜ್ಜಾ ಅನುಪ್ಪಾದನಿರೋಧೇನ ಪಹೀನಾ ಹೋತಿ। **ವಿಜ್ಜಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ**ತಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗವಿಜ್ಜಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ। **ಸೋ ಅವಿಜ್ಜಾವಿರಾಗಾ ವಿಜ್ಜುಪ್ಪಾದಾ**ತಿ। ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಚ ಪಹೀನತ್ತಾ ವಿಜ್ಜಾಯ ಚ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ। **ನೇವ ಕಾಮುಪಾದಾನಂ ಉಪಾದಿಯತೀ**ತಿ ನೇವ ಕಾಮುಪಾದಾನಂ ಗಣ್ಹಾತಿ ನ ಉಪೇತಿ, ನ ಸೇಸಾನಿ ಉಪಾದಾನಾನಿ। **ಅನುಪಾದಿಯಂ ನ ಪರಿತಸ್ಸತೀ**ತಿ ಏವಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಉಪಾದಾನಂ ಅಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ತಣ್ಹಾಪರಿತಸ್ಸನಾಯ ನ ಪರಿತಸ್ಸತಿ। **ಅಪರಿತಸ್ಸ**ನ್ತಿ ಅಪರಿತಸ್ಸನ್ತೋ ತಣ್ಹಂ ಅನುಪ್ಪಾದೇನ್ತೋ। **ಪಚ್ಚತ್ತಂಯೇವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತೀ**ತಿ ಸಯಮೇವ ಕಿಲೇಸಪರಿನಿಬ್ಬಾನೇನ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತಿ। ಏವಮಸ್ಸ ಆಸವಕ್ಖಯಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಖೀಣಾ ಜಾತೀ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತಂ ವುತ್ತತ್ಥಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಚೂಳಸೀಹನಾದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಮಹಾಸೀಹನಾದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ವೇಸಾಲಿನಗರವಣ್ಣನಾ

೧೪೬. ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಮಹಾಸೀಹನಾದಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ವೇಸಾಲಿಯ**ನ್ತಿ ಏವಂನಾಮಕೇ ನಗರೇ। ತಂ ಕಿರ ಅಪರಾಪರಂ ವಿಸಾಲೀಭೂತತಾಯ ''ವೇಸಾಲೀ''ತಿ ಸಙ್ಖಂ ಗತಂ। ತತ್ರಾಯಂ ಅನುಪುಬ್ಬಕಥಾ - ಬಾರಾಣಸಿರಞ್ಞೋ ಕಿರ ಅಗ್ಗಮಹೇಸಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಿ ಗಬ್ಭೋ ಸಣ್ಠಾಸಿ। ಸಾ ಞತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ನಿವೇದೇಸಿ। ರಾಜಾ ಗಬ್ಭಪರಿಹಾರಂ ಅದಾಸಿ। ಸಾ ಸಮ್ಮಾ ಪರಿಹರೀಯಮಾನಾ ಗಬ್ಭಪರಿಪಾಕಕಾಲೇ ವಿಜಾಯನಘರಂ ಪಾವಿಸಿ। ಪುಞ್ಞವನ್ತೀನಂ ಪಚ್ಚೂಸಸಮಯೇ ಗಬ್ಭವುಟ್ಠಾನಂ ಹೋತಿ, ಸಾ ಚ ತಾಸಂ ಅಞ್ಞತರಾ, ತೇನ ಪಚ್ಚೂಸಸಮಯೇ ಅಲತ್ತಕಪಟಲಬನ್ಧುಜೀವಕಪುಪ್ಫಸದಿಸಂ ಮಂಸಪೇಸಿಂ ವಿಜಾಯಿ। ತತೋ ''ಅಞ್ಞಾ ದೇವಿಯೋ ಸುವಣ್ಣಬಿಮ್ಬಸದಿಸೇ ಪುತ್ತೇ ವಿಜಾಯನ್ತಿ, ಅಗ್ಗಮಹೇಸೀ ಮಂಸಪೇಸಿನ್ತಿ ರಞ್ಞೋ ಪುರತೋ ಮಮ ಅವಣ್ಣೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾ''ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ತೇನ ಅವಣ್ಣಭಯೇನ ತಂ ಮಂಸಪೇಸಿಂ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಭಾಜನೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪಟಿಕುಜ್ಜಿತ್ವಾ ರಾಜಮುದ್ದಿಕಾಯ ಲಞ್ಛೇತ್ವಾ ಗಙ್ಗಾಯ ಸೋತೇ ಪಕ್ಖಿಪಾಪೇಸಿ। ಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಛಡ್ಡಿತಮತ್ತೇ ದೇವತಾ ಆರಕ್ಖಂ ಸಂವಿದಹಿಂಸು। ಸುವಣ್ಣಪಟ್ಟಕಞ್ಚೇತ್ಥ ಜಾತಿಹಿಙ್ಗುಲಕೇನ ''ಬಾರಾಣಸಿರಞ್ಞೋ ಅಗ್ಗಮಹೇಸಿಯಾ ಪಜಾ''ತಿ ಲಿಖಿತ್ವಾ ಬನ್ಧಿಂಸು। ತತೋ ತಂ ಭಾಜನಂ ಊಮಿಭಯಾದೀಹಿ ಅನುಪದ್ದುತಂ ಗಙ್ಗಾಸೋತೇನ ಪಾಯಾಸಿ।

ತೇನ ಚ ಸಮಯೇನ ಅಞ್ಞತರೋ ತಾಪಸೋ ಗೋಪಾಲಕಕುಲಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಗಙ್ಗಾತೀರೇ ವಿಹರತಿ। ಸೋ ಪಾತೋವ ಗಙ್ಗಂ ಓತಿಣ್ಣೋ ತಂ ಭಾಜನಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಪಂಸುಕೂಲಸಞ್ಞಾಯ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ಅಥೇತ್ಥ ತಂ ಅಕ್ಖರಪಟ್ಟಿಕಂ ರಾಜಮುದ್ದಿಕಾಲಞ್ಛನಂ ಚ ದಿಸ್ವಾ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ತಂ ಮಂಸಪೇಸಿಂ ಅದ್ದಸ, ದಿಸ್ವಾನಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ ''ಸಿಯಾ ಗಬ್ಭೋ, ತಥಾ ಹಿಸ್ಸ ದುಗ್ಗನ್ಧಪೂತಿಕಭಾವೋ ನತ್ಥೀ''ತಿ। ಅಸ್ಸಮಂ ನೇತ್ವಾ ಸುದ್ಧೇ ಓಕಾಸೇ ಠಪೇಸಿ। ಅಥ ಅಡ್ಢಮಾಸಚ್ಚಯೇನ ದ್ವೇ ಮಂಸಪೇಸಿಯೋ ಅಹೇಸುಂ। ತಾಪಸೋ ದಿಸ್ವಾ ಸಾಧುತರಂ ಠಪೇಸಿ। ತತೋ ಪುನ ಅಡ್ಢಮಾಸಚ್ಚಯೇನ ಏಕಮೇಕಿಸ್ಸಾ ಮಂಸಪೇಸಿಯಾ ಹತ್ಥಪಾದಸೀಸಾನಮತ್ಥಾಯ ಪಞ್ಚ

ಪಞ್ಚ ಪಿಳಕಾ ಉಟ್ಠಹಿಂಸು। ಅಥ ತತೋ ಅಡ್ಢಮಾಸಚ್ಚಯೇನ ಏಕಾ ಮಂಸಪೇಸಿ ಸುವಣ್ಣಬಿಮ್ಬಸದಿಸೋ ದಾರಕೋ, ಏಕಾ ದಾರಿಕಾ ಅಹೋಸಿ।

ತೇಸು ತಾಪಸಸ್ಸ ಪುತ್ತಸಿನೇಹೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ, ಅಙ್ಗುಟ್ಠಕತೋ ಚಸ್ಸ ಖೀರಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ತತೋ ಪಭುತಿ ಚ ಖೀರಭತ್ತಂ ಅಲಭಿತ್ಥ, ಸೋ ಭತ್ತಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಖೀರಂ ದಾರಕಾನಂ ಮುಖೇ ಆಸಿಞ್ಚತಿ। ತೇಸಂ ಉದರಂ ಯಂ ಯಂ ಪವಿಸತಿ, ತಂ ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಮಣಿಭಾಜನಗತಂ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ, ಏವಂ ನಿಚ್ಛವೀ ಅಹೇಸುಂ। ಅಪರೇ ಆಹು "ಸಿಬ್ಬೇತ್ವಾ ಠಪಿತಾ ವಿಯ ನೇಸಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಲೀನಾ ಛವಿ ಅಹೋಸೀ"ತಿ। ಏವಂ ತೇ ನಿಚ್ಛವಿತಾಯ ವಾ ಲೀನಚ್ಛವಿತಾಯ ವಾ **ಲಿಚ್ಛವೀ**ತಿ ಪಞ್ಞಾಯಿಂಸು।

ತಾಪಸೋ ದಾರಕೇ ಪೋಸೇನ್ತೋ ಉಸ್ಸೂರೇ ಗಾಮಂ ಸಿಕ್ಖಾಯ ಪವಿಸತಿ, ಅತಿದಿವಾ ಪಟಿಕ್ಕಮತಿ। ತಸ್ಸ ತಂ ಬ್ಯಾಪಾರಂ ಞತ್ವಾ ಗೋಪಾಲಕಾ ಆಹಂಸು - "ಭನ್ತೇ, ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ದಾರಕಪೋಸನಂ ಪಲಿಬೋಧೋ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ದಾರಕೇ ದೇಥ, ಮಯಂ ಪೋಸೇಸ್ಸಾಮ, ತುಮ್ಹೇ ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋಥಾ"ತಿ। ತಾಪಸೋ ಸಾಧೂತಿ ಪಟಿಸ್ಸುಣಿ। ಗೋಪಾಲಕಾ ದುತಿಯದಿವಸೇ ಮಗ್ಗಂ ಸಮಂ ಕತ್ವಾ ಪುಪ್ಫೇಹಿ ಓಕಿರಿತ್ವಾ ಧಜಪಟಾಕಾ ಉಸ್ಸಾಪೇತ್ವಾ ತೂರಿಯೇಹಿ ವಜ್ಜಮಾನೇಹಿ ಅಸ್ಸಮಂ ಆಗತಾ। ತಾಪಸೋ - "ಮಹಾಪುಞ್ಞಾ ದಾರಕಾ ಅಪ್ಪಮಾದೇನ ವಡ್ಢೇಥ, ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಚ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಆವಾಹವಿವಾಹಂ ಕರೋಥ, ಪಞ್ಚಗೋರಸೇನ ರಾಜಾನಂ ತೋಸೇತ್ವಾ ಭೂಮಿಭಾಗಂ ಗಹೇತ್ವಾ ನಗರಂ ಮಾಪೇಥ, ತತ್ಥ ಕುಮಾರಂ ಅಭಿಸಿಞ್ಚಥಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ದಾರಕೇ ಅದಾಸಿ। ತೇ ಸಾಧೂತಿ ಪಟಿಸ್ಸುಣಿತ್ವಾ ದಾರಕೇ ನೇತ್ವಾ ಪೋಸೇಸುಂ।

ದಾರಕಾ ವುದ್ಧಿಮನ್ವಾಯ ಕೀಳನ್ತಾ ವಿವಾದಟ್ಠಾನೇಸು ಅಞ್ಞೇ ಗೋಪಾಲಕದಾರಕೇ ಹತ್ಥೇನಪಿ ಪಾದೇನಪಿ ಪಹರನ್ತಿ। ತೇ ರೋದನ್ತಿ। "ಕಿಸ್ಸ ರೋದಥಾ"ತಿ ಚ ಮಾತಾಪಿತೂಹಿ ವುತ್ತಾ "ಇಮೇ ನಿಮ್ಮಾತಾಪಿತಿಕಾ ತಾಪಸಪೋಸಿತಾ ಅಮ್ಹೇ ಅತಿಪಹರನ್ತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ತತೋ ತೇಸಂ ಮಾತಾಪಿತರೋ "ಇಮೇ ದಾರಕಾ ಅಞ್ಞೇ ದಾರಕೇ ವಿನಾಸೇನ್ತಿ ದುಕ್ಖಾಪೇನ್ತಿ, ನ ಇಮೇ ಸಙ್ಗಹೇತಬ್ಬಾ, ವಜ್ಜೇತಬ್ಬಾ ಇಮೇ"ತಿ ಆಹಂಸು। ತತೋ ಪಭುತಿ ಕಿರ ಸೋ ಪದೇಸೋ **ವಜ್ಜೀ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ ಯೋಜನಸತಿಕೋ ಪರಿಮಾಣೇನ। ಅಥ ತಂ ಪದೇಸಂ ಗೋಪಾಲಕಾ ರಾಜಾನಂ ತೋಸೇತ್ವಾ ಅಗ್ಗಹೇಸುಂ। ತತ್ಥ ಚ ನಗರಂ ಮಾಪೇತ್ವಾ ಸೋಳಸವಸ್ಸುದ್ದೇಸಿಕಂ ಕುಮಾರಂ ಅಭಿಸಿಞ್ಚಿತ್ವಾ ರಾಜಾನಂ ಅಕಂಸು। ತಾಯ ಚಸ್ಸ ದಾರಿಕಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ವಿವಾಹಂ ಕತ್ವಾ ಕತಿಕಂ ಅಕಂಸು "ಬಾಹಿರಕದಾರಿಕಾ ನ ಆನೇತಬ್ಬಾ, ಇತೋ ದಾರಿಕಾ ನ ಕಸ್ಸಚಿ ದಾತಬ್ಬಾ"ತಿ। ತೇಸಂ ಪಠಮಸಂವಾಸೇನ ದ್ವೇ ದಾರಕಾ ಜಾತಾ ಧೀತಾ ಚ ಪುತ್ತೋ ಚ। ಏವಂ ಸೋಳಸಕ್ಖತ್ತುಂ ದ್ವೇ ದ್ವೇ ಜಾತಾ। ತತೋ ತೇಸಂ ದಾರಕಾನಂ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ವಡ್ಢನ್ತಾನಂ ಆರಾಮುಯ್ಯಾನನಿವಾಸಟ್ಠಾನಪರಿವಾರಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಗಹೇತುಂ ಅಪ್ಪಹೋನ್ತಾ ನಗರಂ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಗಾವುತನ್ತರೇನ ಗಾವುತನ್ತರೇನ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿಂಸು । ತಸ್ಸ ಪುನಪ್ಪುನಂ ವಿಸಾಲೀಕತತ್ತಾ ವೇಸಾಲೀತ್ವೇವ ನಾಮಂ ಜಾತಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ವೇಸಾಲಿಯನ್ತಿ ಏವಂ ನಾಮಕೇ ನಗರೇ"ತಿ।

೧೧ ಬಹಿನಗರೇತಿ ನಗರಸ್ಸ ಬಹಿ, ನ ಅಮ್ಬಪಾಲಿವನಂ ವಿಯ ಅನ್ತೋನಗರಸ್ಮಿಂ। ಅಯಂ ಪನ ಜೀವಕಮ್ಬವನಂ ವಿಯ ನಗರಸ್ಸ ಬಹಿದ್ಧಾ ವನಸಣ್ಡೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಬಹಿನಗರೇ"ತಿ। **ಅಪರಪುರೇ**ತಿ ಪುರಸ್ಸ ಅಪರೇ, ಪಚ್ಛಿಮದಿಸಾಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವನಸಣ್ಡೇ**ತಿ ಸೋ ಕಿರ ವನಸಣ್ಡೋ ನಗರಸ್ಸ ಪಚ್ಛಿಮದಿಸಾಯಂ ಗಾವುತಮತ್ತೇ ಠಾನೇ। ತತ್ಥ ಮನುಸ್ಸಾ ಭಗವತೋ ಗನ್ಧಕುಟಿಂ ಕತ್ವಾ ತಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ರತ್ತಿಟ್ಠಾನದಿವಾಟ್ಠಾನಚಙ್ಕಮಲೇಣಕುಟಿಮಣ್ಡಪಾದೀನಿ ಪತಿಟ್ಠಪೇಸುಂ, ಭಗವಾ ತತ್ಥ ವಿಹರತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಅಪರಪುರೇ ವನಸಣ್ಡೇ"ತಿ। **ಸುನಕ್ಖತ್ತೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ನಾಮಂ। ಲಿಚ್ಛವೀನಂ ಪನ ಪುತ್ತತ್ತಾ **ಲಿಚ್ಛವಿಪುತ್ತೋ**ತಿ ವುತ್ತೋ। **ಅಚಿರಪಕ್ಕನ್ತೋ**ತಿ ವಿಬ್ಭಮಿತ್ವಾ ಗಿಹಿಭಾವೂಪಗಮನೇನ ಅಧುನಾಪಕ್ಕನ್ತೋ। **ಪರಿಸತೀ**ತಿ ಪರಿಸಮಜ್ಝೇ। **ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ** ನಾಮ ದಸಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಾ। ತೇ ಪಟಿಸೇಧೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಉಪಾರಮ್ಭಭಯಾ। ವೇಸಾಲಿಯಞ್ಹಿ ಬಹೂ ಮನುಸ್ಸಾ ರತನತ್ತಯೇ ಪಸನ್ನಾ ಬುದ್ಧಮಾಮಕಾ ಧಮ್ಮಮಾಮಕಾ ಸಙ್ಘಮಾಮಕಾ। ತೇ ದಸಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಮತ್ತಮ್ಪಿ ನತ್ಥಿ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸಾತಿ ವುತ್ತೇ ತ್ವಂ ಕತ್ಥ ಭಗವನ್ತಂ ಪಾಣಂ ಹನನ್ತಂ ಅದ್ದಸ, ಕತ್ಥ ಅದಿನ್ನಂ

ಆದಿಯನ್ತನ್ತಿಆದೀನಿ ವತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಪಮಾಣಂ ನ ಜಾನಾಸಿ? ಕಿಂ ದನ್ತಾ ಮೇ ಅತ್ಥೀತಿ ಪಾಸಾಣಸಕ್ಖರಾ ಖಾದಸಿ, ಅಹಿನಙ್ಗುಟ್ಠೇ ಗಣ್ಹಿತುಂ ವಾಯಮಸಿ, ಕಕಚದನ್ತೇಸು ಪುಪ್ಫಾವಳಿಕಂ ಕೀಳಿತುಂ ಇಚ್ಛಸಿ? ಮುಖತೋ ತೇ ದನ್ತೇ ಪಾತೇಸ್ಸಾಮಾತಿ ವದೇಯ್ಯುಂ। ಸೋ ತೇಸಂ ಉಪಾರಮ್ಭಭಯಾ ಏವಂ ವತ್ತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ।

ವೇಸಾಲಿನಗರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾದಿವಣ್ಣನಾ

ತತೋ ಉತ್ತರಿಂ ಪನ ವಿಸೇಸಾಧಿಗಮಂ ಪಟಿಸೇಧೇನ್ತೋ **ಉತ್ತರಿ ಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಅಲಮರಿಯಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸೇಸೋ**ತಿ ಆಹ।

ತತ್ಥ ಅಲಮರಿಯಂ ಞಾತುನ್ತಿ **ಅಲಮರಿಯೋ,** ಅರಿಯಭಾವಾಯ ಸಮತ್ಥೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಞಾಣದಸ್ಸನಮೇವ **ಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸೇಸೋ।** ಅಲಮರಿಯೋ ಚ ಸೋ ಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸೇಸೋ ಚಾತಿ **ಅಲಮರಿಯಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸೇಸೋ।** ಞಾಣದಸ್ಸನನ್ತಿ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಪಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಿ ಮಗ್ಗೋಪಿ ಫಲಮ್ಪಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಮ್ಪಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಮ್ಪಿ ವುಚ್ಚತಿ। "ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ ಸಮಾನೋ ಞಾಣದಸ್ಸನಂ ಆರಾಧೇತೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೧೧) ಹಿ ಏತ್ಥ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖು ಞಾಣದಸ್ಸನಂ ನಾಮ। "ಞಾಣದಸ್ಸನಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಅಭಿನೀಹರತಿ ಅಭಿನಿನ್ನಾಮೇತೀ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೩೫) ಏತ್ಥ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಂ। "ಅಭಬ್ಬಾ ತೇ ಞಾಣದಸ್ಸನಾಯ ಅನುತ್ತರಾಯ ಸಮ್ಬೋಧಾಯಾ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೧೯೬) ಏತ್ಥ ಮಗ್ಗೋ। "ಅಯಮಞ್ಞೋ ಉತ್ತರಿ ಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಅಲಮರಿಯಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸೇಸೋ ಅಧಿಗತೋ ಫಾಸು ವಿಹಾರೋ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೨೮) ಏತ್ಥ ಫಲಂ। "ಞಾಣಞ್ಚ ಪನ ಮೇ ದಸ್ಸನಂ ಉದಪಾದಿ, ಅಕುಪ್ಪಾ ಮೇ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ, ಅಯಮನ್ತಿಮಾ ಜಾತಿ, ನತ್ಥಿ ದಾನಿ ಪುನಬ್ಭವೋ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೬) ಏತ್ಥ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಂ। "ಞಾಣಞ್ಚ ಪನ ಮೇ ದಸ್ಸನಂ ಉದಪಾದಿ ಸತ್ತಾಹಕಾಲಙ್ಕತೋ ಆಳಾರೋ ಕಾಳಾಮೋ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೩೪೦) ಏತ್ಥ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ। ಇಧ ಪನ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ತಞ್ಹಿ ಸೋ ಭಗವತೋ ಪಟಿಸೇಧೇತಿ।

ತಕ್ಕಪರಿಯಾಹತನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಆಚರಿಯಂ ಪಟಿಬಾಹತಿ। ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ - ಸಮಣೇನ ಗೋತಮೇನ ಆಚರಿಯೇ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಸುಖುಮಂ ಧಮ್ಮನ್ತರಂ ಗಹಿತಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ತಕ್ಕಪರಿಯಾಹತಂ ಪನ ತಕ್ಕೇತ್ವಾ ಏವಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಏವಂ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ತಕ್ಕಪರಿಯಾಹತಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತೀತಿ। **ವೀಮಂಸಾನುಚರಿತ**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಚಸ್ಸ ಲೋಕಿಯಪಞ್ಞಂ ಅನುಜಾನಾತಿ। ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಪಞ್ಞವಾ, ಸೋ ತಂ ಪಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾತಂ ಇನ್ದವಜಿರೂಪಮಂ ವೀಮಂಸಂ ಏವಂ ವಟ್ಟಿಸ್ಸತಿ, ಏವಂ ವಟ್ಟಿಸ್ಸತೀತಿ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಅನುಚರಾಪೇತ್ವಾ ವೀಮಂಸಾಯ ಅನುಚರಿತಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ। **ಸಯಂಪಟಿಭಾನ**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾಸ್ಸ ಧಮ್ಮೇಸು ಪಚ್ಚಕ್ಖಭಾವಂ ಪಟಿಬಾಹತಿ। ಏವಂ ಹಿಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ - ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಸುಖುಮಂ ಧಮ್ಮನ್ತರಂ ವಿಪಸ್ಸನಾ ವಾ ಮಗ್ಗೋ ವಾ ಫಲಂ ವಾ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ ವಾ ನತ್ಥಿ, ಅಯಂ ಪನ ಲದ್ಧಪರಿಸೋ, ರಾಜಾನಂ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಂ ವಿಯ ನಂ ಚತ್ತಾರೋ ವಣ್ಣಾ ಪರಿವಾರೇನ್ತಿ, ಸುಫುಸಿತಂ ಪನಸ್ಸ ದನ್ತಾವರಣಂ, ಮುದುಕಾ ಜಿವ್ಹಾ, ಮಧುರೋ ಸರೋ, ಅನೇಲಗಳಾ ವಾಚಾ, ಸೋ ಯಂ ಯದೇವಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾತಿ, ತಂ ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಯಂಪಟಿಭಾನಂ ಕಥೇನ್ತೋ ಮಹಾಜನಂ ರಞ್ಜೇತೀತಿ।

ಯಸ್ಸ ಚ ಖ್ವಾಸ್ಸ ಅತ್ಥಾಯ ಧಮ್ಮೋ ದೇಸಿತೋತಿ ಯಸ್ಸ ಚ ಖೋ ಅತ್ಥಾಯ ಅಸ್ಸ ಧಮ್ಮೋ ದೇಸಿತೋ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ, ರಾಗಪಟಿಘಾತತ್ಥಾಯ ಅಸುಭಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ, ದೋಸಪ್ಪಟಿಘಾತತ್ಥಾಯ ಮೇತ್ತಾಭಾವನಾ, ಮೋಹಪಟಿಘಾತತ್ಥಾಯ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ, ವಿತಕ್ಕುಪಚ್ಛೇದಾಯ ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿ।

ಸೋ ನಿಯ್ಯಾತಿ ತಕ್ಕರಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾ ದುಕ್ಖಕ್ಖಯಾಯಾತಿ ಸೋ ಧಮ್ಮೋ ಯೋ ತಂ ಯಥಾದೇಸಿತಂ ಕರೋತಿ, ತಸ್ಸ ತಕ್ಕರಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾ ಹೇತುನಾ ನಯೇನ ಕಾರಣೇನ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಕ್ಖಯಾಯ ನಿಯ್ಯಾತಿ ಗಚ್ಛತಿ ತಮತ್ಥಂ ಸಾಧೇತೀತಿ ದೀಪೇತಿ । ಇದಂ ಪನೇಸ ನ

ಅತ್ತನೋ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನ ವದತಿ। ಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ಧಮ್ಮೋ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕೋತಿ ಏವಮೇವಂ ಪವೇದೇಯ್ಯ, ನ ಪನ ಸಕ್ಕೋತಿ ವತ್ತುಂ। ಕಸ್ಮಾ? ಉಪಾರಮ್ಭಭಯಾ। ವೇಸಾಲಿಯಞ್ಹಿ ಬಹೂ ಸೋತಾಪನ್ನ-ಸಕದಾಗಾಮಿ-ಅನಾಗಾಮಿಉಪಾಸಕಾ। ತೇ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯುಂ "ಸುನಕ್ಖತ್ತ ತ್ವಂ ಭಗವತಾ ದೇಸಿತಧಮ್ಮೋ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕೋತಿ ವದಸಿ, ಯದಿ ಅಯಂ ಧಮ್ಮೋ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕೋ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ನಗರೇ ಇಮೇ ಕಸ್ಮಾ ಏತ್ತಕಾ ಸೋತಾಪನ್ನಾ ಜಾತಾ, ಏತ್ತಕಾ ಸಕದಾಗಾಮೀ, ಏತ್ತಕಾ ಅನಾಗಾಮೀತಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನ ಉಪಾರಮ್ಭಂ ಕರೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ। ಸೋ ಇಮಿನಾ ಉಪಾರಮ್ಭಭಯೇನ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕೋತಿ ವತ್ತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಅಜ್ಜುನೇನ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಕಣ್ಡಂ ವಿಯ ಅಸ್ಸ ಧಮ್ಮೋ ಅಮೋಘೋ ನಿಯ್ಯಾತಿ, ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಪನಸ್ಸ ಕಿಞ್ಚಿ ನತ್ಥೀತಿ ವದತಿ।

ಅಸ್ಸೋಸಿ ಖೋತಿ ವೇಸಾಲಿಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲಸೇಟ್ಠಿಕುಲಾದೀಸು ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ಏವಂ ಭಾಸಮಾನಸ್ಸ ತಂ ವಚನಂ ಸುಣಿ, ನ ಪನ ಪಟಿಸೇಧೇಸಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಕಾರುಞ್ಞತಾಯ। ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ ಅಯಂ ಕುದ್ಧೋ ಝಾಯಮಾನಂ ವೇಳುವನಂ ವಿಯ ಪಕ್ಖಿತ್ತಲೋಣಂ ಉದ್ಧನಂ ವಿಯ ಚ ಕೋಧವಸೇನ ಪಟಪಟಾಯತಿ, ಮಯಾ ಪಟಿಬಾಹಿತೋ ಪನ ಮಯಿಪಿ ಆಘಾತಂ ಬನ್ಧಿಸ್ಸತಿ, ಏವಮಸ್ಸ ತಥಾಗತೇ ಚ ಮಯಿ ಚಾತಿ ದ್ವೀಸು ಜನೇಸು ಆಘಾತೋ ಅತಿಭಾರಿಯೋ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಕಾರುಞ್ಞತಾಯ ನ ಪಟಿಸೇಧೇಸಿ। ಅಪಿ ಚಸ್ಸ ಏವಂ ಅಹೋಸಿ, ಬುದ್ಧಾನಂ ಅವಣ್ಣಕಥನಂ ನಾಮ ಪುಣ್ಣಚನ್ದೇ ದೋಸಾರೋಪನಸದಿಸಂ, ಕೋ ಇಮಸ್ಸ ಕಥಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸತಿ? ಸಯಮೇವ ಖೇಳೇ ಪಚ್ಛಿನ್ನೇ ಮುಖೇ ಸುಕ್ಖೇ ಓರಮಿಸ್ಸತೀತಿ ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ನ ಪಟಿಸೇಧೇಸಿ। **ಪಿಣ್ಡಪಾತಪಟಿಕ್ಕನ್ತೋತಿ** ಪಿಣ್ಡಪಾತಪರಿಯೇಸನತೋ ಅಪಗತೋ।

೧೪೭. **ಕೋಧನೋತಿ** ಚಣ್ಡೋ ಫರುಸೋ। **ಮೋಘಪುರಿಸೋತಿ** ತುಚ್ಛಪುರಿಸೋ। ಯಸ್ಸ ಹಿ ತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವೇ ಮಗ್ಗಫಲಾನಂ ಉಪನಿಸ್ಸಯೋ ನತ್ಥಿ, ತಂ ಬುದ್ಧಾ "ಮೋಘಪುರಿಸೋ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಉಪನಿಸ್ಸಯೇ ಸತಿಪಿ ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಮಗ್ಗೇ ವಾ ಫಲೇ ವಾ ಅಸತಿ "ಮೋಘಪುರಿಸೋ"ತಿ ವದನ್ತಿಯೇವ। ಇಮಸ್ಸ ಪನ ತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವೇ ಮಗ್ಗಫಲಾನಂ ಉಪನಿಸ್ಸಯೋ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನೋಯೇವ, ತೇನ ತಂ "ಮೋಘಪುರಿಸೋ"ತಿ ಆಹ। **ಕೋಧಾ ಚ ಪನಸ್ಸ ಏಸಾ ವಾಚಾ ಭಾಸಿತಾತಿ** ಏಸಾ ಚ ಪನಸ್ಸ ವಾಚಾ ಕೋಧೇನ ಭಾಸಿತಾ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನೇಸ ಭಗವತೋ ಕುದ್ಧೋತಿ? ಅಯಞ್ಹಿ ಪುಬ್ಬೇ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಪರಿಕಮ್ಮಂ ಪುಚ್ಛಿ। ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ಕಥೇಸಿ। ಸೋ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ಆಲೋಕಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ದೇವಲೋಕೇ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ನನ್ದನವನಚಿತ್ತಲತಾವನಫಾರುಸಕವನಮಿಸ್ಸಕವನೇಸು ದಿಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವಮಾನೇ ದೇವಪುತ್ತೇ ಚ ದೇವಧೀತರೋ ಚ ದಿಸ್ವಾ ಏತೇಸಂ ಏವರೂಪಾಯ ಅತ್ತಭಾವಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಠಿತಾನಂ ಕೀವಮಧುರೋ ನು ಖೋ ಸದ್ದೋ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಸದ್ದಂ ಸೋತುಕಾಮೋ ಹುತ್ವಾ ದಸಬಲಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ದಿಬ್ಬಸೋತಧಾತುಪರಿಕಮ್ಮಂ ಪುಚ್ಛಿ। ಭಗವಾ ಪನಸ್ಸ ದಿಬ್ಬಸೋತಧಾತುಯಾ ಉಪನಿಸ್ಸಯೋ ನತ್ಥೀತಿ ಞತ್ವಾ ಪರಿಕಮ್ಮಂ ನ ಕಥೇಸಿ। ನ ಹಿ ಬುದ್ಧಾ ಉಪನಿಸ್ಸಯವಿರಹಿತ ತಸ್ಸ ಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕಥೇನ್ತಿ। ಸೋ ಭಗವತಿ ಆಘಾತಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ "ಅಹಂ ಸಮಣಂ ಗೋತಮಂ ಪಠಮಂ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಪರಿಕಮ್ಮಂ ಪುಚ್ಛಿಂ, ಸೋ 'ಮಯ್ಹಂ ತಂ ಸಮ್ಪಜ್ಜತು ವಾ ಮಾ ವಾ ಸಮ್ಪಜ್ಜತೂ'ತಿ ಕಥೇಸಿ। ಅಹಂ ಪನ ಪಚ್ಚತ್ತಪುರಿಸಕಾರೇನ ತಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ದಿಬ್ಬಸೋತಧಾತುಪರಿಕಮ್ಮಂ ಪುಚ್ಛಿಂ, ತಂ ಮೇ ನ ಕಥೇಸಿ। ಅದ್ಧಾಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ 'ಅಯಂ ರಾಜಪಬ್ಬಜಿತೋ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞಾಣಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ದಿಬ್ಬಸೋತಧಾತುಞಾಣಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ಚೇತೋಪರಿಯಞಾಣಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ಆಸವಾನಂ ಖಯಞಾಣಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ಮಯಾ ಸಮಸಮೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ'ತಿ ಇಸ್ಸಾಮಚ್ಛರಿಯವಸೇನ ಮಯ್ಹಂ ನ ಕಥೇತೀ"ತಿ। ಭಿಯ್ಯೋಸೋ ಆಘಾತಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಕಾಸಾಯಾನಿ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಗಿಹಿಭಾವಂ ಪತ್ವಾಪಿ ನ ತುಣ್ಹೀಭೂತೋ ವಿಚರತಿ। ದಸಬಲಂ ಪನ ಅಸತಾ ತುಚ್ಛೇನ ಅಬ್ಭಾಚಿಕ್ಖನ್ತೋ ವಿಚರತಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ "ಕೋಧಾ ಚ ಪನಸ್ಸ ಏಸಾ ವಾಚಾ ಭಾಸಿತಾ"ತಿ।

ವಣ್ಣೋ ಹೇಸೋ, ಸಾರಿಪುತ್ತಾತಿ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ತಥಾಗತೇನ ಸತಸಹಸ್ಸಕಪ್ಪಾಧಿಕಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇನ್ತೇನ ಏತದತ್ಥಮೇವ ವಾಯಾಮೋ ಕತೋ "ದೇಸನಾಧಮ್ಮೋ ಮೇ ನಿಯ್ಯಾನಿಕೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಯೋ ಏವಂ

ವದೇಯ್ಯ, ಸೋ ವಣ್ಣಂಯೇವ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಭಾಸತಿ। ವಣ್ಣೋ ಹೇಸೋ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ತಥಾಗತಸ್ಸ ಗುಣೋ ಏಸೋ ತಥಾಗತಸ್ಸ, ನ ಅಗುಣೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಅಯಮ್ಪಿ ಹಿ ನಾಮ ಸಾರಿಪುತ್ತಾತಿಆದಿನಾ ಕಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ? ಸುನಕ್ಖತ್ತೇನ ಪಟಿಸಿದ್ಧಸ್ಸ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅತ್ತನಿ ಅತ್ಥಿತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಭಗವಾ ಕಿರ ಅಯಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಸುನಕ್ಖತ್ತೋ ಮೋಘಪುರಿಸೋ ನತ್ಥಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮೋತಿ ವದತಿ। ಮಯ್ಹಞ್ಚ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ, ಇದ್ಧಿವಿಧಞಾಣಂ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ, ದಿಬ್ಬಸೋತಧಾತುಞಾಣಂ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ, ಚೇತೋಪರಿಯಞಾಣಂ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ, ದಸಬಲಞಾಣಂ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ, ಚತುವೇಸಾರಜ್ಜಞಾಣಂ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ, ಅಟ್ಠಸು ಪರಿಸಾಸು ಅಕಮ್ಪನಞಾಣಂ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ, ಚತುಯೋನಿಪರಿಚ್ಛೇದಕಞಾಣಂ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ, ಪಞ್ಚಗತಿಪರಿಚ್ಛೇದಕಞಾಣಂ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ, ಸಬ್ಬೇಪಿ ಚೇತೇ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾಯೇವ। ಏವರೂಪೇಸು ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮೇಸು ಏಕಸ್ಸಾಪಿ ವಿಜಾನನಸಮತ್ಥಂ ಧಮ್ಮನ್ವಯಮತ್ತಮ್ಪಿ ನಾಮ ಏತಸ್ಸ ಮೋಘಪುರಿಸಸ್ಸ ನ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಏತಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಅಯಮ್ಪಿ ಹಿ ನಾಮ ಸಾರಿಪುತ್ತಾ**ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಇಮಂ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ। ತತ್ಥ ಅನ್ವೇತೀತಿ **ಅನ್ವಯೋ,** ಜಾನಾತಿ , ಅನುಬುಜ್ಝತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅನ್ವಯೋ **ಧಮ್ಮನ್ವಯೋ,** ತಂ ತಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಾದಿಧಮ್ಮಂ ಜಾನನಪಞ್ಞಾಯೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। "ಇತಿಪಿ ಸೋ ಭಗವಾ"ತಿಆದೀಹಿ ಏವರೂಪಮ್ಪಿ ನಾಮ ಮಯ್ಹಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಸಙ್ಖಾತಂ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಂ ವಿಜ್ಜಮಾನಮೇವ ಅತ್ಥೀತಿ ಜಾನಿತುಂ ತಸ್ಸ ಮೋಘಪುರಿಸಸ್ಸ ಧಮ್ಮನ್ವಯೋಪಿ ನ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಇದ್ಧಿವಿಧಞಾಣಾದೀಸುಪಿ ಏವಂ ಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ದಸಬಲಞಾಣಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೪೮. ಏತ್ಥ ಚ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಚೇತೋಪರಿಯಞಾಣಾನನ್ತರಂ ತಿಸ್ಸೋ ವಿಜ್ಜಾ ವತ್ತಬ್ಬಾ ಸಿಯುಂ, ಯಸ್ಮಾ ಪನ ತಾಸು ವುತ್ತಾಸು ಉಪರಿ ದಸಬಲಞಾಣಂ ನ ಪರಿಪೂರತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಾ ಅವತ್ವಾ ತಥಾಗತಸ್ಸ ದಸಬಲಞಾಣಂ ಪರಿಪೂರಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ದಸ ಖೋ ಪನಿಮಾನಿ ಸಾರಿಪುತ್ತಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ತಥಾಗತಬಲಾನೀ**ತಿ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಅಸಾಧಾರಣಾನಿ ತಥಾಗತಸ್ಸೇವ ಬಲಾನಿ। ಯಥಾ ವಾ ಪುಬ್ಬಬುದ್ಧಾನಂ ಬಲಾನಿ ಪುಞ್ಞುಸ್ಸಯಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಆಗತಾನಿ, ತಥಾ ಆಗತಬಲಾನೀತಿಪಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ಥ ದುವಿಧಂ ತಥಾಗತಬಲಂ ಕಾಯಬಲಞ್ಚ ಞಾಣಬಲಞ್ಚ। ತೇಸು ಕಾಯಬಲಂ ಹತ್ಥಿಕುಲಾನುಸಾರೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಪೋರಾಣೇಹಿ –

> "ಕಾಲಾವಕಞ್ಚ ಗಙ್ಗೇಯ್ಯಂ, ಪಣ್ಡರಂ ತಮ್ಬಪಿಙ್ಗಲಂ।
> ಗನ್ಧಮಙ್ಗಲಹೇಮಞ್ಚ, ಉಪೋಸಥಛದ್ದನ್ತಿಮೇ ದಸಾ"ತಿ॥

ಇಮಾನಿ ಹಿ ದಸ ಹತ್ಥಿಕುಲಾನಿ। ತತ್ಥ ಕಾಲಾವಕನ್ತಿ ಪಕತಿಹತ್ಥಿಕುಲಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ಪುರಿಸಾನಂ ಕಾಯಬಲಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ ಕಾಲಾವಕಹತ್ಥಿನೋ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ಕಾಲಾವಕಾನಂ ಬಲಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ ಗಙ್ಗೇಯ್ಯಸ್ಸ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ಗಙ್ಗೇಯ್ಯಾನಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ ಪಣ್ಡರಸ್ಸ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ಪಣ್ಡರಾನಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ ತಮ್ಬಸ್ಸ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ತಮ್ಬಾನಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ ಪಿಙ್ಗಲಸ್ಸ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ಪಿಙ್ಗಲಾನಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ ಗನ್ಧಹತ್ಥಿನೋ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ಗನ್ಧಹತ್ಥೀನಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ ಮಙ್ಗಲಸ್ಸ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ಮಙ್ಗಲಾನಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ ಹೇಮವತಸ್ಸ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ಹೇಮವತಾನಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ ಉಪೋಸಥಸ್ಸ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ಉಪೋಸಥಾನಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ ಛದ್ದನ್ತಸ್ಸ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ಛದ್ದನ್ತಾನಂ ತಂ ಏಕಸ್ಸ ತಥಾಗತಸ್ಸ। ನಾರಾಯನಸಙ್ಖಾತಬಲನ್ತಿಪಿ ಇದಮೇವ ವುಚ್ಚತಿ । ತದೇತಂ ಪಕತಿಹತ್ಥಿಗಣನಾಯ ಹತ್ಥೀನಂ ಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ ಪುರಿಸಗಣನಾಯ ದಸನ್ನಂ ಪುರಿಸಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ ಬಲಂ ಹೋತಿ। ಇದಂ ತಾವ ತಥಾಗತಸ್ಸ **ಕಾಯಬಲಂ**।

ಞಾಣಬಲಂ ಪನ ಪಾಳಿಯಂ ತಾವ ಆಗತಮೇವ। ದಸಬಲಞಾಣಂ, ಚತುವೇಸಾರಜ್ಜಞಾಣಂ, ಅಟ್ಠಸು ಪರಿಸಾಸು ಅಕಮ್ಪನಞಾಣಂ, ಚತುಯೋನಿಪರಿಚ್ಛೇದಕಞಾಣಂ, ಪಞ್ಚಗತಿಪರಿಚ್ಛೇದಕಞಾಣಂ। ಸಂಯುತ್ತಕೇ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೩೪) ಆಗತಾನಿ ತೇಸತ್ತತಿ ಞಾಣಾನಿ ಸತ್ತಸತ್ತತಿ ಞಾಣಾನೀತಿ ಏವಂ ಅಞ್ಞಾನಿಪಿ ಅನೇಕಾನಿ ಞಾಣಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಏತಂ **ಞಾಣಬಲಂ** ನಾಮ। ಇಧಾಪಿ ಞಾಣಬಲಮೇವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ಞಾಣಞ್ಹಿ ಅಕಮ್ಪಿಯಟ್ಠೇನ ಉಪತ್ಥಮ್ಭನಟ್ಠೇನ ಚ **ಬಲ**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಯೇಹಿ ಬಲೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ಯೇಹಿ ದಸಹಿ ಞಾಣಬಲೇಹಿ ಉಪೇತೋ ಸಮುಪೇತೋ। **ಆಸಭಂ ಠಾನ**ನ್ತಿ ಸೇಟ್ಠಟ್ಠಾನಂ ಉತ್ತಮಟ್ಠಾನಂ। ಆಸಭಾ ವಾ ಪುಬ್ಬಬುದ್ಧಾ, ತೇಸಂ ಠಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಪಿಚ ಗವಸತಜೇಟ್ಠಕೋ ಉಸಭೋ, ಗವಸಹಸ್ಸಜೇಟ್ಠಕೋ ವಸಭೋ। ವಜಸತಜೇಟ್ಠಕೋ ವಾ ಉಸಭೋ, ವಜಸಹಸ್ಸಜೇಟ್ಠಕೋ ವಸಭೋ। ಸಬ್ಬಗವಸೇಟ್ಠೋ ಸಬ್ಬಪರಿಸ್ಸಯಸಹೋ ಸೇತೋ ಪಾಸಾದಿಕೋ ಮಹಾಭಾರವಹೋ ಅಸನಿಸತಸದ್ದೇಹಿಪಿ ಅಕಮ್ಪನಿಯೋ ನಿಸಭೋ, ಸೋ ಇಧ ಉಸಭೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಇದಮ್ಪಿ ಹಿ ತಸ್ಸ ಪರಿಯಾಯವಚನಂ। ಉಸಭಸ್ಸ ಇದನ್ತಿ **ಆಸಭಂ। ಠಾನ**ನ್ತಿ ಚತೂಹಿ ಪಾದೇಹಿ ಪಥವಿಂ ಉಪ್ಪೀಳೇತ್ವಾ ಅಚಲಟ್ಠಾನಂ। ಇದಂ ಪನ ಆಸಭಂ ವಿಯಾತಿ ಆಸಭಂ। ಯಥೇವ ಹಿ ನಿಸಭಸಙ್ಖಾತೋ ಉಸಭೋ ಉಸಭಬಲೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಚತೂಹಿ ಪಾದೇಹಿ ಪಥವಿಂ ಉಪ್ಪೀಳೇತ್ವಾ ಅಚಲಟ್ಠಾನೇನ ತಿಟ್ಠತಿ, ಏವಂ ತಥಾಗತೋಪಿ ದಸಹಿ ತಥಾಗತಬಲೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಚತೂಹಿ ವೇಸಾರಜ್ಜಪಾದೇಹಿ ಅಟ್ಠಪರಿಸಪಥವಿಂ ಉಪ್ಪೀಳೇತ್ವಾ ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ ಕೇನಚಿ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕೇನ ಪಚ್ಚಾಮಿತ್ತೇನ ಅಕಮ್ಪಿಯೋ ಅಚಲಟ್ಠಾನೇನ ತಿಟ್ಠತಿ। ಏವಂ ತಿಟ್ಠಮಾನೋವ ತಂ ಆಸಭಂ ಠಾನಂ ಪಟಿಜಾನಾತಿ, ಉಪಗಚ್ಛತಿ ನ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಿ ಅತ್ತನಿ ಆರೋಪೇತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಆಸಭಂ ಠಾನಂ ಪಟಿಜಾನಾತೀ"ತಿ।

ಪರಿಸಾಸೂತಿ ಅಟ್ಠಸು ಪರಿಸಾಸು। **ಸೀಹನಾದಂ ನದತೀ**ತಿ ಸೇಟ್ಠನಾದಂ ಅಭೀತನಾದಂ ನದತಿ, ಸೀಹನಾದಸದಿಸಂ ವಾ ನಾದಂ ನದತಿ। ಅಯಮತ್ಥೋ ಸೀಹನಾದಸುತ್ತೇನ ದೀಪೇತಬ್ಬೋ। ಯಥಾ ವಾ ಸೀಹೋ ಸಹನತೋ ಹನನತೋ ಚ ಸೀಹೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಏವಂ ತಥಾಗತೋ ಲೋಕಧಮ್ಮಾನಂ ಸಹನತೋ ಪರಪ್ಪವಾದಾನಞ್ಚ ಹನನತೋ ಸೀಹೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಏವಂ ವುತ್ತಸ್ಸ ಸೀಹಸ್ಸ ನಾದಂ ಸೀಹನಾದಂ। ತತ್ಥ ಯಥಾ ಸೀಹೋ ಸೀಹಬಲೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ ವಿಸಾರದೋ ವಿಗತಲೋಮಹಂಸೋ ಸೀಹನಾದಂ ನದತಿ, ಏವಂ ತಥಾಗತಸೀಹೋಪಿ ತಥಾಗತಬಲೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಅಟ್ಠಸು ಪರಿಸಾಸು ವಿಸಾರದೋ ವಿಗತಲೋಮಹಂಸೋ ಇತಿ ರೂಪನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ನಾನಾವಿಧದೇಸನಾವಿಲಾಸಸಮ್ಪನ್ನಂ ಸೀಹನಾದಂ ನದತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಪರಿಸಾಸು ಸೀಹನಾದಂ ನದತೀ"ತಿ। **ಬ್ರಹ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಬ್ರಹ್ಮ**ನ್ತಿ ಸೇಟ್ಠಂ ಉತ್ತಮಂ ವಿಸಿಟ್ಠಂ। ಚಕ್ಕ-ಸದ್ದೋ ಪನಾಯಂ –

> ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಂ ಲಕ್ಖಣೇ ಚ, ರಥಙ್ಗೇ ಇರಿಯಾಪಥೇ।
> ದಾನೇ ರತನಧಮ್ಮೂರ-ಚಕ್ಕಾದೀಸು ಚ ದಿಸ್ಸತಿ।
> ಧಮ್ಮಚಕ್ಕೇ ಇಧ ಮತೋ, ತಞ್ಚ ದ್ವೇಧಾ ವಿಭಾವಯೇ॥

"ಚತ್ತಾರಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚಕ್ಕಾನಿ, ಯೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಾನಂ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೩೧) ಹಿ ಅಯಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಂ ದಿಸ್ಸತಿ। "ಪಾದತಲೇಸು ಚಕ್ಕಾನಿ ಜಾತಾನೀ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೫) ಏತ್ಥ ಲಕ್ಖಣೇ। "ಚಕ್ಕಂವ ವಹತೋ ಪದ"ನ್ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೧) ಏತ್ಥ ರಥಙ್ಗೇ। "ಚತುಚಕ್ಕಂ ನವದ್ವಾರ"ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೯) ಏತ್ಥ ಇರಿಯಾಪಥೇ। "ದದಂ ಭುಞ್ಜ ಮಾ ಚ ಪಮಾದೋ, ಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತಯ ಸಬ್ಬಪಾಣಿನ"ನ್ತಿ (ಜಾ॰ ೧.೭.೧೪೯) ಏತ್ಥ ದಾನೇ। "ದಿಬ್ಬಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ಪಾತುರಹೋಸೀ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೨೪೩) ಏತ್ಥ ರತನಚಕ್ಕೇ। "ಮಯಾ ಪವತ್ತಿತಂ ಚಕ್ಕ"ನ್ತಿ (ಸು॰ ನಿ॰ ೫೬೨) ಏತ್ಥ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕೇ। "ಇಚ್ಛಾಹತಸ್ಸ ಪೋಸಸ್ಸ, ಚಕ್ಕಂ ಭಮತಿ ಮತ್ಥಕೇ"ತಿ (ಜಾ॰ ೧.೧.೧೦೪; ೧.೫.೧೦೩) ಏತ್ಥ ಉರಚಕ್ಕೇ। "ಖುರಪರಿಯನ್ತೇನ ಚೇಪಿ ಚಕ್ಕೇನಾ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೧೬೬) ಏತ್ಥ ಪಹರಣಚಕ್ಕೇ। "ಅಸನಿವಿಚಕ್ಕ"ನ್ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೬೧; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೧೬೨) ಏತ್ಥ ಅಸನಿಮಣ್ಡಲೇ। ಇಧ ಪನಾಯಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕೇ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ।

ತಂ ಪನ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ದುವಿಧಂ ಹೋತಿ ಪಟಿವೇಧಞಾಣಞ್ಚೇವ ದೇಸನಾಞಾಣಞ್ಚ। ತತ್ಥ ಪಞ್ಞಾಪಭಾವಿತಂ ಅತ್ತನೋ ಅರಿಯಬಲಾವಹಂ ಪಟಿವೇಧಞಾಣಂ। ಕರುಣಾಪಭಾವಿತಂ ಸಾವಕಾನಂ ಅರಿಯಬಲಾವಹಂ ದೇಸನಾಞಾಣಂ। ತತ್ಥ ಪಟಿವೇಧಞಾಣಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಂ ಉಪ್ಪನ್ನನ್ತಿ ದುವಿಧಂ। ತಞ್ಹಿ ಅಭಿನಿಕ್ಖಮನತೋ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಂ, ಫಲಕ್ಖಣೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ನಾಮ। ತುಸಿತಭವನತೋ ವಾ ಯಾವ ಮಹಾಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಂ, ಫಲಕ್ಖಣೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ನಾಮ। ದೀಪಙ್ಕರದಸಬಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ವಾ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಂ, ಫಲಕ್ಖಣೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ನಾಮ। ದೇಸನಾಞಾಣಮ್ಪಿ ಪವತ್ತಮಾನಂ ಪವತ್ತನ್ತಿ ದುವಿಧಂ। ತಞ್ಹಿ ಯಾವ ಅಞ್ಞಾತಕೋಣ್ಡಞ್ಞಸ್ಸ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಾ ಪವತ್ತಮಾನಂ, ಫಲಕ್ಖಣೇ ಪವತ್ತಂ ನಾಮ। ತೇಸು ಪಟಿವೇಧಞಾಣಂ ಲೋಕುತ್ತರಂ, ದೇಸನಾಞಾಣಂ ಲೋಕಿಯಂ। ಉಭಯಮ್ಪಿ ಪನೇತಂ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಅಸಾಧಾರಣಂ, ಬುದ್ಧಾನಂಯೇವ ಓರಸಞಾಣಂ।

ಇದಾನಿ ಯೇಹಿ ಬಲೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ತಥಾಗತೋ ಆಸಭಂ ಠಾನಂ ಪಟಿಜಾನಾತಿ, ಯಾನಿ ಆದಿತೋವ "ದಸ ಖೋ ಪನಿಮಾನಿ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ತಥಾಗತಸ್ಸ ತಥಾಗತಬಲಾನೀ"ತಿ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಾನಿ, ತಾನಿ ವಿತ್ಥಾರತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಕತಮಾನಿ ದಸ? ಇಧ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ತಥಾಗತೋ ಠಾನಞ್ಚ ಠಾನತೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಠಾನಞ್ಚ ಠಾನತೋ**ತಿ ಕಾರಣಞ್ಚ ಕಾರಣತೋ। ಕಾರಣಞ್ಹಿ ಯಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ಫಲಂ ತಿಟ್ಠತಿ ತದಾಯತ್ತವುತ್ತಿಯಾಯ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಚೇವ ಪವತ್ತತಿ ಚ, ತಸ್ಮಾ ಠಾನನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಂ ಭಗವಾ "ಯೇ ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ಯೇಸಂ ಯೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಹೇತೂ ಪಚ್ಚಯಾ ಉಪ್ಪಾದಾಯ, ತಂ ತಂ ಠಾನಂ। ಯೇ ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ಯೇಸಂ ಯೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ನ ಹೇತೂ ನ ಪಚ್ಚಯಾ ಉಪ್ಪಾದಾಯ, ತಂ ತಂ ಅಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ ಪಜಾನನ್ತೋ ಠಾನಞ್ಚ ಠಾನತೋ ಅಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಅಟ್ಠಾನತೋ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ। ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಪನೇತಂ, "ತತ್ಥ ಕತಮಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಠಾನಞ್ಚ ಠಾನತೋ ಅಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಅಟ್ಠಾನತೋ ಯಥಾಭೂತಂ ಞಾಣ"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ವಿಭಂ ೮೦೯) ನಯೇನ ವಿತ್ಥಾರಿತಮೇವ। **ಯಮ್ಪೀ**ತಿ ಯೇನ ಞಾಣೇನ। **ಇದಮ್ಪಿ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ತಥಾಗತಸ್ಸಾ**ತಿ ಇದಮ್ಪಿ ಠಾನಾಟ್ಠಾನಞಾಣಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ ತಥಾಗತಬಲಂ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏವಂ ಸಬ್ಬಪದೇಸು ಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಕಮ್ಮಸಮಾದಾನಾನನ್ತಿ ಸಮಾದಿಯಿತ್ವಾ ಕತಾನಂ ಕುಸಲಾಕುಸಲಕಮ್ಮಾನಂ, ಕಮ್ಮಮೇವ ವಾ ಕಮ್ಮಸಮಾದಾನಂ। **ಠಾನಸೋ ಹೇತುಸೋ**ತಿ ಪಚ್ಚಯತೋ ಚೇವ ಹೇತುತೋ ಚ। ತತ್ಥ ಗತಿಉಪಧಿಕಾಲಪಯೋಗಾ ವಿಪಾಕಸ್ಸ ಠಾನಂ। ಕಮ್ಮಂ ಹೇತು। ಇಮಸ್ಸ ಪನ ಞಾಣಸ್ಸ ವಿತ್ಥಾರಕಥಾ "ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚಾನಿ ಪಾಪಕಾನಿ ಕಮ್ಮಸಮಾದಾನಾನಿ ಗತಿಸಮ್ಪತ್ತಿಪಟಿಬಾಳ್ಹಾನಿ ನ ವಿಪಚ್ಚನ್ತೀ"ತಿಆದಿನಾ (ವಿಭಂ ೮೧೦) ನಯೇನ **ಅಭಿಧಮ್ಮೇ** ಆಗತಾಯೇವ।

ಸಬ್ಬತ್ಥಗಾಮಿನಿನ್ತಿ ಸಬ್ಬಗತಿಗಾಮಿನಿಂ ಅಗತಿಗಾಮಿನಿಞ್ಚ। **ಪಟಿಪದ**ನ್ತಿ ಮಗ್ಗಂ। **ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತೀ**ತಿ ಬಹೂಸುಪಿ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಏಕಮೇವ ಪಾಣಂ ಘಾತೇನ್ತೇಸು ಇಮಸ್ಸ ಚೇತನಾ ನಿರಯಗಾಮಿನೀ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಇಮಸ್ಸ ಚೇತನಾ ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಗಾಮಿನೀತಿ ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಏಕವತ್ಥುಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಕುಸಲಾಕುಸಲಚೇತನಾಸಙ್ಖಾತಾನಂ ಪಟಿಪತ್ತೀನಂ ಅವಿಪರೀತತೋ ಸಭಾವಂ ಜಾನಾತಿ। ಇಮಸ್ಸ ಚ ಞಾಣಸ್ಸ ವಿತ್ಥಾರಕಥಾ "ತತ್ಥ ಕತಮಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಸಬ್ಬತ್ಥಗಾಮಿನಿಂ ಪಟಿಪದಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಞಾಣಂ? ಇಧ ತಥಾಗತೋ ಅಯಂ ಮಗ್ಗೋ ಅಯಂ ಪಟಿಪದಾ ನಿರಯಗಾಮೀತಿ ಪಜಾನಾತೀ"ತಿಆದಿನಾ (ವಿಭಂ ೮೧೧) ನಯೇನ **ಅಭಿಧಮ್ಮೇ** ಆಗತಾಯೇವ।

ಅನೇಕಧಾತುನ್ತಿ ಚಕ್ಖುಧಾತುಆದೀಹಿ ಕಾಮಧಾತುಆದೀಹಿ ವಾ ಧಾತೂಹಿ ಬಹುಧಾತುಂ। **ನಾನಾಧಾತು**ನ್ತಿ ತಾಸಂಯೇವ ಧಾತೂನಂ ವಿಲಕ್ಖಣತಾಯ ನಾನಪ್ಪಕಾರಧಾತುಂ। **ಲೋಕ**ನ್ತಿ ಖನ್ಧಾಯತನಧಾತುಲೋಕಂ। **ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತೀ**ತಿ ತಾಸಂ ತಾಸಂ ಧಾತೂನಂ ಅವಿಪರೀತತೋ ಸಭಾವಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝತಿ। ಇದಮ್ಪಿ ಞಾಣಂ "ತತ್ಥ ಕತಮಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಅನೇಕಧಾತುನಾನಾಧಾತುಲೋಕಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಞಾಣಂ, ಇಧ ತಥಾಗತೋ ಖನ್ಧನಾನತ್ತಂ ಪಜಾನಾತೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ **ಅಭಿಧಮ್ಮೇ** ವಿತ್ಥಾರಿತಮೇವ।

ನಾನಾಧಿಮುತ್ತಿಕತನ್ತಿ ಹೀನಾದೀಹಿ ಅಧಿಮುತ್ತೀಹಿ ನಾನಾಧಿಮುತ್ತಿಕಭಾವಂ। ಇದಮ್ಪಿ ಞಾಣಂ, "ತತ್ಥ ಕತಮಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಸತ್ತಾನಂ ನಾನಾಧಿಮುತ್ತಿಕತಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಞಾಣಂ, ಇಧ ತಥಾಗತೋ ಪಜಾನಾತಿ ಸನ್ತಿ ಸತ್ತಾ ಹೀನಾಧಿಮುತ್ತಿಕಾ"ತಿ ಆದಿನಾ ನಯೇನ **ಅಭಿಧಮ್ಮೇ** ವಿತ್ಥಾರಿತಮೇವ।

ಪರಸತ್ತಾನನ್ತಿ ಪಧಾನಸತ್ತಾನಂ। **ಪರಪುಗ್ಗಲಾನ**ನ್ತಿ ತತೋ ಪರೇಸಂ ಹೀನಸತ್ತಾನಂ। ಏಕತ್ಥಮೇವ ವಾ ಏತಂ ಪದದ್ವಯಂ। ವೇನೇಯ್ಯವಸೇನ ಪನ ದ್ವೇಧಾ ವುತ್ತಂ। **ಇನ್ದ್ರಿಯಪರೋಪರಿಯತ್ತ**ನ್ತಿ ಸದ್ಧಾದೀನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಪರಭಾವಂ ಅಪರಭಾವಞ್ಚ, ವುದ್ಧಿಞ್ಚ ಹಾನಿಞ್ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಮಸ್ಸಪಿ ಞಾಣಸ್ಸ ವಿತ್ಥಾರಕಥಾ - "ತತ್ಥ ಕತಮಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪರಸತ್ತಾನಂ ಪರಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಪರೋಪರಿಯತ್ತಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಞಾಣಂ, ಇಧ ತಥಾಗತೋ ಸತ್ತಾನಂ ಆಸಯಂ ಪಜಾನಾತಿ ಅನುಸಯಂ ಪಜಾನಾತೀ"ತಿಆದಿನಾ (ವಿಭ॰ ೮೧೪) ನಯೇನ **ಅಭಿಧಮ್ಮೇ** ಆಗತಾಯೇವ।

ಝಾನವಿಮೋಕ್ಖಸಮಾಧಿಸಮಾಪತ್ತೀನನ್ತಿ ಪಠಮಾದೀನಂ ಚತುನ್ನಂ ಝಾನಾನಂ ರೂಪೀ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತೀತಿಆದೀನಂ ಅಟ್ಠನ್ನಂ ವಿಮೋಕ್ಖಾನಂ ಸವಿತಕ್ಕಸವಿಚಾರಾದೀನಂ ತಿಣ್ಣಂ ಸಮಾಧೀನಂ ಪಠಮಜ್ಝಾನಸಮಾಪತ್ತಿಆದೀನಞ್ಚ ನವನ್ನಂ ಅನುಪುಬ್ಬಸಮಾಪತ್ತೀನಂ। **ಸಂಕಿಲೇಸ**ನ್ತಿ ಹಾನಭಾಗಿಯಧಮ್ಮಂ। **ವೋದಾನ**ನ್ತಿ ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯಧಮ್ಮಂ। **ವುಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ "ವೋದಾನಮ್ಪಿ ವುಟ್ಠಾನಂ। ತಮ್ಹಾ ತಮ್ಹಾ ಸಮಾಧಿಮ್ಹಾ ವುಟ್ಠಾನಮ್ಪಿ ವುಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ (ವಿಭ॰ ೮೨೮) ಏವಂ ವುತ್ತಪಗುಣಜ್ಝಾನಞ್ಚೇವ ಭವಙ್ಗಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಚ। ಹೇಟ್ಠಿಮಂ ಹೇಟ್ಠಿಮಞ್ಹಿ ಪಗುಣಜ್ಝಾನಂ ಉಪರಿಮಸ್ಸ ಉಪರಿಮಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ "ವೋದಾನಮ್ಪಿ ವುಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಭವಙ್ಗೇನ ಪನ ಸಬ್ಬಜ್ಝಾನೇಹಿ ವುಟ್ಠಾನಂ ಹೋತಿ। ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾನಂ ಹೋತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ "ತಮ್ಹಾ ತಮ್ಹಾ ಸಮಾಧಿಮ್ಹಾ ವುಟ್ಠಾನಮ್ಪಿ ವುಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಇದಮ್ಪಿ ಞಾಣಂ "ತತ್ಥ ಕತಮಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಝಾನವಿಮೋಕ್ಖಸಮಾಧಿಸಮಾಪತ್ತೀನಂ ಸಂಕಿಲೇಸಂ ವೋದಾನಂ ವುಟ್ಠಾನಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಞಾಣಂ, ಝಾಯೀತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಝಾಯೀ, ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಝಾಯೀ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂಯೇವ ಸಮಾನಂ ವಿಪತ್ತೀತಿ ಪಚ್ಚೇತೀ"ತಿಆದಿನಾ (ವಿಭ॰ ೮೨೮) ನಯೇನ **ಅಭಿಧಮ್ಮೇ** ವಿತ್ಥಾರಿತಂ। ಸತ್ತನ್ನಂ ಞಾಣಾನಂ ವಿತ್ಥಾರಕಥಾವಿನಿಚ್ಛಯೋ ಸಮ್ಮೋಹವಿನೋದನಿಯಂ **ವಿಭಙ್ಗಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವುತ್ತೋ। ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞಾಣಕಥಾ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** ವಿತ್ಥಾರಿತಾ। ಆಸವಕ್ಖಯಕಥಾ ಭಯಭೇರವೇ।

೧೪೯. **ಇಮಾನಿ ಖೋ ಸಾರಿಪುತ್ತಾ**ತಿ ಯಾನಿ ಪುಬ್ಬೇ "ದಸ ಖೋ ಪನಿಮಾನಿ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ತಥಾಗತಸ್ಸ ತಥಾಗತಬಲಾನೀ"ತಿ ಅವೋಚಂ, ಇಮಾನಿ ತಾನೀತಿ ಅಪ್ಪನಂ ಕರೋತಿ। ತತ್ಥ ಪರವಾದೀಕಥಾ ಹೋತಿ - **ದಸಬಲಞಾಣಂ** ನಾಮ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ನತ್ಥಿ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಸ್ಸೇವಾಯಂ ಪಭೇದೋತಿ। ತಂ ನ ತಥಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಅಞ್ಞಮೇವ ಹಿ ದಸಬಲಞಾಣಂ, ಅಞ್ಞಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ। ದಸಬಲಞಾಣಞ್ಹಿ ಸಕಸಕಕಿಚ್ಚಮೇವ ಜಾನಾತಿ। ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಂ ತಮ್ಪಿ ತತೋ ಅವಸೇಸಮ್ಪಿ ಪಜಾನಾತಿ। ದಸಬಲಞಾಣೇಸು ಹಿ ಪಠಮಂ ಕಾರಣಾಕಾರಣಮೇವ ಜಾನಾತಿ। ದುತಿಯಂ ಕಮ್ಮನ್ತರವಿಪಾಕನ್ತರಮೇವ। ತತಿಯಂ ಕಮ್ಮಪರಿಚ್ಛೇದಮೇವ। ಚತುತ್ಥಂ ಧಾತುನಾನತ್ತಕಾರಣಮೇವ। ಪಞ್ಚಮಂ ಸತ್ತಾನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯಾಧಿಮುತ್ತಿಮೇವ। ಛಟ್ಠಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ತಿಕ್ಖಮುದುಭಾವಮೇವ। ಸತ್ತಮಂ ಝಾನಾದೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ತೇಸಂ ಸಂಕಿಲೇಸಾದಿಮೇವ। ಅಟ್ಠಮಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವುತ್ಥಖನ್ಧಸನ್ತತಿಮೇವ। ನವಮಂ ಸತ್ತಾನಂ ಚುತಿಪಟಿಸನ್ಧಿಮೇವ। ದಸಮಂ ಸಚ್ಚಪರಿಚ್ಛೇದಮೇವ। ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ಪನ ಏತೇಹಿ ಜಾನಿತಬ್ಬಞ್ಚ ತತೋ ಉತ್ತರಿಞ್ಚ ಪಜಾನಾತಿ। ಏತೇಸಂ ಪನ ಕಿಚ್ಚಂ ನ ಸಬ್ಬಂ ಕರೋತಿ। ತಞ್ಹಿ ಝಾನಂ ಹುತ್ವಾ ಅಪ್ಪೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಇದ್ಧಿ ಹುತ್ವಾ ವಿಕುಬ್ಬಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಮಗ್ಗೋ ಹುತ್ವಾ ಕಿಲೇಸೇ ಖೇಪೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಅಪಿಚ ಪರವಾದೀ ಏವಂ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ - "ದಸಬಲಞಾಣಂ ನಾಮ ಏತಂ ಸವಿತಕ್ಕಸವಿಚಾರಂ ಅವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಮತ್ತಂ ಅವಿತಕ್ಕಅವಿಚಾರಂ ಕಾಮಾವಚರಂ ರೂಪಾವಚರಂ ಅರೂಪಾವಚರಂ ಲೋಕಿಯಂ ಲೋಕುತ್ತರ"ನ್ತಿ? ಜಾನನ್ತೋ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಸತ್ತ ಞಾಣಾನಿ ಸವಿತಕ್ಕಸವಿಚಾರಾನೀತಿ ವಕ್ಖತಿ। ತತೋ ಪರಾನಿ ದ್ವೇ ಅವಿತಕ್ಕಅವಿಚಾರಾನೀತಿ ವಕ್ಖತಿ। ಆಸವಕ್ಖಯಞಾಣಂ ಸಿಯಾ ಸವಿತಕ್ಕಸವಿಚಾರಂ, ಸಿಯಾ ಅವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಮತ್ತಂ, ಸಿಯಾ

ಅವಿತಕ್ಕಅವಿಚಾರನ್ತಿ ವಕ್ಖತಿ। ತಥಾ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಸತ್ತ ಕಾಮಾವಚರಾನಿ, ತತೋ ಪರಾನಿ ದ್ವೇ ರೂಪಾವಚರಾನಿ, ಅವಸಾನೇ ಏಕಂ ಲೋಕುತ್ತರನ್ತಿ ವಕ್ಖತಿ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ಪನ ಸವಿತಕ್ಕಸವಿಚಾರಮೇವ ಕಾಮಾವಚರಮೇವ ಲೋಕಿಯಮೇವಾತಿ ವಕ್ಖತಿ।

ಏವಮೇತ್ಥ ಅನುಪದವಣ್ಣನಂ ಕತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಯಸ್ಮಾ ತಥಾಗತೋ ಪಠಮಂಯೇವ ಠಾನಾಟ್ಠಾನಞಾಣೇನ ವೇನೇಯ್ಯಸತ್ತಾನಂ ಆಸವಕ್ಖಯಾಧಿಗಮಸ್ಸ ಚೇವ ಅನಧಿಗಮಸ್ಸ ಚ ಠಾನಾಟ್ಠಾನಭೂತಂ ಕಿಲೇಸಾವರಣಾಭಾವಂ ಪಸ್ಸತಿ, ಲೋಕಿಯಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಟ್ಠಾನದಸ್ಸನತೋ ನಿಯತಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಟ್ಠಾನಾಭಾವದಸ್ಸನತೋ ಚ। ಅಥ ನೇಸಂ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕಞಾಣೇನ ವಿಪಾಕಾವರಣಾಭಾವಂ ಪಸ್ಸತಿ, ತಿಹೇತುಕಪಟಿಸನ್ಧಿದಸ್ಸನತೋ। ಸಬ್ಬತ್ಥಗಾಮಿನೀಪಟಿಪದಾಞಾಣೇನ ಕಮ್ಮಾವರಣಾಭಾವಂ ಪಸ್ಸತಿ, ಅನನ್ತರಿಯಕಮ್ಮಾಭಾವದಸ್ಸನತೋ। ಏವಂ ಅನಾವರಣಾನಂ ಅನೇಕಧಾತುನಾನಾಧಾತುಞಾಣೇನ ಅನುಕೂಲಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಂ ಚರಿಯವಿಸೇಸಂ ಪಸ್ಸತಿ, ಧಾತುವೇಮತ್ತದಸ್ಸನತೋ। ಅಥ ನೇಸಂ ನಾನಾಧಿಮುತ್ತಿಕತಾಞಾಣೇನ ಅಧಿಮುತ್ತಿಂ ಪಸ್ಸತಿ, ಪಯೋಗಂ ಅನಾದಿಯಿತ್ವಾಪಿ ಅಧಿಮುತ್ತಿವಸೇನ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಂ। ಅಥೇವಂ ದಿಟ್ಠಾಧಿಮುತ್ತೀನಂ ಯಥಾಸತ್ತಿ ಯಥಾಬಲಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತುಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಪರೋಪರಿಯತ್ತಞಾಣೇನ ಇನ್ದ್ರಿಯಪರೋಪರಿಯತ್ತಂ ಪಸ್ಸತಿ, ಸದ್ಧಾದೀನಂ ತಿಕ್ಖಮುದುಭಾವದಸ್ಸನತೋ। ಏವಂ ಪರಿಞ್ಞಾತಿನ್ದ್ರಿಯಪರೋಪರಿಯತ್ತಾ ಪನ ತೇ ಸಚೇ ದೂರೇ ಹೋನ್ತಿ, ಪಠಮಜ್ಝಾನಾದೀಸು ವಸೀಭೂತತ್ತಾ ಇದ್ಧಿವಿಸೇಸೇನ ತೇ ಖಿಪ್ಪಂ ಉಪಗಚ್ಛತಿ। ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ಚ ನೇಸಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿಞಾಣೇನ ಪುಬ್ಬಜಾತಿಭಾವನಂ, ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞಾಣಾನುಭಾವತೋ ಪತ್ತಬ್ಬೇನ ಚೇತೋಪರಿಯಞಾಣೇನ ಸಮ್ಪತಿ ಚಿತ್ತವಿಸೇಸಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ಆಸವಕ್ಖಯಞಾಣಾನುಭಾವೇನ ಆಸವಕ್ಖಯಗಾಮಿನಿಯಾ ಪಟಿಪದಾಯ ವಿಗತಸಮ್ಮೋಹತ್ತಾ ಆಸವಕ್ಖಯಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ। ತಸ್ಮಾ ಇಮಿನಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಇಮಾನಿ ದಸಬಲಾನಿ ವುತ್ತಾನೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

ತಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ವಾಚಂ ಅಪ್ಪಹಾಯಾತಿಆದೀಸು ಪುನ ಏವರೂಪಿಂ ವಾಚಂ ನ ವಕ್ಖಾಮೀತಿ ವದನ್ತೋ ತಂ ವಾಚಂ ಪಜಹತಿ ನಾಮ। ಪುನ ಏವರೂಪಂ ಚಿತ್ತಂ ನ ಉಪ್ಪಾದೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಚಿನ್ತೇನ್ತೋ ಚಿತ್ತಂ ಪಜಹತಿ ನಾಮ। ಪುನ ಏವರೂಪಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ನ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಪಜಹನ್ತೋ ದಿಟ್ಠಿಂ ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜತಿ ನಾಮ, ತಥಾ ಅಕರೋನ್ತೋ ನೇವ ಪಜಹತಿ, ನ ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜತಿ। **ಸೋ ಯಥಾಭತಂ ನಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ಏವಂ ನಿರಯೇ**ತಿ ಯಥಾ ನಿರಯಪಾಲೇಹಿ ಆಹರಿತ್ವಾ ನಿರಯೇ ಠಪಿತೋ, ಏವಂ ನಿರಯೇ ಠಪಿತೋಯೇವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಇದಾನಿಸ್ಸ ಅತ್ಥಸಾಧಕಂ ಉಪಮಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಸೇಯ್ಯಥಾಪೀ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋ**ತಿಆದೀಸು ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಾ ಸೀಲಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಲೋಕುತ್ತರವಸೇನೇವ ವಿನಿವತ್ತೇತುಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿ। ಅಯಞ್ಹಿ ಸಮ್ಮಾವಾಚಾಕಮ್ಮನ್ತಾಜೀವೇಹಿ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮಸತಿಸಮಾಧೀಹಿ ಸಮಾಧಿಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಸಙ್ಕಪ್ಪೇಹಿ ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಸೋ ಏವಂ ಸೀಲಾದಿಸಮ್ಪನ್ನೋ ಭಿಕ್ಖು ಯಥಾ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅತ್ತಭಾವೇ ಅಞ್ಞಂ ಆರಾಧೇತಿ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಏವಂಸಮ್ಪದಮಿದಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ವದಾಮಿ ಇಮಮ್ಪಿ ಕಾರಣಂ ಏವರೂಪಮೇವ । ಯಥಾ ಹಿ ಮಗ್ಗಾನನ್ತರಂ ಅವಿರಜ್ಝಿತ್ವಾವ ಫಲಂ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ, ಏವಮೇವ ಇಮಸ್ಸಾಪಿ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಚುತಿಅನನ್ತರಂ ಅವಿರಜ್ಝಿತ್ವಾವ ನಿರಯೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಸಕಲಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಬುದ್ಧವಚನೇ ಇಮಾಯ ಉಪಮಾಯ ಗಾಳ್ಹತರಂ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಉಪಮಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ।

೧೫೦. **ವೇಸಾರಜ್ಜಾನೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸಾರಜ್ಜಪಟಿಪಕ್ಖೋ ವೇಸಾರಜ್ಜಂ, ಚತೂಸು ಠಾನೇಸು ಸಾರಜ್ಜಾಭಾವಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಸೋಮನಸ್ಸಮಯಞಾಣಸ್ಸೇತಂ ನಾಮಂ। **ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ತೇ ಪಟಿಜಾನತೋ**ತಿ ಅಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಸಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮಾ ಮಯಾ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಾತಿ ಏವಂ ಪಟಿಜಾನತೋ ತವ। **ಅನಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಾ**ತಿ ಇಮೇ ನಾಮ ಧಮ್ಮಾ ತಯಾ ಅನಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಾ। **ತತ್ರ ವತಾ**ತಿ ತೇಸು ವತ ಅನಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಾತಿ ಏವಂ ದಸ್ಸಿತಧಮ್ಮೇಸು। **ಸಹಧಮ್ಮೇನಾ**ತಿ ಸಹೇತುನಾ ಸಕಾರಣೇನ ವಚನೇನ ಸುನಕ್ಖತ್ತೋ ವಿಯ ವಿಪ್ಪಲಪನ್ತೋ ಅಪ್ಪಮಾಣಂ। **ನಿಮಿತ್ತಮೇತ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪುಗ್ಗಲೋಪಿ ಧಮ್ಮೋಪಿ ನಿಮಿತ್ತನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ತಂ

ಪುಗ್ಗಲಂ ನ ಪಸ್ಸಾಮಿ, ಯೋ ಮಂ ಪಟಿಚೋದೇಸ್ಸತಿ, ತಂ ಧಮ್ಮಂ ನ ಪಸ್ಸಾಮಿ, ಯಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಅಯಂ ನಾಮ ಧಮ್ಮೋ ತಯಾ ಅನಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿ ಮಂ ಪಟಿಚೋದೇಸ್ಸತೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। **ಖೇಮಪ್ಪತ್ತೋ**ತಿ ಖೇಮಂ ಪತ್ತೋ, ಸೇಸಪದದ್ವಯಂ ಇಮಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। ಸಬ್ಬಞ್ಚೇತಂ ವೇಸಾರಜ್ಜಞಾಣಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ದಸಬಲಸ್ಸ ಹಿ ಅಯಂ ನಾಮ ಧಮ್ಮೋ ತಯಾ ಅನಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿ ಚೋದಕಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ವಾ ಚೋದನಾಕಾರಣಂ ಅನಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಂ ವಾ ಅಪಸ್ಸತೋ ಸಭಾವಬುದ್ಧೋಯೇವ ವಾ ಸಮಾನೋ ಅಹಂ ಬುದ್ಧೋಸ್ಮೀತಿ ವದಾಮೀತಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸ ಬಲವತರಂ ಸೋಮನಸ್ಸಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತೇನ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ ಞಾಣಂ **ವೇಸಾರಜ್ಜಂ** ನಾಮ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ''ಖೇಮಪ್ಪತ್ತೋ''ತಿಆದಿಮಾಹ। ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅನ್ತರಾಯಿಕಾ ಧಮ್ಮಾತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಅನ್ತರಾಯಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ **ಅನ್ತರಾಯಿಕಾ,** ತೇ ಅತ್ಥತೋ ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ವೀತಿಕ್ಕನ್ತಾ ಸತ್ತ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಾ। ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ವೀತಿಕ್ಕನ್ತಞ್ಹಿ ಅನ್ತಮಸೋ ದುಕ್ಕಟ-ದುಬ್ಭಾಸಿತಮ್ಪಿ ಮಗ್ಗಫಲಾನಂ ಅನ್ತರಾಯಂ ಕರೋತಿ। ಇಧ ಪನ ಮೇಥುನಧಮ್ಮೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಮೇಥುನಂ ಸೇವತೋ ಹಿ ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ನಿಸ್ಸಂಸಯಮೇವ ಮಗ್ಗಫಲಾನಂ ಅನ್ತರಾಯೋ ಹೋತಿ। **ಯಸ್ಸ ಖೋ ಪನ ತೇಸು ಅತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ರಾಗಕ್ಖಯಾದೀಸು ಯಸ್ಸ ಅತ್ಥಾಯ। **ಧಮ್ಮೋ ದೇಸಿತೋ**ತಿ ಅಸುಭಭಾವನಾದಿಧಮ್ಮೋ ಕಥಿತೋ । **ತತ್ರ ವತ ಮ**ನ್ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕಧಮ್ಮೇ ಮಂ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ದಸಬಲಞಾಣಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅಟ್ಠಪರಿಸವಣ್ಣನಾ

೧೫೧. ''ಅಟ್ಠ ಖೋ ಇಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತಾ''ತಿ ಇದಂ ಕಸ್ಮಾ ಆರದ್ಧಂ? ವೇಸಾರಜ್ಜಞಾಣಸ್ಸ ಬಲದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ಯಥಾ ಹಿ ಬ್ಯತ್ತಂ ಪರಿಸಂ ಅಜ್ಝೋಗಾಹೇತ್ವಾ ವಿಞ್ಞೂನಂ ಚಿತ್ತಂ ಆರಾಧನಸಮತ್ಥಾಯ ಕಥಾಯ ಧಮ್ಮಕಥಿಕಸ್ಸ ಛೇಕಭಾವೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಏವಂ ಇಮಾ ಅಟ್ಠ ಪರಿಸಾ ಪತ್ವಾ ವೇಸಾರಜ್ಜಞಾಣಸ್ಸ ವೇಸಾರಜ್ಜಭಾವೋ ಸಕ್ಕಾ ಞಾತುನ್ತಿ ವೇಸಾರಜ್ಜಞಾಣಸ್ಸ ಬಲಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ, **ಅಟ್ಠ ಖೋ ಇಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಖತ್ತಿಯಪರಿಸಾ**ತಿ ಖತ್ತಿಯಾನಂ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಟ್ಠಾನಂ, ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। ಮಾರಕಾಯಿಕಾನಂ ಪನ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಟ್ಠಾನಂ ಮಾರಪರಿಸಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ನ ಮಾರಾನಂ। ಸಬ್ಬಾಪಿ ಚೇತಾ ಪರಿಸಾ ಉಗ್ಗಟ್ಠಾನದಸ್ಸನವಸೇನ ಗಹಿತಾ। ಮನುಸ್ಸಾ ಹಿ ''ಏತ್ಥ ರಾಜಾ ನಿಸಿನ್ನೋ''ತಿ ಪಕತಿವಚನಮ್ಪಿ ವತ್ತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ಕಚ್ಛೇಹಿ ಸೇದಾ ಮುಚ್ಚನ್ತಿ। ಏವಂ ಉಗ್ಗಾ ಖತ್ತಿಯಪರಿಸಾ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ತೀಸು ವೇದೇಸು ಕುಸಲಾ ಹೋನ್ತಿ, ಗಹಪತಯೋ ನಾನಾವೋಹಾರೇಸು ಚೇವ ಅಕ್ಖರಚಿನ್ತಾಯ ಚ। ಸಮಣಾ ಸಕವಾದಪರವಾದೇಸು ಕುಸಲಾ ಹೋನ್ತಿ। ತೇಸಂ ಮಜ್ಝೇ ಧಮ್ಮಕಥಾಕಥನಂ ನಾಮ ಅತಿವಿಯ ಭಾರೋ। ಅಮನುಸ್ಸಾಪಿ ಉಗ್ಗಾ ಹೋನ್ತಿ। ಅಮನುಸ್ಸೋತಿ ಹಿ ವುತ್ತಮತ್ತೇಪಿ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಸಕಲಸರೀರಂ ಸಙ್ಕಮ್ಪತಿ, ತೇಸಂ ರೂಪಂ ವಾ ದಿಸ್ವಾ ಸದ್ದಂ ವಾ ಸುತ್ವಾ ಸತ್ತಾ ವಿಸಞ್ಞಿನೋ ಹೋನ್ತಿ। ಏವಂ ಅಮನುಸ್ಸಪರಿಸಾ ಉಗ್ಗಾ। ತಾಸುಪಿ ಧಮ್ಮಕಥಾಕಥನಂ ನಾಮ ಅತಿವಿಯ ಭಾರೋ। ಇತಿ ಉಗ್ಗಟ್ಠಾನದಸ್ಸನವಸೇನ ತಾ ಗಹಿತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಅಜ್ಝೋಗಾಹತೀತಿ ಅನುಪವಿಸತಿ। **ಅನೇಕಸತಂ ಖತ್ತಿಯಪರಿಸ**ನ್ತಿ ಬಿಮ್ಬಿಸಾರಸಮಾಗಮ ಞಾತಿಸಮಾಗಮ ಲಿಚ್ಛವಿಸಮಾಗಮಸದಿಸಂ। ಅಞ್ಞೇಸುಪಿ ಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಲಬ್ಭತಿಯೇವ। ಕಿಂ ಪನ ಭಗವಾ ಅಞ್ಞಾನಿ ಚಕ್ಕವಾಳಾನಿಪಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ? ಆಮ ಗಚ್ಛತಿ। ಕೀದಿಸೋ ಹುತ್ವಾ? ಯಾದಿಸಾ ತೇ, ತಾದಿಸೋಯೇವ। ತೇನೇವಾಹ ''ಅಭಿಜಾನಾಮಿ ಖೋ ಪನಾಹಂ, ಆನನ್ದ, ಅನೇಕಸತಂ ಖತ್ತಿಯಪರಿಸಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತಾ, ತತ್ಥ ಯಾದಿಸಕೋ ತೇಸಂ ವಣ್ಣೋ ಹೋತಿ, ತಾದಿಸಕೋ ಮಯ್ಹಂ ವಣ್ಣೋ ಹೋತಿ। ಯಾದಿಸಕೋ ತೇಸಂ ಸರೋ ಹೋತಿ, ತಾದಿಸಕೋ ಮಯ್ಹಂ ಸರೋ ಹೋತಿ। ಧಮ್ಮಿಯಾ ಕಥಾಯ ಸನ್ದಸ್ಸೇಮಿ ಸಮಾದಪೇಮಿ ಸಮುತ್ತೇಜೇಮಿ ಸಮ್ಪಹಂಸೇಮಿ। ಭಾಸಮಾನಞ್ಚ ಮಂ ನ ಜಾನನ್ತಿ 'ಕೋ ನು ಖೋ ಅಯಂ ಭಾಸತಿ ದೇವೋ ವಾ

ಮನುಸ್ಸೋ ವಾ'ತಿ। ಧಮ್ಮಿಯಾ ಕಥಾಯ ಸನ್ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಸಮಾದಪೇತ್ವಾ ಸಮುತ್ತೇಜೇತ್ವಾ ಸಮ್ಪಹಂಸೇತ್ವಾ ಅನ್ತರಧಾಯಾಮಿ । ಅನ್ತರಹಿತಞ್ಚ ಮಂ ನ ಜಾನನ್ತಿ 'ಕೋ ನು ಖೋ ಅಯಂ ಅನ್ತರಹಿತೋ ದೇವೋ ವಾ ಮನುಸ್ಸೋ ವಾ'"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೧೭೨)।

ಖತ್ತಿಯಾ ಕೇಯೂರಙ್ಗದಮಾಲಾಗನ್ಧಾದಿವಿಭೂಸಿತಾ ನಾನಾವಿರಾಗವಸನಾ ಆಮುಕ್ಕಮಣಿಕುಣ್ಡಲಾ ಮೋಳಿಧರಾ ಹೋನ್ತಿ। ಕಿಂ ಭಗವಾಪಿ ಏವಂ ಅತ್ತಾನಂ ಮಣ್ಡೇತಿ? ತೇ ಚ ಓದಾತಾಪಿ ಹೋನ್ತಿ ಕಾಳಾಪಿ ಮಙ್ಗುಲಚ್ಛವೀಪಿ। ಕಿಂ ಸತ್ಥಾಪಿ ಏವರೂಪೋ ಹೋತೀತಿ? ಸತ್ಥಾ ಅತ್ತನೋ ಪಬ್ಬಜಿತವಸೇನೇವ ಗಚ್ಛತಿ, ತೇಸಂ ಪನ ತಾದಿಸೋ ಹುತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾತಿ, ಗನ್ತ್ವಾ ರಾಜಾಸನೇ ನಿಸಿನ್ನಂ ಅತ್ತಾನಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ತೇಸಂ "ಅಜ್ಜ ಅಮ್ಹಾಕಂ ರಾಜಾ ಅತಿವಿಯ ವಿರೋಚತೀ"ತಿ ಹೋತಿ। ತೇ ಚ ಭಿನ್ನಸ್ಸರಾಪಿ ಹೋನ್ತಿ ಗಗ್ಗಸ್ಸರಾಪಿ ಕಾಕಸ್ಸರಾಪಿ। ಸತ್ಥಾ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಸರೇನೇವ ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇತಿ। ತಾದಿಸಕೋ ಮಯ್ಹಂ ಸರೋ ಹೋತೀತಿ ಇದಂ ಪನ ಭಾಸನ್ತರಂ ಸನ್ಧಾಯ ಕಥಿತಂ। ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಪನ ತಂ ಸುತ್ವಾ "ಅಜ್ಜ ರಾಜಾ ಮಧುರೇನ ಸರೇನ ಕಥೇತೀ"ತಿ ಹೋತಿ। ಕಥೇತ್ವಾ ಪಕ್ಕನ್ತೇ ಚ ಭಗವತಿ ಪುನ ರಾಜಾನಂ ಆಗತಂ ದಿಸ್ವಾ "ಕೋ ನು ಖೋ ಅಯ"ನ್ತಿ ವೀಮಂಸಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ।

ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಕೋ ನು ಖೋ ಅಯಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಇದಾನೇವ ಮಾಗಧಭಾಸಾಯ ಸೀಹಳಭಾಸಾಯ ಮಧುರೇನ ಸರೇನ ಕಥೇನ್ತೋ ಅನ್ತರಹಿತೋ, ಕಿಂ ದೇವೋ, ಉದಾಹು ಮನುಸ್ಸೋತಿ? ಕಿಮತ್ಥಂ ಪನೇವಂ ಅಜಾನನ್ತಾನಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತೀತಿ? ವಾಸನತ್ಥಾಯ। ಏವಂ ಸುತೋಪಿ ಹಿ ಧಮ್ಮೋ ಅನಾಗತೇ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿಯೇವಾತಿ ಅನಾಗತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ದೇಸೇತೀತಿ।

ಸನ್ನಿಸಿನ್ನಪುಬ್ಬನ್ತಿ ಸಙ್ಗಮ್ಮ ನಿಸಿನ್ನಪುಬ್ಬಂ। **ಸಲ್ಲಪಿತಪುಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಆಲಾಪಸಲ್ಲಾಪೋ ಕತಪುಬ್ಬೋ। **ಸಾಕಚ್ಛಾ**ತಿ ಧಮ್ಮಸಾಕಚ್ಛಾಪಿ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತಪುಬ್ಬಾ। **ಅನೇಕಸತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪರಿಸ**ನ್ತಿಆದೀನಮ್ಪಿ ಸೋಣದಣ್ಡಸಮಾಗಮಾದಿವಸೇನ ಚೇವ ಅಞ್ಞಚಕ್ಕವಾಳವಸೇನ ಚ ಸಮ್ಭವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅಟ್ಠಪರಿಸವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಚತುಯೋನಿವಣ್ಣನಾ

೧೫೨. ಚತಸ್ಸೋ ಖೋ ಇಮಾ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಯೋನಿಯೋತಿ ಏತ್ಥ **ಯೋನೀ**ತಿ ಖನ್ಧಕೋಟ್ಠಾಸಸ್ಸಪಿ ಕಾರಣಸ್ಸಪಿ ಪಸ್ಸಾವಮಗ್ಗಸ್ಸಪಿ ನಾಮಂ। "ಚತಸ್ಸೋ ನಾಗಯೋನಿಯೋ ಚತಸ್ಸೋ ಸುಪಣ್ಣಯೋನಿಯೋ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೩೪೨, ೩೯೨) ಏತ್ಥ ಹಿ ಖನ್ಧಕೋಟ್ಠಾಸೋ ಯೋನಿ ನಾಮ। "ಯೋನಿ ಹೇಸಾ ಭೂಮಿಜ ಫಲಸ್ಸ ಅಧಿಗಮಾಯಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೨೭) ಏತ್ಥ ಕಾರಣಂ। "ನ ಚಾಹಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಬ್ರೂಮಿ, ಯೋನಿಜಂ ಮತ್ತಿಸಮ್ಭವ"ನ್ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೪೫೭; ಧ॰ ಪ॰ ೩೯೬) ಏತ್ಥ ಪಸ್ಸಾವಮಗ್ಗೋ। ಇಧ ಪನ ಖನ್ಧಕೋಟ್ಠಾಸೋ ಯೋನೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ತತ್ಥ ಅಣ್ಡೇ ಜಾತಾ **ಅಣ್ಡಜಾ**। ಜಲಾಬುಮ್ಹಿ ಜಾತಾ **ಜಲಾಬುಜಾ**। ಸಂಸೇದೇ ಜಾತಾ **ಸಂಸೇದಜಾ**। ವಿನಾ ಏತೇಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಉಪ್ಪತಿತ್ವಾ ವಿಯ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಾತಿ **ಓಪಪಾತಿಕಾ**। **ಅಭಿನಿಬ್ಭಿಜ್ಜ ಜಾಯನ್ತೀ**ತಿ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಮನವಸೇನ ಜಾಯನ್ತಿ। **ಪೂತಿಕುಣಪೇ ವಾ**ತಿಆದೀಹಿ ಅನಿಟ್ಠಟ್ಠಾನಾನೇವ ದಸ್ಸಿತಾನಿ। ಇಟ್ಠೇಸುಪಿ ಸಪ್ಪಿತೇಲಮಧುಫಾಣಿತಾದೀಸು ಸತ್ತಾ ಜಾಯನ್ತಿ ಏವ। **ದೇವಾ**ತಿಆದೀಸು ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಉಪರಿದೇವಾ ಓಪಪಾತಿಕಾವ ಹೋನ್ತಿ। ಭೂಮದೇವಾ ಪನ ಚತುಯೋನಿಕಾ। **ಏಕಚ್ಚೇ ಚ ಮನುಸ್ಸಾ**ತಿ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಕೇಚಿ ದೇವಾ ವಿಯ ಓಪಪಾತಿಕಾ ಚ ಹೋನ್ತಿ। ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಪನೇತೇ ಜಲಾಬುಜಾವ, ಅಣ್ಡಜಾಪಿ ಏತ್ಥ ಕೋನ್ತಪುತ್ತಾ ದ್ವೇಭಾತಿಯತ್ಥೇರಾ ವಿಯ, ಸಂಸೇದಜಾಪಿ ಪದುಮಗಬ್ಭೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಪೋಕ್ಖರಸಾತಿಬ್ರಾಹ್ಮಣಪದುಮವತಿದೇವೀಆದಯೋ ವಿಯ, ಏವಂ ವಿನಿಪಾತಿಕೇಸು ನಿಜ್ಝಾಮತಣ್ಹಿಕಪೇತಾ ನೇರಯಿಕಾ ವಿಯ ಓಪಪಾತಿಕಾಯೇವ, ಅವಸೇಸಾ ಚತುಯೋನಿಕಾಪಿ ಹೋನ್ತಿ। ಯಥಾ ತೇ ಏವಂ ಯಕ್ಖಾಪಿ ಸಬ್ಬಚತುಪ್ಪದಪಕ್ಖಿಜಾತಿದೀಘಜಾತಿಆದಯೋಪಿ ಸಬ್ಬೇ ಚತುಯೋನಿಕಾಯೇವ।

ಚತುಯೋನಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ.

ಪಞ್ಚಗತಿವಣ್ಣನಾ

೧೫೩. **ಪಞ್ಚ ಖೋ ಇಮಾ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಗತಿಯೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸುಕತದುಕ್ಕಟಕಮ್ಮವಸೇನ ಗನ್ತಬ್ಬಾತಿ ಗತಿಯೋ. ಅಪಿಚ ಗತಿಗತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಗತಿ ಅಜ್ಝಾಸಯಗತಿ ವಿಭವಗತಿ ನಿಪ್ಫತ್ತಿಗತೀತಿ ಬಹುವಿಧಾ ಗತಿ ನಾಮ. ತತ್ಥ "ತಂ ಗತಿಂ ಪೇಚ್ಚ ಗಚ್ಛಾಮೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೧೮೪) ಚ, "ಯಸ್ಸ ಗತಿಂ ನ ಜಾನನ್ತಿ, ದೇವಾ ಗನ್ಧಬ್ಬಮಾನುಸಾ"ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೪೨೦) ಚ ಅಯಂ **ಗತಿಗತಿ** ನಾಮ. "ಇಮೇಸಂ ಖೋ ಅಹಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸೀಲವನ್ತಾನಂ ನೇವ ಜಾನಾಮಿ ಗತಿಂ ವಾ ಅಗತಿಂ ವಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೫೦೮) ಅಯಂ **ನಿಬ್ಬತ್ತಿಗತಿ** ನಾಮ. "ಏವಮ್ಪಿ ಖೋ ತೇ ಅಹಂ ಬ್ರಹ್ಮೇ ಗತಿಂ ಚ ಪಜಾನಾಮಿ ಜುತಿಞ್ಚ ಪಜಾನಾಮೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೫೦೩) ಅಯಂ **ಅಜ್ಝಾಸಯಗತಿ** ನಾಮ. "ವಿಭವೋ ಗತಿ ಧಮ್ಮಾನಂ, ನಿಬ್ಬಾನಂ ಅರಹತೋ ಗತೀ"ತಿ (ಪರಿ॰ ೩೩೯) ಅಯಂ **ವಿಭವಗತಿ** ನಾಮ. "ದ್ವೇಯೇವ ಗತಿಯೋ ಭವನ್ತಿ ಅನಞ್ಞಾ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೫೮; ೨.೩೪) ಅಯಂ **ನಿಪ್ಫತ್ತಿಗತಿ** ನಾಮ. ತಾಸು ಇಧ ಗತಿಗತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ.

ನಿರಯೋತಿಆದೀಸು ನಿರತಿಅತ್ಥೇನ ನಿರಸ್ಸಾದಟ್ಠೇನ **ನಿರಯೋ**. ತಿರಿಯಂ ಅಞ್ಛಿತಾತಿ **ತಿರಚ್ಛಾನಾ**. ತೇಸಂ ಯೋನಿ **ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿ**. ಪೇಚ್ಚಭಾವಂ ಪತ್ತಾನಂ ವಿಸಯೋತಿ **ಪೇತ್ತಿವಿಸಯೋ**. ಮನಸೋ ಉಸ್ಸನ್ನತ್ತಾ **ಮನುಸ್ಸಾ**. ಪಞ್ಚಹಿ ಕಾಮಗುಣೇಹಿ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಆನುಭಾವೇಹಿ ಚ ದಿಬ್ಬನ್ತೀತಿ **ದೇವಾ**. **ನಿರಯಞ್ಚಾಹಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತಾ**ತಿಆದೀಸು ನಿರಯೋತಿ ಸದ್ಧಿಂ ಓಕಾಸೇನ ಖನ್ಧಾ. **ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಂ ಚಾ**ತಿಆದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ. **ಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಪದ**ನ್ತಿ ಉಭಯೇನಾಪಿ ವುತ್ತಗತಿಸಂವತ್ತನಿಕ ಕಮ್ಮಮೇವ ದಸ್ಸೇತಿ. **ಯಥಾ ಚ ಪಟಿಪನ್ನೋ**ತಿ ಯೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಯಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋತಿ ಉಭಯಮ್ಪಿ ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ ನಿದ್ದಿಸತಿ. **ಅಪಾಯ**ನ್ತಿಆದೀಸು ವಡ್ಢಿಸಙ್ಖಾತಾ ಸುಖಸಙ್ಖಾತಾ ವಾ ಅಯಾ ಅಪೇತತ್ತಾ **ಅಪಾಯೋ**. ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಗತಿ ಪಟಿಸರಣನ್ತಿ **ದುಗ್ಗತಿ**. ದುಕ್ಕಟಕಾರಿನೋ ಏತ್ಥ ವಿನಿಪತನ್ತೀತಿ **ವಿನಿಪಾತೋ**. **ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚಾಹ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಪನ ನ ಕೇವಲಂ ಗತಿಗತಿಮೇವ, ಗತಿನಿಸ್ಸರಣಂ ನಿಬ್ಬಾನಮ್ಪಿ ಜಾನಾಮೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಮಾಹ. ಇಧ **ಮಗ್ಗೋ ಪಟಿಪದಾ**ತಿ ಉಭಯೇನಾಪಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋವ ವುತ್ತೋ.

ಪಞ್ಚಗತಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ.

ಞಾಣಪ್ಪವತ್ತಾಕಾರವಣ್ಣನಾ

೧೫೪. ಇದಾನಿ ಯಥಾವುತ್ತೇಸು ಸತ್ತಸು ಠಾನೇಸು ಅಟ್ಠಸು ಠಾನೇಸು ಅತ್ತನೋ ಞಾಣಪ್ಪವತ್ತಾಕಾರಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಇಧಾಹಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ.

ತತ್ಥ **ಏಕನ್ತದುಕ್ಖಾ**ತಿ ನಿಚ್ಚದುಕ್ಖಾ ನಿರನ್ತರದುಕ್ಖಾ. **ತಿಬ್ಬಾ**ತಿ ಬಹಲಾ. **ಕಟುಕಾ**ತಿ ಖರಾ. **ಸೇಯ್ಯಥಾಪೀ**ತಿಆದೀನಿ ಓಪಮ್ಮದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಾನಿ. ತತ್ಥ **ಕಾಸೂ**ತಿ ಆವಾಟೋಪಿ ವುಚ್ಚತಿ ರಾಸಿಪಿ.

"ಕಿನ್ನು ಸನ್ತರಮಾನೋವ, ಕಾಸುಂ ಖಣಸಿ ಸಾರಥಿ.
ಪುಟ್ಠೋ ಮೇ ಸಮ್ಮ ಅಕ್ಖಾಹಿ, ಕಿಂ ಕಾಸುಯಾ ಕರಿಸ್ಸಸೀ"ತಿ. (ಜಾ॰ ೨.೨೨.೩) –

ಏತ್ಥ ಹಿ ಆವಾಟೋ ಕಾಸು ನಾಮ.

"ಅಙ್ಗಾರಕಾಸುಂ ಅಪರೇ ಫುನನ್ತಿ, ನರಾ ರುದನ್ತಾ ಪರಿದಡ್ಢಗತ್ತಾ"ತಿ. (ಜಾ॰ ೨.೨೨.೪೬೨) –

ಏತ್ಥ ರಾಸಿ। ಇಧ ಪನ ಆವಾಟೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ತೇನೇವಾಹ “ಸಾಧಿಕಪೋರಿಸಾ”ತಿ। ತತ್ಥ ಸಾಧಿಕಂ ಪೋರಿಸಂ ಪಮಾಣಂ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಸಾಧಿಕಪೋರಿಸಾ,** ಅತಿರೇಕಪಞ್ಚರತನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವೀತಚ್ಚಿಕಾನಂ ವೀತಧೂಮಾನ**ನ್ತಿ ಏತಂ ಪರಿಳಾಹಸ್ಸ ಬಲವಭಾವದೀಪನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ, ಅಚ್ಚಿಯಾ ವಾ ಸತಿ ಧೂಮೇ ವಾ ಸತಿ, ವಾತೋ ಸಮುಟ್ಠಾತಿ, ತೇನ ಪರಿಳಾಹೋ ನ ಬಲವಾ ಹೋತಿ। **ಘಮ್ಮಪರೇತೋ**ತಿ ಘಮ್ಮಾನುಗತೋ । **ತಸಿತೋ**ತಿ ಜಾತತಣ್ಹೋ। **ಪಿಪಾಸಿತೋ**ತಿ ಉದಕಂ ಪಾತುಕಾಮೋ। **ಏಕಾಯನೇನ ಮಗ್ಗೇನಾ**ತಿ ಏಕಪಥೇನೇವ ಮಗ್ಗೇನ, ಅನುಕ್ಕಮನಿಯೇನ ಉಭೋಸು ಪಸ್ಸೇಸು ನಿರನ್ತರಕಣ್ಟಕರುಕ್ಖಗಹನೇನ। **ಪಣಿಧಾಯಾ**ತಿ ಅಙ್ಗಾರಕಾಸುಯಂ ಪತ್ಥನಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಅಙ್ಗಾರಕಾಸುಂ ಆರಬ್ಭ ಪನ ಇರಿಯಾಪಥಸ್ಸ ಠಪಿತತ್ತಾ ಏವಂ ವುತ್ತಂ।

ಏವಮೇವ ಖೋತಿ ಏತ್ಥ ಇದಂ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ - ಅಙ್ಗಾರಕಾಸು ವಿಯ ಹಿ ನಿರಯೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಅಙ್ಗಾರಕಾಸುಮಗ್ಗೋ ವಿಯ ನಿರಯೂಪಗಂ ಕಮ್ಮಂ। ಮಗ್ಗಾರುಳ್ಹೋ ವಿಯ ಕಮ್ಮಸಮಙ್ಗೀ ಪುಗ್ಗಲೋ। ಚಕ್ಖುಮಾ ಪುರಿಸೋ ವಿಯ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಕೋ ಭಗವಾ। ಯಥಾ ಸೋ ಪುರಿಸೋ ಮಗ್ಗಾರುಳ್ಹಂ ದಿಸ್ವಾ ವಿಜಾನಾತಿ “ಅಯಂ ಇಮಿನಾ ಮಗ್ಗೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಅಙ್ಗಾರಕಾಸುಯಂ ಪತಿಸ್ಸತೀ”ತಿ, ಏವಮೇವಂ ಭಗವಾ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದೀಸು ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಕಮ್ಮಂ ಆಯೂಹನ್ತಂ ಏವಂ ಜಾನಾತಿ “ಅಯಂ ಇಮಂ ಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಸ್ಸತೀ”ತಿ। ಯಥಾ ಸೋ ಪುರಿಸೋ ಅಪರಭಾಗೇ ತಂ ಅಙ್ಗಾರಕಾಸುಯಾ ಪತಿತಂ ಪಸ್ಸತಿ, ಏವಮೇವ ಭಗವಾ ಅಪರಭಾಗೇ “ಸೋ ಪುರಿಸೋ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಕುಹಿಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ”ತಿ ಆಲೋಕಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುನಾ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ ಪಸ್ಸತಿ ಪಞ್ಚವಿಧಬನ್ಧನಾದಿಮಹಾದುಕ್ಖಂ ಅನುಭವನ್ತಂ। ತತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಾಯೂಹನಕಾಲೇ ಅಞ್ಞೋ ವಣ್ಣೋ, ನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಸ್ಸ ಅಞ್ಞೋ। ಅಥಾಪಿ “ಸೋ ಸತ್ತೋ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಕತ್ಥ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ”ತಿ ಓಲೋಕೇನ್ತಸ್ಸ ಅನೇಕಸಹಸ್ಸಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ಠಿತೋಪಿ “ಅಯಂ ಸೋ”ತಿ ಸೋಯೇವ ಸತ್ತೋ ಆಪಾಥಂ ಆಗಚ್ಛತಿ, “ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಬಲಂ ನಾಮ ಏತ”ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ।

ದುತಿಯಉಪಮಾಯಂ ಯಸ್ಮಾ ಅಙ್ಗಾರಕಾಸುಯಂ ವಿಯ ಗೂಥಕೂಪೇ ಪರಿಳಾಹೋ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ “ಏಕನ್ತದುಕ್ಖಾ”ತಿ ಅವತ್ವಾ “ದುಕ್ಖಾ”ತಿಆದಿಮಾಹ। ಏತ್ಥಾಪಿ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ । ಇಮಮ್ಪಿ ಹಿ ಪುಗ್ಗಲಂ ಭಗವಾ ಹತ್ಥಿಯೋನಿಆದೀಸು ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ ವಧಬನ್ಧನಆಕಡ್ಢನವಿಕಡ್ಢನಾದೀಹಿ ಮಹಾದುಕ್ಖಂ ಅನುಭವಮಾನಂ ಪಸ್ಸತಿಯೇವ।

ತತಿಯಉಪಮಾಯಂ **ತನುಪತ್ತಪಲಾಸೋ**ತಿ ನ ಅಬ್ಭಪಟಲಂ ವಿಯ ತನುಪಣ್ಣೋ, ವಿರಳಪಣ್ಣತ್ತಂ ಪನಸ್ಸ ಸನ್ಧಾಯ ಇದಂ ವುತ್ತಂ। **ಕಬರಚ್ಛಾಯೋ**ತಿ ವಿರಳಚ್ಛಾಯೋ। **ದುಕ್ಖಬಹುಲಾ**ತಿ ಪೇತ್ತಿವಿಸಯಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ದುಕ್ಖಮೇವ ಬಹುಲಂ, ಸುಖಂ ಪರಿತ್ತಂ ಕದಾಚಿ ಅನುಭವಿತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ। ಏತ್ಥಾಪಿ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಚತುತ್ಥಉಪಮಾಯಂ **ಬಹಲಪತ್ತಪಲಾಸೋ**ತಿ ನಿರನ್ತರಪಣ್ಣೋ ಪತ್ತಸಞ್ಛನ್ನೋ। **ಸನ್ದಚ್ಛಾಯೋ**ತಿ ಪಾಸಾಣಛತ್ತಂ ವಿಯ ಘನಚ್ಛಾಯೋ। **ಸುಖಬಹುಲಾ ವೇದನಾ**ತಿ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ ಖತ್ತಿಯಕುಲಾದೀಸು ಸುಖಬಹುಲಾ ವೇದನಾ ವೇದಯಿತಬ್ಬಾ ಹೋತಿ, ತಾ ವೇದಯಮಾನಂ ನಿಪನ್ನಂ ವಾ ನಿಸಿನ್ನಂ ವಾ ಪಸ್ಸಾಮೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಇಧಾಪಿ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಪಞ್ಚಮಉಪಮಾಯಂ **ಪಾಸಾದೋ**ತಿ ದೀಘಪಾಸಾದೋ। **ಉಲ್ಲಿತ್ತಾವಲಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಅನ್ತೋ ಚೇವ ಉಲ್ಲಿತ್ತಂ ಬಹಿ ಚ ಅವಲಿತ್ತಂ। **ಫುಸಿತಗ್ಗಳ**ನ್ತಿ ದ್ವಾರಬಾಹಾಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸುಪಿಹಿತಕವಾಟಂ। **ಗೋನಕತ್ಥತೋ**ತಿ ಚತುರಙ್ಗುಲಾಧಿಕಲೋಮೇನ ಕಾಳಕೋಜವೇನ ಅತ್ಥತೋ। **ಪಟಿಕತ್ಥತೋ**ತಿ ಉಣ್ಣಾಮಯೇನ ಸೇತಅತ್ಥರಣೇನ ಅತ್ಥತೋ। **ಪಟಲಿಕತ್ಥತೋ**ತಿ ಘನಪುಪ್ಫಕೇನ ಉಣ್ಣಾಮಯಅತ್ಥರಣೇನ ಅತ್ಥತೋ। **ಕದಲಿಮಿಗಪವರಪಚ್ಚತ್ಥರಣೋ**ತಿ ಕದಲಿಮಿಗಚಮ್ಮಮಯೇನ ಉತ್ತಮಪಚ್ಚತ್ಥರಣೇನ ಅತ್ಥತೋ। ತಂ ಕಿರ ಪಚ್ಚತ್ಥರಣಂ ಸೇತವತ್ಥಸ್ಸ ಉಪರಿ ಕದಲಿಮಿಗಚಮ್ಮಂ ಅತ್ಥರಿತ್ವಾ ಸಿಬ್ಬೇತ್ವಾ ಕರೋನ್ತಿ। **ಸಉತ್ತರಚ್ಛದೋ**ತಿ ಸಹ ಉತ್ತರಚ್ಛದೇನ, ಉತ್ತರಿಬದ್ಧೇನ

ರತ್ತವಿತಾನೇನ ಸದ್ಧಿನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಭತೋಲೋಹಿತಕೂಪಧಾನೋ**ತಿ ಸೀಸೂಪಧಾನಞ್ಚ ಪಾದೂಪಧಾನಞ್ಚಾತಿ ಪಲ್ಲಙ್ಕಸ್ಸ ಉಭತೋ ಠಪಿತಲೋಹಿತಕೂಪಧಾನೋ। ಇಧಾಪಿ ಉಪಮಾಸಂಸನ್ದನಂ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅಪರಭಾಗಯೋಜನಾ, ಯಥಾ ಸೋ ಪುರಿಸೋ ಮಗ್ಗಾರುಳ್ಹಮೇವ ಜಾನಾತಿ "ಅಯಂ ಏತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಾಸಾದಂ ಆರುಯ್ಹ ಕೂಟಾಗಾರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ನಿಸೀದಿಸ್ಸತಿ ವಾ ನಿಪಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ ವಾ"ತಿ, ಏವಮೇವಂ ಭಗವಾ ದಾನಾದೀಸು ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥೂಸು ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಕುಸಲಕಮ್ಮಂ ಆಯೂಹನ್ತಂಯೇವ ಪುಗ್ಗಲಂ ದಿಸ್ವಾ "ಅಯಂ ಇಮಂ ಕತ್ವಾ ದೇವಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಜಾನಾತಿ। ಯಥಾ ಸೋ ಪುರಿಸೋ ಅಪರಭಾಗೇ ತಂ ಪಾಸಾದಂ ಆರುಯ್ಹ ಕೂಟಾಗಾರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ನಿಸಿನ್ನಂ ವಾ ನಿಪನ್ನಂ ವಾ ಏಕನ್ತಸುಖಂ ನಿರನ್ತರಸುಖಂ ವೇದನಂ ವೇದಯಮಾನಂ ಪಸ್ಸತಿ, ಏವಮೇವಂ ಭಗವಾ ಅಪರಭಾಗೇ "ಸೋ ತಂ ಕಲ್ಯಾಣಂ ಕತ್ವಾ ಕುಹಿಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ"ತಿ ಆಲೋಕಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುನಾ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ದೇವಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ ಪಸ್ಸತಿ, ನನ್ದನವನಾದೀಸು ಅಚ್ಛರಾಸಙ್ಘಪರಿವುತಂ ದಿಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವಮಾನಂ।

ಞಾಣಪ್ಪವತ್ತಾಕಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಆಸವಕ್ಖಯವಾರವಣ್ಣನಾ

ಆಸವಕ್ಖಯವಾರೇ "ದಿಬ್ಬೇನ ಚಕ್ಖುನಾ"ತಿ ಅವತ್ವಾ "ತಮೇನಂ ಪಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಂ ಕಸ್ಮಾತಿ ಚೇ? ನಿಯಮಾಭಾವಾ। ಇಮಞ್ಹಿ ಪುಗ್ಗಲಂ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುನಾಪಿ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸತಿ, ಚೇತೋಪರಿಯಞಾಣೇನಾಪಿ ಜಾನಿಸ್ಸತಿ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನಪಿ ಜಾನಿಸ್ಸತಿಯೇವ। **ಏಕನ್ತಸುಖಾ ವೇದನಾ**ತಿ ಇದಂ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ದೇವಲೋಕಸುಖೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಬ್ಯಞ್ಜನತೋ ಏಕಂ, ಅತ್ಥತೋ ಪನ ನಾನಾ ಹೋತಿ। ದೇವಲೋಕಸುಖಞ್ಹಿ ರಾಗಪರಿಳಾಹಾದೀನಂ ಅತ್ಥಿತಾಯ ನ ಏಕನ್ತೇನೇವ ಸುಖಂ। ನಿಬ್ಬಾನಸುಖಂ ಪನ ಸಬ್ಬಪರಿಳಾಹಾನಂ ವೂಪಸಮಾಯ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಏಕನ್ತಸುಖಂ। ಉಪಮಾಯಮ್ಪಿ "ಯಥಾ ಪಾಸಾದೇ ಏಕನ್ತಸುಖಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಂ ಮಗ್ಗಪರಿಳಾಹಸ್ಸ ಅವೂಪಸನ್ತತಾಯ ಖಾತಜಿಘಚ್ಛತ್ತತಾಯ ಪಿಪಾಸಾಭಿಭೂತತಾಯ ಚ ನ ಏಕನ್ತಮೇವ ಸುಖಂ। ವನಸಣ್ಡೇ ಪನ ಪೋಕ್ಖರಣಿಯಂ ಓರುಯ್ಹ ರಜೋಜಲ್ಲಸ್ಸ ಪವಾಹಿತತ್ತಾ ಮಗ್ಗದರಥಸ್ಸ ವೂಪಸನ್ತತಾಯ ಭಿಸಮೂಲಖಾದನೇನ ಚೇವ ಮಧುರೋದಕಪಾನೇನ ಚ ಖುಪ್ಪಿಪಾಸಾನಂ ವಿನೀತತಾಯ ಉದಕಸಾಟಕಂ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಮಟ್ಠದುಕೂಲಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ತಣ್ಡುಲತ್ಥವಿಕಂ ಉಸ್ಸೀಸಕೇ ಕತ್ವಾ ಉದಕಸಾಟಕಂ ಪೀಳೇತ್ವಾ ಹದಯೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಮನ್ದಮನ್ದೇನ ಚ ವಾತೇನ ಬೀಜಯಮಾನಸ್ಸ ನಿಪನ್ನತ್ತಾ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಏಕನ್ತಸುಖಂ ಹೋತಿ।

ಏವಮೇವ ಖೋತಿ ಏತ್ಥ ಇದಂ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ - ಪೋಕ್ಖರಣೀ ವಿಯ ಹಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಪೋಕ್ಖರಣಿಮಗ್ಗೋ ವಿಯ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಾ। ಮಗ್ಗಾರುಳ್ಹೋ ವಿಯ ಪಟಿಪದಾಸಮಙ್ಗೀಪುಗ್ಗಲೋ। ಚಕ್ಖುಮಾ ಪುರಿಸೋ ವಿಯ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖು ಭಗವಾ। ವನಸಣ್ಡೋ ವಿಯ ನಿಬ್ಬಾನಂ। ಯಥಾ ಸೋ ಪುರಿಸೋ ಮಗ್ಗಾರುಳ್ಹಂ ದಿಸ್ವಾವ ಜಾನಾತಿ "ಅಯಂ ಇಮಿನಾ ಮಗ್ಗೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಪೋಕ್ಖರಣಿಯಂ ನ್ಹತ್ವಾ ರಮಣೀಯೇ ವನಸಣ್ಡೇ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ನಿಸೀದಿಸ್ಸತಿ ವಾ ನಿಪಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ ವಾ"ತಿ, ಏವಮೇವಂ ಭಗವಾ ಪಟಿಪದಂ ಪೂರೇನ್ತಮೇವ ನಾಮರೂಪಂ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದನ್ತಮೇವ ಪಚ್ಚಯಪರಿಗ್ಗಹಂ ಕರೋನ್ತಮೇವ ಲಕ್ಖಣಾರಮ್ಮಣಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಮೇವ ಜಾನಾತಿ "ಅಯಂ ಇಮಂ ಪಟಿಪದಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಆಸವೇ ಖೇಪೇತ್ವಾ ಅನಾಸವಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿನ್ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಂ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। ಯಥಾ ಸೋ ಪುರಿಸೋ ಅಪರಭಾಗೇ ತಾಯಂ ಪೋಕ್ಖರಣಿಯಂ ನ್ಹತ್ವಾ ವನಸಣ್ಡಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಂ ವಾ ನಿಪನ್ನಂ ವಾ ಏಕನ್ತಸುಖಂ ವೇದನಂ ವೇದಯಮಾನಂ ಪಸ್ಸತಿ, ಏವಮೇವ ಭಗವಾ ಅಪರಭಾಗೇ ತಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಪಟಿಪದಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ಫಲಂ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ನಿರೋಧಸಯನವರಗತಂ ನಿಬ್ಬಾನಾರಮ್ಮಣಂ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಅಪ್ಪೇತ್ವಾ ಏಕನ್ತಸುಖಂ ವೇದನಂ ವೇದಯಮಾನಂ ಪಸ್ಸತಿ।

ಆಸವಕ್ಖಯವಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ದುಕ್ಕರಕಾರಿಕಾದಿಸುದ್ಧಿವಣ್ಣನಾ

೧೫೫. “ಅಭಿಜಾನಾಮಿ ಖೋ ಪನಾಹಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಚತುರಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತ”ನ್ತಿ ಇದಂ ಕಸ್ಮಾ ಆರದ್ಧಂ? ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ಅನುಸನ್ಧಿವಸೇನ ಆರದ್ಧಂ। ಅಯಂ ಕಿರ ಸುನಕ್ಖತ್ತೋ ದುಕ್ಕರಕಾರಿಕಾಯ ಸುದ್ಧಿ ಹೋತೀತಿ ಏವಂ ಲದ್ಧಿಕೋ। ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ಮಯಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವೇ ಠತ್ವಾ ಚತುರಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಂ ದುಕ್ಕರಂ ಕತಂ, ದುಕ್ಕರಕಾರಕೋ ನಾಮ ಮಯಾ ಸದಿಸೋ ನತ್ಥಿ। ದುಕ್ಕರಕಾರೇನ ಸುದ್ಧಿಯಾ ಸತಿ ಅಹಮೇವ ಸುದ್ಧೋ ಭವೇಯ್ಯನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ಇಮಂ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ। ಅಪಿಚ ಅಯಂ ಸುನಕ್ಖತ್ತೋ ದುಕ್ಕರಕಾರಿಕಾಯ ಪಸನ್ನೋ, ಸೋ ಚಸ್ಸ ಪಸನ್ನಭಾವೋ, “ಅದ್ದಸಾ ಖೋ, ಭಗ್ಗವ, ಸುನಕ್ಖತ್ತೋ ಲಿಚ್ಛವಿಪುತ್ತೋ ಅಚೇಲಂ ಕೋರಕ್ಖತ್ತಿಯಂ ಚತುಕ್ಕುಣ್ಡಿಕಂ ಛಮಾನಿಕಿಣ್ಣಂ ಭಕ್ಖಸಂ ಮುಖೇನ ಖಾದನ್ತಂ ಮುಖೇನ ಭುಞ್ಜನ್ತಂ। ದಿಸ್ವಾನಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ ‘ಸಾಧು ರೂಪೋ ವತ, ಭೋ, ಅಯಂ ಸಮಣೋ ಚತುಕ್ಕುಣ್ಡಿಕೋ ಛಮಾನಿಕಿಣ್ಣಂ ಭಕ್ಖಸಂ ಮುಖೇನೇವ ಖಾದತಿ, ಮುಖೇನೇವ ಭುಞ್ಜತೀ’”ತಿ ಏವಮಾದಿನಾ **ಪಾಥಿಕಸುತ್ತೇ** (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೭) ಆಗತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅಥ ಭಗವಾ ಅಯಂ ದುಕ್ಕರಕಾರಿಕಾಯ ಪಸನ್ನೋ, ಮಯಾ ಚ ಏತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವೇ ಠತ್ವಾ ಚತುರಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಂ ದುಕ್ಕರಂ ಕತಂ, ದುಕ್ಕರಕಾರೇ ಪಸೀದನ್ತೇನಾಪಿ ಅನೇನ ಮಯಿ ಪಸೀದಿತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ, ಸೋಪಿಸ್ಸ ಪಸಾದೋ ಮಯಿ ನತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಇಮಂ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ।

ತತ್ರ **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯ**ನ್ತಿ ದಾನಮ್ಪಿ ವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಮ್ಪಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಮ್ಪಿ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಾಪಿ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಪಿ ಮೇಥುನವಿರತಿಪಿ ಸದಾರಸನ್ತೋಸೋಪಿ ಉಪೋಸಥೋಪಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋಪಿ ಸಕಲಸಾಸನಮ್ಪಿ ಅಜ್ಝಾಸಯೋಪಿ ವೀರಿಯಮ್ಪಿ ವುಚ್ಚತಿ।

“ಕಿಂ ತೇ ವತಂ ಕಿಂ ಪನ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ,
ಕಿಸ್ಸ ಸುಚಿಣ್ಣಸ್ಸ ಅಯಂ ವಿಪಾಕೋ।
ಇದ್ಧೀ ಜುತೀ ಬಲವೀರಿಯೂಪಪತ್ತಿ,
ಇದಞ್ಚ ತೇ ನಾಗ ಮಹಾವಿಮಾನಂ॥

ಅಹಞ್ಚ ಭರಿಯಾ ಚ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ,
ಸದ್ಧಾ ಉಭೋ ದಾನಪತೀ ಅಹುಮ್ಹಾ।
ಓಪಾನಭೂತಂ ಮೇ ಘರಂ ತದಾಸಿ,
ಸನ್ತಪ್ಪಿತಾ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಚ॥

ತಂ ಮೇ ವತಂ ತಂ ಪನ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ,
ತಸ್ಸ ಸುಚಿಣ್ಣಸ್ಸ ಅಯಂ ವಿಪಾಕೋ।
ಇದ್ಧೀ ಜುತೀ ಬಲವೀರಿಯೂಪಪತ್ತಿ,
ಇದಞ್ಚ ಮೇ ಧೀರ ಮಹಾವಿಮಾನ”ನ್ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೨.೨೨.೧೫೯೨, ೧೫೯೩, ೧೫೯೫) –

ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಪುಣ್ಣಕಜಾತಕೇ ದಾನಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

“ಕೇನ ಪಾಣಿ ಕಾಮದದೋ, ಕೇನ ಪಾಣಿ ಮಧುಸ್ಸವೋ।
ಕೇನ ತೇ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇನ, ಪುಞ್ಞಂ ಪಾಣಿಮ್ಹಿ ಇಜ್ಝತಿ॥

ತೇನ ಪಾಣಿ ಕಾಮದದೋ, ತೇನ ಪಾಣಿ ಮಧುಸ್ಸವೋ।

ತೇನ ಮೇ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇನ, ಪುಞ್ಞಂ ಪಾಣಿಮ್ಹಿ ಇಜ್ಝತೀ"ತಿ॥ (ಪೇ॰ ವ॰ ೨೭೫) –

ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅಙ್ಕುರಪೇತವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಏವಂ ಖೋ ತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಿತ್ತಿರಿಯಂ ನಾಮ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಅಹೋಸೀ"ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೩೧೧) ಇಮಸ್ಮಿಂ ತಿತ್ತಿರಜಾತಕೇ ಪಞ್ಚಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। "ತಂ ಖೋ ಪನ ಮೇ ಪಞ್ಚಸಿಖ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ನೇವ ನಿಬ್ಬಿದಾಯ ನ ವಿರಾಗಾಯ ನ ನಿರೋಧಾಯ, ಯಾವದೇವ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೂಪಪತ್ತಿಯಾ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೨೯) ಇಮಸ್ಮಿಂ **ಮಹಾಗೋವಿನ್ದಸುತ್ತೇ** ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಾ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಏಕಸ್ಮಿಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಮಿಂ, ಸಹಸ್ಸಂ ಮಚ್ಚುಹಾಯಿನ"ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೮೪) ಏತ್ಥ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯನ್ತಿ ವುತ್ತಾ। "ಪರೇ ಅಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಮಯಮೇತ್ಥ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಭವಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೮೩) ಸಲ್ಲೇಖಸುತ್ತೇ ಮೇಥುನವಿರತಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯನ್ತಿ ವುತ್ತಾ।

"ಮಯಞ್ಚ ಭರಿಯಾ ನಾತಿಕ್ಕಮಾಮ,
ಅಮ್ಹೇ ಚ ಭರಿಯಾ ನಾತಿಕ್ಕಮನ್ತಿ।
ಅಞ್ಞತ್ರ ತಾಹಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರಾಮ,
ತಸ್ಮಾ ಹಿ ಅಮ್ಹಂ ದಹರಾ ನ ಮೀಯರೇ"ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೧೦.೯೭) –

ಮಹಾಧಮ್ಮಪಾಲಜಾತಕೇ ಸದಾರಸನ್ತೋಸೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯನ್ತಿ ವುತ್ತೋ।

"ಹೀನೇನ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇನ, ಖತ್ತಿಯೇ ಉಪಪಜ್ಜತಿ।
ಮಜ್ಝಿಮೇನ ಚ ದೇವತ್ತಂ, ಉತ್ತಮೇನ ವಿಸುಜ್ಝತೀ"ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೮.೭೫) –

ಏವಂ ನಿಮಿಜಾತಕೇ ಅತ್ತದಮನವಸೇನ ಕತೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಉಪೋಸಥೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯನ್ತಿ ವುತ್ತೋ। "ಇದಂ ಖೋ ಪನ ಮೇ, ಪಞ್ಚಸಿಖ, ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಏಕನ್ತನಿಬ್ಬಿದಾಯ ವಿರಾಗಾಯ…ಪೇ॰… ಅಯಮೇವ ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೨೯) **ಮಹಾಗೋವಿನ್ದಸುತ್ತ**ಸ್ಮಿಞ್ಞೇವ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯನ್ತಿ ವುತ್ತೋ। "ತಯಿದಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಇದ್ಧಞ್ಚೇವ ಫೀತಞ್ಚ ವಿತ್ಥಾರಿಕಂ ಬಾಹುಜಞ್ಞಂ ಪುಥುಭೂತಂ ಯಾವ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಸುಪ್ಪಕಾಸಿತ"ನ್ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೧೭೪) ಪಾಸಾದಿಕಸುತ್ತೇ ಸಿಕ್ಖತ್ತಯಸಙ್ಗಹಂ ಸಾಸನಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

"ಅಪಿ ಅತರಮಾನಾನಂ, ಫಲಾಸಾವ ಸಮಿಜ್ಝತಿ।
ವಿಪಕ್ಕಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೋಸ್ಮಿ, ಏವಂ ಜಾನಾಹಿ ಗಾಮಣೀ"ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೧.೮) –

ಏತ್ಥ ಅಜ್ಝಾಸಯೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯನ್ತಿ ವುತ್ತೋ। ಇಧ ಪನ ವೀರಿಯಂ **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯ**ನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ವೀರಿಯಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಸ ಹಿ ಇದಮೇವ ಸುತ್ತಂ। ತದೇತಂ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವೇ ಚತುಬ್ಬಿಧಸ್ಸ ದುಕ್ಕರಸ್ಸ ಕತತ್ತಾ ಚತುರಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ತಪಸ್ಸೀ ಸುದಂ ಹೋಮೀತಿ **ಸುದ**ನ್ತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ, ತಪನಿಸ್ಸಿತಕೋ ಹೋಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪರಮತಪಸ್ಸೀ**ತಿ ಪರಮೋ ತಪಸ್ಸೀ, ತಪನಿಸ್ಸಿತಕಾನಂ ಉತ್ತಮೋ। **ಲೂಖೋ ಸುದಂ ಹೋಮೀ**ತಿ ಲೂಖೋ ಹೋಮಿ। **ಜೇಗುಚ್ಛೀ**ತಿ ಪಾಪಜೇಗುಚ್ಛಿಕೋ। **ಪವಿವಿತ್ತೋ ಸುದಂ ಹೋಮೀ**ತಿ ಪವಿವಿತ್ತೋ ಅಹಂ ಹೋಮಿ। **ತತ್ರಾಸ್ಸು ಮೇ ಇದಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತಾ**ತಿ ತತ್ರ ಚತುರಙ್ಗೇ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇ ಇದಂ ಮಮ ತಪಸ್ಸಿತಾಯ ಹೋತಿ, ತಪನಿಸ್ಸಿತಕಭಾವೇ ಮಯ್ಹಂ ಇದಂ ಅಚೇಲಕಾದಿತಪಸ್ಸಿತಕತ್ತಂ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ತತ್ಥ **ಅಚೇಲಕೋ**ತಿ ನಿಚ್ಚೇಲೋ ನಗ್ಗೋ। **ಮುತ್ತಾಚಾರೋ**ತಿ ವಿಸಟ್ಠಾಚಾರೋ, ಉಚ್ಚಾರಕಮ್ಮಾದೀಸು ಲೋಕಿಯಕುಲಪುತ್ತಾಚಾರೇನ ವಿರಹಿತೋ, ಠಿತಕೋವ ಉಚ್ಚಾರಂ ಕರೋಮಿ, ಪಸ್ಸಾವಂ ಕರೋಮಿ, ಖಾದಾಮಿ ಭುಞ್ಜಾಮಿ ಚ।

ಹತ್ಥಾಪಲೇಖನೋತಿ ಹತ್ಥೇ ಪಿಣ್ಡಮ್ಹಿ ಠಿತೇ ಜಿವ್ಹಾಯ ಹತ್ಥಂ ಅಪಲಿಖಾಮಿ, ಉಚ್ಚಾರಂ ವಾ ಕತ್ವಾ ಹತ್ಥಸ್ಮಿಂಯೇವ ದಣ್ಡಕಸಞ್ಞೀ ಹುತ್ವಾ ಹತ್ಥೇನ ಅಪಲಿಖಾಮೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ತೇ ಕಿರ ದಣ್ಡಕಂ ಸತ್ತೋತಿ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತೇಸಂ ಪಟಿಪದಂ ಪೂರೇನ್ತೋ ಏವಮಕಾಸಿ। ಭಿಕ್ಖಾಗಹಣತ್ಥಂ ಏಹಿ ಭದ್ದನ್ತೇತಿ ವುತ್ತೋ ನ ಏತೀತಿ **ನ ಏಹಿಭದ್ದನ್ತಿಕೋ**। ತೇನ ಹಿ ತಿಟ್ಠ ಭದ್ದನ್ತೇತಿ ವುತ್ತೋಪಿ ನ ತಿಟ್ಠತೀತಿ **ನ ತಿಟ್ಠಭದ್ದನ್ತಿಕೋ**। ತದುಭಯಮ್ಪಿ ತಿತ್ಥಿಯಾ ಏವಂ ಏತಸ್ಸ ವಚನಂ ಕತಂ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ನ ಕರೋನ್ತಿ। ಅಹಮ್ಪಿ ಏವಂ ಅಕಾಸಿನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅಭಿಹಟ**ನ್ತಿ ಪುರೇತರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಹಟಂ ಭಿಕ್ಖಂ। **ಉದ್ದಿಸ್ಸಕತ**ನ್ತಿ ಇದಂ ತುಮ್ಹೇ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಕತನ್ತಿ ಏವಂ ಆರೋಚಿತಭಿಕ್ಖಂ। **ನ ನಿಮನ್ತನ**ನ್ತಿ ಅಸುಕಂ ನಾಮ ಕುಲಂ ವಾ ವೀಥಿಂ ವಾ ಗಾಮಂ ವಾ ಪವಿಸೇಯ್ಯಾಥಾತಿ ಏವಂ ನಿಮನ್ತಿತಭಿಕ್ಖಮ್ಪಿ ನ ಸಾದಿಯಾಮಿ ನ ಗಣ್ಹಾಮಿ।

ನ ಕುಮ್ಭಿಮುಖಾತಿ ಕುಮ್ಭಿತೋ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ದಿಯ್ಯಮಾನಂ ಭಿಕ್ಖಂ ನ ಗಣ್ಹಾಮಿ। **ನ ಕಳೋಪಿಮುಖಾ**ತಿ ಕಳೋಪೀತಿ ಉಕ್ಖಲಿ ವಾ ಪಚ್ಛಿ ವಾ। ತತೋಪಿ ನ ಗಣ್ಹಾಮಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಕುಮ್ಭಿಕಳೋಪಿಯೋ ಮಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಕಟಚ್ಛುನಾ ಪಹಾರಂ ಲಭನ್ತೀತಿ। **ನ ಏಳಕಮನ್ತರ**ನ್ತಿ ಉಮ್ಮಾರಂ ಅನ್ತರಂ ಕತ್ವಾ ದಿಯ್ಯಮಾನಂ ನ ಗಣ್ಹಾಮಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಅಯಂ ಮಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅನ್ತರಕರಣಂ ಲಭತೀತಿ। ದಣ್ಡಮುಸಲೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ನ ದ್ವಿನ್ನ**ನ್ತಿ ದ್ವೀಸು ಭುಞ್ಜಮಾನೇಸು ಏಕಸ್ಮಿಂ ಉಟ್ಠಾಯ ದೇನ್ತೇ ನ ಗಣ್ಹಾಮಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಕಬಳನ್ತರಾಯೋ ಹೋತೀತಿ। **ನ ಗಬ್ಭಿನಿಯಾ**ತಿಆದೀಸು ಪನ ಗಬ್ಭಿನಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಯಂ ದಾರಕೋ ಕಿಲಮತಿ, ಪಾಯನ್ತಿಯಾ ದಾರಕಸ್ಸ ಖೀರನ್ತರಾಯೋ ಹೋತಿ, ಪುರಿಸನ್ತರಗತಾಯ ರತಿಅನ್ತರಾಯೋ ಹೋತೀತಿ ನ ಗಣ್ಹಾಮಿ। **ನ ಸಂಕಿತ್ತೀಸೂ**ತಿ ಸಂಕಿತ್ತೇತ್ವಾ ಕತಭತ್ತೇಸು। ದುಬ್ಭಿಕ್ಖಸಮಯೇ ಕಿರ ಅಚೇಲಕಸಾವಕಾ ಅಚೇಲಕಾನಂ ಅತ್ಥಾಯ ತತೋ ತತೋ ತಣ್ಡುಲಾದೀನಿ ಸಮಾದಪೇತ್ವಾ ಭತ್ತಂ ಪಚನ್ತಿ। ಉಕ್ಕಟ್ಠಾಚೇಲಕೋ ತತೋಪಿ ನ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ।

ನ ಯತ್ಥ ಸಾತಿ ಯತ್ಥ ಸುನಖೋ ಪಿಣ್ಡಂ ಲಭಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಉಪಟ್ಠಿತೋ ಹೋತಿ, ತತ್ಥ ತಸ್ಸ ಅದತ್ವಾ ಆಹಟಂ ನ ಗಣ್ಹಾಮಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಏತಸ್ಸ ಪಿಣ್ಡನ್ತರಾಯೋ ಹೋತೀತಿ। **ಸಣ್ಡಸಣ್ಡಚಾರಿನೀ**ತಿ ಸಮೂಹಸಮೂಹಚಾರಿನೀ, ಸಚೇ ಹಿ ಅಚೇಲಕಂ ದಿಸ್ವಾ ಇಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖಂ ದಸ್ಸಾಮಾತಿ ಮಾನುಸಕಾ ಭತ್ತಗೇಹಂ ಪವಿಸನ್ತಿ। ತೇಸು ಚ ಪವಿಸನ್ತೇಸು ಕಳೋಪಿಮುಖಾದೀಸು ನಿಲೀನಾ ಮಕ್ಖಿಕಾ ಉಪ್ಪತಿತ್ವಾ ಸಣ್ಡಸಣ್ಡಾ ಚರನ್ತಿ। ತತೋ ಆಹಟಂ ಭಿಕ್ಖಂ ನ ಗಣ್ಹಾಮಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಮಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಮಕ್ಖಿಕಾನಂ ಗೋಚರನ್ತರಾಯೋ ಜಾತೋತಿ, ಅಹಮ್ಪಿ ತಥಾ ಅಕಾಸಿಂ। **ನ ಥುಸೋದಕ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಸಸ್ಸಸಮ್ಭಾರೇಹಿ ಕತಂ ಲೋಣಸೋವೀರಕಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಸುರಾಪಾನಮೇವ ಸಾವಜ್ಜಂ, ಅಯಂ ಪನ ಸಬ್ಬೇಸುಪಿ ಸಾವಜ್ಜಸಞ್ಞೀ।

ಏಕಾಗಾರಿಕೋತಿ ಯೋ ಏಕಸ್ಮಿಂಯೇವ ಗೇಹೇ ಭಿಕ್ಖಂ ಲಭಿತ್ವಾ ನಿವತ್ತತಿ। **ಏಕಾಲೋಪಿಕೋ**ತಿ ಯೋ ಏಕೇನೇವ ಆಲೋಪೇನ ಯಾಪೇತಿ। **ದ್ವಾಗಾರಿಕಾ**ದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಏಕಿಸ್ಸಾಪಿ ದತ್ತಿಯಾ**ತಿ ಏಕಾಯ ದತ್ತಿಯಾ। **ದತ್ತಿ** ನಾಮ ಏಕಾ ಖುದ್ದಕಪಾತಿ ಹೋತಿ, ಯತ್ಥ ಅಗ್ಗಭಿಕ್ಖಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಠಪೇನ್ತಿ। **ಏಕಾಹಿಕ**ನ್ತಿ ಏಕದಿವಸನ್ತರಿಕಂ। **ಅದ್ಧಮಾಸಿಕ**ನ್ತಿ ಅದ್ಧಮಾಸನ್ತರಿಕಂ। **ಪರಿಯಾಯಭತ್ತಭೋಜನ**ನ್ತಿ ವಾರಭತ್ತಭೋಜನಂ। ಏಕಾಹವಾರೇನ ದ್ವೀಹವಾರೇನ ಸತ್ತಾಹವಾರೇನ ಅಡ್ಢಮಾಸವಾರೇನಾತಿ ಏವಂ ದಿವಸವಾರೇನ ಆಭತಂ ಭತ್ತಭೋಜನಂ।

ಸಾಕಭಕ್ಖೋತಿ ಅಲ್ಲಸಾಕಭಕ್ಖೋ। **ಸಾಮಾಕಭಕ್ಖೋ**ತಿ ಸಾಮಾಕತಣ್ಡುಲಭಕ್ಖೋ। **ನೀವಾರಾ**ದೀಸು **ನೀವಾರಾ** ನಾಮ ತಾವ ಅರಞ್ಞೇ ಸಯಂಜಾತವೀಹಿಜಾತಿ। **ದದ್ದುಲ**ನ್ತಿ ಚಮ್ಮಕಾರೇಹಿ ಚಮ್ಮಂ ಲಿಖಿತ್ವಾ ಛಡ್ಡಿತಕಸಟಂ। **ಹಟಂ** ವುಚ್ಚತಿ ಸಿಲೇಸೋಪಿ ಸೇವಾಲೋಪಿ ಕಣಿಕಾರಾದಿರುಕ್ಖನಿಯ್ಯಾಸೋಪಿ। **ಕಣ**ನ್ತಿ ಕುಣ್ಡಕಂ । **ಆಚಾಮೋ**ತಿ ಭತ್ತಉಕ್ಖಲಿಕಾಯ ಲಗ್ಗೋ ಝಾಮಓದನೋ, ತಂ ಛಡ್ಡಿತಟ್ಠಾನೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಖಾದತಿ। "ಓದನಕಞ್ಜಿಯ"ನ್ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। **ಪಿಞ್ಞಾಕಾ**ದಯೋ ಪಾಕಟಾ ಏವ। **ಪವತ್ತಫಲಭೋಜೀ**ತಿ ಪತಿತಫಲಭೋಜೀ।

ಸಾಣಾನೀತಿ ಸಾಣವಾಕಚೋಳಾನಿ। **ಮಸಾಣಾನೀತಿ** ಮಿಸ್ಸಕಚೋಳಾನಿ। **ಛವದುಸ್ಸಾನೀತಿ** ಮತಸರೀರತೋ ಛಡ್ಡಿತವತ್ಥಾನಿ। ಏರಕತಿಣಾದೀನಿ ವಾ ಗನ್ಥೇತ್ವಾ ಕತನಿವಾಸನಾನಿ। **ಪಂಸುಕೂಲಾನೀತಿ** ಪಥವಿಯಂ ಛಡ್ಡಿತನನ್ತಕಾನಿ। **ತಿರಿತಾನೀತಿ** ರುಕ್ಖತ್ತಚವತ್ಥಾನಿ। **ಅಜಿನನ್ತಿ** ಅಜಿನಮಿಗಚಮ್ಮಂ। **ಅಜಿನಕ್ಖಿಪನ್ತಿ** ತದೇವ ಮಜ್ಝೇ ಫಾಲಿತಂ। ಸಖುರಕನ್ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। **ಕುಸಚೀರನ್ತಿ** ಕುಸತಿಣಂ ಗನ್ಥೇತ್ವಾ ಕತಚೀರಂ। **ವಾಕಚೀರಫಲಕಚೀರೇಸುಪಿ** ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಕೇಸಕಮ್ಬಲನ್ತಿ** ಮನುಸ್ಸಕೇಸೇಹಿ ಕತಕಮ್ಬಲಂ। ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "ಯಾನಿ ಕಾನಿಚಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತನ್ತಾವುತಾನಂ ವತ್ಥಾನಂ, ಕೇಸಕಮ್ಬಲೋ ತೇಸಂ ಪಟಿಕುಟ್ಠೋ ಅಕ್ಖಾಯತಿ। ಕೇಸಕಮ್ಬಲೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸೀತೇ ಸೀತೋ, ಉಣ್ಹೇ ಉಣ್ಹೋ, ದುಬ್ಬಣ್ಣೋ ದುಗ್ಗನ್ಧೋ ದುಕ್ಖಸಮ್ಫಸೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೧೩೮)। **ವಾಲಕಮ್ಬಲನ್ತಿ** ಅಸ್ಸವಾಲಾದೀಹಿ ಕತಕಮ್ಬಲಂ। **ಉಲೂಕಪಕ್ಖಕನ್ತಿ** ಉಲೂಕಪತ್ತಾನಿ ಗನ್ಥೇತ್ವಾ ಕತನಿವಾಸನಂ। **ಉಬ್ಭಟ್ಠಕೋತಿ** ಉದ್ಧಂ ಠಿತಕೋ। **ಉಕ್ಕುಟಿಕಪ್ಪಧಾನಮನುಯುತ್ತೋತಿ** ಉಕ್ಕುಟಿಕವೀರಿಯಂ ಅನುಯುತ್ತೋ, ಗಚ್ಛನ್ತೋಪಿ ಉಕ್ಕುಟಿಕೋವ ಹುತ್ವಾ ಉಪ್ಪತಿತ್ವಾ ಉಪ್ಪತಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ। **ಕಣ್ಟಕಾಪಸ್ಸಯಿಕೋತಿ** ಅಯಕಣ್ಟಕೇ ವಾ ಪಕತಿಕಣ್ಟಕೇ ವಾ ಭೂಮಿಯಂ ಕೋಟ್ಟೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ಚಮ್ಮಂ ಅತ್ಥರಿತ್ವಾ ಠಾನಚಙ್ಕಮಾದೀನಿ ಕರೋಮೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಸೇಯ್ಯನ್ತಿ** ಸಯನ್ತೋಪಿ ತತ್ಥೇವ ಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇಮಿ। ಸಾಯಂ ತತಿಯಮಸ್ಸಾತಿ **ಸಾಯತತಿಯಕಂ**। ಪಾತೋ ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕೇ ಸಾಯನ್ತಿ ದಿವಸಸ್ಸ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪಾಪಂ ಪವಾಹೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಉದಕೋರೋಹನಾನುಯೋಗಂ ಅನುಯುತ್ತೋ ವಿಹರಾಮೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

೧೫೬. **ನೇಕವಸ್ಸಗಣಿಕನ್ತಿ** ನೇಕವಸ್ಸಗಣಸಞ್ಜಾತಂ। **ರಜೋಜಲ್ಲನ್ತಿ** ರಜಮಲಂ, ಇದಂ ಅತ್ತನೋ ರಜೋಜಲ್ಲಿಕವತಸಮಾದಾನಕಾಲಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। **ಜೇಗುಚ್ಛಿಸ್ಮಿನ್ತಿ** ಪಾಪಜಿಗುಚ್ಛನಭಾವೇ। **ಯಾವ ಉದಕಬಿನ್ದುಮ್ಹಿಪೀತಿ** ಯಾವ ಉದಕಥೇವಕೇಪಿ ಮಮ ದಯಾ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಾ ಹೋತಿ, ಕೋ ಪನ ವಾದೋ ಅಞ್ಞೇಸು ಸಕ್ಖರಕಠಲದಣ್ಡಕವಾಲಿಕಾದೀಸು। ತೇ ಕಿರ ಉದಕಬಿನ್ದುಂ ಚ ಏತೇ ಚ ಸಕ್ಖರಕಠಲಾದಯೋ ಖುದ್ದಕಪಾಣಾತಿ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಿ। ತೇನಾಹ "ಯಾವ ಉದಕಬಿನ್ದುಮ್ಹಿಪಿ ಮೇ ದಯಾ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಾ ಹೋತೀ"ತಿ। ಉದಕಬಿನ್ದುಮ್ಪಿ ನ ಹನಾಮಿ ನ ವಿನಾಸೇಮಿ, ಕಿಂ ಕಾರಣಾ। **ಮಾಹಂ ಖುದ್ದಕೇ ಪಾಣೇ ವಿಸಮಗತೇ ಸಙ್ಘಾತಂ ಆಪಾದೇಸಿನ್ತಿ**। ನಿನ್ನಥಲತಿಣಗ್ಗರುಕ್ಖಸಾಖಾದೀಸು ವಿಸಮಟ್ಠಾನೇ ಗತೇ ಉದಕಬಿನ್ದುಸಙ್ಖಾತೇ ಖುದ್ದಕಪಾಣೇ ಸಙ್ಘಾತಂ ವಧಂ ಮಾ ಆಪಾದೇಸಿನ್ತಿ। ಏತಮತ್ಥಂ "ಸತೋವ ಅಭಿಕ್ಕಮಾಮೀ"ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಅಚೇಲಕೇಸು ಕಿರ ಭೂಮಿಂ ಅಕ್ಕನ್ತಕಾಲತೋ ಪಭುತಿ ಸೀಲವಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಭಿಕ್ಖಾಚಾರಂ ಗಚ್ಛನ್ತಾಪಿ ದುಸ್ಸೀಲಾವ ಹುತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಉಪಟ್ಠಾಕಾನಂ ಗೇಹೇ ಭುಞ್ಜನ್ತಾಪಿ ದುಸ್ಸೀಲಾವ ಹುತ್ವಾ ಭುಞ್ಜನ್ತಿ। ಆಗಚ್ಛನ್ತಾಪಿ ದುಸ್ಸೀಲಾವ ಹುತ್ವಾ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಯದಾ ಪನ ಮೋರಪಿಞ್ಛೇನ ಫಲಕಂ ಸಮ್ಮಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸೀಲಂ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ ನಿಸೀದನ್ತಿ, ತದಾ ಸೀಲವನ್ತಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ।

ವನಕಮ್ಮಿಕನ್ತಿ ಕನ್ದಮೂಲಫಲಾಫಲಾದೀನಂ ಅತ್ಥಾಯ ವನೇ ವಿಚರನ್ತಂ। **ವನೇನ ವನನ್ತಿ** ವನತೋ ವನಂ, ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। **ಸಂಪತಾಮೀತಿ** ಗಚ್ಛಾಮಿ। **ಆರಞ್ಞಕೋತಿ** ಅರಞ್ಞೇ ಜಾತವುದ್ಧೋ, ಇದಂ ಅತ್ತನೋ ಆಜೀವಕಕಾಲಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಕಿರ ಪಾಸಣ್ಡಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನತ್ಥಾಯ ತಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಪಬ್ಬಜಿ, ನಿರತ್ಥಕಭಾವಂ ಪನ ಞತ್ವಾಪಿ ನ ಉಪ್ಪಬ್ಬಜಿತೋ, ಬೋಧಿಸತ್ತಾ ಹಿ ಯಂ ಯಂ ಠಾನಂ ಉಪೇನ್ತಿ, ತತೋ ಅನಿವತ್ತಿತಧಮ್ಮಾ ಹೋನ್ತಿ, ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಪನ ಮಾ ಮಂ ಕೋಚಿ ಅದ್ದಸಾತಿ ತತೋವ ಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಟ್ಠೋ। ತೇನೇವಾಹ "ಮಾ ಮಂ ತೇ ಅದ್ದಸಂಸು ಅಹಞ್ಚ ಮಾ ತೇ ಅದ್ದಸ"ನ್ತಿ।

ಗೋಟ್ಠಾತಿ ಗೋವಜಾ। **ಪಟ್ಠಿತಗಾವೋತಿ** ನಿಕ್ಖನ್ತಗಾವೋ। **ತತ್ಥ ಚತುಕ್ಕುಣ್ಡಿಕೋತಿ** ವನನ್ತೇಯೇವ ಠಿತೋ ಗೋಪಾಲಕಾನಂ ಗಾವೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಅಪಗತಭಾವಂ ದಿಸ್ವಾ ದ್ವೇ ಹತ್ಥೇ ದ್ವೇ ಚ ಜಣ್ಣುಕಾನಿ ಭೂಮಿಯಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಏವಂ ಚತುಕ್ಕುಣ್ಡಿಕೋ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಾನಿ ಸುದಂ ಆಹಾರೇಮೀತಿ** ಮಹಲ್ಲಕವಚ್ಛಕಾನಂ ಗೋಮಯಾನಿ ಕಸಟಾನಿ ನಿರೋಜಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಾನಿ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಯಾನಿ ತರುಣವಚ್ಛಕಾನಂ ಖೀರಪಾನೇನೇವ ವಡ್ಢನ್ತಾನಂ ಸಓಜಾನಿ ಗೋಮಯಾನಿ ತಾನಿ ಕುಚ್ಛಿಪೂರಂ ಖಾದಿತ್ವಾ ಪುನ ವನಸಣ್ಡಮೇವ ಪವಿಸತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ "ತಾನಿ ಸುದಂ ಆಹಾರೇಮೀ"ತಿ। **ಯಾವಕೀವಞ್ಚ ಮೇತಿ** ಯತ್ತಕಂ ಕಾಲಂ ಮಮ ಸಕಂ ಮುತ್ತಕರೀಸಂ ಅಪರಿಕ್ಖೀಣಂ ಹೋತಿ। ಯಾವ ಮೇ ದ್ವಾರವಳಞ್ಜೋ ಪವತ್ತಿತ್ಥ, ತಾವ ತದೇವ ಆಹಾರೇಮೀತಿ

ಅತ್ಥೋ। ಕಾಲೇ ಪನ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಪರಿಕ್ಖೀಣಮಂಸಲೋಹಿತೋ ಉಪಚ್ಛಿನ್ನದ್ವಾರವಳಞ್ಜೋ ವಚ್ಛಕಾನಂ ಗೋಮಯಾನಿ ಆಹಾರೇಮಿ। **ಮಹಾವಿಕಟಭೋಜನಸ್ಮಿನ್ತಿ** ಮಹನ್ತೇ ವಿಕಟಭೋಜನೇ, ಅಪಕತಿಭೋಜನೇತಿ ಅತ್ಥೋ।

೧೫೭. **ತತ್ರಾಸ್ಸುದಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಭಿಂಸನಕಸ್ಸ ವನಸಣ್ಡಸ್ಸ ಭಿಂಸನಕತಸ್ಮಿಂ ಹೋತೀತಿ**। **ತತ್ರಾತಿ** ಪುರಿಮವಚನಾಪೇಕ್ಖನಂ। **ಸುದನ್ತಿ** ಪದಪೂರಣಮತ್ತೇ ನಿಪಾತೋ। **ಸಾರಿಪುತ್ತಾತಿ** ಆಲಪನಂ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅತ್ಥಯೋಜನಾ - **ತತ್ರಾತಿ** ಯಂ ವುತ್ತಂ ಅಞ್ಞತರಂ ಭಿಂಸನಕಂ ವನಸಣ್ಡನ್ತಿ, ತತ್ರ ಯೋ ಸೋ ಭಿಂಸನಕೋ ವನಸಣ್ಡೋ ವುತ್ತೋ, ತಸ್ಸ ಭಿಂಸನಕಸ್ಸ ವನಸಣ್ಡಸ್ಸ ಭಿಂಸನಕತಸ್ಮಿಂ ಹೋತಿ, ಭಿಂಸನಕಕಿರಿಯಾಯ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಿಂ ಹೋತಿ? ಇದಂ ಹೋತಿ, ಯೋ ಕೋಚಿ ಅವೀತರಾಗೋ... ಪೇ॰... ಲೋಮಾನಿ ಹಂಸನ್ತೀತಿ।

ಅಥ ವಾ **ತತ್ರಾತಿ** ಸಾಮಿಅತ್ಥೇ ಭುಮ್ಮಂ। ಸು ಇತಿ ನಿಪಾತೋ। ಕಿಂ ಸು ನಾಮ ತೇ ಭೋನ್ತೋ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾತಿಆದೀಸು ವಿಯ। **ಇದನ್ತಿ** ಅಧಿಪ್ಪೇತಮತ್ಥಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ವಿಯ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸನವಚನಂ। **ಸುದನ್ತಿ** ಸು ಇದಂ, ಸನ್ಧಿವಸೇನ ಇಕಾರಲೋಪೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಂ ಇತ್ಥಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಅನಞ್ಞಾತಞ್ಞಸ್ಸಾಮೀತಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಕಿಂ ಸೂಧವಿತ್ತನ್ತಿಆದೀಸು ವಿಯ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅತ್ಥಯೋಜನಾ, ತಸ್ಸ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಭಿಂಸನಕಸ್ಸ ವನಸಣ್ಡಸ್ಸ ಭಿಂಸನಕತಸ್ಮಿಂ ಇದಂಸು ಹೋತೀತಿ। **ಭಿಂಸನಕತಸ್ಮಿನ್ತಿ** ಭಿಂಸನಕಭಾವೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏಕಸ್ಸ ತಕಾರಸ್ಸ ಲೋಪೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। "ಭಿಂಸನಕತ್ತಸ್ಮಿ"ನ್ತಿಯೇವ ವಾ ಪಾಠೋ , ಭಿಂಸನಕತಾಯ ಇತಿ ವಾ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಲಿಙ್ಗವಿಪಲ್ಲಾಸೋ ಕತೋ, ನಿಮಿತ್ತತ್ಥೇ ಚೇತಂ ಭುಮ್ಮವಚನಂ। ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ಭಿಂಸನಕಭಾವೇ ಇದಂಸು ಹೋತಿ, ಭಿಂಸನಕಭಾವನಿಮಿತ್ತಂ ಭಿಂಸನಕಭಾವಹೇತು, ಭಿಂಸನಕಭಾವಪಚ್ಚಯಾ ಇದಂಸು ಹೋತಿ। ಯೋ ಕೋಚಿ ಅವೀತರಾಗೋ ತಂ ವನಸಣ್ಡಂ ಪವಿಸತಿ। ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಲೋಮಾನಿ ಹಂಸನ್ತಿ ಬಹುತರಾನಿ ಲೋಮಾನಿ ಹಂಸನ್ತಿ, ಉದ್ಧಂ ಮುಖಾನಿ ಸೂಚಿಸದಿಸಾನಿ ಕಣ್ಟಕಸದಿಸಾನಿ ಚ ಹುತ್ವಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ಅಪ್ಪಾನಿ ನ ಹಂಸನ್ತಿ, ಬಹುತರಾನಂ ವಾ ಸತ್ತಾನಂ ಹಂಸನ್ತಿ, ಅಪ್ಪಕಾನಂ ಅತಿಸೂರಪುರಿಸಾನಂ ನ ಹಂಸನ್ತೀತಿ।

ಅನ್ತರಟ್ಠಕಾತಿ ಮಾಘಮಾಸಸ್ಸ ಅವಸಾನೇ ಚತಸ್ಸೋ, ಫಗ್ಗುಣಮಾಸಸ್ಸ ಆದಿಮ್ಹಿ ಚತಸ್ಸೋತಿ ಏವಂ ಉಭಿನ್ನಂ ಅನ್ತರೇ ಅಟ್ಠರತ್ತಿ। **ಅಬ್ಭೋಕಾಸೇತಿ** ಮಹಾಸತ್ತೋ ಹಿಮಪಾತಸಮಯೇ ರತ್ತಿಂ ಅಬ್ಭೋಕಾಸೇ ವಿಹರತಿ, ಅಥಸ್ಸ ಲೋಮಕೂಪೇಸು ಆವುತಮುತ್ತಾ ವಿಯ ಹಿಮಬಿನ್ದೂನಿ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ಸರೀರಂ ಸೇತದುಕೂಲಪಾರುತಂ ವಿಯ ಹೋತಿ। **ದಿವಾ ವನಸಣ್ಡೇತಿ** ದಿವಾ ಹಿಮಬಿನ್ದೂಸು ಸೂರಿಯಾತಪಸಮ್ಫಸ್ಸೇನ ವಿಗತೇಸು ಅಸ್ಸಾಸೋಪಿ ಭವೇಯ್ಯ, ಅಯಂ ಪನ ಸೂರಿಯೇ ಉಗ್ಗಚ್ಛನ್ತೇಯೇವ ವನಸಣ್ಡಂ ಪವಿಸತಿ, ತತ್ರಾಪಿಸ್ಸ ಸೂರಿಯಾತಪೇನ ಪಗ್ಘರನ್ತಂ ಹಿಮಂ ಸರೀರೇಯೇವ ಪತತಿ। **ದಿವಾ ಅಬ್ಭೋಕಾಸೇ ವಿಹರಾಮಿ ರತ್ತಿಂ ವನಸಣ್ಡೇತಿ** ಗಿಮ್ಹಕಾಲೇ ಕಿರೇಸ ದಿವಾ ಅಬ್ಭೋಕಾಸೇ ವಿಹಾಸಿ, ತೇನಸ್ಸ ಕಚ್ಛೇಹಿ ಸೇದಧಾರಾ ಮುಚ್ಚಿಂಸು, ರತ್ತಿಂ ಅಸ್ಸಾಸೋ ಭವೇಯ್ಯ, ಅಯಂ ಪನ ಸೂರಿಯೇ ಅತ್ಥಂ ಗಚ್ಛನ್ತೇಯೇವ ವನಸಣ್ಡಂ ಪವಿಸತಿ। ಅಥಸ್ಸ ದಿವಾ ಗಹಿತಉಸ್ಮೇ ವನಸಣ್ಡೇ ಅಙ್ಗಾರಕಾಸುಯಂ ಪಕ್ಖಿತ್ತೋ ವಿಯ ಅತ್ತಭಾವೋ ಪರಿದಯ್ಹಿತ್ಥ। **ಅನಚ್ಛರಿಯಾತಿ** ಅನುಅಚ್ಛರಿಯಾ। **ಪಟಿಭಾಸೀತಿ** ಉಪಟ್ಠಾಸಿ।

ಸೋತತ್ತೋತಿ ದಿವಾ ಆತಪೇನ ರತ್ತಿಂ ವನಉಸ್ಮಾಯ ಸುತತ್ತೋ। **ಸೋಸಿನ್ನೋತಿ** ರತ್ತಿಂ ಹಿಮೇನ ದಿವಾ ಹಿಮೋದಕೇನ ಸುಟ್ಠು ತಿನ್ತೋ। **ಭಿಂಸನಕೇತಿ** ಭಯಜನಕೇ। **ನಗ್ಗೋತಿ** ನಿಚ್ಚೇಲೋ। ನಿವಾಸನಪಾರುಪನೇ ಹಿ ಸತಿ ಸೀತಂ ವಾ ಉಣ್ಹಂ ವಾ ನ ಅತಿಬಾಧೇಯ್ಯ, ತಮ್ಪಿ ಮೇ ನತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ನ ಚಗ್ಗಿಮಾಸಿನೋತಿ** ಅಗ್ಗಿಮ್ಪಿ ನ ಉಪಗತೋ। **ಏಸನಾಪಸುತೋತಿ** ಸುದ್ಧಿಏಸನತ್ಥಾಯ ಪಸುತೋ, ಪಯುತ್ತೋ। **ಮುನೀತಿ**, ತದಾ ಅತ್ತಾನಂ ಮುನೀತಿ ಕತ್ವಾ ಕಥೇತಿ।

ಛವಟ್ಠಿಕಾನೀತಿ ಉಪಡ್ಢದಡ್ಢಾನಿ ಅಟ್ಠೀನಿ। **ಉಪಧಾಯಾತಿ** ಯಥಾ ಸೀಸೂಪಧಾನಞ್ಚ ಪಾದೂಪಧಾನಞ್ಚ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಏವಂ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇಮೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಗಾಮಣ್ಡಲಾತಿ** ಗೋಪಾಲದಾರಕಾ। ತೇ ಕಿರ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ, ಸುಮೇಧ, ತ್ವಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಕಸ್ಮಾ ನಿಸಿನ್ನೋ, ಕಥೇಹೀತಿ ವದನ್ತಿ। ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಅಧೋಮುಖೋ ನಿಸೀದತಿ, ನ ಕಥೇತಿ।

ಅಥ ನಂ ತೇ ಅಕಥೇತುಂ ನ ದಸ್ಸಾಮಾತಿ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ **ಓಟ್ಠುಭನ್ತಿ** ಸರೀರೇ ಖೇಳಂ ಪಾತೇನ್ತಿ। ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಏವಮ್ಪಿ ನ ಕಥೇತಿ। ಅಥ ನಂ ತ್ವಂ ನ ಕಥೇಸೀತಿ **ಓಮುತ್ತೇನ್ತಿ** ಪಸ್ಸಾವಮಸ್ಸ ಉಪರಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತಿ। ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಏವಮ್ಪಿ ನ ಕಥೇತಿಯೇವ। ತತೋ ನಂ ಕಥೇಹಿ ಕಥೇಹೀತಿ ಪಂಸುಕೇನ ಓಕಿರನ್ತಿ। ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಏವಮ್ಪಿ ನ ಕಥೇತಿಯೇವ। ಅಥಸ್ಸ ನ ಕಥೇಸೀತಿ ದಣ್ಡಕಸಲಾಕಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಕಣ್ಣಸೋತೇಸು ಪವೇಸೇನ್ತಿ। ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ದುಕ್ಖಾ ತಿಬ್ಬಾ ಕಟುಕಾ ವೇದನಾ ಅಧಿವಾಸೇನ್ತೋ ಕಸ್ಸಚಿ ಕಿಞ್ಚಿ ನ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಮತಕೋ ವಿಯ ಅಚ್ಛತಿ। ತೇನಾಹ "ನ ಖೋ ಪನಾಹಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಅಭಿಜಾನಾಮಿ ತೇಸು ಪಾಪಕಂ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಾ"ತಿ। ನ ಮಯಾ ತೇಸು ಪಾಪಕಂ ಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ಉಪ್ಪಾದಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಪೇಕ್ಖಾವಿಹಾರಸ್ಮಿಂ ಹೋತೀತಿ** ಉಪೇಕ್ಖಾವಿಹಾರೋ ಹೋತಿ। ವಿಹಾರೋ ಏವ ಹಿ ವಿಹಾರಸ್ಮಿನ್ತಿ ವುತ್ತೋ। ತೇನೇವ ಚ "ಇದಂಸು ಮೇ"ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಅಯಂಸು ಮೇತಿ ಏವಂ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಅಞ್ಞಾನಿಪಿ ಏವರೂಪಾನಿ ಪದಾನಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ಇಮಿನಾ ಇತೋ ಏಕನವುತಿಕಪ್ಪೇ ಪೂರಿತಂ ಉಪೇಕ್ಖಾವಿಹಾರಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಯಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ -

"ಸುಖಪತ್ತೋ ನ ರಜ್ಜಾಮಿ, ದುಕ್ಖೇ ನ ಹೋಮಿ ದುಮ್ಮನೋ।
ಸಬ್ಬತ್ಥ ತುಲಿತೋ ಹೋಮಿ, ಏಸಾ ಮೇ ಉಪೇಕ್ಖಾಪಾರಮೀ"ತಿ॥

ದುಕ್ಕರಕಾರಿಕಾದಿಸುದ್ಧಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಆಹಾರಸುದ್ಧಿವಣ್ಣನಾ

೧೫೮. **ಆಹಾರೇನ ಸುದ್ಧೀತಿ** ಕೋಲಾದಿನಾ ಏಕಚ್ಚೇನ ಪರಿತ್ತಕಆಹಾರೇನ ಸಕ್ಕಾ ಸುಜ್ಝಿತುನ್ತಿ ಏವಂದಿಟ್ಠಿನೋ ಹೋನ್ತಿ। **ಏವಮಾಹಂಸೂತಿ** ಏವಂ ವದನ್ತಿ। **ಕೋಲೇಹೀತಿ** ಪದರೇಹಿ। **ಕೋಲೋದಕನ್ತಿ** ಕೋಲಾನಿ ಮದ್ದಿತ್ವಾ ಕತಪಾನಕಂ। **ಕೋಲವಿಕತಿನ್ತಿ** ಕೋಲಸಾಳವಕೋಲಪೂವಕೋಲಗುಳಾದಿಕೋಲವಿಕಾರಂ। **ಏತಪರಮೋತಿ** ಏತಂ ಪಮಾಣಂ ಪರಮಂ ಅಸ್ಸಾತಿ ಏತಪರಮೋ। ತದಾ ಏಕನವುತಿಕಪ್ಪಮತ್ಥಕೇ ಪನ ನ ಬೇಲುವಪಕ್ಕತಾಲಪಕ್ಕಪಮಾಣೋ ಕೋಲೋ ಹೋತಿ, ಯಂ ಏತರಹಿ ಕೋಲಸ್ಸ ಪಮಾಣಂ, ಏತ್ತಕೋವ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೧೫೯. **ಅಧಿಮತ್ತಕಸಿಮಾನನ್ತಿ** ಅತಿವಿಯ ಕಿಸಭಾವಂ। **ಆಸೀತಿಕಪಬ್ಬಾನಿ ವಾ ಕಾಳಪಬ್ಬಾನಿ ವಾತಿ** ಯಥಾ ಆಸೀತಿಕವಲ್ಲಿಯಾ ವಾ ಕಾಳವಲ್ಲಿಯಾ ವಾ ಸನ್ಧಿಟ್ಠಾನೇಸು ಮಿಲಾಯಿತ್ವಾ ಮಜ್ಝೇ ಉನ್ನತುನ್ನತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಏವಂ ಮಯ್ಹಂ ಅಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಾನಿ ಹೋನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಓಟ್ಠಪದನ್ತಿ** ಯಥಾ ಓಟ್ಠಸ್ಸ ಪದಂ ಮಜ್ಝೇ ಗಮ್ಭೀರಂ ಹೋತಿ, ಏವಮೇವಂ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಮಿಲಾತೇ ಮಂಸಲೋಹಿತೇ ವಚ್ಚದ್ವಾರಸ್ಸ ಅನ್ತೋಪವಿಟ್ಠತ್ತಾ ಆನಿಸದಂ ಮಜ್ಝೇ ಗಮ್ಭೀರಂ ಹೋತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಭೂಮಿಯಂ ನಿಸಿನ್ನಟ್ಠಾನಂ ಸರಪೋಙ್ಖೇನ ಅಕ್ಕನ್ತಂ ವಿಯ ಮಜ್ಝೇ ಉನ್ನತಂ ಹೋತಿ। **ವಟ್ಟನಾವಳೀತಿ** ಯಥಾ ರಜ್ಜುಯಾ ಆವುನಿತ್ವಾ ಕತಾ ವಟ್ಟನಾವಳೀ ವಟ್ಟನಾನಂ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ನಿನ್ನಾ ಹೋತಿ, ವಟ್ಟನಟ್ಠಾನೇಸು ಉನ್ನತಾ, ಏವಂ ಪಿಟ್ಠಿಕಣ್ಟಕೋ ಉನ್ನತಾವನತೋ ಹೋತಿ, **ಜರಸಾಲಾಯ ಗೋಪಾನಸಿಯೋತಿ** ಜಿಣ್ಣಸಾಲಾಯ ಗೋಪಾನಸಿಯೋ, ತಾ ವಂಸತೋ ಮುಚ್ಚಿತ್ವಾ ಮಣ್ಡಲೇ ಪತಿಟ್ಠಹನ್ತಿ, ಮಣ್ಡಲತೋ ಮುಚ್ಚಿತ್ವಾ ಭೂಮಿಯನ್ತಿ; ಏವಂ ಏಕಾ ಉಪರಿ ಹೋತಿ, ಏಕಾ ಹೇಟ್ಠಾತಿ ಓಲುಗ್ಗವಿಲುಗ್ಗಾ ಭವನ್ತಿ। ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಪನ ನ ಏವಂ ಫಾಸುಳಿಯೋ, ತಸ್ಸ ಹಿ ಲೋಹಿತೇ ಛಿನ್ನೇ ಮಂಸೇ ಮಿಲಾತೇ ಫಾಸುಳನ್ತರೇಹಿ ಚಮ್ಮಾನಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಓತಿಣ್ಣಾನಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ।

ಓಕ್ಖಾಯಿಕಾತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಅನುಪವಿಟ್ಠಾ। ತಸ್ಸ ಕಿರ ಲೋಹಿತೇ ಛಿನ್ನೇ ಮಂಸೇ ಮಿಲಾತೇ ಅಕ್ಖಿಆವಾಟಕಾ ಮತ್ಥಲುಙ್ಗಂ ಆಹಚ್ಚ ಅಟ್ಠಂಸು, ತೇನಸ್ಸ ಏವರೂಪಾ ಅಕ್ಖಿತಾರಕಾ ಅಹೇಸುಂ। **ಆಮಕಚ್ಛಿನ್ನೋತಿ** ಅತಿತರುಣಕಾಲೇ ಛಿನ್ನೋ, ಸೋ ಹಿ ವಾತಾತಪೇನ ಸಂಫುಸತಿ ಚೇವ ಮಿಲಾಯತಿ ಚ। **ಯಾವಸ್ಸು ಮೇ, ಸಾರಿಪುತ್ತಾತಿ**, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಮಯ್ಹಂ ಉದರಚ್ಛವಿ ಯಾವ ಪಿಟ್ಠಿಕಣ್ಟಕಂ ಅಲ್ಲೀನಾ ಹೋತಿ। ಅಥ ವಾ ಯಾವಸ್ಸು ಮೇ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಭಾರಿಯಭಾರಿಯಾ ಅಹೋಸಿ ದುಕ್ಕರಕಾರಿಕಾ, ಮಯ್ಹಂ ಉದರಚ್ಛವಿ ಯಾವ ಪಿಟ್ಠಿಕಣ್ಟಕಂ ಅಲ್ಲೀನಾ ಅಹೋಸೀತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಪಿಟ್ಠಿಕಣ್ಟಕಂಯೇವ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಾಮೀತಿ** ಸಹಉದರಚ್ಛವಿಂ

ಗಣ್ಹಾಮಿ। **ಉದರಚ್ಛವಿಂಯೇವ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಾಮೀ**ತಿ ಸಹಪಿಟ್ಠಿಕಣ್ಟಕಂ ಗಣ್ಹಾಮಿ। **ಅವಕುಜ್ಜೋ ಪಪತಾಮೀ**ತಿ ತಸ್ಸ ಹಿ ಉಚ್ಚಾರಪಸ್ಸಾವತ್ಥಾಯ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಪಸ್ಸಾವೋ ನೇವ ನಿಕ್ಖಮತಿ, ವಚ್ಚಂ ಪನ ಏಕಂ ದ್ವೇ ಕಟಕಟ್ಠಿಮತ್ತಂ ನಿಕ್ಖಮತಿ। ಬಲವದುಕ್ಖಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ। ಸರೀರತೋ ಸೇದಾ ಮುಚ್ಚನ್ತಿ, ತತ್ಥೇವ ಅವಕುಜ್ಜೋ ಭೂಮಿಯಂ ಪತತಿ। ತೇನಾಹ "ಅವಕುಜ್ಜೋ ಪಪತಾಮೀ"ತಿ। **ತಮೇವ ಕಾಯ**ನ್ತಿ ತಂ ಏಕನವುತಿಕಪ್ಪಮತ್ಥಕೇ ಕಾಯಂ। ಮಹಾಸಚ್ಚಕಸುತ್ತೇ ಪನ ಪಚ್ಛಿಮಭವಿಕಕಾಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ಇಮಮೇವ ಕಾಯನ್ತಿ ಆಹ। **ಪೂತಿಮೂಲಾನೀ**ತಿ ಮಂಸೇ ವಾ ಲೋಹಿತೇ ವಾ ಸತಿ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ। ತಸ್ಸ ಪನ ಅಭಾವೇ ಚಮ್ಮಖಣ್ಡೇ ಲೋಮಾನಿ ವಿಯ ಹತ್ಥೇಯೇವ ಲಗ್ಗನ್ತಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ "ಪೂತಿಮೂಲಾನಿ ಲೋಮಾನಿ ಕಾಯಸ್ಮಾ ಪತನ್ತೀ"ತಿ।

ಅಲಮರಿಯಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸೇಸನ್ತಿ ಅರಿಯಭಾವಂ ಕಾತುಂ ಸಮತ್ಥಂ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗಂ। **ಇಮಿಸ್ಸಾಯೇವ ಅರಿಯಾಯ ಪಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾಯ ಅನಧಿಗಮಾ। **ಯಾಯಂ ಅರಿಯಾ**ತಿ ಯಾ ಅಯಂ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾ ಅಧಿಗತಾ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಯಥಾ ಏತರಹಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾಯ ಅಧಿಗತತ್ತಾ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾ ಅಧಿಗತಾ, ಏವಂ ಏಕನವುತಿಕಪ್ಪಮತ್ಥಕೇ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾಯ ಅನಧಿಗತತ್ತಾ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗಪಞ್ಞಂ ನಾಧಿಗತೋಸ್ಮೀತಿ, ಮಜ್ಝಿಮಭಾಣಕತ್ಥೇರಾ ಪನಾಹು, ಇಮಿಸ್ಸಾಯೇವಾತಿ ವುತ್ತಪಞ್ಞಾಪಿ ಯಾಯಂ ಅರಿಯಾತಿ ವುತ್ತಪಞ್ಞಾಪಿ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯೇವ। ಅಥ ನೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಹಂಸು "ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅನಧಿಗತತ್ತಾ ಮಗ್ಗಂ ನಾಧಿಗತೋಸ್ಮೀತಿ ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಭನ್ತೇ"ತಿ। ಆವುಸೋ, ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ದೀಪೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋಮಿ, ದ್ವೇಪಿ ಪನ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯೇವಾತಿ, ಏತದೇವ ಚೇತ್ಥ ಯುತ್ತಂ। ಇತರಥಾ ಹಿ ಯಾ ಅಯನ್ತಿ ನಿದ್ದೇಸೋ ಅನನುರೂಪೋ ಸಿಯಾ।

ಆಹಾರಸುದ್ಧಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಂಸಾರಸುದ್ಧಿಆದಿವಣ್ಣನಾ

೧೯೦. **ಸಂಸಾರೇನ ಸುದ್ಧೀ**ತಿ ಬಹುಕಂ ಸಂಸರಿತ್ವಾ ಸುಜ್ಝನ್ತೀತಿ ವದನ್ತಿ। **ಉಪಪತ್ತಿಯಾ ಸುದ್ಧೀ**ತಿ ಬಹುಕಂ ಉಪಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸುಜ್ಝನ್ತೀತಿ ವದನ್ತಿ। **ಆವಾಸೇನ ಸುದ್ಧೀ**ತಿ ಬಹೂಸು ಠಾನೇಸು ವಸಿತ್ವಾ ಸುಜ್ಝನ್ತೀತಿ ವದನ್ತಿ। ತೀಸುಪಿ ಠಾನೇಸು ಸಂಸರಣಕವಸೇನ **ಸಂಸಾರೋ**। ಉಪಪಜ್ಜನಕವಸೇನ **ಉಪಪತ್ತಿ**। ವಸನಕವಸೇನ **ಆವಾಸೋ**ತಿ ಖನ್ಧಾಯೇವ ವುತ್ತಾ। **ಯಞ್ಞೇನಾ**ತಿ ಬಹುಯಾಗೇ ಯಜಿತ್ವಾ ಸುಜ್ಝನ್ತೀತಿ ವದನ್ತಿ। **ಮುದ್ಧಾವಸಿತ್ತೇನಾ**ತಿ ತೀಹಿ ಸಙ್ಖೇಹಿ ಖತ್ತಿಯಾಭಿಸೇಕೇನ ಮುದ್ಧನಿ ಅಭಿಸಿತ್ತೇನ। **ಅಗ್ಗಿಪಾರಿಚರಿಯಾಯಾ**ತಿ ಬಹುಅಗ್ಗಿಪರಿಚರಣೇನ ಸುಜ್ಝನ್ತೀತಿ ವದನ್ತಿ।

೧೯೧. **ದಹರೋ**ತಿ ತರುಣೋ। **ಯುವಾ**ತಿ ಯೋಬ್ಬನೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಸುಸುಕಾಳಕೇಸೋ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ಕಾಳಕೇಸೋ। **ಭದ್ರೇನ ಯೋಬ್ಬನೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ**ತಿ ಇಮಿನಾಸ್ಸ ಯೇನ ಯೋಬ್ಬನೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಯುವಾ, ತಂ ಯೋಬ್ಬನಂ ಭದ್ದಂ ಲದ್ಧಕನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಪಠಮೇನ ವಯಸಾತಿ ಪಠಮವಯೋ ನಾಮ ತೇತ್ತಿಂಸ ವಸ್ಸಾನಿ, ತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ, **ಪಞ್ಞಾವೇಯ್ಯತ್ತಿಯೇನಾ**ತಿ ಪಞ್ಞಾವೇಯ್ಯತ್ತಿಭಾವೇನ। **ಜಿಣ್ಣೋ**ತಿ ಜರಾಜಿಣ್ಣೋ। **ವುದ್ಧೋ**ತಿ ವಡ್ಢಿತ್ವಾ ಠಿತಅಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗೋ। **ಮಹಲ್ಲಕೋ**ತಿ ಜಾತಿಮಹಲ್ಲಕೋ। **ಅದ್ಧಗತೋ**ತಿ ಬಹುಅದ್ಧಾನಂ ಗತೋ ಚಿರಕಾಲಾತಿಕ್ಕನ್ತೋ। **ವಯೋ ಅನುಪ್ಪತ್ತೋ**ತಿ ವಸ್ಸಸತಸ್ಸ ತತಿಯಕೋಟ್ಠಾಸಂ ಪಚ್ಛಿಮವಯಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತೋ। **ಆಸೀತಿಕೋ ಮೇ ವಯೋ ವತ್ತತೀ**ತಿ ಇಮಂ ಕಿರ ಸುತ್ತಂ ಭಗವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಸಂವಚ್ಛರೇ ಕಥೇಸಿ। ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ। **ಪರಮಾಯಾ**ತಿ ಉತ್ತಮಾಯ। **ಸತಿಯಾ**ತಿಆದೀಸು ಪದಸತಮ್ಪಿ ಪದಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ವದನ್ತಸ್ಸೇವ ಗಹಣಸಮತ್ಥತಾ **ಸತಿ** ನಾಮ। ತದೇವ ಆಧಾರಣಉಪನಿಬನ್ಧನಸಮತ್ಥತಾ **ಗತಿ** ನಾಮ। ಏವಂ ಗಹಿತಂ ಧಾರಿತಂ ಸಜ್ಝಾಯಂ ಕಾತುಂ ಸಮತ್ಥವೀರಿಯಂ **ಧಿತಿ** ನಾಮ। ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಞ್ಚ ಕಾರಣಞ್ಚ ದಸ್ಸನಸಮತ್ಥತಾ **ಪಞ್ಞಾವೇಯ್ಯತ್ತಿಯಂ** ನಾಮ।

ದಳ್ಹಧಮ್ಮಾ ಧನುಗ್ಗಹೋತಿ ದಳ್ಹಂ ಧನುಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಠಿತೋ ಇಸ್ಸಾಸೋ। **ದಳ್ಹಧನು** ನಾಮ ದ್ವಿಸಹಸ್ಸಥಾಮಂ ವುಚ್ಚತಿ, ದ್ವಿಸಹಸ್ಸಥಾಮಂ ನಾಮ ಯಸ್ಸ ಆರೋಪಿತಸ್ಸ ಜಿಯಾಬದ್ಧೋ ಲೋಹಸೀಸಾದೀನಂ ಭಾರೋ ದಣ್ಡೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಯಾವ

ಕಣ್ಡಪ್ಪಮಾಣಾ ಉಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಪಥವಿತೋ ಮುಚ್ಚತಿ। **ಸಿಕ್ಖಿತೋ**ತಿ ದಸ ದ್ವಾದಸ ವಸ್ಸಾನಿ ಆಚರಿಯಕುಲೇ ಉಗ್ಗಹಿತಸಿಪ್ಪೋ। **ಕತಹತ್ಥೋ**ತಿ ಕೋಚಿ ಸಿಪ್ಪಮೇವ ಉಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಕತಹತ್ಥೋ ನ ಹೋತಿ, ಅಯಂ ಪನ ಕತಹತ್ಥೋ ಚಿಣ್ಣವಸೀಭಾವೋ। **ಕತೂಪಾಸನೋ**ತಿ ರಾಜಕುಲಾದೀಸು ದಸ್ಸಿತಸಿಪ್ಪೋ। **ಲಹುಕೇನ ಅಸನೇನಾ**ತಿ ಅನ್ತೋ ಸುಸಿರಂ ಕತ್ವಾ ತೂಲಾದೀನಿ ಪೂರೇತ್ವಾ ಕತಲಾಖಾಪರಿಕಮ್ಮೇನ ಸಲ್ಲಹುಕಕಣ್ಡೇನ। ಏವಂ ಕತಞ್ಹಿ ಏಕಉಸಭಗಾಮೀ ದ್ವೇ ಉಸಭಾನಿ ಗಚ್ಛತಿ, ಅಟ್ಠಉಸಭಗಾಮೀ ಸೋಳಸಉಸಭಾನಿ ಗಚ್ಛತಿ। **ಅಪ್ಪಕಸಿರೇನಾ**ತಿ ನಿದುಕ್ಖೇನ। **ಅತಿಪಾತೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಅತಿಕ್ಕಮೇಯ್ಯ। **ಏವಂ ಅಧಿಮತ್ತಸತಿಮನ್ತೋ**ತಿ ಯಥಾ ಸೋ ಧನುಗ್ಗಹೋ ತಂ ವಿದತ್ಥಿಚತುರಙ್ಗುಲಛಾಯಂ ಸೀಘಂ ಏವ ಅತಿಕ್ಕಮೇತಿ, ಏವಂ ಪದಸತಮ್ಪಿ ಪದಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ಉಗ್ಗಹೇತುಂ ಉಪಧಾರೇತುಂ ಸಜ್ಝಾಯಿತುಂ ಅತ್ಥಕಾರಣಾನಿ ಚ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತುಂ ಸಮತ್ಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಞ್ಞತ್ರ ಅಸಿತಪೀತಖಾಯಿತಸಾಯಿತಾ**ತಿ ಅಸಿತಪೀತಾದೀನಿ ಹಿ ಭಗವತಾಪಿ ಕಾತಬ್ಬಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖೂಹಿಪಿ। ತಸ್ಮಾ ತೇಸಂ ಕರಣಮತ್ತಕಾಲಂ ಠಪೇತ್ವಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಅಪರಿಯಾದಿನ್ನಾಯೇವಾತಿ ಅಪರಿಕ್ಖೀಣಾಯೇವ। ಸಚೇ ಹಿ ಏಕೋ ಭಿಕ್ಖು ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಂ ಪುಚ್ಛತಿ, ಅಞ್ಞೋ ವೇದನಾನುಪಸ್ಸನಂ, ಅಞ್ಞೋ ಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಂ, ಅಞ್ಞೋ ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸನಂ। ಇಮಿನಾ ಪುಟ್ಠಂ ಅಹಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಏಕೋ ಏಕಂ ನ ಓಲೋಕೇತಿ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ತೇಸಂ ವಾರೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಏವಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಪನ ವಾರೋ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ವಿದತ್ಥಿಚತುರಙ್ಗುಲಛಾಯಂ ಅತಿಕ್ಕಮತೋ ಪುರೇತರಂಯೇವ ಭಗವಾ ಚುದ್ದಸವಿಧೇನ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಂ, ನವವಿಧೇನ ವೇದನಾನುಪಸ್ಸನಂ, ಸೋಳಸವಿಧೇನ ಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಂ, ಪಞ್ಚವಿಧೇನ ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸನಂ ಕಥೇತಿ। ತಿಟ್ಠನ್ತು ವಾ ತಾವ ಏತೇ ಚತ್ತಾರೋ। ಸಚೇ ಹಿ ಅಞ್ಞೇ ಚತ್ತಾರೋ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನೇಸು, ಅಞ್ಞೇ ಇದ್ಧಿಪಾದೇಸು, ಅಞ್ಞೇ ಪಞ್ಚ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು, ಅಞ್ಞೇ ಪಞ್ಚ ಬಲೇಸು, ಅಞ್ಞೇ ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇಸು, ಅಞ್ಞೇ ಅಟ್ಠ ಮಗ್ಗಙ್ಗೇಸು ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯುಂ, ತಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ಕಥೇಯ್ಯ। ತಿಟ್ಠನ್ತು ವಾ ಏತೇ ಅಟ್ಠ। ಸಚೇ ಅಞ್ಞೇ ಸತ್ತತಿಂಸ ಜನಾ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯೇಸು ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯುಂ, ತಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ತಾವದೇವ ಕಥೇಯ್ಯ। ಕಸ್ಮಾ? ಯಾವತಾ ಹಿ ಲೋಕಿಯಮಹಾಜನಾ ಏಕಂ ಪದಂ ಕಥೇನ್ತಿ। ತಾವ ಆನನ್ದತ್ಥೇರೋ ಅಟ್ಠ ಪದಾನಿ ಕಥೇತಿ। ಆನನ್ದತ್ಥೇರೇ ಪನ ಏಕಂ ಪದಂ ಕಥೇನ್ತೇಯೇವ ಭಗವಾ ಸೋಳಸಪದಾನಿ ಕಥೇತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಭಗವತೋ ಹಿ ಜಿವ್ಹಾ ಮುದುಕಾ ದನ್ತಾವರಣಂ ಸುಫುಸಿತಂ ವಚನಂ ಅಗಲಿತಂ ಭವಙ್ಗಪರಿವಾಸೋ ಲಹುಕೋ। ತೇನಾಹ ''ಅಪರಿಯಾದಿನ್ನಾಯೇವಸ್ಸ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ತಥಾಗತಸ್ಸ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ''ತಿ।

ತತ್ಥ **ಧಮ್ಮದೇಸನಾ**ತಿ ತನ್ತಿಠಪನಾ। **ಧಮ್ಮಪದಬ್ಯಞ್ಜನ**ನ್ತಿ ಪಾಳಿಯಾ ಪದಬ್ಯಞ್ಜನಂ, ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಬ್ಯಞ್ಜನಕಂ ಅಕ್ಖರಂ। **ಪಞ್ಹಪಟಿಭಾನ**ನ್ತಿ ಪಞ್ಹಬ್ಯಾಕರಣಂ। ಇಮಿನಾ ಕಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ? ತಥಾಗತೋ ಪುಬ್ಬೇ ದಹರಕಾಲೇ ಅಕ್ಖರಾನಿ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತ್ವಾ ಪದಂ ವತ್ತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಪದಾನಿ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತ್ವಾ ಗಾಥಂ ವತ್ತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಚತುಅಕ್ಖರೇಹಿ ವಾ ಅಟ್ಠಅಕ್ಖರೇಹಿ ವಾ ಸೋಳಸಅಕ್ಖರೇಹಿ ವಾ ಪದೇಹಿ ಯುತ್ತಾಯ ಗಾಥಾಯ ಅತ್ಥಂ ವತ್ತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಇದಾನಿ ಪನ ಮಹಲ್ಲಕಕಾಲೇ ಅಕ್ಖರಾನಿ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತ್ವಾ ಪದಂ ವಾ, ಪದಾನಿ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತ್ವಾ ಗಾಥಂ ವಾ, ಗಾಥಾಯ ಅತ್ಥಂ ವಾ ವತ್ತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತೀತಿ ಏವಂ ನತ್ಥಿ। ದಹರಕಾಲೇ ಚ ಮಹಲ್ಲಕಕಾಲೇ ಚ ಸಬ್ಬಮೇತಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಅಪರಿಯಾದಿನ್ನಮೇವಾತಿ ಇಮಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಮಞ್ಚಕೇನ ಚೇಪಿ ಮ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಬುದ್ಧಬಲದೀಪನತ್ಥಮೇವ ಪರಿಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಆಹ। ದಸಬಲಂ ಪನ ಮಞ್ಚಕೇ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಗಾಮನಿಗಮರಾಜಧಾನಿಯೋ ಪರಿಹರಣಕಾಲೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ತಥಾಗತಾ ಹಿ ಪಚ್ಛಿಮೇ ಆಯುಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಖಣ್ಡಿಚ್ಚಾದೀಹಿ ಅನಭಿಭೂತಾ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಸರೀರಸ್ಸ ವೇವಣ್ಣಿಯೇ ಅನನುಪ್ಪತ್ತೇ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಪಿಯಮನಾಪಕಾಲೇಯೇವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯನ್ತಿ।

೧೬೨. **ನಾಗಸಮಾಲೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ಥೇರಸ್ಸ ನಾಮಂ। ಪಠಮಬೋಧಿಯಞ್ಹಿ ವೀಸತಿವಸ್ಸಬ್ಭನ್ತರೇ ಉಪವಾನನಾಗಿತಮೇಘಿಯತ್ಥೇರಾ ವಿಯ ಅಯಮ್ಪಿ ಭಗವತೋ ಉಪಟ್ಠಾಕೋ ಅಹೋಸಿ। **ಬೀಜಯಮಾನೋ**ತಿ ಮನ್ದಮನ್ದೇನ ತಾಲವಣ್ಟವಾತೇನ ಭಗವತೋ ಉತುಸುಖಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪಯಮಾನೋ। **ಏತದವೋಚಾ**ತಿ ಸಕಲಸುತ್ತನ್ತಂ ಸುತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಪುಬ್ಬಚರಿತಂ ದುಕ್ಕರಕಾರಕಂ ಆಗಮ್ಮ ಪಸನ್ನೋ ಏತಂ ''ಅಚ್ಛರಿಯಂ ಭನ್ತೇ''ತಿಆದಿವಚನಂ ಅವೋಚ। ತತ್ಥ ಅಚ್ಛರಂ ಪಹರಿತುಂ

ಯುತ್ತನ್ತಿ **ಅಚ್ಛರಿಯಂ**। ಅಭೂತಪುಬ್ಬಂ ಭೂತನ್ತಿ **ಅಬ್ಭುತಂ**। ಉಭಯೇನಪಿ ಅತ್ತನೋ ವಿಮ್ಹಯಮೇವ ದೀಪೇತಿ। **ಕೋ ನಾಮೋ ಅಯಂ ಭನ್ತೇ**ತಿ ಇದಂ ಭದ್ದಕೋ ವತಾಯಂ ಧಮ್ಮಪರಿಯಾಯೋ, ಹನ್ದಸ್ಸ ಭಗವನ್ತಂ ಆಯಾಚಿತ್ವಾ ನಾಮಂ ಗಣ್ಹಾಪೇಮೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಆಹ। ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ನಾಮಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ **ತಸ್ಮಾ ತಿಹ ತ್ವ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ, ಯಸ್ಮಾ ಇದಂ ಸುತ್ತಂ ಸುತ್ವಾ ತವ ಲೋಮಾನಿ ಹಟ್ಠಾನಿ, ತಸ್ಮಾ ತಿಹ ತ್ವಂ , ನಾಗಸಮಾಲ, ಇಮಂ ಧಮ್ಮಪರಿಯಾಯಂ "ಲೋಮಹಂಸನ ಪರಿಯಾಯೋ"ತ್ವೇವ ನಂ ಧಾರೇಹೀತಿ।

ಸಂಸಾರಸುದ್ಧಿಆದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಮಹಾಸೀಹನಾದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಮಹಾದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೬೩. ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಮಹಾದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ವಿನಯಪರಿಯಾಯೇನ ತಯೋ ಜನಾ ಸಮ್ಬಹುಲಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ತತೋ ಪರಂ ಸಙ್ಘೋ। ಸುತ್ತನ್ತಪರಿಯಾಯೇನ ತಯೋ ತಯೋ ಏವ, ತತೋ ಉದ್ಧಂ ಸಮ್ಬಹುಲಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಇಧ ಸುತ್ತನ್ತಪರಿಯಾಯೇನ ಸಮ್ಬಹುಲಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪಾವಿಸಿಂಸೂ**ತಿ ಪವಿಟ್ಠಾ, ತೇ ಪನ ನ ತಾವ ಪವಿಟ್ಠಾ, ಪವಿಸಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ನಿಕ್ಖನ್ತತ್ತಾ ಪನ ಪವಿಸಿಂಸೂತಿ ವುತ್ತಾ। ಯಥಾ ಗಾಮಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ನಿಕ್ಖನ್ತಪುರಿಸೋ ತಂ ಗಾಮಂ ಅಪ್ಪತ್ತೋಪಿ "ಕುಹಿಂ ಇತ್ಥನ್ನಾಮೋ"ತಿ ವುತ್ತೇ "ಗಾಮಂ ಗತೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಏವಂ। **ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾನಂ ಆರಾಮೋ**ತಿ ಜೇತವನತೋ ಅವಿದೂರೇ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾನಂ ಆರಾಮೋ ಅತ್ಥಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ಏವಮಾಹಂಸು। **ಸಮಣೋ, ಆವುಸೋ**ತಿ, ಆವುಸೋ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸತ್ಥಾ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ। **ಕಾಮಾನಂ ಪರಿಞ್ಞ**ನ್ತಿ ಕಾಮಾನಂ ಪಹಾನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮಂ ಪಞ್ಞಪೇತಿ। ರೂಪವೇದನಾಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ತತ್ಥ ತಿತ್ಥಿಯಾ ಸಕಸಮಯಂ ಜಾನನ್ತಾ ಕಾಮಾನಂ ಪರಿಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇಯ್ಯುಂ ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ವದಮಾನಾ, ರೂಪಾನಂ ಪರಿಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇಯ್ಯುಂ ಅರೂಪಭವಂ ವದಮಾನಾ, ವೇದನಾನಂ ಪರಿಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇಯ್ಯುಂ ಅಸಞ್ಞಭವಂ ವದಮಾನಾ। ತೇ ಪನ "ಇದಂ ನಾಮ ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ಅಯಂ ರೂಪಭವೋ ಅಯಂ ಅರೂಪಭವೋ"ತಿಪಿ ನ ಜಾನನ್ತಿ। ತೇ ಪಞ್ಞಪೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾಪಿ ಕೇವಲಂ "ಪಞ್ಞಪೇಮ ಪಞ್ಞಪೇಮಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ತಥಾಗತೋ ಕಾಮಾನಂ ಪರಿಞ್ಞಂ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನ ಪಞ್ಞಪೇತಿ, ರೂಪವೇದನಾನಂ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ । ತೇ ಏವಂ ಮಹನ್ತೇ ವಿಸೇಸೇ ವಿಜ್ಜಮಾನೇಪಿ **ಇಧ ನೋ, ಆವುಸೋ, ಕೋ ವಿಸೇಸೋ**ತಿಆದಿಮಾಹಂಸು।

ತತ್ಥ **ಇಧಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪಞ್ಞಾಪನೇ। **ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ವಾ ಧಮ್ಮದೇಸನ**ನ್ತಿ ಯದಿದಂ ಸಮಣಸ್ಸ ವಾ ಗೋತಮಸ್ಸ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ವಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಆರಬ್ಭ ನಾನಾಕರಣಂ ವುಚ್ಚೇಥ, ತಂ ಕಿನ್ನಾಮಾತಿ ವದನ್ತಿ। ದುತಿಯಪದೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ । ಇತಿ ವೇಮಜ್ಝೇ ಭಿನ್ನಸುವಣ್ಣಂ ವಿಯ ಸಾಸನೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಅತ್ತನೋ ಲದ್ಧಿವಚನಮತ್ತೇನ ಸಮಧುರಂ ಠಪಯಿಂಸು। **ನೇವ ಅಭಿನನ್ದಿಂಸೂ**ತಿ ಏವಮೇತನ್ತಿ ನ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿಂಸು। **ನಪ್ಪಟಿಕ್ಕೋಸಿಂಸೂ**ತಿ ನಯಿದಂ ಏವನ್ತಿ ನಪ್ಪಟಿಸೇಧೇಸುಂ। ಕಸ್ಮಾ? ತೇ ಕಿರ ತಿತ್ಥಿಯಾ ನಾಮ ಅನ್ಧಸದಿಸಾ, ಜಾನಿತ್ವಾ ವಾ ಅಜಾನಿತ್ವಾ ವಾ ಕಥೇಯ್ಯುನ್ತಿ ನಾಭಿನನ್ದಿಂಸು, ಪರಿಞ್ಞನ್ತಿ ವಚನೇನ ಈಸಕಂ ಸಾಸನಗನ್ಧೋ ಅತ್ಥೀತಿ ನಪ್ಪಟಿಕ್ಕೋಸಿಂಸು। ಜನಪದವಾಸಿನೋ ವಾ ತೇ ಸಕಸಮಯಪರಸಮಯೇಸು ನ ಸುಟ್ಠು ಕುಸಲಾತಿಪಿ ಉಭಯಂ ನಾಕಂಸು।

೧೬೫. ನ ಚೇವ ಸಮ್ಪಾಯಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಸಮ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಕಥೇತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತಿ। **ಉತ್ತರಿಞ್ಚ ವಿಘಾತನ್ತಿ** ಅಸಮ್ಪಾಯನತೋ ಉತ್ತರಿಮ್ಪಿ ದುಕ್ಖಂ ಆಪಜ್ಜಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಸಮ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಕಥೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾನಂ ನಾಮ ಹಿ ದುಕ್ಖಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। **ಯಥಾ ತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅವಿಸಯಸ್ಮಿನ್ತಿ** ಏತ್ಥ **ಯಥಾ**ತಿ ಕಾರಣವಚನಂ, **ತ**ನ್ತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। ಯಸ್ಮಾ ಅವಿಸಯೇ ಪಞ್ಹೋ ಪುಚ್ಛಿತೋ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸದೇವಕೇ**ತಿ ಸಹ ದೇವೇಹಿ ಸದೇವಕೇ। **ಸಮಾರಕಾ**ದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಏವಂ ತೀಣಿ ಠಾನಾನಿ ಲೋಕೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ದ್ವೇ ಪಜಾಯಾತಿ ಪಞ್ಚಹಿಪಿ ಸತ್ತಲೋಕಮೇವ ಪರಿಯಾದಿಯಿತ್ವಾ ಏತಸ್ಮಿಂ ಸದೇವಕಾದಿಭೇದೇ ಲೋಕೇ ತಂ ದೇವಂ ವಾ ಮನುಸ್ಸಂ ವಾ ನ ಪಸ್ಸಾಮೀತಿ ದೀಪೇತಿ। **ಇತೋ ವಾ ಪನ ಸುತ್ವಾ**ತಿ ಇತೋ ವಾ ಪನ ಮಮ ಸಾಸನತೋ ಸುತ್ವಾ ಅತಥಾಗತೋಪಿ ಅತಥಾಗತಸಾವಕೋಪಿ ಆರಾಧೇಯ್ಯ ಪರಿತೋಸೇಯ್ಯ। ಅಞ್ಞಥಾ ಆರಾಧನಂ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

೧೬೬. ಇದಾನಿ ಅತ್ತನೋ ತೇಸಂ ಪಞ್ಹಾನಂ ವೇಯ್ಯಾಕರಣೇನ ಚಿತ್ತಾರಾಧನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಕೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಕಾಮಗುಣಾ**ತಿ ಕಾಮಯಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನ **ಕಾಮಾ**। ಬನ್ಧನಟ್ಠೇನ **ಗುಣಾ**। "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಹತಾನಂ ವತ್ಥಾನಂ ದ್ವಿಗುಣಂ ಸಙ್ಘಾಟಿ"ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೩೪೮) ಏತ್ಥ ಹಿ ಪಟಲಟ್ಠೋ ಗುಣಟ್ಠೋ। "ಅಚ್ಚೇನ್ತಿ ಕಾಲಾ ತರಯನ್ತಿ ರತ್ತಿಯೋ, ವಯೋಗುಣಾ ಅನುಪುಬ್ಬಂ ಜಹನ್ತೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೪) ಏತ್ಥ ರಾಸಟ್ಠೋ ಗುಣಟ್ಠೋ। "ಸತಗುಣಾ ದಕ್ಖಿಣಾ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಿತಬ್ಬಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೩೭೯) ಏತ್ಥ ಆನಿಸಂಸಟ್ಠೋ ಗುಣಟ್ಠೋ। "ಅನ್ತಂ ಅನ್ತಗುಣಂ (ಖು॰ ಪಾ॰ ೩ ದ್ವತ್ತಿಂಸಾಕಾರೇ; ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೭೭) ಕಯಿರಾ ಮಾಲಾಗುಣೇ ಬಹೂ"ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೫೩) ಏತ್ಥ ಬನ್ಧನಟ್ಠೋ ಗುಣಟ್ಠೋ। ಇಧಾಪಿ ಏಸೇವ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ, ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಬನ್ಧನಟ್ಠೇನ ಗುಣಾ"ತಿ। **ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣೇನ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ। ಏತೇನುಪಾಯೇನ **ಸೋತವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ**ದೀಸುಪಿ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಇಟ್ಠಾ**ತಿ ಪರಿಯಿಟ್ಠಾ ವಾ ಹೋನ್ತು ಮಾ ವಾ, ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣಭೂತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕನ್ತಾ**ತಿ ಕಮನೀಯಾ। **ಮನಾಪಾ**ತಿ ಮನವಡ್ಢನಕಾ। **ಪಿಯರೂಪಾ**ತಿ ಪಿಯಜಾತಿಕಾ। **ಕಾಮೂಪಸಂಹಿತಾ**ತಿ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೇನ ಕಾಮೇನ ಉಪಸಂಹಿತಾ। **ರಜನೀಯಾ**ತಿ ರಜ್ಜನಿಯಾ, ರಾಗುಪ್ಪತ್ತಿಕಾರಣಭೂತಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

೧೬೭. **ಯದಿ ಮುದ್ದಾಯಾ**ತಿಆದೀಸು **ಮುದ್ದಾ**ತಿ ಅಙ್ಗುಲಿಪಬ್ಬೇಸು ಸಞ್ಞಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಹತ್ಥಮುದ್ದಾ। **ಗಣನಾ**ತಿ ಅಚ್ಛಿದ್ದಗಣನಾ। **ಸಙ್ಖಾನ**ನ್ತಿ ಪಿಣ್ಡಗಣನಾ। ಯಾಯ ಖೇತ್ತಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಇಧ ಏತ್ತಕಾ ವೀಹೀ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ , ರುಕ್ಖಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಇಧ ಏತ್ತಕಾನಿ ಫಲಾನಿ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಆಕಾಸಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಇಮೇ ಆಕಾಸೇ ಸಕುಣಾ ಏತ್ತಕಾ ನಾಮ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಜಾನನ್ತಿ।

ಕಸೀತಿ ಕಸಿಕಮ್ಮಂ। **ವಣಿಜ್ಜಾ**ತಿ ಜಙ್ಘವಣಿಜ್ಜಥಲವಣಿಜ್ಜಾದಿವಣಿಪ್ಪಥೋ। **ಗೋರಕ್ಖ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಪರೇಸಂ ವಾ ಗಾವೋ ರಕ್ಖಿತ್ವಾ ಪಞ್ಚಗೋರಸವಿಕ್ಕಯೇನ ಜೀವನಕಮ್ಮಂ। **ಇಸ್ಸತ್ಥೋ** ವುಚ್ಚತಿ ಆವುಧಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾನಕಮ್ಮಂ। **ರಾಜಪೋರಿಸ**ನ್ತಿ ಆವುಧೇನ ರಾಜಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾನಂ। **ಸಿಪ್ಪಞ್ಞತರ**ನ್ತಿ ಗಹಿತಾವಸೇಸಂ ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಸಿಪ್ಪಾದಿ। **ಸೀತಸ್ಸ ಪುರಕ್ಖತೋ**ತಿ ಲಕ್ಖಂ ವಿಯ ಸರಸ್ಸ ಸೀತಸ್ಸ ಪುರತೋ, ಸೀತೇನ ಬಾಧೀಯಮಾನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಉಣ್ಹೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಡಂಸಾ**ದೀಸು **ಡಂಸಾ**ತಿ ಪಿಙ್ಗಲಮಕ್ಖಿಕಾ। **ಮಕಸಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಮಕ್ಖಿಕಾ, **ಸರೀಸಪಾ**ತಿ ಯೇ ಕೇಚಿ ಸರಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। **ರಿಸ್ಸಮಾನೋ**ತಿ ರುಪ್ಪಮಾನೋ, ಘಟ್ಟಿಯಮಾನೋ। **ಮೀಯಮಾನೋ**ತಿ ಮರಮಾನೋ। **ಅಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಯಂ ಮುದ್ದಾದೀಹಿ ಜೀವಿಕಕಪ್ಪನಂ ಆಗಮ್ಮ ಸೀತಾದಿಪಚ್ಚಯೋ ಆಬಾಧೋ। **ಕಾಮಾನಂ ಆದೀನವೋ**ತಿ ಕಾಮೇಸು ಉಪದ್ದವೋ, ಉಪಸ್ಸಗ್ಗೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕೋ**ತಿ ಪಚ್ಚಕ್ಖೋ ಸಾಮಂ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬೋ। **ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧೋ**ತಿ ದುಕ್ಖರಾಸಿ। **ಕಾಮಹೇತೂ**ತಿಆದೀಸು ಪಚ್ಚಯಟ್ಠೇನ ಕಾಮಾ ಅಸ್ಸ ಹೇತೂತಿ ಕಾಮಹೇತು। ಮೂಲಟ್ಠೇನ ಕಾಮಾ ನಿದಾನಮಸ್ಸಾತಿ **ಕಾಮನಿದಾನೋ**। ಲಿಙ್ಗವಿಪಲ್ಲಾಸೇನ ಪನ ಕಾಮನಿದಾನನ್ತಿ ವುತ್ತೋ। ಕಾರಣಟ್ಠೇನ ಕಾಮಾ ಅಧಿಕರಣಂ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಕಾಮಾಧಿಕರಣೋ**। ಲಿಙ್ಗವಿಪಲ್ಲಾಸೇನೇವ ಪನ ಕಾಮಾಧಿಕರಣನ್ತಿ ವುತ್ತೋ। **ಕಾಮಾನಮೇವ ಹೇತೂ**ತಿ ಇದಂ ನಿಯಮವಚನಂ, ಕಾಮಪಚ್ಚಯಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿಯೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಉಟ್ಠಹತೋತಿ ಆಜೀವಸಮುಟ್ಠಾಪಕವೀರಿಯೇನ ಉಟ್ಠಹನ್ತಸ್ಸ। **ಘಟತೋ**ತಿ ತಂ ವೀರಿಯಂ ಪುಬ್ಬೇನಾಪರಂ ಘಟೇನ್ತಸ್ಸ। **ವಾಯಮತೋ**ತಿ ವಾಯಾಮಂ ಪರಕ್ಕಮಂ ಪಯೋಗಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ। **ನಾಭಿನಿಪ್ಫಜ್ಜನ್ತೀ**ತಿ ನ ನಿಪ್ಫಜ್ಜನ್ತಿ, ಹತ್ಥಂ ನಾಭಿರುಹನ್ತಿ।

ಸೋಚತೀತಿ ಚಿತ್ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನಬಲವಸೋಕೇನ ಸೋಚತಿ। **ಕಿಲಮತೀತಿ** ಕಾಯೇ ಉಪ್ಪನ್ನದುಕ್ಖೇನ ಕಿಲಮತಿ। **ಪರಿದೇವತೀತಿ** ವಾಚಾಯ ಪರಿದೇವತಿ। **ಉರತ್ತಾಳಿನ್ತಿ** ಉರಂ ತಾಳೇತ್ವಾ। **ಕನ್ದತೀತಿ** ರೋದತಿ। **ಸಮ್ಮೋಹಂ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ** ವಿಸಞ್ಞೀ ವಿಯ ಸಮ್ಮೂಳ್ಹೋ ಹೋತಿ। **ಮೋಘನ್ತಿ** ತುಚ್ಛಂ। **ಅಫಲೋತಿ** ನಿಪ್ಫಲೋ। **ಆರಕ್ಖಾಧಿಕರಣನ್ತಿ** ಆರಕ್ಖಕಾರಣಾ। **ಕಿನ್ತೀತಿ** ಕೇನ ನು ಖೋ ಉಪಾಯೇನ। **ಯಮ್ಪಿ ಮೇತಿ** ಯಮ್ಪಿ ಮಯ್ಹಂ ಕಸಿಕಮ್ಮಾದೀನಿ ಕತ್ವಾ ಉಪ್ಪಾದಿತಂ ಧನಂ ಅಹೋಸಿ। **ತಮ್ಪಿ ನೋ ನತ್ಥೀತಿ** ತಮ್ಪಿ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಇದಾನಿ ನತ್ಥಿ।

೧೬೮. **ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಮಹೇತೂತಿ**ಆದಿನಾಪಿ ಕಾರಣಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾವ ಆದೀನವಂ ದೀಪೇತಿ। ತತ್ಥ **ಕಾಮಹೇತೂತಿ** ಕಾಮಪಚ್ಚಯಾ ರಾಜಾನೋಪಿ ರಾಜೂಹಿ ವಿವದನ್ತಿ। **ಕಾಮನಿದಾನನ್ತಿ** ಭಾವನಪುಂಸಕಂ, ಕಾಮೇ ನಿದಾನಂ ಕತ್ವಾ ವಿವದನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಾಮಾಧಿಕರಣನ್ತಿ**ಪಿ ಭಾವನಪುಂಸಕಮೇವ, ಕಾಮೇ ಅಧಿಕರಣಂ ಕತ್ವಾ ವಿವದನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಾಮಾನಮೇವ ಹೇತೂತಿ** ಗಾಮನಿಗಮನಗರಸೇನಾಪತಿಪುರೋಹಿತಟ್ಠಾನನ್ತರಾದೀನಂ ಕಾಮಾನಮೇವ ಹೇತು ವಿವದನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಪಕ್ಕಮನ್ತೀತಿ** ಪಹರನ್ತಿ। **ಅಸಿಚಮ್ಮನ್ತಿ** ಅಸಿಞ್ಚೇವ ಖೇಟಕಫಲಕಾದೀನಿ ಚ। **ಧನುಕಲಾಪಂ ಸನ್ನಯ್ಹಿತ್ವಾತಿ** ಧನುಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸರಕಲಾಪಂ ಸನ್ನಯ್ಹಿತ್ವಾ। **ಉಭತೋಬ್ಯೂಳ್ಹನ್ತಿ** ಉಭತೋ ರಾಸಿಭೂತಂ। **ಪಕ್ಖನ್ದನ್ತೀತಿ** ಪವಿಸನ್ತಿ। **ಉಸೂಸೂತಿ** ಕಣ್ಡೇಸು। **ವಿಜ್ಜೋತಲನ್ತೇಸೂತಿ** ವಿಪರಿವತ್ತನ್ತೇಸು। **ತೇ ತತ್ಥಾತಿ** ತೇ ತಸ್ಮಿಂ ಸಙ್ಗಾಮೇ।

ಅದ್ದಾವಲೇಪನಾ ಉಪಕಾರಿಯೋತಿ ಚೇತ್ಥ ಮನುಸ್ಸಾ ಪಾಕಾರಪಾದಂ ಅಸ್ಸಖುರಸಣ್ಠಾನೇನ ಇಟ್ಠಕಾಹಿ ಚಿನಿತ್ವಾ ಉಪರಿ ಸುಧಾಯ ಲಿಮ್ಪನ್ತಿ। ಏವಂ ಕತಾ ಪಾಕಾರಪಾದಾ ಉಪಕಾರಿಯೋತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ತಾ ತಿನ್ತೇನ ಕಲಲೇನ ಸಿತ್ತಾ ಅದ್ದಾವಲೇಪನಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ। **ಪಕ್ಖನ್ದನ್ತೀತಿ** ತಾಸಂ ಹೇಟ್ಠಾ ತಿಖಿಣಅಯಸೂಲಾದೀಹಿ ವಿಜ್ಝಿಯಮಾನಾಪಿ ಪಾಕಾರಸ್ಸ ಪಿಚ್ಛಿಲಭಾವೇನ ಆರೋಹಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾಪಿ ಉಪಧಾವನ್ತಿಯೇವ। **ಛಕಣಕಾಯಾತಿ** ಕುಥಿತಗೋಮಯೇನ। **ಅಭಿವಗ್ಗೇನಾತಿ** ಸತದನ್ತೇನ। ತಂ ಅಟ್ಠದನ್ತಾಕಾರೇನ ಕತ್ವಾ "ನಗರದ್ವಾರಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪವಿಸಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಆಗತೇ ಉಪರಿದ್ವಾರೇ ಠಿತಾ ತಸ್ಸ ಬನ್ಧನಯೋತ್ತಾನಿ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ತೇನ ಅಭಿವಗ್ಗೇನ ಓಮದ್ದನ್ತಿ।

೧೬೯. **ಸನ್ಧಿಮ್ಪಿ ಛಿನ್ದನ್ತೀತಿ** ಘರಸನ್ಧಿಮ್ಪಿ ಛಿನ್ದನ್ತಿ। **ನಿಲ್ಲೋಪನ್ತಿ** ಗಾಮೇ ಪಹರಿತ್ವಾ ಮಹಾವಿಲೋಪಂ ಕರೋನ್ತಿ। **ಏಕಾಗಾರಿಕನ್ತಿ** ಪಣ್ಣಾಸಮತ್ತಾಪಿ ಸಟ್ಠಿಮತ್ತಾಪಿ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಜೀವಗ್ಗಾಹಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಹರಾಪೇನ್ತಿ। **ಪರಿಪನ್ಥೇಪಿ ತಿಟ್ಠನ್ತೀತಿ** ಪನ್ಥದೂಹನಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಿ। **ಅಡ್ಢದಣ್ಡಕೇಹೀತಿ** ಮುಗ್ಗರೇಹಿ ಪಹಾರಸಾಧನತ್ಥಂ ವಾ ಚತುಹತ್ಥದಣ್ಡಂ ದ್ವೇಧಾ ಛೇತ್ವಾ ಗಹಿತದಣ್ಡಕೇಹಿ। **ಬಿಲಙ್ಗಥಾಲಿಕನ್ತಿ** ಕಞ್ಜಿಯಉಕ್ಖಲಿಕಮ್ಮಕಾರಣಂ, ತಂ ಕರೋನ್ತಾ ಸೀಸಕಪಾಲಂ ಉಪ್ಪಾಟೇತ್ವಾ ತತ್ತಂ ಅಯೋಗುಳಂ ಸಣ್ಡಾಸೇನ ಗಹೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ಪಕ್ಖಿಪನ್ತಿ, ತೇನ ಮತ್ಥಲುಙ್ಗಂ ಪಕ್ಕುಥಿತ್ವಾ ಉಪರಿ ಉತ್ತರತಿ। **ಸಙ್ಖಮುಣ್ಡಿಕನ್ತಿ** ಸಙ್ಖಮುಣ್ಡಕಮ್ಮಕಾರಣಂ, ತಂ ಕರೋನ್ತಾ ಉತ್ತರೋಟ್ಠಉಭತೋಕಣ್ಣಚೂಳಿಕಗಳವಾಟಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ಚಮ್ಮಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಕೇಸೇ ಏಕತೋ ಗಣ್ಠಿಂ ಕತ್ವಾ ದಣ್ಡಕೇನ ವಲ್ಲಿತ್ವಾ ಉಪ್ಪಾಟೇನ್ತಿ, ಸಹ ಕೇಸೇಹಿ ಚಮ್ಮಂ ಉಟ್ಠಹತಿ। ತತೋ ಸೀಸಕಟಾಹಂ ಥೂಲಸಕ್ಖರಾಹಿ ಘಂಸಿತ್ವಾ ಧೋವನ್ತಾ ಸಙ್ಖವಣ್ಣಂ ಕರೋನ್ತಿ।

ರಾಹುಮುಖನ್ತಿ ರಾಹುಮುಖಕಮ್ಮಕಾರಣಂ, ತಂ ಕರೋನ್ತಾ ಸಙ್ಕುನಾ ಮುಖಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ಅನ್ತೋಮುಖೇ ದೀಪಂ ಜಾಲೇನ್ತಿ । ಕಣ್ಣಚೂಳಿಕಾಹಿ ವಾ ಪಟ್ಠಾಯ ಮುಖಂ ನಿಖಾದನೇನ ಖಣನ್ತಿ। ಲೋಹಿತಂ ಪಗ್ಘರಿತ್ವಾ ಮುಖಂ ಪೂರೇತಿ। **ಜೋತಿಮಾಲಿಕನ್ತಿ** ಸಕಲಸರೀರಂ ತೇಲಪಿಲೋತಿಕಾಯ ವೇಠೇತ್ವಾ ಆಲಿಮ್ಪನ್ತಿ। **ಹತ್ಥಪಜ್ಜೋತಿಕನ್ತಿ** ಹತ್ಥೇ ತೇಲಪಿಲೋತಿಕಾಯ ವೇಠೇತ್ವಾ ದೀಪಂ ವಿಯ ಜಾಲೇನ್ತಿ। **ಏರಕವತ್ತಿಕನ್ತಿ** ಏರಕವತ್ತಕಮ್ಮಕಾರಣಂ, ತಂ ಕರೋನ್ತಾ ಗೀವತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಚಮ್ಮಬದ್ಧೇ ಕನ್ತಿತ್ವಾ ಗೋಪ್ಫಕೇ ಠಪೇನ್ತಿ। ಅಥ ನಂ ಯೋತ್ತೇಹಿ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಕಡ್ಢನ್ತಿ। ಸೋ ಅತ್ತನೋ ಚಮ್ಮಬದ್ಧೇ ಅಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪತತಿ। **ಚೀರಕವಾಸಿಕನ್ತಿ** ಚೀರಕವಾಸಿಕಕಮ್ಮಕಾರಣಂ, ತಂ ಕರೋನ್ತಾ ತಥೇವ ಚಮ್ಮಬದ್ಧೇ ಕನ್ತಿತ್ವಾ ಕಟಿಯಂ ಠಪೇನ್ತಿ। ಕಟಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಕನ್ತಿತ್ವಾ ಗೋಪ್ಫಕೇಸು ಠಪೇನ್ತಿ। ಉಪರಿಮೇಹಿ ಹೇಟ್ಠಿಮಸರೀರಂ ಚೀರಕನಿವಾಸನನಿವತ್ಥಂ ವಿಯ ಹೋತಿ। **ಏಣೇಯ್ಯಕನ್ತಿ**

ಏಣೇಯ್ಯಕಕಮ್ಮಕಾರಣಂ। ತಂ ಕರೋನ್ತಾ ಉಭೋಸು ಕಪ್ಪರೇಸು ಚ ಜಾಣೂಸು ಚ ಅಯವಲಯಾನಿ ದತ್ವಾ ಅಯಸೂಲಾನಿ ಕೋಟ್ಟೇನ್ತಿ। ಸೋ ಚತೂಹಿ ಅಯಸೂಲೇಹಿ ಭೂಮಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಹತಿ। ಅಥ ನಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಅಗ್ಗಿಂ ಕರೋನ್ತಿ। "ಏಣೇಯ್ಯಕೋ ಜೋತಿಪರಿಗ್ಗಹೋ ಯಥಾ"ತಿ ಆಗತಟ್ಠಾನೇಪಿ ಇದಮೇವ ವುತ್ತಂ। ತಂ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಸೂಲಾನಿ ಅಪನೇತ್ವಾ ಚತೂಹಿ ಅಟ್ಠಿಕೋಟೀಹಿಯೇವ ಠಪೇನ್ತಿ। ಏವರೂಪಾ ಕಾರಣಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ।

ಬಳಿಸಮಂಸಿಕನ್ತಿ ಉಭತೋಮುಖೇಹಿ ಬಳಿಸೇಹಿ ಪಹರಿತ್ವಾ ಚಮ್ಮಮಂಸನ್ಹಾರೂನಿ ಉಪ್ಪಾಟೇನ್ತಿ। **ಕಹಾಪಣಿಕ**ನ್ತಿ ಸಕಲಸರೀರಂ ತಿಣ್ಹಾಹಿ ವಾಸೀಹಿ ಕೋಟಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಕಹಾಪಣಮತ್ತಂ ಕಹಾಪಣಮತ್ತಂ ಪಾತೇನ್ತಾ ಕೋಟ್ಟೇನ್ತಿ। **ಖಾರಾಪತಚ್ಛಿಕ**ನ್ತಿ ಸರೀರಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಆವುಧೇಹಿ ಪಹರಿತ್ವಾ ಕೋಚ್ಛೇಹಿ ಖಾರಂ ಘಂಸನ್ತಿ। ಚಮ್ಮಮಂಸನ್ಹಾರೂನಿ ಪಗ್ಘರಿತ್ವಾ ಸವನ್ತಿ। ಅಟ್ಠಿಕಸಙ್ಖಲಿಕಾವ ತಿಟ್ಠತಿ। **ಪಲಿಘಪರಿವತ್ತಿಕ**ನ್ತಿ ಏಕೇನ ಪಸ್ಸೇನ ನಿಪಜ್ಜಾಪೇತ್ವಾ ಕಣ್ಣಚ್ಛಿದ್ದೇ ಅಯಸೂಲಂ ಕೋಟ್ಟೇತ್ವಾ ಪಥವಿಯಾ ಏಕಾಬದ್ಧಂ ಕರೋನ್ತಿ। ಅಥ ನಂ ಪಾದೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಆವಿಞ್ಛನ್ತಿ। **ಪಲಾಲಪೀಠಕ**ನ್ತಿ ಛೇಕೋ ಕಾರಣಿಕೋ ಛವಿಚಮ್ಮಂ ಅಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ನಿಸದಪೋತೇಹಿ ಅಟ್ಠೀನಿ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಕೇಸೇಸು ಗಹೇತ್ವಾ ಉಕ್ಖಿಪನ್ತಿ। ಮಂಸರಾಸಿಯೇವ ಹೋತಿ, ಅಥ ನಂ ಕೇಸೇಹೇವ ಪರಿಯೋನನ್ಧಿತ್ವಾ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ಪಲಾಲವಟ್ಟಿಂ ವಿಯ ಕತ್ವಾ ಪನ ವೇಠೇನ್ತಿ। **ಸುನಖೇಹಿ**ಪೀತಿ ಕತಿಪಯಾನಿ ದಿವಸಾನಿ ಆಹಾರಂ ಅದತ್ವಾ ಛಾತಕೇಹಿ ಸುನಖೇಹಿ ಖಾದಾಪೇನ್ತಿ। ತೇ ಮುಹುತ್ತೇನ ಅಟ್ಠಿಸಙ್ಖಲಿಕಮೇವ ಕರೋನ್ತಿ। **ಸಮ್ಪರಾಯಿಕೋ**ತಿ ಸಮ್ಪರಾಯೇ ದುತಿಯತ್ತಭಾವೇ ವಿಪಾಕೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

೧೭೦. **ಛನ್ದರಾಗವಿನಯೋ ಛನ್ದರಾಗಪ್ಪಹಾನ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ। ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಹಿ ಆಗಮ್ಮ ಕಾಮೇಸು ಛನ್ದರಾಗೋ ವಿನೀಯತಿ ಚೇವ ಪಹೀಯತಿ ಚ, ತಸ್ಮಾ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಛನ್ದರಾಗವಿನಯೋ ಛನ್ದರಾಗಪ್ಪಹಾನನ್ತಿ ಚ ವುತ್ತಂ। **ಸಾಮಂ ವಾ ಕಾಮೇ ಪರಿಜಾನಿಸ್ಸನ್ತೀ**ತಿ ಸಯಂ ವಾ ತೇ ಕಾಮೇ ತೀಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾಹಿ ಪರಿಜಾನಿಸ್ಸನ್ತಿ। **ತಥತ್ತಾಯಾ**ತಿ ತಥಭಾವಾಯ। **ಯಥಾಪಟಿಪನ್ನೋ**ತಿ ಯಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ।

೧೭೧. **ಖತ್ತಿಯಕಞ್ಞಾ ವಾ**ತಿಆದಿ ಅಪರಿತ್ತೇನ ವಿಪುಲೇನ ಕುಸಲೇನ ಗಹಿತಪಟಿಸನ್ಧಿಕಂ ವತ್ಥಾಲಙ್ಕಾರಾದೀನಿ ಲಭನಟ್ಠಾನೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ವುತ್ತಂ। **ಪನ್ನರಸವಸ್ಸುದ್ದೇಸಿಕಾ**ತಿ ಪನ್ನರಸವಸ್ಸವಯಾ। ದುತಿಯಪದೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ವಯಪದೇಸಂ ಕಸ್ಮಾ ಗಣ್ಹಾತಿ? ವಣ್ಣಸಮ್ಪತ್ತಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸ ಹಿ ದುಗ್ಗತಕುಲೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಥೋಕಂ ಥೋಕಂ ವಣ್ಣಾಯತನಂ ಪಸೀದತಿ। ಪುರಿಸಾನಂ ಪನ ವೀಸತಿವಸ್ಸಕಾಲೇ ಪಞ್ಚವೀಸತಿವಸ್ಸಕಾಲೇ ಪಸನ್ನಂ ಹೋತಿ। **ನಾತಿದೀಘಾ**ತಿಆದೀಹಿ ಛದೋಸವಿರಹಿತಂ ಸರೀರಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದೀಪೇತಿ। **ವಣ್ಣನಿಭಾ**ತಿ ವಣ್ಣೋಯೇವ।

ಜಿಣ್ಣನ್ತಿ ಜರಾಜಿಣ್ಣಂ। **ಗೋಪಾನಸಿವಙ್ಕ**ನ್ತಿ ಗೋಪಾನಸೀ ವಿಯ ವಙ್ಕಂ। **ಭೋಗ್ಗ**ನ್ತಿ ಭಗ್ಗಂ, ಇಮಿನಾಪಿಸ್ಸ ವಙ್ಕಭಾವಮೇವ ದೀಪೇತಿ। **ದಣ್ಡಪರಾಯಣ**ನ್ತಿ ದಣ್ಡಪಟಿಸರಣಂ ದಣ್ಡದುತಿಯಂ। **ಪವೇಧಮಾನ**ನ್ತಿ ಕಮ್ಪಮಾನಂ। **ಆತುರ**ನ್ತಿ ಜರಾತುರಂ। **ಖಣ್ಡದನ್ತ**ನ್ತಿ ಜಿಣ್ಣಭಾವೇನ ಖಣ್ಡಿತದನ್ತಂ। **ಪಲಿತಕೇಸ**ನ್ತಿ ಪಣ್ಡರಕೇಸಂ। **ವಿಲೂನ**ನ್ತಿ ಲುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಗಹಿತಕೇಸಂ ವಿಯ ಖಲ್ಲಾಟಂ। **ಖಲಿತಸಿರ**ನ್ತಿ ಮಹಾಖಲ್ಲಾಟಸೀಸಂ। **ವಲಿನ**ನ್ತಿ ಸಞ್ಜಾತವಲಿಂ। **ತಿಲಕಾಹತಗತ್ತ**ನ್ತಿ ಸೇತಕಾಳತಿಲಕೇಹಿ ವಿಕಿಣ್ಣಸರೀರಂ। **ಆಬಾಧಿಕ**ನ್ತಿ ಬ್ಯಾಧಿಕಂ। **ದುಕ್ಖಿತ**ನ್ತಿ ದುಕ್ಖಪತ್ತಂ।

ಬಾಳ್ಹಗಿಲಾನನ್ತಿ ಅಧಿಮತ್ತಗಿಲಾನಂ। **ಸಿವಥಿಕಾಯ ಛಡ್ಡಿತ**ನ್ತಿ ಆಮಕಸುಸಾನೇ ಪಾತಿತಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ ವುತ್ತಮೇವ। ಇಧಾಪಿ ನಿಬ್ಬಾನಂಯೇವ ಛನ್ದರಾಗವಿನಯೋ।

೧೭೩. **ನೇವ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಅತ್ತಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಅತ್ತನೋಪಿ ದುಕ್ಖತ್ಥಾಯ ನ ಚೇತೇತಿ। **ಅಬ್ಯಾಬಜ್ಝಂಯೇವಾ**ತಿ ನಿದ್ದುಕ್ಖಮೇವ ।

೧೭೪. **ಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವೇದನಾ ಅನಿಚ್ಚಾ**ತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಸ್ಮಾ ವೇದನಾ ಅನಿಚ್ಚಾ, ತಸ್ಮಾ ಅಯಂ ಅನಿಚ್ಚಾದಿಆಕಾರೋವ ವೇದನಾಯ ಆದೀನವೋತಿ ಅತ್ಥೋ, ನಿಸ್ಸರಣಂ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಮಹಾದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಚೂಳದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೭೫. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಚೂಳದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಸಕ್ಕೇಸೂ**ತಿ ಏವಂನಾಮಕೇ ಜನಪದೇ। ಸೋ ಹಿ ಜನಪದೋ ಸಕ್ಯಾನಂ ರಾಜಕುಮಾರಾನಂ ವಸನಟ್ಠಾನತ್ತಾ ಸಕ್ಯಾತ್ವೇವ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗತೋ। ಸಕ್ಯಾನಂ ಪನ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ಅಮ್ಬಟ್ಠಸುತ್ತೇ ಆಗತಾವ। **ಕಪಿಲವತ್ಥುಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಏವಂನಾಮಕೇ ನಗರೇ। ತಞ್ಹಿ ಕಪಿಲಸ್ಸ ಇಸಿನೋ ನಿವಾಸಟ್ಠಾನೇ ಕತತ್ತಾ ಕಪಿಲವತ್ಥೂತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಗೋಚರಗಾಮಂ ಕತ್ವಾ। **ನಿಗ್ರೋಧಾರಾಮೇ**ತಿ **ನಿಗ್ರೋಧೋ** ನಾಮ ಸಕ್ಕೋ, ಸೋ ಞಾತಿಸಮಾಗಮಕಾಲೇ ಕಪಿಲವತ್ಥುಂ ಆಗತೇ ಭಗವತಿ ಅತ್ತನೋ ಆರಾಮೇ ವಿಹಾರಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಭಗವತೋ ನಿಯ್ಯಾತೇಸಿ, ತಸ್ಮಿಂ ವಿಹರತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮಹಾನಾಮೋ**ತಿ ಅನುರುದ್ಧತ್ಥೇರಸ್ಸ ಭಾತಾ ಭಗವತೋ ಚೂಳಪಿತುಪುತ್ತೋ। ಸುದ್ಧೋದನೋ ಸುಕ್ಕೋದನೋ ಸಕ್ಕೋದನೋ ಧೋತೋದನೋ ಅಮಿತೋದನೋತಿ ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಜನಾ ಭಾತರೋ। **ಅಮಿತಾ** ನಾಮ ದೇವೀ ತೇಸಂ ಭಗಿನೀ। ತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ ತಸ್ಸಾ ಪುತ್ತೋ। ತಥಾಗತೋ ಚ ನನ್ದತ್ಥೇರೋ ಚ ಸುದ್ಧೋದನಸ್ಸ ಪುತ್ತಾ, ಮಹಾನಾಮೋ ಚ ಅನುರುದ್ಧತ್ಥೇರೋ ಚ ಸುಕ್ಕೋದನಸ್ಸ। ಆನನ್ದತ್ಥೇರೋ ಅಮಿತೋದನಸ್ಸ, ಸೋ ಭಗವತೋ ಕನಿಟ್ಠೋ। ಮಹಾನಾಮೋ ಮಹಲ್ಲಕತರೋ ಸಕದಾಗಾಮೀ ಅರಿಯಸಾವಕೋ।

ದೀಘರತ್ತನ್ತಿ ಮಯ್ಹಂ ಸಕದಾಗಾಮಿಫಲುಪ್ಪತ್ತಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಚಿರರತ್ತಂ ಜಾನಾಮೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಲೋಭಧಮ್ಮಾ**ತಿ ಲೋಭಸಙ್ಖಾತಾ ಧಮ್ಮಾ, ನಾನಪ್ಪಕಾರಕಂ ಲೋಭಂಯೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। ಇತರೇಸುಪಿ ದ್ವೀಸು ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಪರಿಯಾದಾಯ ತಿಟ್ಠನ್ತೀ**ತಿ ಖೇಪೇತ್ವಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ। ಇದಞ್ಹಿ ಪರಿಯಾದಾನಂ ನಾಮ "ಸಬ್ಬಂ ಹತ್ಥಿಕಾಯಂ ಪರಿಯಾದಿಯಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಂ ಅಸ್ಸಕಾಯಂ ಸಬ್ಬಂ ರಥಕಾಯಂ ಸಬ್ಬಂ ಪತ್ತಿಕಾಯಂ ಪರಿಯಾದಿಯಿತ್ವಾ ಜೀವನ್ತಂಯೇವ ನಂ ಓಸಜ್ಜೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೨೬) ಏತ್ಥ ಗಹಣೇ ಆಗತಂ। "ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಾವಿತಾ ಬಹುಲೀಕತಾ ಸಬ್ಬಂ ಕಾಮರಾಗಂ ಪರಿಯಾದಿಯತೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೧೦೨) ಏತ್ಥ ಖೇಪನೇ। ಇಧಾಪಿ ಖೇಪನೇ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಪರಿಯಾದಿಯಿತ್ವಾತಿ ಖೇಪೇತ್ವಾ"ತಿ।

ಯೇನ ಮೇ ಏಕದಾ ಲೋಭಧಮ್ಮಾಪೀತಿ ಯೇನ ಮಯ್ಹಂ ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಲೋಭಧಮ್ಮಾಪಿ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯಾದಾಯ ತಿಟ್ಠನ್ತೀತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। ಅಯಂ ಕಿರ ರಾಜಾ "ಸಕದಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನ ಲೋಭದೋಸಮೋಹಾ ನಿರವಸೇಸಾ ಪಹೀಯನ್ತೀ"ತಿ ಸಞ್ಞೀ ಅಹೋಸಿ, ಅಯಂ "ಅಪ್ಪಹೀನಂ ಮೇ ಅತ್ಥೀ"ತಿಪಿ ಜಾನಾತಿ, ಅಪ್ಪಹೀನಕಂ ಉಪಾದಾಯ ಪಹೀನಕಮ್ಪಿ ಪುನ ಪಚ್ಚತೋವಾವತ್ತತೀತಿ ಸಞ್ಞೀ ಹೋತಿ। ಅರಿಯಸಾವಕಸ್ಸ ಏವಂ ಸನ್ದೇಹೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ? ಆಮ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಪಣ್ಣತ್ತಿಯಾ ಅಕೋವಿದತ್ತಾ। "ಅಯಂ ಕಿಲೇಸೋ ಅಸುಕಮಗ್ಗವಜ್ಝೋ"ತಿ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಪಣ್ಣತ್ತಿಯಾ ಅಕೋವಿದಸ್ಸ ಹಿ ಅರಿಯಸಾವಕಸ್ಸಪಿ ಏವಂ ಹೋತಿ। ಕಿಂ ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ ನತ್ಥೀತಿ? ಅತ್ಥಿ। ಸಾ ಪನ ನ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಾ ಹೋತಿ। ಏಕೋ ಹಿ ಪಹೀನಕಿಲೇಸಮೇವ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತಿ। ಏಕೋ ಅವಸಿಟ್ಠಕಿಲೇಸಮೇವ, ಏಕೋ ಮಗ್ಗಮೇವ, ಏಕೋ ಫಲಮೇವ, ಏಕೋ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ। ಇಮಾಸು ಪನ ಪಞ್ಚಸು ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾಸು ಏಕಂ ವಾ ದ್ವೇ ವಾ ನೋ ಲದ್ಧುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಇತಿ ಯಸ್ಸ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ ನ ಪರಿಪುಣ್ಣಾ, ತಸ್ಸ ಮಗ್ಗವಜ್ಝಕಿಲೇಸಪಣ್ಣತ್ತಿಯಂ ಅಕೋವಿದತ್ತಾ ಏವಂ ಹೋತಿ।

೧೭೬. **ಸೋ ಏವ ಖೋ ತೇ**ತಿ ಸೋಯೇವ ಲೋಭೋ ದೋಸೋ ಮೋಹೋ ಚ ತವ ಸನ್ತಾನೇ ಅಪ್ಪಹೀನೋ, ತ್ವಂ ಪನ ಪಹೀನಸಞ್ಞೀ ಅಹೋಸೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಸೋ ಚ ಹಿ ತೇ**ತಿ ಸೋ ತುಯ್ಹಂ ಲೋಭದೋಸಮೋಹಧಮ್ಮೋ। **ಕಾಮೇ**ತಿ ದುವಿಧೇ ಕಾಮೇ।

ನ ಪರಿಭುಞ್ಜೇಯ್ಯಾಸೀತಿ ಮಯಂ ವಿಯ ಪಬ್ಬಜೇಯ್ಯಾಸೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

೧೭೭. **ಅಪ್ಪಸ್ಸಾದಾತಿ** ಪರಿತ್ತಸುಖಾ। **ಬಹುದುಕ್ಖಾತಿ** ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕದುಕ್ಖಮೇವೇತ್ಥ ಬಹುಕಂ। **ಬಹುಪಾಯಾಸಾತಿ** ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕೋ ಉಪಾಯಾಸಕಿಲೇಸೋಯೇವೇತ್ಥ ಬಹು। **ಆದೀನವೋತಿ** ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕೋ ಉಪದ್ದವೋ। **ಏತ್ಥ ಭಿಯ್ಯೋತಿ** ಏತೇಸು ಕಾಮೇಸು ಅಯಂ ಆದೀನವೋಯೇವ ಬಹು। ಅಸ್ಸಾದೋ ಪನ ಹಿಮವನ್ತಂ ಉಪನಿಧಾಯ ಸಾಸಪೋ ವಿಯ ಅಪ್ಪೋ, ಪರಿತ್ತಕೋ। **ಇತಿ ಚೇಪಿ ಮಹಾನಾಮಾತಿ** ಮಹಾನಾಮ ಏವಂ ಚೇಪಿ ಅರಿಯಸಾವಕಸ್ಸ। **ಯಥಾಭೂತ**ನ್ತಿ ಯಥಾಸಭಾವಂ। ಸಮ್ಮಾ ನಯೇನ ಕಾರಣೇನ ಪಞ್ಞಾಯ ಸುಟ್ಠು ದಿಟ್ಠಂ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ತತ್ಥ **ಪಞ್ಞಾಯಾತಿ** ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾಯ, ಹೇಟ್ಠಾಮಗ್ಗದ್ವಯಞಾಣೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸೋ ಚಾತಿ** ಸೋ ಏವ ಮಗ್ಗದ್ವಯೇನ ದಿಟ್ಠಕಾಮಾದೀನವೋ ಅರಿಯಸಾವಕೋ। **ಪೀತಿಸುಖ**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಪ್ಪೀತಿಕಾನಿ ದ್ವೇ ಝಾನಾನಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅಞ್ಞಂ ವಾ ತತೋ ಸನ್ತತರ**ನ್ತಿ ತತೋ ಝಾನದ್ವಯತೋ ಸನ್ತತರಂ ಅಞ್ಞಂ ಉಪರಿಝಾನದ್ವಯಞ್ಚೇವ ಮಗ್ಗದ್ವಯಞ್ಚ। **ನೇವ ತಾವ ಅನಾವಟ್ಟೀ ಕಾಮೇಸು ಹೋತೀತಿ** ಅಥ ಖೋ ಸೋ ದ್ವೇ ಮಗ್ಗೇ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಠಿತೋಪಿ ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಉಪರಿ ಝಾನಾನಂ ವಾ ಮಗ್ಗಾನಂ ವಾ ಅನಧಿಗತತ್ತಾ ನೇವ ತಾವ ಕಾಮೇಸು ಅನಾವಟ್ಟೀ ಹೋತಿ, ಅನಾವಟ್ಟಿನೋ ಅನಾಭೋಗೋ ನ ಹೋತಿ। ಆವಟ್ಟಿನೋ ಸಾಭೋಗೋಯೇವ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಚತೂಹಿ ಝಾನೇಹಿ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನಪ್ಪಹಾನಸ್ಸ, ದ್ವೀಹಿ ಮಗ್ಗೇಹಿ ಸಮುಚ್ಛೇದಪ್ಪಹಾನಸ್ಸ ಅಭಾವಾ।

ಮಯ್ಹಮ್ಪಿ ಖೋತಿ ನ ಕೇವಲಂ ತುಯ್ಹೇವ, ಅಥ ಖೋ ಮಯ್ಹಮ್ಪಿ। **ಪುಬ್ಬೇವ ಸಮ್ಬೋಧಾತಿ** ಮಗ್ಗಸಮ್ಬೋಧಿತೋ ಪಠಮತರಮೇವ। **ಪಞ್ಞಾಯ ಸುದಿಟ್ಠಂ ಹೋತೀತಿ** ಏತ್ಥ ಓರೋಧನಾಟಕಾ ಪಜಹನಪಞ್ಞಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। **ಪೀತಿಸುಖಂ ನಾಜ್ಝಗಮ**ನ್ತಿ ಸಪ್ಪೀತಿಕಾನಿ ದ್ವೇ ಝಾನಾನಿ ನ ಪಟಿಲಭಿಂ। **ಅಞ್ಞಂ ವಾ ತತೋ ಸನ್ತತರ**ನ್ತಿ ಇಧ ಉಪರಿ ಝಾನದ್ವಯಂ ಚೇವ ಚತ್ತಾರೋ ಚ ಮಗ್ಗಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। **ಪಚ್ಚಞ್ಞಾಸಿ**ನ್ತಿ ಪಟಿಅಞ್ಞಾಸಿಂ।

೧೭೯. **ಏಕಮಿದಾಹಂ ಮಹಾನಾಮ ಸಮಯ**ನ್ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಆರದ್ಧಂ? ಅಯಂ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕೋ ಅನುಸನ್ಧಿ। ಹೇಟ್ಠಾ ಕಾಮಾನಂ ಅಸ್ಸಾದೋಪಿ ಆದೀನವೋಪಿ ಕಥಿತೋ , ನಿಸ್ಸರಣಂ ನ ಕಥಿತಂ, ತಂ ಕಥೇತುಂ ಅಯಂ ದೇಸನಾ ಆರದ್ಧಾ। ಕಾಮಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗೋ ಹಿ ಏಕೋ ಅನ್ತೋ ಅತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗೋ ಏಕೋತಿ ಇಮೇಹಿ ಅನ್ತೇಹಿ ಮುತ್ತಂ ಮಮ ಸಾಸನನ್ತಿ ಉಪರಿ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸೀಸೇನ ಸಕಲಸಾಸನಂ ದಸ್ಸೇತುಮ್ಪಿ ಅಯಂ ದೇಸನಾ ಆರದ್ಧಾ।

ಗಿಜ್ಝಕೂಟೇ ಪಬ್ಬತೇತಿ ತಸ್ಸ ಪಬ್ಬತಸ್ಸ ಗಿಜ್ಝಸದಿಸಂ ಕೂಟಂ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ **ಗಿಜ್ಝಕೂಟೋತಿ** ವುಚ್ಚತಿ। ಗಿಜ್ಝಾ ವಾ ತಸ್ಸ ಕೂಟೇಸು ನಿವಸನ್ತೀತಿಪಿ ಗಿಜ್ಝಕೂಟೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಇಸಿಗಿಲಿಪಸ್ಸೇತಿ** ಇಸಿಗಿಲಿಪಬ್ಬತಸ್ಸ ಪಸ್ಸೇ। **ಕಾಳಸಿಲಾಯ**ನ್ತಿ ಕಾಳವಣ್ಣೇ ಪಿಟ್ಠಿಪಾಸಾಣೇ। **ಉಬ್ಭಟ್ಠಕಾ ಹೋನ್ತೀತಿ** ಉದ್ಧಂಯೇವ ಠಿತಕಾ ಹೋನ್ತಿ ಅನಿಸಿನ್ನಾ। **ಓಪಕ್ಕಮಿಕಾತಿ** ಉಬ್ಭಟ್ಠಕಾದಿನಾ ಅತ್ತನೋ ಉಪಕ್ಕಮೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತಾ। **ನಿಗಣ್ಠೋ, ಆವುಸೋತಿ** ಅಞ್ಞಂ ಕಾರಣಂ ವತ್ತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ನಿಗಣ್ಠಸ್ಸ ಉಪರಿ ಪಕ್ಖಿಪಿಂಸು। **ಸಬ್ಬಞ್ಞೂ ಸಬ್ಬದಸ್ಸಾವೀತಿ** ಸೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸತ್ಥಾ ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ಸಬ್ಬಂ ಜಾನಾತಿ ಪಸ್ಸತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅಪರಿಸೇಸಂ ಞಾಣದಸ್ಸನಂ ಪಟಿಜಾನಾತೀತಿ** ಸೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸತ್ಥಾ ಅಪರಿಸೇಸಂ ಧಮ್ಮಂ ಜಾನನ್ತೋ ಅಪರಿಸೇಸಸಙ್ಖಾತಂ ಞಾಣದಸ್ಸನಂ ಪಟಿಜಾನಾತಿ, ಪಟಿಜಾನನ್ತೋ ಚ ಏವಂ ಪಟಿಜಾನಾತಿ "ಚರತೋ ಚ ಮೇ ತಿಟ್ಠತೋ ಚ…ಪೇ॰… ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತ"ನ್ತಿ। ತತ್ಥ **ಸತತ**ನ್ತಿ ನಿಚ್ಚಂ। **ಸಮಿತ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ।

೧೮೦. **ಕಿಂ ಪನ ತುಮ್ಹೇ, ಆವುಸೋ, ನಿಗಣ್ಠಾ ಜಾನಾಥ ಏತ್ತಕಂ ವಾ ದುಕ್ಖಂ ನಿಜ್ಜಿಣ್ಣ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಭಗವಾ ಪುರಿಸೋ ನಾಮ ಯಂ ಕರೋತಿ, ತಂ ಜಾನಾತಿ। ವೀಸತಿಕಹಾಪಣೇ ಇಣಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದಸ ದತ್ವಾ "ದಸ ಮೇ ದಿನ್ನಾ ದಸ ಅವಸಿಟ್ಠಾ"ತಿ ಜಾನಾತಿ, ತೇಪಿ ದತ್ವಾ "ಸಬ್ಬಂ ದಿನ್ನ"ನ್ತಿ ಜಾನಾತಿ। ಖೇತ್ತಸ್ಸ ತತಿಯಭಾಗಂ ಲಾಯಿತ್ವಾ "ಏಕೋ ಭಾಗೋ ಲಾಯಿತೋ, ದ್ವೇ ಅವಸಿಟ್ಠಾ"ತಿ ಜಾನಾತಿ। ಪುನ ಏಕಂ ಲಾಯಿತ್ವಾ "ದ್ವೇ ಲಾಯಿತಾ, ಏಕೋ ಅವಸಿಟ್ಠೋ"ತಿ ಜಾನಾತಿ। ತಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಲಾಯಿತೇ "ಸಬ್ಬಂ ನಿಟ್ಠಿತ"ನ್ತಿ

ಜಾನಾತಿ, ಏವಂ ಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚೇಸು ಕತಞ್ಚ ಅಕತಞ್ಚ ಜಾನಾತಿ, ತುಮ್ಹೇಹಿಪಿ ತಥಾ ಞಾತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಹಾನ**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಅಕುಸಲಂ ಪಹಾಯ ಕುಸಲಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ಸುದ್ಧನ್ತಂ ಪತ್ತೋ ನಿಗಣ್ಠೋ ನಾಮ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸಾಸನೇ ಅತ್ಥೀತಿ ಪುಚ್ಛತಿ।

ಏವಂ ಸನ್ತೇತಿ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಏವಂ ಅಜಾನನಭಾವೇ ಸತಿ। **ಲುದ್ದಾ**ತಿ ಲುದ್ದಾಚಾರಾ। **ಲೋಹಿತಪಾಣಿನೋ**ತಿ ಪಾಣೇ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇನ್ತಾ ಲೋಹಿತೇನ ಮಕ್ಖಿತಪಾಣಿನೋ। ಪಾಣಂ ಹಿ ಹನನ್ತಸ್ಸಪಿ ಯಸ್ಸ ಲೋಹಿತೇನ ಪಾಣಿ ನ ಮಕ್ಖಿಯತಿ , ಸೋಪಿ ಲೋಹಿತಪಾಣೀತ್ವೇವ ವುಚ್ಚತಿ। **ಕುರೂರಕಮ್ಮನ್ತಾ**ತಿ ದಾರುಣಕಮ್ಮಾ। ಮಾತರಿ ಪಿತರಿ ಧಮ್ಮಿಕಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದೀಸು ಚ ಕತಾಪರಾಧಾ। ಮಾಗವಿಕಾದಯೋ ವಾ ಕಕ್ಖಳಕಮ್ಮಾ।

ನ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಗೋತಮಾತಿ ಇದಂ ನಿಗಣ್ಠಾ ''ಅಯಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ವಾದೇ ದೋಸಂ ದೇತಿ, ಮಯಮ್ಪಿಸ್ಸ ದೋಸಂ ಆರೋಪೇಮಾ''ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನಾ ಆರಭಿಂಸು। ತಸ್ಸತ್ಥೋ, ''ಆವುಸೋ, ಗೋತಮ ಯಥಾ ತುಮ್ಹೇ ಪಣೀತಚೀವರಾನಿ ಧಾರೇನ್ತಾ ಸಾಲಿಮಂಸೋದನಂ ಭುಞ್ಜನ್ತಾ ದೇವವಿಮಾನವಣ್ಣಾಯ ಗನ್ಧಕುಟಿಯಾ ವಸಮಾನಾ ಸುಖೇನ ಸುಖಂ ಅಧಿಗಚ್ಛಥ, ನ ಏವಂ ಸುಖೇನ ಸುಖಂ ಅಧಿಗನ್ತಬ್ಬಂ। ಯಥಾ ಪನ ಮಯಂ ಉಕ್ಕುಟಿಕಪ್ಪಧಾನಾದೀಹಿ ನಾನಪ್ಪಕಾರಣಂ ದುಕ್ಖಂ ಅನುಭವಾಮ, ಏವಂ ದುಕ್ಖೇನ ಸುಖಂ ಅಧಿಗನ್ತಬ್ಬ''ನ್ತಿ। **ಸುಖೇನ ಚ ಹಾವುಸೋ**ತಿ ಇದಂ ಸಚೇ ಸುಖೇನ ಚ ಸುಖಂ ಅಧಿಗನ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ। ರಾಜಾ ಅಧಿಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ । ತತ್ಥ **ಮಾಗಧೋ**ತಿ ಮಗಧರಟ್ಠಸ್ಸ ಇಸ್ಸರೋ। **ಸೇನಿಯೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ನಾಮಂ। **ಬಿಮ್ಬೀ**ತಿ ಅತ್ತಭಾವಸ್ಸ ನಾಮಂ। ಸೋ ತಸ್ಸ ಸಾರಭೂತೋ ದಸ್ಸನೀಯೋ ಪಾಸಾದಿಕೋ ಅತ್ತಭಾವಸಮಿದ್ಧಿಯಾ **ಬಿಮ್ಬಿಸಾರೋ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಸುಖವಿಹಾರಿತರೋ**ತಿ ಇದಂ ತೇ ನಿಗಣ್ಠಾ ರಞ್ಞೋ ತೀಸು ಪಾಸಾದೇಸು ತಿವಿಧವಯೇಹಿ ನಾಟಕೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಅನುಭವನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದನ್ತಿ। **ಅದ್ಧಾ**ತಿ ಏಕಂಸೇನ। **ಸಹಸಾ ಅಪ್ಪಟಿಸಙ್ಖಾ**ತಿ ಸಾಹಸಂ ಕತ್ವಾ, ಅಪ್ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾವ ಯಥಾ ರತ್ತೋ ರಾಗವಸೇನ ದುಟ್ಠೋ ದೋಸವಸೇನ ಮೂಳ್ಹೋ ಮೋಹವಸೇನ ಭಾಸತಿ, ಏವಮೇವಂ ವಾಚಾ ಭಾಸಿತಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ತತ್ಥ ಪಟಿಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮಿ। **ಯಥಾ ವೋ ಖಮೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಯಥಾ ತುಮ್ಹಾಕಂ ರುಚ್ಚೇಯ್ಯ। **ಪಹೋತೀ**ತಿ ಸಕ್ಕೋತಿ।

ಅನಿಞ್ಜಮಾನೋತಿ ಅಚಲಮಾನೋ। **ಏಕನ್ತಸುಖಂ ಪಟಿಸಂವೇದೀ**ತಿ ನಿರನ್ತರಸುಖಂ ಪಟಿಸಂವೇದೀ। ''ಅಹಂ ಖೋ , ಆವುಸೋ, ನಿಗಣ್ಠಾ ಪಹೋಮಿ...ಪೇ॰... ಏಕನ್ತಸುಖಂ ಪಟಿಸಂವೇದೀ''ತಿ ಇದಂ ಅತ್ತನೋ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸುಖಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ। ಏತ್ಥ ಚ ಕಥಾಪತಿಟ್ಠಾಪನತ್ಥಂ ರಾಜವಾರೇ ಸತ್ತ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಾ ಕತಾ। ಸತ್ತ ರತ್ತಿನ್ದಿವಾನಿ ನಪ್ಪಹೋತೀತಿ ಹಿ ವುತ್ತೇ ಛ ಪಞ್ಚ ಚತ್ತಾರೀತಿ ಸುಖಂ ಪುಚ್ಛಿತುಂ ಹೋತಿ। ಸುದ್ಧವಾರೇ ಪನ ಸತ್ತಾತಿ ವುತ್ತೇ ಪುನ ಛ ಪಞ್ಚ ಚತ್ತಾರೀತಿ ವುಚ್ಚಮಾನಂ ಅನಚ್ಛರಿಯಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏಕಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ದೇಸನಾ ಕತಾ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಚೂಳದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಅನುಮಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೮೧. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಅನುಮಾನಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಭಗ್ಗೇಸೂ**ತಿ ಏವಂನಾಮಕೇ ಜನಪದೇ, ವಚನತ್ಥೋ ಪನೇತ್ಥ ವುತ್ತಾನುಸಾರೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಸುಸುಮಾರಗಿರೇ**ತಿ ಏವಂನಾಮಕೇ ನಗರೇ। ತಸ್ಸ ಕಿರ ನಗರಸ್ಸ ವತ್ಥುಪರಿಗ್ಗಹದಿವಸೇ ಅವಿದೂರೇ ಉದಕರಹದೇ ಸುಂಸುಮಾರೋ ಸದ್ದಮಕಾಸಿ, ಗಿರಂ ನಿಚ್ಛಾರೇಸಿ। ಅಥ ನಗರೇ ನಿಟ್ಠಿತೇ **ಸುಂಸುಮಾರಗಿರಂ** ತ್ವೇವಸ್ಸ

ನಾಮಂ ಅಕಂಸು। **ಭೇಸಕಳಾವನೇ**ತಿ ಭೇಸಕಳಾನಾಮಕೇ ವನೇ। “ಭೇಸಗಳಾವನೇ”ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। **ಮಿಗದಾಯೇ**ತಿ ತಂ ವನಂ ಮಿಗಪಕ್ಖೀನಂ ಅಭಯದಿನ್ನಟ್ಠಾನೇ ಜಾತಂ, ತಸ್ಮಾ **ಮಿಗದಾಯೋ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಪವಾರೇತೀತಿ ಇಚ್ಛಾಪೇತಿ। **ವದನ್ತೂ**ತಿ ಓವಾದಾನುಸಾಸನಿವಸೇನ ವದನ್ತು, ಅನುಸಾಸನ್ತೂತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಚನೀಯೋಮ್ಹೀ**ತಿ ಅಹಂ ತುಮ್ಹೇಹಿ ವತ್ತಬ್ಬೋ, ಅನುಸಾಸಿತಬ್ಬೋ ಓವದಿತಬ್ಬೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸೋ ಚ ಹೋತಿ ದುಬ್ಬಚೋ**ತಿ ಸೋ ಚ ದುಕ್ಖೇನ ವತ್ತಬ್ಬೋ ಹೋತಿ, ವುತ್ತೋ ನ ಸಹತಿ। **ದೋವಚಸ್ಸಕರಣೇಹೀ**ತಿ ದುಬ್ಬಚಭಾವಕಾರಕೇಹಿ ಉಪರಿ ಆಗತೇಹಿ ಸೋಳಸಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ। **ಅಪ್ಪದಕ್ಖಿಣಗ್ಗಾಹೀ ಅನುಸಾಸನಿ**ನ್ತಿ ಯೋ ಹಿ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ತುಮ್ಹೇ ಮಂ ಕಸ್ಮಾ ವದಥ, ಅಹಂ ಅತ್ತನೋ ಕಪ್ಪಿಯಾಕಪ್ಪಿಯಂ ಸಾವಜ್ಜಾನವಜ್ಜಂ ಅತ್ಥಾನತ್ಥಂ ಜಾನಾಮೀತಿ ವದತಿ। ಅಯಂ ಅನುಸಾಸನಿಂ ಪದಕ್ಖಿಣತೋ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ, ವಾಮತೋ ಗಣ್ಹಾತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಅಪ್ಪದಕ್ಖಿಣಗ್ಗಾಹೀ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಪಾಪಿಕಾನಂ ಇಚ್ಛಾನನ್ತಿ ಲಾಮಕಾನಂ ಅಸನ್ತಸಮ್ಭಾವನಪತ್ಥನಾನಂ। **ಪಟಿಪ್ಫರತೀ**ತಿ ಪಟಿವಿರುದ್ಧೋ, ಪಚ್ಚನೀಕೋ ಹುತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ, **ಅಪಸಾದೇತೀ**ತಿ ಕಿಂ ನು ಖೋ ತುಯ್ಹಂ ಬಾಲಸ್ಸ ಅಬ್ಯತ್ತಸ್ಸ ಭಣಿತೇನ, ತ್ವಮ್ಪಿ ನಾಮ ಭಣಿತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞಿಸ್ಸಸೀತಿ ಏವಂ ಘಟ್ಟೇತಿ। **ಪಚ್ಚಾರೋಪೇತೀ**ತಿ, ತ್ವಮ್ಪಿ ಖೋಸಿ ಇತ್ಥನ್ನಾಮಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪನ್ನೋ, ತಂ ತಾವ ಪಟಿಕರೋಹೀತಿ ಏವಂ ಪಟಿಆರೋಪೇತಿ।

ಅಞ್ಞೇನಞ್ಞಂ ಪಟಿಚರತೀತಿ ಅಞ್ಞೇನ ಕಾರಣೇನ ವಚನೇನ ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಕಾರಣಂ ವಚನಂ ವಾ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತಿ। “ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪನ್ನೋಸೀ”ತಿ ವುತ್ತೇ “ಕೋ ಆಪನ್ನೋ, ಕಿಂ ಆಪನ್ನೋ, ಕಿಸ್ಮಿಂ ಆಪನ್ನೋ, ಕಂ ಭಣಥ, ಕಿಂ ಭಣಥಾ”ತಿ ವಾ ವದತಿ। “ಏವರೂಪಂ ಕಿಞ್ಚಿ ತಯಾ ದಿಟ್ಠ”ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ “ನ ಸುಣಾಮೀ”ತಿ ಸೋತಂ ವಾ ಉಪನೇತಿ। **ಬಹಿದ್ಧಾ ಕಥಂ ಅಪನಾಮೇತೀ**ತಿ “ಇತ್ಥನ್ನಾಮಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪನ್ನೋಸೀ”ತಿ ಪುಟ್ಠೋ “ಪಾಟಲಿಪುತ್ತಂ ಗತೋಮ್ಹೀ”ತಿ ವತ್ವಾ ಪುನ “ನ ತವ ಪಾಟಲಿಪುತ್ತಗಮನಂ ಪುಚ್ಛಾಮ, ಆಪತ್ತಿಂ ಪುಚ್ಛಾಮಾ”ತಿ ವುತ್ತೇ “ತತೋ ರಾಜಗೇಹಂ ಗತೋಮ್ಹೀ”ತಿ, ರಾಜಗೇಹಂ ವಾ ಯಾಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗೇಹಂ ವಾ, ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪನ್ನೋಸೀತಿ। ತತ್ಥ ಮೇ ಸೂಕರಮಂಸಂ ಲದ್ಧನ್ತಿಆದೀನಿ ವದನ್ತೋ ಕಥಂ ಬಹಿದ್ಧಾ ವಿಕ್ಖಿಪತಿ।

ಅಪದಾನೇತಿ ಅತ್ತನೋ ಚರಿಯಾಯ। **ನ ಸಮ್ಪಾಯತೀ**ತಿ, ಆವುಸೋ, ತ್ವಂ ಕುಹಿಂ ವಸಸಿ, ಕಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ವಸಸೀತಿ ವಾ, ಯಂ ತ್ವಂ ವದೇಸಿ “ಮಯಾ ಏಸ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತೋ ದಿಟ್ಠೋ”ತಿ। ತ್ವಂ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಕಿಂ ಕರೋಸಿ, ಅಯಂ ಕಿಂ ಕರೋತಿ, ಕತ್ಥ ವಾ ತ್ವಂ ಅಚ್ಛಸಿ ಕತ್ಥ ವಾ ಅಯನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಚರಿಯಂ ಪುಟ್ಠೋ ಸಮ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಕಥೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ।

೧೮೩. **ತತ್ರಾವುಸೋ**ತಿ , ಆವುಸೋ, ತೇಸು ಸೋಳಸಸು ಧಮ್ಮೇಸು। **ಅತ್ತನಾವ ಅತ್ತಾನಂ ಏವಂ ಅನುಮಿನಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಏವಂ ಅತ್ತನಾವ ಅತ್ತಾ ಅನುಮೇತಬ್ಬೋ ತುಲೇತಬ್ಬೋ ತೀರೇತಬ್ಬೋ।

೧೮೪. **ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತಬ್ಬೋ। **ಅಹೋರತ್ತಾನುಸಿಕ್ಖಿನಾ**ತಿ ದಿವಾಪಿ ರತ್ತಿಮ್ಪಿ ಸಿಕ್ಖನ್ತೇನ, ರತ್ತಿಞ್ಚ ದಿವಾ ಚ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಿಕ್ಖನ್ತೇನ ಪೀತಿಪಾಮೋಜ್ಜಮೇವ ಉಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಚ್ಛೇ ವಾ ಉದಕಪತ್ತೇತಿ ಪಸನ್ನೇ ವಾ ಉದಕಭಾಜನೇ। **ಮುಖನಿಮಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಮುಖಪಟಿಬಿಮ್ಬಂ। **ರಜ**ನ್ತಿ ಆಗನ್ತುಕರಜಂ। **ಅಙ್ಗಣ**ನ್ತಿ ತತ್ಥ ಜಾತಕಂ ತಿಲಕಂ ವಾ ಪಿಳಕಂ ವಾ। **ಸಬ್ಬೇಪಿಮೇ ಪಾಪಕೇ ಅಕುಸಲೇ ಧಮ್ಮೇ ಪಹೀನೇ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಬ್ಬಪ್ಪಹಾನಂ ಕಥೇಸಿ। ಕಥಂ? ಏತ್ತಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸ ನಾನುಚ್ಛವಿಕಾತಿ ಪಟಿಸಙ್ಖಾನಂ ಉಪ್ಪಾದಯತೋ ಹಿ **ಪಟಿಸಙ್ಖಾನಪ್ಪಹಾನಂ**ಕಥಿತಂ ಹೋತಿ। ಸೀಲಂ ಪದಟ್ಠಾನಂ ಕತ್ವಾ ಕಸಿಣಪರಿಕಮ್ಮಂ ಆರಭಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೇನ್ತಸ್ಸ **ವಿಕ್ಖಮ್ಭನಪ್ಪಹಾನಂ** ಕಥಿತಂ। ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಪದಟ್ಠಾನಂ ಕತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇನ್ತಸ್ಸ **ತದಙ್ಗಪ್ಪಹಾನಂ** ಕಥಿತಂ। ವಿಪಸ್ಸನಂ

ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇನ್ತಸ್ಸ **ಸಮುಚ್ಛೇದಪ್ಪಹಾನಂ** ಕಥಿತಂ। ಫಲೇ ಆಗತೇ **ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಪ್ಪಹಾನಂ,** ನಿಬ್ಬಾನೇ ಆಗತೇ **ನಿಸ್ಸರಣಪ್ಪಹಾನ**ನ್ತಿ ಏವಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಸಬ್ಬಪ್ಪಹಾನಂ ಕಥಿತಂವ ಹೋತಿ।

ಇದಞ್ಚ ಸುತ್ತಂ **ಭಿಕ್ಖುಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ** ನಾಮಾತಿ ಪೋರಾಣಾ ವದನ್ತಿ। ಇದಂ ದಿವಸಸ್ಸ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ। ಪಾತೋ ಏವ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೇನ "ಇಮೇ ಏತ್ತಕಾ ಕಿಲೇಸಾ ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ಮಯ್ಹಂ ನತ್ಥೀ"ತಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತಬ್ಬಾ। ಸಚೇ ಅತ್ಥೀತಿ ಪಸ್ಸತಿ, ತೇಸಂ ಪಹಾನಾಯ ವಾಯಮಿತಬ್ಬಂ। ನೋ ಚೇ ಪಸ್ಸತಿ, ಸುಪಬ್ಬಜಿತೋಸ್ಮೀತಿ ಅತ್ತಮನೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ। ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ರತ್ತಿಟ್ಠಾನೇ ವಾ ದಿವಾಟ್ಠಾನೇ ವಾ ನಿಸೀದಿತ್ವಾಪಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ। ಸಾಯಂ ವಸನಟ್ಠಾನೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾಪಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ। ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೇನ ದ್ವೇ ವಾರೇ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ। ದ್ವೇ ವಾರೇ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೇನ ಪನ ಅವಸ್ಸಂ ಏಕವಾರಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ, ಅಪ್ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ವದನ್ತಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಅನುಮಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಚೇತೋಖಿಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೮೫. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಚೇತೋಖಿಲಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಚೇತೋಖಿಲಾ**ತಿ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಥದ್ಧಭಾವಾ ಕಚವರಭಾವಾ ಖಾಣುಕಭಾವಾ। **ಚೇತಸೋ ವಿನಿಬನ್ಧಾ**ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಮುಟ್ಠಿಯಂ ಕತ್ವಾ ವಿಯ ಗಣ್ಹನ್ತೀತಿ ಚೇತಸೋ ವಿನಿಬನ್ಧಾ। **ವುದ್ಧಿ**ನ್ತಿಆದೀಸು ಸೀಲೇನ ವುದ್ಧಿಂ, ಮಗ್ಗೇನ ವಿರುಳ್ಹಿಂ, ನಿಬ್ಬಾನೇನ ವೇಪುಲ್ಲಂ। ಸೀಲಸಮಾಧೀಹಿ ವಾ ವುದ್ಧಿಂ, ವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗೇಹಿ ವಿರುಳ್ಹಿಂ, ಫಲನಿಬ್ಬಾನೇಹಿ ವೇಪುಲ್ಲಂ। **ಸತ್ಥರಿ ಕಙ್ಖತೀ**ತಿ ಸತ್ಥು ಸರೀರೇ ವಾ ಗುಣೇ ವಾ ಕಙ್ಖತಿ। ಸರೀರೇ ಕಙ್ಖಮಾನೋ ದ್ವತ್ತಿಂಸವರಲಕ್ಖಣಪ್ಪಟಿಮಣ್ಡಿತಂ ನಾಮ ಸರೀರಂ ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ನತ್ಥೀತಿ ಕಙ್ಖತಿ, ಗುಣೇ ಕಙ್ಖಮಾನೋ ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಜಾನನಸಮತ್ಥಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ನತ್ಥೀತಿ ಕಙ್ಖತಿ। **ವಿಚಿಕಿಚ್ಛತೀ**ತಿ ವಿಚಿನನ್ತೋ ಕಿಚ್ಛತಿ, ದುಕ್ಖಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ವಿನಿಚ್ಛೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। **ನಾಧಿಮುಚ್ಚತೀ**ತಿ ಏವಮೇತನ್ತಿ ಅಧಿಮೋಕ್ಖಂ ನ ಪಟಿಲಭತಿ। **ನ ಸಮ್ಪಸೀದತೀ**ತಿ ಗುಣೇಸು ಓತರಿತ್ವಾ ನಿಬ್ಬಿಚಿಕಿಚ್ಛಭಾವೇನ ಪಸೀದಿತುಂ, ಅನಾವಿಲೋ ಭವಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। **ಆತಪ್ಪಾಯಾ**ತಿ ಕಿಲೇಸಸನ್ತಾಪಕವೀರಿಯಕರಣತ್ಥಾಯ। **ಅನುಯೋಗಾಯಾ**ತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಯೋಗಾಯ। **ಸಾತಚ್ಚಾಯಾ**ತಿ ಸತತಕಿರಿಯಾಯ **ಪಧಾನಾಯಾ**ತಿ ಪದಹನತ್ಥಾಯ। **ಅಯಂ ಪಠಮೋ ಚೇತೋಖಿಲೋ**ತಿ ಅಯಂ ಸತ್ಥರಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಸಙ್ಖಾತೋ ಪಠಮೋ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಥದ್ಧಭಾವೋ, ಏವಮೇತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅಪ್ಪಹೀನೋ ಹೋತಿ। **ಧಮ್ಮೇ**ತಿ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮೇ ಚ ಪಟಿವೇಧಧಮ್ಮೇ ಚ। ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮೇ ಕಙ್ಖಮಾನೋ, ತೇಪಿಟಕಂ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಚತುರಾಸೀತಿ ಧಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಸಹಸ್ಸಾನೀತಿ ವದನ್ತಿ, ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ಏತಂ ನತ್ಥೀತಿ ಕಙ್ಖತಿ। ಪಟಿವೇಧಧಮ್ಮೇ ಕಙ್ಖಮಾನೋ ವಿಪಸ್ಸನಾನಿಸ್ಸನ್ದೋ ಮಗ್ಗೋ ನಾಮ, ಮಗ್ಗನಿಸ್ಸನ್ದೋ ಫಲಂ ನಾಮ, ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೋ ನಿಬ್ಬಾನಂ ನಾಮಾತಿ ವದನ್ತಿ। ತಂ ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ನತ್ಥೀತಿ ಕಙ್ಖತಿ। **ಸಙ್ಘೇ ಕಙ್ಖತೀ**ತಿ ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋತಿಆದೀನಂ ಪದಾನಂ ವಸೇನ ಏವರೂಪಂ ಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪನ್ನಾ ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗಟ್ಠಾ ಚತ್ತಾರೋ ಫಲಟ್ಠಾತಿ ಅಟ್ಠನ್ನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಸಮೂಹಭೂತೋ **ಸಙ್ಘೋ** ನಾಮ, ಸೋ ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ನತ್ಥೀತಿ ಕಙ್ಖತಿ। **ಸಿಕ್ಖಾಯ ಕಙ್ಖಮಾನೋ** ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾ ನಾಮ ಅಧಿಚಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾ ನಾಮ ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾ ನಾಮಾತಿ ವದನ್ತಿ। ಸಾ ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ನತ್ಥೀತಿ ಕಙ್ಖತಿ। **ಅಯಂ ಪಞ್ಚಮೋ**ತಿ ಅಯಂ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀಸು ಕೋಪಸಙ್ಖಾತೋ ಪಞ್ಚಮೋ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಥದ್ಧಭಾವೋ ಕಚವರಭಾವೋ ಖಾಣುಕಭಾವೋ।

೧೮೬. ವಿನಿಬನ್ಧೇಸು **ಕಾಮೇ**ತಿ ವತ್ಥುಕಾಮೇಪಿ ಕಿಲೇಸಕಾಮೇಪಿ। **ಕಾಯೇ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಕಾಯೇ। **ರೂಪೇ**ತಿ ಬಹಿದ್ಧಾ ರೂಪೇ। **ಯಾವದತ್ಥ**ನ್ತಿ ಯತ್ತಕಂ ಇಚ್ಛತಿ, ತತ್ತಕಂ। **ಉದರಾವದೇಹಕ**ನ್ತಿ ಉದರಪೂರಂ। ತಞ್ಹಿ ಉದರಂ ಅವದೇಹನತೋ ಉದರಾವದೇಹಕನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಸೇಯ್ಯಸುಖ**ನ್ತಿ ಮಞ್ಚಪೀಠಸುಖಂ, ಉತುಸುಖಂ ವಾ। **ಪಸ್ಸಸುಖ**ನ್ತಿ ಯಥಾ ಸಮ್ಪರಿವತ್ತಕಂ ಸಯನ್ತಸ್ಸ

ದಕ್ಖಿಣಪಸ್ಸವಾಮಪಸ್ಸಾನಂ ಸುಖಂ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಉಪ್ಪನ್ನಸುಖಂ। **ಮಿದ್ಧಸುಖ**ನ್ತಿ ನಿದ್ದಾಸುಖಂ। **ಅನುಯುತ್ತೋ**ತಿ ಯುತ್ತಪಯುತ್ತೋ ವಿಹರತಿ।

ಪಣಿಧಾಯಾತಿ ಪತ್ಥಯಿತ್ವಾ। **ಸೀಲೇನಾ**ತಿಆದೀಸು **ಸೀಲ**ನ್ತಿ ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಂ। **ವತ**ನ್ತಿ ವತಸಮಾದಾನಂ। **ತಪೋ**ತಿ ತಪಚರಣಂ। **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯ**ನ್ತಿ ಮೇಥುನವಿರತಿ। **ದೇವೋ ವಾ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ಮಹೇಸಕ್ಖದೇವೋ ವಾ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ। **ದೇವಞ್ಞತರೋ ವಾಪಿ** ಅಪ್ಪೇಸಕ್ಖದೇವೇಸು ವಾ ಅಞ್ಞತರೋ।

೧೮೯. ಇದ್ಧಿಪಾದೇಸು ಛನ್ದಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪವತ್ತೋ ಸಮಾಧಿ **ಛನ್ದಸಮಾಧಿ**। ಪಧಾನಭೂತಾ ಸಙ್ಖಾರಾ **ಪಧಾನಸಙ್ಖಾರಾ**। **ಸಮನ್ನಾಗತ**ನ್ತಿ ತೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಉಪೇತಂ। ಇದ್ಧಿಯಾ ಪಾದಂ, ಇದ್ಧಿಭೂತಂ ವಾ ಪಾದನ್ತಿ **ಇದ್ಧಿಪಾದಂ**। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ, ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ। ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ ಇದ್ಧಿಪಾದವಿಭಙ್ಗೇ ಆಗತೋ ಯೇವ। **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ**ಪಿಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ದೀಪಿತೋ। ಇತಿ ಇಮೇಹಿ ಚತೂಹಿ ಇದ್ಧಿಪಾದೇಹಿ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನಪ್ಪಹಾನಂ ಕಥಿತಂ। **ಉಸ್ಸೋಳ್ಹೀಯೇವ ಪಞ್ಚಮೀ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಉಸ್ಸೋಳ್ಹೀ**ತಿ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಕತ್ತಬ್ಬವೀರಿಯಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಉಸ್ಸೋಳ್ಹೀಪನ್ನರಸಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೋ**ತಿ ಪಞ್ಚ ಚೇತೋಖಿಲಪ್ಪಹಾನಾನಿ ಪಞ್ಚ ವಿನಿಬನ್ಧಪ್ಪಹಾನಾನಿ ಚತ್ತಾರೋ ಇದ್ಧಿಪಾದಾ ಉಸ್ಸೋಳ್ಹೀತಿ ಏವಂ ಉಸ್ಸೋಳ್ಹಿಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಪನ್ನರಸಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಭಬ್ಬೋ**ತಿ ಅನುರೂಪೋ, ಅನುಚ್ಛವಿಕೋ। **ಅಭಿನಿಬ್ಭಿದಾಯಾ**ತಿ ಞಾಣೇನ ಕಿಲೇಸಭೇದಾಯ। **ಸಮ್ಬೋಧಾಯಾ**ತಿ ಚತುಮಗ್ಗಸಮ್ಬೋಧಾಯ। **ಅನುತ್ತರಸ್ಸಾ**ತಿ ಸೇಟ್ಠಸ್ಸ। **ಯೋಗಕ್ಖೇಮಸ್ಸಾ**ತಿ ಚತೂಹಿ ಯೋಗೇಹಿ ಖೇಮಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಸ್ಸ। **ಅಧಿಗಮಾಯಾ**ತಿ ಪಟಿಲಾಭಾಯ। **ಸೇಯ್ಯಥಾ**ತಿ ಓಪಮ್ಮತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। **ಪೀ**ತಿ ಸಮ್ಭಾವನತ್ಥೇ। ಉಭಯೇನಪಿ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ, ಭಿಕ್ಖವೇತಿ ದಸ್ಸೇತಿ ।

ಕುಕ್ಕುಟಿಯಾ ಅಣ್ಡಾನಿ ಅಟ್ಠ ವಾ ದಸ ವಾ ದ್ವಾದಸ ವಾತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಕುಕ್ಕುಟಿಯಾ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರತೋ ಊನಾಧಿಕಾನಿಪಿ ಅಣ್ಡಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ವಚನಸಿಲಿಟ್ಠತಾಯ ಪನ ಏವಂ ವುತ್ತಂ। ಏವಞ್ಹಿ ಲೋಕೇ ಸಿಲಿಟ್ಠಂ ವಚನಂ ಹೋತಿ। **ತಾನಸ್ಸೂ**ತಿ ತಾನಿ ಅಸ್ಸು, ಭವೇಯ್ಯುನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕುಕ್ಕುಟಿಯಾ ಸಮ್ಮಾ ಅಧಿಸಯಿತಾನೀ**ತಿ ತಾಯ ಜನೇತ್ತಿಯಾ ಕುಕ್ಕುಟಿಯಾ ಪಕ್ಖೇ ಪಸಾರೇತ್ವಾ ತೇಸಂ ಉಪರಿ ಸಯನ್ತಿಯಾ ಸಮ್ಮಾ ಅಧಿಸಯಿತಾನಿ। **ಸಮ್ಮಾ ಪರಿಸೇದಿತಾನೀ**ತಿ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಉತುಂ ಗಾಹಾಪೇನ್ತಿಯಾ ಸುಟ್ಠು ಸಮನ್ತತೋ ಸೇದಿತಾನಿ ಉಸ್ಮೀಕತಾನಿ। **ಸಮ್ಮಾ ಪರಿಭಾವಿತಾನೀ**ತಿ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಸುಟ್ಠು ಸಮನ್ತತೋ ಭಾವಿತಾನಿ, ಕುಕ್ಕುಟಗನ್ಧಂ ಗಾಹಾಪಿತಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ತಸ್ಸಾ ಕುಕ್ಕುಟಿಯಾ**ತಿ ತಸ್ಸಾ ಕುಕ್ಕುಟಿಯಾ ಇಮಂ ತಿವಿಧಕಿರಿಯಾಕರಣೇನ ಅಪ್ಪಮಾದಂ ಕತ್ವಾ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ನ ಏವಂ ಇಚ್ಛಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। **ಅಥ ಖೋ ಭಬ್ಬಾವ ತೇ**ತಿ ಅಥ ಖೋ ತೇ ಕುಕ್ಕುಟಪೋತಕಾ ವುತ್ತನಯೇನ ಸೋತ್ಥಿನಾ ಅಭಿನಿಬ್ಭಿಜ್ಜಿತುಂ ಭಬ್ಬಾವ। ತೇ ಹಿ ಯಸ್ಮಾ ತಾಯ ಕುಕ್ಕುಟಿಯಾ ಏವಂ ತೀಹಾಕಾರೇಹಿ ತಾನಿ ಅಣ್ಡಾನಿ ಪರಿಪಾಲೀಯಮಾನಾನಿ ನ ಪೂತೀನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಯೋಪಿ ನೇಸಂ ಅಲ್ಲಸಿನೇಹೋ, ಸೋಪಿ ಪರಿಯಾದಾನಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಕಪಾಲಂ ತನುಕಂ ಹೋತಿ, ಪಾದನಖಸಿಖಾ ಚ ಮುಖತುಣ್ಡಕಞ್ಚ ಖರಂ ಹೋತಿ, ಸಯಂ ಪರಿಪಾಕಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಕಪಾಲಸ್ಸ ತನುತ್ತಾ ಬಹಿ ಆಲೋಕೋ ಅನ್ತೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಚಿರಂ ವತ ಮಯಂ ಸಙ್ಕುಟಿತಹತ್ಥಪಾದಾ ಸಮ್ಬಾಧೇ ಸಯಿಮ್ಹಾ, ಅಯಞ್ಚ ಬಹಿ ಆಲೋಕೋ ದಿಸ್ಸತಿ, ಏತ್ಥ ದಾನಿ ನೋ ಸುಖವಿಹಾರೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ನಿಕ್ಖಮಿತುಕಾಮಾ ಹುತ್ವಾ ಕಪಾಲಂ ಪಾದೇನ ಪಹರನ್ತಿ, ಗೀವಂ ಪಸಾರೇನ್ತಿ, ತತೋ ತಂ ಕಪಾಲಂ ದ್ವೇಧಾ ಭಿಜ್ಜತಿ। ಅಥ ತೇ ಪಕ್ಖೇ ವಿಧುನನ್ತಾ ತಙ್ಖಣಾನುರೂಪಂ ವಿರವನ್ತಾ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಿಯೇವ, ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಚ ಗಾಮಕ್ಖೇತ್ತಂ ಉಪಸೋಭಯಮಾನಾ ವಿಚರನ್ತಿ।

ಏವಮೇವ ಖೋತಿ ಇದಂ ಓಪಮ್ಮಸಮ್ಪಟಿಪಾದನಂ। ತಂ ಏವಂ ಅತ್ಥೇನ ಸಂಸನ್ದೇತ್ವಾ ವೇದಿತಬ್ಬಂ - ತಸ್ಸಾ ಕುಕ್ಕುಟಿಯಾ ಅಣ್ಡೇಸು ತಿವಿಧಕಿರಿಯಾಕರಣಂ ವಿಯ ಹಿ ಇಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಉಸ್ಸೋಳ್ಹೀಪನ್ನರಸೇಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಭಾವೋ। ಕುಕ್ಕುಟಿಯಾ ತಿವಿಧಕಿರಿಯಾಸಮ್ಪಾದನೇನ ಅಣ್ಡಾನಂ ಅಪೂತಿಭಾವೋ ವಿಯ ಪನ್ನರಸಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ತಿವಿಧಾನುಪಸ್ಸನಾಸಮ್ಪಾದನೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಸ್ಸ ಅಪರಿಹಾನಿ। ತಸ್ಸಾ ತಿವಿಧಕಿರಿಯಾಕರಣೇನ ಅಣ್ಡಾನಂ ಅಲ್ಲಸಿನೇಹಪರಿಯಾದಾನಂ ವಿಯ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ತಿವಿಧಾನುಪಸ್ಸನಾಸಮ್ಪಾದನೇನ

ಭವತ್ತಯಾನುಗತನಿಕನ್ತಿಸಿನೇಹಪರಿಯಾದಾನಂ। ಅಣ್ಡಕಲಾಪಾನಂ ತನುಭಾವೋ ವಿಯ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅವಿಜ್ಜಣ್ಡಕೋಸಸ್ಸ ತನುಭಾವೋ। ಕುಕ್ಕುಟಪೋತಕಾನಂ ಪಾದನಖಮುತುಣ್ಡಕಾನಂ ಥದ್ಧಖರಭಾವೋ ವಿಯ ಭಿಕ್ಖುನೋ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಸ್ಸ ತಿಕ್ಖಖರವಿಪ್ಪಸನ್ನಸೂರಭಾವೋ। ಕುಕ್ಕುಟಪೋತಕಾನಂ ಪರಿಣಾಮಕಾಲೋ ವಿಯ ಭಿಕ್ಖುನೋ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಸ್ಸ ಪರಿಣಾಮಕಾಲೋ ವಡ್ಢಿತಕಾಲೋ ಗಬ್ಭಗ್ಗಹಣಕಾಲೋ। ಕುಕ್ಕುಟಪೋತಕಾನಂ ಪಾದನಖಸಿಖಾಯ ವಾ ಮುಖತುಣ್ಡಕೇನ ವಾ ಅಣ್ಡಕೋಸಂ ಪದಾಲೇತ್ವಾ ಪಕ್ಖೇ ಪಪ್ಫೋಟೇತ್ವಾ ಸೋತ್ಥಿನಾ ಅಭಿನಿಕ್ಖಮನಕಾಲೋ ವಿಯ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಗಬ್ಭಂ ಗಣ್ಹಾಪೇತ್ವಾ ವಿಚರನ್ತಸ್ಸ ತಜ್ಜಾತಿಕಂ ಉತುಸಪ್ಪಾಯಂ ವಾ ಭೋಜನಸಪ್ಪಾಯಂ ವಾ ಪುಗ್ಗಲಸಪ್ಪಾಯಂ ವಾ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಸಪ್ಪಾಯಂ ವಾ ಲಭಿತ್ವಾ ಏಕಾಸನೇ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸೇವ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇನ್ತಸ್ಸ ಅನುಪುಬ್ಬಾಧಿಗತೇನ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಅವಿಜ್ಜಣ್ಡಕೋಸಂ ಪದಾಲೇತ್ವಾ ಅಭಿಞ್ಞಾಪಕ್ಖೇ ಪಪ್ಫೋಟೇತ್ವಾ ಸೋತ್ಥಿನಾ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಕಾಲೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಯಥಾ ಪನ ಕುಕ್ಕುಟಪೋತಕಾನಂ ಪರಿಣತಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಮಾತಾಪಿ ಅಣ್ಡಕೋಸಂ ಭಿನ್ದತಿ, ಏವಂ ತಥಾರೂಪಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಞಾಣಪರಿಪಾಕಂ ಞತ್ವಾ ಸತ್ಥಾಪಿ –

> “ಉಚ್ಛಿನ್ದ ಸಿನೇಹಮತ್ತನೋ, ಕುಮುದಂ ಸಾರದಿಕಂವ ಪಾಣಿನಾ।
> ಸನ್ತಿಮಗ್ಗಮೇವ ಬ್ರೂಹಯ, ನಿಬ್ಬಾನಂ ಸುಗತೇನ ದೇಸಿತ”ನ್ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೨೮೫) –

ಆದಿನಾ ನಯೇನ ಓಭಾಸಂ ಫರಿತ್ವಾ ಗಾಥಾಯ ಅವಿಜ್ಜಣ್ಡಕೋಸಂ ಪಹರತಿ, ಸೋ ಗಾಥಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಅವಿಜ್ಜಾಣ್ಡಕೋಸಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಥಾ ತೇ ಕುಕ್ಕುಟಪೋತಕಾ ಗಾಮಕ್ಖೇತ್ತಂ ಉಪಸೋಭಯಮಾನಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವಿಚರನ್ತಿ, ಏವಂ ಅಯಮ್ಪಿ ಮಹಾಖೀಣಾಸವೋ ನಿಬ್ಬಾನರಮ್ಮಣಂ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಅಪ್ಪೇತ್ವಾ ಸಙ್ಘಾರಾಮಂ ಉಪಸೋಭಯಮಾನೋ ವಿಚರತಿ।

ಇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಚತ್ತಾರಿ ಪಹಾನಾನಿ ಕಥಿತಾನಿ। ಕಥಂ? ಚೇತೋಖಿಲಾನಞ್ಚ ಚೇತೋವಿನಿಬನ್ಧಾನಂ ಪಹಾನೇನ **ಪಟಿಸಙ್ಖಾನಪ್ಪಹಾನಂ** ಕಥಿತಂ, ಇದ್ಧಿಪಾದೇಹಿ **ವಿಕ್ಖಮ್ಭನಪ್ಪಹಾನಂ** ಕಥಿತ, ಮಗ್ಗೇ ಆಗತೇ **ಸಮುಚ್ಛೇದಪ್ಪಹಾನಂ** ಕಥಿತಂ, ಫಲೇ ಆಗತೇ **ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಪ್ಪಹಾನಂ** ಕಥಿತಂ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಚೇತೋಖಿಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ವನಪತ್ಥಪರಿಯಾಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯೦. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ವನಪತ್ಥಪರಿಯಾಯಂ। ತತ್ಥ **ವನಪತ್ಥಪರಿಯಾಯ**ನ್ತಿ ವನಪತ್ಥಕಾರಣಂ, ವನಪತ್ಥದೇಸನಂ ವಾ।

೧೯೧. **ವನಪತ್ಥಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಹರತೀ**ತಿ ಮನುಸ್ಸೂಪಚಾರಾತಿಕ್ಕನ್ತಂ ವನಸಣ್ಡಸೇನಾಸನಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೋ ವಿಹರತಿ। **ಅನುಪಟ್ಠಿತಾ**ತಿಆದೀಸು ಪುಬ್ಬೇ ಅನುಪಟ್ಠಿತಾ ಸತಿ ತಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಹರತೋಪಿ ನ ಉಪಟ್ಠಾತಿ, ಪುಬ್ಬೇ ಅಸಮಾಹಿತಂ ಚಿತ್ತಂ ನ ಸಮಾಧಿಯತಿ, ಪುಬ್ಬೇ ಅಪರಿಕ್ಖೀಣಾ ಆಸವಾ ನ ಪರಿಕ್ಖಯಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಪುಬ್ಬೇ ಅನನುಪ್ಪತ್ತಂ ಅನುತ್ತರಂ ಯೋಗಕ್ಖೇಮಸಙ್ಖಾತಂ ಅರಹತ್ತಞ್ಚ ನ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಜೀವಿತಪರಿಕ್ಖಾರಾ**ತಿ ಜೀವಿತಸಮ್ಭಾರಾ। **ಸಮುದಾನೇತಬ್ಬಾ**ತಿ ಸಮಾಹರಿತಬ್ಬಾ। **ಕಸಿರೇನ ಸಮುದಾಗಚ್ಛನ್ತೀ**ತಿ ದುಕ್ಖೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। **ರತ್ತಿಭಾಗಂ ವಾ ದಿವಸಭಾಗಂ ವಾ**ತಿ ರತ್ತಿಕೋಟ್ಠಾಸೇ ವಾ ದಿವಸಕೋಟ್ಠಾಸೇ ವಾ। ಏತ್ಥ ಚ ರತ್ತಿಭಾಗೇ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖಮಾನೇನ ಞತ್ವಾ ರತ್ತಿಂಯೇವ ಪಕ್ಕಮಿತಬ್ಬಂ, ರತ್ತಿಂ ಚಣ್ಡವಾಳಾದೀನಂ

ಪರಿಬನ್ಧೇ ಸತಿ ಅರುಣುಗ್ಗಮನಂ ಆಗಮೇತಬ್ಬಂ। ದಿವಸಭಾಗೇ ಇತ್ವಾ ದಿವಾವ ಪಕ್ಕಮಿತಬ್ಬಂ, ದಿವಾ ಪರಿಬನ್ಧೇ ಸತಿ ಸೂರಿಯತ್ಥಙ್ಗಮನಂ ಆಗಮೇತಬ್ಬಂ।

೧೯೨. **ಸಙ್ಖಾಪೀತಿ** ಏವಂ ಸಮಣಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅನಿಪ್ಫಜ್ಜನಭಾವಂ ಜಾನಿತ್ವಾ। ಅನನ್ತರವಾರೇ ಪನ ಸಙ್ಖಾಪೀತಿ ಏವಂ ಸಮಣಧಮ್ಮಸ್ಸ ನಿಪ್ಫಜ್ಜನಭಾವಂ ಜಾನಿತ್ವಾ।

೧೯೪. **ಯಾವಜೀವನ್ತಿ** ಯಾವ ಜೀವಿತಂ ಪವತ್ತತಿ, ತಾವ ವತ್ಥಬ್ಬಮೇವ।

೧೯೫. **ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋತಿ** ಪದಸ್ಸ ನಾನುಬನ್ಧಿತಬ್ಬೋತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಅನಾಪುಚ್ಛಾತಿ** ಇಧ ಪನ ತಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಅನಾಪುಚ್ಛಾ ಪಕ್ಕಮಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

೧೯೭. **ಸಙ್ಖಾಪೀತಿ** ಏವಂ ಸಮಣಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅನಿಪ್ಫಜ್ಜನಭಾವಂ ಇತ್ವಾ ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ನಾನುಬನ್ಧಿತಬ್ಬೋ, ತಂ ಆಪುಚ್ಛಾ ಪಕ್ಕಮಿತಬ್ಬಂ।

೧೯೮. **ಅಪಿ ಪನುಜ್ಜಮಾನೇನಾಪೀತಿ** ಅಪಿ ನಿಕ್ಕಡ್ಢೀಯಮಾನೇನಾಪಿ। ಏವರೂಪೋ ಹಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಚೇಪಿ ದಾರುಕಲಾಪಸತಂ ವಾ ಉದಕಘಟಸತಂ ವಾ ವಾಲಿಕಮ್ಬಣಸತಂ ವಾ ದಣ್ಡಂ ಆಹರಾಪೇತಿ, ಮಾ ಇಧ ವಸೀತಿ ನಿಕ್ಕಡ್ಢಾಪೇತಿ ವಾ, ತಂ ತಂ ಖಮಾಪೇತ್ವಾ ಯಾವಜೀವಂ ವತ್ಥಬ್ಬಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ವನಪತ್ಥಪರಿಯಾಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಮಧುಪಿಣ್ಡಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯೯. ಏವಂ **ಮೇ ಸುತನ್ತಿ** ಮಧುಪಿಣ್ಡಿಕಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಮಹಾವನನ್ತಿ** ಹಿಮವನ್ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕಾಬದ್ಧಂ ಅರೋಪಿಮಂ ಜಾತಿವನಂ, ನ ಯಥಾ ವೇಸಾಲಿಯಂ ರೋಪಿತಾರೋಪಿತಮಿಸ್ಸಕಂ। **ದಿವಾವಿಹಾರಾಯಾತಿ** ದಿವಾ ಪಟಿಸಲ್ಲಾನತ್ಥಾಯ। **ಬೇಲುವಲಟ್ಠಿಕಾಯಾತಿ** ತರುಣಬೇಲುವರುಕ್ಖಸ್ಸ। **ದಣ್ಡಪಾಣೀತಿ** ನ ಜರಾದುಬ್ಬಲತಾಯ ದಣ್ಡಹತ್ಥೋ। ಅಯಞ್ಹಿ ತರುಣೋ ಪಠಮವಯೇ ಠಿತೋ, ದಣ್ಡಚಿತ್ತತಾಯ ಪನ ಸುವಣ್ಣದಣ್ಡಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಚರತಿ, ತಸ್ಮಾ **ದಣ್ಡಪಾಣೀತಿ** ವುತ್ತೋ। **ಜಙ್ಘಾವಿಹಾರನ್ತಿ** ಜಙ್ಘಾಕಿಲಮಥವಿನೋದನತ್ಥಂ ಜಙ್ಘಾಚಾರಂ। **ಅನುಚಙ್ಕಮಮಾನೋ ಅನುವಿಚರಮಾನೋತಿ** ಆರಾಮದಸ್ಸನ-ವನದಸ್ಸನ-ಪಬ್ಬತದಸ್ಸನಾದೀನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ವಿಚರಮಾನೋ। ಅಧಿಚ್ಚನಿಕ್ಖಮನೋ ಕಿರೇಸ ಕದಾಚಿ ದೇವ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಏವಂ ವಿಚರತಿ। **ದಣ್ಡಮೋಲುಬ್ಭಾತಿ** ದಣ್ಡಂ ಓಲುಮ್ಭಿತ್ವಾ ಗೋಪಾಲಕದಾರಕೋ ವಿಯ ದಣ್ಡಂ ಪುರತೋ ಠಪೇತ್ವಾ ದಣ್ಡಮತ್ಥಕೇ ದ್ವೇ ಹತ್ಥೇ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಪಿಟ್ಠಿಪಾಣಿಂ ಹನುಕೇನ ಉಪ್ಪೀಳೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ಅಟ್ಠಾಸಿ।

೨೦೦. **ಕಿಂವಾದೀತಿ** ಕಿಂದಿಟ್ಠಿಕೋ। **ಕಿಮಕ್ಖಾಯೀತಿ** ಕಿಂ ಕಥೇತಿ। ಅಯಂ ರಾಜಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅವನ್ದಿತ್ವಾ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಮತ್ತಕಮೇವ ಕತ್ವಾ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛತಿ। ತಮ್ಪಿ ನ ಅಞ್ಞಾತುಕಾಮತಾಯ, ಅಚಿತ್ತೀಕಾರೇನ ಪುಚ್ಛತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ದೇವದತ್ತಸ್ಸ ಪಕ್ಖಿಕೋ ಕಿರೇಸ। ದೇವದತ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಆಗಚ್ಛಮಾನೇ ತಥಾಗತೇ ಭಿನ್ದತಿ। ಸೋ ಕಿರ ಏವಂ ವದೇತಿ "ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಕುಲೇನ ಸದ್ಧಿಂ ವೇರೀ, ನ ನೋ ಕುಲಸ್ಸ ವುದ್ಧಿಂ ಇಚ್ಛತಿ। ಭಗಿನೀಪಿ ಮೇ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಪರಿಭೋಗಾ, ತಂ ಪಹಾಯ 'ನಸ್ಸತೇಸಾ'ತಿ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿ। ಭಾಗಿನೇಯ್ಯೋಪಿ ಮೇ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಬೀಜನ್ತಿ ಇತ್ವಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಕುಲಸ್ಸ ವಡ್ಢಿಯಾ ಅತುಸ್ಸನ್ತೋ 'ನಸ್ಸತೇತ'ನ್ತಿ ತಮ್ಪಿ ದಹರಕಾಲೇಯೇವ ಪಬ್ಬಾಜೇಸಿ। ಅಹಂ ಪನ ತೇನ ವಿನಾ ವತ್ತಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ

ಅನುಪಬ್ಬಜಿತೋ। ಏವಂ ಪಬ್ಬಜಿತಮ್ಪಿ ಮಂ ಪಬ್ಬಜಿತದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ನ ಉಜುಕೇಹಿ ಅಕ್ಖೀಹಿ ಓಲೋಕೇತಿ। ಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ಭಾಸನ್ತೋಪಿ ಮಹಾಫರಸುನಾ ಪಹರನ್ತೋ ವಿಯ ಆಪಾಯಿಕೋ ದೇವದತ್ತೋತಿಆದೀನಿ ಭಾಸತೀ"ತಿ। ಏವಂ ಅಯಮ್ಪಿ ರಾಜಾ ದೇವದತ್ತೇನ ಭಿನ್ನೋ, ತಸ್ಮಾ ಏವಮಕಾಸಿ।

ಅಥ ಭಗವಾ ಯಥಾ ಅಯಂ ರಾಜಾ ಮಯಾ ಪಞ್ಹೇ ಪುಚ್ಛಿತೇ ನ ಕಥೇತೀತಿ ವತ್ತುಂ ನ ಲಭತಿ, ಯಥಾ ಚ ಭಾಸಿತಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ನ ಜಾನಾತಿ, ಏವಮಸ್ಸ ಕಥೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ತಸ್ಸಾನುಚ್ಛವಿಕಂ ಕಥೇನ್ತೋ **ಯಥಾವಾದೀ ಖೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ನ ಕೇನಚಿ ಲೋಕೇ ವಿಗ್ಗಯ್ಹ ತಿಟ್ಠ**ತೀತಿ ಲೋಕೇ ಕೇನಚಿ ಸದ್ಧಿಂ ವಿಗ್ಗಾಹಿಕಕಥಂ ನ ಕರೋತಿ ನ ವಿವದತಿ। ತಥಾಗತೋ ಹಿ ಲೋಕೇನ ಸದ್ಧಿಂ ನ ವಿವದತಿ; ಲೋಕೋ ಪನ ತಥಾಗತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಅನಿಚ್ಚನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ನಿಚ್ಚನ್ತಿ ವದಮಾನೋ, ದುಕ್ಖಂ, ಅನತ್ತಾ, ಅಸುಭನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ಸುಭನ್ತಿ ವದಮಾನೋ ವಿವದತಿ। ತೇನೇವಾಹ "ನಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಲೋಕೇನ ವಿವದಾಮಿ, ಲೋಕೋವ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಯಾ ವಿವದತಿ, ತಥಾ ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮವಾದೀ ಕೇನಚಿ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ ವಿವದತಿ, ಅಧಮ್ಮವಾದೀವ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಿವದತೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೯೪)। **ಯಥಾ**ತಿ ಯೇನ ಕಾರಣೇನ। **ಕಾಮೇಹೀ**ತಿ ವತ್ಥುಕಾಮೇಹಿಪಿ ಕಿಲೇಸಕಾಮೇಹಿಪಿ। **ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ**ನ್ತಿ ತಂ ಖೀಣಾಸವಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ। **ಅಕಥಂಕಥಿ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಿಚಿಕಿಚ್ಛಂ। **ಛಿನ್ನಕುಕ್ಕುಚ್ಚ**ನ್ತಿ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಕುಕ್ಕುಚ್ಚಸ್ಸ ಚೇವ ಹತ್ಥಪಾದಕುಕ್ಕುಚ್ಚಸ್ಸ ಚ ಛಿನ್ನತ್ತಾ ಛಿನ್ನಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ। **ಭವಾಭವೇ**ತಿ ಪುನಪ್ಪುನಬ್ಭವೇ, ಹೀನಪಣೀತೇ ವಾ ಭವೇ, ಪಣೀತೋ ಹಿ ಭವೋ ವುದ್ಧಿಪ್ಪತ್ತೋ ಅಭವೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಸಞ್ಞಾ**ತಿ ಕಿಲೇಸಸಞ್ಞಾ। ಕಿಲೇಸಾಯೇವ ವಾ ಇಧ ಸಞ್ಞಾನಾಮೇನ ವುತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ಯೇನ ಕಾರಣೇನ ಕಾಮೇಹಿ ವಿಸಂಯುತ್ತಂ ವಿಹರನ್ತಂ ತಂ ಲೋಕೇ ನಿನ್ನಾವಾದಿಂ ಖೀಣಾಸವಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಕಿಲೇಸಸಞ್ಞಾ ನಾನುಸೇನ್ತಿ, ತಞ್ಚ ಕಾರಣಂ ಅಹಂ ವದಾಮೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। ಇತಿ ಭಗವಾ ಅತ್ತನೋ ಖೀಣಾಸವಭಾವಂ ದೀಪೇತಿ। **ನಿಲ್ಲಾಳೇತ್ವಾ**ತಿ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಕೀಳಾಪೇತ್ವಾ। **ತಿವಿಸಾಖ**ನ್ತಿ ತಿಸಾಖಂ। **ನಲಾಟಿಕ**ನ್ತಿ ವಲಿಭಙ್ಗಂ ನಲಾಟೇ ತಿಸ್ಸೋ ರಾಜಿಯೋ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ವಲಿಭಙ್ಗಂ ವುಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದಣ್ಡಮೋಲುಬ್ಭಾ**ತಿ ದಣ್ಡಂ ಉಪ್ಪೀಳೇತ್ವಾ। "ದಣ್ಡಮಾಲುಬ್ಭಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಗಹೇತ್ವಾ ಪಕ್ಕಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೨೦೧. **ಅಞ್ಞತರೋ**ತಿ ನಾಮೇನ ಅಪಾಕಟೋ ಏಕೋ ಭಿಕ್ಖು। ಸೋ ಕಿರ ಅನುಸನ್ಧಿಕುಸಲೋ, ಭಗವತಾ ಯಥಾ ದಣ್ಡಪಾಣೀ ನ ಜಾನಾತಿ, ತಥಾ ಮಯಾ ಕಥಿತನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ಕಿನ್ತಿ ನು ಖೋ ಭಗವತಾ ಅವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ ಕತ್ವಾ ಪಞ್ಹೋ ಕಥಿತೋತಿ ಅನುಸನ್ಧಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದಸಬಲಂ ಯಾಚಿತ್ವಾ ಇಮಂ ಪಞ್ಹಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪಾಕಟಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ಏಕಂಸಂ ಉತ್ತರಾಸಙ್ಗಂ ಕರಿತ್ವಾ ದಸನಖಸಮುಜ್ಜಲಂ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಪಗ್ಗಯ್ಹ **ಕಿಂವಾದೀ ಪನ, ಭನ್ತೇ ಭಗವಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಯತೋನಿದಾನನ್ತಿ ಭಾವನಪುಂಸಕಂ ಏತಂ, ಯೇನ ಕಾರಣೇನ ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾರಣೇ ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಪಞ್ಚಸಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಸಙ್ಖಾ**ತಿ ಕೋಟ್ಠಾಸೋ। **ಪಪಞ್ಚಸಞ್ಞಾ**ತಿ ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿಪಪಞ್ಚಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಸಞ್ಞಾ , ಸಞ್ಞಾನಾಮೇನ ವಾ ಪಪಞ್ಚಾಯೇವ ವುತ್ತಾ। ತಸ್ಮಾ ಪಪಞ್ಚಕೋಟ್ಠಾಸಾತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। **ಸಮುದಾಚರನ್ತೀ**ತಿ ಪವತ್ತನ್ತಿ। **ಏತ್ಥ ಚೇ ನತ್ಥಿ ಅಭಿನನ್ದಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ದ್ವಾದಸಾಯತನಸಙ್ಖಾತೇ ಕಾರಣೇ ಸತಿ ಪಪಞ್ಚಸಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾ ಸಮುದಾಚರನ್ತಿ, ಏತ್ಥ ಏಕಾಯತನಮ್ಪಿ ಚೇ ಅಭಿನನ್ದಿತಬ್ಬಂ ಅಭಿವದಿತಬ್ಬಂ ಅಜ್ಝೋಸಿತಬ್ಬಂ ನತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ಥ **ಅಭಿನಿನ್ದಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಅಹಂ ಮಮನ್ತಿ ಅಭಿನನ್ದಿತಬ್ಬಂ। **ಅಭಿವದಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಅಹಂ ಮಮಾತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। **ಅಜ್ಝೋಸಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಅಜ್ಝೋಸಿತ್ವಾ ಗಿಲಿತ್ವಾ ಪರಿನಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಯುತ್ತಂ। ಏತೇನೇತ್ಥ ತಣ್ಹಾದೀನಂಯೇವ ಅಪ್ಪವತ್ತಿಂ ಕಥೇತಿ। **ಏಸೇವನ್ತೋ**ತಿ ಅಯಂ ಅಭಿನನ್ದನಾದೀನಂ ನತ್ಥಿಭಾವೋವ ರಾಗಾನುಸಯಾದೀನಂ ಅನ್ತೋ। ಏಸೇವ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ।

ದಣ್ಡಾದಾನಾದೀಸು ಪನ ಯಾಯ ಚೇತನಾಯ ದಣ್ಡಂ ಆದಿಯತಿ, ಸಾ **ದಣ್ಡಾದಾನಂ**। ಯಾಯ ಸತ್ಥಂ ಆದಿಯತಿ ಪರಾಮಸತಿ, ಸಾ **ಸತ್ಥಾದಾನಂ**। ಮತ್ಥಕಪ್ಪತ್ತಂ **ಕಲಹಂ**। ನಾನಾಗಾಹಮತ್ತಂ **ವಿಗ್ಗಹಂ**। ನಾನಾವಾದಮತ್ತಂ **ವಿವಾದಂ**। **ತುವಂ ತುವ**ನ್ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಂ ತುವಂ ತುವಂ। ಪಿಯಸುಞ್ಞಕರಣಂ **ಪೇಸುಞ್ಞಂ**। ಅಯಥಾಸಭಾವಂ ಮುಸಾವಾದಂ ಕರೋತಿ, ಸಾ **ಮುಸಾವಾದೋ**ತಿ

ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಏತ್ಥೇತೇತಿ** ಏತ್ಥ ದ್ವಾದಸಸು ಆಯತನೇಸು ಏತೇ ಕಿಲೇಸಾ। ಕಿಲೇಸಾ ಹಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾಪಿ ದ್ವಾದಸಾಯತನಾನಿ ನಿಸ್ಸಾಯ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ನಿರುಜ್ಝಮಾನಾಪಿ ದ್ವಾದಸಸು ಆಯತನೇಸುಯೇವ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ। ಏವಂ ಯತ್ಥುಪ್ಪನ್ನಾ, ತತ್ಥೇವ ನಿರುದ್ಧಾ ಹೋನ್ತಿ। ಸ್ವಾಯಮತ್ಥೋ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಪಞ್ಹೇನ ದೀಪೇತಬ್ಬೋ -

"ಸಾ ಖೋ ಪನೇಸಾ ತಣ್ಹಾ ಕತ್ಥ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಕತ್ಥ ನಿವಿಸಮಾನಾ ನಿವಿಸತೀ"ತಿ ವತ್ವಾ - "ಯಂ ಲೋಕೇ ಪಿಯರೂಪಂ ಸಾತರೂಪಂ, ಏತ್ಥೇಸಾ ತಣ್ಹಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಏತ್ಥ ನಿವಿಸಮಾನಾ ನಿವಿಸತಿ। ಕಿಞ್ಚ ಲೋಕೇ ಪಿಯರೂಪಂ ಸಾತರೂಪಂ? ಚಕ್ಖು ಲೋಕೇ ಪಿಯರೂಪಂ ಸಾತರೂಪ"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ವಿಭ॰ ೨೦೩) ನಯೇನ ದ್ವಾದಸಸುಯೇವ ಆಯತನೇಸು ತಸ್ಸಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ಚ ನಿರೋಧೋ ಚ ವುತ್ತೋ। ಯಥೇವ ಚ ತಣ್ಹಾ ದ್ವಾದಸಸು ಆಯತನೇಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಆಗಮ್ಮ ನಿರುದ್ಧಾಪಿ ಆಯತನೇಸು ಪುನ ಸಮುದಾಚಾರಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ ಆಯತನೇಸುಯೇವ ನಿರುದ್ಧಾತಿ ವುತ್ತಾ, ಏವಮಿಮೇಪಿ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಆಯತನೇಸು ನಿರುಜ್ಝನ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅಥ ವಾ ಯ್ವಾಯಂ ಅಭಿನನ್ದನಾದೀನಂ ಅಭಾವೋವ ರಾಗಾನುಸಯಾದೀನಂ ಅನ್ತೋತಿ ವುತ್ತೋ। ಏತ್ಥೇತೇ ರಾಗಾನುಸಯಾದೀನಂ ಅನ್ತೋತಿ ಲದ್ಧವೋಹಾರೇ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಅಪರಿಸೇಸಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ। ಯಞ್ಹಿ ಯತ್ಥ ನತ್ಥಿ, ತಂ ತತ್ಥ ನಿರುದ್ಧಂ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಸ್ವಾಯಮತ್ಥೋ ನಿರೋಧಪಞ್ಹೇನ ದೀಪೇತಬ್ಬೋ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ "ದುತಿಯಂ ಝಾನಂ ಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಾ ವಚೀಸಙ್ಖಾರಾ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಾ ಹೋನ್ತೀ"ತಿಆದಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೮೩)।

೨೦೨. **ಸತ್ಥು ಚೇವ ಸಂವಣ್ಣಿತೋ**ತಿ ಸತ್ಥಾರಾ ಚ ಪಸಂಸಿತೋ। **ವಿಞ್ಞೂನ**ನ್ತಿ ಇದಮ್ಪಿ ಕರಣತ್ಥೇ ಸಾಮಿವಚನಂ, ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀಹಿ ಚ ಸಮ್ಭಾವಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಹೋತೀ**ತಿ ಸಕ್ಕೋತಿ।

೨೦೩. **ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮೇವ ಮೂಲಂ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಖನ್ಧ**ನ್ತಿ ಸಾರೋ ನಾಮ ಮೂಲೇ ವಾ ಖನ್ಧೇ ವಾ ಭವೇಯ್ಯ, ತಮ್ಪಿ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏವಂಸಮ್ಪದ**ನ್ತಿ ಏವಂಸಮ್ಪತ್ತಿಕಂ, ಈದಿಸನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅತಿಸಿತ್ವಾ**ತಿ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ। **ಜಾನಂ ಜಾನಾತೀ**ತಿ ಜಾನಿತಬ್ಬಮೇವ ಜಾನಾತಿ। **ಪಸ್ಸಂ ಪಸ್ಸತೀ**ತಿ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಮೇವ ಪಸ್ಸತಿ। ಯಥಾ ವಾ ಏಕಚ್ಚೋ ವಿಪರೀತಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಜಾನನ್ತೋಪಿ ನ ಜಾನಾತಿ, ಪಸ್ಸನ್ತೋಪಿ ನ ಪಸ್ಸತಿ, ನ ಏವಂ ಭಗವಾ। ಭಗವಾ ಪನ ಜಾನನ್ತೋ ಜಾನಾತಿಯೇವ, ಪಸ್ಸನ್ತೋ ಪಸ್ಸತಿಯೇವ। ಸ್ವಾಯಂ ದಸ್ಸನಪರಿಣಾಯಕಟ್ಠೇನ **ಚಕ್ಖುಭೂತೋ**। ವಿದಿತಕರಣಟ್ಠೇನ **ಞಾಣಭೂತೋ**। ಅವಿಪರೀತಸಭಾವಟ್ಠೇನ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮಪ್ಪವತ್ತನತೋ ವಾ ಹದಯೇನ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ವಾಚಾಯ ನಿಚ್ಛಾರಿತಧಮ್ಮಮಯೋತಿ **ಧಮ್ಮಭೂತೋ**। ಸೇಟ್ಠಟ್ಠೇನ **ಬ್ರಹ್ಮಭೂತೋ**। ಅಥ ವಾ ಚಕ್ಖು ವಿಯ ಭೂತೋತಿ **ಚಕ್ಖುಭೂತೋ**ತಿ ಏವಮೇತೇಸು ಪದೇಸು ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸ್ವಾಯಂ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ವತ್ತನತೋ **ವತ್ತಾ**। ಪವತ್ತಾಪನತೋ **ಪವತ್ತಾ**। ಅತ್ಥಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ದಸ್ಸನಸಮತ್ಥತಾಯ **ಅತ್ಥಸ್ಸ ನಿನ್ನೇತಾ**। ಅಮತಾಧಿಗಮಾಯ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ದದಾತೀತಿ **ಅಮತಸ್ಸ ದಾತಾ**। **ಅಗರುಂ ಕತ್ವಾ**ತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಆಯಾಚಾಪೇನ್ತೋಪಿ ಹಿ ಗರುಂ ಕರೋತಿ ನಾಮ, ಅತ್ತನೋ ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣೇ ಠತ್ವಾ ಸಿನೇರುಪಾದತೋ ವಾಲುಕಂ ಉದ್ಧರಮಾನೋ ವಿಯ ದುಬ್ಬಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ ಕತ್ವಾ ಕಥೇನ್ತೋಪಿ ಗರುಂ ಕರೋತಿಯೇವ ನಾಮ। ಏವಂ ಅಕತ್ವಾ ಅಮ್ಹೇ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಅಯಾಚಾಪೇತ್ವಾ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮ್ಪಿ ನೋ ಕತ್ವಾ ಕಥೇಹೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೨೦೪. **ಯಂ ಖೋ ನೋ ಆವುಸೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ "ಯಂ ಖೋ ವೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ, ತೇ ಪನ ಭಿಕ್ಖೂ ಅತ್ತನಾ ಸದ್ಧಿಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ "ಯಂ ಖೋ ನೋ"ತಿ ಆಹ। ಯಸ್ಮಾ ವಾ ಉದ್ದೇಸೋವ ತೇಸಂ ಉದ್ದಿಟ್ಠೋವ। ಭಗವಾ ಪನ ಥೇರಸ್ಸಾಪಿ ತೇಸಮ್ಪಿ ಭಗವಾವ। ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾತಿ ಪದಂ ಸನ್ಧಾಯಪಿ ಏವಮಾಹ, ಯಂ ಖೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವಾ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸಂಖಿತ್ತೇನ ಉದ್ದೇಸಂ ಉದ್ದಿಸಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಚಕ್ಖುಞ್ಚಾವುಸೋತಿಆದೀಸು ಅಯಮತ್ಥೋ, ಆವುಸೋ, ನಿಸ್ಸಯಭಾವೇನ ಚಕ್ಖುಪಸಾದಞ್ಚ ಆರಮ್ಮಣಭಾವೇನ ಚತುಸಮುಟ್ಠಾನಿಕರೂಪೇ ಚ ಪಟಿಚ್ಚ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಂ ನಾಮ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। **ತಿಣ್ಣಂ ಸಙ್ಗತಿ ಫಸ್ಸೋ**ತಿ ತೇಸಂ ತಿಣ್ಣಂ ಸಙ್ಗತಿಯಾ ಫಸ್ಸೋ ನಾಮ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತಂ ಫಸ್ಸಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಸಹಜಾತಾದಿವಸೇನ ಫಸ್ಸಪಚ್ಚಯಾ ವೇದನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತಾಯ ವೇದನಾಯ ಯಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ವೇದೇತಿ, ತದೇವ ಸಞ್ಞಾ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ, ಯಂ ಸಞ್ಞಾ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ, ತದೇವ ಆರಮ್ಮಣಂ ವಿತಕ್ಕೋ ವಿತಕ್ಕೇತಿ। ಯಂ ವಿತಕ್ಕೋ ವಿತಕ್ಕೇತಿ, ತದೇವಾರಮ್ಮಣಂ ಪಪಞ್ಚೋ ಪಪಞ್ಚೇತಿ। **ತತೋನಿದಾನ**ನ್ತಿ ಏತೇಹಿ ಚಕ್ಖುರೂಪಾದೀಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ। **ಪುರಿಸಂ ಪಪಞ್ಚಸಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾ ಸಮುದಾಚರನ್ತೀ**ತಿ ತಂ ಅಪರಿಞ್ಞಾತಕಾರಣಂ ಪುರಿಸಂ ಪಪಞ್ಚಕೋಟ್ಠಾಸಾ ಅಭಿಭವನ್ತಿ, ತಸ್ಸ ಪವತ್ತನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ಥ ಫಸ್ಸವೇದನಾಸಞ್ಞಾ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣೇನ ಸಹಜಾತಾ ಹೋನ್ತಿ। ವಿತಕ್ಕೋ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಾನನ್ತರಾದೀಸು ಸವಿತಕ್ಕಚಿತ್ತೇಸು ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಪಪಞ್ಚಸಙ್ಖಾ ಜವನೇನ ಸಹಜಾತಾ ಹೋನ್ತಿ। ಯದಿ ಏವಂ ಕಸ್ಮಾ ಅತೀತಾನಾಗತಗ್ಗಹಣಂ ಕತನ್ತಿ? ತಥಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನತೋ। ಯಥೇವ ಹಿ ಏತರಹಿ ಚಕ್ಖುದ್ವಾರಿಕೋ ಪಪಞ್ಚೋ ಚಕ್ಖುಞ್ಚ ರೂಪೇ ಚ ಫಸ್ಸವೇದನಾಸಞ್ಞಾವಿತಕ್ಕೇ ಚ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ಏವಮೇವಂ ಅತೀತಾನಾಗತೇಸುಪಿ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೇಸು ರೂಪೇಸು ತಸ್ಸುಪ್ಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಏವಮಾಹ।

ಸೋತಞ್ಚಾವುಸೋತಿಆದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಛಟ್ಠದ್ವಾರೇ ಪನ **ಮನ**ನ್ತಿ ಭವಙ್ಗಚಿತ್ತಂ। **ಧಮ್ಮೇ**ತಿ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮಾರಮ್ಮಣಂ। **ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣ**ನ್ತಿ ಆವಜ್ಜನಂ ವಾ ಜವನಂ ವಾ। ಆವಜ್ಜನೇ ಗಹಿತೇ ಫಸ್ಸವೇದನಾಸಞ್ಞಾವಿತಕ್ಕಾ ಆವಜ್ಜನಸಹಜಾತಾ ಹೋನ್ತಿ। ಪಪಞ್ಚೋ ಜವನಸಹಜಾತೋ। ಜವನೇ ಗಹಿತೇ ಸಹಾವಜ್ಜನಕಂ ಭವಙ್ಗ ಮನೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತತೋ ಫಸ್ಸಾದಯೋ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಜವನೇನ ಸಹಜಾತಾವ। ಮನೋದ್ವಾರೇ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಅತೀತಾದಿಭೇದಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಆರಮ್ಮಣಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇಸೂ**ತಿ ಇದಂ ಯುತ್ತಮೇವ।

ಇದಾನಿ ವಟ್ಟಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಸೋ ವತಾವುಸೋ**ತಿ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ। **ಫಸ್ಸಪಞ್ಞತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಪೇಸ್ಸತೀ**ತಿ ಫಸ್ಸೋ ನಾಮ ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಏವಂ ಫಸ್ಸಪಞ್ಞತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಪೇಸ್ಸತಿ, ದಸ್ಸೇಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। ಏವಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ಇದಂ ಹೋತೀತಿ ದ್ವಾದಸಾಯತನವಸೇನ ಸಕಲಂ ವಟ್ಟಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ದ್ವಾದಸಾಯತನಪಟಿಕ್ಖೇಪವಸೇನ ವಿವಟ್ಟಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಸೋ ವತಾವುಸೋ ಚಕ್ಖುಸ್ಮಿಂ ಅಸತೀ**ತಿ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ। ತತ್ಥ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಏವಂ ಪಞ್ಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸಾವಕೇನ ಪಞ್ಹೋ ಕಥಿತೋತಿ ಮಾ ನಿಕ್ಕಙ್ಖಾ ಅಹುವತ್ಥ, ಅಯಂ ಭಗವಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣತುಲಂ ಗಹೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ, ಇಚ್ಛಮಾನಾ ತಮೇವ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ನಿಕ್ಕಙ್ಖಾ ಹೋಥಾತಿ ಉಯ್ಯೋಜೇನ್ತೋ **ಆಕಙ್ಖಮಾನಾ ಚ ಪನಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

೨೦೫. ಇಮೇಹಿ ಆಕಾರೇಹೀತಿ ಇಮೇಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಪಪಞ್ಚುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಕಾರಣೇಹಿ ಚೇವ ವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಕಾರಣೇಹಿ ಚ। **ಇಮೇಹಿ ಪದೇಹೀ**ತಿ ಇಮೇಹಿ ಅಕ್ಖರಸಮ್ಪಿಣ್ಡನೇಹಿ। **ಬ್ಯಞ್ಜನೇಹೀ**ತಿ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಅಕ್ಖರೇಹಿ। **ಪಣ್ಡಿತೋ**ತಿ ಪಣ್ಡಿಚ್ಚೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। ಚತೂಹಿ ವಾ ಕಾರಣೇಹಿ ಪಣ್ಡಿತೋ ಧಾತುಕುಸಲೋ ಆಯತನಕುಸಲೋ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಕುಸಲೋ ಕಾರಣಾಕಾರಣಕುಸಲೋತಿ। **ಮಹಾಪಞ್ಞೋ**ತಿ ಮಹನ್ತೇ ಅತ್ಥೇ ಮಹನ್ತೇ ಧಮ್ಮೇ ಮಹನ್ತಾ ನಿರುತ್ತಿಯೋ ಮಹನ್ತಾನಿ ಪಟಿಭಾನಾನಿ ಪರಿಗ್ಗಹಣಸಮತ್ಥಾಯ ಮಹಾಪಞ್ಞಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಯಥಾ ತಂ ಮಹಾಕಚ್ಚಾನೇನಾ**ತಿ ಯಥಾ ಮಹಾಕಚ್ಚಾನೇನ ಬ್ಯಾಕತಂ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ **ತ**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯಥಾ ಮಹಾಕಚ್ಚಾನೇನ ಬ್ಯಾಕತಂ, ಅಹಮ್ಪಿ ತಂ ಏವಮೇವಂ ಬ್ಯಾಕರೇಯ್ಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಮಧುಪಿಣ್ಡಿಕನ್ತಿ ಮಹನ್ತಂ ಗುಳಪೂವಂ ಬದ್ಧಸತ್ತುಗುಳಕಂ ವಾ। **ಅಸೇಚನಕ**ನ್ತಿ ಅಸೇಚಿತಬ್ಬಕಂ। ಸಪ್ಪಿಫಾಣಿತಮಧುಸಕ್ಕರಾದೀಸು ಇದಂ ನಾಮೇತ್ಥ ಮನ್ದಂ ಇದಂ ಬಹುಕನ್ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಮಯೋಜಿತರಸಂ। **ಚೇತಸೋ**ತಿ ಚಿನ್ತಕಜಾತಿಕೋ। **ದಬ್ಬಜಾತಿಕೋ**ತಿ ಪಣ್ಡಿತಸಭಾವೋ। **ಕೋ ನಾಮೋ ಅಯ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಥೇರೋ ಅತಿಭದ್ದಕೋ ಅಯಂ ಧಮ್ಮಪರಿಯಾಯೋ, ದಸಬಲಸ್ಸ

ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನೇವಸ್ಸ ನಾಮಂ ಗಣ್ಹಾಪೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಆಹ। **ತಸ್ಮಾತಿ** ಯಸ್ಮಾ ಮಧುಪಿಣ್ಡಿಕೋ ವಿಯ ಮಧುರೋ, ತಸ್ಮಾ ಮಧುಪಿಣ್ಡಿಕಪರಿಯಾಯೋತ್ವೇವ ನಂ ಧಾರೇಹೀತಿ ವದತಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಮಧುಪಿಣ್ಡಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ದ್ವೇಧಾವಿತಕ್ಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೦೬. **ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ದ್ವೇಧಾವಿತಕ್ಕಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ದ್ವಿಧಾ ಕತ್ವಾ ದ್ವಿಧಾ ಕತ್ವಾ**ತಿ ದ್ವೇ ದ್ವೇ ಭಾಗೇ ಕತ್ವಾ। **ಕಾಮವಿತಕ್ಕೋ**ತಿ ಕಾಮಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ವಿತಕ್ಕೋ। **ಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕೋ**ತಿ ಬ್ಯಾಪಾದಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ವಿತಕ್ಕೋ। **ವಿಹಿಂಸಾವಿತಕ್ಕೋ**ತಿ ವಿಹಿಂಸಾಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ವಿತಕ್ಕೋ। **ಏಕಂ ಭಾಗ**ನ್ತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾ ಬಹಿದ್ಧಾ ವಾ ಓಳಾರಿಕೋ ವಾ ಸುಖುಮೋ ವಾ ಸಬ್ಬೋಪಾಯಂ ವಿತಕ್ಕೋ ಅಕುಸಲಪಕ್ಖಿಕೋಯೇವಾತಿ ತಯೋಪಿ ಕಾಮಬ್ಯಾಪಾದವಿಹಿಂಸಾವಿತಕ್ಕೇ ಏಕಂ ಕೋಟ್ಠಾಸಮಕಾಸಿಂ। ಕಾಮೇಹಿ ನಿಸ್ಸಟೋ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ವಿತಕ್ಕೋ **ನೇಕ್ಖಮ್ಮವಿತಕ್ಕೋ** ನಾಮ, ಸೋ ಯಾವ ಪಠಮಜ್ಝಾನಾ ವಟ್ಟತಿ। ಅಬ್ಯಾಪಾದಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ವಿತಕ್ಕೋ **ಅಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕೋ,** ಸೋ ಮೇತ್ತಾಪುಬ್ಬಭಾಗತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಪಠಮಜ್ಝಾನಾ ವಟ್ಟತಿ। ಅವಿಹಿಂಸಾಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ವಿತಕ್ಕೋ **ಅವಿಹಿಂಸಾವಿತಕ್ಕೋ,** ಸೋ ಕರುಣಾಪುಬ್ಬಭಾಗತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಪಠಮಜ್ಝಾನಾ ವಟ್ಟತಿ। **ದುತಿಯಂ ಭಾಗ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬೋಪಾಯಂ ಕುಸಲಪಕ್ಖಿಕೋಯೇವಾತಿ ದುತಿಯಂ ಕೋಟ್ಠಾಸಮಕಾಸಿಂ। ಇಮಿನಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ವಿತಕ್ಕನಿಗ್ಗಹಣಕಾಲೋ ಕಥಿತೋ।

ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಹಿ ಛಬ್ಬಸ್ಸಾನಿ ಪಧಾನಂ ಪದಹನ್ತಸ್ಸ ನೇಕ್ಖಮ್ಮವಿತಕ್ಕಾದಯೋ ಪುಞ್ಜಪುಞ್ಜಾ ಮಹಾನದಿಯಂ ಓಘಾ ವಿಯ ಪವತ್ತಿಂಸು। ಸತಿಸಮ್ಮೋಸೇನ ಪನ ಸಹಸಾ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದಯೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಕುಸಲವಾರಂ ಪಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಸಯಂ ಅಕುಸಲಜವನವಾರಾ ಹುತ್ವಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ। ತತೋ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ – ''ಮಯ್ಹಂ ಇಮೇ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದಯೋ ಕುಸಲವಾರಂ ಪಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ಹನ್ದಾಹಂ ಇಮೇ ವಿತಕ್ಕೇ ದ್ವೇ ಭಾಗೇ ಕತ್ವಾ ವಿಹರಾಮೀ''ತಿ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದಯೋ ಅಕುಸಲಪಕ್ಖಿಕಾತಿ ಏಕಂ ಭಾಗಂ ಕರೋತಿ ನೇಕ್ಖಮ್ಮವಿತಕ್ಕಾದಯೋ ಕುಸಲಪಕ್ಖಿಕಾತಿ ಏಕಂ। ಅಥ ಪುನ ಚಿನ್ತೇಸಿ – ''ಅಕುಸಲಪಕ್ಖತೋ ಆಗತಂ ವಿತಕ್ಕಂ ಮನ್ತೇನ ಕಣ್ಹಸಪ್ಪಂ ಉಪ್ಪೀಳೇತ್ವಾ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ವಿಯ ಅಮಿತ್ತಂ ಗೀವಾಯ ಅಕ್ಕಮನ್ತೋ ವಿಯ ಚ ನಿಗ್ಗಹೇಸ್ಸಾಮಿ, ನಾಸ್ಸ ವಡ್ಢಿತುಂ ದಸ್ಸಾಮಿ। ಕುಸಲಪಕ್ಖತೋ ಆಗತಂ ವಿತಕ್ಕಂ ಮೇಘಸಮಯೇ ಮೇಘಂ ವಿಯ ಸುಖೇತ್ತೇ ಸಾಲಕಲ್ಯಾಣಿಪೋತಕಂ ವಿಯ ಚ ಸೀಘಂ ವಡ್ಢೇಸ್ಸಾಮೀ''ತಿ। ಸೋ ತಥಾ ಕತ್ವಾ ಅಕುಸಲವಿತಕ್ಕೇ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಿ, ಕುಸಲವಿತಕ್ಕೇ ವಡ್ಢೇಸಿ। ಏವಂ ಇಮಿನಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ವಿತಕ್ಕನಿಗ್ಗಹಣನಕಾಲೋ ಕಥಿತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೨೦೭. ಇದಾನಿ ಯಥಾಸ್ಸ ತೇ ವಿತಕ್ಕಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಂಸು, ಯಥಾ ಚ ನೇ ನಿಗ್ಗಹೇಸಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ತಸ್ಸ ಮಯ್ಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅಪ್ಪಮತ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಸತಿಯಾ ಅವಿಪ್ಪವಾಸೇ ಠಿತಸ್ಸ। **ಆತಾಪಿನೋ**ತಿ ಆತಾಪವೀರಿಯವನ್ತಸ್ಸ। **ಪಹಿತತ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಪೇಸಿತಚಿತ್ತಸ್ಸ। **ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಕಾಮವಿತಕ್ಕೋ**ತಿ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಛಬ್ಬಸ್ಸಾನಿ ಪಧಾನಂ ಪದಹತೋ ರಜ್ಜಸುಖಂ ವಾ ಆರಬ್ಭ, ಪಾಸಾದೇ ವಾ ನಾಟಕಾನಿ ವಾ ಓರೋಧೇ ವಾ ಕಿಞ್ಚಿದೇವ ವಾ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಆರಬ್ಭ ಕಾಮವಿತಕ್ಕೋ ನಾಮ ನ ಉಪ್ಪನ್ನಪುಬ್ಬೋ। ದುಕ್ಕರಕಾರಿಕಾಯ ಪನಸ್ಸ ಆಹಾರೂಪಚ್ಛೇದೇನ ಅಧಿಮತ್ತಕಸಿಮಾನಂ ಪತ್ತಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ – ''ನ ಸಕ್ಕಾ ಆಹಾರೂಪಚ್ಛೇದೇನ ವಿಸೇಸಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತುಂ, ಯಂನೂನಾಹಂ ಓಳಾರಿಕಂ ಆಹಾರಂ ಆಹಾರೇಯ್ಯ''ನ್ತಿ। ಸೋ ಉರುವೇಲಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪಾವಿಸಿ। ಮನುಸ್ಸಾ – ''ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಪುಬ್ಬೇ ಆಹರಿತ್ವಾ ದಿನ್ನಮ್ಪಿ ನ ಗಣ್ಹಿ, ಅದ್ಧಾಸ್ಸ ಇದಾನಿ ಮನೋರಥೋ ಮತ್ಥಕಂ ಪತ್ತೋ, ತಸ್ಮಾ ಸಯಮೇವ ಆಗತೋ''ತಿ ಪಣೀತಪಣೀತಂ ಆಹಾರಂ ಉಪಹರಿಂಸು। ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ತಭಾವೋ ನಚಿರಸ್ಸೇವ ಪಾಕತಿಕೋ ಅಹೋಸಿ। ಜರಾಜಿಣ್ಣತ್ತಭಾವೋ ಹಿ ಸಪ್ಪಾಯಭೋಜನಂ ಲಭಿತ್ವಾಪಿ ಪಾಕತಿಕೋ ನ ಹೋತಿ। ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಪನ ದಹರೋ।

ತೇನಸ್ಸ ಸಪ್ಪಾಯಭೋಜನಂ ಭುಞ್ಜತೋ ಅತ್ತಭಾವೋ ನ ಚಿರಸ್ಸೇವ ಪಾಕತಿಕೋ ಜಾತೋ, ವಿಪ್ಪಸನ್ನಾನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ, ಪರಿಸುದ್ಧೋ ಛವಿವಣ್ಣೋ, ಸಮುಗ್ಗತತಾರಾಗಣಂ ವಿಯ ನಭಂ ಪರಿಪುಣ್ಣದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಪ್ಪಟಿಮಣ್ಡಿತಸರೀರಂ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ತಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ "ತಾವ ಕಿಲನ್ತೋ ನಾಮ ಅತ್ತಭಾವೋ ಏವಂ ಪಟಿಪಾಕತಿಕೋ ಜಾತೋ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಪಞ್ಞಾಮಹನ್ತತಾಯ ಏವಂ ಪರಿತ್ತಕಮ್ಪಿ ವಿತಕ್ಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕಾಮವಿತಕ್ಕೋತಿ ಅಕಾಸಿ।

ಪಣ್ಣಸಾಲಾಯ ಪುರತೋ ನಿಸಿನ್ನೋ ಚಮರಪಸದಗವಯರೋಹಿತಮಿಗಾದಿಕೇ ಮಗಗಣೇ ಮನುಞ್ಞಸದ್ದರವನೇ ಮೋರವನಕುಕ್ಕುಟಾದಿಕೇ ಪಕ್ಖಿಗಣೇ ನೀಲುಪ್ಪಲಕುಮುದಕಮಲಾದಿಸಞ್ಛನ್ನಾನಿ ಪಲ್ಲಲಾನಿ ನಾನಾಕುಸುಮಸಞ್ಛನ್ನವಿಟಪಾ ವನರಾಜಿಯೋ ಮಣಿಕ್ಖನ್ಧನಿಮ್ಮಲಜಲಪವಾಹಞ್ಚ ನದಿಂ ನೇರಞ್ಜರಂ ಪಸ್ಸತಿ। ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ "ಸೋಭನಾ ವತಿಮೇ ಮಿಗಜಾತಾ ಪಕ್ಖಿಗಣಾ ಪಲ್ಲಲಾನಿ ವನರಾಜಿಯೋ ನದೀ ನೇರಞ್ಜರಾ"ತಿ। ಸೋ ತಮ್ಪಿ ಏವಂ ಪರಿತ್ತಕಂ ವಿತಕ್ಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಮಕಾಸಿ, ತೇನಾಹ "ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಕಾಮವಿತಕ್ಕೋ"ತಿ।

ಅತ್ತಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪೀತಿ ಅತ್ತದುಕ್ಖಾಯಪಿ। ಏಸೇವನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। ಕಿಂ ಪನ ಮಹಾಸತ್ತಸ್ಸ ಉಭಯದುಕ್ಖಾಯ ಸಂವತ್ತನಕವಿತಕ್ಕೋ ನಾಮ ಅತ್ಥೀತಿ? ನತ್ಥಿ। ಅಪರಿಞ್ಞಾಯಂ ಠಿತಸ್ಸ ಪನ ವಿತಕ್ಕೋ ಯಾವ ಉಭಯಬ್ಯಾಬಾಧಾಯ ಸಂವತ್ತತೀತಿ ಏತಾನಿ ತೀಣಿ ನಾಮಾನಿ ಲಭತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ। **ಪಞ್ಞಾನಿರೋಧಿಕೋ**ತಿ ಅನುಪ್ಪನ್ನಾಯ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತುಂ ನ ದೇತಿ, ಲೋಕಿಯಪಞ್ಞಂ ಪನ ಅಟ್ಠಸಮಾಪತ್ತಿಪಞ್ಚಾಭಿಞ್ಞಾವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಮ್ಪಿ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಖಿಪತೀತಿ **ಪಞ್ಞಾನಿರೋಧಿಕೋ। ವಿಘಾತಪಕ್ಖಿಕೋ**ತಿ ದುಕ್ಖಕೋಟ್ಠಾಸಿಕೋ। ಅಸಙ್ಖತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ನಾಮ, ತಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ಕಾತುಂ ನ ದೇತೀತಿ **ಅನಿಬ್ಬಾನಸಂವತ್ತನಿಕೋ। ಅಬ್ಭತ್ಥಂ ಗಚ್ಛತೀ**ತಿ ಖಯಂ ನತ್ಥಿಭಾವಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಉದಕಪುಪ್ಫುಳಕೋ ವಿಯ ನಿರುಜ್ಝತಿ। **ಪಜಹಮೇವಾ**ತಿ ಪಜಹಿಮೇವ। **ವಿನೋದಮೇವಾ**ತಿ ನೀಹರಿಮೇವ। **ಬ್ಯನ್ತಮೇವ ನಂ ಅಕಾಸಿ**ನ್ತಿ ವಿಗತನ್ತಂ ನಿಸ್ಸೇಸಂ ಪರಿವಟುಮಂ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಮೇವ ನಂ ಅಕಾಸಿಂ।

೨೦೮. **ಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕೋ**ತಿ ನ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಪರೂಪಘಾತಪ್ಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ನಾಮ ವಿತಕ್ಕೋ ಚಿತ್ತೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಅಥಸ್ಸ ಅತಿವಸ್ಸಅಚ್ಚುಣ್ಹಅತಿಸೀತಾದೀನಿ ಪನ ಪಟಿಚ್ಚ ಚಿತ್ತವಿಪರಿಣಾಮಭಾವೋ ಹೋತಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕೋ"ತಿ ಆಹ। **ವಿಹಿಂಸಾವಿತಕ್ಕೋ**ತಿ ನ ಮಹಾಸತ್ತಸ್ಸ ಪರೇಸಂ ದುಕ್ಖುಪ್ಪಾದನಪ್ಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ವಿತಕ್ಕೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಚಿತ್ತೇ ಪನ ಉದ್ಧತಾಕಾರೋ ಅನೇಕಗ್ಗತಾಕಾರೋ ಹೋತಿ, ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಹಿಂಸಾವಿತಕ್ಕಮಕಾಸಿ। ಪಣ್ಣಸಾಲಾದ್ವಾರೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹಿ ಸೀಹಬ್ಯಗ್ಘಾದಿಕೇ ವಾಳಮಿಗೇ ಸೂಕರಾದಯೋ ಖುದ್ದಮಿಗೇ ವಿಹಿಂಸನ್ತೇ ಪಸ್ಸತಿ। ಅಥ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಇಮಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ನಾಮ ಅಕುತೋಭಯೇ ಅರಞ್ಞೇ ಇಮೇಸಂ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾನಂ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಬಲವನ್ತೋ ದುಬ್ಬಲೇ ಖಾದನ್ತಿ, ಬಲವನ್ತಖಾದಿತಾ ವತ್ತನ್ತೀತಿ ಕಾರುಞ್ಞಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ। ಅಞ್ಞೇಪಿ ಬಿಳಾರಾದಯೋ ಕುಕ್ಕುಟಮೂಸಿಕಾದೀನಿ ಖಾದನ್ತೇ ಪಸ್ಸತಿ, ಗಾಮಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಟ್ಠೋ ಮನುಸ್ಸೇ ರಾಜಕಮ್ಮಿಕೇಹಿ ಉಪದ್ದುತೇ ವಧಬನ್ಧಾದೀನಿ ಅನುಭವನ್ತೇ ಅತ್ತನೋ ಕಸಿವಣಿಜ್ಜಾದೀನಿ ಕಮ್ಮಾನಿ ಕತ್ವಾ ಜೀವಿತುಂ ನ ಲಭನ್ತೀತಿ ಕಾರುಞ್ಞಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ವಿಹಿಂಸಾವಿತಕ್ಕೋ"ತಿ ಆಹ। **ತಥಾ ತಥಾ**ತಿ ತೇನ ತೇನ ಆಕಾರೇನ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದೀಸು ಯಂ ಯಂ ವಿತಕ್ಕೇತಿ, ಯಂ ಯಂ ವಿತಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇತಿ, ತೇನ ತೇನೇ ಚಸ್ಸಾಕಾರೇನ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದಿಭಾವೋ ಚೇತಸೋ ನ ಹಿ ಹೋತೀತಿ। **ಪಹಾಸಿ ನೇಕ್ಖಮ್ಮವಿತಕ್ಕ**ನ್ತಿ ನೇಕ್ಖಮ್ಮವಿತಕ್ಕಂ ಪಜಹತಿ। **ಬಹುಲಮಕಾಸೀ**ತಿ ಬಹುಲಂ ಕರೋತಿ। **ತಸ್ಸ ತಂ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾಯ ಚಿತ್ತ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಕಾಮವಿತಕ್ಕತ್ಥಾಯ। ಯಥಾ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಏವಮೇವಂ ನಮತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಇದಾನಿ ಅತ್ಥದೀಪಿಕಂ ಉಪಮಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಸೇಯ್ಯಥಾಪೀ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಕಿಟ್ಠಸಮ್ಬಾಧೇ**ತಿ ಸಸ್ಸಸಮ್ಬಾಧೇ। **ಆಕೋಟೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಉಜುಕಂ ಪಿಟ್ಠಿಯಂ ಪಹರೇಯ್ಯ। **ಪಟಿಕೋಟೇಯ್ಯಾ**ತಿ ತಿರಿಯಂ ಫಾಸುಕಾಸು ಪಹರೇಯ್ಯ। **ಸನ್ನಿರುನ್ಧೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಆವರಿತ್ವಾ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ। **ಸನ್ನಿವಾರೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಗನ್ತುಂ ನ ದದೇಯ್ಯ । **ತತೋನಿದಾನ**ನ್ತಿ ತೇನ ಕಾರಣೇನ, ಏವಂ

ಅರಕ್ಖಿತಾನಂ ಗುನ್ನಂ ಪರೇಸಂ ಸಸ್ಸಖಾದನಕಾರಣೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಬಾಲೋ ಹಿ ಗೋಪಾಲೋಕೋ ಏವಂ ಗಾವೋ ಅರಕ್ಖಮಾನೋ "ಅಯಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭತ್ತವೇತನಂ ಖಾದತಿ, ಉಜುಂ ಗಾವೋ ರಕ್ಖಿತುಮ್ಪಿ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಕುಲೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ವೇರಂ ಗಣ್ಹಾಪೇತೀ"ತಿ ಗೋಸಾಮಿಕಾನಮ್ಪಿ ಸನ್ತಿಕಾ ವಧಾದೀನಿ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಕಿಟ್ಠಸಾಮಿಕಾನಮ್ಪಿ। ಪಣ್ಡಿತೋ ಪನ ಇಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಭಯಾನಿ ಸಮ್ಪಸ್ಸನ್ತೋ ಗಾವೋ ಸಾಧುಕಂ ರಕ್ಖತಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ। **ಆದೀನವನ್ತಿ** ಉಪದ್ದವಂ। **ಓಕಾರನ್ತಿ** ಲಾಮಕಂ, ಖನ್ಧೇಸು ವಾ ಓತಾರಂ। **ಸಂಕಿಲೇಸನ್ತಿ** ಕಿಲಿಟ್ಠಭಾವಂ। **ನೇಕ್ಖಮ್ಮೇ**ತಿ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಮ್ಹಿ। **ಆನಿಸಂಸನ್ತಿ** ವಿಸುದ್ಧಿಪಕ್ಖಂ। **ವೋದಾನಪಕ್ಖನ್ತಿ** ಇದಂ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ, ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಮ್ಹಿ ವಿಸುದ್ಧಿಪಕ್ಖಂ ಅದ್ದಸನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

೨೦೯. **ನೇಕ್ಖಮ್ಮನ್ತಿ** ಚ ಕಾಮೇಹಿ ನಿಸ್ಸಟಂ ಸಬ್ಬಕುಸಲಂ, ಏಕಧಮ್ಮೋ ಸಙ್ಗಯ್ಹಮಾನೋ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ। ತತ್ರಿದಂ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ - ಕಿಟ್ಠಸಮ್ಬಾಧಂ ವಿಯ ಹಿ ರೂಪಾದಿಆರಮ್ಮಣಂ, ಕೂಟಗಾವೋ ವಿಯ ಕೂಟಚಿತ್ತಂ, ಪಣ್ಡಿತಗೋಪಾಲಕೋ ವಿಯ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ, ಚತುಬ್ಬಿಧಭಯಂ ವಿಯ ಅತ್ತಪರೂಭಯಬ್ಯಾಬಾಧಾಯ ಸಂವತ್ತನವಿತಕ್ಕೋ, ಪಣ್ಡಿತಗೋಪಾಲಕಸ್ಸ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ಭಯಂ ದಿಸ್ವಾ ಕಿಟ್ಠಸಮ್ಬಾಧೇ ಅಪ್ಪಮಾದೇನ ಗೋರಕ್ಖಣಂ ವಿಯ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಛಬ್ಬಸ್ಸಾನಿ ಪಧಾನಂ ಪದಹತೋ ಅತ್ತಬ್ಯಾಬಾಧಾದಿಭಯಂ ದಿಸ್ವಾ ರೂಪಾದೀಸು ಆರಮ್ಮಣೇಸು ಯಥಾ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದಯೋ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಏವಂ ಚಿತ್ತರಕ್ಖಣಂ। **ಪಞ್ಞಾನಿರೋಧಿಕೋ**ತಿಆದೀಸು ಅನುಪ್ಪನ್ನಾಯ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಪಞ್ಞಾಯ ಉಪ್ಪಾದಾಯ, ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ಚ ವುದ್ಧಿಯಾ ಸಂವತ್ತತೀತಿ **ಪಞ್ಞಾನಿರೋಧಿಕೋ**। ನ ದುಕ್ಖಕೋಟ್ಠಾಸಾಯ ಸಂವತ್ತತೀತಿ **ಅವಿಘಾತಪಕ್ಖಿಕೋ**। ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಸಂವತ್ತತೀತಿ **ನಿಬ್ಬಾನಸಂವತ್ತನಿಕೋ**। **ರತ್ತಿಂ ಚೇಪಿ ನಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನುವಿತಕ್ಕೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಸಕಲರತ್ತಿಂ ಚೇಪಿ ತಂ ವಿತಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇಯ್ಯಂ। **ತತೋನಿದಾನ**ನ್ತಿ ತಂಮೂಲಕಂ। **ಓಹಞ್ಞೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಉಗ್ಘಾತೀಯೇಯ್ಯ, ಉದ್ಧಚ್ಚಾಯ ಸಂವತ್ತೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಆರಾ**ತಿ ದೂರೇ। **ಸಮಾಧಿಮ್ಹಾ**ತಿ ಉಪಚಾರಸಮಾಧಿತೋಪಿ ಅಪ್ಪನಾಸಮಾಧಿತೋಪಿ। **ಸೋ ಖೋ ಅಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಜ್ಝತ್ತಮೇವ ಚಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಸೋ ಅಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಾ ಮೇ ಚಿತ್ತಂ ಸಮಾಧಿಮ್ಹಾ ದೂರೇ ಹೋತೂತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಮೇವ ಚಿತ್ತಂ ಸಣ್ಠಪೇಮಿ, ಗೋಚರಜ್ಝತ್ತೇ ಠಪೇಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸನ್ನಿಸಾದೇಮೀ**ತಿ ತತ್ಥೇವ ಚ ನಂ ಸನ್ನಿಸೀದಾಪೇಮಿ। **ಏಕೋದಿಂ ಕರೋಮೀ**ತಿ ಏಕಗ್ಗಂ ಕರೋಮಿ। **ಸಮಾದಹಾಮೀ**ತಿ ಸಮ್ಮಾ ಆದಹಾಮಿ, ಸುಟ್ಠು ಆರೋಪೇಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮಾ ಮೇ ಚಿತ್ತಂ ಊಹಞ್ಞೀ**ತಿ ಮಾ ಮಯ್ಹಂ ಚಿತ್ತಂ ಉಗ್ಘಾತೀಯಿತ್ಥ, ಮಾ ಉದ್ಧಚ್ಚಾಯ ಸಂವತ್ತತೂತಿ ಅತ್ಥೋ।

೨೧೦. **ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಅಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕೋ...ಪೇ॰... ಅವಿಹಿಂಸಾವಿತಕ್ಕೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಯೋ ಸೋ ಇಮಾಯ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತತರುಣವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಉಪ್ಪನ್ನವಿತಕ್ಕೋ ಕಾಮಪಚ್ಚನೀಕಟ್ಠೇನ **ನೇಕ್ಖಮ್ಮವಿತಕ್ಕೋ**ತಿ ವುತ್ತೋ। ಸೋಯೇವ ಬ್ಯಾಪಾದಪಚ್ಚನೀಕಟ್ಠೇನ **ಅಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕೋ**ತಿ ಚ ವಿಹಿಂಸಾಪಚ್ಚನೀಕಟ್ಠೇನ **ಅವಿಹಿಂಸಾವಿತಕ್ಕೋ**ತಿ ಚ ವುತ್ತೋ।

ಏತ್ತಾವತಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಟ್ಠಪನಕಾಲೋ ಕಥಿತೋ। ಯಸ್ಸ ಹಿ ಸಮಾಧಿಪಿ ತರುಣೋ, ವಿಪಸ್ಸನಾಪಿ। ತಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಅತಿಚಿರಂ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಕಾಯೋ ಕಿಲಮತಿ, ಅನ್ತೋ ಅಗ್ಗಿ ವಿಯ ಉಟ್ಠಹತಿ, ಕಚ್ಛೇಹಿ ಸೇದಾ ಮುಚ್ಚನ್ತಿ, ಮತ್ಥಕತೋ ಉಸುಮವಟ್ಟಿ ವಿಯ ಉಟ್ಠಹತಿ, ಚಿತ್ತಂ ಹಞ್ಞತಿ ವಿಹಞ್ಞತಿ ವಿಪ್ಫನ್ದತಿ। ಸೋ ಪುನ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ತಂ ಪರಿದಮೇತ್ವಾ ಮುದುಕಂ ಕತ್ವಾ ಸಮಸ್ಸಾಸೇತ್ವಾ ಪುನ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇತಿ। ತಸ್ಸ ಪುನ ಅತಿಚಿರಂ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ತಥೇವ ಹೋತಿ। ಸೋ ಪುನ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ತಥೇವ ಕರೋತಿ। ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಹಿ ಬಹೂಪಕಾರಾ ಸಮಾಪತ್ತಿ।

ಯಥಾ ಯೋಧಸ್ಸ ಫಲಕಕೋಟ್ಠಕೋ ನಾಮ ಬಹೂಪಕಾರೋ ಹೋತಿ, ಸೋ ತಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸಙ್ಗಾಮಂ ಪವಿಸತಿ, ತತ್ಥ ಹತ್ಥೀಹಿಪಿ ಅಸ್ಸೇಹಿಪಿ ಯೋಧೇಹಿಪಿ ಸದ್ಧಿಂ ಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಆವುಧೇಸು ವಾ ಖೀಣೇಸು ಭುಞ್ಜಿತುಕಾಮತಾದಿಭಾವೇ ವಾ ಸತಿ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಫಲಕಕೋಟ್ಠಕಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಆವುಧಾನಿಪಿ ಗಣ್ಹಾತಿ, ವಿಸ್ಸಮತಿಪಿ, ಭುಞ್ಜತಿಪಿ, ಪಾನೀಯಮ್ಪಿ ಪಿವತಿ, ಸನ್ನಾಹಮ್ಪಿ ಪಟಿಸನ್ನಯ್ಹತಿ, ತಂ ತಂ ಕತ್ವಾ ಪುನ ಸಙ್ಗಾಮಂ ಪವಿಸತಿ, ತತ್ಥ ಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಪುನ ಉಚ್ಚಾರಾದಿಪೀಳಿತೋ ವಾ ಕೇನಚಿದೇವ ವಾ

ಕರಣೀಯೇನ ಫಲಕಕೋಟ್ಠಕಂ ಪವಿಸತಿ। ತತ್ಥ ಸನ್ಧಿಮ್ಭಿತ್ವಾ ಪುನ ಸಙ್ಗಾಮಂ ಪವಿಸತಿ, ಏವಂ ಯೋಧಸ್ಸ ಫಲಕಕೋಟ್ಠಕೋ ವಿಯ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಬಹೂಪಕಾರಾ ಸಮಾಪತ್ತಿ।

ಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ಪನ ಸಙ್ಗಾಮನಿತ್ಥರಣಕಯೋಧಸ್ಸ ಫಲಕಕೋಟ್ಠಕತೋಪಿ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಬಹೂಪಕಾರತರಾ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಹಿ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇತಿ, ವಿಪಸ್ಸನಾ ಪನ ಥಾಮಜಾತಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಮ್ಪಿ ರಕ್ಖತಿ। ಥಾಮಜಾತಂ ಕರೋತಿ।

ಯಥಾ ಹಿ ಥಲೇ ನಾವಮ್ಪಿ ನಾವಾಯ ಭಣ್ಡಮ್ಪಿ ಸಕಟಭಾರಂ ಕರೋನ್ತಿ। ಉದಕಂ ಪತ್ವಾ ಪನ ಸಕಟಮ್ಪಿ ಸಕಟಭಣ್ಡಮ್ಪಿ ಯುತ್ತಗೋಣೇಪಿ ನಾವಾಭಾರಂ ಕರೋನ್ತಿ। ನಾವಾ ತಿರಿಯಂ ಸೋತಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಸೋತ್ಥಿನಾ ಸುಪಟ್ಟನಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಏವಮೇವಂ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇತಿ, ವಿಪಸ್ಸನಾ ಪನ ಥಾಮಜಾತಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಮ್ಪಿ ರಕ್ಖತಿ, ಥಾಮಜಾತಂ ಕರೋತಿ। ಥಲಂ ಪತ್ವಾ ಸಕಟಂ ವಿಯ ಹಿ ಸಮಾಪತ್ತಿ। ಉದಕಂ ಪತ್ವಾ ನಾವಾ ವಿಯ ವಿಪಸ್ಸನಾ। ಇತಿ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಏತ್ತಾವತಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಟ್ಠಪನಕಾಲೋ ಕಥಿತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಯಞ್ಹದೇವಾತಿಆದಿ ಕಣ್ಹಪಕ್ಖೇ ವುತ್ತಾನುಸಾರೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ಇಧಾಪಿ ಅತ್ಥದೀಪಿಕಂ ಉಪಮಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಸೇಯ್ಯಥಾಪೀ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಗಾಮನ್ತಸಮ್ಭತೇಸೂ**ತಿ ಗಾಮನ್ತಂ ಆಹಟೇಸು। **ಸತಿಕರಣೀಯಮೇವ ಹೋತೀ**ತಿ **ಏತಾ ಗಾವೋ**ತಿ ಸತಿಉಪ್ಪಾದನಮತ್ತಮೇವ ಕಾತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ। ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಗನ್ತ್ವಾ ಆಕೋಟನಾದಿಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ। **ಏತೇ ಧಮ್ಮಾ**ತಿ ಏತೇ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾ ಧಮ್ಮಾತಿ ಸತುಪ್ಪಾದನಮತ್ತಮೇವ ಕಾತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ। ಇಮಿನಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾನಂ ಥಾಮಜಾತಕಾಲೋ ಕಥಿತೋ। ತದಾ ಕಿರಸ್ಸ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಅಪ್ಪನತ್ಥಾಯ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಏಕಾವಜ್ಜನೇನ ಆಪಾಥಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ, ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ ಸತ್ತ ಅನುಪಸ್ಸನಾ ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನೇವ ಆರುಳ್ಹೋ ಹೋತಿ।

೨೧೫. **ಸೇಯ್ಯಥಾಪೀ**ತಿ ಇಧ ಕಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ? ಅಯಂ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕೋ ಅನುಸನ್ಧಿ, ಸತ್ತಾನಞ್ಹಿ ಹಿತೂಪಚಾರಂ ಅತ್ತನೋ ಸತ್ಥುಭಾವಸಮ್ಪದಞ್ಚ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಭಗವಾ ಇಮಂ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ। ತತ್ಥ **ಅರಞ್ಞೇ**ತಿ ಅಟವಿಯಂ। **ಪವನೇ**ತಿ ವನಸಣ್ಡೇ। ಅತ್ಥತೋ ಹಿ ಇದಂ ದ್ವಯಂ ಏಕಮೇವ, ಪಠಮಸ್ಸ ಪನ ದುತಿಯಂ ವೇವಚನಂ। **ಅಯೋಗಕ್ಖೇಮಕಾಮೋ**ತಿ ಚತೂಹಿ ಯೋಗೇಹಿ ಖೇಮಂ ನಿಬ್ಭಯಟ್ಠಾನಂ ಅನಿಚ್ಛನ್ತೋ ಭಯಮೇವ ಇಚ್ಛನ್ತೋ । **ಸೋವತ್ಥಿಕೋ**ತಿ ಸುವತ್ಥಿಭಾವಾವಹೋ। **ಪೀತಿಗಮನೀಯೋ**ತಿ ತುಟ್ಠಿಂ ಗಮನೀಯೋ। "ಪೀತಗಮನೀಯೋ"ತಿ ವಾ ಪಾಠೋ। **ಪಿದಹೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಸಾಖಾದೀಹಿ ಥಕೇಯ್ಯ। **ವಿವರೇಯ್ಯಾ**ತಿ ವಿಸದಮುಖಂ ಕತ್ವಾ ವಿವಟಂ ಕರೇಯ್ಯ। **ಕುಮ್ಮಗ್ಗ**ನ್ತಿ ಉದಕವನಪಬ್ಬತಾದೀಹಿ ಸನ್ನಿರುದ್ಧಂ ಅಮಗ್ಗಂ। **ಓದಹೇಯ್ಯ ಓಕಚರ**ನ್ತಿ ತೇಸಂ ಓಕೇ ಚರಮಾನಂ ವಿಯ ಏಕಂ ದೀಪಕಮಿಗಂ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಠಪೇಯ್ಯ। **ಓಕಚಾರಿಕ**ನ್ತಿ ದೀಘರಜ್ಜುಯಾ ಬನ್ಧಿತಂಯೇವ ಮಿಗಿಂ।

ಮಿಗಲುದ್ದಕೋ ಹಿ ಅರಞ್ಞಂ ಮಿಗಾನಂ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ "ಇಧ ವಸನ್ತಿ, ಇಮಿನಾ ಮಗ್ಗೇನ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಿ, ಏತ್ಥ ಚರನ್ತಿ, ಏತ್ಥ ಪಿವನ್ತಿ, ಇಮಿನಾ ಮಗ್ಗೇನ ಪವಿಸನ್ತೀ"ತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಮಗ್ಗಂ ಪಿಧಾಯ ಕುಮ್ಮಗ್ಗಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ಓಕಚರಞ್ಚ ಓಕಚಾರಿಕಞ್ಚ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಯಂ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಟ್ಠಾನೇ ಸತ್ತಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ। ಅಥ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ಮಿಗಾ ಅಕುತೋಭಯೇ ಅರಞ್ಞೇ ಚರಿತ್ವಾ ಪಾನೀಯಂ ಪಿವಿತ್ವಾ ಮಿಗಪೋತಕೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಕೀಳಮಾನಾ ವಸನಟ್ಠಾನಸನ್ತಿಕಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಓಕಚರಞ್ಚ ಓಕಚಾರಿಕಞ್ಚ ದಿಸ್ವಾ "ಸಹಾಯಕಾ ನೋ ಆಗತಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ನಿರಾಸಙ್ಕಾ ಪವಿಸನ್ತಿ, ತೇ ಮಗ್ಗಂ ಪಿಹಿತಂ ದಿಸ್ವಾ "ನಾಯಂ ಮಗ್ಗೋ, ಅಯಂ ಮಗ್ಗೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಕುಮ್ಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಮಿಗಲುದ್ದಕೋ ನ ತಾವ ಕಿಞ್ಚಿ ಕರೋತಿ, ಪವಿಟ್ಠೇಸು ಪನ ಸಬ್ಬಪಚ್ಛಿಮಂ ಸಣಿಕಂ ಪಹರತಿ। ಸೋ ಉತ್ತಸತಿ, ತತೋ ಸಬ್ಬೇ ಉತ್ತಸಿತ್ವಾ "ಭಯಂ ಉಪ್ಪನ್ನ"ನ್ತಿ ಪುರತೋ ಓಲೋಕೇನ್ತಾ ಉದಕೇನ ವಾ ವನೇನ ವಾ ಪಬ್ಬತೇನ ವಾ ಸನ್ನಿರುದ್ಧಂ ಮಗ್ಗಂ ದಿಸ್ವಾ ಉಭೋಹಿ ಪಸ್ಸೇಹಿ ಅಙ್ಗುಲಿಸಙ್ಖಲಿಕಂ ವಿಯ ಗಹನವನಂ ಪವಿಸಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ಪವಿಟ್ಠಮಗ್ಗೇನೇವ ನಿಕ್ಖಮಿತುಂ ಆರಭನ್ತಿ। ಲುದ್ದಕೋ ತೇಸಂ ನಿವತ್ತನಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ತಿಂಸಮ್ಪಿ ಚತ್ತಾಲೀಸಮ್ಪಿ ಮಿಗೇ ಘಾತೇತಿ। ಇದಂ ಸನ್ಧಾಯ **ಏವಞ್ಹಿ ಸೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಹಾಮಿಗಸಙ್ಘೋ ಅಪರೇನ ಸಮಯೇನ ಅನಯಬ್ಯಸನಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾ**ತಿ ವುತ್ತಂ।

“ನನ್ದೀರಾಗಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ, ಅವಿಜ್ಜಾಯೇತಂ ಅಧಿವಚನ”ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಇಮೇ ಸತ್ತಾ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಅಞ್ಞಾಣಾ ಹುತ್ವಾ ನನ್ದೀರಾಗೇನ ಆಬನ್ಧಿತ್ವಾ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಾದೀನಿ ಉಪನೀತಾ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸತ್ತಿಯಾ ಘಾತಂ ಲಭನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಓಕಚರಂ ನನ್ದೀರಾಗೋತಿ, ಓಕಚಾರಿಕಂ ಅವಿಜ್ಜಾತಿ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇಸಿ।

ಮಿಗಲುದ್ದಕೋ ಹಿ ಏಕದಾಪಿ ತೇಸಂ ಸಾಖಾಭಙ್ಗೇನ ಸರೀರಂ ಪುಞ್ಛಿತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸಗನ್ಧಂ ಅಪನೇತ್ವಾ ಓಕಚರಂ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಓಕಚಾರಿಕಂ ಸಹ ರಜ್ಜುಯಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಅತ್ತಾನಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ಸತ್ತಿಂ ಆದಾಯ ಓಕಚರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ತಿಟ್ಠತಿ, ಓಕಚಾರಿಕಾ ಮಿಗಗಣಸ್ಸ ಚರಣಟ್ಠಾನಾಭಿಮುಖೀ ಗಚ್ಛತಿ । ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಮಿಗಾ ಸೀಸಾನಿ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ಸಾಪಿ ಸೀಸಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ, ತೇ “ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸಮಜಾತಿಕಾ ಅಯ”ನ್ತಿ ಗೋಚರಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ಸಾಪಿ ತಿಣಾನಿ ಖಾದನ್ತೀ ವಿಯ ಸಣಿಕಂ ಉಪಗಚ್ಛತಿ। ಆರಞ್ಞಿಕೋ ಯೂಥಪತಿಮಿಗೋ ತಸ್ಸಾ ವಾತಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಸಕಭರಿಯಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ತದಭಿಮುಖೋ ಹೋತಿ।

ಸತ್ತಾನಞ್ಹಿ ನವನವಮೇವ ಪಿಯಂ ಹೋತಿ। ಓಕಚಾರಿಕಾ ಆರಞ್ಞಿಕಸ್ಸ ಮಿಗಸ್ಸ ಅಚ್ಚಾಸನ್ನಭಾವಂ ಅದತ್ವಾ ತದಭಿಮುಖೀವ ಪಚ್ಛತೋ ಪಟಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಓಕಚರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಯತ್ಥ ಯತ್ಥಸ್ಸಾ ರಜ್ಜು ಲಗ್ಗತಿ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಖುರೇನ ಪಹರಿತ್ವಾ ಮೋಚೇತಿ, ಆರಞ್ಞಿಕೋ ಮಿಗೋ ಓಕಚರಂ ದಿಸ್ವಾ ಓಕಚಾರಿಕಾಯ ಸಮ್ಮತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ಓಕಚರೇ ಉಸೂಯಂ ಕತ್ವಾ ಪಿಟ್ಠಿಂ ನಾಮೇತ್ವಾ ಸೀಸಂ ಕಮ್ಪೇನ್ತೋ ತಿಟ್ಠತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಸತ್ತಿಂ ಜಿವ್ಹಾಯ ಲೇಹನ್ತೋಪಿ “ಕಿಂ ಏತ”ನ್ತಿ ನ ಜಾನಾತಿ, ಓಕಚರೋಪಿ ಸಚಸ್ಸ ಉಪರಿಭಾಗೇನ ತಂ ಮಿಗಂ ಪಹರಿತುಂ ಸುಖಂ ಹೋತಿ, ಪಿಟ್ಠಿಂ ನಾಮೇತಿ। ಸಚಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಾಭಾಗೇನ ಪಹರಿತುಂ ಸುಖಂ ಹೋತಿ, ಹದಯಂ ಉನ್ನಾಮೇತಿ। ಅಥ ಲುದ್ದಕೋ ಆರಞ್ಞಿಕಂ ಮಿಗಂ ಸತ್ತಿಯಾ ಪಹರಿತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಘಾತೇತ್ವಾ ಮಂಸಂ ಆದಾಯ ಗಚ್ಛತಿ। ಏವಮೇವ ಯಥಾ ಸೋ ಮಿಗೋ ಓಕಚಾರಿಕಾಯ ಸಮ್ಮತ್ತೋ ಓಕಚರೇ ಉಸೂಯಂ ಕತ್ವಾ ಸತ್ತಿಂ ಜಿವ್ಹಾಯ ಲೇಹನ್ತೋಪಿ ಕಿಞ್ಚಿ ನ ಜಾನಾತಿ, ತಥಾ ಇಮೇ ಸತ್ತಾ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಸಮ್ಮತ್ತಾ ಅನ್ಧಭೂತಾ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಜಾನನ್ತಾ ರೂಪಾದೀಸು ನನ್ದೀರಾಗಂ ಉಪಗಮ್ಮ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸತ್ತಿಯಾ ವಧಂ ಲಭನ್ತೀತಿ ಭಗವಾ ಓಕಚರಂ ನನ್ದೀರಾಗೋತಿ, ಓಕಚಾರಿಕಂ ಅವಿಜ್ಜಾತಿ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇಸಿ।

ಇತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಿವಟೋ ಮಯಾ ಖೇಮೋ ಮಗ್ಗೋತಿ ಇತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಯಾ ಇಮೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಹಿತಚರಣೇನ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪತ್ವಾ ಅಹಂ ಬುದ್ಧೋಸ್ಮೀತಿ ತುಣ್ಹೀಭೂತೇನ ಅನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೇನ ವಿವಟೋ ಖೇಮೋ ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ, ಪಿಹಿತೋ ಕುಮ್ಮಗ್ಗೋ , ಅಞ್ಞಾತಕೋಣ್ಡಞ್ಞಾದೀನಂ ಭಬ್ಬಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಊಹತೋ ಓಕಚರೋ ನನ್ದೀರಾಗೋ ದ್ವೇಧಾ ಛೇತ್ವಾ ಪಾತಿತೋ, ನಾಸಿತಾ ಓಕಚಾರಿಕಾ ಅವಿಜ್ಜಾ ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ಸಮುಗ್ಘಾತಿತಾತಿ ಅತ್ತನೋ ಹಿತೂಪಚಾರಂ ದಸ್ಸೇಸಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ದ್ವೇಧಾವಿತಕ್ಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ವಿತಕ್ಕಸಣ್ಠಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೧೬. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ವಿತಕ್ಕಸಣ್ಠಾನಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಅಧಿಚಿತ್ತಮನುಯುತ್ತೇನಾ**ತಿ ದಸಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಚಿತ್ತಂ ಚಿತ್ತಮೇವ, ವಿಪಸ್ಸನಾಪಾದಕಅಟ್ಠಸಮಾಪತ್ತಿಚಿತ್ತಂ ತತೋ ಚಿತ್ತತೋ ಅಧಿಕಂ ಚಿತ್ತನ್ತಿ **ಅಧಿಚಿತ್ತಂ। ಅನುಯುತ್ತೇನಾ**ತಿ ತಂ ಅಧಿಚಿತ್ತಂ ಅನುಯುತ್ತೇನ, ತತ್ಥ ಯುತ್ತಪ್ಪಯುತ್ತೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತತ್ರಾಯಂ ಭಿಕ್ಖು ಪುರೇಭತ್ತಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪ್ಪಟಿಕ್ಕನ್ತೋ ನಿಸೀದನಂ ಆದಾಯ ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ವಾ ವನಸಣ್ಡೇ ವಾ ಪಬ್ಬತಪಾದೇ ವಾ ಪಬ್ಭಾರೇ ವಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ನಿಕ್ಖಮನ್ತೋಪಿ, ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ

ಹತ್ಥೇಹಿ ವಾ ಪಾದೇಹಿ ವಾ ನಿಸಜ್ಜಟ್ಠಾನತೋ ತಿಣಪಣ್ಣಾನಿ ಅಪನೇನ್ತೋಪಿ ಅಧಿಚಿತ್ತಂ ಅನುಯುತ್ತೋಯೇವ। ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಪನ ಹತ್ಥಪಾದೇ ಧೋವಿತ್ವಾ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ಮೂಲಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಹರನ್ತೋಪಿ ಅಧಿಚಿತ್ತಂ ಅನುಯುತ್ತೋಯೇವ।

ನಿಮಿತ್ತಾನೀತಿ ಕಾರಣಾನಿ। **ಕಾಲೇನ ಕಾಲ**ನ್ತಿ ಸಮಯೇ ಸಮಯೇ। ನ ನು ಚ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ಮುಹುತ್ತಮ್ಪಿ ಅಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ನಿರನ್ತರಂ ಮನಸಿಕಾತಬ್ಬಂ, ಕಸ್ಮಾ ಭಗವಾ "ಕಾಲೇನ ಕಾಲ"ನ್ತಿ ಆಹಾತಿ। ಪಾಳಿಯಞ್ಹಿ ಅಟ್ಠತಿಂಸ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾನಿ ವಿಭತ್ತಾನಿ, ತೇಸು ಭಿಕ್ಖುನಾ ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತರುಚಿತಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೇನ ಯಾವ ಕೋಚಿದೇವ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ ನುಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಾವ ಇಮೇಸಂ ನಿಮಿತ್ತಾನಂ ಮನಸಿಕಾರಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ। ಯದಾ ಪನ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತದಾ ಇಮಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಚಿತ್ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಅಬ್ಬುದಂ ನೀಹರಿತಬ್ಬನ್ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಏವಮಾಹ।

ಛನ್ದೂಪಸಂಹಿತಾತಿ ಛನ್ದಸಹಗತಾ ರಾಗಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ। ಇಮೇಸಂ ಪನ ತಿಣ್ಣಂ ವಿತಕ್ಕಾನಂ ಖೇತ್ತಞ್ಚ ಆರಮ್ಮಣಞ್ಚ ಜಾನಿತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ ಛನ್ದೂಪಸಞ್ಹಿತಾನಂ ಅಟ್ಠ ಲೋಭಸಹಗತಚಿತ್ತಾನಿ ಖೇತ್ತಂ, ದೋಸೂಪಸಞ್ಹಿತಾನಂ ದ್ವೇ ದೋಮನಸ್ಸಸಹಗತಾನಿ, ಮೋಹೂಪಸಞ್ಹಿತಾನಂ ದ್ವಾದಸಪಿ ಅಕುಸಲಚಿತ್ತಾನಿ। ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಉದ್ಧಚ್ಚಸಮ್ಪಯುತ್ತಚಿತ್ತಾನಿ ಪನ ದ್ವೇ ಏತೇಸಂ ಪಾಟಿಪುಗ್ಗಲಿಕಂ ಖೇತ್ತಂ। ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಸತ್ತಾ ಚೇವ ಸಙ್ಖಾರಾ ಚ ಆರಮ್ಮಣಂ, ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠಅಸಮಪೇಕ್ಖಿತೇಸು ಹಿ ಸತ್ತೇಸು ಚ ಸಙ್ಖಾರೇಸು ಚ ತೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ । **ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ನಿಮಿತ್ತಂ ಮನಸಿಕಾತಬ್ಬಂ ಕುಸಲೂಪಸಂಹಿತ**ನ್ತಿ ತತೋ ನಿಮಿತ್ತತೋ ಅಞ್ಞಂ ಕುಸಲನಿಸ್ಸಿತಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ಮನಸಿಕಾತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ **ಅಞ್ಞಂ ನಿಮಿತ್ತಂ** ನಾಮ ಛನ್ದೂಪಸಞ್ಹಿತೇ ವಿತಕ್ಕೇ ಸತ್ತೇಸು ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಅಸುಭಭಾವನಾ ಅಞ್ಞಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ನಾಮ। ಸಙ್ಖಾರೇಸು ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಅನಿಚ್ಚಮನಸಿಕಾರೋ ಅಞ್ಞಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ನಾಮ। ದೋಸೂಪಸಞ್ಹಿತೇ ಸತ್ತೇಸು ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಮೇತ್ತಾಭಾವನಾ ಅಞ್ಞಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ನಾಮ। ಸಙ್ಖಾರೇಸು ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಧಾತುಮನಸಿಕಾರೋ ಅಞ್ಞಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ನಾಮ। ಮೋಹೂಪಸಞ್ಹಿತೇ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಪಞ್ಚಧಮ್ಮೂಪನಿಸ್ಸಯೋ ಅಞ್ಞಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ನಾಮ।

ಇಮಸ್ಸ ಹತ್ಥಾ ವಾ ಸೋಭನಾ ಪಾದಾ ವಾತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಹಿ ಸತ್ತೇಸು ಲೋಭೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಅಸುಭತೋ ಉಪಸಂಹರಿತಬ್ಬಂ। ಕಿಮ್ಹಿ ಸಾರತ್ತೋಸಿ? ಕೇಸೇಸು ಸಾರತ್ತೋಸಿ। ಲೋಮೇಸು…ಪೇ॰… ಮುತ್ತೇಸು ಸಾರತ್ತೋಸಿ। ಅಯಂ ಅತ್ತಭಾವೋ ನಾಮ ತೀಹಿ ಅಟ್ಠಿಸತೇಹಿ ಉಸ್ಸಾಪಿತೋ, ನವಹಿ ನ್ಹಾರುಸತೇಹಿ ಆಬದ್ಧೋ, ನವಹಿ ಮಂಸಪೇಸಿಸತೇಹಿ ಅನುಲಿತ್ತೋ, ಅಲ್ಲಚಮ್ಮೇನ ಪರಿಯೋನದ್ಧೋ, ಛವಿರಾಗೇನ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೋ, ನವಹಿ ವಣಮುಖೇಹಿ ನವನವುತಿಲೋಮಕೂಪಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಚ ಅಸುಚಿ ಪಗ್ಘರತಿ, ಕುಣಪಪೂರಿತೋ, ದುಗ್ಗನ್ಧೋ, ಜೇಗುಚ್ಛೋ, ಪಟಿಕೂಲೋ, ದ್ವತ್ತಿಂಸಕುಣಪಸಞ್ಚಯೋ, ನತ್ಥೇತ್ಥ ಸಾರಂ ವಾ ವರಂ ವಾತಿ ಏವಂ ಅಸುಭತೋ ಉಪಸಂಹರನ್ತಸ್ಸ ಸತ್ತೇಸು ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಲೋಭೋ ಪಹೀಯತಿ, ತೇನಸ್ಸ ಅಸುಭತೋ ಉಪಸಂಹರಣಂ ಅಞ್ಞಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ।

ಪತ್ತಚೀವರಾದೀಸು ಸಙ್ಖಾರೇಸು ಲೋಭೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ದ್ವೀಹಾಕಾರೇಹಿ ಸಙ್ಖಾರಮಜ್ಝತ್ತತಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತೀತಿ ಸತಿಪಟ್ಠಾನವಣ್ಣನಾಯಂ ವುತ್ತನಯೇನ ಅಸ್ಸಾಮಿಕತಾವಕಾಲಿಕಭಾವವಸೇನ ಮನಸಿಕರೋತೋ ಸೋ ಪಹೀಯತಿ। ತೇನಸ್ಸ ಅನಿಚ್ಚತೋ ಮನಸಿಕಾರೋ ಅಞ್ಞಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಸತ್ತೇಸು ದೋಸೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಪನ ಆಘಾತವಿನಯಕಕಚೋಪಮೋವಾದಾದೀನಂ ವಸೇನ ಮೇತ್ತಾ ಭಾವೇತಬ್ಬಾ, ತಂ ಭಾವಯತೋ ದೋಸೋ ಪಹೀಯತಿ, ತೇನಸ್ಸ ಮೇತ್ತಾಭಾವನಾ ಅಞ್ಞಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಖಾಣುಕಣ್ಟಕತಿಣಪಣ್ಣಾದೀಸು ಪನ ದೋಸೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ತ್ವಂ ಕಸ್ಸ ಕುಪ್ಪಸಿ, ಕಿಂ ಪಥವೀಧಾತುಯಾ, ಉದಾಹು ಆಪೋಧಾತುಯಾ, ಕೋ ವಾ ಪನಾಯಂ ಕುಪ್ಪತಿ ನಾಮ, ಕಿಂ ಪಥವೀಧಾತು ಉದಾಹು ಆಪೋಧಾತೂತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಧಾತುಮನಸಿಕಾರಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ದೋಸೋ ಪಹೀಯತಿ। ತೇನಸ್ಸ ಧಾತುಮನಸಿಕಾರೋ ಅಞ್ಞಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ।

ಮೋಹೇ ಪನ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಉಪ್ಪನ್ನೇ -

“ಗರೂಸಂವಾಸೋ ಉದ್ದೇಸೋ, ಉದ್ದಿಟ್ಠಪರಿಪುಚ್ಛನಂ।
ಕಾಲೇನ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ, ಠಾನಾಟ್ಠಾನವಿನಿಚ್ಛಯೋ।
ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮೂಪನಿಸ್ಸಾಯ, ಮೋಹಧಾತು ಪಹೀಯತೀ”ತಿ॥ -

ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ ಉಪನಿಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ। ಗರುಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಹರನ್ತೋ ಹಿ ಭಿಕ್ಖು - “ಆಚರಿಯೋ ಗಾಮಪ್ಪವೇಸನಂ ಅನಾಪುಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಪತ್ತಕಾಲೇ ವತ್ತಂ ಅಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಘಟಸತಉದಕಾಹರಣಾದಿದಣ್ಡಕಮ್ಮಂ ಕರೋತೀ”ತಿ ಯತ್ತಪ್ಪಟಿಯತ್ತೋ ಹೋತಿ, ಅಥಸ್ಸ ಮೋಹೋ ಪಹೀಯತಿ। ಉದ್ದೇಸಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋಪಿ - “ಆಚರಿಯೋ ಉದ್ದೇಸಕಾಲೇ ಉದ್ದೇಸಂ ಅಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಅಸಾಧುಕಂ ಸಜ್ಝಾಯನ್ತಸ್ಸ ಚ ದಣ್ಡಕಮ್ಮಂ ಕರೋತೀ”ತಿ ಯತ್ತಪ್ಪಟಿಯತ್ತೋ ಹೋತಿ, ಏವಮ್ಪಿಸ್ಸ ಮೋಹೋ ಪಹೀಯತಿ। ಗರುಭಾವನೀಯೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಉಪಸಂಕಮಿತ್ವಾ “ಇದಂ ಭನ್ತೇ ಕಥಂ ಇಮಸ್ಸ ಕೋ ಅತ್ಥೋ”ತಿ ಪರಿಪುಚ್ಛನ್ತೋ ಕಙ್ಖಂ ವಿನೋದೇತಿ, ಏವಮ್ಪಿಸ್ಸ ಮೋಹೋ ಪಹೀಯತಿ। ಕಾಲೇನ ಧಮ್ಮಸವನಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ತೇಸು ತೇಸು ಠಾನೇಸು ಅತ್ಥೋ ಪಾಕಟೋ ಹೋತಿ। ಏವಮ್ಪಿಸ್ಸ ಮೋಹೋ ಪಹೀಯತಿ। ಇದಮಸ್ಸ ಕಾರಣಂ, ಇದಂ ನ ಕಾರಣನ್ತಿ ಠಾನಾಟ್ಠಾನವಿನಿಚ್ಛಯೇ ಛೇಕೋ ಹೋತಿ, ಏವಮ್ಪಿಸ್ಸ ಮೋಹೋ ಪಹೀಯತಿ। ತೇನಸ್ಸ ಪಞ್ಚಧಮ್ಮೂಪನಿಸ್ಸಯೋ ಅಞ್ಞಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ।

ಅಪಿಚ ಅಟ್ಠತಿಂಸಾಯ ಆರಮ್ಮಣೇಸು ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಭಾವೇನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಇಮೇ ವಿತಕ್ಕಾ ಪಹೀಯನ್ತಿ ಏವ। ಇಮಾನಿ ಪನ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಉಜುವಿಪಚ್ಚನೀಕಾನಿ ಪಟಿಪಕ್ಖಭೂತಾನಿ। ಇಮೇಹಿ ಪಹೀನಾ ರಾಗಾದಯೋ ಸುಪ್ಪಹೀನಾ ಹೋನ್ತಿ। ಯಥಾ ಹಿ ಅಗ್ಗಿಂ ಅಲ್ಲಕಟ್ಠೇಹಿಪಿ ಪಂಸೂಹಿಪಿ ಸಾಖಾದೀಹಿಪಿ ಪೋಥೇತ್ವಾ ನಿಬ್ಬಾಪೇನ್ತಿಯೇವ, ಉದಕಂ ಪನ ಅಗ್ಗಿಸ್ಸ ಉಜುವಿಪಚ್ಚನೀಕಂ, ತೇನ ನಿಬ್ಬುತೋ ಸುನಿಬ್ಬುತೋ ಹೋತಿ, ಏವಮಿಮೇಹಿ ನಿಮಿತ್ತೇಹಿ ಪಹೀನಾ ರಾಗಾದಯೋ ಸುಪ್ಪಹೀನಾ ಹೋನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏತಾನಿ ಕಥಿತಾನೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

ಕುಸಲೂಪಸಂಹಿತನ್ತಿ ಕುಸಲನಿಸ್ಸಿತಂ ಕುಸಲಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಭೂತಂ। **ಅಜ್ಝತ್ತಮೇವಾ**ತಿ ಗೋಚರಜ್ಝತ್ತಂಯೇವ। **ಪಲಗಣ್ಡೋ**ತಿ ವಡ್ಢಕೀ। **ಸುಖುಮಾಯ ಆಣಿಯಾ**ತಿ ಯಂ ಆಣಿಂ ನೀಹರಿತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ತತೋ ಸುಖುಮತರಾಯ ಸಾರದಾರುಆಣಿಯಾ। **ಓಳಾರಿಕಂ ಆಣಿ**ನ್ತಿ ಚನ್ದಫಲಕೇ ವಾ ಸಾರಫಲಕೇ ವಾ ಆಕೋಟಿತಂ ವಿಸಮಾಣಿಂ। **ಅಭಿನಿಹನೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಮುಗ್ಗರೇನ ಆಕೋಟೇನ್ತೋ ಹನೇಯ್ಯ। **ಅಭಿನೀಹರೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಏವಂ ಅಭಿನಿಹನನ್ತೋ ಫಲಕತೋ ನೀಹರೇಯ್ಯ। **ಅಭಿನಿವಸೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಇದಾನಿ ಬಹು ನಿಕ್ಖನ್ತಾತಿ ಞತ್ವಾ ಹತ್ಥೇನ ಚಾಲೇತ್ವಾ ನಿಕ್ಕಡ್ಢೇಯ್ಯ । ತತ್ಥ ಫಲಕಂ ವಿಯ ಚಿತ್ತಂ, ಫಲಕೇ ವಿಸಮಾಣೀ ವಿಯ ಅಕುಸಲವಿತಕ್ಕಾ, ಸುಖುಮಾಣೀ ವಿಯ ಅಞ್ಞಂ ಅಸುಭಭಾವನಾದಿಕುಸಲನಿಮಿತ್ತಂ, ಸುಖುಮಾಣಿಯಾ ಓಳಾರಿಕಾಣಿನೀಹರಣಂ ವಿಯ ಅಸುಭಭಾವನಾದೀಹಿ ಕುಸಲನಿಮಿತ್ತೇಹಿ ತೇಸಂ ವಿತಕ್ಕಾನಂ ನೀಹರಣಂ।

೨೧೭. **ಅಹಿಕುಣಪೇನಾ**ತಿಆದಿ ಅತಿಜೇಗುಚ್ಛಪಟಿಕೂಲಕುಣಪದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। **ಕಣ್ಠೇ ಆಸತ್ತೇನಾ**ತಿ ಕೇನಚಿದೇವ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕೇನ ಆನೇತ್ವಾ ಕಣ್ಠೇ ಬದ್ಧೇನ ಪಟಿಮುಕ್ಕೇನ। **ಅಟ್ಟಿಯೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಅಟ್ಟೋ ದುಕ್ಖಿತೋ ಭವೇಯ್ಯ। **ಹರಾಯೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಲಜ್ಜೇಯ್ಯ। **ಜಿಗುಚ್ಛೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಸಞ್ಜಾತಜಿಗುಚ್ಛೋ ಭವೇಯ್ಯ।

ಪಹೀಯನ್ತೀತಿ ಏವಂ ಇಮಿನಾಪಿ ಕಾರಣೇನ ಏತೇ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಸಾವಜ್ಜಾ ದುಕ್ಖವಿಪಾಕಾತಿ ಅತ್ತನೋ ಪಞ್ಞಾಬಲೇನ ಉಪಪರಿಕ್ಖತೋ ಅಹಿಕುಣಪಾದೀನಿ ವಿಯ ಜಿಗುಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಪಹೀಯನ್ತಿ। ಯೋ ಪನ ಅತ್ತನೋ ಪಞ್ಞಾಬಲೇನ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ತೇನ ಆಚರಿಯಂ ವಾ ಉಪಜ್ಝಾಯಂ ವಾ ಅಞ್ಞತರಂ ವಾ ಗರುಟ್ಠಾನಿಯಂ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಂ ಸಙ್ಘತ್ಥೇರಂ ವಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಘಣ್ಡಿಂ ಪಹರಿತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಮೇವ ವಾ ಸನ್ನಿಪಾತೇತ್ವಾ ಆರೋಚೇತಬ್ಬಂ, ಬಹುನಞ್ಹಿ ಸನ್ನಿಪಾತೇ ಭವಿಸ್ಸತೇವ ಏಕೋ ಪಣ್ಡಿತಮನುಸ್ಸೋ, ಸ್ವಾಯಂ ಏವಂ ಏತೇಸು ಆದೀನವೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋತಿ ಕಥೇಸ್ಸತಿ, ಕಾಯವಿಚ್ಛಿನ್ದನೀಯಕಥಾದೀಹಿ ವಾ ಪನ ತೇ ವಿತಕ್ಕೇ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಿಸ್ಸತೀತಿ।

೨೧೮. **ಅಸತಿಅಮನಸಿಕಾರೋ ಆಪಜ್ಜಿತಬ್ಬೋ**ತಿ ನೇವ ಸೋ ವಿತಕ್ಕೋ ಸರಿತಬ್ಬೋ ನ ಮನಸಿಕಾತಬ್ಬೋ, ಅಞ್ಞವಿಹಿತಕೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ। ಯಥಾ ಹಿ ರೂಪಂ ಅಪಸ್ಸಿತುಕಾಮೋ ಪುರಿಸೋ ಅಕ್ಖೀನಿ ನಿಮೀಲೇಯ್ಯ, ಏವಮೇವ ಮೂಲಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಚಿತ್ತಮ್ಹಿ ವಿತಕ್ಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಅಞ್ಞವಿಹಿತಕೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ। ಏವಮಸ್ಸ ಸೋ ವಿತಕ್ಕೋ ಪಹೀಯತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಪಹೀನೇ ಪುನ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ನಿಸೀದಿತಬ್ಬಂ।

ಸಚೇ ನ ಪಹೀಯತಿ, ಉಗ್ಗಹಿತೋ ಧಮ್ಮಕಥಾಪಬನ್ಧೋ ಹೋತಿ, ಸೋ ಮಹಾಸದ್ದೇನ ಸಜ್ಝಾಯಿತಬ್ಬೋ। ಏವಮ್ಪಿ ಚೇ ಅಞ್ಞವಿಹಿತಕಸ್ಸ ಸತೋ ಸೋ ನ ಪಹೀಯತಿ। ಥವಿಕಾಯ ಮುಟ್ಠಿಪೋತ್ಥಕೋ ಹೋತಿ, ಯತ್ಥ ಚ ಬುದ್ಧವಣ್ಣಾಪಿ ಧಮ್ಮವಣ್ಣಾಪಿ ಲಿಖಿತಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ವಾಚೇನ್ತೇನ ಅಞ್ಞವಿಹಿತಕೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ। ಏವಮ್ಪಿ ಚೇ ನ ಪಹೀಯತಿ, ಥವಿಕತೋ ಅರಣಿಸಹಿತಾನಿ ನೀಹರಿತ್ವಾ "ಅಯಂ ಉತ್ತರಾರಣೀ ಅಯಂ ಅಧರಾರಣೀ"ತಿ ಆವಜ್ಜೇನ್ತೇನ ಅಞ್ಞವಿಹಿತಕೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ। ಏವಮ್ಪಿ ಚೇ ನ ಪಹೀಯತಿ, ಸಿಪಾಟಿಕಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ "ಇದಂ ಆರಕಣ್ಟಕಂ ನಾಮ, ಅಯಂ ಪಿಪ್ಫಲಕೋ ನಾಮ, ಇದಂ ನಖಚ್ಛೇದನಂ ನಾಮ, ಅಯಂ ಸೂಚಿ ನಾಮಾ"ತಿ ಪರಿಕ್ಖಾರಂ ಸಮನ್ನಾನೇನ್ತೇನ ಅಞ್ಞವಿಹಿತಕೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ। ಏವಮ್ಪಿ ಚೇ ನ ಪಹೀಯತಿ, ಸೂಚಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಚೀವರೇ ಜಿಣ್ಣಟ್ಠಾನಂ ಸಿಬ್ಬನ್ತೇನ ಅಞ್ಞವಿಹಿತಕೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ। ಏವಂ ಯಾವ ನ ಪಹೀಯತಿ, ತಾವ ತಂ ತಂ ಕುಸಲಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೇನ ಅಞ್ಞವಿಹಿತಕೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ। ಪಹೀನೇ ಪುನ ಮೂಲಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ನಿಸೀದಿತಬ್ಬಂ, ನವಕಮ್ಮಂ ಪನ ನ ಪಟ್ಠಪೇತಬ್ಬಂ। ಕಸ್ಮಾ? ವಿತಕ್ಕೇ ಪಚ್ಛಿನ್ನೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಮನಸಿಕಾರಸ್ಸ ಓಕಾಸೋ ನ ಹೋತಿ।

ಪೋರಾಣಕಪಣ್ಡಿತಾ ಪನ ನವಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾಪಿ ವಿತಕ್ಕಂ ಪಚ್ಛಿನ್ದಿಂಸು। ತತ್ರಿದಂ ವತ್ಥು - ತಿಸ್ಸಸಾಮಣೇರಸ್ಸ ಕಿರ ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ತಿಸ್ಸಮಹಾವಿಹಾರೇ ವಸತಿ। ತಿಸ್ಸಸಾಮಣೇರೋ "ಭನ್ತೇ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತೋಮ್ಹೀ"ತಿ ಆಹ। ಅಥ ನಂ ಥೇರೋ "ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ನ್ಹಾನಉದಕಂ ದುಲ್ಲಭಂ, ಮಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಚಿತ್ತಲಪಬ್ಬತಂ ಗಚ್ಛಾಹೀ"ತಿ ಆಹ। ಸೋ ತಥಾ ಅಕಾಸಿ। ತತ್ಥ ನಂ ಥೇರೋ ಆಹ "ಅಯಂ ವಿಹಾರೋ ಅಚ್ಚನ್ತಸಙ್ಘಿಕೋ, ಏಕಂ ಪುಗ್ಗಲಿಕಟ್ಠಾನಂ ಕರೋಹೀ"ತಿ। ಸೋ ಸಾಧು ಭನ್ತೇತಿ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯಂ ಪಬ್ಭಾರಸೋಧನಂ ತೇಜೋಧಾತುಕಸಿಣಪರಿಕಮ್ಮನ್ತಿ ತೀಣೀಪಿ ಏಕತೋ ಆರಭಿತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಅಪ್ಪನಂ ಪಾಪೇಸಿ, **ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯಂ** ಪರಿಯೋಸಾಪೇಸಿ, ಲೇಣಕಮ್ಮಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ, ಸಬ್ಬಂ ಕತ್ವಾ ಉಪಜ್ಝಾಯಸ್ಸ ಸಞ್ಞಂ ಅದಾಸಿ। ಉಪಜ್ಝಾಯೋ "ದುಕ್ಖೇನ ತೇ ಸಾಮಣೇರ ಕತಂ, ಅಜ್ಜ ತಾವ ತ್ವಂಯೇವ ವಸಾಹೀ"ತಿ ಆಹ। ಸೋ ತಂ ರತ್ತಿಂ ಲೇಣೇ ವಸನ್ತೋ ಉತುಸಪ್ಪಾಯಂ ಲಭಿತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿ। ತಸ್ಸ ಧಾತುಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಚೇತಿಯಂ ಅಕಂಸು। ಅಜ್ಜಾಪಿ **ತಿಸ್ಸತ್ಥೇರಚೇತಿಯ**ನ್ತಿ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಇದಂ ಪಬ್ಬಂ ಅಸತಿಪಬ್ಬಂ ನಾಮ।

೨೧೯. ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠತ್ವಾ ವಿತಕ್ಕೇ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಇಧ ಠತ್ವಾ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಿಸ್ಸತೀತಿ ವಿತಕ್ಕಮೂಲಭೇದಂ ಪಬ್ಬಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಪುನ **ತಸ್ಸ ಚೇ ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ವಿತಕ್ಕಸಙ್ಖಾರಸಣ್ಠಾನಂ ಮನಸಿಕಾತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಸಙ್ಖರೋತೀತಿ **ಸಙ್ಖಾರೋ,** ಪಚ್ಚಯೋ, ಕಾರಣಂ ಮೂಲನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಸಣ್ಠಾನಂ,** ವಿತಕ್ಕಸಙ್ಖಾರಸ್ಸ ಸಣ್ಠಾನಂ **ವಿತಕ್ಕಸಙ್ಖಾರಸಣ್ಠಾನಂ,** ತಂ ಮನಸಿಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಅಯಂ ವಿತಕ್ಕೋ ಕಿಂ ಹೇತು ಕಿಂ ಪಚ್ಚಯಾ ಕಿಂ ಕಾರಣಾ ಉಪ್ಪನ್ನೋತಿ ವಿತಕ್ಕಾನಂ ಮೂಲಞ್ಚ ಮೂಲಮೂಲಞ್ಚ ಮನಸಿಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ। **ಕಿಂ ನು ಖೋ ಅಹಂ ಸೀಘಂ ಗಚ್ಛಾಮೀ**ತಿ ಕೇನ ನು ಖೋ ಕಾರಣೇನ ಅಹಂ ಸೀಘಂ ಗಚ್ಛಾಮಿ? **ಯಂನೂನಾಹಂ ಸಣಿಕಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಕಿಂ ಮೇ ಇಮಿನಾ ಸೀಘಗಮನೇನ, ಸಣಿಕಂ ಗಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ। **ಸೋ ಸಣಿಕಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಸೋ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಸಣಿಕಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ।

ತತ್ಥ ತಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಸೀಘಗಮನಕಾಲೋ ವಿಯ ಇಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ವಿತಕ್ಕಸಮಾರುಳ್ಹಕಾಲೋ। ತಸ್ಸ ಸಣಿಕಗಮನಕಾಲೋ ವಿಯ ಇಮಸ್ಸ ವಿತಕ್ಕಚಾರಪಚ್ಛೇದನಕಾಲೋ। ತಸ್ಸ ಠಿತಕಾಲೋ ವಿಯ ಇಮಸ್ಸ ವಿತಕ್ಕಚಾರೇ ಪಚ್ಛಿನ್ನೇ ಮೂಲಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಚಿತ್ತೋತರಣಕಾಲೋ। ತಸ್ಸ ನಿಸಿನ್ನಕಾಲೋ ವಿಯ ಇಮಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಕಾಲೋ। ತಸ್ಸ ನಿಪನ್ನಕಾಲೋ ವಿಯ ಇಮಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾನಾರಮ್ಮಣಾಯ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ದಿವಸಂ ವೀತಿವತ್ತನಕಾಲೋ। ತತ್ಥ ಇಮೇ ವಿತಕ್ಕಾ ಕಿಂ ಹೇತುಕಾ ಕಿಂ

ಪಚ್ಚಯಾತಿ ವಿತಕ್ಕಾನಂ ಮೂಲಮೂಲಂ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ವಿತಕ್ಕಚಾರೋ ಸಿಥಿಲೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಸಿಥಿಲೀಭೂತೇ ಮತ್ಥಕಂ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ವಿತಕ್ಕಾ ಸಬ್ಬಸೋ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ। ಅಯಮತ್ಥೋ ದುದ್ದುಭಜಾತಕೇನಪಿ ದೀಪೇತಬ್ಬೋ -

ಸಸಕಸ್ಸ ಕಿರ ಬೇಲುವರುಕ್ಖಮೂಲೇ ನಿದ್ದಾಯನ್ತಸ್ಸ ಬೇಲುವಪಕ್ಕಂ ವಣ್ಟತೋ ಛಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ಕಣ್ಣಮೂಲೇ ಪತಿತಂ। ಸೋ ತಸ್ಸ ಸದ್ದೇನ "ಪಥವೀ ಭಿಜ್ಜತೀ"ತಿ ಸಞ್ಞಾಯ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ವೇಗೇನ ಪಲಾಯಿ। ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಪುರತೋ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಚತುಪ್ಪದಾ ಪಲಾಯಿಂಸು। ತದಾ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಸೀಹೋ ಹೋತಿ। ಸೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಅಯಂ ಪಥವೀ ನಾಮ ಕಪ್ಪವಿನಾಸೇ ಭಿಜ್ಜತಿ, ಅನ್ತರಾ ಪಥವೀಭೇದೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಯಂನೂನಾಹಂ ಮೂಲಮೂಲಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಅನುವಿಜ್ಜೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ। ಸೋ ಹತ್ಥಿನಾಗತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಸಸಕಂ ಪುಚ್ಛಿ "ತಯಾ, ತಾತ, ಪಥವೀ ಭಿಜ್ಜಮಾನಾ ದಿಟ್ಠಾ"ತಿ। ಸಸೋ "ಆಮ ದೇವಾ"ತಿ ಆಹ। ಸೀಹೋ "ಏಹಿ, ಭೋ, ದಸ್ಸೇಹೀ"ತಿ। ಸಸೋ "ನ ಸಕ್ಕೋಮಿ ಸಾಮೀ"ತಿ। "ಏಹಿ, ರೇ, ಮಾ ಭಾಯೀ"ತಿ ಸಣ್ಹಮುದುಕೇನ ಗಹೇತ್ವಾ ಗತೋ ಸಸೋ ರುಕ್ಖಸ್ಸ ಅವಿದೂರೇ ಠತ್ವಾ -

"ದುದ್ದುಭಾಯತಿ ಭದ್ದನ್ತೇ, ಯಸ್ಮಿಂ ದೇಸೇ ವಸಾಮಹಂ।
ಅಹಮ್ಪೇತಂ ನ ಜಾನಾಮಿ, ಕಿಮೇತಂ ದುದ್ದುಭಾಯತೀ"ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೪.೮೫) -

ಗಾಥಮಾಹ। ಬೋಧಿಸತ್ತೋ "ತ್ವಂ ಏತ್ಥೇವ ತಿಟ್ಠಾ"ತಿ ರುಕ್ಖಮೂಲಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಸಕಸ್ಸ ನಿಪನ್ನಟ್ಠಾನಂ ಅದ್ದಸ, ಬೇಲುವಪಕ್ಕಂ ಅದ್ದಸ, ಉದ್ಧಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ವಣ್ಟಂ ಅದ್ದಸ, ದಿಸ್ವಾ "ಅಯಂ ಸಸೋ ಏತ್ಥ ನಿಪನ್ನೋ, ನಿದ್ದಾಯಮಾನೋ ಇಮಸ್ಸ ಕಣ್ಣಮೂಲೇ ಪತಿತಸ್ಸ ಸದ್ದೇನ 'ಪಥವೀ ಭಿಜ್ಜತೀ'ತಿ ಏವಂಸಞ್ಞೀ ಹುತ್ವಾ ಪಲಾಯೀ"ತಿ ಞತ್ವಾ ತಂ ಕಾರಣಂ ಸಸಂ ಪುಚ್ಛಿ। ಸಸೋ "ಆಮ, ದೇವಾ"ತಿ ಆಹ। ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಇಮಂ ಗಾಥಮಾಹ -

"ಬೇಲುವ ಪತಿತಂ ಸುತ್ವಾ, ದುದ್ದುಭನ್ತಿ ಸಸೋ ಜವಿ।
ಸಸಸ್ಸ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ, ಸನ್ತತ್ತಾ ಮಿಗವಾಹಿನೀ"ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೪.೮೬)।

ತತೋ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ "ಮಾ ಭಾಯಥಾ"ತಿ ಮಿಗಗಣೇ ಅಸ್ಸಾಸೇಸಿ। ಏವಂ ವಿತಕ್ಕಾನಂ ಮೂಲಮೂಲಂ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ವಿತಕ್ಕಾ ಪಹೀಯನ್ತಿ।

೨೨೦. ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಿತಕ್ಕಮೂಲಭೇದಪಬ್ಬೇ ಠತ್ವಾ ವಿತಕ್ಕೇ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೇನ ಪನ ಏವಂ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಿತಬ್ಬಾತಿ ಅಪರಮ್ಪಿ ಕಾರಣಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಪುನ **ತಸ್ಸ ಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ದನ್ತೇಭಿದನ್ತಮಾಧಾಯಾತಿ ಹೇಟ್ಠಾದನ್ತೇ ಉಪರಿದನ್ತಂ ಠಪೇತ್ವಾ। **ಚೇತಸಾ ಚಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಕುಸಲಚಿತ್ತೇನ ಅಕುಸಲಚಿತ್ತಂ ಅಭಿನಿಗ್ಗಣ್ಹಿತಬ್ಬಂ। **ಬಲವಾ ಪುರಿಸೋ**ತಿ ಯಥಾ ಥಾಮಸಮ್ಪನ್ನೋ ಮಹಾಬಲೋ ಪುರಿಸೋ ದುಬ್ಬಲಂ ಪುರಿಸಂ ಸೀಸೇ ವಾ ಗಲೇ ವಾ ಖನ್ಧೇ ವಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಭಿನಿಗ್ಗಣ್ಹೇಯ್ಯ ಅಭಿನಿಪ್ಪೀಳೇಯ್ಯ ಅಭಿಸನ್ತಾಪೇಯ್ಯ ಸನ್ತತ್ತಂ ಕಿಲನ್ತಂ ಮುಚ್ಛಾಪರೇತಂ ವಿಯ ಕರೇಯ್ಯ, ಏವಮೇವ ಭಿಕ್ಖುನಾ ವಿತಕ್ಕೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪಟಿಮಲ್ಲೇನ ಹುತ್ವಾ "ಕೇ ಚ ತುಮ್ಹೇ ಕೋ ಚಾಹ"ನ್ತಿ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ - "ಕಾಮಂ ತಚೋ ಚ ನ್ಹಾರು ಚ ಅಟ್ಠಿ ಚ ಅವಸಿಸ್ಸತು ಸರೀರೇ ಉಪಸುಸ್ಸತು ಮಂಸಲೋಹಿತ"ನ್ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೨.೫) ಏವಂ ಮಹಾವೀರಿಯಂ ಪಗ್ಗಯ್ಹ ವಿತಕ್ಕಾ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಿತಬ್ಬಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಇಮ ಅತ್ಥದೀಪಿಕಂ ಉಪಮಂ ಆಹರಿ।

೨೨೧. **ಯತೋ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿ ಇದಂ ಪರಿಯಾದಾನಭಾಜನಿಯಂ ನಾಮ, ತಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ। ಯಥಾ ಪನ ಸತ್ಥಾಚರಿಯೋ ತಿರೋರಟ್ಠಾ ಆಗತಂ ರಾಜಪುತ್ತಂ ಪಞ್ಚಾವುಧಸಿಪ್ಪಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹಾಪೇತ್ವಾ "ಗಚ್ಛ, ಅತ್ತನೋ ರಟ್ಠೇ ರಜ್ಜಂ ಗಣ್ಹ। ಸಚೇ ತೇ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಚೋರಾ ಉಟ್ಠಹನ್ತಿ, ಧನುನಾ ಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಗಚ್ಛ। ಸಚೇ ತೇ ಧನು ನಸ್ಸತಿ ವಾ ಭಿಜ್ಜತಿ ವಾ ಸತ್ತಿಯಾ ಅಸಿನಾ"ತಿ ಏವಂ ಪಞ್ಚಹಿಪಿ ಆವುಧೇಹಿ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಉಯ್ಯೋಜೇತಿ। ಸೋ ತಥಾ ಕತ್ವಾ ಸಕರಟ್ಠಂ ಗನ್ತ್ವಾ ರಜ್ಜಂ ಗಹೇತ್ವಾ ರಜ್ಜಸಿರಿಂ

ಅನುಭೋತಿ। ಏವಮೇವಂ ಭಗವಾ ಅಧಿಚಿತ್ತಮನುಯುತ್ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಅರಹತ್ತಗಹಣತ್ಥಾಯ ಉಯ್ಯೋಜೇನ್ತೋ - “ಸಚಸ್ಸ ಅನ್ತರಾ ಅಕುಸಲವಿತಕ್ಕಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಅಞ್ಞನಿಮಿತ್ತಪಬ್ಬೇ ಠತ್ವಾ ತೇ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸತಿ। ತತ್ಥ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಆದೀನವಪಬ್ಬೇ ಠತ್ವಾ, ತತ್ರಾಪಿ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಅಸತಿಪಬ್ಬೇ ಠತ್ವಾ, ತತ್ರಾಪಿ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ವಿತಕ್ಕಮೂಲಭೇದಪಬ್ಬೇ ಠತ್ವಾ, ತತ್ರಾಪಿ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಅಭಿನಿಗ್ಗಣ್ಹನಪಬ್ಬೇ ಠತ್ವಾ ವಿತಕ್ಕೇ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಇಮಾನಿ ಪಞ್ಚ ಪಬ್ಬಾನಿ ದೇಸೇಸಿ।

ವಸೀ ವಿತಕ್ಕಪರಿಯಾಯಪಥೇಸೂತಿ ವಿತಕ್ಕಚಾರಪಥೇಸು ಚಿಣ್ಣವಸೀ ಪಗುಣವಸೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಯಂ ವಿತಕ್ಕಂ ಆಕಙ್ಖಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ಇದಂ ಅಸ್ಸ ವಸೀಭಾವಾಕಾರದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ಅಯಞ್ಹಿ ಪುಬ್ಬೇ ಯಂ ವಿತಕ್ಕಂ ವಿತಕ್ಕೇತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ತಂ ನ ವಿತಕ್ಕೇತಿ। ಯಂ ನ ವಿತಕ್ಕೇತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ತಂ ವಿತಕ್ಕೇತಿ। ಇದಾನಿ ಪನ ವಸೀಭೂತತ್ತಾ ಯಂ ವಿತಕ್ಕಂ ವಿತಕ್ಕೇತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ತಂಯೇವ ವಿತಕ್ಕೇತಿ। ಯಂ ನ ವಿತಕ್ಕೇತುಕಾಮೋ, ನ ತಂ ವಿತಕ್ಕೇತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ “ಯಂ ವಿತಕ್ಕಂ ಆಕಙ್ಖಿಸ್ಸತಿ, ತಂ ವಿತಕ್ಕಂ ವಿತಕ್ಕೇಸ್ಸತಿ। ಯಂ ವಿತಕ್ಕಂ ನಾಕಙ್ಖಿಸ್ಸತಿ, ನ ತಂ ವಿತಕ್ಕಂ ವಿತಕ್ಕೇಸ್ಸತೀ”ತಿ। **ಅಚ್ಛೇಚ್ಛಿ ತಣ್ಹ**ನ್ತಿಆದಿ **ಸಬ್ಬಾಸವಸುತ್ತೇ** ವುತ್ತಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ವಿತಕ್ಕಸಣ್ಠಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ದುತಿಯವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಮೂಲಪಣ್ಣಾಸಟ್ಠಕಥಾಯ ಪಠಮೋ ಭಾಗೋ ನಿಟ್ಠಿತೋ।

॥ ನಮೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ॥

ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯೇ

ಮೂಲಪಣ್ಣಾಸ-ಅಟ್ಠಕಥಾ

(ದುತಿಯೋ ಭಾಗೋ)

೩. ಓಪಮ್ಮವಗ್ಗೋ

೧. ಕಕಚೂಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೨೨. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಕಕಚೂಪಮಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಮೋಳಿಯಫಗ್ಗುನೋ**ತಿ **ಮೋಳೀ**ತಿ ಚೂಳಾ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಥಾಹ -

"ಛೇತ್ವಾನ ಮೋಳಿಂ ವರಗನ್ಧವಾಸಿತಂ,
ವೇಹಾಯಸಂ ಉಕ್ಖಿಪಿ ಸಕ್ಯಪುಙ್ಗವೋ।
ರತನಚಙ್ಕೋಟವರೇನ ವಾಸವೋ,
ಸಹಸ್ಸನೇತ್ತೋ ಸಿರಸಾ ಪಟಿಗ್ಗಹೀ"ತಿ॥

ಸಾ ತಸ್ಸ ಗಿಹಿಕಾಲೇ ಮಹತೀ ಅಹೋಸಿ, ತೇನಸ್ಸ **ಮೋಳಿಯಫಗ್ಗುನೋ**ತಿ ಸಞ್ಞಾ ಉದಪಾದಿ। ಪಬ್ಬಜಿತಮ್ಪಿ ನಂ ತೇನೇವ ನಾಮೇನ ಸಞ್ಜಾನನ್ತಿ। **ಅತಿವೇಲ**ನ್ತಿ ವೇಲಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ। ತತ್ಥ ಕಾಲವೇಲಾ, ಸೀಮವೇಲಾ, ಸೀಲವೇಲಾತಿ ತಿವಿಧಾ ವೇಲಾ। "ತಾಯಂ ವೇಲಾಯಂ ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸೀ"ತಿ (ಧಮ್ಮಪದೇ ವಗ್ಗಾನಮುದ್ದಾನಂ, ಗಾಥಾನಮುದ್ದಾನಂ; ಮಹಾವ॰ ೧-೩) ಅಯಂ ಕಾಲವೇಲಾ ನಾಮ। "ಠಿತಧಮ್ಮೋ ವೇಲಂ ನಾತಿವತ್ತತೀ"ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೩೮೪; ಉದಾ॰ ೪೫; ಅ॰ ನಿ॰ ೮.೧೯) ಅಯಂ ಸೀಮವೇಲಾ ನಾಮ। "ವೇಲಾಅನತಿಕ್ಕಮೋ ಸೇತುಘಾತೋ"ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೨೯೯-೩೦೧) ಚ, "ವೇಲಾ ಚೇಸಾ ಅವೀತಿಕ್ಕಮನಟ್ಠೇನಾ"ತಿ ಚ, ಅಯಂ ಸೀಲವೇಲಾ ನಾಮ। ತಂ ತಿವಿಧಮ್ಪಿ ಸೋ ಅತಿಕ್ಕಮಿಯೇವ। ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಹಿ ಓವದಿತುಂ ಕಾಲೋ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ, ಸೋ ಅತ್ಥಙ್ಗತೇಪಿ ಸೂರಿಯೇ ಓವದನ್ತೋ ತಂ ಕಾಲವೇಲಮ್ಪಿ ಅತಿಕ್ಕಮಿ। ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಓವಾದೇ ಪಮಾಣಂ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ ಸೀಮಾ ಮರಿಯಾದಾ। ಸೋ ಉತ್ತರಿಛಪ್ಪಞ್ಚವಾಚಾಹಿ ಓವದನ್ತೋ ತಂ ಸೀಮವೇಲಮ್ಪಿ ಅತಿಕ್ಕಮಿ। ಕಥೇನ್ತೋ ಪನ ದವಸಹಗತಂ ಕತ್ವಾ ದುಟ್ಠುಲ್ಲಾಪತ್ತಿಪಹೋನಕಂ ಕಥೇತಿ, ಏವಂ ಸೀಲವೇಲಮ್ಪಿ ಅತಿಕ್ಕಮಿ।

ಸಂಸಟ್ಠೋತಿ ಮಿಸ್ಸೀಭೂತೋ ಸಮಾನಸುಖದುಕ್ಖೋ ಹುತ್ವಾ। **ಸಮ್ಮುಖಾ**ತಿ ಪುರತೋ। **ಅವಣ್ಣಂ ಭಾಸತೀ**ತಿ ತಾ ಪನ ಪಚನಕೋಟ್ಟನಾದೀನಿ ಕರೋನ್ತಿಯೋ ದಿಸ್ವಾ ನತ್ಥಿ ಇಮಾಸಂ ಅನಾಪತ್ತಿ ನಾಮ, ಇಮಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಅನಾಚಾರಾ ದುಬ್ಬಚಾ ಪಗಬ್ಭಾತಿ ಅಗುಣಂ ಕಥೇತಿ। **ಅಧಿಕರಣಮ್ಪಿ ಕರೋತೀ**ತಿ ಇಮೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಇಮಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ದಿಟ್ಠಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಕ್ಖೀನಿ ದಯ್ಹನ್ತಿ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ಪುಪ್ಫಪೂಜಾ ವಾ ಆಸನಧೋವನಪರಿಭಣ್ಡಕರಣಾದೀನಿ ವಾ ಇಮಾಸಂ ವಸೇನ ವತ್ತನ್ತಿ। ಕುಲಧೀತರೋ ಏತಾ ಲಜ್ಜಿನಿಯೋ , ತುಮ್ಹೇ ಇಮಾ ಇದಞ್ಚಿದಞ್ಚ ವದಥ, ಅಯಂ ನಾಮ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಆಪತ್ತಿ ಹೋತಿ, ವಿನಯಧರಾನಂ ಸನ್ತಿಕಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ವಿನಿಚ್ಛಯಂ ಮೇ ದೇಥಾತಿ ಅಧಿಕರಣಂ ಆಕಡ್ಢತಿ।

ಮೋಳಿಯಫಗ್ಗುನಸ್ಸ ಅವಣ್ಣಂ ಭಾಸತೀತಿ ನತ್ಥಿ ಇಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅನಾಪತ್ತಿ ನಾಮ। ನಿಚ್ಚಕಾಲಂ ಇಮಸ್ಸ ಪರಿವೇಣದ್ವಾರಂ ಅಸುಞ್ಞಂ ಭಿಕ್ಖುನೀಹೀತಿ ಅಗುಣಂ ಕಥೇತಿ। **ಅಧಿಕರಣಮ್ಪಿ ಕರೋನ್ತೀ**ತಿ ಇಮೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಮೋಳಿಯಫಗ್ಗುನತ್ಥೇರಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಕ್ಖೀನಿ ದಯ್ಹನ್ತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ಅಞ್ಞೇಸಂ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಓಲೋಕೇತುಮ್ಪಿ ನ ಸಕ್ಕಾ। ವಿಹಾರಂ ಆಗತಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಓವಾದಂ ವಾ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಂ ವಾ ಉದ್ದೇಸಪದಂ ವಾ ಥೇರಮೇವ ನಿಸ್ಸಾಯ ಲಭನ್ತಿ, ಕುಲಪುತ್ತಕೋ ಲಜ್ಜೀ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಕೋ, ಏವರೂಪಂ ನಾಮ ತುಮ್ಹೇ ಇದಞ್ಚಿದಞ್ಚ ವದಥ, ಏಥ ವಿನಯಧರಾನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ವಿನಿಚ್ಛಯಂ ದೇಥಾತಿ ಅಧಿಕರಣಂ ಆಕಡ್ಢನ್ತಿ।

ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚಾತಿ ನೇವ ಪಿಯಕಮ್ಯತಾಯ ನ ಭೇದಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ, ಅತ್ಥಕಾಮತಾಯ ಅವೋಚ। ಏಕಂ ಕಿರಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ - "ಇಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಏವಂ ಸಂಸಟ್ಠಸ್ಸ ವಿಹರತೋ ಅಯಸೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ। ಸೋ ಸಾಸನಸ್ಸಾಪಿ

ಅವಣ್ಣೋಯೇವ। ಅಞ್ಞೇನ ಪನ ಕಥಿತೋ ಅಯಂ ನ ಓರಮಿಸ್ಸತಿ, ಭಗವತಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತ್ವಾ ಓವದಿತೋ ಓರಮಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಕಾಮತಾಯ ಭಗವನ್ತಂ ಏತಂ, "ಆಯಸ್ಮಾ, ಭನ್ತೇ"ತಿಆದಿವಚನಂ ಅವೋಚ।

೨೨೩. **ಆಮನ್ತೇಹೀ**ತಿ ಜಾನಾಪೇಹಿ। **ಆಮನ್ತೇತೀ**ತಿ ಪಕ್ಕೋಸತಿ।

೨೨೪. **ಸದ್ಧಾ**ತಿ ಸದ್ಧಾಯ। **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ತ್ವಂ ಕುಲಪುತ್ತೋ ಚೇವ ಸದ್ಧಾಪಬ್ಬಜಿತೋ ಚ, ಯಸ್ಮಾ ವಾ ತೇ ಏತಾಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಂಸಟ್ಠಸ್ಸ ವಿಹರತೋ ಯೇ ತಾ ಅಕ್ಕೋಸಿಸ್ಸನ್ತಿ ವಾ, ಪಹರಿಸ್ಸನ್ತಿ ವಾ, ತೇಸು ದೋಮನಸ್ಸಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ, ಸಂಸಗ್ಗೇ ಪಹೀನೇ ನುಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಮಾ। **ತತ್ರಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಅವಣ್ಣಭಾಸನೇ। **ಗೇಹಸಿತಾ**ತಿ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣನಿಸ್ಸಿತಾ। **ಛನ್ದಾ**ತಿ ತಣ್ಹಾಛನ್ದಾಪಿ ಪಟಿಘಛನ್ದಾಪಿ। **ವಿಪರಿಣತ**ನ್ತಿ ರತ್ತಮ್ಪಿ ಚಿತ್ತಂ ವಿಪರಿಣತಂ। ದುಟ್ಠಮ್ಪಿ, ಮೂಳ್ಹಮ್ಪಿ ಚಿತ್ತಂ ವಿಪರಿಣತಂ। ಇಧ ಪನ ತಣ್ಹಾಛನ್ದವಸೇನ ರತ್ತಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿ, ಪಟಿಘಛನ್ದವಸೇನ ದುಟ್ಠಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿ। **ಹಿತಾನುಕಮ್ಪೀ**ತಿ ಹಿತೇನ ಅನುಕಮ್ಪಮಾನೋ ಹಿತೇನ ಫರಮಾನೋ। **ನ ದೋಸನ್ತರೋ**ತಿ ನ ದೋಸಚಿತ್ತೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ।

೨೨೫. **ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ**ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಆರಭಿ? ಫಗ್ಗುನಸ್ಸ ಕಿರ ಏತ್ತಕಂ ಓವಾದಂ ಸುತ್ವಾಪಿ, "ಭಿಕ್ಖುನಿಸಂಸಗ್ಗತೋ ಓರಮಿಸ್ಸಾಮಿ ವಿರಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಉಪ್ಪನ್ನಂ, ಭಗವತಾ ಪನ ಸದ್ಧಿಂ ಪಟಾಣೀ ವಿಯ ಪಟಿವಿರುದ್ಧೋ ಅಟ್ಠಾಸಿ, ಅಥಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಯಥಾ ನಾಮ ಜಿಘಚ್ಛಿತಸ್ಸ ಭೋಜನೇ, ಪಿಪಾಸಿತಸ್ಸ ಪಾನೀಯೇ, ಸೀತೇನ ಫುಟ್ಠಸ್ಸ ಉಣ್ಹೇ ದುಕ್ಖಿತಸ್ಸ ಸುಖೇ ಪತ್ಥನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಏವಮೇವ ಇಮಂ ದುಬ್ಬಚಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ದಿಸ್ವಾ ಪಠಮಬೋಧಿಯಂ ಸುಬ್ಬಚಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಪಾಥಂ ಆಗಮಿಂಸು। ಅಥ ತೇಸಂ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇತುಕಾಮೋ ಹುತ್ವಾ ಇಮಂ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ।

ತತ್ಥ **ಆರಾಧಯಿಂಸೂ**ತಿ ಗಣ್ಹಿಂಸು ಪೂರಯಿಂಸು। **ಏಕಂ ಸಮಯ**ನ್ತಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ। **ಏಕಾಸನಭೋಜನ**ನ್ತಿ ಏಕಂ ಪುರೇಭತ್ತಭೋಜನಂ। ಸೂರಿಯುಗ್ಗಮನತೋ ಹಿ ಯಾವ ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕಾ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಂ ಭುತ್ತಭೋಜನಮ್ಪಿ ಇಧ ಏಕಾಸನಭೋಜನನ್ತೇವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। **ಅಪ್ಪಾಬಾಧತ**ನ್ತಿ ನಿರಾಬಾಧತಂ। **ಅಪ್ಪಾತಙ್ಕತ**ನ್ತಿ ನಿದ್ದುಕ್ಖತಂ। **ಲಹುಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ಸರೀರಸ್ಸ ಸಲ್ಲಹುಕಂ ಉಟ್ಠಾನಂ। **ಬಲ**ನ್ತಿ ಕಾಯಬಲಂ। **ಫಾಸುವಿಹಾರ**ನ್ತಿ ಕಾಯಸ್ಸ ಸುಖವಿಹಾರಂ। ಇಮಿನಾ ಕಿಂ ಕಥಿತಂ? ದಿವಾ ವಿಕಾಲಭೋಜನಂ ಪಜಹಾಪಿತಕಾಲೋ ಕಥಿತೋ। ಭದ್ದಾಲಿಸುತ್ತೇ ಪನ ರತ್ತಿಂ ವಿಕಾಲಭೋಜನಂ ಪಜಹಾಪಿತಕಾಲೋ ಕಥಿತೋ। ಇಮಾನಿ ಹಿ ದ್ವೇ ಭೋಜನಾನಿ ಭಗವಾ ನ ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನ ಪಜಹಾಪೇಸಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಇಮಾನೇವ ಹಿ ದ್ವೇ ಭೋಜನಾನಿ ವಟ್ಟೇ ಸತ್ತಾನಂ ಆಚಿಣ್ಣಾನಿ। ಸನ್ತಿ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಸುಖುಮಾಲಾ, ತೇ ಏಕತೋ ದ್ವೇಪಿ ಭೋಜನಾನಿ ಪಜಹನ್ತಾ ಕಿಲಮನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏಕತೋ ಅಪಜಹಾಪೇತ್ವಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ದಿವಾ ವಿಕಾಲಭೋಜನಂ, ಏಕಸ್ಮಿಂ ರತ್ತಿಂ ವಿಕಾಲಭೋಜನನ್ತಿ ವಿಸುಂ ಪಜಹಾಪೇಸಿ। ತೇಸು ಇಧ ದಿವಾ ವಿಕಾಲಭೋಜನಂ ಪಜಹಾಪಿತಕಾಲೋ ಕಥಿತೋ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧಾ ನ ಭಯಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ತಜ್ಜೇತ್ವಾ ಪಜಹಾಪೇನ್ತಿ, ಆನಿಸಂಸಂ ಪನ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪಜಹಾಪೇನ್ತಿ, ಏವಞ್ಹಿ ಸತ್ತಾ ಸುಖೇನ ಪಜಹನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಆನಿಸಂಸಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಗುಣೇ ದಸ್ಸೇಸಿ। **ಅನುಸಾಸನೀ ಕರಣೀಯಾ**ತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಸಾಸನೇ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ನಾಹೋಸಿ। "ಇದಂ ಕರೋಥ, ಇದಂ ಮಾ ಕರೋಥಾ"ತಿ ಸತುಪ್ಪಾದಕರಣೀಯಮತ್ತಮೇವ ಅಹೋಸಿ। ತಾವತ್ತಕೇನೇವ ತೇ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಅಕಂಸು, ಪಹಾತಬ್ಬಂ ಪಜಹಿಂಸು, ಪಠಮಬೋಧಿಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸುಬ್ಬಚಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಅಹೇಸುಂ ಅಸ್ಸವಾ ಓವಾದಪಟಿಕರಾತಿ।

ಇದಾನಿ ನೇಸಂ ಸುಬ್ಬಚಭಾವದೀಪಿಕಂ ಉಪಮಂ ಆಹರನ್ತೋ **ಸೇಯ್ಯಥಾಪೀ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸುಭೂಮಿಯ**ನ್ತಿ ಸಮಭೂಮಿಯಂ। "ಸುಭೂಮ್ಯಂ ಸುಖೇತ್ತೇ ವಿಹತಖಾಣುಕೇ ಬೀಜಾನಿ ಪತಿಟ್ಠಪೇಯ್ಯಾ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೪೩೮) ಏತ್ಥ ಪನ ಮಣ್ಡಭೂಮಿ ಸುಭೂಮೀತಿ ಆಗತಾ। **ಚತುಮಹಾಪಥೇ**ತಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಮಹಾಮಗ್ಗಾನಂ ವಿನಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಗತಟ್ಠಾನೇ। **ಆಜಞ್ಞರಥೋ**ತಿ ವಿನೀತಅಸ್ಸರಥೋ। **ಓಧಸ್ತಪತೋದೋ**ತಿ ಯಥಾ ರಥಂ ಅಭಿರುಹಿತ್ವಾ ಠಿತೇನ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ ಗಣ್ಹಿತುಂ, ಏವಂ ಆಲಮ್ಬನಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ತಿರಿಯತೋ ಠಪಿತಪತೋದೋ। **ಯೋಗ್ಗಾಚರಿಯೋ**ತಿ ಅಸ್ಸಾಚರಿಯೋ। ಸ್ವೇವ ಅಸ್ಸದಮ್ಮೇ ಸಾರೇತೀತಿ

ಅಸ್ಸದಮ್ಮಸಾರಥಿ। ಯೇನಿಚ್ಛಕನ್ತಿ ಯೇನ ಯೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಇಚ್ಛತಿ। **ಯದಿಚ್ಛಕನ್ತಿ** ಯಂ ಯಂ ಗತಿಂ ಇಚ್ಛತಿ। **ಸಾರೇಯ್ಯಾತಿ** ಉಜುಕಂ ಪುರತೋ ಪೇಸೇಯ್ಯ। **ಪಚ್ಚಾಸಾರೇಯ್ಯಾತಿ** ಪಟಿನಿವತ್ತೇಯ್ಯ।

ಏವಮೇವ ಖೋತಿ ಯಥಾ ಹಿ ಸೋ ಯೋಗ್ಗಾಚರಿಯೋ ಯೇನ ಯೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಗಮನಂ ಇಚ್ಛತಿ, ತಂ ತಂ ಅಸ್ಸಾ ಆರುಳ್ಹಾವ ಹೋನ್ತಿ। ಯಾಯ ಯಾಯ ಚ ಗತಿಯಾ ಇಚ್ಛತಿ, ಸಾ ಸಾ ಗತಿ ಗಹಿತಾವ ಹೋತಿ। ರಥಂ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಅಸ್ಸಾ ನೇವ ವಾರೇತಬ್ಬಾ ನ ವಿಜ್ಝಿತಬ್ಬಾ ಹೋನ್ತಿ। ಕೇವಲಂ ತೇಸಂ ಸಮೇ ಭೂಮಿಭಾಗೇ ಖುರೇಸು ನಿಮಿತ್ತಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಗಮನಮೇವ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಮಯ್ಹಮ್ಪಿ ತೇಸು ಭಿಕ್ಖೂಸು ಪುನಪ್ಪುನಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ ನಾಹೋಸಿ। ಇದಂ ಕರೋಥ ಇದಂ ಮಾ ಕರೋಥಾತಿ ಸತುಪ್ಪಾದನಮತ್ತಮೇವ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ। ತೇಹಿಪಿ ತಾವದೇವ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಕತಮೇವ ಹೋತಿ, ಅಕತ್ತಬ್ಬಂ ಜಹಿತಮೇವ। **ತಸ್ಮಾತಿ** ಯಸ್ಮಾ ಸುಬ್ಬಚಾ ಯುತ್ತಯಾನಪಟಿಭಾಗಾ ಹುತ್ವಾ ಸತುಪ್ಪಾದನಮತ್ತೇನೇವ ಪಜಹಿಂಸು, ತಸ್ಮಾ ತುಮ್ಹೇಪಿ ಪಜಹಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏಲಣ್ಡೇಹೀತಿ** ಏಲಣ್ಡಾ ಕಿರ ಸಾಲದೂಸನಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ। **ವಿಸೋಧೇಯ್ಯಾತಿ** ಏಲಣ್ಡೇ ಚೇವ ಅಞ್ಞಾ ಚ ವಲ್ಲಿಯೋ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಬಹಿ ನೀಹರಣೇನ ಸೋಧೇಯ್ಯ। **ಸುಜಾತಾತಿ** ಸುಸಣ್ಠಿತಾ। **ಸಮ್ಮಾ ಪರಿಹರೇಯ್ಯಾತಿ** ಮರಿಯಾದಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಉದಕಾಸಿಞ್ಚನೇನಪಿ ಕಾಲೇನಕಾಲಂ ಮೂಲಮೂಲೇ ಖಣನೇನಪಿ ವಲ್ಲಿಗುಮ್ಬಾದಿಚ್ಛೇದನೇನಪಿ ಕಿಪಿಲ್ಲಪೂಟಕಹರಣೇನಪಿ ಮಕ್ಕಟಕಜಾಲಸುಕ್ಖದಣ್ಡಕಹರಣೇನಪಿ ಸಮ್ಮಾ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಪೋಸೇಯ್ಯ। **ವುದ್ಧಿ**ಆದೀನಿ ವುತ್ತತ್ಥಾನೇವ।

೨೨೬. ಇದಾನಿ ಅಕ್ಖನ್ತಿಯಾ ದೋಸಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಭೂತಪುಬ್ಬನ್ತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ವೇದೇಹಿಕಾತಿ** ವಿದೇಹರಟ್ಠವಾಸಿಕಸ್ಸ ಧೀತಾ। ಅಥ ವಾ **ವೇದೋತಿ** ಪಞ್ಞಾ ವುಚ್ಚತಿ, ವೇದೇನ ಈಹತಿ ಇರಿಯತೀತಿ **ವೇದೇಹಿಕಾ,** ಪಣ್ಡಿತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಗಹಪತಾನೀತಿ** ಘರಸಾಮಿನೀ। **ಕಿತ್ತಿಸದ್ದೋತಿ** ಕಿತ್ತಿಘೋಸೋ। **ಸೋರತಾತಿ** ಸೋರಚ್ಚೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ। **ನಿವಾತಾತಿ** ನಿವಾತವುತ್ತಿ। **ಉಪಸನ್ತಾತಿ** ನಿಬ್ಬುತಾ। **ದಕ್ಖಾತಿ** ಭತ್ತಪಚನಸಯನತ್ಥರಣದೀಪುಜ್ಜಲನಾದಿಕಮ್ಮೇಸು ಛೇಕಾ। **ಅನಲಸಾತಿ** ಉಟ್ಠಾಹಿಕಾ, **ಸುಸಂವಿಹಿತಕಮ್ಮನ್ತಾತಿ** ಸುಟ್ಠು ಸಂವಿಹಿತಕಮ್ಮನ್ತಾ। ಏಕಾ ಅನಲಸಾ ಹೋತಿ, ಯಂ ಯಂ ಪನ ಭಾಜನಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ತಂ ತಂ ಭಿನ್ದತಿ ವಾ ಛಿದ್ದಂ ವಾ ಕರೋತಿ, ಅಯಂ ನ ತಾದಿಸಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ದಿವಾ ಉಟ್ಠಾಸೀತಿ ಪಾತೋವ ಕತ್ತಬ್ಬಾನಿ ಧೇನುದುಹನಾದಿಕಮ್ಮಾನಿ ಅಕತ್ವಾ ಉಸ್ಸೂರೇ ಉಟ್ಠಿತಾ। **ಹೇ ಜೇ ಕಾಳೀತಿ** ಅರೇ ಕಾಳಿ। **ಕಿಂ ಜೇ ದಿವಾ ಉಟ್ಠಾಸೀತಿ** ಕಿಂ ತೇ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಫಾಸುಕಂ ಅತ್ಥಿ, ಕಿಂ ದಿವಾ ಉಟ್ಠಾಸೀತಿ? **ನೋ ವತ ರೇ ಕಿಞ್ಚೀತಿ** ಅರೇ ಯದಿ ತೇ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಫಾಸುಕಂ ಅತ್ಥಿ, ನೇವ ಸೀಸಂ ರುಜ್ಜತಿ, ನ ಪಿಟ್ಠಿ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಪಾಪಿ ದಾಸಿ ದಿವಾ ಉಟ್ಠಾಸೀತಿ ಕುಪಿತಾ ಅನತ್ತಮನಾ ಭಾಕುಟಿಮಕಾಸಿ। **ದಿವಾತರಂ ಉಟ್ಠಾಸೀತಿ** ಪುನದಿವಸೇ ಉಸ್ಸೂರತರಂ ಉಟ್ಠಾಸಿ। **ಅನತ್ತಮನವಾಚ**ನ್ತಿ ಅರೇ ಪಾಪಿ ದಾಸಿ ಅತ್ತನೋ ಪಮಾಣಂ ನ ಜಾನಾಸಿ; ಕಿಂ ಅಗ್ಗಿಂ ಸೀತೋತಿ ಮಞ್ಞಸಿ, ಇದಾನಿ ತಂ ಸಿಕ್ಖಾಪೇಸ್ಸಾಮೀತಿಆದೀನಿ ವದಮಾನಾ ಕುಪಿತವಚನಂ ನಿಚ್ಛಾರೇಸಿ।

ಪಟಿವಿಸಕಾನನ್ತಿ ಸಾಮನ್ತಗೇಹವಾಸೀನಂ। **ಉಜ್ಝಾಪೇಸೀತಿ** ಅವಜಾನಾಪೇಸಿ। **ಚಣ್ಡೀತಿ** ಅಸೋರತಾ ಕಿಬ್ಬಿಸಾ। ಇತಿ ಯತ್ತಕಾ ಗುಣಾ, ತತೋ ದಿಗುಣಾ ದೋಸಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಂಸು। ಗುಣಾ ನಾಮ ಸಣಿಕಂ ಸಣಿಕಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ; ದೋಸಾ ಏಕದಿವಸೇನೇವ ಪತ್ಥಟಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಸೋರತಸೋರತೋತಿ** ಅತಿವಿಯ ಸೋರತೋ, ಸೋತಾಪನ್ನೋ ನು ಖೋ, ಸಕದಾಗಾಮೀ ಅನಾಗಾಮೀ ಅರಹಾ ನು ಖೋತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। **ಫುಸನ್ತೀತಿ** ಫುಸನ್ತಾ ಘಟ್ಟೇನ್ತಾ ಆಪಾಥಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ।

ಅಥ ಭಿಕ್ಖು ಸೋರತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ ಅಥ ಅಧಿವಾಸನಕ್ಖನ್ತಿಯಂ ಠಿತೋ ಭಿಕ್ಖು ಸೋರತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಯೋ ಚೀವರ...ಪೇ॰... ಪರಿಕ್ಖಾರಹೇತೂತಿ** ಯೋ ಏತಾನಿ ಚೀವರಾದೀನಿ ಪಣೀತಪಣೀತಾನಿ ಲಭನ್ತೋ ಪಾದಪರಿಕಮ್ಮಪಿಟ್ಠಿಪರಿಕಮ್ಮಾದೀನಿ ಏಕವಚನೇನೇವ ಕರೋತಿ। **ಅಲಭಮಾನೋತಿ** ಯಥಾ ಪುಬ್ಬೇ ಲಭತಿ, ಏವಂ ಅಲಭನ್ತೋ। **ಧಮ್ಮಞ್ಞೇವ ಸಕ್ಕರೋನ್ತೋತಿ** ಧಮ್ಮಂಯೇವ ಸಕ್ಕಾರಂ ಸುಕತಕಾರಂ ಕರೋನ್ತೋ। **ಗರುಂ ಕರೋನ್ತೋತಿ** ಗರುಭಾರಿಯಂ

ಕರೋನ್ತೋ। **ಮಾನೇನ್ತೋತಿ** ಮನೇನ ಪಿಯಂ ಕರೋನ್ತೋ। **ಪೂಜೇನ್ತೋತಿ** ಪಚ್ಚಯಪೂಜಾಯ ಪೂಜೇನ್ತೋ। **ಅಪಚಾಯಮಾನೋತಿ** ಧಮ್ಮಂಯೇವ ಅಪಚಾಯಮಾನೋ ಅಪಚಿತಿಂ ನೀಚವುತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ।

೨೨೭. ಏವಂ ಅಕ್ಖನ್ತಿಯಾ ದೋಸಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಯೇ ಅಧಿವಾಸೇನ್ತಿ, ತೇ ಏವಂ ಅಧಿವಾಸೇನ್ತೀತಿ ಪಞ್ಚ ವಚನಪಥೇ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಪಞ್ಚಿಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಕಾಲೇನಾತಿ** ಯುತ್ತಪತ್ತಕಾಲೇನ। **ಭೂತೇನಾತಿ** ಸತಾ ವಿಜ್ಜಮಾನೇನ। **ಸಣ್ಹೇನಾತಿ** ಸಮ್ಮಟ್ಠೇನ । **ಅತ್ಥಸಞ್ಹಿತೇನಾತಿ** ಅತ್ಥನಿಸ್ಸಿತೇನ ಕಾರಣನಿಸ್ಸಿತೇನ। **ಅಕಾಲೇನಾತಿ**ಆದೀನಿ ತೇಸಂಯೇವ ಪಟಿಪಕ್ಖವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। **ಮೇತ್ತಚಿತ್ತಾತಿ** ಉಪ್ಪನ್ನಮೇತ್ತಚಿತ್ತಾ ಹುತ್ವಾ। **ದೋಸನ್ತರಾತಿ** ದುಟ್ಠಚಿತ್ತಾ, ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಉಪ್ಪನ್ನದೋಸಾ ಹುತ್ವಾ। **ತತ್ರಾತಿ** ತೇಸು ವಚನಪಥೇಸು। **ಫರಿತ್ವಾತಿ** ಅಧಿಮುಚ್ಚಿತ್ವಾ। **ತದಾರಮ್ಮಣಞ್ಚಾತಿ** ಕಥಂ ತದಾರಮ್ಮಣಂ ಸಬ್ಬಾವನ್ತಂ ಲೋಕಂ ಕರೋತಿ? ಪಞ್ಚ ವಚನಪಥೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗತಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಮೇತ್ತಚಿತ್ತಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಪುನ ತಸ್ಸೇವ ಮೇತ್ತಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅವಸೇಸಸತ್ತೇ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕರೋನ್ತೋ ಸಬ್ಬಾವನ್ತಂ ಲೋಕಂ ತದಾರಮ್ಮಣಂ ಕರೋತಿ ನಾಮ। ತತ್ರಾಯಂ ವಚನತ್ಥೋ। **ತದಾರಮ್ಮಣಞ್ಚಾತಿ** ತಸ್ಸೇವ ಮೇತ್ತಚಿತ್ತಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ। **ಸಬ್ಬಾವನ್ತನ್ತಿ** ಸಬ್ಬಸತ್ತವನ್ತಂ। **ಲೋಕನ್ತಿ** ಸತ್ತಲೋಕಂ। **ವಿಪುಲೇನಾತಿ** ಅನೇಕಸತ್ತಾರಮ್ಮಣೇನ। **ಮಹಗ್ಗತೇನಾತಿ** ಮಹಗ್ಗತಭೂಮಿಕೇನ। **ಅಪ್ಪಮಾಣೇನಾತಿ** ಸುಭಾವಿತೇನ। **ಅವೇರೇನಾತಿ** ನಿದ್ದೋಸೇನ। **ಅಬ್ಯಾಬಜ್ಝೇನಾತಿ** ನಿದ್ದುಕ್ಖೇನ। **ಫರಿತ್ವಾ ವಿಹರಿಸ್ಸಾಮಾತಿ** ಏವರೂಪೇನ ಮೇತ್ತಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ ತಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲಂ ಸಬ್ಬಞ್ಚ ಲೋಕಂ ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಅಧಿಮುಚ್ಚಿತ್ವಾ ವಿಹರಿಸ್ಸಾಮ।

೨೨೮. ಇದಾನಿ ತದತ್ಥದೀಪಿಕಂ ಉಪಮಂ ಆಹರನ್ತೋ **ಸೇಯ್ಯಥಾಪೀತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅಪಥವಿನ್ತಿ** ನಿಪ್ಪಥವಿಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತತ್ರ ತತ್ರಾತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ। **ವಿಕಿರೇಯ್ಯಾತಿ** ಪಚ್ಛಿಯಾ ಪಂಸುಂ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ಬೀಜಾನಿ ವಿಯ ವಿಕಿರೇಯ್ಯ। **ಓಟ್ಠುಭೇಯ್ಯಾತಿ** ಖೇಳಂ ಪಾತೇಯ್ಯ। **ಅಪಥವಿಂ ಕರೇಯ್ಯಾತಿ** ಏವಂ ಕಾಯೇನ ಚ ವಾಚಾಯ ಚ ಪಯೋಗಂ ಕತ್ವಾಪಿ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯ ಅಪಥವಿಂ ಕಾತುನ್ತಿ? **ಗಮ್ಭೀರಾತಿ** ಬಹಲತ್ತೇನ ದ್ವಿಯೋಜನಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಚ ನಹುತಾನಿ ಗಮ್ಭೀರಾ। **ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಾತಿ** ತಿರಿಯಂ ಪನ ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಾ। **ಏವಮೇವ ಖೋತಿ** ಏತ್ಥ ಇದಂ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ - ಪಥವೀ ವಿಯ ಹಿ ಮೇತ್ತಚಿತ್ತಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಕುದಾಲಪಿಟಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗತಪುರಿಸೋ ವಿಯ ಪಞ್ಚ ವಚನಪಥೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗತಪುಗ್ಗಲೋ। ಯಥಾ ಸೋ ಕುದಾಲಪಿಟಕೇನ ಮಹಾಪಥವಿಂ ಅಪಥವಿಂ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಏವಂ ವೋ ಪಞ್ಚ ವಚನಪಥೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗತಪುಗ್ಗಲೋ ಮೇತ್ತಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅಞ್ಞಥತ್ತಂ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತೀತಿ।

೨೨೯. ದುತಿಯಉಪಮಾಯಂ **ಹಲಿದ್ದಿನ್ತಿ** ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಪೀತಕವಣ್ಣಂ। **ನೀಲನ್ತಿ** ಕಂಸನೀಲಂ ವಾ ಪಲಾಸನೀಲಂ ವಾ। **ಅರೂಪೀತಿ** ಅರೂಪೋ । ನನು ಚ, ದ್ವಿನ್ನಂ ಕಟ್ಠಾನಂ ವಾ ದ್ವಿನ್ನಂ ರುಕ್ಖಾನಂ ವಾ ದ್ವಿನ್ನಂ ಸೇಯ್ಯಾನಂ ವಾ ದ್ವಿನ್ನಂ ಸೇಲಾನಂ ವಾ ಅನ್ತರಂ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಾಕಾಸರೂಪನ್ತಿ ಆಗತಂ, ಕಸ್ಮಾ ಇಧ **ಅರೂಪೀತಿ** ವುತ್ತೋತಿ? ಸನಿದಸ್ಸನಭಾವಪಟಿಕ್ಖೇಪತೋ। ತೇನೇವಾಹ "ಅನಿದಸ್ಸನೋ"ತಿ। ತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ರೂಪಂ ಲಿಖಿತುಂ, ರೂಪಪಾತುಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ತಸ್ಮಾ "ಅರೂಪೀ"ತಿ ವುತ್ತೋ। **ಅನಿದಸ್ಸನೋತಿ** ದಸ್ಸನಸ್ಸ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಅನಾಪಾಥೋ। ಉಪಮಾಸಂಸನ್ದನೇ ಪನೇತ್ಥ ಆಕಾಸೋ ವಿಯ ಮೇತ್ತಚಿತ್ತಂ। ತುಲಿಕಪಞ್ಚಮಾ ಚತ್ತಾರೋ ರಙ್ಗಜಾತಾ ವಿಯ ಪಞ್ಚ ವಚನಪಥಾ, ತುಲಿಕಪಞ್ಚಮೇ ರಙ್ಗೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗತಪುರಿಸೋ ವಿಯ ಪಞ್ಚ ವಚನಪಥೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗತಪುಗ್ಗಲೋ। ಯಥಾ ಸೋ ತುಲಿಕಪಞ್ಚಮೇಹಿ ರಙ್ಗೇಹಿ ಆಕಾಸೇ ರೂಪಪಾತುಭಾವಂ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಏವಂ ವೋ ಪಞ್ಚ ವಚನಪಥೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗತಪುಗ್ಗಲೋ ಮೇತ್ತಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅಞ್ಞಥತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ದೋಸುಪ್ಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತೀತಿ।

೨೩೦. ತತಿಯಉಪಮಾಯಂ **ಆದಿತ್ತನ್ತಿ** ಪಜ್ಜಲಿತಂ। **ಗಮ್ಭೀರಾ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಾತಿ** ಇಮಿಸ್ಸಾ ಗಙ್ಗಾಯ ಗಮ್ಭೀರಟ್ಠಾನಂ ಗಾವುತಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಿ, ಅಡ್ಢಯೋಜನಮ್ಪಿ, ಯೋಜನಮ್ಪಿ। ಪುಥುಲಂ ಪನಸ್ಸಾ ಏವರೂಪಂಯೇವ, ದೀಘತೋ ಪನ ಪಞ್ಚಯೋಜನಸತಾನಿ। ಸಾ ಕಥಂ ಗಮ್ಭೀರಾ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಾತಿ? ಏತೇನ ಪಯೋಗೇನ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಉದ್ಧನೇ ಉದಕಂ ವಿಯ

ತಾಪೇತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತೋ। ರಿತ್ತೋದಕಂ ಪನ ಕೇನಚಿ ಉಪಾಯೇನ ಅಙ್ಗುಲಮತ್ತಂ ವಾ ಅಡ್ಢಙ್ಗುಲಮತ್ತಂ ವಾ ಏವಂ ತಾಪೇತುಂ ಸಕ್ಕಾ ಭವೇಯ್ಯ, ಅಯಂ ಪನ ನ ಸಕ್ಕಾ, ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ವುತ್ತಂ। ಉಪಮಾಸಂಸನ್ದನೇ ಪನೇತ್ಥ ಗಙ್ಗಾ ವಿಯ ಮೇತ್ತಚಿತ್ತಂ, ತಿಣುಕ್ಕಂ ಆದಾಯ ಆಗತಪುರಿಸೋ ವಿಯ ಪಞ್ಚ ವಚನಪಥೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗತಪುಗ್ಗಲೋ। ಯಥಾ ಸೋ ಆದಿತ್ತಾಯ ತಿಣುಕ್ಕಾಯ ಗಙ್ಗಂ ತಾಪೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಏವಂ ವೋ ಪಞ್ಚ ವಚನಪಥೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗತಪುಗ್ಗಲೋ ಮೇತ್ತಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅಞ್ಞಥತ್ತಂ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತೀತಿ।

೨೩೦. ಚತುತ್ಥಉಪಮಾಯಂ **ಬಿಳಾರಭಸ್ತಾತಿ** ಬಿಳಾರಚಮ್ಮಪಸಿಬ್ಬಕಾ। **ಸುಮದ್ದಿತಾತಿ** ಸುಟ್ಠು ಮದ್ದಿತಾ। **ಸುಪರಿಮದ್ದಿತಾತಿ** ಅನ್ತೋ ಚ ಬಹಿ ಚ ಸಮನ್ತತೋ ಸುಪರಿಮದ್ದಿತಾ। **ತೂಲಿನೀತಿ** ಸಿಮ್ಬಲಿತೂಲಲತಾತೂಲಸಮಾನಾ। **ಛಿನ್ನಸಸ್ಸರಾತಿ** ಛಿನ್ನಸಸ್ಸರಸದ್ದಾ। **ಛಿನ್ನಭಬ್ಭರಾತಿ** ಛಿನ್ನಭಬ್ಭರಸದ್ದಾ। ಉಪಮಾಸಂಸನ್ದನೇ ಪನೇತ್ಥ ಬಿಳಾರಭಸ್ತಾ ವಿಯ ಮೇತ್ತಚಿತ್ತಂ, ಕಟ್ಠಕಠಲಂ ಆದಾಯ ಆಗತಪುರಿಸೋ ವಿಯ ಪಞ್ಚ ವಚನಪಥೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗತಪುಗ್ಗಲೋ। ಯಥಾ ಸೋ ಕಟ್ಠೇನ ವಾ ಕಠಲೇನ ವಾ ಬಿಳಾರಭಸ್ತಂ ಸರಸರಂ ಭರಭರಂ ಸದ್ದಂ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಏವಂ ವೋ ಪಞ್ಚ ವಚನಪಥೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗತಪುಗ್ಗಲೋ ಮೇತ್ತಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅಞ್ಞಥತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ದೋಸಾನುಗತಭಾವಂ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತೀತಿ।

೨೩೨. **ಓಚರಕಾತಿ** ಅವಚರಕಾ ಹೇಟ್ಠಾಚರಕಾ, ನೀಚಕಮ್ಮಕಾರಕಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯೋ ಮನೋ ಪದೂಸೇಯ್ಯಾತಿ** ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ವಾ ಭಿಕ್ಖುನೀ ವಾ ಮನೋ ಪದೂಸೇಯ್ಯ, ತಂ ಕಕಚೇನ ಓಕನ್ತನಂ ನಾಧಿವಾಸೇಯ್ಯ। **ನ ಮೇ ಸೋ ತೇನ ಸಾಸನಕರೋತಿ** ಸೋ ತೇನ ಅನಧಿವಾಸನೇನ ಮಯ್ಹಂ ಓವಾದಕರೋ ನ ಹೋತಿ। ಆಪತ್ತಿ ಪನೇತ್ಥ ನತ್ಥಿ।

೨೩೩. **ಅಣುಂ ವಾ ಥೂಲಂ ವಾತಿ** ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜಂ ವಾ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜಂ ವಾ। **ಯಂ ತುಮ್ಹೇ ನಾಧಿವಾಸೇಯ್ಯಾಥಾತಿ** ಯೋ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಅಧಿವಾಸೇತಬ್ಬೋ ನ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನೋ ಹೇತಂ, ಭನ್ತೇತಿ**, ಭನ್ತೇ, ಅನಧಿವಾಸೇತಬ್ಬಂ ನಾಮ ವಚನಪಥಂ ನ ಪಸ್ಸಾಮಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯಾತಿ** ಇತಿ ಭಗವಾ ಅರಹತ್ತೇನ ಕೂಟಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಯಥಾನುಸನ್ಧಿನಾ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಪೇಸೀತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಕಕಚೂಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಅಲಗದ್ದೂಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩೪. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ** ಅಲಗದ್ದೂಪಮಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಗದ್ಧೇ ಬಾಧಯಿಂಸೂತಿ ಗದ್ಧಬಾಧಿನೋ, ಗದ್ಧಬಾಧಿನೋ ಪುಬ್ಬಪುರಿಸಾ ಅಸ್ಸಾತಿ ಗದ್ಧಬಾಧಿಪುಬ್ಬೋ, ತಸ್ಸ **ಗದ್ಧಬಾಧಿಪುಬ್ಬಸ್ಸ,** ಗಿಜ್ಝಘಾತಕಕುಲಪ್ಪಸುತಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಗ್ಗಮೋಕ್ಖಾನಂ ಅನ್ತರಾಯಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ **ಅನ್ತರಾಯಿಕಾ।** ತೇ ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸವಿಪಾಕಉಪವಾದಆಣಾವೀತಿಕ್ಕಮವಸೇನ ಪಞ್ಚವಿಧಾ। ತತ್ಥ ಪಞ್ಚಾನನ್ತರಿಯಧಮ್ಮಾ ಕಮ್ಮನ್ತರಾಯಿಕಾ ನಾಮ। ತಥಾ ಭಿಕ್ಖುನೀದೂಸಕಕಮ್ಮಂ, ತಂ ಪನ ಮೋಕ್ಖಸ್ಸೇವ ಅನ್ತರಾಯಂ ಕರೋತಿ, ನ ಸಗ್ಗಸ್ಸ। ನಿಯತಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಧಮ್ಮಾ ಕಿಲೇಸನ್ತರಾಯಿಕಾ ನಾಮ। ಪಣ್ಡಕತಿರಚ್ಛಾನಗತಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕಾನಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಧಮ್ಮಾ ವಿಪಾಕನ್ತರಾಯಿಕಾ ನಾಮ। ಅರಿಯೂಪವಾದಧಮ್ಮಾ ಉಪವಾದನ್ತರಾಯಿಕಾ ನಾಮ, ತೇ ಪನ ಯಾವ ಅರಿಯೇ ನ ಖಮಾಪೇನ್ತಿ, ತಾವದೇವ, ನ ತತೋ ಪರಂ। ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ವೀತಿಕ್ಕನ್ತಾ ಸತ್ತ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಾ ಆಣಾವೀತಿಕ್ಕಮನ್ತರಾಯಿಕಾ ನಾಮ। ತೇಪಿ ಯಾವ ಭಿಕ್ಖುಭಾವಂ ವಾ ಪಟಿಜಾನಾತಿ, ನ ವುಟ್ಠಾತಿ ವಾ, ನ ದೇಸೇತಿ ವಾ, ತಾವದೇವ, ನ ತತೋ ಪರಂ।

ತತ್ರಾಯಂ ಭಿಕ್ಖು ಬಹುಸ್ಸುತೋ ಧಮ್ಮಕಥಿಕೋ ಸೇಸನ್ತರಾಯಿಕೇ ಜಾನಾತಿ, ವಿನಯೇ ಪನ ಅಕೋವಿದತ್ತಾ ಪಣ್ಣತ್ತಿವೀತಿಕ್ಕಮನ್ತರಾಯಿಕೇ ನ ಜಾನಾತಿ, ತಸ್ಮಾ ರಹೋಗತೋ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇಸಿ - ಇಮೇ ಆಗಾರಿಕಾ ಪಞ್ಚ ಕಾಮಗುಣೇ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಾ ಸೋತಾಪನ್ನಾಪಿ ಸಕದಾಗಾಮಿನೋಪಿ ಅನಾಗಾಮಿನೋಪಿ ಹೋನ್ತಿ। ಭಿಕ್ಖೂಪಿ ಮನಾಪಿಕಾನಿ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾನಿ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸನ್ತಿ…ಪೇ॰… ಕಾಯವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೇ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬೇ ಫುಸನ್ತಿ, ಮುದುಕಾನಿ ಅತ್ಥರಣಪಾವುರಣಾದೀನಿ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಿ, ಏತಂ ಸಬ್ಬಂ ವಟ್ಟತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಇತ್ಥೀನಂಯೇವ ರೂಪಸದ್ದಗನ್ಧರಸಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾ ನ ವಟ್ಟನ್ತಿ? ಏತೇಪಿ ವಟ್ಟನ್ತೀತಿ। ಏವಂ ರಸೇನ ರಸಂ ಸಂಸನ್ದೇತ್ವಾ ಸಚ್ಛನ್ದರಾಗಪರಿಭೋಗಞ್ಚ ನಿಚ್ಛನ್ದರಾಗಪರಿಭೋಗಞ್ಚ ಏಕಂ ಕತ್ವಾ ಥೂಲವಾಕೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಅತಿಸುಖುಮಸುತ್ತಂ ಉಪನೇನ್ತೋ ವಿಯ, ಸಾಸಪೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಿನೇರುಂ ಉಪಸಂಹರನ್ತೋ ವಿಯ, ಪಾಪಕಂ ದಿಟ್ಠಿಗತಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ, ''ಕಿಂ ಭಗವತಾ ಮಹಾಸಮುದ್ದಂ ಬನ್ಧನ್ತೇನ ವಿಯ ಮಹತಾ ಉಸ್ಸಾಹೇನ ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕಂ ಪಞ್ಞತ್ತಂ, ನತ್ಥಿ ಏತ್ಥ ದೋಸೋ''ತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಪಟಿವಿರುಜ್ಝನ್ತೋ ವೇಸಾರಜ್ಜಞಾಣಂ ಪಟಿಬಾಹನ್ತೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇ ಖಾಣುಕಣ್ಟಕಾದೀನಿ ಪಕ್ಖಿಪನ್ತೋ ಮೇಥುನಧಮ್ಮೇ ದೋಸೋ ನತ್ಥೀತಿ ಜಿನಸ್ಸ ಆಣಾಚಕ್ಕೇ ಪಹಾರಂ ಅದಾಸಿ। ತೇನಾಹ - ''ತಥಾಹಂ ಭಗವತಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸಿತಂ ಆಜಾನಾಮೀ''ತಿಆದಿ।

ಏವಂ ಬ್ಯಾ ಖೋತಿ ಏವಂ ವಿಯ ಖೋ। **ಸಮನುಯುಞ್ಜನ್ತೀ**ತಿಆದೀಸು ಕಿಂ ಲದ್ಧಿಕೋ ತ್ವಂ, ಲದ್ಧಿಂ ವದೇಹೀತಿ ಪುಚ್ಛಮಾನಾ ಸಮನುಯುಞ್ಜನ್ತಿ ನಾಮ। ದಿಟ್ಠಿಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇನ್ತಾ ಸಮನುಗ್ಗಾಹನ್ತಿ ನಾಮ। ಕೇನ ಕಾರಣೇನ ಏವಂ ವದಸೀತಿ ಕಾರಣಂ ಪುಚ್ಛನ್ತಾ ಸಮನುಭಾಸನ್ತಿ ನಾಮ। **ಅಟ್ಠಿಕಙ್ಕಲೂಪಮಾ**ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೪೨-೪೮) **ಅಟ್ಠಿಕಙ್ಕಲೂಪಮಾ** ಅಪ್ಪಸ್ಸಾದಟ್ಠೇನ। **ಮಂಸಪೇಸೂಪಮಾ** ಬಹುಸಾಧಾರಣಟ್ಠೇನ। **ತಿಣುಕ್ಕೂಪಮಾ** ಅನುದಹನಟ್ಠೇನ। **ಅಙ್ಗಾರಕಾಸೂಪಮಾ** ಮಹಾಭಿತಾಪನಟ್ಠೇನ। **ಸುಪಿನಕೂಪಮಾ** ಇತ್ತರಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಟ್ಠೇನ। **ಯಾಚಿತಕೂಪಮಾ** ತಾವಕಾಲಿಕಟ್ಠೇನ। **ರುಕ್ಖಫಲೂಪಮಾ** ಸಬ್ಬಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಪಲಿಭಞ್ಜನಟ್ಠೇನ। **ಅಸಿಸೂನೂಪಮಾ** ಅಧಿಕುಟ್ಟನಟ್ಠೇನ। **ಸತ್ತಿಸೂಲೂಪಮಾ** ವಿನಿವಿಜ್ಝನಟ್ಠೇನ। **ಸಪ್ಪಸಿರೂಪಮಾ** ಸಾಸಙ್ಕಸಪ್ಪಟಿಭಯಟ್ಠೇನ। **ಥಾಮಸಾ**ತಿ ದಿಟ್ಠಿಥಾಮೇನ। **ಪರಾಮಾಸಾ**ತಿ ದಿಟ್ಠಿಪರಾಮಾಸೇನ। **ಅಭಿನಿವಿಸ್ಸ ವೋಹರತೀ**ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ವೋಹರತಿ ದೀಪೇತಿ ವಾ।

೨೩೫. **ಯತೋ ಖೋ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ**ತಿ ಯದಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ। **ಏವಂ ಬ್ಯಾ ಖೋ ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವತಾ**ತಿ ಇದಂ ಏಸ ಅತ್ತನೋ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನ ನತ್ಥೀತಿ ವತ್ತುಕಾಮೋಪಿ ಭಗವತೋ ಆನುಭಾವೇನ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛತಿ, ಬುದ್ಧಾನಂ ಕಿರ ಸಮ್ಮುಖಾ ದ್ವೇ ಕಥಾ ಕಥೇತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ।

೨೩೬. **ಕಸ್ಸ ಖೋ ನಾಮ ತ್ವಂ ಮೋಘಪುರಿಸಾ**ತಿ ತ್ವಂ ಮೋಘಪುರಿಸ ಕಸ್ಸ ಖತ್ತಿಯಸ್ಸ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ವಾ ವೇಸ್ಸಸ್ಸ ವಾ ಸುದ್ದಸ್ಸ ವಾ ಗಹಟ್ಠಸ್ಸ ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸ ವಾ ದೇವಸ್ಸ ವಾ ಮನುಸ್ಸಸ್ಸ ವಾ ಮಯಾ ಏವಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸಿತಂ ಆಜಾನಾಸಿ। **ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸೀ**ತಿ ಅಯಂ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕೋ ಅನುಸನ್ಧಿ। ಅರಿಟ್ಠೋ ಕಿರ ಚಿನ್ತೇಸಿ - ''ಭಗವಾ ಮಂ ಮೋಘಪುರಿಸೋತಿ ವದತಿ, ನ ಖೋ ಪನ ಮೋಘಪುರಿಸಾತಿ ವುತ್ತಮತ್ತಕೇನ ಮಗ್ಗಫಲಾನಂ ಉಪನಿಸ್ಸಯೋ ನ ಹೋತಿ। ಉಪಸೇನಮ್ಪಿ ಹಿ ವಙ್ಗನ್ತಪುತ್ತಂ, 'ಅತಿಲಹುಂ ಖೋ ತ್ವಂ, ಮೋಘಪುರಿಸ, ಬಾಹುಲ್ಲಾಯ ಆವತ್ತೋ'ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೭೫) ಭಗವಾ ಮೋಘಪುರಿಸವಾದೇನ ಓವದಿ। ಥೇರೋ ಅಪರಭಾಗೇ ಘಟೇನ್ತೋ ವಾಯಮನ್ತೋ ಛ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಾಕಾಸಿ। ಅಹಮ್ಪಿ ತಥಾರೂಪಂ ವೀರಿಯಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಮಗ್ಗಫಲಾನಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸ್ಸಾಮೀ''ತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ಬನ್ಧನಾ ಪವುತ್ತಸ್ಸ ಪಣ್ಡುಪಲಾಸಸ್ಸ ವಿಯ ಅವಿರುಳ್ಹಿಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಇಮಂ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ।

ಉಸ್ಮೀಕತೋಪೀತಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ತುಮ್ಹೇ ಕಿನ್ತಿ ಮಞ್ಞಥ, ಅಯಂ ಅರಿಟ್ಠೋ ಏವಂಲದ್ಧಿಕೋ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನ ಪಟಿವಿರುಜ್ಝಿತ್ವಾ ವೇಸಾರಜ್ಜಞಾಣಂ ಪಟಿಬಾಹಿತ್ವಾ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಆಣಾಚಕ್ಕೇ ಪಹಾರಂ ದದಮಾನೋ ಅಪಿ ನು ಇಮಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ಉಸ್ಮೀಕತೋಪಿ? ಯಥಾ ನಿಬ್ಬುತೇಪಿ ಮಹನ್ತೇ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೇ ಖಜ್ಜುಪನಕಮತ್ತಾಪಿ ಅಗ್ಗಿಪಪಟಿಕಾ ಹೋತಿಯೇವ, ಯಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪುನ ಮಹಾಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಭವೇಯ್ಯ। ಕಿಂ ನು ಖೋ ಏವಂ ಇಮಸ್ಸ ಅಪ್ಪಮತ್ತಿಕಾಪಿ ಞಾಣುಸ್ಮಾ ಅತ್ಥಿ, ಯಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ವಾಯಮನ್ತೋ

ಮಗ್ಗಫಲಾನಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಯ್ಯಾತಿ? **ನೋ ಹೇತಂ, ಭನ್ತೇ**ತಿ, ಭನ್ತೇ, ಏವಂಲದ್ಧಿಕಸ್ಸ ಕುತೋ ಏವರೂಪಾ ಞಾಣುಸ್ಮಾತಿ? ಮಗ್ಗಫಲಾನಂ ಪಚ್ಚಯಸಮತ್ಥಾಯ ಞಾಣುಸ್ಮಾಯ ಉಸ್ಮೀಕತಭಾವಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪನ್ತಾ ವದನ್ತಿ। **ಮಙ್ಕುಭೂತೋ**ತಿ ನಿತ್ತೇಜಭೂತೋ। **ಪತ್ತಕ್ಖನ್ಧೋ**ತಿ ಪತಿತಕ್ಖನ್ಧೋ। **ಅಪ್ಪಟಿಭಾನೋ**ತಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಪಟಿಭಾನಂ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ ಭಿನ್ನಪಟಿಭಾನೋ ಏವರೂಪಮ್ಪಿ ನಾಮ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಸಾಸನಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಅವಿರುಳ್ಹಿಧಮ್ಮೋ ಕಿರಮ್ಹಿ ಸಮುಗ್ಘಾತಿತಪಚ್ಚಯೋ ಜಾತೋತಿ ಅತ್ತನೋ ಅಭಬ್ಬತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತೋ ಪಾದಙ್ಗುಟ್ಠಕೇನ ಭೂಮಿಂ ಖಣಮಾನೋ ನಿಸೀದಿ।

ಪಞ್ಞಾಯಿಸ್ಸಸಿ ಖೋತಿ ಅಯಮ್ಪಿ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕೋ ಅನುಸನ್ಧಿ। ಅರಿಟ್ಠೋ ಕಿರ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಭಗವಾ ಮಯ್ಹಂ ಮಗ್ಗಫಲಾನಂ ಉಪನಿಸ್ಸಯೋ ಪಚ್ಛಿನ್ನೋತಿ ವದತಿ, ನ ಖೋ ಪನ ಬುದ್ಧಾ ಸಉಪನಿಸ್ಸಯಾನಂಯೇವ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಿ, ಅನುಪನಿಸ್ಸಯಾನಮ್ಪಿ ದೇಸೇನ್ತಿ, ಅಹಂ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕಾ ಸುಗತೋವಾದಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಸಮ್ಪತ್ತೂಪಗಂ ಕುಸಲಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ಓವಾದಂ ಪಟಿಪಸ್ಸಮ್ಭೇನ್ತೋ "ಪಞ್ಞಾಯಿಸ್ಸಸೀ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ, ತ್ವಂಯೇವ, ಮೋಘಪುರಿಸ, ಇಮಿನಾ ಪಾಪಕೇನ ದಿಟ್ಠಿಗತೇನ ನಿರಯಾದೀಸು ಪಞ್ಞಾಯಿಸ್ಸಸಿ, ಮಮ ಸನ್ತಿಕಾ ತುಯ್ಹಂ ಸುಗತೋವಾದೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ನ ಮೇ ತಯಾ ಅತ್ಥೋ, ಇಧಾಹಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಪಟಿಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮೀತಿ।

೨೩೭. **ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ**ತಿ ಅಯಮ್ಪಿ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕೋ ಅನುಸನ್ಧಿ। ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಠಾನೇ ಭಗವಾ ಪರಿಸಂ ಸೋಧೇತಿ, ಅರಿಟ್ಠಂ ಗಣತೋ ನಿಸ್ಸಾರೇತಿ। ಸಚೇ ಹಿ ಪರಿಸಗತಾನಂ ಕಸ್ಸಚಿ ಏವಂ ಭವೇಯ್ಯ - "ಅಯಂ ಅರಿಟ್ಠೋ ಭಗವತಾ ಅಕಥಿತಂ ಕಥೇತುಂ ಕಿಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತಿ, ಕಚ್ಚಿ ನು ಖೋ ಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ಭಗವತಾ ಕಥಾಯ ಸಮಾರದ್ಧಾಯ ಸಹಸಾ ಕಥಿತ"ನ್ತಿ। ಏವಂ ಕಥಿತಂ ಪನ ನ ಅರಿಟ್ಠೋವ ಸುಣಾತಿ, ಅಞ್ಞೇನಪಿ ಸುತಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಅಥಾಪಿಸ್ಸ ಸಿಯಾ "ಯಥಾ ಸತ್ಥಾ ಅರಿಟ್ಠಂ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಮಮ್ಪಿ ಏವಂ ನಿಗ್ಗಣ್ಹೇಯ್ಯಾತಿ ಸುತ್ವಾಪಿ ತುಣ್ಹೀಭಾವಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾ"ತಿ। "ತಂ ಸಬ್ಬಂ ನ ಕರಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ। ಮಯಾಪಿ ನ ಕಥಿತಂ, ಅಞ್ಞೇನ ಸುತಮ್ಪಿ ನತ್ಥೀತಿ "ತುಮ್ಹೇಪಿಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ"ತಿಆದಿನಾ ಪರಿಸಾಯ ಲದ್ಧಿಂ ಸೋಧೇತಿ। ಪರಿಸಾಯ ಪನ ಲದ್ಧಿಸೋಧನೇನೇವ ಅರಿಟ್ಠೋ ಗಣತೋ ನಿಸ್ಸಾರಿತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ।

ಇದಾನಿ ಅರಿಟ್ಠಸ್ಸ ಲದ್ಧಿಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ **ಸೋ ವತ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅಞ್ಞತ್ರೇವ ಕಾಮೇಹೀ**ತಿಆದೀಸು ಯೋ ಸೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು "ತೇ ಪಟಿಸೇವತೋ ನಾಲಂ ಅನ್ತರಾಯಾಯಾ"ತಿ ಏವಂಲದ್ಧಿಕೋ, ಸೋ ವತ ಕಿಲೇಸಕಾಮೇಹಿ ಚೇವ ಕಿಲೇಸಕಾಮಸಮ್ಪಯುತ್ತೇಹಿ ಸಞ್ಞಾವಿತಕ್ಕೇಹಿ ಚ ಅಞ್ಞತ್ರ, ಏತೇ ಧಮ್ಮೇ ಪಹಾಯ, ವಿನಾ ಏತೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ, ವತ್ಥುಕಾಮೇ ಪಟಿಸೇವಿಸ್ಸತಿ, ಮೇಥುನಸಮಾಚಾರಂ ಸಮಾಚರಿಸ್ಸತೀತಿ ನೇತಂ ಠಾನಂ ವಿಜ್ಜತಿ। ಇದಂ ಕಾರಣಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ ಅನವಕಾಸೋತಿ।

೨೩೮. ಏವಂ ಭಗವಾ ಅಯಂ ಅರಿಟ್ಠೋ ಯಥಾ ನಾಮ ರಜಕೋ ಸುಗನ್ಧಾನಿಪಿ ದುಗ್ಗನ್ಧಾನಿಪಿ ಜಿಣ್ಣಾನಿಪಿ ನವಾನಿಪಿ ಸುದ್ಧಾನಿಪಿ ಅಸುದ್ಧಾನಿಪಿ ವತ್ಥಾನಿ ಏಕತೋ ಭಣ್ಡಿಕಂ ಕರೋತಿ, ಏವಮೇವ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ನಿಚ್ಛನ್ದರಾಗಪಣೀತಚೀವರಾದಿಪರಿಭೋಗಞ್ಚ ಅನಿಬದ್ಧಸೀಲಾನಂ ಗಹಟ್ಠಾನಂ ಅನ್ತರಾಯಕರಂ ಸಚ್ಛನ್ದರಾಗಪರಿಭೋಗಞ್ಚ ನಿಬದ್ಧಸೀಲಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಆವರಣಕರಂ ಸಚ್ಛನ್ದರಾಗಪರಿಭೋಗಞ್ಚ ಸಬ್ಬಂ ಏಕಸದಿಸಂ ಕರೋತೀತಿ ಅರಿಟ್ಠಸ್ಸ ಲದ್ಧಿಂ ಪಕಾಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ದುಗ್ಗಹಿತಾಯ ಪರಿಯತ್ತಿಯಾ ದೋಸಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಪರಿಯಾಪುಣನ್ತೀ**ತಿ ಉಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಿ। **ಸುತ್ತ**ನ್ತಿಆದೀಸು ಉಭತೋವಿಭಙ್ಗನಿದ್ದೇಸಖನ್ಧಕಪರಿವಾರಾ, ಸುತ್ತನಿಪಾತೇ ಮಙ್ಗಲಸುತ್ತರತನಸುತ್ತನಾಲಕಸುತ್ತತುವಟ್ಟಕಸುತ್ತಾನಿ, ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ಚ ಸುತ್ತನಾಮಕಂ ತಥಾಗತವಚನಂ **ಸುತ್ತ**ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಸಗಾಥಕಂ ಸುತ್ತಂ **ಗೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ವಿಸೇಸೇನ ಸಂಯುತ್ತಕೇ ಸಕಲೋಪಿ ಸಗಾಥಾವಗ್ಗೋ। ಸಕಲಂ ಅಭಿಧಮ್ಮಪಿಟಕಂ, ನಿಗ್ಗಾಥಕಂ ಸುತ್ತಂ, ಯಞ್ಚ ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ಅಟ್ಠಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಅಸಙ್ಗಹಿತಂ ಬುದ್ಧವಚನಂ, ತಂ **ವೇಯ್ಯಾಕರಣ**ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಧಮ್ಮಪದಂ, ಥೇರಗಾಥಾ, ಥೇರಿಗಾಥಾ, ಸುತ್ತನಿಪಾತೇ ನೋಸುತ್ತನಾಮಿಕಾ ಸುದ್ಧಿಕಗಾಥಾ ಚ **ಗಾಥಾ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸೋಮನಸ್ಸಞಾಣಮಯಿಕಗಾಥಾಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾ

ದ್ವೇಅಸೀತಿಸುತ್ತನ್ತಾ **ಉದಾನ**ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। "ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ"ತಿಆದಿನಯಪ್ಪವತ್ತಾ (ಇತಿವು॰ ೧,೨) ದಸುತ್ತರಸತಸುತ್ತನ್ತಾ **ಇತಿವುತ್ತಕ**ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅಪಣ್ಣಕಜಾತಕಾದೀನಿ ಪಣ್ಣಾಸಾಧಿಕಾನಿ ಪಞ್ಚಜಾತಕಸತಾನಿ **ಜಾತಕ**ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। "ಚತ್ತಾರೋಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಚ್ಛರಿಯಾ ಅಬ್ಭುತಾ ಧಮ್ಮಾ ಆನನ್ದೇ"ತಿಆದಿನಯಪ್ಪವತ್ತಾ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೧೨೮) ಸಬ್ಬೇಪಿ ಅಚ್ಛರಿಯಅಬ್ಭುತಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾ ಸುತ್ತನ್ತಾ **ಅಬ್ಭುತಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಚೂಳವೇದಲ್ಲಮಹಾವೇದಲ್ಲಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಸಕ್ಕಪಞ್ಹಸಙ್ಖಾರಭಾಜನಿಯಮಹಾಪುಣ್ಣಮಸುತ್ತಾದಯೋ ಸಬ್ಬೇಪಿ ವೇದಞ್ಚ ತುಟ್ಠಿಞ್ಚ ಲದ್ಧಾ ಲದ್ಧಾ ಪುಚ್ಛಿತಸುತ್ತನ್ತಾ **ವೇದಲ್ಲ**ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಅತ್ಥಂ ನ ಉಪಪರಿಕ್ಖನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥತ್ಥಂ ಕಾರಣತ್ಥಂ ನ ಪಸ್ಸನ್ತಿ ನ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಿ। **ಅನುಪಪರಿಕ್ಖತ**ನ್ತಿ ಅನುಪಪರಿಕ್ಖನ್ತಾನಂ। **ನ ನಿಜ್ಝಾನಂ ಖಮನ್ತೀ**ತಿ ನ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಿ ನ ಆಪಾಥಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಸೀಲಂ ಸಮಾಧಿ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಮಗ್ಗೋ ಫಲಂ ವಟ್ಟಂ ವಿವಟ್ಟಂ ಕಥಿತನ್ತಿ ಏವಂ ಜಾನಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತೇ ಉಪಾರಮ್ಭಾನಿಸಂಸಾ ಚೇವಾ**ತಿ ತೇ ಪರೇಸಂ ವಾದೇ ದೋಸಾರೋಪನಾನಿಸಂಸಾ ಹುತ್ವಾ ಪರಿಯಾಪುಣನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಇತಿವಾದಪ್ಪಮೋಕ್ಖಾನಿಸಂಸಾ ಚಾ**ತಿ ಏವಂ ವಾದಪಮೋಕ್ಖಾನಿಸಂಸಾ, ಪರೇಹಿ ಸಕವಾದೇ ದೋಸೇ ಆರೋಪಿತೇ ತಂ ದೋಸಂ ಏವಂ ಮೋಚೇಸ್ಸಾಮಾತಿ ಇಮಿನಾವ ಕಾರಣೇನ ಪರಿಯಾಪುಣನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಞ್ಚಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ನಾನುಭೋನ್ತೀ**ತಿ ಯಸ್ಸ ಚ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ವಾ ಫಲಸ್ಸ ವಾ ಅತ್ಥಾಯ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಧಮ್ಮಂ ಪರಿಯಾಪುಣನ್ತಿ, ತಞ್ಚಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ಏತೇ ದುಗ್ಗಹಿತಗ್ಗಾಹಿನೋ ನಾನುಭೋನ್ತಿ। ಅಪಿಚ ಪರಸ್ಸ ವಾದೇ ಉಪಾರಮ್ಭಂ ಆರೋಪೇತುಂ ಅತ್ತನೋ ವಾದಂ ಮೋಚೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾಪಿ ತಞ್ಚ ಅತ್ಥಂ ನಾನುಭೋನ್ತಿಯೇವ।

೨೩೮. **ಅಲಗದ್ದತ್ಥಿಕೋ**ತಿ ಆಸಿವಿಸಅತ್ಥಿಕೋ। **ಗದೋ**ತಿ ಹಿ ವಿಸಸ್ಸ ನಾಮಂ, ತಂ ತಸ್ಸ ಅಲಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಅತ್ಥೀತಿ **ಅಲಗದ್ದೋ। ಭೋಗೇ**ತಿ ಸರೀರೇ। **ಇಧ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೇ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಧಮ್ಮಂ ಪರಿಯಾಪುಣನ್ತೀ**ತಿ ನಿತ್ಥರಣಪರಿಯತ್ತಿವಸೇನ ಉಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ತಿಸ್ಸೋ ಹಿ ಪರಿಯತ್ತಿಯೋ ಅಲಗದ್ದಪರಿಯತ್ತಿ ನಿತ್ಥರಣಪರಿಯತ್ತಿ ಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕಪರಿಯತ್ತೀತಿ।

ತತ್ಥ ಯೋ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಏವಂ ಚೀವರಾದೀನಿ ವಾ ಲಭಿಸ್ಸಾಮಿ, ಚತುಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ವಾ ಮಂ ಜಾನಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಹೇತು ಪರಿಯಾಪುಣಾತಿ, ತಸ್ಸ ಸಾ ಪರಿಯತ್ತಿ **ಅಲಗದ್ದಪರಿಯತ್ತಿ** ನಾಮ। ಏವಂ ಪರಿಯಾಪುಣತೋ ಹಿ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಅಪರಿಯಾಪುಣಿತ್ವಾ ನಿದ್ದೋಕ್ಕಮನಂ ವರತರಂ।

ಯೋ ಪನ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಸೀಲಸ್ಸ ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ಸೀಲಂ ಪೂರೇತ್ವಾ, ಸಮಾಧಿಸ್ಸ ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ಸಮಾಧಿಗಬ್ಭಂ ಗಣ್ಹಾಪೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಮಗ್ಗಫಲಾನಂ ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇಸ್ಸಾಮಿ ಫಲಂ ಸಚ್ಛಿಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಉಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ತಸ್ಸ ಸಾ ಪರಿಯತ್ತಿ **ನಿತ್ಥರಣಪರಿಯತ್ತಿ** ನಾಮ ಹೋತಿ।

ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಪನ ಪರಿಯತ್ತಿ **ಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕಪರಿಯತ್ತಿ** ನಾಮ। ತಸ್ಸ ಹಿ ಅಪರಿಞ್ಞಾತಂ ಅಪ್ಪಹೀನಂ ಅಭಾವಿತಂ ಅಸಚ್ಛಿಕತಂ ವಾ ನತ್ಥಿ। ಸೋ ಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾತಕ್ಖನ್ಧೋ ಪಹೀನಕಿಲೇಸೋ ಭಾವಿತಮಗ್ಗೋ ಸಚ್ಛಿಕತಫಲೋ, ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಪರಿಯಾಪುಣನ್ತೋ ತನ್ತಿಧಾರಕೋ ಪವೇಣಿಪಾಲಕೋ ವಂಸಾನುರಕ್ಖಕೋವ ಹುತ್ವಾ ಉಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಇತಿಸ್ಸ ಸಾ ಪರಿಯತ್ತಿ ಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕಪರಿಯತ್ತಿ ನಾಮ ಹೋತಿ।

ಯೋ ಪನ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಛಾತಭಯಾದೀಸು ಗನ್ಥಧರೇಸು ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ವಸಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೇಸು ಸಯಂ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರೇನ ಅಕಿಲಮಮಾನೋ ಅತಿಮಧುರಂ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಮಾ ನಸ್ಸತು, ತನ್ತಿಂ ಧಾರೇಸ್ಸಾಮಿ, ವಂಸಂ ಠಪೇಸ್ಸಾಮಿ, ಪವೇಣಿಂ ಪಾಲೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಪರಿಯಾಪುಣಾತಿ, ತಸ್ಸ ಪರಿಯತ್ತಿ ಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕಪರಿಯತ್ತಿ ಹೋತಿ, ನ ಹೋತೀತಿ? ನ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ನ ಅತ್ತನೋ ಠಾನೇ ಠತ್ವಾ ಪರಿಯಾಪುತತ್ತಾ। ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ಹಿ ಪರಿಯತ್ತಿ ನಾಮ ಅಲಗದ್ದಾ ವಾ ಹೋತಿ ನಿತ್ಥರಣಾ ವಾ, ಸತ್ತನ್ನಂ ಸೇಕ್ಖಾನಂ ನಿತ್ಥರಣಾವ, ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕಪರಿಯತ್ತಿಯೇವ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಠಾನೇ ನಿತ್ಥರಣಪರಿಯತ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ।

ನಿಜ್ಝಾನಂ ಖಮನ್ತೀತಿ ಸೀಲಾದೀನಂ ಆಗತಟ್ಠಾನೇಸು ಇಧ ಸೀಲಂ ಕಥಿತಂ, ಇಧ ಸಮಾಧಿ, ಇಧ ವಿಪಸ್ಸನಾ, ಇಧ ಮಗ್ಗೋ, ಇಧ ಫಲಂ, ಇಧ ವಟ್ಟಂ, ಇಧ ವಿವಟ್ಟನ್ತಿ ಆಪಾಥಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ। **ತಞ್ಚಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ಅನುಭೋನ್ತೀ**ತಿ ಯೇಸಂ ಮಗ್ಗಫಲಾನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಪರಿಯಾಪುಣನ್ತಿ। ಸುಗ್ಗಹಿತಪರಿಯತ್ತಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ಫಲಂ ಸಚ್ಛಿಕರೋನ್ತಾ ತಞ್ಚಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ಅನುಭವನ್ತಿ। ಪರವಾದೇ ಉಪಾರಮ್ಭಂ ಆರೋಪೇತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಾಪಿ ಸಕವಾದೇ ಆರೋಪಿತಂ ದೋಸಂ ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಮೋಚೇತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಾಪಿ ಅನುಭೋನ್ತಿಯೇವ। **ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀ**ತಿ ಸೀಲಾದೀನಂ ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ಸೀಲಾದೀನಿ ಪೂರೇನ್ತಾನಮ್ಪಿ, ಪರೇಸಂ ವಾದೇ ಸಹಧಮ್ಮೇನ ಉಪಾರಮ್ಭಂ ಆರೋಪೇನ್ತಾನಮ್ಪಿ, ಸಕವಾದತೋ ದೋಸಂ ಹರನ್ತಾನಮ್ಪಿ, ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಪಸನ್ನೇಹಿ ಉಪನೀತೇ ಚತ್ತಾರೋ ಪಚ್ಚಯೇ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಾನಮ್ಪಿ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ।

ಏವಂ ಸುಗ್ಗಹಿತೇ ಬುದ್ಧವಚನೇ ಆನಿಸಂಸಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತತ್ಥೇವ ನಿಯೋಜೇನ್ತೋ **ತಸ್ಮಾ ತಿಹ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ದುಗ್ಗಹಿತಪರಿಯತ್ತಿ ದುಗ್ಗಹಿತಅಲಗದ್ದೋ ವಿಯ ದೀಘರತ್ತಂ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ, ಸುಗ್ಗಹಿತಪರಿಯತ್ತಿ ಸುಗ್ಗಹಿತಅಲಗದ್ದೋ ವಿಯ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ, ತಸ್ಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಥಾ ನಂ ಧಾರೇಯ್ಯಾಥಾ**ತಿ ತಥೇವ ನಂ ಧಾರೇಯ್ಯಾಥ, ತೇನೇವ ಅತ್ಥೇನ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯಾಥ। **ಯೇ ವಾ ಪನಾಸ್ಸು ವಿಯತ್ತಾ ಭಿಕ್ಖೂ**ತಿ ಯೇ ವಾ ಪನ ಅಞ್ಞೇ ಸಾರಿಪುತ್ತಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಮಹಾಕಸ್ಸಪಮಹಾಕಚ್ಚಾನಾದಿಕಾ ಬ್ಯತ್ತಾ ಪಣ್ಡಿತಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಅಸ್ಸು, ತೇ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬಾ। ಅರಿಟ್ಠೇನ ವಿಯ ಪನ ಮಮ ಸಾಸನೇ ನ ಕಲಲಂ ವಾ ಕಚವರಂ ವಾ ಪಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಂ।

೨೪೦. **ಕುಲ್ಲೂಪಮನ್ತಿ** ಕುಲ್ಲಸದಿಸಂ। **ನಿತ್ಥರಣತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ಚತುರೋಘನಿತ್ಥರಣತ್ಥಾಯ। **ಉದಕಣ್ಣವನ್ತಿ** ಯಞ್ಹಿ ಉದಕಂ ಗಮ್ಭೀರಂ ನ ಪುಥುಲಂ। ಪುಥುಲಂ ವಾ ಪನ ನ ಗಮ್ಭೀರಂ, ನ ತಂ ಅಣ್ಣವೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಂ ಪನ ಗಮ್ಭೀರಞ್ಚೇವ ಪುಥುಲಞ್ಚ, ತಂ ಅಣ್ಣವೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಮಾ **ಮಹನ್ತಂ ಉದಕಣ್ಣವನ್ತಿ** ಮಹನ್ತಂ ಪುಥುಲಂ ಗಮ್ಭೀರಂ ಉದಕನ್ತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। **ಸಾಸಙ್ಕಂ** ನಾಮ ಯತ್ಥ ಚೋರಾನಂ ನಿವುತ್ಥೋಕಾಸೋ ದಿಸ್ಸತಿ। ಠಿತೋಕಾಸೋ, ನಿಸಿನ್ನೋಕಾಸೋ, ನಿಪನ್ನೋಕಾಸೋ ದಿಸ್ಸತಿ। **ಸಪ್ಪಟಿಭಯಂ** ನಾಮ ಯತ್ಥ ಚೋರೇಹಿ ಮನುಸ್ಸಾ ಹತಾ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ವಿಲುತ್ತಾ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಆಕೋಟಿತಾ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ। **ಉತ್ತರಸೇತೂ**ತಿ ಉದಕಣ್ಣವಸ್ಸ ಉಪರಿ ಬದ್ಧೋ ಸೇತು। **ಕುಲ್ಲಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ**ತಿ **ಕುಲ್ಲೋ** ನಾಮ ತರಣತ್ಥಾಯ ಕಲಾಪಂ ಕತ್ವಾ ಬದ್ಧೋ। ಪತ್ಥರಿತ್ವಾ ಬದ್ಧಾ ಪನ ಪದರಚಾಟಿಆದಯೋ ಉಳುಮ್ಪೋತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ಉಚ್ಚಾರೇತ್ವಾ**ತಿ ಠಪೇತ್ವಾ। **ಕಿಚ್ಚಕಾರೀ**ತಿ ಪತ್ತಕಾರೀ ಯುತ್ತಕಾರೀ, ಪತಿರೂಪಕಾರೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಧಮ್ಮಾಪಿ ವೋ ಪಹಾತಬ್ಬಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಧಮ್ಮಾ**ತಿ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾ। ಭಗವಾ ಹಿ ಸಮಥೇಪಿ ಛನ್ದರಾಗಂ ಪಜಹಾಪೇಸಿ, ವಿಪಸ್ಸನಾಯಪಿ। ಸಮಥೇ ಛನ್ದರಾಗಂ ಕತ್ಥ ಪಜಹಾಪೇಸಿ? "ಇತಿ ಖೋ, ಉದಾಯಿ, ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಸ್ಸಪಿ ಪಹಾನಂ ವದಾಮಿ, ಪಸ್ಸಸಿ ನೋ ತ್ವಂ, ಉದಾಯಿ, ತಂ ಸಂಯೋಜನಂ ಅಣುಂ ವಾ ಥೂಲಂ ವಾ, ಯಸ್ಸಾಹಂ ನೋ ಪಹಾನಂ ವದಾಮೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೧೫೮) ಏತ್ಥ ಸಮಥೇ ಛನ್ದರಾಗಂ ಪಜಹಾಪೇಸಿ। "ಇಮಂ ಚೇ ತುಮ್ಹೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಿಟ್ಠಿಂ ಏವಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಏವಂ ಪರಿಯೋದಾತಂ ನ ಅಲ್ಲೀಯೇಥ ನ ಕೇಲಾಯೇಥ ನ ಧನಾಯೇಥಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೪೦೧) ಏತ್ಥ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಛನ್ದರಾಗಂ ಪಜಹಾಪೇಸಿ । ಇಧ ಪನ ಉಭಯತ್ಥ ಪಜಹಾಪೇನ್ತೋ "ಧಮ್ಮಾಪಿ ವೋ ಪಹಾತಬ್ಬಾ, ಪಗೇವ ಅಧಮ್ಮಾ"ತಿ ಆಹ।

ತತ್ರಾಯಂ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಹಂ ಏವರೂಪೇಸು ಸನ್ತಪ್ಪಣೀತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಛನ್ದರಾಗಪ್ಪಹಾನಂ ವದಾಮಿ, ಕಿಂ ಪನ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅಸದ್ಧಮ್ಮೇ ಗಾಮಧಮ್ಮೇ ವಸಲಧಮ್ಮೇ ದುಟ್ಠುಲ್ಲೇ ಓದಕನ್ತಿಕೇ, ಯತ್ಥ ಅಯಂ ಅರಿಟ್ಠೋ ಮೋಘಪುರಿಸೋ ನಿದ್ದೋಸಸಞ್ಞೀ ಪಞ್ಚಸು ಕಾಮಗುಣೇಸು ಛನ್ದರಾಗಂ ನಾಲಂ ಅನ್ತರಾಯಾಯಾತಿ ವದತಿ। ಅರಿಟ್ಠೇನ ವಿಯ ನ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಮಯ್ಹಂ ಸಾಸನೇ ಕಲಲಂ ವಾ ಕಚವರಂ ವಾ ಪಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಏವಂ ಭಗವಾ ಇಮಿನಾಪಿ ಓವಾದೇನ ಅರಿಟ್ಠಂಯೇವ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ।

೨೪೧. ಇದಾನಿ ಯೋ ಪಞ್ಚಸು ಖನ್ಧೇಸು ತಿವಿಧಗ್ಗಾಹವಸೇನ ಅಹಂ ಮಮನ್ತಿ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಸೋ ಮಯ್ಹಂ ಸಾಸನೇ ಅಯಂ ಅರಿಟ್ಠೋ ವಿಯ ಕಲಲಂ ಕಚವರಂ ಪಕ್ಖಿಪತೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಛಯಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ದಿಟ್ಠಿಟ್ಠಾನಾನೀ**ತಿ ದಿಟ್ಠಿಪಿ ದಿಟ್ಠಿಟ್ಠಾನಂ, ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಆರಮ್ಮಣಮ್ಪಿ ದಿಟ್ಠಿಟ್ಠಾನಂ, ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಪಚ್ಚಯೋಪಿ। **ರೂಪಂ ಏತಂ ಮಮಾ**ತಿಆದೀಸು **ಏತಂ ಮಮಾ**ತಿ ತಣ್ಹಾಗ್ಗಾಹೋ। **ಏಸೋಹಮಸ್ಮೀ**ತಿ ಮಾನಗ್ಗಾಹೋ। **ಏಸೋ ಮೇ ಅತ್ತಾ**ತಿ ದಿಟ್ಠಿಗ್ಗಾಹೋ। ಏವಂ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಾ ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿಯೋ ಕಥಿತಾ ಹೋನ್ತಿ। ರೂಪಂ ಪನ ಅತ್ತಾತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ವೇದನಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ದಿಟ್ಠಂ** ರೂಪಾಯತನಂ, **ಸುತಂ** ಸದ್ದಾಯತನಂ , **ಮುತಂ** ಗನ್ಧಾಯತನಂ ರಸಾಯತನಂ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾಯತನಂ, ತಞ್ಹಿ ಪತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬತೋ **ಮುತ**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅವಸೇಸಾನಿ ಸತ್ತಾಯತನಾನಿ **ವಿಞ್ಞಾತಂ** ನಾಮ। **ಪತ್ತ**ನ್ತಿ ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ವಾ ಅಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ವಾ ಪತ್ತಂ। **ಪರಿಯೇಸಿತ**ನ್ತಿ ಪತ್ತಂ ವಾ ಅಪ್ಪತ್ತಂ ವಾ ಪರಿಯೇಸಿತಂ। **ಅನುವಿಚರಿತಂ ಮನಸಾ**ತಿ ಚಿತ್ತೇನ ಅನುಸಞ್ಚರಿತಂ। ಲೋಕಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಪತ್ತಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಿ, ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ನೋಪತ್ತಮ್ಪಿ। ಅಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಪತ್ತಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಿ, ಅಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ನೋಪತ್ತಮ್ಪಿ। ತತ್ಥ ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಪತ್ತಂ ಪತ್ತಂ ನಾಮ। ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ನೋಪತ್ತಂ ಪರಿಯೇಸಿತಂ ನಾಮ। ಅಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಪತ್ತಞ್ಚ, ಅಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ನೋಪತ್ತಞ್ಚ ಮನಸಾನುವಿಚರಿತಂ ನಾಮ।

ಅಥ ವಾ ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಪತ್ತಮ್ಪಿ ಅಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಪತ್ತಮ್ಪಿ ಪತ್ತಟ್ಠೇನ ಪತ್ತಂ ನಾಮ। ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ನೋಪತ್ತಂ ಪರಿಯೇಸಿತಂ ನಾಮ। ಅಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ನೋಪತ್ತಂ ಮನಸಾನುವಿಚರಿತಂ ನಾಮ। ಸಬ್ಬಂ ವಾ ಏತಂ ಮನಸಾ ಅನುವಿಚರಿತತ್ತಾ ಮನಸಾನುವಿಚರಿತಂ ನಾಮ। ಇಮಿನಾ ವಿಞ್ಞಾಣಾರಮ್ಮಣಾ ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿಯೋ ಕಥಿತಾ, ದೇಸನಾವಿಲಾಸೇನ ಹೇಟ್ಠಾ ದಿಟ್ಠಾದಿಆರಮ್ಮಣವಸೇನ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ದಸ್ಸಿತಂ । **ಯಮ್ಪಿ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ಯಮ್ಪಿ ಏತಂ ಸೋ ಲೋಕೋತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಪವತ್ತಂ ದಿಟ್ಠಿಟ್ಠಾನಂ।

ಸೋ ಲೋಕೋ ಸೋ ಅತ್ತಾತಿ ಯಾ ಏಸಾ ''ರೂಪಂ ಅತ್ತತೋ ಸಮನುಪಸ್ಸತೀ''ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಪವತ್ತಾ ದಿಟ್ಠಿ ಲೋಕೋ ಚ ಅತ್ತಾ ಚಾತಿ ಗಣ್ಹಾತಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಸೋ ಪೇಚ್ಚ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ಸೋ ಅಹಂ ಪರಲೋಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ನಿಚ್ಚೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ, ಧುವೋ ಸಸ್ಸತೋ ಅವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ, ಸಿನೇರುಮಹಾಪಥವೀಮಹಾಸಮುದ್ದಾದೀಹಿ ಸಸ್ಸತೀಹಿ ಸಮಂ ತಥೇವ ಠಸ್ಸಾಮಿ। **ತಮ್ಪಿ ಏತಂ ಮಮಾ**ತಿ ತಮ್ಪಿ ದಸ್ಸನಂ ಏತಂ ಮಮ, ಏಸೋಹಮಸ್ಮಿ, ಏಸೋ ಮೇ ಅತ್ತಾತಿ ಸಮನುಪಸ್ಸತಿ। ಇಮಿನಾ ದಿಟ್ಠಾರಮ್ಮಣಾ ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿಯೋ ಕಥಿತಾ। ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಪಟಿವಿಪಸ್ಸನಾಕಾಲೇ ವಿಯ ಪಚ್ಛಿಮದಿಟ್ಠಿಯಾ ಪುರಿಮದಿಟ್ಠಿಗ್ಗಹಣಕಾಲೇ ಏವಂ ಹೋತಿ।

ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖೇ **ರೂಪಂ ನೇತಂ ಮಮಾ**ತಿ ರೂಪೇ ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿಗ್ಗಾಹಾ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಾ। ವೇದನಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಸಮನುಪಸ್ಸತೀ**ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಪನ ಪದಸ್ಸ ತಣ್ಹಾಸಮನುಪಸ್ಸನಾ ಮಾನಸಮನುಪಸ್ಸನಾ ದಿಟ್ಠಿಸಮನುಪಸ್ಸನಾ ಞಾಣಸಮನುಪಸ್ಸನಾತಿ ಚತಸ್ಸೋ ಸಮನುಪಸ್ಸನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಾ ಕಣ್ಹಪಕ್ಖೇ ತಿಸ್ಸನ್ನಂ ಸಮನುಪಸ್ಸನಾನಂ, ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖೇ ಞಾಣಸಮನುಪಸ್ಸನಾಯ ವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಅಸತಿ ನ ಪರಿತಸ್ಸತೀ**ತಿ ಅವಿಜ್ಜಮಾನೇ ಭಯಪರಿತಸ್ಸನಾಯ ತಣ್ಹಾಪರಿತಸ್ಸನಾಯ ವಾ ನ ಪರಿತಸ್ಸತಿ। ಇಮಿನಾ ಭಗವಾ ಅಜ್ಝತ್ತಕ್ಖನ್ಧವಿನಾಸೇ ಅಪರಿತಸ್ಸಮಾನಂ ಖೀಣಾಸವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ದೇಸನಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇಸಿ।

೨೪೨. **ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಅಞ್ಞತರೋ ಭಿಕ್ಖೂ**ತಿ ಏವಂ ಭಗವತಾ ವುತ್ತೇ ಅಞ್ಞತರೋ ಅನುಸನ್ಧಿಕುಸಲೋ ಭಿಕ್ಖು – ''ಭಗವತಾ ಅಜ್ಝತ್ತಕ್ಖನ್ಧವಿನಾಸೇ ಅಪರಿತಸ್ಸನ್ತಂ ಖೀಣಾಸವಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ದೇಸನಾ ನಿಟ್ಠಾಪಿತಾ, ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅಪರಿತಸ್ಸನ್ತೇ ಖೋ ಪನ ಸತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಪರಿತಸ್ಸಕೇನ ಬಹಿದ್ಧಾ ಪರಿಕ್ಖಾರವಿನಾಸೇ ಪರಿತಸ್ಸಕೇನ ಅಪರಿತಸ್ಸಕೇನ ಚಾಪಿ ಭವಿತಬ್ಬಂ। ಇತಿ ಇಮೇಹಿ ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಅಯಂ ಪಞ್ಹೋ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ''ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಏಕಂಸಂ ಚೀವರಂ ಕತ್ವಾ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಪಗ್ಗಯ್ಹ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ। **ಬಹಿದ್ಧಾ ಅಸತೀ**ತಿ ಬಹಿದ್ಧಾ ಪರಿಕ್ಖಾರವಿನಾಸೇ। **ಅಹು ವತ ಮೇ**ತಿ ಅಹೋಸಿ ವತ ಮೇ ಭದ್ದಕಂ ಯಾನಂ ವಾಹನಂ ಹಿರಞ್ಞಂ

ಸುವಣ್ಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಂ ವತ ಮೇ ನತ್ಥೀ**ತಿ ತಂ ವತ ಇದಾನಿ ಮಯ್ಹಂ ನತ್ಥಿ, ರಾಜೂಹಿ ವಾ ಚೋರೇಹಿ ವಾ ಹಟಂ, ಅಗ್ಗಿನಾ ವಾ ದಡ್ಢಂ, ಉದಕೇನ ವಾ ವುಳ್ಹಂ, ಪರಿಭೋಗೇನ ವಾ ಜಿಣ್ಣಂ। **ಸಿಯಾ ವತ ಮೇ**ತಿ ಭವೇಯ್ಯ ವತ ಮಯ್ಹಂ ಯಾನಂ ವಾಹನಂ ಹಿರಞ್ಞಂ ಸುವಣ್ಣಂ ಸಾಲಿ ವೀಹಿ ಯವೋ ಗೋಧುಮೋ। **ತಂ ವತಾಹಂ ನ ಲಭಾಮೀ**ತಿ ತಮಹಂ ಅಲಭಮಾನೋ ತದನುಚ್ಛವಿಕಂ ಕಮ್ಮಂ ಅಕತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನತ್ತಾ ಇದಾನಿ ನ ಲಭಾಮೀತಿ ಸೋಚತಿ, ಅಯಂ ಅಗಾರಿಯಸೋಚನಾ, ಅನಗಾರಿಯಸ್ಸ ಪತ್ತಚೀವರಾದೀನಂ ವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಅಪರಿತಸ್ಸನಾವಾರೇ **ನ ಏವಂ ಹೋತೀ**ತಿ ಯೇಹಿ ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಏವಂ ಭವೇಯ್ಯ, ತೇಸಂ ಪಹೀನತ್ತಾ ನ ಏವಂ ಹೋತಿ। **ದಿಟ್ಠಿಟ್ಠಾನಾಧಿಟ್ಠಾನಪರಿಯುಟ್ಠಾನಾಭಿನಿವೇಸಾನುಸಯಾನ**ನ್ತಿ ದಿಟ್ಠೀನಞ್ಚ ದಿಟ್ಠಿಟ್ಠಾನಾನಞ್ಚ ದಿಟ್ಠಾಧಿಟ್ಠಾನಾನಞ್ಚ ದಿಟ್ಠಿಪರಿಯುಟ್ಠಾನಾನಞ್ಚ ಅಭಿನಿವೇಸಾನುಸಯಾನಞ್ಚ। **ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಸಮಥಾಯಾ**ತಿ ನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಾಯ। ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಹಿ ಆಗಮ್ಮ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಾಇಞ್ಜಿತಾನಿ, ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಚಲನಾನಿ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರವಿಪ್ಫನ್ದಿತಾನಿ ಸಮ್ಮನ್ತಿ ವೂಪಸಮ್ಮನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ, ''ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಸಮಥೋ''ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತದೇವ ಚ ಆಗಮ್ಮ ಖನ್ಧೂಪಧಿ ಕಿಲೇಸೂಪಧಿ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರೂಪಧಿ, ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣೂಪಧೀತಿ ಇಮೇ ಉಪಧಯೋ ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಿಯನ್ತಿ, ತಣ್ಹಾ ಖೀಯತಿ ವಿರಜ್ಜತಿ ನಿರುಜ್ಝತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ, ''ಸಬ್ಬೂಪಧಿಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೋ ತಣ್ಹಾಕ್ಖಯೋ ವಿರಾಗೋ ನಿರೋಧೋ''ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ನಿಬ್ಬಾನಾಯಾ**ತಿ ಅಯಂ ಪನಸ್ಸ ಸರೂಪನಿದ್ದೇಸೋ, ಇತಿ ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಇಮೇಹಿ ಪದೇಹಿ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯತ್ಥಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಸ್ಸಾತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ದೀಪಿತೋ। **ತಸ್ಸೇವಂ ಹೋತೀ**ತಿ ತಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಸ್ಸ **ಉಚ್ಛಿಜ್ಜಿಸ್ಸಾಮಿ ನಾಮಸ್ಸು, ವಿನಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮಿ ನಾಮಸ್ಸು, ನಾಸ್ಸು ನಾಮ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ಏವಂ ಹೋತಿ। ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಸ್ಸ ಹಿ ತಿಲಕ್ಖಣಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಸುಞ್ಞತಾಪಟಿಸಂಯುತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ದೇಸಿಯಮಾನಂ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣನ್ತಸ್ಸ ತಾಸೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ - ''ತಾಸೋ ಹೇಸೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಸುತವತೋ ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ನೋ ಚಸ್ಸಂ, ನೋ ಚ ಮೇ ಸಿಯಾ''ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೫೫)।

೨೪೩. ಏತ್ತಾವತಾ ಬಹಿದ್ಧಾಪರಿಕ್ಖಾರವಿನಾಸೇ ತಸ್ಸನಕಸ್ಸ ಚ ನೋತಸ್ಸನಕಸ್ಸ ಚ ಅಜ್ಝತ್ತಕ್ಖನ್ಧವಿನಾಸೇ ತಸ್ಸನಕಸ್ಸ ಚ ನೋತಸ್ಸನಕಸ್ಸ ಚಾತಿ ಇಮೇಸಂ ವಸೇನ ಚತುಕ್ಕೋಟಿಕಾ ಸುಞ್ಞತಾ ಕಥಿತಾ। ಇದಾನಿ ಬಹಿದ್ಧಾ ಪರಿಕ್ಖಾರಂ ಪರಿಗ್ಗಹಂ ನಾಮ ಕತ್ವಾ, ವೀಸತಿವತ್ಥುಕಂ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಂ ಅತ್ತವಾದುಪಾದಾನಂ ನಾಮ ಕತ್ವಾ, ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಪಮುಖಾ ದ್ವಾಸಟ್ಠಿ ದಿಟ್ಠಿಯೋ ದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಯಂ ನಾಮ ಕತ್ವಾ ತಿಕೋಟಿಕಂ ಸುಞ್ಞತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪರಿಗ್ಗಹ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಪರಿಗ್ಗಹ**ನ್ತಿ ಬಹಿದ್ಧಾ ಪರಿಕ್ಖಾರಂ। **ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹೇಯ್ಯಾಥಾ**ತಿ ಯಥಾ ವಿಞ್ಞೂ ಮನುಸ್ಸೋ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹೇಯ್ಯ । **ಅಹಮ್ಪಿ ಖೋ ತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತುಮ್ಹೇಪಿ ನ ಪಸ್ಸಥ, ಅಹಮ್ಪಿ ನ ಪಸ್ಸಾಮಿ, ಇತಿ ಏವರೂಪೋ ಪರಿಗ್ಗಹೋ ನತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೨೪೪. ಏವಂ ತಿಕೋಟಿಕಂ ಸುಞ್ಞತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅಜ್ಝತ್ತಕ್ಖನ್ಧೇ ಅತ್ತಾತಿ ಬಹಿದ್ಧಾ ಪರಿಕ್ಖಾರೇ ಅತ್ತನಿಯನ್ತಿ ಕತ್ವಾ ದ್ವಿಕೋಟಿಕಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಅತ್ತನಿ ವಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತೀ**ತಿಆದಿಮಾಹ । ತತ್ಥ ಅಯಂ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅತ್ತನಿ ವಾ ಸತಿ ಇದಂ ಮೇ ಪರಿಕ್ಖಾರಜಾತಂ ಅತ್ತನಿಯನ್ತಿ ಅಸ್ಸ, ಅತ್ತನಿಯೇವ ವಾ ಪರಿಕ್ಖಾರೇ ಸತಿ ಅಯಂ ಮೇ ಅತ್ತಾ ಇಮಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖಾರಸ್ಸ ಸಾಮೀತಿ, ಏವಂ ಅಹನ್ತಿ। ಸತಿ ಮಮಾತಿ, ಮಮಾತಿ ಸತಿ ಅಹನ್ತಿ ಯುತ್ತಂ ಭವೇಯ್ಯ। **ಸಚ್ಚತೋ**ತಿ ಭೂತತೋ, **ಥೇತತೋ**ತಿ ತಥತೋ ಥಿರತೋ ವಾ।

ಇದಾನಿ ಇಮೇ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧೇ ಅನಿಚ್ಚಂ ದುಕ್ಖಂ ಅನತ್ತಾತಿ ಏವಂ ತಿಪರಿವಟ್ಟವಸೇನ ಅಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಅಯಂ ಅರಿಟ್ಠೋ ವಿಯ ಮಯ್ಹಂ ಸಾಸನೇ ಕಲಲಂ ಕಚವರಂ ಪಕ್ಖಿಪತೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರೂಪಂ ನಿಚ್ಚಂ ವಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅನಿಚ್ಚಂ, ಭನ್ತೇ**ತಿ, ಭನ್ತೇ, ಯಸ್ಮಾ ಹುತ್ವಾ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅನಿಚ್ಚಂ। ಉಪ್ಪಾದವಯವತ್ತಿತೋ ವಿಪರಿಣಾಮತಾವಕಾಲಿಕನಿಚ್ಚಪಟಿಕ್ಖೇಪಟ್ಠೇನ ವಾತಿ ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಅನಿಚ್ಚಂ। **ದುಕ್ಖಂ, ಭನ್ತೇ**ತಿ, ಭನ್ತೇ, ಪಟಿಪೀಳನಾಕಾರೇನ ದುಕ್ಖಂ, ಸನ್ತಾಪದುಕ್ಖಮದುಕ್ಖವತ್ಥುಕಸುಖಪಟಿಕ್ಖೇಪಟ್ಠೇನ ವಾತಿ ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ದುಕ್ಖಂ। **ವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಭವಸಙ್ಕನ್ತಿಉಪಗಮನಸಭಾವಂ ಪಕತಿಭಾವವಿಜಹನಸಭಾವಂ। **ಕಲ್ಲಂ ನು ತಂ ಸಮನುಪಸ್ಸಿತುಂ ಏತಂ ಮಮ, ಏಸೋಹಮಸ್ಮಿ,**

ಏಸೋ ಮೇ ಅತ್ತಾತಿ ಯುತ್ತಂ ನು ಖೋ ತಂ ಇಮೇಸಂ ತಿಣ್ಣಂ ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿಗ್ಗಾಹಾನಂ ವಸೇನ ಅಹಂ ಮಮಾತಿ ಏವಂ ಗಹೇತುಂ। **ನೋ ಹೇತಂ, ಭನ್ತೇ**ತಿ ಇಮಿನಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಅವಸವತ್ತನಾಕಾರೇನ ರೂಪಂ, ಭನ್ತೇ, ಅನತ್ತಾತಿ ಪಟಿಜಾನನ್ತಿ। ಸುಞ್ಞಅಸ್ಸಾಮಿಕಅನಿಸ್ಸರಅತ್ತಪಟಿಕ್ಖೇಪಟ್ಠೇನ ವಾತಿ ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಅನತ್ತಾ।

ಭಗವಾ ಹಿ ಕತ್ಥಚಿ ಅನಿಚ್ಚವಸೇನ ಅನತ್ತತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ಕತ್ಥಚಿ ದುಕ್ಖವಸೇನ, ಕತ್ಥಚಿ ಉಭಯವಸೇನ। "ಚಕ್ಖು ಅತ್ತಾತಿ ಯೋ ವದೇಯ್ಯ, ತಂ ನ ಉಪಪಜ್ಜತಿ, ಚಕ್ಖುಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದೋಪಿ ವಯೋಪಿ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಯಸ್ಸ ಖೋ ಪನ ಉಪ್ಪಾದೋಪಿ ವಯೋಪಿ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಅತ್ತಾ ಮೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಚ ವೇತಿ ಚಾತಿ ಇಚ್ಚಸ್ಸ ಏವಮಾಗತಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ನ ಉಪಪಜ್ಜತಿ ಚಕ್ಖು ಅತ್ತಾತಿ ಯೋ ವದೇಯ್ಯ, ಇತಿ ಚಕ್ಖು ಅನತ್ತಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೪೨೨) ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಹಿ **ಛಛಕ್ಕಸುತ್ತೇ** ಅನಿಚ್ಚವಸೇನ ಅನತ್ತತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। "ರೂಪಞ್ಚ ಹಿದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ , ಅತ್ತಾ ಅಭವಿಸ್ಸ, ನಯಿದಂ ರೂಪಂ ಆಬಾಧಾಯ ಸಂವತ್ತೇಯ್ಯ, ಲಬ್ಭೇಥ ಚ ರೂಪೇ 'ಏವಂ ಮೇ ರೂಪಂ ಹೋತು, ಏವಂ ಮೇ ರೂಪಂ ಮಾ ಅಹೋಸೀ'ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರೂಪಂ ಅನತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ರೂಪಂ ಆಬಾಧಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ, ನ ಚ ಲಬ್ಭತಿ ರೂಪೇ 'ಏವಂ ಮೇ ರೂಪಂ ಹೋತು, ಏವಂ ಮೇ ರೂಪಂ ಮಾ ಅಹೋಸೀ'"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೨೦; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೫೯) ಇಮಸ್ಮಿಂ **ಅನತ್ತಲಕ್ಖಣಸುತ್ತೇ** ದುಕ್ಖವಸೇನ ಅನತ್ತತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। "ರೂಪಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನಿಚ್ಚಂ, ಯದನಿಚ್ಚಂ ತಂ ದುಕ್ಖಂ, ಯಂ ದುಕ್ಖಂ ತದನತ್ತಾ, ಯದನತ್ತಾ ತಂ 'ನೇತಂ ಮಮ, ನೇಸೋಹಮಸ್ಮಿ, ನ ಮೇಸೋ ಅತ್ತಾ'ತಿ ಏವಮೇತಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಸಮ್ಮಪ್ಪಞ್ಞಾಯ ದಟ್ಠಬ್ಬ"ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೭೬) ಇಮಸ್ಮಿಂ **ಅರಹತ್ತಸುತ್ತೇ** ಉಭಯವಸೇನ ಅನತ್ತತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಅನಿಚ್ಚಂ ದುಕ್ಖಞ್ಚ ಪಾಕಟಂ। ಅನತ್ತಾತಿ ನ ಪಾಕಟಂ।

ಪರಿಭೋಗಭಾಜನಾದೀಸು ಹಿ ಭಿನ್ನೇಸು ಅಹೋ ಅನಿಚ್ಚನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, ಅಹೋ ಅನತ್ತಾತಿ ವತ್ತಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಸರೀರೇ ಗಣ್ಡಪಿಳಕಾದೀಸು ವಾ ಉಟ್ಠಿತಾಸು ಕಣ್ಟಕೇನ ವಾ ವಿದ್ಧಾ ಅಹೋ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, ಅಹೋ ಅನತ್ತಾತಿ ಪನ ವತ್ತಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಇದಞ್ಹಿ ಅನತ್ತಲಕ್ಖಣಂ ನಾಮ ಅವಿಭೂತಂ ದುದ್ದಸಂ ದುಪ್ಪಞ್ಞಾಪನಂ। ತೇನ ತಂ ಭಗವಾ ಅನಿಚ್ಚವಸೇನ ವಾ ದುಕ್ಖವಸೇನ ವಾ ಉಭಯವಸೇನ ವಾ ದಸ್ಸೇತಿ। ತಯಿದಂ ಇಮಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ತೇಪರಿವಟ್ಟೇ ಅನಿಚ್ಚದುಕ್ಖವಸೇನೇವ ದಸ್ಸಿತಂ। ವೇದನಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ತಸ್ಮಾ ತಿಹ, ಭಿಕ್ಖವೇತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಸ್ಮಾ ಏತರಹಿ ಅಞ್ಞದಾಪಿ ರೂಪಂ ಅನಿಚ್ಚಂ ದುಕ್ಖಂ ಅನತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ರೂಪ**ನ್ತಿಆದೀನಿ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** ಖನ್ಧನಿದ್ದೇಸೇ ವಿತ್ಥಾರಿತಾನೇವ।

೨೪೫. ನಿಬ್ಬಿನ್ದತೀತಿ ಉಕ್ಕಣ್ಠತಿ। ಏತ್ಥ ಚ **ನಿಬ್ಬಿದಾ**ತಿ ವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನೀವಿಪಸ್ಸನಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನೀವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಹಿ ಬಹೂನಿ ನಾಮಾನಿ। ಏಸಾ ಹಿ ಕತ್ಥಚಿ ಸಞ್ಞಗ್ಗನ್ತಿ ವುತ್ತಾ। ಕತ್ಥಚಿ ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತಿಞಾಣನ್ತಿ। ಕತ್ಥಚಿ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಪಧಾನಿಯಙ್ಗನ್ತಿ। ಕತ್ಥಚಿ ಪಟಿಪದಾಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧೀತಿ । ಕತ್ಥಚಿ ತಮ್ಮಯತಾಪರಿಯಾದಾನನ್ತಿ। ಕತ್ಥಚಿ ತೀಹಿ ನಾಮೇಹಿ। ಕತ್ಥಚಿ ದ್ವೀಹೀತಿ।

ತತ್ಥ **ಪೋಟ್ಠಪಾದಸುತ್ತೇ** ತಾವ "ಸಞ್ಞಾ ಖೋ, ಪೋಟ್ಠಪಾದ, ಪಠಮಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಪಚ್ಛಾ ಞಾಣ"ನ್ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೪೧೬) ಏವಂ **ಸಞ್ಞಗ್ಗ**ನ್ತಿ ವುತ್ತಾ। **ಸುಸಿಮಸುತ್ತೇ** "ಪುಬ್ಬೇ ಖೋ, ಸುಸಿಮ, ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತಿಞಾಣಂ , ಪಚ್ಛಾ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಞಾಣ"ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೭೦) ಏವಂ **ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತಿಞಾಣ**ನ್ತಿ ವುತ್ತಾ। **ದಸುತ್ತರಸುತ್ತೇ** "ಪಟಿಪದಾಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧಿಪಧಾನಿಯಙ್ಗ"ನ್ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೫೯) ಏವಂ **ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಪದಾನಿಯಙ್ಗ**ನ್ತಿ ವುತ್ತಾ। **ರಥವಿನೀತೇ** "ಕಿಂ ನು ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಪಟಿಪದಾಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧತ್ಥಂ ಭಗವತಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ವುಸ್ಸತೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೫೭) ಏವಂ **ಪಟಿಪದಾಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧೀ**ತಿ ವುತ್ತಾ। **ಸಳಾಯತನವಿಭಙ್ಗೇ** "ಅತಮ್ಮಯತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನಿಸ್ಸಾಯ ಅತಮ್ಮಯತಂ ಆಗಮ್ಮ ಯಾಯಂ ಉಪೇಕ್ಖಾ ನಾನತ್ತಾ ನಾನತ್ತಸಿತಾ, ತಂ ಅಭಿನಿವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಯಾಯಂ ಉಪೇಕ್ಖಾ ಏಕತ್ತಾ ಏಕತ್ತಸಿತಾ, ತಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ತಂ ಆಗಮ್ಮ ಏವಮೇತಿಸ್ಸಾ ಪಹಾನಂ ಹೋತಿ, ಏವಮೇತಿಸ್ಸಾ

ಸಮತಿಕ್ಕಮೋ ಹೋತೀ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೧೦) ಏವಂ **ತಮ್ಮಯತಾಪರಿಯಾದಾನ**ನ್ತಿ ವುತ್ತಾ। **ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಮಗ್ಗೇ** "ಯಾ ಚ ಮುಞ್ಚಿತುಕಮ್ಯತಾ, ಯಾ ಚ ಪಟಿಸಙ್ಖಾನುಪಸ್ಸನಾ, ಯಾ ಚ ಸಙ್ಖಾರುಪೇಕ್ಖಾ, ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಏಕತ್ಥಾ ಬ್ಯಞ್ಜನಮೇವ ನಾನ"ನ್ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೫೪) ಏವಂ ತೀಹಿ ನಾಮೇಹಿ ವುತ್ತಾ। **ಪಟ್ಠಾನೇ** "ಅನುಲೋಮಂ ಗೋತ್ರಭುಸ್ಸ ಅನನ್ತರಪಚ್ಚಯೇನ ಪಚ್ಚಯೋ, ಅನುಲೋಮಂ ವೋದಾನಸ್ಸ ಅನನ್ತರಪಚ್ಚಯೇನ ಪಚ್ಚಯೋ"ತಿ (ಪಟ್ಠಾ॰ ೧.೧.೪೧೭) ಏವಂ ದ್ವೀಹಿ ನಾಮೇಹಿ ವುತ್ತಾ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಅಲಗದ್ದಸುತ್ತೇ ನಿಬ್ಬಿನ್ದತೀತಿ ನಿಬ್ಬಿದಾನಾಮೇನ ಆಗತಾ।

ನಿಬ್ಬಿದಾ ವಿರಜ್ಜತೀತಿ ಏತ್ಥ **ವಿರಾಗೋ**ತಿ ಮಗ್ಗೋ **ವಿರಾಗಾ ವಿಮುಚ್ಚತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ವಿರಾಗೇನ ಮಗ್ಗೇನ ವಿಮುಚ್ಚತೀತಿ ಫಲಂ ಕಥಿತಂ। **ವಿಮುತ್ತಸ್ಮಿಂ ವಿಮುತ್ತಮಿತಿ ಞಾಣಂ ಹೋತೀ**ತಿ ಇಧ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ ಕಥಿತಾ।

ಏವಂ ವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತಂ ಮಹಾಖೀಣಾಸವಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಸ್ಸ ಯಥಾಭೂತೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ನಾಮಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ **ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಅವಿಜ್ಜಾ**ತಿ ವಟ್ಟಮೂಲಿಕಾ ಅವಿಜ್ಜಾ। ಅಯಞ್ಹಿ ದುರುಕ್ಖಿಪನಟ್ಠೇನ **ಪಲಿಘೋ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತೇನೇಸ ತಸ್ಸ ಉಕ್ಖಿತ್ತತ್ತಾ **ಉಕ್ಖಿತ್ತಪಲಿಘೋ**ತಿ ವುತ್ತೋ। **ತಾಲಾವತ್ಥುಕತಾ**ತಿ ಸೀಸಚ್ಛಿನ್ನತಾಲೋ ವಿಯ ಕತಾ, ಸಮೂಲಂ ವಾ ತಾಲಂ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ತಾಲಸ್ಸ ವತ್ಥು ವಿಯ ಕತಾ, ಯಥಾ ತಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಪುನ ಸೋ ತಾಲೋ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಏವಂ ಪುನ ಅಪಞ್ಞತ್ತಿಭಾವಂ ನೀತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪೋನೋಬ್ಭವಿಕೋ**ತಿ ಪುನಬ್ಭವದಾಯಕೋ। **ಜಾತಿಸಂಸಾರೋ**ತಿಆದೀಸು ಜಾಯನವಸೇನ ಚೇವ ಸಂಸರಣವಸೇನ ಚ ಏವಂ ಲದ್ಧನಾಮಾನಂ ಪುನಬ್ಭವಖನ್ಧಾನಂ ಪಚ್ಚಯೋ ಕಮ್ಮಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ। ಸೋ ಹಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಕರಣವಸೇನ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಠಿತತ್ತಾ **ಪರಿಕ್ಖಾ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತೇನೇಸ ತಸ್ಸಾ ಸಂಕಿಣ್ಣತ್ತಾ ವಿಕಿಣ್ಣತ್ತಾ **ಸಂಕಿಣ್ಣಪರಿಕ್ಖೋ**ತಿ ವುತ್ತೋ। **ತಣ್ಹಾ**ತಿ ವಟ್ಟಮೂಲಿಕಾ ತಣ್ಹಾ। ಅಯಞ್ಹಿ ಗಮ್ಭೀರಾನುಗತಟ್ಠೇನ **ಏಸಿಕಾ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತೇನೇಸ ತಸ್ಸಾ ಅಬ್ಬೂಳ್ಹತ್ತಾ ಲುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಛಡ್ಡಿತತ್ತಾ **ಅಬ್ಬೂಳ್ಹೇಸಿಕೋ**ತಿ ವುತ್ತೋ। **ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನೀ**ತಿ ಓರಂ ಭಜನಕಾನಿ ಕಾಮಭವೇ ಉಪಪತ್ತಿಪಚ್ಚಯಾನಿ। ಏತಾನಿ ಹಿ ಕವಾಟಂ ವಿಯ ನಗರದ್ವಾರಂ ಚಿತ್ತಂ ಪಿದಹಿತ್ವಾ ಠಿತತ್ತಾ **ಅಗ್ಗಳಾ**ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ತೇನೇಸ ತೇಸಂ ನಿರಾಕತತ್ತಾ ಭಿನ್ನತ್ತಾ **ನಿರಗ್ಗಳೋ**ತಿ ವುತ್ತೋ। **ಅರಿಯೋ**ತಿ ನಿಕ್ಕಿಲೇಸೋ ಪರಿಸುದ್ಧೋ। **ಪನ್ನದ್ಧಜೋ**ತಿ ಪತಿತಮಾನದ್ಧಜೋ। **ಪನ್ನಭಾರೋ**ತಿ ಖನ್ಧಭಾರಕಿಲೇಸಭಾರಅಭಿಸಙ್ಖಾರಭಾರಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಭಾರಾ ಪನ್ನಾ ಓರೋಹಿತಾ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಪನ್ನಭಾರೋ**। ಅಪಿಚ ಇಧ ಮಾನಭಾರಸ್ಸೇವ ಓರೋಪಿತತ್ತಾ ಪನ್ನಭಾರೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। **ವಿಸಂಯುತ್ತೋ**ತಿ ಚತೂಹಿ ಯೋಗೇಹಿ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸೇಹಿ ಚ ವಿಸಂಯುತ್ತೋ। ಇಧ ಪನ ಮಾನಸಂಯೋಗೇನೇವ ವಿಸಂಯುತ್ತತ್ತಾ ವಿಸಂಯುತ್ತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। **ಅಸ್ಮಿಮಾನೋ**ತಿ ರೂಪೇ ಅಸ್ಮೀತಿ ಮಾನೋ, ವೇದನಾಯ... ಸಞ್ಞಾಯ... ಸಙ್ಖಾರೇಸು... ವಿಞ್ಞಾಣೇ ಅಸ್ಮೀತಿ ಮಾನೋ।

ಏತ್ತಾವತಾ ಭಗವತಾ ಮಗ್ಗೇನ ಕಿಲೇಸೇ ಖೇಪೇತ್ವಾ ನಿರೋಧಸಯನವರಗತಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾನಾರಮ್ಮಣಂ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಅಪ್ಪೇತ್ವಾ ವಿಹರತೋ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಕಾಲೋ ದಸ್ಸಿತೋ। ಯಥಾ ಹಿ ದ್ವೇ ನಗರಾನಿ ಏಕಂ ಚೋರನಗರಂ, ಏಕಂ ಖೇಮನಗರಂ। ಅಥ ಏಕಸ್ಸ ಮಹಾಯೋಧಸ್ಸ ಏವಂ ಭವೇಯ್ಯ – "ಯಾವಿಮಂ ಚೋರನಗರಂ ತಿಟ್ಠತಿ, ತಾವ ಖೇಮನಗರಂ ಭಯತೋ ನ ಮುಚ್ಚತಿ, ಚೋರನಗರಂ ಅನಗರಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸನ್ನಾಹಂ ಕತ್ವಾ ಖಗ್ಗಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಚೋರನಗರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ನಗರದ್ವಾರೇ ಉಸ್ಸಾಪಿತೇ ಏಸಿಕತ್ಥಮ್ಭೇ ಖಗ್ಗೇನ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಸದ್ವಾರಬಾಹಕಂ ಕವಾಟಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪಲಿಘಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪಾಕಾರಂ ಭಿನ್ದನ್ತೋ ಪರಿಕ್ಖಂ ಸಂಕಿರಿತ್ವಾ ನಗರಸೋಭನತ್ಥಾಯ ಉಸ್ಸಿತೇ ಧಜೇ ಪಾತೇತ್ವಾ ನಗರಂ ಅಗ್ಗಿನಾ ಝಾಪೇತ್ವಾ ಖೇಮನಗರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಪಾಸಾದಂ ಅಭಿರುಯ್ಹ ಞಾತಿಗಣಪರಿವುತೋ ಸುರಸಭೋಜನಂ ಭುಞ್ಜೇಯ್ಯ, ಏವಂ ಚೋರನಗರಂ ವಿಯ ಸಕ್ಕಾಯೋ, ಖೇಮನಗರಂ ವಿಯ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ಮಹಾಯೋಧೋ ವಿಯ ಯೋಗಾವಚರೋ। ತಸ್ಸೇವಂ ಹೋತಿ, "ಯಾವ ಸಕ್ಕಾಯವಟ್ಟಂ ವತ್ತತಿ, ತಾವ ದ್ವತ್ತಿಂಸಕಮ್ಮಕಾರಣಅಟ್ಠನವುತಿರೋಗಪಞ್ಚವೀಸತಿಮಹಾಭಯೇಹಿ ಪರಿಮುಚ್ಚನಂ ನತ್ಥೀ"ತಿ। ಸೋ ಮಹಾಯೋಧೋ ವಿಯ ಸನ್ನಾಹಂ ಸೀಲಸನ್ನಾಹಂ ಕತ್ವಾ, ಪಞ್ಞಾಖಗ್ಗಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಖಗ್ಗೇನ ಏಸಿಕತ್ಥಮ್ಭೇ ವಿಯ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ತಣ್ಹೇಸಿಕಂ ಲುಞ್ಚಿತ್ವಾ, ಸೋ ಯೋಧೋ ಸದ್ವಾರಬಾಹಕಂ ನಗರಕವಾಟಂ ವಿಯ ಪಞ್ಚೋರಮ್ಭಾಗಿಯಸಂಯೋಜನಗ್ಗಳಂ ಉಗ್ಘಾಟೇತ್ವಾ, ಸೋ ಯೋಧೋ ಪಲಿಘಂ ವಿಯ, ಅವಿಜ್ಜಾಪಲಿಘಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ , ಸೋ ಯೋಧೋ ಪಾಕಾರಂ ಭಿನ್ದನ್ತೋ ಪರಿಕ್ಖಂ ವಿಯ

ಕಮ್ಮಾಭಿಸಙ್ಖಾರಂ ಭಿನ್ದನ್ತೋ ಜಾತಿಸಂಸಾರಪರಿಕ್ಖಂ ಸಂಕಿರಿತ್ವಾ, ಸೋ ಯೋಧೋ ನಗರಸೋಭನತ್ಥಾಯ ಉಸ್ಸಾಪಿತೇ ಧಜೇ ವಿಯ ಮಾನದ್ಧಜೇ ಪಾತೇತ್ವಾ ಸಕ್ಕಾಯನಗರಂ ಝಾಪೇತ್ವಾ, ಸೋ ಯೋಧೋ ಖೇಮನಗರೇ ಉಪರಿಪಾಸಾದೇ ಸುರಸಭೋಜನಂ ವಿಯ ಕಿಲೇಸನಿಬ್ಬಾನಂ ನಗರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಅಮತನಿರೋಧಾರಮ್ಮಣಂ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸುಖಂ ಅನುಭವಮಾನೋ ಕಾಲಂ ವೀತಿನಾಮೇತಿ।

೨೪೬. ಇದಾನಿ ಏವಂ ವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತಸ್ಸ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಪರೇಹಿ ಅನಧಿಗಮನೀಯವಿಞ್ಞಾಣತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಏವಂ ವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತಂ ಖೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅನ್ವೇಸ**ನ್ತಿ ಅನ್ವೇಸನ್ತಾ ಗವೇಸನ್ತಾ। **ಇದಂ ನಿಸ್ಸಿತ**ನ್ತಿ ಇದಂ ನಾಮ ನಿಸ್ಸಿತಂ। **ತಥಾಗತಸ್ಸಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸತ್ತೋಪಿ **ತಥಾಗತೋ**ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ, ಉತ್ತಮಪುಗ್ಗಲೋ ಖೀಣಾಸವೋಪಿ। **ಅನನುವಿಜ್ಜೋ**ತಿ ಅಸಂವಿಜ್ಜಮಾನೋ ವಾ ಅವಿನ್ದೇಯ್ಯೋ ವಾ। ತಥಾಗತೋತಿ ಹಿ ಸತ್ತೇ ಗಹಿತೇ ಅಸಂವಿಜ್ಜಮಾನೋತಿ ಅತ್ಥೋ ವಟ್ಟತಿ, ಖೀಣಾಸವೇ ಗಹಿತೇ ಅವಿನ್ದೇಯ್ಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ ವಟ್ಟತಿ।

ತತ್ಥ ಪುರಿಮನಯೇ ಅಯಮಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಹಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಧರಮಾನಕಂಯೇವ ಖೀಣಾಸವಂ ತಥಾಗತೋ ಸತ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋತಿ ನ ಪಞ್ಞಪೇಮಿ। ಅಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಂ ಪನ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಂ ಖೀಣಾಸವಂ ಸತ್ತೋತಿ ವಾ ಪುಗ್ಗಲೋತಿ ವಾ ಕಿಂ ಪಞ್ಞಪೇಸ್ಸಾಮಿ? ಅನನುವಿಜ್ಜೋ ತಥಾಗತೋ। ನ ಹಿ ಪರಮತ್ಥತೋ ಸತ್ತೋ ನಾಮ ಕೋಚಿ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಸ ಅವಿಜ್ಜಮಾನಸ್ಸ ಇದಂ ನಿಸ್ಸಿತಂ ವಿಞ್ಞಾಣನ್ತಿ ಅನ್ವೇಸನ್ತಾಪಿ ಕಿಂ ಅಧಿಗಚ್ಛಿಸ್ಸನ್ತಿ? ಕಥಂ ಪಟಿಲಭಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ದುತಿಯನಯೇ ಅಯಮಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಹಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಧರಮಾನಕಂಯೇವ ಖೀಣಾಸವಂ ವಿಞ್ಞಾಣವಸೇನ ಇನ್ದಾದೀಹಿ ಅವಿನ್ದಿಯಂ ವದಾಮಿ। ನ ಹಿ ಸಇನ್ದಾ ದೇವಾ ಸಬ್ರಹ್ಮಕಾ ಸಪಜಾಪತಿಕಾ ಅನ್ವೇಸನ್ತಾಪಿ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಾಚಿತ್ತಂ ವಾ ಮಗ್ಗಚಿತ್ತಂ ವಾ ಫಲಚಿತ್ತಂ ವಾ, ಇದಂ ನಾಮ ಆರಮ್ಮಣಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ವತ್ತತೀತಿ ಜಾನಿತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ತೇ ಅಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಸ್ಸ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಸ್ಸ ಕಿಂ ಜಾನಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ?

ಅಸತಾತಿ ಅಸನ್ತೇನ। **ತುಚ್ಛಾ**ತಿ ತುಚ್ಛಕೇನ। **ಮುಸಾ**ತಿ ಮುಸಾವಾದೇನ। **ಅಭೂತೇನಾ**ತಿ ಯಂ ನತ್ಥಿ, ತೇನ। **ಅಬ್ಭಾಚಿಕ್ಖನ್ತೀ**ತಿ ಅಭಿಆಚಿಕ್ಖನ್ತಿ, ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ವದನ್ತಿ। **ವೇನಯಿಕೋ**ತಿ ವಿನಯತಿ ವಿನಾಸೇತೀತಿ **ವಿನಯೋ,** ಸೋ ಏವ **ವೇನಯಿಕೋ,** ಸತ್ತವಿನಾಸಕೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಯಥಾ ಚಾಹಂ ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯೇನ ವಾಕಾರೇನ ಅಹಂ ನ ಸತ್ತವಿನಾಸಕೋ। **ಯಥಾ ಚಾಹಂ ನ ವದಾಮೀ**ತಿ ಯೇನ ವಾ ಕಾರಣೇನ ಅಹಂ ಸತ್ತವಿನಾಸಂ ನ ಪಞ್ಞಪೇಮಿ । ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಯಥಾಹಂ ನ ಸತ್ತವಿನಾಸಕೋ, ಯಥಾ ಚ ನ ಸತ್ತವಿನಾಸಂ ಪಞ್ಞಪೇಮಿ, ತಥಾ ಮಂ ತೇ ಭೋನ್ತೋ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ "ವೇನಯಿಕೋ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ"ತಿ ವದನ್ತಾ ಸತ್ತವಿನಾಸಕೋ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋತಿ ಚ, "ಸತೋ ಸತ್ತಸ್ಸ ಉಚ್ಛೇದಂ ವಿನಾಸಂ ವಿಭವಂ ಪಞ್ಞಪೇತೀ"ತಿ ವದನ್ತಾ ಸತ್ತವಿನಾಸಂ ಪಞ್ಞಪೇತೀತಿ ಚ ಅಸತಾ ತುಚ್ಛಾ ಮುಸಾ ಅಭೂತೇನ ಅಬ್ಭಾಚಿಕ್ಖನ್ತೀತಿ।

ಪುಬ್ಬೇ ಚಾತಿ ಪುಬ್ಬೇ ಮಹಾಬೋಧಿಮಣ್ಡಮ್ಹಿಯೇವ ಚ। **ಏತರಹಿ ಚಾ**ತಿ ಏತರಹಿ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯಞ್ಚ। **ದುಕ್ಖಞ್ಚೇವ ಪಞ್ಞಪೇಮಿ, ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಚ ನಿರೋಧ**ನ್ತಿ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಅಪ್ಪವತ್ತೇತ್ವಾ ಬೋಧಿಮಣ್ಡೇ ವಿಹರನ್ತೋಪಿ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೋಪಿ ಚತುಸಚ್ಚಮೇವ ಪಞ್ಞಪೇಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತ್ಥ ಹಿ ದುಕ್ಖಗ್ಗಹಣೇನ ತಸ್ಸ ಮೂಲಭೂತೋ ಸಮುದಯೋ, ನಿರೋಧಗ್ಗಹಣೇನ ತಂಸಮ್ಪಾಪಕೋ ಮಗ್ಗೋ ಗಹಿತೋವ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ತತ್ರ ಚೇ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಚತುಸಚ್ಚಪ್ಪಕಾಸನೇ। **ಪರೇ**ತಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಆಜಾನಿತುಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತುಂ ಅಸಮತ್ಥಪುಗ್ಗಲಾ। **ಅಕ್ಕೋಸನ್ತೀ**ತಿ ದಸಹಿ ಅಕ್ಕೋಸವತ್ಥೂಹಿ ಅಕ್ಕೋಸನ್ತಿ। **ಪರಿಭಾಸನ್ತೀ**ತಿ ವಾಚಾಯ ಪರಿಭಾಸನ್ತಿ। **ರೋಸೇನ್ತಿ ವಿಹೇಸೇನ್ತೀ**ತಿ ರೋಸೇಸ್ಸಾಮ ವಿಹೇಸೇಸ್ಸಾಮಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಘಟ್ಟೇನ್ತಿ ದುಕ್ಖಾಪೇನ್ತಿ। **ತತ್ರಾ**ತಿ ತೇಸು ಅಕ್ಕೋಸಾದೀಸು, ತೇಸು ವಾ ಪರಪುಗ್ಗಲೇಸು। **ಆಘಾತೋ**ತಿ ಕೋಪೋ। **ಅಪ್ಪಚ್ಚಯೋ**ತಿ ದೋಮನಸ್ಸಂ। **ಅನಭಿರದ್ಧೀ**ತಿ ಅತುಟ್ಠಿ।

ತತ್ರ ಚೇತಿ ಚತುಸಚ್ಚಪ್ಪಕಾಸನೇಯೇವ। **ಪರೇತಿ** ಚತುಸಚ್ಚಪ್ಪಕಾಸನಂ ಆಜಾನಿತುಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತುಂ ಸಮತ್ಥಪುಗ್ಗಲಾ। **ಆನನ್ದೋತಿ** ಆನನ್ದಪೀತಿ। **ಉಪ್ಪಿಲಾವಿತತ್ತನ್ತಿ** ಉಪ್ಪಿಲಾಪನಪೀತಿ। **ತತ್ರ ಚೇತಿ** ಚತುಸಚ್ಚಪ್ಪಕಾಸನಮ್ಹಿಯೇವ। **ತತ್ರಾತಿ** ಸಕ್ಕಾರಾದೀಸು। **ಯಂ ಖೋ ಇದಂ ಪುಬ್ಬೇ ಪರಿಞ್ಞಾತನ್ತಿ** ಇದಂ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ಪುಬ್ಬೇ ಬೋಧಿಮಣ್ಡೇ ತೀಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾತಂ। **ತತ್ಥಮೇತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕೇ ಇಮೇ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ತತ್ರಾಪಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಇಮೇ ಸಕ್ಕಾರಾ ಮಯಿ ಕರೀಯನ್ತೀತಿ ವಾ ಅಹಂ ಏತೇ ಅನುಭವಾಮೀತಿ ವಾ ನ ಹೋತಿ। ಪುಬ್ಬೇ ಪರಿಞ್ಞಾತಕ್ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂಯೇವ ಏತೇ ಸಕ್ಕಾರೇ ಅನುಭೋತೀತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ಹೋತೀತಿ। **ತಸ್ಮಾತಿ** ಯಸ್ಮಾ ಸಚ್ಚಾನಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತುಂ ಅಸಮತ್ಥಾ ತಥಾಗತಮ್ಪಿ ಅಕ್ಕೋಸನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೨೪೭. **ತಸ್ಮಾ ತಿಹ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಂ ನ ತುಮ್ಹಾಕನ್ತಿ** ಯಸ್ಮಾ ಅತ್ತನಿಯೇಪಿ ಛನ್ದರಾಗಪ್ಪಹಾನಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ, ತಸ್ಮಾ ಯಂ ನ ತುಮ್ಹಾಕಂ, ತಂ ಪಜಹಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯಥಾಪಚ್ಚಯಂ ವಾ ಕರೇಯ್ಯಾತಿ** ಯಥಾ ಯಥಾ ಇಚ್ಛೇಯ್ಯ ತಥಾ ತಥಾ ಕರೇಯ್ಯ। **ನ ಹಿ ನೋ ಏತಂ, ಭನ್ತೇ, ಅತ್ತಾ ವಾತಿ**, ಭನ್ತೇ, ಏತಂ ತಿಣಕಟ್ಠಸಾಖಾಪಲಾಸಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ನೇವ ಅತ್ತಾ ನ ಅಮ್ಹಾಕಂ ರೂಪಂ ನ ವಿಞ್ಞಾಣನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಅತ್ತನಿಯಂ ವಾತಿ** ಅಮ್ಹಾಕಂ ಚೀವರಾದಿಪರಿಕ್ಖಾರೋಪಿ ನ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏವಮೇವ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಂ ನ ತುಮ್ಹಾಕಂ ತಂ ಪಜಹಥಾತಿ** ಭಗವಾ, ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂಯೇವ ನ ತುಮ್ಹಾಕನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪಜಹಾಪೇತಿ, ತಞ್ಚ ಖೋ ನ ಉಪ್ಪಾಟೇತ್ವಾ, ಲುಞ್ಚಿತ್ವಾ ವಾ। ಛನ್ದರಾಗವಿನಯೇನ ಪನೇತಂ ಪಜಹಾಪೇತಿ।

೨೪೮. **ಏವಂ ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋತಿ** ಏತ್ಥ ತಿಪರಿವಟ್ಟತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಇಮಂ ಠಾನಂ ಆಹರಿತುಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿ, ಪಟಿಲೋಮೇನ ಪೇಮಮತ್ತಕೇನ ಸಗ್ಗಪರಾಯಣತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಇಮಂ ಠಾನಂ ಆಹರಿತುಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿ। **ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋತಿ** ಸುಕಥಿತೋ। ಸುಕಥಿತತ್ತಾ ಏವ ಉತ್ತಾನೋ ವಿವಟೋ ಪಕಾಸಿತೋ। **ಛಿನ್ನಪಿಲೋತಿಕೋತಿ** ಪಿಲೋತಿಕಾ ವುಚ್ಚತಿ ಛಿನ್ನಂ ಭಿನ್ನಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಸಿಬ್ಬಿತಂ ಗಣ್ಠಿಕತಂ ಜಿಣ್ಣಂ ವತ್ಥಂ, ತಂ ಯಸ್ಸ ನತ್ಥಿ, ಅಟ್ಠಹತ್ಥಂ ವಾ ನವಹತ್ಥಂ ವಾ ಅಹತಸಾಟಕಂ ನಿವತ್ಥೋ, ಸೋ ಛಿನ್ನಪಿಲೋತಿಕೋ ನಾಮ। ಅಯಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮೋ ತಾದಿಸೋ, ನ ಹೇತ್ಥ ಕೋಹಞ್ಞಾದಿವಸೇನ ಛಿನ್ನಭಿನ್ನಸಿಬ್ಬಿತಗಣ್ಠಿಕತಭಾವೋ ಅತ್ಥಿ। ಅಪಿಚ ಕಚವರೋ ಪಿಲೋತಿಕೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಚ ಸಾಸನೇ ಸಮಣಕಚವರಂ ನಾಮ ಪತಿಟ್ಠಾತುಂ ನ ಲಭತಿ। ತೇನೇವಾಹ -

"ಕಾರಣ್ಡವಂ ನಿದ್ಧಮಥ, ಕಸಮ್ಬುಞ್ಚಾಪಕಸ್ಸಥ।
ತತೋ ಪಲಾಪೇ ವಾಹೇಥ, ಅಸ್ಸಮಣೇ ಸಮಣಮಾನಿನೇ॥

ನಿದ್ಧಮಿತ್ವಾನ ಪಾಪಿಚ್ಛೇ, ಪಾಪಆಚಾರಗೋಚರೇ।
ಸುದ್ಧಾ ಸುದ್ಧೇಹಿ ಸಂವಾಸಂ, ಕಪ್ಪಯವ್ಹೋ ಪತಿಸ್ಸತಾ।
ತತೋ ಸಮಗ್ಗಾ ನಿಪಕಾ, ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಕರಿಸ್ಸಥಾ"ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೨೮೩-೨೮೫)।

ಇತಿ ಸಮಣಕಚವರಸ್ಸ ಛಿನ್ನತ್ತಾಪಿ ಅಯಂ ಧಮ್ಮೋ **ಛಿನ್ನಪಿಲೋತಿಕೋ ನಾಮ** ಹೋತಿ। **ವಟ್ಟಂ ತೇಸಂ ನತ್ಥಿ ಪಞ್ಞಾಪನಾಯಾತಿ** ತೇಸಂ ವಟ್ಟಂ ಅಪಞ್ಞತ್ತಿಭಾವಂ ಗತಂ ನಿಪ್ಪಞ್ಞತ್ತಿಕಂ ಜಾತಂ। ಏವರೂಪೋ ಮಹಾಖೀಣಾಸವೋ ಏವಂ ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೇ ಸಾಸನೇಯೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಯಥಾ ಚ ಖೀಣಾಸವೋ, ಏವಂ ಅನಾಗಾಮಿಆದಯೋಪಿ।

ತತ್ಥ **ಧಮ್ಮಾನುಸಾರಿನೋ ಸದ್ಧಾನುಸಾರಿನೋತಿ** ಇಮೇ ದ್ವೇ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಟ್ಠಾ ಹೋನ್ತಿ। ಯಥಾಹ - "ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಧಮ್ಮಾನುಸಾರೀ? ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಅಧಿಮತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಪಞ್ಞಾವಾಹಿಂ ಪಞ್ಞಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಧಮ್ಮಾನುಸಾರೀ। ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಧಮ್ಮಾನುಸಾರೀ, ಫಲೇ ಠಿತೋ ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತೋ। ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸದ್ಧಾನುಸಾರೀ? ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಅಧಿಮತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಸದ್ಧಾವಾಹಿಂ

ಸದ್ಧಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸದ್ಧಾನುಸಾರೀ। ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸದ್ಧಾನುಸಾರೀ, ಫಲೇ ಠಿತೋ ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತೋ"ತಿ (ಪು॰ ಪ॰ ೩೦)। **ಯೇಸಂ ಮಯಿ ಸದ್ಧಾಮತ್ತಂ ಪೇಮಮತ್ತ**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಯೇಸಂ ಅಞ್ಞೋ ಅರಿಯಧಮ್ಮೋ ನತ್ಥಿ, ತಥಾಗತೇ ಪನ ಸದ್ಧಾಮತ್ತಂ ಪೇಮಮತ್ತಮೇವ ಹೋತಿ। ತೇ ವಿಪಸ್ಸಕಪುಗ್ಗಲಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ವಿಪಸ್ಸಕಭಿಕ್ಖೂನಞ್ಹಿ ಏವಂ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಾನಂ ದಸಬಲೇ ಏಕಾ ಸದ್ಧಾ ಏಕಂ ಪೇಮಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತಾಯ ಸದ್ಧಾಯ ತೇನ ಪೇಮೇನ ಹತ್ಥೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಗ್ಗೇ ಠಪಿತಾ ವಿಯ ಹೋನ್ತಿ, ನಿಯತಗತಿಕಾ ಕಿರ ಏತೇ। ಪೋರಾಣಕತ್ಥೇರಾ ಪನ ಏವರೂಪಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಚೂಳಸೋತಾಪನ್ನೋತಿ ವದನ್ತಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಅಲಗದ್ದೂಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ವಮ್ಮಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೪೯. ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ವಮ್ಮಿಕಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಆಯಸ್ಮಾ**ತಿ ಪಿಯವಚನಮೇತಂ। **ಕುಮಾರಕಸ್ಸಪೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ನಾಮಂ। ಕುಮಾರಕಾಲೇ ಪಬ್ಬಜಿತತ್ತಾ ಪನ ಭಗವತಾ, "ಕಸ್ಸಪಂ ಪಕ್ಕೋಸಥ, ಇದಂ ಫಲಂ ವಾ ಖಾದನೀಯಂ ವಾ ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ದೇಥಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ, ಕತರಸ್ಸ ಕಸ್ಸಪಸ್ಸಾತಿ ಕುಮಾರಕಸ್ಸಪಸ್ಸಾತಿ ಏವಂ ಗಹಿತನಾಮತ್ತಾ ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ವುಡ್ಢಕಾಲೇಪಿ "ಕುಮಾರಕಸ್ಸಪೋ" ತ್ವೇವ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಪಿಚ ರಞ್ಞಾ ಪೋಸಾವನಿಕಪುತ್ತತ್ತಾಪಿ ತಂ "ಕುಮಾರಕಸ್ಸಪೋ"ತಿ ಸಞ್ಜಾನಿಂಸು। ಅಯಂ ಪನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಯೋಗತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಆವಿಭಾವಕಥಾ -

ಥೇರೋ ಕಿರ ಪದುಮುತ್ತರಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಕಾಲೇ ಸೇಟ್ಠಿಪುತ್ತೋ ಅಹೋಸಿ। ಅಥೇಕದಿವಸಂ ಭಗವನ್ತಂ ಚಿತ್ರಕಥಿಂ ಏಕಂ ಅತ್ತನೋ ಸಾವಕಂ ಠಾನನ್ತರೇ ಠಪೇನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಭಗವತೋ ಸತ್ತಾಹಂ ದಾನಂ ದತ್ವಾ, "ಅಹಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ಅನಾಗತೇ ಏಕಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಅಯಂ ಥೇರೋ ವಿಯ ಚಿತ್ರಕಥೀ ಸಾವಕೋ ಭವೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಪತ್ಥನಂ ಕತ್ವಾ ಪುಞ್ಞಾನಿ ಕರೋನ್ತೋ ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ವಿಸೇಸಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ।

ತದಾ ಕಿರ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಾಸನೇ ಓಸಕ್ಕನ್ತೇ ಪಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖೂ ನಿಸ್ಸೇಣಿಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬತಂ ಅಭಿರುಯ್ಹ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಅಕಂಸು। ಸಙ್ಘತ್ಥೇರೋ ತತಿಯದಿವಸೇ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ। ಅನುಥೇರೋ ಚತುತ್ಥದಿವಸೇ ಅನಾಗಾಮೀ ಅಹೋಸಿ। ಇತರೇ ತಯೋ ವಿಸೇಸಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ದೇವಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಂಸು। ತೇಸಂ ಏಕಂ ಬುದ್ಧನ್ತರಂ ದೇವೇಸು ಚ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಚ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭೋನ್ತಾನಂ ಏಕೋ ತಕ್ಕಸಿಲಾಯಂ ರಾಜಕುಲೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ಪುಕ್ಕುಸಾತಿ ನಾಮ ರಾಜಾ ಹುತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ರಾಜಗಹಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಕುಮ್ಭಕಾರಸಾಲಾಯಂ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಅನಾಗಾಮಿಫಲಂ ಪತ್ತೋ। ಏಕೋ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಸಮುದ್ದಪಟ್ಟನೇ ಕುಲಘರೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ನಾವಂ ಆರುಯ್ಹ ಭಿನ್ನನಾವೋ ದಾರುಚೀರಾನಿ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಲಾಭಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಪತ್ತೋ, "ಅಹಂ ಅರಹಾ"ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ, "ನ ತ್ವಂ ಅರಹಾ, ಗಚ್ಛ ಸತ್ಥಾರಂ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಾ"ತಿ ಅತ್ಥಕಾಮಾಯ ದೇವತಾಯ ಚೋದಿತೋ ತಥಾ ಕತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಫಲಂ ಪತ್ತೋ।

ಏಕೋ ರಾಜಗಹೇ ಏಕಿಸ್ಸಾ ಕುಲದಾರಿಕಾಯ ಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಿ ಉಪ್ಪನ್ನೋ। ಸಾ ಚ ಪಠಮಂ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಯಾಚಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಅಲಭಮಾನಾ ಕುಲಘರಂ ಗತಾ ಗಬ್ಭಸಣ್ಠಿತಮ್ಪಿ ಅಜಾನನ್ತೀ ಸಾಮಿಕಂ ಆರಾಧೇತ್ವಾ ತೇನ ಅನುಞ್ಞಾತಾ ಭಿಕ್ಖುನೀಸು ಪಬ್ಬಜಿತಾ। ತಸ್ಸಾ ಗಬ್ಭಿನಿನಿಮಿತ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ದೇವದತ್ತಂ ಪುಚ್ಛಿಂಸು, ಸೋ "ಅಸ್ಸಮಣೀ"ತಿ ಆಹ। ದಸಬಲಂ ಪುಚ್ಛಿಂಸು, ಸತ್ಥಾ ಉಪಾಲಿತ್ಥೇರಂ ಪಟಿಚ್ಛಾಪೇಸಿ। ಥೇರೋ ಸಾವತ್ಥಿನಗರವಾಸೀನಿ ಕುಲಾನಿ ವಿಸಾಖಞ್ಚ ಉಪಾಸಿಕಂ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ ಸೋಧೇನ್ತೋ, - "ಪುರೇ ಲದ್ಧೋ ಗಬ್ಭೋ, ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಅರೋಗಾ"ತಿ ಆಹ। ಸತ್ಥಾ "ಸುವಿನಿಚ್ಛಿತಂ ಅಧಿಕರಣ"ನ್ತಿ ಥೇರಸ್ಸ ಸಾಧುಕಾರಂ

ಅದಾಸಿ। ಸಾ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಸುವಣ್ಣಬಿಮ್ಬಸದಿಸಂ ಪುತ್ತಂ ವಿಜಾಯಿ, ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ರಾಜಾ ಪಸೇನದಿ ಕೋಸಲೋ ಪೋಸಾಪೇಸಿ। "ಕಸ್ಸಪೋ"ತಿ ಚಸ್ಸ ನಾಮಂ ಕತ್ವಾ ಅಪರಭಾಗೇ ಅಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕಂ ನೇತ್ವಾ ಪಬ್ಬಾಜೇಸಿ। ಇತಿ ರಞ್ಞೋ ಪೋಸಾವನಿಕಪುತ್ತತ್ತಾಪಿ ತಂ "ಕುಮಾರಕಸ್ಸಪೋ"ತಿ ಸಞ್ಜಾನಿಂಸೂತಿ।

ಅನ್ಧವನೇತಿ ಏವಂನಾಮಕೇ ವನೇ। ತಂ ಕಿರ ವನಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಕಾಲೇ ಅವಿಜಹಿತನಾಮಂ ಅನ್ಧವನಂತ್ವೇವ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ತತ್ರಾಯಂ ಪಞ್ಞತ್ತಿವಿಭಾವನಾ - ಅಪ್ಪಾಯುಕಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ಸರೀರಧಾತು ನ ಏಕಗ್ಘನಾ ಹೋತಿ। ಅಧಿಟ್ಠಾನಾನುಭಾವೇನ ವಿಪ್ಪಕಿರಿಯತಿ। ತೇನೇವ ಅಮ್ಹಾಕಮ್ಪಿ ಭಗವಾ, - "ಅಹಂ ನ ಚಿರಟ್ಠಿತಿಕೋ, ಅಪ್ಪಕೇಹಿ ಸತ್ತೇಹಿ ಅಹಂ ದಿಟ್ಠೋ, ಯೇಹಿ ನ ದಿಟ್ಠೋ, ತೇವ ಬಹುತರಾ, ತೇ ಮೇ ಧಾತುಯೋ ಆದಾಯ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪೂಜೇನ್ತಾ ಸಗ್ಗಪರಾಯಣಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಕಾಲೇ, "ಅತ್ತನೋ ಸರೀರಂ ವಿಪ್ಪಕಿರಿಯತೂ"ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾಸಿ। ದೀಘಾಯುಕಬುದ್ಧಾನಂ ಪನ ಸುವಣ್ಣಕ್ಖನ್ಧೋ ವಿಯ ಏಕಗ್ಘನಂ ಧಾತುಸರೀರಂ ತಿಟ್ಠತಿ।

ಕಸ್ಸಪಸ್ಸಾಪಿ ಭಗವತೋ ತಥೇವ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ತತೋ ಮಹಾಜನಾ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ, "ಧಾತುಯೋ ಏಕಗ್ಘನಾ ನ ಸಕ್ಕಾ ವಿಯೋಜೇತುಂ, ಕಿಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಸಮ್ಮನ್ತಯಿತ್ವಾ ಏಕಗ್ಘನಮೇವ ಚೇತಿಯಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮ, ಕಿತ್ತಕಂ ಪನ ಹೋತು ತನ್ತಿ ಆಹಂಸು। ಏಕೇ ಸತ್ತಯೋಜನಿಯನ್ತಿ ಆಹಂಸು। ಏತಂ ಅತಿಮಹನ್ತಂ, ಅನಾಗತೇ ಜಗ್ಗಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ಛಯೋಜನಂ ಹೋತು, ಪಞ್ಚಯೋಜನಂ... ಚತುಯೋಜನಂ... ತಿಯೋಜನಂ... ದ್ವಿಯೋಜನಂ... ಏಕಯೋಜನಂ ಹೋತೂತಿ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ ಕತ್ವಾ ಇಟ್ಠಕಾ ಕೀದಿಸಾ ಹೋನ್ತೂತಿ ಬಾಹಿರನ್ತೇ ಇಟ್ಠಕಾ ರತ್ತಸುವಣ್ಣಮಯಾ ಏಕಗ್ಘನಾ ಸತಸಹಸ್ಸಗ್ಘನಿಕಾ ಹೋನ್ತು, ಅಬ್ಭನ್ತರಿಮನ್ತೇ ಪಞ್ಞಾಸಸಹಸ್ಸಗ್ಘನಿಕಾ। ಹರಿತಾಲಮನೋಸಿಲಾಹಿ ಮತ್ತಿಕಾಕಿಚ್ಚಂ ಕಯಿರತು, ತೇಲೇನ ಉದಕಕಿಚ್ಚನ್ತಿ ನಿಟ್ಠಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಚತ್ತಾರಿ ಮುಖಾನಿ ಚತುಧಾ ವಿಭಜಿಂಸು। ರಾಜಾ ಏಕಂ ಮುಖಂ ಗಣ್ಹಿ, ರಾಜಪುತ್ತೋ ಪಥವಿನ್ದರಕುಮಾರೋ ಏಕಂ, ಅಮಚ್ಚಾನಂ ಜೇಟ್ಠಕೋ ಹುತ್ವಾ ಸೇನಾಪತಿ ಏಕಂ, ಜನಪದಾನಂ ಜೇಟ್ಠಕೋ ಹುತ್ವಾ ಸೇಟ್ಠಿ ಏಕಂ।

ತತ್ಥ ಧನಸಮ್ಪನ್ನತಾಯ ರಾಜಾಪಿ ಸುವಣ್ಣಂ ನೀಹರಾಪೇತ್ವಾ ಅತ್ತನಾ ಗಹಿತಮುಖೇ ಕಮ್ಮಂ ಆರಭಿ, ಉಪರಾಜಾಪಿ, ಸೇನಾಪತಿಪಿ। ಸೇಟ್ಠಿನಾ ಗಹಿತಮುಖೇ ಪನ ಕಮ್ಮಂ ಓಲೀಯತಿ। ತತೋ ಯಸೋರತೋ ನಾಮ ಏಕೋ ಉಪಾಸಕೋ ತೇಪಿಟಕೋ ಭಾಣಕೋ ಅನಾಗಾಮೀ ಅರಿಯಸಾವಕೋ, ಸೋ ಕಮ್ಮಂ ಓಲೀಯತೀತಿ ಞತ್ವಾ ಪಞ್ಚ ಸಕಟಸತಾನಿ ಯೋಜಾಪೇತ್ವಾ ಜನಪದಂ ಗನ್ತ್ವಾ "ಕಸ್ಸಪಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ವೀಸತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಠತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ। ತಸ್ಸ ಯೋಜನಿಕಂ ರತನಚೇತಿಯಂ ಕಯಿರತಿ, ಯೋ ಯಂ ದಾತುಂ ಉಸ್ಸಹತಿ ಸುವಣ್ಣಂ ವಾ ಹಿರಞ್ಞಂ ವಾ ಸತ್ತರತನಂ ವಾ ಹರಿತಾಲಂ ವಾ ಮನೋಸಿಲಂ ವಾ, ಸೋ ತಂ ದೇತೂ"ತಿ ಸಮಾದಪೇಸಿ। ಮನುಸ್ಸಾ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಥಾಮೇನ ಹಿರಞ್ಞಸುವಣ್ಣಾದೀನಿ ಅದಂಸು। ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ತೇಲತಣ್ಡುಲಾದೀನಿ ದೇನ್ತಿಯೇವ। ಉಪಾಸಕೋ ತೇಲತಣ್ಡುಲಾದೀನಿ ಕಮ್ಮಕಾರಾನಂ ಭತ್ತವೇತನತ್ಥಂ ಪಹಿಣಾತಿ, ಅವಸೇಸೇಹಿ ಸುವಣ್ಣಂ ಚೇತಾಪೇತ್ವಾ ಪಹಿಣಾತಿ, ಏವಂ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪಂ ಅಚರಿ।

ಚೇತಿಯೇ ಕಮ್ಮಂ ನಿಟ್ಠಿತನ್ತಿ ಚೇತಿಯಟ್ಠಾನತೋ ಪಣ್ಣಂ ಪಹಿಣಿಂಸು - "ನಿಟ್ಠಿತಂ ಕಮ್ಮಂ ಆಚರಿಯೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಚೇತಿಯಂ ವನ್ದತೂ"ತಿ। ಸೋಪಿ ಪಣ್ಣಂ ಪಹಿಣಿ - "ಮಯಾ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪೋ ಸಮಾದಪಿತೋ, ಯಂ ಅತ್ಥಿ, ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇನ್ತೂ"ತಿ। ದ್ವೇಪಿ ಪಣ್ಣಾನಿ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಸಮಾಗಮಿಂಸು। ಆಚರಿಯಸ್ಸ ಪಣ್ಣತೋ ಪನ ಚೇತಿಯಟ್ಠಾನತೋ ಪಣ್ಣಂ ಪಠಮತರಂ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ಹತ್ಥಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಸೋ ಪಣ್ಣಂ ವಾಚೇತ್ವಾ ಚೇತಿಯಂ ವನ್ದಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಏಕಕೋವ ನಿಕ್ಖಮಿ। ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಅಟವಿಯಂ ಪಞ್ಚ ಚೋರಸತಾನಿ ಉಟ್ಠಹಿಂಸು। ತತ್ರೇಕಚ್ಚೇ ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಇಮಿನಾ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪತೋ ಹಿರಞ್ಞಸುವಣ್ಣಂ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡಿತಂ, ನಿಧಿಕುಮ್ಭೀ ನೋ ಪವಟ್ಟಮಾನಾ ಆಗತಾತಿ ಅವಸೇಸಾನಂ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ತಂ ಅಗ್ಗಹೇಸುಂ। ಕಸ್ಮಾ ತಾತಾ, ಮಂ ಗಣ್ಹಥಾತಿ? ತಯಾ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪತೋ ಸಬ್ಬಂ ಹಿರಞ್ಞಸುವಣ್ಣಂ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡಿತಂ, ಅಮ್ಹಾಕಮ್ಪಿ ಥೋಕಂ ಥೋಕಂ ದೇಹೀತಿ। ಕಿಂ ತುಮ್ಹೇ ನ ಜಾನಾಥ, ಕಸ್ಸಪೋ ಭಗವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ, ತಸ್ಸ ಯೋಜನಿಕಂ ರತನಚೇತಿಯಂ ಕಯಿರತಿ, ತದತ್ಥಾಯ ಮಯಾ

ಸಮಾದಪಿತಂ, ನೋ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಾಯ। ತಂ ತಂ ಲದ್ಧಲದ್ಧಟ್ಠಾನತೋ ತತ್ಥೇವ ಪೇಸಿತಂ, ಮಯ್ಹಂ ಪನ ನಿವತ್ಥಸಾಟಕಮತ್ತಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ವಿತ್ತಂ ಕಾಕಣಿಕಮ್ಪಿ ನತ್ಥೀತಿ।

ಏಕೇ, "ಏವಮೇತಂ ವಿಸ್ಸಜೇಥ ಆಚರಿಯ"ನ್ತಿ ಆಹಂಸು। ಏಕೇ, "ಅಯಂ ರಾಜಪೂಜಿತೋ ಅಮಚ್ಚಪೂಜಿತೋ , ಅಮ್ಹೇಸು ಕಞ್ಜಿದೇವ ನಗರವೀಥಿಯಂ ದಿಸ್ವಾ ರಾಜರಾಜಮಹಾಮತ್ತಾದೀನಂ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ಅನಯಬ್ಯಸನಂ ಪಾಪುಣಾಪೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಆಹಂಸು। ಉಪಾಸಕೋ, "ತಾತಾ, ನಾಹಂ ಏವಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಆಹ। ತಞ್ಚ ಖೋ ತೇಸು ಕಾರುಞ್ಞೇನ, ನ ಅತ್ತನೋ ಜೀವಿತನಿಕನ್ತಿಯಾ। ಅಥ ತೇಸು ಗಹೇತಬ್ಬೋ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಬ್ಬೋತಿ ವಿವದನ್ತೇಸು ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ ಲದ್ಧಿಕಾ ಏವ ಬಹುತರಾ ಹುತ್ವಾ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪಯಿಂಸು।

ತೇಸಂ ಬಲವಗುಣೇ ಅರಿಯಸಾವಕೇ ಅಪರಾಧೇನ ನಿಬ್ಬುತದೀಪಸಿಖಾ ವಿಯ ಅಕ್ಖೀನಿ ಅನ್ತರಧಾಯಿಂಸು। ತೇ, "ಕಹಂ ಭೋ ಚಕ್ಖು, ಕಹಂ ಭೋ ಚಕ್ಖೂ"ತಿ ವಿಪ್ಪಲಪನ್ತಾ ಏಕಚ್ಚೇ ಞಾತಕೇಹಿ ಗೇಹಂ ನೀತಾ। ಏಕಚ್ಚೇ ನೋಞಾತಕಾ ಅನಾಥಾತಿ ತತ್ಥೇವ ಅಟವಿಯಂ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಪಣ್ಣಸಾಲಾಯಂ ವಸಿಂಸು। ಅಟವಿಂ ಆಗತಮನುಸ್ಸಾ ಕಾರುಞ್ಞೇನ ತೇಸಂ ತಣ್ಡುಲಂ ವಾ ಪುಟಭತ್ತಂ ವಾ ಪರಿಬ್ಬಯಂ ವಾ ದೇನ್ತಿ। ದಾರುಪಣ್ಣಾದೀನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಗನ್ತ್ವಾ ಆಗತಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಕುಹಿಂ ಗತತ್ಥಾತಿ ವುತ್ತೇ ಅನ್ಧವನಂ ಗತಮ್ಹಾತಿ ವದನ್ತಿ। ಏವಂ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ಕಾಲೇ ತಂ ವನಂ ಅನ್ಧವನಂತ್ವೇವ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಕಸ್ಸಪಬುದ್ಧಕಾಲೇ ಪನೇತಂ ಛಡ್ಡಿತಜನಪದೇ ಅಟವಿ ಅಹೋಸಿ। ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವತೋ ಕಾಲೇ ಸಾವತ್ಥಿಯಾ ಅವಿದೂರೇ ಜೇತವನಸ್ಸ ಪಿಟ್ಠಿಭಾಗೇ ಪವಿವೇಕಕಾಮಾನಂ ಕುಲಪುತ್ತಾನಂ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಪಧಾನಘರಂ ಅಹೋಸಿ, ತತ್ಥ ಆಯಸ್ಮಾ ಕುಮಾರಕಸ್ಸಪೋ ತೇನ ಸಮಯೇನ ಸೇಖಪಟಿಪದಂ ಪೂರಯಮಾನೋ ವಿಹರತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಅನ್ಧವನೇ ವಿಹರತೀ"ತಿ।

ಅಞ್ಞತರಾ ದೇವತಾತಿ ನಾಮಗೋತ್ತವಸೇನ ಅಪಾಕಟಾ ಏಕಾ ದೇವತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಅಭಿಜಾನಾತಿ ನೋ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಅಹುಞಾತಞ್ಞತರಸ್ಸ ಮಹೇಸಕ್ಖಸ್ಸ ಸಂಖಿತ್ತೇನ ತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಯವಿಮುತ್ತಿಂ ಭಾಸಿತಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೯೫) ಏತ್ಥ ಪನ ಅಭಿಞ್ಞಾತೋ ಸಕ್ಕೋಪಿ ದೇವರಾಜಾ ಅಞ್ಞತರೋತಿ ವುತ್ತೋ। **ದೇವತಾ**ತಿ ಚ ಇದಂ ದೇವಾನಮ್ಪಿ ದೇವಧೀತಾನಮ್ಪಿ ಸಾಧಾರಣವಚನಂ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನತ್ಥೇ ದೇವೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। **ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾಯ ರತ್ತಿಯಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಸದ್ದೋ ಖಯಸುನ್ದರಾಭಿರೂಪಅಬ್ಭನುಮೋದನಾದೀಸು ದಿಸ್ಸತಿ। ತತ್ಥ - "ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾ, ಭನ್ತೇ, ರತ್ತಿ, ನಿಕ್ಖನ್ತೋ ಪಠಮೋ ಯಾಮೋ, ಚಿರನಿಸಿನ್ನೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ, ಉದ್ದಿಸತು, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೮.೨೦) ಖಯೇ ದಿಸ್ಸತಿ। "ಅಯಂ ಇಮೇಸಂ ಚತುನ್ನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತತರೋ ಚ ಪಣೀತತರೋ ಚಾ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೧೦೦) ಏವಮಾದೀಸು ಸುನ್ದರೇ।

"ಕೋ ಮೇ ವನ್ದತಿ ಪಾದಾನಿ, ಇದ್ಧಿಯಾ ಯಸಸಾ ಜಲಂ।
ಅಭಿಕ್ಕನ್ತೇನ ವಣ್ಣೇನ, ಸಬ್ಬಾ ಓಭಾಸಯಂ ದಿಸಾ"ತಿ॥ (ವಿ॰ ವ॰ ೮೫೭) -

ಏವಮಾದೀಸು ಅಭಿರೂಪೇ। "ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ, ಭೋ ಗೋತಮಾ"ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ಪಾರಾ॰ ೧೫) ಅಬ್ಭನುಮೋದನೇ। ಇಧ ಪನ ಖಯೇ। ತೇನ **ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾಯ ರತ್ತಿಯಾ**ತಿ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾಯ ರತ್ತಿಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥಾಯಂ ದೇವಪುತ್ತೋ ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮಸಮನನ್ತರೇ ಆಗತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಅಭಿಕ್ಕನ್ತವಣ್ಣಾ**ತಿ ಇಧ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಸದ್ದೋ ಅಭಿರೂಪೇ। ವಣ್ಣಸದ್ದೋ ಪನ ಛವಿ-ಥುತಿ-ಕುಲವಗ್ಗಕಾರಣ-ಸಣ್ಠಾನಪಮಾಣರೂಪಾಯತನಾದೀಸು ದಿಸ್ಸತಿ। ತತ್ಥ, "ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋಸಿ ಭಗವಾ"ತಿ ಏವಮಾದೀಸು ಛವಿಯಾ। "ಕದಾ ಸಞ್ಞೂಳ್ಹಾ ಪನ ತೇ ಗಹಪತಿ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ವಣ್ಣಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೭೭) ಏವಮಾದೀಸು ಥುತಿಯಂ। "ಚತ್ತಾರೋಮೇ, ಭೋ ಗೋತಮ, ವಣ್ಣಾ"ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೧೧೫) ಕುಲವಗ್ಗೇ। "ಅಥ ಕೇನ ನು ವಣ್ಣೇನ, ಗನ್ಧಥೇನೋತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೩೪) ಕಾರಣೇ। "ಮಹನ್ತಂ ಹತ್ಥಿರಾಜವಣ್ಣಂ ಅಭಿನಿಮ್ಮಿನಿತ್ವಾ"ತಿ

ಏವಮಾದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೩೮) ಸಣ್ಠಾನೇ। “ತಯೋ ಪತ್ತಸ್ಸ ವಣ್ಣಾ”ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ಪಾರಾ॰ ೬೦೨) ಪಮಾಣೇ। “ವಣ್ಣೋ ಗನ್ಧೋ ರಸೋ ಓಜಾ”ತಿ ಏವಮಾದೀಸು ರೂಪಾಯತನೇ। ಸೋ ಇಧ ಛವಿಯಂ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ತೇನ **ಅಭಿಕ್ಕನ್ತವಣ್ಣಾತಿ** ಅಭಿರೂಪಛವಿಇಟ್ಠವಣ್ಣಾ, ಮನಾಪವಣ್ಣಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ದೇವತಾ ಹಿ ಮನುಸ್ಸಲೋಕಂ ಆಗಚ್ಛಮಾನಾ ಪಕತಿವಣ್ಣಂ ಪಕತಿಇದ್ಧಿಂ ಪಜಹಿತ್ವಾ ಓಳಾರಿಕಂ ಅತ್ತಭಾವಂ ಕತ್ವಾ ಅತಿರೇಕವಣ್ಣಂ ಅತಿರೇಕಇದ್ಧಿಂ ಮಾಪೇತ್ವಾ ನಟಸಮಜ್ಜಾದೀನಿ ಗಚ್ಛನ್ತಾ ಮನುಸ್ಸಾ ವಿಯ ಅಭಿಸಙ್ಖತೇನ ಕಾಯೇನ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಅಯಮ್ಪಿ ದೇವಪುತ್ತೋ ತಥೇವ ಆಗತೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ “ಅಭಿಕ್ಕನ್ತವಣ್ಣಾ”ತಿ।

ಕೇವಲಕಪ್ಪನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಕೇವಲಸದ್ದೋ ಅನವಸೇಸ-ಯೇಭುಯ್ಯ-ಅಬ್ಯಾಮಿಸ್ಸಾನತಿರೇಕದಳ್ಹತ್ಥ-ವಿಸಂಯೋಗಾದಿಅನೇಕತ್ಥೋ। ತಥಾ ಹಿಸ್ಸ, “ಕೇವಲಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯ”ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೧) ಏವಮಾದೀಸು ಅನವಸೇಸತ್ತಮತ್ಥೋ। “ಕೇವಲಕಪ್ಪಾ ಚ ಅಙ್ಗಮಗಧಾ ಪಹೂತಂ ಖಾದನೀಯಂ ಭೋಜನೀಯಂ ಆದಾಯ ಉಪಸಙ್ಕಮಿಸ್ಸನ್ತೀ”ತಿ ಏವಮಾದೀಸು ಯೇಭುಯ್ಯತಾ। “ಕೇವಲಸ್ಸ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಸಮುದಯೋ ಹೋತೀ”ತಿ (ವಿಭ॰ ೨೨೫) ಏವಮಾದೀಸು ಅಬ್ಯಾಮಿಸ್ಸತಾ। “ಕೇವಲಂ ಸದ್ಧಾಮತ್ತಕಂ ನೂನ ಅಯಮಾಯಸ್ಮಾ”ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೨೪೪) ಏವಮಾದೀಸು ಅನತಿರೇಕತಾ। “ಆಯಸ್ಮತೋ ಅನುರುದ್ಧಸ್ಸ ಬಾಹಿಯೋ ನಾಮ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕೋ ಕೇವಲಕಪ್ಪಂ ಸಙ್ಘಭೇದಾಯ ಠಿತೋ”ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ४.೨೪೩) ಏವಮಾದೀಸು ದಳ್ಹತ್ಥತಾ । “ಕೇವಲೀ ವುಸಿತವಾ ಉತ್ತಮಪುರಿಸೋತಿ ವುಚ್ಚತೀ”ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೫೭) ಏವಮಾದೀಸು ವಿಸಂಯೋಗೋ। ಇಧ ಪನಸ್ಸ ಅನವಸೇಸತ್ತಮತ್ಥೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ।

ಕಪ್ಪಸದ್ದೋ ಪನಾಯಂ ಅಭಿಸದ್ದಹನ-ವೋಹಾರ-ಕಾಲ-ಪಞ್ಞತ್ತಿ- ಛೇದನ-ವಿಕಪ್ಪ-ಲೇಸ-ಸಮನ್ತಭಾವಾದಿ-ಅನೇಕತ್ಥೋ। ತಥಾ ಹಿಸ್ಸ, “ಓಕಪ್ಪನಿಯಮೇತಂ ಭೋತೋ ಗೋತಮಸ್ಸ, ಯಥಾ ತಂ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸಾ”ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೮೭) ಏವಮಾದೀಸು ಅಭಿಸದ್ದಹನಮತ್ಥೋ। “ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಞ್ಚಹಿ ಸಮಣಕಪ್ಪೇಹಿ ಫಲಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತು”ನ್ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೨೫೦) ಏವಮಾದೀಸು ವೋಹಾರೋ। “ಯೇನ ಸುದಂ ನಿಚ್ಚಕಪ್ಪಂ ವಿಹರಾಮೀ”ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೮೭) ಕಾಲೋ। “ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಕಪ್ಪೋ”ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೧೨೪) ಏವಮಾದೀಸು ಪಞ್ಞತ್ತಿ। “ಅಲಙ್ಕತಾ ಕಪ್ಪಿತಕೇಸಮಸ್ಸೂ”ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ४.೩೬೫) ಏವಮಾದೀಸು ಛೇದನಂ। “ಕಪ್ಪತಿ ದ್ವಙ್ಗುಲಕಪ್ಪೋ”ತಿ (ಚೂಳವ॰ ४४೬) ಏವಮಾದೀಸು ವಿಕಪ್ಪೋ। “ಅತ್ಥಿ ಕಪ್ಪೋ ನಿಪಜ್ಜಿತು”ನ್ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೮.೮೦) ಏವಮಾದೀಸು ಲೇಸೋ। “ಕೇವಲಕಪ್ಪಂ ವೇಳುವನಂ ಓಭಾಸೇತ್ವಾ”ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೯೪) ಏವಮಾದೀಸು ಸಮನ್ತಭಾವೋ। ಇಧ ಪನಸ್ಸ ಸಮನ್ತಭಾವೋ ಅತ್ಥೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ತಸ್ಮಾ **ಕೇವಲಕಪ್ಪಂ ಅನ್ಧವನನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ಅನವಸೇಸಂ ಸಮನ್ತತೋ ಅನ್ಧವನನ್ತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಓಭಾಸೇತ್ವಾತಿ ವತ್ಥಾಲಙ್ಕಾರಸರೀರಸಮುಟ್ಠಿತಾಯ ಆಭಾಯ ಫರಿತ್ವಾ, ಚನ್ದಿಮಾ ವಿಯ ಚ ಸೂರಿಯೋ ವಿಯ ಚ ಏಕೋಭಾಸಂ ಏಕಪಜ್ಜೋತಂ ಕರಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏಕಮನ್ತಂ ಅಟ್ಠಾಸೀತಿ** ಏಕಸ್ಮಿಂ ಅನ್ತೇ, ಏಕಸ್ಮಿಂ ಓಕಾಸೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ। **ಏತದವೋಚಾತಿ** ಏತಂ “ಭಿಕ್ಖು ಭಿಕ್ಖೂ”ತಿಆದಿವಚನಮವೋಚ। ಕಸ್ಮಾ ಪನಾಯಂ ಅವನ್ದಿತ್ವಾ ಸಮಣವೋಹಾರೇನೇವ ಕಥೇತೀತಿ? ಸಮಣಸಞ್ಞಾಸಮುದಾಚಾರೇನೇವ। ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ - “ಅಯಂ ಅನ್ತರಾ ಕಾಮಾವಚರೇ ವಸಿ। ಅಹಂ ಪನ ಅಸ್ಮಿ ತತೋ ಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ”ತಿ ಸಮಣಸಞ್ಞಾವಸ್ಸ ಸಮುದಾಚರತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅವನ್ದಿತ್ವಾ ಸಮಣವೋಹಾರೇನೇವ ಕಥೇತಿ। ಪುಬ್ಬಸಹಾಯೋ ಕಿರೇಸೋ ದೇವಪುತ್ತೋ ಥೇರಸ್ಸ। ಕುತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾತಿ? ಕಸ್ಸಪಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ। ಯೋ ಹಿ ಪುಬ್ಬಯೋಗೇ ಆಗತೇಸು ಪಞ್ಚಸು ಸಹಾಯೇಸು ಅನುಥೇರೋ ಚತುತ್ಥದಿವಸೇ ಅನಾಗಾಮೀ ಅಹೋಸೀತಿ ವುತ್ತೋ, ಅಯಂ ಸೋ। ತದಾ ಕಿರ ತೇಸು ಸಙ್ಘತ್ಥೇರಸ್ಸ ಅರಹತ್ತೇನೇವ ಸದ್ಧಿಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಆಗಮಿಂಸು। ಸೋ, “ಮಯ್ಹಂ ಕಿಚ್ಚಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪತ್ತ”ನ್ತಿ ವೇಹಾಸಂ ಉಪ್ಪತಿತ್ವಾ ಅನೋತತ್ತದಹೇ ಮುಖಂ ಧೋವಿತ್ವಾ ಉತ್ತರಕುರುತೋ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಆದಾಯ ಆಗನ್ತ್ವಾ, “ಇಮಂ, ಆವುಸೋ, ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋಥಾ”ತಿ ಆಹ। ಇತರೇ ಆಹಂಸು - “ನ, ಆವುಸೋ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಏವಂ ಕತಿಕಾ ಅತ್ಥಿ - ‘ಯೋ ಪಠಮಂ ವಿಸೇಸಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಆಹರತಿ, ತೇನಾಭತಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಸೇಸೇಹಿ ಸಮಣಧಮ್ಮೋ ಕಾತಬ್ಬೋ’ತಿ। ತುಮ್ಹೇ ಅತ್ತನೋ ಉಪನಿಸ್ಸಯೇನ ಕಿಚ್ಚಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪಯಿತ್ಥ। ಮಯಮ್ಪಿ ಸಚೇ ನೋ ಉಪನಿಸ್ಸಯೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ,

ಕಿಚ್ಚಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇಸ್ಸಾಮ। ಪಪಞ್ಚೋ ಏಸ ಅಮ್ಹಾಕಂ, ಗಚ್ಛಥ ತುಮ್ಹೇ"ತಿ। ಸೋ ಯಥಾಫಾಸುಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಆಯುಪರಿಯೋಸಾನೇ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿ।

ಪುನದಿವಸೇ ಅನುಥೇರೋ ಅನಾಗಾಮಿಫಲಂ ಸಚ್ಛಕಾಸಿ, ತಸ್ಸ ಅಭಿಞ್ಞಾಯೋ ಆಗಮಿಂಸು। ಸೋಪಿ ತಥೇವ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ತೇಹಿ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ಯಥಾಫಾಸುಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಆಯುಪರಿಯೋಸಾನೇ ಸುದ್ಧಾವಾಸೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ಸೋ ಸುದ್ಧಾವಾಸೇ ಠತ್ವಾ ತೇ ಸಹಾಯೇ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ, ಏಕೋ ತದಾವ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ, ಏಕೋ ಅಧುನಾ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಅರಿಯಭೂಮಿಂ ಪತ್ತೋ, ಏಕೋ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಂ ನಿಸ್ಸಾಯ, "ಅಹಂ ಅರಹಾ"ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಸುಪ್ಪಾರಕಪಟ್ಟನೇ ವಸತೀತಿ ದಿಸ್ವಾ ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ, "ನ ತ್ವಂ ಅರಹಾ, ನ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ, ಗಚ್ಛ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣಾಹೀ"ತಿ ಉಯ್ಯೋಜೇಸಿ। ಸೋಪಿ ಅನ್ತರಘರೇ ಭಗವನ್ತಂ ಓವಾದಂ ಯಾಚಿತ್ವಾ, "ತಸ್ಮಾ ತಿಹ ತೇ ಬಾಹಿಯ ಏವಂ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ ದಿಟ್ಠೇ ದಿಟ್ಠಮತ್ತಂ ಹೋತೂ"ತಿ (ಉದಾ॰ ೧೦) ಭಗವತಾ ಸಂಖಿತ್ತೇನ ಓವದಿತೋ ಅರಿಯಭೂಮಿಂ ಸಮ್ಪಾಪುಣಿ।

ತತೋ ಅಞ್ಞೋ ಏಕೋ ಅತ್ಥಿ, ಸೋ ಕುಹಿನ್ತಿ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಅನ್ಧವನೇ ಸೇಕ್ಖಪಟಿಪದಂ ಪೂರಯಮಾನೋ ವಿಹರತೀತಿ ದಿಸ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಸಹಾಯಕಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀತಿ, ಗಚ್ಛನ್ತೇನ ಪನ ತುಚ್ಛಹತ್ಥೇನ ಅಗನ್ತ್ವಾ ಕಿಞ್ಚಿ ಪಣ್ಣಾಕಾರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗನ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ಸಹಾಯೋ ಖೋ ಪನ ಮೇ ನಿರಾಮಿಸೋ ಪಬ್ಬತಮತ್ಥಕೇ ವಸನ್ತೋ ಮಯಾ ಆಕಾಸೇ ಠತ್ವಾ ದಿನ್ನಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಮ್ಪಿ ಅಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಅಕಾಸಿ, ಇದಾನಿ ಆಮಿಸಪಣ್ಣಾಕಾರಂ ಕಿಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸತಿ? ಧಮ್ಮಪಣ್ಣಾಕಾರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ಠಿತೋವ ರತನಾವಳಿಂ ಗನ್ಥೇನ್ತೋ ವಿಯ ಪನ್ನರಸ ಪಞ್ಹೇ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ತಂ ಧಮ್ಮಪಣ್ಣಾಕಾರಂ ಆದಾಯ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಸಹಾಯಸ್ಸ ಅವಿದೂರೇ ಠತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಸಮಣಸಞ್ಞಾಸಮುದಾಚಾರವಸೇನ ತಂ ಅನಭಿವಾದೇತ್ವಾವ, "ಭಿಕ್ಖು ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ಆಲಪಿತ್ವಾ **ಅಯಂ ವಮ್ಮಿಕೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ತುರಿತಾಲಪನವಸೇನ ಭಿಕ್ಖು ಭಿಕ್ಖೂತಿ ಆಮೇಡಿತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಯಥಾ ವಾ ಏಕನೇವ ತಿಲಕೇನ ನಲಾಟಂ ನ ಸೋಭತಿ, ತಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞೇಸುಪಿ ದಿನ್ನೇಸು ಫುಲ್ಲಿತಮಣ್ಡಿತಂ ವಿಯ ಸೋಭತಿ, ಏವಂ ಏಕೇನೇವ ಪದೇನ ವಚನಂ ನ ಸೋಭತಿ , ಪರಿವಾರಿಕಪದೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಫುಲ್ಲಿತಮಣ್ಡಿತಂ ವಿಯ ಸೋಭತೀತಿ ತಂ ಪರಿವಾರಿಕಪದವಸೇನ ವಚನಂ ಫುಲ್ಲಿತಮಣ್ಡಿತಂ ವಿಯ ಕರೋನ್ತೋಪಿ ಏವಮಾಹ।

ಅಯಂ ವಮ್ಮಿಕೋತಿ ಪುರತೋ ಠಿತೋ ವಮ್ಮಿಕೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ದೇಸನಾವಸೇನ ಪನ ಪುರತೋ ಠಿತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ವಿಯ **ಅಯ**ನ್ತಿ ಆಹ। **ಲಙ್ಗಿ**ನ್ತಿ ಸತ್ಥಂ ಆದಾಯ ಖಣನ್ತೋ ಪಲಿಘಂ ಅದ್ದಸ। **ಉಕ್ಖಿಪ ಲಙ್ಗಿಂ ಅಭಿಕ್ಖಣ ಸುಮೇಧಾ**ತಿ ತಾತ, ಪಣ್ಡಿತ, ಲಙ್ಗೀ ನಾಮ ರತ್ತಿಂ ಧೂಮಾಯತಿ ದಿವಾ ಪಜ್ಜಲತಿ। ಉಕ್ಖಿಪೇತ ಪರಂ ಪರತೋ ಖಣಾತಿ। ಏವಂ ಸಬ್ಬಪದೇಸು ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಉದ್ಧುಮಾಯಿಕ**ನ್ತಿ ಮಣ್ಡೂಕಂ। **ಚಙ್ಕವಾರ**ನ್ತಿ ಖಾರಪರಿಸ್ಸಾವನಂ। **ಕುಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಕಚ್ಛಪಂ। **ಅಸಿಸೂನ**ನ್ತಿ ಮಂಸಚ್ಛೇದಕಂ ಅಸಿಞ್ಚೇವ ಅಧಿಕುಟ್ಟನಞ್ಚ। **ಮಂಸಪೇಸಿ**ನ್ತಿ ನಿಸದಪೋತಪ್ಪಮಾಣಂ ಅಲ್ಲಮಂಸಪಿಣ್ಡಂ। **ನಾಗ**ನ್ತಿ ಸುಮನಪುಪ್ಫಕಲಾಪಸದಿಸಂ ಮಹಾಫಣಂ ತಿವಿಧಸೋವತ್ಥಿಕಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಅಹಿನಾಗಂ ಅದ್ದಸ। **ಮಾ ನಾಗಂ ಘಟ್ಟೇಸೀ**ತಿ ದಣ್ಡಕಕೋಟಿಯಾ ವಾ ವಲ್ಲಿಕೋಟಿಯಾ ವಾ ಪಂಸುಚುಣ್ಣಂ ವಾ ಪನ ಖಿಪಮಾನೋ ಮಾ ನಾಗಂ ಘಟ್ಟಯಿ। **ನಮೋ ಕರೋಹಿ ನಾಗಸ್ಸಾ**ತಿ ಉಪರಿವಾತತೋ ಅಪಗಮ್ಮ ಸುದ್ಧವತ್ಥಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ನಾಗಸ್ಸ ನಮಕ್ಕಾರಂ ಕರೋಹಿ। ನಾಗೇನ ಅಧಿಸಯಿತಂ ಧನಂ ನಾಮ ಯಾವ ಸತ್ತಮಾ ಕುಲಪರಿವಟ್ಟಾ ಖಾದತೋ ನ ಖೀಯತಿ, ನಾಗೋ ತೇ ಅಧಿಸಯಿತಂ ಧನಂ ದಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಮಾ ನಮೋ ಕರೋಹಿ ನಾಗಸ್ಸಾತಿ। **ಇತೋ ವಾ ಪನ ಸುತ್ವಾ**ತಿ ಯಥಾ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧೇ ಇತೋತಿ ಸಾಸನೇ ನಿಸ್ಸಕಂ, ನ ತಥಾ ಇಧ। ಇಧ ಪನ ದೇವಪುತ್ತೇ ನಿಸ್ಸಕ್ಕಂ, ತಸ್ಮಾ **ಇತೋ ವಾ ಪನಾ**ತಿ ಮಮ ವಾ ಪನ ಸನ್ತಿಕಾ ಸುತ್ವಾತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ।

೨೫೧. ಚಾತುಮ್ಮಹಾಭೂತಿಕಸ್ಸಾತಿ ಚತುಮಹಾಭೂತಮಯಸ್ಸ। **ಕಾಯಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನ**ನ್ತಿ ಸರೀರಸ್ಸ ನಾಮಂ। ಯಥೇವ ಹಿ ಬಾಹಿರಕೋ ವಮ್ಮಿಕೋ, ವಮತೀತಿ ವನ್ತಕೋತಿ ವನ್ತುಸ್ಸಯೋತಿ ವನ್ತಸಿನೇಹಸಮ್ಬನ್ಧೋತಿ ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ **ವಮ್ಮಿಕೋ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸೋ ಹಿ ಅಹಿಮಙ್ಗುಸಉನ್ದೂರಘರಗೋಳಿಕಾದಯೋ ನಾನಪ್ಪಕಾರೇ ಪಾಣಕೇ ವಮತೀತಿ ವಮ್ಮಿಕೋ। ಉಪಚಿಕಾಹಿ

ವನ್ತಕೋತಿ ವಮ್ಮಿಕೋ। ಉಪಚಿಕಾಹಿ ವಮಿತ್ವಾ ಮುಖತುಣ್ಡಕೇನ ಉಕ್ಖಿತ್ತಪಂಸುಚುಣ್ಣೇನ ಕಟಿಪ್ಪಮಾಣೇನಪಿ ಪೋರಿಸಪ್ಪಮಾಣೇನಪಿ ಉಸ್ಸಿತೋತಿ ವಮ್ಮಿಕೋ। ಉಪಚಿಕಾಹಿ ವನ್ತಖೇಳಸಿನೇಹೇನ ಆಬದ್ಧತಾಯ ಸತ್ತಸತ್ತಾಹಂ ದೇವೇ ವಸ್ಸನ್ತೇಪಿ ನ ವಿಪ್ಪಕಿರಿಯತಿ, ನಿದಾಘೇಪಿ ತತೋ ಪಂಸುಮುಟ್ಠಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂ ಮುಟ್ಠಿನಾ ಪೀಳಿಯಮಾನೇ ಸಿನೇಹೋ ನಿಕ್ಖಮತಿ, ಏವಂ ವನ್ತಸಿನೇಹೇನ ಸಮ್ಬದ್ಧೋತಿ ವಮ್ಮಿಕೋ। ಏವಮಯಂ ಕಾಯೋಪಿ, "ಅಕ್ಖಿಮ್ಹಾ ಅಕ್ಖಿಗೂಥಕೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ನಾನಪ್ಪಕಾರಕಂ ಅಸುಚಿಕಲಿಮಲಂ ವಮತೀತಿ ವಮ್ಮಿಕೋ। ಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಖೀಣಾಸವಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವೇ ನಿಕನ್ತಿಪರಿಯಾದಾನೇನ ಅತ್ತಭಾವಂ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಗತಾತಿ ಅರಿಯೇಹಿ ವನ್ತಕೋತಿಪಿ ವಮ್ಮಿಕೋ। ಯೇಹಿ ಚಾಯಂ ತೀಹಿ ಅಟ್ಠಿಸತೇಹಿ ಉಸ್ಸಿತೋ ನ್ಹಾರುಸಮ್ಬದ್ಧೋ ಮಂಸಾವಲೇಪನೋ ಅಲ್ಲಚಮ್ಮಪರಿಯೋನದ್ಧೋ ಛವಿರಞ್ಜಿತೋ ಸತ್ತೇ ವಞ್ಚೇತಿ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಅರಿಯೇಹಿ ವನ್ತಮೇವಾತಿ ವನ್ತುಸ್ಸಯೋತಿಪಿ ವಮ್ಮಿಕೋ। "ತಣ್ಹಾ ಜನೇತಿ ಪುರಿಸಂ, ಚಿತ್ತಮಸ್ಸ ವಿಧಾವತೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೫೫) ಏವಂ ತಣ್ಹಾಯ ಜನಿತತ್ತಾ ಅರಿಯೇಹಿ ವನ್ತೇನೇವ ತಣ್ಹಾಸಿನೇಹೇನ ಸಮ್ಬದ್ಧೋ ಅಯನ್ತಿ ವನ್ತಸಿನೇಹೇನ ಸಮ್ಬದ್ಧೋತಿಪಿ ವಮ್ಮಿಕೋ। ಯಥಾ ಚ ವಮ್ಮಿಕಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ನಾನಪ್ಪಕಾರಾ ಪಾಣಕಾ ತತ್ಥೇವ ಜಾಯನ್ತಿ, ಉಚ್ಚಾರಪಸ್ಸಾವಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಗಿಲಾನಾ ಸಯನ್ತಿ, ಮತಾ ಪತನ್ತಿ। ಇತಿ ಸೋ ತೇಸಂ ಸೂತಿಘರಂ ವಚ್ಚಕುಟಿ ಗಿಲಾನಸಾಲಾ ಸುಸಾನಞ್ಚ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಖತ್ತಿಯಮಹಾಸಾಲಾದೀನಮ್ಪಿ ಕಾಯೋ ಅಯಂ ಗೋಪಿತರಕ್ಖಿತೋ ಮಣ್ಡಿತಪ್ಪಸಾಧಿತೋ ಮಹಾನುಭಾವಾನಂ ಕಾಯೋತಿ ಅಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಛವಿನಿಸ್ಸಿತಾ ಪಾಣಾ ಚಮ್ಮನಿಸ್ಸಿತಾ ಪಾಣಾ ಮಂಸನಿಸ್ಸಿತಾ ಪಾಣಾ ನ್ಹಾರುನಿಸ್ಸಿತಾ ಪಾಣಾ ಅಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಿತಾ ಪಾಣಾ ಅಟ್ಠಿಮಿಞ್ಜನಿಸ್ಸಿತಾ ಪಾಣಾತಿ ಏವಂ ಕುಲಗಣನಾಯ ಅಸೀತಿಮತ್ತಾನಿ ಕಿಮಿಕುಲಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅನ್ತೋಕಾಯಸ್ಮಿಂಯೇವ ಜಾಯನ್ತಿ, ಉಚ್ಚಾರಪಸ್ಸಾವಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಗೇಲಞ್ಞೇನ ಆತುರಿತಾನಿ ಸಯನ್ತಿ, ಮತಾನಿ ಪತನ್ತಿ, ಇತಿ ಅಯಮ್ಪಿ ತೇಸಂ ಪಾಣಾನಂ ಸೂತಿಘರಂ ವಚ್ಚಕುಟಿ ಗಿಲಾನಸಾಲಾ ಸುಸಾನಞ್ಚ ಹೋತೀತಿ "ವಮ್ಮಿಕೋ" ತ್ವೇವ ಸಙ್ಖಂ ಗತೋ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ - "ವಮ್ಮಿಕೋತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖು, ಇಮಸ್ಸ ಚಾತುಮಹಾಭೂತಿಕಸ್ಸ ಕಾಯಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನ"ನ್ತಿ।

ಮಾತಾಪೇತ್ತಿಕಸಮ್ಭವಸ್ಸಾತಿ ಮಾತಿತೋ ಚ ಪಿತಿತೋ ಚ ನಿಬ್ಬತ್ತೇನ ಮಾತಾಪೇತ್ತಿಕೇನ ಸುಕ್ಕಸೋಣಿತೇನ ಸಮ್ಭೂತಸ್ಸ। **ಓದನಕುಮ್ಮಾಸೂಪಚಯಸ್ಸಾತಿ** ಓದನೇನ ಚೇವ ಕುಮ್ಮಾಸೇನ ಚ ಉಪಚಿತಸ್ಸ ವಡ್ಢಿತಸ್ಸ। **ಅನಿಚ್ಚುಚ್ಛಾದನಪರಿಮದ್ದನಭೇದನವಿದ್ಧಂಸನಧಮ್ಮಸ್ಸಾತಿ** ಏತ್ಥ ಅಯಂ ಕಾಯೋ ಹುತ್ವಾ ಅಭಾವಟ್ಠೇನ **ಅನಿಚ್ಚಧಮ್ಮೋ**। ದುಗ್ಗನ್ಧವಿಘಾತತ್ಥಾಯ ತನುವಿಲೇಪನೇನ **ಉಚ್ಛಾದನಧಮ್ಮೋ**। ಅಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಾಬಾಧವಿನೋದನತ್ಥಾಯ ಖುದ್ದಕಸಮ್ಬಾಹನೇನ **ಪರಿಮದ್ದನಧಮ್ಮೋ**। ದಹರಕಾಲೇ ವಾ ಊರೂಸು ಸಯಾಪೇತ್ವಾ ಗಬ್ಭವಾಸೇನ ದುಸ್ಸಣ್ಠಿತಾನಂ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಅಙ್ಗಾನಂ ಸಣ್ಠಾನಸಮ್ಪಾದನತ್ಥಂ ಅಞ್ಛನಪೀಳನಾದಿವಸೇನ ಪರಿಮದ್ದನಧಮ್ಮೋ। ಏವಂ ಪರಿಹರತೋಪಿ ಚ ಭೇದನವಿದ್ಧಂಸನಧಮ್ಮೋ ಭಿಜ್ಜತಿ ಚೇವ ವಿಕಿರತಿ ಚ, ಏವಂ ಸಭಾವೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ಥ ಮಾತಾಪೇತ್ತಿಕಸಮ್ಭವಓದನಕುಮ್ಮಾಸೂಪಚಯಉಚ್ಛಾದನಪರಿಮದ್ದನಪದೇಹಿ ಸಮುದಯೋ ಕಥಿತೋ, ಅನಿಚ್ಚಭೇದವಿದ್ಧಂಸನಪದೇಹಿ ಅತ್ಥಙ್ಗಮೋ। ಏವಂ ಸತ್ತಹಿಪಿ ಪದೇಹಿ ಚಾತುಮಹಾಭೂತಿಕಸ್ಸ ಕಾಯಸ್ಸ ಉಚ್ಚಾವಚಭಾವೋ ವಡ್ಢಿಪರಿಹಾನಿ ಸಮುದಯತ್ಥಙ್ಗಮೋ ಕಥಿತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ದಿವಾ ಕಮ್ಮನ್ತೇತಿ ದಿವಾ ಕತ್ತಬ್ಬಕಮ್ಮನ್ತೇ। **ಧೂಮಾಯನಾತಿ** ಏತ್ಥ ಅಯಂ ಧೂಮಸದ್ದೋ ಕೋಧೇ ತಣ್ಹಾಯ ವಿತಕ್ಕೇ ಪಞ್ಚಸು ಕಾಮಗುಣೇಸು ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಪಕತಿಧೂಮೇತಿ ಇಮೇಸು ಅತ್ಥೇಸು ವತ್ತತಿ। "ಕೋಧೋ ಧೂಮೋ ಭಸ್ಮನಿಮೋಸವಜ್ಜ"ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೯೫) ಏತ್ಥ ಹಿ ಕೋಧೇ ವತ್ತತಿ। "ಇಚ್ಛಾಧೂಮಾಯಿತಾ ಸತ್ತಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ತಣ್ಹಾಯ। "ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಅಞ್ಞತರೋ ಭಿಕ್ಖು ಭಗವತೋ ಅವಿದೂರೇ ಧೂಮಾಯನ್ತೋ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ವಿತಕ್ಕೇ।

"ಪಙ್ಕೋ ಚ ಕಾಮಾ ಪಲಿಪೋ ಚ ಕಾಮಾ,
ಭಯಞ್ಚ ಮೇತಂ ತಿಮೂಲಂ ಪವುತ್ತಂ।
ರಜೋ ಚ ಧೂಮೋ ಚ ಮಯಾ ಪಕಾಸಿತಾ।

ಹಿತ್ವಾ ತುವಂ ಪಬ್ಬಜ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತಾ"ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೬.೧೪) -

ಏತ್ಥ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣೇಸು। "ಧೂಮಂ ಕತ್ತಾ ಹೋತೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೪೯) ಏತ್ಥ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ। "ಧಜೋ ರಥಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾಣಂ, ಧೂಮೋ ಪಞ್ಞಾಣಮಗ್ಗಿನೋ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೭೨) ಏತ್ಥ ಪಕತಿಧೂಮೇ। ಇಧ ಪನಾಯಂ ವಿತಕ್ಕೇ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ತೇನಾಹ "ಅಯಂ ರತ್ತಿಂ ಧೂಮಾಯನಾ"ತಿ।

ತಥಾಗತಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನನ್ತಿ ತಥಾಗತೋ ಹಿ ಸತ್ತನ್ನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಬಾಹಿತತ್ತಾ **ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ** ನಾಮ। ಯಥಾಹ - "ಸತ್ತನ್ನಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖು, ಧಮ್ಮಾನಂ ಬಾಹಿತತ್ತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ। ಕತಮೇಸಂ ಸತ್ತನ್ನಂ? ರಾಗೋ ಬಾಹಿತೋ ಹೋತಿ, ದೋಸೋ… ಮೋಹೋ… ಮಾನೋ… ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿ… ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ… ಸೀಲಬ್ಬತಪರಾಮಾಸೋ ಬಾಹಿತೋ ಹೋತಿ। ಇಮೇಸಂ ಭಿಕ್ಖು ಸತ್ತನ್ನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಬಾಹಿತತ್ತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ"ತಿ (ಚೂಳನಿ॰ ಮೇತ್ತಗೂಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸ ೨೮)। **ಸುಮೇಧೋ**ತಿ ಸುನ್ದರಪಞ್ಞೋ। **ಸೇಕ್ಖಸ್ಸಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸಿಕ್ಖತೀತಿ ಸೇಕ್ಖೋ। ಯಥಾಹ - "ಸಿಕ್ಖತೀತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖು, ತಸ್ಮಾ ಸೇಕ್ಖೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಕಿಞ್ಚ ಸಿಕ್ಖತಿ? ಅಧಿಸೀಲಮ್ಪಿ ಸಿಕ್ಖತಿ, ಅಧಿಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ಸಿಕ್ಖತಿ, ಅಧಿಪಞ್ಞಮ್ಪಿ ಸಿಕ್ಖತೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೮೬)।

ಪಞ್ಞಾಯ ಅಧಿವಚನನ್ತಿ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಏತಂ ಅಧಿವಚನಂ, ನ ಆವುಧಸತ್ಥಸ್ಸ। **ವೀರಿಯಾರಮ್ಭಸ್ಸಾ**ತಿ ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕವೀರಿಯಸ್ಸ। ತಂ ಪಞ್ಞಾಗತಿಕಮೇವ ಹೋತಿ। ಲೋಕಿಯಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಲೋಕಿಯಂ, ಲೋಕುತ್ತರಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಲೋಕುತ್ತರಂ। ಏತ್ಥ ಪನಾಯಂ ಅತ್ಥದೀಪನಾ -

ಏಕೋ ಕಿರ ಜಾನಪದೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಪಾತೋವ ಮಾಣವಕೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಗಾಮತೋ ನಿಕ್ಖಮ್ಮ ದಿವಸಂ ಅರಞ್ಞೇ ಮನ್ತೇ ವಾಚೇತ್ವಾ ಸಾಯಂ ಗಾಮಂ ಆಗಚ್ಛತಿ। ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಚ ಏಕೋ ವಮ್ಮಿಕೋ ಅತ್ಥಿ। ಸೋ ರತ್ತಿಂ ಧೂಮಾಯತಿ, ದಿವಾ ಪಜ್ಜಲತಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಅನ್ತೇವಾಸಿಂ ಸುಮೇಧಂ ಮಾಣವಂ ಆಹ - "ತಾತ, ಅಯಂ ವಮ್ಮಿಕೋ ರತ್ತಿಂ ಧೂಮಾಯತಿ, ದಿವಾ ಪಜ್ಜಲತಿ, ವಿಕಾರಮಸ್ಸ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮ, ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ನಂ ಚತ್ತಾರೋ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಕತ್ವಾ ಖಿಪಾಹೀ"ತಿ। ಸೋ ಸಾಧೂತಿ ಕುದಾಲಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಮೇಹಿ ಪಾದೇಹಿ ಪಥವಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ತಥಾ ಅಕಾಸಿ। ತತ್ರ ಆಚರಿಯಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಿಯ ಭಗವಾ। ಸುಮೇಧಮಾಣವಕೋ ವಿಯ ಸೇಕ್ಖೋ ಭಿಕ್ಖು। ವಮ್ಮಿಕೋ ವಿಯ ಕಾಯೋ। "ತಾತ, ಅಯಂ ವಮ್ಮಿಕೋ ರತ್ತಿಂ ಧೂಮಾಯತಿ, ದಿವಾ ಪಜ್ಜಲತಿ, ವಿಕಾರಮಸ್ಸ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮ, ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ನಂ ಚತ್ತಾರೋ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಕತ್ವಾ ಖಿಪಾಹೀ"ತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ವುತ್ತಕಾಲೋ ವಿಯ, "ಭಿಕ್ಖು ಚಾತುಮಹಾಭೂತಿಕಂ ಕಾಯಂ ಚತ್ತಾರೋ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಕತ್ವಾ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಾಹೀ"ತಿ ಭಗವತಾ ವುತ್ತಕಾಲೋ। ತಸ್ಸ ಸಾಧೂತಿ ಕುದಾಲಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತಥಾಕರಣಂ ವಿಯ ಸೇಕ್ಖಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ, "ಯೋ ವೀಸತಿಯಾ ಕೋಟ್ಠಾಸೇಸು ಥದ್ಧಭಾವೋ, ಅಯಂ ಪಥವೀಧಾತು। ಯೋ ದ್ವಾದಸಸು ಕೋಟ್ಠಾಸೇಸು ಆಬನ್ಧನಭಾವೋ, ಅಯಂ ಆಪೋಧಾತು। ಯೋ ಚತೂಸು ಕೋಟ್ಠಾಸೇಸು ಪರಿಪಾಚನಭಾವೋ, ಅಯಂ ತೇಜೋಧಾತು। ಯೋ ಛಸು ಕೋಟ್ಠಾಸೇಸು ವಿತ್ಥಮ್ಭನಭಾವೋ, ಅಯಂ ವಾಯೋಧಾತೂ"ತಿ ಏವಂ ಚತುಧಾತುವವತ್ಥಾನವಸೇನ ಕಾಯಪರಿಗ್ಗಹೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಲಙ್ಗೀತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖೂತಿ ಕಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಅವಿಜ್ಜಂ ಲಙ್ಗೀತಿ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇಸೀತಿ? ಯಥಾ ಹಿ ನಗರಸ್ಸ ದ್ವಾರಂ ಪಿಧಾಯ ಪಲಿಘೇ ಯೋಜಿತೇ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಗಮನಂ ಪಚ್ಛಿಜ್ಜತಿ, ಯೇ ನಗರಸ್ಸ ಅನ್ತೋ, ತೇ ಅನ್ತೋಯೇವ ಹೋನ್ತಿ। ಯೇ ಬಹಿ, ತೇ ಬಹಿಯೇವ। ಏವಮೇವ ಯಸ್ಸ ಞಾಣಮುಖೇ ಅವಿಜ್ಜಾಲಙ್ಗೀ ಪತತಿ, ತಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾನಸಮ್ಪಾಪಕಂ ಞಾಣಗಮನಂ ಪಚ್ಛಿಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅವಿಜ್ಜಂ ಲಙ್ಗೀತಿ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇಸಿ। **ಪಜಹ ಅವಿಜ್ಜ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಉಗ್ಗಹಪರಿಪುಚ್ಛಾವಸೇನ ಅವಿಜ್ಜಾಪಹಾನಂ ಕಥಿತಂ।

ಉದ್ಧುಮಾಯಿಕಾತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖೂತಿ ಏತ್ಥ **ಉದ್ಧುಮಾಯಿಕಮಣ್ಡೂಕೋ** ನಾಮ ನೋ ಮಹನ್ತೋ, ನಖಪಿಟ್ಠಿಪ್ಪಮಾಣೋ ಹೋತಿ, ಪುರಾಣಪಣ್ಣನ್ತರೇ ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತರೇ ವಾ ವಲ್ಲಿಅನ್ತರೇ ವಾ ವಸತಿ। ಸೋ ದಣ್ಡಕೋಟಿಯಾ ವಾ ವಲ್ಲಿಕೋಟಿಯಾ ವಾ ಪಂಸುಚುಣ್ಣಕೇನ ವಾ ಘಟ್ಟಿತೋ ಆಯಮಿತ್ವಾ ಮಹನ್ತೋ ಪರಿಮಣ್ಡಲೋ ಬೇಲುವಪಕ್ಕಪ್ಪಮಾಣೋ ಹುತ್ವಾ ಚತ್ತಾರೋ ಪಾದೇ ಆಕಾಸಗತೇ ಕತ್ವಾ

ಪಚ್ಛಿನ್ನಗಮನೋ ಹುತ್ವಾ ಅಮಿತ್ತವಸಂ ಯಾತಿ, ಕಾಕಕುಲಲಾದಿಭತ್ತಮೇವ ಹೋತಿ। ಏವಮೇವ ಅಯಂ ಕೋಧೋ ಪಠಮಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೋ ಚಿತ್ತಾವಿಲಮತ್ತಕೋವ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಅನಿಗ್ಗಹಿತೋ ವಡ್ಢಿತ್ವಾ ಮುಖವಿಕುಲನಂ ಪಾಪೇತಿ। ತದಾ ಅನಿಗ್ಗಹಿತೋ ಹನುಸಞ್ಚೋಪನಂ ಪಾಪೇತಿ। ತದಾ ಅನಿಗ್ಗಹಿತೋ ಫರುಸವಾಚಾನಿಚ್ಛಾರಣಂ ಪಾಪೇತಿ। ತದಾ ಅನಿಗ್ಗಹಿತೋ ದಿಸಾವಿಲೋಕನಂ ಪಾಪೇತಿ। ತದಾ ಅನಿಗ್ಗಹಿತೋ ಆಕಡ್ಢನಪರಿಕಡ್ಢನಂ ಪಾಪೇತಿ। ತದಾ ಅನಿಗ್ಗಹಿತೋ ಪಾಣಿನಾ ಲೇಡ್ಡುದಣ್ಡಸತ್ಥಪರಾಮಸನಂ ಪಾಪೇತಿ। ತದಾ ಅನಿಗ್ಗಹಿತೋ ದಣ್ಡಸತ್ಥಾಭಿನಿಪಾತಂ ಪಾಪೇತಿ । ತದಾ ಅನಿಗ್ಗಹಿತೋ ಪರಘಾತನಮ್ಪಿ ಅತ್ತಘಾತನಮ್ಪಿ ಪಾಪೇತಿ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಹೇತಂ - "ಯತೋ ಅಯಂ ಕೋಧೋ ಪರಂ ಘಾತೇತ್ವಾ ಅತ್ತಾನಂ ಘಾತೇತಿ, ಏತ್ತಾವತಾಯಂ ಕೋಧೋ ಪರಮುಸ್ಸದಗತೋ ಹೋತಿ ಪರಮವೇಪುಲ್ಲಪ್ಪತ್ತೋ"ತಿ। ತತ್ಥ ಯಥಾ ಉದ್ಧುಮಾಯಿಕಾಯ ಚತೂಸು ಪಾದೇಸು ಆಕಾಸಗತೇಸು ಗಮನಂ ಪಚ್ಛಿಜ್ಜತಿ, ಉದ್ಧುಮಾಯಿಕಾ ಅಮಿತ್ತವಸಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಕಾಕಾದಿಭತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಏವಮೇವ ಕೋಧಸಮಙ್ಗೀಪುಗ್ಗಲೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಡ್ಢೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಅಮಿತ್ತವಸಂ ಯಾತಿ, ಸಬ್ಬೇಸಂ ಮಾರಾನಂ ಯಥಾಕಾಮಕರಣೀಯೋ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ - "ಉದ್ಧುಮಾಯಿಕಾತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖು, ಕೋಧೂಪಾಯಾಸಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನ"ನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಬಲವಪ್ಪತ್ತೋ ಕೋಧೋವ ಕೋಧೂಪಾಯಾಸೋ। **ಪಜಹ ಕೋಧೂಪಾಯಾಸ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪಟಿಸಙ್ಖಾನಪ್ಪಹಾನಂ ಕಥಿತಂ।

ದ್ವಿಧಾಪಥೋತಿ ಏತ್ಥ, ಯಥಾ ಪುರಿಸೋ ಸಧನೋ ಸಭೋಗೋ ಕನ್ತಾರದ್ಧಾನಮಗ್ಗಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ದ್ವೇಧಾಪಥಂ ಪತ್ವಾ, "ಇಮಿನಾ ನು ಖೋ ಗನ್ತಬ್ಬಂ, ಇಮಿನಾ ಗನ್ತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ನಿಚ್ಛೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ತತ್ಥೇವ ತಿಟ್ಠತಿ, ಅಥ ನಂ ಚೋರಾ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಅನಯಬ್ಯಸನಂ ಪಾಪೇನ್ತಿ, ಏವಮೇವ ಖೋ ಮೂಲಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ ಭಿಕ್ಖು ಬುದ್ಧಾದೀಸು ಕಙ್ಖಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ವಡ್ಢೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಅಥ ನಂ ಕಿಲೇಸಮಾರಾದಯೋ ಸಬ್ಬೇ ಮಾರಾ ಅನಯಬ್ಯಸನಂ ಪಾಪೇನ್ತಿ, ಇತಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ದ್ವೇಧಾಪಥಸಮಾ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ - "ದ್ವಿಧಾಪಥೋತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖು, ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯೇತಂ ಅಧಿವಚನ"ನ್ತಿ। **ಪಜಹ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಉಗ್ಗಹಪರಿಪುಚ್ಛಾವಸೇನ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಪಹಾನಂ ಕಥಿತಂ।

ಚಙ್ಗವಾರನ್ತಿ ಏತ್ಥ, ಯಥಾ ರಜಕೇಹಿ ಖಾರಪರಿಸ್ಸಾವನಮ್ಹಿ ಉದಕೇ ಪಕ್ಖಿತ್ತೇ ಏಕೋ ಉದಕಘಟೋ ದ್ವೇಪಿ ದಸಪಿ ವೀಸತಿಪಿ ಘಟಸತಮ್ಪಿ ಪಗ್ಘರತಿಯೇವ, ಪಸಟಮತ್ತಮ್ಪಿ ಉದಕಂ ನ ತಿಟ್ಠತಿ, ಏವಮೇವ ನೀವರಣಸಮಙ್ಗಿನೋ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಕುಸಲಧಮ್ಮೋ ನ ತಿಟ್ಠತಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ - "ಚಙ್ಗವಾರನ್ತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖು, ಪಞ್ಚನ್ನೇತಂ ನೀವರಣಾನಂ ಅಧಿವಚನ"ನ್ತಿ। **ಪಜಹ ಪಞ್ಚನೀವರಣೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನತದಙ್ಗವಸೇನ ನೀವರಣಪ್ಪಹಾನಂ ಕಥಿತಂ।

ಕುಮ್ಮೋತಿ ಏತ್ಥ, ಯಥಾ ಕಚ್ಛಪಸ್ಸ ಚತ್ತಾರೋ ಪಾದಾ ಸೀಸನ್ತಿ ಪಞ್ಚೇವ ಅಙ್ಗಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಏವಮೇವ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಸಙ್ಖತಾ ಧಮ್ಮಾ ಗಯ್ಹಮಾನಾ ಪಞ್ಚೇವ ಖನ್ಧಾ ಭವನ್ತಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ - "ಕುಮ್ಮೋತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖು, ಪಞ್ಚನ್ನೇತಂ ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾನಂ ಅಧಿವಚನ"ನ್ತಿ। **ಪಜಹ ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪಞ್ಚಸು ಖನ್ಧೇಸು ಛನ್ದರಾಗಪ್ಪಹಾನಂ ಕಥಿತಂ।

ಅಸಿಸೂನಾತಿ ಏತ್ಥ, ಯಥಾ ಸೂನಾಯ ಉಪರಿ ಮಂಸಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಸಿನಾ ಕೋಟ್ಟೇನ್ತಿ, ಏವಮಿಮೇ ಸತ್ತಾ ವತ್ಥುಕಾಮತ್ಥಾಯ ಕಿಲೇಸಕಾಮೇಹಿ ಘಾತಯಮಾನಾ ವತ್ಥುಕಾಮಾನಂ ಉಪರಿ ಕತ್ವಾ ಕಿಲೇಸಕಾಮೇಹಿ ಕನ್ತಿತಾ ಕೋಟ್ಟಿತಾ ಚ ಹೋನ್ತಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ - "ಅಸಿಸೂನಾತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖು, ಪಞ್ಚನ್ನೇತಂ ಕಾಮಗುಣಾನಂ ಅಧಿವಚನ"ನ್ತಿ। **ಪಜಹ ಪಞ್ಚ ಕಾಮಗುಣೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪಞ್ಚಸು ಕಾಮಗುಣೇಸು ಛನ್ದರಾಗಪ್ಪಹಾನಂ ಕಥಿತಂ।

ಮಂಸಪೇಸೀತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖೂತಿ ಏತ್ಥ ಅಯಂ **ಮಂಸಪೇಸಿ** ನಾಮ ಬಹುಜನಪತ್ಥಿತಾ ಖತ್ತಿಯಾದಯೋ ಮನುಸ್ಸಾಪಿ ನಂ ಪತ್ಥೇನ್ತಿ ಕಾಕಾದಯೋ ತಿರಚ್ಛಾನಾಪಿ। ಇಮೇ ಹಿ ಸತ್ತಾ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಸಮ್ಮತ್ತಾ ನನ್ದಿರಾಗಂ ಉಪಗಮ್ಮ ವಟ್ಟಂ ವಡ್ಢೇನ್ತಿ। ಯಥಾ ವಾ ಮಂಸಪೇಸಿ ಠಪಿತಠಪಿತಟ್ಠಾನೇ ಲಗ್ಗತಿ, ಏವಮಿಮೇ ಸತ್ತಾ ನನ್ದಿರಾಗಬದ್ಧಾ ವಟ್ಟೇ ಲಗ್ಗನ್ತಿ, ದುಕ್ಖಂ ಪತ್ವಾಪಿ ನ ಉಕ್ಕಣ್ಠನ್ತಿ , ಇತಿ

ನನ್ದಿರಾಗೋ ಮಂಸಪೇಸಿಸದಿಸೋ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ – "ಮಂಸಪೇಸೀತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖು, ನನ್ದಿರಾಗಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನ"ನ್ತಿ। **ಪಜಹ ನನ್ದೀರಾಗ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಚತುತ್ಥಮಗ್ಗೇನ ನನ್ದೀರಾಗಪ್ಪಹಾನಂ ಕಥಿತಂ।

ನಾಗೋತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖು, ಖೀಣಾಸವಸ್ಸೇತಂ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅಧಿವಚನನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಯೇನತ್ಥೇನ ಖೀಣಾಸವೋ ನಾಗೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಸೋ ಅನಙ್ಗಣಸುತ್ತೇ (ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೬೩) ಪಕಾಸಿತೋ ಏವ। **ನಮೋ ಕರೋಹಿ ನಾಗಸ್ಸಾ**ತಿ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಬುದ್ಧನಾಗಸ್ಸ, "ಬುದ್ಧೋ ಸೋ ಭಗವಾ ಬೋಧಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ದನ್ತೋ ಸೋ ಭಗವಾ ದಮಥಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ಸನ್ತೋ ಸೋ ಭಗವಾ ಸಮಥಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ತಿಣ್ಣೋ ಸೋ ಭಗವಾ ತರಣಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ ಸೋ ಭಗವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೬೧) ಏವಂ ನಮಕ್ಕಾರಂ ಕರೋಹೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। ಇತಿ ಇದಂ ಸುತ್ತಂ ಥೇರಸ್ಸ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಅಹೋಸಿ। ಥೇರೋಪಿ ಇದಮೇವ ಸುತ್ತಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ। **ಅಯಮೇತಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ**ತಿ ಅಯಂ ಏತಸ್ಸ ಪಞ್ಹಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ। ಇತಿ ಭಗವಾ ರತನರಾಸಿಮ್ಹಿ ಮಣಿಕೂಟಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ವಿಯ ಯಥಾನುಸನ್ಧಿನಾವ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಪೇಸೀತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ವಮ್ಮಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ರಥವಿನೀತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೫೨. ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ರಥವಿನೀತಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ರಾಜಗಹೇ**ತಿ ಏವಂನಾಮಕೇ ನಗರೇ, ತಞ್ಹಿ ಮನ್ಧಾತುಮಹಾಗೋವಿನ್ದಾದೀಹಿ ಪರಿಗ್ಗಹಿತತ್ತಾ **ರಾಜಗಹ**ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಞ್ಞೇಪೇತ್ಥ ಪಕಾರೇ ವಣ್ಣಯನ್ತಿ। ಕಿಂ ತೇಹಿ? ನಾಮಮೇತಂ ತಸ್ಸ ನಗರಸ್ಸ। ತಂ ಪನೇತಂ ಬುದ್ಧಕಾಲೇ ಚ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಕಾಲೇ ಚ ನಗರಂ ಹೋತಿ, ಸೇಸಕಾಲೇ ಸುಞ್ಞಂ ಹೋತಿ ಯಕ್ಖಪರಿಗ್ಗಹಿತಂ, ತೇಸಂ ವಸನ್ತವನಂ ಹುತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ। **ವೇಳುವನೇ ಕಲನ್ದಕನಿವಾಪೇ**ತಿ **ವೇಳುವನ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ಉಯ್ಯಾನಸ್ಸ ನಾಮಂ, ತಂ ಕಿರ ವೇಳೂಹಿ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಅಹೋಸಿ ಅಟ್ಠಾರಸಹತ್ಥೇನ ಚ ಪಾಕಾರೇನ, ಗೋಪುರಟ್ಟಾಲಕಯುತ್ತಂ ನೀಲೋಭಾಸಂ ಮನೋರಮಂ, ತೇನ **ವೇಳುವನ**ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಕಲನ್ದಕಾನಞ್ಚೇತ್ಥ ನಿವಾಪಂ ಅದಂಸು, ತೇನ **ಕಲನ್ದಕನಿವಾಪೋ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಪುಬ್ಬೇ ಕಿರ ಅಞ್ಞತರೋ ರಾಜಾ ತತ್ಥ ಉಯ್ಯಾನಕೀಳನತ್ಥಂ ಆಗತೋ ಸುರಾಮದೇನ ಮತ್ತೋ ದಿವಾಸೇಯ್ಯಂ ಉಪಗತೋ ಸುಪಿ। ಪರಿಜನೋಪಿಸ್ಸ, "ಸುತ್ತೋ ರಾಜಾ"ತಿ ಪುಪ್ಫಫಲಾದೀಹಿ ಪಲೋಭಿಯಮಾನೋ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಪಕ್ಕಾಮಿ, ಅಥ ಸುರಾಗನ್ಧೇನ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಾ ಸುಸಿರರುಕ್ಖಾ ಕಣ್ಹಸಪ್ಪೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ರಞ್ಞಾಭಿಮುಖೋ ಆಗಚ್ಛತಿ। ತಂ ದಿಸ್ವಾ ರುಕ್ಖದೇವತಾ, "ರಞ್ಞೋ ಜೀವಿತಂ ದಮ್ಮೀ"ತಿ ಕಾಳಕವೇಸೇನ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಕಣ್ಣಮೂಲೇ ಸದ್ದಮಕಾಸಿ। ರಾಜಾ ಪಟಿಬುಜ್ಝಿ, ಕಣ್ಹಸಪ್ಪೋ ನಿವತ್ತೋ। ಸೋ ತಂ ದಿಸ್ವಾ, "ಇಮಾಯ ಮಮ ಜೀವಿತಂ ದಿನ್ನ"ನ್ತಿ ಕಾಳಕಾನಂ ತತ್ಥ ನಿವಾಪಂ ಪಟ್ಠಪೇಸಿ, ಅಭಯಘೋಸನಞ್ಚ ಘೋಸಾಪೇಸಿ। ತಸ್ಮಾ ತಂ ತತೋ ಪಭುತಿ **ಕಲನ್ದಕನಿವಾಪ**ನ್ತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗತಂ। **ಕಲನ್ದಕಾ**ತಿ ಕಾಳಕಾನಂ ನಾಮಂ।

ಜಾತಿಭೂಮಿಕಾತಿ ಜಾತಿಭೂಮಿವಾಸಿನೋ। ತತ್ಥ **ಜಾತಿಭೂಮೀ**ತಿ ಜಾತಟ್ಠಾನಂ। ತಂ ಖೋ ಪನೇತಂ ನೇವ ಕೋಸಲಮಹಾರಾಜಾದೀನಂ ನ ಚಙ್ಕೀಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದೀನಂ ನ ಸಕ್ಕಸುಯಾಮಸನ್ತುಸಿತಾದೀನಂ ನ ಅಸೀತಿಮಹಾಸಾವಕಾದೀನಂ ನ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಜಾತಟ್ಠಾನಂ "ಜಾತಿಭೂಮೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಸ್ಸ ಪನ ಜಾತದಿವಸೇ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತು ಏಕದ್ಧಜಮಾಲಾವಿಪ್ಪಕಿಣ್ಣಕುಸುಮವಾಸಚುಣ್ಣಗನ್ಧಸುಗನ್ಧಾ ಸಬ್ಬಪಾಲಿಫುಲ್ಲಮಿವ ನನ್ದನವನಂ ವಿರೋಚಮಾನಾ ಪದುಮಿನಿಪಣ್ಣೇ ಉದಕಬಿನ್ದು ವಿಯ ಅಕಮ್ಪಿತ್ಥ, ಜಚ್ಚನ್ಧಾದೀನಞ್ಚ ರೂಪದಸ್ಸನಾದೀನಿ ಅನೇಕಾನಿ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಾನಿ ಪವತ್ತಿಂಸು, ತಸ್ಸ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಜಾತಟ್ಠಾನಸಾಕಿಯಜನಪದೋ ಕಪಿಲವತ್ಥಾಹಾರೋ, ಸಾ "ಜಾತಿಭೂಮೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಧಮ್ಮಗರುಭಾವವಣ್ಣನಾ

ವಸ್ಸಂವುಟ್ಠಾತಿ ತೇಮಾಸಂ ವಸ್ಸಂವುಟ್ಠಾ ಪವಾರಿತಪವಾರಣಾ ಹುತ್ವಾ। **ಭಗವಾ ಏತದವೋಚಾ**ತಿ "ಕಚ್ಚಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಖಮನೀಯ"ನ್ತಿಆದೀಹಿ ವಚನೇಹಿ ಆಗನ್ತುಕಪಟಿಸನ್ಥಾರಂ ಕತ್ವಾ ಏತಂ, "ಕೋ ನು ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ"ತಿಆದಿವಚನಮವೋಚ। ತೇ ಕಿರ ಭಿಕ್ಖೂ - "ಕಚ್ಚಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಖಮನೀಯಂ ಕಚ್ಚಿ ಯಾಪನೀಯಂ, ಕಚ್ಚಿತ್ಥ ಅಪ್ಪಕಿಲಮಥೇನ ಅದ್ಧಾನಂ ಆಗತಾ, ನ ಚ ಪಿಣ್ಡಕೇನ ಕಿಲಮಿತ್ಥ, ಕುತೋ ಚ ತುಮ್ಹೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಗಚ್ಛಥಾ"ತಿ ಪಟಿಸನ್ಥಾರವಸೇನ ಪುಚ್ಛಿತಾ - "ಭಗವಾ ಸಾಕಿಯಜನಪದೇ ಕಪಿಲವತ್ಥಾಹಾರತೋ ಜಾತಿಭೂಮಿತೋ ಆಗಚ್ಛಾಮಾ"ತಿ ಆಹಂಸು। ಅಥ ಭಗವಾ ನೇವ ಸುದ್ಧೋದನಮಹಾರಾಜಸ್ಸ, ನ ಸಕ್ಕೋದನಸ್ಸ, ನ ಸುಕ್ಕೋದನಸ್ಸ, ನ ಧೋತೋದನಸ್ಸ, ನ ಅಮಿತೋದನಸ್ಸ, ನ ಅಮಿತ್ತಾಯ ದೇವಿಯಾ, ನ ಮಹಾಪಜಾಪತಿಯಾ, ನ ಸಕಲಸ್ಸ ಸಾಕಿಯಮಣ್ಡಲಸ್ಸ ಆರೋಗ್ಯಂ ಪುಚ್ಛಿ। ಅಥ ಖೋ ಅತ್ತನಾ ಚ ದಸಕಥಾವತ್ಥುಲಾಭಿಂ ಪರಞ್ಚ ತತ್ಥ ಸಮಾದಪೇತಾರಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಸಮ್ಪನ್ನಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ಇದಂ - "ಕೋ ನು ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ"ತಿಆದಿವಚನಂ ಅವೋಚ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಭಗವಾ ಸುದ್ಧೋದನಾದೀನಂ ಆರೋಗ್ಯಂ ಅಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಏವರೂಪಂ ಭಿಕ್ಖುಮೇವ ಪುಚ್ಛತಿ? ಪಿಯತಾಯ। ಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ಪಟಿಪನ್ನಕಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಉಪಾಸಕಾ ಉಪಾಸಿಕಾಯೋ ಚ ಪಿಯಾ ಹೋನ್ತಿ ಮನಾಪಾ। ಕಿಂ ಕಾರಣಾ? ಧಮ್ಮಗರುತಾಯ। ಧಮ್ಮಗರುನೋ ಹಿ ತಥಾಗತಾ, ಸೋ ಚ ನೇಸಂ ಧಮ್ಮಗರುಭಾವೋ, "ದುಕ್ಖಂ ಖೋ ಅಗಾರವೋ ವಿಹರತಿ, ಅಪ್ಪತಿಸ್ಸೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೨೧) ಇಮಿನಾ ಅಜಪಾಲನಿಗ್ರೋಧಮೂಲೇ ಉಪ್ಪನ್ನಜ್ಝಾಸಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಧಮ್ಮಗರುತಾಯೇವ ಹಿ ಭಗವಾ ಮಹಾಕಸ್ಸಪತ್ಥೇರಸ್ಸ ಅಭಿನಿಕ್ಖಮನದಿವಸೇ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಂ ಕರೋನ್ತೋ ತಿಗಾವುತಂ ಮಗ್ಗಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಅತಿರೇಕತಿಯೋಜನಸತಂ ಮಗ್ಗಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಗಙ್ಗಾತೀರೇ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತ್ವಾ ಮಹಾಕಪ್ಪಿನಂ ಸಪರಿಸಂ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಪೇಸಿ। ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತೇ ಪಞ್ಚಚತ್ತಾಲೀಸಯೋಜನಂ ಮಗ್ಗಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಕುಮ್ಭಕಾರಸ್ಸ ನಿವೇಸನೇ ತಿಯಾಮರತ್ತಿಂ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಕತ್ವಾ ಪುಕ್ಕುಸಾತಿಕುಲಪುತ್ತಂ ಅನಾಗಾಮಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಪೇಸಿ। ವೀಸಯೋಜನಸತಂ ಗನ್ತ್ವಾ ವನವಾಸಿಸಾಮಣೇರಸ್ಸ ಅನುಗ್ಗಹಂ ಅಕಾಸಿ। ಸಟ್ಠಿಯೋಜನಮಗ್ಗಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಖದಿರವನಿಯತ್ಥೇರಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ। ಅನುರುದ್ಧತ್ಥೇರೋ ಪಾಚೀನವಂಸದಾಯೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಮಹಾಪುರಿಸವಿತಕ್ಕಂ ವಿತಕ್ಕೇತೀತಿ ಞತ್ವಾ ತತ್ಥ ಆಕಾಸೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಥೇರಸ್ಸ ಪುರತೋ ಓರುಯ್ಹ ಸಾಧುಕಾರಮದಾಸಿ। ಕೋಟಿಕಣ್ಣಸೋಣತ್ಥೇರಸ್ಸ ಏಕಗನ್ಧಕುಟಿಯಂ ಸೇನಾಸನಂ ಪಞ್ಞಾಪಾಪೇತ್ವಾ ಪಚ್ಚೂಸಕಾಲೇ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಅಜ್ಝೇಸಿತ್ವಾ ಸರಭಞ್ಞಪರಿಯೋಸಾನೇ ಸಾಧುಕಾರಮದಾಸಿ। ತಿಗಾವುತಂ ಮಗ್ಗಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತಿಣ್ಣಂ ಕುಲಪುತ್ತಾನಂ ವಸನಟ್ಠಾನೇ ಗೋಸಿಙ್ಗಸಾಲವನೇ ಸಾಮಗ್ಗಿರಸಾನಿಸಂಸಂ ಕಥೇಸಿ। ಕಸ್ಸಪೋಪಿ ಭಗವಾ - "ಅನಾಗಾಮಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಅಯ"ನ್ತಿ ವಿಸ್ಸಾಸಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಘಟಿಕಾರಸ್ಸ ಕುಮ್ಭಕಾರಸ್ಸ ನಿವೇಸನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಹತ್ಥಾ ಆಮಿಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿ।

ಅಮ್ಹಾಕಂಯೇವ ಭಗವಾ ಉಪಕಟ್ಠಾಯ ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕಾಯ ಜೇತವನತೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವುತೋ ಚಾರಿಕಂ ನಿಕ್ಖಮಿ। ಕೋಸಲಮಹಾರಾಜಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕಾದಯೋ ನಿವತ್ತೇತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿಂಸು। ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕೋ ಘರಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ದೋಮನಸ್ಸಪ್ಪತ್ತೋ ನಿಸೀದಿ। ಅಥ ನಂ ಪುಣ್ಣಾ ನಾಮ ದಾಸೀ ದೋಮನಸ್ಸಪ್ಪತ್ತೋಸಿ ಸಾಮೀತಿ ಆಹ। "ಆಮ ಜೇ, ಸತ್ಥಾರಂ ನಿವತ್ತೇತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿಂ, ಅಥ ಮೇ ಇಮಂ ತೇಮಾಸಂ ಧಮ್ಮಂ ವಾ ಸೋತುಂ, ಯಥಾಧಿಪ್ಪಾಯಂ ವಾ ದಾನಂ ದಾತುಂ ನ ಲಭಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾತಿ। ಅಹಮ್ಪಿ ಸಾಮಿ ಸತ್ಥಾರಂ ನಿವತ್ತೇಸ್ಸಾಮೀತಿ। ಸಚೇ ನಿವತ್ತೇತುಂ ಸಕ್ಕೋಸಿ, ಭುಜಿಸ್ಸಾಯೇವ ತ್ವನ್ತಿ। ಸಾ ಗನ್ತ್ವಾ ದಸಬಲಸ್ಸ ಪಾದಮೂಲೇ ನಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ "ನಿವತ್ತಥ ಭಗವಾ"ತಿ ಆಹ। ಪುಣ್ಣೇ ತ್ವಂ ಪರಪಟಿಬದ್ಧಜೀವಿಕಾ ಕಿಂ ಮೇ ಕರಿಸ್ಸಸೀತಿ। ಭಗವಾ ಮಯ್ಹಂ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮೋ ನತ್ಥೀತಿ ತುಮ್ಹೇಪಿ ಜಾನಾಥ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ನಿವತ್ತನಪಚ್ಚಯಾ ಪನಾಹಂ ತೀಸು ಸರಣೇಸು ಪಞ್ಚಸು ಸೀಲೇಸು ಪತಿಟ್ಠಹಿಸ್ಸಾಮೀತಿ। ಭಗವಾ ಸಾಧು ಸಾಧು ಪುಣ್ಣೇತಿ ಸಾಧುಕಾರಂ ಕತ್ವಾ ನಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಜೇತವನಮೇವ ಪವಿಟ್ಠೋ। ಅಯಂ ಕಥಾ ಪಾಕಟಾ ಅಹೋಸಿ। ಸೇಟ್ಠಿ ಸುತ್ವಾ ಪುಣ್ಣಾಯ ಕಿರ ಭಗವಾ ನಿವತ್ತಿತೋತಿ ತಂ ಭುಜಿಸ್ಸಂ ಕತ್ವಾ ಧೀತುಟ್ಠಾನೇ ಠಪೇಸಿ। ಸಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಯಾಚಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿ, ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಆರಭಿ। ಅಥಸ್ಸಾ ಸತ್ಥಾ ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಇಮಂ ಓಭಾಸಗಾಥಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸಿ -

“ಪುಣ್ಣೇ ಪೂರೇಸಿ ಸದ್ಧಮ್ಮಂ, ಚನ್ದೋ ಪನ್ನರಸೋ ಯಥಾ।
ಪರಿಪುಣ್ಣಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ, ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಕರಿಸ್ಸಸೀ”ತಿ॥ (ಥೇರೀಗಾ॰ ೩)।

ಗಾಥಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಅಭಿಞ್ಞಾತಾ ಸಾವಿಕಾ ಅಹೋಸೀತಿ। ಏವಂ ಧಮ್ಮಗರುನೋ ತಥಾಗತಾ।

ನನ್ದಕತ್ಥೇರೇ ಉಪಟ್ಠಾನಸಾಲಾಯಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೇಪಿ ಭಗವಾ ಅನಹಾತೋವ ಗನ್ತ್ವಾ ತಿಯಾಮರತ್ತಿಂ ಠಿತಕೋವ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಸಾಧುಕಾರಮದಾಸಿ। ಥೇರೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ, “ಕಾಯ ವೇಲಾಯ, ಭನ್ತೇ, ಆಗತತ್ಥಾ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ತಯಾ ಸುತ್ತನ್ತೇ ಆರದ್ಧಮತ್ತೇತಿ। ದುಕ್ಕರಂ ಕರಿತ್ಥ, ಭನ್ತೇ, ಬುದ್ಧಸುಖುಮಾಲಾ ತುಮ್ಹೇತಿ। ಸಚೇ ತ್ವಂ, ನನ್ದ, ಕಪ್ಪಂ ದೇಸೇತುಂ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಾಸಿ, ಕಪ್ಪಮತ್ತಮ್ಪಾಹಂ ಠಿತಕೋವ ಸುಣೇಯ್ಯನ್ತಿ ಭಗವಾ ಅವೋಚ। ಏವಂ ಧಮ್ಮಗರುನೋ ತಥಾಗತಾ। ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಗರುತಾಯ ಪಟಿಪನ್ನಕಾ ಪಿಯಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಪಟಿಪನ್ನಕೇ ಪುಚ್ಛಿ। ಪಟಿಪನ್ನಕೋ ಚ ನಾಮ ಅತ್ತಹಿತಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ನೋ ಪರಹಿತಾಯ, ಪರಹಿತಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ನೋ ಅತ್ತಹಿತಾಯ, ನೋ ಅತ್ತಹಿತಾಯ ಚ ಪಟಿಪನ್ನೋ ನೋ ಪರಹಿತಾಯ ಚ, ಅತ್ತಹಿತಾಯ ಚ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಪರಹಿತಾಯ ಚಾತಿ ಚತುಬ್ಬಿಧೋ ಹೋತಿ।

ತತ್ಥ ಯೋ ಸಯಂ ದಸನ್ನಂ ಕಥಾವತ್ಥೂನಂ ಲಾಭೀ ಹೋತಿ, ಪರಂ ತತ್ಥ ನ ಓವದತಿ ನ ಅನುಸಾಸತಿ ಆಯಸ್ಮಾ ಬಾಕುಲೋ ವಿಯ। ಅಯಂ ಅತ್ತಹಿತಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ನಾಮ ನೋ ಪರಹಿತಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ, ಏವರೂಪಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಭಗವಾ ನ ಪುಚ್ಛತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ನ ಮಯ್ಹಂ ಸಾಸನಸ್ಸ ವಡ್ಢಿಪಕ್ಖೇ ಠಿತೋತಿ।

ಯೋ ಪನ ದಸನ್ನಂ ಕಥಾವತ್ಥೂನಂ ಅಲಾಭೀ, ಪರಂ ತೇಹಿ ಓವದತಿ ತೇನ ಕತವತ್ತಸಾದಿಯನತ್ಥಂ ಉಪನನ್ದೋ ಸಕ್ಯಪುತ್ತೋ ವಿಯ, ಅಯಂ ಪರಹಿತಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ನಾಮ ನೋ ಅತ್ತಹಿತಾಯ, ಏವರೂಪಮ್ಪಿ ನ ಪುಚ್ಛತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಅಸ್ಸ ತಣ್ಹಾ ಮಹಾಪಚ್ಛಿ ವಿಯ ಅಪ್ಪಹೀನಾತಿ।

ಯೋ ಅತ್ತನಾಪಿ ದಸನ್ನಂ ಕಥಾವತ್ಥೂನಂ ಅಲಾಭೀ, ಪರಮ್ಪಿ ತೇಹಿ ನ ಓವದತಿ, ಲಾಳುದಾಯೀ ವಿಯ, ಅಯಂ ನೇವ ಅತ್ತಹಿತಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ನ ಪರಹಿತಾಯ, ಏವರೂಪಮ್ಪಿ ನ ಪುಚ್ಛತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಅಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ಕಿಲೇಸಾ ಫರಸುಭೇಜ್ಜಾ ವಿಯ ಮಹನ್ತಾತಿ।

ಯೋ ಪನ ಸಯಂ ದಸನ್ನಂ ಕಥಾವತ್ಥೂನಂ ಲಾಭೀ, ಪರಮ್ಪಿ ತೇಹಿ ಓವದತಿ, ಅಯಂ ಅತ್ತಹಿತಾಯ ಚೇವ ಪರಹಿತಾಯ ಚ ಪಟಿಪನ್ನೋ ನಾಮ ಸಾರಿಪುತ್ತಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಮಹಾಕಸ್ಸಪಾದಯೋ ಅಸೀತಿಮಹಾಥೇರಾ ವಿಯ, ಏವರೂಪಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಪುಚ್ಛತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಮಯ್ಹಂ ಸಾಸನಸ್ಸ ವುಡ್ಢಿಪಕ್ಖೇ ಠಿತೋತಿ। ಇಧಾಪಿ ಏವರೂಪಮೇವ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ – “ಕೋ ನು ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ”ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಏವಂ ಭಗವತಾ ಪುಟ್ಠಾನಂ ಪನ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಭಗವಾ ಅತ್ತನೋ ಜಾತಿಭೂಮಿಯಂ ಉಭಯಹಿತಾಯ ಪಟಿಪನ್ನಂ ದಸಕಥಾವತ್ಥುಲಾಭಿಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಪುಚ್ಛತಿ, ಕೋ ನು ಖೋ ತತ್ಥ ಏವರೂಪೋತಿ ನ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಚಿನ್ತನಾ ವಾ ಸಮನ್ತನಾ ವಾ ಅಹೋಸಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಆಯಸ್ಮಾ ಹಿ ಮನ್ತಾಣಿಪುತ್ತೋ ತಸ್ಮಿಂ ಜನಪದೇ ಆಕಾಸಮಜ್ಝೇ ಠಿತೋ ಚನ್ದೋ ವಿಯ ಸೂರಿಯೋ ವಿಯ ಚ ಪಾಕಟೋ ಪಞ್ಞಾತೋ। ತಸ್ಮಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಮೇಘಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ಏಕಜ್ಝಂ ಸನ್ನಿಪತಿತಮೋರಘಟಾ ವಿಯ ಘನಸಜ್ಝಾಯಂ ಕಾತುಂ, ಆರದ್ಧಭಿಕ್ಖೂ ವಿಯ ಚ ಅತ್ತನೋ ಆಚರಿಯಂ ಪುಣ್ಣತ್ಥೇರಂ ಭಗವತೋ ಆರೋಚೇನ್ತಾ ಥೇರಸ್ಸ ಚ ಗುಣಂ ಭಾಸಿತುಂ ಅಪ್ಪಹೋನ್ತೇಹಿ ಮುಖೇಹಿ ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನೇವ **ಪುಣ್ಣೋ ನಾಮ, ಭನ್ತೇ, ಆಯಸ್ಮಾ**ತಿಆದಿಮಾಹಂಸು। ತತ್ಥ **ಪುಣ್ಣೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ಥೇರಸ್ಸ ನಾಮಂ। ಮನ್ತಾಣಿಯಾ ಪನ ಸೋ ಪುತ್ತೋ, ತಸ್ಮಾ **ಮನ್ತಾಣಿಪುತ್ತೋ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಸಮ್ಭಾವಿತೋ**ತಿ ಗುಣಸಮ್ಭಾವನಾಯ ಸಮ್ಭಾವಿತೋ।

ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾದಿವಣ್ಣನಾ

ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋತಿ ಇಚ್ಛಾವಿರಹಿತೋ ನಿಇಚ್ಛೋ ನಿತ್ತಣ್ಹೋ। ಏತ್ಥ ಹಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಸಾವಸೇಸಂ ವಿಯ, ಅತ್ಥೋ ಪನ ನಿರವಸೇಸೋ। ನ ಹಿ ತಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ಅಣುಮತ್ತಾಪಿ ಪಾಪಿಕಾ ಇಚ್ಛಾ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ। ಖೀಣಾಸವೋ ಹೇಸ ಸಬ್ಬಸೋ ಪಹೀನತಣ್ಹೋ। ಅಪಿಚೇತ್ಥ ಅತ್ರಿಚ್ಛತಾ ಪಾಪಿಚ್ಛತಾ ಮಹಿಚ್ಛತಾ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾತಿ ಅಯಂ ಭೇದೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ತತ್ಥ ಸಕಲಾಭೇ ಅತಿತ್ತಸ್ಸ ಪರಲಾಭೇ ಪತ್ಥನಾ **ಅತ್ರಿಚ್ಛತಾ** ನಾಮ। ತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ ಏಕಭಾಜನೇ ಪಕ್ಕಪೂವೋಪಿ ಅತ್ತನೋ ಪತ್ತೇ ಪತಿತೋ ನ ಸುಪಕ್ಕೋ ವಿಯ ಖುದ್ದಕೋ ವಿಯ ಚ ಖಾಯತಿ। ಸ್ವೇವ ಪರಸ್ಸ ಪತ್ತೇ ಪಕ್ಖಿತ್ತೋ ಸುಪಕ್ಕೋ ವಿಯ ಮಹನ್ತೋ ವಿಯ ಚ ಖಾಯತಿ। ಅಸನ್ತಗುಣಸಮ್ಭಾವನತಾ ಪನ ಪಟಿಗ್ಗಹಣೇ ಚ ಅಮತ್ತಞ್ಞುತಾ **ಪಾಪಿಚ್ಛತಾ** ನಾಮ, ಸಾ, "ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಅಸ್ಸದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ ಸದ್ಧೋತಿ ಮಂ ಜನೋ ಜಾನಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಆಗತಾಯೇವ, ತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕೋಹಞ್ಞೇ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ। ಸನ್ತಗುಣಸಮ್ಭಾವನಾ ಪನ ಪಟಿಗ್ಗಹಣೇ ಚ ಅಮತ್ತಞ್ಞುತಾ **ಮಹಿಚ್ಛತಾ** ನಾಮ। ಸಾಪಿ, "ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಸದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ ಸದ್ಧೋತಿ ಮಂ ಜನೋ ಜಾನಾತೂತಿ ಇಚ್ಛತಿ, ಸೀಲವಾ ಸಮಾನೋ ಸೀಲವಾತಿ ಮಂ ಜನೋ ಜಾನಾತೂ"ತಿ (ವಿಭಂ॰ ೮೫೧) ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಆಗತಾಯೇವ, ತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ದುಸ್ಸನ್ತಪ್ಪಯೋ ಹೋತಿ, ವಿಜಾತಮಾತಾಪಿಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಗಹೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ತೇನೇತಂ ವುಚ್ಚತಿ -

"ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಸಮುದ್ದೋ ಚ, ಮಹಿಚ್ಛೋ ಚಾಪಿ ಪುಗ್ಗಲೋ।
ಸಕಟೇನ ಪಚ್ಚಯಂ ದೇತು, ತಯೋಪೇತೇ ಅತಪ್ಪಯಾ"ತಿ॥

ಸನ್ತಗುಣನಿಗೂಹನತಾ ಪನ ಪಟಿಗ್ಗಹಣೇ ಚ ಮತ್ತಞ್ಞುತಾ **ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾ** ನಾಮ, ತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅತ್ತನಿ ವಿಜ್ಜಮಾನಮ್ಪಿ ಗುಣಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತುಕಾಮತಾಯ, "ಸದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ ಸದ್ಧೋತಿ ಮಂ ಜನೋ ಜಾನಾತೂತಿ ನ ಇಚ್ಛತಿ। ಸೀಲವಾ, ಪವಿವಿತ್ತೋ, ಬಹುಸ್ಸುತೋ, ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ, ಸಮಾಧಿಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಪಞ್ಞವಾ, ಖೀಣಾಸವೋ ಸಮಾನೋ ಖೀಣಾಸವೋತಿ ಮಂ ಜನೋ ಜಾನಾತೂ"ತಿ ನ ಇಚ್ಛತಿ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಮಜ್ಝನ್ತಿಕತ್ಥೇರೋ।

ಥೇರೋ ಕಿರ ಮಹಾಖೀಣಾಸವೋ ಅಹೋಸಿ, ಪತ್ತಚೀವರಂ ಪನಸ್ಸ ಪಾದಮತ್ತಮೇವ ಅಗ್ಘತಿ, ಸೋ ಅಸೋಕಸ್ಸ ಧಮ್ಮರಞ್ಞೋ ವಿಹಾರಮಹದಿವಸೇ ಸಙ್ಘತ್ಥೇರೋ ಅಹೋಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ಅತಿಲೂಖಭಾವಂ ದಿಸ್ವಾ ಮನುಸ್ಸಾ, "ಭನ್ತೇ, ಥೋಕಂ ಬಹಿ ಹೋಥಾ"ತಿ ಆಹಂಸು। ಥೇರೋ, "ಮಾದಿಸೇ ಖೀಣಾಸವೇ ರಞ್ಞೋ ಸಙ್ಗಹಂ ಅಕರೋನ್ತೇ ಅಞ್ಞೋ ಕೋ ಕರಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಪಥವಿಯಂ ನಿಮುಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸಙ್ಘತ್ಥೇರಸ್ಸ ಉಕ್ಖಿತ್ತಪಿಣ್ಡಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋಯೇವ ಉಮ್ಮುಜ್ಜಿ। ಏವಂ ಖೀಣಾಸವೋ ಸಮಾನೋ, "ಖೀಣಾಸವೋತಿ ಮಂ ಜನೋ ಜಾನಾತೂ"ತಿ ನ ಇಚ್ಛತಿ। ಏವಂ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ಅನುಪ್ಪನ್ನಂ ಲಾಭಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ, ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಲಾಭಂ ಥಾವರಂ ಕರೋತಿ, ದಾಯಕಾನಂ ಚಿತ್ತಂ ಆರಾಧೇತಿ, ಯಥಾ ಯಥಾ ಹಿ ಸೋ ಅತ್ತನೋ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾಯ ಅಪ್ಪಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ತಥಾ ತಥಾ ತಸ್ಸ ವತ್ತೇ ಪಸನ್ನಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಬಹೂ ದೇನ್ತಿ।

ಅಪರೋಪಿ ಚತುಬ್ಬಿಧೋ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ - ಪಚ್ಚಯಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ ಧುತಙ್ಗಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ ಪರಿಯತ್ತಿಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ ಅಧಿಗಮಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋತಿ। ತತ್ಥ ಚತೂಸು ಪಚ್ಚಯೇಸು ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ **ಪಚ್ಚಯಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ** ನಾಮ, ಸೋ ದಾಯಕಸ್ಸ ವಸಂ ಜಾನಾತಿ, ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ವಸಂ ಜಾನಾತಿ, ಅತ್ತನೋ ಥಾಮಂ ಜಾನಾತಿ। ಯದಿ ಹಿ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮೋ ಬಹು ಹೋತಿ, ದಾಯಕೋ ಅಪ್ಪಂ ದಾತುಕಾಮೋ, ದಾಯಕಸ್ಸ ವಸೇನ ಅಪ್ಪಂ ಗಣ್ಹಾತಿ। ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮೋ ಅಪ್ಪೋ, ದಾಯಕೋ ಬಹುಂ ದಾತುಕಾಮೋ, ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ವಸೇನ ಅಪ್ಪಂ ಗಣ್ಹಾತಿ। ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮೋಪಿ ಬಹು, ದಾಯಕೋಪಿ ಬಹುಂ ದಾತುಕಾಮೋ, ಅತ್ತನೋ ಥಾಮಂ ಞತ್ವಾ ಪಮಾಣೇನೇವ ಗಣ್ಹಾತಿ।

ಧುತಙ್ಗಸಮಾದಾನಸ್ಸ ಅತ್ತನಿ ಅತ್ಥಿಭಾವಂ ನಜಾನಾಪೇತುಕಾಮೋ **ಧುತಙ್ಗಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ** ನಾಮ। ತಸ್ಸ ವಿಭಾವನತ್ಥಂ ಇಮಾನಿ ವತ್ಥೂನಿ - ಸೋಸಾನಿಕಮಹಾಸುಮನತ್ಥೇರೋ ಕಿರ ಸಟ್ಠಿ ವಸ್ಸಾನಿ ಸುಸಾನೇ ವಸಿ, ಅಞ್ಞೋ ಏಕಭಿಕ್ಖುಪಿ ನ ಅಞ್ಞಾಸಿ, ತೇನೇವಾಹ -

“ಸುಸಾನೇ ಸಟ್ಠಿ ವಸ್ಸಾನಿ, ಅಬ್ಭೋಕಿಣ್ಣಂ ವಸಾಮಹಂ।
ದುತಿಯೋ ಮಂ ನ ಜಾನೇಯ್ಯ, ಅಹೋ ಸೋಸಾನಿಕುತ್ತಮೋ”ತಿ॥

ಚೇತಿಯಪಬ್ಬತೇ ದ್ವೇಭಾತಿಯತ್ಥೇರಾ ವಸಿಂಸು। ತೇಸು ಕನಿಟ್ಠೋ ಉಪಟ್ಠಾಕೇನ ಪೇಸಿತಾ ಉಚ್ಛುಖಣ್ಡಿಕಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಜೇಟ್ಠಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಪರಿಭೋಗಂ, ಭನ್ತೇ, ಕರೋಥಾತಿ। ಥೇರಸ್ಸ ಚ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ಮುಖಂ ವಿಕ್ಖಾಲನಕಾಲೋ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ಅಲಂ, ಆವುಸೋತಿ ಆಹ। ಕಚ್ಚಿ, ಭನ್ತೇ, ಏಕಾಸನಿಕತ್ಥಾತಿ। ಆಹರಾವುಸೋ, ಉಚ್ಛುಖಣ್ಡಿಕಾತಿ ಪಞ್ಞಾಸ ವಸ್ಸಾನಿ ಏಕಾಸನಿಕೋ ಸಮಾನೋಪಿ ಧುತಙ್ಗಂ ನಿಗೂಹಮಾನೋ ಪರಿಭೋಗಂ ಕತ್ವಾ ಮುಖಂ ವಿಕ್ಖಾಲೇತ್ವಾ ಪುನ ಧುತಙ್ಗಂ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ ಗತೋ।

ಯೋ ಪನ ಸಾಕೇತಕತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ ವಿಯ ಬಹುಸ್ಸುತಭಾವಂ ಜಾನಾಪೇತುಂ ನ ಇಚ್ಛತಿ, ಅಯಂ **ಪರಿಯತ್ತಿಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ** ನಾಮ। ಥೇರೋ ಕಿರ ಖಣೋ ನತ್ಥೀತಿ ಉದ್ದೇಸಪರಿಪುಚ್ಛಾಸು ಓಕಾಸಂ ಅಕರೋನ್ತೋ ಮರಣಕ್ಖಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಲಭಿಸ್ಸಥಾತಿ ಚೋದಿತೋ ಗಣಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಕಣಿಕಾರವಾಲಿಕಸಮುದ್ದವಿಹಾರಂ ಗತೋ। ತತ್ಥ ಅನ್ತೋವಸ್ಸಂ ಥೇರನವಮಜ್ಝಿಮಾನಂ ಉಪಕಾರೋ ಹುತ್ವಾ ಮಹಾಪವಾರಣಾಯ ಉಪೋಸಥದಿವಸೇ ಧಮ್ಮಕಥಾಯ ಜನತಂ ಖೋಭೇತ್ವಾ ಗತೋ।

ಯೋ ಪನ ಸೋತಾಪನ್ನಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರೋ ಹುತ್ವಾ ಸೋತಾಪನ್ನಾದಿಭಾವಂ ಜಾನಾಪೇತುಂ ನ ಇಚ್ಛತಿ, ಅಯಂ **ಅಧಿಗಮಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ** ನಾಮ, ತಯೋ ಕುಲಪುತ್ತಾ ವಿಯ ಘಟಿಕಾರಕುಮ್ಭಕಾರೋ ವಿಯ ಚ।

ಆಯಸ್ಮಾ ಪನ ಪುಣ್ಣೋ ಅತ್ರಿಚ್ಛತಂ ಪಾಪಿಚ್ಛತಂ ಮಹಿಚ್ಛತಞ್ಚ ಪಹಾಯ ಸಬ್ಬಸೋ ಇಚ್ಛಾಪಟಿಪಕ್ಖಭೂತಾಯ ಅಲೋಭಸಞ್ಞಾತಾಯ ಪರಿಸುದ್ಧಾಯ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ ನಾಮ ಅಹೋಸಿ। ಭಿಕ್ಖೂನಮ್ಪಿ, “ಆವುಸೋ, ಅತ್ರಿಚ್ಛತಾ ಪಾಪಿಚ್ಛತಾ ಮಹಿಚ್ಛತಾತಿ ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಪಹಾತಬ್ಬಾ”ತಿ ತೇಸು ಆದೀನವಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಏವರೂಪಂ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಂ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಕಥಂ ಕಥೇಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ “ಅತ್ತನಾ ಚ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಕಥಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಕತ್ತಾ”ತಿ।

ದ್ವಾದಸವಿಧಸನ್ತೋಸವಣ್ಣನಾ

ಇದಾನಿ **ಅತ್ತನಾ ಚ ಸನ್ತುಟ್ಠೋ**ತಿಆದೀಸು ವಿಸೇಸತ್ಥಮೇವ ದೀಪಯಿಸ್ಸಾಮ। ಯೋಜನಾ ಪನ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಸನ್ತುಟ್ಠೋ**ತಿ ಇತರೀತರಪಚ್ಚಯಸನ್ತೋಸೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। ಸೋ ಪನೇಸ ಸನ್ತೋಸೋ ದ್ವಾದಸವಿಧೋ ಹೋತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ, ಚೀವರೇ ಯಥಾಲಾಭಸನ್ತೋಸೋ ಯಥಾಬಲಸನ್ತೋಸೋ ಯಥಸಾರುಪ್ಪಸನ್ತೋಸೋತಿ ತಿವಿಧೋ, ಏವಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಾದೀಸು। ತಸ್ಸಾಯಂ ಪಭೇದಸಂವಣ್ಣನಾ।

ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ಚೀವರಂ ಲಭತಿ ಸುನ್ದರಂ ವಾ ಅಸುನ್ದರಂ ವಾ। ಸೋ ತೇನೇವ ಯಾಪೇತಿ ಅಞ್ಞಂ ನ ಪತ್ಥೇತಿ, ಲಭನ್ತೋಪಿ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ಚೀವರೇ **ಯಥಾಲಾಭಸನ್ತೋಸೋ**। ಅಥ ಯೋ ಪಕತಿದುಬ್ಬಲೋ ವಾ ಹೋತಿ ಆಬಾಧಜರಾಭಿಭೂತೋ ವಾ, ಗರುಚೀವರಂ ಪಾರುಪನ್ತೋ ಕಿಲಮತಿ, ಸೋ ಸಭಾಗೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಸದ್ಧಿಂ ತಂ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಲಹುಕೇನ ಯಾಪೇನ್ತೋಪಿ ಸನ್ತುಟ್ಠೋವ ಹೋತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ಚೀವರೇ **ಯಥಾಬಲಸನ್ತೋಸೋ**। ಅಪರೋ ಪಣೀತಪಚ್ಚಯಲಾಭೀ ಹೋತಿ, ಸೋ ಪಟ್ಟಚೀವರಾದೀನಂ ಅಞ್ಞತರಂ ಮಹಗ್ಘಚೀವರಂ ಬಹೂನಿ ವಾ ಪನ ಚೀವರಾನಿ ಲಭಿತ್ವಾ ಇದಂ ಥೇರಾನಂ ಚಿರಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಇದಂ ಬಹುಸ್ಸುತಾನಂ ಅನುರೂಪಂ, ಇದಂ ಗಿಲಾನಾನಂ ಇದಂ ಅಪ್ಪಲಾಭಾನಂ ಹೋತೂತಿ ದತ್ವಾ ತೇಸಂ ಪುರಾಣಚೀವರಂ ವಾ ಸಙ್ಕಾರಕೂಟಾದಿತೋ ವಾ ನನ್ತಕಾನಿ ಉಚ್ಚಿನಿತ್ವಾ ತೇಹಿ ಸಙ್ಘಾಟಿಂ ಕತ್ವಾ ಧಾರೇನ್ತೋಪಿ ಸನ್ತುಟ್ಠೋವ ಹೋತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ಚೀವರೇ **ಯಥಾಸಾರುಪ್ಪಸನ್ತೋಸೋ**।

ಇಧ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಲಭತಿ ಲೂಖಂ ವಾ ಪಣೀತಂ ವಾ, ಸೋ ತೇನೇವ ಯಾಪೇತಿ, ಅಞ್ಞಂ ನ ಪತ್ಥೇತಿ, ಲಭನ್ತೋಪಿ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ಪಿಣ್ಡಪಾತೇ **ಯಥಾಲಾಭಸನ್ತೋಸೋ।** ಯೋ ಪನ ಅತ್ತನೋ ಪಕತಿವಿರುದ್ಧಂ ವಾ ಬ್ಯಾಧಿವಿರುದ್ಧಂ ವಾ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಲಭತಿ, ಯೇನಸ್ಸ ಪರಿಭುತ್ತೇನ ಅಫಾಸು ಹೋತಿ, ಸೋ ಸಭಾಗಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ತಂ ದತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಹತ್ಥತೋ ಸಪ್ಪಾಯಭೋಜನಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೋಪಿ ಸನ್ತುಟ್ಠೋವ ಹೋತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ಪಿಣ್ಡಪಾತೇ **ಯಥಾಬಲಸನ್ತೋಸೋ।** ಅಪರೋ ಬಹುಂ ಪಣೀತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಲಭತಿ, ಸೋ ತಂ ಚೀವರಂ ವಿಯ ಚಿರಪಬ್ಬಜಿತಬಹುಸ್ಸುತಅಪ್ಪಲಾಭಿಗಿಲಾನಾನಂ ದತ್ವಾ ತೇಸಂ ವಾ ಸೇಸಕಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ವಾ ಚರಿತ್ವಾ ಮಿಸ್ಸಕಾಹಾರಂ ಭುಞ್ಜನ್ತೋಪಿ ಸನ್ತುಟ್ಠೋವ ಹೋತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ಪಿಣ್ಡಪಾತೇ **ಯಥಾಸಾರುಪ್ಪಸನ್ತೋಸೋ।**

ಇಧ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ಸೇನಾಸನಂ ಲಭತಿ ಮನಾಪಂ ವಾ ಅಮನಾಪಂ ವಾ, ಸೋ ತೇನ ನೇವ ಸೋಮನಸ್ಸಂ ನ ಪಟಿಘಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ, ಅನ್ತಮಸೋ ತಿಣಸನ್ಥಾರಕೇನಾಪಿ ಯಥಾಲದ್ಧೇನೇವ ತುಸ್ಸತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ಸೇನಾಸನೇ **ಯಥಾಲಾಭಸನ್ತೋಸೋ** । ಯೋ ಪನ ಅತ್ತನೋ ಪಕತಿವಿರುದ್ಧಂ ವಾ ಬ್ಯಾಧಿವಿರುದ್ಧಂ ವಾ ಸೇನಾಸನಂ ಲಭತಿ, ಯತ್ಥಸ್ಸ ವಸತೋ ಅಫಾಸು ಹೋತಿ, ಸೋ ತಂ ಸಭಾಗಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ದತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಕೇ ಸಪ್ಪಾಯಸೇನಾಸನೇ ವಸನ್ತೋಪಿ ಸನ್ತುಟ್ಠೋವ ಹೋತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ಸೇನಾಸನೇ **ಯಥಾಬಲಸನ್ತೋಸೋ।** ಅಪರೋ ಮಹಾಪುಞ್ಞೋ ಲೇಣಮಣ್ಡಪಕೂಟಾಗಾರಾದೀನಿ ಬಹೂನಿ ಪಣೀತಸೇನಾಸನಾನಿ ಲಭತಿ, ಸೋ ತಾನಿ ಚೀವರಾದೀನಿ ವಿಯ ಚಿರಪಬ್ಬಜಿತಬಹುಸ್ಸುತಅಪ್ಪಲಾಭಿಗಿಲಾನಾನಂ ದತ್ವಾ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ವಸನ್ತೋಪಿ ಸನ್ತುಟ್ಠೋವ ಹೋತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ಸೇನಾಸನೇ **ಯಥಾಸಾರುಪ್ಪಸನ್ತೋಸೋ।** ಯೋಪಿ, "ಉತ್ತಮಸೇನಾಸನಂ ನಾಮ ಪಮಾದಟ್ಠಾನಂ, ತತ್ಥ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ಓಕ್ಕಮತಿ, ನಿದ್ದಾಭಿಭೂತಸ್ಸ ಪುನ ಪಟಿಬುಜ್ಝತೋ ಪಾಪವಿತಕ್ಕಾ ಪಾತುಭವನ್ತೀ"ತಿ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ತಾದಿಸಂ ಸೇನಾಸನಂ ಪತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛತಿ, ಸೋ ತಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಅಬ್ಭೋಕಾಸರುಕ್ಖಮೂಲಾದೀಸು ವಸನ್ತೋಪಿ ಸನ್ತುಟ್ಠೋವ ಹೋತಿ, ಅಯಮ್ಪಿಸ್ಸ ಸೇನಾಸನೇ **ಯಥಾಸಾರುಪ್ಪಸನ್ತೋಸೋ।**

ಇಧ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ಭೇಸಜ್ಜಂ ಲಭತಿ ಲೂಖಂ ವಾ ಪಣೀತಂ ವಾ, ಸೋ ಯಂ ಲಭತಿ, ತೇನೇವ ಸನ್ತುಸ್ಸತಿ, ಅಞ್ಞಂ ನ ಪತ್ಥೇತಿ, ಲಭನ್ತೋಪಿ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯೇ **ಯಥಾಲಾಭಸನ್ತೋಸೋ।** ಯೋ ಪನ ತೇಲೇನ ಅತ್ಥಿಕೋ ಫಾಣಿತಂ ಲಭತಿ, ಸೋ ತಂ ಸಭಾಗಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ದತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಹತ್ಥತೋ ತೇಲಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞದೇವ ವಾ ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ತೇಹಿ ಭೇಸಜ್ಜಂ ಕರೋನ್ತೋಪಿ ಸನ್ತುಟ್ಠೋವ ಹೋತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯೇ **ಯಥಾಬಲಸನ್ತೋಸೋ।** ಅಪರೋ ಮಹಾಪುಞ್ಞೋ ಬಹುಂ ತೇಲಮಧುಫಾಣಿತಾದಿಪಣೀತಭೇಸಜ್ಜಂ ಲಭತಿ, ಸೋ ತಂ ಚೀವರಂ ವಿಯ ಚಿರಪಬ್ಬಜಿತಬಹುಸ್ಸುತಅಪ್ಪಲಾಭಿಗಿಲಾನಾನಂ ದತ್ವಾ ತೇಸಂ ಆಭತಕೇನ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಯಾಪೇನ್ತೋಪಿ ಸನ್ತುಟ್ಠೋವ ಹೋತಿ। ಯೋ ಪನ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಭಾಜನೇ ಮುತ್ತಹರೀತಕಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಚತುಮಧುರಂ, "ಗಣ್ಹ, ಭನ್ತೇ, ಯದಿಚ್ಛಸೀ"ತಿ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ಸಚಸ್ಸ ತೇಸು ಅಞ್ಞತರೇನಪಿ ರೋಗೋ ವೂಪಸಮ್ಮತಿ, ಅಥ ಮುತ್ತಹರೀತಕಂ ನಾಮ ಬುದ್ಧಾದೀಹಿ ವಣ್ಣಿತನ್ತಿ ಚತುಮಧುರಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಮುತ್ತಹರೀತಕೇನೇವ ಭೇಸಜ್ಜಂ ಕರೋನ್ತೋ ಪರಮಸನ್ತುಟ್ಠೋವ ಹೋತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯೇ **ಯಥಾಸಾರುಪ್ಪಸನ್ತೋಸೋ।**

ಇಮೇಸಂ ಪನ ಪಚ್ಚೇಕಂ ಪಚ್ಚಯೇಸು ತಿಣ್ಣಂ ತಿಣ್ಣಂ ಸನ್ತೋಸಾನಂ ಯಥಾಸಾರುಪ್ಪಸನ್ತೋಸೋವ ಅಗ್ಗೋ। ಆಯಸ್ಮಾ ಪುಣ್ಣೋ ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಪಚ್ಚಯೇ ಇಮೇಹಿ ತೀಹಿ ಸನ್ತೋಸೇಹಿ ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಅಹೋಸಿ। **ಸನ್ತುಟ್ಠಿಕಥಞ್ಚಾ**ತಿ ಭಿಕ್ಖೂನಮ್ಪಿ ಚ ಇಮಂ ಸನ್ತುಟ್ಠಿಕಥಂ ಕತ್ತಾವ ಅಹೋಸಿ।

ತಿವಿಧಪವಿವೇಕವಣ್ಣನಾ

ಪವಿವಿತ್ತೋತಿ ಕಾಯಪವಿವೇಕೋ ಚಿತ್ತಪವಿವೇಕೋ ಉಪಧಿಪವಿವೇಕೋತಿ ಇಮೇಹಿ ತೀಹಿ ಪವಿವೇಕೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। ತತ್ಥ ಏಕೋ ಗಚ್ಛತಿ, ಏಕೋ ತಿಟ್ಠತಿ, ಏಕೋ ನಿಸೀದತಿ, ಏಕೋ ಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇತಿ, ಏಕೋ ಗಾಮಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸತಿ, ಏಕೋ

ಪಟಿಕ್ಕಮತಿ, ಏಕೋ ಚಙ್ಕಮಮಧಿಟ್ಠಾತಿ, ಏಕೋ ಚರತಿ, ಏಕೋ ವಿಹರತೀತಿ ಅಯಂ **ಕಾಯಪವಿವೇಕೋ** ನಾಮ। ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಪನ **ಚಿತ್ತಪವಿವೇಕೋ** ನಾಮ। ನಿಬ್ಬಾನಂ **ಉಪಧಿಪವಿವೇಕೋ** ನಾಮ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಹೇತಂ – "ಕಾಯಪವಿವೇಕೋ ಚ ವಿವೇಕಟ್ಠಕಾಯಾನಂ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಾಭಿರತಾನಂ। ಚಿತ್ತಪವಿವೇಕೋ ಚ ಪರಿಸುದ್ಧಚಿತ್ತಾನಂ ಪರಮವೋದಾನಪ್ಪತ್ತಾನಂ। ಉಪಧಿವಿವೇಕೋ ಚ ನಿರುಪಧೀನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ವಿಸಙ್ಖಾರಗತಾನ"ನ್ತಿ (ಮಹಾನಿ॰ ೫೭)। **ಪವಿವೇಕಕಥ**ನ್ತಿ ಭಿಕ್ಖೂನಮ್ಪಿ ಚ ಇಮಂ ಪವಿವೇಕಕಥಂ ಕತ್ವಾ।

ಪಞ್ಚವಿಧಸಂಸಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

ಅಸಂಸಟ್ಠೋತಿ ಪಞ್ಚವಿಧೇನ ಸಂಸಗ್ಗೇನ ವಿರಹಿತೋ। ಸವನಸಂಸಗ್ಗೋ ದಸ್ಸನಸಂಸಗ್ಗೋ ಸಮುಲ್ಲಪನಸಂಸಗ್ಗೋ ಸಮ್ಭೋಗಸಂಸಗ್ಗೋ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗೋತಿ ಪಞ್ಚವಿಧೋ ಸಂಸಗ್ಗೋ। ತೇಸು ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ಸುಣಾತಿ, "ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ ವಾ ನಿಗಮೇ ವಾ ಇತ್ಥೀ ವಾ ಕುಮಾರಿಕಾ ವಾ ಅಭಿರೂಪಾ ದಸ್ಸನೀಯಾ ಪಾಸಾದಿಕಾ ಪರಮಾಯ ವಣ್ಣಪೋಕ್ಖರತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಾ"ತಿ। ಸೋ ತಂ ಸುತ್ವಾ ಸಂಸೀದತಿ ವಿಸೀದತಿ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಸನ್ಧಾರೇತುಂ, ಸಿಕ್ಖಾದುಬ್ಬಲ್ಯಂ ಅನಾವಿಕತ್ವಾ ಹೀನಾಯಾವತ್ತತೀತಿ ಏವಂ ಪರೇಹಿ ವಾ ಕಥೀಯಮಾನಂ ರೂಪಾದಿಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅತ್ತನಾ ವಾ ಹಸಿತಲಪಿತಗೀತಸದ್ದಂ ಸುಣನ್ತಸ್ಸ ಸೋತವಿಞ್ಞಾಣವೀಥಿವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ರಾಗೋ **ಸವನಸಂಸಗ್ಗೋ** ನಾಮ। ಸೋ ಅನಿತ್ಥಿಗನ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಚ ಪಞ್ಚಗ್ಗಳಲೇಣವಾಸೀತಿಸ್ಸದಹರಸ್ಸ ಚ ವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ –

ದಹರೋ ಕಿರ ಆಕಾಸೇನ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಗಿರಿಗಾಮವಾಸಿಕಮ್ಮಾರಧೀತಾಯ ಪಞ್ಚಹಿ ಕುಮಾರೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪದುಮಸರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ನ್ಹತ್ವಾ ಪದುಮಾನಿ ಚ ಪಿಲನ್ಧಿತ್ವಾ ಮಧುರಸ್ಸರೇನ ಗಾಯನ್ತಿಯಾ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ಕಾಮರಾಗೇನ ವಿದ್ಧೋ ವಿಸೇಸಾ ಪರಿಹಾಯಿತ್ವಾ ಅನಯಬ್ಯಸನಂ ಪಾಪುಣಿ। ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ನ ಹೇವ ಖೋ ಸುಣಾತಿ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಸಾಮಂ ಪಸ್ಸತಿ ಇತ್ಥಿಂ ವಾ ಕುಮಾರಿಂ ವಾ ಅಭಿರೂಪಂ ದಸ್ಸನೀಯಂ ಪಾಸಾದಿಕಂ ಪರಮಾಯ ವಣ್ಣಪೋಕ್ಖರತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಂ। ಸೋ ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಸಂಸೀದತಿ ವಿಸೀದತಿ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಸನ್ಧಾರೇತುಂ, ಸಿಕ್ಖಾದುಬ್ಬಲ್ಯಂ ಅನಾವಿಕತ್ವಾ ಹೀನಾಯಾವತ್ತತೀತಿ ಏವಂ ವಿಸಭಾಗರೂಪಂ ಓಲೋಕೇನ್ತಸ್ಸ ಪನ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣವೀಥಿವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನರಾಗೋ **ದಸ್ಸನಸಂಸಗ್ಗೋ** ನಾಮ। ಸೋ ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬೋ –

ಏಕೋ ಕಿರ ದಹರೋ ಕಾಲದೀಘವಾಪಿದ್ವಾರವಿಹಾರಂ ಉದ್ದೇಸತ್ಥಾಯ ಗತೋ। ಆಚರಿಯೋ ತಸ್ಸ ಅನ್ತರಾಯಂ ದಿಸ್ವಾ ಓಕಾಸಂ ನ ಕರೋತಿ। ಸೋ ಪುನಪ್ಪುನ್ನಂ ಅನುಬನ್ಧತಿ। ಆಚರಿಯೋ ಸಚೇ ಅನ್ತೋಗಾಮೇ ನ ಚರಿಸ್ಸಸಿ। ದಸ್ಸಾಮಿ ತೇ ಉದ್ದೇಸನ್ತಿ ಆಹ। ಸೋ ಸಾಧೂತಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ ಉದ್ದೇಸೇ ನಿಟ್ಠಿತೇ ಆಚರಿಯಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಆಚರಿಯೋ ಮೇ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ ಚರಿತುಂ ನ ದೇತಿ, ಕಿಂ ನು ಖೋ ಕಾರಣನ್ತಿ ಚೀವರಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಗಾಮಂ ಪಾವಿಸಿ, ಏಕಾ ಕುಲಧೀತಾ ಪೀತಕವತ್ಥಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಗೇಹೇ ಠಿತಾ ದಹರಂ ದಿಸ್ವಾ ಸಞ್ಜಾತರಾಗಾ ಉಳುಙ್ಕೇನ ಯಾಗುಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಪತ್ತೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಮಞ್ಚಕೇ ನಿಪಜ್ಜಿ। ಅಥ ನಂ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಕಿಂ ಅಮ್ಮಾತಿ ಪುಚ್ಛಿಂಸು, ದ್ವಾರೇನ ಗತಂ ದಹರಂ ಲಭಮಾನಾ ಜೀವಿಸ್ಸಾಮಿ, ಅಲಭಮಾನಾ ಮರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ। ಮಾತಾಪಿತರೋ ವೇಗೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಗಾಮದ್ವಾರೇ ದಹರಂ ಪತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ, "ನಿವತ್ತಥ, ಭನ್ತೇ, ಭಿಕ್ಖಂ ಗಣ್ಹಾಹೀ"ತಿ ಆಹಂಸು। ದಹರೋ ಅಲಂ ಗಚ್ಛಾಮೀತಿ। ತೇ, "ಇದಂ ನಾಮ, ಭನ್ತೇ, ಕಾರಣ"ನ್ತಿ ಯಾಚಿತ್ವಾ – "ಅಮ್ಹಾಕಂ, ಭನ್ತೇ, ಗೇಹೇ ಏತ್ತಕಂ ನಾಮ ಧನಂ ಅತ್ಥಿ, ಏಕಾಯೇವ ನೋ ಧೀತಾ, ತ್ವಂ ನೋ ಜೇಟ್ಠಪುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಠಸ್ಸಸಿ, ಸುಖೇನ ಸಕ್ಕಾ ಜೀವಿತು"ನ್ತಿ ಆಹಂಸು। ದಹರೋ, "ನ ಮಯ್ಹಂ ಇಮಿನಾ ಪಲಿಬೋಧೇನ ಅತ್ಥೋ"ತಿ ಅನಾದಿಯಿತ್ವಾವ ಪಕ್ಕನ್ತೋ।

ಮಾತಾಪಿತರೋ ಗನ್ತ್ವಾ, "ಅಮ್ಮ, ನಾಸಕ್ಖಿಮ್ಹಾ ದಹರಂ ನಿವತ್ತೇತುಂ, ಯಂ ಅಞ್ಞಂ ಸಾಮಿಕಂ ಇಚ್ಛಸಿ, ತಂ ಲಭಿಸ್ಸಸಿ, ಉಟ್ಠೇಹಿ ಖಾದ ಚ ಪಿವ ಚಾ"ತಿ ಆಹಂಸು। ಸಾ ಅನಿಚ್ಛನ್ತೀ ಸತ್ತಾಹಂ ನಿರಾಹಾರಾ ಹುತ್ವಾ ಕಾಲಮಕಾಸಿ। ಮಾತಾಪಿತರೋ ತಸ್ಸಾ ಸರೀರಕಿಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ತಂ ಪೀತಕವತ್ಥಂ ಧುರವಿಹಾರೇ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಅದಂಸು, ಭಿಕ್ಖೂ ವತ್ಥಂ ಖಣ್ಡಾಖಣ್ಡಂ ಕತ್ವಾ ಭಾಜಯಿಂಸು।

ಏಕೋ ಮಹಲ್ಲಕೋ ಅತ್ತನೋ ಕೋಟ್ಠಾಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕಲ್ಯಾಣೀವಿಹಾರಂ ಆಗತೋ। ಸೋಪಿ ದಹರೋ ಚೇತಿಯಂ ವನ್ದಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ತತ್ಥೇವ ಗನ್ತ್ವಾ ದಿವಾಟ್ಠಾನೇ ನಿಸೀದಿ। ಮಹಲ್ಲಕೋ ತಂ ವತ್ಥಖಣ್ಡಂ ಗಹೇತ್ವಾ, "ಇಮಿನಾ ಮೇ ಪರಿಸ್ಸಾವನಂ ವಿಚಾರೇಥಾ"ತಿ ದಹರಂ ಅವೋಚ। ದಹರೋ ಮಹಾಥೇರ "ಕುಹಿಂ ಲದ್ಧ"ನ್ತಿ ಆಹ। ಸೋ ಸಬ್ಬಂ ಪವತ್ತಿಂ ಕಥೇಸಿ। ಸೋ ತಂ ಸುತ್ವಾವ, "ಏವರೂಪಾಯ ನಾಮ ಸದ್ಧಿಂ ಸಂವಾಸಂ ನಾಲತ್ಥ"ನ್ತಿ ರಾಗಗ್ಗಿನಾ ದಡ್ಢೋ ತತ್ಥೇವ ಕಾಲಮಕಾಸಿ।

ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಆಲಾಪಸಲ್ಲಾಪವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನರಾಗೋ ಪನ **ಸಮುಲ್ಲಪನಸಂಸಗ್ಗೋ** ನಾಮ। ಭಿಕ್ಖುನೋ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಸನ್ತಕಂ, ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ವಾ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಸನ್ತಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿಭೋಗಕರಣವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನರಾಗೋ **ಸಮ್ಭೋಗಸಂಸಗ್ಗೋ** ನಾಮ। ಸೋ ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬೋ - ಮರಿಚವಟ್ಟಿವಿಹಾರಮಹೇ ಕಿರ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸತಸಹಸ್ಸಂ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ನವುತಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ಏವ ಅಹೇಸುಂ। ಏಕೋ ಸಾಮಣೇರೋ ಉಣ್ಹಯಾಗುಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಸಕಿಂ ಚೀವರಕಣ್ಣೇ ಠಪೇಸಿ, ಸಕಿಂ ಭೂಮಿಯಂ। ಏಕಾ ಸಾಮಣೇರೀ ದಿಸ್ವಾ ಏತ್ಥ ಪತ್ತಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಯಾಹೀತಿ ಥಾಲಕಂ ಅದಾಸಿ। ತೇ ಅಪರಭಾಗೇ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಭಯೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಪರಸಮುದ್ದಂ ಅಗಮಂಸು। ತೇಸು ಭಿಕ್ಖುನೀ ಪುರೇತರಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಸಾ, "ಏಕೋ ಕಿರ ಸೀಹಳಭಿಕ್ಖು ಆಗತೋ"ತಿ ಸುತ್ವಾ ಥೇರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಂ ಕತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಾ, - "ಭನ್ತೇ, ಮರಿಚವಟ್ಟಿವಿಹಾರಮಹಕಾಲೇ ತುಮ್ಹೇ ಕತಿವಸ್ಸಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ತದಾಹಂ ಸತ್ತವಸ್ಸಿಕಸಾಮಣೇರೋ। ತ್ವಂ ಪನ ಕತಿವಸ್ಸಾತಿ? ಅಹಂ ಸತ್ತವಸ್ಸಿಕಸಾಮಣೇರೀಯೇವ ಏಕಸ್ಸ ಸಾಮಣೇರಸ್ಸ ಉಣ್ಹಯಾಗುಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಪತ್ತಠಪನತ್ಥಂ ಥಾಲಕಮದಾಸಿನ್ತಿ। ಥೇರೋ, "ಅಹಂ ಸೋ"ತಿ ವತ್ವಾ ಥಾಲಕಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇಸಿ। ತೇ ಏತ್ತಕೇನೇವ ಸಂಸಗ್ಗೇನ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಸನ್ಧಾರೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ದ್ವೇಪಿ ಸಟ್ಠಿವಸ್ಸಕಾಲೇ ವಿಬ್ಭಮಿಂಸು।

ಹತ್ಥಗಾಹಾದಿವಸೇನ ಪನ ಉಪ್ಪನ್ನರಾಗೋ **ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗೋ** ನಾಮ। ತತ್ರಿದಂ ವತ್ಥು - ಮಹಾಚೇತಿಯಙ್ಗಣೇ ಕಿರ ದಹರಭಿಕ್ಖೂ ಸಜ್ಝಾಯಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ತೇಸಂ ಪಿಟ್ಠಿಪಸ್ಸೇ ದಹರಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣನ್ತಿ। ತತ್ರೇಕೋ ದಹರೋ ಹತ್ಥಂ ಪಸಾರೇನ್ತೋ ಏಕಿಸ್ಸಾ ದಹರಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಕಾಯಂ ಛುಪಿ। ಸಾ ತಂ ಹತ್ಥಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಉರಸ್ಮಿಂ ಠಪೇಸಿ, ಏತ್ತಕೇನ ಸಂಸಗ್ಗೇನ ದ್ವೇಪಿ ವಿಬ್ಭಮಿತ್ವಾ ಗಿಹಿಭಾವಂ ಪತ್ತಾ।

ಗಾಹಗಾಹಕಾದಿವಣ್ಣನಾ

ಇಮೇಸು ಪನ ಪಞ್ಚಸು ಸಂಸಗ್ಗೇಸು ಭಿಕ್ಖುನೋ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸವನದಸ್ಸನಸಮುಲ್ಲಪನಸಮ್ಭೋಗಕಾಯಪರಾಮಾಸಾ ನಿಚ್ಚಮ್ಪಿ ಹೋನ್ತಿಯೇವ, ಭಿಕ್ಖುನೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಂ ಸೇಸಾ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಹೋನ್ತಿ; ತಥಾ ಉಪಾಸಕಉಪಾಸಿಕಾಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಹೋನ್ತಿ। ತೇಸು ಹಿ ಕಿಲೇಸುಪ್ಪತ್ತಿತೋ ಚಿತ್ತಂ ರಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ। ಏಕೋ ಹಿ ಭಿಕ್ಖು ಗಾಹಗಾಹಕೋ ಹೋತಿ, ಏಕೋ ಗಾಹಮುತ್ತಕೋ, ಏಕೋ ಮುತ್ತಗಾಹಕೋ, ಏಕೋ ಮುತ್ತಮುತ್ತಕೋ।

ತತ್ಥ ಯಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಮನುಸ್ಸಾಪಿ ಆಮಿಸೇನ ಉಪಲಾಪೇತ್ವಾ ಗಹಣವಸೇನ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖುಪಿ ಪುಪ್ಫಫಲಾದೀಹಿ ಉಪಲಾಪೇತ್ವಾ ಗಹಣವಸೇನ ಉಪಸಙ್ಕಮತಿ, ಅಯಂ **ಗಾಹಗಾಹಕೋ** ನಾಮ। ಯಂ ಪನ ಮನುಸ್ಸಾ ವುತ್ತನಯೇನ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖು ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯವಸೇನ ಉಪಸಙ್ಕಮತಿ, ಅಯಂ **ಗಾಹಮುತ್ತಕೋ** ನಾಮ। ಯಸ್ಸ ಮನುಸ್ಸಾ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯವಸೇನ ಚತ್ತಾರೋ ಪಚ್ಚಯೇ ದೇನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖು ಪುಪ್ಫಫಲಾದೀಹಿ ಉಪಲಾಪೇತ್ವಾ ಗಹಣವಸೇನ ಉಪಸಙ್ಕಮತಿ, ಅಯಂ **ಮುತ್ತಗಾಹಕೋ** ನಾಮ। ಯಸ್ಸ ಮನುಸ್ಸಾಪಿ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯವಸೇನ ಚತ್ತಾರೋ ಪಚ್ಚಯೇ ದೇನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖುಪಿ ಚೂಳಪಿಣ್ಡಪಾತಿಯತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ ವಿಯ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯವಸೇನ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ, ಅಯಂ **ಮುತ್ತಮುತ್ತಕೋ** ನಾಮ।

ಥೇರಂ ಕಿರ ಏಕಾ ಉಪಾಸಿಕಾ ದ್ವಾದಸ ವಸ್ಸಾನಿ ಉಪಟ್ಠಹಿ। ಏಕದಿವಸಂ ತಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ ಅಗ್ಗಿ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಗೇಹಾನಿ ಝಾಪೇಸಿ। ಅಞ್ಞೇಸಂ ಕುಲೂಪಕಭಿಕ್ಖೂ ಆಗನ್ತ್ವಾ - "ಕಿಂ ಉಪಾಸಿಕೇ, ಅಪಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಭಣ್ಡಕಂ ಅರೋಗಂ ಕಾತುಂ ಅಸಕ್ಖಿತ್ಥಾ"ತಿ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಂ ಅಕಂಸು। ಮನುಸ್ಸಾ, "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಮಾತು ಕುಲೂಪಕತ್ಥೇರೋ ಭುಞ್ಜನವೇಲಾಯಮೇವ ಆಗಮಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಆಹಂಸು।

ಥೇರೋಪಿ ಪುನದಿವಸೇ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರವೇಲಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾವ ಆಗತೋ। ಉಪಾಸಿಕಾ ಕೋಟ್ಠಚ್ಛಾಯಾಯ ನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖಂ ಸಮ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಅದಾಸಿ। ಥೇರೇ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ಪಕ್ಕನ್ತೇ ಮನುಸ್ಸಾ ಆಹಂಸು - "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಮಾತು ಕುಲೂಪಕತ್ಥೇರೋ ಭುಞ್ಜನವೇಲಾಯಮೇವ ಆಗತೋ"ತಿ। ಉಪಾಸಿಕಾ, "ತುಮ್ಹಾಕಂ ಕುಲೂಪಕಾ ತುಮ್ಹಾಕಂಯೇವ ಅನುಚ್ಛವಿಕಾ, ಮಯ್ಹಂ ಥೇರೋ ಮಯ್ಹೇವ ಅನುಚ್ಛವಿಕೋ"ತಿ ಆಹ। ಆಯಸ್ಮಾ ಪನ ಮನ್ತಾಣಿಪುತ್ತೋ ಇಮೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಸಂಸಗ್ಗೇಹಿ ಚತೂಹಿಪಿ ಪರಿಸಾಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಅಸಂಸಟ್ಠೋ ಗಾಹಮುತ್ತಕೋ ಚೇವ ಮುತ್ತಮುತ್ತಕೋ ಚ ಅಹೋಸಿ। ಯಥಾ ಚ ಸಯಂ ಅಸಂಸಟ್ಠೋ, ಏವಂ ಭಿಕ್ಖೂನಮ್ಪಿ ತಂ ಅಸಂಸಗ್ಗಕಥಂ ಕತ್ತಾ ಅಹೋಸಿ।

ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋತಿ ಪಗ್ಗಹಿತವೀರಿಯೋ, ಪರಿಪುಣ್ಣಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕವೀರಿಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯೋ ಹಿ ಭಿಕ್ಖು ಗಮನೇ ಉಪ್ಪನ್ನಕಿಲೇಸಂ ಠಾನಂ ಪಾಪುಣಿತುಂ ನ ದೇತಿ, ಠಾನೇ ಉಪ್ಪನ್ನಕಿಲೇಸಂ ನಿಸಜ್ಜಂ, ನಿಸಜ್ಜಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಕಿಲೇಸಂ ಸಯನಂ ಪಾಪುಣಿತುಂ ನ ದೇತಿ, ಮನ್ತೇನ ಕಣ್ಹಸಪ್ಪಂ ಉಪ್ಪೀಳೇತ್ವಾ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ವಿಯ, ಅಮಿತ್ತಂ ಗೀವಾಯ ಅಕ್ಕಮನ್ತೋ ವಿಯ ಚ ವಿಚರತಿ, ಅಯಂ **ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ** ನಾಮ। ಥೇರೋ ಚ ತಾದಿಸೋ ಅಹೋಸಿ। ಭಿಕ್ಖೂನಮ್ಪಿ ತಥೇವ ವೀರಿಯಾರಮ್ಭಕಥಂ ಕತ್ತಾ ಅಹೋಸಿ।

ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋತಿಆದೀಸು **ಸೀಲ**ನ್ತಿ ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಂ। **ಸಮಾಧೀ**ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಾದಕಾ ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ। **ಪಞ್ಞಾ**ತಿ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಞಾಣಂ। **ವಿಮುತ್ತೀ**ತಿ ಅರಿಯಫಲಂ। **ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನ**ನ್ತಿ ಏಕೂನವೀಸತಿವಿಧಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಂ। ಥೇರೋ ಸಯಮ್ಪಿ ಸೀಲಾದೀಹಿ ಸಮ್ಪನ್ನೋ ಅಹೋಸಿ ಭಿಕ್ಖೂನಮ್ಪಿ ಸೀಲಾದಿಕಥಂ ಕತ್ತಾ। ಸ್ವಾಯಂ ದಸಹಿ ಕಥಾವತ್ಥೂಹಿ ಓವದತೀತಿ **ಓವಾದಕೋ**। ಯಥಾ ಪನ ಏಕೋ ಓವದತಿಯೇವ, ಸುಖುಮಂ ಅತ್ಥಂ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಜಾನಾಪೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ನ ಏವಂ ಥೇರೋ। ಥೇರೋ ಪನ ತಾನಿ ದಸ ಕಥಾವತ್ಥೂನಿ ವಿಞ್ಞಾಪೇತೀತಿ **ವಿಞ್ಞಾಪಕೋ**। ಏಕೋ ವಿಞ್ಞಾಪೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಕಾರಣಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಥೇರೋ ಕಾರಣಮ್ಪಿ ಸನ್ದಸ್ಸೇತೀತಿ **ಸನ್ದಸ್ಸಕೋ**। ಏಕೋ ವಿಜ್ಜಮಾನಂ ಕಾರಣಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ಗಾಹೇತುಂ ಪನ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಥೇರೋ ಗಾಹೇತುಮ್ಪಿ ಸಕ್ಕೋತೀತಿ **ಸಮಾದಪಕೋ**। ಏವಂ ಸಮಾದಪೇತ್ವಾ ಪನ ತೇಸು ಕಥಾವತ್ಥೂಸು ಉಸ್ಸಾಹಜನನವಸೇನ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಮುತ್ತೇಜೇತೀತಿ **ಸಮುತ್ತೇಜಕೋ**। ಉಸ್ಸಾಹಜಾತೇ ವಣ್ಣಂ ವತ್ವಾ ಸಮ್ಪಹಂಸೇತೀತಿ **ಸಮ್ಪಹಂಸಕೋ**।

ಪಞ್ಚಲಾಭವಣ್ಣನಾ

೧೪೩. **ಸುಲದ್ಧಲಾಭಾ**ತಿ ಅಞ್ಞೇಸಮ್ಪಿ ಮನುಸ್ಸತ್ತಭಾವಪಬ್ಬಜ್ಜಾದಿಗುಣಲಾಭಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ। ಆಯಸ್ಮತೋ ಪನ ಪುಣ್ಣಸ್ಸ ಸುಲದ್ಧಲಾಭಾ ಏತೇ, ಯಸ್ಸ ಸತ್ಥು ಸಮ್ಮುಖಾ ಏವಂ ವಣ್ಣೋ ಅಬ್ಭುಗ್ಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಪಿಚ ಅಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ವಣ್ಣಕಥನಂ ನಾಮ ನ ತಥಾ ಲಾಭೋ, ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ವಣ್ಣಕಥನಂ ಪನ ಲಾಭೋ। ಗಿಹೀ ಹಿ ವಾ ವಣ್ಣಕಥನಂ ನ ತಥಾ ಲಾಭೋ, ಗಿಹೀ ಹಿ "ವಣ್ಣಂ ಕಥೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ, "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅಯ್ಯೋ ಸಣ್ಹೋ ಸಖಿಲೋ ಸುಖಸಮ್ಭಾಸೋ, ವಿಹಾರಂ ಆಗತಾನಂ ಯಾಗುಭತ್ತಫಾಣಿತಾದೀಹಿ ಸಙ್ಗಹಂ ಕರೋತೀ"ತಿ ಕಥೇನ್ತೋ ಅವಣ್ಣಮೇವ ಕಥೇತಿ। "ಅವಣ್ಣಂ ಕಥೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ "ಅಯಂ ಥೇರೋ ಮನ್ದಮನ್ದೋ ವಿಯ ಅಬಲಬಲೋ ವಿಯ ಭಾಕುಟಿಕಭಾಕುಟಿಕೋ ವಿಯ ನತ್ಥಿ ಇಮಿನಾ ಸದ್ಧಿಂ ವಿಸ್ಸಾಸೋ"ತಿ ಕಥೇನ್ತೋ ವಣ್ಣಮೇವ ಕಥೇತಿ। ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀಹಿಪಿ ಸತ್ಥು ಪರಮ್ಮುಖಾ ವಣ್ಣಕಥನಂ ನ ತಥಾ ಲಾಭೋ, ಸತ್ಥು ಸಮ್ಮುಖಾ ಪನ ಅತಿಲಾಭೋತಿ ಇಮಮ್ಪಿ ಅತ್ಥವಸಂ ಪಟಿಚ್ಚ "ಸುಲದ್ಧಲಾಭಾ"ತಿ ಆಹ। **ಅನುಮಸ್ಸ ಅನುಮಸ್ಸಾ**ತಿ ದಸ ಕಥಾವತ್ಥೂನಿ ಅನುಪವಿಸಿತ್ವಾ ಅನುಪವಿಸಿತ್ವಾ। **ತಞ್ಚ ಸತ್ಥಾ ಅಬ್ಭನುಮೋದತೀ**ತಿ ತಞ್ಚಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಏವಮೇತಂ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ ಚ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಚ ಸೋ ಭಿಕ್ಖೂತಿ ಅನುಮೋದತಿ। ಇತಿ ವಿಞ್ಞೂಹಿ ವಣ್ಣಭಾಸನಂ ಏಕೋ ಲಾಭೋ, ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀಹಿ ಏಕೋ, ಸತ್ಥು ಸಮ್ಮುಖಾ ಏಕೋ, ಅನುಮಸ್ಸ ಅನುಮಸ್ಸ ಏಕೋ, ಸತ್ಥಾರಾ ಅಬ್ಭನುಮೋದನಂ ಏಕೋತಿ ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಲಾಭೇ ಸನ್ಧಾಯ "ಸುಲದ್ಧಲಾಭಾ"ತಿ ಆಹ। **ಕದಾಚೀ**ತಿ ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿದೇವ ಕಾಲೇ। **ಕರಹಚೀ**ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ಅಪ್ಪೇವ ನಾಮ ಸಿಯಾ ಕೋಚಿದೇವ ಕಥಾಸಲ್ಲಾಪೋ**ತಿ ಅಪಿ ನಾಮ ಕೋಚಿ

ಕಥಾಸಮುದಾಚಾರೋಪಿ ಭವೇಯ್ಯ। ಥೇರೇನ ಕಿರ ಆಯಸ್ಮಾ ಪುಣ್ಣೋ ನೇವ ದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬೋ, ನಸ್ಸ ಧಮ್ಮಕಥಾ ಸುತಪುಬ್ಬಾ। ಇತಿ ಸೋ ತಸ್ಸ ದಸ್ಸನಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮಕಥಮ್ಪಿ ಪತ್ಥಯಮಾನೋ ಏವಮಾಹ।

ಚಾರಿಕಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೫೪. ಯಥಾಭಿರನ್ತನ್ತಿ ಯಥಾಅಜ್ಝಾಸಯಂ ವಿಹರಿತ್ವಾ। ಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ವಸನ್ತಾನಂ ಛಾಯೂದಕಾದಿವಿಪತ್ತಿಂ ವಾ ಅಫಾಸುಕಸೇನಾಸನಂ ವಾ, ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅಸ್ಸದ್ಧಾದಿಭಾವಂ ವಾ ಆಗಮ್ಮ ಅನಭಿರತಿ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ತೇಸಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ "ಇಧ ಫಾಸು ವಿಹರಾಮಾ"ತಿ ಅಭಿರಮಿತ್ವಾ ಚಿರವಿಹಾರೋಪಿ ನತ್ಥಿ। ಯತ್ಥ ಪನ ತಥಾಗತೇ ವಿಹರನ್ತೇ ಸತ್ತಾ ಸರಣೇಸು ವಾ ಪತಿಟ್ಠಹನ್ತಿ, ಸೀಲಾನಿ ವಾ ಸಮಾದಿಯನ್ತಿ, ಪಬ್ಬಜನ್ತಿ ವಾ, ತತೋ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಾದೀನಂ ವಾ ಪನ ತೇಸಂ ಉಪನಿಸ್ಸಯೋ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಬುದ್ಧಾ ಸತ್ತೇ ತಾಸು ಸಮ್ಪತ್ತೀಸು ಪತಿಟ್ಠಾಪನಅಜ್ಝಾಸಯೇನ ವಸನ್ತಿ; ತಾಸಂ ಅಭಾವೇ ಪಕ್ಕಮನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಯಥಾಅಜ್ಝಾಸಯಂ ವಿಹರಿತ್ವಾ"ತಿ। **ಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನೋತಿ** ಅದ್ಧಾನಗಮನಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ। ಚಾರಿಕಾ ಚ ನಾಮೇಸಾ ಭಗವತೋ ದುವಿಧಾ ಹೋತಿ ತುರಿತಚಾರಿಕಾ ಚ, ಅತುರಿತಚಾರಿಕಾ ಚ।

ತತ್ಥ ದೂರೇಪಿ ಬೋಧನೇಯ್ಯಪುಗ್ಗಲಂ ದಿಸ್ವಾ ತಸ್ಸ ಬೋಧನತ್ಥಾಯ ಸಹಸಾ ಗಮನಂ **ತುರಿತಚಾರಿಕಾ** ನಾಮ। ಸಾ ಮಹಾಕಸ್ಸಪಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಾದೀಸು ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ಭಗವಾ ಹಿ ಮಹಾಕಸ್ಸಪಂ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಮುಹುತ್ತೇನ ತಿಗಾವುತಂ ಮಗ್ಗಂ ಅಗಮಾಸಿ, ಆಳವಕಸ್ಸತ್ಥಾಯ ತಿಂಸಯೋಜನಂ, ತಥಾ ಅಙ್ಗುಲಿಮಾಲಸ್ಸ । ಪುಕ್ಕುಸಾತಿಸ್ಸ ಪನ ಪಞ್ಚಚತ್ತಾಲೀಸಯೋಜನಂ, ಮಹಾಕಪ್ಪಿನಸ್ಸ ವೀಸಯೋಜನಸತಂ, ಖದಿರವನಿಯಸ್ಸತ್ಥಾಯ ಸತ್ತ ಯೋಜನಸತಾನಿ ಅಗಮಾಸಿ; ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿನೋ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಸ್ಸ ವನವಾಸೀತಿಸ್ಸಸಾಮಣೇರಸ್ಸ ತಿಗಾವುತಾಧಿಕಂ ವೀಸಯೋಜನಸತಂ।

ಏಕದಿವಸಂ ಕಿರ ಥೇರೋ, "ತಿಸ್ಸಸಾಮಣೇರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ, ಭನ್ತೇ, ಗಚ್ಛಾಮೀ"ತಿ ಆಹ। ಭಗವಾ, "ಅಹಮ್ಪಿ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಆನನ್ದಂ ಆಮನ್ತೇಸಿ - "ಆನನ್ದ, ವೀಸತಿಸಹಸ್ಸಾನಂ ಛಳಭಿಞ್ಞಾನಂ ಆರೋಚೇಹಿ - 'ಭಗವಾ ವನವಾಸೀತಿಸ್ಸಸಾಮಣೇರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗಮಿಸ್ಸತೀ'"ತಿ। ತತೋ ದುತಿಯದಿವಸೇ ವೀಸತಿಸಹಸ್ಸಖೀಣಾಸವಪರಿವುತೋ ಆಕಾಸೇ ಉಪ್ಪತಿತ್ವಾ ವೀಸಯೋಜನಸತಮತ್ಥಕೇ ತಸ್ಸ ಗೋಚರಗಾಮದ್ವಾರೇ ಓತರಿತ್ವಾ ಚೀವರಂ ಪಾರುಪಿ। ಕಮ್ಮನ್ತಂ ಗಚ್ಛಮಾನಾ ಮನುಸ್ಸಾ ದಿಸ್ವಾ, "ಸತ್ಥಾ, ಭೋ, ಆಗತೋ, ಮಾ ಕಮ್ಮನ್ತಂ ಅಗಮಿತ್ಥಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಆಸನಾನಿ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ಯಾಗುಂ ದತ್ವಾ ಪಾನವತ್ತಂ ಕರೋನ್ತಾ, "ಕುಹಿಂ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಗಚ್ಛತೀ"ತಿ ದಹರಭಿಕ್ಖೂ ಪುಚ್ಛಿಂಸು। ಉಪಾಸಕಾ, ನ ಭಗವಾ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಗಚ್ಛತಿ, ಇಧೇವ ತಿಸ್ಸಸಾಮಣೇರಸ್ಸ ದಸ್ಸನತ್ಥಾಯ ಆಗತೋತಿ । ತೇ "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಕಿರ ಕುಲೂಪಕತ್ಥೇರಸ್ಸ ದಸ್ಸನತ್ಥಾಯ ಸತ್ಥಾ ಆಗತೋ, ನೋ ವತ ನೋ ಥೇರೋ ಓರಮತ್ತಕೋ"ತಿ ಸೋಮನಸ್ಸಜಾತಾ ಅಹೇಸುಂ।

ಅಥ ಭಗವತೋ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಪರಿಯೋಸಾನೇ ಸಾಮಣೇರೋ ಗಾಮಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ "ಉಪಾಸಕಾ ಮಹಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಅಥಸ್ಸ ತೇ, "ಸತ್ಥಾ, ಭನ್ತೇ, ಆಗತೋ"ತಿ ಆರೋಚೇಸುಂ, ಸೋ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಿಣ್ಡಪಾತೇನ ಆಪುಚ್ಛಿ। ಸತ್ಥಾ ತಸ್ಸ ಪತ್ತಂ ಹತ್ಥೇನ ಗಹೇತ್ವಾ, "ಅಲಂ, ತಿಸ್ಸ, ನಿಟ್ಠಿತಂ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚ"ನ್ತಿ ಆಹ। ತತೋ ಉಪಜ್ಝಾಯಂ ಆಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಪತ್ತಾಸನೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಮಕಾಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಪರಿಯೋಸಾನೇ ಸತ್ಥಾ ಮಙ್ಗಲಂ ವತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಗಾಮದ್ವಾರೇ ಠತ್ವಾ, "ಕತರೋ ತೇ, ತಿಸ್ಸ, ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಗಮನಮಗ್ಗೋ"ತಿ ಆಹ। "ಅಯಂ ಭಗವಾ"ತಿ। ಮಗ್ಗಂ ದೇಸಯಮಾನೋ ಪುರತೋ ಯಾಹಿ ತಿಸ್ಸಾತಿ। ಭಗವಾ ಕಿರ ಸದೇವಕಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ಮಗ್ಗದೇಸಕೋ ಸಮಾನೋಪಿ "ಸಕಲತಿಗಾವುತೇ ಮಗ್ಗೇ ಸಾಮಣೇರಂ ದಟ್ಠುಂ ಲಚ್ಛಾಮೀ"ತಿ ತಂ ಮಗ್ಗದೇಸಕಮಕಾಸಿ।

ಸೋ ಅತ್ತನೋ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಭಗವತೋ ವತ್ತಮಕಾಸಿ। ಅಥ ನಂ ಭಗವಾ, "ಕತರೋ ತೇ, ತಿಸ್ಸ, ಚಙ್ಕಮೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಾಮಣೇರಸ್ಸ ನಿಸೀದನಪಾಸಾಣೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ, "ತಿಸ್ಸ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಸುಖಂ ವಸಸೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಸೋ

ಆಹ - “ಆಮ, ಭನ್ತೇ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಮೇ ಠಾನೇ ವಸನ್ತಸ್ಸ ಸೀಹಬ್ಯಗ್ಘಹತ್ಥಿಮಿಗಮೋರಾದೀನಂ ಸದ್ದಂ ಸುಣತೋ ಅರಞ್ಞಸಞ್ಞಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಾಯ ಸುಖಂ ವಸಾಮೀ”ತಿ। ಅಥ ನಂ ಭಗವಾ, “ತಿಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಸನ್ನಿಪಾತೇಹಿ, ಬುದ್ಧದಾಯಜ್ಜಂ ತೇ ದಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ವತ್ವಾ ಸನ್ನಿಪತಿತೇ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ವಸನಟ್ಠಾನಮೇವ ಅಗಮಾಸೀತಿ। ಅಯಂ **ತುರಿತಚಾರಿಕಾ** ನಾಮ।

ಯಂ ಪನ ಗಾಮನಿಗಮಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ದೇವಸಿಕಂ ಯೋಜನಡ್ಢಯೋಜನವಸೇನ ಪಿಣ್ಡಪಾತಚರಿಯಾದೀಹಿ ಲೋಕಂ ಅನುಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಗಮನಂ, ಅಯಂ **ಅತುರಿತಚಾರಿಕಾ** ನಾಮ। ಇಮಂ ಪನ ಚಾರಿಕಂ ಚರನ್ತೋ ಭಗವಾ ಮಹಾಮಣ್ಡಲಂ ಮಜ್ಝಿಮಮಣ್ಡಲಂ ಅನ್ತಿಮಮಣ್ಡಲನ್ತಿ ಇಮೇಸಂ ತಿಣ್ಣಂ ಮಣ್ಡಲಾನಂ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ಚರತಿ। ತತ್ಥ ಮಹಾಮಣ್ಡಲಂ ನವಯೋಜನಸತಿಕಂ, ಮಜ್ಝಿಮಮಣ್ಡಲಂ ಛಯೋಜನಸತಿಕಂ, ಅನ್ತಿಮಮಣ್ಡಲಂ ತಿಯೋಜನಸತಿಕಂ। ಯದಾ ಮಹಾಮಣ್ಡಲೇ ಚಾರಿಕಂ ಚರಿತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ಮಹಾಪವಾರಣಾಯ ಪವಾರೇತ್ವಾ ಪಾಟಿಪದದಿವಸೇ ಮಹಾಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವಾರೋ ನಿಕ್ಖಮತಿ। ಸಮನ್ತಾ ಯೋಜನಸತಂ ಏಕಕೋಲಾಹಲಂ ಅಹೋಸಿ, ಪುರಿಮಂ ಪುರಿಮಂ ಆಗತಾ ನಿಮನ್ತೇತುಂ ಲಭನ್ತಿ; ಇತರೇಸು ದ್ವೀಸು ಮಣ್ಡಲೇಸು ಸಕ್ಕಾರೋ ಮಹಾಮಣ್ಡಲೇ ಓಸರತಿ। ತತ್ರ ಭಗವಾ ತೇಸು ತೇಸು ಗಾಮನಿಗಮೇಸು ಏಕಾಹಂ ದ್ವೀಹಂ ವಸನ್ತೋ ಮಹಾಜನಂ ಆಮಿಸಪಟಿಗ್ಗಹೇನ ಅನುಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಧಮ್ಮದಾನೇನ ಚಸ್ಸ ವಿವಟ್ಟೂಪನಿಸ್ಸಿತಂ ಕುಸಲಂ ವಡ್ಢೇನ್ತೋ ನವಹಿ ಮಾಸೇಹಿ ಚಾರಿಕಂ ಪರಿಯೋಸಾಪೇತಿ।

ಸಚೇ ಪನ ಅನ್ತೋವಸ್ಸೇ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾ ತರುಣಾ ಹೋತಿ, ಮಹಾಪವಾರಣಾಯ ಅಪವಾರೇತ್ವಾ ಪವಾರಣಾಸಙ್ಗಹಂ ದತ್ವಾ ಕತ್ತಿಕಪುಣ್ಣಮಾಯ ಪವಾರೇತ್ವಾ ಮಿಗಸಿರಸ್ಸ ಪಠಮದಿವಸೇ ಮಹಾಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವಾರೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಮಜ್ಝಿಮಮಣ್ಡಲಂ ಓಸರತಿ। ಅಞ್ಞೇನಪಿ ಕಾರಣೇನ ಮಜ್ಝಿಮಮಣ್ಡಲೇ ಚಾರಿಕಂ ಚರಿತುಕಾಮೋ ಚತುಮಾಸಂ ವಸಿತ್ವಾವ ನಿಕ್ಖಮತಿ। ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಇತರೇಸು ದ್ವೀಸು ಮಣ್ಡಲೇಸು ಸಕ್ಕಾರೋ ಮಜ್ಝಿಮಮಣ್ಡಲೇ ಓಸರತಿ। ಭಗವಾ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಲೋಕಂ ಅನುಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಅಟ್ಠಹಿ ಮಾಸೇಹಿ ಚಾರಿಕಂ ಪರಿಯೋಸಾಪೇತಿ।

ಸಚೇ ಪನ ಚತುಮಾಸಂ ವುಟ್ಠವಸ್ಸಸ್ಸಾಪಿ ಭಗವತೋ ವೇನೇಯ್ಯಸತ್ತಾ ಅಪರಿಪಕ್ಕಿನ್ದ್ರಿಯಾ ಹೋನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಪರಿಪಾಕಂ ಆಗಮಯಮಾನೋ ಅಪರಮ್ಪಿ ಏಕಂ ಮಾಸಂ ವಾ ದ್ವಿತಿಚತುಮಾಸಂ ವಾ ತತ್ಥೇವ ವಸಿತ್ವಾ ಮಹಾಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವಾರೋ ನಿಕ್ಖಮತಿ। ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಇತರೇಸು ದ್ವೀಸು ಮಣ್ಡಲೇಸು ಸಕ್ಕಾರೋ ಅನ್ತೋಮಣ್ಡಲೇ ಓಸರತಿ। ಭಗವಾ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಲೋಕಂ ಅನುಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಸತ್ತಹಿ ವಾ ಛಹಿ ವಾ ಪಞ್ಚಹಿ ವಾ ಚತೂಹಿ ವಾ ಮಾಸೇಹಿ ಚಾರಿಕಂ ಪರಿಯೋಸಾಪೇತಿ। ಇತಿ ಇಮೇಸು ತೀಸು ಮಣ್ಡಲೇಸು ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಚಾರಿಕಂ ಚರನ್ತೋ ನ ಚೀವರಾದಿಹೇತು ಚರತಿ। ಅಥ ಖೋ ಯೇ ದುಗ್ಗತಾ ಬಾಲಾ ಜಿಣ್ಣಾ ಬ್ಯಾಧಿತಾ, ತೇ ಕದಾ ತಥಾಗತಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸನ್ತಿ? ಮಯಿ ಪನ ಚಾರಿಕಂ ಚರನ್ತೇ ಮಹಾಜನೋ ತಥಾಗತದಸ್ಸನಂ ಲಭಿಸ್ಸತಿ, ತತ್ಥ ಕೇಚಿ ಚಿತ್ತಾನಿ ಪಸಾದೇಸ್ಸನ್ತಿ, ಕೇಚಿ ಮಾಲಾದೀಹಿ ಪೂಜೇಸ್ಸನ್ತಿ, ಕೇಚಿ ಕಟಚ್ಛುಭಿಕ್ಖಂ ದಸ್ಸನ್ತಿ, ಕೇಚಿ ಮಿಚ್ಛಾದಸ್ಸನಂ ಪಹಾಯ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಕಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತಂ ತೇಸಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯಾತಿ ಏವಂ ಲೋಕಾನುಕಮ್ಪಾಯ ಚಾರಿಕಂ ಚರತಿ।

ಅಪಿಚ ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಬುದ್ಧಾ ಭಗವನ್ತೋ ಚಾರಿಕಂ ಚರನ್ತಿ - ಜಙ್ಘಾವಿಹಾರವಸೇನ ಸರೀರಫಾಸುಕತ್ಥಾಯ, ಅತ್ಥುಪ್ಪತ್ತಿಕಾಲಂ ಅಭಿಕಙ್ಖನತ್ಥಾಯ, ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞಾಪನತ್ಥಾಯ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪರಿಪಾಕಗತಿನ್ದ್ರಿಯೇ ಬೋಧನೇಯ್ಯಸತ್ತೇ ಬೋಧನತ್ಥಾಯಾತಿ। ಅಪರೇಹಿಪಿ ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಬುದ್ಧಾ ಭಗವನ್ತೋ ಚಾರಿಕಂ ಚರನ್ತಿ - ಬುದ್ಧಂ ಸರಣಂ ಗಚ್ಛಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ವಾ, ಧಮ್ಮಂ ಸರಣಂ ಗಚ್ಛಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ವಾ, ಸಙ್ಘಂ ಸರಣಂ ಗಚ್ಛಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ವಾ, ಮಹತಾ ಧಮ್ಮವಸ್ಸೇನ ಚತಸ್ಸೋ ಪರಿಸಾ ಸನ್ತಪ್ಪೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ವಾತಿ । ಅಪರೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಬುದ್ಧಾ ಭಗವನ್ತೋ ಚಾರಿಕಂ ಚರನ್ತಿ - ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ವಿರಮಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ವಾ, ಅದಿನ್ನಾದಾನಾ... ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರಾ... ಮುಸಾವಾದಾ... ಸುರಾಮೇರಯಮಜ್ಜಪಮಾದಟ್ಠಾನಾ ವಿರಮಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ವಾತಿ। ಅಪರೇಹಿ ಅಟ್ಠಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಬುದ್ಧಾ ಭಗವನ್ತೋ ಚಾರಿಕಂ ಚರನ್ತಿ - ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ಪಟಿಲಭಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ವಾ, ದುತಿಯಂ...ಪೇ॰...

ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಪಟಿಲಭಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ವಾತಿ। ಅಪರೇಹಿ ಅಟ್ಠಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಬುದ್ಧಾ ಭಗವನ್ತೋ ಚಾರಿಕಂ ಚರನ್ತಿ - ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಂ ಅಧಿಗಮಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ವಾ, ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಂ...ಪೇ॰... ಅರಹತ್ತಫಲಂ ಸಚ್ಛಿಕರಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ವಾತಿ। ಅಯಂ **ಅತುರಿತಚಾರಿಕಾ,** ಸಾ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ಸಾ ಪನೇಸಾ ದುವಿಧಾ ಹೋತಿ ನಿಬದ್ಧಚಾರಿಕಾ, ಅನಿಬದ್ಧಚಾರಿಕಾ ಚ। ತತ್ಥ ಯಂ ಏಕಸ್ಸೇವ ಬೋಧನೇಯ್ಯಸತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಾಯ ಗಚ್ಛತಿ, ಅಯಂ ನಿಬದ್ಧಚಾರಿಕಾ ನಾಮ। ಯಂ ಪನ ಗಾಮನಿಗಮನಗರಪಟಿಪಾಟಿವಸೇನ ಚರತಿ, ಅಯಂ ಅನಿಬದ್ಧಚಾರಿಕಾ ನಾಮ। ಏಸಾ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ।

ಸೇನಾಸನಂ ಸಂಸಾಮೇತ್ವಾತಿ ಸೇನಾಸನಂ ಪಟಿಸಾಮೇತ್ವಾ। ತಂ ಪನ ಪಟಿಸಾಮೇನ್ತೋ ಥೇರೋ ನ ಚೂಳಪತ್ತಮಹಾಪತ್ತ-ಚೂಳಥಾಲಕಮಹಾಥಾಲಕ-ಪಟ್ಟುಣ್ಣಚೀವರ-ದುಕೂಲಚೀವರಾದೀನಂ ಭಣ್ಡಿಕಂ ಕತ್ವಾ ಸಪ್ಪಿತೇಲಾದೀನಂ ವಾ ಪನ ಘಟೇ ಪೂರಾಪೇತ್ವಾ ಗಬ್ಭೇ ನಿದಹಿತ್ವಾ ದ್ವಾರಂ ಪಿಧಾಯ ಕುಞ್ಚಿಕಮುದ್ದಿಕಾದೀನಿ ಯೋಜಾಪೇಸಿ। "ಸಚೇ ನ ಹೋತಿ ಭಿಕ್ಖು ವಾ ಸಾಮಣೇರೋ ವಾ ಆರಾಮಿಕೋ ವಾ ಉಪಾಸಕೋ ವಾ, ಚತೂಸು ಪಾಸಾಣೇಸು ಮಞ್ಚೇ ಮಞ್ಚಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಪೀಠೇ ಪೀಠಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಚೀವರವಂಸೇ ವಾ ಚೀವರರಜ್ಜುಯಾ ವಾ ಉಪರಿ ಪುಞ್ಜಂ ಕತ್ವಾ ದ್ವಾರವಾತಪಾನಂ ಥಕೇತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೩೬೧) ವಚನತೋ ಪನ ನೇವಾಸಿಕಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಆಪುಚ್ಛನಮತ್ತಕೇನೇವ ಪಟಿಸಾಮೇಸಿ।

ಯೇನ ಸಾವತ್ಥಿ ತೇನ ಚಾರಿಕಂ ಪಕ್ಕಾಮೀತಿ ಸತ್ಥು ದಸ್ಸನಕಾಮೋ ಹುತ್ವಾ ಯೇನ ದಿಸಾಭಾಗೇನ ಸಾವತ್ಥಿ ತೇನ ಪಕ್ಕಾಮಿ। ಪಕ್ಕಮನ್ತೋ ಚ ನ ಸುದ್ಧೋದನಮಹಾರಾಜಸ್ಸ ಆರೋಚಾಪೇತ್ವಾ ಸಪ್ಪಿತೇಲಮಧುಫಾಣಿತಾದೀನಿ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ ಪಕ್ಕನ್ತೋ। ಯೂಥಂ ಪಹಾಯ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ ಪನ ಮತ್ತಹತ್ಥೀ ವಿಯ, ಅಸಹಾಯಕಿಚ್ಚೋ ಸೀಹೋ ವಿಯ, ಪತ್ತಚೀವರಮತ್ತಂ ಆದಾಯ ಏಕಕೋವ ಪಕ್ಕಾಮಿ। ಕಸ್ಮಾ ಪನೇಸ ಪಞ್ಚಸತೇಹಿ ಅತ್ತನೋ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ರಾಜಗಹಂ ಅಗನ್ತ್ವಾ ಇದಾನಿ ನಿಕ್ಖನ್ತೋತಿ? ರಾಜಗಹಂ ಕಪಿಲವತ್ಥುತೋ ದೂರಂ ಸಟ್ಠಿಯೋಜನಾನಿ, ಸಾವತ್ಥಿ ಪನ ಪಞ್ಚದಸ। ಸತ್ಥಾ ರಾಜಗಹತೋ ಪಞ್ಚಚತ್ತಾಲೀಸಯೋಜನಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಿಹರತಿ, ಇದಾನಿ ಆಸನ್ನೋ ಜಾತೋತಿ ಸುತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಮೀತಿ ಅಕಾರಣಮೇತಂ। ಬುದ್ಧಾನಂ ಸನ್ತಿಕಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಹಿ ಏಸ ಯೋಜನಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ತದಾ ಪನ ಕಾಯವಿವೇಕೋ ನ ಸಕ್ಕಾ ಲದ್ಧುನ್ತಿ। ಬಹೂಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಗಮನಕಾಲೇ ಹಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಗಚ್ಛಾಮಾತಿ ವದನ್ತೇ ಏಕೋ ಇಧೇವ ವಸಾಮಾತಿ ವದತಿ। ಏಕಸ್ಮಿಂ ವಸಾಮಾತಿ ವದನ್ತೇ ಏಕೋ ಗಚ್ಛಾಮಾತಿ ವದತಿ। ತಸ್ಮಾ ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತಕ್ಖಣೇ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಅಪ್ಪೇತ್ವಾ ನಿಸೀದಿತುಂ ವಾ ಫಾಸುಕಸೇನಾಸನೇ ಕಾಯವಿವೇಕಂ ಲದ್ಧುಂ ವಾ ನ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ, ಏಕಕಸ್ಸ ಪನ ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಸುಲಭಂ ಹೋತೀತಿ ತದಾ ಅಗನ್ತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಪಕ್ಕಾಮಿ।

ಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನೋತಿ ಏತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅಯಂ ಚಾರಿಕಾ ನಾಮ ಮಹಾಜನಸಙ್ಗಹತ್ಥಂ ಬುದ್ಧಾನಂಯೇವ ಲಬ್ಭತಿ, ಬುದ್ಧೇ ಉಪಾದಾಯ ಪನ ರುಳ್ಹೀಸದ್ದೇನ ಸಾವಕಾನಮ್ಪಿ ವುಚ್ಚತಿ ಕಿಲಞ್ಜಾದೀಹಿ ಕತಂ ಬೀಜನಮ್ಪಿ ತಾಲವಣ್ಟಂ ವಿಯ। **ಯೇನ ಭಗವಾ**ತಿ ಸಾವತ್ಥಿಯಾ ಅವಿದೂರೇ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಗಾಮಕೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಕತಭತ್ತಕಿಚ್ಚೋ ಜೇತವನಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಸ್ಸ ವಾ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನತ್ಥೇರಸ್ಸ ವಾ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಾದೇ ಧೋವಿತ್ವಾ ಮಕ್ಖೇತ್ವಾ ಪಾನೀಯಂ ವಾ ಪಾನಕಂ ವಾ ಪಿವಿತ್ವಾ ಥೋಕಂ ವಿಸ್ಸಮಿತ್ವಾ ಸತ್ಥಾರಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ಅನುಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಉಜುಕಂ ಗನ್ಧಕುಟಿಪರಿವೇಣಮೇವ ಅಗಮಾಸಿ। ಥೇರಸ್ಸ ಹಿ ಸತ್ಥಾರಂ ದಟ್ಠುಕಾಮಸ್ಸ ಅಞ್ಞೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ರಾಹುಲಂ ವಾ ಆನನ್ದಂ ವಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಓಕಾಸಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಸತ್ಥಾರಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಏವಮ್ಪಿ ಚಿತ್ತಂ ನ ಉಪ್ಪಾದೇಸಿ।

ಥೇರೋ ಹಿ ಸಯಮೇವ ಬುದ್ಧಸಾಸನೇ ವಲ್ಲಭೋ ರಞ್ಞೋ ಸಙ್ಗಾಮವಿಜಯಮಹಾಯೋಧೋ ವಿಯ। ಯಥಾ ಹಿ ತಾದಿಸಸ್ಸ ಯೋಧಸ್ಸ ರಾಜಾನಂ ದಟ್ಠುಕಾಮಸ್ಸ ಅಞ್ಞಂ ಸೇವಿತ್ವಾ ದಸ್ಸನಕಮ್ಮಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ; ವಲ್ಲಭತಾಯ ಸಯಮೇವ ಪಸ್ಸತಿ। ಏವಂ ಥೇರೋಪಿ ಬುದ್ಧಸಾಸನೇ ವಲ್ಲಭೋ, ತಸ್ಸ ಅಞ್ಞಂ ಸೇವಿತ್ವಾ ಸತ್ಥುದಸ್ಸನಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥೀತಿ ಪಾದೇ ಧೋವಿತ್ವಾ ಪಾದಪುಞ್ಛನಮ್ಹಿ ಪುಞ್ಛಿತ್ವಾ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ। ಭಗವಾಪಿ "ಪಚ್ಚೂಸಕಾಲೇಯೇವ ಮನ್ತಾಣಿಪುತ್ತೋ ಆಗಮಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಅದ್ದಸ। ತಸ್ಮಾ ಗನ್ಧಕುಟಿಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಸೂಚಿಘಟಿಕಂ ಅದತ್ವಾವ ದರಥಂ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭೇತ್ವಾ ಉಟ್ಠಾಯ ನಿಸೀದಿ। ಥೇರೋ ಕವಾಟಂ ಪಣಾಮೇತ್ವಾ

ಗನ್ಧಕುಟಿಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ। **ಧಮ್ಮಿಯಾ ಕಥಾಯಾತಿ** ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಿಂ ಕಥಂ ಕಥೇನ್ತೋ ಚೂಳಗೋಸಿಙ್ಗಸುತ್ತೇ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೨೫ ಆದಯೋ) ತಿಣ್ಣಂ ಕುಲಪುತ್ತಾನಂ ಸಾಮಗ್ಗಿರಸಾನಿಸಂಸಂ ಕಥೇಸಿ; ಸೇಕ್ಖಸುತ್ತೇ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೨೨ ಆದಯೋ) ಆವಸಥಾನಿಸಂಸಂ, ಘಟಿಕಾರಸುತ್ತೇ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೨೮೨ ಆದಯೋ) ಸತಿಪಟಿಲಾಭಿಕಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಪ್ಪಟಿಸಂಯುತ್ತಕಥಂ; ರಟ್ಠಪಾಲಸುತ್ತೇ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೩೦೪) ಚತ್ತಾರೋ ಧಮ್ಮುದ್ದೇಸೇ, ಸೇಲಸುತ್ತೇ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೩೯೬ ಆದಯೋ) ಪಾನಕಾನಿಸಂಸಕಥಂ , ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಸುತ್ತೇ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೩೬ ಆದಯೋ) ಭಗುತ್ಥೇರಸ್ಸ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಕಥೇನ್ತೋ ಏಕೀಭಾವೇ ಆನಿಸಂಸಂ ಕಥೇಸಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ರಥವಿನೀತೇ ಆಯಸ್ಮತೋ ಪುಣ್ಣಸ್ಸ ಕಥೇನ್ತೋ ದಸಕಥಾವತ್ಥುನಿಸ್ಸಯಂ ಅನನ್ತನಯಂ ನಾಮ ದಸ್ಸೇಸಿ ಪುಣ್ಣ, ಅಯಮ್ಪಿ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಕಥಾಯೇವ ಸನ್ತೋಸಕಥಾಯೇವಾತಿ। ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಪತ್ತಸ್ಸ ಸಾವಕಸ್ಸ ವೇಲನ್ತೇ ಠತ್ವಾ ಮಹಾಸಮುದ್ದೇ ಹತ್ಥಪ್ಪಸಾರಣಂ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ।

ಯೇನ ಅನ್ಧವನನ್ತಿ ತದಾ ಕಿರ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತೇ ಜೇತವನಂ ಆಕಿಣ್ಣಂ ಹೋತಿ, ಬಹೂ ಖತ್ತಿಯಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಯೋ ಜೇತವನಂ ಓಸರನ್ತಿ; ರಞ್ಞೋ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸ್ಸ ಖನ್ಧಾವಾರಟ್ಠಾನಂ ವಿಯ ಹೋತಿ, ನ ಸಕ್ಕಾ ಪವಿವೇಕಂ ಲಭಿತುಂ। ಅನ್ಧವನಂ ಪನ ಪಧಾನಘರಸದಿಸಂ ಪವಿವಿತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಯೇನನ್ಧವನಂ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಮಹಾಥೇರೇ ನ ಅದ್ದಸ? ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ – ‘‘ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಮಹಾಥೇರೇ ದಿಸ್ವಾ ಪುನ ದಸಬಲಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮಿ, ಏವಂ ಮಹಾಥೇರಾನಂ ಏಕಂ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಸತ್ಥು ದ್ವೇ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತತೋ ಸತ್ಥಾರಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಮಮ ವಸನಟ್ಠಾನಮೇವ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ’’ತಿ।

ಸತ್ತವಿಸುದ್ಧಿಪಞ್ಹವಣ್ಣನಾ

೨೫೬. **ಅಭಿಣ್ಹಂ ಕಿತ್ತಯಮಾನೋ ಅಹೋಸೀತಿ** ಪುನಪ್ಪುನಂ ವಣ್ಣಂ ಕಿತ್ತಯಮಾನೋ ವಿಹಾಸಿ। ಥೇರೋ ಕಿರ ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ‘‘ಪುಣ್ಣೋ ಕಿರ ನಾಮ ಮನ್ತಾಣಿಪುತ್ತೋ ಚತೂಹಿ ಪರಿಸಾಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಅಸಂಸಟ್ಠೋ, ಸೋ ದಸಬಲಸ್ಸ ದಸ್ಸನತ್ಥಾಯ ಆಗಮಿಸ್ಸತಿ; ಕಚ್ಚಿ ನು ಖೋ ಮಂ ಅದಿಸ್ವಾವ ಗಮಿಸ್ಸತೀ’’ತಿ ಥೇರನವಮಜ್ಝಿಮಾನಂ ಸತಿಕರಣತ್ಥಂ ಆಯಸ್ಮತೋ ಪುಣ್ಣಸ್ಸ ಗುಣಂ ಭಾಸತಿ। ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ – ‘‘ಮಹಲ್ಲಕಭಿಕ್ಖೂ ನಾಮ ನ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಅನ್ತೋವಿಹಾರೇ ಹೋನ್ತಿ; ಗುಣಕಥಾಯ ಪನಸ್ಸ ಕಥಿತಾಯ ಯೋ ಚ ನಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸತಿ; ಸೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಆರೋಚೇಸ್ಸತೀ’’ತಿ। ಅಥಾಯಂ ಥೇರಸ್ಸೇವ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕೋ ತಂ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಮನ್ತಾಣಿಪುತ್ತಂ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಗನ್ಧಕುಟಿಂ ಪವಿಸನ್ತಂ ಅದ್ದಸ। ಕಥಂ ಪನ ನಂ ಏಸ ಅಞ್ಞಾಸೀತಿ? ಪುಣ್ಣ, ಪುಣ್ಣಾತಿ ವತ್ವಾ ಕಥೇನ್ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮಕಥಾಯ ಅಞ್ಞಾಸಿ – ‘‘ಅಯಂ ಸೋ ಥೇರೋ, ಯಸ್ಸ ಮೇ ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ಅಭಿಣ್ಹಂ ಕಿತ್ತಯಮಾನೋ ಹೋತೀ’’ತಿ। ಇತಿ ಸೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಥೇರಸ್ಸ ಆರೋಚೇಸಿ। **ನಿಸೀದನಂ ಆದಾಯಾತಿ ನಿಸೀದನಂ** ನಾಮ ಸದಸಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅವಾಯಿಮಂ। ಥೇರೋ ಪನ ಚಮ್ಮಖಣ್ಡಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಗಮಾಸಿ। **ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಪಿಟ್ಠಿತೋತಿ** ಪಚ್ಛತೋ ಪಚ್ಛತೋ। **ಸೀಸಾನುಲೋಕೀತಿ** ಯೋ ಉನ್ನತಟ್ಠಾನೇ ಪಿಟ್ಠಿಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ನಿನ್ನಟ್ಠಾನೇ ಸೀಸಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ಗಚ್ಛತಿ, ಅಯಮ್ಪಿ ಸೀಸಾನುಲೋಕೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಾದಿಸೋ ಹುತ್ವಾ ಅನುಬನ್ಧಿ। ಥೇರೋ ಹಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸಂಯತಪದಸದ್ದತಾಯ ಅಚ್ಚಾಸನ್ನೋ ಹುತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತೋಪಿ ಪದಸದ್ದೇನ ನ ಬಾಧತಿ, ‘‘ನಾಯಂ ಸಮ್ಮೋದನಕಾಲೋ’’ತಿ ಇತ್ವಾ ಪನ ನ ಅಚ್ಚಾಸನ್ನೋ, ಅನ್ಧವನಂ ನಾಮ ಮಹನ್ತಂ, ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ನಿಲೀನಂ ಅಪಸ್ಸನ್ತೇನ, ಆವುಸೋ ಪುಣ್ಣ, ಪುಣ್ಣಾತಿ ಅಫಾಸುಕಸದ್ದೋ ಕಾತಬ್ಬೋ ಹೋತೀತಿ ನಿಸಿನ್ನಟ್ಠಾನಜಾನನತ್ಥಂ ನಾತಿದೂರೇ ಹುತ್ವಾ ಸೀಸಾನುಲೋಕೀ ಅಗಮಾಸಿ। **ದಿವಾವಿಹಾರಂ ನಿಸೀದೀತಿ** ದಿವಾವಿಹಾರತ್ಥಾಯ ನಿಸೀದಿ।

ತತ್ಥ ಆಯಸ್ಮಾಪಿ ಪುಣ್ಣೋ ಉದಿಚ್ಚಬ್ರಾಹ್ಮಣಜಚ್ಚೋ, ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋಪಿ। ಪುಣ್ಣತ್ಥೇರೋಪಿ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋ, ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋಪಿ। ಪುಣ್ಣತ್ಥೇರೋಪಿ ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸಮಾಪನ್ನೋ, ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋಪಿ। ಪುಣ್ಣತ್ಥೇರೋಪಿ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಂ ಅಭಿನೀಹಾರಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋಪಿ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಂ ಏಕಮಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಂ। ಪುಣ್ಣತ್ಥೇರೋಪಿ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಪತ್ತೋ ಮಹಾಖೀಣಾಸವೋ, ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋಪಿ। ಇತಿ ಏಕಂ ಕನಕಗುಹಂ ಪವಿಟ್ಠಾ ದ್ವೇ ಸೀಹಾ ವಿಯ, ಏಕಂ ವಿಜಮ್ಭನಭೂಮಿಂ ಓತಿಣ್ಣಾ ದ್ವೇ ಬ್ಯಗ್ಘಾ ವಿಯ, ಏಕಂ ಸುಪುಪ್ಫಿತಸಾಲವನಂ ಪವಿಟ್ಠಾ ದ್ವೇ ಛದ್ದನ್ತನಾಗರಾಜಾನೋ ವಿಯ, ಏಕಂ

ಸಿಮ್ಬಲಿವನಂ ಪವಿಟ್ಠಾ ದ್ವೇ ಸುಪಣ್ಣರಾಜಾನೋ ವಿಯ, ಏಕಂ ನರವಾಹನಯಾನಂ ಅಭಿರುಳ್ಹಾ ದ್ವೇ ವೇಸ್ಸವಣಾ ವಿಯ, ಏಕಂ ಪಣ್ಡುಕಮ್ಬಲಸಿಲಂ ಅಭಿನಿಸಿನ್ನಾ ದ್ವೇ ಸಕ್ಕಾ ವಿಯ, ಏಕವಿಮಾನಬ್ಭನ್ತರಗತಾ ದ್ವೇ ಹಾರಿತಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ವಿಯ ಚ ತೇ ದ್ವೇಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಜಚ್ಚಾ ದ್ವೇಪಿ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಾ ದ್ವೇಪಿ ಸಮಾಪತ್ತಿಲಾಭಿನೋ ದ್ವೇಪಿ ಅಭಿನೀಹಾರಸಮ್ಪನ್ನಾ ದ್ವೇಪಿ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಪತ್ತಾ ಮಹಾಖೀಣಾಸವಾ ಏಕಂ ವನಸಣ್ಡಂ ಅನುಪವಿಟ್ಠಾ ತಂ ವನಟ್ಠಾನಂ ಸೋಭಯಿಂಸು।

ಭಗವತಿ ನೋ, ಆವುಸೋ, ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ವುಸ್ಸತೀತಿ, ಆವುಸೋ, ಕಿಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಆಯಸ್ಮತಾ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ವುಸ್ಸತೀತಿ? ಇದಂ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಂ ಜಾನನ್ತೋಪಿ ಕಥಾಸಮುಟ್ಠಾಪನತ್ಥಂ ಪುಚ್ಛಿ। ಪುರಿಮಕಥಾಯ ಹಿ ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಾಯ ಪಚ್ಛಿಮಕಥಾ ನ ಜಾಯತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ಪುಚ್ಛಿ। ಥೇರೋ ಅನುಜಾನನ್ತೋ "ಏವಮಾವುಸೋ"ತಿ ಆಹ। ಅಥಸ್ಸ ಪಞ್ಹವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ ಸೋತುಕಾಮೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ "ಕಿಂ ನು ಖೋ ಆವುಸೋ ಸೀಲವಿಸುದ್ಧತ್ಥಂ ಭಗವತಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ವುಸ್ಸತೀ"ತಿ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಸತ್ತ ವಿಸುದ್ಧಿಯೋ ಪುಚ್ಛಿ। ತಾಸಂ ವಿತ್ಥಾರಕಥಾ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** ವುತ್ತಾ। ಆಯಸ್ಮಾ ಪನ ಪುಣ್ಣೋ ಯಸ್ಮಾ ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಾದೀಸು ಠಿತಸ್ಸಾಪಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸೋ ಮತ್ಥಕಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ, ತಸ್ಮಾ, "ನೋ ಹಿದಂ, ಆವುಸೋ"ತಿ ಸಬ್ಬಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿ।

ಕಿಮತ್ಥಂ ಚರಹಾವುಸೋತಿ ಯದಿ ಸೀಲವಿಸುದ್ಧಿಆದೀನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ನ ವುಸ್ಸತಿ, ಅಥ ಕಿಮತ್ಥಂ ವುಸ್ಸತೀತಿ ಪುಚ್ಛಿ। **ಅನುಪಾದಾಪರಿನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಂ ಖೋ, ಆವುಸೋತಿ** ಏತ್ಥ **ಅನುಪಾದಾಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ** ನಾಮ ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ। ದ್ವೇಧಾ ಉಪಾದಾನಾನಿ ಗಹಣೂಪಾದಾನಞ್ಚ ಪಚ್ಚಯೂಪಾದಾನಞ್ಚ। **ಗಹಣೂಪಾದಾನಂ** ನಾಮ ಕಾಮುಪಾದಾನಾದಿಕಂ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ, **ಪಚ್ಚಯೂಪಾದಾನಂ** ನಾಮ ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಪಚ್ಚಯಾ। ತತ್ಥ ಗಹಣೂಪಾದಾನವಾದಿನೋ ಆಚರಿಯಾ ಅನುಪಾದಾಪರಿನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ ಚತೂಸು ಉಪಾದಾನೇಸು ಅಞ್ಞತರೇನಾಪಿ ಕಞ್ಚಿ ಧಮ್ಮಂ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಪವತ್ತಂ ಅರಹತ್ತಫಲಂ ಅನುಪಾದಾಪರಿನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ ಕಥೇನ್ತಿ। ತಞ್ಹಿ ನ ಚ ಉಪಾದಾನಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ ಹುತ್ವಾ ಕಞ್ಚಿ ಧಮ್ಮಂ ಉಪಾದಿಯತಿ, ಕಿಲೇಸಾನಞ್ಚ ಪರಿನಿಬ್ಬುತನ್ತೇ ಜಾತತ್ತಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಪಚ್ಚಯೂಪಾದಾನವಾದಿನೋ ಪನ ಅನುಪಾದಾಪರಿನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ। ಪಚ್ಚಯವಸೇನ ಅನುಪ್ಪನ್ನಂ ಅಸಙ್ಖತಂ ಅಮತಧಾತುಮೇವ ಅನುಪಾದಾಪರಿನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ ಕಥೇನ್ತಿ। ಅಯಂ ಅನ್ತೋ, ಅಯಂ ಕೋಟಿ, ಅಯಂ ನಿಟ್ಠಾ। ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ ಪತ್ತಸ್ಸ ಹಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸೋ ಮತ್ಥಕಂ ಪತ್ತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಥೇರೋ "ಅನುಪಾದಾಪರಿನಿಬ್ಬಾನತ್ಥ"ನ್ತಿ ಆಹ। ಅಥ ನಂ ಅನುಯುಞ್ಜನ್ತೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ "ಕಿಂ ನು ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಸೀಲವಿಸುದ್ಧಿ ಅನುಪಾದಾಪರಿನಿಬ್ಬಾನ"ನ್ತಿ ಪುನ ಪುಚ್ಛಂ ಆರಭಿ।

೨೫೮. ಥೇರೋಪಿ ಸಬ್ಬಪರಿವತ್ತೇಸು ತಥೇವ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪರಿಯೋಸಾನೇ ದೋಸಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಸೀಲವಿಸುದ್ಧಿಂ ಚೇ, ಆವುಸೋತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಪಞ್ಞಪೇಯ್ಯಾತಿ** ಯದಿ ಪಞ್ಞಪೇಯ್ಯ। **ಸಉಪಾದಾನಂಯೇವ ಸಮಾನಂ ಅನುಪಾದಾಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ ಪಞ್ಞಪೇಯ್ಯಾತಿ** ಸಗ್ಗಹಣಧಮ್ಮಮೇವ ನಿಗ್ಗಹಣಧಮ್ಮಂ ಸಪ್ಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮಮೇವ ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮಂ ಸಙ್ಖತಧಮ್ಮಮೇವ ಅಸಙ್ಖತಧಮ್ಮನ್ತಿ ಪಞ್ಞಪೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧಿಯಂ ಪನ ಸಪ್ಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮಮೇವ ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮಂ ಸಙ್ಖತಧಮ್ಮಮೇವ ಅಸಙ್ಖತಧಮ್ಮನ್ತಿ ಪಞ್ಞಪೇಯ್ಯಾತಿ ಅಯಮೇವ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। **ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಹಿ, ಆವುಸೋತಿ** ಏತ್ಥ ವಟ್ಟಾನುಗತೋ ಲೋಕಿಯಬಾಲಪುಥುಜ್ಜನೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಸೋ ಹಿ ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಮತ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಅಭಾವತೋ ಸಬ್ಬಸೋ ಅಞ್ಞತ್ರ ಇಮೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ। **ತೇನ ಹೀತಿ** ಯೇನ ಕಾರಣೇನ ಏಕಚ್ಚೇ ಪಣ್ಡಿತಾ ಉಪಮಾಯ ಅತ್ಥಂ ಜಾನನ್ತಿ, ತೇನ ಕಾರಣೇನ ಉಪಮಂ ತೇ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸತ್ತರಥವಿನೀತವಣ್ಣನಾ

೧೫೯. **ಸತ್ತ ರಥವಿನೀತಾನೀ**ತಿ ವಿನೀತಅಸ್ಸಾಜಾನಿಯಯುತ್ತೇ ಸತ್ತ ರಥೇ। **ಯಾವದೇವ, ಚಿತ್ತವಿಸುದ್ಧತ್ಥಾ**ತಿ , ಆವುಸೋ, ಅಯಂ ಸೀಲವಿಸುದ್ಧಿ ನಾಮ, ಯಾವದೇವ, ಚಿತ್ತವಿಸುದ್ಧತ್ಥಾ। **ಚಿತ್ತವಿಸುದ್ಧತ್ಥಾ**ತಿ ನಿಸ್ಸಕ್ಕವಚನಮೇತಂ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ, ಯಾವದೇವ, ಚಿತ್ತವಿಸುದ್ಧಿಸಙ್ಖಾತಾ ಅತ್ಥಾ, ತಾವ ಅಯಂ ಸೀಲವಿಸುದ್ಧಿ ನಾಮ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಾ। ಯಾ ಪನ ಅಯಂ ಚಿತ್ತವಿಸುದ್ಧಿ, ಏಸಾ ಸೀಲವಿಸುದ್ಧಿಯಾ ಅತ್ಥೋ, ಅಯಂ ಕೋಟಿ, ಇದಂ ಪರಿಯೋಸಾನಂ, ಚಿತ್ತವಿಸುದ್ಧಿಯಂ ಠಿತಸ್ಸ ಹಿ ಸೀಲವಿಸುದ್ಧಿಕಿಚ್ಚಂ ಕತಂ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬಪದೇಸು।

ಇದಂ ಪನೇತ್ಥ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ - ರಾಜಾ ಪಸೇನದಿ ಕೋಸಲೋ ವಿಯ ಹಿ ಜರಾಮರಣಭೀರುಕೋ ಯೋಗಾವಚರೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಸಾವತ್ಥಿನಗರಂ ವಿಯ ಸಕ್ಕಾಯನಗರಂ, ಸಾಕೇತನಗರಂ ವಿಯ ನಿಬ್ಬಾನನಗರಂ, ರಞ್ಞೋ ಸಾಕೇತೇ ವಡ್ಢಿಆವಹಸ್ಸ ಸೀಘಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಾಪುಣಿತಬ್ಬಸ್ಸ ಅಚ್ಚಾಯಿಕಸ್ಸ ಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಕಾಲೋ ವಿಯ ಯೋಗಿನೋ ಅನಭಿಸಮೇತಾನಂ ಚತುನ್ನಂ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಂ ಅಭಿಸಮಯಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಕಾಲೋ। ಸತ್ತ ರಥವಿನೀತಾನಿ ವಿಯ ಸತ್ತ ವಿಸುದ್ಧಿಯೋ, ಪಠಮಂ ರಥವಿನೀತಂ ಆರುಳ್ಹಕಾಲೋ ವಿಯ ಸೀಲವಿಸುದ್ಧಿಯಂ ಠಿತಕಾಲೋ, ಪಠಮರಥವಿನೀತಾದೀಹಿ ದುತಿಯಾದೀನಿ ಆರುಳ್ಹಕಾಲೋ ವಿಯ ಸೀಲವಿಸುದ್ಧಿಆದೀಹಿ ಚಿತ್ತವಿಸುದ್ಧಿಆದೀಸು ಠಿತಕಾಲೋ। ಸತ್ತಮೇನ ರಥವಿನೀತೇನ ಸಾಕೇತೇ ಅನ್ತೇಪುರದ್ವಾರೇ ಓರುಯ್ಹ ಉಪರಿಪಾಸಾದೇ ಞಾತಿಮಿತ್ತಗಣಪರಿವುತಸ್ಸ ಸುರಸಭೋಜನಪರಿಭೋಗಕಾಲೋ ವಿಯ ಯೋಗಿನೋ ಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧಿಯಾ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸೇ ಖೇಪೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮವರಪಾಸಾದಂ ಆರುಯ್ಹ ಪರೋಪಣ್ಣಾಸಕುಸಲಧಮ್ಮಪರಿವಾರಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾನಾರಮ್ಮಣಂ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಅಪ್ಪೇತ್ವಾ ನಿರೋಧಸಯನೇ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಲೋಕುತ್ತರಸುಖಾನುಭವನಕಾಲೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಇತಿ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಪುಣ್ಣಂ ದಸಕಥಾವತ್ಥುಲಾಭಿಂ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋ ಸತ್ತ ವಿಸುದ್ಧಿಯೋ ಪುಚ್ಛಿ। ಆಯಸ್ಮಾ ಪುಣ್ಣೋ ದಸ ಕಥಾವತ್ಥೂನಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸಿ। ಏವಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ಪನ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ ಕಿಂ ಜಾನಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿ, ಉದಾಹು ಅಜಾನಿತ್ವಾ? ತಿತ್ಥಕುಸಲೋ ವಾ ಪನ ಹುತ್ವಾ ವಿಸಯಸ್ಮಿಂ ಪುಚ್ಛಿ, ಉದಾಹು ಅತಿತ್ಥಕುಸಲೋ ಹುತ್ವಾ ಅವಿಸಯಸ್ಮಿಂ? ಪುಣ್ಣತ್ಥೇರೋಪಿ ಚ ಕಿಂ ಜಾನಿತ್ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸಿ, ಉದಾಹು ಅಜಾನಿತ್ವಾ? ತಿತ್ಥಕುಸಲೋ ವಾ ಪನ ಹುತ್ವಾ ವಿಸಯಸ್ಮಿಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸಿ, ಉದಾಹು ಅತಿತ್ಥಕುಸಲೋ ಹುತ್ವಾ ಅವಿಸಯೇತಿ? ಜಾನಿತ್ವಾ ತಿತ್ಥಕುಸಲೋ ಹುತ್ವಾ ವಿಸಯೇ ಪುಚ್ಛೀತಿ ಹಿ ವದಮಾನೋ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿಂಯೇವ ವದೇಯ್ಯ। ಜಾನಿತ್ವಾ ತಿತ್ಥಕುಸಲೋ ಹುತ್ವಾ ವಿಸಯೇ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸೀತಿ ವದಮಾನೋ ಪುಣ್ಣತ್ಥೇರಂಯೇವ ವದೇಯ್ಯ। ಯಞ್ಹಿ ವಿಸುದ್ಧೀಸು ಸಂಖಿತ್ತಂ, ತಂ ಕಥಾವತ್ಥೂಸು ವಿತ್ಥಿಣ್ಣಂ। ಯಂ ಕಥಾವತ್ಥೂಸು ಸಂಖಿತ್ತಂ, ತಂ ವಿಸುದ್ಧೀಸು ವಿತ್ಥಿಣ್ಣಂ। ತದಮಿನಾ ನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ವಿಸುದ್ಧೀಸು ಹಿ ಏಕಾ ಸೀಲವಿಸುದ್ಧಿ ಚತ್ತಾರಿ ಕಥಾವತ್ಥೂನಿ ಹುತ್ವಾ ಆಗತಾ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಕಥಾ ಸನ್ತುಟ್ಠಿಕಥಾ ಅಸಂಸಗ್ಗಕಥಾ, ಸೀಲಕಥಾತಿ। ಏಕಾ ಚಿತ್ತವಿಸುದ್ಧಿ ತೀಣಿ ಕಥಾವತ್ಥೂನಿ ಹುತ್ವಾ ಆಗತಾ - ಪವಿವೇಕಕಥಾ, ವೀರಿಯಾರಮ್ಭಕಥಾ, ಸಮಾಧಿಕಥಾತಿ, ಏವಂ ತಾವ ಯಂ ವಿಸುದ್ಧೀಸು ಸಂಖಿತ್ತಂ, ತಂ ಕಥಾವತ್ಥೂಸು ವಿತ್ಥಿಣ್ಣಂ। ಕಥಾವತ್ಥೂಸು ಪನ ಏಕಾ ಪಞ್ಞಾಕಥಾ ಪಞ್ಚ ವಿಸುದ್ಧಿಯೋ ಹುತ್ವಾ ಆಗತಾ - ದಿಟ್ಠಿವಿಸುದ್ಧಿ, ಕಙ್ಖಾವಿತರಣವಿಸುದ್ಧಿ, ಮಗ್ಗಾಮಗ್ಗಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧಿ, ಪಟಿಪದಾಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧಿ, ಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧೀತಿ, ಏವಂ ಯಂ ಕಥಾವತ್ಥೂಸು ಸಂಖಿತ್ತಂ, ತಂ ವಿಸುದ್ಧೀಸು ವಿತ್ಥಿಣ್ಣಂ। ತಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋ ಸತ್ತ ವಿಸುದ್ಧಿಯೋ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ನ ಅಞ್ಞಂ ಪುಚ್ಛಿ, ದಸ ಕಥಾವತ್ಥೂನಿಯೇವ ಪುಚ್ಛಿ। ಪುಣ್ಣತ್ಥೇರೋಪಿ ಸತ್ತ ವಿಸುದ್ಧಿಯೋ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತೋ ನ ಅಞ್ಞಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸಿ, ದಸ ಕಥಾವತ್ಥೂನಿಯೇವ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸೀತಿ। ಇತಿ ಉಭೋಪೇತೇ ಜಾನಿತ್ವಾ ತಿತ್ಥಕುಸಲಾ ಹುತ್ವಾ ವಿಸಯೇವ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿಂಸು ಚೇವ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸುಂ ಚಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೧೬೦. **ಕೋ ನಾಮೋ ಆಯಸ್ಮಾ**ತಿ ನ ಥೇರೋ ತಸ್ಸ ನಾಮಂ ನ ಜಾನಾತಿ। ಜಾನನ್ತೋಯೇವ ಪನ ಸಮ್ಮೋದಿತುಂ ಲಭಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಪುಚ್ಛಿ। **ಕಥಞ್ಚ ಪನಾಯಸ್ಮನ್ತ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಪನ ಥೇರೋ ಸಮ್ಮೋದಮಾನೋ ಆಹ। **ಮನ್ತಾಣಿಪುತ್ತೋ**ತಿ ಮನ್ತಾಣಿಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ಪುತ್ತೋ। **ಯಥಾ ತ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ತನ್ತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ, ಯಥಾ ಸುತವತಾ ಸಾವಕೇನ ಬ್ಯಾಕಾತಬ್ಬಾ, ಏವಮೇವ

ಬ್ಯಾಕತಾತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ। **ಅನುಮಸ್ಸ ಅನುಮಸ್ಸಾತಿ** ದಸ ಕಥಾವತ್ಥೂನಿ ಓಗಾಹೇತ್ವಾ ಅನುಪವಿಸಿತ್ವಾ। **ಚೇಲಣ್ಡುಪಕೇನಾತಿ** ಏತ್ಥ **ಚೇಲಂ** ವುಚ್ಚತಿ ವತ್ಥಂ, **ಅಣ್ಡುಪಕಂ** ಚುಮ್ಬಟಕಂ। ವತ್ಥಚುಮ್ಬಟಕಂ ಸೀಸೇ ಕತ್ವಾ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ತತ್ಥ ನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾ ಪರಿಹರನ್ತಾಪಿ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ದಸ್ಸನಾಯ ಲಭೇಯ್ಯುಂ, ಏವಂ ಲದ್ಧದಸ್ಸನಮ್ಪಿ ತೇಸಂ ಲಾಭಾಯೇವಾತಿ ಅಟ್ಠಾನಪರಿಕಪ್ಪೇನ ಅಭಿಣ್ಹದಸ್ಸನಸ್ಸ ಉಪಾಯಂ ದಸ್ಸೇಸಿ। ಏವಂ ಅಪರಿಹರನ್ತೇನ ಹಿ ಪಞ್ಹಂ ವಾ ಪುಚ್ಛಿತುಕಾಮೇನ ಧಮ್ಮಂ ವಾ ಸೋತುಕಾಮೇನ "ಥೇರೋ ಕತ್ಥ ಠಿತೋ ಕತ್ಥ ನಿಸಿನ್ನೋ"ತಿ ಪರಿಯೇಸನ್ತೇನ ಚರಿತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಪರಿಹರನ್ತಾ ಪನ ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತಕ್ಖಣೇಯೇವ ಸೀಸತೋ ಓರೋಪೇತ್ವಾ ಮಹಾರಹೇ ಆಸನೇ ನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾ ಸಕ್ಕಾ ಹೋನ್ತಿ ಪಞ್ಹಂ ವಾ ಪುಚ್ಛಿತುಂ ಧಮ್ಮಂ ವಾ ಸೋತುಂ। ಇತಿ ಅಟ್ಠಾನಪರಿಕಪ್ಪೇನ ಅಭಿಣ್ಹದಸ್ಸನಸ್ಸ ಉಪಾಯಂ ದಸ್ಸೇಸಿ।

ಸಾರಿಪುತ್ತೋತಿ ಚ ಪನ ಮನ್ತಿ ಸಾರಿಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ಪುತ್ತೋತಿ ಚ ಪನ ಏವಂ ಮಂ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಜಾನನ್ತಿ। **ಸತ್ಥುಕಪ್ಪೇನಾತಿ** ಸತ್ಥುಸದಿಸೇನ। ಇತಿ ಏಕಪದೇನೇವ ಆಯಸ್ಮಾ ಪುಣ್ಣೋ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಂ ಚನ್ದಮಣ್ಡಲಂ ಆಹಚ್ಚ ಠಪೇನ್ತೋ ವಿಯ ಉಕ್ಖಿಪಿ। ಥೇರಸ್ಸ ಹಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಏಕನ್ತಧಮ್ಮಕಥಿಕಭಾವೋ ಪಾಕಟೋ ಅಹೋಸಿ। ಅಮಚ್ಚಞ್ಹಿ ಪುರೋಹಿತಂ ಮಹನ್ತೋತಿ ವದಮಾನೋ ರಾಜಸದಿಸೋತಿ ವದೇಯ್ಯ, ಗೋಣಂ ಹತ್ಥಿಪ್ಪಮಾಣೋತಿ, ವಾಪಿಂ ಸಮುದ್ದಪ್ಪಮಾಣೋತಿ, ಆಲೋಕಂ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾಲೋಕಪ್ಪಮಾಣೋತಿ, ಇತೋ ಪರಂ ಏತೇಸಂ ಮಹನ್ತಭಾವಕಥಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಸಾವಕಮ್ಪಿ ಮಹಾತಿ ವದನ್ತೋ ಸತ್ಥುಪಟಿಭಾಗೋತಿ ವದೇಯ್ಯ, ಇತೋ ಪರಂ ತಸ್ಸ ಮಹನ್ತಭಾವಕಥಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಪುಣ್ಣೋ ಏಕಪದೇನೇವ ಥೇರಂ ಚನ್ದಮಣ್ಡಲಂ ಆಹಚ್ಚ ಠಪೇನ್ತೋ ವಿಯ ಉಕ್ಖಿಪಿ।

ಏತ್ತಕಮ್ಪಿ ನೋ ನಪ್ಪಟಿಭಾಸೇಯ್ಯಾತಿ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಪತ್ತಸ್ಸ ಅಪ್ಪಟಿಭಾನಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಯಾ ಪನಾಯಂ ಉಪಮಾ ಆಹಟಾ, ತಂ ನ ಆಹರೇಯ್ಯಾಮ, ಅತ್ಥಮೇವ ಕಥೇಯ್ಯಾಮ। ಉಪಮಾ ಹಿ ಅಜಾನನ್ತಾನಂ ಆಹರೀಯತೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ ಇದಮ್ಪಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಉಪಮಾ ನಾಮ ಬುದ್ಧಾನಮ್ಪಿ ಸನ್ತಿಕೇ ಆಹರೀಯತಿ, ಥೇರಂ ಪನೇಸ ಅಪಚಾಯಮಾನೋ ಏವಮಾಹಾತಿ।

ಅನುಮಸ್ಸ ಅನುಮಸ್ಸ ಪುಚ್ಛಿತಾತಿ ದಸ ಕಥಾವತ್ಥೂನಿ ಓಗಾಹೇತ್ವಾ ಓಗಾಹೇತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿತಾ। ಕಿಂ ಪನ ಪಞ್ಹಸ್ಸ ಪುಚ್ಛನಂ ಭಾರಿಯಂ, ಉದಾಹು ವಿಸ್ಸಜ್ಜನನ್ತಿ? ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಪುಚ್ಛನಂ ನೋ ಭಾರಿಯಂ, ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ ಪನ ಭಾರಿಯಂ। ಸಹೇತುಕಂ ವಾ ಸಕಾರಣಂ ಕತ್ವಾ ಪುಚ್ಛನಮ್ಪಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಮ್ಪಿ ಭಾರಿಯಮೇವ। **ಸಮನುಮೋದಿಂಸೂತಿ** ಸಮಚಿತ್ತಾ ಹುತ್ವಾ ಅನುಮೋದಿಂಸು। ಇತಿ ಯಥಾನುಸನ್ಧಿನಾವ ದೇಸನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ರಥವಿನೀತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ನಿವಾಪಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೬೧. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ನಿವಾಪಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ನೇವಾಪಿಕೋತಿ** ಯೋ ಮಿಗಾನಂ ಗಹಣತ್ಥಾಯ ಅರಞ್ಞೇ ತಿಣಬೀಜಾನಿ ವಪತಿ "ಇದಂ ತಿಣಂ ಖಾದಿತುಂ ಆಗತೇ ಮಿಗೇ ಸುಖಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। **ನಿವಾಪ**ನ್ತಿ ವಪ್ಪಂ। **ನಿವುತ್ತ**ನ್ತಿ ವಪಿತಂ। **ಮಿಗಜಾತಾತಿ** ಮಿಗಘಟಾ। **ಅನುಪಖಜ್ಜಾತಿ** ಅನುಪವಿಸಿತ್ವಾ। **ಮುಚ್ಛಿತಾತಿ** ತಣ್ಹಾಮುಚ್ಛನಾಯ ಮುಚ್ಛಿತಾ, ತಣ್ಹಾಯ ಹದಯಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಮುಚ್ಛನಾಕಾರಂ ಪಾಪಿತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮದಂ ಆಪಜ್ಜಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ** ಮಾನಮದಂ ಆಪಜ್ಜಿಸ್ಸನ್ತಿ। **ಪಮಾದ**ನ್ತಿ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಸತಿಭಾವಂ। **ಯಥಾಕಾಮಕರಣೀಯಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ** ಯಥಾ ಇಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮ, ತಥಾ ಕಾತಬ್ಬಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ। **ಇಮಸ್ಮಿಂ ನಿವಾಪೇತಿ** ಇಮಸ್ಮಿಂ ನಿವಾಪಟ್ಠಾನೇ। ಏಕಂ ಕಿರ ನಿವಾಪತಿಣಂ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ ನಿದಾಘಭದ್ದಕಂ, ತಂ ಯಥಾ ಯಥಾ ನಿದಾಘೋ ಹೋತಿ, ತಥಾ ತಥಾ

ನೀವಾರವನಂ ವಿಯ ಮೇಘಮಾಲಾ ವಿಯ ಚ ಏಕಗ್ಘನಂ ಹೋತಿ, ತಂ ಲುದ್ದಕಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಉದಕಫಾಸುಕಟ್ಠಾನೇ ಕಸಿತ್ವಾ ವಪಿತ್ವಾ ವತಿಂ ಕತ್ವಾ ದ್ವಾರಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ರಕ್ಖನ್ತಿ। ಅಥ ಯದಾ ಮಹಾನಿದಾಘೇ ಸಬ್ಬತಿಣಾನಿ ಸುಕ್ಖಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಜಿವ್ಹಾತೇಮನಮತ್ತಮ್ಪಿ ಉದಕಂ ದುಲ್ಲಭಂ ಹೋತಿ, ತದಾ ಮಿಗಜಾತಾ ಸುಕ್ಖತಿಣಾನಿ ಚೇವ ಪುರಾಣಪಣ್ಣಾನಿ ಚ ಖಾದನ್ತಾ ಕಮ್ಪಮಾನಾ ವಿಯ ವಿಚರನ್ತಾ ನಿವಾಪತಿಣಸ್ಸ ಗನ್ಧಂ ಘಾಯಿತ್ವಾ ವಧಬನ್ಧನಾದೀನಿ ಅಗಣಯಿತ್ವಾ ವತಿಂ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರನ್ತಾ ಪವಿಸನ್ತಿ। ತೇಸಞ್ಹಿ ನಿವಾಪತಿಣಂ ಅತಿವಿಯ ಪಿಯಂ ಹೋತಿ ಮನಾಪಂ। ನೇವಾಪಿಕೋ ತೇ ದಿಸ್ವಾ ದ್ವೇ ತೀಣಿ ದಿವಸಾನಿ ಪಮತ್ತೋ ವಿಯ ಹೋತಿ, ದ್ವಾರಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ। ಅನ್ತೋನಿವಾಪಟ್ಠಾನೇ ತಹಿಂ ತಹಿಂ ಉದಕಆವಾಟಕಾಪಿ ಹೋನ್ತಿ, ಮಿಗಾ ವಿವಟದ್ವಾರೇನ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಖಾದಿತಮತ್ತಕಂ ಪಿವಿತಮತ್ತಕಮೇವ ಕತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮನ್ತಿ, ಪುನದಿವಸೇ ಕಿಞ್ಚಿ ನ ಕರೋನ್ತೀತಿ ಕಣ್ಣೇ ಚಾಲಯಮಾನಾ ಖಾದಿತ್ವಾ ಪಿವಿತ್ವಾ ಅತರಮಾನಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಪುನದಿವಸೇ ಕೋಚಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಕತ್ತಾ ನತ್ಥೀತಿ ಯಾವದತ್ಥಂ ಖಾದಿತ್ವಾ ಪಿವಿತ್ವಾ ಮಣ್ಡಲಗುಮ್ಬಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ನಿಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಲುದ್ದಕಾ ತೇಸಂ ಪಮತ್ತಭಾವಂ ಜಾನಿತ್ವಾ ದ್ವಾರಂ ಪಿಧಾಯ ಸಮ್ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಕೋಟಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಕೋಟ್ಟೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಏವಂ ತೇ ತಸ್ಮಿಂ ನಿವಾಪೇ ನೇವಾಪಿಕಸ್ಸ ಯಥಾಕಾಮಕರಣೀಯಾ ಭವನ್ತಿ।

೨೬೧. **ತತ್ರ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೇಸು ಮಿಗಜಾತೇಸು। **ಪಠಮಾ ಮಿಗಜಾತಾ**ತಿ, ಮಿಗಜಾತಾ ಪಠಮದುತಿಯಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಭಗವಾ ಪನ ಆಗತಪಟಿಪಾಟಿವಸೇನ ಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಪಠಮಾ, ದುತಿಯಾ, ತತಿಯಾ , ಚತುತ್ಥಾತಿ ನಾಮಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇಸಿ। **ಇದ್ಧಾನುಭಾವಾ**ತಿ ಯಥಾಕಾಮಂ ಕತ್ತಬ್ಬಭಾವತೋ; ವಸೀಭಾವೋಯೇವ ಹಿ ಏತ್ಥ ಇದ್ಧೀತಿ ಚ ಆನುಭಾವೋತಿ ಚ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ।

೨೬೩. **ಭಯಭೋಗಾ**ತಿ ಭಯೇನ ಭೋಗತೋ। **ಬಲವೀರಿಯ**ನ್ತಿ ಅಪರಾಪರಂ ಸಞ್ಚರಣವಾಯೋಧಾತು, ಸಾ ಪರಿಹಾಯೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೨೬೪. **ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ಆಸಯಂ ಕಪ್ಪೇಯ್ಯಾಮಾ**ತಿ ಅನ್ತೋ ನಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಖಾದನ್ತಾನಮ್ಪಿ ಭಯಮೇವ, ಬಾಹಿರತೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಖಾದನ್ತಾನಮ್ಪಿ ಭಯಮೇವ, ಮಯಂ ಪನ ಅಮುಂ ನಿವಾಪಟ್ಠಾನಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಏಕಮನ್ತೇ ಆಸಯಂ ಕಪ್ಪೇಯ್ಯಾಮಾತಿ ಚಿನ್ತಯಿಂಸು। **ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ಆಸಯಂ ಕಪ್ಪಯಿಂಸೂ**ತಿ ಲುದ್ದಕಾ ನಾಮ ನ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ। ಮಯಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಮಣ್ಡಲಗುಮ್ಬೇಸು ಚೇವ ವತಿಪಾದೇಸು ಚ ನಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಏತೇಸು ಮುಖಧೋವನತ್ಥಂ ವಾ ಆಹಾರಕಿಚ್ಚಕರಣತ್ಥಂ ವಾ ಪಕ್ಕನ್ತೇಸು ನಿವಾಪವತ್ಥುಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಖಾದಿತಮತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಪವಿಸಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ನಿವಾಪವತ್ಥುಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ಗಹನೇಸು ಗುಮ್ಬವತಿಪಾದಾದೀಸು ಆಸಯಂ ಕಪ್ಪಯಿಂಸು। **ಭುಞ್ಜಿಂಸೂ**ತಿ ವುತ್ತನಯೇನ ಲುದ್ದಕಾನಂ ಪಮಾದಕಾಲಂ ಞತ್ವಾ ಸೀಘಂ ಸೀಘಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಭುಞ್ಜಿಂಸು। **ಕೇತಬಿನೋ**ತಿ ಸಿಕ್ಖಿತಕೇರಾಟಿಕಾ। **ಇದ್ಧಿಮನ್ತಾ**ತಿ ಇದ್ಧಿಮನ್ತೋ ವಿಯ। **ಪರಜನಾ**ತಿ ಯಕ್ಖಾ। ಇಮೇ ನ ಮಿಗಜಾತಾತಿ। **ಆಗತಿಂ ವಾ ಗತಿಂ ವಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ನಾಮ ಠಾನೇನ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಅಮುತ್ರ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಇದಂ ನೇಸಂ ನ ಜಾನಾಮ। **ದಣ್ಡವಾಕರಾಹೀ**ತಿ ದಣ್ಡವಾಕರಜಾಲೇಹಿ। **ಸಮನ್ತಾ ಸಪ್ಪದೇಸಂ ಅನುಪರಿವಾರೇಸು**ನ್ತಿ ಅತಿಮಾಯಾವಿನೋ ಏತೇ, ನ ದೂರಂ ಗಮಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಸನ್ತಿಕೇಯೇವ ನಿಪನ್ನಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ನಿವಾಪಕ್ಖೇತ್ತಸ್ಸ ಸಮನ್ತಾ ಸಪ್ಪದೇಸಂ ಮಹನ್ತಂ ಓಕಾಸಂ ಅನುಪರಿವಾರೇಸುಂ। **ಅದ್ದಸಂಸೂ**ತಿ ಏವಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ವಾಕರಜಾಲಂ ಸಮನ್ತತೋ ಚಾಲೇತ್ವಾ ಓಲೋಕೇನ್ತಾ ಅದ್ದಸಂಸು। **ಯತ್ಥ ತೇ**ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ತೇ ಗಾಹಂ ಅಗಮಂಸು, ತಂ ಠಾನಂ ಅದ್ದಸಂಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ।

೨೬೫. **ಯಂನೂನ ಮಯಂ ಯತ್ಥ ಅಗತೀ**ತಿ ತೇ ಕಿರ ಏವಂ ಚಿನ್ತಯಿಂಸು - "ಅನ್ತೋ ನಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಅನ್ತೋ ಖಾದನ್ತಾನಮ್ಪಿ ಭಯಮೇವ, ಬಾಹಿರತೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಖಾದನ್ತಾನಮ್ಪಿ ಸನ್ತಿಕೇ ವಸಿತ್ವಾ ಖಾದನ್ತಾನಮ್ಪಿ ಭಯಮೇವ, ತೇಪಿ ಹಿ ವಾಕರಜಾಲೇನ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಗಹಿತಾಯೇವಾ"ತಿ, ತೇನ ತೇಸಂ ಏತದಹೋಸಿ - "ಯಂನೂನ ಮಯಂ ಯತ್ಥ ನೇವಾಪಿಕಸ್ಸ ಚ ನೇವಾಪಿಕಪರಿಸಾಯ ಚ ಅಗತಿ ಅವಿಸಯೋ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇಯ್ಯಾಮಾ"ತಿ। **ಅಞ್ಞೇ ಘಟ್ಟೇಸ್ಸನ್ತೀ**ತಿ ತತೋ ತತೋ ದೂರತರವಾಸಿನೋ ಅಞ್ಞೇ ಘಟ್ಟೇಸ್ಸನ್ತಿ। **ತೇ ಘಟ್ಟಿತಾ ಅಞ್ಞೇ**ತಿ ತೇಪಿ ಘಟ್ಟಿತಾ ಅಞ್ಞೇ ತತೋ ದೂರತರವಾಸಿನೋ ಘಟ್ಟೇಸ್ಸನ್ತಿ।

ಏವಂ ಇಮಂ ನಿವಾಪಂ ನಿವುತ್ತಂ ಸಬ್ಬಸೋ ಮಿಗಜಾತಾ ಪರಿಮುಚ್ಚಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಏವಂ ಇಮಂ ಅಮ್ಹೇಹಿ ನಿವುತ್ತಂ ನಿವಾಪಂ ಸಬ್ಬೇ ಮಿಗಘಟಾ ಮಿಗಸಙ್ಘಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸ್ಸನ್ತಿ ಪರಿಚ್ಚಜಿಸ್ಸನ್ತಿ। **ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖೇಯ್ಯಾಮಾ**ತಿ ತೇಸಂ ಗಹಣೇ ಅಬ್ಯಾವಟಾ ಭವೇಯ್ಯಾಮಾತಿ; ಯಥಾ ತಥಾ ಆಗಚ್ಛನ್ತೇಸು ಹಿ ತರುಣಪೋತಕೋ ವಾ ಮಹಲ್ಲಕೋ ವಾ ದುಬ್ಬಲೋ ವಾ ಯೂಥಪರಿಹೀನೋ ವಾ ಸಕ್ಕಾ ಹೋನ್ತಿ ಲದ್ಧುಂ, ಅನಾಗಚ್ಛನ್ತೇಸು ಕಿಞ್ಚಿ ನತ್ಥಿ। **ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖಿಂಸು ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಅಬ್ಯಾವಟಾವ ಅಹೇಸುಂ।

೨೬೭. **ಅಮುಂ ನಿವಾಪಂ ನಿವುತ್ತಂ ಮಾರಸ್ಸ ಅಮೂನಿ ಚ ಲೋಕಾಮಿಸಾನೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ನಿವಾಪೋತಿ ವಾ ಲೋಕಾಮಿಸಾನೀತಿ ವಾ ವಟ್ಟಾಮಿಸಭೂತಾನಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಕಾಮಗುಣಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಮಾರೋ ನ ಚ ಬೀಜಾನಿ ವಿಯ ಕಾಮಗುಣೇ ವಪೇನ್ತೋ ಆಹಿಣ್ಡತಿ, ಕಾಮಗುಣಗಿದ್ಧಾನಂ ಪನ ಉಪರಿ ವಸಂ ವತ್ತೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ಕಾಮಗುಣಾ ಮಾರಸ್ಸ ನಿವಾಪಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಅಮುಂ ನಿವಾಪಂ ನಿವುತ್ತಂ ಮಾರಸ್ಸಾ"ತಿ। **ನ ಪರಿಮುಚ್ಚಿಂಸು ಮಾರಸ್ಸ ಇದ್ಧಾನುಭಾವಾ**ತಿ ಮಾರಸ್ಸ ವಸಂ ಗತಾ ಅಹೇಸುಂ, ಯಥಾಕಾಮಕರಣೀಯಾ। ಅಯಂ ಸಪುತ್ತಭರಿಯಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಆಗತಉಪಮಾ।

೨೬೮. **ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ ಪರಿಹಾಯೀ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ** ನಾಮ ಅರಞ್ಞೇ ವಸಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ಉಪ್ಪನ್ನಅಜ್ಝಾಸಯೋ; ಸೋ ಪರಿಹಾಯೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಥೂಪಮೇ ಅಹಂ ಇಮೇ ದುತಿಯೇ**ತಿ ಅಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಧಮ್ಮಿಕಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಉಪಮಾ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಹಿ ಅಟ್ಠಚತ್ತಾಲೀಸವಸ್ಸಾನಿ ಕೋಮಾರಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರಿತ್ವಾ ವಟ್ಟುಪಚ್ಛೇದಭಯೇನ ಪವೇಣಿಂ ಘಟಯಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ಧನಂ ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಭರಿಯಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಗಾರಮಜ್ಝೇ ವಸನ್ತಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪುತ್ತೇ ಜಾತೇ "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪುತ್ತೋ ಜಾತೋ ವಟ್ಟಂ ನ ಉಚ್ಛಿನ್ನಂ ಪವೇಣಿ ಘಟಿತಾ"ತಿ ಪುನ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜನ್ತಿ ವಾ ತಮೇವ ವಾ ಸ'ಕಲತ್ತವಾಸಂ ವಸನ್ತಿ।

೨೬೯. **ಏವಞ್ಹಿ ತೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತತಿಯಾಪಿ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ನ ಪರಿಮುಚ್ಚಿಂಸೂ**ತಿ ಪುರಿಮಾ ವಿಯ ತೇಪಿ ಮಾರಸ್ಸ ಇದ್ಧಾನುಭಾವಾ ನ ಮುಚ್ಚಿಂಸು; ಯಥಾಕಾಮಕರಣೀಯಾವ ಅಹೇಸುಂ। ಕಿಂ ಪನ ತೇ ಅಕಂಸೂತಿ? ಗಾಮನಿಗಮರಾಜಧಾನಿಯೋ ಓಸರಿತ್ವಾ ತೇಸು ತೇಸು ಆರಾಮಉಯ್ಯಾನಟ್ಠಾನೇಸು ಅಸ್ಸಮಂ ಮಾಪೇತ್ವಾ ನಿವಸನ್ತಾ ಕುಲದಾರಕೇ ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸರಥಸಿಪ್ಪಾದೀನಿ ನಾನಪ್ಪಕಾರಾನಿ ಸಿಪ್ಪಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪೇಸುಂ। ಇತಿ ತೇ ವಾಕರಜಾಲೇನ ತತಿಯಾ ಮಿಗಜಾತಾ ವಿಯ ಮಾರಸ್ಸ ಪಾಪಿಮತೋ ದಿಟ್ಠಿಜಾಲೇನ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಯಥಾಕಾಮಕರಣೀಯಾ ಅಹೇಸುಂ।

೨೭೦. **ತಥೂಪಮೇ ಅಹಂ ಇಮೇ ಚತುತ್ಥೇ**ತಿ ಅಯಂ ಇಮಸ್ಸ ಸಾಸನಸ್ಸ ಉಪಮಾ ಆಹಟಾ।

೨೭೧. **ಅನ್ಧಮಕಾಸಿ ಮಾರ**ನ್ತಿ ನ ಮಾರಸ್ಸ ಅಕ್ಖೀನಿ ಭಿನ್ದಿ। ವಿಪಸ್ಸನಾಪಾದಕಜ್ಝಾನಂ ಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಇಮಂ ನಾಮ ಆರಮ್ಮಣಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಚಿತ್ತಂ ವತ್ತತೀತಿ ಮಾರೋ ಪಸ್ಸಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಅನ್ಧಮಕಾಸಿ ಮಾರ"ನ್ತಿ। **ಅಪದಂ ವಧಿತ್ವಾ ಮಾರಚಕ್ಖು**ನ್ತಿ ತೇನೇವ ಪರಿಯಾಯೇನ ಯಥಾ ಮಾರಸ್ಸ ಚಕ್ಖು ಅಪದಂ ಹೋತಿ ನಿಪ್ಪದಂ, ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಂ, ನಿರಾರಮ್ಮಣಂ, ಏವಂ ವಧಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅದಸ್ಸನಂ ಗತೋ ಪಾಪಿಮತೋ**ತಿ ತೇನೇವ ಪರಿಯಾಯೇನ ಮಾರಸ್ಸ ಪಾಪಿಮತೋ ಅದಸ್ಸನಂ ಗತೋ। ನ ಹಿ ಸೋ ಅತ್ತನೋ ಮಂಸಚಕ್ಖುನಾ ತಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಾದಕಜ್ಝಾನಂ ಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಞಾಣಸರೀರಂ ದಟ್ಠುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ। **ಪಞ್ಞಾಯ ಚಸ್ಸ ದಿಸ್ವಾ ಆಸವಾ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ ಹೋನ್ತೀ**ತಿ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ ಚತ್ತಾರಿ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ ದಿಸ್ವಾ ಚತ್ತಾರೋ ಆಸವಾ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ ಹೋನ್ತಿ। **ತಿಣ್ಣೋ ಲೋಕೇ ವಿಸತ್ತಿಕ**ನ್ತಿ ಲೋಕೇ ಸತ್ತವಿಸತ್ತಭಾವೇನ ವಿಸತ್ತಿಕಾತಿ ಏವಂ ಸಙ್ಖಂ ಗತಂ। ಅಥ ವಾ "ವಿಸತ್ತಿಕಾತಿ ಕೇನಟ್ಠೇನ ವಿಸತ್ತಿಕಾ? ವಿಸತಾತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ ವಿಸಟಾತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ, ವಿಪುಲಾತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ, ವಿಸಾಲಾತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ, ವಿಸಮಾತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ, ವಿಸಕ್ಕತೀತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ, ವಿಸಂ ಹರತೀತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ, ವಿಸಂವಾದಿಕಾತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ, ವಿಸಮೂಲಾತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ, ವಿಸಫಲಾತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ, ವಿಸಪರಿಭೋಗಾತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ, ವಿಸಾಲಾ ವಾ ಪನ ಸಾ ತಣ್ಹಾ ರೂಪೇ ಸದ್ದೇ ಗನ್ಧೇ ರಸೇ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬೇ"ತಿ (ಮಹಾನಿ॰ ೩; ಚೂಳನಿ॰ ಮೇತ್ತಗೂಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸ ೨೨, ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಸುತ್ತನಿದ್ದೇಸ ೧೨೪) ವಿಸತ್ತಿಕಾ। ಏವಂ ವಿಸತ್ತಿಕಾತಿ ಸಙ್ಖಂ ಗತಂ ತಣ್ಹಂ ತಿಣ್ಣೋ ನಿತ್ತಿಣ್ಣೋ ಉತ್ತಿಣ್ಣೋ। ತೇನ ವುಚ್ಚತಿ - "ತಿಣ್ಣೋ ಲೋಕೇ ವಿಸತ್ತಿಕ"ನ್ತಿ।

ನಿವಾಪಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಪಾಸರಾಸಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೭೨. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಪಾಸರಾಸಿಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಸಾಧು ಮಯಂ, ಆವುಸೋ**ತಿ ಆಯಾಚನ್ತಾ ಭಣನ್ತಿ। ಏತೇ ಕಿರ ಪಞ್ಚಸತಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಜನಪದವಾಸಿನೋ "ದಸಬಲಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತಾ। ಸತ್ಥುದಸ್ಸನಂ ಪನ ಏತೇಹಿ ಲದ್ಧಂ, ಧಮ್ಮಿಂ ಕಥಂ ನ ತಾವ ಸುಣನ್ತಿ। ತೇ ಸತ್ಥುಗಾರವೇನ "ಅಮ್ಹಾಕಂ, ಭನ್ತೇ , ಧಮ್ಮಕಥಂ ಕಥೇಥಾ"ತಿ ವತ್ತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ಬುದ್ಧಾ ಹಿ ಗರೂ ಹೋನ್ತಿ, ಏಕಚಾರಿಕೋ ಸೀಹೋ ಮಿಗರಾಜಾ ವಿಯ, ಪಭಿನ್ನಕುಞ್ಜರೋ ವಿಯ, ಫಣಕತಆಸೀವಿಸೋ ವಿಯ, ಮಹಾಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ ವಿಯ ಚ ದುರಾಸದಾ ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ –

"ಆಸೀವಿಸೋ ಯಥಾ ಘೋರೋ, ಮಿಗರಾಜಾವ ಕೇಸರೀ।
ನಾಗೋವ ಕುಞ್ಜರೋ ದನ್ತೀ, ಏವಂ ಬುದ್ಧಾ ದುರಾಸದಾ"ತಿ॥

ಏವಂ ದುರಾಸದಂ ಸತ್ಥಾರಂ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಯಂ ಯಾಚಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಆನನ್ದಂ ಯಾಚಮಾನಾ "ಸಾಧು ಮಯಂ, ಆವುಸೋ"ತಿ ಆಹಂಸು।

ಅಪ್ಪೇವ ನಾಮಾತಿ ಅಪಿ ನಾಮ ಲಭೇಯ್ಯಾಥ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಥೇರೋ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ "ರಮ್ಮಕಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಅಸ್ಸಮಂ ಉಪಸಙ್ಕಮೇಯ್ಯಾಥಾ"ತಿ ಆಹ? ಪಾಕಟಕಿರಿಯತಾಯ। ದಸಬಲಸ್ಸ ಹಿ ಕಿರಿಯಾ ಥೇರಸ್ಸ ಪಾಕಟಾ ಹೋತಿ; ಜಾನಾತಿ ಥೇರೋ, "ಅಜ್ಜ ಸತ್ಥಾ ಜೇತವನೇ ವಸಿತ್ವಾ ಪುಬ್ಬಾರಾಮೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ಕರಿಸ್ಸತಿ; ಅಜ್ಜ ಪುಬ್ಬಾರಾಮೇ ವಸಿತ್ವಾ ಜೇತವನೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ಕರಿಸ್ಸತಿ; ಅಜ್ಜ ಏಕಕೋವ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸಿಸ್ಸತಿ; ಅಜ್ಜ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವುತೋ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಜನಪದಚಾರಿಕಂ ನಿಕ್ಖಮಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। ಕಿಂ ಪನಸ್ಸ ಏವಂ ಜಾನನತ್ಥಂ ಚೇತೋಪರಿಯಞಾಣಂ ಅತ್ಥೀತಿ? ನತ್ಥಿ। ಅನುಮಾನಬುದ್ಧಿಯಾ ಪನ ಕತಕಿರಿಯಾಯ ನಯಗ್ಗಾಹೇನ ಜಾನಾತಿ। ಯಞ್ಹಿ ದಿವಸಂ ಭಗವಾ ಜೇತವನೇ ವಸಿತ್ವಾ ಪುಬ್ಬಾರಾಮೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ಕಾತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ತದಾ ಸೇನಾಸನಪರಿಕ್ಖಾರಭಣ್ಡಾನಂ ಪಟಿಸಾಮನಾಕಾರಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ಥೇರೋ ಸಮ್ಮಜ್ಜನಿಸಙ್ಕಾರಛಡ್ಡನಕಾದೀನಿ ಪಟಿಸಾಮೇತಿ। ಪುಬ್ಬಾರಾಮೇ ವಸಿತ್ವಾ ಜೇತವನಂ ದಿವಾವಿಹಾರಾಯ ಆಗಮನಕಾಲೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಯದಾ ಪನ ಏಕಕೋ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸಿತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ತದಾ ಪಾತೋವ ಸರೀರಪಟಿಜಗ್ಗನಂ ಕತ್ವಾ ಗನ್ಧಕುಟಿಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ದ್ವಾರಂ ಪಿಧಾಯ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಅಪ್ಪೇತ್ವಾ ನಿಸೀದತಿ। ಥೇರೋ "ಅಜ್ಜ ಭಗವಾ ಬೋಧನೇಯ್ಯಬನ್ಧವಂ ದಿಸ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ"ತಿ ತಾಯ ಸಞ್ಞಾಯ ಞತ್ವಾ "ಅಜ್ಜ, ಆವುಸೋ, ಭಗವಾ ಏಕಕೋ ಪವಿಸಿತುಕಾಮೋ, ತುಮ್ಹೇ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರಸಜ್ಜಾ ಹೋಥಾ"ತಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಞ್ಞಂ ದೇತಿ। ಯದಾ ಪನ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವಾರೋ ಪವಿಸಿತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ತದಾ ಗನ್ಧಕುಟಿದ್ವಾರಂ ಉಪಡ್ಢಪಿದಹಿತಂ ಕತ್ವಾ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಅಪ್ಪೇತ್ವಾ ನಿಸೀದತಿ, ಥೇರೋ ತಾಯ ಸಞ್ಞಾಯ ಞತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಗ್ಗಹಣತ್ಥಾಯ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಞ್ಞಂ ದೇತಿ। ಯದಾ ಜನಪದಚಾರಿಕಂ ನಿಕ್ಖಮಿತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ತದಾ ಏಕಂ ದ್ವೇ ಆಲೋಪೇ ಅತಿರೇಕಂ ಭುಞ್ಜತಿ, ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಚಙ್ಕಮನಞ್ಚಾರುಯ್ಹ ಅಪರಾಪರಂ ಚಙ್ಕಮತಿ, ಥೇರೋ ತಾಯ ಸಞ್ಞಾಯ ಞತ್ವಾ "ಭಗವಾ, ಆವುಸೋ, ಜನಪದಚಾರಿಕಂ ಚರಿತುಕಾಮೋ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಕರೋಥಾ"ತಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಞ್ಞಂ ದೇತಿ।

ಭಗವಾ ಪಠಮಬೋಧಿಯಂ ವೀಸತಿ ವಸ್ಸಾನಿ ಅನಿಬದ್ಧವಾಸೋ ಅಹೋಸಿ, ಪಚ್ಛಾ ಪಞ್ಚವೀಸತಿ ವಸ್ಸಾನಿ ಅಬ್ಬೋಕಿಣ್ಣಂ ಸಾವತ್ಥಿಂಯೇವ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ವಸನ್ತೋ ಏಕದಿವಸೇ ದ್ವೇ ಠಾನಾನಿ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ। ಜೇತವನೇ ರತ್ತಿಂ ವಸಿತ್ವಾ ಪುನದಿವಸೇ

ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವುತೋ ದಕ್ಖಿಣದ್ವಾರೇನ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಪಾಚೀನದ್ವಾರೇನ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪುಬ್ಬಾರಾಮೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ಕರೋತಿ। ಪುಬ್ಬಾರಾಮೇ ರತ್ತಿಂ ವಸಿತ್ವಾ ಪುನದಿವಸೇ ಪಾಚೀನದ್ವಾರೇನ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣದ್ವಾರೇನ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಜೇತವನೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ಕರೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ದ್ವಿನ್ನಂ ಕುಲಾನಂ ಅನುಕಮ್ಪಾಯ। ಮನುಸ್ಸತ್ತಭಾವೇ ಠಿತೇನ ಹಿ ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕೇನ ವಿಯ ಅಞ್ಞೇನ ಕೇನಚಿ, ಮಾತುಗಾಮತ್ತಭಾವೇ ಠಿತಾಯ ಚ ವಿಸಾಖಾಯ ವಿಯ ಅಞ್ಞಾಯ ಇತ್ಥಿಯಾ ತಥಾಗತಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಧನಪರಿಚ್ಚಾಗೋ ಕತೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ತೇಸಂ ಅನುಕಮ್ಪಾಯ ಏಕದಿವಸೇ ಇಮಾನಿ ದ್ವೇ ಠಾನಾನಿ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ದಿವಸೇ ಜೇತವನೇ ವಸಿ, ತಸ್ಮಾ ಥೇರೋ - "ಅಜ್ಜ ಭಗವಾ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಸಾಯನ್ಹಕಾಲೇ ಗತ್ತಾನಿ ಪರಿಸಿಞ್ಚನತ್ಥಾಯ ಪುಬ್ಬಕೋಟ್ಠಕಂ ಗಮಿಸ್ಸತಿ; ಅಥಾಹಂ ಗತ್ತಾನಿ ಪರಿಸಿಞ್ಚಿತ್ವಾ ಠಿತಂ ಭಗವನ್ತಂ ಯಾಚಿತ್ವಾ ರಮ್ಮಕಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಅಸ್ಸಮಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಿ। ಏವಮಿಮೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವತೋ ಸಮ್ಮುಖಾ ಲಭಿಸ್ಸನ್ತಿ ಧಮ್ಮಿಕಥಂ ಸವನಾಯಾ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಏವಮಾಹ।

ಮಿಗಾರಮಾತುಪಾಸಾದೋತಿ ವಿಸಾಖಾಯ ಪಾಸಾದೋ। ಸಾ ಹಿ ಮಿಗಾರೇನ ಸೇಟ್ಠಿನಾ ಮಾತುಟ್ಠಾನೇ ಠಪಿತತ್ತಾ **ಮಿಗಾರಮಾತಾ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಾ ವುಟ್ಠಿತೋ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಕಿರ ಪಾಸಾದೇ ದ್ವಿನ್ನಂ ಮಹಾಸಾವಕಾನಂ ಸಿರಿಗಬ್ಭಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ಭಗವತೋ ಸಿರಿಗಬ್ಭೋ ಅಹೋಸಿ। ಥೇರೋ ದ್ವಾರಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ಅನ್ತೋಗಬ್ಭಂ ಸಮ್ಮಜ್ಜಿತ್ವಾ ಮಾಲಾಕಚವರಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಮಞ್ಚಪೀಠಂ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ಸತ್ಥು ಸಞ್ಞಂ ಅದಾಸಿ। ಸತ್ಥಾ ಸಿರಿಗಬ್ಭಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣೇನ ಪಸ್ಸೇನ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಸೀಹಸೇಯ್ಯಂ ಉಪಗಮ್ಮ ದರಥಂ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭೇತ್ವಾ ಉಟ್ಠಾಯ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಅಪ್ಪೇತ್ವಾ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ತತೋ ವುಟ್ಠಾಸಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಾ ವುಟ್ಠಿತೋ"ತಿ।

ಪರಿಸಿಞ್ಚಿತುನ್ತಿ ಯೋ ಹಿ ಚುಣ್ಣಮತ್ತಿಕಾದೀಹಿ ಗತ್ತಾನಿ ಉಬ್ಬಟ್ಟೇನ್ತೋ ಮಲ್ಲಕಮುಟ್ಠಾದೀಹಿ ವಾ ಘಂಸನ್ತೋ ನ್ಹಾಯತಿ, ಸೋ **ನ್ಹಾಯತೀ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯೋ ತಥಾ ಅಕತ್ವಾ ಪಕತಿಯಾವ ನ್ಹಾಯತಿ, ಸೋ **ಪರಿಸಿಞ್ಚತೀ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಭಗವತೋಪಿ ಸರೀರೇ ತಥಾ ಹರಿತಬ್ಬಂ ರಜೋಜಲ್ಲಂ ನಾಮ ನ ಉಪಲಿಮ್ಪತಿ, ಉತುಗ್ಗಹಣತ್ಥಂ ಪನ ಭಗವಾ ಕೇವಲಂ ಉದಕಂ ಓತರತಿ। ತೇನಾಹ - "ಗತ್ತಾನಿ ಪರಿಸಿಞ್ಚಿತು"ನ್ತಿ। **ಪುಬ್ಬಕೋಟ್ಠಕೋ**ತಿ ಪಾಚೀನಕೋಟ್ಠಕೋ।

ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ಕಿರ ವಿಹಾರೋ ಕದಾಚಿ ಮಹಾ ಹೋತಿ ಕದಾಚಿ ಖುದ್ದಕೋ। ತಥಾ ಹಿ ಸೋ ವಿಪಸ್ಸಿಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಕಾಲೇ ಯೋಜನಿಕೋ ಅಹೋಸಿ, ಸಿಖಿಸ್ಸ ತಿಗಾವುತೋ, ವೇಸ್ಸಭುಸ್ಸ ಅಡ್ಢಯೋಜನಿಕೋ, ಕಕುಸನ್ಧಸ್ಸ ಗಾವುತಪ್ಪಮಾಣೋ, ಕೋಣಾಗಮನಸ್ಸ ಅಡ್ಢಗಾವುತಪ್ಪಮಾಣೋ, ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ವೀಸತಿಉಸಭಪ್ಪಮಾಣೋ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವತೋ ಕಾಲೇ ಅಟ್ಠಕರೀಸಪ್ಪಮಾಣೋ ಜಾತೋ। ತಮ್ಪಿ ನಗರಂ ತಸ್ಸ ವಿಹಾರಸ್ಸ ಕದಾಚಿ ಪಾಚೀನತೋ ಹೋತಿ, ಕದಾಚಿ ದಕ್ಖಿಣತೋ, ಕದಾಚಿ ಪಚ್ಛಿಮತೋ, ಕದಾಚಿ ಉತ್ತರತೋ। ಜೇತವನೇ ಗನ್ಧಕುಟಿಯಂ ಪನ ಚತುನ್ನಂ ಮಞ್ಚಪಾದಾನಂ ಪತಿಟ್ಠಿತಟ್ಠಾನಂ ಅಚಲಮೇವ।

ಚತ್ತಾರಿ ಹಿ **ಅಚಲಚೇತಿಯಟ್ಠಾನಾನಿ** ನಾಮ ಮಹಾಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕಟ್ಠಾನಂ ಇಸಿಪತನೇ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನಟ್ಠಾನಂ ಸಙ್ಕಸ್ಸನಗರದ್ವಾರೇ ದೇವೋರೋಹಣಕಾಲೇ ಸೋಪಾನಸ್ಸ ಪತಿಟ್ಠಟ್ಠಾನಂ ಮಞ್ಚಪಾದಟ್ಠಾನನ್ತಿ। ಅಯಂ ಪನ ಪುಬ್ಬಕೋಟ್ಠಕೋ ಕಸ್ಸಪದಸಬಲಸ್ಸ ವೀಸತಿಉಸಭವಿಹಾರಕಾಲೇ ಪಾಚೀನದ್ವಾರೇ ಕೋಟ್ಠಕೋ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ಇದಾನಿಪಿ ಪುಬ್ಬಕೋಟ್ಠಕೋತ್ವೇವ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಕಸ್ಸಪದಸಬಲಸ್ಸ ಕಾಲೇ ಅಚಿರವತೀ ನಗರಂ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಸನ್ದಮಾನಾ ಪುಬ್ಬಕೋಟ್ಠಕಂ ಪತ್ವಾ ಉದಕೇನ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಮಹನ್ತಂ ಉದಕರಹದಂ ಮಾಪೇಸಿ ಸಮತಿತ್ಥಂ ಅನುಪುಬ್ಬಗಮ್ಭೀರಂ। ತತ್ಥ ಏಕಂ ರಞ್ಞೋ ನ್ಹಾನತಿತ್ಥಂ, ಏಕಂ ನಾಗರಾನಂ, ಏಕಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ, ಏಕಂ ಬುದ್ಧಾನನ್ತಿ ಏವಂ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಾನಿ ನ್ಹಾನತಿತ್ಥಾನಿ ಹೋನ್ತಿ ರಮಣೀಯಾನಿ ವಿಪ್ಪಕಿಣ್ಣರಜತಪಟ್ಟಸದಿಸವಾಲಿಕಾನಿ। ಇತಿ ಭಗವಾ ಆಯಸ್ಮತಾ ಆನನ್ದೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಯೇನ ಅಯಂ ಏವರೂಪೋ ಪುಬ್ಬಕೋಟ್ಠಕೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ ಗತ್ತಾನಿ ಪರಿಸಿಞ್ಚಿತುಂ । ಅಥಾಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಉದಕಸಾಟಿಕಂ ಉಪನೇಸಿ। ಭಗವಾ ರತ್ತದುಪಟ್ಟಂ ಅಪನೇತ್ವಾ ಉದಕಸಾಟಿಕಂ ನಿವಾಸೇಸಿ। ಥೇರೋ ದುಪಟ್ಟೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಮಹಾಚೀವರಂ ಅತ್ತನೋ ಹತ್ಥಗತಮಕಾಸಿ। ಭಗವಾ ಉದಕಂ ಓತರಿ। ಸಹೋತರಣೇನೇವಸ್ಸ ಉದಕೇ

ಮಚ್ಛಕಚ್ಛಪಾ ಸಬ್ಬೇ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಾ ಅಹೇಸುಂ। ಯನ್ತನಾಲಿಕಾಹಿ ಸುವಣ್ಣರಸಧಾರಾನಿಸಿಞ್ಚಮಾನಕಾಲೋ ವಿಯ ಸುವಣ್ಣಪಟಪಸಾರಣಕಾಲೋ ವಿಯ ಚ ಅಹೋಸಿ। ಅಥ ಭಗವತೋ ನ್ಹಾನವತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ನ್ಹತ್ವಾ ಪಚ್ಚುತ್ತಿಣ್ಣಸ್ಸ ಥೇರೋ ರತ್ತದುಪಟ್ಟಂ ಉಪನೇಸಿ। ಭಗವಾ ತಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ವಿಜ್ಜುಲತಾಸದಿಸಂ ಕಾಯಬನ್ಧನಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಮಹಾಚೀವರಂ ಅನ್ತನ್ತೇನ ಸಂಹರಿತ್ವಾ ಪದುಮಗಬ್ಭಸದಿಸಂ ಕತ್ವಾ ಉಪನೀತಂ ದ್ವೀಸು ಕಣ್ಣೇಸು ಗಹೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಪುಬ್ಬಕೋಟ್ಠಕೇ ಗತ್ತಾನಿ ಪರಿಸಿಞ್ಚಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚುತ್ತರಿತ್ವಾ ಏಕಚೀವರೋ ಅಟ್ಠಾಸೀ"ತಿ।

ಏವಂ ಠಿತಸ್ಸ ಪನ ಭಗವತೋ ಸರೀರಂ ವಿಕಸಿತಕಮಲುಪ್ಪಲಸರಂ ಸಬ್ಬಪಾಲಿಫುಲ್ಲಂ ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕಂ ತಾರಾಮರೀಚಿವಿಕಸಿತಂ ಚ ಗಗನತಲಂ ಸಿರಿಯಾ ಅವಹಸಮಾನಂ ವಿಯ ವಿರೋಚಿತ್ಥ। ಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾಪರಿಕ್ಖೇಪವಿಲಾಸಿನೀ ಚಸ್ಸ ದ್ವತ್ತಿಂಸವರಲಕ್ಖಣಮಾಲಾ ಗನ್ಥೇತ್ವಾ ಠಪಿತಾ ದ್ವತ್ತಿಂಸಚನ್ದಮಾಲಾ ವಿಯ, ದ್ವತ್ತಿಂಸಸೂರಿಯಮಾಲಾ ವಿಯ, ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಠಪಿತಾ ದ್ವತ್ತಿಂಸಚಕ್ಕವತ್ತಿ ದ್ವತ್ತಿಂಸದೇವರಾಜಾ ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ವಿಯ ಚ ಅತಿವಿಯ ವಿರೋಚಿತ್ಥ, ವಣ್ಣಭೂಮಿನಾಮೇಸಾ। ಏವರೂಪೇಸು ಠಾನೇಸು ಬುದ್ಧಾನಂ ಸರೀರವಣ್ಣಂ ವಾ ಗುಣವಣ್ಣಂ ವಾ ಚುಣ್ಣಿಯಪದೇಹಿ ವಾ ಗಾಥಾಹಿ ವಾ ಅತ್ಥಞ್ಚ ಉಪಮಾಯೋ ಚ ಕಾರಣಾನಿ ಚ ಆಹರಿತ್ವಾ ಪಟಿಬಲೇನ ಧಮ್ಮಕಥಿಕೇನ ಪೂರೇತ್ವಾ ಕಥೇತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಏವರೂಪೇಸು ಠಾನೇಸು ಧಮ್ಮಕಥಿಕಸ್ಸ ಥಾಮೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೧೮೩. **ಗತ್ತಾನಿ ಪುಬ್ಬಾಪಯಮಾನೋ**ತಿ ಪಕತಿಭಾವಂ ಗಮಯಮಾನೋ ನಿರುದಕಾನಿ ಕುರುಮಾನೋ, ಸುಕ್ಖಾಪಯಮಾನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೋದಕೇನ ಗತ್ತೇನ ಚೀವರಂ ಪಾರುಪನ್ತಸ್ಸ ಹಿ ಚೀವರೇ ಕಣ್ಣಿಕಾ ಉಟ್ಠಹನ್ತಿ, ಪರಿಕ್ಖಾರಭಣ್ಡಂ ದುಸ್ಸತಿ। ಬುದ್ಧಾನಂ ಪನ ಸರೀರೇ ರಜೋಜಲ್ಲಂ ನ ಉಪಲಿಮ್ಪತಿ; ಪದುಮಪತ್ತೇ ಪಕ್ಖಿತ್ತಉದಕಬಿನ್ದು ವಿಯ ಉದಕಂ ವಿನಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ, ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಸಿಕ್ಖಾಗಾರವತಾಯ ಭಗವಾ, "ಪಬ್ಬಜಿತವತ್ತಂ ನಾಮೇತ"ನ್ತಿ ಮಹಾಚೀವರಂ ಉಭೋಸು ಕಣ್ಣೇಸು ಗಹೇತ್ವಾ ಪುರತೋ ಕಾಯಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಥೇರೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಭಗವಾ ಮಹಾಚೀವರಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಮಿಗಾರಮಾತುಪಾಸಾದಂ ಆರಬ್ಭ ಗಮನಾಭಿಹಾರತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ದುನ್ನಿವತ್ತಿಯೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ; ಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಕೋಪನಂ ನಾಮ ಏಕಚಾರಿಕಸೀಹಸ್ಸ ಗಹಣತ್ಥಂ ಹತ್ಥಪ್ಪಸಾರಣಂ ವಿಯ; ಪಭಿನ್ನವರವಾರಣಸ್ಸ ಸೋಣ್ಡಾಯ ಪರಾಮಸನಂ ವಿಯ; ಉಗ್ಗತೇಜಸ್ಸ ಆಸೀವಿಸಸ್ಸ ಗೀವಾಯ ಗಹಣಂ ವಿಯ ಚ ಭಾರಿಯಂ ಹೋತಿ। ಇಧೇವ ರಮ್ಮಕಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಅಸ್ಸಮಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ಗಮನತ್ಥಾಯ ಭಗವನ್ತಂ ಯಾಚಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ಸೋ ತಥಾ ಅಕಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ...ಪೇ॰... ಅನುಕಮ್ಪಂ ಉಪಾದಾಯಾ"ತಿ।

ತತ್ಥ **ಅನುಕಮ್ಪಂ ಉಪಾದಾಯಾ**ತಿ ಭಗವತೋ ಸಮ್ಮುಖಾ ಧಮ್ಮಿಂ ಕಥಂ ಸೋಸ್ಸಾಮಾತಿ ತಂ ಅಸ್ಸಮಂ ಗತಾನಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಭಿಕ್ಖುಸತಾನಂ ಅನುಕಮ್ಪಂ ಪಟಿಚ್ಚ, ತೇಸು ಕಾರುಞ್ಞಂ ಕತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಧಮ್ಮಿಯಾ ಕಥಾಯಾ**ತಿ ದಸಸು ಪಾರಮಿತಾಸು ಅಞ್ಞತರಾಯ ಪಾರಮಿಯಾ ಚೇವ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಸ್ಸ ಚ ವಣ್ಣಂ ಕಥಯಮಾನಾ ಸನ್ನಿಸಿನ್ನಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಆಗಮಯಮಾನೋ**ತಿ ಓಲೋಕಯಮಾನೋ। ಅಹಂ ಬುದ್ಧೋತಿ ಸಹಸಾ ಅಪ್ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಯಾವ ಸಾ ಕಥಾ ನಿಟ್ಠಾತಿ, ತಾವ ಅಟ್ಠಾಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಗ್ಗಳಂ ಆಕೋಟೇಸೀ**ತಿ ಅಗ್ಗನಖೇನ ಕವಾಟೇ ಸಞ್ಞಂ ಅದಾಸಿ। **ವಿವರಿಂಸೂ**ತಿ ಸೋತಂ ಓದಹಿತ್ವಾವ ನಿಸಿನ್ನತ್ತಾ ತಙ್ಖಣಂಯೇವ ಆಗನ್ತ್ವಾ ವಿವರಿಂಸು।

ಪಞ್ಞತ್ತೇ ಆಸನೇತಿ ಬುದ್ಧಕಾಲೇ ಕಿರ ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ಏಕೋಪಿ ಭಿಕ್ಖು ವಿಹರತಿ, ಸಬ್ಬತ್ಥ ಬುದ್ಧಾಸನಂ ಪಞ್ಞತ್ತಮೇವ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಭಗವಾ ಕಿರ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಫಾಸುಕಟ್ಠಾನೇ ವಿಹರನ್ತೇ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ "ಅಸುಕೋ ಮಯ್ಹಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗತೋ, ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತಿ ನು ಖೋ ವಿಸೇಸಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತುಂ ನೋ ವಾ"ತಿ। ಅಥ ನಂ ಪಸ್ಸತಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಅಕುಸಲವಿತಕ್ಕೇ ವಿತಕ್ಕಯಮಾನಂ, ತತೋ "ಕಥಞ್ಹಿ ನಾಮ ಮಾದಿಸಸ್ಸ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಹರನ್ತಂ ಇಮಂ ಕುಲಪುತ್ತಂ ಅಕುಸಲವಿತಕ್ಕಾ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಅನಮತಗ್ಗೇ ವಟ್ಟದುಕ್ಖೇ ಸಂಸಾರೇಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ತಸ್ಸ ಅನುಗ್ಗಹತ್ಥಂ

ತತ್ಥೇವ ಅತ್ತಾನಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ತಂ ಕುಲಪುತ್ತಂ ಓವದಿತ್ವಾ ಆಕಾಸಂ ಉಪ್ಪತಿತ್ವಾ ಪುನ ಅತ್ತನೋ ವಸನಟ್ಠಾನಮೇವ ಗಚ್ಛತಿ। ಅಥೇವಂ ಓವದಿಯಮಾನಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಚಿನ್ತಯಿಂಸು – "ಸತ್ಥಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಮನಂ ಜಾನಿತ್ವಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸಮೀಪೇ ಠಿತಂಯೇವ ಅತ್ತಾನಂ ದಸ್ಸೇತಿ; ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ, 'ಭನ್ತೇ, ಇಧ ನಿಸೀದಥ, ಇಧ ನಿಸೀದಥಾ'ತಿ ಆಸನಪರಿಯೇಸನಂ ನಾಮ ಭಾರೋ"ತಿ। ತೇ ಆಸನಂ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾವ ವಿಹರನ್ತಿ। ಯಸ್ಸ ಪೀಠಂ ಅತ್ಥಿ, ಸೋ ತಂ ಪಞ್ಞಪೇತಿ। ಯಸ್ಸ ನತ್ಥಿ, ಸೋ ಮಞ್ಚಂ ವಾ ಫಲಕಂ ವಾ ಕಟ್ಠಂ ವಾ ಪಾಸಾಣಂ ವಾ ವಾಲಿಕಪುಞ್ಜಂ ವಾ ಪಞ್ಞಪೇತಿ। ತಂ ಅಲಭಮಾನಾ ಪುರಾಣಪಣ್ಣಾನಿಪಿ ಸಙ್ಕಡ್ಢಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಪಂಸುಕೂಲಂ ಪತ್ಥರಿತ್ವಾ ಠಪೇನ್ತಿ। ಇಧ ಪನ ಪಕತಿಪಞ್ಞತ್ತಮೇವ ಆಸನಂ ಅಹೋಸಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ – "ಪಞ್ಞತ್ತೇ ಆಸನೇ ನಿಸೀದೀ"ತಿ।

ಕಾಯ ನುತ್ಥಾತಿ ಕತಮಾಯ ನು ಕಥಾಯ ಸನ್ನಿಸಿನ್ನಾ ಭವಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಕಾಯ ನೇತ್ಥಾ"ತಿಪಿ ಪಾಳಿ, ತಸ್ಸಾ ಕತಮಾಯ ನು ಏತ್ಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಕಾಯ ನೋತ್ಥಾ"ತಿಪಿ ಪಾಳಿ, ತಸ್ಸಾಪಿ ಪುರಿಮೋಯೇವ ಅತ್ಥೋ। **ಅನ್ತರಾ ಕಥಾ**ತಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಮನಸಿಕಾರಉದ್ದೇಸಪರಿಪುಚ್ಛಾದೀನಂ ಅನ್ತರಾ ಅಞ್ಞಾ ಏಕಾ ಕಥಾ। **ವಿಪ್ಪಕತಾ**ತಿ ಮಮ ಆಗಮನಪಚ್ಚಯಾ ಅಪರಿನಿಟ್ಠಿತಾ ಸಿಖಂ ಅಪ್ಪತ್ತಾ। **ಅಥ ಭಗವಾ ಅನುಪ್ಪತ್ತೋ**ತಿ ಅಥ ಏತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಭಗವಾ ಆಗತೋ। **ಧಮ್ಮೀ ವಾ ಕಥಾ**ತಿ ದಸಕಥಾವತ್ಥುನಿಸ್ಸಿತಾ ವಾ ಧಮ್ಮೀ ಕಥಾ। **ಅರಿಯೋ ವಾ ತುಣ್ಹೀಭಾವೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ದುತಿಯಜ್ಝಾನಮ್ಪಿ ಅರಿಯೋ ತುಣ್ಹೀಭಾವೋ ಮೂಲಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಮ್ಪಿ। ತಸ್ಮಾ ತಂ ಝಾನಂ ಅಪ್ಪೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋಪಿ, ಮೂಲಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋಪಿ ಭಿಕ್ಖು ಅರಿಯೇನ ತುಣ್ಹೀಭಾವೇನ ನಿಸಿನ್ನೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೨೭೪. **ದ್ವೇಮಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪರಿಯೇಸನಾ**ತಿ ಕೋ ಅನುಸನ್ಧಿ? ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಮ್ಮುಖಾ ಧಮ್ಮಿಂ ಕಥಂ ಸೋಸ್ಸಾಮಾತಿ ಥೇರಸ್ಸ ಭಾರಂ ಅಕಂಸು, ಥೇರೋ ತೇಸಂ ಅಸ್ಸಮಗಮನಮಕಾಸಿ। ತೇ ತತ್ಥ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಅತಿರಚ್ಛಾನಕಥಿಕಾ ಹುತ್ವಾ ಧಮ್ಮಿಯಾ ಕಥಾಯ ನಿಸೀದಿಂಸು। ಅಥ ಭಗವಾ "ಅಯಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಪರಿಯೇಸನಾ ಅರಿಯಪರಿಯೇಸನಾ ನಾಮಾ"ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ಇಮಂ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ। ತತ್ಥ **ಕತಮಾ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನರಿಯಪರಿಯೇಸನಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಯಥಾ ಮಗ್ಗಕುಸಲೋ ಪುರಿಸೋ ಪಠಮಂ ವಜ್ಜೇತಬ್ಬಂ ಅಪಾಯಮಗ್ಗಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ವಾಮಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣಂ ಗಣ್ಹಾ"ತಿ ವದತಿ। ಏವಂ ಭಗವಾ ದೇಸನಾಕುಸಲತಾಯ ಪಠಮಂ ವಜ್ಜೇತಬ್ಬಂ ಅನರಿಯಪರಿಯೇಸನಂ ಆಚಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಇತರಂ ಆಚಿಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಉದ್ದೇಸಾನುಕ್ಕಮಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಏವಮಾಹ। **ಜಾತಿಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಜಾಯನಸಭಾವೋ। **ಜರಾಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಜೀರಣಸಭಾವೋ। **ಬ್ಯಾಧಿಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಬ್ಯಾಧಿಸಭಾವೋ। **ಮರಣಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಮರಣಸಭಾವೋ। **ಸೋಕಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಸೋಚನಕಸಭಾವೋ। **ಸಂಕಿಲೇಸಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಸಂಕಿಲಿಸ್ಸನಸಭಾವೋ।

ಪುತ್ತಭರಿಯನ್ತಿ ಪುತ್ತಾ ಚ ಭರಿಯಾ ಚ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। **ಜಾತರೂಪರಜತ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ **ಜಾತರೂಪ**ನ್ತಿ ಸುವಣ್ಣಂ। **ರಜತ**ನ್ತಿ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ವೋಹಾರೂಪಗಂ ಲೋಹಮಾಸಕಾದಿ। **ಜಾತಿಧಮ್ಮಾ ಹೇತೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಉಪಧಯೋ**ತಿ ಏತೇ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣೂಪಧಯೋ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ, ತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಜಾತಿಧಮ್ಮಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಬ್ಯಾಧಿಧಮ್ಮವಾರಾದೀಸು ಜಾತರೂಪರಜತಂ ನ ಗಹಿತಂ, ನ ಹೇತಸ್ಸ ಸೀಸರೋಗಾದಯೋ ಬ್ಯಾಧಯೋ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ, ನ ಸತ್ತಾನಂ ವಿಯ ಚುತಿಸಙ್ಖಾತಂ ಮರಣಂ, ನ ಸೋಕೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಅಯಾದೀಹಿ ಪನ ಸಂಕಿಲೇಸೇಹಿ ಸಂಕಿಲಿಸ್ಸತೀತಿ ಸಂಕಿಲೇಸಧಮ್ಮವಾರೇ ಗಹಿತಂ। ತಥಾ ಉತುಸಮುಟ್ಠಾನತ್ತಾ ಜಾತಿಧಮ್ಮವಾರೇ। ಮಲಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಜೀರಣತೋ ಜರಾಧಮ್ಮವಾರೇ ಚ।

೨೭೫. **ಅಯಂ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅರಿಯಾ ಪರಿಯೇಸನಾ**ತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಯಂ ನಿದ್ದೋಸತಾಯಪಿ ಅರಿಯೇಹಿ ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬತಾಯಪಿ ಅರಿಯಪರಿಯೇಸನಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

೨೭೬. **ಅಹಮ್ಪಿ ಸುದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಆರಭಿ? ಮೂಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ದಸ್ಸೇತುಂ। ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ – "ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಹಮ್ಪಿ ಪುಬ್ಬೇ ಅನರಿಯಪರಿಯೇಸನಂ ಪರಿಯೇಸಿಂ। ಸ್ವಾಹಂ ತಂ ಪಹಾಯ ಅರಿಯಪರಿಯೇಸನಂ

ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪತ್ತೋ। ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯಾಪಿ ಅನರಿಯಪರಿಯೇಸನಂ ಪರಿಯೇಸಿಂಸು। ತೇ ತಂ ಪಹಾಯ ಅರಿಯಪರಿಯೇಸನಂ ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಖೀಣಾಸವಭೂಮಿಂ ಪತ್ತಾ। ತುಮ್ಹೇಪಿ ಮಮ ಚೇವ ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯಾನಞ್ಚ ಮಗ್ಗಂ ಆರುಳ್ಹಾ। ಅರಿಯಪರಿಯೇಸನಾ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಪರಿಯೇಸನಾ"ತಿ ಮೂಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅತ್ತನೋ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಇಮಂ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ।

೨೭೭. ತತ್ಥ **ದಹರೋವ ಸಮಾನೋ**ತಿ ತರುಣೋವ ಸಮಾನೋ। **ಸುಸುಕಾಳಕೇಸೋ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ಕಾಳಕೇಸೋ, ಅಞ್ಜನವಣ್ಣಕೇಸೋವ ಹುತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಭದ್ರೇನಾ**ತಿ ಭದ್ದಕೇನ। **ಪಠಮೇನ ವಯಸಾ**ತಿ ತಿಣ್ಣಂ ವಯಾನಂ ಪಠಮವಯೇನ। **ಅಕಾಮಕಾನ**ನ್ತಿ ಅನಿಚ್ಛಮಾನಾನಂ, ಅನಾದರತ್ಥೇ ಸಾಮಿವಚನಂ। ಅಸ್ಸೂನಿ ಮುಖೇ ಏತೇಸನ್ತಿ ಅಸ್ಸುಮುಖಾ; ತೇಸಂ **ಅಸ್ಸುಮುಖಾನಂ,** ಅಸ್ಸುಕಿಲಿನ್ನಮುಖಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ರುದನ್ತಾನ**ನ್ತಿ ಕನ್ದಿತ್ವಾ ರೋದಮಾನಾನಂ। **ಕಿಂ ಕುಸಲಗವೇಸೀ**ತಿ ಕಿಂ ಕುಸಲನ್ತಿ ಗವೇಸಮಾನೋ। **ಅನುತ್ತರಂ ಸನ್ತಿವರಪದ**ನ್ತಿ ಉತ್ತಮಂ ಸನ್ತಿಸಙ್ಖಾತಂ ವರಪದಂ, ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪರಿಯೇಸಮಾನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯೇನ ಆಳಾರೋ ಕಾಲಾಮೋ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಆಳಾರೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ನಾಮಂ, ದೀಘಪಿಙ್ಗಲೋ ಕಿರೇಸೋ। ತೇನಸ್ಸ **ಆಳಾರೋ**ತಿ ನಾಮಂ ಅಹೋಸಿ। **ಕಾಲಾಮೋ**ತಿ ಗೋತ್ತಂ। **ವಿಹರತಾಯಸ್ಮಾ**ತಿ ವಿಹರತು ಆಯಸ್ಮಾ। **ಯತ್ಥ ವಿಞ್ಞೂ ಪುರಿಸೋ**ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮೇ ಪಣ್ಡಿತೋ ಪುರಿಸೋ। **ಸಕಂ ಆಚರಿಯಕ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಆಚರಿಯಸಮಯಂ। **ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ವಿಹರೇಯ್ಯ। ಏತ್ತಾವತಾ ತೇನ ಓಕಾಸೋ ಕತೋ ಹೋತಿ। **ತಂ ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ತಂ ತೇಸಂ ಸಮಯಂ ತನ್ತಿಂ। **ಪರಿಯಾಪುಣಿ**ನ್ತಿ ಸುತ್ವಾವ ಉಗ್ಗಣ್ಹಿಂ।

ಓಟ್ಠಪಹತಮತ್ತೇನಾತಿ ತೇನ ವುತ್ತಸ್ಸ ಪಟಿಗ್ಗಹಣತ್ಥಂ ಓಟ್ಠಪಹರಣಮತ್ತೇನ; ಅಪರಾಪರಂ ಕತ್ವಾ ಓಟ್ಠಸಞ್ಚರಣಮತ್ತಕೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಲಪಿತಲಾಪನಮತ್ತೇನಾ**ತಿ ತೇನ ಲಪಿತಸ್ಸ ಪಟಿಲಾಪನಮತ್ತಕೇನ। **ಞಾಣವಾದ**ನ್ತಿ ಜಾನಾಮೀತಿ ವಾದಂ । **ಥೇರವಾದ**ನ್ತಿ ಥಿರಭಾವವಾದಂ, ಥೇರೋ ಅಹಮೇತ್ಥಾತಿ ಏತಂ ವಚನಂ। **ಅಹಞ್ಚೇವ ಅಞ್ಞೇ ಚಾ**ತಿ ನ ಕೇವಲಂ ಅಹಂ, ಅಞ್ಞೇಪಿ ಬಹೂ ಏವಂ ವದನ್ತಿ। **ಕೇವಲಂ ಸದ್ಧಾಮತ್ತಕೇನಾ**ತಿ ಪಞ್ಞಾಯ ಅಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಸುದ್ಧೇನ ಸದ್ಧಾಮತ್ತಕೇನೇವ। ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಕಿರ ವಾಚಾಯ ಧಮ್ಮಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋಯೇವ, "ನ ಕಾಲಾಮಸ್ಸ ವಾಚಾಯ ಪರಿಯತ್ತಿಮತ್ತಮೇವ ಅಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮೇ, ಅದ್ಧಾ ಏಸ ಸತ್ತನ್ನಂ ಸಮಾಪತ್ತೀನಂ ಲಾಭೀ"ತಿ ಅಞ್ಞಾಸಿ, ತೇನಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ।

ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಂ ಪವೇದೇಸೀತಿ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಪರಿಯೋಸಾನಾ ಸತ್ತ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಮಂ ಜಾನಾಪೇಸಿ। **ಸದ್ಧಾ**ತಿ ಇಮಾಸಂ ಸತ್ತನ್ನಂ ಸಮಾಪತ್ತೀನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತನತ್ಥಾಯ ಸದ್ಧಾ। **ವೀರಿಯಾ**ದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಪದಹೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಪಯೋಗಂ ಕರೇಯ್ಯಂ। **ನಚಿರಸ್ಸೇವ ತಂ ಧಮ್ಮಂ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹಾಸಿ**ನ್ತಿ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಕಿರ ವೀರಿಯಂ ಪಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಕತಿಪಾಹಞ್ಞೇವ ಸತ್ತ ಸುವಣ್ಣನಿಸ್ಸೇಣಿಯೋ ಪಸಾರೇನ್ತೋ ವಿಯ ಸತ್ತ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸಿ; ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ।

ಲಾಭಾ ನೋ, ಆವುಸೋತಿ ಅನುಸೂಯಕೋ ಕಿರೇಸ ಕಾಲಾಮೋ। ತಸ್ಮಾ "ಅಯಂ ಅಧುನಾಗತೋ, ಕಿನ್ತಿ ಕತ್ವಾ ಇಮಂ ಧಮ್ಮಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸೀ"ತಿ ಉಸೂಯಂ ಅಕತ್ವಾ ಪಸನ್ನೋ ಪಸಾದಂ ಪವೇದೇನ್ತೋ ಏವಮಾಹ। **ಉಭೋವ ಸನ್ತಾ ಇಮಂ ಗಣಂ ಪರಿಹರಾಮಾ**ತಿ "ಮಹಾ ಅಯಂ ಗಣೋ, ದ್ವೇಪಿ ಜನಾ ಪರಿಹರಾಮಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಗಣಸ್ಸ ಸಞ್ಞಂ ಅದಾಸಿ, "ಅಹಮ್ಪಿ ಸತ್ತನ್ನಂ ಸಮಾಪತ್ತೀನಂ ಲಾಭೀ, ಮಹಾಪುರಿಸೋಪಿ ಸತ್ತನ್ನಮೇವ , ಏತ್ತಕಾ ಜನಾ ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಪರಿಕಮ್ಮಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹಥ, ಏತ್ತಕಾ ಮಯ್ಹ"ನ್ತಿ ಮಜ್ಝೇ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಅದಾಸಿ। **ಉಳಾರಾಯಾ**ತಿ ಉತ್ತಮಾಯ। **ಪೂಜಾಯಾ**ತಿ ಕಾಲಾಮಸ್ಸ ಕಿರ ಉಪಟ್ಠಾಕಾ ಇತ್ಥಿಯೋಪಿ ಪುರಿಸಾಪಿ ಗನ್ಧಮಾಲಾದೀನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಕಾಲಾಮೋ - "ಗಚ್ಛಥ, ಮಹಾಪುರಿಸಂ ಪೂಜೇಥಾ"ತಿ ವದತಿ। ತೇ ತಂ ಪೂಜೇತ್ವಾ ಯಂ ಅವಸಿಟ್ಠಂ ಹೋತಿ, ತೇನ ಕಾಲಾಮಂ ಪೂಜೇನ್ತಿ। ಮಹಗ್ಘಾನಿ ಮಞ್ಚಪೀಠಾನಿ ಆಹರನ್ತಿ; ತಾನಿಪಿ ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ದಾಪೇತ್ವಾ ಯದಿ ಅವಸಿಟ್ಠಂ ಹೋತಿ, ಅತ್ತನಾ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಗತಗತಟ್ಠಾನೇ ವರಸೇನಾಸನಂ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಜಗ್ಗಾಪೇತ್ವಾ ಸೇಸಕಂ ಅತ್ತನಾ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಏವಂ ಉಳಾರಾಯ ಪೂಜಾಯ ಪೂಜೇಸಿ। **ನಾಯಂ ಧಮ್ಮೋ ನಿಬ್ಬಿದಾಯಾ**ತಿಆದೀಸು ಅಯಂ

ಸತ್ತಸಮಾಪತ್ತಿಧಮ್ಮೋ ನೇವ ವಟ್ಟೇ ನಿಬ್ಬಿನ್ದನತ್ಥಾಯ, ನ ವಿರಜ್ಜನತ್ಥಾಯ, ನ ರಾಗಾದಿನಿರೋಧತ್ಥಾಯ, ನ ಉಪಸಮತ್ಥಾಯ, ನ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ಅಭಿಜಾನನತ್ಥಾಯ, ನ ಚತುಮಗ್ಗಸಮ್ಬೋಧಾಯ, ನ ನಿಬ್ಬಾನಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಸಂವತ್ತತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಯಾವದೇವ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನೂಪಪತ್ತಿಯಾತಿ ಯಾವ ಸಟ್ಠಿಕಪ್ಪಸಹಸ್ಸಾಯುಪರಿಮಾಣೇ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಭವೇ ಉಪಪತ್ತಿ, ತಾವದೇವ ಸಂವತ್ತತಿ, ನ ತತೋ ಉದ್ಧಂ। ಏವಮಯಂ ಪುನರಾವತ್ತನಧಮ್ಮೋಯೇವ; ಯಞ್ಚ ಠಾನಂ ಪಾಪೇತಿ, ತಂ ಜಾತಿಜರಾಮರಣೇಹಿ ಅಪರಿಮುತ್ತಮೇವ ಮಚ್ಚುಪಾಸಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಮೇವಾತಿ। ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಚ ಪನ ಮಹಾಸತ್ತೋ ಯಥಾ ನಾಮ ಛಾತಜ್ಝತ್ತಪುರಿಸೋ ಮನುಞ್ಞಭೋಜನಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಸಮ್ಪಿಯಾಯಮಾನೋಪಿ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಪಿತ್ತವಸೇನ ವಾ ಸೇಮ್ಹವಸೇನ ವಾ ಮಕ್ಖಿಕಾವಸೇನ ವಾ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಪುನ ಏಕಂ ಪಿಣ್ಡಮ್ಪಿ ಭುಞ್ಜಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಮನಂ ನ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ; ಏವಮೇವ ಇಮಾ ಸತ್ತ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಮಹನ್ತೇನ ಉಸ್ಸಾಹೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾಪಿ, ತಾಸು ಇಮಂ ಪುನರಾವತ್ತಿಕಾದಿಭೇದಂ ಆದೀನವಂ ದಿಸ್ವಾ, ಪುನ ಇಮಂ ಧಮ್ಮಂ ಆವಜ್ಜಿಸ್ಸಾಮಿ ವಾ ಸಮಾಪಜ್ಜಿಸ್ಸಾಮಿ ವಾ ಅಧಿಟ್ಠಹಿಸ್ಸಾಮಿ ವಾ ವುಟ್ಠಹಿಸ್ಸಾಮಿ ವಾ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮಿ ವಾತಿ ಚಿತ್ತಮೇವ ನ ಉಪ್ಪಾದೇಸಿ। **ಅನಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ**ತಿ ಅಲಂ ಇಮಿನಾ, ಅಲಂ ಇಮಿನಾತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಅಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ। **ನಿಬ್ಬಿಜ್ಜಾ**ತಿ ನಿಬ್ಬಿನ್ದಿತ್ವಾ। **ಅಪಕ್ಕಮಿ**ನ್ತಿ ಅಗಮಾಸಿಂ।

೨೭೮. **ನ ಖೋ ರಾಮೋ ಇಮಂ ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಇಧಾಪಿ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ತಂ ಧಮ್ಮಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋಯೇವ ಅಞ್ಞಾಸಿ – “ನಾಯಂ ಅಟ್ಠಸಮಾಪತ್ತಿಧಮ್ಮೋ ಉದಕಸ್ಸ ವಾಚಾಯ ಉಗ್ಗಹಿತಮತ್ತೋವ, ಅದ್ಧಾ ಪನೇಸ ಅಟ್ಠಸಮಾಪತ್ತಿಲಾಭೀ”ತಿ। ತೇನಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ – “ನ ಖೋ ರಾಮೋ…ಪೇ॰… ಜಾನಂ ಪಸ್ಸಂ ವಿಹಾಸೀ”ತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಪುರಿಮವಾರೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೨೭೯. **ಯೇನ ಉರುವೇಲಾ ಸೇನಾನಿಗಮೋ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಉರುವೇಲಾ**ತಿ ಮಹಾವೇಲಾ, ಮಹಾವಾಲಿಕರಾಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ **ಉರೂ**ತಿ ವಾಲಿಕಾ ವುಚ್ಚತಿ; **ವೇಲಾ**ತಿ ಮರಿಯಾದಾ, ವೇಲಾತಿಕ್ಕಮನಹೇತು ಆಹಟಾ ಉರು **ಉರುವೇಲಾ**ತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಅತೀತೇ ಕಿರ ಅನುಪ್ಪನ್ನೇ ಬುದ್ಧೇ ದಸಸಹಸ್ಸಾ ಕುಲಪುತ್ತಾ ತಾಪಸಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂ ಪದೇಸೇ ವಿಹರನ್ತಾ ಏಕದಿವಸಂ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ ಕತಿಕವತ್ತಂ ಅಕಂಸು – “ಕಾಯಕಮ್ಮವಚೀಕಮ್ಮಾನಿ ನಾಮ ಪರೇಸಮ್ಪಿ ಪಾಕಟಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಮನೋಕಮ್ಮಂ ಪನ ಅಪಾಕಟಂ। ತಸ್ಮಾ ಯೋ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಂ ವಾ ಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕಂ ವಾ ವಿಹಿಂಸಾವಿತಕ್ಕಂ ವಾ ವಿತಕ್ಕೇತಿ, ತಸ್ಸ ಅಞ್ಞೋ ಚೋದಕೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ; ಸೋ ಅತ್ತನಾವ ಅತ್ತಾನಂ ಚೋದೇತ್ವಾ ಪತ್ತಪುಟೇನ ವಾಲಿಕಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಆಕಿರತು, ಇದಮಸ್ಸ ದಣ್ಡಕಮ್ಮ”ನ್ತಿ। ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯೋ ತಾದಿಸಂ ವಿತಕ್ಕಂ ವಿತಕ್ಕೇತಿ, ಸೋ ತತ್ಥ ಪತ್ತಪುಟೇನ ವಾಲಿಕಂ ಆಕಿರತಿ, ಏವಂ ತತ್ಥ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಮಹಾವಾಲಿಕರಾಸಿ ಜಾತೋ। ತತೋ ತಂ ಪಚ್ಛಿಮಾ ಜನತಾ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಚೇತಿಯಟ್ಠಾನಮಕಾಸಿ; ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ – “**ಉರುವೇಲಾ**ತಿ ಮಹಾವೇಲಾ, ಮಹಾವಾಲಿಕರಾಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ”ತಿ। ತಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ – “ಅಥ ವಾ **ಉರೂ**ತಿ ವಾಲಿಕಾ ವುಚ್ಚತಿ, **ವೇಲಾ**ತಿ ಮರಿಯಾದಾ। ವೇಲಾತಿಕ್ಕಮನಹೇತು ಆಹಟಾ ಉರು ಉರುವೇಲಾತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ”ತಿ।

ಸೇನಾನಿಗಮೋತಿ ಸೇನಾಯ ನಿಗಮೋ। ಪಠಮಕಪ್ಪಿಕಾನಂ ಕಿರ ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಸೇನಾನಿವೇಸೋ ಅಹೋಸಿ; ತಸ್ಮಾ ಸೋ ಪದೇಸೋ **ಸೇನಾನಿಗಮೋ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। “ಸೇನಾನಿ-ಗಾಮೋ”ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। **ಸೇನಾನೀ** ನಾಮ ಸುಜಾತಾಯ ಪಿತಾ, ತಸ್ಸ ಗಾಮೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತದವಸರಿ**ನ್ತಿ ತತ್ಥ ಓಸರಿಂ। **ರಮಣೀಯಂ ಭೂಮಿಭಾಗ**ನ್ತಿ ಸುಪುಪ್ಫಿತನಾನಪ್ಪಕಾರಜಲಜಥಲಜಪುಪ್ಫವಿಚಿತ್ತಂ ಮನೋರಮ್ಮಂ ಭೂಮಿಭಾಗಂ। **ಪಾಸಾದಿಕಞ್ಚ ವನಸಣ್ಡ**ನ್ತಿ ಮೋರಪಿಞ್ಛಕಲಾಪಸದಿಸಂ ಪಸಾದಜನನವನಸಣ್ಡಞ್ಚ ಅದ್ದಸಂ। **ನದಿಞ್ಚ ಸನ್ದನ್ತಿ**ನ್ತಿ ಸನ್ದಮಾನಞ್ಚ ಮಣಿಕ್ಖನ್ಧಸದಿಸಂ ವಿಮಲನೀಲಸೀತಲಸಲಿಲಂ ನೇರಞ್ಜರಂ ನದಿಂ ಅದ್ದಸಂ। **ಸೇತಕ**ನ್ತಿ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ನಿಕ್ಕದ್ದಮಂ। **ಸುಪತಿತ್ಥ**ನ್ತಿ ಅನುಪುಬ್ಬಗಮ್ಭೀರೇಹಿ ಸುನ್ದರೇಹಿ ತಿತ್ಥೇಹಿ ಉಪೇತಂ। **ರಮಣೀಯ**ನ್ತಿ ರಜತಪಟ್ಟಸದಿಸಂ ವಿಪ್ಪಕಿಣ್ಣವಾಲಿಕಂ ಪಹೂತಮಚ್ಛಕಚ್ಛಪಂ ಅಭಿರಾಮದಸ್ಸನಂ। **ಸಮನ್ತಾ ಚ ಗೋಚರಗಾಮ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ಪದೇಸಸ್ಸ ಸಮನ್ತಾ ಅವಿದೂರೇ ಗಮನಾಗಮನಸಮ್ಪನ್ನಂ ಸಮ್ಪತ್ತಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಸುಲಭಪಿಣ್ಡಂ ಗೋಚರಗಾಮಞ್ಚ ಅದ್ದಸಂ। **ಅಲಂ ವತಾ**ತಿ ಸಮತ್ಥಂ ವತ। **ತತ್ಥೇವ**

ನಿಸೀದಿನ್ತಿ ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ನಿಸಜ್ಜಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। ಉಪರಿಸುತ್ತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ **ತತ್ಥೇವಾ**ತಿ ದುಕ್ಕರಕಾರಿಕಟ್ಠಾನಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ಇಧ ಪನ ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೋ। ತೇನಾಹ - "ತತ್ಥೇವ ನಿಸೀದಿ"ನ್ತಿ। **ಅಲಮಿದಂ ಪಧಾನಾಯಾ**ತಿ ಇದಂ ಠಾನಂ ಪಧಾನತ್ಥಾಯ ಸಮತ್ಥನ್ತಿ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ನಿಸೀದಿನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

೨೮೦. **ಅಜ್ಝಗಮ**ನ್ತಿ ಅಧಿಗಚ್ಛಿಂ ಪಟಿಲಭಿಂ। **ಞಾಣಞ್ಚ ಪನ ಮೇ ದಸ್ಸನ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮದಸ್ಸನಸಮತ್ಥಞ್ಚ ಮೇ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ಉದಪಾದಿ। **ಅಕುಪ್ಪಾ ಮೇ ವಿಮುತ್ತೀ**ತಿ ಮಯ್ಹಂ ಅರಹತ್ತಫಲವಿಮುತ್ತಿ ಅಕುಪ್ಪತಾಯ ಚ ಅಕುಪ್ಪಾರಮ್ಮಣತಾಯ ಚ ಅಕುಪ್ಪಾ, ಸಾ ಹಿ ರಾಗಾದೀಹಿ ನ ಕುಪ್ಪತೀತಿ ಅಕುಪ್ಪತಾಯಪಿ ಅಕುಪ್ಪಾ, ಅಕುಪ್ಪಂ ನಿಬ್ಬಾನಮಸ್ಸಾರಮ್ಮಣನ್ತಿಪಿ ಅಕುಪ್ಪಾ। **ಅಯಮನ್ತಿಮಾ ಜಾತೀ**ತಿ ಅಯಂ ಸಬ್ಬಪಚ್ಛಿಮಾ ಜಾತಿ। **ನತ್ಥಿ ದಾನಿ ಪುನಬ್ಭವೋ**ತಿ ಇದಾನಿ ಮೇ ಪುನ ಪಟಿಸನ್ಧಿ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ಏವಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಮ್ಪಿ ಮೇ ಉಪ್ಪನ್ನನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

೨೮೧. **ಅಧಿಗತೋ**ತಿ ಪಟಿವಿದ್ಧೋ। **ಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮೋ। **ಗಮ್ಭೀರೋ**ತಿ ಉತ್ತಾನಭಾವಪಟಿಕ್ಖೇಪವಚನಮೇತಂ। **ದುದ್ದಸೋ**ತಿ ಗಮ್ಭೀರತ್ತಾವ ದುದ್ದಸೋ ದುಕ್ಖೇನ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ, ನ ಸಕ್ಕಾ ಸುಖೇನ ದಟ್ಠುಂ। ದುದ್ದಸತ್ತಾವ **ದುರನುಬೋಧೋ,** ದುಕ್ಖೇನ ಅವಬುಜ್ಝಿತಬ್ಬೋ, ನ ಸಕ್ಕಾ ಸುಖೇನ ಅವಬುಜ್ಝಿತುಂ। **ಸನ್ತೋ**ತಿ ನಿಬ್ಬುತೋ। **ಪಣೀತೋ**ತಿ ಅತಪ್ಪಕೋ। ಇದಂ ದ್ವಯಂ ಲೋಕುತ್ತರಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಅತಕ್ಕಾವಚರೋ**ತಿ ತಕ್ಕೇನ ಅವಚರಿತಬ್ಬೋ ಓಗಾಹಿತಬ್ಬೋ ನ ಹೋತಿ, ಞಾಣೇನೇವ ಅವಚರಿತಬ್ಬೋ। **ನಿಪುಣೋ**ತಿ ಸಣ್ಹೋ। **ಪಣ್ಡಿತವೇದನೀಯೋ**ತಿ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪನ್ನೇಹಿ ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಆಲಯರಾಮಾ**ತಿ ಸತ್ತಾ ಪಞ್ಚಸು ಕಾಮಗುಣೇಸು ಅಲ್ಲೀಯನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ತೇ **ಆಲಯಾ**ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಅಟ್ಠಸತತಣ್ಹಾವಿಚರಿತಾನಿ ಆಲಯನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಆಲಯಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ತೇಹಿ ಆಲಯೇಹಿ ರಮನ್ತೀತಿ **ಆಲಯರಾಮಾ**। ಆಲಯೇಸು ರತಾತಿ **ಆಲಯರತಾ**। ಆಲಯೇಸು ಸುಟ್ಠು ಮುದಿತಾತಿ **ಆಲಯಸಮ್ಮುದಿತಾ**। ಯಥೇವ ಹಿ ಸುಸಜ್ಜಿತಂ ಪುಪ್ಫಫಲಭರಿತರುಕ್ಖಾದಿಸಮ್ಪನ್ನಂ ಉಯ್ಯಾನಂ ಪವಿಟ್ಠೋ ರಾಜಾ ತಾಯ ತಾಯ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ರಮತಿ, ಸಮ್ಮುದಿತೋ ಆಮೋದಿತಪಮೋದಿತೋ ಹೋತಿ, ನ ಉಕ್ಕಣ್ಠತಿ, ಸಾಯಮ್ಪಿ ನಿಕ್ಖಮಿತುಂ ನ ಇಚ್ಛತಿ; ಏವಮಿಮೇಹಿಪಿ ಕಾಮಾಲಯತಣ್ಹಾಲಯೇಹಿ ಸತ್ತಾ ರಮನ್ತಿ, ಸಂಸಾರವಟ್ಟೇ ಸಮ್ಮುದಿತಾ ಅನುಕ್ಕಣ್ಠಿತಾ ವಸನ್ತಿ। ತೇನ ನೇಸಂ ಭಗವಾ ದುವಿಧಮ್ಪಿ ಆಲಯಂ ಉಯ್ಯಾನಭೂಮಿಂ ವಿಯ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ಆಲಯರಾಮಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಯದಿದನ್ತಿ ನಿಪಾತೋ, ತಸ್ಸ ಠಾನಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಯಂ ಇದ"ನ್ತಿ, ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಯೋ ಅಯ"ನ್ತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯತಾಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ**ತಿ ಇಮೇಸಂ ಪಚ್ಚಯಾ ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯಾ; ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಏವ ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯತಾ; ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯತಾ ಚ ಸಾ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ ಚಾತಿ **ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯತಾಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ**। ಸಙ್ಖಾರಾದಿಪಚ್ಚಯಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಸಮಥೋ**ತಿಆದಿ ಸಬ್ಬಂ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ। ಯಸ್ಮಾ ಹಿ ತಂ ಆಗಮ್ಮ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರವಿಪ್ಫನ್ದಿತಾನಿ ಸಮ್ಮನ್ತಿ ವೂಪಸಮ್ಮನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಸಮಥೋ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ತಂ ಆಗಮ್ಮ ಸಬ್ಬೇ ಉಪಧಯೋ ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠಾ ಹೋನ್ತಿ, ಸಬ್ಬಾ ತಣ್ಹಾ ಖೀಯನ್ತಿ, ಸಬ್ಬೇ ಕಿಲೇಸರಾಗಾ ವಿರಜ್ಜನ್ತಿ, ಸಬ್ಬಂ ದುಕ್ಖಂ ನಿರುಜ್ಝತಿ; ತಸ್ಮಾ **ಸಬ್ಬೂಪಧಿಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೋ ತಣ್ಹಾಕ್ಖಯೋ ವಿರಾಗೋ ನಿರೋಧೋ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸಾ ಪನೇಸಾ ತಣ್ಹಾ ಭವೇನ ಭವಂ, ಫಲೇನ ವಾ ಸದ್ಧಿಂ ಕಮ್ಮಂ ವಿನತಿ ಸಂಸಿಬ್ಬತೀತಿ ಕತ್ವಾ **ವಾನ**ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತಂ ವಾನತೋತಿ **ನಿಬ್ಬಾನಂ**। **ಸೋ ಮಮಸ್ಸ ಕಿಲಮಥೋ**ತಿ ಯಾ ಅಜಾನನ್ತಾನಂ ದೇಸನಾ ನಾಮ, ಸೋ ಮಮ ಕಿಲಮಥೋ ಅಸ್ಸ, ಸಾ ಮಮ ವಿಹೇಸಾ ಅಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಾಯಕಿಲಮಥೋ ಚೇವ ಕಾಯವಿಹೇಸಾ ಚ ಅಸ್ಸಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಚಿತ್ತೇ ಪನ ಉಭಯಮ್ಪೇತಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ನತ್ಥಿ। **ಅಪಿಸ್ಸೂ**ತಿ ಅನುಬ್ರೂಹನತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ, ಸೋ "ನ ಕೇವಲಂ ಏತದಹೋಸಿ, ಇಮಾಪಿ ಗಾಥಾ ಪಟಿಭಂಸೂ"ತಿ ದೀಪೇತಿ। **ಮ**ನ್ತಿ ಮಮ। **ಅನಚ್ಛರಿಯಾ**ತಿ ಅನುಅಚ್ಛರಿಯಾ। **ಪಟಿಭಂಸೂ**ತಿ ಪಟಿಭಾನಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಞಾಣಸ್ಸ ಗೋಚರಾ ಅಹೇಸುಂ; ಪರಿವಿತಕ್ಕಯಿತಬ್ಬತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು।

ಕಿಚ್ಛೇನಾತಿ ದುಕ್ಖೇನ, ನ ದುಕ್ಖಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ। ಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ಚತ್ತಾರೋಪಿ ಮಗ್ಗಾ ಸುಖಪ್ಪಟಿಪದಾವ ಹೋನ್ತಿ। ಪಾರಮೀಪೂರಣಕಾಲೇ ಪನ ಸರಾಗಸದೋಸಸಮೋಹಸ್ಸೇವ ಸತೋ ಆಗತಾಗತಾನಂ ಯಾಚಕಾನಂ , ಅಲಙ್ಕತಪ್ಪಟಿಯತ್ತಂ ಸೀಸಂ ಕನ್ತಿತ್ವಾ, ಗಲಲೋಹಿತಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ, ಸುಅಞ್ಜಿತಾನಿ ಅಕ್ಖೀನಿ ಉಪ್ಪಾಟೇತ್ವಾ, ಕುಲವಂಸಪ್ಪದೀಪಂ ಪುತ್ತಂ ಮನಾಪಚಾರಿನಿಂ ಭರಿಯನ್ತಿ ಏವಮಾದೀನಿ ದೇನ್ತಸ್ಸ, ಅಞ್ಞಾನಿ ಚ ಖನ್ತಿವಾದಿಸದಿಸೇಸು ಅತ್ತಭಾವೇಸು ಛೇಜ್ಜಭೇಜ್ಜಾದೀನಿ ಪಾಪುಣನ್ತಸ್ಸ ಆಗಮನಿಯಪಟಿಪದಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ । **ಹಲ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ಹ**-ಕಾರೋ ನಿಪಾತಮತ್ತೋ, **ಅಲ**ನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಕಾಸಿತು**ನ್ತಿ ದೇಸಿತುಂ, ಏವಂ ಕಿಚ್ಛೇನ ಅಧಿಗತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅಲಂ ದೇಸಿತುಂ, ಪರಿಯತ್ತಂ ದೇಸಿತುಂ, ಕೋ ಅತ್ಥೋ ದೇಸಿತೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ರಾಗದೋಸಪರೇತೇಹೀ**ತಿ ರಾಗದೋಸಪರಿಫುಟ್ಠೇಹಿ ರಾಗದೋಸಾನುಗತೇಹಿ ವಾ।

ಪಟಿಸೋತಗಾಮಿನ್ತಿ ನಿಚ್ಚಾದೀನಂ ಪಟಿಸೋತಂ ಅನಿಚ್ಚಂ ದುಕ್ಖಮನತ್ತಾ ಅಸುಭನ್ತಿ ಏವಂ ಗತಂ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಂ। **ರಾಗರತ್ತಾ**ತಿ ಕಾಮರಾಗೇನ ಭವರಾಗೇನ ದಿಟ್ಠಿರಾಗೇನ ಚ ರತ್ತಾ। **ನ ದಕ್ಖನ್ತೀ**ತಿ ಅನಿಚ್ಚಂ ದುಕ್ಖಮನತ್ತಾ ಅಸುಭನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಭಾವೇನ ನ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತೇ ಅಪಸ್ಸನ್ತೇ ಕೋ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತಿ ಏವಂ ಗಾಹಾಪೇತುಂ। **ತಮೋಖನ್ಧೇನ ಆವುಟಾ**ತಿ ಅವಿಜ್ಜಾರಾಸಿನಾ ಅಜ್ಝೋತ್ಥಟಾ।

೧೮೧. **ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕತಾಯಾ**ತಿ ನಿರುಸ್ಸುಕ್ಕಭಾವೇನ, ಅದೇಸೇತುಕಾಮತಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಸ್ಮಾ ಪನಸ್ಸ ಏವಂ ಚಿತ್ತಂ ನಮಿ, ನನು ಏಸ ಮುತ್ತೋ ಮೋಚೇಸ್ಸಾಮಿ, ತಿಣ್ಣೋ ತಾರೇಸ್ಸಾಮಿ।

> "ಕಿಂ ಮೇ ಅಞ್ಞಾತವೇಸೇನ, ಧಮ್ಮಂ ಸಚ್ಛಿಕತೇನಿಧ।
> ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪಾಪುಣಿತ್ವಾ, ತಾರಯಿಸ್ಸಂ ಸದೇವಕ"ನ್ತಿ॥ (ಬು॰ ವಂ॰ ೨.೫೬) -

ಪತ್ಥನಂ ಕತ್ವಾ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪತ್ತೋತಿ। ಸಚ್ಚಮೇತಂ, ತದೇವಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾನುಭಾವೇನ ಪನಸ್ಸ ಏವಂ ಚಿತ್ತಂ ನಮಿ। ತಸ್ಸ ಹಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪತ್ವಾ ಸತ್ತಾನಂ ಕಿಲೇಸಗಹನತಂ, ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಚ ಗಮ್ಭೀರತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸ ಸತ್ತಾನಂ ಕಿಲೇಸಗಹನತಾ ಚ ಧಮ್ಮಗಮ್ಭೀರತಾ ಚ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಪಾಕಟಾ ಜಾತಾ। ಅಥಸ್ಸ "ಇಮೇ ಸತ್ತಾ ಕಞ್ಜಿಕಪುಣ್ಣಾ ಲಾಬು ವಿಯ, ತಕ್ಕಭರಿತಾ ಚಾಟಿ ವಿಯ, ವಸಾತೇಲಪೀತಪಿಲೋತಿಕಾ ವಿಯ, ಅಞ್ಜನಮಕ್ಖಿತಹತ್ಥೋ ವಿಯ ಚ ಕಿಲೇಸಭರಿತಾ ಅತಿಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಾ ರಾಗರತ್ತಾ ದೋಸದುಟ್ಠಾ ಮೋಹಮೂಳ್ಹಾ, ತೇ ಕಿಂ ನಾಮ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಚಿನ್ತಯತೋ ಕಿಲೇಸಗಹನಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾನುಭಾವೇನಾಪಿ ಏವಂ ಚಿತ್ತಂ ನಮಿ।

"ಅಯಞ್ಚ ಧಮ್ಮೋ ಪಥವೀಸನ್ಧಾರಕಉದಕಕ್ಖನ್ಧೋ ವಿಯ ಗಮ್ಭೀರೋ, ಪಬ್ಬತೇನ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ಠಪಿತೋ ಸಾಸಪೋ ವಿಯ ದುದ್ದಸೋ, ಸತಧಾ ಭಿನ್ನಸ್ಸ ವಾಲಸ್ಸ ಕೋಟಿಯಾ ಕೋಟಿಪಟಿಪಾದನಂ ವಿಯ ದುರನುಬೋಧೋ। ನನು ಮಯಾ ಹಿ ಇಮಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತುಂ ವಾಯಮನ್ತೇನ ಅದಿನ್ನಂ ದಾನಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಅರಕ್ಖಿತಂ ಸೀಲಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಅಪರಿಪೂರಿತಾ ಕಾಚಿ ಪಾರಮೀ ನಾಮ ನತ್ಥಿ? ತಸ್ಸ ಮೇ ನಿರುಸ್ಸಾಹಂ ವಿಯ ಮಾರಬಲಂ ವಿಧಮನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಪಥವೀ ನ ಕಮ್ಪಿತ್ಥ, ಪಠಮಯಾಮೇ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ನ ಕಮ್ಪಿತ್ಥ, ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮೇ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಂ ಸೋಧೇನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ನ ಕಮ್ಪಿತ್ಥ, ಪಚ್ಛಿಮಯಾಮೇ ಪನ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತಸ್ಸೇವ ಮೇ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತು ಕಮ್ಪಿತ್ಥ। ಇತಿ ಮಾದಿಸೇನಾಪಿ ತಿಕ್ಖಞಾಣೇನ ಕಿಚ್ಛೇನೇವಾಯಂ ಧಮ್ಮೋ ಪಟಿವಿದ್ಧೋ, ತಂ ಲೋಕಿಯಮಹಾಜನಾ ಕಥಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಧಮ್ಮಗಮ್ಭೀರತಾಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾನುಭಾವೇನಾಪಿ ಏವಂ ಚಿತ್ತಂ ನಮೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಅಪಿಚ ಬ್ರಹ್ಮುನಾ ಯಾಚಿತೇ ದೇಸೇತುಕಾಮತಾಯಪಿಸ್ಸ ಏವಂ ಚಿತ್ತಂ ನಮಿ। ಜಾನಾತಿ ಹಿ ಭಗವಾ - "ಮಮ ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕತಾಯ ಚಿತ್ತೇ ನಮಮಾನೇ ಮಂ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಯಾಚಿಸ್ಸತಿ, ಇಮೇ ಚ ಸತ್ತಾ ಬ್ರಹ್ಮಗರುಕಾ, ತೇ 'ಸತ್ಥಾ ಕಿರ ಧಮ್ಮಂ ನ ದೇಸೇತುಕಾಮೋ ಅಹೋಸಿ, ಅಥ ನಂ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ ಯಾಚಿತ್ವಾ ದೇಸಾಪೇಸಿ, ಸನ್ತೋ ವತ, ಭೋ,

ಧಮ್ಮೋ ಪಣೀತೋ ವತ, ಭೋ, ಧಮ್ಮೋ’ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನಾ ಸುಸ್ಸೂಸಿಸ್ಸನ್ತೀ”ತಿ। ಇದಮ್ಪಿಸ್ಸ ಕಾರಣಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕತಾಯ ಚಿತ್ತಂ ನಮಿ, ನೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಸಹಮ್ಪತಿಸ್ಸಾತಿ ಸೋ ಕಿರ ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಾಸನೇ ಸಹಕೋ ನಾಮ ಥೇರೋ ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ಪಠಮಜ್ಝಾನಭೂಮಿಯಂ ಕಪ್ಪಾಯುಕಬ್ರಹ್ಮಾ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ। ತತ್ರ ನಂ ಸಹಮ್ಪತಿಬ್ರಹ್ಮಾತಿ ಪಟಿಸಞ್ಜಾನನ್ತಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ - “ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಸಹಮ್ಪತಿಸ್ಸಾ”ತಿ। **ನಸ್ಸತಿ ವತ, ಭೋ**ತಿ ಸೋ ಕಿರ ಇಮಂ ಸದ್ದಂ ತಥಾ ನಿಚ್ಛಾರೇಸಿ, ಯಥಾ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ಸುತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇ ಸನ್ನಿಪತಿಂಸು। **ಯತ್ರ ಹಿ ನಾಮಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ನಾಮ ಲೋಕೇ। **ಪುರತೋ ಪಾತುರಹೋಸೀ**ತಿ ತೇಹಿ ದಸಹಿ ಬ್ರಹ್ಮಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪಾತುರಹೋಸಿ। **ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖಜಾತಿಕಾ**ತಿ ಪಞ್ಞಾಮಯೇ ಅಕ್ಖಿಮ್ಹಿ ಅಪ್ಪಂ ಪರಿತ್ತಂ ರಾಗದೋಸಮೋಹರಜಂ ಏತೇಸಂ, ಏವಂಸಭಾವಾತಿ **ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖಜಾತಿಕಾ**। **ಅಸ್ಸವನತಾ**ತಿ ಅಸ್ಸವನತಾಯ। **ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀ**ತಿ ಪುರಿಮಬುದ್ಧೇಸು ದಸಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವಸೇನ ಕತಾಧಿಕಾರಾ ಪರಿಪಾಕಗತಪದುಮಾನಿ ವಿಯ ಸೂರಿಯರಸ್ಮಿಸಮ್ಫಸ್ಸಂ, ಧಮ್ಮದೇಸನಂಯೇವ ಆಕಙ್ಖಮಾನಾ ಚತುಪ್ಪದಿಕಗಾಥಾವಸಾನೇ ಅರಿಯಭೂಮಿಂ ಓಕ್ಕಮನಾರಹಾ ನ ಏಕೋ, ನ ದ್ವೇ, ಅನೇಕಸತಸಹಸ್ಸಾ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅಞ್ಞಾತಾರೋ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಪಾತುರಹೋಸೀತಿ ಪಾತುಭವಿ। **ಸಮಲೇಹಿ ಚಿನ್ತಿತೋ**ತಿ ಸಮಲೇಹಿ ಛಹಿ ಸತ್ಥಾರೇಹಿ ಚಿನ್ತಿತೋ। ತೇ ಹಿ ಪುರೇತರಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪೇ ಕಣ್ಟಕೇ ಪತ್ಥರಮಾನಾ ವಿಯ, ವಿಸಂ ಸಿಞ್ಚಮಾನಾ ವಿಯ ಚ ಸಮಲಂ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಧಮ್ಮಂ ದೇಸಯಿಂಸು। **ಅಪಾಪುರೇತ**ನ್ತಿ ವಿವರ ಏತಂ। **ಅಮತಸ್ಸ ದ್ವಾರ**ನ್ತಿ ಅಮತಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ದ್ವಾರಭೂತಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ। **ಸುಣನ್ತು ಧಮ್ಮಂ ವಿಮಲೇನಾನುಬುದ್ಧ**ನ್ತಿ ಇಮೇ ಸತ್ತಾ ರಾಗಾದಿಮಲಾನಂ ಅಭಾವತೋ ವಿಮಲೇನ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಅನುಬುದ್ಧಂ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಂ ಸುಣನ್ತು ತಾವ ಭಗವಾತಿ ಯಾಚತಿ।

ಸೇಲೇ ಯಥಾ ಪಬ್ಬತಮುದ್ಧನಿಟ್ಠಿತೋತಿ ಸೇಲಮಯೇ ಏಕಗ್ಘನೇ ಪಬ್ಬತಮುದ್ಧನಿ ಯಥಾ ಠಿತೋವ। ನ ಹಿ ತಸ್ಸ ಠಿತಸ್ಸ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಗೀವುಕ್ಖಿಪನಪಸಾರಣಾದಿಕಿಚ್ಚಂ ಅತ್ಥಿ। **ತಥೂಪಮ**ನ್ತಿ ತಪ್ಪಟಿಭಾಗಂ ಸೇಲಪಬ್ಬತೂಪಮಂ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ - ಯಥಾ ಸೇಲಪಬ್ಬತಮುದ್ಧನಿ ಠಿತೋವ ಚಕ್ಖುಮಾ ಪುರಿಸೋ ಸಮನ್ತತೋ ಜನತಂ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ, ತಥಾ ತ್ವಮ್ಪಿ, ಸುಮೇಧ, ಸುನ್ದರಪಞ್ಞ-ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಮಯಂ ಪಾಸಾದಮಾರುಯ್ಹ ಸಯಂ ಅಪೇತಸೋಕೋ ಸೋಕಾವತಿಣ್ಣಂ ಜಾತಿಜರಾಭಿಭೂತಂ ಜನತಂ ಅವೇಕ್ಖಸ್ಸು ಉಪಧಾರಯ ಉಪಪರಿಕ್ಖ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಯಥಾ ಹಿ ಪಬ್ಬತಪಾದೇ ಸಮನ್ತಾ ಮಹನ್ತಂ ಖೇತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ತತ್ಥ ಕೇದಾರಪಾಳೀಸು ಕುಟಿಕಾಯೋ ಕತ್ವಾ ರತ್ತಿಂ ಅಗ್ಗಿಂ ಜಾಲೇಯ್ಯುಂ। ಚತುರಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಞ್ಚ ಅನ್ಧಕಾರಂ ಅಸ್ಸ, ಅಥ ತಸ್ಸ ಪಬ್ಬತಸ್ಸ ಮತ್ಥಕೇ ಠತ್ವಾ ಚಕ್ಖುಮತೋ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಭೂಮಿಂ ಓಲೋಕಯತೋ ನೇವ ಖೇತ್ತಂ, ನ ಕೇದಾರಪಾಳಿಯೋ, ನ ಕುಟಿಯೋ, ನ ತತ್ಥ ಸಯಿತಮನುಸ್ಸಾ ಪಞ್ಞಾಯೇಯ್ಯುಂ। ಕುಟಿಕಾಸು ಪನ ಅಗ್ಗಿಜಾಲಾಮತ್ತಕಮೇವ ಪಞ್ಞಾಯೇಯ್ಯ। ಏವಂ ಧಮ್ಮಪಾಸಾದಂ ಆರುಯ್ಹ ಸತ್ತನಿಕಾಯಂ ಓಲೋಕಯತೋ ತಥಾಗತಸ್ಸ, ಯೇ ತೇ ಅಕತಕಲ್ಯಾಣಾ ಸತ್ತಾ, ತೇ ಏಕವಿಹಾರೇ ದಕ್ಖಿಣಜಾಣುಪಸ್ಸೇ ನಿಸಿನ್ನಾಪಿ ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುಸ್ಸ ಆಪಾಥಂ ನಾಗಚ್ಛನ್ತಿ, ರತ್ತಿಂ ಖಿತ್ತಾ ಸರಾ ವಿಯ ಹೋನ್ತಿ। ಯೇ ಪನ ಕತಕಲ್ಯಾಣಾ ವೇನೇಯ್ಯಪುಗ್ಗಲಾ, ತೇ ಏವಸ್ಸ ದೂರೇಪಿ ಠಿತಾ ಆಪಾಥಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಸೋ ಅಗ್ಗಿ ವಿಯ ಹಿಮವನ್ತಪಬ್ಬತೋ ವಿಯ ಚ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ -

> “ದೂರೇ ಸನ್ತೋ ಪಕಾಸೇನ್ತಿ, ಹಿಮವನ್ತೋವ ಪಬ್ಬತೋ।
> ಅಸನ್ತೇತ್ಥ ನ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ರತ್ತಿಂ ಖಿತ್ತಾ ಯಥಾ ಸರಾ”ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೩೦೪)।

ಉಟ್ಠೇಹೀತಿ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಂ ಚಾರಿಕಚರಣಂ ಯಾಚನ್ತೋ ಭಣತಿ। **ವೀರಾ**ತಿಆದೀಸು ಭಗವಾ ವೀರಿಯವನ್ತತಾಯ **ವೀರೋ**। ದೇವಪುತ್ತಮಚ್ಚುಕಿಲೇಸಮಾರಾನಂ ವಿಜಿತತ್ತಾ **ವಿಜಿತಸಙ್ಗಾಮೋ**। ಜಾತಿಕನ್ತಾರಾದಿನಿತ್ಥರಣತ್ಥಾಯ

ವೇನೇಯ್ಯಸತ್ಥವಾಹನಸಮತ್ಥತಾಯ **ಸತ್ಥವಾಹೋ**। ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಇಣಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ **ಅಣಣೋ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೨೮೩. **ಅಜ್ಝೇಸನ**ನ್ತಿ ಯಾಚನಂ। **ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುನಾ**ತಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಪರೋಪರಿಯತ್ತಞಾಣೇನ ಚ ಆಸಯಾನುಸಯಞಾಣೇನ ಚ। ಇಮೇಸಞ್ಹಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಞಾಣಾನಂ ಬುದ್ಧಚಕ್ಖೂತಿ ನಾಮಂ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖೂತಿ, ತಿಣ್ಣಂ ಮಗ್ಗಞಾಣಾನಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಖೂತಿ। **ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖೇ**ತಿಆದೀಸು ಯೇಸಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖುಮ್ಹಿ ರಾಗಾದಿರಜಂ ಅಪ್ಪಂ, ತೇ **ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖಾ**। ಯೇಸಂ ತಂ ಮಹನ್ತಂ, ತೇ **ಮಹಾರಜಕ್ಖಾ**। ಯೇಸಂ ಸದ್ಧಾದೀನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ತಿಕ್ಖಾನಿ, ತೇ **ತಿಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯಾ**। ಯೇಸಂ ತಾನಿ ಮುದೂನಿ, ತೇ **ಮುದಿನ್ದ್ರಿಯಾ**। ಯೇಸಂ ತೇಯೇವ ಸದ್ಧಾದಯೋ ಆಕಾರಾ ಸುನ್ದರಾ, ತೇ **ಸ್ವಾಕಾರಾ**। ಯೇ ಕಥಿತಕಾರಣಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇನ್ತಿ, ಸುಖೇನ ಸಕ್ಕಾ ಹೋನ್ತಿ ವಿಞ್ಞಾಪೇತುಂ, ತೇ **ಸುವಿಞ್ಞಾಪಯಾ**। ಯೇ ಪರಲೋಕಞ್ಚೇವ ವಜ್ಜಞ್ಚ ಭಯತೋ ಪಸ್ಸನ್ತಿ, ತೇ **ಪರಲೋಕವಜ್ಜಭಯದಸ್ಸಾವಿನೋ** ನಾಮ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಪಾಳಿ – ''ಸದ್ಧೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖೋ, ಅಸ್ಸದ್ಧೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಮಹಾರಜಕ್ಖೋ। ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ…, ಕುಸಿತೋ…, ಉಪಟ್ಠಿತಸ್ಸತಿ…, ಮುಟ್ಠಸ್ಸತಿ…, ಸಮಾಹಿತೋ…, ಅಸಮಾಹಿತೋ…, ಪಞ್ಞವಾ…, ದುಪ್ಪಞ್ಞೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಮಹಾರಜಕ್ಖೋ। ತಥಾ ಸದ್ಧೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ತಿಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯೋ…ಪೇ॰… ಪಞ್ಞವಾ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪರಲೋಕವಜ್ಜಭಯದಸ್ಸಾವೀ, ದುಪ್ಪಞ್ಞೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ನ ಪರಲೋಕವಜ್ಜಭಯದಸ್ಸಾವೀ। **ಲೋಕೋ**ತಿ ಖನ್ಧಲೋಕೋ, ಆಯತನಲೋಕೋ, ಧಾತುಲೋಕೋ, ಸಮ್ಪತ್ತಿಭವಲೋಕೋ, ಸಮ್ಪತ್ತಿಸಮ್ಭವಲೋಕೋ, ವಿಪತ್ತಿಭವಲೋಕೋ, ವಿಪತ್ತಿಸಮ್ಭವಲೋಕೋ, ಏಕೋ ಲೋಕೋ ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ ಆಹಾರಟ್ಠಿತಿಕಾ। ದ್ವೇ ಲೋಕಾ – ನಾಮಞ್ಚ ರೂಪಞ್ಚ। ತಯೋ ಲೋಕಾ – ತಿಸ್ಸೋ ವೇದನಾ। ಚತ್ತಾರೋ ಲೋಕಾ – ಚತ್ತಾರೋ ಆಹಾರಾ। ಪಞ್ಚ ಲೋಕಾ – ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ। ಛ ಲೋಕಾ – ಛ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾನಿ ಆಯತನಾನಿ। ಸತ್ತ ಲೋಕಾ – ಸತ್ತ ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಯೋ। ಅಟ್ಠ ಲೋಕಾ – ಅಟ್ಠ ಲೋಕಧಮ್ಮಾ। ನವ ಲೋಕಾ – ನವ ಸತ್ತಾವಾಸಾ। ದಸ ಲೋಕಾ – ದಸಾಯತನಾನಿ। ದ್ವಾದಸ ಲೋಕಾ – ದ್ವಾದಸಾಯತನಾನಿ। ಅಟ್ಠಾರಸ ಲೋಕಾ – ಅಟ್ಠಾರಸ್ಸ ಧಾತುಯೋ। ವಜ್ಜನ್ತಿ ಸಬ್ಬೇ ಕಿಲೇಸಾ ವಜ್ಜಾ, ಸಬ್ಬೇ ದುಚ್ಚರಿತಾ ವಜ್ಜಾ, ಸಬ್ಬೇ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಾ ವಜ್ಜಾ, ಸಬ್ಬೇ ಭವಗಾಮಿಕಮ್ಮಾ ವಜ್ಜಾ। ಇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಚ ಲೋಕೇ ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಚ ವಜ್ಜೇ ತಿಬ್ಬಾ ಭಯಸಞ್ಞಾ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಾ ಹೋತಿ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಉಕ್ಖಿತ್ತಾಸಿಕೇ ವಧಕೇ। ಇಮೇಹಿ ಪಞ್ಞಾಸಾಯ ಆಕಾರೇಹಿ ಇಮಾನಿ ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಜಾನಾತಿ ಪಸ್ಸತಿ ಅಞ್ಞಾಸಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿ। ಇದಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಇನ್ದ್ರಿಯಪರೋಪರಿಯತ್ತೇ ಞಾಣ''ನ್ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೧೧೨)।

ಉಪ್ಪಲಿನಿಯನ್ತಿ ಉಪ್ಪಲವನೇ। ಇತರೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಅನ್ತೋನಿಮುಗ್ಗಪೋಸೀನೀ**ತಿ ಯಾನಿ ಅನ್ತೋ ನಿಮುಗ್ಗಾನೇವ ಪೋಸಿಯನ್ತಿ। **ಉದಕಂ ಅಚ್ಚುಗ್ಗಮ್ಮ ಠಿತಾನೀ**ತಿ ಉದಕಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಠಿತಾನಿ। ತತ್ಥ ಯಾನಿ ಅಚ್ಚುಗ್ಗಮ್ಮ ಠಿತಾನಿ, ತಾನಿ ಸೂರಿಯರಸ್ಮಿಸಮ್ಫಸ್ಸಂ ಆಗಮಯಮಾನಾನಿ ಠಿತಾನಿ ಅಜ್ಜ ಪುಪ್ಫನಕಾನಿ। ಯಾನಿ ಸಮೋದಕಂ ಠಿತಾನಿ, ತಾನಿ ಸ್ವೇ ಪುಪ್ಫನಕಾನಿ। ಯಾನಿ ಉದಕಾನುಗ್ಗತಾನಿ ಅನ್ತೋನಿಮುಗ್ಗಪೋಸೀನಿ, ತಾನಿ ತತಿಯದಿವಸೇ ಪುಪ್ಫನಕಾನಿ। ಉದಕಾ ಪನ ಅನುಗ್ಗತಾನಿ ಅಞ್ಞಾನಿಪಿ ಸರೋಗಉಪ್ಪಲಾದೀನಿ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ, ಯಾನಿ ನೇವ ಪುಪ್ಫಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಮಚ್ಛಕಚ್ಛಪಭಕ್ಖಾನೇವ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ। ತಾನಿ ಪಾಳಿಂ ನಾರುಳ್ಹಾನಿ। ಆಹರಿತ್ವಾ ಪನ ದೀಪೇತಬ್ಬಾನೀತಿ ದೀಪಿತಾನಿ।

ಯಥೇವ ಹಿ ತಾನಿ ಚತುಬ್ಬಿಧಾನಿ ಪುಪ್ಫಾನಿ, ಏವಮೇವ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞೂ ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞೂ ನೇಯ್ಯೋ ಪದಪರಮೋತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಪುಗ್ಗಲಾ। ತತ್ಥ ''ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸಹ ಉದಾಹಟವೇಲಾಯ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಹೋತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ **ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞೂ**। ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸಂಖಿತ್ತೇನ ಭಾಸಿತಸ್ಸ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಅತ್ಥೇ ವಿಭಜಿಯಮಾನೇ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಹೋತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ **ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞೂ**। ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಉದ್ದೇಸತೋ ಪರಿಪುಚ್ಛತೋ ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕರೋತೋ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೇ ಸೇವತೋ ಭಜತೋ ಪಯಿರುಪಾಸತೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಹೋತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ **ನೇಯ್ಯೋ**। ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಬಹುಮ್ಪಿ ಸುಣತೋ ಬಹುಮ್ಪಿ ಭಣತೋ ಬಹುಮ್ಪಿ ಧಾರಯತೋ ಬಹುಮ್ಪಿ ವಾಚಯತೋ ನ ತಾಯ ಜಾತಿಯಾ

ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಹೋತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ **ಪದಪರಮೋ**" (ಪು॰ ಪ॰ ೧೫೧)। ತತ್ಥ ಭಗವಾ ಉಪ್ಪಲವನಾದಿಸದಿಸಂ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ "ಅಜ್ಜ ಪುಪ್ಫನಕಾನಿ ವಿಯ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞೂ, ಸ್ವೇ ಪುಪ್ಫನಕಾನಿ ವಿಯ ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞೂ, ತತಿಯದಿವಸೇ ಪುಪ್ಫನಕಾನಿ ವಿಯ ನೇಯ್ಯೋ, ಮಚ್ಛಕಚ್ಛಪಭಕ್ಖಾನಿ ಪುಪ್ಫಾನಿ ವಿಯ ಪದಪರಮೋ"ತಿ ಅದ್ದಸ। ಪಸ್ಸನ್ತೋ ಚ "ಏತ್ತಕಾ ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖಾ, ಏತ್ತಕಾ ಮಹಾರಜಕ್ಖಾ, ತತ್ರಾಪಿ ಏತ್ತಕಾ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞೂ"ತಿ ಏವಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋವ ಅದ್ದಸ।

ತತ್ಥ ತಿಣ್ಣಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅತ್ತಭಾವೇ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ ಅತ್ಥಂ ಸಾಧೇತಿ। ಪದಪರಮಾನಂ ಅನಾಗತೇ ವಾಸನತ್ಥಾಯ ಹೋತಿ। ಅಥ ಭಗವಾ ಇಮೇಸಂ ಚತುನ್ನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಅತ್ಥಾವಹಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ವಿದಿತ್ವಾ ದೇಸೇತುಕಮ್ಯತಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಪುನ ಸಬ್ಬೇಪಿ ತೀಸು ಭವೇಸು ಸತ್ತೇ ಭಬ್ಬಾಭಬ್ಬವಸೇನ ದ್ವೇ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಅಕಾಸಿ। ಯೇ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ - "ಕತಮೇ ತೇ ಸತ್ತಾ ಅಭಬ್ಬಾ, ಯೇ ತೇ ಸತ್ತಾ ಕಮ್ಮಾವರಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಕಿಲೇಸಾವರಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ವಿಪಾಕಾವರಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಅಸ್ಸದ್ಧಾ ಅಚ್ಛನ್ದಿಕಾ ದುಪ್ಪಞ್ಞಾ ಅಭಬ್ಬಾ ನಿಯಾಮಂ ಓಕ್ಕಮಿತುಂ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಮ್ಮತ್ತಂ, ಇಮೇ ತೇ ಸತ್ತಾ ಅಭಬ್ಬಾ। ಕತಮೇ ತೇ ಸತ್ತಾ ಭಬ್ಬಾ? ಯೇ ತೇ ಸತ್ತಾ ನ ಕಮ್ಮಾವರಣೇನ…ಪೇ॰… ಇಮೇ ತೇ ಸತ್ತಾ ಭಬ್ಬಾ"ತಿ (ವಿಭ॰ ೮೨೭; ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೧೧೫)। ತತ್ಥ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಅಭಬ್ಬಪುಗ್ಗಲೇ ಪಹಾಯ ಭಬ್ಬಪುಗ್ಗಲೇಯೇವ ಞಾಣೇನ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ "ಏತ್ತಕಾ ರಾಗಚರಿತಾ, ಏತ್ತಕಾ ದೋಸಮೋಹಚರಿತಾ ವಿತಕ್ಕಸದ್ಧಾಬುದ್ಧಿಚರಿತಾ"ತಿ ಛ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಅಕಾಸಿ; ಏವಂ ಕತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ।

ಪಚ್ಚಭಾಸಿನ್ತಿ ಪತಿಅಭಾಸಿ। **ಅಪಾರುತಾತಿ** ವಿವಟಾ। **ಅಮತಸ್ಸ ದ್ವಾರಾತಿ** ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ। ಸೋ ಹಿ ಅಮತಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ದ್ವಾರಂ, ಸೋ ಮಯಾ ವಿವರಿತ್ವಾ ಠಪಿತೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಪಮುಞ್ಚನ್ತು ಸದ್ಧನ್ತಿ** ಸಬ್ಬೇ ಅತ್ತನೋ ಸದ್ಧಂ ಪಮುಞ್ಚನ್ತು, ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತು। ಪಚ್ಛಿಮಪದದ್ವಯೇ ಅಯಮತ್ಥೋ, ಅಹಞ್ಹಿ ಅತ್ತನೋ ಪಗುಣಂ ಸುಪ್ಪವತ್ತಿತಮ್ಪಿ ಇಮಂ ಪಣೀತಂ ಉತ್ತಮಂ ಧಮ್ಮಂ ಕಾಯವಾಚಾಕಿಲಮಥಸಞ್ಞೀ ಹುತ್ವಾ ನ ಭಾಸಿಂ । ಇದಾನಿ ಪನ ಸಬ್ಬೋ ಜನೋ ಸದ್ಧಾಭಾಜನಂ ಉಪನೇತು, ಪೂರೇಸ್ಸಾಮಿ ನೇಸಂ ಸಙ್ಕಪ್ಪನ್ತಿ।

೨೮೪. ತಸ್ಸ ಮಯ್ಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏತದಹೋಸೀತಿ ಏತಂ ಅಹೋಸಿ - **ಕಸ್ಸ ನು ಖೋ ಅಹಂ ಪಠಮಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಯ್ಯನ್ತಿ** ಅಯಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ವಿತಕ್ಕೋ ಉದಪಾದೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕದಾ ಪನೇಸ ಉದಪಾದೀತಿ? ಬುದ್ಧಭೂತಸ್ಸ ಅಟ್ಠಮೇ ಸತ್ತಾಹೇ।

ತತ್ರಾಯಂ ಅನುಪುಬ್ಬಿಕಥಾ - ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಕಿರ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನದಿವಸೇ ವಿವಟಂ ಇತ್ಥಾಗಾರಂ ದಿಸ್ವಾ ಸಂವಿಗ್ಗಹದಯೋ, "ಕಣ್ಡಕಂ ಆಹರಾ"ತಿ ಛನ್ನಂ ಆಮನ್ತೇತ್ವಾ ಛನ್ನಸಹಾಯೋ ಅಸ್ಸರಾಜಪಿಟ್ಠಿಗತೋ ನಗರತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಕಣ್ಡಕನಿವತ್ತನಚೇತಿಯಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ತೀಣಿ ರಜ್ಜಾನಿ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಅನೋಮಾನದೀತೀರೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನೋ ರಾಜಗಹೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಪಣ್ಡವಪಬ್ಬತೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಮಗಧಿಸ್ಸರೇನ ರಞ್ಞಾ ನಾಮಗೋತ್ತಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ, "ಇಮಂ ರಜ್ಜಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಾಹೀ"ತಿ ವುತ್ತೋ, "ಅಲಂ ಮಹಾರಾಜ, ನ ಮಯ್ಹಂ ರಜ್ಜೇನ ಅತ್ಥೋ, ಅಹಂ ರಜ್ಜಂ ಪಹಾಯ ಲೋಕಹಿತತ್ಥಾಯ ಪಧಾನಂ ಅನುಯುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಲೋಕೇ ವಿವಟಚ್ಛದೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ"ತಿ ವತ್ವಾ, "ತೇನ ಹಿ ಬುದ್ಧೋ ಹುತ್ವಾ ಪಠಮಂ ಮಯ್ಹಂ ವಿಜಿತಂ ಓಸರೇಯ್ಯಾಸೀ"ತಿ ಪಟಿಞ್ಞಂ ಗಹಿತೋ ಕಾಲಾಮಞ್ಚ ಉದಕಞ್ಚ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ತೇಸಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಸಾರಂ ಅವಿನ್ದನ್ತೋ ತತೋ ಪಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಉರುವೇಳಾಯ ಛಬ್ಬಸ್ಸಾನಿ ದುಕ್ಕರಕಾರಿಕಂ ಕರೋನ್ತೋಪಿ ಅಮತಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಓಳಾರಿಕಾಹಾರಪಟಿಸೇವನೇನ ಕಾಯಂ ಸನ್ತಪ್ಪೇಸಿ।

ತದಾ ಚ ಉರುವೇಲಗಾಮೇ **ಸುಜಾತಾ** ನಾಮ ಕುಟುಮ್ಬಿಯಧೀತಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ನಿಗ್ರೋಧರುಕ್ಖೇ ಪತ್ಥನಮಕಾಸಿ - "ಸಚಾಹಂ ಸಮಾನಜಾತಿಕಂ ಕುಲಘರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಠಮಗಬ್ಭೇ ಪುತ್ತಂ ಲಭಿಸ್ಸಾಮಿ, ಬಲಿಕಮ್ಮಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ತಸ್ಸಾ ಸಾ ಪತ್ಥನಾ ಸಮಿಜ್ಝಿ।

ಸಾ ವಿಸಾಖಪುಣ್ಣಮದಿವಸೇ ಪಾತೋವ ಬಲಿಕಮ್ಮಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ರತ್ತಿಯಾ ಪಚ್ಚೂಸಸಮಯೇ ಏವ ಪಾಯಸಂ ಪಟಿಯಾದೇಸಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಪಾಯಸೇ ಪಚ್ಚಮಾನೇ ಮಹನ್ತಮಹನ್ತಾ ಪುಪ್ಫುಳಾ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣಾವಟ್ಟಾ ಹುತ್ವಾ ಸಞ್ಚರನ್ತಿ। ಏಕಫುಸಿತಮ್ಪಿ ಬಹಿ ನ ಗಚ್ಛತಿ। ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ ಛತ್ತಂ ಧಾರೇಸಿ। ಚತ್ತಾರೋ ಲೋಕಪಾಲಾ ಖಗ್ಗಹತ್ಥಾ ಆರಕ್ಖಂ ಗಣ್ಹಿಂಸು। ಸಕ್ಕೋ ಅಲಾತಾನಿ ಸಮಾನೇನ್ತೋ ಅಗ್ಗಿಂ ಜಾಲೇಸಿ। ದೇವತಾ ಚತೂಸು ದೀಪೇಸು ಓಜಂ ಸಂಹರಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಪಕ್ಖಿಪಿಂಸು। ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರಕಾಲಂ ಆಗಮಯಮಾನೋ ಪಾತೋವ ಗನ್ತ್ವಾ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ನಿಸೀದಿ। ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಸೋಧನತ್ಥಾಯ ಗತಾ ಧಾತೀ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಸುಜಾತಾಯ ಆರೋಚೇಸಿ - "ದೇವತಾ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ನಿಸಿನ್ನಾ"ತಿ। ಸುಜಾತಾ, ಸಬ್ಬಂ ಪಸಾಧನಂ ಪಸಾಧೇತ್ವಾ ಸತಸಹಸ್ಸಗ್ಘನಿಕೇ ಸುವಣ್ಣಥಾಲೇ ಪಾಯಸಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಅಪರಾಯ ಸುವಣ್ಣಪಾತಿಯಾ ಪಿದಹಿತ್ವಾ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಗತಾ ಮಹಾಪುರಿಸಂ ದಿಸ್ವಾ ಸಹೇವ ಪಾತಿಯಾ ಹತ್ಥೇ ಠಪೇತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ "ಯಥಾ ಮಯ್ಹಂ ಮನೋರಥೋ ನಿಪ್ಫನ್ನೋ, ಏವಂ ತುಮ್ಹಾಕಮ್ಪಿ ನಿಪ್ಫಜ್ಜತೂ"ತಿ ವತ್ವಾ ಪಕ್ಕಾಮಿ।

ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ನೇರಞ್ಜರಾಯ ತೀರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣಥಾಲಂ ತೀರೇ ಠಪೇತ್ವಾ ನ್ಹತ್ವಾ ಪಚ್ಚುತ್ತರಿತ್ವಾ ಏಕೂನಪಣ್ಣಾಸಪಿಣ್ಡೇ ಕರೋನ್ತೋ ಪಾಯಸಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ "ಸಚಾಹಂ ಅಜ್ಜ ಬುದ್ಧೋ ಭವಾಮಿ, ಥಾಲಂ ಪಟಿಸೋತಂ ಗಚ್ಛತೂ"ತಿ ಖಿಪಿ। ಥಾಲಂ ಪಟಿಸೋತಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಥೋಕಂ ಠತ್ವಾ ಕಾಲನಾಗರಾಜಸ್ಸ ಭವನಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ತಿಣ್ಣಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಥಾಲಾನಿ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ।

ಮಹಾಸತ್ತೋ ವನಸಣ್ಡೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ಕತ್ವಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ **ಸೋತ್ತಿಯೇನ** ದಿನ್ನಾ ಅಟ್ಠ ತಿಣಮುಟ್ಠಿಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಬೋಧಿಮಣ್ಡಂ ಆರುಯ್ಹ ದಕ್ಖಿಣದಿಸಾಭಾಗೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಸೋ ಪದೇಸೋ ಪದುಮಿನಿಪತ್ತೇ ಉದಕಬಿನ್ದು ವಿಯ ಅಕಮ್ಪಿತ್ಥ। ಮಹಾಸತ್ತೋ, "ಅಯಂ ಮಮ ಗುಣಂ ಧಾರೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತೀ"ತಿ ಪಚ್ಛಿಮದಿಸಾಭಾಗಂ ಅಗಮಾಸಿ, ಸೋಪಿ ತಥೇವ ಅಕಮ್ಪಿತ್ಥ। ಉತ್ತರದಿಸಾಭಾಗಂ ಅಗಮಾಸಿ, ಸೋಪಿ ತಥೇವ ಅಕಮ್ಪಿತ್ಥ। ಪುರತ್ಥಿಮದಿಸಾಭಾಗಂ ಅಗಮಾಸಿ, ತತ್ಥ ಪಲ್ಲಙ್ಕಪ್ಪಮಾಣಂ ಠಾನಂ ಸುನಿಖಾತಇನ್ದಖಿಲೋ ವಿಯ ನಿಚ್ಚಲಮಹೋಸಿ। ಮಹಾಸತ್ತೋ "ಇದಂ ಠಾನಂ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಾನಂ ಕಿಲೇಸಭಞ್ಜನವಿದ್ಧಂಸನಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ ತಾನಿ ತಿಣಾನಿ ಅಗ್ಗೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಚಾಲೇಸಿ। ತಾನಿ ಚಿತ್ತಕಾರೇನ ತೂಲಿಕಗ್ಗೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಾನಿ ವಿಯ ಅಹೇಸುಂ। ಬೋಧಿಸತ್ತೋ , "ಬೋಧಿಂ ಅಪ್ಪತ್ವಾ ಇಮಂ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ನ ಭಿನ್ದಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚತುರಙ್ಗವೀರಿಯಂ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ನಿಸೀದಿ।

ತಙ್ಖಣಞ್ಞೇವ ಮಾರೋ ಬಾಹುಸಹಸ್ಸಂ ಮಾಪೇತ್ವಾ ದಿಯಡ್ಢಯೋಜನಸತಿಕಂ ಗಿರಿಮೇಖಲಂ ನಾಮ ಹತ್ಥಿಂ ಆರುಯ್ಹ ನವಯೋಜನಂ ಮಾರಬಲಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅದ್ಧಕ್ಖಿಕೇನ ಓಲೋಕಯಮಾನೋ ಪಬ್ಬತೋ ವಿಯ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರನ್ತೋ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ। ಮಹಾಸತ್ತೋ, "ಮಯ್ಹಂ ದಸ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇನ್ತಸ್ಸ ಅಞ್ಞೋ ಸಮಣೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ ದೇವೋ ವಾ ಮಾರೋ ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಾ ಸಕ್ಖಿ ನತ್ಥಿ, ವೇಸ್ಸನ್ತರತ್ತಭಾವೇ ಪನ ಮಯ್ಹಂ ಸತ್ತಸು ವಾರೇಸು ಮಹಾಪಥವೀ ಸಕ್ಖಿ ಅಹೋಸಿ; ಇದಾನಿಪಿ ಮೇ ಅಯಮೇವ ಅಚೇತನಾ ಕಟ್ಠಕಲಿಙ್ಗರೂಪಮಾ ಮಹಾಪಥವೀ ಸಕ್ಖೀ"ತಿ ಹತ್ಥಂ ಪಸಾರೇತಿ। ಮಹಾಪಥವೀ ತಾವದೇವ ಅಯದಣ್ಡೇನ ಪಹತಂ ಕಂಸಥಾಲಂ ವಿಯ ರವಸತಂ ರವಸಹಸ್ಸಂ ಮುಞ್ಚಮಾನಾ ವಿರವಿತ್ವಾ ಪರಿವತ್ತಮಾನಾ ಮಾರಬಲಂ ಚಕ್ಕವಾಳಮುಖವಟ್ಟಿಯಂ ಮುಞ್ಚನಮಕಾಸಿ। ಮಹಾಸತ್ತೋ ಸೂರಿಯೇ ಧರಮಾನೇಯೇವ ಮಾರಬಲಂ ವಿಧಮಿತ್ವಾ ಪಠಮಯಾಮೇ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಞಾಣಂ, ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮೇ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಂ ವಿಸೋಧೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮಯಾಮೇ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೇ ಞಾಣಂ ಓತಾರೇತ್ವಾ ವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಂ ಸಮ್ಮಸಿತ್ವಾ ಅರುಣೋದಯೇ ಬುದ್ಧೋ ಹುತ್ವಾ , "ಮಯಾ ಅನೇಕಕಪ್ಪಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಂ ಅದ್ಧಾನಂ ಇಮಸ್ಸ ಪಲ್ಲಙ್ಕಸ್ಸ ಅತ್ಥಾಯ ವಾಯಾಮೋ ಕತೋ"ತಿ ಸತ್ತಾಹಂ ಏಕಪಲ್ಲಙ್ಕೇನ ನಿಸೀದಿ। ಅಥೇಕಚ್ಚಾನಂ ದೇವತಾನಂ, "ಕಿಂ ನು ಖೋ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಬುದ್ಧತ್ತಕರಾ ಧಮ್ಮಾ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಕಙ್ಖಾ ಉದಪಾದಿ।

ಅಥ ಭಗವಾ ಅಟ್ಠಮೇ ದಿವಸೇ ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ದೇವತಾನಂ ಕಙ್ಖಂ ಞತ್ವಾ ಕಙ್ಖಾವಿಧಮನತ್ಥಂ ಆಕಾಸೇ ಉಪ್ಪತಿತ್ವಾ ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ತಾಸಂ ಕಙ್ಖಂ ವಿಧಮಿತ್ವಾ ಪಲ್ಲಙ್ಕತೋ ಈಸಕಂ ಪಾಚೀನನಿಸ್ಸಿತೇ ಉತ್ತರದಿಸಾಭಾಗೇ ಠತ್ವಾ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಞ್ಚ ಪೂರಿತಾನಂ ಪಾರಮೀನಂ ಫಲಾಧಿಗಮಟ್ಠಾನಂ

ಪಲ್ಲಙ್ಕಞ್ಚೇವ ಬೋಧಿರುಕ್ಖಞ್ಚ ಅನಿಮಿಸೇಹಿ ಅಕ್ಖೀಹಿ ಓಲೋಕಯಮಾನೋ ಸತ್ತಾಹಂ ವೀತಿನಾಮೇಸಿ, ತಂ ಠಾನಂ **ಅನಿಮಿಸಚೇತಿಯಂ** ನಾಮ ಜಾತಂ।

ಅಥ ಪಲ್ಲಙ್ಕಸ್ಸ ಚ ಠಿತಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಚ ಅನ್ತರಾ ಪುರತ್ಥಿಮಪಚ್ಛಿಮತೋ ಆಯತೇ ರತನಚಙ್ಕಮೇ ಚಙ್ಕಮನ್ತೋ ಸತ್ತಾಹಂ ವೀತಿನಾಮೇಸಿ, ತಂ ಠಾನಂ **ರತನಚಙ್ಕಮಚೇತಿಯಂ** ನಾಮ ಜಾತಂ। ತತೋ ಪಚ್ಛಿಮದಿಸಾಭಾಗೇ ದೇವತಾ ರತನಘರಂ ಮಾಪಯಿಂಸು, ತತ್ಥ ಪಲ್ಲಙ್ಕೇನ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ **ಅಭಿಧಮ್ಮಪಿಟಕಂ** ವಿಸೇಸತೋ ಚೇತ್ಥ ಅನನ್ತನಯಸಮನ್ತಪಟ್ಠಾನಂ ವಿಚಿನನ್ತೋ ಸತ್ತಾಹಂ ವೀತಿನಾಮೇಸಿ, ತಂ ಠಾನಂ **ರತನಘರಚೇತಿಯಂ** ನಾಮ ಜಾತಂ। ಏವಂ ಬೋಧಿಸಮೀಪೇಯೇವ ಚತ್ತಾರಿ ಸತ್ತಾಹಾನಿ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚಮೇ ಸತ್ತಾಹೇ ಬೋಧಿರುಕ್ಖಮೂಲಾ ಯೇನ ಅಜಪಾಲನಿಗ್ರೋಧೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ, ತತ್ರಾಪಿ ಧಮ್ಮಂ ವಿಚಿನನ್ತೋಯೇವ ವಿಮುತ್ತಿಸುಖಞ್ಚ ಪಟಿಸಂವೇದೇನ್ತೋ ನಿಸೀದಿ, ಧಮ್ಮಂ ವಿಚಿನನ್ತೋ ಚೇತ್ಥ ಏವಂ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ನಯಮಗ್ಗಂ ಸಮ್ಮಸಿ - ಪಠಮಂ ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಣೀಪಕರಣಂ ನಾಮ, ತತೋ ವಿಭಙ್ಗಪಕರಣಂ, ಧಾತುಕಥಾಪಕರಣಂ, ಪುಗ್ಗಲಪಞ್ಞತ್ತಿಪಕರಣಂ, ಕಥಾವತ್ಥು ನಾಮ ಪಕರಣಂ, ಯಮಕಂ ನಾಮ ಪಕರಣಂ, ತತೋ ಮಹಾಪಕರಣಂ ಪಟ್ಠಾನಂ ನಾಮಾತಿ।

ತತ್ಥಸ್ಸ ಸಣ್ಹಸುಖುಮಪಟ್ಠಾನಮ್ಹಿ ಚಿತ್ತೇ ಓತಿಣ್ಣೇ ಪೀತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ; ಪೀತಿಯಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ಲೋಹಿತಂ ಪಸೀದಿ, ಲೋಹಿತೇ ಪಸನ್ನೇ ಛವಿ ಪಸೀದಿ। ಛವಿಯಾ ಪಸನ್ನಾಯ ಪುರತ್ಥಿಮಕಾಯತೋ ಕೂಟಾಗಾರಾದಿಪ್ಪಮಾಣಾ ರಸ್ಮಿಯೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಆಕಾಸೇ ಪಕ್ಖನ್ದಛದ್ದನ್ತನಾಗಕುಲಂ ವಿಯ ಪಾಚೀನದಿಸಾಯ ಅನನ್ತಾನಿ ಚಕ್ಕವಾಳಾನಿ ಪಕ್ಖನ್ದಾ, ಪಚ್ಛಿಮಕಾಯತೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮದಿಸಾಯ, ದಕ್ಖಿಣಂಸಕೂಟತೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣದಿಸಾಯ, ವಾಮಂಸಕೂಟತೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಉತ್ತರದಿಸಾಯ ಅನನ್ತಾನಿ ಚಕ್ಕವಾಳಾನಿ ಪಕ್ಖನ್ದಾ, ಪಾದತಲೇಹಿ ಪವಾಳಙ್ಕುರವಣ್ಣಾ ರಸ್ಮಿಯೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಮಹಾಪಥವಿಂ ವಿನಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಉದಕಂ ದ್ವಿಧಾ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ವಾತಕ್ಖನ್ಧಂ ಪದಾಲೇತ್ವಾ ಅಜಟಾಕಾಸಂ ಪಕ್ಖನ್ದಾ, ಸೀಸತೋ ಸಮ್ಪರಿವತ್ತಿಯಮಾನಂ ಮಣಿದಾಮಂ ವಿಯ ನೀಲವಣ್ಣಾ ರಸ್ಮಿವಟ್ಟಿ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಛ ದೇವಲೋಕೇ ವಿನಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ನವ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ವೇಹಪ್ಫಲೇ ಪಞ್ಚ ಸುದ್ಧಾವಾಸೇ ಚ ವಿನಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಚತ್ತಾರೋ ಆರುಪ್ಪೇ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಅಜಟಾಕಾಸಂ ಪಕ್ಖನ್ದಾ। ತಸ್ಮಿಂ ದಿವಸೇ ಅಪರಿಮಾಣೇಸು ಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಅಪರಿಮಾಣಾ ಸತ್ತಾ ಸಬ್ಬೇ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಾವ ಅಹೇಸುಂ। ತಂ ದಿವಸಞ್ಚ ಪನ ಭಗವತೋ ಸರೀರಾ ನಿಕ್ಖನ್ತಾ ಯಾವಜ್ಜದಿವಸಾಪಿ ತಾ ರಸ್ಮಿಯೋ ಅನನ್ತಾ ಲೋಕಧಾತುಯೋ ಗಚ್ಛನ್ತಿಯೇವ।

ಏವಂ ಭಗವಾ ಅಜಪಾಲನಿಗ್ರೋಧೇ ಸತ್ತಾಹಂ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ತತೋ ಅಪರಂ ಸತ್ತಾಹಂ ಮುಚಲಿನ್ದೇ ನಿಸೀದಿ, ನಿಸಿನ್ನಮತ್ತಸ್ಸೇವ ಚಸ್ಸ ಸಕಲಂ ಚಕ್ಕವಾಳಗಬ್ಭಂ ಪೂರೇನ್ತೋ ಮಹಾಅಕಾಲಮೇಘೋ ಉದಪಾದಿ। ಏವರೂಪೋ ಕಿರ ಮಹಾಮೇಘೋ ದ್ವೀಸುಯೇವ ಕಾಲೇಸು ವಸ್ಸತಿ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಮ್ಹಿ ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಬುದ್ಧೇ ವಾ। ಇಧ ಬುದ್ಧಕಾಲೇ ಉದಪಾದಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಮುಚಲಿನ್ದೋ ನಾಗರಾಜಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಅಯಂ ಮೇಘೋ ಸತ್ಥರಿ ಮಯ್ಹಂ ಭವನಂ ಪವಿಟ್ಠಮತ್ತೇವ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ವಾಸಾಗಾರಮಸ್ಸ ಲದ್ಧುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ। ಸೋ ಸತ್ತರತನಮಯಂ ಪಾಸಾದಂ ನಿಮ್ಮಿನಿತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತೋಪಿ ಏವಂ ಕತೇ ಮಯ್ಹಂ ಮಹಪ್ಫಲಂ ನ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ದಸಬಲಸ್ಸ ಕಾಯವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಮಹನ್ತಂ ಅತ್ತಭಾವಂ ಕತ್ವಾ ಸತ್ಥಾರಂ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಂ ಭೋಗೇಹಿ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಉಪರಿ ಫಣಂ ಧಾರೇಸಿ। ಪರಿಕ್ಖೇಪಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ಓಕಾಸೋ ಹೇಟ್ಠಾ ಲೋಹಪಾಸಾದಪ್ಪಮಾಣೋ ಅಹೋಸಿ। ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತೇನ ಇರಿಯಾಪಥೇನ ಸತ್ಥಾ ವಿಹರಿಸ್ಸತೀತಿ ನಾಗರಾಜಸ್ಸ ಅಜ್ಝಾಸಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ಮಹನ್ತಂ ಓಕಾಸಂ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿ। ಮಜ್ಝೇ ರತನಪಲ್ಲಙ್ಕೋ ಪಞ್ಞತ್ತೋ ಹೋತಿ, ಉಪರಿ ಸುವಣ್ಣತಾರಕವಿಚಿತ್ತಂ ಸಮೋಸರಿತಗನ್ಧದಾಮಕುಸುಮದಾಮಚೇಲವಿತಾನಂ ಅಹೋಸಿ। ಚತೂಸು ಕೋಣೇಸು ಗನ್ಧತೇಲೇನ ದೀಪಾ ಜಲಿತಾ, ಚತೂಸು ದಿಸಾಸು ವಿವರಿತ್ವಾ ಚನ್ದನಕರಣ್ಡಕಾ ಠಪಿತಾ। ಏವಂ ಭಗವಾ ತಂ ಸತ್ತಾಹಂ ತತ್ಥ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ತತೋ ಅಪರಂ ಸತ್ತಾಹಂ ರಾಜಾಯತನೇ ನಿಸೀದಿ।

ಅಟ್ಠಮೇ ಸತ್ತಾಹೇ ಸಕ್ಕೇನ ದೇವಾನಮಿನ್ದೇನ ಆಭತಂ ದನ್ತಕಟ್ಠಞ್ಚ ಓಸಧಹರೀತಕಞ್ಚ ಖಾದಿತ್ವಾ ಮುಖಂ ಧೋವಿತ್ವಾ ಚತೂಹಿ ಲೋಕಪಾಲೇಹಿ ಉಪನೀತೇ ಪಚ್ಚಗ್ಘೇ ಸೇಲಮಯೇ ಪತ್ತೇ **ತಪುಸ್ಸಭಲ್ಲಿಕಾನಂ** ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಪುನ ಪಚ್ಚಾಗನ್ತ್ವಾ ಅಜಪಾಲನಿಗ್ರೋಧೇ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಾನಂ ಆಚಿಣ್ಣೋ ಅಯಂ ವಿತಕ್ಕೋ ಉದಪಾದಿ।

ತತ್ಥ **ಪಣ್ಡಿತೋ**ತಿ ಪಣ್ಡಿಚ್ಚೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ವಿಯತ್ತೋ**ತಿ ವೇಯ್ಯತ್ತಿಯೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಮೇಧಾವೀ**ತಿ ಠಾನುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪಞ್ಞಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖಜಾತಿಕೋ**ತಿ ಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತತ್ತಾ ನಿಕ್ಕಿಲೇಸಜಾತಿಕೋ ವಿಸುದ್ಧಸತ್ತೋ। **ಆಜಾನಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇಸ್ಸತಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿಸ್ಸತಿ। **ಞಾಣಞ್ಚ ಪನ ಮೇ**ತಿ ಮಯ್ಹಮ್ಪಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ಭಗವಾ ಕಿರ ದೇವತಾಯ ಕಥಿತೇನೇವ ನಿಟ್ಠಂ ಅಗನ್ತ್ವಾ ಸಯಮ್ಪಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಇತೋ ಸತ್ತಮದಿವಸಮತ್ಥಕೇ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋತಿ ಅದ್ದಸ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ - "ಞಾಣಞ್ಚ ಪನ ಮೇ ದಸ್ಸನಂ ಉದಪಾದೀ"ತಿ। **ಮಹಾಜಾನಿಯೋ**ತಿ ಸತ್ತದಿವಸಬ್ಭನ್ತರೇ ಪತ್ತಬ್ಬಮಗ್ಗಫಲತೋ ಪರಿಹೀನತ್ತಾ ಮಹತೀ ಜಾನಿ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಮಹಾಜಾನಿಯೋ**। ಅಕ್ಖಣೇ ನಿಬ್ಬತ್ತತ್ತಾ ಗನ್ತ್ವಾ ದೇಸಿಯಮಾನಂ ಧಮ್ಮಮ್ಪಿಸ್ಸ ಸೋತುಂ ಸೋತಪ್ಪಸಾದೋ ನತ್ಥಿ, ಇಧ ಧಮ್ಮದೇಸನಟ್ಠಾನಂ ಆಗಮನಪಾದಾಪಿ ನತ್ಥಿ, ಏವಂ ಮಹಾಜಾನಿಯೋ ಜಾತೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅಭಿದೋಸಕಾಲಙ್ಕತೋ**ತಿ ಅಡ್ಢರತ್ತೇ ಕಾಲಙ್ಕತೋ। **ಞಾಣಞ್ಚ ಪನ ಮೇ**ತಿ ಮಯ್ಹಮ್ಪಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ಉದಪಾದಿ। ಇಧಾಪಿ ಕಿರ ಭಗವಾ ದೇವತಾಯ ವಚನೇನ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ ಅಕತ್ವಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ "ಹಿಯ್ಯೋ ಅಡ್ಢರತ್ತೇ ಕಾಲಙ್ಕತ್ವಾ ಉದಕೋ ರಾಮಪುತ್ತೋ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ"ತಿ ಅದ್ದಸ। ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ। ಸೇಸಂ ಪುರಿಮನಯಸದಿಸಮೇವ। **ಬಹುಕಾರಾ**ತಿ ಬಹೂಪಕಾರಾ। **ಪಧಾನಪಹಿತತ್ತಂ ಉಪಟ್ಠಹಿಂಸೂ**ತಿ ಪಧಾನತ್ಥಾಯ ಪೇಸಿತತ್ತಭಾವಂ ವಸನಟ್ಠಾನೇ ಪರಿವೇಣಸಮ್ಮಜ್ಜನೇನ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅನುಬನ್ಧನೇನ ಮುಖೋದಕದನ್ತಕಟ್ಠದಾನಾದಿನಾ ಚ ಉಪಟ್ಠಹಿಂಸು। ಕೇ ಪನ ತೇ **ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯಾ** ನಾಮ? ಯೇತೇ -

ರಾಮೋ ಧಜೋ ಲಕ್ಖಣೋ ಜೋತಿಮನ್ತಿ,
ಯಞ್ಞೋ ಸುಭೋಜೋ ಸುಯಾಮೋ ಸುದತ್ತೋ।
ಏತೇ ತದಾ ಅಟ್ಠ ಅಹೇಸುಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ,
ಛಳಙ್ಗವಾ ಮನ್ತಂ ವಿಯಾಕರಿಂಸೂತಿ॥

ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಜಾತಕಾಲೇ ಸುಪಿನಪಟಿಗ್ಗಾಹಕಾ ಚೇವ ಲಕ್ಖಣಪಟಿಗ್ಗಾಹಕಾ ಚ ಅಟ್ಠ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ। ತೇಸು ತಯೋ ದ್ವೇಧಾ ಬ್ಯಾಕರಿಂಸು - "ಇಮೇಹಿ ಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸಮಾನೋ ರಾಜಾ ಹೋತಿ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ, ಪಬ್ಬಜಮಾನೋ ಬುದ್ಧೋ"ತಿ। ಪಞ್ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಏಕಂಸಬ್ಯಾಕರಣಾ ಅಹೇಸುಂ - "ಇಮೇಹಿ ಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಅಗಾರೇ ನ ತಿಟ್ಠತಿ, ಬುದ್ಧೋವ ಹೋತೀ"ತಿ। ತೇಸು ಪುರಿಮಾ ತಯೋ ಯಥಾಮನ್ತಪದಂ ಗತಾ, ಇಮೇ ಪನ ಪಞ್ಚ ಮನ್ತಪದಂ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಾ। ತೇ ಅತ್ತನಾ ಲದ್ಧಂ ಪುಣ್ಣಪತ್ತಂ ಞಾತಕಾನಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ "ಅಯಂ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಅಗಾರಂ ನ ಅಜ್ಝಾವಸಿಸ್ಸತಿ, ಏಕನ್ತೇನ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ನಿಬ್ಬಿತಕ್ಕಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಸಮಣಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಪಬ್ಬಜಿತಾ। ತೇಸಂ ಪುತ್ತಾತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। ತಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ।

ಏತೇ ಕಿರ ದಹರಕಾಲೇಯೇವ ಬಹೂ ಮನ್ತೇ ಜಾನಿಂಸು, ತಸ್ಮಾ ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಆಚರಿಯಟ್ಠಾನೇ ಠಪಯಿಂಸು। ತೇ ಪಚ್ಛಾ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಪುತ್ತದಾರಜಟಂ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ನ ಸಕ್ಕಾ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಪಬ್ಬಜಿತುನ್ತಿ ದಹರಕಾಲೇಯೇವ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ರಮಣೀಯಾನಿ ಸೇನಾಸನಾನಿ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಾ ವಿಚರಿಂಸು। ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಪನ "ಕಿಂ, ಭೋ, ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ। ಮನುಸ್ಸಾ, "ಕುಹಿಂ ತುಮ್ಹೇ ಮಹಾಪುರಿಸಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಥ, ತೀಸು ಪಾಸಾದೇಸು ತಿವಿಧನಾಟಕಮಜ್ಝೇ ದೇವೋ ವಿಯ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭೋತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ತೇ ಸುತ್ವಾ, "ನ ತಾವ ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಞಾಣಂ ಪರಿಪಾಕಂ ಗಚ್ಛತೀ"ತಿ ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕಾ ವಿಹರಿಂಸುಯೇವ। ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ ಭಗವಾ, "ಬಹುಕಾರಾ ಖೋ ಇಮೇ ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯಾ"ತಿ ಆಹ? ಕಿಂ ಉಪಕಾರಕಾನಂಯೇವ ಏಸ

ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ಅನುಪಕಾರಕಾನಂ ನ ದೇಸೇತೀತಿ? ನೋ ನ ದೇಸೇತಿ। ಪರಿಚಯವಸೇನ ಹೇಸ ಆಳಾರಞ್ಚೇವ ಕಾಲಾಮಂ ಉದಕಞ್ಚ ರಾಮಪುತ್ತಂ ಓಲೋಕೇಸಿ। ಏತಸ್ಮಿಂ ಪನ ಬುದ್ಧಕ್ಖೇತ್ತೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಾಸಿಕೋಣ್ಡಞ್ಞಂ ಪಠಮಂ ಧಮ್ಮಂ ಸಚ್ಛಿಕಾತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಕಸ್ಮಾ? ತಥಾವಿಧಉಪನಿಸ್ಸಯತ್ತಾ।

ಪುಬ್ಬೇ ಕಿರ ಪುಞ್ಞಕರಣಕಾಲೇ ದ್ವೇ ಭಾತರೋ ಅಹೇಸುಂ। ತೇ ಏಕತೋವ ಸಸ್ಸಂ ಅಕಂಸು। ತತ್ಥ ಜೇಟ್ಠಕಸ್ಸ "ಏಕಸ್ಮಿಂ ಸಸ್ಸೇ ನವವಾರೇ ಅಗ್ಗಸಸ್ಸದಾನಂ ಮಯಾ ದಾತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ವಪ್ಪಕಾಲೇ ಬೀಜಗ್ಗಂ ನಾಮ ದತ್ವಾ ಗಬ್ಭಕಾಲೇ ಕನಿಟ್ಠೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಮನ್ತೇಸಿ - "ಗಬ್ಭಕಾಲೇ ಗಬ್ಭಂ ಫಾಲೇತ್ವಾ ದಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ। ಕನಿಟ್ಠೋ "ತರುಣಸಸ್ಸಂ ನಾಸೇತುಕಾಮೋಸೀ"ತಿ ಆಹ। ಜೇಟ್ಠೋ ಕನಿಟ್ಠಸ್ಸ ಅನನುವತ್ತನಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಖೇತ್ತಂ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಕೋಟ್ಠಾಸತೋ ಗಬ್ಭಂ ಫಾಲೇತ್ವಾ ಖೀರಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಸಪ್ಪಿಫಾಣಿತೇಹಿ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಅದಾಸಿ, ಪುಥುಕಕಾಲೇ ಪುಥುಕಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಅದಾಸಿ, ಲಾಯನೇ ಲಾಯನಗ್ಗಂ ವೇಣಿಕರಣೇ ವೇಣಗ್ಗಂ ಕಲಾಪಾದೀಸು ಕಲಾಪಗ್ಗಂ ಖಳಗ್ಗಂ ಭಣ್ಡಗ್ಗಂ ಕೋಟ್ಠಗ್ಗನ್ತಿ ಏವಂ ಏಕಸಸ್ಸೇ ನವವಾರೇ ಅಗ್ಗದಾನಂ ಅದಾಸಿ। ಕನಿಟ್ಠೋ ಪನಸ್ಸ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ಅದಾಸಿ, ತೇಸು ಜೇಟ್ಠೋ ಅಞ್ಞಾಸಿಕೋಣ್ಡಞ್ಞತ್ಥೇರೋ ಜಾತೋ, ಕನಿಟ್ಠೋ ಸುಭದ್ದಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ। ಇತಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಸಸ್ಸೇ ನವನ್ನಂ ಅಗ್ಗದಾನಾನಂ ದಿನ್ನತ್ತಾ ಠಪೇತ್ವಾ ಥೇರಂ ಅಞ್ಞೋ ಪಠಮಂ ಧಮ್ಮಂ ಸಚ್ಛಿಕಾತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। "ಬಹುಕಾರಾ ಖೋ ಇಮೇ ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯಾ"ತಿ ಇದಂ ಪನ ಉಪಕಾರಾನುಸ್ಸರಣಮತ್ತಕೇನೇವ ವುತ್ತಂ।

ಇಸಿಪತನೇ ಮಿಗದಾಯೇತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಕಿರ ಪದೇಸೇ ಅನುಪ್ಪನ್ನೇ ಬುದ್ಧೇ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಗನ್ಧಮಾದನಪಬ್ಬತೇ ಸತ್ತಾಹಂ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ನಿರೋಧಾ ವುಟ್ಠಾಯ ನಾಗಲತಾದನ್ತಕಟ್ಠಂ ಖಾದಿತ್ವಾ ಅನೋತತ್ತದಹೇ ಮುಖಂ ಧೋವಿತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಆಕಾಸೇನ ಆಗನ್ತ್ವಾ ನಿಪತನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಚೀವರಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ನಗರೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಕತಭತ್ತಕಿಚ್ಚಾ ಗಮನಕಾಲೇಪಿ ತತೋಯೇವ ಉಪ್ಪತಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಇತಿ ಇಸಯೋ ಏತ್ಥ ನಿಪತನ್ತಿ ಉಪ್ಪತನ್ತಿ ಚಾತಿ ತಂ ಠಾನಂ **ಇಸಿಪತನ**ನ್ತಿ ಸಙ್ಖಂ ಗತಂ। ಮಿಗಾನಂ ಪನ ಅಭಯತ್ಥಾಯ ದಿನ್ನತ್ತಾ **ಮಿಗದಾಯೋ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಇಸಿಪತನೇ ಮಿಗದಾಯೇ"ತಿ।

೧೮೫. **ಅನ್ತರಾ ಚ ಗಯಂ ಅನ್ತರಾ ಚ ಬೋಧಿ**ನ್ತಿ ಗಯಾಯ ಚ ಬೋಧಿಸ್ಸ ಚ ವಿವರೇ ತಿಗಾವುತನ್ತರೇ ಠಾನೇ। ಬೋಧಿಮಣ್ಡತೋ ಹಿ ಗಯಾ ತೀಣಿ ಗಾವುತಾನಿ। ಬಾರಾಣಸೀ ಅಟ್ಠಾರಸ ಯೋಜನಾನಿ। ಉಪಕೋ ಬೋಧಿಮಣ್ಡಸ್ಸ ಚ ಗಯಾಯ ಚ ಅನ್ತರೇ ಭಗವನ್ತಂ ಅದ್ದಸ। ಅನ್ತರಾಸದ್ದೇನ ಪನ ಯುತ್ತತ್ತಾ ಉಪಯೋಗವಚನಂ ಕತಂ। ಈದಿಸೇಸು ಚ ಠಾನೇಸು ಅಕ್ಖರಚಿನ್ತಕಾ "ಅನ್ತರಾ ಗಾಮಞ್ಚ ನದಿಞ್ಚ ಯಾತೀ"ತಿ ಏವಂ ಏಕಮೇವ ಅನ್ತರಾಸದ್ದಂ ಪಯುಜ್ಜನ್ತಿ। ಸೋ ದುತಿಯಪದೇನಪಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ ಹೋತಿ । ಅಯೋಜಿಯಮಾನೇ ಉಪಯೋಗವಚನಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಇಧ ಪನ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಏವ ವುತ್ತೋತಿ। **ಅದ್ಧಾನಮಗ್ಗಪಟಿಪನ್ನ**ನ್ತಿ ಅದ್ಧಾನಸಙ್ಖಾತಂ ಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಪನ್ನಂ, ದೀಘಮಗ್ಗಪಟಿಪನ್ನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅದ್ಧಾನಮಗ್ಗಗಮನಸಮಯಸ್ಸ ಹಿ ವಿಭಙ್ಗೇ "ಅದ್ಧಯೋಜನಂ ಗಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿಆದಿವಚನತೋ (ಪಾಚಿ॰ ೨೧೮) ಅದ್ಧಯೋಜನಮ್ಪಿ ಅದ್ಧಾನಮಗ್ಗೋ ಹೋತಿ। ಬೋಧಿಮಣ್ಡತೋ ಪನ ಗಯಾ ತಿಗಾವುತಂ।

ಸಬ್ಬಾಭಿಭೂತಿ ಸಬ್ಬಂ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮಂ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಠಿತೋ। **ಸಬ್ಬವಿದೂ**ತಿ ಸಬ್ಬಂ ಚತುಭೂಮಕಧಮ್ಮಂ ಅವೇದಿಂ ಅಞ್ಞಾಸಿಂ। **ಸಬ್ಬೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಅನೂಪಲಿತ್ತೋ**ತಿ ಸಬ್ಬೇಸು ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮೇಸು ಕಿಲೇಸಲೇಪನೇನ ಅನುಪಲಿತ್ತೋ। **ಸಬ್ಬಂಜಹೋ**ತಿ ಸಬ್ಬಂ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮಂ ಜಹಿತ್ವಾ ಠಿತೋ। **ತಣ್ಹಕ್ಖಯೇ ವಿಮುತ್ತೋ**ತಿ ತಣ್ಹಕ್ಖಯೇ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಆರಮ್ಮಣತೋ ವಿಮುತ್ತೋ। **ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಂ ಚತುಭೂಮಕಧಮ್ಮಂ ಅತ್ತನಾವ ಜಾನಿತ್ವಾ। **ಕಮುದ್ದಿಸೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಕಂ ಅಞ್ಞಂ "ಅಯಂ ಮೇ ಆಚರಿಯೋ"ತಿ ಉದ್ದಿಸೇಯ್ಯಂ।

ನ ಮೇ ಆಚರಿಯೋ ಅತ್ಥೀತಿ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮೇ ಮಯ್ಹಂ ಆಚರಿಯೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। **ನತ್ಥಿ ಮೇ ಪಟಿಪುಗ್ಗಲೋ**ತಿ ಮಯ್ಹಂ ಪಟಿಭಾಗಪುಗ್ಗಲೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। **ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ**ತಿ ಸಹೇತುನಾ ನಯೇನ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಸಯಂ ಬುದ್ಧೋ। **ಸೀತಿಭೂತೋ**ತಿ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಗ್ಗಿನಿಬ್ಬಾಪನೇನ ಸೀತಿಭೂತೋ। ಕಿಲೇಸಾನಂಯೇವ ನಿಬ್ಬುತತ್ತಾ **ನಿಬ್ಬುತೋ। ಕಾಸಿನಂ ಪುರ**ನ್ತಿ ಕಾಸಿರಟ್ಠೇ ನಗರಂ। **ಆಹಞ್ಛಂ ಅಮತದುನ್ದುಭಿ**ನ್ತಿ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪಟಿಲಾಭಾಯ ಅಮತಭೇರಿಂ ಪಹರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಗಚ್ಛಾಮಿ। **ಅರಹಸಿ ಅನನ್ತಜಿನೋ**ತಿ ಅನನ್ತಜಿನೋತಿ ಭವಿತುಂ ಯುತ್ತೋ। **ಹುಪೇಯ್ಯ ಪಾವುಸೋ**ತಿ, ಆವುಸೋ, ಏವಮ್ಪಿ ನಾಮ ಭವೇಯ್ಯ। **ಪಕ್ಕಾಮೀ**ತಿ ವಙ್ಕಹಾರಜನಪದಂ ನಾಮ ಅಗಮಾಸಿ।

ತತ್ಥೇಕಂ ಮಿಗಲುದ್ದಕಗಾಮಕಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ವಾಸಂ ಕಪ್ಪೇಸಿ। ಜೇಟ್ಠಕಲುದ್ದಕೋ ತಂ ಉಪಟ್ಠಾಸಿ। ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ಜನಪದೇ ಚಣ್ಡಾ ಮಕ್ಖಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ। ಅಥ ನಂ ಏಕಾಯ ಚಾಟಿಯಾ ವಸಾಪೇಸುಂ, ಮಿಗಲುದ್ದಕೋ ದೂರೇ ಮಿಗವಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅರಹನ್ತೇ ಮಾ ಪಮಜ್ಜೀ"ತಿ **ಛಾವಂ** ನಾಮ ಧೀತರಂ ಆಣಾಪೇತ್ವಾ ಅಗಮಾಸಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪುತ್ತಭಾತುಕೇಹಿ। ಸಾ ಚಸ್ಸ ಧೀತಾ ದಸ್ಸನೀಯಾ ಹೋತಿ ಕೋಟ್ಠಾಸಸಮ್ಪನ್ನಾ। ದುತಿಯದಿವಸೇ **ಉಪಕೋ** ಘರಂ ಆಗತೋ ತಂ ದಾರಿಕಂ ಸಬ್ಬಂ ಉಪಚಾರಂ ಕತ್ವಾ ಪರಿವಿಸಿತುಂ ಉಪಗತಂ ದಿಸ್ವಾ ರಾಗೇನ ಅಭಿಭೂತೋ ಭುಞ್ಜಿತುಮ್ಪಿ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಭಾಜನೇನ ಭತ್ತಂ ಆದಾಯ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಭತ್ತಂ ಏಕಮನ್ತೇ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಸಚೇ ಛಾವಂ ಲಭಾಮಿ, ಜೀವಾಮಿ, ನೋ ಚೇ, ಮರಾಮೀತಿ ನಿರಾಹಾರೋ ಸಯಿ। ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ಮಾಗವಿಕೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಧೀತರಂ ಉಪಕಸ್ಸ ಪವತ್ತಿಂ ಪುಚ್ಛಿ। ಸಾ "ಏಕದಿವಸಮೇವ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಪುನ ನಾಗತಪುಬ್ಬೋ"ತಿ ಆಹ। ಮಾಗವಿಕೋ ಆಗತವೇಸೇನೇವ ನಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ತಙ್ಖಣಂಯೇವ ಗನ್ತ್ವಾ "ಕಿಂ, ಭನ್ತೇ, ಅಫಾಸುಕ"ನ್ತಿ ಪಾದೇ ಪರಾಮಸನ್ತೋ ಪುಚ್ಛಿ। ಉಪಕೋ ನಿತ್ಥುನನ್ತೋ ಪರಿವತ್ತತಿಯೇವ। ಸೋ "ವದಥ ಭನ್ತೇ, ಯಂ ಮಯಾ ಸಕ್ಕಾ ಕಾತುಂ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಆಹ। ಉಪಕೋ, "ಸಚೇ ಛಾವಂ ಲಭಾಮಿ, ಜೀವಾಮಿ, ನೋ ಚೇ, ಇಧೇವ ಮರಣಂ ಸೇಯ್ಯೋ"ತಿ ಆಹ। ಜಾನಾಸಿ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಕಿಞ್ಚಿ ಸಿಪ್ಪನ್ತಿ। ನ ಜಾನಾಮೀತಿ। ನ, ಭನ್ತೇ, ಕಿಞ್ಚಿ ಸಿಪ್ಪಂ ಅಜಾನನ್ತೇನ ಸಕ್ಕಾ ಘರಾವಾಸಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತುನ್ತಿ।

ಸೋ ಆಹ - "ನಾಹಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಿಪ್ಪಂ ಜಾನಾಮಿ, ಅಪಿಚ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಮಂಸಹಾರಕೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ, ಮಂಸಞ್ಚ ವಿಕ್ಕಿಣಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ಮಾಗವಿಕೋ, "ಅಮ್ಹಾಕಮ್ಪಿ ಏತದೇವ ರುಚ್ಚತೀ"ತಿ ಉತ್ತರಸಾಟಕಂ ದತ್ವಾ ಘರಂ ಆನೇತ್ವಾ ಧೀತರಂ ಅದಾಸಿ। ತೇಸಂ ಸಂವಾಸಮನ್ವಾಯ ಪುತ್ತೋ ವಿಜಾಯಿ। **ಸುಭದ್ದೋ**ತಿಸ್ಸ ನಾಮಂ ಅಕಂಸು। ಛಾವಾ ತಸ್ಸ ರೋದನಕಾಲೇ "ಮಂಸಹಾರಕಸ್ಸ ಪುತ್ತ, ಮಿಗಲುದ್ದಕಸ್ಸ ಪುತ್ತ ಮಾ ರೋದೀ"ತಿಆದೀನಿ ವದಮಾನಾ ಪುತ್ತತೋಸನಗೀತೇನ ಉಪಕಂ ಉಪ್ಪಣ್ಡೇಸಿ। ಭದ್ದೇ ತ್ವಂ ಮಂ ಅನಾಥೋತಿ ಮಞ್ಞಸಿ। ಅತ್ಥಿ ಮೇ **ಅನನ್ತಜಿನೋ** ನಾಮ ಸಹಾಯೋ। ತಸ್ಸಾಹಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಆಹ। ಛಾವಾ ಏವಮಯಂ ಅಟ್ಟೀಯತೀತಿ ಞತ್ವಾ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಕಥೇತಿ। ಸೋ ಏಕದಿವಸಂ ಅನಾರೋಚೇತ್ವಾವ ಮಜ್ಝಿಮದೇಸಾಭಿಮುಖೋ ಪಕ್ಕಾಮಿ।

ಭಗವಾ ಚ ತೇನ ಸಮಯೇನ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಿಹರತಿ ಜೇತವನೇ ಮಹಾವಿಹಾರೇ। ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಪಟಿಕಚ್ಚೇವ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಣಾಪೇಸಿ - "ಯೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, 'ಅನನ್ತಜಿನೋ'ತಿ ಪುಚ್ಛಮಾನೋ ಆಗಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಸ ಮಂ ದಸ್ಸೇಯ್ಯಾಥಾ"ತಿ। ಉಪಕೋಪಿ ಖೋ "ಕುಹಿಂ ಅನನ್ತಜಿನೋ ವಸತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ವಿಹಾರಮಜ್ಝೇ ಠತ್ವಾ ಕುಹಿಂ ಅನನ್ತಜಿನೋತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ತಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕಂ ನಯಿಂಸು। ಸೋ ಭಗವನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ - "ಸಞ್ಜಾನಾಥ ಮಂ ಭಗವಾ"ತಿ ಆಹ। ಆಮ, ಉಪಕ, ಸಞ್ಜಾನಾಮಿ, ಕುಹಿಂ ಪನ ತ್ವಂ ವಸಿತ್ಥಾತಿ। ವಙ್ಕಹಾರಜನಪದೇ, ಭನ್ತೇತಿ। ಉಪಕ, ಮಹಲ್ಲಕೋಸಿ ಜಾತೋ ಪಬ್ಬಜಿತುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಸೀತಿ। ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಾಮಿ, ಭನ್ತೇತಿ। ಭಗವಾ ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಅದಾಸಿ। ಸೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೋ ಅನಾಗಾಮಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ ಅವಿಹೇಸು ನಿಬ್ಬತ್ತೋ। ನಿಬ್ಬತ್ತಕ್ಖಣೇಯೇವ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣೀತಿ। ಅವಿಹೇಸು ನಿಬ್ಬತ್ತಮತ್ತಾ ಹಿ ಸತ್ತ ಜನಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು, ತೇಸಂ ಸೋ ಅಞ್ಞತರೋ।

ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ -

“ಅವಿಹಂ ಉಪಪನ್ನಾಸೇ, ವಿಮುತ್ತಾ ಸತ್ತ ಭಿಕ್ಖವೋ।
ರಾಗದೋಸಪರಿಕ್ಖೀಣಾ, ತಿಣ್ಣಾ ಲೋಕೇ ವಿಸತ್ತಿಕಂ॥

ಉಪಕೋ ಪಲಗಣ್ಡೋ ಚ, ಪುಕ್ಕುಸಾತಿ ಚ ತೇ ತಯೋ।
ಭದ್ದಿಯೋ ಖಣ್ಡದೇವೋ ಚ, ಬಹುರಗ್ಗಿ ಚ ಸಙ್ಗಿಯೋ।
ತೇ ಹಿತ್ವಾ ಮಾನುಸಂ ದೇಹಂ, ದಿಬ್ಬಯೋಗಂ ಉಪಜ್ಝಗು”ನ್ತಿ॥ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೦೫)।

೨೮೬. **ಸಣ್ಠಪೇಸು**ನ್ತಿ ಕತಿಕಂ ಅಕಂಸು। **ಬಾಹುಲ್ಲಿಕೋ**ತಿ ಚೀವರಬಾಹುಲ್ಲಾದೀನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ। **ಪಧಾನವಿಬ್ಭನ್ತೋ**ತಿ ಪಧಾನತೋ ವಿಬ್ಭನ್ತೋ ಭಟ್ಠೋ ಪರಿಹೀನೋ। **ಆವತ್ತೋ ಬಾಹುಲ್ಲಾಯಾ**ತಿ ಚೀವರಾದೀನಂ ಬಹುಲಭಾವತ್ಥಾಯ ಆವತ್ತೋ। **ಅಪಿಚ ಖೋ ಆಸನಂ ಠಪೇತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಅಪಿಚ ಖೋ ಪನಸ್ಸ ಉಚ್ಚಕುಲೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಸ್ಸ ಆಸನಮತ್ತಂ ಠಪೇತಬ್ಬನ್ತಿ ವದಿಂಸು। **ನಾಸಕ್ಖಿಂಸೂ**ತಿ ಬುದ್ಧಾನುಭಾವೇನ ಬುದ್ಧತೇಜಸಾ ಅಭಿಭೂತಾ ಅತ್ತನೋ ಕತಿಕಾಯ ಠಾತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿಂಸು। **ನಾಮೇನ ಚ ಆವುಸೋವಾದೇನ ಚ ಸಮುದಾಚರನ್ತೀ**ತಿ ಗೋತಮಾತಿ, ಆವುಸೋತಿ ಚ ವದನ್ತಿ। ಆವುಸೋ ಗೋತಮ, ಮಯಂ ಉರುವೇಲಾಯಂ ಪಧಾನಕಾಲೇ ತುಯ್ಹಂ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಚರಿಮ್ಹಾ, ಮುಖೋದಕಂ ದನ್ತಕಟ್ಠಂ ಅದಮ್ಹಾ, ವುತ್ಥಪರಿವೇಣಂ ಸಮ್ಮಜ್ಜಿಮ್ಹಾ, ಪಚ್ಛಾ ಕೋ ತೇ ವತ್ತಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಮಕಾಸಿ, ಕಚ್ಚಿ ಅಮ್ಹೇಸು ಪಕ್ಕನ್ತೇಸು ನ ಚಿನ್ತಯಿತ್ಥಾತಿ ಏವರೂಪಿಂ ಕಥಂ ಕಥೇನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಇರಿಯಾಯಾ**ತಿ ದುಕ್ಕರಇರಿಯಾಯ। **ಪಟಿಪದಾಯಾ**ತಿ ದುಕ್ಕರಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ। **ದುಕ್ಕರಕಾರಿಕಾಯಾ**ತಿ ಪಸತಪಸತ-ಮುಗ್ಗಯೂಸಾದಿಆಹರಕರಣಾದಿನಾ ದುಕ್ಕರಕರಣೇನ। **ಅಭಿಜಾನಾಥ ಮೇ ನೋ**ತಿ ಅಭಿಜಾನಾಥ ನು ಮಮ। **ಏವರೂಪಂ ಪಭಾವಿತಮೇತ**ನ್ತಿ ಏತಂ ಏವರೂಪಂ ವಾಕ್ಯಭೇದನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಪಿ ನು ಅಹಂ ಉರುವೇಲಾಯ ಪಧಾನೇ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹನತ್ಥಂ ಅನುಕ್ಕಣ್ಠನತ್ಥಂ ರತ್ತಿಂ ವಾ ದಿವಾ ವಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ, - “ಆವುಸೋ, ಮಾ ವಿತಕ್ಕಯಿತ್ಥ, ಮಯ್ಹಂ ಓಭಾಸೋ ವಾ ನಿಮಿತ್ತಂ ವಾ ಪಞ್ಞಾಯತೀ”ತಿ ಏವರೂಪಂ ಕಞ್ಚಿ ವಚನಭೇದಂ ಅಕಾಸಿನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತೇ ಏಕಪದೇನೇವ ಸತಿಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಗಾರವಾ, “ಹನ್ದ ಅದ್ಧಾ ಏಸ ಬುದ್ಧೋ ಜಾತೋ”ತಿ ಸದ್ದಹಿತ್ವಾ **ನೋ ಹೇತಂ, ಭನ್ತೇ**ತಿ ಆಹಂಸು। **ಅಸಕ್ಖಿಂ ಖೋ ಅಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಞ್ಞಾಪೇತು**ನ್ತಿ ಅಹಂ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಬುದ್ಧೋ ಅಹನ್ತಿ ಜಾನಾಪೇತುಂ ಅಸಕ್ಖಿಂ। ತದಾ ಪನ ಭಗವಾ ಉಪೋಸಥದಿವಸೇಯೇವ ಆಗಚ್ಛಿ। ಅತ್ತನೋ ಬುದ್ಧಭಾವಂ ಜಾನಾಪೇತ್ವಾ ಕೋಣ್ಡಞ್ಞತ್ಥೇರಂ ಕಾಯಸಕ್ಖಿಂ ಕತ್ವಾ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನಸುತ್ತಂ ಕಥೇಸಿ। ಸುತ್ತಪರಿಯೋಸಾನೇ ಥೇರೋ ಅಟ್ಠಾರಸಹಿ ಬ್ರಹ್ಮಕೋಟೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಸಿ। ಸೂರಿಯೇ ಧರಮಾನೇಯೇವ ದೇಸನಾ ನಿಟ್ಠಾಸಿ। ಭಗವಾ ತತ್ಥೇವ ವಸ್ಸಂ ಉಪಗಚ್ಛಿ।

ದ್ವೇಪಿ ಸುದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖೂ ಓವದಾಮೀತಿಆದಿ ಪಾಟಿಪದದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪಿಣ್ಡಪಾತತ್ಥಾಯಪಿ ಗಾಮಂ ಅಪ್ಪವಿಸನದೀಪನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ತೇಸಞ್ಹಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇಸು ಉಪ್ಪನ್ನಮಲವಿಸೋಧನತ್ಥಂ ಭಗವಾ ಅನ್ತೋವಿಹಾರೇಯೇವ ಅಹೋಸಿ। ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಮಲೇ ತೇಪಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ। ಭಗವಾಪಿ ತೇಸಂ ನಿಸಿನ್ನಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಮಲಂ ವಿನೋದೇತಿ। ಅಥ ನೇಸಂ ಭಗವತಾ ಏವಂ ನೀಹಟಭತ್ತೇನ ಓವದಿಯಮಾನಾನಂ ವಪ್ಪತ್ಥೇರೋ ಪಾಟಿಪದದಿವಸೇ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಅಹೋಸಿ। ಭದ್ದಿಯತ್ಥೇರೋ ದುತಿಯಾಯಂ, ಮಹಾನಾಮತ್ಥೇರೋ ತತಿಯಾಯಂ, ಅಸ್ಸಜಿತ್ಥೇರೋ ಚತುತ್ಥಿಯಂ। ಪಕ್ಖಸ್ಸ ಪನ ಪಞ್ಚಮಿಯಂ ಸಬ್ಬೇವ ತೇ ಏಕತೋ ಸನ್ನಿಪಾತೇತ್ವಾ ಅನತ್ತಲಕ್ಖಣಸುತ್ತಂ ಕಥೇಸಿ, ಸುತ್ತಪರಿಯೋಸಾನೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಅರಹತ್ತಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಹಿಂಸು। ತೇನಾಹ - “ಅಥ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಮಯಾ ಏವಂ ಓವದಿಯಮಾನಾ…ಪೇ॰… ಅನುತ್ತರಂ ಯೋಗಕ್ಖೇಮಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಅಜ್ಝಗಮಂಸು…ಪೇ॰… ನತ್ಥಿ ದಾನಿ ಪುನಬ್ಭವೋ”ತಿ। ಏತ್ತಕಂ ಕಥಾಮಗ್ಗಂ ಭಗವಾ ಯಂ ಪುಬ್ಬೇ ಅವಚ - “ತುಮ್ಹೇಪಿ ಮಮಞ್ಞೇವ ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯಾನಞ್ಚ ಮಗ್ಗಂ ಆರುಳ್ಹಾ, ಅರಿಯಪರಿಯೇಸನಾ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಪರಿಯೇಸನಾ”ತಿ ಇಮಂ ಏಕಮೇವ ಅನುಸನ್ಧಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹರಿ।

೨೮೭. ಇದಾನಿ ಯಸ್ಮಾ ನ ಅಗಾರಿಯಾನಂಯೇವ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಪರಿಯೇಸನಾ ಹೋತಿ, ಅನಗಾರಿಯಾನಮ್ಪಿ ಚತ್ತಾರೋ ಪಚ್ಚಯೇ ಅಪ್ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಾನಂ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣವಸೇನ ಅನರಿಯಪರಿಯೇಸನಾ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಪಞ್ಚಿಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಮಗುಣಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ನವರತ್ತೇಸು ಪತ್ತಚೀವರಾದೀಸು ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ ರೂಪಾತಿಆದಯೋ ಚತ್ತಾರೋ ಕಾಮಗುಣಾ ಲಬ್ಭನ್ತಿ। ರಸೋ ಪನೇತ್ಥ ಪರಿಭೋಗರಸೋ ಹೋತಿ। ಮನುಞ್ಞೇ ಪಿಣ್ಡಪಾತೇ ಭೇಸಜ್ಜೇ ಚ ಪಞ್ಚಪಿ ಲಬ್ಭನ್ತಿ। ಸೇನಾಸನಮ್ಪಿ ಚೀವರೇ ವಿಯ ಚತ್ತಾರೋ। ರಸೋ ಪನ ಏತ್ಥಾಪಿ ಪರಿಭೋಗರಸೋವ। **ಯೇ ಹಿ ಕೇಚಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಆರಭಿ? ಏವಂ ಪಞ್ಚ ಕಾಮಗುಣೇ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಯೇ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯುಂ, "ಪಬ್ಬಜಿತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅನರಿಯಪರಿಯೇಸನಾ ನಾಮ ಕುತೋ, ಅರಿಯಪರಿಯೇಸನಾವ ಪಬ್ಬಜಿತಾನ"ನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಪಟಿಸೇಧನತ್ಥಾಯ "ಪಬ್ಬಜಿತಾನಮ್ಪಿ ಚತೂಸು ಪಚ್ಚಯೇಸು ಅಪ್ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಪರಿಭೋಗೋ ಅನರಿಯಪರಿಯೇಸನಾ ಏವಾ"ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ಇಮಂ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ। ತತ್ಥ **ಗಧಿತಾ**ತಿ ತಣ್ಹಾಗೇಧೇನ ಗಧಿತಾ। **ಮುಚ್ಛಿತಾ**ತಿ ತಣ್ಹಾಮುಚ್ಛಾಯ ಮುಚ್ಛಿತಾ । **ಅಜ್ಝೋಪನ್ನಾ**ತಿ ತಣ್ಹಾಯ ಅಜ್ಝೋಗಾಳ್ಹಾ। **ಅನಾದೀನವದಸ್ಸಾವಿನೋ**ತಿ ಆದೀನವಂ ಅಪಸ್ಸನ್ತಾ। **ಅನಿಸ್ಸರಣಪಞ್ಞಾ**ತಿ ನಿಸ್ಸರಣಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಂ। ತೇ ತೇನ ವಿರಹಿತಾ।

ಇದಾನಿ ತಸ್ಸತ್ಥಸ್ಸ ಸಾಧಕಂ ಉಪಮಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ರೇವಂ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ - ಆರಞ್ಞಕಮಗೋ ವಿಯ ಹಿ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ, ಲುದ್ದಕೇನ ಅರಞ್ಞೇ ಠಪಿತಪಾಸೋ ವಿಯ ಚತ್ತಾರೋ ಪಚ್ಚಯಾ, ತಸ್ಸ ಲುದ್ದಸ್ಸ ಪಾಸರಾಸಿಂ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿತ್ವಾ ಸಯನಕಾಲೋ ವಿಯ ತೇಸಂ ಚತ್ತಾರೋ ಪಚ್ಚಯೇ ಅಪ್ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಪರಿಭೋಗಕಾಲೋ। ಲುದ್ದಕೇ ಆಗಚ್ಛನ್ತೇ ಮಗಸ್ಸ ಯೇನ ಕಾಮಂ ಅಗಮನಕಾಲೋ ವಿಯ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಮಾರಸ್ಸ ಯಥಾಕಾಮಕರಣೀಯಕಾಲೋ, ಮಾರವಸಂ ಉಪಗತಭಾವೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಮಗಸ್ಸ ಪನ ಅಬದ್ಧಸ್ಸ ಪಾಸರಾಸಿಂ ಅಧಿಸಯಿತಕಾಲೋ ವಿಯ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಚತೂಸು ಪಚ್ಚಯೇಸು ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಪರಿಭೋಗೋ, ಲುದ್ದಕೇ ಆಗಚ್ಛನ್ತೇ ಮಗಸ್ಸ ಯೇನ ಕಾಮಂ ಗಮನಂ ವಿಯ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಮಾರವಸಂ ಅನುಪಗಮನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ವಿಸ್ಸತ್ಥೋ**ತಿ ನಿಬ್ಭಯೋ ನಿರಾಸಙ್ಕೋ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಪಾಸರಾಸಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅರಿಯಪರಿಯೇಸನಾತಿಪಿ ಏತಸ್ಸೇವ ನಾಮಂ।

೭. ಚೂಳಹತ್ಥಿಪದೋಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೮೮. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಚೂಳಹತ್ಥಿಪದೋಪಮಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಸಬ್ಬಸೇತೇನ ವಳವಾಭಿರಥೇನಾ**ತಿ, "ಸೇತಾ ಸುದಂ ಅಸ್ಸಾ ಯುತ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ ಸೇತಾಲಙ್ಕಾರಾ। ಸೇತೋ ರಥೋ ಸೇತಾಲಙ್ಕಾರೋ ಸೇತಪರಿವಾರೋ, ಸೇತಾ ರಸ್ಮಿಯೋ, ಸೇತಾ ಪತೋದಲಟ್ಠಿ, ಸೇತಂ ಛತ್ತಂ, ಸೇತಂ ಉಣ್ಹೀಸಂ, ಸೇತಾನಿ ವತ್ಥಾನಿ, ಸೇತಾ ಉಪಾಹನಾ, ಸೇತಾಯ ಸುದಂ ವಾಲಬೀಜನಿಯಾ ಬೀಜಿಯತೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೪) ಏವಂ ವುತ್ತೇನ ಸಕಲಸೇತೇನ ಚತೂಹಿ ವಳವಾಹಿ ಯುತ್ತರಥೇನ।

ರಥೋ ಚ ನಾಮೇಸೋ ದುವಿಧೋ ಹೋತಿ - ಯೋಧರಥೋ, ಅಲಙ್ಕಾರರಥೋತಿ। ತತ್ಥ ಯೋಧರಥೋ ಚತುರಸ್ಸಸಣ್ಠಾನೋ ಹೋತಿ ನಾತಿಮಹಾ, ದ್ವಿನ್ನಂ ತಿಣ್ಣಂ ವಾ ಜನಾನಂ ಗಹಣಸಮತ್ಥೋ। ಅಲಙ್ಕಾರರಥೋ ಮಹಾ ಹೋತಿ, ದೀಘತೋ ದೀಘೋ, ಪುಥುಲತೋ ಪುಥುಲೋ। ತತ್ಥ ಛತ್ತಗ್ಗಾಹಕೋ ವಾಲಬೀಜನಿಗ್ಗಾಹಕೋ ತಾಲವಣ್ಟಗ್ಗಾಹಕೋತಿ ಏವಂ ಅಟ್ಠ ವಾ ದಸ ವಾ ಸುಖೇನ ಠಾತುಂ ವಾ ನಿಸೀದಿತುಂ ವಾ ನಿಪಜ್ಜಿತುಂ ವಾ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ಅಯಮ್ಪಿ ಅಲಙ್ಕಾರರಥೋಯೇವ। ಸೋ ಸಬ್ಬೋ ಸಚಕ್ಕಪಞ್ಜರಕುಬ್ಬರೋ ರಜತಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ಅಹೋಸಿ। ವಳವಾ ಪಕತಿಯಾ ಸೇತವಣ್ಣಾವ। ಪಸಾಧನಮ್ಪಿ ತಾದಿಸಂ

ರಜತಮಯಂ ಅಹೋಸಿ। ರಸ್ಮಿಯೋಪಿ ರಜತಪನಾಳಿ ಸುಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಾ। ಪತೋದಲಟ್ಠಿಪಿ ರಜತಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಾ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಪಿ ಸೇತವತ್ಥಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಸೇತಂಯೇವ ಉತ್ತರಾಸಙ್ಗಮಕಾಸಿ, ಸೇತವಿಲೇಪನಂ ವಿಲಿಮ್ಪಿ, ಸೇತಮಾಲಂ ಪಿಲನ್ಧಿ, ದಸಸು ಅಙ್ಗುಲೀಸು ಅಙ್ಗುಲಿಮುದ್ದಿಕಾ, ಕಣ್ಣೇಸು ಕುಣ್ಡಲಾನೀತಿ ಏವಮಾದಿಅಲಙ್ಕಾರೋಪಿಸ್ಸ ರಜತಮಯೋವ ಅಹೋಸಿ। ಪರಿವಾರಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಪಿಸ್ಸ ದಸಸಹಸ್ಸಮತ್ತಾ ತಥೇವ ಸೇತವತ್ಥವಿಲೇಪನಮಾಲಾಲಙ್ಕಾರಾ ಅಹೇಸುಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಸಬ್ಬಸೇತೇನ ವಳವಾಭಿರಥೇನಾ"ತಿ।

ಸಾವತ್ಥಿಯಾ ನಿಯ್ಯಾತೀತಿ ಸೋ ಕಿರ ಛನ್ನಂ ಛನ್ನಂ ಮಾಸಾನಂ ಏಕವಾರಂ ನಗರಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕರೋತಿ। ಇತೋ ಏತ್ತಕೇಹಿ ದಿವಸೇಹಿ ನಗರಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕರಿಸ್ಸತೀತಿ ಪುರೇತರಮೇವ ಘೋಸನಾ ಕರೀಯತಿ; ತಂ ಸುತ್ವಾ ಯೇ ನಗರತೋ ನ ಪಕ್ಕನ್ತಾ, ತೇ ನ ಪಕ್ಕಮನ್ತಿ। ಯೇ ಪಕ್ಕನ್ತಾ, ತೇಪಿ, "ಪುಞ್ಞವತೋ ಸಿರಿಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಯಂ ದಿವಸಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ನಗರಂ ಅನುವಿಚರತಿ, ತದಾ ಪಾತೋವ ನಗರವೀಥಿಯೋ ಸಮ್ಮಜ್ಜಿತ್ವಾ ವಾಲಿಕಂ ಓಕಿರಿತ್ವಾ ಲಾಜಪಞ್ಚಮೇಹಿ ಪುಪ್ಫೇಹಿ ಅಭಿಪ್ಪಕಿರಿತ್ವಾ ಪುಣ್ಣಘಟೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಕದಲಿಯೋ ಚ ಧಜೇ ಚ ಉಸ್ಸಾಪೇತ್ವಾ ಸಕಲನಗರಂ ಧೂಪಿತವಾಸಿತಂ ಕರೋನ್ತಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಪಾತೋವ ಸೀಸಂ ನ್ಹಾಯಿತ್ವಾ ಪುರೇಭತ್ತಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಸೇತವತ್ಥಾದೀಹಿ ಅತ್ತಾನಂ ಅಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ ಪಾಸಾದಾ ಓರುಯ್ಹ ರಥಂ ಅಭಿರುಹತಿ। ಅಥ ನಂ ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಸಬ್ಬಸೇತವತ್ಥವಿಲೇಪನಮಾಲಾಲಙ್ಕಾರಾ ಸೇತಚ್ಛತ್ತಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿವಾರೇನ್ತಿ; ತತೋ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಸನ್ನಿಪಾತನತ್ಥಂ ಪಠಮಂಯೇವ ತರುಣದಾರಕಾನಂ ಫಲಾಫಲಾನಿ ವಿಕಿರಿತ್ವಾ ತದನನ್ತರಂ ಮಾಸಕರೂಪಾನಿ; ತದನನ್ತರಂ ಕಹಾಪಣೇ ವಿಕಿರನ್ತಿ; ಮಹಾಜನಾ ಸನ್ನಿಪತನ್ತಿ। ಉಕ್ಕುಟ್ಠಿಯೋ ಚೇವ ಚೇಲುಕ್ಖೇಪಾ ಚ ಪವತ್ತನ್ತಿ। ಅಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಮಙ್ಗಲಿಕಸೋವತ್ಥಿಕಾದೀಸು ಮಙ್ಗಲಾನಿ ಚೇವ ಸುವತ್ಥಿಯೋ ಚ ಕರೋನ್ತೇಸು ಮಹಾಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ನಗರಂ ಅನುವಿಚರತಿ। ಪುಞ್ಞವನ್ತಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಏಕಭೂಮಕಾದಿಪಾಸಾದೇ ಆರುಯ್ಹ ಸುಕಪತ್ತಸದಿಸಾನಿ ವಾತಪಾನಕವಾಟಾನಿ ವಿವರಿತ್ವಾ ಓಲೋಕೇನ್ತಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಪಿ ಅತ್ತನೋ ಯಸಸಿರಿಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ನಗರಂ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರನ್ತೋ ವಿಯ ದಕ್ಖಿಣದ್ವಾರಾಭಿಮುಖೋ ಹೋತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಸಾವತ್ಥಿಯಾ ನಿಯ್ಯಾತೀ"ತಿ।

ದಿವಾ ದಿವಸ್ಸಾತಿ ದಿವಸಸ್ಸ ದಿವಾ, ಮಜ್ಝನ್ಹಕಾಲೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಿಲೋತಿಕಂ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕನ್ತಿ ಪಿಲೋತಿಕಾ**ತಿ ಏವಂ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗವೋಹಾರವಸೇನ ಲದ್ಧನಾಮಂ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಂ। ಸೋ ಕಿರ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ದಹರೋ ಪಠಮವಯೇ ಠಿತೋ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋ ಬುದ್ಧುಪಟ್ಠಾಕೋ, ಪಾತೋವ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಚೇವ ಮಹಾಥೇರಾನಞ್ಚ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಕತ್ವಾ ತಿದಣ್ಡಕುಣ್ಡಿಕಾದಿಪರಿಕ್ಖಾರಂ ಆದಾಯ ಜೇತವನಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ನಗರಾಭಿಮುಖೋ ಪಾಯಾಸಿ। ತಂ ಏಸ ದೂರತೋವ ಆಗಚ್ಛನ್ತಂ ಅದ್ದಸ। **ಏತದವೋಚಾ**ತಿ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಸನ್ತಿಕಂ ಆಗತಂ ಸಞ್ಜಾನಿತ್ವಾ ಏತಂ, "ಹನ್ದ ಕುತೋ ನು ಭವಂ ವಚ್ಛಾಯನೋ ಆಗಚ್ಛತೀ"ತಿ ಗೋತ್ತಂ ಕಿತ್ತೇನ್ತೋ ವಚನಂ ಅವೋಚ। **ಪಣ್ಡಿತೋ ಮಞ್ಞೇ**ತಿ ಭವಂ ವಚ್ಛಾಯನೋ ಸಮಣಂ ಗೋತಮಂ ಪಣ್ಡಿತೋತಿ ಮಞ್ಞತಿ, ಉದಾಹು ನೋತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ।

ಕೋ ಚಾಹಂ, ಭೋತಿ, ಭೋ, ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾವೇಯ್ಯತ್ತಿಯಂ ಜಾನನೇ ಅಹಂ ಕೋ ನಾಮ? **ಕೋ ಚ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾವೇಯ್ಯತ್ತಿಯಂ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ಕುತೋ ಚಾಹಂ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾವೇಯ್ಯತ್ತಿಯಂ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮಿ, ಕೇನ ಕಾರಣೇನ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮೀತಿ? ಏವಂ ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ಅತ್ತನೋ ಅಜಾನನಭಾವಂ ದೀಪೇತಿ । **ಸೋಪಿ ನೂನಸ್ಸ ತಾದಿಸೋವಾ**ತಿ ಯೋ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾವೇಯ್ಯತ್ತಿಯಂ ಜಾನೇಯ್ಯ, ಸೋಪಿ ನೂನ ದಸ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪತ್ತೋ ತಾದಿಸೋ ಬುದ್ಧೋಯೇವ ಭವೇಯ್ಯ। ಸಿನೇರುಂ ವಾ ಹಿಮವನ್ತಂ ವಾ ಪಥವಿಂ ವಾ ಆಕಾಸಂ ವಾ ಪಮೇತುಕಾಮೇನ ತಪ್ಪಮಾಣೋವ ದಣ್ಡೋ ವಾ ರಜ್ಜು ವಾ ಲದ್ಧುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಪಞ್ಞಂ ಜಾನನ್ತೇನಪಿ ತಸ್ಸ ಞಾಣಸದಿಸಮೇವ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ಲದ್ಧುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ದೀಪೇತಿ। ಆದರವಸೇನ ಪನೇತ್ಥ ಆಮೇಡಿತಂ ಕತಂ। **ಉಳಾರಾಯಾ**ತಿ ಉತ್ತರಾಯ ಸೇಟ್ಠಾಯ। **ಕೋ ಚಾಹಂ, ಭೋ**ತಿ, ಭೋ, ಅಹಂ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಪಸಂಸನೇ ಕೋ ನಾಮ? **ಕೋ ಚ ಸಮಣಂ ಗೋತಮಂ ಪಸಂಸಿಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ಕೇನ ಕಾರಣೇನ ಪಸಂಸಿಸ್ಸಾಮಿ? **ಪಸತ್ಥಪಸತ್ಥೋ**ತಿ ಸಬ್ಬಗುಣಾನಂ ಉತ್ತರಿತರೇಹಿ ಸಬ್ಬಲೋಕಪಸತ್ಥೇಹಿ ಅತ್ತನೋ ಗುಣೇಹೇವ ಪಸತ್ಥೋ, ನ ತಸ್ಸ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಪಸಂಸನಕಿಚ್ಚಂ ಅತ್ಥಿ। ಯಥಾ ಹಿ ಚಮ್ಪಕಪುಪ್ಫಂ ವಾ

ನೀಲುಪ್ಪಲಂ ವಾ ಪದುಮಂ ವಾ ಲೋಹಿತಚನ್ದನಂ ವಾ ಅತ್ತನೋ ವಣ್ಣಗನ್ಧಸಿರಿಯಾವ ಪಾಸಾದಿಕಞ್ಚೇವ ಸುಗನ್ಧಞ್ಚ, ನ ತಸ್ಸ ಆಗನ್ತುಕೇಹಿ ವಣ್ಣಗನ್ಧೇಹಿ ಥೋಮನಕಿಚ್ಚಂ ಅತ್ಥಿ। ಯಥಾ ಚ ಮಣಿರತನಂ ವಾ ಚನ್ದಮಣ್ಡಲಂ ವಾ ಅತ್ತನೋ ಆಲೋಕೇನೇವ ಓಭಾಸತಿ, ನ ತಸ್ಸ ಅಞ್ಞೇನ ಓಭಾಸನಕಿಚ್ಚಂ ಅತ್ಥಿ। ಏವಂ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಸಬ್ಬಲೋಕಪಸತ್ಥೇಹಿ ಅತ್ತನೋ ಗುಣೇಹೇವ ಪಸತ್ಥೋ ಥೋಮಿತೋ ಸಬ್ಬಲೋಕಸ್ಸ ಸೇಟ್ಠತಂ ಪಾಪಿತೋ, ನ ತಸ್ಸ ಅಞ್ಞೇನ ಪಸಂಸನಕಿಚ್ಚಂ ಅತ್ಥಿ। ಪಸತ್ಥೇಹಿ ವಾ ಪಸತ್ಥೋತಿಪಿ ಪಸತ್ಥಪಸತ್ಥೋ।

ಕೇ ಪಸತ್ಥಾ ನಾಮ? ರಾಜಾ ಪಸೇನದಿ ಕೋಸಲೋ ಕಾಸಿಕೋಸಲವಾಸಿಕೇಹಿ ಪಸತ್ಥೋ, ಬಿಮ್ಬಿಸಾರೋ ಅಙ್ಗಮಗಧವಾಸೀಹಿ। ವೇಸಾಲಿಕಾ ಲಿಚ್ಛವೀ ವಜ್ಜಿರಟ್ಠವಾಸೀಹಿ ಪಸತ್ಥಾ। ಪಾವೇಯ್ಯಕಾ ಮಲ್ಲಾ, ಕೋಸಿನಾರಕಾ ಮಲ್ಲಾ, ಅಞ್ಞೇಪಿ ತೇ ತೇ ಖತ್ತಿಯಾ ತೇಹಿ ತೇಹಿ ಜಾನಪದೇಹಿ ಪಸತ್ಥಾ। ಚಙ್ಕೀಆದಯೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಣೇಹಿ, ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕಾದಯೋ ಉಪಾಸಕಾ ಅನೇಕಸತೇಹಿ ಉಪಾಸಕಗಣೇಹಿ, ವಿಸಾಖಾದಯೋ ಉಪಾಸಿಕಾ ಅನೇಕಸತಾಹಿ ಉಪಾಸಿಕಾಹಿ, ಸಕುಲುದಾಯಿಆದಯೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಅನೇಕೇಹಿ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಸತೇಹಿ, ಉಪ್ಪಲವಣ್ಣಾಥೇರಿಆದಿಕಾ ಮಹಾಸಾವಿಕಾ ಅನೇಕೇಹಿ ಭಿಕ್ಖುನಿಸತೇಹಿ, ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಾದಯೋ ಮಹಾಸಾವಕಾ ಅನೇಕಸತೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ, ಸಕ್ಕಾದಯೋ ದೇವಾ ಅನೇಕಸಹಸ್ಸೇಹಿ ದೇವೇಹಿ, ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾದಯೋ ಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ಅನೇಕಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಬ್ರಹ್ಮೇಹಿ ಪಸತ್ಥಾ। ತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ದಸಬಲಂ ಥೋಮೇನ್ತಿ ವಣ್ಣೇನ್ತಿ, ಪಸಂಸನ್ತೀತಿ ಭಗವಾ “ಪಸತ್ಥಪಸತ್ಥೋ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಅತ್ಥವಸನ್ತಿ ಅತ್ಥಾನಿಸಂಸಂ। ಅಥಸ್ಸ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ಅತ್ತನೋ ಪಸಾದಕಾರಣಂ ಆಚಿಕ್ಖನ್ತೋ **ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭೋ, ಕುಸಲೋ ನಾಗವನಿಕೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ನಾಗವನಿಕೋ**ತಿ ನಾಗವನವಾಸಿಕೋ ಅನುಗ್ಗಹಿತಸಿಪ್ಪೋ ಪುರಿಸೋ। ಪರತೋ ಪನ ಉಗ್ಗಹಿತಸಿಪ್ಪೋ ಪುರಿಸೋ ನಾಗವನಿಕೋತಿ ಆಗತೋ। **ಚತ್ತಾರಿ ಪದಾನೀ**ತಿ ಚತ್ತಾರಿ ಞಾಣಪದಾನಿ ಞಾಣವಲಞ್ಜಾನಿ, ಞಾಣೇನ ಅಕ್ಕನ್ತಟ್ಠಾನಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೨೮೯. **ಖತ್ತಿಯಪಣ್ಡಿತೇ**ತಿಆದೀಸು **ಪಣ್ಡಿತೇ**ತಿ ಪಣ್ಡಿಚ್ಚೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೇ। **ನಿಪುಣೇ**ತಿ ಸಣ್ಹೇ ಸುಖುಮಬುದ್ಧಿನೋ, ಸುಖುಮಅತ್ಥನ್ತರಪಟಿವಿಜ್ಝನಸಮತ್ಥೇ। **ಕತಪರಪ್ಪವಾದೇ**ತಿ ವಿಞ್ಞಾತಪರಪ್ಪವಾದೇ ಚೇವ ಪರೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಕತವಾದಪರಿಚಯೇ ಚ। **ವಾಲವೇಧಿರೂಪೇ**ತಿ ವಾಲವೇಧಿಧನುಗ್ಗಹಸದಿಸೇ। **ತೇ ಭಿನ್ದನ್ತಾ ಮಞ್ಞೇ ಚರನ್ತೀ**ತಿ ವಾಲವೇಧಿ ವಿಯ ವಾಲಂ ಸುಖುಮಾನಿಪಿ ಪರೇಸಂ ದಿಟ್ಠಿಗತಾನಿ ಅತ್ತನೋ ಪಞ್ಞಾಗತೇನ ಭಿನ್ದನ್ತಾ ವಿಯ ಚರನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಞ್ಹಂ ಅಭಿಸಙ್ಖರೋನ್ತೀ**ತಿ ದುಪದಮ್ಪಿ ತಿಪದಮ್ಪಿ ಚತುಪ್ಪದಮ್ಪಿ ಪಞ್ಹಂ ಕರೋನ್ತಿ। **ವಾದಂ ಆರೋಪೇಸ್ಸಾಮಾ**ತಿ ದೋಸಂ ಆರೋಪೇಸ್ಸಾಮ। **ನ ಚೇವ ಸಮಣಂ ಗೋತಮಂ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೀ**ತಿ; ಕಸ್ಮಾ ನ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ? ಭಗವಾ ಕಿರ ಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೋ ಪರಿಸಾಯ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಓಲೋಕೇತಿ, ತತೋ ಪಸ್ಸತಿ – “ಇಮೇ ಖತ್ತಿಯಪಣ್ಡಿತಾ ಗುಳ್ಹಂ ರಹಸ್ಸಂ ಪಞ್ಹಂ ಓವಟ್ಟಿಕಸಾರಂ ಕತ್ವಾ ಆಗತಾ”ತಿ। ಸೋ ತೇಹಿ ಅಪುಟ್ಠೋಯೇವ ಏವರೂಪೇ ಪಞ್ಹೇ ಪುಚ್ಛಾಯ ಏತ್ತಕಾ ದೋಸಾ, ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇ ಏತ್ತಕಾ, ಅತ್ಥೇ ಪದೇ ಅಕ್ಖರೇ ಏತ್ತಕಾತಿ ಇಮೇ ಪಞ್ಹೇ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ಏವಂ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯ, ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತೋ ಏವಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ, ಇತಿ ಓವಟ್ಟಿಕಸಾರಂ ಕತ್ವಾ ಆನೀತೇ ಪಞ್ಹೇ ಧಮ್ಮಕಥಾಯ ಅನ್ತರೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ವಿದ್ಧಂಸೇತಿ। ಖತ್ತಿಯಪಣ್ಡಿತಾ “ಸೇಯ್ಯೋ ವತ ನೋ, ಯೇ ಮಯಂ ಇಮೇ ಪಞ್ಹೇ ನ ಪುಚ್ಛಿಮ್ಹಾ, ಸಚೇ ಹಿ ಮಯಂ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯಾಮ, ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠೇವ ನೋ ಕತ್ವಾ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಖಿಪೇಯ್ಯಾ”ತಿ ಅತ್ತಮನಾ ಭವನ್ತಿ।

ಅಪಿಚ ಬುದ್ಧಾ ನಾಮ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಾ ಪರಿಸಂ ಮೇತ್ತಾಯ ಫರನ್ತಿ, ಮೇತ್ತಾಫರಣೇನ ದಸಬಲೇ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಪಸೀದತಿ, ಬುದ್ಧಾ ಚ ನಾಮ ರೂಪಗ್ಗಪ್ಪತ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ ದಸ್ಸನಸಮ್ಪನ್ನಾ ಮಧುರಸ್ಸರಾ ಮುದುಜಿವ್ಹಾ ಸುಫುಸಿತದನ್ತಾವರಣಾ ಅಮತೇನ ಹದಯಂ ಸಿಞ್ಚನ್ತಾ ವಿಯ ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇನ್ತಿ। ತತ್ರ ನೇಸಂ ಮೇತ್ತಾಫರಣೇನ ಪಸನ್ನಚಿತ್ತಾನಂ ಏವಂ ಹೋತಿ – “ಏವರೂಪಂ ಅದ್ವೇಜ್ಝಕಥಂ ಅಮೋಘಕಥಂ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಕಥಂ ಕಥೇನ್ತೇನ ಭಗವತಾ ಸದ್ಧಿಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮ ಪಚ್ಚನೀಕಗ್ಗಾಹಂ ಗಣ್ಹಿತು”ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಪಸನ್ನಭಾವೇನೇವ ನ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ।

ಅಞ್ಞದತ್ಥೂತಿ ಏಕಂಸೇನ। **ಸಾವಕಾ ಸಮ್ಪಜ್ಜನ್ತೀ**ತಿ ಸರಣಗಮನವಸೇನ ಸಾವಕಾ ಹೋನ್ತಿ। **ತದನುತ್ತರ**ನ್ತಿ ತಂ ಅನುತ್ತರಂ। **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಪರಿಯೋಸಾನ**ನ್ತಿ ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಸ ಪರಿಯೋಸಾನಭೂತಂ ಅರಹತ್ತಫಲಂ, ತದತ್ಥಾಯ ಹಿ ತೇ ಪಬ್ಬಜನ್ತಿ। **ಮನಂ ವತ, ಭೋ, ಅನಸ್ಸಾಮಾ**ತಿ, ಭೋ, ಸಚೇ ಮಯಂ ನ ಉಪಸಙ್ಕಮೇಯ್ಯಾಮ, ಇಮಿನಾ ಥೋಕೇನ ಅನುಪಸಙ್ಕಮನಮತ್ತೇನ ಅಪಯಿರುಪಾಸನಮತ್ತೇನೇವ ನಟ್ಠಾ ಭವೇಯ್ಯಾಮ। ಉಪಸಙ್ಕಮನಮತ್ತಕೇನ ಪನಮ್ಹಾ ನ ನಟ್ಠಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ದುತಿಯಪದಂ ಪುರಿಮಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ಅಸ್ಸಮಣಾವ ಸಮಾನಾ**ತಿಆದೀಸು ಪಾಪಾನಂ ಅಸಮಿತತ್ತಾ **ಅಸ್ಸಮಣಾವ**। ಅಬಾಹಿತತ್ತಾ ಚ ಪನ **ಅಬ್ರಾಹ್ಮಣಾವ**। ಕಿಲೇಸಾರೀನಂ ಅಹತತ್ತಾ **ಅನರಹನ್ತೋ**ಯೇವ ಸಮಾನಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

೨೮೦. **ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸೀ**ತಿ ಉದಾಹಾರಂ ಉದಾಹರಿ। ಯಥಾ ಹಿ ಯಂ ತೇಲಂ ಮಾನಂ ಗಹೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ವಿಸ್ಸನ್ದಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ, ತಂ ಅವಸೇಕೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಯಞ್ಚ ಜಲಂ ತಳಾಕಂ ಗಹೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ, ತಂ ಓಘೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಏವಮೇವ ಯಂ ಪೀತಿಮಯಂ ವಚನಂ ಹದಯಂ ಗಹೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಅಧಿಕಂ ಹುತ್ವಾ ಅನ್ತೋ ಅಸಣ್ಠಹಿತ್ವಾ ಬಹಿ ನಿಕ್ಖಮತಿ, ತಂ **ಉದಾನ**ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಏವರೂಪಂ ಪೀತಿಮಯಂ ವಚನಂ ನಿಚ್ಛಾರೇಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಹತ್ಥಿಪದೋಪಮೋ**ತಿ ಹತ್ಥಿಪದಂ ಉಪಮಾ ಅಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸಾತಿ ಹತ್ಥಿಪದೋಪಮೋ। ಸೋ ನ ಏತ್ತಾವತಾ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಪರಿಪೂರೋ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ನಾಗವನಿಕೋ**ತಿ ಉಗ್ಗಹಿತಹತ್ಥಿಸಿಪ್ಪೋ ಹತ್ಥಿವನಚಾರಿಕೋ। ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಇಧ ಕುಸಲೋತಿ ನ ವುತ್ತೋತಿ? ಪರತೋ "ಯೋ ಹೋತಿ ಕುಸಲೋ"ತಿ ವಿಭಾಗದಸ್ಸನತೋ। ಯೋ ಹಿ ಕೋಚಿ ಪವಿಸತಿ, ಯೋ ಪನ ಕುಸಲೋ ಹೋತಿ, ಸೋ ನೇವ ತಾವ ನಿಟ್ಠಂ ಗಚ್ಛತಿ। ತಸ್ಮಾ ಇಧ ಕುಸಲೋತಿ ಅವತ್ವಾ ಪರತೋ ವುತ್ತೋ।

೨೮೧. **ವಾಮನಿಕಾ**ತಿ ರಸ್ಸಾ ಆಯಾಮತೋಪಿ ನ ದೀಘಾ ಮಹಾಕುಚ್ಛಿಹತ್ಥಿನಿಯೋ। **ಉಚ್ಚಾ ಚ ನಿಸೇವಿತ**ನ್ತಿ ಸತ್ತಟ್ಠರತನುಬ್ಬೇಧೇ ವಟರುಕ್ಖಾದೀನಂ ಖನ್ಧಪ್ಪದೇಸೇ ಘಂಸಿತಟ್ಠಾನಂ। **ಉಚ್ಚಾ ಕಾಳಾರಿಕಾ**ತಿ ಉಚ್ಚಾ ಚ ಯಟ್ಠಿಸದಿಸಪಾದಾ ಹುತ್ವಾ, ಕಾಳಾರಿಕಾ ಚ ದನ್ತಾನಂ ಕಳಾರತಾಯ। ತಾಸಂ ಕಿರ ಏಕೋ ದನ್ತೋ ಉನ್ನತೋ ಹೋತಿ, ಏಕೋ ಓನತೋ। ಉಭೋಪಿ ಚ ವಿರಳಾ ಹೋನ್ತಿ, ನ ಆಸನ್ನಾ। **ಉಚ್ಚಾ ಚ ದನ್ತೇಹಿ ಆರಞ್ಜಿತಾನೀ**ತಿ ಸತ್ತಟ್ಠರತನುಬ್ಬೇಧೇ ವಟರುಕ್ಖಾದೀನಂ ಖನ್ಧಪ್ಪದೇಸೇ ಫರಸುನಾ ಪಹತಟ್ಠಾನಂ ವಿಯ ದಾಠಾಹಿ ಭಿನ್ನಟ್ಠಾನಂ। **ಉಚ್ಚಾ ಕಣೇರುಕಾ ನಾಮಾ**ತಿ ಉಚ್ಚಾ ಚ ಯಟ್ಠಿಸದಿಸದೀಘಪಾದಾ ಹುತ್ವಾ, ಕಣೇರುಕಾ ಚ ದನ್ತಾನಂ ಕಣೇರುತಾಯ, ತಾ ಕಿರ ಮಕುಳದಾಠಾ ಹೋನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಕಣೇರುಕಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ಸೋ ನಿಟ್ಠಂ ಗಚ್ಛತೀ**ತಿ ಸೋ ನಾಗವನಿಕೋ ಯಸ್ಸ ವತಾಹಂ ನಾಗಸ್ಸ ಅನುಪದಂ ಆಗತೋ, ಅಯಮೇವ ಸೋ, ನ ಅಞ್ಞೋ। ಯಞ್ಹಿ ಅಹಂ ಪಠಮಂ ಪದಂ ದಿಸ್ವಾ ವಾಮನಿಕಾನಂ ಪದಂ ಇದಂ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ನಿಟ್ಠಂ ನ ಗತೋ, ಯಮ್ಪಿ ತತೋ ಓರಭಾಗೇ ದಿಸ್ವಾ ಕಾಳಾರಿಕಾನಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಕಣೇರುಕಾನಂ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ನಿಟ್ಠಂ ನ ಗತೋ, ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಇಮಸ್ಸೇವ ಮಹಾಹತ್ಥಿನೋ ಪದನ್ತಿ ಮಹಾಹತ್ಥಿಂ ದಿಸ್ವಾವ ನಿಟ್ಠಂ ಗಚ್ಛತಿ।

ಏವಮೇವ ಖೋತಿ ಏತ್ಥ ಇದಂ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ - ನಾಗವನಂ ವಿಯ ಹಿ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ನೀವರಣಪ್ಪಹಾನಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಕುಸಲೋ ನಾಗವನಿಕೋ ವಿಯ ಯೋಗಾವಚರೋ; ಮಹಾನಾಗೋ ವಿಯ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ; ಮಹನ್ತಂ ಹತ್ಥಿಪದಂ ವಿಯ ಝಾನಾಭಿಞ್ಞಾ। ನಾಗವನಿಕಸ್ಸ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಹತ್ಥಿಪದಂ ದಿಸ್ವಾಪಿ ವಾಮನಿಕಾನಂ ಪದಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಕಾಳಾರಿಕಾನಂ ಕಣೇರುಕಾನಂ ಪದಂ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಅನಿಟ್ಠಙ್ಗತಭಾವೋ ವಿಯ ಯೋಗಿನೋ, ಇಮಾ ಝಾನಾಭಿಞ್ಞಾ ನಾಮ ಬಾಹಿರಕಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾನಮ್ಪಿ ಸನ್ತೀತಿ ಅನಿಟ್ಠಙ್ಗತಭಾವೋ। ನಾಗವನಿಕಸ್ಸ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಮಯಾ ದಿಟ್ಠಂ ಪದಂ ಇಮಸ್ಸೇವ ಮಹಾಹತ್ಥಿನೋ, ನ ಅಞ್ಞಸ್ಸಾತಿ ಮಹಾಹತ್ಥಿಂ ದಿಸ್ವಾ ನಿಟ್ಠಙ್ಗಮನಂ ವಿಯ ಅರಿಯಸಾವಕಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾವ ನಿಟ್ಠಙ್ಗಮನಂ। ಇದಞ್ಚ ಪನ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ ಮತ್ಥಕೇ ಠತ್ವಾಪಿ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಠಾನೇ ವಟ್ಟತಿಯೇವ। ಅನುಕ್ಕಮಾಗತಂ ಪನ ಪಾಳಿಪದಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಇಧೇವ ಕತಂ। ತತ್ಥ **ಇಧಾ**ತಿ ದೇಸಾಪದೇಸೇ ನಿಪಾತೋ। ಸ್ವಾಯಂ ಕತ್ಥಚಿ ಲೋಕಂ ಉಪಾದಾಯ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಥಾಹ - "ಇಧ ತಥಾಗತೋ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೧೭೯)। ಕತ್ಥಚಿ ಸಾಸನಂ। ಯಥಾಹ - "ಇಧೇವ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮಣೋ, ಇಧ ದುತಿಯೋ ಸಮಣೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೨೪೧)। ಕತ್ಥಚಿ ಓಕಾಸಂ। ಯಥಾಹ -

“ಇಧೇವ ತಿಟ್ಠಮಾನಸ್ಸ, ದೇವಭೂತಸ್ಸ ಮೇ ಸತೋ।
ಪುನರಾಯು ಚ ಮೇ ಲದ್ಧೋ, ಏವಂ ಜಾನಾಹಿ ಮಾರಿಸಾ”ತಿ॥ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೬೯; ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೯೦)।

ಕತ್ಥಚಿ ಪದಪೂರಣಮತ್ತಮೇವ। ಯಥಾಹ - “ಇಧಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭುತ್ತಾವೀ ಅಸ್ಸಂ ಪವಾರಿತೋ”ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೦)। ಇಧ ಪನ ಲೋಕಂ ಉಪಾದಾಯ ವುತ್ತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ “ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಲೋಕೇ ತಥಾಗತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಅರಹಂ…ಪೇ॰… ಬುದ್ಧೋ ಭಗವಾ”ತಿ।

ತತ್ಥ **ತಥಾಗತ**ಸದ್ದೋ ಮೂಲಪರಿಯಾಯೇ, ಅರಹನ್ತಿಆದಯೋ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವಿತ್ಥಾರಿತಾ। **ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ **ಲೋಕೋ**ತಿ ಓಕಾಸಲೋಕೋ ಸತ್ತಲೋಕೋ ಸಙ್ಖಾರಲೋಕೋತಿ ತಿವಿಧೋ। ಇಧ ಪನ ಸತ್ತಲೋಕೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಸತ್ತಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋಪಿ ಚ ತಥಾಗತೋ ನ ದೇವಲೋಕೇ, ನ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ, ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇಯೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇಪಿ ನ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಚಕ್ಕವಾಳೇ, ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಚಕ್ಕವಾಳೇ। ತತ್ರಾಪಿ ನ ಸಬ್ಬಟ್ಠಾನೇಸು, “ಪುರತ್ಥಿಮಾಯ ದಿಸಾಯ **ಗಜಙ್ಗಲಂ** ನಾಮ ನಿಗಮೋ। ತಸ್ಸಾಪರೇನ ಮಹಾಸಾಲೋ, ತತೋ ಪರಾ ಪಚ್ಚನ್ತಿಮಾ ಜನಪದಾ, ಓರತೋ ಮಜ್ಝೇ। ಪುರತ್ಥಿಮದಕ್ಖಿಣಾಯ ದಿಸಾಯ **ಸಲ್ಲವತೀ** ನಾಮ ನದೀ, ತತೋ ಪರಾ ಪಚ್ಚನ್ತಿಮಾ ಜನಪದಾ, ಓರತೋ ಮಜ್ಝೇ। ದಕ್ಖಿಣಾಯ ದಿಸಾಯ **ಸೇತಕಣ್ಣಿಕಂ** ನಾಮ ನಿಗಮೋ, ತತೋ ಪರಾ ಪಚ್ಚನ್ತಿಮಾ ಜನಪದಾ, ಓರತೋ ಮಜ್ಝೇ। ಪಚ್ಛಿಮಾಯ ದಿಸಾಯ ಥೂಣಂ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಾಮೋ , ತತೋ ಪರಾ ಪಚ್ಚನ್ತಿಮಾ ಜನಪದಾ, ಓರತೋ ಮಜ್ಝೇ। ಉತ್ತರಾಯ ದಿಸಾಯ **ಉಸಿರದ್ಧಜೋ** ನಾಮ ಪಬ್ಬತೋ, ತತೋ ಪರಾ ಪಚ್ಚನ್ತಿಮಾ ಜನಪದಾ, ಓರತೋ ಮಜ್ಝೇ”ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೨೫೯) ಏವಂ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೇ ಆಯಾಮತೋ ತಿಯೋಜನಸತೇ ವಿತ್ಥಾರತೋ ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯಯೋಜನಸತೇ ಪರಿಕ್ಖೇಪತೋ ನವಯೋಜನಸತೇ ಮಜ್ಝಿಮಪದೇಸೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ತಥಾಗತೋವ, ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ ಅಸೀತಿ ಮಹಾಥೇರಾ ಬುದ್ಧಮಾತಾ ಬುದ್ಧಪಿತಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ರಾಜಾ ಅಞ್ಞೇ ಚ ಸಾರಪ್ಪತ್ತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಹಪತಿಕಾ ಏತ್ಥೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ತತ್ಥ ತಥಾಗತೋ ಸುಜಾತಾಯ ದಿನ್ನಮಧುಪಾಯಸಭೋಜನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ, ತಾವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ನಾಮ। ಅರಹತ್ತಫಲೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ನಾಮ। ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನತೋ ವಾ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ। ತುಸಿತಭವನತೋ ವಾ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ। ದೀಪಙ್ಕರಪಾದಮೂಲತೋ ವಾ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ, ತಾವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ನಾಮ। ಅರಹತ್ತಫಲೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ನಾಮ। ಇಧ ಸಬ್ಬಪಠಮಂ ಉಪ್ಪನ್ನಭಾವಂ ಸನ್ಧಾಯ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ವುತ್ತಂ , ತಥಾಗತೋ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಹೋತೀತಿ ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ।

ಸೋ ಇಮಂ ಲೋಕನ್ತಿ ಸೋ ಭಗವಾ ಇಮಂ ಲೋಕಂ, ಇದಾನಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ನಿದಸ್ಸೇತಿ। **ಸದೇವಕ**ನ್ತಿ ಸಹ ದೇವೇಹಿ ಸದೇವಕಂ। ಏವಂ ಸಹ ಮಾರೇನ **ಸಮಾರಕಂ**। ಸಹ ಬ್ರಹ್ಮುನಾ **ಸಬ್ರಹ್ಮಕಂ**। ಸಹ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಹಿ **ಸಸ್ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಂ**। ಪಜಾತತ್ತಾ ಪಜಾ, ತಂ **ಪಜಂ**। ಸಹ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಹಿ **ಸದೇವಮನುಸ್ಸಂ**। ತತ್ಥ ಸದೇವಕವಚನೇನ ಪಞ್ಚಕಾಮಾವಚರದೇವಗ್ಗಹಣಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸಮಾರಕವಚನೇನ ಛಟ್ಠಕಾಮಾವಚರದೇವಗ್ಗಹಣಂ। ಸಬ್ರಹ್ಮಕವಚನೇನ ಬ್ರಹ್ಮಕಾಯಿಕಾದಿಬ್ರಹ್ಮಗ್ಗಹಣಂ। ಸಸ್ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಿವಚನೇನ ಸಾಸನಸ್ಸ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಪಚ್ಚಾಮಿತ್ತಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಗ್ಗಹಣಂ ಸಮಿತಪಾಪಬಾಹಿತಪಾಪಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಗ್ಗಹಣಞ್ಚ। ಪಜಾವಚನೇನ ಸತ್ತಲೋಕಗ್ಗಹಣಂ। ಸದೇವಮನುಸ್ಸವಚನೇನ ಸಮ್ಮುತಿದೇವಅವಸೇಸಮನುಸ್ಸಗ್ಗಹಣಂ। ಏವಮೇತ್ಥ ತೀಹಿ ಪದೇಹಿ ಓಕಾಸಲೋಕೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸತ್ತಲೋಕೋ, ದ್ವೀಹಿ ಪಜಾವಸೇನ ಸತ್ತಲೋಕೋವ ಗಹಿತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅಪರೋ ನಯೋ - ಸದೇವಕಗ್ಗಹಣೇನ ಅರೂಪಾವಚರದೇವಲೋಕೋ ಗಹಿತೋ। ಸಮಾರಕಗ್ಗಹಣೇನ ಛಕಾಮಾವಚರದೇವಲೋಕೋ। ಸಬ್ರಹ್ಮಕಗ್ಗಹಣೇನ ರೂಪೀ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೋ। ಸಸ್ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿಗ್ಗಹಣೇನ ಚತುಪರಿಸವಸೇನ ಸಮ್ಮುತಿದೇವೇಹಿ ವಾ ಸಹ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೋ ಅವಸೇಸಸಬ್ಬಸತ್ತಲೋಕೋ ವಾ।

ಅಪಿಚೇತ್ಥ ಸದೇವಕವಚನೇನ ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದತೋ ಸಬ್ಬಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕತಭಾವಮಾಹ। ತತೋ ಯೇಸಂ ಅಹೋಸಿ - "ಮಾರೋ ಮಹಾನುಭಾವೋ ಛಕಾಮಾವಚರಿಸ್ಸರೋ ವಸವತ್ತೀ। ಕಿಂ ಸೋಪಿ ಏತೇನ ಸಚ್ಛಿಕತೋ"ತಿ? ತೇಸಂ ವಿಮತಿಂ ವಿಧಮನ್ತೋ **ಸಮಾರಕ**ನ್ತಿ ಆಹ। ಯೇಸಂ ಪನ ಅಹೋಸಿ - "ಬ್ರಹ್ಮಾ ಮಹಾನುಭಾವೋ , ಏಕಙ್ಗುಲಿಯಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಚಕ್ಕವಾಳಸಹಸ್ಸೇ ಆಲೋಕಂ ಫರತಿ, ದ್ವೀಹಿ...ಪೇ॰... ದಸಹಿ ಅಙ್ಗುಲೀಹಿ ದಸಸು ಚಕ್ಕವಾಳಸಹಸ್ಸೇಸು ಆಲೋಕಂ ಫರತಿ, ಅನುತ್ತರಞ್ಚ ಝಾನಸಮಾಪತ್ತಿಸುಖಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ। ಕಿಂ ಸೋಪಿ ಸಚ್ಛಿಕತೋ"ತಿ? ತೇಸಂ ವಿಮತಿಂ ವಿಧಮನ್ತೋ **ಸಬ್ರಹ್ಮಕ**ನ್ತಿ ಆಹ। ತತೋ ಯೇ ಚಿನ್ತೇಸುಂ - "ಪುಥೂ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಸಾಸನಸ್ಸ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಾ, ಕಿಂ ತೇಪಿ ಸಚ್ಛಿಕತಾ"ತಿ? ತೇಸಂ ವಿಮತಿಂ ವಿಧಮನ್ತೋ **ಸಸ್ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಂ ಪಜ**ನ್ತಿ ಆಹ। ಏವಂ ಉಕ್ಕಟ್ಠುಕ್ಕಟ್ಠಾನಂ ಸಚ್ಛಿಕತಭಾವಂ ಪಕಾಸೇತ್ವಾ ಅಥ ಸಮ್ಮುತಿದೇವೇ ಅವಸೇಸಮನುಸ್ಸೇ ಚ ಉಪಾದಾಯ ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದವಸೇನ ಸೇಸಸತ್ತಲೋಕಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕತಭಾವಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ **ಸದೇವಮನುಸ್ಸ**ನ್ತಿ ಆಹ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಭಾವಾನುಕ್ಕಮೋ। ಪೋರಾಣಾ ಪನಾಹು - **ಸದೇವಕ**ನ್ತಿ ದೇವತಾಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಅವಸೇಸಲೋಕಂ। **ಸಮಾರಕ**ನ್ತಿ ಮಾರೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಅವಸೇಸಲೋಕಂ। **ಸಬ್ರಹ್ಮಕ**ನ್ತಿ ಬ್ರಹ್ಮೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಅವಸೇಸಲೋಕಂ। ಏವಂ ಸಬ್ಬೇಪಿ ತಿಭವೂಪಗೇ ಸತ್ತೇ ತೀಹಾಕಾರೇಹಿ ತೀಸು ಪದೇಸು ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪುನ ದ್ವೀಹಿ ಪದೇಹಿ ಪರಿಯಾದಿಯನ್ತೋ "ಸಸ್ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಂ ಪಜಂ ಸದೇವಮನುಸ್ಸ"ನ್ತಿ ಆಹ। ಏವಂ ಪಞ್ಚಹಿ ಪದೇಹಿ ತೇನ ತೇನಾಕಾರೇನ ತೇಧಾತುಕಮೇವ ಪರಿಯಾದಿನ್ನನ್ತಿ।

ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಪವೇದೇತೀತಿ ಸಯನ್ತಿ ಸಾಮಂ ಅಪರನೇಯ್ಯೋ ಹುತ್ವಾ। **ಅಭಿಞ್ಞಾ**ತಿ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ, ಅಧಿಕೇನ ಞಾಣೇನ ಞತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ**ತಿ ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ಕತ್ವಾ। ಏತೇನ ಅನುಮಾನಾದಿಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ ಕತೋ ಹೋತಿ। **ಪವೇದೇತೀ**ತಿ ಬೋಧೇತಿ ವಿಞ್ಞಾಪೇತಿ ಪಕಾಸೇತಿ। **ಸೋ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಂ...ಪೇ॰... ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣ**ನ್ತಿ ಸೋ ಭಗವಾ ಸತ್ತೇಸು ಕಾರುಞ್ಞತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಹಿತ್ವಾಪಿ ಅನುತ್ತರಂ ವಿವೇಕಸುಖಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ। ತಞ್ಚ ಖೋ ಅಪ್ಪಂ ವಾ ಬಹುಂ ವಾ ದೇಸೇನ್ತೋ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಾದಿಪ್ಪಕಾರಮೇವ ದೇಸೇತಿ। ಆದಿಮ್ಹಿಪಿ ಕಲ್ಯಾಣಂ ಭದ್ದಕಂ ಅನವಜ್ಜಮೇವ ಕತ್ವಾ ದೇಸೇತಿ। ಮಜ್ಝೇಪಿ... ಪರಿಯೋಸಾನೇಪಿ ಕಲ್ಯಾಣಂ ಭದ್ದಕಂ ಅನವಜ್ಜಮೇವ ಕತ್ವಾ ದೇಸೇತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ತತ್ಥ ಅತ್ಥಿ ದೇಸನಾಯ ಆದಿಮಜ್ಝಪರಿಯೋಸಾನಂ, ಅತ್ಥಿ ಸಾಸನಸ್ಸ। **ದೇಸನಾಯ** ತಾವ ಚತುಪ್ಪದಿಕಾಯಪಿ ಗಾಥಾಯ ಪಠಮಪಾದೋ ಆದಿ ನಾಮ, ತತೋ ದ್ವೇ ಮಜ್ಝಂ ನಾಮ, ಅನ್ತೇ ಏಕೋ ಪರಿಯೋಸಾನಂ ನಾಮ। ಏಕಾನುಸನ್ಧಿಕಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ನಿದಾನಮಾದಿ, ಇದಮವೋಚಾತಿ ಪರಿಯೋಸಾನಂ, ಉಭಿನ್ನಂ ಅನ್ತರಾ ಮಜ್ಝಂ। ಅನೇಕಾನುಸನ್ಧಿಕಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಪಠಮಾನುಸನ್ಧಿ ಆದಿ, ಅನ್ತೇ ಅನುಸನ್ಧಿ ಪರಿಯೋಸಾನಂ, ಮಜ್ಝೇ ಏಕೋ ವಾ ದ್ವೇ ವಾ ಬಹೂ ವಾ ಮಜ್ಝಮೇವ। **ಸಾಸನಸ್ಸ** ಪನ ಸೀಲಸಮಾಧಿವಿಪಸ್ಸನಾ ಆದಿ ನಾಮ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ - "ಕೋ ಚಾದಿ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ, ಸೀಲಞ್ಚ ಸುವಿಸುದ್ಧಂ, ದಿಟ್ಠಿ ಚ ಉಜುಕಾ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೩೬೯)। "ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಜ್ಝಿಮಾ ಪಟಿಪದಾ ತಥಾಗತೇನ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಾ"ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತೋ ಪನ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ಮಜ್ಝಂ ನಾಮ, ಫಲಞ್ಚೇವ ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ ಪರಿಯೋಸಾನಂ ನಾಮ। "ಏತದತ್ಥಮಿದಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಮೇತಂ ಸಾರಂ, ಏತಂ ಪರಿಯೋಸಾನ"ನ್ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೨೪) ಹಿ ಏತ್ಥ ಫಲಂ ಪರಿಯೋಸಾನನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। "ನಿಬ್ಬಾನೋಗಧಞ್ಹಿ , ಆವುಸೋ ವಿಸಾಖ, ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ವುಸ್ಸತಿ ನಿಬ್ಬಾನಪರಾಯಣಂ ನಿಬ್ಬಾನಪರಿಯೋಸಾನ"ನ್ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೪೬೬) ಏತ್ಥ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪರಿಯೋಸಾನನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಇಧ ದೇಸನಾಯ ಆದಿಮಜ್ಝಪರಿಯೋಸಾನಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ಭಗವಾ ಹಿ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೋ ಆದಿಮ್ಹಿ ಸೀಲಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಮಜ್ಝೇ ಮಗ್ಗಂ ಪರಿಯೋಸಾನೇ ನಿಬ್ಬಾನಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಸೋ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಂ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣಂ ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣ"ನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಅಞ್ಞೋಪಿ ಧಮ್ಮಕಥಿಕೋ ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇನ್ತೋ -

"ಆದಿಮ್ಹಿ ಸೀಲಂ ದಸ್ಸೇಯ್ಯ, ಮಜ್ಝೇ ಮಗ್ಗಂ ವಿಭಾವಯೇ।
ಪರಿಯೋಸಾನಮ್ಹಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ಏಸಾ ಕಥಿಕಸಣ್ಠಿತೀ"ತಿ॥ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೯೦)।

ಸಾತ್ಥಂ ಸಬ್ಯಞ್ಜನನ್ತಿ ಯಸ್ಸ ಹಿ ಯಾಗುಭತ್ತಇತ್ಥಿಪುರಿಸಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಸ್ಸಿತಾ ದೇಸನಾ ಹೋತಿ, ನ ಸೋ ಸಾತ್ಥಂ ದೇಸೇತಿ। ಭಗವಾ ಪನ ತಥಾರೂಪಂ ದೇಸನಂ ಪಹಾಯ ಚತುಸತಿಪಟ್ಠಾನಾದಿನಿಸ್ಸಿತಂ ದೇಸನಂ ದೇಸೇತಿ। ತಸ್ಮಾ "ಸಾತ್ಥಂ ದೇಸೇತೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಸ್ಸ ಪನ ದೇಸನಾ ಏಕಬ್ಯಞ್ಜನಾದಿಯುತ್ತಾ ವಾ ಸಬ್ಬನಿರೋಟ್ಠಬ್ಯಞ್ಜನಾ ವಾ ಸಬ್ಬವಿಸ್ಸಟ್ಠಸಬ್ಬನಿಗ್ಗಹೀತಬ್ಯಞ್ಜನಾ ವಾ, ತಸ್ಸ ದಮಿಳಕಿರಾಸವರಾದಿಮಿಲಕ್ಖೂನಂ ಭಾಸಾ ವಿಯ ಬ್ಯಞ್ಜನಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಅಭಾವತೋ ಅಬ್ಯಞ್ಜನಾ ನಾಮ ದೇಸನಾ ಹೋತಿ। ಭಗವಾ ಪನ -

"ಸಿಥಿಲಂ ಧನಿತಞ್ಚ ದೀಘರಸ್ಸಂ, ಗರುಕಂ ಲಹುಕಞ್ಚ ನಿಗ್ಗಹೀತಂ।
ಸಮ್ಬನ್ಧಂ ವವತ್ಥಿತಂ ವಿಮುತ್ತಂ, ದಸಧಾ ಬ್ಯಞ್ಜನಬುದ್ಧಿಯಾ ಪಭೇದೋ"ತಿ॥ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೯೦) -

ಏವಂ ವುತ್ತಂ ದಸವಿಧಂ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಅಮಕ್ಖೇತ್ವಾ ಪರಿಪುಣ್ಣಬ್ಯಞ್ಜನಮೇವ ಕತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ। ತಸ್ಮಾ "ಸಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಕೇವಲಪರಿಪುಣ್ಣನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ಕೇವಲನ್ತಿ** ಸಕಲಾಧಿವಚನಂ। **ಪರಿಪುಣ್ಣನ್ತಿ** ಅನೂನಾಧಿಕವಚನಂ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - "ಸಕಲಪರಿಪುಣ್ಣಮೇವ ದೇಸೇತಿ, ಏಕದೇಸನಾಪಿ ಅಪರಿಪುಣ್ಣಾ ನತ್ಥೀ"ತಿ। **ಪರಿಸುದ್ಧನ್ತಿ** ನಿರುಪಕ್ಕಿಲೇಸಂ। ಯೋ ಹಿ ಇದಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಲಾಭಂ ವಾ ಸಕ್ಕಾರಂ ವಾ ಲಭಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ದೇಸೇತಿ, ತಸ್ಸ ಅಪರಿಸುದ್ಧಾ ದೇಸನಾ ಹೋತಿ। ಭಗವಾ ಪನ ಲೋಕಾಮಿಸನಿರಪೇಕ್ಖೋ ಹಿತಫರಣೇನ ಮೇತ್ತಾಭಾವನಾಯ ಮುದುಹದಯೋ ಉಲ್ಲುಮ್ಪನಸಭಾವಸಣ್ಠಿತೇನ ಚಿತ್ತೇನ ದೇಸೇತಿ। ತಸ್ಮಾ "ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಪಕಾಸೇತೀತಿ** ಏತ್ಥ **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯನ್ತಿ** ಸಿಕ್ಖತ್ತಯಸಙ್ಗಹಂ ಸಕಲಸಾಸನಂ। ತಸ್ಮಾ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಪಕಾಸೇತೀತಿ ಸೋ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಂ...ಪೇ॰... ಪರಿಸುದ್ಧಂ, ಏವಂ ದೇಸೇನ್ತೋ ಚ ಸಿಕ್ಖತ್ತಯಸಙ್ಗಹಿತಂ ಸಕಲಸಾಸನಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಪಕಾಸೇತೀತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯನ್ತಿ** ಸೇಟ್ಠಟ್ಠೇನ ಬ್ರಹ್ಮಭೂತಂ ಚರಿಯಂ। ಬ್ರಹ್ಮಭೂತಾನಂ ವಾ ಬುದ್ಧಾದೀನಂ ಚರಿಯನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ತಂ ಧಮ್ಮನ್ತಿ ತಂ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಸಮ್ಪದಂ ಧಮ್ಮಂ। **ಸುಣಾತಿ ಗಹಪತಿ ವಾತಿ** ಕಸ್ಮಾ ಪಠಮಂ ಗಹಪತಿಂ ನಿದ್ದಿಸತೀತಿ? ನಿಹತಮಾನತ್ತಾ ಉಸ್ಸನ್ನತ್ತಾ ಚ। ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಹಿ ಖತ್ತಿಯಕುಲತೋ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಜಾತಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಮಾನಂ ಕರೋನ್ತಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಮನ್ತೇ ನಿಸ್ಸಾಯ ಮಾನಂ ಕರೋನ್ತಿ। ಹೀನಜಚ್ಚಕುಲಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಅತ್ತನೋ ವಿಜಾತಿತಾಯ ಪತಿಟ್ಠಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ಗಹಪತಿದಾರಕಾ ಪನ ಕಚ್ಛೇಹಿ ಸೇದಂ ಮುಞ್ಚನ್ತೇಹಿ ಪಿಟ್ಠಿಯಾ ಲೋಣಂ ಪುಪ್ಫಮಾನಾಯ ಭೂಮಿಂ ಕಸಿತ್ವಾ ನಿಹತಮಾನದಪ್ಪಾ ಹೋನ್ತಿ। ತೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಮಾನಂ ವಾ ದಪ್ಪಂ ವಾ ಅಕತ್ವಾ ಯಥಾಬಲಂ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಾ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಾತುಂ। ಇತರೇಹಿ ಚ ಕುಲೇಹಿ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ನಾಮ ನ ಬಹುಕಾ, ಗಹಪತಿಕಾವ ಬಹುಕಾ, ಇತಿ ನಿಹತಮಾನತ್ತಾ ಉಸ್ಸನ್ನತ್ತಾ ಚ ಪಠಮಂ ಗಹಪತಿಂ ನಿದ್ದಿಸತೀತಿ।

ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ವಾತಿ ಇತರೇಸಂ ವಾ ಕುಲಾನಂ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ। **ಪಚ್ಚಾಜಾತೋತಿ** ಪತಿಜಾತೋ। **ತಥಾಗತೇ ಸದ್ಧಂ ಪಟಿಲಭತೀತಿ** ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ ಧಮ್ಮಸ್ಸಾಮಿಮ್ಹಿ ತಥಾಗತೇ "ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ವತ ಭಗವಾ"ತಿ ಸದ್ಧಂ ಪಟಿಲಭತಿ। **ಇತಿ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖತೀತಿ** ಏವಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತಿ। **ಸಮ್ಬಾಧೋ ಘರಾವಾಸೋತಿ** ಸಚೇಪಿ ಸಟ್ಠಿಹತ್ಥೇ ಘರೇ ಯೋಜನಸತನ್ತರೇಪಿ ವಾ ದ್ವೇ ಜಾಯಮ್ಪತಿಕಾ ವಸನ್ತಿ, ತಥಾಪಿ ನೇಸಂ ಸಕಿಞ್ಚನಸಪಲಿಬೋಧಟ್ಠೇನ ಘರಾವಾಸೋ ಸಮ್ಬಾಧೋಯೇವ। **ರಜೋಪಥೋತಿ** ರಾಗರಜಾದೀನಂ ಉಟ್ಠಾನಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತಂ। ಆಗಮನಪಥೋತಿಪಿ ವಟ್ಟತಿ। ಅಲಗ್ಗನಟ್ಠೇನ ಅಬ್ಭೋಕಾಸೋ ವಿಯಾತಿ **ಅಬ್ಭೋಕಾಸೋ**। ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಹಿ ಕೂಟಾಗಾರರತನಪಾಸಾದದೇವವಿಮಾನಾದೀಸು ಪಿಹಿತದ್ವಾರವಾತಪಾನೇಸು ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೇಸು ವಸನ್ತೋಪಿ ನೇವ ಲಗ್ಗತಿ ನ ಸಜ್ಜತಿ ನ ಬಜ್ಝತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಅಬ್ಭೋಕಾಸೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ"ತಿ। ಅಪಿಚ ಸಮ್ಬಾಧೋ

ಘರಾವಾಸೋ ಕುಸಲಕಿರಿಯಾಯ ಓಕಾಸಾಭಾವತೋ। ರಜೋಪಥೋ ಅಸಂವುತಸಙ್ಕಾರಟ್ಠಾನಂ ವಿಯ ರಜಾನಂ ಕಿಲೇಸರಜಾನಂ ಸನ್ನಿಪಾತಟ್ಠಾನತೋ। ಅಬ್ಭೋಕಾಸೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಕುಸಲಕಿರಿಯಾಯ ಯಥಾಸುಖಂ ಓಕಾಸಸಬ್ಭಾವತೋ।

ನಯಿದಂ ಸುಕರಂ...ಪೇ॰... ಪಬ್ಬಜೇಯ್ಯನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಅಯಂ ಸಙ್ಖೇಪಕಥಾ - ಯದೇತಂ ಸಿಕ್ಖತ್ತಯಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಏಕಮ್ಪಿ ದಿವಸಂ ಅಖಣ್ಡಂ ಕತ್ವಾ ಚರಿಮಕಚಿತ್ತಂ ಪಾಪೇತಬ್ಬತಾಯ ಏಕನ್ತಪರಿಪುಣ್ಣಂ। ಏಕದಿವಸಮ್ಪಿ ಚ ಕಿಲೇಸಮಲೇನ ಅಮಲಿನಂ ಕತ್ವಾ ಚರಿಮಕಚಿತ್ತಂ ಪಾಪೇತಬ್ಬತಾಯ ಏಕನ್ತಪರಿಸುದ್ಧಂ, ಸಙ್ಖಲಿಖಿತಂ ಲಿಖಿತಸಙ್ಖಸದಿಸಂ ಧೋತಸಙ್ಖಸಪ್ಪಟಿಭಾಗಂ ಚರಿತಬ್ಬಂ, ಇದಂ ನ ಸುಕರಂ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸತಾ ಅಗಾರಮಜ್ಝೇ ವಸನ್ತೇನ ಏಕನ್ತಪರಿಪುಣ್ಣಂ...ಪೇ॰... ಚರಿತುಂ। ಯಂನೂನಾಹಂ ಕೇಸೇ ಚ ಮಸ್ಸುಞ್ಚ ಓಹಾರೇತ್ವಾ ಕಾಸಾಯರಸಪೀತತಾಯ ಕಾಸಾಯಾನಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರನ್ತಾನಂ ಅನುಚ್ಛವಿಕಾನಿ ವತ್ಥಾನಿ ಅಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ಪರಿದಹಿತ್ವಾ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜೇಯ್ಯನ್ತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಯಸ್ಮಾ ಅಗಾರಸ್ಸ ಹಿತಂ ಕಸಿವಾಣಿಜ್ಜಾದಿಕಮ್ಮಂ **ಅಗಾರಿಯ**ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಞ್ಚ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಅನಗಾರಿಯಾತಿ ಞಾತಬ್ಬಾ, ತಂ **ಅನಗಾರಿಯಂ। ಪಬ್ಬಜೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಪಟಿಪಜ್ಜೇಯ್ಯಂ। **ಅಪ್ಪಂ ವಾ**ತಿ ಸಹಸ್ಸತೋ ಹೇಟ್ಠಾ ಭೋಗಕ್ಖನ್ಧೋ ಅಪ್ಪೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಸಹಸ್ಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಮಹಾ। ಆಬನ್ಧನಟ್ಠೇನ ಞಾತಿ ಏವ ಪರಿವಟ್ಟೋ **ಞಾತಿಪರಿವಟ್ಟೋ**। ಸೋ ವೀಸತಿಯಾ ಹೇಟ್ಠಾ ಅಪ್ಪೋ ಹೋತಿ, ವೀಸತಿಯಾ ಪಟ್ಠಾಯ ಮಹಾ।

೧೯೧. **ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ**ತಿ ಯಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅಧಿಸೀಲಸಙ್ಖಾತಾ ಸಿಕ್ಖಾ, ತಞ್ಚ, ಯತ್ಥ ಚೇತೇ ಸಹ ಜೀವನ್ತಿ ಏಕಜೀವಿಕಾ ಸಭಾಗವುತ್ತಿನೋ ಹೋನ್ತಿ, ತಂ ಭಗವತಾ ಪಞ್ಞತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದಸಙ್ಖಾತಂ ಸಾಜೀವಞ್ಚ ತತ್ಥ ಸಿಕ್ಖನಭಾವೇನ ಸಮಾಪನ್ನೋತಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ। **ಸಮಾಪನ್ನೋ**ತಿ ಸಿಕ್ಖಂ ಪರಿಪೂರೇನ್ತೋ, ಸಾಜೀವಞ್ಚ ಅವೀತಿಕ್ಕಮನ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ತದುಭಯಂ ಉಪಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಾಣಾತಿಪಾತಂ ಪಹಾಯಾ**ತಿಆದೀಸು ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಿಕಥಾ ಹೇಟ್ಠಾ ವಿತ್ಥಾರಿತಾ ಏವ। **ಪಹಾಯಾ**ತಿ ಇಮಂ ಪಾಣಾತಿಪಾತಚೇತನಾಸಙ್ಖಾತಂ ದುಸ್ಸೀಲ್ಯಂ ಪಜಹಿತ್ವಾ। **ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಪಹೀನಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ತತೋ ದುಸ್ಸೀಲ್ಯತೋ ಓರತೋ ವಿರತೋವ ಹೋತಿ। **ನಿಹಿತದಣ್ಡೋ ನಿಹಿತಸತ್ಥೋ**ತಿ ಪರೂಪಘಾತತ್ಥಾಯ ದಣ್ಡಂ ವಾ ಸತ್ಥಂ ವಾ ಆದಾಯ ಅವತ್ತನತೋ ನಿಕ್ಖಿತ್ತದಣ್ಡೋ ಚೇವ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಸತ್ಥೋ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಠಪೇತ್ವಾ ದಣ್ಡಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಅವಸೇಸಂ ಉಪಕರಣಂ ಸತ್ತಾನಂ ವಿಹಿಂಸನಭಾವತೋ ಸತ್ಥನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಯಂ ಪನ ಭಿಕ್ಖೂ ಕತ್ತರದಣ್ಡಂ ವಾ ದನ್ತಕಟ್ಠವಾಸಿಂ ವಾ ಪಿಪ್ಫಲಕಂ ವಾ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಚರನ್ತಿ, ನ ತಂ ಪರೂಪಘಾತತ್ಥಾಯ। ತಸ್ಮಾ ನಿಹಿತದಣ್ಡೋ ನಿಹಿತಸತ್ಥೋತ್ವೇವ ಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛತಿ। **ಲಜ್ಜೀ**ತಿ ಪಾಪಜಿಗುಚ್ಛನಲಕ್ಖಣಾಯ ಲಜ್ಜಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ದಯಾಪನ್ನೋ**ತಿ ದಯಂ ಮೇತ್ತಚಿತ್ತತಂ ಆಪನ್ನೋ। **ಸಬ್ಬಪಾಣಭೂತಹಿತಾನುಕಮ್ಪೀ**ತಿ ಸಬ್ಬೇ ಪಾಣಭೂತೇ ಹಿತೇನ ಅನುಕಮ್ಪಕೋ। ತಾಯ ದಯಾಪನ್ನತಾಯ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಪಾಣಭೂತಾನಂ ಹಿತಚಿತ್ತಕೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಿಹರತೀ**ತಿ ಇರಿಯತಿ ಪಾಲೇತಿ।

ದಿನ್ನಮೇವ ಆದಿಯತೀತಿ **ದಿನ್ನಾದಾಯೀ**। ಚಿತ್ತೇನಪಿ ದಿನ್ನಮೇವ ಪಟಿಕಙ್ಖತೀತಿ **ದಿನ್ನಪಾಟಿಕಙ್ಖೀ**। ಥೇನೇತೀತಿ ಥೇನೋ। ನ ಥೇನೇನ **ಅಥೇನೇನ**। ಅಥೇನತ್ತಾಯೇವ **ಸುಚಿಭೂತೇನ**। **ಅತ್ತನಾ**ತಿ ಅತ್ತಭಾವೇನ, ಅಥೇನಂ ಸುಚಿಭೂತಂ ಅತ್ತಭಾವಂ ಕತ್ವಾ ವಿಹರತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಅಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯನ್ತಿ ಅಸೇಟ್ಠಚರಿಯಂ। ಬ್ರಹ್ಮಂ ಸೇಟ್ಠಂ ಆಚಾರಂ ಚರತೀತಿ **ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ**। **ಆರಾಚಾರೀ**ತಿ ಅಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯತೋ ದೂರಚಾರೀ। **ಮೇಥುನಾ**ತಿ ರಾಗಪರಿಯುಟ್ಠಾನವಸೇನ ಸದಿಸತ್ತಾ ಮೇಥುನಕಾತಿ ಲದ್ಧವೋಹಾರೇಹಿ ಪಟಿಸೇವಿತಬ್ಬತೋ ಮೇಥುನಾತಿ ಸಙ್ಖಂ ಗತಾ ಅಸದ್ಧಮ್ಮಾ। **ಗಾಮಧಮ್ಮಾ**ತಿ ಗಾಮವಾಸೀನಂ ಧಮ್ಮಾ।

ಸಚ್ಚಂ ವದತೀತಿ **ಸಚ್ಚವಾದೀ**। ಸಚ್ಚೇನ ಸಚ್ಚಂ ಸನ್ದಹತಿ ಘಟೇತೀತಿ **ಸಚ್ಚಸನ್ಧೋ**, ನ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ಮುಸಾ ವದತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯೋ ಹಿ ಪುರಿಸೋ ಕದಾಚಿ ಮುಸಾ ವದತಿ, ಕದಾಚಿ ಸಚ್ಚಂ, ತಸ್ಸ ಮುಸಾವಾದೇನ ಅನ್ತರಿತತ್ತಾ ಸಚ್ಚಂ ಸಚ್ಚೇನ ನ ಘಟೀಯತಿ ।

ತಸ್ಮಾ ನ ಸೋ ಸಚ್ಚಸನ್ಧೋ, ಅಯಂ ಪನ ನ ತಾದಿಸೋ, ಜೀವಿತಹೇತುಪಿ ಮುಸಾವಾದಂ ಅವತ್ವಾ ಸಚ್ಚೇನ ಸಚ್ಚಂ ಸನ್ದಹತಿಯೇವಾತಿ **ಸಚ್ಚಸನ್ಧೋ। ಥೇತೋತಿ** ಥಿರೋ, ಥಿರಕಥೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏಕೋ ಹಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಹಲಿದ್ದಿರಾಗೋ ವಿಯ, ಥುಸರಾಸಿಮ್ಹಿ ನಿಖಾತಖಾಣು ವಿಯ, ಅಸ್ಸಪಿಟ್ಠೇ ಠಪಿತಕುಮ್ಭಣ್ಡಮಿವ ಚ ನ ಥಿರಕಥೋ ಹೋತಿ। ಏಕೋ ಪಾಸಾಣಲೇಖಾ ವಿಯ ಇನ್ದಖಿಲೋ ವಿಯ ಚ ಥಿರಕಥೋ ಹೋತಿ; ಅಸಿನಾ ಸೀಸೇ ಛಿಜ್ಜನ್ತೇಪಿ ದ್ವೇ ಕಥಾ ನ ಕಥೇತಿ; ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಥೇತೋ । **ಪಚ್ಚಯಿಕೋತಿ** ಪತ್ತಿಯಾಯಿತಬ್ಬಕೋ, ಸದ್ಧಾಯಿಕೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏಕಚ್ಚೋ ಹಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ನ ಪಚ್ಚಯಿಕೋ ಹೋತಿ, "ಇದಂ ಕೇನ ವುತ್ತಂ, ಅಸುಕೇನಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ "ಮಾ ತಸ್ಸ ವಚನಂ ಸದ್ದಹಥಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಏಕೋ ಪಚ್ಚಯಿಕೋ ಹೋತಿ, "ಇದಂ ಕೇನ ವುತ್ತಂ, ಅಸುಕೇನಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ, "ಯದಿ ತೇನ ವುತ್ತಂ, ಇದಮೇವ ಪಮಾಣಂ, ಇದಾನಿ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ ನತ್ಥಿ, ಏವಮೇವ ಇದ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪಚ್ಚಯಿಕೋ। **ಅವಿಸಂವಾದಕೋ ಲೋಕಸ್ಸಾತಿ** ತಾಯ ಸಚ್ಚವಾದಿತಾಯ ಲೋಕಂ ನ ವಿಸಂವಾದೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಇಮೇಸಂ ಭೇದಾಯಾತಿ ಯೇಸಂ ಇತೋ ಸುತ್ವಾತಿ ವುತ್ತಾನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಸುತಂ, ತೇಸಂ ಭೇದಾಯ। **ಭಿನ್ನಾನಂ ವಾ ಸನ್ಧಾತಾತಿ** ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಮಿತ್ತಾನಂ ವಾ ಸಮಾನುಪಜ್ಝಾಯಕಾದೀನಂ ವಾ ಕೇನಚಿದೇವ ಕಾರಣೇನ ಭಿನ್ನಾನಂ ಏಕಮೇಕಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ "ತುಮ್ಹಾಕಂ ಈದಿಸೇ ಕುಲೇ ಜಾತಾನಂ ಏವಂ ಬಹುಸ್ಸುತಾನಂ ಇದಂ ನ ಯುತ್ತ"ನ್ತಿಆದೀನಿ ವತ್ವಾ ಸನ್ಧಾನಂ ಕತ್ತಾ। **ಅನುಪ್ಪದಾತಾತಿ** ಸನ್ಧಾನಾನುಪ್ಪದಾತಾ, ದ್ವೇ ಜನೇ ಸಮಗ್ಗೇ ದಿಸ್ವಾ, "ತುಮ್ಹಾಕಂ ಏವರೂಪೇ ಕುಲೇ ಜಾತಾನಂ ಏವರೂಪೇಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಾನಂ ಅನುಚ್ಛವಿಕಮೇತ"ನ್ತಿಆದೀನಿ ವತ್ವಾ ದಳ್ಹೀಕಮ್ಮಂ ಕತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಮಗ್ಗೋ ಆರಾಮೋ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಸಮಗ್ಗಾರಾಮೋ।** ಯತ್ಥ ಸಮಗ್ಗಾ ನತ್ಥಿ, ತತ್ಥ ವಸಿತುಮ್ಪಿ ನ ಇಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಸಮಗ್ಗರಾಮೋ"ತಿಪಿ ಪಾಳಿ, ಅಯಮೇವೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। **ಸಮಗ್ಗರತೋತಿ** ಸಮಗ್ಗೇಸು ರತೋ, ತೇ ಪಹಾಯ ಅಞ್ಞತ್ರ ಗನ್ತುಮ್ಪಿ ನ ಇಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಮಗ್ಗೇ ದಿಸ್ವಾಪಿ ಸುತ್ವಾಪಿ ನನ್ದತೀತಿ **ಸಮಗ್ಗನನ್ದೀ। ಸಮಗ್ಗಕರಣಿಂ ವಾಚಂ ಭಾಸಿತಾತಿ** ಯಾ ವಾಚಾ ಸತ್ತೇ ಸಮಗ್ಗೇಯೇವ ಕರೋತಿ, ತಂ ಸಾಮಗ್ಗಿಗುಣಪರಿದೀಪಕಮೇವ ವಾಚಂ ಭಾಸತಿ, ನ ಇತರನ್ತಿ।

ನೇಲಾತಿ ಏಲಂ ವುಚ್ಚತಿ ದೋಸೋ, ನಾಸ್ಸಾ ಏಲನ್ತಿ ನೇಲಾ, ನಿದ್ದೋಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ನೇಲಙ್ಗೋ ಸೇತಪಚ್ಛಾದೋ"ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತನೇಲಂ ವಿಯ। **ಕಣ್ಣಸುಖಾತಿ** ಬ್ಯಞ್ಜನಮಧುರತಾಯ ಕಣ್ಣಾನಂ ಸುಖಾ, ಸೂಚಿವಿಜ್ಝನಂ ವಿಯ ಕಣ್ಣಸೂಲಂ ನ ಜನೇತಿ। ಅತ್ಥಮಧುರತಾಯ ಸಕಲಸರೀರೇ ಕೋಪಂ ಅಜನೇತ್ವಾ ಪೇಮಂ ಜನೇತೀತಿ **ಪೇಮನೀಯಾ।** ಹದಯಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಅಪಟಿಹಞ್ಞಮಾನಾ ಸುಖೇನ ಚಿತ್ತಂ ಪವಿಸತೀತಿ **ಹದಯಙ್ಗಮಾ।** ಗುಣಪರಿಪುಣ್ಣತಾಯ ಪುರೇ ಭವಾತಿ **ಪೋರೀ,** ಪುರೇ ಸಂವಡ್ಢನಾರೀ ವಿಯ ಸುಕುಮಾರಾತಿಪಿ ಪೋರೀ, ಪುರಸ್ಸ ಏಸಾತಿಪಿ ಪೋರೀ, ನಗರವಾಸೀನಂ ಕಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ । ನಗರವಾಸಿನೋ ಹಿ ಯುತ್ತಕಥಾ ಹೋನ್ತಿ, ಪಿತಿಮತ್ತಂ ಪಿತಾತಿ, ಮಾತಿಮತ್ತಂ ಮಾತಾತಿ, ಭಾತಿಮತ್ತಂ ಭಾತಾತಿ ವದನ್ತಿ। ಏವರೂಪೀ ಕಥಾ ಬಹುನೋ ಜನಸ್ಸ ಕನ್ತಾ ಹೋತೀತಿ **ಬಹುಜನಕನ್ತಾ।** ಕನ್ತಭಾವೇನೇವ ಬಹುನೋ ಜನಸ್ಸ ಮನಾಪಾ ಚಿತ್ತವುದ್ಧಿಕರಾತಿ **ಬಹುಜನಮನಾಪಾ।**

ಕಾಲೇನ ವದತೀತಿ **ಕಾಲವಾದೀ,** ವತ್ತಬ್ಬಯುತ್ತಕಾಲಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ವದತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಸಭಾವಮೇವ ವದತೀತಿ **ಭೂತವಾದೀ।** ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕತ್ಥಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಮೇವ ಕತ್ವಾ ವದತೀತಿ **ಅತ್ಥವಾದೀ** । ನವಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಂ ಕತ್ವಾ ವದತೀತಿ **ಧಮ್ಮವಾದೀ।** ಸಂವರವಿನಯಪಹಾನವಿನಯಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಂ ಕತ್ವಾ ವದತೀತಿ **ವಿನಯವಾದೀ।** ನಿಧಾನಂ ವುಚ್ಚತಿ ಠಪನೋಕಾಸೋ, ನಿಧಾನಮಸ್ಸಾ ಅತ್ಥೀತಿ **ನಿಧಾನವತೀ,** ಹದಯೇ ನಿಧಾತಬ್ಬ ಯುತ್ತವಾಚಂ ಭಾಸಿತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಾಲೇನಾತಿ** ಏವರೂಪಿಂ ಭಾಸಮಾನೋಪಿ ಚ "ಅಹಂ ನಿಧಾನವತಿಂ ವಾಚಂ ಭಾಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ನ ಅಕಾಲೇನ ಭಾಸತಿ, ಯುತ್ತಕಾಲಂ ಪನ ಅವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಭಾಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಾಪದೇಸನ್ತಿ** ಸಉಪಮಂ, ಸಕಾರಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪರಿಯನ್ತವತಿನ್ತಿ** ಪರಿಚ್ಛೇದಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಯಥಾಸ್ಸಾ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಏವಂ ಭಾಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅತ್ಥಸಂಹಿತನ್ತಿ** ಅನೇಕೇಹಿಪಿ ನಯೇಹಿ ವಿಭಜನ್ತೇನ ಪರಿಯಾದಾತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತಾಯ ಅತ್ಥಸಮ್ಪನ್ನಂ, ಯಂ ವಾ ಸೋ ಅತ್ಥವಾದೀ ಅತ್ಥಂ ವದತಿ, ತೇನ ಅತ್ಥೇನ ಸಂಹಿತತ್ತಾ ಅತ್ಥಸಂಹಿತಂ ವಾಚಂ ಭಾಸತಿ, ನ ಅಞ್ಞಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಭಾಸತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೧೯೩. **ಬೀಜಗಾಮಭೂತಗಾಮಸಮಾರಮ್ಭಾ**ತಿ ಮೂಲಬೀಜಂ ಖನ್ಧಬೀಜಂ ಫಳುಬೀಜಂ ಅಗ್ಗಬೀಜಂ ಬೀಜಬೀಜನ್ತಿ ಪಞ್ಚವಿಧಸ್ಸ ಬೀಜಗಾಮಸ್ಸ ಚೇವ ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ನೀಲತಿಣರುಕ್ಖಾದಿಕಸ್ಸ ಭೂತಗಾಮಸ್ಸ ಚ ಸಮಾರಮ್ಭಾ, ಛೇದನಭೇದನಪಚನಾದಿಭಾವೇನ ವಿಕೋಪನಾ ಪಟಿವಿರತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏಕಭತ್ತಿಕೋ**ತಿ ಪಾತರಾಸಭತ್ತಂ ಸಾಯಮಾಸಭತ್ತನ್ತಿ ದ್ವೇ ಭತ್ತಾನಿ। ತೇಸು ಪಾತರಾಸಭತ್ತಂ ಅನ್ತೋಮಜ್ಝನ್ಹಿಕೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಂ, ಇತರಂ ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕತೋ ಉದ್ಧಂ ಅನ್ತೋಅರುಣೇನ। ತಸ್ಮಾ ಅನ್ತೋಮಜ್ಝನ್ಹಿಕೇ ದಸಕ್ಖತ್ತುಂ ಭುಞ್ಜಮಾನೋಪಿ ಏಕಭತ್ತಿಕೋವ ಹೋತಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "ಏಕಭತ್ತಿಕೋ"ತಿ। ರತ್ತಿಯಾ ಭೋಜನಂ ರತ್ತಿ, ತತೋ ಉಪರತೋತಿ **ರತ್ತೂಪರತೋ**। ಅತಿಕ್ಕನ್ತೇ ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕೇ ಯಾವ ಸೂರಿಯತ್ಥಙ್ಗಮನಾ ಭೋಜನಂ **ವಿಕಾಲಭೋಜನಂ** ನಾಮ। ತತೋ ವಿರತತ್ತಾ **ವಿರತೋ ವಿಕಾಲಭೋಜನಾ**। ಸಾಸನಸ್ಸ ಅನನುಲೋಮತ್ತಾ ವಿಸೂಕಂ ಪಟಾಣೀಭೂತಂ ದಸ್ಸನನ್ತಿ **ವಿಸೂಕದಸ್ಸನಂ**। ಅತ್ತನಾ ನಚ್ಚನನಚ್ಚಾಪನಾದಿವಸೇನ ನಚ್ಚಾ ಚ ಗೀತಾ ಚ ವಾದಿತಾ ಚ, ಅನ್ತಮಸೋ ಮಯೂರನಚ್ಚನಾದಿವಸೇನಾಪಿ ಪವತ್ತಾನಂ ನಚ್ಚಾದೀನಂ ವಿಸೂಕಭೂತಾ ದಸ್ಸನಾ ಚಾತಿ **ನಚ್ಚಗೀತವಾದಿತವಿಸೂಕದಸ್ಸನಾ**। ನಚ್ಚಾದೀನಿ ಹಿ ಅತ್ತನಾ ಪಯೋಜೇತುಂ ವಾ ಪರೇಹಿ ಪಯೋಜಾಪೇತುಂ ವಾ ಪಯುತ್ತಾನಿ ಪಸ್ಸಿತುಂ ವಾ ನೇವ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ನ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ವಟ್ಟನ್ತಿ। **ಮಾಲಾ**ದೀಸು **ಮಾಲಾ**ತಿ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಪುಪ್ಫಂ। **ಗನ್ಧ**ನ್ತಿ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಗನ್ಧಜಾತಂ। **ವಿಲೇಪನ**ನ್ತಿ ಛವಿರಾಗಕರಣಂ। ತತ್ಥ ಪಿಳನ್ಧನ್ತೋ **ಧಾರೇತಿ** ನಾಮ। ಊನಟ್ಠಾನಂ ಪೂರೇನ್ತೋ **ಮಣ್ಡೇತಿ** ನಾಮ। ಗನ್ಧವಸೇನ ಛವಿರಾಗವಸೇನ ಚ ಸಾದಿಯನ್ತೋ **ವಿಭೂಸೇತಿ** ನಾಮ। ಠಾನಂ ವುಚ್ಚತಿ ಕಾರಣಂ। ತಸ್ಮಾ ಯಾಯ ದುಸ್ಸೀಲ್ಯಚೇತನಾಯ ತಾನಿ ಮಾಲಾಧಾರಣಾದೀನಿ ಮಹಾಜನೋ ಕರೋತಿ, ತತೋ ಪಟಿವಿರತೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಉಚ್ಚಾಸಯನಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪಮಾಣಾತಿಕ್ಕನ್ತಂ। **ಮಹಾಸಯನಂ** ಅಕಪ್ಪಿಯತ್ಥರಣಂ। ತತೋ ಪಟಿವಿರತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಜಾತರೂಪ**ನ್ತಿ ಸುವಣ್ಣಂ। **ರಜತ**ನ್ತಿ ಕಹಾಪಣೋ ಲೋಹಮಾಸಕೋ ಜತುಮಾಸಕೋ ದಾರುಮಾಸಕೋತಿ ಯೇ ವೋಹಾರಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತಸ್ಸ ಉಭಯಸ್ಸಪಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಾ ಪಟಿವಿರತೋ, ನೇವ ನಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ನ ಉಗ್ಗಣ್ಹಾಪೇತಿ, ನ ಉಪನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಸಾದಿಯತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಆಮಕಧಞ್ಞಪಟಿಗ್ಗಹಣಾ**ತಿ ಸಾಲಿವೀಹಿಯವಗೋಧೂಮಕಙ್ಗುವರಕಕುದ್ರೂಸಕಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಸತ್ತವಿಧಸ್ಸಾಪಿ ಆಮಕಧಞ್ಞಸ್ಸ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಾ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಏತೇಸಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಮೇವ, ಆಮಸನಮ್ಪಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ನ ವಟ್ಟತಿಯೇವ। **ಆಮಕಮಂಸಪಟಿಗ್ಗಹಣಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅಞ್ಞತ್ರ ಓದಿಸ್ಸ ಅನುಞ್ಞಾತಾ ಆಮಕಮಂಸಮಚ್ಛಾನಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಮೇವ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, ನೋ ಆಮಸನಂ।

ಇತ್ಥಿಕುಮಾರಿಕಪಟಿಗ್ಗಹಣಾತಿ ಏತ್ಥ **ಇತ್ಥೀ**ತಿ ಪುರಿಸನ್ತರಗತಾ, ಇತರಾ **ಕುಮಾರಿಕಾ** ನಾಮ। ತಾಸಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಮ್ಪಿ ಆಮಸನಮ್ಪಿ ಅಕಪ್ಪಿಯಮೇವ। **ದಾಸಿದಾಸಪಟಿಗ್ಗಹಣಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ದಾಸಿದಾಸವಸೇನೇವ ತೇಸಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, "ಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕಂ ದಮ್ಮಿ, ಆರಾಮಿಕಂ ದಮ್ಮೀ"ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಪನ ವಟ್ಟತಿ। **ಅಜೇಳಕಾ**ದೀಸು ಖೇತ್ತವತ್ಥುಪರಿಯೋಸಾನೇಸು ಕಪ್ಪಿಯಾಕಪ್ಪಿಯನಯೋ ವಿನಯವಸೇನ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ **ಖೇತ್ತಂ** ನಾಮ ಯಸ್ಮಿಂ ಪುಬ್ಬಣ್ಣಂ ರುಹತಿ। **ವತ್ಥು** ನಾಮ ಯಸ್ಮಿಂ ಅಪರಣ್ಣಂ ರುಹತಿ। ಯತ್ಥ ವಾ ಉಭಯಮ್ಪಿ ರುಹತಿ, ತಂ **ಖೇತ್ತಂ**। ತದತ್ಥಾಯ ಅಕತಭೂಮಿಭಾಗೋ **ವತ್ಥು**। ಖೇತ್ತವತ್ಥುಸೀಸೇನ ಚೇತ್ಥ ವಾಪಿತಳಾಕಾದೀನಿಪಿ ಸಙ್ಗಹಿತಾನೇವ। **ದೂತೇಯ್ಯಂ** ವುಚ್ಚತಿ ದೂತಕಮ್ಮಂ, ಗಿಹೀನಂ ಪಣ್ಣಂ ವಾ ಸಾಸನಂ ವಾ ಗಹೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಗಮನಂ। **ಪಹಿಣಗಮನಂ** ವುಚ್ಚತಿ ಘರಾ ಘರಂ ಪೇಸಿತಸ್ಸ ಖುದ್ದಕಗಮನಂ। **ಅನುಯೋಗೋ** ನಾಮ ತದುಭಯಕರಣಂ, ತಸ್ಮಾ ದೂತೇಯ್ಯಪಹಿಣಗಮನಾನಂ ಅನುಯೋಗಾತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಕಯವಿಕ್ಕಯಾತಿ ಕಯಾ ಚ ವಿಕ್ಕಯಾ ಚ। **ತುಲಾಕೂಟಾ**ದೀಸು **ಕೂಟ**ನ್ತಿ ವಞ್ಚನಂ। ತತ್ಥ ತುಲಾಕೂಟಂ ತಾವ ರೂಪಕೂಟಂ ಅಙ್ಗಕೂಟಂ ಗಹಣಕೂಟಂ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಕೂಟನ್ತಿ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ **ರೂಪಕೂಟಂ** ನಾಮ ದ್ವೇ ತುಲಾ ಸರೂಪಾ ಕತ್ವಾ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಮಹತಿಯಾ ಗಣ್ಹಾತಿ, ದದನ್ತೋ ಖುದ್ದಿಕಾಯ ದೇತಿ। **ಅಙ್ಗಕೂಟಂ** ನಾಮ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಪಚ್ಛಾಭಾಗೇ ಹತ್ಥೇನ ತುಲಂ ಅಕ್ಕಮತಿ, ದದನ್ತೋ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ। **ಗಹಣಕೂಟಂ** ನಾಮ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಮೂಲೇ ರಜ್ಜುಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ದದನ್ತೋ ಅಗ್ಗೇ। **ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಕೂಟಂ** ನಾಮ ತುಲಂ ಸುಸಿರಂ ಕತ್ವಾ ಅನ್ತೋ ಅಯಚುಣ್ಣಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ತಂ ಪಚ್ಛಾಭಾಗೇ ಕರೋತಿ, ದದನ್ತೋ ಅಗ್ಗಭಾಗೇ। **ಕಂಸೋ** ವುಚ್ಚತಿ ಸುವಣ್ಣಪಾತಿ, ತಾಯ ವಞ್ಚನಂ **ಕಂಸಕೂಟಂ**। ಕಥಂ? ಏಕಂ ಸುವಣ್ಣಪಾತಿಂ ಕತ್ವಾ ಅಞ್ಞಾ ದ್ವೇ ತಿಸ್ಸೋ ಲೋಹಪಾತಿಯೋ

ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಾ ಕರೋತಿ, ತತೋ ಜನಪದಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಕಿಞ್ಚಿದೇವ ಅದ್ಧಕುಲಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ, "ಸುವಣ್ಣಭಾಜನಾನಿ ಕಿಣಥಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಅಗ್ಘೇ ಪುಚ್ಛಿತೇ ಸಮಗ್ಘತರಂ ದಾತುಕಾಮಾ ಹೋನ್ತಿ। ತತೋ ತೇಹಿ "ಕಥಂ ಇಮೇಸಂ ಸುವಣ್ಣಭಾವೋ ಜಾನಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ವುತ್ತೇ - "ವೀಮಂಸಿತ್ವಾ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ಸುವಣ್ಣಪಾತಿಂ ಪಾಸಾಣೇ ಘಂಸಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಾ ಪಾತಿಯೋ ದತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ।

ಮಾನಕೂಟಂ ನಾಮ ಹದಯಭೇದಸಿಖಾಭೇದರಜ್ಜುಭೇದವಸೇನ ತಿವಿಧಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ **ಹದಯಭೇದೋ** ಸಪ್ಪಿತೇಲಾದಿಮಿನನಕಾಲೇ ಲಬ್ಭತಿ। ತಾನಿ ಹಿ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಹೇಟ್ಠಾ ಛಿದ್ದೇನ ಮಾನೇನ, "ಸಣಿಕಂ ಆಸಿಞ್ಚಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಅನ್ತೋಭಾಜನೇ ಬಹುಂ ಪಗ್ಘರಾಪೇತ್ವಾ ಗಣ್ಹಾತಿ; ದದನ್ತೋ ಛಿದ್ದಂ ಪಿಧಾಯ ಸೀಘಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ದೇತಿ। **ಸಿಖಾಭೇದೋ** ತಿಲತಣ್ಡುಲಾದಿಮಿನನಕಾಲೇ ಲಬ್ಭತಿ। ತಾನಿ ಹಿ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಸಣಿಕಂ ಸಿಖಂ ಉಸ್ಸಾಪೇತ್ವಾ ಗಣ್ಹಾತಿ, ದದನ್ತೋ ವೇಗೇನ ಪೂರೇತ್ವಾ ಸಿಖಂ ಛಿನ್ದನ್ತೋ ದೇತಿ। **ರಜ್ಜುಭೇದೋ** ಖೇತ್ತವತ್ಥುಮಿನನಕಾಲೇ ಲಬ್ಭತಿ। ಲಞ್ಜಂ ಅಲಭನ್ತಾ ಹಿ ಖೇತ್ತಂ ಅಮಹನ್ತಮ್ಪಿ ಮಹನ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಮಿನನ್ತಿ।

ಉಕ್ಕೋಟನಾದೀಸು ಉಕ್ಕೋಟನನ್ತಿ ಸಾಮಿಕೇ ಅಸ್ಸಾಮಿಕೇ ಕಾತುಂ ಲಞ್ಜಗ್ಗಹಣಂ। **ವಞ್ಚನ**ನ್ತಿ ತೇಹಿ ತೇಹಿ ಉಪಾಯೇಹಿ ಪರೇಸಂ ವಞ್ಚನಂ। ತತ್ರಿದಮೇಕಂ ವತ್ಥು - ಏಕೋ ಕಿರ ಲುದ್ದಕೋ ಮಿಗಞ್ಚ ಮಿಗಪೋತಕಞ್ಚ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗಚ್ಛತಿ। ತಮೇಕೋ ಧುತ್ತೋ, "ಕಿಂ, ಭೋ, ಮಿಗೋ ಅಗ್ಘತಿ, ಕಿಂ ಮಿಗಪೋತಕೋ"ತಿ ಆಹ। "ಮಿಗೋ ದ್ವೇ ಕಹಾಪಣೇ ಮಿಗಪೋತಕೋ ಏಕ"ನ್ತಿ ಚ ವುತ್ತೇ ಕಹಾಪಣಂ ದತ್ವಾ ಮಿಗಪೋತಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಥೋಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ನಿವತ್ತೋ, "ನ ಮೇ, ಭೋ, ಮಿಗಪೋತಕೇನ ಅತ್ಥೋ, ಮಿಗಂ ಮೇ ದೇಹೀ"ತಿ ಆಹ। ತೇನ ಹಿ "ದ್ವೇ ಕಹಾಪಣೇ ದೇಹೀ"ತಿ। ಸೋ ಆಹ - "ನನು ತೇ, ಭೋ, ಮಯಾ ಪಠಮಂ ಏಕೋ ಕಹಾಪಣೋ ದಿನ್ನೋ"ತಿ। ಆಮ ದಿನ್ನೋತಿ। "ಇಮಮ್ಪಿ ಮಿಗಪೋತಕಂ ಗಣ್ಹ, ಏವಂ ಸೋ ಚ ಕಹಾಪಣೋ ಅಯಞ್ಚ ಕಹಾಪಣಗ್ಘನಕೋ ಮಿಗಪೋತಕೋತಿ ದ್ವೇ ಕಹಾಪಣಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ। ಸೋ ಕಾರಣಂ ವದತೀತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಮಿಗಪೋತಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಮಿಗಂ ಅದಾಸೀತಿ।

ನಿಕತೀತಿ ಯೋಗವಸೇನ ವಾ ಮಾಯಾವಸೇನ ವಾ ಅಪಾಮಙ್ಗಂ ಪಾಮಙ್ಗನ್ತಿ, ಅಮಣಿಂ ಮಣಿನ್ತಿ, ಅಸುವಣ್ಣಂ ಸುವಣ್ಣನ್ತಿ ಕತ್ವಾ ಪಟಿರೂಪಕೇನ ವಞ್ಚನಂ। **ಸಾಚಿಯೋಗೋ**ತಿ ಕುಟಿಲಯೋಗೋ, ಏತೇಸಂಯೇವ ಉಕ್ಕೋಟನಾದೀನಮೇತಂ ನಾಮಂ, ತಸ್ಮಾ ಉಕ್ಕೋಟನಸಾಚಿಯೋಗೋ ವಞ್ಚನಸಾಚಿಯೋಗೋ ನಿಕತಿಸಾಚಿಯೋಗೋತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಕೇಚಿ ಅಞ್ಞಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಪರಿವತ್ತನಂ ಸಾಚಿಯೋಗೋತಿ ವದನ್ತಿ। ತಂ ಪನ ವಞ್ಚನೇನೇವ ಸಙ್ಗಹಿತಂ। **ಛೇದನಾದೀಸು ಛೇದನ**ನ್ತಿ ಹತ್ಥಚ್ಛೇದನಾದಿ। **ವಧೋ**ತಿ ಮಾರಣಂ। **ಬನ್ಧೋ**ತಿ ರಜ್ಜುಬನ್ಧನಾದೀಹಿ ಬನ್ಧನಂ। **ವಿಪರಾಮೋಸೋ**ತಿ ಹಿಮವಿಪರಾಮೋಸೋ ಗುಮ್ಬವಿಪರಾಮೋಸೋತಿ ದುವಿಧೋ। ಯಂ ಹಿಮಪಾತಸಮಯೇ ಹಿಮೇನ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾ ಹುತ್ವಾ ಮಗ್ಗಪಟಿಪನ್ನಂ ಜನಂ ಮುಸನ್ತಿ, ಅಯಂ **ಹಿಮವಿಪರಾಮೋಸೋ**। ಯಂ ಗುಮ್ಬಾದೀಹಿ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾ ಮುಸನ್ತಿ, ಅಯಂ **ಗುಮ್ಬವಿಪರಾಮೋಸೋ**। **ಆಲೋಪೋ** ವುಚ್ಚತಿ ಗಾಮನಿಗಮಾದೀನಂ ವಿಲೋಪಕರಣಂ। **ಸಹಸಾಕಾರೋ**ತಿ ಸಾಹಸಿಕಕಿರಿಯಾ, ಗೇಹಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಉರೇ ಸತ್ಥಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಇಚ್ಛಿತಭಣ್ಡಗ್ಗಹಣಂ। ಏವಮೇತಸ್ಮಾ ಛೇದನ…ಪೇ॰… ಸಹಸಾಕಾರಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ।

೨೧೪. ಸೋ ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಹೋತೀತಿ ಸ್ವಾಯಂ ಭಿಕ್ಖು ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೇನ ಚತೂಸು ಪಚ್ಚಯೇಸು ದ್ವಾದಸವಿಧೇನ ಇತರೀತರಪಚ್ಚಯಸನ್ತೋಸೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ। ಇಮಿನಾ ಪನ ದ್ವಾದಸವಿಧೇನ ಇತರೀತರಪಚ್ಚಯಸನ್ತೋಸೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅಟ್ಠ ಪರಿಕ್ಖಾರಾ ವಟ್ಟನ್ತಿ ತೀಣಿ ಚೀವರಾನಿ ಪತ್ತೋ ದನ್ತಕಟ್ಠಚ್ಛೇದನವಾಸಿ ಏಕಾ ಸೂಚಿ ಕಾಯಬನ್ಧನಂ ಪರಿಸ್ಸಾವನನ್ತಿ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ -

"ತಿಚೀವರಞ್ಚ ಪತ್ತೋ ಚ, ವಾಸಿ ಸೂಚಿ ಚ ಬನ್ಧನಂ।
ಪರಿಸ್ಸಾವನೇನ ಅಟ್ಠೇತೇ, ಯುತ್ತಯೋಗಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ"ತಿ॥

ತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಕಾಯಪರಿಹಾರಿಕಾಪಿ ಹೋನ್ತಿ ಕುಚ್ಛಿಪರಿಹಾರಿಕಾಪಿ। ಕಥಂ? ತಿಚೀವರಂ ತಾವ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಚ ವಿಚರಣಕಾಲೇ ಕಾಯಂ ಪರಿಹರತಿ ಪೋಸೇತೀತಿ **ಕಾಯಪರಿಹಾರಿಕಂ** ಹೋತಿ, ಚೀವರಕಣ್ಣೇನ ಉದಕಂ ಪರಿಸ್ಸಾವೇತ್ವಾ ಪಿವನಕಾಲೇ ಖಾದಿತಬ್ಬಫಲಾಫಲಗ್ಗಹಣಕಾಲೇ ಚ ಕುಚ್ಛಿಂ ಪರಿಹರತಿ ಪೋಸೇತೀತಿ **ಕುಚ್ಛಿಪರಿಹಾರಿಕಂ** ಹೋತಿ। ಪತ್ತೋಪಿ ತೇನ ಉದಕಂ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ನಹಾನಕಾಲೇ ಕುಟಿಪರಿಭಣ್ಡಕರಣಕಾಲೇ ಚ ಕಾಯಪರಿಹಾರಿಕೋ ಹೋತಿ, ಆಹಾರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜನಕಾಲೇ ಕುಚ್ಛಿಪರಿಹಾರಿಕೋ ಹೋತಿ। ವಾಸಿಪಿ ತಾಯ ದನ್ತಕಟ್ಠಚ್ಛೇದನಕಾಲೇ ಮಞ್ಚಪೀಠಾನಂ ಅಙ್ಗಪಾದಚೀವರಕುಟಿದಣ್ಡಕಸಜ್ಜನಕಾಲೇ ಚ ಕಾಯಪರಿಹಾರಿಕಾ ಹೋತಿ, ಉಚ್ಛುಚ್ಛೇದನನಾಳಿಕೇರಾದಿತಚ್ಛನಕಾಲೇ ಕುಚ್ಛಿಪರಿಹಾರಿಕಾ। ಸೂಚಿಪಿ ಚೀವರಸಿಬ್ಬನಕಾಲೇ ಕಾಯಪರಿಹಾರಿಕಾ ಹೋತಿ, ಪೂವಂ ವಾ ಫಲಂ ವಾ ವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಖಾದನಕಾಲೇ ಕುಚ್ಛಿಪರಿಹಾರಿಕಾ। ಕಾಯಬನ್ಧನಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ವಿಚರಣಕಾಲೇ ಕಾಯಪರಿಹಾರಿಕಂ, ಉಚ್ಛುಆದೀನಿ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಗಹಣಕಾಲೇ ಕುಚ್ಛಿಪರಿಹಾರಿಕಂ। ಪರಿಸ್ಸಾವನಂ ತೇನ ಉದಕಂ ಪರಿಸ್ಸಾವೇತ್ವಾ ನಹಾನಕಾಲೇ, ಸೇನಾಸನಪರಿಭಣ್ಡಕರಣಕಾಲೇ ಚ ಕಾಯಪರಿಹಾರಿಕಂ, ಪಾನೀಯಪರಿಸ್ಸಾವನಕಾಲೇ ತೇನೇವ ತಿಲತಣ್ಡುಲಪುಥುಕಾದೀನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಖಾದನಕಾಲೇ ಚ ಕುಚ್ಛಿಪರಿಹಾರಿಕಂ। ಅಯಂ ತಾವ ಅಟ್ಠಪರಿಕ್ಖಾರಿಕಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖಾರಮತ್ತಾ।

ನವಪರಿಕ್ಖಾರಿಕಸ್ಸ ಪನ ಸೇಯ್ಯಂ ಪವಿಸನ್ತಸ್ಸ ತತ್ರಟ್ಠಕಪಚ್ಚತ್ಥರಣಂ ವಾ ಕುಞ್ಚಿಕಾ ವಾ ವಟ್ಟತಿ। ದಸಪರಿಕ್ಖಾರಿಕಸ್ಸ ನಿಸೀದನಂ ವಾ ಚಮ್ಮಖಣ್ಡಂ ವಾ ವಟ್ಟತಿ। ಏಕಾದಸಪರಿಕ್ಖಾರಿಕಸ್ಸ ಕತ್ತರಯಟ್ಠಿ ವಾ ತೇಲನಾಳಿಕಾ ವಾ ವಟ್ಟತಿ। ದ್ವಾದಸಪರಿಕ್ಖಾರಿಕಸ್ಸ ಛತ್ತಂ ವಾ ಉಪಾಹನಾ ವಾ ವಟ್ಟತಿ। ಏತೇಸು ಚ ಅಟ್ಠಪರಿಕ್ಖಾರಿಕೋವ ಸನ್ತುಟ್ಠೋ, ಇತರೇ ಅಸನ್ತುಟ್ಠಾ, ಮಹಿಚ್ಛಾ ಮಹಾಭಾರಾತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಾ। ಏತೇಪಿ ಹಿ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಾವ ಸನ್ತುಟ್ಠಾವ ಸುಭರಾವ ಸಲ್ಲಹುಕವುತ್ತಿನೋವ। ಭಗವಾ ಪನ ನಯಿಮಂ ಸುತ್ತಂ ತೇಸಂ ವಸೇನ ಕಥೇಸಿ, ಅಟ್ಠಪರಿಕ್ಖಾರಿಕಸ್ಸ ವಸೇನ ಕಥೇಸಿ। ಸೋ ಹಿ ಖುದ್ದಕವಾಸಿಞ್ಚ ಸೂಚಿಞ್ಚ ಪರಿಸ್ಸಾವನೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪತ್ತಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ಠಪೇತ್ವಾ ಪತ್ತಂ ಅಂಸಕೂಟೇ ಲಗ್ಗೇತ್ವಾ ತಿಚೀವರಂ ಕಾಯಪಟಿಬದ್ಧಂ ಕತ್ವಾ ಯೇನಿಚ್ಛಕಂ ಸುಖಂ ಪಕ್ಕಮತಿ। ಪಟಿನಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ ನಾಮಸ್ಸ ನ ಹೋತಿ, ಇತಿ ಇಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಸಲ್ಲಹುಕವುತ್ತಿತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಭಗವಾ, **ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಹೋತಿ ಕಾಯಪರಿಹಾರಿಕೇನ ಚೀವರೇನಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಕಾಯಪರಿಹಾರಿಕೇನಾ**ತಿ ಕಾಯಪರಿಹರಣಮತ್ತಕೇನ। **ಕುಚ್ಛಿಪರಿಹಾರಿಕೇನಾ**ತಿ ಕುಚ್ಛಿಪರಿಹರಣಮತ್ತಕೇನ। **ಸಮಾದಾಯೇವ ಪಕ್ಕಮತೀ**ತಿ ತಂ ಅಟ್ಠಪರಿಕ್ಖಾರಮತ್ತಕಂ ಸಬ್ಬಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕಾಯಪಟಿಬದ್ಧಂ ಕತ್ವಾವ ಗಚ್ಛತಿ, "ಮಮ ವಿಹಾರೋ ಪರಿವೇಣಂ ಉಪಟ್ಠಾಕೋ"ತಿಸ್ಸ ಸಙ್ಗೋ ವಾ ಬದ್ಧೋ ವಾ ನ ಹೋತಿ, ಸೋ ಜಿಯಾ ಮುತ್ತೋ ಸರೋ ವಿಯ, ಯೂಥಾ ಅಪಕ್ಕನ್ತೋ ಮತ್ತಹತ್ಥೀ ವಿಯ ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತಂ ಸೇನಾಸನಂ ವನಸಣ್ಡಂ ರುಕ್ಖಮೂಲಂ ವನಪಬ್ಭಾರಂ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತೋ ಏಕೋವ ತಿಟ್ಠತಿ, ಏಕೋವ ನಿಸೀದತಿ, ಸಬ್ಬಿರಿಯಾಪಥೇಸು ಏಕೋವ ಅದುತಿಯೋ।

"ಚಾತುದ್ದಿಸೋ ಅಪ್ಪಟಿಘೋ ಚ ಹೋತಿ,
ಸನ್ತುಸ್ಸಮಾನೋ ಇತರೀತರೇನ।
ಪರಿಸ್ಸಯಾನಂ ಸಹಿತಾ ಅಛಮ್ಭೀ,
ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೪೨)।

ಏವಂ ವಣ್ಣಿತಂ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪತಂ ಆಪಜ್ಜತಿ।

ಇದಾನಿ ತಮತ್ಥಂ ಉಪಮಾಯ ಸಾಧೇನ್ತೋ **ಸೇಯ್ಯಥಾಪೀ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಪಕ್ಖೀ ಸಕುಣೋ**ತಿ ಪಕ್ಖಯುತ್ತೋ ಸಕುಣೋ। **ಡೇತೀ**ತಿ ಉಪ್ಪತತಿ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ - ಸಕುಣಾ ನಾಮ "ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ ಪದೇಸೇ ರುಕ್ಖೋ ಪರಿಪಕ್ಕಫಲೋ"ತಿ ಞತ್ವಾ ನಾನಾದಿಸಾಹಿ ಆಗನ್ತ್ವಾ ನಖಪಕ್ಖತುಣ್ಡಾದೀಹಿ ತಸ್ಸ ಫಲಾನಿ ವಿಜ್ಝನ್ತಾ ವಿಧುನನ್ತಾ ಖಾದನ್ತಿ। "ಇದಂ ಅಜ್ಜತನಾಯ ಇದಂ ಸ್ವಾತನಾಯ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ನೇಸಂ ನ ಹೋತಿ। ಫಲೇ ಪನ ಖೀಣೇ ನೇವ ರುಕ್ಖಸ್ಸ ಆರಕ್ಖಂ ಠಪೇನ್ತಿ, ನ ತತ್ಥ ಪತ್ತಂ ವಾ ನಖಂ ವಾ

ತುಣ್ಡಂ ವಾ ಠಪೇನ್ತಿ, ಅಥ ಖೋ ತಸ್ಮಿಂ ರುಕ್ಖೇ ಅನಪೇಕ್ಖೋ ಹುತ್ವಾ ಯೋ ಯಂ ದಿಸಾಭಾಗಂ ಇಚ್ಛತಿ, ಸೋ ತೇನ ಸಪತ್ತಭಾರೋವ - ಉಪ್ಪತಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ। ಏವಮೇವ ಅಯಂ ಭಿಕ್ಖು ನಿಸ್ಸಙ್ಗೋ ನಿರಪೇಕ್ಖೋಯೇವ ಪಕ್ಕಮತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಸಮಾದಾಯೇವ ಪಕ್ಕಮತೀ"ತಿ। **ಅರಿಯೇನಾ**ತಿ ನಿದ್ದೋಸೇನ। **ಅಜ್ಝತ್ತ**ನ್ತಿ ಸಕೇ ಅತ್ತಭಾವೇ। **ಅನವಜ್ಜಸುಖ**ನ್ತಿ ನಿದ್ದೋಸಸುಖಂ।

೨೧೫. **ಸೋ ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ**ತಿ ಸೋ ಇಮಿನಾ ಅರಿಯೇನ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭಿಕ್ಖು ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣೇನ ರೂಪಂ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಪದೇಸು ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವುತ್ತಂ। **ಅಬ್ಯಾಸೇಕಸುಖ**ನ್ತಿ ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಅನವಸಿತ್ತಸುಖಂ, ಅವಿಕಿಣ್ಣಸುಖನ್ತಿಪಿ ವುತ್ತಂ। ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಸುಖಞ್ಹಿ ದಿಟ್ಠಾದೀಸು ದಿಟ್ಠಮತ್ತಾದಿವಸೇನ ಪವತ್ತತಾಯ ಅವಿಕಿಣ್ಣಂ ಹೋತಿ। **ಸೋ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತೇ ಪಟಿಕ್ಕನ್ತೇ**ತಿ ಸೋ ಮನಚ್ಛಟ್ಠಾನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಸಂವರೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭಿಕ್ಖು ಇಮೇಸು ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಪಟಿಕ್ಕನ್ತಾದೀಸು ಸತ್ತಸು ಠಾನೇಸು ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞವಸೇನ ಸಮ್ಪಜಾನಕಾರೀ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ, ತಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ ವುತ್ತಮೇವ।

೨೧೬. **ಸೋ ಇಮಿನಾ ಚಾ**ತಿಆದಿನಾ ಕಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ? ಅರಞ್ಞವಾಸಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಯಸ್ಸ ಹಿ ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಪಚ್ಚಯಾ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಸ ಅರಞ್ಞವಾಸೋ ನ ಇಜ್ಝತಿ, ತಿರಚ್ಛಾನಗತೇಹಿ ವಾ ವನಚರಕೇಹಿ ವಾ ಸದ್ಧಿಂ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಅರಞ್ಞೇ ಅಧಿವತ್ಥಾ ದೇವತಾ, "ಕಿಂ ಏವರೂಪಸ್ಸ ಪಾಪಭಿಕ್ಖುನೋ ಅರಞ್ಞವಾಸೇನಾ"ತಿ ಭೇರವಸದ್ದಂ ಸಾವೇನ್ತಿ, ಹತ್ಥೇಹಿ ಸೀಸಂ ಪಹರಿತ್ವಾ ಪಲಾಯನಾಕಾರಂ ಕರೋನ್ತಿ। "ಅಸುಕೋ ಭಿಕ್ಖು ಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಇದಞ್ಚಿದಞ್ಚ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಅಕಾಸೀ"ತಿ ಅಯಸೋ ಪತ್ಥರತಿ। ಯಸ್ಸ ಪನೇತೇ ಚತ್ತಾರೋ ಪಚ್ಚಯಾ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಸ ಅರಞ್ಞವಾಸೋ ಇಜ್ಝತಿ, ಸೋ ಹಿ ಅತ್ತನೋ ಸೀಲಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತೋ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಾಳಕಂ ವಾ ತಿಲಕಂ ವಾ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ ಪೀತಿಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ತಂ ಖಯತೋ ವಯತೋ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ ಅರಿಯಭೂಮಿಂ ಓಕ್ಕಮತಿ, ಅರಞ್ಞೇ ಅಧಿವತ್ಥಾ ದೇವತಾ ಅತ್ತಮನಾ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸನ್ತಿ, ಇತಿಸ್ಸ ಉದಕೇ ಪಕ್ಖಿತ್ತತೇಲಬಿನ್ದು ವಿಯ ಯಸೋ ವಿತ್ಥಾರಿಕೋ ಹೋತಿ।

ತತ್ಥ **ವಿವಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಸುಞ್ಞಂ ಅಪ್ಪಸದ್ದಂ, ಅಪ್ಪನಿಗ್ಘೋಸನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತದೇವ ಹಿ ಸನ್ಧಾಯ ವಿಭಙ್ಗೇ, "ವಿವಿತ್ತನ್ತಿ ಸನ್ತಿಕೇ ಚೇಪಿ ಸೇನಾಸನಂ ಹೋತಿ, ತಞ್ಚ ಅನಾಕಿಣ್ಣಂ ಗಹಟ್ಠೇಹಿ ಪಬ್ಬಜಿತೇಹಿ, ತೇನ ತಂ ವಿವಿತ್ತ"ನ್ತಿ (ವಿಭ॰ ೫೨೬) ವುತ್ತಂ। ಸೇತಿ ಚೇವ ಆಸತಿ ಚ ಏತ್ಥಾತಿ **ಸೇನಾಸನಂ,** ಮಞ್ಚಪೀಠಾದೀನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ತೇನಾಹ - "ಸೇನಾಸನನ್ತಿ ಮಞ್ಚೋಪಿ ಸೇನಾಸನಂ, ಪೀಠಮ್ಪಿ ಭಿಸಿಪಿ ಬಿಮ್ಬೋಹನಮ್ಪಿ, ವಿಹಾರೋಪಿ ಅಡ್ಢಯೋಗೋಪಿ, ಪಾಸಾದೋಪಿ, ಹಮ್ಮಿಯಮ್ಪಿ, ಗುಹಾಪಿ, ಅಟ್ಟೋಪಿ, ಮಾಳೋಪಿ, ಲೇಣಮ್ಪಿ, ವೇಳುಗುಮ್ಬೋಪಿ , ರುಕ್ಖಮೂಲಮ್ಪಿ, ಮಣ್ಡಪೋಪಿ ಸೇನಾಸನಂ, ಯತ್ಥ ವಾ ಪನ ಭಿಕ್ಖೂ ಪಟಿಕ್ಕಮನ್ತಿ, ಸಬ್ಬಮೇತಂ ಸೇನಾಸನ"ನ್ತಿ। ಅಪಿಚ "ವಿಹಾರೋ ಅಡ್ಢಯೋಗೋ ಪಾಸಾದೋ ಹಮ್ಮಿಯಂ ಗುಹಾ"ತಿ ಇದಂ ವಿಹಾರಸೇನಾಸನಂ ನಾಮ। "ಮಞ್ಚೋ ಪೀಠಂ, ಭಿಸಿ ಬಿಮ್ಬೋಹನ"ನ್ತಿ ಇದಂ ಮಞ್ಚಪೀಠಸೇನಾಸನಂ ನಾಮ। "ಚಿಮಿಲಿಕಾ, ಚಮ್ಮಖಣ್ಡೋ, ತಿಣಸನ್ಥಾರೋ, ಪಣ್ಣಸನ್ಥಾರೋ"ತಿ ಇದಂ ಸನ್ಥತಸೇನಾಸನಂ ನಾಮ। "ಯತ್ಥ ವಾ ಪನ ಭಿಕ್ಖೂ ಪಟಿಕ್ಕಮನ್ತೀ"ತಿ ಇದಂ ಓಕಾಸಸೇನಾಸನಂ ನಾಮಾತಿ ಏವಂ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ಸೇನಾಸನಂ ಹೋತಿ, ತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಸೇನಾಸನಗ್ಗಹಣೇನ ಗಹಿತಮೇವ। ಇಮಸ್ಸ ಪನ ಸಕುಣಸದಿಸಸ್ಸ ಚಾತುದ್ದಿಸಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅನುಚ್ಛವಿಕಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಅರಞ್ಞಂ ರುಕ್ಖಮೂಲ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಅರಞ್ಞ**ನ್ತಿ "ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಬಹಿ ಇನ್ದಖೀಲಾ, ಸಬ್ಬಮೇತಂ ಅರಞ್ಞ"ನ್ತಿ ಇದಂ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ವಸೇನ ಆಗತಂ ಅರಞ್ಞಂ। "ಆರಞ್ಞಕಂ ನಾಮ ಸೇನಾಸನಂ ಪಞ್ಚಧನುಸತಿಕಂ ಪಚ್ಛಿಮ"ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೬೫೪) ಇದಂ ಪನ ಇಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅನುರೂಪಂ, ತಸ್ಸ ಲಕ್ಖಣಂ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ಧುತಙ್ಗನಿದ್ದೇಸೇ ವುತ್ತಂ। **ರುಕ್ಖಮೂಲ**ನ್ತಿ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಸನ್ದಚ್ಛಾಯಂ ವಿವಿತ್ತಂ ರಕ್ಖಮೂಲಂ। **ಪಬ್ಬತ**ನ್ತಿ ಸೇಲಂ। ತತ್ಥ ಹಿ ಉದಕಸೋಣ್ಡೀಸು ಉದಕಕಿಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ಸೀತಾಯ ರುಕ್ಖಚ್ಛಾಯಾಯ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ನಾನಾದಿಸಾಸು ಖಾಯಮಾನಾಸು ಸೀತೇನ ವಾತೇನ ವೀಜಿಯಮಾನಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಏಕಗ್ಗಂ ಹೋತಿ। **ಕನ್ದರ**ನ್ತಿ ಕಂ ವುಚ್ಚತಿ ಉದಕಂ, ತೇನ ದಾರಿತಂ, ಉದಕೇನ ಭಿನ್ನಂ ಪಬ್ಬತಪ್ಪದೇಸಂ, ಯಂ ನದೀತುಮ್ಬನ್ತಿಪಿ ನದೀಕುಞ್ಜನ್ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಹಿ ರಜತಪಟ್ಟಸದಿಸಾ ವಾಲಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ, ಮತ್ಥಕೇ

ಮಣಿವಿತಾನಂ ವಿಯ ವನಗಹನಂ, ಮಣಿಕ್ಖನ್ಧಸದಿಸಂ ಉದಕಂ ಸನ್ದತಿ। ಏವರೂಪಂ ಕನ್ದರಂ ಓರುಯ್ಹ ಪಾನೀಯಂ ಪಿವಿತ್ವಾ ಗತ್ತಾನಿ ಸೀತಾನಿ ಕತ್ವಾ ವಾಲಿಕಂ ಉಸ್ಸಾಪೇತ್ವಾ ಪಂಸುಕೂಲಚೀವರಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋತೋ ಚಿತ್ತಂ ಏಕಗ್ಗಂ ಹೋತಿ। **ಗಿರಿಗುಹ**ನ್ತಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪಬ್ಬತಾನಂ ಅನ್ತರಾ, ಏಕಸ್ಮಿಂಯೇವ ವಾ ಉಮಙ್ಗಸದಿಸಂ ಮಹಾವಿವರಂ। ಸುಸಾನಲಕ್ಖಣಂ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವುತ್ತಂ। **ವನಪತ್ಥ**ನ್ತಿ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಉಪಚಾರಟ್ಠಾನಂ, ಯತ್ಥ ನ ಕಸನ್ತಿ ನ ವಪನ್ತಿ। ತೇನೇವಾಹ - "ವನಪತ್ಥನ್ತಿ ದೂರಾನಮೇತಂ ಸೇನಾಸನಾನಂ ಅಧಿವಚನ"ನ್ತಿಆದಿ (ವಿಭಂ॰ ೫೩೧)। **ಅಬ್ಭೋಕಾಸ**ನ್ತಿ ಅಚ್ಛನ್ನಂ, ಆಕಙ್ಖಮಾನೋ ಪನೇತ್ಥ ಚೀವರಕುಟಿಂ ಕತ್ವಾ ವಸತಿ। **ಪಲಾಲಪುಞ್ಜ**ನ್ತಿ ಪಲಾಲರಾಸಿಂ । ಮಹಾಪಲಾಲಪುಞ್ಜತೋ ಹಿ ಪಲಾಲಂ ನಿಕ್ಕಡ್ಢಿತ್ವಾ ಪಬ್ಭಾರಲೇಣಸದಿಸೇ ಆಲಯೇ ಕರೋನ್ತಿ, ಗಚ್ಛಗುಮ್ಬಾದೀನಮ್ಪಿ ಉಪರಿ ಪಲಾಲಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಹೇಟ್ಠಾ ನಿಸಿನ್ನಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ।

ಪಚ್ಛಾಭತ್ತನ್ತಿ ಭತ್ತಸ್ಸ ಪಚ್ಛತೋ। **ಪಿಣ್ಡಪಾತಪಟಿಕ್ಕನ್ತೋ**ತಿ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪರಿಯೇಸನತೋ ಪಟಿಕ್ಕನ್ತೋ। **ಪಲ್ಲಙ್ಕ**ನ್ತಿ ಸಮನ್ತತೋ ಊರುಬದ್ಧಾಸನಂ। **ಆಭುಜಿತ್ವಾ**ತಿ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ। **ಉಜುಂ ಕಾಯಂ ಪಣಿಧಾಯಾ**ತಿ ಉಪರಿಮಂ ಸರೀರಂ ಉಜುಕಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾರಸ ಪಿಟ್ಠಿಕಣ್ಟಕೇ ಕೋಟಿಯಾ ಕೋಟಿಂ ಪಟಿಪಾದೇತ್ವಾ। ಏವಞ್ಹಿ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಚಮ್ಮಮಂಸನಹಾರೂನಿ ನ ಪಣಮನ್ತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಯಾ ತೇಸಂ ಪಣಮನಪಚ್ಚಯಾ ಖಣೇ ಖಣೇ ವೇದನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ, ತಾ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ತಾಸು ಅನುಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾಸು ಚಿತ್ತಂ ಏಕಗ್ಗಂ ಹೋತಿ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ನ ಪರಿಪತತಿ, ವುದ್ಧಿಂ ಫಾತಿಂ ಉಪಗಚ್ಛತಿ। **ಪರಿಮುಖಂ ಸತಿಂ ಉಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ**ತಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾಭಿಮುಖಂ ಸತಿಂ ಠಪಯಿತ್ವಾ, ಮುಖಸಮೀಪೇ ವಾ ಕತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನೇವ ವಿಭಙ್ಗೇ ವುತ್ತಂ - "ಅಯಂ ಸತಿ ಉಪಟ್ಠಿತಾ ಹೋತಿ ಸೂಪಟ್ಠಿತಾ ನಾಸಿಕಗ್ಗೇ ವಾ ಮುಖನಿಮಿತ್ತೇ ವಾ, ತೇನ ವುಚ್ಚತಿ ಪರಿಮುಖಂ ಸತಿಂ ಉಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ"ತಿ (ವಿಭಂ॰ ೫೩೭)। ಅಥ ವಾ "**ಪರೀ**ತಿ ಪರಿಗ್ಗಹಟ್ಠೋ, **ಮುಖ**ನ್ತಿ ನಿಯ್ಯಾನಟ್ಠೋ, **ಸತೀ**ತಿ ಉಪಟ್ಠಾನಟ್ಠೋ, ತೇನ ವುಚ್ಚತಿ ಪರಿಮುಖಂ ಸತಿ"ನ್ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೧೬೪) ಏವಂ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಯಂ ವುತ್ತನಯೇನಪೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ತತ್ರಾಯಂ ಸಙ್ಖೇಪೋ "ಪರಿಗ್ಗಹಿತನಿಯ್ಯಾನಸತಿಂ ಕತ್ವಾ"ತಿ।

ಅಭಿಜ್ಝಂ ಲೋಕೇತಿ ಏತ್ಥ ಲುಜ್ಜನಪಲುಜ್ಜನಟ್ಠೇನ ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ ಲೋಕೋ, ತಸ್ಮಾ ಪಞ್ಚಸು ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೇಸು ರಾಗಂ ಪಹಾಯ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತ್ವಾತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। **ವಿಗತಾಭಿಜ್ಝೇನಾ**ತಿ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಸೇನ ಪಹೀನತ್ತಾ ವಿಗತಾಭಿಜ್ಝೇನ, ನ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಸದಿಸೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಭಿಜ್ಝಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಸೋಧೇತೀ**ತಿ ಅಭಿಜ್ಝಾತೋ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಮೋಚೇತಿ। ಯಥಾ ನಂ ಸಾ ಮುಞ್ಚತಿ ಚೇವ, ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಚ ನ ಪುನ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಏವಂ ಕರೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಬ್ಯಾಪಾದಪದೋಸಂ ಪಹಾಯಾ**ತಿಆದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಬ್ಯಾಪಜ್ಜತಿ ಇಮಿನಾ ಚಿತ್ತಂ ಪೂತಿಕಮ್ಮಾಸಾದಯೋ ವಿಯ ಪುರಿಮಪಕತಿಂ ಪಜಹತೀತಿ **ಬ್ಯಾಪಾದೋ**। ವಿಕಾರಾಪತ್ತಿಯಾ ಪದುಸ್ಸತಿ, ಪರಂ ವಾ ಪದೂಸೇತಿ ವಿನಾಸೇತೀತಿ **ಪದೋಸೋ**। ಉಭಯಮೇತಂ ಕೋಧಸ್ಸೇವಾಧಿವಚನಂ। **ಥಿನಂ** ಚಿತ್ತಗೇಲಞ್ಞಂ। **ಮಿದ್ಧಂ** ಚೇತಸಿಕಗೇಲಞ್ಞಂ। ಥಿನಞ್ಚ ಮಿದ್ಧಞ್ಚ **ಥಿನಮಿದ್ಧಂ**। **ಆಲೋಕಸಞ್ಞೀ**ತಿ ರತ್ತಿಮ್ಪಿ ದಿವಾ ದಿಟ್ಠಆಲೋಕಸಞ್ಜಾನನಸಮತ್ಥತಾಯ ವಿಗತನೀವರಣಾಯ ಪರಿಸುದ್ಧಾಯ ಸಞ್ಞಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ**ತಿ ಸತಿಯಾ ಚ ಞಾಣೇನ ಚ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। ಇದಂ ಉಭಯಂ ಆಲೋಕಸಞ್ಞಾಯ ಉಪಕಾರತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। ಉದ್ಧಚ್ಚಞ್ಚ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಞ್ಚ **ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ**। **ತಿಣ್ಣವಿಚಿಕಿಚ್ಛೋ**ತಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಂ ತರಿತ್ವಾ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಠಿತೋ। "ಕಥಮಿದಂ ಕಥಮಿದ"ನ್ತಿ ಏವಂ ನಪ್ಪವತ್ತತೀತಿ **ಅಕಥಂಕಥೀ**। **ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂ**ತಿ ಅನವಜ್ಜೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು। "ಇಮೇ ನು ಖೋ ಕುಸಲಾ, ಕಥಮಿಮೇ ಕುಸಲಾ"ತಿ ಏವಂ ನ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛತಿ ನ ಕಙ್ಖತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ಇಮೇಸು ಪನ ನೀವರಣೇಸು ವಚನತ್ಥಲಕ್ಖಣಾದಿಭೇದತೋ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವುತ್ತಂ।

೧೯೭. **ಪಞ್ಞಾಯ ದುಬ್ಬಲೀಕರಣೇ**ತಿ ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ನೀವರಣಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಅನುಪ್ಪನ್ನಾಯ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತುಂ ನ ದೇನ್ತಿ, ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಅಪಿ ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಪಞ್ಚ ವಾ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಉಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪಾತೇನ್ತಿ; ತಸ್ಮಾ "ಪಞ್ಞಾಯ ದುಬ್ಬಲೀಕರಣಾ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ತಥಾಗತಪದಂ ಇತಿಪೀ**ತಿ ಇದಮ್ಪಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಞಾಣಪದಂ ಞಾಣವಳಞ್ಜಂ ಞಾಣೇನ

ಅಕ್ಕನ್ತಟ್ಠಾನನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ತಥಾಗತನಿಸೇವಿತ**ನ್ತಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಞಾಣಫಾಸುಕಾಯ ನಿಘಂಸಿತಟ್ಠಾನಂ। **ತಥಾಗತಾರಞ್ಜಿತ**ನ್ತಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಞಾಣದಾಠಾಯ ಆರಞ್ಜಿತಟ್ಠಾನಂ।

೨೯೯. **ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತೀ**ತಿ ಯಥಾಸಭಾವಂ ಪಜಾನಾತಿ। **ನತ್ವೇವ ತಾವ ಅರಿಯಸಾವಕೋ ನಿಟ್ಠಂ ಗತೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಇಮಾ ಝಾನಾಭಿಞ್ಞಾ ಬಾಹಿರಕೇಹಿಪಿ ಸಾಧಾರಣಾತಿ ನ ತಾವ ನಿಟ್ಠಂ ಗತೋ ಹೋತಿ। ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇಪಿ ಅಪರಿಯೋಸಿತಕಿಚ್ಚತಾಯ ನ ತಾವ ನಿಟ್ಠಂ ಗತೋ ಹೋತಿ। **ಅಪಿಚ ಖೋ ನಿಟ್ಠಂ ಗಚ್ಛತೀ**ತಿ ಅಪಿಚ ಖೋ ಪನ ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಮಹಾಹತ್ಥಿಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ನಾಗವನಿಕೋ ವಿಯ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಭಗವಾತಿ ಇಮಿನಾ ಆಕಾರೇನ ತೀಸು ರತನೇಸು ನಿಟ್ಠಂ ಗಚ್ಛತಿ। **ನಿಟ್ಠಂ ಗತೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಏವಂ ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ನಿಟ್ಠಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಅರಹತ್ತಫಲಕ್ಖಣೇ ಪರಿಯೋಸಿತಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚತಾಯ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ತೀಸು ರತನೇಸು ನಿಟ್ಠಂ ಗತೋ ಹೋತಿ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಚೂಳಹತ್ಥಿಪದೋಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಮಹಾಹತ್ಥಿಪದೋಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೦೦. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಮಹಾಹತ್ಥಿಪದೋಪಮಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಜಙ್ಗಲಾನ**ನ್ತಿ ಪಥವೀತಲಚಾರೀನಂ। **ಪಾಣಾನ**ನ್ತಿ ಸಪಾದಕಪಾಣಾನಂ। **ಪದಜಾತಾನೀ**ತಿ ಪದಾನಿ। **ಸಮೋಧಾನಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀ**ತಿ ಓಧಾನಂ ಪಕ್ಖೇಪಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। **ಅಗ್ಗಮಕ್ಖಾಯತೀ**ತಿ ಸೇಟ್ಠಂ ಅಕ್ಖಾಯತಿ। **ಯದಿದಂ ಮಹನ್ತತ್ತೇನಾ**ತಿ ಮಹನ್ತಭಾವೇನ ಅಗ್ಗಂ ಅಕ್ಖಾಯತಿ, ನ ಗುಣವಸೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯೇ ಕೇಚಿ ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ**ತಿ ಯೇ ಕೇಚಿ ಲೋಕಿಯಾ ವಾ ಲೋಕುತ್ತರಾ ವಾ ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ। **ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಚತುಬ್ಬಿಧೋ ಸಙ್ಗಹೋ - ಸಜಾತಿಸಙ್ಗಹೋ, ಸಞ್ಜಾತಿಸಙ್ಗಹೋ, ಕಿರಿಯಸಙ್ಗಹೋ, ಗಣನಸಙ್ಗಹೋತಿ। ತತ್ಥ "ಸಬ್ಬೇ ಖತ್ತಿಯಾ ಆಗಚ್ಛನ್ತು ಸಬ್ಬೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ"ತಿ ಏವಂ ಸಮಾನಜಾತಿವಸೇನ ಸಙ್ಗಹೋ **ಸಜಾತಿಸಙ್ಗಹೋ** ನಾಮ। "ಸಬ್ಬೇ ಕೋಸಲಕಾ ಸಬ್ಬೇ ಮಾಗಧಕಾ"ತಿ ಏವಂ ಸಞ್ಜಾತಿದೇಸವಸೇನ ಸಙ್ಗಹೋ **ಸಞ್ಜಾತಿಸಙ್ಗಹೋ** ನಾಮ। "ಸಬ್ಬೇ ರಥಿಕಾ ಸಬ್ಬೇ ಧನುಗ್ಗಹಾ"ತಿ ಏವಂ ಕಿರಿಯವಸೇನ ಸಙ್ಗಹೋ **ಕಿರಿಯಸಙ್ಗಹೋ** ನಾಮ। "ಚಕ್ಖಾಯತನಂ ಕತಮಕ್ಖನ್ಧಗಣನಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ? ಚಕ್ಖಾಯತನಂ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಗಣನಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಹಞ್ಚಿ ಚಕ್ಖಾಯತನಂ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಗಣನಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತೇನ ವತ ರೇ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಚಕ್ಖಾಯತನಂ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೇನ ಸಙ್ಗಹಿತ"ನ್ತಿ (ಕಥಾ॰ ೪೭೧), ಅಯಂ **ಗಣನಸಙ್ಗಹೋ** ನಾಮ। ಇಮಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಠಾನೇ ಅಯಮೇವ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ।

ನನು ಚ "ಚತುನ್ನಂ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಂ ಕತಿ ಕುಸಲಾ ಕತಿ ಅಕುಸಲಾ ಕತಿ ಅಬ್ಯಾಕತಾತಿ ಪಞ್ಹಸ್ಸ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ ಅಕುಸಲಂ, ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ ಕುಸಲಂ, ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ ಅಬ್ಯಾಕತಂ, ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ ಸಿಯಾ ಕುಸಲಂ, ಸಿಯಾ ಅಕುಸಲಂ, ಸಿಯಾ ಅಬ್ಯಾಕತ"ನ್ತಿ (ವಿಭ॰ ೨೧೬-೨೧೭) ಆಗತತ್ತಾ ಚತುಭೂಮಕಮ್ಪಿ ಕುಸಲಂ ದಿಯಡ್ಢಮೇವ ಸಚ್ಚಂ ಭಜತಿ। ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಮಹಾಥೇರೋ ಚತೂಸು ಅರಿಯಸಚ್ಚೇಸು ಗಣನಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಆಹಾತಿ? ಸಚ್ಚಾನಂ ಅನ್ತೋಗಧತ್ತಾ। ಯಥಾ ಹಿ "ಸಾಧಿಕಮಿದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಿಯಡ್ಢಸಿಕ್ಖಾಪದಸತಂ ಅನ್ವಡ್ಢಮಾಸಂ ಉದ್ದೇಸಂ ಆಗಚ್ಛತಿ, ಯತ್ಥ ಅತ್ತಕಾಮಾ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಸಿಕ್ಖನ್ತಿ। ತಿಸ್ಸೋ ಇಮಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಿಕ್ಖಾ ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾ ಅಧಿಚಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾ ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೮೮) ಏತ್ಥ ಸಾಧಿಕಮಿದಂ ದಿಯಡ್ಢಸಿಕ್ಖಾಪದಸತಂ ಏಕಾ ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾವ ಹೋತಿ, ತಂ ಸಿಕ್ಖನ್ತೋಪಿ ತಿಸ್ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾ ಸಿಕ್ಖತೀತಿ ದಸ್ಸಿತೋ, ಸಿಕ್ಖಾನಂ ಅನ್ತೋಗಧತ್ತಾ। ಯಥಾ ಚ ಏಕಸ್ಸ ಹತ್ಥಿಪದಸ್ಸ ಚತೂಸು ಕೋಟ್ಠಾಸೇಸು ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಓತಿಣ್ಣಾನಿಪಿ ದ್ವೀಸು ತೀಸು ಚತೂಸು ಕೋಟ್ಠಾಸೇಸು ಓತಿಣ್ಣಾನಿಪಿ ಸಿಙ್ಗಾಲಸಸಮಿಗಾದೀನಂ ಪಾದಾನಿ ಹತ್ಥಿಪದೇ ಸಮೋಧಾನಂ ಗತಾನೇವ ಹೋನ್ತಿ। ಹತ್ಥಿಪದತೋ ಅಮುಚ್ಚಿತ್ವಾ ತಸ್ಸೇವ ಅನ್ತೋಗಧತ್ತಾ। ಏವಮೇವ ಏಕಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ದ್ವೀಸುಪಿ ತೀಸುಪಿ ಚತೂಸುಪಿ ಸಚ್ಚೇಸು ಗಣನಂ ಗತಾ ಧಮ್ಮಾ ಚತೂಸು ಸಚ್ಚೇಸು ಗಣನಂ ಗತಾವ ಹೋನ್ತಿ; ಸಚ್ಚಾನಂ ಅನ್ತೋಗಧತ್ತಾತಿ ದಿಯಡ್ಢಸಚ್ಚಗಣನಂ ಗತೇಪಿ ಕುಸಲಧಮ್ಮೇ "ಸಬ್ಬೇ ತೇ ಚತೂಸು

ಅರಿಯಸಚ್ಚೇಸು ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀ"ತಿ ಆಹ। "ದುಕ್ಖೇ ಅರಿಯಸಚ್ಚೇ"ತಿಆದೀಸು ಉದ್ದೇಸಪದೇಸು ಚೇವ ಜಾತಿಪಿ ದುಕ್ಖಾತಿಆದೀಸು ನಿದ್ದೇಸಪದೇಸು ಚ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವುತ್ತಮೇವ। ಕೇವಲಂ ಪನೇತ್ಥ ದೇಸನಾನುಕ್ಕಮೋವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೩೦೧. ಯಥಾ ಹಿ ಛೇಕೋ ವಿಲೀವಕಾರೋ ಸುಜಾತಂ ವೇಳುಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಚತುಧಾ ಛೇತ್ವಾ ತತೋ ತಯೋ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಏಕಂ ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಪಞ್ಚಧಾ ಭಿನ್ದೇಯ್ಯ, ತತೋಪಿ ಚತ್ತಾರೋ ಠಪೇತ್ವಾ ಏಕಂ ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಫಾಲೇನ್ತೋ ಪಞ್ಚ ಪೇಸಿಯೋ ಕರೇಯ್ಯ, ತತೋ ಚತಸ್ಸೋ ಠಪೇತ್ವಾ ಏಕಂ ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಕುಚ್ಛಿಭಾಗಂ ಪಿಟ್ಠಿಭಾಗನ್ತಿ ದ್ವಿಧಾ ಫಾಲೇತ್ವಾ ಪಿಟ್ಠಿಭಾಗಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಕುಚ್ಛಿಭಾಗಂ ಆದಾಯ ತತೋ ಸಮುಗ್ಗಬೀಜನಿತಾಲವಣ್ಟಾದಿನಾನಪ್ಪಕಾರಂ ವೇಳುವಿಕತಿಂ ಕರೇಯ್ಯ, ಸೋ ಪಿಟ್ಠಿಭಾಗಞ್ಚ ಇತರಾ ಚ ಚತಸ್ಸೋ ಪೇಸಿಯೋ ಇತರೇ ಚ ಚತ್ತಾರೋ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಇತರೇ ಚ ತಯೋ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಕಮ್ಮಾಯ ನ ಉಪನೇಸ್ಸತೀತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ। ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನ ಪನ ಉಪನೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಉಪನೇಸ್ಸತಿ। ಏವಮೇವ ಅಯಂ ಮಹಾಥೇರೋಪಿ ವಿಲೀವಕಾರೋ ಸುಜಾತಂ ವೇಳುಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಚತ್ತಾರೋ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ವಿಯ, ಇಮಂ ಮಹನ್ತಂ ಸುತ್ತನ್ತಂ ಆರಭಿತ್ವಾ ಚತುಅರಿಯಸಚ್ಚವಸೇನ ಮಾತಿಕಂ ಠಪೇಸಿ। ವಿಲೀವಕಾರಸ್ಸ ತಯೋ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಏಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಪಞ್ಚಧಾ ಕರಣಂ ವಿಯ ಥೇರಸ್ಸ ತೀಣಿ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಏಕಂ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಭಾಜೇನ್ತಸ್ಸ ಖನ್ಧವಸೇನ ಪಞ್ಚಧಾ ಕರಣಂ। ತತೋ ಯಥಾ ಸೋ ವಿಲೀವಕಾರೋ ಚತ್ತಾರೋ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಏಕಂ ಭಾಗಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚಧಾ ಫಾಲೇಸಿ, ಏವಂ ಥೇರೋ ಚತ್ತಾರೋ ಅರೂಪಕ್ಖನ್ಧೇ ಠಪೇತ್ವಾ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಂ ವಿಭಜನ್ತೋ **ಚತ್ತಾರಿ ಚ ಮಹಾಭೂತಾನಿ ಚತುನ್ನಞ್ಚ ಮಹಾಭೂತಾನಂ ಉಪಾದಾಯ ರೂಪ**ನ್ತಿ ಪಞ್ಚಧಾ ಅಕಾಸಿ। ತತೋ ಯಥಾ ಸೋ ವಿಲೀವಕಾರೋ ಚತಸ್ಸೋ ಪೇಸಿಯೋ ಠಪೇತ್ವಾ ಏಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕುಚ್ಛಿಭಾಗಂ ಪಿಟ್ಠಿಭಾಗನ್ತಿ ದ್ವಿಧಾ ಫಾಲೇಸಿ, ಏವಂ ಥೇರೋ ಉಪಾದಾಯ ರೂಪಞ್ಚ ತಿಸ್ಸೋ ಚ ಧಾತುಯೋ ಠಪೇತ್ವಾ ಏಕಂ ಪಥವೀಧಾತುಂ ವಿಭಜನ್ತೋ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಬಾಹಿರವಸೇನ ದ್ವಿಧಾ ದಸ್ಸೇಸಿ। ಯಥಾ ಸೋ ವಿಲೀವಕಾರೋ ಪಿಟ್ಠಿಭಾಗಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಕುಚ್ಛಿಭಾಗಂ ಆದಾಯ ನಾನಪ್ಪಕಾರಂ ವಿಲೀವವಿಕತಿಂ ಅಕಾಸಿ, ಏವಂ ಥೇರೋ ಬಾಹಿರಂ ಪಥವೀಧಾತುಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಂ ಪಥವೀಧಾತುಂ ವೀಸತಿಯಾ ಆಕಾರೇಹಿ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಕತಮಾ ಚಾವುಸೋ, ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾ ಪಥವೀಧಾತೂ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಯಥಾ ಪನ ವಿಲೀವಕಾರೋ ಪಿಟ್ಠಿಭಾಗಞ್ಚ ಇತರಾ ಚ ಚತಸ್ಸೋ ಪೇಸಿಯೋ ಇತರೇ ಚ ಚತ್ತಾರೋ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಇತರೇ ಚ ತಯೋ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಕಮ್ಮಾಯ ಉಪನೇಸ್ಸತಿ, ನ ಹಿ ಸಕ್ಕಾ ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನ ಉಪನೇತುಂ, ಏವಂ ಥೇರೋಪಿ ಬಾಹಿರಞ್ಚ ಪಥವೀಧಾತುಂ ಇತರಾ ಚ ತಿಸ್ಸೋ ಧಾತುಯೋ ಉಪಾದಾರೂಪಞ್ಚ ಇತರೇ ಚ ಚತ್ತಾರೋ ಅರೂಪಿನೋ ಖನ್ಧೇ ಇತರಾನಿ ಚ ತೀಣಿ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇಸ್ಸತಿ, ನ ಹಿ ಸಕ್ಕಾ ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ। ಅಪಿಚ ರಾಜಪುತ್ತೂಪಮಾಯಪಿ ಅಯಂ ಕಮೋ ವಿಭಾವೇತಬ್ಬೋ -

ಏಕೋ ಕಿರ ಮಹಾರಾಜಾ, ತಸ್ಸ ಪರೋಸಹಸ್ಸಂ ಪುತ್ತಾ। ಸೋ ತೇಸಂ ಪಿಳನ್ಧನಪರಿಕ್ಖಾರಂ ಚತೂಸು ಪೇಳಾಸು ಠಪೇತ್ವಾ ಜೇಟ್ಠಪುತ್ತಸ್ಸ ಅಪ್ಪೇಸಿ - "ಇದಂ ತೇ, ತಾತ, ಭಾತಿಕಾನಂ ಪಿಳನ್ಧನಭಣ್ಡಂ ತಥಾರೂಪೇ ಛಣೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ಪಿಳನ್ಧನಂ ನೋ ದೇಹೀತಿ ಯಾಚನ್ತಾನಂ ದದೇಯ್ಯಾಸೀ"ತಿ। ಸೋ "ಸಾಧು ದೇವಾ"ತಿ ಸಾರಗಬ್ಭೇ ಪಟಿಸಾಮೇಸಿ, ತಥಾರೂಪೇ ಛಣದಿವಸೇ ರಾಜಪುತ್ತಾ ರಞ್ಞೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ "ಪಿಳನ್ಧನಂ ನೋ, ತಾತ, ದೇಥ, ನಕ್ಖತ್ತಂ ಕೀಳಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಆಹಂಸು। ತಾತಾ, ಜೇಟ್ಠಭಾತಿಕಸ್ಸ ವೋ ಹತ್ಥೇ ಮಯಾ ಪಿಳನ್ಧನಂ ಠಪಿತಂ, ತಂ ಆಹರಾಪೇತ್ವಾ ಪಿಳನ್ಧಥಾತಿ। ತೇ ಸಾಧೂತಿ ಪಟಿಸ್ಸುಣಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ, "ತುಮ್ಹಾಕಂ ಕಿರ ನೋ ಹತ್ಥೇ ಪಿಳನ್ಧನಭಣ್ಡಂ, ತಂ ದೇಥಾ"ತಿ ಆಹಂಸು। ಸೋ ಏವಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಗಬ್ಭಂ ವಿವರಿತ್ವಾ, ಚತಸ್ಸೋ ಪೇಳಾಯೋ ನೀಹರಿತ್ವಾ ತಿಸ್ಸೋ ಠಪೇತ್ವಾ ಏಕಂ ವಿವರಿತ್ವಾ, ತತೋ ಪಞ್ಚ ಸಮುಗ್ಗೇ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಚತ್ತಾರೋ ಠಪೇತ್ವಾ ಏಕಂ ವಿವರಿತ್ವಾ, ತತೋ ಪಞ್ಚಸು ಕರಣ್ಡೇಸು ನೀಹರಿತೇಸು ಚತ್ತಾರೋ ಠಪೇತ್ವಾ ಏಕಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ಪಿಧಾನಂ ಪಸ್ಸೇ ಠಪೇತ್ವಾ ತತೋ ಹತ್ಥೂಪಗಪಾದೂಪಗಾದೀನಿ ನಾನಪ್ಪಕಾರಾನಿ ಪಿಳನ್ಧನಾನಿ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಅದಾಸಿ। ಸೋ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಇತರೇಹಿ ಚತೂಹಿ ಕರಣ್ಡೇಹಿ ಇತರೇಹಿ ಚತೂಹಿ ಸಮುಗ್ಗೇಹಿ ಇತರಾಹಿ ತೀಹಿ ಪೇಳಾಹಿ ನ ತಾವ ಭಾಜೇತ್ವಾ ದೇತಿ, ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಪನ ದಸ್ಸತಿ, ನ ಹಿ ಸಕ್ಕಾ ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನ ದಾತುಂ।

ತತ್ಥ ಮಹಾರಾಜಾ ವಿಯ ಭಗವಾ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ - “ರಾಜಾಹಮಸ್ಮಿ ಸೇಲಾತಿ ಭಗವಾ, ಧಮ್ಮರಾಜಾ ಅನುತ್ತರೋ”ತಿ (ಸು॰ ನಿ॰ ೫೫೯)। ಜೇಟ್ಠಪುತ್ತೋ ವಿಯ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋ, ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ - “ಯಂ ಖೋ ತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮ್ಮಾ ವದಮಾನೋ ವದೇಯ್ಯ, ‘ಭಗವತೋ ಪುತ್ತೋ ಓರಸೋ ಮುಖತೋ ಜಾತೋ ಧಮ್ಮಜೋ ಧಮ್ಮನಿಮ್ಮಿತೋ ಧಮ್ಮದಾಯಾದೋ, ನೋ ಆಮಿಸದಾಯಾದೋ’ತಿ ಸಾರಿಪುತ್ತಮೇವ ತಂ ಸಮ್ಮಾ ವದಮಾನೋ ವದೇಯ್ಯ, ಭಗವತೋ ಪುತ್ತೋ…ಪೇ॰… ನೋ ಆಮಿಸದಾಯಾದೋ”ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೯೭)। ಪರೋಸಹಸ್ಸರಾಜಪುತ್ತಾ ವಿಯ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ -

“ಪರೋಸಹಸ್ಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ, ಸುಗತಂ ಪಯಿರುಪಾಸತಿ।
ದೇಸೇನ್ತಂ ವಿರಜಂ ಧಮ್ಮಂ, ನಿಬ್ಬಾನಂ ಅಕುತೋಭಯ”ನ್ತಿ॥ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೧೬)।

ರಞ್ಞೋ ತೇಸಂ ಪುತ್ತಾನಂ ಪಿಳನ್ಧನಂ ಚತೂಸು ಪೇಳಾಸು ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಜೇಟ್ಠಪುತ್ತಸ್ಸ ಹತ್ಥೇ ಠಪಿತಕಾಲೋ ವಿಯ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿಸ್ಸ ಹತ್ಥೇ ಚತುಸಚ್ಚಪ್ಪಕಾಸನಾಯ ಠಪಿತಕಾಲೋ, ತೇನೇವಾಹ - “ಸಾರಿಪುತ್ತೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಹೋತಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಆಚಿಕ್ಖಿತುಂ ದೇಸೇತುಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತುಂ ಪಟ್ಠಪೇತುಂ ವಿವರಿತುಂ ವಿಭಜಿತುಂ ಉತ್ತಾನೀಕಾತು”ನ್ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೩೭೧)। ತಥಾರೂಪೇ ಖಣೇ ತೇಸಂ ರಾಜಪುತ್ತಾನಂ ತಂ ರಾಜಾನಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಿಳನ್ಧನಂ ಯಾಚನಕಾಲೋ ವಿಯ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕಸಮಯೇ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಯಾಚಿತಕಾಲೋ। ಉಪಕಟ್ಠಾಯ ಕಿರ ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕಾಯ ಇದಂ ಸುತ್ತಂ ದೇಸಿತಂ। ರಞ್ಞೋ, “ತಾತಾ, ಜೇಟ್ಠಭಾತಿಕಸ್ಸ ವೋ ಹತ್ಥೇ ಮಯಾ ಪಿಳನ್ಧನಂ ಠಪಿತಂ ತಂ ಆಹರಾಪೇತ್ವಾ ಪಿಳನ್ಧಥಾ”ತಿ ವುತ್ತಕಾಲೋ ವಿಯ ಸಮ್ಮುದ್ಧೇನಾಪಿ, “ಸೇವೇಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಾರಿಪುತ್ತಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೇ, ಭಜಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಾರಿಪುತ್ತಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೇ। ಪಣ್ಡಿತಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಅನುಗ್ಗಾಹಕಾ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನ”ನ್ತಿ ಏವಂ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿನೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪೇಸಿತಕಾಲೋ।

ರಾಜಪುತ್ತೇಹಿ ರಞ್ಞೋ ಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ಜೇಟ್ಠಭಾತಿಕಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಿಳನ್ಧನಂ ಯಾಚಿತಕಾಲೋ ವಿಯ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸತ್ಥುಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿಂ ಉಪಸಙ್ಕಮ್ಮ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಆಯಾಚಿತಕಾಲೋ। ಜೇಟ್ಠಭಾತಿಕಸ್ಸ ಗಬ್ಭಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ಚತಸ್ಸೋ ಪೇಳಾಯೋ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಠಪನಂ ವಿಯ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿಸ್ಸ ಇಮಂ ಸುತ್ತನ್ತಂ ಆರಭಿತ್ವಾ ಚತುನ್ನಂ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಂ ವಸೇನ ಮಾತಿಕಾಯ ಠಪನಂ। ತಿಸ್ಸೋ ಪೇಳಾಯೋ ಠಪೇತ್ವಾ ಏಕಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ತತೋ ಪಞ್ಚಸಮುಗ್ಗನೀಹರಣಂ ವಿಯ ತೀಣಿ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ ಠಪೇತ್ವಾ ದುಕ್ಖಂ ಅರಿಯಸಚ್ಚಂ ವಿಭಜನ್ತಸ್ಸ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧದಸ್ಸನಂ। ಚತ್ತಾರೋ ಸಮುಗ್ಗೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಏಕಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ತತೋ ಪಞ್ಚಕರಣ್ಡನೀಹರಣಂ ವಿಯ ಚತ್ತಾರೋ ಅರೂಪಕ್ಖನ್ಧೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಏಕಂ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಂ ವಿಭಜನ್ತಸ್ಸ ಚತುಮಹಾಭೂತಉಪಾದಾರೂಪವಸೇನ ಪಞ್ಚಕೋಟ್ಠಾಸದಸ್ಸನಂ।

೩೦೨. ಚತ್ತಾರೋ ಕರಣ್ಡೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಏಕಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ಪಿಧಾನಂ ಪಸ್ಸೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಹತ್ಥೂಪಗಪಾದೂಪಗಾದಿಪಿಳನ್ಧನದಾನಂ ವಿಯ ತೀಣಿ ಮಹಾಭೂತಾನಿ ಉಪಾದಾರೂಪಞ್ಚ ಠಪೇತ್ವಾ ಏಕಂ ಪಥವೀಧಾತುಂ ವಿಭಜನ್ತಸ್ಸ ಬಾಹಿರಂ ತಾವ ಪಿಧಾನಂ ವಿಯ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾಯ ಪಥವೀಧಾತುಯಾ ನಾನಾಸಭಾವತೋ ವೀಸತಿಯಾ ಆಕಾರೇಹಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ “ಕತಮಾ ಚಾವುಸೋ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾ ಪಥವೀಧಾತೂ”ತಿಆದಿವಚನಂ।

ತಸ್ಸ ಪನ ರಾಜಪುತ್ತಸ್ಸ ತೇಹಿ ಚತೂಹಿ ಕರಣ್ಡೇಹಿ ಚತೂಹಿ ಸಮುಗ್ಗೇಹಿ ತೀಹಿ ಚ ಪೇಳಾಹಿ ಪಚ್ಛಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಪಿಳನ್ಧನದಾನಂ ವಿಯ ಥೇರಸ್ಸಾಪಿ ಇತರೇಸಞ್ಚ ತಿಣ್ಣಂ ಮಹಾಭೂತಾನಂ ಉಪಾದಾರೂಪಾನಞ್ಚ ಚತುನ್ನಂ ಅರೂಪಕ್ಖನ್ಧಾನಞ್ಚ ತಿಣ್ಣಂ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಞ್ಚ ಪಚ್ಛಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಭಾಜೇತ್ವಾ ದಸ್ಸನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಯಂ ಪನೇತಂ “ಕತಮಾ ಚಾವುಸೋ, ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾ ಪಥವೀಧಾತೂ”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಪಚ್ಚತ್ತ**ನ್ತಿ ಉಭಯಮ್ಪೇತಂ ನಿಯಕಾಧಿವಚನಮೇವ। **ಕಕ್ಖಳ**ನ್ತಿ ಥದ್ಧಂ। **ಖರಿಗತ**ನ್ತಿ ಫರುಸಂ। **ಉಪಾದಿನ್ನ**ನ್ತಿ ನ ಕಮ್ಮಸಮುಟ್ಠಾನಮೇವ, ಅವಿಸೇಸೇನ ಪನ ಸರೀರಟ್ಠಕಸ್ಸೇತಂ ಗಹಣಂ। ಸರೀರಟ್ಠಕಞ್ಹಿ ಉಪಾದಿನ್ನಂ

ವಾ ಹೋತು, ಅನುಪಾದಿನ್ನಂ ವಾ, ಆದಿನ್ನಗಹಿತಪರಾಮಟ್ಠವಸೇನ ಸಬ್ಬಂ ಉಪಾದಿನ್ನಮೇವ ನಾಮ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಕೇಸಾ ಲೋಮಾ…ಪೇ॰… ಉದರಿಯಂ ಕರೀಸನ್ತಿ ಇದಂ ಧಾತುಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಿಕಸ್ಸ ಕುಲಪುತ್ತಸ್ಸ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಪಥವೀಧಾತುವಸೇನ ತಾವ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ವಿಭತ್ತಂ। ಏತ್ಥ ಪನ ಮನಸಿಕಾರಂ ಆರಭಿತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಗಹೇತುಕಾಮೇನ ಯಂ ಕಾತಬ್ಬಂ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವಿತ್ಥಾರಿತಮೇವ। ಮತ್ಥಲುಙ್ಗಂ ಪನ ನ ಇಧ ಪಾಳಿಆರುಳ್ಹಂ। ತಮ್ಪಿ ಆಹರಿತ್ವಾ, ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವಣ್ಣಸಣ್ಠಾನಾದಿವಸೇನ ವವತ್ಥಪೇತ್ವಾ, ‘‘ಅಯಮ್ಪಿ ಅಚೇತನಾ ಅಬ್ಯಾಕತಾ ಸುಞ್ಞಾ ಥದ್ಧಾ ಪಥವೀಧಾತು ಏವಾ’’ತಿ ಮನಸಿ ಕಾತಬ್ಬಂ। **ಯಂ ವಾ ಪನಞ್ಞಮ್ಪೀತಿ** ಇದಂ ಇತರೇಸು ತೀಸು ಕೋಟ್ಠಾಸೇಸು ಅನುಗತಾಯ ಪಥವೀಧಾತುಯಾ ಗಹಣತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। **ಯಾ ಚೇವ ಖೋ ಪನ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾ ಪಥವೀಧಾತೂತಿ** ಯಾ ಚ ಅಯಂ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾ ಪಥವೀಧಾತು। **ಯಾ ಚ ಬಾಹಿರಾತಿ** ಯಾ ಚ ವಿಭಙ್ಗೇ, ‘‘ಅಯೋ ಲೋಹಂ ತಿಪು ಸೀಸ’’ನ್ತಿಆದಿನಾ (ವಿಭ॰ ೧೭೩) ನಯೇನ ಆಗತಾ ಬಾಹಿರಾ ಪಥವೀಧಾತು।

ಏತ್ತಾವತಾ ಥೇರೇನ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾ ಪಥವೀಧಾತು ನಾನಾಸಭಾವತೋ ವೀಸತಿಯಾ ಆಕಾರೇಹಿ ವಿತ್ಥಾರೇನ ದಸ್ಸಿತಾ, ಬಾಹಿರಾ ಸಙ್ಖೇಪೇನ। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಠಾನೇ ಸತ್ತಾನಂ ಆಲಯೋ ನಿಕನ್ತಿ ಪತ್ಥನಾ ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಂ ಗಹಣಂ ಪರಾಮಾಸೋ ಬಲವಾ ಹೋತಿ, ತತ್ಥ ತೇಸಂ ಆಲಯಾದೀನಂ ಉದ್ಧರಣತ್ಥಂ ಬುದ್ಧಾ ವಾ ಬುದ್ಧಸಾವಕಾ ವಾ ವಿತ್ಥಾರಕಥಂ ಕಥೇನ್ತಿ। ಯತ್ಥ ಪನ ನ ಬಲವಾ, ತತ್ಥ ಕತ್ತಬ್ಬಕಿಚ್ಚಾಭಾವತೋ ಸಙ್ಖೇಪೇನ ಕಥೇನ್ತಿ। ಯಥಾ ಹಿ ಕಸ್ಸಕೋ ಖೇತ್ತಂ ಕಸಮಾನೋ ಯತ್ಥ ಮೂಲಸನ್ತಾನಕಾನಂ ಬಲವತಾಯ ನಙ್ಗಲಂ ಲಗ್ಗತಿ, ತತ್ಥ ಗೋಣೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಪಂಸುಂ ವಿಯೂಹಿತ್ವಾ ಮೂಲಸನ್ತಾನಕಾನಿ ಛೇತ್ವಾ ಛೇತ್ವಾ ಉದ್ಧರನ್ತೋ ಬಹುಂ ವಾಯಾಮಂ ಕರೋತಿ। ಯತ್ಥ ತಾನಿ ನತ್ಥಿ, ತತ್ಥ ಬಲವಂ ಪಯೋಗಂ ಕತ್ವಾ ಗೋಣೇ ಪಿಟ್ಠಿಯಂ ಪಹರಮಾನೋ ಕಸತಿಯೇವ, ಏವಂಸಮ್ಪದಮಿದಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಪಥವೀಧಾತುರೇವೇಸಾತಿ ದುವಿಧಾಪೇಸಾ ಥದ್ಧಟ್ಠೇನ ಕಕ್ಖಳಟ್ಠೇನ ಫರುಸಟ್ಠೇನ ಏಕಲಕ್ಖಣಾ ಪಥವೀಧಾತುಯೇವ , ಆವುಸೋತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಂ ಬಾಹಿರಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಬಾಹಿರಾಯ ಪಥವೀಧಾತುಯಾ ಅಚೇತನಾಭಾವೋ ಪಾಕಟೋ, ನ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾಯ, ತಸ್ಮಾ ಸಾ ಬಾಹಿರಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕಸದಿಸಾ ಅಚೇತನಾಯೇವಾತಿ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಸುಖಪರಿಗ್ಗಹೋ ಹೋತಿ। ಯಥಾ ಕಿಂ? ಯಥಾ ದನ್ತೇನ ಗೋಣೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಯೋಜಿತೋ ಅದನ್ತೋ ಕತಿಪಾಹಮೇವ ವಿಸೂಕಾಯತಿ ವಿಪ್ಫನ್ದತಿ, ಅಥ ನ ಚಿರಸ್ಸೇವ ದಮಥಂ ಉಪೇತಿ। ಏವಂ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾಪಿ ಬಾಹಿರಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕಸದಿಸಾತಿ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಕತಿಪಾಹಮೇವ ಅಚೇತನಾಭಾವೋ ನ ಉಪಟ್ಠಾತಿ, ಅಥ ನ ಚಿರೇನೇವಸ್ಸಾ ಅಚೇತನಾಭಾವೋ ಪಾಕಟೋ ಹೋತಿ। **ತಂ ನೇತಂ ಮಮಾತಿ** ತಂ ಉಭಯಮ್ಪಿ ನ ಏತಂ ಮಮ, ನ ಏಸೋಹಮಸ್ಮಿ, ನ ಏಸೋ ಮೇ ಅತ್ತಾತಿ ಏವಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಸಮ್ಮಪ್ಪಞ್ಞಾಯ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಯಥಾಭೂತನ್ತಿ** ಯಥಾಸಭಾವಂ, ತಞ್ಹಿ ಅನಿಚ್ಚಾದಿಸಭಾವಂ, ತಸ್ಮಾ ಅನಿಚ್ಚಂ ದುಕ್ಖಮನತ್ತಾತಿ ಏವಂ ದಟ್ಠಬ್ಬನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಹೋತಿ ಖೋ ಸೋ, ಆವುಸೋತಿ ಕಸ್ಮಾ ಆರಭಿ? ಬಾಹಿರಆಪೋಧಾತುವಸೇನ ಬಾಹಿರಾಯ ಪಥವೀಧಾತುಯಾ ವಿನಾಸಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ತತೋ ವಿಸೇಸತರೇನ ಉಪಾದಿನ್ನಾಯ ಸರೀರಟ್ಠಕಪಥವೀಧಾತುಯಾ ವಿನಾಸದಸ್ಸನತ್ಥಂ। **ಪಕುಪ್ಪತೀತಿ** ಆಪೋಸಂವಟ್ಟವಸೇನ ವಡ್ಢಮಾನಾ ಕುಪ್ಪತಿ। **ಅನ್ತರಹಿತಾ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಬಾಹಿರಾ ಪಥವೀಧಾತು ಹೋತೀತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇ ಖಾರೋದಕೇನ ವಿಲೀಯಮಾನಾ ಉದಕಾನುಗತಾ ಹುತ್ವಾ ಸಬ್ಬಾ ಪಬ್ಬತಾದಿವಸೇನ ಸಣ್ಠಿತಾ ಪಥವೀಧಾತು ಅನ್ತರಹಿತಾ ಹೋತಿ। ವಿಲೀಯಿತ್ವಾ ಉದಕಮೇವ ಹೋತಿ। **ತಾವ ಮಹಲ್ಲಿಕಾಯಾತಿ** ತಾವ ಮಹನ್ತಾಯ।

ದುವೇ ಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಚತ್ತಾರಿ ನಹುತಾನಿ ಚ।
ಏತ್ತಕಂ ಬಹಲತ್ತೇನ, ಸಙ್ಖಾತಾಯಂ ವಸುನ್ಧರಾತಿ॥ -

ಏವಂ ಬಹಲತ್ತೇನೇವ ಮಹನ್ತಾಯ, ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳಪ್ಪಮಾಣಾಯ। **ಅನಿಚ್ಚತಾತಿ** ಹುತ್ವಾ ಅಭಾವತಾ। **ಖಯಧಮ್ಮತಾತಿ** ಖಯಂ ಗಮನಸಭಾವತಾ । **ವಯಧಮ್ಮತಾತಿ** ವಯಂ ಗಮನಸಭಾವತಾ। **ವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮತಾತಿ**

ಪಕತಿವಿಜಹನಸಭಾವತಾ, ಇತಿ ಸಬ್ಬೇಹಿಪಿ ಇಮೇಹಿ ಪದೇಹಿ ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣಮೇವ ವುತ್ತಂ। ಯಂ ಪನ ಅನಿಚ್ಚಂ, ತಂ ದುಕ್ಖಂ। ಯಂ ದುಕ್ಖಂ, ತಂ ಅನತ್ತಾತಿ ತೀಣಿಪಿ ಲಕ್ಖಣಾನಿ ಆಗತಾನೇವ ಹೋನ್ತಿ। **ಮತ್ತಟ್ಠಕಸ್ಸಾ**ತಿ ಪರಿತ್ತಟ್ಠಿತಿಕಸ್ಸ, ತತ್ಥ ದ್ವೀಹಾಕಾರೇಹಿ ಇಮಸ್ಸ ಕಾಯಸ್ಸ ಪರಿತ್ತಟ್ಠಿತಿತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ ಠಿತಿಪರಿತ್ತತಾಯ ಚ ಸರಸಪರಿತ್ತತಾಯ ಚ। ಅಯಞ್ಹಿ ಅತೀತೇ ಚಿತ್ತಕ್ಖಣೇ ಜೀವಿತ್ಥ, ನ ಜೀವತಿ, ನ ಜೀವಿಸ್ಸತಿ। ಅನಾಗತೇ ಚಿತ್ತಕ್ಖಣೇ ಜೀವಿಸ್ಸತಿ, ನ ಜೀವತಿ, ನ ಜೀವಿತ್ಥ। ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ಚಿತ್ತಕ್ಖಣೇ ಜೀವತಿ , ನ ಜೀವಿತ್ಥ, ನ ಜೀವಿಸ್ಸತೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

"ಜೀವಿತಂ ಅತ್ತಭಾವೋ ಚ, ಸುಖದುಕ್ಖಾ ಚ ಕೇವಲಾ।
ಏಕಚಿತ್ತಸಮಾಯುತ್ತಾ, ಲಹು ಸೋ ವತ್ತತೇ ಖಣೋ"ತಿ॥ -

ಇದಂ ಏತಸ್ಸೇವ ಪರಿತ್ತಟ್ಠಿತಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ಏವಂ **ಠಿತಿಪರಿತ್ತತಾಯ** ಪರಿತ್ತಟ್ಠಿತಿತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸೂಪನಿಬದ್ಧಾದಿಭಾವೇನ ಪನಸ್ಸ **ಸರಸಪರಿತ್ತತಾ** ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸತ್ತಾನಞ್ಹಿ ಅಸ್ಸಾಸೂಪನಿಬದ್ಧಂ ಜೀವಿತಂ, ಪಸ್ಸಾಸೂಪನಿಬದ್ಧಂ ಜೀವಿತಂ, ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸೂಪನಿಬದ್ಧಂ ಜೀವಿತಂ, ಮಹಾಭೂತೂಪನಿಬದ್ಧಂ ಜೀವಿತಂ, ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರೂಪನಿಬದ್ಧಂ ಜೀವಿತಂ, ವಿಞ್ಞಾಣೂಪನಿಬದ್ಧಂ ಜೀವಿತನ್ತಿ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವಿತ್ಥಾರಿತಂ।

ತಣ್ಹುಪಾದಿನ್ನಸ್ಸಾತಿ ತಣ್ಹಾಯ ಆದಿನ್ನಗಹಿತಪರಾಮಟ್ಠಸ್ಸ **ಅಹನ್ತಿ ವಾ ಮಮನ್ತಿ ವಾ ಅಸ್ಮೀತಿ ವಾ। ಅಥ ಖ್ವಾಸ್ಸ ನೋತೇವೇತ್ಥ ಹೋತೀ**ತಿ ಅಥ ಖೋ ಅಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಏವಂ ತೀಣಿ ಲಕ್ಖಣಾನಿ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ ಏತ್ಥ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾಯ ಪಥವೀಧಾತುಯಾ ಅಹನ್ತಿ ವಾತಿಆದಿ ತಿವಿಧೋ ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿಗ್ಗಾಹೋ ನೋತೇವ ಹೋತಿ, ನ ಹೋತಿಯೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯಥಾ ಚ ಆಪೋಧಾತುವಸೇನ, ಏವಂ ತೇಜೋಧಾತುವಾಯೋಧಾತುವಸೇನಪಿ ಬಾಹಿರಾಯ ಪಥವೀಧಾತುಯಾ ಅನ್ತರಧಾನಂ ಹೋತಿ। ಇಧ ಪನ ಏಕಂಯೇವ ಆಗತಂ। ಇತರಾನಿಪಿ ಅತ್ಥತೋ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

ತಞ್ಚೇ, ಆವುಸೋತಿ ಇಧ ತಸ್ಸ ಧಾತುಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಿಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಸೋತದ್ವಾರೇ ಪರಿಗ್ಗಹಂ ಪಟ್ಠಪೇನ್ತೋ ಬಲಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅಕ್ಕೋಸನ್ತೀ**ತಿ ದಸಹಿ ಅಕ್ಕೋಸವತ್ಥೂಹಿ ಅಕ್ಕೋಸನ್ತಿ। **ಪರಿಭಾಸನ್ತೀ**ತಿ ತಯಾ ಇದಞ್ಚಿದಞ್ಚ ಕತಂ, ಏವಞ್ಚ ಏವಞ್ಚ ತಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ವಾಚಾಯ ಪರಿಭಾಸನ್ತಿ। **ರೋಸೇನ್ತೀ**ತಿ ಘಟ್ಟೇನ್ತಿ। **ವಿಹೇಸೇನ್ತೀ**ತಿ ದುಕ್ಖಾಪೇನ್ತಿ, ಸಬ್ಬಂ ವಾಚಾಯ ಘಟ್ಟನಮೇವ ವುತ್ತಂ। **ಸೋ ಏವ**ನ್ತಿ ಸೋ ಧಾತುಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಿಕೋ ಏವಂ ಸಮ್ಪಜಾನಾತಿ। **ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಖೋ ಮೇ ಅಯ**ನ್ತಿ ಸಮ್ಪತಿವತ್ತಮಾನುಪ್ಪನ್ನಭಾವೇನ ಚ ಸಮುದಾಚಾರುಪ್ಪನ್ನಭಾವೇನ ಚ ಉಪ್ಪನ್ನಾ। **ಸೋತಸಮ್ಫಸ್ಸಜಾ**ತಿ ಉಪನಿಸ್ಸಯವಸೇನ ಸೋತಸಮ್ಫಸ್ಸತೋ ಜಾತಾ ಸೋತದ್ವಾರಜವನವೇದನಾ, **ಫಸ್ಸೋ ಅನಿಚ್ಚೋ**ತಿ ಸೋತಸಮ್ಫಸ್ಸೋ ಹುತ್ವಾ ಅಭಾವಟ್ಠೇನ ಅನಿಚ್ಚೋತಿ ಪಸ್ಸತಿ। ವೇದನಾದಯೋಪಿ ಸೋತಸಮ್ಫಸ್ಸಸಮ್ಪಯುತ್ತಾವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಧಾತಾರಮ್ಮಣಮೇವಾ**ತಿ ಧಾತುಸಙ್ಖಾತಮೇವ ಆರಮ್ಮಣಂ। **ಪಕ್ಖನ್ದತೀ**ತಿ ಓತರತಿ। **ಪಸೀದತೀ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಆರಮ್ಮಣೇ ಪಸೀದತಿ, ಭುಮ್ಮವಚನಮೇವ ವಾ ಏತಂ। ಬ್ಯಞ್ಜನಸನ್ಧಿವಸೇನ "ಧಾತಾರಮ್ಮಣಮೇವಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ಧಾತಾರಮ್ಮಣೇಯೇವಾತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। **ಅಧಿಮುಚ್ಚತೀ**ತಿ ಧಾತುವಸೇನ ಏವನ್ತಿ ಅಧಿಮೋಕ್ಖಂ ಲಭತಿ, ನ ರಜ್ಜತಿ, ನ ದುಸ್ಸತಿ। ಅಯಞ್ಹಿ ಸೋತದ್ವಾರಮ್ಹಿ ಆರಮ್ಮಣೇ ಆಪಾಥಗತೇ ಮೂಲಪರಿಞ್ಞಾಆಗನ್ತುಕತಾವಕಾಲಿಕವಸೇನ ಪರಿಗ್ಗಹಂ ಕರೋತಿ, ತಸ್ಸ ವಿತ್ಥಾರಕಥಾ ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಪಬ್ಬೇ ವುತ್ತಾ। ಸಾ ಪನ ತತ್ಥ ಚಕ್ಖುದ್ವಾರವಸೇನ ವುತ್ತಾ, ಇಧ ಸೋತದ್ವಾರವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಏವಂ ಕತಪರಿಗ್ಗಹಸ್ಸ ಹಿ ಧಾತುಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಿಕಸ್ಸ ಬಲವವಿಪಸ್ಸಕಸ್ಸ ಸಚೇಪಿ ಚಕ್ಖುದ್ವಾರಾದೀಸು ಆರಮ್ಮಣೇ ಆಪಾಥಗತೇ ಅಯೋನಿಸೋ ಆವಜ್ಜನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ವೋಟ್ಠಬ್ಬನಂ ಪತ್ವಾ ಏಕಂ ದ್ವೇ ವಾರೇ ಆಸೇವನಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಚಿತ್ತಂ ಭವಙ್ಗಮೇವ ಓತರತಿ, ನ ರಾಗಾದಿವಸೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಅಯಂ ಕೋಟಿಪ್ಪತ್ತೋ ತಿಕ್ಖವಿಪಸ್ಸಕೋ। ಅಪರಸ್ಸ ರಾಗಾದಿವಸೇನ ಏಕಂ ವಾರಂ ಜವನಂ ಜವತಿ, ಜವನಪರಿಯೋಸಾನೇ ಪನ ರಾಗಾದಿವಸೇನ ಏವಂ ಮೇ ಜವನಂ ಜವಿತನ್ತಿ ಆವಜ್ಜತೋ ಆರಮ್ಮಣಂ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಮೇವ ಹೋತಿ,

ಪುನ ವಾರಂ ತಥಾ ನ ಜವತಿ। ಅಪರಸ್ಸ ಏಕವಾರಂ ಏವಂ ಆವಜ್ಜತೋ ಪುನ ದುತಿಯವಾರಂ ರಾಗಾದಿವಸೇನ ಜವನಂ ಜವತಿಯೇವ, ದುತಿಯವಾರಾವಸಾನೇ ಪನ ಏವಂ ಮೇ ಜವನಂ ಜವಿತನ್ತಿ ಆವಜ್ಜತೋ ಆರಮ್ಮಣಂ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಮೇವ ಹೋತಿ, ತತಿಯವಾರೇ ತಥಾ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಏತ್ಥ ಪನ ಪಠಮೋ ಅತಿತಿಕ್ಖೋ, ತತಿಯೋ ಅತಿಮನ್ದೋ, ದುತಿಯಸ್ಸ ಪನ ವಸೇನ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ, ಲಟುಕಿಕೋಪಮೇ, ಇನ್ದ್ರಿಯಭಾವನೇ ಚ ಅಯಮತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಏವಂ ಸೋತದ್ವಾರೇ ಪರಿಗ್ಗಹಿತವಸೇನ ಧಾತುಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಿಕಸ್ಸ ಬಲಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಕಾಯದ್ವಾರೇ ದೀಪೇನ್ತೋ **ತಞ್ಚೇ, ಆವುಸೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಅನಿಟ್ಠಾರಮ್ಮಣಞ್ಹಿ ಪತ್ವಾ ದ್ವೀಸು ವಾರೇಸು ಕಿಲಮತಿ ಸೋತದ್ವಾರೇ ಚ ಕಾಯದ್ವಾರೇ ಚ। ತಸ್ಮಾ ಯಥಾ ನಾಮ ಖೇತ್ತಸ್ಸಾಮೀ ಪುರಿಸೋ ಕುದಾಲಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಖೇತ್ತಂ ಅನುಸಞ್ಚರನ್ತೋ ಯತ್ಥ ವಾ ತತ್ಥ ವಾ ಮತ್ತಿಕಪಿಣ್ಡಂ ಅದತ್ವಾ ದುಬ್ಬಲಟ್ಠಾನೇಸುಯೇವ ಕುದಾಲೇನ ಭೂಮಿಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಸತಿಣಮತ್ತಿಕಪಿಣ್ಡಂ ದೇತಿ। ಏವಮೇವ ಮಹಾಥೇರೋ ಅನಾಗತೇ ಸಿಕ್ಖಾಕಾಮಾ ಪಧಾನಕಮ್ಮಿಕಾ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಇಮೇಸು ದ್ವಾರೇಸು ಸಂವರಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಖಿಪ್ಪಮೇವ ಜಾತಿಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಅನ್ತಂ ಕರಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಇಮೇಸುಯೇವ ದ್ವೀಸು ದ್ವಾರೇಸು ಗಾಳ್ಹಂ ಕತ್ವಾ ಸಂವರಂ ದೇಸೇನ್ತೋ ಇಮಂ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ।

ತತ್ಥ **ಸಮುದಾಚರನ್ತೀ**ತಿ ಉಪಕ್ಕಮನ್ತಿ। **ಪಾಣಿಸಮ್ಫಸ್ಸೇನಾ**ತಿ ಪಾಣಿಪ್ಪಹಾರೇನ, ಇತರೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ತಥಾಭೂತೋ**ತಿ ತಥಾಸಭಾವೋ। **ಯಥಾಭೂತಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಯಥಾಸಭಾವೇ। **ಕಮನ್ತೀ**ತಿ ಪವತ್ತನ್ತಿ। **ಏವಂ ಬುದ್ಧಂ ಅನುಸ್ಸರತೋ**ತಿಆದೀಸು ಇತಿಪಿ ಸೋ ಭಗವಾತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಅನುಸ್ಸರನ್ತೋಪಿ ಬುದ್ಧಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ, ವುತ್ತಂ ಖೋ ಪನೇತಂ ಭಗವತಾತಿ ಅನುಸ್ಸರನ್ತೋಪಿ ಅನುಸ್ಸರತಿಯೇವ। ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ ಭಗವತಾ ಧಮ್ಮೋತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಅನುಸ್ಸರನ್ತೋಪಿ ಧಮ್ಮಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ, ಕಕಚೂಪಮೋವಾದಂ ಅನುಸ್ಸರನ್ತೋಪಿ ಅನುಸ್ಸರತಿಯೇವ। ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಅನುಸ್ಸರನ್ತೋಪಿ ಸಙ್ಘಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ, ಕಕಚೋಕನ್ತನಂ ಅಧಿವಾಸಯಮಾನಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಗುಣಂ ಅನುಸ್ಸರಮಾನೋಪಿ ಅನುಸ್ಸರತಿಯೇವ।

ಉಪೇಕ್ಖಾ ಕುಸಲನಿಸ್ಸಿತಾ ನ ಸಣ್ಠಾತೀತಿ ಇಧ ವಿಪಸ್ಸನುಪೇಕ್ಖಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। **ಉಪೇಕ್ಖಾ ಕುಸಲನಿಸ್ಸಿತಾ ಸಣ್ಠಾತೀ**ತಿ ಇಧ ಛಳಙ್ಗುಪೇಕ್ಖಾ, ಸಾ ಪನೇಸಾ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠೇಸು ಆರಮ್ಮಣೇಸು ಅರಜ್ಜನಾದಿವಸೇನ ಪವತ್ತತಿ, ಅಯಂ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ವೀರಿಯಬಲೇನ ಭಾವನಾಸಿದ್ಧಿಯಾ ಅತ್ತನೋ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಛಳಙ್ಗುಪೇಕ್ಖಾಠಾನೇ ಠಪೇತೀತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾವ ಛಳಙ್ಗುಪೇಕ್ಖಾ ನಾಮ ಜಾತಾ।

೩೦೩. ಆಪೋಧಾತುನಿದ್ದೇಸೇ **ಆಪೋಗತ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಆಪೇಸು ಗತಂ ಅಲ್ಲಯೂಸಭಾವಲಕ್ಖಣಂ। **ಪಿತ್ತಂ ಸೇಮ್ಹ**ನ್ತಿಆದೀಸು ಪನ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಸದ್ಧಿಂ ಭಾವನಾನಯೇನ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವುತ್ತಂ। **ಪಕುಪ್ಪತೀ**ತಿ ಓಘವಸೇನ ವಡ್ಢತಿ, ಸಮುದ್ದತೋ ವಾ ಉದಕಂ ಉತ್ತರತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ಪಾಕತಿಕೋ ಪಕೋಪೋ, ಆಪೋಸಂವಟ್ಟಕಾಲೇ ಪನ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳಂ ಉದಕಪೂರಮೇವ ಹೋತಿ। **ಓಗಚ್ಛನ್ತೀ**ತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಉದ್ಧನೇ ಆರೋಪಿತಉದಕಂ ವಿಯ ಖಯಂ ವಿನಾಸಂ ಪಾಪುಣನ್ತಿ। ಸೇಸಂ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೩೦೪. ತೇಜೋಧಾತುನಿದ್ದೇಸೇ **ತೇಜೋಗತ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬತೇಜೇಸು ಗತಂ ಉಣ್ಹತ್ತಲಕ್ಖಣಂ। ತೇಜೋ ಏವ ವಾ ತೇಜೋಭಾವಂ ಗತನ್ತಿ **ತೇಜೋಗತಂ**। ಪುರಿಮೇ ಆಪೋಗತೇಪಿ ಪಚ್ಛಿಮೇ ವಾಯೋಗತೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಯೇನ ಚಾ**ತಿ ಯೇನ ತೇಜೋಗತೇನ। ತಸ್ಮಿಂ ಕುಪ್ಪಿತೇ ಅಯಂ ಕಾಯೋ ಸನ್ತಪ್ಪತಿ, ಏಕಾಹಿಕಜರಾದಿಭಾವೇನ ಉಸುಮಜಾತೋ ಹೋತಿ। **ಯೇನ ಚ ಜೀರೀಯತೀ**ತಿ ಯೇನ ಅಯಂ ಕಾಯೋ ಜೀರತಿ, ಇನ್ದ್ರಿಯವೇಕಲ್ಲತ್ತಂ ಬಲಪರಿಕ್ಖಯಂ ವಲಿಪಲಿತಾದಿಭಾವಞ್ಚ ಪಾಪುಣಾತಿ। **ಯೇನ ಚ ಪರಿಡಯ್ಹತೀ**ತಿ ಯೇನ ಕುಪ್ಪಿತೇನ ಅಯಂ ಕಾಯೋ ದಯ್ಹತಿ, ಸೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ದಯ್ಹಾಮಿ ದಯ್ಹಾಮೀತಿ ಕನ್ದನ್ತೋ ಸತಧೋತಸಪ್ಪಿಗೋಸೀತಚನ್ದನಾದಿಲೇಪಞ್ಚ ತಾಲವಣ್ಟವಾತಞ್ಚ ಪಚ್ಚಾಸೀಸತಿ। **ಯೇನ ಚ ಅಸಿತಪೀತಖಾಯಿತಸಾಯಿತಂ ಸಮ್ಮಾ ಪರಿಣಾಮಂ ಗಚ್ಛತೀ**ತಿ ಯೇನ ತಂ ಅಸಿತಂ ವಾ ಓದನಾದಿ, ಪೀತಂ ವಾ ಪಾನಕಾದಿ, ಖಾಯಿತಂ ವಾ ಪಿಟ್ಠಖಜ್ಜಕಾದಿ, ಸಾಯಿತಂ ವಾ

ಅಮ್ಬಪಕ್ಕಮಧುಫಾಣಿತಾದಿ ಸಮ್ಮಾ ಪರಿಪಾಕಂ ಗಚ್ಛತಿ, ರಸಾದಿಭಾವೇನ ವಿವೇಕಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ। ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಸದ್ಧಿಂ ಭಾವನಾನಯೇನ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವುತ್ತಂ।

ಹರಿತನ್ತನ್ತಿ ಹರಿತಮೇವ। ಅಲ್ಲತಿಣಾದಿಂ ಆಗಮ್ಮ ನಿಬ್ಬಾಯತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪನ್ಥನ್ತನ್ತಿ** ಮಹಾಮಗ್ಗಮೇವ। **ಸೇಲನ್ತನ್ತಿ** ಪಬ್ಬತಂ। **ಉದಕನ್ತನ್ತಿ** ಉದಕಂ। **ರಮಣೀಯಂ ವಾ ಭೂಮಿಭಾಗನ್ತಿ** ತಿಣಗುಮ್ಬಾದಿರಹಿತಂ, ವಿವಿತ್ತಂ ಅಬ್ಭೋಕಾಸಂ ಭೂಮಿಭಾಗಂ। **ಅನಾಹಾರಾತಿ** ನಿರಾಹಾರಾ ನಿರುಪಾದಾನಾ, ಅಯಮ್ಪಿ ಪಕತಿಯಾವ ತೇಜೋವಿಕಾರೋ ವುತ್ತೋ, ತೇಜೋಸಂವಟ್ಟಕಾಲೇ ಪನ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳಂ ಝಾಪೇತ್ವಾ ಛಾರಿಕಾಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ತಿಟ್ಠತಿ। **ನ್ಹಾರುದದ್ದುಲೇನಾತಿ** ಚಮ್ಮನಿಲ್ಲೇಖನೇನ। **ಅಗ್ಗಿಂ ಗವೇಸನ್ತೀತಿ** ಏವರೂಪಂ ಸುಖುಮಂ ಉಪಾದಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಗ್ಗಿಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತಿ, ಯಂ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಮ್ಪಿ ಉಸುಮಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಪಜ್ಜಲತಿ, ಸೇಸಮಿಧಾಪಿ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೩೦೫. ವಾಯೋಧಾತುನಿದ್ದೇಸೇ **ಉದ್ಧಙ್ಗಮಾ ವಾತಾತಿ** ಉಗ್ಗಾರಹಿಕ್ಕಾರಾದಿಪವತ್ತಕಾ ಉದ್ಧಂ ಆರೋಹನವಾತಾ। **ಅಧೋಗಮಾ ವಾತಾತಿ** ಉಚ್ಚಾರಪಸ್ಸಾವಾದಿನೀಹರಣಕಾ ಅಧೋ ಓರೋಹನವಾತಾ। **ಕುಚ್ಛಿಸಯಾ ವಾತಾತಿ** ಅನ್ತಾನಂ ಬಹಿವಾತಾ। **ಕೋಟ್ಠಾಸಯಾ ವಾತಾತಿ** ಅನ್ತಾನಂ ಅನ್ತೋವಾತಾ। **ಅಙ್ಗಮಙ್ಗಾನುಸಾರಿನೋತಿ** ಧಮನೀಜಾಲಾನುಸಾರೇನ ಸಕಲಸರೀರೇ ಅಙ್ಗಮಙ್ಗಾನಿ ಅನುಸಟಾ ಸಮಿಞ್ಜನಪಸಾರಣಾದಿನಿಬ್ಬತ್ತಕವಾತಾ। **ಅಸ್ಸಾಸೋತಿ** ಅನ್ತೋಪವಿಸನನಾಸಿಕವಾತೋ । **ಪಸ್ಸಾಸೋತಿ** ಬಹಿನಿಕ್ಖಮನನಾಸಿಕವಾತೋ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ। ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಸದ್ಧಿಂ ಭಾವನಾನಯೇನ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವುತ್ತಂ।

ಗಾಮಮ್ಪಿ ವಹತೀತಿ ಸಕಲಗಾಮಮ್ಪಿ ಚುಣ್ಣವಿಚುಣ್ಣಂ ಕುರುಮಾನಾ ಆದಾಯ ಗಚ್ಛತಿ, ನಿಗಮಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಇಧ ವಾಯೋಸಂವಟ್ಟಕಾಲೇ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳವಿದ್ಧಂಸನವಸೇನ ವಾಯೋಧಾತುವಿಕಾರೋ ದಸ್ಸಿತೋ। **ವಿಧೂಪನೇನಾತಿ** ಅಗ್ಗಿಬೀಜನಕೇನ। **ಓಸ್ಸವನೇತಿ** ಛದನಗ್ಗೇ, ತೇನ ಹಿ ಉದಕಂ ಸವತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ "ಓಸ್ಸವನ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸೇಸಮಿಧಾಪಿ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

೩೦೬. **ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ , ಆವುಸೋತಿ** ಇಧ ಕಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ? ಹೇಟ್ಠಾ ಕಥಿತಾನಂ ಮಹಾಭೂತಾನಂ ನಿಸ್ಸತ್ತಭಾವಂ। **ಕಟ್ಠನ್ತಿ** ದಬ್ಬಸಮ್ಭಾರಂ। **ವಲ್ಲಿನ್ತಿ** ಆಬನ್ಧನವಲ್ಲಿಂ। **ತಿಣನ್ತಿ** ಛದನತಿಣಂ। **ಮತ್ತಿಕನ್ತಿ** ಅನುಲೇಪಮತ್ತಿಕಂ। **ಆಕಾಸೋ ಪರಿವಾರಿತೋತಿ** ಏತಾನಿ ಕಟ್ಠಾದೀನಿ ಅನ್ತೋ ಚ ಬಹಿ ಚ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಆಕಾಸೋ ಠಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಗಾರಂತ್ವೇವ ಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅಗಾರನ್ತಿ** ಪಣ್ಣತ್ತಿಮತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಕಟ್ಠಾದೀಸು ಪನ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ರಾಸಿಕತೇಸು ಕಟ್ಠರಾಸಿವಲ್ಲಿರಾಸೀತ್ವೇವ ವುಚ್ಚತಿ। **ಏವಮೇವ ಖೋತಿ** ಏವಮೇವ ಅಟ್ಠಿಆದೀನಿ ಅನ್ತೋ ಚ ಬಹಿ ಚ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಠಿತೋ ಆಕಾಸೋ, ತಾನೇವ ಅಟ್ಠಿಆದೀನಿ ಪಟಿಚ್ಚ ರೂಪಂತ್ವೇವ ಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಸರೀರನ್ತಿ ವೋಹಾರಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಯಥಾ ಕಟ್ಠಾದೀನಿ ಪಟಿಚ್ಚ ಗೇಹನ್ತಿ ಸಙ್ಖಂ ಗತಂ ಅಗಾರಂ ಖತ್ತಿಯಗೇಹಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗೇಹನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಏವಮಿದಮ್ಪಿ ಖತ್ತಿಯಸರೀರಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸರೀರನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ನ ಹೇತ್ಥ ಕೋಚಿ ಸತ್ತೋ ವಾ ಜೀವೋ ವಾ ವಿಜ್ಜತಿ।

ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಞ್ಚೇವ, ಆವುಸೋ, ಚಕ್ಖೂತಿ ಇದಂ ಕಸ್ಮಾ ಆರದ್ಧಂ? ಹೇಟ್ಠಾ ಉಪಾದಾರೂಪಂ ಚತ್ತಾರೋ ಚ ಅರೂಪಿನೋ ಖನ್ಧಾ ತೀಣಿ ಚ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ ನ ಕಥಿತಾನಿ, ಇದಾನಿ ತಾನಿ ಕಥೇತುಂ ಅಯಂ ದೇಸನಾ ಆರದ್ಧಾತಿ। ತತ್ಥ **ಚಕ್ಖುಂ ಅಪರಿಭಿನ್ನನ್ತಿ** ಚಕ್ಖುಪಸಾದೇ ನಿರುದ್ಧೇಪಿ ಉಪಹತೇಪಿ ಪಿತ್ತಸೇಮ್ಹಲೋಹಿತೇಹಿ ಪಲಿಬುದ್ಧೇಪಿ ಚಕ್ಖು ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ ಭವಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಪರಿಭಿನ್ನಮೇವ ಹೋತಿ, ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಪನ ಪಚ್ಚಯೋ ಭವಿತುಂ ಸಮತ್ಥಂ ಅಪರಿಭಿನ್ನಂ ನಾಮ। **ಬಾಹಿರಾ ಚ ರೂಪಾತಿ** ಬಾಹಿರಾ ಚತುಸಮುಟ್ಠಾನಿಕರೂಪಾ। **ತಜ್ಜೋ ಸಮನ್ನಾಹಾರೋತಿ** ತಂ ಚಕ್ಖುಞ್ಚ ರೂಪೇ ಚ ಪಟಿಚ್ಚ ಭವಙ್ಗಂ ಆವಟ್ಟೇತ್ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಮನಸಿಕಾರೋ, ಭವಙ್ಗಾವಟ್ಟನಸಮತ್ಥಂ ಚಕ್ಖುದ್ವಾರೇ ಕಿರಿಯಮನೋಧಾತುಚಿತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಂ ರೂಪಾನಂ ಅನಾಪಾಥಗತತ್ತಾಪಿ ಅಞ್ಞಾವಿಹಿತಸ್ಸಪಿ ನ ಹೋತಿ, **ತಜ್ಜಸ್ಸಾತಿ** ತದನುರೂಪಸ್ಸ। **ವಿಞ್ಞಾಣಭಾಗಸ್ಸಾತಿ** ವಿಞ್ಞಾಣಕೋಟ್ಠಾಸಸ್ಸ।

ಯಂ ತಥಾಭೂತಸ್ಸಾತಿಆದೀಸು ದ್ವಾರವಸೇನ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ತತ್ಥ **ತಥಾಭೂತಸ್ಸಾ**ತಿ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣೇನ ಸಹಭೂತಸ್ಸ, ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಸಮಙ್ಗಿನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ರೂಪ**ನ್ತಿ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ನ ರೂಪಜನಕತ್ತಾ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಕ್ಖಣೇ ತಿಸಮುಟ್ಠಾನರೂಪಂ, ತದನನ್ತರಚಿತ್ತಕ್ಖಣೇ ಚತುಸಮುಟ್ಠಾನಮ್ಪಿ ಲಬ್ಭತಿ। **ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛತೀ**ತಿ ಗಣನಂ ಗಚ್ಛತಿ। ವೇದನಾದಯೋ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಾವ। ವಿಞ್ಞಾಣಮ್ಪಿ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಮೇವ। ಏತ್ಥ ಚ ಸಙ್ಖಾರಾತಿ ಚೇತನಾವ ವುತ್ತಾ। **ಸಙ್ಗಹೋ**ತಿ ಏಕತೋ ಸಙ್ಗಹೋ। **ಸನ್ನಿಪಾತೋ**ತಿ ಸಮಾಗಮೋ। **ಸಮವಾಯೋ**ತಿ ರಾಸಿ। **ಯೋ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಂ ಪಸ್ಸತೀ**ತಿ ಯೋ ಪಚ್ಚಯೇ ಪಸ್ಸತಿ। **ಸೋ ಧಮ್ಮಂ ಪಸ್ಸತೀ**ತಿ ಸೋ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನಧಮ್ಮೇ ಪಸ್ಸತಿ, **ಛನ್ದೋ**ತಿಆದಿ ಸಬ್ಬಂ ತಣ್ಹಾವೇವಚನಮೇವ , ತಣ್ಹಾ ಹಿ ಛನ್ದಕರಣವಸೇನ **ಛನ್ದೋ**। ಆಲಯಕರಣವಸೇನ **ಆಲಯೋ**। ಅನುನಯಕರಣವಸೇನ **ಅನುನಯೋ**। ಅಜ್ಝೋಗಾಹಿತ್ವಾ ಗಿಲಿತ್ವಾ ಗಹನವಸೇನ **ಅಜ್ಝೋಸಾನ**ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಛನ್ದರಾಗವಿನಯೋ ಛನ್ದರಾಗಪ್ಪಹಾನ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ, ಇತಿ ತೀಣಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತಾನೇವ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ, ಯಾ ಇಮೇಸು ತೀಸು ಠಾನೇಸು ದಿಟ್ಠಿ ಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ವಾಚಾ ಕಮ್ಮನ್ತೋ ಆಜೀವೋ ವಾಯಾಮೋ ಸತಿ ಸಮಾಧಿ ಭಾವನಾಪಟಿವೇಧೋ, ಅಯಂ ಮಗ್ಗೋತಿ। **ಬಹುಕತಂ ಹೋತೀ**ತಿ ಏತ್ತಾವತಾಪಿ ಬಹುಂ ಭಗವತೋ ಸಾಸನಂ ಕತಂ ಹೋತಿ, **ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಞ್ಚೇವ, ಆವುಸೋ, ಸೋತ**ನ್ತಿಆದಿವಾರೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಮನೋದ್ವಾರೇ ಪನ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕೋ ಮನೋ ನಾಮ ಭವಙ್ಗಚಿತ್ತಂ। ತಂ ನಿರುದ್ಧಮ್ಪಿ ಆವಜ್ಜನಚಿತ್ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ ಭವಿತುಂ ಅಸಮತ್ಥಂ ಮನ್ದಥಾಮಗತಮೇವ ಪವತ್ತಮಾನಮ್ಪಿ **ಪರಿಭಿನ್ನಂ** ನಾಮ ಹೋತಿ। ಆವಜ್ಜನಸ್ಸ ಪನ ಪಚ್ಚಯೋ ಭವಿತುಂ ಸಮತ್ಥಂ **ಅಪರಿಭಿನ್ನಂ** ನಾಮ। **ಬಾಹಿರಾ ಚ ಧಮ್ಮಾ**ತಿ ಧಮ್ಮಾರಮ್ಮಣಂ। **ನೇವ ತಾವ ತಜ್ಜಸ್ಸಾ**ತಿ ಇದಂ ಭವಙ್ಗಸಮಯೇನೇವ ಕಥಿತಂ। ದುತಿಯವಾರೋ ಪಗುಣಜ್ಝಾನಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣೇನ ವಾ, ಪಗುಣಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಮನಸಿಕಾರೇನ ವಾ, ಪಗುಣಬುದ್ಧವಚನಸಜ್ಝಾಯಕರಣಾದಿನಾ ವಾ, ಅಞ್ಞವಿಹಿತಕಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತೋ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಾರೇ **ರೂಪ**ನ್ತಿ ಚತುಸಮುಟ್ಠಾನಮ್ಪಿ ಲಬ್ಭತಿ। ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಹಿ ರೂಪಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತಿ, ವೇದನಾದಯೋ ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ , ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಮೇವ। ಸಙ್ಖಾರಾ ಪನೇತ್ಥ ಫಸ್ಸಚೇತನಾವಸೇನೇವ ಗಹಿತಾ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಇತಿ ಮಹಾಥೇರೋ ಹೇಟ್ಠಾ ಏಕದೇಸಮೇವ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಠತ್ವಾ ಹೇಟ್ಠಾ ಪರಿಹೀನದೇಸನಂ ಸಬ್ಬಂ ತಂತಂದ್ವಾರವಸೇನ ಭಾಜೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಯಥಾನುಸನ್ಧಿನಾವ ಸುತ್ತನ್ತಂ ನಿಟ್ಠಪೇಸೀತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಮಹಾಹತ್ಥಿಪದೋಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಮಹಾಸಾರೋಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೦೭. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಮಹಾಸಾರೋಪಮಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಅಚಿರಪಕ್ಕನ್ತೇ**ತಿ ಸಙ್ಘಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ರುಹಿರುಪ್ಪಾದಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ನಚಿರಪಕ್ಕನ್ತೇ ಸಲಿಙ್ಗೇನೇವ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕೇ ಜಾತೇ।

ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಕುಲಪುತ್ತೋತಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅಸುಕಕುಲಪುತ್ತೋತಿ ನ ನಿಯಾಮಿತೋ, ದೇವದತ್ತಂಯೇವ ಪನ ಸನ್ಧಾಯ ಇದಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸೋ ಹಿ ಅಸಮ್ಭಿನ್ನಾಯ ಮಹಾಸಮ್ಮತಪವೇಣಿಯಾ ಓಕ್ಕಾಕವಂಸೇ ಜಾತತ್ತಾ ಜಾತಿಕುಲಪುತ್ತೋ। **ಓತಿಣ್ಣೋ**ತಿ ಯಸ್ಸ ಜಾತಿ ಅನ್ತೋ ಅನುಪವಿಟ್ಠಾ, ಸೋ ಜಾತಿಯಾ ಓತಿಣ್ಣೋ ನಾಮ। ಜರಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಾದೀ**ಸುಪಿ **ಲಾಭೋ**ತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಪಚ್ಚಯಾ। **ಸಕ್ಕಾರೋ**ತಿ ತೇಸಂಯೇವ ಸುಕತಭಾವೋ। **ಸಿಲೋಕೋ**ತಿ ವಣ್ಣಭಣನಂ। **ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೇತೀ**ತಿ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ। **ಅಪಞ್ಞಾತಾ**ತಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಜನಾನಂ ಠಿತಟ್ಠಾನೇ ನ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ, ಘಾಸಚ್ಛಾದನಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಲಭನ್ತಿ। **ಅಪ್ಪೇಸಕ್ಖಾ**ತಿ ಅಪ್ಪಪರಿವಾರಾ, ಪುರತೋ ವಾ ಪಚ್ಛತೋ ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಂ ನ ಲಭನ್ತಿ।

ಸಾರೇನ ಸಾರಕರಣೀಯನ್ತಿ ರುಕ್ಖಸಾರೇನ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಅಕ್ಖಚಕ್ಕಯುಗನಙ್ಗಲಾದಿಕಂ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ। **ಸಾಖಾಪಲಾಸಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಸಾ**ತಿ ಮಗ್ಗಫಲಸಾರಸ್ಸ ಸಾಸನಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಸ ಚತ್ತಾರೋ ಪಚ್ಚಯಾ ಸಾಖಾಪಲಾಸಂ ನಾಮ, ತಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। **ತೇನ ಚ ವೋಸಾನಂ ಆಪಾದೀ**ತಿ ತೇನೇವ ಚ ಅಲಮೇತ್ತಾವತಾ ಸಾರೋ ಮೇ ಪತ್ತೋತಿ ವೋಸಾನಂ ಆಪನ್ನೋ।

೩೧೦. **ಞಾಣದಸ್ಸನಂ ಆರಾಧೇತೀ**ತಿ ದೇವದತ್ತೋ ಪಞ್ಚಾಭಿಞ್ಞೋ, ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖು ಚ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಅಭಿಞ್ಞಾನಂ ಮತ್ಥಕೇ ಠಿತಂ, ತಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ "ಞಾಣದಸ್ಸನ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ । **ಅಜಾನಂ ಅಪಸ್ಸಂ ವಿಹರನ್ತೀ**ತಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಸುಖುಮಂ ರೂಪಂ ಅಜಾನನ್ತಾ ಅನ್ತಮಸೋ ಪಂಸುಪಿಸಾಚಕಮ್ಪಿ ಅಪಸ್ಸನ್ತಾ ವಿಹರನ್ತಿ।

೩೧೧. **ಅಸಮಯವಿಮೋಕ್ಖಂ ಆರಾಧೇತೀ**ತಿ, "ಕತಮೋ ಅಸಮಯವಿಮೋಕ್ಖೋ? ಚತ್ತಾರೋ ಚ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾ ಚತ್ತಾರಿ ಚ ಸಾಮಞ್ಞಫಲಾನಿ, ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ, ಅಯಂ ಅಸಮಯವಿಮೋಕ್ಖೋ"ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೨೧೩) ಏವಂ ವುತ್ತೇ ನವಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮೇ ಆರಾಧೇತಿ ಸಮ್ಪಾದೇತಿ ಪಟಿಲಭತಿ। ಲೋಕಿಯಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಹಿ ಅಪ್ಪಿತಪ್ಪಿತಕ್ಖಣೇಯೇವ ಪಚ್ಚನೀಕಧಮ್ಮೇಹಿ ವಿಮುಚ್ಚನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ, "ಕತಮೋ ಸಮಯವಿಮೋಕ್ಖೋ? ಚತ್ತಾರಿ ಚ ಝಾನಾನಿ ಚತಸ್ಸೋ ಚ ಅರೂಪಾವಚರಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ, ಅಯಂ ಸಮಯವಿಮೋಕ್ಖೋ"ತಿ ಏವಂ ಸಮಯವಿಮೋಕ್ಖೋತಿ ವುತ್ತಾ। ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಾ ಪನ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ವಿಮುಚ್ಚನ್ತಿ, ಸಕಿಂ ವಿಮುತ್ತಾನಿ ಹಿ ಮಗ್ಗಫಲಾನಿ ವಿಮುತ್ತಾನೇವ ಹೋನ್ತಿ। ನಿಬ್ಬಾನಂ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸೇಹಿ ಅಚ್ಚನ್ತಂ ವಿಮುತ್ತಮೇವಾತಿ ಇಮೇ ನವ ಧಮ್ಮಾ ಅಸಮಯವಿಮೋಕ್ಖೋತಿ ವುತ್ತಾ।

ಅಕುಪ್ಪಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತೀತಿ ಅರಹತ್ತಫಲವಿಮುತ್ತಿ। ಅಯಮತ್ಥೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಏತದತ್ಥಂ,** ಅರಹತ್ತಫಲತ್ಥಮಿದಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ। ಅಯಂ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಏತಂ ಸಾರ**ನ್ತಿ ಏತಂ ಅರಹತ್ತಫಲಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಸ ಸಾರಂ। **ಏತಂ ಪರಿಯೋಸಾನ**ನ್ತಿ ಏತಂ ಅರಹತ್ತಫಲಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಸ ಪರಿಯೋಸಾನಂ, ಏಸಾ ಕೋಟಿ, ನ ಇತೋ ಪರಂ ಪತ್ತಬ್ಬಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಯಥಾನುಸನ್ಧಿನಾವ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಪೇಸೀತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಮಹಾಸಾರೋಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಚೂಳಸಾರೋಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೧೨. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಚೂಳಸಾರೋಪಮಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಪಿಙ್ಗಲಕೋಚ್ಛೋ**ತಿ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಪಿಙ್ಗಲಧಾತುಕೋ। **ಕೋಚ್ಛೋ**ತಿ ಪನಸ್ಸ ನಾಮಂ, ತಸ್ಮಾ "ಪಿಙ್ಗಲಕೋಚ್ಛೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಸಙ್ಘಿನೋ**ತಿಆದೀಸು ಪಬ್ಬಜಿತಸಮೂಹಸಙ್ಖಾತೋ ಸಙ್ಘೋ ಏತೇಸಂ ಅತ್ಥೀತಿ **ಸಙ್ಘಿನೋ**। ಸ್ವೇವ ಗಣೋ ಏತೇಸಂ ಅತ್ಥೀತಿ **ಗಣಿನೋ**। ಆಚಾರಸಿಕ್ಖಾಪನವಸೇನ ತಸ್ಸ ಗಣಸ್ಸ ಆಚರಿಯಾತಿ **ಗಣಾಚರಿಯಾ**। **ಞಾತಾ**ತಿ ಪಞ್ಞಾತಾ ಪಾಕಟಾ। "ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಾ ಸನ್ತುಟ್ಠಾ, ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾಯ ವತ್ಥಮ್ಪಿ ನ ನಿವಾಸೇನ್ತೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಸಮುಗ್ಗತೋ ಯಸೋ ಏತೇಸಂ ಅತ್ಥೀತಿ **ಯಸಸ್ಸಿನೋ**। **ತಿತ್ಥಕರಾ**ತಿ ಲದ್ಧಿಕರಾ। **ಸಾಧುಸಮ್ಮತಾ**ತಿ ಇಮೇ ಸಾಧು ಸುನ್ದರಾ ಸಪ್ಪುರಿಸಾತಿ ಏವಂ ಸಮ್ಮತಾ। **ಬಹುಜನಸ್ಸಾ**ತಿ ಅಸ್ಸುತವತೋ ಅನ್ಧಬಾಲಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ। ಇದಾನಿ ತೇ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ ಪೂರಣೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಪೂರಣೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ಸತ್ಥುಪಟಿಞ್ಞಸ್ಸ ನಾಮಂ। **ಕಸ್ಸಪೋ**ತಿ ಗೋತ್ತಂ। ಸೋ ಕಿರ ಅಞ್ಞತರಸ್ಸ ಕುಲಸ್ಸ ಏಕೂನದಾಸಸತಂ ಪೂರಯಮಾನೋ ಜಾತೋ, ತೇನಸ್ಸ "ಪೂರಣೋ"ತಿ ನಾಮಂ ಅಕಂಸು। ಮಙ್ಗಲದಾಸತ್ತಾ ಚಸ್ಸ "ದುಕ್ಕಟ"ನ್ತಿ ವತ್ತಾ ನತ್ಥಿ, ಅಕತಂ ವಾ ನ ಕತನ್ತಿ। "ಸೋ ಕಿಮಹಮೇತ್ಥ ವಸಾಮೀ"ತಿ ಪಲಾಯಿ। ಅಥಸ್ಸ ಚೋರಾ ವತ್ಥಾನಿ ಅಚ್ಛಿನ್ದಿಂಸು। ಸೋ ಪಣ್ಣೇನ ವಾ ತಿಣೇನ ವಾ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತುಮ್ಪಿ ಅಜಾನನ್ತೋ ಜಾತರೂಪೇನೇವ ಏಕಂ ಗಾಮಂ ಪಾವಿಸಿ। ಮನುಸ್ಸಾ ತಂ ದಿಸ್ವಾ, "ಅಯಂ ಸಮಣೋ ಅರಹಾ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ, ನತ್ಥಿ ಇಮಿನಾ ಸದಿಸೋ"ತಿ ಪೂವಭತ್ತಾದೀನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತಿ। ಸೋ "ಮಯ್ಹಂ

ಸಾಟಕಂ ಅನಿವತ್ಥಭಾವೇನ ಇದಂ ಉಪ್ಪನ್ನ"ನ್ತಿ ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಾಟಕಂ ಲಭಿತ್ವಾಪಿ ನ ನಿವಾಸೇಸಿ, ತದೇವ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಪಞ್ಚಸತಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಪಬ್ಬಜಿಂಸು, ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ "ಪೂರಣೋ ಕಸ್ಸಪೋ"ತಿ।

ಮಕ್ಖಲೀತಿ ತಸ್ಸ ನಾಮಂ। ಗೋಸಾಲಾಯ ಜಾತತ್ತಾ **ಗೋಸಾಲೋ**ತಿ ದುತಿಯಂ ನಾಮಂ। ತಂ ಕಿರ ಸಕದ್ದಮಾಯ ಭೂಮಿಯಾ ತೇಲಘಟಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಂ, "ತಾತ, ಮಾ ಖಲೀ"ತಿ ಸಾಮಿಕೋ ಆಹ। ಸೋ ಪಮಾದೇನ ಖಲಿತ್ವಾ ಪತಿತ್ವಾ ಸಾಮಿಕಸ್ಸ ಭಯೇನ ಪಲಾಯಿತುಂ ಆರದ್ಧೋ। ಸಾಮಿಕೋ ಉಪಧಾವಿತ್ವಾ ಸಾಟಕಕಣ್ಣೇ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ಸೋಪಿ ಸಾಟಕಂ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಅಚೇಲಕೋ ಹುತ್ವಾ ಪಲಾಯಿ, ಸೇಸಂ ಪೂರಣಸದಿಸಮೇವ।

ಅಜಿತೋತಿ ತಸ್ಸ ನಾಮಂ। ಕೇಸಕಮ್ಬಲಂ ಧಾರೇತೀತಿ **ಕೇಸಕಮ್ಬಲೋ**। ಇತಿ ನಾಮದ್ವಯಂ ಸಂಸನ್ದಿತ್ವಾ "ಅಜಿತೋ ಕೇಸಕಮ್ಬಲೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತತ್ಥ **ಕೇಸಕಮ್ಬಲೋ** ನಾಮ ಮನುಸ್ಸಕೇಸೇಹಿ ಕತಕಮ್ಬಲೋ, ತತೋ ಪಟಿಕಿಟ್ಠತರಂ ವತ್ಥಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಯಥಾಹ - "ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಾನಿ ಕಾನಿಚಿ ತನ್ತಾವುತಾನಂ ವತ್ಥಾನಂ, ಕೇಸಕಮ್ಬಲೋ ತೇಸಂ ಪಟಿಕಿಟ್ಠೋ ಅಕ್ಖಾಯತಿ, ಕೇಸಕಮ್ಬಲೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸೀತೇ ಸೀತೋ ಉಣ್ಹೇ ಉಣ್ಹೋ ದುಬ್ಬಣ್ಣೋ ದುಗ್ಗನ್ಧೋ ದುಕ್ಖಸಮ್ಫಸ್ಸೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೧೩೮)।

ಪಕುಧೋತಿ ತಸ್ಸ ನಾಮಂ। **ಕಚ್ಚಾಯನೋ**ತಿ ಗೋತ್ತಂ। ಇತಿ ನಾಮಗೋತ್ತಂ ಸಂಸನ್ದಿತ್ವಾ, "ಪಕುಧೋ ಕಚ್ಚಾಯನೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸೀತುದಕಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಕೋ ಏಸ, ವಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾಪಿ ಉದಕಕಿಚ್ಚಂ ನ ಕರೋತಿ, ಉಣ್ಹೋದಕಂ ವಾ ಕಞ್ಜಿಯಂ ವಾ ಲಭಿತ್ವಾ ಕರೋತಿ, ನದಿಂ ವಾ ಮಗ್ಗೋದಕಂ ವಾ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ, "ಸೀಲಂ ಮೇ ಭಿನ್ನ"ನ್ತಿ ವಾಲಿಕಥೂಪಂ ಕತ್ವಾ ಸೀಲಂ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ ಗಚ್ಛತಿ, ಏವರೂಪೋ ನಿಸ್ಸಿರಿಕಲದ್ಧಿಕೋ ಏಸ।

ಸಞ್ಚಯೋತಿ ತಸ್ಸ ನಾಮಂ। ಬೇಲಟ್ಠಸ್ಸ ಪುತ್ತೋತಿ **ಬೇಲಟ್ಠಪುತ್ತೋ**। ಅಮ್ಹಾಕಂ ಗಣ್ಠನಕಿಲೇಸೋ ಪಲಿಬುಜ್ಝನಕಿಲೇಸೋ ನತ್ಥಿ, ಕಿಲೇಸಗಣ್ಠರಹಿತಾ ಮಯನ್ತಿ ಏವಂ ವಾದಿತಾಯ ಲದ್ಧನಾಮವಸೇನ **ನಿಗಣ್ಠೋ**। ನಾಟಸ್ಸ ಪುತ್ತೋತಿ **ನಾಟಪುತ್ತೋ**। **ಅಬ್ಭಞ್ಞಂಸೂ**ತಿ ಯಥಾ ತೇಸಂ ಪಟಿಞ್ಞಾ, ತಥೇವ ಜಾನಿಂಸು। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಸಚೇ ನೇಸಂ ಸಾ ಪಟಿಞ್ಞಾ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಾ ಸಬ್ಬೇ ಅಬ್ಭಞ್ಞಂಸು। ನೋ ಚೇ, ನ ಅಬ್ಭಞ್ಞಂಸು। ತಸ್ಮಾ ಕಿಂ ತೇಸಂ ಪಟಿಞ್ಞಾ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಾ ನ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಾತಿ, ಅಯಮೇತಸ್ಸ ಪಞ್ಹಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ಭಗವಾ ನೇಸಂ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕಭಾವಕಥನೇನ ಅತ್ಥಾಭಾವತೋ ಅಲನ್ತಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಉಪಮಾಯ ಅತ್ಥಂ ಪವೇದೇನ್ತೋ ಧಮ್ಮಮೇವ ದೇಸೇತುಂ, **ಧಮ್ಮಂ, ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ಆಹ।

೩೧೦. ತತ್ಥ **ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯಾ**ತಿ ಸಚ್ಛಿಕರಣತ್ಥಂ। **ನ ಛನ್ದಂ ಜನೇತೀ**ತಿ ಕತ್ತುಕಮ್ಯತಾಛನ್ದಂ ನ ಜನಯತಿ। **ನ ವಾಯಮತೀ**ತಿ ವಾಯಾಮಂ ಪರಕ್ಕಮಂ ನ ಕರೋತಿ। **ಓಲೀನವುತ್ತಿಕೋ ಚ ಹೋತೀ**ತಿ ಲೀನಜ್ಝಾಸಯೋ ಹೋತಿ। **ಸಾಥಲಿಕೋ**ತಿ ಸಿಥಿಲಗ್ಗಾಹೀ, ಸಾಸನಂ ಸಿಥಿಲಂ ಕತ್ವಾ ಗಣ್ಹಾತಿ, ದಳ್ಹಂ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ।

೩೧೩. ಇಧ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಭಿಕ್ಖು, ವಿವಿಚ್ಚೇವ ಕಾಮೇಹೀತಿ ಕಥಂ ಇಮೇ ಪಠಮಜ್ಝಾನಾದಿಧಮ್ಮಾ ಞಾಣದಸ್ಸನೇನ ಉತ್ತರಿತರಾ ಜಾತಾತಿ? ನಿರೋಧಪಾದಕತ್ತಾ। ಹೇಟ್ಠಾ ಪಠಮಜ್ಝಾನಾದಿಧಮ್ಮಾ ಹಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಾದಕಾ , ಇಧ ನಿರೋಧಪಾದಕಾ, ತಸ್ಮಾ ಉತ್ತರಿತರಾ ಜಾತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಇತಿ ಭಗವಾ ಇದಮ್ಪಿ ಸುತ್ತಂ ಯಥಾನುಸನ್ಧಿನಾವ ನಿಟ್ಠಪೇಸಿ। ದೇಸನಾವಸಾನೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಸರಣೇಸು ಪತಿಟ್ಠಿತೋತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಚೂಳಸಾರೋಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ತತಿಯವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಮಹಾಯಮಕವಗ್ಗೋ

೧. ಚೂಳಗೋಸಿಙ್ಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೨೫. ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಚೂಳಗೋಸಿಙ್ಗಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ನಾತಿಕೇ ವಿಹರತೀತಿ ನಾತಿಕಾ** ನಾಮ ಏಕಂ ತಳಾಕಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ದ್ವಿನ್ನಂ ಚೂಳಪಿತಿಮಹಾಪಿತಿಪುತ್ತಾನಂ ದ್ವೇ ಗಾಮಾ, ತೇಸು ಏಕಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ। **ಗಿಞ್ಜಕಾವಸಥೇ**ತಿ ಇಟ್ಠಕಾಮಯೇ ಆವಸಥೇ। ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕಿರ ಸಮಯೇ ಭಗವಾ ಮಹಾಜನಸಙ್ಗಹಂ ಕರೋನ್ತೋ ವಜ್ಜಿರಟ್ಠೇ ಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನೋ ನಾತಿಕಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತೋ। ನಾತಿಕವಾಸಿನೋ ಮನುಸ್ಸಾ ಭಗವತೋ ಮಹಾದಾನಂ ದತ್ವಾ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ಪಸನ್ನಹದಯಾ, "ಸತ್ಥು ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಮನ್ತೇತ್ವಾ ಇಟ್ಠಕಾಹೇವ ಭಿತ್ತಿಸೋಪಾನತ್ಥಮ್ಭೇ ವಾಳರೂಪಾದೀನಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಪಾಸಾದಂ ಕತ್ವಾ ಸುಧಾಯ ಲಿಮ್ಪಿತ್ವಾ ಮಾಲಾಕಮ್ಮಲತಾಕಮ್ಮಾದೀನಿ ನಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಭುಮ್ಮತ್ಥರಣಮಞ್ಚಪೀಠಾದೀನಿ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ಸತ್ಥು ನಿಯ್ಯಾತೇಸುಂ। ಅಪರಾಪರಂ ಪನೇತ್ಥ ಮನುಸ್ಸಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ರತ್ತಿಟ್ಠಾನದಿವಾಟ್ಠಾನಮಣ್ಡಪಚಙ್ಕಮಾದೀನಿ ಕಾರಯಿಂಸು। ಇತಿ ಸೋ ವಿಹಾರೋ ಮಹಾ ಅಹೋಸಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "ಗಿಞ್ಜಕಾವಸಥೇ"ತಿ।

ಗೋಸಿಙ್ಗಸಾಲವನದಾಯೇತಿ ತತ್ಥ ಏಕಸ್ಸ ಜೇಟ್ಠಕರುಕ್ಖಸ್ಸ ಖನ್ಧತೋ ಗೋಸಿಙ್ಗಸಣ್ಠಾನಂ ಹುತ್ವಾ ವಿಟಪಂ ಉಟ್ಠಹಿ, ತಂ ರುಕ್ಖಂ ಉಪಾದಾಯ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ತಂ ವನಂ **ಗೋಸಿಙ್ಗಸಾಲವನ**ನ್ತಿ ಸಙ್ಖಂ ಗತಂ। **ದಾಯೋ**ತಿ ಅವಿಸೇಸೇನ ಅರಞ್ಞಸ್ಸೇತಂ ನಾಮಂ। ತಸ್ಮಾ **ಗೋಸಿಙ್ಗಸಾಲವನದಾಯೇ**ತಿ ಗೋಸಿಙ್ಗಸಾಲವನಅರಞ್ಞೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಿಹರನ್ತೀ**ತಿ ಸಾಮಗ್ಗಿರಸಂ ಅನುಭವಮಾನಾ ವಿಹರನ್ತಿ। ಇಮೇಸಞ್ಹಿ ಕುಲಪುತ್ತಾನಂ ಉಪರಿಪಣ್ಣಾಸಕೇ ಪುಥುಜ್ಜನಕಾಲೋ ಕಥಿತೋ, ಇಧ ಖೀಣಾಸವಕಾಲೋ। ತದಾ ಹಿ ತೇ ಲದ್ಧಸ್ಸಾದಾ ಲದ್ಧಪತಿಟ್ಠಾ ಅಧಿಗತಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ ಖೀಣಾಸವಾ ಹುತ್ವಾ ಸಾಮಗ್ಗಿರಸಂ ಅನುಭವಮಾನಾ ತತ್ಥ ವಿಹರಿಂಸು। ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ।

ಯೇನ ಗೋಸಿಙ್ಗಸಾಲವನದಾಯೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀತಿ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನತ್ಥೇರೇಸು ವಾ ಅಸೀತಿಮಹಾಸಾವಕೇಸು ವಾ, ಅನ್ತಮಸೋ ಧಮ್ಮಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕಆನನ್ದತ್ಥೇರಮ್ಪಿ ಕಞ್ಚಿ ಅನಾಮನ್ತೇತ್ವಾ ಸಯಮೇವ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಆದಾಯ ಅನೀಕಾ ನಿಸ್ಸಟೋ ಹತ್ಥೀ ವಿಯ, ಯೂಥಾ ನಿಸ್ಸಟೋ ಕಾಳಸೀಹೋ ವಿಯ , ವಾತಚ್ಛಿನ್ನೋ ವಲಾಹಕೋ ವಿಯ ಏಕಕೋವ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ। ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ ಭಗವಾ ಸಯಂ ಅಗಮಾಸೀತಿ? ತಯೋ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಸಾಮಗ್ಗಿರಸಂ ಅನುಭವನ್ತಾ ವಿಹರನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹನತೋ, ಪಚ್ಛಿಮಜನತಂ ಅನುಕಮ್ಪನತೋ ಧಮ್ಮಗರುಭಾವತೋ ಚ। ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ - "ಅಹಂ ಇಮೇ ಕುಲಪುತ್ತೇ ಪಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಉಕ್ಕಂಸಿತ್ವಾ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಂ ಕತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ನೇಸಂ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ಏವಂ ತಾವ ಪಗ್ಗಣ್ಹನತೋ ಅಗಮಾಸಿ। ಅಪರಮ್ಪಿಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ - "ಅನಾಗತೇ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಸಮಗ್ಗವಾಸಂ ವಸನ್ತಾನಂ ಸನ್ತಿಕಂ ಸಯಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಂ ಕತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇತ್ವಾ ತಯೋ ಕುಲಪುತ್ತೇ ಪಗ್ಗಣ್ಹಿ, ಕೋ ನಾಮ ಸಮಗ್ಗವಾಸಂ ನ ವಸೇಯ್ಯಾತಿ ಸಮಗ್ಗವಾಸಂ ವಸಿತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞಮಾನಾ ಖಿಪ್ಪಮೇವ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಕರಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ। ಏವಂ ಪಚ್ಛಿಮಜನತಂ ಅನುಕಮ್ಪನತೋಪಿ ಅಗಮಾಸಿ। ಬುದ್ಧಾ ಚ ನಾಮ ಧಮ್ಮಗರುನೋ ಹೋನ್ತಿ, ಸೋ ಚ ನೇಸಂ ಧಮ್ಮಗರುಭಾವೋ ರಥವಿನೀತೇ ಆವಿಕತೋವ। ಇತಿ ಇಮಸ್ಮಾ ಧಮ್ಮಗರುಭಾವತೋಪಿ ಧಮ್ಮಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಅಗಮಾಸಿ।

ದಾಯಪಾಲೋತಿ ಅರಞ್ಞಪಾಲೋ। ಸೋ ತಂ ಅರಞ್ಞಂ ಯಥಾ ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತಪ್ಪದೇಸೇನ ಮನುಸ್ಸಾ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಪುಪ್ಫಂ ವಾ ಫಲಂ ವಾ ನಿಯ್ಯಾಸಂ ವಾ ದಬ್ಬಸಮ್ಭಾರಂ ವಾ ನ ಹರನ್ತಿ, ಏವಂ ವತಿಯಾ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಅರಞ್ಞಸ್ಸ ಯೋಜಿತೇ ದ್ವಾರೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ತಂ ಅರಞ್ಞಂ ರಕ್ಖತಿ, ಪಾಲೇತಿ। ತಸ್ಮಾ "ದಾಯಪಾಲೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ। **ಅತ್ತಕಾಮರೂಪಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಹಿತಂ ಕಾಮಯಮಾನಸಭಾವಾ ಹುತ್ವಾ ವಿಹರನ್ತಿ। ಯೋ ಹಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾಪಿ ವೇಜ್ಜಕಮ್ಮದೂತಕಮ್ಮಪಹಿಣಗಮನಾದೀನಂ ವಸೇನ ಏಕವೀಸತಿಅನೇಸನಾಹಿ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇತಿ, ಅಯಂ ನ ಅತ್ತಕಾಮರೂಪೋ

ನಾಮ। ಯೋ ಪನ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಏಕವೀಸತಿಅನೇಸನಂ ಪಹಾಯ ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಸಪ್ಪಾಯಧುತಙ್ಗಂ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ ಅಟ್ಠತಿಂಸಾಯ ಆರಮ್ಮಣೇಸು ಚಿತ್ತರುಚಿಯಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಾಮನ್ತಂ ಪಹಾಯ ಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಕಮ್ಮಂ ಕುರುಮಾನೋ ವಿಹರತಿ, ಅಯಂ ಅತ್ತಕಾಮೋ ನಾಮ। ತೇಪಿ ತಯೋ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಏವರೂಪಾ ಅಹೇಸುಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – "ಅತ್ತಕಾಮರೂಪಾ ವಿಹರನ್ತೀ"ತಿ।

ಮಾ ತೇಸಂ ಅಫಾಸುಮಕಾಸೀತಿ ತೇಸಂ ಮಾ ಅಫಾಸುಕಂ ಅಕಾಸೀತಿ ಭಗವನ್ತಂ ವಾರೇಸಿ। ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ – "ಇಮೇ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಸಮಗ್ಗಾ ವಿಹರನ್ತಿ, ಏಕಚ್ಚಸ್ಸ ಚ ಗತಟ್ಠಾನೇ ಭಣ್ಡನಕಲಹವಿವಾದಾ ವತ್ತನ್ತಿ, ತಿಖಿಣಸಿಙ್ಗೋ ಚಣ್ಡಗೋಣೋ ವಿಯ ಓವಿಜ್ಝನ್ತೋ ವಿಚರತಿ, ಅಥೇಕಮಗ್ಗೇನ ದ್ವಿನ್ನಂ ಗಮನಂ ನ ಹೋತಿ, ಕದಾಚಿ ಅಯಮ್ಪಿ ಏವಂ ಕರೋನ್ತೋ ಇಮೇಸಂ ಕುಲಪುತ್ತಾನಂ ಸಮಗ್ಗವಾಸಂ ಭಿನ್ದೇಯ್ಯ। ಪಾಸಾದಿಕೋ ಚ ಪನೇಸ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋ ಸುರಸಗಿದ್ಧೋ ಮಞ್ಞೇ, ಗತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪಣೀತದಾಯಕಾನಂ ಅತ್ತನೋ ಉಪಟ್ಠಾಕಾನಞ್ಚ ವಣ್ಣಕಥನಾದೀಹಿ ಇಮೇಸಂ ಕುಲಪುತ್ತಾನಂ ಅಪ್ಪಮಾದವಿಹಾರಂ ಭಿನ್ದೇಯ್ಯ। ವಸನಟ್ಠಾನಾನಿ ಚಾಪಿ ಏತೇಸಂ ಕುಲಪುತ್ತಾನಂ ನಿಬದ್ಧಾನಿ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಾನಿ ತಿಸ್ಸೋ ಚ ಪಣ್ಣಸಾಲಾ ತಯೋ ಚಙ್ಕಮಾ ತೀಣಿ ದಿವಾಟ್ಠಾನಾನಿ ತೀಣಿ ಮಞ್ಚಪೀಠಾನಿ। ಅಯಂ ಪನ ಸಮಣೋ ಮಹಾಕಾಯೋ ವುಡ್ಢತರೋ ಮಞ್ಞೇ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಸೋ ಅಕಾಲೇ ಇಮೇ ಕುಲಪುತ್ತೇ ಸೇನಾಸನಾ ವುಟ್ಠಾಪೇಸ್ಸತಿ। ಏವಂ ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ಏತೇಸಂ ಅಫಾಸು ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। ತಂ ಅನಿಚ್ಛನ್ತೋ, "ಮಾ ತೇಸಂ ಅಫಾಸುಕಮಕಾಸೀ"ತಿ ಭಗವನ್ತಂ ವಾರೇಸಿ।

ಕಿಂ ಪನೇಸ ಜಾನನ್ತೋ ವಾರೇಸಿ, ಅಜಾನನ್ತೋತಿ? ಅಜಾನನ್ತೋ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಹಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳಕಮ್ಪನಾದೀನಿ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಾನಿ ಪವತ್ತಿಂಸು, ಅರಞ್ಞವಾಸಿನೋ ಪನ ದುಬ್ಬಲಮನುಸ್ಸಾ ಸಕಮ್ಮಪ್ಪಸುತಾ ತಾನಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಚ ನಾಮ ಯದಾ ಅನೇಕಭಿಕ್ಖುಸಹಸ್ಸಪರಿವಾರೋ ಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾಯ ಅಸೀತಿಅನುಬ್ಯಞ್ಜನೇಹಿ ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಸಿರಿಯಾ ಚ ಬುದ್ಧಾನುಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ವಿಚರತಿ, ತದಾ ಕೋ ಏಸೋತಿ ಅಪುಚ್ಛಿತ್ವಾವ ಜಾನಿತಬ್ಬೋ ಹೋತಿ। ತದಾ ಪನ ಭಗವಾ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ತಂ ಬುದ್ಧಾನುಭಾವಂ ಚೀವರಗಬ್ಭೇನ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ವಲಾಹಕಗಬ್ಭೇನ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೋ ಪುಣ್ಣಚನ್ದೋ ವಿಯ ಸಯಮೇವ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಅಞ್ಞಾತಕವೇಸೇನ ಅಗಮಾಸಿ। ಇತಿ ನಂ ಅಜಾನನ್ತೋವ ದಾಯಪಾಲೋ ನಿವಾರೇಸಿ।

ಏತದವೋಚಾತಿ ಥೇರೋ ಕಿರ ಮಾ ಸಮಣಾತಿ ದಾಯಪಾಲಸ್ಸ ಕಥಂ ಸುತ್ವಾವ ಚಿನ್ತೇಸಿ – "ಮಯಂ ತಯೋ ಜನಾ ಇಧ ವಿಹರಾಮ, ಅಞ್ಞೇ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಅಯಞ್ಚ ದಾಯಪಾಲೋ ಪಬ್ಬಜಿತೇನ ವಿಯ ಸದ್ಧಿಂ ಕಥೇತಿ, ಕೋ ನು ಖೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ದಿವಾಟ್ಠಾನತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ದ್ವಾರೇ ಠತ್ವಾ ಮಗ್ಗಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಭಗವನ್ತಂ ಅದ್ದಸ। ಭಗವಾಪಿ ಥೇರಸ್ಸ ಸಹ ದಸ್ಸನೇನೇವ ಸರೀರೋಭಾಸಂ ಮುಞ್ಚಿ, ಅಸೀತಿಅನುಬ್ಯಞ್ಜನವಿರಾಜಿತಾ ಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾ ಪಸಾರಿತಸುವಣ್ಣಪಟೋ ವಿಯ ವಿರೋಚಿತ್ಥ। ಥೇರೋ, "ಅಯಂ ದಾಯಪಾಲೋ ಫಣಕತಂ ಆಸಿವಿಸಂ ಗೀವಾಯ ಗಹೇತುಂ ಹತ್ಥಂ ಪಸಾರೇನ್ತೋ ವಿಯ ಲೋಕೇ ಅಗ್ಗಪುಗ್ಗಲೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಕಥೇನ್ತೋವ ನ ಜಾನಾತಿ, ಅಞ್ಞತರಭಿಕ್ಖುನಾ ವಿಯ ಸದ್ಧಿಂ ಕಥೇತೀ"ತಿ ನಿವಾರೇನ್ತೋ ಏತಂ, "ಮಾ, ಆವುಸೋ ದಾಯಪಾಲಾ"ತಿಆದಿವಚನಂ ಅವೋಚ।

ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀತಿ ಕಸ್ಮಾ ಭಗವತೋ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಂ ಅಕತ್ವಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ? ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ – "ಮಯಂ ತಯೋ ಜನಾ ಸಮಗ್ಗವಾಸಂ ವಸಾಮ, ಸಚಾಹಂ ಏಕಕೋವ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ, ಸಮಗ್ಗವಾಸೋ ನಾಮ ನ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಪಿಯಮಿತ್ತೇ ಗಹೇತ್ವಾವ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ। ಯಥಾ ಚ ಭಗವಾ ಮಯ್ಹಂ ಪಿಯೋ, ಏವಂ ಸಹಾಯಾನಮ್ಪಿ ಮೇ ಪಿಯೋತಿ, ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಂ ಕಾತುಕಾಮೋ ಸಯಂ ಅಕತ್ವಾವ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ। ಕೇಚಿ ಪನ ತೇಸಂ ಥೇರಾನಂ ಪಣ್ಣಸಾಲದ್ವಾರೇ ಚಙ್ಕಮನಕೋಟಿಯಾ ಭಗವತೋ ಆಗಮನಮಗ್ಗೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಥೇರೋ ತೇಸಂ ಸಞ್ಞಂ ದದಮಾನೋವ ಗತೋತಿ। **ಅಭಿಕ್ಕಮಥಾತಿ** ಇತೋ ಆಗಚ್ಛಥ। **ಪಾದೇ ಪಕ್ಖಾಲೇಸೀತಿ** ವಿಕಸಿತಪದುಮಸನ್ನಿಭೇಹಿ ಜಾಲಹತ್ಥೇಹಿ ಮಣಿವಣ್ಣಂ ಉದಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ

ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೇಸು ಪಿಟ್ಠಿಪಾದೇಸು ಉದಕಮಭಿಸಿಞ್ಚಿತ್ವಾ ಪಾದೇನ ಪಾದಂ ಘಂಸನ್ತೋ ಪಕ್ಖಾಲೇಸಿ। ಬುದ್ಧಾನಂ ಕಾಯೇ ರಜೋಜಲ್ಲಂ ನಾಮ ನ ಉಪಲಿಮ್ಪತಿ, ಕಸ್ಮಾ ಪಕ್ಖಾಲೇಸೀತಿ? ಸರೀರಸ್ಸ ಉತುಗ್ಗಹಣತ್ಥಂ, ತೇಸಞ್ಚ ಚಿತ್ತಸಮ್ಪಹಂಸನತ್ಥಂ। ಅಮ್ಹೇಹಿ ಅಭಿಹಟೇನ ಉದಕೇನ ಭಗವಾ ಪಾದೇ ಪಕ್ಖಾಲೇಸಿ, ಪರಿಭೋಗಂ ಅಕಾಸೀತಿ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಬಲವಸೋಮನಸ್ಸವಸೇನ ಚಿತ್ತಂ ಪೀಣಿತಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಪಕ್ಖಾಲೇಸಿ। **ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಅನುರುದ್ಧಂ ಭಗವಾ ಏತದವೋಚಾ**ತಿ ಸೋ ಕಿರ ತೇಸಂ ವುಡ್ಢತರೋ।

೩೨೬. ತಸ್ಸ ಸಙ್ಗಹೇ ಕತೇ ಸೇಸಾನಂ ಕತೋವ ಹೋತೀತಿ ಥೇರಞ್ಞೇವ ಏತಂ **ಕಚ್ಚಿ ವೋ ಅನುರುದ್ಧಾ**ತಿಆದಿವಚನಂ ಅವೋಚ। ತತ್ಥ **ಕಚ್ಚೀ**ತಿ ಪುಚ್ಛನತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। **ವೋ**ತಿ ಸಾಮಿವಚನಂ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಕಚ್ಚಿ ಅನುರುದ್ಧಾ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಖಮನೀಯಂ, ಇರಿಯಾಪಥೋ ವೋ ಖಮತಿ? ಕಚ್ಚಿ ಯಾಪನೀಯಂ, ಕಚ್ಚಿ ವೋ ಜೀವಿತಂ ಯಾಪೇತಿ ಘಟಿಯತಿ? ಕಚ್ಚಿ ಪಿಣ್ಡಕೇನ ನ ಕಿಲಮಥ, ಕಚ್ಚಿ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸುಲಭಪಿಣ್ಡಂ, ಸಮ್ಪತ್ತೇ ವೋ ದಿಸ್ವಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಉಳುಙ್ಕಯಾಗುಂ ವಾ ಕಟಚ್ಛುಭಿಕ್ಖಂ ವಾ ದಾತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞನ್ತೀತಿ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರವತ್ತಂ ಪುಚ್ಛತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಪಚ್ಚಯೇನ ಅಕಿಲಮನ್ತೇನ ಹಿ ಸಕ್ಕಾ ಸಮಣಧಮ್ಮೋ ಕಾತುಂ, ವತ್ತಮೇವ ವಾ ಏತಂ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ। ಅಥ ತೇನ ಪಟಿವಚನೇ ದಿನ್ನೇ, "ಅನುರುದ್ಧಾ, ತುಮ್ಹೇ ರಾಜಪಬ್ಬಜಿತಾ ಮಹಾಪುಞ್ಞಾ, ಮನುಸ್ಸಾ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಅರಞ್ಞೇ ವಸನ್ತಾನಂ ಅದತ್ವಾ ಕಸ್ಸ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ದಾತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತುಮ್ಹೇ ಪನ ಏತಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಕಿಂ ನು ಖೋ ಮಿಗಪೋತಕಾ ವಿಯ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಸಙ್ಘಟ್ಟೇನ್ತಾ ವಿಹರಥ, ಉದಾಹು ಸಾಮಗ್ಗಿಭಾವೋ ವೋ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಸಾಮಗ್ಗಿರಸಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ, **ಕಚ್ಚಿ ಪನ ವೋ, ಅನುರುದ್ಧಾ, ಸಮಗ್ಗಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಖೀರೋದಕೀಭೂತಾ**ತಿ ಯಥಾ ಖೀರಞ್ಚ ಉದಕಞ್ಚ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಸಂಸನ್ದತಿ, ವಿಸುಂ ನ ಹೋತಿ, ಏಕತ್ತಂ ವಿಯ ಉಪೇತಿ, ಕಚ್ಚಿ ಏವಂ ಸಾಮಗ್ಗಿವಸೇನ ಏಕತ್ತೂಪಗತಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾ ವಿಹರಥಾತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಪಿಯಚಕ್ಖೂಹೀ**ತಿ ಮೇತ್ತಚಿತ್ತಂ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಓಲೋಕನಚಕ್ಖೂನಿ ಪಿಯಚಕ್ಖೂನಿ ನಾಮ। ಕಚ್ಚಿ ತಥಾರೂಪೇಹಿ ಚಕ್ಖೂಹಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಸಮ್ಪಸ್ಸನ್ತಾ ವಿಹರಥಾತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। **ತಗ್ಘಾ**ತಿ ಏಕಂಸತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। ಏಕಂಸೇನ ಮಯಂ, ಭನ್ತೇತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಯಥಾ ಕಥಂ ಪನಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಯಥಾ**ತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। **ಕಥ**ನ್ತಿ ಕಾರಣಪುಚ್ಛಾ। ಕಥಂ ಪನ ತುಮ್ಹೇ ಏವಂ ವಿಹರಥ, ಕೇನ ಕಾರಣೇನ ವಿಹರಥ, ತಂ ಮೇ ಕಾರಣಂ ಬ್ರೂಥಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಮೇತ್ತಂ ಕಾಯಕಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಮೇತ್ತಚಿತ್ತವಸೇನ ಪವತ್ತಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ। **ಆವಿ ಚೇವ ರಹೋ ಚಾ**ತಿ ಸಮ್ಮುಖಾ ಚೇವ ಪರಮ್ಮುಖಾ ಚ। ಇತರೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ತತ್ಥ ಸಮ್ಮುಖಾ ಕಾಯವಚೀಕಮ್ಮಾನಿ ಸಹವಾಸೇ ಲಬ್ಭನ್ತಿ, ಇತರಾನಿ ವಿಪ್ಪವಾಸೇ। ಮನೋಕಮ್ಮಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಲಬ್ಭತಿ। ಯಞ್ಹಿ ಸಹವಸನ್ತೇಸು ಏಕೇನ ಮಞ್ಚಪೀಠಂ ವಾ ದಾರುಭಣ್ಡಂ ವಾ ಮತ್ತಿಕಾಭಣ್ಡಂ ವಾ ಬಹಿ ದುನ್ನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಹೋತಿ, ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಕೇನಿದಂ ವಳಞ್ಜಿತನ್ತಿ ಅವಞ್ಞಂ ಅಕತ್ವಾ ಅತ್ತನಾ ದುನ್ನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ವಿಯ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಟಿಸಾಮೇನ್ತಸ್ಸ ಪಟಿಜಗ್ಗಿತಬ್ಬಯುತ್ತಂ ವಾ ಪನ ಠಾನಂ ಪಟಿಜಗ್ಗನ್ತಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖಾ ಮೇತ್ತಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪಕ್ಕನ್ತೇ ತೇನ ದುನ್ನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಸೇನಾಸನಪರಿಕ್ಖಾರಂ ತಥೇವ ನಿಕ್ಖಿಪನ್ತಸ್ಸ ಪಟಿಜಗ್ಗಿತಬ್ಬಯುತ್ತಟ್ಠಾನಂ ವಾ ಪನ ಪಟಿಜಗ್ಗನ್ತಸ್ಸ ಪರಮ್ಮುಖಾ ಮೇತ್ತಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಸಹವಸನ್ತಸ್ಸ ಪನ ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಮಧುರಂ ಸಮ್ಮೋದನೀಯಂ ಕಥಂ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಕಥಂ ಸಾರಣೀಯಕಥಂ ಧಮ್ಮೀಕಥಂ ಸರಭಞ್ಞಂ ಸಾಕಚ್ಛಂ ಪಞ್ಹಪುಚ್ಛನಂ ಪಞ್ಹವಿಸ್ಸಜ್ಜನನ್ತಿ ಏವಮಾದಿಕರಣೇ ಸಮ್ಮುಖಾ ಮೇತ್ತಂ ವಚೀಕಮ್ಮಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಥೇರೇಸು ಪನ ಪಕ್ಕನ್ತೇಸು ಮಯ್ಹಂ ಪಿಯಸಹಾಯೋ ನನ್ದಿಯತ್ಥೇರೋ ಕಿಮಿಲತ್ಥೇರೋ ಏವಂ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಏವಂ ಆಚಾರಸಮ್ಪನ್ನೋತಿಆದಿಗುಣಕಥನಂ ಪರಮ್ಮುಖಾ ಮೇತ್ತಂ ವಚೀಕಮ್ಮಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಮಯ್ಹಂ ಪಿಯಮಿತ್ತೋ ನನ್ದಿಯತ್ಥೇರೋ ಕಿಮಿಲತ್ಥೇರೋ ಅವೇರೋ ಹೋತು, ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಜೋ ಸುಖೀ ಹೋತೂತಿ ಏವಂ ಸಮನ್ನಾಹರತೋ ಪನ ಸಮ್ಮುಖಾಪಿ ಪರಮ್ಮುಖಾಪಿ ಮೇತ್ತಂ ಮನೋಕಮ್ಮಂ ಹೋತಿಯೇವ।

ನಾನಾ ಹಿ ಖೋ ನೋ, ಭನ್ತೇ, ಕಾಯಾತಿ ಕಾಯಞ್ಹಿ ಪಿಟ್ಠಂ ವಿಯ ಮತ್ತಿಕಾ ವಿಯ ಚ ಓಮದ್ದಿತ್ವಾ ಏಕತೋ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ। **ಏಕಞ್ಚ ಪನ ಮಞ್ಞೇ ಚಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಪನ ನೋ ಹಿತಟ್ಠೇನ ನಿರನ್ತರಟ್ಠೇನ ಅವಿಗ್ಗಹಟ್ಠೇನ ಸಮಗ್ಗಟ್ಠೇನ ಏಕಮೇವಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಕಥಂ

ಪನೇತಂ ಸಕಂ ಚಿತ್ತಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಇತರೇಸಂ ಚಿತ್ತವಸೇನ ವತ್ತಿಂಸೂತಿ? ಏಕಸ್ಸ ಪತ್ತೇ ಮಲಂ ಉಟ್ಠಹತಿ, ಏಕಸ್ಸ ಚೀವರಂ ಕಿಲಿಟ್ಠಂ ಹೋತಿ, ಏಕಸ್ಸ ಪರಿಭಣ್ಡಕಮ್ಮಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಸ ಪತ್ತೇ ಮಲಂ ಉಟ್ಠಿತಂ, ತೇನ ಮಯ್ಹಂ ಆವುಸೋ, ಪತ್ತೇ ಮಲಂ ಉಟ್ಠಿತಂ ಪಚಿತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ವುತ್ತೇ ಇತರೇ ಮಯ್ಹಂ ಚೀವರಂ ಕಿಲಿಟ್ಠಂ ಧೋವಿತಬ್ಬಂ, ಮಯ್ಹಂ ಪರಿಭಣ್ಡಂ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಅವತ್ವಾ ಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ದಾರೂನಿ ಆಹರಿತ್ವಾ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪತ್ತಕಟಾಹೇ ಪರಿಭಣ್ಡಂ ಕತ್ವಾ ತತೋ ಪರಂ ಚೀವರಂ ವಾ ಧೋವನ್ತಿ, ಪರಿಭಣ್ಡಂ ವಾ ಕರೋನ್ತಿ। ಮಯ್ಹಂ ಆವುಸೋ, ಚೀವರಂ ಕಿಲಿಟ್ಠಂ ಧೋವಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ಮಮ ಪಣ್ಣಸಾಲಾ ಉಕ್ಲಾಪಾ ಪರಿಭಣ್ಡಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಪಠಮತರಂ ಆರೋಚಿತೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

೩೨೭. **ಸಾಧು ಸಾಧು, ಅನುರುದ್ಧಾ**ತಿ ಭಗವಾ ಹೇಟ್ಠಾ ನ ಚ ಮಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಪಿಣ್ಡಕೇನ ಕಿಲಮಿಮ್ಹಾತಿ ವುತ್ತೇ ನ ಸಾಧುಕಾರಮದಾಸಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಅಯಞ್ಹಿ ಕಬಳೀಕಾರೋ ಆಹಾರೋ ನಾಮ ಇಮೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಅಪಾಯಲೋಕೇಪಿ ದೇವಮನುಸ್ಸಲೋಕೇಪಿ ಆಚಿಣ್ಣಸಮಾಚಿಣ್ಣೋವ। ಅಯಂ ಪನ ಲೋಕಸನ್ನಿವಾಸೋ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ವಿವಾದಪಕ್ಖನ್ದೋ, ಅಪಾಯಲೋಕೇ ದೇವಮನುಸ್ಸಲೋಕೇಪಿ ಇಮೇ ಸತ್ತಾ ಪಟಿವಿರುದ್ಧಾ ಏವ, ಏತೇಸಂ ಸಾಮಗ್ಗಿಕಾಲೋ ದುಲ್ಲಭೋ, ಕದಾಚಿದೇವ ಹೋತೀತಿ ಸಮಗ್ಗವಾಸಸ್ಸ ದುಲ್ಲಭತ್ತಾ ಇಧ ಭಗವಾ ಸಾಧುಕಾರಮದಾಸಿ। ಇದಾನಿ ತೇಸಂ ಅಪ್ಪಮಾದಲಕ್ಖಣಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ **ಕಚ್ಚಿ ಪನ ವೋ, ಅನುರುದ್ಧಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ವೋ**ತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನಂ ವಾ, ಕಚ್ಚಿ ತುಮ್ಹೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಮ್ಹಾಕ**ನ್ತಿ ಅಮ್ಹೇಸು ತೀಸು ಜನೇಸು। **ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪಟಿಕ್ಕಮತೀ**ತಿ ಗಾಮೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚಾಗಚ್ಛತಿ। **ಅವಕ್ಕಾರಪಾತಿ**ನ್ತಿ ಅತಿರೇಕಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಅಪನೇತ್ವಾ ಠಪನತ್ಥಾಯ ಏಕಂ ಸಮುಗ್ಗಪಾತಿಂ ಧೋವಿತ್ವಾ ಠಪೇತಿ।

ಯೋ ಪಚ್ಛಾತಿ ತೇ ಕಿರ ಥೇರಾ ನ ಏಕತೋವ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರಂ ಪವಿಸನ್ತಿ, ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿರತಾ ಹೇತೇ। ಪಾತೋವ ಸರೀರಪ್ಪಟಿಜಗ್ಗನಂ ಕತ್ವಾ ವತ್ತಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಸೇನಾಸನಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಕಾಲಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಕತ್ವಾ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಅಪ್ಪೇತ್ವಾ ನಿಸೀದನ್ತಿ। ತೇಸು ಯೋ ಪಠಮತರಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಅತ್ತನೋ ಕಾಲಪರಿಚ್ಛೇದವಸೇನ ಪಠಮತರಂ ಉಟ್ಠಾತಿ; ಸೋ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಪಟಿನಿವತ್ತೋ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಟ್ಠಾನಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಜಾನಾತಿ - "ದ್ವೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಪಚ್ಛಾ, ಅಹಂ ಪಠಮತರಂ ಆಗತೋ"ತಿ। ಅಥ ಪತ್ತಂ ಪಿದಹಿತ್ವಾ ಆಸನಪಞ್ಞಾಪನಾದೀನಿ ಕತ್ವಾ ಯದಿ ಪತ್ತೇ ಪಟಿವಿಸಮತ್ತಮೇವ ಹೋತಿ, ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಭುಞ್ಜತಿ। ಯದಿ ಅತಿರೇಕಂ ಹೋತಿ, ಅವಕ್ಕಾರಪಾತಿಯಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪಾತಿಂ ಪಿಧಾಯ ಭುಞ್ಜತಿ। ಕತಭತ್ತಕಿಚ್ಚೋ ಪತ್ತಂ ಧೋವಿತ್ವಾ ವೋದಕಂ ಕತ್ವಾ ಥವಿಕಾಯ ಓಸಾಪೇತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಪವಿಸತಿ। ದುತಿಯೋಪಿ ಆಗನ್ತ್ವಾವ ಜಾನಾತಿ - "ಏಕೋ ಪಠಮಂ ಆಗತೋ, ಏಕೋ ಪಚ್ಛತೋ"ತಿ। ಸೋ ಸಚೇ ಪತ್ತೇ ಭತ್ತಂ ಪಮಾಣಮೇವ ಹೋತಿ, ಭುಞ್ಜತಿ। ಸಚೇ ಮನ್ದಂ, ಅವಕ್ಕಾರಪಾತಿತೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜತಿ। ಸಚೇ ಅತಿರೇಕಂ ಹೋತಿ, ಅವಕ್ಕಾರಪಾತಿಯಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪಮಾಣಮೇವ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಪುರಿಮತ್ಥೇರೋ ವಿಯ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಪವಿಸತಿ। ತತಿಯೋಪಿ ಆಗನ್ತ್ವಾವ ಜಾನಾತಿ - "ದ್ವೇ ಪಠಮಂ ಆಗತಾ, ಅಹಂ ಪಚ್ಛತೋ"ತಿ। ಸೋಪಿ ದುತಿಯತ್ಥೇರೋ ವಿಯ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಕತಭತ್ತಕಿಚ್ಚೋ ಪತ್ತಂ ಧೋವಿತ್ವಾ ವೋದಕಂ ಕತ್ವಾ ಥವಿಕಾಯ ಓಸಾಪೇತ್ವಾ ಆಸನಾನಿ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪಟಿಸಾಮೇತಿ; ಪಾನೀಯಘಟೇ ವಾ ಪರಿಭೋಜನೀಯಘಟೇ ವಾ ಅವಸೇಸಂ ಉದಕಂ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಘಟೇ ನಿಕುಜ್ಜಿತ್ವಾ ಅವಕ್ಕಾರಪಾತಿಯಂ ಸಚೇ ಅವಸೇಸಭತ್ತಂ ಹೋತಿ, ತಂ ವುತ್ತನಯೇನ ಜಹಿತ್ವಾ ಪಾತಿಂ ಧೋವಿತ್ವಾ ಪಟಿಸಾಮೇತಿ; ಭತ್ತಗ್ಗಂ ಸಮ್ಮಜ್ಜತಿ। ತತೋ ಕಚವರಂ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಸಮ್ಮಜ್ಜನಿಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಉಪಚಿಕಾಹಿ ಮುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಪವಿಸತಿ। ಇದಂ ಥೇರಾನಂ ಬಹಿವಿಹಾರೇ ಅರಞ್ಞೇ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಕರಣಟ್ಠಾನೇ ಭೋಜನಸಾಲಾಯಂ ವತ್ತಂ। ಇದಂ ಸನ್ಧಾಯ, "ಯೋ ಪಚ್ಛಾ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಯೋ ಪಸ್ಸತೀತಿಆದಿ ಪನ ನೇಸಂ ಅನ್ತೋವಿಹಾರೇ ವತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ **ವಚ್ಚಘಟ**ನ್ತಿ ಆಚಮನಕುಮ್ಭಿಂ। **ರಿತ್ತ**ನ್ತಿ ರಿತ್ತಕಂ। **ತುಚ್ಛ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ಅವಿಸಯ್ಹ**ನ್ತಿ ಉಕ್ಖಿಪಿತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಂ, ಅತಿಭಾರಿಯಂ। **ಹತ್ಥವಿಕಾರೇನಾ**ತಿ ಹತ್ಥಸಞ್ಞಾಯ। ತೇ ಕಿರ ಪಾನೀಯಘಟಾದೀಸು ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ತುಚ್ಛಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪೋಕ್ಖರಣಿಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಅನ್ತೋ ಚ ಬಹಿ ಚ ಧೋವಿತ್ವಾ ಉದಕಂ ಪರಿಸ್ಸಾವೇತ್ವಾ ತೀರೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಹತ್ಥವಿಕಾರೇನ ಆಮನ್ತೇನ್ತಿ, ಓದಿಸ್ಸ ವಾ ಅನೋದಿಸ್ಸ ವಾ ಸದ್ದಂ ನ ಕರೋನ್ತಿ।

ಕಸ್ಮಾ ಓದಿಸ್ಸ ಸದ್ದಂ ನ ಕರೋನ್ತಿ? ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಸದ್ದೋ ಬಾಧೇಯ್ಯಾತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಅನೋದಿಸ್ಸ ಸದ್ದಂ ನ ಕರೋನ್ತಿ? ಅನೋದಿಸ್ಸ ಸದ್ದೇ ದಿನ್ನೇ, "ಅಹಂ ಪುರೇ, ಅಹಂ ಪುರೇ"ತಿ ದ್ವೇಪಿ ನಿಕ್ಖಮೇಯ್ಯುಂ, ತತೋ ದ್ವೀಹಿ ಕತ್ತಬ್ಬಕಮ್ಮೇ ತತಿಯಸ್ಸ ಕಮ್ಮಚ್ಛೇದೋ ಭವೇಯ್ಯ। ಸಂಯತಪದಸದ್ದೋ ಪನ ಹುತ್ವಾ ಅಪರಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ದಿವಾಟ್ಠಾನಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತೇನ ದಿಟ್ಠಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಹತ್ಥಸಞ್ಞಂ ಕರೋತಿ, ತಾಯ ಸಞ್ಞಾಯ ಇತರೋ ಆಗಚ್ಛತಿ, ತತೋ ದ್ವೇ ಜನಾ ಹತ್ಥೇನ ಹತ್ಥಂ ಸಂಸಿಬ್ಬನ್ತಾ ದ್ವೀಸು ಹತ್ಥೇಸು ಠಪೇತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಪೇನ್ತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ - "ಹತ್ಥವಿಕಾರೇನ ದುತಿಯಂ ಆಮನ್ತೇತ್ವಾ ಹತ್ಥವಿಲಙ್ಘಕೇನ ಉಪಟ್ಠಪೇಮಾ"ತಿ।

ಪಞ್ಚಾಹಿಕಂ ಖೋ ಪನಾತಿ ಚಾತುದ್ದಸೇ ಪನ್ನರಸೇ ಅಟ್ಠಮಿಯನ್ತಿ ಇದಂ ತಾವ ಪಕತಿಧಮ್ಮಸ್ಸವನಮೇವ, ತಂ ಅಖಣ್ಡಂ ಕತ್ವಾ ಪಞ್ಚಮೇ ಪಞ್ಚಮೇ ದಿವಸೇ ದ್ವೇ ಥೇರಾ ನಾತಿವಿಕಾಲೇ ನ್ಹಾಯಿತ್ವಾ ಅನುರುದ್ಧತ್ಥೇರಸ್ಸ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ತತ್ಥ ತಯೋಪಿ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ತಿಣ್ಣಂ ಪಿಟಕಾನಂ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ , ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಏವಂ ಕರೋನ್ತಾನಂಯೇವ ಅರುಣಂ ಉಗ್ಗಚ್ಛತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ। ಏತ್ತಾವತಾ ಥೇರೇನ ಭಗವತಾ ಅಪ್ಪಮಾದಲಕ್ಖಣಂ ಪುಚ್ಛಿತೇನ ಪಮಾದಟ್ಠಾನೇಸುಯೇವ ಅಪ್ಪಮಾದಲಕ್ಖಣಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಂ ಹೋತಿ। ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಹಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರಂ ಪವಿಸನಕಾಲೋ, ನಿಕ್ಖಮನಕಾಲೋ, ನಿವಾಸನಪರಿವತ್ತನಂ, ಚೀವರಪಾರುಪನಂ, ಅನ್ತೋಗಾಮೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಣಂ ಧಮ್ಮಕಥನಂ, ಅನುಮೋದನಂ , ಗಾಮತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಕರಣಂ, ಪತ್ತಧೋವನಂ, ಪತ್ತಓಸಾಪನಂ, ಪತ್ತಚೀವರಪಟಿಸಾಮನನ್ತಿ ಪಪಞ್ಚಕರಣಟ್ಠಾನಾನಿ ಏತಾನಿ। ತಸ್ಮಾ ಥೇರೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಏತ್ತಕಂ ಠಾನಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಪಮಾದಕಾಲೋ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಪಮಾದಟ್ಠಾನೇಸುಯೇವ ಅಪ್ಪಮಾದಲಕ್ಖಣಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸಿ।

೩೨೮. ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ಸಾಧುಕಾರಂ ದತ್ವಾ ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ಪುನ **ಅತ್ಥಿ ಪನ ವೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಉತ್ತರಿ ಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ**ತಿ ಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮತೋ ಉತ್ತರಿ। **ಅಲಮರಿಯಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸೇಸೋ**ತಿ ಅರಿಯಭಾವಕರಣಸಮತ್ಥೋ ಞಾಣವಿಸೇಸೋ। **ಕಿಞ್ಹಿ ನೋ ಸಿಯಾ, ಭನ್ತೇ**ತಿ ಕಸ್ಮಾ, ಭನ್ತೇ, ನಾಧಿಗತೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಅಧಿಗತೋಯೇವಾತಿ। **ಯಾವ ದೇವಾ**ತಿ ಯಾವ ಏವ।

೩೨೯. ಏವಂ ಪಠಮಜ್ಝಾನಾಧಿಗಮೇ ಬ್ಯಾಕತೇ ದುತಿಯಜ್ಝಾನಾದೀನಿ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ **ಏತಸ್ಸ ಪನ ವೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸಮತಿಕ್ಕಮಾಯಾ**ತಿ ಸಮತಿಕ್ಕಮತ್ಥಾಯ। **ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಯಾ**ತಿ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧತ್ಥಾಯ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಪಚ್ಛಿಮಪಞ್ಹೇ ಪನ ಲೋಕುತ್ತರಞಾಣದಸ್ಸನವಸೇನ ಅಧಿಗತಂ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ **ಅಲಮರಿಯಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸೇಸೋ**ತಿ ಆಹ। ಥೇರೋಪಿ ಪುಚ್ಛಾನುರೂಪೇನೇವ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ವೇದಯಿತಸುಖತೋ ಅವೇದಯಿತಸುಖಂ ಸನ್ತತರಂ ಪಣೀತತರಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಅಞ್ಞಂ ಫಾಸುವಿಹಾರಂ ಉತ್ತರಿತರಂ ವಾ ಪಣೀತತರಂ ವಾ ನ ಸಮನುಪಸ್ಸಾಮಾ**ತಿ ಆಹ।

೩೩೦. **ಧಮ್ಮಿಯಾ ಕಥಾಯಾ**ತಿ ಸಾಮಗ್ಗಿರಸಾನಿಸಂಸಪ್ಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾಯ ಧಮ್ಮಿಯಾ ಕಥಾಯ। ಸಬ್ಬೇಪಿ ತೇ ಚತೂಸು ಸಚ್ಚೇಸು ಪರಿನಿಟ್ಠಿತಕಿಚ್ಚಾ, ತೇನ ತೇಸಂ ಪಟಿವೇಧತ್ಥಾಯ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಥೇತಬ್ಬಂ ನತ್ಥಿ। ಸಾಮಗ್ಗಿರಸೇನ ಪನ ಅಯಞ್ಚ ಅಯಞ್ಚ ಆನಿಸಂಸೋತಿ ಸಾಮಗ್ಗಿರಸಾನಿಸಂಸಮೇವ ನೇಸಂ ಭಗವಾ ಕಥೇಸಿ। **ಭಗವನ್ತಂ ಅನುಸಂಯಾಯಿತ್ವಾ**ತಿ ಅನುಗನ್ತ್ವಾ । ತೇ ಕಿರ ಭಗವತೋ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಥೋಕಂ ಅಗಮಂಸು, ಅಥ ಭಗವಾ ವಿಹಾರಸ್ಸ ಪರಿವೇಣಪರಿಯನ್ತಂ ಗತಕಾಲೇ, "ಆಹರಥ ಮೇ ಪತ್ತಚೀವರಂ, ತುಮ್ಹೇ ಇಧೇವ ತಿಟ್ಠಥಾ"ತಿ ಪಕ್ಕಾಮಿ। **ತತೋ ಪಟಿನಿವತ್ತಿತ್ವಾ**ತಿ ತತೋ ಠಿತಟ್ಠಾನತೋ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ। **ಕಿಂ ನು ಖೋ ಮಯಂ ಆಯಸ್ಮತೋ**ತಿ ಭಗವನ್ತಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾದೀನಿ ಅಧಿಗನ್ತ್ವಾಪಿ ಅತ್ತನೋ ಗುಣಕಥಾಯ ಅಟ್ಟಿಯಮಾನಾ ಅಧಿಗಮಪ್ಪಿಚ್ಛತಾಯ ಆಹಂಸು। **ಇಮಾಸಞ್ಚ ಇಮಾಸಞ್ಚಾ**ತಿ ಪಠಮಜ್ಝಾನಾದೀನಂ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಾನಂ। **ಚೇತಸಾ ಚೇತೋ ಪರಿಚ್ಚ ವಿದಿತೋ**ತಿ ಅಜ್ಜ ಮೇ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ಲೋಕಿಯಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ವೀತಿನಾಮೇಸುಂ, ಅಜ್ಜ ಲೋಕುತ್ತರಾಯಾತಿ ಏವಂ ಚಿತ್ತೇನ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ವಿದಿತಂ। **ದೇವತಾಪಿ ಮೇ**ತಿ, ಭನ್ತೇ ಅನುರುದ್ಧ, ಅಜ್ಜ ಅಯ್ಯೋ ನನ್ದಿಯತ್ಥೇರೋ, ಅಜ್ಜ ಅಯ್ಯೋ ಕಿಮಿಲತ್ಥೇರೋ

ಇಮಾಯ ಚ ಇಮಾಯ ಚ ಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ವೀತಿನಾಮೇಸೀತಿ ಏವಮಾರೋಚೇಸುನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಞ್ಞಾಭಿಪುಟ್ಠೇನಾತಿ** ತಮ್ಪಿ ಮಯಾ ಸಯಂ ವಿದಿತನ್ತಿ ವಾ ದೇವತಾಹಿ ಆರೋಚಿತನ್ತಿ ವಾ ಏತ್ತಕೇನೇವ ಮುಖಂ ಮೇ ಸಜ್ಜನ್ತಿ ಕಥಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಅಪುಟ್ಠೇನೇವ ಮೇ ನ ಕಥಿತಂ। ಭಗವತಾ ಪನ ಪಞ್ಞಾಭಿಪುಟ್ಠೇನ ಪಞ್ಹಂ ಅಭಿಪುಚ್ಛಿತೇನ ಸತಾ ಬ್ಯಾಕತಂ, ತತ್ರ ಮೇ ಕಿಂ ನ ರೋಚಥಾತಿ ಆಹ।

೩೩೦. **ದೀಘೋತಿ** "ಮಣಿ ಮಾಣಿವರೋ ದೀಘೋ, ಅಥೋ ಸೇರೀಸಕೋ ಸಹಾ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೨೯೩) ಏವಂ ಆಗತೋ ಅಟ್ಠವೀಸತಿಯಾ ಯಕ್ಖಸೇನಾಪತೀನಂ ಅಬ್ಭನ್ತರೋ ಏಕೋ ದೇವರಾಜಾ। **ಪರಜನೋತಿ** ತಸ್ಸೇವ ಯಕ್ಖಸ್ಸ ನಾಮಂ। **ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀತಿ** ಸೋ ಕಿರ ವೇಸ್ಸವಣೇನ ಪೇಸಿತೋ ಏತಂ ಠಾನಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಭಗವನ್ತಂ ಸಯಂ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಿಞ್ಜಕಾವಸಥತೋ ಗೋಸಿಙ್ಗಸಾಲವನಸ್ಸ ಅನ್ತರೇ ದಿಸ್ವಾ ಭಗವಾ ಅತ್ತನಾ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗೋಸಿಙ್ಗಸಾಲವನೇ ತಿಣ್ಣಂ ಕುಲಪುತ್ತಾನಂ ಸನ್ತಿಕಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಅಜ್ಜ ಮಹತೀ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಮಯಾಪಿ ತಸ್ಸಾ ದೇಸನಾಯ ಭಾಗಿನಾ ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅದಿಸ್ಸಮಾನೇನ ಕಾಯೇನ ಸತ್ಥು ಪದಾನುಪದಿಕೋ ಗನ್ತ್ವಾ ಅವಿದೂರೇ ಠತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ ಸತ್ಥರಿ ಗಚ್ಛನ್ತೇಪಿ ನ ಗತೋ, - "ಇಮೇ ಥೇರಾ ಕಿಂ ಕರಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಪನ ತತ್ಥೇವ ಠಿತೋ। ಅಥ ತೇ ದ್ವೇ ಥೇರೇ ಅನುರುದ್ಧತ್ಥೇರಂ ಪಲಿವೇಠೇನ್ತೇ ದಿಸ್ವಾ, - "ಇಮೇ ಥೇರಾ ಭಗವನ್ತಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾದಯೋ ಸಬ್ಬಗುಣೇ ಅಧಿಗನ್ತ್ವಾಪಿ ಭಗವತೋವ ಮಚ್ಛರಾಯನ್ತಿ, ನ ಸಹನ್ತಿ, ಅತಿವಿಯ ನಿಲೀಯನ್ತಿ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇನ್ತಿ, ನ ದಾನಿ ತೇಸಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತುಂ ದಸ್ಸಾಮಿ, ಪಥವಿತೋ ಯಾವ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾ ಏತೇಸಂ ಗುಣೇ ಪಕಾಸೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ।

ಲಾಭಾ ವತ, ಭನ್ತೇತಿ ಯೇ, ಭನ್ತೇ, ವಜ್ಜಿರಟ್ಠವಾಸಿನೋ ಭಗವನ್ತಞ್ಚ ಇಮೇ ಚ ತಯೋ ಕುಲಪುತ್ತೇ ಪಸ್ಸಿತುಂ ಲಭನ್ತಿ, ವನ್ದಿತುಂ ಲಭನ್ತಿ, ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ದಾತುಂ ಲಭನ್ತಿ, ಧಮ್ಮಂ ಸೋತುಂ ಲಭನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಲಾಭಾ, ಭನ್ತೇ, ವಜ್ಜೀನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾತಿ** ಸೋ ಕಿರ ಅತ್ತನೋ ಯಕ್ಖಾನುಭಾವೇನ ಮಹನ್ತಂ ಸದ್ದಂ ಕತ್ವಾ ಸಕಲಂ ವಜ್ಜಿರಟ್ಠಂ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರನ್ತೋ ತಂ ವಾಚಂ ನಿಚ್ಛಾರೇಸಿ। ತೇನ ಚಸ್ಸ ತೇಸು ರುಕ್ಖಪಬ್ಬತಾದೀಸು ಅಧಿವತ್ಥಾ ಭುಮ್ಮಾ ದೇವತಾ ಸದ್ದಂ ಅಸ್ಸೋಸುಂ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ - "ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ"ತಿ। **ಅನುಸ್ಸಾವೇಸುನ್ತಿ** ಮಹನ್ತಂ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ಸಾವೇಸುಂ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। **ಯಾವ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾತಿ** ಯಾವ ಅಕನಿಟ್ಠಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾ। **ತಞ್ಚೇಪಿ ಕುಲನ್ತಿ**, "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಕುಲತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಇಮೇ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಏವಂ ಸೀಲವನ್ತೋ ಗುಣವನ್ತೋ ಆಚಾರಸಮ್ಪನ್ನಾ ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮಾ"ತಿ ಏವಂ ತಞ್ಚೇಪಿ ಕುಲಂ ಏತೇ ತಯೋ ಕುಲಪುತ್ತೇ ಪಸನ್ನಚಿತ್ತಂ ಅನುಸ್ಸರೇಯ್ಯಾತಿ ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಇತಿ ಭಗವಾ ಯಥಾನುಸನ್ಧಿನಾವ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಪೇಸೀತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಚೂಳಗೋಸಿಙ್ಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧. ಮಹಾಗೋಸಿಙ್ಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೩೧. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ** ಮಹಾಗೋಸಿಙ್ಗಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಗೋಸಿಙ್ಗಸಾಲವನದಾಯೇತಿ** ಇದಂ ವಸನಟ್ಠಾನದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ಅಞ್ಞೇಸು ಹಿ ಸುತ್ತೇಸು, "ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಿಹರತಿ ಜೇತವನೇ ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕಸ್ಸ ಆರಾಮೇ"ತಿ ಏವಂ ಪಠಮಂ ಗೋಚರಗಾಮಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಮಹಾಗೋಸಿಙ್ಗಸುತ್ತೇ ಭಗವತೋ ಗೋಚರಗಾಮೋ ಅನಿಬನ್ಧೋ, ಕೋಚಿದೇವ ಗೋಚರಗಾಮೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ತಸ್ಮಾ ವಸನಟ್ಠಾನಮೇವ ಪರಿದೀಪಿತಂ। ಅರಞ್ಞನಿದಾನಕಂ ನಾಮೇತಂ ಸುತ್ತನ್ತಿ। **ಸಮ್ಬಹುಲೇಹೀತಿ** ಬಹುಕೇಹಿ। **ಅಭಿಞ್ಞಾತೇಹಿ ಅಭಿಞ್ಞಾತೇಹೀತಿ** ಸಬ್ಬತ್ಥ ವಿಸ್ಸುತೇಹಿ ಪಾಕಟೇಹಿ। **ಥೇರೇಹಿ ಸಾವಕೇಹಿ ಸದ್ಧಿನ್ತಿ** ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಾದೀಹಿ ಥಿರಕಾರಕೇಹೇವ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಥೇರೇಹಿ, ಸವನನ್ತೇ ಜಾತತ್ತಾ ಸಾವಕೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕತೋ। ಇದಾನಿ ತೇ ಥೇರೇ ಸರೂಪತೋ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ, **ಆಯಸ್ಮತಾ ಚ ಸಾರಿಪುತ್ತೇನಾತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥಾಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ಸೀಲಾದೀಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಬುದ್ಧಸಾಸನೇ ಅಭಿಞ್ಞಾತೋ। ಚಕ್ಖುಮನ್ತಾನಂ ಗಗನಮಜ್ಝೇ ಠಿತೋ ಸೂರಿಯೋ ವಿಯ ಚನ್ದೋ

ವಿಯ, ಸಮುದ್ದತೀರೇ ಠಿತಾನಂ ಸಾಗರೋ ವಿಯ ಚ ಪಾಕಟೋ ಪಞ್ಞಾತೋ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚಸ್ಸ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಆಗತಗುಣವಸೇನೇವ ಮಹನ್ತತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ಇತೋ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಧಮ್ಮದಾಯಾದಸುತ್ತಂ ಅನಙ್ಗಣಸುತ್ತಂ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಸುತ್ತಂ ಸೀಹನಾದಸುತ್ತಂ ರಥವಿನೀತಂ ಮಹಾಹತ್ಥಿಪದೋಪಮಂ ಮಹಾವೇದಲ್ಲಂ ಚಾತುಮಸುತ್ತಂ ದೀಘನಖಂ ಅನುಪದಸುತ್ತಂ ಸೇವಿತಬ್ಬಾಸೇವಿತಬ್ಬಸುತ್ತಂ ಸಚ್ಚವಿಭಙ್ಗಸುತ್ತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪಾರಿಸುದ್ಧಿ ಸಮ್ಪಸಾದನೀಯಂ ಸಙ್ಗೀತಿಸುತ್ತಂ ದಸುತ್ತರಸುತ್ತಂ ಪವಾರಣಾಸುತ್ತಂ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೧೫ ಆದಯೋ) ಸುಸಿಮಸುತ್ತಂ ಥೇರಪಞ್ಹಸುತ್ತಂ ಮಹಾನಿದ್ದೇಸೋ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಮಗ್ಗೋ ಥೇರಸೀಹನಾದಸುತ್ತಂ ಅಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ಏತದಗ್ಗನ್ತಿ ಇಮೇಸಮ್ಪಿ ಸುತ್ತಾನಂ ವಸೇನ ಥೇರಸ್ಸ ಮಹನ್ತತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಏತದಗ್ಗಸ್ಮಿಞ್ಹಿ, "ಏತದಗ್ಗಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾವಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಮಹಾಪಞ್ಞಾನಂ ಯದಿದಂ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ"ತಿ (ಅಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೮೮-೧೮೯) ವುತ್ತಂ।

ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋಪಿ ಸೀಲಾದಿಗುಣೇಹಿ ಚೇವ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಆಗತಗುಣೇಹಿ ಚ ಥೇರೋ ವಿಯ ಅಭಿಞ್ಞಾತೋ ಪಾಕಟೋ ಮಹಾ। ಅಪಿಚಸ್ಸ ಅನುಮಾನಸುತ್ತಂ, ಚೂಳತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಯಸುತ್ತಂ ಮಾರತಜ್ಜನಿಯಸುತ್ತಂ ಪಾಸಾದಕಮ್ಪನಂ ಸಕಲಂ ಇದ್ಧಿಪಾದಸಂಯುತ್ತಂ ನನ್ದೋಪನನ್ದದಮನಂ ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಕಾಲೇ ದೇವಲೋಕಗಮನಂ ವಿಮಾನವತ್ಥು ಪೇತವತ್ಥು ಥೇರಸ್ಸ ಅಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ಏತದಗ್ಗನ್ತಿ ಇಮೇಸಮ್ಪಿ ವಸೇನ ಮಹನ್ತಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ । ಏತದಗ್ಗಸ್ಮಿಞ್ಹಿ, "ಏತದಗ್ಗಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾವಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಇದ್ಧಿಮನ್ತಾನಂ ಯದಿದಂ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ"ತಿ (ಅಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೯೦) ವುತ್ತಂ।

ಮಹಾಕಸ್ಸಪೋಪಿ ಸೀಲಾದಿಗುಣೇಹಿ ಚೇವ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಆಗತಗುಣೇಹಿ ಚ ಥೇರೋ ವಿಯ ಅಭಿಞ್ಞಾತೋ ಪಾಕಟೋ ಮಹಾ। ಅಪಿಚಸ್ಸ ಚೀವರಪರಿವತ್ತನಸುತ್ತಂ ಜಿಣ್ಣಚೀವರಸುತ್ತಂ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೧೫೪ ಆದಯೋ) ಚನ್ದೋಪಮಂ ಸಕಲಂ ಕಸ್ಸಪಸಂಯುತ್ತಂ ಮಹಾಅರಿಯವಂಸಸುತ್ತಂ ಥೇರಸ್ಸ ಅಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ಏತದಗ್ಗನ್ತಿ ಇಮೇಸಮ್ಪಿ ವಸೇನ ಮಹನ್ತಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏತದಗ್ಗಸ್ಮಿಞ್ಹಿ, "ಏತದಗ್ಗಂ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾವಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಧುತವಾದಾನಂ ಯದಿದಂ ಮಹಾಕಸ್ಸಪೋ"ತಿ (ಅಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೯೧) ವುತ್ತಂ।

ಅನುರುದ್ಧತ್ಥೇರೋಪಿ ಸೀಲಾದಿಗುಣೇಹಿ ಚೇವ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಆಗತಗುಣೇಹಿ ಚ ಥೇರೋ ವಿಯ ಅಭಿಞ್ಞಾತೋ ಪಾಕಟೋ ಮಹಾ। ಅಪಿಚಸ್ಸ ಚೂಳಗೋಸಿಙ್ಗಸುತ್ತಂ ನಳಕಪಾನಸುತ್ತಂ ಅನುತ್ತರಿಯಸುತ್ತಂ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಸುತ್ತಂ ಅನುರುದ್ಧಸಂಯುತ್ತಂ ಮಹಾಪುರಿಸವಿತಕ್ಕಸುತ್ತಂ ಥೇರಸ್ಸ ಅಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ಏತದಗ್ಗನ್ತಿ ಇಮೇಸಮ್ಪಿ ವಸೇನ ಮಹನ್ತಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏತದಗ್ಗಸ್ಮಿಞ್ಹಿ, "ಏತದಗ್ಗಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾವಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಕಾನಂ ಯದಿದಂ ಅನುರುದ್ಧೋ"ತಿ (ಅಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೯೨) ವುತ್ತಂ।

ಆಯಸ್ಮತಾ ಚ ರೇವತೇನಾತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ದ್ವೇ ರೇವತಾ ಖದಿರವನಿಯರೇವತೋ ಚ ಕಙ್ಖಾರೇವತೋ ಚ। ತತ್ಥ ಖದಿರವನಿಯರೇವತೋ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿತ್ಥೇರಸ್ಸ ಕನಿಟ್ಠಭಾತಿಕೋ, ನ ಸೋ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। "ಅಕಪ್ಪಿಯೋ ಗುಳೋ, ಅಕಪ್ಪಿಯಾ ಮುಗ್ಗಾ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೨೭೨) ಏವಂ ಕಙ್ಖಾಬಹುಲೋ ಪನ ಥೇರೋ ಇಧ ರೇವತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಸೋಪಿ ಸೀಲಾದಿಗುಣೇಹಿ ಚೇವ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಆಗತಗುಣೇಹಿ ಚ ಥೇರೋ ವಿಯ ಅಭಿಞ್ಞಾತೋ ಪಾಕಟೋ ಮಹಾ। ಅಪಿಚಸ್ಸ ಅಭಿನಿಕ್ಖಮನೇನಪಿ ಏತದಗ್ಗೇನಪಿ ಮಹನ್ತಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏತದಗ್ಗಸ್ಮಿಞ್ಹಿ, "ಏತದಗ್ಗಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾವಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಝಾಯೀನಂ ಯದಿದಂ ಕಙ್ಖಾರೇವತೋ"ತಿ (ಅಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೦೪) ವುತ್ತಂ।

ಆನನ್ದತ್ಥೇರೋಪಿ ಸೀಲಾದಿಗುಣೇಹಿ ಚೇವ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಆಗತಗುಣೇಹಿ ಚ ಥೇರೋ ವಿಯ ಅಭಿಞ್ಞಾತೋ ಪಾಕಟೋ ಮಹಾ। ಅಪಿಚಸ್ಸ ಸೇಕ್ಖಸುತ್ತಂ ಬಾಹಿತಿಕಸುತ್ತಂ ಆನೇಞ್ಜಸಪ್ಪಾಯಂ ಗೋಪಕಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಂ ಬಹುಧಾತುಕಂ ಚೂಳಸುಞ್ಞತಂ ಮಹಾಸುಞ್ಞತಂ ಅಚ್ಛರಿಯಬ್ಭುತಸುತ್ತಂ ಭದ್ದೇಕರತ್ತಂ ಮಹಾನಿದಾನಂ ಮಹಾಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ ಸುಭಸುತ್ತಂ

ಚೂಳನಿಯಲೋಕಧಾತುಸುತ್ತಂ ಅಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ಏತದಗ್ಗನ್ತಿ ಇಮೇಸಮ್ಪಿ ವಸೇನ ಮಹನ್ತಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏತದಗ್ಗಸ್ಮಿಞ್ಹಿ, "ಏತದಗ್ಗಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾವಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಬಹುಸ್ಸುತಾನಂ ಯದಿದಂ ಆನನ್ದೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೨೧೯-೨೨೩) ವುತ್ತಂ।

ಅಞ್ಞೇಹಿ ಚ ಅಭಿಞ್ಞಾತೇಹಿ ಅಭಿಞ್ಞಾತೇಹೀತಿ ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಏತೇಹೇವ, ಅಞ್ಞೇಹಿ ಚ ಮಹಾಗುಣತಾಯ ಪಾಕಟೇಹಿ ಅಭಿಞ್ಞಾತೇಹಿ ಬಹೂಹಿ ಥೇರೇಹಿ ಸಾವಕೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಭಗವಾ ಗೋಸಿಙ್ಗಸಾಲವನದಾಯೇ ವಿಹರತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಆಯಸ್ಮಾ ಹಿ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಸಯಂ ಮಹಾಪಞ್ಞೋ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಬಹೂ ಮಹಾಪಞ್ಞೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಗಹೇತ್ವಾ ತದಾ ದಸಬಲಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ವಿಹಾಸಿ। ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ ಸಯಂ ಇದ್ಧಿಮಾ, ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಕಸ್ಸಪೋ ಸಯಂ ಧುತವಾದೋ, ಆಯಸ್ಮಾ ಅನುರುದ್ಧೋ ಸಯಂ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಕೋ, ಆಯಸ್ಮಾ ರೇವತೋ ಸಯಂ ಝಾನಾಭಿರತೋ, ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಸಯಂ ಬಹುಸ್ಸುತೋ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಬಹೂ ಬಹುಸ್ಸುತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಗಹೇತ್ವಾ ತದಾ ದಸಬಲಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ವಿಹಾಸಿ, ಏವಂ ತದಾ ಏತೇ ಚ ಅಞ್ಞೇ ಚ ಅಭಿಞ್ಞಾತಾ ಮಹಾಥೇರಾ ತಿಂಸಸಹಸ್ಸಮತ್ತಾ ಭಿಕ್ಖೂ ದಸಬಲಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ವಿಹರಿಂಸೂತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಾ ವುಟ್ಠಿತೋತಿ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿವಿವೇಕತೋ ವುಟ್ಠಿತೋ। **ಯೇನಾಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಕಸ್ಸಪೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀ**ತಿ ಥೇರೋ ಕಿರ ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಾ ವುಟ್ಠಿತೋ ಪಚ್ಛಿಮಲೋಕಧಾತುಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ವನನ್ತೇ ಕೀಳನ್ತಸ್ಸ ಮತ್ತಖತ್ತಿಯಸ್ಸ ಕಣ್ಣತೋ ಪತಮಾನಂ ಕುಣ್ಡಲಂ ವಿಯ, ಸಂಹರಿತ್ವಾ ಸಮುಗ್ಗೇ ಪಕ್ಖಿಪಮಾನಂ ರತ್ತಕಮ್ಬಲಂ ವಿಯ, ಮಣಿನಾಗದನ್ತತೋ ಪತಮಾನಂ ಸತಸಹಸ್ಸಗ್ಘನಿಕಂ ಸುವಣ್ಣಪಾತಿಂ ವಿಯ ಚ ಅತ್ಥಂ ಗಚ್ಛಮಾನಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಪಣ್ಣಾಸಯೋಜನಂ ಸೂರಿಯಮಣ್ಡಲಂ ಅದ್ದಸ। ತದನನ್ತರಂ ಪಾಚೀನಲೋಕಧಾತುಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ನೇಮಿಯಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿವತ್ತಯಮಾನಂ ರಜತಚಕ್ಕಂ ವಿಯ, ರಜತಕೂಟತೋ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಂ ಖೀರಧಾರಾಮಣ್ಡಂ ವಿಯ, ಸಪಕ್ಖೇ ಪಪ್ಫೋಟೇತ್ವಾ ಗಗನತಲೇ ಪಕ್ಖನ್ದಮಾನಂ ಸೇತಹಂಸಂ ವಿಯ ಚ ಮೇಘವಣ್ಣಾಯ ಸಮುದ್ದಕುಚ್ಛಿತೋ ಉಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಪಾಚೀನಚಕ್ಕವಾಳಪಬ್ಬತಮತ್ಥಕೇ ಸಸಲಕ್ಖಣಪ್ಪಟಿಮಣ್ಡಿತಂ ಏಕೂನಪಣ್ಣಾಸಯೋಜನಂ ಚನ್ದಮಣ್ಡಲಂ ಅದ್ದಸ। ತತೋ ಸಾಲವನಂ ಓಲೋಕೇಸಿ। ತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಸಮಯೇ ಸಾಲರುಕ್ಖಾ ಮೂಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಅಗ್ಗಾ ಸಬ್ಬಪಾಲಿಫುಲ್ಲಾ ದುಕೂಲಪಾರುತಾ ವಿಯ, ಮುತ್ತಾಕಲಾಪವಿನದ್ಧಾ ವಿಯ ಚ ವಿರೋಚಿಂಸು। ಭೂಮಿತಲಂ ಪುಪ್ಫಸನ್ಥರಪೂಜಾಯ ಪಟಿಮಣ್ಡಿತಂ ವಿಯ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ನಿಪತನ್ತೇನ ಪುಪ್ಫರೇಣುನಾ ಲಾಖಾರಸೇನ ಸಿಞ್ಚಮಾನಂ ವಿಯ ಚ ಅಹೋಸಿ। ಭಮರಮಧುಕರಗಣಾ ಕುಸುಮರೇಣುಮದಮತ್ತಾ ಉಪಗಾಯಮಾನಾ ವಿಯ ವನನ್ತರೇಸು ವಿಚರನ್ತಿ। ತದಾ ಚ ಉಪೋಸಥದಿವಸೋವ ಹೋತಿ। ಅಥ ಥೇರೋ, "ಕಾಯ ನು ಖೋ ಅಜ್ಜ ರತಿಯಾ ವೀತಿನಾಮೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ, ಅರಿಯಸಾವಕಾ ಚ ನಾಮ ಪಿಯಧಮ್ಮಸ್ಸವನಾ ಹೋನ್ತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ - "ಅಜ್ಜ ಮಯ್ಹಂ ಜೇಟ್ಠಭಾತಿಕಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿತ್ಥೇರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಧಮ್ಮರತಿಯಾ ವೀತಿನಾಮೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಪನ ಏಕಕೋವ ಅಗನ್ತ್ವಾ "ಮಯ್ಹಂ ಪಿಯಸಹಾಯಂ ಮಹಾಕಸ್ಸಪತ್ಥೇರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ನಿಸಿನ್ನಟ್ಠಾನತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಚಮ್ಮಖಣ್ಡಂ ಪಪ್ಫೋಟೇತ್ವಾ ಯೇನಾಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಕಸ್ಸಪೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ।

ಏವಮಾವುಸೋತಿ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಕಸ್ಸಪೋತಿ ಥೇರೋಪಿ ಯಸ್ಮಾ ಪಿಯಧಮ್ಮಸ್ಸವನೋವ ಅರಿಯಸಾವಕೋ, ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ಗಚ್ಛಾವುಸೋ, ತ್ವಂ, ಮಯ್ಹಂ ಸೀಸಂ ವಾ ರುಜ್ಜತಿ ಪಿಟ್ಠಿ ವಾತಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಲೇಸಾಪದೇಸಂ ಅಕತ್ವಾ ತುಟ್ಠಹದಯೋವ, "ಏವಮಾವುಸೋ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ಪಟಿಸ್ಸುತ್ವಾ ಚ ನಿಸಿನ್ನಟ್ಠಾನತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಚಮ್ಮಖಣ್ಡಂ ಪಪ್ಫೋಟೇತ್ವಾ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಂ ಅನುಬನ್ಧಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ದ್ವೇ ಮಹಾಥೇರಾ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಠಿತಾನಿ ದ್ವೇ ಚನ್ದಮಣ್ಡಲಾನಿ ವಿಯ, ದ್ವೇ ಸೂರಿಯಮಣ್ಡಲಾನಿ ವಿಯ, ದ್ವೇ ಛದ್ದನ್ತನಾಗರಾಜಾನೋ ವಿಯ, ದ್ವೇ ಸೀಹಾ ವಿಯ, ದ್ವೇ ಬ್ಯಗ್ಘಾ ವಿಯ ಚ ವಿರೋಚಿಂಸು। ಅನುರುದ್ಧತ್ಥೇರೋಪಿ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ದಿವಾಟ್ಠಾನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ದ್ವೇ ಮಹಾಥೇರೇ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ದಿಸ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮಲೋಕಧಾತುಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಸೂರಿಯಂ ವನನ್ತಂ ಪವಿಸನ್ತಂ ವಿಯ, ಪಾಚೀನಲೋಕಧಾತುಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಚನ್ದಂ ವನನ್ತತೋ ಉಗ್ಗಚ್ಛನ್ತಂ ವಿಯ, ಸಾಲವನಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಸಬ್ಬಪಾಲಿಫುಲ್ಲಮೇವ ಸಾಲವನಞ್ಚ ದಿಸ್ವಾ ಅಜ್ಜ ಉಪೋಸಥದಿವಸೋ, ಇಮೇ ಚ ಮೇ ಜೇಟ್ಠಭಾತಿಕಾ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಮಹನ್ತೇನ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ಅಹಮ್ಪಿ

ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಸ್ಸ ಭಾಗೀ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ನಿಸಿನ್ನಟ್ಠಾನತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಚಮ್ಮಖಣ್ಡಂ ಪಪ್ಫೋಟೇತ್ವಾ ಮಹಾಥೇರಾನಂ ಪದಾನುಪದಿಕೋ ಹುತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಮಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಚ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಚ ಮಹಾಕಸ್ಸಪೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಚ ಅನುರುದ್ಧೋ ಯೇನಾಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸೂ"ತಿ। **ಉಪಸಙ್ಕಮಿಂಸೂತಿ**। ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಠಿತಾ ತಯೋ ಚನ್ದಾ ವಿಯ, ಸೂರಿಯಾ ವಿಯ, ಸೀಹಾ ವಿಯ ಚ ವಿರೋಚಮಾನಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು।

೩೩೩. ಏವಂ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತೇ ಪನ ತೇ ಮಹಾಥೇರೇ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಅತ್ತನೋ ದಿವಾಟ್ಠಾನೇ ನಿಸಿನ್ನೋಯೇವ ದಿಸ್ವಾ, "ಅಜ್ಜ ಮಹನ್ತಂ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಮಯಾಪಿ ತಸ್ಸ ಭಾಗಿನಾ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ನ ಖೋ ಪನ ಏಕಕೋವ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಿ, ಮಯ್ಹಂ ಪಿಯಸಹಾಯಮ್ಪಿ ರೇವತತ್ಥೇರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸಬ್ಬಂ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಸ್ಸ ಮಹಾಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಅನುರುದ್ಧಸ್ಸ ಉಪಸಙ್ಕಮನೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವಿತ್ಥಾರತೋ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಇತಿ ತೇ ದ್ವೇ ಜನಾ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಠಿತಾ ದ್ವೇ ಚನ್ದಾ ವಿಯ, ಸೂರಿಯಾ ವಿಯ, ಸೀಹಾ ವಿಯ ಚ ವಿರೋಚಮಾನಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಅದ್ದಸಾ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ"ತಿಆದಿ । **ದಿಸ್ವಾನ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಆನನ್ದಂ ಏತದವೋಚಾತಿ** ದೂರತೋವ ದಿಸ್ವಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಕಥಾಉಪಚಾರಂ ಸಮ್ಪತ್ತಮೇತಂ, "ಏತು ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ"ತಿಆದಿವಚನಂ ಅವೋಚ। **ರಮಣೀಯಂ, ಆವುಸೋತಿ** ಏತ್ಥ ದುವಿಧಂ ರಾಮಣೇಯ್ಯಕಂ ವನರಾಮಣೇಯ್ಯಕಂ ಪುಗ್ಗಲರಾಮಣೇಯ್ಯಕಞ್ಚ। ತತ್ಥ ವನಂ ನಾಮ ನಾಗಸಲಳಸಾಲಚಮ್ಪಕಾದೀಹಿ ಸಞ್ಛನ್ನಂ ಹೋತಿ ಬಹಲಚ್ಛಾಯಂ ಪುಪ್ಫಫಲೂಪಗಂ ವಿವಿಧರುಕ್ಖಂ ಉದಕಸಮ್ಪನ್ನಂ ಗಾಮತೋ ನಿಸ್ಸಟಂ, ಇದಂ ವನರಾಮಣೇಯ್ಯಕಂ ನಾಮ। ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ -

"ರಮಣೀಯಾನಿ ಅರಞ್ಞಾನಿ, ಯತ್ಥ ನ ರಮತೀ ಜನೋ।
ವೀತರಾಗಾ ರಮಿಸ್ಸನ್ತಿ, ನ ತೇ ಕಾಮಗವೇಸಿನೋ"ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೯೯)।

ವನಂ ಪನ ಸಚೇಪಿ ಉಜ್ಜಙ್ಗಲೇ ಹೋತಿ ನಿರುದಕಂ ವಿರಲಚ್ಛಾಯಂ ಕಣ್ಟಕಸಮಾಕಿಣ್ಣಂ, ಬುದ್ಧಾದಯೋಪೇತ್ಥ ಅರಿಯಾ ವಿಹರನ್ತಿ, ಇದಂ ಪುಗ್ಗಲರಾಮಣೇಯ್ಯಕಂ ನಾಮ। ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ -

"ಗಾಮೇ ವಾ ಯದಿ ವಾರಞ್ಞೇ, ನಿನ್ನೇ ವಾ ಯದಿ ವಾ ಥಲೇ।
ಯತ್ಥ ಅರಹನ್ತೋ ವಿಹರನ್ತಿ, ತಂ ಭೂಮಿರಾಮಣೇಯ್ಯಕ"ನ್ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೯೮)।

ಇಧ ಪನ ತಂ ದುವಿಧಮ್ಪಿ ಲಬ್ಭತಿ। ತದಾ ಹಿ ಗೋಸಿಙ್ಗಸಾಲವನಂ ಸಬ್ಬಪಾಲಿಫುಲ್ಲಂ ಹೋತಿ ಕುಸುಮಗನ್ಧಸುಗನ್ಧಂ, ಸದೇವಕೇ ಚೇತ್ಥ ಲೋಕೇ ಅಗ್ಗಪುಗ್ಗಲೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ತಿಂಸಸಹಸ್ಸಮತ್ತೇಹಿ ಅಭಿಞ್ಞಾತಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ವಿಹರತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ - "ರಮಣೀಯಂ, ಆವುಸೋ ಆನನ್ದ, ಗೋಸಿಙ್ಗಸಾಲವನ"ನ್ತಿ।

ದೋಸಿನಾತಿ ದೋಸಾಪಗತಾ, ಅಬ್ಭಂ ಮಹಿಕಾ ಧೂಮೋ ರಜೋ ರಾಹೂತಿ ಇಮೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೇಹಿ ವಿರಹಿತಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಸಬ್ಬಪಾಲಿಫುಲ್ಲಾತಿ** ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪಾಲಿಫುಲ್ಲಾ, ಮೂಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಅಗ್ಗಾ ಅಪುಪ್ಫಿತಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। **ದಿಬ್ಬಾ ಮಞ್ಞೇ ಗನ್ಧಾ ಸಮ್ಪವನ್ತೀತಿ** ದಿಬ್ಬಾ ಮನ್ದಾರಪುಪ್ಫಕೋವಿಳಾರಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕಚನ್ದನಚುಣ್ಣಗನ್ಧಾ ವಿಯ ಸಮನ್ತಾ ಪವಾಯನ್ತಿ, ಸಕ್ಕಸುಯಾಮಸನ್ತುಸಿತನಿಮ್ಮಾನರತಿಪರನಿಮ್ಮಿತಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾನಂ ಓತಿಣ್ಣಟ್ಠಾನಂ ವಿಯ ವಾಯನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಕಥಂರೂಪೇನ , ಆವುಸೋ ಆನನ್ದಾತಿ ಆನನ್ದತ್ಥೇರೋ ತೇಸಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಥೇರಾನಂ ಸಬ್ಬನವಕೋವ। ಕಸ್ಮಾ ಥೇರೋ ತಂಯೇವ ಪಠಮಂ ಪುಚ್ಛತೀತಿ? ಮಮಾಯಿತತ್ತಾ। ತೇ ಹಿ ದ್ವೇ ಥೇರಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಮಮಾಯಿಂಸು। ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋ, "ಮಯಾ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಸತ್ಥು ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಕರೋತೀ"ತಿ ಆನನ್ದತ್ಥೇರಂ ಮಮಾಯಿ। ಆನನ್ದತ್ಥೇರೋ ಭಗವತೋ ಸಾವಕಾನಂ ಅಗ್ಗೋತಿ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಂ ಮಮಾಯಿ, ಕುಲದಾರಕೇ ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಉಪಜ್ಝಂ ಗಣ್ಹಾಪೇಸಿ। ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋಪಿ

ತಥೇವ ಅಕಾಸಿ। ಏವಂ ಏಕಮೇಕೇನ ಅತ್ತನೋ ಪತ್ತಚೀವರಂ ದತ್ವಾ ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ ಉಪಜ್ಝಂ ಗಣ್ಹಾಪಿತಾನಿ ಪಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖುಸತಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಪಣೀತಾನಿ ಚೀವರಾದೀನಿಪಿ ಲಭಿತ್ವಾ ಥೇರಸ್ಸೇವ ದೇತಿ।

ಏಕೋ ಕಿರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ – "ಬುದ್ಧರತನಸ್ಸ ಚ ಸಙ್ಘರತನಸ್ಸ ಚ ಪೂಜಾ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಕಥಂ ನು ಖೋ ಧಮ್ಮರತನಂ ಪೂಜಿತಂ ನಾಮ ಹೋತೀ"ತಿ? ಸೋ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಏತಮತ್ಥಂ ಪುಚ್ಛಿ। ಭಗವಾ ಆಹ – "ಸಚೇಸಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಧಮ್ಮರತನಂ ಪೂಜಿತುಕಾಮೋ, ಏಕಂ ಬಹುಸ್ಸುತಂ ಪೂಜೇಹೀ"ತಿ ಬಹುಸ್ಸುತಂ, ಭನ್ತೇ, ಆಚಿಕ್ಖಥಾತಿ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಪುಚ್ಛತಿ। ಸೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಬಹುಸ್ಸುತಂ, ಭನ್ತೇ, ಆಚಿಕ್ಖಥಾತಿ ಆಹ। ಆನನ್ದತ್ಥೇರೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾತಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಥೇರಂ ಸಹಸ್ಸಗ್ಘನಿಕೇನ ಚೀವರೇನ ಪೂಜೇಸಿ। ಥೇರೋ ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಭಗವಾ "ಕುತೋ, ಆನನ್ದ, ಲದ್ಧ"ನ್ತಿ ಆಹ। ಏಕೇನ, ಭನ್ತೇ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ದಿನ್ನಂ, ಇದಂ ಪನಾಹಂ ಆಯಸ್ಮತೋ ಸಾರಿಪುತ್ತಸ್ಸ ದಾತುಕಾಮೋತಿ। ದೇಹಿ, ಆನನ್ದಾತಿ। ಚಾರಿಕಂ ಪಕ್ಕನ್ತೋ, ಭನ್ತೇತಿ। ಆಗತಕಾಲೇ ದೇಹೀತಿ। ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ, ಭನ್ತೇ, ಪಞ್ಞತ್ತನ್ತಿ। ಕದಾ ಪನ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಆಗಮಿಸ್ಸತೀತಿ? ದಸಾಹಮತ್ತೇನ, ಭನ್ತೇತಿ। "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಆನನ್ದ, ದಸಾಹಪರಮಂ ಅತಿರೇಕಚೀವರಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತು"ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೪೬೧; ಮಹಾವ॰ ೩೪೭) ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞಪೇಸಿ। ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋಪಿ ತಥೇವ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಮನಾಪಂ ಲಭತಿ, ತಂ ಆನನ್ದತ್ಥೇರಸ್ಸ ದೇತಿ। ಏವಂ ತೇ ಥೇರಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಮಮಾಯಿಂಸು, ಇತಿ ಮಮಾಯಿತತ್ತಾ ಪಠಮಂ ಪುಚ್ಛಿ।

ಅಪಿಚ ಅನುಮತಿಪುಚ್ಛಾ ನಾಮೇಸಾ ಖುದ್ದಕತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬಾ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಥೇರೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ – "ಅಹಂ ಪಠಮಂ ಆನನ್ದಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮಿ, ಆನನ್ದೋ ಅತ್ತನೋ ಪಟಿಭಾನಂ ಬ್ಯಾಕರಿಸ್ಸತಿ। ತತೋ ರೇವತಂ, ಅನುರುದ್ಧಂ, ಮಹಾಕಸ್ಸಪಂ, ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮಿ। ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ ಅತ್ತನೋ ಪಟಿಭಾನಂ ಬ್ಯಾಕರಿಸ್ಸತಿ। ತತೋ ಪಞ್ಚಪಿ ಥೇರಾ ಮಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಅಹಮ್ಪಿ ಅತ್ತನೋ ಪಟಿಭಾನಂ ಬ್ಯಾಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ಏತ್ತಾವತಾಪಿ ಅಯಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ ಸಿಖಾಪ್ಪತ್ತಾ ವೇಪುಲ್ಲಪ್ಪತ್ತಾ ನ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಅಥ ಮಯಂ ಸಬ್ಬೇಪಿ ದಸಬಲಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮ, ಸತ್ಥಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನ ಬ್ಯಾಕರಿಸ್ಸತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಅಯಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ ಸಿಖಾಪ್ಪತ್ತಾ ವೇಪುಲ್ಲಪ್ಪತ್ತಾ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಯಥಾ ಹಿ ಜನಪದಮ್ಹಿ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಅಟ್ಟೋ ಗಾಮಭೋಜಕಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ನಿಚ್ಛಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೇ ಜನಪದಭೋಜಕಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೇ ಮಹಾವಿನಿಚ್ಛಯಅಮಚ್ಚಂ, ತಸ್ಮಿಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೇ ಸೇನಾಪತಿಂ, ತಸ್ಮಿಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೇ ಉಪರಾಜಂ, ತಸ್ಮಿಂ ವಿನಿಚ್ಛಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೇ ರಾಜಾನಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ರಞ್ಞಾ ವಿನಿಚ್ಛಿತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಟ್ಟೋ ಅಪರಾಪರಂ ನ ಸಞ್ಚರತಿ, ರಾಜವಚನೇನೇವ ಛಿಜ್ಜತಿ। ಏವಮೇವಂ ಅಹಞ್ಹಿ ಪಠಮಂ ಆನನ್ದಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮಿ…ಪೇ॰… ಅಥ ಮಯಂ ಸಬ್ಬೇಪಿ ದಸಬಲಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮ, ಸತ್ಥಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನ ಬ್ಯಾಕರಿಸ್ಸತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಅಯಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ ಸಿಖಾಪ್ಪತ್ತಾ ವೇಪುಲ್ಲಪ್ಪತ್ತಾ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಏವಂ ಅನುಮತಿಪುಚ್ಛಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ಥೇರೋ ಪಠಮಂ ಆನನ್ದತ್ಥೇರಂ ಪುಚ್ಛಿ।

ಬಹುಸ್ಸುತೋ ಹೋತೀತಿ ಬಹು ಅಸ್ಸ ಸುತಂ ಹೋತಿ, ನವಙ್ಗಂ ಸತ್ಥುಸಾಸನಂ ಪಾಳಿಅನುಸನ್ಧಿಪುಬ್ಬಾಪರವಸೇನ ಉಗ್ಗಹಿತಂ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸುತಧರೋ**ತಿ ಸುತಸ್ಸ ಆಧಾರಭೂತೋ। ಯಸ್ಸ ಹಿ ಇತೋ ಗಹಿತಂ ಇತೋ ಪಲಾಯತಿ, ಛಿದ್ದಘಟೇ ಉದಕಂ ವಿಯ ನ ತಿಟ್ಠತಿ, ಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ಏಕಂ ಸುತ್ತಂ ವಾ ಜಾತಕಂ ವಾ ಕಥೇತುಂ ವಾ ವಾಚೇತುಂ ವಾ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಅಯಂ **ನ ಸುತಧರೋ** ನಾಮ। ಯಸ್ಸ ಪನ ಉಗ್ಗಹಿತಂ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಉಗ್ಗಹಿತಕಾಲಸದಿಸಮೇವ ಹೋತಿ, ದಸಪಿ ವೀಸತಿಪಿ ವಸ್ಸಾನಿ ಸಜ್ಝಾಯಂ ಅಕರೋನ್ತಸ್ಸ ನ ನಸ್ಸತಿ, ಅಯಂ **ಸುತಧರೋ** ನಾಮ। **ಸುತಸನ್ನಿಚಯೋ**ತಿ ಸುತಸ್ಸ ಸನ್ನಿಚಯಭೂತೋ। ಯಥಾ ಹಿ ಸುತಂ ಹದಯಮಞ್ಜೂಸಾಯ ಸನ್ನಿಚಿತಂ ಸಿಲಾಯಂ ಲೇಖಾ ವಿಯ, ಸುವಣ್ಣಘಟೇ ಪಕ್ಖಿತ್ತಸೀಹವಸಾ ವಿಯ ಚ ಅಜ್ಝೋಸಾಯ ತಿಟ್ಠತಿ, ಅಯಂ **ಸುತಸನ್ನಿಚಯೋ** ನಾಮ। **ಧಾತಾ**ತಿ ಠಿತಾ ಪಗುಣಾ। ಏಕಚ್ಚಸ್ಸ ಹಿ ಉಗ್ಗಹಿತಂ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಧಾತಂ ಪಗುಣಂ ನಿಚ್ಚಲಿತಂ ನ ಹೋತಿ, ಅಸುಕಸುತ್ತಂ ವಾ ಜಾತಕಂ ವಾ ಕಥೇಹೀತಿ ವುತ್ತೇ ಸಜ್ಝಾಯಿತ್ವಾ ಸಂಸನ್ದಿತ್ವಾ ಸಮನುಗ್ಗಾಹಿತ್ವಾ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ವದತಿ। ಏಕಚ್ಚಸ್ಸ ಧಾತಂ ಪಗುಣಂ ಭವಙ್ಗಸೋತಸದಿಸಂ ಹೋತಿ, ಅಸುಕಸುತ್ತಂ ವಾ ಜಾತಕಂ ವಾ ಕಥೇಹೀತಿ ವುತ್ತೇ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ತಮೇವ ಕಥೇತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "ಧಾತಾ"ತಿ।

ವಚಸಾ ಪರಿಚಿತಾತಿ ಸುತ್ತದಸಕ-ವಗ್ಗದಸಕ-ಪಣ್ಣಾಸದಸಕಾನಂ ವಸೇನ ವಾಚಾಯ ಸಜ್ಝಾಯಿತಾ। **ಮನಸಾನುಪೇಕ್ಖಿತಾ**ತಿ ಚಿತ್ತೇನ ಅನುಪೇಕ್ಖಿತಾ, ಯಸ್ಸ ವಾಚಾಯ ಸಜ್ಝಾಯಿತಂ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಮನಸಾ ಚಿನ್ತೇನ್ತಸ್ಸ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪಾಕಟಂ ಹೋತಿ। ಮಹಾದೀಪಂ ಜಾಲೇತ್ವಾ ಠಿತಸ್ಸ ರೂಪಗತಂ ವಿಯ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ - "ವಚಸಾ ಪರಿಚಿತಾ ಮನಸಾನುಪೇಕ್ಖಿತಾ"ತಿ। **ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸುಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧಾ**ತಿ ಅತ್ಥತೋ ಚ ಕಾರಣತೋ ಚ ಪಞ್ಞಾಯ ಸುಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧಾ। **ಪರಿಮಣ್ಡಲೇಹಿ ಪದಬ್ಯಞ್ಜನೇಹೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪದಮೇವ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಬ್ಯಞ್ಜನತೋ ಪದಬ್ಯಞ್ಜನಂ, ತಂ ಅಕ್ಖರಪಾರಿಪೂರಿಂ ಕತ್ವಾ ದಸವಿಧಬ್ಯಞ್ಜನಬುದ್ಧಿಯೋ ಅಪರಿಹಾಪೇತ್ವಾ ವುತ್ತಂ ಪರಿಮಣ್ಡಲಂ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಏವರೂಪೇಹಿ ಪದಬ್ಯಞ್ಜನೇಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಪಿಚ ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಪರಿಸತಿ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೋ ಸುತ್ತಂ ವಾ ಜಾತಕಂ ವಾ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಉಪಾರಮ್ಭಕರಂ ಸುತ್ತಂ ಆಹರತಿ, ತಸ್ಸ ಉಪಮಂ ಕಥೇತಿ, ತದತ್ಥಂ ಓಹಾರೇತಿ, ಏವಮಿದಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಏತ್ಥ ಖಿಪನ್ತೋ ಏಕಪಸ್ಸೇನೇವ ಪರಿಹರನ್ತೋ ಕಾಲಂ ಞತ್ವಾ ವುಟ್ಠಹತಿ। ನಿಕ್ಖಿತ್ತಸುತ್ತಂ ಪನ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಮತ್ತಮೇವ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ಕಥಾ ಅಪರಿಮಣ್ಡಲಾ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಯೋ ಪನ ಸುತ್ತಂ ವಾ ಜಾತಕಂ ವಾ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಬಹಿ ಏಕಪದಮ್ಪಿ ಅಗನ್ತ್ವಾ ಪಾಳಿಯಾ ಅನುಸನ್ಧಿಞ್ಚ ಪುಬ್ಬಾಪರಞ್ಚ ಅಮಕ್ಖೇನ್ತೋ ಆಚರಿಯೇಹಿ ದಿನ್ನನಯೇ ಠತ್ವಾ ತುಲಿಕಾಯ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದನ್ತೋ ವಿಯ, ಗಮ್ಭೀರಮಾತಿಕಾಯ ಉದಕಂ ಪೇಸೇನ್ತೋ ವಿಯ, ಪದಂ ಕೋಟ್ಟೇನ್ತೋ ಸಿನ್ಧವಾಜಾನೀಯೋ ವಿಯ ಗಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಸ ಕಥಾ ಪರಿಮಣ್ಡಲಾ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಏವರೂಪಿಂ ಕಥಂ ಸನ್ಧಾಯ - "ಪರಿಮಣ್ಡಲೇಹಿ ಪದಬ್ಯಞ್ಜನೇಹೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಅನುಪ್ಪಬನ್ಧೇಹೀತಿ ಏತ್ಥ ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇನ್ತೋ ಸುತ್ತಂ ವಾ ಜಾತಕಂ ವಾ ಆರಭಿತ್ವಾ ಆರದ್ಧಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ತುರಿತತುರಿತೋ ಅರಣಿಂ ಮನ್ಥೇನ್ತೋ ವಿಯ, ಉಣ್ಹಖಾದನೀಯಂ ಖಾದನ್ತೋ ವಿಯ, ಪಾಳಿಯಾ ಅನುಸನ್ಧಿಪುಬ್ಬಾಪರೇಸು ಗಹಿತಂ ಗಹಿತಮೇವ ಅಗ್ಗಹಿತಂ ಅಗ್ಗಹಿತಮೇವ ಚ ಕತ್ವಾ ಪುರಾಣಪಣ್ಣನ್ತರೇಸು ಚರಮಾನಂ ಗೋಧಂ ಉಟ್ಠಪೇನ್ತೋ ವಿಯ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪಹರನ್ತೋ ಓಸಾಪೇನ್ತೋ ಓಹಾಯ ಗಚ್ಛತಿ। ಯೋಪಿ ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇನ್ತೋ ಕಾಲೇನ ಸೀಘಂ ಕಾಲೇನ ದನ್ಧಂ ಕಾಲೇನ ಮಹಾಸದ್ದಂ ಕಾಲೇನ ಖುದ್ದಕಸದ್ದಂ ಕರೋತಿ। ಯಥಾ ಪೇತಗ್ಗಿ ಕಾಲೇನ ಜಲತಿ, ಕಾಲೇನ ನಿಬ್ಬಾಯತಿ, ಏವಮೇವ ಇಧ **ಪೇತಗ್ಗಿಧಮ್ಮಕಥಿಕೋ** ನಾಮ ಹೋತಿ, ಪರಿಸಾಯ ಉಟ್ಠಾತುಕಾಮಾಯ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಆರಭತಿ। ಯೋಪಿ ಕಥೇನ್ತೋ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವಿತ್ಥಾಯತಿ, ನಿತ್ಥುನನ್ತೋ ಕನ್ದನ್ತೋ ವಿಯ ಕಥೇತಿ, ಇಮೇಸಂ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಕಥಾ ಅಪ್ಪಬನ್ಧಾ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಯೋ ಪನ ಸುತ್ತಂ ಆರಭಿತ್ವಾ ಆಚರಿಯೇಹಿ ದಿನ್ನನಯೇ ಠಿತೋ ಅಚ್ಛಿನ್ನಧಾರಂ ಕತ್ವಾ ನದೀಸೋತಂ ವಿಯ ಪವತ್ತೇತಿ, ಆಕಾಸಗಙ್ಗತೋ ಭಸ್ಸಮಾನಂ ಉದಕಂ ವಿಯ ನಿರನ್ತರಂ ಕಥಂ ಪವತ್ತೇತಿ, ತಸ್ಸ ಕಥಾ ಅನುಪ್ಪಬನ್ಧಾ ಹೋತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "ಅನುಪ್ಪಬನ್ಧೇಹೀ"ತಿ। **ಅನುಸಯಸಮುಗ್ಘಾತಾಯಾ**ತಿ ಸತ್ತನ್ನಂ ಅನುಸಯಾನಂ ಸಮುಗ್ಘಾತತ್ಥಾಯ। **ಏವರೂಪೇನಾ**ತಿ ಏವರೂಪೇನ ಬಹುಸ್ಸುತೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ತಥಾರೂಪೇನೇವ ಭಿಕ್ಖುಸತೇನ ಭಿಕ್ಖುಸಹಸ್ಸೇನ ವಾ ಸಞ್ಛಾಟಿಕಣ್ಣೇನ ವಾ ಸಞ್ಛಾಟಿಕಣ್ಣಂ, ಪಲ್ಲಙ್ಕೇನ ವಾ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಹಚ್ಚ ನಿಸಿನ್ನೇನ ಗೋಸಿಙ್ಗಸಾಲವನಂ ಸೋಭೇಯ್ಯ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಸಬ್ಬವಾರೇಸು ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೩೩೪. ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಂ ಅಸ್ಸ ಆರಾಮೋತಿ **ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಾರಾಮೋ**। ಪಟಿಸಲ್ಲಾನೇ ರತೋತಿ **ಪಟಿಸಲ್ಲಾನರತೋ**।

೩೩೫. **ಸಹಸ್ಸಂ ಲೋಕಾನ**ನ್ತಿ ಸಹಸ್ಸಂ ಲೋಕಧಾತೂನಂ। ಏತ್ತಕಞ್ಹಿ ಥೇರಸ್ಸ ಧುವಸೇವನಂ ಆವಜ್ಜನಪಟಿಬದ್ಧಂ, ಆಕಙ್ಖಮಾನೋ ಪನ ಥೇರೋ ಅನೇಕಾನಿಪಿ ಚಕ್ಕವಾಳಸಹಸ್ಸಾನಿ ವೋಲೋಕೇತಿಯೇವ। **ಉಪರಿಪಾಸಾದವರಗತೋ**ತಿ ಸತ್ತಭೂಮಕಸ್ಸ ವಾ ನವಭೂಮಕಸ್ಸ ವಾ ಪಾಸಾದವರಸ್ಸ ಉಪರಿ ಗತೋ। **ಸಹಸ್ಸಂ ನೇಮಿಮಣ್ಡಲಾನಂ ವೋಲೋಕೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಪಾಸಾದಪರಿವೇಣೇ ನಾಭಿಯಾ ಪತಿಟ್ಠಿತಾನಂ ನೇಮಿವಟ್ಟಿಯಾ ನೇಮಿವಟ್ಟಂ ಆಹಚ್ಚ ಠಿತಾನಂ ನೇಮಿಮಣ್ಡಲಾನಂ ಸಹಸ್ಸಂ ವಾತಪಾನಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ಓಲೋಕೇಯ್ಯ, ತಸ್ಸ ನಾಭಿಯೋಪಿ ಪಾಕಟಾ ಹೋನ್ತಿ, ಅರಾಪಿ ಅರನ್ತರಾನಿಪಿ ನೇಮಿಯೋಪಿ। **ಏವಮೇವ ಖೋ, ಆವುಸೋ**ತಿ, ಆವುಸೋ, ಏವಂ ಅಯಮ್ಪಿ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಕೋ ಭಿಕ್ಖು ದಿಬ್ಬೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಮಾನುಸಕೇನ ಸಹಸ್ಸಂ ಲೋಕಾನಂ ವೋಲೋಕೇತಿ। ತಸ್ಸ ಪಾಸಾದೇ ಠಿತಪುರಿಸಸ್ಸ ಚಕ್ಕನಾಭಿಯೋ ವಿಯ ಚಕ್ಕವಾಳಸಹಸ್ಸೇ ಸಿನೇರುಸಹಸ್ಸಂ ಪಾಕಟಂ ಹೋತಿ। ಅರಾ ವಿಯ ದೀಪಾ ಪಾಕಟಾ ಹೋನ್ತಿ। ಅರನ್ತರಾನಿ ವಿಯ ದೀಪಟ್ಠಿತಮನುಸ್ಸಾ ಪಾಕಟಾ ಹೋನ್ತಿ। ನೇಮಿಯೋ ವಿಯ ಚಕ್ಕವಾಳಪಬ್ಬತಾ ಪಾಕಟಾ ಹೋನ್ತಿ।

೩೩೬. **ಆರಞ್ಞಿಕೋ**ತಿ ಸಮಾದಿಣ್ಣಅರಞ್ಞಧುತಙ್ಗೋ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

೩೩೭. **ನೋ ಚ ಸಂಸಾದೇನ್ತೀ**ತಿ ನ ಓಸಾದೇನ್ತಿ। ಸಹೇತುಕಞ್ಹಿ ಸಕಾರಣಂ ಕತ್ವಾ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿತುಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತುಮ್ಪಿ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಸಂಸಾದೇತಿ ನಾಮ। ಏವಂ ನ ಕರೋನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪವತ್ತಿನೀ ಹೋತೀ**ತಿ ನದೀಸೋತೋದಕಂ ವಿಯ ಪವತ್ತತಿ।

೩೩೮. **ಯಾಯ ವಿಹಾರಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ**ತಿ ಯಾಯ ಲೋಕಿಯಾಯ ವಿಹಾರಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ, ಯಾಯ ಲೋಕುತ್ತರಾಯ ವಿಹಾರಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ।

೩೩೯. **ಸಾಧು ಸಾಧು ಸಾರಿಪುತ್ತಾ**ತಿ ಅಯಂ ಸಾಧುಕಾರೋ ಆನನ್ದತ್ಥೇರಸ್ಸ ದಿನ್ನೋ। ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೇನ ಪನ ಸದ್ಧಿಂ ಭಗವಾ ಆಲಪತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। **ಯಥಾ ತಂ ಆನನ್ದೋವಾ**ತಿ ಯಥಾ ಆನನ್ದೋವ ಸಮ್ಮಾ ಬ್ಯಾಕರಣಮಾನೋ ಬ್ಯಾಕರೇಯ್ಯ, ಏವಂ ಬ್ಯಾಕತಂ ಆನನ್ದೇನ ಅತ್ತನೋ ಅನುಚ್ಛವಿಕಮೇವ, ಅಜ್ಝಾಸಯಾನುರೂಪಮೇವ ಬ್ಯಾಕತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಆನನ್ದತ್ಥೇರೋ ಹಿ ಅತ್ತನಾಪಿ ಬಹುಸ್ಸುತೋ, ಅಜ್ಝಾಸಯೋಪಿಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ – "ಅಹೋ ವತ ಸಾಸನೇ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಬಹುಸ್ಸುತಾ ಭವೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಬಹುಸ್ಸುತಸ್ಸ ಹಿ ಕಪ್ಪಿಯಾಕಪ್ಪಿಯಂ ಸಾವಜ್ಜಾನವಜ್ಜಂ, ಗರುಕಲಹುಕಂ ಸತೇಕಿಚ್ಛಾತೇಕಿಚ್ಛಂ ಪಾಕಟಂ ಹೋತಿ। ಬಹುಸ್ಸುತೋ ಉಗ್ಗಹಿತಬುದ್ಧವಚನಂ ಆವಜ್ಜಿತ್ವಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಸೀಲಂ ಕಥಿತಂ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಮಾಧಿ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಿಪಸ್ಸನಾ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಮಗ್ಗಫಲನಿಬ್ಬಾನಾನೀತಿ ಸೀಲಸ್ಸ ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ಸೀಲಂ ಪೂರೇತ್ವಾ, ಸಮಾಧಿಸ್ಸ ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ಸಮಾಧಿಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ವಿಪಸ್ಸನಾಗಬ್ಭಂ ಗಣ್ಹಾಪೇತ್ವಾ ಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ಫಲಂ ಸಚ್ಛಿಕರೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಥೇರಸ್ಸ ಏವಂ ಅಜ್ಝಾಸಯೋ ಹೋತಿ – "ಅಹೋ ವತ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಏಕಂ ವಾ ದ್ವೇ ವಾ ತಯೋ ವಾ ಚತ್ತಾರೋ ವಾ ಪಞ್ಚ ವಾ ನಿಕಾಯೇ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಆವಜ್ಜನ್ತಾ ಸೀಲಾದೀನಂ ಆಗತಟ್ಠಾನೇಸು ಸೀಲಾದೀನಿ ಪರಿಪೂರೇತ್ವಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಮಗ್ಗಫಲನಿಬ್ಬಾನಾನಿ ಸಚ್ಛಿಕರೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ। ಸೇಸವಾರೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

೩೪೦. ಆಯಸ್ಮಾ ಹಿ ರೇವತೋ ಝಾನಜ್ಝಾಸಯೋ ಝಾನಾಭಿರತೋ, ತಸ್ಮಾಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ – "ಅಹೋ ವತ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಏಕಿಕಾ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಕಸಿಣಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ಝಾನಪದಟ್ಠಾನಂ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಂ ಸಚ್ಛಿಕರೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ।

೩೪೧. ಆಯಸ್ಮಾ ಅನುರುದ್ಧೋ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಕೋ, ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ – "ಅಹೋ ವತ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಆಲೋಕಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ದಿಬ್ಬೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ಅನೇಕೇಸು ಚಕ್ಕವಾಳಸಹಸ್ಸೇಸು ಚವಮಾನೇ ಚ ಉಪಪಜ್ಜಮಾನೇ ಚ ಸತ್ತೇ ದಿಸ್ವಾ ವಟ್ಟಭಯೇನ ಚಿತ್ತಂ ಸಂವೇಜೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಂ ಸಚ್ಛಿಕರೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ।

೩೪೨. ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಕಸ್ಸಪೋ ಧುತವಾದೋ, ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ – "ಅಹೋ ವತ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಧುತವಾದಾ ಹುತ್ವಾ ಧುತಙ್ಗಾನುಭಾವೇನ ಪಚ್ಚಯತಣ್ಹಂ ಮಿಲಾಪೇತ್ವಾ ಅಪರೇಪಿ ನಾನಪ್ಪಕಾರೇ ಕಿಲೇಸೇ ಧುನಿತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಂ ಸಚ್ಛಿಕರೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ।

೩೪೩. ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ ಸಮಾಧಿಪಾರಮಿಯಾ ಮತ್ಥಕಂ ಪತ್ತೋ, ಸುಖುಮಂ ಪನ ಚಿತ್ತನ್ತರಂ ಖನ್ಧನ್ತರಂ ಧಾತ್ವನ್ತರಂ ಆಯತನನ್ತರಂ ಝಾನೋಕ್ಕನ್ತಿಕಂ ಆರಮ್ಮಣೋಕ್ಕನ್ತಿಕಂ ಅಙ್ಗವವತ್ಥಾನಂ ಆರಮ್ಮಣವವತ್ಥಾನಂ ಅಙ್ಗಸಙ್ಕನ್ತಿ ಆರಮ್ಮಣಸಙ್ಕನ್ತಿ ಏಕತೋವಡ್ಢನಂ ಉಭತೋವಡ್ಢನನ್ತಿ ಆಭಿಧಮ್ಮಿಕಧಮ್ಮಕಥಿಕಸ್ಸೇವ ಪಾಕಟಂ। ಅನಾಭಿಧಮ್ಮಿಕೋ ಹಿ ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇನ್ತೋ – "ಅಯಂ ಸಕವಾದೋ ಅಯಂ ಪರವಾದೋ"ತಿ ನ ಜಾನಾತಿ। ಸಕವಾದಂ ದೀಪೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಪರವಾದಂ ದೀಪೇತಿ, ಪರವಾದಂ ದೀಪೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಸಕವಾದಂ ದೀಪೇತಿ, ಧಮ್ಮನ್ತರಂ ವಿಸಂವಾದೇತಿ। ಆಭಿಧಮ್ಮಿಕೋ ಸಕವಾದಂ ಸಕವಾದನಿಯಾಮೇನೇವ , ಪರವಾದಂ ಪರವಾದನಿಯಾಮೇನೇವ ದೀಪೇತಿ, ಧಮ್ಮನ್ತರಂ ನ ವಿಸಂವಾದೇತಿ। ತಸ್ಮಾ ಥೇರಸ್ಸ

ಏವಂ ಹೋತಿ – “ಅಹೋ ವತ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಆಭಿಧಮ್ಮಿಕಾ ಹುತ್ವಾ ಸುಖುಮೇಸು ಠಾನೇಸು ಞಾಣಂ ಓತಾರೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಂ ಸಚ್ಛಿಕರೇಯ್ಯು”ನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ।

೩೪೪. ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಪಞ್ಞಾಪಾರಮಿಯಾ ಮತ್ಥಕಂ ಪತ್ತೋ, ಪಞ್ಞವಾಯೇವ ಚ ಚಿತ್ತಂ ಅತ್ತನೋ ವಸೇ ವತ್ತೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ನ ದುಪ್ಪಞ್ಞೋ। ದುಪ್ಪಞ್ಞೋ ಹಿ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವಸೇ ವತ್ತೇತ್ವಾ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ವಿಪ್ಫನ್ದಿತ್ವಾಪಿ ಕತಿಪಾಹೇನೇವ ಗಿಹಿಭಾವಂ ಪತ್ವಾ ಅನಯಬ್ಯಸನಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ತಸ್ಮಾ ಥೇರಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ – “ಅಹೋ ವತ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಅಚಿತ್ತವಸಿಕಾ ಹುತ್ವಾ ಚಿತ್ತಂ ಅತ್ತನೋ ವಸೇ ವತ್ತೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಾನಸ್ಸ ವಿಸೇವಿತವಿಪ್ಫನ್ದಿತಾನಿ ಭಞ್ಜಿತ್ವಾ ಈಸಕಮ್ಪಿ ಬಹಿ ನಿಕ್ಖಮಿತುಂ ಅದೇನ್ತಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಂ ಸಚ್ಛಿಕರೇಯ್ಯು”ನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ।

೩೪೫. **ಸಬ್ಬೇಸಂ ವೋ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಸುಭಾಸಿತಂ ಪರಿಯಾಯೇನಾ**ತಿ ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಯಸ್ಮಾ ಸಙ್ಘಾರಾಮಸ್ಸ ನಾಮ ಬಹುಸ್ಸುತಭಿಕ್ಖೂಹಿಪಿ ಸೋಭನಕಾರಣಂ ಅತ್ಥಿ, ಝಾನಾಭಿರತೇಹಿಪಿ, ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಕೇಹಿಪಿ, ಧುತವಾದೇಹಿಪಿ, ಆಭಿಧಮ್ಮಿಕೇಹಿಪಿ, ಅಚಿತ್ತವಸಿಕೇಹಿಪಿ ಸೋಭನಕಾರಣಂ ಅತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬೇಸಂ ವೋ ಸುಭಾಸಿತಂ ಪರಿಯಾಯೇನ, ತೇನ ತೇನ ಕಾರಣೇನ ಸುಭಾಸಿತಮೇವ, ನೋ ದುಬ್ಭಾಸಿತಂ। **ಅಪಿಚ ಮಮಪಿ ಸುಣಾಥಾ**ತಿ ಅಪಿಚ ಮಮಪಿ ವಚನಂ ಸುಣಾಥ। **ನ ತಾವಾಹಂ ಇಮಂ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಭಿನ್ದಿಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ನ ತಾವ ಅಹಂ ಇಮಂ ಚತುರಙ್ಗವೀರಿಯಂ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ ಆಭುಜಿತಂ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಭಿನ್ದಿಸ್ಸಾಮಿ, ನ ಮೋಚೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇದಂ ಕಿರ ಭಗವಾ ಪರಿಪಾಕಗತೇ ಞಾಣೇ ರಜ್ಜಸಿರಿಂ ಪಹಾಯ ಕತಾಭಿನಿಕ್ಖಮನೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಬೋಧಿಮಣ್ಡಂ ಆರುಯ್ಹ ಚತುರಙ್ಗವೀರಿಯಂ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ ಅಪರಾಜಿತಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ದಳ್ಹಸಮಾದಾನೋ ಹುತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ ತಿಣ್ಣಂ ಮಾರಾನಂ ಮತ್ಥಕಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚೂಸಸಮಯೇ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಂ ಉನ್ನಾದೇನ್ತೋ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿ, ತಂ ಅತ್ತನೋ ಮಹಾಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಸನ್ಧಾಯ ಏವಮಾಹ। ಅಪಿಚ ಪಚ್ಛಿಮಂ ಜನತಂ ಅನುಕಮ್ಪಮಾನೋಪಿ ಪಟಿಪತ್ತಿಸಾರಂ ಪುಥುಜ್ಜನಕಲ್ಯಾಣಕಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಏವಮಾಹ। ಪಸ್ಸತಿ ಹಿ ಭಗವಾ – “ಅನಾಗತೇ ಏವಂ ಅಜ್ಝಾಸಯಾ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಇತಿ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತಿ, ‘ಭಗವಾ ಮಹಾಗೋಸಿಙ್ಗಸುತ್ತಂ ಕಥೇನ್ತೋ ಇಧ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಭಿಕ್ಖು ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ…ಪೇ॰… ಏವರೂಪೇನ ಖೋ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಭಿಕ್ಖುನಾ ಗೋಸಿಙ್ಗಸಾಲವನಂ ಸೋಭೇಯ್ಯಾತಿ ಆಹ, ಮಯಂ ಭಗವತೋ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮಾ’ತಿ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪಟಿಕ್ಕನ್ತಾ ಚತುರಙ್ಗವೀರಿಯಂ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ ದಳ್ಹಸಮಾದಾನಾ ಹುತ್ವಾ ‘ಅರಹತ್ತಂ ಅಪ್ಪತ್ವಾ ಇಮಂ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ನ ಭಿನ್ದಿಸ್ಸಾಮಾ’ತಿ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕಾತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತೇ ಏವಂ ಪಟಿಪನ್ನಾ ಕತಿಪಾಹೇನೇವ ಜಾತಿಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಅನ್ತಂ ಕರಿಸ್ಸನ್ತೀ”ತಿ, ಇಮಂ ಪಚ್ಛಿಮಂ ಜನತಂ ಅನುಕಮ್ಪಮಾನೋ ಪಟಿಪತ್ತಿಸಾರಂ ಪುಥುಜ್ಜನಕಲ್ಯಾಣಕಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಏವಮಾಹ। **ಏವರೂಪೇನ ಖೋ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಭಿಕ್ಖುನಾ ಗೋಸಿಙ್ಗಸಾಲವನಂ ಸೋಭೇಯ್ಯಾ**ತಿ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಏವರೂಪೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯೇನೇವ ಗೋಸಿಙ್ಗಸಾಲವನಂ ಸೋಭೇಯ್ಯಾತಿ ಯಥಾನುಸನ್ಧಿನಾವ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಪೇಸೀತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಮಹಾಗೋಸಿಙ್ಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಮಹಾಗೋಪಾಲಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೪೬. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಮಹಾಗೋಪಾಲಕಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ತಿಸ್ಸೋ ಕಥಾ ಏಕನಾಳಿಕಾ, ಚತುರಸ್ಸಾ, ನಿಸಿನ್ನವತ್ತಿಕಾತಿ। ತತ್ಥ ಪಾಳಿಂ ವತ್ವಾ ಏಕೇಕಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥಕಥನಂ **ಏಕನಾಳಿಕಾ** ನಾಮ। ಅಪಣ್ಡಿತಂ ಗೋಪಾಲಕಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ, ಅಪಣ್ಡಿತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ, ಪಣ್ಡಿತಂ ಗೋಪಾಲಕಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ, ಪಣ್ಡಿತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾತಿ ಚತುಕ್ಕಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಕಥನಂ **ಚತುರಸ್ಸಾ** ನಾಮ। ಅಪಣ್ಡಿತಂ ಗೋಪಾಲಕಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪರಿಯೋಸಾನಗಮನಂ, ಅಪಣ್ಡಿತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪರಿಯೋಸಾನಗಮನಂ, ಪಣ್ಡಿತಂ ಗೋಪಾಲಕಂ

ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪರಿಯೋಸಾನಗಮನಂ, ಪಣ್ಡಿತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪರಿಯೋಸಾನಗಮನನ್ತಿ ಅಯಂ **ನಿಸಿನ್ನವತ್ತಿಕಾ** ನಾಮ। ಅಯಂ ಇಧ ಸಬ್ಬಾಚರಿಯಾನಂ ಆಚಿಣ್ಣಾ।

ಏಕಾದಸಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಙ್ಗೇಹೀತಿ ಏಕಾದಸಹಿ ಅಗುಣಕೋಟ್ಠಾಸೇಹಿ। **ಗೋಗಣ**ನ್ತಿ ಗೋಮಣ್ಡಲಂ। **ಪರಿಹರಿತು**ನ್ತಿ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಚರಿತುಂ। **ಫಾತಿಂ ಕಾತು**ನ್ತಿ ವಡ್ಢಿಂ ಆಪಾದೇತುಂ। **ಇಧಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಲೋಕೇ। **ನ ರೂಪಞ್ಞೂ ಹೋತೀ**ತಿ ಗಣನತೋ ವಾ ವಣ್ಣತೋ ವಾ ರೂಪಂ ನ ಜಾನಾತಿ। **ಗಣನತೋ** ನ ಜಾನಾತಿ ನಾಮ ಅತ್ತನೋ ಗುನ್ನಂ ಸತಂ ವಾ ಸಹಸ್ಸಂ ವಾತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ನ ಜಾನಾತಿ। ಸೋ ಗಾವೀಸು ಹಟಾಸು ವಾ ಪಲಾತಾಸು ವಾ ಗೋಗಣಂ ಗಣೇತ್ವಾ, ಅಜ್ಜ ಏತ್ತಿಕಾ ನ ದಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ದ್ವೇ ತೀಣಿ ಗಾಮನ್ತರಾನಿ ವಾ ಅಟವಿಂ ವಾ ವಿಚರನ್ತೋ ನ ಪರಿಯೇಸತಿ, ಅಞ್ಞೇಸಂ ಗಾವೀಸು ಅತ್ತನೋ ಗೋಗಣಂ ಪವಿಟ್ಠಾಸುಪಿ ಗೋಗಣಂ ಗಣೇತ್ವಾ, "ಇಮಾ ಏತ್ತಿಕಾ ಗಾವೋ ನ ಅಮ್ಹಾಕ"ನ್ತಿ ಯಟ್ಠಿಯಾ ಪೋಥೇತ್ವಾ ನ ನೀಹರತಿ, ತಸ್ಸ ನಟ್ಠಾ ಗಾವಿಯೋ ನಟ್ಠಾವ ಹೋನ್ತಿ। ಪರಗಾವಿಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಚರನ್ತಂ ಗೋಸಾಮಿಕಾ ದಿಸ್ವಾ, "ಅಯಂ ಏತ್ತಕಂ ಕಾಲಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಧೇನುಂ ಗಣ್ಹಾತೀ"ತಿ ತಜ್ಜೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಗಾವಿಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ತಸ್ಸ ಗೋಗಣೋಪಿ ಪರಿಹಾಯತಿ, ಪಞ್ಚಗೋರಸಪರಿಭೋಗತೋಪಿ ಪರಿಬಾಹಿರೋ ಹೋತಿ। **ವಣ್ಣತೋ** ನ ಜಾನಾತಿ ನಾಮ – "ಏತ್ತಿಕಾ ಗಾವೋ ಸೇತಾ, ಏತ್ತಿಕಾ ರತ್ತಾ, ಏತ್ತಿಕಾ ಕಾಳಾ, ಏತ್ತಿಕಾ ಕಬರಾ ಏತ್ತಿಕಾ ನೀಲಾ"ತಿ ನ ಜಾನಾತಿ, ಸೋ ಗಾವೀಸು ಹಟಾಸು ವಾ…ಪೇ॰… ಪಞ್ಚಗೋರಸಪರಿಭೋಗತೋಪಿ ಪರಿಬಾಹಿರೋ ಹೋತಿ।

ನ ಲಕ್ಖಣಕುಸಲೋ ಹೋತೀತಿ ಗಾವೀನಂ ಸರೀರೇ ಕತಂ ಧನುಸತ್ತಿಸೂಲಾದಿಭೇದಂ ಲಕ್ಖಣಂ ನ ಜಾನಾತಿ , ಸೋ ಗಾವೀಸು ಹಟಾಸು ವಾ ಪಲಾತಾಸು ವಾ ಅಜ್ಜ ಅಸುಕಲಕ್ಖಣಾ ಚ ಅಸುಕಲಕ್ಖಣಾ ಚ ಗಾವೋ ನ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ…ಪೇ॰… ಪಞ್ಚಗೋರಸಪರಿಭೋಗತೋಪಿ ಪರಿಬಾಹಿರೋ ಹೋತಿ।

ನ ಆಸಾಟಿಕಂ ಹಾರೇತಾತಿ ಗುನ್ನಂ ಖಾಣುಕಣ್ಟಕಾದೀಹಿ ಪಹಟಟ್ಠಾನೇಸು ವಣೋ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ನೀಲಮಕ್ಖಿಕಾ ಅಣ್ಡಕಾನಿ ಪಾತೇನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಆಸಾಟಿಕಾತಿ ನಾಮ। ತಾನಿ ದಣ್ಡೇನ ಅಪನೇತ್ವಾ ಭೇಸಜ್ಜಂ ದಾತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ। ಬಾಲೋ ಗೋಪಾಲಕೋ ತಥಾ ನ ಕರೋತಿ, ತೇನ ವುತ್ತಂ – "ನ ಆಸಾಟಿಕಂ ಹಾರೇತಾ ಹೋತೀ"ತಿ। ತಸ್ಸ ಗುನ್ನಂ ವಣಾ ವಡ್ಢನ್ತಿ, ಗಮ್ಭೀರಾ ಹೋನ್ತಿ, ಪಾಣಕಾ ಕುಚ್ಛಿಂ ಪವಿಸನ್ತಿ, ಗಾವೋ ಗೇಲಞ್ಞಾಭಿಭೂತಾ ನೇವ ಯಾವದತ್ಥಂ ತಿಣಾನಿ ಖಾದಿತುಂ, ನ ಪಾನೀಯಂ ಪಾತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಗುನ್ನಂ ಖೀರಂ ಛಿಜ್ಜತಿ, ಗೋಣಾನಂ ಜವೋ ಹಾಯತಿ, ಉಭಯೇಸಂ ಜೀವಿತನ್ತರಾಯೋ ಹೋತಿ। ಏವಮಸ್ಸ ಗೋಗಣೋಪಿ ಪರಿಹಾಯತಿ, ಪಞ್ಚಗೋರಸತೋಪಿ ಪರಿಬಾಹಿರೋ ಹೋತಿ।

ನ ವಣಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತಾ ಹೋತೀತಿ ಗುನ್ನಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಸಞ್ಜಾತೋ ವಣೋ ಭೇಸಜ್ಜಂ ದತ್ವಾ ವಾಕೇನ ವಾ ಚೀರಕೇನ ವಾ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತಬ್ಬೋ ಹೋತಿ। ಬಾಲೋ ಗೋಪಾಲಕೋ ತಥಾ ನ ಕರೋತಿ, ಅಥಸ್ಸ ಗುನ್ನಂ ವಣೇಹಿ ಯೂಸಾ ಪಗ್ಘರನ್ತಿ, ತಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ನಿಘಂಸೇನ್ತಿ, ತೇನ ಅಞ್ಞೇಸಮ್ಪಿ ವಣಾ ಜಾಯನ್ತಿ। ಏವಂ ಗಾವೋ ಗೇಲಞ್ಞಾಭಿಭೂತಾ ನೇವ ಯಾವದತ್ಥಂ ತಿಣಾನಿ ಖಾದಿತುಂ…ಪೇ॰… ಪರಿಬಾಹಿರೋ ಹೋತಿ।

ನ ಧೂಮಂ ಕತ್ತಾ ಹೋತೀತಿ ಅನ್ತೋವಸ್ಸೇ ಡಂಸಮಕಸಾದೀನಂ ಉಸ್ಸನ್ನಕಾಲೇ ಗೋಗಣೇ ವಜಂ ಪವಿಟ್ಠೇ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಧೂಮೋ ಕಾತಬ್ಬೋ ಹೋತಿ, ಅಪಣ್ಡಿತೋ ಗೋಪಾಲಕೋ ತಂ ನ ಕರೋತಿ। ಗೋಗಣೋ ಸಬ್ಬರತ್ತಿಂ ಡಂಸಾದೀಹಿ ಉಪದ್ದುತೋ ನಿದ್ದಂ ಅಲಭಿತ್ವಾ ಪುನದಿವಸೇ ಅರಞ್ಞೇ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ರುಕ್ಖಮೂಲಾದೀಸು ನಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ನಿದ್ದಾಯತಿ, ನೇವ ಯಾವದತ್ಥಂ ತಿಣಾನಿ ಖಾದಿತುಂ…ಪೇ॰… ಪಞ್ಚಗೋರಸಪರಿಭೋಗತೋಪಿ ಪರಿಬಾಹಿರೋ ಹೋತಿ।

ನ ತಿತ್ಥಂ ಜಾನಾತೀತಿ ತಿತ್ಥಂ ಸಮನ್ತಿ ವಾ ವಿಸಮನ್ತಿ ವಾ ಸಗಾಹನ್ತಿ ವಾ ನಿಗ್ಗಾಹನ್ತಿ ವಾ ನ ಜಾನಾತಿ, ಸೋ ಅತಿತ್ಥೇನ ಗಾವಿಯೋ ಓತಾರೇತಿ। ತಾಸಂ ವಿಸಮತಿತ್ಥೇ ಪಾಸಾಣಾದೀನಿ ಅಕ್ಕಮನ್ತೀನಂ ಪಾದಾ ಭಿಜ್ಜನ್ತಿ, ಸಗಾಹಂ ಗಮ್ಭೀರಂ ತಿತ್ಥಂ ಓತಿಣ್ಣಾ

ಕುಮ್ಭೀಲಾದಯೋ ಗಾಹಾ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ಅಜ್ಜ ಏತ್ತಿಕಾ ಗಾವೋ ನಟ್ಠಾ, ಅಜ್ಜ ಏತ್ತಿಕಾತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಏವಮಸ್ಸ ಗೋಗಣೋಪಿ ಪರಿಹಾಯತಿ, ಪಞ್ಚಗೋರಸತೋಪಿ ಪರಿಬಾಹಿರೋ ಹೋತಿ।

ನ ಪೀತಂ ಜಾನಾತೀತಿ ಪೀತಮ್ಪಿ ಅಪೀತಮ್ಪಿ ನ ಜಾನಾತಿ। ಗೋಪಾಲಕೇನ ಹಿ "ಇಮಾಯ ಗಾವಿಯಾ ಪೀತಂ, ಇಮಾಯ ನ ಪೀತಂ, ಇಮಾಯ ಪಾನೀಯತಿತ್ಥೇ ಓಕಾಸೋ ಲದ್ಧೋ, ಇಮಾಯ ನ ಲದ್ಧೋ"ತಿ ಏವಂ ಪೀತಾಪೀತಂ ಜಾನಿತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ಪನ ದಿವಸಭಾಗಂ ಅರಞ್ಞೇ ಗೋಗಣಂ ರಕ್ಖಿತ್ವಾ ಪಾನೀಯಂ ಪಾಯೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ನದಿಂ ವಾ ತಳಾಕಂ ವಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ। ತತ್ಥ ಮಹಾಉಸಭಾ ಚ ಅನುಉಸಭಾ ಚ ಬಲವಗಾವಿಯೋ ಚ ದುಬ್ಬಲಾನಿ ಚೇವ ಮಹಲ್ಲಕಾನಿ ಚ ಗೋರೂಪಾನಿ ಸಿಙ್ಗೇಹಿ ವಾ ಫಾಸುಕಾಹಿ ವಾ ಪಹರಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಓಕಾಸಂ ಕತ್ವಾ ಊರುಪ್ಪಮಾಣಂ ಉದಕಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಯಥಾಕಾಮಂ ಪಿವನ್ತಿ। ಅವಸೇಸಾ ಓಕಾಸಂ ಅಲಭಮಾನಾ ತೀರೇ ಠತ್ವಾ ಕಲಲಮಿಸ್ಸಕಂ ಉದಕಂ ಪಿವನ್ತಿ, ಅಪೀತಾ ಏವ ವಾ ಹೋನ್ತಿ। ಅಥ ನೇ ಗೋಪಾಲಕೋ ಪಿಟ್ಠಿಯಂ ಪಹರಿತ್ವಾ ಪುನ ಅರಞ್ಞಂ ಪವೇಸೇತಿ, ತತ್ಥ ಅಪೀತಗಾವಿಯೋ ಪಿಪಾಸಾಯ ಸುಕ್ಖಮಾನಾ ಯಾವದತ್ಥಂ ತಿಣಾನಿ ಖಾದಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ತತ್ಥ ಗುನ್ನಂ ಖೀರಂ ಛಿಜ್ಜತಿ, ಗೋಣಾನಂ ಜವೋ ಹಾಯತಿ…ಪೇ॰… ಪರಿಬಾಹಿರೋ ಹೋತಿ।

ನ ವೀಥಿಂ ಜಾನಾತೀತಿ "ಅಯಂ ಮಗ್ಗೋ ಸಮೋ ಖೇಮೋ, ಅಯಂ ವಿಸಮೋ ಸಾಸಙ್ಕೋ ಸಪ್ಪಟಿಭಯೋ"ತಿ ನ ಜಾನಾತಿ। ಸೋ ಸಮಂ ಖೇಮಂ ಮಗ್ಗಂ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಗೋಗಣಂ ಇತರಂ ಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಪಾದೇತಿ, ತತ್ಥ ಗಾವೋ ಸೀಹಬ್ಯಗ್ಘಾದೀನಂ ಗನ್ಧೇನ ಚೋರಪರಿಸ್ಸಯೇನ ವಾ ಅಭಿಭೂತಾ ಭನ್ತಮಿಗಸಪ್ಪಟಿಭಾಗಾ ಗೀವಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ನೇವ ಯಾವದತ್ಥಂ ತಿಣಾನಿ ಖಾದನ್ತಿ, ನ ಪಾನೀಯಂ ಪಿವನ್ತಿ, ತತ್ಥ ಗುನ್ನಂ ಖೀರಂ ಛಿಜ್ಜತಿ…ಪೇ॰… ಪರಿಬಾಹಿರೋ ಹೋತಿ।

ನ ಗೋಚರಕುಸಲೋ ಹೋತೀತಿ ಗೋಪಾಲಕೇನ ಹಿ ಗೋಚರಕುಸಲೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ಪಞ್ಚಾಹಿಕವಾರೋ ವಾ ಸತ್ತಾಹಿಕವಾರೋ ವಾ ಜಾನಿತಬ್ಬೋ, ಏಕದಿಸಾಯ ಗೋಗಣಂ ಚಾರೇತ್ವಾ ಪುನದಿವಸೇ ತತ್ಥ ನ ಚಾರೇತಬ್ಬೋ। ಮಹತಾ ಹಿ ಗೋಗಣೇನ ಚಿಣ್ಣಟ್ಠಾನಂ ಭೇರಿತಲಂ ವಿಯ ಸುದ್ಧಂ ಹೋತಿ ನಿತ್ತಿಣಂ, ಉದಕಮ್ಪಿ ಆಲುಳೀಯತಿ। ತಸ್ಮಾ ಪಞ್ಚಮೇ ವಾ ಸತ್ತಮೇ ವಾ ದಿವಸೇ ಪುನ ತತ್ಥ ಚಾರೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ಏತ್ತಕೇನ ಹಿ ತಿಣಮ್ಪಿ ಪಟಿವಿರುಹತಿ, ಉದಕಮ್ಪಿ ಪಸೀದತಿ। ಅಯಂ ಪನ ಇಮಂ ಪಞ್ಚಾಹಿಕವಾರಂ ವಾ ಸತ್ತಾಹಿಕವಾರಂ ವಾ ನ ಜಾನಾತಿ, ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ರಕ್ಖಿತಟ್ಠಾನೇಯೇವ ರಕ್ಖತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಗೋಗಣೋ ಹರಿತತಿಣಂ ನ ಲಭತಿ, ಸುಕ್ಖತಿಣಂ ಖಾದನ್ತೋ ಕಲಲಮಿಸ್ಸಕಂ ಉದಕಂ ಪಿವತಿ, ತತ್ಥ ಗುನ್ನಂ ಖೀರಂ ಛಿಜ್ಜತಿ…ಪೇ॰… ಪರಿಬಾಹಿರೋ ಹೋತಿ।

ಅನವಸೇಸದೋಹೀ ಚ ಹೋತೀತಿ ಪಣ್ಡಿತಗೋಪಾಲಕೇನ ಯಾವ ವಚ್ಛಕಸ್ಸ ಮಂಸಲೋಹಿತಂ ಸಣ್ಠಾತಿ, ತಾವ ಏಕಂ ದ್ವೇ ಥನೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಾವಸೇಸದೋಹಿನಾ ಭವಿತಬ್ಬಂ। ಅಯಂ ವಚ್ಛಕಸ್ಸ ಕಿಞ್ಚಿ ಅನವಸೇಸೇತ್ವಾ ದುಹತಿ, ಖೀರಪಕೋ ವಚ್ಛೋ ಖೀರಪಿಪಾಸಾಯ ಸುಕ್ಖತಿ, ಸಣ್ಠಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಕಮ್ಪಮಾನೋ ಮಾತು ಪುರತೋ ಪತಿತ್ವಾ ಕಾಲಙ್ಕರೋತಿ। ಮಾತಾ ಪುತ್ತಕಂ ದಿಸ್ವಾ, "ಮಯ್ಹಂ ಪುತ್ತಕೋ ಅತ್ತನೋ ಮಾತುಖೀರಂ ಪಾತುಮ್ಪಿ ನ ಲಭತೀ"ತಿ ಪುತ್ತಸೋಕೇನ ನ ಯಾವದತ್ಥಂ ತಿಣಾನಿ ಖಾದಿತುಂ, ನ ಪಾನೀಯಂ ಪಾತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಥನೇಸು ಖೀರಂ ಛಿಜ್ಜತಿ। ಏವಮಸ್ಸ ಗೋಗಣೋಪಿ ಪರಿಹಾಯತಿ, ಪಞ್ಚಗೋರಸತೋಪಿ ಪರಿಬಾಹಿರೋ ಹೋತಿ।

ಗುನ್ನಂ ಪಿತುಟ್ಠಾನಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ **ಗೋಪಿತರೋ**। ಗಾವೋ ಪರಿಣಯನ್ತಿ ಯಥಾರುಚಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ **ಗೋಪರಿಣಾಯಕಾ**। **ನ ಅತಿರೇಕಪೂಜಾಯಾ**ತಿ ಪಣ್ಡಿತೋ ಹಿ ಗೋಪಾಲಕೋ ಏವರೂಪೇ ಉಸಭೇ ಅತಿರೇಕಪೂಜಾಯ ಪೂಜೇತಿ, ಪಣೀತಂ ಗೋಭತ್ತಂ ದೇತಿ, ಗನ್ಧಪಞ್ಚಙ್ಗುಲಿಕೇಹಿ ಮಣ್ಡೇತಿ, ಮಾಲಂ ಪಿಲನ್ಧೇತಿ, ಸಿಙ್ಗೇ ಸುವಣ್ಣರಜತಕೋಸಕೇ ಚ ಧಾರೇತಿ, ರತ್ತಿಂ ದೀಪಂ ಜಾಲೇತ್ವಾ ಚೇಲವಿತಾನಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಾ ಸಯಾಪೇತಿ। ಅಯಂ ಪನ ತತೋ ಏಕಸಕ್ಕಾರಮ್ಪಿ ನ ಕರೋತಿ, ಉಸಭಾ

ಅತಿರೇಕಪೂಜಂ ಅಲಭಮಾನಾ ಗೋಗಣಂ ನ ರಕ್ಖನ್ತಿ, ಪರಿಸ್ಸಯಂ ನ ವಾರೇನ್ತಿ। ಏವಮಸ್ಸ ಗೋಗಣೋ ಪರಿಹಾಯತಿ, ಪಞ್ಚಗೋರಸತೋ ಪರಿಬಾಹಿರೋ ಹೋತಿ।

೩೪೭. **ಇಧಾತಿ** ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ। **ನ ರೂಪಞ್ಞೂ ಹೋತೀತಿ**, "ಚತ್ತಾರಿ ಮಹಾಭೂತಾನಿ ಚತುನ್ನಞ್ಚ ಮಹಾಭೂತಾನಂ ಉಪಾದಾಯರೂಪ"ನ್ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತರೂಪಂ ದ್ವೀಹಾಕಾರೇಹಿ ನ ಜಾನಾತಿ ಗಣನತೋ ವಾ ಸಮುಟ್ಠಾನತೋ ವಾ। **ಗಣನತೋ** ನ ಜಾನಾತಿ ನಾಮ, "ಚಕ್ಖಾಯತನಂ, ಸೋತ-ಘಾನ-ಜಿವ್ಹಾ-ಕಾಯಾಯತನಂ, ರೂಪ-ಸದ್ದ-ಗನ್ಧ-ರಸ-ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾಯತನಂ, ಇತ್ಥಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಪುರಿಸಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಕಾಯವಿಞ್ಞತ್ತಿ, ವಚೀವಿಞ್ಞತ್ತಿ, ಆಕಾಸಧಾತು, ಆಪೋಧಾತು, ರೂಪಸ್ಸ ಲಹುತಾ, ಮುದುತಾ, ಕಮ್ಮಞ್ಞತಾ, ಉಪಚಯೋ, ಸನ್ತತಿ, ಜರತಾ, ರೂಪಸ್ಸ ಅನಿಚ್ಚತಾ, ಕಬಳೀಕಾರೋ ಆಹಾರೋ"ತಿ ಏವಂ ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತಾ ಪಞ್ಚವೀಸತಿ ರೂಪಕೋಟ್ಠಾಸಾತಿ ನ ಜಾನಾತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸೋ ಗೋಪಾಲಕೋ ಗಣನತೋ ಗುನ್ನಂ ರೂಪಂ ನ ಜಾನಾತಿ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಭಿಕ್ಖು। ಸೋ ಗಣನತೋ ರೂಪಂ ಅಜಾನನ್ತೋ ರೂಪಂ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಅರೂಪಂ ವವತ್ಥಪೇತ್ವಾ ರೂಪಾರೂಪಂ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಪಚ್ಚಯಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಲಕ್ಖಣಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಸೋ ಯಥಾ ತಸ್ಸ ಗೋಪಾಲಕಸ್ಸ ಗೋಗಣೋ ನ ವಡ್ಢತಿ, ಏವಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ ಸೀಲಸಮಾಧಿವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗಫಲನಿಬ್ಬಾನೇಹಿ ನ ವಡ್ಢತಿ, ಯಥಾ ಚ ಸೋ ಗೋಪಾಲಕೋ ಪಞ್ಚಹಿ ಗೋರಸೇಹಿ ಪರಿಬಾಹಿರೋ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಅಸೇಕ್ಖೇನ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೇನ, ಅಸೇಕ್ಖೇನ ಸಮಾಧಿ, ಪಞ್ಞಾ, ವಿಮುತ್ತಿ, ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಕ್ಖನ್ಧೇನಾತಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಧಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧೇಹಿ ಪರಿಬಾಹಿರೋ ಹೋತಿ।

ಸಮುಟ್ಠಾನತೋ ನ ಜಾನಾತಿ ನಾಮ, "ಏತ್ತಕಂ ರೂಪಂ ಏಕಸಮುಟ್ಠಾನಂ, ಏತ್ತಕಂ ದ್ವಿಸಮುಟ್ಠಾನಂ, ಏತ್ತಕಂ ತಿಸಮುಟ್ಠಾನಂ, ಏತ್ತಕಂ ಚತುಸಮುಟ್ಠಾನಂ, ಏತ್ತಕಂ ನ ಕುತೋಚಿಸಮುಟ್ಠಾತೀ"ತಿ ನ ಜಾನಾತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸೋ ಗೋಪಾಲಕೋ ವಣ್ಣತೋ ಗುನ್ನಂ ರೂಪಂ ನ ಜಾನಾತಿ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಭಿಕ್ಖು। ಸೋ ಸಮುಟ್ಠಾನತೋ ರೂಪಂ ಅಜಾನನ್ತೋ ರೂಪಂ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಅರೂಪಂ ವವತ್ಥಪೇತ್ವಾ…ಪೇ॰… ಪರಿಬಾಹಿರೋ ಹೋತಿ।

ನ ಲಕ್ಖಣಕುಸಲೋ ಹೋತೀತಿ ಕಮ್ಮಲಕ್ಖಣೋ ಬಾಲೋ, ಕಮ್ಮಲಕ್ಖಣೋ ಪಣ್ಡಿತೋತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಂ ಕುಸಲಾಕುಸಲಂ ಕಮ್ಮಂ ಪಣ್ಡಿತಬಾಲಲಕ್ಖಣನ್ತಿ ನ ಜಾನಾತಿ। ಸೋ ಏವಂ ಅಜಾನನ್ತೋ ಬಾಲೇ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಪಣ್ಡಿತೇ ನ ಸೇವತಿ, ಬಾಲೇ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಪಣ್ಡಿತೇ ಅಸೇವನ್ತೋ ಕಪ್ಪಿಯಾಕಪ್ಪಿಯಂ ಕುಸಲಾಕುಸಲಂ ಸಾವಜ್ಜಾನವಜ್ಜಂ ಗರುಕಲಹುಕಂ ಸತೇಕಿಚ್ಛಅತೇಕಿಚ್ಛಂ ಕಾರಣಾಕಾರಣಂ ನ ಜಾನಾತಿ; ತಂ ಅಜಾನನ್ತೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಡ್ಢೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಸೋ ಯಥಾ ತಸ್ಸ ಗೋಪಾಲಕಸ್ಸ ಗೋಗಣೋ ನ ವಡ್ಢತಿ, ಏವಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ ಯಥಾವುತ್ತೇಹಿ ಸೀಲಾದೀಹಿ ನ ವಡ್ಢತಿ, ಗೋಪಾಲಕೋ ವಿಯ ಚ ಪಞ್ಚಹಿ ಗೋರಸೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಧಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧೇಹಿ ಪರಿಬಾಹಿರೋ ಹೋತಿ।

ನ ಆಸಾಟಿಕಂ ಹಾರೇತಾ ಹೋತೀತಿ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಕಾಮವಿತಕ್ಕನ್ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದಿಕೇ ನ ವಿನೋದೇತಿ, ಸೋ ಇಮಂ ಅಕುಸಲವಿತಕ್ಕಂ ಆಸಾಟಿಕಂ ಅಹಾರೇತ್ವಾ ವಿತಕ್ಕವಸಿಕೋ ಹುತ್ವಾ ವಿಚರನ್ತೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಡ್ಢೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಸೋ ಯಥಾ ತಸ್ಸ ಗೋಪಾಲಕಸ್ಸ…ಪೇ॰… ಪರಿಬಾಹಿರೋ ಹೋತಿ।

ನ ವಣಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತಾ ಹೋತೀತಿ ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ನಿಮಿತ್ತಗ್ಗಾಹೀ ಹೋತೀತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಸಬ್ಬಾರಮ್ಮಣೇಸು ನಿಮಿತ್ತಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಯಥಾ ಸೋ ಗೋಪಾಲಕೋ ವಣಂ ನ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತಿ, ಏವಂ ಸಂವರಂ ನ ಸಮ್ಪಾದೇತಿ। ಸೋ ವಿವಟದ್ವಾರೋ ವಿಚರನ್ತೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಡ್ಢೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ…ಪೇ॰… ಪರಿಬಾಹಿರೋ ಹೋತಿ।

ನ ಧೂಮಂ ಕತ್ತಾ ಹೋತೀತಿ ಸೋ ಗೋಪಾಲಕೋ ಧೂಮಂ ವಿಯ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಧೂಮಂ ನ ಕರೋತಿ, ಧಮ್ಮಕಥಂ ವಾ ಸರಭಞ್ಞಂ ವಾ ಉಪನಿಸಿನ್ನಕಥಂ ವಾ ಅನುಮೋದನಂ ವಾ ನ ಕರೋತಿ । ತತೋ ನಂ ಮನುಸ್ಸಾ ಬಹುಸ್ಸುತೋ ಗುಣವಾತಿ ನ

ಜಾನನ್ತಿ, ತೇ ಗುಣಾಗುಣಂ ಅಜಾನನ್ತಾ ಚತೂಹಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಸಙ್ಗಹಂ ನ ಕರೋನ್ತಿ । ಸೋ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಕಿಲಮಮಾನೋ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಸಜ್ಝಾಯಂ ಕಾತುಂ ವತ್ತಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಪೂರೇತುಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಡ್ಢೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ…ಪೇ॰… ಪರಿಬಾಹಿರೋ ಹೋತಿ।

ನ ತಿತ್ಥಂ ಜಾನಾತೀತಿ ತಿತ್ಥಭೂತೇ ಬಹುಸ್ಸುತಭಿಕ್ಖೂ ನ ಉಪಸಙ್ಕಮತಿ, ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತೋ, "ಇದಂ, ಭನ್ತೇ, ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಕಥಂ ರೋಪೇತಬ್ಬಂ, ಇಮಸ್ಸ ಭಾಸಿತಸ್ಸ ಕೋ ಅತ್ಥೋ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪಾಳಿ ಕಿಂ ವದೇತಿ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಅತ್ಥೋ ಕಿಂ ದೀಪೇತೀ"ತಿ ಏವಂ ನ ಪರಿಪುಚ್ಛತಿ ನ ಪರಿಪಞ್ಹತಿ, ನ ಜಾನಾಪೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಸ್ಸ ತೇ ಏವಂ ಅಪರಿಪುಚ್ಛತೋ ಅವಿವಟಞ್ಚೇವ ನ ವಿವರನ್ತಿ, ಭಾಜೇತ್ವಾ ನ ದಸ್ಸೇನ್ತಿ, ಅನುತ್ತಾನೀಕತಞ್ಚ ನ ಉತ್ತಾನೀಕರೋನ್ತಿ, ಅಪಾಕಟಂ ನ ಪಾಕಟಂ ಕರೋನ್ತಿ। **ಅನೇಕವಿಹಿತೇಸು ಚ ಕಙ್ಖಾಠಾನಿಯೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂತಿ** ಅನೇಕವಿಧಾಸು ಕಙ್ಖಾಸು ಏಕಂ ಕಙ್ಖಮ್ಪಿ ನ ಪಟಿವಿನೋದೇನ್ತಿ। ಕಙ್ಖಾ ಏವ ಹಿ ಕಙ್ಖಾಠಾನಿಯಾ ಧಮ್ಮಾ ನಾಮ। ತತ್ಥ ಏಕಂ ಕಙ್ಖಮ್ಪಿ ನ ನೀಹರನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೋ ಏವಂ ಬಹುಸ್ಸುತತಿತ್ಥಂ ಅನುಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಸಕಙ್ಖೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಡ್ಢೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಯಥಾ ಚ ಸೋ ಗೋಪಾಲಕೋ ತಿತ್ಥಂ ನ ಜಾನಾತಿ, ಏವಂ ಅಯಮ್ಪಿ ಭಿಕ್ಖು ಧಮ್ಮತಿತ್ಥಂ ನ ಜಾನಾತಿ, ಅಜಾನನ್ತೋ ಅವಿಸಯೇ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛತಿ, ಅಭಿಧಮ್ಮಿಕಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಕಪ್ಪಿಯಾಕಪ್ಪಿಯಂ ಪುಚ್ಛತಿ, ವಿನಯಧರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ರೂಪಾರೂಪಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಪುಚ್ಛತಿ। ತೇ ಅವಿಸಯೇ ಪುಟ್ಠಾ ಕಥೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ಸೋ ಅತ್ತನಾ ಸಕಙ್ಖೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಡ್ಢೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ…ಪೇ॰… ಪರಿಬಾಹಿರೋ ಹೋತಿ।

ನ ಪೀತಂ ಜಾನಾತೀತಿ ಯಥಾ ಸೋ ಗೋಪಾಲಕೋ ಪೀತಾಪೀತಂ ನ ಜಾನಾತಿ, ಏವಂ ಧಮ್ಮೂಪಸಞ್ಹಿತಂ ಪಾಮೋಜ್ಜಂ ನ ಜಾನಾತಿ ನ ಲಭತಿ, ಸವನಮಯಂ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥುಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಆನಿಸಂಸಂ ನ ವಿನ್ದತಿ, ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಗ್ಗಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ನ ಸುಣಾತಿ, ನಿಸಿನ್ನೋ ನಿದ್ದಾಯತಿ, ಕಥಂ ಕಥೇತಿ, ಅಞ್ಞವಿಹಿತಕೋ ಹೋತಿ, ಸೋ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಧಮ್ಮಂ ಅಸುಣನ್ತೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಡ್ಢೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ…ಪೇ॰… ಪರಿಬಾಹಿರೋ ಹೋತಿ।

ನ ವೀಥಿಂ ಜಾನಾತೀತಿ ಸೋ ಗೋಪಾಲಕೋ ಮಗ್ಗಾಮಗ್ಗಂ ವಿಯ, - "ಅಯಂ ಲೋಕಿಯೋ ಅಯಂ ಲೋಕುತ್ತರೋ"ತಿ ಅರಿಯಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಂ ಮಗ್ಗಂ ಯಥಾಭೂತಂ ನ ಪಜಾನಾತಿ। ಅಜಾನನ್ತೋ ಲೋಕಿಯಮಗ್ಗೇ ಅಭಿನಿವಿಸಿತ್ವಾ ಲೋಕುತ್ತರಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ…ಪೇ॰… ಪರಿಬಾಹಿರೋ ಹೋತಿ।

ನ ಗೋಚರಕುಸಲೋ ಹೋತೀತಿ ಸೋ ಗೋಪಾಲಕೋ ಪಞ್ಚಾಹಿಕವಾರೇ ಸತ್ತಾಹಿಕವಾರೇ ವಿಯ ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ , "ಇಮೇ ಲೋಕಿಯಾ ಇಮೇ ಲೋಕುತ್ತರಾ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ನ ಪಜಾನಾತಿ। ಅಜಾನನ್ತೋ ಸುಖುಮಟ್ಠಾನೇಸು ಅತ್ತನೋ ಞಾಣಂ ಚರಾಪೇತ್ವಾ ಲೋಕಿಯಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ ಅಭಿನಿವಿಸಿತ್ವಾ ಲೋಕುತ್ತರಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ…ಪೇ॰… ಪರಿಬಾಹಿರೋ ಹೋತಿ।

ಅನವಸೇಸದೋಹೀ ಚ ಹೋತೀತಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಣೇ ಮತ್ತಂ ಅಜಾನನ್ತೋ ಅನವಸೇಸಂ ದುಹತಿ। ನಿದ್ದೇಸವಾರೇ ಪನಸ್ಸ **ಅಭಿಹಟ್ಠುಂ ಪವಾರೇನ್ತೀತಿ** ಅಭಿಹರಿತ್ವಾ ಪವಾರೇನ್ತಿ। ಏತ್ಥ ದ್ವೇ ಅಭಿಹಾರಾ ವಾಚಾಭಿಹಾರೋ ಚ ಪಚ್ಚಯಾಭಿಹಾರೋ ಚ। **ವಾಚಾಭಿಹಾರೋ** ನಾಮ ಮನುಸ್ಸಾ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ, "ವದೇಯ್ಯಾಥ, ಭನ್ತೇ, ಯೇನತ್ಥೋ"ತಿ ಪವಾರೇನ್ತಿ। **ಪಚ್ಚಯಾಭಿಹಾರೋ** ನಾಮ ವತ್ಥಾದೀನಿ ವಾ ತೇಲಫಾಣಿತಾದೀನಿ ವಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ, "ಗಣ್ಹಥ, ಭನ್ತೇ, ಯಾವತಕೇನ ಅತ್ಥೋ"ತಿ ವದನ್ತಿ। **ತತ್ರ ಭಿಕ್ಖು ಮತ್ತಂ ನ ಜಾನಾತೀತಿ** ಭಿಕ್ಖು ತೇಸು ಪಚ್ಚಯೇಸು ಪಮಾಣಂ ನ ಜಾನಾತಿ, - "ದಾಯಕಸ್ಸ ವಸೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ವಸೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ಅತ್ತನೋ ಥಾಮೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ರಥವಿನೀತೇ ವುತ್ತನಯೇನ ಪಮಾಣಯುತ್ತಂ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಯಂ ಆಹರನ್ತಿ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಗಣ್ಹಾತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಮನುಸ್ಸಾ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಿನೋ ನ ಪುನ ಅಭಿಹರಿತ್ವಾ ಪವಾರೇನ್ತಿ। ಸೋ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಕಿಲಮನ್ತೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಡ್ಢೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ…ಪೇ॰… ಪರಿಬಾಹಿರೋ ಹೋತಿ।

ತೇ ನ ಅತಿರೇಕಪೂಜಾಯ ಪೂಜೇತಾ ಹೋತೀತಿ ಸೋ ಗೋಪಾಲಕೋ ಮಹಾಉಸಭೇ ವಿಯ ತೇ ಥೇರೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಇಮಾಯ ಆವಿ ಚೇವ ರಹೋ ಚ ಮೇತ್ತಾಯ ಕಾಯಕಮ್ಮಾದಿಕಾಯ ಅತಿರೇಕಪೂಜಾಯ ನ ಪೂಜೇತಿ। ತತೋ ಥೇರಾ, – ‘‘ಇಮೇ ಅಮ್ಹೇಸು ಗರುಚಿತ್ತೀಕಾರಂ ನ ಕರೋನ್ತೀ’’ತಿ ನವಕೇ ಭಿಕ್ಖೂ ದ್ವೀಹಿ ಸಙ್ಗಹೇಹಿ ನ ಸಙ್ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ನ ಆಮಿಸಸಙ್ಗಹೇನ ಚೀವರೇನ ವಾ ಪತ್ತೇನ ವಾ ಪತ್ತಪರಿಯಾಪನ್ನೇನ ವಾ ವಸನಟ್ಠಾನೇನ ವಾ। ಕಿಲಮನ್ತೇ ಮಿಲಾಯನ್ತೇಪಿ ನಪ್ಪಟಿಜಗ್ಗನ್ತಿ। ಪಾಳಿಂ ವಾ ಅಟ್ಠಕಥಂ ವಾ ಧಮ್ಮಕಥಾಬನ್ಧಂ ವಾ ಗುಯ್ಹಗನ್ಥಂ ವಾ ನ ಸಿಕ್ಖಾಪೇನ್ತಿ। ನವಕಾ ಥೇರಾನಂ ಸನ್ತಿಕಾ ಸಬ್ಬಸೋ ಇಮೇ ದ್ವೇ ಸಙ್ಗಹೇ ಅಲಭಮಾನಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ ಪತಿಟ್ಠಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ಯಥಾ ತಸ್ಸ ಗೋಪಾಲಕಸ್ಸ ಗೋಗಣೋ ನ ವಡ್ಢತಿ, ಏವಂ ಸೀಲಾದೀನಿ ನ ವಡ್ಢನ್ತಿ। ಯಥಾ ಚ ಸೋ ಗೋಪಾಲಕೋ ಪಞ್ಚಹಿ ಗೋರಸೇಹಿ ಪರಿಬಾಹಿರೋ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಪಞ್ಚಹಿ ಧಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧೇಹಿ ಪರಿಬಾಹಿರಾ ಹೋನ್ತಿ। ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖೋ ಕಣ್ಹಪಕ್ಖೇ ವುತ್ತವಿಪಲ್ಲಾಸವಸೇನ ಯೋಜೇತ್ವಾ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಮಹಾಗೋಪಾಲಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಚೂಳಗೋಪಾಲಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೫೦. ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಚೂಳಗೋಪಾಲಕಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಉಕ್ಕಚೇಲಾಯ**ನ್ತಿ ಏವಂನಾಮಕೇ ನಗರೇ। ತಸ್ಮಿಂ ಕಿರ ಮಾಪಿಯಮಾನೇ ರತ್ತಿಂ ಗಙ್ಗಾಸೋತತೋ ಮಚ್ಛೋ ಥಲಂ ಪತ್ತೋ। ಮನುಸ್ಸಾ ಚೇಲಾನಿ ತೇಲಪಾತಿಯಂ ತೇಮೇತ್ವಾ ಉಕ್ಕಾ ಕತ್ವಾ ಮಚ್ಛಂ ಗಣ್ಹಿಂಸು। ನಗರೇ ನಿಟ್ಠಿತೇ ತಸ್ಸ ನಾಮಂ ಕರೋನ್ತೇ ಅಮ್ಹೇಹಿ ನಗರಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಗಹಿತದಿವಸೇ ಚೇಲುಕ್ಕಾಹಿ ಮಚ್ಛೋ ಗಹಿತೋತಿ **ಉಕ್ಕಚೇಲಾ-ತ್ವೇವಸ್ಸ** ನಾಮಂ ಅಕಂಸು। **ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸೀತಿ** ಯಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಸಬ್ಬಾ ಗಙ್ಗಾ ಪಾಕಟಾ ಹುತ್ವಾ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ತಾದಿಸೇ ವಾಲಿಕುಸ್ಸದೇ ಗಙ್ಗಾತಿತ್ಥೇ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ಮಹಾಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವುತೋ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಮಹಾಗಙ್ಗಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಸನ್ದಮಾನಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ, – ‘‘ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ಇಮಂ ಗಙ್ಗಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಕೋಚಿ ಪುಬ್ಬೇ ವಡ್ಢಿಪರಿಹಾನಿಂ ಪತ್ತೋ’’ತಿ ಆವಜ್ಜಿತ್ವಾ, ಪುಬ್ಬೇ ಏಕಂ ಬಾಲಗೋಪಾಲಕಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅನೇಕಸತಸಹಸ್ಸಾ ಗೋಗಣಾ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಗಙ್ಗಾಯ ಆವಟ್ಟೇ ಪತಿತ್ವಾ ಸಮುದ್ದಮೇವ ಪವಿಟ್ಠಾ, ಅಪರಂ ಪನ ಪಣ್ಡಿತಗೋಪಾಲಕಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅನೇಕಸತಸಹಸ್ಸಗೋಗಣಸ್ಸ ಸೋತ್ಥಿ ಜಾತಾ ವಡ್ಢಿ ಜಾತಾ ಆರೋಗ್ಯಂ ಜಾತನ್ತಿ ಅದ್ದಸ। ದಿಸ್ವಾ ಇಮಂ ಕಾರಣಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸಿ।

ಮಾಗಧಕೋತಿ ಮಗಧರಟ್ಠವಾಸೀ। **ದುಪ್ಪಞ್ಞಜಾತಿಕೋತಿ** ನಿಪ್ಪಞ್ಞಸಭಾವೋ ದನ್ಧೋ ಮಹಾಜಳೋ। **ಅಸಮವೇಕ್ಖಿತ್ವಾತಿ** ಅಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಅನುಪಧಾರೇತ್ವಾ। **ಪತಾರೇಸೀತಿ** ತಾರೇತುಂ ಆರಭಿ। **ಉತ್ತರಂ ತೀರಂ ಸುವಿದೇಹಾನ**ನ್ತಿ ಗಙ್ಗಾಯ ಓರಿಮೇ ತೀರೇ ಮಗಧರಟ್ಠಂ, ಪಾರಿಮೇ ತೀರೇ ವಿದೇಹರಟ್ಠಂ, ಗಾವೋ ಮಗಧರಟ್ಠತೋ ವಿದೇಹರಟ್ಠಂ ನೇತ್ವಾ ರಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಉತ್ತರಂ ತೀರಂ ಪತಾರೇಸಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ – ‘‘ಉತ್ತರಂ ತೀರಂ ಸುವಿದೇಹಾನ’’ನ್ತಿ। **ಆಮಣ್ಡಲಿಕಂ ಕರಿತ್ವಾತಿ** ಮಣ್ಡಲಿಕಂ ಕತ್ವಾ। **ಅನಯಬ್ಯಸನಂ ಆಪಜ್ಜಿಂಸೂತಿ** ಅವಡ್ಢಿಂ ವಿನಾಸಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು, ಮಹಾಸಮುದ್ದಮೇವ ಪವಿಸಿಂಸು। ತೇನ ಹಿ ಗೋಪಾಲಕೇನ ಗಾವೋ ಓತಾರೇನ್ತೇನ ಗಙ್ಗಾಯ ಓರಿಮತೀರೇ ಸಮತಿತ್ಥಞ್ಚ ವಿಸಮತಿತ್ಥಞ್ಚ ಓಲೋಕೇತಬ್ಬಂ ಅಸ್ಸ, ಮಜ್ಝೇ ಗಙ್ಗಾಯ ಗುನ್ನಂ ವಿಸ್ಸಮಟ್ಠಾನತ್ಥಂ ದ್ವೇ ತೀಣಿ ವಾಲಿಕತ್ಥಲಾನಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತಬ್ಬಾನಿ ಅಸ್ಸು। ತಥಾ ಪಾರಿಮತೀರೇ ತೀಣಿ ಚತ್ತಾರಿ ತಿತ್ಥಾನಿ, ಇಮಸ್ಮಾ ತಿತ್ಥಾ ಭಟ್ಠಾ ಇಮಂ ತಿತ್ಥಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಇಮಸ್ಮಾ ಭಟ್ಠಾ ಇಮನ್ತಿ। ಅಯಂ ಪನ ಬಾಲಗೋಪಾಲಕೋ ಓರಿಮತೀರೇ ಗುನ್ನಂ ಓತರಣತಿತ್ಥಂ ಸಮಂ ವಾ ವಿಸಮಂ ವಾ ಅನೋಲೋಕೇತ್ವಾವ ಮಜ್ಝೇ ಗಙ್ಗಾಯ ಗುನ್ನಂ ವಿಸ್ಸಮಟ್ಠಾನತ್ಥಂ ದ್ವೇ ತೀಣಿ ವಾಲಿಕತ್ಥಲಾನಿಪಿ ಅಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾವ ಪರತೀರೇ ಚತ್ತಾರಿ ಪಞ್ಚ ಉತ್ತರಣತಿತ್ಥಾನಿ ಅಸಮವೇಕ್ಖಿತ್ವಾವ ಅತಿತ್ಥೇನೇವ ಗಾವೋ ಓತಾರೇಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ಮಹಾಉಸಭೋ ಜವನಸಮ್ಪನ್ನತಾಯ ಚೇವ ಥಾಮಸಮ್ಪನ್ನತಾಯ ಚ ತಿರಿಯಂ ಗಙ್ಗಾಯ ಸೋತಂ ಛೇತ್ವಾ

ಪಾರಿಮಂ ತೀರಂ ಪತ್ವಾ ಛಿನ್ನತಟಞ್ಚೇವ ಕಣ್ಟಕಗುಮ್ಬಗಹನಞ್ಚ ದಿಸ್ವಾ, “ದುಬ್ಬಿನಿವಿಟ್ಠಮೇತ”ನ್ತಿ ಇತ್ವಾ ಧುರಗ್ಗ-ಪತಿಟ್ಠಾನೋಕಾಸಮ್ಪಿ ಅಲಭಿತ್ವಾ ಪಟಿನಿವತ್ತಿ। ಗಾವೋ ಮಹಾಉಸಭೋ ನಿವತ್ತೋ ಮಯಮ್ಪಿ ನಿವತ್ತಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ನಿವತ್ತಾ। ಮಹತೋ ಗೋಗಣಸ್ಸ ನಿವತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಉದಕಂ ಛಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ಮಜ್ಝೇ ಗಙ್ಗಾಯ ಆವಟ್ಟಂ ಉಟ್ಠಪೇಸಿ। ಗೋಗಣೋ ಆವಟ್ಟಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಸಮುದ್ದಮೇವ ಪತ್ತೋ। ಏಕೋಪಿ ಗೋಣೋ ಅರೋಗೋ ನಾಮ ನಾಹೋಸಿ। ತೇನಾಹ - “ತತ್ಥೇವ ಅನಯಬ್ಯಸನಂ ಆಪಜ್ಜಿಂಸೂ”ತಿ।

ಅಕುಸಲಾ ಇಮಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸಾತಿ ಇಧ ಲೋಕೇ ಖನ್ಧಧಾತಾಯತನೇಸು ಅಕುಸಲಾ ಅಛೇಕಾ, ಪರಲೋಕೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಮಾರಧೇಯ್ಯಂ** ವುಚ್ಚತಿ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮಾ। **ಅಮಾರಧೇಯ್ಯಂ** ನವ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಾ। **ಮಚ್ಚುಧೇಯ್ಯ**ಮ್ಪಿ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮಾವ। **ಅಮಚ್ಚುಧೇಯ್ಯಂ** ನವ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಾ। ತತ್ಥ **ಅಕುಸಲಾ** ಅಛೇಕಾ। ವಚನತ್ಥತೋ ಪನ ಮಾರಸ್ಸ ಧೇಯ್ಯಂ **ಮಾರಧೇಯ್ಯಂ**। **ಧೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಠಾನಂ ವತ್ಥು ನಿವಾಸೋ ಗೋಚರೋ। **ಮಚ್ಚುಧೇಯ್ಯೇ**ಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ತೇಸ**ನ್ತಿ ತೇಸಂ ಏವರೂಪಾನಂ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ, ಇಮಿನಾ ಛ ಸತ್ಥಾರೋ ದಸ್ಸಿತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

೩೫೦. ಏವಂ ಕಣ್ಹಪಕ್ಖಂ ನಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಭೂತಪುಬ್ಬಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಬಲವಗಾವೋ**ತಿ ದನ್ತಗೋಣೇ ಚೇವ ಧೇನುಯೋ ಚ। **ದಮ್ಮಗಾವೋ**ತಿ ದಮೇತಬ್ಬಗೋಣೇ ಚೇವ ಅವಿಜಾತಗಾವೋ ಚ। **ವಚ್ಛತರೇ**ತಿ ವಚ್ಛಭಾವಂ ತರಿತ್ವಾ ಠಿತೇ ಬಲವವಚ್ಛೇ। **ವಚ್ಛಕೇ**ತಿ ಧೇನುಪಕೇ ತರುಣವಚ್ಛಕೇ । **ಕಿಸಾಬಲಕೇ**ತಿ ಅಪ್ಪಮಂಸಲೋಹಿತೇ ಮನ್ದಥಾಮೇ। **ತಾವದೇವ ಜಾತಕೋ**ತಿ ತಂದಿವಸೇ ಜಾತಕೋ। **ಮಾತುಗೋರವಕೇನ ವುಯ್ಹಮಾನೋ**ತಿ ಮಾತಾ ಪುರತೋ ಪುರತೋ ಹುಂಹುನ್ತಿ ಗೋರವಂ ಕತ್ವಾ ಸಞ್ಞಂ ದದಮಾನಾ ಉರೇನ ಉದಕಂ ಛಿನ್ದಮಾನಾ ಗಚ್ಛತಿ, ವಚ್ಛಕೋ ತಾಯ ಗೋರವಸಞ್ಞಾಯ ಧೇನುಯಾ ವಾ ಉರೇನ ಛಿನ್ನೋದಕೇನ ಗಚ್ಛಮಾನೋ “ಮಾತುಗೋರವಕೇನ ವುಯ್ಹಮಾನೋ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

೩೫೧. **ಮಾರಸ್ಸ ಸೋತಂ ಛೇತ್ವಾ**ತಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಮಾರಸ್ಸ ತಣ್ಹಾಸೋತಂ ಛೇತ್ವಾ। **ಪಾರಂ ಗತಾ**ತಿ ಮಹಾಉಸಭಾ ನದೀಪಾರಂ ವಿಯ ಸಂಸಾರಪಾರಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಗತಾ। **ಪಾರಂ ಅಗಮಂಸೂ**ತಿ ಮಹಾಉಸಭಾನಂ ಪಾರಙ್ಗತಕ್ಖಣೇ ಗಙ್ಗಾಯ ಸೋತಸ್ಸ ತಯೋ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಠಿತಾ ಮಹಾಉಸಭೇ ಪಾರಂ ಪತ್ತೇ ದಿಸ್ವಾ ತೇಸಂ ಗತಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪಾರಂ ಅಗಮಂಸು। **ಪಾರಂ ಗಮಿಸ್ಸನ್ತೀ**ತಿ ಚತುಮಗ್ಗವಜ್ಝಾನಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ತಯೋ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಖೇಪೇತ್ವಾ ಠಿತಾ ಇದಾನಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಅವಸೇಸಂ ತಣ್ಹಾಸೋತಂ ಛೇತ್ವಾ ಬಲವಗಾವೋ ವಿಯ ನದೀಪಾರಂ ಸಂಸಾರಪಾರಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಗಮಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಸಬ್ಬವಾರೇಸು ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಧಮ್ಮಾನುಸಾರಿನೋ, ಸದ್ಧಾನುಸಾರಿನೋ**ತಿ ಇಮೇ ದ್ವೇ ಪಠಮಮಗ್ಗಸಮಙ್ಗಿನೋ।

ಜಾನತಾತಿ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮೇ ಜಾನನ್ತೇನ ಬುದ್ಧೇನ। **ಸುಪ್ಪಕಾಸಿತೋ**ತಿ ಸುಕಥಿತೋ। **ವಿವಟ**ನ್ತಿ ವಿವರಿತಂ। **ಅಮತದ್ವಾರ**ನ್ತಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ। **ನಿಬ್ಬಾನಪತ್ತಿಯಾ**ತಿ ತದತ್ಥಾಯ ವಿವಟಂ। **ವಿನಳೀಕತ**ನ್ತಿ ವಿಗತಮಾನನಳಂ ಕತಂ। **ಖೇಮಂ ಪತ್ಥೇಥಾ**ತಿ ಕತ್ತುಕಮ್ಯತಾಛನ್ದೇನ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ಥೇಥ, ಕತ್ತುಕಾಮಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತುಕಾಮಾ ಹೋಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ। “ಪತ್ತ’ತ್ಥಾ”ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ಏವರೂಪಂ ಸತ್ಥಾರಂ ಲಭಿತ್ವಾ ತುಮ್ಹೇ ಪತ್ತಾಯೇವ ನಾಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಭಗವಾ ಪನ ಯಥಾನುಸನ್ಧಿನಾವ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಪೇಸೀತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಚೂಳಗೋಪಾಲಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಚೂಳಸಚ್ಚಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೫೩. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಚೂಳಸಚ್ಚಕಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಮಹಾವನೇ ಕೂಟಾಗಾರಸಾಲಾಯ**ನ್ತಿ ಮಹಾವನಂ ನಾಮ ಸಯಂಜಾತಂ ಅರೋಪಿಮಂ ಸಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಮಹನ್ತಂ ವನಂ। ಕಪಿಲವತ್ಥುಸಾಮನ್ತಾ ಪನ ಮಹಾವನಂ ಹಿಮವನ್ತೇನ ಸಹ ಏಕಾಬದ್ಧಂ ಅಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಹುತ್ವಾ ಮಹಾಸಮುದ್ದಂ ಆಹಚ್ಚ ಠಿತಂ। ಇದಂ ತಾದಿಸಂ ನ ಹೋತಿ। ಸಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಮಹನ್ತಂ ವನನ್ತಿ **ಮಹಾವನಂ**। **ಕೂಟಾಗಾರಸಾಲಾ** ಪನ ಮಹಾವನಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಕತೇ ಆರಾಮೇ ಕೂಟಾಗಾರಂ ಅನ್ತೋಕತ್ವಾ ಹಂಸವಟ್ಟಕಚ್ಛನ್ನೇನ ಕತಾ ಸಬ್ಬಾಕಾರಸಮ್ಪನ್ನಾ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಗನ್ಧಕುಟಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಸಚ್ಚಕೋ ನಿಗಣ್ಠಪುತ್ತೋತಿ ಪುಬ್ಬೇ ಕಿರ ಏಕೋ ನಿಗಣ್ಠೋ ಚ ನಿಗಣ್ಠೀ ಚ ಪಞ್ಚ ಪಞ್ಚ ವಾದಸತಾನಿ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ, ವಾದಂ ಆರೋಪೇಸ್ಸಾಮಾತಿ ಜಮ್ಬುದೀಪೇ ವಿಚರನ್ತಾ ವೇಸಾಲಿಯಂ ಸಮಾಗತಾ। ಲಿಚ್ಛವಿರಾಜಾನೋ ದಿಸ್ವಾ, - "ತ್ವಂ ಕೋ, ತ್ವಂ ಕಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿಂಸು। ನಿಗಣ್ಠೋ - "ಅಹಂ ವಾದಂ ಆರೋಪೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಜಮ್ಬುದೀಪೇ ವಿಚರಾಮೀ"ತಿ ಆಹ। ನಿಗಣ್ಠೀಪಿ ತಥಾ ಆಹ। ಲಿಚ್ಛವಿನೋ, "ಇಧೇವ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ವಾದಂ ಆರೋಪೇಥಾ"ತಿ ಆಹಂಸು। ನಿಗಣ್ಠೀ ಅತ್ತನಾ ಉಗ್ಗಹಿತಾನಿ ಪಞ್ಚವಾದಸತಾನಿ ಪುಚ್ಛಿ, ನಿಗಣ್ಠೋ ಕಥೇಸಿ। ನಿಗಣ್ಠೇನ ಪುಚ್ಛಿತೇಪಿ ನಿಗಣ್ಠೀ ಕಥೇಸಿಯೇವ। ಏಕಸ್ಸಪಿ ನ ಜಯೋ, ನ ಪರಾಜಯೋ, ಉಭೋ ಸಮಸಮಾವ ಅಹೇಸುಂ। ಲಿಚ್ಛವಿನೋ, - "ತುಮ್ಹೇ ಉಭೋಪಿ ಸಮಸಮಾ ಆಹಿಣ್ಡಿತ್ವಾ ಕಿಂ ಕರಿಸ್ಸಥ, ಇಧೇವ ವಸಥಾ"ತಿ ಗೇಹಂ ದತ್ವಾ ಬಲಿಂ ಪಟ್ಠಪೇಸುಂ। ತೇಸಂ ಸಂವಾಸಮನ್ವಾಯ ಚತಸ್ಸೋ ಧೀತರೋ ಜಾತಾ, - ಏಕಾ ಸಚ್ಚಾ ನಾಮ, ಏಕಾ ಲೋಲಾ ನಾಮ, ಏಕಾ ಪಟಾಚಾರಾ ನಾಮ, ಏಕಾ ಆಚಾರವತೀ ನಾಮ। ತಾಪಿ ಪಣ್ಡಿತಾವ ಅಹೇಸುಂ, ಮಾತಾಪಿತೂಹಿ ಉಗ್ಗಹಿತಾನಿ ಪಞ್ಚ ಪಞ್ಚ ವಾದಸತಾನಿ ಉಗ್ಗಹೇಸುಂ। ತಾ ವಯಪತ್ತಾ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಅವೋಚುಂ - "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅಮ್ಮಾ ಕುಲೇ ದಾರಿಕಾ ನಾಮ ಹಿರಞ್ಞಸುವಣ್ಣಾದೀನಿ ದತ್ವಾ ಕುಲಘರಂ ಪೇಸಿತಪುಬ್ಬಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಯೋ ಪನ ಅಗಾರಿಕೋ ತಾಸಂ ವಾದಂ ಮದ್ದಿತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ತಸ್ಸ ಪಾದಪರಿಚಾರಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ। ಯೋ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ತಾಸಂ ಮದ್ದಿತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜನ್ತಿ। ತುಮ್ಹೇ ಕಿಂ ಕರಿಸ್ಸಥಾ"ತಿ? ಮಯಮ್ಪಿ ಏವಮೇವ ಕರಿಸ್ಸಾಮಾತಿ। ಚತಸ್ಸೋಪಿ ಪರಿಬ್ಬಾಜಿಕವೇಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ, "ಅಯಂ ಜಮ್ಬುದೀಪೋ ನಾಮ ಜಮ್ಬುಯಾ ಪಞ್ಞಾಯತೀ"ತಿ ಜಮ್ಬುಸಾಖಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಚಾರಿಕಂ ಪಕ್ಕಮಿಂಸು। ಯಂ ಗಾಮಂ ಪಾಪುಣನ್ತಿ, ತಸ್ಸ ದ್ವಾರೇ ಪಂಸುಪುಞ್ಜೇ ವಾ ವಾಲಿಕಪುಞ್ಜೇ ವಾ ಜಮ್ಬುಧಜಂ ಠಪೇತ್ವಾ, - "ಯೋ ವಾದಂ ಆರೋಪೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಸೋ ಇಮಂ ಮದ್ದತೂ"ತಿ ವತ್ವಾ ಗಾಮಂ ಪವಿಸನ್ತಿ। ಏವಂ ಗಾಮೇನ ಗಾಮಂ ವಿಚರನ್ತಿಯೋ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಪಾಪುಣಿತ್ವಾ ತಥೇವ ಗಾಮದ್ವಾರೇ ಜಮ್ಬುಧಜಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಮ್ಪತ್ತಮನುಸ್ಸಾನಂ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ಅನ್ತೋನಗರಂ ಪವಿಟ್ಠಾ।

ತೇನ ಸಮಯೇನ ಭಗವಾ ಸಾವತ್ಥಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಜೇತವನೇ ವಿಹರತಿ। ಅಥಾಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಗಿಲಾನೇ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ಅಜಗ್ಗಿತಟ್ಠಾನಂ ಜಗ್ಗನ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ಕಿಚ್ಚಮಹನ್ತತಾಯ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ದಿವಾತರಂ ಗಾಮಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸನ್ತೋ ಗಾಮದ್ವಾರೇ ಜಮ್ಬುಧಜಂ ದಿಸ್ವಾ, - "ಕಿಮಿದ"ನ್ತಿ ದಾರಕೇ ಪುಚ್ಛಿ। ತೇ ತಮತ್ಥಂ ಆರೋಚೇಸುಂ। ತೇನ ಹಿ ಮದ್ದಥಾತಿ। ನ ಸಕ್ಕೋಮ, ಭನ್ತೇ, ಭಾಯಾಮಾತಿ। "ಕುಮಾರಾ ಮಾ ಭಾಯಥ, 'ಕೇನ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಜಮ್ಬುಧಜೋ ಮದ್ದಾಪಿತೋ'ತಿ ವುತ್ತೇ, ಬುದ್ಧಸಾವಕೇನ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೇನ ಮದ್ದಾಪಿತೋ, ವಾದಂ ಆರೋಪೇತುಕಾಮಾ ಜೇತವನೇ ಥೇರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗಚ್ಛಥಾತಿ ವದೇಯ್ಯಾಥಾ"ತಿ ಆಹ। ತೇ ಥೇರಸ್ಸ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ಜಮ್ಬುಧಜಂ ಮದ್ದಿತ್ವಾ ಛಡ್ಡೇಸುಂ। ಥೇರೋ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ವಿಹಾರಂ ಗತೋ। ಪರಿಬ್ಬಾಜಿಕಾಪಿ ಗಾಮತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ, "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಧಜೋ ಕೇನ ಮದ್ದಾಪಿತೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿಂಸು। ದಾರಕಾ ತಮತ್ಥಂ ಆರೋಚೇಸುಂ। ಪರಿಬ್ಬಾಜಿಕಾ ಪುನ ಗಾಮಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಏಕೇಕಂ ವೀಥಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ, - "ಬುದ್ಧಸಾವಕೋ ಕಿರ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ನಾಮ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ವಾದಂ ಕರಿಸ್ಸತಿ, ಸೋತುಕಾಮಾ ನಿಕ್ಖಮಥಾ"ತಿ ಆರೋಚೇಸುಂ। ಮಹಾಜನೋ ನಿಕ್ಖಮಿ, ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಪರಿಬ್ಬಾಜಿಕಾ ಜೇತವನಂ ಅಗಮಿಂಸು।

ಥೇರೋ - "ಅಮ್ಹಾಕಂ ವಸನಟ್ಠಾನೇ ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸ ಆಗಮನಂ ನಾಮ ಅಫಾಸುಕ"ನ್ತಿ ವಿಹಾರಮಜ್ಝೇ ನಿಸೀದಿ। ಪರಿಬ್ಬಾಜಿಕಾಯೋ ಗನ್ತ್ವಾ ಥೇರಂ ಪುಚ್ಛಿಂಸು - "ತುಮ್ಹೇಹಿ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಧಜೋ ಮದ್ದಾಪಿತೋ"ತಿ? ಆಮ, ಮಯಾ ಮದ್ದಾಪಿತೋತಿ। ಮಯಂ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ವಾದಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಾತಿ। ಸಾಧು ಕರೋಥ, ಕಸ್ಸ ಪುಚ್ಛಾ ಕಸ್ಸ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ ಹೋತೂತಿ? ಪುಚ್ಛಾ ನಾಮ

ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪತ್ತಾ, ತುಮ್ಹೇ ಪನ ಮಾತುಗಾಮಾ ನಾಮ ಪಠಮಂ ಪುಚ್ಛಥಾತಿ ಆಹ। ತಾ ಚತಸ್ಸೋಪಿ ಚತೂಸು ದಿಸಾಸು ಠತ್ವಾ ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಉಗ್ಗಹಿತಂ ವಾದಸಹಸ್ಸಂ ಪುಚ್ಛಿಂಸು। ಥೇರೋ ಖಗ್ಗೇನ ಕುಮುದನಾಳಂ ಛಿನ್ದನ್ತೋ ವಿಯ ಪುಚ್ಛಿತಂ ಪುಚ್ಛಿತಂ ನಿಜ್ಜಟಂ ನಿಗ್ಗಣ್ಠಿಂ ಕತ್ವಾ ಕಥೇಸಿ, ಕಥೇತ್ವಾ ಪುನ ಪುಚ್ಛಥಾತಿ ಆಹ। ಏತ್ತಕಮೇವ, ಭನ್ತೇ, ಮಯಂ ಜಾನಾಮಾತಿ। ಥೇರೋ ಆಹ - "ತುಮ್ಹೇಹಿ ವಾದಸಹಸ್ಸಂ ಪುಚ್ಛಿತಂ ಮಯಾ ಕಥಿತಂ, ಅಹಂ ಪನ ಏಕಂ ಯೇವ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮಿ, ತಂ ತುಮ್ಹೇ ಕಥೇಥಾ"ತಿ। ತಾ ಥೇರಸ್ಸ ವಿಸಯಂ ದಿಸ್ವಾ, "ಪುಚ್ಛಥ, ಭನ್ತೇ, ಬ್ಯಾಕರಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ವತ್ತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿಂಸು। "ವದ, ಭನ್ತೇ, ಜಾನಮಾನಾ ಬ್ಯಾಕರಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಪುನ ಆಹಂಸು।

ಥೇರೋ ಅಯಂ ಪನ ಕುಲಪುತ್ತೇ ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ ಪಠಮಂ ಸಿಕ್ಖಾಪೇತಬ್ಬಪಞ್ಹೋತಿ ವತ್ವಾ, - "ಏಕಂ ನಾಮ ಕಿ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ತಾ ನೇವ ಅನ್ತಂ, ನ ಕೋಟಿಂ ಅದ್ದಸಂಸು। ಥೇರೋ ಕಥೇಥಾತಿ ಆಹ। ನ ಪಸ್ಸಾಮ, ಭನ್ತೇತಿ। ತುಮ್ಹೇಹಿ ವಾದಸಹಸ್ಸಂ ಪುಚ್ಛಿತಂ ಮಯಾ ಕಥಿತಂ, ಮಯ್ಹಂ ತುಮ್ಹೇ ಏಕಂ ಪಞ್ಹಮ್ಪಿ ಕಥೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋಥ, ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಕಸ್ಸ ಜಯೋ ಕಸ್ಸ ಪರಾಜಯೋತಿ? ತುಮ್ಹಾಕಂ, ಭನ್ತೇ, ಜಯೋ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪರಾಜಯೋತಿ। ಇದಾನಿ ಕಿಂ ಕರಿಸ್ಸಥಾತಿ? ತಾ ಮಾತಾಪಿತೂಹಿ ವುತ್ತವಚನಂ ಆರೋಚೇತ್ವಾ, "ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಆಹಂಸು। ತುಮ್ಹೇ ಮಾತುಗಾಮಾ ನಾಮ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪನ ಸಾಸನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಉಪಸ್ಸಯಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಥಾತಿ। ತಾ ಸಾಧೂತಿ ಥೇರಸ್ಸ ಸಾಸನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿಂಸು। ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಚ ಪನ ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ ಆತಾಪಿನಿಯೋ ಹುತ್ವಾ ನಚಿರಸ್ಸೇವ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು।

ಅಯಂ ಸಚ್ಚಕೋ ತಾಸಂ ಚತುನ್ನಮ್ಪಿ ಕನಿಟ್ಠಭಾತಿಕೋ। ತಾಹಿ ಚತೂಹಿಪಿ ಉತ್ತರಿತರಪಞ್ಞೋ, ಮಾತಾಪಿತೂನಮ್ಪಿ ಸನ್ತಿಕಾ ವಾದಸಹಸ್ಸಂ, ತತೋ ಬಹುತರಞ್ಚ ಬಾಹಿರಸಮಯಂ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಕತ್ಥಚಿ ಅಗನ್ತ್ವಾ ರಾಜದಾರಕೇ ಸಿಪ್ಪಂ ಸಿಕ್ಖಾಪೇನ್ತೋ ತತ್ಥೇವ ವೇಸಾಲಿಯಂ ವಸತಿ, ಪಞ್ಞಾಯ ಅತಿಪೂರಿತತ್ತಾ ಕುಚ್ಛಿ ಮೇ ಭಿಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ ಭೀತೋ ಅಯಪಟ್ಟೇನ ಕುಚ್ಛಿಂ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಚರತಿ, ಇಮಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "ಸಚ್ಚಕೋ ನಿಗಣ್ಠಪುತ್ತೋ"ತಿ।

ಭಸ್ಸಪ್ಪವಾದಕೋತಿ ಭಸ್ಸಂ ವುಚ್ಚತಿ ಕಥಾಮಗ್ಗೋ, ತಂ ಪವದತಿ ಕಥೇತೀತಿ ಭಸ್ಸಪ್ಪವಾದಕೋ। **ಪಣ್ಡಿತವಾದೋ**ತಿ ಅಹಂ ಪಣ್ಡಿತೋತಿ ಏವಂ ವಾದೋ। **ಸಾಧುಸಮ್ಮತೋ ಬಹುಜನಸ್ಸಾ**ತಿ ಯಂ ಯಂ ನಕ್ಖತ್ತಚಾರೇನ ಆದಿಸತಿ, ತಂ ತಂ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ತಥೇವ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಯಂ ಸಾಧುಲದ್ಧಿಕೋ ಭದ್ದಕೋತಿ ಏವಂ ಸಮ್ಮತೋ ಮಹಾಜನಸ್ಸ। **ವಾದೇನ ವಾದಂ ಸಮಾರದ್ಧೋ**ತಿ ಕಥಾಮಗ್ಗೇನ ದೋಸಂ ಆರೋಪಿತೋ। **ಆಯಸ್ಮಾ ಅಸ್ಸಜೀ**ತಿ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಸ್ಸ ಆಚರಿಯೋ ಅಸ್ಸಜಿತ್ಥೇರೋ। **ಜಙ್ಘಾವಿಹಾರಂ ಅನುಚಙ್ಕಮಮಾನೋ**ತಿ ತತೋ ತತೋ ಲಿಚ್ಛವಿರಾಜಗೇಹತೋ ತಂ ತಂ ಗೇಹಂ ಗಮನತ್ಥಾಯ ಅನುಚಙ್ಕಮಮಾನೋ। **ಯೇನಾಯಸ್ಮಾ ಅಸ್ಸಜಿ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀ**ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ? ಸಮಯಜಾನನತ್ಥಂ।

ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ - "ಅಹಂ 'ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ವಾದಂ ಆರೋಪೇಸ್ಸಾಮೀ'ತಿ ಆಹಿಣ್ಡಾಮಿ, 'ಸಮಯಂ ಪನಸ್ಸ ನ ಜಾನಾಮೀ'ತಿ ನ ಆರೋಪೇಸಿಂ। ಪರಸ್ಸ ಹಿ ಸಮಯಂ ಞತ್ವಾ ಆರೋಪಿತೋ ವಾದೋ ಸ್ವಾರೋಪಿತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ಪನ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಸಾವಕೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ ಅಸ್ಸಜಿತ್ಥೇರೋ ; ಸೋ ಅತ್ತನೋ ಸತ್ಥು ಸಮಯೇ ಕೋವಿದೋ, ಏತಾಹಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಕಥಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ವಾದಂ ಆರೋಪೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ। **ವಿನೇತೀ**ತಿ ಕಥಂ ವಿನೇತಿ, ಕಥಂ ಸಿಕ್ಖಾಪೇತೀತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। ಥೇರೋ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ಉಪಾರಮ್ಭಸ್ಸ ಓಕಾಸೋ ಹೋತಿ, ಮಗ್ಗಫಲಾನಿಪಿ ಪರಿಯಾಯೇನ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ಆಗತಾನಿ, ಅಯಞ್ಚ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ಥೇರಂ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯ - "ಭೋ ಅಸ್ಸಜಿ, ಕಿಮತ್ಥಂ ತುಮ್ಹೇ ಪಬ್ಬಜಿತಾ"ತಿ। ತತೋ "ಮಗ್ಗಫಲತ್ಥಾಯಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ, - "ನಯಿದಂ, ಭೋ ಅಸ್ಸಜಿ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸಾಸನಂ ನಾಮ, ಮಹಾಆಘಾತನಂ ನಾಮೇತಂ, ನಿರಯುಸ್ಸದೋ ನಾಮೇಸ, ನತ್ಥಿ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸುಖಾಸಾ, ಉಟ್ಠಾಯುಟ್ಠಾಯ ದುಕ್ಖಮೇವ ಜಿರಾಪೇನ್ತಾ ಆಹಿಣ್ಡಥಾ"ತಿ ದೋಸಂ ಆರೋಪೇಯ್ಯ, ತಸ್ಮಾ ಪರವಾದಿಸ್ಸ ಪರಿಯಾಯಕಥಂ ಕಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಯಥಾ ಏಸ ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠೋ ಹೋತಿ, ಏವಮಸ್ಸ

ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯಕಥಂ ಕಥೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ, “ರೂಪಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನಿಚ್ಚ”ನ್ತಿ ಇಮಂ ಅನಿಚ್ಚಾನತ್ತವಸೇನೇವ ಕಥಂ ಕಥೇತಿ। **ದುಸ್ಸುತ**ನ್ತಿ ಸೋತುಂ ಅಯುತ್ತಂ।

೩೫೪. ಸನ್ಥಾಗಾರೇತಿ ರಾಜಕುಲಾನಂ ಅತ್ಥಾನುಸಾಸನಸನ್ಥಾಗಾರಸಾಲಾಯಂ। **ಯೇನ ತೇ ಲಿಚ್ಛವೀ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀ**ತಿ ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ - “ಅಹಂ ಪುಬ್ಬೇ ಸಮಯಂ ಅಜಾನನಭಾವೇನ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ವಾದಂ ನ ಆರೋಪೇಸಿಂ, ಇದಾನಿ ಪನಸ್ಸ ಮಹಾಸಾವಕೇನ ಕಥಿತಂ ಸಮಯಂ ಜಾನಾಮಿ, ಇಮೇ ಚ ಮಮ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಾ ಪಞ್ಚಸತಾ ಲಿಚ್ಛವೀ ಸನ್ನಿಪತಿತಾ। ಏತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ವಾದಂ ಆರೋಪೇಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ತಸ್ಮಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ। **ಞಾತಞ್ಞತರೇನಾ**ತಿ ಞಾತೇಸು ಅಭಿಞ್ಞಾತೇಸು ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯತ್ಥೇರೇಸು ಅಞ್ಞತರೇನ। **ಪತಿಟ್ಠಿತ**ನ್ತಿ ಯಥಾ ತೇನ ಪತಿಟ್ಠಿತಂ। ಸಚೇ ಏವಂ ಪತಿಟ್ಠಿಸ್ಸತಿ, ಅಥ ಪನ ಅಞ್ಞದೇವ ವಕ್ಖತಿ, ತತ್ರ ಮಯಾ ಕಿಂ ಸಕ್ಕಾ ಕಾತುನ್ತಿ ಇದಾನೇವ ಪಿಟ್ಠಿಂ ಪರಿವತ್ತೇನ್ತೋ ಆಹ। **ಆಕಡ್ಢೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಅಭಿಮುಖಂ ಕಡ್ಢೇಯ್ಯ। **ಪರಿಕಡ್ಢೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಪುರತೋ ಪಟಿಪಣಾಮೇಯ್ಯ। **ಸಮ್ಪರಿಕಡ್ಢೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಕಾಲೇನ ಆಕಡ್ಢೇಯ್ಯ, ಕಾಲೇನ ಪರಿಕಡ್ಢೇಯ್ಯ। **ಸೋಣ್ಡಿಕಾಕಿಲಞ್ಜ**ನ್ತಿ ಸುರಾಘರೇ ಪಿಟ್ಠಕಿಲಞ್ಜಂ। **ಸೋಣ್ಡಿಕಾಧುತ್ತೋ**ತಿ ಸುರಾಧುತ್ತೋ। **ವಾಲಂ ಕಣ್ಣೇ ಗಹೇತ್ವಾ**ತಿ ಸುರಾಪರಿಸ್ಸಾವನತ್ಥವಿಕಂ ಧೋವಿತುಕಾಮೋ ಕಸಟನಿಧುನನತ್ಥಂ ಉಭೋಸು ಕಣ್ಣೇಸು ಗಹೇತ್ವಾ। **ಓಧುನೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಅಧೋಮುಖಂ ಕತ್ವಾ ಧುನೇಯ್ಯ। **ನಿದ್ಧುನೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಉದ್ಧಂಮುಖಂ ಕತ್ವಾ ಧುನೇಯ್ಯ। **ನಿಪ್ಫೋಟೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಪಪ್ಫೋಟೇಯ್ಯ। **ಸಾಣಧೋವಿಕಂ ನಾಮಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಮನುಸ್ಸಾ ಸಾಣಸಾಟಕಕರಣತ್ಥಂ ಸಾಣವಾಕೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಮುಟ್ಠಿಂ ಮುಟ್ಠಿಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಉದಕೇ ಪಕ್ಖಿಪನ್ತಿ। ತೇ ತತಿಯದಿವಸೇ ಸುಟ್ಠು ಕಿಲಿನ್ನಾ ಹೋನ್ತಿ। ಅಥ ಮನುಸ್ಸಾ ಅಮ್ಬಿಲಯಾಗುಸುರಾದೀನಿ ಆದಾಯ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಾಣಮುಟ್ಠಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ, ದಕ್ಖಿಣತೋ ವಾಮತೋ ಸಮ್ಮುಖಾ ಚಾತಿ ತೀಸು ಫಲಕೇಸು ಸಕಿಂ ದಕ್ಖಿಣಫಲಕೇ, ಸಕಿಂ ವಾಮಫಲಕೇ, ಸಕಿಂ ಸಮ್ಮುಖಫಲಕೇ ಪಹರನ್ತಾ ಅಮ್ಬಿಲಯಾಗುಸುರಾದೀನಿ ಭುಞ್ಜನ್ತಾ ಪಿವನ್ತಾ ಖಾದನ್ತಾ ಧೋವನ್ತಿ। ಮಹನ್ತಾ ಕೀಳಾ ಹೋತಿ। ರಞ್ಞೋ ನಾಗೋ ತಂ ಕೀಳಂ ದಿಸ್ವಾ ಗಮ್ಭೀರಂ ಉದಕಂ ಅನುಪವಿಸಿತ್ವಾ ಸೋಣ್ಡಾಯ ಉದಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಕಿಂ ಕುಮ್ಭೇ ಸಕಿಂ ಪಿಟ್ಠಿಯಂ ಸಕಿಂ ಉಭೋಸು ಪಸ್ಸೇಸು ಸಕಿಂ ಅನ್ತರಸತ್ಥಿಯಂ ಪಕ್ಖಿಪನ್ತೋ ಕೀಳಿತ್ಥ। ತದುಪಾದಾಯ ತಂ ಕೀಳಿತಜಾತಂ ಸಾಣಧೋವಿಕಂ ನಾಮ ವುಚ್ಚತಿ , ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ - “ಸಾಣಧೋವಿಕಂ ನಾಮ ಕೀಳಿತಜಾತಂ ಕೀಳತೀ”ತಿ। **ಕಿಂ ಸೋ ಭವಮಾನೋ ಸಚ್ಚಕೋ ನಿಗಣ್ಠಪುತ್ತೋ, ಯೋ ಭಗವತೋ ವಾದಂ ಆರೋಪೇಸ್ಸತೀ**ತಿ ಯೋ ಸಚ್ಚಕೋ ನಿಗಣ್ಠಪುತ್ತೋ ಭಗವತೋ ವಾದಂ ಆರೋಪೇಸ್ಸತಿ, ಸೋ ಕಿಂ ಭವಮಾನೋ ಕಿಂ ಯಕ್ಖೋ ಭವಮಾನೋ ಉದಾಹು ಇನ್ದೋ, ಉದಾಹು ಬ್ರಹ್ಮಾ ಭವಮಾನೋ ಭಗವತೋ ವಾದಂ ಆರೋಪೇಸ್ಸತಿ? ನ ಹಿ ಸಕ್ಕಾ ಪಕತಿಮನುಸ್ಸೇನ ಭಗವತೋ ವಾದಂ ಆರೋಪೇತುನ್ತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೩೫೫. ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನಾತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಸಚ್ಚಕೋ ಆರಾಮಂ ಪಾವಿಸಿ, ತಸ್ಮಿಂ। ಕಿಸ್ಮಿಂ ಪನ ಸಮಯೇ ಪಾವಿಸೀತಿ? ಮಹಾಮಜ್ಝನ್ಹಿಕಸಮಯೇ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಚಙ್ಕಮನ್ತೀತಿ? ಪಣೀತಭೋಜನಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಥಿನಮಿದ್ಧಸ್ಸ ವಿನೋದನತ್ಥಂ। ದಿವಾಪಧಾನಿಕಾ ವಾ ತೇ। ತಾದಿಸಾನಞ್ಹಿ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ಚಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ನ್ಹತ್ವಾ ಸರೀರಂ ಉತುಂ ಗಣ್ಹಾಪೇತ್ವಾ ನಿಸಜ್ಜ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಾನಂ ಚಿತ್ತಂ ಏಕಗ್ಗಂ ಹೋತಿ। **ಯೇನ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ**ತಿ ಸೋ ಕಿರ ಕುಹಿಂ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋತಿ ಪರಿವೇಣತೋ ಪರಿವೇಣಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಪವಿಸಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ವಿಲೋಕೇನ್ತೋ ಅರಞ್ಞೇ ಹತ್ಥೀ ವಿಯ ಚಙ್ಕಮೇ ಚಙ್ಕಮಮಾನೇ ಪಂಸುಕೂಲಿಕಭಿಕ್ಖೂ ದಿಸ್ವಾ ತೇಸಂ ಸನ್ತಿಕಂ ಅಗಮಾಸಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ, “ಯೇನ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಕಹಂ ನು ಖೋ, ಭೋ**ತಿ ಕತರಸ್ಮಿಂ ಆವಾಸೇ ವಾ ಮಣ್ಡಪೇ ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏಸ, ಅಗ್ಗಿವೇಸ್ಸನ, ಭಗವಾ**ತಿ ತದಾ ಕಿರ ಭಗವಾ ಪಚ್ಚೂಸಕಾಲೇ ಮಹಾಕರುಣಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಜಾಲಂ ಪತ್ಥರಿತ್ವಾ ಬೋಧನೇಯ್ಯಸತ್ತಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಅದ್ದಸ - “ಸ್ವೇ ಸಚ್ಚಕೋ ನಿಗಣ್ಠಪುತ್ತೋ ಮಹತಿಂ ಲಿಚ್ಛವಿಪರಿಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಮಮ ವಾದಂ ಆರೋಪೇತುಕಾಮೋ ಆಗಮಿಸ್ಸತೀ”ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಪಾತೋವ ಸರೀರಪಟಿಜಗ್ಗನಂ ಕತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವಾರೋ ವೇಸಾಲಿಯಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪಟಿಕ್ಕನ್ತೋ ಮಹಾಪರಿಸಾಯ ನಿಸೀದಿತುಂ ಸುಖಟ್ಠಾನೇ ನಿಸೀದಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಗನ್ಧಕುಟಿಂ ಅಪವಿಸಿತ್ವಾ ಮಹಾವನೇ

ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ನಿಸೀದಿ। ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವತೋ ವತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಆಗತಾ, ಸಚ್ಚಕೇನ ಪುಟ್ಠಾ ದೂರೇ ನಿಸಿನ್ನಂ ಭಗವನ್ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತಾ, "ಏಸ ಅಗ್ಗಿವೇಸ್ಸನ ಭಗವಾ"ತಿ ಆಹಂಸು।

ಮಹತಿಯಾ ಲಿಚ್ಛವಿಪರಿಸಾಯ ಸದ್ಧಿನ್ತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಪಞ್ಚಮತ್ತೇಹಿ ಲಿಚ್ಛವಿಸತೇಹಿ ಪರಿವುತೋತಿ ವುತ್ತಂ। ತೇ ಏತಸ್ಸ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಾಯೇವ, ಅನ್ತೋವೇಸಾಲಿಯಂ ಪನ ಸಚ್ಚಕೋ ಪಞ್ಚಮತ್ತಾನಿ ಲಿಚ್ಛವಿರಾಜಸತಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ, "ವಾದತ್ಥಿಕೋ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತೋ"ತಿ ಸುತ್ವಾ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪಣ್ಡಿತಾನಂ ಕಥಾಸಲ್ಲಾಪಂ ಸೋಸ್ಸಾಮಾತಿ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಮನುಸ್ಸಾ ನಿಕ್ಖನ್ತಾ, ಏವಂ ಸಾ ಪರಿಸಾ ಮಹತೀ ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಗಣನಾ ಅಹೋಸಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ। **ಅಞ್ಜಲಿಂ ಪಣಾಮೇತ್ವಾತಿ** ಏತೇ ಉಭತೋಪಕ್ಖಿಕಾ, ತೇ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇಸುಂ – "ಸಚೇ ನೋ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕಾ ಚೋದೇಸ್ಸನ್ತಿ, 'ಕಸ್ಮಾ ತುಮ್ಹೇ ಸಮಣಂ ಗೋತಮಂ ವನ್ದಿತ್ಥಾ'ತಿ, ತೇಸಂ, 'ಕಿಂ ಅಞ್ಜಲಿಮತ್ತಕರಣೇನಪಿ ವನ್ದಿತಂ ಹೋತೀ'ತಿ ವಕ್ಖಾಮ। ಸಚೇ ನೋ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಕಾ ಚೋದೇಸ್ಸನ್ತಿ, 'ಕಸ್ಮಾ ಭಗವನ್ತಂ ನ ವನ್ದಿತ್ಥಾ'ತಿ, 'ಕಿಂ ಸೀಸೇನ ಭೂಮಿಂ ಪಹರನ್ತೇನೇವ ವನ್ದಿತಂ ಹೋತಿ, ನನು ಅಞ್ಜಲಿಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ವನ್ದನಾ ಏವಾ'ತಿ ವಕ್ಖಾಮಾ"ತಿ। **ನಾಮ ಗೋತ್ತನ್ತಿ**, ಭೋ ಗೋತಮ, ಅಹಂ ಅಸುಕಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ ದತ್ತೋ ನಾಮ ಮಿತ್ತೋ ನಾಮ ಇಧ ಆಗತೋತಿ ವದನ್ತಾ ನಾಮಂ ಸಾವೇನ್ತಿ ನಾಮ। ಭೋ ಗೋತಮ, ಅಹಂ ವಾಸಿಟ್ಠೋ ನಾಮ ಕಚ್ಚಾನೋ ನಾಮ ಇಧ ಆಗತೋತಿ ವದನ್ತಾ ಗೋತ್ತಂ ಸಾವೇನ್ತಿ ನಾಮ। ಏತೇ ಕಿರ ದಲಿದ್ದಾ ಜಿಣ್ಣಕುಲಪುತ್ತಾ ಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ನಾಮಗೋತ್ತವಸೇನ ಪಾಕಟಾ ಭವಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ಏವಂ ಅಕಂಸು। ಯೇ ಪನ ತುಣ್ಹೀಭೂತಾ ನಿಸೀದಿಂಸು, ತೇ ಕೇರಾಟಿಕಾ ಚೇವ ಅನ್ಧಬಾಲಾ ಚ। ತತ್ಥ ಕೇರಾಟಿಕಾ, "ಏಕಂ ದ್ವೇ ಕಥಾಸಲ್ಲಾಪೇ ಕರೋನ್ತೋ ವಿಸ್ಸಾಸಿಕೋ ಹೋತಿ, ಅಥ ವಿಸ್ಸಾಸೇ ಸತಿ ಏಕಂ ದ್ವೇ ಭಿಕ್ಖಾ ಅದಾತುಂ ನ ಯುತ್ತ"ನ್ತಿ ತತೋ ಅತ್ತಾನಂ ಮೋಚೇನ್ತಾ ತುಣ್ಹೀ ನಿಸೀದನ್ತಿ। ಅನ್ಧಬಾಲಾ ಅಞ್ಞಾಣತಾಯೇವ ಅವಕ್ಖಿತ್ತಮತ್ತಿಕಾಪಿಣ್ಡೋ ವಿಯ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ತುಣ್ಹೀಭೂತಾ ನಿಸೀದನ್ತಿ।

೩೫೬. **ಕಿಞ್ಚಿದೇವ ದೇಸನ್ತಿ** ಕಞ್ಚಿ ಓಕಾಸಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಾರಣಂ, ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ಪಞ್ಹಪುಚ್ಛನೇ ಉಸ್ಸಾಹಂ ಜನೇನ್ತೋ ಆಹ – **ಪುಚ್ಛ, ಅಗ್ಗಿವೇಸ್ಸನ, ಯದಾಕಙ್ಖಸೀತಿ**। ತಸ್ಸತ್ಥೋ – "ಪುಚ್ಛ ಯದಿ ಆಕಙ್ಖಸಿ, ನ ಮೇ ಪಞ್ಹವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇ ಭಾರೋ ಅತ್ಥಿ"। ಅಥ ವಾ "ಪುಚ್ಛ ಯಂ ಆಕಙ್ಖಸಿ, ಸಬ್ಬಂ ತೇ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಪವಾರಣಂ ಪವಾರೇಸಿ ಅಸಾಧಾರಣಂ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಅಗ್ಗಸಾವಮಹಾಸಾವಕೇಹಿ। ತೇ ಹಿ ಯದಾಕಙ್ಖಸೀತಿ ನ ವದನ್ತಿ, ಸುತ್ವಾ ವೇದಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ವದನ್ತಿ। ಬುದ್ಧಾ ಪನ "ಪುಚ್ಛಾವುಸೋ, ಯದಾಕಙ್ಖಸೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೩೭) ವಾ, "ಪುಚ್ಛ, ಮಹಾರಾಜ, ಯದಾಕಙ್ಖಸೀ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೧೬೨) ವಾ,

> "ಪುಚ್ಛ ವಾಸವ ಮಂ ಪಞ್ಹಂ, ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಮನಸಿಚ್ಛಸಿ।
> ತಸ್ಸ ತಸ್ಸೇವ ಪಞ್ಹಸ್ಸ, ಅಹಂ ಅನ್ತಂ ಕರೋಮಿ ತೇ" ಇತಿ॥ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೫೬) ವಾ,

"ತೇನ ಹಿ ತ್ವಂ, ಭಿಕ್ಖು, ಸಕೇ ಆಸನೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛ ಯದಾಕಙ್ಖಸೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೮೫) ವಾ,

> "ಬಾವರಿಸ್ಸ ಚ ತುಯ್ಹಂ ವಾ, ಸಬ್ಬೇಸಂ ಸಬ್ಬಸಂಸಯಂ।
> ಕತಾವಕಾಸಾ ಪುಚ್ಛವ್ಹೋ, ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಮನಸಿಚ್ಛಥಾ"ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೧೦೩೬) ವಾ,

> "ಪುಚ್ಛ ಮಂ ಸಭಿಯ ಪಞ್ಹಂ, ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಮನಸಿಚ್ಛಸಿ।
> ತಸ್ಸ ತಸ್ಸೇವ ಪಞ್ಹಸ್ಸ, ಅಹಂ ಅನ್ತಂ ಕರೋಮಿ ತೇ" ಇತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೫೧೭) ವಾ –

ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಯಕ್ಖನರಿನ್ದದೇವಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾನಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಪವಾರಣಂ ಪವಾರೇನ್ತಿ। ಅನಚ್ಛರಿಯಞ್ಚೇತಂ, ಯಂ ಭಗವಾ ಬುದ್ಧಭೂಮಿಂ ಪತ್ವಾ ಏತಂ ಪವಾರಣಂ ಪವಾರೇಯ್ಯ। ಯೋ ಬೋಧಿಸತ್ತಭೂಮಿಯಂ ಪದೇಸಞಾಣೇಪಿ ಠಿತೋ

> "ಕೋಣ್ಡಞ್ಞ ಪಞ್ಹಾನಿ ವಿಯಾಕರೋಹಿ,

ಯಾಚನ್ತಿ ತಂ ಇಸಯೋ ಸಾಧುರೂಪಾ।
ಕೋಣ್ಡಞ್ಞ ಏಸೋ ಮನುಜೇಸು ಧಮ್ಮೋ,
ಯಂ ವುದ್ಧಮಾಗಚ್ಛತಿ ಏಸ ಭಾರೋ"ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೨.೧೭.೬೦) -

ಏವಂ ಸಕ್ಕಾದೀನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಇಸೀಹಿ ಯಾಚಿತೋ

"ಕತಾವಕಾಸಾ ಪುಚ್ಛನ್ತು ಭೋನ್ತೋ,
ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಪಞ್ಹಂ ಮನಸಾಭಿಪತ್ಥಿತಂ।
ಅಹಞ್ಹಿ ತಂ ತಂ ವೋ ವಿಯಾಕರಿಸ್ಸಂ,
ಞತ್ವಾ ಸಯಂ ಲೋಕಮಿಮಂ ಪರಞ್ಚಾ"ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೨.೧೭.೬೧)।

ಏವಂ ಸರಭಙ್ಗಕಾಲೇ, ಸಮ್ಭವಜಾತಕೇ ಚ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪಂ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ವಿಚರಿತ್ವಾ ಪಞ್ಹಾನಂ ಅನ್ತಕರಂ ಅದಿಸ್ವಾ ಸುಚಿರತೇನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ಪಞ್ಹಂ ಪುಟ್ಠೋ ಓಕಾಸೇ ಕಾರಿತೇ, ಜಾತಿಯಾ ಸತ್ತವಸ್ಸೋ ರಥಿಕಾಯಂ ಪಂಸುಂ ಕೀಳನ್ತೋ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ಅನ್ತರವೀಥಿಯಂ ನಿಸಿನ್ನೋವ -

"ತಗ್ಘ ತೇ ಅಹಮಕ್ಖಿಸ್ಸಂ, ಯಥಾಪಿ ಕುಸಲೋ ತಥಾ।
ರಾಜಾ ಚ ಖೋ ತಂ ಜಾನಾತಿ, ಯದಿ ಕಾಹತಿ ವಾ ನ ವಾ"ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೧೬.೧೭೨) -

ಸಬ್ಬಞ್ಞುಪವಾರಣಂ ಪವಾರೇಸಿ।

ಏವಂ ಭಗವತಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಪವಾರಣಾಯ ಪವಾರಿತಾಯ ಅತ್ತಮನೋ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ, "ಕಥಂ ಪನ, ಭೋ ಗೋತಮಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ, "ಪಸ್ಸಥ, ಭೋ, ಅಞ್ಞಂ ಸಾವಕೇನ ಕಥಿತಂ, ಅಞ್ಞಂ ಸತ್ಥಾ ಕಥೇತಿ, ನನು ಮಯಾ ಪಟಿಕಚ್ಚೇವ ವುತ್ತಂ, 'ಸಚೇ ತಥಾ ಪತಿಟ್ಠಿಸ್ಸತಿ, ಯಥಾಸ್ಸ ಸಾವಕೇನ ಪತಿಟ್ಠಿತಂ, ಏವಾಹಂ ವಾದಂ ಆರೋಪೇಸ್ಸಾಮೀ'ತಿ। ಅಯಂ ಪನ ಅಞ್ಞಮೇವ ಕಥೇತಿ, ತತ್ಥ ಕಿಂ ಮಯಾ ಸಕ್ಕಾ ಕಾತು"ನ್ತಿ ಏವಂ ನಿಗಣ್ಠಸ್ಸ ವಚನೋಕಾಸೋ ಮಾ ಹೋತೂತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಅಸ್ಸಜಿತ್ಥೇರೇನ ಕಥಿತನಿಯಾಮೇನೇವ ಕಥೇನ್ತೋ, **ಏವಂ ಖೋ ಅಹಂ, ಅಗ್ಗಿವೇಸ್ಸನಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಉಪಮಾ ಮಂ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಪಟಿಭಾತೀ**ತಿ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಮಯ್ಹಂ ಏಕಾ ಉಪಮಾ ಉಪಟ್ಠಾತಿ, ಆಹರಾಮಿ ತಂ ಉಪಮನ್ತಿ ವದತಿ। **ಪಟಿಭಾತು ತಂ, ಅಗ್ಗಿವೇಸ್ಸನಾ**ತಿ ಉಪಟ್ಠಾತು ತೇ, ಅಗ್ಗಿವೇಸ್ಸನ, ಆಹರ ತಂ ಉಪಮಂ ವಿಸತ್ಥೋತಿ ಭಗವಾ ಅವೋಚ। **ಬಲಕರಣೀಯಾ**ತಿ ಬಾಹುಬಲೇನ ಕತ್ತಬ್ಬಾ ಕಸಿವಾಣಿಜ್ಜಾದಿಕಾ ಕಮ್ಮನ್ತಾ। **ರೂಪತ್ತಾಯಂ ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲೋ**ತಿ ರೂಪಂ ಅತ್ತಾ ಅಸ್ಸಾತಿ **ರೂಪತ್ತಾ,** ರೂಪಂ ಅತ್ತಾತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಠಿತಪುಗ್ಗಲಂ ದೀಪೇತಿ। **ರೂಪೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಾತಿ ಗಹಿತರೂಪೇ ಪತಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ। **ಪುಞ್ಞಂ ವಾ ಅಪುಞ್ಞಂ ವಾ ಪಸವತೀ**ತಿ ಕುಸಲಂ ವಾ ಅಕುಸಲಂ ವಾ ಪಟಿಲಭತಿ। **ವೇದನತ್ತಾದೀಸುಪಿ** ಏಸೇವ ನಯೋ। ಇಮಿನಾ ಕಿಂ ದೀಪೇತಿ? ಇಮೇ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ ಇಮೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಪಥವೀ ವಿಯ ಪತಿಟ್ಠಾ, ತೇ ಇಮೇಸು ಪಞ್ಚಸು ಖನ್ಧೇಸು ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಕುಸಲಾಕುಸಲಕಮ್ಮಂ ನಾಮ ಆಯೂಹನ್ತಿ। ತುಮ್ಹೇ ಏವರೂಪಂ ವಿಜ್ಜಮಾನಮೇವ ಅತ್ತಾನಂ ಪಟಿಸೇಧೇನ್ತೋ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ ಅನತ್ತಾತಿ ದೀಪೇಥಾತಿ ಅತಿವಿಯ ಸಕಾರಣಂ ಕತ್ವಾ ಉಪಮಂ ಆಹರಿ। ಇಮಿನಾ ಚ ನಿಗಣ್ಠೇನ ಆಹಟಓಪಮ್ಮಂ ನಿಯತಮೇವ , ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬುದ್ಧತೋ ಅಞ್ಞೋ ತಸ್ಸ ಕಥಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ವಾದೇ ದೋಸಂ ದಾತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ದುವಿಧಾ ಹಿ ಪುಗ್ಗಲಾ ಬುದ್ಧವೇನೇಯ್ಯಾ ಚ ಸಾವಕವೇನೇಯ್ಯಾ ಚ। ಸಾವಕವೇನೇಯ್ಯೇ ಸಾವಕಾಪಿ ವಿನೇನ್ತಿ ಬುದ್ಧಾಪಿ। ಬುದ್ಧವೇನೇಯ್ಯೇ ಪನ ಸಾವಕಾ ವಿನೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ಬುದ್ಧಾವ ವಿನೇನ್ತಿ।

ಅಯಮ್ಪಿ ನಿಗಣ್ಠೋ ಬುದ್ಧವೇನೇಯ್ಯೋ, ತಸ್ಮಾ ಏತಸ್ಸ ವಾದಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞೋ ದೋಸಂ ದಾತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ತೇನಸ್ಸ ಭಗವಾ ಸಯಮೇವ ವಾದೇ ದೋಸದಸ್ಸನತ್ಥಂ **ನನು ತ್ವಂ, ಅಗ್ಗಿವೇಸ್ಸನಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಅಥ ನಿಗಣ್ಠೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಅತಿವಿಯ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಮಮ ವಾದಂ ಪತಿಟ್ಠಪೇತಿ, ಸಚೇ ಉಪರಿ ಕೋಚಿ ದೋಸೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಮಮಂ ಏಕಕಂಯೇವ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಿಸ್ಸತಿ। ಹನ್ದಾಹಂ ಇಮಂ ವಾದಂ ಮಹಾಜನಸ್ಸಾಪಿ ಮತ್ಥಕೇ ಪಕ್ಖಿಪಾಮೀ"ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ - **ಅಹಮ್ಪಿ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಏವಂ ವದಾಮಿ ರೂಪಂ ಮೇ ಅತ್ತಾ...ಪೇ॰... ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಮೇ ಅತ್ತಾತಿ, ಅಯಞ್ಚ ಮಹತೀ ಜನತಾ**ತಿ। ಭಗವಾ ಪನ ನಿಗಣ್ಠತೋ ಸತಗುಣೇನಪಿ ಸಹಸ್ಸಗುಣೇನಪಿ ಸತಸಹಸ್ಸಗುಣೇನಪಿ ವಾದೀವರತರೋ, ತಸ್ಮಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಅಯಂ ನಿಗಣ್ಠೋ ಅತ್ತಾನಂ ಮೋಚೇತ್ವಾ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಮತ್ಥಕೇ ವಾದಂ ಪಕ್ಖಿಪತಿ, ನಾಸ್ಸ ಅತ್ತಾನಂ ಮೋಚೇತುಂ ದಸ್ಸಾಮಿ, ಮಹಾಜನತೋ ನಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಏಕಕಂಯೇವ ನಂ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ಅಥ ನಂ **ಕಿಞ್ಹಿ ತೇ, ಅಗ್ಗಿವೇಸ್ಸನಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ನಾಯಂ ಜನತಾ ಮಮ ವಾದಂ ಆರೋಪೇತುಂ ಆಗತಾ, ತ್ವಂಯೇವ ಸಕಲಂ ವೇಸಾಲಿಂ ಸಂವಟ್ಟಿತ್ವಾ ಮಮ ವಾದಂ ಆರೋಪೇತುಂ ಆಗತೋ, ತಸ್ಮಾ ತ್ವಂ ಸಕಮೇವ ವಾದಂ ನಿವೇಠೇಹಿ, ಮಾ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಮತ್ಥಕೇ ಪಕ್ಖಿಪಸೀತಿ। ಸೋ ಪಟಿಜಾನನ್ತೋ **ಅಹಞ್ಹಿ, ಭೋ ಗೋತಮಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

೩೫೭. ಇತಿ ಭಗವಾ ನಿಗಣ್ಠಸ್ಸ ವಾದಂ ಪತಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾ, **ತೇನ ಹಿ, ಅಗ್ಗಿವೇಸ್ಸನಾ**ತಿ ಪುಚ್ಛಂ ಆರಭಿ। ತತ್ಥ **ತೇನ ಹೀ**ತಿ ಕಾರಣತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। ಯಸ್ಮಾ ತ್ವಂ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧೇ ಅತ್ತತೋ ಪಟಿಜಾನಾಸಿ, ತಸ್ಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಕಸ್ಮಿಂ ವಿಜಿತೇ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ರಟ್ಠೇ। **ಘಾತೇತಾಯಂ ವಾ ಘಾತೇತು**ನ್ತಿ ಘಾತಾರಹಂ ಘಾತೇತಬ್ಬಯುತ್ತಕಂ ಘಾತೇತುಂ । **ಜಾಪೇತಾಯಂ ವಾ ಜಾಪೇತು**ನ್ತಿ ಧನಜಾನಿರಹಂ ಜಾಪೇತಬ್ಬಯುತ್ತಂ ಜಾಪೇತುಂ ಜಿಣ್ಣಧನಂ ಕಾತುಂ। **ಪಬ್ಬಾಜೇತಾಯಂ ವಾ ಪಬ್ಬಾಜೇತು**ನ್ತಿ ಸಕರಟ್ಠತೋ ಪಬ್ಬಾಜನಾರಹಂ ಪಬ್ಬಾಜೇತುಂ, ನೀಹರಿತುಂ। **ವತ್ತಿತುಞ್ಚ ಅರಹತೀ**ತಿ ವತ್ತತಿ ಚೇವ ವತ್ತಿತುಞ್ಚ ಅರಹತಿ। ವತ್ತಿತುಂ ಯುತ್ತೋತಿ ದೀಪೇತಿ। ಇತಿ ನಿಗಣ್ಠೋ ಅತ್ತನೋ ವಾದಭೇದನತ್ಥಂ ಆಹಟಕಾರಣಮೇವ ಅತ್ತನೋ ಮಾರಣತ್ಥಾಯ ಆವುಧಂ ತಿಖಿಣಂ ಕರೋನ್ತೋ ವಿಯ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ದೀಪೇತಿ, ಯಥಾ ತಂ ಬಾಲೋ। **ಏವಂ ಮೇ ರೂಪಂ ಹೋತೂ**ತಿ ಮಮ ರೂಪಂ ಏವಂವಿಧಂ ಹೋತು, ಪಾಸಾದಿಕಂ ಅಭಿರೂಪಂ ಅಲಙ್ಕತಪ್ಪಟಿಯತ್ತಂ ಸುವಣ್ಣತೋರಣಂ ವಿಯ ಸುಸಜ್ಜಿತಚಿತ್ತಪಟೋ ವಿಯ ಚ ಮನಾಪದಸ್ಸನನ್ತಿ। **ಏವಂ ಮೇ ರೂಪಂ ಮಾ ಅಹೋಸೀ**ತಿ ಮಮ ರೂಪಂ ಏವಂವಿಧಂ ಮಾ ಹೋತು, ದುಬ್ಬಣ್ಣಂ ದುಸ್ಸಣ್ಠಿತಂ ವಲಿತಪಲಿತಂ ತಿಲಕಸಮಾಕಿಣ್ಣನ್ತಿ।

ತುಣ್ಹೀ ಅಹೋಸೀತಿ ನಿಗಣ್ಠೋ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ವಿರದ್ಧಭಾವಂ ಞತ್ವಾ, "ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಮಮ ವಾದಂ ಭಿನ್ದನತ್ಥಾಯ ಕಾರಣಂ ಆಹರಿ, ಅಹಂ ಬಾಲತಾಯ ತಮೇವ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ದೀಪೇಸಿಂ, ಇದಾನಿ ನಟ್ಠೋಮ್ಹಿ, ಸಚೇ ವತ್ತತೀತಿ ವಕ್ಖಾಮಿ, ಇಮೇ ರಾಜಾನೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ, 'ಅಗ್ಗಿವೇಸ್ಸನ, ತ್ವಂ ಮಮ ರೂಪೇ ವಸೋ ವತ್ತತೀತಿ ವದಸಿ, ಯದಿ ತೇ ರೂಪೇ ವಸೋ ವತ್ತತಿ, ಕಸ್ಮಾ ತ್ವಂ ಯಥಾ ಇಮೇ ಲಿಚ್ಛವಿರಾಜಾನೋ ತಾವತಿಂಸದೇವಸದಿಸೇಹಿ ಅತ್ತಭಾವೇಹಿ ವಿರೋಚನ್ತಿ ಅಭಿರೂಪಾ ಪಾಸಾದಿಕಾ, ಏವಂ ನ ವಿರೋಚಸೀ'ತಿ। ಸಚೇ ನ ವತ್ತತೀತಿ ವಕ್ಖಾಮಿ, ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ, 'ಅಗ್ಗಿವೇಸ್ಸನ, ತ್ವಂ ಪುಬ್ಬೇ ವತ್ತತಿ ಮೇ ರೂಪಸ್ಮಿಂ ವಸೋತಿ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಸೀ'ತಿ ವಾದಂ ಆರೋಪೇಸ್ಸತಿ। ಇತಿ ವತ್ತತೀತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ಏಕೋ ದೋಸೋ, ನ ವತ್ತತೀತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ಏಕೋ ದೋಸೋ"ತಿ ತುಣ್ಹೀ ಅಹೋಸಿ। ದುತಿಯಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ಪುಚ್ಛಿ, ದುತಿಯಮ್ಪಿ ತುಣ್ಹೀ ಅಹೋಸಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಯಾವತತಿಯಂ ಭಗವತಾ ಪುಚ್ಛಿತೇ ಅಬ್ಯಾಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಸತ್ತಧಾ ಮುದ್ಧಾ ಫಲತಿ, ಬುದ್ಧಾ ಚ ನಾಮ ಸತ್ತಾನಂಯೇವ ಅತ್ಥಾಯ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಪಾರಮೀನಂ ಪೂರಿತತ್ತಾ ಸತ್ತೇಸು ಬಲವಅನುದ್ದಯಾ ಹೋನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಯಾವತತಿಯಂ ಅಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಸಚ್ಚಕಂ ನಿಗಣ್ಠಪುತ್ತಂ ಏತದವೋಚ - ಏತಂ "ಬ್ಯಾಕರೋಹೀ ದಾನೀ"ತಿಆದಿವಚನಂ ಅವೋಚ।

ತತ್ಥ **ಸಹಧಮ್ಮಿಕ**ನ್ತಿ ಸಹೇತುಕಂ ಸಕಾರಣಂ। ವಜಿರಂ ಪಾಣಿಮ್ಹಿ ಅಸ್ಸಾತಿ **ವಜಿರಪಾಣಿ। ಯಕ್ಖೋ**ತಿ ನ ಯೋ ವಾ ಸೋ ವಾ ಯಕ್ಖೋ, ಸಕ್ಕೋ ದೇವರಾಜಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಆದಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಅಗ್ಗಿವಣ್ಣಂ। **ಸಮ್ಪಜ್ಜಲಿತ**ನ್ತಿ ಸುಟ್ಠು ಪಜ್ಜಲಿತಂ। **ಸಜೋತಿಭೂತ**ನ್ತಿ

ಸಮನ್ತತೋ ಜೋತಿಭೂತಂ, ಏಕಗ್ಗಿಜಾಲಭೂತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ರಿತೋ ಹೋತೀತಿ** ಮಹನ್ತಂ ಸೀಸಂ, ಕನ್ದಲಮಕುಲಸದಿಸಾ ದಾಠಾ, ಭಯಾನಕಾನಿ ಅಕ್ಖಿನಾಸಾದೀನೀತಿ ಏವಂ ವಿರೂಪರೂಪಂ ಮಾಪೇತ್ವಾ ಠಿತೋ। ಕಸ್ಮಾ ಪನೇಸ ಆಗತೋತಿ? ದಿಟ್ಠಿವಿಸ್ಸಜ್ಜಾಪನತ್ಥಂ। ಅಪಿಚ, "ಅಹಞ್ಚೇವ ಖೋ ಪನ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಯ್ಯಂ, ಪರೇ ಚ ಮೇ ನ ಆಜಾನೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ ಏವಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕಭಾವಂ ಆಪನ್ನೇ ಭಗವತಿ ಸಕ್ಕೋ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮುನಾ ಸದ್ಧಿಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ, "ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಥ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಆಣಾಯ ಅವತ್ತಮಾನೇ ಮಯಂ ವತ್ತಾಪೇಸ್ಸಾಮ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಹೋತು, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಆಣಾಚಕ್ಕ"ನ್ತಿ ಪಟಿಞ್ಞಮಕಾಸಿ। ತಸ್ಮಾ "ಅಜ್ಜ ಸಚ್ಚಕಂ ತಾಸೇತ್ವಾ ಪಞ್ಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಾಪೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಆಗತೋ।

ಭಗವಾ ಚೇವ ಪಸ್ಸತಿ, ಸಚ್ಚಕೋ ಚ ನಿಗಣ್ಠಪುತ್ತೋತಿ ಯದಿ ಹಿ ತಂ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯುಂ। ತಂ ಕಾರಣಂ ಅಗರು ಅಸ್ಸ, "ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಸಚ್ಚಕಂ ಅತ್ತನೋ ವಾದೇ ಅನೋತರನ್ತಂ ಞತ್ವಾ ಯಕ್ಖಂ ಆವಾಹೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇಸಿ, ತತೋ ಸಚ್ಚಕೋ ಭಯೇನ ಕಥೇಸೀ"ತಿ ವದೇಯ್ಯುಂ। ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಚೇವ ಪಸ್ಸತಿ ಸಚ್ಚಕೋ ಚ। ತಸ್ಸ ತಂ ದಿಸ್ವಾವ ಸಕಲಸರೀರತೋ ಸೇದಾ ಮುಚ್ಚಿಂಸು, ಅನ್ತೋಕುಚ್ಛಿ ವಿಪರಿವತ್ತಮಾನಾ ಮಹಾರವಂ ರವಿ। ಸೋ "ಅಞ್ಞೇಪಿ ನು ಖೋ ಪಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಕಸ್ಸಚಿ ಲೋಮಹಂಸಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಅದ್ದಸ। ತತೋ - "ಇದಂ ಭಯಂ ಮಮೇವ ಉಪ್ಪನ್ನಂ। ಸಚಾಹಂ ಯಕ್ಖೋತಿ ವಕ್ಖಾಮಿ, 'ಕಿಂ ತುಯ್ಹಮೇವ ಅಕ್ಖೀನಿ ಅತ್ಥಿ, ತ್ವಮೇವ ಯಕ್ಖಂ ಪಸ್ಸಸಿ, ಪಠಮಂ ಯಕ್ಖಂ ಅದಿಸ್ವಾ ಸಮಣೇನ ಗೋತಮೇನ ವಾದಸಙ್ಘಾಟೇ ಖಿತ್ತೋವ ಯಕ್ಖಂ ಪಸ್ಸಸೀ'ತಿ ವದೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ - "ನ ದಾನಿ ಮೇ ಇಧ ಅಞ್ಞಂ ಪಟಿಸರಣಂ ಅತ್ಥಿ, ಅಞ್ಞತ್ರ ಸಮಣಾ ಗೋತಮಾ"ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನೋ, ಅಥ ಖೋ ಸಚ್ಚಕೋ ನಿಗಣ್ಠಪುತ್ತೋ…ಪೇ॰… ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ। **ತಾಣಂ ಗವೇಸೀತಿ** ತಾಣನ್ತಿ ಗವೇಸಮಾನೋ। **ಲೇಣಂ ಗವೇಸೀತಿ** ಲೇಣನ್ತಿ ಗವೇಸಮಾನೋ। **ಸರಣಂ ಗವೇಸೀತಿ** ಸರಣನ್ತಿ ಗವೇಸಮಾನೋ। ಏತ್ಥ ಚ ತಾಯತಿ ರಕ್ಖತೀತಿ **ತಾಣಂ**। ನಿಲೀಯನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಲೇಣಂ**। ಸರತೀತಿ **ಸರಣಂ,** ಭಯಂ ಹಿಂಸತಿ ವಿದ್ಧಂಸೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೩೫೮. **ಮನಸಿ ಕರಿತ್ವಾತಿ** ಮನಮ್ಹಿ ಕತ್ವಾ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಉಪಧಾರೇತ್ವಾ। **ಏವಂ ಮೇ ವೇದನಾ ಹೋತೂತಿ** ಕುಸಲಾವ ಹೋತು, ಸುಖಾವ ಹೋತು। **ಏವಂ ಮೇ ಸಞ್ಞಾ ಹೋತೂತಿ** ಕುಸಲಾವ ಹೋತು, ಸುಖಾವ ಹೋತು, ಸೋಮನಸ್ಸಸಮ್ಪಯುತ್ತಾವ ಹೋತೂತಿ। **ಸಙ್ಖಾರವಿಞ್ಞಾಣೇಸುಪಿ** ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಮಾ ಅಹೋಸೀತಿ** ಏತ್ಥ ಪನ ವುತ್ತವಿಪರಿಯಾಯೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಕಲ್ಲಂ ನೂತಿ** ಯುತ್ತಂ ನು। **ಸಮನುಪಸ್ಸಿತುನ್ತಿ** "ಏತಂ ಮಮ ಏಸೋಹಮಸ್ಮಿ ಏಸೋ ಮೇ ಅತ್ತಾ"ತಿ ಏವಂ ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಪಸ್ಸಿತುಂ। **ನೋ ಹಿದಂ, ಭೋ ಗೋತಮಾತಿ** ನ ಯುತ್ತಮೇತಂ, ಭೋ ಗೋತಮ। ಇತಿ ಭಗವಾ ಯಥಾ ನಾಮ ಛೇಕೋ ಅಹಿತುಣ್ಡಿಕೋ ಸಪ್ಪದಟ್ಠವಿಸಂ ತೇನೇವ ಸಪ್ಪೇನ ಪುನ ಡಂಸಾಪೇತ್ವಾ ಉಬ್ಬಾಹೇಯ್ಯ, ಏವಂ ತಸ್ಸಂಯೇವ ಪರಿಸತಿ ಸಚ್ಚಕಂ ನಿಗಣ್ಠಪುತ್ತಂ ತೇನೇವ ಮುಖೇನ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ ಅನಿಚ್ಚಾ ದುಕ್ಖಾ ಅನತ್ತಾತಿ ವದಾಪೇಸಿ। **ದುಕ್ಖಂ ಅಲ್ಲೀನೋತಿ** ಇಮಂ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧದುಕ್ಖಂ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠೀಹಿ ಅಲ್ಲೀನೋ। **ಉಪಗತೋ ಅಜ್ಝೋಸಿತೋತಿಪಿ** ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿವಸೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ದುಕ್ಖಂ ಏತಂ ಮಮಾತಿಆದೀಸು** ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧದುಕ್ಖಂ ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಸಮನುಪಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪರಿಜಾನೇಯ್ಯಾತಿ** ಅನಿಚ್ಚಂ ದುಕ್ಖಂ ಅನತ್ತಾತಿ ತೀರಣಪರಿಞ್ಞಾಯ ಪರಿತೋ ಜಾನೇಯ್ಯ। **ಪರಿಕ್ಖೇಪೇತ್ವಾತಿ** ಖಯಂ ವಯಂ ಅನುಪ್ಪಾದಂ ಉಪನೇತ್ವಾ।

೩೫೯. **ನವನ್ತಿ** ತರುಣಂ। **ಅಕುಕ್ಕುಕಜಾತನ್ತಿ** ಪುಪ್ಫಗ್ಗಹಣಕಾಲೇ ಅನ್ತೋ ಅಙ್ಗುಟ್ಠಪ್ಪಮಾಣೋ ಏಕೋ ಘನದಣ್ಡಕೋ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ, ತೇನ ವಿರಹಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ರಿತ್ತೋತಿ** ಸುಞ್ಞೋ ಅನ್ತೋಸಾರವಿರಹಿತೋ। ರಿತ್ತತ್ತಾವ **ತುಚ್ಛೋ**। **ಅಪರದ್ಧೋತಿ** ಪರಾಜಿತೋ। **ಭಾಸಿತಾ ಖೋ ಪನ ತೇತಿ** ಇದಂ ಭಗವಾ ತಸ್ಸ ಮುಖರಭಾವಂ ಪಕಾಸೇತ್ವಾ ನಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಆಹ। ಸೋ ಕಿರ ಪುಬ್ಬೇ ಪೂರಣಾದಯೋ ಛ ಸತ್ಥಾರೋ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛತಿ। ತೇ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ಅಥ ನೇಸಂ ಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ಮಹನ್ತಂ ವಿಪ್ಪಕಾರಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಉಟ್ಠಾಯ ಜಯಂ ಪವೇದೇನ್ತೋ ಗಚ್ಛತಿ। ಸೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಮ್ಪಿ ತಥೇವ ವಿಹೇಠೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಸಞ್ಞಾಯ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ -

"ಅಮ್ಬೋ ಕೋ ನಾಮ ಯಂ ರುಕ್ಖೋ, ಸಿನ್ನಪತ್ತೋ ಸಕಣ್ಟಕೋ।

ಯತ್ಥ ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನ, ಉತ್ತಮಙ್ಗಂ ವಿಭಿಜ್ಜಿತ"ನ್ತಿ॥

ಅಯಂ ಖದಿರಂ ಆಹಚ್ಚ ಅಸಾರಕರುಕ್ಖಪರಿಚಿತೋ ಮುದುತುಣ್ಡಸಕುಣೋ ವಿಯ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಸಾರಂ ಆಹಚ್ಚ ಞಾಣತುಣ್ಡಭೇದಂ ಪತ್ತೋ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಥದ್ಧಭಾವಂ ಅಞ್ಞಾಸಿ। ತದಸ್ಸ ಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ **ಭಾಸಿತಾ ಖೋ ಪನ ತೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ನತ್ಥಿ ಏತರಹೀ**ತಿ ಉಪಾದಿನ್ನಕಸರೀರೇ ಸೇದೋ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ಏತರಹಿ ಪನ ನತ್ಥೀತಿ ವದತಿ। **ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಂ ಕಾಯಂ ವಿವರೀ**ತಿ ನ ಸಬ್ಬಂ ಕಾಯಂ ವಿವರಿ। ಬುದ್ಧಾ ನಾಮ ಗಣ್ಠಿಕಂ ಪಟಿಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಸರೀರಾ ಪರಿಸತಿ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಿ। ಅಥ ಭಗವಾ ಗಲವಾಟಕಸಮ್ಮುಖಟ್ಠಾನೇ ಚೀವರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಚತುರಙ್ಗುಲಮತ್ತಂ ಓತಾರೇಸಿ। ಓತಾರಿತಮತ್ತೇ ಪನ ತಸ್ಮಿಂ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಾ ರಸ್ಮಿಯೋ ಪುಞ್ಜಪುಞ್ಜಾ ಹುತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣಘಟತೋ ರತ್ತಸುವಣ್ಣರಸಧಾರಾ ವಿಯ, ರತ್ತವಣ್ಣವಲಾಹಕತೋ ವಿಜ್ಜುಲತಾ ವಿಯ ಚ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣಮುರಜಸದಿಸಂ ಮಹಾಖನ್ಧಂ ಉತ್ತಮಸಿರಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕುರುಮಾನಾ ಆಕಾಸೇ ಪಕ್ಖನ್ದಿಂಸು। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಭಗವಾ ಏವಮಕಾಸೀತಿ? ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಕಙ್ಖಾವಿನೋದನತ್ಥಂ। ಮಹಾಜನೋ ಹಿ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಮಯ್ಹಂ ಸೇದೋ ನತ್ಥೀತಿ ವದತಿ, ಸಚ್ಚಕಸ್ಸ ತಾವ ನಿಗಣ್ಠಪುತ್ತಸ್ಸ ಯನ್ತಾರುಳ್ಹಸ್ಸ ವಿಯ ಸೇದಾ ಪಗ್ಘರನ್ತಿ। ಸಮಣೋ ಪನ ಗೋತಮೋ ಘನದುಪಟ್ಟಚೀವರಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ, ಅನ್ತೋ ಸೇದಸ್ಸ ಅತ್ಥಿತಾ ವಾ ನತ್ಥಿತಾ ವಾ ಕಥಂ ಸಕ್ಕಾ ಞಾತುನ್ತಿ ಕಙ್ಖಂ ಕರೇಯ್ಯ, ತಸ್ಸ ಕಙ್ಖಾವಿನೋದನತ್ಥಂ ಏವಮಕಾಸಿ। **ಮಙ್ಕುಭೂತೋ**ತಿ ನಿತ್ತೇಜಭೂತೋ। **ಪತ್ತಕ್ಖನ್ಧೋ**ತಿ ಪತಿತಕ್ಖನ್ಧೋ। **ಅಪ್ಪಟಿಭಾನೋ**ತಿ ಉತ್ತರಿ ಅಪ್ಪಸ್ಸನ್ತೋ। **ನಿಸೀದೀ**ತಿ ಪಾದಙ್ಗುಟ್ಠಕೇನ ಭೂಮಿಂ ಕಸಮಾನೋ ನಿಸೀದಿ।

೩೬೦. **ದುಮ್ಮುಖೋ**ತಿ ನ ವಿರೂಪಮುಖೋ, ಅಭಿರೂಪೋ ಹಿ ಸೋ ಪಾಸಾದಿಕೋ। ನಾಮಂ ಪನಸ್ಸ ಏತಂ। **ಅಭಬ್ಬೋ ತಂ ಪೋಕ್ಖರಣಿಂ ಪುನ ಓತರಿತು**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಅಳಾನಂ ಭಗ್ಗತ್ತಾ ಪಚ್ಛಿನ್ನಗಮನೋ ಓತರಿತುಂ ಅಭಬ್ಬೋ, ತತ್ಥೇವ ಕಾಕಕುಲಲಾದೀನಂ ಭತ್ತಂ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ವಿಸೂಕಾಯಿಕಾನೀ**ತಿ ದಿಟ್ಠಿವಿಸೂಕಾನಿ। **ವಿಸೇವಿತಾನೀ**ತಿ ದಿಟ್ಠಿಸಞ್ಚರಿತಾನಿ। **ವಿಪ್ಫನ್ದಿತಾನೀ**ತಿ ದಿಟ್ಠಿವಿಪ್ಫನ್ದಿತಾನಿ। **ಯದಿದಂ ವಾದಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಯದಿದ**ನ್ತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ; ವಾದಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಹುತ್ವಾ ವಾದಂ ಆರೋಪೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತುಂ ಅಭಬ್ಬೋ; ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಾಯ ಪನ ಉಪಸಙ್ಕಮೇಯ್ಯಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ದುಮ್ಮುಖಂ ಲಿಚ್ಛವಿಪುತ್ತಂ ಏತದವೋಚಾ**ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಅವೋಚ ? ದುಮ್ಮುಖಸ್ಸ ಕಿರಸ್ಸ ಉಪಮಾಹರಣಕಾಲೇ ಸೇಸ ಲಿಚ್ಛವಿಕುಮಾರಾಪಿ ಚಿನ್ತೇಸುಂ - "ಇಮಿನಾ ನಿಗಣ್ಠೇನ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸಿಪ್ಪುಗ್ಗಹಣಟ್ಠಾನೇ ಚಿರಂ ಅವಮಾನೋ ಕತೋ, ಅಯಂ ದಾನಿ ಅಮಿತ್ತಸ್ಸ ಪಿಟ್ಠಿಂ ಪಸ್ಸಿತುಂ ಕಾಲೋ। ಮಯಮ್ಪಿ ಏಕೇಕಂ ಉಪಮಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ಪಾಣಿಪ್ಪಹಾರೇನ ಪತಿತಂ ಮುಗ್ಗರೇನ ಪೋಥೇನ್ತೋ ವಿಯ ತಥಾ ನಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮ, ಯಥಾ ನ ಪುನ ಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ಸೀಸಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತೀ"ತಿ, ತೇ ಓಪಮ್ಮಾನಿ ಕರಿತ್ವಾ ದುಮ್ಮುಖಸ್ಸ ಕಥಾಪರಿಯೋಸಾನಂ ಆಗಮಯಮಾನಾ ನಿಸೀದಿಂಸು। ಸಚ್ಚಕೋ ತೇಸಂ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ಞತ್ವಾ, ಇಮೇ ಸಬ್ಬೇವ ಗೀವಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಓಟ್ಠೇಹಿ ಚಲಮಾನೇಹಿ ಠಿತಾ; ಸಚೇ ಪಚ್ಚೇಕಾ ಉಪಮಾ ಹರಿತುಂ ಲಭಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಪುನ ಮಯಾ ಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ಸೀಸಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಹನ್ದಾಹಂ ದುಮ್ಮುಖಂ ಅಪಸಾದೇತ್ವಾ ಯಥಾ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಓಕಾಸೋ ನ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಕಥಾವಾರಂ ಪಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಸಮಣಂ ಗೋತಮಂ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ತಸ್ಮಾ ಏತದವೋಚ। ತತ್ಥ **ಆಗಮೇಹೀ**ತಿ ತಿಟ್ಠ, ಮಾ ಪುನ ಭಣಾಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೩೬೧. **ತಿಟ್ಠತೇಸಾ, ಭೋ ಗೋತಮಾ**ತಿ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಏಸಾ ಅಮ್ಹಾಕಞ್ಚೇವ ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಚ ಪುಥುಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ವಾಚಾ ತಿಟ್ಠತು। **ವಿಲಾಪಂ ವಿಲಪಿತಂ ಮಞ್ಞೇ**ತಿ ಏತಞ್ಹಿ ವಚನಂ ವಿಲಪಿತಂ ವಿಯ ಹೋತಿ, ವಿಪ್ಪಲಪಿತಮತ್ತಂ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ **ತಿಟ್ಠತೇಸಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಕಥಾತಿ ಆಹರಿತ್ವಾ ವತ್ತಬ್ಬಾ। **ವಾಚಾವಿಲಾಪಂ ವಿಲಪಿತಂ ಮಞ್ಞೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನಿದಂ ವಾಚಾನಿಚ್ಛಾರಣಂ ವಿಲಪಿತಮತ್ತಂ ಮಞ್ಞೇ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಇದಾನಿ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ **ಕಿತ್ತಾವತಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ವೇಸಾರಜ್ಜಪತ್ತೋ**ತಿ ಞಾಣಪತ್ತೋ। **ಅಪರಪ್ಪಚ್ಚಯೋ**ತಿ ಅಪರಪ್ಪತ್ತಿಯೋ। ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ಪಞ್ಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತೋ **ಇಧ, ಅಗ್ಗಿವೇಸ್ಸನಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ, ತಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ। ಯಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ

ಪಸ್ಸತೀತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಸೇಕ್ಖಭೂಮಿ ದಸ್ಸಿತಾ। ತಸ್ಮಾ ಉತ್ತರಿ ಅಸೇಕ್ಖಭೂಮಿಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ದುತಿಯಂ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿ, ತಮ್ಪಿಸ್ಸ ಭಗವಾ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ । ತತ್ಥ **ದಸ್ಸನಾನುತ್ತರಿಯೇನಾ**ತಿಆದೀಸು **ದಸ್ಸನಾನುತ್ತರಿಯ**ನ್ತಿ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಾ ಪಞ್ಞಾ। **ಪಟಿಪದಾನುತ್ತರಿಯ**ನ್ತಿ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಾ ಪಟಿಪದಾ। **ವಿಮುತ್ತಾನುತ್ತರಿಯ**ನ್ತಿ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಾ ವಿಮುತ್ತಿ। ಸುದ್ಧಲೋಕುತ್ತರಮೇವ ವಾ ಗಹೇತ್ವಾ **ದಸ್ಸನಾನುತ್ತರಿಯ**ನ್ತಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ। **ಪಟಿಪದಾನುತ್ತರಿಯ**ನ್ತಿ ಸೇಸಾನಿ ಮಗ್ಗಙ್ಗಾನಿ। **ವಿಮುತ್ತಾನುತ್ತರಿಯ**ನ್ತಿ ಅಗ್ಗಫಲವಿಮುತ್ತಿ। ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ವಾ ನಿಬ್ಬಾನದಸ್ಸನಂ **ದಸ್ಸನಾನುತ್ತರಿಯಂ** ನಾಮ। ಮಗ್ಗಙ್ಗಾನಿ **ಪಟಿಪದಾನುತ್ತರಿಯಂ**। ಅಗ್ಗಫಲಂ **ವಿಮುತ್ತಾನುತ್ತರಿಯ**ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಬುದ್ಧೋ ಸೋ ಭಗವಾ**ತಿ ಸೋ ಭಗವಾ ಸಯಮ್ಪಿ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಬುದ್ಧೋ। **ಬೋಧಾಯಾ**ತಿ ಪರೇಸಮ್ಪಿ ಚತುಸಚ್ಚಬೋಧಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ। **ದನ್ತೋ**ತಿಆದೀಸು **ದನ್ತೋ**ತಿ ನಿಬ್ಬಿಸೇವನೋ। **ದಮಥಾಯಾ**ತಿ ನಿಬ್ಬಿಸೇವನತ್ಥಾಯ। **ಸನ್ತೋ**ತಿ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸವೂಪಸಮೇನ ಸನ್ತೋ। **ಸಮಥಾಯಾ**ತಿ ಕಿಲೇಸವೂಪಸಮಾಯ। **ತಿಣ್ಣೋ**ತಿ ಚತುರೋಘತಿಣ್ಣೋ। **ತರಣಾಯಾ**ತಿ ಚತುರೋಘತರಣಾಯ। **ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ**ತಿ ಕಿಲೇಸಪರಿನಿಬ್ಬಾನೇನ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ। **ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಾಯಾ**ತಿ ಕಿಲೇಸಪರಿನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಾಯ।

೩೯೧. **ಧಂಸೀ**ತಿ ಗುಣಧಂಸಕಾ। **ಪಗಬ್ಭಾ**ತಿ ವಾಚಾಪಾಗಬ್ಬಿಯೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ। **ಆಸಾದೇತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಘಟ್ಟೇತಬ್ಬಂ। **ಆಸಜ್ಜಾ**ತಿ ಘಟ್ಟೇತ್ವಾ। **ನತ್ವೇವ ಭವನ್ತಂ ಗೋತಮ**ನ್ತಿ ಭವನ್ತಂ ಗೋತಮಂ ಆಸಜ್ಜ ಕಸ್ಸಚಿ ಅತ್ತನೋ ವಾದಂ ಅನುಪಹತಂ ಸಕಲಂ ಆದಾಯ ಪಕ್ಕಮಿತುಂ ಥಾಮೋ ನತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ನ ಹಿ ಭಗವಾ ಹತ್ಥಿಆದಯೋ ವಿಯ ಕಸ್ಸಚಿ ಜೀವಿತನ್ತರಾಯಂ ಕರೋತಿ। ಅಯಂ ಪನ ನಿಗಣ್ಠೋ ಇಮಾ ತಿಸ್ಸೋ ಉಪಮಾ ನ ಭಗವತೋ ಉಕ್ಕಂಸನತ್ಥಂ ಆಹರಿ, ಅತ್ತುಕ್ಕಂಸನತ್ಥಮೇವ ಆಹರಿ। ಯಥಾ ಹಿ ರಾಜಾ ಕಞ್ಚಿ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಂ ಘಾತೇತ್ವಾ ಏವಂ ನಾಮ ಸೂರೋ ಏವಂ ಥಾಮಸಮ್ಪನ್ನೋ ಪುರಿಸೋ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಂ ಥೋಮೇನ್ತೋಪಿ ಅತ್ತಾನಮೇವ ಥೋಮೇತಿ। ಏವಮೇವ ಸೋಪಿ **ಸಿಯಾ ಹಿ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಹತ್ಥಿಂ ಪಭಿನ್ನ**ನ್ತಿಆದೀಹಿ ಭಗವನ್ತಂ ಉಕ್ಕಂಸೇನ್ತೋಪಿ ಮಯಮೇವ ಸೂರಾ ಮಯಂ ಪಣ್ಡಿತಾ ಮಯಂ ಬಹುಸ್ಸುತಾಯೇವ ಏವಂ ಪಭಿನ್ನಹತ್ಥಿಂ ವಿಯ, ಜಲಿತಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧಂ ವಿಯ, ಫಣಕತಆಸೀವಿಸಂ ವಿಯ ಚ ವಾದತ್ಥಿಕಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿಮ್ಹಾತಿ ಅತ್ತಾನಂಯೇವ ಉಕ್ಕಂಸೇತಿ। ಏವಂ ಅತ್ತಾನಂ ಉಕ್ಕಂಸೇತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ನಿಮನ್ತಯಮಾನೋ **ಅಧಿವಾಸೇತು ಮೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅಧಿವಾಸೇತೂ**ತಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛತು। **ಸ್ವಾತನಾಯಾ**ತಿ ಯಂ ಮೇ ತುಮ್ಹೇಸು ಕಾರಂ ಕರೋತೋ ಸ್ವೇ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಪುಞ್ಞಞ್ಚ ಪೀತಿಪಾಮೋಜ್ಜಞ್ಚ, ತದತ್ಥಾಯ। **ಅಧಿವಾಸೇಸಿ ಭಗವಾ ತುಣ್ಹೀಭಾವೇನಾ**ತಿ ಭಗವಾ ಕಾಯಙ್ಗಂ ವಾ ವಾಚಙ್ಗಂ ವಾ ಅಚೋಪೇತ್ವಾ ಅಬ್ಭನ್ತರೇಯೇವ ಖನ್ತಿಂ ಧಾರೇನ್ತೋ ತುಣ್ಹೀಭಾವೇನ ಅಧಿವಾಸೇಸಿ। ಸಚ್ಚಕಸ್ಸ ಅನುಗ್ಗಹಕರಣತ್ಥಂ ಮನಸಾವ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೩೯೨. **ಯಮಸ್ಸ ಪತಿರೂಪಂ ಮಞ್ಞೇಯ್ಯಾಥಾ**ತಿ ತೇ ಕಿರ ಲಿಚ್ಛವೀ ತಸ್ಸ ಪಞ್ಚಥಾಲಿಪಾಕಸತಾನಿ ನಿಚ್ಚಭತ್ತಂ ಆಹರನ್ತಿ । ತದೇವ ಸನ್ಧಾಯ ಏಸ ಸ್ವೇ ತುಮ್ಹೇ ಯಂ ಅಸ್ಸ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಪತಿರೂಪಂ ಕಪ್ಪಿಯನ್ತಿ ಮಞ್ಞೇಯ್ಯಾಥ, ತಂ ಆಹರೇಯ್ಯಾಥ; ಸಮಣಸ್ಸ ಹಿ ಗೋತಮಸ್ಸ ತುಮ್ಹೇ ಪರಿಚಾರಕಾ ಕಪ್ಪಿಯಾಕಪ್ಪಿಯಂ ಯುತ್ತಾಯುತ್ತಂ ಜಾನಾಥಾತಿ ವದತಿ। **ಭತ್ತಾಭಿಹಾರಂ ಅಭಿಹರಿಂಸೂ**ತಿ ಅಭಿಹರಿತಬ್ಬಂ ಭತ್ತಂ ಅಭಿಹರಿಂಸು। **ಪಣೀತೇನಾ**ತಿ ಉತ್ತಮೇನ। **ಸಹತ್ಥಾ**ತಿ ಸಹತ್ಥೇನ। **ಸನ್ತಪ್ಪೇತ್ವಾ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ತಪ್ಪೇತ್ವಾ, ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಸುಹಿತಂ ಯಾವದತ್ಥಂ ಕತ್ವಾ। **ಸಮ್ಪವಾರೇತ್ವಾ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ಪವಾರೇತ್ವಾ, ಅಲಂ ಅಲನ್ತಿ ಹತ್ಥಸಞ್ಞಾಯ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಾಪೇತ್ವಾ। **ಭುತ್ತಾವಿ**ನ್ತಿ ಭುತ್ತವನ್ತಂ। **ಓನೀತಪತ್ತಪಾಣಿ**ನ್ತಿ ಪತ್ತತೋ ಓನೀತಪಾಣಿಂ, ಅಪನೀತಹತ್ಥನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ಓನಿತ್ತಪತ್ತಪಾಣಿ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ತಸ್ಸತ್ಥೋ, ಓನಿತ್ತಂ ನಾನಾಭೂತಂ ಪತ್ತಂ ಪಾಣಿತೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ಓನಿತ್ತಪತ್ತಪಾಣೀ। ತಂ ಓನಿತ್ತಪತ್ತಪಾಣಿಂ, ಹತ್ಥೇ ಚ ಪತ್ತಞ್ಚ ಧೋವಿತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತೇ ಪತ್ತಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದೀ**ತಿ ಭಗವನ್ತಂ ಏವಂಭೂತಂ ಞತ್ವಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಓಕಾಸೇ ನಿಸೀದೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪುಞ್ಞಞ್ಚಾ**ತಿ ಯಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ದಾನೇ ಪುಞ್ಞಂ, ಆಯತಿಂ ವಿಪಾಕಕ್ಖನ್ಧಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪುಞ್ಞಮಹೀ**ತಿ ವಿಪಾಕಕ್ಖನ್ಧಾನಂಯೇವ ಪರಿವಾರೋ। **ತಂ ದಾಯಕಾನಂ ಸುಖಾಯ ಹೋತೂ**ತಿ ತಂ ಇಮೇಸಂ ಲಿಚ್ಛವೀನಂ ಸುಖತ್ಥಾಯ ಹೋತು। ಇದಂ ಕಿರ ಸೋ ಅಹಂ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ನಾಮ, ಪಬ್ಬಜಿತೇನ ಚ ನ ಯುತ್ತಂ ಅತ್ತನೋ ದಾನಂ ನಿಯ್ಯಾತೇತುನ್ತಿ ತೇಸಂ ನಿಯ್ಯಾತೇನ್ತೋ ಏವಮಾಹ। ಅಥ ಭಗವಾ ಯಸ್ಮಾ ಲಿಚ್ಛವೀಹಿ ಸಚ್ಚಕಸ್ಸ ದಿನ್ನಂ, ನ ಭಗವತೋ।

ಸಚ್ಚಕೇನ ಪನ ಭಗವತೋ ದಿನ್ನಂ, ತಸ್ಮಾ ತಮತ್ಥಂ ದೀಪೇನ್ತೋ **ಯಂ ಖೋ, ಅಗ್ಗಿವೇಸ್ಸನಾತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ಇತಿ ಭಗವಾ ನಿಗಣ್ಠಸ್ಸ ಮತೇನ ವಿನಾಯೇವ ಅತ್ತನೋ ದಿನ್ನಂ ದಕ್ಖಿಣಂ ನಿಗಣ್ಠಸ್ಸ ನಿಯ್ಯಾತೇಸಿ, ಸಾ ಚಸ್ಸ ಅನಾಗತೇ ವಾಸನಾ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಚೂಳಸಚ್ಚಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಮಹಾಸಚ್ಚಕಸುತವಣ್ಣನಾ

೩೬೪. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಮಹಾಸಚ್ಚಕಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಏಕಂ ಸಮಯ**ನ್ತಿ ಚ **ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನಾ**ತಿ ಚ **ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯ**ನ್ತಿ ಚ ತೀಹಿ ಪದೇಹಿ ಏಕೋವ ಸಮಯೋ ವುತ್ತೋ। ಭಿಕ್ಖೂನಞ್ಹಿ ವತ್ತಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಕತ್ವಾ ಮುಖಂ ಧೋವಿತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಚೇತಿಯಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಕತರಂ ಗಾಮಂ ಪವಿಸಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ವಿತಕ್ಕಮಾಳಕೇ ಠಿತಕಾಲೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಭಗವಾ ಏವರೂಪೇ ಸಮಯೇ ರತ್ತದುಪಟ್ಟಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಕಾಯಬನ್ಧನಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಪಂಸುಕೂಲಚೀವರಂ ಏಕಂಸಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಗನ್ಧಕುಟಿತೋ ನಿಕ್ಖಮ್ಮ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವುತೋ ಗನ್ಧಕುಟಿಪಮುಖೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ, - "ಏಕಂ ಸಮಯನ್ತಿ ಚ ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನಾತಿ ಚ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯ"ನ್ತಿ ಚ ವುತ್ತಂ। **ಪವಿಸಿತುಕಾಮೋ**ತಿ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಏವಂ ಕತಸನ್ನಿಟ್ಠಾನೋ। **ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀ**ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಉಪಸಙ್ಕಮೀತಿ? ವಾದಾರೋಪನಜ್ಝಾಸಯೇನ। ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ - "ಪುಬ್ಬೇಪಾಹಂ ಅಪಣ್ಡಿತತಾಯ ಸಕಲಂ ವೇಸಾಲಿಪರಿಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ಮಙ್ಕು ಜಾತೋ। ಇದಾನಿ ತಥಾ ಅಕತ್ವಾ ಏಕಕೋವ ಗನ್ತ್ವಾ ವಾದಂ ಆರೋಪೇಸ್ಸಾಮಿ। ಯದಿ ಸಮಣಂ ಗೋತಮಂ ಪರಾಜೇತುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮಿ, ಅತ್ತನೋ ಲದ್ಧಿಂ ದೀಪೇತ್ವಾ ಜಯಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ। ಯದಿ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಜಯೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಅನ್ಧಕಾರೇ ನಚ್ಚಂ ವಿಯ ನ ಕೋಚಿ ಜಾನಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ನಿದ್ದಾಪಞ್ಹಂ ನಾಮ ಗಹೇತ್ವಾ ಇಮಿನಾ ವಾದಜ್ಝಾಸಯೇನ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ।

ಅನುಕಮ್ಪಂ ಉಪಾದಾಯಾತಿ ಸಚ್ಚಕಸ್ಸ ನಿಗಣ್ಠಪುತ್ತಸ್ಸ ಅನುಕಮ್ಪಂ ಪಟಿಚ್ಚ। ಥೇರಸ್ಸ ಕಿರಸ್ಸ ಏವಂ ಅಹೋಸಿ - "ಭಗವತಿ ಮುಹುತ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನೇ ಬುದ್ಧದಸ್ಸನಂ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಞ್ಚ ಲಭಿಸ್ಸತಿ। ತದಸ್ಸ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಸಂವತ್ತಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಭಗವನ್ತಂ ಯಾಚಿತ್ವಾ ಪಂಸುಕೂಲಚೀವರಂ ಚತುಗ್ಗುಣಂ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ **ನಿಸೀದತು ಭಗವಾ**ತಿ ಆಹ। "ಕಾರಣಂ ಆನನ್ದೋ ವದತೀ"ತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ನಿಸೀದಿ ಭಗವಾ ಪಞ್ಞತ್ತೇ ಆಸನೇ। **ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚಾ**ತಿ ಯಂ ಪನ ಪಞ್ಹಂ ಓವಟ್ಟಿಕಸಾರಂ ಕತ್ವಾ ಆದಾಯ ಆಗತೋ ತಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಪಸ್ಸೇನ ತಾವ ಪರಿಹರನ್ತೋ ಏತಂ **ಸನ್ತಿ, ಭೋ ಗೋತಮಾ**ತಿಆದಿವಚನಂ ಅವೋಚ।

೩೬೫. **ಫುಸನ್ತಿ ಹಿ ತೇ, ಭೋ ಗೋತಮಾ**ತಿ ತೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಸರೀರೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಸಾರೀರಿಕಂ ದುಕ್ಖಂ ವೇದನಂ ಫುಸನ್ತಿ ಲಭನ್ತಿ, ಅನುಭವನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಊರುಕ್ಖಮ್ಭೋ**ತಿ ಖಮ್ಭಕತಊರುಭಾವೋ, ಊರುಥದ್ಧತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ವಿಮ್ಹಯತ್ಥವಸೇನ ಪನೇತ್ಥ **ಭವಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ಅನಾಗತವಚನಂ ಕತಂ। **ಕಾಯನ್ವಯಂ ಹೋತೀ**ತಿ ಕಾಯಾನುಗತಂ ಹೋತಿ ಕಾಯಸ್ಸ ವಸವತ್ತಿ। **ಕಾಯಭಾವನಾ**ತಿ ಪನ ವಿಪಸ್ಸನಾ ವುಚ್ಚತಿ, ತಾಯ ಚಿತ್ತವಿಕ್ಖೇಪಂ ಪಾಪುಣನ್ತೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಇತಿ ನಿಗಣ್ಠೋ ಅಸನ್ತಂ ಅಭೂತಂ ಯಂ ನತ್ಥಿ, ತದೇವಾಹ। **ಚಿತ್ತಭಾವನಾ**ತಿಪಿ ಸಮಥೋ ವುಚ್ಚತಿ, ಸಮಾಧಿಯುತ್ತಸ್ಸ ಚ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಊರುಕ್ಖಮ್ಭಾದಯೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಇತಿ ನಿಗಣ್ಠೋ ಇದಂ ಅಭೂತಮೇವ ಆಹ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ ವುತ್ತಂ - "ಯಥೇವ 'ಭೂತಪುಬ್ಬನ್ತಿ ವತ್ವಾ ಊರುಕ್ಖಮ್ಭೋಪಿ ನಾಮ ಭವಿಸ್ಸತೀ'ತಿಆದೀನಿ ವದತೋ ಅನಾಗತರೂಪಂ ನ ಸಮೇತಿ, ತಥಾ ಅತ್ಥೋಪಿ ನ ಸಮೇತಿ, ಅಸನ್ತಂ ಅಭೂತಂ ಯಂ ನತ್ಥಿ, ತಂ ಕಥೇತೀ"ತಿ।

ನೋ ಕಾಯಭಾವನನ್ತಿ ಪಞ್ಚಾತಪತಪ್ಪನಾದಿಂ ಅತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। ಅಯಞ್ಹಿ ತೇಸಂ ಕಾಯಭಾವನಾ ನಾಮ। ಕಿಂ ಪನ ಸೋ ದಿಸ್ವಾ ಏವಮಾಹ? ಸೋ ಕಿರ ದಿವಾದಿವಸ್ಸ ವಿಹಾರಂ ಆಗಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇ ಭಿಕ್ಖೂ

ಪತ್ತಚೀವರಂ ಪಟಿಸಾಮೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ರತ್ತಿಟ್ಠಾನದಿವಾಟ್ಠಾನೇಸು ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಂ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಸೋ ತೇ ಪಟಿಸಲ್ಲೀನೇ ದಿಸ್ವಾ ಚಿತ್ತಭಾವನಾಮತ್ತಂ ಏತೇ ಅನುಯುಞ್ಜನ್ತಿ, ಕಾಯಭಾವನಾ ಪನೇತೇಸಂ ನತ್ಥೀತಿ ಮಞ್ಞಮಾನೋ ಏವಮಾಹ।

೩೬೬. ಅಥ ನಂ ಭಗವಾ ಅನುಯುಞ್ಜನ್ತೋ **ಕಿನ್ತಿ ಪನ ತೇ, ಅಗ್ಗಿವೇಸ್ಸನ, ಕಾಯಭಾವನಾ ಸುತಾತಿ** ಆಹ। ಸೋ ತಂ ವಿತ್ಥಾರೇನ್ತೋ **ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ, ನನ್ದೋ ವಚ್ಛೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ನನ್ದೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ನಾಮಂ। **ವಚ್ಛೋ**ತಿ ಗೋತ್ತಂ। **ಕಿಸೋ**ತಿ ನಾಮಂ। **ಸಂಕಿಚ್ಚೋ**ತಿ ಗೋತ್ತಂ। **ಮಕ್ಖಲಿಗೋಸಾಲೋ** ಹೇಟ್ಠಾ ಆಗತೋವ। **ಏತೇ**ತಿ ಏತೇ ತಯೋ ಜನಾ, ತೇ ಕಿರ ಕಿಲಿಟ್ಠತಪಾನಂ ಮತ್ಥಕಪತ್ತಾ ಅಹೇಸುಂ। **ಉಳಾರಾನಿ ಉಳಾರಾನೀ**ತಿ ಪಣೀತಾನಿ ಪಣೀತಾನಿ। **ಗಾಹೇನ್ತಿ ನಾಮಾ**ತಿ ಬಲಂ ಗಣ್ಹಾಪೇನ್ತಿ ನಾಮ। **ಬ್ರೂಹೇನ್ತೀ**ತಿ ವಡ್ಢೇನ್ತಿ। **ಮೇದೇನ್ತೀ**ತಿ ಜಾತಮೇದಂ ಕರೋನ್ತಿ। **ಪುರಿಮಂ ಪಹಾಯಾ**ತಿ ಪುರಿಮಂ ದುಕ್ಕರಕಾರಂ ಪಹಾಯ। **ಪಚ್ಛಾ ಉಪಚಿನನ್ತೀ**ತಿ ಪಚ್ಛಾ ಉಳಾರಖಾದನೀಯಾದೀಹಿ ಸನ್ತಪ್ಪೇನ್ತಿ, ವಡ್ಢೇನ್ತಿ। **ಆಚಯಾಪಚಯೋ ಹೋತೀ**ತಿ ವಡ್ಢಿ ಚ ಅವಡ್ಢಿ ಚ ಹೋತಿ, ಇತಿ ಇಮಸ್ಸ ಕಾಯಸ್ಸ ಕಾಲೇನ ವಡ್ಢಿ, ಕಾಲೇನ ಪರಿಹಾನೀತಿ ವಡ್ಢಿಪರಿಹಾನಿಮತ್ತಮೇವ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಕಾಯಭಾವನಾ ಪನ ನ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ ದೀಪೇತ್ವಾ ಚಿತ್ತಭಾವನಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ, "ಕಿನ್ತಿ ಪನ ತೇ, ಅಗ್ಗಿವೇಸ್ಸನ, ಚಿತ್ತಭಾವನಾ ಸುತಾ"ತಿ ಆಹ। **ನ ಸಮ್ಪಾಯಾಸೀ**ತಿ ಸಮ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಕಥೇತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ, ಯಥಾ ತಂ ಬಾಲಪುಥುಜ್ಜನೋ।

೩೬೭. **ಕುತೋ ಪನ ತ್ವನ್ತಿ** ಯೋ ತ್ವಂ ಏವಂ ಓಳಾರಿಕಂ ದುಬ್ಬಲಂ ಕಾಯಭಾವನಂ ನ ಜಾನಾಸಿ? ಸೋ ತ್ವಂ ಕುತೋ ಸಣ್ಹಂ ಸುಖುಮಂ ಚಿತ್ತಭಾವನಂ ಜಾನಿಸ್ಸಸೀತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಠಾನೇ ಚೋದನಾಲಯತ್ಥೇರೋ, "ಅಬುದ್ಧವಚನಂ ನಾಮೇತಂ ಪದ"ನ್ತಿ ಬೀಜನಿಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮಿತುಂ ಆರಭಿ। ಅಥ ನಂ ಮಹಾಸೀವತ್ಥೇರೋ ಆಹ - "ದಿಸ್ಸತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಮಸ್ಸ ಚಾತುಮಹಾಭೂತಿಕಸ್ಸ ಕಾಯಸ್ಸ ಆಚಯೋಪಿ ಅಪಚಯೋಪಿ ಆದಾನಮ್ಪಿ ನಿಕ್ಖೇಪನಮ್ಪೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೬೨)। ತಂ ಸುತ್ವಾ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇಸಿ - "ಓಳಾರಿಕಂ ಕಾಯಂ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನವಿಪಸ್ಸನಾ ಓಳಾರಿಕಾತಿ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ।

೩೬೮. **ಸುಖಸಾರಾಗೀ**ತಿ ಸುಖಸಾರಾಗೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಸುಖಾಯ ವೇದನಾಯ ನಿರೋಧಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ದುಕ್ಖಾ ವೇದನಾ**ತಿ ನ ಅನನ್ತರಾವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಸುಖದುಕ್ಖಾನಞ್ಹಿ ಅನನ್ತರಪಚ್ಚಯತಾ ಪಟ್ಠಾನೇ (ಪಟ್ಠಾ॰ ೧.೨.೪೫-೪೬) ಪಟಿಸಿದ್ಧಾ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಸುಖೇ ಅನಿರುದ್ಧೇ ದುಕ್ಖಂ ನುಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ಇಧ ಏವಂ ವುತ್ತಂ। **ಪರಿಯಾದಾಯ ತಿಟ್ಠತೀ**ತಿ ಖೇಪೇತ್ವಾ ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ। **ಉಭತೋಪಕ್ಖನ್ತಿ** ಸುಖಂ ಏಕಂ ಪಕ್ಖಂ ದುಕ್ಖಂ ಏಕಂ ಪಕ್ಖನ್ತಿ ಏವಂ ಉಭತೋಪಕ್ಖಂ ಹುತ್ವಾ।

೩೬೯. **ಉಪ್ಪನ್ನಾಪಿ ಸುಖಾ ವೇದನಾ ಚಿತ್ತಂ ನ ಪರಿಯಾದಾಯ ತಿಟ್ಠತಿ, ಭಾವಿತತ್ತಾ ಕಾಯಸ್ಸ। ಉಪ್ಪನ್ನಾಪಿ ದುಕ್ಖಾ ವೇದನಾ ಚಿತ್ತಂ ನ ಪರಿಯಾದಾಯ ತಿಟ್ಠತಿ, ಭಾವಿತತ್ತಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಕಾಯಭಾವನಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ, ಚಿತ್ತಭಾವನಾ ಸಮಾಧಿ। ವಿಪಸ್ಸನಾ ಚ ಸುಖಸ್ಸ ಪಚ್ಚನೀಕಾ, ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಆಸನ್ನಾ। ಸಮಾಧಿ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪಚ್ಚನೀಕೋ, ಸುಖಸ್ಸ ಆಸನ್ನೋ। ಕಥಂ? ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಹಿ ಅದ್ಧಾನೇ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಅಗ್ಗಿಉಟ್ಠಾನಂ ವಿಯ ಹೋತಿ, ಕಚ್ಛೇಹಿ ಸೇದಾ ಮುಚ್ಚನ್ತಿ, ಮತ್ಥಕತೋ ಉಸುಮವಟ್ಟಿಉಟ್ಠಾನಂ ವಿಯ ಹೋತೀತಿ ಚಿತ್ತಂ ಹಞ್ಞತಿ ವಿಹಞ್ಞತಿ ವಿಪ್ಫನ್ದತಿ। ಏವಂ ತಾವ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಸುಖಸ್ಸ ಪಚ್ಚನೀಕಾ, ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಆಸನ್ನಾ। ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಪನ ಕಾಯಿಕೇ ವಾ ಚೇತಸಿಕೇ ವಾ ದುಕ್ಖೇ ತಂ ದುಕ್ಖಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತ್ವಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ ಸಮಾಪತ್ತಿಕ್ಖಣೇ ದುಕ್ಖಂ ದೂರಾಪಗತಂ ಹೋತಿ, ಅನಪ್ಪಕಂ ಸುಖಂ ಓಕ್ಕಮತಿ। ಏವಂ ಸಮಾಧಿ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪಚ್ಚನೀಕೋ, ಸುಖಸ್ಸ ಆಸನ್ನೋ। ಯಥಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಸುಖಸ್ಸ ಪಚ್ಚನೀಕಾ, ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಆಸನ್ನಾ, ನ ತಥಾ ಸಮಾಧಿ। ಯಥಾ ಸಮಾಧಿ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪಚ್ಚನೀಕೋ, ಸುಖಸ್ಸ ಆಸನ್ನೋ, ನ ಚ ತಥಾ ವಿಪಸ್ಸನಾತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಉಪ್ಪನ್ನಾಪಿ ಸುಖಾ ವೇದನಾ ಚಿತ್ತಂ ನ ಪರಿಯಾದಾಯ ತಿಟ್ಠತಿ, ಭಾವಿತತ್ತಾ ಕಾಯಸ್ಸ। ಉಪ್ಪನ್ನಾಪಿ ದುಕ್ಖಾ ವೇದನಾ ಚಿತ್ತಂ ನ ಪರಿಯಾದಾಯ ತಿಟ್ಠತಿ, ಭಾವಿತತ್ತಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸಾ"ತಿ।

೩೭೦. **ಆಸಜ್ಜ ಉಪನೀಯಾ**ತಿ ಗುಣೇ ಘಟ್ಟೇತ್ವಾ ಚೇವ ಉಪನೇತ್ವಾ ಚ। **ತಂ ವತ ಮೇ**ತಿ ತಂ ವತ ಮಮ ಚಿತ್ತಂ।

೩೭೧. **ಕಿಞ್ಚಿ ನೋ ಸಿಯಾ, ಅಗ್ಗಿವೇಸ್ಸನಾ**ತಿ, ಅಗ್ಗಿವೇಸ್ಸನ, ಕಿಂ ನ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಭವಿಸ್ಸತೇವ, ಮಾ ಏವಂ ಸಞ್ಞೀ ಹೋಹಿ, ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಯೇವ ಮೇ ಸುಖಾಪಿ ದುಕ್ಖಾಪಿ ವೇದನಾ, ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ಪನಸ್ಸಾ ಅಹಂ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯಾದಾಯ ಠಾತುಂ ನ ದೇಮಿ। ಇದಾನಿಸ್ಸ ತಮತ್ಥಂ ಪಕಾಸೇತುಂ ಉಪರಿ ಪಸಾದಾವಹಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ದೇಸೇತುಕಾಮೋ ಮೂಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ಆರಭಿ। ತತ್ಥ **ಇಧ ಮೇ, ಅಗ್ಗಿವೇಸ್ಸನ, ಪುಬ್ಬೇವ ಸಮ್ಬೋಧಾ...ಪೇ॰... ತತ್ಥೇವ ನಿಸೀದಿಂ, ಅಲಮಿದಂ ಪಧಾನಾಯಾ**ತಿ ಇದಂ ಸಬ್ಬಂ ಹೇಟ್ಠಾ ಪಾಸರಾಸಿಸುತ್ತೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅಯಂ ಪನ ವಿಸೇಸೋ, ತತ್ಥ ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ನಿಸಜ್ಜಾ, ಇಧ ದುಕ್ಕರಕಾರಿಕಾ।

೩೭೪. **ಅಲ್ಲಕಟ್ಠ**ನ್ತಿ ಅಲ್ಲಂ ಉದುಮ್ಬರಕಟ್ಠಂ। **ಸಸ್ನೇಹ**ನ್ತಿ ಸಖೀರಂ। **ಕಾಮೇಹೀ**ತಿ ವತ್ಥುಕಾಮೇಹಿ। **ಅವೂಪಕಟ್ಠಾ**ತಿ ಅನಪಗತಾ। **ಕಾಮಚ್ಛನ್ದೋ**ತಿಆದೀಸು ಕಿಲೇಸಕಾಮೋವ ಛನ್ದಕರಣವಸೇನ **ಛನ್ದೋ**। ಸಿನೇಹಕರಣವಸೇನ **ಸ್ನೇಹೋ**। ಮುಚ್ಛಾಕರಣವಸೇನ **ಮುಚ್ಛಾ**। ಪಿಪಾಸಾಕರಣವಸೇನ **ಪಿಪಾಸಾ**। ಅನುದಹನವಸೇನ **ಪರಿಳಾಹೋ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಓಪಕ್ಕಮಿಕಾ**ತಿ ಉಪಕ್ಕಮನಿಬ್ಬತ್ತಾ। **ಞಾಣಾಯ ದಸ್ಸನಾಯ ಅನುತ್ತರಾಯ ಸಮ್ಬೋಧಾಯಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಂ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗವೇವಚನಮೇವ।

ಇದಂ ಪನೇತ್ಥ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ - ಅಲ್ಲಂ ಸಖೀರಂ ಉದುಮ್ಬರಕಟ್ಠಂ ವಿಯ ಹಿ ಕಿಲೇಸಕಾಮೇನ ವತ್ಥುಕಾಮತೋ ಅನಿಸ್ಸಟಪುಗ್ಗಲಾ। ಉದಕೇ ಪಕ್ಖಿತ್ತಭಾವೋ ವಿಯ ಕಿಲೇಸಕಾಮೇನ ತಿನ್ತತಾ; ಮನ್ಥನೇನಾಪಿ ಅಗ್ಗಿನೋ ಅನಭಿನಿಬ್ಬತ್ತನಂ ವಿಯ ಕಿಲೇಸಕಾಮೇನ ವತ್ಥುಕಾಮತೋ ಅನಿಸ್ಸಟಾನಂ ಓಪಕ್ಕಮಿಕಾಹಿ ವೇದನಾಹಿ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅನಧಿಗಮೋ। ಅಮನ್ಥನೇನಾಪಿ ಅಗ್ಗಿನೋ ಅನಭಿನಿಬ್ಬತ್ತನಂ ವಿಯ ತೇಸಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ವಿನಾಪಿ ಓಪಕ್ಕಮಿಕಾಹಿ ವೇದನಾಹಿ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅನಧಿಗಮೋ। ದುತಿಯಉಪಮಾಪಿ ಇಮಿನಾವ ನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅಯಂ ಪನ ವಿಸೇಸೋ, ಪುರಿಮಾ ಸಪುತ್ತಭರಿಯಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಉಪಮಾ; ಪಚ್ಛಿಮಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಧಮ್ಮಿಕಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ।

೩೭೬. ತತಿಯಉಪಮಾಯ **ಕೋಳಾಪ**ನ್ತಿ ಛಿನ್ನಸಿನೇಹಂ ನಿರಾಪಂ। **ಥಲೇ ನಿಕ್ಖಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಪಬ್ಬತಥಲೇ ವಾ ಭೂಮಿಥಲೇ ವಾ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ। ಏತ್ಥಾಪಿ ಇದಂ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ - ಸುಕ್ಖಕೋಳಾಪಕಟ್ಠಂ ವಿಯ ಹಿ ಕಿಲೇಸಕಾಮೇನ ವತ್ಥುಕಾಮತೋ ನಿಸ್ಸಟಪುಗ್ಗಲಾ, ಆರಕಾ ಉದಕಾ ಥಲೇ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಭಾವೋ ವಿಯ ಕಿಲೇಸಕಾಮೇನ ಅತಿನ್ತತಾ। ಮನ್ಥನೇನಾಪಿ ಅಗ್ಗಿನೋ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತನಂ ವಿಯ ಕಿಲೇಸಕಾಮೇನ ವತ್ಥುಕಾಮತೋ ನಿಸ್ಸಟಾನಂ ಅಬ್ಭೋಕಾಸಿಕನೇಸಜ್ಜಿಕಾದಿವಸೇನ ಓಪಕ್ಕಮಿಕಾಹಿಪಿ ವೇದನಾಹಿ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅಧಿಗಮೋ। ಅಞ್ಞಸ್ಸ ರುಕ್ಖಸ್ಸ ಸುಕ್ಖಸಾಖಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಘಂಸನಮತ್ತೇನೇವ ಅಗ್ಗಿನೋ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತನಂ ವಿಯ ವಿನಾಪಿ ಓಪಕ್ಕಮಿಕಾಹಿ ವೇದನಾಹಿ ಸುಖಾಯೇವ ಪಟಿಪದಾಯ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅಧಿಗಮೋತಿ। ಅಯಂ ಉಪಮಾ ಭಗವತಾ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಾಯ ಆಹಟಾ।

೩೭೭. ಇದಾನಿ ಅತ್ತನೋ ದುಕ್ಕರಕಾರಿಕಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ, **ತಸ್ಸ ಮಯ್ಹ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ಕಿಂ ಪನ ಭಗವಾ ದುಕ್ಕರಂ ಅಕತ್ವಾ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿತುಂ ನ ಸಮತ್ಥೋತಿ? ಕತ್ವಾಪಿ ಅಕತ್ವಾಪಿ ಸಮತ್ಥೋವ। ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಅಕಾಸೀತಿ? ಸದೇವಕಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಪರಕ್ಕಮಂ ದಸ್ಸೇಸ್ಸಾಮಿ। ಸೋ ಚ ಮಂ ವೀರಿಯನಿಮ್ಮಥನಗುಣೋ ಹಾಸೇಸ್ಸತೀತಿ। ಪಾಸಾದೇ ನಿಸಿನ್ನೋಯೇವ ಹಿ ಪವೇಣಿಆಗತಂ ರಜ್ಜಂ ಲಭಿತ್ವಾಪಿ ಖತ್ತಿಯೋ ನ ತಥಾಪಮುದಿತೋ ಹೋತಿ, ಯಥಾ ಬಲಕಾಯಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಙ್ಗಾಮೇ ದ್ವೇ ತಯೋ ಸಮ್ಪಹಾರೇ ದತ್ವಾ ಅಮಿತ್ತಮಥನಂ ಕತ್ವಾ ಪತ್ತರಜ್ಜೋ। ಏವಂ ಪತ್ತರಜ್ಜಸ್ಸ ಹಿ ರಜ್ಜಸಿರಿಂ ಅನುಭವನ್ತಸ್ಸ ಪರಿಸಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಪರಕ್ಕಮಂ ಅನುಸ್ಸರಿತ್ವಾ, “ಅಸುಕಟ್ಠಾನೇ ಅಸುಕಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಅಸುಕಞ್ಚ ಅಸುಕಞ್ಚ ಅಮಿತ್ತಂ ಏವಂ ವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಏವಂ ಪಹರಿತ್ವಾ ಇಮಂ ರಜ್ಜಸಿರಿಂ ಪತ್ತೋಸ್ಮೀ”ತಿ ಚಿನ್ತಯತೋ ಬಲವಸೋಮನಸ್ಸಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಏವಮೇವಂ ಭಗವಾಪಿ ಸದೇವಕಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ಪರಕ್ಕಮಂ ದಸ್ಸೇಸ್ಸಾಮಿ, ಸೋ ಹಿ ಮಂ ಪರಕ್ಕಮೋ ಅತಿವಿಯ ಹಾಸೇಸ್ಸತಿ, ಸೋಮನಸ್ಸಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸ್ಸತೀತಿ ದುಕ್ಕರಮಕಾಸಿ।

ಅಪಿಚ ಪಚ್ಛಿಮಂ ಜನತಂ ಅನುಕಮ್ಪಮಾನೋಪಿ ಅಕಾಸಿಯೇವ, ಪಚ್ಛಿಮಾ ಹಿ ಜನತಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾಪಿ ಪಧಾನಂ ಪದಹಿತ್ವಾವ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ಪತ್ತೋ, ಕಿಮಙ್ಗಂ ಪನ ಮಯನ್ತಿ ಪಧಾನವೀರಿಯಂ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞಿಸ್ಸತಿ; ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಖಿಪ್ಪಮೇವ ಜಾತಿಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಅನ್ತಂ ಕರಿಸ್ಸತೀತಿ ಪಚ್ಛಿಮಂ ಜನತಂ ಅನುಕಮ್ಪಮಾನೋ ಅಕಾಸಿಯೇವ।

ದನ್ತೇಭಿದನ್ತಮಾಧಾಯಾತಿ ಹೇಟ್ಠಾದನ್ತೇ ಉಪರಿದನ್ತಂ ಠಪೇತ್ವಾ। **ಚೇತಸಾ ಚಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಕುಸಲಚಿತ್ತೇನ ಅಕುಸಲಚಿತ್ತಂ। **ಅಭಿನಿಗ್ಗಣ್ಹೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ನಿಗ್ಗಣ್ಹೇಯ್ಯಂ। **ಅಭಿನಿಪ್ಪೀಳೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ನಿಪ್ಪೀಳೇಯ್ಯಂ। **ಅಭಿಸನ್ತಾಪೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ತಾಪೇತ್ವಾ ವೀರಿಯನಿಮ್ಮಥನಂ ಕರೇಯ್ಯಂ। **ಸಾರದ್ಧೋ**ತಿ ಸದರಥೋ। **ಪಧಾನಾಭಿತುನ್ನಸ್ಸಾ**ತಿ ಪಧಾನೇನ ಅಭಿತುನ್ನಸ್ಸ, ವಿದ್ಧಸ್ಸ ಸತೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

೩೭೮. **ಅಪ್ಪಾಣಕ**ನ್ತಿ ನಿರಸ್ಸಾಸಕಂ। **ಕಮ್ಮಾರಗಗ್ಗರಿಯಾ**ತಿ ಕಮ್ಮಾರಸ್ಸ ಗಗ್ಗರನಾಳಿಯಾ। **ಸೀಸವೇದನಾ ಹೋನ್ತೀ**ತಿ ಕುತೋಚಿ ನಿಕ್ಖಮಿತುಂ ಅಲಭಮಾನೇಹಿ ವಾತೇಹಿ ಸಮುಟ್ಠಾಪಿತಾ ಬಲವತಿಯೋ ಸೀಸವೇದನಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಸೀಸವೇಠಂ ದದೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಸೀಸವೇಠನಂ ದದೇಯ್ಯ। **ದೇವತಾ**ತಿ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಚಙ್ಕಮನಕೋಟಿಯಂ ಪಣ್ಣಸಾಲಪರಿವೇಣಸಾಮನ್ತಾ ಚ ಅಧಿವತ್ಥಾ ದೇವತಾ।

ತದಾ ಕಿರ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಅಧಿಮತ್ತೇ ಕಾಯದಾಹೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಮುಚ್ಛಾ ಉದಪಾದಿ। ಸೋ ಚಙ್ಕಮೇವ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹುತ್ವಾ ಪಪತಿ। ತಂ ದಿಸ್ವಾ ದೇವತಾ ಏವಮಾಹಂಸು – "ವಿಹಾರೋತ್ವೇವ ಸೋ ಅರಹತೋ"ತಿ, "ಅರಹನ್ತೋ ನಾಮ ಏವರೂಪಾ ಹೋನ್ತಿ ಮತಕಸದಿಸಾ"ತಿ ಲದ್ಧಿಯಾ ವದನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಯಾ ದೇವತಾ "ಕಾಲಙ್ಕತೋ"ತಿ ಆಹಂಸು, ತಾ ಗನ್ತ್ವಾ ಸುದ್ಧೋದನಮಹಾರಾಜಸ್ಸ ಆರೋಚೇಸುಂ – "ತುಮ್ಹಾಕಂ ಪುತ್ತೋ ಕಾಲಙ್ಕತೋ"ತಿ। ಮಮ ಪುತ್ತೋ ಬುದ್ಧೋ ಹುತ್ವಾ ಕಾಲಙ್ಕತೋ, ನೋ ಅಹುತ್ವಾತಿ? ಬುದ್ಧೋ ಭವಿತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ, ಪಧಾನಭೂಮಿಯಂಯೇವ ಪತಿತ್ವಾ ಕಾಲಙ್ಕತೋತಿ। ನಾಹಂ ಸದ್ದಹಾಮಿ, ಮಮ ಪುತ್ತಸ್ಸ ಬೋಧಿಂ ಅಪತ್ವಾ ಕಾಲಙ್ಕಿರಿಯಾ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ।

ಅಪರಭಾಗೇ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇತ್ವಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ರಾಜಗಹಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಕಪಿಲವತ್ಥುಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ ಸುದ್ಧೋದನಮಹಾರಾಜಾ ಪತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಾಸಾದಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಯಾಗುಖಜ್ಜಕಂ ದತ್ವಾ ಅನ್ತರಾಭತ್ತಸಮಯೇ ಏತಮತ್ಥಂ ಆರೋಚೇಸಿ – ತುಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವಾ ಪಧಾನಕರಣಕಾಲೇ ದೇವತಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ, "ಪುತ್ತೋ ತೇ, ಮಹಾರಾಜ, ಕಾಲಙ್ಕತೋ"ತಿ ಆಹಂಸೂತಿ। ಕಿಂ ಸದ್ದಹಸಿ ಮಹಾರಾಜಾತಿ? ನ ಭಗವಾ ಸದ್ದಹಿನ್ತಿ। ಇದಾನಿ, ಮಹಾರಾಜ, ಸುಪಿನಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಣತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಚ್ಛರಿಯಾನಿ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ಕಿಂ ಸದ್ದಹಿಸ್ಸಸಿ? ಅಹಮ್ಪಿ ಬುದ್ಧೋ ಜಾತೋ, ತ್ವಮ್ಪಿ ಬುದ್ಧಪಿತಾ ಜಾತೋ, ಪುಬ್ಬೇ ಪನ ಮಯ್ಹಂ ಅಪರಿಪಕ್ಕೇ ಞಾಣೇ ಬೋಧಿಚರಿಯಂ ಚರನ್ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಪಾಲಕುಮಾರಕಾಲೇಪಿ ಸಿಪ್ಪಂ ಉಗ್ಗಹೇತುಂ ಗತಸ್ಸ, "ತುಮ್ಹಾಕಂ ಪುತ್ತೋ ಧಮ್ಮಪಾಲಕುಮಾರೋ ಕಾಲಙ್ಕತೋ, ಇದಮಸ್ಸ ಅಟ್ಠೀ"ತಿ ಏಳಕಟ್ಠಿಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇಸುಂ, ತದಾಪಿ ತುಮ್ಹೇ, "ಮಮ ಪುತ್ತಸ್ಸ ಅನ್ತರಾಮರಣಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ನಾಹಂ ಸದ್ದಹಾಮೀ"ತಿ ಅವೋಚುತ್ಥ, ಮಹಾರಾಜಾತಿ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಭಗವಾ ಮಹಾಧಮ್ಮಪಾಲಜಾತಕಂ ಕಥೇಸಿ।

೩೭೯. **ಮಾ ಖೋ ತ್ವಂ ಮಾರಿಸಾ**ತಿ ಸಮ್ಪಿಯಾಯಮಾನಾ ಆಹಂಸು। ದೇವತಾನಂ ಕಿರಾಯಂ ಪಿಯಮನಾಪವೋಹಾರೋ, ಯದಿದಂ ಮಾರಿಸಾತಿ। **ಅಜಜ್ಜಿತ**ನ್ತಿ ಅಭೋಜನಂ। **ಹಲನ್ತಿ ವದಾಮೀ**ತಿ ಅಲನ್ತಿ ವದಾಮಿ, ಅಲಂ ಇಮಿನಾ ಏವಂ ಮಾ ಕರಿತ್ಥ, ಯಾಪೇಸ್ಸಾಮಹನ್ತಿ ಏವಂ ಪಟಿಸೇಧೇಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೩೮೦-೧. **ಮಙ್ಗುರಚ್ಛವೀ**ತಿ ಮಙ್ಗುರಮಚ್ಛಚ್ಛವಿ। **ಏತಾವ ಪರಮ**ನ್ತಿ ತಾಸಮ್ಪಿ ವೇದನಾನಮೇತಂಯೇವ ಪರಮಂ, ಉತ್ತಮಂ ಪಮಾಣಂ। **ಪಿತು ಸಕ್ಕಸ್ಸ ಕಮ್ಮನ್ತೇ…ಪೇ… ಪಠಮಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರಿತಾ**ತಿ ರಞ್ಞೋ ಕಿರ ವಪ್ಪಮಙ್ಗಲದಿವಸೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತದಾ ಅನೇಕಪ್ಪಕಾರಂ ಖಾದನೀಯಂ ಭೋಜನೀಯಂ ಪಟಿಯಾದೇನ್ತಿ। ನಗರವೀಥಿಯೋ ಸೋಧಾಪೇತ್ವಾ ಪುಣ್ಣಘಟೇ

ಠಪಾಪೇತ್ವಾ ಧಜಪಟಾಕಾದಯೋ ಉಸ್ಸಾಪೇತ್ವಾ ಸಕಲನಗರಂ ದೇವವಿಮಾನಂ ವಿಯ ಅಲಙ್ಕರೋನ್ತಿ। ಸಬ್ಬೇ ದಾಸಕಮ್ಮಕರಾದಯೋ ಅಹತವತ್ಥನಿವತ್ಥಾ ಗನ್ಧಮಾಲಾದಿಪಟಿಮಣ್ಡಿತಾ ರಾಜಕುಲೇ ಸನ್ನಿಪತನ್ತಿ। ರಞ್ಞೋ ಕಮ್ಮನ್ತೇ ನಙ್ಗಲಸತಸಹಸ್ಸಂ ಯೋಜೀಯತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ದಿವಸೇ ಏಕೇನ ಊನಂ ಅಟ್ಠಸತಂ ಯೋಜೇನ್ತಿ। ಸಬ್ಬನಙ್ಗಲಾನಿ ಸದ್ಧಿಂ ಬಲಿಬದ್ದರಸ್ಮಿಯೋತ್ತೇಹಿ ಜಾಣುಸ್ಸೋಣಿಸ್ಸ ರಥೋ ವಿಯ ರಜತಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ರಞ್ಞೋ ಆಲಮ್ಬನನಙ್ಗಲಂ ರತ್ತಸುವಣ್ಣಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಬಲಿಬದ್ದಾನಂ ಸಿಙ್ಗಾನಿಪಿ ರಸ್ಮಿಪತೋದಾಪಿ ಸುವಣ್ಣಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ। ರಾಜಾ ಮಹಾಪರಿವಾರೇನ ನಿಕ್ಖಮನ್ತೋ ಪುತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಗಮಾಸಿ।

ಕಮ್ಮನ್ತಟ್ಠಾನೇ ಏಕೋ ಜಮ್ಬುರುಕ್ಖೋ ಬಹಲಪತ್ತಪಲಾಸೋ ಸನ್ದಚ್ಛಾಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಾ ಕುಮಾರಸ್ಸ ಸಯನಂ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ಉಪರಿ ಸುವಣ್ಣತಾರಕಖಚಿತಂ ವಿತಾನಂ ಬನ್ಧಾಪೇತ್ವಾ ಸಾಣಿಪಾಕಾರೇನ ಪರಿಕ್ಖಿಪಾಪೇತ್ವಾ ಆರಕ್ಖಂ ಠಪೇತ್ವಾ ರಾಜಾ ಸಬ್ಬಾಲಙ್ಕಾರಂ ಅಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ ಅಮಚ್ಚಗಣಪರಿವುತೋ ನಙ್ಗಲಕರಣಟ್ಠಾನಂ ಅಗಮಾಸಿ। ತತ್ಥ ರಾಜಾ ಸುವಣ್ಣನಙ್ಗಲಂ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಅಮಚ್ಚಾ ಏಕೇನೂನಅಟ್ಠಸತರಜತನಙ್ಗಲಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಕಸನ್ತಿ। ರಾಜಾ ಪನ ಓರತೋ ಪಾರಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಪಾರತೋ ವಾ ಓರಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಏತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಮಹಾಸಮ್ಪತ್ತಿ ಹೋತಿ, ಬೋಧಿಸತ್ತಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಾ ಧಾತಿಯೋ ರಞ್ಞೋ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ಅನ್ತೋಸಾಣಿತೋ ಬಹಿ ನಿಕ್ಖನ್ತಾ। ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಕಞ್ಚಿ ಅದಿಸ್ವಾ ವೇಗೇನ ಉಟ್ಠಾಯ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ಆನಾಪಾನೇ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸಿ। ಧಾತಿಯೋ ಖಜ್ಜಭೋಜ್ಜನ್ತರೇ ವಿಚರಮಾನಾ ಥೋಕಂ ಚಿರಾಯಿಂಸು, ಸೇಸರುಕ್ಖಾನಂ ಛಾಯಾ ನಿವತ್ತಾ, ತಸ್ಸ ಪನ ರುಕ್ಖಸ್ಸ ಪರಿಮಣ್ಡಲಾ ಹುತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಧಾತಿಯೋ ಅಯ್ಯಪುತ್ತೋ ಏಕಕೋತಿ ವೇಗೇನ ಸಾಣಿಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಅನ್ತೋ ಪವಿಸಮಾನಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಂ ಸಯನೇ ಪಲ್ಲಙ್ಕೇನ ನಿಸಿನ್ನಂ ತಞ್ಚ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ದಿಸ್ವಾ ಗನ್ತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚಯಿಂಸು - "ಕುಮಾರೋ ದೇವ, ಏವಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಅಞ್ಞೇಸಂ ರುಕ್ಖಾನಂ ಛಾಯಾ ನಿವತ್ತಾ, ಜಮ್ಬುರುಕ್ಖಸ್ಸ ಪರಿಮಣ್ಡಲಾ ಠಿತಾ"ತಿ। ರಾಜಾ ವೇಗೇನಾಗನ್ತ್ವಾ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ದಿಸ್ವಾ, "ಇದಂ ತೇ, ತಾತ, ದುತಿಯಂ ವನ್ದನ"ನ್ತಿ ಪುತ್ತಂ ವನ್ದಿ। ಇದಮೇತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ - "ಪಿತು ಸಕ್ಕಸ್ಸ ಕಮ್ಮನ್ತೇ...ಪೇ॰... ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರಿತಾ"ತಿ। **ಸಿಯಾ ನು ಖೋ ಏಸೋ ಮಗ್ಗೋ ಬೋಧಾಯಾ**ತಿ ಭವೇಯ್ಯ ನು ಖೋ ಏತಂ ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ಬುಜ್ಝನತ್ಥಾಯ ಮಗ್ಗೋತಿ। **ಸತಾನುಸಾರಿವಿಞ್ಞಾಣ**ನ್ತಿ ನಯಿದಂ ಬೋಧಾಯ ಮಗ್ಗೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ಪನ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಏವಂ ಏಕಂ ದ್ವೇ ವಾರೇ ಉಪ್ಪನ್ನಸತಿಯಾ ಅನನ್ತರಂ ಉಪ್ಪನ್ನವಿಞ್ಞಾಣಂ ಸತಾನುಸಾರಿವಿಞ್ಞಾಣಂ ನಾಮ। **ಯಂ ತಂ ಸುಖ**ನ್ತಿ ಯಂ ತಂ ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿಪಠಮಜ್ಝಾನಸುಖಂ।

೩೮೭. **ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಾ ಹೋನ್ತೀ**ತಿ ಪಣ್ಣಸಾಲಪರಿವೇಣಸಮ್ಮಜ್ಜನಾದಿವತ್ತಕರಣೇನ ಉಪಟ್ಠಿತಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಬಾಹುಲ್ಲಿಕೋ**ತಿ ಪಚ್ಚಯಬಾಹುಲ್ಲಿಕೋ। **ಆವತ್ತೋ ಬಾಹುಲ್ಲಾಯಾ**ತಿ ರಸಗಿದ್ಧೋ ಹುತ್ವಾ ಪಣೀತಪಿಣ್ಡಪಾತಾದೀನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಆವತ್ತೋ। **ನಿಬ್ಬಿಜ್ಜ ಪಕ್ಕಮಿಂಸೂ**ತಿ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮನಿಯಾಮೇನೇವ ಪಕ್ಕನ್ತಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪತ್ತಕಾಲೇ ಕಾಯವಿವೇಕಸ್ಸ ಓಕಾಸದಾನತ್ಥಂ ಧಮ್ಮತಾಯ ಗತಾ। ಗಚ್ಛನ್ತಾ ಚ ಅಞ್ಞಟ್ಠಾನಂ ಅಗನ್ತ್ವಾ ಬಾರಾಣಸಿಮೇವ ಅಗಮಂಸು। ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ತೇಸು ಗತೇಸು ಅದ್ಧಮಾಸಂ ಕಾಯವಿವೇಕಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಬೋಧಿಮಣ್ಡೇ ಅಪರಾಜಿತಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿ।

೩೮೩. **ವಿವಿಚ್ಚೇವ ಕಾಮೇಹೀ**ತಿಆದಿ ಭಯಭೇರವೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೩೮೭. **ಅಭಿಜಾನಾಮಿ ಖೋ ಪನಾಹ**ನ್ತಿ ಅಯಂ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕೋ ಅನುಸನ್ಧಿ। ನಿಗಣ್ಠೋ ಕಿರ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಅಹಂ ಸಮಣಂ ಗೋತಮಂ ಏಕಂ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿಂ। ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ 'ಅಪರಾಪಿ ಮಂ, ಅಗ್ಗಿವೇಸ್ಸನ, ಅಪರಾಪಿ ಮಂ, ಅಗ್ಗಿವೇಸ್ಸನಾ'ತಿ ಪರಿಯೋಸಾನಂ ಅದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಕಥೇತಿಯೇವ। ಕುಪಿತೋ ನು ಖೋ"ತಿ? ಅಥ ಭಗವಾ, ಅಗ್ಗಿವೇಸ್ಸನ , ತಥಾಗತೇ ಅನೇಕಸತಾಯ ಪರಿಸಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೇ ಕುಪಿತೋ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋತಿ ಏಕೋಪಿ ವತ್ತಾ ನತ್ಥಿ, ಪರೇಸಂ ಬೋಧನತ್ಥಾಯ ಪಟಿವಿಜ್ಝನತ್ಥಾಯ ಏವ ತಥಾಗತೋ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಇಮಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಆರಭಿ। ತತ್ಥ **ಆರಬ್ಭಾ**ತಿ ಸನ್ಧಾಯ।

ಯಾವದೇವಾತಿ ಪಯೋಜನವಿಧಿ ಪರಿಚ್ಛೇದನಿಯಮನಂ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಪರೇಸಂ ವಿಞ್ಞಾಪನಮೇವ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಪಯೋಜನಂ, ತಸ್ಮಾ ನ ಏಕಸ್ಸೇವ ದೇಸೇತಿ, ಯತ್ತಕಾ ವಿಞ್ಞಾತಾರೋ ಅತ್ಥಿ, ಸಬ್ಬೇಸಂ ದೇಸೇತೀತಿ। **ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಪುರಿಮಸ್ಮಿನ್ತಿ** ಇಮಿನಾ ಕಿಂ ದಸ್ಸೇತೀತಿ? ಸಚ್ಚಕೋ ಕಿರ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಅಭಿರೂಪೋ ಪಾಸಾದಿಕೋ ಸುಫುಸಿತಂ ದನ್ತಾವರಣಂ, ಜಿವ್ಹಾ ಮುದುಕಾ, ಮಧುರಂ ವಾಕ್ಕರಣಂ, ಪರಿಸಂ ರಞ್ಜೇನ್ತೋ ಮಞ್ಞೇ ವಿಚರತಿ, ಅನ್ತೋ ಪನಸ್ಸ ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತಾ ನತ್ಥೀ"ತಿ। ಅಥ ಭಗವಾ, ಅಗ್ಗಿವೇಸ್ಸನ, ನ ತಥಾಗತೋ ಪರಿಸಂ ರಞ್ಜೇನ್ತೋ ವಿಚರತಿ, ಚಕ್ಕವಾಳಪರಿಯನ್ತಾಯಪಿ ಪರಿಸಾಯ ತಥಾಗತೋ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ಅಸಲ್ಲೀನೋ ಅನುಪಲಿತ್ತೋ ಏತ್ತಕಂ ಏಕವಿಹಾರೀ, ಸುಞ್ಞತಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಅನುಯುತ್ತೋತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ಏವಮಾಹ।

ಅಜ್ಝತ್ತಮೇವಾತಿ ಗೋಚರಜ್ಝತ್ತಮೇವ। **ಸನ್ನಿಸಾದೇಮೀತಿ** ಸನ್ನಿಸೀದಾಪೇಮಿ, ತಥಾಗತೋ ಹಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಪರಿಸಾ ಸಾಧುಕಾರಂ ದೇತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಪುಬ್ಬಾಭೋಗೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ, ಸಾಧುಕಾರಸದ್ದಸ್ಸ ನಿಗ್ಘೋಸೇ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನೇಯೇವ ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಠಿತಟ್ಠಾನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ಭವಙ್ಗಪರಿವಾಸೋ ಲಹುಕೋ ಹೋತೀತಿ ಅಸ್ಸಾಸವಾರೇ ಪಸ್ಸಾಸವಾರೇ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತಿ। **ಯೇನ ಸುದಂ ನಿಚ್ಚಕಪ್ಪನ್ತಿ** ಯೇನ ಸುಞ್ಞೇನ ಫಲಸಮಾಧಿನಾ ನಿಚ್ಚಕಾಲಂ ವಿಹರಾಮಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಾಧಿನಿಮಿತ್ತೇ ಚಿತ್ತಂ ಸಣ್ಠಪೇಮಿ ಸಮಾದಹಾಮೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಓಕಪ್ಪನಿಯಮೇತನ್ತಿ ಸದ್ದಹನಿಯಮೇತಂ। ಏವಂ ಭಗವತೋ ಏಕಗ್ಗಚಿತ್ತತಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅತ್ತನೋ ಓವಟ್ಟಿಕಸಾರಂ ಕತ್ವಾ ಆನೀತಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ **ಅಭಿಜಾನಾತಿ ಖೋ ಪನ ಭವಂ ಗೋತಮೋ ದಿವಾ ಸುಪಿತಾತಿ** ಆಹ। ಯಥಾ ಹಿ ಸುನಖೋ ನಾಮ ಅಸಮ್ಭಿನ್ನಖೀರಪಕ್ಕಪಾಯಸಂ ಸಪ್ಪಿನಾ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಉದರಪೂರಂ ಭೋಜಿತೋಪಿ ಗೂಥಂ ದಿಸ್ವಾ ಅಖಾದಿತ್ವಾ ಗನ್ತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ಅಖಾದಮಾನೋ ಘಾಯಿತ್ವಾಪಿ ಗಚ್ಛತಿ, ಅಘಾಯಿತ್ವಾವ ಗತಸ್ಸ ಕಿರಸ್ಸ ಸೀಸಂ ರುಜ್ಜತಿ; ಏವಮೇವಂ ಇಮಸ್ಸಪಿ ಸತ್ಥಾ ಅಸಮ್ಭಿನ್ನಖೀರಪಕ್ಕಪಾಯಸಸದಿಸಂ ಅಭಿನಿಕ್ಖಮನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಆಸವಕ್ಖಯಾ ಪಸಾದನೀಯಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ದೇಸೇತಿ। ಏತಸ್ಸ ಪನ ಏವರೂಪಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಸತ್ಥರಿ ಪಸಾದಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಉಪ್ಪನ್ನಂ, ತಸ್ಮಾ ಓವಟ್ಟಿಕಸಾರಂ ಕತ್ವಾ ಆನೀತಪಞ್ಹಂ ಅಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಗನ್ತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಏವಮಾಹ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ಸಬ್ಬಖೀಣಾಸವಾನಂ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನೇವ ಪಹೀಯತಿ, ಕಾಯದರಥೋ ಪನ ಉಪಾದಿನ್ನಕೇಪಿ ಹೋತಿ ಅನುಪಾದಿನ್ನಕೇಪಿ। ತಥಾ ಹಿ ಕಮಲುಪ್ಪಲಾದೀನಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ವಿಕಸನ್ತಿ, ಏಕಸ್ಮಿಂ ಮಕುಲಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಸಾಯಂ ಕೇಸಞ್ಚಿ ರುಕ್ಖಾನಮ್ಪಿ ಪತ್ತಾನಿ ಪತಿಲೀಯನ್ತಿ, ಪಾತೋ ವಿಪ್ಫಾರಿಕಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಏವಂ ಉಪಾದಿನ್ನಕಸ್ಸ ಕಾಯಸ್ಸ ದರಥೋಯೇವ ದರಥವಸೇನ ಭವಙ್ಗಸೋತಞ್ಚ ಇಧ ನಿದ್ದಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ತಂ ಖೀಣಾಸವಾನಮ್ಪಿ ಹೋತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ, "ಅಭಿಜಾನಾಮಹ"ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಸಮ್ಮೋಹವಿಹಾರಸ್ಮಿಂ ವದನ್ತೀತಿ** ಸಮ್ಮೋಹವಿಹಾರೋತಿ ವದನ್ತಿ।

೩೮೯. **ಆಸಜ್ಜ ಆಸಜ್ಜಾತಿ** ಘಟ್ಟೇತ್ವಾ ಘಟ್ಟೇತ್ವಾ। **ಉಪನೀತೇಹೀತಿ** ಉಪನೇತ್ವಾ ಕಥಿತೇಹಿ। **ವಚನಪ್ಪಥೇಹೀತಿ** ವಚನೇಹಿ। **ಅಭಿನನ್ದಿತ್ವಾ ಅನುಮೋದಿತ್ವಾತಿ** ಅಲನ್ತಿ ಚಿತ್ತೇನ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ತೋ ಅಭಿನನ್ದಿತ್ವಾ ವಾಚಾಯಪಿ ಪಸಂಸನ್ತೋ ಅನುಮೋದಿತ್ವಾ। ಭಗವತಾ ಇಮಸ್ಸ ನಿಗಣ್ಠಸ್ಸ ದ್ವೇ ಸುತ್ತಾನಿ ಕಥಿತಾನಿ। ಪುರಿಮಸುತ್ತಂ ಏಕೋ ಭಾಣವಾರೋ, ಇದಂ ದಿಯಡ್ಢೋ, ಇತಿ ಅಡ್ಢತಿಯೇ ಭಾಣವಾರೇ ಸುತ್ವಾಪಿ ಅಯಂ ನಿಗಣ್ಠೋ ನೇವ ಅಭಿಸಮಯಂ ಪತ್ತೋ, ನ ಪಬ್ಬಜಿತೋ, ನ ಸರಣೇಸು ಪತಿಟ್ಠಿತೋ। ಕಸ್ಮಾ ಏತಸ್ಸ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸೀತಿ? ಅನಾಗತೇ ವಾಸನತ್ಥಾಯ। ಪಸ್ಸತಿ ಹಿ ಭಗವಾ, "ಇಮಸ್ಸ ಇದಾನಿ ಉಪನಿಸ್ಸಯೋ ನತ್ಥಿ, ಮಯ್ಹಂ ಪನ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನತೋ ಸಮಧಿಕಾನಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ವಸ್ಸಸತಾನಂ ಅಚ್ಚಯೇನ ತಮ್ಬಪಣ್ಣಿದೀಪೇ ಸಾಸನಂ ಪತಿಟ್ಠಹಿಸ್ಸತಿ। ತತ್ರಾಯಂ ಕುಲಘರೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ಕಾಲೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ತೀಣಿ ಪಿಟಕಾನಿ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಸಹ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಹಿ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಕಾಳಬುದ್ಧರಕ್ಖಿತೋ ನಾಮ ಮಹಾಖೀಣಾಸವೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। ಇದಂ ದಿಸ್ವಾ ಅನಾಗತೇ ವಾಸನತ್ಥಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ।

ಸೋಪಿ ತತ್ಥೇವ ತಮ್ಬಪಣ್ಣಿದೀಪಮ್ಹಿ ಸಾಸನೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೇ ದೇವಲೋಕತೋ ಚವಿತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣಗಿರಿವಿಹಾರಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರಗಾಮೇ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಅಮಚ್ಚಕುಲೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಸಮತ್ಥಯೋಬ್ಬನೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ತೇಪಿಟಕಂ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಗಣಂ ಪರಿಹರನ್ತೋ ಮಹಾಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವುತೋ ಉಪಜ್ಝಾಯಂ ಪಸ್ಸಿತುಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಂ ಚೋದೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ತೇಪಿಟಕಂ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗತೇನ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಮುಖಂ ದತ್ವಾ ಕಥಾಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಅಕಾಸಿ। ಸೋ ಪಚ್ಚೂಸಸಮಯೇ ವುಟ್ಠಾಯ ಥೇರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ, – "ತುಮ್ಹೇ, ಭನ್ತೇ, ಮಯಿ ಗನ್ಥಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸನ್ತಿಕಂ ಆಗತೇ ಮುಖಂ ದತ್ವಾ ಕಥಾಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಕರಿತ್ಥ, ಕೋ ಮಯ್ಹಂ ದೋಸೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಥೇರೋ ಆಹ – "ತ್ವಂ, ಆವುಸೋ, ಬುದ್ಧರಕ್ಖಿತ ಏತ್ತಕೇನೇವ 'ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಕಿಚ್ಚಂ ಮೇ ಮತ್ಥಕಂ ಪತ್ತ'ನ್ತಿ ಸಞ್ಞಂ ಕರೋಸೀ"ತಿ। ಕಿಂ ಕರೋಮಿ, ಭನ್ತೇತಿ? ಗಣಂ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ತ್ವಂ ಪಪಞ್ಚಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಚೇತಿಯಪಬ್ಬತವಿಹಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋಹೀತಿ। ಸೋ ಉಪಜ್ಝಾಯಸ್ಸ ಓವಾದೇ ಠತ್ವಾ ಸಹ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಹಿ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಪುಞ್ಞವಾ ರಾಜಪೂಜಿತೋ ಹುತ್ವಾ ಮಹಾಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವಾರೋ ಚೇತಿಯಪಬ್ಬತವಿಹಾರೇ ವಸಿ।

ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ಕಾಲೇ ತಿಸ್ಸಮಹಾರಾಜಾ ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೋ ಚೇತಿಯಪಬ್ಬತೇ ರಾಜಲೇಣೇ ವಸತಿ। ಸೋ ಥೇರಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾಕಭಿಕ್ಖುನೋ ಸಞ್ಞಂ ಅದಾಸಿ – "ಯದಾ ಮಯ್ಹಂ ಅಯ್ಯೋ ಪಞ್ಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ, ಧಮ್ಮಂ ವಾ ಕಥೇತಿ, ತದಾ ಮೇ ಸಞ್ಞಂ ದದೇಯ್ಯಾಥಾ"ತಿ। ಥೇರೋಪಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನದಿವಸೇ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವಾರೋ ಕಣ್ಟಕಚೇತಿಯಙ್ಗಣಂ ಆರುಯ್ಹ ಚೇತಿಯಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಕಾಳತಿಮ್ಬರುರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಅಥ ನಂ ಏಕೋ ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕತ್ಥೇರೋ ಕಾಳಕಾರಾಮಸುತ್ತನ್ತೇ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿ। ಥೇರೋ ನನು, ಆವುಸೋ, ಅಜ್ಜ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನದಿವಸೋತಿ ಆಹ। ಆಮ, ಭನ್ತೇ, ಧಮ್ಮಸ್ಸವನದಿವಸೋತಿ। ತೇನ ಹಿ ಪೀಠಕಂ ಆನೇಥ, ಇಧೇವ ನಿಸಿನ್ನಾ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಾತಿ। ಅಥಸ್ಸ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಆಸನಂ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ಅದಂಸು। ಥೇರೋ ಪುಬ್ಬಗಾಥಾ ವತ್ವಾ ಕಾಳಕಾರಾಮಸುತ್ತಂ ಆರಭಿ। ಸೋಪಿಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾಕದಹರೋ ರಞ್ಞೋ ಸಞ್ಞಂ ದಾಪೇಸಿ। ರಾಜಾ ಪುಬ್ಬಗಾಥಾಸು ಅನಿಟ್ಠಿತಾಸುಯೇವ ಪಾಪುಣಿ। ಪತ್ವಾ ಚ ಅಞ್ಞಾತಕವೇಸೇನೇವ ಪರಿಸನ್ತೇ ಠತ್ವಾ ತಿಯಾಮರತ್ತಿಂ ಠಿತಕೋವ ಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ ಥೇರಸ್ಸ, ಇದಮವೋಚ ಭಗವಾತಿ ವಚನಕಾಲೇ ಸಾಧುಕಾರಂ ಅದಾಸಿ। ಥೇರೋ ಞತ್ವಾ, ಕದಾ ಆಗತೋಸಿ, ಮಹಾರಾಜಾತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಪುಬ್ಬಗಾಥಾ ಓಸಾರಣಕಾಲೇಯೇವ, ಭನ್ತೇತಿ। ದುಕ್ಕರಂ ತೇ ಮಹಾರಾಜ, ಕತನ್ತಿ। ನಯಿದಂ, ಭನ್ತೇ, ದುಕ್ಕರಂ, ಯದಿ ಪನ ಮೇ ಅಯ್ಯಸ್ಸ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಆರದ್ಧಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಏಕಪದೇಪಿ ಅಞ್ಞವಿಹಿತಭಾವೋ ಅಹೋಸಿ, ತಮ್ಬಪಣ್ಣಿದೀಪಸ್ಸ ಪತೋದಯಟ್ಠಿನಿತುದನಮತ್ತೇಪಿ ಠಾನೇ ಸಾಮಿಭಾವೋ ನಾಮ ಮೇ ಮಾ ಹೋತೂತಿ ಸಪಥಮಕಾಸಿ।

ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ಸುತ್ತೇ ಬುದ್ಧಗುಣಾ ಪರಿದೀಪಿತಾ, ತಸ್ಮಾ ರಾಜಾ ಪುಚ್ಛಿ – "ಏತ್ತಕಾವ, ಭನ್ತೇ, ಬುದ್ಧಗುಣಾ, ಉದಾಹು ಅಞ್ಞೇಪಿ ಅತ್ಥೀ"ತಿ। ಮಯಾ ಕಥಿತತೋ, ಮಹಾರಾಜ, ಅಕಥಿತಮೇವ ಬಹು ಅಪ್ಪಮಾಣನ್ತಿ। ಉಪಮಂ, ಭನ್ತೇ, ಕರೋಥಾತಿ। ಯಥಾ, ಮಹಾರಾಜ , ಕರೀಸಸಹಸ್ಸಮತ್ತೇ ಸಾಲಿಕ್ಖೇತ್ತೇ ಏಕಸಾಲಿಸೀಸತೋ ಅವಸೇಸಸಾಲೀಯೇವ ಬಹೂ, ಏವಂ ಮಯಾ ಕಥಿತಗುಣಾ ಅಪ್ಪಾ, ಅವಸೇಸಾ ಬಹೂತಿ। ಅಪರಮ್ಪಿ, ಭನ್ತೇ, ಉಪಮಂ ಕರೋಥಾತಿ। ಯಥಾ, ಮಹಾರಾಜ, ಮಹಾಗಙ್ಗಾಯ ಓಘಪುಣ್ಣಾಯ ಸೂಚಿಪಾಸಂ ಸಮ್ಮುಖಂ ಕರೇಯ್ಯ, ಸೂಚಿಪಾಸೇನ ಗತಉದಕಂ ಅಪ್ಪಂ, ಸೇಸಂ ಬಹು, ಏವಮೇವ ಮಯಾ ಕಥಿತಗುಣಾ ಅಪ್ಪಾ, ಅವಸೇಸಾ ಬಹೂತಿ। ಅಪರಮ್ಪಿ, ಭನ್ತೇ, ಉಪಮಂ ಕರೋಥಾತಿ। ಇಧ, ಮಹಾರಾಜ, ಚಾತಕಸಕುಣಾ ನಾಮ ಆಕಾಸೇ ಕೀಳನ್ತಾ ವಿಚರನ್ತಿ। ಖುದ್ದಕಾ ಸಾ ಸಕುಣಜಾತಿ, ಕಿಂ ನು ಖೋ ತಸ್ಸ ಸಕುಣಸ್ಸ ಆಕಾಸೇ ಪಕ್ಖಪಸಾರಣಟ್ಠಾನಂ ಬಹು, ಅವಸೇಸೋ ಆಕಾಸೋ ಅಪ್ಪೋತಿ? ಕಿಂ, ಭನ್ತೇ, ವದಥ, ಅಪ್ಪೋ ತಸ್ಸ ಪಕ್ಖಪಸಾರಣೋಕಾಸೋ, ಅವಸೇಸೋವ ಬಹೂತಿ। ಏವಮೇವ, ಮಹಾರಾಜ, ಅಪ್ಪಕಾ ಮಯಾ ಬುದ್ಧಗುಣಾ ಕಥಿತಾ, ಅವಸೇಸಾ ಬಹೂ ಅನನ್ತಾ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಾತಿ। ಸುಕಥಿತಂ, ಭನ್ತೇ, ಅನನ್ತಾ ಬುದ್ಧಗುಣಾ ಅನನ್ತೇನೇವ ಆಕಾಸೇನ ಉಪಮಿತಾ। ಪಸನ್ನಾ ಮಯಂ ಅಯ್ಯಸ್ಸ, ಅನುಚ್ಛವಿಕಂ ಪನ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋಮ। ಅಯಂ ಮೇ ದುಗ್ಗತಪಣ್ಣಾಕಾರೋ ಇಮಸ್ಮಿಂ ತಮ್ಬಪಣ್ಣಿದೀಪೇ ಇಮಂ ತಿಯೋಜನಸತಿಕಂ ರಜ್ಜಂ ಅಯ್ಯಸ್ಸ ದೇಮಾತಿ। ತುಮ್ಹೇಹಿ, ಮಹಾರಾಜ, ಅತ್ತನೋ ಪಸನ್ನಾಕಾರೋ ಕತೋ, ಮಯಂ ಪನ ಅಮ್ಹಾಕಂ ದಿನ್ನಂ ರಜ್ಜಂ ತುಮ್ಹಾಕಂಯೇವ ದೇಮ, ಧಮ್ಮೇನ ಸಮೇನ ರಜ್ಜಂ ಕಾರೇಹಿ ಮಹಾರಾಜಾತಿ।

ಮಹಾಸಚ್ಚಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಚೂಳತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೯೦. ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಚೂಳತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಯಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಪುಬ್ಬಾರಾಮೇ ಮಿಗಾರಮಾತುಪಾಸಾದೇತಿ** ಪುಬ್ಬಾರಾಮಸಙ್ಖಾತೇ ವಿಹಾರೇ ಮಿಗಾರಮಾತುಯಾ ಪಾಸಾದೇ। ತತ್ರಾಯಂ ಅನುಪುಬ್ಬೀಕಥಾಅತೀತೇ ಸತಸಹಸ್ಸಕಪ್ಪಮತ್ಥಕೇ ಏಕಾ ಉಪಾಸಿಕಾ ಪದುಮುತ್ತರಂ ಭಗವನ್ತಂ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಸತಸಹಸ್ಸಂ ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಪಾದಮೂಲೇ ನಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ, "ಅನಾಗತೇ ತುಮ್ಹಾದಿಸಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಅಗ್ಗುಪಟ್ಠಾಯಿಕಾ ಹೋಮೀ"ತಿ ಪತ್ಥನಮಕಾಸಿ। ಸಾ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಂ ದೇವೇಸು ಚೇವ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಚ ಸಂಸರಿತ್ವಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವತೋ ಕಾಲೇ ಭದ್ದಿಯನಗರೇ ಮೇಣ್ಡಕಸೇಟ್ಠಿಪುತ್ತಸ್ಸ ಧನಞ್ಜಯಸ್ಸ ಸೇಟ್ಠಿನೋ ಗಹೇ ಸುಮನದೇವಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಣ್ಹಿ। ಜಾತಕಾಲೇ ಚಸ್ಸಾ **ವಿಸಾಖಾತಿ** ನಾಮಂ ಅಕಂಸು। ಸಾ ಯದಾ ಭಗವಾ ಭದ್ದಿಯನಗರಂ ಅಗಮಾಸಿ, ತದಾ ಪಞ್ಚಹಿ ದಾರಿಕಾಸತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಭಗವತೋ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಂ ಕತ್ವಾ ಪಠಮದಸ್ಸನಮ್ಹಿಯೇವ ಸೋತಾಪನ್ನಾ ಅಹೋಸಿ। ಅಪರಭಾಗೇ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ಮಿಗಾರಸೇಟ್ಠಿಪುತ್ತಸ್ಸ ಪುಣ್ಣವಡ್ಢನಕುಮಾರಸ್ಸ ಗೇಹಂ ಗತಾ, ತತ್ಥ ನಂ ಮಿಗಾರಸೇಟ್ಠಿ ಮಾತಿಟ್ಠಾನೇ ಠಪೇಸಿ, ತಸ್ಮಾ **ಮಿಗಾರಮಾತಾತಿ** ವುಚ್ಚತಿ।

ಪತಿಕುಲಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿಯಾ ಚಸ್ಸಾ ಪಿತಾ **ಮಹಾಲತಾಪಿಳನ್ಧನಂ** ನಾಮ ಕಾರಾಪೇಸಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಪಿಳನ್ಧನೇ ಚತಸ್ಸೋ ವಜಿರನಾಳಿಯೋ ಉಪಯೋಗಂ ಅಗಮಂಸು, ಮುತ್ತಾನಂ ಏಕಾದಸ ನಾಳಿಯೋ, ಪವಾಳಾನಂ ದ್ವಾವೀಸತಿ ನಾಳಿಯೋ, ಮಣೀನಂ ತೇತ್ತಿಂಸ ನಾಳಿಯೋ, ಇತಿ ಏತೇಹಿ ಚ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಚ ಸತ್ತವಣ್ಣೇಹಿ ರತನೇಹಿ ನಿಟ್ಠಾನಂ ಅಗಮಾಸಿ। ತಂ ಸೀಸೇ ಪಟಿಮುಕ್ಕಂ ಯಾವ ಪಾದಪಿಟ್ಠಿಯಾ ಭಸ್ಸತಿ, ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಹತ್ಥೀನಂ ಬಲಂ ಧಾರಯಮಾನಾವ ನಂ ಇತ್ಥೀ ಧಾರೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಸಾ ಅಪರಭಾಗೇ ದಸಬಲಸ್ಸ ಅಗ್ಗುಪಟ್ಠಾಯಿಕಾ ಹುತ್ವಾ ತಂ ಪಸಾಧನಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ನವಹಿ ಕೋಟೀಹಿ ಭಗವತೋ ವಿಹಾರಂ ಕಾರಯಮಾನಾ ಕರೀಸಮತ್ತೇ ಭೂಮಿಭಾಗೇ ಪಾಸಾದಂ ಕಾರೇಸಿ। ತಸ್ಸ ಉಪರಿಭೂಮಿಯಂ ಪಞ್ಚ ಗಬ್ಭಸತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಹೇಟ್ಠಾಭೂಮಿಯಂ ಪಞ್ಚಾತಿ ಗಬ್ಭಸಹಸ್ಸಪ್ಪಟಿಮಣ್ಡಿತೋ ಅಹೋಸಿ। ಸಾ "ಸುದ್ಧಪಾಸಾದೋವ ನ ಸೋಭತೀ"ತಿ ತಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚ ದ್ವಿಕೂಟಗೇಹಸತಾನಿ, ಪಞ್ಚ ಚೂಳಪಾಸಾದಸತಾನಿ, ಪಞ್ಚ ದೀಘಸಾಲಸತಾನಿ ಚ ಕಾರಾಪೇಸಿ। ವಿಹಾರಮಹೋ ಚತೂಹಿ ಮಾಸೇಹಿ ನಿಟ್ಠಾನಂ ಅಗಮಾಸಿ।

ಮಾತುಗಾಮತ್ತಭಾವೇ ಠಿತಾಯ ವಿಸಾಖಾಯ ವಿಯ ಅಞ್ಞಿಸ್ಸಾ ಬುದ್ಧಸಾಸನೇ ಧನಪರಿಚ್ಚಾಗೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಪುರಿಸತ್ತಭಾವೇ ಠಿತಸ್ಸ ಚ ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕಸ್ಸ ವಿಯ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸಾಸನೇ ಧನಪರಿಚ್ಚಾಗೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಸೋ ಹಿ ಚತುಪಣ್ಣಾಸಕೋಟಿಯೋ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಸಾವತ್ಥಿಯಾ ದಕ್ಖಿಣಭಾಗೇ ಅನುರಾಧಪುರಸ್ಸ ಮಹಾವಿಹಾರಸದಿಸೇ ಠಾನೇ ಜೇತವನಮಹಾವಿಹಾರಂ ನಾಮ ಕಾರೇಸಿ। ವಿಸಾಖಾ, ಸಾವತ್ಥಿಯಾ ಪಾಚೀನಭಾಗೇ ಉತ್ತಮದೇವೀವಿಹಾರಸದಿಸೇ ಠಾನೇ **ಪುಬ್ಬಾರಾಮಂ** ನಾಮ ಕಾರೇಸಿ। ಭಗವಾ ಇಮೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಕುಲಾನಂ ಅನುಕಮ್ಪಾಯ ಸಾವತ್ಥಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಹರನ್ತೋ ಇಮೇಸು ದ್ವೀಸು ವಿಹಾರೇಸು ನಿಬದ್ಧವಾಸಂ ವಸಿ। ಏಕಂ ಅನ್ತೋವಸ್ಸಂ ಜೇತವನೇ ವಸತಿ, ಏಕಂ ಪುಬ್ಬಾರಾಮೇ, ಏತಸ್ಮಿಂ ಪನ ಸಮಯೇ ಭಗವಾ ಪುಬ್ಬಾರಾಮೇ ವಿಹರತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – "ಪುಬ್ಬಾರಾಮೇ ಮಿಗಾರಮಾತುಪಾಸಾದೇ"ತಿ।

ಕಿತ್ತಾವತಾ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇತಿ ಕಿತ್ತಕೇನ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ। **ಸಂಖಿತ್ತೇನ ತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಯವಿಮುತ್ತೋ ಹೋತೀತಿ** ತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಯೇ ನಿಬ್ಬಾನೇ ತಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತತಾಯ ತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಯವಿಮುತ್ತೋ ನಾಮ ಸಂಖಿತ್ತೇನ ಕಿತ್ತಾವತಾ ಹೋತಿ? ಯಾಯ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಯವಿಮುತ್ತೋ ಹೋತಿ, ತಂ ಮೇ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪ್ಪಟಿಪದಂ ಸಂಖಿತ್ತೇನ ದೇಸೇಥಾತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಅಚ್ಚನ್ತನಿಟ್ಠೋತಿ** ಖಯವಯಸಙ್ಖಾತಂ ಅನ್ತಂ ಅತೀತಾತಿ ಅಚ್ಚನ್ತಾ। ಅಚ್ಚನ್ತಾ ನಿಟ್ಠಾ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಅಚ್ಚನ್ತನಿಟ್ಠೋ,** ಏಕನ್ತನಿಟ್ಠೋ

ಸತತನಿಚ್ಚೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಚ್ಚನ್ತಂ ಯೋಗಕ್ಖೇಮೀತಿ **ಅಚ್ಚನ್ತಯೋಗಕ್ಖೇಮೀ,** ನಿಚ್ಚಯೋಗಕ್ಖೇಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಚ್ಚನ್ತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀತಿ **ಅಚ್ಚನ್ತಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ,** ನಿಚ್ಚಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಚ್ಚನ್ತಂ ಪರಿಯೋಸಾನಮಸ್ಸಾತಿ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ **ಅಚ್ಚನ್ತಪರಿಯೋಸಾನೋ। ಸೇಟ್ಠೋ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನನ್ತಿ** ದೇವಾನಞ್ಚ ಮನುಸ್ಸಾನಞ್ಚ ಸೇಟ್ಠೋ ಉತ್ತಮೋ। ಏವರೂಪೋ ಭಿಕ್ಖು ಕಿತ್ತಾವತಾ ಹೋತಿ, ಖಿಪ್ಪಮೇತಸ್ಸ ಸಙ್ಖೇಪೇನೇವ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಕಥೇಥಾತಿ ಭಗವನ್ತಂ ಯಾಚತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಪನೇಸ ಏವಂ ವೇಗಾಯತೀತಿ? ಕೀಳಂ ಅನುಭವಿತುಕಾಮತಾಯ।

ಅಯಂ ಕಿರ ಉಯ್ಯಾನಕೀಳಂ ಆಣಾಪೇತ್ವಾ ಚತೂಹಿ ಮಹಾರಾಜೂಹಿ ಚತೂಸು ದಿಸಾಸು ಆರಕ್ಖಂ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ ದ್ವೀಸು ದೇವಲೋಕೇಸು ದೇವಸಙ್ಘೇನ ಪರಿವುತೋ ಅಡ್ಢತಿಯಾಹಿ ನಾಟಕಕೋಟೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಏರಾವಣಂ ಆರುಯ್ಹ ಉಯ್ಯಾನದ್ವಾರೇ ಠಿತೋ ಇಮಂ ಪಞ್ಹಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇಸಿ - "ಕಿತ್ತಕೇನ ನು ಖೋ ತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಯವಿಮುತ್ತಸ್ಸ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಆಗಮನಿಯಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಾ ಹೋತೀ"ತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ - "ಅಯಂ ಪಞ್ಹೋ ಅತಿವಿಯ ಸಸ್ಸಿರಿಕೋ, ಸಚಾಹಂ ಇಮಂ ಪಞ್ಹಂ ಅನುಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾವ ಉಯ್ಯಾನಂ ಪವಿಸಿಸ್ಸಾಮಿ, ಛದ್ವಾರಿಕೇಹಿ ಆರಮ್ಮಣೇಹಿ ನಿಮ್ಮಥಿತೋ ನ ಪುನ ಇಮಂ ಪಞ್ಹಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇಸ್ಸಾಮಿ , ತಿಟ್ಠತು ತಾವ ಉಯ್ಯಾನಕೀಳಾ, ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಇಮಂ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಉಗ್ಗಹಿತಪಞ್ಹೋ ಉಯ್ಯಾನೇ ಕೀಳಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಹತ್ಥಿಕ್ಖನ್ಧೇ ಅನ್ತರಹಿತೋ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಾತುರಹೋಸಿ। ತೇಪಿ ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾರಾಜಾನೋ ಆರಕ್ಖಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಠಿತಟ್ಠಾನೇಯೇವ ಠಿತಾ, ಪರಿಚಾರಿಕದೇವಸಙ್ಘಾಪಿ ನಾಟಕಾನಿಪಿ ಏರಾವಣೋಪಿ ನಾಗರಾಜಾ ತತ್ಥೇವ ಉಯ್ಯಾನದ್ವಾರೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ, ಏವಮೇಸ ಕೀಳಂ ಅನುಭವಿತುಕಾಮತಾಯ ವೇಗಾಯನ್ತೋ ಏವಮಾಹ।

ಸಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮಾ ನಾಲಂ ಅಭಿನಿವೇಸಾಯಾತಿ ಏತ್ಥ ಸಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮಾ ನಾಮ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ ದ್ವಾದಸಾಯತನಾನಿ ಅಟ್ಠಾರಸ ಧಾತುಯೋ। ತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಅಭಿನಿವೇಸಾಯ ನಾಲಂ ನ ಪರಿಯತ್ತಾ ನ ಸಮತ್ಥಾ ನ ಯುತ್ತಾ, ಕಸ್ಮಾ? ಗಹಿತಾಕಾರೇನ ಅತಿಟ್ಠನತೋ। ತೇ ಹಿ ನಿಚ್ಚಾತಿ ಗಹಿತಾಪಿ ಅನಿಚ್ಚಾವ ಸಮ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಸುಖಾತಿ ಗಹಿತಾಪಿ ದುಕ್ಖಾವ ಸಮ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಅತ್ತಾತಿ ಗಹಿತಾಪಿ ಅನತ್ತಾವ ಸಮ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ನಾಲಂ ಅಭಿನಿವೇಸಾಯ। **ಅಭಿಜಾನಾತೀತಿ** ಅನಿಚ್ಚಂ ದುಕ್ಖಂ ಅನತ್ತಾತಿ ಞಾತಪರಿಞ್ಞಾಯ ಅಭಿಜಾನಾತಿ। **ಪರಿಜಾನಾತೀತಿ** ತಥೇವ ತೀರಣಪರಿಞ್ಞಾಯ ಪರಿಜಾನಾತಿ। **ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ವೇದನನ್ತಿ** ಅನ್ತಮಸೋ ಪಞ್ಚವಿಞ್ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಮ್ಪಿ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಮ್ಪಿ ವೇದನಂ ಅನುಭವತಿ। ಇಮಿನಾ ಭಗವಾ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ದೇವಾನಮಿನ್ದಸ್ಸ ವೇದನಾವಸೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ಅರೂಪಪರಿಗ್ಗಹಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಸಚೇ ಪನ ವೇದನಾಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಹೇಟ್ಠಾ ನ ಕಥಿತಂ ಭವೇಯ್ಯ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಕಥೇತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ। ಹೇಟ್ಠಾ ಪನ ಕಥಿತಂ, ತಸ್ಮಾ ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸೀತಿ** ಏತ್ಥ ಅನಿಚ್ಚಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸೀ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ **ಅನಿಚ್ಚನ್ತಿ** ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ, ತೇ ಹಿ ಉಪ್ಪಾದವಯಟ್ಠೇನ ಅನಿಚ್ಚಾ। **ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾತಿ** ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾನಂ ಖಯತೋ ವಯತೋ ದಸ್ಸನಞಾಣಂ। **ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸೀತಿ** ತೇನ ಞಾಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ । ತಸ್ಮಾ "ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತೀ"ತಿ ಅನಿಚ್ಚತೋ ಅನುಪಸ್ಸನ್ತೋ ವಿಹರತೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ।

ವಿರಾಗಾನುಪಸ್ಸೀತಿ ಏತ್ಥ ದ್ವೇ ವಿರಾಗಾ ಖಯವಿರಾಗೋ ಚ ಅಚ್ಚನ್ತವಿರಾಗೋ ಚ। ತತ್ಥ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಖಯವಯತೋ ಅನುಪಸ್ಸನಾಪಿ, ಅಚ್ಚನ್ತವಿರಾಗಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ವಿರಾಗತೋ ದಸ್ಸನಮಗ್ಗಞಾಣಮ್ಪಿ **ವಿರಾಗಾನುಪಸ್ಸನಾ।** ತದುಭಯಸಮಙ್ಗೀಪುಗ್ಗಲೋ ವಿರಾಗಾನುಪಸ್ಸೀ ನಾಮ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "ವಿರಾಗಾನುಪಸ್ಸೀ"ತಿ, ವಿರಾಗತೋ ಅನುಪಸ್ಸನ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಿರೋಧಾನುಪಸ್ಸಿಮ್ಹಿಪಿ** ಏಸೇವ ನಯೋ, ನಿರೋಧೋಪಿ ಹಿ ಖಯನಿರೋಧೋ ಚ ಅಚ್ಚನ್ತನಿರೋಧೋ ಚಾತಿ ದುವಿಧೋಯೇವ। **ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಾನುಪಸ್ಸೀತಿ** ಏತ್ಥ **ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೋ** ವುಚ್ಚತಿ ವೋಸ್ಸಗ್ಗೋ, ಸೋ ಚ ಪರಿಚ್ಚಾಗವೋಸ್ಸಗ್ಗೋ ಪಕ್ಖನ್ದನವೋಸ್ಸಗ್ಗೋತಿ ದುವಿಧೋ ಹೋತಿ । ತತ್ಥ **ಪರಿಚ್ಚಾಗವೋಸ್ಸಗ್ಗೋತಿ** ವಿಪಸ್ಸನಾ, ಸಾ ಹಿ ತದಙ್ಗವಸೇನ ಕಿಲೇಸೇ ಚ ಖನ್ಧೇ ಚ ವೋಸ್ಸಜ್ಜತಿ। **ಪಕ್ಖನ್ದನವೋಸ್ಸಗ್ಗೋತಿ** ಮಗ್ಗೋ, ಸೋ ಹಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಆರಮ್ಮಣತೋ ಪಕ್ಖನ್ದತಿ। ದ್ವೀಹಿಪಿ ವಾ ಕಾರಣೇಹಿ ವೋಸ್ಸಗ್ಗೋಯೇವ, ಸಮುಚ್ಛೇದವಸೇನ ಖನ್ಧಾನಂ ಕಿಲೇಸಾನಞ್ಚ ವೋಸ್ಸಜ್ಜನತೋ, ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ ಪಕ್ಖನ್ದನತೋ। ತಸ್ಮಾ ಕಿಲೇಸೇ ಚ

ಖನ್ಧೇ ಚ ಪರಿಚ್ಚಜತೀತಿ ಪರಿಚ್ಚಾಗವೋಸ್ಸಗ್ಗೋ, ನಿರೋಧೇ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಚಿತ್ತಂ ಪಕ್ಖನ್ದತೀತಿ ಪಕ್ಖನ್ದನವೋಸ್ಸಗ್ಗೋತಿ ಉಭಯಮ್ಪೇತಂ ಮಗ್ಗೇ ಸಮೇತಿ। ತದುಭಯಸಮಙ್ಗೀಪುಗ್ಗಲೋ ಇಮಾಯ ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಾನುಪಸ್ಸೀ ನಾಮ ಹೋತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಾನುಪಸ್ಸೀ"ತಿ। **ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಲೋಕೇ ಉಪಾದಿಯತೀ**ತಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಏಕಮ್ಪಿ ಸಙ್ಖಾರಗತಂ ತಣ್ಹಾವಸೇನ ನ ಉಪಾದಿಯತಿ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ ನ ಪರಾಮಸತಿ। **ಅನುಪಾದಿಯಂ ನ ಪರಿತಸ್ಸತೀ**ತಿ ಅಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ತಣ್ಹಾಪರಿತಸ್ಸನಾಯ ನ ಪರಿತಸ್ಸತಿ। **ಪಚ್ಚತ್ತಞ್ಞೇವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತೀ**ತಿ ಸಯಮೇವ ಕಿಲೇಸಪರಿನಿಬ್ಬಾನೇನ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತಿ। **ಖೀಣಾ ಜಾತೀ**ತಿಆದಿನಾ ಪನಸ್ಸ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾವ ದಸ್ಸಿತಾ। ಇತಿ ಭಗವಾ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ದೇವಾನಮಿನ್ದಸ್ಸ ಸಂಖಿತ್ತೇನ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪ್ಪಟಿಪದಂ ಪುಚ್ಛಿತೋ ಸಲ್ಲಹುಕಂ ಕತ್ವಾ ಸಂಖಿತ್ತೇನೇವ ಖಿಪ್ಪಂ ಕಥೇಸಿ।

೩೯೧. **ಅವಿದೂರೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಅನನ್ತರೇ ಕೂಟಾಗಾರೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತಿ। **ಅಭಿಸಮೇಚ್ಚಾ**ತಿ ಞಾಣೇನ ಅಭಿಸಮಾಗನ್ತ್ವಾ, ಜಾನಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಕಿಂ ನು ಖೋ ಏಸ ಜಾನಿತ್ವಾ ಅನುಮೋದಿ, ಉದಾಹು ಅಜಾನಿತ್ವಾ ವಾತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಪನಸ್ಸ ಏವಮಹೋಸೀತಿ? ಥೇರೋ ಕಿರ ನ ಭಗವತೋ ಪಞ್ಚವಿಸ್ಸಜ್ಜನಸದ್ದಂ ಅಸ್ಸೋಸಿ, ಸಕ್ಕಸ್ಸ ಪನ ದೇವರಞ್ಞೋ, "ಏವಮೇತಂ ಭಗವಾ ಏವಮೇತಂ ಸುಗತಾ"ತಿ ಅನುಮೋದನಸದ್ದಂ ಅಸ್ಸೋಸಿ। ಸಕ್ಕೋ ಕಿರ ದೇವರಾಜಾ ಮಹತಾ ಸದ್ದೇನ ಅನುಮೋದಿ। ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ನ ಭಗವತೋ ಸದ್ದಂ ಅಸ್ಸೋಸೀತಿ? ಯಥಾಪರಿಸವಿಞ್ಞಾಪಕತ್ತಾ। ಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇನ್ತಾನಂ ಏಕಾಬದ್ಧಾಯ ಚಕ್ಕವಾಳಪರಿಯನ್ತಾಯಪಿ ಪರಿಸಾಯ ಸದ್ದೋ ಸುಯ್ಯತಿ, ಪರಿಯನ್ತಂ ಪನ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಅಙ್ಗುಲಿಮತ್ತಮ್ಪಿ ಬಹಿದ್ಧಾ ನ ನಿಚ್ಛರತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಏವರೂಪಾ ಮಧುರಕಥಾ ಮಾ ನಿರತ್ಥಕಾ ಅಗಮಾಸೀತಿ। ತದಾ ಭಗವಾ ಮಿಗಾರಮಾತುಪಾಸಾದೇ ಸತ್ತರತನಮಯೇ ಕೂಟಾಗಾರೇ ಸಿರಿಗಬ್ಭಮ್ಹಿ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ದಕ್ಖಿಣಪಸ್ಸೇ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಸ್ಸ ವಸನಕೂಟಾಗಾರಂ, ವಾಮಪಸ್ಸೇ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಸ್ಸ, ಅನ್ತರೇ ಛಿದ್ದವಿವರೋಕಾಸೋ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಥೇರೋ ನ ಭಗವತೋ ಸದ್ದಂ ಅಸ್ಸೋಸಿ, ಸಕ್ಕಸ್ಸೇವ ಅಸ್ಸೋಸೀತಿ।

ಪಞ್ಚಹಿ ತೂರಿಯಸತೇಹೀತಿ ಪಞ್ಚಙ್ಗಿಕಾನಂ ತೂರಿಯಾನಂ ಪಞ್ಚಹಿ ಸತೇಹಿ। ಪಞ್ಚಙ್ಗಿಕಂ ತೂರಿಯಂ ನಾಮ ಆತತಂ ವಿತತಂ ಆತತವಿತತಂ ಸುಸಿರಂ ಘನನ್ತಿ ಇಮೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಂ। ತತ್ಥ **ಆತತಂ** ನಾಮ ಚಮ್ಮಪರಿಯೋನದ್ಧೇಸು ಭೇರಿಆದೀಸು ಏಕತಲತೂರಿಯಂ। **ವಿತತಂ** ನಾಮ ಉಭಯತಲಂ। **ಆತತವಿತತಂ** ನಾಮ ತನ್ತಿಬದ್ಧಪಣವಾದಿ। **ಸುಸಿರಂ** ವಂಸಾದಿ। **ಘನಂ** ಸಮ್ಮಾದಿ। **ಸಮಪ್ಪಿತೋ**ತಿ ಉಪಗತೋ। **ಸಮಙ್ಗೀಭೂತೋ**ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ಪರಿಚಾರೇತೀ**ತಿ ತಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವನ್ತೋ ತತೋ ತತೋ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಚಾರೇತಿ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ವಜ್ಜಮಾನೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ತೂರಿಯಸತೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹುತ್ವಾ ದಿಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವತೀ। **ಪಟಿಪಣಾಮೇತ್ವಾ**ತಿ ಅಪನೇತ್ವಾ, ನಿಸ್ಸದ್ದಾನಿ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯಥೇವ ಹಿ ಇದಾನಿ ಸದ್ಧಾ ರಾಜಾನೋ ಗರುಭಾವನಿಯಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ದಿಸ್ವಾ - "ಅಸುಕೋ ನಾಮ ಅಯ್ಯೋ ಆಗಚ್ಛತಿ, ಮಾ, ತಾತಾ, ಗಾಯಥ, ಮಾ ವಾದೇಥ, ಮಾ ನಚ್ಚಥಾ"ತಿ ನಾಟಕಾನಿ ಪಟಿವಿನೇನ್ತಿ, ಸಕ್ಕೋಪಿ ಥೇರಂ ದಿಸ್ವಾ ಏವಮಕಾಸಿ। **ಚಿರಸ್ಸಂ ಖೋ, ಮಾರಿಸ ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನ, ಇಮಂ ಪರಿಯಾಯಮಕಾಸೀ**ತಿ ಏವರೂಪಂ ಲೋಕೇ ಪಕತಿಯಾ ಪಿಯಸಮುದಾಹಾರವಚನಂ ಹೋತಿ, ಲೋಕಿಯಾ ಹಿ ಚಿರಸ್ಸಂ ಆಗತಮ್ಪಿ ಅನಾಗತಪುಬ್ಬಮ್ಪಿ ಮನಾಪಜಾತಿಯಂ ಆಗತಂ ದಿಸ್ವಾ, - "ಕುತೋ ಭವಂ ಆಗತೋ, ಚಿರಸ್ಸಂ ಭವಂ ಆಗತೋ, ಕಥಂ ತೇ ಇಧಾಗಮನಮಗ್ಗೋ ಞಾತೋ ಮಗ್ಗಮೂಳ್ಹೋಸೀ"ತಿಆದೀನಿ ವದನ್ತಿ। ಅಯಂ ಪನ ಆಗತಪುಬ್ಬತ್ತಾಯೇವ ಏವಮಾಹ। ಥೇರೋ ಹಿ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ದೇವಚಾರಿಕಂ ಗಚ್ಛತಿಯೇವ। ತತ್ಥ **ಪರಿಯಾಯಮಕಾಸೀ**ತಿ ವಾರಮಕಾಸಿ। **ಯದಿದಂ ಇಧಾಗಮನಾಯಾ**ತಿ ಯೋ ಅಯಂ ಇಧಾಗಮನಾಯ ವಾರೋ, ತಂ, ಭನ್ತೇ, ಚಿರಸ್ಸಮಕಾಸೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಇದಮಾಸನಂ ಪಞ್ಞತ್ತ**ನ್ತಿ ಯೋಜನಿಕಂ ಮಣಿಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಪಞ್ಞಾಪಾಪೇತ್ವಾ ಏವಮಾಹ।

೩೯೨. **ಬಹುಕಿಚ್ಚಾ ಬಹುಕರಣೀಯಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಯೇಸಂ ಬಹೂನಿ ಕಿಚ್ಚಾನಿ, ತೇ ಬಹುಕಿಚ್ಚಾ। **ಬಹುಕರಣೀಯಾ**ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ಅಪ್ಪೇವ ಸಕೇನ ಕರಣೀಯೇನಾ**ತಿ ಸಕರಣೀಯಮೇವ ಅಪ್ಪಂ ಮನ್ದಂ, ನ ಬಹು, ದೇವಾನಂ ಕರಣೀಯಂ ಪನ ಬಹು, ಪಥವಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಹಿ ಕಪ್ಪರುಕ್ಖಮಾತುಗಾಮಾದೀನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಅಟ್ಟಾ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಛಿಜ್ಜನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ನಿಯಮೇನ್ತೋ ಆಹ -

ಅಪಿಚ ದೇವಾನಂಯೇವ ತಾವತಿಂಸಾನಂ ಕರಣೀಯೇನಾತಿ। ದೇವಾನಞ್ಹಿ ಧೀತಾ ಚ ಪುತ್ತಾ ಚ ಅಙ್ಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ, ಪಾದಪರಿಚಾರಿಕಾ ಇತ್ಥಿಯೋ ಸಯನೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ, ತಾಸಂ ಮಣ್ಡನಪಸಾಧನಕಾರಿಕಾ ದೇವಧೀತಾ ಸಯನಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ, ವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಕರಾ ಅನ್ತೋವಿಮಾನೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ, ಏತೇಸಂ ಅತ್ಥಾಯ ಅಟ್ಟಕರಣಂ ನತ್ಥಿ। ಯೇ ಪನ ಸೀಮನ್ತರೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ, ತೇ "ಮಮ ಸನ್ತಕಾ ತವ ಸನ್ತಕಾ"ತಿ ನಿಚ್ಛೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ಅಟ್ಟಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಸಕ್ಕಂ ದೇವರಾಜಾನಂ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಸೋ ಯಸ್ಸ ವಿಮಾನಂ ಆಸನ್ನತರಂ, ತಸ್ಸ ಸನ್ತಕೋತಿ ವದತಿ। ಸಚೇ ದ್ವೇಪಿ ಸಮಟ್ಠಾನೇ ಹೋನ್ತಿ, ಯಸ್ಸ ವಿಮಾನಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಠಿತೋ, ತಸ್ಸ ಸನ್ತಕೋತಿ ವದತಿ। ಸಚೇ ಏಕಮ್ಪಿ ನ ಓಲೋಕೇತಿ, ತಂ ಉಭಿನ್ನಂ ಕಲಹುಪಚ್ಛೇದನತ್ಥಂ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಂ ಕರೋತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ, "ದೇವಾನಂಯೇವ ತಾವತಿಂಸಾನಂ ಕರಣೀಯೇನಾ"ತಿ ಆಹ। ಅಪಿಚಸ್ಸ ಏವರೂಪಂ ಕೀಳಾಕಿಚ್ಚಮ್ಪಿ ಕರಣೀಯಮೇವ।

ಯಂ ನೋ ಖಿಪ್ಪಮೇವ ಅನ್ತರಧಾಯತೀತಿ ಯಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸೀಘಮೇವ ಅನ್ಧಕಾರೇ ರೂಪಗತಂ ವಿಯ ನ ದಿಸ್ಸತಿ। ಇಮಿನಾ - "ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ತಂ ಪಞ್ಹವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ ನ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇಮೀ"ತಿ ದೀಪೇತಿ। ಥೇರೋ - "ಕಸ್ಮಾ ನು ಖೋ ಅಯಂ ಯಕ್ಖೋ ಅಸಲ್ಲಕ್ಖಣಭಾವಂ ದೀಪೇತಿ, ಪಸ್ಸೇನ ಪರಿಹರತೀ"ತಿ ಆವಜ್ಜನ್ತೋ - "ದೇವಾ ನಾಮ ಮಹಾಮೂಳ್ಹಾ ಹೋನ್ತಿ। ಛದ್ವಾರಿಕೇಹಿ ಆರಮ್ಮಣೇಹಿ ನಿಮ್ಮಥೀಯಮಾನಾ ಅತ್ತನೋ ಭುತ್ತಾಭುತ್ತಭಾವಮ್ಪಿ ಪೀತಾಪೀತಭಾವಮ್ಪಿ ನ ಜಾನನ್ತಿ, ಇಧ ಕತಮೇತ್ಥ ಪಮುಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಅಞ್ಞಾಸಿ। ಕೇಚಿ ಪನಾಹು - "ಥೇರೋ ಏತಸ್ಸ ಗರು ಭಾವನಿಯೋ, ತಸ್ಮಾ 'ಇದಾನೇವ ಲೋಕೇ ಅಗ್ಗಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಞ್ಹಂ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗತೋ, ಇದಾನೇವ ನಾಟಕಾನಂ ಅನ್ತರಂ ಪವಿಟ್ಠೋತಿ ಏವಂ ಮಂ ಥೇರೋ ತಜ್ಜೇಯ್ಯಾ'ತಿ ಭಯೇನ ಏವಮಾಹಾ"ತಿ। ಏತಂ ಪನ ಕೋಹಞ್ಞಂ ನಾಮ ಹೋತಿ, ನ ಅರಿಯಸಾವಕಸ್ಸ ಏವರೂಪಂ ಕೋಹಞ್ಞಂ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಮೂಳ್ಹಭಾವೇನೇವ ನ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇಸೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಉಪರಿ ಕಸ್ಮಾ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇಸೀತಿ? ಥೇರೋ ತಸ್ಸ ಸೋಮನಸ್ಸಸಂವೇಗಂ ಜನಯಿತ್ವಾ ತಮಂ ನೀಹರಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇಸೀತಿ।

ಇದಾನಿ ಸಕ್ಕೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅತ್ತನೋ ಏವಂ ಭೂತಕಾರಣಂ ಥೇರಸ್ಸ ಆರೋಚೇತುಂ **ಭೂತಪುಬ್ಬ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸಮುಪಬ್ಯೂಳ್ಹೋ**ತಿ ಸನ್ನಿಪತಿತೋ ರಾಸಿಭೂತೋ। **ಅಸುರಾ ಪರಾಜಿನಿಂಸೂ**ತಿ ಅಸುರಾ ಪರಾಜಯಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು। ಕದಾ ಪನೇತೇ ಪರಾಜಿತಾತಿ? ಸಕ್ಕಸ್ಸ ನಿಬ್ಬತ್ತಕಾಲೇ। ಸಕ್ಕೋ ಕಿರ ಅನನ್ತರೇ ಅತ್ತಭಾವೇ ಮಗಧರಟ್ಠೇ ಮಚಲಗಾಮೇ **ಮಘೋ** ನಾಮ ಮಾಣವೋ ಅಹೋಸಿ, ಪಣ್ಡಿತೋ ಬ್ಯತ್ತೋ, ಬೋಧಿಸತ್ತಚರಿಯಾ ವಿಯಸ್ಸ ಚರಿಯಾ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ತೇತ್ತಿಂಸ ಪುರಿಸೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಕಲ್ಯಾಣಮಕಾಸಿ। ಏಕದಿವಸಂ ಅತ್ತನೋವ ಪಞ್ಞಾಯ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ಗಾಮಮಜ್ಝೇ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಸನ್ನಿಪತಿತಟ್ಠಾನೇ ಕಚವರಂ ಉಭಯತೋ ಅಪಬ್ಬಹಿತ್ವಾ ತಂ ಠಾನಂ ಅತಿರಮಣೀಯಮಕಾಸಿ, ಪುನ ತತ್ಥೇವ ಮಣ್ಡಪಂ ಕಾರೇಸಿ, ಪುನ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಕಾಲೇ ಸಾಲಂ ಕಾರೇಸಿ। ಗಾಮತೋ ಚ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಗಾವುತಮ್ಪಿ ಅಡ್ಢಯೋಜನಮ್ಪಿ ತಿಗಾವುತಮ್ಪಿ ಯೋಜನಮ್ಪಿ ವಿಚರಿತ್ವಾ ತೇಹಿ ಸಹಾಯೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ವಿಸಮಂ ಸಮಂ ಅಕಾಸಿ। ತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಏಕಚ್ಛನ್ದಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಸೇತುಯುತ್ತಟ್ಠಾನೇಸು ಸೇತುಂ, ಮಣ್ಡಪಸಾಲಾಪೋಕ್ಖರಣೀಮಾಲಾಗಚ್ಛರೋಪನಾದೀನಂ ಯುತ್ತಟ್ಠಾನೇಸು ಮಣ್ಡಪಾದೀನಿ ಕರೋನ್ತಾ ಬಹುಂ ಪುಞ್ಞಮಕಂಸು । ಮಘೋ ಸತ್ತ ವತಪದಾನಿ ಪೂರೇತ್ವಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಸದ್ಧಿಂ ಸಹಾಯೇಹಿ ತಾವತಿಂಸಭವನೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ।

ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಅಸುರಗಣಾ ತಾವತಿಂಸದೇವಲೋಕೇ ಪಟಿವಸನ್ತಿ। ಸಬ್ಬೇ ತೇ ದೇವಾನಂ ಸಮಾನಾಯುಕಾ ಸಮಾನವಣ್ಣಾ ಚ ಹೋನ್ತಿ, ತೇ ಸಕ್ಕಂ ಸಪರಿಸಂ ದಿಸ್ವಾ ಅಧುನಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ ನವಕದೇವಪುತ್ತಾ ಆಗತಾತಿ ಮಹಾಪಾನಂ ಸಜ್ಜಯಿಂಸು। ಸಕ್ಕೋ ದೇವಪುತ್ತಾನಂ ಸಞ್ಞಂ ಅದಾಸಿ - "ಅಮ್ಹೇಹಿ ಕುಸಲಂ ಕರೋನ್ತೇಹಿ ನ ಪರೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಾಧಾರಣಂ ಕತಂ, ತುಮ್ಹೇ ಗಣ್ಡಪಾನಂ ಮಾ ಪಿವಿತ್ಥ ಪೀತಮತ್ತಮೇವ ಕರೋಥಾ"ತಿ। ತೇ ತಥಾ ಅಕಂಸು। ಬಾಲಅಸುರಾ ಗಣ್ಡಪಾನಂ ಪಿವಿತ್ವಾ ಮತ್ತಾ ನಿದ್ದಂ ಓಕ್ಕಮಿಂಸು। ಸಕ್ಕೋ ದೇವಾನಂ ಸಞ್ಞಂ ದತ್ವಾ ತೇ ಪಾದೇಸು ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ ಸಿನೇರುಪಾದೇ ಖಿಪಾಪೇಸಿ, ಸಿನೇರುಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಿಮತಲೇ **ಅಸುರಭವನಂ** ನಾಮ ಅತ್ಥಿ, ತಾವತಿಂಸದೇವಲೋಕಪ್ಪಮಾಣಮೇವ। ತತ್ಥ ಅಸುರಾ ವಸನ್ತಿ। ತೇಸಮ್ಪಿ **ಚಿತ್ತಪಾಟಲಿ** ನಾಮ ರುಕ್ಖೋ ಅತ್ಥಿ। ತೇ ತಸ್ಸ ಪುಪ್ಫನಕಾಲೇ ಜಾನನ್ತಿ - "ನಾಯಂ ತಾವತಿಂಸಾ, ಸಕ್ಕೇನ ವಞ್ಚಿತಾ ಮಯ"ನ್ತಿ। ತೇ ಗಣ್ಹಥ ನನ್ತಿ ವತ್ವಾ ಸಿನೇರುಂ ಪರಿಹರಮಾನಾ ದೇವೇ ವುಟ್ಠೇ ವಮ್ಮಿಕಪಾದತೋ ವಮ್ಮಿಕಮಕ್ಖಿಕಾ ವಿಯ ಅಭಿರುಹಿಂಸು। ತತ್ಥ ಕಾಲೇನ ದೇವಾ ಜಿನನ್ತಿ, ಕಾಲೇನ

ಅಸುರಾ। ಯದಾ ದೇವಾನಂ ಜಯೋ ಹೋತಿ, ಅಸುರೇ ಯಾವ ಸಮುದ್ದಪಿಟ್ಠಾ ಅನುಬನ್ಧನ್ತಿ। ಯದಾ ಅಸುರಾನಂ ಜಯೋ ಹೋತಿ, ದೇವೇ ಯಾವ ವೇದಿಕಪಾದಾ ಅನುಬನ್ಧನ್ತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ಸಙ್ಗಾಮೇ ದೇವಾನಂ ಜಯೋ ಅಹೋಸಿ, ದೇವಾ ಅಸುರೇ ಯಾವ ಸಮುದ್ದಪಿಟ್ಠಾ ಅನುಬನ್ಧಿಂಸು। ಸಕ್ಕೋ ಅಸುರೇ ಪಲಾಪೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚಸು ಠಾನೇಸು ಆರಕ್ಖಂ ಠಪೇಸಿ। ಏವಂ ಆರಕ್ಖಂ ದತ್ವಾ ವೇದಿಕಪಾದೇ ವಜಿರಹತ್ಥಾ ಇನ್ದಪಟಿಮಾಯೋ ಠಪೇಸಿ। ಅಸುರಾ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ತಾ ಪಟಿಮಾಯೋ ದಿಸ್ವಾ, "ಸಕ್ಕೋ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ ತಿಟ್ಠತೀ"ತಿ ತತೋವ ನಿವತ್ತನ್ತಿ। **ತತೋ ಪಟಿನಿವತ್ತಿತ್ವಾ**ತಿ ವಿಜಿತಟ್ಠಾನತೋ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ। **ಪರಿಚಾರಿಕಾಯೋ**ತಿ ಮಾಲಾಗನ್ಧಾದಿಕಮ್ಮಕಾರಿಕಾಯೋ।

೩೯೩. **ವೇಸ್ಸವಣೋ ಚ ಮಹಾರಾಜಾ**ತಿ ಸೋ ಕಿರ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ವಲ್ಲಭೋ, ಬಲವವಿಸ್ಸಾಸಿಕೋ, ತಸ್ಮಾ ಸಕ್ಕೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಅಗಮಾಸಿ। **ಪುರಕ್ಖತ್ವಾ**ತಿ ಪುರತೋ ಕತ್ವಾ। **ಪವಿಸಿಂಸೂ**ತಿ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಪನ ಉಪಡ್ಢಪಿಹಿತಾನಿ ದ್ವಾರಾನಿ ಕತ್ವಾ ಓಲೋಕಯಮಾನಾ ಅಟ್ಠಂಸು। **ಇದಮ್ಪಿ, ಮಾರಿಸ ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನ, ಪಸ್ಸ ವೇಜಯನ್ತಸ್ಸ ಪಾಸಾದಸ್ಸ ರಾಮಣೇಯ್ಯಕ**ನ್ತಿ, ಮಾರಿಸ ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನ, ಇದಮ್ಪಿ ವೇಜಯನ್ತಸ್ಸ ಪಾಸಾದಸ್ಸ ರಾಮಣೇಯ್ಯಕಂ ಪಸ್ಸ, ಸುವಣ್ಣತ್ಥಮ್ಭೇ ಪಸ್ಸ, ರಜತತ್ಥಮ್ಭೇ ಮಣಿತ್ಥಮ್ಭೇ ಪವಾಳತ್ಥಮ್ಭೇ ಲೋಹಿತಙ್ಗತ್ಥಮ್ಭೇ ಮಸಾರಗಲ್ಲತ್ಥಮ್ಭೇ ಮುತ್ತತ್ಥಮ್ಭೇ ಸತ್ತರತನತ್ಥಮ್ಭೇ, ತೇಸಂಯೇವ ಸುವಣ್ಣಾದಿಮಯೇ ಘಟಕೇ ವಾಳರೂಪಕಾನಿ ಚ ಪಸ್ಸಾತಿ ಏವಂ ಥಮ್ಭಪನ್ತಿಯೋ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ರಾಮಣೇಯ್ಯಕಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಏವಮಾಹ। **ಯಥಾ ತಂ ಪುಬ್ಬೇಕತಪುಞ್ಞಸ್ಸಾ**ತಿ ಯಥಾ ಪುಬ್ಬೇ ಕತಪುಞ್ಞಸ್ಸ ಉಪಭೋಗಟ್ಠಾನೇನ ಸೋಭಿತಬ್ಬಂ, ಏವಮೇವಂ ಸೋಭತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅತಿಬಾಳ್ಹಂ ಖೋ ಅಯಂ ಯಕ್ಖೋ ಪಮತ್ತೋ ವಿಹರತೀ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಪಾಸಾದೇ ನಾಟಕಪರಿವಾರೇನ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ವಸೇನ ಅತಿವಿಯ ಮತ್ತೋ।

ಇದ್ಧಾಭಿಸಙ್ಖಾರಂ ಅಭಿಸಙ್ಖಾಸೀತಿ ಇದ್ಧಿಮಕಾಸಿ। ಆಪೋಕಸಿಣಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪಾಸಾದಪತಿಟ್ಠಿತೋಕಾಸಂ ಉದಕಂ ಹೋತೂತಿ ಇದ್ಧಿಂ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ ಪಾಸಾದಕಣ್ಣಿಕೇ ಪಾದಙ್ಗುಟ್ಠಕೇನ ಪಹರಿ। ಸೋ ಪಾಸಾದೋ ಯಥಾ ನಾಮ ಉದಕಪಿಟ್ಠೇ ಠಪಿತಪತ್ತಂ ಮುಖವಟ್ಟಿಯಂ ಅಙ್ಗುಲಿಯಾ ಪಹಟಂ ಅಪರಾಪರಂ ಕಮ್ಪತಿ ಚಲತಿ ನ ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ। ಏವಮೇವಂ ಸಂಕಮ್ಪಿ ಸಮ್ಪಕಮ್ಪಿ ಸಮ್ಪವೇಧಿ, ಥಮ್ಭಪಿಟ್ಠಸಙ್ಘಾಟಕಣ್ಣಿಕಗೋಪಾನಸಿಆದೀನಿ ಕರಕರಾತಿ ಸದ್ದಂ ಮುಞ್ಚನ್ತಾನಿ ಪತಿತುಂ ವಿಯ ಆರದ್ಧಾನಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಸಙ್ಕಮ್ಪೇಸಿ ಸಮ್ಪಕಮ್ಪೇಸಿ ಸಮ್ಪವೇಧೇಸೀ"ತಿ। **ಅಚ್ಛರಿಯಬ್ಭುತಚಿತ್ತಜಾತಾ**ತಿ ಅಹೋ ಅಚ್ಛರಿಯಂ, ಅಹೋ ಅಬ್ಭುತನ್ತಿ ಏವಂ ಸಞ್ಜಾತಅಚ್ಛರಿಯಅಬ್ಭುತಾ ಚೇವ ಸಞ್ಜಾತತುಟ್ಠಿನೋ ಚ ಅಹೇಸುಂ ಉಪ್ಪನ್ನಬಲವಸೋಮನಸ್ಸಾ। **ಸಂವಿಗ್ಗ**ನ್ತಿ ಉಬ್ಬಿಗ್ಗಂ। **ಲೋಮಹಟ್ಠಜಾತ**ನ್ತಿ ಜಾತಲೋಮಹಂಸಂ, ಕಞ್ಚನಭಿತ್ತಿಯಂ ಠಪಿತಮಣಿನಾಗದನ್ತೇಹಿ ವಿಯ ಉದ್ಧಗ್ಗೇಹಿ ಲೋಮೇಹಿ ಆಕಿಣ್ಣಸರೀರನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಲೋಮಹಂಸೋ ಚ ನಾಮೇಸ ಸೋಮನಸ್ಸೇನಪಿ ಹೋತಿ ದೋಮನಸ್ಸೇನಪಿ, ಇಧ ಪನ ಸೋಮನಸ್ಸೇನ ಜಾತೋ। ಥೇರೋ ಹಿ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ಸೋಮನಸ್ಸವೇಗೇನ ಸಂವೇಜೇತುಂ ತಂ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಮಕಾಸಿ। ತಸ್ಮಾ ಸೋಮನಸ್ಸವೇಗೇನ ಸಂವಿಗ್ಗಲೋಮಹಟ್ಠಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

೩೯೪. **ಇಧಾಹಂ, ಮಾರಿಸಾ**ತಿ ಇದಾನಿಸ್ಸ ಯಸ್ಮಾ ಥೇರೇನ ಸೋಮನಸ್ಸಸಂವೇಗಂ ಜನಯಿತ್ವಾ ತಮಂ ವಿನೋದಿತಂ, ತಸ್ಮಾ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಏವಮಾಹ। **ಏಸೋ ನು ತೇ, ಮಾರಿಸ, ಸೋ ಭಗವಾ ಸತ್ಥಾ**ತಿ, ಮಾರಿಸ, ತ್ವಂ ಕುಹಿಂ ಗತೋಸೀತಿ ವುತ್ತೇ ಮಯ್ಹಂ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕನ್ತಿ ವದೇಸಿ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ದೇವಲೋಕೇ ಏಕಪಾದಕೇನ ವಿಯ ತಿಟ್ಠಸಿ, ಯಂ ತ್ವಂ ಏವಂ ವದೇಸಿ, ಏಸೋ ನು ತೇ, ಮಾರಿಸ, ಸೋ ಭಗವಾ ಸತ್ಥಾತಿ ಪುಚ್ಛಿಂಸು। **ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಮೇ ಏಸೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಥೇರೋ ಅನಗಾರಿಯೋ ಅಭಿನೀಹಾರಸಮ್ಪನ್ನೋ ಅಗ್ಗಸಾವಕೋ, ಸಕ್ಕೋ ಅಗಾರಿಯೋ, ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಸೇನ ಪನೇತೇ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿನೋ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ। **ಅಹೋ ನೂನ ತೇ ಸೋ ಭಗವಾ ಸತ್ಥಾ**ತಿ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ತಾವ ತೇ ಏವಂಮಹಿದ್ಧಿಕೋ, ಸೋ ಪನ ತೇ ಭಗವಾ ಸತ್ಥಾ ಅಹೋ ನೂನ ಮಹಿದ್ಧಿಕೋತಿ ಸತ್ಥು ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯದಸ್ಸನೇ ಜಾತಾಭಿಲಾಪಾ ಹುತ್ವಾ ಏವಮಾಹಂಸು।

೩೯೫. **ಞಾತಞ್ಞತರಸ್ಸಾ**ತಿ ಪಞ್ಞಾತಞ್ಞತರಸ್ಸ, ಸಕ್ಕೋ ಹಿ ಪಞ್ಞಾತಾನಂ ಅಞ್ಞತರೋ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವ, ದೇಸನಂ ಪನ ಭಗವಾ ಯಥಾನುಸನ್ಧಿನಾವ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸೀತಿ।

ಚೂಳತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಮಹಾತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೯೬. ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಮಹಾತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಯಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ದಿಟ್ಠಿಗತ**ನ್ತಿ ಅಲಗದ್ದೂಪಮಸುತ್ತೇ ಲದ್ಧಿಮತ್ತಂ ದಿಟ್ಠಿಗತನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ಇಧ ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿ। ಸೋ ಚ ಭಿಕ್ಖು ಬಹುಸ್ಸುತೋ, ಅಯಂ ಅಪ್ಪಸ್ಸುತೋ, ಜಾತಕಭಾಣಕೋ ಭಗವನ್ತಂ ಜಾತಕಂ ಕಥೇತ್ವಾ, "ಅಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೇನ ಸಮಯೇನ ವೇಸ್ಸನ್ತರೋ ಅಹೋಸಿಂ, ಮಹೋಸಧೋ, ವಿಧುರಪಣ್ಡಿತೋ, ಸೇನಕಪಣ್ಡಿತೋ, ಮಹಾಜನಕೋ ರಾಜಾ ಅಹೋಸಿ"ನ್ತಿ ಸಮೋಧಾನೇನ್ತಂ ಸುಣಾತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ - "ಇಮೇ ರೂಪವೇದನಾಸಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾರಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ, ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಪನ ಇಧಲೋಕತೋ ಪರಲೋಕಂ, ಪರಲೋಕತೋ ಇಮಂ ಲೋಕಂ ಸನ್ಧಾವತಿ ಸಂಸರತೀ"ತಿ ಸಸ್ಸತದಸ್ಸನಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ। ತೇನಾಹ - "ತದೇವಿದಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಸನ್ಧಾವತಿ ಸಂಸರತಿ ಅನಞ್ಞ"ನ್ತಿ।

ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಪನ, "ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಪಚ್ಚಯಸಮ್ಭವಂ, ಸತಿ ಪಚ್ಚಯೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ವಿನಾ ಪಚ್ಚಯಂ ನತ್ಥಿ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಸಮ್ಭವೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ಅಯಂ ಭಿಕ್ಖು ಬುದ್ಧೇನ ಅಕಥಿತಂ ಕಥೇತಿ, ಜಿನಚಕ್ಕೇ ಪಹಾರಂ ದೇತಿ, ವೇಸಾರಜ್ಜಞಾಣಂ ಪಟಿಬಾಹತಿ, ಸೋತುಕಾಮಂ ಜನಂ ವಿಸಂವಾದೇತಿ, ಅರಿಯಪಥೇ ತಿರಿಯಂ ನಿಪತಿತ್ವಾ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ। ಯಥಾ ನಾಮ ರಞ್ಞೋ ರಜ್ಜೇ ಮಹಾಚೋರೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಏವಂ ಜಿನಸಾಸನೇ ಚೋರೋ ಹುತ್ವಾ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಸಮ್ಬಹುಲಾ ಭಿಕ್ಖೂ**ತಿ ಜನಪದವಾಸಿನೋ ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕಭಿಕ್ಖೂ। **ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸೂ**ತಿ ಅಯಂ ಪರಿಸಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಸಾಸನಮ್ಪಿ ಅನ್ತರಧಾಪೇಯ್ಯ, ಯಾವ ಪಕ್ಖಂ ನ ಲಭತಿ, ತಾವದೇವ ನಂ ದಿಟ್ಠಿಗತಾ ವಿವೇಚೇಮಾತಿ ಸುತಸುತಟ್ಠಾನತೋಯೇವ ಅಟ್ಠತ್ವಾ ಅನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು।

೩೯೮. ಕತಮಂ ತಂ ಸಾತಿ ವಿಞ್ಞಾಣನ್ತಿ ಸಾತಿ ಯಂ ತ್ವಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದೇಸಿ, ಕತಮಂ ತಂ ವಿಞ್ಞಾಣನ್ತಿ? **ಯ್ವಾಯಂ, ಭನ್ತೇ, ವದೋ ವೇದೇಯ್ಯೋ ತತ್ರ ತತ್ರ ಕಲ್ಯಾಣಪಾಪಕಾನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ವಿಪಾಕಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತೀ**ತಿ, ಭನ್ತೇ, ಯೋ ಅಯಂ ವದತಿ ವೇದಯತಿ, ಯೋ ಚಾಯಂ ತಹಿಂ ತಹಿಂ ಕುಸಲಾಕುಸಲಕಮ್ಮಾನಂ ವಿಪಾಕಂ ಪಚ್ಚನುಭೋತಿ। ಇದಂ, ಭನ್ತೇ, ವಿಞ್ಞಾಣಂ, ಯಮಹಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದೇಮೀತಿ । **ಕಸ್ಸ ನು ಖೋ ನಾಮಾ**ತಿ ಕಸ್ಸ ಖತ್ತಿಯಸ್ಸ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ವಾ ವೇಸ್ಸಸುದ್ದಗಹಟ್ಠಪಬ್ಬಜಿತದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ವಾ ಅಞ್ಞತರಸ್ಸ।

೩೯೯. ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸೀತಿ ಕಸ್ಮಾ ಆಮನ್ತೇಸಿ? ಸಾತಿಸ್ಸ ಕಿರ ಏವಂ ಅಹೋಸಿ - "ಸತ್ಥಾ ಮಂ 'ಮೋಘಪುರಿಸೋ'ತಿ ವದತಿ, ನ ಚ ಮೋಘಪುರಿಸೋತಿ ವುತ್ತಮತ್ತೇನೇವ ಮಗ್ಗಫಲಾನಂ ಉಪನಿಸ್ಸಯೋ ನ ಹೋತಿ। ಉಪಸೇನಮ್ಪಿ ಹಿ ವಙ್ಗನ್ತಪುತ್ತಂ, 'ಅತಿಲಹುಂ ಖೋ ತ್ವಂ ಮೋಘಪುರಿಸ ಬಾಹುಲ್ಲಾಯ ಆವತ್ತೋ'ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೭೫) ಭಗವಾ ಮೋಘಪುರಿಸವಾದೇನ ಓವದಿ। ಥೇರೋ ಅಪರಭಾಗೇ ಘಟೇನ್ತೋ ವಾಯಮನ್ತೋ ಛ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಾಕಾಸಿ। ಅಹಮ್ಪಿ ತಥಾರೂಪಂ ವೀರಿಯಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಮಗ್ಗಫಲಾನಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ಛಿನ್ನಪಚ್ಚಯೋ ಅಯಂ ಸಾಸನೇ ಅವಿರುಳ್ಹಧಮ್ಮೋತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸಿ। **ಉಸ್ಮೀಕತೋ**ತಿಆದಿ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಾಧಿಪ್ಪಾಯಮೇವ। **ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ**ತಿ ಅಯಮ್ಪಿ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕೋ ಅನುಸನ್ಧಿ। ಸಾತಿಸ್ಸ ಕಿರ ಏತದಹೋಸಿ - "ಭಗವಾ ಮಯ್ಹಂ ಮಗ್ಗಫಲಾನಂ ಉಪನಿಸ್ಸಯೋ ನತ್ಥೀತಿ ವದತಿ, ಕಿಂ ಸಕ್ಕಾ ಉಪನಿಸ್ಸಯೇ ಅಸತಿ ಕಾತುಂ? ನ ಹಿ ತಥಾಗತಾ ಸಉಪನಿಸ್ಸಯಸ್ಸೇವ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಿ, ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ದೇಸೇನ್ತಿಯೇವ। ಅಹಂ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಾ ಸುಗತೋವಾದಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಸಗ್ಗಸಮ್ಪತ್ತೂಪಗಂ ಕುಸಲಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ, "ನಾಹಂ, ಮೋಘಪುರಿಸ, ತುಯ್ಹಂ ಓವಾದಂ ವಾ ಅನುಸಾಸನಿಂ ವಾ ದೇಮೀ"ತಿ ಸುಗತೋವಾದಂ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭೇನ್ತೋ ಇಮಂ ದೇಸನಂ

ಆರಭಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇದಾನಿ ಪರಿಸಾಯ ಲದ್ಧಿಂ ಸೋಧೇನ್ತೋ, “ಇಧಾಹಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಪಟಿಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿಆದಿಮಾಹ। ತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೪೦೦. ಇದಾನಿ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಸಪ್ಪಚ್ಚಯಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಯಂ ಯದೇವ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಮನಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ ಧಮ್ಮೇ ಚಾ**ತಿ ಸಹಾವಜ್ಜನೇನ ಭವಙ್ಗಮನಞ್ಚ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮೇ ಚ ಪಟಿಚ್ಚ। **ಕಟ್ಠಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚಾ**ತಿಆದಿ ಓಪಮ್ಮನಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ತೇನ ಕಿಂ ದೀಪೇತಿ? ದ್ವಾರಸಙ್ಕನ್ತಿಯಾ ಅಭಾವಂ। ಯಥಾ ಹಿ ಕಟ್ಠಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಜಲಮಾನೋ ಅಗ್ಗಿ ಉಪಾದಾನಪಚ್ಚಯೇ ಸತಿಯೇವ ಜಲತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಅಸತಿ ಪಚ್ಚಯವೇಕಲ್ಲೇನ ತತ್ಥೇವ ವೂಪಸಮ್ಮತಿ, ನ ಸಕಲಿಕಾದೀನಿ ಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಸಕಲಿಕಗ್ಗೀತಿಆದಿಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಏವಮೇವ ಚಕ್ಖುಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ ರೂಪೇ ಚ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ತಸ್ಮಿಂ ದ್ವಾರೇ ಚಕ್ಖುರೂಪಆಲೋಕಮನಸಿಕಾರಸಙ್ಖಾತೇ ಪಚ್ಚಯಮ್ಹಿ ಸತಿಯೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಅಸತಿ ಪಚ್ಚಯವೇಕಲ್ಲೇನ ತತ್ಥೇವ ನಿರುಜ್ಝತಿ, ನ ಸೋತಾದೀನಿ ಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಸೋತವಿಞ್ಞಾಣನ್ತಿಆದಿಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ । ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬವಾರೇಸು। ಇತಿ ಭಗವಾ ನಾಹಂ ವಿಞ್ಞಾಣಪ್ಪವತ್ತೇ ದ್ವಾರಸಙ್ಕನ್ತಿಮತ್ತಮ್ಪಿ ವದಾಮಿ, ಅಯಂ ಪನ ಸಾತಿ ಮೋಘಪುರಿಸೋ ಭವಸಙ್ಕನ್ತಿಂ ವದತೀತಿ ಸಾತಿಂ ನಿಗ್ಗಹೇಸಿ।

೪೦೧. ಏವಂ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಸಪ್ಪಚ್ಚಯಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಪನ ಪಞ್ಚನ್ನಮ್ಪಿ ಖನ್ಧಾನಂ ಸಪ್ಪಚ್ಚಯಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ, **ಭೂತಮಿದನ್ತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಭೂತಮಿದನ್ತಿ** ಇದಂ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ಜಾತಂ ಭೂತಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ, ತುಮ್ಹೇಪಿ ತಂ ಭೂತಮಿದನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಸ್ಸಥಾತಿ। **ತದಾಹಾರಸಮ್ಭವನ್ತಿ** ತಂ ಪನೇತಂ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ಆಹಾರಸಮ್ಭವಂ ಪಚ್ಚಯಸಮ್ಭವಂ, ಸತಿ ಪಚ್ಚಯೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಏವಂ ಪಸ್ಸಥಾತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। **ತದಾಹಾರನಿರೋಧಾ**ತಿ ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ನಿರೋಧಾ। **ಭೂತಮಿದಂ ನೋಸ್ಸೂ**ತಿ ಭೂತಂ ನು ಖೋ ಇದಂ, ನ ನು ಖೋ ಭೂತನ್ತಿ। **ತದಾಹಾರಸಮ್ಭವಂ ನೋಸ್ಸೂ**ತಿ ತಂ ಭೂತಂ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ಪಚ್ಚಯಸಮ್ಭವಂ ನು ಖೋ, ನ ನು ಖೋತಿ। **ತದಾಹಾರನಿರೋಧಾ**ತಿ ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ನಿರೋಧಾ। **ನಿರೋಧಧಮ್ಮಂ ನೋಸ್ಸೂ**ತಿ ತಂ ಧಮ್ಮಂ ನಿರೋಧಧಮ್ಮಂ ನು ಖೋ, ನ ನು ಖೋತಿ। **ಸಮ್ಮಪ್ಪಞ್ಞಾಯ ಪಸ್ಸತೋ**ತಿ ಇದಂ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ಜಾತಂ ಭೂತಂ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ ಯಾಥಾವಸರಸಲಕ್ಖಣತೋ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾಯ ಸಮ್ಮಾ ಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ। **ಪಞ್ಞಾಯ ಸುದಿಟ್ಠ**ನ್ತಿ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾಯ ಸುಟ್ಠು ದಿಟ್ಠಂ। ಏವಂ ಯೇ ಯೇ ತಂ ಪುಚ್ಛಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇಸುಂ, ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಪಟಿಞ್ಞಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಖನ್ಧಾನಂ ಸಪ್ಪಚ್ಚಯಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಇದಾನಿ ಯಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ತೇಹಿ ತಂ ಸಪ್ಪಚ್ಚಯಂ ಸನಿರೋಧಂ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ಸುದಿಟ್ಠಂ, ತತ್ಥ ನಿತ್ತಣ್ಹಭಾವಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ **ಇಮಂ ಚೇ ತುಮ್ಹೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ದಿಟ್ಠಿನ್ತಿ** ವಿಪಸ್ಸನಾಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಂ । ಸಭಾವದಸ್ಸನೇನ **ಪರಿಸುದ್ಧಂ**। ಪಚ್ಚಯದಸ್ಸನೇನ **ಪರಿಯೋದಾತಂ**। **ಅಲ್ಲೀಯೇಥಾ**ತಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠೀಹಿ ಅಲ್ಲೀಯಿತ್ವಾ ವಿಹರೇಯ್ಯಾಥ। **ಕೇಲಾಯೇಥಾ**ತಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠೀಹಿ ಕೀಳಮಾನಾ ವಿಹರೇಯ್ಯಾಥ । **ಧನಾಯೇಥಾ**ತಿ ಧನಂ ವಿಯ ಇಚ್ಛನ್ತಾ ಗೇಧಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾಥ। **ಮಮಾಯೇಥಾ**ತಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠೀಹಿ ಮಮತ್ತಂ ಉಪ್ಪಾದೇಯ್ಯಾಥ। **ನಿತ್ಥರಣತ್ಥಾಯ ನೋ ಗಹಣತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ಯೋ ಸೋ ಮಯಾ ಚತುರೋಘನಿತ್ಥರಣತ್ಥಾಯ ಕುಲ್ಲೂಪಮೋ ಧಮ್ಮೋ ದೇಸಿತೋ, ನೋ ನಿಕನ್ತಿವಸೇನ ಗಹಣತ್ಥಾಯ। ಅಪಿ ನು ತಂ ತುಮ್ಹೇ ಆಜಾನೇಯ್ಯಾಥಾತಿ। ವಿಪರಿಯಾಯೇನ ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೪೦೨. ಇದಾನಿ ತೇಸಂ ಖನ್ಧಾನಂ ಪಚ್ಚಯಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ, **ಚತ್ತಾರೋಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಹಾರಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ, ತಮ್ಪಿ ವುತ್ತತ್ಥಮೇವ। ಯಥಾ ಪನ ಏಕೋ ಇಮಂ ಜಾನಾಸೀತಿ ವುತ್ತೋ, “ನ ಕೇವಲಂ ಇಮಂ, ಮಾತರಮ್ಪಿಸ್ಸ ಜಾನಾಮಿ, ಮಾತು ಮಾತರಮ್ಪೀ”ತಿ ಏವಂ ಪವೇಣಿವಸೇನ ಜಾನನ್ತೋ ಸುಟ್ಠು ಜಾನಾತಿ ನಾಮ। ಏವಮೇವಂ ಭಗವಾ ನ ಕೇವಲಂ ಖನ್ಧಮತ್ತಮೇವ ಜಾನಾತಿ, ಖನ್ಧಾನಂ ಪಚ್ಚಯಮ್ಪಿ ತೇಸಮ್ಪಿ ಪಚ್ಚಯಾನಂ ಪಚ್ಚಯನ್ತಿ ಏವಂ ಸಬ್ಬಪಚ್ಚಯಪರಮ್ಪರಂ ಜಾನಾತಿ। ಸೋ ತಂ, ಬುದ್ಧಬಲಂ ದೀಪೇನ್ತೋ ಇದಾನಿ ಪಚ್ಚಯಪರಮ್ಪರಂ ದಸ್ಸೇತುಂ, **ಇಮೇ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚತ್ತಾರೋ ಆಹಾರಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತಂ ವುತ್ತತ್ಥಮೇವ। **ಇತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾ...ಪೇ॰... ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಸಮುದಯೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಕಥಾ ವಿತ್ಥಾರೇತಬ್ಬಾ ಭವೇಯ್ಯ, ಸಾ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** ವಿತ್ಥಾರಿತಾವ।

೪೦೪. ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ಇದಂ ಹೋತೀತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅವಿಜ್ಜಾದಿಕೇ ಪಚ್ಚಯೇ ಸತಿ ಇದಂ ಸಙ್ಖಾರಾದಿಕಂ ಫಲಂ ಹೋತಿ। **ಇಮಸ್ಸುಪ್ಪಾದಾ ಇದಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ** ಇಮಸ್ಸ ಅವಿಜ್ಜಾದಿಕಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾ ಇದಂ ಸಙ್ಖಾರಾದಿಕಂ ಫಲಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತೇನೇವಾಹ - "ಯದಿದಂ ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾ…ಪೇ॰… ಸಮುದಯೋ ಹೋತೀ"ತಿ। ಏವಂ ವಟ್ಟಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ವಿವಟ್ಟಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ, **ಅವಿಜ್ಜಾಯ ತ್ವೇವ ಅಸೇಸವಿರಾಗನಿರೋಧಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅವಿಜ್ಜಾಯ ತ್ವೇವಾ**ತಿ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಏವ ತು। **ಅಸೇಸವಿರಾಗನಿರೋಧಾ**ತಿ ವಿರಾಗಸಙ್ಖಾತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಅಸೇಸನಿರೋಧಾ ಅನುಪ್ಪಾದನಿರೋಧಾ। **ಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧೋ**ತಿ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಅನುಪ್ಪಾದನಿರೋಧೋ ಹೋತಿ, ಏವಂ ನಿರುದ್ಧಾನಂ ಪನ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ನಿರೋಧಾ ವಿಞ್ಞಾಣನಿರೋಧೋ ಹೋತಿ, ವಿಞ್ಞಾಣಾದೀನಞ್ಚ ನಿರೋಧಾ ನಾಮರೂಪಾದೀನಿ ನಿರುದ್ಧಾನಿಯೇವ ಹೋನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧಾ ವಿಞ್ಞಾಣನಿರೋಧೋ**ತಿಆದಿಂ ವತ್ವಾ **ಏವಮೇತಸ್ಸ ಕೇವಲಸ್ಸ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ನಿರೋಧೋ ಹೋತೀ**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಕೇವಲಸ್ಸಾ**ತಿ ಸಕಲಸ್ಸ, ಸುದ್ಧಸ್ಸ ವಾ, ಸತ್ತವಿರಹಿತಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸಾ**ತಿ ದುಕ್ಖರಾಸಿಸ್ಸ। **ನಿರೋಧೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ।

೪೦೯. ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅಸತೀತಿಆದಿ ವುತ್ತಪಟಿಪಕ್ಖನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೪೦೭. ಏವಂ ವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಇಮಂ ದ್ವಾದಸಙ್ಗಪಚ್ಚಯವಟ್ಟಂ ಸಹ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಮಗ್ಗೇನ ಜಾನನ್ತಸ್ಸ ಯಾ ಪಟಿಧಾವನಾ ಪಹೀಯತಿ, ತಸ್ಸಾ ಅಭಾವಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ **ಅಪಿ ನು ತುಮ್ಹೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಏವಂ ಜಾನನ್ತಾ**ತಿ ಏವಂ ಸಹವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಮಗ್ಗೇನ ಜಾನನ್ತಾ। **ಏವಂ ಪಸ್ಸನ್ತಾ**ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ಪುಬ್ಬನ್ತ**ನ್ತಿ ಪುರಿಮಕೋಟ್ಠಾಸಂ, ಅತೀತಖನ್ಧಧಾತುಆಯತನಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಟಿಧಾವೇಯ್ಯಾಥಾ**ತಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಪಟಿಧಾವೇಯ್ಯಾಥ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬಾಸವಸುತ್ತೇ ವಿತ್ಥಾರಿತಮೇವ।

ಇದಾನಿ ನೇಸಂ ತತ್ಥ ನಿಚ್ಚಲಭಾವಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ, **ಅಪಿ ನು ತುಮ್ಹೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏವಂ ಜಾನನ್ತಾ ಏವಂ ಪಸ್ಸನ್ತಾ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯಾಥ, ಸತ್ಥಾ ನೋ ಗರೂ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಗರೂ**ತಿ ಭಾರಿಕೋ ಅಕಾಮಾ ಅನುವತ್ತಿತಬ್ಬೋ । **ಸಮಣೋ**ತಿ ಬುದ್ಧಸಮಣೋ। **ಅಞ್ಞಂ ಸತ್ಥಾರಂ ಉದ್ದಿಸೇಯ್ಯಾಥಾ**ತಿ ಅಯಂ ಸತ್ಥಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತೀತಿ ಅಪಿ ನು ಏವಂಸಞ್ಞಿನೋ ಹುತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಬಾಹಿರಕಂ ಸತ್ಥಾರಂ ಉದ್ದಿಸೇಯ್ಯಾಥ। **ಪುಥುಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ**ನ್ತಿ ಏವಂಸಞ್ಞಿನೋ ಹುತ್ವಾ ಪುಥೂನಂ ತಿತ್ಥಿಯಸಮಣಾನಂ ಚೇವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಞ್ಚ। **ವತಕೋತೂಹಲಮಙ್ಗಲಾನೀ**ತಿ ವತಸಮಾದಾನಾನಿ ಚ ದಿಟ್ಠಿಕುತೂಹಲಾನಿ ಚ ದಿಟ್ಠಸುತಮುತಮಙ್ಗಲಾನಿ ಚ। **ತಾನಿ ಸಾರತೋ ಪಚ್ಚಾಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾಥಾ**ತಿ ಏತಾನಿ ಸಾರನ್ತಿ ಏವಂಸಞ್ಞಿನೋ ಹುತ್ವಾ ಪಟಿಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾಥ। ಏವಂ ನಿಸ್ಸಟ್ಠಾನಿ ಚ ಪುನ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯಾಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಾಮಂ ಞಾತ**ನ್ತಿ ಸಯಂ ಞಾಣೇನ ಞಾತಂ। **ಸಾಮಂ ದಿಟ್ಠ**ನ್ತಿ ಸಯಂ ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖುನಾ ದಿಟ್ಠಂ। **ಸಾಮಂ ವಿದಿತ**ನ್ತಿ ಸಯಂ ವಿಭಾವಿತಂ ಪಾಕಟಂ ಕತಂ। **ಉಪನೀತಾ ಖೋ ಮೇ ತುಮ್ಹೇ**ತಿ ಮಯಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತುಮ್ಹೇ ಇಮಿನಾ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಾದಿಸಭಾವೇನ ಧಮ್ಮೇನ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಉಪನೀತಾ, ಪಾಪಿತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕೋ**ತಿಆದೀನಮತ್ಥೋ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** ವಿತ್ಥಾರಿತೋ। **ಇದಮೇತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ವುತ್ತ**ನ್ತಿ ಏತಂ ವಚನಮಿದಂ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಸಾಮಂ ಞಾತಾದಿಭಾವಂ ಪಟಿಚ್ಚ ವುತ್ತಂ।

೪೦೮. ತಿಣ್ಣಂ ಖೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇತಿ ಕಸ್ಮಾ ಆರಭಿ? ನನು ಹೇಟ್ಠಾ ವಟ್ಟವಿವಟ್ಟವಸೇನ ದೇಸನಾ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪಿತಾತಿ? ಆಮ ಪಾಪಿತಾ। ಅಯಂ ಪನ ಪಾಟಿಏಕ್ಕೋ ಅನುಸನ್ಧಿ , "ಅಯಞ್ಹಿ ಲೋಕಸನ್ನಿವಾಸೋ ಪಟಿಸನ್ಧಿಸಮ್ಮೂಳ್ಹೋ, ತಸ್ಸ ಸಮ್ಮೋಹಟ್ಠಾನಂ ವಿದ್ಧಂಸೇತ್ವಾ, ಪಾಕಟಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಇಮಂ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ। ಅಪಿಚ ವಟ್ಟಮೂಲಂ ಅವಿಜ್ಜಾ, ವಿವಟ್ಟಮೂಲಂ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದೋ, ಇತಿ ವಟ್ಟಮೂಲಂ ಅವಿಜ್ಜಂ ವಿವಟ್ಟಮೂಲಞ್ಚ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾಪಿ, "ಪುನ ಏಕವಾರಂ ವಟ್ಟವಿವಟ್ಟವಸೇನ ದೇಸನಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಇಮಂ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ। ತತ್ಥ **ಸನ್ನಿಪಾತಾ**ತಿ ಸಮೋಧಾನೇನ ಪಿಣ್ಡಭಾವೇನ। **ಗಬ್ಭಸ್ಸಾ**ತಿ ಗಬ್ಭೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನಕಸತ್ತಸ್ಸ। **ಅವಕ್ಕನ್ತಿ ಹೋತೀ**ತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ ಹೋತಿ। ಕತ್ಥಚಿ ಹಿ **ಗಬ್ಭೋ**ತಿ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿ ವುತ್ತೋ। ಯಥಾಹ -

“ಯಮೇಕರತ್ತಿಂ ಪಠಮಂ, ಗಬ್ಭೇ ವಸತಿ ಮಾಣವೋ।
ಅಬ್ಭುಟ್ಠಿತೋವ ಸೋ ಯಾತಿ, ಸ ಗಚ್ಛಂ ನ ನಿವತ್ತತೀ”ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೧೫.೩೬೩)।

ಕತ್ಥಚಿ ಗಬ್ಭೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನಸತ್ತೋ। ಯಥಾಹ - “ಯಥಾ ಖೋ, ಪನಾನನ್ದ, ಅಞ್ಞಾ ಇತ್ಥಿಕಾ ನವ ವಾ ದಸ ವಾ ಮಾಸೇ ಗಬ್ಭಂ ಕುಚ್ಛಿನಾ ಪರಿಹರಿತ್ವಾ ವಿಜಾಯನ್ತೀ”ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೦೫)। ಇಧ ಸತ್ತೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ “ಗಬ್ಭಸ್ಸ ಅವಕ್ಕನ್ತಿ ಹೋತೀ”ತಿ।

ಇಧಾತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸತ್ತಲೋಕೇ। **ಮಾತಾ ಚ ಉತುನೀ ಹೋತೀ**ತಿ ಇದಂ ಉತುಸಮಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸ ಕಿರ ಯಸ್ಮಿಂ ಓಕಾಸೇ ದಾರಕೋ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ, ತತ್ಥ ಮಹತೀ ಲೋಹಿತಪೀಳಕಾ ಸಣ್ಠಹಿತ್ವಾ ಭಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪಗ್ಘರತಿ, ವತ್ಥು ಸುದ್ಧಂ ಹೋತಿ, ಸುದ್ಧೇ ವತ್ಥುಮ್ಹಿ ಮಾತಾಪಿತೂಸು ಏಕವಾರಂ ಸನ್ನಿಪತಿತೇಸು ಯಾವ ಸತ್ತ ದಿವಸಾನಿ ಖೇತ್ತಮೇವ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಹತ್ಥಗ್ಗಾಹವೇಣಿಗ್ಗಾಹಾದಿನಾ ಅಙ್ಗಪರಾಮಸನೇನಪಿ ದಾರಕೋ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿಯೇವ। **ಗನ್ಧಬ್ಬೋ**ತಿ ತತ್ರೂಪಗಸತ್ತೋ। **ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತೋ ಹೋತೀ**ತಿ ನ ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಸನ್ನಿಪಾತಂ ಓಲೋಕಯಮಾನೋ ಸಮೀಪೇ ಠಿತೋ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಕಮ್ಮಯನ್ತಯನ್ತಿತೋ ಪನ ಏಕೋ ಸತ್ತೋ ತಸ್ಮಿಂ ಓಕಾಸೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನಕೋ ಹೋತೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಸಂಸಯೇನಾ**ತಿ “ಅರೋಗೋ ನು ಖೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ ಅಹಂ ವಾ, ಪುತ್ತೋ ವಾ ಮೇ”ತಿ ಏವಂ ಮಹನ್ತೇನ ಜೀವಿತಸಂಸಯೇನ। **ಲೋಹಿತಞ್ಹೇತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿ ತದಾ ಕಿರ ಮಾತುಲೋಹಿತಂ ತಂ ಠಾನಂ ಸಮ್ಪತ್ತಂ ಪುತ್ತಸಿನೇಹೇನ ಪಣ್ಡರಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ। **ವಙ್ಕಕ**ನ್ತಿ ಗಾಮದಾರಕಾನಂ ಕೀಳನಕಂ ಖುದ್ದಕನಙ್ಗಲಂ। **ಘಟಿಕಾ** ವುಚ್ಚತಿ ದೀಘದಣ್ಡೇನ ರಸ್ಸದಣ್ಡಕಂ ಪಹರಣಕೀಳಾ। **ಮೋಕ್ಖಚಿಕ**ನ್ತಿ ಸಮ್ಪರಿವತ್ತಕಕೀಳಾ, ಆಕಾಸೇ ವಾ ದಣ್ಡಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಭೂಮಿಯಂ ವಾ ಸೀಸಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಹೇಟ್ಠುಪರಿಯಭಾವೇನ ಪರಿವತ್ತನಕೀಳನನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಚಿಙ್ಗುಲಕಂ** ವುಚ್ಚತಿ ತಾಲಪಣ್ಣಾದೀಹಿ ಕತಂ ವಾತಪ್ಪಹಾರೇನ ಪರಿಬ್ಭಮನಚಕ್ಕಂ । **ಪತ್ತಾಳ್ಹಕಂ** ವುಚ್ಚತಿ ಪಣ್ಣನಾಳಿಕಾ, ತಾಯ ವಾಲಿಕಾದೀನಿ ಮಿನನ್ತಾ ಕೀಳನ್ತಿ। **ರಥಕ**ನ್ತಿ ಖುದ್ದಕರಥಂ। **ಧನುಕ**ಮ್ಪಿ ಖುದ್ದಕಧನುಮೇವ।

೪೦೮. **ಸಾರಜ್ಜತೀ**ತಿ ರಾಗಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ। **ಬ್ಯಾಪಜ್ಜತೀ**ತಿ ಬ್ಯಾಪಾದಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ। **ಅನುಪಟ್ಠಿತಕಾಯಸತೀ**ತಿ ಕಾಯೇ ಸತಿ ಕಾಯಸತಿ, ತಂ ಅನುಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪರಿತ್ತಚೇತಸೋ**ತಿ ಅಕುಸಲಚಿತ್ತೋ। **ಯತ್ಥಸ್ಸ ತೇ ಪಾಪಕಾ**ತಿ ಯಸ್ಸಂ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಯಂ ಏತೇ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ, ತಂ ನ ಜಾನಾತಿ ನಾಧಿಗಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅನುರೋಧವಿರೋಧ**ನ್ತಿ ರಾಗಞ್ಚೇವ ದೋಸಞ್ಚ। **ಅಭಿನನ್ದತೀ**ತಿ ತಣ್ಹಾವಸೇನ ಅಭಿನನ್ದತಿ, ತಣ್ಹಾವಸೇನೇವ ಅಹೋ ಸುಖನ್ತಿಆದೀನಿ ವದನ್ತೋ ಅಭಿವದತಿ। **ಅಜ್ಝೋಸಾಯ ತಿಟ್ಠತೀ**ತಿ ತಣ್ಹಾಅಜ್ಝೋಸಾನಗಹಣೇನ ಗಿಲಿತ್ವಾ ಪರಿನಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಸುಖಂ ವಾ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಂ ವಾ ಅಭಿನನ್ದತು, ದುಕ್ಖಂ ಕಥಂ ಅಭಿನನ್ದತೀತಿ? “ಅಹಂ ದುಕ್ಖಿತೋ ಮಮ ದುಕ್ಖ”ನ್ತಿ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಅಭಿನನ್ದತಿ ನಾಮ। **ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ನನ್ದೀ**ತಿ ತಣ್ಹಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। **ತದುಪಾದಾನ**ನ್ತಿ ಸಾವ ತಣ್ಹಾ ಗಹಣಟ್ಠೇನ ಉಪಾದಾನಂ ನಾಮ। ತಸ್ಸ ಉಪಾದಾನಪಚ್ಚಯಾ ಭವೋ…ಪೇ॰… ಸಮುದಯೋ ಹೋತೀತಿ, ಇದಞ್ಹಿ ಭಗವತಾ ಪುನ ಏಕವಾರಂ ದ್ವಿಸನ್ಧಿ ತಿಸಙ್ಖೇಪಂ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರವಟ್ಟಂ ದಸ್ಸಿತಂ।

೪೧೦-೪. ಇದಾನಿ ವಿವಟ್ಟಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತೋ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅಪ್ಪಮಾಣಚೇತಸೋ**ತಿ ಅಪ್ಪಮಾಣಂ ಲೋಕುತ್ತರಂ ಚೇತೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ಅಪ್ಪಮಾಣಚೇತಸೋ, ಮಗ್ಗಚಿತ್ತಸಮಙ್ಗೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಇಮಂ ಖೋ ಮೇ ತುಮ್ಹೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಂಖಿತ್ತೇನ ತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಯವಿಮುತ್ತಿಂ ಧಾರೇಥಾ**ತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಮಂ ಸಂಖಿತ್ತೇನ ದೇಸಿತಂ ಮಯ್ಹಂ, ತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಯವಿಮುತ್ತಿದೇಸನಂ ತುಮ್ಹೇ ನಿಚ್ಚಕಾಲಂ ಧಾರೇಯ್ಯಾಥ ಮಾ ಪಮಜ್ಜೇಯ್ಯಾಥ। ದೇಸನಾ ಹಿ ಏತ್ಥ ವಿಮುತ್ತಿಪಟಿಲಾಭಹೇತುತೋ **ವಿಮುತ್ತೀ**ತಿ ವುತ್ತಾ। **ಮಹಾತಣ್ಹಾಜಾಲತಣ್ಹಾಸಙ್ಘಾಟಪಟಿಮುಕ್ಕ**ನ್ತಿ ತಣ್ಹಾವ ಸಂಸಿಬ್ಬಿತಟ್ಠೇನ ಮಹಾತಣ್ಹಾಜಾಲಂ, ಸಙ್ಘಟಿತಟ್ಠೇನ ಸಙ್ಘಾಟನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ; ಇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಮಹಾತಣ್ಹಾಜಾಲೇ ತಣ್ಹಾಸಙ್ಘಾಟೇ ಚ ಇಮಂ ಸಾತಿಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಕೇವಟ್ಟಪುತ್ತಂ ಪಟಿಮುಕ್ಕಂ ಧಾರೇಥ। ಅನುಪವಿಟ್ಠೋ ಅನ್ತೋಗಧೋತಿ ನಂ ಧಾರೇಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

ಮಹಾತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಮಹಾಅಸ್ಸಪುರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೧೫. ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಮಹಾಅಸ್ಸಪುರಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಅಙ್ಗೇಸೂತಿ** ಅಙ್ಗಾ ನಾಮ ಜಾನಪದಿನೋ ರಾಜಕುಮಾರಾ, ತೇಸಂ ನಿವಾಸೋ ಏಕೋಪಿ ಜನಪದೋ ರುಳ್ಹೀಸದ್ದೇನ "ಅಙ್ಗಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಅಙ್ಗೇಸು ಜನಪದೇ। **ಅಸ್ಸಪುರಂ ನಾಮ ಅಙ್ಗಾನಂ ನಿಗಮೋತಿ ಅಸ್ಸಪುರನ್ತಿ** ನಗರನಾಮೇನ ಲದ್ಧವೋಹಾರೋ ಅಙ್ಗಾನಂ ಜನಪದಸ್ಸ ಏಕೋ ನಿಗಮೋ, ತಂ ಗೋಚರಗಾಮಂ ಕತ್ವಾ ವಿಹರತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಭಗವಾ ಏತದವೋಚಾತಿ** ಏತಂ "ಸಮಣಾ ಸಮಣಾತಿ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಜನೋ ಸಞ್ಜಾನಾತೀ"ತಿಆದಿವಚನಮವೋಚ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಏವಂ ಅವೋಚಾತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಕಿರ ನಿಗಮೇ ಮನುಸ್ಸಾ ಸದ್ಧಾ ಪಸನ್ನಾ ಬುದ್ಧಮಾಮಕಾ ಧಮ್ಮಮಾಮಕಾ ಸಙ್ಘಮಾಮಕಾ, ತದಹುಪಬ್ಬಜಿತಸಾಮಣೇರಮ್ಪಿ ವಸ್ಸಸತಿಕತ್ಥೇರಸದಿಸಂ ಕತ್ವಾ ಪಸಂಸನ್ತಿ; ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಬೀಜನಙ್ಗಲಾದೀನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಖೇತ್ತಂ ಗಚ್ಛನ್ತಾಪಿ, ಫರಸುಆದೀನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಸನ್ತಾಪಿ ತಾನಿ ಉಪಕರಣಾನಿ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ನಿಸೀದನಟ್ಠಾನಂ ಆಸನಸಾಲಂ ವಾ ಮಣ್ಡಪಂ ವಾ ರುಕ್ಖಮೂಲಂ ವಾ ಸಮ್ಮಜ್ಜಿತ್ವಾ ಆಸನಾನಿ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ಅರಜಪಾನೀಯಂ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾ ಯಾಗುಖಜ್ಜಕಾದೀನಿ ದತ್ವಾ ಕತಭತ್ತಕಿಚ್ಚಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಉಯ್ಯೋಜೇತ್ವಾ ತತೋ ತಾನಿ ಉಪಕರಣಾನಿ ಆದಾಯ ಖೇತ್ತಂ ವಾ ಅರಞ್ಞಂ ವಾ ಗನ್ತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮಾನಿ ಕರೋನ್ತಿ, ಕಮ್ಮನ್ತಟ್ಠಾನೇಪಿ ನೇಸಂ ಅಞ್ಞಾ ಕಥಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗಟ್ಠಾ ಚತ್ತಾರೋ ಫಲಟ್ಠಾತಿ ಅಟ್ಠ ಪುಗ್ಗಲಾ ಅರಿಯಸಙ್ಘೋ ನಾಮ; ತೇ "ಏವರೂಪೇನ ಸೀಲೇನ, ಏವರೂಪೇನ ಆಚಾರೇನ, ಏವರೂಪಾಯ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಲಜ್ಜಿನೋ ಪೇಸಲಾ ಉಳಾರಗುಣಾ"ತಿ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸೇವ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇನ್ತಿ। ಕಮ್ಮನ್ತಟ್ಠಾನತೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಭುತ್ತಸಾಯಮಾಸಾ ಘರದ್ವಾರೇ ನಿಸಿನ್ನಾಪಿ, ಸಯನಿಘರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಾಪಿ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸೇವ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇನ್ತಿ। ಭಗವಾ ತೇಸಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ನಿಪಚ್ಚಕಾರಂ ದಿಸ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಾಪಚಾಯನೇ ನಿಯೋಜೇತ್ವಾ ಏತದವೋಚ।

ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ಸಮಣಕರಣಾ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕರಣಾ ಚಾತಿ ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ಸಮಾದಾಯ ಪರಿಪೂರಿತಾ ಸಮಿತಪಾಪಸಮಣಞ್ಚ ಬಾಹಿತಪಾಪಬ್ರಾಹ್ಮಣಞ್ಚ ಕರೋನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ತೀಣಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮಣಸ್ಸ ಸಮಣಿಯಾನಿ ಸಮಣಕರಣೀಯಾನಿ । ಕತಮಾನಿ ತೀಣಿ? ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾಸಮಾದಾನಂ, ಅಧಿಚಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾಸಮಾದಾನಂ , ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾಸಮಾದಾನ"ನ್ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೮೨) ಏತ್ಥ ಪನ ಸಮಣೇನ ಕತ್ತಬ್ಬಧಮ್ಮಾ ವುತ್ತಾ। ತೇಪಿ ಚ ಸಮಣಕರಣಾ ಹೋನ್ತಿಯೇವ। ಇಧ ಪನ ಹಿರೋತ್ತಪ್ಪಾದಿವಸೇನ ದೇಸನಾ ವಿತ್ಥಾರಿತಾ। **ಏವಂ ನೋ ಅಯಂ ಅಮ್ಹಾಕನ್ತಿ** ಏತ್ಥ **ನೋತಿ** ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। ಏವಂ ಅಯಂ ಅಮ್ಹಾಕನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮಹಪ್ಫಲಾ ಮಹಾನಿಸಂಸಾತಿ** ಉಭಯಮ್ಪಿ ಅತ್ಥತೋ ಏಕಮೇವ। **ಅವಞ್ಝಾತಿ** ಅಮೋಘಾ। **ಸಫಲಾತಿ** ಅಯಂ ತಸ್ಸೇವ ಅತ್ಥೋ। ಯಸ್ಸಾ ಹಿ ಫಲಂ ನತ್ಥಿ, ಸಾ ವಞ್ಝಾ ನಾಮ ಹೋತಿ। **ಸಉದ್ರಯಾತಿ** ಸವಡ್ಢಿ, ಇದಂ ಸಫಲತಾಯ ವೇವಚನಂ। **ಏವಞ್ಹಿ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬನ್ತಿ**, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏವಂ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ। ಇತಿ ಭಗವಾ ಇಮಿನಾ ಏತ್ತಕೇನ ಠಾನೇನ ಹಿರೋತ್ತಪ್ಪಾದೀನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇಸಿ। ಕಸ್ಮಾ? ವಚನಪಥಪಚ್ಛಿನ್ದನತ್ಥಂ। ಸಚೇ ಹಿ ಕೋಚಿ ಅಚಿರಪಬ್ಬಜಿತೋ ಬಾಲಭಿಕ್ಖು ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ – "ಭಗವಾ ಹಿರೋತ್ತಪ್ಪಾದಿಧಮ್ಮೇ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತಥಾತಿ ವದತಿ, ಕೋ ನು ಖೋ ತೇಸಂ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತನೇ ಆನಿಸಂಸೋ"ತಿ? ತಸ್ಸ ವಚನಪಥಪಚ್ಛಿನ್ದನತ್ಥಂ। ಅಯಞ್ಚ ಆನಿಸಂಸೋ, ಇಮೇ ಹಿ ಧಮ್ಮಾ ಸಮಾದಾಯ ಪರಿಪೂರಿತಾ ಸಮಿತಪಾಪಸಮಣಂ ನಾಮ ಬಾಹಿತಪಾಪಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ನಾಮ ಕರೋನ್ತಿ, ಚತುಪಚ್ಚಯಲಾಭಂ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತಿ, ಪಚ್ಚಯದಾಯಕಾನಂ ಮಹಪ್ಫಲತಂ ಸಮ್ಪಾದೇನ್ತಿ,

ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಅವಞ್ಝಂ ಸಫಲಂ ಸಉದ್ರಯಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ ವಣ್ಣಂ ಅಭಾಸಿ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ। ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನ ವಣ್ಣಕಥಾ ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೩೭೩; ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೩೭೩) ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

೪೧೬. ಹಿರೋತ್ತಪ್ಪೇನಾತಿ "ಯಂ ಹಿರೀಯತಿ ಹಿರೀಯಿತಬ್ಬೇನ, ಓತ್ತಪ್ಪತಿ ಓತ್ತಪ್ಪಿತಬ್ಬೇನಾ"ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೩೩೧) ಏವಂ ವಿತ್ಥಾರಿತಾಯ ಹಿರಿಯಾ ಚೇವ ಓತ್ತಪ್ಪೇನ ಚ। ಅಪಿಚೇತ್ಥ ಅಜ್ಝತ್ತಸಮುಟ್ಠಾನಾ **ಹಿರೀ,** ಬಹಿದ್ಧಾಸಮುಟ್ಠಾನಂ **ಓತ್ತಪ್ಪಂ।** ಅತ್ತಾಧಿಪತೇಯ್ಯಾ ಹಿರೀ, ಲೋಕಾಧಿಪತೇಯ್ಯಂ ಓತ್ತಪ್ಪಂ। ಲಜ್ಜಾಸಭಾವಸಣ್ಠಿತಾ ಹಿರೀ, ಭಯಸಭಾವಸಣ್ಠಿತಂ ಓತ್ತಪ್ಪಂ, ವಿತ್ಥಾರಕಥಾ ಪನೇತ್ಥ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವುತ್ತಾ। ಅಪಿಚ ಇಮೇ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ಲೋಕಂ ಪಾಲನತೋ **ಲೋಕಪಾಲಧಮ್ಮಾ** ನಾಮಾತಿ ಕಥಿತಾ। ಯಥಾಹ – "ದ್ವೇಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸುಕ್ಕಾ ಧಮ್ಮಾ ಲೋಕಂ ಪಾಲೇನ್ತಿ। ಕತಮೇ ದ್ವೇ? ಹಿರೀ ಚ ಓತ್ತಪ್ಪಞ್ಚ । ಇಮೇ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದ್ವೇ ಸುಕ್ಕಾ ಧಮ್ಮಾ ಲೋಕಂ ಪಾಲೇನ್ತಿ। ಇಮೇ ಚ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದ್ವೇ ಸುಕ್ಕಾ ಧಮ್ಮಾ ಲೋಕಂ ನ ಪಾಲೇಯ್ಯುಂ, ನಯಿಧ ಪಞ್ಞಾಯೇಥ, 'ಮಾತಾ'ತಿ ವಾ, 'ಮಾತುಚ್ಛಾ'ತಿ ವಾ, 'ಮಾತುಲಾನೀ'ತಿ ವಾ, 'ಆಚರಿಯಭರಿಯಾ'ತಿ ವಾ, 'ಗರೂನಂ ದಾರಾ'ತಿ ವಾ, ಸಮ್ಭೇದಂ ಲೋಕೋ ಅಗಮಿಸ್ಸ, ಯಥಾ ಅಜೇಳಕಾ ಕುಕ್ಕುಟಸೂಕರಾ ಸೋಣಸಿಙ್ಗಾಲಾ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೨.೯)। ಇಮೇಯೇವ ಜಾತಕೇ "ದೇವಧಮ್ಮಾ"ತಿ ಕಥಿತಾ। ಯಥಾಹ –

"ಹಿರಿಓತ್ತಪ್ಪಸಮ್ಪನ್ನಾ , ಸುಕ್ಕಧಮ್ಮಸಮಾಹಿತಾ।
ಸನ್ತೋ ಸಪ್ಪುರಿಸಾ ಲೋಕೇ, ದೇವಧಮ್ಮಾತಿ ವುಚ್ಚರೇ"ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೧.೬)।

ಮಹಾಚುನ್ದತ್ಥೇರಸ್ಸ ಪನ ಕಿಲೇಸಸಲ್ಲೇಖನಪಟಿಪದಾತಿ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತಾ। ಯಥಾಹ – "ಪರೇ ಅಹಿರಿಕಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಮಯಮೇತ್ಥ ಹಿರಿಮನಾ ಭವಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ಸಲ್ಲೇಖೋ ಕರಣೀಯೋ। ಪರೇ ಅನೋತ್ತಾಪೀ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಮಯಮೇತ್ಥ ಓತ್ತಾಪೀ ಭವಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ಸಲ್ಲೇಖೋ ಕರಣೀಯೋ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೮೩)। ಇಮೇವ ಮಹಾಕಸ್ಸಪತ್ಥೇರಸ್ಸ ಓವಾದೂಪಸಮ್ಪದಾತಿ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತಾ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ – "ತಸ್ಮಾ ತಿಹ ತೇ, ಕಸ್ಸಪ, ಏವಂ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ, ತಿಬ್ಬಂ ಮೇ ಹಿರೋತ್ತಪ್ಪಂ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಥೇರೇಸು ನವೇಸು ಮಜ್ಝಿಮೇಸೂತಿ। ಏವಞ್ಹಿ ತೇ, ಕಸ್ಸಪ, ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೧೫೪)। ಇಧ ಪನೇತೇ **ಸಮಣಧಮ್ಮಾ ನಾಮಾತಿ** ದಸ್ಸಿತಾ।

ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಏತ್ತಾವತಾ ಸಾಮಞ್ಞತ್ಥೋ ಮತ್ಥಕಂ ಪತ್ತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಪರೇಪಿ ಸಮಣಕರಣಧಮ್ಮೇ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಸಿಯಾ ಖೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತುಮ್ಹಾಕನ್ತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸಾಮಞ್ಞತ್ಥೋತಿ** ಸಂಯುತ್ತಕೇ ತಾವ, "ಕತಮಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಾಮಞ್ಞಂ? ಅಯಮೇವ ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ, ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ…ಪೇ॰… ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿ, ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಾಮಞ್ಞಂ। ಕತಮೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಾಮಞ್ಞತ್ಥೋ? ಯೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಾಗಕ್ಖಯೋ ದೋಸಕ್ಖಯೋ ಮೋಹಕ್ಖಯೋ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಾಮಞ್ಞತ್ಥೋ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೩೬) ಮಗ್ಗೋ "ಸಾಮಞ್ಞ"ನ್ತಿ, ಫಲನಿಬ್ಬಾನಾನಿ "ಸಾಮಞ್ಞತ್ಥೋ"ತಿ ವುತ್ತಾನಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಠಾನೇ ಮಗ್ಗಮ್ಪಿ ಫಲಮ್ಪಿ ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ ಸಾಮಞ್ಞತ್ಥೋ ಕಥಿತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಆರೋಚಯಾಮೀತಿ** ಕಥೇಮಿ। **ಪಟಿವೇದಯಾಮೀತಿ** ಜಾನಾಪೇಮಿ।

೪೧೭. ಪರಿಸುದ್ಧೋ ನೋ ಕಾಯಸಮಾಚಾರೋತಿ ಏತ್ಥ ಕಾಯಸಮಾಚಾರೋ ಪರಿಸುದ್ಧೋ ಅಪರಿಸುದ್ಧೋತಿ ದುವಿಧೋ। ಯೋ ಹಿ ಭಿಕ್ಖು ಪಾಣಂ ಹನತಿ ಅದಿನ್ನಂ ಆದಿಯತಿ, ಕಾಮೇಸು ಮಿಚ್ಛಾ ಚರತಿ, ತಸ್ಸ ಕಾಯಸಮಾಚಾರೋ ಅಪರಿಸುದ್ಧೋ ನಾಮ, ಅಯಂ ಪನ ಕಮ್ಮಪಥವಸೇನೇವ ವಾರಿತೋ। ಯೋ ಪನ ಪಾಣಿನಾ ವಾ ಲೇಡ್ಡುನಾ ವಾ ದಣ್ಡೇನ ವಾ ಸತ್ಥೇನ ವಾ ಪರಂ ಪೋಥೇತಿ ವಿಹೇಠೇತಿ, ತಸ್ಸ ಕಾಯಸಮಾಚಾರೋ ಅಪರಿಸುದ್ಧೋ ನಾಮ, ಅಯಮ್ಪಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಬದ್ಧೇನೇವ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಉಭಯಮ್ಪೇತಂ ಅಕಥೇತ್ವಾ ಪರಮಸಲ್ಲೇಖೋ ನಾಮ ಕಥಿತೋ। ಯೋ ಹಿ ಭಿಕ್ಖು ಪಾನೀಯಘಟೇ ವಾ ಪಾನೀಯಂ ಪಿವನ್ತಾನಂ, ಪತ್ತೇ ವಾ ಭತ್ತಂ ಭುಞ್ಜನ್ತಾನಂ ಕಾಕಾನಂ ನಿವಾರಣವಸೇನ ಹತ್ಥಂ ವಾ ದಣ್ಡಂ ವಾ ಲೇಡ್ಡುಂ ವಾ ಉಗ್ಗಿರತಿ, ತಸ್ಸ ಕಾಯಸಮಾಚಾರೋ ಅಪರಿಸುದ್ಧೋ। ವಿಪರೀತೋ ಪರಿಸುದ್ಧೋ ನಾಮ। **ಉತ್ತಾನೋತಿ** ಉಗ್ಗತೋ ಪಾಕಟೋ। **ವಿವಟೋತಿ**

ಅನಾವಟೋ ಅಸಞ್ಛನ್ನೋ। ಉಭಯೇನಾಪಿ ಪರಿಸುದ್ಧತಂಯೇವ ದೀಪೇತಿ। **ನ ಚ ಛಿದ್ದವಾ**ತಿ ಸದಾ ಏಕಸದಿಸೋ ಅನ್ತರನ್ತರೇ ಛಿದ್ದರಹಿತೋ। **ಸಂವುತೋ**ತಿ ಕಿಲೇಸಾನಂ ದ್ವಾರ ಪಿದಹನೇನ ಪಿದಹಿತೋ, ನ ವಜ್ಜಪಟಿಚ್ಛಾದನತ್ಥಾಯ।

೪೧೮. **ವಚೀಸಮಾಚಾರೇ**ಪಿ ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಮುಸಾ ವದತಿ, ಪಿಸುಣಂ ಕಥೇತಿ, ಫರುಸಂ ಭಾಸತಿ, ಸಮ್ಫಂ ಪಲಪತಿ, ತಸ್ಸ ವಚೀಸಮಾಚಾರೋ ಅಪರಿಸುದ್ಧೋ ನಾಮ। ಅಯಂ ಪನ ಕಮ್ಮಪಥವಸೇನ ವಾರಿತೋ। ಯೋ ಪನ ಗಹಪತಿಕಾತಿ ವಾ ದಾಸಾತಿ ವಾ ಪೇಸ್ಸಾತಿ ವಾ ಆದೀಹಿ ಖುಂಸೇನ್ತೋ ವದತಿ, ತಸ್ಸ ವಚೀಸಮಾಚಾರೋ ಅಪರಿಸುದ್ಧೋ ನಾಮ। ಅಯಂ ಪನ ಸಿಕ್ಖಾಪದಬದ್ಧೇನೇವ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಉಭಯಮ್ಪೇತಂ ಅಕಥೇತ್ವಾ ಪರಮಸಲ್ಲೇಖೋ ನಾಮ ಕಥಿತೋ। ಯೋ ಹಿ ಭಿಕ್ಖು ದಹರೇನ ವಾ ಸಾಮಣೇರೇನ ವಾ, "ಕಚ್ಚಿ, ಭನ್ತೇ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಉಪಜ್ಝಾಯಂ ಪಸ್ಸಥಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ, ಸಮ್ಬಹುಲಾ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪದೇಸೇ ವಿಚರಿಂಸು, ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ತೇ ವಿಕ್ಕಾಯಿಕಸಾಕಭಣ್ಡಿಕಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಗತೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಹಸಾಧಿಪ್ಪಾಯೋಪಿ ಏವರೂಪಂ ಕಥಂ ಕಥೇತಿ, ತಸ್ಸ ವಚೀಸಮಾಚಾರೋ ಅಪರಿಸುದ್ಧೋ। ವಿಪರೀತೋ ಪರಿಸುದ್ಧೋ ನಾಮ।

೪೧೯. **ಮನೋಸಮಾಚಾರೇ** ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಅಭಿಜ್ಝಾಲು ಬ್ಯಾಪನ್ನಚಿತ್ತೋ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ಮನೋಸಮಾಚಾರೋ ಅಪರಿಸುದ್ಧೋ ನಾಮ। ಅಯಂ ಪನ ಕಮ್ಮಪಥವಸೇನೇವ ವಾರಿತೋ। ಯೋ ಪನ ಉಪನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಜಾತರೂಪರಜತಂ ಸಾದಿಯತಿ, ತಸ್ಸ ಮನೋಸಮಾಚಾರೋ ಅಪರಿಸುದ್ಧೋ ನಾಮ। ಅಯಮ್ಪಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಬದ್ಧೇನೇವ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಉಭಯಮ್ಪೇತಂ ಅಕಥೇತ್ವಾ ಪರಮಸಲ್ಲೇಖೋ ನಾಮ ಕಥಿತೋ। ಯೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ಕಾಮವಿತಕ್ಕಂ ವಾ ಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕಂ ವಾ ವಿಹಿಂಸಾವಿತಕ್ಕಂ ವಾ ವಿತಕ್ಕೇತಿ, ತಸ್ಸ ಮನೋಸಮಾಚಾರೋ ಅಪರಿಸುದ್ಧೋ। ವಿಪರೀತೋ ಪರಿಸುದ್ಧೋ ನಾಮ।

೪೨೦. ಆಜೀವಸ್ಮಿಂ ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಆಜೀವಹೇತು ವೇಜ್ಜಕಮ್ಮಂ ಪಹಿಣಗಮನಂ ಗಣ್ಡಫಾಲನಂ ಕರೋತಿ, ಅರುಮಕ್ಖನಂ ದೇತಿ, ತೇಲಂ ಪಚತೀತಿ ಏಕವೀಸತಿಅನೇಸನಾವಸೇನ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇತಿ। ಯೋ ವಾ ಪನ ವಿಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜತಿ, ತಸ್ಸ ಆಜೀವೋ ಅಪರಿಸುದ್ಧೋ ನಾಮ। ಅಯಂ ಪನ ಸಿಕ್ಖಾಪದಬದ್ಧೇನೇವ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಉಭಯಮ್ಪೇತಂ ಅಕಥೇತ್ವಾ ಪರಮಸಲ್ಲೇಖೋ ನಾಮ ಕಥಿತೋ। ಯೋ ಹಿ ಭಿಕ್ಖು ಸಪ್ಪಿನವನೀತತೇಲಮಧುಫಾಣಿತಾದೀನಿ ಲಭಿತ್ವಾ, "ಸ್ವೇ ವಾ ಪುನದಿವಸೇ ವಾ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಸನ್ನಿಧಿಕಾರಕಂ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ, ಯೋ ವಾ ಪನ ನಿಮ್ಬಙ್ಕುರಾದೀನಿ ದಿಸ್ವಾ ಸಾಮಣೇರೇ ವದತಿ - "ಅಙ್ಕುರೇ ಖಾದಥಾ"ತಿ, ಸಾಮಣೇರಾ ಥೇರೋ ಖಾದಿತುಕಾಮೋತಿ ಕಪ್ಪಿಯಂ ಕತ್ವಾ ದೇನ್ತಿ, ದಹರೇ ಪನ ಸಾಮಣೇರೇ ವಾ ಪಾನೀಯಂ ಪಿವಥ, ಆವುಸೋತಿ ವದತಿ, ತೇ ಥೇರೋ ಪಾನೀಯಂ ಪಿವಿತುಕಾಮೋತಿ ಪಾನೀಯಸಙ್ಖಂ ಧೋವಿತ್ವಾ ದೇನ್ತಿ, ತಮ್ಪಿ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಆಜೀವೋ ಅಪರಿಸುದ್ಧೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। ವಿಪರೀತೋ ಪರಿಸುದ್ಧೋ ನಾಮ।

೪೨೧. **ಮತ್ತಞ್ಞೂ**ತಿ ಪರಿಯೇಸನಪಟಿಗ್ಗಹಣಪರಿಭೋಗೇಸು ಮತ್ತಞ್ಞೂ, ಯುತ್ತಞ್ಞೂ, ಪಮಾಣಞ್ಞೂ।

೪೨೩. **ಜಾಗರಿಯಮನುಯುತ್ತಾ**ತಿ ರತ್ತಿನ್ದಿವಂ ಛ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಕತ್ವಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ನಿದ್ದಾಯ ಓಕಾಸಂ ದತ್ವಾ ಪಞ್ಚ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಜಾಗರಿಯಮ್ಹಿ ಯುತ್ತಾ ಪಯುತ್ತಾ। **ಸೀಹಸೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಕಾಮಭೋಗಿಸೇಯ್ಯಾ, ಪೇತಸೇಯ್ಯಾ, ಸೀಹಸೇಯ್ಯಾ, ತಥಾಗತಸೇಯ್ಯಾತಿ ಚತಸ್ಸೋ ಸೇಯ್ಯಾ। ತತ್ಥ "ಯೇಭುಯ್ಯೇನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಮಭೋಗೀ ಸತ್ತಾ ವಾಮೇನ ಪಸ್ಸೇನ ಸೇನ್ತೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೨೪೬) ಅಯಂ **ಕಾಮಭೋಗಿಸೇಯ್ಯಾ,** ತೇಸು ಹಿ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ದಕ್ಖಿಣಪಸ್ಸೇನ ಸಯಾನೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ।

"ಯೇಭುಯ್ಯೇನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪೇತಾ ಉತ್ತಾನಾ ಸೇನ್ತೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೨೪೬) ಅಯಂ **ಪೇತಸೇಯ್ಯಾ,** ಪೇತಾ ಹಿ ಅಪ್ಪಮಂಸಲೋಹಿತತ್ತಾ ಅಟ್ಠಿಸಙ್ಘಾತಜಟಿತಾ ಏಕೇನ ಪಸ್ಸೇನ ಸಯಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ಉತ್ತಾನಾವ ಸೇನ್ತಿ।

“ಯೇಭುಯ್ಯೇನ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸೀಹೋ ಮಿಗರಾಜಾ ನಙ್ಗುಟ್ಠಂ ಅನ್ತರಸತ್ಥಿಮ್ಹಿ ಅನುಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣೇನ ಪಸ್ಸೇನ ಸೇತೀ”ತಿ (ಅಂ ನಿಂ ೪.೨೪೬) ಅಯಂ **ಸೀಹಸೇಯ್ಯಾ**। ತೇಜುಸ್ಸದತ್ತಾ ಹಿ ಸೀಹೋ ಮಿಗರಾಜಾ ದ್ವೇ ಪುರಿಮಪಾದೇ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪಚ್ಛಿಮಪಾದೇ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಪೇತ್ವಾ ನಙ್ಗುಟ್ಠಂ ಅನ್ತರಸತ್ಥಿಮ್ಹಿ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪುರಿಮಪಾದಪಚ್ಛಿಮಪಾದನಙ್ಗುಟ್ಠಾನಂ ಠಿತೋಕಾಸಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪುರಿಮಪಾದಾನಂ ಮತ್ಥಕೇ ಸೀಸಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಯತಿ । ದಿವಸಮ್ಪಿ ಸಯಿತ್ವಾ ಪಬುಜ್ಝಮಾನೋ ನ ಉತ್ರಾಸನ್ತೋ ಪಬುಜ್ಝತಿ। ಸೀಸಂ ಪನ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪುರಿಮಪಾದಾನಂ ಠಿತೋಕಾಸಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತಿ। ಸಚೇ ಕಿಞ್ಚಿ ಠಾನಂ ವಿಜಹಿತ್ವಾ ಠಿತಂ ಹೋತಿ, “ನಯಿದಂ ತುಯ್ಹಂ ಜಾತಿಯಾ, ನ ಸೂರಭಾವಸ್ಸ ಚ ಅನುರೂಪ”ನ್ತಿ ಅನತ್ತಮನೋ ಹುತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಸಯತಿ, ನ ಗೋಚರಾಯ ಪಕ್ಕಮತಿ। ಅವಿಜಹಿತ್ವಾ ಠಿತೇ ಪನ “ತುಯ್ಹಂ ಜಾತಿಯಾ ಸೂರಭಾವಸ್ಸ ಚ ಅನುರೂಪಮಿದ”ನ್ತಿ ಹಟ್ಠತುಟ್ಠೋ ಉಟ್ಠಾಯ ಸೀಹವಿಜಮ್ಭಿತಂ ವಿಜಮ್ಭಿತ್ವಾ ಕೇಸರಭಾರಂ ವಿಧುನಿತ್ವಾ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಸೀಹನಾದಂ ನದಿತ್ವಾ ಗೋಚರಾಯ ಪಕ್ಕಮತಿ। ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಸೇಯ್ಯಾ ಪನ **ತಥಾಗತಸೇಯ್ಯಾ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಾಸು ಇಧ ಸೀಹಸೇಯ್ಯಾ ಆಗತಾ। ಅಯಞ್ಹಿ ತೇಜುಸ್ಸದಇರಿಯಾಪಥತ್ತಾ ಉತ್ತಮಸೇಯ್ಯಾ ನಾಮ। **ಪಾದೇ ಪಾದ**ನ್ತಿ ದಕ್ಖಿಣಪಾದೇ ವಾಮಪಾದಂ। **ಅಚ್ಚಾಧಾಯಾ**ತಿ ಅತಿಆಧಾಯ ಈಸಕಂ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಠಪೇತ್ವಾ, ಗೋಪ್ಫಕೇನ ಹಿ ಗೋಪ್ಫಕೇ, ಜಾಣುನಾ ವಾ ಜಾಣುಮ್ಹಿ ಸಙ್ಘಟ್ಟಿಯಮಾನೇ ಅಭಿಣ್ಹಂ ವೇದನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಚಿತ್ತಂ ಏಕಗ್ಗಂ ನ ಹೋತಿ, ಸೇಯ್ಯಾ ಅಫಾಸುಕಾ ಹೋತಿ। ಯಥಾ ಪನ ನ ಸಙ್ಘಟ್ಟೇತಿ, ಏವಂ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಠಪಿತೇ ವೇದನಾ ನುಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಚಿತ್ತಂ ಏಕಗ್ಗಂ ಹೋತಿ, ಸೇಯ್ಯಾ ಫಾಸುಕಾ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ।

೪೨೫. ಅಭಿಜ್ಝಂ ಲೋಕೇತಿಆದಿ ಚೂಳಹತ್ಥಿಪದೇ ವಿತ್ಥಾರಿತಂ।

೪೨೬. ಯಾ ಪನಾಯಂ **ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿ ಉಪಮಾ ವುತ್ತಾ। ತತ್ಥ **ಇಣಂ ಆದಾಯಾ**ತಿ ವಡ್ಢಿಯಾ ಧನಂ ಗಹೇತ್ವಾ। **ಬ್ಯನ್ತೀ ಕರೇಯ್ಯಾ**ತಿ ವಿಗತನ್ತಾನಿ ಕರೇಯ್ಯ। ಯಥಾ ತೇಸಂ ಕಾಕಣಿಕಮತ್ತೋಪಿ ಪರಿಯನ್ತೋ ನಾಮ ನಾವಸಿಸ್ಸತಿ, ಏವಂ ಕರೇಯ್ಯ, ಸಬ್ಬಸೋ ಪಟಿನಿಯ್ಯಾತೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತತೋನಿದಾನ**ನ್ತಿ ಆಣಣ್ಯನಿದಾನಂ। ಸೋ ಹಿ ಅಣಣೋಮ್ಹೀತಿ ಆವಜ್ಜನ್ತೋ ಬಲವಪಾಮೋಜ್ಜಂ ಲಭತಿ, ಬಲವಸೋಮನಸ್ಸಮಧಿಗಚ್ಛತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - “ಲಭೇಥ ಪಾಮೋಜ್ಜಂ, ಅಧಿಗಚ್ಛೇಯ್ಯ ಸೋಮನಸ್ಸ”ನ್ತಿ।

ವಿಸಭಾಗವೇದನುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಕಕಚೇನೇವ ಚತುಇರಿಯಾಪಥಂ ಛಿನ್ದನ್ತೋ ಆಬಾಧತೀತಿ ಆಬಾಧೋ, ಸ್ವಾಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಆಬಾಧಿಕೋ**। ತಂಸಮುಟ್ಠಾನೇನ ದುಕ್ಖೇನ **ದುಕ್ಖಿತೋ**। **ಅಧಿಮತ್ತಗಿಲಾನೋ**ತಿ ಬಾಳ್ಹಗಿಲಾನೋ। **ನಚ್ಛಾದೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಅಧಿಮತ್ತಬ್ಯಾಧಿಪರೇತತಾಯ ನ ರುಚ್ಚೇಯ್ಯ। **ಬಲಮತ್ತಾ**ತಿ ಬಲಮೇವ, ಬಲಞ್ಚಸ್ಸ ಕಾಯೇ ನ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತತೋನಿದಾನ**ನ್ತಿ ಆರೋಗ್ಯನಿದಾನಂ, ತಸ್ಸ ಹಿ ಅರೋಗೋಮ್ಹೀತಿ ಆವಜ್ಜಯತೋ ತದುಭಯಂ ಹೋತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - “ಲಭೇಥ ಪಾಮೋಜ್ಜಂ, ಅಧಿಗಚ್ಛೇಯ್ಯ ಸೋಮನಸ್ಸ”ನ್ತಿ। **ನ ಚಸ್ಸ ಕಿಞ್ಚಿ ಭೋಗಾನಂ ವಯೋ**ತಿ ಕಾಕಣಿಕಮತ್ತಮ್ಪಿ ಭೋಗಾನಂ ವಯೋ ನ ಭವೇಯ್ಯ। **ತತೋನಿದಾನ**ನ್ತಿ ಬನ್ಧನಾಮೋಕ್ಖನಿದಾನಂ, ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಸಬ್ಬಪದೇಸು ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। **ಅನತ್ತಾಧೀನೋ**ತಿ ನ ಅತ್ತನಿ ಅಧೀನೋ, ಅತ್ತನೋ ರುಚಿಯಾ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಾತುಂ ನ ಲಭತಿ। **ಪರಾಧೀನೋ**ತಿ ಪರೇಸು ಅಧೀನೋ, ಪರಸ್ಸೇವ ರುಚಿಯಾ ಪವತ್ತತಿ। **ನ ಯೇನ ಕಾಮಂ ಗಮೋ**ತಿ ಯೇನ ದಿಸಾಭಾಗೇನಸ್ಸ ಕಾಮೋ ಹೋತಿ। ಇಚ್ಛಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಗಮನಾಯ, ತೇನ ಗನ್ತುಂ ನ ಲಭತಿ। **ದಾಸಬ್ಯಾ**ತಿ ದಾಸಭಾವಾ। **ಭುಜಿಸ್ಸೋ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕೋ । **ತತೋನಿದಾನ**ನ್ತಿ ಭುಜಿಸ್ಸನಿದಾನಂ। **ಕನ್ತಾರದ್ಧಾನಮಗ್ಗ**ನ್ತಿ ಕನ್ತಾರಂ ಅದ್ಧಾನಮಗ್ಗಂ, ನಿರುದಕಂ ದೀಘಮಗ್ಗನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತತೋನಿದಾನ**ನ್ತಿ ಖೇಮನ್ತಭೂಮಿನಿದಾನಂ।

ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ನೀವರಣೇ ಅಪ್ಪಹೀನೇತಿ ಏತ್ಥ ಭಗವಾ ಅಪ್ಪಹೀನಂ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದನೀವರಣಂ ಇಣಸದಿಸಂ, ಸೇಸಾನಿ ರೋಗಾದಿಸದಿಸಾನಿ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತಿ। ತತ್ರಾಯಂ ಸದಿಸತಾ - ಯೋ ಹಿ ಪರೇಸಂ ಇಣಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿನಾಸೇತಿ। ಸೋ ತೇಹಿ ಇಣಂ ದೇಹೀತಿ ವುಚ್ಚಮಾನೋಪಿ ಫರುಸಂ ವುಚ್ಚಮಾನೋಪಿ ಬಜ್ಝಮಾನೋಪಿ ಪಹರಿಯಮಾನೋಪಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಪಟಿಬಾಹಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಸಬ್ಬಂ ತಿತಿಕ್ಖತಿ, ತಿತಿಕ್ಖಕಾರಣಞ್ಹಿಸ್ಸ ತಂ ಇಣಂ ಹೋತಿ। ಏವಮೇವಂ ಯೋ ಯಮ್ಹಿ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದೇನ ರಜ್ಜತಿ, ತಣ್ಹಾಗಹೇನ ತಂ ವತ್ಥುಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಸೋ ತೇನ ಫರುಸಂ ವುಚ್ಚಮಾನೋಪಿ ಬಜ್ಝಮಾನೋಪಿ ಪಹರಿಯಮಾನೋಪಿ ಸಬ್ಬಂ ತಿತಿಕ್ಖತಿ।

ತಿತಿಕ್ಖಕಾರಣಞ್ಚಸ್ಸ ಸೋ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದೋ ಹೋತಿ ಘರಸಾಮಿಕೇಹಿ ವಧೀಯಮಾನಾನಂ ಇತ್ಥೀನಂ ವಿಯಾತಿ। ಏವಂ ಇಣಂ ವಿಯ **ಕಾಮಚ್ಛನ್ದೋ** ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಯಥಾ ಪನ ಪಿತ್ತರೋಗಾತುರೋ ಮಧುಸಕ್ಕರಾದೀಸುಪಿ ದಿನ್ನೇಸು ಪಿತ್ತರೋಗಾತುರತಾಯ ತೇಸಂ ರಸಂ ನ ವಿನ್ದತಿ, ತಿತ್ತಕಂ ತಿತ್ತಕನ್ತಿ ಉಗ್ಗಿರತಿಯೇವ। ಏವಮೇವಂ ಬ್ಯಾಪನ್ನಚಿತ್ತೋ ಹಿತಕಾಮೇಹಿ ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯೇಹಿ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಮ್ಪಿ ಓವದೀಯಮಾನೋ ಓವಾದಂ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ, "ಅತಿ ವಿಯ ಮೇ ತುಮ್ಹೇ ಉಪದ್ದವೇಥಾ"ತಿಆದೀನಿ ವತ್ವಾ ವಿಬ್ಭಮತಿ। ಪಿತ್ತರೋಗಾತುರತಾಯ ಸೋ ಪುರಿಸೋ ಮಧುಸಕ್ಕರಾದಿರಸಂ ವಿಯ, ಕೋಧಾತುರತಾಯ ಝಾನಸುಖಾದಿಭೇದಂ ಸಾಸನರಸಂ ನ ವಿನ್ದತೀತಿ। ಏವಂ ರೋಗೋ ವಿಯ **ಬ್ಯಾಪಾದೋ** ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಯಥಾ ಪನ ನಕ್ಖತ್ತದಿವಸೇ ಬನ್ಧನಾಗಾರೇ ಬದ್ಧೋ ಪುರಿಸೋ ನಕ್ಖತ್ತಸ್ಸ ನೇವ ಆದಿಂ, ನ ಮಜ್ಝಂ, ನ ಪರಿಯೋಸಾನಂ ಪಸ್ಸತಿ। ಸೋ ದುತಿಯದಿವಸೇ ಮುತ್ತೋ, "ಅಹೋ ಹಿಯ್ಯೋ ನಕ್ಖತ್ತಂ ಮನಾಪಂ, ಅಹೋ ನಚ್ಚಂ, ಅಹೋ ಗೀತ"ನ್ತಿಆದೀನಿ ಸುತ್ವಾಪಿ ಪಟಿವಚನಂ ನ ದೇತಿ। ಕಿಂ ಕಾರಣಾ? ನಕ್ಖತ್ತಸ್ಸ ಅನನುಭೂತತ್ತಾ। ಏವಮೇವಂ ಥಿನಮಿದ್ಧಾಭಿಭೂತೋ ಭಿಕ್ಖು ವಿಚಿತ್ತನಯೇಪಿ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನೇ ಪವತ್ತಮಾನೇ ನೇವ ತಸ್ಸ ಆದಿಂ, ನ ಮಜ್ಝಂ, ನ ಪರಿಯೋಸಾನಂ ಜಾನಾತಿ। ಸೋ ಉಟ್ಠಿತೇ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನೇ, "ಅಹೋ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ, ಅಹೋ ಕಾರಣಂ, ಅಹೋ ಉಪಮಾ"ತಿ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಭಣಮಾನಾನಂ ಸುತ್ವಾಪಿ ಪಟಿವಚನಂ ನ ದೇತಿ। ಕಿಂ ಕಾರಣಾ? ಥಿನಮಿದ್ಧವಸೇನ ಧಮ್ಮಕಥಾಯ ಅನನುಭೂತತ್ತಾತಿ। ಏವಂ ಬನ್ಧನಾಗಾರಂ ವಿಯ **ಥಿನಮಿದ್ಧಂ** ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಯಥಾ ಪನ ನಕ್ಖತ್ತಂ ಕೀಳನ್ತೋಪಿ ದಾಸೋ, "ಇದಂ ನಾಮ ಅಚ್ಚಾಯಿಕಂ ಕರಣೀಯಂ ಅತ್ಥಿ, ಸೀಘಂ, ತತ್ಥ ಗಚ್ಛ, ನೋ ಚೇ ಗಚ್ಛಸಿ, ಹತ್ಥಪಾದಂ ವಾ ತೇ ಛಿನ್ದಾಮಿ ಕಣ್ಣನಾಸಂ ವಾ"ತಿ ವುತ್ತೋ ಸೀಘಂ ಗಚ್ಛತಿಯೇವ, ನಕ್ಖತ್ತಸ್ಸ ಆದಿಮಜ್ಝಪರಿಯೋಸಾನಂ ಅನುಭವಿತುಂ ನ ಲಭತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಪರಾಧೀನತಾಯ। ಏವಮೇವಂ ವಿನಯೇ ಅಪ್ಪಕತಞ್ಞುನಾ ವಿವೇಕತ್ಥಾಯ ಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಟ್ಠೇನಾಪಿ ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿದೇವ ಅನ್ತಮಸೋ ಕಪ್ಪಿಯಮಂಸೇಪಿ ಅಕಪ್ಪಿಯಮಂಸಸಞ್ಞಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ವಿವೇಕಂ ಪಹಾಯ ಸೀಲವಿಸೋಧನತ್ಥಂ ವಿನಯಧರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಗನ್ತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ। ವಿವೇಕಸುಖಂ ಅನುಭವಿತುಂ ನ ಲಭತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾಭಿಭೂತತಾಯಾತಿ, ಏವಂ ದಾಸಬ್ಯಂ ವಿಯ **ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ** ದಟ್ಟಬ್ಬಂ।

ಯಥಾ ಪನ ಕನ್ತಾರದ್ಧಾನಮಗ್ಗಪಟಿಪನ್ನೋ ಪುರಿಸೋ ಚೋರೇಹಿ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ವಿಲುತ್ತೋಕಾಸಂ ಪಹತೋಕಾಸಞ್ಚ ದಿಸ್ವಾ ದಣ್ಡಕಸದ್ದೇನಪಿ ಸಕುಣಸದ್ದೇನಪಿ ಚೋರಾ ಆಗತಾತಿ ಉಸ್ಸಙ್ಕಿತಪರಿಸಙ್ಕಿತೋ ಹೋತಿ, ಗಚ್ಛತಿಪಿ, ತಿಟ್ಠತಿಪಿ, ನಿವತ್ತತಿಪಿ, ಗತಟ್ಠಾನತೋ ಆಗತಟ್ಠಾನಮೇವ ಬಹುತರಂ ಹೋತಿ। ಸೋ ಕಿಚ್ಛೇನ ಕಸಿರೇನ ಖೇಮನ್ತಭೂಮಿಂ ಪಾಪುಣಾತಿ ವಾ, ನ ವಾ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಏವಮೇವಂ ಯಸ್ಸ ಅಟ್ಠಸು ಠಾನೇಸು ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಹೋತಿ। ಸೋ "ಬುದ್ಧೋ ನು ಖೋ, ನ ನು ಖೋ ಬುದ್ಧೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛನ್ತೋ ಅಧಿಮುಚ್ಚಿತ್ವಾ ಸದ್ಧಾಯ ಗಣ್ಹಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಮಗ್ಗಂ ವಾ ಫಲಂ ವಾ ನ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ ಯಥಾ ಕನ್ತಾರದ್ಧಾನಮಗ್ಗೇ "ಚೋರಾ ಅತ್ಥಿ ನತ್ಥೀ"ತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಆಸಪ್ಪನಪರಿಸಪ್ಪನಂ ಅಪರಿಯೋಗಾಹನಂ ಛಮ್ಭಿತತ್ತ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತೋ ಖೇಮನ್ತಪತ್ತಿಯಾ ಅನ್ತರಾಯಂ ಕರೋತಿ, ಏವಂ **ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ**ಪಿ "ಬುದ್ಧೋ ನು ಖೋ ನ ಬುದ್ಧೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಆಸಪ್ಪನಪರಿಸಪ್ಪನಂ ಅಪರಿಯೋಗಾಹನಂ ಛಮ್ಭಿತತ್ತಂ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಯಮಾನಾ ಅರಿಯಭೂಮಿಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅನ್ತರಾಯಂ ಕರೋತೀತಿ ಕನ್ತಾರದ್ಧಾನಮಗ್ಗೋ ವಿಯ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ।

ಇದಾನಿ **ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಣಣ್ಯ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಭಗವಾ ಪಹೀನಕಾಮಚ್ಛನ್ದನೀವರಣಂ ಆಣಣ್ಯಸದಿಸಂ, ಸೇಸಾನಿ ಆರೋಗ್ಯಾದಿಸದಿಸಾನಿ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತಿ। ತತ್ರಾಯಂ ಸದಿಸತಾ - ಯಥಾ ಹಿ ಪುರಿಸೋ ಇಣಂ ಆದಾಯ ಕಮ್ಮನ್ತೇ ಪಯೋಜೇತ್ವಾ ಸಮಿದ್ಧಕಮ್ಮನ್ತೋ, "ಇದಂ ಇಣಂ ನಾಮ ಪಲಿಬೋಧಮೂಲ"ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಸವಡ್ಢಿಕಂ ಇಣಂ ನಿಯ್ಯಾತೇತ್ವಾ ಪಣ್ಣಂ ಫಾಲಾಪೇಯ್ಯ। ಅಥಸ್ಸ ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ನೇವ ಕೋಚಿ ದೂತಂ ಪೇಸೇತಿ, ನ ಪಣ್ಣಂ, ಸೋ ಇಣಸಾಮಿಕೇ ದಿಸ್ವಾಪಿ ಸಚೇ ಇಚ್ಛತಿ, ಆಸನಾ

ಉಟ್ಠಹತಿ, ನೋ ಚೇ, ನ ಉಟ್ಠಹತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ನಿಲ್ಲೇಪತಾಯ ಅಲಗ್ಗತಾಯ। ಏವಮೇವ ಭಿಕ್ಖು, "ಅಯಂ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದೋ ನಾಮ ಪಲಿಬೋಧಮೂಲ"ನ್ತಿ ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಛ ಧಮ್ಮೇ ಭಾವೇತ್ವಾ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದನೀವರಣಂ ಪಜಹತಿ। ತಸ್ಸೇವಂ ಪಹೀನಕಾಮಚ್ಛನ್ದಸ್ಸ ಯಥಾ ಇಣಮುತ್ತಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಇಣಸಾಮಿಕೇ ದಿಸ್ವಾ ನೇವ ಭಯಂ ನ ಛಮ್ಭಿತತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏವಮೇವ ಪರವತ್ಥುಮ್ಹಿ ನೇವ ಸಙ್ಗೋ ನ ಬನ್ಧೋ ಹೋತಿ। ದಿಬ್ಬಾನಿಪಿ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತೋ ಕಿಲೇಸೋ ನ ಸಮುದಾಚರತಿ। ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಆಣಣ್ಯಮಿವ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಪ್ಪಹಾನಮಾಹ।

ಯಥಾ ಪನ ಸೋ ಪಿತ್ತರೋಗಾತುರೋ ಪುರಿಸೋ ಭೇಸಜ್ಜಕಿರಿಯಾಯ ತಂ ರೋಗಂ ವೂಪಸಮೇತ್ವಾ ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಮಧುಸಕ್ಕರಾದೀನಂ ರಸಂ ವಿನ್ದತಿ। ಏವಮೇವಂ ಭಿಕ್ಖು, "ಅಯಂ ಬ್ಯಾಪಾದೋ ನಾಮ ಅನತ್ಥಕಾರಕೋ"ತಿ ಛ ಧಮ್ಮೇ ಭಾವೇತ್ವಾ ಬ್ಯಾಪಾದನೀವರಣಂ ಪಜಹತಿ। ಸೋ ಏವಂ ಪಹೀನಬ್ಯಾಪಾದೋ ಯಥಾ ಪಿತ್ತರೋಗವಿಮುತ್ತೋ ಪುರಿಸೋ ಮಧುಸಕ್ಕರಾದೀನಿ ಮಧುರಾನಿ ಸಮ್ಪಿಯಾಯಮಾನೋ ಪಟಿಸೇವತಿ। ಏವಮೇವಂ ಆಚಾರಪಣ್ಣತ್ತಿಆದೀನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪಿಯಮಾನೋ ಸಿರಸಾ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ ಸಮ್ಪಿಯಾಯಮಾನೋ ಸಿಕ್ಖತಿ। ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಆರೋಗ್ಯಮಿವ ಬ್ಯಾಪಾದಪ್ಪಹಾನಮಾಹ।

ಯಥಾ ಸೋ ನಕ್ಖತ್ತದಿವಸೇ ಬನ್ಧನಾಗಾರಂ ಪವೇಸಿತೋ ಪುರಿಸೋ ಅಪರಸ್ಮಿಂ ನಕ್ಖತ್ತದಿವಸೇ, "ಪುಬ್ಬೇಪಿ ಅಹಂ ಪಮಾದದೋಸೇನ ಬದ್ಧೋ ತಂ ನಕ್ಖತ್ತಂ ನಾನುಭವಾಮಿ, ಇದಾನಿ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಯಥಾಸ್ಸ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಾ ಓಕಾಸಂ ನ ಲಭನ್ತಿ। ಏವಂ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ನಕ್ಖತ್ತಂ ಅನುಭವಿತ್ವಾ - "ಅಹೋ ನಕ್ಖತ್ತಂ ಅಹೋ ನಕ್ಖತ್ತ"ನ್ತಿ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ। ಏವಮೇವ ಭಿಕ್ಖು, "ಇದಂ ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ನಾಮ ಮಹಾಅನತ್ಥಕರ"ನ್ತಿ ಛ ಧಮ್ಮೇ ಭಾವೇತ್ವಾ ಥಿನಮಿದ್ಧನೀವರಣಂ ಪಜಹತಿ। ಸೋ ಏವಂ ಪಹೀನಥಿನಮಿದ್ಧೋ ಯಥಾ ಬನ್ಧನಾ ಮುತ್ತೋ ಪುರಿಸೋ ಸತ್ತಾಹಮ್ಪಿ ನಕ್ಖತ್ತಸ್ಸ ಆದಿಮಜ್ಝಪರಿಯೋಸಾನಂ ಅನುಭವತಿ। ಏವಮೇವಂ ಭಿಕ್ಖು ಧಮ್ಮನಕ್ಖತ್ತಸ್ಸ ಆದಿಮಜ್ಝಪರಿಯೋಸಾನಂ ಅನುಭವನ್ತೋ ಸಹ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಹಿ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಬನ್ಧನಾ ಮೋಕ್ಖಮಿವ ಥಿನಮಿದ್ಧಪ್ಪಹಾನಮಾಹ।

ಯಥಾ ಪನ ದಾಸೋ ಕಞ್ಚಿದೇವ ಮಿತ್ತಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ಸಾಮಿಕಾನಂ ಧನಂ ದತ್ವಾ ಅತ್ತಾನಂ ಭುಜಿಸ್ಸಂ ಕತ್ವಾ ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಂ ಇಚ್ಛತಿ, ತಂ ಕರೇಯ್ಯ। ಏವಮೇವ ಭಿಕ್ಖು, "ಇದಂ ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ನಾಮ ಮಹಾಅನತ್ಥಕರ"ನ್ತಿ ಛ ಧಮ್ಮೇ ಭಾವೇತ್ವಾ ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಪಜಹತಿ। ಸೋ ಏವಂ ಪಹೀನುದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚೋ ಯಥಾ ಭುಜಿಸ್ಸೋ ಪುರಿಸೋ ಯಂ ಇಚ್ಛತಿ, ತಂ ಕರೋತಿ। ನ ತಂ ಕೋಚಿ ಬಲಕ್ಕಾರೇನ ತತೋ ನಿವತ್ತೇತಿ। ಏವಮೇವಂ ಭಿಕ್ಖು ಯಥಾಸುಖಂ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ, ನ ನಂ ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಬಲಕ್ಕಾರೇನ ತತೋ ನಿವತ್ತೇತಿ। ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಭುಜಿಸ್ಸಂ ವಿಯ ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಪ್ಪಹಾನಮಾಹ।

ಯಥಾ ಬಲವಾ ಪುರಿಸೋ ಹತ್ಥಸಾರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಜ್ಜಾವುಧೋ ಸಪರಿವಾರೋ ಕನ್ತಾರಂ ಪಟಿಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। ತಂ ಚೋರಾ ದೂರತೋವ ದಿಸ್ವಾ ಪಲಾಯೇಯ್ಯುಂ। ಸೋ ಸೋತ್ಥಿನಾ ತಂ ಕನ್ತಾರಂ ನಿತ್ಥರಿತ್ವಾ ಖೇಮನ್ತಂ ಪತ್ತೋ ಹಟ್ಠತುಟ್ಠೋ ಅಸ್ಸ। ಏವಮೇವಂ ಭಿಕ್ಖು, "ಅಯಂ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ನಾಮ ಅನತ್ಥಕಾರಿಕಾ"ತಿ ಛ ಧಮ್ಮೇ ಭಾವೇತ್ವಾ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಂ ಪಜಹತಿ। ಸೋ ಏವಂ ಪಹೀನವಿಚಿಕಿಚ್ಛೋ ಯಥಾ ಬಲವಾ ಸಜ್ಜಾವುಧೋ ಸಪರಿವಾರೋ ಪುರಿಸೋ ನಿಬ್ಭಯೋ ಚೋರೇ ತಿಣಂ ವಿಯ ಅಗಣೇತ್ವಾ ಸೋತ್ಥಿನಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಖೇಮನ್ತಭೂಮಿಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಏವಮೇವಂ ದುಚ್ಚರಿತಕನ್ತಾರಂ ನಿತ್ಥರಿತ್ವಾ ಪರಮಖೇಮನ್ತಭೂಮಿಂ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಖೇಮನ್ತಭೂಮಿಂ ವಿಯ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಪಹಾನಮಾಹ।

೪೨೭. ಇಮಮೇವ ಕಾಯನ್ತಿ ಇಮಂ ಕರಜಕಾಯಂ। **ಅಭಿಸನ್ದೇತೀ**ತಿ ತೇಮೇತಿ ಸ್ನೇಹೇತಿ, ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪವತ್ತಪೀತಿಸುಖಂ ಕರೋತಿ। **ಪರಿಸನ್ದೇತೀ**ತಿ ಸಮನ್ತತೋ ಸನ್ದೇತಿ। **ಪರಿಪೂರೇತೀ**ತಿ ವಾಯುನಾ ಭಸ್ತಂ ವಿಯ ಪೂರೇತಿ। **ಪರಿಪ್ಫರತೀ**ತಿ ಸಮನ್ತತೋ ಫುಸತಿ । **ಸಬ್ಬಾವತೋ ಕಾಯಸ್ಸಾ**ತಿ ಅಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಸಬ್ಬಕೋಟ್ಠಾಸವತೋ ಕಾಯಸ್ಸ। ಕಿಞ್ಚಿ ಉಪಾದಿನ್ನಕಸನ್ತತಿಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನೇ ಛವಿಮಂಸಲೋಹಿತಾನುಗತಂ ಅಣುಮತ್ತಮ್ಪಿ ಠಾನಂ ಪಠಮಜ್ಝಾನಸುಖೇನ ಅಫುಟ್ಠಂ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ। **ದಕ್ಖೋ**ತಿ ಛೇಕೋ

ಪಟಿಬಲೋ ನ್ಹಾನೀಯಚುಣ್ಣಾನಿ ಕಾತುಞ್ಚೇವ ಯೋಜೇತುಞ್ಚ ಸನ್ನೇತುಞ್ಚ। **ಕಂಸಥಾಲೇತಿ** ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಲೋಹೇನ ಕತಭಾಜನೇ। ಮತ್ತಿಕಭಾಜನಂ ಪನ ಥಿರಂ ನ ಹೋತಿ, ಸನ್ನೇನ್ತಸ್ಸ ಭಿಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ನ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಪರಿಪ್ಫೋಸಕಂ ಪರಿಪ್ಫೋಸಕನ್ತಿ** ಸಿಞ್ಚಿತ್ವಾ ಸಿಞ್ಚಿತ್ವಾ। **ಸನ್ನೇಯ್ಯಾತಿ** ವಾಮಹತ್ಥೇನ ಕಂಸಥಾಲಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣೇನ ಹತ್ಥೇನ ಪಮಾಣಯುತ್ತಂ ಉದಕಂ ಸಿಞ್ಚಿತ್ವಾ ಸಿಞ್ಚಿತ್ವಾ ಪರಿಮದ್ದನ್ತೋ ಪಿಣ್ಡಂ ಕರೇಯ್ಯ। **ಸ್ನೇಹಾನುಗತಾತಿ** ಉದಕಸಿನೇಹೇನ ಅನುಗತಾ। **ಸ್ನೇಹಪರೇತಾತಿ** ಉದಕಸಿನೇಹೇನ ಪರಿಗತಾ। **ಸನ್ತರಬಾಹಿರಾತಿ** ಸದ್ಧಿಂ ಅನ್ತೋಪದೇಸೇನ ಚೇವ ಬಹಿಪದೇಸೇನ ಚ, ಸಬ್ಬತ್ಥಕಮೇವ ಉದಕಸಿನೇಹೇನ ಫುಟಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನ ಚ ಪಗ್ಘರಿಣೀತಿ** ನ ಬಿನ್ದು ಬಿನ್ದು ಉದಕಂ ಪಗ್ಘರತಿ, ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ ಹತ್ಥೇನಪಿ ದ್ವೀಹಿಪಿ ತೀಹಿಪಿ ಅಙ್ಗುಲೀಹಿ ಗಹೇತುಂ ಓವಟ್ಟಿಕಮ್ಪಿ ಕಾತುನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

೪೨೮. ದುತಿಯಜ್ಝಾನಸುಖಉಪಮಾಯಂ **ಉಬ್ಭಿತೋದಕೋತಿ** ಉಬ್ಭಿನ್ನಉದಕೋ, ನ ಹೇಟ್ಠಾ ಉಬ್ಭಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ಉಗ್ಗಚ್ಛನಉದಕೋ, ಅನ್ತೋಯೇವ ಪನ ಉಬ್ಭಿಜ್ಜನಉದಕೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಆಯಮುಖನ್ತಿ** ಆಗಮನಮಗ್ಗೋ। **ದೇವೋತಿ** ಮೇಘೋ। **ಕಾಲೇನಕಾಲನ್ತಿ** ಕಾಲೇ ಕಾಲೇ, ಅನ್ವದ್ಧಮಾಸಂ ವಾ ಅನುದಸಾಹಂ ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಧಾರನ್ತಿ** ವುಟ್ಠಿಂ। **ನಾನುಪ್ಪವೇಚ್ಛೇಯ್ಯಾತಿ** ನ ಪವೇಸೇಯ್ಯ, ನ ವಸ್ಸೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸೀತಾ ವಾರಿಧಾರಾ ಉಬ್ಭಿಜ್ಜಿತ್ವಾತಿ** ಸೀತಂ ವಾರಿ ತಂ ಉದಕರಹದಂ ಪೂರಯಮಾನಂ ಉಬ್ಭಿಜ್ಜಿತ್ವಾ। ಹೇಟ್ಠಾ ಉಗ್ಗಚ್ಛನಉದಕಞ್ಹಿ ಉಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಉಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಭಿಜ್ಜನ್ತಂ ಉದಕಂ ಖೋಭೇತಿ। ಚತೂಹಿ ದಿಸಾಹಿ ಪವಿಸನಉದಕಂ ಪುರಾಣಪಣ್ಣತಿಣಕಟ್ಠದಣ್ಡಕಾದೀಹಿ ಉದಕಂ ಖೋಭೇತಿ। ವುಟ್ಠಿಉದಕಂ ಧಾರಾನಿಪಾತಪುಪ್ಫುಳಕೇಹಿ ಉದಕಂ ಖೋಭೇತಿ। ಸನ್ನಿಸಿನ್ನಮೇವ ಪನ ಹುತ್ವಾ ಇದ್ಧಿನಿಮ್ಮಿತಮಿವ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಂ ಉದಕಂ ಇಮಂ ಪದೇಸಂ ಫರತಿ, ಇಮಂ ಪದೇಸಂ ನ ಫರತೀತಿ ನತ್ಥಿ। ತೇನ ಅಫುಟೋಕಾಸೋ ನಾಮ ನ ಹೋತೀತಿ। ತತ್ಥ ರಹದೋ ವಿಯ ಕರಜಕಾಯೋ, ಉದಕಂ ವಿಯ ದುತಿಯಜ್ಝಾನಸುಖಂ। ಸೇಸಂ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೪೨೯. ತತಿಯಜ್ಝಾನಸುಖಉಪಮಾಯಂ ಉಪ್ಪಲಾನಿ ಏತ್ಥ ಸನ್ತೀತಿ **ಉಪ್ಪಲಿನೀ।** ಸೇಸಪದದ್ವಯೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಸೇತರತ್ತನೀಲೇಸು ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಉಪ್ಪಲಂ ಉಪ್ಪಲಮೇವ, ಊನಕಸತಪತ್ತಂ ಪುಣ್ಡರೀಕಂ, ಸತಪತ್ತಂ ಪದುಮಂ। ಪತ್ತನಿಯಮಂ ವಾ ವಿನಾಪಿ ಸೇತಂ ಪದುಮಂ, ರತ್ತಂ ಪುಣ್ಡರೀಕನ್ತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ। **ಉದಕಾನುಗ್ಗತಾನೀತಿ** ಉದಕತೋ ನ ಉಗ್ಗತಾನಿ। **ಅನ್ತೋನಿಮುಗ್ಗಪೋಸೀನೀತಿ** ಉದಕತಲಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ನಿಮುಗ್ಗಾನಿಯೇವ ಹುತ್ವಾ ಪೋಸೀನಿ, ವಡ್ಢೀನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಂ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೪೩೦. ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಸುಖಉಪಮಾಯಂ **ಪರಿಸುದ್ಧೇನ ಚೇತಸಾ ಪರಿಯೋದಾತೇನಾತಿ** ಏತ್ಥ ನಿರುಪಕ್ಕಿಲೇಸಟ್ಠೇನ ಪರಿಸುದ್ಧಂ। ಪಭಸ್ಸರಟ್ಠೇನ ಪರಿಯೋದಾತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಓದಾತೇನ ವತ್ಥೇನಾತಿ** ಇದಂ ಉತುಫರಣತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ಕಿಲಿಟ್ಠವತ್ಥೇನ ಹಿ ಉತುಫರಣಂ ನ ಹೋತಿ, ತಙ್ಖಣಧೋತಪರಿಸುದ್ಧೇನ ಉತುಫರಣಂ ಬಲವಂ ಹೋತಿ। ಇಮಿಸ್ಸಾ ಹಿ ಉಪಮಾಯ ವತ್ಥಂ ವಿಯ ಕರಜಕಾಯೋ। ಉತುಫರಣಂ ವಿಯ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಸುಖಂ। ತಸ್ಮಾ ಯಥಾ ಸುನ್ಹಾತಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ವತ್ಥಂ ಸಸೀಸಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಸರೀರತೋ ಉತು ಸಬ್ಬಮೇವ ವತ್ಥಂ ಫರತಿ, ನ ಕೋಚಿ ವತ್ಥಸ್ಸ ಅಫುಟೋಕಾಸೋ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಸುಖೇನ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಕರಜಕಾಯಸ್ಸ ನ ಕೋಚಿ ಓಕಾಸೋ ಅಫುಟೋ ಹೋತೀತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಚಿತ್ತಮೇವ ವಾ ವತ್ಥಂ ವಿಯ, ತಂಸಮುಟ್ಠಾನರೂಪಂ ಉತುಫರಣಂ ವಿಯ। ಯಥಾ ಹಿ ಕತ್ಥಚಿ ಓದಾತವತ್ಥೇ ಕಾಯಂ ಅಪ್ಫುಸನ್ತೇಪಿ ತಂಸಮುಟ್ಠಾನೇನ ಉತುನಾ ಸಬ್ಬತ್ಥಕಮೇವ ಕಾಯೋ ಫುಟ್ಠೋ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಸಮುಟ್ಠಿತೇನ ಸುಖುಮರೂಪೇನ ಸಬ್ಬತ್ಥಕಮೇವ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಕರಜಕಾಯೋ ಫುಟೋ ಹೋತೀತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

೪೩೧. ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಞಾಣಉಪಮಾಯಂ **ತಂದಿವಸಂ ಕತಕಿರಿಯಾ ಪಾಕಟಾ ಹೋತೀತಿ** ತಂದಿವಸಂ ಗತಗಾಮತ್ತಯಮೇವ ಗಹಿತಂ। ತತ್ಥ ಗಾಮತ್ತಯಂ ಗತಪುರಿಸೋ ವಿಯ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಞಾಣಲಾಭೀ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ತಯೋ ಗಾಮಾ ವಿಯ ತಯೋ ಭವಾ

ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ತಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ತೀಸು ಗಾಮೇಸು ತಂದಿವಸಂ ಕತಕಿರಿಯಾಯ ಆವಿಭಾವೋ ವಿಯ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಅಭಿನೀಹರಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ತೀಸು ಭವೇಸು ಕತಕಿರಿಯಾಯ ಆವಿಭಾವೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

೪೩೧. ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಉಪಮಾಯಂ **ದ್ವೇ ಅಗಾರಾ**ತಿ ದ್ವೇ ಘರಾ। **ಸದ್ವಾರಾ**ತಿ ಸಮ್ಮುಖದ್ವಾರಾ। **ಅನುಚಙ್ಕಮನ್ತೇ**ತಿ ಅಪರಾಪರಂ ಸಞ್ಚರನ್ತೇ। **ಅನುವಿಚರನ್ತೇ**ತಿ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ವಿಚರನ್ತೇ, ಇತೋ ಪನ ಗೇಹಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಏತಂ ಗೇಹಂ, ಏತಸ್ಮಾ ವಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಇಮಂ ಗೇಹಂ ಪವಿಸನವಸೇನಪಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ತತ್ಥ ದ್ವೇ ಅಗಾರಾ ಸದ್ವಾರಾ ವಿಯ ಚುತಿಪಟಿಸನ್ಧಿಯೋ, ಚಕ್ಖುಮಾ ಪುರಿಸೋ ವಿಯ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞಾಣಲಾಭೀ, ಚಕ್ಖುಮತೋ ಪುರಿಸಸ್ಸ ದ್ವಿನ್ನಂ ಗೇಹಾನಂ ಅನ್ತರೇ ಠತ್ವಾ ಪಸ್ಸತೋ ದ್ವೇ ಅಗಾರೇ ಪವಿಸನಕನಿಕ್ಖಮನಕಪುರಿಸಾನಂ ಪಾಕಟಕಾಲೋ ವಿಯ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಲಾಭಿನೋ ಆಲೋಕಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಓಲೋಕೇನ್ತಸ್ಸ ಚವನಕಉಪಪಜ್ಜನಕಸತ್ತಾನಂ ಪಾಕಟಕಾಲೋ। ಕಿಂ ಪನ ತೇ ಞಾಣಸ್ಸ ಪಾಕಟಾ, ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸಾತಿ? ಞಾಣಸ್ಸ। ತಸ್ಸ ಪಾಕಟತ್ತಾ ಪನ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಪಾಕಟಾಯೇವಾತಿ।

೪೩೩. ಆಸವಕ್ಖಯಞಾಣಉಪಮಾಯಂ **ಪಬ್ಬತಸಙ್ಖೇಪೇ**ತಿ ಪಬ್ಬತಮತ್ಥಕೇ। **ಅನಾವಿಲೋ**ತಿ ನಿಕ್ಕದ್ದಮೋ। ಸಿಪ್ಪಿಯೋ ಚ ಸಮ್ಬುಕಾ ಚ **ಸಿಪ್ಪಿಸಮ್ಬುಕಂ**। ಸಕ್ಖರಾ ಚ ಕಥಲಾ ಚ **ಸಕ್ಖರಕಥಲಂ**। ಮಚ್ಛಾನಂ ಗುಮ್ಬಾ ಘಟಾತಿ **ಮಚ್ಛಗುಮ್ಬಂ**। **ತಿಟ್ಠನ್ತಮ್ಪಿ ಚರನ್ತಮ್ಪೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸಕ್ಖರಕಥಲಂ ತಿಟ್ಠತಿಯೇವ, ಇತರಾನಿ ಚರನ್ತಿಪಿ ತಿಟ್ಠನ್ತಿಪಿ। ಯಥಾ ಪನ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ಠಿತಾಸುಪಿ ನಿಸಿನ್ನಾಸುಪಿ ವಿಜ್ಜಮಾನಾಸುಪಿ, "ಏತಾ ಗಾವೋ ಚರನ್ತೀ"ತಿ ಚರನ್ತಿಯೋ ಉಪಾದಾಯ ಇತರಾಪಿ ಚರನ್ತೀತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಏವಂ ತಿಟ್ಠನ್ತಮೇವ ಸಕ್ಖರಕಥಲಂ ಉಪಾದಾಯ ಇತರಮ್ಪಿ ದ್ವಯಂ ತಿಟ್ಠನ್ತನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಇತರಞ್ಚ ದ್ವಯಂ ಚರನ್ತಂ ಉಪಾದಾಯ ಸಕ್ಖರಕಥಲಮ್ಪಿ ಚರನ್ತನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಚಕ್ಖುಮತೋ ಪುರಿಸಸ್ಸ ತೀರೇ ಠತ್ವಾ ಪಸ್ಸತೋ ಸಿಪ್ಪಿಸಮ್ಬುಕಾದೀನಂ ವಿಭೂತಕಾಲೋ ವಿಯ ಆಸವಾನಂ ಖಯಾಯ ಚಿತ್ತಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಚತುನ್ನಂ ಸಚ್ಚಾನಂ ವಿಭೂತಕಾಲೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

೪೩೪. ಇದಾನಿ ಸತ್ತಹಾಕಾರೇಹಿ ಸಲಿಙ್ಗತೋ ಸಗುಣತೋ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ನಾಮಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ, **ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸಮಣೋ ಇತಿಪೀ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸಮಣೋ ಹೋತೀ**ತಿಆದೀಸು, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏವಂ ಭಿಕ್ಖು ಸಮಿತಪಾಪತ್ತಾ **ಸಮಣೋ** ಹೋತಿ। ಬಾಹಿತಪಾಪತ್ತಾ **ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ** ಹೋತಿ। ನ್ಹಾತಕಿಲೇಸತ್ತಾ **ನ್ಹಾತಕೋ** ಹೋತಿ, ಧೋತಕಿಲೇಸತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಚತುಮಗ್ಗಞಾಣಸಙ್ಖಾತೇಹಿ ವೇದೇಹಿ ಅಕುಸಲಧಮ್ಮಾನಂ ಗತತ್ತಾ **ವೇದಗೂ** ಹೋತಿ, ವಿದಿತತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನೇವ **ವಿದಿತಾಸ್ಸ ಹೋನ್ತೀ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಕಿಲೇಸಾನಂ ಸುತತ್ತಾ **ಸೋತ್ತಿಯೋ** ಹೋತಿ, ನಿಸ್ಸುತತ್ತಾ ಅಪಹತತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಿಲೇಸಾನಂ ಆರಕತ್ತಾ **ಅರಿಯೋ** ಹೋತಿ, ಹತತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇಹಿ ಆರಕತ್ತಾ **ಅರಹಂ** ಹೋತಿ, ದೂರೀಭೂತತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಮಹಾಅಸ್ಸಪುರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಚೂಳಅಸ್ಸಪುರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೩೫. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಚೂಳಅಸ್ಸಪುರಸುತ್ತಂ। ತಸ್ಸ ದೇಸನಾಕಾರಣಂ ಪುರಿಮಸದಿಸಮೇವ। **ಸಮಣಸಾಮೀಚಿಪ್ಪಟಿಪದಾ**ತಿ ಸಮಣಾನಂ ಅನುಚ್ಛವಿಕಾ ಸಮಣಾನಂ ಅನುಲೋಮಪ್ಪಟಿಪದಾ।

೪೩೬. **ಸಮಣಮಲಾನ**ನ್ತಿಆದೀಸು ಏತೇ ಧಮ್ಮಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಸಮಣೇ ಮಲಿನೇ ಕರೋನ್ತಿ ಮಲಗ್ಗಹಿತೇ, ತಸ್ಮಾ "ಸಮಣಮಲಾ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಏತೇಹಿ ಸಮಣಾ ದುಸ್ಸನ್ತಿ, ಪದುಸ್ಸನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಸಮಣದೋಸಾ**ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಏತೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸಮಣೇ

ಕಸಟೇ ನಿರೋಜೇ ಕರೋನ್ತಿ ಮಿಲಾಪೇನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಸಮಣಕಸಟಾತಿ** ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ಆಪಾಯಿಕಾನಂ ಠಾನಾನನ್ತಿ** ಅಪಾಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಾಪಕಾನಂ ಕಾರಣಾನಂ। **ದುಗ್ಗತಿವೇದನಿಯಾನನ್ತಿ** ದುಗ್ಗತಿಯಂ ವಿಪಾಕವೇದನಾಯ ಪಚ್ಚಯಾನಂ। **ಮತಜಂ ನಾಮಾತಿ** ಮನುಸ್ಸಾ ತಿಖಿಣಂ ಅಯಂ ಅಯೇನ ಸುಘಂಸಿತ್ವಾ ತಂ ಅಯಚುಣ್ಣಂ ಮಂಸೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಮದ್ದಿತ್ವಾ ಕೋಞ್ಚಸಕುಣೇ ಖಾದಾಪೇನ್ತಿ। ತೇ ಉಚ್ಚಾರಂ ಕಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ಮರನ್ತಿ। ನೋ ಚೇ ಮರನ್ತಿ, ಪಹರಿತ್ವಾ ಮಾರೇನ್ತಿ। ಅಥ ತೇಸಂ ಕುಚ್ಛಿಂ ಫಾಲೇತ್ವಾ ನಂ ಉದಕೇನ ಧೋವಿತ್ವಾ ಚುಣ್ಣಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಮಂಸೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಮದ್ದಿತ್ವಾ ಪುನ ಖಾದಾಪೇನ್ತೀತಿ ಏವಂ ಸತ್ತ ವಾರೇ ಖಾದಾಪೇತ್ವಾ ಗಹಿತೇನ ಅಯಚುಣ್ಣೇನ ಆವುಧಂ ಕರೋನ್ತಿ। ಸುಸಿಕ್ಖಿತಾ ಚ ನಂ ಅಯಕಾರಾ ಬಹುಹತ್ಥಕಮ್ಮಮೂಲಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಕರೋನ್ತಿ। ತಂ ಮತಸಕುಣತೋ ಜಾತತ್ತಾ "ಮತಜ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಅತಿತಿಖಿಣಂ ಹೋತಿ। **ಪೀತನಿಸಿತನ್ತಿ** ಉದಕಪೀತಞ್ಚೇವ ಸಿಲಾಯ ಚ ಸುನಿಘಂಸಿತಂ। **ಸಙ್ಘಾಟಿಯಾತಿ** ಕೋಸಿಯಾ। **ಸಮ್ಪಾರುತನ್ತಿ** ಪರಿಯೋನದ್ಧಂ। **ಸಮ್ಪಲಿವೇಠಿತನ್ತಿ** ಸಮನ್ತತೋ ವೇಠಿತಂ।

೪೩೭. ರಜೋಜಲ್ಲಿಕಸ್ಸಾತಿ ರಜೋಜಲ್ಲಧಾರಿನೋ। **ಉದಕೋರೋಹಕಸ್ಸಾತಿ** ದಿವಸಸ್ಸ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಉದಕಂ ಓರೋಹನ್ತಸ್ಸ। **ರುಕ್ಖಮೂಲಿಕಸ್ಸಾತಿ** ರುಕ್ಖಮೂಲವಾಸಿನೋ। **ಅಬ್ಭೋಕಾಸಿಕಸ್ಸಾತಿ** ಅಬ್ಭೋಕಾಸವಾಸಿನೋ। **ಉಬ್ಭಟ್ಠಕಸ್ಸಾತಿ** ಉದ್ಧಂ ಠಿತಕಸ್ಸ। **ಪರಿಯಾಯಭತ್ತಿಕಸ್ಸಾತಿ** ಮಾಸವಾರೇನ ವಾ ಅಡ್ಢಮಾಸವಾರೇನ ವಾ ಭುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸ। ಸಬ್ಬಮೇತಂ ಬಾಹಿರಸಮಯೇನೇವ ಕಥಿತಂ। ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಸಾಸನೇ ಚೀವರಧರೋ ಭಿಕ್ಖು ಸಙ್ಘಾಟಿಕೋತಿ ನ ವುಚ್ಚತಿ। ರಜೋಜಲ್ಲಧಾರಣಾದಿವತಾನಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ ನತ್ಥಿಯೇವ। ಬುದ್ಧವಚನಸ್ಸ ಬುದ್ಧವಚನಮೇವ ನಾಮಂ, ನ ಮನ್ತಾತಿ। ರುಕ್ಖಮೂಲಿಕೋ, ಅಬ್ಭೋಕಾಸಿಕೋತಿ ಏತ್ತಕಂಯೇವ ಪನ ಲಬ್ಭತಿ। ತಮ್ಪಿ ಬಾಹಿರಸಮಯೇನೇವ ಕಥಿತಂ। **ಜಾತಮೇವ ನನ್ತಿ** ತಂದಿವಸೇ ಜಾತಮತ್ತಂಯೇವ ನಂ। **ಸಙ್ಘಾಟಿಕಂ ಕರೇಯ್ಯುನ್ತಿ** ಸಙ್ಘಾಟಿಕಂ ವತ್ಥಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಚ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಚ ಸಙ್ಘಾಟಿಕಂ ಕರೇಯ್ಯುಂ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ।

೪೩೮. ವಿಸುದ್ಧಮತ್ತಾನಂ ಸಮನುಪಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ತಾನಂ ವಿಸುಜ್ಝನ್ತಂ ಪಸ್ಸತಿ। ವಿಸುದ್ಧೋತಿ ಪನ ನ ತಾವ ವತ್ತಬ್ಬೋ। **ಪಾಮೋಜ್ಜಂ ಜಾಯತೀತಿ** ತುಟ್ಠಾಕಾರೋ ಜಾಯತಿ। **ಪಮುದಿತಸ್ಸ ಪೀತೀತಿ** ತುಟ್ಠಸ್ಸ ಸಕಲಸರೀರಂ ಖೋಭಯಮಾನಾ ಪೀತಿ ಜಾಯತಿ। **ಪೀತಿಮನಸ್ಸ ಕಾಯೋತಿ** ಪೀತಿಸಮ್ಪಯುತ್ತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ನಾಮಕಾಯೋ। **ಪಸ್ಸಮ್ಭತೀತಿ** ವಿಗತದರಥೋ ಹೋತಿ। **ಸುಖಂ ವೇದೇತೀತಿ** ಕಾಯಿಕಮ್ಪಿ ಚೇತಸಿಕಮ್ಪಿ ಸುಖಂ ವೇದಿಯತಿ। **ಚಿತ್ತಂ ಸಮಾಧಿಯತೀತಿ** ಇಮಿನಾ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸುಖೇನ ಸುಖಿತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಸಮಾಧಿಯತಿ, ಅಪ್ಪನಾಪತ್ತಂ ವಿಯ ಹೋತಿ। **ಸೋ ಮೇತ್ತಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾತಿ** ಹೇಟ್ಠಾ ಕಿಲೇಸವಸೇನ ಆರದ್ಧಾ ದೇಸನಾ ಪಬ್ಬತೇ ವುಟ್ಠವುಟ್ಠಿ ವಿಯ ನದಿಂ ಯಥಾನುಸನ್ಧಿನಾ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಭಾವನಂ ಓತಿಣ್ಣಾ। ತತ್ಥ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವುತ್ತಮೇವ। **ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪೋಕ್ಖರಣೀತಿ** ಮಹಾಸೀಹನಾದಸುತ್ತೇ ಮಗ್ಗೋ ಪೋಕ್ಖರಣಿಯಾ ಉಪಮಿತೋ, ಇಧ ಸಾಸನಂ ಉಪಮಿತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಸಮಣೋ ಹೋತೀತಿ** ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಾನಂ ಸಮಿತತ್ತಾ ಪರಮತ್ಥಸಮಣೋ ಹೋತೀತಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಚೂಳಅಸ್ಸಪುರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಚತುತ್ಥವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಚೂಳಯಮಕವಗ್ಗೋ

೧. ಸಾಲೇಯ್ಯಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೩೯. ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಸಾಲೇಯ್ಯಕಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಕೋಸಲೇಸೂ**ತಿ ಕೋಸಲಾ ನಾಮ ಜಾನಪದಿನೋ ರಾಜಕುಮಾರಾ। ತೇಸಂ ನಿವಾಸೋ ಏಕೋಪಿ ಜನಪದೋ ರುಳ್ಹೀಸದ್ದೇನ ಕೋಸಲಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಕೋಸಲೇಸು ಜನಪದೇ। ಪೋರಾಣಾ ಪನಾಹು - ಯಸ್ಮಾ ಪುಬ್ಬೇ ಮಹಾಪನಾದಂ ರಾಜಕುಮಾರಂ ನಾನಾನಾಟಕಾನಿ ದಿಸ್ವಾ ಸಿತಮತ್ತಮ್ಪಿ ಅಕರೋನ್ತಂ ಸುತ್ವಾ ರಾಜಾ ಆಹ - "ಯೋ ಮಮ ಪುತ್ತಂ ಹಸಾಪೇತಿ, ಸಬ್ಬಾಲಙ್ಕಾರೇನ ನಂ ಅಲಙ್ಕರೋಮೀ"ತಿ। ತತೋ ನಙ್ಗಲಾನಿಪಿ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಮಹಾಜನಕಾಯೇ ಸನ್ನಿಪತಿತೇ ಮನುಸ್ಸಾ ಸಾತಿರೇಕಾನಿ ಸತ್ತವಸ್ಸಾನಿ ನಾನಾಕೀಳಿಕಾಯೋ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ನಂ ಹಸಾಪೇತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿಂಸು। ತತೋ ಸಕ್ಕೋ ದೇವನಟಂ ಪೇಸೇಸಿ। ಸೋ ದಿಬ್ಬನಾಟಕಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಹಸಾಪೇಸಿ। ಅಥ ತೇ ಮನುಸ್ಸಾ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ವಸನೋಕಾಸಾಭಿಮುಖಾ ಪಕ್ಕಮಿಂಸು। ತೇ ಪಟಿಪಥೇ ಮಿತ್ತಸುಹಜ್ಜಾದಯೋ ದಿಸ್ವಾ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಂ ಕರೋನ್ತಾ, "ಕಚ್ಚಿ, ಭೋ, ಕುಸಲಂ, ಕಚ್ಚಿ, ಭೋ, ಕುಸಲ"ನ್ತಿ ಆಹಂಸು। ತಸ್ಮಾ ತಂ "ಕುಸಲಂ ಕುಸಲ"ನ್ತಿ ವಚನಂ ಉಪಾದಾಯ ಸೋ ಪದೇಸೋ ಕೋಸಲಾತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ।

ಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನೋತಿ ಅತುರಿತಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನೋ। **ಮಹತಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ಸದ್ಧಿ**ನ್ತಿ ಸತಂ ವಾ ಸಹಸ್ಸಂ ವಾ ಸತಸಹಸ್ಸಂ ವಾತಿ ಏವಂ ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೇನ ಮಹತಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ಸದ್ಧಿಂ। **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಾಮೋ**ತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಸಮೋಸರಣಗಾಮೋಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಾಮೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಭೋಗಗಾಮೋಪಿ। ಇಧ ಸಮೋಸರಣಗಾಮೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। **ತದವಸರೀ**ತಿ ತಂ ಅವಸರಿ, ಸಮ್ಪತ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ವಿಹಾರೋ ಪನೇತ್ಥ ಅನಿಯಾಮಿತೋ; ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಅವಿದೂರೇ ಬುದ್ಧಾನಂ ಅನುಚ್ಛವಿಕೋ ಏಕೋ ವನಸಣ್ಡೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಸತ್ಥಾ ತಂ ವನಸಣ್ಡಂ ಗತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಅಸ್ಸೋಸು**ನ್ತಿ ಸುಣಿಂಸು ಉಪಲಭಿಂಸು। ಸೋತದ್ವಾರಸಮ್ಪತ್ತವಚನನಿಗ್ಘೋಸಾನುಸಾರೇನ ಜಾನಿಂಸು। **ಖೋ**ತಿ ಅವಧಾರಣತ್ಥೇ ಪದಪೂರಣಮತ್ತೇ ವಾ ನಿಪಾತೋ। ತತ್ಥ ಅವಧಾರಣತ್ಥೇನ ಅಸ್ಸೋಸುಂಯೇವ , ನ ನೇಸಂ ಕೋಚಿ ಸವನನ್ತರಾಯೋ ಅಹೋಸೀತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಪದಪೂರಣೇನ ಬ್ಯಞ್ಜನಸಿಲಿಟ್ಠತಾಮತ್ತಮೇವ।

ಇದಾನಿ ಯಮತ್ಥಂ ಅಸ್ಸೋಸುಂ, ತಂ ಪಕಾಸೇತುಂ **ಸಮಣೋ ಖಲು, ಭೋ, ಗೋತಮೋ**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಸಮಿತಪಾಪತ್ತಾ **ಸಮಣೋ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಖಲೂ**ತಿ ಅನುಸ್ಸವನತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। **ಭೋ**ತಿ ತೇಸಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಆಲಪನಮತ್ತಂ। **ಗೋತಮೋ**ತಿ ಭಗವತೋ ಗೋತ್ತವಸೇನ ಪರಿದೀಪನಂ। ತಸ್ಮಾ **ಸಮಣೋ ಖಲು, ಭೋ, ಗೋತಮೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸಮಣೋ ಕಿರ, ಭೋ, ಗೋತಮಗೋತ್ತೋತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಸಕ್ಯಪುತ್ತೋ**ತಿ ಇದಂ ಪನ ಭಗವತೋ ಉಚ್ಚಾಕುಲಪರಿದೀಪನಂ। **ಸಕ್ಯಕುಲಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋ**ತಿ ಸದ್ಧಾಪಬ್ಬಜಿತಭಾವದೀಪನಂ। ಕೇನಚಿ ಪಾರಿಜುಞ್ಞೇನ ಅನಭಿಭೂತೋ ಅಪರಿಕ್ಖೀಣಂಯೇವ ತಂ ಕುಲಂ ಪಹಾಯ ಸದ್ಧಾಪಬ್ಬಜಿತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತತೋ ಪರಂ ವುತ್ತತ್ಥಮೇವ। **ತಂ ಖೋ ಪನಾ**ತಿ ಇತ್ಥಮ್ಭೂತಾಖ್ಯಾನತ್ಥೇ ಉಪಯೋಗವಚನಂ, ತಸ್ಸ ಖೋ ಪನ ಭೋತೋ ಗೋತಮಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಲ್ಯಾಣೋ**ತಿ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಸೇಟ್ಠೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಕಿತ್ತಿಸದ್ದೋ**ತಿ ಕಿತ್ತಿಯೇವ, ಥುತಿಘೋಸೋ ವಾ। **ಅಬ್ಭುಗ್ಗತೋ**ತಿ ಸದೇವಕಂ ಲೋಕಂ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿತ್ವಾ ಉಗ್ಗತೋ। ಕಿನ್ತಿ? "ಇತಿಪಿ ಸೋ ಭಗವಾ…ಪೇ॰… ಬುದ್ಧೋ ಭಗವಾ"ತಿ।

ತತ್ರಾಯಂ ಪದಸಮ್ಬನ್ಧೋ - ಸೋ ಭಗವಾ ಇತಿಪಿ ಅರಹಂ, ಇತಿಪಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ…ಪೇ॰… ಇತಿಪಿ ಭಗವಾತಿ। ಇಮಿನಾ ಚ ಇಮಿನಾ ಚ ಕಾರಣೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಆರಕತ್ತಾ, ಅರೀನಂ ಅರಾನಞ್ಚ ಹತತ್ತಾ, ಪಚ್ಚಯಾದೀನಂ ಅರಹತ್ತಾ, ಪಾಪಕರಣೇ ರಹಾಭಾವಾತಿ ಇಮೇಹಿ ತಾವ ಕಾರಣೇಹಿ ಸೋ ಭಗವಾ ಅರಹನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಮಾತಿಕಂ

ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಾನೇವ ಏತಾನಿ ಪದಾನಿ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ಬುದ್ಧಾನುಸ್ಸತಿನಿದ್ದೇಸೇ ವಿತ್ಥಾರಿತಾನೀತಿ ತತೋ ತೇಸಂ ವಿತ್ಥಾರೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

ಸಾಧು ಖೋ ಪನಾತಿ ಸುನ್ದರಂ ಖೋ ಪನ; ಅತ್ಥಾವಹಂ ಸುಖಾವಹನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ತಥಾರೂಪಾನಂ ಅರಹತ**ನ್ತಿ ಯಥಾರೂಪೋ ಸೋ ಭವಂ ಗೋತಮೋ, ಏವರೂಪಾನಂ ಅನೇಕೇಹಿಪಿ ಕಪ್ಪಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸೇಹಿ ದುಲ್ಲಭದಸ್ಸನಾನಂ ಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೇಹಿ ಅಸೀತಿಅನುಬ್ಯಞ್ಜನರತನಪಟಿಮಣ್ಡಿತೇಹಿ ದ್ವತ್ತಿಂಸ್ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣವರೇಹಿ ಸಮಾಕಿಣ್ಣಮನೋರಮಸರೀರಾನಂ ಅತಪ್ಪಕದಸ್ಸನಾನಂ ಅತಿಮಧುರಧಮ್ಮನಿಗ್ಘೋಸಾನಂ, ಯಥಾಭೂತಗುಣಾಧಿಗಮೇನ ಲೋಕೇ ಅರಹನ್ತೋತಿ ಲದ್ಧಸದ್ದಾನಂ ಅರಹತಂ। **ದಸ್ಸನಂ ಹೋತೀ**ತಿ ಪಸಾದಸೋಮ್ಮಾನಿ ಅಕ್ಖೀನಿ ಉಮ್ಮೀಲೇತ್ವಾ ದಸ್ಸನಮತ್ತಮ್ಪಿ ಸಾಧು ಹೋತಿ। ಸಚೇ ಪನ ಅಟ್ಠಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೇನ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಸರೇನ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಸ್ಸ ಏಕಂ ಪದಮ್ಪಿ ಸೋತುಂ ಲಭಿಸ್ಸಾಮ, ಸಾಧುತರಂಯೇವ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಏವಂ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಕತ್ವಾ।

ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸೂತಿ ಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚಾನಿ ಪಹಾಯ ತುಟ್ಠಮಾನಸಾ ಆಗಮಂಸು। **ಏತದವೋಚು**ನ್ತಿ ದುವಿಧಾ ಹಿ ಪುಚ್ಛಾ ಅಗಾರಿಕಪುಚ್ಛಾ ಅನಗಾರಿಕಪುಚ್ಛಾ ಚ। ತತ್ಥ "ಕಿಂ, ಭನ್ತೇ, ಕುಸಲಂ, ಕಿಂ ಅಕುಸಲ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಅಗಾರಿಕಪುಚ್ಛಾ ಆಗತಾ। "ಇಮೇ ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಅನಗಾರಿಕಪುಚ್ಛಾ। ಇಮೇ ಪನ ಅತ್ತನೋ ಅನುರೂಪಂ ಅಗಾರಿಕಪುಚ್ಛಂ ಪುಚ್ಛನ್ತಾ ಏತಂ, "ಕೋ ನು ಖೋ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಹೇತು ಕೋ ಪಚ್ಚಯೋ"ತಿಆದಿವಚನಂ ಅವೋಚುಂ। ತೇಸಂ ಭಗವಾ ಯಥಾ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತುಂ, ಏವಂ ಸಂಖಿತ್ತೇನೇವ ತಾವ ಪಞ್ಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತೋ, **ಅಧಮ್ಮಚರಿಯಾವಿಸಮಚರಿಯಾಹೇತು ಖೋ ಗಹಪತಯೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಭಗವಾ ಯಥಾ ನ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇನ್ತಿ, ಏವಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸೀತಿ? ಪಣ್ಡಿತಮಾನಿಕಾ ಹಿ ತೇ; ಆದಿತೋವ ಮಾತಿಕಂ ಅಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಯಥಾ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇನ್ತಿ, ಏವಂ ಅತ್ಥೇ ವಿತ್ಥಾರಿತೇ, ದೇಸನಂ ಉತ್ತಾನಿಕಾತಿ ಮಞ್ಞನ್ತಾ ಅವಜಾನನ್ತಿ, ಮಯಮ್ಪಿ ಕಥೇನ್ತಾ ಏವಮೇವ ಕಥೇಯ್ಯಾಮಾತಿ ವತ್ತಾರೋ ಭವನ್ತಿ। ತೇನ ನೇಸಂ ಭಗವಾ ಯಥಾ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತುಂ, ಏವಂ ಸಂಖಿತ್ತೇನೇವ ತಾವ ಪಞ್ಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸಿ। ತತೋ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೇಹಿ ವಿತ್ಥಾರದೇಸನಂ ಯಾಚಿತೋ ವಿತ್ಥಾರೇನ ದೇಸೇತುಂ, **ತೇನ ಹಿ ಗಹಪತಯೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ತೇನ ಹೀ**ತಿ ಕಾರಣತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। ಯಸ್ಮಾ ಮಂ ತುಮ್ಹೇ ಯಾಚಥ, ತಸ್ಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

೪೪೦. ತಿವಿಧನ್ತಿ ತೀಹಿ ಕೋಟ್ಠಾಸೇಹಿ। **ಕಾಯೇನಾ**ತಿ ಕಾಯದ್ವಾರೇನ। **ಅಧಮ್ಮಚರಿಯಾವಿಸಮಚರಿಯಾ**ತಿ ಅಧಮ್ಮಚರಿಯಸಙ್ಖಾತಾ ವಿಸಮಚರಿಯಾ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಪದತ್ಥೋ, ಅಧಮ್ಮಸ್ಸ ಚರಿಯಾ ಅಧಮ್ಮಚರಿಯಾ, ಅಧಮ್ಮಕರಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ವಿಸಮಾ ಚರಿಯಾ, ವಿಸಮಸ್ಸ ವಾ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಚರಿಯಾತಿ ವಿಸಮಚರಿಯಾ। ಅಧಮ್ಮಚರಿಯಾ ಚ ಸಾ ವಿಸಮಚರಿಯಾ ಚಾತಿ ಅಧಮ್ಮಚರಿಯಾವಿಸಮಚರಿಯಾ। ಏತೇನುಪಾಯೇನ ಸಬ್ಬೇಸು ಕಣ್ಹಸುಕ್ಕಪದೇಸು ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಲುದ್ದೋ**ತಿ ಕಕ್ಖಳೋ। **ದಾರುಣೋ**ತಿ ಸಾಹಸಿಕೋ। **ಲೋಹಿತಪಾಣೀ**ತಿ ಪರಂ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇನ್ತಸ್ಸ ಪಾಣೀ ಲೋಹಿತೇನ ಲಿಪ್ಪನ್ತಿ। ಸಚೇಪಿ ನ ಲಿಪ್ಪನ್ತಿ, ತಥಾವಿಧೋ ಲೋಹಿತಪಾಣೀತ್ವೇವ ವುಚ್ಚತಿ। **ಹತಪ್ಪಹತೇ ನಿವಿಟ್ಠೋ**ತಿ ಹತೇ ಚ ಪರಸ್ಸ ಪಹಾರದಾನೇ , ಪಹತೇ ಚ ಪರಮಾರಣೇ ನಿವಿಟ್ಠೋ। **ಅದಯಾಪನ್ನೋ**ತಿ ನಿಕ್ಕರುಣತಂ ಆಪನ್ನೋ।

ಯಂ ತಂ ಪರಸ್ಸಾತಿ ಯಂ ತಂ ಪರಸ್ಸ ಸನ್ತಕಂ। **ಪರವಿತ್ತೂಪಕರಣ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸೇವ ಪರಸ್ಸ ವಿತ್ತೂಪಕರಣಂ ತುಟ್ಠಿಜನನಂ ಪರಿಕ್ಖಾರಭಣ್ಡಕಂ। **ಗಾಮಗತಂ ವಾ**ತಿ ಅನ್ತೋಗಾಮೇ ವಾ ಠಪಿತಂ। **ಅರಞ್ಞಗತಂ ವಾ**ತಿ ಅರಞ್ಞೇ ರುಕ್ಖಗ್ಗಪಬ್ಬತಮತ್ಥಕಾದೀಸು ವಾ ಠಪಿತಂ। **ಅದಿನ್ನ**ನ್ತಿ ತೇಹಿ ಪರೇಹಿ ಕಾಯೇನ ವಾ ವಾಚಾಯ ವಾ ಅದಿನ್ನಂ। **ಥೇಯ್ಯಸಙ್ಖಾತ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ಥೇನೋ**ತಿ ಚೋರೋ। ಥೇನಸ್ಸ ಭಾವೋ ಥೇಯ್ಯಂ, ಅವಹರಣಚಿತ್ತಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಸಙ್ಖಾ, ಸಙ್ಖಾತನ್ತಿ ಅತ್ಥತೋ ಏಕಂ, ಕೋಟ್ಠಾಸಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ, "ಸಞ್ಞಾನಿದಾನಾ ಹಿ ಪಪಞ್ಚಸಙ್ಖಾ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ। ಥೇಯ್ಯಞ್ಚ ತಂ ಸಙ್ಖಾತಞ್ಚಾತಿ ಥೇಯ್ಯಸಙ್ಖಾತಂ, ಥೇಯ್ಯಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾತೋ ಏಕೋ ಚಿತ್ತಕೋಟ್ಠಾಸೋತಿ ಅತ್ಥೋ । ಕರಣತ್ಥೇ ಚೇತಂ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನಂ, ತಸ್ಮಾ ಥೇಯ್ಯಸಙ್ಖಾತೇನಾತಿ ಅತ್ಥತೋ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಮಾತುರಕ್ಖಿತಾತಿಆದೀಸು ಯಂ ಪಿತರಿ ನಟ್ಠೇ ವಾ ಮತೇ ವಾ ಘಾಸಚ್ಛಾದನಾದೀಹಿ ಪಟಿಜಗ್ಗಮಾನಾ, ವಯಪತ್ತಂ ಕುಲಘರೇ ದಸ್ಸಾಮೀತಿ ಮಾತಾ ರಕ್ಖತಿ, ಅಯಂ ಮಾತುರಕ್ಖಿತಾ ನಾಮ। ಏತೇನುಪಾಯೇನ **ಪಿತುರಕ್ಖಿತಾ**ದಯೋಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸಭಾಗಕುಲಾನಿ ಪನ ಕುಚ್ಛಿಗತೇಸುಪಿ ಗಬ್ಭೇಸು ಕತಿಕಂ ಕರೋನ್ತಿ – "ಸಚೇ ಮಯ್ಹಂ ಪುತ್ತೋ ಹೋತಿ, ತುಯ್ಹಂ ಧೀತಾ, ಅಞ್ಞತ್ಥ ಗನ್ತುಂ ನ ಲಭಿಸ್ಸತಿ, ಮಯ್ಹಂ ಪುತ್ತಸ್ಸೇವ ಹೋತೂ"ತಿ। ಏವಂ ಗಬ್ಭೇಪಿ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಾ **ಸಸ್ಸಾಮಿಕಾ** ನಾಮ। "ಯೋ ಇತ್ಥನ್ನಾಮಂ ಇತ್ಥಿಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಸ ಏತ್ತಕೋ ದಣ್ಡೋ"ತಿ ಏವಂ ಗಾಮಂ ವಾ ಗೇಹಂ ವಾ ವೀಥಿಂ ವಾ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಠಪಿತದಣ್ಡಾ, ಪನ **ಸಪರಿದಣ್ಡಾ** ನಾಮ। **ಅನ್ತಮಸೋ ಮಾಲಾಗುಣಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಾಪೀ**ತಿ ಯಾ ಸಬ್ಬನ್ತಿಮೇನ ಪರಿಚ್ಛೇದೇನ, "ಏಸಾ ಮೇ ಭರಿಯಾ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಸಞ್ಞಾಯ ತಸ್ಸಾ ಉಪರಿ ಕೇನಚಿ ಮಾಲಾಗುಣಂ ಖಿಪನ್ತೇನ ಮಾಲಾಗುಣಮತ್ತೇನಾಪಿ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಾ ಹೋತಿ। **ತಥಾರೂಪಾಸು ಚಾರಿತ್ತಂ ಆಪಜ್ಜಿತಾ ಹೋತೀ**ತಿ ಏವರೂಪಾಸು ಇತ್ಥೀಸು ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಸುತ್ತೇ ವುತ್ತಮಿಚ್ಛಾಚಾರಲಕ್ಖಣವಸೇನ ವೀತಿಕ್ಕಮಂ ಕತ್ತಾ ಹೋತಿ।

ಸಭಾಗತೋತಿ ಸಭಾಯಂ ಠಿತೋ। **ಪರಿಸಾಗತೋ**ತಿ ಪರಿಸಾಯಂ ಠಿತೋ। **ಞಾತಿಮಜ್ಝಗತೋ**ತಿ ದಾಯಾದಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ಠಿತೋ। **ಪೂಗಮಜ್ಝಗತೋ**ತಿ ಸೇನೀನಂ ಮಜ್ಝೇ ಠಿತೋ। **ರಾಜಕುಲಮಜ್ಝಗತೋ**ತಿ ರಾಜಕುಲಸ್ಸ ಮಜ್ಝೇ ಮಹಾವಿನಿಚ್ಛಯೇ ಠಿತೋ । **ಅಭಿನೀತೋ**ತಿ ಪುಚ್ಛನತ್ಥಾಯ ನೀತೋ। **ಸಕ್ಖಿಪುಟ್ಠೋ**ತಿ ಸಕ್ಖಿಂ ಕತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿತೋ। **ಏಹಮ್ಭೋ ಪುರಿಸಾ**ತಿ ಆಲಪನಮೇತಂ। **ಅತ್ತಹೇತು ವಾ ಪರಹೇತು ವಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಪರಸ್ಸ ವಾ ಹತ್ಥಪಾದಾದಿಹೇತು ವಾ ಧನಹೇತು ವಾ। **ಆಮಿಸಕಿಞ್ಚಿಕ್ಖಹೇತು ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಆಮಿಸ**ನ್ತಿ ಲಾಭೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। **ಕಿಞ್ಚಿಕ್ಖ**ನ್ತಿ ಯಂ ವಾ ತಂ ವಾ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಂ। ಅನ್ತಮಸೋ ತಿತ್ತಿರವಟ್ಟಕಸಪ್ಪಿಪಿಣ್ಡನವನೀತಪಿಣ್ಡಾದಿಮತ್ತಕಸ್ಸಪಿ ಲಞ್ಜಸ್ಸ ಹೇತೂತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಮ್ಪಜಾನಮುಸಾ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತೀ**ತಿ ಜಾನನ್ತೋಯೇವ ಮುಸಾವಾದಂ ಕತ್ತಾ ಹೋತಿ।

ಇಮೇಸಂ ಭೇದಾಯಾತಿ ಯೇಸಂ ಇತೋತಿ ವುತ್ತಾನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಸುತಂ ಹೋತಿ, ತೇಸಂ ಭೇದಾಯ। **ಅಮೂಸಂ ಭೇದಾಯಾ**ತಿ ಯೇಸಂ ಅಮುತ್ರಾತಿ ವುತ್ತಾನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಸುತಂ ಹೋತಿ, ತೇಸಂ ಭೇದಾಯ। **ಇತಿ ಸಮಗ್ಗಾನಂ ವಾ ಭೇದಕಾ**ತಿ ಏವಂ ಸಮಗ್ಗಾನಂ ವಾ ದ್ವಿನ್ನಂ ಸಹಾಯಕಾನಂ ಭೇದಂ ಕತ್ತಾ। **ಭಿನ್ನಾನಂ ವಾ ಅನುಪ್ಪದಾತಾ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ಕತಂ ತಯಾ, ತಂ ಪಜಹನ್ತೇನ ಕತಿಪಾಹೇನೇವ ತೇ ಮಹನ್ತಂ ಅನತ್ಥಂ ಕರೇಯ್ಯಾತಿ ಏವಂ ಭಿನ್ನಾನಂ ಪುನ ಅಸಂಸನ್ದನಾಯ ಅನುಪ್ಪದಾತಾ ಉಪತ್ಥಮ್ಭೇತಾ ಕಾರಣಂ ದಸ್ಸೇತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ವಗ್ಗೋ ಆರಾಮೋ ಅಭಿರತಿಟ್ಠಾನಮಸ್ಸಾತಿ **ವಗ್ಗಾರಾಮೋ। ವಗ್ಗರತೋ**ತಿ ವಗ್ಗೇಸು ರತೋ। ವಗ್ಗೇ ದಿಸ್ವಾ ವಾ ಸುತ್ವಾ ವಾ ನನ್ದತೀತಿ **ವಗ್ಗನನ್ದೀ। ವಗ್ಗಕರಣಿಂ ವಾಚ**ನ್ತಿ ಯಾ ವಾಚಾ ಸಮಗ್ಗೇಪಿ ಸತ್ತೇ ವಗ್ಗೇ ಕರೋತಿ ಭಿನ್ದತಿ, ತಂ ಕಲಹಕಾರಣಂ ವಾಚಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ।

ಅಣ್ಡಕಾತಿ ಯಥಾ ಸದೋಸೇ ರುಕ್ಖೇ ಅಣ್ಡಕಾನಿ ಉಟ್ಠಹನ್ತಿ, ಏವಂ ಸದೋಸತಾಯ ಖುಂಸನಾವಮ್ಭನಾದಿವಚನೇಹಿ ಅಣ್ಡಕಾ ಜಾತಾ। **ಕಕ್ಕಸಾ**ತಿ ಪೂತಿಕಾ। ಯಥಾ ನಾಮ ಪೂತಿಕರುಕ್ಖೋ ಕಕ್ಕಸೋ ಹೋತಿ ಪಗ್ಘರಿತಚುಣ್ಣೋ, ಏವಂ ಕಕ್ಕಸಾ ಹೋತಿ, ಸೋತಂ ಘಂಸಮಾನಾ ವಿಯ ಪವಿಸತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಕಕ್ಕಸಾ"ತಿ। **ಪರಕಟುಕಾ**ತಿ ಪರೇಸಂ ಕಟುಕಾ ಅಮನಾಪಾ ದೋಸಜನನೀ। **ಪರಾಭಿಸಜ್ಜನೀ**ತಿ ಕುಟಿಲಕಣ್ಟಕಸಾಖಾ ವಿಯ ಮಮ್ಮೇಸು ವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಪರೇಸಂ ಅಭಿಸಜ್ಜನೀ ಗನ್ತುಕಾಮಾನಮ್ಪಿ ಗನ್ತುಂ ಅದತ್ವಾ ಲಗ್ಗನಕಾರೀ। **ಕೋಧಸಾಮನ್ತಾ**ತಿ ಕೋಧಸ್ಸ ಆಸನ್ನಾ। **ಅಸಮಾಧಿಸಂವತ್ತನಿಕಾ**ತಿ ಅಪ್ಪನಾಸಮಾಧಿಸ್ಸ ವಾ ಉಪಚಾರಸಮಾಧಿಸ್ಸ ವಾ ಅಸಂವತ್ತನಿಕಾ। ಇತಿ ಸಬ್ಬಾನೇವ ತಾನಿ ಸದೋಸವಾಚಾಯ ವೇವಚನಾನಿ।

ಅಕಾಲವಾದೀತಿ ಅಕಾಲೇನ ವತ್ತಾ। **ಅಭೂತವಾದೀ**ತಿ ಯಂ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಸ ವತ್ತಾ। **ಅನತ್ಥವಾದೀ**ತಿ ಅಕಾರಣನಿಸ್ಸಿತಂ ವತ್ತಾ। **ಅಧಮ್ಮವಾದೀ**ತಿ ಅಸಭಾವಂ ವತ್ತಾ । **ಅವಿನಯವಾದೀ**ತಿ ಅಸಂವರವಿನಯಪಟಿಸಂಯುತ್ತಸ್ಸ ವತ್ತಾ। **ಅನಿಧಾನವತಿ ವಾಚ**ನ್ತಿ ಹದಯಮಞ್ಜೂಸಾಯಂ ನಿಧೇತುಂ ಅಯುತ್ತಂ ವಾಚಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ। **ಅಕಾಲೇನಾ**ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಕಾಲಸ್ಸ ಪುಬ್ಬೇ ವಾ ಪಚ್ಛಾ ವಾ ಅಯುತ್ತಕಾಲೇ ವತ್ತಾ ಹೋತಿ। **ಅನಪದೇಸ**ನ್ತಿ ಸುತ್ತಾಪದೇಸವಿರಹಿತಂ। **ಅಪರಿಯನ್ತವತಿ**ನ್ತಿ ಅಪರಿಚ್ಛೇದಂ, ಸುತ್ತಂ ವಾ ಜಾತಕಂ ವಾ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಉಪಲಬ್ಭಂ ವಾ ಉಪಮಂ ವಾ ವತ್ಥುಂ ವಾ ಆಹರಿತ್ವಾ ಬಾಹಿರಕಥಂಯೇವ ಕಥೇತಿ। ನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಮೇವ

ಹೋತಿ। “ಸುತ್ತಂ ನು ಖೋ ಕಥೇತಿ ಜಾತಕಂ ನು ಖೋ, ನಸ್ಸ ಅನ್ತಂ ವಾ ಕೋಟಿಂ ವಾ ಪಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಯಥಾ ವಟರುಕ್ಖಸಾಖಾನಂ ಗತಗತಟ್ಠಾನೇ ಪಾರೋಹಾ ಓತರನ್ತಿ, ಓತಿಣ್ಣೋತಿಣ್ಣಟ್ಠಾನೇ ಸಮ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪುನ ವಡ್ಢನ್ತಿಯೇವ । ಏವಂ ಅಡ್ಢಯೋಜನಮ್ಪಿ ಯೋಜನಮ್ಪಿ ಗಚ್ಛನ್ತಿಯೇವ, ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಪನ ಮೂಲರುಕ್ಖೋ ವಿನಸ್ಸತಿ, ಪವೇಣಿಜಾತಕಾವ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ। ಏವಮಯಮ್ಪಿ ನಿಗ್ರೋಧಧಮ್ಮಕಥಿಕೋ ನಾಮ ಹೋತಿ; ನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಮತ್ತಮೇವ ಕತ್ವಾ ಪಸ್ಸೇನೇವ ಪರಿಹರನ್ತೋ ಗಚ್ಛತಿ। ಯೋ ಪನ ಬಹುಮ್ಪಿ ಭಣನ್ತೋ ಏತದತ್ಥಮಿದಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹರಿತ್ವಾ ಜಾನಾಪೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ತಸ್ಸ ಕಥೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ। **ಅನತ್ಥಸಂಹಿತ**ನ್ತಿ ನ ಅತ್ಥನಿಸ್ಸಿತಂ।

ಅಭಿಜ್ಝಾತಾ ಹೋತೀತಿ ಅಭಿಜ್ಝಾಯ ಓಲೋಕೇತಾ ಹೋತಿ। **ಅಹೋ ವತಾ**ತಿ ಪತ್ಥನತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। ಅಭಿಜ್ಝಾಯ ಓಲೋಕಿತಮತ್ತಕೇನ ಚೇತ್ಥ ಕಮ್ಮಪಥಭೇದೋ ನ ಹೋತಿ। ಯದಾ ಪನ, “ಅಹೋ ವತಿದಂ ಮಮ ಸನ್ತಕಂ ಅಸ್ಸ, ಅಹಮೇತ್ಥ ವಸಂ ವತ್ತೇಯ್ಯ”ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಪರಿಣಾಮೇತಿ, ತದಾ ಕಮ್ಮಪಥಭೇದೋ ಹೋತಿ, ಅಯಮಿಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ।

ಬ್ಯಾಪನ್ನಚಿತ್ತೋತಿ ವಿಪನ್ನಚಿತ್ತೋ ಪೂತಿಭೂತಚಿತ್ತೋ। **ಪದುಟ್ಠಮನಸಙ್ಕಪ್ಪೋ**ತಿ ದೋಸೇನ ದುಟ್ಠಚಿತ್ತಸಙ್ಕಪ್ಪೋ। **ಹಞ್ಞನ್ತೂ**ತಿ ಘಾತಿಯನ್ತು। **ವಜ್ಝನ್ತೂ**ತಿ ವಧಂ ಪಾಪುಣನ್ತು। **ಮಾ ವಾ ಅಹೇಸು**ನ್ತಿ ಕಿಞ್ಚಿಪಿ ಮಾ ಅಹೇಸುಂ। ಇಧಾಪಿ ಕೋಪಮತ್ತಕೇನ ಕಮ್ಮಪಥಭೇದೋ ನ ಹೋತಿ। ಹಞ್ಞನ್ತೂತಿಆದಿಚಿನ್ತನೇನೇವ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ವುತ್ತಂ।

ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕೋತಿ ಅಕುಸಲದಸ್ಸನೋ। **ವಿಪರೀತದಸ್ಸನೋ**ತಿ ವಿಪಲ್ಲತ್ಥದಸ್ಸನೋ। **ನತ್ಥಿ ದಿನ್ನ**ನ್ತಿ ದಿನ್ನಸ್ಸ ಫಲಾಭಾವಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। **ಯಿಟ್ಠಂ** ವುಚ್ಚತಿ ಮಹಾಯಾಗೋ। **ಹುತ**ನ್ತಿ ಪಹೇಣಕಸಕ್ಕಾರೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ, ತಮ್ಪಿ ಉಭಯಂ ಫಲಾಭಾವಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। **ಸುಕತದುಕ್ಕಟಾನ**ನ್ತಿ ಸುಕತದುಕ್ಕಟಾನಂ, ಕುಸಲಾಕುಸಲಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಫಲಂ ವಿಪಾಕೋ**ತಿ ಯಂ ಫಲನ್ತಿ ವಾ ವಿಪಾಕೋತಿ ವಾ ವುಚ್ಚತಿ, ತಂ ನತ್ಥೀತಿ ವದತಿ। **ನತ್ಥಿ ಅಯಂ ಲೋಕೋ**ತಿ ಪರಲೋಕೇ ಠಿತಸ್ಸ ಅಯಂ ಲೋಕೋ ನತ್ಥಿ। **ನತ್ಥಿ ಪರೋ ಲೋಕೋ**ತಿ ಇಧ ಲೋಕೇ ಠಿತಸ್ಸಪಿ ಪರಲೋಕೋ ನತ್ಥಿ, ಸಬ್ಬೇ ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ನತ್ಥಿ ಮಾತಾ ನತ್ಥಿ ಪಿತಾ**ತಿ ತೇಸು ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪತ್ತೀನಂ ಫಲಾಭಾವವಸೇನ ವದತಿ। **ನತ್ಥಿ ಸತ್ತಾ ಓಪಪಾತಿಕಾ**ತಿ ಚವಿತ್ವಾ ಉಪಪಜ್ಜನಕಸತ್ತಾ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ವದತಿ। **ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಪವೇದೇನ್ತೀ**ತಿ ಯೇ ಇಮಞ್ಚ ಲೋಕಂ ಪರಞ್ಚ ಲೋಕಂ ಅಭಿವಿಸಿಟ್ಠಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಸಯಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ಕತ್ವಾ ಪವೇದೇನ್ತಿ, ತೇ ನತ್ಥೀತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬುದ್ಧಾನಂ ಅಭಾವಂ ದೀಪೇತಿ, ಏತ್ತಾವತಾ ದಸವತ್ಥುಕಾ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ಕಥಿತಾ ಹೋತಿ।

೪೪೧. **ಪಾಣಾತಿಪಾತಂ ಪಹಾಯಾ**ತಿಆದಯೋ ಸತ್ತ ಕಮ್ಮಪಥಾ ಚೂಳಹತ್ಥಿಪದೇ ವಿತ್ಥಾರಿತಾ। ಅನಭಿಜ್ಝಾದಯೋ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾಯೇವ।

೪೪೨. **ಸಹಬ್ಯತಂ ಉಪಪಜ್ಜೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಸಹಭಾವಂ ಉಪಗಚ್ಛೇಯ್ಯಂ। **ಬ್ರಹ್ಮಕಾಯಿಕಾನಂ ದೇವಾನ**ನ್ತಿ ಪಠಮಜ್ಝಾನಭೂಮಿದೇವಾನಂ। **ಆಭಾನಂ ದೇವಾನ**ನ್ತಿ ಆಭಾ ನಾಮ ವಿಸುಂ ನತ್ಥಿ, ಪರಿತ್ತಾಭಅಪ್ಪಮಾಣಾಭಆಭಸ್ಸರಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಪರಿತ್ತಾಭಾನ**ನ್ತಿಆದಿ ಪನ ಏಕತೋ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ತೇಸಂಯೇವ ಭೇದತೋ ಗಹಣಂ। **ಪರಿತ್ತಸುಭಾನ**ನ್ತಿಆದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಇತಿ ಭಗವಾ ಆಸವಕ್ಖಯಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಪೇಸಿ।

ಇಧ ಠತ್ವಾ ಪನ ದೇವಲೋಕಾ ಸಮಾನೇತಬ್ಬಾ। ತಿಸ್ಸನ್ನಂ ತಾವ ಝಾನಭೂಮೀನಂ ವಸೇನ ನವ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾ, ಪಞ್ಚ ಸುದ್ಧಾವಾಸಾ ಚತೂಹಿ ಆರೂಪೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ನವಾತಿ ಅಟ್ಠಾರಸ, ವೇಹಪ್ಫಲೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕೂನವೀಸತಿ, ತೇ ಅಸಞ್ಞಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ವೀಸತಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾ ಹೋನ್ತಿ, ಏವಂ ಛಹಿ ಕಾಮಾವಚರೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಛಬ್ಬೀಸತಿ ದೇವಲೋಕಾ ನಾಮ। ತೇಸಂ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಭಗವತಾ ದಸಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥೇಹಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ ದಸ್ಸಿತಾ।

ತತ್ಥ ಭಸು ತಾವ ಕಾಮಾವಚರೇಸು ತಿಣ್ಣಂ ಸುಚರಿತಾನಂ ವಿಪಾಕೇನೇವ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ ಹೋತಿ। ಉಪರಿದೇವಲೋಕಾನಂ ಪನ ಇಮೇ ಕಮ್ಮಪಥಾ ಉಪನಿಸ್ಸಯವಸೇನ ಕಥಿತಾ । ದಸ ಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಾ ಹಿ ಸೀಲಂ, ಸೀಲವತೋ ಚ ಕಸಿಣಪರಿಕಮ್ಮಂ ಇಜ್ಝತೀತಿ। ಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಕಸಿಣಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ಪಠಮಜ್ಝಾನಭೂಮಿಯಂ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ; ದುತಿಯಾದೀನಿ ಭಾವೇತ್ವಾ ದುತಿಯಜ್ಝಾನಭೂಮಿಆದೀಸು ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ; ರೂಪಾವಚರಜ್ಝಾನಂ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಅನಾಗಾಮಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ ಪಞ್ಚಸು ಸುದ್ಧಾವಾಸೇಸು ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ; ರೂಪಾವಚರಜ್ಝಾನಂ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ ಅರೂಪಾವಚರಸಮಾಪತ್ತಿಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ಚತೂಸು ಅರೂಪೇಸು ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ; ರೂಪಾರೂಪಜ್ಝಾನಂ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಅಸಞ್ಞಭವೋ ಪನ ಬಾಹಿರಕಾನಂ ತಾಪಸಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾನಂ ಆಚಿಣ್ಣೋತಿ ಇಧ ನ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸಾಲೇಯ್ಯಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ವೇರಞ್ಜಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೪೪. ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ವೇರಞ್ಜಕಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ವೇರಞ್ಜಕಾ**ತಿ ವೇರಞ್ಜವಾಸಿನೋ। **ಕೇನಚಿದೇವ ಕರಣೀಯೇನಾ**ತಿ ಕೇನಚಿದೇವ ಅನಿಯಮಿತಕಿಚ್ಚೇನ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬಂ ಪುರಿಮಸುತ್ತೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಕೇವಲಞ್ಹಿ ಇಧ **ಅಧಮ್ಮಚಾರೀ ವಿಸಮಚಾರೀ**ತಿ ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನಾ ದೇಸನಾ ಕತಾ। ಪುರಿಮಸುತ್ತೇ ಧಮ್ಮಾಧಿಟ್ಠಾನಾತಿ ಅಯಂ ವಿಸೇಸೋ। ಸೇಸಂ ತಾದಿಸಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ವೇರಞ್ಜಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಮಹಾವೇದಲ್ಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೪೯. ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಮಹಾವೇದಲ್ಲಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಆಯಸ್ಮಾ**ತಿ ಸಗಾರವಸಪ್ಪತಿಸ್ಸವಚನಮೇತಂ। **ಮಹಾಕೋಟ್ಠಿಕೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ಥೇರಸ್ಸ ನಾಮಂ। **ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಾ ವುಟ್ಠಿತೋ**ತಿ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಿತೋ। **ದುಪ್ಪಞ್ಞೋ ದುಪ್ಪಞ್ಞೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪಞ್ಞಾಯ ದುಟ್ಠಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಅಪ್ಪಞ್ಞೋ ನಿಪ್ಪಞ್ಞೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಿತ್ತಾವತಾ ನು ಖೋ**ತಿ ಕಾರಣಪರಿಚ್ಛೇದಪುಚ್ಛಾ, ಕಿತ್ತಕೇನ ನು ಖೋ ಏವಂ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪುಚ್ಛಾ ಚ ನಾಮೇಸಾ ಅದಿಟ್ಠಜೋತನಾಪುಚ್ಛಾ, ದಿಟ್ಠಸಂಸನ್ದನಾಪುಚ್ಛಾ, ವಿಮತಿಚ್ಛೇದನಾಪುಚ್ಛಾ, ಅನುಮತಿಪುಚ್ಛಾ, ಕಥೇತುಕಮ್ಯತಾಪುಚ್ಛಾತಿ ಪಞ್ಚವಿಧಾ ಹೋತಿ। ತಾಸಮಿದಂ ನಾನಾಕರಣಂ -

ಕತಮಾ **ಅದಿಟ್ಠಜೋತನಾಪುಚ್ಛಾ**? ಪಕತಿಯಾ ಲಕ್ಖಣಂ ಅಞ್ಞಾತಂ ಹೋತಿ ಅದಿಟ್ಠಂ ಅತುಲಿತಂ ಅತೀರಿತಂ ಅವಿಭೂತಂ ಅವಿಭಾವಿತಂ, ತಸ್ಸ ಞಾಣಾಯ ದಸ್ಸನಾಯ ತುಲನಾಯ ತೀರಣಾಯ ವಿಭೂತಾಯ ವಿಭಾವನತ್ಥಾಯ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛತಿ। ಅಯಂ ಅದಿಟ್ಠಜೋತನಾಪುಚ್ಛಾ।

ಕತಮಾ **ದಿಟ್ಠಸಂಸನ್ದನಾಪುಚ್ಛಾ**? ಪಕತಿಯಾ ಲಕ್ಖಣಂ ಞಾತಂ ಹೋತಿ ದಿಟ್ಠಂ ತುಲಿತಂ ತೀರಿತಂ ವಿಭೂತಂ ವಿಭಾವಿತಂ, ಅಞ್ಞೇಹಿ ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಂಸನ್ದನತ್ಥಾಯ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛತಿ। ಅಯಂ ದಿಟ್ಠಸಂಸನ್ದನಾಪುಚ್ಛಾ।

ಕತಮಾ **ವಿಮತಿಚ್ಛೇದನಾಪುಚ್ಛಾ**? ಪಕತಿಯಾ ಸಂಸಯಪಕ್ಖನ್ದೋ ಹೋತಿ ವಿಮತಿಪಕ್ಖನ್ದೋ, ದ್ವೇಳ್ಹಕಜಾತೋ, "ಏವಂ ನು ಖೋ, ನ ನು ಖೋ, ಕಿಂ ನು ಖೋ, ಕಥಂ ನು ಖೋ"ತಿ, ಸೋ ವಿಮತಿಚ್ಛೇದನತ್ಥಾಯ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛತಿ। ಅಯಂ ವಿಮತಿಚ್ಛೇದನಾಪುಚ್ಛಾ (ಮಹಾನಿ॰ ೧೫೦; ಚೂಳನಿ॰ ಪುಣ್ಣಕಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸ ೧೨)।

"ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರೂಪಂ ನಿಚ್ಚಂ ವಾ ಅನಿಚ್ಚಂ ವಾತಿ? ಅನಿಚ್ಚಂ, ಭನ್ತೇ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೨೧) ಏವರೂಪಾ ಅನುಮತಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಕಾಲೇ ಪುಚ್ಛಾ **ಅನುಮತಿಪುಚ್ಛಾ** ನಾಮ।

"ಚತ್ತಾರೋಮೇ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ, ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೩೯೦) ಏವರೂಪಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಸಯಮೇವ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಸಯಮೇವ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತುಕಾಮಸ್ಸ ಪುಚ್ಛಾ **ಕಥೇತುಕಮ್ಯತಾಪುಚ್ಛಾ** ನಾಮ। ತಾಸು ಇಧ ದಿಟ್ಠಸಂಸನ್ದನಾಪುಚ್ಛಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ।

ಥೇರೋ ಹಿ ಅತ್ತನೋ ದಿವಾಟ್ಠಾನೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಸಯಮೇವ ಪಞ್ಹಂ ಸಮುಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಸಯಂ ವಿನಿಚ್ಛಿನನ್ತೋ ಇದಂ ಸುತ್ತಂ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇಸಿ। ಏಕಚ್ಚೋ ಹಿ ಪಞ್ಹಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತುಂಯೇವ ಸಕ್ಕೋತಿ ನ ನಿಚ್ಛೇತುಂ; ಏಕಚ್ಚೋ ನಿಚ್ಛೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ ನ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತುಂ; ಏಕಚ್ಚೋ ಉಭಯಮ್ಪಿ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ; ಏಕಚ್ಚೋ ಉಭಯಮ್ಪಿ ಸಕ್ಕೋತಿ। ತೇಸು ಥೇರೋ ಉಭಯಮ್ಪಿ ಸಕ್ಕೋತಿಯೇವ। ಕಸ್ಮಾ? ಮಹಾಪಞ್ಞತಾಯ। ಮಹಾಪಞ್ಞಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಹಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋ, ಮಹಾಕಚ್ಚಾನತ್ಥೇರೋ, ಪುಣ್ಣತ್ಥೇರೋ, ಕುಮಾರಕಸ್ಸಪತ್ಥೇರೋ, ಆನನ್ದತ್ಥೇರೋ, ಅಯಮೇವ ಆಯಸ್ಮಾತಿ ಸಮ್ಬಹುಲಾ ಥೇರಾ ವಿಸೇಸಟ್ಠಾನಂ ಅಧಿಗತಾ। ನ ಹಿ ಸಕ್ಕಾ ಯಾಯ ವಾ ತಾಯ ವಾ ಅಪ್ಪಮತ್ತಿಕಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣಸ್ಸ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪುಣಿತುಂ, ಮಹಾಪಞ್ಞೇನ ಪನ ಸಕ್ಕಾತಿ ಮಹಾಪಞ್ಞತಾಯ **ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋ** ತಂ ಠಾನಂ ಅಧಿಗತೋ। ಪಞ್ಞಾಯ ಹಿ ಥೇರೇನ ಸದಿಸೋ ನತ್ಥಿ। ತೇನೇವ ನಂ ಭಗವಾ ಏತದಗ್ಗೇ ಠಪೇಸಿ – "ಏತದಗ್ಗಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾವಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಮಹಾಪಞ್ಞಾನಂ ಯದಿದಂ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೧೮೯)।

ತಥಾ ನ ಸಕ್ಕಾ ಯಾಯ ವಾ ತಾಯ ವಾ ಅಪ್ಪಮತ್ತಿಕಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಭಗವತಾ ಸಂಖಿತ್ತೇನ ಭಾಸಿತಸ್ಸ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಂಸನ್ದಿತ್ವಾ ಸಮಾನೇತ್ವಾ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಅತ್ಥಂ ವಿಭಜೇತುಂ, ಮಹಾಪಞ್ಞೇನ ಪನ ಸಕ್ಕಾತಿ ಮಹಾಪಞ್ಞತಾಯ **ಮಹಾಕಚ್ಚಾನತ್ಥೇರೋ** ತತ್ಥ ಪಟಿಬಲೋ ಜಾತೋ, ತೇನೇವ ನಂ ಭಗವಾ ಏತದಗ್ಗೇ ಠಪೇಸಿ – "ಏತದಗ್ಗಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾವಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಂಖಿತ್ತೇನ ಭಾಸಿತಸ್ಸ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಅತ್ಥಂ ವಿಭಜನ್ತಾನಂ ಯದಿದಂ ಮಹಾಕಚ್ಚಾನೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೧೯೭)।

ತಥಾ ನ ಸಕ್ಕಾ ಯಾಯ ವಾ ತಾಯ ವಾ ಅಪ್ಪಮತ್ತಿಕಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಕಥೇನ್ತೇನ ದಸ ಕಥಾವತ್ಥೂನಿ ಆಹರಿತ್ವಾ ಸತ್ತ ವಿಸುದ್ಧಿಯೋ ವಿಭಜನ್ತೇನ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಕಥೇತುಂ, ಮಹಾಪಞ್ಞೇನ ಪನ ಸಕ್ಕಾತಿ ಮಹಾಪಞ್ಞತಾಯ **ಪುಣ್ಣತ್ಥೇರೋ** ಚತುಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ಅಲಙ್ಕತಧಮ್ಮಾಸನೇ ಚಿತ್ತಬೀಜನಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ ಲೀಳಾಯನ್ತೋ ಪುಣ್ಣಚನ್ದೋ ವಿಯ ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇಸಿ। ತೇನೇವ ನಂ ಭಗವಾ ಏತದಗ್ಗೇ ಠಪೇಸಿ – "ಏತದಗ್ಗಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾವಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಧಮ್ಮಕಥಿಕಾನಂ ಯದಿದಂ ಪುಣ್ಣೋ ಮನ್ತಾಣಿಪುತ್ತೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೧೯೬)।

ತಥಾ ಯಾಯ ವಾ ತಾಯ ವಾ ಅಪ್ಪಮತ್ತಿಕಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭಿಕ್ಖು ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇನ್ತೋ ಇತೋ ವಾ ಏತ್ತೋ ವಾ ಅನುಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಯಟ್ಠಿಕೋಟಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅನ್ಧೋ ವಿಯ, ಏಕಪದಿಕಂ ದಣ್ಡಕಸೇತುಂ ಆರುಳ್ಹೋ ವಿಯ ಚ ಗಚ್ಛತಿ। ಮಹಾಪಞ್ಞೋ ಪನ ಚತುಪ್ಪದಿಕಂ ಗಾಥಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಉಪಮಾ ಚ ಕಾರಣಾನಿ ಚ ಆಹರಿತ್ವಾ ತೇಪಿಟಕಂ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಹೇಟ್ಠುಪರಿಯಂ ಕರೋನ್ತೋ ಕಥೇಸಿ। ಮಹಾಪಞ್ಞತಾಯ ಪನ **ಕುಮಾರಕಸ್ಸಪತ್ಥೇರೋ** ಚತುಪ್ಪದಿಕಂ ಗಾಥಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಉಪಮಾ ಚ ಕಾರಣಾನಿ ಚ ಆಹರಿತ್ವಾ ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಯೋಜೇನ್ತೋ ಜಾತಸ್ಸರೇ ಪಞ್ಚವಣ್ಣಾನಿ ಕುಸುಮಾನಿ ಫುಲ್ಲಾಪೇನ್ತೋ ವಿಯ ಸಿನೇರುಮತ್ಥಕೇ ವಟ್ಟಿಸಹಸ್ಸಂ

ತೇಲಪದೀಪಂ ಜಾಲೇನ್ತೋ ವಿಯ ತೇಪಿಟಕಂ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಹೇಟ್ಠುಪರಿಯಂ ಕರೋನ್ತೋ ಕಥೇಸಿ। ತೇನೇವ ನಂ ಭಗವಾ ಏತದಗ್ಗೇ ಠಪೇಸಿ - “ಏತದಗ್ಗಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾವಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಚಿತ್ತಕಥಿಕಾನಂ ಯದಿದಂ ಕುಮಾರಕಸ್ಸಪೋ”ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೨೧೭)।

ತಥಾ ಯಾಯ ವಾ ತಾಯ ವಾ ಅಪ್ಪಮತ್ತಿಕಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭಿಕ್ಖು ಚತೂಹಿ ಮಾಸೇಹಿ ಚತುಪ್ಪದಿಕಮ್ಪಿ ಗಾಥಂ ಗಹೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಮಹಾಪಞ್ಞೋ ಪನ ಏಕಪದೇ ಠತ್ವಾ ಪದಸತಮ್ಪಿ ಪದಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಆನನ್ದತ್ಥೇರೋ** ಪನ ಮಹಾಪಞ್ಞತಾಯ ಏಕಪದುದ್ಧಾರೇ ಠತ್ವಾ ಸಕಿಂಯೇವ ಸುತ್ವಾ ಪುನ ಅಪುಚ್ಛನ್ತೋ ಸಟ್ಠಿ ಪದಸಹಸ್ಸಾನಿ ಪನ್ನರಸ ಗಾಥಾಸಹಸ್ಸಾನಿ ವಲ್ಲಿಯಾ ಪುಪ್ಫಾನಿ ಆಕಡ್ಢಿತ್ವಾ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ವಿಯ ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನೇವ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಗಹಿತಗಹಿತಂ ಪಾಸಾಣೇ ಖತಲೇಖಾ ವಿಯ, ಸುವಣ್ಣಘಟೇ ಪಕ್ಖಿತ್ತಸೀಹವಸಾ ವಿಯ ಚ ಗಹಿತಾಕಾರೇನೇವ ತಿಟ್ಠತಿ। ತೇನೇವ ನಂ ಭಗವಾ ಏತದಗ್ಗೇ ಠಪೇಸಿ - “ಏತದಗ್ಗಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾವಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಗತಿಮನ್ತಾನಂ ಯದಿದಂ ಆನನ್ದೋ , ಸತಿಮನ್ತಾನಂ, ಧಿತಿಮನ್ತಾನಂ, ಬಹುಸ್ಸುತಾನಂ, ಉಪಟ್ಠಾಕಾನಂ ಯದಿದಂ ಆನನ್ದೋ”ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೨೧೯-೨೨೩)।

ನ ಹಿ ಸಕ್ಕಾ ಯಾಯ ವಾ ತಾಯ ವಾ ಅಪ್ಪಮತ್ತಿಕಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಚತುಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಪಭೇದಸ್ಸ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪುಣಿತುಂ। ಮಹಾಪಞ್ಞೇನ ಪನ ಸಕ್ಕಾತಿ ಮಹಾಪಞ್ಞತಾಯ **ಮಹಾಕೋಟ್ಠಿತತ್ಥೇರೋ** ಅಧಿಗಮಪರಿಪುಚ್ಛಾಸವನಪುಬ್ಬಯೋಗಾನಂ ವಸೇನ ಅನನ್ತನಯುಸ್ಸದಂ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಪಭೇದಂ ಪತ್ತೋ। ತೇನೇವ ನಂ ಭಗವಾ ಏತದಗ್ಗೇ ಠಪೇಸಿ - “ಏತದಗ್ಗಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾವಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಪತ್ತಾನಂ ಯದಿದಂ ಮಹಾಕೋಟ್ಠಿತೋ”ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೨೧೮)।

ಇತಿ ಥೇರೋ ಮಹಾಪಞ್ಞತಾಯ ಪಞ್ಹಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತುಮ್ಪಿ ನಿಚ್ಛೇತುಮ್ಪೀತಿ ಉಭಯಮ್ಪಿ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಸೋ ದಿವಾಟ್ಠಾನೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಸಯಮೇವ ಸಬ್ಬಪಞ್ಹೇ ಸಮುಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಸಯಂ ವಿನಿಚ್ಛಿನನ್ತೋ ಇದಂ ಸುತ್ತಂ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ, “ಸೋಭನಾ ವತ ಅಯಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ, ಜೇಟ್ಠಭಾತಿಕೇನ ನಂ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿನಾ ಸದ್ಧಿಂ ಸಂಸನ್ದಿಸ್ಸಾಮಿ, ತತೋ ಅಯಂ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಏಕಮತಿಯಾ ಏಕಜ್ಝಾಸಯೇನ ಚ ಠಪಿತಾ ಅತಿಗರುಕಾ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಪಾಸಾಣಚ್ಛತ್ತಸದಿಸಾ, ಚತುರೋಘನಿತ್ಥರಣತ್ಥಿಕಾನಂ ತಿತ್ಥೇ ಠಪಿತನಾವಾ ವಿಯ, ಮಗ್ಗಗಮನತ್ಥಿಕಾನಂ ಸಹಸ್ಸಯುತ್ತಆಜಞ್ಞರಥೋ ವಿಯ ಬಹುಪಕಾರಾ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ದಿಟ್ಠಸಂಸನ್ದನತ್ಥಂ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - “ತಾಸು ಇಧ ದಿಟ್ಠಸಂಸನ್ದನಾಪುಚ್ಛಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ”ತಿ।

ನಪ್ಪಜಾನಾತೀತಿ ಏತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ, ತಸ್ಮಾ ದುಪ್ಪಞ್ಞೋತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। **ಇದಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ನಪ್ಪಜಾನಾತೀ**ತಿ ಇದಂ ದುಕ್ಖಂ, ಏತ್ತಕಂ ದುಕ್ಖಂ, ಇತೋ ಉದ್ಧಂ ನತ್ಥೀತಿ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ ಯಾಥಾವಸರಸಲಕ್ಖಣತೋ ನ ಪಜಾನಾತಿ। **ಅಯಂ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ**ತಿ ಇತೋ ದುಕ್ಖಂ ಸಮುದೇತೀತಿ ಪವತ್ತಿದುಕ್ಖಪಭಾವಿಕಾ ತಣ್ಹಾ ಸಮುದಯಸಚ್ಚನ್ತಿ ಯಾಥಾವಸರಸಲಕ್ಖಣತೋ ನ ಪಜಾನಾತಿ। **ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧೋ**ತಿ ಇದಂ ದುಕ್ಖಂ ಅಯಂ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ ಚ ಇದಂ ನಾಮ ಠಾನಂ ಪತ್ವಾ ನಿರುಜ್ಝತೀತಿ ಉಭಿನ್ನಂ ಅಪ್ಪವತ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ನಿರೋಧಸಚ್ಚನ್ತಿ ಯಾಥಾವಸರಸಲಕ್ಖಣತೋ ನ ಪಜಾನಾತಿ। **ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ**ತಿ ಅಯಂ ಪಟಿಪದಾ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ ಯಾಥಾವಸರಸಲಕ್ಖಣತೋ ನ ಪಜಾನಾತೀತಿ। ಅನನ್ತರವಾರೇಪಿ ಇಮಿನಾವ ನಯೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಪನೇತ್ಥ ಚತುಸಚ್ಚಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಿಕೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕಥಿತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅಯಞ್ಹಿ ಆಚರಿಯಸನ್ತಿಕೇ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಸವನತೋ ಉಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಠಪೇತ್ವಾ ತಣ್ಹಂ ತೇಭೂಮಕಾ ಧಮ್ಮಾ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ, ತಣ್ಹಾ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ, ಉಭಿನ್ನಂ ಅಪ್ಪವತ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ, ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ ಪರಿಜಾನನ್ತೋ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ ಪಜಹನ್ತೋ ನಿರೋಧಪಾಪನೋ ಮಗ್ಗೋ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚನ್ತಿ ಏವಂ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಅಭಿನಿವಿಸತಿ। ತತ್ಥ ಪುರಿಮಾನಿ ದ್ವೇ ಸಚ್ಚಾನಿ ವಟ್ಟಂ, ಪಚ್ಛಿಮಾನಿ ವಿವಟ್ಟಂ, ವಟ್ಟೇ ಅಭಿನಿವೇಸೋ ಹೋತಿ, ನೋ ವಿವಟ್ಟೇ, ತಸ್ಮಾ ಅಯಂ ಅಭಿನಿವಿಸಮಾನೋ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚೇ ಅಭಿನಿವಿಸತಿ।

ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ ನಾಮ ರೂಪಾದಯೋ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾತಿ ವವತ್ಥಪೇತ್ವಾ ಧಾತುಕಮ್ಮಟ್ಠಾನವಸೇನ ಓತರಿತ್ವಾ, "ಚತ್ತಾರಿ ಮಹಾಭೂತಾನಿ ಚತುನ್ನಞ್ಚ ಮಹಾಭೂತಾನಂ ಉಪಾದಾಯ ರೂಪಂ ರೂಪ"ನ್ತಿ ವವತ್ಥಪೇತಿ। ತದಾರಮ್ಮಣಾ ವೇದನಾ ಸಞ್ಞಾ ಸಙ್ಖಾರಾ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ನಾಮನ್ತಿ ಏವಂ ಯಮಕತಾಲಕ್ಖನ್ಧಂ ಭಿನ್ದನ್ತೋ ವಿಯ "ದ್ವೇವ ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ನಾಮರೂಪ"ನ್ತಿ ವವತ್ಥಪೇತಿ। ತಂ ಪನೇತಂ ನ ಅಹೇತುಕಂ ಸಹೇತುಕಂ ಸಪ್ಪಚ್ಚಯಂ, ಕೋ ಚಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ ಅವಿಜ್ಜಾದಯೋ ಧಮ್ಮಾತಿ ಏವಂ ಪಚ್ಚಯೇ ಚೇವ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಧಮ್ಮೇ ಚ ವವತ್ಥಪೇತ್ವಾ "ಸಬ್ಬೇಪಿ ಧಮ್ಮಾ ಹುತ್ವಾ ಅಭಾವಟ್ಠೇನ ಅನಿಚ್ಚಾ"ತಿ ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣಂ ಆರೋಪೇತಿ, ತತೋ ಉದಯವಯಪ್ಪಟಿಪೀಳನಾಕಾರೇನ ದುಕ್ಖಾ, ಅವಸವತ್ತನಾಕಾರೇನ ಅನತ್ತಾತಿ ತಿಲಕ್ಖಣಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗಂ ಪಾಪುಣಾತಿ।

ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಏಕಪಟಿವೇಧೇನ ಪಟಿವಿಜ್ಝತಿ, ಏಕಾಭಿಸಮಯೇನ ಅಭಿಸಮೇತಿ। ದುಕ್ಖಂ ಪರಿಞ್ಞಾಪಟಿವೇಧೇನ ಪಟಿವಿಜ್ಝತಿ। ಸಮುದಯಂ ಪಹಾನಪಟಿವೇಧೇನ, ನಿರೋಧಂ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಪಟಿವೇಧೇನ, ಮಗ್ಗಂ ಭಾವನಾಪಟಿವೇಧೇನ ಪಟಿವಿಜ್ಝತಿ। ದುಕ್ಖಂ ಪರಿಞ್ಞಾಭಿಸಮಯೇನ ಅಭಿಸಮೇತಿ, ಸಮುದಯಂ ಪಹಾನಾಭಿಸಮಯೇನ, ನಿರೋಧಂ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಭಿಸಮಯೇನ, ಮಗ್ಗಂ ಭಾವನಾಭಿಸಮಯೇನ ಅಭಿಸಮೇತಿ। ಸೋ ತೀಣಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಕಿಚ್ಚತೋ ಪಟಿವಿಜ್ಝತಿ, ನಿರೋಧಂ ಆರಮ್ಮಣತೋ। ತಸ್ಮಿಞ್ಚಸ್ಸ ಖಣೇ ಅಹಂ ದುಕ್ಖಂ ಪರಿಜಾನಾಮಿ, ಸಮುದಯಂ ಪಜಹಾಮಿ, ನಿರೋಧಂ ಸಚ್ಛಿಕರೋಮಿ, ಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇಮೀತಿ ಆಭೋಗಸಮನ್ನಾಹಾರಮನಸಿಕಾರಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ ನತ್ಥಿ। ಏತಸ್ಸ ಪನ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸೇವ ಮಗ್ಗೋ ತೀಸು ಸಚ್ಚೇಸು ಪರಿಞ್ಞಾದಿಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇನ್ತೋವ ನಿರೋಧಂ ಆರಮ್ಮಣತೋ ಪಟಿವಿಜ್ಝತೀತಿ।

ತಸ್ಮಾ ಪಞ್ಞವಾತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಏತ್ಥ ಹೇಟ್ಠಿಮಕೋಟಿಯಾ ಸೋತಾಪನ್ನೋ, ಉಪರಿಮಕೋಟಿಯಾ ಖೀಣಾಸವೋ ಪಞ್ಞವಾತಿ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ। ಯೋ ಪನ ತೇಪಿಟಕಂ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಪಾಳಿತೋ ಚ ಅತ್ಥತೋ ಚ ಅನುಸನ್ಧಿತೋ ಚ ಪುಬ್ಬಾಪರತೋ ಚ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಹೇಟ್ಠುಪರಿಯಂ ಕರೋನ್ತೋ ವಿಚರತಿ, ಅನಿಚ್ಚದುಕ್ಖಾನತ್ತವಸೇನ ಪರಿಗ್ಗಹಮತ್ತಮ್ಪಿ ನತ್ಥಿ, ಅಯಂ ಪಞ್ಞವಾ ನಾಮ, ದುಪ್ಪಞ್ಞೋ ನಾಮಾತಿ? ವಿಞ್ಞಾಣಚರಿತೋ ನಾಮೇಸ, ಪಞ್ಞವಾತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ। ಅಥ ಯೋ ತಿಲಕ್ಖಣಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ ಅಜ್ಜ ಅಜ್ಜೇವ ಅರಹತ್ತನ್ತಿ ಚರತಿ, ಅಯಂ ಪಞ್ಞವಾ ನಾಮ, ದುಪ್ಪಞ್ಞೋ ನಾಮಾತಿ? ಭಜಾಪಿಯಮಾನೋ ಪಞ್ಞವಾಪಕ್ಖಂ ಭಜತಿ। ಸುತ್ತೇ ಪನ ಪಟಿವೇಧೋವ ಕಥಿತೋ।

ವಿಞ್ಞಾಣಂ ವಿಞ್ಞಾಣನ್ತಿ ಇಧ ಕಿಂ ಪುಚ್ಛತಿ? ಯೇನ ವಿಞ್ಞಾಣೇನ ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸಿತ್ವಾ ಏಸ ಪಞ್ಞವಾ ನಾಮ ಜಾತೋ, ತಸ್ಸ ಆಗಮನವಿಪಸ್ಸನಾ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಕಮ್ಮಕಾರಕಚಿತ್ತಂ ಪುಚ್ಛಾಮೀತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಸುಖನ್ತಿಪಿ ವಿಜಾನಾತೀ**ತಿ ಸುಖವೇದನಮ್ಪಿ ವಿಜಾನಾತಿ। ಉಪರಿಪದದ್ವಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಇಮಿನಾ ಥೇರೋ "ಸುಖಂ ವೇದನಂ ವೇದಯಮಾನೋ ಸುಖಂ ವೇದನಂ ವೇದಯಾಮೀತಿ ಪಜಾನಾತೀ"ತಿಆದಿನಾ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೧೩; ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೮೦) ನಯೇನ ಆಗತವೇದನಾವಸೇನ ಅರೂಪಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥೇಸಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಸಂಸಟ್ಠಾತಿ ಏಕುಪ್ಪಾದಾದಿಲಕ್ಖಣೇನ ಸಂಯೋಗಟ್ಠೇನ ಸಂಸಟ್ಠಾ, ಉದಾಹು ವಿಸಂಸಟ್ಠಾತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಥೇರೋ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಞ್ಚ ವಿಪಸ್ಸನಾವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾತಿ ಇಮೇ ದ್ವೇ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮೇ ಮಿಸ್ಸೇತ್ವಾ ಭೂಮನ್ತರಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಸಮಯಂ ಅಜಾನನ್ತೋ ವಿಯ ಪುಚ್ಛತೀತಿ ನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ ಪನ ಮಗ್ಗವಿಞ್ಞಾಣೇನ, ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾಯ ಚ ವಿಪಸ್ಸನಾವಿಞ್ಞಾಣೇನೇವ ಸದ್ಧಿಂ ಸಂಸಟ್ಠಭಾವಂ ಪುಚ್ಛತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಥೇರೋಪಿಸ್ಸ ತಮೇವತ್ಥಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತೋ **ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಸಂಸಟ್ಠಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ನ ಚ ಲಬ್ಭಾ ಇಮೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನ**ನ್ತಿ ಇಮೇಸಂ ಲೋಕಿಯಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇಪಿ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇಪಿ ಏಕತೋ ಉಪ್ಪನ್ನಾನಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ। **ವಿನಿಬ್ಭುಜಿತ್ವಾ ವಿನಿಬ್ಭುಜಿತ್ವಾ**ತಿ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಕತ್ವಾ ವಿನಿವಟ್ಟೇತ್ವಾ, ಆರಮ್ಮಣತೋ ವಾ ವತ್ಥುತೋ ವಾ ಉಪ್ಪಾದತೋ ವಾ ನಿರೋಧತೋ ವಾ ನಾನಾಕರಣಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಪನ

ಧಮ್ಮಾನಂ ವಿಸಯೋ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ। ಲೋಕಿಯಧಮ್ಮಂ ಪತ್ವಾ ಹಿ ಚಿತ್ತಂ ಜೇಟ್ಠಕಂ ಹೋತಿ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ, ಲೋಕುತ್ತರಂ ಪತ್ವಾ ಪಞ್ಞಾ।

ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋಪಿ ಹಿ ಲೋಕಿಯಧಮ್ಮಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ, "ಭಿಕ್ಖು, ತ್ವಂ ಕತಮಂ ಪಞ್ಞಂ ಅಧಿಗತೋ, ಕಿಂ ಪಠಮಮಗ್ಗಪಞ್ಞಂ, ಉದಾಹು ದುತಿಯ ತತಿಯ ಚತುತ್ಥ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞ"ನ್ತಿ ನ ಏವಂ ಪುಚ್ಛತಿ। ಕಿಂ ಫಸ್ಸೋಸಿ ತ್ವಂ, ಭಿಕ್ಖು, ಕಿಂ ವೇದನೋ, ಕಿಂ ಸಞ್ಞೋ, ಕಿಂ ಚೇತನೋತಿ ನ ಚ ಪುಚ್ಛತಿ, ಚಿತ್ತವಸೇನ ಪನ, "ಕಿಞ್ಚಿತ್ತೋ ತ್ವಂ, ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೧೩೫) ಪುಚ್ಛತಿ। ಕುಸಲಾಕುಸಲಂ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತೋಪಿ "ಮನೋಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾ ಧಮ್ಮಾ, ಮನೋಸೇಟ್ಠಾ ಮನೋಮಯಾ"ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೧, ೨) ಚ, "ಕತಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಕುಸಲಾ? ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಕಾಮಾವಚರಂ ಕುಸಲಂ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಹೋತೀ"ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧) ಚ ಏವಂ ಚಿತ್ತವಸೇನೇವ ಪಞ್ಞಾಪೇತಿ। ಲೋಕುತ್ತರಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ಪನ ಕಿಂ ಫಸ್ಸೋಸಿ ತ್ವಂ ಭಿಕ್ಖು, ಕಿಂ ವೇದನೋ, ಕಿಂ ಸಞ್ಞೋ, ಕಿಂ ಚೇತನೋತಿ ನ ಪುಚ್ಛತಿ। ಕತಮಾ ತೇ, ಭಿಕ್ಖು, ಪಞ್ಞಾ ಅಧಿಗತಾ, ಕಿಂ ಪಠಮಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾ, ಉದಾಹು ದುತಿಯತತಿಯಚತುತ್ಥಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾತಿ ಏವಂ ಪಞ್ಞಾವಸೇನೇವ ಪುಚ್ಛತಿ।

ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂಯುತ್ತೇಪಿ "ಪಞ್ಚಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ। ಕತಮಾನಿ ಪಞ್ಚ? ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ ವೀರಿಯಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಸತಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಸಮಾಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಂ। ಕತ್ಥ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ? ಚತೂಸು ಸೋತಾಪತ್ತಿಯಙ್ಗೇಸು ಏತ್ಥ ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಕತ್ಥ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವೀರಿಯಿನ್ದ್ರಿಯಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ? ಚತೂಸು ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನೇಸು ಏತ್ಥ ವೀರಿಯಿನ್ದ್ರಿಯಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಕತ್ಥ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತಿನ್ದ್ರಿಯಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ? ಚತೂಸು ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇಸು ಏತ್ಥ ಸತಿನ್ದ್ರಿಯಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಕತ್ಥ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮಾಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ? ಚತೂಸು ಝಾನೇಸು ಏತ್ಥ ಸಮಾಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಕತ್ಥ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ? ಚತೂಸು ಅರಿಯಸಚ್ಚೇಸು ಏತ್ಥ ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಂ ದಟ್ಠಬ್ಬ"ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೪೭೮)। ಏವಂ ಸವಿಸಯಸ್ಮಿಂಯೇವ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಾ ಧಮ್ಮಾ ಕಥಿತಾ।

ಯಥಾ ಹಿ ಚತ್ತಾರೋ ಸೇಟ್ಠಿಪುತ್ತಾ ರಾಜಾತಿ ರಾಜಪಞ್ಚಮೇಸು ಸಹಾಯೇಸು ನಕ್ಖತ್ತಂ ಕೀಳಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ವೀಥಿಂ ಓತಿಣ್ಣೇಸು ಏಕಸ್ಸ ಸೇಟ್ಠಿಪುತ್ತಸ್ಸ ಗೇಹಂ ಗತಕಾಲೇ ಇತರೇ ಚತ್ತಾರೋ ತುಣ್ಹೀ ನಿಸೀದನ್ತಿ, ಗೇಹಸಾಮಿಕೋವ, "ಇಮೇಸಂ ಖಾದನೀಯಂ ಭೋಜನೀಯಂ ದೇಥ, ಗನ್ಧಮಾಲಾಲಙ್ಕಾರಾದೀನಿ ದೇಥಾ"ತಿ ಗೇಹೇ ವಿಚಾರೇತಿ। ದುತಿಯಸ್ಸ ತತಿಯಸ್ಸ ಚತುತ್ಥಸ್ಸ ಗೇಹಂ ಗತಕಾಲೇ ಇತರೇ ಚತ್ತಾರೋ ತುಣ್ಹೀ ನಿಸೀದನ್ತಿ, ಗೇಹಸಾಮಿಕೋವ, "ಇಮೇಸಂ ಖಾದನೀಯಂ ಭೋಜನೀಯಂ ದೇಥ, ಗನ್ಧಮಾಲಾಲಙ್ಕಾರಾದೀನಿ ದೇಥಾ"ತಿ ಗೇಹೇ ವಿಚಾರೇತಿ। ಅಥ ಸಬ್ಬಪಚ್ಛಾ ರಞ್ಞೋ ಗೇಹಂ ಗತಕಾಲೇ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ರಾಜಾ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಇಸ್ಸರೋವ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಕಾಲೇ ಅತ್ತನೋ ಗೇಹೇಯೇವ, "ಇಮೇಸಂ ಖಾದನೀಯಂ ಭೋಜನೀಯಂ ದೇಥ, ಗನ್ಧಮಾಲಾಲಙ್ಕಾರಾದೀನಿ ದೇಥಾ"ತಿ ವಿಚಾರೇತಿ। ಏವಮೇವಂ ಖೋ ಸದ್ಧಾಪಞ್ಚಮಕೇಸು ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ತೇಸು ಸಹಾಯೇಸು ಏಕತೋ ವೀಥಿಂ ಓತರನ್ತೇಸು ವಿಯ ಏಕಾರಮ್ಮಣೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೇಸುಪಿ ಯಥಾ ಪಠಮಸ್ಸ ಗೇಹೇ ಇತರೇ ಚತ್ತಾರೋ ತುಣ್ಹೀ ನಿಸೀದನ್ತಿ, ಗೇಹಸಾಮಿಕೋವ ವಿಚಾರೇತಿ, ಏವಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಯಙ್ಗಾನಿ ಪತ್ವಾ ಅಧಿಮೋಕ್ಖಲಕ್ಖಣಂ ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಮೇವ ಜೇಟ್ಠಕಂ ಹೋತಿ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ, ಸೇಸಾನಿ ತದನ್ವಯಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಯಥಾ ದುತಿಯಸ್ಸ ಗೇಹೇ ಇತರೇ ಚತ್ತಾರೋ ತುಣ್ಹೀ ನಿಸೀದನ್ತಿ, ಗೇಹಸಾಮಿಕೋವ ವಿಚಾರೇತಿ, ಏವಂ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಾನಿ ಪತ್ವಾ ಪಗ್ಗಹಣಲಕ್ಖಣಂ ವೀರಿಯಿನ್ದ್ರಿಯಮೇವ ಜೇಟ್ಠಕಂ ಹೋತಿ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ, ಸೇಸಾನಿ ತದನ್ವಯಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಯಥಾ ತತಿಯಸ್ಸ ಗೇಹೇ ಇತರೇ ಚತ್ತಾರೋ ತುಣ್ಹೀ ನಿಸೀದನ್ತಿ, ಗೇಹಸಾಮಿಕೋವ ವಿಚಾರೇತಿ, ಏವಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾನಿ ಪತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾನಲಕ್ಖಣಂ ಸತಿನ್ದ್ರಿಯಮೇವ ಜೇಟ್ಠಕಂ ಹೋತಿ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ, ಸೇಸಾನಿ ತದನ್ವಯಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಯಥಾ ಚತುತ್ಥಸ್ಸ ಗೇಹೇ ಇತರೇ ಚತ್ತಾರೋ ತುಣ್ಹೀ ನಿಸೀದನ್ತಿ, ಗೇಹಸಾಮಿಕೋವ ವಿಚಾರೇತಿ, ಏವಂ ಝಾನವಿಮೋಕ್ಖೇ ಪತ್ವಾ ಅವಿಕ್ಖೇಪಲಕ್ಖಣಂ ಸಮಾಧಿನ್ದ್ರಿಯಮೇವ ಜೇಟ್ಠಕಂ ಹೋತಿ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ, ಸೇಸಾನಿ ತದನ್ವಯಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಸಬ್ಬಪಚ್ಛಾ ರಞ್ಞೋ ಗೇಹಂ ಗತಕಾಲೇ ಪನ ಯಥಾ ಇತರೇ ಚತ್ತಾರೋ ತುಣ್ಹೀ ನಿಸೀದನ್ತಿ, ರಾಜಾವ ಗೇಹೇ ವಿಚಾರೇತಿ, ಏವಮೇವ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ ಪತ್ವಾ ಪಜಾನನಲಕ್ಖಣಂ ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಮೇವ ಜೇಟ್ಠಕಂ ಹೋತಿ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ, ಸೇಸಾನಿ ತದನ್ವಯಾನಿ ಹೋನ್ತಿ।

ಇತಿ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಪತ್ತಾನಂ ಅಗ್ಗೇ ಠಪಿತೋ ಮಹಾಕೋಟ್ಠಿತತ್ಥೇರೋ ಲೋಕಿಯಧಮ್ಮಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ಚಿತ್ತಂ ಜೇಟ್ಠಕಂ ಚಿತ್ತಂ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಕತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿ; ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ಪಞ್ಞಂ ಜೇಟ್ಠಕಂ ಪಞ್ಞಂ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಕತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿ। ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋಪಿ ತಥೇವ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸೀತಿ।

ಯಂ ಹಾವುಸೋ, ಪಜಾನಾತೀತಿ ಯಂ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಮಿದಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾ ಪಜಾನಾತಿ। **ತಂ ವಿಜಾನಾತೀ**ತಿ ಮಗ್ಗವಿಞ್ಞಾಣಮ್ಪಿ ತಥೇವ ತಂ ವಿಜಾನಾತಿ। **ಯಂ ವಿಜಾನಾತೀ**ತಿ ಯಂ ಸಙ್ಖಾರಗತಂ ಅನಿಚ್ಚನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾವಿಞ್ಞಾಣಂ ವಿಜಾನಾತಿ। **ತಂ ಪಜಾನಾತೀ**ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾಪಿ ತಥೇವ ತಂ ಪಜಾನಾತಿ। **ತಸ್ಮಾ ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ**ತಿ ತೇನ ಕಾರಣೇನ ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ। **ಸಂಸಟ್ಠಾ**ತಿ ಏಕುಪ್ಪಾದಏಕನಿರೋಧಏಕವತ್ಥುಕಏಕಾರಮ್ಮಣತಾಯ ಸಂಸಟ್ಠಾ।

ಪಞ್ಞಾ ಭಾವೇತಬ್ಬಾತಿ ಇದಂ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ ಪನ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ತಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಭಾವೇತಬ್ಬಮೇವ ಹೋತಿ। **ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಇದಂ ವಿಪಸ್ಸನಾವಿಞ್ಞಾಣಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಪನ ಪಞ್ಞಾ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಪರಿಜಾನಿತಬ್ಬಾವ ಹೋತಿ।

೪೫೦. **ವೇದನಾ ವೇದನಾ**ತಿ ಇದಂ ಕಸ್ಮಾ ಪುಚ್ಛತಿ? ವೇದನಾಲಕ್ಖಣಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ತೇಭೂಮಿಕಸಮ್ಮಸನಚಾರವೇದನಾವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತಬ್ಬಾ। **ಸುಖಮ್ಪಿ ವೇದೇತೀ**ತಿ ಸುಖಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ವೇದೇತಿ ಅನುಭವತಿ। ಪರತೋ ಪದದ್ವಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ‘‘ರೂಪಞ್ಚ ಹಿದಂ, ಮಹಾಲಿ, ಏಕನ್ತದುಕ್ಖಂ ಅಭವಿಸ್ಸ, ದುಕ್ಖಾನುಪತಿತಂ ದುಕ್ಖಾವಕ್ಕನ್ತಂ ಅನವಕ್ಕನ್ತಂ ಸುಖೇನ, ನಯಿದಂ ಸತ್ತಾ ರೂಪಸ್ಮಿಂ ಸಾರಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಖೋ, ಮಹಾಲಿ, ರೂಪಂ ಸುಖಂ ಸುಖಾನುಪತಿತಂ ಸುಖಾವಕ್ಕನ್ತಂ ಅನವಕ್ಕನ್ತಂ ದುಕ್ಖೇನ, ತಸ್ಮಾ ಸತ್ತಾ ರೂಪಸ್ಮಿಂ ಸಾರಜ್ಜನ್ತಿ, ಸಾರಾಗಾ ಸಂಯುಜ್ಜನ್ತಿ, ಸಂಯೋಗಾ ಸಂಕಿಲಿಸ್ಸನ್ತಿ। ವೇದನಾ ಚ ಹಿದಂ... ಸಞ್ಞಾ... ಸಙ್ಖಾರಾ... ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚ ಹಿದಂ, ಮಹಾಲಿ, ಏಕನ್ತದುಕ್ಖಂ ಅಭವಿಸ್ಸ... ಪೇ॰... ಸಂಕಿಲಿಸ್ಸನ್ತೀ’’ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೬೦) ಇಮಿನಾ ಹಿ ಮಹಾಲಿಸುತ್ತಪರಿಯಾಯೇನ ಇಧ ಆರಮ್ಮಣಂ ಸುಖಂ ದುಕ್ಖಂ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖನ್ತಿ ಕಥಿತಂ। ಅಪಿಚ ಪುರಿಮಂ ಸುಖಂ ವೇದನಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಅಪರಾ ಸುಖಾ ವೇದನಾ ವೇದೇತಿ; ಪುರಿಮಂ ದುಕ್ಖಂ ವೇದನಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಅಪರಾ ದುಕ್ಖಾ ವೇದನಾ ವೇದೇತಿ; ಪುರಿಮಂ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಂ ವೇದನಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಅಪರಾ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾ ವೇದನಾ ವೇದೇತೀತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ವೇದನಾಯೇವ ಹಿ ವೇದೇತಿ, ನ ಅಞ್ಞೋ ಕೋಚಿ ವೇದಿತಾ ನಾಮ ಅತ್ಥೀತಿ ವುತ್ತಮೇತಂ।

ಸಞ್ಞಾ ಸಞ್ಞಾತಿ ಇಧ ಕಿಂ ಪುಚ್ಛತಿ? ಸಬ್ಬಸಞ್ಞಾಯ ಲಕ್ಖಣಂ। ಕಿಂ ಸಬ್ಬತ್ಥಕಸಞ್ಞಾಯಾತಿ? ಸಬ್ಬಸಞ್ಞಾಯ ಲಕ್ಖಣನ್ತಿಪಿ ಸಬ್ಬತ್ಥಕಸಞ್ಞಾಯ ಲಕ್ಖಣನ್ತಿಪಿ ಏಕಮೇವೇತಂ, ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ತೇಭೂಮಿಕಸಮ್ಮಸನಚಾರಸಞ್ಞಾವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತಬ್ಬಾ। **ನೀಲಕಮ್ಪಿ ಸಞ್ಜಾನಾತೀ**ತಿ ನೀಲಪುಪ್ಫೇ ವಾ ವತ್ಥೇ ವಾ ಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಉಪಚಾರಂ ವಾ ಅಪ್ಪನಂ ವಾ ಪಾಪೇನ್ತೋ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಅತ್ಥೇ ಪರಿಕಮ್ಮಸಞ್ಞಾಪಿ ಉಪಚಾರಸಞ್ಞಾಪಿ ಅಪ್ಪನಾಸಞ್ಞಾಪಿ ವಟ್ಟತಿ। ನೀಲೇ ನೀಲನ್ತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಸಞ್ಞಾಪಿ ವಟ್ಟತಿಯೇವ। **ಪೀತಕಾ**ದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಯಾ ಚಾವುಸೋ, ವೇದನಾತಿ ಏತ್ಥ ವೇದನಾ, ಸಞ್ಞಾ, ವಿಞ್ಞಾಣನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ತೀಣಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಞ್ಞಾ ಕಸ್ಮಾ ನ ಗಹಿತಾತಿ? ಅಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಿಕತ್ತಾ। ಪಞ್ಞಾಯ ಹಿ ಗಹಿತಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಾವ ವೇದನಾದಯೋ ಲಬ್ಭನ್ತಿ, ನೋ ವಿಪ್ಪಯುತ್ತಾ। ತಂ ಪನ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಇಮೇಸು ಗಹಿತೇಸು ಪಞ್ಞಾಯ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಚ ವಿಪ್ಪಯುತ್ತಾ ಚ ಅನ್ತಮಸೋ ದ್ವೇ ಪಞ್ಚವಿಞ್ಞಾಣಧಮ್ಮಾಪಿ ಲಬ್ಭನ್ತಿ। ಯಥಾ ಹಿ ತಯೋ ಪುರಿಸಾ ಸುತ್ತಂ ಸುತ್ತನ್ತಿ ವದೇಯ್ಯುಂ, ಚತುತ್ಥೋ ರತನಾವುತಸುತ್ತನ್ತಿ। ತೇಸು ಪುರಿಮಾ ತಯೋ ತಕ್ಕಗತಮ್ಪಿ ಪಟ್ಟವಟ್ಟಕಾದಿಗತಮ್ಪಿ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಬಹುಂ ಸುತ್ತಂ ಲಭನ್ತಿ ಅನ್ತಮಸೋ ಮಕ್ಕಟಕಸುತ್ತಮ್ಪಿ। ರತನಾವುತಸುತ್ತಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತೋ ಮನ್ದಂ ಲಭತಿ, ಏವಂಸಮ್ಪದಮಿದಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಹೇಟ್ಠತೋ ವಾ ಪಞ್ಞಾ ವಿಞ್ಞಾಣೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಪಯೋಗಂ ಲಭಾಪಿತಾ

ವಿಸ್ಸಟ್ಠತ್ತಾವ ಇಧ ನ ಗಹಿತಾತಿ ವದನ್ತಿ। **ಯಂ ಹಾವುಸೋ, ವೇದೇತೀತಿ** ಯಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ವೇದನಾ ವೇದೇತಿ, ಸಞ್ಞಾಪಿ ತದೇವ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ। **ಯಂ ಸಞ್ಜಾನಾತೀತಿ** ಯಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಸಞ್ಞಾ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ, ವಿಞ್ಞಾಣಮ್ಪಿ ತದೇವ ವಿಜಾನಾತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಇದಾನಿ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ ವಿಜಾನಾತಿ ಪಜಾನಾತೀತಿ ಏತ್ಥ ವಿಸೇಸೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ ಉಪಸಗ್ಗಮತ್ತಮೇವ ವಿಸೇಸೋ। ಜಾನಾತೀತಿ ಪದಂ ಪನ ಅವಿಸೇಸೋ। ತಸ್ಸಾಪಿ ಜಾನನತ್ಥೇ ವಿಸೇಸೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸಞ್ಞಾ ಹಿ ನೀಲಾದಿವಸೇನ ಆರಮ್ಮಣಂ ಸಞ್ಜಾನನಮತ್ತಮೇವ, ಅನಿಚ್ಚಂ ದುಕ್ಖಂ ಅನತ್ತಾತಿ ಲಕ್ಖಣಪಟಿವೇಧಂ ಪಾಪೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ವಿಞ್ಞಾಣಂ ನೀಲಾದಿವಸೇನ ಆರಮ್ಮಣಞ್ಚೇವ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ, ಅನಿಚ್ಚಾದಿಲಕ್ಖಣಪಟಿವೇಧಞ್ಚ ಪಾಪೇತಿ, ಉಸ್ಸಕ್ಕಿತ್ವಾ ಪನ ಮಗ್ಗಪಾತುಭಾವಂ ಪಾಪೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಪಞ್ಞಾ ನೀಲಾದಿವಸೇನ ಆರಮ್ಮಣಮ್ಪಿ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ, ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ಲಕ್ಖಣಪಟಿವೇಧಮ್ಪಿ ಪಾಪೇತಿ, ಉಸ್ಸಕ್ಕಿತ್ವಾ ಮಗ್ಗಪಾತುಭಾವಂ ಪಾಪೇತುಮ್ಪಿ ಸಕ್ಕೋತಿ।

ಯಥಾ ಹಿ ಹೇರಞ್ಞಿಕಫಲಕೇ ಕಹಾಪಣರಾಸಿಮ್ಹಿ ಕತೇ ಅಜಾತಬುದ್ಧಿ ದಾರಕೋ ಗಾಮಿಕಪುರಿಸೋ ಮಹಾಹೇರಞ್ಞಿಕೋತಿ ತೀಸು ಜನೇಸು ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಠಿತೇಸು ಅಜಾತಬುದ್ಧಿ ದಾರಕೋ ಕಹಾಪಣಾನಂ ಚಿತ್ತವಿಚಿತ್ತಚತುರಸ್ಸಮಣ್ಡಲಭಾವಮೇವ ಜಾನಾತಿ, ಇದಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಉಪಭೋಗಪರಿಭೋಗಂ ರತನಸಮ್ಮತನ್ತಿ ನ ಜಾನಾತಿ। ಗಾಮಿಕಪುರಿಸೋ ಚಿತ್ತಾದಿಭಾವಞ್ಚೇವ ಜಾನಾತಿ, ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಉಪಭೋಗಪರಿಭೋಗರತನಸಮ್ಮತಭಾವಞ್ಚ। "ಅಯಂ ಕೂಟೋ ಅಯಂ ಛೇಕೋ ಅಯಂ ಕರತೋ ಅಯಂ ಸಣ್ಹೋ"ತಿ ಪನ ನ ಜಾನಾತಿ। ಮಹಾಹೇರಞ್ಞಿಕೋ ಚಿತ್ತಾದಿಭಾವಮ್ಪಿ ರತನಸಮ್ಮತಭಾವಮ್ಪಿ ಕೂಟಾದಿಭಾವಮ್ಪಿ ಜಾನಾತಿ, ಜಾನನ್ತೋ ಚ ಪನ ನಂ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾಪಿ ಜಾನಾತಿ, ಆಕೋಟಿತಸ್ಸ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾಪಿ, ಗನ್ಧಂ ಘಾಯಿತ್ವಾಪಿ, ರಸಂ ಸಾಯಿತ್ವಾಪಿ, ಹತ್ಥೇನ ಗರುಕಲಹುಕಭಾವಂ ಉಪಧಾರೇತ್ವಾಪಿ ಅಸುಕಗಾಮೇ ಕತೋತಿಪಿ ಜಾನಾತಿ, ಅಸುಕನಿಗಮೇ ಅಸುಕನಗರೇ ಅಸುಕಪಬ್ಬತಚ್ಛಾಯಾಯ ಅಸುಕನದೀತೀರೇ ಕತೋತಿಪಿ, ಅಸುಕಾಚರಿಯೇನ ಕತೋತಿಪಿ ಜಾನಾತಿ। ಏವಮೇವಂ ಸಞ್ಞಾ ಅಜಾತಬುದ್ಧಿದಾರಕಸ್ಸ ಕಹಾಪಣದಸ್ಸನಂ ವಿಯ ನೀಲಾದಿವಸೇನ ಆರಮ್ಮಣಮತ್ತಮೇವ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ। ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಗಾಮಿಕಪುರಿಸಸ್ಸ ಕಹಾಪಣದಸ್ಸನಂ ವಿಯ ನೀಲಾದಿವಸೇನ ಆರಮ್ಮಣಮ್ಪಿ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ, ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ಲಕ್ಖಣಪಟಿವೇಧಮ್ಪಿ ಪಾಪೇತಿ। ಪಞ್ಞಾ ಮಹಾಹೇರಞ್ಞಿಕಸ್ಸ ಕಹಾಪಣದಸ್ಸನಂ ವಿಯ ನೀಲಾದಿವಸೇನ ಆರಮ್ಮಣಮ್ಪಿ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ, ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ಲಕ್ಖಣಪಟಿವೇಧಮ್ಪಿ ಪಾಪೇತಿ, ಉಸ್ಸಕ್ಕಿತ್ವಾ ಮಗ್ಗಪಾತುಭಾವಮ್ಪಿ ಪಾಪೇತಿ। ಸೋ ಪನ ನೇಸಂ ವಿಸೇಸೋ ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝೋ।

ತೇನಾಹ ಆಯಸ್ಮಾ ನಾಗಸೇನೋ - "ದುಕ್ಕರಂ, ಮಹಾರಾಜ, ಭಗವತಾ ಕತನ್ತಿ। ಕಿಂ, ಭನ್ತೇ, ನಾಗಸೇನ ಭಗವತಾ ದುಕ್ಕರಂ ಕತನ್ತಿ? ದುಕ್ಕರಂ, ಮಹಾರಾಜ, ಭಗವತಾ ಕತಂ, ಇಮೇಸಂ ಅರೂಪೀನಂ ಚಿತ್ತಚೇತಸಿಕಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಏಕಾರಮ್ಮಣೇ ಪವತ್ತಮಾನಾನಂ ವವತ್ಥಾನಂ ಅಕ್ಖಾತಂ, ಅಯಂ ಫಸ್ಸೋ, ಅಯಂ ವೇದನಾ, ಅಯಂ ಸಞ್ಞಾ, ಅಯಂ ಚೇತನಾ, ಇದಂ ಚಿತ್ತ"ನ್ತಿ (ಮಿ॰ ಪ॰ ೨.೭.೧೬)। ಯಥಾ ಹಿ ತಿಲತೇಲಂ, ಸಾಸಪತೇಲಂ, ಮಧುಕತೇಲಂ, ಏರಣ್ಡಕತೇಲಂ, ವಸಾತೇಲನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪಞ್ಚ ತೇಲಾನಿ ಏಕಚಾಟಿಯಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ದಿವಸಂ ಯಮಕಮನ್ಥೇಹಿ ಮನ್ಥೇತ್ವಾ ತತೋ ಇದಂ ತಿಲತೇಲಂ, ಇದಂ ಸಾಸಪತೇಲನ್ತಿ ಏಕೇಕಸ್ಸ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ಉದ್ಧರಣಂ ನಾಮ ದುಕ್ಕರಂ, ಇದಂ ತತೋ ದುಕ್ಕರತರಂ। ಭಗವಾ ಪನ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಸುಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧತ್ತಾ ಧಮ್ಮಿಸ್ಸರೋ ಧಮ್ಮರಾಜಾ ಇಮೇಸಂ ಅರೂಪೀನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಏಕಾರಮ್ಮಣೇ ಪವತ್ತಮಾನಾನಂ ವವತ್ಥಾನಂ ಅಕ್ಖಾಸಿ। ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಮಹಾನದೀನಂ ಸಮುದ್ದಂ ಪವಿಟ್ಠಟ್ಠಾನೇ, "ಇದಂ ಗಙ್ಗಾಯ ಉದಕಂ, ಇದಂ ಯಮುನಾಯಾ"ತಿ ಏವಂ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ಉದಕಉದ್ಧರಣೇನಾಪಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೪೫೧. **ನಿಸ್ಸಟ್ಠೇನಾತಿ** ನಿಸ್ಸಟೇನ ಪರಿಚ್ಚತ್ತೇನ ವಾ। ತತ್ಥ **ನಿಸ್ಸಟೇನಾತಿ** ಅತ್ಥೇ ಸತಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಹೀತಿ ನಿಸ್ಸಕ್ಕವಚನಂ। **ಪರಿಚ್ಚತ್ತೇನಾತಿ** ಅತ್ಥೇ ಸತಿ ಕರಣವಚನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಪಞ್ಚಹಿ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಹಿ ನಿಸ್ಸರಿತ್ವಾ ಮನೋದ್ವಾರೇ ಪವತ್ತೇನ ಪಞ್ಚಹಿ ವಾ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಹಿ ತಸ್ಸ ವತ್ಥುಭಾವಂ ಅನುಪಗಮನತಾಯ ಪರಿಚ್ಚತ್ತೇನಾತಿ। **ಪರಿಸುದ್ಧೇನಾತಿ** ನಿರುಪಕ್ಕಿಲೇಸೇನ। **ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣೇನಾತಿ** ರೂಪಾವಚರಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಚಿತ್ತೇನ। **ಕಿಂ ನೇಯ್ಯನ್ತಿ** ಕಿಂ ಜಾನಿತಬ್ಬಂ। "ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ನೇಯ್ಯಂ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ

ಧಮ್ಮ್"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಮಹಾನಿ॰ ೬೯) ಹಿ ಜಾನಿತಬ್ಬಂ ನೇಯ್ಯನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಂ ನೇಯ್ಯನ್ತಿ** ಕಥಂ ರೂಪಾವಚರಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಚಿತ್ತೇನ ಅರೂಪಾವಚರಸಮಾಪತ್ತಿ ನೇಯ್ಯಾತಿ? ರೂಪಾವಚರಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನೇ ಠಿತೇನ ಅರೂಪಾವಚರಸಮಾಪತ್ತಿಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತುಂ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ। ಏತ್ಥ ಠಿತಸ್ಸ ಹಿ ಸಾ ಇಜ್ಝತಿ। ತಸ್ಮಾ "ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಂ ನೇಯ್ಯ"ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ಅಥ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಂ ಕಸ್ಮಾ ನ ವುತ್ತನ್ತಿ? ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ಅಭಿನಿವೇಸಾಭಾವತೋ। ತತ್ಥ ಹಿ ಕಲಾಪತೋ ನಯತೋ ಸಮ್ಮಸನಂ ಲಬ್ಭತಿ, ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿಸದಿಸಸ್ಸಾಪಿ ಹಿ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ಅಭಿನಿವೇಸೋ ನ ಜಾಯತಿ। ತಸ್ಮಾ ಥೇರೋಪಿ, "ಏವಂ ಕಿರಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಅಹುತ್ವಾ ಸಮ್ಭೋನ್ತಿ, ಹುತ್ವಾ ಪಟಿವೇನ್ತೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೯೪) ಕಲಾಪತೋ ನಯತೋ ಸಮ್ಮಸಿತ್ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸೀತಿ। ಭಗವಾ ಪನ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಹತ್ಥಗತತ್ತಾ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿಯಮ್ಪಿ ಪರೋಪಣ್ಣಾಸ ಧಮ್ಮೇ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ಅಙ್ಗುದ್ಧಾರೇನೇವ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ, "ಯಾವತಾ ಸಞ್ಞಾಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ, ತಾವತಾ ಅಞ್ಞಾಪಟಿವೇಧೋ"ತಿ ಆಹ।

ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖುನಾ ಪಜಾನಾತೀತಿ ದಸ್ಸನಪರಿಣಾಯಕಟ್ಠೇನ ಚಕ್ಖುಭೂತಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಪಜಾನಾತಿ। ತತ್ಥ ದ್ವೇ ಪಞ್ಞಾ ಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾ ಚ। ಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾಯ ಕಿಚ್ಚತೋ ಅಸಮ್ಮೋಹತೋ ಚ ಪಜಾನಾತಿ। ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾಯ ಲಕ್ಖಣಪಟಿವೇಧೇನ ಆರಮ್ಮಣತೋ ಜಾನನಂ ಕಥಿತಂ। **ಕಿಮತ್ಥಿಯಾತಿ** ಕೋ ಏತಿಸ್ಸಾ ಅತ್ಥೋ। **ಅಭಿಞ್ಞತ್ಥಾ**ತಿಆದೀಸು ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯೇ ಧಮ್ಮೇ ಅಭಿಜಾನಾತೀತಿ **ಅಭಿಞ್ಞತ್ಥಾ**। ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯೇ ಧಮ್ಮೇ ಪರಿಜಾನಾತೀತಿ **ಪರಿಞ್ಞತ್ಥಾ**। ಪಹಾತಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮೇ ಪಜಹತೀತಿ **ಪಹಾನತ್ಥಾ**। ಸಾ ಪನೇಸಾ ಲೋಕಿಯಾಪಿ ಅಭಿಞ್ಞತ್ಥಾ ಚ ಪರಿಞ್ಞತ್ಥಾ ಚ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನತೋ ಪಹಾನತ್ಥಾ। ಲೋಕುತ್ತರಾಪಿ ಅಭಿಞ್ಞತ್ಥಾ ಚ ಪರಿಞ್ಞತ್ಥಾ ಚ ಸಮುಚ್ಛೇದತೋ ಪಹಾನತ್ಥಾ। ತತ್ಥ ಲೋಕಿಯಾ ಕಿಚ್ಚತೋ ಅಸಮ್ಮೋಹತೋ ಚ ಪಜಾನಾತಿ, ಲೋಕುತ್ತರಾ ಅಸಮ್ಮೋಹತೋ।

೪೫೨. ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಉಪ್ಪಾದಾಯಾತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಚ ಮಗ್ಗಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಚ। **ಪರತೋ ಚ ಘೋಸೋತಿ** ಸಪ್ಪಾಯಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ। **ಯೋನಿಸೋ ಚ ಮನಸಿಕಾರೋತಿ** ಅತ್ತನೋ ಉಪಾಯಮನಸಿಕಾರೋ। ತತ್ಥ ಸಾವಕೇಸು ಅಪಿ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿನೋ ದ್ವೇ ಪಚ್ಚಯಾ ಲದ್ಧುಂ ವಟ್ಟನ್ತಿಯೇವ। ಥೇರೋ ಹಿ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಂ ಏಕಂ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಂ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾಪಿ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯ ಅಣುಮತ್ತಮ್ಪಿ ಕಿಲೇಸಂ ಪಜಹಿತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ। "ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ಹೇತುಪ್ಪಭವಾ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೬೦) ಅಸ್ಸಜಿತ್ಥೇರತೋ ಇಮಂ ಗಾಥಂ ಸುತ್ವಾವಸ್ಸ ಪಟಿವೇಧೋ ಜಾತೋ। ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ಪನ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬುದ್ಧಾನಞ್ಚ ಪರತೋಘೋಸಕಮ್ಮಂ ನತ್ಥಿ, ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಸ್ಮಿಂಯೇವ ಠತ್ವಾ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಞ್ಚ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಞ್ಚ ನಿಬ್ಬತ್ತೇನ್ತಿ।

ಅನುಗ್ಗಹಿತಾತಿ ಲದ್ಧೂಪಕಾರಾ। **ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠೀತಿ** ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ। ಫಲಕ್ಖಣೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ ಫಲಂ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಫಲಾ**। ತದೇವ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಸಙ್ಖಾತಂ ಫಲಂ ಆನಿಸಂಸೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಫಲಾನಿಸಂಸಾ। ದುತಿಯಪದೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಚತುತ್ಥಫಲಪಞ್ಞಾ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿ ನಾಮ, ಅವಸೇಸಾ ಧಮ್ಮಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಸೀಲಾನುಗ್ಗಹಿತಾತಿ**ಆದೀಸು **ಸೀಲನ್ತಿ** ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಂ। **ಸುತನ್ತಿ** ಸಪ್ಪಾಯಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ। **ಸಾಕಚ್ಛಾತಿ** ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇ ಖಲನಪಕ್ಖಲನಚ್ಛೇದನಕಥಾ। **ಸಮಥೋತಿ** ವಿಪಸ್ಸನಾಪಾದಿಕಾ ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ। **ವಿಪಸ್ಸನಾತಿ** ಸತ್ತವಿಧಾ ಅನುಪಸ್ಸನಾ। ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಞ್ಹಿ ಪೂರೇನ್ತಸ್ಸ, ಸಪ್ಪಾಯಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ ಸುಣನ್ತಸ್ಸ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇ ಖಲನಪಕ್ಖಲನಂ ಛಿನ್ದನ್ತಸ್ಸ, ವಿಪಸ್ಸನಾಪಾದಿಕಾಸು ಅಟ್ಠಸಮಾಪತ್ತೀಸು ಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ, ಸತ್ತವಿಧಂ ಅನುಪಸ್ಸನಂ ಭಾವೇನ್ತಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಫಲಂ ದೇತಿ।

ಯಥಾ ಹಿ ಮಧುರಂ ಅಮ್ಬಪಕ್ಕಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಕಾಮೋ ಅಮ್ಬಪೋತಕಸ್ಸ ಸಮನ್ತಾ ಉದಕಕೋಟ್ಠಕಂ ಥಿರಂ ಕತ್ವಾ ಬನ್ಧತಿ। ಘಟಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಉದಕಂ ಆಸಿಞ್ಚತಿ। ಉದಕಸ್ಸ ಅನಿಕ್ಖಮನತ್ಥಂ ಮರಿಯಾದಂ ಥಿರಂ ಕರೋತಿ। ಯಾ ಹೋತಿ

ಸಮೀಪೇ ವಲ್ಲಿ ವಾ ಸುಕ್ಖದಣ್ಡಕೋ ವಾ ಕಿಪಿಲ್ಲಿಕಪುಟೋ ವಾ ಮಕ್ಕಟಕಜಾಲಂ ವಾ, ತಂ ಅಪನೇತಿ। ಖಣಿತ್ತಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಮೂಲಾನಿ ಪರಿಖಣತಿ। ಏವಮಸ್ಸ ಅಪ್ಪಮತ್ತಸ್ಸ ಇಮಾನಿ ಪಞ್ಚ ಕಾರಣಾನಿ ಕರೋತೋ ಸೋ ಅಮ್ಬೋ ವಡ್ಢಿತ್ವಾ ಫಲಂ ದೇತಿ। ಏವಂಸಮ್ಪದಮಿದಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ರುಕ್ಖಸ್ಸ ಸಮನ್ತತೋ ಕೋಟ್ಠಕಬನ್ಧನಂ ವಿಯ ಹಿ ಸೀಲಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ, ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಉದಕಸಿಞ್ಚನಂ ವಿಯ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ, ಮರಿಯಾದಾಯ ಥಿರಭಾವಕರಣಂ ವಿಯ ಸಮಥೋ, ಸಮೀಪೇ ವಲ್ಲಿಆದೀನಂ ಹರಣಂ ವಿಯ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇ ಖಲನಪಕ್ಖಲನಚ್ಛೇದನಂ, ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಖಣಿತ್ತಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಮೂಲಖಣನಂ ವಿಯ ಸತ್ತನ್ನಂ ಅನುಪಸ್ಸನಾನಂ ಭಾವನಾ। ತೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಅನುಗ್ಗಹಿತಸ್ಸ ಅಮ್ಬರುಕ್ಖಸ್ಸ ಮಧುರಫಲದಾನಕಾಲೋ ವಿಯ ಇಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಇಮೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಅನುಗ್ಗಹಿತಾಯ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಅರಹತ್ತಫಲದಾನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೪೫೩. **ಕತಿ ಪನಾವುಸೋ, ಭವಾ**ತಿ ಇಧ ಕಿಂ ಪುಚ್ಛತಿ? ಮೂಲಮೇವ ಗತೋ ಅನುಸನ್ಧಿ, ದುಪ್ಪಞ್ಞೋ ಯೇಹಿ ಭವೇಹಿ ನ ಉಟ್ಠಾತಿ, ತೇ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। ತತ್ಥ **ಕಾಮಭವೋ**ತಿ ಕಾಮಭವೂಪಗಂ ಕಮ್ಮಂ ಕಮ್ಮಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಾ ಉಪಾದಿನ್ನಕ್ಖನ್ಧಾಪೀತಿ ಉಭಯಮೇಕತೋ ಕತ್ವಾ ಕಾಮಭವೋತಿ ಆಹ। ರೂಪಾರೂಪಭವೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಆಯತಿ**ನ್ತಿ ಅನಾಗತೇ। ಪುನಬ್ಭವಸ್ಸ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೀತಿ **ಪುನಬ್ಭವಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿ**। ಇಧ ವಟ್ಟಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। **ತತ್ರಾತತ್ರಾಭಿನನ್ದನಾ**ತಿ ರೂಪಾಭಿನನ್ದನಾ ಸದ್ದಾಭಿನನ್ದನಾತಿ ಏವಂ ತಹಿಂ ತಹಿಂ ಅಭಿನನ್ದನಾ, ಕರಣವಚನೇ ಚೇತಂ ಪಚ್ಚತ್ತಂ। ತತ್ರತತ್ರಾಭಿನನ್ದನಾಯ ಪುನಬ್ಭವಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತ್ತಾವತಾ ಹಿ ಗಮನಂ ಹೋತಿ, ಆಗಮನಂ ಹೋತಿ, ಗಮನಾಗಮನಂ ಹೋತಿ, ವಟ್ಟಂ ವತ್ತತೀತಿ ವಟ್ಟಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇಸಿ। ಇದಾನಿ ವಿವಟ್ಟಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ "ಕಥಂ ಪನಾವುಸೋ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ತಸ್ಸ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇ **ಅವಿಜ್ಜಾವಿರಾಗಾ**ತಿ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಖಯನಿರೋಧೇನ। **ವಿಜ್ಜುಪ್ಪಾದಾ**ತಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗವಿಜ್ಜಾಯ ಉಪ್ಪಾದೇನ। ಕಿಂ ಅವಿಜ್ಜಾ ಪುಬ್ಬೇ ನಿರುದ್ಧಾ, ಅಥ ವಿಜ್ಜಾ ಪುಬ್ಬೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾತಿ? ಉಭಯಮೇತಂ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಪದೀಪುಜ್ಜಲನೇನ ಅನ್ಧಕಾರವಿಗಮೋ ವಿಯ ವಿಜ್ಜುಪ್ಪಾದೇನ ಅವಿಜ್ಜಾ ನಿರುದ್ಧಾವ ಹೋತಿ। **ತಣ್ಹಾನಿರೋಧಾ**ತಿ ತಣ್ಹಾಯ ಖಯನಿರೋಧೇನ। **ಪುನಬ್ಭವಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿ ನ ಹೋತೀ**ತಿ ಏವಂ ಆಯತಿಂ ಪುನಬ್ಭವಸ್ಸ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿ ನ ಹೋತಿ, ಗಮನಂ ಆಗಮನಂ ಗಮನಾಗಮನಂ ಉಪಚ್ಛಿಜ್ಜತಿ, ವಟ್ಟಂ ನ ವತ್ತತೀತಿ ವಿವಟ್ಟಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇಸಿ।

೪೫೪. **ಕತಮಂ ಪನಾವುಸೋ**ತಿ ಇಧ ಕಿಂ ಪುಚ್ಛತಿ? ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ ಭಿಕ್ಖು ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ನಿರೋಧಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ। ತಸ್ಸ ನಿರೋಧಪಾದಕಂ ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಪಠಮಂ ಝಾನ**ನ್ತಿ ಇಧ ಕಿಂ ಪುಚ್ಛತಿ? ನಿರೋಧಂ ಸಮಾಪಜ್ಜನಕೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಅಙ್ಗವವತ್ಥಾನಂ ಕೋಟ್ಠಾಸಪರಿಚ್ಛೇದೋ ನಾಮ ಜಾನಿತಬ್ಬೋ, ಇದಂ ಝಾನಂ ಪಞ್ಚಙ್ಗಿಕಂ ಚತುರಙ್ಗಿಕಂ ತಿವಙ್ಗಿಕಂ ದುವಙ್ಗಿಕನ್ತಿ ಅಙ್ಗವವತ್ಥಾನಂ ಕೋಟ್ಠಾಸಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। **ವಿತಕ್ಕೋ**ತಿಆದೀಸು ಪನ ಅಭಿನಿರೋಪನಲಕ್ಖಣೋ ವಿತಕ್ಕೋ, ಅನುಮಜ್ಜನಲಕ್ಖಣೋ ವಿಚಾರೋ, ಫರಣಲಕ್ಖಣಾ ಪೀತಿ, ಸಾತಲಕ್ಖಣಂ ಸುಖಂ, ಅವಿಕ್ಖೇಪಲಕ್ಖಣಾ ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತಾತಿ ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ ವತ್ತನ್ತಿ। **ಕತಙ್ಗವಿಪ್ಪಹೀನ**ನ್ತಿ ಇಧ ಪನ ಕಿಂ ಪುಚ್ಛತಿ? ನಿರೋಧಂ ಸಮಾಪಜ್ಜನಕೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಉಪಕಾರಾನುಪಕಾರಾನಿ ಅಙ್ಗಾನಿ ಜಾನಿತಬ್ಬಾನಿ, ತಾನಿ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಪುಚ್ಛತಿ, ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ ಪನೇತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವ। ಇತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ನಿರೋಧಪಾದಕಂ ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ಗಹಿತಂ, ಉಪರಿ ತಸ್ಸ ಅನನ್ತರಪಚ್ಚಯಂ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸತಿ। ಅನ್ತರಾ ಪನ ಛ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಸಂಖಿತ್ತಾ, ನಯಂ ವಾ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

೪೫೫. ಇದಾನಿ ವಿಞ್ಞಾಣನಿಸ್ಸಯೇ ಪಞ್ಚ ಪಸಾದೇ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ **ಪಞ್ಚಿಮಾನಿ, ಆವುಸೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಗೋಚರವಿಸಯ**ನ್ತಿ ಗೋಚರಭೂತಂ ವಿಸಯಂ। **ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸಾ**ತಿ ಚಕ್ಖು ಸೋತಸ್ಸ ಸೋತಂ ವಾ ಚಕ್ಖುಸ್ಸಾತಿ ಏವಂ ಏಕೇಕಸ್ಸ ಗೋಚರವಿಸಯಂ ನ ಪಚ್ಚನುಭೋತಿ। ಸಚೇ ಹಿ ನೀಲಾದಿಭೇದಂ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಂ ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ ಸೋತಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ಉಪನೇಯ್ಯ, "ಇಙ್ಘ ತಾವ ನಂ ವವತ್ಥಪೇಹಿ ವಿಭಾವೇಹಿ, ಕಿಂ ನಾಮೇತಂ ಆರಮ್ಮಣ"ನ್ತಿ। ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಹಿ ವಿನಾಪಿ ಮುಖೇನ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ - "ಅರೇ ಅನ್ಧಬಾಲ , ವಸ್ಸಸತಮ್ಪಿ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ಪರಿಧಾವಮಾನೋ ಅಞ್ಞತ್ರ ಮಯಾ ಕುಹಿಂ ಏತಸ್ಸ ಜಾನನಕಂ

ಲಭಿಸ್ಸಸಿ, ಆಹರ ನಂ ಚಕ್ಖುಪಸಾದೇ ಉಪನೇಹಿ, ಅಹಮೇತಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮಿ, ಯದಿ ವಾ ನೀಲಂ ಯದಿ ವಾ ಪೀತಕಂ, ನ ಹಿ ಏಸೋ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ವಿಸಯೋ, ಮಯ್ಹೇವೇಸೋ ವಿಸಯೋ"ತಿ। ಸೇಸದ್ವಾರೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಏವಮೇತಾನಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ಗೋಚರಂ ವಿಸಯಂ ನ ಪಚ್ಚನುಭೋನ್ತಿ ನಾಮ। **ಕಿಂ ಪಟಿಸರಣ**ನ್ತಿ ಏತೇಸಂ ಕಿಂ ಪಟಿಸರಣಂ, ಕಿಂ ಏತಾನಿ ಪಟಿಸರನ್ತೀತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಮನೋ ಪಟಿಸರಣ**ನ್ತಿ ಜವನಮನೋ ಪಟಿಸರಣಂ। **ಮನೋ ಚ ನೇಸ**ನ್ತಿ ಮನೋದ್ವಾರಿಕಜವನಮನೋ ವಾ ಪಞ್ಚದ್ವಾರಿಕಜವನಮನೋ ವಾ ಏತೇಸಂ ಗೋಚರವಿಸಯಂ ರಜ್ಜನಾದಿವಸೇನ ಅನುಭೋತಿ। ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಹಿ ರೂಪದಸ್ಸನಮತ್ತಮೇವ, ಏತ್ಥ ರಜ್ಜನಂ ವಾ ದುಸ್ಸನಂ ವಾ ಮುಯ್ಹನಂ ವಾ ನತ್ಥಿ। ಏತಸ್ಮಿಂ ಪನ ದ್ವಾರೇ ಜವನಂ ರಜ್ಜತಿ ವಾ ದುಸ್ಸತಿ ವಾ ಮುಯ್ಹತಿ ವಾ। ಸೋತವಿಞ್ಞಾಣಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ತತ್ರಾಯಂ ಉಪಮಾ - ಪಞ್ಚ ಕಿರ ದುಬ್ಬಲಭೋಜಕಾ ರಾಜಾನಂ ಸೇವಿತ್ವಾ ಕಿಚ್ಛೇನ ಕಸಿರೇನ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪಞ್ಚಕುಲಿಕೇ ಗಾಮೇ ಪರಿತ್ತಕಂ ಆಯಂ ಲಭಿಂಸು। ತೇಸಂ ತತ್ಥ ಮಚ್ಛಭಾಗೋ ಮಂಸಭಾಗೋ ಯುತ್ತಿಕಹಾಪಣೋ ವಾ, ಬನ್ಧಕಹಾಪಣೋ ವಾ, ಮಾಪಹಾರಕಹಾಪಣೋ ವಾ, ಅಟ್ಠಕಹಾಪಣೋ ವಾ, ಸೋಳಸಕಹಾಪಣೋ ವಾ, ಬಾತ್ತಿಂಸಕಹಾಪಣೋ ವಾ, ಚತುಸಟ್ಠಿಕಹಾಪಣೋ ವಾ, ದಣ್ಡೋತಿ ಏತ್ತಕಮತ್ತಮೇವ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಸತವತ್ಥುಕಂ ಪಞ್ಚಸತವತ್ಥುಕಂ ಸಹಸ್ಸವತ್ಥುಕಂ ಮಹಾಬಲಿಂ ರಾಜಾವ ಗಣ್ಹಾತಿ। ತತ್ಥ ಪಞ್ಚಕುಲಿಕಗಾಮೋ ವಿಯ ಪಞ್ಚ ಪಸಾದಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ; ಪಞ್ಚ ದುಬ್ಬಲಭೋಜಕಾ ವಿಯ ಪಞ್ಚ ವಿಞ್ಞಾಣಾನಿ; ರಾಜಾ ವಿಯ ಜವನಂ; ದುಬ್ಬಲಭೋಜಕಾನಂ ಪರಿತ್ತಕಂ ಆಯಪಾಪುಣನಂ ವಿಯ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಾದೀನಂ ರೂಪದಸ್ಸನಾದಿಮತ್ತಂ। ರಜ್ಜನಾದೀನಿ ಪನ ಏತೇಸು ನತ್ಥಿ। ರಞ್ಞೋ ಮಹಾಬಲಿಗ್ಗಹಣಂ ವಿಯ ತೇಸು ದ್ವಾರೇಸು ಜವನಸ್ಸ ರಜ್ಜನಾದೀನಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

೪೫೭. ಪಞ್ಚಿಮಾನಿ, ಆವುಸೋತಿ ಇಧ ಕಿಂ ಪುಚ್ಛತಿ? ಅನ್ತೋನಿರೋಧಸ್ಮಿಂ ಪಞ್ಚ ಪಸಾದೇ। ಕಿರಿಯಮಯಪವತ್ತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ವತ್ತಮಾನೇ ಅರೂಪಧಮ್ಮಾ ಪಸಾದಾನಂ ಬಲವಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ। ಯೋ ಪನ ತಂ ಪವತ್ತಂ ನಿರೋಧೇತ್ವಾ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪನ್ನೋ, ತಸ್ಸ ಅನ್ತೋನಿರೋಧೇ ಪಞ್ಚ ಪಸಾದಾ ಕಿಂ ಪಟಿಚ್ಚ ತಿಟ್ಠನ್ತೀತಿ ಇದಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಆಯುಂ ಪಟಿಚ್ಚಾ**ತಿ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಪಟಿಚ್ಚ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ । **ಉಸ್ಮಂ ಪಟಿಚ್ಚಾ**ತಿ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಕಮ್ಮಜತೇಜಂ ಪಟಿಚ್ಚ ತಿಟ್ಠತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಕಮ್ಮಜತೇಜೋಪಿ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯೇನ ವಿನಾ ನ ತಿಟ್ಠತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಉಸ್ಮಾ ಆಯುಂ ಪಟಿಚ್ಚ ತಿಟ್ಠತೀ"ತಿ ಆಹ। **ಝಾಯತೋ**ತಿ ಜಲತೋ। **ಅಚ್ಚಿಂ ಪಟಿಚ್ಚಾ**ತಿ ಜಾಲಸಿಖಂ ಪಟಿಚ್ಚ। **ಆಭಾ ಪಞ್ಞಾಯತೀ**ತಿ ಆಲೋಕೋ ನಾಮ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। **ಆಭಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಅಚ್ಚೀ**ತಿ ತಂ ಆಲೋಕಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಜಾಲಸಿಖಾ ಪಞ್ಞಾಯತಿ।

ಏವಮೇವ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಆಯು ಉಸ್ಮಂ ಪಟಿಚ್ಚ ತಿಟ್ಠತೀತಿ ಏತ್ಥ ಜಾಲಸಿಖಾ ವಿಯ ಕಮ್ಮಜತೇಜೋ। ಆಲೋಕೋ ವಿಯ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಂ। ಜಾಲಸಿಖಾ ಹಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಆಲೋಕಂ ಗಹೇತ್ವಾವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಸಾ ತೇನ ಅತ್ತನಾ ಜನಿತಆಲೋಕೇನೇವ ಸಯಮ್ಪಿ ಅಣು ಥೂಲಾ ದೀಘಾ ರಸ್ಸಾತಿ ಪಾಕಟಾ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಜಾಲಪವತ್ತಿಯಾ ಜನಿತಆಲೋಕೇನ ತಸ್ಸಾಯೇವ ಜಾಲಪವತ್ತಿಯಾ ಪಾಕಟಭಾವೋ ವಿಯ ಉಸ್ಮಂ ಪಟಿಚ್ಚ ನಿಬ್ಬತ್ತೇನ ಕಮ್ಮಜಮಹಾಭೂತಸಮ್ಭವೇನ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯೇನ ಉಸ್ಮಾಯ ಅನುಪಾಲನಂ। ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಞ್ಹಿ ದಸಪಿ ವಸ್ಸಾನಿ...ಪೇ॰... ವಸ್ಸಸತಮ್ಪಿ ಕಮ್ಮಜತೇಜಪವತ್ತಂ ಪಾಲೇತಿ। ಇತಿ ಮಹಾಭೂತಾನಿ ಉಪಾದಾರೂಪಾನಂ ನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯಾದಿವಸೇನ ಪಚ್ಚಯಾನಿ ಹೋನ್ತೀತಿ ಆಯು ಉಸ್ಮಂ ಪಟಿಚ್ಚ ತಿಟ್ಠತಿ। ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಮಹಾಭೂತಾನಿ ಪಾಲೇತೀತಿ ಉಸ್ಮಾ ಆಯುಂ ಪಟಿಚ್ಚ ತಿಟ್ಠತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

೪೫೮. ಆಯುಸಙ್ಖಾರಾತಿ ಆಯುಮೇವ। **ವೇದನಿಯಾ ಧಮ್ಮಾ**ತಿ ವೇದನಾ ಧಮ್ಮಾವ। **ವುಟ್ಠಾನಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀ**ತಿ ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾನಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಯೋ ಹಿ ಭಿಕ್ಖು ಅರೂಪಪವತ್ತೇ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತ್ವಾ ಸಞ್ಞಞ್ಚ ವೇದನಞ್ಚ ನಿರೋಧೇತ್ವಾ ನಿರೋಧಂ ಸಮಾಪನ್ನೋ, ತಸ್ಸ ಯಥಾಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಕಾಲವಸೇನ ರೂಪಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಪಚ್ಚಯಾ ಅರೂಪಧಮ್ಮಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಏವಂ ಪನ ರೂಪಾರೂಪಪವತ್ತಂ ಪವತ್ತತಿ। ಯಥಾ ಕಿಂ? ಯಥಾ ಏಕೋ ಪುರಿಸೋ ಜಾಲಾಪವತ್ತೇ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತೋ ಉದಕೇನ ಪಹರಿತ್ವಾ ಜಾಲಂ ಅಪ್ಪವತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಛಾರಿಕಾಯ ಅಙ್ಗಾರೇ ಪಿಧಾಯ ತುಣ್ಹೀ ನಿಸೀದತಿ। ಯದಾ ಪನಸ್ಸ ಪುನ ಜಾಲಾಯ ಅತ್ಥೋ ಹೋತಿ, ಛಾರಿಕಂ

ಅಪನೇತ್ವಾ ಅಙ್ಗಾರೇ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಉಪಾದಾನಂ ದತ್ವಾ ಮುಖವಾತಂ ವಾ ತಾಲವಣ್ಟವಾತಂ ವಾ ದದಾತಿ। ಅಥ ಜಾಲಾಪವತ್ತಂ ಪುನ ಪವತ್ತತಿ। ಏವಮೇವ ಜಾಲಾಪವತ್ತಂ ವಿಯ ಅರೂಪಧಮ್ಮಾ। ಪುರಿಸಸ್ಸ ಜಾಲಾಪವತ್ತೇ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತ್ವಾ ಉದಕಪ್ಪಹಾರೇನ ಜಾಲಂ ಅಪ್ಪವತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಛಾರಿಕಾಯ ಅಙ್ಗಾರೇ ಪಿಧಾಯ ತುಣ್ಹೀಭೂತಸ್ಸ ನಿಸಜ್ಜಾ ವಿಯ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅರೂಪಪವತ್ತೇ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತ್ವಾ ಸಞ್ಞಞ್ಚ ವೇದನಞ್ಚ ನಿರೋಧೇತ್ವಾ ನಿರೋಧಸಮಾಪಜ್ಜನಂ। ಛಾರಿಕಾಯ ಪಿಹಿತಅಙ್ಗಾರಾ ವಿಯ ರೂಪಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಂ। ಪುರಿಸಸ್ಸ ಪುನ ಜಾಲಾಯ ಅತ್ಥೇ ಸತಿ ಛಾರಿಕಾಪನಯನಾದೀನಿ ವಿಯ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಯಥಾಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಕಾಲಾಪಗಮನಂ। ಅಗ್ಗಿಜಾಲಾಯ ಪವತ್ತಿ ವಿಯ ಪುನ ಅರೂಪಧಮ್ಮೇಸು ಉಪ್ಪನ್ನೇಸು ರೂಪಾರೂಪಪವತ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಆಯು ಉಸ್ಮಾ ಚ ವಿಞ್ಞಾಣನ್ತಿ ರೂಪಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಕಮ್ಮಜತೇಜೋಧಾತು, ಚಿತ್ತನ್ತಿ ಇಮೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ ಯದಾ ಇಮಂ ರೂಪಕಾಯಂ ಜಹನ್ತಿ, ಅಥಾಯಂ ಅಚೇತನಂ ಕಟ್ಠಂ ವಿಯ ಪಥವಿಯಂ ಛಡ್ಡಿತೋ ಸೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ವುತ್ತಞ್ಚೇತಂ -

"ಆಯು ಉಸ್ಮಾ ಚ ವಿಞ್ಞಾಣಂ, ಯದಾ ಕಾಯಂ ಜಹನ್ತಿಮಂ।
ಅಪವಿದ್ಧೋ ತದಾ ಸೇತಿ, ಪರಭತ್ತಂ ಅಚೇತನ"ನ್ತಿ॥ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೯೫)।

ಕಾಯಸಙ್ಖಾರಾತಿ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಾ। **ವಚೀಸಙ್ಖಾರಾ**ತಿ ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಾ। **ಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾರಾ**ತಿ ಸಞ್ಞಾವೇದನಾ। **ಆಯೂ**ತಿ ರೂಪಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಂ। **ಪರಿಭಿನ್ನಾನೀ**ತಿ ಉಪಹತಾನಿ, ವಿನಟ್ಠಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ಥ ಕೇಚಿ "ನಿರೋಧಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾರಾವ ನಿರುದ್ಧಾ"ತಿ ವಚನತೋ ಚಿತ್ತಂ ಅನಿರುದ್ಧಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಚಿತ್ತಕಾ ಅಯಂ ಸಮಾಪತ್ತೀತಿ ವದನ್ತಿ। ತೇ ವತ್ತಬ್ಬಾ - "ವಚೀಸಙ್ಖಾರಾಪಿಸ್ಸ ನಿರುದ್ಧಾ"ತಿ ವಚನತೋ ವಾಚಾ ಅನಿರುದ್ಧಾ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ನಿರೋಧಂ ಸಮಾಪನ್ನೇನ ಧಮ್ಮಮ್ಪಿ ಕಥೇನ್ತೇನ ಸಜ್ಝಾಯಮ್ಪಿ ಕರೋನ್ತೇನ ನಿಸೀದಿತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ। "ಯೋ ಚಾಯಂ ಮತೋ ಕಾಲಙ್ಕತೋ, ತಸ್ಸಾಪಿ ಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾರಾ ನಿರುದ್ಧಾ"ತಿ ವಚನತೋ ಚಿತ್ತಂ ಅನಿರುದ್ಧಂ ಭವೇಯ್ಯ, ತಸ್ಮಾ ಕಾಲಙ್ಕತೇ ಮಾತಾಪಿತರೋ ವಾ ಅರಹನ್ತೇ ವಾ ಝಾಪಯನ್ತೇನ ಅನನ್ತರಿಯಕಮ್ಮಂ ಕತಂ ಭವೇಯ್ಯ। ಇತಿ ಬ್ಯಞ್ಜನೇ ಅಭಿನಿವೇಸಂ ಅಕತ್ವಾ ಆಚರಿಯಾನಂ ನಯೇ ಠತ್ವಾ ಅತ್ಥೋ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತಬ್ಬೋ। ಅತ್ಥೋ ಹಿ ಪಟಿಸರಣಂ, ನ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ।

ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ವಿಪ್ಪಸನ್ನಾನೀತಿ ಕಿರಿಯಮಯಪವತ್ತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ವತ್ತಮಾನೇ ಬಹಿದ್ಧಾ ಆರಮ್ಮಣೇಸು ಪಸಾದೇ ಘಟ್ಟೇನ್ತೇಸು ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಕಿಲಮನ್ತಾನಿ ಉಪಹತಾನಿ ಮಕ್ಖಿತಾನಿ ವಿಯ ಹೋನ್ತಿ, ವಾತಾದೀಹಿ ಉಟ್ಠಿತೇನ ರಜೇನ ಚತುಮಹಾಪಥೇ ಠಪಿತಆದಾಸೋ ವಿಯ। ಯಥಾ ಪನ ಥವಿಕಾಯಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಮಞ್ಜೂಸಾದೀಸು ಠಪಿತೋ ಆದಾಸೋ ಅನ್ತೋಯೇವ ವಿರೋಚತಿ, ಏವಂ ನಿರೋಧಂ ಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅನ್ತೋನಿರೋಧೇ ಪಞ್ಚ ಪಸಾದಾ ಅತಿವಿರೋಚನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ವಿಪ್ಪಸನ್ನಾನೀ"ತಿ।

೪೫೮. ಕತಿ ಪನಾವುಸೋ, ಪಚ್ಚಯಾತಿ ಇಧ ಕಿಂ ಪುಚ್ಛತಿ? ನಿರೋಧಸ್ಸ ಅನನ್ತರಪಚ್ಚಯಂ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇ ಪನಸ್ಸ **ಸುಖಸ್ಸ ಚ ಪಹಾನಾ**ತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಅಪಗಮನಪಚ್ಚಯಾ ಕಥಿತಾ। **ಅನಿಮಿತ್ತಾಯಾ**ತಿ ಇಧ ಕಿಂ ಪುಚ್ಛತಿ? ನಿರೋಧತೋ ವುಟ್ಠಾನಕಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। ಅವಸೇಸಸಮಾಪತ್ತಿವುಟ್ಠಾನಞ್ಹಿ ಭವಙ್ಗೇನ ಹೋತಿ, ನಿರೋಧಾ ವುಟ್ಠಾನಂ ಪನ ವಿಪಸ್ಸನಾನಿಸ್ಸನ್ದಾಯ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಯಾತಿ ತಮೇವ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಸಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಾನ**ನ್ತಿ ರೂಪಾದೀನಂ ಸಬ್ಬಾರಮ್ಮಣಾನಂ। **ಅನಿಮಿತ್ತಾಯ ಚ ಧಾತುಯಾ ಮನಸಿಕಾರೋ**ತಿ ಸಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಾಪಗತಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಮನಸಿಕಾರೋ। ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸಹಜಾತಂ ಮನಸಿಕಾರಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। ಇತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ನಿರೋಧಪಾದಕಂ ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ಗಹಿತಂ, ನಿರೋಧಸ್ಸ ಅನನ್ತರಪಚ್ಚಯಂ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಂ ಗಹಿತಂ, ಇಧ ನಿರೋಧತೋ ವುಟ್ಠಾನಕಫಲಸಮಾಪತ್ತಿ ಗಹಿತಾತಿ।

ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ನಿರೋಧಕಥಾ ಕಥೇತಬ್ಬಾ ಹೋತಿ। ಸಾ, "ದ್ವೀಹಿ ಬಲೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ತಯೋ ಚ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಯಾ ಸೋಳಸಹಿ ಞಾಣಚರಿಯಾಹಿ ನವಹಿ ಸಮಾಧಿಚರಿಯಾಹಿ ವಸೀಭಾವತಾಪಞ್ಞಾ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ

ಞಾಣ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಮಗ್ಗೇ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೮೩) ಆಗತಾ। **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** ಪನಸ್ಸಾ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ವಿನಿಚ್ಛಯಕಥಾ ಕಥಿತಾ।

ಇದಾನಿ ವಲಞ್ಜನಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ **ಕತಿ ಪನಾವುಸೋ, ಪಚ್ಚಯಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ನಿರೋಧತೋ ಹಿ ವುಟ್ಠಾನಕಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ಠಿತಿ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ, ಏಕಂ ದ್ವೇ ಚಿತ್ತವಾರಮೇವ ಪವತ್ತಿತ್ವಾ ಭವಙ್ಗಂ ಓತರತಿ। ಅಯಞ್ಹಿ ಭಿಕ್ಖು ಸತ್ತ ದಿವಸೇ ಅರೂಪಪವತ್ತಂ ನಿರೋಧೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ ನಿರೋಧವುಟ್ಠಾನಕಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಯಂ ನ ಚಿರಂ ತಿಟ್ಠತಿ। ವಲಞ್ಜನಸಮಾಪತ್ತಿಯಂ ಪನ ಅದ್ಧಾನಪರಿಚ್ಛೇದೋವ ಪಮಾಣಂ। ತಸ್ಮಾ ಸಾ ಠಿತಿ ನಾಮ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ - "ಅನಿಮಿತ್ತಾಯ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಠಿತಿಯಾ"ತಿ। ತಸ್ಸಾ ಚಿರಟ್ಠಿತತ್ಥಂ ಕತಿ ಪಚ್ಚಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇ ಪನಸ್ಸಾ **ಪುಬ್ಬೇ ಚ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರೋ**ತಿ ಅದ್ಧಾನಪರಿಚ್ಛೇದೋ ವುತ್ತೋ। **ವುಟ್ಠಾನಾಯಾ**ತಿ ಇಧ ಭವಙ್ಗವುಟ್ಠಾನಂ ಪುಚ್ಛತಿ। ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇಪಿಸ್ಸಾ **ಸಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಾನಞ್ಚ ಮನಸಿಕಾರೋ**ತಿ ರೂಪಾದಿನಿಮಿತ್ತವಸೇನ ಭವಙ್ಗಸಹಜಾತಮನಸಿಕಾರೋ ವುತ್ತೋ।

೪೫೯. ಯಾ ಚಾಯಂ, ಆವುಸೋತಿ ಇಧ ಕಿಂ ಪುಚ್ಛತಿ? ಇಧ ಅಞ್ಞಂ ಅಭಿನವಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಹೇಟ್ಠಾ ಕಥಿತಧಮ್ಮೇಯೇವ ಏಕತೋ ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಾಮೀತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। ಕತ್ಥ ಪನ ತೇ ಕಥಿತಾ? "ನೀಲಮ್ಪಿ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ ಪೀತಕಮ್ಪಿ, ಲೋಹಿತಕಮ್ಪಿ, ಓದಾತಕಮ್ಪಿ ಸಞ್ಜಾನಾತೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೪೫೦) ಏತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಠಾನೇ ಅಪ್ಪಮಾಣಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ ಕಥಿತಾ। "ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚೀತಿ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನನ್ತಿ ನೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೪೫೧) ಏತ್ಥ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಂ। "ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖುನಾ ಪಜಾನಾತೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೪೫೧) ಏತ್ಥ ಸುಞ್ಞತಾ। "ಕತಿ ಪನಾವುಸೋ, ಪಚ್ಚಯಾ ಅನಿಮಿತ್ತಾಯ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಠಿತಿಯಾ ವುಟ್ಠಾನಾಯಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಅನಿಮಿತ್ತಾ। ಏವಂ ಹೇಟ್ಠಾ ಕಥಿತಾವ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಏಕತೋ ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ ಪುಚ್ಛತಿ। ತಂ ಪನ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಏತಾ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾವಾತಿ ವತ್ವಾ ಅಞ್ಞೇ ಚತ್ತಾರೋ ಧಮ್ಮಾ ಏಕನಾಮಕಾ ಅತ್ಥಿ। ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಚತುನಾಮಕೋ ಅತ್ಥಿ, ಏತಂ ಪಾಕಟಂ ಕತ್ವಾ ಕಥಾಪೇತುಂ ಇಧ ಪುಚ್ಛತೀತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ ಕತಂ। ತಸ್ಸಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇ **ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಾವುಸೋ, ಅಪ್ಪಮಾಣಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತೀ**ತಿ ಅಯಂ ಫರಣಅಪ್ಪಮಾಣತಾಯ ಅಪ್ಪಮಾಣಾ ನಾಮ। ಅಯಞ್ಹಿ ಅಪ್ಪಮಾಣೇ ವಾ ಸತ್ತೇ ಫರತಿ, ಏಕಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ವಾ ಸತ್ತೇ ಅಸೇಸೇತ್ವಾ ಫರತಿ।

ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಾವುಸೋ, ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾತಿ ಆರಮ್ಮಣಕಿಞ್ಚನಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾ। **ಅತ್ತೇನ ವಾ**ತಿ ಅತ್ತಭಾವಪೋಸಪುಗ್ಗಲಾದಿಸಙ್ಖಾತೇನ ಅತ್ತೇನ ಸುಞ್ಞಂ। **ಅತ್ತನಿಯೇನ ವಾ**ತಿ ಚೀವರಾದಿಪರಿಕ್ಖಾರಸಙ್ಖಾತೇನ ಅತ್ತನಿಯೇನ ಸುಞ್ಞಂ। **ಅನಿಮಿತ್ತಾ**ತಿ ರಾಗನಿಮಿತ್ತಾದೀನಂ ಅಭಾವೇನೇವ ಅನಿಮಿತ್ತಾ, ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। **ನಾನತ್ಥಾ ಚೇವ ನಾನಾಬ್ಯಞ್ಜನಾ ಚಾ**ತಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಮ್ಪಿ ನೇಸಂ ನಾನಾ ಅತ್ಥೋಪಿ। ತತ್ಥ ಬ್ಯಞ್ಜನಸ್ಸ ನಾನತಾ ಪಾಕಟಾವ। ಅತ್ಥೋ ಪನ, ಅಪ್ಪಮಾಣಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ ಭೂಮನ್ತರತೋ ಮಹಗ್ಗತಾ ಏವ ಹೋತಿ ರೂಪಾವಚರಾ; ಆರಮ್ಮಣತೋ ಸತ್ತ ಪಣ್ಣತ್ತಿಆರಮ್ಮಣಾ। ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾ ಭುಮ್ಮನ್ತರತೋ ಮಹಗ್ಗತಾ ಅರೂಪಾವಚರಾ; ಆರಮ್ಮಣತೋ ನ ವತ್ತಬ್ಬಾರಮ್ಮಣಾ। ಸುಞ್ಞತಾ ಭುಮ್ಮನ್ತರತೋ ಕಾಮಾವಚರಾ; ಆರಮ್ಮಣತೋ ಸಙ್ಖಾರಾರಮ್ಮಣಾ। ವಿಪಸ್ಸನಾ ಹಿ ಏತ್ಥ ಸುಞ್ಞತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ಅನಿಮಿತ್ತಾ ಭುಮ್ಮನ್ತರತೋ ಲೋಕುತ್ತರಾ; ಆರಮ್ಮಣತೋ ನಿಬ್ಬಾನಾರಮ್ಮಣಾ।

ರಾಗೋ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಪಮಾಣಕರಣೋತಿಆದೀಸು ಯಥಾ ಪಬ್ಬತಪಾದೇ ಪೂತಿಪಣ್ಣರಸಉದಕಂ ನಾಮ ಹೋತಿ ಕಾಳವಣ್ಣಂ; ಓಲೋಕೇನ್ತಾನಂ ಬ್ಯಾಮಸತಗಮ್ಭೀರಂ ವಿಯ ಖಾಯತಿ। ಯಟ್ಠಿಂ ವಾ ರಜ್ಜುಂ ವಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಮಿನನ್ತಸ್ಸ ಪಿಟ್ಠಿಪಾದೋತ್ಥರಣಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಹೋತಿ। ಏವಮೇವಂ ಯಾವ ರಾಗಾದಯೋ ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತಾವ ಪುಗ್ಗಲಂ ಸಞ್ಜಾನಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ ಹೋನ್ತಿ, ಸೋತಾಪನ್ನೋ ವಿಯ, ಸಕದಾಗಾಮೀ ವಿಯ, ಅನಾಗಾಮೀ ವಿಯ ಚ ಖಾಯತಿ। ಯದಾ ಪನಸ್ಸ ರಾಗಾದಯೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತದಾ ರತ್ತೋ ದುಟ್ಠೋ ಮೂಳ್ಹೋತಿ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಇತಿ ಏತೇ "ಏತ್ತಕೋ ಅಯ"ನ್ತಿ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಪಮಾಣಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ವಿಯ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಪಮಾಣಕರಣಾ ನಾಮ ವುತ್ತಾ। **ಯಾವತಾ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಅಪ್ಪಮಾಣಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಯೋ**ತಿ ಯತ್ತಕಾ ಅಪ್ಪಮಾಣಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಯೋ। ಕಿತ್ತಕಾ ಪನ ತಾ? ಚತ್ತಾರೋ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗಾ, ಚತ್ತಾರಿ ಚ ಫಲಾನೀತಿ

ದ್ವಾದಸ। ತತ್ಥ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಾ ಫರಣಅಪ್ಪಮಾಣತಾಯ ಅಪ್ಪಮಾಣಾ। ಸೇಸಾ ಪಮಾಣಕರಣಾನಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಅಭಾವೇನ ಅಪ್ಪಮಾಣಾ। ನಿಬ್ಬಾನಮ್ಪಿ ಅಪ್ಪಮಾಣಮೇವ, ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ ಪನ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ನ ಗಹಿತಂ। **ಅಕುಪ್ಪಾತಿ** ಅರಹತ್ತಫಲಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ; ಸಾ ಹಿ ತಾಸಂ ಸಬ್ಬಜೇಟ್ಠಿಕಾ, ತಸ್ಮಾ ಅಗ್ಗಮಕ್ಖಾಯತೀತಿ ವುತ್ತಾ। **ರಾಗೋ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಕಿಞ್ಚನೋತಿ** ರಾಗೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪುಗ್ಗಲಂ ಕಿಞ್ಚತಿ ಮದ್ದತಿ ಪಲಿಬುನ್ಧತಿ। ತಸ್ಮಾ ಕಿಞ್ಚನೋತಿ ವುತ್ತೋ। ಮನುಸ್ಸಾ ಕಿರ ಗೋಣೇಹಿ ಖಲಂ ಮದ್ದಾಪೇನ್ತೋ ಕಿಞ್ಚೇಹಿ ಕಪಿಲ, ಕಿಞ್ಚೇಹಿ ಕಾಳಕಾತಿ ವದನ್ತಿ। ಏವಂ ಮದ್ದನತ್ಥೋ ಕಿಞ್ಚನತ್ಥೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ದೋಸಮೋಹೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಯೋ** ನಾಮ ನವ ಧಮ್ಮಾ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಞ್ಚ ಮಗ್ಗಫಲಾನಿ ಚ। ತತ್ಥ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಂ ಕಿಞ್ಚನಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಅಸ್ಸ ನತ್ಥೀತಿ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಂ। ಮಗ್ಗಫಲಾನಿ ಕಿಞ್ಚನಾನಂ ಮದ್ದನಾನಂ ಪಲಿಬುನ್ಧನಕಿಲೇಸಾನಂ ನತ್ಥಿತಾಯ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾನಿ। ನಿಬ್ಬಾನಮ್ಪಿ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಂ, ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ ಪನ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ನ ಗಹಿತಂ।

ರಾಗೋ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ನಿಮಿತ್ತಕರಣೋತಿಆದೀಸು ಯಥಾ ನಾಮ ದ್ವಿನ್ನಂ ಕುಲಾನಂ ಸದಿಸಾ ದ್ವೇ ವಚ್ಛಕಾ ಹೋನ್ತಿ। ಯಾವ ತೇಸಂ ಲಕ್ಖಣಂ ನ ಕತಂ ಹೋತಿ, ತಾವ "ಅಯಂ ಅಸುಕಕುಲಸ್ಸ ವಚ್ಛಕೋ, ಅಯಂ ಅಸುಕಕುಲಸ್ಸಾ"ತಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ಹೋನ್ತಿ ಜಾನಿತುಂ। ಯದಾ ಪನ ತೇಸಂ ಸತ್ತಿಸೂಲಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರಂ ಲಕ್ಖಣಂ ಕತಂ ಹೋತಿ, ತದಾ ಸಕ್ಕಾ ಹೋನ್ತಿ ಜಾನಿತುಂ। ಏವಮೇವ ಯಾವ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ರಾಗೋ ನುಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಾವ ನ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ ಜಾನಿತುಂ ಅರಿಯೋ ವಾ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ವಾತಿ। ರಾಗೋ ಪನಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋವ ಸರಾಗೋ ನಾಮ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋತಿ ಸಞ್ಜಾನನನಿಮಿತ್ತಂ ಕರೋನ್ತೋ ವಿಯ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ "ನಿಮಿತ್ತಕರಣೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ। ದೋಸಮೋಹೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಅನಿಮಿತ್ತಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ ನಾಮ ತೇರಸ ಧಮ್ಮಾ - ವಿಪಸ್ಸನಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಆರುಪ್ಪಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗಾ, ಚತ್ತಾರಿ ಚ ಫಲಾನೀತಿ। ತತ್ಥ ವಿಪಸ್ಸನಾ ನಿಚ್ಚನಿಮಿತ್ತಂ ಸುಖನಿಮಿತ್ತಂ ಅತ್ತನಿಮಿತ್ತಂ ಉಗ್ಘಾಟೇತೀತಿ ಅನಿಮಿತ್ತಾ ನಾಮ। ಚತ್ತಾರೋ ಆರುಪ್ಪಾ ರೂಪನಿಮಿತ್ತಸ್ಸ ಅಭಾವೇನ ಅನಿಮಿತ್ತಾ ನಾಮ। ಮಗ್ಗಫಲಾನಿ ನಿಮಿತ್ತಕರಣಾನಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಅಭಾವೇನ ಅನಿಮಿತ್ತಾನಿ। ನಿಬ್ಬಾನಮ್ಪಿ ಅನಿಮಿತ್ತಮೇವ, ತಂ ಪನ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ನ ಗಹಿತಂ। ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಸುಞ್ಞತಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ ನ ಗಹಿತಾತಿ? ಸಾ, "ಸುಞ್ಞಾ ರಾಗೇನಾ"ತಿಆದಿವಚನತೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅನುಪವಿಟ್ಠಾವ, ತಸ್ಮಾ ವಿಸುಂ ನ ಗಹಿತಾ । **ಏಕತ್ಥಾತಿ** ಆರಮ್ಮಣವಸೇನ ಏಕತ್ಥಾ। ಅಪ್ಪಮಾಣಂ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಂ ಸುಞ್ಞತಂ ಅನಿಮಿತ್ತನ್ತಿ ಹಿ ಸಬ್ಬಾನೇತಾನಿ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸೇವ ನಾಮಾನಿ। ಇತಿ ಇಮಿನಾ ಪರಿಯಾಯೇನ ಏಕತ್ಥಾ। ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಪನ ಠಾನೇ ಅಪ್ಪಮಾಣಾ ಹೋನ್ತಿ, ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಸುಞ್ಞತಾ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಅನಿಮಿತ್ತಾತಿ ಇಮಿನಾ ಪರಿಯಾಯೇನ ನಾನಾಬ್ಯಞ್ಜನಾ। ಇತಿ ಥೇರೋ ಯಥಾನುಸನ್ಧಿನಾವ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಪೇಸೀತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಮಹಾವೇದಲ್ಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಚೂಳವೇದಲ್ಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೬೦. ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಚೂಳವೇದಲ್ಲಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ವಿಸಾಖೋ ಉಪಾಸಕೋತಿ ವಿಸಾಖೋತಿ** ಏವಂನಾಮಕೋ ಉಪಾಸಕೋ। **ಯೇನ ಧಮ್ಮದಿನ್ನಾತಿ** ಯೇನ ಧಮ್ಮದಿನ್ನಾ ನಾಮ ಭಿಕ್ಖುನೀ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ। ಕೋ ಪನಾಯಂ ವಿಸಾಖೋ? ಕಾ ಧಮ್ಮದಿನ್ನಾ? ಕಸ್ಮಾ ಉಪಸಙ್ಕಮೀತಿ? ವಿಸಾಖೋ ನಾಮ ಧಮ್ಮದಿನ್ನಾಯ ಗಿಹಿಕಾಲೇ ಘರಸಾಮಿಕೋ। ಸೋ ಯದಾ ಭಗವಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಪವತ್ತವರಧಮ್ಮಚಕ್ಕೋ ಯಸಾದಯೋ ಕುಲಪುತ್ತೇ ವಿನೇತ್ವಾ ಉರುವೇಲಂ ಪತ್ವಾ ತತ್ಥ ಜಟಿಲಸಹಸ್ಸಂ ವಿನೇತ್ವಾ ಪುರಾಣಜಟಿಲೇಹಿ ಖೀಣಾಸವಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ರಾಜಗಹಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಬುದ್ಧದಸ್ಸನತ್ಥಂ ದ್ವಾದಸನಹುತಾಯ ಪರಿಸಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಆಗತಸ್ಸ ಬಿಮ್ಬಿಸಾರಮಹಾರಾಜಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ। ತದಾ ರಞ್ಞಾ ಸದ್ಧಿಂ ಆಗತೇಸು ದ್ವಾದಸನಹುತೇಸು ಏಕಂ ನಹುತಂ ಉಪಾಸಕತ್ತಂ ಪಟಿವೇದೇಸಿ, ಏಕಾದಸ ನಹುತಾನಿ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಹಿಂಸು ಸದ್ಧಿಂ ರಞ್ಞಾ ಬಿಮ್ಬಿಸಾರೇನ।

ಅಯಂ ಉಪಾಸಕೋ ತೇಸಂ ಅಞ್ಞತರೋ, ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪಠಮದಸ್ಸನೇವ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯ, ಪುನ ಏಕದಿವಸಂ ಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ ಸಕದಾಗಾಮಿಫಲಂ ಪತ್ವಾ, ತತೋ ಅಪರಭಾಗೇಪಿ ಏಕದಿವಸಂ ಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ ಅನಾಗಾಮಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ। ಸೋ ಅನಾಗಾಮೀ ಹುತ್ವಾ ಗೇಹಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತೋ ಯಥಾ ಅಞ್ಞೇಸು ದಿವಸೇಸು ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಸಿತಂ ಕುರುಮಾನೋ ಆಗಚ್ಛತಿ, ಏವಂ ಅನಾಗನ್ತ್ವಾ ಸನ್ತಿನ್ದ್ರಿಯೋ ಸನ್ತಮಾನಸೋ ಹುತ್ವಾ ಅಗಮಾಸಿ।

ಧಮ್ಮದಿನ್ನಾ ಸೀಹಪಞ್ಜರಂ ಉಗ್ಘಾಟೇತ್ವಾ ವೀಥಿಂ ಓಲೋಕಯಮಾನಾ ತಸ್ಸ ಆಗಮನಾಕಾರಂ ದಿಸ್ವಾ, "ಕಿಂ ನು ಖೋ ಏತ"ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಂ ಕುರುಮಾನಾ ಸೋಪಾನಸೀಸೇ ಠತ್ವಾ ಓಲಮ್ಬನತ್ಥಂ ಹತ್ಥಂ ಪಸಾರೇಸಿ। ಉಪಾಸಕೋ ಅತ್ತನೋ ಹತ್ಥಂ ಸಮಿಞ್ಜೇಸಿ। ಸಾ "ಪಾತರಾಸಭೋಜನಕಾಲೇ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ। ಉಪಾಸಕೋ ಪುಬ್ಬೇ ತಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕತೋ ಭುಞ್ಜತಿ। ತಂ ದಿವಸಂ ಪನ ತಂ ಅನಪಲೋಕೇತ್ವಾ ಯೋಗಾವಚರಭಿಕ್ಖು ವಿಯ ಏಕಕೋವ ಭುಞ್ಜಿ। ಸಾ, "ಸಾಯನ್ಹಕಾಲೇ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ। ಉಪಾಸಕೋ ತಂದಿವಸಂ ಸಿರಿಗಬ್ಭಂ ನ ಪಾವಿಸಿ, ಅಞ್ಞಂ ಗಬ್ಭಂ ಪಟಿಜಗ್ಗಾಪೇತ್ವಾ ಕಪ್ಪಿಯಮಞ್ಚಕಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ನಿಪಜ್ಜಿ। ಉಪಾಸಿಕಾ, "ಕಿಂ ನು ಖ್ವಸ್ಸ ಬಹಿದ್ಧಾ ಪತ್ಥನಾ ಅತ್ಥಿ, ಉದಾಹು ಕೇನಚಿದೇವ ಪರಿಭೇದಕೇನ ಭಿನ್ನೋ, ಉದಾಹು ಮಯ್ಹೇವ ಕೋಚಿ ದೋಸೋ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಬಲವದೋಮನಸ್ಸಾ ಹುತ್ವಾ, "ಏಕಂ ದ್ವೇ ದಿವಸೇ ವಸಿತಕಾಲೇ ಸಕ್ಕಾ ಞಾತು"ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ।

ಉಪಾಸಕೋ, "ಕಿಂ ಧಮ್ಮದಿನ್ನೇ ಅಕಾಲೇ ಆಗತಾಸೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಆಮ ಅಯ್ಯಪುತ್ತ, ಆಗತಾಮ್ಹಿ, ನ ತ್ವಂ ಯಥಾ ಪುರಾಣೋ, ಕಿಂ ನು ತೇ ಬಹಿದ್ಧಾ ಪತ್ಥನಾ ಅತ್ಥೀತಿ? ನತ್ಥಿ ಧಮ್ಮದಿನ್ನೇತಿ। ಅಞ್ಞೋ ಕೋಚಿ ಪರಿಭೇದಕೋ ಅತ್ಥೀತಿ? ಅಯಮ್ಪಿ ನತ್ಥೀತಿ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಮಯ್ಹೇವ ಕೋಚಿ ದೋಸೋ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ। ತುಯ್ಹಮ್ಪಿ ದೋಸೋ ನತ್ಥೀತಿ। ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಮಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಯಥಾ ಪಕತಿಯಾ ಆಲಾಪಸಲ್ಲಾಪಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಕರೋಥಾತಿ? ಸೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಅಯಂ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮೋ ನಾಮ ಗರು ಭಾರಿಯೋ ನ ಪಕಾಸೇತಬ್ಬೋ, ಸಚೇ ಖೋ ಪನಾಹಂ ನ ಕಥೇಸ್ಸಾಮಿ, ಅಯಂ ಹದಯಂ ಫಾಲೇತ್ವಾ ಏತ್ಥೇವ ಕಾಲಂ ಕರೇಯ್ಯಾ"ತಿ ತಸ್ಸಾನುಗ್ಗಹತ್ಥಾಯ ಕಥೇಸಿ - "ಧಮ್ಮದಿನ್ನೇ ಅಹಂ ಸತ್ಥು ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಂ ನಾಮ ಅಧಿಗತೋ, ತಂ ಅಧಿಗತಸ್ಸ ಏವರೂಪಾ ಲೋಕಿಯಕಿರಿಯಾ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಯದಿ ತ್ವಂ ಇಚ್ಛಸಿ, ತವ ಚತ್ತಾಲೀಸ ಕೋಟಿಯೋ ಮಮ ಚತ್ತಾಲೀಸ ಕೋಟಿಯೋತಿ ಅಸೀತಿಕೋಟಿಧನಂ ಅತ್ಥಿ, ಏತ್ಥ ಇಸ್ಸರಾ ಹುತ್ವಾ ಮಮ ಮಾತಿಟ್ಠಾನೇ ವಾ ಭಗಿನಿಟ್ಠಾನೇ ವಾ ಠತ್ವಾ ವಸ। ತಯಾ ದಿನ್ನೇನ ಭತ್ತಪಿಣ್ಡಮತ್ತಕೇನ ಅಹಂ ಯಾಪೇಸ್ಸಾಮಿ। ಅಥೇವಂ ನ ಕರೋಸಿ, ಇಮೇ ಭೋಗೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಕುಲಗೇಹಂ ಗಚ್ಛ, ಅಥಾಪಿ ತೇ ಬಹಿದ್ಧಾ ಪತ್ಥನಾ ನತ್ಥಿ, ಅಹಂ ತಂ ಭಗಿನಿಟ್ಠಾನೇ ವಾ ಧಿತುಟ್ಠಾನೇ ವಾ ಠಪೇತ್ವಾ ಪೋಸೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ।

ಸಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಪಕತಿಪುರಿಸೋ ಏವಂ ವತ್ತಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಅದ್ಧಾ ಏತೇನ ಲೋಕುತ್ತರವರಧಮ್ಮೋ ಪಟಿವಿದ್ಧೋ। ಸೋ ಪನ ಧಮ್ಮೋ ಕಿಂ ಪುರಿಸೇಹೇವ ಪಟಿಬುಜ್ಝಿತಬ್ಬೋ, ಉದಾಹು ಮಾತುಗಾಮೋಪಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತುಂ ಸಕ್ಕೋತೀ"ತಿ ವಿಸಾಖಂ ಏತದವೋಚ - "ಕಿಂ ನು ಖೋ ಏಸೋ ಧಮ್ಮೋ ಪುರಿಸೇಹೇವ ಲಭಿತಬ್ಬೋ, ಮಾತುಗಾಮೇನಪಿ ಸಕ್ಕಾ ಲದ್ಧು"ನ್ತಿ? ಕಿಂ ವದೇಸಿ ಧಮ್ಮದಿನ್ನೇ, ಯೇ ಪಟಿಪನ್ನಕಾ, ತೇ ಏತಸ್ಸ ದಾಯಾದಾ, ಯಸ್ಸ ಯಸ್ಸ ಉಪನಿಸ್ಸಯೋ ಅತ್ಥಿ, ಸೋ ಸೋ ಏತಂ ಪಟಿಲಭತೀತಿ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಮಯ್ಹಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಅನುಜಾನಾಥಾತಿ। ಸಾಧು ಭದ್ದೇ, ಅಹಮ್ಪಿ ತಂ ಏತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಮಗ್ಗೇ ಯೋಜೇತುಕಾಮೋ, ಮನಂ ಪನ ತೇ ಅಜಾನಮಾನೋ ನ ಕಥೇಮೀತಿ ತಾವದೇವ ಬಿಮ್ಬಿಸಾರಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ।

ರಾಜಾ , "ಕಿಂ, ಗಹಪತಿ, ಅಕಾಲೇ ಆಗತೋಸೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಧಮ್ಮದಿನ್ನಾ, "ಮಹಾರಾಜ, ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವದತೀತಿ। ಕಿಂ ಪನಸ್ಸ ಲದ್ಧುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ? ಅಞ್ಞಂ ಕಿಞ್ಚಿ ನತ್ಥಿ, ಸೋವಣ್ಣಸಿವಿಕಂ ದೇವ, ಲದ್ಧುಂ ವಟ್ಟತಿ ನಗರಞ್ಚ ಪಟಿಜಗ್ಗಾಪೇತುನ್ತಿ। ರಾಜಾ ಸೋವಣ್ಣಸಿವಿಕಂ ದತ್ವಾ ನಗರಂ ಪಟಿಜಗ್ಗಾಪೇಸಿ। ವಿಸಾಖೋ ಧಮ್ಮದಿನ್ನಂ ಗನ್ಧೋದಕೇನ ನಹಾಪೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಾಲಙ್ಕಾರೇಹಿ ಅಲಙ್ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ಸೋವಣ್ಣಸಿವಿಕಾಯ ನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾ ಞಾತಿಗಣೇನ ಪರಿವಾರಾಪೇತ್ವಾ ಗನ್ಧಪುಪ್ಫಾದೀಹಿ ಪೂಜಯಮಾನೋ ನಗರವಾಸನಂ ಕರೋನ್ತೋ ವಿಯ ಭಿಕ್ಖುನಿಉಪಸ್ಸಯಂ ಗನ್ತ್ವಾ, "ಧಮ್ಮದಿನ್ನಂ ಪಬ್ಬಾಜೇಥಾಯ್ಯೇ"ತಿ ಆಹ। ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ "ಏಕಂ

ವಾ ದ್ವೇ ವಾ ದೋಸೇ ಸಹಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ ಗಹಪತೀ"ತಿ ಆಹಂಸು। ನತ್ಥಯ್ಯೇ ಕೋಚಿ ದೋಸೋ, ಸದ್ಧಾಯ ಪಬ್ಬಜತೀತಿ। ಅಥೇಕಾ ಬ್ಯತ್ತಾ ಥೇರೀ ತಚಪಞ್ಚಕಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಆಚಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ಕೇಸೇ ಓಹಾರೇತ್ವಾ ಪಬ್ಬಾಜೇಸಿ। ವಿಸಾಖೋ, "ಅಭಿರಮಯ್ಯೇ, ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ ಧಮ್ಮೋ"ತಿ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಪಕ್ಕಾಮಿ।

ತಸ್ಸಾ ಪಬ್ಬಜಿತದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ತೇನೇವ ಪಲಿಬುದ್ಧಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ಓಕಾಸಂ ನ ಲಭತಿ। ಅಥಾಚರಿಯ-ಉಪಜ್ಝಾಯಥೇರಿಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಜನಪದಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಅಟ್ಠತಿಂಸಾಯ ಆರಮ್ಮಣೇಸು ಚಿತ್ತರುಚಿತಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥಾಪೇತ್ವಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ಆರದ್ಧಾ, ಅಭಿನೀಹಾರಸಮ್ಪನ್ನತ್ತಾ ಪನ ನಾತಿಚಿರಂ ಕಿಲಮಿತ್ಥ।

ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಹಿ ಸತಸಹಸ್ಸಕಪ್ಪಮತ್ಥಕೇ ಪದುಮುತ್ತರೋ ನಾಮ ಸತ್ಥಾ ಲೋಕೇ ಉದಪಾದಿ। ತದಾ ಏಸಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕುಲೇ ದಾಸೀ ಹುತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಕೇಸೇ ವಿಕ್ಕಿಣಿತ್ವಾ ಸುಜಾತತ್ಥೇರಸ್ಸ ನಾಮ ಅಗ್ಗಸಾವಕಸ್ಸ ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಪತ್ಥನಮಕಾಸಿ। ಸಾ ತಾಯ ಪತ್ಥನಾಭಿನೀಹಾರಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ನಾತಿಚಿರಂ ಕಿಲಮಿತ್ಥ, ಕತಿಪಾಹೇನೇವ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ – "ಅಹಂ ಯೇನತ್ಥೇನ ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತಾ, ಸೋ ಮತ್ಥಕಂ ಪತ್ತೋ, ಕಿಂ ಮೇ ಜನಪದವಾಸೇನ, ಮಯ್ಹಂ ಞಾತಕಾಪಿ ಪುಞ್ಞಾನಿ ಕರಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘೋಪಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ನ ಕಿಲಮಿಸ್ಸತಿ, ರಾಜಗಹಂ ಗಚ್ಛಾಮೀ"ತಿ ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘಂ ಗಹೇತ್ವಾ ರಾಜಗಹಮೇವ ಅಗಮಾಸಿ। ವಿಸಾಖೋ, "ಧಮ್ಮದಿನ್ನಾ ಕಿರ ಆಗತಾ"ತಿ ಸುತ್ವಾ, "ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ನಚಿರಸ್ಸೇವ ಜನಪದಂ ಗತಾ, ಗನ್ತ್ವಾಪಿ ನಚಿರಸ್ಸೇವ ಪಚ್ಚಾಗತಾ, ಕಿಂ ನು ಖೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಗನ್ತ್ವಾ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ದುತಿಯಗಮನೇನ ಭಿಕ್ಖುನಿಉಪಸ್ಸಯಂ ಅಗಮಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – "ಅಥ ಖೋ ವಿಸಾಖೋ ಉಪಾಸಕೋ ಯೇನ ಧಮ್ಮದಿನ್ನಾ ಭಿಕ್ಖುನೀ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀ"ತಿ।

ಏತದವೋಚಾತಿ ಏತಂ ಸಕ್ಕಾಯೋತಿಆದಿವಚನಂ ಅವೋಚ। ಕಸ್ಮಾ ಅವೋಚಾತಿ? ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ – "ಅಭಿರಮಸಿ ನಾಭಿರಮಸಿ, ಅಯ್ಯೇ"ತಿ ಏವಂ ಪುಚ್ಛನಂ ನಾಮ ನ ಪಣ್ಡಿತಕಿಚ್ಚಂ, ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೇ ಉಪನೇತ್ವಾ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮಿ, ಪಞ್ಹಬ್ಯಾಕರಣೇನ ತಸ್ಸಾ ಅಭಿರತಿಂ ವಾ ಅನಭಿರತಿಂ ವಾ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮೀತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅವೋಚ। ತಂ ಸುತ್ವಾವ ಧಮ್ಮದಿನ್ನಾ ಅಹಂ, ಆವುಸೋ ವಿಸಾಖ, ಅಚಿರಪಬ್ಬಜಿತಾ ಸಕಾಯಂ ವಾ ಪರಕಾಯಂ ವಾ ಕುತೋ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ವಾ, ಅಞ್ಞತ್ಥೇರಿಯೋ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಾತಿ ವಾ ಅವತ್ವಾ ಉಪನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಮಾನಾ ವಿಯ, ಏಕಪಾಸಕಗಣ್ಠಿಂ ಮೋಚೇನ್ತೀ ವಿಯ ಗಹನಟ್ಠಾನೇ ಹತ್ಥಿಮಗ್ಗಂ ನೀಹರಮಾನಾ ವಿಯ ಖಗ್ಗಮುಖೇನ ಸಮುಗ್ಗಂ ವಿವರಮಾನಾ ವಿಯ ಚ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾವಿಸಯೇ ಠತ್ವಾ ಪಞ್ಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಮಾನಾ, **ಪಞ್ಚ ಖೋ ಇಮೇ, ಆವುಸೋ ವಿಸಾಖ, ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಪಞ್ಚಾ**ತಿ ಗಣನಪರಿಚ್ಛೇದೋ। **ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ**ತಿ ಉಪಾದಾನಾನಂ ಪಚ್ಚಯಭೂತಾ ಖನ್ಧಾತಿ ಏವಮಾದಿನಾ ನಯೇನೇತ್ಥ ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಕಥಾ ವಿತ್ಥಾರೇತ್ವಾ ಕಥೇತಬ್ಬಾ। ಸಾ ಪನೇಸಾ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವಿತ್ಥಾರಿತಾ ಏವಾತಿ ತತ್ಥ ವಿತ್ಥಾರಿತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಸಕ್ಕಾಯಸಮುದಯಾ**ದೀಸುಪಿ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಹೇಟ್ಠಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವುತ್ತಮೇವ।

ಇದಂ ಪನ ಚತುಸಚ್ಚಬ್ಯಾಕರಣಂ ಸುತ್ವಾ ವಿಸಾಖೋ ಥೇರಿಯಾ ಅಭಿರತಭಾವಂ ಅಞ್ಞಾಸಿ। ಯೋ ಹಿ ಬುದ್ಧಸಾಸನೇ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತೋ ಹೋತಿ ಅನಭಿರತೋ, ಸೋ ಏವಂ ಪುಚ್ಛಿತಪುಚ್ಛಿತಪಞ್ಹಂ ಸಣ್ಡಾಸೇನ ಏಕೇಕಂ ಪಲಿತಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ವಿಯ, ಸಿನೇರುಪಾದತೋ ವಾಲುಕಂ ಉದ್ಧರನ್ತೋ ವಿಯ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಇಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಲೋಕೇ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾ ವಿಯ ಬುದ್ಧಸಾಸನೇ ಪಾಕಟಾನಿ, ಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ಗತೋ ಹಿ ಭಗವಾಪಿ ಮಹಾಥೇರಾಪಿ ಸಚ್ಚಾನೇವ ಪಕಾಸೇನ್ತಿ; ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋಪಿ ಪಬ್ಬಜಿತದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಕುಲಪುತ್ತೇ ಚತ್ತಾರಿ ನಾಮ ಕಿಂ, ಚತ್ತಾರಿ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನೀತಿ ಪಞ್ಹಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹಾಪೇತಿ। ಅಯಞ್ಚ ಧಮ್ಮದಿನ್ನಾ ಉಪಾಯಕೋಸಲ್ಲೇ ಠಿತಾ ಪಣ್ಡಿತಾ ಬ್ಯತ್ತಾ ನಯಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸುತೇನಪಿ ಕಥೇತುಂ ಸಮತ್ಥಾ, ತಸ್ಮಾ "ನ ಸಕ್ಕಾ ಏತಿಸ್ಸಾ ಏತ್ತಾವತಾ ಸಚ್ಚಾನಂ ಪಟಿವಿದ್ಧಭಾವೋ ಞಾತುಂ, ಸಚ್ಚವಿನಿಬ್ಭೋಗಪಞ್ಹಬ್ಯಾಕರಣೇನ ಸಕ್ಕಾ ಞಾತು"ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಹೇಟ್ಠಾ ಕಥಿತಾನಿ ದ್ವೇ ಸಚ್ಚಾನಿ ಪಟಿನಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಗುಳ್ಹಂ ಕತ್ವಾ ಗಣ್ಠಿಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ **ತಞ್ಞೇವ ನು ಖೋ, ಅಯ್ಯೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತಸ್ಸ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇ **ನ ಖೋ, ಆವುಸೋ ವಿಸಾಖ, ತಞ್ಞೇವ ಉಪಾದಾನ**ನ್ತಿ ಉಪಾದಾನಸ್ಸ ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧೇಕದೇಸಭಾವತೋ ನ ತಂಯೇವ ಉಪಾದಾನಂ ತೇ ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ, ನಾಪಿ ಅಞ್ಞತ್ರ ಪಞ್ಚಹಿ ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೇಹಿ ಉಪಾದಾನಂ। ಯದಿ ಹಿ ತಞ್ಞೇವ ಸಿಯಾ, ರೂಪಾದಿಸಭಾವಮ್ಪಿ ಉಪಾದಾನಂ ಸಿಯಾ। ಯದಿ ಅಞ್ಞತ್ರ ಸಿಯಾ, ಪರಸಮಯೇ ಚಿತ್ತವಿಪ್ಪಯುತ್ತೋ ಅನುಸಯೋ ವಿಯ ಪಣ್ಣತ್ತಿ ವಿಯ ನಿಬ್ಬಾನಂ ವಿಯ ಚ ಖನ್ಧವಿನಿಮುತ್ತಂ ವಾ ಸಿಯಾ, ಛಟ್ಠೋ ವಾ ಖನ್ಧೋ ಪಞ್ಞಪೇತಬ್ಬೋ ಭವೇಯ್ಯ, ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ತಸ್ಸಾ ಬ್ಯಾಕರಣಂ ಸುತ್ವಾ "ಅಧಿಗತಪತಿಟ್ಠಾ ಅಯ"ನ್ತಿ ವಿಸಾಖೋ ನಿಟ್ಠಮಗಮಾಸಿ। ನ ಹಿ ಸಕ್ಕಾ ಅಖೀಣಾಸವೇನ ಅಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಅವಿತ್ಥಾಯನ್ತೇನ ಪದೀಪಸಹಸ್ಸಂ ಜಾಲೇನ್ತೇನ ವಿಯ ಏವರೂಪೋ ಗುಳ್ಹೋ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೋ ತಿಲಕ್ಖಣಾಹತೋ ಗಮ್ಭೀರೋ ಪಞ್ಹೋ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತುಂ। ನಿಟ್ಠಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪನ, "ಅಯಂ ಧಮ್ಮದಿನ್ನಾ ಸಾಸನೇ ಲದ್ಧಪತಿಟ್ಠಾ ಅಧಿಗತಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ ವೇಸಾರಜ್ಜಪ್ಪತ್ತಾ ಭವಮತ್ಥಕೇ ಠಿತಾ ಮಹಾಖೀಣಾಸವಾ, ಸಮತ್ಥಾ ಮಯ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿತಪಞ್ಹಂ ಕಥೇತುಂ, ಇದಾನಿ ಪನ ನಂ ಓವತ್ತಿಕಸಾರಂ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ತಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ, **ಕಥಂ ಪನಾಯ್ಯೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

೪೬೧. ತಸ್ಸ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇ **ಅಸ್ಸುತವಾ**ತಿಆದಿ ಮೂಲಪರಿಯಾಯೇ ವಿತ್ಥಾರಿತಮೇವ। **ರೂಪಂ ಅತ್ತತೋ ಸಮನುಪಸ್ಸತೀ**ತಿ, "ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ರೂಪಂ ಅತ್ತತೋ ಸಮನುಪಸ್ಸತಿ। ಯಂ ರೂಪಂ ಸೋ ಅಹಂ, ಯೋ ಅಹಂ ತಂ ರೂಪನ್ತಿ ರೂಪಞ್ಚ ಅತ್ತಞ್ಚ ಅದ್ವಯಂ ಸಮನುಪಸ್ಸತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ತೇಲಪ್ಪದೀಪಸ್ಸ ಝಾಯತೋ ಯಾ ಅಚ್ಚಿ ಸೋ ವಣ್ಣೋ, ಯೋ ವಣ್ಣೋ ಸಾ ಅಚ್ಚೀತಿ ಅಚ್ಚಿಞ್ಚ ವಣ್ಣಞ್ಚ ಅದ್ವಯಂ ಸಮನುಪಸ್ಸತಿ। ಏವಮೇವ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ರೂಪಂ ಅತ್ತತೋ ಸಮನುಪಸ್ಸತಿ…ಪೇ॰… ಅದ್ವಯಂ ಸಮನುಪಸ್ಸತೀ"ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೧೩೧) ಏವಂ ರೂಪಂ ಅತ್ತಾತಿ ದಿಟ್ಠಿಪಸ್ಸನಾಯ ಪಸ್ಸತಿ। **ರೂಪವನ್ತಂ ವಾ ಅತ್ತಾನ**ನ್ತಿ ಅರೂಪಂ ಅತ್ತಾತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಛಾಯಾವನ್ತಂ ರುಕ್ಖಂ ವಿಯ ತಂ ಅತ್ತಾನಂ ರೂಪವನ್ತಂ ಸಮನುಪಸ್ಸತಿ। **ಅತ್ತನಿ ವಾ ರೂಪ**ನ್ತಿ ಅರೂಪಮೇವ ಅತ್ತಾತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಪುಪ್ಫಸ್ಮಿಂ ಗನ್ಧಂ ವಿಯ ಅತ್ತನಿ ರೂಪಂ ಸಮನುಪಸ್ಸತಿ। **ರೂಪಸ್ಮಿಂ ವಾ ಅತ್ತಾನ**ನ್ತಿ ಅರೂಪಮೇವ ಅತ್ತಾತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಕರಣ್ಡಾಯ ಮಣಿಂ ವಿಯ ಅತ್ತಾನಂ ರೂಪಸ್ಮಿಂ ಸಮನುಪಸ್ಸತಿ। **ವೇದನಂ ಅತ್ತತೋ**ತಿಆದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ತತ್ಥ, **ರೂಪಂ ಅತ್ತತೋ ಸಮನುಪಸ್ಸತೀ**ತಿ ಸುದ್ಧರೂಪಮೇವ ಅತ್ತಾತಿ ಕಥಿತಂ। ರೂಪವನ್ತಂ ವಾ ಅತ್ತಾನಂ, ಅತ್ತನಿ ವಾ ರೂಪಂ, ರೂಪಸ್ಮಿಂ ವಾ ಅತ್ತಾನಂ। ವೇದನಂ ಅತ್ತತೋ… ಸಞ್ಞಂ… ಸಙ್ಖಾರೇ… ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಅತ್ತತೋ ಸಮನುಪಸ್ಸತೀತಿ ಇಮೇಸು ಸತ್ತಸು ಠಾನೇಸು ಅರೂಪಂ ಅತ್ತಾತಿ ಕಥಿತಂ। ವೇದನಾವನ್ತಂ ವಾ ಅತ್ತಾನಂ, ಅತ್ತನಿ ವಾ ವೇದನಂ, ವೇದನಾಯ ವಾ ಅತ್ತಾನನ್ತಿ ಏವಂ ಚತೂಸು ಖನ್ಧೇಸು ತಿಣ್ಣಂ ತಿಣ್ಣಂ ವಸೇನ ದ್ವಾದಸಸು ಠಾನೇಸು ರೂಪಾರೂಪಮಿಸ್ಸಕೋ ಅತ್ತಾ ಕಥಿತೋ। ತತ್ಥ ರೂಪಂ ಅತ್ತತೋ ಸಮನುಪಸ್ಸತಿ… ವೇದನಂ… ಸಞ್ಞಂ… ಸಙ್ಖಾರೇ… ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಅತ್ತತೋ ಸಮನುಪಸ್ಸತೀತಿ ಇಮೇಸು ಪಞ್ಚಸು ಠಾನೇಸು ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿ ಕಥಿತಾ, ಅವಸೇಸೇಸು ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠೀತಿ। ಏವಮೇತ್ಥ ಪನ್ನರಸ ಭವದಿಟ್ಠಿಯೋ, ಪಞ್ಚ ವಿಭವದಿಟ್ಠಿಯೋ ಹೋನ್ತಿ। **ನ ರೂಪಂ ಅತ್ತತೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ರೂಪಂ ಅತ್ತಾತಿ ನ ಸಮನುಪಸ್ಸತಿ। ಅನಿಚ್ಚಂ ದುಕ್ಖಂ ಅನತ್ತಾತಿ ಪನ ಸಮನುಪಸ್ಸತಿ। **ನ ರೂಪವನ್ತಂ ಅತ್ತಾನಂ…ಪೇ॰… ನ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಾನ**ನ್ತಿ ಇಮೇ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧೇ ಕೇನಚಿ ಪರಿಯಾಯೇನ ಅತ್ತತೋ ನ ಸಮನುಪಸ್ಸತಿ, ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಪನ ಅನಿಚ್ಚಾ ದುಕ್ಖಾ ಅನತ್ತಾತಿ ಸಮನುಪಸ್ಸತಿ।

ಏತ್ತಾವತಾ ಥೇರಿಯಾ, "ಏವಂ ಖೋ, ಆವುಸೋ ವಿಸಾಖ, ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿ ಹೋತೀ"ತಿ ಏವಂ ಪುರಿಮಪಞ್ಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತಿಯಾ ಏತ್ತಕೇನ ಗಮನಂ ಹೋತಿ, ಆಗಮನಂ ಹೋತಿ, ಗಮನಾಗಮನಂ ಹೋತಿ, ವಟ್ಟಂ ವತ್ತತೀತಿ ವಟ್ಟಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತಂ। **ಏವಂ ಖೋ, ಆವುಸೋ ವಿಸಾಖ, ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿ ನ ಹೋತೀ**ತಿ ಪಚ್ಛಿಮಂ ಪಞ್ಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತಿಯಾ ಏತ್ತಕೇನ ಗಮನಂ ನ ಹೋತಿ, ಆಗಮನಂ ನ ಹೋತಿ, ಗಮನಾಗಮನಂ ನ ಹೋತಿ, ವಟ್ಟಂ ನಾಮ ನ ವತ್ತತೀತಿ ವಿವಟ್ಟಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತಂ।

೪೬೨. **ಕತಮೋ ಪನಾಯ್ಯೇ, ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ**ತಿ ಅಯಂ ಪಞ್ಹೋ ಥೇರಿಯಾ ಪಟಿಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಬ್ಬೋ ಭವೇಯ್ಯ - "ಉಪಾಸಕ, ತಯಾ ಹೇಟ್ಠಾ ಮಗ್ಗೋ ಪುಚ್ಛಿತೋ, ಇಧ ಕಸ್ಮಾ ಮಗ್ಗಮೇವ ಪುಚ್ಛಸೀ"ತಿ। ಸಾ ಪನ ಅತ್ತನೋ ಬ್ಯತ್ತತಾಯ ಪಣ್ಡಿಚ್ಚೇನ ತಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇಸಿ - "ಇಮಿನಾ ಉಪಾಸಕೇನ ಹೇಟ್ಠಾ ಪಟಿಪತ್ತಿವಸೇನ ಮಗ್ಗೋ ಪುಚ್ಛಿತೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಇಧ

ಪನ ತಂ ಸಙ್ಖತಾಸಙ್ಖತಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಸಙ್ಗಹಿತಾಸಙ್ಗಹಿತವಸೇನ ಪುಚ್ಛಿತುಕಾಮೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಅಪ್ಪಟಿಪುಚ್ಛಿತ್ವಾವ ಯಂ ಯಂ ಪುಚ್ಛಿ, ತಂ ತಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸಿ। ತತ್ಥ **ಸಙ್ಖತೋ**ತಿ ಚೇತಿತೋ ಕಪ್ಪಿತೋ ಪಕಪ್ಪಿತೋ ಆಯೂಹಿತೋ ಕತೋ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತೋ ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತೇನ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತಬ್ಬೋ। **ತೀಹಿ ಚ ಖೋ, ಆವುಸೋ ವಿಸಾಖ, ಖನ್ಧೇಹಿ ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ ಸಙ್ಗಹಿತೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಮಗ್ಗೋ ಸಪ್ಪದೇಸೋ, ತಯೋ ಖನ್ಧಾ ನಿಪ್ಪದೇಸಾ, ತಸ್ಮಾ ಅಯಂ ಸಪ್ಪದೇಸತ್ತಾ ನಗರಂ ವಿಯ ರಜ್ಜೇನ ನಿಪ್ಪದೇಸೇಹಿ ತೀಹಿ ಖನ್ಧೇಹಿ ಸಙ್ಗಹಿತೋ। ತತ್ಥ ಸಮ್ಮಾವಾಚಾದಯೋ ತಯೋ ಸೀಲಮೇವ, ತಸ್ಮಾ ತೇ ಸಜಾತಿತೋ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೇನ ಸಙ್ಗಹಿತಾತಿ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಹಿ ಪಾಳಿಯಂ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೇತಿ ಭುಮ್ಮೇನ ವಿಯ ನಿದ್ದೇಸೋ ಕತೋ, ಅತ್ಥೋ ಪನ ಕರಣವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮಾದೀಸು ಪನ ತೀಸು ಸಮಾಧಿ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯ ಆರಮ್ಮಣೇ ಏಕಗ್ಗಭಾವೇನ ಅಪ್ಪೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ವೀರಿಯೇ ಪನ ಪಗ್ಗಹಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇನ್ತೇ ಸತಿಯಾ ಚ ಅಪಿಲಾಪನಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇನ್ತಿಯಾ ಲದ್ಧೂಪಕಾರೋ ಹುತ್ವಾ ಸಕ್ಕೋತಿ।

ತತ್ರಾಯಂ ಉಪಮಾ - ಯಥಾ ಹಿ "ನಕ್ಖತ್ತಂ ಕೀಳಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಉಯ್ಯಾನಂ ಪವಿಟ್ಠೇಸು ತೀಸು ಸಹಾಯೇಸು ಏಕೋ ಸುಪುಪ್ಫಿತಂ ಚಮ್ಪಕರುಕ್ಖಂ ದಿಸ್ವಾ ಹತ್ಥಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾಪಿ ಗಹೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯ। ಅಥಸ್ಸ ದುತಿಯೋ ಓನಮಿತ್ವಾ ಪಿಟ್ಠಿಂ ದದೇಯ್ಯ, ಸೋ ತಸ್ಸ ಪಿಟ್ಠಿಯಂ ಠತ್ವಾಪಿ ಕಮ್ಪಮಾನೋ ಗಹೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯ । ಅಥಸ್ಸ ಇತರೋ ಅಂಸಕೂಟಂ ಉಪನಾಮೇಯ್ಯ, ಸೋ ಏಕಸ್ಸ ಪಿಟ್ಠಿಯಂ ಠತ್ವಾ ಏಕಸ್ಸ ಅಂಸಕೂಟಂ ಓಲುಬ್ಭ ಯಥಾರುಚಿ ಪುಪ್ಫಾನಿ ಓಚಿನಿತ್ವಾ ಪಿಳನ್ಧಿತ್ವಾ ನಕ್ಖತ್ತಂ ಕೀಳೇಯ್ಯ। ಏವಂಸಮ್ಪದಮಿದಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಏಕತೋ ಉಯ್ಯಾನಂ ಪವಿಟ್ಠಾ ತಯೋ ಸಹಾಯಕಾ ವಿಯ ಹಿ ಏಕತೋ ಜಾತಾ ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮಾದಯೋ ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ। ಸುಪುಪ್ಫಿತಚಮ್ಪಕೋ ವಿಯ ಆರಮ್ಮಣಂ। ಹತ್ಥಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾಪಿ ಗಹೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ವಿಯ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯ ಆರಮ್ಮಣೇ ಏಕಗ್ಗಭಾವೇನ ಅಪ್ಪೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಸಮಾಧಿ। ಪಿಟ್ಠಿಂ ದತ್ವಾ ಓನತಸಹಾಯೋ ವಿಯ ವಾಯಾಮೋ। ಅಂಸಕೂಟಂ ದತ್ವಾ ಠಿತಸಹಾಯೋ ವಿಯ ಸತಿ। ಯಥಾ ತೇಸು ಏಕಸ್ಸ ಪಿಟ್ಠಿಯಂ ಠತ್ವಾ ಏಕಸ್ಸ ಅಂಸಕೂಟಂ ಓಲುಬ್ಭ ಇತರೋ ಯಥಾರುಚಿ ಪುಪ್ಫಂ ಗಹೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಏವಮೇವಂ ವೀರಿಯೇ ಪಗ್ಗಹಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇನ್ತೇ, ಸತಿಯಾ ಚ ಅಪಿಲಾಪನಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇನ್ತಿಯಾ ಲದ್ಧುಪಕಾರೋ ಸಮಾಧಿ ಸಕ್ಕೋತಿ ಆರಮ್ಮಣೇ ಏಕಗ್ಗಭಾವೇನ ಅಪ್ಪೇತುಂ। ತಸ್ಮಾ ಸಮಾಧಿಯೇವೇತ್ಥ ಸಜಾತಿತೋ ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧೇನ ಸಙ್ಗಹಿತೋ। ವಾಯಾಮಸತಿಯೋ ಪನ ಕಿರಿಯತೋ ಸಙ್ಗಹಿತಾ ಹೋನ್ತಿ।

ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೇಸುಪಿ ಪಞ್ಞಾ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯ ಅನಿಚ್ಚಂ ದುಕ್ಖಂ ಅನತ್ತಾತಿ ಆರಮ್ಮಣಂ ನಿಚ್ಛೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ವಿತಕ್ಕೇ ಪನ ಆಕೋಟೇತ್ವಾ ಆಕೋಟೇತ್ವಾ ದೇನ್ತೇ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಕಥಂ? ಯಥಾ ಹಿ ಹೇರಞ್ಞಿಕೋ ಕಹಾಪಣಂ ಹತ್ಥೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಭಾಗೇಸು ಓಲೋಕೇತುಕಾಮೋ ಸಮಾನೋಪಿ ನ ಚಕ್ಖುದಲೇನೇವ ಪರಿವತ್ತೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಅಙ್ಗುಲಿಪಬ್ಬೇಹಿ ಪನ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಓಲೋಕೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಏವಮೇವ ನ ಪಞ್ಞಾ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯ ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ಆರಮ್ಮಣಂ ನಿಚ್ಛೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಅಭಿನಿರೋಪನಲಕ್ಖಣೇನ ಪನ ಆಹನನಪರಿಯಾಹನನರಸೇನ ವಿತಕ್ಕೇನ ಆಕೋಟೇನ್ತೇನ ವಿಯ ಪರಿವತ್ತೇನ್ತೇನ ವಿಯ ಚ ಆದಾಯಾ ದಿನ್ನಮೇವ ವಿನಿಚ್ಛೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಇಧಾಪಿ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯೇವ ಸಜಾತಿತೋ ಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧೇನ ಸಙ್ಗಹಿತಾ। ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಪನ ಕಿರಿಯತೋ ಸಙ್ಗಹಿತೋ ಹೋತಿ। ಇತಿ ಇಮೇಹಿ ತೀಹಿ ಖನ್ಧೇಹಿ ಮಗ್ಗೋ ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ತೀಹಿ ಚ ಖೋ, ಆವುಸೋ ವಿಸಾಖ, ಖನ್ಧೇಹಿ ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ ಸಙ್ಗಹಿತೋ"ತಿ।

ಇದಾನಿ ಏಕಚಿತ್ತಕ್ಖಣಿಕಂ ಮಗ್ಗಸಮಾಧಿಂ ಸನಿಮಿತ್ತಂ ಸಪರಿಕ್ಖಾರಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ, **ಕತಮೋ ಪನಾಯ್ಯೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತಸ್ಸ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇ ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಚತುಕಿಚ್ಚಸಾಧನವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಸತಿ, ಸಾ ಸಮಾಧಿಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಟ್ಠೇನ ನಿಮಿತ್ತಂ। ಚತ್ತಾರೋ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಾ ಚತುಕಿಚ್ಚಸಾಧನವಸೇನೇವ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ವೀರಿಯಂ, ತಂ ಪರಿವಾರಟ್ಠೇನ ಪರಿಕ್ಖಾರೋ ಹೋತಿ। **ತೇಸಂಯೇವ ಧಮ್ಮಾನ**ನ್ತಿ ತೇಸಂ ಮಗ್ಗಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮಾನಂ। **ಆಸೇವನಾ**ತಿಆದೀಸು ಏಕಚಿತ್ತಕ್ಖಣಿಕಾಯೇವ ಆಸೇವನಾದಯೋ ವುತ್ತಾತಿ।

ವಿತಣ್ಡವಾದೀ ಪನ, “ಏಕಚಿತ್ತಕ್ಖಣಿಕೋ ನಾಮ ಮಗ್ಗೋ ನತ್ಥಿ, ‘ಏವಂ ಭಾವೇಯ್ಯ ಸತ್ತ ವಸ್ಸಾನೀ’ತಿ ಹಿ ವಚನತೋ ಸತ್ತಪಿ ವಸ್ಸಾನಿ ಮಗ್ಗಭಾವನಾ ಹೋತಿ, ಕಿಲೇಸಾ ಪನ ಲಹು ಛಿಜ್ಜನ್ತಾ ಸತ್ತಹಿ ಞಾಣೇಹಿ ಛಿಜ್ಜನ್ತೀ”ತಿ ವದತಿ। ಸೋ “ಸುತ್ತಂ ಆಹರಾ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೋ। ಅದ್ಧಾ ಅಞ್ಞಂ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ, “ಯಾ ತೇಸಂಯೇವ ಧಮ್ಮಾನಂ ಆಸೇವನಾ ಭಾವನಾ ಬಹುಲೀಕಮ್ಮ”ನ್ತಿ ಇದಮೇವ ಸುತ್ತಂ ಆಹರಿತ್ವಾ, “ಅಞ್ಞೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಆಸೇವತಿ, ಅಞ್ಞೇನ ಭಾವೇತಿ, ಅಞ್ಞೇನ ಬಹುಲೀಕರೋತೀ”ತಿ ವಕ್ಖತಿ। ತತೋ ವತ್ತಬ್ಬೋ - “ಕಿಂ ಪನಿದಂ, ಸುತ್ತಂ ನೇಯ್ಯತ್ಥಂ ನೀತತ್ಥ”ನ್ತಿ। ತತೋ ವಕ್ಖತಿ - “ನೀತತ್ಥಂ ಯಥಾ ಸುತ್ತಂ ತಥೇವ ಅತ್ಥೋ”ತಿ। ತಸ್ಸ ಇದಂ ಉತ್ತರಂ - ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಏಕಂ ಚಿತ್ತಂ ಆಸೇವಮಾನಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ, ಅಪರಮ್ಪಿ ಆಸೇವಮಾನಂ, ಅಪರಮ್ಪಿ ಆಸೇವಮಾನನ್ತಿ ಏವಂ ದಿವಸಮ್ಪಿ ಆಸೇವನಾವ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಕುತೋ ಭಾವನಾ, ಕುತೋ ಬಹುಲೀಕಮ್ಮಂ? ಏಕಂ ವಾ ಭಾವಯಮಾನಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಅಪರಮ್ಪಿ ಭಾವಯಮಾನಂ ಅಪರಮ್ಪಿ ಭಾವಯಮಾನನ್ತಿ ಏವಂ ದಿವಸಮ್ಪಿ ಭಾವನಾವ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಕುತೋ ಆಸೇವನಾ ಕುತೋ ಬಹುಲೀಕಮ್ಮಂ? ಏಕಂ ವಾ ಬಹುಲೀಕರೋನ್ತಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ, ಅಪರಮ್ಪಿ ಬಹುಲೀಕರೋನ್ತಂ, ಅಪರಮ್ಪಿ ಬಹುಲೀಕರೋನ್ತನ್ತಿ ಏವಂ ದಿವಸಮ್ಪಿ ಬಹುಲೀಕಮ್ಮಮೇವ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಕುತೋ ಆಸೇವನಾ, ಕುತೋ ಭಾವನಾತಿ।

ಅಥ ವಾ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ - “ಏಕೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಆಸೇವತಿ, ದ್ವೀಹಿ ಭಾವೇತಿ, ತೀಹಿ ಬಹುಲೀಕರೋತಿ। ದ್ವೀಹಿ ವಾ ಆಸೇವತಿ, ತೀಹಿ ಭಾವೇತಿ, ಏಕೇನ ಬಹುಲೀಕರೋತಿ । ತೀಹಿ ವಾ ಆಸೇವತಿ, ಏಕೇನ ಭಾವೇತಿ, ದ್ವೀಹಿ ಬಹುಲೀಕರೋತೀ”ತಿ। ಸೋ ವತ್ತಬ್ಬೋ - “ಮಾ ಸುತ್ತಂ ಮೇ ಲದ್ಧನ್ತಿ ಯಂ ವಾ ತಂ ವಾ ಅವಚ। ಪಞ್ಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತೇನ ನಾಮ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ವಸಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಅತ್ಥರಸಂ ವಿದಿತ್ವಾ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ। ಏಕಚಿತ್ತಕ್ಖಣಿಕಾವ ಅಯಂ ಆಸೇವನಾ, ಏಕಚಿತ್ತಕ್ಖಣಿಕಾ ಭಾವನಾ, ಏಕಚಿತ್ತಕ್ಖಣಿಕಂ ಬಹುಲೀಕಮ್ಮಂ। ಖಯಗಾಮಿಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗೋ ಬಹುಲಚಿತ್ತಕ್ಖಣಿಕೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ‘ಏಕಚಿತ್ತಕ್ಖಣಿಕೋಯೇವಾ’ತಿ ಸಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬೋ। ಸಚೇ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ, ಸಞ್ಜಾನಾತು, ನೋ ಚೇ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ, ಗಚ್ಛ ಪಾತೋವ ವಿಹಾರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಯಾಗುಂ ಪಿವಾಹೀ”ತಿ ಉಯ್ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ।

೪೬೩. **ಕತಿ ಪನಾಯ್ಯೇ ಸಙ್ಖಾರಾ**ತಿ ಇಧ ಕಿಂ ಪುಚ್ಛತಿ? ಯೇ ಸಙ್ಖಾರೇ ನಿರೋಧೇತ್ವಾ ನಿರೋಧಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ, ತೇ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। ತೇನೇವಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ಞತ್ವಾ ಥೇರೀ, ಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾದೀಸು ಅನೇಕೇಸು ಸಙ್ಖಾರೇಸು ವಿಜ್ಜಮಾನೇಸುಪಿ, ಕಾಯಸಙ್ಖಾರಾದಯೋವ ಆಚಿಕ್ಖನ್ತೀ, **ತಯೋಮೇ** , **ಆವುಸೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಕಾಯಪಟಿಬದ್ಧತ್ತಾ ಕಾಯೇನ ಸಙ್ಖರೀಯತಿ ಕರೀಯತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೀಯತೀತಿ **ಕಾಯಸಙ್ಖಾರೋ**। ವಾಚಂ ಸಙ್ಖರೋತಿ ಕರೋತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತೀತಿ ವಚೀಸಙ್ಖಾರೋ। ಚಿತ್ತಪಟಿಬದ್ಧತ್ತಾ ಚಿತ್ತೇನ ಸಙ್ಖರೀಯತಿ ಕರೀಯತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೀಯತೀತಿ **ಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾರೋ**। **ಕತಮೋ ಪನಾಯ್ಯೇ**ತಿ ಇಧ ಕಿಂ ಪುಚ್ಛತಿ? ಇಮೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಮಿಸ್ಸಾ ಆಲುಳಿತಾ ಅವಿಭೂತಾ ದುದ್ದೀಪನಾ। ತಥಾ ಹಿ, ಕಾಯದ್ವಾರೇ ಆದಾನಗಹಣಮುಞ್ಚನಚೋಪನಾನಿ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಅಟ್ಠ ಕಾಮಾವಚರಕುಸಲಚೇತನಾ ದ್ವಾದಸ ಅಕುಸಲಚೇತನಾತಿ ಏವಂ ಕುಸಲಾಕುಸಲಾ ವೀಸತಿ ಚೇತನಾಪಿ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಾಪಿ ಕಾಯಸಙ್ಖಾರಾತ್ವೇವ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ವಚೀದ್ವಾರೇ ಹನುಸಂಚೋಪನಂ ವಚೀಭೇದಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾವ ವೀಸತಿ ಚೇತನಾಪಿ ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಾಪಿ ವಚೀಸಙ್ಖಾರೋತ್ವೇವ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಕಾಯವಚೀದ್ವಾರೇಸು ಚೋಪನಂ ಅಪತ್ತಾ ರಹೋ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಚಿನ್ತಯತೋ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಕುಸಲಾಕುಸಲಾ ಏಕೂನತಿಂಸ ಚೇತನಾಪಿ ಸಞ್ಞಾ ಚ ವೇದನಾ ಚಾತಿ ಇಮೇ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾಪಿ ಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾರೋತ್ವೇವ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಏವಂ ಇಮೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಮಿಸ್ಸಾ ಆಲುಳಿತಾ ಅವಿಭೂತಾ ದುದ್ದೀಪನಾ। ತೇ ಪಾಕಟೇ ವಿಭೂತೇ ಕತ್ವಾ ಕಥಾಪೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಪುಚ್ಛತಿ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನಾಯ್ಯೇತಿ ಇಧ ಕಾಯಸಙ್ಖಾರಾದಿನಾಮಸ್ಸ ಪದತ್ಥಂ ಪುಚ್ಛತಿ। ತಸ್ಸ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇ **ಕಾಯಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಾ**ತಿ ಕಾಯನಿಸ್ಸಿತಾ, ಕಾಯೇ ಸತಿ ಹೋನ್ತಿ, ಅಸತಿ ನ ಹೋನ್ತಿ। **ಚಿತ್ತಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಾ**ತಿ ಚಿತ್ತನಿಸ್ಸಿತಾ, ಚಿತ್ತೇ ಸತಿ ಹೋನ್ತಿ, ಅಸತಿ ನ ಹೋನ್ತಿ।

೪೬೪. ಇದಾನಿ ಕಿಂ ನು ಖೋ ಏಸಾ ಸಞ್ಞಾವೇದಯಿತನಿರೋಧಂ ವಲಞ್ಜೇತಿ, ನ ವಲಞ್ಜೇತಿ। ಚಿಣ್ಣವಸೀ ವಾ ತತ್ಥ ನೋ ಚಿಣ್ಣವಸೀತಿ ಜಾನನತ್ಥಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ, **ಕಥಂ ಪನಾಯ್ಯೇ, ಸಞ್ಞಾವೇದಯಿತನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿ ಹೋತೀ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತಸ್ಸ

ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇ **ಸಮಾಪಜ್ಜಿಸ್ಸನ್ತಿ ವಾ ಸಮಾಪಜ್ಜಾಮೀತಿ ವಾ** ಪದದ್ವಯೇನ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿಕಾಲೋ ಕಥಿತೋ। **ಸಮಾಪನ್ನೋ**ತಿ ಪದೇನ ಅನ್ತೋನಿರೋಧೋ। ತಥಾ ಪುರಿಮೇಹಿ ದ್ವೀಹಿ ಪದೇಹಿ ಸಚಿತ್ತಕಕಾಲೋ ಕಥಿತೋ, ಪಚ್ಛಿಮೇನ ಅಚಿತ್ತಕಕಾಲೋ। **ಪುಬ್ಬೇವ ತಥಾ ಚಿತ್ತಂ ಭಾವಿತಂ ಹೋತೀ**ತಿ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅದ್ಧಾನಪರಿಚ್ಛೇದಕಾಲೇಯೇವ, ಏತ್ತಕಂ ಕಾಲಂ ಅಚಿತ್ತಕೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಅದ್ಧಾನಪರಿಚ್ಛೇದಚಿತ್ತಂ ಭಾವಿತಂ ಹೋತಿ। **ಯಂ ತಂ ತಥತ್ತಾಯ ಉಪನೇತೀ**ತಿ ಯಂ ಏವಂ ಭಾವಿತಂ ಚಿತ್ತಂ, ತಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ತಥತ್ತಾಯ ಅಚಿತ್ತಕಭಾವಾಯ ಉಪನೇತಿ।

ಪಠಮಂ ನಿರುಜ್ಝತಿ ವಚೀಸಙ್ಖಾರೋತಿ ಸೇಸಸಙ್ಖಾರೇಹಿ ಪಠಮಂ ದುತಿಯಜ್ಝಾನೇಯೇವ ನಿರುಜ್ಝತಿ। **ತತೋ ಕಾಯಸಙ್ಖಾರೋ**ತಿ ತತೋ ಪರಂ ಕಾಯಸಙ್ಖಾರೋ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನೇ ನಿರುಜ್ಝತಿ। **ತತೋ ಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾರೋ**ತಿ ತತೋ ಪರಂ ಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾರೋ ಅನ್ತೋನಿರೋಧೇ ನಿರುಜ್ಝತಿ। **ವುಟ್ಠಹಿಸ್ಸನ್ತಿ ವಾ ವುಟ್ಠಹಾಮೀತಿ ವಾ** ಪದದ್ವಯೇನ ಅನ್ತೋನಿರೋಧಕಾಲೋ ಕಥಿತೋ। **ವುಟ್ಠಿತೋ**ತಿ ಪದೇನ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಕಾಲೋ। ತಥಾ ಪುರಿಮೇಹಿ ದ್ವೀಹಿ ಪದೇಹಿ ಅಚಿತ್ತಕಕಾಲೋ ಕಥಿತೋ, ಪಚ್ಛಿಮೇನ ಸಚಿತ್ತಕಕಾಲೋ। **ಪುಬ್ಬೇವ ತಥಾ ಚಿತ್ತಂ ಭಾವಿತಂ ಹೋತೀ**ತಿ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅದ್ಧಾನಪರಿಚ್ಛೇದಕಾಲೇಯೇವ ಏತ್ತಕಂ ಕಾಲಂ ಅಚಿತ್ತಕೋ ಹುತ್ವಾ ತತೋ ಪರಂ ಸಚಿತ್ತಕೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಅದ್ಧಾನಪರಿಚ್ಛೇದಚಿತ್ತಂ ಭಾವಿತಂ ಹೋತಿ। **ಯಂ ತಂ ತಥತ್ತಾಯ ಉಪನೇತೀ**ತಿ ಯಂ ಏವಂ ಭಾವಿತಂ ಚಿತ್ತಂ, ತಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ತಥತ್ತಾಯ ಸಚಿತ್ತಕಭಾವಾಯ ಉಪನೇತಿ। ಇತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ನಿರೋಧಸಮಾಪಜ್ಜನಕಾಲೋ ಗಹಿತೋ, ಇಧ ನಿರೋಧತೋ ವುಟ್ಠಾನಕಾಲೋ।

ಇದಾನಿ ನಿರೋಧಕಥಂ ಕಥೇತುಂ ವಾರೋತಿ ನಿರೋಧಕಥಾ ಕಥೇತಬ್ಬಾ ಸಿಯಾ, ಸಾ ಪನೇಸಾ, ''ದ್ವೀಹಿ ಬಲೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ತಯೋ ಚ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಯಾ ಸೋಳಸಹಿ ಞಾಣಚರಿಯಾಹಿ ನವಹಿ ಸಮಾಧಿಚರಿಯಾಹಿ ವಸೀಭಾವತಾಪಞ್ಞಾ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ಞಾಣ''ನ್ತಿ ಮಾತಿಕಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ಕಥಿತಾ। ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ಕಥಿತನಯೇನೇವ ಗಹೇತಬ್ಬಾ । ಕೋ ಪನಾಯಂ ನಿರೋಧೋ ನಾಮ? ಚತುನ್ನಂ ಖನ್ಧಾನಂ ಪಟಿಸಙ್ಖಾ ಅಪ್ಪವತ್ತಿ। ಅಥ ಕಿಮತ್ಥಮೇತಂ ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ। ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಪವತ್ತೇ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತಾ ಸತ್ತಾಹಂ ಅಚಿತ್ತಕಾ ಹುತ್ವಾ ಸುಖಂ ವಿಹರಿಸ್ಸಾಮ, ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮನಿಬ್ಬಾನಂ ನಾಮೇತಂ, ಯದಿದಂ ನಿರೋಧೋತಿ ಏತದತ್ಥಂ ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತಿ।

ಪಠಮಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾರೋತಿ ನಿರೋಧಾ ವುಟ್ಠಹನ್ತಸ್ಸ ಹಿ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಚಿತ್ತಂ ಪಠಮಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ ಸಞ್ಞಞ್ಚ ವೇದನಞ್ಚ ಸನ್ಧಾಯ, ''ಪಠಮಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾರೋ''ತಿ ಆಹ। **ತತೋ ಕಾಯಸಙ್ಖಾರೋ**ತಿ ತತೋ ಪರಂ ಭವಙ್ಗಸಮಯೇ ಕಾಯಸಙ್ಖಾರೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಕಿಂ ಪನ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸೇ ನ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತೀತಿ? ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತಿ। ಇಮಸ್ಸ ಪನ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಿಕಾ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿ, ಸಾ ನ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತಿ। ಕಿಂ ವಾ ಏತೇನ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿ ಪಠಮಜ್ಝಾನಿಕಾ ವಾ ಹೋತು, ದುತಿಯತತಿಯಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಿಕಾ ವಾ, ಸನ್ತಾಯ ಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ವುಟ್ಠಿತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಾ ಅಬ್ಬೋಹಾರಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ। ತೇಸಂ ಅಬ್ಬೋಹಾರಿಕಭಾವೋ ಸಞ್ಜೀವತ್ಥೇರವತ್ಥುನಾ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸಞ್ಜೀವತ್ಥೇರಸ್ಸ ಹಿ ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಕಿಂಸುಕಪುಪ್ಫಸದಿಸೇ ವೀತಚ್ಚಿತಙ್ಗಾರೇ ಮದ್ದಮಾನಸ್ಸ ಗಚ್ಛತೋ ಚೀವರೇ ಅಂಸುಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಝಾಯಿ, ಉಸುಮಾಕಾರಮತ್ತಮ್ಪಿ ನಾಹೋಸಿ, ಸಮಾಪತ್ತಿಫಲಂ ನಾಮೇತನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। ಏವಮೇವಂ ಸನ್ತಾಯ ಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ವುಟ್ಠಿತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಾ ಅಬ್ಬೋಹಾರಿಕಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಭವಙ್ಗಸಮಯೇನೇವೇತಂ ಕಥಿತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ತತೋ ವಚೀಸಙ್ಖಾರೋತಿ ತತೋ ಪರಂ ಕಿರಿಯಮಯಪವತ್ತವಳಞ್ಜನಕಾಲೇ ವಚೀಸಙ್ಖಾರೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಕಿಂ ಭವಙ್ಗಂ ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರೇ ನ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತೀತಿ? ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತಿ। ತಂಸಮುಟ್ಠಾನಾ ಪನ ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಾ ವಾಚಂ ಅಭಿಸಙ್ಖಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತೀತಿ ಕಿರಿಯಮಯಪವತ್ತವಳಞ್ಜನಕಾಲೇನೇವತಂ ಕಥಿತಂ। **ಸುಞ್ಞತೋ ಫಸ್ಸೋ**ತಿಆದಯೋ ಸಗುಣೇನಾಪಿ ಆರಮ್ಮಣೇನಾಪಿ ಕಥೇತಬ್ಬಾ। ಸಗುಣೇನ ತಾವ ಸುಞ್ಞತಾ ನಾಮ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿ, ತಾಯ ಸಹಜಾತಂ ಫಸ್ಸಂ ಸನ್ಧಾಯ ಸುಞ್ಞತೋ

ಫಸ್ಸೋತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅನಿಮಿತ್ತಾಪಣಿಹಿತೇಸುಪಿ**ಏಸೇವ ನಯೋ। ಆರಮ್ಮಣೇನ ಪನ ನಿಬ್ಬಾನಂ ರಾಗಾದೀಹಿ ಸುಞ್ಞತ್ತಾ ಸುಞ್ಞಂ ನಾಮ, ರಾಗನಿಮಿತ್ತಾದೀನಂ ಅಭಾವಾ ಅನಿಮಿತ್ತಂ, ರಾಗದೋಸಮೋಹಪ್ಪಣಿಧೀನಂ ಅಭಾವಾ ಅಪ್ಪಣಿಹಿತಂ। ಸುಞ್ಞತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಯಂ ಫಸ್ಸೋ ಸುಞ್ಞತೋ ನಾಮ। **ಅನಿಮಿತ್ತಾಪಣಿಹಿತೇಸುಪಿ** ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಅಪರಾ ಆಗಮನಿಯಕಥಾ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಸುಞ್ಞತಾ, ಅನಿಮಿತ್ತಾ, ಅಪ್ಪಣಿಹಿತಾತಿ ಹಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತತ್ಥ ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಸಙ್ಖಾರೇ ಅನಿಚ್ಚತೋ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಅನಿಚ್ಚತೋ ದಿಸ್ವಾ ಅನಿಚ್ಚತೋ ವುಟ್ಠಾತಿ, ತಸ್ಸ ವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನಿವಿಪಸ್ಸನಾ **ಅನಿಮಿತ್ತಾ** ನಾಮ ಹೋತಿ। ಯೋ ದುಕ್ಖತೋ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ದುಕ್ಖತೋ ದಿಸ್ವಾ ದುಕ್ಖತೋ ವುಟ್ಠಾತಿ, ತಸ್ಸ **ಅಪ್ಪಣಿಹಿತಾ** ನಾಮ। ಯೋ ಅನತ್ತತೋ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಅನತ್ತತೋ ದಿಸ್ವಾ ಅನತ್ತತೋ ವುಟ್ಠಾತಿ, ತಸ್ಸ **ಸುಞ್ಞತಾ** ನಾಮ। ತತ್ಥ ಅನಿಮಿತ್ತವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಮಗ್ಗೋ ಅನಿಮಿತ್ತೋ ನಾಮ, ಅನಿಮಿತ್ತಮಗ್ಗಸ್ಸ ಫಲಂ ಅನಿಮಿತ್ತಂ ನಾಮ। ಅನಿಮಿತ್ತಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸಹಜಾತೇ ಫಸ್ಸೇ ಫುಸನ್ತೇ ಅನಿಮಿತ್ತೋ ಫಸ್ಸೋ ಫುಸತೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಪ್ಪಣಿಹಿತಸುಞ್ಞತೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಆಗಮನಿಯೇನ ಕಥಿತೇ ಪನ ಸುಞ್ಞತೋ ವಾ ಫಸ್ಸೋ ಅನಿಮಿತ್ತೋ ವಾ ಫಸ್ಸೋ ಅಪ್ಪಣಿಹಿತೋ ವಾ ಫಸ್ಸೋತಿ ವಿಕಪ್ಪೋ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ತಸ್ಮಾ ಸಗುಣೇನ ಚೇವ ಆರಮ್ಮಣೇನ ಚ ಕಥೇತಬ್ಬಂ। ಏವಞ್ಹಿ ತಯೋ ಫಸ್ಸಾ ಫುಸನ್ತೀತಿ ಸಮೇತಿ।

ವಿವೇಕನಿನ್ನನ್ತಿಆದೀಸು ನಿಬ್ಬಾನಂ ವಿವೇಕೋ ನಾಮ, ತಸ್ಮಿಂ ವಿವೇಕೇ ನಿನ್ನಂ ಓನತನ್ತಿ **ವಿವೇಕನಿನ್ನಂ**। ಅಞ್ಞತೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಯೇನ ವಿವೇಕೋ, ತೇನ ವಙ್ಕಂ ವಿಯ ಹುತ್ವಾ ಠಿತನ್ತಿ **ವಿವೇಕಪೋಣಂ**। ಯೇನ ವಿವೇಕೋ, ತೇನ ಪತಮಾನಂ ವಿಯ ಠಿತನ್ತಿ **ವಿವೇಕಪಬ್ಭಾರಂ**।

೪೬೫. ಇದಾನಿ ಯಾ ವೇದನಾ ನಿರೋಧೇತ್ವಾ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ, ತಾ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ **ಕತಿ ಪನಾಯ್ಯೇ, ವೇದನಾ**ತಿ ಆಹ। **ಕಾಯಿಕಂ ವಾ**ತಿಆದೀಸು ಪಞ್ಚದ್ವಾರಿಕಂ ಸುಖಂ ಕಾಯಿಕಂ ನಾಮ, ಮನೋದ್ವಾರಿಕಂ ಚೇತಸಿಕಂ ನಾಮಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ **ಸುಖ**ನ್ತಿ ಸಭಾವನಿದ್ದೇಸೋ। **ಸಾತ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸೇವ ಮಧುರಭಾವದೀಪಕಂ ವೇವಚನಂ। **ವೇದಯಿತ**ನ್ತಿ ವೇದಯಿತಭಾವದೀಪಕಂ, ಸಬ್ಬವೇದನಾನಂ ಸಾಧಾರಣವಚನಂ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಠಿತಿಸುಖಾ ವಿಪರಿಣಾಮದುಕ್ಖಾ**ತಿಆದೀಸು ಸುಖಾಯ ವೇದನಾಯ ಅತ್ಥಿಭಾವೋ ಸುಖಂ, ನತ್ಥಿಭಾವೋ ದುಕ್ಖಂ। ದುಕ್ಖಾಯ ವೇದನಾಯ ಅತ್ಥಿಭಾವೋ ದುಕ್ಖಂ, ನತ್ಥಿಭಾವೋ ಸುಖಂ। ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾಯ ವೇದನಾಯ ಜಾನನಭಾವೋ ಸುಖಂ, ಅಜಾನನಭಾವೋ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಕಿಂ ಅನುಸಯೋ ಅನುಸೇತೀತಿ ಕತಮೋ ಅನುಸಯೋ ಅನುಸೇತಿ। ಅಪ್ಪಹೀನಟ್ಠೇನ ಸಯಿತೋ ವಿಯ ಹೋತೀತಿ ಅನುಸಯಪುಚ್ಛಂ ಪುಚ್ಛತಿ। **ನ ಖೋ, ಆವುಸೋ ವಿಸಾಖ, ಸಬ್ಬಾಯ ಸುಖಾಯ ವೇದನಾಯ ರಾಗಾನುಸಯೋ ಅನುಸೇತೀ**ತಿ ನ ಸಬ್ಬಾಯ ಸುಖಾಯ ವೇದನಾಯ ರಾಗಾನುಸಯೋ ಅನುಸೇತಿ। ನ ಸಬ್ಬಾಯ ಸುಖಾಯ ವೇದನಾಯ ಸೋ ಅಪ್ಪಹೀನೋ, ನ ಸಬ್ಬಂ ಸುಖಂ ವೇದನಂ ಆರಬ್ಭ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। **ಕಿಂ ಪಹಾತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಅಯಂ ಪಹಾನಪುಚ್ಛಾ ನಾಮ।

ರಾಗಂ ತೇನ ಪಜಹತೀತಿ ಏತ್ಥ ಏಕೇನೇವ ಬ್ಯಾಕರಣೇನ ದ್ವೇ ಪುಚ್ಛಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸಿ। ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ರಾಗಾನುಸಯಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತ್ವಾ ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ, ಝಾನವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತಂ ರಾಗಾನುಸಯಂ ತಥಾ ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತಮೇವ ಕತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನ ಸಮುಗ್ಘಾತೇತಿ। ಸೋ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನ ಪಹೀನೋಪಿ ತಥಾ ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತತ್ತಾವ ಪಠಮಜ್ಝಾನೇ ನಾನುಸೇತಿ ನಾಮ। ತೇನಾಹ – "ನ ತತ್ಥ ರಾಗಾನುಸಯೋ ಅನುಸೇತೀ"ತಿ। **ತದಾಯತನ**ನ್ತಿ ತಂ ಆಯತನಂ, ಪರಮಸ್ಸಾಸಭಾವೇನ ಪತಿಟ್ಠಾನಭೂತಂ ಅರಹತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಇತಿ ಅನುತ್ತರೇಸೂ**ತಿ ಏವಂ ಅನುತ್ತರಾ ವಿಮೋಕ್ಖಾತಿ ಲದ್ಧನಾಮೇ ಅರಹತ್ತೇ। **ಪಿಹಂ ಉಪಟ್ಠಾಪಯತೋ**ತಿ ಪತ್ಥನಂ ಪಟ್ಠಪೇನ್ತಸ್ಸ। **ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಪಿಹಾಪಚ್ಚಯಾ ದೋಮನಸ್ಸ**ನ್ತಿ ಪತ್ಥನಾಯ ಪಟ್ಠಪನಮೂಲಕಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತಂ ಪನೇತಂ ನ ಪತ್ಥನಾಯ ಪಟ್ಠಪನಮೂಲಕಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಪತ್ಥೇತ್ವಾ ಅಲಭನ್ತಸ್ಸ ಪನ

ಅಲಾಭಮೂಲಕಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಂ, "ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಪಿಹಾಪಚ್ಚಯಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ದೋಮನಸ್ಸಂ ನಾಮ ಏಕನ್ತೇನ ಅಕುಸಲಂ, ಇದಂ ಪನ ಸೇವಿತಬ್ಬಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ವದನ್ತಿ। ಯೋಗಿನೋ ಹಿ ತೇಮಾಸಿಕಂ ಛಮಾಸಿಕಂ ವಾ ನವಮಾಸಿಕಂ ವಾ ಪಟಿಪದಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ತೇಸು ಯೋ ತಂ ತಂ ಪಟಿಪದಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅನ್ತೋಕಾಲಪರಿಚ್ಛೇದೇಯೇವ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಘಟೇನ್ತೋ ವಾಯಮನ್ತೋ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಯಥಾಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಕಾಲೇನ ಪಾಪುಣಿತುಂ, ತಸ್ಸ ಬಲವದೋಮನಸ್ಸಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಆಳಿನ್ದಿಕವಾಸಿಮಹಾಫುಸ್ಸದೇವತ್ಥೇರಸ್ಸ ವಿಯ ಅಸ್ಸುಧಾರಾ ಪವತ್ತನ್ತಿ। ಥೇರೋ ಕಿರ ಏಕೂನವೀಸತಿವಸ್ಸಾನಿ ಗತಪಚ್ಚಾಗತವತ್ತಂ ಪೂರೇಸಿ। ತಸ್ಸ, "ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಾರೇ ಅರಹತ್ತಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮಿ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಾರೇ ವಿಸುದ್ಧಿಪವಾರಣಂ ಪವಾರೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಮಾನಸಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸೇವ ಏಕೂನವೀಸತಿವಸ್ಸಾನಿ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಾನಿ। ಪವಾರಣಾದಿವಸೇ ಆಗತೇ ಥೇರಸ್ಸ ಅಸ್ಸುಪಾತೇನ ಮುತ್ತದಿವಸೋ ನಾಮ ನಾಹೋಸಿ। ವೀಸತಿಮೇ ಪನ ವಸ್ಸೇ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಣುಣಿ।

ಪಟಿಘಂ ತೇನ ಪಜಹತೀತಿ ಏತ್ಥ ದೋಮನಸ್ಸೇನೇವ ಪಟಿಘಂ ಪಜಹತಿ। ನ ಹಿ ಪಟಿಘೇನೇವ ಪಟಿಘಪ್ಪಹಾನಂ, ದೋಮನಸ್ಸೇನ ವಾ ದೋಮನಸ್ಸಪ್ಪಹಾನಂ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ। ಅಯಂ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ತೇಮಾಸಿಕಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರಂ ಪಟಿಪದಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಇತಿ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖತಿ - "ಪಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖು, ಕಿಂ ತುಯ್ಹಂ ಸೀಲೇನ ಹೀನಟ್ಠಾನಂ ಅತ್ಥಿ, ಉದಾಹು ವೀರಿಯೇನ, ಉದಾಹು ಪಞ್ಞಾಯ, ನನು ತೇ ಸೀಲಂ ಸುಪರಿಸುದ್ಧಂ ವೀರಿಯಂ ಸುಪಗ್ಗಹಿತಂ ಪಞ್ಞಾ ಸೂರಾ ಹುತ್ವಾ ವಹತೀ"ತಿ। ಸೋ ಏವಂ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖಿತ್ವಾ, "ನ ದಾನಿ ಪುನ ಇಮಸ್ಸ ದೋಮನಸ್ಸಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತುಂ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವೀರಿಯಂ ದಳ್ಹಂ ಕತ್ವಾ ಅನ್ತೋತೇಮಾಸೇ ವಾ ಅನ್ತೋಛಮಾಸೇ ವಾ ಅನ್ತೋನವಮಾಸೇ ವಾ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನ ತಂ ಸಮುಗ್ಘಾತೇತಿ। ಇಮಿನಾ ಪರಿಯಾಯೇನ ಪಟಿಘೇನೇವ ಪಟಿಘಂ, ದೋಮನಸ್ಸೇನೇವ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಪಜಹತಿ ನಾಮ।

ನ ತತ್ಥ ಪಟಿಘಾನುಸಯೋ ಅನುಸೇತೀತಿ ತತ್ಥ ಏವರೂಪೇ ದೋಮನಸ್ಸೇ ಪಟಿಘಾನುಸಯೋ ನಾನುಸೇತಿ। ನ ತಂ ಆರಬ್ಭ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಪಹೀನೋವ ತತ್ಥ ಪಟಿಘಾನುಸಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅವಿಜ್ಜಂ ತೇನ ಪಜಹತೀ**ತಿ ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ಅವಿಜ್ಜಾನುಸಯಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತ್ವಾ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ, ಝಾನವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತಂ ಅವಿಜ್ಜಾನುಸಯಂ ತಥಾ ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತಮೇವ ಕತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಸಮುಗ್ಘಾತೇತಿ। ಸೋ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಪಹೀನೋಪಿ ತಥಾ ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತತ್ತಾವ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನೇ ನಾನುಸೇತಿ ನಾಮ। ತೇನಾಹ - "ನ ತತ್ಥ ಅವಿಜ್ಜಾನುಸಯೋ ಅನುಸೇತೀ"ತಿ।

೪೬೭. ಇದಾನಿ ಪಟಿಭಾಗಪುಚ್ಛಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ **ಸುಖಾಯ ಪನಾಯ್ಯೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತಸ್ಸ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇ ಯಸ್ಮಾ ಸುಖಸ್ಸ ದುಕ್ಖಂ, ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಚ ಸುಖಂ ಪಚ್ಚನೀಕಂ, ತಸ್ಮಾ ದ್ವೀಸು ವೇದನಾಸು ವಿಸಭಾಗಪಟಿಭಾಗೋ ಕಥಿತೋ। ಉಪೇಕ್ಖಾ ಪನ ಅನ್ಧಕಾರಾ ಅವಿಭೂತಾ ದುದ್ದೀಪನಾ, ಅವಿಜ್ಜಾಪಿ ತಾದಿಸಾವಾತಿ ತೇನೇತ್ಥ ಸಭಾಗಪಟಿಭಾಗೋ ಕಥಿತೋ। ಯತ್ತಕೇಸು ಪನ ಠಾನೇಸು ಅವಿಜ್ಜಾ ತಮಂ ಕರೋತಿ, ತತ್ತಕೇಸು ವಿಜ್ಜಾ ತಮಂ ವಿನೋದೇತೀತಿ ವಿಸಭಾಗಪಟಿಭಾಗೋ ಕಥಿತೋ। **ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಖೋ, ಆವುಸೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಉಭೋಪೇತೇ ಧಮ್ಮಾ ಅನಾಸವಾ ಲೋಕುತ್ತರಾತಿ ಸಭಾಗಪಟಿಭಾಗೋವ ಕಥಿತೋ। **ವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಖೋ, ಆವುಸೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅನಾಸವಟ್ಠೇನ ಲೋಕುತ್ತರಟ್ಠೇನ ಅಬ್ಯಾಕತಟ್ಠೇನ ಚ ಸಭಾಗಪಟಿಭಾಗೋವ ಕಥಿತೋ। **ಅಚ್ಚಯಾಸೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪಞ್ಹಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಗತೋಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಾಸಕ್ಖಿ ಪಞ್ಹಾನಂ ಪರಿಯನ್ತಂ ಗಹೇತು**ನ್ತಿ ಪಞ್ಹಾನಂ ಪರಿಚ್ಛೇದಪಮಾಣಂ ಗಹೇತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ, ಅಪ್ಪಟಿಭಾಗಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪಟಿಭಾಗಂ ಪುಚ್ಛಿ। ನಿಬ್ಬಾನಂ ನಾಮೇತಂ ಅಪ್ಪಟಿಭಾಗಂ , ನ ಸಕ್ಕಾ ನೀಲಂ ವಾ ಪೀತಕಂ ವಾತಿ ಕೇನಚಿ ಧಮ್ಮೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಪಟಿಭಾಗಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ। ತಞ್ಚ ತ್ವಂ ಇಮಿನಾ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಪುಚ್ಛಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಏತ್ತಾವತಾ ಚಾಯಂ ಉಪಾಸಕೋ ಯಥಾ ನಾಮ ಸತ್ತಮೇ ಘರೇ ಸಲಾಕಭತ್ತಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಗತೋ ಭಿಕ್ಖು ಸತ್ತ ಘರಾನಿ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಅಟ್ಠಮಸ್ಸ ದ್ವಾರೇ ಠಿತೋ ಸಬ್ಬಾನಿಪಿ ಸತ್ತ ಗೇಹಾನಿ ವಿರದ್ಧೋವ ನ ಅಞ್ಞಾಸಿ, ಏವಮೇವಂ ಅಪ್ಪಟಿಭಾಗಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪಟಿಭಾಗಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ಸಬ್ಬಾಸುಪಿ ಸತ್ತಸು ಸಪ್ಪಟಿಭಾಗಪುಚ್ಛಾಸು ವಿರದ್ಧೋವ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ನಿಬ್ಬಾನೋಗಧನ್ತಿ**

ನಿಬ್ಬಾನಬ್ಭನ್ತರಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಅನುಪವಿಟ್ಠಂ। **ನಿಬ್ಬಾನಪರಾಯನ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪರಂ ಅಯನಮಸ್ಸ ಪರಾ ಗತಿ, ನ ತತೋ ಪರಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪರಿಯೋಸಾನಂ ಅವಸಾನಂ ಅಸ್ಸಾತಿ **ನಿಬ್ಬಾನಪರಿಯೋಸಾನಂ**।

೪೬೭. **ಪಣ್ಡಿತಾ**ತಿ ಪಣ್ಡಿಚ್ಚೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ, ಧಾತುಕುಸಲಾ ಆಯತನಕುಸಲಾ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಕುಸಲಾ ಠಾನಾಟ್ಠಾನಕುಸಲಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮಹಾಪಞ್ಞಾ**ತಿ ಮಹನ್ತೇ ಅತ್ಥೇ ಮಹನ್ತೇ ಧಮ್ಮೇ ಮಹನ್ತಾ ನಿರುತ್ತಿಯೋ ಮಹನ್ತಾನಿ ಪಟಿಭಾನಾನಿ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನಸಮತ್ಥಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಾ। **ಯಥಾ ತಂ ಧಮ್ಮದಿನ್ನಾಯಾ**ತಿ ಯಥಾ ಧಮ್ಮದಿನ್ನಾಯ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಬ್ಯಾಕತಂ, ಅಹಮ್ಪಿ ತಂ ಏವಮೇವಂ ಬ್ಯಾಕರೇಯ್ಯನ್ತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಚ ಪನ ಅಯಂ ಸುತ್ತನ್ತೋ ಜಿನಭಾಸಿತೋ ನಾಮ ಜಾತೋ, ನ ಸಾವಕಭಾಸಿತೋ। ಯಥಾ ಹಿ ರಾಜಯುತ್ತೇಹಿ ಲಿಖಿತಂ ಪಣ್ಣಂ ಯಾವ ರಾಜಮುದ್ದಿಕಾಯ ನ ಲಞ್ಛಿತಂ ಹೋತಿ, ನ ತಾವ ರಾಜಪಣ್ಣನ್ತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ; ಲಞ್ಛಿತಮತ್ತಂ ಪನ ರಾಜಪಣ್ಣಂ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತಥಾ, "ಅಹಮ್ಪಿ ತಂ ಏವಮೇವ ಬ್ಯಾಕರೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಇಮಾಯ ಜಿನವಚನಮುದ್ದಿಕಾಯ ಲಞ್ಛಿತತ್ತಾ ಅಯಂ ಸುತ್ತನ್ತೋ ಆಹಚ್ಚವಚನೇನ ಜಿನಭಾಸಿತೋ ನಾಮ ಜಾತೋ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಚೂಳವೇದಲ್ಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಚೂಳಧಮ್ಮಸಮಾದಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೬೮. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಚೂಳಧಮ್ಮಸಮಾದಾನಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಧಮ್ಮಸಮಾದಾನಾನೀ**ತಿ ಧಮ್ಮೋತಿ ಗಹಿತಗಹಣಾನಿ। **ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಸುಖ**ನ್ತಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ಸುಖಂ, ಆಯೂಹನಕ್ಖಣೇ ಸುಖಂ ಸುಕರಂ ಸುಖೇನ ಸಕ್ಕಾ ಪೂರೇತುಂ। **ಆಯತಿಂ ದುಕ್ಖವಿಪಾಕ**ನ್ತಿ ಅನಾಗತೇ ವಿಪಾಕಕಾಲೇ ದುಕ್ಖವಿಪಾಕಂ। ಇಮಿನಾ ಉಪಾಯೇನ ಸಬ್ಬಪದೇಸು ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೪೬೯. **ನತ್ಥಿ ಕಾಮೇಸು ದೋಸೋ**ತಿ ವತ್ಥುಕಾಮೇಸುಪಿ ಕಿಲೇಸಕಾಮೇಸುಪಿ ದೋಸೋ ನತ್ಥಿ। **ಪಾತಬ್ಯತಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತೀ**ತಿ ತೇ ವತ್ಥುಕಾಮೇಸು ಕಿಲೇಸಕಾಮೇನ ಪಾತಬ್ಯತಂ ಪಿವಿತಬ್ಬತಂ, ಯಥಾರುಚಿ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬತಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮೋಳಿಬದ್ಧಾಹೀ**ತಿ ಮೋಳಿಂ ಕತ್ವಾ ಬದ್ಧಕೇಸಾಹಿ। **ಪರಿಬ್ಬಾಜಿಕಾಹೀ**ತಿ ತಾಪಸಪರಿಬ್ಬಾಜಿಕಾಹಿ। **ಏವಮಾಹಂಸೂ**ತಿ ಏವಂ ವದನ್ತಿ। **ಪರಿಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತೀ**ತಿ ಪಹಾನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮಂ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಿ। **ಮಾಲುವಾಸಿಪಾಟಿಕಾ**ತಿ ದೀಘಸಣ್ಠಾನಂ ಮಾಲುವಾಪಕ್ಕಂ। **ಫಲೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಆತಪೇನ ಸುಸ್ಸಿತ್ವಾ ಭಿಜ್ಜೇಯ್ಯ। **ಸಾಲಮೂಲೇ**ತಿ ಸಾಲರುಕ್ಖಸ್ಸ ಸಮೀಪೇ। **ಸನ್ತಾಸಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಆಪಜ್ಜತಿ? ಭವನವಿನಾಸಭಯಾ। ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಪತಿತಮಾಲುವಾಬೀಜತೋ ಹಿ ಲತಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ರುಕ್ಖಂ ಅಭಿರುಹತಿ। ಸಾ ಮಹಾಪತ್ತಾ ಚೇವ ಹೋತಿ ಬಹುಪತ್ತಾ ಚ, ಕೋವಿಳಾರಪತ್ತಸದಿಸೇಹಿ ಪತ್ತೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಾ। ಅಥ ತಂ ರುಕ್ಖಂ ಮೂಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ವಿನನ್ಧಮಾನಾ ಸಬ್ಬವಿಟಪಾನಿ ಸಞ್ಛಾದೇತ್ವಾ ಮಹನ್ತಂ ಭಾರಂ ಜನೇತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ। ಸಾ ವಾತೇ ವಾ ವಾಯನ್ತೇ ದೇವೇ ವಾ ವಸ್ಸನ್ತೇ ಓಘನಂ ಜನೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ರುಕ್ಖಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸಾಖಾಪಸಾಖಂ ಭಞ್ಜತಿ, ಭೂಮಿಯಂ ನಿಪಾತೇತಿ। ತತೋ ತಸ್ಮಿಂ ರುಕ್ಖೇ ಪತಿಟ್ಠಿತವಿಮಾನಂ ಭಿಜ್ಜತಿ ನಸ್ಸತಿ। ಇತಿ ಸಾ ಭವನವಿನಾಸಭಯಾ ಸನ್ತಾಸಂ ಆಪಜ್ಜತಿ।

ಆರಾಮದೇವತಾತಿ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪುಪ್ಫಾರಾಮಫಲಾರಾಮೇಸು ಅಧಿವತ್ಥಾ ದೇವತಾ। **ವನದೇವತಾ**ತಿ ಅನ್ಧವನಸುಭಗವನಾದೀಸು ವನೇಸು ಅಧಿವತ್ಥಾ ದೇವತಾ। **ರುಕ್ಖದೇವತಾ**ತಿ ಅಭಿಲಕ್ಖಿತೇಸು ನಳೇರುಪುಚಿಮನ್ದಾದೀಸು ರುಕ್ಖೇಸು ಅಧಿವತ್ಥಾ ದೇವತಾ। **ಓಸಧಿತಿಣವನಪ್ಪತೀಸೂ**ತಿ ಹರೀತಕೀಆಮಲಕೀಆದೀಸು ಓಸಧೀಸು ತಾಲನಾಳಿಕೇರಾದೀಸು ತಿಣೇಸು ವನಜೇಟ್ಠಕೇಸು ಚ ವನಪ್ಪತಿರುಕ್ಖೇಸು ಅಧಿವತ್ಥಾ ದೇವತಾ। **ವನಕಮ್ಮಿಕಾ**ತಿ ವನೇ ಕಸನಲಾಯನದಾರುಆಹರಣಗೋರಕ್ಖಾದೀಸು ಕೇನಚಿದೇವ ಕಮ್ಮೇನ ವಾ ವಿಚರಕಮನುಸ್ಸಾ। **ಉದ್ಧರೇಯ್ಯು**ನ್ತಿ ಖಾದೇಯ್ಯುಂ। **ವಿಲಮ್ಬಿನೀ**ತಿ ವಾತೇನ ಪಹತಪಹತಟ್ಠಾನೇಸು ಕೇಳಿಂ ಕರೋನ್ತೀ ವಿಯ

ವಿಲಮ್ಬನ್ತಿ। **ಸುಖೋ ಇಮಿಸ್ಸಾ**ತಿ ಏವರೂಪಾಯ ಮಾಲುವಾಲತಾಯ ಸಮ್ಫಸ್ಸೋಪಿ ಸುಖೋ, ದಸ್ಸನಮ್ಪಿ ಸುಖಂ। ಅಯಂ ಮೇ ದಾರಕಾನಂ ಆಪಾನಮಣ್ಡಲಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಕೀಳಾಭೂಮಿ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ದುತಿಯಂ ಮೇ ವಿಮಾನಂ ಪಟಿಲದ್ಧನ್ತಿ ಲತಾಯ ದಸ್ಸನೇಪಿ ಸಮ್ಫಸ್ಸೇಪಿ ಸೋಮನಸ್ಸಜಾತಾ ಏವಮಾಹ।

ವಿಟಭಿಂ ಕರೇಯ್ಯಾತಿ ಸಾಖಾನಂ ಉಪರಿ ಛತ್ತಾಕಾರೇನ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ। **ಓಘನಂ ಜನೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಘನಂ ಜನೇಯ್ಯ। ಉಪರಿ ಆರುಯ್ಹ ಸಕಲಂ ರುಕ್ಖಂ ಪಲಿವೇಠೇತ್ವಾ ಪುನ ಹೇಟ್ಠಾ ಭಸ್ಸಮಾನಾ ಭೂಮಿಂ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪದಾಲೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಏವಂ ಓಘನಂ ಕತ್ವಾ ಪುನ ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಮೂಲಾ ಓತಿಣ್ಣಸಾಖಾಹಿ ಅಭಿರುಹಮಾನಾ ಸಬ್ಬಸಾಖಾ ಪಲಿವೇಠೇನ್ತೀ ಮತ್ಥಕಂ ಪತ್ವಾ ತೇನೇವ ನಿಯಾಮೇನ ಪುನ ಓರೋಹಿತ್ವಾ ಚ ಅಭಿರುಹಿತ್ವಾ ಚ ಸಕಲರುಕ್ಖಂ ಸಂಸಿಬ್ಬಿತ್ವಾ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರನ್ತೀ ಸಬ್ಬಸಾಖಾ ಹೇಟ್ಠಾ ಕತ್ವಾ ಸಯಂ ಉಪರಿ ಠತ್ವಾ ವಾತೇ ವಾ ವಾಯನ್ತೇ ದೇವೇ ವಾ ವಸ್ಸನ್ತೇ ಪದಾಲೇಯ್ಯ। ಭಿನ್ದೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಖಾಣುಮತ್ತಮೇವ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ, ತತ್ಥ ಯಂ ಸಾಖಟ್ಠಕವಿಮಾನಂ ಹೋತಿ, ತಂ ಸಾಖಾಸು ಭಿಜ್ಜಮಾನಾಸು ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವ ಭಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಸಾಖಾಸು ಭಿನ್ನಾಸು ಸಬ್ಬಂ ಭಿಜ್ಜತಿ। ರುಕ್ಖಟ್ಠಕವಿಮಾನಂ ಪನ ಯಾವ ರುಕ್ಖಸ್ಸ ಮೂಲಮತ್ತಮ್ಪಿ ತಿಟ್ಠತಿ, ತಾವ ನ ನಸ್ಸತಿ। ಇದಂ ಪನ ವಿಮಾನಂ ಸಾಖಟ್ಠಕಂ, ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬಸಾಖಾಸು ಸಂಭಿಜ್ಜಮಾನಾಸು ಭಿಜ್ಜಿತ್ಥ। ದೇವತಾ ಪುತ್ತಕೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಖಾಣುಕೇ ಠಿತಾ ಪರಿದೇವಿತುಂ ಆರದ್ಧಾ।

೪೭೧. ತಿಬ್ಬರಾಗಜಾತಿಕೋತಿ ಬಹಲರಾಗಸಭಾವೋ। **ರಾಗಜಂ ದುಕ್ಖಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತೀ**ತಿ ತಿಬ್ಬರಾಗಜಾತಿಕತ್ತಾ ದಿಟ್ಠೇ ದಿಟ್ಠೇ ಆರಮ್ಮಣೇ ನಿಮಿತ್ತಂ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯಾ ದಣ್ಡಕಮ್ಮಂ ಆಣಾಪೇನ್ತಿ। ಸೋ ಅಭಿಕ್ಖಣಂ ದಣ್ಡಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೋ ದುಕ್ಖಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ, ನತ್ವೇವ ವೀತಿಕ್ಕಮಂ ಕರೋತಿ। **ತಿಬ್ಬದೋಸಜಾತಿಕೋ**ತಿ ಅಪ್ಪಮತ್ತಿಕೇನೇವ ಕುಪ್ಪತಿ, ದಹರಸಾಮಣೇರೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಹತ್ಥಪರಾಮಾಸಾದೀನಿ ಕರೋನ್ತೋವ ಕಥೇತಿ। ಸೋಪಿ ದಣ್ಡಕಮ್ಮಪಚ್ಚಯಾ ದುಕ್ಖಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ। ಮೋಹಜಾತಿಕೋ ಪನ ಇಧ ಕತಂ ವಾ ಕತತೋ ಅಕತಂ ವಾ ಅಕತತೋ ನ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತಿ, ತಾನಿ ತಾನಿ ಕಿಚ್ಚಾನಿ ವಿರಾಧೇತಿ। ಸೋಪಿ ದಣ್ಡಕಮ್ಮಪಚ್ಚಯಾ ದುಕ್ಖಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ।

೪೭೨. ನ ತಿಬ್ಬರಾಗಜಾತಿಕೋತಿಆದೀನಿ ವುತ್ತಪಟಿಪಕ್ಖನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ ಕೋಚಿ ತಿಬ್ಬರಾಗಾದಿಜಾತಿಕೋ ಹೋತಿ, ಕೋಚಿ ನ ತಿಬ್ಬರಾಗಾದಿಜಾತಿಕೋ? ಕಮ್ಮನಿಯಾಮೇನ। ಯಸ್ಸ ಹಿ ಕಮ್ಮಾಯೂಹನಕ್ಖಣೇ ಲೋಭೋ ಬಲವಾ ಹೋತಿ, ಅಲೋಭೋ ಮನ್ದೋ, ಅದೋಸಾಮೋಹಾ ಬಲವನ್ತೋ, ದೋಸಮೋಹಾ ಮನ್ದಾ, ತಸ್ಸ ಮನ್ದೋ ಅಲೋಭೋ ಲೋಭಂ ಪರಿಯಾದಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಅದೋಸಾಮೋಹಾ ಪನ ಬಲವನ್ತೋ ದೋಸಮೋಹೇ ಪರಿಯಾದಾತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸೋ ತೇನ ಕಮ್ಮೇನ ದಿನ್ನಪಟಿಸನ್ಧಿವಸೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ ಲುದ್ಧೋ ಹೋತಿ, ಸುಖಸೀಲೋ ಅಕ್ಕೋಧನೋ ಪಞ್ಞವಾ ವಜಿರೂಪಮಞಾಣೋ।

ಯಸ್ಸ ಪನ ಕಮ್ಮಾಯೂಹನಕ್ಖಣೇ ಲೋಭದೋಸಾ ಬಲವನ್ತೋ ಹೋನ್ತಿ, ಅಲೋಭಾದೋಸಾ ಮನ್ದಾ, ಅಮೋಹೋ ಬಲವಾ, ಮೋಹೋ ಮನ್ದೋ, ಸೋ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಲುದ್ಧೋ ಚೇವ ಹೋತಿ ದುಟ್ಠೋ ಚ, ಪಞ್ಞವಾ ಪನ ಹೋತಿ ವಜಿರೂಪಮಞಾಣೋ ದತ್ತಾಭಯತ್ಥೇರೋ ವಿಯ।

ಯಸ್ಸ ಪನ ಕಮ್ಮಾಯೂಹನಕ್ಖಣೇ ಲೋಭಾದೋಸಮೋಹಾ ಬಲವನ್ತೋ ಹೋನ್ತಿ, ಇತರೇ ಮನ್ದಾ, ಸೋ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಲುದ್ಧೋ ಚೇವ ಹೋತಿ ದನ್ಧೋ ಚ, ಸುಖಸೀಲಕೋ ಪನ ಹೋತಿ ಅಕ್ಕೋಧನೋ।

ತಥಾ ಯಸ್ಸ ಕಮ್ಮಾಯೂಹನಕ್ಖಣೇ ತಯೋಪಿ ಲೋಭದೋಸಮೋಹಾ ಬಲವನ್ತೋ ಹೋನ್ತಿ, ಅಲೋಭಾದಯೋ ಮನ್ದಾ, ಸೋ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಲುದ್ಧೋ ಚೇವ ಹೋತಿ ದುಟ್ಠೋ ಚ ಮೂಳ್ಹೋ ಚ।

ಯಸ್ಸ ಪನ ಕಮ್ಮಾಯೂಹನಕ್ಖಣೇ ಅಲೋಭದೋಸಮೋಹಾ ಬಲವನ್ತೋ ಹೋನ್ತಿ, ಇತರೇ ಮನ್ದಾ, ಸೋ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಅಪ್ಪಕಿಲೇಸೋ ಹೋತಿ, ದಿಬ್ಬಾರಮ್ಮಣಮ್ಪಿ ದಿಸ್ವಾ ನಿಚ್ಚಲೋ, ದುಟ್ಠೋ ಪನ ಹೋತಿ ದನ್ಧಪಞ್ಞೋ ಚ।

ಯಸ್ಸ ಪನ ಕಮ್ಮಾಯೂಹನಕ್ಖಣೇ ಅಲೋಭಾದೋಸಮೋಹಾ ಬಲವನ್ತೋ ಹೋನ್ತಿ, ಇತರೇ ಮನ್ದಾ, ಸೋ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಅಲುದ್ಧೋ ಚೇವ ಹೋತಿ ಸುಖಸೀಲಕೋ ಚ, ಮೂಳ್ಹೋ ಪನ ಹೋತಿ।

ತಥಾ ಯಸ್ಸ ಕಮ್ಮಾಯೂಹನಕ್ಖಣೇ ಅಲೋಭದೋಸಾಮೋಹಾ ಬಲವನ್ತೋ ಹೋನ್ತಿ, ಇತರೇ ಮನ್ದಾ, ಸೋ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಅಲುದ್ಧೋ ಚೇವ ಹೋತಿ ಪಞ್ಞವಾ ಚ, ದುಟ್ಠೋ ಪನ ಹೋತಿ ಕೋಧನೋ।

ಯಸ್ಸ ಪನ ಕಮ್ಮಾಯೂಹನಕ್ಖಣೇ ತಯೋಪಿ ಅಲೋಭಾದಯೋ ಬಲವನ್ತೋ ಹೋನ್ತಿ, ಲೋಭಾದಯೋ ಮನ್ದಾ, ಸೋ ಮಹಾಸಙ್ಘರಕ್ಖಿತತ್ಥೇರೋ ವಿಯ ಅಲುದ್ಧೋ ಅದುಟ್ಠೋ ಪಞ್ಞವಾ ಚ ಹೋತಿ।

ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಚೂಳಧಮ್ಮಸಮಾದಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಮಹಾಧಮ್ಮಸಮಾದಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೭೩. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ್ತನ್ತಿ** ಮಹಾಧಮ್ಮಸಮಾದಾನಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಏವಂಕಾಮಾತಿ** ಏವಂಇಚ್ಛಾ। **ಏವಂಛನ್ದಾತಿ** ಏವಂಅಜ್ಝಾಸಯಾ। **ಏವಂಅಧಿಪ್ಪಾಯಾತಿ** ಏವಂಲದ್ಧಿಕಾ। **ತತ್ರಾತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ಅನಿಟ್ಠವಡ್ಢನೇ ಚೇವ ಇಟ್ಠಪರಿಹಾನೇ ಚ। **ಭಗವಂಮೂಲಕಾತಿ** ಭಗವಾ ಮೂಲಂ ಏತೇಸನ್ತಿ ಭಗವಂಮೂಲಕಾ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಇಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಧಮ್ಮಾ ಪುಬ್ಬೇ ಕಸ್ಸಪಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಉಪ್ಪಾದಿತಾ, ತಸ್ಮಿಂ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ಏಕಂ ಬುದ್ಧನ್ತರಂ ಅಞ್ಞೋ ಸಮಣೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ ಇಮೇ ಧಮ್ಮೇ ಉಪ್ಪಾದೇತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ನಾಮ ನಾಹೋಸಿ, ಭಗವತಾ ಪನ ನೋ ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಉಪ್ಪಾದಿತಾ। ಭಗವನ್ತಞ್ಹಿ ನಿಸ್ಸಾಯ ಮಯಂ ಇಮೇ ಧಮ್ಮೇ ಆಜಾನಾಮ ಪಟಿವಿಜ್ಝಾಮಾತಿ ಏವಂ ಭಗವಂಮೂಲಕಾ ನೋ, ಭನ್ತೇ, ಧಮ್ಮಾತಿ। **ಭಗವಂನೇತ್ತಿಕಾತಿ** ಭಗವಾ ಹಿ ಧಮ್ಮಾನಂ ನೇತಾ ವಿನೇತಾ ಅನುನೇತಾತಿ। ಯಥಾಸಭಾವತೋ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ನಾಮಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತಾ ಧಮ್ಮಾ ಭಗವಂನೇತ್ತಿಕಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ। **ಭಗವಂಪಟಿಸರಣಾತಿ** ಚತುಭೂಮಕಾ ಧಮ್ಮಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಆಪಾಥಂ ಆಗಚ್ಛಮಾನಾ ಭಗವತಿ ಪಟಿಸರನ್ತಿ ನಾಮಾತಿ ಭಗವಂಪಟಿಸರಣಾ। ಪಟಿಸರನ್ತೀತಿ ಓಸರನ್ತಿ ಸಮೋಸರನ್ತಿ। ಅಪಿಚ ಮಹಾಬೋಧಿಮಣ್ಡೇ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಪಟಿವೇಧವಸೇನ ಫಸ್ಸೋ ಆಗಚ್ಛತಿ, ಅಹಂ ಭಗವಾ ಕಿನ್ನಾಮೋತಿ? ತ್ವಂ ಫುಸನಟ್ಠೇನ ಫಸ್ಸೋ ನಾಮ। ವೇದನಾ, ಸಞ್ಞಾ, ಸಙ್ಖಾರಾ, ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಆಗಚ್ಛತಿ। ಅಹಂ ಭಗವಾ ಕಿನ್ನಾಮನ್ತಿ? ತ್ವಂ ವಿಜಾನನಟ್ಠೇನ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ನಾಮಾತಿ ಏವಂ ಚತುಭೂಮಕಧಮ್ಮಾನಂ ಯಥಾಸಭಾವತೋ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ನಾಮಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮೇ ಪಟಿಸರತೀತಿಪಿ ಭಗವಂಪಟಿಸರಣಾ। **ಭಗವನ್ತಞ್ಞೇವ ಪಟಿಭಾತೂತಿ** ಭಗವತೋಯೇವ ಏತಸ್ಸ ಭಾಸಿತಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ಉಪಟ್ಠಾತು, ತುಮ್ಹೇಯೇವ ನೋ ಕಥೇತ್ವಾ ದೇಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

೪೭೪. **ಸೇವಿತಬ್ಬೇತಿ** ನಿಸ್ಸಯಿತಬ್ಬೇ। **ಭಜಿತಬ್ಬೇತಿ** ಉಪಗನ್ತಬ್ಬೇ। **ಯಥಾ ತಂ ಅವಿದ್ದಸುನೋತಿ** ಯಥಾ ಅವಿದುನೋ ಬಾಲಸ್ಸ ಅನ್ಧಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ। **ಯಥಾ ತಂ ವಿದ್ದಸುನೋತಿ** ಯಥಾ ವಿದುನೋ ಮೇಧಾವಿನೋ ಪಣ್ಡಿತಸ್ಸ।

೪೭೫. ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮಸಮಾದಾನನ್ತಿ ಪುರಿಮಸುತ್ತೇ ಉಪ್ಪಟಿಪಾಟಿಆಕಾರೇನ ಮಾತಿಕಾ ಠಪಿತಾ , ಇಧ ಪನ ಯಥಾಧಮ್ಮರಸೇನೇವ ಸತ್ಥಾ ಮಾತಿಕಂ ಠಪೇಸಿ। ತತ್ಥ **ಧಮ್ಮಸಮಾದಾನ**ನ್ತಿ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದೀನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಗಹಣಂ।

೪೭೬. ಅವಿಜ್ಜಾಗತೋತಿ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ।

೪೭೭. ವಿಜ್ಜಾಗತೋತಿ ವಿಜ್ಜಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪಣ್ಡಿತೋ।

೪೭೮. ಸಹಾಪಿ ದುಕ್ಖೇನಾತಿ ಏತ್ಥ ಮಿಚ್ಛಾಚಾರೋ ಅಭಿಜ್ಝಾ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠೀತಿ ಇಮೇ ತಾವ ತಯೋ ಪುಬ್ಬಚೇತನಾಯ ಚ ಅಪರಚೇತನಾಯ ಚಾತಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಚೇತನಾನಂ ವಸೇನ ದುಕ್ಖವೇದನಾ ಹೋನ್ತಿ। ಸನ್ನಿಟ್ಠಾಪಕಚೇತನಾ ಪನ ಸುಖಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ವಾ ಉಪೇಕ್ಖಾಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ವಾ ಹೋತಿ। ಸೇಸಾ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಯೋ ಸತ್ತ ತಿಸ್ಸನ್ನಮ್ಪಿ ಚೇತನಾನಂ ವಸೇನ ದುಕ್ಖವೇದನಾ ಹೋನ್ತಿ। ಇದಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ - "ಸಹಾಪಿ ದುಕ್ಖೇನ ಸಹಾಪಿ ದೋಮನಸ್ಸೇನಾ"ತಿ। ದೋಮನಸ್ಸಮೇವ ಚೇತ್ಥ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಪರಿಯೇಟ್ಠಿಂ ವಾ ಆಪಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪರಭಾಗೇಸು ಕಾಯಿಕಂ ದುಕ್ಖಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿಯೇವ।

೪೭೯. ಸಹಾಪಿ ಸುಖೇನಾತಿ ಏತ್ಥ ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ ಫರುಸವಾಚಾ ಬ್ಯಾಪಾದೋತಿ ಇಮೇ ತಾವ ತಯೋ ಪುಬ್ಬಚೇತನಾಯ ಚ ಅಪರಚೇತನಾಯ ಚಾತಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಚೇತನಾನಂ ವಸೇನ ಸುಖವೇದನಾ ಹೋನ್ತಿ। ಸನ್ನಿಟ್ಠಾಪಕಚೇತನಾ ಪನ ದುಕ್ಖಸಮ್ಪಯುತ್ತಾವ ಹೋತಿ। ಸೇಸಾ ಸತ್ತ ತಿಸ್ಸನ್ನಮ್ಪಿ ಚೇತನಾನಂ ವಸೇನ ಸುಖವೇದನಾ ಹೋನ್ತಿಯೇವ। **ಸಹಾಪಿ ಸೋಮನಸ್ಸೇನಾ**ತಿ ಸೋಮನಸ್ಸಮೇವ ಚೇತ್ಥ ಸುಖನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಇಟ್ಠಫೋಟ್ಠಬ್ಬಸಮಙ್ಗಿನೋ ವಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪರಭಾಗೇಸು ಕಾಯಿಕಂ ಸುಖಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿಯೇವ।

೪೮೦. ತತಿಯಧಮ್ಮಸಮಾದಾನೇ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಮಚ್ಛಬನ್ಧೋ ವಾ ಹೋತಿ, ಮಾಗವಿಕೋ ವಾ, ಪಾಣುಪಘಾತಂಯೇವ ನಿಸ್ಸಾಯ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇತಿ। ತಸ್ಸ ಗರುಟ್ಠಾನಿಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಅಕಾಮಕಸ್ಸೇವ ಪಾಣಾತಿಪಾತೇ ಆದೀನವಂ, ಪಾಣಾತಿಪಾತವಿರತಿಯಾ ಚ ಆನಿಸಂಸಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ದೇತಿ। ಸೋ ಗಣ್ಹನ್ತೋಪಿ ದುಕ್ಖಿತೋ ದೋಮನಸ್ಸಿತೋವ ಹುತ್ವಾ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಅಪರಭಾಗೇ ಕತಿಪಾಹಂ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ರಕ್ಖಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋಪಿ ದುಕ್ಖಿತೋವ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಾಪರಚೇತನಾ ದುಕ್ಖಸಹಗತಾವ ಹೋನ್ತಿ। ಸನ್ನಿಟ್ಠಾಪಕಚೇತನಾ ಪನ ಸುಖಸಹಗತಾ ವಾ ಉಪೇಕ್ಖಾಸಹಗತಾ ವಾತಿ ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ । ಇತಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪರಭಾಗಚೇತನಾವ ಸನ್ಧಾಯ ಇದಂ ವುತ್ತಂ - "ಸಹಾಪಿ ದುಕ್ಖೇನ ಸಹಾಪಿ ದೋಮನಸ್ಸೇನಾ"ತಿ। ದೋಮನಸ್ಸಮೇವ ಚೇತ್ಥ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೪೮೧. ಚತುತ್ಥಧಮ್ಮಸಮಾದಾನೇ ದಸಸುಪಿ ಪದೇಸು ತಿಸ್ಸೋಪಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗಾಪರಭಾಗಸನ್ನಿಟ್ಠಾಪಕಚೇತನಾ ಸುಖಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಹೋನ್ತಿಯೇವ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ಇದಂ ವುತ್ತಂ - "ಸಹಾಪಿ ಸುಖೇನ ಸಹಾಪಿ ಸೋಮನಸ್ಸೇನಾ"ತಿ। ಸೋಮನಸ್ಸಮೇವ ಚೇತ್ಥ ಸುಖನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೪೮೨. ತಿತ್ತಕಾಲಾಬೂತಿ ತಿತ್ತಕರಸಅಲಾಬು। **ವಿಸೇನ ಸಂಸಟ್ಠೋ**ತಿ ಹಲಾಹಲವಿಸೇನ ಸಮ್ಪಯುತ್ತೋ ಮಿಸ್ಸಿತೋ ಲುಳಿತೋ। **ನಚ್ಛಾದೇಸ್ಸತೀ**ತಿ ನ ರುಚ್ಚಿಸ್ಸತಿ ನ ತುಟ್ಠಿಂ ಕರಿಸ್ಸತಿ। **ನಿಗಚ್ಛಸೀ**ತಿ ಗಮಿಸ್ಸಸಿ। **ಅಪ್ಪಟಿಸಙ್ಖಾಯ ಪಿವೇಯ್ಯಾ**ತಿ ತಂ ಅಪ್ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಪಿವೇಯ್ಯ।

೪೮೩. ಆಪಾನೀಯಕಂಸೋತಿ ಆಪಾನೀಯಸ್ಸ ಮಧುರಪಾನಕಸ್ಸ ಭರಿತಕಂಸೋ। **ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ**ತಿ ಪಾನಕವಣ್ಣಾದೀಹಿ ಸಮ್ಪನ್ನವಣ್ಣೋ, ಕಂಸೇ ಪಕ್ಖಿತ್ತಪಾನಕವಸೇನ ಪಾನಕಕಂಸೋಪಿ ಏವಂ ವುತ್ತೋ। **ಛಾದೇಸ್ಸತೀ**ತಿ ತಞ್ಹಿ ಹಲಾಹಲವಿಸಂ ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ಪಕ್ಖಿತ್ತಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ತಸ್ಸೇವ ರಸಂ ದೇತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಛಾದೇಸ್ಸತೀ"ತಿ।

೪೮೪. ಪೂತಿಮುತ್ತನ್ತಿ ಮುತ್ತಮೇವ। ಯಥಾ ಹಿ ಮನುಸ್ಸಭಾವೋ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋ ಪೂತಿಕಾಯೋತ್ವೇವ, ತದಹುಜಾತಾಪಿ ಗಲೋಚಿಲತಾ ಪೂತಿಲತಾತ್ವೇವ ವುಚ್ಚತಿ। ಏವಂ ತಙ್ಖಣಂ ಗಹಿತಂ ತರುಣಮ್ಪಿ ಮುತ್ತಂ ಪೂತಿಮುತ್ತಮೇವ। **ನಾನಾಭೇಸಜ್ಜೇಹೀತಿ** ಹರೀತಕಾಮಲಕಾದೀಹಿ ನಾನೋಸಧೇಹಿ। **ಸುಖೀ ಅಸ್ಸಾತಿ** ಅರೋಗೋ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋ ಸುಖೀ ಭವೇಯ್ಯ।

೪೮೫. ದಧಿ ಚ ಮಧು ಚಾತಿ ಸುಪರಿಸುದ್ಧಂ ದಧಿ ಚ ಸುಮಧುರಂ ಮಧು ಚ। **ಏಕಜ್ಝಂ ಸಂಸಟ್ಠನ್ತಿ** ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ ಮಿಸ್ಸಿತಂ ಆಲುಳಿತಂ। **ತಸ್ಸ ತನ್ತಿ** ತಸ್ಸ ತಂ ಚತುಮಧುರಭೇಸಜ್ಜಂ ಪಿವತೋ ರುಚ್ಚೇಯ್ಯ। ಇದಞ್ಚ ಯಂ ಭಗನ್ದರಸಂಸಟ್ಠಂ ಲೋಹಿತಂ ಪಕ್ಖನ್ದತಿ, ನ ತಸ್ಸ ಭೇಸಜ್ಜಂ, ಆಹಾರಂ ಥಮ್ಭೇತ್ವಾ ಮಗ್ಗಂ ಅವಲಞ್ಜಂ ಕರೋತಿ। ಯಂ ಪನ ಪಿತ್ತಸಂಸಟ್ಠಂ ಲೋಹಿತಂ, ತಸ್ಸೇತಂ ಭೇಸಜ್ಜಂ ಸೀತಲಕಿರಿಯಾಯ ಪರಿಯತ್ತಭೂತಂ।

೪೮೬. ವಿದ್ಧೇತಿ ಉಬ್ಬಿದ್ಧೇ। ಮೇಘವಿಗಮೇನ ದೂರೀಭೂತೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಿಗತವಲಾಹಕೇತಿ** ಅಪಗತಮೇಘೇ, **ದೇವೇತಿ** ಆಕಾಸೇ। **ಆಕಾಸಗತಂ ತಮಗತನ್ತಿ** ಆಕಾಸಗತಂ ತಮಂ। **ಪುಥುಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಪರಪ್ಪವಾದೇತಿ** ಪುಥೂನಂ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಙ್ಖಾತಾನಂ ಪರೇಸಂ ವಾದೇ। **ಅಭಿವಿಹಚ್ಚಾತಿ** ಅಭಿಹನ್ತ್ವಾ। **ಭಾಸತೇ ಚ ತಪತೇ ಚ ವಿರೋಚತೇ ಚಾತಿ** ಸರದಕಾಲೇ ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕಸಮಯೇ ಆದಿಚ್ಚೋವ ಓಭಾಸಂ ಮುಞ್ಚತಿ ತಪತಿ ವಿಜ್ಜೋತತೀತಿ।

ಇದಂ ಪನ ಸುತ್ತಂ ದೇವತಾನಂ ಅತಿವಿಯ ಪಿಯಂ ಮನಾಪಂ। ತತ್ರಿದಂ ವತ್ಥು - ದಕ್ಖಿಣದಿಸಾಯಂ ಕಿರ ಹತ್ಥಿಭೋಗಜನಪದೇ ಸಗ್ಗರವಿಹಾರೋ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ। ತಸ್ಸ ಭೋಜನಸಾಲದ್ವಾರೇ ಸಗ್ಗರರುಕ್ಖೇ ಅಧಿವತ್ಥಾ ದೇವತಾ ರತ್ತಿಭಾಗೇ ಏಕಸ್ಸ ದಹರಸ್ಸ ಸರಭಞ್ಞವಸೇನ ಇದಂ ಸುತ್ತಂ ಓಸಾರೇನ್ತಸ್ಸ ಸುತ್ವಾ ಸಾಧುಕಾರಂ ಅದಾಸಿ। ದಹರೋ ಕಿಂ ಏಸೋತಿ ಆಹ। ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ರುಕ್ಖೇ ಅಧಿವತ್ಥಾ ದೇವತಾತಿ। ಕಸ್ಮಿಂ ದೇವತೇ ಪಸನ್ನಾಸಿ, ಕಿಂ ಸದ್ದೇ, ಉದಾಹು ಸುತ್ತೇತಿ? ಸದ್ದೋ ನಾಮ, ಭನ್ತೇ, ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಹೋತಿಯೇವ, ಸುತ್ತೇ ಪಸನ್ನಾಮ್ಹಿ। ಸತ್ಥಾರಾ ಜೇತವನೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಕಥಿತದಿವಸೇ ಚ ಅಜ್ಜ ಚ ಏಕಬ್ಯಞ್ಜನೇಪಿ ನಾನಂ ನತ್ಥೀತಿ। ಅಸ್ಸೋಸಿ ತ್ವಂ ದೇವತೇ ಸತ್ಥಾರಾ ಕಥಿತದಿವಸೇತಿ? ಆಮ, ಭನ್ತೇ। ಕತ್ಥ ಠಿತಾ ಅಸ್ಸೋಸೀತಿ? ಜೇತವನಂ, ಭನ್ತೇ, ಗತಾಮ್ಹಿ, ಮಹೇಸಕ್ಖಾಸು ಪನ ದೇವತಾಸು ಆಗಚ್ಛನ್ತೀಸು ತತ್ಥ ಓಕಾಸಂ ಅಲಭಿತ್ವಾ ಇಧೇವ ಠತ್ವಾ ಅಸ್ಸೋಸಿನ್ತಿ। ಏತ್ಥ ಠಿತಾಯ ಸಕ್ಕಾ ಸುತ್ಥು ಸದ್ದೋ ಸೋತುನ್ತಿ? ತ್ವಂ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಮಯ್ಹಂ ಸದ್ದಂ ಸುಣಸೀತಿ? ಆಮ ದೇವತೇತಿ। ದಕ್ಖಿಣಕಣ್ಣಪಸ್ಸೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಕಥನಕಾಲೋ ವಿಯ, ಭನ್ತೇ, ಹೋತೀತಿ। ಕಿಂ ಪನ ದೇವತೇ ಸತ್ಥು ರೂಪಂ ಪಸ್ಸಸೀತಿ? ಸತ್ಥಾ ಮಮೇವ ಓಲೋಕೇತೀತಿ ಮಞ್ಞಮಾನಾ ಸಣ್ಠಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋಮಿ, ಭನ್ತೇತಿ। ವಿಸೇಸಂ ಪನ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತುಂ ಅಸಕ್ಖಿತ್ಥ ದೇವತೇತಿ। ದೇವತಾ ತತ್ಥೇವ ಅನ್ತರಧಾಯಿ। ತಂ ದಿವಸಂ ಕಿರೇಸ ದೇವಪುತ್ತೋ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ। ಏವಮಿದಂ ಸುತ್ತಂ ದೇವತಾನಂ ಪಿಯಂ ಮನಾಪಂ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಮಹಾಧಮ್ಮಸಮಾದಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ವೀಮಂಸಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೮೭. ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ವೀಮಂಸಕಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ವೀಮಂಸಕೇನಾತಿ** ತಯೋ ವೀಮಂಸಕಾ - ಅತ್ಥವೀಮಂಸಕೋ ಸಙ್ಖಾರವೀಮಂಸಕೋ ಸತ್ಥುವೀಮಂಸಕೋತಿ। ತೇಸು, ''ಪಣ್ಡಿತಾ ಹಾವುಸೋ, ಮನುಸ್ಸಾ ವೀಮಂಸಕಾ''ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೧) ಏತ್ಥ ಅತ್ಥವೀಮಂಸಕೋ ಆಗತೋ। ''ಯತೋ ಖೋ, ಆನನ್ದ, ಭಿಕ್ಖು ಧಾತುಕುಸಲೋ ಚ ಹೋತಿ, ಆಯತನಕುಸಲೋ ಚ ಹೋತಿ, ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಕುಸಲೋ ಚ ಹೋತಿ, ಠಾನಾಟ್ಠಾನಕುಸಲೋ ಚ ಹೋತಿ, ಏತ್ತಾವತಾ ಖೋ, ಆನನ್ದ, ಪಣ್ಡಿತೋ ಭಿಕ್ಖು ವೀಮಂಸಕೋತಿ ಅಲಂ ವಚನಾಯಾ''ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೧೨೪) ಏತ್ಥ ಸಙ್ಖಾರವೀಮಂಸಕೋ ಆಗತೋ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಸುತ್ತೇ

ಸತ್ಥುವೀಮಂಸಕೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। **ಚೇತೋಪರಿಯಾಯ**ನ್ತಿ ಚಿತ್ತವಾರಂ ಚಿತ್ತಪರಿಚ್ಛೇದಂ। **ಸಮನ್ನೇಸನಾ**ತಿ ಏಸನಾ ಪರಿಯೇಸನಾ ಉಪಪರಿಕ್ಖಾ। **ಇತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಾಯಾ**ತಿ ಏವಂ ವಿಜಾನನತ್ಥಾಯ।

೪೮೮. **ದ್ವೀಸು ಧಮ್ಮೇಸು ತಥಾಗತೋ ಸಮನ್ನೇಸಿತಬ್ಬೋ**ತಿ ಇಧ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೂಪನಿಸ್ಸಯಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಮಹಾ ಹಿ ಏಸ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೂಪನಿಸ್ಸಯೋ ನಾಮ। ತಸ್ಸ ಮಹನ್ತಭಾವೋ ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬೋ - ಏಕಸ್ಮಿಂ ಹಿ ಸಮಯೇ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಉಪಡ್ಢಂ ಅತ್ತನೋ ಆನುಭಾವೇನ ಹೋತಿ, ಉಪಡ್ಢಂ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಾನುಭಾವೇನಾತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯ ನಿಚ್ಛೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿ, - "ಉಪಡ್ಢಮಿದಂ, ಭನ್ತೇ, ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಸ, ಯದಿದಂ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತಾ ಕಲ್ಯಾಣಸಹಾಯತಾ ಕಲ್ಯಾಣಸಮ್ಪವಙ್ಕತಾ"ತಿ। ಭಗವಾ ಆಹ - "ಮಾ ಹೇವಂ, ಆನನ್ದ, ಮಾ ಹೇವಂ, ಆನನ್ದ, ಸಕಲಮೇವಿದಂ, ಆನನ್ದ, ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಯದಿದಂ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತಾ ಕಲ್ಯಾಣಸಹಾಯತಾ, ಕಲ್ಯಾಣಸಮ್ಪವಙ್ಕತಾ। ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಸ್ಸೇತಂ, ಆನನ್ದ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಂ ಕಲ್ಯಾಣಸಹಾಯಸ್ಸ ಕಲ್ಯಾಣಸಮ್ಪವಙ್ಕಸ್ಸ, ಅರಿಯಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಂ ಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇಸ್ಸತಿ, ಅರಿಯಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಂ ಮಗ್ಗಂ ಬಹುಲೀಕರಿಸ್ಸತಿ। ಕಥಞ್ಚಾನನ್ದ, ಭಿಕ್ಖು ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೋ...ಪೇ॰... ಅರಿಯಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಂ ಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತಿ, ಅರಿಯಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಂ ಮಗ್ಗಂ ಬಹುಲೀಕರೋತಿ। ಇಧಾನನ್ದ, ಭಿಕ್ಖು ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಂ ಭಾವೇತಿ...ಪೇ॰... ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿಂ ಭಾವೇತಿ ವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತಂ ಏವಂ ಖೋ, ಆನನ್ದ, ಭಿಕ್ಖು ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೋ...ಪೇ॰... ಬಹುಲೀಕರೋತಿ, ತದಮಿನಾಪೇತಂ, ಆನನ್ದ, ಪರಿಯಾಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಯಥಾ ಸಕಲಮೇವಿದಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಯದಿದಂ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತಾ ಕಲ್ಯಾಣಸಹಾಯತಾ ಕಲ್ಯಾಣಸಮ್ಪವಙ್ಕತಾ। ಮಮಞ್ಹಿ, ಆನನ್ದ, ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಂ ಆಗಮ್ಮ ಜಾತಿಧಮ್ಮಾ ಸತ್ತಾ ಜಾತಿಯಾ ಪರಿಮುಚ್ಚನ್ತಿ। ಜರಾಧಮ್ಮಾ...ಪೇ॰... ಸೋಕಪರಿದೇವದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸುಪಾಯಾಸಧಮ್ಮಾ ಸತ್ತಾ ಸೋಕಪರಿದೇವದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸುಪಾಯಾಸೇಹಿ ಪರಿಮುಚ್ಚನ್ತೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೨)।

ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಬಾಹಿರಙ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಕಥೇನ್ತೋಪಿ ಆಹ - "ಬಾಹಿರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಙ್ಗನ್ತಿ ಕರಿತ್ವಾ ನಾಞ್ಞಂ ಏಕಙ್ಗಮ್ಪಿ ಸಮನುಪಸ್ಸಾಮಿ, ಯಂ ಏವಂ ಮಹತೋ ಅತ್ಥಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ, ಯಥಯಿದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತಾ। ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಹತೋ ಅತ್ಥಾಯ ಸಂವತ್ತತೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೧೧೩)। ಮಹಾಚುನ್ದಸ್ಸ ಕಿಲೇಸಸಲ್ಲೇಖಪಟಿಪದಂ ಕಥೇನ್ತೋಪಿ, "ಪರೇ ಪಾಪಮಿತ್ತಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಮಯಮೇತ್ಥ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಾ ಭವಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ಸಲ್ಲೇಖೋ ಕರಣೀಯೋ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೮೩) ಆಹ। ಮೇಘಿಯತ್ಥೇರಸ್ಸ ವಿಮುತ್ತಿಪರಿಪಾಚನಿಯಧಮ್ಮೇ ಕಥೇನ್ತೋಪಿ, "ಅಪರಿಪಕ್ಕಾಯ, ಮೇಘಿಯ, ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ ಪರಿಪಾಕಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ। ಕತಮೇ ಪಞ್ಚ? ಇಧ, ಮೇಘಿಯ, ಭಿಕ್ಖು ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೋ ಹೋತೀ"ತಿ (ಉದಾ॰ ೩೧) ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೂಪನಿಸ್ಸಯಮೇವ ವಿಸೇಸೇಸಿ। ಪಿಯಪುತ್ತಸ್ಸ ರಾಹುಲತ್ಥೇರಸ್ಸ ಅಭಿಣ್ಹೋವಾದಂ ದೇನ್ತೋಪಿ -

"ಮಿತ್ತೇ ಭಜಸ್ಸು ಕಲ್ಯಾಣೇ, ಪನ್ತಞ್ಚ ಸಯನಾಸನಂ।
ವಿವಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪನಿಗ್ಘೋಸಂ, ಮತ್ತಞ್ಞೂ ಹೋಹಿ ಭೋಜನೇ॥

ಚೀವರೇ ಪಿಣ್ಡಪಾತೇ ಚ, ಪಚ್ಚಯೇ ಸಯನಾಸನೇ।
ಏತೇಸು ತಣ್ಹಂ ಮಾಕಾಸಿ, ಮಾ ಲೋಕಂ ಪುನರಾಗಮೀ"ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೩೪೦, ೩೪೧) -

ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೂಪನಿಸ್ಸಯಮೇವ ಸಬ್ಬಪಠಮಂ ಕಥೇಸಿ। ಏವಂ ಮಹಾ ಏಸ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೂಪನಿಸ್ಸಯೋ ನಾಮ। ಇಧಾಪಿ ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಭಗವಾ **ದ್ವೀಸು ಧಮ್ಮೇಸು ತಥಾಗತೋ ಸಮನ್ನೇಸಿತಬ್ಬೋ**ತಿ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ। ಪಣ್ಡಿತೋ ಭಿಕ್ಖು ದ್ವೀಸು ಧಮ್ಮೇಸು ತಥಾಗತಂ ಏಸತು ಗವೇಸತೂತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತೇನ ಭಗವಾ ಅಯಂ ಮಹಾಜಚ್ಚೋತಿ ವಾ, ಲಕ್ಖಣಸಮ್ಪನ್ನೋತಿ ವಾ, ಅಭಿರೂಪೋ ದಸ್ಸನೀಯೋತಿ ವಾ, ಅಭಿಞ್ಞಾತೋ ಅಭಿಲಕ್ಖಿತೋತಿ ವಾ, ಇಮಂ ನಿಸ್ಸಾಯಾಹಂ ಚೀವರಾದಯೋ ಪಚ್ಚಯೇ ಲಭಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ವಾ,

ಏವಂ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಮಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ವಸನಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ। ಯೋ ಪನ ಏವಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತಿ, “ಪಹೋತಿ ಮೇ ಏಸ ಸತ್ಥಾ ಹುತ್ವಾ ಸತ್ಥುಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇತು”ನ್ತಿ, ಸೋ ಮಂ ಭಜತೂತಿ ಸೀಹನಾದಂ ನದತಿ। ಬುದ್ಧಸೀಹನಾದೋ ಕಿರ ನಾಮೇಸ ಸುತ್ತನ್ತೋತಿ।

ಇದಾನಿ ತೇ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮೇ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಚಕ್ಖುಸೋತವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೇಸೂತಿ** ಆಹ। ತತ್ಥ ಸತ್ಥು ಕಾಯಿಕೋ ಸಮಾಚಾರೋ ವೀಮಂಸಕಸ್ಸ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋ ಧಮ್ಮೋ ನಾಮ। ವಾಚಸಿಕೋ ಸಮಾಚಾರೋ ಸೋತವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋ ಧಮ್ಮೋ ನಾಮ। ಇದಾನಿ ತೇಸು ಸಮನ್ನೇಸಿತಬ್ಬಾಕಾರಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಯೇ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಾ**ತಿ ಕಿಲೇಸಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ। ತೇ ಚ ನ ಚಕ್ಖುಸೋತವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ। ಯಥಾ ಪನ ಉದಕೇ ಚಲನ್ತೇ ವಾ ಪುಪ್ಫುಳಕೇ ವಾ ಮುಞ್ಚನ್ತೇ ಅನ್ತೋ ಮಚ್ಛೋ ಅತ್ಥೀತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ, ಏವಂ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದೀನಿ ವಾ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ, ಮುಸಾವಾದಾದೀನಿ ವಾ ಭಣನ್ತಸ್ಸ ಕಾಯವಚೀಸಮಾಚಾರೇ ದಿಸ್ವಾ ಚ ಸುತ್ವಾ ಚ ತಂಸಮುಟ್ಠಾಪಕಚಿತ್ತಂ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠನ್ತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ। ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಚಿತ್ತಸ್ಸ ಹಿ ಕಾಯವಚೀಸಮಾಚಾರಾಪಿ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಾಯೇವ ನಾಮ। **ನ ತೇ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಸಂವಿಜ್ಜನ್ತೀ**ತಿ ನ ತೇ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಅತ್ಥಿ। ನ ಉಪಲಬ್ಭನ್ತೀತಿ ಏವಂ ಜಾನಾತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ನತ್ಥಿತಾಯೇವ ಹಿ ತೇ ನ ಉಪಲಬ್ಭನ್ತಿ ನ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನತಾಯ। ತಥಾ ಹಿ ಭಗವಾ ಏಕದಿವಸಂ ಇಮೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಪವಾರೇನ್ತೋ ಆಹ - “ಹನ್ದ ದಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪವಾರೇಮಿ ವೋ, ನ ಚ ಮೇ ಕಿಞ್ಚಿ ಗರಹಥ ಕಾಯಿಕಂ ವಾ ವಾಚಸಿಕಂ ವಾ”ತಿ। ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ಏಕಂಸಂ ಉತ್ತರಾಸಙ್ಗಂ ಕರಿತ್ವಾ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನಞ್ಜಲಿಂ ಪಣಾಮೇತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ - “ನ ಖೋ ಮಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವತೋ ಕಿಞ್ಚಿ ಗರಹಾಮ ಕಾಯಿಕಂ ವಾ ವಾಚಸಿಕಂ ವಾ। ಭಗವಾ ಹಿ, ಭನ್ತೇ, ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದೇತಾ, ಅಸಞ್ಜಾತಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಸಞ್ಜಾನೇತಾ, ಅನಕ್ಖಾತಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅಕ್ಖಾತಾ, ಮಗ್ಗಞ್ಞೂ ಮಗ್ಗವಿದೂ ಮಗ್ಗಕೋವಿದೋ। ಮಗ್ಗಾನುಗಾ ಚ, ಭನ್ತೇ, ಏತರಹಿ ಸಾವಕಾ ವಿಹರನ್ತಿ ಪಚ್ಛಾಸಮನ್ನಾಗತಾ”ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೧೫)। ಏವಂ ಪರಿಸುದ್ಧಾ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಕಾಯವಚೀಸಮಾಚಾರಾ। ಉತ್ತರೋಪಿ ಸುದಂ ಮಾಣವೋ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಕಾಯವಚೀದ್ವಾರೇ ಅನಾರಾಧನೀಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಸತ್ತ ಮಾಸೇ ಅನುಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಲಿಕ್ಖಾಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಅದ್ದಸ। ಮನುಸ್ಸಭೂತೋ ವಾ ಏಸ ಬುದ್ಧಭೂತಸ್ಸ ಕಾಯವಚೀದ್ವಾರೇ ಕಿಂ ಅನಾರಾಧನೀಯಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸತಿ? ಮಾರೋಪಿ ದೇವಪುತ್ತೋ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಸತೋ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಛಬ್ಬಸ್ಸಾನಿ ಗವೇಸಮಾನೋ ಕಿಞ್ಚಿ ಅನಾರಾಧನೀಯಂ ನಾದ್ದಸ, ಅನ್ತಮಸೋ ಚೇತೋಪರಿವಿತಕ್ಕಮತ್ತಮ್ಪಿ। ಮಾರೋ ಕಿರ ಚಿನ್ತೇಸಿ - “ಸಚಸ್ಸ ವಿತಕ್ಕಿತಮತ್ತಮ್ಪಿ ಅಕುಸಲಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮಿ, ತತ್ಥೇವ ನಂ ಮುದ್ಧನಿ ಪಹರಿತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ। ಸೋ ಛಬ್ಬಸ್ಸಾನಿ ಅದಿಸ್ವಾ ಬುದ್ಧಭೂತಮ್ಪಿ ಏಕಂ ವಸ್ಸಂ ಅನುಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಕಿಞ್ಚಿ ವಜ್ಜಂ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ ಗಮನಸಮಯೇ ವನ್ದಿತ್ವಾ -

> “ಮಹಾವೀರ ಮಹಾಪುಞ್ಞಂ, ಇದ್ಧಿಯಾ ಯಸಸಾ ಜಲಂ।
> ಸಬ್ಬವೇರಭಯಾತೀತಂ, ಪಾದೇ ವನ್ದಾಮಿ ಗೋತಮ”ನ್ತಿ॥ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೫೯) -

ಗಾಥಂ ವತ್ವಾ ಗತೋ।

ವೀತಿಮಿಸ್ಸಾತಿ ಕಾಲೇ ಕಣ್ಹಾ, ಕಾಲೇ ಸುಕ್ಕಾತಿ ಏವಂ ವೋಮಿಸ್ಸಕಾ। **ವೋದಾತಾ**ತಿ ಪರಿಸುದ್ಧಾ ನಿಕ್ಕಿಲೇಸಾ। **ಸಂವಿಜ್ಜನ್ತೀ**ತಿ ವೋದಾತಾ ಧಮ್ಮಾ ಅತ್ಥಿ ಉಪಲಬ್ಭನ್ತಿ। ತಥಾಗತಸ್ಸ ಹಿ ಪರಿಸುದ್ಧಾ ಕಾಯಸಮಾಚಾರಾದಯೋ। ತೇನಾಹ - “ಚತ್ತಾರಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತಸ್ಸ ಅರಕ್ಖೇಯ್ಯಾನಿ। ಕತಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ? ಪರಿಸುದ್ಧಕಾಯಸಮಾಚಾರೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತೋ, ನತ್ಥಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಂ, ಯಂ ತಥಾಗತೋ ರಕ್ಖೇಯ್ಯ, ‘ಮಾ ಮೇ ಇದಂ ಪರೋ ಅಞ್ಞಾಸೀ’ತಿ। ಪರಿಸುದ್ಧವಚೀಸಮಾಚಾರೋ… ಪರಿಸುದ್ಧಮನೋಸಮಾಚಾರೋ… ಪರಿಸುದ್ಧಾಜೀವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತೋ , ನತ್ಥಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಮಿಚ್ಛಾಜೀವೋ, ಯಂ ತಥಾಗತೋ ರಕ್ಖೇಯ್ಯ, ಮಾ ಮೇ ಇದಂ ಪರೋ ಅಞ್ಞಾಸೀ”ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೭.೫೮)।

ಇಮಂ ಕುಸಲಂ ಧಮ್ಮನ್ತಿ ಇಮಂ ಅನವಜ್ಜಂ ಆಜೀವಟ್ಠಮಕಸೀಲಂ। "ಅಯಮಾಯಸ್ಮಾ ಸತ್ಥಾ ಕಿಂ ನು ಖೋ ದೀಘರತ್ತಂ ಸಮಾಪನ್ನೋ ಅತಿಚಿರಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಇಮಿನಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಉದಾಹು ಇತ್ತರಸಮಾಪನ್ನೋ ಹಿಯ್ಯೋ ವಾ ಪರೇ ವಾ ಪರಸುವೇ ವಾ ದಿವಸೇ ಸಮಾಪನ್ನೋ"ತಿ ಏವಂ ಗವೇಸತೂತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏಕಚ್ಚೇನ ಹಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ವಸನ್ತೇನ ಬಹು ಮಿಚ್ಛಾಜೀವಕಮ್ಮಂ ಕತಂ, ತಂ ತತ್ಥ ಕಾಲಾತಿಕ್ಕಮೇ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಪಾಕಟಂ ಹೋತಿ। ಸೋ ಅಞ್ಞತರಂ ಪಚ್ಚನ್ತಗಾಮಂ ವಾ ಸಮುದ್ದತೀರಂ ವಾ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಣ್ಣಸಾಲಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಆರಞ್ಞಕೋ ವಿಯ ಹುತ್ವಾ ವಿಹರತಿ। ಮನುಸ್ಸಾ ಸಮ್ಭಾವನಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಪಣೀತೇ ಪಚ್ಚಯೇ ದೇನ್ತಿ। ಜನಪದವಾಸಿನೋ ಭಿಕ್ಖೂ ತಸ್ಸ ಪರಿಹಾರಂ ದಿಸ್ವಾ, "ಅತಿದಪ್ಪಿತೋ ವತಾಯಂ ಆಯಸ್ಮಾ, ಕೋ ನು ಖೋ ಏಸೋ"ತಿ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಾ, "ಅಸುಕಟ್ಠಾನೇ ಅಸುಕಂ ನಾಮ ಮಿಚ್ಛಾಜೀವಂ ಕತ್ವಾ ಪಕ್ಕನ್ತಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ಞತ್ವಾ ನ ಸಕ್ಕಾ ಇಮಿನಾ ಸದ್ಧಿಂ ಉಪೋಸಥೋ ವಾ ಪವಾರಣಾ ವಾ ಕಾತುನ್ತಿ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮೇನ ಸಮೇನ ಉಕ್ಖೇಪನೀಯಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರಂ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಿ। ಏವರೂಪಾಯ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಅತ್ಥಿಭಾವಂ ವಾ ನತ್ಥಿಭಾವಂ ವಾ ವೀಮಂಸಾಪೇತುಂ ಏವಮಾಹ।

ಏವಂ ಜಾನಾತೀತಿ ದೀಘರತ್ತಂ ಸಮಾಪನ್ನೋ, ನ ಇತ್ತರಸಮಾಪನ್ನೋತಿ ಜಾನಾತಿ। ಅನಚ್ಛರಿಯಂ ಚೇತಂ। ಯಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಏತರಹಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪತ್ತಸ್ಸ ದೀಘರತ್ತಂ ಆಜೀವಟ್ಠಮಕಸೀಲಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಭವೇಯ್ಯ। ಯಸ್ಸ ಬೋಧಿಸತ್ತಕಾಲೇಪಿ ಏವಂ ಅಹೋಸಿ।

ಅತೀತೇ ಕಿರ ಗನ್ಧಾರರಾಜಾ ಚ ವೇದೇಹರಾಜಾ ಚ ದ್ವೇಪಿ ಸಹಾಯಕಾ ಹುತ್ವಾ ಕಾಮೇಸು ಆದೀನವಂ ದಿಸ್ವಾ ರಜ್ಜಾನಿ ಪುತ್ತಾನಂ ನಿಯ್ಯಾತೇತ್ವಾ ಇಸಿಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಅರಞ್ಞಗಾಮಕೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರನ್ತಿ। ಪಚ್ಚನ್ತೋ ನಾಮ ದುಲ್ಲಭಲೋಣೋ ಹೋತಿ। ತತೋ ಅಲೋಣಂ ಯಾಗುಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಏಕಿಸ್ಸಾಯ ಸಾಲಾಯ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಪಿವನ್ತಿ। ಅನ್ತರನ್ತರೇ ಮನುಸ್ಸಾ ಲೋಣಚುಣ್ಣಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ದೇನ್ತಿ। ಏಕದಿವಸಂ ಏಕೋ ವೇದೇಹಿಸಿಸ್ಸ ಪಣ್ಣೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಲೋಣಚುಣ್ಣಂ ಅದಾಸಿ । ವೇದೇಹಿಸಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಉಪಡ್ಢಂ ಗನ್ಧಾರಿಸಿಸ್ಸ-ಸನ್ತಿಕೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಉಪಡ್ಢಂ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಠಪೇಸಿ। ತತೋ ಥೋಕಂ ಪರಿಭುತ್ತಾವಸೇಸಂ ದಿಸ್ವಾ, "ಮಾ ಇದಂ ನಸ್ಸೀ"ತಿ ಪಣ್ಣೇನ ವೇಠೇತ್ವಾ ತಿಣಗಹನೇ ಠಪೇಸಿ। ಪುನ ಏಕಸ್ಮಿಂ ದಿವಸೇ ಯಾಗುಪಾನಕಾಲೇ ಸತಿಂ ಕತ್ವಾ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಗನ್ಧಾರಿಸಿಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ, "ಇತೋ ಥೋಕಂ ಗಣ್ಹಥ ಆಚರಿಯಾ"ತಿ ಆಹ। ಕುತೋ ತೇ ಲದ್ಧಂ ವೇದೇಹಿಸೀತಿ? ತಸ್ಮಿಂ ದಿವಸೇ ಪರಿಭುತ್ತಾವಸೇಸಂ "ಮಾ ನಸ್ಸೀ"ತಿ ಮಯಾ ಠಪಿತನ್ತಿ। ಗನ್ಧಾರಿಸಿ ಗಹೇತುಂ ನ ಇಚ್ಛತಿ, ಅಲೋಣಕಂಯೇವ ಯಾಗುಂ ಪಿವಿತ್ವಾ ವೇದೇಹಂ ಇಸಿಂ ಅವೋಚ –

"ಹಿತ್ವಾ ಗಾಮಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಪರಿಪುಣ್ಣಾನಿ ಸೋಳಸ।
ಕೋಟ್ಠಾಗಾರಾನಿ ಫೀತಾನಿ, ಸನ್ನಿಧಿಂ ದಾನಿ ಕುಬ್ಬಸೀ"ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೭.೭೬)।

ವೇದೇಹಿಸಿ ಅವೋಚ – "ತುಮ್ಹೇ ರಜ್ಜಂ ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತಾ, ಇದಾನಿ ಕಸ್ಮಾ ಲೋಣಚುಣ್ಣಮತ್ತಸನ್ನಿಧಿಕಾರಣಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಅನುಚ್ಛವಿಕಂ ನ ಕರೋಥಾ"ತಿ? ಕಿಂ ಮಯಾ ಕತಂ ವೇದೇಹಿಸೀತಿ? ಅಥ ನಂ ಆಹ –

"ಹಿತ್ವಾ ಗನ್ಧಾರವಿಸಯಂ, ಪಹೂತಧನಧಾರಿಯಂ।
ಪಸಾಸನತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ, ಇಧ ದಾನಿ ಪಸಾಸಸೀ"ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೭.೭೭)।

ಗನ್ಧಾರೋ ಆಹ –

"ಧಮ್ಮಂ ಭಣಾಮಿ ವೇದೇಹ, ಅಧಮ್ಮೋ ಮೇ ನ ರುಚ್ಚತಿ।
ಧಮ್ಮಂ ಮೇ ಭಣಮಾನಸ್ಸ, ನ ಪಾಪಮುಪಲಿಮ್ಪತೀ"ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೭.೭೮)।

ವೇದೇಹೋ ಆಹ -

“ಯೇನ ಕೇನಚಿ ವಣ್ಣೇನ, ಪರೋ ಲಭತಿ ರುಪ್ಪನಂ।
ಮಹತ್ಥಿಯಮ್ಪಿ ಚೇ ವಾಚಂ, ನ ತಂ ಭಾಸೇಯ್ಯ ಪಣ್ಡಿತೋ”ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೭.೭೯)।

ಗನ್ಧಾರೋ ಆಹ -

“ಕಾಮಂ ರುಪ್ಪತು ವಾ ಮಾ ವಾ, ಭುಸಂವ ವಿಕಿರೀಯತು।
ಧಮ್ಮಂ ಮೇ ಭಣಮಾನಸ್ಸ, ನ ಪಾಪಮುಪಲಿಮ್ಪತೀ”ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೭.೮೦)।

ತತೋ ವೇದೇಹಿಸಿ ಯಸ್ಸ ಸಕಾಪಿ ಬುದ್ಧಿ ನತ್ಥಿ, ಆಚರಿಯಸನ್ತಿಕೇ ವಿನಯಂ ನ ಸಿಕ್ಖತಿ, ಸೋ ಅನ್ಧಮಹಿಂಸೋ ವಿಯ ವನೇ ಚರತೀತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಆಹ -

“ನೋ ಚೇ ಅಸ್ಸ ಸಕಾ ಬುದ್ಧಿ, ವಿನಯೋ ವಾ ಸುಸಿಕ್ಖಿತೋ।
ವನೇ ಅನ್ಧಮಹಿಂಸೋವ, ಚರೇಯ್ಯ ಬಹುಕೋ ಜನೋ॥

ಯಸ್ಮಾ ಚ ಪನಿಧೇಕಚ್ಚೇ, ಆಚೇರಮ್ಹಿ ಸುಸಿಕ್ಖಿತಾ।
ತಸ್ಮಾ ವಿನೀತವಿನಯಾ, ಚರನ್ತಿ ಸುಸಮಾಹಿತಾ”ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೭.೮೧-೮೨)।

ಏವಞ್ಚ ಪನ ವತ್ವಾ ವೇದೇಹಿಸಿ ಅಜಾನಿತ್ವಾ ಮಯಾ ಕತನ್ತಿ ಗನ್ಧಾರಿಸಿಂ ಖಮಾಪೇಸಿ। ತೇ ಉಭೋಪಿ ತಪಂ ಚರಿತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ ಅಗಮಂಸು। ಏವಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಬೋಧಿಸತ್ತಕಾಲೇಪಿ ದೀಘರತ್ತಂ ಆಜೀವಟ್ಠಮಕಸೀಲಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಅಹೋಸಿ।

ಉತ್ತಞ್ಞಾಪನ್ನೋ ಅಯಮಾಯಸ್ಮಾ ಭಿಕ್ಖು ಯಸಪತ್ತೋತಿ ಅಯಮಾಯಸ್ಮಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸತ್ಥಾ ಭಿಕ್ಖು ಇತ್ತಂ ಪಞ್ಞಾತಭಾವಂ ಪಾಕಟಭಾವಂ ಅಜ್ಝಾಪನ್ನೋ ನು ಖೋ, ಸಯಞ್ಚ ಪರಿವಾರಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಪತ್ತೋ ನು ಖೋ ನೋತಿ। ತೇನ ಚಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾತಜ್ಝಾಪನ್ನಭಾವೇನ ಯಸಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಭಾವೇನ ಚ ಕಿಂ ಏಕಚ್ಚೇ ಆದೀನವಾ ಸನ್ದಿಸ್ಸನ್ತಿ ಉದಾಹು ನೋತಿ ಏವಂ ಸಮನ್ನೇಸನ್ತೂತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ನ ತಾವ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಾವ ಭಿಕ್ಖು ನ ರಾಜರಾಜಮಹಾಮತ್ತಾದೀಸು ಅಭಿಞ್ಞಾತಭಾವಂ ವಾ ಪರಿವಾರಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ವಾ ಆಪನ್ನೋ ಹೋತಿ, ತಾವ ಏಕಚ್ಚೇ ಮಾನಾತಿಮಾನಾದಯೋ ಆದೀನವಾ ನ ಸಂವಿಜ್ಜನ್ತಿ ಉಪಸನ್ತೂಪಸನ್ತೋ ವಿಯ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ವಿಯ ಸಕದಾಗಾಮೀ ವಿಯ ಚ ವಿಹರತಿ। ಅರಿಯೋ ನು ಖೋ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ನು ಖೋತಿಪಿ ಞಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ।

ಯತೋ ಚ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇತಿ ಯದಾ ಪನ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಭಿಕ್ಖು ಞಾತೋ ಹೋತಿ ಪರಿವಾರಸಮ್ಪನ್ನೋ ವಾ, ತದಾ ತಿಣ್ಹೇನ ಸಿಙ್ಗೇನ ಗೋಗಣಂ ವಿಜ್ಝನ್ತೋ ದುಟ್ಠಗೋಣೋ ವಿಯ, ಮಿಗಸಙ್ಘಂ ಅಭಿಮದ್ದಮಾನೋ ದೀಪಿ ವಿಯ ಚ ಅಞ್ಞೇ ಭಿಕ್ಖೂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವಿಜ್ಝನ್ತೋ ಅಗಾರವೋ ಅಸಭಾಗವುತ್ತಿ ಅಗ್ಗಪಾದೇನ ಭೂಮಿಂ ಫುಸನ್ತೋ ವಿಯ ಚರತಿ। ಏಕಚ್ಚೋ ಪನ ಕುಲಪುತ್ತೋ ಯಥಾ ಯಥಾ ಞಾತೋ ಹೋತಿ ಯಸಸ್ಸೀ, ತಥಾ ತಥಾ ಫಲಭಾರಭರಿತೋ ವಿಯ ಸಾಲಿ ಸುಟ್ಠುತರಂ ಓನಮತಿ, ರಾಜರಾಜಮಹಾಮತ್ತಾದೀಸು ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತೇಸು ಅಕಿಞ್ಚನಭಾವಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಸಮಣಸಞ್ಞಂ ಉಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಛಿನ್ನವಿಸಾಣಉಸಭೋ ವಿಯ, ಚಣ್ಡಾಲದಾರಕೋ ವಿಯ ಚ ಸೋರತೋ ನಿವಾತೋ ನೀಚಚಿತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚೇವ ಸದೇವಕಸ್ಸ ಚ ಲೋಕಸ್ಸ, ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ। ಏವರೂಪಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಸನ್ಧಾಯ “ನಾಸ್ಸ ಇಧೇಕಚ್ಚೇ ಆದೀನವಾ”ತಿ ಆಹ।

ತಥಾಗತೋ ಪನ ಅಟ್ಠಸು ಲೋಕಧಮ್ಮೇಸು ತಾದೀ, ಸೋ ಹಿ ಲಾಭೇಪಿ ತಾದೀ, ಅಲಾಭೇಪಿ ತಾದೀ, ಯಸೇಪಿ ತಾದೀ, ಅಯಸೇಪಿ ತಾದೀ, ಪಸಂಸಾಯಪಿ ತಾದೀ, ನಿನ್ದಾಯಪಿ ತಾದೀ, ಸುಖೇಪಿ ತಾದೀ, ದುಕ್ಖೇಪಿ ತಾದೀ, ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ನಾಸ್ಸ ಇಧೇಕಚ್ಚೇ ಆದೀನವಾ ಸಂವಿಜ್ಜನ್ತಿ। **ಅಭಯೂಪರತೋತಿ** ಅಭಯೋ ಹುತ್ವಾ ಉಪರತೋ, ಅಚ್ಚನ್ತೂಪರತೋ ಸತತೂಪರತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ನ ವಾ ಭಯೇನ ಉಪರತೋತಿಪಿ ಅಭಯೂಪರತೋ। ಚತ್ತಾರಿ ಹಿ ಭಯಾನಿ ಕಿಲೇಸಭಯಂ ವಟ್ಟಭಯಂ ದುಗ್ಗತಿಭಯಂ ಉಪವಾದಭಯನ್ತಿ। ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಚತೂಹಿಪಿ ಭಯೇಹಿ ಭಾಯತಿ। ಸೇಕ್ಖಾ ತೀಹಿ, ತೇಸಞ್ಹಿ ದುಗ್ಗತಿಭಯಂ ಪಹೀನಂ, ಇತಿ ಸತ್ತ ಸೇಕ್ಖಾ ಭಯೂಪರತಾ, ಖೀಣಾಸವೋ ಅಭಯೂಪರತೋ ನಾಮ, ತಸ್ಸ ಹಿ ಏಕಮ್ಪಿ ಭಯಂ ನತ್ಥಿ। ಕಿಂ ಪರವಾದಭಯಂ ನತ್ಥೀತಿ? ನತ್ಥಿ। ಪರಾನುದ್ದಯಂ ಪನ ಪಟಿಚ್ಚ, "ಮಾದಿಸಂ ಖೀಣಾಸವಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಸತ್ತಾ ಮಾ ನಸ್ಸನ್ತೂ"ತಿ ಉಪವಾದಂ ರಕ್ಖತಿ। ಮೂಲುಪ್ಪಲವಾಪಿವಿಹಾರವಾಸೀ ಯಸತ್ಥೇರೋ ವಿಯ।

ಥೇರೋ ಕಿರ ಮೂಲುಪ್ಪಲವಾಪಿಗಾಮಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪಾವಿಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾಕಕುಲದ್ವಾರಂ ಪತ್ತಸ್ಸ ಪತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಥಣ್ಡಿಲಪೀಠಕಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಆಸನಂ ಪಞ್ಞಪೇಸುಂ। ಅಮಚ್ಚಧೀತಾಪಿ ತಂಯೇವ ಪೀಠಕಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪರತೋಭಾಗೇ ನೀಚತರಂ ಆಸನಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ನಿಸೀದಿ। ಏಕೋ ನೇವಾಸಿಕೋ ಭಿಕ್ಖು ಪಚ್ಛಾ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಟ್ಠೋ ದ್ವಾರೇ ಠತ್ವಾವ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಥೇರೋ ಅಮಚ್ಚಧೀತರಾ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕಮಞ್ಚೇ ನಿಸಿನ್ನೋತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ, "ಅಯಂ ಪಂಸುಕೂಲಿಕೋ ವಿಹಾರೇವ ಉಪಸನ್ತೂಪಸನ್ತೋ ವಿಯ ವಿಹರತಿ, ಅನ್ತೋಗಾಮೇ ಪನ ಉಪಟ್ಠಾಯಿಕಾಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕಮಞ್ಚೇ ನಿಸೀದತೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ, "ಕಿಂ ನು ಖೋ ಮಯಾ ದುದ್ದಿಟ್ಠ"ನ್ತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ತಥಾಸಞ್ಞೀವ ಹುತ್ವಾ ಪಕ್ಕಾಮಿ। ಥೇರೋಪಿ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ವಿಹಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ದ್ವಾರಂ ಪಿಧಾಯ ನಿಸೀದಿ। ನೇವಾಸಿಕೋಪಿ ಕತಭತ್ತಕಿಚ್ಚೋ ವಿಹಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ, "ತಂ ಪಂಸುಕೂಲಿಕಂ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ವಿಹಾರಾ ನಿಕ್ಕಡ್ಢಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅಸಞ್ಞತನೀಹಾರೇನ ಥೇರಸ್ಸ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪರಿಭೋಗಘಟತೋ ಉಲುಙ್ಕೇನ ಉದಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಮಹಾಸದ್ದಂ ಕರೋನ್ತೋ ಪಾದೇ ಧೋವಿ। ಥೇರೋ, "ಕೋ ನು ಖೋ ಅಯಂ ಅಸಞ್ಞತಚಾರಿಕೋ"ತಿ ಆವಜ್ಜನ್ತೋ ಸಬ್ಬಂ ಞತ್ವಾ, "ಅಯಂ ಮಯಿ ಮನಂ ಪದೋಸೇತ್ವಾ ಅಪಾಯೂಪಗೋ ಮಾ ಅಹೋಸೀ"ತಿ ವೇಹಾಸಂ ಅಬ್ಭುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಕಣ್ಣಿಕಾಮಣ್ಡಲಸಮೀಪೇ ಪಲ್ಲಙ್ಕೇನ ನಿಸೀದಿ। ನೇವಾಸಿಕೋ ದುಟ್ಠಾಕಾರೇನ ಘಟಿಕಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ದ್ವಾರಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ಅನ್ತೋ ಪವಿಟ್ಠೋ ಥೇರಂ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ, "ಹೇಟ್ಠಾಮಞ್ಚಂ ಪವಿಟ್ಠೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ತತ್ಥಾಪಿ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತುಂ ಆರಭಿ। ಥೇರೋ ಉಕ್ಕಾಸಿ। ಇತರೋ ಉದ್ಧಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ದಿಸ್ವಾ ಅಧಿವಾಸೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಏವಮಾಹ - "ಪತಿರೂಪಂ ತೇ, ಆವುಸೋ, ಪಂಸುಕೂಲಿಕ ಏವಂ ಆನುಭಾವಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾಯಿಕಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕಮಞ್ಚೇ ನಿಸೀದಿತು"ನ್ತಿ। ಪಬ್ಬಜಿತಾ ನಾಮ, ಭನ್ತೇ, ಮಾತುಗಾಮೇನ ಸದ್ಧಿಂ ನ ಏಕಮಞ್ಚೇ ನಿಸೀದನ್ತಿ, ತುಮ್ಹೇಹಿ ಪನ ದುದ್ದಿಟ್ಠಮೇತನ್ತಿ। ಏವಂ ಖೀಣಾಸವಾ ಪರಾನುದ್ದಯಾಯ ಉಪವಾದಂ ರಕ್ಖನ್ತಿ।

ಖಯಾ ರಾಗಸ್ಸಾತಿ ರಾಗಸ್ಸ ಖಯೇನೇವ। ವೀತರಾಗತ್ತಾ ಕಾಮೇ ನ ಪಟಿಸೇವತಿ, ನ ಪಟಿಸಙ್ಖಾಯ ವಾರೇತ್ವಾತಿ। **ತಞ್ಚೇತಿ** ಏವಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನಂ ಞತ್ವಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಠಿತನಿಸಿನ್ನಕಾಲಾದೀಸುಪಿ ಚತುಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ಅಲಙ್ಕತಧಮ್ಮಾಸನೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾಪಿ ಇತಿಪಿ ಸತ್ಥಾ ವೀತರಾಗೋ ವೀತದೋಸೋ ವೀತಮೋಹೋ ವನ್ತಕಿಲೇಸೋ ಪಹೀನಮಲೋ ಅಬ್ಭಾ ಮುತ್ತಪುಣ್ಣಚನ್ದೋ ವಿಯ ಸುಪರಿಸುದ್ಧೋತಿ ಏವಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನೇ ವಣ್ಣಂ ಕಥಯಮಾನಂ ತಂ ವೀಮಂಸಕಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಪರೇ ಏವಂ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯುಂ ಚೇತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಆಕಾರಾತಿ ಕಾರಣಾನಿ। **ಅನ್ವಯಾತಿ** ಅನುಬುದ್ಧಿಯೋ। **ಸಙ್ಘೇ ವಾ ವಿಹರನ್ತೋತಿ** ಅಪ್ಪೇಕದಾ ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಗಣನಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಮಜ್ಝೇ ವಿಹರನ್ತೋ। **ಏಕೋ ವಾ ವಿಹರನ್ತೋತಿ** ಇಚ್ಛಾಮಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ , ಅಡ್ಢಮಾಸಂ ಪಟಿಸಲ್ಲೀಯಿತುನ್ತಿ, ತೇಮಾಸಂ ಪಟಿಸಲ್ಲೀಯಿತುನ್ತಿ ಏವಂ ಪಟಿಸಲ್ಲಾನೇ ಚೇವ ಪಾಲಿಲೇಯ್ಯಕವನಸಣ್ಡೇ ಚ ಏಕಕೋ ವಿಹರನ್ತೋ। **ಸುಗತಾತಿ** ಸುಟ್ಠುಗತಾ ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನಾ ಕಾರಕಾ ಯುತ್ತಪಯುತ್ತಾ। ಏವರೂಪಾಪಿ ಹಿ ಏಕಚ್ಚೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಅತ್ಥಿ। **ದುಗ್ಗತಾತಿ** ದುಟ್ಠುಗತಾ ದುಪ್ಪಟಿಪನ್ನಾ ಕಾಯದಳ್ಹಿಬಹುಲಾ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾ। ಏವರೂಪಾಪಿ ಏಕಚ್ಚೇ ಅತ್ಥಿ। **ಗಣಮನುಸಾಸನ್ತೀತಿ** ಗಣಬನ್ಧನೇನ ಬದ್ಧಾ ಗಣಾರಾಮಾ

ಗಣಬಹುಲಿಕಾ ಹುತ್ವಾ ಗಣಂ ಪರಿಹರನ್ತಿ। ಏವರೂಪಾಪಿ ಏಕಚ್ಚೇ ಅತ್ಥಿ। ತೇಸಂ ಪಟಿಪಕ್ಖಭೂತಾ ಗಣತೋ ನಿಸ್ಸಟಾ ವಿಸಂಸಟ್ಠಾ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತವಿಹಾರಿನೋಪಿ ಅತ್ಥಿ।

ಆಮಿಸೇಸು ಸನ್ದಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಆಮಿಸಗಿದ್ಧಾ ಆಮಿಸಚಕ್ಖುಕಾ ಚತುಪಚ್ಚಯಆಮಿಸತ್ಥಮೇವ ಆಹಿಣ್ಡಮಾನಾ ಆಮಿಸೇಸು ಸನ್ದಿಸ್ಸಮಾನಕಭಿಕ್ಖೂಪಿ ಅತ್ಥಿ। ಆಮಿಸೇನ ಅನುಪಲಿತ್ತಾ ಚತೂಹಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ವಿನಿವತ್ತಮಾನಸಾ ಅಬ್ಭಾ ಮುತ್ತಚನ್ದಸದಿಸಾ ಹುತ್ವಾ ವಿಹರಮಾನಾಪಿ ಅತ್ಥಿ। **ನಾಯಮಾಯಸ್ಮಾ ತಂ ತೇನ ಅವಜಾನಾತೀ**ತಿ ಅಯಂ ಆಯಸ್ಮಾ ಸತ್ಥಾ ತಾಯ ತಾಯ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ತಂ ತಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ನಾವಜಾನಾತಿ, ಅಯಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಕಾರಕೋ, ಅಯಂ ಗಣತೋ ನಿಸ್ಸಟೋ ವಿಸಂಸಟ್ಠೋ। ಅಯಂ ಆಮಿಸೇನ ಅನುಪಲಿತ್ತೋ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ವಿನಿವತ್ತಮಾನಸೋ ಅಬ್ಭಾ ಮುತ್ತೋ ಚನ್ದಿಮಾ ವಿಯಾತಿ ಏವಮಸ್ಸ ಗೇಹಸಿತವಸೇನ ಉಸ್ಸಾದನಾಪಿ ನತ್ಥಿ। ಅಯಂ ದುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಅಕಾರಕೋ ಕಾಯದಳ್ಹಿಬಹುಲೋ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೋ, ಅಯಂ ಗಣಬನ್ಧನಬದ್ಧೋ, ಅಯಂ ಆಮಿಸಗಿದ್ಧೋ ಲೋಲೋ ಆಮಿಸಚಕ್ಖುಕೋತಿ ಏವಮಸ್ಸ ಗೇಹಸಿತವಸೇನ ಅಪಸಾದನಾಪಿ ನತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಮಿನಾ ಕಿಂ ಕಥಿತಂ ಹೋತಿ? ತಥಾಗತಸ್ಸ ಸತ್ತೇಸು ತಾದಿಭಾವೋ ಕಥಿತೋ ಹೋತಿ। ಅಯಞ್ಹಿ –

"ವಧಕಸ್ಸ ದೇವದತ್ತಸ್ಸ, ಚೋರಸ್ಸಙ್ಗುಲಿಮಾಲಿನೋ।
ಧನಪಾಲೇ ರಾಹುಲೇ ಚ, ಸಬ್ಬೇಸಂ ಸಮಕೋ ಮುನೀ"ತಿ॥ (ಮಿ॰ ಪ॰ ೬.೬.೫)।

೪೮೯. ತತ್ರ, ಭಿಕ್ಖವೇತಿ ತೇಸು ದ್ವೀಸು ವೀಮಂಸಕೇಸು। ಯೋ, "ಕೇ ಪನಾಯಸ್ಮತೋ ಆಕಾರಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಾಯಂ ಆಗತೋ ಗಣ್ಠಿವೀಮಂಸಕೋ ಚ, ಯೋ "ಅಭಯೂಪರತೋ ಅಯಮಾಯಸ್ಮಾ"ತಿ ಆಗತೋ ಮೂಲವೀಮಂಸಕೋ ಚ। ತೇಸು ಮೂಲವೀಮಂಸಕೇನ ತಥಾಗತೋವ ಉತ್ತರಿ ಪಟಿಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ। ಸೋ ಹಿ ಪುಬ್ಬೇ ಪರಸ್ಸೇವ ಕಥಾಯ ನಿಟ್ಠಙ್ಗತೋ। ಪರೋ ಚ ನಾಮ ಜಾನಿತ್ವಾಪಿ ಕಥೇಯ್ಯ ಅಜಾನಿತ್ವಾಪಿ। ಏವಮಸ್ಸ ಕಥಾ ಭೂತಾಪಿ ಹೋತಿ ಅಭೂತಾಪಿ, ತಸ್ಮಾ ಪರಸ್ಸೇವ ಕಥಾಯ ನಿಟ್ಠಂ ಅಗನ್ತ್ವಾ ತತೋ ಉತ್ತರಿ ತಥಾಗತೋವ ಪಟಿಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಬ್ಯಾಕರಮಾನೋತಿ ಏತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಮಿಚ್ಛಾಬ್ಯಾಕರಣಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಮ್ಮಾ ಮಿಚ್ಛಾತಿ ಅವತ್ವಾ ಬ್ಯಾಕರಮಾನೋತ್ವೇವ ವುತ್ತಂ। **ಏತಂ ಪಥೋಹಮಸ್ಮಿ ಏತಂ ಗೋಚರೋ**ತಿ ಏಸ ಮಯ್ಹಂ ಪಥೋ ಏಸ ಗೋಚರೋತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಏತಾಪಾಥೋ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ತಸ್ಸತ್ಥೋ ಮಯ್ಹಂ ಆಜೀವಟ್ಠಮಕಸೀಲಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ, ಸ್ವಾಹಂ ತಸ್ಸ ಪರಿಸುದ್ಧಭಾವೇನ ವೀಮಂಸಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಞಾಣಮುಖೇ ಏತಾಪಾಥೋ, ಏವಂ ಆಪಾಥಂ ಗಚ್ಛಾಮೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ನೋ ಚ ತೇನ ತಮ್ಮಯೋ**ತಿ ತೇನಪಿ ಚಾಹಂ ಪರಿಸುದ್ಧೇನ ಸೀಲೇನ ನ ತಮ್ಮಯೋ, ನ ಸತಣ್ಹೋ, ಪರಿಸುದ್ಧಸೀಲತ್ತಾವ ನಿತ್ತಣ್ಹೋಹಮಸ್ಮೀತಿ ದೀಪೇತಿ।

ಉತ್ತರುತ್ತರಿಂ ಪಣೀತಪಣೀತನ್ತಿ ಉತ್ತರುತ್ತರಿಂ ಚೇವ ಪಣೀತತರಞ್ಚ ಕತ್ವಾ ದೇಸೇತಿ। **ಕಣ್ಹಸುಕ್ಕಸಪ್ಪಟಿಭಾಗ**ನ್ತಿ ಕಣ್ಹಂ ಚೇವ ಸುಕ್ಕಞ್ಚ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಸಪ್ಪಟಿಭಾಗಂ ಸವಿಪಕ್ಖಂ ಕತ್ವಾ, ಕಣ್ಹಂ ಪಟಿಬಾಹಿತ್ವಾ ಸುಕ್ಕನ್ತಿ ಸುಕ್ಕಂ ಪಟಿಬಾಹಿತ್ವಾ ಕಣ್ಹನ್ತಿ ಏವಂ ಸಪ್ಪಟಿಭಾಗಂ ಕತ್ವಾ ಕಣ್ಹಸುಕ್ಕಂ ದೇಸೇತಿ। ಕಣ್ಹಂ ದೇಸೇನ್ತೋಪಿ ಸಉಸ್ಸಾಹಂ ಸವಿಪಾಕಂ ದೇಸೇತಿ, ಸುಕ್ಕಂ ದೇಸೇನ್ತೋಪಿ ಸಉಸ್ಸಾಹಂ ಸವಿಪಾಕಂ ದೇಸೇತಿ। **ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ಇಧೇಕಚ್ಚಂ ಧಮ್ಮಂ ಧಮ್ಮೇಸು ನಿಟ್ಠಂ ಗಚ್ಛತೀ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ದೇಸಿತೇ ಧಮ್ಮೇ ಏಕಚ್ಚಂ ಪಟಿವೇಧಧಮ್ಮಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ತೇನ ಪಟಿವೇಧಧಮ್ಮೇನ ದೇಸನಾಧಮ್ಮೇ ನಿಟ್ಠಂ ಗಚ್ಛತಿ। **ಸತ್ಥರಿ ಪಸೀದತೀ**ತಿ ಏವಂ ಧಮ್ಮೇ ನಿಟ್ಠಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಭಿಯ್ಯೋಸೋಮತ್ತಾಯ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಸೋ ಭಗವಾತಿ ಸತ್ಥರಿ ಪಸೀದತಿ। ತೇನ ಪನ ಭಗವತಾ ಯೋ ಧಮ್ಮೋ ಅಕ್ಖಾತೋ, ಸೋಪಿ ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ ಭಗವತಾ ಧಮ್ಮೋ ನಿಯ್ಯಾನಿಕತ್ತಾ। ಯ್ವಾಸ್ಸ ತಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಸಙ್ಘೋ, ಸೋಪಿ ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ವಙ್ಕಾದಿದೋಸರಹಿತಂ ಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪನ್ನತ್ತಾತಿ ಏವಂ ಧಮ್ಮೇ ಸಙ್ಘೇಪಿ ಪಸೀದತಿ। **ತಞ್ಚೇ**ತಿ ತಂ ಏವಂ ಪಸನ್ನಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ತಿಣ್ಣಂ ರತನಾನಂ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇನ್ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ।

೪೯೦. ಇಮೇಹಿ ಆಕಾರೇಹೀತಿ ಇಮೇಹಿ ಸತ್ಥುವೀಮಂಸನಕಾರಣೇಹಿ। **ಇಮೇಹಿ ಪದೇಹೀ**ತಿ ಇಮೇಹಿ ಅಕ್ಖರಸಮ್ಪಿಣ್ಡನಪದೇಹಿ। **ಇಮೇಹಿ ಬ್ಯಞ್ಜನೇಹೀ**ತಿ ಇಮೇಹಿ ಇಧ ವುತ್ತೇಹಿ ಅಕ್ಖರೇಹಿ। **ಸದ್ಧಾ ನಿವಿಟ್ಠಾ**ತಿ ಓಕಪ್ಪನಾ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ। **ಮೂಲಜಾತಾ**ತಿ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗವಸೇನ ಸಞ್ಜಾತಮೂಲಾ। ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗೋ ಹಿ ಸದ್ಧಾಯ ಮೂಲಂ ನಾಮ। **ಆಕಾರವತೀ**ತಿ ಕಾರಣಂ ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಗಹಿತತ್ತಾ ಸಕಾರಣಾ। **ದಸ್ಸನಮೂಲಿಕಾ**ತಿ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಮೂಲಿಕಾ। ಸೋ ಹಿ ದಸ್ಸನನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ದಳ್ಹಾ**ತಿ ಥಿರಾ। **ಅಸಂಹಾರಿಯಾ**ತಿ ಹರಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ। **ಸಮಣೇನ ವಾ**ತಿ ಸಮಿತಪಾಪಸಮಣೇನ ವಾ। **ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ವಾ**ತಿ ಬಾಹಿತಪಾಪಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ವಾ। **ದೇವೇನ ವಾ**ತಿ ಉಪಪತ್ತಿದೇವೇನ ವಾ। **ಮಾರೇನ ವಾ**ತಿ ವಸವತ್ತಿಮಾರೇನ ವಾ, ಸೋತಾಪನ್ನಸ್ಸ ಹಿ ವಸವತ್ತಿಮಾರೇನಾಪಿ ಸದ್ಧಾ ಅಸಂಹಾರಿಯಾ ಹೋತಿ ಸೂರಮ್ಬಟ್ಠಸ್ಸ ವಿಯ।

ಸೋ ಕಿರ ಸತ್ಥು ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಹುತ್ವಾ ಗೇಹಂ ಆಗತೋ। ಅಥ ಮಾರೋ ದ್ವತ್ತಿಂಸವರಲಕ್ಖಣಪ್ಪಟಿಮಣ್ಡಿತಂ ಬುದ್ಧರೂಪಂ ಮಾಪೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಘರದ್ವಾರೇ ಠತ್ವಾ - "ಸತ್ಥಾ ಆಗತೋ"ತಿ ಸಾಸನಂ ಪಹಿಣಿ। ಸೂರೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ, "ಅಹಂ ಇದಾನೇವ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕಾ ಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ ಆಗತೋ, ಕಿಂ ನು ಖೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಸತ್ಥುಸಞ್ಞಾಯ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಮಾರೋ ಆಹ - "ಯಂ ತೇ ಮಯಾ, ಸೂರಮ್ಬಟ್ಠ, ರೂಪಂ ಅನಿಚ್ಚಂ…ಪೇ॰… ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಅನಿಚ್ಚನ್ತಿ ಕಥಿತಂ, ತಂ ಅನುಪಧಾರೇತ್ವಾವ ಸಹಸಾ ಮಯಾ ಏವಂ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ತ್ವಂ ರೂಪಂ ನಿಚ್ಚಂ…ಪೇ॰… ವಿಞ್ಞಾಣಂ ನಿಚ್ಚನ್ತಿ ಗಣ್ಹಾಹೀ"ತಿ। ಸೂರೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ, ಯಂ ಬುದ್ಧಾ ಅನುಪಧಾರೇತ್ವಾ ಅಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ಕತ್ವಾ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಥೇಯ್ಯುಂ, ಅದ್ಧಾ ಅಯಂ ಮಯ್ಹಂ ವಿಬಾಧನತ್ಥಂ ಮಾರೋ ಆಗತೋ"ತಿ। ತತೋ ನಂ ತ್ವಂ ಮಾರೋತಿ ಆಹ। ಸೋ ಮುಸಾವಾದಂ ಕಾತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ, ಆಮ ಮಾರೋಸ್ಮೀತಿ ಪಟಿಜಾನಿ। ಕಸ್ಮಾ ಆಗತೋಸೀತಿ ವುತ್ತೇ ತವ ಸದ್ಧಾಚಾಲನತ್ಥನ್ತಿ ಆಹ। ಕಣ್ಹ ಪಾಪಿಮ, ತ್ವಂ ತಾವ ಏಕಕೋ ತಿಟ್ಠ, ತಾದಿಸಾನಂ ಮಾರಾನಂ ಸತಮ್ಪಿ ಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ಮಮ ಸದ್ಧಂ ಚಾಲೇತುಂ ಅಸಮತ್ಥಂ, ಮಗ್ಗೇನ ಆಗತಾ ಸದ್ಧಾ ನಾಮ ಸಿಲಾಪಥವಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಿತಸಿನೇರು ವಿಯ ಅಚಲಾ ಹೋತಿ, ಕಿಂ ತ್ವಂ ಏತ್ಥಾತಿ ಅಚ್ಛರಂ ಪಹರಿ। ಸೋ ಠಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ತತ್ಥೇವನ್ತರಧಾಯಿ। **ಬ್ರಹ್ಮುನಾ ವಾ**ತಿ ಬ್ರಹ್ಮಕಾಯಿಕಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರಬ್ರಹ್ಮುನಾ ವಾ। **ಕೇನಚಿ ವಾ ಲೋಕಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಏತೇ ಸಮಣಾದಯೋ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞೇನಪಿ ಕೇನಚಿ ವಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ ಹರಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ। **ಧಮ್ಮಸಮನ್ನೇಸನಾ**ತಿ ಸಭಾವಸಮನ್ನೇಸನಾ। **ಧಮ್ಮತಾಸುಸಮನ್ನಿಟ್ಠೋ**ತಿ ಧಮ್ಮತಾಯ ಸುಸಮನ್ನಿಟ್ಠೋ, ಸಭಾವೇನೇವ ಸುಟ್ಠು ಸಮನ್ನೇಸಿತೋ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ವೀಮಂಸಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಕೋಸಮ್ಬಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೯೧. ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಕೋಸಮ್ಬಿಯಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಕೋಸಮ್ಬಿಯ**ನ್ತಿ ಏವಂನಾಮಕೇ ನಗರೇ। ತಸ್ಸ ಕಿರ ನಗರಸ್ಸ ಆರಾಮಪೋಕ್ಖರಣೀಆದೀಸು ತೇಸು ತೇಸು ಠಾನೇಸು ಕೋಸಮ್ಬರುಕ್ಖಾವ ಉಸ್ಸನ್ನಾ ಅಹೇಸುಂ, ತಸ್ಮಾ ಕೋಸಮ್ಬೀತಿ ಸಙ್ಖಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಕುಸಮ್ಬಸ್ಸ ನಾಮ ಇಸಿನೋ ಅಸ್ಸಮತೋ ಅವಿದೂರೇ ಮಾಪಿತತ್ತಾತಿಪಿ ಏಕೇ। **ಘೋಸಿತಾರಾಮೇ**ತಿ ಘೋಸಿತಸೇಟ್ಠಿನಾ ಕಾರಿತೇ ಆರಾಮೇ।

ಪುಬ್ಬೇ ಕಿರ ಅದ್ದಿಲರಟ್ಠಂ ನಾಮ ಅಹೋಸಿ। ತತೋ ಕೋತೂಹಲಕೋ ನಾಮ ದಲಿದ್ದೋ ಛಾತಕಭಯೇನ ಸಪುತ್ತದಾರೋ ಕೇದಾರಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಂ ಸುಭಿಕ್ಖಂ ರಟ್ಠಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಪುತ್ತಂ ವಹಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಅಗಮಾಸಿ। ಮಾತಾ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗತಾ। ತೇ ಏಕಂ ಗೋಪಾಲಕಗಾಮಕಂ ಪವಿಸಿಂಸು, ಗೋಪಾಲಕಾನಞ್ಚ ತದಾ ಪಹೂತಪಾಯಸೋ ಪಟಿಯತ್ತೋ ಹೋತಿ, ತತೋ ಪಾಯಸಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಭುಞ್ಜಿಂಸು। ಅಥ ಸೋ ಪುರಿಸೋ ಪಹೂತಪಾಯಸಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಜಿರಾಪೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ

ರತ್ತಿಭಾಗೇ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಸುನಖಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕುಕ್ಕುರೋ ಜಾತೋ। ಸೋ ಗೋಪಾಲಕಸ್ಸ ಪಿಯೋ ಅಹೋಸಿ ಮನಾಪೋ, ಗೋಪಾಲಕೋ ಚ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಂ ಉಪಟ್ಠಾಸಿ। ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೋಪಿ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಾವಸಾನೇ ಕುಕ್ಕುರಸ್ಸ ಏಕಂ ಪಿಣ್ಡಂ ದೇತಿ। ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೇ ಸಿನೇಹಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಗೋಪಾಲಕೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಪಣ್ಣಸಾಲಮ್ಪಿ ಗಚ್ಛತಿ।

ಸೋ ಗೋಪಾಲಕೇ ಅಸನ್ನಿಹಿತೇ ಭತ್ತವೇಲಾಯ ಸಯಮೇವ ಗನ್ತ್ವಾ ಕಾಲಾರೋಚನತ್ಥಂ ಪಣ್ಣಸಾಲದ್ವಾರೇ ಭುಸ್ಸತಿ, ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇಪಿ ಚಣ್ಡಮಿಗೇ ದಿಸ್ವಾ ಭುಸ್ಸಿತ್ವಾ ಪಲಾಪೇತಿ। ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೇ ಮುದುಕೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ ದೇವಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ತತ್ರಸ್ಸ ಘೋಸಕದೇವಪುತ್ತೋತ್ವೇವ ನಾಮಂ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ದೇವಲೋಕತೋ ಚವಿತ್ವಾ ಕೋಸಮ್ಬಿಯಂ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕುಲಘರೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ತಂ ಅಪುತ್ತಕೋ ಸೇಟ್ಠಿ ತಸ್ಸ ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಧನಂ ದತ್ವಾ ಪುತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ಅಥ ಸೋ ಅತ್ತನೋ ಪುತ್ತೇ ಜಾತೇ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಂ ಮಾರಾಪೇತುಂ ಉಪಕ್ಕಮಿ। ಸೋ ಪುಞ್ಞವನ್ತತಾಯ ಸತ್ತಸುಪಿ ಠಾನೇಸು ಮರಣಂ ಅಪ್ಪತ್ವಾ ಅವಸಾನೇ ಏಕಾಯ ಸೇಟ್ಠಿಧೀತಾಯ ವೇಯ್ಯತ್ತಿಯೇನ ಲದ್ಧಜೀವಿಕೋ ಅಪರಭಾಗೇ ಪಿತುಅಚ್ಚಯೇನ ಸೇಟ್ಠಿಟ್ಠಾನಂ ಪತ್ವಾ **ಘೋಸಿತಸೇಟ್ಠಿ** ನಾಮ ಜಾತೋ। ಅಞ್ಞೇಪಿ ಕೋಸಮ್ಬಿಯಂ ಕುಕ್ಕುಟಸೇಟ್ಠಿ ಪಾವಾರಿಕಸೇಟ್ಠೀತಿ ದ್ವೇ ಸೇಟ್ಠಿನೋ ಸನ್ತಿ। ಇಮೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ತಯೋ ಅಹೇಸುಂ।

ತೇನ ಚ ಸಮಯೇನ ತೇಸಂ ಸಹಾಯಕಾನಂ ಸೇಟ್ಠೀನಂ ಕುಲೂಪಕಾ ಪಞ್ಚಸತಾ ಇಸಯೋ ಪಬ್ಬತಪಾದೇ ವಸಿಂಸು। ತೇ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಲೋಣಮ್ಬಿಲಸೇವನತ್ಥಾಯ ಮನುಸ್ಸಪಥಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಅಥೇಕಸ್ಮಿಂ ವಾರೇ ಗಿಮ್ಹಸಮಯೇ ಮನುಸ್ಸಪಥಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಾ ನಿರುದಕಮಹಾಕನ್ತಾರಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಕನ್ತಾರಪರಿಯೋಸಾನೇ ಮಹನ್ತಂ ನಿಗ್ರೋಧರುಕ್ಖಂ ದಿಸ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸುಂ – "ಯಾದಿಸೋ ಅಯಂ ರುಕ್ಖೋ, ಅದ್ಧಾ ಏತ್ಥ ಮಹೇಸಕ್ಖಾಯ ದೇವತಾಯ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ಸಾಧು ವತಸ್ಸ, ಸಚೇ ನೋ ಪಾನೀಯಂ ವಾ ಭೋಜನೀಯಂ ವಾ ದದೇಯ್ಯಾ"ತಿ। ದೇವತಾ ಇಸೀನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಇಮೇಸಂ ಸಙ್ಗಹಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಅತ್ತನೋ ಆನುಭಾವೇನ ವಿಟಪನ್ತರತೋ ನಙ್ಗಲಸೀಸಮತ್ತಂ ಉದಕಧಾರಂ ಪವತ್ತೇಸಿ। ಇಸಿಗಣೋ ರಜತಕ್ಖನ್ಧಸದಿಸಂ ಉದಕವಟ್ಟಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಭಾಜನೇಹಿ ಉದಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿಭೋಗಂ ಕತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ – "ದೇವತಾಯ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪರಿಭೋಗಉದಕಂ ದಿನ್ನಂ, ಇದಂ ಪನ ಅಗಾಮಕಂ ಮಹಾಅರಞ್ಞಂ, ಸಾಧು ವತಸ್ಸ, ಸಚೇ ನೋ ಆಹಾರಮ್ಪಿ ದದೇಯ್ಯಾ"ತಿ। ದೇವತಾ ಇಸೀನಂ ಉಪಸಂಕಪ್ಪನವಸೇನ ದಿಬ್ಬಾನಿ ಯಾಗುಖಜ್ಜಕಾದೀನಿ ದತ್ವಾ ಸನ್ತಪ್ಪೇಸಿ। ಇಸಯೋ ಚಿನ್ತಯಿಂಸು – "ದೇವತಾಯ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪರಿಭೋಗಉದಕಮ್ಪಿ ಭೋಜನಮ್ಪಿ ಸಬ್ಬಂ ದಿನ್ನಂ, ಸಾಧು ವತಸ್ಸ, ಸಚೇ ನೋ ಅತ್ತಾನಂ ದಸ್ಸೇಯ್ಯಾ"ತಿ।

ದೇವತಾ ತೇಸಂ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಉಪಡ್ಢಕಾಯಂ ದಸ್ಸೇಸಿ। ತೇ ಆಹಂಸು – "ದೇವತೇ, ಮಹತೀ ತೇ ಸಮ್ಪತ್ತಿ, ಕಿಂ ಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಇಮಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅಧಿಗತಾಸೀ"ತಿ? ಭನ್ತೇ, ನಾತಿಮಹನ್ತಂ ಪರಿತ್ತಕಂ ಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾತಿ। ಉಪಡ್ಢಉಪೋಸಥಕಮ್ಮಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಹಿ ದೇವತಾಯ ಸಾ ಸಮ್ಪತ್ತಿ ಲದ್ಧಾ।

ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕಸ್ಸ ಕಿರ ಗೇಹೇ ಅಯಂ ದೇವಪುತ್ತೋ ಕಮ್ಮಕಾರೋ ಅಹೋಸಿ। ಸೇಟ್ಠಿಸ್ಸ ಹಿ ಗೇಹೇ ಉಪೋಸಥದಿವಸೇಸು ಅನ್ತಮಸೋ ದಾಸಕಮ್ಮಕಾರೇ ಉಪಾದಾಯ ಸಬ್ಬೋ ಜನೋ ಉಪೋಸಥಿಕೋ ಹೋತಿ। ಏಕದಿವಸಂ ಅಯಂ ಕಮ್ಮಕಾರೋ ಏಕಕೋವ ಪಾತೋ ಉಟ್ಠಾಯ ಕಮ್ಮನ್ತಂ ಗತೋ। ಮಹಾಸೇಟ್ಠಿ ನಿವಾಪಂ ಲಭನಮನುಸ್ಸೇ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇನ್ತೋ ಏತಸ್ಸೇವೇಕಸ್ಸ ಅರಞ್ಞಂ ಗತಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಅಸ್ಸ ಸಾಯಮಾಸತ್ಥಾಯ ನಿವಾಪಂ ಅದಾಸಿ। ಭತ್ತಕಾರಿಕಾ ದಾಸೀ ಏಕಸ್ಸೇವ ಭತ್ತಂ ಪಚಿತ್ವಾ ಅರಞ್ಞತೋ ಆಗತಸ್ಸ ಭತ್ತಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಅದಾಸಿ, ಕಮ್ಮಕಾರೋ ಆಹ – "ಅಞ್ಞೇಸು ದಿವಸೇಸು ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಗೇಹಂ ಏಕಸದ್ದಂ ಅಹೋಸಿ, ಅಜ್ಜ ಅತಿವಿಯ ಸನ್ನಿಸಿನ್ನಂ, ಕಿಂ ನು ಖೋ ಏತ"ನ್ತಿ ? ತಸ್ಸ ಸಾ ಆಚಿಕ್ಖಿ – "ಅಜ್ಜ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಗೇಹೇ ಸಬ್ಬೇ ಮನುಸ್ಸಾ ಉಪೋಸಥಿಕಾ, ಮಹಾಸೇಟ್ಠಿ ತುಯ್ಹೇವೇಕಸ್ಸ ನಿವಾಪಂ ಅದಾಸೀ"ತಿ। ಏವಂ ಅಮ್ಮಾತಿ? ಆಮ ಸಾಮೀತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಉಪೋಸಥಂ ಸಮಾದಿನ್ನಸ್ಸ ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮಂ ಹೋತಿ ನ ಹೋತೀತಿ ಮಹಾಸೇಟ್ಠಿಂ ಪುಚ್ಛ ಅಮ್ಮಾತಿ? ತಾಯ ಗನ್ತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿತೋ ಮಹಾಸೇಟ್ಠಿ ಆಹ – "ಸಕಲಉಪೋಸಥಕಮ್ಮಂ ನ ಹೋತಿ, ಉಪಡ್ಢಕಮ್ಮಂ ಪನ ಹೋತಿ, ಉಪೋಸಥಿಕೋ ಹೋತೂ"ತಿ । ಕಮ್ಮಕಾರೋ ಭತ್ತಂ

ಅಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಮುಖಂ ವಿಕ್ಖಾಲೇತ್ವಾ ಉಪೋಸಥಿಕೋ ಹುತ್ವಾ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ನಿಪಜ್ಜಿ। ತಸ್ಸ ಆಹಾರಪರಿಕ್ಖೀಣಕಾಯಸ್ಸ ರತ್ತಿಂ ವಾತೋ ಕುಪ್ಪಿ। ಸೋ ಪಚ್ಚೂಸಸಮಯೇ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ ಉಪಡ್ಢಉಪೋಸಥಕಮ್ಮನಿಸ್ಸನ್ದೇನ ಮಹಾವಟ್ಟನಿಅಟವಿಯಂ ನಿಗ್ರೋಧರುಕ್ಖೇ ದೇವಪುತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ಸೋ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಇಸೀನಂ ಆರೋಚೇಸಿ।

ಇಸಯೋ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಮಯಂ ಬುದ್ಧೋ, ಧಮ್ಮೋ, ಸಙ್ಘೋತಿ ಅಸುತಪುಬ್ಬಂ ಸಾವಿತಾ, ಉಪ್ಪನ್ನೋ ನು ಖೋ ಲೋಕೇ ಬುದ್ಧೋತಿ? ಆಮ, ಭನ್ತೇ, ಉಪ್ಪನ್ನೋತಿ। ಇದಾನಿ ಕುಹಿಂ ವಸತೀತಿ? ಸಾವತ್ಥಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಜೇತವನೇ, ಭನ್ತೇತಿ। ಇಸಯೋ ತಿಟ್ಠಥ ತಾವ ತುಮ್ಹೇ ಮಯಂ ಸತ್ಥಾರಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ಹಟ್ಠತುಟ್ಠಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಕೋಸಮ್ಬಿನಗರಂ ಸಮ್ಪಾಪುಣಿಂಸು। ಮಹಾಸೇಟ್ಠಿನೋ, “ಇಸಯೋ ಆಗತಾ”ತಿ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಂ ಕತ್ವಾ, “ಸ್ವೇ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಿಕ್ಖಂ ಗಣ್ಹಥ, ಭನ್ತೇ”ತಿ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ಪುನದಿವಸೇ ಇಸಿಗಣಸ್ಸ ಮಹಾದಾನಂ ಅದಂಸು। ಇಸಯೋ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾವ ಗಚ್ಛಾಮಾತಿ ಆಪುಚ್ಛಿಂಸು। ತುಮ್ಹೇ, ಭನ್ತೇ, ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಏಕಮ್ಪಿ ಮಾಸಂ ದ್ವೇಪಿ ತಯೋಪಿ ಚತ್ತಾರೋಪಿ ಮಾಸೇ ವಸಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛಥ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ವಾರೇ ಹಿಯ್ಯೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಅಜ್ಜೇವ ಗಚ್ಛಾಮಾತಿ ವದಥ, ಕಿಮಿದನ್ತಿ? ಆಮ ಗಹಪತಯೋ ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ನ ಖೋ ಪನ ಸಕ್ಕಾ ಜೀವಿತನ್ತರಾಯೋ ವಿದಿತುಂ, ತೇನ ಮಯಂ ತುರಿತಾ ಗಚ್ಛಾಮಾತಿ। ತೇನ ಹಿ, ಭನ್ತೇ, ಮಯಮ್ಪಿ ಗಚ್ಛಾಮ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂಯೇವ ಗಚ್ಛಥಾತಿ। ತುಮ್ಹೇ ಅಗಾರಿಯಾ ನಾಮ ಮಹಾಜಟಾ, ತಿಟ್ಠಥ ತುಮ್ಹೇ, ಮಯಂ ಪುರೇತರಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ದ್ವೇಪಿ ದಿವಸಾನಿ ಅವಸಿತ್ವಾ ತುರಿತಗಮನೇನೇವ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಪತ್ವಾ ಜೇತವನವಿಹಾರೇ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕಮೇವ ಅಗಮಂಸು। ಸತ್ಥು ಮಧುರಧಮ್ಮಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇವ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು।

ತೇಪಿ ತಯೋ ಸೇಟ್ಠಿನೋ ಪಞ್ಚಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಸಕಟಸತೇಹಿ ಸಪ್ಪಿಮಧುಫಾಣಿತಾದೀನಿ ಚೇವ ಪಟ್ಟುನ್ನದುಕೂಲಾದೀನಿ ಚ ಆದಾಯ ಕೋಸಮ್ಬಿತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಪತ್ವಾ ಜೇತವನಸಾಮನ್ತೇ ಖನ್ಧಾವಾರಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಂ ಕತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿಂಸು। ಸತ್ಥಾ ತಿಣ್ಣಮ್ಪಿ ಸಹಾಯಕಾನಂ ಮಧುರಧಮ್ಮಕಥಂ ಕಥೇಸಿ। ತೇ ಬಲವಸೋಮನಸ್ಸಜಾತಾ ಸತ್ಥಾರಂ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ಪುನದಿವಸೇ ಮಹಾದಾನಂ ಅದಂಸು। ಪುನ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ಪುನದಿವಸೇತಿ ಏವಂ ಅಡ್ಢಮಾಸಂ ದಾನಂ ದತ್ವಾ, “ಅಮ್ಹಾಕಂ ಜನಪದಂ ಆಗಮನಾಯ ಪಟಿಞ್ಞಂ ದೇಥಾ”ತಿ ಪಾದಮೂಲೇ ನಿಪಜ್ಜಿಂಸು। ಭಗವಾ, “ಸುಞ್ಞಾಗಾರೇ ಖೋ ಗಹಪತಯೋ ತಥಾಗತಾ ಅಭಿರಮನ್ತೀ”ತಿ ಆಹ। ಏತ್ತಾವತಾ ಪಟಿಞ್ಞಾ ದಿನ್ನಾ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಗಹಪತಯೋ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ದಿನ್ನಾ ನೋ ಭಗವತಾ ಪಟಿಞ್ಞಾತಿ ದಸಬಲಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಯೋಜನೇ ಯೋಜನೇ ಠಾನೇ ವಿಹಾರಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಕೋಸಮ್ಬಿಂ ಪತ್ವಾ, “ಲೋಕೇ ಬುದ್ಧೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ”ತಿ ಕಥಯಿಂಸು। ತಯೋಪಿ ಜನಾ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಆರಾಮೇ ಮಹನ್ತಂ ಧನಪರಿಚ್ಚಾಗಂ ಕತ್ವಾ ಭಗವತೋ ವಸನತ್ಥಾಯ ವಿಹಾರೇ ಕಾರಾಪಯಿಂಸು। ತತ್ಥ ಕುಕ್ಕುಟಸೇಟ್ಠಿನಾ ಕಾರಿತೋ **ಕುಕ್ಕುಟಾರಾಮೋ** ನಾಮ ಅಹೋಸಿ। ಪಾವಾರಿಕಸೇಟ್ಠಿನಾ ಅಮ್ಬವನೇ ಕಾರಿತೋ **ಪಾವಾರಿಕಮ್ಬವನೋ** ನಾಮ ಅಹೋಸಿ। ಘೋಸಿತೇನ ಕಾರಿತೋ **ಘೋಸಿತಾರಾಮೋ** ನಾಮ ಅಹೋಸಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ – “ಘೋಸಿತಸೇಟ್ಠಿನಾ ಕಾರಿತೇ ಆರಾಮೇ”ತಿ।

ಭಣ್ಡನಜಾತಾತಿಆದೀಸು ಕಲಹಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗೋ ಭಣ್ಡನಂ ನಾಮ, ತಂ ಜಾತಂ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಭಣ್ಡನಜಾತಾ**। ಹತ್ಥಪರಾಮಾಸಾದಿವಸೇನ ಮತ್ಥಕಂ ಪತ್ತೋ ಕಲಹೋ ಜಾತೋ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಕಲಹಜಾತಾ**। ವಿರುದ್ಧಭೂತಂ ವಾದನ್ತಿ ವಿವಾದಂ, ತಂ ಆಪನ್ನಾತಿ **ವಿವಾದಾಪನ್ನಾ**। **ಮುಖಸತ್ತೀಹೀ**ತಿ ವಾಚಾಸತ್ತೀಹಿ। **ವಿತುದನ್ತಾ**ತಿ ವಿಜ್ಝನ್ತಾ। **ತೇ ನ ಚೇವ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಸಞ್ಞಾಪೇನ್ತಿ ನ ಚ ಸಞ್ಞತ್ತಿಂ ಉಪೇನ್ತೀ**ತಿ ತೇ ಅತ್ಥಞ್ಚ ಕಾರಣಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ನೇವ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಜಾನಾಪೇನ್ತಿ। ಸಚೇಪಿ ಸಞ್ಞಾಪೇತುಂ ಆರಭನ್ತಿ, ತಥಾಪಿ ಸಞ್ಞತ್ತಿಂ ನ ಉಪೇನ್ತಿ, ಜಾನಿತುಂ ನ ಇಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ನಿಜ್ಝತ್ತಿಯಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಏತ್ಥ ಚ **ನಿಜ್ಝತ್ತೀ**ತಿ ಸಞ್ಞತ್ತಿವೇವಚನಮೇವೇತಂ। ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತೇ ಭಣ್ಡನಜಾತಾ ಅಹೇಸುನ್ತಿ? ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೇನ ಕಾರಣೇನ।

ದ್ವೇ ಕಿರ ಭಿಕ್ಖೂ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಆವಾಸೇ ವಸನ್ತಿ ವಿನಯಧರೋ ಚ ಸುತ್ತನ್ತಿಕೋ ಚ। ತೇಸು ಸುತ್ತನ್ತಿಕೋ ಭಿಕ್ಖು ಏಕದಿವಸಂ ವಚ್ಚಕುಟಿಂ ಪವಿಟ್ಠೋ ಆಚಮನಉದಕಾವಸೇಸಂ ಭಾಜನೇ ಠಪೇತ್ವಾವ ನಿಕ್ಖಮಿ। ವಿನಯಧರೋ ಪಚ್ಛಾ ಪವಿಟ್ಠೋ ತಂ ಉದಕಂ ದಿಸ್ವಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಪುಚ್ಛಿ, ಆವುಸೋ, ತಯಾ ಇದಂ ಉದಕಂ ಠಪಿತನ್ತಿ? ಆಮ, ಆವುಸೋತಿ। ತ್ವಮೇತ್ಥ ಆಪತ್ತಿಭಾವಂ ನ ಜಾನಾಸೀತಿ? ಆಮ ನ ಜಾನಾಮೀತಿ। ಹೋತಿ, ಆವುಸೋ, ಏತ್ಥ ಆಪತ್ತೀತಿ। ಸಚೇ ಹೋತಿ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀತಿ। ಸಚೇ ಪನ ತೇ, ಆವುಸೋ, ಅಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಅಸತಿಯಾ ಕತಂ, ನತ್ಥಿ ತೇ ಆಪತ್ತೀತಿ। ಸೋ ತಸ್ಸಾ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಅನಾಪತ್ತಿದಿಟ್ಠಿ ಅಹೋಸಿ।

ವಿನಯಧರೋ ಅತ್ತನೋ ನಿಸ್ಸಿತಕಾನಂ, "ಅಯಂ ಸುತ್ತನ್ತಿಕೋ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜಮಾನೋಪಿ ನ ಜಾನಾತೀ"ತಿ ಆರೋಚೇಸಿ। ತೇ ತಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಿತಕೇ ದಿಸ್ವಾ - "ತುಮ್ಹಾಕಂ ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾಪಿ ಆಪತ್ತಿಭಾವಂ ನ ಜಾನಾತೀ"ತಿ ಆಹಂಸು। ತೇ ಗನ್ತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಉಪಜ್ಝಾಯಸ್ಸ ಆರೋಚೇಸುಂ। ಸೋ ಏವಮಾಹ - "ಅಯಂ ವಿನಯಧರೋ ಪುಬ್ಬೇ 'ಅನಾಪತ್ತೀ'ತಿ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ 'ಆಪತ್ತೀ'ತಿ ವದತಿ, ಮುಸಾವಾದೀ ಏಸೋ"ತಿ। ತೇ ಗನ್ತ್ವಾ, "ತುಮ್ಹಾಕಂ ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ಮುಸಾವಾದೀ"ತಿ ಏವಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಕಲಹಂ ವಡ್ಢಯಿಂಸು, ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ।

ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚಾತಿ ಏತಂ, "ಇಧ, ಭನ್ತೇ, ಕೋಸಮ್ಬಿಯಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಣ್ಡನಜಾತಾ"ತಿಆದಿವಚನಂ ಅವೋಚ। ತಞ್ಚ ಖೋ ನೇವ ಪಿಯಕಮ್ಯತಾಯ ನ ಭೇದಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ, ಅಥ ಖೋ ಅತ್ಥಕಾಮತಾಯ ಹಿತಕಾಮತಾಯ। ಸಾಮಗ್ಗಿಕಾರಕೋ ಕಿರೇಸ ಭಿಕ್ಖು, ತಸ್ಮಾಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ - "ಯಥಾ ಇಮೇ ಭಿಕ್ಖೂ ವಿವಾದಂ ಆರದ್ಧಾ, ನ ಸಕ್ಕಾ ಮಯಾ, ನಾಪಿ ಅಞ್ಞೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಸಮಗ್ಗಾ ಕಾತುಂ, ಅಪ್ಪೇವ ನಾಮ ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ ಅಪ್ಪಟಿಪುಗ್ಗಲೋ ಭಗವಾ ಸಯಂ ವಾ ಗನ್ತ್ವಾ, ಅತ್ತನೋ ವಾ ಸನ್ತಿಕಂ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ ಏತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಖನ್ತಿಮೇತ್ತಾಪಟಿಸಂಯುತ್ತಂ ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಸಾಮಗ್ಗಿಂ ಕರೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಅತ್ಥಕಾಮತಾಯ ಹಿತಕಾಮತಾಯ ಗನ್ತ್ವಾ ಅವೋಚ।

೪೯೨. **ಛಯಿಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮಾ ಸಾರಣೀಯಾತಿ** ಹೇಟ್ಠಾ ಕಲಹಭಣ್ಡನವಸೇನ ದೇಸನಾ ಆರದ್ಧಾ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಛ ಸಾರಣೀಯಾ ಧಮ್ಮಾ ಆಗತಾತಿ ಏವಮಿದಂ ಕೋಸಮ್ಬಿಯಸುತ್ತಂ ಯಥಾನುಸನ್ಧಿನಾವ ಗತಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ **ಸಾರಣೀಯಾತಿ** ಸರಿತಬ್ಬಯುತ್ತಾ ಅದ್ಧಾನೇ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೇಪಿ ನ ಪಮುಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ। ಯೋ ತೇ ಧಮ್ಮೇ ಪೂರೇತಿ, ತಂ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ಪಿಯಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ **ಪಿಯಕರಣಾ**। ಗರುಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ **ಗರುಕರಣಾ**। **ಸಙ್ಗಹಾಯಾತಿ** ಸಙ್ಗಹಣತ್ಥಾಯ। **ಅವಿವಾದಾಯಾತಿ** ಅವಿವಾದನತ್ಥಾಯ। **ಸಾಮಗ್ಗಿಯಾತಿ** ಸಮಗ್ಗಭಾವತ್ಥಾಯ । **ಏಕೀಭಾವಾಯಾತಿ** ಏಕೀಭಾವತ್ಥಾಯ ನಿನ್ನಾನಾಕರಣಾಯ। **ಸಂವತ್ತನ್ತೀತಿ** ಭವನ್ತಿ। **ಮೇತ್ತಂ ಕಾಯಕಮ್ಮನ್ತಿ** ಮೇತ್ತಚಿತ್ತೇನ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ। **ವಚೀಕಮ್ಮಮನೋಕಮ್ಮೇಸುಪಿ** ಏಸೇವ ನಯೋ। ಇಮಾನಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವಸೇನ ಆಗತಾನಿ, ಗಿಹೀಸುಪಿ ಲಬ್ಭನ್ತಿಯೇವ। ಭಿಕ್ಖೂನಞ್ಹಿ ಮೇತ್ತಚಿತ್ತೇನ ಆಭಿಸಮಾಚಾರಿಕಧಮ್ಮಪೂರಣಂ ಮೇತ್ತಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ನಾಮ। ಗಿಹೀನಂ ಚೇತಿಯವನ್ದನತ್ಥಾಯ ಬೋಧಿವನ್ದನತ್ಥಾಯ ಸಙ್ಘನಿಮನ್ತನತ್ಥಾಯ ಗಮನಂ ಗಾಮಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಟ್ಠೇ ಭಿಕ್ಖೂ ದಿಸ್ವಾ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಂ ಪತ್ತಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ ಆಸನಪಞ್ಞಾಪನಂ ಅನುಗಮನನ್ತಿ ಏವಮಾದಿಕಂ ಮೇತ್ತಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ನಾಮ।

ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಮೇತ್ತಚಿತ್ತೇನ ಆಚಾರಪಞ್ಞತ್ತಿಸಿಕ್ಖಾಪದಂ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಕಥನಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ ತೇಪಿಟಕಮ್ಪಿ ಬುದ್ಧವಚನಂ **ಮೇತ್ತಂ ವಚೀಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ। ಗಿಹೀನಞ್ಚ, "ಚೇತಿಯವನ್ದನತ್ಥಾಯ ಗಚ್ಛಾಮ, ಬೋಧಿವನ್ದನತ್ಥಾಯ ಗಚ್ಛಾಮ, ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮ, ಪದೀಪಮಾಲಾಪುಪ್ಫಪೂಜಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮ, ತೀಣಿ ಸುಚರಿತಾನಿ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತಿಸ್ಸಾಮ, ಸಲಾಕಭತ್ತಾದೀನಿ ದಸ್ಸಾಮ, ವಸ್ಸಾವಾಸಿಕಂ ದಸ್ಸಾಮ, ಅಜ್ಜ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚತ್ತಾರೋ ಪಚ್ಚಯೇ ದಸ್ಸಾಮ, ಸಙ್ಘಂ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ಖಾದನೀಯಾದೀನಿ ಸಂವಿದಹಥ, ಆಸನಾನಿ ಪಞ್ಞಾಪೇಥ, ಪಾನೀಯಂ ಉಪಟ್ಠಪೇಥ, ಸಙ್ಘಂ ಪಚ್ಚುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಆನೇಥ, ಪಞ್ಞತ್ತಾಸನೇ ನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾ ಛನ್ದಜಾತಾ ಉಸ್ಸಾಹಜಾತಾ ವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಂ ಕರೋಥಾ"ತಿಆದಿಕಥನಕಾಲೇ ಮೇತ್ತಂ ವಚೀಕಮ್ಮಂ ನಾಮ।

ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಾತೋವ ಉಟ್ಠಾಯ ಸರೀರಪಟಿಜಗ್ಗನಂ ಚೇತಿಯಙ್ಗಣವತ್ತಾದೀನಿ ಚ ಕತ್ವಾ ವಿವಿತ್ತಾಸನೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ, "ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಸುಖೀ ಹೋನ್ತು, ಅವೇರಾ ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಝಾ"ತಿ ಚಿನ್ತನಂ **ಮೇತ್ತಂ ಮನೋಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ। ಗಿಹೀನಂ "ಅಯ್ಯಾ ಸುಖೀ ಹೋನ್ತು, ಅವೇರಾ ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಝಾ"ತಿ ಚಿನ್ತನಂ ಮೇತ್ತಂ ಮನೋಕಮ್ಮಂ ನಾಮ।

ಆವಿ ಚೇವ ರಹೋ ಚಾತಿ ಸಮ್ಮುಖಾ ಚ ಪರಮ್ಮುಖಾ ಚ। ತತ್ಥ ನವಕಾನಂ ಚೀವರಕಮ್ಮಾದೀಸು ಸಹಾಯಭಾವೂಪಗಮನಂ ಸಮ್ಮುಖಾ ಮೇತ್ತಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ನಾಮ। ಥೇರಾನಂ ಪನ ಪಾದಧೋವನವನ್ದನಬೀಜನದಾನಾದಿಭೇದಮ್ಪಿ ಸಬ್ಬಂ ಸಾಮೀಚಿಕಮ್ಮಂ ಸಮ್ಮುಖಾ ಮೇತ್ತಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ನಾಮ। ಉಭಯೇಹಿಪಿ ದುನ್ನಿಕ್ಖಿತ್ತಾನಂ ದಾರುಭಣ್ಡಾದೀನಂ ತೇಸು ಅವಮಞ್ಞಂ ಅಕತ್ವಾ ಅತ್ತನಾ ದುನ್ನಿಕ್ಖಿತ್ತಾನಂ ವಿಯ ಪಟಿಸಾಮನಂ ಪರಮ್ಮುಖಾ ಮೇತ್ತಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ನಾಮ। ದೇವತ್ಥೇರೋ ತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋತಿ ಏವಂ ಪಗ್ಗಯ್ಹ ವಚನಂ ಸಮ್ಮುಖಾ ಮೇತ್ತಂ ವಚೀಕಮ್ಮಂ ನಾಮ। ವಿಹಾರೇ ಅಸನ್ತಂ ಪನ ಪರಿಪುಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ, ಕುಹಿಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ದೇವತ್ಥೇರೋ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ ಕದಾ ನು ಖೋ ಆಗಮಿಸ್ಸತೀತಿ ಏವಂ ಮಮಾಯನವಚನಂ ಪರಮ್ಮುಖಾ ಮೇತ್ತಂ ವಚೀಕಮ್ಮಂ ನಾಮ। ಮೇತ್ತಾಸಿನೇಹಸಿನಿದ್ಧಾನಿ ಪನ ನಯನಾನಿ ಉಮ್ಮೀಲೇತ್ವಾ ಸುಪ್ಪಸನ್ನೇನ ಮುಖೇನ ಓಲೋಕನಂ ಸಮ್ಮುಖಾ ಮೇತ್ತಂ ಮನೋಕಮ್ಮಂ ನಾಮ। ದೇವತ್ಥೇರೋ, ತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ ಅರೋಗೋ ಹೋತು ಅಪ್ಪಾಬಾಧೋತಿ ಸಮನ್ನಾಹರಣಂ ಪರಮ್ಮುಖಾ ಮೇತ್ತಂ ಮನೋಕಮ್ಮಂ ನಾಮ।

ಲಾಭಾತಿ ಚೀವರಾದಯೋ ಲದ್ಧಪಚ್ಚಯಾ। **ಧಮ್ಮಿಕಾತಿ** ಕುಹನಾದಿಭೇದಂ ಮಿಚ್ಛಾಜೀವಂ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮೇನ ಸಮೇನ ಭಿಕ್ಖಾಚರಿಯವತ್ತೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಾ। **ಅನ್ತಮಸೋ ಪತ್ತಪರಿಯಾಪನ್ನಮತ್ತಮ್ಪೀತಿ** ಪಚ್ಛಿಮಕೋಟಿಯಾ ಪತ್ತೇ ಪರಿಯಾಪನ್ನಂ ಪತ್ತಸ್ಸ ಅನ್ತೋಗತಂ ದ್ವತ್ತಿಕಟಚ್ಛುಭಿಕ್ಖಾಮತ್ತಮ್ಪಿ। **ಅಪ್ಪಟಿವಿಭತ್ತಭೋಗೀತಿ** ಏತ್ಥ ದ್ವೇ ಪಟಿವಿಭತ್ತಾನಿ ನಾಮ ಆಮಿಸಪಟಿವಿಭತ್ತಂ ಪುಗ್ಗಲಪಟಿವಿಭತ್ತಞ್ಚ। ತತ್ಥ, "ಏತ್ತಕಂ ದಸ್ಸಾಮಿ, ಏತ್ತಕಂ ನ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಏವಂ ಚಿತ್ತೇನ ವಿಭಜನಂ ಆಮಿಸಪಟಿವಿಭತ್ತಂ ನಾಮ। "ಅಸುಕಸ್ಸ ದಸ್ಸಾಮಿ, ಅಸುಕಸ್ಸ ನ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಏವಂ ಚಿತ್ತೇನ ವಿಭಜನಂ ಪನ ಪುಗ್ಗಲಪಟಿವಿಭತ್ತಂ ನಾಮ। ತದುಭಯಮ್ಪಿ ಅಕತ್ವಾ ಯೋ ಅಪ್ಪಟಿವಿಭತ್ತಂ ಭುಞ್ಜತಿ, ಅಯಂ **ಅಪ್ಪಟಿವಿಭತ್ತಭೋಗೀ** ನಾಮ।

ಸೀಲವನ್ತೇಹಿ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀಹಿ ಸಾಧಾರಣಭೋಗೀತಿ ಏತ್ಥ ಸಾಧಾರಣಭೋಗಿನೋ ಇದಂ ಲಕ್ಖಣಂ, ಯಂ ಯಂ ಪಣೀತಂ ಲಬ್ಭತಿ, ತಂ ತಂ ನೇವ ಲಾಭೇನ ಲಾಭಂ ಜಿಗೀಸನಾಮುಖೇನ ಗಿಹೀನಂ ದೇತಿ, ನ ಅತ್ತನಾ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ; ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋವ ಸಙ್ಘೇನ ಸಾಧಾರಣಂ ಹೋತೂತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಣ್ಡಿಂ ಪಹರಿತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ ಸಙ್ಘಸನ್ತಕಂ ವಿಯ ಪಸ್ಸತಿ। ಇದಂ ಪನ ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮಂ ಕೋ ಪೂರೇತಿ, ಕೋ ನ ಪೂರೇತೀತಿ? ದುಸ್ಸೀಲೋ ತಾವ ನ ಪೂರೇತಿ। ನ ಹಿ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಕಂ ಸೀಲವನ್ತಾ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ಪರಿಸುದ್ಧಸೀಲೋ ಪನ ವತ್ತಂ ಅಖಣ್ಡೇನ್ತೋ ಪೂರೇತಿ।

ತತ್ರಿದಂ ವತ್ತಂ - ಯೋ ಹಿ ಓದಿಸ್ಸಕಂ ಕತ್ವಾ ಮಾತು ವಾ ಪಿತು ವಾ ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯಾದೀನಂ ವಾ ದೇತಿ, ಸೋ ದಾತಬ್ಬಂ ದೇತಿ, ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮೋ ಪನಸ್ಸ ನ ಹೋತಿ, ಪಲಿಬೋಧಜಗ್ಗನಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮೋ ಹಿ ಮುತ್ತಪಲಿಬೋಧಸ್ಸೇವ ವಟ್ಟತಿ, ತೇನ ಪನ ಓದಿಸ್ಸಕಂ ದೇನ್ತೇನ ಗಿಲಾನಗಿಲಾನುಪಟ್ಠಾಕಆಗನ್ತುಕಗಮಿಕಾನಞ್ಚೇವ ನವಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸ ಚ ಸಙ್ಘಾಟಿಪತ್ತಗ್ಗಹಣಂ ಅಜಾನನ್ತಸ್ಸ ದಾತಬ್ಬಂ। ಏತೇಸಂ ದತ್ವಾ ಅವಸೇಸಂ ಥೇರಾಸನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಥೋಕಂ ಥೋಕಂ ಅದತ್ವಾ ಯೋ ಯತ್ತಕಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ತಸ್ಸ ತತ್ತಕಂ ದಾತಬ್ಬಂ। ಅವಸಿಟ್ಠೇ ಅಸತಿ ಪುನ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಥೇರಾಸನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಂ ಯಂ ಪಣೀತಂ, ತಂ ತಂ ದತ್ವಾ ಸೇಸಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ, "ಸೀಲವನ್ತೇಹೀ"ತಿ ವಚನತೋ ದುಸ್ಸೀಲಸ್ಸ ಅದಾತುಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿ।

ಅಯಂ ಪನ ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮೋ ಸುಸಿಕ್ಖಿತಾಯ ಪರಿಸಾಯ ಸುಪೂರೋ ಹೋತಿ, ನೋ ಅಸಿಕ್ಖಿತಾಯ ಪರಿಸಾಯ। ಸುಸಿಕ್ಖಿತಾಯ ಹಿ ಪರಿಸಾಯ ಯೋ ಅಞ್ಞತೋ ಲಭತಿ, ಸೋ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಅಞ್ಞತೋ ಅಲಭನ್ತೋಪಿ ಪಮಾಣಯುತ್ತಮೇವ ಗಣ್ಹಾತಿ, ನ ಅತಿರೇಕಂ। ಅಯಞ್ಚ ಪನ ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮೋ ಏವಂ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಲದ್ಧಂ ಲದ್ಧಂ ದೇನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ದ್ವಾದಸಹಿ

ವಸ್ಸೇಹಿ ಪೂರತಿ, ನ ತತೋ ಓರಂ। ಸಚೇ ಹಿ ದ್ವಾದಸಮೇಪಿ ವಸ್ಸೇ ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮಪೂರಕೋ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪೂರಂ ಪತ್ತಂ ಆಸನಸಾಲಾಯಂ ಠಪೇತ್ವಾ ನಹಾಯಿತುಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಸಙ್ಘತ್ಥೇರೋ ಚ ಕಸ್ಸೇಸೋ ಪತ್ತೋತಿ? ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮಪೂರಕಸ್ಸಾತಿ ವುತ್ತೇ - "ಆಹರಥ ನ"ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಚ ರಿತ್ತಪತ್ತಂ ಠಪೇತಿ। ಅಥ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ರಿತ್ತಪತ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ, "ಮಯ್ಹಂ ಅಸೇಸೇತ್ವಾವ ಪರಿಭುಞ್ಜಿಂಸೂ"ತಿ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ, ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮೋ ಭಿಜ್ಜತಿ, ಪುನ ದ್ವಾದಸ ವಸ್ಸಾನಿ ಪೂರೇತಬ್ಬೋ ಹೋತಿ, ತಿತ್ಥಿಯಪರಿವಾಸಸದಿಸೋ ಹೇಸ। ಸಕಿಂ ಖಣ್ಡೇ ಜಾತೇ ಪುನ ಪೂರೇತಬ್ಬೋವ। ಯೋ ಪನ, "ಲಾಭಾ ವತ ಮೇ, ಸುಲದ್ಧಂ ವತ ಮೇ, ಯಸ್ಸ ಮೇ ಪತ್ತಗತಂ ಅನಾಪುಚ್ಛಾವ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತೀ"ತಿ ಸೋಮನಸ್ಸಂ ಜನೇತಿ, ತಸ್ಸ ಪುಣ್ಣೋ ನಾಮ ಹೋತಿ।

ಏವಂ ಪೂರಿತಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪನ ನೇವ ಇಸ್ಸಾ, ನ ಮಚ್ಛರಿಯಂ ಹೋತಿ, ಸೋ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಪಿಯೋ ಹೋತಿ, ಸುಲಭಪಚ್ಚಯೋ; ಪತ್ತಗತಮಸ್ಸ ದೀಯಮಾನಮ್ಪಿ ನ ಖೀಯತಿ, ಭಾಜನೀಯಭಣ್ಡಟ್ಠಾನೇ ಅಗ್ಗಭಣ್ಡಂ ಲಭತಿ, ಭಯೇ ವಾ ಛಾತಕೇ ವಾ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ದೇವತಾ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತಿ।

ತತ್ರಿಮಾನಿ ವತ್ಥೂನಿ - ಲೇಣಗಿರಿವಾಸೀ ತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ ಕಿರ ಮಹಾಗಿರಿಗಾಮಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ವಸತಿ। ಪಞ್ಞಾಸ ಮಹಾಥೇರಾ ನಾಗದೀಪಂ ಚೇತಿಯವನ್ದನತ್ಥಾಯ ಗಚ್ಛನ್ತಾ ಗಿರಿಗಾಮೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಲದ್ಧಾ ನಿಕ್ಖಮಿಂಸು। ಥೇರೋ ಪವಿಸನ್ತೋ ತೇ ದಿಸ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿ - "ಲದ್ಧಂ, ಭನ್ತೇ"ತಿ? ವಿಚರಿಮ್ಹಾ, ಆವುಸೋತಿ। ಸೋ ಅಲದ್ಧಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಆಹ - "ಯಾವಾಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಆಗಚ್ಛಾಮಿ, ತಾವ ಇಧೇವ ಹೋಥಾ"ತಿ। ಮಯಂ, ಆವುಸೋ, ಪಞ್ಞಾಸ ಜನಾ ಪತ್ತತೇಮನಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಲಭಿಮ್ಹಾತಿ। ನೇವಾಸಿಕಾ ನಾಮ, ಭನ್ತೇ, ಪಟಿಬಲಾ ಹೋನ್ತಿ, ಅಲಭನ್ತಾಪಿ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರಮಗ್ಗಸಭಾವಂ ಜಾನನ್ತೀತಿ। ಥೇರಾ ಆಗಮಿಂಸು। ಥೇರೋ ಗಾಮಂ ಪಾವಿಸಿ। ಧುರಗೇಹೇಯೇವ ಮಹಾಉಪಾಸಿಕಾ ಖೀರಭತ್ತಂ ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಥೇರಂ ಓಲೋಕಯಮಾನಾ ಠಿತಾ ಥೇರಸ್ಸ ದ್ವಾರಂ ಸಮ್ಪತ್ತಸ್ಸೇವ ಪತ್ತಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಅದಾಸಿ। ಸೋ ತಂ ಆದಾಯ ಥೇರಾನಂ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ, "ಗಣ್ಹಥ, ಭನ್ತೇ"ತಿ ಸಙ್ಘತ್ಥೇರಮಾಹ। ಥೇರೋ, "ಅಮ್ಹೇಹಿ ಏತ್ತಕೇಹಿ ಕಿಞ್ಚಿ ನ ಲದ್ಧಂ, ಅಯಂ ಸೀಘಮೇವ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗತೋ, ಕಿಂ ನು ಖೋ"ತಿ ಸೇಸಾನಂ ಮುಖಂ ಓಲೋಕೇಸಿ। ಥೇರೋ ಓಲೋಕನಾಕಾರೇನೇವ ಞತ್ವಾ - "ಧಮ್ಮೇನ ಸಮೇನ ಲದ್ಧಪಿಣ್ಡಪಾತೋ, ನಿಕ್ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾ ಗಣ್ಹಥ ಭನ್ತೇ"ತಿಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಯಾವದತ್ಥಂ ದತ್ವಾ ಅತ್ತನಾಪಿ ಯಾವದತ್ಥಂ ಭುಞ್ಜಿ।

ಅಥ ನಂ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಾವಸಾನೇ ಥೇರಾ ಪುಚ್ಛಿಂಸು - "ಕದಾ, ಆವುಸೋ, ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝೀ"ತಿ? ನತ್ಥಿ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮೋತಿ। ಝಾನಲಾಭೀಸಿ, ಆವುಸೋತಿ? ಏತಮ್ಪಿ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ನತ್ಥೀತಿ। ನನು, ಆವುಸೋ, ಪಾಟಿಹಾರಿಯನ್ತಿ? ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮೋ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಪೂರಿತೋ, ತಸ್ಸ ಮೇ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪೂರಿತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಚೇಪಿ ಭಿಕ್ಖುಸತಸಹಸ್ಸಂ ಹೋತಿ, ಪತ್ತಗತಂ ನ ಖೀಯತೀತಿ। ಸಾಧು ಸಾಧು, ಸಪ್ಪುರಿಸ, ಅನುಚ್ಛವಿಕಮಿದಂ ತುಯ್ಹನ್ತಿ। ಇದಂ ತಾವ **ಪತ್ತಗತಂ ನ ಖೀಯತೀತಿ** ಏತ್ಥ ವತ್ಥು।

ಅಯಮೇವ ಪನ ಥೇರೋ ಚೇತಿಯಪಬ್ಬತೇ ಗಿರಿಭಣ್ಡಮಹಾಪೂಜಾಯ ದಾನಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ, "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಕಿಂ ವರಭಣ್ಡ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। ದ್ವೇ ಸಾಟಕಾ, ಭನ್ತೇತಿ। ಏತೇ ಮಯ್ಹಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ। ತಂ ಸುತ್ವಾ ಅಮಚ್ಚೋ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇಸಿ - "ಏಕೋ ದಹರೋ ಏವಂ ವದತೀ"ತಿ। "ದಹರಸ್ಸೇವಂ ಚಿತ್ತಂ, ಮಹಾಥೇರಾನಂ ಪನ ಸುಖುಮಸಾಟಕಾ ವಟ್ಟನ್ತೀ"ತಿ ವತ್ವಾ, "ಮಹಾಥೇರಾನಂ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಠಪೇಸಿ। ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಠಿತೇ ದೇನ್ತಸ್ಸ ಮತ್ಥಕೇ ಠಪಿತಾಪಿ ತೇ ಸಾಟಕಾ ಹತ್ಥಂ ನಾರೋಹನ್ತಿ, ಅಞ್ಞೇವ ಆರೋಹನ್ತಿ। ದಹರಸ್ಸ ದಾನಕಾಲೇ ಪನ ಹತ್ಥಂ ಆರುಳ್ಹಾ। ಸೋ ತಸ್ಸ ಹತ್ಥೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಮಚ್ಚಸ್ಸ ಮುಖಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ದಹರಂ ನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾ ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಸಙ್ಘಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ದಹರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ, "ಕದಾ, ಭನ್ತೇ, ಇಮಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ಥಾ"ತಿ ಆಹ। ಸೋ ಪರಿಯಾಯೇನಪಿ ಅಸನ್ತಂ ಅವದನ್ತೋ, "ನತ್ಥಿ ಮಯ್ಹಂ, ಮಹಾರಾಜ, ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮೋ"ತಿ ಆಹ। ನನು, ಭನ್ತೇ, ಪುಬ್ಬೇವ ಅವಚುತ್ಥಾತಿ? ಆಮ, ಮಹಾರಾಜ, ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮಪೂರಕೋ ಅಹಂ, ತಸ್ಸ ಮೇ ಧಮ್ಮಸ್ಸ

ಪೂರಿತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಭಾಜನೀಯಭಣ್ಡಟ್ಠಾನೇ ಅಗ್ಗಭಣ್ಡಂ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ। ಸಾಧು ಸಾಧು, ಭನ್ತೇ, ಅನುಚ್ಛವಿಕಮಿದಂ ತುಮ್ಹಾಕನ್ತಿ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಪಕ್ಕಾಮಿ। ಇದಂ **ಭಾಜನೀಯಭಣ್ಡಟ್ಠಾನೇ ಅಗ್ಗಭಣ್ಡಂ ಪಾಪುಣಾತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ವತ್ಥು।

ಬ್ರಾಹ್ಮಣತಿಸ್ಸಭಯೇ ಪನ ಭಾತರಗಾಮವಾಸಿನೋ ನಾಗತ್ಥೇರಿಯಾ ಅನಾರೋಚೇತ್ವಾವ ಪಲಾಯಿಂಸು। ಥೇರೀ ಪಚ್ಚೂಸಕಾಲೇ, "ಅತಿವಿಯ ಅಪ್ಪನಿಗ್ಘೋಸೋ ಗಾಮೋ, ಉಪಧಾರೇಥ ತಾವಾ"ತಿ ದಹರಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಆಹ। ತಾ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಗತಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಆಗಮ್ಮ ಥೇರಿಯಾ ಆರೋಚೇಸುಂ। ಸಾ ಸುತ್ವಾ, "ಮಾ ತುಮ್ಹೇ ತೇಸಂ ಗತಭಾವಂ ಚಿನ್ತಯಿತ್ಥ, ಅತ್ತನೋ ಉದ್ದೇಸಪರಿಪುಚ್ಛಾಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೇಸುಯೇವ ಯೋಗಂ ಕರೋಥಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರವೇಲಾಯ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಅತ್ತದ್ವಾದಸಮಾ ಗಾಮದ್ವಾರೇ ನಿಗ್ರೋಧರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ರುಕ್ಖೇ ಅಧಿವತ್ಥಾ ದೇವತಾ ದ್ವಾದಸನ್ನಮ್ಪಿ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ದತ್ವಾ, "ಅಯ್ಯೇ, ಅಞ್ಞತ್ಥ ಮಾ ಗಚ್ಛಥ, ನಿಚ್ಚಂ ಇಧೇವ ಏಥಾ"ತಿ ಆಹ। ಥೇರಿಯಾ ಪನ ಕನಿಟ್ಠಭಾತಾ ನಾಗತ್ಥೇರೋ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ। ಸೋ, "ಮಹನ್ತಂ ಭಯಂ, ನ ಸಕ್ಕಾ ಇಧ ಯಾಪೇತುಂ, ಪರತೀರಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ಅತ್ತದ್ವಾದಸಮೋವ ಅತ್ತನೋ ವಸನಟ್ಠಾನಾ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ ಥೇರಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಭಾತರಗಾಮಂ ಆಗತೋ। ಥೇರೀ, "ಥೇರಾ ಆಗತಾ"ತಿ ಸುತ್ವಾ ತೇಸಂ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ, ಕಿಂ ಅಯ್ಯಾತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಸೋ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಆಚಿಕ್ಖಿ। ಸಾ, "ಅಜ್ಜ ಏಕದಿವಸಂ ವಿಹಾರೇಯೇವ ವಸಿತ್ವಾ ಸ್ವೇವ ಗಮಿಸ್ಸಥಾ"ತಿ ಆಹ। ಥೇರಾ ವಿಹಾರಂ ಅಗಮಂಸು।

ಥೇರೀ ಪುನದಿವಸೇ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಥೇರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ, "ಇಮಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಥಾ"ತಿ ಆಹ। ಥೇರೋ, "ವಟ್ಟಿಸ್ಸತಿ ಥೇರೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ತುಣ್ಹೀ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಧಮ್ಮಿಕೋ ತಾತಾ ಪಿಣ್ಡಪಾತೋ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಅಕತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಥಾತಿ। ವಟ್ಟಿಸ್ಸತಿ ಥೇರೀತಿ। ಸಾ ಪತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಕಾಸೇ ಖಿಪಿ, ಪತ್ತೋ ಆಕಾಸೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಥೇರೋ, "ಸತ್ತತಾಲಮತ್ತೇ ಠಿತಮ್ಪಿ ಭಿಕ್ಖುನೀಭತ್ತಮೇವ, ಥೇರೀತಿ ವತ್ವಾ ಭಯಂ ನಾಮ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ನ ಹೋತಿ, ಭಯೇ ವೂಪಸನ್ತೇ ಅರಿಯವಂಸಂ ಕಥಯಮಾನೋ, 'ಭೋ ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕ ಭಿಕ್ಖುನೀಭತ್ತಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ವೀತಿನಾಮಯಿತ್ಥಾ'ತಿ ಚಿತ್ತೇನ ಅನುವದಿಯಮಾನೋ ಸನ್ಥಮ್ಭೇತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮಿ, ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ ಹೋಥ ಥೇರಿಯೋ"ತಿ ಮಗ್ಗಂ ಆರುಹಿ।

ರುಕ್ಖದೇವತಾಪಿ, "ಸಚೇ ಥೇರೋ ಥೇರಿಯಾ ಹತ್ಥತೋ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿಸ್ಸತಿ, ನ ನಂ ನಿವತ್ತೇಸ್ಸಾಮಿ, ಸಚೇ ಪನ ನ ಪರಿಭುಞ್ಜಿಸ್ಸತಿ, ನಿವತ್ತೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತಯಮಾನಾ ಠತ್ವಾ ಥೇರಸ್ಸ ಗಮನಂ ದಿಸ್ವಾ ರುಕ್ಖಾ ಓರುಯ್ಹ ಪತ್ತಂ, ಭನ್ತೇ, ದೇಥಾತಿ ಪತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಥೇರಂ ರುಕ್ಖಮೂಲಂಯೇವ ಆನೇತ್ವಾ ಆಸನಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ದತ್ವಾ ಕತಭತ್ತಕಿಚ್ಚಂ ಪಟಿಞ್ಞಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ದ್ವಾದಸ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ, ದ್ವಾದಸ ಚ ಭಿಕ್ಖೂ ಸತ್ತ ವಸ್ಸಾನಿ ಉಪಟ್ಠಹಿ। ಇದಂ **ದೇವತಾ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ವತ್ಥು, ತತ್ರ ಹಿ ಥೇರೀ ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮಪೂರಿಕಾ ಅಹೋಸಿ।

ಅಖಣ್ಡಾನೀತಿಆದೀಸು ಯಸ್ಸ ಸತ್ತಸು ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧೇಸು ಆದಿಮ್ಹಿ ವಾ ಅನ್ತೇ ವಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಭಿನ್ನಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ಸೀಲಂ ಪರಿಯನ್ತೇ ಛಿನ್ನಸಾಟಕೋ ವಿಯ **ಖಣ್ಡಂ** ನಾಮ। ಯಸ್ಸ ಪನ ವೇಮಜ್ಝೇ ಭಿನ್ನಂ, ತಸ್ಸ ಮಜ್ಝೇ ಛಿದ್ದಸಾಟಕೋ ವಿಯ **ಛಿದ್ದಂ** ನಾಮ ಹೋತಿ। ಯಸ್ಸ ಪನ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ದ್ವೇ ತೀಣಿ ಭಿನ್ನಾನಿ, ತಸ್ಸ ಪಿಟ್ಠಿಯಂ ವಾ ಕುಚ್ಛಿಯಂ ವಾ ಉಟ್ಠಿತೇನ ವಿಸಭಾಗವಣ್ಣೇನ ಕಾಳರತ್ತಾದೀನಂ ಅಞ್ಞತರವಣ್ಣಾ ಗಾವೀ ವಿಯ **ಸಬಲಂ** ನಾಮ ಹೋತಿ। ಯಸ್ಸ ಪನ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ಭಿನ್ನಾನಿ, ತಸ್ಸ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ವಿಸಭಾಗಬಿನ್ದುಚಿತ್ರಾ ಗಾವೀ ವಿಯ **ಕಮ್ಮಾಸಂ** ನಾಮ ಹೋತಿ। ಯಸ್ಸ ಪನ ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ಅಭಿನ್ನಾನಿ, ತಸ್ಸ ತಾನಿ ಸೀಲಾನಿ **ಅಖಣ್ಡಾನಿ ಅಚ್ಛಿದ್ದಾನಿ ಅಸಬಲಾನಿ ಅಕಮ್ಮಾಸಾನಿ** ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ। ತಾನಿ ಪನೇತಾನಿ ತಣ್ಹಾದಾಸಬ್ಯತೋ ಮೋಚೇತ್ವಾ ಭುಜಿಸ್ಸಭಾವಕರಣತೋ **ಭುಜಿಸ್ಸಾನಿ**। ಬುದ್ಧಾದೀಹಿ ವಿಞ್ಞೂಹಿ ಪಸತ್ಥತ್ತಾ **ವಿಞ್ಞುಪ್ಪಸತ್ಥಾನಿ**। ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠೀಹಿ ಅಪರಾಮಟ್ಠತ್ತಾ, "ಇದಂ ನಾಮ ತ್ವಂ ಆಪನ್ನಪುಬ್ಬೋ"ತಿ ಕೇನಚಿ ಪರಾಮಟ್ಠುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತ್ತಾ ಚ **ಅಪರಾಮಟ್ಠಾನಿ**। ಉಪಚಾರಸಮಾಧಿಂ ವಾ ಅಪ್ಪನಾಸಮಾಧಿಂ ವಾ ಸಂವತ್ತಯನ್ತೀತಿ **ಸಮಾಧಿಸಂವತ್ತನಿಕಾನೀ**ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ಸೀಲಸಾಮಞ್ಞಗತೋ ವಿಹರತೀ**ತಿ ತೇಸು ತೇಸು ದಿಸಾಭಾಗೇಸು ವಿಹರನ್ತೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮಾನಭಾವೂಪಗತಸೀಲೋ ವಿಹರತಿ । ಸೋತಾಪನ್ನಾದೀನಞ್ಹಿ ಸೀಲಂ

ಸಮುದ್ದನ್ತರೇಪಿ ದೇವಲೋಕೇಪಿ ವಸನ್ತಾನಂ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಸೋತಾಪನ್ನಾದೀನಂ ಸೀಲೇನ ಸಮಾನಮೇವ ಹೋತಿ, ನತ್ಥಿ ಮಗ್ಗಸೀಲೇ ನಾನತ್ತಂ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ।

ಯಾಯಂ ದಿಟ್ಠೀತಿ ಮಗ್ಗಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ। **ಅರಿಯಾ**ತಿ ನಿದ್ದೋಸಾ। **ನಿಯ್ಯಾತೀ**ತಿ **ನಿಯ್ಯಾನಿಕಾ। ತಕ್ಕರಸ್ಸಾ**ತಿ ಯೋ ತಥಾಕಾರೀ ಹೋತಿ। **ದುಕ್ಖಕ್ಖಯಾಯಾ**ತಿ ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಕ್ಖಯತ್ಥಂ। **ದಿಟ್ಠಿಸಾಮಞ್ಞಗತೋ**ತಿ ಸಮಾನದಿಟ್ಠಿಭಾವಂ ಉಪಗತೋ ಹುತ್ವಾ ವಿಹರತಿ। **ಅಗ್ಗ**ನ್ತಿ ಜೇಟ್ಠಕಂ। ಸಬ್ಬಗೋಪಾನಸಿಯೋ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತೀತಿ **ಸಙ್ಗಾಹಿಕಂ।** ಸಬ್ಬಗೋಪಾನಸೀನಂ ಸಙ್ಘಾಟಂ ಕರೋತೀತಿ **ಸಙ್ಘಾಟನಿಕಂ।** ಸಙ್ಘಾಟನಿಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯದಿದಂ ಕೂಟ**ನ್ತಿ ಯಮೇತಂ ಕೂಟಾಗಾರಕಣ್ಣಿಕಾಸಙ್ಖಾತಂ ಕೂಟಂ ನಾಮ। ಪಞ್ಚಭೂಮಿಕಾದಿಪಾಸಾದಾ ಹಿ ಕೂಟಬದ್ಧಾವ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ। ಯಸ್ಮಿಂ ಪತಿತೇ ಮತ್ತಿಕಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇ ಪತನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ। **ಏವಮೇವ ಖೋ**ತಿ ಯಥಾ ಕೂಟಂ ಕೂಟಾಗಾರಸ್ಸ, ಏವಂ ಇಮೇಸಮ್ಪಿ ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮಾನಂ ಯಾ ಅಯಂ ಅರಿಯಾ ದಿಟ್ಠಿ, ಸಾ ಅಗ್ಗಾ ಚ ಸಙ್ಗಾಹಿಕಾ ಚ ಸಙ್ಘಾಟನಿಯಾ ಚಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ।

೪೯೩. **ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಾಯಂ ದಿಟ್ಠೀ**ತಿ ಏತ್ಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಾಯಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗದಿಟ್ಠಿ ಅರಿಯಾ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಾ ನಿಯ್ಯಾತಿ ತಕ್ಕರಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾ ದುಕ್ಖಕ್ಖಯಾಯಾತಿ ವುತ್ತಾ, ಸಾ ಕಥಂ ಕೇನ ಕಾರಣೇನ ನಿಯ್ಯಾತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪರಿಯುಟ್ಠಿತಚಿತ್ತೋವ ಹೋತೀ**ತಿ ಏತ್ತಾವತಾಪಿ ಪರಿಯುಟ್ಠಿತಚಿತ್ತೋಯೇವ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। **ಸುಪ್ಪಣಿಹಿತಂ ಮೇ ಮಾನಸ**ನ್ತಿ ಮಯ್ಹಂ ಚಿತ್ತಂ ಸುಟ್ಠು ಠಪಿತಂ। **ಸಚ್ಚಾನಂ ಬೋಧಾಯಾ**ತಿ ಚತುನ್ನಂ ಸಚ್ಚಾನಂ ಬೋಧತ್ಥಾಯ। **ಅರಿಯ**ನ್ತಿಆದೀಸು ತಂ ಞಾಣಂ ಯಸ್ಮಾ ಅರಿಯಾನಂ ಹೋತಿ, ನ ಪುಥುಜ್ಜನಾನಂ, ತಸ್ಮಾ **ಅರಿಯ**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯೇಸಂ ಪನ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮೋಪಿ ಅತ್ಥಿ, ತೇಸಂಯೇವ ಹೋತಿ, ನ ಅಞ್ಞೇಸಂ, ತಸ್ಮಾ **ಲೋಕುತ್ತರ**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಪುಥುಜ್ಜನಾನಂ ಪನ ಅಭಾವತೋ **ಅಸಾಧಾರಣಂ ಪುಥುಜ್ಜನೇಹೀ**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬವಾರೇಸು।

೪೯೪. **ಲಭಾಮಿ ಪಚ್ಚತ್ತಂ ಸಮಥ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತೇ ಸಮಥಂ ಲಭಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಿಬ್ಬುತಿಯಮ್ಪಿ** ಏಸೇವ ನಯೋ। ಏತ್ಥ ಚ **ಸಮಥೋ**ತಿ ಏಕಗ್ಗತಾ। **ನಿಬ್ಬುತೀ**ತಿ ಕಿಲೇಸವೂಪಸಮೋ।

೪೯೫. **ತಥಾರೂಪಾಯ ದಿಟ್ಠಿಯಾ**ತಿ ಏವರೂಪಾಯ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗದಿಟ್ಠಿಯಾ।

೪೯೬. **ಧಮ್ಮತಾಯಾ**ತಿ ಸಭಾವೇನ। **ಧಮ್ಮತಾ ಏಸಾ**ತಿ ಸಭಾವೋ ಏಸ। **ವುಟ್ಠಾನಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀ**ತಿ ಸಙ್ಘಕಮ್ಮವಸೇನ ವಾ ದೇಸನಾಯ ವಾ ವುಟ್ಠಾನಂ ದಿಸ್ಸತಿ। ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಹಿ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತೋ ಗರುಕಾಪತ್ತೀಸು ಕುಟಿಕಾರಸದಿಸಂ, ಲಹುಕಾಪತ್ತೀಸು ಸಹಸೇಯ್ಯಾದಿಸದಿಸಂ ಅಚಿತ್ತಕಾಪತ್ತಿಂಯೇವ ಆಪಜ್ಜತಿ, ತಮ್ಪಿ ಅಸಞ್ಚಿಚ್ಚ, ನೋ ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ, ಆಪನ್ನಂ ನ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತಿ। ತಸ್ಮಾ **ಅಥ ಖೋ ನಂ ಖಿಪ್ಪಮೇವಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ದಹರೋ**ತಿ ತರುಣೋ। **ಕುಮಾರೋ**ತಿ ನ ಮಹಲ್ಲಕೋ। **ಮನ್ದೋ**ತಿ ಚಕ್ಖುಸೋತಾದೀನಂ ಮನ್ದತಾಯ ಮನ್ದೋ। **ಉತ್ತಾನಸೇಯ್ಯಕೋ**ತಿ ಅತಿದಹರತಾಯ ಉತ್ತಾನಸೇಯ್ಯಕೋ, ದಕ್ಖಿಣೇನ ವಾ ವಾಮೇನ ವಾ ಪಸ್ಸೇನ ಸಯಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಙ್ಗಾರಂ ಅಕ್ಕಮಿತ್ವಾ**ತಿ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಪಸಾರಿತೇನ ಹತ್ಥೇನ ವಾ ಪಾದೇನ ವಾ ಫುಸಿತ್ವಾ। ಏವಂ ಫುಸನ್ತಾನಂ ಪನ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ನ ಸೀಘಂ ಹತ್ಥೋ ಝಾಯತಿ, ತಥಾ ಹಿ ಏಕಚ್ಚೇ ಹತ್ಥೇನ ಅಙ್ಗಾರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿವತ್ತಮಾನಾ ದೂರಮ್ಪಿ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ದಹರಸ್ಸ ಪನ ಹತ್ಥಪಾದಾ ಸುಖುಮಾಲಾ ಹೋನ್ತಿ, ಸೋ ಫುಟ್ಠಮತ್ತೇನೇವ ದಯ್ಹಮಾನೋ ಚಿರೀತಿ ಸದ್ದಂ ಕರೋನ್ತೋ ಖಿಪ್ಪಂ ಪಟಿಸಂಹರತಿ, ತಸ್ಮಾ ಇಧ ದಹರೋವ ದಸ್ಸಿತೋ। ಮಹಲ್ಲಕೋ ಚ ದಯ್ಹನ್ತೋಪಿ ಅಧಿವಾಸೇತಿ, ಅಯಂ ಪನ ಅಧಿವಾಸೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ತಸ್ಮಾಪಿ ದಹರೋವ ದಸ್ಸಿತೋ। **ದೇಸೇತೀ**ತಿ ಆಪತ್ತಿಪಟಿಗ್ಗಾಹಕೇ ಸಭಾಗಪುಗ್ಗಲೇ ಸತಿ ಏಕಂ ದಿವಸಂ ವಾ ರತ್ತಿಂ ವಾ ಅನಧಿವಾಸೇತ್ವಾ ರತ್ತಿಂ ಚತುರಙ್ಗೇಪಿ ತಮೇ ಸಭಾಗಭಿಕ್ಖುನೋ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ದೇಸೇತಿಯೇವ।

೪೯೭. **ಉಚ್ಚಾವಚಾನೀತಿ** ಉಚ್ಚನೀಚಾನಿ। **ಕಿಂ ಕರಣೀಯಾನೀತಿ** ಕಿಂ ಕರೋಮೀತಿ ಏವಂ ವತ್ವಾ ಕತ್ತಬ್ಬಕಮ್ಮಾನಿ। ತತ್ಥ ಉಚ್ಚಕಮ್ಮಂ ನಾಮ ಚೀವರಸ್ಸ ಕರಣಂ ರಜನಂ ಚೇತಿಯೇ ಸುಧಾಕಮ್ಮಂ ಉಪೋಸಥಾಗಾರಚೇತಿಯಘರಬೋಧಿಘರೇಸು ಕತ್ತಬ್ಬಕಮ್ಮನ್ತಿ ಏವಮಾದಿ। ಅವಚಕಮ್ಮಂ ನಾಮ ಪಾದಧೋವನಮಕ್ಖನಾದಿಖುದ್ದಕಕಮ್ಮಂ, ಅಥ ವಾ ಚೇತಿಯೇ ಸುಧಾಕಮ್ಮಾದಿ ಉಚ್ಚಕಮ್ಮಂ ನಾಮ। ತತ್ಥೇವ ಕಸಾವಪಚನಉದಕಾನಯನಕುಚ್ಛಕರಣ ನಿಯ್ಯಾಸಬನ್ಧನಾದಿ ಅವಚಕಮ್ಮಂ ನಾಮ। **ಉಸ್ಸುಕ್ಕಂ ಆಪನ್ನೋ ಹೋತೀತಿ** ಉಸ್ಸುಕ್ಕಭಾವಂ ಕತ್ತಬ್ಬತಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತಿ। **ತಿಬ್ಬಾಪೇಕ್ಖೋ ಹೋತೀತಿ** ಬಹಲಪತ್ಥನೋ ಹೋತಿ। **ಥಮ್ಬಞ್ಚ ಆಲುಮ್ಪತೀತಿ** ತಿಣಞ್ಚ ಆಲುಮ್ಪಮಾನಾ ಖಾದತಿ। **ವಚ್ಛಕಞ್ಚ ಅಪಚಿನಾತೀತಿ** ವಚ್ಛಕಞ್ಚ ಅಪಲೋಕೇತಿ। ತರುಣವಚ್ಛಾ ಹಿ ಗಾವೀ ಅರಞ್ಞೇ ಏಕತೋ ಆಗತಂ ವಚ್ಛಕಂ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ನಿಪನ್ನಂ ಪಹಾಯ ದೂರಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ, ವಚ್ಛಕಸ್ಸ ಆಸನ್ನಟ್ಠಾನೇ ಚರಮಾನಾ ತಿಣಂ ಆಲುಮ್ಪಿತ್ವಾ ಗೀವಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಏಕನ್ತಂ ವಚ್ಛಕಮೇವ ಚ ವಿಲೋಕೇತಿ, ಏವಮೇವ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಉಚ್ಚಾವಚಾನಿ ಕಿಂ ಕರಣೀಯಾನಿ ಕರೋನ್ತೋ ತನ್ನಿನ್ನೋ ಹೋತಿ, ಅಸಿಥಿಲಪೂರಕೋ ತಿಬ್ಬಚ್ಛನ್ದೋ ಬಹಲಪತ್ಥನೋ ಹುತ್ವಾವ ಕರೋತಿ।

ತತ್ರಿದಂ ವತ್ಥು - ಮಹಾಚೇತಿಯೇ ಕಿರ ಸುಧಾಕಮ್ಮೇ ಕರಿಯಮಾನೇ ಏಕೋ ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಏಕೇನ ಹತ್ಥೇನ ಸುಧಾಭಾಜನಂ, ಏಕೇನ ಕುಚ್ಛಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸುಧಾಕಮ್ಮಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಚೇತಿಯಙ್ಗಣಂ ಆರುಳ್ಹೋ। ಏಕೋ ಕಾಯದಳ್ಹಿಬಹುಲೋ ಭಿಕ್ಖು ಗನ್ತ್ವಾ ಥೇರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಥೇರೋ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ಪಪಞ್ಚೋ ಹೋತೀತಿ ತಸ್ಮಾ ಠಾನಾ ಅಞ್ಞಂ ಠಾನಂ ಗತೋ। ಸೋಪಿ ಭಿಕ್ಖು ತತ್ಥೇವ ಅಗಮಾಸಿ। ಥೇರೋ ಪುನ ಅಞ್ಞಂ ಠಾನನ್ತಿ ಏವಂ ಕತಿಪಯಟ್ಠಾನೇ ಆಗತಂ, - "ಸಪ್ಪುರಿಸ ಮಹನ್ತಂ ಚೇತಿಯಙ್ಗಣಂ ಕಿಂ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಓಕಾಸಂ ನ ಲಭಥಾ"ತಿ ಆಹ। ನ ಇತರೋ ಪಕ್ಕಾಮೀತಿ।

೪೯೮. **ಬಲತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ** ಬಲೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಅಟ್ಠಿಂ ಕತ್ವಾತಿ** ಅತ್ಥಿಕಭಾವಂ ಕತ್ವಾ, ಅತ್ಥಿಕೋ ಹುತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮನಸಿಕತ್ವಾತಿ** ಮನಸ್ಮಿಂ ಕರಿತ್ವಾ। **ಸಬ್ಬಚೇತಸಾ ಸಮನ್ನಾಹರಿತ್ವಾತಿ** ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಮ್ಪಿ ವಿಕ್ಖೇಪಂ ಅಕರೋನ್ತೋ ಸಕಲಚಿತ್ತೇನ ಸಮನ್ನಾಹರಿತ್ವಾ। **ಓಹಿತಸೋತೋತಿ** ಠಪಿತಸೋತೋ। ಅರಿಯಸಾವಕಾ ಹಿ ಪಿಯಧಮ್ಮಸ್ಸವನಾ ಹೋನ್ತಿ, ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಗ್ಗಂ ಗನ್ತ್ವಾ ನಿದ್ದಾಯಮಾನಾ ವಾ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಲ್ಲಪಮಾನಾ ವಾ ವಿಕ್ಖಿತ್ತಚಿತ್ತಾ ವಾ ನ ನಿಸೀದನ್ತಿ, ಅಥ ಖೋ ಅಮತಂ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಾ ವಿಯ ಅತಿತ್ತಾವ ಹೋನ್ತಿ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನೇ, ಅಥ ಅರುಣಂ ಉಗ್ಗಚ್ಛತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ।

೫೦೦. **ಧಮ್ಮತಾ ಸುಸಮನ್ನಿಟ್ಠಾ ಹೋತೀತಿ** ಸಭಾವೋ ಸುಟ್ಠು ಸಮನ್ನೇಸಿತೋ ಹೋತಿ। **ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯಾತಿ** ಕರಣವಚನಂ , ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸಚ್ಛಿಕತಞಾಣೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏವಂ ಸತ್ತಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ** ಏವಂ ಇಮೇಹಿ ಸತ್ತಹಿ ಮಹಾಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। ಅಯಂ ತಾವ ಆಚರಿಯಾನಂ ಸಮಾನಕಥಾ। ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗೋ ಹಿ ಬಹುಚಿತ್ತಕ್ಖಣಿಕೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ।

ವಿತಣ್ಡವಾದೀ ಪನ ಏಕಚಿತ್ತಕ್ಖಣಿಕೋ ನಾಮ ಮಗ್ಗೋ ನತ್ಥಿ, "ಏವಂ ಭಾವೇಯ್ಯ ಸತ್ತ ವಸ್ಸಾನೀ"ತಿ ಹಿ ವಚನತೋ ಸತ್ತಪಿ ವಸ್ಸಾನಿ ಮಗ್ಗಭಾವನಾ ಹೋನ್ತಿ। ಕಿಲೇಸಾ ಪನ ಲಹು ಛಿಜ್ಜನ್ತಾ ಸತ್ತಹಿ ಞಾಣೇಹಿ ಛಿಜ್ಜನ್ತೀತಿ ವದತಿ। ಸೋ ಸುತ್ತಂ ಆಹರಾತಿ ವತ್ತಬ್ಬೋ, ಅದ್ಧಾ ಅಞ್ಞಂ ಸುತ್ತಂ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ, "ಇದಮಸ್ಸ ಪಠಮಂ ಞಾಣಂ ಅಧಿಗತಂ ಹೋತಿ, ಇದಮಸ್ಸ ದುತಿಯಂ ಞಾಣಂ… ಪೇ॰… ಇದಮಸ್ಸ ಸತ್ತಮಂ ಞಾಣಂ ಅಧಿಗತಂ ಹೋತೀ"ತಿ ಇಮಮೇವ ಆಹರಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇಸ್ಸತಿ। ತತೋ ವತ್ತಬ್ಬೋ ಕಿಂ ಪನಿದಂ ಸುತ್ತಂ ನೇಯ್ಯತ್ಥಂ ನೀತತ್ಥನ್ತಿ। ತತೋ ವಕ್ಖತಿ - "ನೀತತ್ಥತ್ಥಂ, ಯಥಾಸುತ್ತಂ ತಥೇವ ಅತ್ಥೋ"ತಿ। ಸೋ ವತ್ತಬ್ಬೋ - "ಧಮ್ಮತಾ ಸುಸಮನ್ನಿಟ್ಠಾ ಹೋತಿ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯಾತಿ ಏತ್ಥ ಕೋ ಅತ್ಥೋ"ತಿ? ಅದ್ಧಾ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯತ್ಥೋತಿ ವಕ್ಖತಿ। ತತೋ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ, "ಮಗ್ಗಸಮಙ್ಗೀ ಫಲಂ ಸಚ್ಛಿಕರೋತಿ, ಫಲಸಮಙ್ಗೀ"ತಿ। ಜಾನನ್ತೋ, "ಫಲಸಮಙ್ಗೀ ಸಚ್ಛಿಕರೋತೀ"ತಿ ವಕ್ಖತಿ। ತತೋ ವತ್ತಬ್ಬೋ, - "ಏವಂ ಸತ್ತಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೋ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತೀತಿ ಇಧ ಮಗ್ಗಂ ಅಭಾವೇತ್ವಾ ಮಣ್ಡೂಕೋ ವಿಯ ಉಪ್ಪತಿತ್ವಾ

ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಫಲಮೇವ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸತಿ। ಮಾ ಸುತ್ತಂ ಮೇ ಲದ್ಧನ್ತಿ ಯಂ ವಾ ತಂ ವಾ ಅವಚ। ಪಞ್ಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತೇನ ನಾಮ ಆಚರಿಯಸನ್ತಿಕೇ ವಸಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಅತ್ಥರಸಂ ವಿದಿತ್ವಾ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಹೋತೀ"ತಿ। "ಇಮಾನಿ ಸತ್ತ ಞಾಣಾನಿ ಅರಿಯಸಾವಕಸ್ಸ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಾನೇವ, ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗೋ ಬಹುಚಿತ್ತಕ್ಖಣಿಕೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಏಕಚಿತ್ತಕ್ಖಣಿಕೋಯೇವಾ"ತಿ ಸಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬೋ। ಸಚೇ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ ಸಞ್ಜಾನಾತು। ನೋ ಚೇ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ, "ಗಚ್ಛ ಪಾತೋವ ವಿಹಾರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಯಾಗುಂ ಪಿವಾಹೀ"ತಿ ಉಯ್ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಕೋಸಮ್ಬಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಬ್ರಹ್ಮನಿಮನ್ತನಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೦೧. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಬ್ರಹ್ಮನಿಮನ್ತನಿಕಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಪಾಪಕಂ ದಿಟ್ಠಿಗತ**ನ್ತಿ ಲಾಮಕಾ ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿ। **ಇದಂ ನಿಚ್ಚ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಸಹ ಕಾಯೇನ ಬ್ರಹ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಅನಿಚ್ಚಂ "ನಿಚ್ಚ"ನ್ತಿ ವದತಿ। **ಧುವಾದೀನಿ** ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಾನಿ। ತತ್ಥ **ಧುವ**ನ್ತಿ ಥಿರಂ। **ಸಸ್ಸತ**ನ್ತಿ ಸದಾ ವಿಜ್ಜಮಾನಂ। **ಕೇವಲ**ನ್ತಿ ಅಖಣ್ಡಂ ಸಕಲಂ। **ಅಚವನಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಅಚವನಸಭಾವಂ। **ಇದಞ್ಹಿ ನ ಜಾಯತೀ**ತಿಆದೀಸು ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಕೋಚಿ ಜಾಯನಕೋ ವಾ ಜೀಯನಕೋ ವಾ ಮೀಯನಕೋ ವಾ ಚವನಕೋ ವಾ ಉಪಪಜ್ಜನಕೋ ವಾ ನತ್ಥೀತಿ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। **ಇತೋ ಚ ಪನಞ್ಞ**ನ್ತಿ ಇತೋ ಸಹ ಕಾಯಕಾ ಬ್ರಹ್ಮಟ್ಠಾನಾ ಉತ್ತರಿ ಅಞ್ಞಂ ನಿಸ್ಸರಣಂ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ಏವಮಸ್ಸ ಥಾಮಗತಾ ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಹೋತಿ। ಏವಂವಾದೀ ಪನ ಸೋ ಉಪರಿ ತಿಸ್ಸೋ ಝಾನಭೂಮಿಯೋ ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗಾ ಚತ್ತಾರಿ ಫಲಾನಿ ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ ಸಬ್ಬಂ ಪಟಿಬಾಹತಿ। **ಅವಿಜ್ಜಾಗತೋ**ತಿ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಗತೋ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಅಞ್ಞಾಣೀ ಅನ್ಧೀಭೂತೋ। **ಯತ್ರ ಹಿ ನಾಮಾ**ತಿ ಯೋ ನಾಮ।

೫೦೨. **ಅಥ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಾರೋ ಪಾಪಿಮಾ**ತಿ ಮಾರೋ ಕಥಂ ಭಗವನ್ತಂ ಅದ್ದಸ? ಸೋ ಕಿರ ಅತ್ತನೋ ಭವನೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಸತ್ಥಾರಂ ಆವಜ್ಜೇತಿ – "ಅಜ್ಜ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಕತರಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ ವಾ ನಿಗಮೇ ವಾ ವಸತೀ"ತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಕಾಲೇ ಆವಜ್ಜನ್ತೋ, "ಉಕ್ಕಟ್ಠಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸುಭಗವನೇ ವಿಹರತೀ"ತಿ ಞತ್ವಾ, "ಕತ್ಥ ನು ಖೋ ಗತೋ"ತಿ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ ಗಚ್ಛನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ, "ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಯಾವ ತತ್ಥ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಗಣಂ ಮಮ ವಿಸಯಾ ನಾತಿಕ್ಕಮೇತಿ, ತಾವ ಗನ್ತ್ವಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯಂ ವಿಛನ್ದಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸತ್ಥು ಪದಾನುಪದಿಕೋ ಗನ್ತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಗಣಸ್ಸ ಅನ್ತರೇ ಅದಿಸ್ಸಮಾನೇನ ಕಾಯೇನ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಸೋ, "ಸತ್ಥಾರಾ ಬಕಬ್ರಹ್ಮಾ ಅಪಸಾದಿತೋ"ತಿ ಞತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಉಪತ್ಥಮ್ಭೋ ಹುತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – "ಅಥ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಾರೋ ಪಾಪಿಮಾ"ತಿ।

ಬ್ರಹ್ಮಪಾರಿಸಜ್ಜಂ ಅನ್ವಾವಿಸಿತ್ವಾತಿ ಏಕಸ್ಸ ಬ್ರಹ್ಮಪಾರಿಸಜ್ಜಸ್ಸ ಸರೀರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ। ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾನಂ ಪನ ಬ್ರಹ್ಮಪುರೋಹಿತಾನಂ ವಾ ಅನ್ವಾವಿಸಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। **ಮೇತಮಾಸದೋ**ತಿ ಮಾ ಏತಂ ಅಪಸಾದಯಿತ್ಥ। **ಅಭಿಭೂ**ತಿ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಠಿತೋ ಜೇಟ್ಠಕೋ। **ಅನಭಿಭೂತೋ**ತಿ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಅನಭಿಭೂತೋ। **ಅಞ್ಞದತ್ಥೂ**ತಿ ಏಕಂಸವಚನೇ ನಿಪಾತೋ। ದಸ್ಸನವಸೇನ **ದಸೋ,** ಸಬ್ಬಂ ಪಸ್ಸತೀತಿ ದೀಪೇತಿ। **ವಸವತ್ತೀ**ತಿ ಸಬ್ಬಜನಂ ವಸೇ ವತ್ತೇತಿ। **ಇಸ್ಸರೋ**ತಿ ಲೋಕೇ ಇಸ್ಸರೋ। **ಕತ್ತಾ ನಿಮ್ಮಾತಾ**ತಿ ಲೋಕಸ್ಸ ಕತ್ತಾ ಚ ನಿಮ್ಮಾತಾ ಚ, ಪಥವೀಹಿಮವನ್ತಸಿನೇರುಚಕ್ಕವಾಳಮಹಾಸಮುದ್ದಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾ ಚ ಇಮಿನಾ ನಿಮ್ಮಿತಾತಿ ದೀಪೇತಿ।

ಸೇಟ್ಠೋ ಸಜಿತಾತಿ ಅಯಂ ಲೋಕಸ್ಸ ಉತ್ತಮೋ ಚ ಸಜಿತಾ ಚ। “ತ್ವಂ ಖತ್ತಿಯೋ ನಾಮ ಹೋಹಿ, ತ್ವಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ನಾಮ, ವೇಸ್ಸೋ ನಾಮ, ಸುದ್ದೋ ನಾಮ, ಗಹಟ್ಠೋ ನಾಮ, ಪಬ್ಬಜಿತೋ ನಾಮ, ಅನ್ತಮಸೋ ಓಟ್ಠೋ ಹೋಹಿ, ಗೋಣೋ ಹೋಹೀ”ತಿ ಏವಂ ಸತ್ತಾನಂ ವಿಸಜ್ಜೇತಾ ಅಯನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ವಸೀ ಪಿತಾ ಭೂತಭಬ್ಯಾನ**ನ್ತಿ ಅಯಂ ಚಿಣ್ಣವಸಿತಾಯ ವಸೀ, ಅಯಂ ಪಿತಾ ಭೂತಾನಞ್ಚ ಭಬ್ಯಾನಞ್ಚಾತಿ ವದತಿ। ತತ್ಥ ಅಣ್ಡಜಜಲಾಬುಜಾ ಸತ್ತಾ ಅನ್ತೋಅಣ್ಡಕೋಸೇ ಚೇವ ಅನ್ತೋವತ್ಥಿಮ್ಹಿ ಚ **ಭಬ್ಯಾ** ನಾಮ, ಬಹಿ ನಿಕ್ಖನ್ತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ **ಭೂತಾ**। ಸಂಸೇದಜಾ ಪಠಮಚಿತ್ತಕ್ಖಣೇ ಭಬ್ಯಾ, ದುತಿಯತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಭೂತಾ। ಓಪಪಾತಿಕಾ ಪಠಮಇರಿಯಾಪಥೇ ಭಬ್ಯಾ, ದುತಿಯತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಭೂತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಏತಸ್ಸ ಪುತ್ತಾತಿ ಸಞ್ಞಾಯ, “ಪಿತಾ ಭೂತಭಬ್ಯಾನ”ನ್ತಿ ಆಹ।

ಪಥವೀಗರಹಕಾತಿ ಯಥಾ ತ್ವಂ ಏತರಹಿ, “ಅನಿಚ್ಚಾ ದುಕ್ಖಾ ಅನತ್ತಾ”ತಿ ಪಥವಿಂ ಗರಹಸಿ ಜಿಗುಚ್ಛಸಿ, ಏವಂ ತೇಪಿ ಪಥವೀಗರಹಕಾ ಅಹೇಸುಂ, ನ ಕೇವಲಂ ತ್ವಂಯೇವಾತಿ ದೀಪೇತಿ। **ಆಪಗರಹಕಾ**ತಿಆದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಹೀನೇ ಕಾಯೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ**ತಿ ಚತೂಸು ಅಪಾಯೇಸು ನಿಬ್ಬತ್ತಾ। **ಪಥವೀಪಸಂಸಕಾ**ತಿ ಯಥಾ ತ್ವಂ ಗರಹಸಿ, ಏವಂ ಅಗರಹಿತ್ವಾ, “ನಿಚ್ಚಾ ಧುವಾ ಸಸ್ಸತಾ ಅಚ್ಛೇಜ್ಜಾ ಅಭೇಜ್ಜಾ ಅಕ್ಖಯಾ”ತಿ ಏವಂ ಪಥವೀಪಸಂಸಕಾ ಪಥವಿಯಾ ವಣ್ಣವಾದಿನೋ ಅಹೇಸುನ್ತಿ ವದತಿ। **ಪಥವಾಭಿನನ್ದಿನೋ**ತಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಪಥವಿಯಾ ಅಭಿನನ್ದಿನೋ। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಪಣೀತೇ ಕಾಯೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ**ತಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ। **ತಂ ತಾಹ**ನ್ತಿ ತೇನ ಕಾರಣೇನ ತಂ ಅಹಂ। **ಇಙ್ಘಾ**ತಿ ಚೋದನತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। **ಉಪಾತಿವತ್ತಿತ್ಥೋ**ತಿ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ಥ। “ಉಪಾತಿವತ್ತಿತೋ”ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಅಯಮೇವತ್ಥೋ। **ದಣ್ಡೇನ ಪಟಿಪ್ಪಣಾಮೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಚತುಹತ್ಥೇನ ಮುಗ್ಗರದಣ್ಡೇನ ಪೋಥೇತ್ವಾ ಪಲಾಪೇಯ್ಯ। **ನರಕಪಪಾತೇ**ತಿ ಸತಪೋರಿಸೇ ಮಹಾಸೋಬ್ಭೇ। **ವಿರಾಧೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಹತ್ಥೇನ ಗಹಣಯುತ್ತೇ ವಾ ಪಾದೇನ ಪತಿಟ್ಠಾನಯುತ್ತೇ ವಾ ಠಾನೇ ಗಹಣಪತಿಟ್ಠಾನಾನಿ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯ। **ನನು ತ್ವಂ ಭಿಕ್ಖು ಪಸ್ಸಸೀ**ತಿ ಭಿಕ್ಖು ನನು ತ್ವಂ ಇಮಂ ಬ್ರಹ್ಮಪರಿಸಂ ಸನ್ನಿಪತಿತಂ ಓಭಾಸಮಾನಂ ವಿರೋಚಮಾನಂ ಜೋತಯಮಾನಂ ಪಸ್ಸಸೀತಿ ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಓವಾದೇ ಠಿತಾನಂ ಇದ್ಧಾನುಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಇತಿ ಖೋ ಮಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಾರೋ ಪಾಪಿಮಾ ಬ್ರಹ್ಮಪರಿಸಂ ಉಪನೇಸೀ**ತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ , ಮಾರೋ ಪಾಪಿಮಾ ನನು ತ್ವಂ ಭಿಕ್ಖು ಪಸ್ಸಸಿ ಬ್ರಹ್ಮಪರಿಸಂ ಯಸೇನ ಚ ಸಿರಿಯಾ ಚ ಓಭಾಸಮಾನಂ ವಿರೋಚಮಾನಂ ಜೋತಯಮಾನಂ, ಯದಿ ತ್ವಮ್ಪಿ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮುನೋ ವಚನಂ ಅನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಯದೇವ ತೇ ಬ್ರಹ್ಮಾ ವದತಿ, ತಂ ಕರೇಯ್ಯಾಸಿ, ತ್ವಮ್ಪಿ ಏವಮೇವಂ ಯಸೇನ ಚ ಸಿರಿಯಾ ಚ ವಿರೋಚೇಯ್ಯಾಸೀತಿ ಏವಂ ವದನ್ತೋ ಮಂ ಬ್ರಹ್ಮಪರಿಸಂ ಉಪನೇಸಿ ಉಪಸಂಹರಿ। **ಮಾ ತ್ವಂ ಮಞ್ಞಿತ್ಥೋ**ತಿ ಮಾ ತ್ವಂ ಮಞ್ಞಿ। **ಮಾರೋ ತ್ವಮಸಿ ಪಾಪಿಮಾ**ತಿ ಪಾಪಿಮ ತ್ವಂ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಮಾರಣತೋ **ಮಾರೋ** ನಾಮ, ಪಾಪಕಂ ಲಾಮಕಂ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಅಯಸಂ ಕರಣತೋ **ಪಾಪಿಮಾ** ನಾಮಾತಿ ಜಾನಾಮಿ।

೫೦೩. ಕಸಿಣಂ ಆಯುನ್ತಿ ಸಕಲಂ ಆಯುಂ। **ತೇ ಖೋ ಏವಂ ಜಾನೇಯ್ಯು**ನ್ತಿ ತೇ ಏವಂ ಮಹನ್ತೇನ ತಪೋಕಮ್ಮೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ, ತ್ವಂ ಪನ ಪುರಿಮದಿವಸೇ ಜಾತೋ, ಕಿಂ ಜಾನಿಸ್ಸಸಿ, ಯಸ್ಸ ತೇ ಅಜ್ಜಾಪಿ ಮುಖೇ ಖೀರಗನ್ಧೋ ವಾಯತೀತಿ ಘಟ್ಟೇನ್ತೋ ವದತಿ। **ಪಥವಿಂ ಅಜ್ಝೋಸಿಸ್ಸಸೀ**ತಿ ಪಥವಿಂ ಅಜ್ಝೋಸಾಯ ಗಿಲಿತ್ವಾ ಪರಿನಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠೀಹಿ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಸಿ। **ಓಪಸಾಯಿಕೋ ಮೇ ಭವಿಸ್ಸಸೀ**ತಿ ಮಯ್ಹಂ ಸಮೀಪಸಯೋ ಭವಿಸ್ಸಸಿ, ಮಂ ಗಚ್ಛನ್ತಂ ಅನುಗಚ್ಛಿಸ್ಸಸಿ, ಠಿತಂ ಉಪತಿಟ್ಠಿಸ್ಸಸಿ, ನಿಸಿನ್ನಂ ಉಪನಿಸೀದಿಸ್ಸಸಿ, ನಿಪನ್ನಂ ಉಪನಿಪಜ್ಜಿಸ್ಸಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವತ್ಥುಸಾಯಿಕೋ**ತಿ ಮಮ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಸಯನಕೋ। **ಯಥಾಕಾಮಕರಣೀಯೋ ಬಾಹಿತೇಯ್ಯೋ**ತಿ ಮಯಾ ಅತ್ತನೋ ರುಚಿಯಾ ಯಂ ಇಚ್ಛಾಮಿ, ತಂ ಕತ್ತಬ್ಬೋ, ಬಾಹಿತ್ವಾ ಚ ಪನ ಜಜ್ಝರಿಕಾಗುಮ್ಬತೋಪಿ ನೀಚತರೋ ಲಕುಣ್ಡಕತರೋ ಕಾತಬ್ಬೋ ಭವಿಸ್ಸಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಇಮಿನಾ ಏಸ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಲಾಪೇತಿ ವಾ ಅಪಸಾದೇತಿ ವಾ। **ಉಪಲಾಪೇತಿ** ನಾಮ ಸಚೇ ಖೋ ತ್ವಂ, ಭಿಕ್ಖು, ತಣ್ಹಾದೀಹಿ ಪಥವಿಂ ಅಜ್ಝೋಸಿಸ್ಸಸಿ, ಓಪಸಾಯಿಕೋ ಮೇ ಭವಿಸ್ಸಸಿ, ಮಯಿ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಗಮಿಸ್ಸಸಿ, ತಿಟ್ಠನ್ತೇ ಠಸ್ಸಸಿ, ನಿಸಿನ್ನೇ ನಿಸೀದಿಸ್ಸಸಿ, ನಿಪನ್ನೇ ನಿಪಜ್ಜಿಸ್ಸಸಿ, ಅಹಂ ತಂ ಸೇಸಜನಂ ಪಟಿಬಾಹಿತ್ವಾ ವಿಸ್ಸಾಸಿಕಂ ಅಬ್ಭನ್ತರಿಕಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಏವಂ ತಾವ **ಉಪಲಾಪೇತಿ** ನಾಮ। ಸೇಸಪದೇಹಿ ಪನ **ಅಪಸಾದೇತಿ** ನಾಮ। ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಸಚೇ ತ್ವಂ ಪಥವಿಂ ಅಜ್ಝೋಸಿಸ್ಸಸಿ,

ವತ್ಥುಸಾಯಿಕೋ ಮೇ ಭವಿಸ್ಸಸಿ, ಮಮ ಗಮನಾದೀನಿ ಆಗಮೇತ್ವಾ ಗಮಿಸ್ಸಸಿ ವಾ ಠಸ್ಸಸಿ ವಾ ನಿಸೀದಿಸ್ಸಸಿ ವಾ ನಿಪಜ್ಜಿಸ್ಸಸಿ ವಾ, ಮಮ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಮಯ್ಹಂ ಆರಕ್ಖಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಸಿ, ಅಹಂ ಪನ ತಂ ಯಥಾಕಾಮಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ ಬಾಹಿತ್ವಾ ಚ ಜಜ್ಝರಿಕಾಗುಮ್ಬತೋಪಿ ಲಕುಣ್ಡಕತರನ್ತಿ ಏವಂ ಅಪಸಾದೇತಿ ನಾಮ। ಅಯಂ ಪನ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಮಾನನಿಸ್ಸಿತೋ, ತಸ್ಮಾ ಇಧ ಅಪಸಾದನಾವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। **ಆಪಾದೀಸುಪಿ** ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಅಪಿಚ ತೇ ಅಹಂ ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ಇದಾನಿ ಭಗವಾ, "ಅಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಮಾನನಿಸ್ಸಿತೋ 'ಅಹಂ ಜಾನಾಮೀ'ತಿ ಮಞ್ಞತಿ, ಅತ್ತನೋ ಯಸೇನ ಸಮ್ಮತ್ತೋ ಸರೀರಂ ಫುಸಿತುಮ್ಪಿ ಸಮತ್ಥಂ ಕಿಞ್ಚಿ ನ ಪಸ್ಸತಿ, ಥೋಕಂ ನಿಗ್ಗಹೇತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಇಮಂ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ। ತತ್ಥ **ಗತಿಞ್ಚ ಪಜಾನಾಮೀ**ತಿ ನಿಪ್ಫತ್ತಿಞ್ಚ ಪಜಾನಾಮಿ। **ಜುತಿಞ್ಚಾ**ತಿ ಆನುಭಾವಞ್ಚ ಪಜಾನಾಮಿ। **ಏವಂ ಮಹೇಸಕ್ಖೋ**ತಿ ಏವಂ ಮಹಾಯಸೋ ಮಹಾಪರಿವಾರೋ।

ಯಾವತಾ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾ ಪರಿಹರನ್ತೀತಿ ಯತ್ತಕೇ ಠಾನೇ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾ ವಿಚರನ್ತಿ। **ದಿಸಾ ಭನ್ತಿ ವಿರೋಚನಾ**ತಿ ದಿಸಾಸು ವಿರೋಚಮಾನಾ ಓಭಾಸನ್ತಿ, ದಿಸಾ ವಾ ತೇಹಿ ವಿರೋಚಮಾನಾ ಓಭಾಸನ್ತಿ। **ತಾವ ಸಹಸ್ಸಧಾ ಲೋಕೋ**ತಿ ತತ್ತಕೇನ ಪಮಾಣೇನ ಸಹಸ್ಸಧಾ ಲೋಕೋ, ಇಮಿನಾ ಚಕ್ಕವಾಳೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಚಕ್ಕವಾಳಸಹಸ್ಸನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏತ್ಥ ತೇ ವತ್ತತೇ ವಸೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಚಕ್ಕವಾಳಸಹಸ್ಸೇ ತುಯ್ಹಂ ವಸೋ ವತ್ತತಿ। **ಪರೋಪರಞ್ಚ ಜಾನಾಸೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಚಕ್ಕವಾಳಸಹಸ್ಸೇ ಪರೋಪರೇ ಉಚ್ಚನೀಚೇ ಹೀನಪ್ಪಣೀತೇ ಸತ್ತೇ ಜಾನಾಸಿ। **ಅಥೋ ರಾಗವಿರಾಗಿನ**ನ್ತಿ ನ ಕೇವಲಂ, "ಅಯಂ ಇದ್ಧೋ ಅಯಂ ಪಕತಿಮನುಸ್ಸೋ"ತಿ ಪರೋಪರಂ, "ಅಯಂ ಪನ ಸರಾಗೋ ಅಯಂ ವೀತರಾಗೋ"ತಿ ಏವಂ ರಾಗವಿರಾಗಿನಮ್ಪಿ ಜನಂ ಜಾನಾಸಿ। **ಇತ್ಥಂಭಾವಞ್ಞಥಾಭಾವ**ನ್ತಿ **ಇತ್ಥಂಭಾವೋ**ತಿ ಇದಂ ಚಕ್ಕವಾಳಂ। **ಅಞ್ಞಥಾಭಾವೋ**ತಿ ಇತೋ ಸೇಸಂ ಏಕೂನಸಹಸ್ಸಂ। **ಸತ್ತಾನಂ ಆಗತಿಂ ಗತಿ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಚಕ್ಕವಾಳಸಹಸ್ಸೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಸೇನ ಸತ್ತಾನಂ ಆಗತಿಂ, ಚುತಿವಸೇನ ಗತಿಂ ಚ ಜಾನಾಸಿ। ತುಯ್ಹಂ ಪನ ಅತಿಮಹನ್ತೋಹಮಸ್ಮೀತಿ ಸಞ್ಞಾ ಹೋತಿ, ಸಹಸ್ಸಿಬ್ರಹ್ಮಾ ನಾಮ ತ್ವಂ, ಅಞ್ಞೇಸಂ ಪನ ತಯಾ ಉತ್ತರಿ ದ್ವಿಸಹಸ್ಸಾನಂ ತಿಸಹಸ್ಸಾನಂ ಚತುಸಹಸ್ಸಾನಂ ಪಞ್ಚಸಹಸ್ಸಾನಂ ದಸಸಹಸ್ಸಾನಂ ಸತಸಹಸ್ಸಾನಞ್ಚ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂ ಪಮಾಣಂ ನತ್ಥಿ, ಚತುಹತ್ಥಾಯ ಪಿಲೋತಿಕಾಯ ಪಟಪ್ಪಮಾಣಂ ಕಾತುಂ ವಾಯಮನ್ತೋ ವಿಯ ಮಹನ್ತೋಸ್ಮೀತಿ ಸಞ್ಞಂ ಕರೋಸೀತಿ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ।

೫೦೪. ಇಧೂಪಪನ್ನೋತಿ ಇಧ ಪಠಮಜ್ಝಾನಭೂಮಿಯಂ ಉಪಪನ್ನೋ। **ತೇನ ತಂ ತ್ವಂ ನ ಜಾನಾಸೀ**ತಿ ತೇನ ಕಾರಣೇನ ತಂ ಕಾಯಂ ತ್ವಂ ನ ಜಾನಾಸಿ। **ನೇವ ತೇ ಸಮಸಮೋ**ತಿ ಜಾನಿತಬ್ಬಟ್ಠಾನಂ ಪತ್ವಾಪಿ ತಯಾ ಸಮಸಮೋ ನ ಹೋಮಿ। **ಅಭಿಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ಅಞ್ಞಾಯ। **ಕುತೋ ನೀಚೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ತಯಾ ನೀಚತರಭಾವೋ ಪನ ಮಯ್ಹಂ ಕುತೋ।

ಹೇಟ್ಠೂಪಪತ್ತಿಕೋ ಕಿರೇಸ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಅನುಪ್ಪನ್ನೇ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದೇ ಇಸಿಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಕಸಿಣಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ಅಪರಿಹೀನಜ್ಝಾನೋ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಭೂಮಿಯಂ ವೇಹಪ್ಫಲಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ಪಞ್ಚಕಪ್ಪಸತಿಕಂ ಆಯುಂ ಗಹೇತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ತತ್ಥ ಯಾವತಾಯುಕಂ ಠತ್ವಾ ಹೇಟ್ಠೂಪಪತ್ತಿಕಂ ಕತ್ವಾ ತತಿಯಜ್ಝಾನಂ ಪಣೀತಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ಸುಭಕಿಣ್ಹಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ಚತುಸಟ್ಠಿಕಪ್ಪಂ ಆಯುಂ ಗಹೇತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ತತ್ಥ ದುತಿಯಜ್ಝಾನಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ಆಭಸ್ಸರೇಸು ಅಟ್ಠಕಪ್ಪಂ ಆಯುಂ ಗಹೇತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ತತ್ಥ ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ಪಠಮಜ್ಝಾನಭೂಮಿಯಂ ಕಪ್ಪಾಯುಕೋ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ, ಸೋ ಪಠಮಕಾಲೇ ಅತ್ತನಾ ಕತಕಮ್ಮಞ್ಚ ನಿಬ್ಬತ್ತಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಅಞ್ಞಾಸಿ, ಕಾಲೇ ಪನ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಉಭಯಂ ಪಮುಸ್ಸಿತ್ವಾ ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸಿ। ತೇನ ನಂ ಭಗವಾ, "ತೇನ ತಂ ತ್ವಂ ನ ಜಾನಾಸಿ...ಪೇ॰... ಕುತೋ ನೀಚೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಆಹ।

ಅಥ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ – "ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಮಯ್ಹಂ ಆಯುಞ್ಚ ನಿಬ್ಬತ್ತಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಪುಬ್ಬೇಕತಕಮ್ಮಞ್ಚ ಜಾನಾತಿ, ಹನ್ದ ನಂ ಪುಬ್ಬೇ ಕತಕಮ್ಮಂ ಪುಚ್ಛಾಮೀ"ತಿ ಸತ್ಥಾರಂ ಅತ್ತನೋ ಪುಬ್ಬೇಕತಕಮ್ಮಂ ಪುಚ್ಛಿ। ಸತ್ಥಾ ಕಥೇಸಿ।

ಪುಬ್ಬೇ ಕಿರೇಸ ಕುಲಘರೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ಕಾಮೇಸು ಆದೀನವಂ ದಿಸ್ವಾ, “ಜಾತಿಜರಾಬ್ಯಾಧಿಮರಣಸ್ಸ ಅನ್ತಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ನಿಕ್ಖಮ್ಮ ಇಸಿಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ಅಭಿಞ್ಞಾಪಾದಕಜ್ಝಾನಲಾಭೀ ಹುತ್ವಾ ಗಙ್ಗಾತೀರೇ ಪಣ್ಣಸಾಲಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಝಾನರತಿಯಾ ವೀತಿನಾಮೇತಿ। ತದಾ ಚ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಸತ್ಥವಾಹಾ ಪಞ್ಚಹಿ ಸಕಟಸತೇಹಿ ಮರುಕನ್ತಾರಂ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಮರುಕನ್ತಾರೇ ಪನ ದಿವಾ ನ ಸಕ್ಕಾ ಗನ್ತುಂ, ರತ್ತಿಂ ಗಮನಂ ಹೋತಿ। ಅಥ ಪುರಿಮಸಕಟಸ್ಸ ಅಗ್ಗಯುಗೇ ಯುತ್ತಬಲಿಬದ್ದಾ ಗಚ್ಛನ್ತಾ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಆಗತಮಗ್ಗಾಭಿಮುಖಾವ ಅಹೇಸುಂ। ಇತರಸಕಟಾನಿ ತಥೇವ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಅರುಣೇ ಉಗ್ಗತೇ ನಿವತ್ತಿತಭಾವಂ ಜಾನಿಂಸು। ತೇಸಞ್ಚ ತದಾ ಕನ್ತಾರಂ ಅತಿಕ್ಕಮನದಿವಸೋ ಅಹೋಸಿ। ಸಬ್ಬಂ ದಾರುದಕಂ ಪರಿಕ್ಖೀಣಂ, ತಸ್ಮಾ, “ನತ್ಥಿ ದಾನಿ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಜೀವಿತ”ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಗೋಣೇ ಚಕ್ಕೇಸು ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಸಕಟಪಚ್ಛಾಯಾಯಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ನಿಪಜ್ಜಿಂಸು । ತಾಪಸೋಪಿ ಕಾಲಸ್ಸೇವ ಪಣ್ಣಸಾಲತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪಣ್ಣಸಾಲದ್ವಾರೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಗಙ್ಗಂ ಓಲೋಕಯಮಾನೋ ಅದ್ದಸ ಗಙ್ಗಂ ಮಹತಾ ಉದಕೋಘೇನ ವುಯ್ಹಮಾನಂ ಪವತ್ತಿತಮಣಿಕ್ಖನ್ಧಂ ವಿಯ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿಂ। ದಿಸ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - “ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಲೋಕೇ ಏವರೂಪಸ್ಸ ಮಧುರೋದಕಸ್ಸ ಅಲಾಭೇನ ಕಿಲಿಸ್ಸಮಾನಾ ಸತ್ತಾ”ತಿ। ಸೋ ಏವಂ ಆವಜ್ಜನ್ತೋ ಮರುಕನ್ತಾರೇ ತಂ ಸತ್ಥಂ ದಿಸ್ವಾ, “ಇಮೇ ಸತ್ತಾ ಮಾ ನಸ್ಸನ್ತೂ”ತಿ, “ಇತೋ ಮಹಾ ಉದಕಕ್ಖನ್ಧೋ ಭಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ಮರುಕನ್ತಾರೇ ಸತ್ಥಾಭಿಮುಖೋ ಗಚ್ಛತೂ”ತಿ ಅಭಿಞ್ಞಾಚಿತ್ತೇನ ಅಧಿಟ್ಠಾಸಿ। ಸಹಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೇನ ಮಾತಿಕಾರುಳ್ಹಂ ವಿಯ ಉದಕಂ ತತ್ಥ ಅಗಮಾಸಿ। ಮನುಸ್ಸಾ ಉದಕಸದ್ದೇನ ವುಟ್ಠಾಯ ಉದಕಂ ದಿಸ್ವಾ ಹತ್ಥತುಟ್ಠಾ ನ್ಹಾಯಿತ್ವಾ ಪಿವಿತ್ವಾ ಗೋಣೇಪಿ ಪಾಯೇತ್ವಾ ಸೋತ್ಥಿನಾ ಇಚ್ಛಿತಟ್ಠಾನಂ ಅಗಮಂಸು। ಸತ್ಥಾ ತಂ ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಪುಬ್ಬಕಮ್ಮಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ -

“ಯಂ ತ್ವಂ ಅಪಾಯೇಸಿ ಬಹೂ ಮನುಸ್ಸೇ,
ಪಿಪಾಸಿತೇ ಘಮ್ಮನಿ ಸಮ್ಪರೇತೇ।
ತಂ ತೇ ಪುರಾಣಂ ವತಸೀಲವತ್ತಂ,
ಸುತ್ತಪ್ಪಬುದ್ಧೋವ ಅನುಸ್ಸರಾಮೀ”ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೭.೭೦) -

ಇಮಂ ಗಾಥಮಾಹ।

ಅಪರಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ತಾಪಸೋ ಗಙ್ಗಾತೀರೇ ಪಣ್ಣಸಾಲಂ ಮಾಪೇತ್ವಾ ಆರಞ್ಞಕಂ ಗಾಮಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ವಸತಿ। ತೇನ ಚ ಸಮಯೇನ ಚೋರಾ ತಂ ಗಾಮಂ ಪಹರಿತ್ವಾ ಹತ್ಥಸಾರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಾವಿಯೋ ಚ ಕರಮರೇ ಚ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಗಾವೋಪಿ ಸುನಖಾಪಿ ಮನುಸ್ಸಾಪಿ ಮಹಾವಿರವಂ ವಿರವನ್ತಿ। ತಾಪಸೋ ತಂ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ “ಕಿಂ ನು ಖೋ ಏತ”ನ್ತಿ ಆವಜ್ಜನ್ತೋ, “ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಭಯಂ ಉಪ್ಪನ್ನ”ನ್ತಿ ಞತ್ವಾ, “ಮಯಿ ಪಸ್ಸನ್ತೇ ಇಮೇ ಸತ್ತಾ ಮಾ ನಸ್ಸನ್ತೂ”ತಿ ಅಭಿಞ್ಞಾಪಾದಕಜ್ಝಾನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ವುಟ್ಠಾಯ ಅಭಿಞ್ಞಾಚಿತ್ತೇನ ಚೋರಾನಂ ಪಟಿಪಥೇ ಚತುರಙ್ಗಿನಿಸೇನಂ ಮಾಪೇಸಿ ಕಮ್ಮಸಜ್ಜಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿಂ। ಚೋರಾ ದಿಸ್ವಾ, “ರಾಜಾ”ತಿ ತೇ ಮಞ್ಞಮಾನಾ ವಿಲೋಪಂ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮಿಂಸು। ತಾಪಸೋ “ಯಂ ಯಸ್ಸ ಸನ್ತಕಂ, ತಂ ತಸ್ಸೇವ ಹೋತೂ”ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾಸಿ, ತಂ ತಥೇವ ಅಹೋಸಿ। ಮಹಾಜನೋ ಸೋತ್ಥಿಭಾವಂ ಪಾಪುಣಿ। ಸತ್ಥಾ ಇದಮ್ಪಿ ತಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಕಮ್ಮಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ -

“ಯಂ ಏಣಿಕೂಲಸ್ಮಿಂ ಜನಂ ಗಹೀತಂ,
ಅಮೋಚಯೀ ಗಯ್ಹಕ ನೀಯಮಾನಂ।
ತಂ ತೇ ಪುರಾಣಂ ವತಸೀಲವತ್ತಂ,
ಸುತ್ತಪ್ಪಬುದ್ಧೋವ ಅನುಸ್ಸರಾಮೀ”ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೭.೭೧) -

ಇಮಂ ಗಾಥಮಾಹ। ಏತ್ಥ **ಏಣಿಕೂಲಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಗಙ್ಗಾತೀರೇ।

ಪುನ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಉಪರಿಗಙ್ಗಾವಾಸಿಕಂ ಕುಲಂ ಹೇಟ್ಠಾಗಙ್ಗಾವಾಸಿಕೇನ ಕುಲೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಮಿತ್ತಸನ್ಥವಂ ಕತ್ವಾ ನಾವಾಸಙ್ಘಾಟಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಬಹುಂ ಖಾದನೀಯಭೋಜನೀಯಞ್ಚೇವ ಗನ್ಧಮಾಲಾದೀನಿ ಚ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಗಙ್ಗಾಸೋತೇನ ಆಗಚ್ಛತಿ। ಮನುಸ್ಸಾ ಖಾದಮಾನಾ ಭುಞ್ಜಮಾನಾ ನಚ್ಚನ್ತಾ ಗಾಯನ್ತಾ ದೇವವಿಮಾನೇನ ಗಚ್ಛನ್ತಾ ವಿಯ ಬಲವಸೋಮನಸ್ಸಾ ಅಹೇಸುಂ। ಗಙ್ಗೇಯ್ಯಕೋ ನಾಗೋ ದಿಸ್ವಾ ಕುಪಿತೋ, "ಇಮೇ ಮಯಿ ಸಞ್ಞಮ್ಪಿ ನ ಕರೋನ್ತಿ, ಇದಾನಿ ನೇ ಸಮುದ್ದಮೇವ ಪಾಪೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಮಹನ್ತಂ ಅತ್ತಭಾವಂ ಮಾಪೇತ್ವಾ ಉದಕಂ ದ್ವಿಧಾ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಉಟ್ಠಾಯ ಫಣಂ ಕತ್ವಾ ಸುಸೂಕಾರಂ ಕರೋನ್ತೋ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಮಹಾಜನೋ ದಿಸ್ವಾ ಭೀತೋ ವಿಸ್ಸರಮಕಾಸಿ। ತಾಪಸೋ ಪಣ್ಣಸಾಲಾಯ ನಿಸಿನ್ನೋ ಸುತ್ವಾ, "ಇಮೇ ಗಾಯನ್ತಾ ನಚ್ಚನ್ತಾ ಸೋಮನಸ್ಸಜಾತಾ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಇದಾನಿ ಪನ ಭಯರವಂ ರವಿಂಸು, ಕಿಂ ನು ಖೋ"ತಿ ಆವಜ್ಜನ್ತೋ ನಾಗರಾಜಂ ದಿಸ್ವಾ, "ಮಯಿ ಪಸ್ಸನ್ತೇ ಇಮೇ ಸತ್ತಾ ಮಾ ನಸ್ಸನ್ತೂ"ತಿ ಅಭಿಞ್ಞಾಪಾದಕಜ್ಝಾನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಅತ್ತಭಾವಂ ವಿಜಹಿತ್ವಾ ಸುಪಣ್ಣವಣ್ಣಂ ಮಾಪೇತ್ವಾ ನಾಗರಾಜಸ್ಸ ದಸ್ಸೇಸಿ। ನಾಗರಾಜಾ ಭೀತೋ ಫಣಂ ಸಂಹರಿತ್ವಾ ಉದಕಂ ಪವಿಟ್ಠೋ। ಮಹಾಜನೋ ಸೋತ್ಥಿಭಾವಂ ಪಾಪುಣಿ। ಸತ್ಥಾ ಇದಮ್ಪಿ ತಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಕಮ್ಮಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ –

"ಗಙ್ಗಾಯ ಸೋತಸ್ಮಿಂ ಗಹೀತನಾವಂ,
ಲುದ್ದೇನ ನಾಗೇನ ಮನುಸ್ಸಕಪ್ಪಾ।
ಅಮೋಚಯಿತ್ಥ ಬಲಸಾ ಪಸಯ್ಹ,
ತಂ ತೇ ಪುರಾಣಂ ವತಸೀಲವತ್ತಂ।
ಸುತ್ತಪ್ಪಬುದ್ಧೋವ ಅನುಸ್ಸರಾಮೀ"ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೭.೭೩) –

ಇಮಂ ಗಾಥಮಾಹ।

ಅಪರಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಏಸ ಇಸಿಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ **ಕೇಸವೋ** ನಾಮ ತಾಪಸೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ಸಮಯೇನ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ **ಕಪ್ಪೋ** ನಾಮ ಮಾಣವೋ ಕೇಸವಸ್ಸ ಬದ್ಧಚರೋ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೋ ಹುತ್ವಾ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ಕಿಂಕಾರಪಟಿಸ್ಸಾವೀ ಮನಾಪಚಾರೀ ಬುದ್ಧಿಸಮ್ಪನ್ನೋ ಅತ್ಥಚರೋ ಅಹೋಸಿ। ಕೇಸವೋ ತಂ ವಿನಾ ವತ್ತಿತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ, ತಂ ನಿಸ್ಸಾಯೇವ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇಸಿ। ಸತ್ಥಾ ಇದಮ್ಪಿ ತಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಕಮ್ಮಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ –

"ಕಪ್ಪೋ ಚ ತೇ ಬದ್ಧಚರೋ ಅಹೋಸಿ,
ಸಮ್ಬುದ್ಧಿಮನ್ತಂ ವತಿನಂ ಅಮಞ್ಞಿ।
ತಂ ತೇ ಪುರಾಣಂ ವತಸೀಲವತ್ತಂ,
ಸುತ್ತಪ್ಪಬುದ್ಧೋವ ಅನುಸ್ಸರಾಮೀ"ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೭.೭೪) –

ಇಮಂ ಗಾಥಮಾಹ।

ಏವಂ ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ನಾನತ್ತಭಾವೇಸು ಕತಕಮ್ಮಂ ಸತ್ಥಾ ಪಕಾಸೇಸಿ। ಸತ್ಥರಿ ಕಥೇನ್ತೇಯೇವ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇಸಿ, ದೀಪಸಹಸ್ಸೇ ಉಜ್ಜಲಿತೇ ರೂಪಾನಿ ವಿಯ ಸಬ್ಬಕಮ್ಮಾನಿಸ್ಸ ಪಾಕಟಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। ಸೋ ಪಸನ್ನಚಿತ್ತೋ ಇಮಂ ಗಾಥಮಾಹ –

"ಅದ್ಧಾ ಪಜಾನಾಸಿ ಮಮೇತಮಾಯುಂ,
ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ಜಾನಾಸಿ ತಥಾ ಹಿ ಬುದ್ಧೋ।
ತಥಾ ಹಿ ತಾಯಂ ಜಲಿತಾನುಭಾವೋ,
ಓಭಾಸಯಂ ತಿಟ್ಠತಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕ"ನ್ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೭.೭೫)।

ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ಉತ್ತರಿ ಅಸಮಸಮತಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ **ಪಥವಿಂ ಖೋ ಅಹಂ ಬ್ರಹ್ಮೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಪಥವಿಯಾ ಪಥವತ್ತೇನ ಅನನುಭೂತ**ನ್ತಿ ಪಥವಿಯಾ ಪಥವಿಸಭಾವೇನ ಅನನುಭೂತಂ ಅಪ್ಪತ್ತಂ। ಕಿಂ ಪನ ತನ್ತಿ? ನಿಬ್ಬಾನಂ। ತಞ್ಹಿ ಸಬ್ಬಸ್ಮಾ ಸಙ್ಖತಾ ನಿಸ್ಸಟತ್ತಾ ಪಥವಿಸಭಾವೇನ ಅಪ್ಪತ್ತಂ ನಾಮ। **ತದಭಿಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಜಾನಿತ್ವಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ। **ಪಥವಿಂ ನಾಪಹೋಸಿ**ನ್ತಿ ಪಥವಿಂ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಮಾನಗಾಹೇಹಿ ನ ಗಣ್ಹಿಂ। **ಆಪಾದೀಸುಪಿ** ಏಸೇವ ನಯೋ। ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ ಮೂಲಪರಿಯಾಯೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಸಚೇ ಖೋ ತೇ, ಮಾರಿಸ, ಸಬ್ಬಸ್ಸ ಸಬ್ಬತ್ತೇನಾತಿ ಇದಮೇವ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಅತ್ತನೋ ವಾದಿತಾಯ ಸಬ್ಬನ್ತಿ ಅಕ್ಖರಂ ನಿದ್ದಿಸಿತ್ವಾ ಅಕ್ಖರೇ ದೋಸಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಆಹ। ಸತ್ಥಾ ಪನ ಸಕ್ಕಾಯಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಸಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವದತಿ, ಬ್ರಹ್ಮಾ ಸಬ್ಬಸಬ್ಬಂ ಸನ್ಧಾಯ। ತ್ವಂ "ಸಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವದಸಿ, "ಸಬ್ಬಸ್ಸ ಸಬ್ಬತ್ತೇನ ಅನನುಭೂತ"ನ್ತಿ ವದಸಿ, ಯದಿ ಸಬ್ಬಂ ಅನನುಭೂತಂ ನತ್ಥಿ, ಅಥಸ್ಸ ಅನನುಭೂತಂ ಅತ್ಥಿ। **ಮಾ ಹೇವ ತೇ ರಿತ್ತಕಮೇವ ಅಹೋಸಿ ತುಚ್ಛಕಮೇವ ಅಹೋಸೀ**ತಿ ತುಯ್ಹಂ ವಚನಂ ರಿತ್ತಕಂ ಮಾ ಹೋತು, ತುಚ್ಛಕಂ ಮಾ ಹೋತೂತಿ ಸತ್ಥಾರಂ ಮುಸಾವಾದೇನ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ।

ಸತ್ಥಾ ಪನ ಏತಸ್ಮಾ ಬ್ರಹ್ಮುನಾ ಸತಗುಣೇನ ಸಹಸ್ಸಗುಣೇನ ಸತಸಹಸ್ಸಗುಣೇನ ವಾದೀತರೋ, ತಸ್ಮಾ ಅಹಂ ಸಬ್ಬಞ್ಚ ವಕ್ಖಾಮಿ, ಅನನುಭೂತಞ್ಚ ವಕ್ಖಾಮಿ, ಸುಣಾಹಿ ಮೇತಿ ತಸ್ಸ ವಾದಮದ್ದನತ್ಥಂ ಕಾರಣಂ ಆಹರನ್ತೋ **ವಿಞ್ಞಾಣ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ವಿಞ್ಞಾಣ**ನ್ತಿ ವಿಜಾನಿತಬ್ಬಂ। **ಅನಿದಸ್ಸನ**ನ್ತಿ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಆಪಾಥಂ ಅನುಪಗಮನತೋ ಅನಿದಸ್ಸನಂ ನಾಮ, ಪದದ್ವಯೇನಪಿ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ ವುತ್ತಂ। **ಅನನ್ತ**ನ್ತಿ ತಯಿದಂ ಉಪ್ಪಾದವಯಅನ್ತರಹಿತತ್ತಾ ಅನನ್ತಂ ನಾಮ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಹೇತಂ -

"ಅನ್ತವನ್ತಾನಿ ಭೂತಾನಿ, ಅಸಮ್ಭೂತಂ ಅನನ್ತಕಂ।
ಭೂತೇ ಅನ್ತಾನಿ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಭೂತೇ ಅನ್ತಾ ಪಕಾಸಿತಾ"ತಿ॥

ಸಬ್ಬತೋಪಭನ್ತಿ ಸಬ್ಬಸೋ ಪಭಾಸಮ್ಪನ್ನಂ। ನಿಬ್ಬಾನತೋ ಹಿ ಅಞ್ಞೋ ಧಮ್ಮೋ ಸಪಭತರೋ ವಾ ಜೋತಿವನ್ತತರೋ ವಾ ಪರಿಸುದ್ಧತರೋ ವಾ ಪಣ್ಡರತರೋ ವಾ ನತ್ಥಿ। ಸಬ್ಬತೋ ವಾ ತಥಾ ಪಭೂತಮೇವ, ನ ಕತ್ಥಚಿ ನತ್ಥೀತಿ ಸಬ್ಬತೋಪಭಂ। ಪುರತ್ಥಿಮದಿಸಾದೀಸು ಹಿ ಅಸುಕದಿಸಾಯ ನಾಮ ನಿಬ್ಬಾನಂ ನತ್ಥೀತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಅಥ ವಾ **ಪಭ**ನ್ತಿ ತಿತ್ಥಸ್ಸ ನಾಮಂ, ಸಬ್ಬತೋ ಪಭಮಸ್ಸಾತಿ **ಸಬ್ಬತೋಪಭಂ**। ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಕಿರ ಯಥಾ ಮಹಾಸಮುದ್ದಸ್ಸ ಯತೋ ಯತೋ ಓತರಿತುಕಾಮಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಂ ತದೇವ ತಿತ್ಥಂ, ಅತಿತ್ಥಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಏವಮೇವಂ ಅಟ್ಠತಿಂಸಾಯ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇಸು ಯೇನ ಯೇನ ಮುಖೇನ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಓತರಿತುಕಾಮಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಂ ತದೇವ ತಿತ್ಥಂ। ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಅತಿತ್ಥಂ ನಾಮ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ನತ್ಥಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **ಸಬ್ಬತೋಪಭ**ನ್ತಿ। ತಂ ಪಥವಿಯಾ ಪಥವತ್ತೇನಾತಿ ತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪಥವಿಯಾ ಪಥವೀಸಭಾವೇನ ತತೋ ಪರೇಸಂ ಆಪಾದೀನಂ ಆಪಾದಿಸಭಾವೇನ ಚ ಅನನುಭೂತಂ। ಇತಿ ಯಂ ತುಮ್ಹಾದಿಸಾನಂ ವಿಸಯಭೂತಂ ಸಬ್ಬತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮಜಾತಂ ತಸ್ಸ ಸಬ್ಬತ್ತೇನ ತಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಅನಿದಸ್ಸನಂ ಅನನ್ತಂ ಸಬ್ಬತೋಪತಂ ಅನನುಭೂತನ್ತಿ ವಾದಂ ಪತಿಟ್ಠಪೇಸಿ।

ತತೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಗಹಿತಗಹಿತಂ ಸತ್ಥಾರಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಾಪಿತೋ ಕಿಞ್ಚಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ ಅದಿಸ್ವಾ ಲಳಿತಕಂ ಕಾತುಕಾಮೋ **ಹನ್ದ ಚರಹಿ ತೇ, ಮಾರಿಸ, ಅನ್ತರಧಾಯಾಮೀ**ತಿ ಆಹ। ತತ್ಥ **ಅನ್ತರಧಾಯಾಮೀ**ತಿ ಅದಿಸ್ಸಮಾನಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕರೋಮೀತಿ ಆಹ। **ಸಚೇ ವಿಸಹಸೀ**ತಿ ಯದಿ ಸಕ್ಕೋಸಿ ಮಯ್ಹಂ ಅನ್ತರಧಾಯಿತುಂ, ಅನ್ತರಧಾಯಸಿ , ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕರೋಹೀತಿ। **ನೇವಸ್ಸು ಮೇ ಸಕ್ಕೋತಿ ಅನ್ತರಧಾಯಿತು**ನ್ತಿ ಮಯ್ಹಂ ಅನ್ತರಧಾಯಿತುಂ ನೇವ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಕಿಂ ಪನೇಸ ಕಾತುಕಾಮೋ ಅಹೋಸೀತಿ? ಮೂಲಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗನ್ತುಕಾಮೋ ಅಹೋಸಿ। ಬ್ರಹ್ಮಾನಞ್ಹಿ ಮೂಲಪಟಿಸನ್ಧಿಕಅತ್ತಭಾವೋ ಸುಖುಮೋ, ಅಞ್ಞೇಸಂ ಅನಾಪಾಥೋ, ಅಭಿಸಙ್ಖತಕಾಯೇನೇವ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ। ಸತ್ಥಾ ತಸ್ಸ ಮೂಲಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗನ್ತುಂ ನ ಅದಾಸಿ। ಮೂಲಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ವಾ ಅಗನ್ತ್ವಾಪಿ ಯೇನ ತಮೇನ ಅತ್ತಾನಂ ಅನ್ತರಧಾಪೇತ್ವಾ ಅದಿಸ್ಸಮಾನಕೋ ಭವೇಯ್ಯ, ಸತ್ಥಾ ತಂ ತಮಂ ವಿನೋದೇಸಿ, ತಸ್ಮಾ ಅನ್ತರಧಾಯಿತುಂ

ನಾಸಕ್ಖಿ। ಸೋ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ವಿಮಾನೇ ನಿಲೀಯತಿ, ಕಪ್ಪರುಕ್ಖೇ ನಿಲೀಯತಿ, ಉಕ್ಕುಟಿಕೋ ನಿಸೀದತಿ। ಬ್ರಹ್ಮಗಣೋ ಕೇಳಿಮಕಾಸಿ - "ಏಸ ಖೋ ಬಕೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಿಮಾನೇ ನಿಲೀಯತಿ, ಕಪ್ಪರುಕ್ಖೇ ನಿಲೀಯತಿ, ಉಕ್ಕುಟಿಕೋ ನಿಸೀದತಿ, ಬ್ರಹ್ಮೇ ತ್ವಂ ಅನ್ತರಹಿತೋಮ್ಹೀ"ತಿ ಸಞ್ಞಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸಿ ನಾಮಾತಿ। ಸೋ ಬ್ರಹ್ಮಗಣೇನ ಉಪ್ಪಣ್ಡಿತೋ ಮಙ್ಕು ಅಹೋಸಿ।

ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಅಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏತೇನ ಬ್ರಹ್ಮುನಾ, "ಹನ್ದ ಚರಹಿ ತೇ, ಮಾರಿಸ, ಅನ್ತರಧಾಯಾಮೀ"ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತೇ ತಂ ಅನ್ತರಧಾಯಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಅಹಂ ಏತದವೋಚಂ। **ಇಮಂ ಗಾಥಮಭಾಸಿನ್ತಿ** ಕಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಗಾಥಮಭಾಸೀತಿ? ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಅತ್ಥಿಭಾವೋ ವಾ ನತ್ಥಿಭಾವೋ ವಾ ಕಥಂ ಸಕ್ಕಾ ಜಾನಿತುನ್ತಿ ಏವಂ ಬ್ರಹ್ಮಗಣಸ್ಸ ವಚನೋಕಾಸೋ ಮಾ ಹೋತೂತಿ ಅನ್ತರಹಿತೋವ ಗಾಥಮಭಾಸಿ।

ತತ್ಥ **ಭವೇವಾಹಂ ಭಯಂ ದಿಸ್ವಾತಿ** ಅಹಂ ಭವೇ ಭಯಂ ದಿಸ್ವಾಯೇವ। **ಭವಞ್ಚ ವಿಭವೇಸಿನನ್ತಿ** ಇಮಞ್ಚ ಕಾಮಭವಾದಿತಿವಿಧಮ್ಪಿ ಸತ್ತಭವಂ ವಿಭವೇಸಿನಂ ವಿಭವಂ ಗವೇಸಮಾನಂ ಪರಿಯೇಸಮಾನಮ್ಪಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಭವೇಯೇವ ದಿಸ್ವಾ। **ಭವಂ ನಾಭಿವದಿನ್ತಿ** ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಕಿಞ್ಚಿ ಭವಂ ನ ಅಭಿವದಿಂ, ನ ಗವೇಸಿನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನನ್ದಿಞ್ಚ ನ ಉಪಾದಿಯಿನ್ತಿ** ಭವತಣ್ಹಂ ನ ಉಪಗಞ್ಛಿಂ, ನ ಅಗ್ಗಹೇಸಿನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇತಿ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ ಸತ್ಥಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ದೇಸನಾನುಸಾರೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾಗಬ್ಭಂ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ ದಸಮತ್ತಾನಿ ಬ್ರಹ್ಮಸಹಸ್ಸಾನಿ ಮಗ್ಗಫಲಾಮತಪಾನಂ ಪಿವಿಂಸು।

ಅಚ್ಛರಿಯಬ್ಭುತಚಿತ್ತಜಾತಾತಿ ಅಚ್ಛರಿಯಜಾತಾ ಅಬ್ಭುತಜಾತಾ ತುಟ್ಠಿಜಾತಾ ಚ ಅಹೇಸುಂ। **ಸಮೂಲಂ ಭವಂ ಉದಬ್ಬಹೀತಿ** ಬೋಧಿಮಣ್ಡೇ ಅತ್ತನೋ ತಾಯ ತಾಯ ದೇಸನಾಯ ಅಞ್ಞೇಸಮ್ಪಿ ಬಹೂನಂ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಸಮೂಲಕಂ ಭವಂ ಉದಬ್ಬಹಿ, ಉದ್ಧರಿ ಉಪ್ಪಾಟೇಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೫೦೫. ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ಸಮಯೇ ಮಾರೋ ಪಾಪಿಮಾ ಕೋಧಾಭಿಭೂತೋ ಹುತ್ವಾ, "ಮಯಿ ವಿಚರನ್ತೇಯೇವ ಸಮಣೇನ ಗೋತಮೇನ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಕಥೇತ್ವಾ ದಸಮತ್ತಾನಿ ಬ್ರಹ್ಮಸಹಸ್ಸಾನಿ ಮಮ ವಸಂ ಅತಿವತ್ತಿತಾನೀ"ತಿ ಕೋಧಾಭಿಭೂತತಾಯ ಅಞ್ಞತರಸ್ಸ ಬ್ರಹ್ಮಪಾರಿಸಜ್ಜಸ್ಸ ಸರೀರೇ ಅಧಿಮುಚ್ಚಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಅಥ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸಚೇ ತ್ವಂ ಏವಂ ಅನುಬುದ್ಧೋತಿ** ಸಚೇ ತ್ವಂ ಏವಂ ಅತ್ತನಾವ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಅನುಬುದ್ಧೋ। **ಮಾ ಸಾವಕೇ ಉಪನೇಸೀತಿ** ಗಿಹಿಸಾವಕೇ ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತಸಾವಕೇ ವಾ ತಂ ಧಮ್ಮಂ ಮಾ ಉಪನಯಸಿ। **ಹೀನೇ ಕಾಯೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಾತಿ** ಚತೂಸು ಅಪಾಯೇಸು ಪತಿಟ್ಠಿತಾ। **ಪಣೀತೇ ಕಾಯೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಾತಿ** ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ। ಇದಂ ಕೇ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ? ಬಾಹಿರಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಪಬ್ಬಜಿತೇ ತಾಪಸಪರಿಬ್ಬಾಜಕೇ। ಅನುಪ್ಪನ್ನೇ ಹಿ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದೇ ಕುಲಪುತ್ತಾ ತಾಪಸಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಕಸ್ಸಚಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಅವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಏಕಚರಾ ಹುತ್ವಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಂಸು, ತೇ ಸನ್ಧಾಯ ಏವಮಾಹ। **ಅನಕ್ಖಾತಂ ಕುಸಲಞ್ಹಿ ಮಾರಿಸಾತಿ** ಪರೇಸಂ ಅನಕ್ಖಾತಂ ಅನೋವದನಂ ಧಮ್ಮಕಥಾಯ ಅಕಥನಂ ಕುಸಲಂ ಏತಂ ಸೇಯ್ಯೋ। **ಮಾ ಪರಂ ಓವದಾಹೀತಿ** ಕಾಲೇನ ಮನುಸ್ಸಲೋಕಂ, ಕಾಲೇನ ದೇವಲೋಕಂ, ಕಾಲೇನ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ, ಕಾಲೇನ ನಾಗಲೋಕಂ ಆಹಿಣ್ಡನ್ತೋ ಮಾ ವಿಚರಿ, ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಝಾನಮಗ್ಗಫಲಸುಖೇನ ವೀತಿನಾಮೇಹೀತಿ। **ಅನಾಲಪನತಾಯಾತಿ** ಅನುಲ್ಲಪನತಾಯ। **ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಚ ಅಭಿನಿಮನ್ತನತಾಯಾತಿ** ಬಕಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಚ ಇದಞ್ಹಿ, ಮಾರಿಸ, ನಿಚ್ಚನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಸಹ ಕಾಯಕೇನ ಬ್ರಹ್ಮಟ್ಠಾನೇನ ನಿಮನ್ತನವಚನೇನ। **ತಸ್ಮಾತಿ** ತೇನ ಕಾರಣೇನ। **ಇಮಸ್ಸ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಸ್ಸ ಬ್ರಹ್ಮನಿಮನ್ತನಿಕಂತ್ವೇವ** ಅಧಿವಚನಂ ಸಙ್ಖ್ಯಾ ಸಮಞ್ಞಾ ಪಣ್ಣತ್ತಿ ಜಾತಾ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಬ್ರಹ್ಮನಿಮನ್ತನಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಮಾರತಜ್ಜನೀಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೦೬. ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಮಾರತಜ್ಜನೀಯಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಕೋಟ್ಠಮನುಪವಿಟ್ಠೋತಿ** ಕುಚ್ಛಿಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಅನ್ತಾನಂ ಅನ್ತೋ ಅನುಪವಿಟ್ಠೋ, ಪಕ್ಕಾಸಯಟ್ಠಾನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ। **ಗರುಗರೋ ವಿಯಾತಿ** ಗರುಕಗರುಕೋ ವಿಯ ಥದ್ಧೋ ಪಾಸಾಣಪುಞ್ಜಸದಿಸೋ। **ಮಾಸಾಚಿತಂ ಮಞ್ಞೇತಿ** ಮಾಸಭತ್ತಂ ಭುತ್ತಸ್ಸ ಕುಚ್ಛಿ ವಿಯ ಮಾಸಪೂರಿತಪಸಿಬ್ಬಕೋ ವಿಯ ತಿನ್ತಮಾಸೋ ವಿಯ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಿಹಾರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾತಿ** ಸಚೇ ಆಹಾರದೋಸೇನ ಏಸ ಗರುಭಾವೋ, ಅಬ್ಭೋಕಾಸೇ ಚಙ್ಕಮಿತುಂ ನ ಸಪ್ಪಾಯನ್ತಿ ಚಙ್ಕಮಾ ಓರೋಹಿತ್ವಾ ಪಣ್ಣಸಾಲಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಪಕತಿಪಞ್ಞತ್ತೇ ಆಸನೇ ನಿಸೀದಿ। **ಪಚ್ಚತ್ತಂ ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಾಕಾಸೀತಿ**, "ಕಿಂ ನು ಖೋ ಏತ"ನ್ತಿ ಆವಜ್ಜಮಾನೋ ಅತ್ತನೋಯೇವ ಉಪಾಯೇನ ಮನಸಿ ಅಕಾಸಿ। ಸಚೇ ಪನ ಥೇರೋ ಅತ್ತನೋ ಸೀಲಂ ಆವಜ್ಜೇತ್ವಾ, "ಯಂ ಹಿಯ್ಯೋ ವಾ ಪರೇ ವಾ ಪರಸುವೇ ವಾ ಪರಿಭುತ್ತಂ ಅವಿಪಕ್ಕಮತ್ಥಿ, ಅಞ್ಞೋ ವಾ ಕೋಚಿ ವಿಸಭಾಗದೋಸೋ, ಸಬ್ಬಂ ಜೀರತು ಫಾಸುಕಂ ಹೋತೂ"ತಿ ಹತ್ಥೇನ ಕುಚ್ಛಿಂ ಪರಾಮಸಿಸ್ಸ, ಮಾರೋ ಪಾಪಿಮಾ ವಿಲೀಯಿತ್ವಾ ಅಗಮಿಸ್ಸ। ಥೇರೋ ಪನ ತಥಾ ಅಕತ್ವಾ ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿ ಅಕಾಸಿ। **ಮಾ ತಥಾಗತಂ ವಿಹೇಸೇಸೀತಿ** ಯಥಾ ಹಿ ಪುತ್ತೇಸು ವಿಹೇಸಿತೇಸು ಮಾತಾಪಿತರೋ ವಿಹೇಸಿತಾವ ಹೋನ್ತಿ, ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಅನ್ತೇವಾಸಿಕೇಸು ವಿಹೇಸಿತೇಸು ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯಾ ವಿಹೇಸಿತಾವ, ಜನಪದೇ ವಿಹೇಸಿತೇ ರಾಜಾ ವಿಹೇಸಿತೋವ ಹೋತಿ, ಏವಂ ತಥಾಗತಸಾವಕೇ ವಿಹೇಸಿತೇ ತಥಾಗತೋ ವಿಹೇಸಿತೋವ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ – "ಮಾ ತಥಾಗತಂ ವಿಹೇಸೇಸೀ"ತಿ।

ಪಚ್ಚಗ್ಗಳೇ ಅಟ್ಠಾಸೀತಿ ಪತಿಅಗ್ಗಳೇವ ಅಟ್ಠಾಸಿ। **ಅಗ್ಗಳಂ** ವುಚ್ಚತಿ ಕವಾಟಂ, ಮುಖೇನ ಉಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಪಣ್ಣಸಾಲತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಬಹಿಪಣ್ಣಸಾಲಾಯ ಕವಾಟಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅಟ್ಠಾಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೫೦೭. ಭೂತಪುಬ್ಬಾಹಂ ಪಾಪಿಮಾತಿ ಕಸ್ಮಾ ಇದಂ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ? ಥೇರೋ ಕಿರ ಚಿನ್ತೇಸಿ – "ಆಕಾಸಟ್ಠಕದೇವತಾನಂ ತಾವ ಮನುಸ್ಸಗನ್ಧೋ ಯೋಜನಸತೇ ಠಿತಾನಂ ಆಬಾಧಂ ಕರೋತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ – 'ಯೋಜನಸತಂ ಖೋ ರಾಜಞ್ಞ ಮನುಸ್ಸಗನ್ಧೋ ದೇವೇ ಉಬ್ಬಾಧತೀ'ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೪೧೫)। ಅಯಂ ಪನ ಮಾರೋ ನಾಗರಿಕೋ ಪರಿಚೋಕ್ಖೋ ಮಹೇಸಕ್ಖೋ ಆನುಭಾವಸಮ್ಪನ್ನೋ ದೇವರಾಜಾ ಸಮಾನೋ ಮಮ ಕುಚ್ಛಿಯಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಅನ್ತಾನಂ ಅನ್ತೋ ಪಕ್ಕಾಸಯೋಕಾಸೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಅತಿವಿಯ ಪದುಟ್ಠೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಏವರೂಪಂ ನಾಮ ಜೇಗುಚ್ಛಂ ಪಟಿಕೂಲಂ ಓಕಾಸಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ನಿಸೀದಿತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಸ್ಸ ಕಿಮಞ್ಞಂ ಅಕರಣೀಯಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಕಿಂ ಅಞ್ಞಂ ಲಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ, ತ್ವಂ ಮಮ ಞಾತಿಕೋತಿ ಪನ ವುತ್ತೇ ಮುದುಭಾವಂ ಅನಾಪಜ್ಜಮಾನೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಹನ್ದಸ್ಸ ಞಾತಿಕೋಟಿಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಮುದುಕೇನೇವ ನಂ ಉಪಾಯೇನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಇಮಂ ದೇಸನಮಾರಭಿ।

ಸೋ ಮೇ ತ್ವಂ ಭಾಗಿನೇಯ್ಯೋ ಹೋಸೀತಿ ಸೋ ತ್ವಂ ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಮಯ್ಹಂ ಭಾಗಿನೇಯ್ಯೋ ಹೋಸಿ। ಇದಂ ಪವೇಣಿವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ದೇವಲೋಕಸ್ಮಿಂ ಪನ ಮಾರಸ್ಸ ಪಿತು ವಂಸೋ ಪಿತಾಮಹಸ್ಸ ವಂಸೋ ರಜ್ಜಂ ಕರೋನ್ತೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಪುಞ್ಞವಸೇನ ದೇವಲೋಕೇ ದೇವರಾಜಾ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ, ಯಾವತಾಯುಕಂ ಠತ್ವಾ ಚವತಿ। ಅಞ್ಞೋ ಏಕೋ ಅತ್ತನಾ ಕತೇನ ಕಮ್ಮೇನ ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಅಧಿಪತಿ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ। ಇತಿ ಅಯಂ ಮಾರೋಪಿ ತದಾ ತತೋ ಚವಿತ್ವಾ ಪುನ ಕುಸಲಂ ಕತ್ವಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ತಸ್ಮಿಂ ಅಧಿಪತಿಟ್ಠಾನೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ವಿಧುರೋತಿ ವಿಗತಧುರೋ, ಅಞ್ಞೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಅಸದಿಸೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಪ್ಪಕಸಿರೇನಾತಿ** ಅಪ್ಪದುಕ್ಖೇನ। **ಪಸುಪಾಲಕಾತಿ** ಅಜೇಳಕಪಾಲಕಾ। **ಪಥಾವಿನೋತಿ** ಮಗ್ಗಪಟಿಪನ್ನಾ। **ಕಾಯೇ ಉಪಚಿನಿತ್ವಾತಿ** ಸಮನ್ತತೋ ಚಿತಕಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ। **ಅಗ್ಗಿಂ ದತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮಿಂಸೂತಿ** ಏತ್ತಕೇನ ಸರೀರಂ ಪರಿಯಾದಾನಂ ಗಮಿಸ್ಸತೀತಿ ಚಿತಕಸ್ಸ ಪಮಾಣಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಚತೂಸು ದಿಸಾಸು ಅಗ್ಗಿಂ ದತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮಿಂಸು। ಚಿತಕೋ ಪದೀಪಸಿಖಾ ವಿಯ ಪಜ್ಜಲಿ, ಥೇರಸ್ಸ ಉದಕಲೇಣಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಕಾಲೋ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ।

ಚೀವರಾನಿ ಪಪ್ಫೋಟೇತ್ವಾತಿ ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ವಿಗತಧೂಮೇ ಕಿಂಸುಕವಣ್ಣೇ ಅಙ್ಗಾರೇ ಮದ್ದಮಾನೋ ಚೀವರಾನಿ ವಿಧುನಿತ್ವಾ। ಸರೀರೇ ಪನಸ್ಸ ಉಸುಮಮತ್ತಮ್ಪಿ ನಾಹೋಸಿ, ಚೀವರೇಸು ಅಂಸುಮತ್ತಮ್ಪಿ ನಜ್ಝಾಯಿ, ಸಮಾಪತ್ತಿಫಲಂ ನಾಮೇತಂ।

೫೦೮. **ಅಕ್ಕೋಸಥಾ**ತಿ ದಸಹಿ ಅಕ್ಕೋಸವತ್ಥೂಹಿ ಅಕ್ಕೋಸಥ। **ಪರಿಭಾಸಥಾ**ತಿ ವಾಚಾಯ ಪರಿಭಾಸಥ। **ರೋಸೇಥಾ**ತಿ ಘಟ್ಟೇಥ। **ವಿಹೇಸೇಥಾ**ತಿ ದುಕ್ಖಾಪೇಥ। ಸಬ್ಬಮೇತಂ ವಾಚಾಯ ಘಟ್ಟನಸ್ಸೇವ ಅಧಿವಚನಂ। **ಯಥಾ ತಂ ದೂಸೀ ಮಾರೋ**ತಿ ಯಥಾ ಏತೇಸಂ ದೂಸೀ ಮಾರೋ। **ಲಭೇಥ ಓತಾರ**ನ್ತಿ ಲಭೇಥ ಛಿದ್ದಂ, ಕಿಲೇಸುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಆರಮ್ಮಣಂ ಪಚ್ಚಯಂ ಲಭೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮುಣ್ಡಕಾ**ತಿಆದೀಸು ಮುಣ್ಡೇ ಮುಣ್ಡಾತಿ ಸಮಣೇ ಚ ಸಮಣಾತಿ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟೇಯ್ಯ, ಇಮೇ ಪನ ಹೀಳೇನ್ತಾ ಮುಣ್ಡಕಾ ಸಮಣಕಾತಿ ಆಹಂಸು। **ಇಬ್ಭಾ**ತಿ ಗಹಪತಿಕಾ। **ಕಿಣ್ಹಾ**ತಿ ಕಣ್ಹಾ, ಕಾಳಕಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಬನ್ಧುಪಾದಾಪಚ್ಚಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಬನ್ಧೂ**ತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ । ತಞ್ಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಪಿತಾಮಹೋತಿ ವೋಹರನ್ತಿ। ಪಾದಾನಂ ಅಪಚ್ಚಾ **ಪಾದಾಪಚ್ಚಾ,** ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಪಿಟ್ಠಿಪಾದತೋ ಜಾತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತೇಸಂ ಕಿರ ಅಯಂ ಲದ್ಧಿ - "ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಮುಖತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತಾ, ಖತ್ತಿಯಾ ಉರತೋ, ವೇಸ್ಸಾ ನಾಭಿತೋ, ಸುದ್ದಾ ಜಾಣುತೋ, ಸಮಣಾ ಪಿಟ್ಠಿಪಾದತೋ"ತಿ।

ಝಾಯಿನೋಸ್ಮಾ ಝಾಯಿನೋಸ್ಮಾತಿ ಝಾಯಿನೋ ಮಯಂ ಝಾಯಿನೋ ಮಯನ್ತಿ। **ಮಧುರಕಜಾತಾ**ತಿ ಆಲಸಿಯಜಾತಾ। **ಝಾಯನ್ತೀ**ತಿ ಚಿನ್ತಯನ್ತಿ। **ಪಜ್ಝಾಯನ್ತೀ**ತಿಆದೀನಿ ಉಪಸಗ್ಗವಸೇನ ವಡ್ಢಿತಾನಿ। **ಮೂಸಿಕಂ ಮಗ್ಗಯಮಾನೋ**ತಿ ಸಾಯಂ ಗೋಚರತ್ಥಾಯ ಸುಸಿರರುಕ್ಖತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತಂ ರುಕ್ಖಸಾಖಾಯ ಮೂಸಿಕಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತೋ। ಸೋ ಕಿರ ಉಪಸನ್ತೂಪಸನ್ತೋ ವಿಯ ನಿಚ್ಚಲೋವ ತಿಟ್ಠತಿ, ಸಮ್ಪತ್ತಕಾಲೇ ಮೂಸಿಕಂ ಸಹಸಾ ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಕೋತ್ಥೂ**ತಿ ಸಿಙ್ಗಾಲೋ, ಸೋಣೋತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। **ಸನ್ಧಿಸಮಲಸಙ್ಕಟೀರೇ**ತಿ ಸನ್ಧಿಮ್ಹಿ ಚ ಸಮಲೇ ಚ ಸಙ್ಕಟೀರೇ ಚ। ತತ್ಥ **ಸನ್ಧಿ** ನಾಮ ಘರಸನ್ಧಿ। **ಸಮಲೋ** ನಾಮ ಗೂಥನಿದ್ಧಮನಪನಾಳಿ। **ಸಙ್ಕಟೀರಂ** ನಾಮ ಸಙ್ಕಾರಟ್ಠಾನಂ। **ವಹಚ್ಛಿನ್ನೋ**ತಿ ಕನ್ತಾರತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ ಛಿನ್ನವಹೋ। **ಸನ್ಧಿಸಮಲಸಙ್ಕಟೀರೇ**ತಿ ಸನ್ಧಿಮ್ಹಿ ವಾ ಸಮಲೇ ವಾ ಸಙ್ಕಟೀರೇ ವಾ। ಸೋಪಿ ಹಿ ಬದ್ಧಗತ್ತೋ ವಿಯ ನಿಚ್ಚಲೋ ಝಾಯತಿ।

ನಿರಯಂ ಉಪಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಸಚೇ ಮಾರೋ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಸರೀರೇ ಅಧಿಮುಚ್ಚಿತ್ವಾ ಏವಂ ಕರೇಯ್ಯ, ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅಕುಸಲಂ ನ ಭವೇಯ್ಯ, ಮಾರಸ್ಸೇವ ಭವೇಯ್ಯ। ಸರೀರೇ ಪನ ಅನಧಿಮುಚ್ಚಿತ್ವಾ ವಿಸಭಾಗವತ್ಥುಂ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಾರಮ್ಮಣಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ತದಾ ಕಿರ ಸೋ ಭಿಕ್ಖೂ ಖಿಪ್ಪಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಮಚ್ಛೇ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರನ್ತೇ ವಿಯ, ಜಾಲಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಮಚ್ಛೇ ಗಣ್ಹನ್ತೇ ವಿಯ, ಲೇಪಯಟ್ಠಿಂ ಓಡ್ಡೇತ್ವಾ ಸಕುಣೇ ಬನ್ಧನ್ತೇ ವಿಯ, ಸುನಖೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಅರಞ್ಞೇ ಮಿಗವಂ ಚರನ್ತೇ ವಿಯ, ಮಾತುಗಾಮೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಪಾನಭೂಮಿಯಂ ನಿಸಿನ್ನೇ ವಿಯ, ನಚ್ಚನ್ತೇ ವಿಯ, ಗಾಯನ್ತೇ ವಿಯ, ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ರತ್ತಿಟ್ಠಾನದಿವಾಟ್ಠಾನೇಸು ವಿಸಭಾಗಮನುಸ್ಸೇ ನಿಸಿನ್ನೇ ವಿಯ, ಠಿತೇ ವಿಯ ಚ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇಸಿ। ಮನುಸ್ಸಾ ಅರಞ್ಞಗತಾಪಿ ವನಗತಾಪಿ ವಿಹಾರಗತಾಪಿ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಾರಮ್ಮಣಂ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಕಥೇನ್ತಿ - "ಸಮಣಾ ಏವರೂಪಂ ಅಸ್ಸಮಣಕಂ ಅನನುಚ್ಛವಿಕಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಏತೇಸಂ ದಿನ್ನೇ ಕುತೋ ಕುಸಲಂ, ಮಾ ಏತೇಸಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅದತ್ಥಾ"ತಿ। ಏವಂ ತೇ ಮನುಸ್ಸಾ ದಿಟ್ಠದಿಟ್ಠಟ್ಠಾನೇ ಸೀಲವನ್ತೇ ಅಕ್ಕೋಸನ್ತಾ ಅಪುಞ್ಞಂ ಪಸವಿತ್ವಾ ಅಪಾಯಪೂರಕಾ ಅಹೇಸುಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ನಿರಯಂ ಉಪಪಜ್ಜನ್ತೀ"ತಿ।

೫೦೯. **ಅನ್ವಾವಿಟ್ಠಾ**ತಿ ಆವಟ್ಟಿತಾ। **ಫರಿತ್ವಾ ವಿಹರಿಂಸೂ**ತಿ ನ ಕೇವಲಂ ಫರಿತ್ವಾ ವಿಹರಿಂಸು। ಕಕುಸನ್ಧಸ್ಸ ಪನ ಭಗವತೋ ಓವಾದೇ ಠತ್ವಾ ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ಝಾನಪದಟ್ಠಾನಂ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಹಿಂಸು।

೫೧೦. **ಆಗತಿಂ ವಾ ಗತಿಂ ವಾ**ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಸೇನ ಆಗಮನಟ್ಠಾನಂ ವಾ, ಚುತಿವಸೇನ ಗಮನಟ್ಠಾನಂ ವಾ ನ ಜಾನಾಮಿ। **ಸಿಯಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅಞ್ಞಥತ್ತ**ನ್ತಿ ಸೋಮನಸ್ಸವಸೇನ ಅಞ್ಞಥತ್ತಂ ಭವೇಯ್ಯ। **ಸಗ್ಗಂ ಲೋಕಂ ಉಪಪಜ್ಜನ್ತೀ**ತಿ ಇಧಾಪಿ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಯಥಾ ಹಿ ಪುಬ್ಬೇ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಕರಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ಏವಮಿಧಾಪಿ ಪಸಾದಕರಂ। ಸೋ ಕಿರ ತದಾ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ದಸ್ಸನಟ್ಠಾನೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಕಾಸೇ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ವಿಯ, ಠಿತೇ ವಿಯ ಪಲ್ಲಙ್ಕೇನ ನಿಸಿನ್ನೇ ವಿಯ, ಆಕಾಸೇ ಸೂಚಿಕಮ್ಮಂ

ಕರೋನ್ತೇ ವಿಯ, ಪೋತ್ಥಕಂ ವಾಚೇನ್ತೇ ವಿಯ, ಆಕಾಸೇ ಚೀವರಂ ಪಸಾರೇತ್ವಾ ಕಾಯಂ ಉತುಂ ಗಣ್ಹಾಪೇನ್ತೇ ವಿಯ, ನವಪಬ್ಬಜಿತೇ ಆಕಾಸೇನ ಚರನ್ತೇ ವಿಯ, ತರುಣಸಾಮಣೇರೇ ಆಕಾಸೇ ಠತ್ವಾ ಪುಪ್ಫಾನಿ ಓಚಿನನ್ತೇ ವಿಯ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇಸಿ। ಮನುಸ್ಸಾ ಅರಞ್ಞಗತಾಪಿ ವನಗತಾಪಿ ವಿಹಾರಗತಾಪಿ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ತಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಕಥೇನ್ತಿ – "ಭಿಕ್ಖೂಸು ಅನ್ತಮಸೋ ಸಾಮಣೇರಾಪಿ ಏವಂಮಹಿದ್ಧಿಕೋ ಮಹಾನುಭಾವಾ, ಏತೇಸಂ ದಿನ್ನಂ ಮಹಪ್ಫಲಂ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಏತೇಸಂ ದೇಥ ಸಕ್ಕರೋಥಾ"ತಿ। ತತೋ ಮನುಸ್ಸಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಚತೂಹಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಸಕ್ಕರೋನ್ತಾ ಬಹುಂ ಪುಞ್ಞಂ ಕತ್ವಾ ಸಗ್ಗಪಥಪೂರಕಾ ಅಹೇಸುಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಸಗ್ಗಂ ಲೋಕಂ ಉಪಪಜ್ಜನ್ತೀ"ತಿ।

೫೧೧. **ಏಥ ತುಮ್ಹೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಸುಭಾನುಪಸ್ಸಿನೋ ಕಾಯೇ ವಿಹರಥಾ**ತಿ ಭಗವಾ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪಂ ಆಹಿಣ್ಡನ್ತೋ ಅನ್ತಮಸೋ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ತಿಣ್ಣಮ್ಪಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ –

> "ಅಸುಭಸಞ್ಞಾಪರಿಚಿತೇನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಚೇತಸಾ ಬಹುಲಂ ವಿಹರತೋ ಮೇಥುನಧಮ್ಮಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ಚಿತ್ತಂ ಪತಿಲೀಯತಿ ಪತಿಕುಟತಿ ಪತಿವತ್ತತಿ ನ ಸಮ್ಪಸಾರಿಯತಿ, ಉಪೇಕ್ಖಾ ವಾ ಪಾಟಿಕುಲ್ಯತಾ ವಾ ಸಣ್ಠಾತಿ।
>
> ಆಹಾರೇ ಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞಾಪರಿಚಿತೇನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಚೇತಸಾ ಬಹುಲಂ ವಿಹರತೋ ರಸತಣ್ಹಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಪತಿಲೀಯತಿ ಪತಿಕುಟತಿ ಪತಿವತ್ತತಿ ನ ಸಮ್ಪಸಾರಿಯತಿ, ಉಪೇಕ್ಖಾ ವಾ ಪಾಟಿಕುಲ್ಯತಾ ವಾ ಸಣ್ಠಾತಿ।
>
> ಸಬ್ಬಲೋಕೇ ಅನಭಿರತಿಸಞ್ಞಾಪರಿಚಿತೇನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಚೇತಸಾ ಬಹುಲಂ ವಿಹರತೋ ಲೋಕಚಿತ್ರೇಸು ಚಿತ್ತಂ ಪತಿಲೀಯತಿ ಪತಿಕುಟತಿ ಪತಿವತ್ತತಿ ನ ಸಮ್ಪಸಾರಿಯತಿ, ಉಪೇಕ್ಖಾ ವಾ ಪಾಟಿಕುಲ್ಯತಾ ವಾ ಸಣ್ಠಾತಿ।
>
> ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾಪರಿಚಿತೇನ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಚೇತಸಾ ಬಹುಲಂ ವಿಹರತೋ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕೇ ಚಿತ್ತಂ ಪತಿಲೀಯತಿ ಪತಿಕುಟತಿ ಪತಿವತ್ತತಿ ನ ಸಮ್ಪಸಾರಿಯತಿ, ಉಪೇಕ್ಖಾ ವಾ ಪಾಟಿಕುಲ್ಯತಾ ವಾ ಸಣ್ಠಾತೀ"ತಿ (ಅಂ॰ ನಿ॰ ೭.೪೯) ಏವಂ ಆನಿಸಂಸಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ –

ಏಥ ತುಮ್ಹೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಸುಭಾನುಪಸ್ಸೀ ಕಾಯೇ ವಿಹರಥ, ಆಹಾರೇ ಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞಿನೋ ಸಬ್ಬಲೋಕೇ ಅನಭಿರತಿಸಞ್ಞಿನೋ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರೇಸು ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸಿನೋತಿ। ಇಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾನಿ ಕಥೇಸಿ। ತೇಪಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಇಮೇಸು ಚತೂಸು ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇಸು ಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಾಸವೇ ಖೇಪೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಹಿಂಸು, ಇಮಾನಿಪಿ ಚತ್ತಾರಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾನಿ ರಾಗಸನ್ತಾನಿ ದೋಸಮೋಹಸನ್ತಾನಿ ರಾಗಪಟಿಘಾತಾನಿ ದೋಸಮೋಹಪಟಿಘಾತಾನಿ ಚಾತಿ।

೫೧೨. **ಸಕ್ಖರಂ ಗಹೇತ್ವಾ**ತಿ ಅನ್ತೋಮುಟ್ಠಿಯಂ ತಿಟ್ಠನಪಮಾಣಂ ಪಾಸಾಣಂ ಗಹೇತ್ವಾ। ಅಯಞ್ಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಹಪತಿಕೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಅಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾಪಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಹಪತಿಕಾನಂ ವಸೇನ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಂ ಉಪ್ಪಾದಾಪೇತ್ವಾಪಿ, ಓತಾರಂ ಅಲಭನ್ತೋ ಇದಾನಿ ಸಹತ್ಥಾ ಉಪಕ್ಕಮಿತುಕಾಮೋ ಅಞ್ಞತರಸ್ಸ ಕುಮಾರಸ್ಸ ಸರೀರೇ ಅಧಿಮುಚ್ಚಿತ್ವಾ ಏವರೂಪಂ ಪಾಸಾಣಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "ಸಕ್ಖರಂ ಗಹೇತ್ವಾ"ತಿ।

ಸೀಸಂ ವೋ ಭಿನ್ದೀತಿ ಸೀಸಂ ಭಿನ್ದಿ, ಮಹಾಚಮ್ಮಂ ಛಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ಮಂಸಂ ದ್ವೇಧಾ ಅಹೋಸಿ। ಸಕ್ಖರಾ ಪನಸ್ಸ ಸೀಸಕಟಾಹಂ ಅಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಿಂ ಆಹಚ್ಚೇವ ನಿವತ್ತಾ। **ನಾಗಾಪಲೋಕಿತಂ ಅಪಲೋಕೇಸೀ**ತಿ ಪಹಾರಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ಯಥಾ ನಾಮ ಹತ್ಥಿನಾಗೋ ಇತೋ ವಾ ಏತ್ತೋ ವಾ ಅಪಲೋಕೇತುಕಾಮೋ ಗೀವಂ ಅಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಸಕಲಸರೀರೇನೇವ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಅಪಲೋಕೇತಿ। ಏವಂ ಸಕಲಸರೀರೇನೇವ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಅಪಲೋಕೇಸಿ। ಯಥಾ ಹಿ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಅಟ್ಠೀನಿ ಕೋಟಿಯಾ ಕೋಟಿಂ ಆಹಚ್ಚ ಠಿತಾನಿ, ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ಅಙ್ಕುಸಲಗ್ಗಾನಿ, ನ ಏವಂ ಬುದ್ಧಾನಂ। ಬುದ್ಧಾನಂ ಪನ ಸಙ್ಖಲಿಕಾನಿ ವಿಯ ಏಕಾಬದ್ಧಾನಿ ಹುತ್ವಾ ಠಿತಾನಿ, ತಸ್ಮಾ

ಪಚ್ಛತೋ ಅಪಲೋಕನಕಾಲೇ ನ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ ಗೀವಂ ಪರಿವತ್ತೇತುಂ। ಯಥಾ ಪನ ಹತ್ಥಿನಾಗೋ ಪಚ್ಛಾಭಾಗಂ ಅಪಲೋಕೇತುಕಾಮೋ ಸಕಲಸರೀರೇನೇವ ಪರಿವತ್ತತಿ, ಏವಂ ಪರಿವತ್ತಿತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಯನ್ತೇನ ಪರಿವತ್ತಿತಾ ಸುವಣ್ಣಪಟಿಮಾ ವಿಯ ಸಕಲಸರೀರೇನೇವ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಅಪಲೋಕೇಸಿ , ಅಪಲೋಕೇತ್ವಾ ರಿತೋ ಪನ, "ನ ವಾಯಂ ದೂಸೀ ಮಾರೋ ಮತ್ತಮಞ್ಞಾಸೀ"ತಿ ಆಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ, ಅಯಂ ದೂಸೀ ಮಾರೋ ಪಾಪಂ ಕರೋನ್ತೋ ನೇವ ಪಮಾಣಂ ಅಞ್ಞಾಸಿ, ಪಮಾಣಾತಿಕ್ಕನ್ತಮಕಾಸೀತಿ।

ಸಹಾಪಲೋಕನಾಯಾತಿ ಕಕುಸನ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅಪಲೋಕನೇನೇವ ಸಹ ತಙ್ಖಣಞ್ಞೇವ। **ತಮ್ಹಾ ಚ ಠಾನಾ ಚವೀ**ತಿ ತಮ್ಹಾ ಚ ದೇವಟ್ಠಾನಾ ಚುತೋ, ಮಹಾನಿರಯಂ ಉಪಪನ್ನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಚವಮಾನೋ ಹಿ ನ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ರಿತೋ ಚವತಿ, ತಸ್ಮಾ ವಸವತ್ತಿದೇವಲೋಕಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಚುತೋ, "ಸಹಾಪಲೋಕನಾಯಾ"ತಿ ಚ ವಚನತೋ ನ ಭಗವತೋ ಅಪಲೋಕಿತತ್ತಾ ಚುತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ಚುತಿಕಾಲದಸ್ಸನಮತ್ತಮೇವ ಹೇತಂ। ಉಳಾರೇ ಪನ ಮಹಾಸಾವಕೇ ವಿರದ್ಧತ್ತಾ ಕುದಾರಿಯಾ ಪಹಟಂ ವಿಯಸ್ಸ ಆಯು ತತ್ಥೇವ ಛಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ಗತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ತಯೋ ನಾಮಧೇಯ್ಯಾ ಹೋನ್ತೀ**ತಿ ತೀಣಿ ನಾಮಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। **ಛಫಸ್ಸಾಯತನಿಕೋ**ತಿ ಛಸು ಫಸ್ಸಾಯತನೇಸು ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಾಯ ವೇದನಾಯ ಪಚ್ಚಯೋ।

ಸಙ್ಕುಸಮಾಹತೋತಿ ಅಯಸೂಲೇಹಿ ಸಮಾಹತೋ। **ಪಚ್ಚತ್ತವೇದನಿಯೋ**ತಿ ಸಯಮೇವ ವೇದನಾಜನಕೋ। **ಸಙ್ಕುನಾ ಸಙ್ಕು ಹದಯೇ ಸಮಾಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಅಯಸೂಲೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಅಯಸೂಲಂ ಹದಯಮಜ್ಝೇ ಸಮಾಗಚ್ಛೇಯ್ಯ। ತಸ್ಮಿಂ ಕಿರ ನಿರಯೇ ಉಪಪನ್ನಾನಂ ತಿಗಾವುತೋ ಅತ್ತಭಾವೋ ಹೋತಿ, ಥೇರಸ್ಸಾಪಿ ತಾದಿಸೋ ಅಹೋಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ಹಿ ನಿರಯಪಾಲಾ ತಾಲಕ್ಖನ್ಧಪಮಾಣಾನಿ ಅಯಸೂಲಾನಿ ಆದಿತ್ತಾನಿ ಸಮ್ಪಜ್ಜಲಿತಾನಿ ಸಜೋತಿಭೂತಾನಿ ಸಯಮೇವ ಗಹೇತ್ವಾ ಪುನಪ್ಪುನಂ ನಿವತ್ತಮಾನಾ, - "ಇಮಿನಾ ತೇ ಠಾನೇನ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಪಾಪಂ ಕತ"ನ್ತಿ ಪೂವದೋಣಿಯಂ ಪೂವಂ ಕೋಟ್ಟೇನ್ತೋ ವಿಯ ಹದಯಮಜ್ಝಂ ಕೋಟ್ಟೇತ್ವಾ, ಪಣ್ಣಾಸ ಜನಾ ಪಾದಾಭಿಮುಖಾ ಪಣ್ಣಾಸ ಜನಾ ಸೀಸಾಭಿಮುಖಾ ಕೋಟ್ಟೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಏವಂ ಗಚ್ಛನ್ತಾ ಪಞ್ಚಹಿ ವಸ್ಸಸತೇಹಿ ಉಭೋ ಅನ್ತೇ ಪತ್ವಾ ಪುನ ನಿವತ್ತಮಾನಾ ಪಞ್ಚಹಿ ವಸ್ಸಸತೇಹಿ ಹದಯಮಜ್ಝಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ಏವಂ ವುತ್ತಂ।

ವುಟ್ಠಾನಿಮನ್ತಿ ವಿಪಾಕವುಟ್ಠಾನವೇದನಂ। ಸಾ ಕಿರ ಮಹಾನಿರಯೇ ವೇದನಾತೋ ದುಕ್ಖತರಾ ಹೋತಿ, ಯಥಾ ಹಿ ಸಿನೇಹಪಾನಸತ್ತಾಹತೋ ಪರಿಹಾರಸತ್ತಾಹಂ ದುಕ್ಖತರಂ, ಏವಂ ಮಹಾನಿರಯದುಕ್ಖತೋ ಉಸ್ಸದೇ ವಿಪಾಕವುಟ್ಠಾನವೇದನಾ ದುಕ್ಖತರಾತಿ ವದನ್ತಿ। **ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಮಚ್ಛಸ್ಸಾ**ತಿ ಪುರಿಸಸೀಸಞ್ಹಿ ವಟ್ಟಂ ಹೋತಿ, ಸೂಲೇನ ಪಹರನ್ತಸ್ಸ ಪಹಾರೋ ಠಾನಂ ನ ಲಭತಿ ಪರಿಗಲತಿ, ಮಚ್ಛಸೀಸಂ ಆಯತಂ ಪುಥುಲಂ, ಪಹಾರೋ ಠಾನಂ ಲಭತಿ , ಅವಿರಜ್ಝಿತ್ವಾ ಕಮ್ಮಕಾರಣಾ ಸುಕರಾ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏವರೂಪಂ ಸೀಸಂ ಹೋತಿ।

೫೧೩. ವಿಧುರಂ ಸಾವಕಮಾಸಜ್ಜಾತಿ ವಿಧುರಂ ಸಾವಕಂ ಘಟ್ಟಯಿತ್ವಾ। **ಪಚ್ಚತ್ತವೇದನಾ**ತಿ ಸಯಮೇವ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕವೇದನಾಜನಕಾ। **ಈದಿಸೋ ನಿರಯೋ ಆಸೀ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ನಿರಯೋ ದೇವದೂತಸುತ್ತೇನ ದೀಪೇತಬ್ಬೋ। **ಕಣ್ಹ-ದುಕ್ಖಂ ನಿಗಚ್ಛಸೀ**ತಿ ಕಾಳಕ-ಮಾರ, ದುಕ್ಖಂ ವಿನ್ದಿಸ್ಸಸಿ। **ಮಜ್ಝೇ ಸರಸ್ಸಾ**ತಿ ಮಹಾಸಮುದ್ದಸ್ಸ ಮಜ್ಝೇ ಉದಕಂ ವತ್ಥುಂ ಕತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತವಿಮಾನಾನಿ ಕಪ್ಪಟ್ಠಿತಿಕಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ತೇಸಂ ವೇಳುರಿಯಸ್ಸ ವಿಯ ವಣ್ಣೋ ಹೋತಿ, ಪಬ್ಬತಮತ್ಥಕೇ ಜಲಿತನಳಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ ವಿಯ ಚ ನೇಸಂ ಅಚ್ಚಿಯೋ ಜೋತನ್ತಿ, ಪಭಸ್ಸರಾ ಪಭಾಸಮ್ಪನ್ನಾ ಹೋನ್ತಿ, ತೇಸು ವಿಮಾನೇಸು ನೀಲಭೇದಾದಿವಸೇನ ನಾನತ್ತವಣ್ಣಾ ಅಚ್ಛರಾ ನಚ್ಚನ್ತಿ। **ಯೋ ಏತಮಭಿಜಾನಾತೀ**ತಿ ಯೋ ಏತಂ ವಿಮಾನವತ್ಥುಂ ಜಾನಾತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏವಮೇತ್ಥ ವಿಮಾನಪೇತವತ್ಥುಕೇನೇವ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಪಾದಙ್ಗುಟ್ಠೇನ ಕಮ್ಪಯೀ**ತಿ ಇದಂ ಪಾಸಾದಕಮ್ಪನಸುತ್ತೇನ ದೀಪೇತಬ್ಬಂ। **ಯೋ ವೇಜಯನ್ತಂ ಪಾಸಾದ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಚೂಳತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಯವಿಮುತ್ತಿಸುತ್ತೇನ ದೀಪೇತಬ್ಬಂ। **ಸಕ್ಕಂ ಸೋ ಪರಿಪುಚ್ಛತೀ**ತಿ ಇದಮ್ಪಿ

ತೇನೇವ ದೀಪೇತಬ್ಬಂ। **ಸುಧಮ್ಮಾಯಾಭಿತೋ ಸಭನ್ತಿ** ಸುಧಮ್ಮಸಭಾಯ ಸಮೀಪೇ, ಅಯಂ ಪನ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ಸುಧಮ್ಮಸಭಾವ, ನ ತಾವತಿಂಸಭವನೇ। ಸುಧಮ್ಮಸಭಾವಿರಹಿತೋ ಹಿ ದೇವಲೋಕೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ।

ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ಪಭಸ್ಸರನ್ತಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಮಹಾಕಸ್ಸಪಾದೀಹಿ ಸಾವಕೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ತಸ್ಸ ತೇಜೋಧಾತುಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಓಭಾಸಂ। ಏಕಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಸಮಯೇ ಭಗವಾ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ಸುಧಮ್ಮಾಯ ದೇವಸಭಾಯ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ, - "ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ಕೋಚಿ ಸಮಣೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ ಏವಂಮಹಿದ್ಧಿಕೋ। ಯೋ ಇಧ ಆಗನ್ತುಂ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಚಿನ್ತೇನ್ತಸ್ಸೇವ ಬ್ರಹ್ಮಗಣಸ್ಸ ಚಿತ್ತಮಞ್ಞಾಯ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಗಣಸ್ಸ ಮತ್ಥಕೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ತೇಜೋಧಾತುಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಾದೀನಂ ಆಗಮನಂ ಚಿನ್ತೇಸಿ। ತೇಪಿ ಗನ್ತ್ವಾ ಸತ್ಥಾರಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ತೇಜೋಧಾತುಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚೇಕಂ ದಿಸಾಸು ನಿಸೀದಿಂಸು, ಸಕಲಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೋ ಏಕೋಭಾಸೋ ಅಹೋಸಿ। ಸತ್ಥಾ ಚತುಸಚ್ಚಪ್ಪಕಾಸನಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ, ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಅನೇಕಾನಿ ಬ್ರಹ್ಮಸಹಸ್ಸಾನಿ ಮಗ್ಗಫಲೇಸು ಪತಿಟ್ಠಹಿಂಸು। ತಂ ಸನ್ಧಾಯಿಮಾ ಗಾಥಾ ವುತ್ತಾ, ಸೋ ಪನಾಯಮತ್ಥೋ ಅಞ್ಞತರಬ್ರಹ್ಮಸುತ್ತೇನ ದೀಪೇತಬ್ಬೋ।

ವಿಮೋಕ್ಖೇನ ಅಫಸ್ಸಯೀತಿ ಝಾನವಿಮೋಕ್ಖೇನ ಫುಸಿ। **ವನನ್ತಿ** ಜಮ್ಬುದೀಪಂ। **ಪುಬ್ಬವಿದೇಹಾನನ್ತಿ** ಪುಬ್ಬವಿದೇಹಾನಞ್ಚ ದೀಪಂ। **ಯೇ ಚ ಭೂಮಿಸಯಾ ನರಾ**ತಿ **ಭೂಮಿಸಯಾ ನರಾ** ನಾಮ ಅಪರಗೋಯಾನಕಾ ಚ ಉತ್ತರಕುರುಕಾ ಚ। ತೇಪಿ ಸಬ್ಬೇ ಫುಸೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ಪನ ಅತ್ಥೋ ನನ್ದೋಪನನ್ದದಮನೇನ ದೀಪೇತಬ್ಬೋ। ವತ್ಥು ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ಇದ್ಧಿಕಥಾಯ ವಿತ್ಥಾರಿತಂ। **ಅಪುಞ್ಞಂ ಪಸವೀ**ತಿ ಅಪುಞ್ಞಂ ಪಟಿಲಭಿ। **ಆಸಂ ಮಾ ಅಕಾಸಿ ಭಿಕ್ಖೂನೂ**ತಿ ಭಿಕ್ಖೂ ವಿಹೇಸೇಮೀತಿ ಏತಂ ಆಸಂ ಮಾ ಅಕಾಸಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಮಾರತಜ್ಜನೀಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಞ್ಚಮವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಮೂಲಪಣ್ಣಾಸಟ್ಠಕಥಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।